BIBL. NAZ
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
D
39/5
NAPOLI

Digitized by Google

ex Biblioth. de Rosny

Digitized by Google

5927 A2

CONSILIORVM CELEBERRIMI IVRISCONSVLTI DOMINI AYMONIS CRAVETTÆ A SAVILIANO EX DOminis Genoliæ,

IN STVDIOSORVM GRATIAM A MENDIS omnibus probe expurgatorum,

Pars Sexta, & Vltima.

(5)

Cum Gratia & Priuilegio S. Cæſareæ Maieſtatis.

Francofurti ad Mœnum,
Apud Ioannem Saurium, Impenſis Nicolai Rothii.
M D C XI.

Digitized by Google

CONSILIORVM, SIVE RESPONSORVM D. AYMONIS CRAVETTÆ IVRISCONSVLTI CELEBERRIMI,

Pars Sexta, & Vltima.

Pro Sereniſſimo Domino, D. Alphonſo AEſtenſi, Ferrariæ Duce Quinto, Contra Sereniſſimum Florentiæ Ducem.

SVMMARIA.

1 *Dignius id dicitur, quod antiquius eſt.*
Monachi Canonicis ſunt digniores: quia antiquius Monachorum Inſtitutum eſt. ver. eadem ratio facit.
Nobilitas eo maior, quo antiquior. Ibiq; ampliatur, vt locum etiam habeat, licet maior gradu aliquis ſit, qui poſterius ad dignitatem peruenit. ibid.
2 *Dignitas, & gradus excellentia in iuriſdictione perpetua inest.*
Cauſæ alicuius quicquid eſt, vt tale ſit, tale id maximè habetur. verſic. Quicquid enim
Cauſæ primæ actus ſemper tribuitur. verſ. Inde fit.
3 *Duces Florentiæ quo tempore dignitatum feuda habere cœperint.*
4 *Nobiliori genere ratione pari dignitate in interuenientes præferri ſolet.*
Comes & Baro ſimul, Comiti ſimplici præfertur. verſ. Qua ratione.
Doctor in vtroq; iure ei præferri debet, qui in vno tantum doctor eſt. verſic. Aequè iuris vtriuſque doctor.
Dignitas maior ex vinculis pluribus colligitur. verſ. Atque in ſpecie.
Ad duellū prouocare niſi genere nobili non licet. verſ. Quin etiam ad duellū.
5 *Dignitatis maternæ ratio an haberi debeat.*
Nobilitas ex perſona matris an æſtimari poſſit.
6 *Dignior eo maior habetur, quo maior conſideratus eſt.*
Papa principum omnium ſupremus eſt. ver. ſed etiam à maximo.
7 *Statutum pacto vallatum vim maiorem habet.*
8 *Ducem filius Duci cenſetur.*
Naturalis cauſa accidentali potior habetur. verſ. Atqui in manifeſto eſt.
9 *Spes, quo proxima magis, eo fortior habetur, cum potior remotæ propinquior ſtat.*
Proxima cauſa remota traſertur. ibid.
Subſtitutio directa non dabit ſubditæ, quia potentior directaq; fideicommiſſaria ſit. verſ. Qua ratione factum eſt.
Spes parentibus ſuccedendi iure ſaltem approbatur, non etiam in tranſuerſalibus. ver. At quo in ſpecie magis
10 *Benè dum nomina dignitatis iam veniende non tribuit, vt antiquum, quod in feudo dignitatis, quale feudum Ducatus eſt, locum non habet.*
11 *Comitiue ciuium cum vero propriè fieri poteſt quæ extraneos vere ſit: quod locum & in parallelis habet, vt ad eum pœna trahatur, quæ eius factum ex priuilegio ſit.*
Princeps vere, propriéq; is dicitur, qui principem Caſarem finit, cum priuilegia, iuraq; ſua imperatori inferioribus paſſis. verſ. Ratio eadem principis eſt.
Plenitudine poteſtatis nemo inferior poteſt, cum hoc permiſſum à Cæſare ſit. verſ. Quæ ſit & plenitudine poteſtatis.
Legis condēdi ius alij principes non habent, quam non in reſeruatis principi poteſtas hac legis mandāda ſit. verſ. Inde fit.
12 *Princeps maior Ducibus, Marchionibus, Comitibus, & Baronibus eſt.*
Principis appellatio ne à niſi Cæſare, aut ei, qui Cæſarem ſuperiorem non recognoſcit, iure non competit. verſ. Idq; ex eo oſtenditur.
13 *Dux à capite Reipublicæ alienatæ, velut Florentiæ, an differt.*
14 *Ducatus dignitas inter ſieq; regalia non regalibus ſit.*
Regalibus appellatione ea continentur, quæ ad vtilitatem pecuniariā ſpectant.
Honoris ad pecuniam nulla eſt comparatio verſ. Quid in his dicendum.
Nominis boni cura habenda, quod diuturnius futurum theſauris mille magnisq; ſit. verſ. Inde ſcriptum.
Mori magis expedit, quam vt gloriam ſuam quiſpiam amittat. verſ. ſed & mors tolerabilior.
15 *Regalium ius nec in his laicis permiſtum ſucceſſorum poteſt, quæ ad compendium pertinent & in ver. Dignitatis vero.*
Dignitatis ius laicis a permiſſu ſucceſſorū non poteſt & in ver. Regaliū iuſ.
16 *Vniuerſitati iura competentia pertinere ad vnum non debent*
Extenſio ad pſonā etiā præter omnem ſtatutis fieri non debet. verſ. Tertio ceſſo.
17 *Metu collata iuriſdictione, ſine reſciſſione aliqua actus ipſe vitiatur.*
18 *Extenſio quibus caſibus permitti ſolet, locū id tūc habet, ſi ratio eadē pœnitus acta ſit, ad quam extenſio ſit, quod ſi de eo dubitetur, eadem an non, ratio verſetur, extenſio ipſa ceſſat.*
19 *Reſpublica ſuperiorem non recognoſcens, Cæſaris locum in territorio ſuo, iſtinet, ob id Ducibus anteſtat.*
20 *Extenſio difficilior ad perſonam alicuius fit, quam ad res, aut actus alios.*
21 *Conditio in diſpoſitione quamuis ſubauditur, ſi in eodem ſtatu res perſeuerent.*
Vnde mutatione poſtea accedente ipſo quoq; diſpoſitione mutari tamen, ſimul ſit vtilis etiam ſi dicere actis, quæ vocata persona mutatione accedente.
Mutationē rerum, vel perſonarum accedente, ipſam quoq; diſpoſitionem mutari conuenit & in verſ. Conditio in diſpoſitione quamuis.
22 *Subrogatum naturam eius non ſapit, in cuius locum fit ſubrogatio, ratione diuerſitatis accedente, ibique & infra. Regula ſubrogati declaratur.*
23 *Dignitas fortior iudicatur, quam a ſe ipſo & virtute ſua quis habet, quam quæ ex perſona alterius competit.*
Subrogatum eã demum naturam eius induit, in cuius locum fit ipſo ſubrogatio ſi qua iure in ſubrogato inueniatur, quæ in re erat, in locum cuius facta ſubrogatio eſt, eandem enim qualitatem ſubrogatum exigit. verſic. Tertio ad Arg. ſubrogationis.
24 *Subrogationis Argu. ceſſat, vbicunq; quantum ad omnia ſubrogatio non fit ad aliqua ſolummodo quia vbi aliquid additur, vel detrahitur, nouus actus dicitur, non ſubrogatus.*
25 *Subrogationis Arg. ſilet, vbicunque ex principiis diuerſis diſpoſitio procedit, vel vbicunq; à diuerſis cauſis effectus exiſtit.*
Subrogatum modis iiſdem vti debet, quibus is vtebatur, in cuius locū facta ſubrogatio eſt id niſi ſubrogationis natura poſtulat. verſ. nemo id natura.
26 *Subrogationis naturam is non ſapit, in cuius locum ſubrogatio ipſa fit, quotiens ſpeciale ter promiſſum in ſubrogato eſt.*
27 *Subrogatio in caſibus perſonale nihil valet.* [ſuccedit.
28 *Subrogato honor tantum haberi non debet, quantus ei deberetur in cuius locum*
29 *Mutationis prioris ſtatus facta, rerum quæ ſuo tempore extiterant conditio, & effectus extinguitur, ob id; ſecundum præſentem ſtatum iudicare eas oportet.*
Conditione perſonarum variata, variantur proſtibita eorum quæ ante, legibusq; & moribus aliis gubernantur, id eſt, ſecundum ſtatum, qui hodie eſt. verſ. Inde fit.
30 *Conclus conſenſus dicitur, quem ob metum proſtandum cogi quis poteſt.*
Metus, aut vis durare præſumitur, quamdiu metus, & vis tam ipſa perſeuerat, id eſt quamdiu is viuit qui metum intulit.
31 *Conſentire aliud, atque tradere, ac transferre.*
32 *Doctor agens, aliam non aque idoneum & eruditum ad legendum munus alicuius diſpendio ſubſtituere non poteſt.*
33 *Dignior is an dicatur, qui comitatibus pluribus, & nobilioribus præeſt.*

 Ratio

Rationes plures paucilorum vincuntur. verſ. Rationib. vero pluribus.
Ratio vna fortior plures ſuperat. verſ. ſecundo reſpondetur.
34 *Eccleſiaſticis ſenioribus fides maior quam iunioribus habetur, diſtinctione non facta digniores ſeniores ne ne iuniores dicantur.*
35 *Paritate dignitatis interueniente ad maioritatem generis, vel iuris, ſatis ad victoriam habetur.*
Cauſa prima ſpectanda. verſ. In contrarium hoc.
36 *Poſterior in dignitate non priori anteferatur, ſi conſuetudine, aut priuilegio maior dignus et poſterior aſtimatur.*
37 *Diuitiis antiquis accedentibus nobilitas maior iudicatur.*
Nobilitas maior exiſtimatur pro, ter diuitias antiquorum.

ARGVMENTVM.

Habebis lector hic multa circa materiam nobilitatis, & dignitatum; cum Auctor doctiſſime reſpondeat in cauſa procedentiæ pro Sereniſs. Ferrariæ Duce, contra Sereniſs. Ducem Florentiæ. Vbi quod is habetur dignior Dux, qui antiquior eſt in Ducatu: & quod dignitas ea maior habetur, quo maior concedens fuit: cum Principi vere, propterea is dicatur, quem Principem Cæſar fecit, ex eo, quod priuilegia, iuraque ſua impartiri inferioribus poſſit. Diſcutitur etiam, an Dux à Capite alicuius Reipublicæ, veluti Florentinæ differat, & an iura Vniuerſitati competentia pertinere ad vnum debeant, & quando poſterior in dignitate priori anteferatur.

CONSILIVM DCCCCLXXXII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Argute & enucleate adeo ſcriptum pro Sereniſſimo Domino Alphonſo Ferrariæ Duce, meo domino obſeruandiſſimo, contra Sereniſſimum Florentiæ Ducem, vtrum eorum maior amplitudo habeatur, vt præciſa quodammodo locupletius ſcribendi facultas videatur. Cæterum ne aut laboris fugitans, aut officii met oblitus dicar, aliqua à nobis adiungenda duximus, quo perlucidum, inſtructumque magis Ferrariæ Ducis ius appareat.

Quo dilucida magis quæſtio controuerſa fiat, ordinem hunc faciendum duxi, vt in dubitationes tres difficultatem partiter. Prima, vtrum iure ipſo communi intentio ſubnixa Ducis Ferrariæ videatur. Secunda, vtrum iuri eius, ant ceſſio paterni obſtet, à quo gradus prior ſedendi permiſſus legationi reipublicæ Florentinæ dicitur. Tertia, an iure ſubrogationis nisi Florentiæ Dux poſſit, quod perinde quaſi in vicem ſuffectus Reipublicæ Florentinæ æſtimetur.

Circa primam dubitationem repetenda ea non cenſui, quæ verbis plurimis, & copioſiſſime ab aduocatione ſcripta Ferrarienſi ſunt, Corollariis contenti, ſi qua ſcriptis ipſis fieri acceſ-
1 ſio poſſit. Primum omnium vetuſtas proponitur, † quod vetuſtior non paulo Ferrariæ Ducatus atque Florentiæ ſit. Iure illo notiſſimo argumentum hoc primum iuuatur, potius ius eius eſſe, qui prior tempore eſt, *l. ſi dubis. C. qui potior. in pigno. hab. reg. qui prior lib. 6.* Inde fit, vt dignior ſeruitute reali ſeruitus perſonalis iudicetur, veluti prius inuenta. *l. 1. ibique gl. l. 1. ff. ſi ſerui. vendic.* Signorol. *in conſ. 23. colum. pen. circa fi.* Eadem ratione dignius iure ciuili gentium ius æſtimatur, quod prius inſtitutum ſit; *l. 1. ff. de acq. rerum domi. §. ſingulorum. Inſti. de rerum diuiſ.* Caſtren. *in l. 1. §. 1. num. 5. ff. de acq. poſſ.* Adam etiam idcirco Euæ anteſtat, quod formatus prior eſt. *1. ad Timo. c. 2.* Eadem ratio facit, vt Canonicis Monachi præſtent; quia antiquius Monachorum inſtitutum eſt: Glo. & Doct. *in c. quorundam. de electio. lib. 6.* Deci. *in c. matrimo. colum. 1 in fi. de præben.* Et in vniuerſum eo dignior, nobiliorve quis habetur, quo antiquior dignitas, atque nobilitas eius apparet *l. 1. ff. de albo scrib. l. 2. §. quibus de nouo Cod. fa. l. g. tam dementum. & ant. ſeq. C. de epiſc. an. l. 2. C. vt dignita. ordo ſeruetur. l. 1. C. de con. illib. lib. 12.* Glo & Doct. *in l. cum quid. ff. ſi cert. pet.* Ruin. *in conſil. 19. a nu. 9. lib. 1.* Locumque id tum etiam obtinet, cum maior gradu aliquo is eſt, qui poſterior ad dignitatem peruenit. *cap. ſtatuimus ibique Innoc. circa prin. verſic. & licet ante conſtitutionem de maiorit. & obed.* vbi conſuetudine contraria ceſſante, potior eius cauſa habetur, qui prius receptus in clericum eſt quamuis ordinibus maioribus præditus clericus poſterior iura Innocentii ſententiam hanc

Decius vocat *in conſ. 161. poſt princ. verſ. ſecundo dominus proponebam.* vbi prærogatiuam hanc temporis ex maiori poſteriori cenſu, aut nobilitate ſilere non putat. Ibique dictum illud Inno. dignum memoratu ſit. Quo fit, vt in ſeorſum dicti text. Rom. offenderit *ſing. 691. maior ordine.* Æque in text. illum commiſit la Glo. videtur *in c. Iſidorus. & in c. ſexta ſynodus. 16. diſt.* Quam etiam receptam moribus non eſſe, Boeri. teſtatur *de authori. magni conſ. num. 92. & num. 81.* Quid dicendum hic erit, vbi pluris aliquid in poſteriore non eſſe, inferius oſtendamus, cum in argumentis refellendis verſabimur, quæ obiecta proponuntur.

Secundo dignitatem maiorem Aduocatio Ferrarienſis à generis claritate deducit, quod vltra proauum, auum, & patrem Duces, à maioribus originem trahit; qui dignitate ornati, tam ex rebus clariſſime geſtis, quam ex feudis, Marchionatus, dignitatum, & iuriſdictionibus erant. Idque ſupra annos mille, vt teſtatum ſatis hiſtoriarum ſcriptoribus conſtat. Iuris
2 plane ambigui non eſt, † dignitatem, & gradum excellentiæ in iuriſdictione perpetua eſſe, cum vniuerſitati Caſtrorum & locorum præſit, vt Bald. ſcribit *in conſ. 352. materia feudorum volum. 2. circa princ. verſ. nam omnis conceſſio. lib. 1. & in conſil. 129 factum proponitur numer. 4 in textu dubio lib. 2.* Socin. *in conſil. 161. numer. 3. verſic. quanquam omnis ille lib. 2.* Quę ſententia ratione fortiori ex text. iuuatur *in leg. omnem. C. quam proto non eſt nec. in l. iudices. ibique* Lucas de Pen. *C. de dignita. lib. 12. in l. penul. C. de veteran. eod. lib. & in cap. vt debitus. de appellat.* vbi dignitatem in iudicibus eſſe text. illi oſtendunt. Quid in Dominis magnis, ampliſque dicendum, quibus perpetua iuriſdictio, & à quibus conſtitui iudices ſolent? Perfectior quippe in cauſa dignitas, atque in cauſato eſt. Quicquid enim cauſa aliorum vt tale eſt, tale id maxime habendum, auctor Philoſophus 2. *Metaphy.* quem Bald. refert *in authen. res quæ. volum. 1. in fin. C. commu. de legat.* Inde fit, vt cauſę primæ actus ſemper tribuatur. Barto. *in l. 1. § diuus. numer. 11 ff. de variis & extraor. cogni.* per text. *in leg. ſors. ibique Glo. C. de aduoca. diuer. iudicior. & id genus innumera.* feuda hęc † dignitatum initium in domo Me-
3 dicea habuiſſe non niſi ſub anno dicuntur 1512. quo ad Pontificatum maximum Leo peruenit. Apparet ex fundamento hoc ſecundo, vltra antiquiorem Ducatus originem, generis etiam longe antiquiſſimi claritatem, atque fulgorem accedere. Qui
4 partus fieri generis ſplendor non ſolet. Siquidem † ratione pari à cæteris interueniente, vnde naſci nobilitas ſolet, potior eius cauſa habetur, qui illuſtrior genere eſt. Id quia perfecta nobilitas hęc, atque ordinis præpoſiti habetur, Bald. auctore *in l. 3. C. de commer. & mercator.* Vinculiſque pluribus ius eius confirmatur, cui generis hæc nobilitas aſpirat. Atque ideo validius eſſe eius ius conuenit. *authen. itaque. C. com. de ſucceſ. auth. poſt fratres. C. de legiti. hered. c. vnico. de treuga & pace.* Qua ratione fit, vt qui Comes & Baro eſt, Comiti ſimplici anteferatur. Bald. *in l. ſed & milites. in princip. ff. de excuſ. tutor.* Atque iuris vtriuſque Doctor anteſtare ei dicitur, qui non niſi in iure vno factus doctor eſt. Io. And. & alii *in cap. clerici. de vel.* Felyn. *in rubric. de maiori. & obed. col. 2.* Dec. *in conſil. 161. colum. 2 poſt prin.* eodem Ruin. ſpectat *conſil. 155. colum. 1. ante med. lib. 4.* Atque in ſpecie maioris dignitatis, & vinculis pluribus Signorol. etiam argumentatur *in conſil. 23. in fin.* Collegium Bononienſe *poſt conſil. Cardin. numer. 24.* & Collegium Patauinum *in conſil. ſequen. num. 12.* Generis item nobilitatem non parui Horat. facit *lib. 2. Odar:* Ibi: *priſco natus ab Inacho.* & idem: *nobilis ab Iano vetuſto.* Quinetiam ad duellum prouocare niſi ex genere nobili non licere, Bald. ſentit *in cap. 1. §. ſi ruſticus. numer. 2. de pace ten.* Calca. *in conſil. 8. numer. 13.* Itaque vincula tria iam hic concurrunt, quibus ſolidius, efficaciusve Ferrariæ Ducis ius ſtringitur. Id eſt, Imperium antiquius, genus vetuſtius. Tertium, quod non antiquius modo, ſed & illuſtrius genus ipſum emicat ob maiores eius rebus proſpere, clariſſimeque geſtis nominatiſſimos. Sed & quartum generi huic tam lucidiſſimo vt lux accreſcit, quod Renata mater regis filia eſt, nomen cui Ludouico duodecimo prudentiſſimoque erat. Audireque memini, Gratianopoli cum agerem, honore illo non exiguo Regis ipſius gloriam tolli, vt cum regni eius memoria haberetur, De tempore regis ſapientis rem ita ge-
5 ſtam prædicarent. Dignitatis plane † æternæ rationem habendam, aduocatio ipſa Ferrarienſis fundamento ſexto demonſtrat ex recentioribus Hiſpanis, *in rubri. de donat. inter virum & vxor.* ex Stepha. *in tract. de lu. & grat. exoticia fol. 114.*

Neque Bartol. mouet *in leg. exemplo. C. de decurio. lib. 10.* induci

ſtatuto, aut conſuetudine non eſſe, vt nobilis quiſquam ex matre æſtimetur, id, quia ex nihilo nihil fit. Reſponſio enim in promptu eſt, verum Bartol. dictum non eſſe, quem Decius ſpecie damnat *in cap. nouit in ſeptima nota de iudic. & col. 2. num. 74. ff. de regul. iur.* Roch. à Curte *in cap. fin. colum. 16. in ſeptima illatione de conſuetu.*

Secundo reſpondetur, ad eum caſum Bart. dictum reſtringendum, quo viro ignobili mulier clara nubit. Ibi enim hæc nobilitatem ſuam amittit, *l. fœminæ. ff. de ſenator.* ita eam tribuere filiis nequit *l. traditio ff. de acquiren. rerum domi. leg. nemo plus ff. de regul. iur.* Et ad iſtum caſum Bart. ratio propriè ſpectat, ex nihilo nihil fieri. Atque ita in ſpecie Anchar. explicat *in conſil. 389. Viſis diligenter num. 2.* Cæterum vbi viro nobili mulier nobilis iungitur, qua ratione nobilitas eius non perit; ita hic prodeſſe liberis poteſt, vt potiores habeantur, qui parente nobili nati vtroque ſunt. Idque ſtatuto etiam & conſuetudine remotis, ob vinculi duplicitatem, vt Rebuff. ſcribit *in tract. de nomina. in 12. q. princip. num. 5. & ſeq. pag. 67.* Atque vltra eum, ſtylo id curiæ Romanæ receptum Fely. teſtatur *in d. cap. nouit. colum. 1.* Caſſa. dor. *deciſ. 1. colum. 1. de iure patrona. fol. 120.* per text. *in cap. venerabilis. de præbend.* Idem hoc ex Poeta innuitur. 6. Æneid. ibi, *natus & ipſe deo.* In genere etiam prædicando matrem Plautus *in tulula.* conti.. ibi, *ſi me nouiſti minus genere quo ſim natus, hic mihi eſt Megadorus auunculus, meus fuit pater Antimachus. Ego vocor Lyconides, mater eſt Eunomia.* Non ſolum autem matrem, ſed & matris fratrem ad gloriam generis Plaut. refert.

Secundum quæ, in fundamentis his duobus quatuor interueniunt, quæ amplitudinem maiorem Ferrariæ Ducis præſtant, diluci deque oſtendant: Imperium vetuſtius, genus paternum antiquius, ſplendor maior, generis origo proxima ratione matris, à ſtirpe regia Franciæ.

Tertio dignitatem ampliorem Ducis Ferrariæ ex perſona
6 concedentis aduocatio memorata confirmat. Eo quippe † maior dignitas habetur, quo maior concedens eſt. *l. g. 1. ibique Glo. ff. de albo ſcriben. cap. per tuas. de maiori. & obed.* Qua ratione qui ordines à Papa ſuſcepit anteſtare eum ſolet, qui ordines prius etiam conſecutus ab epiſcopo eſt *cap. pen. ſicut cap. ſtatum. cap. In qua & cap. ſi à ſede. de præben. lib. 6.* Collegium Bono. *in d. conſ. poſt reſponſ. à Card. col. 1. circa in l. veri ſecundo principaliter.* Atque in ſpecie feudi & iuriſdictionis, nobiliorem eum exiſtimari, cui à maiori conceſſio eius ſit, ex text. oſtenditur, *in cap. 1. quis dica. Dux, vel Marchi. & vetat. 1. quis feudum dare poſ.* Gloſ. *in cap. fundamenta. §. procedentes ver. Marchio de elect. lib. 6.* not. Iaſ. *in cap. 1. de aliud. feu. num. 19. verſ. decimo dicitur.* In quam ſententiam non pauca poſteriores accumulant *in d. cap. per tuas.* Boeri. *de auctori. magni conſil. numer. 92. & numer. 116.*

Sed enim à maximo principum omnium Ducis Ferrariæ imperium exiſtit, id eſt, à Pontifice ſummo, quem ſupremum omnium eſſe palam eſt *cap. ſolite. & cap. omnes principes. de maiori. & obed. & dno ſunt. 96. diſt.* Collegium Doct. Bono. *poſt reſponſa Card. num. 56.*

Quarto vltra vinculorum multitudinem, de qua ſupra, alteret etiam vinculorum pluralitas in Duce Ferrariæ ab Aduocatione eius obſcuratur, quod triplex in eo Ducis titulus interuenit, Pontificalis Cæſareus, & Regius. Ducis enim dignitate decoratus à Pontifice ſummo Ferrariæ nomine eſt. Rurſus Ducis titulo ornatus à Cæſare legitur Mutinæ & Regii cauſa. A Chriſtianiſſima Maieſtate regia Carnotum Ducis ſecundi iure obtinet.

Supra Ducatum hunc triplicatum Marchionis quoque & Comitis nominibus inſignis Ferrariæ Dux eſt. Quis igitur dubitare poſſit, vinculis tam multiplicibus interuenientibus, potiorem Ferrariæ Ducis cauſam non habendam, præter ea, quæ in ſpecie hac ſuperius tradita, & in quarto hoc fundamento relata Ducis aduocatione ſunt. Quibus illud accedit, quod dici decet ſolet, cui duplex præbenda ſit, diſtributiones quotidianas duplicatas quoque eum percipere, vt Ioan. Andr. nut. *in cap. cum olim. de re iudic.* Bald. *inter conſil. Cardin. in conſil. 53.* cui ſubſcriptum à Cardinali legitur. Eodem Bal. ſpectat *in conſil. 17. proponitur, quod domina Margarita. lib. 4.* meliorem in iure accreſcendi conditionem eius æſtimari, qui ex vtroque coniunctus parente eſt. Cum qua ſententia text. quoque facit. *in leg. cohæredi. §. qui diſcretas. ibique Iaſ. in ſecundo nota. ff. de vulgar.* Ad ſubſtitutionem breuiloquam coniunctos patris inuitari, vbicunque vnita cum iure accreſcendi eſt. Euiſdem loci text. apparet *in leg. pupillo. & in leg. qui ex duabus in princ. ff. de acquir. hæred.* ad hæredes ſubſtitutionem traniſire contra quam natura eius ferat, quoties vnita cum iure accreſcendi eſt.

Non alienum ab his Caſtren. dictum eſt *in leg. final. Cod. de verb. ſignificat.* quoties fratribus quid relinquitur, fratribus id primis deberi, qui coniuncti vtrinque ſunt. Inde etiam fit, vt gemina ratio vnicam vincat, & pro illo iudicandum, quo cum plures rationes faciunt, *cap. licet cauſam. de proba. & cap. cum iam qua. de rei iud. cap. fin. ceſſum. de iure patro. cap. 2. de conuer. infidel.* Glo. *in § item vetuſtas in ver. minuuntur. Inſtit. de hæred. qua ab inte. defer.* Frederi. *in conſ. 274. quidam.* Roma. *in conſ. 477. col. 2. in fin.* Huc & illud accedit, † quod 7 ſcriptum in ſtatuto eſt pacto vallito, maiorem ob id ſtatuti vim eſſe, vt Dec. not. *in cap. quæ in eccleſiarum. colum. 4. poſt med. de conſtit.* Iaſ. *in l. non impoſſibile in fin. ff. de pactis. & in leg. iur. num. 20. C. eodem tit. & relaqua non pauca.* Conſequenter his probandum, vt quo rationes plures Ducis iuri Ferrariæ accedunt, ita non efficacius eius æſtimari ius non habeat.

Quintum aduocationis Ducis fundamentum, quod à proauo, auo, & patre Ducibus elicitur, explicatum & confirmatum ſupra in primo, & ſecundo fundamento apparet. & quod de filio Doctoris expreſſum in fundamento ipſo quinto eſt, potiorem doctore eſſe, qui patre doctore non eſt, idem ex Collegio Patauino innuatur *poſt conſil. Cardi. col. 3. in fin.*

De fundamento ſexto dictum abunde ſatis ſuperius in argumentu ſecundo habemus.

Fundamentum ſeptimum ius duplex habet. Primum, quod antiquior, firmiorque Ducatus ex perſona Ducis ipſius, qui hodie eſt, appareat. Alterum, quod vetuſtior haud dubie ex progenitoribus, & aſcendentibus eſt. Ius hoc ſecundum confirmandum iuuandumque non cenſui, vtpote quod inſtructum, munitumque nec parce in fundamento ſecundo ſupra habemus.

Vbi generis, & priſci magis, atque illuſtrioris non claritatem modo, ſed & virtutem, atque efficaciam eius declarauimus. Itaque non niſi in caſu primo adiuuando labor capiendus. Antiquiorem Ducatum principis hod arui eſſe, ex eo monſtratur, quod Dux ſtatim diceretur quam patrem Ducem habuit. Id; quia † Ducis filius dux cenſetur. Bald. *in leg. vtſum ff.* 8 *de lib. & poſthum. & in l. liberti. libertæque. numer. 18. in fin. C. de oper. libert.* Boerius *de auctori. magni conſ. num. 106.* ibique Baldus in locis aliis quibuſdam nominat, vbi verbum de re hac Baldus non facit. In qua re frequens plus ſatis Boerius eſt, vt perplexitatem eius conticeam.

Quæ cum ita ſint, firmior, potentiorque Ducatus eius eſt, quem Ducem natura ipſa mox, immediateque conſtituit, quam eius, qui ab aſcendentibus prognatus Ducibus non eſt; & cui nec tranſuerſalis Duce ſuperſtite, ſpes quicquam ad Ducatum erat. Verum caſu quodam fortunæ, atque ipſo inopinato ad excelſum perductus Ducatum eſt. Atqui in manifeſto eſt, potiorem accidentali cauſam naturalem eſſe. *l. profectitia §. fin. ff. de iure dot. l. qui habet. §. 1. ff. de tutel. l. filio quem pater ff. de lib. & poſth. l. falſa. §. 1. ff. de condit. & demonſtrat. l. fin. C. de his, qui veniam ætatis impet. §. penultim. Inſtit. de rerum diuiſ. cap. requiſiſti. de teſta. cap. præſenti. § idem de præben. lib. 6.* Glo. *in l. 1. ff. de poſſ. & arenda, pro & alia non pauca.* Rurſus cum filius natu prior patri Duci Dux ipſe hodiernus Ferrariæ eſſet, propior atque proxima magis Ducatui adipiſcendo ſpes eius haud dubie, quam Ducis aduerſarii erat, qui à Duce defuncto originem non ducebat, & cui ſucceſſorem futurum, ſi morte præceptus biothonata non fuerat, ſpes prorſus vlla non eſſet. Spes igitur † eo fortior, quo proxima magis, ſi quidem 9 potiora remotis propinquiora ſunt. *l. pen. ff. de cond. ob turpem cauſ. l. ſocium qui in eo § 1 ff. pro ſocio l. ſi mulier in princ. cum gloſ. ff. rerum amot. l. qui liberta. §. hæc verba ff. de vulgar. l. hoc legatum. ff. de lega. 3.* Qua ratione factum eſt, vt directa in dubio ſubſtitutio iudicetur. *cap. 1. de teſta. lib. 6.* Id, quia potentior directa, quam fideicommiſſaria eſt; ſiquidem per ſeipſum hæres directus fit, iureque ſuo bona accipit. Quod ſecus in fideicommiſſario eſt, qui de manu hæredis capit, & iuri reſtitutione eius mediante reali, aut verbali, ius non acquirit *l. reſtituta. ff. ad Trebel.* & hanc rationem *d. c. 1.* eſſe Bal. ſcribit *in conſil. 296. præmittendum eſt ad euidentiam, quod ſequitur. lib. 4.* Inde etiam fit, vt in id formis agens agit, quod propinquum, aut proximum magis eſt, quam quod remotum. Bal. *in l. cum quis num. 6. circa med. verſ. præterea omne agens C. de verb. & ſa. ſignor* vbi iterum ille ibit. vt alia id genus ſacienti pretereaam. Atque in ſpecie magis, ex Bal. id & alius oſtenditur, *in*

leg. ſi poteſt. num. 7. & ſequent. ff. de acquir. hæredit. vbi ſpem ſuccedendi parentibus approbatam iure in liberis, non etiam in [illegible] tribuit. Sequitur Fely. *inter conſil. Rom. in conſ. 206. col. 1* [illegible]

A[illegible] ex his, fortius Ducis hodierni ius & à maioribus, & à perſona ſua eſſe. In qua [illegible] prætermittendum non cenſui, 10 quod in feudo nouo dici, præ antiquo ſolet: Ex feudo nouo dignitatis ius non perinde vt ex antiquo tribui, vt Baldus docet *in prælud. feud. num. 55. verſic. alia diuiſio & in capit. 1. §. 1. quis dica. Dux vel Mar.* Chaſſan. *in conſil. 64. num. 14.* Boeti. *de auctori. magni conſilii, num. 35 verſic. denique quia vaſallus.* Et quamuis locum id in feudo dignitatis non habeat, quale feodum Ducatus eſt, vt Lauden. ſcribit *in cap. quis dica. Dux, vel Mar.* cum aliis apud Iaſon. relatis *in d. ſuo præl. feud. num. 119. verſic. decima diuiſio.* attamen inficiare non licet, quin potentius ius Ducatus antiqui, atque noui ſit, per ea, quæ de antiquitatis iure ſcripta ſuperius ſunt.

Fundamento octauo Ferrariæ Ducis ius confirmatur, quod non Dux ſolummodo, ſed & Princeps factus legitur, Mutina, & Regio vrbibus in principatum verum à Cæſare erectis.

S[illegible] principis veri, non ficti, aut improprii prærogatiuis, & iuribus [illegible]. Similiter vt de eo dicitur, qui ad ciuilitatem re[illegible] eſt, ciuem eum vere & proprie dici. [illegible] qua[illegible] ciuilitas à iure mero ciuili pendet. At[illegible]
11 ideo † [illegible] ſtate ciuitatis eſt, ciuem eum vere proprieque facere, qui extraneus vere erat, Bartol. *in leg. 1. num. 16. ff. ad municip.* ſignifica[illegible] *in conſil. 62.* Alexand. *in conſil. 157. num. 14. verſic. aut quod etiam lib. 2.* R[illegible] *in conſil. 227. num. 2. & num. duobus ſequen.* [illegible] que locu[illegible], & in pœnalibus habere Boet. ſcribit *quæſt.* [illegible] velut cum ciuem offendenti pœna irrogatur. A[illegible] pœna trahitur, qui ciuis factus ex priuilegio eſt. [illegible] principis eſt, vt princeps vere, proprieque dicatur, [illegible] principem Cæſar fecit, cum priuilegia, iuraque ſua impartiri inferioribus poſſit.

Quo fit, [illegible] plenitudine poteſtatis vti inferiori liceat, cui ius hoc permi[illegible] à Cæſare eſt. Baldus *in leg. cum filius. ff. de leg. 1. ſlam.* [illegible] *& l. 2. num. 39. C. de ſeruitut.* Pau. de Caſt. *in leg. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthum.* Inde fit, vt legitimandi poteſtatem alius princeps faciat, quamuis in reſeruatis Cæſari poteſtas hæc legitimandi ſit, Baldus *in leg. 1. ff. de tuto. & curato. datis ab his.* cum aliis apud Pari. collectis *in conſil. 1. num. 2. & 3. in cr. 96. lib. 2.* His ita prænarratis, quod principem verum facere Cæſar [illegible], iuris 12 incerti non eſt, † maiorem Ducibus, Marchionibus, Comitibus, & Baronibus principem eſſe: gloſſ. *in clement. 1. de baptiſ.* Quam ſingularem Curt. Sen. prædicat *in conſil.* [illegible] *ſuper memorata columna finali circa med.* Idque ex eo oſtenditur, quod [illegible] Cæſari, aut ei, qui Cæſarè ſuperiorem re non recognoſcit, princi[illegible] appel[illegible] competit. B[illegible] *in cap.* [illegible] *colum. 22.* Abbas, *in* [illegible] *in princip. de* [illegible] vt de principatu dici [illegible] principatus tituli [illegible] Ducatus à [illegible] [illegible] gitur, aut principis iura præ[illegible] D[illegible] ante [illegible] endus [illegible] erit.

13 [illegible] Ducis ti[illegible] parte eſſe aduocatio Ferrarien[illegible] cum non ſit [illegible] caput Reipubl. Florentinæ conſti[illegible] ferrarius ſit. Inter caput plane, & Ducem diſtare procul [illegible] eſt.

Siquidem inter feuda dignitatum relatum feudum hoc nõ inuenitur, quo quaſi caput inueſtitus quiſpiam appareret, & de quibus feudis mentio habetur, *in d. tit. quis dicatur Dux vel Mar.* vnde à partium enumerat. one argumentando, iuxta *l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iuris.* conſequens fit, nec Ducis titulo contra Ferrariæ Ducem aduerſarium iuuari. Tametſi dignitate caſſum tantæ caput Reipubl. non dicam.

Sa[illegible] ad dubitatio[illegible] priorem erunt. Ad ſecundam ve[illegible] Du[illegible] Ferrariæ hodierni aui paterni ceſſio, nec [illegible] quen legationi ceſſiſſe Reipubl. Florentinæ ſemi[illegible].

I[illegible] bitationi ſententia affirmata ab aduocatione Ferrariæ [illegible] ceſſione non eſſe. Quæ confir[illegible] Nam que † in [illegible] ſupremo regalia[illegible] Duc[illegible] eſſe, [illegible] eſt, q[illegible] appellatione [illegible] ſpectant. *capit. 1.* [illegible] ad honore[illegible] ecus ipſum

dignitatis pertinent, cum nulla pecuniæ ad honorem [illegible] paratio ſit. *leg. Iulianus ff. ſi quis omiſſa cau. teſtamen. leg. ſi in duabus. ff. de regul. iuris leg. reprehendenda. C. de inſti. & ſu.* [illegible] Ind[illegible] m *Eccleſiaſt. eſt cap. 41.* curam nominis boni habendam. [illegible] tutius futurum theſauris mille magni qu[illegible] Oldra. refert *in conſil. 93 Magiſter ordinis. num. 1.* S[illegible] rabilior, quam honoris tactura diuiti[illegible] eſt. V[illegible] *Corinth. cap. 9.* ſcriptum Apoſtolus reliquit, mori ei magis expedire, quam vt gloriam ſuam quiſpiam euacuet. Cuius dicti Bal[illegible] meminit *in conſil. 311. verſic. attus colum. 1. in fin. libr. 4. & in conſil. 382 in quæſtione in colum. 2. lib. 5* Ibique & vulg[illegible] illud refert. non bene pro toto fama auro venditur *leg. quiſquis. C. de poſtul. & ad venum non pauca.* De quo etiam apud nos *in conſil. 2. num. 18. & in* [illegible] *168. num. 3.*

His ita explicatis, conſequens liqui[illegible] ſſime fit, † ius ducis ſucceſſoris in his lædi ab auo non potuiſſe, quę ad glori[illegible] decusve Ducatus ſpectant. De quo genere [illegible] prærogatiua [illegible] incedendive eſt, vt priore loco Ferrariæ Dux ſedeat, Reipublicæve Florentinę. [illegible] *leg. 1 ff. de albo* [illegible] *capit. ſi quis in ma. de maiorit. & obed. cap. antiqua de priuile.* [illegible] diffinit gloſſ. *in §. aliam vero in ver. alternatione Inſtitution. de donat.* [illegible] Baldus *in l. obſeruare §. antequam. ff. de offi. procon.* [illegible] *ff. de hered. inſtit.* [illegible] *in rubri. de maiorit. & obed. colum.* [illegible] Collegium Paduanum *in conſil. poſt reſpon. Carden. num.* 6. Quod autem dixi, liquidiſſime ex prędictis apparere, [illegible] hoc priore loco ſedendi & incedendi lædi ab vno non potuiſſe, ratione fortiori oſtenditur. Etenim ſi ios regaliarum in his lædi in perniciem ſucceſſorum non poteſt, quæ ad compendium pertinent. Bald. *de pace Conſtan.* [illegible] *amplius. num. 1.* Socin. *in conſil. 4. num. 8. & in conſil. 7. num. 5 lib. 5.* Felyn. *in cap. 1. num.* [illegible] *5 in fin. verſic. quarto declara. de probatio.* Campeg. *inter conſil. Bruni in conſil. 11, num. 12. ver. non omitto tamen.* Rubeus Alexandri *in conſil. 50 colum. 3.* Longe minus lædi ius hoc dignitatis, & decoris præcipui Ducatus totius poterit. 14

Secundo principaliter, facultas auo eſto iuri huic derogandi Ducatus fuerit, ad caſum hunc tamen trahi ceſſio illa non debet, vtpote quæ Reipublicæ totius Florentinæ facta cauſa eſt, ob id ad perſonam trahi [illegible] non debet. Quæ enim † vniuerſitati iura competunt, pertinere ad vnum non debent. *leg. in tantum. §. 1. ff. de rerum diuiſ. §. vniuerſitatis. Inſtit. eo. tit.* 16

Tertio ceſſio illa aut Reipublicæ Florentinæ cauſa facta, ad Rempublicam reſtringi ipſam debet. Id, quia præter animum facientis ad perſonas alias extendi actus eius non debet, quæ cauſam à Republ. ipſa non ducunt. *l.* [illegible] *C. ad Velle. au. l. ſicut. §. penult. ex quibus modis pign. vel hypothec. ſoluit.* vbi ad nouum poſſeſſorem pignoris, conſenſus creditoris de re alienanda debitori præſtitus, non porrigitur. Sed enim [illegible] Cæſare, non à Republ. Florentina cauſam Dux habet. Quod ſi iure ſua Duci Reipublica ceſſit, Cæſare armiſque cogentibus id actum. ob[illegible] nem conſenſus haberi [illegible] non continetur, *toto tit. ff.* [illegible] *C. quod metus cauſa.* [illegible] ed & iur[illegible] † [illegible] ne reſciſſione aliqua [illegible] vitiatum, vnde collatio [illegible] metu ſequitur *l. 2 §. 1 ff. de iudic.* Bald. *in l. decernimus. C. de ſacroſanct. eccleſ.* Abb. *in conſil 3. quæſt 6. in fin. lib 2.* Corneus *in conſil 127. num. 48. lib 2.* Idem in iuramento fidelitatis metu, aut vi dato Abb. ſcribit *in d. conſil. 3. in ſint ſexta quæſt.* 17

Quarto † quibus caſibus permitti extenſio ſolet, locum id ita habet, ſi ratio eadem per omnia in actu eſt, ad quem extenſio fit. Cauſa alia eſt, ſi ratio diuerſa in caſu alio verſatur. Ius enim diuerſum, vbi ratio diuerſa interuenit. *l. 3 § 1 ff. de iniuſto teſtamen. l. in cau. § ſatisfactionis. ff. vt in poſſ. leg. l. interpoſitas. C. de tranſaction.* Signorol. *in conſil. 1* [illegible] *num. 2.* 18

Non ſolum autem ratio diue[illegible] & minor extenſionem impedit, quoties ratio minor in [illegible] vno atque altero verſatur, etiam ſi extendi [illegible] *l. lege Iulia. §. hoc caput. ff. de ritu nupti. cap. fin. de tranſlatio* [illegible] apud nos tel[illegible] *16. num. 10. in conſil. 1* [illegible] *num. 2. in conſil.* [illegible] *num. 2. & in* [illegible] *184. num. 4.*

Sed enim non modo ratio [illegible] verum [illegible] in Duce ipſo Florentiæ, [illegible] Reipublicæ enim † ſi etiamco Alphus [illegible] recognoſceret, atque id [illegible] ſtineret, [illegible] ad [illegible] *de decre. decurio. lib. 1* [illegible] Al[illegible] *cap. de immunit. ec.* [illegible] *in conſil. 2. num. 2,* [illegible] Decius [illegible] 19

num. 5. verſicul. & tertia iſta opinione & in conſil. 125. num. 5. verſic. & ea que dicuntur Iaſ. *in l. 5. in princip. num. 10. verſic. iſtam concluſionem limitat. ff. de verbor. obligation.* Curtius Senior *in conſil. 48. num. 21. in conſil. ſuperi. num. 5. verſic. & iſta deciſio improbatur. & in conſil. 65 num. 5. verſ. confirmatur praeceden. deciſio.* Socinus Iunior *in conſil. 75 numer. 7. & in conſil. 142 colum. 1. lib. 1.* Pro qua ſententia & text. videtur *in cap. per venerabilem verſic. inſuper. qui filii ſint legit.*

Conſequens igitur non fit, honor Reipublicæ habitus Florentinæ eſt, quæ nemini ſeruiebat, & ſuperiorem vllum temporalem non recognoſcebat. Ergo eundem haberi & Duci oportet, qui à Cæſare ius habet, ſuperioremque recognoſcit.

Ratio quippe multo alia vnius, atque alterius eſt. à libero enim ad ſubditum argumentatio deducitur. Hoc amplius non ſolum ratio diuerſa minor ve impedimento eſt, quominus extenſio fiat, verum etiam quieſcere extenſionum ſolet, cum in dubitationem res vocatur, eadem neene in caſu alio ratio verſetur. Salycet. *in l. 2. num 21. in fi. C. de noxal.* Signorol. *in conſil. 247. colum. 2. poſt med.* Baldus *in leg. fin. num. 6. in fin. C. de liber. praeter.* Alexand. *in conſil. 207 num. 21. lib. 6. & in conſil. 54. num. 10 lib. 7.* & apud nos *in conſ. 67. n. 6. in tract. 173. n. 13.*

Quid hic dicendum, vbi ratio diuerſa, nedum minor eſt manifeſto eſt? Vires argumen. hoc recipit, quod prohibita extenſio ob rationem diuerſam, minoremve atque caſu eo eſt, quo dubitari poteſt, eadem nec ne in actu aliquo ratio interueniat. Quid dicendum hic habemus, vbi non de actu extendendo agitur, verum ad perſonam extenſiô tractatus, id eſt, de Republica libera ad perſonam Ducis?

20 Siquidem † difficilior non parùm ad perſonam extenſio, quàm ad res, aut actus permittitur *leg. ſi ita quis. § penult. ff. de teſtament. tut.* Aretinus *in leg. Gallus § & quid ſi tantum. colum. 4. ff. de lib. & poſthum.* Curtius Senior *in conſil. 19 num. 8. in fin.* Iaſon *in conſil. 30. col. penult. poſt med. in conſ. 66. num. 8. lib. 3.*

21 Quinto † conditionem diſpoſitio quæuis admittit, ſi in ſtatu eodem res perſeueret. Vnde mutatione poſtea accedente, ipſam quoque mutari diſpoſitionem conuenit. *leg. quod Seruius. cum Gloſ. fin. ff. de cond. ob cauſ. leg. quaero. § inter locatorem. ff. locat. leg. ex facto. in princip. ff. de vulga. leg. continuus. § cum quis. in fine ff. de verbor. obligation. l. cum quis. ff. de ſolution. cauſ. cum inter P. de renunciatio. cap. penult. & quod ibi Abbas de cleric. non reſidente. in quib. 22. quaeſt. 2.* Inde fit, vt à conſuetudine antiqua recedatur, perſonarum mutatione accedente. *l. 1. in fine C. de impon. lucrat. deſcrip. lib. 10. § ad haec. in Authent. de eccleſiaſtic.* Paul. de Caſtro *in conſil. 8. iſta bona paterna col. final. lib. 2.* Quocirca mutatione ſtatus Reipubl. Florentinæ & perſonarum facta; quia pro Decurionibus, qui gubernaculis Reipublicæ præſidebant, Ducis noua perſona acceſſit, penes quem Reipublic. ſumma eſt, conſuetudinem quoque mutari conuenit, qua pars nititur. Id eſt, vt ſi in vſu Reſpublica erat, vt Ferrariæ Ducem anteiret, quod minime creditur, ab vſu hoc recedi ob mutationem perſonarum debeat.

Sexto, ſi cum legationi Florentinæ Alphonſus Dux ceſſit, ſub Ducis imperio Reſpublica ipſa Florentina fuiſſet, qui recens Ducis adeptus titulum eſſet, dubitandum non eſt, quin priores ferre non minus Alphonſus conſtituiſſet, atque in præſentiarum nepos eius contendit.

Ea propter cum ad eum caſum perducta res ſit, quo ſecundas ſtatuit, ſeu locum daturus Alphonſus Dux Duci alii non fuiſſet, rationis non eſt, oneroſam ei ceſſionem fieri, quam paſſus Reipublicæ Florentinæ cauſa eſt *leg. ſi à me. ff. de iudic. leg. ſi pro parte. ff. de ſeruit. l. inter ſtipulantem § ſacram leg. ſi ſub vna. § ſi quis viam. & leg. pluribus. §. & ſi placeat. ff. de verbor. obligation. leg. Vranius. § ſed cum duo ff. de fideiuſſo. leg. ſi in metallum. ff. de his, quae pro non ſcript. leg. quis ex liberis ff. de bonor. poſſeſſio. ſecundum tabul. § aliu. Inſtitutio. quibus mod. teſtam. infirm.* Dictum in his ſatis in dubitatione ſecunda habemus. Ad ceſſionem hanc euertendam reſponſiones etiam 12. & 13. non vulgariter iuuant, quibus inferius vſi ad argument. ſubrogationis eludendum ſumus.

Dubitatio tertia ſupereſt, vtrum iure ſubrogationis niti dux Florentiæ poſſit, vt quaſi in iura ſubrogationis Reipublicæ Florentinæ Duci Ferrariæ præire Florentiæ Dux debeat. Dubitatio hæc explicata ex dubitatione ſecunda apparet. Etenim ſi perniciaſis Alphonſi Ducis ceſſio Ferrariæ Duci hodierno non eſt; quorſum de ſubrogatione certare? Namque & ſi maxime iuris locus de ſubrogatione eſſet, quod ipſum tamen nequaquam admittimus, nocitura Duci Ferrariæ nihilo magis ſubrogatio erit, ceſſionis memoratæ effectu ſublato.

Secundo dicimus, locum iuri ſubrogationis non eſſe, neque iure aliquo ſubrogationis inniti Florentiæ Ducem poſſe. Et quidem fundamentum ſatis illud videtur, rationem multo aliam Ducis atque Reipublicæ liberæ eſſe, quæ ſuperiorem nô recognoſcit, & quæ Cæſari propterea loco habetur, vt dictum ſuperius eſt, quod ſecus in Duce apparet ſuperiorem recognoſcente: quocirca & maxime in iura Reipublicæ Florentinæ Dux ſubrogatus eius videretur: locum tamen ius hoc ſubrogationis, quantum ad controuerſiam hanc, non haberet, vt [illegible] Dux præterire alteri debeat, ratione diuerſitatis, de qua ſupra, inter Ducem ſubrogatum & Rempublicam Florentinam ante Ducis conſtitutionem interueniente. Iure enim certiſſimo vtimur, † locum argumento de ſubrogato non eſſe, ratione diuerſitatis accedente. *leg. ſtipulationes non diuiduntur. in princip. num. 10 verſic. Celſus ff. de verb. obligat.* 22

Vbi in obligationibus facti, quamuis ad id, quod intereſt, poſt moram obligatio ſubrogetur, ſub tamen idem intereſſe, atque facti non eſt. Id; quia diuiſionem intereſſe admittit, ex portionibuſque hæreditariis ab hæredibus petitur: quod contra in obligatione facti eſt, quæ diuiduitatem neſcit, vt ibi expreſſum ibi eſt.

Sic iure diuerſo obligatio ad intereſſe atque factum æſtimantur; quamuis loco obligationis facti ſubrogata intereſſe obligatio ſit. Id; quia ratio diuerſa in obligationibus his vertitur, diuiduitatem vna admittente, cum indiuidua altera ſit. Idem ex text. probatur *in leg. cum in fundo. § ſi fundus. ff. de iure dot.* Vbi pecunia, quæ vice fundi dotalis ſubrogatur, iure alio in dote reſtituenda, atque fundus ipſe dotalis æſtimatur. Idque ob rationem diuerſam pecuniæ, atque fundi. In fundo quippe reſtituendo neceſſaria dilatio non eſt, cum in promptu ſit.

Cauſa, ratioque alia pecuniæ habetur, quæ in numerato, aut prompto non eſt. Quem tex. pro ſingul. ad hoc Roman. vocat, quamuis non ita explicate loquatur. *ſingul. 125 tu habes.* Ex eo item argumentum hoc confirmatur, quod ſcriptum apud Salycetum, Alexandrum, & alios eſt *in leg. properandum. in princip. C. de iudic.* Inſtantiam iudicii breuiorem ſtatuto factam & loco inſtantiæ ſubrogatam, quæ introducta iure communi eſt, prorogari à litigatorib. poſſe, quamuis prorogationem hâc a limitatæ iuris communis inſtantia non ſoleat. Sic diuerſum inſtantiæ ſubrogatæ ius atque eius eſt, in locum cuius ſubrogatio fit. Quod factum ideo eſt, quod ratio diuerſa inter inſtantias has vertitur.

Statuti enim Inſtantia litigatorum cauſa breuior fit, quibus liberum eſt, fauori eorum cedere, & renunciare. Inſtantia plane iuris communis fauore publico introducta principaliter eſt, cui renunciare non perinde licet. Quam diuerſitatis rationem nominatim Alexand. obſeruat *in d. l. properandum. in princip. numer. 11 & 12* Ruin *in conſil. 36. colum. penult. certa med. lib. 5.* Itaque ratione diuerſitatis tam manifeſtiſſima inter Rempublicam Florentinam liberam, & Ducem in vicem eius ſuffectum interueniente, nihil eſt, quod ad ſubrogationis opem dux ipſe adeat. Ratio & altera diuerſitatis inter Rempubl. & Ducem conſtat; quod Reipub. dignitas quæ ita petebatur erat, iureque proprio competebat; Ducis plane dignitas à Cæſare pendet; ſed enim † fortior dignitas habetur quam à ſe 23 ipſo & virtute ſua quis habet [illegible] qua ex perſona alterius competit. *leg. ſi filius §. cett. ff. de* [illegible] *liber. leg. à Diuo Pio. ff. de* [illegible] Bartol. *in leg. quod principi in fin. ff. de* [illegible] *ff. de verbor. obligat.* Et in ſpecie [illegible] *in d. leg. quod principi. in fin.* Deci. *in cap.* [illegible] *& ad hoc bene facit. de offic. deleg. & in conſ. 501 n. 3 ver.* [illegible]

Tertio ad argum. ſubrogationis reſpondetur: locum eſt ita eſſe, ſi qualitas in ſubrogato inuenitur, quæ in re erat, in locum cuius facta ſubrogatio eſt: eandem quippe qualitatem ſubrogatum exigit, vt Alciat. *in l. 1 § ſi quis* [illegible] *n. 14. ff. de verbor. obligat.* per text. *in l. 1. C. de* [illegible] [illegible] *de conjectatio.* Idem vltra Alciat ex tex. probatur *in l. 1. § ſi cũ verò fuit. ff. de ſucceſ. edi.* [illegible] Bald. [illegible] *in fin. quarta quaeſt. C. vnde legit.* [illegible] *in conſ. 106 n. 17 lib. 3.* Benedict. *in cap. Raynutius in verſic. mortuo itaque* [illegible] *n. 44. de teſtamen.* Chaſſan. *in conſil. 13 numer. 56.* Gom. [illegible] *quaeſtio. 14. col. 2. in fi.* Eodem Bartol. ſpectat *in l. 1. C.* [illegible]

pergen-

in argum. in rebus lib.12. Roman. *ſing.215. tu habes.* Sed enim qualitas libertatis, quæ in Republica Florentina iuris ſui erat, in Duce ipſo ſubrogato deſideratur, qui liber non eſt, vt Cæſarem recognoſcit. ob id fruſtra ſubrogationis iure ſubnititur.

Quarto ad ſubrogationem reſpondetur, locum ei non eſſe, vbicunque ab vno receditur, & ad actum diuerſum peruenitur. Verbi gratia: liberatus debitor à creditore cauſa mortis, deinde creditor conualeſcit. Condicitur liberatio præſcriptione non obſtante; quæ poſt liberationem non currit. Idcirco porro non currit, quod in locum obligationis liberatio non ſuccedit aut ſubrogatur. diuerſa quippe obligatio, atque liberatio eſt. Ita text. probatur *in lege quod debetur ff. de dona. cau. mortis.* Ex Caſtrenſ. reſponſio hæc confirmatur *in conſ. 319. circa primum notandum, quod quando emphiteuta colum. 3. circa med. lib. 2.* Ratio eadem ſpeciei controuerſæ eſt. In qua à regimine receſſum Reipublicæ eſt, & ad regimen diuerſum reducta res eſt, id eſt, ad caput vnum, & ſub diuerſa gubernandi ratione.

24 Quinto † locus ſubrogationis argum. non eſt, vbicunque quantum ad omnia ſubrogatio non fit, ſed ad aliqua ſolummodo. Quoniam vbi quid additur, aut detrahitur, nouus actus dicitur, non ſubrogatus *l. ius autem ciuile ff. de iuſt. & iure.* Ita Calca. ſcribit *in conſil. 85. colum. 4. in princip. à verſic. tum quia vt ſubrogatum.* Idem ex Decio probatur *in conſil 38. in fin.* Atqui ſimpliciter, atque per omnia facta ſubrogatio non eſt, non enim libertate illa Dux fruitur, quę penes Rempublicam erat, à qua recognoſci ſuperior non ſoleret.

Ruſſus modo illi gubernandi Dux non aſtringitur, qui in vſu apud Rempubl. ipſam erat. Sic alterationem non mediocrem per nouam Ducis adminiſtrationem vetuſtus adminiſtrandi mos apud Remp. vſitatus accepit. Quæ cum ita ſint, nihil eſt, quod ſubrogationis iuris adminiculo paramus.

Sexto locus argumento de ſubrogatione non eſt, neque intelligi ſubrogatio poteſt, vbicunque ad finem, ſeu effectum diuerſum ſubrogatio fit. Qua ratione loco querelæ de inofficioſo ius ſubrogatum de ſupplemento legitimæ non dicitur: Id, quia ad fines diuerſos remedia hæc ſpectant, id eſt, ad teſtamentum querela reſcindendum, contra ſupplementum legitimæ ad teſtamenti conſeruationem ſpectat. Ita Caſtrenſ. docet *in conſilio 109. dubia, in quibus quæritur. columna 2. ante med. lib. 1.*

Quod cum ita ſit, ſubrogatio Ducis facta in locum Reipub. dici Florentinæ non poteſt: cum diuerſus contrariuſque ducis effectus, atque Reipublicę euidenter appareat. Reſpublica quippe Duci ipſi ante Ducatum ſimiliter vt ciuibus aliis imperabat. Contra Dux hodie reipublicæ ipſi dominatur, legeſque dat. Libera ciuitas ante Ducatum erat. Poſt Ducatum plane iugum ſeruitutis ſubiit. Effectibus his igitur contrariis interuenientibus, quomodo ſubrogatio intelligi vlla poſſit, non ſatis animaduerto.

Septimo locum iuri ſubrogationis non eſſe, à partibus ſatis enumeratis oſtenditur, iuxta *leg. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris.* Namque aut extinctam Florentinorum Rempublicam, aut incolumem, aut alteratam dicimus. Si extinctam confitemur, ſubrogationis iure non recte nitimur *l. fideiuſſor. 2. § fin. ff. de pign.* vbi quæ mancipia ſubrogata in locum aliorum demortuorum ſunt, & quæ ſuppoſitæ hypothecæ erant, in pignoris cauſam non cadunt: cum reuiueſcere pignus nequeat, quod extinctum ſit. Sin autem incolumem Rempub. manere, Ducem vero per cumulationem adiectum aſſerimus, æque argument. ſilere ſubrogationis oportet *l. 3. § idem ſcribit. ff. de pecul. l. item illa. § quod adiicit. ff. de conſtit. pecu. l. 4. § ſi ex conuentione. ff. de remedio.* Bartol. *in d. leg. 1. § hæc actio. colum. 2. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſ. fuerit.* Ruin. *in conſil. ... nu. ... lib. 5.*

Quod ſi ... [illegible] ... ratam Remp. per additionem aut detractionem di... us, nihilominus argum. quieſcere ſubrogationis ex his oportet, quæ ſcripta ſupra in reſponſione decimaquinta ſunt.

25 Octauo † locus ... umento ſubrogationis non eſt, vbicunque ex prin... pus diuer... diſpoſitio procedit, vel vbicunque à diuerſis cauſis ... [illegible] ... Bart. *in d. leg. 1. § hæc actio. poſt princip. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſ. fuerit.* Dec. *in cap. fina. in fin. de confirmat. vtili vel inutili.* Seden... ex fontibus diuerſis Reipublicæ Florentinæ atque Du... [illegible] ... A Cæſare enim ius ipſum Ducis eli... Reipub... ex plane ius ante imperium Ducis ſuſceptum, à Cæſare non erat, verum à temporis vetuſtate, cum ſuperiorem quiſquam agnitus ab ea non eſſet.

Nono id natura ſubrogationis fert, vt modis eiſdem ſubrogatus vti in republica adminiſtranda debeat, atque reſpublica ipſa ante ſubrogationem vtebatur, *clemen. quia regulares de ſupplen. neglig. prela.* Ioan. And. *in regul. contra eum lib. 6. in mercurial.* Roman. *ſingul. 478 pone, quod arbitrium.* Dec. *in conſil. 40. numer. 4. circa med. in conſil. 162. col. penult. in fi.* Vnde cum modis aliis Dux ipſe vtatur, ſubrogationis ius intelligi in eo non poteſt.

Decimo cum translatio iurium Reipublicę Florentinæ in Ducem ipſum facta longe aliter ſit, atque penes Rampublic. ipſam eſſent, id eſt, titulo, ac iure infeudationis, cum iure allodii citra infeudationem vllam, Reſpublica vteretur, ſubrogationis intelligi nomen non poteſt, neque ſub qualitatibus priſtinis facta translatio cenſetur, vti ſcriptum apud Caſtren. legitur *in conſil. 137. primum teſtamentum in 3. dubio. lib. 1.* Vbi cum in hæredem ab hærede translatio bonorum ſit, eam ſuis ſuam factam qualitatibus putat. Id; quia titulus idem ſemper verſatur. Ius aliud ſeruandum ait, ſi de hærede in fideicommiſſarium translatio ſit. De quo apud nos *rubri. ff. de lega. 1. num. 57.*

Vndecimo † inſtitutis modiſque aliis in ſpecie prouiſum 26 circa Rempublic. à Duce gerendam dicitur, atque Reipubl. ipſius mos circa adminiſtrationem ferret. Quo caſu ſub qualitatibus ſuis translatio dici facte non poteſt, *leg. licet Imperator. verſicul. ſed quid enim ſi aliam rem ff. de legat. 1. l. alumna. in princip. ff. de adi. legat.* Paul. de Caſtro *in conſil. 326. de primo quæſito in 2. dubio. lib. 1.* Iaſ. *in d. leg. licet Imperator. col. penult. in princip.* & dictum habemus *in d. rubric. ff. de lega. 1. n. 57.*

Atque in ſpecie ſubrogationis, eius ius ſilere, quotiens ſpecialiter prouiſum in ſubrogato eſt, ex textu probatur *in leg. Epiſcopale. C. de Epiſcop. audien.* Bartol. *in d. leg. 1. § hæc actio. colu. 2. ver. fallit. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſ. fuer.* Decius *in conſil. 4. numer. 8. verſic. & hoc confirmatur. & in hoc capitu. fina. in fin. de confirmatio vtili vel inutili.*

Idque ex tex. iuuatur *in d. leg. cum in fundo § ſi fundus. ff. de iure dot.* Vbi quamuis loco fundi dotalis ſubrogata pecunia ſit; attamen quia in ſpecie prouiſum circa dotem reſtituendam in pecunia eſt, vt niſi poſt annum reſtitui non debeat, ad ſimilitudinem fundi dotalis non iudicatur, quē reſtitui illico oportet.

Duodecimo † circa ius perſonale nihil quicquam ſubroga- 27 tio valet, cum ad ſucceſſores non ambulet. *leg. quia perſonale. ff. ſolut. matr.* & in ſubrogatione tradit Iaſ. *in conſil. 80. lib. 1.* Sed enim perſonale ius habetur, quod à facto pendet, vt quis cui præferatur, & alium ſedendo, incedēdo ve anteeat. Ruin. *in conſ. 143. num. 19. lib. 5.*

Decimotertio, ſubrogatus (eſto) Florentinæ Dux Reipublicæ Florentinæ dicatur, honoris tamen † ſubrogato habendum 28 tantum non eſt, quantus ei debetur. in vicem cuius ſuccedit, vt Deci. concludit *in cap. ſane. 2. colum. 1. & 2. de offic. delegat.* Quę reſponſio ad ceſſionem etiam à Duce Alphonſo factam perſtringendam non mediocriter confert. Quocirca admitti conſequentiam non oportet: honor habitus à Duce Alphonſo Reip. Florentinæ eſt; ergo eundem haberi & Duci conuenit, qui loco Reipub &c.

Decimotertio † mutatione prioris ſtatus Reip. Florentinæ 29 ita euidenter facta, rerum quoque mutatarum conditio & effectus extinguitur. Atque ideo ſecundum præſentem iudicari eas ſtatum oportet *l. ſi conuenerit § ſi nuda ff. de pignor. actio.* Inde fit, vt perſonæ, reive conditione variata, iura omnia priſtina earum pereant, legibuſque & moribus aliis gubernentur, id eſt, ſecundum ſtatum, qui hodie eſt. Anch. *in conſil. 143 pro domina Paula in 1. in fi.* Idem ex text. oſtenditur *in leg. 3. § quis fideicommiſſariam ff. de hæred. inſtit.* vbi mutatione qualitatis in perſona vel in eadem facta, ius quoque ſucceſſionis mutatur.

Quem tex in ſententiam hanc Anchar. vocat *in conſ. 171. caſus eſt talis, quod dominus Ricobinus col. 2. in fi. verſ. his itaq; ſic præmiſſis.* Ibique tex. etiam pro eadem ſententia nominat *in leg. Paulus. ff. de acquir. hered.* Quid dicendum hic erit, vbi perſona noua interuenit, propter quam difficilius non paulo permitti extenſio ſolet, iuxta not. per Aretin. *in l. Gallus. § non tantum ff. de lib. & poſth.*

Dictum in his ſatis de ſubrogationis iure habemus. Et quia Ducis Ferrariæ aduocatio in argumentis nonnullis confutandis occupatur, quæ oppoſita ex diuerſo narrantur, nonnulla ad confutationem ipſam adiicienda cenſui, & in quantum conſenſu Reipubl. Floren. Dux eius ſtatuitur, cum translatio facta in Ducem ipſum eſt. recte reſponſum arbitror, iuri

quæ-

quicquam transferri à Republ. non potuiſſe; quandoquidem iure ſuo orbata armorum vi erat. *l. ex alieno. ff. de acquir. rerum domin.*
30 Iuri item reſponſio altera congruit, † coactum conſenſum illum fuiſſe; cum ob conſenſum cogi præſtandum poſſet. *leg. metu ſimone. ibique Bald. ff. quod falſo tutore auct.* Duraque vis, aut metus præſumitur, quamdiu metus, & vis cauſa ipſa perſeuerat; id eſt quamdiu is viuit, qui metum intulit, *cap. 1. quod metus cauſa.* Bartolus & alij *in leg. 2. C. eod. tit.* Iaſon *in leg. ſi ob turpem colum. 3. in quarta limitatione ff. de condiction. ob turpem cauſ.* Dec. *in conſ. 219 col. pen. in conſil. 468 colum. 4. & in conſil. 498 colum. 4. poſt med.* Sed enim cauſa eadem terrendi, cogendique durabat, copiis armatorum adhuc inſtructis, & minantibus.

Tertio reſpondetur, ex conſenſu ſimplici conſentientis ius perire, non etiam ex conſenſu ipſo ceſſum, aut translatum in-
31 ris quicquam in alium intelligi. Aliud quippe † conſentire, atque cedere aut transferre eſt. *l. aliud ff. de reg. iur.* Bartol. *in conſil. 211. quidam ſibi filius.* Ancha. *in conſ. 76. per modum conſ. in vltimo dubio.* Alexand. *in conſil. 191. colum. 2. lib. 1.* Corn. *in conſil. 22. colu. 7. verſicu. tertium ex alio. & in conſil. 41. n. 11. lib. 3.* & quidem pluſquam abſurdum fieret, cum debitori pignus diſtrahenti creditor cõſentit, creditoris ipſius iura in emptorem transferri. Id enim conſenſus ſolummodo agit, vt iuri ſuo in re vendita renunciare creditor cenſeatur, ita vt ſecurus moleſtiæ emptor fiat. Iura plane ſua ad emptorem non ambulant.

Quarto reſpondetur, ceſſionem aut translationem iurium expreſſim, ſponteque & libere interueniſſe, nihilo magis obſtatura Duci Ferrariæ erit. Id quia in poteſtate, aut arbitrio Reipublic. Florentinæ non fuit, ius alienum lædere. *l. fin. ff. de pactis. l. non debet alteri. ff. de regul. iuris.*

Etenim vigore etiam ceſſionis Alphonſi Ducis circa ſedendi incedendique ordinem admiſſo; attamen quia non niſi Republ. debitus honor iſte erat, vtpote quæ ſuperiorem non agnoſceret, & quæ ſua, non virtute, aut munificentia aliena imperio nota in ſolo ſuo obtinebat, prærogatiuam hanc honoris transferre in alium non potuit in perniciem Ferrariæ Ducis, quatenus prærogatiuæ huius ratio in eo non verſatur, in quem facta translatio dicitur, ſuperiorem eo recognoſcente, Ducatuſque Imperium Cæſaris beneficio, non iure ſuo ade-
32 pto. Inde dicimus, facultatem † doctori profitenti nõ eſſe, alium non æque idoneum, aut eruditum ad legendi munus auditorum diſpendio ſubſtituendi Bartol. *in l. nemo eſt qui neſciat. ff. de duobus reis & in l. penult. C. de munic. & colo patri. lib. 11.* Bal. *in l. parabolani. C. de Epiſcop. & cleric.* Felyn. poſt Abb. *in cap. 1. colum. 2. de ſumma trinita. & fide Cathol.* Ripa *in l. 2. §. mutuus datio. colum. 3. ff. ſi certum petat.* Pro qua ſententia facere tex. videtur *in l. 1 C. de propoſ. agen. in rebus lib. 12.* Eodem tex. pertinet *in capit. ſtatutum. §. in nullo. in fin. de reſcript. lib. 6 & in clement. 1. de iudic.* quæ duo iura in argumen. ſententiæ huius Deci. vocat *in cap. decernimus. colum. antepenult. verſic. ſecundo reſ. veer. de iudic.* Tradit Corſet. *ſing. 122. volens.* Idque locum haud dubie in ſubrogatione perpetua habet. Deci. *in l. ſi eadem. col. 2. poſt medium. ff. de offic. aſſeſ.*

Quinto reſpondetur, cum perſonale ius hoc eſſe demonſtratum ſit, in ſucceſſorem transferri alium non poſſe, vt iteſtatum ſupra habemus.
33 Quod obiicitur, † Ciuitatibus pluribus, atque nobilioribus Florentiæ Ducem præeſſe, atque ideo anteferendum, *l. 3. ff. ſi quis in ius voca. non ier. l. forum. in princip. ff. de lega. 3. l. Vrbana. ff. de verbor. ſignific. l. fin. C. de peda. iudi. §. deinde. in Authentic. de defenſor. ciui. §. generaliter. in Authentic. conſtitut. quæ de dignitat.* Signorol. *in conſil. 23. in princip.* Roman. *in conſil. 460 in fin. & in conſil. vlt. colum 3. circa med. verſic. ſecundo quia quando.* Caccialup. *in conſil. 4. poſt reſponſa Cardinal. numer. 57.*

Locum habere poſſet, paritate à cæteris interueniente. Cæterum rationes alias plures cum Ferrariæ Duce facere, luculenter monſtratum in ſuperioribus habemus. Rationibus vero pluribus pauciores ſuccumbere palam eſt. *cap. licet cauſam. de probatio. cap. cauſam, quæ de re iudic. capit. ſuper geſtum. de iure patro. capit. 2. de conuer. infidel. gloſſa in §. item vetuſtas. in ver. minuuntur. Inſtit. de hered. quæ ab inteſta. defer.* Freder. *in conſil. 174. quidam.* Roman. *in conſ. 477. colum. 2. in fin.*

Secundo reſpondetur. Rationes plures eſto cum parte facerent; nihilo magis potiorem habere cauſam eius conuenit. Id; quia ratio vnica fortior plures ſuperat. *leg. nam & ſi parentibus. in princ. ibique Glo. ff. de inoffic. teſtam.* Caſſador. *deciſ. 4. in pri. de prob. ſol; 164.* Sed enim potentior cauſa illa antiquioris dignitatis eſt; per ea, quæ verbis pluribus ſcripta initio conſilii ſunt. Idque etiam oſtenditur, quod fides maior † teſtibus ſenioribus, 34
quam iunioribus ſimpliciter habetur, diſtinctione non facta, digniores ſenioribus necne iuniores dicantur. *§. ordinationem. in Auth. de mona.* glo. & doct. *in l. cum quid. ff. ſi cer. pet.* Iaſ. *in conſ. 102. col. 2. lib. 2.* Idque receptum moribus eſt, vt potior principum cauſa ſit. quorum vetuſtius imperium eſt, tametſi amplior, aut maior poteſtas alterius à Ciuitatibus pluribus ornatioribuſve ſit. Tantundem in dignitatibus inferioribus vſu ipſo compertum habemus. Rei eius exempla obuia quærentibus non pauca erunt. Inde fit, vt pro nobili antiquum accipiamus, ſic, quomodo videre apud Virg. eſt: *Terra antiqua, potens armis.* Ex diuerſo nouus pro ignobili & obſcuro, vt nouus homo, qui nulla maiorum claritate iudicat. Vnde nouum hominem probri vice Ciceronem Saluſtius appellitabat. Quod ſi iſtic ſola antiquitatis potens adeo eſt, quid dicendum habemus, adminiculis tot aliis cum Ferrariæ Duce facientibus? de quibus memoria habita in ſuperioribus eſt. Quandoquidem † admini- 35
culum vnum, vel leue, ſatis ad victoriam habetur, paritate quantum ad cætera adueniſſe, iuxta gl. & doct. *in leg. duo patroni in prin. in ver. auctoritatis ff. de iureiurando* Iaſ. *in conſ. 13. col. 3. verſic. ſic quando probationes lib. 3. & in conſ. 137 num. 2 in fin. lib. 4.* ſatis igitur antiquitas Ducatus Ferrariæ ad argumentum obiectum repellendum erit. Iam & Ducatus ſplendore poſthabito, non antiquam Mediceorum gentem nos dicimus.

Tertio reſpondetur, ſi loca plura nobiliorave ſibi eſſe Florẽ. Dux aſſerit, inde; nobilitatem maiorem deducit, æque à perſona digniore ius ſibi eſſe Ferrariæ Dux contendit, id eſt, à Pontifice Max. Quam rem ad dignitatem maiorem diiudicandam valere, demonſtratum initio eſt. Si à locis maioribus dignitatem maiorem pars meretur: contra à perſona maiore dignitatem quoq; maiorem nos exiſtimamus. In concurſu hoc cauſa prima ſpectanda, vnde dignitas emanat, potius quam ſecunda videtur, paritate etiam in cæteris conſtante. *l. ſi procuratorem in princ. ff. depo. l. ſi id quod. ff. de don. l. tutor datus. ff. de fideiuſ. l. ſi filiusfamilias. in fi. C. ad Macedo.* Inde dicitur, à primordio titulo euentum poſteriorem formari. *l. 1. circa fi. C. de imp. lucra. deſcrip. lib. 10.* Inde etiam Bald. ſcribit *in l. ex placito colu. 1. verſ. duod. ciuis, quia conuentio. & verſ. ſequent. C. de rerum permutat.* actus conſecutiuos à cauſa prima regulari, primamq; materiam in effectu producendo magis, quam cauſam ſecundam ſpectandam.

Id; quia de potentia cauſæ primæ cauſa ſecunda, non per ſe ipſam oritur. Sed enim à cauſa prima, id eſt à ſuperiore antecedente, imperium in ciuitates & ſubditos emanat. Dignitas plane ex Ciuitatum aut ſubditorum claritate, à cauſa veluti ſecunda exiſtit. Itaque ſi nobilior quiſquam ob cauſam hanc ſecundam æſtimatur, longe magis clarior habendus ob cauſam primam erit.

Quarto reſpondetur, † poſteriorem in dignitate ita poni 36
anteferendum, ſi conſuetudine, aut priuilegio maior dignitas poſterior æſtimatur, Ariminen. auctore *in conſil. 95. numer. 64. lib. 1.* Sed enim à facto conſuetudo, priuilegiumq; pendent. Atq; ideo probationem deſiderant. *l. ſi quis. ene ibiq. gloſſ. C. ſi contra ius vel vtil. publ.* Bartolus *in l. de quibus quæſt. 4 ff. de legib. in ſecunda lectura & in l. omnes populi circa finem. ff. de iuſtit. & iure* & apud nos in *conſ. 134. colum. 2. poſt med.*

At enim tantum abeſt, vt propter plures, maioreſve ciuitates priori dignior is, qui poſterior eſt, cenſeatur, vt receptum vſu ipſo contra ſit, id eſt, potiorem eum habendum, qui prior tempore eſt, per ea, quæ dicta in ſpecie hac atque in reſponſione ſecunda habemus. Eodem ſpectant, quæ ſcripta initio ex Innocent. ſunt *in c. ſtatutum. de maior. & obedient.*

Quod nouiſſime è regione dicitur: In cauſa prouentuq; ampliore poſitum Florentiæ Ducem eſſe, largioresque illi, quam Ferrariæ Duci facultates ſupereſſe, difficile profligatu non eſt. Namque præter reſponſionem ab aduocatione Ferrarienſi accommodatam, locum id in pari cauſa habere: Reſponſio & altera in promptu eſt, ad nouiquas argumentum diuitias pertinere, quæ ad nobilitatem præſtandam, aut coadiuuandam valent. Cauſa aliis opum maiorum eſt, quæ recens obuenerant, Philoſopho auctore 4. *Politic.* De quo Felyn. meminit *in capit. ſuper eo. 2 nu. 5. poſt med. de teſtib.* virtutem item cum diuitiis antiquis ad nobilitatem Guido Papæ expoſtulat *in conſ. 217. in pr.* ex Bar- ba *in l. ſi certum annis. C. de pactis* Idem ex Socino probatur *in conſil. 18. num. 2. inter Curtii ſenioris reſponſa.* Vbi nobiles eos putat, quibus pro-

progenitorum [illegible] diuitiæque aſſistunt, ex Philoſopho in loco memorato. Sic progenitorum antiquas, non recens opes quæſitas, Socinus quoque exquirit. De qua re Bartolus etiam meminit *in l. vnica. in fine. C. de dignitat. lib.* 12. Ad quem modum rem expendendo, argumentum ſuum à diuitiis deſumptum aduocatio Florentina patitur. Siquidem antiquiores non paulo Ducis Ferrariæ diuitias, nec tenues eſſe, palam eſt.

Secundo reſpondetur, coloris pluſculum in argumento verſari, ſi vnde dignitatis ſuæ amplitudinem tueatur, Ferrariæ Duci non eſſet. Cæterum cum ſatis ei pecuniæ, vectigaliſq. ſit, in qua decus, ornamentumque dignitatis ſuæ enutriat, ad rem attinere non videtur, opulentiorem Florentiæ Ducem eſſe, iuxta *illud Plauti: ſatis habet, qui bene vitam colat.* Huc & illud ſpectat: *Atque & genus, & virtus ſine re vilior alga eſt.* Sed nec ſine re genus, virtusque Ferrariæ Ducis, ſuperis aſpirantib. non eſt. Quid enim de magna ei rerum copia abeſt?

Apparet ex his, potius Ferrariæ, quam Florentiæ Ducis in ſpecie ius ſine controuerſia eſſe. Monte regali die 30. Ianuarii 1562.

Pro Sereniſſimo Alphonſo Atenſi, Duce Ferrariæ, Contra Reuerendam Cameram Apoſtolicam.

SVMMARIA.

1 *Ducibus, Marchionibus, & Comitibus plenitudinem poteſtatis, & regalium iura, [illegible] & in ver. inferiorib.*

Inferioribus [illegible] poteſtatis plenitudinem eſſe perpetuam, quorum ius eſt. & in ver. Ducibus.

Marchionum poteſtat [illegible], in principiis eſſe & in verſ. Ducibus inferioribus.

2 *Vniuerſalibus verbis regalium iura concedere & in ver. regalia iura.*

Regalia iura verbis vniuerſalibus contineri & in ver. vniuerſalib. verbis.

Exemplo, verbis vniuerſa [illegible] verſ. quibus non inepte. & in ver. [illegible] alias verba ad principes. (exempla.

Vniuerſalia verba ad principes pertinere. verſic. quod non inepte & in ver.

3 *Vniuerſitate bonorum, aut corporũ nomine maiora quam verba vniuerſalia.*

Futura vniuerſitate bonorum, corporumve accedere. (eſſe.

Futura verbis vniuerſalibus non accedere. & in verſ. vniuerſalibus verbis.

Vniuerſalibus verbis futura non comprehendi & in ver. futura.

4 *Caſtro [illegible] ideo imperiũ ſub eo [illegible] contineri. Amplietur cum ſequem [illegible] etiam verbo non facto.*

6 *Caſtri conceſſione vectigalia [illegible]. & in ver. vectigalia.*

Vectigalia Caſtri conceſſione contineri. & in verſ. Caſtri conceſſione.

7 *Territorium ad [illegible] ſpectare.*

8 *Obſeruationem ſubſecutam [illegible] principem.*

9 *Præſcriptionem temporis antiquiſſimi ad iura non modo regalia, ſed & ſuperiori [illegible].*

10 *Antiquiſſimum. De præſcriptione temporis antiquiſſimi. in ver. præſcriptionem temporis antiquiſſimi. Conſuetudinem nominatam allegatione ſola contineam & in ver. notoriam conſuetudinem.*

Notoriam conſuetudinem allegari ſatis. & in verſ. conſuetudinẽ notoriam.

Iudicem ex officio de conſuetudine notoria inquirere. & in ver. notoria ex officio.

Notoria ex officio per iudicem ſuppleri. & in verſic. Iudex cum ex officio de conſuetudine notoria.

11 *Iudex cum ex officio de conſuetudine notoria inueſtigat, ſolemnia iuris in teſtibus omittit. n. 12. & in ver. teſtium ſolemnia.*

Teſtium ſolemnia [illegible], & citationẽ partis non deſiderari, [illegible] de notorio ex officio iudex [illegible]. & in verſ. iudex cum ex officio.

12 *Feudum ex pacto, [illegible] providentiæ dici, in quo hæredum mentio non ſit.*

13 *Feudum in ſucceſſorum iniuriam non alienari, nec de [illegible].*

14 *Minus id non [illegible], quod ſolidum non aufertur.*

15 *Directi domini conſenſum feudi noxium ſucceſſoribus non eſſe. & in ver. Conſenſum domini. (recti domini.*

Conſenſum domini directi feudi, fraudi ſucceſſoribus non eſſe. & in ver. directi [illegible] domini directi conſenſus ſucceſſoris in feudo [illegible]. & in verſ. Conſenſum domini directi domini conſenſum.

16 *Agnatis in feudo [illegible] ſeruitutem imponendo lædi. & in verſ. feudo ſeruitutem.*

Feudo ſeruitutem in ſucceſſorum detrimentum, non impone. & in verſic. agnatis [illegible] ſeruitutem.

[illegible] feudo in agnatorum perniciem, non imponi. & in verſic. agnatis [illegible] ſeruitutem.

17 *Feudi ex pacto & prouidentia [illegible] inſtitorum iniuriam deteriùs fieri.*

18 *Errorem iudo facti, vel [illegible] oſtendi, quod aliter res habet, tum domini conſenſu excludendi veritatem.*

19 *Errorem [illegible] arguit, quod contra, quam natura admiſit, quid agitur, quoties dubitationi [illegible] in verba poteſt.*

20 *L[illegible] patitur, quam donationem, aut renunciationem præſumi. & in verſ. [illegible] renunciationem vſque adeo.*

Donationem adeo non præſumi, vt [illegible] potius errore præſumatur, & in ver. errorem iuris potius quam Renunciationem vſq. adeo.

Renunciationem vſq. adeo [illegible] præſumi, vt error potius in iure admittatur. & in verſ. donationem adeo [illegible] potius quam.

21 *[illegible] iure probatur, quod aliter in acta eſt, ſe res habet.*

Errorem interpoſitam promiſſionem videri, quoties [illegible] promittendi cauſa non [illegible], præter quam [illegible] promittentis decernat.

Errorem iuris ne quidem [illegible] noxium maiori eſſe, vbicunq. de eo conſtat. verſ. iuris plane errore admiſſo.

22 *Error [illegible] quam facti obſtare. & in verſ. Conſenſum vel.*

Conſenſum vel à iuris errore excludi n. 29. ibiq. ampliatio. & in verſ. errorem iuris conſenſus.

23 *Errorem hoc ipſo eſt [illegible] quod impulſu, aut aſſertione aduerſarii quid agitur, quod iuri non congruit. & in verſ. aſſertione. Mandato.*

Aſſertionem fidem aduerſarii habens errare in eo videtur, quod à iure abhorret. & in verſ. errorem hoc ipſo. Mandato.

Mandato errorẽ præſumi, vbicunq. in eo quoſpiam aduerſario aſſeruerit tradit, quod ius non patiatur. & in ver. aſſertioni fidem errorem hoc ipſo.

24 *Metum à præcepto ſuperioris [illegible].*

25 *Vaſalli delictum, vnde domini maieſtas læditur, ſucceſſoribus ne noceat. & n. ſequentibus & n. [illegible] 32. & ſeq. & in ver. maieſtatis læſæ.*

Maieſtatis læſæ crimen damno ne feudi ſucceſſoribus ſit. n. 25. & ſequentibus [illegible] 32. & ſeq. & in ver. vaſalli delictum.

26 *Indiuiduo feudi [illegible] ob maieſtatem domini offenſum ne ſucceſſorum [illegible] & in ver. maieſtatis læſa. vaſalli delictum.*

27 *Ducatus feudum indiuiduum. & in verſ. feudum Ducatus.*

Feudum Ducatus non diuidi.

28 *Duplicem feudorum indiuiduitatem. & alienandi prohibitionem eſſe.*

29 *Hæredem vaſalli ob defuncti facinus non inquietari, cum moleſtia quid defuncto illatum [illegible] non eſt. & in ver. ſucceſſorem.*

Succeſſorem in feudo ob defuncti ſcelus non turbari, ſi moleſtiam paſſus defunctus non eſt. & in ver. hæredem vaſalli.

30 *Succeſſori domini directi vendictam [illegible] vaſallum non eſſe, vbicunq. defunctus ipſe quoſtus in vita non eſt & in verſ. tranſmiſſione locum.*

Tranſmiſſioni locum in iure vendicta non eſſe. & in ver. ſucceſſori domini.

31 *Sententiam declaratoriam facti, aut criminis admiſſi exquiri, nomina [illegible] iure ipſo priuatio inducitur. & in ver. declaratoria ſententiam iure ipſo.*

Declaratoriam ſententiam neceſſariam, quamuis iure ipſo priuatio inducitur. & in ver. iure ipſo ſententiam declaratoriam.

Iure ipſo priuatione facta, ſententiam facti [illegible] declaratoriam exigi & in ver. declaratoriam ſententiam, ſententiam declaratoriam.

32 *Prælati crimen, vnde domini maieſtas directi offenditur, non niſi dum viuit, eccleſiæ nocere. & n. ſeq.*

34 *Contra, ore tipere eccleſiam debere, quod ſibi non recuſat & in verſ. pati perſonam propriam.*

Perſonam propriam contra ſe non recuſare, quod ſibi contra alios non [illegible]. & in ver. contra ſe pati.

Pati contra ſe debere, quod ſibi ſeruari quiſq. cupit. & in verſ. contra perſonam propriam.

Poſtula id [illegible], contrariũ cui non poteratur verſ. [illegible] & illud ſpectat.

35 *Obiiciendum cui non eſſe, quod [illegible] ſibi obiectum putat.*

Obiici aliis non poſſe, quod neglectus obiectum habet.

Turpe eſt doctori, cum culpa redarguit ipſum ver. eiuſdem generis.

36 *Eccleſiæ [illegible] iniuſtitia eſſe.*

Æqualitatem ſeruanda verſ. æqualitatem ſeruari.

37 *Canonicum ius æquitate naturali fundari. & in ver. ſi æquitate.*

Æquitate naturali Canonicum ius niti. & in verſ. Canonicum ius.

38 *Alii alterius noxiam obeſſe iniquum.*

Patris delictũ [illegible] filio eſſe, æquitati aduerſari. & in verſ. alii alterius.

39 *Alterum non officere, quæ alia inter alios eſt, ibi, ampliatur, & in ver. Rem.*

Rem inter alios actam noxiam alii eſſe ibiq. ampliatio. & in verſ. alii rem.

C[illegible] nocere alii ne obeſſe, quæ alia cum aliis ſit. verſ. quod locum.

40 *Feudum à concedente non ab eo, cui conceditur, ad ſucceſſores pertinere.*

41 *Conſeruatio ſententiam dubio potius, per quam iuris conſeruatio ſequitur. & in verſ. Dubium. interpretatio melior.*

Dubium. In dubio iudicium potius, quod ad iuris conſeruationem attinet. & in verſ. Conſeruationis interpretatio.

Interpretatio potior, iuris vnde conſeruatio deſcendit. & in verſ. Conſeruatio. dubium.

42 *In particulari euentui futuro adiectam ad ſuſpenſionem actus, in euentum illum incertum pertinere.*

43 *Sic particula ſuperiorum aut præcedentium omnium repetitiua, ibiq. [illegible] concluſionem [illegible].*

44 *Operari. Ne quidem ſyllabam vacantem facere. Vberius num. 50.*

45 *Principium quale ſcriptura eſt, talem cum totum accipiendam. & in verſ. Interpretationem ita.*

Interpretationem ita habendam, vt principio diſpoſitionis ſequentia reſpondeant. & in verſ. principium.

46 *Generalem ſermonem à verbis ſequentis reſtringendum, quod ſpeciale eſt declaratiuo, num. ſeq.*

48 *Ratione generali, quod ſpeciale eſt, dictum reſtringi.*

49 *Generalia verba per ſpecialia ſocialem ſequentem reſtringenda, quæ ſub eadem poſita oratione ſunt.*

50 *Operari. Verbum nullum ſuperfluum relinquendum.*

51 *Generalia verba à ſpecialibus reſtringi, vbicunq. frugi nullius forent.*

Genus per ſpeciem non reſtringi, quoties nomin[illegible] quicquam in genere non eſſet.

52 *Generalia à verbis ſpecialibus reſtringi, cum ius ſolutum reſtringendo commune ſit. & in ver. Commune ius.*

Commune ius vbicunq. incolume, verba generalia per ſpecialia reſtringi de ſic reſtrictione [illegible] prohibere. & in ver. generalitas à verbis ſpecialibus.

53 *Damnum in iure quæſito amittendo cadere, tametſi à lucro eius origo exiſtat.*

54 *Damni vitandi cauſam lucro anteſtare. & in ver. lucri ius.*

Lucri ius non peruadeat damni excludendi gratioſum. & in verſic. damni.

55 *Generalem legem reſtringendam, ne lucrum quis per iniuriam auferat.*

Generalem ſcripturam ne ratione, vel tacita reſtringi, ne indebite quiſpiam lucrum ſentiat.

56 *Iniquitatem interpretando fugiendam & in verſ. interpretatio abiiciendo.*

Ino

Interpretatio abiicienda, vnde iniquitas exiſtit.
Interpretationis materia. in ver. dubium intellectus.

57 *Interpretationem contractuum ita faciendam, vt ex fide bona atque æquitate naturali cuncta procedant, & communem loquentium ſenſus omnino reſpondeant. & in verſ. æquitatem naturalem.*
Æquitatem naturalem, & fidem bonam in contractu interpretando ſpectandam. & in ver. interpretationem contractus.

58 *Interpretatio contractus legisve ad viri boni arbitrium referenda. & in ver. viri boni.*
Viri boni arbitrio contractus legisve interpretationem habendam. & in ver. interpretatio contractus.

59 *Interpretationem ſtrictam contractus faciendam. & in verſ. contractus interpretationem.*
Contractus interpretationem ſtrictim habendam, & in ver. interpretationem contractus.

60 *Principis contractum benignius accipiendum. & in ver. contractū Principis.*
Contractu Principis latius interpretandum. & in ver. Principis contractū.
Principis actum à diminutione & malitia omnis alienum eſſe

61 *Contractum ita exponendum, vt contrahentium vterque commodum, & neutri incommodum ſenſiſſe contrahentis videantur.*
Dubium. in dubio id à iudice præſtandum, quod parti onerosum minus vtriq; eſt. verſi. inde eam.

62 *Interpretationem contra fiſcum perinde ac priuatum habendam, quoties capitulo ſcriptur a aliculum nititur, quæ dubia ſit & in ver fiſcus textum patitur. & in ver. lex veterib. Fiſcus textum patitur. de quo in l. veteribus. ff. de pactis. & in ver. interpretationem contra fiſcum l. veterib.*
L. veteribus. communis & fiſco habenda. & in ver fiſcus tex. patitur interpretationem contra fiſcum.
Interpretationem pacti aduerſus eum faciendam, commodum qui ex eo percipit. verſ. atq; vt expreſſimus,
Intellectus l. veteribus ff. de pactis. nu. 62. & ſeq.

63 *Interpretationem eo non verendam, non modo à quo dicta verba ſunt, ſed & à quo prolata eſſe præſumit ibiq; à quo prolata cenſeantur.*

ARGVMENTVM.

Reſponſo iſto patet, quod Sereniſſ. Ferrariæ Dux, licet feudatarius Cameræ Apoſtolicæ ſit, habet tamen regaliarum iura, & poteſtatis plenitudinem, & præſertim ſuper tranſitu ſalis: & eo maxime: cum præſcriptio temporis antiquiſſimi ad iura non modo regaliarum, ſed & ſuperioritatis ipſi proſit.

CONSILIVM DCCCCLXXXIII.

Diuino ſubſidio ex corde poſtulato. Quia cumulatiſſime, & argutiſſime ſcriptum pro Sereniſſ. Alphonſo Ferrariæ Duce, & Domino meo obſeruandiſſimo, contra Cameram Apoſtolicam de tranſitu ſalis eſt; ſingula attingenda non cenſui, ne aliena demum transferere plantaria videar; & ne ad volumen immenſum res abeat. Quare in notulis acquieſcendum nonnullis duxi.

Et primum omnium veriſſimam, atque vulgatiſſimam ſententiam eorum arbitror, à quibus ſcriptum eſt, iure communi
1 † Ducis ipſius intentionem eo ipſo ſubnixam, quod Ducis titulo nitet, & perpetuum Dominium eius eſt, & regaliarum iura & poteſtatis plenitudinem habet; Caſtren. auctore *in conſil. 34. ſuper primo dubio videtur dicendum, quod legitimatio. colu. 3. lib. 2* cum alijs apud nos relatis *in conſ. 135 num. 2.* Quibus Oldra. adſtipulatur *in conſil. 231. & eius, de quo quæritur.* Ang. *in conſ. 217 in cauſa accuſationis. col. pen. verſ. ſicut Imperator.* Cuma. *in conſ. 158. viſis col. 2. ante med. verſ. at ſi primum inſtrumentum forſan non ſufficeret. & in conſil. 162. viſa copia. col. 2. in fin.* Cardinal. *in conſ. 38 num. 3.* Abbas *in conſ 17. col. fi. verſic. datur enim iſtis vicarijs lib. 2.* Rom *in conſ. 59.* Alex. *in conſ. 1. num. 31. lib. 5.* qui in Duce Ferrariæ loquitur. Idem in Duce Ferrariæ, Ruin. probat, *in conſ. 21. nu. 1. lib. 1. in conſ. 126. nu. 2. in fi. lib. 5.* In Duce etiam opi. hanc Iaſ. amplectitur *in l. ex hoc iure. n. 25. verſ. ſecundo habes ex Gloſ. ff. de iuſt. & iur* vbi Caſtr. aſſentitur *in d. conſ. 34.* & idem Iaſ. *in conſil. 1. col. 5. in conſ. 70. col. 2. & col. 3. poſt med. lib. 3. in conſ. 136. col. 8. lib. 4.* Cauſam eandem Marchionis eſſe Iaſ. ipſe ſcribit *in conſ. 235. col. 2. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 18. n. 17. lib. 1.* Sed & idem in Comite Ruin. aſſerit *in conſ 187. n. 9. lib. 2. in conſ. 85. n. 2. lib. 3. in conſ. 130. col. fi. & in conſ. 134. n. 8. & ſeq. lib. 5.* In Comite etiam Card. loquitur *in d. cōſ. 38. n. 3.* Idque ex Bal iuuatur *in l. receptitia. col. 1. C. de conſtit. pec.* qui principi magis, quam præſidi ſimiles Comites ait. Cum Caſtr. etiam *in d. conſ 34.* Dec. conſentit *in c. paſtoralis. n. 2. circa fi. verſ. immo quod plus eſt. de appel. in conſ. 191. col. 2. in conſ. 403. n. 6.* & in conſ. alijs apud nos relatis *in d. conſ 135.* Ripa *in l. nemo poteſt. n. 17. ff. de leg. 1.* Socin. Iun. *in conſ. 92. n. 3. lib. 2. in conſ 33. n. 9. in conſ. 126. n. 11. lib. 3.* Natta *in conſ. 24 n. n. 4. in fi.* Rol. *in conſ. 29. n. 24. & trib. ſeq. in conſ. 86. n. 12. & plurib. ſeq. li. 1. in conſ. 91. nu. 16. & ſeq. lib. 2.* Pro qua ſententia Doct. & aliorum turbam ex poſteriorib. D. Proſper Paſelhus conſuluit. Quo magis admiror, aduerſus teſtimonia hæc tam grauiſſima & locupletiſſima Doct. iuxta veterum, ac poſteriorum aduocationem Cameræ Apoſtol. obſtrepere non dubitaſſe.

Secundo vbi iure communi intentio ſubnixa Ducis non eſſet (quod ipſum à veritate abhorrere oſtendimus) Ex conceſſionib. & inueſtituris ſummorum Pontif. translationem eorum factam Ducis ipſius Patroni non obſcure declarant. Idq; & in ſpecie & ex verbis † amplis, & vniuerſalib. quæ ſola ſatis 2
ad iura regalia transferenda eſſe, teſtatum apud nos legitur *in conſ. 209. n. 7. & ſeq.* Quib. non inepte & illud applicatur, Reges etiam & Principes ipſos verbis vniuerſalib. contineri, cum de perſonis puta, memoria habetur, cuiuſcunq; conditionis, & gradus exiſtunt. Gl. non ſpernēda *in cl. 1. in Gl 4. de iudi.* Archidia. *in c. quamuis. de offi. ord. lib. 6.* Geminia. *in conſ. 65. n 8. poſt prin.* Gomeſ. *in proœmio regul. Cancel. q. 4. col. 2. in fi. pag 34* ſed & verbo vniuerſali ſimplici Principem contineri, veluti cum damnum illatum ab aliquo non iri quiſpiam promittit, Gozadi. ſcribit *in conſ. 17. n. 21.* Si ad Reges & Principes apprehendendos verba vniuerſalia valent; longe magis tantundem præſtitura in iuribus ipſis regalibus erunt. *l. 2 ff. de ſtatu homi. l. in pecudum. ff. de vſur. l. iuſtiſſime ff. de ædil. edict. § in pecudum. Inſtit. de rerum diuiſio.*

Tertio monendi ſumus, non paululum inter verba vniuerſalia, & vocabula † referre, quæ vniuerſitatem denotant for- 3
tiora quippe ad comprehendendum verbis vniuerſalibus verba ſunt vniuerſitatem ſignificantia, idq; videre in gregis legato & peculij eſt, quod ad futura corpora trahitur. *l. grege. ff. de pig. l. grege ff. de lega. 1. l. peculiū. in princ ff de lega. 2. l. pē ff. de fundo inſtr.* Atqui non perinde verbis vniuerſalibus, quæ corporum, & iurium vniuerſitatem non dicunt, futura accedunt, vt apud Doct. *in l. 1. ubiq; late ſcripſi n. 1. & ſequentium turba. ff. de leg. 1.* Itaq; vbi ad iura regalia arripienda vniuerſalia ſatis verba non eſſent, fortiora tamen haud dubie verba ſunt, quæ corporum, ac iurium vniuerſitatem ea primunt, veluti cum † caſtrum cui ſimpliciter datur. 4
Atq; ideo omnia veniunt, quæcunq; contineri ſub eo poſſunt, & concedentis in eo erant, merum etiam, & mixtum imperium. Innoc. *in c. ex literis. n. 2. de iure patro.* Oldra. *in conſ. 252. n. 8.* Bal. *in l. 1. n. 12. C. de peda. iudi. in c 1. § idem ſi quis. n. 2. quib mod. feud amit. in c. 1. in prin n. 2 circa fi verſ quarto quia. de capi. qui cur. vend. in conſ. 32. quidam nobilis n. 3 in fi lib. 1.* Scire magis *in conſ. 202. n. 2. verſ. amplius & ſubtilius aduertendum. lib. 2. in conſ. 145. villa. in prin lib. 3.* Roma. *in conſ 444. in dictum caſtrum. in 2. dubio.* Crotus *in rubr. ff. de lega. 1. num. 17.* Rochus Curtius *in tract. de iure patro. in ver. ipſe vel is à quo curſum habuit. q. 23.* Pariſ. *in conſ. 9. n. 19. lib. 1.* Suarez *allega. 6. & ſeq.* Natta *in conſ. 405. n. 2. in conſ. 435. n. 10.* & apud nos *in conſ. 241. col. 11. verſi. iſta tamen reſponſio.* Imperium merum porro, mixtumve inter regalia eſſe, quis dubitat? *c. 1. quæ ſint regal* Suarez *d. alleg. 6. n. 13.*

In quare obſeruandum, iuriſdictionem † caſtri conceſſioni 5
accedere, pertinentiarum etiam verbo non facto, Bar. *in l. 1. § 1. n. 5. ff. de offi. præfect. vrbi. in l. inter eos. ff. de acq rerum domin. l. 2. in prin. ff. de verb. ſign. in l. ſi quādo. in fi. C. de bonis vacan. lib. 10.* Bal. *in l. pen. n. 8. C. de condi in. cr. in l. pen. n. 4. verſi. ex his concludo. C. de bonis quæ lib. in l. fin. n. 48. ante fi. C. de edict. Diui Adri. tollen. in ca. 1. § item ſi quis. nu. 2. quib. mod feu. amit. in conſ. 327. pridie. n. 11. lib. 1. in d. conſ. 145. villa. lib. 3.* Rom. *in d. conſ. 444. n. 7. ver. aut vendita eſt medietas.* Paul. de Caſt. *in conſ. 406. ſatiſfaciendo. in 4. dubio lib. 1. & in conſ. 187. notandum eſt, quod iſta imperialis conceſſio. poſt prin. verſic. & quia iſta eſt noua donatio lib. 2. Deciſio. Neapoli. 122.* Guido Papæ *in conſ. 88. in prin.* Iaſ. *in l. quominus. n. 152. verſ. ſecundo, & fortius ff. de flumi.* Pariſ *in conſ. 20. nu. 29. lib. 1.* Sigiſmun. *in conſ. 24. n. 12. inter feud.* Suarez *d. allega. 6. n. 6. nu 8. & n. 12. circa fi. & nu. 14.* Natta *in conſ. 98. n. 28.* vberius *in conſ. 435. n. 13.* Si ad regalia ſimplex caſtri conceſſio porrigi tum etiam dicitur, cum mentio pertinentiarum non fit, quid in Ducatus inſtitutione dicendum, in qua pertinentiarum memoria habita verbis tam ampliſſimis eſt? Et pedagia † ſimplici Caſtri cōceſſioni cedere Si- 6
giſm. ſcribit *in d. conſ. 24. n. 14.* ex Bal. *in rubr. ff. de rerū diuiſ. n. 11. verſ. ſed hic quæritur.* vbi omnia venire ait, quæcunq; cōi, aut non ſcripto iure cōcedens haberet. Eodē † Bal. ſpectat *in conſ. 306. diſtin- 7
guendū eſt. in fi. li. 4.* Territorij conceſſioni, ſicut vniuerſitatem, dicit ita omnia accedere, quæcunq; vniuerſitatis ipſius ſunt, per not. *in l. Lucius. ff. de fundo inſtru.* & alia apud eum relata. Intra item regalia, cuiuſmodi gabellæ & pedagia ſunt, ad caſtri, aut terræ conceſſionē, aut venditionē pertinere, quæ facta à Principe ſit, Rō. ſcribit *in conſ. 271. in tota.* de quo *in d. conſ. 435.* Natta meminit *num. 12.*

num 11. & num. ſeq. in honorificentiis idem omnibus ſubiicit, ex
Bald. in d. l. ſi num. 48. ante fi. C. de edict. Diui Adria. tollen.
Poſtremo in fundamento hoc, quod ab inueſtituris & con-
ceſſione Ducatus deſumitur, obſeruandum, vbi dubitationis
quicquam circa regaliarum iura ſubeſſet, cum perlucidiſſima
8 res cunctis emicet, in re tamen † dubia interpretationem agno-
ſcendam, quam vſus ipſe inſecutus docuit & docet. Siquidem
nullũ regaliuum genus eſt, quo non Duces ipſi vſi perpetuo
ſint, & in præſens vtantur. Idq; videre non modo in iuriſdicti-
one omnimoda, ſed in vectigalib. omnibus, quæ terra fluminib⁹-
ve penduntur, Moneta cudenda, Metallis fodiendis, Piſcatio-
nib. Bannis reſtituendis, ſalinis, & id genus omnib. obſerua-
tio hæc ſecura, laudatiſſima, atq; optima interpretationum
omniũ æſtimatur. Id; quia ab effectu ipſo deſcendit. l. ſi de inter-
pretatione l. minime. ff. de legib. l. illud. ibiq; Bal. ff. de excu. tut. l. certi iuris. C.
de cad. c. cum dile. in. de conſuet. & alia apud nos aſcripta in conſ. 118.
51. & in conſ. 194 col. 14. poſt med. Cumulatius in reſpon. pro genero, num.
3 7. ibiq; ampliationib. quinq; exornatum id habemus. Inter
quas illud refertur vſq; adeo ad interpretationem eligendã ob-
ſeruationem valere, vt ad rem non attineat; Recta an non ob-
ſeruatio inueniatur. Ad quam ampliationem tex. conducit in l. fi. 4.
deſinit. Quid hic dicendum? vbi rectiſſima vſquequaq; obſer-
uatio hæc apparet, vtpote, cui ius omni ſcriptũ, non ſcriptum,
conceſſionum & inueſtiturarũ verba arridere, atq; aſſentiri o-
ſtendimus Rurſus ſi ad interpretationem præſerẽdam obſer-
uatio prodeſt, etiam quę præſcripta non eſt, verum tẽpore ali-
quo ſolũmodo interceſſit, ſic quomodo in locis apud nos me-
9 moratis legitur. Quid hic † in tẽpore vetuſtiſſimo probandũ?
Quod ſolum ſatis ad iura regalia adipiſcenda prodeſſe, & ca-
nonico, & ciuili iure teſtatum Ducis patrocinium haber. De
quo non parum apud nos in tracta. de antiq. temp. par. 4. nu. 119 q. 4.
Hoc amplius, & ad ea temporis huius præſcriptionẽ conferre,
quæ ſuperioritatis iure cenſentur, Bal. ſcribit in leg. 1. colu. 2. in prin.
v. ſ. & l. rad. eo, quod licet contra. C. ne rei domini. vel tem. pl. Alex in conſ.
2 ... lib. 5 Fely. n. 6 in c. ad audientiam nu. 12. ver vltimo facias re-
gul. ... l. præſcriptio Bald. in tract. præſcriptio. in 2. parte quinta partis. verſ.
Secunda quæſtio 8, verũ ſuperioritat. Alba in conſ. 64. n. 91. ſed & cõtra
ſupremã principis poteſtatẽ præſcriptionem admitti, Doct. nõ
præſentit, qui relati à nobis ſunt in d. tracta. de antiq. temp. parte
4. n. 101 q. 4. Quibus Ruin. accedit in conſ. 21. colu. 2. ante med. lib 1.
Soc. Iun. in conſ. 6. n. 8. lib. 3. Atq; præter recẽtiores, Oldra. his ad-
ſtruitur in conſ. 172. n. 5. in conſ. 244. n. 4. & in conſ. 154. n. 1. & ſeq.
Conſuetudine etiam Ducũ aliorũ, & Ducis ius Ferrarię cor-
roboratur. Quẽ Ducum aliorum, etiam qui maximi eſſent, cõ-
ſuetudine fuiſ, conceſſione nominatim expreſſum Alexandri
Pontificis eſt. At enim regalias has penes Duces & alios eſſe, in
10 manifeſto eſt. Et cũ notiſſima † & in cõfeſſo cõſuetudo hæc ſis,
indigens probationis alicuius nõ eſt. Satis n. allegatio habetur.
Quo caſu de ea ab aliis ex officio iudex intelligit, & apud alios
percũctatur. Innoc. in c. cum inter vos. in fi. de conſuetu. Cy. in l. 1. col. 12.
verſ. ſecundo quæritur. C. quæ ſit longa conſuet. Bal in l. filiusfamilias. §. vete-
rana. poſt med. ff. de procurat. in l. generaliter. n. 2. circa fin. C. de Epiſ. & Cler.
in l. 2. n. 3. C. de ſeruis fugit. vbi ſuperuacuam probationem conſue-
tudinis in notoriis ait; ſiquidem ex officio ea ſupplenda per
iudicẽ eſt. Qua ſententia Anchar. etiam vtitur in conſ. 163. viſis in
1. dubio. verſ. quandoque conſuetudo. Idem Alex. ſcribit in l. 1. n. 3. & ſeq.
C. vt quæ deſunt aduo. Par. in conſ. 14. in prin. lib. 5. Ange. Aret. in §. ex non
ſcripto. n. 26. verſ. quæro an neceſſe ſit, quod conſuetudo probetur. Inſt. de iure
natu. gen. & ciu. Deo. in c. cum. num. 7. de conſtitutio. in conſ. 148. num. 4. in
conſ. 360. eodem n. Soc. Iun. in conſ. 65. nu. 40. lib. 1. & obſeruandum,
11 cum ex officio † de conſuetudine notoria iudex inquirit, teſtes
inuitatos parteq; abſente nec vocata recipi, vt auctor Ant. de
But. eſt in c. fi. n. 67. eo ſi. de conſuetu. Superuacaneam tamen hoc
genus conſuetudinis indagationem aut inquiſitionem arbi-
tror; vtpote quæ nulli comperta non ſit. Ita & ſua, & Ducum
aliorum conſuetudine vulgatiſſima Ferrariæ Dux nititur, exq;
non mediocriter adiuuatur.
Iure hoc Ducis ita affirmato, & conſpicuo ex parte omni fa-
cto; in partem laboris aliorum adiungendum me cenſui. Quẽ
in aduerſis profligandis ſuſceptum video. Et quidem pro telo
inuicto Adriani Pontificis Summi capitulum decimum obii-
ci Cameræ aduocatio credit. Quod infirmum ipſe, atque per-
molle exiſtimo. Rei cuius explicandæ cauſa ſciendum, feu-
12 dum hoc Ducatus † hæreditariũ non eſſe, verũ ex pacto, & pro-
uidentia: ad quod vocati tam Hercules Dux, quam filii, nepo-
tes & deſcendentes eius ſunt. Idq; inculcatũ. Sed nec filii, ne-
potes, & deſcẽdentes ſimpliciter admittuntur, verũ Alphon-
ſus Herculis primogenitus, & deinceps primogeniti alii. Quod
cũ ita ſit, etiam ſi expectationi Cameræ capituli Adriani verba
dilucide, & citra dubitationẽ omnẽ fauerent (quod ipſum ne-
quaquam admittimus, & inferius refellimus) noxiũ Ducibus ſuc-
ceſſoribus nihilo magis id eſſet. Id quia de feudo diſponẽdi ius
in ſucceſſorum † perniciem vaſallus nõ habet, toto titu. de prohi. alie- 13
na feudi per Freder. & per Lothar. c. quæ in eccleſiarũ. de cõſtitut. Sed nec ob
cauſã neceſſariã primi diſpoſitio ſolet. c. 1. quali. feu. po. alie. & alia
apud nos relata in reſpõ pro Genero, n. 30. vberius n. 69. & qua ratio-
ne ex toto prohibita alienatio eſt, ita & in partem l. qua de tota ff. de
rei vendic. Idq, oſtenditur, quod aliquid de eo legare ne quidem pro
anima licet, ca. 1. in princ. ibiq; Bal. n. 18. de prohi. alienat. feudi per Freder.
Idem Bal. in c. 1. §. donare. quali. olim feu. pot. alie. Iaſ. in l. de quibus. nu. 64.
verſi. tertio ergo aduerte ff. de legib. Rurſus quid ex toto † adimi alicui 14
nequit, nec diminui. l. cũ filius. in fi. ff. de milit. teſta. l quod de bonis. §. fi.
ff. ad l. Falc. l. ſi optio. ff. qui, & à quibus. Bal. in tracta. ſchiſmatis, poſt rubri. C.
ſi quis aliq. teſta. prohi. verſ. 12. n. 2. verſi. præterea videtur expreſſum. Atque
nominatim & in ſpecie feudi, vt lædi ius eius aut minui à Do-
mino fieri directo, aut principe nequeat, ſicut nec auferri, ex
Bal. declaratur in conſ. 326. Rex Romanorũ. n. 9. poſt med. & in cõſ. ſeq. n.
4. lib. 1. Soc. Iun. in conſ. 74. n. 20. lib. 1. Natta in conſ. 408. n. 8. & ſeq. &
cũ ex pacto & cõtractu feudi iura hæc quæſita regaliarum ſint,
ſicut in ſolidũ auferri nõ poſſunt, ita nec limitãdo, aut modifi-
cando minui: Caſtr. in conſ. 285. viſis & ponderatis dictis ordinamentis.
col. 5 poſt med. lib. 1. Eodem ſpectat quod Feli. ſcribit in c. quod ſuper
his. n. 9. verſ. hoc vltimũ de detractione. de maiori. & obedien. Quẽadmo-
dum cõmune ius ab inferiore nõ mutatur, nec tollitur, ita nec
ab eo diminui poteſt. Sed & difficilius quid minui, quã tolli, ex
Glo. oſtenditur in Clẽ. fi. in ver. defenſor. de rebus eccle. non alie. Cardi. in
conſ. 65. n. 3. verſ. & quod actus talis. Quod tamẽ Glo & Cardi. dictũ
proprium nõ puto: in perniciem tamen alienã veriſſimum id ex-
iſtimo, nõ magis diminutionẽ, quã adeptionem totius permittẽ-
dã. Huc & illud † ſpectat, dãno ſucceſſoribus feudi Dõ. cõſen- 15
ſum nõ eſſe, qui ab eo præſtitus in feudo alienãdo eſt. c. 1. de alie-
na feudi pater. Bal. in c. 1. §. hoc quoq; n. 61. ver. 6. concluſio. de ſucceſ. feud. &
alia apud nos deſcripta in d. reſponſo pro Genero, n. 21. 204. & nu. 295.
Neq; mutat, ex voluntate agnati, aut Ducis, qui tunc erat, iu-
ris feudalis attritionem, ſeu extenuationem hanc à Domino
factam; quoniam ſi Domino ipſi permiſſa deceſſio non eſt,
longe minus † agnato aut vaſallo. Quare oneris quicquam in 16
ſucceſſorum necem feudo non imponit. Afflict. in cap. 1. in decimo
nota. n. 54. & n. 97. q. 54. de prohi. aliena. feu. per Freder. & Deciſ. 232. feu-
datarius. & Deciſ. 380 Soc. Iun. in conſ. 33. n. 16. lib. 3. Idẽ ex Glo. com-
probatur in c. 1. ver. alienationes. de capitul. Corra. Abb. in conſ. 91. lib. 2.
Roma. ſingu. 610. ſeu, quod emphyteuta. Alex. in conſ. 18 lib. 5. quod repeti-
tum eſt in conſ. 118. lib. 6. Cremen. ſing. 85. Ruin. in conſil. 67. num. 12.
lib. 5. Iaſ. poſt Bar. & Alex. in l. 3. § ex contrario. col. 16. in fi. verſ. nota dili-
genter ex verbis Bar. ff. de acq. poſſeſ. Capel. Toloſa. q. 461.
Neque dixeris, diuerſum † filiorum, ac tranſuerſalium cau- 17
ſam eſſe, vt filiis facilius, quã tranſuerſalibus derogetur. Quo-
niam vbi ex pacto, & prouidentia feudi ius contingit; eandem
filiorum, ac tranſuerſalium cauſam eſſe, non obſcure, neque
parce in d. reſponſo teſtatum pro Genero habemus, nu. 21. ante
med. verſ. & quod dicitur. Ibique rationem fortiorem in filiis ad re-
tractandum, quam in aliis, monſtrauimus. Quibus Iſer. aſſui-
tur in cap. 1. §. & ſi libellus. num. 7. verſ. ſi vero ex pacto. de alien. feu. pater.
Aluaro. in cap. 1. §. denique. num. 22. verſ. vigeſima ſexta concluſio quæ fuit
prima cauſa beneſi. amitten. Caſtr. in conſ. 173. præſuppoſitis his. in fin. lib. 2.
Aret. in conſ. 14. numer. 12. Afflict. deciſ. 112. num. 2. Collegium Doct.
Bononienſium inter Curtii ſen. reſponſa in conſil. 50. num. 12. verſic. ſed
quia nonnulli poſſent dicere. & num. 12. Curt. ipſe ſen. in conſ. 82. n. 6. & in
conſ. pen. n. eodem. Iaſ. in conſ. 56. col. 5. verſi. ſecundo principaliter. & col. pen.
in fi. verſi. præterea & quarto. lib. 3. Ruin. in conſ. 1. n. 2. in fi. lib. 1. Sigiſm.
in conſ. 1. n. 90 Rurſus in conſ. 132 n. 2. in fi. Natta in cõſ. 470. n. 16. Ro-
lan. in conſ. 2. nu. 141. lib. 1. Quibus Doct. & aliorum teſtimonia
adiecta à nobis ſunt in condimento dicti reſponſi pro Genero, num. 25. ver.
neque tex. mouet.
Secundo, principaliter ad capitulum decimum Adriani Põ-
tificis maximi reſpondetur, vbi ſpeciem controuerſam ad ſen-
ſum Cameræ dirimeret, contra quam inferius declarabitur, ni-
hili id faciendum, vtpote per errorem à Duce admiſſum,
errorem plane nitidiſſimum ſuperiora docent, quibus plus
quã confeſſa facta res eſt, Regaliarũ iura Ducum Ferrariæ eſſe.
Inde

18 Inde quippe † error ducetur, cum aliter quam actum eſt, rem
ipſam ſe habere oſtenditur, etiam ſi in facto proprio error
contingit, cum damnum ſaltem error affert: Barto. in l. *ſed & ſi*
me putem. in princip. ff. de condition. indebi. Alexand. *in conſil* 89.
num. 13. verſic. & eo ipſo quod apparet. libr. 2. in conſil. 69. *num. 12. lib.* 5.
Soc. *in conſil.* 263. *num. 11. lib.* 2. Curt. Sen. *in conſi.* 69. *nu.* 8. Sed &
probationem huncerroris, quod aliter res habet, circa diſtin-
ctionem facti alieni, & proprii, damni & lucri, Calderi. agno-
ſcit *in conſ. 1. de confeſſ.* Abb *in conſ. vlt. an ic ſi lib. 2.* & apud nos *in conſil.*
157 *num.* 8. factum ſane alienum hic vertitur. *l. qui in alterius. ff. de*
reg. iur. Damnum item, id eſt, feudi ſui diminutionem, ex capit.
30. Adriani, Dux ſentit. *l. 3. ff. de dam. infect.* Locum hæc in pri-
mis hic obtinent, vbi ſpacium permiſſum idoneum non eſt,
quo iura ſua ſcrutari, & conſultius rem agere Duci liceret; ſi-
quidem pœnale, & comminatorium ſuperioris præceptum in-
tuemur.

Tertio, inficias ire ſaltem non licet, quod in iure erratum à
Duce fuerit. Iuris quippe error manifeſtarius ex ſuperioribus
19 fit; quib. Ducis ius in regalibus liquet: ex eo item † iuris error
præſumitur, quod contra naturam actus quid fit, vbicunque
dubitatio aliqua verſari in verbis poteſt *l. ſi legati ſeruo. Ibique Gloſſ.*
& Doct. ff. de lega. 1. l. ſi ſtipulatus. verſic. verum. ff. de v. ſer. l. cum mota. C. de
tranſactio. Itaque cum iuri ſuo expreſſim renunciatum à Duce
non ſit; & ſenſus tam varii ad capitulum hoc Adriani accom-
modentur: dicendum habemus, per errorē hoc genus conuē-
tionē interpoſitam, quatenus ad votum trahi Cameræ poſſet.

20 Ex alia etiam iuris error † præſumitur, quod manifeſtam iu-
ris ſui remiſſionem capitulum illud Adriani elius habeat. At e-
nim iuris errorem potius, quam remiſſionem lex præſumit. *l.*
cum de indebito. in prin. iuncta glo in ver ignorantia ff. de probatio. Cuma.
in l. non fatetur. in prin. ff. de confeſſ. in conſ 37. *quidam legauit. in fin.* Ale-
xand. *in conſil.* 80. *in fi lib.* 3 *in conſil.* 164. *in fin lib* 5. Ruin. *in conſil.* 25.
num. 21 *lib.* 1. *in conſil.* 29. *num.* 9 *in conſil.* 167. *numer.* 3. *& column.* 10. *in*
princ. lib. 2. in conſil. 127. *n.* 19. *lib.* 3. *& in conſ.* 67. *num.* 10. *lib.* 5. Perluceida
21 etiam † erroris in iure probatio inde exiſtit, quod aliter res ſe
habet, atq; geſta eſt. Ruin. *in conſ.* 167. *n.* 19. *lib.* 2. *in d. conſ.* 127. *n.* 13.
n. 16. *& n.* 18. *verſ. nec obſtat lib.* 3. Alex. huc ſpectat *in conſ.* 13. *lib.* 1. Er-
rorē in promiſſione eius præſumi, ad quod obligatus promit-
tens non eſt, niſi ſcientia certa docetur. Sequitur *deciſio* Neapolit.
117. Idem Bal. probat *in conſ.* 215. *col.* 2. *lib.* 2. Iuris plane errore ad-
miſſo, perniciosum eum nec maſculo maiori eſſe, nemo ambi-
git. *l. iuris ignorantia. & l. ſequent. ff. de iur. & fact. ignoran.* text. huc
ſpectat *in l. fin. §. idem quaſiut. Ibique Caſtr. ff. de condic. indebi. l. ſi poſt*
diuiſionem. Ibique Glo. Bar. Caſtr. & alii. C. de iuris & facti ignor. Bald. *in*
conſil. 186. *proponitur, quod frater. lib.* 1. Rei cuſnrratio ea eſt, quod
22 conſenſum non † minus iuris, quam facti error excludit. Oldr.
in conſ. 214. *in fi* Bart. & alii *in l. Clodius. ff. de acq hæred.* Alex. *in l.* 1. *C. de*
euid. bon. poſſ. Ruin. *in d. conſ.* 127 *num.* 17. *lib.* 3. & apud nos *in d. reſpon.*
pro genero, n. 27. Quibus in locis, & in cauſa lucri ſcriptum id le-
gitur. Quid in damno hic grauiſſimo?

Quarto, lucrum hic verſari faciouſlis Duci conuentio fu-
tura nihilo magis erat. Idque quia impulſu facta ſuperioris eſt.
23 Namque vbi † propter impulſum aut aſſertionem ſolum ad-
uerſarii quid quiſpiam agit, errore id actum creditur, quotiens
iuri id conuenire non apparet, iuxta not. *in l.* 2. *ff. quan. actio de*
pecul. eſt annalis. Bartolus *in l. 1. in prin. ff. de eo per quem factum erit.* Et
in errore iuris ita Ruin ſcribit *in d. conſ.* 127. *num* 17. *circa fi lib.* 3. De
quo etiam apud nos *in d. conſ.* 157. *n.* 14. Quid autem impulſu ſu-
perioris factam conuentionem dico? immo etiam præceptum
comminatorium & pœnale interceſſit, vt niſi rata intra deci-
mum quintum diem, ex die præcepti numerandum, pacta o-
mnia pro ſe & ſucceſſoribus ſuis omnibus Dux haberet, in cē-
ſuras & pœnas alias ante irrogatas, & coniectas recideret, irri-
24 taque inefficacia haberetur. Quod † præceptum tam grauiſſi-
mum, cuius non vaſallarum animum ſolicitaſſet, & terrore maxi-
mo perculſum reddidiſſet? Quod genus metum non paruū à
lege fieri, tex. docet *in l. fi. §. 1. ff. quod metus cau.* Bar. *in l. ſi ob turpem n.*
4. *ver. & per hos dico. ff. de cond. ob turpem cau. in l. creditor. in fi. ff. de ſol. & in*
tract. de repreſaliis q. 7. Fulg. *in conſ.* 191. *Titium.* & alia apud Dec. relata
in l. in omnibus cauſis. n. 5. ff. de reg. iur. in conſ. 468. *n.* 22. *in conſ.* 498. *n.* 25.
ver. ſed & ad hoc reſpondetur. & in conſ. 690. *num.* 7. *ver. & vlterius, quia ſi*
quid. Iaſ. *in §. quadrupli n.* 67. *Inſt. de action.* ſed & mandatum ſolum
ſuperioris, pœna nulla iniecta, ad metum incutiendum valet,
quotiens reſiſtendi ius veriſimiliter abeſt. Paul. de Caſt. *in conſil.*
7 *n. quia fruſtra n.* 6. *ver. item non obſtante litera lib.* 1.

In metu hoc; quia credibile non videtur hoc genus inter-
minatione ſine cauſa ſuperiorem vti, animo volutabam, vnde
res hæc originem duceret, quatenus facti ſpecies vlterius non
procedit. Sed enim cauſam ita minaciter agendi iuſtiſſimam
non abfuiſſe, ſat; nulla tamen interueniente tanta potuit, quæ in-
commodo Duces afficere futuros potuerit; veluti Domini di-
recti læſa maieſtas fuerat, vbicunque ex pacto & prouidentia
feodum conſiſtit. Namq; vt concertationem † Doct. præteie- 25
am, vtrum filiis, agnatisve noxium crimen hoc fiat, illud in-
ter Doct. conſtat, ſecuros eos iacturæ feudi eſſe, vbicunque ad
feudum & ipſi inuitati æque principaliter ſunt: ita vt non pa-
tris, vt ipſorum deſcendentium cauſa, vocatio eorum fiat. Id q;
fit, vbicunq; de ipſis deſcendentibus in ſpecie memoria habe-
tur. Similiter vt hic, vbi filii, nepotes, & deſcendentes Hercu-
lis nominantur, vt Bal. obſeruat *in c. 1. n. 1 in fi. verſ. ego autem in ma-*
teria delictorum ſi va ſal ſen. priua. in defer. in c. 1. nu. 4. de va ſ. inquis contra
conſti. Lothar. Aluaro. *in c. 1. § fi. n. 9. verſ. ſeptima concluſio, quæ ſit prima*
cau. benefic. amitten. Abb. *in conſ* 34. 7. *verſ. & vltimate dici lib.* 2. Alex.
in conſ. 103. *n.* 23. *lib.* 1. Dec *in conſil.* 252. *n.* 7. *& in conſ.* 544. *nu.* 35. *& ſeq.*
quod repetitum eſt in *conſ* 606. Gozad. *in conſ.* 84. *verſ. octauo conſi-*
dero Riminal *in conſ.* 21. *n.* 9 *& duobus ſeq* Curt. Iun. *in tract. feud parte*
5. *q.* 1. *ver. limitato nunc primo hanc concluſionem.* Gia. *in conſ.* 2. *n.* 6. *lib.* 1.
De quo inferius etiam n. 32. Æque item principaliter expreſſius
deſcendentes vocantur, cum primogenitorum potior condi-
tio habetur, ipſique in ſpecie nominantur, initio ab Alphonſo
Herculis primogenito facto: quo vita functo primogenitus e-
ius, & deinceps alii ex linea eius; qua perempta, poſterior Her-
culis natu, eiusq; linea extincta, qui genitus tertio eſt, & dein-
ceps quamdiu erunt, vocati ſunt.

In quibus verbis ſplendidiſſima Pontificis & Domini mens,
ad primogenitos omnes æque principaliter apparet. Vnde pro
eo res eſt, vt ſi eo mortuo, aut ſubmoto, qui reus criminis fue-
rat, ad modum alii inueſtiri memorati fuerant; quem Alexan-
dri conceſſio habet: quo caſu extra controuerſiam omnem
rem eſſe, quis dubitat? Id que *in d. conſ.* 21. Riminal adnotauit n.
9. *& in conſ.* 102 *n.* 6. *&* 8.

Secundo principaliter dico; ſucceſſoribus † nec crimen le- 26
ſæ maieſtatis noxium in feudo indiuiduo eſſe. Aluaro. *in d. c.* 1. *§.*
fi. n. 13 *concluſione. quæ ſit prima cau. benefic. amitten.* Bal. *in c.* 1. *in prin. qui-*
bus mod. feu. amit. Ex quibus Gozad. hoc ſcribit *in d. conſ.* 84. [illegible]
ſeptimo, & ſi dicatur & quamuis apud Bal. & Aluaro. [illegible]
tos id non legam, ex Alex. tamen ſententia hæc [illegible]
30. *n.* 20. *verſ. non per hoc lib.* 1. quod repetitum eſt *in conſ* [illegible]
opinione illa admiſſa, quod à feudo iuſſis Dom[illegible]
agnati repellantur (quam tamen opinionem [illegible]
cit) ad feudum eam tamen pertinere indiuiduum [illegible]
In quibus caſibus ob culpam, aut offenſionem [illegible]
minum feudum recidit, in feudo id recipi indi[illegible]
les. Indiuiduum plane † feudi in Ducatu eſſe, non d[illegible] 27
c. 1. §. præterea Ducatus de prohi. alie feudi per Feder. Oldr. *in col* 2 [illegible]
lectu n. 2. *Bald in authen. hoc amplius n. 8. C. de fideico.* Abb. *in conſ* [illegible] 3. *n.* 6.
poſt med lib. 1. Fel. *in c. quan: Eccl ſiarum n* 9 *ver. hanc d. [illegible] ratione. de*
conſtitut. Curt. Sen. *in conſ.* 48. *n.* 7. In quare admonendi ſumus,
vbi ſola feudi indiuiduitas à iure communi introducta ad o-
pinionem hanc nō iuuaret; Indiuiduitate tamen à ſuperiore i-
pſo adiecta, extra cōtrouerſiam rem poni, vt quo caſu ſimplex
iuris communis indiuiduitas impedimento non eſſet, quo mi-
nus ad Dominum feudum reuolet; quod tamen indiuiduitas
gemina † efficiat, altore nimirum, & ab homine introducta, ſi- 28
militer vt alienandi facultati prohibitio duplex reſiſtit, iuris,
atq; hominis, vbi ſimplex alias ſatis prohibitio non eſſet. *§. ſan-*
ctiſſimas in auth. de alien. & emphy. Glo. fi. *in c. verum. de cauſis. appoſ.*
Bart. Imola & alii *in l. filiusfamilias. §. diui in ſecunda oppoſ. ff. de lega.* 1.
Ibiq; Alex *n.* 1. Opizonius *n.* 11. Alex. *in conſ.* 93. *colum* [illegible] 7. Aret. *in*
conſ. 12. *col.* 1. Corſet. *ſing.* 153. *vbicunq, concurrit* Dec. *in conſ.* 93. *col.* 1.
Soc. Iun. *in conſ* 48. *n.* 9. *lib.* 1. *in conſ.* 51. *n* 72. *lib.* 2. *in conſ.* 46. *nu.* 10. *li.* 3.

Tertio principaliter feudi etiam diuiduitate admiſſa; atqui
vbi primogenitis naſciturisæque conceſſum principaliter non
eſſet, eamque ob cauſam ad Dominum rediturum feudum eſ-
ſet, atque ideo ſucceſſoribus onéroſum vaſalli delictum dice-
retur: illud tamen † in facto videndum, nunquid vaſallus i- 29
pſe criminis reus moleſtiam, aut priuationem paſſus in vita ſit.
Siquidem eo extincto, ad ſucceſſores vindicta hæc non am-
bulat. Bald. *in c. 1. §. inſuper. numer. 5, verſic. conſidera tamen vnum. de*
prohi. alien. feudi per Frideric. Et quamuis in dubio forte loquatur,

 impli-

ſimpliciter tamen idem hoc Bald. aſſeuerat *cap. 1. in princip. num. 24 & num. 25 verſic. quid è contrario. quibus modis feudum amit. & in l. fin. num. 4. C. de reuoc. donat.* Soc. *in conſ. 66. num. 18 in fi. lib. 3.* Afflict. *in c. 1. nu. 1 [illegible] al. ſeu princ. tui deſer.* Pro qua ſententia Doct. & alios Curt. poſterior nominat *in conſ. 24. num. 12.* in eadem opinione
30 Rom. [illegible] al. eſt *in conſ. 419 nu. 17. & ſeq. lib. 3.* E contrario † ſucceſſori erat [illegible] Domini [illegible] offenſ[illegible], ius hoc vindictæ, nec contra vaſallum ſuperſtitem datur. *glo. in c. 1. §. porro. in gl. 1. in fi. quæ ſit prima cau. beneſ. am. [illegible]* Imola *in c. propter num. 24 de donatio.* Alexand. *in conſ. 30 n. 5 lib. 6.* Caſſador *dec. [illegible] 4 in fi. de locato & conduct.* Si dixe-
31 ris; Locum † prædi[illegible] non eſſe, cum iure ipſo priuatio inducitur, vt apud Soc. *iu. d. conſ. 6. n. 1 [illegible] lib. 3.* Reſpondetur, ſententiam declaratoriã contra ſontem ipſum ſuperſtitem de noxia, neceſſariam admiſſam non tam eſſe, vt Iaſ. præcipit *in l. ſi quis inquam. §. quod autem ff. quod quiſque iur. [illegible] l. manifeſte. col. fi. ff. de interrogat.* & caprè [illegible] ius *in conſ. 4 [illegible] col. pen. [illegible]* Secundum quæ, neceſſaria declaratio non à pœna, quę iure ipſo committitur, verum à facto eſt, h[illegible]c eſt admiſſum crimen eſſe. Idq; Rom. ſentit *in conſ. 212. quo ad primum in tertio dubio.* Soc. *in conſ. 20. num. 32. verſ. quarto & vltimo conclude in [illegible] conſ. l. Certi ſeruorum.* Dec. *in auth. [illegible] caſſa. num. 13 in 4. nota C. de ſacroſan eccleſ. in conſ. 50. num. 10 in conſ. 153. nu. 15. lib. 1. & in conſ. 85. num. 6 lib. 4.* Caſſador *deciſ. 4. num. 3 de ſequeſtrat. poſſ. & fruct.* Soc. iuo. *in conſ. 69. n. 2 [illegible] lib. 1.*

Quarto, nihil præmiſſorum eſſe omnium fac, quæ tam ve-
32 hementiſſime premunt; filiis tamen, & agnatis † vaſalli inſtaurari feudum oportet, eoſq; ex integro inueſtire neceſſe Dominus habet. Bald *in c. 1. § aut ſi libellario. num. 2. circa fi. verſ. vel dic quod velles. Quibus modis feu. amit.* Idem Abb. viſum *in conſ. 3. q. 7 lib. 2.* Quid hic dicendum, vbi expreſſim primogenitis futuris ſeu quatuor [illegible] cta per Alexandrum eſt, primogenitos ipſos ordine ſucceſſorio mutandi; ita vt de vno in alium feudum ſemper perueniat. Quo caſu fatale ſucceſſoribus priorum admiſſum nec in maieſtatis læſæ eſſe oſtendimus *n. 25.* Atq; in ſpecie etiam Curt. ſen. *in conſ. 48. n. etiam 48.* Et quamuis controuerſiam res haberet, vbicunq; e feudum aliqui & deſcendentibus ſimpliciter datur; attamen vbi æque principaliter in deſcendentibus conceſſio repetitur, ſimiliter vt factum hic eſt, primogenitos deſcendentium in primis atque ordine repetendo, expedita rem quæſtionem eſſe, ſuperiora docent.

Quinto, locum contra eccleſiam præcipue prædicta † ha-
33 bent. Quæ ſi à Principe ſeculari feudum habet, & Domini directi M[illegible] eſtatem prælatus lædit, aut in Dominum ipſum directum offendit, non niſi in vita prælati feodo caret: eo planè extincto, ad eccleſiam feudum reuertitur *c. vnico in fi. de cap. Corradi.* Cardin. *in conſ. 125 in fin.* Quod cum ita ſit, quod ſibi præſtari eccleſia vult, hoc idẽ ab ea aliis recuſare non conuenit. Quod
34 enim † æquum contra alium quis ducit, id recipere & contra ſe debet *l. cum in co. ibi que glo. ff. de pactis. l. ſi duo. § ſi quis. & §. ſequen ff. de [illegible] l. ſi fundum qui. ff. mandat.* Roman. *ſing. 583 hæreditas.* Oprzo[illegible] *in l. fideicommiſſa. §. dum n. 100 ver. 12 facit ff. de legat. 1.* Eodem & illud ſpectat, petendum id à quoquam non eſſe, contrarium cuius ipſe detrectat. *l. ſi & rem. & pretium ff. de petitio. hæred. l. de fideicommiſſo. C. de tranſactio l. ſi pater puellæ. C. de inoffic. l. ſi ex alege. C. de vſur. l. ratas. C. de reſtit. vend. l. l. pen. C. de ſolutio.* Rurſus ſi iniuria, & iniqui-
35 tati † eccleſiæ vertit, vt prælati crimen eo mortuo, ipſa luat; quomodo iuſtitiæ id, aut æquitati in filios vaſalli, culpæ omnis immunes, vertetur: *l. quis bona §. ſi quis quia ff. de d. [illegible] l. 2. [illegible] ff. in quid in loco publi l. [illegible] ff. ad l. [illegible] ibi; cum legem nob[illegible] imponere non debeant, quam ipſi negligenter obſeruare. de prob. [illegible] [illegible] exceptio gi. [illegible] de priuil.* Bald. *in l. filium quem. [illegible] famil. [illegible] 1. in pen. nota ca. [illegible] petitio* eiuſdem generis & [illegible] hic audit: *Turpe eſt Doctore, cum culpa redarguit ipſum [illegible] et abſque [illegible] ver. exemplum. in Auth. vt iud. ſine quoquo ſuffr. [illegible] 82 d.* & alia apud Spec. *relata [illegible] de*
36 *aduoca. § [illegible]* Itaque cum iuſti[illegible] am † præcipue & maxime omnium [illegible] colat *l. ſi quis pro [illegible] ibiq. [illegible] in tertio nota C. de epiſc. & cler. c. 1. §. de alio in feud.* N[illegible] h[illegible] ue ec[illegible] ia defend[illegible] quo[illegible] tatione [illegible] aut dign[illegible] ner[illegible] one [illegible] *ca. ſi. 24 diſt. 1. ſi quis [illegible] diſt. [illegible]* æqui[illegible] tat[illegible] m ſeruari uſſi[illegible] excipit *l. ſi cum dies. §. ſi arbiter [illegible] e arbitr[illegible] emptor. in [illegible] ff. [illegible] C. de temp. in integ. reſtit. [illegible] petitio. c. cum inter. [illegible] ibiq. Doc [illegible] nota. c. de exceptio. & alia hoc genus.* [illegible] ed & iure naturali [illegible] quam dutitie[illegible] ſibi ec[illegible] depreccatur, in alios eam no[illegible] *diſtinct.* [illegible] æq[illegible] e † naturali eccleſiæ, [illegible] canonico [illegible] pandatis, proculdubio eſt *c. 1. & [illegible]*

ter. de pactis c. dilecti. ibiq. [illegible] *de cod.* Inde numinis ſancti afflato canonicum editum ius credunt *c. ſi quis diaconum. [illegible] diſt.* peculiare iuris huius perhibetur, quo e bonum & æquum [illegible] Deuo ſtatuere: Ant. *in prooemio Decretal. n. 41.* Qua ratione quicquid iuri naturali repugnat, iuri id canonico aduerſum Bal. [illegible] *l. fi. in prim. n. 9. C. de iure delib.* Enimuero cum patri & deſcendentibus
38 quæſitum feudum eſt, filiis id ob † patris noxiam eripi, æquitatis naturalis benignitas nõ patitur. *l. ſi ex dolo [illegible] ff. de neg. geſt. l. 1. in prim. ff. de alterna. [illegible] facil. l. ſi quis [illegible] §. apud ferociam. ibi, & eſt iniquum, cum qui non fecit, ad reſtituere [illegible] ff. de aqua plu. arc. l. [illegible] infantes. ibi; iniquum eſt, [illegible] ſoluere de [illegible], pupillum damno affici ff. de fideicommiſ. lib. l. ſi ſeruus in fine ff. de diuer. & temp. præſcriptio l. ſi quis in ſuo. § ſequ. C. de inoffic. teſtam.* & hoc genus apud nos aſcripta *in [illegible] ſponſa pro genero, n. 91. & n. 469* ibique *n. 92.* Iur idem in facto patris oſtendimus, ne ad filii [illegible] recidat.

Sponte ſua ex his argumentum labaſcit, quod à priuatione
39 in mortuo deſumitur, recens edito. Atque ſiue † illo vul[illegible] ſimo argumento dicitur, *Pernicioſam alii rem non eſſe. quæ acta inter alios eſt. l. [illegible] ff. de infam. l. [illegible] ff. de re iudi. toto tit. Cod. res inter alios acta. & Cod. quibus res iudic. non nocet. capit. cum olim. in fine. [illegible] & proprie. cap. quamuis. cum ibi nota. & cap. cum ſuper. in fi. de re iud.* Quod locum & in connexis habet; in quibus ad incommodum ius ſententia non trahitur, qui in iudicio non fuit *l. [illegible] §. fi. ff. de adult.* Vbi quæ contra adulterum dicta ſententia eſt, mulierem non oneraſ; tametſi indiuiduum crimen ſit. Quęq; text. pro ſententia hac Ancharanus profert *in conſ. [illegible]* etiam dat *in cap. dilecto. & in capit. fin. de praben.* Tradit Alexand. *in d. leg. [illegible] num. 37.*

Quid hic in re diuidua dicendum, in qua iure patri ſepa-
40 ratim filii poteſt? Cum à patre nihil, quicquã [illegible] feud[illegible] hoc filiis conſequatur, verum à concedente [illegible] *lege [illegible] §. & [illegible] quis feudum dare poſſ. [illegible] & §. [illegible] l. [illegible] ff. de petit. hæredit. & in l. [illegible] ff. de oper. liber. [illegible] capit. 1. § quid ergo [illegible] alie. facta.* Bald. *in d. c. 1. in prin. num. 5 de [illegible] & [illegible] alia.*

Sexto, vbi dubitationis quicquam hærere poſſi[illegible]
41 ſpicuam vndique [illegible] Ducis gratiam [illegible] bit [illegible] terpretatio agnoſcenda, vide incolu[illegible] ius[illegible] nec. [illegible] *conſ. 109. dubia in quibus quæritur col. [illegible] ſimilib[illegible]* largum. [illegible] *C. de vſucap. tranſfor. poſt prius.* & apud nos *in l. cum [illegible] ff. [illegible] leg. 1. [illegible] bertus in reſp. pro g[illegible] n. 50. & n. 345. & in corollario dicti reſpon[illegible] n. 62.* Rurſus in re dubia pœnam excludi oportet *l. cum quidam ff. de lib. & poſth. reg. [illegible] lib. 6. de reg. iur.*

Conſequenter his dicendum; Nihil eſſe, quæ de capitula Adriani, & Pauli tertii Cameræ Procur[illegible] protegat; quibus ius his diſſucceſſorum non potuiſſe oſtendimus; etſi [illegible] verba eorum Cameræ ipſi ſuffragarentur. Cæterum ne labons fugitiuus videar, auxiliare ca[illegible] Adriani decimum Cameræ non eſſe, præter alios, qui [illegible] patroni [illegible] ſunt, ratione non meritoria declaramus; aliter verba illa in p[illegible] dictæ Cameræ expendenda. Monendi enim ſumus, par[illegible] culari ad
42 euentum † futurum ſpectare, quod præter [illegible] putatos à Sede ac Camera Apoſtolica nullus alius poſ[illegible] ad dictum ſtatum & dominium Ferrariæ [illegible] modo aliquod, cu[illegible] uſcunque generis fuerit, in præ[illegible] ancertatis [illegible] Cameræ, etiã per tranſitum conducere. Itaq; [illegible] ſpenſione [illegible] euentum incertum, in particula denotat, ſi & quoties ex conductione ſalis præiudicium Cameræ [illegible]. Atq; ideo conditionem facit, *l. ſi lenius. & l. Publius. in pr[illegible] ibique Socinus in [illegible] nota. ff. [illegible] condit. & demonſtrat. l. [illegible] ff. [illegible] t. in leg. 1. num. 23 & ſeq. [illegible] in dubio [illegible] in num. [illegible] ff. de conditio. & demonſtrat.* Rur[illegible] *in co. [illegible] n. 5 [illegible]* aut pura talis prohibitio conducendi non eſt, at con[illegible] n[illegible], & in euentum futurum ſuſpenſa, ſi damnum ex ea illatum Cameræ erit.

Secundo, putaui aut ſimpl[illegible] prohibi[illegible] eſſe, ex clauſula ſequenti declarat[illegible], *& [illegible] aliquo [illegible] contigerit.* Simpliciter enim expie[illegible] m[illegible] eſt, [illegible] quod conduci
43 contigerit, at particula [illegible] lat[illegible] ſenſus, & [illegible] minum præcedere [illegible] quod in præiudicium Cameræ [illegible] ante [illegible] eſt. *leg. Gallus. in princip. num [illegible] liber. & poſthum. [illegible] frequens. in princip. de [illegible] ſpolias. [illegible] ſexto.* Socinus *in conſil. [illegible] num.*

num.6.lib.1.in conſil.62.num.4.in fin.lib.3. Gomeſ. *in reg. de triennali quæſt.10.colum.4.poſt med.pagi.* 706. Signorol. huc accedit *in conſil.85 circa fin.* ſub *nu.*6. vbi vim limitatiuam in particula, *ſic*, obſeruat, vt ad qualitatem præcedentibus adiectam reſtrictio fiat. Notam enim qualitatis limitatæ, & formæ qualificatæ monoſyllabam, *ſic*, ait, qua forma deficiente, totum corruit, per text. *in leg. ſi ſic. ff. de iure dot. in leg. ſi ſic. ff. de leg.1. & in leg. ſed ſi autem. ff. ad Trebellian.* Nulla porro forma, nulla limitatio reſtrictioue inuenitur, niſi quæ ex verbis præcedentibus conſiſtit, *in præiudicium, &c.*

Atq; ideo vigoris quicquam clauſula hæc ſequens non habebit, niſi ſi forma & limitatio prohibitioni adiecta interuenîat,
44 vt in præiudicium Cameræ ſalis conductio fiat. At n. † non ita intelligi monoſyllabam hanc decet, vt frigida maneat. glo. & Bald. *in leg. 1. in princ. ff. quod metus cauſa.* & alia apud nos *in conſ.297. num 1.* & plura inferius *nu.*50.

Tertio conditionaliter aut reſtrictiue verba hæc, *in præiudicium*, accipienda, ex initio ipſius capituli decimi confirmatur. In quo expreſſum eſt, vt nulla pedagii, aut oneris alterius illatione, ſal Cameræ conducatur. Ita incommodo oneris proſpiciendum Camera cenſuit. Qua igitur ratione ad diſpendii aut damni excluſionem principium capituli loquitur; ita & in
45 damno vitando intelligi ſequentia oportet. Quia † vt initium diſpoſitionis eſt; ita totam intelligi diſpoſitionem conuenit. *l. regula. §. pen. ff. de iuris & facti ignorant.*

A primordio enim tituli poſteriorem formari euentum decet. *l.1. circa finem. Cod. de impon. lucrati deſcript. lib.10.* Tradit Oldrad. *in conſil.103 quæſtio eſt.* vbi quia principium tex. *in cap. quia quorundam. §. circa. de electio lib.6.* de electis ad prælaturam, ſeu extra ordinem ſeu monaſterium ſuum loquitur; ita conſtitutionem ipſam intelligi cunctam debere, ſequitur Alexan. *in conſ.134. numer.15. lib.6.* Idem vltra Alexand. ex Bartol. probatur *in l. cum filio. num.4. poſt med. verſicul. quarto hoc videtur. ff. de legat.1.* Quid hic dicendum, vbi de præiudicio expreſſio bis facta in ſequentibus eſt, particulam, *ſic*, vt ſupra, obſeruando?

46 Quarto iure hoc vtimur, vt à verbo † ſpeciali, quod ſequitur, verba reſtringi generalia debeant, quæ poſita ante ſunt. *l. ſed & ſi aduciatur. ibique Bart. ff. pro ſocio.* Alex. *in conſil.22. num.7. lib.1. in conſ.8. num.3. in conſil.22. num.5. lib.5.* Brun. *in conſil.15. num.11. ver. item tertio fallit.* Itaque cum de præiudicio ſemel atque iterum per, *ſic*, monoſyllabam in ſpecie dictum in ſequentibus ſit, ſecundum ſequentia reſtringi verba ſuperiora & generalia oportet.

Quinto; quia varie interdum in materia hac doct. loquuntur, & in his Deci. in primis, quem ſecum non conſtitiſſe inferius oſtendemus, & ad quem, niſi me animus fallit, recens motiuum ſpectat: ſicut nec ſuperioribus; ita nec fundamento huic
47 eripi Camera poterit hoc eſt, † per verba ſequentia ſpecialia genus reſtringi, vbicunque per dictionem, *quam*, limitatiuam, ſpecierum enumeratio ſubiicitur. *l. legata. in prin. ff. de ſupel. leg.* Bar. *l. quæſitum. § fin. ff. de fundo inſtru.* Aret. *in conſil.164. magnifice. col.1. in fi.* Corn. *in conſil.229. ante fin. lib.4.* Ruin. *in conſil.1. num.11. lib.4.* Sed enim per monoſyllabam, *ſic*, de præiudicio dictum apparet; quam limitatiuam, & reſtrictiuam eſſe, & Il. & Signor. teſtimonio monſtrauimus.

Sexto, generis declarandi, aut reſtringendi cauſa verba adiecta ſpecialia in dubio exiſtimatur, niſi ſi ex genere inſerendo ſpecierum enumeratio fiat. Imola *in l. ſi ita quis. § ea lege num.9. ff. de verbor. obligat.* Dec. *in conſil.502. num.5.* vbi ex fide meliore Imolam retulit, quam ab eo factitatum in locis aliis pudore quam minimo ſit: qui Imolam ſcribentem facit, ne ex verbis ſequentibus ſpecialibus generalia reſtringantur, per text. *in d. l. regula. §. & licet ff. de iuris & facti ignor.* Idq; videre apud Decium eſt *in conſ.12. col. fin. in conſ.35. num.8. verſic. ego vero indubitanter in conſ.51. col. fin. in conſil.69. volum.4. verſic. vel etiam aliter in conſil.115. col. fin.* ſed enim è contrario referendus Imola erat, per verba ſpecialia, quæ ſequuntur generalia reſtringi, præterquam ſi ex genere inferendo ſpecialia ſubſequuntur.

Neque text. mouet *in d. l. regula. §. & licet.* Decium oportuit:
48 quoniam † in ratione generali loquitur, quæ dictum ſpeciale ad ſe trahit, generaleque efficit, vt ad caſus omnes trahatur, eandem qui rationem habent. Ita text. illum Barto. ibi cum Bald. intelligunt, Iaſ. *in l. licet. nu.6. verſ. Bernier teneo. C. de pactis.* De quo apud nos *in conſil.135. num 32.* vberius *in conſ.227. num.5. & in corollario reſponſi pro genero, nu.17. & 70.* Sed enim ratio nulla præſcripta initio capituli decimi Adriani, imo & rationem contrariam verba illa, *in præiudicium*, & monoſyllaba, *ſic*, ſubauditam, & præſomptam habent: quam ex principio capituli ipſius confirmari, in tertio ante argumento monſtrauimus.

Conſequenter his dicendum, motiui vim eliſam, quod prolatum nouiſſime eſt, & quod ex Decii conſtare aſſertionibus credo. Quæ quam ſibi conſentiant, & ſuperiora, & inferiora teſtantur.

Septimo, reſtringendi, non etiam † demonſtrãdi cauſa ver- 49
ba illa, *in præiudicium*, accipienda, Ducis Patroni defendunt, quod in eadem poſita oratione ſunt, ex Bald. *in l. quidam teſtamento. & in l. ſi cui legatur circa fin. ff. de lega.1. & in l. ex his. in prin. C. quando dies lega. ced.* Caſtren. *in conſil.338. nu.3. verſic. pro intellectu. lib.1.* Fely. *in cap. ſuper literis. num.4. verſic. modos autem cognoſcendi. & in cap. ad audientiam. num.2. & num.7. verſic. Sexta concluſio. de reſcript.* De quibus Natta meminit *in conſil.34. num.6.* His Anto. de Butr. adſumus *in conſil.19. num.11.* qui text. in ſententiam hanc, & in argumen. profert *in d. l. ſed & ſi aduciatur. ff. pro ſocio. in l. cum de lanionis. §. quidam. ff. de fundo inſtru.*

Octauo, inertia & frugi nullius verba illa, *in præiudicium*, & monoſyllaba, *ſic*, fiunt, ſi ad reſtringendum non proſunt. Quis
porro ferat, verba † tot inepta, & ſterilia manere, quatenus ne 50
verbum quidem vnum vel tantulum frigidum eſſe lex patitur, *l.3. §.1. ff. de iureiurand.* Bald. *in rubric. C. de contrahen. emptio. quæſtio.9.* Idem ex Barto. declaratur, quem in vſu citare Doctor. non habent *in l. centurio. num.38. verſic. vel melius. ff. de vulgar.* Sed nec ſyllabam ocioſam iacere lex ſinit; Gloſſ. & Bald. *in l.1. in princip. ff. quod metus cauſa.* Et alia apud nos comparata *in conſil.297 num.4. Et in reſponſo pro genero, num.46. in fin. num.312.* Vberius *num.340. & octo ſequen.* De quo ante etiam *num.44.* Atque in ſpecie quæſtio contro-
uerſiæ, † ex Bald. id confirmatur *in l. quotiens. num.4. C. famil. hercif.* 51
vbi reſtrictionem induci ex ſpeciebus ſequentibus ait, vbicunque fruſtra ea fierent. Idem ex Alexan. declaratur *in conſil.248. colum. final. lib.6.* Quibus caſibus per ſpecies reſtringi genus ſolet, animaduertendum id non fore, ſi momenti nullius genus fieret. Idem igitur ex diuerſo probandum, ad reſtringendum ſpecialia verba valere, ne vacua effectu fiant, quo eadem ſit contrariorum diſciplina. *l.1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris.* & *hoc genus alia.*

Nono, reſtrictionem ex verbis † induci ſpecialibus opor- 52
tet, vbicunque incolume ad eum modum commune ius manet, Caſtren *in conſil.50. ſi dubia reformatio. circa princip. lib.1.* per *l. vt gradatim. §.1 ff. de muner. & hon. l.2. C. de noxal. capite cum dilectus. de conſuet.* ſed enim ius commune in regalibus his Duci fauere, ſatis ſuperque confirmatum initio habemus. Huc & illud ſpectat, quod dictum ſupra habemus *num.41. verſ. ſexto.* vbi dubitationis nequicquam, fauorabilem, atque ideo potiorem in dubio interpretationem habendam, vnde iuris conſeruatio ſequitur.

Decimo, ſi ius commune, & inueſtituram Alexandri obſeruamus, damni excludendi cauſa in Duce, contra, lucri faciendi in Camera verſatur. Id quippe vnum Camera † ſtudet, vt 53
quod Ducibus quæſitum erat, ius ab eo adimat. Quo caſu damnum verſari non dubitatur, etiamſi à lucro origo extiſteret. *l. liberto octogint. ff. de bonis liber.* gloſſ. *in l.1. §. ſin autem ff. de itin. actuque priuat. & in l.2. §.1. ff. ne quid in loco publ.* Bartol. & alii *in l. non amplius. §.1. ff. de lega.1.* Bald. *in l. cum te ſponſæ. Cod. de donat. ante nup.* Caſtrenſ. & Alex. *in l.2. §. fin. per illum text. ff. qui ſatiſda. cogan.* Alexan. *in leg. cum emptor colum.1. circa med. ff. ad l. Falcid. in l.3. ff. de damn. infect. in conſil.89 num.13 in fine lib.2.* Iaſon *in l. quominus num.48. verſ. ſecundo a ſide. ff. de flumin. Et hoc genus ſexcenta.* At enim potiorem eius † cau- 54
ſam haberi, qui damno ſe a lucro eripere alterius ſtudet, tolerabiliusq; eſſe, à lucro quem ſubmoueri, quam damno aliquem affici, incertum non eſt. *l. at ſi quis. §. ſed ſi adimi. ff. de religio. l. iuris ignorantia. & l. regula in princ. ff. de iuris & facti ignorant. l. profectitia. §. ſi pater repudiauerit ff. de iure dot. l. Proculus. 2. ff. de damn. infect. l. ſi is cui. §. final. ff. de furtis leg. fin. C. de acquir. poſſeſ. Et alia non pauca.* Inde † legem 55
generalem reſtringi præſtat, quam vt ad lucrum indebite quis admittatur. *l.3. in princ. ibique Socin. in 2. nota. Iaſon in 4. ff. ad Trebellia.* Bart. & alii *in l. omnes populi. in ſexta quæſtio. princip. in materia interpretationis reſtrictiuæ. ff. de iuſtit. & iure.* Hoc item caſu ex ratione præſumpta, & tacita, reſtrictionem ſcripturæ generalis fieri, Ang. ſcribit *in conſ.281. col.1. num.2.* Abb. *in conſ.1 col 2 ante med. verſic. his præſuppoſitis.* Scite magis *in conſ.44 col.2. poſt med. verſ. hoc idem ſecundo probo. lib.1. & in conſ. meo 3. num.3. in conſ.33. num.9.* Quid dicturi hic erimus, vbi verba reſtrictiua inſerta, *in præiudicium*, & ex monoſyllaba, *ſic*, apparent?

Vndecimo, iniquitatem Adriani capitulum habebit, ſi ad

caſum refertur, quo aut nihil, aut leuiter Cameræ intereſt; cum
citra Ducis incommodum & iuris ei quæſiti ademptionem,
diminutionemve perduci ad effectum nequeat. Enimuero ex-
56 plodi † interpretationem conuenit, vnde iniquitas naſcitur. *l.*
ſi procurator ff. de condi. indeb. l. ex facto. ibique Iaſ. in quinto nota. ff. de vulg.
& alia apud Oldrad. adſcripta *in conſ. 66. an ex delicto. in princip.* De
quo Feli. meminit in prima ad Soc. ſubſcriptione, *in conſ. 302. lib.*
2. Et apud nos *in conſ. 186. num. 14.* Scite Bald. *in conſ. 105. quoniam,*
verum domina Franciſca col. 2. in princ. verſ. octaua ratio. lib. 4. ad iniquũ
intellectum trahendum ſtatutum non eſſe; quia aut fatuus, aut
callidus intellectus habetur, qui prauus ſit. Idq; in Principe lo-
cum in primis habere Abb. ſcribit *in conſ. 22. col. 1. in fine. verſic. item*
non præſumendum eſt. lib. 2. vbi credibile non eſſe putat, vt ius alicu-
ius, nulla eius culpa, auferre cogitauerit; eaque ratione reſtri-
ctionem admittendam, ne damnum quiſpiam immeritus ſub-
eat. Damno porro ſucceſſores innoxii grauiſſimo afficerentur,
ſi ex Cameræ ſententia interpretatio agnoſcitur.
57 Duodecimo priuatorum etiam † contractus interpretari i-
ta decet, vt à fide bona, & æquitate naturali non diſcedatur,
quæ verbis & communi loquentium ſenſui congruat. Bald. in
conſ. 112. quæritur qui intelligantur. in fine. lib. . ſed an fidei bonæ, & æ-
quitatis naturalis ſit, Ducum ius ex contractu feudi quæſitũ, ab
eis auferri, aut deterius fieri, ipſa iudicantium religio diſpiciet.
58 Decimo tertio, circa cõtractus, † legiſve interpretationẽ ad
virum bonũ adeundum, Bal. monet *in conſ. 348. ad euidentiam præ-*
mittendum, quod tria. in fi. lib. 2. per text. *in l. ſocietatem. § fi. ff. pro ſocio. l.*
idem. & l. quod ſi. ff. de eo quod certo loco. l. ſi libertus ita. ff. de oper. lib. c. Quin-
tavallis. de iureiur. virum bonum plane interpretationem contra
fiſcum in ſpecie controuerſa facturum, quis dubitet?
59 Decimo quarto, ſtricta † in contractibus interpretatio faci-
enda *l. quicquid aſtringendæ ff. de verbor. oblig. l. ſi ex toto. ff. de condi. ob*
cau. Abb. *in conſ. 51. n. 3. lib. 2.* Bal. huc ſpectat *in conſ. 413. verba dicunt.*
n. 2. lib. 5. Extenſionem in contractibus cauendam, & præter id,
quod in ſe res tenet, ad eos non venire. Quod argutatione for-
tiore ſemel atq; iterum hic premit. Primum quod verba hic nõ
deſunt, quæ ad reſtringendũ hortantur, *in præmiſſis num.*, & ſic mo-
60 noſyllaba vt ſupra inducendo. Deinde quod cũ Principe † Ro-
mano acta res eſt, argum. *l. final. ff. de conſtitu. princip.* & in principis
contractu apud nos *in conſ. 95. n. 9.* vbi liberalius & gratioſius ad-
uerſus eum interpretandum oſtendimus. Et quod ſcriptum
habemus *in conſ. 135. n. 44.* Ab omni malitia & diminutione alie-
num principis eſſe actum oportere, per text. *in § illud in auth. con-*
ſtit. quæ de dignitat. Bald. *in con. 24. in abbatialis. lib. 2.* Atqui diminu-
tionem iuris ducalis haud exiguam capitulum hoc habebit, ſi
vt fiſcus ſentit, id ita accipimus.
61 Decimo quinto, in re † dubia id ſenſiſſe contrahentes exi-
ſtimantur, quod parti vtrique prodeſt, & neutri oneroſum eſt.
Bal. *in conſ. 243. examinanda ſunt. in princ. lib. 1.* per tex. *in l. 1. in fin. ff. ſi*
quis cautio. & in l. cum filius. ff. de ſolut. Citari text. debuit *in l. cum Sti-*
chus in fine eodem tit. Inde eam partem à iudice capiendam, quæ v-
triq; oneroſa, & præiudicialis minus litigatori eſt, in *d. leg. 1.* Ca-
ſtren. ſcribit in fine. Ibiq; Alex. *n. 20.* Iaſ. *n. 16. in ſexto notab.* In ean-
dem ſententiam tex. eſt *in l. ex hu. in fine. ff. quæ in frau. credit.* Idem
Signorol. tradit *in conſ. 252. in fine.* Feli. *in c. ſignificauerunt. in princ. de*
teſtibus glo. huc pertinet *in cap. vt debitum. in ver. ex rationabili. de appell.*
Et apud nos *in conſ. 14. in fine in conſ. 23. in fine. & in conſ. 207. in fin.* E-
nimuero, niſi Duci, perniciaIis Aduocationis fiſci interpreta-
tio non eſt: è contrario quam Ducis patroni defendunt, parti
vtrique conſulit: Ne diſpendium vtralibet ſentiat. Sed & Duci
potius, quam Cameræ officit.
Poſtremo cum iure communi, atque inueſtiturarum ius o-
62 ptimum Ducis eniteat, fiſci porro intentio à capitulo † Adna-
ni Pontificis pendeat; aduerſus fiſcum ipſum interpretatio fa-
cienda, etiam ſi vti priuatus in iudicio contenderet, *l. veteribus ff.*
de pactis. l. ſi arborem. § fin. ff. de ſeruitu. verba præd. l. cum in lege. & l. ſequent.
in princ. & in l. Labeo. 1. ff. de contrahend. emptio. l. cũ quæritur. ff. de rebus dub.
l. quicquid adſtringendæ. l. ſtipulatio iſta. § in ſtipulationibus. ff. de verbo. obli-
gat. c. ex literis. de ſponſa. Atq; vt expreſſius dicam contra fiſcum in-
terpretatio regerenda, qui pactum ipſum in dicto capitulo in-
terpoſuit, & commodum ex eo percipiendit, ſeu à quo verba pro-
lata ipſius capituli ſunt. Signorol. *in conſ. 90. n. 16.* Alb. *in d. l. veteri-*
bus Imola *in leg. filius familias. n. 6. ff. de donat. & in conſ. 21. in prin.* Alex.
in conſ. 178. col. 1. lib. 2. in conſ. 118. in fine. lib. 5. Dec. *in conſ. 122. col. fi.* Non
63 ſolum vero † contra eum interpretatio vertitur, à quo prolata
verba ſunt, ſed & à quo prolata eſſe ius præſumit, Domini. in c.
ſtatutum. de electio. lib. 6. Corn. *in conſ. 279. col. fina. lib. 4.* A fiſco plane
prolata hoc ipſo lex præſumit, quod verbis ipſis capituli nititur,
& ex eis actionem exercet. Idem ſi exceptione eorum vte-
tetur, Bal. *in conſ. 413. verba dicunt. n. 2. in fine. lib. 5.* vbi textum ita in-
telligendum *d. l. veteribus.* ait. Ab eo item verba prolata cenſeri
Bal. ibi ſcribit, cuius intereſt, expreſſa ea eſſe, non ab eo, in rem
cuius magis omiſſio eorum fuerat. Quis porro non dixerit, veri-
us Duci eſſe, verbum omnino factum de capitulo decimo nõ
fuiſſe? Quod ſi aduerſus priuatum locum hic *dict. l. veteribus.* tex.
haberet; quid contra fiſcum dicendum? *leg. non puto. ff. de iure fiſci.*

Summa ſcriptorum omnium ex tribus conſtat.

Primum omnium, iure vno communi ex infeudatione, vel ſola hoc ipſo Ducis ius confirmari, quod Ducis ornatus amplitudine eſt.

Secundo, vbi ius auxiliare commune non eſſet, ex inueſtituris id, atq; Alexandri in primis Pontificis emicare.

Tertio, Ducibus ſucceſſoribus noxiam priuationem non eſſe, de qua motiuum recens memini, ad quam in genere ante cogitaueram, quam motiui commonerer.

Quarto, priuationis etiam vigore in ſucceſſores admiſſo, parui Adriani capitulum faciendum, quo tantopere fiſcus ſubnititur. Taurini die 23. Iulii 1567.

Pro Illuſtri D. Don. Franciſco Arynio, Contra Illuſtriſſimum Vallis Hermonia Ducem.

SVMMARIA.

1 *Diuiſio quæſtionum magis ex re, quam neceſſitate eſt, & in verſ. diſtinctionem.*
Diſtinctionem quæſtionum non minus neceſſariam, quam frugiferam. & in ver. Diuiſio. ibid.
2 *Ordina commoda.*
3 *Errore manifeſtaris, & rei indigeſta. conſ. partis incuſatur, verſ. inde coniectum am colligere licet.*
Fideicommiſſi vniuerſalis dominium verum iure ipſo, hoc eſt, citra reſtitutionem eius, re aut verbo factam, conditione eius impleta, & alienatione bonorum facta, fideicommiſſarius conſequatur. ver. Siquidem ius a iud. & verſic. ſeq. ſi dixeris & omnino in verſ. acceptationem. ibid.
Fideicommiſſi legati vel dominium an iure ipſo ad fideicommiſſarium legatarium ve ambulet, ſi ſtatim mortuus teſtator eſt. vbi inter relicta particularia & vniuerſalia diſcrimen aſcribitur & num. 33. in fin. ibid.
4 *Repudiandi ius id eſſe, quod iure ipſo vel ignoranti acquiritur.*
Repudiatio in patruis Galcerandi Gaſpare & filiis eius aſſeritur. verſic. ſed cum repudiare ibid.
5 *Militarem in ſpecie controuerſa ſubſtitutionem verſari.*
6 *Relinquo, verbum ad vniuerſitatem bonorum adiectum, inſtitutionem facere.*
7 *Hæreditare, verbum directum & ciuile eſſe. verſ. cauſam eandem & in ver. directa verba.*
Directa verba ciuilia, hæres, & hæreditare, ſunt. & in ver. hæredes hæreditare. ibid.
Hæres directum verbum & ciuile eſt & in verſ. directa verba. ibid.
8 *Voluntatẽ teſtatoris modo vno atque altero declarari, mediate & immediate. & num. 187.*
Directum verbum commune ad ſe trahit, & directum id efficit. & in ver. commune. ibid.
Commune verbum directo permixtum, directum fieri. & in verſic. directum ibid.
9 *Vocatio in ſpecie controuerſa vtrum in his interueniat quibus prohibitio facta alienandi eſt. latius num. 17. & plurib. ſeq.*
10 *Extenſionem fideicommiſſi ad perſonam faciendam aliam non eſſe. & in ver. fideicommiſſum.*
Fideicommiſſum ad perſonam reſtringendum, cui impoſitum eſt. & in ver. extenſionem. ibid.
11 *Vocatio vtrum ex grauamine detorpatur.*
12 *Conditio. Filios nec ex qualitate maſculina in conditione poſitos vocatos cenſeri. Sed contra numer. 30. ibique ratio triplex vocationis ſubiicitur.*
13 *Grauamen fruſtra ei iniungi, qui honoratus non eſt.*
Idque ibi ampliatur verſic. nec ad rem attinet, quamuis honorato hæres exiſtat, qui ſine commodo grauatus eſt.
14 *Honoratum hæredem legitimum hoc ipſo videri, quod cum in alienos transferre bona poſſent, factum id non eſt. verſ. honoratus quippe.*
15 *Hæredem facto, & alienatione defuncti fruſtra reclamare.*
16 *Grauamen atque hæredi hæredis, ac quæ hæredi primo imponi. & in ver. hæredem hæredis.*
Hæredem hæredis non minus atque hæredem immediatum grauari. & n. 24. verſ. hæredem plane. & in verſ. hæredem hæredis. ibid.
17 *Affectionem maiorem ad proximiorem intelligi. & in verſ. dilectio. & in verſic. proximior.*
Dilectio maior ad proximiorem præſumitur. & in ver. Affectionem. & in verſ. proximior. ibid.

18 *Affectio-*

Google

18 *Affectionem maiorem ordo indicat, ut et affectum magis teſtator dicatur, quem prius nominauerit, & in verſ. dilectio.*
Dilectio maior ex ordine ſubſtitutionis colligitur, ut charior habeatur, qui vocatus prior eſt. & in verſ. Affectionem ibid.
19 *Affectionem maiorem ad eum videri, qui vocatus in ſpecie eſt. & in verſ. dilectum.*
Dilectum magis credi, qui vocatus in ſpecie ſit. & in verſicul. Affectionem ibid.
20 *Deſcendentes. Affectionem maiorem ad deſcendentes eius ambulare, quem beneuolentia teſtator proſecutus maiore eſt. & in verſiculo affectio maior.*
Affectio maior, quæ ad aliquem in teſtatore numeratur, ad deſcendentes illius pertinet & in verſ. deſcendentes. ibid.
21 *Connexa diuiduitatem non agnoſcunt. Atque adeo de uno eorum quod dici non ſtatim ſine altero non poſſit.*
22 *Ademptio ſub conditione facta ex conditione contraria inducitur. & in ver. conditio.*
Quod ſub conditione aliqua ademitur datum ſub contraria intelligi. & in verſ. ademptio. ibid.
23 *Generali expreſſioni id non cedere, quod expreſſum in ſpecie eſt, quamuis ſub genere includi alias ſoleat. & in ver. expreſſiona.*
Expreſſionis in ſpecie eius facta, quod ſub genere continetur, continere definere. & in ver. generale. ibid.
24 *Generalem expreſſionem, quæ niſi in uno locum habere nequit, pro ſpeciali haberi, hoc eſt proinde rem eſſe, ut ſi in ſpecie expreſſum id fuerat.*
25 *Error in patrono manifeſtatus.*
26 *Filios in conditione poſitos ex coniectura vocatos vel leuis videri. & in verſ. vocatos.*
27 *Vocatos filios in conditione aſcriptos ex coniectura vel leui intelligi. in verſic. conditio ibid.*
28 *Coniecturam non modicam ad vocationem filiorum, qui poſiti in conditione ſunt, ex ratione agnationis deſumi. & in verſ. agnationis ratio. & in verſ. fideicommiſſum.*
Agnationis ratio ad vocationem eorum prodeſt, qui poſiti in conditione ſunt. & in verſ. conditio. in verſ. fideicommiſſum. ibid.
Fideicommiſſum ex ratione agnationis induci. & in verſicu. Agnationis. ibid.
29 *Agnationis cauſa fideicommiſſo locum eſſe in dubio pronunciandum. in ver. fideicommiſſum.*
Fideicommiſſum in dubio interpretandum, & admittendum, vbicunque agnationis habitam rationem liquet & in verſic. Agnationis cauſa. ibid.
30 *Maſculos in conditione poſitos vocatos intelligi. & in verſ. conditio. & in verſ. vocatos.*
Vocatos maſculos videri in conditione aſcriptos. in verſ. conditio. in verſic. maſculos. ibid.
Retorſio erroris patronum pars & nu. 56. verſ. quocirca ſi mea. & nu. 160. 195. ibid.
Error patroni rei cum retorſione. ibid. error alter cum ipſe pugnantia num. 56. verſic. Inde conſectario licet. & ver. quocirca ſi [illegible] error. & hallucinatio alia num. 87. in fin. num. 180. Debacchatio & licentia mania. num. 163.
31 *Agnationis rationem habitam in coniecturis tribus argui.*
32 *Heredem eum eſſe oportere, qui vti heres inuitatur. Alioqui atque ſi vti filius, aut conſanguineus in his vocatur, quæ ad heredes ambulare alioqui non ſolent. ibid.*
33 *Militaris ſubſtitutio in milite teſtatore, non heredi eius ſuccedit ibid.*
34 *Aditionem hereditatis animo ſolo induci, qui verbis modo declaratum, aut re ſit.*
35 *Aditionem hereditatis ad fideicommiſſum confirmandum neceſſariam.*
36 *Militaris ſubſtitutionis effectus, [illegible] heredis primi nomine deſinat, & ita ſubſtitutum directa ſequantur. & num. 38. & in verſ. heres eſſe per mutationem.*
Aditionem ſubſtitutio militaris non poſcit. Sed ibi declaratur, Aditionem hereditatis probandam. num. 96 ibique cauſam eandem immiſtionis in ſuos eſſe, ut & ipſam probare neceſſe ſit ibid.
37 *Contrarietas perſonarum & temporum diſtinctione excluditur. & in verſ. diſtinctione.*
Argumentum à perſona ad tempus, vt eque contrarium [illegible] ibid.
Diſtinctio in perſonarum & temporum contrarietatem declinari. nu. 37. & in ver. contrarietas. ibid.
38 *Incommoditatem permiſſio, glo. & conſequ.*
39 *Heres vbi in caſum alienationis prohibitæ vocatur, pro deſcendente accipitur, etiamſi heres teſtatoris per medium non ſit. verſ. hoc amplius dicendum.*
Hereditas nulla ſuperſtite [illegible] ſeu hered. in [illegible] non habet. ibid.
40 *Conſuetudo De conſuetudine vniuerſali, & vulgata prouincia totius, voluntatem videri [illegible] inquiri.*
41 *De ſtylo [illegible] [illegible] fidem [illegible] index facias.*
42 *Indicia ad ampliandum in diminutionem vertenda non eſſe. & numero 145.*
Indulta. Conſeruandi cauſa introducta, ad effectum trahenda diminutionis aut deſtructionis non eſſe. ibid. verſicu. tenet. hoc vnum ſperandus. & num. 174.
43 *Heredis vocabulo extraneos etiam proprie contineri. verſic. itaque eſſe maxime.*
Iuſtitutionem [illegible] admitti. ibid.
[illegible], quam vt effectum vnius cauſa inſtituta effectum contrarium pariant. ibid. & num. 174.
Senſum præminere videri, quo effectus vnius cauſa inſtituta ad effectum contrarium protendatur. ibid.
44 *Heredis nomen improprie intelligi, neque ad extraneos referri, in quibus effectum habere diſpoſitio nequit. & in verſ. improprie.*
Improprie verba accipienda, quæ [illegible] effectum ſuum in propria diſpoſitione conſequi ſignificatione nequit. ibid. & in verſ. heredis nomen.
45 *Improprie verba in ſpecie [illegible], ob contradictionem excludendam, accipienda & in [illegible] contrarietatem.*
Contrarietatis nomine ab uſu verba intelligenda. & in verſicu. improprie. ibid.
46 *Proprie.*
47 *Improprie teſtamenti verba interpretanda, ne contradictio aliqua incurrat.*
Interpretationem legis ſimilis ac voluntatis teſtatoris ratione faciendam. verſ. ex de [illegible] ibid.
Voluntatem teſtatoris eodem atque legis [illegible], verba quo modo declaratur. ibid.
48 *Vniuerſalia verba ex verbis & mente diſponentis reſtringenda. verſ. reſtrictionem etiam. & in ver. reſtrict. etiam.*
Quicunque, dictio heredem etiam extraneum in feudo comprehendit. & in ver. vniuerſ[illegible] ibid.
Reſtrictionem dictio vniuerſalis ex verbis & mente diſponentis accipit. verſ. reſtrictionem etiam & in verſ. vniuerſalia verba. ibid.
Vniuerſales dictio ad heredem omnem comprehendendi in feudo valet, cum poſſe & heredibus quibuſcunque feudum accipitur. in verſ. quicunque. ibid.
49 *Inueſtitura in feudo, verba vniuerſalia reſtringenda. & in ver. vniuerſalia verba.*
Vniuerſalia verba detorquenda, ne ad ineptum aliquid deducantur. in verſ. [illegible] ibid.
50 *Contrarietatis tollenda cauſa verba etiam vniuerſalia anguſtanda. & in verſ. vniuerſalia.*
Præciſa verba ad contradictionem reſtringendam vulnerari. verſicu. ſed & verba. ibid.
Vniuerſalia verba ob contrarietatem arcendam reſtringi. in verſic. contrarietatis. ibid.
51 *Ratio ſpecialis ſcripturam generalem vniuerſalemve in anguſtiorem ſenſum contrahit. Quod & in ratione tacita locum obtinet. & in verſic. vniuerſalem.*
Vniuerſalem ſermonem à ratione ſpeciali vel tacita contrahi. in verſ. ratio ſpecialis. ibid.
52 *Quod repellendi cauſa conſtitutum eſt, ad admittendum non prodeſſe.*
53 *Materia ſubiecta. Pro materia ſubiecta verba interpretanda. & in verſ. heres verbum.*
Heres, verbum, vt materia ſubiecta eſt, ita accipi. & in verſ. materia ſubiecta. ibid.
54 *Vt ad materiam ſubiectam verba intelligantur, heres, verbum, aliaque improprie intelligi. & in verſ. improprie.*
Ad ea relationem faciendam, ad quæ materia ſubiecta monet. verſ. conſequenter hic dicendum. & in ver. relatio ibid.
Relatio ad ea facienda, quæ materia ſubiecta poſtulat. verſ. conſequenter hic dicendum & in verſ. materia ſubiecta. ibid.
54 *Improprie verba pro materia ſubiecta accipi. & in verſ. materia ſubiecta. ibid.*
55 *Heredis vox ad inſtinctum omnes in ſpecie etiam comprehendit, quæ ad heredes ambulare natura ſua non ſolent.*
56 *Alimenta ad heredes etiam non ambulare, cui debita ſunt. Heredi, niſi ſi [illegible] relicta, & heredi eius ſint nu. 51.*
57 *Derogationem ad id reſtringendam, quo facta eſt. & in verſiculo alterationem.*
58 *Alteratio feudi ad id limitanda, in quo facta eſt.*
59 *Heredis vox non ſolos natos ad infinitum omnes continet, quod [illegible] numero expreſſe facta heredis ſit.*
Quicunque, dictio vniuerſalis, & in ſolidum diſtributiua. verſ. quid probandum. ibid.
60 *Vniuerſalia verba planam atque exuberantem diſponentis voluntatem indicant.*
Vniuerſalia affirmatiua in [illegible] falſa, ex [illegible] [illegible] ibid.
61 *Vniuerſalia verba [illegible] [illegible]*
Vniuerſ[illegible] verba omnia comprehendit, quæcunque excogitari poſſunt. verſic. conſequenter hic dicendum. ibid.
Legem reſtitutam quam velit teſtator [illegible]. verſicul. quoniam in hereditate. ibid.
62 *Vniuerſalia verba ad futura pertinere, quoties intantum modum certis non vertitur.*
63 *Lucrationem titulum in hereditate aſcendentium, [illegible] verſari.*
Error in conſil. aduerſo. & inf. circa contrarietatem. ibid.
64 *Lucratiuum titulum in hereditate transuerſalium intelligi, ab omni vitiorum dubitatione eſſe.*
65 *Succeſſor. Ex perſona ſucceſſoris ſingularis ius non variare.*
Succeſſoris ſingularis conditionem meliorem, quam auctoris eſſe non debere. ibid. verſ. abſurda quippe.
66 *Reſolutio iure datoris, [illegible] quoque accipientis exancſiare.*
67 *Admittens rationis ſignificationem vocabuli mutari. verſiculo ſed propius.*
Contractu effectum habere, quæ diuerſa non proſint. ibid.

68 *Geminatio verborum voluntatem & frequentius significantiam indicat. vsr. in qua geminatione & nu. 147.*
Successorum appellationem ad successores omnes in infinitum trahi. ibid.
69 *Geminatio vicem expressionis specialis obtinet.*
Motus proprius expressionem specialem desiderat. ibid.
70 *Regula iuris in dubio standum, & secundum eam pronunciandum.*
71 *Regula iuris fauorabilis.*
72 *Heredis appellatione heredes omnes ad infinitum continentur.*
73 *Prohibitionem alienandi videri in persona declarationem fieri, gratia cuius facta sit.*
74 *Coniecturam licitam iure claram non esse & nu. 82. & in vers. praesumptionem. & in vers. praesumptionis*
Praesumptionem [illegible] minime claram non esse. ibid.
Subauditionem expressionem factam quiescere. in versiculo praesumptionem. ibid.
75 *Substitutionem vulgarem & in fideicommissis fieri.*
76 *Substitutio directa an ex coniectura inducatur, cumulate & fuse, vbi Doct. secundum varietatem laceratas & turpitudo.*
78 *Secunda distinctio traditur, qua [illegible] quaestione nodosa est, an coniecturis an non substitutio dire[illegible] admittatur.*
79 *Solutio [illegible] in distinctione alia circa quaestionem memoratam censura.*
80 *Voluntas testatoris immediatam, id est, quae ex testamenti verbis desumitur, ex potius, quae mediate a verisimile per [illegible] colligitur.*
81 *Substitutionem in dubio directam iudicemus.*
82 *Praesumptionem iure claram pleno. & in ver. coniecturis.*
84 *Institue, verbum directum, cum ille pro omnibus [illegible].*
85 *Possibilis. Ad casum possibilem verba vsurpanda. versiculo certis respondetur.*
Substitutionem directam post ire ditatem aditam frustra a pagano fieri. ibid.
86 *Substitutionem militarem in dubio intelligi, quoties proprie, aut iure directo effectum alias habere verba directa non possunt. in versic. priuilegiario.*
Priuilegiarium verum communem in dubio videri, vbicunque, nisi ex priuilegio secundum verborum significationem, constare scriptum nequit. & in ver. substitutionem militarem. ibid.
87 *Substitutionis directa & fideicommissaria discrimina.*
88 *Heres esse per militarem substitutionem desinit, qui heres semel fuit. & in vers. substitutionis.*
89 *Tertius non opponit, quod alterius intentionem circa ipse non confirmat, at exceptionis adminiculo.*
90 *Acceptationem fideicommissi vniuersalis vel ipse quoque exegi, cum in re ipso, & militaris limitatione ope ad fideicommissarium conciliam aduolat. & in vers. fideicommissi vniuersalis.*
91 *Heres ante quis non dicitur, quam adita ab eo hereditas sit. vbi semel atque iterum amplectitur.*
93 *Impedimento alicui circa successionem proximior non est, qui non succedit, verum pro non extante [illegible] habetur. & in versic. extare. & in vers. paria. in vers. proximior.*
Expressio eius, quod tacite includitur, inopia in casibus certis non habetur, de quibus ibid.
Extare non intelligitur, qui non succedit. & in ver. impedimento. in ver. paria. in ver. proximior.
Paria sunt, quo ad successionem alterius non impediendam, mortuus quis sit, aut non extet, aut non succedat. & in vers. extare. ibid.
Proximior, qui non succedit, pro non extante habetur, atque idem impedimento alii non est. & in versic. extare, in versic impedimento. & in vers. paria.
Paria sunt, non extet quis, an non succedat. & in ver. extare impedimenta. Proximior. ibid.
94 *Renunciare iuri suo eum videri, qui intra terminum id non opponit, aut potest. & in vers. repudiare ibid. in ver. terminum*
Repudiare ius suum creditur, qui intra tempus id constitutum non prosequitur. in ver. renunciare. in ver. terminus.
Terminus. Qui intra terminum praefinitum ius suum non vendicat, repudiare id existimatur. ibid.
95 *Transmissio hereditatis vt adeunda, non vt adita sit. vbi. 2. repudiatio esse. Ibi quaestione id fore temporis subditur.*
Transmissioni locum hereditatis repudiata non esse. ibid.
97 *A substitutione vulgari vim testamenti incipere. in versic. vulgaris substitutio.*
98 *Substitutio vulgaris nihil aliud, nisi institutio conditionalis habetur.*
Substitutio vulgaris institutio propria dicitur. ibid. versiculo vtrinque & propria.
99 *Substitutionem vulgarem sub militari contineri.*
100 *Substitutione compendiosa vulgarem includi.*
Substitutione compendiosa definitio.
101 *Priuilegia interpretationem sic habendam, ne priuilegiario noceat.*
Priuilegium auget non minuit. ibid.
Augmentum, non decrementum a dignitate sequi & in versiculo dignitatem. in versic. priuilegium. in versiculo priuilegii interpretationem. ibid.
Dignitatis esse, vt augeat, non minuat. & in versic. augmentum & in vers. indulta. in vers. priuilegium. ibid.
[illegible] *Substitutione militari vulgarem expressam in genere compendioso exemplo contineri.*
Generalis expressio idem, quod specialis regulariter valet. & in ver. expressionem generalem idem [illegible] specialem [illegible] in ver. generalis expressio. ibid.
103 *Substitutionem compendiosam non eo minus videri, quod tempora plura non complectatur, dummodo plures [illegible] iones [illegible].*
104 *Repudiationem hereditatis ex [illegible] dati, quae [illegible] incepta [illegible] vsque ad num. 111*
Renunciare iuri suo non [illegible] ad [illegible] cum eo, in quo res [illegible] obtinet. & [illegible] id.
Consensu renunciationem [illegible] coniectura [illegible] habet. & [illegible] vers. renunciare. ibid.
Consensus obligat [illegible] non pars. ib[illegible]
105 *Aditionem hereditatis et renunciatione eius inducere.*
106 *Aditio. Quid dicitur, aditionem ex [illegible] hereditatis [illegible], ad [illegible] solummodo spectat, ne [illegible]. At [illegible] tunc non obstet cum [illegible] donatione [illegible].*
107 *Prohibitione alienandi in testamento de voluntate [illegible] facta [illegible] translationem impediri.*
108 *Inutilia non subaudire, neque remedia incepta a lege [illegible]*
109 *Impugnare iudicium testatoris non [illegible] in contrarium, & in specie alia [illegible] in vers. contrauenire & in ver. omissio*
Omissio. Etiam omittendo contrauenire [illegible] cum voluntati quis testatoris, aut legis [illegible] non obtemperat. & in versicul. contrauenire. [illegible] ibid.
109 *Contrauenire voluntati testatoris eum videri, a quo non [illegible] quae idem in contractu, & specie [illegible] in vbi. [illegible] ver. [illegible] missio ibid.*
111 *Substitutionis vulgaris gradu semper locum vltimo esse, quamuis ad [illegible] deducti [illegible] sine declaratione num. [illegible]*
112 *Conceptio. Satis videri tempore [illegible] conceptum, quo substitutionis conditio euenit. & num. 1[illegible], cum descendentes posteriores, aut nascituri vocantur. Sed [illegible] 169. & recolligendo num. 174.*
114 *Substitutio pupillaris gradu [illegible] voluntate [illegible]*
Substitutionem militarem a pupillari, [illegible] ad effectum, [illegible] non discrepare, facta cui substitutio est. ibid.
115 *Infectum nec a Deo omnipotente reddi potest, quod factum est.*
116 *Omissionis leuior, atque facile offensio.*
Inductionis [illegible] ad commune [illegible] ibid & num. 1[illegible]4.
117 *Ens. non ortus nullo actu, exceptio, possessio, nulla causa.*
118 *Prohibitio alienandi. Quoties contra quam prohibitum est, a venditore facta, ea alium bona transferuntur, nisi ex fideicommisso testamento pagano, substineri cumulatim non potest & in versicu. heredis priuationem.*
Heredis priuationem nisi per fideicommissum non fieri, cum voluntate testatoris non obsequitur. & in vers. prohibitio alienandi. ibid.
119 *Tenorem testamenti subsidiarium [illegible] & num. seq.*
Propria verba accipienda, quoties ad sensum accommodari proprium possunt. & in vers. tenorem. ibid.
Voluntatem testatoris ex verbis & significatu verum colligi. ibid.
121 *Potestatem voluntatem & modum in actibus humanis perficiendis exquiri. & in ver. voluntas sola*
Voluntas sola potestate destituta ridicula. Vbique & modum exigi. & in ver. potestatem. ibid.
Prohibitionem alienandi ad fideicommissum parendum valere, alienatione facta. & in ver. fideicommissum.
Fideicommissum ex prohibitione alienandi nasci, alienatione facta & in ver. prohibitionem alienandi.
123 *Substitutionem vulgarem & in fideicommissis legatorum fieri, eodemque iure atque vulgarem censeri, quae in hereditate fit & num. seq. & in ver. ordo interessetur.*
124 *Ordo successionis per vulgarem, aut fideicommissariam [illegible] fideicommissis, & legatis, vt in hereditate aut substitutione directa intelligitur & in ver. substitutionem vulgarem.*
125 *Ordinem successionum in versiculo, vt proximiores vincat [illegible] conseantur.*
126 *Ordinis successionis interpretatio & difficultas a fideicommisso cadet, [illegible] ex fideicommisso nedum [illegible] decernuntur ordine [illegible] veniunt. In quare a Castrensi Doct. fore dissensio [illegible] transitum.*
128 *Repudiat [illegible] hereditatem fideicommissariam animo solo vnduas.*
Repudiationem non modo verbis [illegible] & ex [illegible] colligi. cum bene [illegible] alium esse, ad quem non spectare [illegible] partem, ad quem pertinent ibid.
129 *Tempus a iudicante remotioribus non cedere, quam iis [illegible] prioribus fit vers. praescriptionem.*
130 *Praescriptionem sequentis [illegible], aut remotioribus [illegible] anticipanda, aut adeunda sua incolumis prioribus est [illegible] tempore. ibid.*
131 *Ordinem successionum per fideicommissum accipi cum nomine collectiuo vocatio fit. [illegible] in ver. collectiuo nomine.*
Ordinem successionum per fideicommissum, nedum [illegible] intelligi, quoties tractum successionis substitutio [illegible] vocatio habet. amplectatur nu. [illegible] & in ver. tractum temporis. ibid.
132 *Collectiuo nomine [illegible], ordine [illegible] per fideicommissum admitti & in ver. ordinem successionum*
133 *Descendentium vocabulum ad feminas etiam pertinere.*

134 Fideicom-

154 Fideicommiſſum reciprocum utrum inter [illegible] indicatur, cum quod relictum familiae, ubi una diſtinctio commemoratur. & in verſic. familiae.

Fideicommiſſum ex antecedente aut conſequente neceſſario ſequi. ibid. ver. ſed etiam & in [illegible] conſequens.

Conſequens neceſſarium ad fideicommiſſum producendum valere. ver. ſed etiam & in verſ. fideicommiſſum ib.

155 Fideicommiſſum abſolutum & reciprocum ex vocatione familiae deſcendere, alienandi etiam prohibitione remota. & in ver. familiae vocationem

Familiae vocationem ad fideicommiſſum abſolutum ſimplex & reciprocum prodeſſe, ut alienandi prohibitio ulla non interveniat. & num. 144. & in verſ. fideicommiſſum abſolutum ib.

156 Cauſam facti potius, quam factum, ſpectandam. & num. 183.

157 Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum abſolutum & graduale producendum valere, cum idcirco prohibitio fiat, ut apud familiam bona remaneant.

158 Effectum, non verba ſpectandum. & in ver. verborum ſpeciem. Ibique ampliatur.

Stipulationem à diverſitate verborum non perire, dum effectum idem tamen à ſubſtantia contingit. verſic. ſed nec verborum. & in verſ. diverſitatem verborum ib.

159 Effectum ſiudem diſponentis voluntatem declarat. nu. 2.

Diverſitatem verborum parum fieri, dum in ſubſtantia modo conſenſio interveniat. verſic. ſed nec verborum. & in ver. ſtipulationem ib.

140 Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum, niſi in caſum alienationis adiectum, non prodeſſe, quomodo accipi debeat.

141 Prohibitio alienandi efficax per cauſam adiectam, ut in familia bona conſerventur ad fideicommiſſum abſolutum reciprocum & ſimplex producendum valet. late hoc ampliatur num. ſeq. ut in cauſa pro[illegible] habeat.

142 Prohibitionem alienandi tacitam ex cauſa praeſumptam, ut eiſdem ſiat, quae in rei qualitate conſiſtit, quod maiorum para ſuit, vel pretioſa eſt, aut à Principe donata.

143 Praeſumptio iuris. Statutum circa actum quempiam editum, ad actum etiam praeſumptum, & tacitum protrahi & nu. ſeq. & in verſic. tacitum. in ver. tacitum.

Tacitam cauſam tantundem ac expreſſam valere ib.

144 Tacitam Executionem inſtrumenti, quae tribuitur à ſtatuto eſt, ad ea etiam trahi, quae praeſumptione interius inſtrumento continentur.

145 Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum abſolutum & ſimplex prodeſſe, cum alienatione ſecuta ad aliquos bona pervenire vetatur cautio. verſic. ſed ad ſpeciem hanc controverſiam propius. Ibique locum idem primo habere expreſſum, cum vocatio facta agnatorum eſt. Et ſimiliter reſpondendum, cum proximior quiſque agnatus invitatur.

146 Fideicommiſſum graduale & ſimplex ex vocatione proximiorum, itemque prohibitione alienationis produci eam ob cauſam [illegible] fideicommiſſo ipſi prohibitionem alienandi non eſſe & in verſ. prohibitionem.

Prohibitionem alienandi impedimento fideicommiſſo abſoluto & ſimplici non eſſe. quod & prohibitione alias naſci remo[illegible] & in ver. fideicommiſſum graduale ib.

147 Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum abſolutum graduale & ſimplex in caſum etiam mortis prodeſſe, ubicunque geminatio verborum [illegible] & in ver. geminationem verborum.

Geminationem verborum ad fideicommiſſum abſolutum, graduale, aut ſimplex in caſum etiam mortis valere. & in ver. Prohibitionem.

148 Operare verbum, [illegible] operit.

149 Prohibitio alienandi ſucceſſionem ex teſtato, & haeredis [illegible] inſtitutionem non impedit. limitatur nu. ſeq. cum fideicommiſſum ſimplex & in caſum mortis ex prohibitione ſequitur.

Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum abſolutum graduale, & ſimplex valere, quoties ne[illegible] ſucceſſio. & haeredis legitimi veſtita inſtitutio eſt [illegible] nu. 151 & 167.

150 Prohibitio alienandi ad ſucceſſionem inteſtati, & haeredis legitimi inſtitutionem trahitur, quoties fideicommiſſum ex ea abſolutum, & ſimplex in caſum etiam mortis naſcitur. & num. 166

152 Familia. Cum familia quid relinquitur, proximiorum admittendum, diſpoſitione in contrarium non facta. & in ver, c. fideicommiſſum [illegible]

Proximiorem ex familia potiorem haberi, cum familiae bona dantur, neque in ulteriorem tranſlata bona ſunt. & in verſ. familia. ib

153 Prohibitionem alienandi verbis univerſalibus conceptam ad fideicommiſſum abſolutum & in caſum mortis pretendi. & in ver. univerſalia verba.

Univerſalia verba ad fideicommiſſum ſimplex in caſum mortis trahi. in ver. prohibitionem alienandi. ib.

154 Speciale verbum haberi, quod generale ſpeciei ſuae eſt, ubicunque niſi ad ſpeciem referri unum nequit.

155 Generalem ſatis expreſſionem videri, nec in ſpecie exprimi quid oportere, ubicunque ineptiae verba fierent. & in ver. operare.

Operare verba neceſſe adeo eſſe, ut pro ſpeciali diſpoſitio habeatur, quae generalis eſt, quoties otioſa alias verba fierent. ib.

156 Tranſportare verbum idem ac transferre eſſe. Atque ideo commune ſimiliter, ut Transferre, ad ſubſtitutionem iuxta directam atque obliquam.

Transferre verbum commune ſubſtitutioni aeque directae ac obliquae aut fideicommiſſariae eſſe. in verſ. tranſportare. ib.

157 Prohibitionem alienandi, etiam ad ſucceſſionem legitimam & haeredis [illegible] impediendam valere.

Realem alienandi prohibitio quae dicatur. & in ver. prohibitio alienandi realis. ib.

Prohibitio alienandi realis, quae dicatur. verſic. ſed enim. & in verſiculo reali. ibid

158 Geminatam alienandi prohibitionem ad fideicommiſſum graduale in caſum etiam mortis conferre. & in ver. prohibitionem

Prohibitionem alienandi geminatam ad fideicommiſſum graduale in mortis etiam caſum porrigi. & in ver. geminatam alienandi prohibitionem. ib.

159 [illegible] verbum potentem

160 Fideicommiſſum perfectum eſſe, quo antiquiores duo ex domo vocantur, ut & alii deinceps, & gradatim gravati videantur. & in verſiculo Anchar.

Anchar. opinio defenditur in conſ. 27 ubicunque vocatio habetur agnatorum eſt. & in verſ. fideicommiſſum [illegible] ib.

161 Allegatio Nominis [illegible] Anchar. [illegible] Granetta allegatur. qui quidem Anchar. conſuluit, [illegible]

Tertium. [illegible] Doctorum [illegible] teſtamentum [illegible] ut [illegible] quod [illegible] eſt ibid.

162 Quod dicitur, ſatis non eſſe teſtatorem quod velle teſtari cenſeat, quomodo intelligendum cauſam tamen [illegible].

164 Quaeſtionis [illegible] explanatur.

165 Numerum ſingularem in pluralem ſub [illegible] alterius verbi. & in ver. proximorum.

Proximioris vocationem ad plures gradus conſideratione trahi & in verſ. numerum ib.

166 Quaeſtio ſeptima comittenda declaratur.

168 Quaeſtionis octavae diſputatio.

169 Conceptionis ut tempore fideicommiſſi cedentis, ſeu cum eius conditio impleta requiri, ubicunque mens alia teſtatoris exigitur. Ex quibus conceptionis declaratur [illegible] & in extremo.

170 Tempus omne intellige, quoties generaliter aut indefinite de tempore ſcriptum a [illegible] in verſ. generalem. & in verſ. indefinitum.

Indefinitum circa tempus, cum generaliter de temporibus ſtrictiora loquitur, univerſalis vice [illegible] ideo ad tempus omne trahi & in ver. generaliter. ib

170 Generalem circa tempus ſcripturam, ad tempus omne referendam. & in ver. indefinitam. & in verſ. tempus.

171 [illegible] de auro & arg. leg. & legum conſimilium declaratio.

172 Conditionem tacitam in naſciturorum vocatione intelligi, ſi nati erunt. & in verſ. naſciturorum. conditionem caſualem tempore quocunque implere verſ. caſualem plane.

Naſciturorum vocatio conditionem tacitam habet, ſi nati erunt. & in ver. conditionem tacitam. ib.

173 Cognati in genere ad naſciturorum ſatis vocationem eſt. & in verſ. naſciturus.

Naſciturorum in ſpecie vocationem non eſſe, cum ſatis ſit in genere ad eos cognatum & [illegible] ibid.

175 Argumentum [illegible] contra ſenſum expreſſum non accipi. verſ. eodem Conſ. ſpectas.

175 Argumentum à contrario ſenſu locum contra voluntatem diſponentis non eſſe. ib.

176 Argumento locum à ſenſu contrario non eſſe, quoties effectum vacuum cauſa inducta effectum contrarium pareret

177 Argumento locum à ſenſu contrario non eſſe cum abſurdo quidquam inde conſequitur

178 Inclusione unius excluſionem alterius conſequi. Ibique limitatio ſex applicantur.

178 Ratio eadem ubi in excluſione atque incluſione eſt, excluſioni alterius locum per incluſionem unius [illegible] verſ. ſed enim. ib.

179 Voluntas. Contra voluntatem diſponentis excluſio alterius inducta per incluſionem unius non debet.

180 Inductio ad unum effectum, ubi effectum contrarium ederent, locum regulae non habet. de qua in l. cum praetor [illegible] de iudic. & num. 172 ubi eadem in ſingulis contrarius argumentis expreſſum.

181 [illegible] alterius fieri [illegible] poſſit, ad excluſionem alterius, unius incluſio non valet.

182 Tunc dicimus verum, quoties, & an ſubſtitutioni extendenda obſtet, ſimulate & ſicte.

Impropria verba mentis ſervandae cauſa accepta. ib.

184 Interpretatio ita moderanda, ut quae reſpectu prolata verba ſunt, intelligantur. & in verſ. verba.

184 Verba quo reſpectu prolata ſunt accipienda. in verſ. interpretatio. ibid

185 Interpretationem ita faciendam, ut ad eorum commodum ſcriptura trahatur, quibus prodeſſe diſponens non ſenſit.

186 Inutile & nihil idem pari cenſetur

Expreſſionem eam, quod tacito ineſt, fruſtra fore.

187 Voluntatem diſponentis à veriſimili declarari, de quo in l. cale [illegible] ff. de pact. ampliatur num. 190. & in verſ. veriſimile.

Veriſimile in voluntate teſtatoris & diſponentis cuiuſque interpretanda ſpectandum. ampliatur num. 190 & in verſ. voluntatem. ibid.

188 *Voluntatem teſtatoris ſecundum morem regionis intelligendam.*
189 *Caſum omiſſum non intelligi, quem coniecturæ demonſtrant. in verſic. & omiſſum.*
Omiſſum caſum non dici, qui ex coniecturis percipitur, num. 189. & in ver. caſum ibid.
190 *Veriſimilis en tanta, vt quæ generalis ſcriptura eſt, ad id reſtringatur, quod cogitatum eſſe veri ſimilitudo innuit. in verſiculo generalem ſcripturam.*
Generalem ſcripturam ad id reſtringendam, ad quod cogitatum eſſe credibile eſt. & in ver. veriſimilis ibid.
191 *Patronus cauſæ argumentum ab eo abductum non diluit. & nu. 193 tele ſua refertur, quo alium à ſe cadi credidit.*
195 *Proximior in fideicommiſſo quis habeatur, verum qui teſtatori, an qui nouiſſime defuncto proximior inuentus [illegible] eſt plurib. nu. ſeq. vbi Doct. diſſenſio atq. inconſtantia non ferenda.*
Quæſtio nona declaratur. ib.
196 *Proximior in ſucceſſione ante ferendus.*
197 *Verba ad teſtatorem in dubio referenda.*
198 *Affectio ad proximiores maior [illegible] in verſ proximior.*
Proximior quo quiſque teſtatori eſt, eo charior. & in ver affectio ibid.
199 *Proximiores in vulgari, vel ſtylo teſtatoris intelligi, extra controuerſiam eſſe, cum ex vulgari proximiores nuncupantur.*
200 *Quæſtio decima declaratur.*
201 *Iuriſconſultorum nomina, qui rei adfuerunt.*
202 *Iudicis vnius recantatio.*
203 *Motiuorum compendiaria recolligendo diſſolutio.*
204 *Tacitum per expreſſum non ſilere, cum in rem magis eſt. & vberius conſulit.*
205 *Tacitum ab expreſſo non conſumi, quoties effectum contrarium expreſſum pareret.*
206 *Tacitum, quod ſub alio includitur, id ſi expreſſum eſt, includi deſinit. ver. ſubſtitutionem.*
Subſtitutionem expreſſam ſub alia non contineri, quæ tacita continetur. ver ſ tacitum quod. ib.

ARGVMENTVM.

Super decem illuſtribus quæſtionibus de iure author reſpondit, quarum eſt prima; Teſtator bona omnia mobilia, & immobilia, iura, & actiones poſthumo reliquit: vtrum inſtitutus poſthumus, an legatarius videatur.

Secunda; Quoniam ex conditionibus, & vinculis multis poſthumus vocatus eſt, videlicet ne ipſe aut quicunque alius hæres, aut ſucceſſor ipſius teſtatoris loca ab eo expreſſa vendendi, alienandi, aut transportandi facultatem habeat, quod ſi factum contra erit, irrita iure, aut facto ipſo alienatio fiat, & hæreditate, & ſucceſſione ipſius teſtatoris nihilominus alienator careat, eaque ad propinquiorem conſanguineum de nomine, & armis ipſius teſtatoris perueniat: qui in tali caſu repertus erit, & qui hæreditatem ipſam ſub eadem conditione acceptare teneatur, quem hæredem ſuum eſſe vniuerſalem voluit, & conſtituit; vtrum ex verbis his; quæ ad alienationis prohibitionem pertinent, vocatio aliorum quam poſthumi inducatur.

Tertia; Vocatione aliorum admiſſa ad quos vocatio ipſa pertineat.

Quarta; Vocatio quomodo intelligi debeat, an per ſimilitate, an per vulgare fideicommiſſum ſimplex, aut abſolutum, alienatione etiam contra quam prohibitum eſt, non ſecuta, an verò niſi in caſu contrauentionis.

Quinta; Vtrum fideicommiſſo, niſi in caſu contrauentionis, admiſſo, in contrauentione prima finem id accipiat, ita vt fideicommiſſario qui admiſſus ob contrauentionem primam eſt, & ipſo poſtea alienante, aut contrauenienre, ſequentes in gradu non inuitentur.

Sexta; Fideicommiſſo in gratiam ſequentium præſuppoſito, quomodo vocati cēſeantur extraneis, vel remotioribus ex gente Arynia per vltimo defunctum hæredibus ſcriptis.

Septima; Quid ſi ab inteſtato mortuus agnatus ſit.

Octaua; quid ſi nondum concepti agnati proximiores inueniantur, cum facta contrauentio eſt, vel diem ſuum ſupremum agnatus obiit, apud quem bona ipſa erant, & qui ad ea admiſſus ex forma teſtamenti memorati fuerat?

Nona, Vter proximior accipi in ſpecie controuerſa debeat, an qui Ioanni de Arynio teſtatori, an qui agnato nouiſſime defuncto inuentus proximior erit.

Decima; Qui inter proximiores, Gaſparne, & filii eius, de gente Arynia habeantur, a quibus hæreditas Ioannis teſtatoris agnita, & contradictum alienationi non eſt.

Multaque alia tractantur in materia fideicommiſſi.

CONSILIVM DCCCCLXXXIIII.

Diuino ſubſidio ex corde poſtulato. Non miror profecto, ſi ſententiam de lite adeo graui paſſus Illuſtris Dominus Franciſcus ab Arynio apud Senatum ampliſſimum Cæſarauguſtæ in Regno Aragonum eſt. Quæſtiones quippe ita vti res ardua ferebat, ordine diſtinctas non legi.

Quarum diuiſio † quam neceſſaria, quamve fructuoſa ad explicandum ſit, gl. docet in §. igitur. in ver eaſdem. in proœmio inſtit. quæ commoda traditionis tractatuum aut quæſtionum commemorat. Quartum ex Seneca Sal. ſubiun. it in l. ſi hæc conſ. numer. 5. verſic. expeditus Gl. ſu C. famil. ercisc. Proximum eum veritati eſſe, qui apte diſtinguit, Text. huc pertinet † in c. nihil. 7. qu. 1. Bonum omne ab ordine exiſtere, vnde perfectionem res accipit. 1 2

Inde eo melius quid æſtimatur, quò ordine meliore præſtat. l. 2. §. 1. ibi, recte, atque ordine. ff. ad Velleia. Quare ordine poſthabito, nihil quicquam recte agi. B. id. ſcribit in tract. ſchiſmatis n. 3. verſ eſt autem ordo. qui in ſeriem tract. poſt tit. legitur C. ſi quis aliq. teſtari. prohib. Ea propter in quæſtiones ſupradictas controuerſiam omnem diuidendam cenſui.

Aſſumo primam quæſtionem, quam ratione duplici attingendam duxi. Prior, ob ea, quæ in conſilio excuſo ſcripta legi numer. 58. Conditione † fideicommiſſi impleta, dominium eius iure ipſo fideicommiſſario, vel ignoranti acquiri. l. cum pater. §. ſurdo. ff. de legat. 2. Qui text. niſi ad fideicommiſſa, aut legata particularia non pertinet, quorum dominium ſtatim ad fideicommiſſarium, aut legatarium ambulat, quam mortuus teſtator eſt. l. ſi ſeruus legatus ff. de noxa. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ff. de lega. 1. l. legatum ita & d. l. cum pater. §. ſurdo. ff. de leg. 2. l. à Titio. ff de furt. l. vnica §. in nouiſſimo. C. de cadu. tollen. l. 1. C. com. de legat. §. noſtra. Inſti. de legat. 3

Inde rei vendicationem legatario dari, expreſſum eſt. Itaque cum text. ab aduocatione partis vocatus in d. § ſurdo. fideicommiſſum hic particulare præſupponitur, iuxta traditionem Bartol. in l. non ſolum. § liberationis verba. numer. 7. circa med. ff. de libe. lega. Siquidem ius aliud [illegible] fideicommiſſo recipi vniuerſali ſolet, dominium cuius iure ipſo non tranſit, verum reſtitutio eius re, aut verbo exquiritur. l. reſtituta. & l. facta. in princ. ff. ad Trebellian.

Itaque generaliter plus nimis author conſilii ſcripſit, iure ipſo fideicommiſſi conditionalis ius, conditione impleta fideicommiſſario acquiri. Inde coniecturam colligere licet, indigeſtam rem hanc apud eum fuiſſe. Sed & ex[illegible] fideicommiſſo hic particulare intelligi, numer. 48. & numer. 116. verſ. ad ſeptimum.

Si dixeris, & fideicommiſſi vniuer[illegible] citra reſtitutionem acquiri, cum alienatio [illegible] rum eſt, & conditio eius euenit. l. ſi. § ſin autem ſub conditione. C. commu. de leg. qui pro § in. dict. l. ſi. citandus in conſil. erat. Reſpondeo, [illegible] ſi ſentu[illegible] alium conſilii authori [illegible], nunc pateat, quod text. protul[illegible] in d. § ſurdo. attamen vbi expreſſius in ſententiam hanc text. [illegible] in deducit,

dediſſet, de materia hac, etſi confidentia nimium contra rece-
ptas iuris ſententias loquatur, non ſibi conſtitiſſe, apertiſſime
4 indicat. Quibus enim caſibus iure ipſo † fideicommiſſi ius, aut
dominium ſine facto hominis, hoc eſt, citra reſtitutionem vl-
lam re, aut verbo, fideicōmiſſario quæritur, repudiandi ius ſub-
ſtituto ipſi nihilominus datur, neque inuitus id agnoſcere cō-
pellitur. Gloſ. & Doctores *in d.l. cum pater §. ſurdo in ver. quæritur. in
leg. ex qui ita autem Gloſſ. ff. de condit. inſtit.* Alexand. *in l. huiuſmodi. in prin.
num. 3. poſt princ. ff. de lega. 1.* Pro qua ſententia tex. videtur *in l. 3. §. ac-
quirere. ff. de bono. poſſeſſ. in l. bonorum. ff. rem ratam habe.* Vbi quamuis
abſenti per negotiorum geſtorem bonorum poſſeſſio acqui-
ratur, acceptari tamen, aut ratam eam haberi neceſſe eſt. Sed e-
nim repudiare non agnitum fideicommiſſum huc, non ſolum
per Calcerandi patruus, ſed & Gaſparem & liberos eius, infe-
rius oſtendemus, *nu. 94.* Apparet ea his, ſane modo quam cru-
du controuerſiæ huius duritiem emollire, & perficere rei Du-
cis patronos fruſtra tentaſſe. Idq; & planius ſequentia efficiēt.

Ratio altera quæſtionis huius primæ enarrandæ ea conſtat,
quod præſuppoſito aduerſariorum recepto, vt fideicommiſ-
ſum hic, vel vniuerſale interueniat, fundamentum caderet,
quo & Clariſſimus D. à Luna ex iudicibus Curiæ iuſtitiæ Ara-
gonum vnus, & Peralta actoris aduocatus nituntur, priuilegia-
5 riam hic † ſubſtitutionem verſari, quæ à militibus poſt puber-
tatem, & hereditatem agnitam, directo fit, de qua *in l. centurio.
ff. de vulga. l. 5. ff. de milit. teſt. l. in teſtamento. 1. in fi. C. eo. tit.*

Hanc igitur quæſtionem primam numero abſoluendam
duxi, inſtitutionem hic in poſthumo verſari, quamuis verbo,
6 *Relinquo,* † vſus teſtator ſit: quia in vniuerſitate bonorum & he-
reditate teſtatoris expreſſum eſt. Quo caſu ad inſtitutionem,
relinquo, verbum pertinere, non dubitatur. Gloſſ. Bart. & alii *in l.
hic verbis. ff. de hered. inſtit. in l. cogi. §. & generaliter. ff. ad Treb.* Bart. *in auth.
vnde ſi parens. C. de inoffic. teſta.* Alex. *in l. humanitatis. col. 1. C. de impub.* &
alia apud nos ſcripta *in rubric. ff. de lega. 1. num. 45.* Quibus plura ad-
iicerem, ſi opus eſſet.

Secundo extra dubitationem omnem ex perſpicuis teſta-
menti verbis, & ipſis directis, reſponitur: *El qual quiero ordeno y
7 mando ſea heredero mio vniuerſal.* Verbum plane † *heredem,* directū,
& ciuile eſſe, quis ignorat? Gloſſ. & Doct. *in l. verbis ciuilibus. ff. de
vulga.* Pro quo tex. *in l. obuenire ff. de verb. ſignifi.* Bart. *in d. l. centurio. n.
15.* Dec. *in conſ. 253 col. 2. in princip. verſ. ſed etiam iſte intellectus* Cauſam
eandem & verbi, *hereditare,* eſſe, vt directum mer edicatur, Cu-
ma. ſcribit *in conſ. 2. colum 3. in tertio dubio.* vbi ampliat, etiam eum
grauamen iniungitur, quod impleri à ſubſtituto poſſit. Sed &
8 cum verbo communi † coniunctum, ſignificationem ſuam di-
rectam, & ciuilem retinet; veluti cum heredem quempiam te-
ſtator ſubſtituit: ad directum enim, quod commune eſt, non è
contrario ad commune, quod directum eſt, trahitur, & ratione
verbi directi adiuncti, directum commune fit. Bald. *in rubr. C. de
impub. num. 3. in l. precib. nu. 43 eodem tit.* Ang *in conſ. 101. conſiderandum.
in princ.* Alex. *in l. iam hoc iure. nu. 3. & in d. l. centurio. nu. 95. in fi. verſ. poſſet
tamen prima opinio ſaluari.* Ibique Lanfranc. *nu. 12. in fi. & nu. 36. in fin.*
Ripa *num 5. ff. de vulga.* & alibi ſæpe. Idque ob ea obſeruandum,
quæ de militari ſub compendioſa incluſa in ſequentibus dice-
mus *num. 36. & num. 88.*

Venio ad ſecundam quæſtionem negocii grauioris: Vtrum
9 ad † bona teſtatoris vocati intelligantur, quibus bonorum alie-
natione interdictum eſt. In quam opinionem negatiuam, lo-
cum vocationi non eſſe, pro expedito Rei patroni habent, vt
in conſi. eorum excuſſo num. 112. & in 40. & expreſſius *num. 92.* vbi ne
quidem in conditione poſitos Calcerandi filios, dicitur. Idque
& D. Bardaxi ex iudicibus vnus in motiuo ſuo repetit.

Secundo, aut ad fideicommiſſum ſimplex, aut abſolutum
in caſum mortis, aut in caſum alienationis, aut contrauentio-
nis fideicommiſſum referimus: ſiquidem fideicommiſſum
ſimplex, & in caſum mortis ſpectamus, ad poſthumum id re-
10 ſtrictum, † cui ſubſtitutus Calcerandus eſt, neque ad Cal-
cerandum ipſum productum apparet; ob id ad perſonam tra-
hi aliam non debet. Oldrad. *in conſil. 21.* Abb. *in conſil. 140. libr. 1.*
Socin. *in conſil. 104. numer. 8. libr. 3.* & alia huiuſmodi apud nos
in conſi. 161 nu. 16. & in conſi. 208 num. 3. Quo argumentandi gene-
re in d. conſ. rei patronus vtitur, *num. 87.* etiamſi teſtimonia hæc
Doct. non proferat, & alibi ſæpe. ſin autem fideicommiſſum in-
tuemur, quod ex alienatione & contrauentione deſcendit;
Actori id ſuffragari nihilomagis videtur, vt vocatus cenſeatur.
expreſſim enim vocatio vlla grauamen, aut prohibitionem a-
lienandi non præcedit. Niſi enim heredibus & ſucceſſoribus
teſtatoris grauamen non imponitur, eos ſolum modo alienan-
di prohibitio contingit.

11 Neq; dixeris, huc ipſo † vocatos prohibitos intelligi, quod
grauati & prohibiti ſunt, *l. denique. §. interdum ff. de pen leg.* Quoniā
iure diuerſo nos vti text. docet *in l. hereditas ad Statum. ff. de hered. l.
cum quaſi. §. ſi plures ff. de fideic. lib.* & alia apud Alex. notata *in conſil.
24. nu. 6. ver. tertio reſpondeo lib. 3.* Ibiq; ad tex. reſpondit *in d. §. inter-
dum* de quo etiam apud Socin. *in l. cum filio nu. 37. ff. de leg. 1.*

Tertio, vocationis ius ratione fortiore ab aduerſariis oppu-
gnatur. Namq; ſi vocati filii non dicuntur, † qui poſiti in con- 12
ditione ſunt, vt author Gloſſ. eſt, quam maior Doct. pars am-
plectitur, *in l. Lucius ff. de hered. inſtit* cum qua tunc quoque Doct.
ſentire *in d. conſi.* aſſeritur, *num. 93. & ſequentium turba.* cum maſcu-
lorum mentio fit; longe minus Calcerandi filios vocatos dixe-
rimus, qui ne quidem poſiti in conditione ſunt. Qua argumē-
tandi ratione in motiuis ſuis D. etiam Bardaxi vtitur.

Vocatione igitur † prohibitorum remota, clari iuris eſt, fru- 13
ſtra ei onus imperari, qui à teſtatore non accipit. *d. l. hereditas ad
Statum. & quod ibi Bart. ff. de hered. inſti. d. l. Imperator in prin. ff. de leg. 2. d.
l. cum quaſi §. ſi plures. ff. de fideic. lib. l. ab eo. C. de fideic. l. 1. §. & hæc diſponi-
mus. C. com. de leg.* Neque ad rem attinet, heredem honorati ab
inteſtato grauatum exiſtere, ſi mutatem enim grauamen habe-
re nihilomagis ſolet *l. ſed ſi ſic. §. 1. & in l. ſin. in prin ff. de leg. 3* Ancha.
in conſ. 137 principaliter ponderandum. ante fin. Iaſ. *in conſi. 55. colum. 4.
libr. 3.*

Quid hic dicendum, vbi Calcerando auo, & ipſi honorato
heredem actorem extitiſſe non oſtenditur? idque in conſil.
memorato expreſſim actori opponitur. *numer. 56.* quamuis
argumento hoc actorem ipſum non feriat, percutiendum vti-
que, ſi notum paratumq; telum aduerſario fuiſſet. Neque mo-
uet, locum argumento non eſſe, vbicunque † nomine appella- 14
tiuo, & quaſi heres legitimus quiſpiam oneratur. Ibi enim lo-
cum ius illud notiſſimum non habere, de quo *in d. l. ab eo. Cod.
de fideicom.* & ll. aliis ſupra prolatis. Honoratus quippe hoc ipſo
heres legitimus intelligitur, quod eum repelli ab hereditate
poſſet, ſubmotus tamen non eſt. Eamque ob cauſam recte atq;
vtiliter ei grauamen imponi. *l. 3. l. conſequuntur. & l. antepen. in prin ff.
de iure codicil l. quidam teſtamento. §. fi. l. ſi Titio. §. fin l. ſi ſeruum per fideic.
§ fin. ff de lega 1 l. 1. §. ſciendum ff. de lega 3.* In promptu enim reſpon-
ſio eſt, argumentum ipſum in actorem reflectendo. Namque
ſi legitimum grauatum heredem facimus, vtique heredem eū
teſtatoris legitimum ſeu ab inteſtato eſſe per mediatas perſo-
nas oportet. Atq; ideo per Manuelem patrem, per quem auo
Calcerando, & per eum teſtatori proauo, hæres erit, tanquam
hæres † plane, quomodo factum & alienationem euertere 15
Calcerandi poterit. *l. filiusfam. §. cum pater.* Ibique Glo. *in ver. exhere-
datos. ff. de lega. 1. l. 1. in princ. ff. de excep. rei iud. l. ex qua perſona ff. de reg. iuris.
l. ſi ab eo. C. de neg. geſt. l. pen C. de reſtitu. milit. l. cum à matre C. de rei vend. l.
venditrici. C. de rebus alie. non alien. l. ſi vxor. C. de bonis a libert. vnde poſſ. l. ſi-
ne poſſeſſio. C. de euict. l. ſucceſſores. C. de ſolut. l. ſi ab eo. C. de iud. l. ſi. C. ſi in
frau patro. & alia quamplurima.*

Eadem ratione, & iuris illius auxilio niti actor nequit. quod
etiamſi vocari prohibiti, & grauati non ſint, quaſi heredes ta-
men grauari heredum hoc eſt poſthumi, ſi natus fuerat, aut
Calcerandi poſthumo non edito, potuiſſe.

Cum æque † ac heredem heredis appellatiuo nomine, here- 16
dem grauare ipſum liceat. *l. ſi fuerit. & l ſeq. ff. de legat. 3.* & habetur
in d. l. ſed & ſi c. eod. tit. In quo caſu verſari controuerſia videtur, ſi
facti ſpeciem contemplari lubet. Namq; ad grauamen arg. hoc
neceſſario reſtringitur, quod in re alia, quam in facto heredis
expugnando conſiſtit. Quoniam ſi contra quam teſtator pro-
hibuit, alienatum quid ab herede primo, aut poſteriore eſt,
quomodo alienationis reuocationem heredes eius habebūt?
Quibus contra factum defuncti venire non licere, teſtatum
mox habemus.

Si dixeris, de re apertiſſima quæſtionem fieri, conſanguineo
proximiore expreſſim inuitato: Reſpondetur, ad eum quæ-
ſtionem non pertinere, verum ad prohibitos, qui vocati præter
Calcerandum non leguntur; eam ob rem grauamen iniungi
eis non potuiſſe, vt ante demonſtratum eſt.

Argumentis his non refragantibus, ſententiam diuerſam
meliorem, veriorem, & æquiorem exiſtimo, deſcendentes,
& agnatos omnes teſtatoris ex clauſula ipſa teſtamenti vo-
catos intelligi, tam qua prohibiti alienare ſunt, quam qua
conſan-

conſanguineus proximior inuitatur. Et quidem quod ad prohibitos attinet, argumentis non paucis vocatio comprobatur. Principio enim ſciendum, chariorem teſtatori Calcerandum fratrem, quam patruos, & tranſuerſales alios remotiores fuiſ-
17 ſe. Quo enim † proximior quiſque, eo dilectus magis creditur. *l. cum ita. §. in fideicommiſſo ibique Bal. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. l. heredes mei. §. fin. ff. ad Trebel.* Dec. *in conſi. 1. num. 5. in conſi. 15 col. 2. circa med.*
18 *verſi. cum non ſit credendum. & alibi paſſim.* Secundo, affectio † ad Calcerandum maior ex ordine ſubſtitutionis arguitur; quia primus omnium ſubſtitutus poſthumo eſt. *l. quoties. ff. de vſufruct. l. qui ſoluendo. ff. de hered. inſtitu. l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos. ff. de leg. 2. l. libertis. §. ab heredibus ff. de alim. & cib. leg. l. Publius. §. fin. ff. de conditio. &*
19 *demonſtr. l. 1. C. de edict. diui Adria tollen.* Tertio, affectio maior † ad Calcerandum inde etiam apparet, quod ſolus ipſe nominatus in ſpecie eſt, alii porro niſi in genere & ex vocabulo conſanguinei proximioris, vocati non ſunt. *d. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.* Angel. *in conſil. 306. chariſſime frater numer. 4.* Alex. *in conſi. 123 diſcuſſis, circa princip. lib. 1* Curt. iun. *in conſil. 57. colum. fin. in conſil. ſeq. nu. 4. & in conſi. 161. eodem num. 4.*

20 Qua igitur ratione chariorem † Calcerandum fratrẽ teſtator habuit; ita de heredibus aut deſcendentibus dicendum eius eſt, vt maiore eos, quam agnatos alios beneuolentia proſequeretur, etiamſi agnatis aliis remotiores eſſent. Bart. & alii *in l. Gallus. §. ſi parente. numer. 5. ff. de lib. & poſthum.* Socin. *in l. cum auus. nu. 39. & num. 60. circa fin. ff. de conditio. & demonſtr. in conſil. 51. circa fin. ver. præterea ſi primo vocauit. lib. 4.* Corn. *in conſi. 159. colum. 4. verſic. & præcedentia, & ſequentia eodem lib. 4.* Curt. Sen. *in conſi. 44. numer. 26. in fin. verſi. conſequenter cum in portione vniuerſali.* Pariſ. *in conſ. 41. nu. 42. num. 67. & duobus ſeq. lib. 3.*

Hoc igitur admiſſo, vt deſcendentium Calcerandi amans magis teſtator, quam agnatorum aliorum fuerit, mirum ni tello ſuo aduerſarii patronus offendatur, qui *num. 59. & ſequentium agmine.* vocationem patruorum Calcerandi, Gaſparis, & liberorum eius admittit. Ergo in prohibitis oneris & prohibitionis vigorem non inficiatur. Si in gratiam eorum vocationem recipit, quibus non perinde teſtatorem affectum, vt Calcerandi deſcendentibus, oſtendimus; quanto magis in deſcendentium ipſorum fauorem agnoſcenda vocatio erit? Inde mirari ſatis nequeo, vocationem Manuelis & actoris filii eius reſpui. Si dixeris, eo id fieri, quod concepti nondum etiam eſſent, cum alienatio facta à Calcerando eſt, inferius, & loco ſuo reſpondebitur.

Secundo prohibitorum vocatio declaratur. Namque ſi natus poſthumus maſculus fuerat, qui vetitus alienare eſt, vtique honoratum eum, atque vtile onus eſſe, non dubitatur. Ruſſus eo non edito, & Calcerando ex vulgari admiſſo, æque vtilem in Calcerando prohibitionem eſſe apparet, vtpote qui vocatus expreſſim legitur. Prohibitio plane alienandi licet facta ſimpliciter ſit, cauſa vlla non expreſſa, neque perſonis adiectis, extra quas non fieret; attamen ex declaratione perſonarum, ad quas bona alienata, peruenire teſtator iuſſit, familiæ & gentis Arymæ cauſa prohibitionẽ factam apparet. Vnde cũ ſub conditione non alienandi, vocatio primum poſthumi, deinde Calcerandi, & deinceps vocatorum ſit, connexas vocationem & prohibitionem apparet. Nemo quippe vocatus, qui prohibitus idem non ſit. Atque ideo qui prohibiti ſunt, idem
21 & vocati, viceque contraria. Ea ſiquidem † connexis natura, vt de vno quid dici, aut conſtitui ſine altero nequeat, cum diuiduitatem neſciant. *l. etiam. §. ex cauſa ff. de minor. l. ſed ſi plures. §. 1. ibique Iaſ. in ſecundo notab. ff. de vulg. l. 3. §. fin. ff. de aqua pluu. arc. l. 1. §. item quæritur. ff. de aqua quotid. & æſtiu. c. ſi quis obiecerit. & c. ſi quis præbendas. 1. q. 3. & alia innumera.*

Tertio vocatio declaratur. Sub conditione enim hereditas
22 adimitur, † ſi factum contra prohibitionem erit. Ergo ſub contraria conditione data intelligitur, ſi paritum conditioni erit. *l. ſi poſt mortem. §. 1. ff. de lega. 1. l. ſi legatum pure. & l. legata inutiliter. ff. de adim. lega. l. aliquando. in fi. ff. de condition. & demonſt. l. quod pure. in princ. ff. quando dies leg. ced. l. ſi quis libertatem. §. fin. ff. de ſtatu lib.*

Conſequenter his dicendum, eo inutilem alienandi prohibitionem non eſſe, quod honorati, aut vocati prohibiti non ſunt. Imo enim vocatos eos eſſe, argumenta prædicta teſtantur. Sed vt perlucida magis res fiat, vocatos prohibitos nec expreſſim, nec tacite fac; robur nihilominus habitura prohibitio erit, vtpote quæ heredibus, & ſucceſſoribus facta quibuſcunq;
23 eſt. Quæ verba † ad poſthumum reſtringi & Calcerandum nequeunt, vtpote quibus in ſpecie expreſſa prohibitio legitur, ob id ſub generali contineri prohibitione nequeunt. *l. aediles. §. iumentorum. vncta Glo. in ver. appellatione. ff. de adil. edict. l. cum ex filio. §. 1. l. qui plures. §. itaque. & l. ex facto. §. item quæro. ff. de vulga. l. nonnunquam. ff. de cond. & demon. l. expreſſa. ff. de regu. iuris.* Freder. *in conſi. 132. ſalua eſt tamen, quadam eſt canonica. colum 2 circa med.* & apud nos *in rubr. ff. de leg. 1. nu. 4. & in l. cum filio. nu 142. eo. titu.* Atque in ſpecie prohibitionis alienandi Ang. tradit *in conſ. 7. nu. 5.* vbi quæ generaliter interpoſita alienandi prohibitio eſt, ad eam trahendam non putat, de qua ante per ſe cautum, aut ſpecialiter eſt. Itaque ad heredes, & ſucceſſores alios teſtatoris, præter poſthumum & Calcerandum neceſſario verba illa referuntur, quibus hæres & ſucceſſores omnes ipſius teſtatoris alienare prohibentur.

Conſequenter perinde res eſt, vt † ſi dictum nominatim ſit, 24
non ſolum poſthumo & Calcerando, ſed & heredibus, & ſucceſſoribus aliis meis omnibus & mediatis, hoc eſt, heredum & ſucceſſorum meorum heredibus, & ſucceſſoribus poteſtate alienandi interdico; cum in aliis effectum, aut locum habere, ſeu ad alios referri verba nequeant. *l. 2. ff. de lib. & poſth. l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtr.* Heredum plane heredes recte appellatiuo nomine onerari, teſtatum ante habemus per tex. *in l. fuerit. & l. ſeq. ff. de lega. 3.* & not. *in l. ſed & ſi ſic. eo. tit.*

Hoc amplius dico, etiam ſi poſthumo & Calcerando in ſpecie facta prohibitio non eſſet; verum poſthumo inſtituto, & Calcerando ſubſtituto, in genere heredes, ſine dictione vniuerſali, *quicunque*, prohibiti eſſent alienare; ad heredes tamen
heredum † ad infinitum prohibitio trahitur. Bart. *in l. filiusfamilias. §. diui. nu. 21. q. 11.* Ibique Alex. *nu. 16.* Iaſ. *nu. 73. in 1 lectu. & num.* 25
106. in poſteriore lectu. Crot. *nu. 129.* Loaxes *nu. 188. ff. de leg. 1.* Ruma. *in conſi. 457. in 2. dubio.* Alex. *in conſ. 56. nu. 1. in fi. verſi. hoc expreſſius lib. 2. in conſi. 23. in fi. lib. 2. in conſi. 36. col. penul. circa med. verſi. ad prædicta etiam adduco. lib. 3. in conſi. 49. nu. 12. lib. 6.* Dec. *in l. qui per ſucceſſionem. in fin. ff. de reg. iuri.* & copioſius infra *num 55.* Quid hic dicendum, vbi poſt primum, & alterum gradum poſthumi & Calcerandi, virtute relationis, ex conditionibus & vinculis ſupraſcriptis, heredes
& ſucceſſores alienare prohibiti ſub dictione † vniuerſali, *qui-* 26
cunque. ſunt? Quo magis eos mirari ſatis nequeo, quibus in tam veriſſimam & receptiſſimam ſententiam obſtrepere religioni, & pudori non fuit. Inde apertus, nec ferendus rei patroni error, *n. 121.* quem ad heredem heredis alienandi prohibitionem porrigi, aſſeuerare nõ puduit. Quod ſi in re ab eo errarum tam notiſſima eſt, quid in aliis ſuſpicandum? & quidem nec ipſi, nec alii, quicunq; pro reo reſponderunt, de controuerſia hac conſtitiſſe haud obſcurum eſt.

Non obſtat, vocatos filios non intelligi, qui in conditione poſiti ſimpliciter ſunt: ergo multo minus Calcerandi filios vocatos dici, quos poſitos in conditione non eſſe liquet. Quoni-
am vt frequentiorem † opinionem hanc concedunt, ab ea ta- 27
men ex coniectura quauis contraria, vel leui, diſceditur. Idque ob controuerſiſſimas Doct. ſententias. Corn. *in conſi. 92. num 1. in conſi. 20. col. 8. & in conſi. 101. colum. 2. lib. 4.* Dec. *in conſil. 242. circa fin.* Ripa *in l. 1. nu. 7. in fi. verſ. quid dicendum. C. de pactis.* Curt. Iun. *in conſil. 87. in fi.* Soc. Iun. *in conſ. 65. nu. 65. in conſ. 119. nu. 25. in fin. lib. 1. in conſi. 158. nu. 73. verſ. & in propoſito in conſ. 174. nu. 23. in conſ. ſeq. num. 1. lib. 2. in conſi. 145. num. 36. lib. 3.* vbi coniecturas qualcunque agnoſcit. & apud nos *in conſ. 62. nu. 6.* Quare leue admodum & molle argumentum hoc oſtenditur, quod à ratione fortiore deſumi falſo ſibi aduerſarii perſuadent: quandoquidem non coniecturas leues, at feroces & vehementes pro vocatione deſcẽdentium Calcerandi mouere demonſtrauimus.

Sed & coniecturam minime imbecillem adiiciendam cen-
ſui. quæ in † agnatione conſeruanda verſatur; propter quam fi- 28
deicommiſſum induci ſcriptum habemus *in conſi. 113. num. 5. & in conſ. 130. nu. 9.* quib. Iaſ. aſſunitur *in conſ. 52. col. 5. li. 3.* Ruin. *in conſ. 167. nu. 7. & ſeq. lib. 3.* Gozad. *in conſil. 64. nu. 16. & ſeq.* Pariſ. *in conſ. 66. nu. 33. & ſequentibus verba. lib. 3.* Soc. Iun. *in conſ. 168. nu. 78. lib. 2.* Alba *in conſi. 54. nu. 8.* qui fideicommiſſum reciprocum inter fratres induci ob id ſolum ſcribit, quod mentio facta maſculorum eſt, &
apud nos, *conſ. 528. nu. 3.* eiuſdem generis eſt, quod † Socin. iun. 29
ſcribit *in conſ. 181. nu 39. lib. 2.* locum fideicommiſſo eſſe in dubio pronunciandum, vbicunq; agnationis rationem habitam fuiſſe conſtat. Idque ex Signor. *in conſ. 173. nu. 3.* Fulg. *in conſ. 49. nu. 5. verſ. nemo ſi quis ſapiat.* Ad fideicommiſſum conciliandum agnationis cauſam valere, dixi *in conſ. 574. num. 19. verſ. in vero ſactius. in conſ. 623. nu. 4. in conſ. 763. nu. 6. verſ. non obſtat. & in conſ. 5. num. 9. in fin.*

inter

Digitized by Google

[illegible] *conſ. Mar.* [illegible] ex eo etiam apertiſſime probatur, quod dici
30 in hi[illegible] ſolet, qui in condi[illegible]one † poſiti ſub qualitate maſculinatuni, vocatos eos per fideicommiſſum intelligi; ne ſi nu[illegible] ſucceſſionis legitimæ reſeruatum tantummodo dicimus, vna ſimul cum maſculis fœminæ ſuccedant, contra quam voluntas euidens teſtatoris fuerat Guido Papæ q. 184. Dec. *in l* 1. *nu.* 16. *C. de pactis in conſ.* 70. *in conſ.* 170. *& in conſ.* 318. *col.* 2. Soc. *in l. Gallus.* §. *num. de lez. nu.* 6. *ff. de lib. & poſth.* Cor. *in conſ.* 146 *col.* 2. *in conſ.* 174 *lib.* 2. *& in conſ.* 72. *lib.* 4. Ruin. *in conſ.* 99 *nu.* 13. *in fi. lib.* 1. *in conſ.* 142. *nu.* 13. *poſt prin. ver. ſi ergo intelligitur facta ſubſtitutio. & in conſ.* 167. *nu.* 9. *lib.* 3. Parii[illegible] *conſ.* 137. *nu.* 34. *& ſeq. in conſ.* 41. *nu.* 71. *in conſ.* [illegible] *nu.* 18. *in conſ.* 7[illegible] *nu.* 9 *lib.* 2. *in conſ.* 5. *nu.* 56. *in conſ. ſeq. nu.* 17. *in conſ. nu.* 28. *in conſ.* 52. *nu.* 38. *in conſ.* 53. *nu.* 44. *in conſ.* 66. *nu.* 30. *lib.* 3. Gozz[illegible] *in conſ.* 26 *nu.* 21. *in fin. in conſ.* 64. *nu.* 6 *in fi. & ſeq. & in conſ.* 87. *num.* 15. Rubeus *in conſ.* 345. *nu.* 7 *ver. item filii* Soc. iun. *in conſ.* 65. *nu.* 65. *in conſ.* 124. *num.* 16. Viuenus *in conſ.* 119 *nu.* 29. *& ſeq. in conſ.* 126. *nu.* 29. *lib.* 1. *in conſ.* 108. *n.* 6. *in conſ.* 141. *nu.* 19. *in conſ.* 151. *in fi. lib.* 2. vbi & docendo & conſulendo opinionem hanc agnoſci ſe fatetur. Eandem opinionem Soc. ipſe Iun. perſequitur *in conſ.* 9. *nu.* [illegible] *in conſ.* [illegible] *nu.* 16. *& in conſ.* 345. *nu.* 37. *lib.* 3. Grat. *in conſ.* 48. *col. fi. lib.* 1. *in conſ.* [illegible] *nu.* 19. *& in conſil.* 201. *nu.* 20. *lib.* 2. Alba *in conſ.* 86. *nu.* 11. *& in conſ. ſeq. nu. eodem* vbi crebriorem ſententiam hanc aſſerit; frequentiorem etiam Socin. Iun. affirmat *in d. conſ.* 119. *n.* 29. *& ſeq. lib.* 1. Pro qua ſententia Doct. & alii celari apud nos ſunt *in d. conſ.* [illegible] *nu.* 15. *in d. conſ.* 130 *num.* 2. *& in conſ.* 152. *nu.* 6. *in conſ.* 762. *nu.* 1. *verſ. videbatur itaque. conſ.* 776. *nu.* 9. *verſ. tertio vocatos plures in conſ.* 885. *nu.* 1. *verſ.* [illegible] quibus addo Matthæum Gribaldum *in conſ.* 40. *nu.* 1 *inter conſ. Iac. Phil. Portæ.* cui conſi. ſubſcripſerunt Andreas Gydius, & M. Mantua: eiuſdem ſententiæ fuit Tob. Nonius *conſil.* 32. *num.* 14 Alcia. *conſil.* 485. *nu.* 6. D. Purpura. Auus meus maternus, & Antherus ſocer, *in conſ.* 24. *nu.* 5. *lib.* 1. vbi ampliat etiam ſi expreſſe de maſculis dictum non ſit, ſed tacite intelligatur: & hanc ſententiam dicit approbatam à viris maximæ authoritatis, tam Italis, quam Gallis. *& in conſ.* 53 *inter conſ. Sylua.* Cephal. *conſ.* 114. *n.* 23. *& conſ.* 25. *nu.* 77. vbi loquitur, quando ſæpius fit mentio maſculinitatis: *& in conſ.* 41[illegible] *nu.* 53 vbi reſtringit ad maſculos deſcendentes ipſius teſtatoris, citat Salyc. *in l.* 1. *C. de condit. inſer.* Iulium Claro. *in* §. *teſtam. q.* 77. licet de maſculis non loquatur, cum aliis allegatis [illegible] Cottam in ſuis *Memorab. in ver. filii poſiti in conditione.* Idem [illegible] Decianus *Reſp.* 41 *num.* 27. *& ſeq. li.* 1. *in conſ.* 34. *nu.* 18. *lib.* 3. Beroius *conſ.* 57. *num.* 58. *& 63 lib.* 3. Idem, ſi maſculi poſiti in conditione [illegible] de deſcendentibus teſtatoris; voluit idem Peregrinus [illegible] *nu.* 23. *ver.* [illegible] *lib.* 1. plures citat Mantica [illegible] *lib.* 11. vbi ſententiam hanc confeſſus [illegible], non ex[illegible] ſtatuto excluſiuo fœminarum [illegible] [illegible] *Cr.* [illegible] huius rationes afferuntur vna atque altera. [illegible] prior quod vocatione maſculorum tacente, qui poſiti [illegible] conditi[illegible], offenſio voluntatis teſtatoris ſine dubio [illegible] qui [illegible]: ſiquidem filio, aut grauato inteſtato moriente, vna ſi[illegible] [illegible] maſculis filiæ admittuntur. Altera ratio, quod agnationis ratio habita hoc ipſo intelligitur, quod niſi maſculi per [illegible] conſeruari agnatio non ſolet. Quam geminam rationem Soc. Iun. obiectat *in conſ.* 118. *nu.* 4. *& duob. ſeq. &* [illegible] *conſ. ſeq. nu.* 29 *lib.* 1.

Tertiam ipſe rationem ſubiungo, quod maſculorum vocatione non admiſſa, in arbitrio pa[illegible] grauati erit, heredes alteri[illegible] agnatione dedecorare, cô[illegible] quam nos [illegible] nomin[illegible] agnatione dedecorare, cô[illegible] quam [illegible] habuit. In ſe retoru[illegible] nem res patronus in conſ. ſuo memorato, *nu.* 94. *& ſequ.* [illegible] obiicitur ſententiæ. E-
31 nimuero † agnationis ratione habitam [illegible] hic oſtenditur.

Primum, quod filiæ ſubmotæ vel [illegible] totum tantum ſtatui [illegible] [illegible] Quo [illegible] locum Glo. num [illegible] *in l.* [illegible] *num.* 2. *ff. de hered. inſtit.* & vocatos filios [illegible], qui poſiti in conditione ſunt; Caſtren. [illegible] *in conſ.* 359. [illegible] *lib.* 2. Guido Papæ q. 299. Iaſ. *in conſ.* 108 *col.* 3 *verſ. ſecun.* [illegible] *& col.* [illegible] *lib.* 4. Curt. Iun. *in conſ.* 74. [illegible] *nu.* 2. Ruin. [illegible] *in conſ.* [illegible] *lib.* [illegible] *& in conſ.* [illegible] *col.* [illegible] *lib.* [illegible] R[illegible] *n.* 164. *in conſ.* [illegible] *lib.* [illegible] *& in conſ.* [illegible] *ff. de vulg. & in l.* 1. *col.* 3. *in fi. C. de pact.* Soc. [illegible] 119 *nu.* 43. [illegible] *conſ.* [illegible] *lib.* 1. *in d. conſ.* 141. *nu.* 11. *& plurib. ſeq. lib.* [illegible] *conſ.* [illegible] 6 [illegible] *& illa opinio ſine dubio. lib.* 3. Pari[illegible] *in d. conſ.* [illegible] *nu.* 40. *& ſeq. lib.* 3 Alba *in d. conſ.* [illegible] *nu.* 14 Gratus *conſ.* [illegible] *& ſeq. & conſ.* [illegible] *nu.* 47 *lib.* 2. Gabriel. *de ſubſtitution. conclu.* 4. *ſ. nu.* 18.

Secundo [illegible] tionem agnationis A[illegible] teſtatore habitam, [illegible] pe[illegible] patur, quod extra nomen & arma gentis ſuæ efferri [illegible] vetuit.

Tertio ex qualitate bonorum agnationis ratio percipitur, quæ pretioſa apud Arunam gentem ſemper fuerunt. Glo. *in l. quoties.* 1. [illegible] *nu.* 8. *Iaſ. circa prin. C. de ſideic.* & idem Iaſ. *in d. l. ſi filius.* §. *dum. in ſecunda not. ff. de leg.* [illegible] Ibiq; Alexan. etiam in princ. Rom. *in l. ſi quis filium.* §. *ſi. ff. de acq. here.* Ruin. *in conſ.* 208. *n.* 16. *in fi. lib.* 2. Curt. iun. *in conſ.* 43 *nu.* 1 [illegible] Capic. *deciſ.* 108. *nu.* 4.

Conſequenter his dicendum, rationem agnationis etiam ſolam ad fideicommiſſum inducendum ſufficere, quicquid ex diuerſo ſibi [illegible] perſuadeat *nu.* 108. vſque ad *nu.* 117. & quod de extenſione ad perſonas [illegible] prohibitas [illegible] dicitur, hoc eſt, nullam [illegible] tenſionem verſari; atque vbi extenſio incurrere [illegible] nihilominus eſſe. Ad [illegible] igum enim reſpondebitur, quo actori [illegible] conceptio pernegatur, cum ſubſtitutionis conditio euenit.

Non obſtat, quod dictum & allegatum pro parte ſupra eſt, *num.* 13. *& ſeq.* Vbi vocati di[illegible] prohibiti poſſint, niſi [illegible] vocationem non pertinere, qui heredes † aut ſucceſſores teſtatori 32
exiſterent, cum de heredibus & ſucceſſoribus mentio habita expreſſim ſit; Heredem plane teſtatori proauo actorem eſſe, non probant. Reſponſio enim in promptu duplex eſt. Prior, quæ à ſtatu inficiali deſumitur. Inficias enim imus, titulum neceſſarium hereditarium eſſe: ſiquidem quaſi con[illegible] proximior, vocatus actor à teſtatore eſt. Quo caſu cauſa hereditaria exquiri in his non ſolet, quæ ad heredes extraneos [illegible] ambulant, de quo genere bona controuerſa ex lege teſtamenti, & prohibitione in eo facta ſunt; Bal. & alii *in l.* 2. *C. de liber. & eorum lib.* [illegible] 1. §. 1 *nu.* 4. *de ſucceſ. feud.* Paul. de Caſtr. *in conſ.* 311. *circa id quod primo quæritur. col.* 2. *in fi. in conſ.* 461. *verſ. & diligenter examinatis prouit. column.* 2 *lib.* 1. *in conſ.* 2[illegible]7. [illegible] *Bartholomæum. & in conſ.* 117 *pre*[illegible] *col.* 2 *poſt med. lib.* 2. & alia apud nos relata [illegible] *pro genero. nu.* 21. *verſ. & quod dicitur. agnata proximiora, &c.* & circula[illegible] *in condiuerto d.* [illegible] *reſponſ. nu.* 2[illegible].

Secundo reſpondetur, ad † bona iam quæſita titulum he- 33
reditarium ſpectare. Quoniam [illegible] ſiue ex fideicommiſſo, ſiue ex militari quis admittatur, hæres teſtatoris fit. De fideicommiſſo ex tex. oſtenditur *in l. quod ſi filiam.* §. 1 *ff. quod.* [illegible] *in l. cohereditate.* §. *cũ filius. ff. de vulgar. & in l. precib. C. de impub.* In militari tex. hoc confirmat, *in l. centurio. ff. de vulg.* vbi niſi patris bona non veniunt. Ergo filio hæres ſubſtitutus non ſit; quomodo enim eius quiſpiã hæres erit, ad quem bona ipſius non veniunt: itaq; fideicommiſſi, aut militaris conditione impleta, & ad effectum ſubſtitutione perducta, verius erit, heredem teſtatoris eſſe. Cæterũ cum bona petit, & fruſtra tituli hereditarii defectus obiicitur.

Tertio reſpondetur, heredem teſtatoris ſubſtitutum eſſe, ſi fideicommiſſariam, vel militarem ſubſtitutione [illegible] Quibus enim caſibus receip[illegible] ſubſtitutionem, e aut verbo factam, fideicommiſſarius, & d[illegible] adq; à fideicommiſſario agnoſcitur, non poteſt teſtato[illegible] neq; neceſſe habet, vt grauato ipſi hæres [illegible] ſo non ſuccedit. Satis igitur fideicommiſſ[illegible] conditionem fideicommiſſi impletam, quo[illegible] tuo in bonis alienatis non eſt. *l. fin.* §. [illegible] *C.* [illegible] *de leg. not. in l. pen. C. ad Trebel.* Additio † porro hereditatis [illegible] 34
animo ſolo verbis, aut facto aliquo declarato, demonſtratur. *l.* 2. *ff. de offi. procur. Cæſar. l. gerit. & l.* [illegible] *ff. de acq. hered. l. votum. C. de iure delib.* §. *fi. Inſti. de heredum qual. & diff.* Bar. *in l.* [illegible] *per illũ tex. ff. de tut.* vbi in ſpecie quæſtionis controu[illegible] [illegible], h[illegible] ipſo aditionem induci, q heredi[illegible] alicuius ad [illegible] pertinere quiſpiam aſſerit. De aditione tamen † in fideicõmiſſ[illegible] 35
gitur: quoniã ab herede primo fit, aditione cuius fideicommiſſum cõfirmatur. *l. ille à quo* §. *ſi de ea. l.* [illegible] *ad Treb.* [illegible] *& l. apud Iul.* §. [illegible] *ff.* [illegible] *l. ſi nemo ff. de reg. iur. l. eam quã* [illegible] *de fideic.* § *in primis. &* § *ſed* [illegible] *hered.* [illegible] *col.* [illegible] *num.* 3 [illegible] *centurio. nu.* [illegible] *ff. de vulg. & in l. quandiu.* [illegible] *ff. de acq. h.* [illegible] *& alibi ſæpe.* Vnde agni[illegible] in fideicommiſſo[illegible], acceptatio, non aditio deſideratur. Neceſſaria plane [illegible] aditio [illegible] erit, per quam 36
heres nonus ſubſtitutus ſit, & h[illegible] prioris nome[illegible] deſinit. Atq; ideo ſubſtitutum ip[illegible] [illegible] *in fraudem.* § [illegible] *in prin. ff. de mili. teſt. l. centurio* [illegible] *ff. ad d. l. precib. n.* [illegible] *in fi. C. de impub.* Soc. *in d. l. centurio nu.* 9 Ibi[illegible] Gabriel. *nu.* 11. *& nu.* 8[illegible]. De quo inferius etiam *nu.* 86. Aditionem plane hic non deeſſe, declaratum mox habemus. Prorogatione tamen accipienda aditio videtur, quatenus heredi [illegible] ratione vires teſtamentum, & ſubſit [illegible] ipſa militaris [illegible] Inde arguere licet, ab intellectu & ſenſu quæſtionis honis

contro-

controuerſiæ ſane quam procul rei patronum abfuiſſe, qui heredem patris actorem eſſe neceſſe putauit. num. 56. Sed & contraria ſibi ipſi rei patronus loquitur: qui Gaſpari & filiis eius ius quæſitum ex prohibitione ait. At enim neque priorem Gaſparem, neque Gaſparis heredes filios eius docet: neque titulum in eis hereditarium exquirit, quem ab actore expoſtulat. Quocirca ſetulam magis merentem ſe indicat, qui immerito alios, neque modeſte ſatis, feriendos in reſponſo ſuo cenſuit num. 57. in fin.

Sed obiecturus quiſpiam erit, contradictionem his verſari. Dictum namque ante eſt, vocatione etiam tacente expreſſa & tacita, heredibus tamen heredum recte grauamen impoſitum. Quod cum ita ſit, quo pacto actorem inuitatum ad ſubſtitutionem dicemus, ſi hæres patris, & per eum aui Calcerandi non ſit?

37 Reſpondetur, contrarietatis † quicquam non verti, ſi perſonas diſtinguimus. §. quibus. in 1. conſtit. C. l. apud antiquos. C. de furtis c. periculoſe. de pœniten. di. 1. gl. in l. 3. in ver. ſupellectile. ff. de ſupellecti. legat. A tempore ad perſonas argumentãdo, l. quiplures. 2. ff. de vulg. Galia. in d. l. centurio. nu. 191. Perſonas enim diſtingui prohibitas à vocatis oportet. In prohibitis, & quibus grauamen impoſitum eſt, ne alienare liceat, locus argumento eſt, heredibus id heredum imponi, etiam ſi à teſtatore vocati expreſſim non ſint: atq; ideo neceſſe fore, vt hæres heredis is ſit, vt quaſi heredi imponi grauamen potuerit. Quo caſu argumentum illud ſilet, ſi hæres heredis eſt, à quo facta alienatio ſit, factum ab eo defuncti non euertit: quoniam niſi de robore prohibitionis, aut grauaminis in herede heredis non quæritur, grauari, an non, poſſit. Quo caſu cum efficax grauamen ſit, à prohibito & grauato ad agnatos alios & heredes eius neceſſario bona venſunt. Alienatione à prohibito non facta, neque de alienatione, aut facto tunc defuncti reuocando agitur.

Sin autem perſonam vocati obſeruamus, cum eo caſu facta vocatio ſit, quo contrauentum, vel inter viuos, vel ex vltima voluntate eſt, de herede heredis non diſceptatur. Quoniam qui ad fideicommiſſum vel ex contrauẽtione, vel ſimplex, aut abſolutũ aſpirat, non vti hæres heredis id conſequitur, neq; vti hæres Manuelis Calcerandi ve actor id vendicat: Verum vti teſtatoris ſucceſſor. Longe igitur inter prohibitos, vt ratum grauamen prohibitionis ſit, & vocatos diſtare apparet. Quam differentiam ſicut animaduerſam rei patronus non habuit; ita hallucinatione captus haud mediocri eſt.

38 Sed quo fidem maiorẽ vetus illud verbum, † & Comicum accipiat; *Aliud ex alio mali* (Quod in verba illa efferri à Leguleiis ſolet, incommodo aut inconuenienti vno admiſſo, plura ſequi. *l. & ex diuerſo. §. 1. ff. de rei vendic. l. à teſtatore. ff. de conditio. & demonſt. l. ratas. C. de reſcindend. vendit. §. cogitatio. tinque gloſſ. in ver. illicitè. in Authen. vt iudi. ſine quoquo ſuffra.*) dum argumento hoc tituli hereditarii defectus vtitur, rem impoſſibilem exigit. Namq; niſi in caſum contrauẽtionis fideicommiſſum non admittit. Simplex, & abſolutum in caſum mortis, quod graduale nuncupat, expreſſim inficiatur, nu. 68. 83. 99. ſi ex alienatione, & contrauentione ſola fideicommiſſum naſcitur, etiam ſi natus tunc actor fuerat,

39 quomodo vti hæres † admitti alienatoris ſuperſtitis poterat? Heredem quippe ſuperſtes non habet. *l. 1. ff. de hered. vel actio. vend. l. in ſuis. ff. de lib. & poſth. l. 2. §. interdum. ff. de vulga. l. qui ſuperſtitis. ff. de acq. hered. & hoc genus alia.*

Si dixeris, de hereditario titulo rei patronum ſenſiſſe, quod conceptos tunc actor non eſſet, cum facta alienatio eſt. Reſpõdetur, ex perſona ſua vti vocatum, non ex perſona Manuelis iure tranſmiſſionis actorem venire. Rurſus contrauentione à Manuele etiam facta, quomodo tranſmitti ab eo potuit, quod non haberet? *l. traditio. ff. de acq. rer. dom. l. nemo plus. ff. de reg. iur.* & alia huiuſmodi apud Iaſ. aſcripta *in l. quis in aliena. §. interdum. nu. 27. & ſequentibus in ordine. ff. de acq. hered.*

Hoc amplius dicendum, etiam ſi hæres, aut ſucceſſor proximior teſtatoris in caſum contrauentionis vocatus ſit, ad poſthumi tamen, aut Calcerandi deſcendentes, vel agnatos alios tranſuerſales ea verba eſſe referenda, etiam ſi heredes non ſint; quia ſi heredes eos per media eſſe teſtatoris o[illegible] treat, inutilis alienandi prohibitio fieret, heredum, & ſucceſſorum cauſa facta: cum factum defuncti alienatoris hæres non impugnet. Ita in ſpecie Curt. Sen. obſeruat *in conſ. 45. nu. 10. Ripa in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. in fin. ff. ad Trebel.*

Diſſolutio ex his ſponte ſua argumenti illius emanat, contra factum defuncti fruſtra heredem niti. Siquidem vti Calcerandi, aut Manuelis hæres, ad campum hunc ciuilem actor nõ deſcẽdit, verum quaſi Ioan. teſtatoris proparttu, ſic, quomodo declaratum ante eſt. idq; in militari locum præcipue habet, in qua heredes teſtatoris eſſe, omnes deſierunt, quicunq. ad hereditatem admiſſi eius fuerant, ita vt declaratum ante eſt.

Secundo etiam arg. diluitur. Hæres Calcerandi, & Manuelis eſto actor ſit; non eo magis tamen à iudicio non repelli hoc habebit, quatenus vſu forenſi Regni totius Aragonum receptum dicitur, ne præter vires hereditarias heredes adſtringantur, tametſi omiſſum ab eis inuentarium ſit. Quæ regni conſuetudo † ſicut vniuerſalis, & notiſſima eſt; ita eius probandi re- 40
mitti neceſſitas ſolet. Deeaque ex officio iudex inquirit, Cynus in l. 2. col. 12. verſ. 2. quæritur. C. quæ ſit longa conſuet. Bald. in l. pluſfamilias. §. veteranus poſt med. ff. de procurat. in l. generaliter. num. 1. circa fin. C. de epiſcop. & cleric. in l. 3. num. 3. C. de ſeruis fugit. Anton. de Butr. in rapor. cap. fin. nu. 67. in fin. de conſuet. Angel. Aret. in §. ex non ſcripto. nu. 16. verſ. quæro, an neceſſe ſit, quod conſuetudo probetur. Inſtit. de iure natu. gen. & ciuili. Alexand. in l. 2. num. 3. & ſeq. C. vt quæ deſunt aduo. par. in conſ. 14. in princ. lib. 5. Dec. in conſ. 148. num. 4. in conſ. 360. eadem num. 4. in c. 1. cum. num. 7. de conſtit. Et paſſim Doct. ſed & idem in † conſuetudine 41
non notoria, ſi ad fori, aut iudicii ſtylum pertinet, ad quem quæſtio controuerſa ſpectat, ex Bald. declaratur in l. vrbem num. in 4. nota. Cod. de iudi. Ange. Aret. in d. §. ex non ſcripto. col. 2. circa med. verſic. item addo, quod quoties. Alex. in d. l. 1. nu. 4. C. vt quæ deſunt aduo. par. tametſi Doct. non deſint, qui ad conſuetudinem notoriam Bal. dictum referant, in d. l. vrbem. In quibus Dec. eſt in d. conſ. 148. nu. 4. verſ. 4. principaliter. Pariſ. in conſ. 13. num. 32. lib. 1. Natta in conſ. 14. nu. 5. in conſ. 391. nu. 6. De ſtylo tamen per iudicem ex officio indagandum melius eſſe arbitror. Idq; præter Ang. ea Bart. oſtenditur in l. 4. ſing. Alex. in notul. ff. de teſtib. Corn. in conſ. 177. col. 2. circa med. lib. 3. Auffer. apud. Cap. Tholoſ. q. 115. Boer. in conſ. 8. num. 17. Ocioſa tamen diſceptatio hæc in ſtylo videtur: Quandoquidem vulgatiſſimus in regno vniuerſo mos proponitur: Vt impune ab herede inuentarium prætermittatur. Neq; in vſu cõfectio eius ſit. Quocirca fruſtra mihi quis Soc. obiecerit in conſ. 36. n. 11. in conſ. 39. nu. 18. lib. 4. Vbi de his circa ſtylum parare ex officio inueſtigandi facultatem dari iudici putat, quæ leniter nocent: Et ad procedendi modum ſpectant; ſiquidem notiſſima hic regni totius Aragonum conſuetudo verſatur, in qua diſtinctio aut reſtrictio agnoſci Soc. non ſolet.

Satis hæc ad quæſtionem ſecundam videntur. Ad tertiam deſcendendum. Explicatio cuius ex ſuperioribus bona ex parte percipitur. Demonſtratum enim habemus ad prohibitos omnes vocationem pertinere, neminemque alienare prohibitum, qui vocatus idem non ſit. Atque ideo ſicut heredes prohibiti, & ſucceſſores omnes ſunt; ita & eos vocatos omnes intelligi.

Vnde illud diſpiciendum, ad quos verba illa pertineant; *Quicunque hæres, aut ſucceſſor meus non poſſit vendere, &c.* In qua re quæſtio incurrit vna, atque altera prior, ad quos heredes, & ſucceſſores verba teſtamenti pertineant, vtrum extraneos etiam apprehendant. Altera quæſtio: Vtrum heredes omnes in infinitum complectatur. Quoniam ſi in perpetuum prohibita omnes intelliguntur, non poterit conſanguineus proximior ex nomine, & armis teſtatoris in infinitum, & ipſe non admitti, vtpote qui totiès vocatus ſit, quoties contra voluntatem, & prohibitionem teſtatoris factum erit.

In priore quæſtione vacua à dubitatione omnis res videtur, ad heredes extraneos verba illa hæres aut ſucceſſor meus, vendere, alienare aut tranſportare non poſſit, non pertinere. Idque ex liquidiſſima teſtatoris mente, qui familiæ ſuæ perpetuandi, & tuendæ cauſa prohibitionem interpoſuit. At enim ſplendoris gentilitii excidium ſequitur, ſi hereditaria omnino bona facimus, vt ad extraneos etiã veniant. Quod ius non patitur, vt † diminutio, perniciesve inde deſcendat, vnde amplificatio 42
proficiſci, & conſeruatio debet. *l. ea lege. in princip. vbi caſus ſimiliſimus ff. loca. l. ſicut ſeruus. in princ. ff. de legat. 1. l. ea tamen adiectio ff. de legat. 3. l. ſi mancipia. ff. de fundo inſtru. l. legata ſupellectilis ff. de ſupellect. lega. l. in ratione 2. §. tametſi. ff. ad leg. Falcid. l. 3. §. duo. verſic. cæterum idoneos ff. de Carbonia. edict. l. 1. § vnde quæritur ff. de publica. l. Titia. §. fin. ff. de manum. teſta. l. quoties. ff. de actio. & oblig. l. fin.* [illegible] *de præp. agen. in rebus lib. 12.* Et quæ ſcripta inferius ſunt num. [illegible] ex[illegible] huc non ſpernendus accedit *in l. ſi quando. in princip. C. de inoffic. teſtam.* vbi legum ſolennia in

nia in teſtamentis diminuere, lædereve Principem non creditur.
43 Ad quem conſeruatio, & tutela eorum ſpectat. Non † inepte huc Roman. quadrat *in conſ. 399. vt praeſens. n. 6. circa med.* Nihil abſurdius, quam effectum contrarium ea diſpoſitione aliqua ſequi. Prauum quoque ſenſum, vnde effectus expreſſo contrarius deſcendit, Iaſ. ait *in l. 1. in prin. col. 12. nu. 44. in fin. ff. de offic. eius.* Itaque & ſi maxime ad extraneos hæredis appellatio proprie pertineat. *l. ſi pactum ff. de proba. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. in fi. ff. de ver. oblig. l. ſi eundem l. hæredis appellatione. & l. hæredis appellatio. ff. de verb. ſign. l. etiam veritatis. Cod. loca. l. ſi. C. de hæred. inſtitu. & toto titu. illo ff. & C. de*
44 *hæred. inſti. & toto titu. Inſti. de hæredum quali. & differ.* Attamen † vbi effectum ad eum modum conſequi diſpoſitio nequit, improprie intelligi id oportet, vt ad hæredes trahatur, in quibus locum habere diſpoſitio poteſt. *l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtru. l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condi. & demon. l. hæredibus. §. ſi. ff. ad Trebel.* Quos text. in ſententiam hanc Soci. vocat *in l. Gallus. §. etiam ſi parente nu. 5. in fin. ibique Iaſ. num. 14. & ſeq. in prima fallentia. ff. de lib. & poſth.*

Secundo ſi ad hæredes extraneos verba hæc trahimus, contradictio euidens oritur, vt ad hæredem extraneum bona veniant, & alienari in extraneum nequeant. Contra, quod ſi factum inuenietur, ab agnato proximiore retractatio alienatio-
45 nis fiat. At enim magis eſt improprie † verba accipi, quam vt contrarietas inducatur. Geminia. *in conſ. 122. circa med.* qui in verbis ſententiæ loquitur. Idem in verbis libelli Aretin. tradit *in conſ. 287. in cauſa domine Antoniæ num. 1.* Et in legibus interpretandis idem Socin. ſcribit *in l. 1. num. 6. in fin. verſ. vnde ne habeamus dicere. ibique Iaſ. num. 38. ff. de lega. 1. argum. l. vni. C. de caduc. tol. & c. cum expediat de electio. lib. 6.* ſi in legis verbis offenſio ferri ob contradictionem pellendam ſolet. Quanto magis in verbis teſtatorum id ferendum erit. Quibus non ſimiliter, vt legum auctori-
46 bus verborum cognita proprietas eſt. Atque ideo † Iuriſconſultorum in primis eſt, proprie loqui. Bartol *in l. decem numer. 6. ibique Imola numer. 8. verſ. quandoque ſimpliciter. ff. de verb. oblig.* Idem Imola *in l. Titia. §. pen. i. ſitu.* Ioan. Hannibal *in rubr. ff. ſolut. matr. nu. 64. 74. 344. in fi.* vberius *numer. 395.* Rurſus ſi improprie verba legis ob contradictionem declinandam accipimus; ergo tan-
47 tundem & in verbis recipiendum teſtatoris erit, quæ ad † eundem modum ac legis verba interpretari ſolent. *l. ſi quis legauerit. ff. de lega. 1. l. quis filium. in fin. ff. ad Treb. l. ſi ita fuerit. §. ſi. ff. de manum. teſtam. l. Labeo. ff. de ſtatu. liber. l. penult. circa med. ibi, quemadmodum omnium verbi gratia. ibique Caſtr. C. de verb. ſign.* Ang. *in conſil. 281. colu. 2. in fin.* Socin. iun. *in conſi 39. num. 41. lib. 3.* Ex diuerſo, interpretationem eandẽ legis ac teſtatoris verba accipere, ex permultis Iaſ. docet *in l. 2. num. 7. C. de his quibus vt indignis.* Tradit idem Iaſ. *in l. teſtandi. circa princip. C. de teſtam.* Atque in verbis teſtamenti, improprie ea accipienda, ne contradictio interueniat, Paris. ſcribit *in conſi. 92. num. 28. lib. 2.* Naque dictio, *quicunque*, v-
48 niuerſalis mouet, quæ hæredem omnem, † vel extraneum in ſpecie etiam complectitur, quæ ad extraneos non competit. vt in feudo puta, quod pro ſe quiſpiam, & hæredibus ſuis quibuſcunque accipit: Bald. *in l. 1. q. 34. & q. 48. ff. de rerum diuiſ. in cap. 1. in princip. numer. 19. de prohi. alien. feudi per Fred.* & alia apud nos collecta *in reſpon. pro genero numer. 320.* Reſtrictionem enim ea verbis & mente ipſius teſtatoris dictio vniuerſalis admittit. *l. ſi chorus. §. 1. l. ſi mihi Mæuia. §. fi. l. quaſitum. §. 1. l. hæres meus. §. 1. ff. de lega. 3. l. generali. §. vxori. ibique Barto. ff. de vſufruct. lega. l. peculio. §. nemo cum quæreretur. ff. de auro & argen. lega.* Tradit. Gemenian. *in conſ. 14. nu. 6. & in conſ. 65. nu. 4.* Corn. *in conſ. 49. colu. 2. lib. 3.* Sedenim ad hæredes extraneos includendos dictio, *quicunque*, aſcripta non eſt. Verum vt hæredes agnatos, omnes in infinitum complecteremur, vti in quæſtio ſequen. demonſtrabimus. Imo enim quod ad hæredes extraneos attinet, excluſionem eorum verba perſpicue teſtatoris indicant. Quibus, alienatione facta, agnatus propinquior vocatur.

49 Secundo reſtrictionem verba † vniuerſalia non repudiant, quoties proprie ea aut vniuerſaliter intelligendo, inutilis actus fieret. *l. quod his verbis. in prin. ff. de lega. 3. l. hæredes mei. in vnic. ff. ad Trebel.* Sed enim inutilis alienandi prohibitio fieret, ſi hæredem ad bona ipſa extraneum recipimus.

50 Tertio reſtrictionem contrarietatis † cauendæ cauſa verba vniuerſalia ferunt. *l. inter omnes. ff. quis ord. cog. l. ſi. in ver. omnes effectus. iuncta gloſſ. Cod. de donat. cau. mor. §. 1. iuncta etiam glo. Inſti. de donat.* Rum. *in conſ. 3. nu. 7. in conſ. 98. eod. un. lib. 2.* & alia apud nos ſcripta *in d. reſpon. pro genero. num. 301. & trib. ſeq.* Contrarietatem plane, ſi hæredes extraneos dictio, *quicunque*, comprehendit, declaratam ante habemus. Sed & verba præciſa reſtringenda, ne contrarietas incidat, Iaſ. notat *in l. 3. §. in amittenda. num. 20. ff. de acq. poſſ.*

Quarto hoc ipſo, quod alienatione facta, agnatus proximior ex nomine, & armis teſtatoris inuitatur, familiæ tuendæ cauſa prohibitionem interpoſitam conſtat. Ita alienationis prohibendæ ratio à nitore gentis conſeruandæ pendet. Per rationem † plane quæ ſpecialis eſt, verba vniuerſalia reſtringi, 51 nouum non eſt. *l. cum pater. §. dulciſſimis ff. de leg. 2.* & alia apud nos collecta *in d. reſpon. pro genero n. 416. & in corollario d. reſp. in f. n. 32.* idque & in ratione tacita ſeruandum, d. reſponſo expreſſum eſt *num. 418.*

Quinto hæredum extraneorum expellendorum cauſa clauſulam adiectam † memoratam conſtat. Quocirca perquam 52 abſurda res fuerit, ad extraneos ipſos inuitandos verbum illud, *quicunq.*, prodeſſe, *ca. 2. de ordi. cog.* Anto. de Bur. *in cap. veniens. n. 16. in fi. ibiq. Abb. n. 26. poſt med. de praeſcrip. Abb. in conſ. 16. num. 4. lib. 2.* Ad quam ſententiam text. applicatur in *l. ſi quis ita hæres inſtituatur. ff. de hæred. inſtit.*

Sexto materia hic differens verſatur. Id eſt in quarta, longe alia hæredum extraneorum, atq; agnatorum conſtat. Eam ob rem † pro materia ipſa ſubiecta verba intelligi hæc oportet, 53 *& quicunq. alius meus hæres aut ſucceſſor. &c.* vt ad deſcendentes poſthumi, ſi editus eſſet, eo vero non nato, ad Calceranḋi liberos maſculos, & deinceps ad agnatos alios relatio fiat, vt enim materia ſubiecta poſtulat; ita interpretari verba decet. *l. etiam veniens. §. optandae ff. de petitio hæred. l. qui duo ff. de ſeruit. ruſti. præd. l. Proculus ff. de vſufru. l. ſi. ff. de vſufru. earum rerum quæ vſu conſu. l. Imperator. ff. de in dotem adiectio. l. ſi legatis ſeruis ff. de lega. 1. l. damni infecti quidam. §. Sabinus ff. de damn. inf. l. in conuentionalibus §. ſi ſecundum vnum ſenſum. ff. de verbo obligat. l. qui vinum arm. ff. de verb. ſignific. l. quoties idem ſermo. ibi. per Di. ff. de regul. iur. cap. cauſam quæ de reſcrip. ca. conſtitutus de religio. domi. cap. vt priuilegia de priuil. cap. cum de beneficio de præben. lib. 6. c. vnico. 77. diſtinct. 6. & c. nunquam. 1. q. 1. c. rogo 11. quæſtio. 3.* gloſſ. fi. *in cap. ſi Papa de priuil. lib. 6.* Quam ſingu. Geminia. ait *in conſ. 67. n. 1. in fi.* idque locum verba etiam † vulnerando habet. *l. ſeruo. in princip. ff. de le. 1. l. ſi ſepulchrum. 54 verſi. verum. ff. de vſur. l. inſulam. ff. de praeſcript. verbis. vbi ibiq. Abb. in ſecundo nota. de iudi. l. 2. rogo. gl. in l. non videntur data. ff. de reg. iur.* Alex. *in conſ. 86. col. 2. circa med. verſic. non obſtat verbum [illegible] lib. 1. in conſ. 129. n. 4. verſi. pro hoc etiam facit lib. 2.* Dec. *in conſ. 363. num. 4. & alibi ſæpe.* Conſequenter his dicendum, cum ad hæredes extraneos verba referri materia ſubiecta non patiatur, ad eos verba referenda, ad quos accommodari pro materia ipſa ſubiecta poſſunt. *l. Iulianus. cum gloſſ. ff. de hær. inſt. Iaſ. in l. diuortio. in prin. [illegible] in fi. ff. ſolut. mat.*

Circa ſecundam quæſtionem tertiæ quæſtionis principale, vtrum ad infinitum † hæredis appellatio producatur, ita vt de- 55 ſcendentes omnes poſthumi, ſi natus fuerat, Calcerandi, agnatos omnes teſtatoris complectatur. Ex his enucleata difficultas videtur, quæ in ſecunda quæſtione ſcripta ſunt nu. [illegible] in ſpecie controuerſa diximus, prohibitionem alienandi hæredi factam ad hæredes omnes in infinitum protẽdi. Idq; præter iam ſcripta, ratione fortiore tuendum cenſui. Ampliatione Bald. Saly. Alex. & Iaſ. admitti *in l. in annalib. per illum tex. C. de legat.* in quo text. expreſſum generaliter, & indefinite eſt, quod cui & hæredi eius annuum legatum relinquitur, ad hæredes omnes in infinitum ambulare. Ex qua generalitate [illegible] & alii colligunt, & in legato alimentorum locum textum illum eſſe. Idquia vbi pauperi legatum annuum fit, ad alimenta pertinet. Itaque cum generaliter tex. loquatur, ad eum † etiam [illegible] ca- 56 ſum poteſt, quo pauperi in alimenta datur. At enim [illegible] les nunc verſatur, quæ ad hæredes nequidem deſcendentes natura ſua ambulat. Bar. *in l. cum lex. §. ſi in omnes ff. de trans. [illegible] in l. Stichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. oblig.* Bald. *in l. ſi q. 6. C. de hæred. inſtit. & in auth. cui relictum. in fi. C. de indict. vidui. tollen.* Si ad hæredes in infinitum hæredis appellatio in ea etiam ſpecie trahitur, quæ ad hæredes ambulatoria ſponte ſua non eſt. Quid hac quæſtione controuerſa dicendum, in qua ad hæredes omnes in perpetuum ambulatoria bona ſunt.

Secundo fundamento non leui ſententia hæc adiuuatur. Namque ſi contracta aut coarctata hæredis ſignificatio per teſtatorem non fuerat, vt niſi ad eos non pertineat, qui nomen & arma eius geſtant. Dubitandum non eſt, quin ad hæredes omnes in infinitum iuxta extraneos atque ex familia trahatur.

CCCc Itaque

57 Itaq; cum niſi † circa extraneos ſignificationi heredis detogetum non ſit, incolumis quantum ad perpetuitatem manere vis eius debebit, vt ad agnatos omnes alienãdi ꝓhibitio trahatur, ad quos per manus bona peruenerint. Reſtringi quippe derogationem ad ea oportet, in quibus facta reperitur *l. alumnæ. § qui filius ff. de alim. lega. l. non ad ea ff. de condi. & demon. l. 4. § ſi ex conuentione. [illegible] l. pen. ibique Bald. C. per quas perſon. no. acqu. l. ſancimus. C. de te[illegible] l. præcipimus. in fi. C. de appell. § fi. ibique glo. in Auth. de [illegible] in fi. de electio. li. 6.* Et quod Bar. ſcribit *in conſ. 72. [illegible] in fi.* Tertio in ſpecie magis ex eo † opinio hæc cor[illegible]tur, quod dici in fundo alterato ſolet. Ad ea alteratione[illegible] reſtringendam, in quib. facta alteratio legitur. Quantum ad alia integram ſaluamq; feudi naturam remanere. *c. 1. de feudo non ſubiecto propter antiquitatem feudi c. 1. ibique Bal. per quos fiat inueſtit.* Iſernia *in c. 1. nu. 12. ex quibus cauſis feud. amittat.* Rom. *in conſ. 70. col. 1. poſt med.* Soc. *in l. Gallus. § etiam ſi parente. num. 6. in ſecunda concluſione ff. de lib. & poſth.* Dec. *in conſ. 185. n. [illegible] ver. Et hoc etiam probatur in conſ. 193. col. 3. verſ. ſecundo præmitto* Brun. *in conſ. 42. nu. 1.* Et alia apud Doct. quam plurima. Atq; in ſpecie heredum, quorum memoria habita in feudo ſit, Soc. ſcribit *in d. § etiam ſi parente nu. 6.* Quarto locum prædi-

59 cta habent, etiam † cum heredis mentio ſimpliciter, & in numero ſingulari, citra dictionem quam vniuerſalem ſit, vt heredes omnes ad infinitum arripiat. Bar. & alii *in d. l. Gallus. § etiam ſi parente nu. 7* & Saly & alii *in d. l. an amiſſib. C. de legat.* Quid probandum hic erit, dictione, *quicunq;*, adiecta, quam vniuerſalem, diſtributiuam, & inſolidum heredes ſingulos aſtringere non dubitarem *l. ad id & l. aut Deum ff. de iure fiſci.* Bar. & Imol *in l. hac articulo. ff. de hered. inſtit.* Bar. *in l. ſi pluribus in vltimis verbis ff. de leg. 1.* Imo. *in l. ſi ita ſit ſcriptum in princ. in fi.* Soc. [illegible] *in conſ. 18 nu. 2. & ſeq. lib. 3.* Itaq; tuti heredes, & ſucceſſores omnes in infinitum capiat, falſa ex toto vniuerſalis dictionis poteſtas fieret; quomodo enim hæres, aut ſucceſſor omnis, vel quicunq; prohibitus dicetur, ſi ad primos, alteros, tertios, & deinceps heredes diſpoſitio reſtringitur. An non falſum tunc erit, heredem prohibitum quemcũ-

60 que eſſe. Id n. † vniuerſali orationi intrinſecum, vt falſa in totum fiat, ſi ex tantulo falſa reperitur *l. ſi ſeruus § plurium ff. ſi quis cautio. l. ſi in aquæd. § verum ff. de rebus dub.* Oldra. *in conſ. 300. nu. 6.* Rurſus plenam atq; exuberantem diſponentis voluntatem vniuerſalia verba indicant, vt heredes omnes in infinitum contineantur. Dec. *in con. 127. col. 2. in prin. per tex. in l. 1. ff. de inſtit. act. [illegible] ſtram tuetur gl. in ver. [illegible] quo modo de probatio.* Vnde ſit, dantia hæredis appellatio heredes omnes [illegible] infinitũ apprehendit: quid probandum tunc erit, cum dictio adiecta vniuerſalis eſt: ſiqui-

61 dem † facilius non paulo, quam vniuerſalis, reſtringi indefinita ſolet *l. ſi cui lana in pr. ff. de lega. 3. [illegible] l. patrem [illegible] ff. de auro & argen. lega.* Idem ex tex. probatur *in l. heres meus § [illegible] § [illegible] fortaſſe. ff. de lega. 2.* G[illegible] *hoc vt [illegible] alterum de elect. lib. 6.* Dyn. *in rubr. de regul. iuris lib. 6. nu. 6.* Aret. *in l. [illegible] col. [illegible] vers. præterea hoc [illegible] ibi cumulat. [illegible] nos nu. 44. & ſeq verba ff. de legat. 1.* Et copioſe apud nos *in conſ. 294.* Conſequenter his dicendum, ad heredes omnes dictionem vniuerſalem porrigi, quicunq; dici aut excogitari poſſunt, ita vt excludi, aut excipi quiſquã nõ debeat *l. Iuli[illegible] ff. de leg. 1. l. fi. ff. de pecu. lega. l. ſeruitut. in pr. ff. de aur. & argen. lega. l. [illegible] C. manda. l. fi. C. ſine cenſu. vel reliq. l. cum verum C. de fidei. § 1. Inſti. de don.* verbo fere animaduerſo, quod per acto, exclusum quicquã non creditur. Quem tex. ita Curt. ſen. obſeruat *in conſ. 49. n. 43.* Et alia huiuſmodi apud nos *in conſ. 125. n. 3. in conſ. 209. nu. 6. in conſ. 227. n. 13. in conſ. 290. n. 4. in conſ. 298. n. [illegible] & n. 7.* latius *in d. conſ. 294.* Quib. in locis ad ſpeciem et odioſam pertinere hæc diximus, maxime *in d. conſ. 294. col. 3. & ſeq.* vbi in materia exemptionis, aut immunitatis l[illegible]quitur, ꝙ onetoſa tertio eſt. Quid in ꝓhibitione alienandi, ꝙ à libero teſtatoris arbitrio pendet. & tertii alicuius iura non lædit *l. 3. ff. de don. inſ[illegible].* Atq; in ſpecie, ad fu-

62 tura † verba vniuerſalia trahi, quotiens niſi diſponentis non intereſt, & incommodum tertii [illegible]let, vt ex tex. oſtenditur *in c. ex parte. nunc [illegible] quia circa de deci.* vbi ad bona futura exemptio à decimis porrigitur, quia niſi eximentis non intereſt. De quo apud nos *in d. l. 1. n. 21 ff. de leg. 1.* Sed n. tertii incommodũ in prohibitione alienandi non vertitur: quoniã in hereditate ſua conferenda legem, ꝙ velit, teſtator adſcribit. *§ diſponat. in Auth. de nup. l. 1. C. de ſacroſa. eccl. c. placuit. 13. q. 2.* Io. Hannibal *in rub. ff. ſolu. mat. n. 84.* Iam ſi inter viuo[illegible] ꝙ legem quiſq; vult, in re ſua tradenda præſcribit. *l. in traditionibus ff. de pactis. l. legem. C. eo tit. l. cum eſſet § ſi ff. de ſeruitu. ruſtic. præd. l. ob res. ff. de pactis dotal. l. 1. ff. de ſolut. l. quoties. C. de don. quæ ſub modo.* Quanto magis ius idem admittendũ ex voluntate vltima eſt? *d. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. d. § diſponat.* Atq; in voluntate vltima etiam id declaratur: *in l. Theopompus. ff. de dote præle. & in Auth. [illegible] C. de bonis mater.* Rurſus ſi in re [illegible] ex titulo oneroſo viuos tradenda, ꝙ quiſq; legem velit, apponit: quid in h[illegible]

63 ta † admittendum, in qua lucratiuus titulus vertitur [illegible]ſcendere procedit, vt not *in l. ſi emancipata. C. de iure [illegible]* Fulg. *in conſ. 54. item quod qualibet heredita. col. 1. ver. ſecundo [illegible]dem.* Alex. *in l. inter ſtipulantem. § ſi in fi. ff. de verb. obli.* Dec. *in l. [illegible] vel in 2. ff. de reg. iuris.* Ruin. *in conſ. 13. n. 25. lib. 2.* ſed & in l[illegible]gitima lum lucratiuum Doct. obſeruant, vbicunq; [illegible] lucri [illegible]bitratio habetur. Aret. *in conſ. 17. nu. 7.* per tex. *in l. [illegible]* Ibiq; gl. Idem ea Ang probatur *in l. Papinianus. § [illegible] inoff. teſta.* Alex. *in conſ. 111. n. 12. lib. 7.* Soc. *in conſ. [illegible] nu. [illegible] o. ver. in caſu lib. 3. in l. Marcellus. § idem Pomponius. circa fi.* [illegible] Iaſ. *in [illegible] præturæ n. 25. verſ. item ad fundamentum C. vnde [illegible] & [illegible] in [illegible] col. [illegible] lib. 2. in conſ. 131. col. [illegible] in fi. lib. 4.* Brunus *in tract. de mulieri. [illegible] q. [illegible] in fin.* Corn. *in conſ. 182. [illegible]* Galia. *in l. Centurio. nu. 130. in fi. ff. de vulga.* Ex p[illegible] p[illegible]pria in legitima filius non videtur, & quab. & qu[illegible] creditores attinet, creditor propter filios [illegible] h[illegible]betur etiam ære alieno detractu legitima æſtimatur. *[illegible]*

64 *quarta autem* fruſtra tamen in hereditate † aſcende[illegible] legitima occupamur, cum de tranſuerſalis hereditate, patrui videlicet, agatur: in qua lucrum merum intel[illegible] ambigitur *l. ſi hereditatem. ibi, hereditas interdum damnoſa eſt ff. [illegible] l. qui autem. in pri. ff. qua in [illegible] cred. l. Latter ſtipulãtem § ſi[illegible] in fi. ff. de ver. obl. l. ſi. ibiq; Ia[illegible] n. 8. C. de co[illegible] l. vnica. circa med. C. de impo. lucrat. deſcrip. lib. 10. § ſi vera expectat. ibiq; Ang. in Auth. de nuptiis. gl. in l. ſi infann. in §. gl. magna. C. de iure delib.* Neq; dixeris, oneroſu[illegible] Reo[illegible] ulum

65 eſſe, qui bona emit: quoniam † ex perſona emptoris ius m[illegible] bonorum non poteſt *l. 2. § ex his ff. de verb. oblig.* Et cum cau[illegible] ad emptorem bona tranſierunt, vt fideicommiſſi, aut ſubſtitutionis militaris conditione impleta, per ſubſtitutum bona vendicentur *l. ſi. § ſin autem ſub condit. C. com. de legat.* Ideo ꝙ ad prohibitionem alienandi interpretãdam attinet, perinde res æſtimatur, vt ſi apud ꝓhibitos bona eſſent. Abſurda quippe res fieret meliorẽ ſucceſſoris ſingularis, ꝙ authoris ei[illegible] cautam eſſe, vti ſcriptũ habemus *in conſ. 29. col. 1. & in tract. de antiq. temp. parte 1 a [illegible] 8.*

66 Inde fit, vt iure Galcerandi † per alienationẽ reſoluto, ius quoq; accipientis diſſoluatur. *l. ſin. § 1. ff. quem ſeruit. amitt. l. mortuo § fi ff. de peri. & commo. rei vend. l. ſi ex duob. § fi. ibiq; Bar. ff. de in diem addic. l. ſi quis domum § loca. l. lex vectigali. ff. de pignor. l. ſi res. ff. de pignor. l. ſi res. ff. quibus modis pignus vel hypo. ſol. l. pe[illegible]. § prædium. ff. de lega. 2. l. ſi finita. § ſi de vectigal. ff. de dã. infect. l. Statim. § Cornelio. ff. de iure fi. l. 1. C. ſi pignus pig. da. ſit. c. 1. § rurſus ibiq; Bal. quib. modis feu. amitt. c. 1. §. quod ergo ſi prælato. § e contrario & § ſi. de inueſti. de re aliena facta c. ſi in præla. rueris ſum.* Conſequenter his dicendũ, vt ex perſona Calcerandi venditoris iure emptoris expenſo, & animaduerſo, cũ ad nullius diſpendium prohibitio alienandi ſpectaret, & ex teſtatoris arbitrio res cuncta penderet, ad heredes omnes futuros in infinitũ, dictionem trahi vniuerſalẽ oporteat; vbi ſola heredes vox ad futuros non pertineret: qd dictum hic etiamus, vbi ſola atq; indefinita heredis appellatio heredes oẽs in infinitum complectitur. Vtriuſq;

67 igitur concurſum firmiorem † ad heredes omnes in infinitum comprehendendos fieri conuenit, et vbi ſatis per ſe vnũquodque alias non foret *l. ſin. aũt plures. § [illegible] ff. de aqua plu. ar. l. quoniam [illegible] ff. de ſumm.* Old. *in conſ. 140. in eccleſia. 1.* Bal. huc ſpectat *in l. ſi empti per aliũ tex. C. de ſal. a[illegible] adiecta leg.* liquidũ ex duob. inſtrumentis fieri, ꝙ liquidũ ex vno non eſſet. Sed propius huc accedit, ꝙ in natura verborũ dici ſolet, mutationẽ eorum adiuncta ratione induci. *l. ſi habitatio § 1. ff. de vſu & habit. l. ſed & ſi adiiciatur. ff. pro ſocio l. qui lantem. ff. de auro & arg.* Bar. *in l. ſi mater. § eandẽ n. 4. in fi. ff. de excep. rei iudi.* Suc. *in l. in conditionib. primum locum § ſi patronus in fi. ff. de cond. & dem.* Ial. *in l. 1. col. 9. n. 59. ff. de leg. 1.* Afflict. *in c. 1. § ſi. n. 29. de feudo guardiæ. in c. 1. n. 24. de contro. inter epi. & vaſal.* Mutanda [illegible] [illegible]n. & ampliãda heredis appellatio propter dictioné vniuerſalem adiunctam ad heredes omnes in infinitũ eſſet, vbi ſatis ad [illegible] ſola non valeret. Quanto igitur facilius agnoſcendum ad [illegible] m & nulla adiuncta ope, indefinita heredis appellatio id [illegible]

68 Quinto, verbi etiam, *ſucceſſor*, vigor † obſeruandus; ſiquidem ad ſucceſſores omnes in infinitum & id protenditur. *d. l. ſtendum. & d. l. heredis appellatione ff. de verbo ſignific. d. l. antiquitas. Cod. de vſufruct.* ita vocabulum geminum interuenit, quod vtrumque, & diſtributum ſeu per ſe, ad ſucceſſionem infinitam propriè ſpectat. Quid igitur in quæſtione hac

dubita-

dubitamus, geminatione hac perſpecta? Ex qua geminatione expreſſa, ac deliberata magis teſtatoris voluntas emicat, vt ad hæredes & ſucceſſores omnes in infinitũ cogitauerit *l. cum filio. ſi vnã tum maritum ... frequentiorem. de leg. 1 l. ſi ſolum. §. fin. ff. ad Trebell. ... appella. recep. l. ſi mulier. 2. C. ad Velleia. l. cum ... ne illaret ... & conſil. 11. capitu. & ſi Chriſtian. de ... C. ...quã ... de appellat* Et alia bis iſ nod. de quibus apud ... *conſil 10. num. 4.* Cumulatius in *conſ. 201. num 42. &* 69 *in reſpon pro genero, num ... 13.* ſed & expreſſionis † ſpecialis vicem geminatio ... obtinet. Namque vim mutus propriæ conceſſio geminata habet *l. 1. C. de pen. bon ſubla. lib. 10 ... §. & hoc vero ... in auth vt nullus iud.* Bal & poſteriores *in l. nec damnoſa. C. de preci. imper. offer.* Atqui menſionem ſpecialem motus proprius expoſtulat *c. ſi motu proprio de preben lib 6*

Ad quem modum ita in geminatione Socin. argumentatur *in l. cum ſilio num 31. in fin. v. v. vel dicas, quod licet. ff. de legat. 1.* Quocirca perinde res eſt, vt ſi expreſſum in ſpecie à teſtatore ſit, ne hæres aut ſucceſſor vllus in infinitum ... endi, alienandi, aut tranſportandi facultatem habeat: ſi ... expreſſione ſpeciali geminatio habetur; quid dicendum ... erit, vbi ... erunt geminationi adiectum vniuerſale eſt, *ne hæres aut ſucceſſor quicunque, &c.*

Sexto, vbi in obſcuro res eſſet, quæ perſpicua vndique facta 70 ex prædictis apparet, in re dubia † regulæ iuris hærendum, & ſecundum eam pronunciandum, cum exceptio aut fallentia contra eam aperta non oſtenditur. Bald *in l. ſi tutor in fi. C. de con. ſeruo manu & in c. 1. num. 1 circa fin. de alie. ondi. mu. c. an. ſect.* per tot *in l. qui reſtituere. ff. de rei vend.* Meminit Dec *in conſ. 142. num. 4. & in conſil. 97. eadem num* Iaſ. *in l. 2 num. 33. ff. ſi quis in ius voca. non ierit in l. poſt dotem. num. 62. ff. ſoluta. matri. in l cætera in 3. nota ff. de leg 1. & in authen. ſi qua mulier num. 54 C. de ſacr. ſan. eccl.* Bald. huc accedit *in l. 1. colum. 4. in prin. verſic. quid de deportato. C. de ſa. ſan. eccle. in 1. lectu.* Tenaciter ad regulam iuris hærendum, niſi ſi exceptio ſpecialis inueniatur, de quo Curt. ſen. meminit *in conſil. 10. num. 2. & in conſil. ſeq. num. 4.* Iaſ. *in l. 3. §. 1. num. 4. poſt med. ff. de cond. ob cau.* Et alibi ſæpe idem, & Rom. ſentit *in conſ. 123. num. 4* Cald *in conſil. 1 poſt prin. qui filii ſint legiti.* Et regulæ tanquam firmamento inhærendum, Bal. notat in *conſil. 327 prædic. circa fi lib 1.* Refert Iaſ. in *l. a diuo Pio in prin. num. 7 in fi. ff. de re iud.* Idem Caſtren. ſcribit *in conſ. 109 dubia in ...* 71 *bu quæritur. num. 2. lib. 1.* Cuma. huic † accedit *in conſ. 178. Theſ. extra ... colum. 2. in prin.* fauorabiles iuris regulas eſſe, atque ideo ampliandas, per text. *in l. tribunus. §. fi. ff. de mil. teſta.* Idem Dec. ait *in c. ... col 37 in fi ver. confirmatur hoc ex eo de præb. ... per glo. in c. ſtatuimus. in ver numerandum ff. de præben. lib. 6.* Et alia apud eum relata. Regulam plane iuris a ctori ſuffragari palam eſt, quandoquidem he- 72 redis † & ſucceſſoris vocabulum, & vnumquodq; per ſe, ad heredes & ſucceſſores omnes in infinitum trahitur. *leg. 1. & 3. ff. de petit. heredit. leg. Hæredis appellatio. leg. ſecundum. & l. hæredis appellatione. ff. de verb ſignificat. l. antiquitas. ibique Odofre. in ſecundo nota & Do. Baldus C. ... ſin. C. de hæred. inſtit. l in ambiguis. C. de legat.* Bart. & alii *in d. leg Gallus. §. ... etiam ſi parente. num. 7.* Ange. *in d. conſ. 306. clariſſime frater.* Atque in ſpecie prohibitionis alienandi hæredi factæ teſtatum id ſuperius habemus, *num. 25.*

Apparet ex his ſententiam in quæſtione hac tertia, quæ ſubdiuiſa eſt in quæſtiones duas, textibus, rationibus & Doct. teſtimoniis ex ipſis inuictis atq; irrefragabilib. confirmari. Inde conſequentiæ deſcendunt vna atque altera. Prior: ad hæredes & ſucceſſores omnes, qui ex gente Arytia eſſent, alienãdi prohibitionem pertinere. Altera conſequentia, quæ à priore neceſſario proficiſcitur: Conſanguineos omnes teſtatoris, qui nomine eius & armis inſigniti eſſent, ad bona ipſa in perpetuũ & ipſos neceſſario vocatos. Etenim cum eo caſu vocentur, quo facta alienatio erit, & hæredes omnes ad infinitum alienandi prohibitio ſpectat, non poteſt & ad infinitum conſanguineorum vocatio non protendi.

Quomodo enim effectum alias in infinitum habitura prohibitio erit, ſi infinita vocatio eorum non fit, ad quos alienata 73 bona perueniant? An non inepta † prohibitio arguitur, ſi perſonæ non interueniant, gratia quarum facta prohibitio intelligitur; *d. l. filiusfamilias. §. diui.* ibique glo. *in ver. effectu.* Cuma. *in ... nu. 4 circa med. verſ. & pro Bar. eſt caſus* Alexand. *poſt prin.* Opſonius *num. 13. l. 3. §. ſi quis ita ff. de admini legat. l. vnica C. de his quæ pœnæ nomi. §. fin. inſtit. de legat.* Bartolus *in l. paterfamilias. ff. de hæred. inſtit. in l. vxorem. §. hæres ff. de leg. 3. in l quoties. 1. ibique Bald. nu. 9. C. de fideicom.* Ang. *in conſil. ... 8. teſtator num. 5* Rom. *in conſil. 457 in princip.* Capra *in conſil. 163. num 7.* Alexand. *in conſil. 57 poſt princip. lib. 2.* Et hoc genus non pauca: & quamuis † perſonæ ſubintelligi tacite poſſint; 74 attamen expreſſione à teſtatore facta, locum ſubauditio non habet *l. continuus. §. cum ita. ff. de verb obligat.* & alia apud nos accumulata *in reſponſo pro genero, nu. 282.* & copioſe *in condimento reſponſi ipſius, num 40.* Eodem pertinent, quæ ſcripta ſuperius habemus *num. 23.* Itaque cum deſignatio facta perſonæ ſit, ad quam alienata bona redeant, ſicut infinita alienandi prohibitio eſt; ita infinitam eſſe vocationem eorum oportet, qui ad bona alienata veniunt. Quo fit, vt mirari ſatis nequeam, in ſententiam hanc tam veriſſimam & vulgatiſſimam rei patronos obmurmurare non puduiſſe.

Ad quæſtionem quartam aggrediendum, quæ inter præcipuas controuerſiæ totius meæ mihi: quæ in quæſtiones duas ſubdiuiditur, vna, verum per ſubſtitutionem directam, an per obliquam aut fideicommiſſariã intelligi vocatio debeat. Rurſus prior ſubdiuiſionis quæſtio ex quæſtione duplici conſiſtit, hoc eſt, ad vulgarem, an militarem directa pertineat. Altera diuiſionis quæſtio, quæ in ſubſtitutione fideicommiſſaria verſatur, in quæſtiones etiam ſubdiuiditur vnam atq; alterã. Prior, vtrum per vulgarem fideicommiſſaria intelligatur, quatenus & † in fideicommiſſis intelligi vulgaris poteſt *l. vt hæredibus. ff. de lega. 2. l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cad. tollen.* Altera an per fideicommiſſum ſucceſſiuum, & perpetuum. 75

In quæſtione hac articulus vnus præiudicialis ante omnino excutiendus, qui ex motiuo Illuſtris Domini Ioannis Bardaxi iudicis curiæ iuſtitiæ Aragonum, deſcendit. In quo motiuo ex coniecturis ſubſtitutionem directam non induci, verum expreſſim eam faciendam, ait. Et licet † nihil in motiuis de more 76 allegetur, Roma. hæc opinio fuit *in l. ſi cum dotem in princip. ff ſolut. matr.* Caſtren. *in l. vel ſingulis ff. de vulg. in l. Titia Seio, §. Seia libertis. num. 2. ff de leg 2. in l. penul. numer. 3. C. de impuber & in conſil. 271. quamquam multa colum. 2. in princ lib. 2.* Socin. *in l. cum auus. col. antepen. in fin. verſic. Ad ſextam, & vltimam. ff. de cond. & demon. & in conſil 140. num. 1. lib. 1.* vbi ll. quatuor in ſententiam hanc edit. In eadem opinione Dec. inuenitur *in conſil. 221. col 2. poſt med. in conſ. 378. num. 6. verſ. quinto ad confirmationem.* Iaſon *in conſil. 33. lib. 1.* Ruin. *in conſil. 90. num. 5. in conſil. 156. nu 3. verſi. quamuis ergo ex tacita. lib. 2* Rimina. *in conſil. 119. num. 12. lib. 1.* Ripa *in l. 1. num. 83. & in l. Centurio. num. 35. ff. de vulg.* Socin. iun. *in conſil. 102. num. 17. & in conſil. ſeq. n. 11. lib. 1.* Suares *allega. 2. nu 5 & ſeq.* A quo ea Doct. ante relatis vocatis quiſquam non eſt.

Doctorum tot teſtimonia cui non iudici, vel alioquin grauiſſimæ opinionis huius fidem facerent? Quibus tamen poſthabitis, ſententiam diuerſam meliorem, veriorem, atq; æquiorem exiſtimo; Solas coniecturas ad ſubſtitutionem † directam 77 patiendam recipi, atq; item confirmatur *in l. iam hoc iure ff. de vul.* qui text. induci bifariam poteſt. Primum cum ad pupillarem ex mente teſtatoris reciproca trahitur, quæ perſonis ætate diſpari facta eſt. Ita ex coniectura voluntatis pupillaris naſcitur. Et ſi dixeris directam in genere per reciprocam factam, quæ directa eſt; Reſpondetur, ſatis eſſe, niſi ad vulgarem natura ſua reciprocam non trahi, quæ perſonis imparis ætatis ſit, vt ibi in vulgarem tantummodo caſum. Vnde ſatis eſt, propter coniecturam voluntatis, tacite pupillarem induci. Secundo text. is in ſententiam hanc inducitur, cum ſub vulgari expreſſa pupillaris tacita, vicecque contraria, ſub pupillari expreſſa vulgaris tacita connectur, quod niſi ex veriſimili teſtatoris mente non fit; qui ſi interrogatus de tacita fuerat, veriſimiliter ad eam etiam annuiſſet, vt ibi apud Doct. declaratur. Textus etiam ad ſententiam hanc accedit *in l. ex facto. eod. tit ff. de vulgar.* vbi circa exemplatem interpretandam & infirmandam veriſimilis teſtatoris mens ſpectatur. Eodem text. pertinet *in l. quidam teſtamenta. eod. titu.* Quem text. vna ſimul cum *d. l. iam hoc iure.* pro ſententia hac Alex. affert *in l. poteſt. colum. 2. in princip. eod. titul.* Sententiæ huic Dec. aſſentitor ſecum non conſtans, *in d. l. penul. in quarta nota. Cod. de impuber.* vbi text. alleg *in d. l. ex facto.* In eadem ſententia eſſe in *d. l. pen.* Alexand. videtur *num. ..* cum reſponſione Caſtr. relata, aliam ipſe ſubiicit, quam meliorem aſſerit ibi; vel melius dic, quod *in d. §. Seia.* Ita facta ibi Caſtren. reſponſionem non facere, haud obſcure Alexand. indicat. In ſententia hac affirmatiua Bald. & Imol. leguntur *in d. l. Titia Seio. §. Seia libertis. ff. de leg. 2.* Aretin. *in d. l. poteſt. colum. fin.* Ibique Iaſ. *numer. 8. & ſeq. ff. de vulg.* qui Barto. ibi id ſententiam facit, & expendit. Idem Iaſoni placet *in conſil. 42. colum. penult. poſt med. lib. 1.* vbi text. vocat *in d. l. iam hoc iure. & in d. l. quidam*

 teſtamenta.

teſtamento, tametſi ineptum ad ſententiam hanc text. *d. l. quidam teſtamento. in d. l. poteſt.* [illegible] aſſerat. Ita & ſui diſſimilis [illegible] apparet. Sententiæ huius affirmatiuæ Socin. etiam eſt, ſecum & ipſe diſſidens, *in l. hered. inſtit. §. cum ita* [illegible] *inſin. verſic. & adde, quod* [illegible] [illegible] Rimin. & ipſe mutatus *in conſil. 253. numer. 20* [illegible] Ob [illegible] talem, tantæ leuitatis Doctores noſtros reos inuenio, vt [illegible] modo aſſerunt, poſtea improbent.

78 In [illegible] hac [illegible] placanda, diſtinctione Socin. vtitur *ind.* [illegible] *§.* [illegible] *8. verſic. ſed in contrarium argum.* per co[illegible] quid eſt in directa non quandoque [illegible] *ind.* [illegible] tamen, quam in fideicommiſſis. Eadem diſtinctio apud Socin. [illegible] *num. 24. in* [illegible] *verſ. in contrarium adducebam.* Diſtinctio hæc Socin. obſcuriorem ſine dubio rem facit. Siquidem explicatum ab [illegible] neſt, quibus caſibus coniecturis locus in directa ſit. Ita ex obſcuro obſcurum. Similiterque factum a Socin. eſt, vt [illegible] per coniecturas [illegible] directam non induci [illegible] ex ceptione regu[illegible] limitatur, exceptio [illegible] non ſit facta, cuius generis ea ſit, & quando locum habe[illegible].

79 Diſtinct[illegible] altercationem † hanc [illegible] dam Socin. Iunior cenſuit, *in d. conſil. 103. numer. 12.* [illegible] per [illegible] putat, vtrum ſubſtitutio aliqua direct. a [illegible] & de ea ex coniecturis induce[illegible] recipiatur. Q[illegible] veriorem Caſtr[illegible] & eſſe claram [illegible] opinionem arbitratur, ne coniecturæ ad ſubſtitutionem directam inducendam ſufficiant. At facta quidem directa ſit, verum in eo quæritur, an ſub ea comprehendi alia poſſit.

Et hoc caſu locum opinioni diuerſæ eſſe. Et ad hunc caſum textum pertinere *in d. l. cum hoc iure.* vbi cum ſemel facta ſubſtitutio vna directa eſt vulgaris, aut pupillaris, tacitam alteram ſub [illegible] complectitur.

Diſtinctio hæc Socin. iun. ad contentionem Doct. componendam inepta apparet: neque diſtinctionis [illegible] ad eam competit: quoniam ad ſpeciem *d. l. cum hoc iure.* cum facta vulgaris aut pupillaris eſt, diſſenſio Doctor. non ſpectat. Neque id Doct. q[illegible] inficiatur. In eo certamen omne Doct. verſatur, [illegible] omnino directa non eſt, verum naſci ex coniecturis poſſit. Vnde pugnam hanc Doct. Socin. iun. diſtinctio [illegible] verum in odio ſuore inquit. Et vt ſemel dicam, nihil aliud, quam Caſtr. op[illegible] adiuuat.

Secundo, diſtinctionis [illegible] gladio Socin. iun. referitur, a fortiori argumentando, & a fortiori text. *in d. l. cum hoc iure.* adue. ſus

80 eum ad [illegible] hunc inducendo. Vnde voluntas † tacita ſine dubio habetur, quæ ex teſtamenti verbis immediate deſumitur, quam quæ mediate, hoc eſt, per [illegible] licet veriſimilitudine mediante; quod idem in caſu omiſſo & tacito veriſimiliter facturus teſtator fuerat. Idque in pupillari tacita demonſtratur, quæ ex voluntate teſtatoris tacita [illegible] decerpitur. Hæc enim ad matrem excludendam [illegible] Bar. & alii *in l. in principio. num. 38. in l. centurio. num. 6.* [illegible] expreſſius *num.* [illegible] *ff. de vulga.* Caſu [illegible] tacita eſt, quæ ſub vulgari expreſſa latet. Hæc enim [illegible] immediate deduci teſtatoris nequit, quæ contra [illegible] pupill[illegible] ſunt, vtpote quæ aſſimate concipitur, & neg[illegible] vulgari. habet. Proinde contra naturam verborum vul[illegible] interpretatione legis deſcendit: licet interpretatio [illegible] veriſimili teſtatoris mente nitatur: quod ſi de tacita ipſa [illegible] rogatus fuiſſet, aut ad eam cogitaſſet, idem in ea facturus veriſimiliter fuerat. Cæterum quia ex verbis teſtatoris immediate non colligitur; atque ideo debiliorem eam lex cognouit: ad matris perniciem trahendam eam non cenſuit *l. fin. Cod. de inſtit. & ſu*[illegible] Itaque ſi tam [illegible] pupillaris tacita habetur, quæ a mente teſtatoris [illegible] coniecturis mox deſcendit: cur ad directam tacitam indu[illegible] dam valituræ coniecturæ non erunt? Quandoquidem & ex mente tacita & ipſa tem[illegible] directa [illegible] tacitam lex introduxit. Quod [illegible] argumentum videmt contra Caſtren. & C[illegible] eius obiectum [illegible] ex quo Socini iunioris lectio penitus euertitur. Vt [illegible] maiorem [illegible] directo igitur Al[illegible] *in conſi.* [illegible] *non obſtat etiam ad dictum verbum* [illegible] Socin. *in d. l. cum* [illegible] *colum. 39. in fi. verſi. Et proſtat op*[illegible]

Apparet ex his, quam no[illegible] de controuerſia ha[illegible] Doctoribus conſ[illegible] ſententia manſerunt. Sed enim

meliorem, veriorem, æquio[illegible] exiſtimo, ex coniecturis [illegible] vt explicatum habemus, ex text. [illegible] *tur in d. l. cum hoc iure.* vbi ex vol[illegible] & mediata eſt, colligitur [illegible] lege [illegible] Longe facilius tantundem prob[illegible] diata ent, quæ ex coniecturis [illegible]

Secundo, [illegible] B[illegible] ſententia hæc adiuuatur *in conſil.* [illegible] *Qu*[illegible] *colum. ver. quarta ratio. lib. 3.* vbi ex con[illegible] interpretatur, cum de bonis, [illegible] omnib[illegible] eſt [illegible] authoritate propria bona accipien[illegible] datur. Q[illegible] men coniecturas prementes non [illegible] prohibeat, in fideicommiſſo vniuerſali eas competere. Treb[illegible] ipſo prohibendo, quod bona omnia [illegible] Bar. & a[illegible] *in d. l. Centurio. num. 27.* Æque nihil impedit, quo minus licentia legatario fiat authoritate propria bona capiendi, [illegible] habetur *in l. non eſt dubium C. de legat.*

81 Tertio, textibus non paucis opinio Caſtren. nega[illegible] refellitur; qu[illegible] † e[illegible] eſt, directam [illegible] ſubſtitutionem diiudicandam, vt *in d. l. cum hoc iure.* [illegible] tummodo caſum *l. ex teſtamento.* [illegible] *heredit. inſtit. cap. 1. in ratione ibi expreſſa, de teſta.* [illegible] & Doct. teſtimonia [illegible] & prob[illegible] hæc confirmatur, vt apud Gloſſ. Bal. & Cum[illegible] *de vulgar.* Bald. *in d. l. precibus. num. 40. C. ad* [illegible] *31.* [illegible] *lib. 2.* Sigrorol. *in conſil.* [illegible] *7. numer. 26. in fin.* Cum [illegible] *in conſi. 1. colum.* [illegible] *in d. l.* Lantian *in d. l. Centurio. num. 17.* [illegible] *in dubio.* atque Al[illegible] xand. *num. 74.* [illegible] *num. 49. verſicu. Adde certo.* R[illegible] *a colum. 2. poſt* [illegible] *verſic.* [illegible] *vero, quare poſt pubertatem. num. 32.* [illegible] *in conſil. 12.* [illegible] *6.* [illegible] *lib. 1.* Corn. *in conſil. 141.* [illegible] *conſ. 107. num. 1.* [illegible] directa in dubio ſubſtitutio iudicetur, non poſſunt coniecturæ ad eam inducendam non valere: quoniam ſi locum in ea coniecturæ non habent, at expreſſionem deſiderat; directa nunquam in dubio iudicabitur.

82 Siquidem expreſſione eius facta, ſilere † coniecturas oportet. *l. quoties. §. ſi duo. ff. de hered. inſtit. d. l. cum hoc iure §. fin.* Ibique Bartol. *l.* [illegible] *ff. de vulg.* [illegible] *teſtam. l. non aliter. d. ille aut ille. §. cum in verbis ff. de legat. 3.* Et alia apud nos aſcripta *in reſponſ. pro Genero, numer. 282.* vberius *in* [illegible] *Reſponſ. numero 40.*

83 Quarto, ratione fortiore opinio † hæc confirmatur, quod inſtitutio etiam ex coniecturis admittitur. *l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & poſthum. l. 3. C. de teſtam.* [illegible] *C. de poſthu. hered. inſtit.* [illegible] *ff. de vulg.* Quanto facilius tantundem probandum & [illegible] Quanto mirari ſatis nequeo, quomodo ratione hac impelli [illegible] Bardaxi potuerit. Namque etiã ſi verior opinio [illegible] coniecturas ad ſubſtitutionem directam inducendam non eſſe, locum tamen ea in ſpecie controuerſi [illegible] non magis poteſt. Quia coniecturas hic non deſideramus, quatenus verbis directis expreſſim [illegible] ſub[illegible] ibi: *& a quol* [illegible] *heredem vniuerſal.* [illegible] *a vno de* [illegible] [illegible] *& a* [illegible] *vniuer*[illegible] [illegible] *dubio* [illegible] *de A*[illegible] [illegible] eſſe, [illegible] eſt. [illegible] *heres*

84 [illegible] habemus [illegible] eſt [illegible] ex [illegible] de[illegible] [illegible] *l. quare haec* [illegible] Bartol. *in d. l. Centurio. num.* [illegible] *conſil. 24.* [illegible] *num. 1. in fin.* Bald. *in co* [illegible] *lib. 3.* [illegible] *colum. 5. in fin.* [illegible] que directum eſſe *ac* [illegible] Bald. [illegible] *verba in,* [illegible] *poſt prim. lib. 1. & in conſi. 272.* [illegible] *num. 2. lib. 2.* vbi ita Bart. conſultum aſſerit. [illegible] verbum, [illegible] Corn. *in conſil. 22. colum.* [illegible] *reſponſio. lib. 3.* Verbis igitur dire[illegible] [illegible] ſtitutione facta, quomodo [illegible] Bardaxi potuerit, [illegible] [illegible] dubia in [illegible] [illegible] verum dep[illegible]

85 [illegible] ſubſti[illegible] [illegible] *ff. de* [illegible] *in pupillari. ff. de vulg. §. maſculo. Inſtit. de pupil.* [illegible] vocat po[illegible] in regno

in regno Aragonum poteſt, in quo moribus receptū dicimus,
vt iure militari ſubſtituere nobilib. nedum Heroibus, & Baro-
nibus liceat. In quibus teſtatorem fuiſſe certum eſt.

Hiſce itaque in articulo hoc præiudiciali explicatis, id eſt, & vo-
luntatem & poteſtatem directo ſubſtituēdi interueniſſe, cum
86 iure alio nisi militari, † & priuilegiario ſubſtitutio conſiſtere
directa non potuerit, quæ verbis facta directis legitur: dicen-
dum eſt, ad ſubſtitutionem militarem relationem faciendā, &
ad eam teſtatorem cogitaſſe. Iure quippe priuilegiario acta res
creditur, vbicunq; iure communi effectum in ſignificatu eo-
rum habere verba non poſſunt. Alex. *in d. l. Centurio n. 34.* Ibiq;
Galiau. *num.* 145. Caſt. *in l. ex imperfecto in fi. C. de teſta. & in conſ.* 414. *in
facto præſenti. col. 3. circa med. lib. 1.* Alex. *in d. l. quamquam. C. de teſt. mili.*
Dec. in conſ. 11 col. pen. poſt med. iure vero priuilegiario teſtari in ani-
mo fuiſſe, verbis ipſis directis oſtenditur, vt infra *n. 119. & ſeq.*

87 Effectus plane, vtrum iure directo † & militari, an ex fidei-
commiſſo ſubſtitutio valeat, exiguus non eſt. & quidem diſcri-
mina inter directam & fideicommiſſariam complura Ripa e-
narrat *in d. l. Centurio n. 58.* vſq; ad *n. 60.* De qua re etiā apud Caſt.
in d. l. precibus n. 19. Cæterum ad ſpeciem hāc controuerſam pro-
prius attinere effectus videtur, quod ſi iure militari conſiſtere
ſubſtitutionem hanc dicimus; argumentum illud partis, quo
omnium maxime nititur, quod conceptus actor non erat, cum
ſubſtitutionis conditio euenit, refelli per militarem videtur,
88 per quam † ad tempus ſubſtitui quis poteſt; ita vt eo excurſo,
& nomē ipſum, nedum effectus hæredis deſinat, & iura omnia
directa ad ſubſtitutum ambulent. *l. ſuſtineri. §. pen. l. miles ita. in
prin. ff. de mili. teſta. l. certi iuris. C. eod. tit.* Caſtr. *in d. l. precibus num. 19 in fin.*
Soc. *in d. l. centurio num. 29. in princip.* Iulian. *nu. 11. & num.* 182. Et di-
ctum ſuperius etiam eſt *num. 36.* ſecundum hoc, quod dici ſo-
let, qui ſemel hæres extitit, hæredem eſſe amplius non deſine-
re. *l. ſi ſine. §. ſed quod Papinianus ff. de minor. l. ex qua ſoluenda. ff. de hære. in-
ſti.* ad milites teſtamentum non pertinet. Etenim etſi ſemel Ga-
ſpar Arynius admiſſus velnatus & proximior fuerit, cum ſubſti-
tutionis caſu per contrauentionē Calcerandi, & patruorum e-
uenit & deinde Gaſparis admiſſi liberi fuerint, vt in conſ. pa-
tris dicitur *num. 61. & pluribus ſeq.* attamen quia vocatio facta pro-
ximiorum eſt, ſtatim, quam Dominus Franciſcus Arynius a-
ctor, & proximior eſt, locus ei factus videtur: ſiquidem hæredis
nomen & effectus interitum per militarem in his accepit, ad
quos bona perueniſſent, aut peruenire poterant, ſi acceptata
ab his ſubſtitutio, & ab occupatoribus vendicata, & erepta bo-
na fuiſſent. Longe igitur facilius acceptatione vlla non interce-
ta & bonis apud Gaſparem, & deſcendentes eius nunquam
conſtitutis, ad bona ipſa imitari Dominum Franciſcum acto-
rem non conuenit; quatenus controuerſiæ quicquam à proxi-
mioribus nō patitur, id eſt, qui ante proximiores eſſent, quam
conceptus & editus D. Actor fuerat: argum. *l. patre furioſo ff. de his,
89 qui ſunt ſui, vel alie. iuris.* Neque de iure comm. excipiendi † facul-
tas Reo eſt, cum Actoris intentionem iure ipſo teriuorum ius
non elidat, at acceptatio ſit opus. *l. loci corpus. § competit ff. ſi ſerui.
vendi. l. 1. & 2. ff. ſi ager vectigal. l. 1. § ſi cum l. eoq ff. ſi poſſid. l. 2.* Ibiq; Bart.
*ff. de excep. rei iud. l. cum ſeruum C. de ſeruis fugi. l. ſi quis emptionis. §. ſed hæc
ſuper illu. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann.*
90 Acceptationem plane neceſſariam, † etiam ſi fideicommiſ-
ſarias admittamus, vt perfecta acquiſitio fiat, declaratum in ſu-
perioribus eſt. *num. 3. & num. 33. in fi.* Atque præter ibi aſcripta,
efficacius id & validius corroboratur: fideicommiſſum hic, nō
ſubſtitutione verſari, fac; dominium eius iure ipſo, & citra re-
ſtitutionis adminiculum ad fideicommiſſariū ambulare, fin-
ge; acceptatio tamen eius ita deſideratur, vt non ante acqui-
ſitio eius fiat, quam acceptatum id ſit. *l. 1. §. ſed & quoties. ibique So-
cin. in ſecundo nota poſt Caſtr. ibi. & l. cogi. §. Mæcianus. ff. ad Trebellia.* Me-
minit Nigr. *in repet. l. num. 55 ſub col. 4 in fin. verſ. aduerte tamen ff. de
lega. 1.* Quid hic in directa & militari dicendum; in qua ſubſti-
tuti aditionem deſiderari, declaratum ſuperius eſt *nu. 39.* Idque
& ſenſu ipſo communi docetur. Etenim, ſi hæredis nomen &
91 vigor per militarem intercidit; quomodo hæres † ex ea, adi-
tione nulla, ſen citra aditionem, ſubſtitutus etiā cum hæres in-
telligi antea quiſpiam nequeat, quam adita hæreditas ſit. *l. 3. §.
ſi quis ita. ibique Bal. Imola & Caſtren. ff. de hæred. inſtit. l. ſi in diem in prin.
ff. de condi. & demon. l. 3. § ſi quis hæredi. ff. de ſtatu lib.* Quod receptum
etiam ſolet, cum non niſi enunciatiue mentio de hærede ſit.
Bart. *in l. gerit. nu. 1. ff. de acq. hæredit.* Alex. *in conſ. 1. nu. 9. verſ. pro hoc
fuit. lib. 1.* Ruin. *in conſil. 29. num. 8. lib. 1.* Bauer. *in l. cum filio. num. 91 ff.
de legat. 1.* Sed quorſum attinet in acceptandi neceſſitate labo-
rare: quandoquidem expreſſim acceptandi neceſſitas iniun-
cta à teſtatore legitur.

Si dixeris, expreſſum id † eſſe, quod tacite ineſſet, cum ac- 92
ceptationi obſtricti proximiores eſſent: atque ideo momenti
nullius acceptationis expreſſionem videri *l. 3. ff. de lega. 1. l. 3. C. de
fideiuſſor.* vnde ſimplicitati datur, id loqui, quod tacite con-
tinetur. Bald. *in l. 1. C. de edil. actio.* Socin. *in l. 1. in quinto nota verſ. hanc
tamen communem. ff. de vulga.* Reſpondetur: locum argumento
non eſſe, vbicunque ob aliam cauſam expreſſio fit, quam taci-
te contineretur Bart. & alii *in d. l. 3. num. 3 & num. 9. ff. de lega. 1.* Sed
enim aliter expreſſio facta, atque ineſſet, hoc eſt, ſub onere il-
lo, nomen & arma teſtatoris geſtandi, ita tacite in gratiam pro-
ximiorum acceptatio ineſſet. Expreſſio plane ad vtilitatem te-
ſtatoris ſpectat.

Secundo effectum non breuem parere expreſſio hæc poteſt,
vt ſtatim caſu ſubſtitutionis cedente, ius eius acceptari debeat,
vbi alias terminus vel longiſſimus adeundi competeret; ne in-
eptum aut illuſorium acceptandi onus fiat. *l. 3. § 1. ibi; non fruſtra.
ff. de iureiurand. l. ſi quando. ff. de legat. 1.* alia apud nos accumulata in
conſil. 297. *numer.* 4. vberius *in reſponſo pro genero, n. 312.* latius *n.* 340.
& ſequentium agmine.

Tertio ocioſa videri expreſſio hæc non poteſt, per quam te-
ſtatoris voluntas vehemens declaratur, ne apud extraneos bo-
na alienata manerent; verum illico acceptatione ſecuta, vendi-
catio eorum fieret. Domini. *in capit. 1. in verſic. & filio. de ſumma tri-
nit. & fide cathol. lib. 6.* Decius *in l. 1. nu. 1. ff. ſi cert. peta. in ſecunda lect.* Al-
ba *in conſ. 27. n. 13.*

Conſequenter his dicendum, vt acceptatione vlla à Gaſpa-
re & deſcendentibus eius non facta, fruſtra graduum multi-
plicationem ad actorem ſubmouendum in conſilio prædicto
Rei patronus obiecerit, *num 61. & ſequen.* Quomodo enim gra-
dum faciunt, qui non ſucceſſerunt, neque hæreditatem agno-
uerunt? Imo † enim pro eo res, quoad rem controuerſam, ha- 93
benda, vt ſi inter homines Gaſpar cum liberis nunquam fuiſ-
ſent, poſtquam ad ſucceſſionem peruenire curæ eis non fuit.
*l. 1. §. ſi. ff. de bono. poſſ. ff. contra tab. l. 1. §. ſi pater. ff. de coniungen. cum eman-
cip. lib. eius. l. 2 in princ. l. ſi necem. § ſi deportatus. ff. de bonis liber. l. 1. §. ſi ne-
mo. l. 2. §. ſed ſi ſint ſui ff. ad Tertullia. l. vnica. §. penult. cum autem eſt, enim
autem. C. de cadu. tollen. §. ſed noſtra. Inſtitu. de ſucceſſ. liber.* Tradit Barto-
lus *in l. pater plures num. 20. q. 3. ff. de inoffic. teſta. in d. l. centurio. num. 8. in
prin. ff. de vulg.* Ias. *in l. quoniam colum. 3. in fin. verſic. ſecundo, & ſubtiliua.
C. de hæred. inſt.* Ruin. *in conſil. 40 colu. 1. in fin. & in conſil. 70 numer. 7.
circ. fin. lib. 1.* Pro qua ſententia Doct. & alios Soc. iun. enumerat *in
conſ. 43. nu. 2. lib. 3.*

Inde ſponte ſua argu. partis diluitur, quod in iure Gaſparis
& liberorum eius potentiori conſtituit. quoniam, vt nullo ve-
ritatis præiudicio id demus, ad rem maius hoc robur iuris non
attribuet, poſtquam agnitio eius non demonſtratur, nec de-
monſtrari poteſt. Idq; ex Soc. declaratur *in d. l. centurio. num. 16. in
fin. verſic. ſed tu pro defenſione Barto.* vbi cum ratione iuris potentio-
ris ab alio alius repellitur, ſatis non eſt, eum extare, qui potius
ius habet, niſi ſuccedat. Diuerſum eſt, ſi ob id ſolummodo quis
excluditur, quod poſitus alius in conditione eſt. Ibi enim ſatis
habetur, eum extare, licet non ſuccedat. Meminit Ruin. *in con-
ſil. 93. num. 11. verſic. vel ſecundo dic. poteſt. lib. 3.* Quorſum igitur labo-
ris & negocii tantum, Patronus partis ſuſcipit, vt potentius Ga-
ſparis, & deſcendentium ab eo ius demonſtret? quatenus ac-
ceptatio eius prorſus non oſtenditur, neque oſtendi poteſt.

Conſequentia altera ex acceptandi neceſſitate atque omiſ-
ſione deſcendit: Fruſtra tranſmiſſionis iura in conſilio memo-
rato opponi, *num. 61. circa fi. verſ. & ſic quicqu. d.* namque cum ſta-
tim acceptandum ius foret, & † factum id non ſit, repudia- 94
tum intelligitur; ſiquidem nihil intereſt temporis lapſu, an re-
pudiatione quis excludatur, iure enim ſuo cedere creditur, à
quo proſecutus eius intra tempus non ſit. *l. 2. §. ſpectandi. ff. de bono.
poſſeſſ. ſecun. tab. l. Tertia. ff. de accuſ. l. pen. C. quo accuſa. non poſſ. auch. ei qui.
C. de temp. appellat. Clemen. quamuis in princip. de appellat.* Romã. *in con-
ſil. 431. inter mean* Socin. *in conſil. 16. num. 29. liber. 4.* Et quod Bar-
tol. ſcribit *in l. ſi quis arbitratu. numer. 9. ff. de verbo. obligatio.* Com-
promiſſo renunciatum hoc ipſo intelligi; quod arbitro id in-
tra tempus eius non denunciatur. Repudiatione igitur ſubſti-
tutionis in Gaſpare admiſſa, nihil eſt, quod moribus regni pars
ſe inuoluat, quib. receptum dicitur, hæreditatem † tranſmitti, 95
quæ adita non ſit: quoniam ad eum caſum produci conſue-

endo nequit, quo repudiata hereditas inuenitur, cum neque ius hereditatis, neque adeundi in repudiante inueniatur, quod tranſmitti poſſit *l. ex traditio. ff. de acquir. rerum domi. l. nemo plus. ff. de reg. iuris. l. vniuerſa. Cod. de leg.* Et alia apud Iaſ. collecta *in l. quis in aliquo. § interdum. nu. 17. & ſequentibus turba ff. de acq. heredit.*

Secundo, repudiatio, eſto, non interuenerit; argumentum nihilomagis tranſmiſſionis officit. Quibus enim caſibus hereditas non adita tranſmitti ſolet; tamen adita tranſmitti nequit *d. l. traditio & d. l. nemo plus.* cum aliis modo relatis. Quare vti adeunda transfertur; ita ius ipſum adeundi tranſmittitur, quod apud tranſmittentem erat, *l. ſi quis filium. § 1. ff. de acqu. heredit.* Paulus de Caſtro *in conſil. 154. argumentatio. column. 1. verſic. nec obſtat quod tranſmiſerunt. lib. 1.* Calcan. *in conſil. 82. numer. 2. verſic. quinimo quod eſt fortius.* Deci. *in conſil. 442. num. 14. circa med.* Proinde neceſſaria aditio, & acceptatio ſubſtitutionis in filiis Gaſparis erat; neque ſatis fuerat, patris hereditatem ab eis agnitam, niſi & ſubſtitutionis admiſſum ius ſit: quandoquidem in hereditate ipſa patris, ius ipſum ſubſtitutionis non erat.

At enim acceptatio vlla ſubſtitutionis non docetur, neque
96 docebitur, cum vere non interuenerit. Neceſſariam † porro acceptationis aut aditionis probationem eſſe, non dubitatur, cum ex facto pendeat *l. 2. & 3. ff. de interroga. actio.* Bartol. *in l. gerit. per totum ff. de acquiren. heredit.* cuius modum probandi docet. Bald. *in conſil. 271. factum dicitur eſſe tale. column. fin. lib. 1. in conſil. 31.* Angelus. *num. 2. in conſil. 224. ſuper eo, quod quaeritur, an Domina Symona. lib. 2. in conſil. 382. pro parte numer. 2. in fin. & in conſil. 437. ſuper dubia. libr. 3.* Idque locum & in ſuis heredibus habere, vt eorum probari immixtio debeat, Bartol. & alii docent *in l. neceſſariis. ff. de acquir. heredit.*

Appare ex his, neque Gaſparem, neque qui ab eo deſcenderunt, in bona controuerſa ſucceſſiſſe (ea tranſmiſſione, vel ex perſonis ipſorum deſcendentium ius eorum metiamur) atque ideo pro mortuis aut non extantibus omnino habendos, ne gradus vllus factus ab eis dicatur: atque locum obtinere, iure directo, vel obliquo ſubſtitutionem iudicemus: quandoquidem neceſſariam & in fideicommiſſo, cum quoque acceptationem oſtendimus, cum iure ipſo, & citra reſtitutionis vllius adminiculum dominium eius ad fideicommiſſarium tranſit.

Sed obiecturus quiſpiam erit, niſi gradum vnum atque alterum in Galcerando, & patruus eius, qui tamen alienationem nepotis habuerunt. Hos plane admiſſo, cum inter homines actor, imo nec pater eius Manuel eſſet, cum ſubſtitutionis dies ceſſit. id eſt, cum facta alienatio à Galcerando, & rata habita à patruis eius eſt: quomodo Manuel pater, & actor, eo ſublato, ad iudicium vendicationis bonorum deſcendere potuerunt? Neque etiam maxime iuris quicquam Gaſpari, & deſcendentibus ab eo non fuiſſe admittamus; attamen ſatis reo eſt, actione omni actorem carere, vtpote qui nondum etiam conceptus fuerat, cum ſubſtitutionis conditio euenit. Argumenti huius diſſolutio ad quaeſtionem octauam pertinet. Sed & ex his argumenti confutatio ſequitur, quae mox in vulgari ſubſtitutione dicentur.

In quarta hac quaeſtione, quae in quaeſtiones duas ſubdiuiſa eſt (ex quibus ad directam vna, ad fideicommiſſariam altera ſubſtitutionem pertinet) de parte vna quaeſtionis prioris, id eſt, de militari dictum ſatis habemus. De vulgari nunc videndum, cuius indagatio ad controuerſiam eiuſdem explicandam non paulum confert. Monendi in quaeſtione hac ſumus, dupliciter vulgarem conſiderari. Primum cum ab ea vigor omnis teſta-
97 menti incipit † gradu priore euaneſcente, poſthumo, puta, non edito, *l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit.* vel cum haeres inſtitutus adire, aut renuit, aut non poteſt *l. 5. § fin. ibique Aretin. 2. nota. ff. de lib. & poſthu. l. ſi paterfamilias. ff. de hered. inſtit. l. 5. Cod. titu. & aliis ſaepe.* Quo caſu inſtitutio vulgaris habetur ſub conditione facta. Idem enim
98 pollet † vulgariter quem ſubſtituere, atque ſub conditione heredem eum ſcribere, ſi haeres is non erit, qui vocatus aut inſtitutus primum eſt. *l. coharede. § coheres. ff. de vulgar. l. in ratione. § quid vulgo. ff. ad l. Falcid.* Signorol *in conſil. 261. num. 4. verſic. & hoc eſt, quod ſolet dici* Cuma. Aretin. & poſteriores *in l. 1. in princip. ff. de vulg.* Ruin. *in conſil. 103. numero 24. lib. 2.* Vtreque & propter inſtitutionem in vulgari intelligi, ex text. declaratur *in l. Gallus. in princip. ibique Gloſſ. 3. ff. de lib. & poſth. in l. mulier. § fin. ff. de condit. inſtit. & Inſtit. de vulg. in princip.* A vulgari hac effectus & robur teſtamenti incipit, cum inſtitutio ipſa euaneſcit *d. l. 5. § fi. ff. de liber. & poſthu. l. non putauit. § à primo. ff. de bon. poſſ. contra tabul.*

Ad vulgarem hanc quaeſtio pertinere in actore non poteſt, verum in Galcerando poſthumo non nato locum habuit. Ita à Galcerandi inſtitutione teſtamenti vis coepit. Et perinde res eſt, atque ſi loco primo haeres ſimpliciter & pure inſtitutus Galcerandus fuerat.

Secundo ratione alia in actore conſiderari vulgaris poteſt.
Namque † vulgarem tacitam pupillaris capiella continet à 99
pagano facta, verba cuius contraria vulgari ſunt. Idque teſtamenti cauſa, ne irritum fiat. *d. l. iam hoc iure. ff. de vulg.* Longe magis ad vulgarem comprehendendam militaris valebit, verba cuius vulgari non repugnant.

Imo enim aeque ad vulgarem pertinere atque militarem ipſam poſſunt. Cum heredi inſtituto verbis directis alius à milite ſubſtituitur. Similiter vt in compendioſa † dicitur, quae 100
ſubſtitutiones omnes ſub verbis generalibus propter complectitur, vt ex definitione eius apparet, qua ſubſtitutiones ſingulas ſub compendio verborum includi expreſſum eſt, vt apud Bartol. & alios *in d. l. centurio. num. 1. & 2.* & expreſſius *num. 32.* quo Alexand. *num. 93. & alias complures.*

Itaque ſi tributum pagano † eſt, vt ad vulgarem tacitam 101
contra quam verba ferant, pupillaris trahatur, longe magis tantundem & in milite admittendum, vt ſecundum verba militaris ius vulgarem apprehendat. *§ ſi filiusfamilias. verſic. quia enim patiatur. Inſtit. quibus modis ius pat. po. ſol.* Neque ob robur ius priuilegium deteriorem eius fieri cauſam oportet. Acceſſione enim, non diminutio à dignitate fit *l. per adoptionem. ff. de adoptio. l. pen. ff. de excuſa. tor. l. ſi longius. in fin. ff. de iudi. l. ſi ab a § ſed ſi eis ff. de condi. & demonſtr. l. filiusfamilias. ff. de donatio. c. de monachis. 16. quaeſt. 1.* Haec & quod vulgarem ſpectat, quae augendi cauſa introducta ſunt, minuendum non trahi *l. in prin. vbi eam ſiuerit. ff. lorat.* & alia de quibus ſupra *num. 42.* Atque in ſpecie, propter priuilegium in inſ communis beneficium non perire, exceat. declaratur *in d. l. centurio. 1. reſpon.* vbi in impuberem iure communi ſubſtitutio valet, quae verbis directis facta à milite eſt. Eudem text. ſpectat *in l. in bello. § ſi quis ſeruum. ff. de captiu. in l. generaliter. § in his autem caſibus. C. de ſecund. nupt.* tradit Bartol. *in quaeſtion. 11. filium adoptarit. in* ſolutione eius *num. 6.* Iam per abſurdum fuerit, contra militem ipſum priuilegium eius verti, vt iuri ſuo deroget. *l. Diui. de; nec vllorum magis intereſt. ibique Angel. ff. de milit. teſta.* Marianus Soci. *in. conſil. 59. colum. 3. poſt med. lib. 3.*

Idque ratione etiam validiore confirmatur. Priuilegiarius enim in ſubſtituendo miles vſque adeo eſt, vt ad directam fideicommiſſum eius trahatur, libertatis fauore interueniente: *l. itaque eorum. § fin. ff. de mili. teſta.* Quod aliter in teſtamento pagani ſit Bart. & alii *in d. l. centurio. num. 13. & num. 20.* Socin. *colum. 8. verſ. circa primam q.* Ripa *num. 101.* Cacer. ſup. *in d. l. precibus. num. 61.* vbi directam nullam, vulgarem, pupillarem, exemplaremve ſub obliqua contineri ſcribit.

Quamuis è contrario ad obliquam directa trahatur. *l. Sceuola. ff. ad Trebel.* Diuerſitatis cuius rationem Bald. Cuma. Caſtren. & alii exprimunt *in l. verbis ciuilibus. ff. de vulg.* quod facilior deſcenſus, quam aſcenſus eſt, iuxta aliud Poëtae, *Facilis deſcenſus Auerni.*

Si ad directam, quae fideicommiſſaria eſt, militis, & libertatis gratia trahitur: quanto magis ad vulgarem militaris accedit, cum facilior ad ea ſit tranſitus, in quibus ſymbolum contingit *l. in rem. § item quaecunque. ff. de rei vendic.* Et in ſpecie ſubſtitutionis Bart. tradit *in d. l. Centurio.*

Hoc amplius, expreſſam verbis generalibus vulgarem exi-
ſtimo; † quae comprehenſa ſub militari eſt: cum aeque ad vul- 102
garem, ac militarem verba ipſa conueniant, ſimiliter, vt in compendioſa ſit; quae ſubſtitutiones omnes expreſſim, quantum ad genus complectitur: effectumque non minorem expreſſio haec generalis, vel ad matrem excludendam, atque ſpecialia regulariter edit. Bartol. & alii *in l. 1. num. 6. in l. 2. num. 32. in d. l. Centurio. nu. 4.* expreſſius *in l. 1. nemo. num. 2. ff. de vulga. in d. l. precibus. nu. in l. in teſtamento. num. 2. C. de teſta. milit.*

De qua expreſſione generali Bartol. etiam ſcribit *in l. 1. in fin. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, in l. ſi q. in ſu princip. teſtam. num. 10. ff. de legat. 3. in d. l. filiusfamiliae. ff. de donatio.* Quid porro ea expreſſio compendioſae ad militarem, quo ad expreſſionem vulgaris generalem iudicandam, argumentari at?

Imo enim compendioſa ſua vocatur, vtpote quae tradit miter ipſa

temporis habet, cum facta alienatio erit, quoad militarem. In-
de & tempus apprehendere poteſt, ſi alienatione facta, adita
ab eo hereditas non erit, qui proximior tunc inuenitur. Itaque
103 ſicut ſubſtitutiones plures † compendio verborum complecti
ſubſtitutio hæc poteſt, ita compendioſæ nomen habebit, vt a-
pud Barto. & alios *in d. l. Centuri. in 1. & 2. quæſtione.* Ibique à nobis
hoc copioſe explicatum id habemus; vt ſatis ſit, ad ſubſtitu-
tiones plures apprehendendas ſubſtitutionem valere, vt com-
pendioſæ nomen adipiſcatur, quamuis tempora plura nõ con-
tineat. Idque receptum eſſe demonſtrauimus.

His ita prænarratis, vt ad ſubſtitutionem vulgarem com-
pendioſa hæc, vel militaris pertineat: conſequens fit, vt alie-
natione à Galcerando facta, eaque à Patruis eius comprobata,
locus factus vulgari ſit, quia per militarem hæres Galcerandus
eſſe, & à nomine, & ab effectu deſiit, vti ſcriptum ſuperius ha-
bemus *nu. 36. & nu.* 88. Patrui item omiſſam aut repudiatam hæ-
reditatis alienationem per alium factam ratam habet: enim iu-
ris quicquam in emptorem non transferat, quod aditionem
deſideret, & quod transferri ſine aditione nequeat. Vnde ad
repudiationem approbatio & conſenſus pertinet; quia quod
ſibi delatum ius erat, alienationem comprobando, id à ſe ab-
104 dicat: obligatio † plane vlla ex approbatione aut conſenſu
non oritur. *l. Lucius. 1. ibique Bart. in vltima not. ff. de admini. tutor.*
l. aliud eſt vendere ff. de regu. iur. Bart. *in conſ. 211. quidam ſibi filios.* Rur-
ſus ius ſuum renunciare creditur, qui contractui conſentit *l. ſic-*
ut. § ſi voluntate ff. quibus modis pignus vel hypo. ſol. l. ſi mater § ſi autem
poſtea C. de rei vendita. cap. 1. § Titius ſi de feudo fuerit contr. inter dom. &
105 *agna. cap. 1. § præterea. quibus modis feudum amitt. cap. 1. in prime de alien. feu-*
di. Per renunciationem plane aditio † hæreditatis non ſequi-
tur, vbicunque iuris alicuius translatio, aut ceſſio per renun-
ciationem nõ fit. *l. ſiue quæſtionis. ff. de acq. hæredit. l. licet. & l. ſi quis pecu-*
niam. ff. ſi quis omiſſa cau. teſta. Vbi q. pecunia accepta hæreditatem
alicui renunciat, adiſſe eam non creditur. Inde doct. ſcribunt *in*
l. ſi actorem. C. de pactis. in l. pactum dotali poſt Bald. ibi. quæſtio. 8. C. de col-
latio. cum fratri vni ex pluribus portionem ſuam hæreditatis
ſoror renunciat, aditam ab ea hæreditatem non intelligi. Idem
Alexan. docet *in conſil. 149. num. 5. lib. 7.* Socin. *in conſil. 91 column. 2. in*
princip. verſ. Imo & fortius poſito. in conſil. 183. column. 3. verſic. ſed tamen
præmiſſis non obſtantib. lib. 2. Corn. *in conſil. 219 lib. 4.* Atque in ſpecie
vulgari locum per renunciationem fieri, Decius ſcribit *in con-*
ſil. 318. num. 6. verſicu ſecundo dicta verba. Ad terminos hos iuris, ac
probatiſſimas Doct. præceptiones patronus rei in conſilio ex-
cuſo oſtendit *num. 59. cum ius* patruis quæſitum obſeruat, à qui-
bus facta approbatio eſt.

106 Hoc amplius, ne tum quidem aditionem intelligere † in pa-
truis alienationem approbantibus licet, cum iura hæreditaria
emptori ceſſa ab eis eſſent; quia ad efficaciam aut vigorem de-
mum ceſſionis & in antecedens neceſſarium aditio ſubaudi-
tur, ſine qua ius aliquod fruſtra ceditur. *l. traditio ff. de acquiren. re-*
rum dom. l. nemo plus ff. de reg. iur. & alia ſupra relata *num. 95.* Proin-
de ad eum caſum ius hoc aditionis ex ceſſione inducendæ,
neceſſario pertinet, quo cedi iura poſſunt, vt vires ceſſio ha-
beat.

At enim vires hic habere ceſſio prorſus nequit, alienatione
in extraneum facta, contra teſtatoris prohibitionem. Per quá
107 irritam † alienationem fieri, neque dominium ex ea translatio-
nem ſequi, non dubitatur. *l. ſi in ſeptam. 1. § Diui. ibique Cuma. nu. 3.*
& Oppoſitus num. 20 text. ipſum induxit. ff. de lega. 1. l. pater. § traduum.
& § final. l. cum pater. § libertis. ff. de leg. 2. l. pater. § quindecim à ſenſu con-
trario ff. de legat. 3. Quem text. *in d. § Diui.* Cum. vocat *num. 31.* Tra-
dunt glo. & Docto *in l. 3. verſic. item diſtingue ſuper hoc l. C. de cond. ob.*
cauſ. in l. fin. in glo. ... circa prin. C. de rebus alien. non alienan. Bartol. *in l. ſi*
ita quis. § ſi a lege. nu. 7 ff. de verbor. obligat. & alibi ſæpe. Cauſa igitur adi-
tionis admittendæ, in ceſſione vitioſa aut inutili tacente, non
poterit etiam aditio ipſa non quieſcere. *l. adigere. § quamuis ff. de*
108 *iure patronat.* Rurſus quorſum † aditionem ineptam ſi vtique
nullius ſubaudire: *l. non cogendum in fin. ff. de proc. l. hac ſtipulatio § di-*
uus ff. vt lega. nomi cauea. l. quibus idem. ibique Iaſ. in ſecundo notab. ff. de ver.
oblig. cap. 2. de probat. Neque remedia infructuoſa lex probat. *l. 1.*
§ dixerit aliquis ff. de publica. Socin. *in l. cum auus column. 3. circa princip.*
verſ. Vnde cum filii naturales ff. de condit. & dem. & alia huiuſmodi. Inde
perſpicuus in conſil. partis error, *num. 59.* vbi aditio, aut acquiſiti-
o iuris, quod remitteretur, neceſſaria intellectus ordine præ-
ſupponitur.

Sed & expreſſim hæreditatem aditam aut ius acceptatum à
patruis Galcerandi, ſæ, cum ratam alienationem habuerint;
non eo minus locum vulgaris habebit. Quoniam contra pro-
hibitionem teſtatoris, factum non modo à Galcerando alie-
natore, ſed & a patruis alienationem agnoſcentibus inuenitur.
Contra voluntatem quippe facere † teſtatoris dicitur, qui eam 109
non implet, etiam ſi quicquam aduerſus eam non agit. Itaque ex
omiſſione ſola contrauentio intelligitur. *l. ex his ff. de excu. tutor. l.*
qui non facit. ibique glo ff. de reg. iuris. Bald. *in conſil. 356. licet allegatum in*
princi. lib. 4. Alex. *in l. vbi autem. § qui id quod. ff. de verb. obligat.* Soc. *in*
conſil. 153 num. 7. verſic. quare tum in terminis noſtris. lib. 1 Corn. *in conſ.*
99. in princip. lib. 1. & apud nos *in conſ. 1. numer. 3.* ſi negligentia,
aut omiſſio ad contrauentionem ſola ſatis eſt; quid in patruis
probandum, qui faciendo in legem teſtamenti offenderunt,
alienationem à Galcerando factam ratam habendo? Grauius
ſiquidem † faciendo, atque omittendo peccatur. gl. *in l. ſi mora* 110
ff. ſolut. matrim. glo. expreſſior *in d. l. lex Cornelia ff. ad Syllania.* text. huc
pertinet *in l. ſi ſeruum in prin. ff. de verb. oblig.* Tradit Bart. *in l. licet. ... ff.*
ff. de pecul. Atque in ſpecie, contrauentionem in eo intelligi, qui
ad alienationem prohibitam conſentit, Bald. docet *in cap. 1. §*
illud num. 4. de prohibit. alien. feudi per Freder. In qua re prolixius mihi
immorandum non cenſui: quandoquidem & partis conſilio
contrauentio à patruis, qui conſenſerunt, admittitur *num. 59.*
Contrauentione igitur patruorum euidentiſſime patefacta;
Iuris exploratiſſimi eſt, ex capite impotentiæ locum vulgari
factum, quæ ſub compendioſa & militari includitur. In qua
vulgari † nihil erat, quod laboris tantum rei patronus caperet, 111
vt gradum ſecundum ſubſtitutionis in patruis collocaret. Ad
rem n. graduum nec plurimorum numerus in vulgari attinet:
quominus omnibus deficientibus, Gradui vltimo locus fiat. *l.*
ſi Titium. & l. coh eredi. in prin. ff. de vulg. l. quamdiu. vlt. ver. is autem ff. de
acquir. hered. Bald *in conſi. 162. quidam ſuos ſubſtituit. lib. 1. & in conſi.*
428 quia in ſubſtitutione lib. 4. Paul. de Caſtr. *in conſ. 152. præſens dubi-*
um. colum. 1. lib. 1. Socin. *in l. 1. colum. 67. in fin. verſic. circa principium.*
Bart. ff. de vulga. & in conſi. 58. numer. 13. verſic. ſed poſito, quod aſſumus.
lib. 1. Ruin. *in conſi. 94. in prin. lib. 1.* Soc. Ion. *in conſ. 4. num. 33. eo-*
dem lib. 1.

Euidens ex prædictis error in conſil. memorato apparet *nu-*
mer. 68 & ſeq. cum gradus ſubſtitutionum impletos & finitos in
patruis Galcerandi, deinde in Gaſpare & ab eo deſcendenti-
bus aſſerit. Imo enim nec graduum defectus in eis conſidera-
ri non poteſt. Defecit quippe in eis ſubſtitutio nonniſi, ex qua
admitti poterant. Admitti porro patrui ex militari poterant,
ſtatim vt alienatio facta à Galcerando nepote eſt. Sed enim
militaris iuri renunciatum per approbationem eorum legi-
tur. Atque vulgari locum ex capite vtroque approbantes fe-
cerunt, ex voluntate videlicet, repudiando; & ex impotentia,
voluntatem teſtatoris impugnando & contrauenie ndo, vt ſu-
pra probatum eſt. Ita qui proximiores erant, cum alienatio à
Galcerando facta & approbatio ſecuta patruorum eſt, ad bo-
na aſpirare ex vulgari poterant. Sed enim defectus conditione
ſua gradus iſte vulgaris in Gaſpare & deſcendentibus eſt, qui
& ipſi eo ipſo contrauenerunt, & repudiaſſe intelliguntur;
quod voluntatem teſtatoris impleri non curauerunt, hæredi-
tatem ipſam non acceptando, & bona diſtracta nõ vendican-
do, verum in vita omni apud extraneos bona eſſe patiendo;
per ea, quæ dicta ſupra ſunt, *num. 109.* Ad quæ text. non ſper-
nendos accedit *in l. quæſitum. ibique glo. in verſ. oppugnare. ff. de ex-*
her. lib. Iudicium teſtatoris ab eo impugnari, qui hæreditatem
eius omittit: Cauſa eadem & Manuelis partis eſt: quem & i-
pſum faciendo & tranſigendo contrauentiſſe liquet. Gradi-
bus itaque vulgaris in his remotis, qui admitti ex ea pote-
rant, & quibus cura admiſſio non fuit, ad actoris gradum
ios omne recidiſſe conſtat. Iod a pro eo rem habendam, at-
que ſi ſolus ipſe fuerat, cum ab auo Galcerando facta aliena-
tio eſt.

Ad quem modum ſi animaduerſa, ſi expenſa res apud rei
patronum, & iudices deinde fuerat, mirum, ni alia eis prorſus
ſententia fuerat. Error ex his haud obſcurus in conſilio partis
deprehenditur, *nu. 65. & nu. 68.* vbi in Manuele, Gaſpare & h-
eredis aius contrauentio non admittitur.

Conſequens item ex prædictis fit, nihili argumentum faci-
endum, † quo tempore aduerſarii nituntur. Namque præter 112
ea, quæ in octaua quæſtione dicturi ſumus. profligatum ex ſu-
perioribus argumentum apparet: nimirum ſatis eſſe, ſi eo
tempore natus D. actor eſt, quo vulgaris conditio in liberis

Gaſparis eueoit: à quibus & contrauentionem factam & repudiationem oſtendimus. Contrauentio enim & repudiatio Gaſparis & liberorum eius cauſam ſucceſſiuam habuit, quamdiu vixerunt. Atque ideo ſatis eſt, in contrauentione & repudiatione alicuius ex deſcendentibus Gaſparis conceptum & natum actorem fuiſſe: id eſt, quo tempore conditio vulgaris impleta & manens erat, Quamdiu enim Gaſpar & liberi eius & deinde Manuel ſuperſtites homines erant, & priuſquam conceptus actor eſſet, in arbitrio eorum erat, bona alienata reuocare. Quod enim factum non ſit, ſtatim vt natus actor eſt, locum factum vulgari reperit. Et tunc demum conditio vulgaris impletam eo apparet, cum ab eis repudiatam hereditatem inuenit. Et multo magis hoc idem probandum, ſi quamdiu ſuperſtites liberi Gaſparis, & Manuel fuerunt, ius bona reuocandi incolume in eis dicimus. Id quod rei patronus non obſcure confitetur, cum ad eos tranſmiſſum ius ait, *num.* 61. Quo caſu non niſi liberis Gaſparis, & Manuele actoris patre, ſublatis, ius vendicandi actori non fuiſſet. Proinde in morte ipſorum conditio omnis impleta in gratiam actoris inuenitur.

Conſequenter ſatis actori fuerit, tempore illo conceptum ſe & natum, quo conditio ipſa vulgaris euenit. *l. ſi vſuſfructum. 2. in fin. ff. de vſufruct. l. cætera. §. 1. in fin. ff. de lega. 1. l. et quoque ff. de pecul. leg. l. pen. ff. de reg.* Caroma Lentercolit. & *l. eum qui poſt. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi verum manum ff. de verb. oblig. et.* Fredcr. *in conſil.* 20. *colum.* 3. *poſt med.* Caſtren. *in conſi.* 101 *prædicta dubia num.* 1. *in fi. lib.* 2. Socin. *l. ſi cognatis. num* 8. *verſi. ſed tu conſidera. & num* 30. *verſic. quarta & vltima conclu. ff. de condit. & demonſtr.* Dec. *in conſ.* 217 *in fi. & alia huius generis innumera.* De quibus infra *num* 161.

113 Ad vulgarem, vt dixi, hæc pertinent, quæ ſub militari † aut militaris ratione continetur, cum is, qui primum vocatus ex militari inuenitur, non ſuccedit, vel quia repudiat, aut admitti nequit. Prima enim vulgaris poſthumo facta per aditionem Calcerandi expirauit. *l. poſt adit. in Cod. de impub.* Conſequenter gradus omnes ſequentes reſpectu poſthumi interciderunt. *l. cum in teſtamento. in prin. ff. de hered. inſt. l. ſi mater. § 1 ff. de vulga.* Bald. *in conſi* 162. *lib.* 1. vulgaris plane, quæ incluſa ſub militari eſt, conditione defectus, quantum ad actorem, non inuenitur; at conditionis euentu adimpleta, patruis, Gaſpare, liberis eius, & Manuele contrauenientibus & repudiantibus.

Hoc amplius, nec, quantum ad militarem, ipſum gradum ſubſtitutionis extinctum in actore arbitror, etiam ſi conceptus & natus non eſſet, cum alienatio à Galcerando auo facta eſt.
114 Rei cuius exponendæ † cauſa, ſciendum inter militarem, & pupillarem, quantum ad effectum, niſi in bonis eius non differre, cui ſubſtitutio fit.

Ad quæ non perinde militaris, vt pupillaris trahitur. *d. l. centurio.* Ibique Doctor. Ex qua differentia, & altera neceſſario conſequitur, quod teſtatori per militarem hæres ſubſtitutus ſit, vt ſupra *num.* 35. Quod aliter in pupillari eſſe non dubitatur. *l.* 2. *§. prim. & §. fin. cum l. ſeq. l. ſi is qui bonis. l. pater. & filius l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulga. l. precibus ibi; eos habeat heredes. ibique Fulgo. in quarto not. C. de impub. Inſtit. de pupilla. ſubſti. in prin.* In pupillari plane gradu vno ſubſtitutionis extincto, alii non pereunt. *d. l. quamdiu. vbi abique Bart & alii ff. de acquir. heredi. l. vnica. §. hoc autem ſub conditione. C. de cadu. tollen.* Glo. Bart. & alii in *l. qui habebat in Gloſſ. fin. ff. de vulga.* Socin. iun. *in d. conſil.* 94. *num.* 40. vberius *num.* 45. *verſi. vel ſecundo, & verius. lib.* 2. Itaque cum deſcendentes omnes ad infinitum per verbum, *hæres*, vocatos, ſuperius declaratum in quæſtion. tertia principali ſit: noxium actori non eſſe, conditione ſua gradus priores defectos, & ab aliis militaris admiſſum ius non eſſe, ad exemplum pupillaris apparet. Imo eo tum pro eo res habenda, vt ſi gradus alii anteriores facti, aut deſcripti non ſint, poſtquam perducti ad effectum non fuerunt: per ea, quæ ſcripta ſupra ſunt *num.* 93.

Si dixeris, argumentum retorqueri. Quoniam ſi pro non factis gradus priores æſtimantur, & perinde res habetur, ac ſi non niſi actoris gradus interueniat, quomodo ad ſubſtitutionem militarem mutari aut vulgarem poterit, ſi in rerum natura non erat, cum impleta conditio eius eſt? Reſpondetur, pro non ſcriptis gradus anteriores, quantum ad acturem, haberi, ne ei obſtent, & non in perniciem eius pro gradibus habentur, perinde quaſi potiores eo patrui, Gaſpar, liberi eius, & Manuel actoris pater cenſeantur. Et vt ad lineam Gaſparis, ſi qui reliqui in ea ſupereſſent, ita omnia ambulauerint: ita quantum ad ius, non quantum ad factum, fictio hæc obſeruatur.

Quantum ad ius, ne actori noceant, & pro infectis eo nomine
habeantur. A facto tamen † pro infectis non habentur, quo- 115
minus facti vere ſint, cum mutari facta nequeant. *l.* 1. *§. ſi vir. ff. de acquir. poſſeſſ. l. in bello. §. facta ff. de captiuis l. verum eſt. Ibique Dec. ff. de regul. iuris. l. vnica in prin. Ibique Gloſſ. in ver. ſeſſit. C. de rapta virgi. §. 1. in ſ. quæ agitur prius in Auth. de æquali dot.* Sed nec Deus ipſe quod factum eſt, infectum efficit. D. Auguſt. contra Fauſtum auctore, *lib.* 26 *circa med.* & Ariſt. Philoſopho *lib.* 6. *Ethicor. ca.* 3. Vnde cum vere gradus alii proximiorum præeant, quibus acceptandi ius ante competebat, quam conceptus actor eſſet; vacui ante conceptionem actoris ipſius, natorum gradus, & proximiorum tunc non erant. Actore plane in lucem edito, impleta competens ſubſtitutionis conditio eſt. Ita tempore natus habilis inuenitur, id eſt, quo ſubſtitutionis, aut militaris aut vulgaris ſecundum ſupradicta, conditio extitit: quandoquidem in arbitrio eorum erat à Reo ipſo bona ſemper, & ante auocare, & euincere, quam conceptus, & natus actor eſſet. Ita non modo quantum ad factum, ſed & iuris etiam ratione vere gradus anteriores erant. Cæterum contrauentione & repudiatione in diem vſque mortis permanentibus, inuenti pro non ſcriptis ſunt. Ita quo tempore natus actor eſt, habilem ſe ad ius ſubſtitutionis cognouit, vtpote eo tempore editus, quo conditio eius extitit, id eſt, cum gradus ipſi priorum defecerunt.

Sed obiecturus iterum quiſpiam erit, contradictionem hic videri: dictum enim ſuperius eſt *num.* 93 & *ſeq.* Acceptationem Gaſparis, & liberorum eius neceſſariam minime fuiſſe ſtatim, quam conditio impleta ſubſtitutionis eſt, contrauentione à Galcerando, & patruis eius facta: idque ob acceptandi onus à teſtatore adiectum ne inutile id fiat, cum tacita aliis contineretur. Nunc vero in tempus obitus eorum aut natiuitatis actoris ipſum acceptandi ius duraſſe aſſeritur. Reſpondetur, contrarietatis quicquam non verſari. Quod enim dicitur, acceptandi ius confeſtim exercendum; agnatorum aliorum reſpectu dicitur, qui proximiores ſequuntur, vt ſtatim proximioribus non acceptantibus, locus ſequentibus fiat, ne apud alienos, atq; extra gẽtem Aryniam bona maneant: quod ad extraneos plane attinet, apud quos bona eſſent. Perpetuum enim acceptandi, & vendicandi ius eſt, vſq; dum præſcriptione extinctum legitima ſit, iuxta ea, quæ in *d. §. dni.* de præſcriptione bonorum habentur, quorum interdicta alienatio eſt.

Alioquin pluſquam abſurda † res conſequitur, vt quod in 116
odium extraneorum acceptandi onus impoſitum eſt, ne apud eos, atq; extra familiam bona reſideant, ad vtilitatem eorum, & familiæ perniciem trahatur. *l. fin. hereditaria ff. de nego. geſtis l. quoties. § ſi quis nomen. Ibique Imola ff. de heredi. inſti. l. ſi legatarium. § fin. ff. de interdict. & relegat. l. curiales. C. de hereti. l. ne quis. C. de accuſatio.* Dyn. *in conſil.* 1. *colum.* 1. *circa med.* Bald. *in l.* 2. *colum.* 17. *ante med. verſi. Scias tamen, ſi contra eum. ff. de iureiur. an corrupt.* Idque exemplis permultis non inſcitis Opizonius confirmat *in d. l. filiusfam. §. Diui nu.* 60. *in fi. verſ. ſecundo limita. ff. de legat.* 1.

Secundum quæ, quod ad extraneos & Reum ipſum attinet, exceptionem actor non patitur, quod conceptus non eſſet, cum alienatio & contrauentio facta à Calcerando auo paterno eſt. Replicatio enim non deeſt; iure eum ſucceſſiuo ad ſubſtitutionem aſpirare, ſanſque eſſe, proximiorem eum & natum inuentum, cum ad irritum deducti gradus priores ſunt. Inſidẽ tamen id q. 8. defendemus, etiam ſi non pluſquam gradus vnus ſubſtitutionis interueniſſet. Neq; conceptus actor iam fuerat, cum ſubſtitutionis impleta conditio eſt.

Si dixeris, quid ita? non æque Reo, atq; agnatis aliis conceptionis defectum opponere licet, cum primo loco ſubſtitutionis conditio extitit, alienatione à Galcerando facta? Reſpondetur; Rationem triplicem eſſe.

Prior, quod ius tertii obiicere Reo non permittitur, quod iure ipſo actorem non excludit, vti ſcriptum ſupra habemus *num.* 89.

Altera ratio, quod agnati † vlli ex gente Arynia non ſuper- 117
ſunt, iure quorum niti Reus poſſit. *l.* 2. *de vſufruct. l. cum qui. verſi. quas vero. ff. ſi cer. pet.* Et iſtud verum eſt, quod vulgo dictitatur: *Ex nihilo nihil fieri.* Bal. *in l. de quibus num* 16. *ff. de legib.* Nullius que non entis actio, nulla poſſeſſio, nulla cauſa. Gloſſ. *in c. bonæ memoriæ.* 1. *in ver. per verum natur. ext. de electio.* Cardin. *in conſil.* 139. *in nu.* 5. Ratio tertia; quod vbi inter agnatos res certatur, voluntas teſtatoris non offenditur, poſtquam apud proximiorem vnum ea linea aliqua in familia ſemper bona ſunt, quod aliter in poſſeſſore

extraneo

extraneo connugie. Ratione igitur diuerſa inter reum & agnatos admiſſa & comperta, [illegible] quoque conſtitui diuerſum conuenit: [illegible] *cola* [illegible] *tempus vniuerſale ff. de minor. l. 3. §. 2. Ibi; non ratio diuer* [illegible] *ſecus contrarium. ff. de inoffic. teſta. l. natu*[illegible] *iter. §. nihil. cum* [illegible] *de acquir. poſſ. & hoc genus ſexcenta.*

A[illegible] hi[illegible] [illegible]ium argumentum, & telum perfractum, [illegible] m omnium patroni partis exiſtimant, & [illegible] & defenſionis cauſam omnem conſtituunt, [illegible] actorem nō fuiſſe, cum alienatio & contra[illegible] ue[illegible] [illegible] Galcerando eſt. Sed & ictibus alijs non le[illegible] ribus in [illegible] ritione telum hoc remouebitur.

Satis hæc [illegible] priorem q. quartæ quæſtionis principalis e[illegible]tuat, quæ p[illegible] [illegible] in ſubdiuiſione ſubſtitutionis directæ conſiſtit. De q. [illegible] ſecunda ipſius q. quartæ diſſerendum. Verum fideicommiſſaria intelligi ſubſtitutio controuerſa poſſit, aut debeat. Quæ in quæſtiones duas pariter ſubdiuiſa eſt. Prior fideicommiſſo admiſſo, ſimpleæne aut abſolutum, an in caſum tantummodo contrauentionis inductum ſit. Non niſi ex fideicommiſſo accipi ſub[illegible] tutionem hanc oportere, pro expedito Rei Patroni habent. Idque non immerito; ſiquidem in vſu militaris apud Regni Aragonum nobiles non ſit. Quo vſu
118 remoto, n[illegible] ex fideicommiſſo † bona adimi hæredi nequeunt, qui contra quam prohibitum à teſtatore eſt, quid molitur. Directo quippe maiori [illegible] ant puberi fruſtra poſtea ſubſtitutio ſit, quam a [illegible] ab eo hæreditas eſt, vt ſupra probauimus, *num.* 85. Atque in ſpecie niſi ex fideicommiſſo ſubſtitutionem non ſuſtineri, quæ in caſum contrauentionis priuando ſit, declaratum apud nos legitur *in conſ.* 1. *nu.* 6. Regni vero Aragonum conſuetudine poſita, ſuperflua q. huius diſceptatio videtur; quia in verba directa conceptam ſubſtitutionem eſſe ſuperius demonſtrauimus, *nu.* 85. *verſicu quinto. mirari ſatis nequeo.* Pro-
119 inde † à verbis diſcedendum non videtur, ex quorum ſignificatione voluntas declaratur. *l. ſi ita quis. §. ncm. ff. de leg.* 2. *l. hoc legatum. l. ille aut ille. §. cum in verbis l. non aliter. ff. de legat.* 3. Neque dicere quiſpiam creditur, quod cogitatum prius ab eo non ſit. *L. Labeo. §. idem Tubero. ff. de ſupel. legat.* & quoties ad ſenſum proprium applicari verba poſſunt, ad improprium ea producere non conceditur. *l. Plautius. ff. de auro & argen. legat.* Oldrad. *in conſ.* 73. *nu.* 4. *circa fin.* Bartol. *in conſ.* 228. *cauetur ſtatuto. quod qualibet perſona.* Ibique text. citat, qui ad ſpeciem controuerſam pertinent, *ind. l. verbis ciuilibus. & l. in pupillari. ff. de vulga* 141. *Scæuola. ff. ad Trebel.* text. etiam dat *in l. liberorum. §. quod tamen Caſſius. ff. de legat.* 3. Idem Signorol. ſcribit *in conſ.* 181. *column. penult. poſt med. verſic. Item vt verba propriè* Vbi text. allegat *in l. qui liberto. §. hæc verba. ff. de vulgar. & ind. l. Scæuola.* Eodem text. ſpectat *in l. hæc conditio. ff. de condi. & demonſt.* Et alia apud nos collecta *in conſ.* 20. *n.* 2. *in conſ.* 35 *n.* [illegible]. & illud verum eſt, quod
120 text. † monet *in §. nos igitur. in Authen. de reſtitut. fideicommi.* teſtamenti tenorem ſubtiliter ſpectandum. De quo tex. Bal. meminit *in* [illegible] *de feuda* [illegible]. verba item teſtamē. cautè inſpicienda, Bal. idē ſcribit *in l. cum dotem. §. ſi pater. in vltimis verbis ff. ſolut. matr.* Magnum n pondus ad cognoſcendum. quid eſt, verba teſtamenti habent, [illegible] o[illegible]ſo authore, *in conſ.* 122. *verba teſtamenti. in vltimis verbis. lib.* 1. Meminit Iaſon *in conſ.* 43. *colu.* 2. *poſt med. lib.* 3. *& in conſ.* 150. *colu.* 2. *lib.* 4. A tenore item teſtamenti recedendum non eſſe. Caſtr. *in conſ.* 177. *in cau*[illegible]*, quæ vertitur inter venerendiſſimum colu.* 2. *in prin. lib.* 2. Itaque ſicut directa ſubſtitutionis verba, imo directiſſima, & geminata ſuo, *inſtitui hæredem*, quod vtrunque directum ciuile eſſe, ſuperius oſtendimus, *n.* 7. *& nu.* 84. ita ad directam & ciuilitatem ſubſtitutionem trahi debebunt, cum à voluntate poteſtas ita ſubſtituendi de regni
121 more non abſit. Ex voluntate, quippe & poteſtate actuum humanorum executio & perfectio exiſtit. *l.* 1. *ff. de conſt. prin. l. Barbarius. ff. de offi. prætor. l. in* [illegible] *ſi quis alteri vel ſibi l. cum te. & l. ſi filia. C. de donat. ante nu.* [illegible] *cum* [illegible] *de offic. delegat.* Bald *in tract. ſchiſma. poſt rubri. Cod. ſi quis aliq. teſta. prohib. nu.* 9. *in conſ.* 300. *ad euidentiam præmitto. ante fin. verſic. debet tamen cauſari lib.* 5. Alex. *in conſ.* 123. *nu.* 3. *lib.* 4. Sed nec modus ita [illegible] tituendi deficit, quem vltra voluntatem & poteſtatem, Bald. exquirit *in conſ.* 3[illegible] *Rex Roma. nu.* 2. *ver. quo ad ſecundum, lib.* 1. De quo Suc. meminit *in conſ.* 1[illegible]3. *nu.* 8. *lib.* 2. Qui modus n. ad militatem aptior, quam verbis directis poſt hæreditatem agnatū maiorib. ſubſtituere.

His ita præmiſſis, ſuperuacuus profectò de ſubſtitutione fideicommiſſaria tractatus videtur. Sed enim quo perlucidum magis actoris ius fiat, & argumenta omnia diſſoluantur, quæ audacia plus nimia iactata in his eius optimum ſun[illegible], & in fideicommiſſo occupandum me duxi [illegible] oceſt, fideicom[illegible] iure rectè etiam actorem mtt, vbi prodeſſe ei directa & ru[illegible]tari ſubſtitutio non poſſet. Et quidem [illegible] contionerſiam
122 in fideicommiſſo † res ponitur, quod ex alienatione naſcitur. Id quippe nec patris patroni [illegible]ficantur, neque inficiari poſſunt, cum textus id approbetur, *in d. §. Dum. in fin.* Ibi; *fortunam communem fideicommiſſarii quæque ſequuntur. C*[illegible] *ſequen.* Ibi; *poſſe exheredatos* [illegible]*deicommiſſarium* [illegible]*tere* Et ibi, *non poſſunt petere fideicommiſſum ff. de legat.* 1. *l. peto* [illegible] *fin.* Ibi, *omnes fideicommiſſum petent. l. cum pater. §. libertis.* Ibi, *cos enim ad fideicommiſſum videtur inuitaſſe. ff. de lega.* 2. & *in d. §. Dum.* Opizonus obſeruat *nu.* 1. *in fin. nu.* [illegible]0. *verſic. præterea ad hoc etiam. & nu.* 29 *in* [illegible].

Vnde non niſi argumentum vnum actori obijcitur quod conceptus nondum etiam eſſet, cùm fideicommiſſi huius conditio euenit, nempe cum à Galcer[illegible]ndo facta alienatio eſt. Sed enim ex ijs diſſolutum argumentum hoc conſtat, quæ in quæſtione prima & ſecunda quæſtionis huius quartæ ſcripta ſunt, *numer.* 110. *& ſeq.* ad [illegible]tum nouiſſimum vulgaris ſubſtitutionis gradum, prioribus extinctis, non deduci. Cæterum quia ad vulgarem directam ſuperiora ſpectant; rei hu-
123 ius explicandæ † cauſa, ſciendum, & in fidei[illegible]ommiſſ[illegible], & legatis vulgarem admitti, vt primo fideicommiſſa[illegible]o aut legatario ad fideicommiſſum legatumve, ob rep[illegible] [illegible] aut impotentiam no[illegible] [illegible] *& Sent. cum l. ſeq. ff. de hæred.* [illegible] *vt hæredibus ff. de legat.* 2. *L. pri*[illegible]*a. §. pro ſecundo C. de cadu.* [illegible] *C. de legat.* Bartol. & [illegible] *in l. pater Seuerinam. in princip. ff. de cond.* [illegible] Soc[illegible] *verſ. hanc tamen concluſionē. ff. de vulg.* Sig[illegible] *nu.* 4. Al[illegible] *in rubr. C. de impub. in fin.* Paul[illegible] *in conſ.* 18. *nu.* [illegible] *lib.* 2 [illegible] *in conſ.* 181. *nu.* 28. *& ſeq. lib.* 2. Inde fit, vt [illegible] in eandem vulgaris hæc in fideicommiſſis & legatis, atque in hæreditate habeat.

Atque ideo ſicut finem in hæreditate ſtatim accipit, cum adita eſt. *l. poſt aditam C. de impub.* ita in fideicommiſſ[illegible], & legatis periſe illico vulgaris ſolet, vbi primum acceptatum [illegible] fideicommiſſario aut legatario primo eſt. Rum. *in conſ.* 160. *nu.* 4. *lib.* 1. Crot. *in conſil.* 65. *nu.* 2. *& ſeq.* Conſequens † item ex his
124 fit, vt quibus caſibus per vulgarem fideicommiſſariam ordo ſucceſſiuus intelligi in hæreditate, aut ſubſtitutione directa ſolet, vt apud glo. Bart. Caſtren. & alios *in l. Gallus §.* 1. *ff. de lib. & poſthu.* ad ordinem id etiam ſucceſſiuum pertineat: quem in fideicommiſſis & legatis, [illegible] & Doct. obſeruant, vt *in d. l. Gallus. §.* 1. apud Rubeum *num.* 7. Signorolus *in conſ.* 173 *nu.* 19 Rum. *in conſi.* 78. *num.* 5. *& ſeq. in conſil.* 92. *nu.* [illegible] *num.* 7 *in d. conſil.* 100. *nu.* 3. *& ſeq. in conſil.* 102. *nu.* 9. *& ſeq. lib.* 2.

His ita præm[illegible], monendi ſumus, o[illegible]em ſucceſſiuum
125 ſine dubio † in fideicommiſſo [illegible], vbi per fideicommiſſum, non ex [illegible] vocatos proximiores ex familia Arynia dicamus. Neque ad coniecturas in ordine [illegible] ſucceſſiuo demonſtrando adeundum [illegible] quibus apud Doct. *in d. l. Gallus. §.* 1. qui ordinem nec[illegible] [illegible], vel cauſatione, affectionis & charitatis, & ab appell[illegible] aut collectiuo nomine, per tractum temporis, vel pure aut ſimpliciter ſubſtitutio fiat, obſeruant. L[illegible] cum enim coniecturæ hu[illegible] ſtmdi in re dubia obtineant. At enim clara hic res [illegible] ordine ipſo ſucceſſiuo expreſſim à teſtatore facto, qui ſan[illegible] [illegible] A-ryniam ſimpli[illegible] [illegible] ſubſtitutum, verum prox[illegible] rem A[illegible] [illegible] quippe ordo ſucceſſionis non [illegible], niſi vt non [illegible] ſimul, at proximiores per tempora admittantur. Nu[illegible] quippe ordo, cum vna plures ſimul inuitantur. *l. cum ita.* [illegible] *compater. §. à te peto ff. de legat.* 2. *l. hæredes mei. §. ſi. ff. ad Trebellia*[illegible] & alij *in d. l. Gallus. §.* 1. Itaque id demum videndum, ad quem modum ordinem hunc accipi ſucceſſiuum oporteat vulgaréne, prioribus non admiſſis, qui aſpirare ad fideicommiſſum poterant, ſi voluiſſent: an ex fideicommiſſo etiam. Et quidem per vulgarem ordinem ſucceſſiuū intelligi, inter omnes Doct. conſtat, qui controuerſi[illegible] quicquam in vulgari non faciunt, quorum ius prioribus fideicommiſſum, aut hæreditatem repudiantibus, vel aliter ab ea ſubmotis, ex vulgari ſequentes admittantur. Diſceptatio omnis [illegible] in fideicommiſſo nō 126
fit, verum per fideicommiſſum ſequentes admittantur, cum ſemel ordine ipſo admiſſi priores ſunt. In qua re tractu temporis remoto à Caſtr. *tute, ind. l. Gallus §.* 1. Doct. diſcrepant. eumdemque damnant, vt apud Aret. *ibi col.* 3 *poſt med. ver. aduerte tamen, quia Paul. de Caſt.* Et ibi etiam Alex. *n.* 5. *verſ. in ea glo. ibi; vel ſic filium.*

ſilium. Et idem Alex. *in conſ.* 22. *nu.* 4. *circa med. verſ. & ſi diceretur dato lib.* 3. Quod repetitum eſt *in conſil.* 8. *lib.* 4. Tradit idem Alex. *in conſ.* 24. *colum.* 2. *circa med. lib.* 3. In qua opinione & Caſtr. eſt ſui
diſſimilis *in l. fin. numer.* 2. *Cod. de hered. inſtu.* De quo *in d. l. Gallus* §. 1.
Alexan. meminit, contradictionem eius non animaduertens;
id eſt, quod contra Caſtrenſi ipſi viſum *in d.* §. 1. *lit.* Itaque quæ ante
oculos erant, non ſpectauit: remotiora Alexand. proſpexit. Atque
præter Alex. eundem Caſtr. ſecum conſulendo pugnare
oſtendit *in conſ. meo* 22. *num.* 3. *& in conſil.* 131. *eodem numer.* Ibique
Socin. etiam & Decium pro opinione hac retulimus, vt niſi ex
vulgari, tractu temporis annoto, ordinem intelligi ſucceſſiuum
non oporteat. In quam ſente[illegible] Doct. & alios referrem, ſi
res poſceret. Vulgari igitur [illegible]commiſſo hoc admiſſa, ſpõ-
127 te † ſua argutu corruit, quod actor ſup[illegible]batur, conce-
ptum eum non fuiſſe, cum fideicommiſſi caſus per alienationẽ
Calcerandi euenit. Quoniam fideicommiſſo ipſo ab his repu-
diato aut omiſſo, qui [illegible] ad id poterant, ſatis eſt, natum
tunc actorem fuiſſe, cum locus factus vulgari eſt, nempe cum
eius impleta conditi[illegible] inuenitur, hoc eſt, cum mortui omnes
ſunt, qui ad [illegible]eicommiſſum peruenire ob alienationem poterant,
ſicuti dilucide, nec parce ſuperius declaratum circa militarem
habemus, *num.* 112. Repudiationem porro fideicommiſſi
in prioribus contigiſſe, demonſtratum ante apparet, *num.*
104. vſque ad *num.* 112. Et quidem clariorem controuerſiam in
patruis Calcerandi eſſe, qui expreſſim hereditatem, aut fidei-
commiſſum ob pecuniam vel gratis omiſerunt, teſtatum ſupra
eſt *num.* 105. In eadem cauſa & Manuel pater actoris inuenitur,
qui alienationem poſtea ratam habuit. In Gaſpare item & liberis
eius repudiationem hoc ipſo oſtendimus, quod de alienatione
bonorum conqueſti in vita eorum tota non ſunt, neque
agnitum ab eis vnquam fideicommiſſum legitur. Agnationem
plane aut acceptationem neceſſariam fuiſſe, non obſcure
128 etiam oſtendimus, *num.* 90. Ex eo item † repudiatio confirmatur
quod animo ſolo inducitur, & ab eo ſolo pendet *l. vni.* §.
fin. l. illud. & l. recuſari. ff. de acq. heredit. Signor. *in conſ.* 16. *num.* 46. *in fi.*
verſ. ſed vt clarius. Fulgos. *in conſil.* 42. *Tranſuerſim in fin.* animus plane
repudiantis non modo verbis aut facto, ſed & non faciendo
demonſtratur. Vt apud Iaco. de Are. & alios, *in l. [illegible].* Ibique
Fulgoſius eo ipſo animum repudiantis colligit, quod apud eũ
eſſ[illegible] bona quis patitur, ad quem non pertinent.

Hoc amplius, ex his quæ Rei aduerſam patrocinantur, potiorem
Gaſparis & liberorum eius, quam actoris cauſam fuiſſe;
vera & conſummata eorum repudiatio in morte inuenitur,
129 quod acceptandi † ius ſuperſtites haberent. Vnde in morte eorum
initium à vulgari datur. Quamdiu enim acceptandi, aut
adeundi ius prioribus manet, ius aliis aut ſequentibus adeundi
acceptandive non eſt. *l. quamdiu.* 3. *ff. de acq. hered. l.* [illegible] §. 1. *ff. ſi tab. teſt.*
nulla extra. Inde fit, vt priorum iure conſtante, præſcriptionem
ſequentes non patiantur, cum tempus eis non currat, vt ſi
memoratis habetur. Idque ex textu oſtenditur, *in l.* 1. §. *ſi miſera ff.*
de ſucceſ. edict. in l. ſi filius. §. *pen. ff. de bonis libert.* Tradit Cros. *in l. filius fa.*
§. *Diui. num.* 142. *Ibique Ripa nu.* 16. *ff. de leg.* 1. Atque in ſpecie noſtra,
et tempus non currere, q[illegible]e [illegible]ceptus non [illegible]m ſit, Alexand.
tradit *in conſil.* 01. *num.* 22. *lib.* 7. Ex quo dirimi qu[illegible]o videtur.

Conſequenter his dicendum, non ante [illegible] tempus actori
ceſſiſſe, quam aut mortui eſſent, qu[illegible], cum fideicommiſſi
conditio per alien[illegible]tionem extitit, el repudiatio
conſummata ex tempore long[illegible]mo eſt, vnde præſcriptio aduerſus
eos perfect[illegible] dicitur. [illegible] pote p[illegible] ſpecto, conce-
130 ptus & natus actor erat. Ad [illegible] vulg[illegible] animaduerſionem
rei patr[illegible] habuerat [illegible] antum ſibi non vi[illegible] arrogaſſet,
neque [illegible] us enumera[illegible] eo eſſent: [illegible] non pluſquam
gradus vn[illegible] nueni tur [illegible] udiatione [illegible] orib[illegible] pate acta.
Quo caſu ne quidem [illegible] mi[illegible] mus [illegible] obſtat penes
q[illegible] ſcrip[illegible] ante [illegible] *num.* 118. *&* [illegible] & [illegible] habemus
num. [illegible]. N[illegible] tetelle [illegible] us [illegible]
ſit, an [illegible] ecta, à quib. repudiatio facta
aut expreſſ[illegible] aut ta[illegible].

[illegible] ex [illegible] o pr[illegible] ſecundæ quæſtionis
quartæ q[illegible] ſap[illegible] du[illegible] qu[illegible] tam
in fidei[illegible] n[illegible] odex, ol[illegible] etiam ro-
ritu. [illegible] iuce ex vu[illegible] in or[illegible] ſucceſſiuo
[illegible]
[illegible]
debea[illegible] us, de quo ante, non ſolum ad vul-
gatem, in qua controuerſiæ quicq[illegible]
ad fideicomm[illegible] à iam trahatur, atque [illegible] ad-
miſſione interueniente locos nihilomin[illegible]
gratiam ſequentium [illegible], ei eis reſtitutio fid[illegible]
prioribus debeat, qui admiſſi ad id [illegible]. Et quidem [illegible]
omnino in q[illegible] ſtione ha[illegible] ſſerend[illegible] hoc [illegible], quam
admiſſio prorſus non contingit. At repu[illegible]
vnde locum vulgari factu[illegible] demonſtrauimu[illegible]. Enimuero [illegible]
nitidius vſquequaque a[illegible] eluceat, in fidei[illegible]
hoc abſoluto, quod graduale aduerſarii nuncupant, nego [illegible]
captendum exiſtimaui.

Fideicommiſſo abſoluto, aut ſimpl[illegible] ocum [illegible]
arbitror. Namque ordinem hic ſucceſſiuum [illegible] &
ſim eum à te[illegible] tore factum [illegible] ſtatum ante [illegible] *numer.* 125.
ordo poſt[illegible] ſu[illegible]eſſiuus ex fideicom[illegible] [illegible]tur, 131
vbicunque tra[illegible] in futurum ſubſtit[illegible] *Ray[illegible] de*
teſtam. cap. 1. *[illegible] lib.* 6. not. *in l. [illegible]. Cod. de impub.* Alexand. *in d. l.*
Gallus. §. 1. *num.* 5. *circa fin. verſ. Limita tamen hoc procedere. in d.* [illegible] 22.
num. 4. *verſ. & ſi diceretur dato. lib.* 3. quod rep[illegible] *l.* 13.
lib. 4. & idem Alexand. *in d. conſ.* 24. *colum.* [illegible] *circa med. verſ.* [illegible] *& idem*
voluit Raph. lib. 3. Ioan. de Ana. *in conſ.* 46. *num.* 4. [illegible]
§. 1. *num.* 8. *in* 3. [illegible] *in conſ.* 113. *num.* 6. *in fi. verſ.* [illegible] *tamen.* & apud
nos *in conſ.* 22. *in tertio dubio & in conſ.* 122. *num.* 3. Ruin. *in conſil.* 201.
nu. 5. *lib.* 2. *in conſ.* 169. *num.* 5. *lib.* 3. *& alibi ſæpe.* Tractus plane temporis
hoc ipſo neceſſario vertitur, quod in futurum vocatio confertur,
& tempus expreſſum alienationis eſt. Ita temporis tractum
Ruin. obſeruat *in conſ.* 123. *nu.* 19. *lib.* 2.

Si dixeris, tractum hunc † temporis vltra alienationem non 132
trahi, atque ideo ad caſum mortis non porr[illegible]gi: reſpondetur, ex
natura actus & ex cauſa prohibendi ſimpl[illegible]ite temporis tractum
contineri. Cauſam enim prohiben[illegible] domus aut familiæ
Aryniæ conſeruatione exſtere hoc ipſo declaratur, quod
proximior ex ea, alienatione facta, ad bona inuitatur. Satis igitur
eſt, ex natura a[illegible] aut ex [illegible] nominis vocatorum, temporis
tractum conſtare. Idque ex Doctor. probatur *in d. l. Gallus.* §. 1. vbi
Caſtren[illegible] ubſcribunt, quoties per nomen collectiuum ſubſtitutio,
aut vocatio fit, liberos puta deſcendentes, poſteros, aut
familiam vocando. Quo caſu per fideico[illegible]miſſum etiam & ipſum
reciprocum ordinem ſucceſſiuum interpretantur, vt qui
priores ſunt ſequentibus reſtituere in infinitum debeant. Idq;
in d. §. 1. Alexan. obſeruat *num.* [illegible]. Iaſ. *num.* 25. *& ſeq.* Socin. *in conſ.* 12.
num. 16. *in fin. lib.* 3. Dec. *in conſ.* 184. *num.* 6. Ruin. *in conſil.* 55. *num.* 15.
lib. 1. *in conſ.* 89. *num.* 8. *in conſ.* 158. *num.* 12. *verſ. comprobantur etiam prædicta. & num.* 14. *in conſ.* 201. *num.* 5. *in conſ.* 201. *num.* 23. *lib.* 2. *in conſil.*
35. *num.* 10. *in conſ.* 139. *num.* 22. *& ſequent.* ſignificantius *in conſ.* 164.
num. 7. *in fin. verſ. circa vero ſecundum & in conſil.* 167. *numer.* 1. *libr.* 3.
Signorol. hæc aſſuitur *in conſ.* 173. *num.* 19. *verſ. ſi vero cadit inter perſonas.*

Secundo fideicommiſſum reciprocum ex tractu temporis
implicite aut tacite induci, ratione fortiore iuuatur. Namque
in nomine collectiuo liberorum, deſcendentium aut poſterorum
tractum hunc temporis, atque ideo fideicommiſſum reciprocum,
& ad infinitum, Doct. obſeruant, tametſi agnationis
conſeruatio non interueniat, cum æque fœminæ † atque 133
maſculi deſcendentium appellatio[illegible] cedant. *l.* 1. *ff. de ventre inſpic. l. agnoſcere.* §. 1. *ff. de verb. ſignif. & l. fi. C. de ſu[illegible]. & legit. in Authen. de*
hered. ab inteſt. venien. §. *filii præter.* Alexand. *in conſ.* 24. *numer.* 12. *libr.* 5.
Dec. *in cap. nouit. in ſexto notab. de iudi. & al.* [illegible] *medi.* Quanto magis
ius hoc admittendum [illegible] nomine [illegible]ol[illegible]uo er[illegible], quod familiam,
aut agnationem denotat, cuius conſeruatio niſi ex fideicommiſſo
habe[illegible] reciproco non poteſt?

Teſtiones traditione Cuma. fideicommiſſum hoc reciprocum
& abſolutum † confirmatur *in d. l. cum ita* §. *in fideicommiſſo.* 134
num. 4. *ff. de leg.* 1. vbi te[illegible] putat, vtrum familiæ quid in[illegible]
ter relinquatur, an vt in familia remaneat, vel ne extra familiam
alienatio fiat.

Priore caſu fideicommiſſo reciproco locum non eſſe. v[illegible]
tum ex admiſſione priorum ſemel facta l[illegible]tare, ca[illegible] ſam aliam
eſſe, cum extra[illegible] miliam aliena[illegible] prohibet[illegible] ve[illegible] ad
eam bona con[illegible] ruat teſtator iuſſi[illegible] enim perpet[illegible]
commiſſum vi[illegible], neque ea ad [illegible] in
ſunctione hac C[illegible] ma agnoſ[illegible] co[illegible]
eſt, vt [illegible] idere *in conſi* [illegible] 8 [illegible] *num.* [illegible]
ſil. [illegible] *numer* 9. & [illegible] *num.* 11 *in conſil.*
[illegible] *numer.* 23. *lib.* 2. *in* [illegible] *verſ.* [illegible] *manet præmiſſa. libr.* 3.

Cumano

Cumano etiam Socin. ſubſcribit *in conſil. 43. numer. 9. circa fin. verſicul. & hanc q. in conſil. columna 1 poſt med. verſicul. diuerſum autem eſt. lib. 1* Dec. *in conſil. 425. numer. 6 in conſil. 513. numer. 8.* Sed enim alienatio hic prohibita extra familiam legitur; ea facta, proximior vocatur. Ergo abſolutum intelligi fideicommiſſum debebit, ſine quo in familia remanere bona nequeunt *l. 2. ff. de conſti. omni uerbi. l. ad legatum. & l. ad rem mobilem ff. de procur. l. illud. ff. de acquir. hared. l. denique. §. interdum. ff. de pecul. legat.* Ad quem modum ita in ſpecie hac fideicommiſſi abſoluti inducendi Curt. ſen. argumentatur *in conſil. 45. numer. 4.* Dec. *in conſil. 23. nu. 3 in fin. conſil. 38. n. 4. in conſil. 481 n. 4. in conſ. 584. n. 8.* Rubeus *in conſ. 1. nu. 15.*

Hoc amplius, ſatis eſſe, familiam ſimpliciter vocari, etiam
135 ſi extra familiam † alienatio non prohibetur, crebrior Doct. ſententia admittit. Idque ex Caſtr. declaratur *in d. l. cum ita. §. fin. in princ. & in fin. numer.* Alex. *in d. l. Gallus. §. 1. numer 7.* Ibique Socin. *numer. 9. in quarto caſu.* Iaſon *num. 25. & ſeq.* Socin. *in d. conſil. 41 column. 4. poſt med. verſic. diuerſum autem eſt. & in d. conſil. 57. column. 1. poſt med. verſic. diuerſum autem eſt.* Decius *in conſil. 23. num. 4 verſicul. ex eo mouetur. ibi; ex hac enim ratione apparet* Ruin. *in conſil. 55. numer. 13. lib. 1. & in conſil. 89. numer. 8.* & iſtud etiam voluit Pau. *lib. 2.* Idque receptum Socin. iun. aſſerit *in conſil. 126. numer. 45. lib. 1.* De quo interius etiam *numer. 44.* Sed nonne familiæ & genti Aryniæ relicta eo ipſo bona liquet, quod ex conditionibus & vinculis teſtamento expreſſis vocatur? Cauſam enim
136 facti † obſeruari potius, quam factum ipſum decet. *l. legata inutiliter. ibique glo. in ver. interueniat ff. de adim. leg. l. cum tale. § fin. ff. de condit. & demon.* & alia apud nos accumulata *in reſpon. pro genere, numer. 192.* vbi text. non paucos vocauimus. Ibique ampliatum id habemus, etiam cum aliud ſonare verba videntur per text. *in d. l. cum tale. §. fin.* & alia ibi aſcripta. Quid hic dicendum, vbi cum cauſa ipſa ita faciendi, & factum ipſum vocationis cõſentit? Eo quippe proximior vocatur, & eo proximiori vocato conditiones & vincula adiiciuntur, q genti & familiæ Aryniæ bona ipſa relinquere in animo teſtator ſine dubio habuit. Apertiusq; ex his id fiet, quæ in proximo enarraturi argumento ſumus.

137 Quarto, de hoc inter Doct. conſtat, ex † prohibitione alienandi fideicommiſſum abſolutum & ſimplex ſequi, vbicunque vt apud familiam bona manerent, teſtatori placuit. Alex. *in conſil. 23. colum. penult. lib. 1. in conſil. 59. lib. 3.* Soc. *in d. conſil. 43. col. 4. poſt med. & in d. conſil. 57 col. 1 poſt med. lib. 3.* Dec *in d. conſil. 23 numer. 3. & ſeq. in conſil. 18. num. 1. in fin. in conſil. 182. colum. pen. verſicul. ſed ad hoc reſpondetur. quod imo illa verba. in conſil. 481. num. 3. & ſeq. & in conſil. 13 num. 8.* Ruin. *in d. conſil. 89. num. 25. in conſil. 101. num. 16 in conſil. 108. num. 14. in conſil. 117. numer. 19. in conſil. 123 numer 16. in conſil. 134. num. 9 in conſil. 147. numer. 13. in conſil. 150. colum. fin. poſt princ. lib. 2. & in conſil. 168. num. 22. lib. 3.* Curt. iun. *in conſil. 111. col. pen. in fin. in conſil. 145. num. r. 10. in ſecundo & tertio caſu.* Rubeus *in conſil. 1. per tot. in.* Gozad. *in conſil. 10 & nu. 7.* Plura adducit D. Ozaſcus *deciſ. 50. nu. 1. & ſeq.* licet in fine Deciſionis ſententiam aliam diſtinguentem amplectatur. Addo *Reſpon. 2. num. 9. lib. 1.* Soc. iun. *in conſil. 140 num. 7. in fin. verſic. aliquando etiam quarto. lib. 3.* At enim ſi cauſam facti, id eſt, prohibitionis alienandi, & vocationis proximioris, ſi effectum ipſum prohibendi & vocandi obſeruamus, quid aliud factum hoc, niſi familiæ conſeruationem denotat, prohibentiſque & vocantis animum teſtatur, idcirco ita à ſe factum, ne extra familiam eius bona abirent, verũ per-
138 petua in ea fierent; Aliter porro † interpretantibus conſequens erit, non verborum cauſam & effectum, at merum eorum ſonum ſpectandum, contra *l. promittendo in prin. ff. de iure dot. l. fin. C. de vſur. l. iurisiurandi indignum. C. de teſtam. l. 1. & 2. in fin. C. com. de leg. l. omnes. C. de contrahen. & committen. ſtip. § ſed hac ſolemnia. Inſtit. de verb. oblig.* & quod non inſcite Bald. ait *in rubr. ff. de rerum diuiſ. in fi.* Mentis legum eſſe vt realiter determinent, non etiam vt verborum tenus quid diſputent. De quo Iaſon meminit *in l. ſi filiusfamilias. §. cum fundum. numer. 3 circa fin. ff. de verbor. oblig.* ſed nec verborum diuerſitas actum perimit, in quo neceſſaria verba ſubſtantia ſunt, vbicunque ad effectum, & finem eundem verba ſpectant; veluti cum de nummis certis interrogatio fit, & de aureis reſponſio ſequatur, qui nummos ipſos efficiunt: vitioſa enim ob diuerſitatem hanc verborum ſtipulatio non fit. *l. 1. §. ſi quis ita. l. ſi ſub vna. cum glo. l. quæ extrinſecus. cum glo ff de verb. obli.* tex. huic appoſitiſſime quadrat, *in l. ſcire leges. ff. de ll. in l. ſi C. de precib. imperat. offer.* Eiuſdem generis & illud eſt, ſecundum effectum fi-

nalem diſponentis † voluntatem declarari. *l. cum hi §. ſi vni. nu. 8.* 139
& 2 reſpon ff. de tranſactio. l. reprehendenda C. de inſtit. & ſubſtitu. Bald. in *rubric. C. de vine. q. vlti.* Iaſon *in con. 133. col. 4. circa med. lib. 4.* Inde etiam fit, vt ab effectu, non verborum ſpecie, ſimulatus vel non contractus æſtimetur *c. ad noſtram de empt. & vendit. c. illo vos de pignor. c. plerique 13. q. 5* Archid. *in conſ. 150 in quæſtione, quæ vertitur inter nobilem Dominam n. 4.* Abb. *q. 5.* Angelo *col 15. in fi. & hoc etiam molle.*

Quinto, quod dicitur, ex prohibitione † alienandi in [illegible] 140 caſum alienationis, & contrauentionis fideicommiſſum non produ[illegible] ocum tum denique habet, cum non niſi ſimpliciter aliena[illegible], quæ vires habeat; non item, ſi vlterius teſtator procedit. Ibi enim ex proceſſu vlteriori animus eius apertior & plenior declaratur, vt ad ſimplex abſolutumve fideicommiſſum prohibitio trahatur. Dec *in d. conſ. 2 . nu. 5. poſt med. verſ. Non ob. ergo in d. conſ. 18 col. 4. poſt med. verſ. non ob. quod [illegible] in d. conſ. 182. col. pen. ante med. ver. ſed ad hoc reſponditur, quod imo illa verba. in conſ. 425. n. 7 circa med. in d. conſ. 48 n. 7. ver. non ob. allegata.* Sed enim in prohibitione alienandi teſtator no[illegible] verum ea peracta, alienatione hæreditatem & ſucceſſio[illegible] ad propinquiorem conſanguineum ex [illegible] e Arynia peruenire iuſſit. Quæ inutilia verba fierent, [illegible] ſimplex & abſolutum ex non trahimus [illegible] plan[illegible] fiet.

Sexto, Iure hoc certiſſimo Doct. [illegible] vt fideicom miſ-
ſum † graduale & ſimplex poſt [illegible] etiam [illegible] 141
vbicunque prohibitio alienandi effic[illegible] præcedit, [illegible] verba alia ſequuntur, ex quibus manifeſta teſtatoris [illegible] arguitur, vt in familia bona maneant. Idque ratione ante commemorata, ne inutilia alias verba ſequentia fiant. Ita ex Ba[illegible] colligitur, *in l. qui Romæ § coheredes n. 1. ff. de verb. oblig.* fideicommiſſum enim & bonorum reſtitutioni ſubiecta ex verbis memoratis hoc ipſo ſenſit, quod iterat vocat *in authen. res quæ. C. com. de legat.* Atque ita ex Bart. fideicommiſſum abſolutum & ſimplex Soc. ibi poſt Aret. inducit, *n. 16. verſ. Tertium caſum.* Idem Soc. ſcribit *in l. ſi cognatis. n. 18. verſ. ſecundo habemus ex dictis Bart ff. de rebus dub. in conſil. 251. col. 5. in prin. verſ. aliquando & tertio & col. 7. in fi. ver aliquando & ſecundo. lib. 2. in conſ. 43. col. pen. circa fi. verſ. ſed dicamus quod aliquando & in conſ. 57. nu. 1. lib. 3.* & inter reſpon. Curtii ſen. *in conſ. 40 nu 18. verſ. Iſta concluſio probatur* & Curt. ipſe ſen. *in conſ. 45 n. 5. verſ. fortius & ſucceſſiuo ordine* Dec. *in d. conſ. 13. num. 5. verſ. ſeptimo hoc idem & verba ſeq. in d. conſ. 38 n. 2. verſic. & in propoſito etiam not. tradit Bar* Expreſſius in *d. conſ. 182. col. pen. ante med. verſ. ſed ad hoc reſpondetur, quod imo illa verba in conſ. 415 num 6 in conſil. 481 eodem num. 6. in conſ. 113. n. 8.* Iaſon *in conſ. 96 col. 3 verſic. ſecundo, quod per talia verba & in conſ. 108. col. 4. verſic. confirmatur optime. lib. 4* Ruin. *in conſil. 128. nu. 11. in conſil. 208. nu. 17. & in ſi con. lib. 2. in conſ. 10. nu. 7. in conſ. 134. n. 16 in conſ. 173. n. 9. ver. & hoc etiam confirmatur lib. 5. in conſ. 141 nu 15. lib 3.* Curt. iun. *in conſ 22. nu. 18. in conſ 43 col. 4 poſt med. verſ. ſecundo principaliter puto. in conſ. 111 ante fi. verſic. & ideo in fine ſubiecta alia verba in conſ 124. n. 16. in conſ. ſequen. numer. 11. in conſil. 116. numer 6. in conſ. 140. numer. 8. & in conſil. 167.* Gozadi. *in conſil. 30 in fin. in conſil 52 num. 3. in conſil. 102. num. 10.* Pariſ. *in conſil 30 num. 22. in conſ. ſequent n. 13. in conſ 41. nu. 40. in conſil. 75 n. 3 in conſil. 92 n. 41. & ſeq. in conſil 93 n 21. lib. 2. in conſ. 17. n. 1 in conſ. ſeq. n. 48. in conſ. 53. n. 21 & duob. ſeq. lib. 3.* Soc. iun. *in conſ. 49. nu. 9. in conſ. 140 nu. 7. ver. Aliquando & ſecundo. lib. 2.* Albam *conſ. 54.* D. Ozaſ. *Deciſ. 50 n. 14.* Cepha *conſ. 153. n. 51.* Reminal. Iun. *conſ. 147. lib 2.* Burſat *conſ 157 n 33. & ſeq.* ſed enim prohibitio hic alienan-
di † & ipſa non infirma præcedit, quæ ex qualitate bonorum 142
cõfirmatur; quia pretioſa & gentilitia gl. & Doct. *in l. quoties. 1. ibique Bal. n. 8. Iaſ. circa prin. C. de pactis. Alex in d § Diui. in prin.* Ibique Iaſ. *in tantum donat in vtraq. lectu.* Dec. *in d conſ. 23. n. 5 circa med. verſ. & concluſio prædicta. in d. conſil. 38 numer. 2. verſ. quinto etiam & in d. conſil. 481. in prin* Ruin. *in conſil. 208 num. 16. in fi. lib. 2.* Curt. iun. *in d. conſil. 43 n. 10. circa fin.* Rubeus *in conſ. 53. nu. 5.* Roman. his adſiſtit *in l. ſi quis filium. § fi. ff. de acq. hære.* De quo Capit. meminit *deciſ. [illegible] 8 n. 4. & ſeq.* Proinde inutilis vocatio illa proximioris ex gente Arynia fieret, niſi ad fideicommiſſum abſolutum & ſimplex pertineat; quatenus vocatio ſatis facta ex cauſæ & ratione à iure pſumpta videbitur, vt in gente Arynia bona tam pretioſa manerent. Atque nominatim & in ſpecie, cum prohibitio præcedit, quam vtilem ſeu validam ratio ipſa præſumpta facie, quod pretioſa bona, aut maiorũ eſſent, vel à Principe donata, vt ex verbis ſequentibus, quæ ad familiæ conſeruationẽ ſpectant, fideicommiſſum abſolutum aut ſimplex non minus indicatur. atq; ſi ea cauſa, aut ratione expreſſa efficax id fieret. Curt. iun. tradit *in d. conſ. 43. numer. 10.* Alba *conſ. 54. numer. 2. verſic. ac. adit tertio.* Et

m. Et quidem iure illo vulgatiſſimo opinio hæc iuuatur, nihil referre, † ex cauſa tacita an expreſſa quid includatur, aut veſte
143 fiat. *l. cum quid. ff. ſi cert. pet.* inde videmus, pactum nudum tacitum aut præſumptum æque contractus cohærentia veſtiri ac expreſſum *l. hereditatem. Ibique Imola ff. de donat.* Aretin. *col. 1. in prime. colum. 5. in princip. verſ. Reperitur tamen ff. de verb. oblig.* Eadem ratione prohibitio alienandi à cauſa præſumpta & tacita veſtita, potens ita in ſpecie controuerſa ad prohibitionem confirmandam ac expreſſa erit, vt adminiculo alio adiecto fideicommiſſum abſolutum inducatur. Non inepte huc Bald. nouel. † qua-
144 drat *col. 1. num. 09. & ſeq. ff. ſolut. matr. & in tract. dotis parte 6. princ. 1. col. 3. verſic. & prædicta omnia & colum. ſeq. ver. Quinimo licet.* Inſtrumenti executionem, quæ ex ſtatuto competit, non minus ad ea trahi, quæ præſumptim, aut tacite ſub inſtrumento inſunt, quam quæ expreſſa in eo ſunt. Atque ideo ob ſtipulationem præſumptam executionẽ concedendam. Simili modo ob hypothecã præſumptam & tacitam executionem permitti, *in d. l. 1. n. 104 & in d. tract. & parte 6. princ. 7. col. 2. verſ. & ex prædictis inferri poteſt.* vt Bal. ſim. ſcribit. Ratio eadẽ facit, vt ob rationem præſumptam & tacitã cum tinctionem ꝓpinquioris cõſanguinei, qui ex nomine & armis gentis Arynæ ſit, fideicommiſſi abſoluti & ſimplicis ius in caſum mortis etiam competat. Eiuſdem generis & illud eſt quæ in caſu c[illegible] nſtituta vero ſunt, ad præſumptum trahi. *c. ve[illegible] 2.* Ibique Abb. *1. in qui. de ſponſal.* & quæ non parce ſcripta apud nos ſunt *in tractat. de antiq. temp. parte 4. numer. 122. ad primam & Venetam exceptionem.* cum Ferrariæ docerem, & ſenatoris officio fungerer: Statutum, quo dotem maritus lucratur, ad dotem etiam præſumptam pertinere, id eſt, da qua niſi præſumptione iuris non conſtat. Quod iure ratione fortiore in ſpecie controuerſa mouet: ſiquidem iuris communis derogatio in ſtatuto memorato verſatur. *Cod. vnde vir & vxor.* In ſpecie plane fideicommiſſi ex conjecturis inducendi, communem ius ſequimur. *l. & eo modo. l. etiam hoc modo. l. pater. & l. Diui imperator ff. de lega. 1. l. cum propanetur in fi. ff. de lega. 2. & alibi ſæpe.*

145 Septimo, in ſpecie magis fideicommiſſi gradualis & † abſoluti [illegible] hic confirmatur, quod vltra prohibitionem alienandi, & alienatione ſecuta familia ipſa, ſeu qui maſculi ex ea ſunt, vocantur. *d. l. cum ita. §. fi. & d. l. peto § fratre. ff. de leg. 2. l. fin. Cod. de verb. ſignific.* Socin. *in d. conſil. 22. num. 18. lib. 3.* Curt. ſen. *in d. conſil. 145. num. 10. in quarto caſu.* Deci. *in d. conſ. 513. num. 8. in fin.* Ruin. *in conſil. 101. num. 14. & ſequen. lib. 2.* Socin. iun. *in conſ. 140. num. 9. lib. 3* & alia oñte relata, *num. 134.* Et cum ad aliquos bona alienata peruenire, ſimiliter vt factum hic eſt, teſtator cauit, fideicommiſſum abſolutum & graduale naſci, Corn. tradit *in conſ. 97. colum. 2. poſt med. lib. 1. in conſ. 22. colum. 4. verſic. concurrit etiam in hoc caſu noſtro. & in conſ. 59. colum. 2. verſic. item hic voluit lib. 2.* Socin. *in conſ. 249. colum. 1. in princip. verſ. Poſtremo, quod liberi & deſcendentes lib. 2.* Curt. ſen. *in d. conſ. 45. num. 5. verſic. fortius & ſucceſſiuo ordine.* Deci *in d. conſil. 23. nu. 4. in d. conſ. [illegible]8. nu. 2.* Curt. iun. *in d. conſ. 111. col. pen. in fin.*

In fundamento hoc ſeptimo obſeruandum, locum eſſe, vel cum ij alienatione facta inuitantur, qui ex Gente teſtatoris non ſunt, quanto fortius tantudem probandum hic erit, vbi non niſi conſanguineus vocatur, qui nomen & arma teſtatoris ferat. Quo caſu niſi fideicommiſſum hoc graduale admittimus, abſurda res conſequitur, vt filiæ etiam & heredes aliſ [illegible] ad bona veniant, qui nomen & inſignia teſtatoris nõn deferunt. Ita, & ex ratione hac ad fideicommiſſum abſolutum inducendum Iaſ. argumentatur *in conſ. 4. colum. 4. verſi. Tertio principaliter & in fine conſilij, lib. 1. in d. conſ. 108. colum. 5. poſt med. lib. 4.* Ruin. *in d. conſ. 101. num. 14. & ſeq. lib. 2.* Curt. iun. *in conſ. 161. num. 13. verſic. confirmantur præm. ſſa.* Ibi; *& quia maſculos ſolum vocauit.* Vtres hæc fortiores [illegible] ciptiunt, quod non modo agnati ſimpliciter vocati ex gente Arynta ſint, verum qui conſanguineus propinquior eſſet. Quo caſu niſi fideicommiſſum graduale [illegible] ſimplex agn[illegible] imus, voluntas teſtatoris læſa ſine dubio erit; quia & in remotiores bona transferendi licentia erit. Quid ita igitur in fi[illegible] commiſſo huc graduali admittendo difficultas ſit, quod & teſta[illegible] introdu[illegible] apparet. Gradum enim teſtator deſignauit [illegible] propinquior [illegible] bona perueniret. Ita ex gradu hoc à teſtatore declarato, à q[illegible] alienatione facta munatus ꝓximior: [illegible] fideicommiſſum abſolutum & in caſum mortis Roſ. col [illegible] *in d. conſ. [illegible] num. [illegible] lib. 2.* Curt. iun. *in d. conſ. 161. numer. 1[illegible]. verſ. confirma[illegible] [illegible] in d. conſ. 1[illegible] 2. num. 7. verſic. Nono conſidero & num. [illegible]o ver[illegible]* Pariſ. *in conſi. 92. num. 44. & ſequent. in conſil. 93. num. 10. in fin. & num. 25. lib. 2.* Proximioris etiam

vocatiuncto ad fideicommiſſum hoc [illegible] [illegible] Curt. ſen expendit *in d. con. 145. num. 10. in quarto caſu* [illegible] *iun. in d. conſ. 140. num. 9. lib. 3.*

Octauo, ratione fortiore fideicommiſſum hoc ſimplex, & graduale † confirmatur. Prohibitio alienandi facta, eſto, o- 146
mnino non ſit tan nos ad fideicommiſſum hoc graduale inducendum ſola ſatis proximioris conſanguinei vocatio valitura erit. Equidem impudens [illegible] m quempiam adeo non arbitror qui infitiari id poſſit, cum vulgo id Doct. ſcribant *in d. l. Gallus §. 1.* Atque ex text. id probetur *in d. l. cum ita. § fin. ff. de lega. 2.* & alia ſupra relata *num. 134 & num. 144.*

Quod cum ita ſit, ſane quam abſurda res fuerit, vt quæ ſola ſatis ad fideicommiſſum graduale inducendum verba ſunt, vim & robur ſuum ex prohibitione amittant, quæ in gratiam & fauorem facta vocatorum eſt; vt quæ vocationis ipſius corroborandæ cauſa interpoſita prohibitio eſt, ad eam retentandam trahatur. *Lex tamen adeo lo. ff. de leg. 3. l. ſi mancipia ff. de fundo inſtr.* & alia ſuperius comparata *num. 42. & ſeq.* Ita in ſpecie hac Socin. argumentatur *in conſ. 227. colum. 2. circa med. verſ. 4. confirmatur gla. com. iuſſo lib. 2. in d. conſ. 43. colum. 4. poſt med. verſ. diuerſum autem eſt. & in d. conſ. 57. col. 1. poſt med. verſ. diuerſum autem eſt. lib. 3.* Dec. *in d. conſi. 23 n. 5. ver. octauo & vltimo.*

Nono, ad fideicommiſſum abſolutum, ſimplex, aut graduale inducendum † verba geminata ſolummodo Doct. obſeruant, qualia ſunt, *Voluit, & iuſſit*, Deci. *in d. conſ. 23. num. 4. verſ. quinto quia* Alia item verba Deci. expendit *in d. conſil. 38. numer. 2. verſ. quarto quia. in d. conſ. 481. num. 7. in fin.* verba item geminata & verba vniuerſalia Socin. intuetur *in d. conſ. 251. num. 5. lib. 2.* Enimuero verba hic triplicata occurrunt, *vendere, alienare & transportare.* Quod verbum, *transportare*, niſi ad voluntatem vltimam referatur, ineptum & infrugiferum erit: ſiquidem de alienatione inter viuos dictum ſatis in verbis illis, *vendere & alienare erat.* Quocirca ad voluntatem vltimam applicari verbum illud, *transportare*, oportet, ne iners & ſterile maneat. Verbum enim ne † quidem vnum inane eſſe lex patitur. *l. 1. in prin. & ibique Gloſſ. & Bald. ff. quod metus cau. l. 5. in prin. verſi. nec fruſtra ff. de tutorib. l. hanc legem ff. de contrah. emp. l. ſi quando in prin. ff. de leg. 1.* Bart. *in l. centurio nu. 38. in quarta q. princ. ff. de vulga. & in l. recuſare. §. Totius. ff. ad Trebel.* & alia apud nos aggregata *in conſ. 297. nu. 4. in reſponſo pro genero, nu. 46. in fi. & nu. 52.* Inualeſcit argumentum hoc, quod iterum reperta verba illa fuerunt ibi, *talis venditio, alienatio, aut transportatio.* Quo caſu conſulta & vehemens magis diſponentis voluntas declaratur, vt de actu omni ſenſerit, per quem extra familiam elabi bona poſſent; atque ideo ad transportationem referri verba oportet, etiam quæ ex teſtamento, aut inteſtato fieret. *L. 1. & 2. ff. de appell. recip. l. ſi mulier. 1. C. ad Vellei. c. & ſi Chriſtus. de iureiur. Clem. quamuis de appell.* & alia apud nos collecta *in conſ. 105. num. 4.* vberius *in conſ. 101. num. 42. & in d. reſpon. pro genero, num. 133.* & ſupra nu. 68. Ex qua geminatione ſi ad voluntatem vltimam & ſucceſſionem legitimam prohibitio alienandi trahitur, non poteſt fideicommiſſum ſimplex & in caſu † mortis non admitti, vtpote quo detracto, heredis legitimi etiam qui ex familia non ſit, 149
prohibita ſucceſſio non erit, ad quam ſimplex alienandi prohibitio non pertinet. *l. cum pater. §. cum mater. l. peto §. fratre. & ibi vtr. & Bart. ff. de lega. 2. l. pater. §. Iulius Agrippa. Ibique [illegible] ff. de leg. 3.* Bart. Imola & alii *in l. ſi ita quis. §. ea lege. Ibique Iaſ. num. 4. [illegible] verſ. tertio concluſio Bart. ff. de verb. oblig.* Roma. *in conſ. 4[illegible]7 [illegible] 1* Pau[illegible] de Caſtr. *in conſ. 11[illegible] num. 2. in fi. in conſ. 447. ſi ſtatuta maſculus. [illegible] lib. 1. & in conſil. 60. verſ. ſtatuta mutra lib. 2.* Alex. *in l. qui Romæ § coheredes. ff. de verb. oblig. in conſ. 56. nu. 4. circa fi. verſ. [illegible] ſpe obſtituto. lib. 1.* quod repetitum eſt *in conſ. 25. lib. 2.* Id[illegible] Ale[illegible] *in conſ. 55. num. 6. in conſ. 59. nu. 6 circa fi. verſ. quinto probatur. lib. 3.* Late Soc. *in conſ. 227. nu. 8. in conſ. 93. circa fi. lib. 2. in conſ. 81. nu. 12. ver. octauo eadem concluſio probatur.* [illegible] Pro qua opi. *in d. conſ. 227. nu. 8. in fi.* tex. inducit *in d. § fratre.* In eadem ſententia Curt. ſen. eſt *in conſ. 63. nu. 17.* Dec. *in conſ. 182 n. 2. in conſ. 18[illegible] nu. 12 in conſ. 377. nu. 9. in conſ. 412. nu. 7.* & poſteriores alii non pauci. Et qua ratione heredis legitimi ſucceſſio ex prohibitione alienandi extra familiã non impeditur: ita nec heredis inſtitutio. Glo. *in d. l. pater. §. Iulius Agrippa* Bartol. & alii in locis mox relatis. Iaſ. *in d. §. Diui. n. 67. in ſeptima q.* Bar. *in 1. lectu. & in 2. lectu. nu. 94 & ſeq. in eadem.* Bar. *in conſ. 120. col. 3. verſ. Tertio principaliter moueor. lib. 1. in conſ. 142. col. 1 [illegible] ver. [illegible] & vltimo lib. 2.* Corn. *in conſ. 230. col. pen. circa med. verſ. Item & aliud maduum. lib. 3.* Eam ob rem ne voluntas teſtatoris tam ap[illegible] tiſſima, & tam re etiam p[illegible] ſtendatur, dicendum habemus, fideicommiſſum † abſ[illegible] 150

tum

[illegible] & [illegible] graduale in caſu [illegible] mortem introductum: quo in- [illegible] ad hæredes [illegible] qui ex familia non ſunt [illegible] teſtamento [illegible] perniciem ſub [illegible] [illegible] Soc. [illegible] obſeruat *ind. conſ.* [illegible] *nu. 3 vers.* [illegible] *con. 2 col. 5* [illegible] *verſ. Aliquando &* [illegible] *Aliquando &* [illegible] *lib. 2.* Dec. *ind. conſ.* 412. *nu.* [illegible] C [illegible] *in con. 22. nu. 12. in conſ.* 14. *nu.* 8. [illegible] 18 *verſ. non obſtat etiam præmiſſo.* & quamquam ne [illegible] fideicommiſſum abſolutum & graduale inte-

151 [illegible] ceſſio & [illegible] hæredis legitimi, qui in familia non ſit, inſtitu- [illegible] prohibeatur, quo caſu remotiori bona relinqui ex familia [illegible] ſunt, vt ex Soc. percipitur *ind. conſ.* 251. *col. 7. poſt med. verſ. quan- doque tamen teſtatores. lib* 2. Dec. *ind. conſ.* 421. *nu.* 9. *& ſeq.* Expreſſius

152 Rom. *in conſ.* 168. *num.* 26. *verſ. & per prædicta. lib* 3. attamen † vbi remotiori cui ex familia relicta bona [illegible] prohibito non ſunt, proximiorem admitti non dubitatur *ad ſuperiora. §. ſi. & d. l. peto. §. fratre. ff. de lega.* 1. Itaque actori, qui ſolus in gente Arrum hodie inuenitur, noxium argu. non eſt. Secundo reſpondetur, fideicommiſſum abſolutum graduale neceſſario hic admitten[dum] in proximiore inuitato: [illegible] modo enim ad proximiorem bona venient, fideicommiſſo ſimplici & graduali remoto: quo caſu vlterioribus relinqui bona poſſe non dubitatur. Proximiore igitur vocato, non poteſt fideicommiſſum præciſum, & ſimplex in antecedens neceſſarium non admitti, vt relatum ante habemus *n.* 155. *ver. ſed enim.*

153 Decimo ex Bart. ius hoc † fideicommiſſi gradualis iuuatur, *in l. ventre. num* 11. Ibique expreſſius Aret. *nu.* 6 *in n. verſ. & attende quia licet. Ia. de Imola ibi* [illegible] *dicamus ergo.* & idem Aret. *in l Pomponius. §. 2 colum. 2 ante med. verſ. dic ergo. ff. de acq. hære. lit.* vbi [illegible] verbo vniuerſali alienandi prohibitio fit, titulo puta, aut [illegible] quouis: & inteſtati ſucceſſionem & hæredis legitimi prohi[bitio] [illegible] inſtitutionem intelligi. Idque multo facilius admittendum, *in d. l. ventre* Aret. ait, vbicunque geminatio verborum vniuerſalium interuenit: veluti cum in perſonam quamcunque, & quolo quouis alienatio prohibetur. Cum Areti Dec. conſentit *ind. conſ.* 3. *nu* 4 *circa med verſ. & in terminis* [illegible] *in conſ.* 481. *nu.* 7 *verſic. non obſtant allegata* Iaſ. *in d. l. ſi ita qui. §. ea lege. nu.* 47. *verſ. limita quando. & num.* 49. *ff. de verb. oblig. at. in d. §. Dotis. nu.* 96. *verſ. limita illam* [illegible] [illegible] *in d. conſil.* 189 *col.* 2. *& in conſ. ſeq. col.* [illegible] *lib.* 2. Rom. *in conſ.* 298. *nu.* 18. *verſ. nec ob quod illa eſſet ab inteſtato ſucceſſura. lib.* 1. *in conſ.* [illegible] 3. *nu.* 23. *verſ. & tanto magis. lib* 5. Idem, Aretino tacito, Rom. [illegible] *in conſ.* 20 *num.* 4 *in conſ* 71. *n.* 6 *in conſ.* 93 [illegible] *lib.* 1 *in conſ.* 77. *nu.* 8 *verſ.* [illegible] *lib.* 2. *in conſ.* 25. *nu.* 8 *verſ.* [illegible] *lib* 5. per Gloſſ. *in l. quidam in teſtamento. §.* 1. *in ver. quoq; eo modo. ff. d. fideicom liber.* Quam Gloſſ. [illegible] ſententiam hanc [illegible] tex. Opinionis etiam vocat, *in d. § dotis. num* 63. Idem ne Areti eo tamen prætento. Soc. probat *in conſ.* 251. *num.* 4. *lib.* 1 Cum Aret. etiam Rubeus ſentit *in conſil* [illegible] 16. Idem Aretin. non citato. Socin. Iun. admittit *in conſil.* 22. *n.* 25 *lib.* 1. Sed ad ſucceſſionem inteſtati & hæredis legitimi inſtitutionem depellendam, atque ideo ad fideicommiſſum ſimplex & graduale admittendū verba vniuerſalia proſunt: quid in verbis ſpecialibus dicendū, quæ ad aliud referri ni[ſi] ad voluntatem vltimam nequeunt? De quo genere verbum *tranſportare* inuenitur. Namq; inter viuos alienatio ſub verbis comprehenſa ſatis erat, *vendere, alienare.* Vnde vt pluris aliquid *tranſportare* verbum habeat, neve inutile fiat, non poterit ad voluntatem vltimam non referri.

154 Et cum referri [illegible] niſi ad eā nequeat, perinde eſt, atq; ſi nominatim de voluntate vltima expreſſio facta ſit. *l.* 1. *ibiq; Soc & alii ff.* [illegible] *& l* [illegible] *ibiq. Bart. & alii. ff. de lega.* 1. *l. ſi homo. ff. de optione.* [illegible] *ff.* [illegible] [illegible] *ff. de condit. & demonſt.* Gloſ. non ſpernenda *in l* [illegible] *ff. de lega.* 1. Gloſſ. & Abb. *in c. ex parte.* 1. *in Gl. fin. de offic. deleg. & alibi ſæpe.*

155 Atque in ſpecie † magis ex Roma. ſententia hæc confirmatur *in conſil* 32. *in ſ. ea. ſeq.* vbi, cum in ſpecie exprimi quid oporte[ret] [illegible] eſt in genere id enunciari, vbi inutilia alias verba fierent. [illegible] Bauer. *in l. eum filio. num.* 145. *ff. de lega.* 1. Qui[d] hic dicen[dum] [illegible] vbi ſpecialis expreſſio non requiritur, cum ſatis conie[ctu]ræ ad fideicommiſſum ſint? Et inſtructuoſum omnino *tranſportare*, verbum fieret, ſi ad voluntatem vltimam non referretur.

156 Sed † quorſum attinet tam multis argumentis vti, quatenus ad voluntatem vltimam *tranſportare* verbum recte & proprie te-[illegible] Item enim *tranſportare*, atque *transferre* eſt. Transferre plane [c]ommune verbum habetur, quod ad inſtitutionem [illegible] applicatur iuxta directam ac obliquam. *l. cum ex* [illegible] Aret. *in* 1. *notab. ff. de vulg.* [illegible] huius robur ſolum fati ad fideicommiſſum graduale & ſimplex videtur.

Dici enim n[on] poteſt, ad fideicommiſſum in caſu mal. enationi [illegible] ad fideicommiſſum applicetur: quod ex voluntate vl[tima] [illegible] ſit.

Videtur [illegible] ad ſucceſſionem inteſtati [illegible] & in[ſti]tutionem 157
hæredis legitimi prohibitio alienandi trahitur, quo[d] [illegible] in rem ſit. Bart. *ind. l. peto § fratre* [illegible] *Caſtr. in d. conſ.* 60. *in fine primis dubiis. lib.* 2. Anchar. *in con.* 381. *in thema præmiſſo col* 1. *in fi.* Rom. *in conſ* 119. *nu.* 7. *in conſ.* 147. *num.* 16. *in conſ.* 203. *num* 19. *circa fi lib.* 2. *& in conſ.* 168. *num* 1 *lib* 3.

Sed enim realis prohibitio æſtimatur, quæ familiæ totius gratia f[it]. Soc. *in conſ* [illegible] 50. *num* 2 *in fi. & col.* 6. *ver. præterea poſt filios. & in fine conſ. lib.* 2. Rurſus ex natura & qualitate rerum: quia gentilitiæ, aut pretioſæ rei prohibitio [illegible] Gloſſ. Cyn. & alii *in l. quoties ab omnibus. C. de fideic.* Rom *in l. ſi quis filium §. fi. ff. de acq. hered.* Capic. *deciſ.* 108. *num.* 4.

Itaque cum prohibita alienatio ex voluntate vltima intelligatur, etiam vbi inter viuos ſonare verba viderentur: non poteſt fideicommiſſum abſolutum & graduale non admitti, proximiore vocato [illegible] in remotiorem bona transferre tunc non liceat. Quid hic dicendum, vbi ad voluntatem vltimam, & ad fideicommiſſum verbum, *tranſportare*, applicari oſtendimus?

Duodecimo, ad fideicommiſſum abſolutum & graduale prohibitio † valet, quæ geminata ſit, etiam ſi inter viuos verba ſpectent. Corn. *in conſ.* 5 *col.* 1. *& ſeq. lib.* 1. Alba *in conſ.* 54. *num.* 5. 158
Sed enim iterata ſæpius prohibitio eſt, quatenus eſt vinculis & conditionibus prædictis & poſthumum & Galeazandum, proximiorem ſemper vocant. In quibus vinculis & conditionib. nihil aliud, niſi alienandi prohibitio & familiæ conſeruatio in nomine & armis teſtatoris geſtandis continetur. Et quidem plus quam abſurda res fuerit, inuenientes nullius prohibitionem alienandi totiens, immo ſemper repetitam, per relationem fieri, quod vt que eueniet, ſi non abſolutum & graduale fideicommiſſum admittimus. Ad quam ſententiam conferunt, quæ de geminatione relata ſuperius ſunt. *nume r.* 68. *& ſequen.* & quæ [illegible] circa fideicommiſſum hoc graduale demonſtrandum habemus in nono argumento, *numero* 146. vbi ſolam verborum iterationem idem pollentium aduertimus.

Quid, vbi † factum ipſum prohibendi ex rationibus c[ir]- 159
nerſis repetitur [illegible] verbi potius factum ſit. *l.* [illegible] *ff. de inſam. l. ſi inſtituta. §.* 1. *ff. de inoffic teſtam. l. ſi tamen. §. et quis. ff. de adil. ed. l. ſi diuer. l.* 1. *& per totum. C. plus valere quod agit.* Et alia apud nos aggregata *in reſpon. pro genero, numer.* 176. *circa princip. verſicul.* [illegible] *de dictum.*

Decimotertio, fideicommiſſum hic abſolutum verſari, quod per mortem impletur, ex Anchar. ratione fortiore declaratur † *in conſ.* 1 [illegible] *non ſeruato ordine. col.* 3. Vbi fideicommiſſum per- 160
petuum inter eos, qui de familia ſunt, ob id ſolum affirmat, quod ſubſtitutio f[a]cta de duobus eſt, qui antiquiores e[x] [illegible] eſſent: ita, vt qui admiſſi prius ſunt, aliis ſequentibus [illegible] deinceps per manus omne reſtituere debeant. De quo conſil memoria habita à nobis eſt *in conſil.* 161. *num.* 9. Vbertus *in conſil.* 180.

Ibique opinioni eius conſenſimus, vbicunque agnationis rationem habitam fuiſſe appareret. Et in Anch. ſententiam Socinum etiam vocauimus *in conſ.* 113. *n.* 7. *lib.* 1. Decium *in conſ.* 516. *nu.* 16. & in conſiliis aliis, de quibus *ind. conſil. meo* 180. *in princ.* Quibus addo Roman. *in conſ.* 438. *num* 14. Barba. *in conſil.* 17. *colum.* 9. *verſicul præterea addo vlterius lib.* [illegible] *in l. cum acutiſsimi numer* 133. *Cod. de fideicom.* Socin. *in l. Gallus. §.* 1. *num* 9. *in quarto caſu. ff. de lib. & poſth.* Idem Alexan. ibi ſentit *num.* 7. Iaſ. *num.* 26. *& duobus ſequen* quamuis de Anchar. verbum non faciunt, & nominis ſolius collectiui ciriutem obſeruant.

Ancharano etiam Rum. aſſentitur *in conſil.* 35 *numer.* 25. *poſt med. in conſil.* 40. *colum.* 3 *in princip. lib.* 1. *in conſil.* 24. *numer.* 6. *in conſil.* 203. *columna* 13. *circa med. verſicul. Nec obſtat. quod* Bartol. *lib.* 2. *in conſil.* 22. *numer.* 38. *in conſil.* 43. *numer.* 9. *circa med. in conſilio* 164.

 num.

num. 7. in fi. verſ. circa vero ſecundum lib. 3. Crot. *in conſil. 58. num. vlt.* Al-ba[illegible] *columna 1. & ſequen. & num. 14.* Idem Rubeus ſentit, vt Ancha. noo menio. et, *in conſ. 3. num. 5. verſ. ſecundo duo.* Ratio longe fortior [illegible] fidei commiſſum hoc graduale & perpetuum in ſpecie controuerſa admittendum nos adigit, in qua coniecturæ longe plures & fortiores, quam in Anchar. con[illegible], interueniunt, quod hæredes hic vocatos & grauatos ad infinitum oſtendunus, *num. 25. num. [illegible] 59. & num. [illegible]2.* Coniecturæ item conſiderantur, de quibus in argumentis duodecim pro iure hoc fideicommiſſi [illegible] & gradualis admittendi, facta commemoratio eſt, à *num. 130.* vſque ad *num. 1[illegible]8.*

161 Inde [illegible] tueor, adminiculo † noſtro *in dict. conſilio* 180. [illegible] patronum *in conſilio 1.* ſubnixum, *numer. vult.* In quæſtionem [illegible] tradendum me credidit, vt quæ ſcripta non habetem, ſcripta [illegible]bloqueret. Namque ſi conſilium me[illegible] vtrumque libet 161. & 180. ab Anchar. non diſcedo, vbicunq; rationem agnationis habitam conſtat, quod factum hic eſſe, nemo non videt. Idque declaratum & ante habemus, *num. 51.* ſed & [illegible] ex bonorum genere id colligi, declaratum ante eſt, *num. 141.* Ita in partem teſtimonium meum [illegible], Neque Bald. teſtimonium mouet *in conſil. 46. in fi. lib. 1.* quoniam perfunctorie, & ſine diſcuſſione loquitur. Anch. plane difficultatem examinat *l. fin. § mixta ff. de muner. & hon.* iam ſatis eſt, cum Anch. Doctor. ſentire: fideicommiſſo hoc graduali & abſoluto argumentis tredecim minime leuibus ita confirmato, præ[illegible]dium omne ſubuertitur, quod in fideicommiſſo hoc excludendo poſitum à rei patronis eſt.

Et id quidem in primis ſilet, quod in conceptione actoris amouenda conſiſtit, cum fideicommiſſi conditio extitit: quod niſi in caſum alienationis & contrauentionis non admittunt. Namque vt caſum vulgaris prætermittam, de quo dictum ſatis ſupra eſt *num. 112. & num. 127.* In fideicommiſſo etiam ſimplici & abſoluto tempore habili actorem natum, id eſt, cum liberi mortui [illegible] ſunt, non dubitatur, in quorum obitu fideicommiſſi abſo[illegible] conditio extitit, & cuius conditionis euentum in [illegible] ſpecie hac ſequendum † dictis numeris teſtatum eſt,
162 *112. & [illegible]7.* [illegible] & Alex. docet *in conſil. 12. numer. 3. & ſeq. in conſil. 26. in fi.* [illegible] *in conſil. 10. num. 12. eod. lib. 5.* Dec. *in rubr. C. de ſucceſ. [illegible] num. [illegible] in conſil. 299. colum. pen. in conſil. 364. colum. 2. verſicul. certo hoc idem confirmatur* Iaſ. *in l. quoties [illegible] num. 1. in fin. verſic. ſecundo limita. C. de fideic.* vbi dicit hoc perinde vt quotidianum adligandum ait. Idem [illegible] admittit *in conſil. 159. colum. fi. lib. 4.* Ruin. *in conſil. 100. num. 5. in conſil. 108. num. 27. in conſil. 117. num. 20. in conſil. 123. num. 19. in fi. & ſequen. in conſil. 1, 1. in fi. in conſil. 158. num. 15. verſic. non obſtat quoque. in conſil. ſeq. num. 8. & num. 11. verſic. non obſtat poſtremo. in conſil. 198. num. 10. & in 6. conſil.* cumulatius *in conſil. 160. in 1. dubio lib. 2. in conſil. 98. colum. fi. in conſil. 139. circa fi. in con[illegible] ſeq. colum. fi. num. 18. in conſ. 143. num. 9. in fi. & ſeq. in conſil. 16[illegible] in fi. in conſil. ſe[illegible] num. 30. verſic. item non obſtat lib. 1. in conſil. 68. num. 9. lib.* [illegible]. Crot. *in d. § Dum num. 1[illegible]* [illegible] *eſt. 7.* C[illegible] *in conſ. [illegible]7. num. 12. in conſ. [illegible] in conſil. 1[illegible] numer. 89. in conſ.* [illegible] *num. 11.* Pariſ. *in conſ. 66. num. 56. lib. 3. in conſil. 71. num. 26. & ſeq. lib. 4.*

Ruſus hæredes o[illegible]es teſtatoris, atque ideo qui ex Calce[illegible]tand[illegible] & aliis vocatis deficerent, inuitatos ad bona fuiſſe oſten[illegible] *num. 2[illegible]* vbi [illegible] *num. 5[illegible] & num. [illegible]2* fideicommi con[illegible]ceptio in hiſce [illegible] teſtam[illegible] [illegible] Bart. *in l. [illegible] ff. de ſuis [illegible] legit.* qui in [illegible] quorum eadem at[illegible] deſcendentium ſigni[illegible] [illegible] Dec. [illegible] tradit [illegible] Socin. *in d. l.* [illegible] *contraſic. ff. de vulg. ſub.* Dec. *in d.* [illegible] *C. de ſucceſſ.* [illegible] *verſ. ſecundo hoc videtur* [illegible] Ru[illegible] *in conſil. 8.* [illegible] *vlt. lib. 2.* Ru[illegible] [illegible] vocabuli [illegible] docet, [illegible] quod [illegible] ſicut [illegible] finitum [illegible] ad omnes [illegible] finitum eſt. Rationem [illegible] *conſ. [illegible] 1. num.* [illegible] Ruin. *in conſ.* [illegible] At[illegible] creatos hic [illegible] tempus aliena[illegible] [illegible] ne admi[illegible] natus ac[illegible], cum fideicommiſſi con[illegible]

[illegible] ſtor expe[illegible] tamen [illegible] diligens, atque [illegible] explicatio afferet. hæ quæſtio-

ni huius quartæ tam d[illegible], & [illegible] ſtiones emergentes & ipſa non pa[illegible] quintæ explanari ſponte ſua. pe[illegible] perpetuum fideicommiſſ[illegible] & gra[illegible] ligi, neque ex admiſſione priorum [illegible] Idque [illegible] tim & [illegible] perque confirmatum ante [illegible] *num. twba* vſque ad *nu[illegible]* Idque [illegible] note remoto, cum ex [illegible] rùs prædictis notata docent, *num. præc*[illegible] Alex. & [illegible] *in d. l. cum. § 1.* vna ſimul eum [illegible] quo fit, vt dubitatione omni in ſpecie [illegible] In qua agnatione conſeruand[illegible] vehemens [illegible] q;
ex † Anchar. prin[illegible] *in d. c[illegible]* cum q[illegible] ſentire 163
demonſtrauimus: tam [illegible] plus i[illegible] eum cauſæ patronum in [illegible] & vltimo eius numero deb[illegible] char. & proæmis [illegible] non p[illegible] ducent, [illegible] ſtudet, quæ ad voluntate[illegible] teſtatoris [illegible], & à ſenſu ipſo communi pendens.

Sextæ etiam quæ[illegible] † declarati[illegible] d[illegible] 164
manicat. Idenim quæſtio habet [illegible] vocatus proximior is debeat, qui nomi[illegible] tat. Demonſtratum enim in ſuperioribus [illegible] *& tu trib. ſeq.* ordine ſucceſſiuo vocatione [illegible] que ordinem expreſſum à teſta[illegible] orem ex gente [illegible] Ru[illegible] & confirmatum in ſuperioribus [illegible] *num. 131. & ſeq.* ordinem [illegible] ſucceſſiuum non modo per [illegible] niam in controuerſia intellig[illegible] fideic[illegible] perpetuum eſſe & ad infinitum protendi, q[illegible] ipſa quinta [illegible]mittendo indicat.

Id demum ſubiungendam in modo h[illegible] vocationis inter- 165
pretandæ cenſui. Quoniam † numero [illegible] proximior aut propinquior conſanguineus inuitatur [illegible] conſanguinei concurrant, quomodo a[illegible] ſucceſſionem oporteat? Ne multis: omnes admittendo [illegible] Vniuerſalis enim vicem in voluntate [illegible] indefinita [illegible] *l. placet ff. de lib. & poſth. l. ſi pluribus* [illegible] *Bart. ff. de leg. 1. l. ſi plures ff. de leg. 3.* Text. huc pertinet *in l. ex duobus in prin. ff. de vulg.* itaque vt niſi proximior vocatus numero ſingulari & indefinite [illegible]: attamen pluribus æque proximis concurrentibus, ad omnes trahi temporum conuenit. Idque ex text. proprius oſtenditur, *in § ſi plures. Inſtit. de leg. agna. ſucceſſ.* vbi quamquam proximum numero ſingulari ad ſucceſſionem lex vocat: ſi tamen gradu eiuſdem plures inueniuntur, ad omnes vocatio per[illegible]net. Cauſam eandem eſſe, cum maſculum de domo teſtator [illegible] ocat, vt maſculi omnes admittantur, cum plures gradu eodem ſunt. Iaſ. ſcribit *in conſil. 21. colum. 4. lib. 2.* Capra huc ſpectat *in conſ. 5[illegible] num. 8.* Cum pluribus hæredibus ſcriptis, vnum alteri teſtator ſubſtituit, ſi hæredibus pluribus ſuperſtitibus [illegible] mortem vnus obit, ſuperſtites omnes ad ſubſtitutionem alpicare. Iuſidem ait, cum ex hæredibus pluribus ſuperuiuentem morienti ſubſtituit: ſi vno ſublato, plures ſuperſint, [illegible] ad omnes ſubſtitutionis commodum [illegible]. Et quod *in d. § ſi plures.* ſcriptum Ioan. Fabri reliquit, cum rei alienatæ reuocandi ius per ſtatutum aut conſuetudinem, proximior habet, ſi æque proximi plures extant, omnes [illegible]ocandi ius eſſe. Q[illegible] dicto Boër. vetus *in conſuet. Biturt. in tit. de [illegible] § 2. col. 3* [illegible].

Interpretatione pariter † quæſtio ſeptima non eget, vepe- 166
te quæ elucidata ſatis ex ſuperioribus apparet *num. 131.* vſque ad *n.* [illegible] Quib. in locis non obſcure teſtatum [illegible] habemus [illegible] commiſſum hic abſolutum & gr[illegible] verſari, quo ad[illegible] ſtultura de hæreditate [illegible] diſcrepat [illegible]. ſiquidem ſucceſſioni inteſtati [illegible], quoties [illegible] per fidei[illegible]commiſſum contingit *l. quamd. n. 2. ff.* [illegible] *heredi. [illegible] ff. de re[illegible]* Ru[illegible] per quam abſurdum [illegible] redis grauati eſſe, in perniciem [illegible] quæ [illegible] commiſſo ſubiecta relinquere [illegible] *ff. de pa[illegible]* [illegible] *ff. de reg.* [illegible] Atque in ſpecie dictum anne haben[illegible].

S[illegible] commi[illegible] abſ[illegible] eſt & g[illegible] ale nullum 167
interueniat; locum ſucceſſio leg[illegible] habemus [illegible] er[illegible] qui verba ei refragari, [illegible] habemus [illegible] 6. vſque ad *num. 161.* [illegible] graduale ha[illegible] [illegible] ſcripta ſunt, vbi ad fidei[illegible] aut graduale non [illegible]

bene

[illegible] relinquere ex familia liceat. Cæterum hæredibus legitimis qui ex gente, aut cognomine teſtatoris non ſunt, bona ipſa co[illegible] ferendi licentia permiſſus non eſt, vti demonſtrauimus ante eſt [illegible]. Atque ex v[illegible]lo, *tranſportare*, ſucceſſionem legitimam [illegible] lucide probatum ante legitur. *num.* 153. & *nu. quatuor ſeq.*

I[illegible] de[illegible] m inteſtati ſucceſſionem & hæredis legitimi inſtitu[illegible] refellimus *num.* 157. quod tealem hic alienandi pro[illegible] m verti oſtendimus.

[illegible] et ex his, cur ſibi dioque hieuton à te: patronum conſ. [illegible] rmatum *nu.* [illegible] *& ſeq.* Ad ſucceſſionem legitimam & hæredis legitimi inſtitutionem alienandi prohibitionem non porrigi.

168 Octaua quoque quæſtio definita † in ſuperioribus legitur, *nu.* 111. 12[illegible] *& n.* [illegible]. Quibus in locis confirmatum habemus, ſatis actorem eſſe, conceptum natumve tunc fuiſſe, cum locus factus vulgari eſt, vel quam militaris, vel fideicommiſſaria habet.

In qua fideicommiſſaria & vulgarem conſiderati, oſtendimus *n.* 125 *& ſeq.* Sed & [illegible] in fideicommiſſo tacente, quod priores admiſſi omnes eſſent, & acceptatio ab omnib. facta fideicommiſſi ſit, ex fideicommiſſo ipſo graduali admittendum actorem demonſtrauimus. Idq; remiſſiue quæſtione ſexta expreſſim: ſatisque eſſe tunc actorem natum, cum fideicommiſſi [illegible] gradualis conditio euenit, vt ſupra d. *nu.* 112. 127. *& nu.* 161.

169 Sed enim quo perlucida magis † res fiat, vbi niſi in caſum alienationis inductum fideicommiſſum non eſſet, inſpectionibus omnibus memoratis tacentibus, quæ factæ circa vulgarem & fideicommiſſum graduale ſunt, actorem ipſum admittendum, [illegible] ameſi conceptus non eſſet cum facta alienatio eſt, nihilominus arbitror. Idq; ex voluntate teſtatoris, qui hæredes omnes vocauit, omnibuſque alienandi iure interdixit. Proximiorem ſub conditionibus & vinculis, de quibus in teſtamento, vocauit. Quo caſu ad naſcituros cogitatum neceſſe eſt, niſi ſi gentem cunctam Arynam extinctum iri is ſi credideiat, qui tunc eſſent.

Ex voluntate plane teſtatoris eos admitti, qui concepti non ſunt, cum fideicommiſſi conditio impletur, non dubitatur. Idque expreſſius ex Caſtren. declaratos *in conſ.* 147. *num.* 4. *circa fin. verſ. illud autem conſtat.* & vberius *col.* 7. *poſt pr. verſ. item allegatio, quod dicti agnato. lib.* 1. vbi cum ad filiorum alienantium filios naſcituros bona alienata peruenire teſtator cauit, ad concipiendos & naſcituros neceſſario cogitatum: Pro eoq; rem eſſe, atque ſi in ſpeci[illegible] vocati naſcituri fuerunt. argum. *l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtr.* Ad quam ſententiam conferunt, quæ ſcripta ante legimus *num* 154. *& ſeq.* Inde ait conceptionem tunc ea mente teſtatoris non deſiderari, cum fideicommiſſi conditio exiſtit Caſtrenſi Soc. [illegible] nſentit *in conſ.* 249. 19 *verſ. decimoquarto confirmatur. lib.* 2. *in conſ.* 86 [illegible] *verſ. comprobatur iſta concluſio lib.* 2. *in conſ.* 51 *nu.* 40. *& tribus ſeq. lib.* 4. Ruin *in conſ.* 3 [illegible] *n.* 14. *lib.* 1. [illegible] *in conſil.* 22. *num.* 6. *in fi. in* 2. *q. ad verſ.* [illegible] *conſilio ponam lib.* 2. Soc. iun. *in conſ.* 172. *per totum. ſed nu.* in primis 28 *lib.* 2 vbi de Caſtrenſi nominatim meminit. Cum quo & Rubeus ſentit *in d. l. Gallus* §. 1. *nu.* 86. *circa fin.* Ita ſolum ſatis Caſtren. teſtimonium ad argum. patris confutandum apparet, quatenus & Docto. aliorum conſenſione adiuuatur.

Secundo, & Socin. opinione hæc confirmatur, *in d. l. ſi cognatio. numer* 30 *verſ. quarta & vltima concluſio. ff. de reb. dub.* vbi ex mente teſtatoris admittendos eos ait, qui concepti poſtea ſunt, quam mortuus teſtator eſt. Qua ratione porro ex voluntate teſtatoris præſumpta non repellun[illegible], qui poſt mortem eius concepti ſunt, ita ex voluntate hac excludi eos non decet, qui poſt conditionem fideicommiſſi cedentem concipiuntur. Ad quem modum [illegible] a ex Socin. Ruin. argumentatur *in d. conſ.* 21. *num.* 9. *ſi & ſeq. lib.* 2. Soc. iun. *in d. conſ.* 172. *n.* 26. *& nu.* 28. *lib.* 2. Conceptio enim in caſu Socin. iun. poſt conditionem fideicommiſſi impletam ſecuta erat.

At enim ex mente teſtatoris ita conceptos recipiendos ex traditione prædicta Soc. ſenior ſtat. Mentem item teſtatoris in ſpecie hac Soc. ſen. obſeruat *in d. conſ.* 51. *nu.* 40 *lib.* 4. Ruin. *in conſ.* 128. *nu.* 19 *lib.* 2. Coin *in conſ.* 97 *column* 7 *in princ. verſ. Quod & demonſtratur ex dic. lib.* 1 *in conſ.* 22. *col.* 8. *circa med. verſ. Quod & demonſtratur ex alim. lib.* 1.

Tertio, ex Fulgo. appoſita magis ſententia hæc confirmatur, *in d. l. ſi quotiens.* 1 *abſque leſ. n.* 1. *in fi. verſ. ſecunda limita C. de ſideicom.* Cum extra familiam [illegible] prohibetur, ſi ad alienationem familia cum [illegible] tum alienationem & contentionem [illegible] non eſſe. Idem [illegible] probat *in conſ.* 458 *nu.* 18. *in fi. verſ. & Domin. Alexan. non obſtat & in conſ.* 498. *nu.* 19 *in fin. ver. non obſtat Domin.* [illegible] *argum.* Quod ad quæſtionem controuerſam pluri[illegible] con[illegible] Ec[illegible] nem reuocantis non exigi, cum facta alienatio eſt, [illegible] fideicommiſſi conditio euenit.

Quarto, ratione [illegible] leius ſententia hæc adiuuatur. Namque naſcituros ad [illegible] atos apparet.

At enim item [illegible] non eſt, vt neceſſe 170 ſit, natos [illegible] conceptos eſſe, cum [illegible] deicomm[illegible] dies ceſſit. Itaque [illegible] naſcituri, & ex hæredibus deſcendentes vocan[illegible] mpore quouis ante vel poſt alienationem cos[illegible] nce[illegible] enim generalis [illegible] tempus ſcriptura eſt, hoc [illegible] non limitat, intelligi generaliter debet [illegible] it, tempore quouis fieri. *l. fundum.* [illegible] *contrah. empt. l.* 1 §. *mentioniſſ.* [illegible] §. *videndum* [illegible] *enim addit. l.* 1. § *& generaliter.* Ib[illegible] *prælab. tut. ff. de lega. præſtan. l. in venditione* §. *de tempore. ff. de bonis author. iudic. poſſid.* Rurſus cum indefinite deſcendentes [illegible] naſcituri vocantur, pro vniuerſali indefinitam habere incertum non eſt. Atq; ideo curæ habendum conception [illegible] neceſ[illegible] non quiſpiam ſit, cum alienatio fac[illegible] bonorum de[illegible] *plane.* 1. §. *p. ff. de lega.* 1. *l. ſicut a relictum. & l. ſi plur.* [illegible] *de legat.* [illegible] *meus & l. ſi plures. ff. de legat.* 3. Quo argumento a genere in ſpecie controuerſia Ruin. vtitur *in d. conſ.* 55. *n.* 14 [illegible] *iun. in d. conſil.* 171. *num.* 9. *lib.* 2.

Quinto, cum deſcende[illegible] es & naſcituri ad fideicommiſſum, aut commodum quod aliud inuitantur, ad tempus cogitatum neceſſario videtur, quo ad effectum perduci diſpoſitio poteſt, nimirum quo † concepti, aut naſcerunt, qui vocati ſunt. *l. filium.* 171 *ff. de auro & argen. legat.* vbi cum filiæ hæredis ornamenta mater legat, eaque ei ſeruari præcipit, [illegible] tempus collatum relictum videtur, quo [illegible] filia erit. Idque ob [illegible] erbum, *reſeruari*, quod ad futurum ſpectat A. que [illegible] non attinet, niſi ea capiendi non habere, cum datum legatum eſt, aut vita teſtatrix ceſſit, quo tempore dies cedere legati ſolet. De quo tex. Ang. meminit *in conſ.* 26 *col.* 1. Eodem text. ſpectat, *in leg. ſi legatarius.* § *fina. in leg. fideicommiſſa.* § [illegible] *filio. ff. de lega.* 3. *& in leg.* [illegible] *ff. ad Trebell.* & apud nos *in l. cum filio nu.* 71. 78. *& num* 103. *ff. de legat.* 1. Itaque ſi effectum teſtatoris mandatum habere non potuit, cum alienatio facta bonorum eſt, cum nati nondum eſſent, qui futuri proximiores erunt, ad proximiores, qui poſtea naſcerentur, non poſſumus cogitatum non conferri, cum ad naſcituros vocationem ſpectare teſtatum ſit.

Sexto, cum deſcendentes, aut † naſcituri vocantur, condi- 172 tionem tacitam & neceſſariam res habet, ſi nati erunt. *l.* 2. *in fine. ubiq. Bar. & alii. ff. de condit. & demonſt.* [illegible] *ff. de verb. oblig.* Conditio hæc à caſu ſine dubio pend[illegible]. Caſualem plane tempore quouis impleri ſolet *l.* 2. *ubique Soc. nu.* 1. *& ſecundo nota. l. Publius in prin. ubique* [illegible] *nota. l.* [illegible] *facta in fine. & l. conditionum ff. de condit. & demon.* [illegible] Ratione hac [illegible] ſpecie controuerſa Soc. iun. vtitur *in d. conſ.* 172 *n.* 17. *& in conſ.* 183 *n.* 43. *& ſeq. lib.* 2.

Secundum hæc, nihil intereſt, conceptum & natum poſtea actorem eſſe, quam fideicommiſſi conditio per alienationem extitit. In qua † re obſeruandum, neceſſarium non eſſe, vt in 173 ſpecie naſcituri vocentur: verum ſatis videri, in genere ad eos cogitatum. Signo *in conſ.* 172. *nu* 16. *in fine. & in conſ. ſeq. num.* [illegible] 4. *poſt med.* Quid hic dicendum, vbi [illegible] in ſpecie cogitatum de naſcituris videtur, cum proximior qui [illegible] ue vocatur.

Neque contraria his clauſula teſtamenti eſt, qua alienatione facta, ad fideicommiſſum is vocatur, qui proximior tunc [illegible] ſet. Hallucinatio enim eo lenis rei patronos. [illegible] ſe [illegible] eadem teſtatoris ipſius & familiæ eius tuendæ cauſa, & extra [illegible] odio, clauſula expreſſa hæc apparet: *Necnon familiares & apud alienos bona alienata dumtaxat maneant, ſi proximiorum naſcituri conceptionem expectare forte oporteat.*

Ea propter in gratiam, aut commodum extraneorum, & familiæ teſtatoris diſpendium conue[illegible] clauſulam hanc non oportet, quo minus reuocatione alienationis [illegible] non facta, qui proximiores tunc erant, cum alienata bona [illegible] repeti & recuperari ab eis bona nequeant, qui proximiores concepti & nati poſtea eſſent. Per quam abſurdum quippe habetur, vt ſi lem emptori † extraneo clauſulam fieri, [illegible] io totius inſerta eſt, & 174 quod in familiæ gratiam conſtitutum eſt, oneroſum id ei fieri

DDDd 2 &in

& in perniciem eius con[illegible] *l. nulla ff. de ll. fauore. C. eo. tit.* & alia ſuperius collecta *n. 41. & ſeq. nu. 52. & n. 116.*

Conſequenter reſ[illegible] onſ[illegible] iu[illegible] ant hr. arg. hoc ad alios pertinere, ſi qui ex gen[illegible] e A[illegible] ſpe[illegible] lent, qui concepti & nati fuiſſent, cum [illegible] alienatio e[illegible] nu[illegible] roximior eis actor ſit poſtea editus. Cæterum quod ad partem [illegible] ſpectat, exceptione hac non [illegible] vettor: *[illegible] conceptus nondum erat cum fideicommiſſi conditio per alienationem extitit.*

Quia clauſula illa, *qui tunc erit*, reo contrari[illegible] ipſi e[illegible], & modo [illegible] ad cripta, ne momento aliquo, ſi [illegible] let, apud eum bona [illegible] t. At[illegible] n[illegible] lam ei prodeſſe non d[illegible] t.

Secundo reſpondetur, argumentum h[illegible] olunt [illegible] teſtatoris aper[illegible] ſſime reſtag[illegible] ytpote quo adnu[illegible], extr[illegible] familiam ſine dubio bona m[illegible] e[illegible] nt: decus & conſ[illegible] ationem cuius curæ, ſtudioque tan[illegible] tc[illegible] tor habuit: ob id n[illegible] fieri [illegible] rg. hoc o-
175 portet, vnde teſtatoris voluntas aperte oſtenditur. A[illegible] ſenſu in contrario deſumitur. [illegible] cum proximioris vocatio non habeat, ſi conceptus aut natus proximior [illegible] t, cum facta [illegible] alienatio erit. Se[illegible] enim locum argumentum id à ſenſu contrario non habet, vbicunque diſpoſitio & voluntas ex eo teſtatoris oſtenditur. Corn *in conſ 153 colum. 3. lib. 2* Dec. *in conſ. 138. colum. 3. verſ. & adhoc bene facit.* Eodem Corn. ſpectat *in conſ. 287 lib. 4.* Locum argumento à ſenſu contrario contra ſenſum expreſſum teſtatoris non eſſe. Ex Bart. *in l. omnes populi nu.* [illegible] *t. in fi. ff de iuſtit. & iure.* & Bal. *in l. conuenticula. circa prin. C. de epi. & cler.* ſenſus plane teſtatoris expreſſius habet, vt [illegible] opi[illegible] [illegible] ſanguineum generis Aymi bona reſideant. Vnde ſi arg. hoc à ſenſu contrario admittitur, euidens à teſtatore contradictio inuehitur. *l. non aliter ff. de cond. & demonſtrat.* & huc reſ[illegible] onſ. 8 & ſequens quadrat.

176 Tertio arg. hoc recip[illegible] en[illegible] † contra[illegible] non ſolet, vbicunque effectus vnius cauſa introducta effectum contrarium pareret. Bald. *in l. 1. in 1. q. C. de inut. ſtip.*

Qui in codice meo mendum habet, cum, *iudicatum legitime dictum*, eum legendum. Idem Roma probat *in conſil. 399. vlt. preſens num. 6.* Ale[illegible] *in conſil. 17. lib. 2* Dec. *in conſ. 110. col. 2.* Socin. iun. *in conſ. 130 nu. 7. & ſeq. lib. 1.* Et apud nos *in conſ. 19. nu. 8.* At enim effectus voluntati teſtatoris contrarius ſequitur, ſi proximiorem poſt alienationem conceptum excludimus. Siquidem apud em[illegible] iem extraneum bona erunt, proximiore ex gente Aymia ſubmoto, contra quam expreſſim conſtitutum à teſtatore liquet. Ex his reſpo. hæc iuuatur, quæ ſcripta infra in reſponſione nona [illegible] nt [illegible] om. 18[illegible].

177 Q[illegible] o ar[illegible] recipi à ſe[illegible] ſu contrario non ſolet, † vbicunque abſurdi quicquam ex eo conſequitur. *l. conuenticula. C. de epi. & cle. l. 2. & 4. de ſacroſ. eccl. l. 2. C. de condit. inſer.* R[illegible] [illegible] *inter Signor. reſp in conſ. vlt. num.* 8. Roma. *in conſ. 399. nu. 6.* Imola *in con.* [illegible] *o. in fi.* quid porro abſurdius, quam vt ad extranei commodum clauſula trahatur, quæ in extranei odium & proximioris ex gente Aymia gratiam interpoſita eſt. Ita abſurdum ſuperius oſtendimus. *nu. 43.*

Quinto, nihil aliud in argumento hoc pars contendit & alio
178 conatus eius omnis per argumentum hoc non ſpectat, ni[illegible] † vt ex incluſione proximioris, qui tunc eſſet, cum alienatio fieret, excluſio eius inducatur [illegible] qui proximior ed[illegible]tu[illegible] poſtea [illegible] *l. cum prætor ff. de iud. l. & ſi ſine §. ſed* [illegible] *nod Papin. anus. ibique Bart. in 2. not. ff. de inoff. teſta. l. in fideicommiſſi. §. [illegible] Pol. l. iur. ff. de vſuris. l. exe[illegible] ff. de teſtib. & alibi ſæpe.* Sed enim agnoſcimus hoc non [illegible] ſolet, vbicunque ratio eadem, & [illegible] n caſu alio iouen[illegible] *l. [illegible] ff. ad Treb. l. 3. C. de inſt. & ſubſt.* vbi per [illegible] onem mortis caſu emancipationis non remouetur, vnde eff[illegible] [illegible] exiſtit. *c. ſecundo requiris. ibique Dec. in ſecundo notab. de appella* [illegible] *l. cum prætor.* Cat[illegible] *in conſ. 38. num. 4.* P[illegible] [illegible] *ſing. col. 4* Rum. *in conſ. 225 nu. 4. verſic. nec obſtat. quod ſtatutum lib. 1.* ſed enim cum agnat[illegible] [illegible] ratione m habi[illegible] am ap[illegible] [illegible] & [illegible] eam [illegible] actor non ſit, qui [illegible] eſt, ante[illegible] [illegible] ſta[illegible] [illegible]

Sext[illegible] [illegible] vnius [illegible] non [illegible] tiens non excludeo[illegible], au[illegible] teſtam[illegible] [illegible] e um vt ſpec[illegible] [illegible] ſiat C[illegible] *l. [illegible] nu. 4. circa med. ver[illegible] quemquam moueat. l. a cum apud* [illegible] *dictum.* alias §. *at prætor ¶. de mun.* Idem [illegible] *nu.* [illegible] *19, [illegible] ſuper quo col. 3 in fin med.*

Enimuero non eo ex[illegible] facta de[illegible] e eſt, qui tunc e[illegible] qu[illegible] pro[illegible] deretur, qui [illegible] poſtea fo[illegible], ſi [illegible] roximior iam [illegible] [illegible] [illegible] reium vt [illegible] um ſuum magis teſtator declararet, [illegible] puncto temporis

apud em[illegible] [illegible] ſuc[illegible] [illegible] b[illegible]
ea[illegible] u[illegible] [illegible], q[illegible]
cultato[illegible] C[illegible]
uocante, [illegible] ho[illegible]
poſtea [illegible] ipſ[illegible]
quam [illegible]

S[illegible] primo [illegible] qui tunc eſſet [illegible] poſtea editi [illegible] nt[illegible] [illegible] t, quoties [illegible] te[illegible] derogat[illegible] [illegible] *in l. de* [illegible] *per illuſ. in C. de acqu. at.* Q[illegible] ſententi[illegible] [illegible] *q. ad* [illegible]

[illegible] onem [illegible] untat[illegible] rem [illegible] d[illegible] [illegible] qu[illegible] d[illegible] ſpi[illegible] [illegible] qu[illegible] [illegible] mu[illegible] eſt, [illegible] [illegible] teſtat[illegible] interd[illegible] endo.

Quæ o[illegible] [illegible] repet[illegible] pro[illegible] bitio eſt [illegible] ex [illegible] & conditionibus [illegible] [illegible] [illegible] uatur. Ad quod argumentum ſpectant, quæ ſcripta ao[illegible] in reſp[illegible] nſione ſecunda ſunt.

Octauo, proximioris, qui tunc eſſet vocati[illegible] ne [illegible] lectius
trahi [illegible] remotionem non conuenit cum [illegible] ent[illegible] on[illegible] 179
remoti[illegible] [illegible] Ia[illegible] *in l. 1. num. 4. verſ. & ſu in ipſo* [illegible] *acquir. poſ.* So[illegible] *iun. in con. 12. num 22 lib. 1. in* [illegible] *nu. 2.* [illegible] *ver.* [illegible] *d. l. cum prætor. & num.* [illegible] *lib. 3.* v[illegible] nt [illegible] plane teſt[illegible] per excluſioné actoris lædi, toties me o[illegible] ende[illegible] [illegible] quam reſponſionem conferunt, quæ [illegible] c poſitione ſecunda ſunt.

Nono qua ratione locum argumento n[illegible] eſſe [illegible] ſu contrari in reſponſione [illegible] d[illegible] [illegible] ationem
diſpoſitio pareret: ita nec † proximioris, qui [illegible] nc eſſe [illegible] 180
ſi ex[illegible] luſione [illegible] induceret eiu[illegible] [illegible] qui ed[illegible] poſte[illegible], ne effectum contra[illegible] m excluſio con[illegible] [illegible]

Atque in ſpecie incluſionis it[illegible] Ial. ſcribit *in conſ.* [illegible] *lib. 2.* Rom. *in conſ. 88 in vltimo dubio in conſ. 96 num* [illegible] *circa med.* [illegible] *num. 4. circa med. ver. præterea ſtatutum. lib. 1.* Idem [illegible] Rum. ſenſit *in conſ. 116 num 9. verſ. nec etiam obſtat. lib. 2.* Effectum plane contrarium, quam co[illegible] ſtitutum ſit induci, ſi proximiorem repellimus, qui [illegible] ſit, demonſtratum ſæpius eſt.

Decimo, ſi proximiorem excludimus, qui poſt alienatio-
nem natus eſt, feneſtr[illegible] haud anguſtam alienandi & volun- 181
tem teſtatoris fraudandi aperimus, alienationem parte, aut alio ante feſtinante, quam editus alius proximior ſit, à quo reuocatio ſiat, ita in arbitrio agnati poſſeſſoris fuerit, illuſoriam teſtatoris prohibitionem effic[illegible] re, contra quam ius ſerat. *l. nec ei. §. cum eum ff. de adoption. l. ſi quis rem. & l. ne in poteſtate ff. de arbit. l. ſi ita quis. §. ne* [illegible] *leg. 2.* & alia apud nos accumulata *in conſ. 11. 8. n. 24. in conſ.* [illegible] *3, vbi etiam in reſpon. pro Genero n. 61.* quam reſponſionem Caſtr. ſenſit *in conſ. 147 colum 5 in prin. ver. Deo, quod ſuit tranſlatum. & circa med.* [illegible] *verſ. Hoc enim contingit. lib. 1.*

Neq[illegible] [illegible] *tunc.* moue[illegible] qua † pars adeo nititur: *Proximior,* 182
qui tunc erit. Adde quæ de dictione, *tunc*, in materia ſubſtitutionis [illegible] ibi Decianus *reſp.* [illegible] *nu. 20. & ſeq. lib. 3.* Ioan. Fran. Cra. Quoniam [illegible] ſie[illegible] [illegible] n opor[illegible], vt contra, quam apertiſſime teſtator ſen[illegible] t, effectum aliquem proferat, cum ſenſui verba, non verbis voluntas ſeruiat. *l. ibique late Ia. C. de lib. præter. c. intelligentiam 4. in hu. de verb. ſignif. in c. [illegible] conſtitutionem. in ver. nominatim. de ſent. excom. lib. 6.* [illegible] *alibi ſæpe.*

I[illegible] que [illegible] menti teſtatoris euidentiſſime reſtr[illegible] con[illegible] [illegible], quæ ex, *tunc.* di[illegible] ione de[illegible] [illegible] tur, nihi[illegible] [illegible] ſignificatus c[illegible] ontra mentem faciendus. *l. Proculus ff. de v[illegible] [illegible] in ver. [illegible] tiore. [illegible] cum prad. l. & put. §. 1. ibique Gloſſ ff. famil. herc.* [illegible] *opert. 1. §.* [illegible] *de excu. tutor. l. tractabatur ff. de milit. teſtam. l. non aliter l. [illegible] §.* [illegible] *d tamen Caſtren. ff. de leg. 3. l. ita ſtipulatus. in fi. ff de verbor. oblig. l. [illegible] indignum. Cod. de teſtam. l. non eſt dubium.* [illegible] *de* [illegible] *at.* & [illegible] de qo bus *in reſpon. prædicto pro Genero, nu. 1*[illegible].

Atque in ſpecie & nominatim, per dictione[illegible] [illegible] m-
tionem non reſtringi, quoties teſtat[illegible] vo[illegible] [illegible] o [illegible] pugnat, Barbat. ſcribit *in conſ. 21 col.* [illegible] *2.* Dec. *in con.* [illegible] *27. col fin. in conſ.* [illegible] *circa p. verſ.* [illegible] *tunc.* Galia. *in d. l. Gallus. § & quid ſi tantum. nu. 14. in q.* [illegible] din. *in conſ. 64. in fine.* qui text[illegible] proſenten[illegible] hac[illegible] [illegible] *§. & quid tantum.* tuncto leg. nuno. In eandem ſe[illegible] ia Pa[illegible] *ſi. in conſ 92. nu 60. in fi. ver. non obſtat etiam conſideratio lib 2. in conſ 20 num. 36. in conſ 50. nu. 2. & q.*

& ſeq. & in conſ. 66 num. 64. lib. 2 qui ex Bart. & Galaad probat *in d. § & quod ſi tantum* per illum tex. Idem Ripa ſentit *col. 1 num. 169. in fi. ff. de vulga.* Socin. iun. *in conſ. 106. num. 19. & ſeq. in conſil. 14. numer. col. 29. lib. 1 & in conſil. 145 num. etiam 29 lib. 3* Sed omnium cum latiſſime Caſſador *deci. 1. de teſtam fol.* 110 qui declaratiua, aut demonſtratiua verba hæc eſſe ſcribit, *tunc*, &c, *eo caſu* Atque ideo ſubſtitutioni extendendæ non obſtare, præterquam ſi dictio adiecta taxatiua ſit, *tunc*, &c, *eo caſu tantum*, aut *ſolummodo*. Idem ſentire & Ruin videtur *in conſil. 97. numer. 4. in fin. lib. 2.* Addo Decianum *reſpon. 1. num. 148. & ſequen. lib. 1.* vbi alios citat. Reſponſionem hanc & D. Iaco. de Luna in voto & motiuo ſuo ſentit. Si verba geminata & reſtrictiua, *tunc*, &c, *eo caſu*, reſtringendi vim deponunt, vbicunque menti diſponentis contraria reſtrictio eſt: quanto magis ad reſtringendum valitura dictio, *tunc* ſimplex oooerit.

183 Secundo reſpondetur, cauſam facti † hic expreſſionis dictorum verborum, *qui tunc erit*, potius, quam verba ipſa ſpectandam *l. cum hi. § in cauſa. ff. de tranſact. l. legata inutiliter. ibique Gloſſ. in ver. interuenit. ff. de adim. lega. l. cum tale § ſi ff. de condi. & demonſt.* & alia de quibus *in reſpon. noſtro pro Genero, num. 192.* & ſupra *num. 136.* Quod ſi cauſam intueri libet, quamobrem verbis illis vſus teſtator ſit, *qui tunc erit*, vtique non emptoris aut ſucceſſoris extranei; verum familiæ ipſius cauſa, adiecta æſtimabuntur: nempe quo facilius, & maturius recuperatio alienatorum fieret. Proinde

184 ita intelligi † dictionem, *tunc*, oportet, vt non alium effectum producat, quam eum, cuius cauſa prolata verba ipſa ſunt, cauſa prolationis eorum animaduerſa *l. ſi quis domum § quod tamen. ff. loca. l. proſ. [illegible] § pen. ff. de iure dot. l. inteſtato. ff. de legi. tut. l. debitor. § ſi. ff. ad Trebell. § quod autem. Inſtit. de legi. agna. tut.* Socin. *in conſil. 92 num. 25. lib. 2.* Dec. *in cap. 1. in 13. nota de poſtula. prela. in cap. ſi pro debilitate numer. 6. circa fi. de offi. delega. & in conſil. 285. colum. 1 circa med.*

Itaque ad cauſam reſtringi particulam, *tunc*, oportet, propter quam inſerta eſt, in familiæ videlicet fauorem, vt ad executionem celeriorem diſpoſitio teſtatoris perducatur: non etiam ad extraneorum commodum trahi debebit, contra quos adiectam eſſe dictionem ipſam, *tunc*, apparet: quod eo confirmatur,

185 quod † ſcriptum apud nos legitur *in conſil. 118. num. 25.* Interpretationem ſcripturæ ita habendam, ne illis proſit, quib. animus commodandi non fuit, ſeu quibus vt prodeſſet, diſponentis animus abfuit.

Tertio reſpondetur, verba illa, *qui tunc erit*, habilitate aut potentia interueniente, exaudienda, ſi proximior tunc interuenietur, à quo retractari alienatio poſſit *ad l. Gallus § 1 ibi, qui ex vero hic conceptus poteſt. l. item veniunt § ante omnia. ff. de pet. hæred. l. ſed & ſi poſſeſſore. § item ſi curanero. ff. de iureiuran.*

Quocirca is demum proximior excluſus intelligitur, qui cum poſſet, beneficio teſtatoris vti noluerit non etiam cui vtendi poteſtas non fuit, vtpote nondum etiam nato.

Quarto reſpondetur, id per dictionem *tunc* expreſſum, quod tacite inerat. Quis enim dubitat, à proximiore, qui non eſſet, reuocari alienata non poſſe? Et quod, niſi à proximiore, fieri reuocatio non poſſet, demonſtratum ſuperius eſt, *num. 137.* ob id nihil eſt, quod dictione, *tunc*, pars nitatur, cum nihil expreſ-

186 ſio † fieri eius ſoleat, quod tacite continetur *l. 3 ff. de lega. 1. l. 3. C. de fideiuſſor.* & alia ſupra relata *nu. 92.* Pro eo igitur habenda, vt ſi interpoſita non ſit: cum nihil interſit, [illegible] quid prorſus non ſit, an inutiliter *l. quotiens § qui ſat. cogan. l. ſtatim. ff. de dolo. l. [illegible] § pen. ff. quod cuiuſque vniuer. nomi. l. elegantes § quæ remotiones. ff. de pign. a. tio. l. ſi quis ſub conditione. ff. de [illegible] d. l. Gallus § ille caſus. l. 1. ff. de ſtat. & leg. l. Paulus. & l. vinaria. ff. de verb. ſigni. Inſt. de hær. de. qua ab inteſt. deſer. in prim. c. 2. de transla. epi. c. extirpanda de præben. & alibi ſæpe.*

Quinto ad dictionem, *tunc*, reſponſio alia affertur, nec quidem marguta, nec contemnenda, a D. Iacobo de Luna excudit eibus vno: dictionem, *tunc*, alienationi non adijci, prout fit, aut cum ad ortum deducitur, ſeu prout io fieri eſt, verum quæ facta iam eſt. Primum enim alienationem eontu- quam teſtator vetuit, factum teſtator infirmat: deinde hæreditatem ſuam alienanti adimit, eamque in conſanguineum proximiorem transfert. Ita niſi poſt alienationem factam conſanguineus proximior non tuitatur. Sed enim factum hoc a tena [illegible] num conſtat & durat. Eam ob rem tempore habilis natus videtur, id eſt, quod à teſtatore ipſo deſideratur. Et cum niſi poſt alienationem perfectam, non vocetur, ſatis videtur, alienatione facta eum ſupereſſe: cum limitatum tempus poſt alienationem non inueniatur, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *numer. 170.*

Quæ D. de Luna inſpectio ex reſponſionibus noſtris ratione fortiore confirmatur.

Quæ enim caſu militant & vrgent quo alienationi ad ortum deducendæ, ſeu quæ in fieri eſt, dictio adiecta, *tunc*, eſſet. Quid hic dicemodò, vbi ad alienationem iam factam ſubijcitur? Quo caſu dici non poteſt, têporis ab ea extremitatê denotari.

Reſponſio ſexta ex ſcriptis D. de Luna percipitur. Namque ſi ad vlteriores ex familia in infinitum fideicômiſſum, & vocatio teſtatoris oſtenditur, vti ſatis ſuperque demonſtratum in ſuperioribus eſt in 3. q. principali, & in vltima q. 4. quæſtionis principalis. Quomodo ad proximiorem, qui tempore alienationis eſſet, reſtringenda vocatio erit? An non contradictionem apertiſſimam ad hunc modum diſpoſitio teſtatoris habebit, vt omnes vel [illegible] lumi vocentur; & nihilominus non admittatur, qui proximior tunc erit, cû alienatio fieri. *l. in repugnantia. ff. de reg. iur.*

Reſponſione ſeptima idem D. de Luna & ipſa inuicta vtitur, quod fideicommiſſo graduali admiſſo, abſurdus penitus ſenſus erit, conceptionem tunc exigere cum facta alienatio eſt: quatenus ſatis eſt tempore mortis eius conceptionem interuenire, in qua fideicommiſſi ipſius conditio impletur. Vti copioſe & ſæpius dictum in ſuperioribus eſt, *nu.* præcipue 161. & *num.* 169. Ratione fortiore ex reſponſionibus noſtris D. de Luna reſponſio adiuuatur, quod ad eum caſum etiam reſponſiones noſtræ ſpectant, quo fideicommiſſo locus, niſi in caſum alienationis, & contrauentionis, non eſſet.

Reſponſio octaua non deeſt. Modis enim † vno atque altero voluntatem teſtatoris declarari, ſuperius oſtendimus *n.* 187
80. Primum ex verbis ipſis teſtamenti: deinde verbis remotis, ex veriſimili: quod ſi ad caſum omiſſum cogitaſſet, idem atque in expreſſo conſtituiſſet. *l. Bæbarius. ibi, quæ laſ. col. 1. in fi. ff. de offi. prætor. l. cum pactum § fin. ff. de pactis l. Titius. § Lucius. ff. de liber. & poſth. l. cum res. ver. 1. lib. 2. Iaſ. n. 10. in ſexto notat egregium dat ff. de leg. 1. l. Seruum plurium. § ſi eo. ut. l. cum pater. § cum æſtimaret. ff. de leg. 2. l. cum in teſtamento. ff. de reb. dub. l. mulier. 1. in prin. ff. ad Trebel. l. cum ex his temporis. ibi, quod veriſimile videtur ff. de, olut. l. 2. C. de in off. teſta l. fi. C. de poſthu. her. inſt.* Ad quam ſententiam non inepte tex. conducit in *l. voluntatē. & l. in conſirmando. ff. de confir. tuto. reg. iuſſ. cum lib. 6. de reg. iur.* Tradit gl. in c. 1. *in ver. præſidentes, de reſcript.* Old. in *conſ. 325. n. 3 ver. præterea id debet.* Signor. in *conſ. 123. n. 15.* Alex. in *conſ. 15 n. 18 li. 7* Socin. in *l. in ambiguo. col. fi. v. ſexta concluſio ff. de reb. dub. in conſ. 23. n. 5. li. 4.* Iaſ. in *conſ. 31. col. 2. in conſ. 42. col. 1. li. 3. in conſ. 208. col. 4. ver. tertio principaliter moueor lib. 4. Et alia quamplurima.* Idq; & patronus tertio conſ. ſuo. 1. adnotauit, *num.* 49. Modis his duobus voluntatis teſtatoris interpretandæ enarratis, ſiquidem modum priorē obſeruamus, qui ex verbis teſtamenti deſumitur, ex verbis ipſis voluntatem teſtatoris ad actori vocationem ex fideicommiſſo etiā graduali trahi, cumulatiſſime ſupra confirmatum, & argumentis inexpugnabilibus habemus. *n. 134. & ſequentiū turba.* Rurſus ex his declaratio voluntatis facta legitur, quæ ad argumentum illud confutandum ſpectant, quod in conceptione actoris ponitur, id eſt, conceptum eum non fuiſſe, cum fideicommiſſi conditio extitit. Et quod nuo parte dilutum argumentum eſt, *n. 112. 127.* vberius *num.* 161. & *n.* 169. Quibus in locis ad caſum controuerſum mentem teſtatoris perſpicuam ex verbis eius fieri, declaratum eſt. Quod ſi ad modum etiam alterum voluntatem teſtatoris indagare & ſcrutari licet (quâ veriſimili pendet) neminem omnium futurum arbitror, qui in grauatum actoris reſponſurum teſtatorem non fuiſſe dicere auſit, ſi familiæ tam illuſtris decus, & bonorum pretium atque dignitatem, & patriæ ac regni [illegible] cunctis Aragonum morem [illegible] tuemur, 188
A quo voluntatis etiam declarationem percipi non dubitatur *leg. ſigni. § ſignorum leg. [illegible] ff. de legat. 3. l. cum de lanionis. § aſinum ff. de fundo inſtruct.* Signor. in *conſil. 1 [illegible] 2. numer. 5. & in conſil. 181. numer. 6.* Fulgo. in *conſil. 54. Domina Catharina col. 2 circa med.* Corn. in *conſi. 105 col. 4 verſi. & ita per de more lib. 2.* Alba in *conſi. 52. num. 15.* Pari. in *con. 7. nu. 40. & ſequen. li. 3.* Qui in ſpecie q. controuerſæ loquitur, vbi cunque de fideicommiſſi dubitatur, perpetuum an temporale æſtimetur, perpetuum id habendum, ſi perpetua huius generis fideicommiſſi eſt patriæ conſuetudo fert. In fideicômiſſo etiam ex voluntate teſtatoris tranſmittē [illegible], ex patriæ conſuetudine voluntatem colligi. Pari. idem ſcribit *in conſ. 50. num. 4. eodem lib. 3.* & alibi ſæpe Doct. Id. que reſpatronus in conſil. ſuo 1. adnotauit ad partem hanc argumentando, *num. 47.* Cardin. his adſtatus *in conſil. 2. circa finem* communi hominum patriæ opinione teſtatoris voluntatem declarari. Conſe-

 quenter

... his dictum, ea dictione, *tunc*, teſtatorem vſum (*Qui tunc erunt*) quod pro exploratiſſimo haberet, proximiorem tunc non defuturum, qui bona alienata reuocaret; neque ornamentis & commoditatum opulentiſſimè negligentem quempiam futurum. *l. cum de indebito. ff. de probat.* Cæterum ſi ad caſum hunc, qui tunc euenit, animaduertiſſet, vel interrogatus de eo fuiſſet, in gratiam actoris & vlteriorum reſponſurum eum fuiſſe nemo eſt, qui dubitet, pro expreſſo haberi caſum hunc oportere, vbi omiſſus eſt: quandoquidem non aliter in eo ordinaturus fuerat. Quid hic dicendum, vbi omiſſus caſus iſte non eſt? Immo enim ex verbis ipſis teſtamenti deſumi, teſtatum ſatis ante legitur.

189 Omiſſus quippe caſus non dicitur, † qui ex coniecturis deſcendit, & in quo ratio eadem inuenitur. *l. non poſſunt. ff. de ll. & l. ... §. fin. l. hoc ſolum. circa fin. ubi: ſatis etiam tacite cautum putamus. C. de reuoc. donat. cap. inter cæteras, in fi. ubi q; notatur cum eo Barb. in vltim. not. de re scrip.* Bart. ... *in d. l. Gallus. §. & quid ſi tantum nu. 3.* Ibique Alex. *num. 11.* Bald. *in conſil. 324. omiſſis opinionibus. in fin. lib. 5.* ſcite Abb. *in conſil. ... num. 6. in fi. lib. 2.* Pariſ. *in conſil. 75. nu. 38. in conſ. 77. in fi. lib. 2. in conſ. ... in fi. lib. 3.*

Noua reſponſio à ratione fortiori colligitur: vſque adeo
190 enim † ex veriſimili mens teſtatoris oſtenditur, vt quæ generalia verba ſunt, ad id reſtringantur, quod ab eo cogitatum veriſimile eſt. *l. ſi quis ita. §. fi. ff. de teſta. tutela. l. ſolutum. §. ſolutam. ff. de pig. actio.* Quem text. optimum ad ſententiam hanc Alex. aſſerit *in conſil. 76. num. 4. lib. 4.* Idem Soc. iun. probat *in conſil. 186. numer. 13. lib. 2.* Si reſtrictionem verba generalia contra naturam eorum ob veriſimilitudinem patiuntur: quanto magis ob veriſimilitudinem ipſam ſecundum naturam eorum generaliter intelligentur, vt proximus quiſque poſt alienationem factam admittatur? Neque dictio, *tunc*, mouerit. Quoniam verum eſt dicere, poſt alienationem factam bona reuocari, etiam ſi annis mille elapſis poſtea reuocatio ſit. Et obſeruandum in reſpon-
191 ſione † hac, quæ à veriſimili deſumitur, eam quidem apud reſ... commemorari. *num. 39.* ſublatam plane non inueniri ... *num. 11. & ſeq.* ad generalia adeo ſtatus non eſſe, teſtatorem quid ſentire, niſi expreſſum ad aut diſpoſitum ſit. Sed enim reſponſio hæc confutata apud ipſum legitur *numer. 38.* locum reſponſioni non eſſe vbicunq; ex verbis colligi voluntas poteſt. Rei tamen clarius enarrandæ cauſa, caſus diſtinguere tres
192 ſoleo. Primus, † quotiens conſtitutum quid omnino non eſt, quamuis conſtituendi aut ordinandi animus fuerit. Secundus caſus, quotiens facta quidem diſpoſitio eſt, verum de voluntate diſponentis dubitatur, quonam modo de ea ſenſerit. Tertius caſus, vbicunque in ambiguo res eſt ordinatum quid an non ſit. Ad caſum primum argumentum illud ſpectat: ſatis non eſſe ordinandi voluntatem fuiſſe, niſi facta ordinatio ſit. *l. quidam cum ... ibiq; Bal. & Imola. ff. de hæred. inſtit. l. ſi ſponſus. §. ſi quis rogatus. ff. de donat. ... & ex.* Ad quam ſententiam tex. etiam applicatur *l. ... §. paſtorum ... ibique Bal. l. ff. de pact. in l. ſi alio. ff. de vſufr. leg. ... ad ... C. de cad. tollen.* Ad caſum hunc Bal. ſp... *num. ... C. de his qui ante aper. tab. in l. 3. in fin. C. de lib. præt.* Dec. *in conſil. 83. col. 5. & alibi paſſim.* In caſibus aliis duobus locus argumento non eſt, ſatis non eſſe, teſtatori quid placuiſſe, niſi expreſſum ab eo ſit: quoniam expreſſio facta ſatis dicitur de quo ex coniecturis apparet, quæ ex verbis percipiuntur, quamuis nominatim facta aut in ſpecie nō ſit. *d. l. Gallus. q. 1.* Ibi: *quæ ex verbis ... ff. de leg. 2.* text. ſcitus in *l. ... verba ſint, & cætera ... legitur.* Satis eſſe ex verbis quid colligi & pro facto id habendi ... *in Lucam. nu. 7. C. de ... num. ... C. de his qui ante aper. ... de appell.* Soc. *in l. heredes mei. §. cum ita autem. ... ff. ad Treb.* & quæ ſcripta non ... habemus *in reſpon. pro Geuero, num. 308. ... ſi dixeris, caſu dubio ... Bal. loqui.* Enimuero ex verbis teſtamenti voluntatem hanc colligi vt ad proximiorem omnem quandocunq; conceptum fideicommiſſum trahatur, perpetuumque & graduale id fiat, cumulatiſſime atque ſplendidiſſime ſuperiora loquuntur. Ita
193 ſcelo † tempi(?) ... non potuit, quod actori aduerſario eius obtulit, tametſi tela ... inops aduocato eius nuſquam eſſet.

Apparet ex his cauſam & rationem dictæ clauſulæ, *qui tunc reperientur*, animaduerſam & perſpectam ... minime

habuiſſe: id eſt, quo maturius ad effectum teſtatoris ... contra extraneum emptorem perduceretur: & non niſi agnatorum gratia, atque inter ſe ipſos, clauſulam ipſam aduerſus extraneos interpoſitam. Vnde quod ad partem attinet, ad commodum eius omnino non reſpicit. Ad agnatos ipſos demum competeret, ſi cum agnato remotiore, qui prior tunc erat, cum facta alienatio eſt, actor contenderet, qui propinquior conceptus poſtea fuit, iuxta tex. *in d. l. peto. §. fratre.* & Caſtr. *in d. conſ. 247. lib. 1.* Cæterum quod ad partem attinet, liberas actor ædes habet, neq; de iure excipere agnatorum aliorum licet, qui tunc erant, cum iure ipſo actoris ius non elidat. Immo enim ... nominum hominis, id eſt, acceptationem eorum deſiderabat, etiam ſi iure ipſo dominium in eos translatum bonorum fuerat: vti perlucide atq; in ſpecie demonſtratum in ſuperioribus habemus. *nu. 90. & duobus ſeq.*

Atq; vt numero argumentum contexamus, quod † omnium 194
potiſſimum in conceptionis defectu actori obijcitur, innoxium eidem eſſe, à partibus ſatis enumeratis oſtenditur. Namque aut ex ſubſtitutione militari aut vulgari ſub ea cōprehenſa aut ex fideicommiſſo in caſum alienationis, ſeu contrauentionis: aut ſimplici vel graduali in campum hunc iudicialem deſcendiſſe actorem dicimus. Siquidem ad militarem, & vulgarem ſub ea iacentem, ſpectamus, perniciealem conceptionis defectū actori non eſſe, ſatis ſuperq; declaratum in ſuperioribus eſt, *nu. 33. 36. 86. & ſeq. in duobus ſeq. & nu. 111. & ſeq.* In autem fideicommiſſum, niſi in caſum contrauentionis, non admittimus, atq; ex vulgari ſub ea incluſa actorem audiendum, teſtatum ante eſt *nu. 224. & ſeq. & nu. 127.* In fideicommiſſo item abſoluto & graduali actoris ius conſiſtere, quæſtio vltima q. quartæ principalis indicat, *num. 134. & ſeq. plurib.* Atque in omni remedio militaris, vulgaris, fideicommiſſi ſiue ſimplicis, abſolutæ, & gradualis, vel in caſum contrauentionis, defectum conceptionis non obſtare, verbis non paucis neq; obſcuris confirmatum apparet, *num. 112. 127. 62. & n. 159.* & ad particulam, *tunc*, reſponſiones quamplurimæ & ipſæ inuictæ & ſenſu communi confirmatæ afferuntur. *nu. 182. & ſeq.*

In quæſtione hac octaua difficultatem attingendam prorſus non cenſui: Quid iuris ſit, proximioris conceptione pendente, quid ea ſubſecuta: vtrum apud eum reſidere bona debeant, qui inuentus proximior eſt, cum ſubſtitutionis conditio extitit: & an proximiori poſtea nato illico reſtitui bona oporteat omnia vel ex parte. De quo *in d. l. peto. §. fratre.* Et apud Caſtr. *in d. conſ. 247. lib. 1.* Inueni enim neque ineptus quæſtionis huius labor apparet: quandoquidem agnatus ... quiſquam non ſupereſt, qui contrò etiam de re hac actori faciat. Satis hæc igitur ad quæſtionem octauam erunt.

Abundans item & ſuperuacuus ex prædictis qu... oris no-
næ † tractatus videtur, quomodo conſanguineum dicam pro- 195
pinquiorem oportet, à teſtatore vocatum, an qui teſtatori, an vltimo defuncto proximior inuenitur. Neceſſaria quippe tum demq; quæſtionis huius cognitio videatur, ſi cum agnato alio diſceptatio verſaretur, qui agnato proximior nouiſſime ſublato ſit, & qui actore ipſo potiorem ſe aſſereret, quamuis teſtatori propinquior actor ipſe ſit. Cæterum quia in q. hac pro exploratiſſimo reſpartionis habet. *nu. 72. & quinque ſeq. & nu. 98.* eum proximiorem in fideicommiſſo habendum, qui nouiſſime extincto, non teſtatori ipſi propior eſſet: quo palam fiat, nihilo melius de quæſtione hac atq; aliis patronum ipſum ſenſiſſe, & animo atq; liberiori ſententias ab eo receptas aſſeueratas: quæ à maiori Doct. parte repudiari ſolent: etiam quæſtionem hanc diſceptandam cenſui. In qua, econtrario quam factum ex diuerſo legitur, proximiorem eum intelligendum dicimus, qui teſtatori, non ... loco granato(?) proximior fuit. Idq; ratione triplici, ... quod teſtatori per fideicommiſſum hæres ſubſtitutus exiſtit, cum niſi teſtatoris bona fideicommiſſo nō cedat. *l. ... §. cum ... ff. de vulg. l. precibus. C. de impub.* ſi teſtatori per fi-
deicommiſſum ſuccedit; potior † habendus is videtur, qui 196
teſtatori ipſi proximior eſt. *l. ſi fratres. §. idem reſpondit. 1. ff. pro ſocio. l. cum ita. §. fin. ff. de leg. 2. l. 2. § hæc hæreditas. ff. de ſuis & legit. l. ... ff. ſi tab. teſta. nulla extab. l. 1. ff. quis ordo in bon. poſſeſ. ſerue. l. 1. §. gradatim. ff. vnde cognati. l. 1. & 2. C. de ſucceſſ. edict. l. conſanguinitatis. C. de legi. hæred. Inſtit. de legi. agna. ſucceſſ. in prin. ... plures & § ſi vero neque fratres. in auth. de hære. ab inte. veni. l. fi. C. de verb. ſignif.* & quod ad attinet circa nouiſſime defunctum proximitatem obſeruare, ſi hæres eius qua non exiſtit?

Ratio

197 [illegible] tera, quamobrem quo ad teſtatorem ſpectari † proximitas debeat, qu[illegible] teſtatorem in dubio referri verba oportet. *l. d. hæres. ff. ad Trebel.* v[illegible] cum hæreditatem filiæ ſuæ reſtitui re hære[illegible] ubetur[illegible], vox ad filium teſtatoris, non hæredis refertur, [illegible] teſtatori [illegible] ho reſtitutio hæreditatis fiat. Tradit Bar. *in l. filium [illegible] cum pater. ff. de leg. in d. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. in l. cum in [illegible] la terro & arg. leg. a in l. ſi cognatis, num. 2. ſub col. 2. in fi. ff. de [illegible] in l. [illegible] in prin. ff. ad Treb.* Curt. ſen. *in conſil. 40 num. 14.* Ruin. *in conſ. 15 nu. 19. lib. 3.* qua ratione in q. hac Ripa vtitur *in d. §. [illegible] nu. 3* late Curt. iun. *conſ. 5.* quem refert Deci. *reſponſ. 25. nu. 2. lib. 4.* licet contrariam Dec. ipſe ſequatur toto illo reſp. vt reſpici debeat proximitas reſpectu grauati.

198 Ratio tertia: quo enim proximior † quiſquam teſtatori eſt, eo chariorem eum habuiſſe creditur. *d. l. cum ita §. fi. & d. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. l. hæredib. §. fi. ff. ad Trebel.* Caſtren. *in d. l. Gallus §. 1. nu. 6. in fi.* Dec. *in conſ. 1. num. 5. in conſ. 25 colum. 2. circa med. verſ. cum non ſit attendendum. in conſ 95 col. 5. verſ & hæc idem comprobatur. & in conſ. 433. col fi. verſ. Tertio principaliter aduertendum.* Socin. iun. *in conſ. 168. num. 36. circa fin.* Expreſſius *in conſ. 186. num. lib. 2.* Quis igitur adducatur, vt credat, eum animum teſtatori fuiſſe, vt qui proximior ei futurus eſſet, potior eo non haberetur, qui vltimo defuncto proximior eſſet? Ad quam ſententiam tex. confert *in l. cum acutiſſimi. in fi. C. de fideicom.*

Pluribus item & grauiorib. Doct. teſtimoniis ſententia hæc comprobatur. In quib. Old. & Albe. ſunt *in d. l. cum ita. §. ſi in fi. ff. de leg. 2.* Bart. *in d. l. ſi infans § cum pater. ff. de lega. 1. in d. l. peto. § fratre. & in d. l. ſi cognatis ante fi.* Iaſ. *in conſ. 159 col. 1. lib. 4.* Ruin *conſ 107. num. 6. & seq. in conſil. 198 num. 8 lib. 2. in conſil. 142 nu. 14. & ſeq. lib 3.* Crot. *in d. §. Dini num. 195.* vbi receptum id ait. Itaque Ripa *num 31.* Ferd. Loaz. *num. 107.* & idem Ripa *in l. Lucius in fi ff de vulga. in d. l. ex facto. in prin. num. 6. ff. ad Trebell.* Crebriorem opinionem hanc Fabius etiam Acotombonus aſſerit *in d. l. hæredes mei §. cum ita nu. 40. & ſeq eo tit.* Secundum opinionem hanc à Baldo iuniore & Capra in teſtamento Cardinalis ſancti Euſtachij conſultu, Corn. refert *in conſ. 42. colum. 3. verſi. His tamen non obſtantib. lib. 4.* in ſententiam hanc procliuior & Corn. ipſe videtur. In ſententia hac & Deci. inuenitur, ſi recte expenditur 10 *conſ. 1.* cũ in patris locum ideo filium non ingredi in fideicommiſſo ait, quod teſtatoris, cui ex fideicommiſſo ſucceditur, non grauati ſpectari perſonam oportet. Ita ingreſſum locum ſine dubio ſentit, ſiquidem ex grauati perſona proximitatem metimur. Non ego Decium nomino, *in d. conſ 1.* quod opinionẽ eius circa dubitationẽ præcipuam admittam, vicem patris in fideicommiſſo filium non ſuſtinere, verum vt perſonam teſtatoris in proximitate diiudicanda ſequendam Decii etiã teſtimonio oſtendamus. Quam opinionẽ clarius Dec. confirmat *in conſ. 540. ante fi. verſ. ſexto & vltimo.* Eiuſdem opinionis & Pariſ. eſt *in conſil 81. nu. 5. verſic. Ÿ rum quia ipſe teſtator. & num. ſex ſeq lib. 2.* Idem Pariſ. tenuit *in conſil 3. num. 58 lib. in conſil. 74 num. 1. & duob ſeq. lib. 2. in conſil. 4 numer. 15. & ſeq. in conſil. 42 num. 14 lib. 3.* vbi in articulo illo, vicem patris an non in fideicommiſſo filius ingrediatur, teſtatoris, non grauati ſpectandam perſonam ſcribit. Inde ait, ſiquidẽ patruus, aut auunculus magnus teſtatori erat, locum ingreſſui non eſſe, qui ex perſona grauati, non nouiſſime defuncti locum haberet.

Opinioni huic adeſſe & Alex. videtur *in conſ. 15 in fi. lib. 4.* vbi in voluntate teſtatoris circa fideicommiſſum interpretanda ius commune, aut municipale ipſius teſtatoris, non grauati perſona inſpecta, ſequendum ait, vt is vocatus ad fideicommiſſum dicatur, qui teſtatori ipſi per ius commune, aut municipale ſuccederet: Ita in proximiore ad fideicommiſſum iudicando teſtatorem, non grauatum ſpectandum apertiſſime Ale[illegible]. Idem ac Alex & Soc. aſſirmat *in conſ. 249. col. 16. verſ. [illegible] lib 2.* & quamuis argumento id referat, & contra poſtea conteat; attamen cum argumenta contraria diluit, integrum argumentum hoc relinquit, neq; ab eo id confutatum lego. Alex. item *in d. con. 15.* & Soc. iun. adſtipulatur *in conſil. 168. nu. 72 lib. 2.* addo.

Apparet ex his, minimi Docto. teſtimonia facienda, quibus opinionem ſuam communi aduerſam is arbitratur. Secum. n. eã pugnare ea ſuperiorib. patet. Atqui rationes intueri oportet, quib. opinio noſtra roboratur, vtpote viuſiores & ſenſui conſentaneas communi magis. Sed opinio verior, aut frequentior, eſto, diuerſa ſit: actori ea haudi nihilo magis erit. Locũ. n. tum demũ obtinet, ſi qui proximior grauato eſt, hæreditatem eius agnoſcit: non idem ſi omiſſa ab eo ſit. Quo caſu teſtatoris perſonam obſeruandam non dubitatur, vt Soc. Iun. ſcribit *in conſil. 116. n. 51 ver vel ſecundo reſpondetur lib. 1* Zuchard. *15 in l ſi cum 8, C de edicto Diui Adria. tollen.* Enimuero hæreditatem eius accepit, qui ex gente Arynia poſtremus obiit, fidem pars neque facit, neque facere poteſt. Ita quocunque ſe patronus vertat, argumentis expedire ſe nequit.

Ad fideicommiſſum prædicta pertinent, vocationem proximioris ex fideicommiſſo, ita vti ſibi perſuaſum est patronus habet, intelligendo. Cæterum cõpendioſam atq; ideo vulgarem etiã in ea incluſam † admittendo, ſic quomodo ſcriptum 199 ſuperius eſt, *nam 76. & ſequentium turba.* extra controuerſiam etiam res ponitur, hoc eſt, ex teſtatoris, non grauati perſona proximiorem eaſtimandum. Quomodo enim ex perſona nouiſſime defuncti, proximitas intelligitur, cui iuris quicquam vnquam non fuit: Ita Soc. docet *in l. ſi cognatis nu. 32. in fi. verſ. certum & vltimum & in ſeqq. in d. conſ. 249. in fi. verſ. & licet per præmiſſa lib. 2. in conſil. 86. num. 9. lib. 3.* Ruin. *in conſil. 90. num. 8. ver. & iſtud magis in ſpecie. lib. 2.*

Abundans ex prædictis quæſtionis decimæ † & poſtremæ 200 tractatus videtur; In teſtatoris ne proximioribus Gaſpar & filii eius habeantur: proximiorem quippe actorem fuiſſe, poſtquam progenitus eſt, apparet. Idque locum haud dubie in iudicio hoc obtinet, quod cum inſtitutum eſt, præter actorem vnum, agnatus alius ea gente Arynia quiſquam non erat. Atq; à partibus ſatis enumer[illegible] is argumentando, Gaſparẽ & liberos eius in rei proximiores teſtatoris nunquam fuiſſe demonſtratur. Namque aut tempus ſpectamus, quo in rerum natura adhuc actor non erat, aut cum editus eſt. In primo tempore quomodo proximiores Gaſpar videri cum liberis potuerunt, quatenus ius agnitum ab eis non eſt, quod alienatione facta competere eis poterat? cum nihil referre, proximior quiſpiam non extet, an non ſuccedat, teſtatum ſuperius habeamus *num. 93.* Aut tempus obſeruamus, quo conceptus actor eſt: & longe minus proximiores dici Gaſpar cum liberis poterant. Etenim proximiores, quantum ad rem, ante non erant, quam natus actor eſſet; quanto minus eo procreato, qui propius ipſis teſtatorem contingebat.

Sed à Gaſpare & liberis eius ſuperſtitibus, & iuris in eis acceptatione interueniente, quod per alienationem habebant, finem id tamen per actoris natiuitatem, vel in fideicommiſſo accepiſſet *d. l. peto. §. fratre. ff. de lega 2.* Caſtr. *in d. conſ. 247 lib. 1.* Atq; vbi in vita ipſorum bonis adſtricti reſtituendis non fuerant; ipſis tamen ſublatis, & fideicommiſſi graduali & perpetuo ad actorem bona pertinent, in quæſtione vltima grauiſſimæ q. principalis declaratum ſatis apparet, *num 134. & ſeq. ſuperiore.*

Profligata ex his liquent, quæcunque per clariſſimos è regione † ſemper Iuriſconſultos leguntur, Gradum videlicet, A- 201 rium Pinellum, Azpilcuetam, Manuelem de Coſta (à quo ſcriptum iterum eſt) Antonium Lauatum & collegium Lobaynæ: vt eum prætercam, ſcripta cuius excuſa vulgo apparent, & quæ in ſpecie ac ſingulatim confutata, omnia tam & cumulate habemus: cum, niſi Doctor Prædia non incelebris, Actori ipſi nemo adfuerit.

Motiua quoque diſſoluta iudicum Illuſtrium curiæ iuſtitiæ Aragonum ex prædictis apparent, id eſt, Ioannis de Ribas, & Ioannis Bardaxi, qui aduerſum actori fuerunt.

In Ribas † tamen argumentis refellendis labor capiendus 202 non eſt: quandoquidem facti ſui pœnitentia ductus, palinodiam apud iuſtitiam Aragonum palam, & per inſtrumentum publicum, minime ſane quam acerbo & ſolicito cecinit, telamque ſuam retexuit.

In ſpecie tamen D. Bardaxi † motiua ſeu argumenta recolligenda ſummatim cenſui. Et primum quidem, ex coniecturis 203 ſubſtitutionem directam non oriri, ſatis ſuperq; euerſum in ſuperioribus eſt *n. 76.* Alterũ, quod ad perſonam extenſio non ſit, commemoratũ iam inde initio conſilii noſtri eſt *n. 10* & deinde verbis & rationib. non paucis, minimeq; ſpernendis diluerũ, hoc eſt, extenſioni locũ in actore non eſſe: vtpote quem vocatum eſſe locupletiſſime & apertiſſime oſtendimus.

Secundo in ſpecie adhuc reſpondendum duxi, locum argumento non eſſe, vbicunq; abſona res conſequitur, ſi ad perſonam extenſio aliam non ſit. Signorol. *in conſil. 206.* Areti. *in d. l. Gallus. §. quid ſi is ante ſin. ff. de lib. & poſt.* Poſteriores *in l. 2. Cod. de in ius vocan.* Alexand. huc ſpectat *in conſil. 216. colum. 8. verſic. Item reſpon-*

reſponden. [illegible] in materia quantumlibet ſtricta & ſtrictiſſima extenſionem admitti, vbicunque abſurdi quicquam alias conſequatur. Sed enim abſurditatem hic verſari, ſi actorem excludimus, & reo extraneo aditum facimus, demonſtratum in ſuperiorib. eſt *num.* 43. *& nu.* 174. vbi inde abſurdum duximus, quod quæ à teſtatore inſtituta contra extraneos ſunt, in quos alienatio fieret, ad vtilitatem eorum pertinerent: & voluntas ipſa teſtatoris non leuiter offenderetur.

Tertio, in extenſione hac ad perſonam aliam non paululum agnationis ratio valet, quam hic expreſſam & animaduerſam argumentis tribus haud leuibus, ſuperius defendimus, *num.* 31. Ita agnationis rationē in extenſione ad perſonam Curtius ſenior obſeruat, *in conſ.* 75. *num.* 4. expreſſius *num.* 14. *verſic. ſi ergo conteſtat & in conſ.* 80. *recte. colum.* 3. *poſt med. verſic. & in propoſito noſtro.* ex Caſtren. *in l. ſi vero.* §. *de viro. ff. ſolu. matrimo.* Quā ſententia Pariſ. vtitur *in conſ.* 66. *nu.* 66. *lib.* 3. fruſtra tamen, vti diximus, in extenſione occupamur, Actoris vocatione citra extenſionem vllam patefacta.

Motiui tertii diſſolutio ex motiuorum præcedentium improbatione ſponte ſua deſcendit. Hæredum enim omnium ad infinitum vocationem factam oſtendimus: tantum abeſt, vt niſi Galcerandi ſubſtitutio non interueniret. Neque mutat, in conditione poſitos liberos eius non eſſe. Satis quippe, & potius teſtatori viſum liberos Galcerandi & teſtatoris hæredes ad infinitum grauare & vocare.

Quod factum hic eſſe, confirmatum ſuperioribus legitur, *num.* 25. 55. *& nu.* 72. Idque *num.* 59. ampliatum. Atque vbi auxilio vocationis non eſſet, quam manifeſtiſſimam facimus, extenſionis adminiculum non deeſt, de qua in motiuo ſecundo propulſando habita memoria eſt.

Motiuum quartum, quod nominatim proximior vocatus per relatiuum videtur: *Qui tunc erit*, atque ideo nominis proprii expreſſione facta, nihil eſſe, quod ad vlteriorem extenſio fiat: dilutum ex ſuperioribus liquet, *numer.* 183. vbi reſtrictionem ob, *tunc*, particulam faciendam non eſſe, monſtrauimus.

Secundo reſpondetur, per relatiuum, *qui*, expreſſum proximiorem eſſe, qui tacite inerat, id eſt, qui proximior tunc eſſet, cum alienatio fieret, vt ſupra *numer.* 152. ob id nihil relatiui expreſſionem pendendam ſic, quomodo ſcriptum ſupra eſt *num.* 186.

Tertio, expreſſius & paſſim magis reſpondetur, hallucinationem non mediocrem in argumento hoc verſari. Namque vicem nominis proprii obtinere relatiuum, fac: ob id tamen ad primam alienationem proximior non reſtringitur, ita vt niſi prior vetita alienatio non ſit. Id enim relatiui natura non fert.

Vnde eum nominatim vocatum, qui propinquior tunc eſſet, confiteor, cum alienatio fieret. Cæterum, niſi cum alienatio prima fieret, propinquiorem vocatum non intelligi, hoc vero modis omnibus diffitemur. Neque ad relatiuum ſpectat: quod perſonæ demum propinquiores & caſui alienationis, non ad [illegible] tum alienationum adiectam reſtringendum eſt: inde ex d[illegible] uers motiui huius argumentum deductum apparet *l. ff. de calum.*

Quarto, verbis & mente teſtatoris argumentum hoc ſubruitur pernicioſe euidentiſſime refragatur: quo admiſſo, nec ad Galcerandum prohibitio alienandi trahitur, quæ poſthumo facta primum eſt: & in qua prohibitione vocatus is eſt, qui propinquior tunc inueniretur. At enim & Galcerando poſtea facta prohibitio eſt. & alus deinceps, ad quos bona alienata perſ[illegible] te[illegible]tor inuodauit, verba illa expendendo *tam vinculis. & conditionibus [illegible] aſcripta.*

Qu[illegible] motiuum perfractum ex ſuperioribus conſtat. Vocationem enim expreſſam [illegible] alcer and[illegible] in eo conſiſtere tantummodo potat, qui pro[illegible] mior eſſe [illegible] liena tio prima fieret: atque ideo tacite locum vo[illegible] eſſe, quæ à fideicommiſſo graduali d[illegible] enim [illegible] im bene des omnes ad infinitum v[illegible] monſtrauimus *nu.* 25. 55. 72. & ampliſsime *nu.* 59. de [illegible] panlo[illegible] motiuo tertio profligando.

Secundo reſpondetur [illegible] e etiam ex[illegible] teſſa tacente, quæ exped[illegible] tionem in caſum alienationis fa[illegible] graduale non † ceſſare etiam
204 ſi tacitum id [illegible] im plenius id [illegible] voluntati teſtatoris & familiæ eius conſulat. Quo caſu ius illud ſilet, *Locum tacito non*

eſſe, vbi expreſſio inuenitur, vt auctor Caſtr. eſt *in L. [illegible] nu.* 4. *ver. ex Gloſſ. C. de imp.* Rip. *in l.* [illegible] *commodis n.* 30. *ff. legat.* 3.

Tertio reſpondetur, per expreſſum † tacitum non perire, 205
vbicunque effectum contrarium expreſſum pareret. Sign[illegible] *in conſ.* 173. *nu.* 12. *in fi. ver. præterea expreſſio.* Contrarium plane effectum ſequi, ſi fideicommiſſum abſolutum & graduale repudiamus, teſtatum ſuperius eſt, *nu.* 43. *& nu.* 174. & ante in motiui ſecundi diſſolutione.

Quarto reſpondetur, per expreſſum tacitum [illegible] eſinere, quod ſub expreſſo continetur. Cuiuſmodi vulgaris [illegible] eſt, † quæ 206
ſub pupillari expreſſa intelligi deſinit, cum expreſſio [illegible] cta vulgaris eſt: vtcunque contraria [illegible] vulgari expreſſa, pupillaris non includitur, quæ facta expreſſim ſit *l. cum ex filio* §. 1. *l. qui plures.* §. *vtaq. & l. ex facto.* §. *item quæro ff. de vulgar. l. nonnunquam. ff. de cond. & demon l. expreſſa ff. de reg. iur.*

Sed enim ſub fideicommiſſo in caſum alienationis, abſolutum & graduale non comprehendimus: immo [illegible] tiam excludi ab eo regulariter ſolet, vti dictum ſupra habemus *nu.* 172. Vnde ex coniecturis & verbis aliis teſtatoris fideicommiſſum hoc abſolutum & graduale Doct. percipiunt, de quibus ſupra in vltima q. quartæ quæſtionis prin. *nu.* 134. *& ſequentibus egregie.*

Reſponſio hæc quarta ex his confirmatur, quæ [illegible] ripta apud nos ſunt *in l. cum filio. nu.* 102. *ff. de lega.* 1. quæ in 4. volu. inſerta repetitionum eſt.

Sextum motiuum retorſionem patitur. Quo expreſſum eſt, à mente clara propter dubiam non recedi. Perſpicuum enim eſt, teſtatoris voluntatem actori ſuffragari [illegible] ad eum ſpectare, vt cumulatiſſime & ſane quam aperte conſilium hoc docet. Atqui ex ipſa verborum vi actorem inuitatum demonſtrauimus, cum hæredis vocabulum expendimus, cum proximiorem actorem docuimus, cum ex vulgari tam ſub compendioſa quam militari & fideicommiſſaria comprehenſa, atque ex fideicommiſſo ipſo abſoluto & graduali inuitatum actorem monſtrauimus. Rurſus ſi liquidiſſima probatio habetur, quæ ex præſumptione iuris ducitur *Licet Imperator. ibique vberrime poſteriores ff. de lega.* 1. Quid hic probandum, vbi ex verbis ipſis teſtatoris, probatio iuris actoris deſcendit. *l. ille aut ille* §. *cum in verbis. ff. de lega.* 3. *l. Continuus.* §. *cum ita. ff verb. oblig.* & alia, de quibus ſupra *n.* 82. Robur inſpectio hæc accipit, quod non modo à veriſimili probatio hæc voluntatis deſumitur, de quo *in l. cale pactum.* §. *fin. ibique Gloſſ. & Doctor. ff. de pact.* & alia ante relata *numer.* 137. *& numer.* 190. ſed & ex verbis teſtatoris immediate. Quo caſu potentiorem voluntatem intelligi, declaratum ſuperius legitur *n.* 80.

Quod autem in motiuo ſeptimo obiicitur nullam agnationis expreſſam rationem eſſe, hoc eſt huius prætermiſſum ex his fuerat, quæ ſcripta ſuperius ſunt *n.* 31. vbi tertiam agnationem hic expendimus.

Realem item alienandi prohibitionem hic verſari contra 207
quam motiuum actorum ferat, ſuperior adocet, *nu.* 157.

Quę de conceptionis defectu in motiuo nono oppoſita ſunt, verbis & argumentis pluribus ſuperius eliduntur, *num.* 12. 127. prolixius *nu.* 162. Pleniſſime *nu.* 169. & in recollectione hac *num.* 194.

Non recte etiam limitationem temporis in motiuo decimo conſiderari, id eſt, ad proximiorem vocationem limitatam, qui tunc eſſet, cum alienatio fieret, d[illegible] onſtratum ſuperius eſt *num.* 182. Ad hoc item motiuum per[illegible] gendum, & ea proſunt, quæ mox remiſſiue dicta circa motiuum decimum ſunt.

Vndecimum denique, & vltimum motiuum non obſtat, contrauentionem non plus, quam vnam Galcerandi hic contineri: quoniam ab omnibus ſequentibus contrauentum oſtendimus, à quibus acceptatio facta iuris non eſt, quod ex teſtamento & alienatione ſubſecuta competebat, vtique videre in ſuperioribus eſt, *nu.* 109. *& nu.* 111. *circa fi.*

Secundo, non niſi à Galcerando, eſto, facta contrauentio ſit: attamen cum recuperatio bonorum facta ab iis non ſit, qui inte[illegible] hom[illegible]nes erant, cum facta alienatio eſt, ius vendicandi ex vulgari, militari, compendioſa, & fidei[illegible]mmiſſaria actori ſupereſſe non obſcure nec ſemel mo[illegible]ſtra[illegible]m in ſuperiorib. eſt, *n.* 36. 75. *& ſequentibus populo. nu.* 134. *& ſ[illegible].*

Summa reſponſi huius erit, m[illegible] & contra quam iuris æquitatis ratio patitur contra I[illegible] in D. Franciſcum Aynium actorem iudicatum; rectiſſime vero ab eo prouocationem

[illegible] poſitam atque [illegible] prolibertate [illegible] dictam [illegible] ſecundum [illegible] tionem. & con[illegible] me[illegible] llationis pronunciandam. Idque [illegible] & æquum [illegible] ſententaneum arbitror, non aliter facturus ſi partium mearum [illegible] eſſet. Gramot[illegible] ſemper ſalua.

Pro Illuſtri Domina Donna Anna de Spes, contra Illuſtrem Saſſegi Comitem.

S V M M A R I A.

1 *Doctorum [illegible] eadem [illegible] conſulere.*
2 *Ius [illegible] ex facto alieno tertio [illegible] quæſitum, [illegible] ab eo collatum, per quem quæſitum eſt.*
3 *Facti ſpecies.*
4 *Diſputationis [illegible] quæſtionem fieri & magna diſputationum commoda.*
5 *Deſcendentium vocabulo etiam fœminæ comprehendi.*
6 *[illegible] in fideicommiſſo [illegible] quo proximiores vocantur.*
7 *Agnatorum [illegible] ad fœminas agnatas neque ſtatuta, neque teſtamento trahi quod per [illegible] agnatio [illegible].*
8 *Fratrum appellationem ad [illegible] non porrigi, cum ratio habita agnationis eſt.*
9 *Pacta ſtandum. Et in ver. tenorem.*
Tenorem contractus ſpectandum. ibid. Et in ver. Pacto.
10 *Locum contractus non modo circa formam, aut [illegible], ſed & circa interpretationem eius, & item decidendam, [illegible]. Sed omnino n. 6 [illegible] contractum, domicilia, an origenes.*
11 *Quæſtionis. Verba futuri temporis relatiue [illegible] quæſtionem [illegible].*
[illegible] num. [illegible] & [illegible] ver. conditionem [illegible].
12 *Conditionem [illegible] tempore futuri [illegible] Et in verſ. Relatiuum.*
Conditionem ex [illegible] ex verbo temporis futuri [illegible] num. 13 Et in verſ. Relatiuum.
Conditionem [illegible] quod ex arbitrio [illegible] pendet, [illegible] num. 10 verſ. [illegible] Arbitrium.
Arbitrium conditionale [illegible] ibid. verſicul. [illegible] Et in verſicul. Conditionem [illegible].
13 *[illegible] conditionem facere, [illegible] ſi placitum [illegible] pietate.*
Conditionem [illegible] ſi placitum [illegible] ibid. Et in verſ. [illegible].
14 *Qualitas. Cum qualitatibus [illegible] diſpoſitionem fallam [illegible] num. 24 & num. 83. Et in ver. [illegible].*
[illegible]
15 *[illegible] num. [illegible].*
16 *[illegible] quod [illegible] Declaratur num. 108 Et in ver. [illegible].*
[illegible] contractus [illegible] ipſum permuttio. [illegible].
17 *Conditionem [illegible] conſeri [illegible] conditionalis non ſit [illegible] num. 1 [illegible].*
18 *Effectus ad verba referenda, quæ effectum habent, non quæ inutilia ſit. Vbi ſideo exornatur, & num. 13. Limitatur num. 105.*
[illegible] nihil refert, factumque quod omnino non ſit, [illegible] num. 18. & n. 53. Limitatur num. 105. & in verſic. effectus.
19 *Heredem [illegible] quam [illegible].*
20 *Nudi nomini [illegible] & [illegible] verſ. [illegible] num. [illegible].*
21 *Fideicommiſſum [illegible] & in verſicul. aditio.*
Aditionem in fideicommiſſo [illegible] ibid. & in ver. [illegible].
22 *Vinculum, verborum [illegible] n. 16.*
Obliqua verba [illegible] ibid.
23 *Obliquum verbum [illegible] directum non trahi & num. 16. verſic. quoniam de vulgari. Declaratur num. 11.*
Commune verbum [illegible] ad ſubſtitutionem directam non prodeſſe, num. 21 verſ. hoc amplius declaratur num.
Commune verbum in [illegible] neceſſario obliquari, n. 23. verſ. [illegible] verum.
Hereditatem ex contractu non dari ibid. verſ. adij. [illegible].
24 *Limitatio, & taxatiua verba quæ ſint. & in verſ. ſubſtitutionem ex verbis reſtringi, & in ver. taxatiua.*

ſubſtitutionem reſtringi, q [illegible] ſtamus taleſt [illegible] ibid. Declaratur num. [illegible] & in [illegible] Limitatiua. & in ver. taxatiua.
Taxatiuo ſubſtitutionem a verbo dari, quoties eo caſu ſed [illegible] ad caſum [illegible] Declaratur n. [illegible] & in [illegible].
25 *Aſſectionem maiorem [illegible] ad commodum eſt, [illegible] Declaratur magis.*
D[illegible] dicitur, [illegible] ibid. Et in verſic. affectio maior.
Delicti [illegible] complementum eſſe abſurdum. ibid. Declaratur num 11.
26 *Acceptationem [illegible] ſint omnibus faciendam. Declaratur num. [illegible].*
Qualita[illegible] acceptationem faciendam. ibid. & num. [illegible] acceptationem.
27 *[illegible] maior erga aliquem exhibetur, ad de[illegible] affectionem maiorem.*
Aff[illegible] quem charitatem quam [illegible].
28 *Abſurdum delicti [illegible] conditionem [illegible].*
Conditionem [illegible] conditionis ſint, [illegible].
Subſtitutio [illegible] obitum, [illegible] delictis minus [illegible] & in verſ. extenſionem prohiberi.
Extenſionem prohiberi [illegible] quoties nullum eius conditionem fieret, [illegible] extenſio. & in ver. ſubſtitution[illegible].
29 *Veriſimile. Pro expreſſo habendum, quod veri[illegible] diſpoſitionum quemque [illegible].*
Deli[illegible] mitiorem eſſe, abſurdum. ibid. [illegible] abſurdum.
30 *Veriſimile. Ad id [illegible] quod ordinatur in quæ veriſimilius fuerat, ſi ante de eo [illegible].*
31 *Excluſio [illegible] exheredationem [illegible] facienda. [illegible].*
32 *[illegible] in fideicommiſſo legatis & donationes, [illegible].*
[illegible] ibid. & [illegible].
33 *Subſtitutio [illegible] quæ tractum in futurum habet, [illegible].*
34 *Subſtitutio [illegible] & quoque [illegible] etiam [illegible] verbis [illegible] & [illegible] ſi [illegible].*
Subſtitutionem vulgarem [illegible] per compendioſam aut reciprocam [illegible] num. 10.
35 *Tractus temporis [illegible] quandocunque, ſine liberis, & [illegible] & num. 1.*
36 *Commune verbum [illegible] dicatur.*
37 *Subſtitutio [illegible] & donationibus [illegible] quibus vulgari [illegible].*
38 *Subſtitutio [illegible] fratre facta [illegible].*
Conditionem [illegible] fratre facta ſub conditione [illegible].
39 *Titul[illegible] & in verſ. poſſeſſionem.*
Poſſeſſionem ex titulo [illegible] ibid. & in verſ. præſumptio. [illegible].
Præſumptio [illegible] poſſeſſio bona præſumi. ibid. & in verſ. poſſeſſione. [illegible].
40 *Derogationem ad [illegible] in quo facta eſt & in verſicul. alteratio.*
Alteratio [illegible] ſit [illegible] in quibus facta eſt. ibid. & in ver. derogationem.
Derogationem [illegible] ſequentem [illegible] non videri, quod neceſſe [illegible] num. 76 & [illegible] num. 94. Ampliatur [illegible] & [illegible].
41 *Conſuetudinis [illegible] ad interpretationem [illegible] verſ. [illegible] ampliatio [illegible].*
Voluntatem [illegible] ad eo declarare, quod obſeruatum poſtea eſt. ibid.
42 *Plenum [illegible] in patrem non [illegible] ex parte perſonæ ſuccedat, quoties [illegible].*
43 *Cauſa [illegible] abſurdum.*
Deſcendentes [illegible] ibid. verſ. atque in [illegible] & in ver. excluſionem.
Excluſionem [illegible] deſcendentes [illegible] ibid. verſ. [illegible] & in ver. deſcendentes [illegible] excluſione.
Deſcendentes ſeculum, quam aſcendentes excludi.
44 *Excluſionem [illegible] ad alium trahi, quæ ab eo pendet.*
45 *Obſeruantiam [illegible] declaratorum optimum, quod ab effectu veniat, vbi amplior [illegible] & ſi [illegible] & in ver. voluntatem.*

Tranſ.

Tranſmiſſio [illegible] impoſſibilis quod hæredi tranſmittentem non eſt. ibid.
Tran[illegible] hæreditatem non aditam quamobrem non fiat ibid. verſ. Quarto.

46 Tranſmiſſio hæreditatis cum ſit [illegible] adeunda, non [illegible] adita, transfertur.
Tranſmiſſionem [illegible] non delatione aperi nu. 64.

47 Ext[illegible] onem perpetuam iudicari.

4[illegible] Subſtitutionem vulgarem, militarem & fideicommiſſariam effectum parem ratione eſſe [illegible] ſubſtitutus hæres ſubſtitutum exſtat, aut ſuccedat

4[illegible] Filium vero paterni creditoris alterius, quam aut auia, patrui, auunculi, amitæ, matertera, non gerere [illegible] quod in hæreditate prouen, quod in contractibus, aut [illegible]

50 Nullum gradum [illegible] qui non admittitur. Et in verſicul. Extare.
Extare eum non intelligi, qui non ſuccedit ibid. Et in verſicul. Nullum
Parta. Nihil intereſt, non [illegible] qui [illegible] non ſuccedat ibid. Et in verſic. Extare.

51 Agnationem in his demum cadere, qui ex ſexu virili deſcendunt & nu. 52. 54.

52 Agnationis habitam rationem non eſſe, vbi etiam fœminæ agnatæ etiam inſtitutæ ſit & nu. [illegible]

54 Agnationis rationem prorſus non habendam, cum & fœminæ etiam agnati deſcendentes vocantur [illegible] nu. 52.

55 Agnationis rationem [illegible] haberi, quoties [illegible], aut propinqui vocantur Et in ver[illegible] Propinquorum
Contractorum vocabulo [illegible] fœminas includi ibid. Et in verſic. Agnationis rationem non haberi.
Propinquorum vocem ad fœminas etiam [illegible] ibid. Et in verſ. Agnationis rationem non haberi.

5[illegible] Feudum fœmineum, id eſt à fœmina, aut fœmina datum, ad fœminas ambulare
Feudum [illegible] ad clericos etiam pertinere. ibid. verſic. & quod [illegible]

57 Conſuetudinem interpretatiuam ad ſtatutum non pertinere, quo omnis excluſa conſuetudo ſit Et in verſ. Interpretatiuam
Interpretatiuam conſuetudinem improbatam ſtatuto non videri, quo conſuetudo [illegible] eſt ibid. Et in ver. Conſuetudinem.

58 Conſuetudinem veterum ad actum interpretandum prodeſſe. Et in verſ. Interpretandi cauſa & in verſ. Veterum.
Interpretandi cauſa conſuetudinem veterum admitti. ibid. Et in verſic. Conſuetudinem veterum. Et in verſ. Veterum.
Veterum conſuetudinem ad interpretandum [illegible] ibid. Et in verſicul. Conſuetudinem veterum. Et in verſicul. Interpretandi cauſa
Conſuetudinem ad loca alia non extendi. ibid. verſicul. Si ad voluntatem.

59 Conſuetudinis vetuſtatem ad vetuſtam non [illegible], quæ memoriam excedit. Et in verſ. Præſcriptionis
Præſcriptionis [illegible] ad eam non porrigi, quæ memoriam tranſgreditur. Et in verſ. Conſuetudinis [illegible]

60 Reuocabile. Interpretationem ita faciendam ne reuocationem actus patiatur Et in verſic. Interpretatio ita. Et in verſic. Valideat.
Interpretatio ita facienda, vt irreuocabilis ſi poſſit, actus fiat. ibid. & in verſ. Reuocabile.
Valideat. Actum ita accipiendum, vt quantum fieri poſſit, valeat [illegible] reuocationem patiatur ibid. Et in verſ. Reuocabile. Et in verſ. Interpretatio ita.
Reuocabilem actum perfectum non videri. ibid. verſ. Eiuſdem generis. declaratur [illegible] Et in verſ. Perfectum.
Perfectum non dici, quod reuocare liceat. ibid. declaratur nu. 70. Et in verſic. Reuocabilem.

61 Imperfectum & nihil iure pari cenſeri.
Imperfectum tale proprie non intelligi.
Perfectum quid in dubio cenſeri ibid. verſ. Ex variem.

62 Mentem contrahentium à verbis non lædi. Ibique amplatur, vt offendere verba liceat. & nu. 113. Et in verſ. [illegible]
Improprie mentem ſequendam cauſa, verba intelligi ibid. & nu. 108. Et in verſ. Mentem.

63 Generalem conſuetudinis abdicationem ad eam non trahi, quæ vtilis abdicantibus eſt Et in verſ. Conſuetudinum amotionem.
Conſuetudinum amotionem ad eam non porrigi, quæ fauorabilis amouentibus eſt ibid. [illegible] in verſ. Generalem conſuetudinis abdicationem.
Conſeruatio [illegible] fauorabilis. ibid. verſ. fauorabilis plane. Et in verſ. Fauo[illegible]
Fauorabilem [illegible] conſeruationem videri. ibid. verſic. Fauorabilis plane. Et in ver[illegible]

64 Fauorabilem id aſtrinxit, quod potentiam eſt. Et in verſic. Potentiam.
Potentiam id haberi, quod fauorab[illegible] ibid Et in verſic. Fauorabilem.

65 Generalem ſcripturam ad ea non trahi, prouiſio in quibus facta ſpecialis eſt. & nu. 61

66 Generalem [illegible] ad ea non porrigi, vnde voluntatis correctio ſequitur. [illegible] correctio voluntatis

67 Correctio[illegible] ex verbis induci generalibus non debet. Et in verſicul. Generalium [illegible]

68 Vtilitatem publicam in iſtis excludendam verti. Et verſic. licet.
Licet depoſito publice expedire. ibid. Et in verſicul. vtilitatem publicam.

[illegible] Locus contractus [illegible] videtur, in quo actio ſoluta eſt. Ibique æſtimationem futura [illegible] eſſe.

70 Reuocandi potentiam non [illegible], quæ minus [illegible] habeatur [illegible] in verſ. Potentiam
Potentiam reuocandi actus firmitati [illegible] ibid. Et in [illegible] Reuocandi.

71 Conditio [illegible] ſola conditione pendente non adimi

72 Acce[illegible] principali deſicere.
Acceſſoria conſtare quamdiu p[illegible] ale manet. ibid.

73 Prohibi[illegible] permiſſione [illegible] Et in verſicul. [illegible]
Permiſſionem prohibitione in[illegible] ibid. Et in ver. Prohibi[illegible] miſſione.
Negatiua affirmatiuam cedere. ibid. Et in verſicul. [illegible] ſione prohibitione
Generaliter affirmatiuam [illegible] ibid verſ[illegible] aliter. Amplatur nu. ſeq. vt ad [illegible] trahatur. Et in verſ. Generalem

74 Generalem [illegible] ſpecie, vel [illegible] intelligendam. Et in ver[illegible]

75 Prohibitionem actus ad omnia trahi [illegible] per quæ [illegible] permittatur
Prohibitionem effectus ad modum pertinere, vnde [illegible] poſſit ibid. verſ. Atque [illegible]

76 Contradictionem interpretando per diſtinctionem [illegible] poteſt, ad modum non [illegible] in verſicul. [illegible]

77 Vniuerſalia verba [illegible] non [illegible] verſicul. poter.
Generalitatem abſque verborum læſione non [illegible] & eodem verſ
Derogatum teſtamento per codicillos non videri, quibus [illegible], omnes legata præſtare iubentur, cum quorum [illegible] teſtamento non eſt. ibid. & numer. 82 [illegible]

78 Cauſam verborum potius, quam verba ſpectandam & num. 115.
Ratiom ſpecialis ſcripturam generalem [illegible]
Reſtrictionem in verbis etiam [illegible] quæ prolata ſunt reſpectiue [illegible] ibid. ver[illegible] vniuerſalibus negatiua amplianda [illegible] in verſic. Vniuerſalia verba reſtringenda [illegible]

79 Relationem [illegible] quod [illegible] cauſa facta eſt. & in [illegible] reſtringenda.

80 Derogatio. Scriptura ſpecialis per generalem derogare abſurdum. & in verſ. ſpecialis.

81 Speciali ſcripturæ per generalem non derogari. & in verſicul. derogatio.

82 Interuallum ſcripturarum ad derogandum non [illegible], vt altera vna deroget. & num. [illegible] & in ver. derogatum teſtamento.

83 Derogatio præcedentium per ſequentia facilior, quam [illegible] & numer. ſeq.

85 Clara per ambigua derogari [illegible] & in verſicul. certis derogationem.
Certis per incerta derogandum non eſſe ibid. & in verſicul. claris derogationem.
Derogationem certa & clara per obſcura accipere, rationi non congruit. ibid. & in ver[illegible] claris.

86 Dubia. Quod fauoris introductum cauſa eſt, in perniciem non verti.

87 Actum eundem ad eff[illegible] plures contrarios producendos non valere & in ver. contrarios.
Contrarios effectus ab actu eodem non edi. ibidem & in verſic. Actum eundem.

88 Eluſoriam interpretationem repudiari vnde in poteſtate contrahentium ſit eluſoriam contractum efficere. & in verſicul. interpretationem.
Interpretationem ſpernendam, per quam in arbitrio vnius ex contrahentibus ſit, [illegible] actum perducere ibid. & in ver. eluſoriam

89 Alienum non poſſe, quod tollere non in totum licet. numer. [illegible] & numer. 101.

90 Eum. Non [illegible] ſuſpenſiorem eſſe & nu. ſeq.

91 Operari ſatius eſſe in aliquo vel minimum adiſpoſ[illegible] operari potius, quam ſuperior [illegible] derogatur & in [illegible] derog[illegible]
Aliqua dubio ad minima etiam trahitur ibidem verſicul. dubio aliquam.

96 Correctionem voluntatis per ſenſus ſubauditos aut tacita non admitti. & [illegible] ſubauditos tacitos
Subauditos [illegible] ad voluntatem corrigendam non eſſe ibid. & in ver. correctionem. tacitas
Tac[illegible] ad voluntatis correctionem inducendam non ſufficere. ibid. & in [illegible] ſubauditos.

97 Operari [illegible] effectu verba remanere tolerabilius, quam vt indebito quis damnum patiatur.

98 Donationem inter viuos fruſtra reuocare.
[illegible] inſtitutionem ad bona donata, nec quæ reuocare licebat pertinere ibid ver. hoc amplius Et in verſ. donationem cauſa mortis.
Donationem cauſa mortis per inſtitutionem generalem non reuocari ibid. ver. Hoc amplius.

99 Acceptatio onerum adſtringit, quod impoſuit non potuit & nu. ſeq.

102 Generalem certa tempus, [illegible] generaliter ad tempus omne reſtendum Et in verſ. Tempus.
Tempus. Cum generaliter tempus expreſſio ſit [illegible], tempus omne continere. ibid. Et in verſic. Generalem certa tempus &

Su[illegible]

[illegible] tempore [illegible] ſa[illegible] in tempus aliud extendi, quotiens demonſtrandi [illegible] expre[illegible] uerit de [illegible] aum.

105 *Effectum iuris in eo tota ſeruari, quod ad actum ſpectat. Et in verſicul. factum.*

Factum facti eſt, quid factum licet effectum varium tam ad factum ſive diſpoſitio reſpicit ibid. Et in verſ. Conditionem de facto. Et in verſ. [illegible] ctum.

Conditionem de [illegible] adimplere, [illegible] onat, neq; iuris intellectum in eo perfici, omnia ſequuntur ibid. & num. ſeqq. Et in verſic. Effectum. Et in verſic. factum.

116 *[illegible] tione euanſcente, pro non facta diſpoſitionem haberi.*

11[illegible] *Re[illegible] tione contractus ex conditione omni [illegible] facta, pro non facto cum habeat.*

Vulgari locum ſubſtitutionem eſſe, hæreditatem aditione reſoluta, ibid. verſ. At que in ſpecie ſubſtitutionis vulgaris. Et in verſicul. Subſtitutionem vulgarem.

Subſtitutionem vulgarem per aditionem non perimi, qua reſoluta ſit, num. ibid. verſ. Atq; in ſpecie ſubſtitutionis vulgaris.

118 *Conditione pendente iuris quiquam non competere, cum nihil in eſſe ponat.*

Conditione inſtitutionis pendente hæreditatem non adiri. ibid.

Conditione legati in perſona vtenti legatarii pendente, totum apud eum remanere cum datum pure eſt. Cum vero non, ſub conditione altera res eadem legantur, ibid. verſ. A[illegible] e cum duob. m.

Conditione legati pendente, in dominio id hæredis eſſe. ibid. verſic. Rei item dominium.

120 *Conſectarii locum iure clara non eſſe & n. 129. Et facit n. 82.*

121 *Patrimonii titulo hæreditatem hodie ſuccedit.*

122 *Separata. Argumenta vniti, quod ex ſeparatis docetur. Vbi contrarium turba proferetur.*

124 *Numerum pluralem contentum vno non eſſe, & omnino nu ſeq. Et in verſ. Pluralitas.*

125 *Pluralitas an & vbi in ſingula reſoluatur, non parte, non inſtitute. & n. duobus ſeq. Et in verſ. Numerum pluralem.*

126 *Mulieris conſilium & iudicium veterum attenuabile.*

128 *Voluntas hominis eadem vt legis intelligitur. Et in verſ. Interpretationem ita faciendam.*

Interpretationem ita faciendam, vt ad legis conſtitutionem ſe adiungere homo videatur ibid. Et in verſ. Voluntas hominis.

129 *Reuocationem actus, ſolemnitate eadem ac inſtitutionem eius fieri.*

ARGVMENTVM.

Facti ſpecies quæſtionis controuerſæ, quæ hoc conſilio deciditur, habetur ad plenum à nu. 3. vſque ad 4. & concluditur, quod pactorum priorum ius à poſterioribus defectu voluntatis, atque poteſtatis lædi non potuit. Vbi etiam plura circa pacta, & conuentiones matrimoniales, circa fideicommiſſa, ſubſtitutiones compendioſas, vulgares, militares & fideicommiſſarias: multa de agnatione, cognatione, & propinquitate: nonnulla de feudis, & præſcriptionibus: & aliqua de conſuetudine inueterata.

CONSILIVM DCCCCLXXXV.

Divino ſubſidio ex corde poſtulato. Bien[illegible] nu propè eſt cum D. Ioannes Cerdamus, ex Cæſarea Augu[illegible], & legum Bononiæ Auditor, in Montem regi[illegible] em Illuſt. Saſtagi, & litis eius nomine ad me venit: eni d[illegible] re me reſponſurum dixi, Bart. traditione fretus *in l. qui Romæ. §. Flauius ff. de verb. obligat.* plè-Quam communem, & crebriorem p[illegible] o, etiſi cum Bart[illegible] plerique non ſentiant. Atq; ideo intra menſes duos ad ſummum, rediturum ſe, & honorarium collaturum conſtituit: quiſ[illegible] poſtea copiam non fecit. Ante menſem vero D. Petrus Gratia, ex Cæſarea & ipſe Auguſta ciuis, ab Illuſtr. Donna Anna de Spes, & [illegible] is Alagon, quæ Comiti Saſtagi litem intulit, ad me Taur[illegible]

5 num ablegatur. Reſpondi, ab vtraque † parte ſine flagitio iuriſconſultum non ſtare: etiamſi ſcripſ[illegible] ni[illegible] ne quicquam nondum ſit, & mecum actum non digne lat[illegible] t. At quæ nuncio ipſo replicante, nihil à Donna Anna deſiderari, vnde mea minor opinio p[illegible] ſſ[illegible] cæterum fieri poſſe, [illegible] talter factum, aut [illegible] s habeat, quam propoſita foret. Ea ratione ſuper facto iner[illegible], nullo exiſtimationis p[illegible] riculo, recte atque honeſte conſi[illegible] m d[illegible] ertium dari. Ad ea ipſa percurri. inter quæ monita quæ[illegible] g, quibus de iure reſpo[illegible] lurus moneatur, ne à Bart. contra [illegible] iham Annam vereatur, *in d. § Flauius.* Quorum monitorum [illegible] hæc ſunt. Inſuper adducunt habent[illegible] s conſulere, quod [illegible] gonum t[illegible] s concluſiones iure receptiſſimæ, ſi[illegible]

8 [illegible] non poteſt aliquid ſcribere. Quarum † prima eſt, deciſi[illegible] ſeu diſputatio, de qua per Bar[illegible] & Docto. *in l. qui Romæ. § Flauius Hermes. ff. de verb. obligat. cum ſimilibus.* Ius tertio quæſitum ex pacto contrahentium, e[illegible] to [illegible] poſſe, prorſus in huiuſmodi [illegible] egno ſublata: quia [illegible] ba tale ius quæſitum tertio ex tali pacto contrahentium [illegible] outento in aliquo inſtrumento, id ſibi auferri non poteſt, perinde ac ſi præſens fuiſſet, & ex proprio pacto, propria que [illegible] ue [illegible] one [illegible] lud tale ius ſibi quæſitum eſſet.

Secu[illegible] a [illegible] uſio eſt, quod in vim vinculorum & ſubſtitutionum oppo[illegible] rum in contractibus, & ſignanter in capitulis mat[illegible] non [illegible] agitur [illegible] dicio petitorio & actione rei vendicat[illegible] o[illegible], ac ſi tali a verba & ſubſtitutiones facta eſſent in vltima volunt[illegible] te.

Tertia con[illegible] lu[illegible], quod donationes, quæ fiunt maxime in capitulis matrimonialibus, poſt mortem [illegible] onan[illegible] ium, [illegible] ue cenſeantur donationes inte[illegible] uos, ſiue cauſa mortis, ſint penitus irreuocabiles. I[illegible] a, quod in his non eſt neceſſarium inſiſtere, nec aliquid ſcribere.

Bart. plane opinione per con[illegible] uetudinem contrariam abrogata, facti mutatio ſine dubio contingit, id eſt, in vſu ius ſcriptum non eſſe. Super quo adi[illegible] um ad me eſt. Itaque conſuetudine amota, idem ac ante Comiti à Saſtago ſum: tuſius conſuetudine admiſſa, Donnæ Annæ faueo. Quod autem Bar. præceptione pro Comite Saſtagi niteret, Commentarius meus o[illegible] cer partibus patefactis.

Facti ſpecies talis eſt. Die 27. † Nouemb. 1511. Illuſt. D. Ray-3 mundus de Spes, & Iſabella Fabra eius vxor pacta matrimonialia interpoſuerunt cum Illu. Blaſio de Alagon, ſeniore, & Blaſio de Alag[illegible] n iuniore, eius ex filio præmortuo nepote, & Saſtagi Comite: cui in vxorem iungenda Donna Anna de Spes, filia dictorum Raymundi & Iſabel[illegible] æ ſecundo genita erat. Quibus pactis expreſſum eſt, vt decedentibus ipſis, Dom. Raymundo, & Iſabella coniugibus, ſine fi[illegible] maſculis, necnon & Dom. Heliſ[illegible] betha eorum filia primo-genita ſine filiis, de legitimo matrimonio procreatis, to[illegible] m illud, quod ipſi coniuges dederant, aut dabant matrimon[illegible] pſa prædicta H[illegible] iſabethæ maiori natæ: totum illud, quod titulo qu[illegible] o[illegible] neue à patre eius ipſa filia maior habuerit, ſeu eidem pater decederit [illegible] relinquerit, dum loca tamen ſedentia, id eſt, ſtabilia ſint, & in illis vti primogenita ſucceſſerit, in defectum filiorum, vt ſupra, vinculabant, prout eis dictis pactis, & capitulis vinculant in dictum caſum in & ad dictam D. Annam de Spes eorum filiam ſe[illegible] undogenitam, & [illegible] d[illegible] ſcendentes illius. [illegible] tamen ve nomin[illegible] & armorum ſuorum conſeruationum cauſa, filius ſecund[illegible] nitus dictæ D. Annæ bona ipſa poſt mortem eius habeat [illegible] hæredites, nomen, & arma d[illegible] pes, immixtura d[illegible] ferendo. Sin autem filius ex ea natus non pluſquam vnus [illegible], apud eum bona vtriuſque domus de [illegible] pes & Alagon manea[illegible] t, [illegible] dum filios plures [illegible] ceperit, [illegible] caſu qui ſecundo loco genit[illegible] ex eo erit, hæres in Baronia[illegible] e [illegible] pes[illegible] at, nomen q[illegible] & arma eius citra mix[illegible] ram geſſer. Qu[illegible] m [illegible] aroniam huius co[illegible] are deſcendentibus teneatur. Itaque [illegible] ognomen & arma de Spe[illegible] nt conſeruata. Et in defectum fil[illegible] um & deſcendentium prædictæ D. Annæ, deueniant & reuertantur prædicta hæred[illegible] tas & bona dictæ D. Annæ, ad quos per ordinationem patris, quæ in vinculatione dictæ Dom. Heliſabet facta erit, peruenire debebunt.

Deinde anno ſequenti 1512. & die 18. Octobris, Dom. Heliſabetha [illegible] a maiore [illegible] luſt. Dom Alp[illegible] on o[illegible] a [illegible] ua matrimonio ſociata, pacta confec[illegible] matrimo[illegible] ſunt. Q[illegible] p[illegible] rentibus ipſius D [illegible] liſabeth [illegible] ne fi[illegible] aut deſce[illegible] ib maſculis, vel filiis eorum maſ[illegible] d[illegible] endentibus [illegible] vita functis, eidem Dom. Heliſabeth & matrimonii [illegible] bus contemplatione conſerunt, aut [illegible] a[illegible] tas de Alphalarin [illegible] de Spes, aliaque l[illegible] ca, & Ca[illegible] ut capitul[illegible] ipſis relata. Ita v[illegible] ipſi Doct. [illegible] iſabetha ante, vel [illegible] p[illegible] e[illegible] ſcius [illegible] vn[illegible] ſtite ſublata, ad eum bo[illegible] aut. S[illegible] ute[illegible] aliſ[illegible] pl[illegible] Heliſabe h[illegible] ſuperſint, ad eum, q[illegible] i natu [illegible] cund[illegible] erit, bona veniant, a quo nom[illegible] , & ar[illegible] a de Spes dele[illegible] antur. Dum religioſos tamen, au[illegible] ſis initiatus non ſit.

Quod f[illegible] lius nullis ex eo m[illegible] ni nonio relictis vita Dom. Heliſabetha cederet, ad [illegible] eſcius ordine a[illegible] s[illegible] [illegible] ento, hoc eſt de maiore in ma[illegible] tem[illegible] ona an[illegible] ularent: maſ[illegible] ulis earum in paritate gradus antepo[illegible] tum. Et ordin[illegible] e[illegible] fer eos facto, vt qui maior natu erit, potior ſit. Ita v[illegible] nomen[illegible] [illegible] ma de Spes

de Spes accipia [illegible] careat. quæ ad alium ſequentem deuoluantur [illegible] men & arma prædicta citra mixturam [illegible] et forma præ[illegible] ſupraſcripta de vno in alium perpetuo obſeruanta.

Pacto deniq. ſubiecta, vt ipſa Dom. Helyſabetha ſine filiis, vel filiis eius minoribus, quam annis 14. ſublatis, robore omni donatio deficiat [illegible] parentibus eius facta. [illegible] ibus liberum ſit, in vita atque morte ſub vinculis ordinare, & diſponere, prout melius eis viſum fuerit.

Po[illegible] hæc autem parentes eius, mortua D. [illegible] Helyſabetha liberis nul[illegible] ſuperſtitibus ſuſceptis. Deinde anno ſequenti 1514. nuptiæ inter Dom. Blaſium de Alagon puberem factum, & Dom. Annam de Spes conſummantur. Diem ſuum ſupremum Do. Raymundus poſtmodum obiit, Iſabella vxore & Anna filia ſecundogenita ſuperſtitibus.

De anno 1515 & die 5. Septembris pacta alia matrimonialia inter dictos [illegible] rentes renouan[illegible]: Id eſt, Dom. Iſabellam Fabram Annam filiam & Dom. Blaſium de Alagon generum. Quibus pactis melior ſemper maſculorum conditio habetur, contra quam [illegible] actum & conuentum capitulis primis matrimonialibus legitur die 27 Nouembris 1511. Atque aliis poſterioribus ſub anno ſequenti cum filia prima. Quæſtionis igitur eſt, & eo ſumma controuerſiæ [illegible] recidit, vtrum primarum pactionum ius lædi potuerit. Vnde ocioſa quæſtionis illius diſceptatio videtur, ad bona conuentio [illegible] ex pactis ipſis prioribus vocata, an non Dom. Anna actrix dicatur. De qua re controuerſiæ quicquam [illegible] dices [illegible] motiuis eorum non faciunt, à quibus ſententiam patria ipſa D. Anna eſt.

Quo perlucida magis res fiat, argumentis vtendum vltro citroq. [illegible] Luculent[illegible] or † quippe diſputando & opponendo [illegible] enitteſcit *l. 2. § ex legibus. ff. de orig. iuris. l. cum auidam. Ibiq. Baſ. in extenuta. ff. deli. & poſtul. [illegible] leg. a. 1. l. diui. ff. de iure patro. l. fi. § matata ff. de munere. & hon. c. nec ſinda in loca [illegible] 3. q. 5 c. ſi 35 q. 9.* Gl. *[illegible] in ver poſtquam de p. ſo monſtra.* Alexan. *in conſ. 51. in princ. lib. 4.* E[illegible] item perſpicua mag[illegible] oppo[illegible] ta ſiunt, quo propius accer[illegible] Philoſopho authore. Bald. *in l. comparationes numer. 6. C. de fide inſtrum.* Idque ex eo etiam declaratur, quod dici ſolet, eandem [illegible] contrariorum diſciplinam eſſe, & vnius cognomine ad alterum peruenitur *l. 1. ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. Pomponius. §. fi. l. & in fi. ff. de procurat.* Ex quibus [illegible] Caſtren. argumentatur *in conſil. 4 4 4 colum. 2. lib. 1.* Eiuſdem loci eſt, quod in *Ethicis* Philoſophus ait, non modo vera dicenda, ſed & falſi cauſam enarrandam. Et 3 *Metaphy.* Qui veritatem nu[illegible] diſputatione veſtigant, ſimiles eorum facit, qui quod neſciunt, [illegible] faciunt. Inde non illepide Bald. ſcribit *in l. precibus. num. 33. verſic. Modo contra per ordinem opponamus. C. de impub.* ferro ab eo viam aperiri, qui per contraria tranſit. Et ea transeunti Ioan. 22. Manifeſtam veritatem, quæ occulta erat, argumentis & collationibus fieri eaptellſum [illegible] am & contra allegando, inſignem magis veritatem fieri, Bald. ſcribit *in conſil. 422 ſuper quib. in pr. in. lib. 4.* Idque & Imperator facit *in § ſi. vel Inſti. de rerum diui.* Aromatum item confuſioni diſputationem ſimilem Caſtr. aſſerit *in conſil. 23. in princip. lib. 1.* Aromata enim ſicut odoratiora contritu fiunt, ita coruſca eo magis veritas, quo acrius oppugnatur. De quo apud nos *in conſ. 135 num. 18.* Non inuenuſte etiam Lanfran. ſcribit *in l. centurio. num. 36. circa fi. ff. de vulga. E queſto baſta, che per lo menare della paſta lo pane ſi affina & baſta.*

[illegible] cendum igitur ratione prima videbatur, vltum D. Actricis deſiderium non eſſe. Quoniam etſi maxime ſub † nomine
3 deſcendentium vocata dicatur, quod ad fœminas etiam pertinet. *l. 1. ff. de iure immun. l. agnoſe [illegible] §. ff. de verb. ſig. [illegible] de iur. & legit. in Auth. de hered. ab* [illegible] *princ. &* [illegible]. At [illegible] en in gradu [illegible] [illegible] in pactionibus ſecun[illegible], eaut [illegible] anno [illegible] 12. & die 18. O[illegible] ſed enim patem [illegible] dum [illegible]
6 con[illegible] tiones gra[illegible] † vtp[illegible] in locu[illegible] in [illegible] *§. cum ſil. [illegible] de ſer.* [illegible] ad [illegible] [illegible] Doc[illegible] ſententiam facere Alex. [illegible] Gl. *lib. 3. in conſil. 124. num.* [illegible] *præterea probatam* [illegible] *lib.* [illegible] et. [illegible] *in conſ. 145* [illegible] *verſ. iſta etiam* [illegible] Corn. *in conſ. 24 col.* [illegible] *21 in co* [illegible] *7. col. 1.* [illegible] *med. & col. vltim.* [illegible] *in conſ. 59 col.* [illegible] recept[illegible] eidem Ruin. admittit *in conſil. 8. n. 9.*

in conſil. 12 num. 14. in conſil. [illegible] *lib. 1. in con. 68. in* [illegible] *in con. 144 num.* [illegible] *7 in fi. & nu. 10. & in conſil. 2* [illegible] *num. 9* [illegible] *pen. in prin.* C[illegible] *in conſ.* [illegible] *num. 8 in conſ.* [illegible] *134. num.* [illegible] *in conſ. 161. nu.* Sa[illegible] *conſ. 3 nu. 41. lib.* [illegible] *in conſ.* [illegible] *con.* [illegible] *8. nu 15. in conſ. 42. n. 1* [illegible] *18 lib. 3. nu 8. lib. 1. in con.* [illegible] *41 ff. ad Treb.* R[illegible] *lan. in co* [illegible] *plur* [illegible]
V[illegible] vet oren & frequentiu[illegible] [illegible] qua opinione & nos [illegible] *conſ.* [illegible]

Secundo vbi conſtituti [illegible] quia Doct[illegible] non pau[illegible] cum B[illegible] Gloſſæ in diſpoſitione homin[illegible] in Dec. Iaſ. Ruin Pa[illegible] Gozadi & [illegible] mutati leguntur. Attamen poſt gl. & [illegible] hic [illegible] detur, vbi ratio habita agnat[illegible] nis legitur [illegible] ſtirate 9 nomen & arma teſtatoris gerendi fil[illegible] impoſita. Quo caſu potior maſculorum, quam fœminarum [illegible] conditio ſine dubio videtur, etiam ſi in agnati[illegible] ne ſi[illegible] cuſpe[illegible] eas agnationis non conſeruetur. Q[illegible] ratione [illegible] agnatis non eſt, vbicunque per ſtatutum, aut [illegible] mentum agnati inuitantur, [illegible] apud nos *in conſ. 30 n.* [illegible] Quibus Bald accedit *in conſ. 185. ſuper primo pun.* [illegible] *princ. lib. 4. Soc. in conſ. 227 num.* [illegible] *6 num. 4. lib. 2.* Pariſ *in conſ.* [illegible] *43. in conſ. 63. n. 26. lib. 1 in con.* [illegible] *nu 41 & pluribus ſequen. lib. 3* Socin. *in conſ. 186 n.* [illegible] *lib. 2.* Alban *in conſ. 54. n. 5 & ſeq.* De qui[illegible] *in conſ. 656 n. 4. in conſ. 800 num. 6* & [illegible] la facti ſpecie, pro qua redditum *conſ. 8* [illegible] Pelemon. D. *Oz. conſ. 127.* Ad quam ſententiam [illegible] *num. 8. verſ. ſecundo limitat. ff. de pactis.* [illegible] in teſtamentis non contineri, vbicunque [illegible] à teſtatore eſt. Veluti [illegible] præd[illegible] quod perpetuam in familia iuſſit. Gradus igitur pari[illegible] citationem admiſſa, matertera actrici Reus nepos præferendus videtur.

Tertio melior D. Annæ [illegible] eſt ex pa[illegible] pri[illegible] ſub anno 1511. Et tamen derog[illegible] ob pa[illegible] videatur 1512. Quibus expreſſum eſt, vt ſine li[illegible] D. Helyſabeth ſublata, liberum parentibus eius eſſet, de bonis ipſis pro arbitrio diſponere. Diſpoſitio plane primæ quoad fœminarum vocationem contraria ſubſecuta leg[illegible] anno [illegible]. Derogandi vero poteſtatem fuiſſe, ex Bar. & Doct. fere apparet *in l. qui Romæ. § Flauius. ff. de ver. oblig.*

Neq; mitiat, vſu Forenſi Regni Aragonum Bar. opinionem repudiari. Quoniam pacto contra expreſſum eſt, ne Regni ipſius Aragonij morib. conuentiones ipſæ ſubiicerentur. Pacto igitur ſtandum, † quo diſceſſum a conſuetudine eſt. *l. 1. § ſi conuenerit. ff.* 7 *depoſ. l. ſi quis pro ea. ff. mand. l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichũ. Ibi: qua ratione inſpiciendus eſt ſermo ſtipulationis ff. de verb. oblig. l. intereſt. Ibi: quantum legi probat ff. de ſolutio. l. fideiuſſores magiſtratuum. §. Aurelio. Ibi: legi ab ſcriptione ff. de fideiuſ. l. Septitia. in fi. Ibi formam pollicitationis dat[illegible] mandam. ff. de pollicitat. l. ſemper in ſtipulationibus ff. de regul. iuris. l. fi. in princ. Ibi, ſtipulationis paterna tenor.* [illegible] *com ver* [illegible] *l. ad probationem. Ibi: quem tenor deſignat. C. de pro* [illegible] *l. 2. in pr.* [illegible] *C. de iure emphy. l. ſancimus. in verſic. Placitum tenor. C. de* [illegible] *c. 1. §* [illegible] *Corradus* [illegible] *hoc nominatim dictum ſit quis feudum dare po* [illegible] *per pacta inueſti. c.* [illegible] *non haben.* [illegible] *natis ſeu* [illegible] *inueſti. c.* [illegible] *Ibi: miſtetur conditionis. de* [illegible] *& plura.*

[illegible] rſus pacto etiam conſuetudini contrario [illegible] conuenit. Quandoquidem [illegible] Regnum [illegible] atque in Regni Caſtellæ [illegible] conſecta [illegible] tem.

At [illegible] ideo † [illegible] in ipſum ſpectari con[illegible] *de contr.* [illegible] *C. de teſt.* [illegible] & alia apud [illegible] *in conſ.* [illegible] non modo cir[illegible] formam, aut [illegible] interpretation[illegible] aut conſuetudi[illegible] loci contractu[illegible] interpre[illegible] *in prædictorum C. de agri. & cenſi. lib. 1.* Bart. *in l.* [illegible] *ff. de duobus reis.* Bald. [illegible] *C. pro* [illegible] Afflict. *deciſ.* [illegible]

Itaque cum iure [illegible] ſpecie controuerſia in [illegible] contractus res diriguatur [illegible] in commune [illegible], de

apud

apud Bar. in d. § *Flauius.* ita interpretandæ conuentiones videntur, hoc eſt, vt iuri derogare liceat, quod quæſitum niſi ex conditione non eſt.

Sed & quoad litem decidendam, conſuetudo, ſtatutum aut ius ſeruari loci debet, in quo perfectus contractus eſt. Io. And. & alii *in rubr. de conſuet.* & alia apud Soc. relata *in conſil. 272. numer. 6. in fin. verſ. his tamen non obſtantibus lib. 2.* Corn. *in conſ. 232. col. 2. in fi. lib. 4.* Guido Papæ q. 262. Iaſ. *in conſ. 133. colum. 9. lib. 4.* Idem ex Cuma. declarauit *in conſ. 140.* P. *Iaſon colum. 2. poſt med. & in conſ. ſeq. colum. 2. ante med.* His accedit quod in ſpecia magis Soc. ſcribit *in d. conſ. 271. num. 7.* in his ius loci contractus ſpectandum, quæ ad obligationem perſonalem reſpiciunt, vt ex ſtatuto aut iure loci cõtractus obligatio ipſa perſonalis definiatur, ſeu determinetur. Idque Bal. teſtimonio *l. fin. ff. de iuriſd. omn. iud.* Anchar. *in c. 1. q. 11. de conſt.* Sed enim nihil aliud niſi obligatio perſonalis Raymundi & Iſabellæ in lite hac non diſceptatur, eiuſmodine atque efficax adeo, in gratiam deſcendentium ſit, vt facultas ab ea diſcedendi non fuerit. Ob id ius in ea ſequendum commune videtur, quod in viu apud ciues aut incolas in loco contractus eſt.

Quartu, conſuetudo regni Aragonum, eſto, remota per conuentionem non ſit, & in loco contractus eandem receptã, fac; à pactis prioribus recedere licuiſſe videtur etiam in præiudicium deſcendentium, vt ex verbis ipſis pactorum colligitur, quibus id Annæ filiæ ſecundo genitæ & deſcendentibus eius collatũ, quod Heliſabethæ natu maiori parentes eius darent,
11 aut dediſſent. Ita verbis futuris † parentes vſi & præteritis ſunt, *quicquid dabunt, aut iam dediſſent.* Quæ verba in *quatenus* reſoluuntur, iuxta naturam relatiui vniuerſalis, id eſt, quatenus dabunt, aut dederunt. *l. Stichum qui meus erit. Ibique Bar. nu. 3. ff. de lega. 1.* Idem Bar. *in l. 1. num. 20. ff. de condi. & demonſtr. & in conſ. 10. vi ſi ſtatuto Communis Tuderti.* & quod Corn. ſcribit *in conſ. 270. col. fi. lib. 3.* Cum dotem quiſpiam in caſu omni reſtituere promittit, quo reſtitui debebit, per *quatenus* promiſſionem exponi, id eſt, quatenus reſtituenda erit. Itaque ſuſpenſionem dictio aut expoſitio hæc per *quatenus,* facit, vt vim donatio non aliter habeat Annæ & deſcendentibus eius facta, niſi ſi & quatenus bona aliqua data Heliſabethæ primogenitæ erunt.

12 Conditionem † enim verba faciunt, quæ ad futurum ſpectant. *d. l. 1. in fi. ff. de condi. & demonſt. l. interdum. ff. de verbor. obligat.* Bal. *in conſ. 416. proponitur quoſdam mercatores. in fi. & in conſ. ſeq. lib. 3.* Rurſus cum ex arbitrio parentum res penderet, bona ne controuerſa filiæ maiori darent, non poteſt promiſſio eorum Annæ & deſcendentibus eius facta conditionalis non intelligi, ſi arbitrari erunt. *l. a teſtatore ff. de condi. & demonſt. l. fi. C. de contrab. emptio. § pretium. verſ. ſed noſtra. Inſt. de empt. & vendit.* Not. *in l. ſi quis arbitratu ff. de ver. oblig.*
13 Inde ſit, † vt conditionalis relegatio habeatur, quæ ad iudicis beneplacitum ſit, ſi declaratum à iudice erit, vt relegatum eum velit.

Atque idem locus ante relegationem non eſt, quam ſecuta declaratio ſit. Bar. *in l. centeſimis. §. fin. num. 9. in fi. ver. ſi vero dixerit. ff. de verb. obligat.* Dec. *in conſ. 108. colum. 1.* Conditione igitur præſuppoſita, id in ea innatum, vt ſuſpendat, & nihil in eſſe ponat. *l. ſi quis ſub conditione dandorum decem. ff. ſi quis omiſſa cau. teſtam. §. ex conditionali Inſtit. de verbor. obligat. c. ap. 1. de ſponſal. lib. 6. & alibi ſæpe.* Quocirca vbi ſuſpenſio non eſt, nec conditio intelligitur. *l. cum ad præſens ff. ſi cert. pet.*

14 Itaque † ſicut ſuſpenſa promiſſio in caſum eſt, quo donatio facta Heliſabethæ eſſet; ita & ad modos ſuſpenſio trahitur, in quibus ipſa donatio fieret, vt ex qualitatibus ſuis omnibus facta ſuſpenſio videatur. argu. *l. legata. ff. de lega. 1. l. cum pater. §. ab inſtituto. ff. de leg. 2. l. in repetendis. ff. de lega. 3. l. legem. C. locat.* Et quæ Bald. ſcribit *in l. multum. num. 5. poſt. med. C. ſi quis alteri, vel ſibi.*

Rurſus vbi promiſſio ipſa principalis ſuſpenditur, abſurda res fuerit, clauſulas & modos in ipſa promiſſione inſertos non ſuſpendi. *l. fin. ff. de conſti. pec.* Gl. *in l. ſi patronus. §. patronum ex aſſe. ff. ſi quid in fr. patro.* Bar. *in l. ſi cum. §. qui iniuriarum. in 1. oppoſit. ff. ſi quis cautio.* Bald. *in l. ſi abſenti. numer. 11. in fin. Cod. ſi cert. pet. in l. in contractibus in princip. num.* [illegible] *Cod. de non num. pecun.* Roma text. afferens in c. [illegible] *172. pro deciſion. c. num. 4. & in conſ. 246. clariſſimi aſſeſſor. numer. 2.* Alex. [illegible] *conſ. 82. num. 9. in fi. & ſequen. lib. 3. & alia ſexcenta.*

Proinde cum promiſſio principalis ſuſpenſa in caſum, & tempus do[illegible] ius fuerit, quæ collata in Heliſabethã eſſet, a que [illegible] [illegible] parentum eſſet, donationem ipſam princip [illegible] [illegible] ue ne facerent, tantundẽ dicendum

& in clauſulis, & modis ipſius donationis conferendæ, vt in poteſtate parentum eſſet, quas clauſulas, & quos modos vellent, in donatione ipſa interponerent.

Quinto, ad donationem futuram, & quæ filiæ maiori fieret, donatio, aut promiſſio refertur filiæ poſterius genitæ facta.
Eam ob rem † ſub qualitatibus facta omnibus creditur, quæ- 15
cunque in donatione relata ſcriptæ eſſent. *l. ſi prior. Ibique Bar. & Bal. ff. ſolut. matrimon. l. aſſi toto. ff. de hered. inſt. l. à filio §. teſtator ff. de alim. & cib. lega. l. in teſtamento. 1. ff. de condi. & demonſt. l. in ſumma. in princ. ff. de re iud. l. Titia. §. fi. & l. ſi pluribus. in prin. Ibique Aret. ff. de verb. oblig. l. 2. & ſeq. Cod. de ſent. quæ ſine cer. quantit.* Bar. *in l. ſi quis ſeruum §. fi. ff. de lega. 2. in l. 1. in fi. ff. ſi famil. fur. fec. dica. & in l. 1. in princ. ff. de recept. arb.* Imola *in conſ. 113. num. 4.* Anchar. *in conſ. 171. caſus eſt talis. colum. 3. circa med. verſ. accedas ad hoc prædictum decretum.* Soci. *in conſ. 17. num. 12. lib. 4.* Pro qua ſententia tex. & alius Alex. dat *in conſ. 81. num. 11. lib. 6. & alibi ſæpe.* Ea propter modis & clauſulis ſtandum in donatione poſtea ſecuta adſcriptis videtur. Conſequenter vt de bonis ipſis pro arbitrio diſponere liberum parentibus eſſet, vbi ante eos fato præmaturo ſubtracta filia ipſa maior foret.

Sexto, ratione fortiore etiam ſententia hæc videtur. Nam-
que in poteſtate † Raymundi, & Iſabellæ parentum res ipſa 16
tota ſeu rei totius ſumma erat, id eſt, bona ipſa controuerſa filiæ, an non, maiori donarent. Dotem quippe conſtituere ex pecunia, vel rebus aliis leuioribus poterant. Quanto magis ius eis fuiſſe dicendum, vt quas placuiſſet, & pro eorum arbitrio conditiones, & leges in donatione ipſa interponerent. *l. iuris gentium § adeo. verſ. nam ſi poteſt. ff. de pactis. l. videamus. §. pen. & l. in actionib. ff. de in litem iurand. l. ſi pacto ff. de ſeruis expor. l. in ſum. ff. de liber. & poſth. l. quin plures 2. in princi. ff. de vulga. l. fi. C. de offi. diuer. iudic. l. 1. cum Gloſſ. C. de patri. qui fil. diſtra. c. accepimus de ætate & qualit. c. ex parte. 3. de decimis. reg. cui licet. lib. 6. c. geſta. 74. diſt.* Imola *in l. ſi vero. §. de viro. num. 17. ff. ſolut. matr. & in ſimilia ſæpius bene.*

Septimo, eo caſu filia minor nata, & deſcendentes eius vo-
cati; qui † parentibus ſuperſtes deinde ſine liberis ſublata fi- 17
lia maior eſſet: quæ defecta conditio eſt. Eam ob rem fruſtra donatione conditionali, conditione ipſa ceſſante, actrix nititur, cum pro eo res ſit, vt ſi facta prorſus donatio non fuerat. *l. pecuniam. Ibi; perinde eſt enim. atque ibi Caſtren. & alii ff. ſi cer. pet. l. neceſſario ff. de peri. & com. rei vendi.* Et alia apud nos relata *in conſ. 62. nu. & in conſ. 170. num 8.* vnde iure ipſo actus euaneſcit, cõditio cuius impleta non eſt. *l. itemque. §. 1. Ibi; & nuptiis non ſecutis ipſo iure euaneſcit ſtipulatio ff. de pactis.*

Octauo, donatio hæc filiæ poſterius ſuſceptæ facta ad donationem futuram refertur, quam filia maior acciperet, eaq;
ſine prole vita functa. Sed enim ad † donationem referri pa- 18
ctum oportet, quæ effectum, & robur haberet, non quæ inanis fieret. *l. ſtare leges. ff. de ll. l. 1. § fi. ff. quod quiſque iuris. l. penult. §. docere. ff. ne quis eum qui. l. filius familias. §. 1. ff. quod cum eo.*

Neque factum videtur, quod vacuum effectu eſt, cúm nihil interſit, factum quid prorſus non ſit, an factum quidem, ſed effectum non habeat. *l. & ſi ſine. §. ſed quod Papinianus. ff. de minor. l. nihil. §. 1. ff. de inoffic. teſtament. l. ſi quis in Senatorio. & l. eos. qui. ff. de ritu nupt. l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſt. tut. l. ſi alicuius ſeruum. ff. de lega. 2. l. à patre. ff. de leg. 3. l. 2. §. ſed & ſi ſint ſui. ff. de ſuis, & legit. l. 1. §. fi. ff. ad Tertyllia. l. ex cõſenſu. §. 1. ff. de appella. l. ſi pater. Cod. de ſtatu defunct. l. vnica. §. penult. Cod. de cadu. tollen. l. 2. & l. fin. Cod. ſi à non compe. iud.* Et alia, de quibus *in l. fin. Cod. ſi à non compe.* infra *num. 15.*

His magis in ſpecie † accedit, quod dicitur; Heredẽ quem- 19
quam ante aditionem non intelligi. *l. 3. §. ſi quis ita. Ibique Bal. Imola. & Caſtren ff. de hered. inſti. l. ſi in diem. in princ. ff. de condi. & demon. l. 3. § ſi quis heredi. ff. de ſtatu. lib.* Et apud nos *in rubric. ff. de ope. noui nunciat. nu. 69.*

Eadem ratione donatio dicenda ante non videtur, quam effectum habeat. Quocirca effectu à donatione remoto, donataria filia ante parentes ſubtracta, perinde res cenſenda, atque ſi donatio vlla facta prorſus non ſit. A nudo quippe no-
mine donataria filia maior effectu nullo fuit. Cuius nudi † 20
nominis rationem vllam habere ius non ſolet. *l. & ſi ſine. §. ſed quod Papinianus ff. de minor. l. & ſi ex modica. §. ſi filius ff. de bonis liber.*

Neque contrarium prædictis aut Reo videtur, ex vulgari Actricem admittendam, ſorore maiore per mortem ſubmota, vulgari plane non modo effectus, aut acquiſitionis defectum non obeſſe, verum prodeſſe, & neceſſario exquiri, ſi ex donatione ius quæſitum donatariæ non ſit, repudiatione puta, aut impotentiæ, quia ante ſublata, quam ipſius donationis con-

ditio extiterit. *leg. cum propon. ss. Cod. de hered. instituend. Inſtitut. de vulgar. in princip.* Bartol. & alii in *leg. 1. numer. 9. plenius numer. 16 verſicu. vlterius quæro. ff. eod.* Quoniam vulgaris hic facta non videtur, fideicommiſſaria demum vertitur, vtpote verbis affirmatiuis, & in eum caſum concepta, quo hæres parentibus filia maior exiſteret, & ſine liberis deficeret, quæ ad vulgarem verba non pertinent, cum aditione pereat. *leg. poſt aditam Cod. de impuber.*
21 Ad fideicommiſſariam igitur neceſſario † compętunt, cuius conditio defecit. Acquiſitionem enim intuitu traditionem neceſſario expoſtulat: ſine qua ſubſtituto reſtitui bona nequeunt *leg. illæ à quo § ſi de teſtamento leg. ſi patronus §. qui fideicommiſſariam. leg. apud Iulianum. §. idem Iulianus ff. ad Trebellian. leg. cum quam. Cod. de fideicommiſſ. § in primis. & §. ſed quia Inſtitut. de fideicommiſſ. hæred.* Bartol. in *leg. 1. numer. 32. in leg. Centurio. num. colum. ff. de vulgar. & in leg. quandiu. vlt. in fin. ff. de acquirend. hered.* Itaque cum à filia maiore reſtitutio bonorum filię minori facienda, aut deſcendentibus eius eſſet, quomodo reſtitutio eorum fiet, quæ illæ ipſi maiori quæſita nunquam fuerunt? Huc & ea pertinent, quæ dicta ante ſunt, cum effectu verba illa accipiéda, dicuntur, aut debeant. Quo effectu admiſſo, locum ſine dubio vulgaris non habet. *d. l. poſt aditam.*

Secundo locum vulgari non eſſe, ratione, & aliis oſtenditur, quod verbis obliquis, & de bonis certis facta ſubſtitutio eſt. Bona enim ad vtilitatem filiæ poſterius genitæ, & ad deſcenden-
22 tium eius vinculata, † & vinculatum iri promiſſum, quæ filiæ maiori data iam eſſent, aut darentur. Verbum hoc, *vinculare*, peculiare inter regnicolas Aragonum eſt, idem pollens, atque vinculo perpetuo, & indiſſolubili adiungere, obligare, & vnire. Vinculo tibi, vel ad te bona mea id eſt, vinculo obligationis adiungo, vel vnitatem tibi ita promitto, vt tua fiant. Vnde cum poſt mortem filię maioris, & poſteris ei quæſitum facta vinculatio ſit, ita vt ab ea aut hæredibus eius accipi bona debeant, non poteſt verbum hoc obliquum non videri, etiam ſi vt directum intelligi alioquin poſſit *leg. pater filium. § fin. & leg. Lucius § fin. ff. de leg. at. 3.* Alexan. in *d. leg. Centurio num. 65. verſic. ſeptimo adducitur.* Caccialup. in *l. precibus. n. 61. Cod. de impuber.* obliquum pla-
23 ne † verbum in compendioſa etiam inſertum ad ſubſtitutionem directam atque adeo vulgarem non trahi non dubitatur, *d. l. illæ à quo. § ſi de teſtamento ff. ad Trebellia. leg. Antonius ff. de fideicommiſſ. liber.* Socin. & Iaſon *d. leg. 1. in tertio effectu. ff. de vulgar.* Corne. in *conſil. 199. column. 6. lib. 2.* Rippa in *d. leg. Centurio. numer. 101. & numer. ſequen. in fin.* Hoc amplius, etiam ſi commune intelligi vinculare verbum poſſit, attamen quia ad bona particularia relatum, quæ iam data filiæ maiori eſſent, aut darentur, ad ſubſtitutionem produci directam nequit. *l. his verbis. in princip. ibique no. ff. de heredib. inſtitu. leg. cogi. § 1. & 3. & generaliter. ibique Doc. ff. ad Trebellian.* Bartol. in *d. leg. Centurio num. 33.* Bald. in *conſil. 46. quidam nomine Cola. lib. 2.* Paul. de Caſtr. in *conſ. 341. mater iſta. column. 1. & in fin. conſil. lib. 1. & in conſ. 16. viſo dicto puncto, & in dubio an ſecundo dubio lib. 1.* Socin. in *d. l. 1. column. 7. poſt med. verſicu. Aliquando & quinto. ff. de vulgar.* Ad quod motiuator tertius D. Dominicus de Soluer reſpexit cum in contractibus verbum obliquari commune aiti: neceſſario enim id fit, quod hæreditas tota, aut pars quota dari ea contractu nequit. *leg. verba contraxerunt ff. de verb. ſig. leg. licet. C. de pactis* à ſpeciali argumentando *l. ex eo Cod. de inut. ſtipul.* Quocirca ad res certas in contractibus ſemper quod commune eſt verbum ſpectabit.

Tertio ad caſum vulgaris trahendum pactum non eſſe, verbis etiam illis confirmatur cogatu, aut in eum caſum, quo ſcilicet filia maior defuncta poſt bona quæſita erit. Limi-
24 tatiua enim aut taxatiua verba illa æſtimantur † eo caſu, quæ extenſioni ad caſum alium obſtant. Bald. *in conſ. 47. item inſtitu. nu. 2. verſ. tertio eſt conſiderandum lib. 1.* Soc. in *conſi. 5. colum. 2. in fi. vor. Præterea ſi in habuit vſumfructum lib. 3.* Dec. in *conſ. 298. colum. 2. poſt med. verſic. ſecundo reſpondetur.* Et apud nos in *conſil. 98. numer. 5. in fine & ſeq.*

Quarto vulgarem eſto pacta habeant in gratiam filiæ poſterius genitæ interpoſita; tamen tamen per acceptationem filiæ maioris recepta, quæ donationem ſibi collatam agnouit. *d. l. poſt aditam.*

Quinto licet prior [illegible] filiæ iunioris vocatio inueniatur; ab effectu tamen ante primo [illegible] tamen [illegible]; quatenus illi poſt obitum eius ſine lib[illegible] ſoror [illegible] minor non admitti [illegible] primoge[illegible] natu
25 minori parentes arguuntur. [illegible] ordine [illegible] maior

declaratur: cum prior [illegible] ad commodum [illegible] *l. quoties. ff. de vſufr. leg. qui ſoluendo ff. de heredib. inſti. l. cum [illegible] qui ſeruum. §. fin. inter dou. ff. de leg. 2. l. libe [illegible] §. ab heredibus [illegible] leg. L. Cod. de edi. D. Adri. toll.* Quid enim ita ſit, abſi[illegible] Factum illud cum filia maiore conuentum, vt [illegible] parentib[illegible] præcepta pro non [illegible] donatio habeatur, & libe[illegible] de[illegible] ponendi [illegible] apud parentes remaneat, [illegible] filiam minorem, nec pe[illegible] inde charam, non pertinere, atq. ideo [illegible] minori dil[illegible]ctæ, quam charitatis filię cond[illegible]ion [illegible] inuenitur *diſt. l. & l. Aurelius. §. Titius teſtamento ff. de li. lega. Publius. § 1 ff. de conditio. & demonſtration. l. qui fundum. §. qui filios. in fin. ff. ad l. Falc.* Bar. in *l. quidam relegatum. §. 1. in fin. ff. de rebus dub.* & apud nos in *conſi. 62. nu. 8.* Secundum hæc, argumentum ipſum Vulgaris in actricem retorquetur: quandoquidem nec [illegible]tem ſubſtitutæ, quam inſtitutæ eſſe conditionem non decet, & [illegible]ctis præd[illegible] vigore admiſſo, ſiuſtra ad vulgarem actrix reſpiciat, vtpote quæ reuocata ex pactionibus nouiſſimis legitur [illegible] anno 1 15 pacto illo adiuncto, 1512. quo diſponendi reſeruatum arbitr[illegible] legitur.

Hoc amplius, & ex pactis ipſis primis 1511. facta tantas ipſa rerum diſponendi videtur, cum de iis etiam vinculatio ſit in quibus filia ipſa primogenita parentibus ſuccederet, vt ad ea ſoror minor perueniat, ſi ea ipſa maiore ſine liberis extincta. Succeſſio plane æque e a teſtamento atque inteſtato fit: Ita teſtandi ius & facultas ex verbis ipſis pactorum primi temporis, non obſcure præſupponitur. Qua ratione igitur de bonis controuerſis teſtandi diſponere parentibus licebat, ita & inter viuos, cum ratio afferri diuerſitatis nequeat. *arg. l. ſeruum filii. §. cum quis chirographum ff. de leg. 1.*

Sexto, pactis prioribus 1511. ſiue poſterioribus vti actrix nequit: ſiquidem conditio ex eis priorum impletur. Ita pacta poſteriora agnoſcere neceſſe habet, quibus amotis, inepta priora ſunt. Atque non partem pacta ipſa poſteriora agnoſcendi licentia non eſt; verum aut ex toto ea admittenda, aut ex toto recedi ab eis oportet. Neque donationem filiæ † maiori colla- 26
tam amplecti conditionibus & qualitatibus reiectis, licet, quæcunque inſerta eo ea ſunt. *l. g. contra. §. fin. iuncta leg. ſeq. ibique Bald. Caſtren. poſteriores. ff. de pactis leg. in cauſa. 1. & 2. reſpon. ff. de procura. leg. Publia in fin. ff. depoſit. l. cum quæritur ff. de adminis. tutor. leg. ſi ita ſtipulatio in fin. ff. de oper. libe. leg. Pomponius. §. cum quis ibique Iaſon in primo no. ff. de acquir. poſſ. leg. antepenult. ff. de manumiſſ.* Signorol. in *conſi. 137. & in conſi. ſequ. nu. 8.* Caſtr. & in *conſ. 237. primo videndum eſt nu. 1 & in conſi. 318. conſiderandum eſt numq. in fin. & ſeq. li.* Anchar. in *conſi. 207. in quæſtio. ſupradicta. n. 4. ver. tertio ſic probatur* Soc. in *con. 115. n. 3. lib. 3.* Deci. in *conſi. 542. num. 7.* Curt. iun. in *conſi. 146 incipit cog. & in con. 149. num. 8. & alia plurima.* Hæc ſunt, quæ ex ſpectatione D. Annæ actricis & appellantis ſuffragari, & plurimum aduerſus eam premere videntur, vt miſſa alia faciamus, quæ leuiora viſa ſunt, quam vt confutationis indigeant. Sed enim dura & fortia adeo argumenta hæc non arbitror, quin ſolidiora & efficaciora exiſtimem, quæ cum D. ipſa actrice faciunt.

Et primum omnium ſciendum, charitate & ſtudio non mediocri filiam poſterius genitam parentes proſecutos, ſponſalia cuius peracta prius ſunt, dote ex pecunia conſtituta, quæ locupletior ex donatione facta conditionali eſt. Quocirca niſi pudor & regionis mos obſtiterant, qui primogenituræ ſunt, repræſentata donatio illa ſine dubio natu filiæ minori fuerat. Ruſſus quæ ad filiam ipſam iuniorem affectio & charitas parentibus ſunt, eadem & in deſcendentes exhibita eius eſt, quæ vocati in conditione ſunt, cum liberis nullis relictis filia maior deficeret. Idque † ordinatum & perpetuum videmus, vt ea- 27
dem in deſcendentes, atque in parentes eorum affectio intelligatur. Bartol. & alii in *leg. Gallus. § etiam ſi parente numer. 5. ff. de lib. & poſthu.* Caſtren. in *conſi. 454. quæritur ad quam column. 2. circa med. verſicul. ſed in contrarium facit. lib. 2.* Socin. in *leg. cum auus. numer. 39. & numer 60. circa fin. ff. de conditio. & demonſtratio. & in conſi. [illegible] circa fin. verſicul. præterea ſi primo vocauit. lib. 4.* Corne. in *conſil. 159.* [illegible] 4. *verſicul. & præcedentia & ſequentia. lib. 4* Curt. Sen. [illegible] 4. *numer. 26. in fin. verſicul. conſequenter cum in portione* [illegible] *conſ. 41. num. 42. num. 67. & duob. ſeq. lib. 3.* Hi[illegible] m, in pactis poſterioribus cu[illegible] matrimonium [illegible] itæ, vbi deſcédentes ea ea c[illegible], ad eos omnino [illegible] omnis, atque vtilis bona peruentura, [illegible] in gradu pari meliorem maſculorum condi[illegible]. Ru[illegible] liberis primogenitæ interuenient[illegible] aliqui inde bonis donatis diſponendi parentes nō habebant. His ita præſuppoſitis, ſi ta-

ſi facultatem diſponendi contra deſcendentes filiæ minoris
28 admittimus, conſequens ſit, quos chariores quodammodo Raymundus & Iſabella habuerunt, conditionis deterioris ſint, quam filiæ ante genitæ liberi. quod iuri non congruit. *l. Aurelius. §. Titius teſt. inuento ff. de libe. leg. l. Publius §. 1. ff. de condi. & demonſtr. l. quæ ſiendum. §. qui filius in fin. ff. ad l. Fal. Bar. in l. quidam relegatus. §. 1. in fi. ff. de reb. dub.*

Inde abſurdi huius effugiandi cauſa, ad caſum alium præter naturam ſuam conditio voluntaria porrigitur. Soc. *in conſ. 210. colum. 8 verſi. vel ſecundo habemus dicere. lib 2. & in conſ. 5. numer. 4. lib 3.* Eo contrario exteoſio prohibetur, quæ admitti alias ſolet, vbicunque abſurdum id ſequitur, vt melior eius conditio inueniatur, qui minus dilectus eſt. Barto & alii in *l. ſi mater. §. 1 ff. de vulg.* Alexan. *in conſ. 1. num. 11. in fin. verſ. ſecundo probatur lib.* Soc. *in d. conſ.* colum. 8 *& in conſ. 259 num. 6 in ſubſcriptione.* Ruin *in conſ. 4. num. 16. lib 1.* Sed & verborum ferri lætio ſolet, ne potior eius conditio fiat, qui charus minus legitur. Bar *in d. l. ... § etiam ſi parente & in d. l. quidam relegatus § fin.* Alexand. *in l. ſed ſi hac. §. liberos ff. de in ius voc. in conſ. 39. num. 3 & ſeq lib. 3.* Soc. *in conſ. 26 num 4 & ſeq. lib 4.* Ruin. *in d. conſ. 4. num. 16. & in conſ. 42 num 8. lib. 2.* Ad quam ſententiam tex. conducit *in l. ſi vna matre. C. de bonis mater.* & apud nos *in conſ. 6 ... num. 8* Secundum quæ pactum illud, quo diſponendi facultas reſeruatur, filia primogenita ante parentes liberis nullis interuenientibus ſublata, ad eum referri caſum debebit, quo ex filia iuniore liberi non eſſent, extenſinne ad eaſum illum ex mente parentum plus quam veriſimili facta, ne deterior ex filia ſecunda deſcendentium conditio fiat, quos chariores propemodum fuiſſe parentibus oſtendimus.

Secundo ſi ad caſum hunc ab ipſis Raymundo & Iſabella cogitatum fuerat, vel ſi interrogatio de eo facta ita eſſet, facultatem diſponendi ſaluam eſſe lubet, filia maiore abſque liberis vita functa: quid ſi ex filia iuniore proles ſuperſit, minoriſne eam atq; filiæ maioris ſobolem facitis, aut cõditionis deterioris illos & deſcendentes eſſe Annæ vultis? pluſquam veriſimile eſt, reſponſuros eos fuiſſe, meliorem, ſi poſſit, eorum
29 eſſe conditionem ſentimus. Quocirca pro † expreſſo babendum id videtur, quod conſtitutum fuiſſe credibile eſt. *l. Barbarius abſque ... colum 1. in fin ff de offic prætor. l. tale pactum §. final. ibique Glo. & Doct. ff de pactis. l. ſalutam. ibi, non enim credibile eſt conueniſſe. ff. de pignor. act. in l. Titius § Lucius. ff de liber. & poſthum. Lucius ...verſic. 1. ibi ... numero 10 ... 6 not egregium tex. illum prædicat. l. ſi ſeruus plurium ... ff de legat 1. l. cum pater §. cum æſtimaret. ff. de leg. 2. l. cum in teſtamento. ff. de reb. dub. l. mulier. 1. in princip ff. ad Trebel l. cum ex pluribus in princip ibi, quod veriſimile videtur* Facit etiam Bal *ff. de ſolutio. l. 3. C. de inoffic. teſtament. l. ſi. Cod. de poſt hered. inſtitu. l. 3. Cod. de inſtit & ſubſtit. cap. ... de regul. iur. lib 6* Tex. huc pertinet *in l. vtilitatem. & l. in confirmando ff. de confir tut.* vbi ex veriſimili teſtatoris menſe à ſcriptura eius diſceditur. Tradit Glo *in cap. 1. in ver. præſidentes. de re ... lib. 6.* Oldrad *in conſ. 25. nu. 3. verſi præterea id debet.* Signorol. *in conſ 113. n. 15.*

30 Inualeſcit argumentum hoc † à veriſimili. Namque extenſio ob id ad caſum permitti alium ſolet, in quo veriſimile ſit, non aliud ordinaturum diſponentem fuiſſe, vt in ſubſtitutione Alex. docet *in conſ 150 num. 5. verſic. confirmantur prædicta lib. 2.* Socin *in conſ. 42. num. 11. & ſeq. & in conſ. 114. num. 15. in fi. & ſeq. lib. 1* Curt. ſeni *in conſ. 29 num 2 & in conſ. 51. num 1. & numer. 28. & in conſ. 75. num. 4. & num. 13.* Dec. *in conſ. 369 poſt prin. in conſ. 39. colum. penult fin. verſi ſucceſſiuo non obſtat.* Idque exemplis permultis Iaſ. confirmat *in conſ. 203 col. 2. ver. ſecunda ratio eſt lib. 2.* tradit idem Iaſ. *in conſ 108 colum 4. ver. tertio, principaliter moueor. lib. 4.* vbi gradibus plurib. ſubſtitutionum conſcriptis, quibus excluſæ fœminæ eſſent, ad caſum omiſſum excluſionem porrigendam, in quo idem veriſimiliter facturus teſtator fuerat. Si ad caſum omiſſum veriſimilitudinis cauſa, extenſio recipitur: quid hic probandum, vbi non omiſſus, at in pactis prioribus expreſſus caſus hic deſcendentium ex filia iuniore eſt, vt par eorum conditio atq; deſcendentium ex filia maiore habeatur? Ruſus ſi ad filias excludendas argumentum hoc à veriſimili, *in d. conſ. 108.* Iaſ admittit; quanto magis ad incluſionem earum con-
31 ſeruandam recipiendam id erit, cum fauorabilior excluſione † incluſio ſit; ſiquidem exheredationis inſtar excluſio habetur: atque ideo reſtringenda, cum fieri nominatim debeat. Bal. & alii *in l. illam. C. de collatio.* Idem Bal *in l. ſi defunctus num 3. C. de ... & legit.* Capra *in conſ. 08 num. 14. in conſ. 107 numer. 9. & ſeq. & in conſ. 157 nu. 9. & alia huiuſmodi.*

Tertio ſubſtitutione vulgari D. Actricis ius nititur, quæ in compendioſa inbæret ſub pactis prioribus adſcripta. Et quia controuerſiæ totius ſumma in re hac vertitur, cumulatius, & expreſſius eam exponendam cenſui. In qua enucleanda ſciendum, non modo in hereditate, ſed & in † legatis, & fideicom-
32 miſſis ſubſtitutionem vulgarẽ fieri. *l. Titium & Seium. cum l. ſeq. ff de here. inſti. l. vt heredib. ff. de lega 2. l ſi legata. Cod. de legat.* Signorol *in conſ. 135 numer. 4.* Alexand. *in rubr. Cod. de impub. in fin.* Soc. *in rubr. ff. de vulga. num 2.* & qua ratione in legatis & fideicommiſſis ſubſtitutio vulgaris ſit, ita & in donatione cauſa mortis. *l. cum pater. § dorum ibique Bar ff. de lega 2 l 2. in princip. & § fi. ff. de leg. 3. l. vnica § fi. C. de cadu toll l. .C. de dona. cau. mort.* Soc. *in d. rubr. ff. de vulg. numer. 3.* Cauſam, & rationẽ eandem donationis inter viuos eſſe, Socin. ... ibi *in conſ. 118. num. 8. & num. 13 lib. 2.* Atque vbi iure communi concluſio hæc deficeret, munib. eam Regni Aragonum receptam proponimus, vt æque ex contractibus, atque voluntate vltima ſubſtitutiones fiant. Monendi item ſumus, ſubſti-
33 tutionem hic, compendioſam dici ipſam, quæ l. facta æſtimatur, cum tractum in futurum habet. Bar. & alii in *l. Centurio. num 9. 26 & num 32 ibique Iaſ num. 53. ff de vulga.* Ange. *in conſ. 115. ſubſtitutionis in princip* Aretin. *in l generaliter in prim. in 1. not per illum tex. Cod. de inſtitu. & ſubſtit* Dec. *in l precib. numer 16. Cod. de impub. in conſ. 205. numer 4. in conſil. 384. in princip in conſil. ... in princip. & in conſil 41 numer. 30. & ſequen. lib. 2.* Inde fit, vt compendioſa dicatur, quæ in conditione ſola mortis, expreſſa, vel tacita ſit, etiam ſi tractum temporis expreſſum non habeat, *quandocunq.* puta, aut *ſi ſine liberis deceſſerit.* Tractũ neceſſario temporis quippe mors vna habet, quæ tempore euenire omni ſolet, ante, & poſt pubertatem. Gloſſ. Fulg. & alii *in l. in teſtamento. ... magna. ibi; ſi Lucius deceſſerit, Sempronium heredem eſſe. C. de teſtam milit* Dec. *in conſ. 217 colum. 2. in fin. verſi. & hoc comprobatur, quia talis ſubſtitutio. in conſ. 642. & in conſ. ſeq. Iaſ in l verbis ciuilibus. in prin. ff. de vulg.* Ruin. *in conſ. 28. num. 4 lib. 2.* Curtiu. *in conſ 86. num 1.* Pariſ. *in conſ. 75 numer. ... lib. 2.* Meminiſſe tertio debemus, † ſubſtitutionem vulgarem 34
ſub compendioſa ineſſe Cyn. & alii *in d. l. precib.* Bar. & alii *in d. l. Centurio num. 32* ibique Alexand. *num 95.* Bald. *in conſil. 428. quia in ſubſtitutione lib 4.* Cuma. *in conſil 112. Gerardus. colum. 2. circa medi.* Fulg *in conſ 33. Titius.* Alex. *in conſ 121. circa princ. lib. 1. in conſ. 23 circa princ. lib. 3.* Guido Pap. q 521. *Et alia non pauca.* Idque locum habere, etiam cum ante teſtatorem heres moritur, *d l Centurio.* Bal. ſcribit *num. 31.* Ripa *num. 148* Bal. *in conſ. 151. quamquam prudenter in conſ. 156. ex facto proponitur. lib. 4.* vberius *in conſ. 170. quidã Nicolaus colum. .. lib. 5.* Calca. *in conſ. 104. num 1.* Boeri. q. 38. *num. 15.* De quo infra etiam *num 103.* Ad eum item caſum ius hoc pertinet, quo verbis communibus ſubſtitutio compendioſa adſcribitur. Bart & alii *in d l. Centurio num. 52.* Alex. *nu. 91.* Lanfran. *num. 41 verſ. 3 concluſio.* Ang *in conſ. 104. quidam Bartholomæus. circa fi.* Paul. de Caſt. *in conſ. 152. præſens dubium col. 2. in fi. lib. 1.* Alexan *in d. conſ. 21. circa prin. lib. 3.* expreſſius *in conſ. 20 2. numer. 5 lib. 6.* Dec *in conſ. 416. num. 9* Ruin. *in d conſ. 28. num. 4 lib. 2.* Pariſ *in conſ. 19. num. 171. lib. 1.* Soc. iun *in conſ 27 num 8. lib 3* Sed & idem, cum verbis affirmatiuis compendioſa fit, *ſi liberi erunt, & deceſſerit,* vt ad vulgatem trahatur, quod ad ſubſtantiam compendioſæ verba illa non pertineant, *ſi liberi erunt,* Boeri. probat q 38 *num 15.* de quo infra etiam *num. 109.*

His ita prænarratis, ſi pactinum verba intuemur, mirum ni & filia iunior, & qui ab ea liberi exiſterent, ad bona controuerſa inuitari per compendioſam appareant, vtique cum natu maior filia deſcendentibus nullis ſuperſtitib. decederet, quæ ver-
35 ba † tractum temporis duplicem habent, vnum in caſum mortis, quæ & parentibus incolumibus euenire, & poſt eos extinctos poterat. Alterũ, qui ab expreſſione liberorum pendet. De quo tractu idem tex facit *in d. l. generaliter in princip ibique Aret in 2 not Cod. de inſti & ſubſti. Gl cap. 1. in ver. abſque dedu. ... de teſtam. lib. 6.* Bar *in d. l. Centurio num 31.* Dec. *in d l precib. nu. 16 in d. conſ. 105. num 4 in d. conſ 643. in prim* Pariſ. *in d. conſ. . 41. num. 30 & ſeq. lib. 2.*
36 verbo † item communi, *vocentur,* facta ſubſtitutio inuenitur, quatenus æque ad directã cadere, atq; obliquam poteſt: cum id non dicat, vt de manu alien. accip: bona debeant. Bald. *in l. humanitatis num. 13. C. de impub* Lanfran. *in d l Centurio numer. 15 in fi ff de vulg.* Et de communia verba, *ſubſtituo, ſuccedat,* & alia huiuſmodi, Doct. appellant, quod æque ſenſui directo euoguere atq; obliquo poſſint.

Quin etiam ad directam magis, quam obliquam vocabulum hoc, *vocetur,* ſpectat, vtpote, quod ab alio capiedi neceſſi-

tatem non habet [illegible] obliquā plane verbu [illegible] vulgari substitutioni obstaturum [illegible] de vulgari hic non agitur, per quam [illegible] fit, ad quam [illegible] obliqua non po[illegible] In v[illegible] quæstio vertitur [illegible] legata & donationes admittant, hoc [illegible] primo effectum donat[illegible] per impotentiam [illegible] nem non habeat, ad secundum aut [illegible] cidat. Ex vulgari [illegible] bona ipsa donata non [illegible] Actri [illegible] ample[illegible] capite impotentiæ [illegible] parentes in [illegible] Quo[illegible] donatione [illegible] *Cod. de her.* [illegible]

5 modum locum † [illegible] tate vulgari [illegible] amplectitur [illegible] recicendum [illegible] vbicunque effectu [illegible] nationi [illegible] non licet [illegible] ad exemplum [illegible] quæ in hæreditate fit [illegible] gatis, donationibus [illegible] tur, & per [illegible] Bartol. & [illegible] *l. pater. curriunt* [illegible] *de conditionum & demonstrationum* quæ in codice [illegible] in quo [illegible] quibus Ravenn[illegible] impugnatur. Tradit Socin. in *leg. col.* [illegible] *Hanc tamen* [illegible] *ff. de vulga.* Ruin. in [illegible] *lib. 2.* C[illegible] *consi. 65 numer. 2. &* [illegible] itaque [illegible] ad bona dona[illegible] maior pertinere ob mortem [illegible] locum sine dubio in vulgari [illegible] alteri dicend[illegible]

58 Pertinda[illegible] compendiosa [illegible] ipsa facta [illegible] vulgaris ipsius conditio [illegible] Bartol. [illegible] Expressius [illegible] tur in substitutione [illegible] *ad Trebellia.* [illegible] 416 [illegible] Ro[illegible] ditione [illegible] dicenda [illegible] [illegible]

59 Quarto, ex [illegible] minorem [illegible] effectu & euentus [illegible] ad bona admissa consuetudi[illegible] [illegible]

Neque dicere [illegible] ordinibus nonnullis [illegible] fessionem bonorum insecutam: quoniam de [illegible] ex eis pactis [illegible] communi, præterquam in fœminis descen[illegible] Quod [illegible]

60 interuenit. Quocirca ad fœminas [illegible] derogationem oportet [illegible] [illegible]

61 [illegible] collectum [illegible]

ita [illegible] *Et ali* [illegible] [illegible] De [illegible]

Sent[illegible] ex co[illegible] [illegible] cum [illegible] etiam [illegible] *§ procede* [illegible] *de bona* [illegible] *Cod. de nat. lib.* Bartol. [illegible] R[illegible] *consi.* [illegible] [illegible] *66* [illegible]

V[illegible] secundo [illegible] admissa, & consuetudo [illegible] D. Actr[illegible] per [illegible] bus eam etiam mutatam. Idque [illegible] R[illegible] A[illegible] numin[illegible] bus [illegible] quam in *leg.* [illegible] *de dona* [illegible] Bartol. & [illegible] *in dict. l. qui nome §. Flauius.* [illegible] vt ex [illegible] secundo genere, & potestate [illegible] non moueatur.

Iure igitur ipsius D. A[illegible] Actricis [illegible] lato, ad distributionem [illegible] dictis [illegible] fiat. Itaque argumentum primum non [illegible] culorum, [illegible] in fœmin[illegible] in gradu [illegible] tissanam [illegible] solutum. Et primum [illegible] in gradu pari, cum materteræ actrice [illegible] din. secundū matertera [illegible] obtinet [illegible] [illegible] 42 per repræsentationem [illegible] scripturam, aut vocationem [illegible] pertineat, extra controuersiam [illegible] quibus in hoc receptum [illegible] opositum mihi nominatum est. Inde [illegible] net [illegible] propiore D. A[illegible] eius causam esse [illegible] pactis [illegible]

Secundo, [illegible] regetur. Id enim repræsentatio efficit, vt [illegible] personam [illegible] induat, & vice eius sit.

At enim ad bona [illegible] patet non [illegible] 43 primogenitus ex pactis [illegible] filium primogenitum [illegible] [illegible] 44 [illegible]

quo [illegible]

44 § Ceteras † deſcendentium excluſionem admittendā, ea tex. demonſtratur in §. caterum. Inſtit. de legit. agna. ſucceſſ. vbi filias ad ſucceſſionem deſcendentibus earum excluſis, ciuile ius inuitabat. Pro qua ſententia & illud eſt; Gradus vnius excluſionem ad alterum pertinere, qui ex eo naſcitur. l. ſi quis filium Cod. de inoffic. teſtam. & l. in l. ſi quis poſthumos §. ſi quis filium. ff. de lib. & poſthum. Socin. conſil. 51. numer. 4. verſic. 9. probatur lib. 1. quo fit, vt mirari ſatis nequeam, quo pacto argumento hoc & iure primogenituræ R. patronus nitatur, quo ad filium primogeniti ius ipſum transferri primogenituræ ſcripſit, ad rem ipſam non animaduertens, id eſt, eo caſu Doct. loqui, quo ad primogenitum ipſum ſucceſſio ſpectat, & ab eo bona poſſidentur, quo
45 ſu, quod tranſmittat, habat. Cæterum † vbi primogenitus ſubmotus expreſſim inuenitur, impoſſibilem tranſmiſſionem eſſe non animaduertit. l. traditio ff. de acq. rerum dom. l. nemo plus ff. de reg. iur. l. vniuerſa. C. de legat. & alia apud Iaſon. in l. qui in aliena § inter dum. num. 27. & ſeq. pluribus. ff. de acq. heredit.

Qua ratione fit, vt tranſmitti hereditas non ſoleat, quæ adita non eſt, quod iuris quicquam ante aditionem non competat, quod tranſmittatur. l. ventre. ff. de acqu. heredit. l. ſi quis in graui §. eleganter. & l. ſi qua. 1. ff. ad Sillanian. l. quoniam ſororem. C. de iure delib. l. vnica. § in nouiſ. C. de cadu. toll. Rei cuius ratio alia, quam memorata non eſt, quod ius ante aditionem non ſit, quod transferatur, vt Bart. docet in l. cum filio numer. 22. Ibique Iaſ. column. 21. numer. 107. & ſeq. ff. de lega. 1. & in l. poſt mortem ipſarum. m. 6. ff. de liber. legat. Dec. in l. cum in princip. poſt princip. verſ. præterea iſta ratio. Cod. qui admitti. Iaſ. in l. ſi eum § qui iniuriarum in tertio no. ff. ſi quis cautio. Rationem hanc Feder. etiam capiuit in conſil. 20. column. 6. poſt med.

Si dixeris, caſus pleroſq; incurrere, locum in quibus tranſmiſſio hereditatis obtinet, quæ adita non eſt, vt in l. vnica. Cod. de his qui ante aper. tab.

Apud Bar. & alios in d. l. ventre. reſpondetur, eo caſu id recipi, quod delata hereditas eſt, atq; ideo adeundi ius eſt, quod tranſmitti queat. Cæterum vbi delata hereditas non eſt, tranſmiſ-
46 ſionis ius ceſſat. Et iſtud verū eſt, quod dicitur, vti † adeundam, non quaſi aditam hereditatem tranſmitti. l. ſi quis filiam. §. 1 ff. de acq. heredi. Paul. de Caſtr. in conſil. 154. aquiuocatio colum. 1. ver. Nec obſtat quod tranſmiſerimt. lib. 1. Calca. in conſ. 82. num. 2. verſi. quintimo. quod eſt primum Dec. in conſ. 441. num. 14. circa med. ſed enim patri Rei electum ius hoc non modo nunquam fuit; verum exclnius ab eo expreſſim legitur, ad bona ipſa poſterius genitis inuitatis.

Apparet ex his hallucinationem hic magnam in argumento verſari: primogenituræ ius poſteris ſuis dat, penes quem inuenitur: ergo & is, qui id non habet, & qui ſubmotus ab eo eſt. Ab eo, quod eſt, ad priuationem; a poſſibili, ad impoſſibile argumentum deriuatur.

Neque dixeris, niſi ſecundo genitis interuenientib. primogenitum non excludi: quoniam ſimplex primogeniti excluſio
47 † apparet, poſteaquam ad ſecundo genitum bona ſemel pertinebant, atque ideo perpetua, quod ad pacta attinet, excluſio iudicanda. c. 1. §. 1 Epiſc. vel Abb. in vſib. feud. Barto. in l. Cap. circa fin. ff. de Senator. & in l. fin. ff. ad Tertul. Alexand. in conſ. 20 numer. 16. verſi. 9 & alium in conſ. 19. colum. fin. lib. 1. in conſ. 53 num. 4. lib. 6. non parce Socin. iun. in conſ. 110. num. 5. lib. 2. Rurſus in poſterius genita Aſtria eſt, ad quam vocationem deſcendentium pertinere declaratum ſuperius eſt num. 5.

Tertio ad argumentum reſpondetur, ſiue militarem, ſiue
48 † vulgarem, ſiue fideicommiſſariam ſubſtitutionem obſeruamus, pacificentibus primis, hoc eſt, Raymundo, & Iſabellæ coniugibus per eas ſucceditur. De vulgari tex. eſt in l. 1. in princip. ff. de vulga. Cauſam eandem ſubſtitutionis fideicommiſſariæ eſſe, tex. indicat in l. coheredi. §. cum filio ff. eo. tit. in l. quod ſi filius § 1. ff. quod autem in d. l. precibus in fin. Ibique Saly. num. 5. verſ. item nota, quod per fideicommiſſariam. In militari ex tex. declaratur in d. l. Centurio. vbi niſi patris bona non veniunt; ergo niſi patri heres ſubſtitutus per militarem non erit.

Quomodo enim filio ſuccedat, qui ad bona admitti eius
49 non poteſt? Hoc ita admiſſo, iuris explorati † eſt, non niſi in bonis aui, auiæ, patroni, auunculi, amitæ, & materteræ vicem patris à filio ſuſtineri. Bar. in auth. poſt fratres. Cod. de legi. heredib. Alex. in conſ. 44. num. 1. verſ. nec obſtat ſi quis diceret lib. 1. Dec. in l. 2. num. 3 in fin. in pe uno inia. Cod. de ſucceſſ. edict. in conſ. 1 num. 2. Iaſ. in l. in poteſt. num. 47 in fin. verſ. contrariam partem ff. de acquir. hered. Natta in conſ. 424. n. 3.

Et quanquam ambiguum id in hereditate aſcendentis puto per text. in d. l. Gallus. § idem credendum. expreſſius in § cum filius. Inſti. de heredit. quæ ab inte. defer. in hereditate aſcendentis vice patris filium ſemper eſſe, Alex. ſentit in d. conſ. 129 nu. 4. lib. 1. Corn. in conſ. 302. colum. 1. verſi. iſta regula olim. lib. 1. Dec. in d. conſ. 217 num. 2. Gozadi. in conſ. 4. colum. penult. circa princip. ſub numer. 51. in fin. verſi. nos ſumus in teſtatore. in contractibus tamen locum repræſentationi huic graduum non eſſe, neq; patris vicem à filio geri, in d. auth. poſt fratres. Bar. probat Cuma in l. cum ita. § ſi in fi. ff. de lega. 2. Alex. in conſ. 204 num. 6 & duob. ſeq. lib. 2. & in d. conſ. 129. num. 2 lib. 5. Iaſ. in d. l. poteſt colum. 6 num. 38. in fin. verſi. idem ſimpliciter. Ruin. in conſ. 25. numer. 13. circa med. verſi. ſed prædicta videntur poſſe procedere. vberius in conſ. 162. lib. 1. Et quamuis controuerſiam & id patiatur, attamen à dubitatione vacuum omnia arbitror, quatenus moribus ita receptum Regni aſſeritur: lucidiſſima item res ex eo fit, quod gradum qui non eſt, repræſentare aduerſarius nequit.
Nullus † quippe primogeniti gradus, qui non ſuccedit, verum 50
ſubmotus expreſſim legitur: cum nihil interſit, nullus plane gradus ſit, an repellatur l. 1. §. ſi ff. de bo. poſſ. contra tab. l. 1. § ſi pater. ff. de coniungen. cum emancip. lib. eius l. 2. in princip. l. ſi necem § ſi deportatum ff. de bonor. lib. l. 2. §. ſi nemo. l. 1. §. ſed ſi ſint ſui ff. ad Tertul. l. vnica. §. penult. cui initium eſt, cum autem. C. de cadu. toll. § ſed noſtra. Inſtitu. de ſucceſſ. lib. Bart. in l. pater filium num. 20. queſt. 3. ff. de inoffic. teſtament. in l. Centurio numer 6. in princip. Iaſ. in l. quoties. colum. 3. in fin. verſi. 2. & ſubtilius C. de hered. inſtit. Ruin. in conſ. 1. colum. 1 in fin. & in conſ. 70. numer. 7. circa fi. lib. 1. Ad quam ſententiam Doct. & alii accedunt à Soc. iuniore nominati in conſ. 42 num. 2. lib. 3. Eodem & illud
ſpectat, ius † idem inutilis atq; nihili eſſe l. quoties. ff qui ſatiſd. 51
cog. l. nam is ff. de dolo. l. eleganter. § qui reprobos ff. de pignor. actio d. l. Gallus §. ille caſus. l. Paulus & l. emancipata ff. de verbor. ſignif. Inſtit. de heredit. quæ ab inte. in princip. cap. 1 de tranſia. cap. a. extirpande de præb. & ſi tibi conceſſo cod. tit. lib. 6. Et alia, de quibus ſupra nu. 18.

Non obſtat argumentum ſecundum, locum repræſentationi propter agnationem conſeruandam videri. Difficilis enim
diſſolutio non eſt; Agnationem hic niſi aſcititiam † aut fictam, 52
ex geſtatione armorum, & nominis, non verſari; quatenus ex virili Raymundi ſexu litigatores non ſunt. l. ſunt autem agnati ff. de legi. tutor Inſti. eo. tit. in prin. l. filius. & l. poſt conſanguineos. §. 1. ff. de ſuis & legi. §. 1. Inſti. de legiti. agna. ſucceſſ.

Nomen plane, & arma teſtatoris æque fœmina, atque maſculus feret. Quid enim prohibet Annam de Spes actricem appellari? & domus de Spes inſignib. eam vti? Deatmiſe quippe bellicis verba hic non ſunt, neq; ad ea contrahentium verba cadunt.

Idque ratione † inuicta hoc ipſo confirmatur, quod filiæ 53
vocatæ primū ſunt, quo caſu ratio intelligi agnationis nequit, cum finem in eis agnatio capiat, vti argumentum ipſum ſecundum docet numer. 7. Ita argumentum hoc in partem reflecti quis non videt. Atq; in ſpecie, agnationis habitam rationem non videri, vbicunque fœmina agnata etiam inuitatur, ex ſcriptis noſtris declaratur in conſ. 250 colum. 2. ante med. verſ. euidens autem coniectura. vbi ea Soc. & Decio confirmatum id habemus. Quibus Dec. accedit in conſ. 569. in fin. Iaſ. in conſ. 55. colum. 1 lib. 4. & in conſ. 115. colum. 7 lib. 4. Ruin. in conſ. 24 num. 3. & in conſ. ſeq. colum. 3. in princip. lib. 3. Pariſ. in conſ. 33. numer. 7. lib. 4. Socin. iun. in conſ. 1. num. 111 & in conſ. 3 n. 6. lib. 1. Bruni. de ſtatu. exclu. fœmi. artic. 12. queſt. 16. in tertio caſu. col. 3. circa med. & apud nos in conſ. 800. n. 4.

Et multo magis agnationis ratio † hic ceſſat, vbi deſcēden- 54
tes inuitati ea filia ſunt, ad quos agnationis ius non pertinere elati & explorati iuris eſt. d. l. ſunt autem agnati. ff. de legit. tutor. l. familia. ff. de verb. ſignif. Gl. in § fin. Inſti. de patria pote. Socin. in d. l. Gallus §. nunc de lege. in fin. & in l. cum anus num 81. verſu. ſecundus caſus. ff. de condi. & demonſtr. Socin. iun. in conſ. 155 num. 11. lib. 2 & in conſ. 1. num. 11. verſ. ſecundo probatur. lib. 3. Idque ratione fortiore † ex Alex. con- 55
firmatur in conſ. 79 num 10 lib 6. vbi agnationis rationem nihili faciendam ſcribit, cum inuitati coniuncti ſunt: ſiquidem ad fœminas etiam coniunctorum vox pertinet. Pro qua ſententia Decius etiam eſt in d. conſ. 46 n. 12. qui in vocatione propinquorum ait, rationem in eis agnationis non verſari; quatenus ad fœminas etiam propinquorū vocabulum trahitur, ſi coniunctorum, & propinquorum vox in maſculino genere, ad fœminas trahitur, atq; ideo agnationis ſpectari ius tunc non ſolet. Quid in deſcendentiū voce admittendū, quæ ſexum omnē propriè tenet? Ne-

 que ex

quæ ex maſculino magis pronunciari, quam ſexu fœminino ſolet.

Secundo, ad argumentum agnationis reſpondetur; nec agnationis eius, aut fictæ rationem ſimpliciter habitam: ſiquidem nisi filiis filiarum ſecundogenitis opus ipſum nomen, & arma de Spes ferendi iniunctum non eſt; filiæ plane, primogenitiue, cum liberi alii non interuenirent, onere hoc affecti non inuenientur. Ita quamdiu apud primogenitos, aut fœminas bona eſſent, maſculis eiuſdem gradus non extantibus, onus hoc nomen & arma geſtandi, remiſſum apparet. Nihil igitur eſt, quod agnationis iure in Actricem ipſam aduerſarius nitatur.

Tertio reſpondetur; qua ratione in fœmina, hoc eſt, Anna natu minore, ortum & radices acquiſitio bonorum egit; à fœmina etiam, hoc eſt, Iſabella Fabra, ex parte profectæ res legum, ita credibile eſt & verba ipſa indicant, non minus animo ac natura ad fœminas ex filia deſcendentes parentes ipſos, 56 Raymundum & Iſabellam, affectos, ſimiliter, vt † dici in feudo ſolet quod originem à fœmina ducit, ab eo fœminam non repelli. Anch. *in conſil. 339. pro maiori intelligentia. colum. 4. in fin. verſ. 3. quia prodeſt fœminea.* Roma. *in conſil. 167. circa primum. num. 12. verſic. fallit ſexto,* Cardi. *in conſil. 64. colu. 2. circa med.* Dec. *in cap. in præſentia. column. 16. ſub numer. 43. in fin. verſic. vltimus caſus de probatio. in conſil. 365. column. pen. ver. ſecunda ratio.* Iaſ. *in l. 4. colu. vlti. ſed ſi hac §. liberos. colum. 1. ff. [illegible] in ius vocan.* quê text. vna ſimul cũ l. 2. coniunxit Ruin. *in conſ. 38. num. 5. in conſil. 208. numer. 6. verſic. & quamuis poſt modum. lib. 1.* Et quod Iaſ. ſcribit *in conſil. 117. column. 2. poſt. med. lib. 4.* A feudo eccleſiaſtico clericos non excludi, quod credibile non ſit, id concedentem ſenſiſſe. Atque nominatim cum fœminæ feudum datum initio eſt, vt ad fœminas citra delectum aliquem ambulet, comparat noſter Iulius Clarus ſcribit *lib. 4. ſent. § feudum. verſ. præterea quæro.* Neque de ordine hic ſucceſſiuo agendum, cum maſculus nullus ex his ſuperſit, qui nati poſtea ſunt, ſeu qui ſecundogeniti dicuntur. Aduerſarius demum ex primogenito eſt. Quem interuentu ſecundogeniti ſubmotum diximus; atque ideo qui ea ſubmoto eſt, admittendum non eſſe, vt ſcriptum ante eſt *n. 43. ver. Atque in ſpecie.*

Quarto reſpondetur, ſi filia ſuperſtes ei eſſet, qui vita functus nouiſſime eſt, & à quo cuius lis tota conflata; ad filiam ipſam bona ſpectare, controuerſiam, arbitror, quiſquam non faceret. At enim ſalua magis per eam agnationis dignitas, atque per Actricem non fieret. Quocirca fruſtra ab agnatione ſeruanda argumentum duci appatet.

Non obſtat, Pacta ipſa priora anni 1511. vtilia Actrici non eſſe, etiam ſi vocata ex eis ſit. Id; quia ab eis diſceſſum poſtea eſt anno ſequenti, & in pactis matrimonialibus cum filia natu maiore; quibus facultatem ſaluam diſponendi parentibus eſſe, cautũ eſt, Heliſabecha ipſa ante eos ſublata. Diſpoſitionem plane conuentionibus prioribus contrariam ſub anno inſecutam 1515. De viribus porro conuentionis poſterioris dubitandum, ex Bart. traditione, non eſſe, *in d. l. qui Romæ. §. Flauius.* cum quo maiorem Doctor. partem ſentire in facti ſpecie expreſſum habemus. Neque magni conſuetudo facienda, qua Bart. repudiatam opinionem diximus: ſiquidem conſuetudini omni Regni Aragonum derogatum pactis ipſis prioribus legitur, à quibus recedi non conuenit. Reſponſio enim ad argumentum hoc non ſimplex accommodatur. Fallaquidem priora in promptu, 57 conſuetudinis † improbationem ad eam non pertinere, quæ ad interpretationem reſpicit, vti ex Anch. & Decio demonſtratum ante eſt, *num. 41. verſic. ſexta hic ampliatio ſubiicitur.* Ac enim interpretationem conſuetudinem hanc eſſe non obſcure patet. Eo enim pertinet, vt certamina, & diſſenſiones Doct. componantur, de quibus apud Bart. & alios *in d. §. Flauius,* & in locis aliis non paucis. In qua re mente ſecum poſteriores non conſtituiſſe Decium, & Iaſon in primis oſtenderem, ſi res poſceret. Docto. etiam in controuerſia hac ſatisfactionem manifeſtam Doctor Azpicueta facit, qui Actrici ipſi aduocationem præ58 ſtitit. Et text. vltra † Anchar. & Decium, reſponſio hæc ratione fortiore confirmatur, *in cap. ex parte. cum Glo. de cenſib.* quotiens in dubio eſt ad quem modum, ac [illegible] quam menſuram facta præſtatio ſit, ad conſuetudinem vicinorum adiri. A conſuetudine etiam [illegible] diſpo[illegible] animum declarari, Caſtren. probat [illegible] *conſil. 437. [illegible] in ſecundo [illegible] lib. 2.* in eandem [illegible] *148. num. 4.* cum iure alioq. Francorum [illegible] quibus id nouiſſim., obſcurum eſt, dubitationem hanc per conſuetudinem vicinorum reſecari, aut declarari, & apud nos *in conſil. 118. num. [illegible] & in [illegible] de antiquit. temp. parte 4. num. 23. verſic ſecundo limitatur.* Si ad voluntatem declarandam vicinorum conſuetudo prodeſt quanto magis ius hoc in conſuetudine admittendum proprium erit? cum ad loca alia porrigi conſuetudo non ſoleat. *l. 1. §. Iulianus. 1. ff. de itin. actuque priua. cap. 1. ubi: quæ conſuetudine non ſit comprehen. 4. ibiq. Bald. in fi. ratione comprimat. de feudi cognitio. cap. quæ ad tranſlationem. ibiq. Abb. in vltimo nota. de offic. deleg.* Et alia apud nos deſcripta *in d. tracta. de antiquit. temp. parte 4. num. 21. verſicu. ſed aduerte.* Quocirca conſuetudinem hanc cauſam ob aliam in regno introductam non arbitror, niſi vt actis adeo Doctorum pugna quieſceret.

Secundo reſpondetur, Pactum hoc, ne † moribus Regni 59 Aragonum conuentiones ſubiiciantur, ad conſuetudinem vetuſtiſſimam non refert, quæ ſuperſtitum memoriam excedit. *§. pen. iuncta Glo. in verb. præſcriptione. ibiq. etiam Ang. in Authen. vt decæ. ro commutatio.* Et idem Ange. *in l. 1. C. ne rei domini. vel templor. & in l. omnes. C. de præſcri. 30. vel 40. annor.* Abb. *in conſil. 7. colu. m. 4. in fi. verſic. & notanter dixit Bald. & in conſil. 26. nu. 4. verſic. ſed prædi. 2. in lib.* Alex. & alii *in l. nemo poteſt num. 26. in fin. ff. de leg. a. 1.* Felyn. *in rubr. de præſcriptio. in fi.* Ruin. *in conſil. 13. in fi. lib. 2.* Natta *in conſil. 154. num. 7.* Hoc amplius Rolād. probat *in conſ. 21. num. 33. & pluribus ſequen.* Præſcriptione à contrahentibus reiecta, incolumem eam manere, quæ annos 30. excedat.

Ex obſeruatione ipſa aduerſarii reſponſio hæc ſecunda iuuatur; qui viduitatis iura moribus ipſis inſtituta, à coniuge nuuiſſime defuncti magno comparauit; id vtique non facturus, ſi ad pacta hæc matrimonialia conſuetudo ipſa non pertinebat. *l. cum de indebito ff. de probatio.* Inſpectio hæc ratione fortiore argumentum diluitur. Namque ſi conſuetudini derogatum vetuſtiſſimæ non credidit, quę ad negocii ſubſtantiam, & cauſæ merita pertinet; quanto minus derogatio conſuetudinis admittenda interpretatiuæ erit.

Nihil igitur eſt, quod argumento hoc Actricem reus petat; quod facto ipſo obſeruationis contrariæ firmiſſimum demonſtrauit. Huc pertinent, quæ de obſeruationis inſecutæ effectu ſcripta ante ſunt *n. 4t.*

Tertio reſpondetur; Mentem † contrahentium fuiſſe, vt 60 robur, quam maximum poſſent, pacta ipſa haberent, nec reuocari poſſent. Et vbicunque ad actum mixtam non reuocabilem, atque reuocabilem, conferri verba poſſunt, ad eum referri in dubio oportet, quem reuocare non licet, quo plenior, & potentior fiat. *l. 1. §. 1. ff. quemadmo. teſta. aper. leg. filiusfam. § per autem ratione ff. de donat.* Signarol. *in conſil. 21. num. 6. & in conſil. 96. num. 17.* & alia à nobis collecta *in rubr. ff. de lega. 1. numer. 114. & ſequentium turba.* Eiuſdem generis eſt, quod Signarol. ſcribit *in conſ. 8. ante fi.* perfectum non videri, quod reuocare licet, per tex. *in l. non videtur. ff. de donatio. cauſa mortis.* Sed enim imperfectam rem agere quiſque non creditur, cum nihil † referat, an quid prorſus non 61 ſit, an imperfecte *l. 1. circa fi. verſi. edere ff. de edendo l. huiuſmodi. §. ades. ff. de leg. 1.*

Neque tale proprie dicitur, quod imperfectum eſt. *l. 2. §. 1. ff. quem teſtam. aper.* Ea ratione perfectione in dubia, actum lex diiudicat *l. fin. qui. ibique Bald. & Imola ff. de teſtam.* quæ cum ita ſint, pactio illa, ne moribus Aragonum conuentiones ipſæ moderentur, ad conſuetudinem trahenda non erit, quæ perfectas conuentiones ipſas, & irreuocabiles ex mente ipſa contrahentium efficiunt.

Contra mentem † enim contrahentium verba torqueri 62 contractus non decet. *leg. iuris gentium. § pactorum verſic. virum ff. de pactis. l. ſed Celſus. §. 1. ff. de contrahen. emptio. l. ſi pactum. ff. de proba. leg. promittendo. in princ. ff. de iure dot. l. ſtipulatus. in verſi. Sabinus. ubi: ex ſententia contrahentium. Et ibi Glo. in l. in conuentionalibus ff. de verb. obligatio. leg. in conuentionibus ff. de verb. ſignificatio. l. 1. in fin. C. vt actio. ab hered. & contra hered. l. etiam. C. de iure dot. l. fin. C. quæ res pign. oblig. poſ. § per traditionem. Inſtit. de rerum diuiſ.* Gloſſ. *in l. ſi in venditione in ſi. ff. com. in. præd. & in l. Blandetus C. de fideiuſ.* Quin etiam verba offendere voluntatis hinc tuendæ cauſa licet *l. ſi ſtipulatus. verſic. verum. ff. de v. ſi. l. inſulam. ff. de præſcrip. verbis l. ſi vno. in prin. ff. loca. l. ſi oleo. C. eo. tit. l. non aliter ff. de leg. 3.* Et alia, de quibus *in reſpon. noſtra pro Geneto, num. 110.* & inferius etiam *num. 113.*

Quarto reſpondetur, conuentionem † hanc generalem, 63 qua Regni mores excluduntur, ad conſuetudinem non porrigi, quæ ex notabilis contrahentib. eſt. Saly. *in lig. cum precium num. 2. in fi. C. de liber. cau.* Alexand. *in l. etiam. § licet in dotalibus. num. 9. ante. fi. ff. ſolut.*

ff. ſolut. matrimo. fauorabilis plane diſpoſitio habetur, per quam iuris conſeruatio fit. *leg. 1. § nunciatio. & §. iurisnoſtri. ff. de oper. noui nunciat. l. 1. ff. ſoluto matri.* Signorol. *in conſil. 21. num 12.* Et apud nos *in d. reſpon pro Genero num 50. & num 145.* & apud iudicem *d reſpon.*
64 *in verſic. in cauſa in ſpecie. verſi ratione & alia.* Rurſus † quo potentius quid eſt, eo fauorabilius. *l. verum. § fin. ff. de minor. leg. ſi hominem. §. quoties. ff. depoſi. leg. interdum ff. qui potior. in pign. hab. leg. ſi pupillus ff. ad l. Falc. l. ſi venter. § in bonis. ff. de priuil. credi. l. properandum. §. fin. C. de iudic. iuncta l. ſi. C. in quibus cau. in integr. reſtitu. non eſt neceſſ.* Bar. *in tract. ad reprimendum. in verſic. non obſtantibus. colum. 1. ver. aduerſus.* Dec. *in cap. in praeſentia. numer. 51. circa fin. verſic. ſimiliter potentius dicitur. de probat.* Potentius plane iure reuocabili irreuocabile eſſe, certum eſt.

Quinto reſpondetur; Conuentionem illam generalem, ne
65 † ad pacta ipſa Regni Aragonum mores pertrahantur, ad pacta non pertinere, prouiſio in quibus facta expreſſim eſt. *leg. ſed & ſi per praetorem. §. deinde ff. ex quib. cau. ma. l. cohaeredi. §. qui patrem ff. de vulg. l. qui vxori. §. qui legauerat ff. de leg. 3. l. Stichus ff. de alim. & cib. lega. l. doli clauſula ff. de verb. oblig. l. ſanctio legū. ff. de paenis.* & quę ſcripta inferius ſunt *num. 91.* Sed enim circa deſcendentes filiae natu minoris cautum nominatim eſt, vt ad eos bona venirent; ergo ad eos trahi pactum non conuenit, vnde iuris detrahere ipſorum liceat.

66 Sexto reſpondetur, ad ea pactum generale † non extendi, ex quibus correctio voluntatis ſequitur *l. legatorum. §. qui plures. ff. de leg. 2. l. quoties. C. fam. hic* Bart. *in l. pater in dotali q. 15. C. de collatio.* text. huc pertinet *in leg. non ad ea ff. de cond. & demon.* & quae ſcripta apud nos ſunt *in conſil. 70. num. 5.* Relationem ad ea non permitti, vnde voluntatis mutatio ſequitur. Itaque cum deſcendentes filiae ad bona parentes inuitauerint; credibile non eſt, voluntatis eius ex continenti eos pœnituiſſe, vt ad eam reuocandam in pacto illo cogitauerint, quo moribus Regni aſtringi conuentiones noluerunt.

67 Non obſtat, Locum ſpectandum, in quo † perfectus contractus eſt: quoniam ad ea ius hoc non trahitur, quae vtilia contrahentibus ſunt, veluti cum ad vtilitatem eorum ſtatutum, aut conſuetudo loci, originis, aut domicilii pertinet. Bar. & alii *in leg. 1. num. 32. ver. aut ſtatutum eſt prohibitiuum in perſonam. C. de ſum. trin. & fid. cat.* Roma. *in conſil. 39. in 1 dubio.* Alexand. *in conſil. 41 numer. 5. lib. 5.* quod repetitum legitur *in conſil. 116. lib. 6.* tradit idem Alexand. *in conſil. 141. num. 15. lib. 7.* Capra *in conſil. 21. num 4. verſic. ſed his non obſtantibus.* Socin. *in conſil. 139. num. 5. verſic. primum probatur. lib 1.* quod repetitum eſt *in conſil. 131. lib 4.* Dec. *in l. ſi. num. 13. ff. de iuriſd. om. iudic.* Brun. *in tract. de mulierib. art. 10. q. 4. colum. pen.*
68 *in prin. ver. ſic etiam videmus fol. 53.* fauorabilem plane † huiuſmodi conſuetudinem eſſe, per quam diſcordantes Doct. opiniones ſedantur, certum eſt, vtpote quae ad lites praecidendas ſpectat, in qua re vtilitas publica vertitur. *l. fin. ibi, vt aliquis litium finis eſſet. ff. pro ſuo. iuncta l. 1. ibi: bono publico. ff. de vſucapio.* Glo. & Doct. *in l. properandum in princip. in verſic. item an poteſt prorogari. C. de iudic.* Quae prorogationem inſtantiae eo partibus non permittat, quod Reipublicae intereſt, immortales lites non fieri: ad quam ſententiam text. confert *in leg. fratres. ibique Bald. C. de tranſact.* vbi litis finitae tranſactionis exceptio habetur, quo finis litibus imponatur.

Secundo, locus contractus ſpectatur, cum ad obſeruationem eius agitur; non idem, cum ad reſciſſionem, vt ex glo. & Gull. de Cun. Signor. probat *in conſ. 162. n. 3. in fi. ver. in oppoſitum videtur. & duob. ſeq.* Cuma. *in conſ 177. ſuppoſito ſtatuto. nu. 4.* ſed enim ad pacta infirmanda exceptio ſpectat.

Tertio, argumentum retorquetur. Namque cum in ſolo regni bona conſtent, id actum neceſſario videtur, vt in Regno
69 ipſo executio fiat. Atque ideo in regno † ipſo perfectus contractus intelligitur. *l. venum ibique Rubeus num. 13. quanto nat. ff. ſi cer. pet. l. 3. ff. de bonis auctori. iudi. poſſid. l. contraxiſſe. ff. de act. & obl. l. quaero ff. de ſolutio. c. Romana. § contrahentes de for. compe. lib. 6.* Ant. de Bu. *in cap. fi. num. 12. eo tit.* Bal. *in l. nulli num. 11. Cod. ſi quis alteri vel ſibi.* Iaſ. *in §. plus autem. num. 15 Inſt. de actio. & alia huiuſmodi.* In qua re ſciendum, deſtinationem ſolutionis expreſſam non deſiderari, verum ſatis tacitam eſſe, vt *in d. cap. fi.* Ant. ſcribit *num. 12. circa med. ver. in quantum dixi ſupra.* vbi hoc ipſo alibi deſtinatam obſeruat, quod in loco alio cœpta fieri ſolutio eſt, per *leg. ſi fideicom. in fi. ff. de iudi.* Quid hic dicendum, vbi neceſſaria in loco certo ita ſolutio eſt? Et iudicium ſolum ſolutioni datum in loco ipſo ſolutionis conſummatum contractum efficit; quid dicturi hic erimus, vbi executionem in loco regni perfici totam oportuit?

Quarto, ex Bar. & aliis reſponſiones praedictę iuuantur *in d. l. 1. num. 14. ver. nunc veniamus ad gl. C. de ſum. trin. & fide cathol.* vbi in quaeſtione hac, vtrum locum contractus, an ſolutionis ſpectare oporteat, diſtinctione vtitur, vt ſi quidem iterum ius aliquod tempore contractus ſit, locum eius ſequi neceſſe ſit: ſin autem poſt contractum ipſum ius aliquod oritur, tum vero locum ſolutionis obſeruari, aut iudicii obſeruandum, veluti cum de aeſtimatione propter moram, aut negligentiam contenditur: quanti enim in loco iudicii aut ſolutionis res valuit ſpectandum. Idque & textu declaratur *in l. vinum. ibique Doct. ff. ſi cer. pet* Cuma. *in conſ. 177. ſuppoſito ſtatuto. colum. 2. circa med. verſic. hoc etiam alia ratione.* Corn. *in conſ 215. col pr. poſt med. li. 3.* Soc. *in conſ. 99. num 2. lib 1.* Sed enim cum pacta inita priora ſint, ortum ius aliquod ab eis diſcedendi nunc erat. Ante enim dici natum non poteſt, quam donaturum mutata voluntas ſit. Caeterum firmum, & efficax interea aeſtimatur, vſque dum facta reuocatio ſit. Neque reuocandi poteſtas ſeruanda, quoniam ab animis donatorum, qui a pactis ipſis prioribus aberat; tempore demum pactorum acceſſit, quae cum filia interpoſita maiore ſunt. Similiter vtar ſpecie Bar. & aliorum *in d. l. 1. nu. 15. C. de ſum. trin. & fid. cath.* quamuis tempore cōtractus iam hoc verſaretur, vt mora commiſſa, quod intereſt, demeretur; attamen quia commiſſa mora adhuc non erat, verum in loco ſolutionis ea contrahitur; locus ipſe ſolutionis ſpectandus. Itaque etſi maxime in loco contractus ius introductum reuocandi eſſet, nihil tamen id faciendum, poſtquam pœnitendi, & reuocandi animus tum non affuit, verum nouus poſtea interceſſit.
Iam rationem † habendam poteſtatis huius reuocandae non 70
eſſe, antequam facta reuocatio ſit, ex text. declaratur *in leg. hac venditio. §. ſi ff de contra. emp. in l. Publia. § fi. ibique Bar. ff. depoſi. gl. in l. 2. ff. de in diem.* Soc. *in l. quib. dieb. §. quidam Titia. num. 8. in l. Titio ſti. ſa. ff. de cond. & demon. in conſ. 91 num. 5 lib. 4.* Dec. *in l. 1. §. 1. num. 6. poſt med. ver. & quia res iudicari debet. ff. de offi. eius in l. pecuniam. in .. not ff. ſi cer. pet. in conſ. 308 colum. pen. ante med & in conſ 315. c. 3. ante med.* text. huc optime confert *in leg. 1. §. 1. & §. fi. ff. de dona. & in l. 1. ff. de donat. cau. mor.* Putam donationem intelligi, quae in conditionis euentum reſolui poteſt, & quam reuocare pœnitentia licet. Quos text. in ſententiam hanc Fulg. profert *in conſil. 141. in cau a. qua vertitur inter Iacobum. col. 2. circa med.* Non eo id ſcribo, quod praeſentem aut putam donationem aſſeram ex pactis prioribus conſtitutam, verum vt oſtendam, conditione eius ante impleta, quam reuocatio fiat, pro puta † haberi. Et de eo perinde iu- 71
dicandum atque de iure alio conditionali, quod ſola conditionis pendentia non reuocat. Immo nec id reuocare regulariter licet, atque ideo perfectus actus conditione pendente, quantum ad reuocandi cauſam, intelligitur. gl. *in l. neceſſario. § pe. in ver. perfecta. ff. de peri. & commodo rei vendi. & in l. 1. in gl. 1. C. eo tit.* Alexand. *in conſ. 40. num. 3 lib 5.* text. in ſententiam hanc dat. Eodem text. ſpectat, *in leg. ſi conſtante. in fi. ibique Bal. Cod. de donat. ante nup.* De quo Ruin. meminit *in conſil. 108 nu. 28. lib. 1.* tradit etiam Parif. *in conſ. 1. num. 129 lib. 1.*

Subuerſa vndique ex praedictis argumenta apparent, quae in conſuetudine Regni Aragonum effugienda, & loco contractus inſpiciendo, tanto ſtudio, tantaque fiducia, & ſpe diuerſa pars conſtituit. Quartum item argumentum non officit, conditionalem donationem eſſe Annae filiae minori a Raymundo & Iſabella parentibus collatam: atque ideo in caſum conditionis exiſtentis collatam, id eſt, cum donatio altera Heliſabethae facta filiae maiori eſſet. Cōſequenter ex qualitatibus omnibus ſuſpenſionem accipiendam, in quibus donatio ipſa Heliſabethę fieret, & abſurdam rem videri, ſuſpenſionem ad clauſulas acceſſorias, & modos promiſſionis ſuſpenſionem non trahi, quibus promiſſio ipſa affecta principalis eſt. vti argumento ipſo quarto demonſtratur, *num 14.* Difficilis enim argumenti huius diſſolutio non eſt, etſi fortiſſimum id eſſe Rui patroni ſibi perſuadeant: atque ex ſuperioribus argumenti huius reſponſio ſponte ſua emanat, retorſionemque patitur. qua enim ratione promiſſionem ipſam principalem per conſuetudinem Regni ad irritum deducere parentibus ipſis non licuit; ita nec clauſulas, & modos tollere, quibus promiſſio communita ipſa eſt. Acceſſoria enim † ſicut principali extincto pereunt, *l. Labeo. ff. quem ſeru. amitt. a l. 3. §. fin. ff. de lib. & poſth. l. 3. §. fi. ff. de inoffic. teſta. leg. cum principalis. ff de reg. iur. & alias ſaepe.* ita quandiu prin- 72

EEEe 4

diu principale conſtat, non poteſt, & acceſſoria non manere, ab oppoſito argumentando, *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. fi. §. fi. ff. de leg. 3. cum talibus non paucis.*

Secundo, negatur acceſſorii alicuius abolitionem aut mutationem hic conſiderari: immo etiam donatio æque principalis in deſcendentibus filiæ minoris vertitur. Æque. n. principaliter deſcendentibus donatio collata, atque filiæ ipſi eſt; ſecundum quod euidens & in reſponſione hac, argumenti remiſſio ſeu retorſio emicat.

73 Tertio reſpondetur, fortiorem † permiſſione prohibitionē eſſe, vtpote, quæ negatiuā habet, q̄ potentior ad negandū eſt, quam ad affirmandum affirmatiua. *l. ſi mulier. §. 1. ff. quod met. cauſ. l. hoc genus cum Gl. ff. de cond. & dem.* Old. *in conſ.* 16. Rayn. de Forliuio ſer Signo. reſponſa in *conſ.* 68 *num.* 7. Dec. *in conſ.* 3 *nu.* 4. *in conſ.* 164 *i e ſi circa med. & in conſ.* 490. *num.* 6 Itaque ſi generaliter affirmatiua intelligitur vulgo. *l. de precio ff. de Publicia. l. ſi quis his ſtipulatur, ff. ſolu. mat. l. in fraudē. § ſi. ff. de milit. teſta. l. fi. §. 1. ff. de aur. & arg. leg. a l. prætor ait. §. ait prætor. ibique Caſtren. de op. no. nunc. l. praſpexit ff. qui & à qui. l. item apud Labeonem. §. generaliter. ff. de iniur. l. cum quærebatur. ff. de verb. ſig. l. fi. ibiq. Gl. fi. in § non ſpernenda. C. de hæred. vel act. vend. & alia quamplura.* quanto magis ius hoc probandum in negatiua Regni conſuetudine erit, ne ius alii adimere liceat, quod alii quæſitum per conditionem eſt, quæcunque

74 ea conditio ſit, caſualis, poteſtatiua, aut mixta. Rurſus † ſi generaliter ſcriptura generalis accipitur, etiam quæ odioſa vel pœnalis ſit. *l. cum lege. ibiq. Aret. circa princip. ff. de teſtam. d. l. proſpexit.* Abbas. *in conſil.* 187 *apud me num.* 2. & alii apud nos collecta in *l. 1. num.* 69. *ff. de lega.* 1. Quid in prohibitione dicendum hac erit, ne ſemel factam reuocare donationē liceat? quam gratioſam, & dignam fauore eſſe, teſtati ante ſumus. *numer.* 65. *verſic. fauorabilis plane.*

Quarto reſpondetur, ſicut ex toto donationem & promiſſionem reuocare filiæ iuniori, & deſcendentibus eius factam non licebat, quominus conditione impleta effectum haberet; ita

75 † nec conditiones nouas, & prioribus contrarias adiiciendi poteſtas fuit, per quam adiectionem ius ex priorib. quæſitum derogationem aut læſionem acciperet. *l. nec timorem. in fin. ibiq. Gloſ. ff. quod metus cauſ. l. Athletas. §. ait prætor. ff. de inf. am. l. 2. ff. de calumnia. l. oratio. ff. de ſponſal. l. magis puta. § ſi pupillus ff. de rebus eorum. l. ſi is qui. 1. ibiq. Aret. in tertio nota. ff. de vulg. l. cum lex ff. de fideiuſſorib. l. legem C. de natural. lib. l. fin. C. ſi mancip. ita ven. ne proſt. l. quotiens. 1. ibique Bald. C. de ſideicom. & ma. de procurat.* Atque in ſpecie, ex Bard. id confirmatur in c. 1. *num.* 3 *an mari. ſucce. vxoris in benef.* vbi affectu aliquo prohibito, modum quoque prohibitum ſcribit, vnde effectus ſequi prohibitus poſſit. Modum igitur nouum pactis inſerendi facultas non fuit, per quem quod ius ex pactionibus quæſitum prioribus fuerat, deterius fieret.

Obiecerit hic aliquis, fruſtra conſuetudinem hanc Regni in iure conditionali non minuendo aſſerui. Siquidem contra quod conſuetudo ipſa fert, rei exceptio non nititur; verum ea pactis ipſis prioribus ius ipſum ita diſponendi, & à pactis ipſis anterioribus diſcedendi nititur, verba illa excutiendo & perpendendo (*quod datum erit aut dabitur*) id eſt, quatenus datum erit, aut dabitur; conſequenter & cum quibus qualitatibus datum erit: ita non modo ad res ipſas donandas, ſed & ad qualitates in donatione futura ſubiiciendas verba illa & ſenſus eorum ſpectant, *quod datum erit aut dabitur*, id eſt, quatenus, & ex quibus qualitatibus facta donatio erit. Secundum quam inſpectionem, D. Actrici regni conſuetudo prodeſſe non poterit; quatenus iure pactionum priorum, & facultate contra diſponendi, ſub eis permiſſa, teutvtitur. Reſpondetur, ſenſum locis huius e contrario quam verba pactorum, & contrahentium mens patiantur, non obſcure torqueri. Quibus enim modis, & conditionibus donatio effectum haberet filiæ iuniori collata, pactis ipſis declaratum prioribus eſt, ita modi, & conditiones, ſeu qualitates expreſſæ nominatim ſunt, ex quibus robur & effectum donatio acciperet. Quocirca ſi ſenſum agnoſcimus, de quo argumentum mentior, vt liberam conditiones, & qualitates alias adſcribendi facultatem patentes haberent; contradictionem in pactis ipſis illico admittimus, vt conditione iniecta, quæ in pactis prioribus interpoſita eſt firmitatem & effectum donatio habeat, immo & vigorem & robur non habeat, ſi conditiones aliæ & diuerſæ in donatione poſteriori adiectæ erunt per quam conditio donationis prioris implenda erat. ita ipſis ſibi repugnantes contrahentes facimus, vt firmitatem, & infirmitatem & donatio posterior prior accipiat. Quo quid abſurdius quatenus † interpretationes huiuſmodi recipienda non ſolet, vn- 76
de antinomia, id eſt, contradictio & diſcordia implacabilis inter contrahentes incurrit *l. item quia § fin. & l. iuris gentium §. adeo ff. de pactis.* Idque ex tex oſtenditur in *l. quotiens. 2 ff. de reb. dub. iuncta l. vbi repugnantia ff. de regul. iur. in d. l. quotiens.* Interpretationem potiorem tex putat, per quam actus non perit. At enim à contradictione actum corruere tex probat in *d. l. vbi repugnantia.* Et in contractibus interpretandis à contradictione cauendum, Bartol præcipit in *l. fin. § idem quæſito, nu.* 4. *ibique Iaſ. volum. fin. ff. de condit. indeb.* Alexan. *in conſil.* 170 *in ca. princ. lib.* 6. Dec. *in con.* 193. *vol. fin.* Idq; perpetuum in ſpecie quauis eſſe, vt contradictio interpretando per diſtinctionem, quantum fieri poteſt, amoueatur, Dec. ait *in conſi.* 168. *poſt prin.* Poſterior in *l. cum falſa. C. de iure & fact. ignor.* Quæ cum ita ſint, verba illa pactorum (*quod datum erit aut dabitur*) quæ per quatenus patroni Reæ aponunt, intelligi ita conuenit, ne pactis ipſis prioribus derogetur, hoc eſt, quo ad bonorum quantitatem, vt quantum datum filiæ maiori erit, ad filiam id minorem perueniat, conditione exiſtente, ex qua donatio ipſa facta eſt: non etiam ita intelligi verba ipſa oportet, vt per conditiones alias à pactis ipſis liceat recedare.

Ex Bald. reſponſio hæc ratione fortiori confirmatur *in conſ.* 465 *here. n.* 5. *lib.* 5. per clauſulam illam, *& quicquid placuerit faciendū.* in emphyteuſi concedenda inſertam, conueniori derogatum anteriori non videri, quia niſi Dominis directus licētia vēdendi ius non datur. Id: quia præmiſſis pactis ſaluis, aut natura eorum ſalua, intelligi clauſulam illam poſtea inſertam oportet; idq; ſemper vt eſſe, vt quæ ex contractu eodem pacta ſunt, firma maneant. per tex. in *d. l. item quia § fi. in d. l. iuris gentium. § adeo ff. de pactis. & in l. non ad ea ff. de condit. & dem.* De quo in *d. reſponſo pro Genero, num.* 308. Ratio longa fortior hic inuenitur, ne conditioni in pactis priorib. & in gratiam deſcendentium aſcriptæ ea verbis illis derogatum dicatur (*quod datum erit aut dabitur*) cum non perinde ad derogationem, atq; illa in Bal. caſu applicentur (*& quicquid placuerit faciendum*) cum ad modum aut ad quantitatem bonorum, quæ donabuntur, verba illa ſpectent, *quod datum erit aut dabitur.* Ex Natta etiam reſponſio hæc vires accipit in *con.* 260. *n.* 4. *ver. non obſtat, quod dictus Baptiſta.* cum facultas de bonis donatis diſponendi retinetur, diſceſſum ab ea obſequentis verba non cradi, quibus donationem ſe obſeruaturum, donator conſtituit. Atqui ad poteſtatem derogandi verba pertinent, quibus donationem obſeruaturum ſe donator cauit.

Secundo efficacius & ratione longe † fortiore ex tex reſpon- 77
ſio hæc confirmatur, *in l. ſi tibi homo § ſi teſtamento. ibiq. Iaſon num.* 13. *in* 4. *no ff. de leg.* 1. *in l. legatorum §. 1. & in l. Marcus. §. cum qui ff. de leg.* 2. Cum hæredes aliqui in legatis præſtandis teſtamento grauantur, quamuis hæredibus omnibus legatorum onus codicillis imperetur, ab onere diſceſſum non videri, quod niſi quibuſdam impoſitum teſtamento non eſt. Idē e contrario, cum hæredib. omnibus, deinde vni legatorum onus imperatur. *l. ſi à plurib. in prin. ff. de lega.* 1. De quo inferius etiam, *num.* 81. Ratio longe maior in ſpecie controuerſa inuenitur, ne à iure diſceſſum dicatur, quod ad deſcendentium commodū ſpectat. Prior, quod dictionis vniuerſalis, *omnibus*, virtus oſtenditur, quæ ad hæredes aliquos reſtringi ſine læſione non poteſt. *l. Iulianus ff. de leg.* 3. *l. à procur. C. mand. & alia apud nos relata in l.* 1. *n.* 44. *ff. de lega.* 1. Sed & verba ipſa lædi generalia dicuntur, vbicunq; reſtrictionem aliquam ferunt. Bal. in *con.* 371 *in volum. incipit ſuper Sauliam. n.* 2 *poſt me. l. ver. & ideo attentis verbis lib.* 5. De quo cumulate apud nos in *rubric. ff. de ope. noui nunci. n.* 18. *ver & generalia verba reſtringere.* Quæ intra domeſticos parietes adhuc continetur. At nulla hic verborum, nedum mentis offenſio, ſi ad poteſtatem derogandi verba illa, *quicquid dederint, aut dabunt*, non trahimus, immo e contrario læſio potius verborum, nedum mentis incurrit, ſi ad derogationem porriguntur, quandoquidem non niſi ad quantitatem bonorum donatorum per relationem ad donationem aliam veram expreſſe illa apparent.

Tertio, cauſam verborum obſeruari potius, quam verba i-
pſa † oportuit. Inde fit, vt per cauſam, ad rationem ſpecialem, 78
quæ vniuerſalia verba ſunt, reſtringantur *l. cum pater § dulciſſimi ff. de leg.* 2. & alia huiuſmodi apud nos in *d. reſpon. pro Genero, num.* 416. *& duob. ſequen. & in corollario, nu.* 52. & infra *n.* 25. Certa plane dictæ clauſu-

[illegible] ſecundæ (*quicquid dederint, aut debent*) [illegible] alia [illegible] bonorum modus [illegible] quantitas deſignaretur, quæ donationi cederent, id eſt, [illegible] omnia pertineret, quæ in pre filiæ primæ data iam eſſent, [illegible] in poſterum darentur. Itaque bonorum declarandorum cauſa ſubiecta clauſula [illegible], quæ planum [illegible] quid & quantū donationi [illegible] complectere, ita ad cauſam [illegible] nequipiam conuenit, nō etiam extra cauſam intelligi [illegible] debent, vt conditiones prioribus contra [illegible] poſteriore donatione liceat. Semper enim [illegible] in [illegible] vt quo prolata reſpectu ſunt [illegible] *quotiens rogatur ff. de interro. act. l. ſi quis dom* [illegible] *ta. § fi. ff. ac vere dot. l. debitor § fi.* [illegible] *Inſti. de in ſtagna* [illegible] *Soc. in conſ.* [illegible] *num* [illegible] nos *ind reſſum pro genere numer. 187.* [illegible] *numer. 366* [illegible] *num. 465* vbi a verbis vniuerſalibus & negat[illegible] [illegible] *Inſt. de colat.* [illegible] verba [illegible] lari [illegible] deſiderati, ad ſolemnitatem teſtame[illegible] te [illegible] reſpectu cuius expreſſa ſunt; non etiam ſol[illegible] [illegible] dictillorum derogant, quo magis reſſes quinque deſiderent. *l. fi. C. de codic.*

Si reſtrictionem & vim vniuerſalia verba non repudiant, vt ad cauſam ſuam coarctentur, & quo prolata reſpectu ſunt, accipiantur; quid in verbis his (*quicquid dederint aut dabunt*) quibus vis aliqua non infertur, ſi ita ea accipimus, vt prolata ſint, hoc eſt, vt quan[illegible] bonorum declaretur, quæ cedere donationi debeant filiæ ſecundæ, & deſcendentibus ab ea factæ.

Quarto, quando & quibus caſibus bona ip[illegible] controverſa ad [illegible] in ſecundam pertinentura & poſteros eius [illegible], in ipſis prioribus pactionibus declaratum eſt, quibus ſub[illegible] tionem filiæ primæ factam compendioſius oſtendimus. Q[illegible] tione ad pacta poſteriora circa [illegible] modos aut conditiones ipſas ſubſtitutionis opus non erat; vtpote de quibus prouiſi[illegible] iam facta in ſpecie eſſet, non niſi ad quantitatem bono[illegible] demonſtrandam neceſſaria relatio fuit, ita [illegible] ad vnum, id eſt ad expreſſionem bonorum neceſſaria relatio non fuit. Ob id ad expreſſionem, ſeu declarationem ipſam bonorum reſtringi [illegible] ipſam oportet, ad quam ſolam reſpicit [illegible] *d. l. § pr. a vniuerſ. ſimiliter* Caſtren. *in conſ. 151. ſuper primo, de quo quæritur, in primo dubio. lib. 2.*

79

Quinto, cum declaratio ſubſtitutionis de filia ſecunda, & deſcendentibus ab ea circa modos [illegible] & conditiones eius ita, verba illa (*quicquid filiæ primæ datum erat aut debetur*) ad modos et [illegible] & conditiones ſubſtitutionis ipſius referimus [illegible]

80 [illegible] vt declaratio in ſpecie iam factæ per verba derogetur [illegible] quæ in genere ſubiecta poſtea ſunt, contra quam [illegible] cum ex diuerſo generi per ſpeciem derogetur. *in* [illegible] *de reg. iur. reg. generi. lib. 6.* Inde fit, vt diſpoſitioni ſpeciali, quæ præ[illegible] dit [illegible] generalis non deroget. *Bar. in l. ſed & poſteriores.* [illegible] *ſi. num 3. ver. ſed ſi eſſet aliqua ratio ff de lega. 1.* & quod [illegible] apta ſcribit *in conſ. 133. num 7. ver. nec obſtat, quod & tertio.*

Ex poteſtate bona hereditaria diſponendi & alienandi heredi permiſſa, [illegible] legatorum non ſequi, ne ſpeciei genus detrahat; atque ideo neceſſariam legatorum in ſpecie reuocationem eſſe.

Sexto inficias iturum quemquam non arbitror, quin citra derogationem iuris filiæ ſecundæ, & deſcendentium ab ea accipi verba poſſint, quicquid filiæ primæ datum ſit, aut dabitur, ad declarationem bonorum eæ referendo, propter quæ in ad-

81 ſcripta e[illegible] oſtendimus. Hinc ita admiſſo; [illegible] illo [illegible] [illegible] conſequentia præcedentibus derogatum non [illegible], niſi derogationem neceſſitas inducat, hoc eſt, con[illegible] incompatibilitas occurrat. *l. Aemilius* [illegible] *d.* [illegible] *ſi quis ante. ve.* [illegible] *de aq.* [illegible] *Cod. de ſ.* [illegible] *Cod.* [illegible] *Cod.* [illegible] tex. omnium [illegible] *Ibique* [illegible] *Cod.* [illegible] *Alexand. in l. ſi quis* [illegible] *in princip. numer.* [illegible] *num.* [illegible] *6.* [illegible] *hic multiplex* [illegible] *Cod. pactis* [illegible] *num.* [illegible]

ta [illegible] *ante in primo* [illegible] *ff. de aq. poſſ.* Bar. hic [illegible] *in ver. non obſtantibus, poſt princ. ver.* [illegible]

[illegible] hærere & poſteriora poſſunt, quia [illegible], locum nunquam derogationi eſſe; de quo [illegible] *num 7* [illegible] *num 15. & ſeq. in conſ. 144. num.* [illegible] *num. 12. ver. non obſtat, quod in præ* [illegible]

[illegible] vniuerſalibus locum habere, dum [illegible] poſſit, Deci. ſcribit *in conſ. 195. colum. 2.* [illegible] ratione fortior prædicta [illegible] quippe habere, etiam cum ex interual- 82 [illegible] ea textu [illegible] apparet [illegible] in ſexta [illegible] *num 67. & ſeq.* habetur. Quodſdem & [illegible] *lib. 2.* De[illegible] *in conſ.* [illegible] per ea quæ [illegible] illis [illegible] mutata [illegible], quæ expreſſa in teſtamento ſunt.

Quarto minus in voluntate, [illegible] eadem in continenti ſcienda derogatio erit. *d.* [illegible] *non ad ea ff. de condi. & demonſt.*

Et quæ in derogatione ſcripta [illegible] præcede[illegible] abeis 83 diſceſſum per ſequentia non [illegible] ex [illegible] habebunt ne ſequentibus [illegible] poſſit [illegible] derogent *d. l. pacta nouiſſ.* [illegible] *Cod. de pactis.* Iaſo & O[illegible] expreſſit in obſer[illegible] *filium familias § Diui* [illegible] *ff. de lega. 1.*

Septimo, quod dicitur, cum † qualitatibus ſuis omni- 84 bus [illegible] relationem intelligi, atque ideo relationem in [illegible] poſteriora [illegible], id eſt, ad id, quod filiæ primæ [illegible], ad qualitates etiam, & conditiones [illegible] quæ [illegible] donatione ipſa poſte[illegible] inſerta ſunt; ad eum [illegible] quo in ſe ſe ente ipſo [illegible] *cum mult.* [illegible] *dicit Imperat.* [illegible] Et alia apud nos ſubiecta *in corollario reſp.* [illegible]

En[illegible] quomodo & quibus caſibus ad filiam ſecundam & [illegible] tentes eius bona [illegible] parentes ve[illegible] [illegible] declaratio eſt. Quoci[illegible] verba illa, *quicquid filiæ primæ dabunt*, ad conditiones referri [illegible] non [illegible]. Ex his reſponſio hæc confirmatur, quæ ſcripta ſupra ſunt *num. 65.*

Octauo, clara & aperta verba donationi[illegible] ſecundæ & deſcendentibus eius [illegible] & qualitates ſuas certas & liquidas in [illegible] 85 præter † rationi & æquitati [illegible] [illegible] ex ſenſu [illegible] plicitis derogare. Bald. [illegible] *quaſi in* [illegible] [illegible] e quo Natta meminit *in conſ.* [illegible] *in fin.* Idque plenius ex his conſi[illegible] reſponſ. [illegible] 9. Quod certum eſt [illegible] Appo[illegible] & text. conſiliorum *§. dum quæri. ff. ad Trebell.* A[illegible] ab his nec illud eſt [illegible] *numer. 76.*

Legem ce[illegible] per ſubandition & [illegible] non [illegible]. Et [illegible] & illud eſt [illegible] in re [illegible] *conſtitutum.* [illegible] *de condi. & demon.* [illegible] de quibus *in d.* [illegible] *num.* [illegible]

Nono, [illegible] relinquitur [illegible] (*quicquid* † *filiæ datum* [illegible] 86 [illegible]

Quocirca perquam abſ[illegible] dente ipſos verba i[illegible] *Cod. cod. tit. l. legata inutiliter. ff. de adim.* [illegible] *ff. de Carbo. edicto.*

Denique reſpondetur, verba illa (*quicquid datum erit aut dabitur*) ad ſubſtantiam [illegible] & robur ipſius donationis neutiquam ſpectare, quæ nihil aliud niſi ea continet, quæ filiæ data ſunt.

87 [illegible] eſſent. Proinde † abſurdiſſimum etiam fuerit, ad donationem [illegible] eiuſdem illa extendere, vt effectus duos contrarios [illegible] producat, hoc eſt donationis ipſius & firmitatem & [illegible] atem, vacuam, & extinctionem. *l. eleganter. §. pen.* [illegible] *§. 1. ibiq. Glo. & Doct. ff. de condi. indeb. l. qui hominem. § fin. ff. de* [illegible] *o.* O[illegible] *ca. in conſi. 150. ſacculeſ. a. nu.* 5 Bar. *in l. ſi vnus. §. pactum. nu. 1. ff. de pactis in l. ſoter § fin. ff. ſolut. matrim.* Idem Bar. & Bal. *in leg. 1. Cod. quod metus cauſ.* Bald. *in leg. pacta quæ contra. columna. 1. nu.* [illegible] *verſicul. in contrarium. quod nulla oriatur obligatio, Cod. de pactis.* Ad quam ſententiam text. confert in *l. qui ſic ff. de ſolutionib. & in leg.* [illegible] *§ fin. Cod. de bonis quæ lib.* Denique interpretatione hac pa[illegible] uorum [illegible] iſta quid aliud niſi illud conſequitur? deſcendentibus fœminis & maſculis donatus, quod poſterioribus pactis ab eis adimetur. *leg. 1. vsu cum morietur. ff. de vſufruct.*

Vndecimo, ſenſu hoc pactorum ter admiſſo, abſurdum & aliud non ferendum ſequitur, liberum fuiſſe & filiam iuniorem & [illegible] meius pactorum commodo priuare, actionibus & ſubſtitutionibus nouis additis in gratiam filiæ natu minoris, [illegible] primogenita abſque deſcendentibus decedente, ad [illegible] m, aut quartam, & deinceps ab eis deſcendentes [illegible] bulatem. filiæ quippe ſecundæ argumentum hoc adiect[illegible] rum obſtaret. Licentiam ita ſubſtituendi Raymundo & [illegible] quatenus, & ſub quibus qua[illegible] filiæ primæ datum quid eſſet, donatio filiæ ſecundæ [illegible] videtur.

88 [illegible] † interpretationem hanc tam inſulſam, tanquã cont[illegible] & [illegible] prauatam, quis ferat? vt in poteſtate parentum ſit, pacta omnia in matrimonio perficiendo comprehenſa [illegible] mpere & diſſolue. *l. nec. §. verum ff. de adopt. l. ſi* [illegible] *C. l. ne in poteſtate. ff. de arbitr. l. ſi ita quis. § ſi cui. ff. de legat. 2.* Et h[illegible] nus alia apud nos relata *in conſil. 118. nu. 24. in conſ 157. num.* [illegible] Locupletius in *reſponſ pro Geuero, num. 61.* Qua ratione [illegible] cta omnia in perniciem filiæ ſecundæ & ſponſi abole[illegible] parentibus aut donatoribus non licuiſſet; ita nec in deſcendentium fœminarum necem, ius quibus irreuocabile quæſi[illegible] gnatere [illegible] diximus; quib. Bart. opinionem repu[illegible] *§. Fluuius.* declaratum eſt. Quemadmodum etiam †

89 [illegible] a ipſa prima ex toto corrigendi facultas parentibus non [illegible] ec al[illegible] andi, aut [illegible] minuendi *l. cum filium in fin. ff. de militar.* [illegible] *quod ac bonu § final ff. ad leg. Falcid. l. ſi opus ff. qui & à quib.* [illegible] huc ſpectat, de qu[illegible] *leg. quæ de tota. ff. de rei vendication.* [illegible] *de pace Conſtan.* [illegible] *amplius conſueuerint. num.* [illegible] *ver præterea videtur expreſſum.* [illegible] *conſ. 31.* Rex Rom. *anorum. num 9 poſt med. & in conſi. ſeq. num. 4.* [illegible] *conſ. 65. num 3 ver & quod à Ius. alu.* Soci in con 74. n. [illegible] F[illegible] *quod ſuper his. num 9 ver hoc vltimum de detractatione.* [illegible] Caſtr. huc accedit in *conſ. 183. viſis & ponderatis di*[illegible] *colu. 2. poſt med. lib. 1.* Ius pacto quæſitum ſicut non [illegible], ita nec limitando aut modificando id minui poſſe. [illegible] conditionem & ſuſpenſionem, quæ in argu[illegible] q[illegible] expreſſa eſt, ad omnia quidem trahi, quæcun[illegible] in donatione ſunt filiæ ſecundæ facta; cæterum [illegible] in donatione non potuiſſe, quæ filiæ primæ collata [illegible] enim per donationem ipſam poſteriorem priorem [illegible] ante impletam hoc eſt, quantum ad declarationem bonorum [illegible] quæ donationi ip[illegible] accederent, vt de eis facta in[illegible] nit. quæ in poſte[illegible] donatione comprehenſa ſunt.

[illegible] perfectio conditionis quo ad bonorum modum, [illegible] donatione [illegible] non conuenit, donationem priorem circa [illegible] deſcendentes per eam extingui, vt effe[illegible] m dupli[illegible] em & [illegible] ugnantem actus idem producat, vti ſcri[illegible] ante [illegible] *num.* [illegible] ſin[illegible] natio non obſcura adue[illegible] nos [illegible] ſuſpenſione conditionis ad conditionem ipſam [illegible] tendam [illegible] in [illegible] conditionis euentum. cum filiæ maiori facta donati[illegible] eſt, donatio ſuſpenditur filiæ ſecun[illegible] conditionem ipſam mutato, corri[illegible] ætate licenti, in qua donatio facta ipſa eſt. Quod [illegible] mutandi genus iure non recipi, ſuperiora docent, *numero 71.*

Alex[illegible] am, argumentum hoc ſuſpenſionis per condi[illegible] par o[illegible] tur, eoque peri[illegible] de ac [illegible] ditiones tam expreſſas [illegible] inſertas non [illegible] etiam

9 [illegible] conditiones, q[illegible] adiectæ nuntiant, induci ſuſpenſio po-

teſt. *l. 2. ff. de vſufruct. l. cum quis. verſicul. quas vero ff. ſi cert. petat. l. ſi* [illegible] *tum §. ſi modus ff. de actio. empt. leg. 4 ff. locat. l. adeo § quod* [illegible] *verſicul. & qui vicinum prædium ff. de acquir.* [illegible] *domin.* [illegible] *verſic.* [illegible] *acceſſio ff. de acquirend. poſſeſſion. l.* [illegible] *C. de con. ob turpem cau.* Gloſſ. ſcita in *c. bonæ. 1. in verſicul. per rerum naturam. de electione.* [illegible] Cardin. meminit in *conſil. 139. num 3. &* iſtud eſt quod Ba[illegible] bit in *l. de quib. num 16. ff. de ll.* ex nihilo nihil fieri. Quo pacto igitur per conditiones in donatione poſteriore appoſitas, priorem donationem ſuſpenſam defendemus? [illegible] per conditiones ipſas, de quibus in priore donatione, omnem induci ſuſpenſionem oportet: quæ à conditionum ipſarum euentu ſublata eſt, per quem puram donationem factam ſ[illegible] perius demonſtrauimus. *n. 78. verſi. rurſus conditione.*

Argumenti quinti diſſolutio [illegible] cum q[illegible] connexa ante 91 apparet, *num. 84.* Hoc eſt, ſub qualitate [illegible] factam relationem non videri, vbicunque conditiones ſuas in ſpecie expreſſas referens habet, ſimiliter vt hic, vbi in donatione filiæ ſecundæ facta nominatim adſcriptæ condit[illegible] ſunt.

Quam reſponſionem ex his etiam confirmari diximus, quæ adnotata ſuperius ſunt, *numer. 65.* Atque in vniuerſum, [illegible] relationem non fieri, de quibus cautum in [illegible] ex text. declaratur in *leg. 1. §. deinde ff. de poſtul. in l. cum vulgari. ff. de dote prælegat.* Tradit Bartol. in *l. alis ſcrito a. § final. numer. 3. ff. de legat 1. & in conſil. 54. Angelus Marsa. numer.* [illegible] Bald. in *leg. 1. num 5. Cod. de leg. hæred.* Roman. in *conſil 15: præſens accuſatio. num.* [illegible] Abb. in *conſ 14. poſt princ. lib 2.* quia relatione q[illegible] *in l. 1 nu. 8. in tertia limita. 1. Cod. de lib. præter.* [illegible] *conſ. 141. colum. 6 lib. 2. & in conſi. 53. col. 2. lib. 3.* quod repoſitum legitur in *conſi.* [illegible] *4.* Curt. Sen. in *conſil. 42. num. 27. verſic. & ſatis quia quotens.* [illegible] *ap.* [illegible] *109. nu. 10.*

Non obſtat, abſurdum videri, vt melior filiæ ſecundæ conditio, quam primæ fiat, quod vtique contingeret ſi coarctatam magis diſponendi facultatem in donati[illegible] e pri[illegible] re aſſerimus: id enim pernegamus. Imo enim æque ſalua diſponendi facultas, filia ſecunda atq; maiore præmortua, parentibus erat, vtiq; ſi liberi ſuperſtites filiabus non fuiſſent.

Secundo argumentum retorquerint. Namq; [illegible] beris ex filia prima interuenientibus, potior fœminarum conditio futura, præterquam in gradu pari, erat: quod non ſini[illegible] ter in deſcendentibus filiæ ſecundæ fieret, ſi ad patris libidinem interpretatio fit.

Tertio, aliter etiam ex his argumentum regeritur, quæ ſcripta ſuperius ſunt, *num. 26. verſi. & primo in* [illegible] *& nume ſeq.* Affectione non minori, imo m[illegible] propemodum filiam ſecundam, quam primam Raymundum & Iſabellam parentes proſecutos. Quocirca præterquam quod rationem ordinis & naturæ de more patriæ habuerint, [illegible] prius natum prius quoque vocarent; in reliquis credibile non eſt [illegible] parentes ſenſiſſe, vt filia prima ablata ſine liberis mortua, deterior ſecundæ conditio fieret, quæ vice primæ ſubrogata & pactis prioribus & poſterioribus eſt. At enim deteriorem, ſine dubio filiæ ſecundæ conditionem fa[illegible] ſophiſticam & fallacem illam interpretationem recipimus, vt [illegible] maiore parentibus præmortua; pro arbitrio diſponere eis liceret. Ad quem modum commodo cum pactionum priorum ſtandari filiam ipſam ſecundam cum ſponſo ei[illegible], nedum deſcendentibus eorum, potuiſſe, demonſtratum ante eſt, *nu. 87. ver. vndecimo abſurdum.*

Quarto, ſi inſi[illegible] ſam hanc † interpretationem agnoſcimus, contrarios parent[illegible] ipſis ſibi non modo in pactis prioribus 1511. ſed & poſterioribus 1512 facimus; quibus filia prima ſine deſcendentibus mortua, in locum eius ſubrogata filia ſecunda [illegible] deſcendentibus eius eſt. At enim à ſubrogatione hac inſtituta ea continenti & ſub pactis ipſis p[illegible] ſterioribus receſſum apparet, ſi filia prima abſque libe[illegible] ante parentes m[illegible] tua, in arbitrio fuiſſe parentum aſſerimus, prout voluiſſent de bonis diſponere. [illegible] in eiſdem pactioni[illegible] & ſ[illegible] tionem filiæ ſecundæ accipimus, & repudiam[illegible] Se[illegible] interpretationem, vnde co[illegible] adictio ſequitur, [illegible] non recipi, teſtatum ante nec patre habem[illegible] 92

Conſequenter [illegible] ſpo[illegible] m; Pactum illud [illegible] cum filia maiore conuen[illegible] rentes mortua, li[illegible] tum ei fuiſſet, quom[illegible] us ſuis diſponere, ad f[illegible] iam ipſam m[illegible] ua eius reſtringendum, hoc [illegible], eff[illegible] tum pacta poſteriora non haberent: non etiam contra pacta priora & filiam 93

ſecun-

…ndam, deſcendenteſque eius porrigi debebit, vt in præiudicium eorum diſponendi facultas detur, quorum reſpectu pactum ipſum poſterius factum non eſt. Interpretatio hæc reſtrictiua ex his confirmatur & planiſſima fit, quæ ſcripta ante ſunt, *num 78. ver. atque ſient.* reſtrictionem in verbis vniuerſalibus vel negatiuis admittendam, vt quo reſpectu prolata ſunt, intelligantur.

Rurſus neceſſitas nos incompatibilitas vlla non vertunt, vt
94 ex pacto illo poſteriori, cum † filia prima conuenio, pactis anterioribus derogetur, quæ cum filia ſecunda interuenerunt. Quid enim prohibuit, cum filia maiori paciſci, vt, quod ad ſe attinet, diſponendi facultas adempta non ſit, cæterum integra tamen pacta priora maneant cum filia ſecunda facta? Quo caſu derogationem aut læſionem pactorum antecedentium non recipi, ſatis ſuperque declaratum ſuperioribus eſt. *nu.* 40. & quæ ſcripta apud nos ſunt cumulatius *numer.* 76. *& ſeqq. & num.* 81.

Si dixeris, cuius momenti eſſe pactum illud potuit, cum filia prima confectum, ſi pactis prioribus ſaluis id intelligimus? Reſpondetur, effectum habiturum fuiſſe, ſilia etiam ſecunda ante parentes mortua: ob id ſatis eſt, ſi caſu aliquo vtile fieri pactum poſſit, potiuſquam à pactis prioribus diſcedatur & ius
95 eorum euaneſcat. Idque † ex Bar. *in d. extrav. ad reprimendum. in ver. non obſtantibus ante med. verſicul. & hæc vera ſi præcedentia vera.* vbi ſatis eſſe ſcribit, ſi quæ contraria videntur, per limitationem aliquam adiutari, vel diſtinctionem poſſunt, ne derogatio inducatur, cum quo Doct. ſentire oſtendimus *in conſ.* 26. *numer.* 7. *conſ.* 70. *numer.* 15. *& ſeq. in conſ.* 144. *num.* 14. Et alia, de quibus ſupra *num* 81. *circa fin. verſi. Bartol. hinc accedit.* Dictio aliquam in Bar. & Doct. obſeruanda, quæ ad dictionem quamuis vel minimam refertur. *l. ſi ſeruum §. prætor. Ibique Bart. ff. de cond. inſti. Gl. in c. auaritiæ. in verſi. parte. de electio. lib. 6. in clem.* 1. *in verſi. aut eorum parte, de foro compet.* Geminia *in conſ.* 6. *poſt med.* Dec. *in l. ſi quis id quod. num.* 20. *ff. de iuriſdi. om. iud.* Iaſ. *in conſ.* 130. *col.* 2. *in fi. lib.* 4.

At enim minima hic diſtinctio non contingit, verum iuri, & æquitati conſentanea planeque veriſimilis. Cur enim non eandem conditionē ex parte filiæ ſecundæ admiſerimus, quæ cum filia prima parentibus placuit? Et qua remota, contradictionem, & abſurdam rem ſequi demonſtrauimus.

Secundo ad argumentum reſpondetur. Intellectum hoc
96 pactis; vt pactis prioribus per conuentionem poſteriorem † derogetur, ſubauditum eſſe, cum verbū derogationis factum omnino non ſit. Enimuero per ſenſum tacitum, aut ſubauditum correctio inducenda voluntatis nōn eſt. Gloſſ. & Doct. *in c. cum inter §. quod ſi per viginti. in verſi. petere. & in verſi. prouentor. de electio. libr.* 6. Et alia apud nos *in d. reſpon. pro Genero. numer.* 357.

Tertio reſpondetur, tolerabilius eſſe, inertia verba, & fri-
97 gida † manere, quam iure ex pactis prioribus quæſito per iniuriam filiam ſecundam cum deſcendentibus fraudari. Gl. Bar. & Doct. *in l. fin. §. in computatione. Cod. de iure delibe.* Et alia apud nos adſcripta *in d. conſil.* 70. *column. fin. & in d. reſpon. pro Genero, numer.* 52.

Conſequens ſecundo prædictis fit, non modo ex capite impotentiæ, ſed & voluntatis contrahentium defectu D. Actrici poſteriora pacta non nocere, de quo inferius etiam *numer.* 107. remiſſiue, & *nu.* 153. Atq; ideo nihil eſſe, quod pactis ipſis poſterioribus adeo paris nitatur.

Non obſtat, ex pactis etiam prioribus teſt. diſponendi facultatem præſupponi, verbo *ſuccedat* expoſo, per quod teſtandi facultas declaratur. Vnde ſi teſtari licebat; ergo & inter viuos diſponere. Parti enim argumentum hoc apertiſſime refragatur. Siquidem veriſſimam contrahentium intueri mentem non piget. In gratiam enim filiæ ſecundæ, & deſcendentium ab ea ita pacti ſunt, vt non modo, quæ in nuptiis filiæ primæ, atque earum cauſa, ſed & quæ in morte conferrent, donationem cederent, quæ filiæ ſecundæ collata eſt. Idem in & verba pacti dicunt, & ipſa contrahentium voluntas fert. Cæterum non id actum eſt, vt ſi quid filiæ primæ datum inter viuos eſſet, auferre, & reuocare in morte, aut teſtando liceret.

98 Ad quem modum impoſſibilem † rem admittimus, vt quæ … inter viuos ſint, reuocentur. *l.* 1. *in princip. ff. de dona. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mortis. l. perfecta. C. de don. quæ ſub modo.* Hoc amplius, neſi donatio reuocationis præcederet teſtamento, inſtitutionem ve accelerer, reuocatione in ſpecie nō facta. Aret. *in conſ.* 74 *column.* 3. *in quarto dubio.* Corn. *in conſ.* 165. *num.* 21. *lib.* 21. Et apud nos *ſu.* … 54. *ff. de l. ga.* 1. *in conſ.* 19. *n.* 13. *in conſ.* 15. *num.* 19. *& in conſ.* 144. *nu.* 10.

Apparet ex his, nihil aliud in argumento hoc, niſi quod in gratiam filiæ ſecundæ pactum conceptum eſt, aduerſus eam & deſcendentes eius retorquere aduerſarios voluiſſe, contra quam demonſtratum ante eſt *num.* 86.

Argumentum quo … textum non refragatur, de quo *num.* 26. ex pactis poſterioribus † & donationem eis filiæ primæ fa- 99
cta pacta priora impleri, ineptaque ea intra donationē ex poſterioribus collatam reddi; ob id ſine qualitatibus ſuis pacta poſteriora fruſtra acceptari *l. contra. §. fin. cum l. ſeq. ff. de pactis.* & alia in argumento ipſo ſexto accumulata. Retorſionem enim & argumenti huius aduerſam patiuntur.

Siquidem non ad qualitates non pertinet, quæ in contractu ipſo expreſſæ initio ſunt, cum actus perficitur. Poſt interuallū vero fruſtra qualitates nouæ adiiciuntur *l. perfecta. C. de donat. quæ ſub modo.* Caſtren. & Iaſ. *in d. l. contra. § fin.* Alexand. *in conſ.* 106. *lib.* 7. Boer. *q.* 182. *num.* 35. Cagnol. *in l.* 2. *num* 74 *quaſi.* 0. *& numer.* 123. *q.* 41. *C. de pactis inter emp. & vendit.* Idque & Doct. omnes ſentiunt in argumento ipſo ſexto relati. Quod cum ita ſit, qualitates intueri niſi eas non oportet, quæ in pactis prioribus adiectæ ſunt. Non etiam quæ in pactis poſterioribus ſubiectæ leguntur. Et quas adiungendi poteſtas abſtuit.

Secundo ex Bal. & aliis † argumentum refellitur *in l. ſi quan-* 100
do. § & generaliter. Cod. de in off. teſtament. Acceptationem legati ad onus non trahi, quod ſubiungi legato non potuit. Velut cum ita filio legatur, vt amplius quicquam præterea non petat: præiudiciale enim onus non eſt, quominus legitimæ repletionem filius repetat, in qua onus inſerici vllum non potuit, idem Card. admittit *in conſil.* 22. *poſt med.* Caſtren *in conſ.* 193. *ſuper iſto puncto occurrunt tria column. penult. in tertio dubio. & in conſ.* 305. *notandum eſt. colum.* … *lib.* 2. Io. de Ana. *in conſ.* 99 *ante fin.* Alexand. *in conſ.* 89. *num.* 4. *verſic. nec obſtat. ſi dicatur lib* 1. *in conſ.* 8. *num* 16. *libr.* 3. *& in conſ* 69. *colum. fin lib.* 4. Soci. *in conſ.* 250 *num* 4. *verſ. q arto dico quod nullo modo lib.* 2. Guido Papæ *q.* 73. Deci. *in conſ.* 89. *colum. penult. poſt med. & in conſ.* 218. *column* 1. *in ſecundo dubio in conſil.* 242. *colum. pen. poſt med. & in conſ.* 356 *colum.* 1. Iaſ. *in l.* 2. *in princip. column.* 12. *numer.* 57. *ff. de vulg.*

Tertio prædictis etiam tacentibus, & poteſtate qualitates nouas ſubtexendi admiſſa, quam modis omnibus obiurgamus, voluntatem non filiæ ſecundæ, & deſcendentium ex ea derogandi, ſub pactis poſterioribus non fuiſſe, teſtatum iam ante in argumento quinto confutando eſt. *num* 91. *& pluribus ſeq.* & ante ipſum *num.* 91. *& nu* 94.

Non obſtat, quod ſupra † dictum eſt *num.* 16. in arbitrio pa- 101
rentum fuiſſe, donationem an nō implerent filiæ ſecundæ factam. Longe magis donationem ipſam per conditiones nouas alterandi, & mutandi ius fuiſſe. Confutatum enim argumentum hoc ex ſuperioribus liquet *nu.* 89. Quod cui adimere ex toto non conceditur, nec minuere. Ex text. … etiā argumentum hoc ſubuertitur *in d. l. perfecta. C. de donatio. quæ ſub modo.* & aliis ante relatis *n.* 99. *& ſeq.*

Secundo reſpondetur, non alterationem ſolummodo hic verſari, ſed pactorum omnium priorum abolitionem & euerſionem, ſi poteſtatem hanc diſponendi parentibus agnoſcimus, vbi declaratum ante eſt *num.* 75. *& n.* 87. *verſ.* 11. *abſurdum & aliud. & num. ſeqq.*

Tertio reſpondetur, locum argumento non eſſe, ſi nō licet, quod plus eſt; longe magis, quod minus; vbicunque & inco, quod minus eſt … cautum ſpecialiter inuenitur. *l.* 1. *§. ſi cōuenerit ff. depoſi.* Et alia ſupra aſcripta *nu.* 9.

Sed enim circa modos, & conditiones, quibus filia ſecunda admittenda cum ſobole eius eſſet, expreſſio facta in ſpecie eſt, à qua recedi non licet. *l. per ſeruitutum. ff. de ſerui. ruſti. præd. l. in commodato. §. ſicut. ff commo. l. a l. ſicut C de actio. & obligat. reg. quod ſemel placuit. lib.* 6. *Et alia hinc ſumenda.* Atque vbi derogandi & renouandi facultas conſtiterat, id faciendi animum non fuiſſe, confirmatum ſatis in ſuperioribus habemus. *nu.* 75. vſque ad *num.* 97. incluſiue.

Argumentum ſimiliter non † officit, de quo ſuperius *num.*
97. Conditionem donationi adiectam filiæ ſecundæ factæ 102
defeciſſe, filia prima ante parentes mortua: negamus enim condi-

conditionem incertam, ſi priores vita parentes decederent. Immo enim parentum, & filiæ ſecundæ obitus generaliter, & ſimpliciter nulla temporis determinatione, aut limitatione præſſus, atq; ideo generaliter mors ipſa parentum atque eius circa tempus accipienda, quocunque ea tempore interuenerit, ante vel poſt parentes. *l. qui fundum ff. de contrah. empt. leg. 1. § minime ff. de ventre inſp. leg. Gallus. §. videndum. Ibi; nil enim addit ff. de lib. & poſth. l. 1. & generaliter. ibi; in inſtitutum igitur ex præſta-bitur ff. de legat. præſtand. leg. in venditione. § de tempore ff. de bonis authori. iud. poſſid* Bald. in *conſi.* 256. *Præmittenda ſunt. lib.* 4. Cardin. in *conſil.* 49. *circa princip.* Et in caſu ſcito Coma. in *conſil.* 164. *Prælatus. in ter-tio dubio & in conſil.* 174. *Galuanus columu. final. circa med.* Roman. in *conſil.* 140. *in 1. dubio & in conſil.* 137. *Et in conſi. meo* 84. *num.* 13.

Secundo hoc mirum, ni in partem diuerſam reflexio argumenti fiat. Et reſponſione hac, fundamenti vice minime leuis, teſtrictiſſime ſibi vindicari poteſt.

Secundo ex his confutatum † argumentum liquet, quæ
103 ſcripta ſuperius ſunt *numer.* 33. *& ſeq.* ſubſtitutionem hic compendioſam verſari, quæ ad vulgarem pertinet, atque ideo caſum controuerſum apprehendit, quo parentibus ſuperſtitibus, filia prima moritur.

Tertio hoc amplius dicendum, etiam ſi tēpus mortis adiectum in ſubſtitutione ſit, ſub pactis prioribus facta, id eſt, cum poſt parentes filia viuere prima deſineret, locum ſubſtitutioni
104 nihilo minus eſſe, cum prior filia prima † obiit.

Id; quia demonſtrandi atque ordinis naturæ, non etiam limitandi cauſa expreſſio facta temporis huius creditur, quod libens præmori parentes ſoleant. Quo caſu rationem temporis habere eiuſmodi non conuenit, quo minus & ad tempus aliud extenſio fiat. Rum. in *conſi* 97. *num.* 4. *lib.* 1.

Quarto referre videtur, certum, an incertum tempus exprimatur. Certum; veluti ſi intra menſem, aut annum decimum filia moriatur. Incertum; ſi poſt aut ante parentes deceſſerit. Incertum enim quantum ad numerum menſium aut annorum tempus hoc inuenitur. Priore caſu ad tempus aliud extenſio ſubſtitutionis non fit. Cauſa alia temporis incerti videtur. Imola in *cap. Raynutium. numer.* 73. *verſicul. item etiam aduerte. de teſtam.* Alexand. in *leg.* 1. *num.* 11. *verſic. Secundo modo limita.* Ibique Iaſ. *in num.* 25 *& ſeq. ff. de vulgar.* Corne. in *conſi.* 239. *colum. fin. circa med. lib.* 2. *& in conſi.* 276. *colum. pen. circa med. lib.* 3. Iaſ. in *leg.* 5. *num.* 9. *& ſeq. C. de hæred. inſtit.* Rum. in *conſi.* 97. *colu.* 1. *& ſeq.* Sed nil præſertim 4. in *conſi.* 173, *num.* 12. *lib.* 2. *in conſi.* 128. *num.* 12. *lib.* 3. Significantius Socin. iun. in *conſi.* 206. *nu.* 30. *verſi. nec dicatur. lib.* 1. At enim incertum hic tempus vertitur, menſium, annorumve dinumeratione non facta.

Nihilo magis D. Actrici argumentum obeſt, de quo † ſu-
105 pra *num* 18. Ad donationem cuius effectu relationem habendam. Effectu plane donationem carere, quæ in filiam primam collata legitur, vtpote ante parentes defunctam. In promptu enim reſponſio eſt, ad ſolum conditionis implementum, & declarationis bonorum, rationem habitam, quod in bonis donatis declarandis conſiſtit, quid & quantum filia habitura ſecunda eſſet, id eſt, quantum filia prima acciperet, ipſa ſine liberis mortua. Quocirca ad rem non attinet, exitu donationem caruiſſe. Siquidem ſatis eſt bonorum declarationem & filiæ primæ obitum ſine liberis inſecutam: ex text. reſponſio hæc ratione fortiore cōfirmatur in *l. quid ergo. § cum autē. ibiq; Bartol. ff. de infam.* vbi cum factum lex coercet, iuris ſpectari effectus non ſolet, ſi ad pœnam irrogandam parum iuris effectum perpendimus, cum factum extend. Quanto facilius nihili habendus effectus erit, cum factum ſolum animaduerſum à contrahentibus eſt, nec pœna intercedit? Et tradit Roman. in *conſi.* 199. *nu.* 2. *ver.* 3. *quia.* Iaſ. in *l. vbi pactum. num.* 21. *verſi. ergo repeto. C. de tranſactio.*

Secundo, argumentum reflectitur. Conditionis enim im-
106 pletur ... um hic † vertitur; in qua factum inſpici potius, quam iuris effectus, aut intellectus ſolet. *l. qui heredi. & l. Mæuius ff. de conditio. & demonſtratio.* Barba. in *leg. ſi non ſortem. numer.* 232. *C. de ſi. ... com.* L... quidem non ea contrahentibus mens fuit, vt futuræ donationis effectum obſeruarent, tantum in vicem filiæ primæ ſecun... ſubrogari cogitatum eſt. Immo enim quo minus in effect... n futura donatio haberet, ro ... g... ratio. Etenim ſi vbi filiæ ... acquiſita ſemel ... eſſent, ab ea tamen auellebantur, ... ris nullis relictis; quanto magis acquiſitione nulla facta, ad ea filia admittenda ſecunda erit: *l. patre furioſo ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.*

Tertio in partem argumentum retorquetur, quandoquidem † ſubſtitutione vulgari Actricis ius niti docuimus *num* 32. 107
vſque ad *num.* 42. Vulgaris plane tunc locum habet cum effectus diſpoſitio latet, velut quoties per impotentiam, aut repudiationem gradus prior euaneſcit. *l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthu. l.* 5. *C. de heredi. inſtitu & alia ſupra relata nu.* 20. *verſ. neq; contrarium.* Impletamque volgaris conditionem, filia prima ante parentes decedente, demonſtratum ſupra eſt, *nu.* 34.

Non obſtat; quod ſcriptum ante eſt *n.* 20 *ver. neque contrarium.* Vulgarem in pactis prioribus non verſari, in quibus verbis affirmantibus facta ſubſtitutio eſt, caſu quo parentibus ſuperſtes filia prima foret: atq; ideo effectū donatio haberet. Quoniam generaliter in tempore concepta ſubſtitutio eſt, atque ideo ad tempus omne refertur, vt ſupra *numer.* 102. Et quamuis pactum conuentum fuerit, vt filia prima parentibus mortua, effectum donatio non haberet; vulgarem id non, tantum abeſt, vt eam prohibeat. Si dixeris, diſponendi tunc fa-
cultatem reſeruatam; Reſpondetur, nihili † reſeruationem 108
tam ob impotentiam, quam voluntatis defectum habendam, verbis pluribus reſtatum in ſuperioribus legitur. Et in poren- na *n.* 56. *verſic. non obſtat, pacta* 9. *& num ſequen. & nu* 99. *& ſequen.* Voluntatem item pactis prioribus derogandi non fuiſſe, pluribus ſupra probatum eſt, *num.* 27. *& plurib. ſeq.*

Secundo reſpondetur, & ad tempus aliud ſubſtitutionem trahi, quoties niſi demonſtrandi cauſa expreſſum tempus non eſt, vt ſcriptum ante habemus *nu.* 104

Reſponſio tertia ex ſuperioribus † deſcendit, *num.* 34. *poſt* 109
med. verſic. ſed & idem, cum verbis affirmatiuis. Non ideo minus ſub compendioſa vulgarem intelligi, quod in verba concepta affirmatiua ſit, *ſi heres erit*: quia ad ſubſtantiā compendioſæ verba illa non pertinent: longe magis tantundem hic admittendum, vbi verba expreſſa huiuſmodi non ſunt, verum ſimpliciter filia prima abſque prole deficiente, ſecunda inuita- a
tur.

Argumentum quoque non lædit, de quo *num.* 22. ſubſtitu-
tionem † hic verbis obliquis, aut communibus certe, in bonis 110
ſingularibus adſcriptam, quæ ad volgarem vel directam non trahitur: quoniam ad directum argumentum ſpectat, per quam hæres ſubſtitutus directo ſit, & in vicem hæredis ingreditur, qui gradu priore inuitatur eſt, & à quo vires teſtamentum accipit. At enim ad ſubſtitutionem hanc vulgaris non attinet, de qua controuerſia exercetur: verum in vulgari verſamur, quam fideicommiſſa, & legata etiam ſingularia, atque donationes iuxta cauſa mortis, atque inter viuos recipiunt, & de qua verbis non parcis actum in ſuperioribus eſt, *numer.* 32. fideicommiſſa plane, & legata verbis obliquis fieri, certum eſt. Hoc amplius; apud Doctor. certatur, nonquid ad inſtitutionem, *lego*, verbum porrigatur, quod ad vniuerſitatem bonorum adiectum eſt, cum bona pura ſua omnia teſtator legat. De quo effuſius apud nos in *rubri. ff. de lega.* 1. *num* 42. *& ſequen. agimus.*

Secundo, Regni Aragonum moribus argumentum remouetur, quibus receptum dicimr, & per contractus ſimiliter ve ex voluntare vltima ſubſtitutiones fieri. De qua regni conſuetudine memoria etiam habita ſuperius eſt, *d. num.* 35. *in fin. verſic. at ſi, vbi iure commun, &c.*

Argumentum vero ſuperius † obiectum *num.* 24. verbis li- 111
mitatiuis, & taxatiuis ſubſtitutionem factam, id eſt, eo caſu, nullum eſt: quandoquidem in caſu, qui euenit, filiam ſecundam vocatam, ſuperioribus oſtendimus, *numer.* 26. *verſicul. hæc ſunt, &c. numero tenus* 42. Ad quem modum argumenti ſui reiectionem diuerſa pars ſuſtinet. Sed & numeris omnibus ad locum præſentem, vſque ad caſum controuerſum filiæ ſecundæ, vocationem pertinere hic demonſtratur. Eo quippe ſcriptorum ſumma ſpectat, vt filiæ ſecundæ vocatio luciſſima appareat.

Secundo reſpondetur, ad † caſus ſimiles excludendos, ratio 112
in quibus eadem inuenitur; taxatiuam non valere. *leg.* § 1. *ff. ſi menſ. fal. mod. dixer. leg. ob ea. Cod. de præd. min.* Bartol. in *leg. ſi conſtante. in princip num.* 44. *ff. ſolut. matrimon & in l ſeruus communis. ff. de vſucap.* Rationem plane non modo eandem, ſed & validiorem filiam ſecundam in caſu controuerſo admittendi, declaratam ante eſt *numero* 106. *verſicul. immo enim quo minus in effectum, &c.*

Ex his

Ex his reſponſio hæc adiuuatur, quæ notata ſunt à *numer.* 104. Subſtitutionis in tempus extenſionem non prohiberi, vbicunque demonſtrandi, non limitandi animo inſertum tempus eſt. Enimuero declarandi, non reſtringendi cauſa verba hæc eo caſu adiecta, quis non videt.

113 Tertio reſpondetur, offenſionem † in verbis admitti, improprieque ea accipi, quoties diſponentis menti ſignificatio repugnat. *l. Proculus. de vſufr. l. ſi in venditione. ff. com. præd. l. & puto. §. 1. ibique Iaſ. ff. famil. hercis. l. ſcire oportet. §. aliud. ff. de excuſ. tutor. l. tractabatur. ff. de milit. teſtam.* Et alia de quibus ſupra *numer.* 62. *& in reſpon. pro genero. numer.* 110. voluntas plane ea contrahentium, perſpicua in pactis prioribus fuit, vt filia prima ſine deſcendentibus vita functa, in locum eius filia ſecunda ingrederetur, tempore quocunque filiæ primæ interitus contigeret.

114 Quarto, in ſpecie & nominatim, ex tex. argumentum ſoluitur † *in d. l. Gallus. §. & quid ſi tantum.* Ibique Bart. *in 1. notab.* vbi & Galia. *num.* 14. *in quarto notab.* vbi ad caſus omnes ſimiles ſubſtitutio vulgaris porrigitur, quamuis in caſum vnum concepta per dictionem, *tunc*, reſtrictiuam ſit. Et tradit Barba. *in conſil.* 21. *colum.* 5. *verſi. etſi dicatur. lib.* 1. Deci. ſecum non conſtans *in conſil.* 227. *colum. fin. & in conſil.* 372. *circa fin. verſi. non ob. lat. ille dictio, tunc.* Gozadin. *in conſil.* 64. *in fin.* Paris. *in conſil.* 92. *num.* 60. *in fin. verſic. non obſtat etiam conſideratio. lib.* 2. *in conſil.* 20. *num.* 36. *in conſil.* 5. *num.* 12. *& ſeq. & in conſil.* 66. *num.* 64. *lib.* 3. text. & Bartol. *in d. §. & quid ſi tantum.* Gozadin. & Paris. citant. Galia etiam Paris. meminit. In eadem ſententia Ripa eſt *in l.* 1. *num.* 169. *in fin. ff. de vulga.* Socin. iun. *in conſil.* 106. *num.* 29. *lib.* 1. *& in conſil.* 145. *eodem num.* 29. *lib.* 3. Sed cumulatiſſime & ſotte Caſſiador. ad exequitur *deciſ.* 1. *de teſtament. fol.* 210. qui declaratiua, aut demonſtratiua verba eſſe hæc tenuit, *Tunc*, &, *eo caſu*, atque ideo ſubſtitutionis extenſionem, per ea non impediri, niſi dictio alia adiecta taxatiua ſit, *tunc*, & *eo caſu duntaxat*, aut *tantum*. Ab opinione hac alienus Ruin. non videtur, *in conſil.* 97. *num.* 4. *in fin. lib.* 2. Reſponſioni & opinioni huic & D. Iacob. à Luna in motiuis ſuis adſtipulatur, quæ in lite Illuſtris D. Franciſci Arynio propoſita fuit. De qua reſponſione memoria à nobis habita eſt in reſponſo eidem D. Franciſco reddito, *numer.* 182. Et obſeruandum, ratione fortiore ad ſpeciem controuerſam reſponſionem hanc prodeſſe; ſiquidem in verbis illis geminatis Doctor. memorati loquuntur, *tunc*, & *eo caſu*: quæ hic geminatio ſilet, verbis illis ſolummodo expreſſis, *eo caſu*.

115 Quinto reſpondetur, Cauſam † verborum potius, quam verba ipſa ſpectanda. *l. cum hi. § in cauſa. ff. de tranſact. l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de lega.* 2. *l. nomen. § fin. ff. de leg.* 3. *l. ſi is qui animo. ff. de acquir. poſſ. l. et ratio. verſ. ibique Gloſ. in ver. ex cauſis. de verb. ſignif.* Caſtren. *in conſil.* 302. *viſis. & diligenter conſideratis omnibus, quæ tanguntur in puncto. num.* 3. *verſic. Potius enim attenditur cauſa. lib.* 1. Et alia, de quibus ſupra *num.* 78.

Cauſa plane verba iſta, *eo caſu*, exprimendi, non alia fuit, niſi quo perſpicua contrahentium mens fieret, vt quo caſu in filia prima effectum donatio non haberet, vicem eius ſecunda obtineret. Quocirca mentem obſeruari contrahentium oportet, vt quocunque id tempore fiat, locum filiæ ſecundæ donatio habeat. Quo argumentandi & reſpondendi genere a ſimili vſi & in reſponſo memorato Arynio ſumus *num.* 183.

Non obſtat, quod ſupra eodem *num.* 24. ſcriptum eſt, *verſic. quarto vulgarem eſſe*, & per acceptationem filiæ primæ ſubſtitutionem vulgarem expiraſſe. *d. l. poſt aditam. C. de impub.* Perfacilis enim reſponſio eſt, Conditionalem neceſſario acceptationem fuiſſe, quemadmodum & donatio fuit. Aliter quippe quam facta eſt, cognoſci donatio non potuit. Conditionem plane

116 donatio † habuit *ſi parentibus filia prima ſuperſtes fuerit, & liberos reliquerit*. Quæ ſicut conditio euanuit; ita effectu omni donatio vacua. & ſic acceptatio fuit: facta enim donatio, acceptatio ve non videtur, cuius conditio defecit. *l. pecuniam. ver. perinde eſt enim. ibi per Caſtren. & alios ff. ſi cert. pet. l. neceſſario. §. 1. ff. de peri. & commo. rei vend.* & alia apud nos collecta *in conſil.* 61. *num.* 1. *in conſil.* 93. *num.* 3. *in conſil.* 170. *num.* 8. *& in reſponſo pro genero, num.* 392. *& num.* 395. Secundum hoc, manifeſta argumenti retorſio apparet. Quaenim ratione conditionis defectu, effectu omni deſtituta donatio eſt, filiæ primæ collata, & acceptatio ab ea facta, ita vulgaris impleta conditio apparet, ex qua filiam ſecundam inuitatam diximus.

Secundo ſi ius filiæ primæ quæſitum ex acceptatione admittimus, in promptu nihilominus retorſio argumenti apparet: ſiquidem locus tunc fideicommiſſariæ fuit. Et quamuis ad fideicommiſſum re ipſi peruenire filia prima non potuerit; attamen locum vulgaris habuit; quam & in fideicommiſſum adhiberi ſcriptum ſuperius habemus *num.* 31.

Secundum inſpectionem hanc, vulgaris hic ſubſtitutio obſeruari gemina p[illegible]; vna immediata, quando iuris quicquam hæc quæſitum primæ non eſt: altera mediata, vbi quæſitum quidem ius diximus, at reſolubile.

Quo caſu resolutionis conditione exiſtente, pro non quæſito habetur, atque ideo vulgari id non obſtat; cum nihil intereſt, facta donatio conditionalis, an reſoluta. *l. ſi extraneus. ff. de condi. ob cau. l. voluntatis. ff. qui[illegible] modu pign. vel hypo. ſol.* Dec. *in conſ.* 40. *[illegible] med. verſi. non obſtat, quod tex.* vbi text. tamen non datur *l. [illegible]*. 117
quem præſtantiorem exiſtimo. Atque in ſpecie 110 [illegible] vulgaris, acquiſitionem ei non obſtare, quæ reſoluta ſit. ex te declaratur *in l. ſed & ſi ſine. §. Papinianus. ff. de minor. l. ex contr. actu. ff. de re iudic.* Bartol. & alii *in l.* 1. *num.* 49. *ff. de vulgar.* Magis tamen est iuris † quicquam dum conditio pendet, quæſitum non intelligi, cum in eſſe nihil conditio ponat. *l. ſi quid, ſub conditione mandatum* 10. *ff. ſi quis omiſſa cau. teſta. l. ex conditionali. Inſt. de verb. obli. cap.* 1 *de ſponſal. lib.* 6. Ea ratione hereditatem ex conditione [illegible] adeundi non eſt. *l. in tempus in princip. l. ſi quis inſt. [illegible] ff. de hered. inſtit.* neque cum duobus res eadem [illegible] ſub conditione alteri, quandiu conditio pendet [illegible] apud eum erit, cui data pure ſit. *l. ſi ſeparatim. ff. de condit. & demonſtr. l.* 1. *§. de illo verſic. ſed & quoties. ff. ad Trebellia. l. ſub conditione. §.* 1 *ff. de acq. liber.* tenere dominium, quæ legata ſub conditione eſt, ea pendente, heredis dicitur. *l. ſi fur. ff. de vſufru. l. non ideo minus. ff. de rei vend. l.* 2. *§. ſeruum appellatione. ff. ad Sillania.* & pleno iure heredis rei dicit. text. probat *in l. generaliter. §.* 1 *ff. [illegible]*. Quæ tamen vera plenitudo non videtur, vtpote ad tempus limitata, quo conditio pendet. 118

Argumentum denique non † obſtat, de quo *numer.* 25. abſurdam rem videri, meliorem filiæ ſecundæ minus obiectæ, quam primæ conditionem videri: idque fieri, ſi contra eam diſponendi ius parentibus non fuerat, ex quo primæ præiudicium fiebat. Quoniam hallucinatio in argumento vertitur; ſiquidem conditio melior filiæ ſecundæ non eſt; imo enim deterior, vtpote poſtremo loco inuitata. Neque mutat, filia prima ante parentes defuncta, ius parentibus diſponendi fuiſſe. Tantundem enim & in filia ſecunda contigiſſet, ſi liberis nullis interuenientibus & ipſa ante parentes deceſſerat; ſiquidem deſcendentium qui non eſſent, intereſſe tunc non poterat, de quibus ſolis controuerſia vertitur. 119

Secundo argumentum tegitur. Id enim habet, ne melior filiæ ſecundæ, quam primæ conditio admittatur. Par autem eo caſu non negatur, quo ſubſtitutionis conditio ceſſiſſet. Sed enim parti æqualitas hæc conditionis aduerſatur: ſiquidem non ſimilis, verum diſſimilis omnino filiarum conditio inuenitur, quatenus in præiudicium deſcendentium ex filia ſecunda diſponendi facultas eſſet: quod non æque in odium deſcendentium ex filia prima permiſſum fuerat.

Tertio etiam argumentum refellitur. Melior conditio eſto filiæ ſecundæ ſit: ex voluntate contrahentium expreſſa id euenit, à quibus iure diuerſo res geſta in pactis diuerſis eſſet. Liberum enim parentibus fuit, quo voluerunt modo cum filia prima, & contra eam pacta interponere, dum ad alteri[illegible] inuitatam tamen, hoc eſt, filiæ ſecundæ deſcendentium non recideret. Quod vero dictum, ſolutionem dilectionis conditionem non eſſe, ad caſum dubium ſpectat, cum ambigua voluntas eſt.

In † certis plane, & manifeſtis admitti coniecturæ non ſolent. *l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de legat.* 3. & alii *in d. [illegible] pro genero* collata *numer.* 282. & ſupra *numer.* 85. ex Bald. & aliis reſponſio hæc confirmatur *in l. [illegible] C. de [illegible]*, vbi p[illegible] honoris excluſio ad remotiorem non trahitur, quoties ad remotiorem verba non pertinent. [illegible] ad ſententiam hanc accedit *in §. nos igitur. in Authent. de [illegible]* vbi alienandi prohibitio filiis facta, ad nepotes non porrigitur. De quo apud Bartol. & alios *in l. filiusfamilias. §. Diui. numer.* 20 *ff. de legat.* 1. 120

Quarto, ex diuerſis penitus argumentum deſumitur; eo enim, filia prima ante parentes abſque liberis decedente, viribus donatio deficit, quod ſua non intereſt; quatenus. † & ſi bona aliqua alia aduentitia habuiſſet, venire ad parentes de- 121

FFFf buerant.

buerant, *l. quod ſcrib. C. de bonis quæ lib.* § 1. *in authen. de hered. ab inteſt. ven. glo. in l. Papinianus* § *ff. de inoffi. teſtam.* glo. & Bar *in l. pater qui caſtrenſe in magna poſt med. ff. de caſtren. pecul.* Iaſ *in l. quiſi patria, numer.* 60 *in fin. C. vnd. lib.* Quod contra de filia ſecunda & deſcendentibus eius apparet, qui parentibus ſuperſtites, & auo auiæque fuerant. Eorum enim plurimum intereſt, ratam donationem manere, quamuis mortua filia prima ante parentes fuerit.

122 Quo circa [illegible] argumentum hoc reiici omnino oportet, quod ex [illegible] potetis prorſus ſit. *l. ſi. ff. de calumnia. l. Papinianus exule ff. de minor. l. ſi domum. ff. de ſeruitu. vrban. præd. l. nam & atu* § 1. *ff quem. ſeru. amit. l. de bonis. in prin. ff de Carbo. edict. l. naturaliter.* § *nihil commune. ff. de acqu. poſſ. l. qui fundum* § *ſi fundus ibi, propterea & apara ſua conditionem habent. ff. pro emptore l. inter ſtipulantem.* § *ſacram. ibi; ſed hæc diſſimilia ſunt. ff. de verbor. oblig. l.* 4 § *ſi tutor ff. unde ſolui. l. ſi maritus. C. de dona. inter virum & vxo. c. dilectus. de offi. ordin. c. cum venisset. de teſtib. cap. veniens. & ca. audiui. de præſcrip. cap. ſi eccleſiam. de conſecra. eccleſ. vel altar. lib. 6. Clem. vnic. eſi. de decimis. can. in nullo.* 18 *q.* 2. Non mndu autem ea ſeparatio, ſed nec ab his re[illegible] argumentari licet, quæ ſeparatim [illegible] poſſunt Bal. *in conſ.* 159 *licet eleganter. num.* 5 *lib.* 1. per text. *in l.* 3. § *ſed verum ff. de minor.* & *in l. ſi filius. C. de bonis proſc.*

Diſſoluta ex his argumenta omnis q[illegible]cunque iuri optimo D. Actricis oppoſita ſunt: & cum propoſitum [illegible] monitis fuerit, controuerſiæ totum pondus in tan[illegible] lamento illo ſitbo[illegible] tendo poſitum, quod in verbis illis pactionum priorum diuerſa pars conſtituit (*vt quæquid illa prima [illegible] ſit, aut debitur* Ideo v. [illegible] pluribus de re hac actum fuit, nec prucioribus in negotio adeo g[illegible] agendum fuerat; ne dum in ſcripture breuitati ſtudemus, auxilij defenſioniſque inopem cauſam remitterem.

Summa reſponſi noſtri erit, capite duplici Actricis † ius niti,
123 impotentiæ, & voluntatis contrariæ † hoc eſt, nec poteſtatem, nec voluntatem pactionibus prioribus derogandi Raymundo & Iſabellæ coniugibus fuiſſe, vt ſupra *num* 97. Ad quem voluntatis defectum ab aduocatione ipſius Actricis animaduerſum non eſt: ſed neque nobis ſuccurrit, cum ſcriptis initium duximus: in mentem demum eius venit, cum ad argumenta partis refellenda aggreſſi ſumus: & quamquam non pauca, neque infirma ea videntur, quæ enunciata ſuperius diſſinuſt[illegible] ſunt; vnum tamen nec ipſum vitre ſi oecuri[illegible], caput eor vtriſq. & impotentiæ, & voluntatis defic[illegible] vna ſimul eſt. & quod niſi nunc inter ſcribendum non ſubiit Memin[illegible] debemus, a parente vtroque Raymundo & Iſabella donationem filiæ vtriq; ſub pactis conuentis factã, pactum illud. [illegible] filia prima ante parentes liberis nullis interuenientibus e[illegible], integrum
124 diſponendi ius eſſet, ad parentem † vtrunque numero plurali ſpectare, qui contentus vno nomine *l. vbi numerus ff. de teſtib. l. fin. ff ad Trebel. l. libertus* § *fin ff de manu teſtam. inter illam* § *ff. de verb ſignif. reg. plur. alu locutio lib.* 6 Ex ratione, vbi ſit[illegible] ſtatem & voluntatem derogandi pactum illud haberet, cum filia prima interpoſitum, contra quam demonſtratum in ſuperioribus eſt: liber[illegible] tamen Iſabellæ ſoli non fuit, ad pactorum priorum mutationem per pacta nouiſſima, & Raymundo iam mortuo, accedere, ſed ab coniuge vtroque faciendum id erat.

125 Neque contrarium inſpectioni huic † eſt, in ſingularitates pluralitatem reſolui. *l.* 2. *in fin. ff de condit. inſtitutio l. falſa.* § *ſi ff. de condit. & demonſtrat.* Quoniam ex mente id diſponentis, non ex numeri ſignificatu aut locutione propria cõtingit. Propria quidem numeri pluralis ad vnum non cadit. *l. ſi ſeruus.* § 1. *ff. ſi quis cautio. l. ſi neceſſarias.* § *ſi annua. ff. de pig. actio. d. l. vbi numerus. l. ſi quis ita heredes ff. de hered. inſti. l. qui duos ff. de vulg. d. l. fin ff ad Treb. l. quamuis. & l. pen C. de impuber.* Signorol. *in conſil.* 92. *num* 1. Soc. *in d. l. falſa.* § *ſi.* Idem ea Iaſ. probat *in d. l. Gallus.* § *quid ſi tu. numer.* 13. *verſic. in principali articulo.* vbi in voo, aut in ſingulari pluralitatem vetu regulariter non putat, niſi ratio eadem. & effectus idem id iubeant. Quo Iaſ. dicto Soc. iun vtitur *in conſ.* [illegible]o *colum. pen. in fin. lib.* 2. Idem ex Soc. ſeniore [illegible] robatur *in conſ.* 43. *num.* 1. *lib.* 1 & *in conſil.* 107 *in p. lib.* 4. At enim neque mens contra[illegible]entium, neq; [illegible], quæ idem pollent. D[illegible] *vlt. de reg. iur. lib.* 6. Bar *in l. non dubium. num.* 10 *ibique Bald. in l.* 8. *C de legib* reſolutione ſo hanc [illegible] ſingularitates ferunt, vt tantumodum mul[illegible] ad diſponendum, & pacta vna ſimul cum v[illegible]o interpoſita lædendat [illegible]tur, quantum vtrique commun[illegible] in ſtitutum & marito, & vxoreeſt. Leuius ex parte viri ferenda facultas hæc eſſet, iudicium cuius [illegible] æſtimatur; quod imbecillius in muliere inuen-

 tur. *l.* 1. § *verba ff ad Vellean* [illegible] *l fin. C de pactis conuen. cap fori* [illegible] mulieris con[illegible] *ſil.* 74. *num* 4. *circa hu lib* 1. Ratione [illegible] mulierum circa iudicium di ponendi [illegible] interuenientente. quo pacto reſoluti ha[illegible] ſingulis debeat, aſſequi ſatis nequeo

Reſponſio ſecunda ad argu[illegible] hoc plurali[illegible] ea Socin. colligitur *in d. conſil.* 4[illegible] *numer.* & *in d.* [illegible] Reſolutioni locum eum denique eſſe ſi ea no[illegible] di quicquam conſequitur Aren. in al ſoo [illegible] qu[illegible] currit, ſi ius hoc diſpoſita corrigendi v[illegible] tum in muliere ſola non recipimus. Imo etiam econtra [illegible] dignates contingit, ſi mulieri vni inconſtan[illegible], & [illegible] ne[illegible] fectæ, permiſſam eam dicimus, per ea, quæ in reſponſione ma ſcripta ſunt.

Tertio reſpondetur, ad contractus, reſolutionem hanc pluralitatis in ſingularitatem, non pert[illegible] Alexand. *in l. ſi mihi,* & *Titio. ff. de verb oblig. in conſil.* 17. *lib.* Ruin. *in conſ* [illegible] *conſil.* 154. *num.* 1 [illegible] *lib.* 1. & *in conſil.* 46. *n.* 3. *lib.* 3. ib[illegible] huius rationem ſubiicit. At n. in e[illegible] qu[illegible]

Quarto reſpondetur, in ſingula[illegible] tem [illegible] verti, quoties [illegible] d effectum vnum reſp[illegible] iunt Ba[illegible] Socin. d. [illegible] 107 *in fin. lib* 4 Idem ex Signorolo cont[illegible] *d cenſ.* 92 [illegible] *verſ. nam hic non pot* Ideſtari [illegible] quam eſſe [illegible] tus vnus hic vel. Liur, qui ad di[illegible] onem bonorum donatorum ſpectat.

Quinto, ad ſingula numerus pluralis non trahitur, vbicumque inæqualitas inde oritur. *l. iam hoc iure. ff* [illegible] *vulg. l.* [illegible] C *de impu* vbi cum pluribus ſubſtitutio vulgaris fit, [illegible] quil. diſpar eſt, pro eo res non habetur, atque in ſing[illegible] in ſeparatim [illegible] cta ſubſtitutio ſit, quo catu ſub vulgari pup[illegible] is tacita [illegible] reret, verum pro vnica & coniunctim omn[illegible] bus facta ſubſtitutio æſtimatur, quam pubes non admittit. [illegible] Soc obſeruat *in l.* 1. *colum.* 52. *ante med. ver. vel dicas quod tunc reſoluitur. ff de vulg.* inæqualitas plane hic [illegible] ccurreret, quod factum a duobus [illegible] eſt, ab altero diſſoluatur. Diſparitas item inter deſcendentes filiorum contingeret; ſiquidem in perniciem deſcendentium primæ aliquid mutari non poterat.

Alterum ios porro, & ſecundæ, conditionis longe deterioris deſcendentes erunt, ſi Iſabellæ Fabriæ diſpoſitionem agnoſcimus.

Sexto, ex Oldr. ratione fortiore argumentum diluitur, *in conſ.* 142. *factum tale eſt, teſtator habens vxorem prægnantem.* vbi reſolutioni locum huic non putat, quoties ab luctuoſa fil. hæreditate petitum mater ſubmouetur; veluti cum poſthumus omnibus deſcendentibus, ſubſtitutio ſit, poſthumo vno duntaxat nato, & extincto, contra matrem ſubſtitutum non admittit. Sequitur Dec. *in conſ.* 511 *ratio ſi.* Quid hic dicendum; vbi per reſolutionem hanc ab hæreditate parentum excludi, & filia ſecunda, & deſcendentes eius poterant; ſi diſponendi facultatem ſimpliciter admittimus; cum fortius deſcendentium, quam aſcendentium ius circa ſucceſſionem ſit. *l. cum ratio ff de bonis da. l. nam & ſi parentibus. in prin. ff. de inoffi teſt. l. ſi mater C. de iure, & legi* § 1. *in auth. de her. ab inteſt. venien.* Ba[illegible] *in l.* 1. § *ius naturale. in fi. ff de iuſti.* & *iure & alibi ſæpe.*

Septimo, odioſa his ſpecies † vertitur, per quam poteſtas 127
pactis derogandi & deſcendentium ius minuendi fit, qui ſenus [illegible] el per tranſuerſales maſcul[illegible] fœminæ deſ[illegible]entes ex pactis nouiſſimis hi repellerentur: quam excluſione[illegible] odioſam eſſe non dubitatur. Bald. *in l.* 2. *numer.* [illegible] C *quando p ff ad liber perne.* Alexand. *in conſil.* 16. *numer.* 1. *verſic. & quod tale ſtatutum in conſil.* 128. *numer.* 2. *in fin. lib.* 1. *in conſil.* 144. [illegible] 6. C[illegible] *in conſil.* 97. *colum.* 2. *lib.* 3. Dec *in conſil.* 261 *colum.* 5. *verſ. nec obſtat, quod ſtatutum.* Curt. Sen. *in conſil.* 7[illegible] *ſuper memorata. num* [illegible] *verſic. nec ſtio me moueat.* Curt. iunior *in conſ.* 150. *n.* 6. ſed & [illegible] tem naturalem ſtatutum [illegible] gn[illegible] re, quo a[illegible] tum filiæ remouẽtur, Bal. *in l. aut.* [illegible] C *famil. her.* Ad quam ſententiam Old. etiam [illegible] 94. *n.* 8. & quod ſcriptum ſuperius [illegible] *n.* 31. odioſa [illegible] eſſe, vt pote exhæredationi ſimile. Odiu[illegible] incerti non eſt, in materia odioſa in ſi[illegible] alem non diuidi, vt *in d. l. falſa.* § *ſi* poſt Ray. Soc. ſcribit.

Octauo poteſtatem Iſabellæ vni pactis prioribus detrahendi non fuiſſe, argumento & alio non leui declaratur, quod

ave-

128 à voluntaris contrahentium defectu ita percipitur. Idem † ac iur: eſſe humo creditur, hoc eſt, idem in ſcriptura ſua ſentire vnuſquiſque intelligitur, quod per legem conſtitutum in ea ſpecie eſt. Atque ideo interpretationem à iure hominis diſpoſitio accipit *l. ſi vno in prin. & l. quaro. §. interlocutorem ff. loca. l. ſi ſtipulatus. verſi. verum ff. de vſur. l. ſed niſi. ibi. per Gloſ. ff. de iure dot. l. 2. ff. de pactis dotal. l. diuortio. §. pen. ff. ſolut. matr. l. Gallus. §. 1. ff. de lib. & poſthum. l. ſi duo. ibique Bald. ff. de acquir. her. l. conſiciuntur. in princ. ff. de iure codic. l. 1. ſi legati ſerui. ff. de lega. 1. l. damni infect. vlt. poſt princ. verſ. & quod in ſtipulationem. ff. de damn. infect. l. quidam cum filium. ff. de verb. oblig. l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de reg. iur. l. fin. ibique Caſtren. & alii. C. de verb. ſignif. c. 1. §. filia. de ſucceſ. feude. c. ex literis. de conſtitu. c. ſedes. de reſcrip. c. venientes. de iureiur.* Bart. *in l. vxorem §. teſtamento. ff. de lega. 3. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de oper. lib. & in l. contraxiſſe. ff. de actio. & oblig.* Bald. *in l. precibus. nu. 44. circa fin. C. de impuber.* Calder. *in conſ. 11. in fi. de feudis.* Ancbar. *in conſi. 393. viſa diligenter gratia. col. 1. circa med.* Roman. *in conſi. 510. num. 28.* Alex. *in l. poſt dotem. in fin. ibique Iaſ. num. 21. ff. ſolut. matr. & hoc genus mille.*

129 Iure † plane ſolennitatem eandem actus reuocatio, quam inſtitutio eius poſtulat. *l. ſolent ff. de offic. proconſ. l. ab emptione. ff. de pactis. l. tria prædia. ibique Gloſ. & Caſtrenſ. ff. de ſeruit. ruſtic. prædior. l. cum emptor. de reſcin. venditio. l. ſi puellæ. ff. de ritu nupt. l. heredes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſtam. l. ſi ita ſcriptum. §. regula. ibique Iaſ. in 2. nota. ff. de liber. & poſthum. l. 4. §. quod ſi forte. ff. de damno infect. l. nihil tam naturale. ff. de regul. iur. l. nuptiæ. & l. ſi vt proponis. Cod. de nuptiis. §. ſed interim. in Authent. econtra ſi filii. in fin. Cod. de repud.* Bartolus *in l. actor. num. 8. ff. rem ratam hab. & in conſil. 65. num. 6.* Socinus *in conſil. 120. num. 6. lib. 1.* quod repentum eſt *in conſil. 251. lib. 3.* Iaſ. *in conſil. 20. colum. 2. lib. 3.* Poſteriores *in d. l. nihil tam naturale.* Ripa *in rubr. ff. de acquiren. poſſeſ. num. 8.* Marſilius *in repet. rubr. C. de probat. char. 41. colum. 3. verſic. redeundo modo ad primum propoſitum, ad breuem impreſſionem, & in maiore excuſione, num. 369. & in praxi cauſar. crim. §. reſtat. num. 6. & ſequent.* Itaque ſicut à parente vtroque filiæ ſecundæ, & deſcendentibus eius collata donatio eſt, & ſtudiis tantis pacta illa priora matrimonialia perfecta: ita à parente vtroque facienda reuocatio fuerat, vbi reuocandi ius ex pactis ipſis prioribus competere dicamus. Quod ipſum tamen admittendum prorſus non eſſe, ſatis ſuperque ſuperiora docent.

Summa reſponſi huius erit, pactorum priorum ius à poſterioribus voluntatis atque poteſtatis defectu lædi non potuiſſe: atque ideo ſententia fauorabiliore dignam D. Annam actricem, & appellantem eſſe. Taurini 15. Februarii 1568.

Pro Illuſtri Domina Donna Anna de Spes, contra Illuſtrem Comitem Saſtagi.

Svmmaria.

1 *Heredem quem ante non dici, quam adita hereditas ſit, quomodo intelligatur. Vbi etiam Alexandri & Cornei opinio circa verba ſubſtitutionis refellitur.*

2 *Hæres. Verba ſi hæres erit, aut, ſi hæres deceſſerit, ad ſubſtantiam pupillaris compendioſæve non pertinere, atque ideo vulgari ea non obſtare.*

Temeritati aut religioni attribuendum aliquid non eſt, ſi a mente teſtatoris, & iure alienum ſit. ibid.

3 *Conditionem ad vnguem in ſua forma ſpecifica implendam.*

Conditionem ex partibus ſuis omnibus conſtare oportet. ibid.

4 *Compendioſam ſubſtitutionem dici, quæ in caſum mortis facta eſt. Vbi Alexandri & Cornei ſententia ex Bald. in ſpecie & nominatim proſternitur. Et ſimiliter ex Decio num. 5.*

6 *Diuerſitatem caſuum argumentum cum ratio diuerſitatis vlla non ſubiicitur, non niſi inſirmum præſidium eſſe. Vbi Cornei etiam ſententia limitatur & declaratur.*

Rationem eandem inter caſus omnes communem eſſe. ibid. verſic. caſuum plane diuerſitas. & in verſ. ratio eadem.

Ratio eadem vbi inuenitur fruſtra caſuum diuerſitas obiicitur. ibid. verſ. caſuum plane diuerſitas.

7 *Fideicommiſſariam ſubſtitutionem ad vulgarem non pertinere, quomodo intelligatur.*

8 *Fideicommiſſa & ab inteſtato relinqui poſſunt.*

9 *Diuerſa. Ex diuerſis argumentum non ſequi. & in verſ. ratio diuerſa.*

Ratio diuerſa vbi eſt, locum argumento ex eo, ſuo non eſſe. ibid. & in verſ. diuerſa.

10 *Facilius ex ſubſtitutione vel fideicommiſſaria quam admittitur per vulgarem, quæ cum fideicommiſſi cadit, quoties in perſona primi effectum ea non habuit, quam vbi aduerſus quos ſemel eſt.*

Fideicommiſſi gradu vno deficiente, locum ſequenti ex vulgari eſſe. ibid.

11 *Ius quærendum ſubditus, quam ſua ſiccum ledo vel tollo.*

12 *Copulam inter contraria aut impoſſibilia interpoſitam in diſiunctiuam neceſſario conuerti.*

Addita ea inter vnius ſucceſſio vltima referre nequit, ibid.

13 *Pactionum priorum nuptialium imbellicitatem fruſtra quis obiicit, ſi ius ſtatus bene tenet.*

Argvmentvm.

Agitur hic de ſubſtitutione facta à teſtatore filio, & heredi ſuo ſub verbis, ſi contigerit filium & heredem, teſtatoris legem ſeruantem, ſine liberis maſculis in pupillari ætate, ſeu poſt quandocunque decedere, eo caſu ſubſtituit ſibi, ſeu vltimo filio maſculo deſcendenti ex eo, ſeu ex eis, Titium, &c. An ſit ex his verbis locus ſubſtitutioni vulgari, & concluditur, quod non, & reiiciuntur in hoc ſententiæ Alex. *in conſ. 1. num. 7. & ſeq. lib. 1.* & Corn. *in conſil. 199. colum. 5. libr. 2.*

Consilivm DCCCCLXXXVI.

Divino ſubſidio ex corde poſtulato. Late ſcripſi pro Illuſtri Donna Anna de Spes alias de Alagon ex Cæſarea Auguſta Regni Aragonum, contra Illuſtrem Saſtagi Comitem. Poſtea vero à me petiit, vt corollarii nonnihil ad ſcripta mea, circa verba ſubſtitutionis, adiicerem, aduocationis, † ſeu pa- 1
tronorum partis argumentum refellendo, quod Alexand. reſponſo totum nititur, de quo *in conſi. 1. num. 7. & ſequent. lib. 1.* & Corn. qui in eadem facti ſpecie de iure reſpondit, *in conſil. 199. colum. 5. lib. 2.* Vterque enim ſubſtituti expectationi refragatur, eum heredis commemoratione facta, in verba hæc ſubſtitutio aſcribitur: *& ſi contigerit, Raymundum filium meum, & heredem, & teſtatoris legem ſeruantem ſine liberis maſculis in pupillari ætate, ſeu poſt quandocunque decedere, eo caſu ſubſtituit ſibi & dicto Raymundo, ſeu vltimo filio maſculo deſcendenti ex eo, ſeu ex eis dictum nobilem Amonium Spatiſoram.* Locum enim vulgari idcirco non putant, quod verba repugnant, quæ ad eum caſum ſpectant, quo hæres Raymundus, & legem teſtatoris ſeruans, decederet. Ita in tempus ſubſtitutio confertur, cum per Raymundum agnita hereditas eſſet. Rurſus cum ad verba, *ſi mori contigerit,* illa ſpectent, *Raymundum filium meum, & heredem & ſeruantem legem teſtatoris,* tempore ipſo mortis interuenire qualitatem illam heredis, & ſeruantis legem oportet, vt hæres tunc, & legis ſeruans inueniatur, cum mortem obiit. *l. in delictis. §. 1. ff. de noxal.*

Argumenta hæc Alexand. & Corn. etſi confutata ſatis, re ipſa perſpecta, ſcriptis anterioribus arbitrer; attamen vt flagranti Donnæ Annæ ſtudio obſequar, in ſpecie magis ad ea reſpondendum cenſui: & primum quidem † temeritati, aut re- 2
ligioni tribuendum nó credam, ſi à iure, & mente teſtatoris alienam Alexan. & Cornei opinionem oſtendero. Principio enim Barto. & alii opinioni prædictæ ratione fortiori reſiſtunt, *in l. 2. in princ. num. 17. & ſequen. ibiq. Alex. ipſe num. 25. Iaſ. col. 8. n. 28. Ripa num. 41. ff. de vulgar.* Quibus in locis non ideo minus ſub pupillari contineri vulgarem aiunt, quod expreſſio facta hæredis ſit, *ſi hæres filius erit.* Si vulgari, ne dum quidem verbum, hæres, obſtat, cum in conditione ponitur, *ſi hæres erit:* quanto minus, vbi citra conditionem expreſſio hæredis ſit; quia difficilios non paulo conditio, quam ſcriptura alia extenditur. Siquidem, 3
in † forma ſua ad vnguem impleri conditionem oportet. *l. qui heredi. & l. Mæuius. in prin. ff. de con. & dem.* Bart. & alii *in l. Gallus. §. & quid ſi tamen. num. 3. poſt med. ff. de lib. & poſthu.* Ex partibuſque ſuis omnibus conſtare conditio debet. Bald *in l. 2. nu. 4. C. de heredit. actio.* Iaſ. *in l. ſi quis arbitratu. num. 17. ante med. ver. adde rationem. ff. de ver. obl.* Quod non ſimiliter in diſpoſitione alia receptum eſſe, quæ conditionem non habet, *in d. §. & quid ſi tantum.* Bartol. & cæteri ſcribunt.

Secundo, ex Bald. in ſpecie † & nominatim Alex. & Cornei 4
ſententia proſternitur *in conſil. 170. quidam Nicolaus in fin. lib. 5.* qui in compendioſa verbis affirmatiuis, & hæredis mentione facta, loquitur, *ſi hæres meus deceſſerit.* Quæ ad compendioſam verba pertinent; ſiquidem tractum temporis mortis commemoratio habet. Tempore enim quouis mors imminet. *l. 1. ff. de condi. & dem.* Atque compendioſam homini ſubſtitutionem gl. ait *in l. in teſtamento in glo. magna; ibi; ſi Lucius deceſſerit, Sempronius hæres eſto. ibique Fulgo. Caſtren. Alex. & alii C. de teſtam. milit.* Bart. *in l. centurio. q. 1. & num. 27. ver. tertia fuit opinio ff. de vulg. & in l. precibus. num. 12. & 17. C. eo. tit.* Alex. *in conſil. 22. num. 4. verſ. & ſi diceretur dato, quod ſi l. lib. 3.* Socin. *in conſil. 94. in princ. lib. 4.* Decius *in d. l. precibus num. 16. in conſ. 227. num. 4. verſic. & hoc comprobatur in conſ. 572. in prin. in con-*

Digitized by Google

ſil. 642. in prin. & in conſi. ſeq. in prin. Iaſ. *in l. verbis ciuilibus. in pri.* Cort. iun. *in conſi.* 86. *nu.* 2. & alia deinceps, de quibus in ſcriptis prioribus *nu.* 35. & 35.

At enim vulgarem ſub compendioſa hac hæredi & ſub cõmemoratione hæredis facta, *ſi hæres deceſſerit*, continere Bal. ſcribit. hoc ideo: quia demonſtrandi, non limitandi cauſa expreſſio facta hæredis eſt; ſi is videlicet mortem obierit, qui ſcriptus hæres eſt, non ſi hæres factus, hoc eſt, hæreditate adita è viuis deceſſerit. Cum Bald. Corn. conſentit *in conſ.* 297 *littera. & ſecundum. lib.* 2. Boerius *q.* 38 *nu.* 15. & *nu.* 32. de quo commemoratio facta in con. priore eſt, *nu.* 14. Rationem eandem ſpecies controuerſa habet, in qua filia ſecunda ad bona vocata eſt, in quibus prima ſucceſſiſſet, id eſt, ad quorum vocata ſucceſſionem eſſet, cum vocatio adhuc eius facta vlla non fuiſſet. Mens quippe vocationem filiæ ſecundæ ad eum caſum limitandi parentibus non fuit, quo vocatio primæ effectum habuiſſet, verum ad bona limitatiua ſpectat, vt ea demum filia ſecunda bona haberet, quæ primæ collata filiæ eſſent.

5 Tertio, Alex. & Corn. opinio † ex Dec. confutatur *in l.* 1. *nu.* 11. *Cod. de impub.* vbi quod dicitur, non niſi hæreditate adita, hæredem quempiam intelligi, ad ea ſpectare ait, quæ ab aditione dependent, veluti cum hæredi quid dandum eſt, vel cum hæres executor decernitur. De hærede enim ipſo, à quo adita hæreditas ſit, cogitatum creditur. Non idem, quoties ab aditione actus ſeparatur: de quo genere ſubſtitutionem eſſe, in obſcuro non eſt. His enim fere ſubſtitutiones fiunt, qui hæredes eſſe aut non poſſunt, aut nolunt. Quod & in fideicõmiſſis receptum, vt ad ea etiam vulgaris pertineat, ſcriptis teſtatum ſuperioribus habemus *nu.* 32.

6 Quarto, ex Corneo ipſo opinio hæc confirmatur † *in d. conſi.* 199 *col.* 6 *li.* 2. Ibi enim cum aduerſarios opinioni ſuæ Bar. & alios videret *in d. l.* 2 *in prin. nu.* 27. & *ſeq. ff. de vulga.* ad ſuppetias illas miſerocum adur. vt diceret, in ſubſtitutione eos compendioſa loqui, cauſam aliam fideicommiſſariæ eſſe. Ita caſus demum diuerſos Corn. facit, ratione diuerſitatis vlla non aſcripta; cuius generis recipi argumentum non ſoleta ſiquidem rationem ipſam ſpectari tantummodo conuenit, communis ne & caſibus aliis ſit. Caſuum plane diuerſitas non intelligitur, neque mutat, ſi rationem eandem omnes habent. *l. non poſſunt. ff. de leg. l. illud. ff. ad l. Aquil. l. non ſolum. §. quæ principalem. ibi, recte ad apta omnibus ſimilibus capitulis. ff. de exerc. iato. l.* 3. *§.* 1 *ibi; nec ratio diuerſitatis reddi poteſt ff. de inuſto teſta. l cum pater. § dulciſſimis ff. de leg.* 2. *l. ſi is qui duos. ff. de liber. legat. l. adigere. § quamuis. ff. de iure patr. l. Stichus ſeruum meum. ff. de manumiſ. teſta. l. à Titio. ibique Iaſ. cumulate. ff. de verbo. oblig. l. ſi poſtulauerit. § ſed & ſi ingeſſerit ibi, ratio enim [illegible] ff. de adulter. l. fin. C. de confiss. poen. l.* 1 *in fin. & l. ſi. C. de liber. præter & exempli huius plurima.* Atque in ſpecie, argumentum eiuſmodi, quod à caſuum diuerſitate ducitur, gl. repudiat *in l. ſed & ſi lege. § item ſi rem diſtr. exemit. in ver. habeant ff. de petitio. hered.* Bart. & alii *in l.* 4. *§. Cato. in* 7. *oppoſit. ff. de verb. oblig.* Sed & riſui genus hoc argumenti Bal. habet *in d. l. Centurio in fi.* 1. 4. vbi ſenſu eos carere communi ait, qui differentiam aut diuerſitatem introducunt, vbi ratio aliqua diuerſitatis non eſt. Ad quam ſententiam text. non inſcitus accedit *in l.* 1. *§ quod vulgo ff. de vi & vi armat.* vbi quamuis de ſaltibus hybernis æſtiuiſque dictum exempli loco ſit, prædia tamen excluſa alia non videntur, ratio in quibus eadem inuenitur.

7 Si dixeris, rationem diuerſitatis à Corneo ſubiici *in d. conſ.* 199. *col.* 6. *verſ. non reſpondetur.* Idcirco ad vulgarem compendioſam trahi, quod naturæ eius id non repugnat. Cauſam † aliam fideicommiſſariæ eſſe, quæ ad directam non aſcendit. *l. tractabatur. ff. de milit. teſtam. l. Antonius. ff. de fideicom. liber.* à ſpeciali argumentando, rationem Bald. aliique ſubdunt in *d. l. verbis ciuilibus.* quod difficilior aſcenſus, quam deſcenſus eſt. Reſpondetur, argumentum tunc & præſidium omne in Alexa. & Corneo fixum parti diuerſæ obeſſe: quoniam de vulgari directa Alexan. & Corn. loquuntur, per quam teſtamentum ſuſtinetur, & ab ea vis teſtamenti incipit. *l.* 1. *§ fi. ff. de lib. & poſth. l. non putauit. §. à primo. ff. de bon. poſſ. contra tabul.* De quo genere controuerſa ſubſtitutio non eſt, in donatione facta. In ea enim teſtamenti alicuius ex directa ſuſtentandi cauſa non verſatur. Itaque ratione tacente, qua Alex. & Corn. deciſio nititur, non poteſt & opinio eorum ſeu patronorum partis in cauſa hac non ſubuerti. *l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. l. per retentionem Cod. de vſuris* [illegible] 1 *de tranſact. c. cum ceſſante. de appellat. c. Neophytus.* 61. *diſtinct.* glo. *in §. illa. in glo* 1. *Inſt. de milit. teſtam.*

Secundo reſpondetur, etiam ſi teſtamenti [illegible] & [illegible] ſubſtitutionis vulgaris cõtrouerſia hic contingeret, [illegible] rationis diuerſitatis Cornei nihilo magis partem eripi more R[illegible] Aragonum admiſſo, quo ſubſtitutioni vni compendioſæ [illegible] catio, fideicommiſſaria exploſa, penitus narratur.

Tertio, aliter etiam argumentum hoc diuerſa pars patitur. Teſtamenti & fideicommiſſi, eſto, cauſa hic intercedat. Si a[illegible] vulgarem in compendioſa impediendam verba illa non proſunt, *ſi hæres erit, aut ſi hæres deceſſerit*; quia [illegible] ſubſtantiam compendioſæ non pertinẽt, longe minus ob[illegible] tura [illegible] ſunt, quæ ad fideicommiſſum competit. [illegible] fideicommiſſo poteſt, in quo neceſſaria minus verb[illegible] hæc [illegible]: cum † ab inteſtato relinqui fideicõmiſſa poſſent. *l.* 1. *§* [illegible] *ff. de leg.* 3. *§. præterea. Inſt. de fideic. hered. Inſt. de codicil. in prin. & §. non tantum.* 8

Quinto principaliter Alex. & Corn. teſtimonium profligatur, quod verba & rationes aliæ, in qua ſpecie conſuluerunt, ab eis obſeruantur, quæ in caſu controuerſo abſunt. verba n[illegible] expendunt, *& legem aut voluntatem teſtatoris formant.* Rurſus abſurdo oriuntur, quod melior chari minus conditio, atque charioris inueniretur. Quocirca ex caſu eorum argument. [illegible] † ad [illegible] ſtium non licet, quem diuerſam habere rationem conſtat. *l. fin. ff. de calum. l. Papinianus exuli ff. de minor. l. inter ſtipul. item. §. ſacram ibi; ſed hæc diſſimilia ſunt ff. de verb. obl.* Effectum enim diuerſum rationis diuerſitas edit. *l. Seio. §. vxori ff. de annuis leg.* Bald. *in l. plus legatorum in vltimis verbis. C. de legat.* Alex *in conſi.* 7 *in fi. lib.* 6. Huc & vulgarum illud ſpectat, ratione diuerſa pactum reformari. *l. interpoſitas. C. de tranſact. & nota bonus ſententia.* Atque argu. illud, ne melior chari minus conditio fiat, in ſcriptis confutatum prioribus apparet, *nu.* 119.

Sexto, à iure aliena prorſus interpretatio contraria videtur: faciliusque quippe † ex ſubſtitutione, vel fideicommiſſaria quis admittitur per vulgarem, quæ in fideicommiſſis cadit, quoties in perſona primæ effectum ea non habuit, quam vbi admiſſus quis ſemel eſt; quia apud grauatum cum onere ſuo ſequentibus reſtituendi fideicõmiſſum reſidet. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cadu. tol.* Bart. *in l. quamdiu. vlt. in fi. ff. de acq. her.* Paul. de Caſt. *in conſi.* 132 *præſens dubium col.* 1 *in fi. lib.* 1. *& in conſil.* 422. *videtur, quod filiæ col.* 2. *lib.* 2. Soci. *in conſ.* 52. *num.* 15. *ver. Quartus & vltimus caſus lit.* 2. & idem Socin. inter Corn. reſponſa, *in conſ.* 298. *lib.* 3. cui ſubſcriptum à Caccialupo ibi eſt. Idem Dec. agnoſcit *in conſ.* 238. *in* 1. *dubio. in conſi.* 318. *col.* 2. *poſt med. & in conſi.* 427. Rui. *in conſ.* 94 *circa prin. verſic. ſecundus caſus. lib.* 2. Socin. iun. *in conſ.* 90 *nu.* 21. *& ſeq. in conſi.* 101 *n.* 14. *in conſ.* 114. *n.* 24. *lib.* 1. vbertus *in conſ.* 181. *num.* 46. *& ſequen. lib.* 2. itaque ſi filia prima ſemel admiſſa, locum ſubſtitutioni eſſe parentes voluerunt; quanto facilius hoc idem admittendum, cum effectum in prima ſubſtitutio non habuit. 10

Septimo, promptior eſt in iure † quærendo, quam in quæſito laxio. *l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie iuris. l. Papinianus. § ſi conditionis. verſic. quoniã ante aditam. ibique Gl. in ver querela ff de inoff. teſta. l. ſi ſponſus. § ſi maritus.* 2. *ff. de don. inter virum & vx. l. Sempronius Attalus. ff. de vſufr. lega. l.* 4. *§. confertur ff. de colla. bon. l. qui autem in princ. ff. quæ in fra. credi. l. ſed & ſi vnus. §.* 1. *ibique glo. in ver. ceſſare ff de iniur. l. quoties. C. de rei vend. l.* 1 *ibique Bar. nu.* 12. *verſ oppono factum filii. C. qui admitti. l.* 3 *in fi. C. de her. inſti. l. ſi. C. de acq. poſſ. c. tua de his quæ fiunt à prela* & alia, de quibus in reperti. mea reſponſi pro genero *num.* 99. eam ob rem ſi in iure iam quæſito filia grauata prima eſt, vt ſecundæ id & deinceps deſcendentib. eius reſtitueret: quanto promptius, quod ius filii quæſitum primæ non fuit, ad filiam ſecundam ambulaturum, & deſcendentes eius erit. 11

Octauo, in verba apertiſſima, & mentem perlucidam contrahentium interpretatio diuerſa offendit, qua effectus ſucceſſionis obſeruatur. Namque de titulo omni expreſſio facta in pactis nuptialibus eſt, iuxta inter viuos atque morientes, inter quos titulos differt. Quoniã quæ ex titulo collata, inter viuos eſſent, adimi nõ poterant, neq; ſucceſſio ad ea ex voluntate vltima pertinet. *l.* [illegible] *ff. de pactis l. id quod noſtrum ff. de reg. iur.* ea propter nihil eſt, quod Alex. & Corn. opinione pars nitatur, qui [illegible] in hærede & ſucceſſione non loquuntur, & quorum argumenta, & rationes ad ſpeciem controuerſam in his non pertinent, quæ titulo inter viuos data ſunt. Quo caſu motum donationis factum ſpectandum, vnde [illegible] nis ducitur, quæ filiæ ſecundæ facta, & [illegible] ab [illegible], qui & quantum ad eam pertineat, etiam ſi effe[illegible] ſum do[illegible] non habeat, quæ filiæ facta primæ eſſet, vt prioribus ſcriptis demonſtratum eſt, *n.* 97. *ver. non obſtat* ex pa[illegible] ſignificantius, & expreſſius *n.* 105.

Neque

Neque dixeris, per copulam pacti verba concepta, & in illis
12 vt primogenita ſucce[illegible] quoniam [illegible] ſicut ad donata inter viuos [illegible] reſcatis [illegible], ita propriè accipi copula no[illegible] eſt, verum [illegible] diiunctam ne[illegible] reſoluitur. *l. ſi Titio. ff. de vſuf. leg. l. ſi quis ſeruo ff. de manu. teſt. l. fin. in prin. C. de codicil.* Bart. *in l. 1. in prin. num. 1. in fin. ff. de vſuf. & in d. l. poſt pus. § vtrum. nu. 5. ff. de verbo. ſub.* Signor. *conſ. 107. num. 26.* Bald. *conſ. cum veniſſent in 5. nota. d. eo qui mittitur in poſſ.* Iroci. *in conſ. 61. & conſ. 1[illegible]1. num. 4. circa med.* Roma. *in conſ. 516. nu. 2. & talia ſexcenta.* Sententia igitur contrahentium certiſſima fuit, vt quicquid filiæ primæ datum, vel inter viuos, vel morientes eſſet, ea ſine liberis ſublata, ad filiam ſecundam aut liberos eius perueniret: non etiam id contrahentes cenſerunt, vt quæ bona data ex viuis eſſent, in eis vti hæres [illegible] ipſa primogenita ſuccederet. Quo ſenſu nihil ineptius, & verò [illegible] menoque contrahentium magis contrarium.

Nemo, cum perlucida res cuncta [illegible] Anneæ actrici fulgeat, vbi dubitationis hærere tantulum poſſet, ex obſeruatione ſubſecuta id reſecarum, ſcriptis prioribus late probauimus, *n. 39. &*
13 *du. b. ſeq.* vnde fruſtra † pactionum priorum nuptialium imbecillitatem aduerſarius obiicit, quib. fretus bona tenet. *L. cum in fundo. 9. quod ſi mulier. ff. de iure dot. l. vtrum vbique Ang. ff. de rei vend. l. ſi gerum plurium. § 1. ff. de leg. 1. l. ex qua perſona. ff. de regu. iuris.* Huc & illud ſpectat, *cum culpent alii, te me laudare neceſſe eſt,* Bar. *in conſ. 8. Martinus. in fin.* & alia apud Ancha. adſcripta *in conſ. 330. pro maiori intelligentia. col. 4. ante med.* Soc. *in conſ. 200. num. 2. verſ. quinto conſirmatur. lib. 2.* Feli. *in c. fin. num. 3. de præſcriptio.*

Pro Illuſtri Donno Triſtando ab Vrrea ex Caſares Auguſta Regni Arragonum,

Contra Donnum Franciſcum de Herbas.

SVMMARIA.

1 *Conditio quibus caſibus ad vocationem filiorum trahitur, ad portiones pat ernarum gratiarum id reſtringendum. & in ver. filii in conditione.*

Filii in conditione poſiti, cum vocati dicuntur, non niſi ad parentum gratiarum portiones admittuntur. ibid. & in ver. conditio quibus caſibus.

Filii in conditione poſiti, vbi vocati intelliguntur, quemadmodum procedat. in ver. conditio quibus caſibus. & conditio vbi.

2 *Conditio vbi ad filios vocandos prodeſt, per mutuam inter eos ſubſtitutionem id non intelligi. Limitatur num. ſeq. & in ver. ſubſtitutionem reciprocam.*

Subſtitutionem reciprocam inter filios in conditione poſitos non admitti, quibus caſibus ad eos vocandos conditio valet. ibid. Limitatur nu. ſeq. in ver. conditio vbi.

3 *Extraneorum conditio ne melior, quam deſcendentium ſiat, ad portiones patronorum vocationem filiorum porrigi, qui poſiti in conditione ſunt, ſubſtitutionemque reciprocam inter ipſos induci. & in verſ. deſcendentes.*

Deſcendentes ne extraneis poſtponantur, filios in conditione poſitos ad parentum portiones admitti, reciprocamque inter eos ſubſtitutionem intelligi. ibid. & in verſ. extraneorum.

4 *Tacitum ex[illegible] ſe deceſſerit.*

Tacitam ſubſtitutionem expreſſa infirmiorem ibid.

Accreſcendi ius in ver. ius accreſcendi.

Ius accreſcendi ſubſtitutionem tacitam dici.

5 *Deſcendentium conditionem præcipuam eſſe. Ibique ampliatio, vt verba etiam offendere ob id videat. & in ver. impropriè.*

Impropriè verba accipi, ne melior alicuius conditio, quam deſcendentium fiat. & in ver. deſcendentium.

6 *Copulam in diſiunctiuam deſcendentium cauſa verti.*

Alternatiuam in coniunctiuam deſcendentium gratia accipi.

7 *Abſurdi argumentum vrgere, quoties in abſurdum aliud non cadere.*

Conſequentiam per inſtantem dationem tolli.

8 *Operari. Gratiæ mutus eſt intellectum actum manere, quæ de Iouenis mentem laede. & in verſ. voluntatem hominis.*

Voluntatem hominis lædi grauius, quam inceptum aut conſiſtens actum fieri. & in ver. operari grauius.

Abſurdum fieri hominis, quatis tunc etiam actum fieri verſ. at [illegible].

9 *Certam voluntatem ab incerta tanti abſurdam. & in ver. incertam.*

Incertam voluntatem certa præſtare abſurdum. ibid. & in ver. certam.

Certa pro incertis, incerta non eſſe, ibi. verſ. vnde [illegible].

10 *Ablum enarras, vt aliqui barbet, vocat Hiſpania quid poſſit.*

Interpretationem omnis abſolta, cum ad literam intelligi verba oporteat, quid litera dicat. & in ver. litera.

Litera quid valeat, cum ad literam accipi verba debeat. ibid. & num. ſeq. & in ver. interpretationem omnem.

11 *Mutationem non habendam, quoties ad literam intelligi verba debent.*

12 *Alternatiuam, Si ſine filiis aut ab inteſtato deceſſerit, in coniunctiuam reſolui.*

13 *Alternatiuam in parte vna impleri ſufficit.*

Inteſtatus. De conditione, ſi ſine liberis aut inteſtatus deceſſerit, in ver. alternatiuam, ſi ſine filiis.

14 *Conditione non exiſtente, perinde rem habendam, ac ſi facta omnino diſpoſitio non ſit.*

15 *Prohibitionem alienandi ad inteſtati ſucceſſionem non pertinere. & in ver. inteſtato.*

Inteſtati ſucceſſionem ad prohibitionem alienandi non porrigi. ibid. Limitatur num. ſeq.

Prohibitionem alienandi ad hæredes legitimos ſi[illegible] non ſpectare nu. 15. verſ. eadem ratione. Limitatur num. ſeq.

17 *Prohibitione extra familiam alienandi, in vnum ex familia vel ulteriorem gradum, non inuitis illis alienationem fieri. Ibique limitatio.*

18 *Inteſtatus. Conditionem, ſi inteſtatus aut ſine teſtamento deceſſerit, teſtamento conditionem [illegible].*

Conditionem, ſi ſine filiis [illegible], vocationem eorum reſiſtere. conditione & alia adiecta, ſi inteſtatus aut ſine teſtamento mortem obierit. ibid. & in ver. inteſtatus conditionem, ſi inteſtatus.

19 *Conditionem ad [illegible] prodeſſe, vbicunque neque alias aut otioſa manent. & [illegible] vacua.*

Operari. Ne [illegible] conditio fiat, diſpoſitionem ex ea orni. ibid. & in verſ. Conditio [illegible].

20 *Impoſſibile in ſubiecto eodem actionem & paſſionem concurrere. & in ver. ſubiectum.*

Sui ipſius temporis eodem & creditorem quempiam eſſe & debitorem non poſſe. ibid. & in verſ. impoſſibile eſſe.

21 *Codicillorum [illegible] eandem niſi teſtamento videri.*

Codicillos per teſtamentum, niſi [illegible] contraria declarari. ibid.

22 *Contraria quæ dicantur. & num. ſeq.*

23 *Nullitatem [illegible] appellationem [illegible] cumulari.*

24 *Correctionem voluntatis niſi expreſſam aut ex facto aliquo contrario non induci.*

Renunciationem ex facto contrario ſequi. ibid.

25 *Derogatum per codicillos teſtamento non ex dictione vniuerſali videri. ibid. & in verſ. codicillos [illegible] dictionem.*

Codicillos ad teſtamenti derogationem non trahi, tametſi dictio vniuerſalis aſcripta eis ſit. ib. & in ver. derogatum & ver. vniuerſalem dictionem.

Vniuerſalem dictionem in ſcriptum poſteriore inſertam ad ſcripturæ prioris derogationem non conferre. ibid. & in verſ. codicillos ad teſtamenti derogationem dere[illegible].

Correctionis materiam in ver. derogati [illegible].

Derogationis materia in ver. correctio pertractatur.

26 *Corrigendi animum non intelligi, vbicunque citra correctionem conſiſtere actum poteſt.*

Repetitionem conditionis in legato repetita intelligi, vbicunque citra mutandi animum repetitio facta legati eſt. ibid.

27 *Repetita in ſequentibus præcedentia videri, ne præcedentibus ſequentia derogent.*

28 *Additio. Repetitionem in additione fieri.*

Repetitionem in additione fieri. num. 27. & in ver. additio.

29 *Relatum repetitum in referente videri. & nu. 60. & ſeq. & in verſ. referens.*

Repetita in referente intelligi, quæcunque aſcripta in referente ſunt. ibid. & n. 60. & ſeq. & in verſ. referens relatum.

30 *Reformatio quid, & quid inter eam & additionem interſit. num. 30. & in ver. additionem.*

31 *Reformationem ad caſus reſtringendam, ne quibus facta eſt. & in verſ. reſtrictio.*

Reſtrictio Reformationem ad caſus ſuos reſtringendam. ib. & in ver. reformationem.

32 *Incluſionem conditionis vnius ad excluſionem alterius pertinere. Limitatur n. 36. & ſeq. ad nu. vſq. 44.*

Repetitioni conditionis locum non videri, quoties conditio alia expreſſa in ſpecie inuenitur. ibid. Declaratur nu. ſeq. & num. 34.

Expreſſione [illegible] ſenſu non intelligi, nec expreſſa & ipſa verſ[illegible] [illegible] de in diſpoſitione [illegible]. ibid. verſ. [illegible] qua ratione [illegible] num. 44. [illegible] de quib. num. 32. vſque ad num. ipſum 44.

34 *Codicillorum materiam eſſe, ne præter expreſſa in teſtamento derogent.*

Repetita teſtamenti conditio quando in codicillis dicatur, num. 32. & ſeq. & in ver. codicillis.

Codicillis repetitur quando conditio dicatur, quæ expreſſa in teſtamento eſt. n. 32. & ſeq. & in ver. repetita teſtamenti conditio.

36 *Inducta. Ne fauoris cauſa inducta in odium vertantur, locum regula non habet, de qua in l. nam præter. ff. de indic.*

Conditio, ſi ſine filiis deceſſerit, ad commodum omnino pertinens, granatione, an filios non, qui poſiti in conditione ſunt. ib. verſ. ſed contra.

37 *Repetitione non fieri, quoties eſſ[illegible] cauſa introducta effectum contrarium pareret. & in ver. inducta.*

Inducta. Vtraque ob effectum [illegible] contrarium parerit, locum repetitionem non eſſe. ibid. & in ver. repetitionem [illegible].

Repetitionem admittendam, locum [illegible] non eſſe, [illegible] cauſa conſtituta ad effectum contrarium pertinerent. ibid.

39 *Omnem, dictionem vniuerſalem eſſe.*

Vniuerſalem dictionem generalis [illegible]. ibid. ver. vniuerſalem [illegible].

40 *Vniuerſalia verba expreſſionem [illegible] ſpecialem habent. & in ver. [illegible] ſpecialem expreſſionem.*

Specialem expreſſionem in verbis vniuerſalibus fieri. ib. & in verſ. vniuerſalia verba.

Nominationem, quid verbis vniuerſalibus [illegible]. ib. ver. ad quæ ſententiam.

Regalia iura vniuerſalib. verbis accedere. ib. verſ. ſententia huic. & in verſ. vniuerſalibus verbis.

41 *Vniuerſalibus verbis regalia iura contineri. verſ. ſententia huic. & in verſ. regalia iura.*

Regalium iuriium expreſſionem ſpecialem deſiderari. ibid. ver. ſententia huic. & in verſ. ſpecialem expreſſionem.

Specialem expreſſionem in iurib. regalib. exigi. n. 40. verſ. ſententia huic. & in ver. regalium iurium.

Correctio voluntatis vbi cadere locum regula non eſſe, per incluſionem vniuerſalitatis [illegible] num. 41. & ver. derogatio voluntatis.
Derogatio voluntatis ne ſequatur, nihil regulam fieri, de qua in l. cum prator ff. de iudic. num. 41 & in ver. correctio voluntatis.
Correctionem ex [illegible] ſubauditur non admitti. ibid. verſic. ad quam ſententiam. & in verſ. ſubauditio ſenſibus.
Subauditio ſenſibus correctionem non fieri ibid. verſ. ad quam ſententiam.
44 Voluntatem teſtatoris pro lege haberi & in verſ. teſtatoris voluntatem.
Teſtatoris voluntatem legis vice eſſe. ibid. & in verſ. voluntatem teſtatoris.
45 Mens. Contra mentem diſponentis regulam non procedere. de qua in l. cum prator ff. de iudi.
45 Expreſſum quid generaliter videri. & in ver. generalem ſermonem.
Generalem ſermonem pro expreſſione haberi, in expreſſum quid per ſcripturam geminatam intelligi. ibid. & in ver. expreſſum quid.
Expreſſum quid ex repetitione intelligi. ib. in fi.
46 Obſeruantiae in ſecuta voluntatem dubiam declarare. & nu. 49. & in ver. dubium verum.
Dubium verum ab vſu ſubſecuto declarari. num. 46. & in verſ. obſeruantiā inſecuta.
47 Praxim. A practica veram legum interpretationem deſcendere.
48 Generalia verba reſtringenda oſtendi. & in verſicu. improprie generalia verba.
Improprie generalia verba intelligi, cum reſtringuntur. ibid. & in ver. generalia verba reſtringenda.
Generali ſermone proprie particulares contineri. ibid. & in ver. proprie.
Proprie ſub generali ſcriptura caſus omnes comprehendi, ad quos applicari poteſt. ibid. & in verſ. generali ſermone & nu. ſeq.
50 Productione inſtrumenti confeſſionem & approbationem eorum induci, quaecunque ſcripta in eiſdem. & num 50.
Perſtare contra ſe fruſtra de allu diſſentire num. 50. verſic. verſus.
51 Confeſſionem ſuam fruſtra quem obſtrepere.
52 Confeſſionem, quae ex facto aliquo oritur, et non cedere, quae vere ſit. & in ver. Confeſſionis quid.
Confeſſionem, quae ex facto aliquo percipitur, cum inſtrumentum ea non videri. quae verbis ſit. ibid.
53 Contrarium ipſi ſibi audiendum allegans non eſſe
54 Contrarietate nullam ſententiam fieri. Ibique amplius. & in verſic. nullam.
Nullam ſententiam ob contradictionem fieri. ibid. Ibique amplius. & in ver. contrarietate.
Nullam aut contrariam per legem aut ſtatutum factam ad eam non pertinere, quam contradictio facit. ibid. verſ. eumque vſque adeo.
55 Relatione ſubſtitutionis ad teſtamentum aliud facta, ex referente, an relato ius competat & in verſ. referentes.
Referentes, an relato ius tribuantur, quoties ad teſtamentum aliud ſubſtitutio ſpectat. Verbi gratia, Subſtituo prout in teſtamento talis. ibid. & in ver. Relatam ſubſtitutionem.
Iuxta, dictio quid valeat. ibid. v. berius. num. 65. 67.
Secundum, & iuxta, dictiones vt pro idem eadem eſſe. num. 55. verſ. principio igitur & nu. 64.
56 Relationis eſſe, vt limitet aut reſtringat, cum ad praeteritum & circa idem ſtipendium refertur.
57 Referenti plurium quidquam, quam relato tribui abſurdum. Ibique amplius.
Impropria verba accipienda, ne plus aliquid in referente, quam relato ſit. ibid. verſic. Quin etiam verborum effuſionem.
58 Relatio duplex propria, quae in ſpecie, impropria, quae in genere ſit.
59 Relationem vero & propria, quantum ad omnia, in dubio facienda, ſimilitudo ad ſubiecta [illegible].
60 Relationem ſub qualitatibus ſuis omnibus factam cenſeri & num. ſeq.
62 Forma ad ſubſtantiam rei pertinet, eſſeque ei addit. & num ſeq & in ver. ſubſtantiam.
Subſtantiam rei a forma eſſe. ib. & num ſeq. in verſ forma ſubſtantiam.
63 Secundum formam vim triplicem verborum eſſe. verſ. eodem Bald. attinet.
64 Operari Verbum. ſyllabam vel literam ſuum effectum eſſe leges non permittere.
Subſtituit, verbum ad [illegible] determinatum ſpectare, vbicunque cum verbo id conſtituitur, iuſtitutum eſt. ibid.
65 Referentis ſine relato fidem non ſine & vigorem haberi, quae a referentis ipſius arbitrio pendent. & contra ſecus.
66 Secundum conditionem infra ſcriptam, quod verba polleant. & in ver. intellectum l. pen.
Intellectus [illegible] pen. C. de inſti. & [illegible] ibid. & in ver. referentes ſine relato.
Referentes ſine relato verba extrinſecus, in l. pen. C. de inſti. & ſubſti. ibid. & in [illegible] conditionem.
67 Similitudinem ad naturam reſtituendam.
68 Prohibitionem aliquando extendi, [illegible] [illegible], grata quorum facto prohibitio ipſa eſt
69 Cauſam [illegible] ſpectandam, vnde ſumitur actum tribuendum. & in ver. originem cauſe.
Originem cauſae attendendam, vnde ſumitur actum ferendum. ibid. & in ver. cauſam primam.
Quaeſitum [illegible] adimi. ibi. ver. atque eum lite. & ver. ius quaeſitum & num ſeq amplius.
Ius quae [illegible] & in [illegible] quaeſitum [illegible] num ſeq.
70 Patrem [illegible] [illegible].
[illegible] per alium, niſi ſi pater ſit, [illegible] non fieri. ibid. & in verſ. patrem [illegible].
71 Principium [illegible] [illegible] & in verſ. teſtamentum [illegible].

Teſtamentum a principio non [illegible] ibid. & in [illegible] teſtamenti [illegible]
72 Imperfectam orationem ex verbis ſubauditione perficiendam, ne actus inanis fiat ibique amplius & in ver. ſubauditionem.
Subauditionem verbi principalis in oratione imperfecta admittendam, ne actus pereat. ibid. Ibique amplius. & in ver. imperfectam orationem.
73 Relationem ad ſuperiora omnia faciendam, cum ratio vlla diuerſitatis ſubſit, cur ad proxima magis, quam ad alia non fiat. & num. 5. Amplius num. ſeq. 76.
74 Deſcendentes ab eo, qui charior teſtatori fuit, charioreſ & ipſos alijs fuiſſe credendum. & in ver dilectionem qua.
Dilectionem, quae maior praeſtita ad quempiam eſt, ad deſcendentes ab eo trahendam ibid. & in ver. deſcendentes ab eo
75 Relationem ad omnia habendam quaecunque in eadem oratione poſita ſunt
Relationis tractatus ex verbo etiam repetito percipitur Eadem quippe referendi atque repetendi ratio.
Repetitionis materia in ver. etiam relatio inquirenda. Quibus enim caſibus ad aliqua admitti relatio ſolet, locum eiſdem habere & repetitio videtur.
77 Abſurdi pellendi nomine a ſuperioribus omnia relationem habendam, locus cum alias non eſſet. & in ver Relationem ad ſuperiora
Relationem ad ſuperiora omnia abſurdi vitandi cauſa fieri, quae permiſſa alias non eſt. ibid & in verſ. Abſurdi pellendi.
Relationem ad proxima reſtringendam, ne abſurdi quicquam inueniat. ibid. verſ. per contrarium. & in ver. ab, unde quicquam.
Abſurdi quicquam ne ſequatur, ad proxima relationem reſtringendam. ib. verſ. per contrarium. & in ver. relationem ad proxima.
78 Dilecti minus conditionem meliorem quam charioris eſſe abſurdum & in ver. conditionem dilecti minus.
Conditionem dilecti minus meliorem quam charioris eſſe, rationi non congruere. ibid & in ver. dilecti minus.
79 Dilecti minus cauſa ne potius quam charioris fiat, ad caſum alium ſubſtitutionem porrigi.
80 Dilecti minus conditio vt charioris cauſa ante eſſet, verba vrgeri. & in ver. improprie.
Improprie verba exponenda, ne charus minus dilecto magis auctore Iul. ibid. & in ver. dilecti minus conditio
81 Determinationem imparem non repudiari, quoties dilecti minus conditio charioris [illegible] & in ver. inaequalem.
Inaequalem determinationem non ſperni, quoties dilectus minus charior praeſtaret. ibid & in verſ. determinationem.
82 Dolitis, parte tertia, quamuis ad perſonas certas & natas ſpectet, ad naſcituros tamen pertinere, vbicunque melior eſt conditio, quam charioris expreſſe [illegible]. & in ver. dilecti minus
Dilecti minus conditio melior vbi fieret, ad naſcituros diſpoſitionem trahi, quae ad homines limitata erat. ib. & in ver. [illegible] parte tertia
83 Deſcendentes vnius vocatos hoc ipſo videri, quod parte alia teſtamenti deſcendentes vnius alterius apparent. & in ver partem vnam.
Partem vnam teſtamenti per aliam declarari, verbi gratia, cum loco vno teſtamenti deſcendentes ab vno vocantur, in parte vero alia deſcendentium verbum alterius vocatum ſit, & eos vocatos ibidem tradi. ibid. & in ver. deſcendentes vnius
84 Conditio. Filios in conditione poſitos ſubſtitutos videri ne melior, quam charioris, dilecti minus conditio fiat. & in ver. dilecti minus.
Dilecti minus conditio ne melior ſit, locum glo. non videri in l. Lucius. 2. ff. de haered. inſtit. ibid. & in verſ. conditio filios.

ARGVMENTVM.

Diſcuſſio trium teſtamentorum hic fit, ex quibus vocatio ex conditione ſequitur ad portiones parentū grauatorum reſtricta: vbi, quod qui poſiti in cōditione ſunt, inuicem ſubſtituti inter ſe nō videantur, vt alij alijs ſuccedere debeant. Plura de ſubſtitutionibus ſub conditione, & de teſtamentorum, codicillorumque natura. Aliaq; de voluntate, & mente teſtatoris ſeruanda, & de ſubauditione verbi principalis in oratione imperfecta admittenda, ne actus pereat. & nōnullis de praedilectorū conditione habētur.

CONSILIVM DCCCCLXXXVII.

Divino ſubſidio ex corde poſtulato. Moleſtiam iudicialē in curia iuſtitiae Regni Aragonum a Domino Ibando Coſcone Dominus Triſtandus de Vitca & Donna Franciſca de Herbas de Caſtris Mocotae & Mezalochae patiuntur, quae ex teſtamētis Bertrandi Coſcō ſenioris, & Io. Coſcon ex Bertrando iuniore & filio pronepotis, & ſubſtitutionib. eis [illegible] vēdicantur. Contra rei, iuris quicquā ex teſtamentis memoratis [illegible] nō competere defendunt. Atq; vbi per ea inuitatus dici [illegible] poſſet, [illegible] vocationē eius [illegible] teſtamentū Ioannis primi, & Bertrandi ſenioris nepotis [illegible] teſtamentorum trium diſcuſſio facienda Bertrandi ſenioris, Ioannis pronepotis, & Ioannis nepotis. Qua excuſſione ſedulo peracta, inciſiſſima cōtrouerſia [illegible] In teſtamento, & codicillis Bertrandi Coſconis ſenioris [illegible] verboſiusq; ſcripta vltro citroq; [illegible] nepote quib. [illegible]

cultatis [illegible] igatio poſſit. Cómentatiis igitur eſſuſis omiſſis, argumentis quæ ex teſtamenti codicillorumq; Bertrandi tabulis adeſt prodeſſe non exiſtimo; & primum quidem omnium, opinione iam aduocationis diuerſæ admiſſa, vt ex conteſt. ab ea perpetuis iouitati filii maſculi dicantur, qui poſiti in conditione ſunt; locus tamen vocationi huic in ſpe-
1 cie contrbuerſa eſſe non poteſt: quoniam quibus † caſibus vocatio ex conditione ſequitur, ad portionem parentum grauatorum ea reſtringitur, vt parentibus grauatis, ſeo quique ſubſtitui liberi dicantur, in conditione ſcripti; non etiam ad patruorũ, & tranſuerſalium aliorũ vocatio hæc porrigitur. Alex. *in conſ. 204. col. 1. lib. 1. & in conſ. 167. col. pen. circa med. verſ. quod autem iſta ratio eſſet. ibi, ſed dicere lib. 4.* Soc. *in l. heredes mei, §. cum ita in prin. ff. ad Treb.* Dec. *in conſ. 546. in fi.* Rui. *in conſ. 119. nu. 2. in conſ. 144. nu. 7. in conſ. 179. circa pr. in conſ. 181. nu. 7. ver. ad iſtud reſpondetur. lib. 2. in conſil. 234. nu. 7. poſt prin. lib. 3.* Rimi. *in conſ. 28. nu. 5. lib. 1.* Ripa *in l. Centurio in 166. in fi. ff. de vulga. & in l. 1. nu. 114. circa fi. verſi. vlti. declarandi. C. de pactis.* Alba *in conſ. 87. nu. 12. in fi.* & apud nos *in conſ. 885. nu. 2.* ſed enim ad hereditatem tranſuerſales remotiſſimi actor aſpirat, reſpectu cuius poſitus in conditione non videtur, verum patris ſui cauſa, vbi ad ſucceſſionẽ Bertrandi ſenioris pater eius veniſſet.

Secundo, vbi inuitati filii habentur, qui poſiti in conditio-
2 ne † ſunt, inuicem tamen ſubſtituti inter ſe non videntur, vt alii aliis ſuccedere debeant. Rui. *in d. conſ. 119. nu. 3. lib. 2. & in d. conſ. 234. nu. 7. poſt prin. verſ. præterea vbi filii. lib. 3.*

Secondum hoc, nepotes, pronepotes, & deinceps Bertrandi deſcendentes inuitati viciſſim omnes inter ſe non videntur. Multo minus inter tranſuerſales reciproca hæc ſubſtitutio interpretanda erit, vt inuicem inter ſe aliis alios reſtituere hereditatem teneantur.

Si dixeris, argumentis prædictis locum non videri, vbicun-
3 que res † conſequi abſurda poſſet, vt melior extraneorum, quam deſcendentium teſtatoris, conditio fiat, per ea, quæ ſcripta apud nos ſunt *in conſ. 130. n. 6. & in conſ. 326. nu. 1.* Reſpondetur, impoſſibilem in controuerſia hac vocationem hanc mutuam ad tranſuerſalium ſucceſſionem videri; quandoquidem nó pluſquam vnus vocatus ſemperq; admiſſus ex ſubſtitutionib. inuenitur. Ad vnum quippe reciprocatio non competit; neq; in vno ſubſtitutio conſiderari reciproca poteſt. Pluralitatem enim vocatorum neceſſario reciproca ſubſtitutio exigit. *l. cum hoc iure. ibi, coſ. j. inuicem ſubſtituat. l. Lucius. in prin ff. de vulgari.*

Secundo reſpondetur, reciprocæ etiam ſubſtitutionis neceſſitate & quæſtione omiſſa, ſi actorem vocatum vti agnatum, & ex deſcendentibus Bertrandi ſenioris contendimus, nó niſi ex ea vocatione id intelligi, quæ ex maſculis in conditione poſitis colligitur. Ita ex ea parte ſubſtitutionis inuitatus dici poterit, qua poſitus in conditione eſt. quandoquidem directo vocatus non inuenitur; neque vocatio vlla directa niſi in filiis immediatis teſtatoris legitur: ab eis plane deſcendentes, vt naſcitur inuitari directo, ſeu verbis ad vocationem mox ſpectantib. non ſunt. Vnde niſi ex coniecturis vocatio deſcendentium & in conditione poſitorum non deſumitur. Vocatio plane hæc indirecta, aut ex coniecturis ad eũ caſum neceſſario refertur & reſtringitur, quo ad patrem Ibandi actoris, teſtatoris hereditas perueniret; eo quippe caſu in conditione poſiti à filiis deſcendentes ſunt, quo heredes ſcripti filii apparent. Et quidem ineptum & ridiculum fuerit, deſcendentes eorum in conditione ponere, qui ipſi vocati non ſint: ſiquidem ad grauamen, aut vnius ſubſtitutionis petimendum conditio adducitur, vt ea exiſtente, hoc eſt, ſi ex uxore [illegible] moriente, locũ ſubſtitutio non habeat. Subſtitutio plane, pupillari excepta, quæ exhæredato fit, ad eam non competit, qui ſcriptus hæres non fuerit. Sed n. ad patrem Ibandi actoris Bertrandi hereditas nũquam peruenit; neq; per liberos eius maſculos conditio ſubſtitutionis defecit. Quo nam pacto igitur vocatum actorem dixerimus?

Tertio à fortiori argumentando argu. remouetur. Etenim ſi ad ſubſtitutionẽ extinguendam actoris patris ve eius interuentus non valuit, quominus effectum in deſcendentibus Bertrandi iunioris habuerit, quomodo vocatum ſe affirmauerit? cum ſubſtitutioni ipſi maſculorum ſemper interuentus obſtet, qui poſiti in conditione ſunt, ipſi vero inuitati non perinde di-
4 cantur. Glo. *in l. Lucius. 2. ff. de hered. inſtit.* Quarto, † per abſurdum videtur, plus aliquid ex vocatione coniecturata & tacita, quã ab expreſſa quempiam conſequi. *l. de quib. in fi. ff. de ll. l. quis ad certum ff. locat.* Glo. *in l. item quia. in ver. illata ff. de pactis.* Bal. *in l. tale pactũ. §. qui pro reo cauit nu. 10. in ver.* Imo n. infirmiorem ſubſtitutionem tacitam expreſſa eſſe, ex tex. declaratur *in l. fin. ff. de vulga. l. 2. §. ſi duo ff. de bon. poſſ. ſecun. tab. l. vbi. §. 1. & §. vero ſecundo. C. de cadu. tollen. auth. hoc amplius. C. de fidei.* Quibus in locis patet, per ſubſtitutionem expreſſam ius accreſcendi ſilere, vtpote tacita in quo ſubſtitutio vertitur. *l. ſi Titio & Meuio. §. Iulianus ff. de leg. 2.* Tradũt Bar. & alii *in l. re coniuncti. nu. 33. in tertia q. ff. de leg. 3.* At n. ſi expreſſim per ſubſtitutionem vocatus Ibandus fuerat, non niſi patre eius facta ſubſtitutio moeniretur, cum non pluſquam vni ſemper aſcripta ſubſtitutio ſit. Multo magis ad patrem eius ſubſtitutio reſtringenda tacita erit, ne maius ei robor, quã expreſſæ impartiamur. Apparet ex his, vocatione etiam deſcendentium admiſſa, qui commemorati in conditione ſunt, ad ſpeciem controuerſam vocationem ipſam non pertinere, vtpote ad eum caſum coarctatam, quo in perſona patris actoris effectum ſubſtitutio haberet: enim ineptam alias conditionis adiectionem oſtendimus. Sed obiecturus adhoc quiſpiam erit, abſurdi argumentum ex ſuperioribus non tolli, vt extraneus, qui nouiſſime vocatus per codicillos legitur, deſcendentibus teſta-
toris † præferatur, quorum cauſa conditionem tacitam ad extraneum remouendum ſubaudiendam lex cenſuit, de qua *in l. cum auus. ff. de condit. & demonſt. l. cum acutiſſimi C. de fideic. l. generaliter. § cum autem. C. de inſti. & ſubſtitu.* text. huc ſpectat *in l. ſi vnquam C. de reuoc. do. don. §. fi. ibi, ne hi qui ex tranſuerſa linea veniunt. Inſt. de here. quæ ab inteſt. defer. l. ſcripta ff. vnde vi.* ſed nec Principis voluntas eſt, vt ab hereditate aſcendentis deſcendens repellatur. *l. ex facto. ibiq. Alex. num. 18. ff. de vulgar.* 5

Hoc amplius, verba † offendi tolerabilius legi viſum, quam 6
vt melior extraneorum conditio, quam deſcendentium fiat. Qua ratione in copulam disiunctiua vertitur. *l. Lucius. 2. ibique Glo. 1. ff. de hered. inſti. l. ſi is qui 200. §. item ſi pater. ff. de rebus dub. & l. generaliter. in prin. C. de inſt. & ſubſt.* Idem econtrario, vt in diſiunctiuam deſcẽdentium gratia copula transferatur. Aret. *in l. Gallus. §. 1. col. 2. in fi. verſ. ſecundo videndum ff. de lib. & poſth.* Reſpondetur, ſiquidem abſurdi huius excludendi cauſa vocationem deſcendentium ad ſpeciem controuerſam extendimus, neque ad eum caſum reſtringimus, quo ad parentes eorum bona peruenniſſent, ita vt ad caſum omnem ſubſtitutio, aut vocatio eorũ trahatur, quo ad alienos ambulare bona poſſunt, in abſurdum tum aliud per interpretationem, aut extenſionem hanc rem incidere, vt perſpicua, & manifeſta Bertrandi teſtatoris voluntas lædatur, vt melior deſcẽdentium remotiorum, quam filiorum primi gradus conditio fiat: filios enim primi gradus collectiue omnes Bertrandus non vocauit, at vnum ex eis, qui natu maior eſſet, ita ordine ſucceſſiuo qui natu minores eſſent, inuitari legitur. Enimuero interpretationem hanc admittendo, abſurdum non remouetur: quoniam ſexus virilis deſcendentibus pluribus interuenientibus, vna pariter omnes admitterentur, quatenus numero plurali poſiti in conditione ſunt. Eapropter
premere † arg. non videtur, quo ad abſurdum res ducitur; quandoquidem interpretatione diuerſa agnita, & deſcendentium numero extante, non poſſit res in abſurdum non cadere. *l. ſi a voluntario. verſ. quod ſi abſurde. ff. ad leg. Aquil.* Rurſus ad abſurdi conſequẽtiam euitandam illud ſufficit abſurdi alterius inſtantiam allegare. *§. p. cum eum ibi, nam & ipſi idem faciunt. Inſtit. de rerum diuiſ.* Gl. pen. *in l. creditore. ibique Iaſ. nume. 7. eiuſdem generis tex. reſertur. ff. de oper. nou. nunciat.* 7

Secundo, abſurdi argu. à fortiori colligendo, ita refellitur.
Minus † abſurdũ lex exiſtimat, vt momenti nullius actus fiat, 8
quam contra voluntatem teſtatoris quid ſequatur. *l. verbis ciuil. ibique Iaſ. in ſexto not. poſt Alex. & Aret. ff. de vulga.* Dec. *in l. 1. a contrahẽtibus in fi. ff. de reg. iur.* Curt. iun. *in conſ. 70. nu. 9.* Gozadi. *in conſ. 78. nu. 14.* Atqui abſurdum lex ſuſtinet potius, quam caducus actus aut irritus fiat. Feli. *in c. poſtulaſti. col. 10. in pr. ſub nu. 7. ante med. verſ. certe tex. hic. de reſc. & in c. ſignificaſti num. 13. verſ. ab hac fallentia excep. de foro comp.* cum quo Mar. conſentit *in rub. C. de proba. nu. 25. verſ. quin imo ducit multũ notabiliter.* Voluntatem plane teſtatoris hic offendi, vocatione poſitorum in conditione ad interpretationẽ diuerſam recepta, non obſcure liquet, ſiquidem maſculi oẽs in conditione poſiti vna ſimul admitterentur, cũ non plus q̃ apud vnũ bona eſſe, teſtator ſenſerit. Magis igitur erit abſurdũ hoc cõtra deſcendentes pferri, q̃ vt voluntas ipſa apertiſſima Bertrandi teſtatoris lędatur. Tertio reſpondetur, certã, claramq; teſtatoris voluntatẽ conſtare, ne oẽs pariter admittãtur, q relati in cõ-

Digitized by Google

ditione ſunt, cum non plus, q̃ ad vnum bona peruenire filio-
rum voluerit, gradatim eos pro ætate mutando. Cæterum q̃
ad diſpoſitionem, & vocationem conditio valeat ſubſtitutio-
nibúſ ſcripta, hoc vero niſi ex coniecturis nõ colligitur. Certa
porro, & perſpicua voluntas ipſa ad vocationem eorum non
apparet, qui per conditionem nominati ſolummodo legun-
9 tur. Quod cum ita ſit; An non abſurda magis † res fuerit, po-
tiorem certa, incertam voluntatem habere? *l. non quemadmodũ. ff de iudic. l. cum Titio. ff. ad l. Falcid. l. cogi. §. idem quæri. ff. ad Trebell.* & a-
lia exempli huius apud nos collecta *in reſpon. pro Genero, nu.* 349.
Quo loci & vulgatiſſimum id ſpectat, coniecturis locum in
re manifeſta non eſſe. *l. quoties. §. ſi duo. ff. de hered. inſtit. l. quod conſtitutum. ibi que Bar. ff. de milit. teſta. l. in his. ibique Caſtr. & Soc. ff. de condi. & demon.* & alia eodem ſpectantia, de quibus in reſpon. prædicto
nu. 282. Inde vulgo dictant, non eſſe certa pro incertis mutan-
da. In q̃ ſententiam non inſcite Plaut. ait, *certa amittimus, dũ incerta petimus.* Et obſeruandũ, rationes memoratas, q̃ ad abſurdi ar-
gumentum reſoluendum allegantur, non tam ad vocationem
poſitorum in conditione ad caſum ſuum coanguſtandam, vt
ſupra, quam ad eam omnino excludendã, pertinere. Quæ ſen-
tentia argumento & alio haud molli confirmatur, quod ea le-
10 ge Regni ipſius † Aragonum ducitur: *Ablen abanto & caglem barbes.* Quæ Hiſpanica verba idem ac Latina valent, locum inter-
pretationi non eſſe, verum ad literam, vt poſita ſunt, verba ac-
cipienda: quo caſu litera exponitur, quæ oculorum ſenſu, non
mentis iudicio cernitur. *l.* 1. *§.* 1. *ff. de his quæ in teſta. delen.* Neq; ex-
tenſio tunc de ſimilibus permitti ad ſimilia ſolet. Bal. *in l.* 2. *n.* 8.
C. de patrib. qui fil. diſtra. Alex. *in l.* 1. *num.* 47. *verſ. ſecundo fallit ff. de offic.*
nu. Corn. *in conſ.* 224 *col.* 5. *lib* 2. *in conſ.* 276. *col.* 5. *poſt med. verſ. & tale*
ſtatutum lib. 4. Iaſ. *in conſ.* 205. *nu.* 3. *lib.* 2. Dec. *in l. quamuis nu.* 3. *circa fi.*
C. de impub. vbi interpretationem abiiciendam omnem ait, quæ
ex litera non percipitur. Litera plane accipitur, prout intelligi
à vulgo ſolet. Bal. *in l. omnes populi n.* 25. *ff. de iuſti. & iur.* Iaſ. *in d. conſil.*
205. *nu.* 3. Cur. iun. *in conſ.* 6. *nu.* 7 *circa pri. in conſ.* 47 *nu.* 3 *in fi.* Natta
in conſ. 52. *num.* 9. Sed enim vocationem hanc in ſpecie contro-
uerſa certe litera non oſtendat, neque eam vulgus agnoſceret.
11 Sed † nec mentis rationem in ſtatuto huiuſmodi habendam,
quo ad literam accipi verba debent, verum proprie & citra in-
tellectum omnem ſubauditum in ea exponenda, neq; ex priori-
bus poſteriora, viceq; contraria, ex ſequentibus præcedentia
declarari. Signo. viſum *in conſ.* 10. *n.* 5. Bruno *in tract. de mulieribus,*
art. 5. *q.* 29. *in fi.* quamuis ad mentem, quæ certa videatur, id non
pertinere Bar. ſcribat *in l. non dubium. nu.* 5. *in fi. C. de ll.* Alex. *in conſil.*
89. *nu.* 18. *li.* 6. Corn. *in conſ.* 324. *col. pen. lib.* 3. Cur. ſen. *in conſ.* 9. *nu.* 25.
poſt med. Certam hic ad vocationem mentem non eſſe, non ob-
ſcure ſuperiora teſtantur; quibus econtrario à vocatione alie-
nam mentem oſtendimus, quod vna omnes pariter deſcen-
dentes admitterentur, ſicut vna omnes ſimul poſiti in con-
ditione ſunt. Sed & planius & expreſſim magis vocationi ipſi
Bertrandi ſenioris mentem refragari, mox declarabitur.

Secundo, principaliter eam Bertrando ſeniori volũtatem nõ
fuiſſe, vt deſcendentes maſculos inuitaret, quos in conditione
nominauit, ea conditione illa demonſtratur, *ſi ab inteſtato deceſ-*
12 *ſerit.* Conditio † enim gemina eſt, diſiunctimq; inſerta, *ſi ſine filiis maſculis, aut inteſtatus mortuus filius heres erit*: quæ alternatiua iu-
re quidem communi in coniunctam ea mente teſtatoris ver-
titur, ne ſi proprie intelligatur, deſcendentibus ſubſtitutus ex-
traneus præferatur. *d. l. Lucius.* 1. *ibique Gl. ff. de hered. inſtit. d. l. ſi is qui*
200. *§. item ſi pater. ff. de rebus dub. d. l. generaliter. in pri. C. de inſtit. & ſubſt.*
Per legem plane Aragonum propterea tunc alternatiuam intel-
ligendam, cum teſtamentum editum à Bertrando eſt, in facto
proponitur: atque ideo inteſtato herede vita cedente, locus
13 ſubſtitutioni erat, cum ſatis eſſet, † in parte altera diſiunctam
impleri. *l. ſi hered. plures. ff. de condi. inſtit. l. ſi is qui* 200. *§ verum. ff. de rebus dub. l. ſi quis ita ſtipulatus fuerit in ſin. ff. de verb. oblig. l. ille aut ille. ff. de verb ſign. §. pen. inſtit. de hered. inſtit. reg. in alternatiuis. lib.* 6. *de reg. iur.* Ita
abſurda res & iniqua conſequebatur, vt ſatis eſſet ad deſcen-
dentes ſubmouendos, & ſubſtitutum vel extraneum præferen-
dum, inteſtatum heredem grauatum vita decedere, vt ſuper-
ſtites ei liberi eſſent. Quam abſurditatem Alex. etiam attendit
in conſ. 102. *num.* 5. *li.* 7. Idcirco emendata poſtea abſurditas hæc
per legem aliam Regni ipſius Aragonum dicitur, vt in copu-
lam diſiuncta, ita vt iure conſtitutum communi eſt, tranſeat.
Neceſſariam ipſe tamen emendationem huiuſmodi non pu-
tarem, niſi de facto vim ſuam in ſpecie propoſita retineret. Ita-
que cum in copulam alternatiua exponatur, teſtamenta quæ
condita ab heredibus grauatis inueniuntur: conditionem e-
uanuiſſe † ſubſtitutionum apparet. Quo caſu perinde res eſt, 14
ac ſi ſubſtitutio vlla facta prorſus non ſit. *l. nemo quo. §. ſ. tibi; & nuptiis non ſecutis ipſo iure euane, cit ſtipulatio. ff. de pactis. l. potentem ibi; perinde eſt enim. & ibi Caſtr. & alii ff. ſi cer. pet.* & alia apud nos colle-
cta *in conſ.* 62. *nu.* 3. *in conſ.* 170 *nu.* 8. *& in reſponſo pro genero, nu.* 391. *&*
nu. 395. Hoc amplius, etiam ſi diſiunctiua legis regni emollita non
eſſet, atque interioique & de facto vigorem ſuum alternati-
ua obtineret, locus nihilomagis ſubſtitutionibus eſſet, quate-
nus neutra pars impleta alternatiuæ eſt, ex teſtamento & li-
beris virilis ſexus ſuperſtitibus Bertrando iuniore teſtatoris fi-
lio, & Ioanne vtroque vita functis.

Hoc ita præſuppoſito, vt teſtamento facto, conditio defi-
ciat, ſi inteſtatus deceſſerit, manifeſto apparet, teſtandi facul-
tatem heredibus ipſis neceſſario permitti, quibus per condi-
tionem eiuſmodi fideicommiſſum iniungitur. Teſtandi plane
permiſſio vocationi ſimplici & abſolutæ eorum obſtat, qui po-
ſiti in conditione ſunt. Idq; ratione contradictionis aut repu-
gnantiæ. Quo pacto enim vocatos eos dicemus, ſi per teſtamen-
tum repelli grauari poſſunt? cui teſtandi ius eſſe, expreſſim te-
ſtator cauit. Idq; ex com ſpecie oſtenditur, quod in prohibi-
15 tione † alienandi dici extra familiam ſolet, ad heredis legiti-
mi ſucceſſionem impediendam non valere. *l. cum pater. § alimenta. ff. de leg.* 2. *l. pater. §. Iulius Agrippa. ff. de leg.* 3. Bar. & alii *in l. ſi ita quis. §. ea leg. ibique Iaſ. nu.* 46. *ver. tertio concludit Bart. ff. de verb. oblig.* Rom. *in*
conſ. 457 *nu.* 2. *& alia quam plurima.* Eadem ratione ad heredis le-
gitimi inſtitutionem alienandi prohibitio non trahitur. Bar. &
alii *in l. peto. §. fratre. ff. de leg.* 2. Gl. & Doct. *in d. §. Iulius Agrippa.* Paul.
de Caſtr. *in conſ.* 60. *viſis ſtatutis col.* 1. *lib.* 2. Alex. *in conſ.* 56 *nu.* 4. *in fin.*
lib. 1. Quod repetitum eſt *in conſ.* 23. *lib.* 2. *& alia huiuſmodi.* At n. &
16 heredis † legitimi ſucceſſio prohibita, inſtitutioq; creditur, v-
bicunq; fideicommiſſum ex prohibitione alienandi inductũ
dicitur, inuicem quippe pugnant, vt facultatem de bonis te-
ſtandi quis habeat, vel ad heredes eius legitimos ea ambulent,
& alii eadem reſtituere debeat. Ita Soc. obſeruat *in conſ.* 227. *nu.*
3. *verſ. ſexto iſta concluſio in conſ.* 251. *col.* 5. *in princ. verſ. aliquando & tertio. & col.* 7. *in fi. ver. aliquando & ſecundo. lib.* 2. *in l. qui Romæ. §. coheredes. nu.* 13. *in fi. ff. de verb oblig.* Dec. *in conſ.* 422. *nu.* 9. C. ot. *in l. filiumfamilias. §. diui. num.* 111. *ff. de leg.* 1. Curt. iun. *in conſ.* 22. *nu.* 22. *in conſ.* 14. *nu.* 8. *in fi.*
17 *in conſ. ſeq. nu.* 18. *verſ. non obſtat etiam præmiſſis.* Eadem ratione † cum
extra familiam alienatio interdicitur, quamuis in vnum ex fa-
milia gradus etiam vlterioris, alienatio fiat. *l. filiumfamilias. §. cum pater. ff. de leg.* 1. *l. peto. §. fratre. & l. vnum ex familia. in prin. iuncto §. ſed & ſi fundum. verſ. quod ſi talis vera. ff. de leg.* 2. *l. pater. §. quindecim. ff. de leg.* 3. *l. voluntas. C. de fideicom.* Recipi id tamen non ſolet, quoties fidei-
commiſſum abſolutum, ſimplexve cõtingit: quo caſu ad eum,
qui proximior in familia eſt, bona pertinent. *l. cum ita. §. ſi. ff. de leg.* 2. *l. fi. C. de verb. ſignifi.* Soc. *in d. conſ.* 227. *col.* 7. *poſt princ. verſ. hoc etiam ex alio concludentiſſime demonſtratur. in d. §. coheredes. n.* 14. Dec. *in conſ.* 218.
num. 14. *verſ. vlterius tamen.* Ruin. *in conſ.* 101. *nu.* 14. *lib.* 2. Cur. iun. *in conſ.* 161. *n.* 13. *verſ. confirmantur præmiſſa.* Natta *in conſ.* 110. *nu.* 11. *verſic. ſecundo reſpondeo. in conſ. ſeq. n.* 2. *in fi. verſ. ſecundo reſpondeo.*

Perſpicuum ex his fit, vocationem poſitorum in conditione
18 impoſſibilem, † vbicunq; ex conditione memorata ſubſtitutio
adſcribitur. *ſi ſine teſtamento, aut inteſtatus heres deceſſerit*: per quam
conditionem teſtandi facultate heres grauatus non caret. Im-
mo enim teſtando conditionem ipſam perimit, ſub qua facta
ſubſtitutio eſt, vt Alex. obſeruat *in conſ.* 59. *col.* 3. *verſ. tertio probatur. lib.* 3. *& in conſ.* 202. *num* 4. *& ſeq. lib.* 7. De quo Zanchus meminit
in rep. §. cum ita. l. heredes mei num. 803. *ff. ad Treb.* Atque præter Alex.
& Zanchum, ea conditione illa. *ſi inteſtatus deceſſerit*, teſtandi fa-
cultatem fieri, atque ideo teſtamento edito ſubſtitutiones ex-
pirare, ex Caſtrenſi declaratur *in conſ.* 340. *quia ſupra in narratione facti col.* 1. *lib.* 2. Dec. *in conſ.* 465. *nu.* 10. *verſ. vnde videndum eſt.* Ruin. *in*
19 *conſ.* 111. *nu.* 10. *lib.* 2. His accedit doctrina † Bart. *in l. ex hac ſcriptura. num.* 3. *in fi. verſ. ſed contra prædicta. ff. de dona.* ex verbis conditionali-
bus diſpoſitionem induci, vbicunque alias impleri conditio
non poteſt, & à voluntate diſponentis res pendet, per text. *in l. Proculus ff. de vſufruct. in l. denique. § interdum. ff. de pecul. lega. in l. penult. ff. de colla. dot.* Idem vltra Bart. ex text. confirmatur *in l. auia. §. fin. ff. de condi. & dem. in l. licet. ff. vt lega. nomi. caueat.* vbi cum ex conditio-
ne legatum datur, ſi petitia cautio nõ erit, neceſſitas remiſſa ca-
uendi dicitur, ne ridicula alias conditio fiat. text. his accedit *in l. inden. Cod. de ſerv. & incolo. om. iud.* cum à iudice quis condemna-
tur,

tur, cuiuſmodi eum datum ab actore erit, delatum actionem intamentum videri, quia frigida alias & ſterilis conditio illa fieret. Ratio eadem in conditione inuenitur; *ſi inteſtatus heres deceſſerit*; quæ prodeſſe cuiquam non poteſt, fideicommiſſo ſimpliciter & omnino admiſſo, etiam ſi teſtamentum factum ab herede grauato ſit.

Poteſtate hac teſtandi admiſſa, ſponte ſua vocationis impoſſibilitas in filiis ſub conditione poſitis manifeſtiſſima apparet, ſiquidem teſtamento facto, niſi ad heredes legitimos ſibi heredis, ſpectare grauamen non poſſet. Heredes plane legitimi filii ipſi maſculi heredes inueniuntur, qui ipſis ſibi ſubſti-
20 tuti neceſſario dicerentur: quod naturæ † repugnat, vt in ſubiecto eodem & actio & paſſio tempore eodem interueniat, vt debitor & creditor ipſi ſibi quiſpiam fiat. *l. 1. §. ſi debitor ff. ad l. Falcid. l. Titianus. ff. de fideicom.* Atq; in ſpecie ea eo id probatur, quod hæres idem eſſe & legatarius non poteſt *l. ſed & ſi in conditione. ff. de hered. inſtit. l. plane. 1. §. ſi duob. l. legatum eſt. §. 1. l. & quidem. l. cum filio. verſ. denique. ff. de lega. 1. l. miles. § fi. ff. de leg. 1. l. cum qui. §. fi. ff. de his quibus vt indig. l. 1. §. ſi quis ex mortis cauſa verſ. qui vero ff. quorum legat.* Ratio eadem prohibet, ne ipſi ſibi ſubſtituant ipſi ſibi hereditatem reſtituere quiſpiam poſſit.

Sed obiecturus quiſpiam erit, conditionem memoratam, *ſi inteſtatus heres vna deceſſerit*; inſertam niſi in teſtamento non eſſe; ſub codicillis plane verbum factum de ea non legi; non niſi filios maſculos in conditione relatos. *ſi ſine filiis maſculis heres mo-
21 riatur.* Reſpondetur, vnam eandemque teſtamenti † ſcripturam atque codicillorum intelligi: quam ob cauſam quæ ſcripta in codicillis ſunt, perinde eſſe, vt ſi notata in teſtamento ipſo ſint *l. 1. §. 1. ff. de iure codicil.* Inde etiã fit, vt ſcriptura codicillorum per teſtamentum, viceque contraria teſtamenti ſcriptura per codicillos declaretur. *l. cum ſeruus ff. de condit. inſtit. l. Caio. ff. de alim. leg.* Tempore enim eodem vtraque facta ſcriptura intelligitur, cum in mortis tempus effectus vtriuſq; conferatur. *Cyno l. 2. C. de teſta. tut.* Natta *in conſ. 476. nu. 10.* Pro eo igitur res habenda, ac ſi conditio vtraque expreſſa ſub codicillis ſit.

Secundo reſpondetur, relationem in codicillis ad teſtamẽtum in omnibus factam, quę contraria teſtamento ipſi non eſſent. At enim contrarietas vlla inter teſtamentum & codicillos non contingit, ſi & in codicillis repetitam conditionem dicimus, *ſi inteſtatus heres deceſſerit*; cum nihil prohibeat, condi-
22 tionem vtranq; in codicillis verſari. Contraria † enim dicuntur, quæ inuicem non cohærent, neque mutuo ſe patiuntur; verum vno poſito, alterum tollitur *l. fin. &c. Glo. in ver. diruptum ff. de diuer. l. ſuis quæſtionis. ff. de acq. hered. l. ſi inter me. vbi per Caſtr. in ſummario ff. de excep. rei iud. l. hæc verba. l. ille aut ille in prin. ff. de verb. ſign. c. cum ſimilitatis. vbique gl. 2. 22. q. 2. gl. in l. ſed & ipſi. ff. vt leg. no. cauea.* viceq; mutata, ea contraria habentur, ex quibus vno remoto, alterũ ponitur *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. ſed & ſi pupillus §. penul. ff. de inſtitor. & l. hæc verba in prin.* Caſtr. *in conſ. 91. ante fi. lib. 2.* Atqui conditione; *ſi deceſſerit ſine filiis maſculis*; poſita, neceſſario altera non perimitur; *ſi inteſtatus viuere deſierit*; viceque contraria hac poſita,
23 illa non ceſſat. Rurſus † contraria dicuntur, vnde effectus diuerſi exiſtunt *l. ſi ſeruus. ff. commoda. l. 1. C. de furtis.* Quos tex. in ſententiam hanc Signor. vocat *in conſ. 95. nu. 14.* Idem ex Bart. probatur *in l. ſi expreſſim nu. 4. & 8. ff. de appel. & in l. 1. C. quan. prouo. non eſt neceſſ.* ſuper nullitate & appellatione coniunctim ob effectus diuerſos non pronunciari. De quo Alex. meminit *in conſ. 49. nu. 3. lib. 7.* At enim effectus diuerſos conditiones iſtæ non pariunt; *ſi ſine filiis & inteſtatus heres ſi uero vincendi fuerit*; verum ad effectum vtraque eundem pertinet, vt ſubſtitutioni obſtent. Imo enim quo plures conditiones interueniunt, eo facilius ſubſtitutionis effectus prohibetur.

Secundo cum, niſi contradictione, aut repugnantia interueniente, à teſtamento diſcedendi propoſitum teſtatori non
24 fuerit, expreſſionem † conditionis illius; *ſi inteſtato deceſſerit*, abolitio poſtulabat. Id enim in correctione voluntatis inſitum, vt expreſſim fiat, vel contradictio ineuitabilis intercedat, quo correctionem ipſam neceſſario inducat. Gl. *in c. ſi quis tranſlatus. in glo. magna circa med. 11. q. 2. per text. in l. quoties ff. de actio. & oblig. & in l. præcipimus in fi. C. de appel.* Idem Bald. ſcribit *in conſ. 495. quandam Domina Helena colum. 1. in fi. verſ. nec legum correctio lib. 5.*

Tertio, in ſpecie magis & ratione efficaciore ex tex. ſenten-
25 tia hæc confirmatur † *in l. ſi tibi homo § ſi teſtamento. ibique Iaſ. nu. 13. in quarto not. ff. de leg. 1. in l. legatorum. §. 1. & l. Meuius. § cum quis ff. de lega. 2.* vbi cum heredibus quibuſdam nominatim onus legata præſtandi iniungitur, quamuis ab heredib. omnibus legata præſtari in codicillis teſtator iuſſerit, à teſtamento receſſum non creditur; quominus ab his legata præſtentur, qui nominatim grauati à teſtatore ſunt. Rẽs memoratas ad quæſtionem controuerſam dirimendam, ratione duplici magis premunt. Prior, quod proteſtatio vlla aſcripta in codicillis nõ eſt, ne à teſtamẽto diſceſſum præterquam in repugnantib. crederetur, quæ hic in codicillis expreſſa, & quidem per dictionem, *omnibus*, vniuerſalẽ eſt relatione in omnibus ad teſtamentum facta, quæ codicillis non cõtradicerent. Altera ratio, quod maior in dictis ll. à teſtamento diſcedendi ratio, & minor reſtringendi, quam in ſpecie controuerſa apparet. An non vim pati dictio illa vniuerſalis, *ab omnibus*, videtur, cum heredes omnes legata præſtare in codicillis iubentur, ſi reſtrictio ad eos fit, à quibus legata ipſa præſtari nominatim cautum teſtamento erat?

Quarto, ad ſententiam † hanc Bart. confert *in l. in repetendis col. 26
2. verſ. mihi autem videtur ff. de leg. 3.* vbi cum ſi extra corrigendi propoſitum, legatum idem repetitur, quæ conditio adiecta priori eſt, repetitam in ſecũdo art. in dubio plane corrigendi mentem non præſumendam, quoties effectum parere ſine correctione poteſt, ſequitur Corn. *in conſ. 103. col. 4. lib. 1* Dictum hoc Bar. ratione fortiore hic premit, vbi proteſtatio aſcripta expreſſim eſt, ne præterea, in quib. repugnantia inuenitur, de teſtamento quicquam mutatum cenſeatur.

Quinto, ex Bal. etiam ius hoc † plurimum adiuuatur *in conſ. 27
339 pater & filius in 2. dubio lib. 2. & in conſ. 284. in primo lib. 4.* repetita in ſequentibus præcedentia æſtimari, ne derogatum præcedentibus appareat. Si repetitioni locus eſt, vbi alius non eſſet, potiuſquam derogatio admittatur; quid hic probandum, vbi derogandi animum præterquam in repugnantibus abeſſe, expreſſim teſtator indicat?

Sexto obſeruandum, ſubſtitutiones in teſtamento inſertas per codicillos ad perſonas alias ſolummodo ampliatas, vbi deſcendentium vocatorum linea deficeret. Ita additionis, non correctionis cauſa, ſubſtitutiones in codicillis adoptat. Ea
propter † quæ in teſtamento dicta circa ſubſtitutiones ſunt, in 28
additionibus repetita earum cenſentur. Rom. *in conſ. 345. nu. 18.* Caſtr. *in conſ. 418. dubitatio conſiſtit col. 1. circa med. lib. 2.* per text. *in l. ſi conuenerit § ſi unda. ff. de pig. act. in l. inter ſocerum. §. cum inter ff. de pacti dot. & in l. etiam. Cod. de iure dot.* Atque in ſpecie codicillorum, ex Bart. id declaratur *in conſ. 147. factum tale eſt. prædictus Marin. nu. 3. in 1. dubio.* cum executori primo in teſtamento, & cum poteſtate alienandi conſtituto per codicillos alter adiungitur, poteſtatem alienandi repetitam in codicillis intelligi.

Septimo, ex relatione ipſa ad teſtamentum facta repetendi
ius promptius: ſiquidem † repetita omnia in referente cenſen- 29
tur, quæcunque ſcripta in relato ſunt. Bald. *in conſ. 131 quidam fuit profeſſus li. 5.* Alex. *in conſ. 70. col. 4. in prin. verſ. non obſt. quod dicitur Bar. lib. 2.* Rui. *in conſ. 95. n. 13. lib. 2.* Ad quam ſententiam vulgatam & illud accedit, ex qualitatibus ſuis omnibus factam relationem videri. *l. ſi prior. ibique Bart. & Bald. ff. ſolut. mat. l. aſſe toto. ff. de hered. inſt. l. a filio. §. teſtator ff. de alim. lega. l. in teſtamento. 1. ff. de condit. & demonſt. l. in ſumma in prin. ff. de re iudic. l. Iuſta. §. fi. & l. pluribus. in prin. ibiq; Areti. ff. de ver. oblig. l. 2. & 3. C. de ſent. quæ ſine cer. quantit.* Bar. *in l. ſi quis ſeruum. §. fi. ff. de leg. 1.* & alia, de quibus infra *nu. 60. & ſeq.*

Octauo, monendi ſumus, inter reformationem differre † & 30
additionem. Per reformationem enim actui quid reformato detrahitur, licet ex toto non deleatur. *l. veriſgentium. §. ades ff. de pactis. l. vectigalia ff. de publica. l. vnica § hoc etiam. C. de veteri iure enuc. l. l. vnica. §. & cum triplici. ibi; vel tollitur vel reformatur. C. de caduc. tollen. c. irrefragabili. ibique Anto. in 3 not. de offic. ordi.* tex. his accedit *in c. ſicut olim. & in c. alim. de accuſ. in clem. ne Romani in princ. de electio.* notat Gl. *in c. ſtatutum in prima in ver. reformandum de reſcript. lib. 6.* Bald. *in l. pacta nouiſſima. nu. 9 circa prin. & num. ſeq. verſ. ſi ipſi aliter concludo C. de pactis & alia in huiuſmodi.* Per additionẽ plane res accedit, nõ decedit. Hoc ita declaratum quæſtioni cõtrouerſæ ratione validiore ad modum hunc qui ſequitur, argumentãdo, ſuffragatur: ius † actus 31
reformati pluſquam reformatio ipſa loquitur, lædi non ſolet, cum ad caſus ſuos, in quibus facta eſt, reſtringatur. *l. Tribunus §. cum aliquis. ff. de milit. teſtam. l. alumna § quæ filiæ ff. de alim. leg. a.* Iaſ. *in l. Lucius. n. 19. ver. decimo pro iſta parte facit ff. de vulga. l. in teſtamento in fi. verſ. ſexto principaliter pro iſta parte facit. C. de teſta. milit. & in conſ 18. col. a circa med. verſ. verum quia. li. 3.* Si, tuſi his, quæ reformata conſtant, reformatio non derogat, quamuis ad derogandũ, minuendũve ſpectet: quanto minus teſtamento in aliquo, derogatum per

codicil-

codicillos dicendum, quos ad teſtamentum ipſum in ſubſtitutionibus augendum, non diminuendum factos oſtendimus? Conſequenter his dicendum, abolitam per codicillos conditionem non intelligi, (*ſi inteſtatus deceſſerit*) teſtamento adſcriptam.

Si dixeris, locum prædictis non videri, conditione ſpeciali
32 in ſubſtitutionibus † codicillorum adiecta, *ſi ſine filiis maſculis hæredes obierit*, quo caſu ius ſilere repetendi videtur, coniecturis in re clara tacentibus. *d. l. continuus. §. cum ita ff. de verb. obl.* & quia conditionis vnius incluſio aliarum excluſionem indicat, *l. cum lex. ff. de ll. l. cum prætor ff. de iudi.* & alia de quibus *in reſponſo pro genero, nu. 65.* Rurſus qua ratione conditio vtraque expreſſa in teſtamento eſt; *ſi ſine liberis vel inteſtatus moriatur*; ita vtranque ſub codicillis adiecerat, ſi de vtraque ſenſerat, *l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolut. matr. l. ſi ſeruum. §. non dixit prætor ff. de acquir. hæredit. l. ſtichum quis in cui erit. ff. de leg. 1. l. vnica. § ſin autem ad deficientis. C. de cad. tollen.* & loci huius alia apud nos *in d. reſpon. pro genero, num. 339.* Quo argumentandi genere in ſpecie repetitionis impediendæ Cuma. vtitur *in conſil. 112. col. 2. poſt med. verſ. ſed & tertio.* Rom. in conſ. 503. *num. 4.* Ioan. de Ana. *in conſil. 8. nu. 5.* & alia *in Corollario d. reſpon. pro genero* collecta *num. 52.* Atqui in ſpecie conditionis in teſtamento adſcriptæ, ad codicillos eam non trahi, conditio quibus ſubiecta ſpecialis eſt, Ang. tradit *in conſ. 294. quoniam num. 6.* Quem Deci. ſequitur *conſil. 190. numer. 6. verſic. 3. hoc tradit Ang.* ſed pluribus ad Ang. iſtud reſpondetur. Principio, Caſtr. opinione admiſſa *in conſil. 88. viſo legato. col. 2. in prin. verſic. reſtat nunc aliqua tollere. li. 1.* qui ab argumenti ſententia diſcedit, eaque confutat, quę obiici ex diuerſo ſolent. Idem Caſtrenſi tacito, Ruin. opinatur *in conſil. 53. num. 7. & in conſil. 64. in fi. lib. 2.* Caſtren. tamen & Ruini opinionem temere agnoſcendam non arbitror.

33 Secundo igitur reſpondeo, ad eum † caſum argum. pertinere, quo conditio noua & diuerſa poſita in codicillis ſit. Animus enim conſtare teſtatoris videtur, vt à conditione teſtamenti diſcedatur, cum diuerſam & nouam interponit. Et hoc caſu Bald. loquitur *in conſil. 448. puncto ſuper quo. in fi. lib. 4.* Ang. *in d. conſil. 294. numer. 6.* Cuma. *in conſil. 22. colum. 1. in fi.* Alex. *in conſil. 66. lib. 3.* Cauſa alia videtur, cum teſtamento etiam inſerta conditio legitur, quæ propoſita in codicillis eſt. Recedere enim à teſtamento non creditur, qui eandem in codicillis conditionem addit, quæ commemorata in teſtamento ſit. Et quamquam arg. tunc obſtare videtur, de quo in regula *d. l. cum. prætor. ff. de iudic. & d. l. vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de cad. toll.* inferius id diluemus.

Tertio reſpondetur, argumentum ipſum in partem reiiciendo; id in codicillis † initum, ne præter expreſſa in eis teſta-
34 mento derogent. Abb. *in conſil. 4. nu. 7. ver. nec obſt. ſi dicatur. lib. 2.* De quo ſubſcribendo, Dec. meminit *in d. conſil. 190. numer. 7. & ſeq.* Sed enim conditio illa correcta in codicillis non legitur: *ſi inteſtatus deceſſerit.* Atque vbi controuerſiam pati reſponſio hæc poſſit, controuerſia ſupereſſe vlla non videtur, relatione illa ad teſtamentum in omnibus interpoſita, quæ aduerſaria teſtamento non ſunt. Sed enim contradictionem hic vllam non contingere, conditione illa; *ſi inteſtatus deceſſerit*; ad codicillos repetita, dilucida ſatisque demonſtratum ſuperius habemus.

35 Quarto reſpondetur, quod † dicitur, ad codicillos conditionem non repeti, conditio quibus ſpecialis adiecta, ad caſum non ſpectare, quo minus aut leuius repetendo onus ſit, vt ex Soc. percipitur ab oppoſitis argumentando, *in conſil. 91. colum. 10. ver. quarto probatur. lib. 1.* vbi repetitionem hanc ad caſum non admittit, qui conditionem ſuam in ſpecie habet, cum maius ſeu duplex onus repetendo creſcat. Aliud igitur non obſcure ſentit, cum leuius onus repetendo fit. At enim onerari hic decedere, repetitione hac facta, clarum eſt.

36 Non obſtat, per incluſionem † conditionis in codicillis adſcriptæ; *ſi ſine filiis maſculis deceſſerit*; remotam alteram videri in teſtamento adiectam; *vel inteſtatus mortem obierit*; quoniam locum regula non habet, vbicunq. fauoris cauſa inducta in odiū verterentur. Iaſon *in conſil. 202. in fi. lib. 2.* Ruin. *in conſil. 8. in vltimo dubio. in conſil. 96. numer. circa med. & in conſil. 225. num. 4. circa med. ver. præterea ſtatuunt. lib. 1.* Sed enim illi grauati commodum conditio illa ſpectat; *ſi ſine filiis. &c.* per quam leuius grauamen ſubſtitutionis fit. Aret. *in conſil. 1. num. 5.* Barba. *in ſubſcriptione conſil. vltim.* Socin. *colum. 1. in fi. lib. 1.* Virgil. Silueſtri, inter conſ. Riminaldi *in conſil. 224. num. 30. lib. 2.* Baſt. teſtimonio Barba. & Silueſtri vtuntur *in l. liberorum. nu. 5. in fi. ver. quarto. ff. de ver. ſig.* Quocirca ad incommodum grauati vertit incluſionem conditionis huius nō conuenit, vt alteram tollat, *ſi inteſtatus deceſſerit.* quam vtilem grauato eſſe non dubitatur, & magis in † ſpecie ex Are- 37
tin. reſponſio hæc iuuatur *in conſil. 121. in fra ſcripti. num. 1.* à contrariis argumentandū, vbi repetitionem nō admittit, vbicunque effectus vnius cauſa introducta effectum contrarium afferrent. Ius idem ſeruandum per contrarium, vt locum repetitio habeat, quæ alias non fieret, quoticſcunque ob effectum vnum conſtituta ad effectum diuerſum pertinerent: idem Alex. probat *in conſil. 48. num. 6. & ſeq. lib. 1.* qui locum repetitioni negat, per quam ſpeciei reſtrictio fauorabilis ſequitur. Eadem ratio facit, vt repetitioni locus ex diuerſo fiat vnde fauor conſeruatur, atque odiū ſeu grauaminis diminutio exiſtit.

Secundo reſpondetur, ad eum caſum regulam *d. l. cum prætor.* ſpectare, quo † reſtringendi animo quid includitur, Cuma. 38
auctore *in conſil. 161. A. miles. colum. 4. circa med. verſic. nec quemquam moueat.* Sed enim ſubſtitutionis ipſius coarctandæ, non fauoris filiis inſerendi cauſa, conditionem hanc adiectam, nō dubitatur. Eam ob rem ad excluſionem trahi conditionis alterius non debebit, quæ grauato & ipſa amica eſt.

Tertio reſpondetur, per incluſionem vnius alterum non repelli, vbicunque ex abundanti quid exprimitur. Cuma. *in d. conſil. 161. colum. 4. poſt med.* Abundantem plane & ſuperuacuam conditionis illius inſertionem fuiſſe; *ſi ſine filiis maſculis obierit*; text. docet *in l. cum aui. ff. de condi. & demon. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtit. & ſubſtit. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom.*

Quarto reſpondetur, per incluſionem vnius alterum non reiici, quotiens verba generalia ſubiiciuntur, quæ ad omnia comprehendenda valent. Cuma. *in d. conſil. 162. colum. 4. poſt med.* per *l. ſi ſeruum ſeruum. §. inquit lex. ff. ad l. Aquil.* quanto magis ius idem probandum hic erit, vbi non generalia, verum vniuerſalia interpoſita verba apparent, relatione ad teſtamentum in omnibus facta, quæ contraria codicillis non eſſent; *Omnium e-*
nim † dictionem vniuerſalem eſſe incertum non eſt. *l. omnes populi. ff. de iuſt. & iure. l. omnia ff. ſi cert. pet.* & illud Prophetæ: *omnia ſubiecisti ſub pedibus eius.* Quem locum per vniuerſalem Apoſtol. enarrat *ad Hebræ. c. 2.* in eo enim, quod omnia ei ſubiecit, nihil dimiſit non ſubiectum ei. vniuerſalem potro dictionem potiorem generali eſſe, non obſcure ex ſcriptis noſtris liquet in l. 1. *numer. 44. ff. de lega. 1. in conſil. 290. numer. 4. in conſil. 298. num. 1. & 7.* locupletius *in conſil. 294.* Hoc amplius, expreſſionis † ſpecialis 40
vice verba vniuerſalia fungi, teſtatum nec quidem parce habemus in *d. conſil. 294. colum. 4. verſic. ſed magis in terminis. in conſil. 297. colum. 2. poſt med. verſ. ſecundo reſpondeo. & in conſil. 308. num. 6. ver. quarto conſidero.* Ad quam ſententiam ratione validiore text. accedit in *§. poſthumos. verſ. maſculos. Inſtit. de exhæreda. lib.* vbi nominatim verbo vniuerſali exhæredatio fit: *Quicunque mihi natus filius erit, hæres eſto.* Sententiæ huic Roma. etiam ſeruit in *conſil. 271. in tota.* Vniuerſali ſermoni & iura regalia accedere, in quibus expreſſionem ſpecialem requiri, nemo ambigit *l. 1. in prin. ff. de offi. eius. l. 1. §. de qua re. ff. de poſtu. l. vectigalia.* Ibique Sal. *C. de vectiga. §. fi. in auth. quibus modis natu. effi. ſui. c. quod ad tranſlationem. de offi. lega. c. 2. de preb. & fin. de offic. vicar. lib. 6. & alibi ſæpe.* De quo Roma. dicto vberius apud nos *in conſ. 209. n. 7. & ſeq.* Relatione igitur in omnib. ad teſtamentū facta, quæ codicillis non contradicerent, perinde eſt ac ſi expreſſa conditio ſub codicillis ſit; *ſi inteſtatus deceſſerit*; quandoquidem contrarium quicquam codicillis per conditionem hanc non induci, confirmatum ſatis eſt, prohibitione de bonis diſponendi nulla in codicillis facta, vti mihi narratum in ſpecie facti fuit.

Quinto reſpondetur, per incluſionem † vnius alterū non 41
ſubmoueri, quotieſcunque voluntatis correctio, aut derogatio inde procedit. Sal. *in l. de crimine. in ſecunda oppoſ. per Glo. ibi. C. de accuſat.* Idem Decio placet *in conſ. 53. in fi. & in conſ. 99. col. 2.* Eo inuento correctio voluntatis circa conditionem; *ſi inteſtatus deceſſerit*; & ademptio facultatis teſtandi non obſcure inducitur, ſtat ab incluſione vnius ad excluſionem alterius argumentamur. in qua correctione, derogatione ve expreſſionem deſiderari, demonſtratum in ſuperioribus habemus. Ad quam ſententiam & illud accedit, labandi eos intellectus l. & correctionem non admitti. Gloſſ. & Doct. *in c. cupientes § quod ſi per viginti. in verſ. petitio. & in ver. priuatus. de elect. lib. 6.* cum aliis apud nos congeſtis *in reſpon. pro genere, num. 357.*

Quod

42 Quod in lege corrigẽda [illegible] dicitur, ad voluntatem etiam teſtatoris pertinet, quæ & ipſa pro lege eſt *§ diſponat in Auth. de nuptiis*. Ea ratione contra legem committere dicitur, qui in teſtatoris voluntatem offendit. Gl. & Bal. *in l. 2. C. pro emptore*. Inde & ſtitutum non minus æſtimatur, quod contra voluntatem teſtatoris, atq; legem fit. Calca *in conſ. 8. n. 13*. Eodem & illud ſpectat, quod ſcriptum ante eſt, *nu. 34*. teſtamento derogatum per codicillos non videri, niſi quatenus expreſſum inuenitur. Quiſ[illegible] ſani capitis erit adeo grauiter lapſus erit, vt teſtandi facultas expreſſim teſtamento per conditionem illam permiſſa, *ſi inteſtatus obierit*, per ſenſum ſubauditum & tacitum videatur, qui ab argumento illo brocardico flexiliue dicitur? de quo *in d. l. cum prætor*. Ita Brocardicum arg. illud Fulg. aſſerit *in conſ. 195. col. 3. circa med.*

43 Sexto reſpondetur, locum regulæ † non eſſe *d. l. cum prætor*. vbi excluſioni alterius veriſimilis diſponẽtis mens reſ. agatur. Bal. *in l. 1. §. 1. nu. 4. verſ. & ſic in iſto tex. ff. de acq. poſſ*. Soc. iun. *in conſ. 122. nu. 22. lib. 1. in conſ. 1. nu. 27. verſ. non obſtat regula l. l. cum prætor. & n. 47. lib. 3.* At enim veriſimile non eſt, vt teſtandi facultatem expreſſim teſtamento datam codicillis auferre teſtator cogitauerit, quatenus verbum de reuocatione facultatis huius factum in codicillis non eſſe, in facto aſſeritur. Nun obſtat, cõditionem

44 alteram † *ſi inteſtatus deceſſerit*, æque expreſſurum teſtatorem fuiſſe, ſi de ea ſenſerat, ſicut illam cõmemorauit, ſi [illegible] filius maſculis mortuus erit. Eiſdem n. reſponſionib. ac argumẽtum proximum remouetur. Namq; etſi verbis diuerſis argumenta hæc efferantur, de quib. *in d. l. cum prætor & in d. § ſin autem ad deficientes*. Idem tamen vtriuſq; effectus. Quod n. dicitur, qui vnum exprimit, expreſſurũ & aliud fuiſſe, ſi de eo ſenſiſſet; nihil aliud, niſi illud pollet, qui vnum exprimit, aliud negare aut excludere intelligitur. Old. *in conſ. 266. quod autem. num. 10*. In primis vero reſponſione quarta atq; hoc prætereitur, regulæ locũ *d. l. cum prætor*, non eſſe, verbis aliis generalib. ſubiectis, quib. includi alium dici & id poſſit, quod excluſum cõtenditur. Quam reſponſionem efficacius vrgere hic demonſtrauimus, verbis non generalibus, & vniuerſalib. ſubiectis, in quibus expreſſionis ſpecialis poteſtatẽ

45 ineſſe declaratum eſt. Atq; in ſpecie argumenti † huius, quod ab expreſſione vnius ducitur, ita ex Glo. probatur *in c. ſi forte. in ver. dignitatem. de electio. lib. 6*. quod locutionem generalem parem expreſſioni facit: de quo apud Bar. & alios, *in l. 1. ff. de vulg.* vbi effectum eundem pupillari tribuit, verbis generalib. expreſſæ, vt matrem repellat, quem expreſſa in ſpecie habet. Dici q; id poteſt quod Vlpianus ait *in l. cum aum in fi. ff. de condit. & demonſ.* minus à Notario ſcriptum, quam dictum. Reſponderi etiam poteſt, ſatis teſtatori viſum conditionem vnã ex his codicillis adſcribere, quod notatæ in teſtamento eſſent, quo perſpicuum fieret animum ei à teſtamento diſcedendi in conditionibus ipſis non fuiſſe: & quia relatione ad teſtamentum in omnib. facta, ſatis & alteram expreſſam conditionem credidit. Sed & citra relationem ſatis quid per repetitionem expreſſum teſtator ſæpe ſentit, vt in ſpecie argumenti huius Cor. ob eruat *in conſil. 244. circa fin. lib. 2*. Ad extremum, argumenta omnia, quæcunq; repetitioni conditionis officerent, vel ſi inteſtatus deceſſerit, per v-

46 ſum † inſecutum purgantur, teſtamentis à deſcendentib. ipſius Bertrandi ſenioris conditis, & quibus effectus ſuus non abfuit, [illegible] enim, vt cautum in eis eſt, ita effectum ad vouerunt ha-buerunt. In rebus igitur dubiis explicandis interpretationis [illegible] potiſſima ducitur, quam vſus ipſe inſecutus approbauit. *l. ſi de interpretatione. & l. minime. ff. de ll. & l. ubi l. ſeq. Bal. ff. de excu. tutor. l. ſeruitutem. C. de nud. c. cum dilecti de conſuet. c. ſi. 4. dist.* Ad quam ſententiam tex. innumeri quadrant, quibus iure hoc ſe vti Iuriſconſulti aſſerunt *l. hoc iure. ff. de cond. ind. l. hoc iure. ff. de verb. oblig. & hoc genus quam plurima*. Quod ſi Doct. teſtimonia pro ſententia hac quiſpiam expetet, non parca, neq; leuia apud nos relata inueniet *in reſpõ. pro Genero n. 317*. vbi ampliationib. quinq; rem hanc circumuallatam, & exornatam comperiet. Bal. huc accedit † *in c. 1. in pr. nu.*

47 *2. de feudo ſine culpa non amitten.* veram legum interpretem, ſeu intellectricem practicam ſubſecutam eſſe. Meminit Dec. *in c. 1. n. 22. de conſti. in conſ. 11. nu. 9. circa ſi. in conſ. 131. circa ſi. in conſ. 286. nu. 2. cir. a ſi. & in conſ. 358. nu. 3*. Non inſcite Soc. iun. *in conſ. 33. nu. 28. in fi. verſ. quarto etiam & vltimo li. 3*. Atq; ampliatio attendenda, de qua *in d. reſponſo pro genero, n. 317. col. 2. in fi. ver. hoc amplius*. interpretationi huic obſeruationis inſecutæ tuto quoq; ſtandum, cum rectam non eſſe, aut iuri non congruere liquet, per tex. *in d. c. cum dilecti ubi ſing. Abb. nu. 7. de conſuet.* Ex Cuma. *in conſ. 62. viſa copia. col. 1.* *poſt med. verſ. quinimo cum proponatur*. Soc. *in conſ. 145. col. 2. verſ. & cum dicebatur, quod erat inepta modus [illegible]*. De quo etiam apud nos *in conſ. 294. col. num. 14. poſt med. ver. [illegible]*. Quid a [illegible] tendum hic e[illegible], vbi obſeruationi aut [illegible] ſubſecuto, & [illegible] fauere oſtendimus? Rationibus etiam validioribus ſententia hæc ex ampliationibus iuuatur, de quibus *in d. reſpõ. pro Genero, num. 317. verſ. [illegible] in materia pœnali. verſ. vſq; [illegible]* *ſa vſque [illegible] in d. conſ. 294. col. 14. in fi. verſ. [illegible]*. Per quas ampliationes conſtat, ſi cum interpretatio [illegible] ex vſu inſecuto & in materia pœnali & tempore non longo, verb [illegible] offen[illegible] do eſſe; quorum [illegible] hil hic contingit, imo etiam e contrario ſpeciem [illegible] fauorabilem verſari, ne teſtandi facultas auferatur, quæ expreſſim permiſſa teſtamento eſt. Tempus hic longiſſimum ab abauo vſq; ad pronepotem obſeruatum interceſſit, teſtamentis à Bertrando ſeniore, [illegible] ertrando iuniore filio, Ioanne nepote, & pronepote altero, deinde [illegible] filio abnepote, editis. Nulla in obſeruatione hac verborum [illegible] latio. At enim ex contrario, relationem [illegible] verba [illegible] *in omnibus*, ac teſtamentum factam, vulneramus, [illegible] conditionem illius, *vel inteſtatus deceſſerit*, reſtringimus, ne ad [illegible] illos [illegible] trahatur: offendi quippe non † modo [illegible] & generalia verba æſtimantur, quæ [illegible] gimus, ſed reſtringimus. Namq; [illegible] proprie ad [illegible] lata omnia ſermo generali pertinet *l. ſi [illegible] ad coram. 6. [illegible] ff. de lega. 3. l. 1. quæ conditio. ibiq; Soc. [illegible] ff. de reg. iur. l. ſi. C. de codicil. l. voluntas C. de fideicom.* Bar. *in rubr. ff. ſolut. matr. nu. 2.* ibiq; Cio. *num. 64*. Niconit. *nu. 162*. Alex. *in conſ. 248. nu. 8. lib. 6.* G[illegible] huc præter [illegible] accedit, *Iaſ. [illegible] de donatio. [illegible] verſ. & non mortu.* Vtique non improprie verb. generalia intelligi reſtringendo non poterunt. Atque in ſpecie etiam verbis generalibus locutionem impropriam, ea reſtringẽdo, Bal. obſeruat *in conſ. 71. in voluntate. nu. 1. poſt med. verſ. & ideo attentis verbis. li. 5.* qui vult verba ſicut generalia [illegible] reſtrictiones patiuntur. Idem Alba [illegible] *in conſ. penul. nu. 1. in fi.* Gl. huc accedit *in l. non dubium. in gl. 2. C. de ll.* De quo plus apud nos ſcriptum *in rub. ff. de oper. nou. nunciat. nu. 18. ver. & generalia verba reſtringere*. quiſq; domeſticis adhuc parietibus continetur. Anch. hic præter eundum † dictum non cenſui, *in conſ. 178. [illegible]*

48 *[illegible] ver. quinto allegatur conſuetudo*, vbi tantam obſeruationi huic ad interpretandum tribuit, vt ad eam tollendam ſtatutum nõ porrigatur, quia conſuetudo improbata omnis eſt. Meminit Dec. licet nunc iuſſum non teneat *in c. cum M. nu. 7. de conſt.* & quod ẽ credibile non eſt, paſſuros alios maſculos teſtari [illegible] ad effectum perduci, ſi vocatos ſe crederent *l. [illegible] de [illegible] ff. de prob.*

49 Quid autem in conditione hac, *ſi inteſtatus deceſſerit*, tantopere laboramus, vt repetitam eam in codicillis arguamus? An non facultatem hanc teſtandi facto ipſo conteſſus adiuerſarius eſt, qui teſtamentum Ioannis iunioris produxit? Eorum vſus ſemper in lite tota eſt, atque hodie etiam vertitur: ex † qua

50 productione teſtandi facultatem, quod ad teſtamentum Bertrandi ſenioris & proaui attinet, non dubie confitetur. *l. 2. ibiq; Dec. in tertio nota. & ibi Iaſ. C. de inſt. & ſubſtitu. l. cum precum Cod. de lib. cau.* & alia apud nos *in d. reſpon. pro genero, num. 222*. Rurſus per antecedens neceſſarium poteſtatem hãc teſtandi hoc ipſo actor confitetur, quod teſtamento ipſo vtitur; ſiquidem te[illegible] facultate remota, fruſtra eo vteretur. *l. diligenter. ff. mand. l. ſi quis. ff. de teſta. l. quidam referunt. ff. de iure codicil. l. 1. §. 1. ff. de leg. 1. l. 2. in fin. ff. de pactis. l. multum. C. ſi quis alteri, vel ſibi. & toto titu. C. ſi a non compe. iudi. c. cum ſuper abbatia. de offic. deleg. 1. & alibi ſæpe*. Non modo autem facto, teſtamentum Ioannis ſecundi producendo, eoq; vtendo, ſed & verbis perſpicuis ipſam teſtandi facultatem confeſſus Actor eſt, cum dominum & poſſeſſorem bonorum controuerſorum ex teſtamento patris ſui Ioannis ſenioris factum

51 Ioannem iuniorem filium aſſerit. Quo pacto igitur † audiẽdus erit, ſi confeſſioni propriæ contradicat *l. generaliter. C. de non numerat. pecu. c. per tuas. de probat. c. ſi cautio. de fide inſtr.* & alia, de quib. *in d. reſpon. pro genero nu. 11*. id quidem in primis, confeſſione ipſa duplici interueniente, vna, quæ ex productione deſcendit, altera, quam verba ipſa dilucida mittunt. *l. baliſta. ff. ad Treb.* Bar. *in l. cum ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib. 11*. & quæ ſcripta apud nos ſunt *in Bellarus reſponſi pro genero, nu. 20*. In qua † re obſeruandum, mo-

52 menti minoris confeſſionem non eſſe, quæ ex facto productionis, quam quæ à verbis oritur, vt ſcriptis noſtris confirmaturo *tralla. de antiq. temp. parte 3. num. 132*. vbi hoc amplius teſtimonia

non

non leuis prolata Doct. habemus, quibus viſum ſit, poteſtatis maioris confeſſionem eſſe, quæ ex productione ſcripturæ emanat, atque ideo ius eius reuocandæ non eſſe: quam tamen ſententiam amplexi non ſumus, errore ipſo confeſſionis patefacto.

Apparet ex his, contrarium ipſi ſibi non obſcure actorem deprehendi, qui & Bertrandi ſenioris, [illegible] Ioannis pronepotis teſtamentis nititur, atque ex [illegible] oque vocatum ſe contendit. At enim vocatione ex teſtamento Bertrandi ſenioris admiſſa, teſtandi ius in bonis controuerſis Ioanni poſteriori fuiſſe, non
53 inficiari non poteſt: atque [illegible] eo [illegible] audiendum actorem non eſſe, qui ſecum non conſtat. *l. Titia ff. de condit. & demon. l. 2. §. 1. ff. quan. appel. ſu. l. vnic. 4. § nec tamen C. ſi ſeruus extero l. r C. de furtis.* Bar. *in l. vbicunque n. 13. ff. de interrog. act. [illegible] & in reſpon. noſtro pro genero, n. 449 verſic. audiri igitur.* [illegible] latum id bifariam habemus. Grauior porro in iudicium ſententia cũtradictionis huius offenſio, qui vocationis diſceptationem ex Bertrandi ſenioris teſtamẽto ſe non attingere proteſtantur, quam poſtea perſequuntur: teſtamentoque Ioannis iunioris nituntur, quod cum teſtamento proaui non conſiſtere, vocatione ex eo poſita, declaratum eſt.
54 Conſequenter his dicendum, irritam † ſententiam ex contradictione hac fieri *l. vbi repugnantia ff. de reg. iur.* Oldr. *in conſ. 254. factum tale eſt; quidam miles [illegible] in fi. verſ. ne ergo detur* Alex. *in conſ. 124. in fi. lib. 2.* Imitaque vſque adeo legi nullitas hæc inuenitur, quæ à contradictione exſiſtit, vt ad eam tollendam ſtatutum non valeat, quo nullitas amota omnis ſit, Ang. *in l. talc pactum. §. qui prouocauit n. 16. ff. de pactis.* Perus. *in c. dilecto q 52 de appel.* Dec. *in c. ex parte 2. n. 6 in fi. in nona fallentia de offi. del. & in c. paſtoralis n. 15. ver. quando autem reus de exceptio. & in conſ. 8. col. fin.*

De teſtamento nunc Ioannis Coſcon iunioris videndum, verba cuius in loco controuerſo hæc ſunt: *Et ſi omnes dicti filii mei moriantur ſine filiis maſculis, aut illorum deſcendentes moriantur ſine filiis legitimis maſculis, volo quod dicta loca de Mezotta & Mezalos haper-tineant in parentes propinquiores iuxta vincula & ſubſtitutiones poſita & ordinata per meos patrem, auum & proauum in ſuis teſtamentis & codicillis, & vltimis diſpoſitionibus, & iuxta formam illorum.* Conditio ſubſtitutionis huius non [illegible] euenit, Heliſeo teſtatoris filio ſine maſculis ſublato, filia Maria ſuperſtite, quam hæredem ſcripſit, cuius inſtitutionis robur in lite hac diſcutitur. Negotium omne in verbis illis interpretandis vertitur, quibus relatio facta ad teſtamenta memorata eſt, patris, aui & proaui, quẽ intellectum relatio hæc habeat.
55 In difficultate hac exponenda varie † inter Decium ſcriptũ, & Soc. poſteriorem legitur. Decio enim viſum *in conſ. 362. & in conſ. 497.* ex teſtamento relato fideicommiſſum deberi, atque ab eo ius competere, atque ideo qui vocati ex relato ſunt, ad fideicommiſſum aſpirare contra Soc. iun. putat *in conſ. [illegible] 5. lib. 3.* ex teſtamento poſteriori referente ius eſſe Ex dictionem, *iuxta*, ad ſimilitudinem pertinere, hoc eſt, vt ad exemplum ſubſtitutionum ab anteceſſoribus factarum propinquiores ſuccedant. Sed enim Decii & Soc. iun. certamen ad ſpeciem attinere controuerſiam non puto Idque ſequentibus demonſtratur.

Principio igitur vis dictionis, *iuxta*, obſeruanda, quæ relatiua eſt. *c. Abbate. verſ. porro de verb. ſign.* Bart. *in extrauag. ad reprimendum. in ver. prout ante fi.* Fel. *in c. ex parte 1 n. 1 [illegible] circa med. verſ. aliquando tales dictiones de reſcrip.* Curt. ſen. *in l. admonitu n. 57. verſ. & bene facit text. [illegible] Iaſ. n. 21. in l. [illegible] ff. de iureiu.* Quibus in locis eandem ac, *ſecundum*, vim habet, vt nihil interſit. propinquiores quis ſecũdum, an iuxta aſcendentium ſuorum teſtamenta ſubſtituat. Rela-
56 tionis † plane eſt, vt limitet aut reſtringat, quotiens ad præteritum, & circa idem refertur, de quo conſtat *l. dicta. Ibique Bart. n. 29. Dec. n 8 [illegible] verſ. & hoc verum eſt. C. de edict.* Bar. *in d. extrauag. ad reprimendum. in verſ. prout poſt inc.* Alex. *conſ. 46 nu. [illegible] verſ. ex reſponſionibus. lib 1. in conſ. 9. col. fi. lib. 5.* Dec. *in auth. ſi quis in aliquo documento. nu. 39. in fi. C. de eden. in l. [illegible] n. 2. nota. C. d. [illegible] ſubſit in conſ. 63. n. 1 dubio. in conſ. 350. col. 5 ante med. verſ. non ob [illegible] dubitatur. in conſ. [illegible] n. 6. ver. ſed reſpondetur & in conſ. 402. [illegible]* Pa[illegible] *in conſ. [illegible] n. 5. lib. 3. & alia huiuſmodi.* Sed enim ad teſtamen[illegible] & codicill[illegible] os, de quibus conſtat, facta relatio eſt [illegible] rgo vt verba & ſenſus eorum eſt, ita & ipſam accipi [illegible] mitari relationem oportet. Atque [illegible] eo qua ratione reo conuento n[illegible] teſtamentorum & [illegible] dicillorum [illegible] ptura ie[illegible] torum n[illegible] n[illegible] tane perniciale eſt teſtamentum [illegible] e Ioannis ſecun[illegible] debebit.

57 Secundo, [illegible] m ad teſtamenta patris, aui, & proaui propinquiorum [illegible] videtur, pinde † ali-

quid ex ſubſtitutione referente propi[illegible] conſequi, quã ex relata competat *l. ſi in diem. § [illegible] ff. de condit. & [illegible]* Alex. *in conſ. 120 procedendo. col. [illegible] med. [illegible] verſ. ſed his non obſtantib.* Dec. *in rubr. de conſtitutio. ante [illegible] confirmatur hoc [illegible] [illegible] lat.* qui text. etiam in arg. d[illegible] *ſi [illegible] de condit. demon.* plus in termino referente, quam in [illegible] to [illegible] n contra[illegible] Iaſ. etiam ſcribit *in l. 1 n. 15 poſt [illegible] aliter [illegible] ff. de condit. indebi.* per tex. *in l. [illegible] pr. & ibi que Bald. ff. [illegible] matrim.* Eod[illegible] Corſet. ſpectat *ſingul. 198 ſuper ſtatutum.* cum enim [illegible] tradi[illegible] to ſe debere quiſpiam conſitetur, maiorem ex conte[illegible] ad inſtrumentum relatio [illegible] tionem non fieri. [illegible] ad pactum nudum inſtrumentum non ſpecta[illegible] & [illegible] pactum nudum confeſſionem te[illegible] ingendam. Sententiæ h[illegible] c. ne plus quam relato, referẽti tribuatur. Soc etiam iun. ſatetur *in conſ. [illegible] n. 153 lib. 1.* Quin etiã ve[illegible] rum offen ionem [illegible] da[illegible], potius, quam pluris aliquid referen[illegible], quam relat[illegible] p[illegible] nitea[illegible] Soc. ſcribit *in conſ. 53 n. 9 verſ. nec obſtat quod vltimo loco lib. 1.* qui [illegible] admittendum, vbi verbo inis offen[illegible] vll[illegible] non oc[illegible] urrit. Itaq; ſi ſubſtitutioni propinquiorum locus ex te[illegible] [illegible] relatis non eſt, abſurdum videtur, vt ex teſtamento referente vires ſumat.

Tertio in relatione † hac attendendum, b[illegible] eam dic- 58 cerni, propriam, quæ in ſpecie ad omnia ſimpliciter [illegible]; im propriam, quæ ad idem in genere, non in ſpecie, nec [illegible] ſubſtantiam refertur: quo caſu ſimilitudinem quan[illegible] m denotat. Propria in ſpecie controuerſia dicetur, ſi ad te[illegible] amenta aſcendentium ſubſtitutionem propinquiorum ita ſ[illegible] ſtantia & qualitatib. referimus, vt niſi illi non ſuccedant, [illegible] ex teſtamentis ipſis aſcendentium, & ſub conditionibus aut qua[illegible] atibus meis adſcriptis inuitati inueniuntur. Impropria in ſpecie hæc relatiu dicetur, ſi ex teſtamento ipſo Ioannis Coſcon iunioris referente, non ex relatis aſcendentium ſuccedere propinquiores dicimus, etiam qui vocati ex teſtamentis relat[illegible] non eſſent. Quo caſu in genere, & quantum ad aliqua, aut per ſimilitudinem, relatio ſit, hoc eſt, propinquiores meos, vel qui propinquiores tempore exiſtentis conditionis erunt, ſubſtituo, non illos eoſdem, qui ſubſtituti ab aſcendentib. ſunt. At propinquiores in genere & per ſimilitudinem, & quemadmodum propinquiores ſubſtituti à maioribus mei ſunt, ita ex ſubſtitutione mea propinquiores admittantur. Idque planius exemplo illo fit, mulier, quæ damnauit, ſeruauit. Ad ſexũ enim muliebrem in genere, non ad mulierem ipſam eandem relatio adhibetur. Non enim ab Eua ſalus, quæ damnauit, at à virgine, vti ſeruatoris matre. In hac relatione impropria, aut quæ in genere ſit, repetitio qualitatum non intercedit, cum nihil niſi ſimilitudo denotetur. Diſtinctio hæc ex tex. iunctis gl. & Doct. depromitur, *in l. Iulianus ff. de hæred. inſtit.*

Diſtinctione hac relationis ita præſcripta, recepta Doct. ſententia eſt, propriam † ac veram, ſi poſſit, relationem accipien- 59 dam: ita, vt ad ſubſtantiam & quantum ad omnia fiat *d. l. Iulianus.* Ibique glo. *in ver. dubitari.* Bart. *in l. re coniunctis n. 9. verſic. tertio dubitatur ff. de lega. 3.* Bald. *in l. 2. ante fi. verſic. ſed iſta exceptiones. C. manda.* Corſe. *ſin. 276 ſi quis in ſupplicatione. in fi.* Dec. *in conſ. 72. col. 2. poſt med. & in conſ. 129. col. 3. poſt med.* Idem Alex. ſentit *in conſ. 136. col. 1. in fin. ver. & licet ibi etiam exigeretur. lib. 5.* vbi ad ea habendam relationẽ intelligit, ad quæ adaptari poteſt; cum fieri ad omnia nequit. Non obſcure igitur ſentit, ad omnia relationem trahendam, quæcunque in relato ſunt; ſiquidem id fieri nihil prohibet. E[illegible] nimuero in ſpecie quoad omnia relationem h[illegible] e[illegible] eu, nihil im pedit, id eſt, [illegible] eos in animo vocare, eiſdemque conditionibus Ioannes Coſcon ſecundus habuerit, qui ab auo vocati & proauo ſunt, & ex quibus conditionibus eorum [illegible] ſta vocatio inuenitur.

Quarto, accurate hic attendendum, contrariam verbis & me[illegible] teſtatoris relationem hic in genere apparere. Namque ob id ſolum, quod iuxta teſtamenta aſcenden[illegible] um ſubſtitutio facta de propinquioribus eſt, eos in ſpecie [illegible] tatos [illegible] ſtendimu[illegible] qui in teſtamentis [illegible] is relatis ſubſtituti [illegible] e. [illegible] ui [illegible] ſub
conditionibus † & qualitatibus fact[illegible] voc[illegible] matur, quæ- 60 c[illegible] que in teſtamentis expreſſæ relat[illegible] ſunt. [illegible] *primis. ibiq; Bart. & Bald. ff. ſol. matr. l. aſſe toto. ff. de hæred. in[illegible] filio. §. teſtator. ff. de alim. & ibi. leg. l. in teſtamento 1. ff. de cond. & dem. [illegible] ſumma. in pr. in ff. de re iud. l. Titia. § [illegible] 1 & l. ſi pluribus in prin. ibique [illegible] ff. de verb. oblig. l. 2. & 3. C. de ſent. quæ ſine cert. quanti. profer.* Bart. *in l. ſi quis ſeruum § [illegible] ff. de lega. [illegible] [illegible] ff. de vacat. [illegible] ff. de [illegible]* [illegible]

conſil. 113 nu. 4. Anchar. in conſ. 163. verſi. diligenter & inſpectis. colum. 3. poſt med. ver. ſicut a dicta confirmat & in conſil. 171 caſus eſt talis. colum. 3. circa med. verſ. accedit ad — praeiudicium aliorum Soc. in conſi. 27. nu. 12. lib. 4. Dec. in conſil. 19 col. 1 & quia cum ſtatutum. in conſi. 17. num. 5. verſ. confirmatur hoc & alia, de quibus ſupra nu. 29. Atque in ſpe-
61 cie teſtamenti † ad aliud relati, conditiones & qualitates omnes relati teſtamenti inteſſe, in eoq; repetitas intelligi, Alex. docet in conſ. 81. nu. 11 lib. 6. Idem Alex. ſentit in conſi. 103 nu. 6. in fi. lib. 3. vbi ſecundum formam inſtrumenti relati ſcripturam accipiendam referentem ait. Ita ex relatione ipſa ſola ad teſtamentum maiorum in ſubſtitutione hac de propinquioribus facta, conditiones & qualitates omnes in teſtamentis ipſis relatis inſertae, in teſtamento ipſo Ioannis ſecundi ineſſe, in eoque repetitae intelligerentur. Quid hic dicendum? vbi praeter hanc repetitionem in relatione ipſa iuuatam & initam, nominatim etiam conditionum, & qualitatum omnium repetitio in relatione facta non obſcure inuenitur. Satis enim viſum teſtatori non fuit, ad aſcendentium ſuorum teſtamenta ſe referre, verum & in ſpecie ad conditiones & qualitates eorum in verbis
62 illis ſe retulit, & iuxta † formam aliorum. Verba haec perſpicua magis ſunt, quam vt interpretationem, aut declarationem aliquam contrariam patiantur: forma enim teſtamenti ad ſubſtantiam eius ſpectat, cum eſſe rei tribuat. l. nō ſunt liberi. ff. de ſtatu homi. l. Iulianus §. ſi quis rem. ff. ad exhiben. l. repeti. §. 1. ff. quibus mo. vſusfruct. amit. §. fi. Inſti. de vſufr. l. Sera circa fi. ff. de auro & arg. leg. Bal. in l. fi. nu. 15. C. de edict. diui Adria. toll. Cardi. in conſi. 149. circa prin. Ita eſſentiam & ſubſtantiam omnem ſubſtitutionis huius de propinquioribus factae, in teſtamentis aſcendentium, ſuorum eſſe, Ioannes ſecundus voluit, qui ad formam ipſorum, propinquiores ipſos vocauit. At enim ſubſtantiae quicquam ex teſtamentis ipſis non peteretur, ſi niſi in genere relationem hanc non ac-
63 cipimus. Atque in ſpecie † verborum huiuſmodi, ſecundum formam, ad ſubſtantiam ea relati pertinere, ex Decio oſtenditur in conſ. 63. nu. 6. in conſi. 350. colum. 3. ver. non obſtat, dum dicebatur. in conſil. 160. nu. 6. ver. ſecundo obiicitur & in conſi. 40. nu. 2. in fi. Eodem Bal. attinet in conſ. 33. quandam Dominam Ruchabellam 1. lib. 5. qui virtutem triplicem in verbis his, ſecundum formam, obſeruat, relatiuam, declaratiuam, & modificatiuam. At enim illuſoria relatio eſt, nulla declaratio, modificatiove, ſi ad ſubſtantiam verba haec non trahimus.

Quinto, frigida & momenti nullius verba haec, ſecundum formam, teſtamentorum, & relatio per ea introducta ſit, ſi niſi ad ſimilitudinem quandam in genere, relationem ipſam non applicamus, ita vt ad ſubſtitutionem ipſam propinquiorum interpretandam & moderandam teſtamenta ipſa relata non valeant; verum perfectio omnis ſubſtitutionis propinquiorum ex teſtamento ipſo referente ſolummodo conſiſtat: at enim
64 huiuſmodi † ferri interpretationem non decet, vnde fortiſſima verba ſunt, quatenus ita quidem verbum vllum, imo nec ſyllabam inanem fieri lex permittit, vt apud nos in conſi. 297. n. 4. in verſ. pro Genero, nu. 46 312. 340. Bart. his accedit in l. centurio. nu. 38 in 4. q. princip. ver. vel multi. ff. de vul. & pu. l. vocaſſe. §. Titius ff. ad Treb. cum verbis, inſtituit & ſubſtituit, teſtator vtitur, ad fideicommiſſum, ſubſtituit, verbum accommodandum, ne caducum fiat. Quid autem dico verba haec, iuxta formam, &c. inertia & ocioſa iacere? Imo enim & clauſula anterior fruſtra vitiatáq; erit, qua ad aſcendentium ordinata facta relatio eſt.
65 Sexto, aut † cauſam, conditionem, aut ſimilitudinem dictio haec, iuxta, & aliae notae eiuſdem dicant. Cauſam, cum relatum non conſtat, & ab eo quid refertur, cui ius diſponendi eſt, ſi certa relatio, aut diſpoſitio referens inuenitur. Verba gratia; cum cenſum quis annuum iuxta maiorum ſuorum morem promittit: ſi de more non liquet, tata nihilominus promiſſio habetur ab eo facta, cui ius ita promittendi, more etiam maiorum ceſſante, eſt. l. liberto. ibi per Doct. in quarta not. a de offi. aſſeſ. l. ſi donatio ibique Bal. C. de donatio & alia apud noſtra conſi 157 nu. 3. Ad caſum hunc ſpecies pertinere controuerſia non poteſt. Principio, quod relatum hic inuenitur, ad quod haerendum eſſet, & per ipſam ſubſtitutionem interpretandam, teſtatur inter ante eſt nu. 56. Deinde, quod certa ſubſtitutio ſine relato non videtur, ſiquidem ſimpliciter propinquiores ſubſtituere in animo teſtatoris non fuit, verum ſub legibus & conditionibus, quib. eſt teſtamenta maiorum eſſent, ad quem effectum clauſula illa ſpectat, & iuxta eorum formam. Quocirca abſurda res fuerit, ſimpliciter eos ſubſtitutos haberi, qui niſi ex conditionibus & legibus vocati non ſunt, de quibus in teſtamentis maiorum, & quae ipſa conſtant.

66 Septimo, ex tex. diuini † controuerſia haec videtur, in l. pen. C. de inſtit. & ſub. ibi. vbi in quaeſtionem vocabatur, robur ne inſtitutioni eſſet ſecundum conditiones infra ſcriptas factae, cum adiectio illa facta conditionum non ſit. Atq; vtilem aut efficacem eam eſſe, cautum ibi eſt. Pro exploratiſſimo igitur text. habet, ratione fortiore vigorem in inſtitutione eſſe, conditionibus ipſis poſtea inſertis, ipſiſque manendum. Idq; ex tex. nominatim declaratur in l. 1 ff. de heredi. inſti. vbi cū ex partib. adſcribendis heredes nominantur, partibus adſcriptis ſtandum tex. ait. Eadem ratione cum iuxta formam teſtamentorum aſcendentium, facta ſubſtitutio ſit, & de forma ipſa liqueat, cui illi ſtandum non erit.

Octauo, ex Barto. controuerſia haec definitur, in l. ſi ita q. n. 5. ff. de teſta. vbi cum ſub ea lege & conditione contractus ... fit, neque legis aut conditionis exceſſio vlla inuenitur, irritum contractum perinde, quaſi imperfectum, ait, cum ad praeteritum conditionis aut legis relatio fiat. Ratio eadem teſtamenti eſſe, In quoad legem, aut conditionem iam adſcriptam relatio habetur, vt infirmum teſtamentum habeatur, ſi de conditione aut lege non liquet, de qua mentio in ea facta ſimpliciter eſt, Roman. ſcribit in conſi. 204 nu. ... lib. 2. Itaque relatione ad formam teſtamentorum patris, aui & proaui facta, ſi de forma ipſa, aut de teſtamentis relatis non conſtaret, vitioſa omnino ſubſtitutio fieret, ad formam ipſorum teſtamentorum facta. Quocirca vigor omnis ſubſtitutionis in forma ipſa teſtamentorum relatorum conſiſtit, vtpote quae ipſis non inuentis, ſi mutatis quicquam, perinde ac obſcura & imperfecta, non haberet. Quonam pacto igitur forma ipſa teſtamentorum apparente, eam non ſequendam iudices cenſuerunt? An non Bart. & receptae Doct. opinioni ſententia contradicit, qui forma ipſa non inuenta, vitioſam inſtitutionem ... ſumuntur.

Conſequenter his dicendum, conditionem, ſi inteſtatus deceſſerit, in teſtamentis proaui & aui inſertam, & in teſtamento Ioannis ſecundi expreſſam per relationem intelligi. Si dixeris, in ſubſtitutionibus anterioribus ipſius Ioannis iunioris verbum vllum factum de conditione hac non eſſe, ſi inteſtatus deceſſerit, reſpondetur: Linea deſcendentium extincta curae tantae ſubſtituendi ius Ioanni ſecundo non fuiſſe. Eam ob cauſam ſatis ei viſum, proaui, aui & patris exemplum imitari, & morem formamq; ſubſtitutionū ſequi, quae in expoſitae ab eis eſſent.

Circa conditionem, quam relatio facit iuxta teſtamenta patris, aui & proaui, id eſt, ſi edita ab eis teſtamenta ſint, laborem capiendū non dexi ad conditionem necne, iuxta, dictio ſpectet: quandoquidem conditione etiam amota, satis abundeque eſt, de teſtamentis relatis conſtare: à quibus diſcedendum non eſſe, perſpicuum ſuperioribus fecimus.

Quod ſi ad ſimilitudinem † dictionem, iuxta, referimus, ad 67
ſubſtantiam eam trahi nihilominus oportet, ita vt ad omnia ſimilitudo reſpiciat. Sign. in conſi. 22. nu. 11 poſt med. ver. redeo ad primas. Idem ex Geminia. probatur in conſi. 29. nu. 1. qui ſimilitudinem omnimodam per dictiones huiuſmodi relatiuas aut ſimilitudinarias denotari ſcribit per gl. in c. quamuis. in ver. prout de offic. ord. lib. 6. Bar. in extrauag. ad reprimendum. in ver. prout.

Perſpicitur ex his, vt quocunq; modo dictionem, iuxta, interpretemur, illa prodeſſe actori nequeat.

Poſtremo, fauorabile actori, eſto, Ioannis ſecundi teſtamentum ex voluntate eius ſit: inutile tamen à poteſtate apparet: quandoquidem teſtandi facultate in Ioanne ipſo ſecundo admiſſa, ratione fortiore teſtamenti factio de bonis controuerſis apud patrem eius Ioannem primum fuit; à quo per teſtamentum ſuum vocati niſi deſcendentes eius non leguntur. Atque ideo libera apud Heliſeum nepotem eius ex Ioanne ſecundo, & filio inuenta bona fuerunt, qui nouiſſimus deſcendentium maſculorum mortem obiit. Quo caſu Mariam filiam, immo & extraneam heredem ab eo ſcribi potuiſſe non dubitatur.

Tacitam enim alienandi † prohibitionem ſubſtitutio habet, quae finem accepit, vbicunque nemo ex his ſupereſt, 68
gratia quorum facta ſubſtitutio legitur. l. cum pater. §. libertis. in fi. & l. quiſ ſolidum. §. praedium. Ibiq; gl. ratio. cū ſubdit ff. de lega. 2. l. Mecaena. in fi. ff. de cundi. & demon. l. 2. ibique Bal. C. quando dies lega. cedit. Bar. & plu. in l. filius familias. §. Diui. in 2. opp. ff. de lega 1. Anchar. in conſil. 142.

plura ſunt dubia. col. 1. Pau. de Caſt. in conſ. videtur dicendum, quod dictus Chriſtophorus col. 1. in fi. li. 2. Bologni. in conſ. 43. n. 4. circa fi. Dec. in conſ. 182. in prin. in conſ. 584. n. 1. & duobus ſeq. & huiuſmodi permulta.

Neque mutat, à Ioanne ſecundo patre Heliſæum inſtitu-
69 tum; quoniam † ab eo bona ob id conſecutus non videtur, verum à Ioanne primo, & auo tanquam à cauſa prima. Ioannes autem ſecundus, & idem pater cum Heliſæum vocauit, executoris partibus fun[illegible]us creditur, & cauſæ ſecundæ vicem ſuſtinet, actum cui tribui non conuenit *c. ex tam. §. 1. verſ. idem erit dicendum. ff. de petitio. hered. l. 1. §. item Pomponius ff. depoſ. l. in venditionibus in fin. ff. de c[illegible] ab. ſcript. l. [illegible] heres ff. de actio. empt.* & in ſpecie controuerſa apud nos *in conſ. 144. col. 1.* Itaque cum ius Heliſæo quæſitum ex teſtamento aui Ioan. primi eſſet, adimi [illegible] à patre non potuit. *l. 2. in pr. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. §. ſed & maior. Inſt. eo. tit. l. fin. ff. de pact. l. cum eo & l. ſi ſtatu liberi ff. de ſeru. vrb. [illegible] l. per quem locum ff. de ſeruit. [illegible] ſiue. §. Ar[illegible] ſi ter[illegible] l. [illegible] patrem §. fin. ff. quem. ſeruit. amit. l. in commodato §. ſicut ff. com. moda. l. id quod noſtrum. & l. non debet*
70 *alteri ff. de reg. iur. & infinita alia huius.* Atque in † patre, ius ab eo filiis detentus non fieri, ex te[illegible] [illegible]ſtenditur *in l. ſi arrogator. circa fin. ff. de adopt. l. nec in §. fin. ff. de acquir. hered. l. non tantum. §. ſi emancipatus. ff. de bo. poſſ. contra tabul. l. [illegible] quis. ff. de interdict. & relega l. ex perditione C. de fideicom. cap. 1. de alienat. feudi patre. Bald. in c. 1. §. hoc quo-*
71 *que num. 5. & ſeq. de ſucceſ. feu. in conſ. 215. proponitur. quod inueſtitur. col. 1. lib. 2. in conſ. 465. heredit. n. 4. lib.* [illegible] ſed † nec Princeps in alienum lædit teſtamento quæſitum. *l. ſi teſtamentum. ibique Doct. C. de teſtam.* & alia apud nos *in reſpon. pro Republica Sau[illegible] ann. 591. n. 55.* idque nec iudices ipſi negant, à quibus ſententia dicta contra reum eſt, Heliſæum demum ex teſtamento reuocatum negant. Ea propter negotium omne in vocatione demonſtranda Heliſæi erat.

In loco hoc [illegible], ſciendum eſt, Ioannem ſecundum teſtatoris filium & natu maiorem hæredem ex aſſe ſcriptum, eidemque ſine maſculis morienti fratres natu minores ſubſtitutos Petrum, & Laurentium & eius filios maſculos, de vno in alium; quia tum natu maiorem admitti noluit, poſtquam Petri, Laurentii & filiorum ſuorum vocationem, clauſula ſubiecta eſt, & ſic ad meos filios legitimos maſculos & ad filios filiorum legitimos maſculos de vno in alium, ſicut dictum eſt. In ſubſti-
72 tutione hac, quæ imperfecta videtur, verbum principale † ad eam perficiendam ſubaudiendum, hoc eſt, perueniant, aut deueniant, vt de vno in alium bona perueniant, cum natura id actus & materia ipſa ſubiecta expoſtulet, ne irritus alias actus tantus fiat *Lorato in fi. ff. de ſponſal. l. 1. §. fi. ff. de heredi. inſtit. l. ſi in teſtamento. ff. de leg. 1. l. cum pater § item imperfecta ff. de leg. 2. l. 3. in princ. ff. de annu. legat. l. errore. ibique Bald. C. de teſtam. l. verbum volo. C. de fideicom.* Sette Bald. *in l. contractus nu. 9. C. de fide inſtru.* Alber. Cuma. & alii *in rubri. ff. ad Trebel.* ibique Ripa *in prin.* Aret. *in l. ſi ſcendum num. 5. ff. de verb. obl.* Dec. *in conſ. 182. col. 1. circa med. ver. ſecundo teſtator.* Idque & in ſpecie locum pœnali habere, Bart. ſcribit *in l. item apud Labeonem. § ait prætor. n. 2. verſ. idem puta quandocumque ff. de iniur. & in conſ. 108. col. 1.* vbi cum mulier alieni, *meretrix*, ſimpliciter dicitur, verbum, *eſt*, ſubaudiendum Bart. ait, hoc eſt, *meretrix eſt*. Sequitur Boerl. *in conſ. 1. col. 2. circa med. poſt conſuetu. Biturigum*

His ita præfatis iudicati latus nequo, quonam pacto vocationem filiorum Ioannis ſecundi & primogeniti Ioannis primi teſtatoris inficiari Iudices potuerint. Et primum omnium regula iuris ratione, ſortitur vocationem ipſam admitti, ad ſu-
73 periora † omnia relationem faciendam, vbicunque ratio vlla diuerſitatis [illegible] non exiſtat, aut ad proximam magis quam vlteriora [illegible] *§. [illegible] autem inter me[illegible] de [illegible] & poſt. l. talis ſcriptura. §. fin. ibique B[illegible] l. ſi it[illegible] ff. de le[illegible] l. fi. ibique Bar. ff. de rebus dub. l. 1. in prin. [illegible] l. 2. § quod ait prætor. ff. de [illegible] l. 1. C. de lib. præter. cap. [illegible] [illegible] de appellat.* Tradit Bar. *in conſ.* [illegible] *4. Angelus Matth. nu. 3. Ang.* [illegible] *28. teſtator nu. 2.* Anchar. *in conſil.* [illegible] *ſubtiliter. col. 2. poſt med.* [illegible] *emancipatione.* Alex. *in l. ſi ſidem* [illegible] *fi. nu. 3. per glo. ibi. ff. de* [illegible] *rebus.* Aret. *in conſ.* [illegible] *col. 1.* Capra *in conſ. 124. nu. 4.* Calca. *in conſ. 102. nu. 4.* Quod omnia cum poteſt, habenda [illegible] relationem ſ[illegible] tibi. Idem Dec. probat *in d. c. ſecundo requiris. nu. 3. & in conſ.* [illegible] *col. 1.* Iaſ. *in conſ. 4[illegible]* [illegible] *in conſ.* [illegible] *col. 3. lib. 3.* quod repetitum eſt *in conſ. 31. lib. 4.* [illegible] *21. nu. [illegible] & deciſ. 108. nu. 9.* Socin. *in conſ. 26. nu. 3. & duobus ſequent.* [illegible]. Quid admittendum hic [illegible] non modo [illegible] diuerſitatis vlla ratio ſubeſt, cur ad filios magis Petri & Laurentii, quam Ioannis primogeniti, relatio fiat, verum maior etiam conſtat [illegible] vtpote quia Ioanne primogenito & chariore deſcendunt per ea, quæ mox ſubiiciuntur.
74 [illegible] cundo, qua ratione † chariorem primogenitum teſtator

habuit, ita & deſcendentes eius omnes potiores h[illegible] dicitur *l. cum aui ff. de cond. & demon. l. generaliter. §. cum a[illegible] C. de inſtitut. & ſubſtit. l. cum acutiſſimi ibique gloſ. 2. & Bald. num. 4. C. de* [illegible] *tem* Alexan. *in conſ. 167. col. pen. circa med. verſic. quod autem* [illegible] *eſſet ibi; ſed dicere lib. 5. in conſil. 3[illegible] nu. 7. lib. 6.* Socin. *in d. l. cum auus nu. 59. nu. 6. contra fi. nu. 86. & nu. 91. ver. & a[illegible] iſtam leg. reſpondet* Co[illegible] *in conſ. 102. colum. 3. in conſi. 210. col. 4. verſicu. ratione inſuper pareti[illegible] m. & col. ſeq. verſic. nec refragatur lib. 1. in conſ.* [illegible]*9. colum. 4. in verſ.* [illegible] *& quod præcedentia, & ſequentia lib. 4.* Cott. Senior *in conſ. 44.* [illegible] *nu. 19. verſic. confirmantur tertio præmiſſa nu. 23. & nu. 36. in fi. in conſi. 6[illegible]* [illegible] *11. poſt med. verſic. non obſtat ſecunda obiectio & numer. ſequen. & numer.* [illegible] *circa med.* Riminal. *in conſ.* [illegible] *23. num. 32. 48. & num.* [illegible]*4. circa me[illegible] verſic. & per hoc patet reſponſio & num. ſeq. & in conſ. ſeq. 224. num. 32 &* [illegible] *verſic. dicitur etiam. & num. 92. ver. vltra quod. & numer. 94.* P[illegible] *in conſ. 42. num. 67. & ſeq. lib. 3.* quam directionis maio[illegible] p[illegible] [illegible] iuris, & de iure, *in d. conſ. 224. nu. 92. & nu. 9[illegible]* Rim[illegible] [illegible] Silueſtris aſſerit: tametſi loci huius non ſit, ide[illegible] [illegible] ne ſolummodo, an iuris & de iure præſump[illegible] ec[illegible] Intelligitur ex his, non modo affectu ma[illegible] [illegible] deſcendentes primogeniti, quam à Petro & Laurentio naſcituros [illegible] quam Petrum ipſum & Laurentium teſtatorem [illegible] [illegible] rum etiam excluſionem deſcendentes maſculi in [illegible] conditione poſiti primogeniti ſuoi. Quis igitur ferat clauſulam [illegible], & *ſic ad meos filios & ad filios filiorum*, & ead filios Petri & Laurentii nõ perinde directos reſtringi, cum maior vocandi ratio in filiis ipſis primogeniti intercedat.

Tertio, ſi ad præcedentia omnia etiam vlteriora relatio habeatur, cum ratio diuerſitatis in proximis non inferatur: quid hic dicendum, vbi æque in proximo filii primogeniti atque Petri & Laurentii hærent. Omnes quippe filii filiorum inueniuntur, vnde ad remota fieri relatio non dicitur.

Quarto attendendum, in eadem † oratione filios omnes 75
poſitos. Quo caſu ad omnes relationem habendam Bart. putat *in l. Seia. §. Ca[illegible] 2. ff. de fundo inſtru. & in l. prætor. § vtrique defferentia. ff. vt bon. [illegible] per tex. in l. heres meus §. vxori ff. de leg. 3.* tex. huc ſpectat *in l. dolo. §. 1. ff. de ſeruo corr.* apud eum Soc. iun. admittit *in d. conſ.* [illegible] *6. n.* [illegible] *li. 3.*

Quinto, ad ſpeciem † etiam odioſam ius hoc relation[illegible] ad 76
omnia habenda pertinet. Idque videre in exhæredatione eſt. *d. [illegible]. §. filius autem inter med. [illegible] ff. de lib. & poſth. d. l. 1. ibique Iaſ. num. 6. C. de liber. præterit.* Alex. *in conſ. 101. num. 9. in fin. verſ. vlterius agitur. lib. 5.* capic. *d. deciſ. 108. n. 14. & concurrentibus duobus.* Quid hic in materia fauorabili probandum, quæ ad vocationem, non exhæredationem ſpectat;

Sexto, quibus caſibus ad ſuperiora † omnia relatio non fit, 77
admitti tamen ſolet, vbicunque abſurdi quicquam alias conſequitur *t. olim verſ. nos igitur. ibiq. Bart. in ſecunda nota. de reſcrip.* Soc. iun. *in d. conſ. 26. in fi. lib. 3.* per contrarium ad proxima relatio reſtringitur, quotiens ad omnia referendo, ab urda res incurrit. *c. eccleſia veſtra 2. ibique Abb. in ſecunda notab. de electio. clem. ne in agro. §. cæterum in v[illegible] gl. de ſtatu regular.* Cardi. *in conſ. 49. num. 3.* Alex. *in conſ. 37. lib. 7.* Feli. *in c. eccleſiam quæ col. 5. in quinta limitatione. de conſtitu.* Iaſ. *in conſ. 84. col. fin. lib. 3.* Cotlet *pag. 34. clauſula.* Sed enim vocatione fi-
78 liorum primogeniti excluſa, per abſurda res † ſequitur, [illegible] meliore eorum conditio inueniatur, qui chari minus teſtatori fuerunt: quod à iure abho[illegible] *t. l. Atr[illegible]ius. §. Titius teſtamento. ff. de liber. lega. l. Publius. §. 1. ff. de condit. & demon. l. [illegible] fundum § [illegible] filios in fin. ff. ad leg. Falc.* Bart. *in d. l. Gallus. § etiam ſi parentem* [illegible] *in l.* [illegible] *§.* [illegible] *ff. de vulg. in l. quidam relegatus. §.* [illegible] *in fin. ff. de rebus dub.* N[illegible] Bal. *in c. 1. nu. 2. de natura ſucceſ. feudo.* vbi fatuum, & rationis intellectus expertem teſtatorem aſſ[illegible], qui aliter ſentiret.

Septimo, ad caſum aliu in ſubſtitutio † trahitur, ne abſur- 79
dum hoc maneat, vt melior dilectinus c[illegible] nditio fiat. Bart. *& alii d. l. ſi mater. §. 1.* Alex. *in conſ. 1 nu. 11. in fin. verſic. ſecundo probatur. lib. 1.* Soc. *in conſ. 250. col.* [illegible] *verſ. ſed ſecunda habemus dicere & in conſ. 259. n. 6. in ſubſcriptione. lib.* [illegible] Rui. *in conſ. 3. n. 16. lib. 1.* Quanto facili[illegible] ad filios primogeniti etiam extenſionem vllam applicanda relatio erit; cum æque filii ipſi atque alii ſint. Ita & v[illegible] [illegible]ſignificatio, & ratio maior, & abſurdi reiicienda cauſa [illegible] no[illegible] hanc ad filios primogeniti habendam iubent.

Octauo, ne melior † dilectorum minus conditio fiat à ver- 80
bis [illegible] receditur. Bart. *in d. leg. Gallus. § etiam ſi parentem* [illegible] *5. & in d. l. quidam relegatus § ſi.* Alex. *in l.* [illegible] *ff. de [illegible]* [illegible] *in conſ. 93. n. 5. & ſeq. lib. 1.* Soc. *in conſ. 16. n. 4. & ſeq. lib.* [illegible] Ruin. *in con. 3. n. 16. & in conſ. 42. n. 8. li. 2.* & apud nos *in conſ.* [illegible] *n. 8.* At enim nulla hic verborum eſt offenſio, ad filios primogeniti vocationẽ filiorum referendo.

Nõne

81 Nono, ex Ruino ratione † vali[illegible] ore ſententia hæc corroboratur *in conſ. 168. in fine lib. 5.* vbi in æqualem diſpoſitionis determinationem non ſperuit, atque ideo locum regulæ non putat, de qua in *l. cum hæc ... ff. de vulgar.* vbicunq; melior chari minus fortuna eſſet. Quid hic dicendum, vbi nulla in omniũ vocatione imparitas? Imo etiam econtrario inæqualitas, nec ferenda, exſiſteret, ſi omnes vocatos filios non dicimus, at eos ſolummodo, ad quos non perinde affectus teſtator fuit.

82 Decimo, ex Caſtren. ratione † etiam fortiore ſententia hæc confirmatur *in conſ. 5. quicquid dicatur num. 7. in fi. lib. 1.* ſubſtitutionem per cõditionem factam; *ſi dicti eius filii omnes deceſſerint*; quãtum ad filios certos, & nominatos ſpectet, ob relationem participii, *dicti*, ad filios tamen trahi, qui nati poſtea erunt, atq; ideo & per eos ſubſtitutum excludi: conſequenter ad filios in genere, non in ſpecie relationem habendam, ne abſurdum conſequatur, vt melior ſubſtituti quam deſcendentium conditio ſiat.

83 Vndecimo, Captæ teſtimonio † ratione etiam virilior ſententia hæc corroboratur *in conſ. 123. in primo dubio.* vbicunq; vnũ aliquem, & deſcendentes eius ad ſubſtitutionem teſtator vocat, ſi in ſubſtitutione alia nõ niſi aliquis inuitatur deſcendentium eius, verbo, non facto, ad eos nihilominus ſubſtitutionẽ pertinere, ſubſtitutionem vnam ex alia ſupplendo, & declarando. Idem Soc. iunioris viſum *in conſ. 101. nu. 7. lib. 1.* quid hic probandum, vbi tacite prorſus primogeniti liberi non ſunt in conditione ſaltem poſiti, vbi ad eos vocationem generalem pertinacia pluſq̃ nimia referendã non eſſe quiſpiam cõtendat.

84 Duodecimo, ad eum caſum † Gl. non pertinet, *in d. l. Lucius.* vbicunque conditio potior deſcendentium fieret, qui chari minus teſtatori fuerint. Namque ſi deſcendentes eorum vocantur, quos charos æque teſtator non habuit, quid in deſcendentibus primogeniti dicendum, quem chariſſimum omniũ teſtator habuit? Ita Ruin. argumentatur *in conſ. 208. nu. 13. in conſ. 212. col. fi. in conſ. 158. nu. 13. in conſ. 198. nu. 6. lib. 2. in conſ. 142. nu. 11. ante fi. verſ. & iſtud etiam ex alio comprobatur in conſ. 167. nu. 10. in fi. ver. item premittendum eſt lib. 3.* Atque in ſpecie q. controuerſæ, *in d. conſ. 158. & in d. conſ. 142.* Ruin. loquitur.

Res igitur pluſquam abſurda fuerit, deſcendentes vocatos primogeniti chariores non videri, cum in manifeſto vocatio aliorum deſcendentium ſit, quos charos perinde teſtator non habuit.

Summa reſponſi noſtri erit, vt ex his, quæ proponuntur, iure defendi ſententia nequeat, quam D. Triſtandus paſſus eſt. Taurini die 27. Iulii 1569.

Pro Illuſtri D. Nicolao Cid ex Caſarea Auguſta regni Aragonum metropoli ciue, & pro Philippo Reg. Hiſpaniarum ſanc[illegible] quam Catholico, &c. in ſtatu Mediolanẽſi Theſauris, contra fiſcum.

SVMMARIA.

1 *Diſſimulationis* [illegible].

2 *Dolo non obligari, qui contra ea quæ lex prohibet, ſciens quod agit.*

Dolum ab eo admitti qui quod faciendum ſibi eſt, ſciens omittit. ibid. ver. Rurſum ſi dolum.

[illegible] hoc ipſo [illegible] praeſtari, quod audacia eius non reſiſtatur. ib. verſ. vnde [illegible].

3 *Omne [illegible] leuem, etiam facientis delictum eſſe.*

Vexationem calumniæ carere & dolo non poſſe. ibid. verſ. rurſum ſanor. & in ver. dolum a vexatione.

Dolum a vexatione [illegible] *ibid. verſ. Rurſus ſanor. & in ver. vexationem.*

Iniuria [illegible] *qui nulla iure quempiam vexat. ibid. ver.* [illegible] *& in ver. qualitas perſonæ.*

4 *Iniuriam ex perſona grauiorem patientis fieri. & nu. ſeq.*

Delictum grauius ex perſona delinquentis fieri. num. 4. & in ver. qualitas perſonæ.

Qualitas perſonæ grauius admiſſum iniuria patientis, atq; agentis facit. ib. & in ver. delictum grauius. Iniuriam ex perſona.

5 *Iniuriam atrociorem a loco fieri, in quo admiſſa eſt. & in ver. loci qualitate.*

Loci qualitate grauiorem iniuriam fieri. ibid. & nu. 11.

Iniuriam atrocem populi frequentia fieri, vbi in populi multitudine admiſſa ſit. nu. 6. ver. atrociorem.

7 *Animum iniuriandi ex verbis ipſis agnoſci, quæ ad iniuriam ſpectant. omnino nu. 61. & in ver. animum.*

Iniuriantis animum ex verbis ipſis intelligi, quæ probrum habent. ibid. & in ver. animum.

8 *Præſumptionem iuris eſſe, vt probatione contraria onus in aduerſarium* [illegible] *quæ.*

9 *Iuramento probari, quæ in animo conſiſtunt. vbique declaratio. & omnino nu. 70. & in ver.* [illegible].

Animum iuramento declarari [illegible] *vbiq; declaratio, & omnino n. 70. & ib. ver. iuramento probari* [illegible] *& num. ſeq.*

10 *Conuiciam vnde.*

Inclusionem, quæ vſus frequentior in nomine de vno fit, ad alterius excluſionem non pertinere. ib. & in ver. frequentiori vſus.

Frequentiori [illegible] *cauſa incluſio de vno facta, excluſionem alterius non habet. ib. & in ver. incluſionem quæ.*

11 *Famam verbalem non doceri, apud populum, aut* [illegible].

12 *Iniuriam* [illegible] *quæ ſolis infamiam vel ſolam habent. & in ver. infamiam* [illegible].

Infamiam facti [illegible] *ibid. & in ver. iniuriam in verbis.*

Iniuriam in ſolo contumeliæ quod contumelia quod nomine obiicitur, quamuis ad infamiam [illegible] *ſpectet. ver. hoc amplius.*

13 *Conſentire delicto eum videri, qui cum poſſit, id non reſiſtit. & in ver. complacens.*

Complacere delicti eum intelligi, qui cum poſſit, id non aduerſatur. ibid. & in ver. conſentire delicto.

Negligentiam in delicto [illegible] *ad participationem eius trahi. ibid. & in ver. complacens. conſentire delicto.*

14 *Iniuriam inde naſci turpe, vnde oriri non debet.*

Cauſam iniuſtam ad dolum purgandum [illegible] *quæ iure* [illegible] *ſunt, diuino, naturali, & humano. ib. verſ. illud D. Theſaurario* [illegible] *n. 63.*

Malitiam & ruſticitatem in his non ignoſci, quæ iure interdicta omnino ſunt, diuino, naturali atque humano. ibid. ver. illud D. Theſaurario. & in ver. ruſticitatem.

Ruſticitatem [illegible] *in his non habere, quæ iure contraria* [illegible] *ſunt, diuino, naturali, & humano. ibid. verſ. illud D. Theſaurario. & in ver. mulierem.*

Errore iuris diuini, & naturalis, ne quidem mulierem, aut ruſticum [illegible]. *ibid. verſ. illud D. Theſaurario.*

Errorem iuris Ciuilis vulgari, [illegible] *ruſticitatem eſſe. ibid. verſ. quibus in locis.*

15 *Iniuriam iure omni prohibitam.*

16 *Cauſam iniuſtam ad excuſandum ita valere, ſi ab ea impulſus homo eſt. omnino nu. 4.*

17 *Inquiſitioni locum in crimine priuato non eſſe. & in verſic. priuatum crimen.*

Priuatum crimen extra inquiſitionem eſſe. ib. & nu. 20. & in ver. inquiſitioni locum.

18 *Inquiſitionem alias prohibitam non recte, vbicunque ex reſcripto* [illegible] *iudicium ceſſerint. & in verſiculo reſcripto principis. declaratur numero 24.*

Reſcripto Principis vbi proceditur, iuris ſolemnia omitti. ibid. & in ver. Inquiſitionem alias prohibitam. & in ver. Solemnitatem iuris. declaratur num. 24.

Solemnitatem iuris impune prætermitti, quoties ex reſcripto principis cauſa [illegible] *ibid. & in verſ. inquiſitionem alias prohibitam. reſcripto principis. declaratur nu. 24.*

19 *Iniuriam perſonæ quæ publica infertur, ad publicum ius ſpectare. omnino n. 29. & in ver. publicum ius.*

Publicum [illegible] *perſonæ publicæ verſari. nu. 19. omnino num. 29. & in ver. iniuriam, quæ perſonæ publicæ. & in ver. vtilitatem publicam.*

Vtilitatem publicam in perſonam publicam cadere. nu. [illegible] *omnino nu. 25. & in ver. iniuriam quæ perſonæ publicæ. & in ver. publicum ius.*

20 *Iniuriam priuatæ iudicis eſſe. & in ver. priuatis iniuriam.*

Priuatis iniuriam iudicis [illegible] *num. 57. & num. 20. & in ver. iudicium priuati.*

Accuſatorem in crimine priuato deficiente nullum iudicium fieri. nu. 20. & in ver. priuatum crimen.

Legitimationem ante omnia perſonarum exquirendam. ibid. verſ. ſed non vtitur mente.

21 *Legitimationem perſonæ ad iudicis officium ſpectare. & in verſic. iudicio eſſe.*

Iudicis eſſe de perſona legitimanda ex officio inquirere. ibid.

Intereſt audiendum eum non fore, cuius non intereſt. ibid. ver. neq; audiend. & in ver. audiendum.

Audiendum eum non eſſe, cuius non intereſt. verſ. neq; audiri. & in ver. intereſt.

22 *Nullum fieri, quod contra quam lege prohibitum aut ſtatuto eſt, attentatum abſq; ampliatio. & in ver. prohibitionem legis.*

Prohibitionem legis, aut ſtatuti ad actum infirmandum valere, tametſi de actu ipſo verbum factum nullum [illegible] *ibid. & in ver. nullum fieri.*

23 *Duplicem* [illegible]

24 *Motum proprium in principis reſcripto non præſumi.*

25 *Modum proprium extra ſuos limites non egredi.*

Ius appellationem ad Principis [illegible] *pertinere, à quo materia* [illegible] *ſolita iuris eſt. ibid.*

26 *Qualitatem perſonæ attendendam, ad quam princeps reſcribit, quare ſi ad dignitatem alicuius prælatum reſcribitur, & cuius in materia in reſcripto habetur, ad eius id referri conſtanter debebit. & in ver. ſoli. Iuris vocabulum.*

Iuris vocabulum ad Ciuitatis ſtatum pertinere, ad perfectum omnis reſcriptum intenditur, quoties iuris mentio in reſcripto ſit. ibid. & in ver. qualitatem perſonæ attendendam.

27 *Teſtibus mediocriter verbis ad iuris ordinem adhibendam pertinere.*

28 *Libera poteſtatis conceſſionem ad ordinem iuris remittendam non prodeſſe* [illegible] *ordinem* [illegible].

Ordinem iuris per conceſſionem liberæ poteſtatis non ſolui, cum poteſtas cum libere procedendi fit. ib. & in ver. Libera poteſtas.

29 *Quod dicitur tanquam publicum crimen eſſe, quod in perſonam adminiſtrum* [illegible] *magiſtratum* [illegible] *ad eum caſum pertinet, quo vel magiſtratus,* [illegible] *non item, ſi quando priuatim, aut priuato perſonæ odio offenſa ſequitur & in ver.* [illegible] *crimen ex offenſione.*

[illegible] *ex offenſione Cardinalis non contrahi,* [illegible] *ibid. & in ver. tanquam quod dicitur.*

30 *Iniuriam* [illegible] *ab alio non committi & in ver. alii.*

Alicui [illegible] *non ob* [illegible] *facta* [illegible] *ibid. & in ver. Iniuriam* [illegible].

Patientiam [illegible] *factam ibid.*

31 [illegible] *per* [illegible] *ad iniuriam realem & atrocem pertinere.*

32 *Iniuriam realem verbali* [illegible] *& in ver. facti iniuriam.*

Facti [illegible] *quæ in capite in perſona* [illegible] *grauiorem verbali eſſe. ib. & in* [illegible] *realem.*

33 *Iniuriam ſine dolo non committi.* [illegible] *& in ver. dolo.*

Dolo iniuriam non carere ibid. & num. ſeq. & nu. 64 *& in ver. iniuriam ſine dolo.*

34 *Con*[illegible] *pro dolo in probabilis, cum aliam quod conſilio dicitur.*

35 *Animum iniuriæ inferendæ exquiri & in ver. iniuriam ſine animo.*

Iniuriam ſine animo [illegible] *non intelligi. ib. & in ver. animo iniuria.*

36 *Animo detracto, nullam criminis genus cadere.*

37 *Voluntate & propoſito maleficia dignoſci. & in ver. animo detracto.*

Animi [illegible] *in ver.* [illegible]

Voluntatis [illegible] *in ver. Animus, Mens.*

Voluntate dempta, actum nullum indifferentem non eſſe. ib.

38 *Cauſam facti potius, quam factum ipſum ſemper intendendum.*

39 *Iniunctam capitalem ex* [illegible] *quod in cauſa dictũ capitale eſt.*

40 *Inſtigatorem cauſa capitalis iniunctum capitalem videri. & in ver. iniunctum capitalem.*

Iniunctum capitalem intelligi, qui criminis [illegible] *capitalis accuſatur ib. & in ver. inſtigatorem.*

Accuſatorem iniunctum capitalem dici. ibid. & in verſ. iniunctum accuſatorem.

Iniunctum accuſatorem capitalem dici, ib. & in ver. accuſat [illegible].

41 *Iniuriam tacere,* [illegible] *præſumptio* [illegible] *alia poteſt. ibiq. amplia*[illegible] *& num. 49 & in ver. delicti præſumptionem ceſſare.*

Delicti præſumptionem ceſſare, cum alia [illegible] *præſumptio poteſt, num. 48. ibiq. ampliatio* [illegible] *& nu. 41. & in ver. iniuriam tacere.*

Primis [illegible] *iniuria effectum credendum non eſſe,* [illegible] *qua alia poteſt n. 41.*

42 *Iniuria* [illegible] *quemquam non credi.*

Facta [illegible] *cauſam* [illegible] *ib. ver longe* [illegible]

43 [illegible] *non eſſe, ad* [illegible] *vnde niſi damnum non ſubeat.*

44 [illegible] *non aeſtimari, ad* [illegible] *non applicatur.*

Præſumendum id [illegible] *fore, quod ſimile vero non eſt ibid. ver. neq. præſumi. & in ver. verisimile.*

Verisimili [illegible] *ibid. verſ neq. præſumi. & in ver. præſumendum. & a* [illegible] *ſeq.*

46 *Iniur*[illegible] *præſumptionem aduerſus amicum ſilere. & in ver. amicitiæ* [illegible].

Amicitia [illegible] *præſumptioni aduerſari. ibid. & in ver. iniuria* [illegible].

An[illegible] *ab inimicitia dimi*[illegible] *ibid & in ver. inimicitiis animi.*

Inimicitiis animum ad inimicum cadere, ibid & in ver. animum [illegible]

Do[illegible] *commiſſum non credi qui malevolus non eſt, ibid. verſ hoc* [illegible].

47 [illegible] *amicum non præſume & in ver. amicitia.*

[illegible] *& in verſ. dolum contra amicum.*

[illegible] *quae intentio non ſit. ib. verſ. hoc* [illegible] *& in ver dolum in* [illegible].

Dolum in [illegible] *non præſumi. ibid. verſ. hoc amplius. & in ver.* [illegible] *animum.*

48 *Animum* [illegible] *procedendi modo declarari. & in verſ. modum procedendi.*

Modum [illegible] *ad animum declarandum prodeſſe. ibid. & in ver. animum* [illegible] *procedendi modo.*

[illegible] *ex procedendi modo argui. ib. verſ. quare.*

[illegible] *in ver.* [illegible]

[illegible]

53 *Factum culpam* [illegible] *& in ver. errorem iuris.*

Errorem iuris a culpa lata [illegible] *& in verſ.* [illegible]

[illegible] *fundamen*[illegible]

Errorem iuris [illegible] *ibid. verſ* [illegible] *fundamentum* [illegible]

[illegible] *ab* [illegible]

54 *Mitius ab errore iuris excuſationem* [illegible] *& in ver errorem iuris* [illegible]

Errorem iuris communis iuris. ib. [illegible]

55 *Subueniendum ei eſſe, qui amico credidit. & in ver confidentiam.*

Confidentiam ad [illegible] *proceſſe* [illegible] *ad fidem* [illegible] *quietur. ibid & in* [illegible].

56 *Pœnam ob* [illegible] *& in ver dolum* [illegible].

Dolum [illegible] *non videri* [illegible] *ib. & in ver* [illegible] *ob id.*

57 *Immediatam cauſam culpæ* [illegible]

Culpam cauſam immediatam [illegible] *in ver immed.* [illegible]

58 [illegible]

In [illegible] *ibid. ver. atq. in* [illegible] *& in ver.* [illegible]

[illegible] *a Deo* [illegible] *ibid. verſ. neq. in poteſtate.*

59 *Impoſſ. Ad caſum poſſibilem verba referenda.*

60 *Delicti* [illegible] *verba* [illegible] *& in ver pœna*

Pœna [illegible] *ibid. & in ver* [illegible]

[illegible] *ibid. & in ver improprie.*

Improprie delicti [illegible] *cauſa verba* [illegible] *ibid.* [illegible] *in ver delicti* [illegible] *& in ver. pœna* [illegible] *& nu. ſeq.*

62 *Delicti* [illegible] *adminiculandam, cum* [illegible].

63 *Animum in* [illegible] *& in ver* [illegible] *animum.*

[illegible] *præſumptionem* [illegible] *ibid. & num. ſeq.*

65 *Præſum.* [illegible]

66 [illegible] *& in ver parem.*

Parem [illegible] *ibid. & in ver præſumptionis* [illegible]

Præ[illegible] *ib. & in ver. debilem.* [illegible]

Debilem [illegible] *ib. & in ver. Fortiorem, Potentiorem Præſumptionem* [illegible]

Fortio[illegible] *ibid & in verſ. Debiliorem Potentiorem Præſumptionem* [illegible]

Potentiorem [illegible] *ib. & in ver. Debiliorem, Fortiorem Præſumptionem* [illegible].

67 *Præſumptio* [illegible]

[illegible]

Potentiorem [illegible] *ib. & in ver.* [illegible]

Potentiorem [illegible] *ib. ver.* [illegible]

[illegible] *ib. & in ver.* [illegible]

68 *Præſumptionem vnam ex pluribus optimam. & in ver plures præſumptiones.*

Plures præſumptiones [illegible] *ib.*

Numerum in præſumptionibus [illegible] *ib. & in ver plures præſumptiones.*

69 *Potentior præſumptio* [illegible] *& in verſ præſumptio validior & in ver.* [illegible]

Præſumptionem [illegible] *ibid. & in ver. potentior præſumptio.* [illegible]

Veriſimi[illegible] *ibid & in ver potentiores præſumptio* [illegible] *& nu. ſeq.*

71 [illegible]

[illegible] *& in* [illegible] *& nu. ſeq.*

74 [illegible] *& in verſ. præſumptionem* [illegible]

[illegible] *& in ver* [illegible] *antecedentem cauſa.*

75 *Præ*[illegible] *non carere*

76 [illegible]

77 [illegible]

ARGVMENTVM.

Quidam Theſaurarius Mediolanenſis ſcripſit a[illegible] a ſecretis Regis Catholici, quod erat publica [illegible] Mediolan[illegible] Secretarium per [illegible] & [illegible] auxilium & fauorem præſtare, & præſtiturum eſſe [illegible] viro [illegible] Mediolani, ob quas quid[illegible] literas Theſaurarius detruſus fuit in carce[illegible] [illegible] Mediolanenſis, & [illegible] tiſſimo Senatu liberatus. Hoc au[illegible] ipſum non potuiſſe ca[illegible] & iuſte ſententiam cum abſolut[illegible] reportaſ[illegible] Habenturque multa, in [illegible] dolum, & culparum, & quam [illegible] de præſumption

CONSILIVM DCCCCLXXXVIII.

Diuino ſubſidio ea corde poſtulato. Illuſtris D. Nicolaus Cid, Philippo Hiſpaniarum, &c. Regi tam Catholico, quã Sereniſſimo, tempore de religione Chriſtiana in rebus turbatiſſimis, quam optime meito, à Theſauris, moleſtiam plus æquo acerbam, diuque. & in carcere paſſus Mediolani eſt, quod literas ad Illuſtrem D. Didacum Vargas Regis ipſius à ſecretis, dederit, quæ ad Vargas ipſius, & Illuſtris D. Molinæ ſenatoris iniuriam pertineret. Scriptum quippe legitur, per vicos Mediolani circumferri, fauorabilem Dominum ipſum Vargas hominum infami *à tuerto, y à drecho*, hoc eſt, iure, vel iniuria eſſe & futurum. Cui moleſtiæ tametsi ſententia ſenatus Illuſtriſſimi Mediolani et ipſius D. Theſaurarius fit: attamẽ illud intelligere cupit, iure an iniuria coniectus in carcerem ſit. De qua re etſi argute, & cumulate ſcriptum per Excellentiſſimos Iuriſconſultos legerim, attamen quia ſemel unam meam & ipſe dicere verbis rogatus non paucis ſum, quo perſpicua magis res fiat, argumentis vltro rem diſceptandam citroque duxi: luculen-1 tior † quippe diſputando res fit. *l. 2. §. ex legib. ff. de origi. iuris. l. cum quidam. Ibique Iaſ. ff. de lib. & poſthum. L. Officium ff. de leg. 1. l. diui. ff. de iure patr. l. fi. § iuncta. ff. de muner. & honor. c. inter dilectos de fide instr. c. nec illud. & c. vidnãtem. 3. q. 5. c. fi. 35. q.* 9. Et ſolidiorem diſputando veritatẽ defendi, Gl. ſcribit *in c. cum Ioannes de fide inſtr.* & quo pprius oppoſita comparantur, eo lucidiora ea fieri, ex Philoſopho Caſtr. probat *in conſi.* 444. *col.* 2. *lib.* 1. Corn. *in conſ.* 5 *in prin. lib.* 5. Idem vltra eos, ex Bal. confirmatur, *in l. comparationes. nu.* 6. *C. de fide instru.* Et quod ſcite Bald. idem ſcribit *in l. precioſis nu.* 33 *C. de impub.* ſerro perituri ab eo iter fieri, qui per contraria tranſit. Et quod ex Caſtr. ſcriptum apud nos legitur *in conſ.* 135. *nu.* 18. ſicut eo odoratiora aromata fragrant, quo minutius atteruntur; ita eo ſplendidiorem in lucem veritatem prodire, quo acrius oppugnatur, & cæditur. Non illepide hoc Lanfrancus accedit *in l. contrario mon.* 16 *circa fi ff. de rulga E queſto baſta, che per lomenare della paua, il paneſe affina, & baſta.*

Itaque recte iudicium hoc criminatorium D. Theſaurario illatum confirmare ſequentia videntur. Et primum omnium, iniuriæ nec leuis plena verba illa eſſe, fauorem viro tam infami à D. Secretario iure, vel iniuria, & præſtari, & præſtitum iri, per vicos Mediolani iactari, incertum non eſt. Namq; cum prohibitum iure ſit, in cauſa iniqua à ſciente quempiam defendi, vt nec officii excuſare neceſſitatem liceat *l. non eſt ignotum. C. de ad-*2 *mon tut.* Doli † haud dubie tenetur, qui contra quam ius vetat, ſciens quid agit *c. ſi compromiſſarius* § 1. *de elect. in lib.* 6. *Iaſ. in l. ſi quis cum aliter nu.* 5, *in fin. & ind. in illa col. in circa med. ff. de verb. oblig.* Rurſus ſi dolus in eum cadit, qui quod debet, ſciens omittit *l. in vendendo. §.* 1 *ff. de contra. emptio l. quæritur. §. fi. venditor. ibique Gl. ff. de adil. edict. §. conſtitutionis de reſcrip. c. audita. de reſtit. ſpol.* & alia apud nos *in conſil.* 14 *num.* 10. Inde delinquenti fauere dicitur, qui cuer dubium eius neglectui habere. *quanto de ſent. excom. c. a. nu. rogitamus.* 1. *q.* 7. Quanto magis delinquens dicendus erit, qui contra quam iure 3 prohibitum eſt, ſciens quid agit. Grauius † quippe faciendo, quã omittendo peccatum ſit. *L. argentarius § cum autem. Ibi per Bald. ff. de eden. Glo. in l. ſi mora. ff. ſol. matr. Bart. in l. lucas §. fi. ff. de poenl.* Rurſus fauorem cuipiam in cauſa iniqua accommodari citra vexationẽ alterius nequit, bonum cuius ius eſt. Vexatio plane ad calumniam ſpectat, neque carere dolo poteſt. *l. iniuriarum. §. ſi quis per iniuriam ff. de iniur.* vbi iniuriarum tenetur, qui iniuſte quem vexat. Iniuriarum plane actio dolum exigit, ſic quomodo inferius docebimus. Itaque perinde res eſt, ac ſi dolo per literas accuſatus D. Vargas ſit.

4 Maior item iniuria hæc eo videtur, quo † dignitate maiore præditus D. Vargas eſt. Idq; buſtaniaui conſiderando. Primum, quod ſi vera eſſent, quæ ſcripta in eum de fauore iniuſto, ... cuius delictum eius ob dignitatem æſtimaretur. *L. ... de pœn. a. l. famoſi. in fi. ff. ad l. iul. maieſt. l. 2 ff. de re milit. l. presbyteri ... C. de epi. & cler. l. 1. C. de pœn lib.* ... *cum quid. an. de. accuſ. c. prim. ... de pœni. di. 1.* & illud Satyrici, Satyra 8. *Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet, quanto qui peccat maior habetur.* De 5 quo glo. me animat, *in c. 1. § ſi an ver. ſiquidem de tranſla ept.* Secundo † grauitas maior delicti ex perſona offenſi aliter obſeruatur, quã qualitate verborum admiſſa, quæ ſcripta in eum ſunt, atrocior vtique iniuria creditur, atq; ſi admiſſa in obſcurum ſit. *l. non eſt matrimonium. ff. de ritu nup. l. prætor edixit. §. fi. ff. de iniur. l. aut facta. § perſonæ. ff. de pœnis. § atrox. Inſti. eo. tit. l. ſi quis in hoc genus. C. de epi. & cler. c. felicis. de pœnis. lib. 6. ... glo. ... ſi an ver. ſiue ſilegis. eo. tit. lib. 6.* A-6 cerbior † item iniuria ex loco fit; quia per vicos publicos Mediolani rumor hic fauoris diſpſus iniuſti dicitur. *l. ſed & queſtionum. §. ff. de iniur. d. §. atrox. Inſti. eo tit. d. l. ſi quis in hoc genus.* inter canones inſerta *in c. in primis. § ſi quis in hoc.* 1. *q.* 1. Actiorẽ itẽ in iniurii populi frequẽtia eſſi ... , quæ in vicis vulgo ſpectari Mediolani ſolet. Curt. iun. *in conſ.* 148 *n.* 3. Iniuria hac ita patefacta obſtare ea non videtur, quæ oppoſita è regione ſunt. Et primum quidẽ nos monet, iniuriandi animo verba hæc ſcripta in literis non eſſe: quoniam hoc ipſo iniuriantis † animus arguitur, quod in-7 iuriam verba habent, & ad contumeliam & probrum alterius pertinent: ſiquidem talis præſumitur animus ſolet, qualia verba ſonant *l. ſi non conuicii. Ibiq; Ang. n.* 3 *& ſeq. C. de iniur.* Et idem Ang. *in conſ.* 250. *col.* 1. Old. *in conſ.* 3. *nu.* 10. Rom. *in conſ.* 96 *nu.* 4. Gemin. *in conſ.* 7 *eodem nu.* 4. Iaſ. *in §* 1. *nu.* 50. *Inſt. de actio.* Bologni. *in notatis* Io. de Ana *in conſ.* 44. *ver. ſecundo premitto.* Inde ex locis memoratis ſcriptum ap Ang. & Iaſ. eſt, neceſſarium non eſſe, in libello iniuriarum exprimere, iniuriandi animo verba prolata, cum apertus ſatis animus ex verbis fiat.

Eadem ratione ad Gl. reſpondetur, *in l. vnica in ver. ſi ab iniuria. C. ſi quis Imper. male d.* quæ iniuria verbum exponit, id eſt, ſi iniurioſe & ex animo prolata verba ſint. Iis ſatis oonerit, iniurioſa verba ſuapte ſponte eſſe, niſi & animus iniuriandi acceſſerit. De qua Glo. Ruin. meminit *in conſ.* 145 *nu.* 15 *lib.* 5. Namque vt id admittamus; onus tamen contra probandi, iniuriandi animũ abfuiſſe, eum ſequitur, qui animũ ipſum iniuriãdi negat: quoniam iuris præſumptione † ei refragante, per quem iniuriandi 8 animo prolata verba cenſentur, quæ iniuriam euidentem continent, qui iuris præſumptioni eripi huic ſtudet, contrariam præſtare probationem compellitur. *l. ſi in prin. ff. quod met. c. ... l. in ſeptura in ſi ff. de iure dot.* & alia apud nos aſcripta *in conſ.* 60. *num.* ... *in conſ.* 198 *nu* 3 *& in reſponſ. pro Genero, nu.* 115.

Inde etiam arg. illud duitur, Sacramento D. † Theſaurarii 9 manendum, citra iniuriæ animum verba illa perſcripta, iuxta Gloſſ. *in § ſed iſte. in ver. dicit. ibique Iaſ. ſolem.* 8. *n.* 90 *Inſt. de actio. ibi. præſumitur per illum tex. de teſtib.* Pro quo etiam te a. *in c. ap. poſtu. ... de except. c. ſi vero* 2 *de ſent. excom. & hoc genus alia.* Quoniam ad eum caſum ſententia hæc non pertinet, quo iuris et præſumptio reſiſtit, qui paratus iurare eſt. *... in l. inter omnes. § recte nu* 3 *in fin. ff. de furt.* Iaſ. *in d. §. ſed iſte. nu.* 92. Atq; in ſpecie iniuriæ nominatim Io. de Ana. tradit *in d. conſ.* 44 *n.* 6 *iuncta nu.* 4. & quidem ſi ſacramentum huc admittimus, illuſoria omni iniuriarum pœna fiet: animum iniuriæ faciendæ abfuiſſe, iuramento ſemper aſſeuerabitur.

Atque argumentum non † mutat, ſine conuitio iniuriam 10 non inferri. *l. ſi non conuicii. C. de iniur.* Conuitium porro citra vociferationem aut diuulgationem non intelligi. *l. item apud Labeonem. § conuitium ver. ſi vſſi conuitium. ff. eo. tit.* quoniam hallucinatio in argumento vertitur: ſiquidem de iniuria, quæ per conuitium, hoc eſt vociferando fit, tex. memorati ſtis frequentioris rationis loquuntur. In commotione quippe & iracundia fere ex prouocatione aliqua vociferando emittere verba iniurioſa ſolent. Quo caſu conuitii inclusio ad iniuriam excludendam nõ prodeſt, quæ citra vociferationem verbis fit. Gl. *in l.* 3 *in Gl.* 1 *ver. vel dixit hoc. ff. de Publicia. in clem.* 1. *in præſidentes. Ibique Dom. de reſcrip.* Alex. *in conſil.* 65. *circa fi. lib.* 6. Iaſ. *in l. licet. num* 6 *in §. ver. tertio moueor. C. de pact. in conſ.* 166 *in fine lib.* 4. Corſet. *ſing.* 24. *tu habes. vberius ſing.* 119 *dominus feudi.* Petr. Gerardi *ſing.* 57 Curt. iun. *in l. iubere. nu.* 6. *ff. de iuriſdi. omn. iudi. & hoc genus alia.* Atque in ſpecie iniuriam non excludi, quæ nulla vociferatione, verbis fit, ex tex. declaratur *in d. l. item apud Lab. autem. § ait prætor.* Quem ita Io. de Ana. obſeruat *in d. conſ.* 44. *num.* 5. & ſane pluſquam ridiculum fieret, impunita verba iniurioſa eſſe, q dicta extra vociferationem ſint. At non iniurias inferendi latiſſima ad eũ modũ feneſtra aperitur? Quo magis admiror, ſententiam diuerſam Domino, &c. placuiſſe.

Obſtare item non videtur, ad famam verba illa literarum ſeu epiſtolæ, non pertinere, *per calles, aut vias † Mediolani de fauore iniuſto* 11 *vel iniuſto ſermone efferri*: ſiquidem ad famam probandam verba hæc nõ valent: quam apud maiorem partem eſſe populi oporteret. Bart. & alii *in l. de minore. § plurium. ff. de quæſtio.* Quo tamen etiamſi niſi apud aliquorum vico vno atq; altero huc genus diſſipatus rumor non ſit, iniuriæ probrum remotum nihilo magis erit. Immo. n. atrocem hunc ipſo iniuriã æſtimari, quod in loco vno publico inſertur, teſtatum ante eſt. *nu.* 6. Quid hic dicendũ, vbi loca duo ſaltem publica verba hæc includunt: Quo caſu ad vicos alios ſerpere non ægre ſoleat, iuxta illud; *Fama malum, quo non velocius vllum,* &c.

12 Ruſſus ad iniuriam inferendam ſatis † eſt, id genus turpitudinem cui obijci, vnde facti infamia naſcitur, quamuis probationem ad iuris infamiam non ſpectet Old. in d. conſ. 53. n. 8. Anch. in conſ. 235. ſuper primo dubio n. 2. ver. nam tales exceptiones. Rom. in conſ. 208 hec impetratio. Alex. in l. 3. n. 7 ff de lib. & poſth. Hoc amplius, ſatis eſt, cõtumeliæ cauſa quid cui obijci, licet infamiæ quicquã inde non exiſtat. Oldr. in d. conſ. 53. n. 9. Sed n. ad infamiam facti pertinere, in cauſa iniqua fauorem cuiuis ab eo pſtari, qui in dignitate poſitus & poteſtate eſt, quis dubitet, cum participem ſe iniquitatis, & turpitudinis faciat. Quid autem dico, delicti par-
13 ticipem eum eſſe, qui nocenti fauet; Imo enim ex † omiſſione negligenti ſola correus facinoris æſtimator; qui ei, cum poſſit, non reſiſtit. l. 1 & 3 ff. de noxal. l. item quæritur. § exercitu ff. locati l. culpa caret. in ſenſu contrario ff de reg. iur. c. quanto de ſen. excom. c. ſicut. § illud de homicid. vbi ſcrupulo ſocietatis occultæ non caret, qui manifeſto facinori deſinit obuiare c. dilecto. de ſen. exco. lib. 6. c. negligere. 2. q. 4. c. non inferenda c. qui pot. 23. q. 3. c. cui non reſiſtitur. 80. diſt. c. error. & c. non contra. 83. diſt. c. facientis. 86. diſtin Iouale ſcit arg. hinc. Namque cum ad omnes pertineat iuxta paruos atque magnos prohibita occurrere, in his certe in primis obtinet, qui in excelſo poſiti
14 loco ſunt, qualis regis tanti Secretarius eſt. Ad quæ † vulgatum illud maxime ſpectat, iniurias naſci inde non decere, vnde naſci iura oportet. l. meminerint. C. vnde vi, c. nonnulla. de reſcrip. c. qualiter & quando. de accuſat.

Illud D. Theſaurario prodeſſe nihilo magis videtur, cauſam quamuis vel iniuſtam ad excuſationem doli valere. l. igitur ff de lib. cau. & hoc genus alia. Ad ea enim non pertinet, quæ iure prohibita omni ſunt æque diuino, aut naturali ac humano. Quo caſu neque ruſticitati ignoſci, neque ſexui ſolet. Ang. in l. ex conſenſu. § ſi ff de appellat. Anch. in conſ. 391. videtur prima facie circa fin. Alex. in conſ. 193 nu. 21. lib. 1. Curt. ſen. in conſ. 55. nu. 12. Veronen. in conſ. 24. nu. 16. & ſeq. inter criminal. Dec. in l. ſi quis id quod. nu. 32. ff. de iuriſd. om. iud. Quibus in locis ius idem admittitur, quotiens contra ius ciuile notiſſimum peccatur. Idque & Ang. placet in l. ſed & ſi. § ſi ſe-
15 re. ff. de peti. hered. Iniuriam plane iure omni † prohibitam in manifeſto eſt. De iure diuino habetur Pſal. 118. Auferá me opprobrium & contemptum, & Pſal. 122. miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri; quia multum repleti ſumus deſpectione. Quia multum repleta eſt anima noſtra, opprobrium abundantib. & deſpectio ſuperbis. & ad Coloſſen. c. 3. qui enim iniuriam facit, recipiet id, quod inique geſſit.

Secundo à cauſa iniuſta peti ita auxilium poteſt, ſi ex cauſa
16 illa † quem impulſum demonſtratur. l. qui cõmeatus. in pri. ff de re milit. Ang. & Cuma. in d. l. ex conſenſu. § ſi in Alex. in d. conſ. 103. n. 20. lib. 2. Curt. Sen. in d. conſ. 55. nu. 12. Dec. in conſ. 431. nu. 11. verſ. non obſtat, quod ſaltem Corn. in conſ. 33. col. antep. verſic. & licet beſtialis cauſa & in conſ. 80. col. 1 in fin. verſic. nec poſſunt ſe excuſare lib. 4 Ruin. in conſ. 33. col. pen. poſt med. ver. nam vt quis ex cauſa iuſta lib. 4. At enim probatio impleta hæc non videtur.

17 Poſtremo non obſtat, iuris priuati † iniuriam eſſe atque ideo per inquiſitionem eam vendicandi facultatem iudici non dari l. lex Cornelia ff de iniur. l. vniuerſarum ibique Sal. C. eo. tit. § in ſumma. ibique Ang. Aret. Inſt. eo. tit. gl. in l. fi. ff. de priua. delict. Bald. in c. 1 § iniuria col. 1 nu. 4 de pace iura. fir. Rom. in conſ. 152 præſens accuſatio in prin. Ab. in c. cum te in ſecunda nota de re iud. De quo infra etiam nu. 20. Re-
18 ſponſio enim gemina affertur. Prior, ex reſcripto † regio iudicium hoc D. Theſaurario inſtitutum; quo ne iſti à ſolennibus diſcedere iuris licet. l. 1 in ver. de plano interlocutus. ff. de conſt. prin. c. in cauſis. ibique Doct. de re iud. c. in noſtra. de ſepultur. Inde fit, vt impugnare inquiſitionem non liceat, quæ ſine diffamatione ex reſcripto & motu principis proprio fit: Bal. in l. nullus. C. ad l. Iul. maie. & alia apud Marſi. collecta in conſ. 78. nu. 7. Secunda reſponſio: iuris pu-
19 blici † iniuriam videri, quæ perſonis publicis infertur, in quibus vtilitas publica verſatur. l. 1. § huius ſtudii ff. de iuſt. & iur. Atque in ſpecie ea tex. hoc declaratur in d. l. ſi quis in hoc genus. C. de epi. & cler. vbi popularis actio iniuriarum habetur, vbicunque iniuria affecti clerici ſacerdotesve ſunt, vtilitas in quibus publica conſiſtit. Ratio eadem ſecretarii & ſenatoris Principis videtur, in quibus vtilitas & ipſis publica inuenitur. Quocirca omnium intereſt, nomen & decus eorum tueri.

Argumentis his non mutantibus, ſententiam diuerſam meliorem & æquiorem exiſtimo, vitiis & iniuriis vndique moleſtiam carere; quam in carcere tamdiu perpeſſus D. Theſaurarius eſt. Et principio ab ordine procedendi exordiendo, tutis
20 exploratiſſimi eſt, inter iudicia † priuata actionem iniuriarum referri, ſic quomodo in ſtatum mox habemus, n. 17. Eam ob rem inepta & vitioſa acta omnia ſunt, accuſatione eorum nulla interueniente, ad quos res pertineret. l. non dubium. C. de ll. l. 2. § ſed quia C. de iuram. calum. l. prolatam Cod. de ſen. Sed nec vitium maius, quam quod defectu legitimationis perſonarum inducitur. l. ſi quæ annua. ff. de teſta. l. ſi res. C. de ord. cogn. Bart. & alii in l. 2. C. de edi. D. Adria. tol. Iaſ. in rub. C. qui admitti num. 4. ver. bene fateor. Quocirca
iudicis † eſt, animaduertere, vt legitimatio perſonarum interueniat, ne irrita acta fiant. c. cauſam quæ. de iudi. gl. in c. 1. in ver. ob conta. de elect. lib. 6. Rom. in conſ. 60. in fin. in conſ. 6. n. 5. in conſ. 17. n. 2. Caſtren. & alii in l. ita demum. C. de procura. Neque audiri eum oportuit, cuius non intereſſet. l. ſi quis § ex his ff de eden. l. ſi dum commiſſa § in ter dũ. ff de leg. 3. l. prætoru. § ſi. & l. qui bona. § qui damn. ff. de damn. inf. l. 1. in prin. ff. quorum appel. non recip. l. ex conuentione. ibique Curt. poſt Ang. in tertio not. C. de pactis. & hoc genus alia. 21

Grauius vitium hoc, ſeu grauior nullitas ex conſtitutionibus Mediolani fit, quibus expreſſum eſt, carcere neminem ob delictum detinendum, quod ſanguine non luitur, ſi fideiuſſorem præſtare non tenuit; ſanguinis vero pœnam non aliter dandam, quam ſi comprehenſum id conſtitutionibus ſit. Itaque cum pœna ſanguinis ob iniuriam verbalem per cõſtitutiones non pendatur; nõ † poſſunt acta omnia non intercidere, con- 22
tra quam prohibitum conſtitutionibus eſt, attentata. d. l. non dubium. Et in eo, quod contra ſtatutum fit, Anch. tradit in conſ. 171. de titulo col. fi. verſ. vlterius aduertendum. Dec. in conſ. 18. n. 5. Quod locum obtinet, etiam cũ ad irritationem actus ſtatutum nõ progreditur, d. l. non dubiũ. ibique Bart. & alii. Iaſ. in 8. notab. l. fi. § & hoc quidem. ibique Alex. in num. 2. C. de iure delib. Bart. in l. fin. in prin. ff de diuort. Iaſ. in l. 1. num. 11. ff. de lib. & poſthum. in l. 2. num. 78. Cod. de iure. & ſi de car. in conſ. 168. col 6 lib. 1. Bal. in l. 1. n. 61 ff. ſolu. mat. Si ſatis pro-
hibitio vna ad actum vitandum eſt, quid in duplici hic † probandũ, legis videlicet cõmunis, & ſtatuti; quo caſu vitioſum omnino et iudicium cunctũ oportet: vbi vigorem alias inerat iure ex prohibitione vna haberet, § ſanctiſſimum in aut. de alien. & emph. gl. fi. in c. verum. de condit. appoſi. Bart. & alii in l. filiusfamilias § diui. in 2. oppoſi. ff. de leg. 1 Alex. in conſ. 93. col. fi. lib. 7. Et hoc genus innumera. 23

Non obſtat, ex reſcripto regio † iudicium hoc inſtitutum, 24
& ex eo vnum actorũ diluit. Colutis enim multum id arg. haberet, ſi motu proprio editum reſcriptum ſit: ſed enim per vulgationem iniuratam D. Theſaurarii contra quam oportuit factum, partis cauſa, ad quam ſcripta erant, reſcriptum datum non obſcure præſumitur & apparet. Et enim motus proprius expreſſus in reſcripto non ſit, præſumi is non ſolet. c. ſi motu propri. de preb. lib. 6. Quem tex. ad hoc Bart. obſeruat in l. 1. n. 5. ver. quæro vtrum. C. de petitio. bon. ſubla. lib. 10. tradit idem Bart. in l. 1. n. 6. & 8. C. de bonis vacan. lib. eodem. Cant. in conſ. 101. n. 5. in fi. verſ. in contrarium. Cocier. ſing. 45. conceſſio, qui Baldum etiam nominat, apud quem hoc inuentum non licuit. Motu ſuo proprio detracto, eodem controuerſam reſcriptum non attinere, in d. conſ. 78. n. 7 Marſ. oſtendit.

Secundo reſponderim, motu etiam proprio expreſſo, pernitiale D. Theſaurario non eo magis reſcriptũ eſſe. Id; quia li-
tatio † eius facta nominatim eſt: abe conforme à iuſticia ſe proceda. 25
Itaque limites egredi reſcripti non licuit. l. diligenter ff mand. c. cum dilecta de reſcrip. In qua re obſeruandum, vbi iuris communi inimice Mediolani conſtitutiones eſſent, ad iuſtitiam reſcriptum applicandum, quæ ex ipſis miniſtrari conſtitutionibus ſolet, vtpote iure Regis Catholici proprio, & perſonæ eius ratione habita, Bald. in c. cum venißent num. 2. de eo qui mitt. in poſſ. Deci. l. n. 2. poſt med. C. quan. non peten. par. & in c. licet cauſam col. 4. ver. vnde quarto & vltimo cogitabam. de proba. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta. § hi qui ſunt. n. 9. circa fi. ff. de verb. obl. Purpura. in l. imper. num n. 64 ff. de iuriſ. om. iud.

Tertio, ſicut ad † præfectum Mediolani reſcriptum dirigitur; ita pro Mediolani iure intelligi id conuenit. Caſtr. in conſil. 125 dubitatur primo, an Comes in ſi. 4. dubii lib. 2. Dec. in conſ. 65. col. 2. in conſ. 416. col. pen. circa fi. forma igitur conſtitutionum Mediolani neglecta, in præceps omnia ruunt. 26

Quarto, in ſpecie magis ea † Decio hæc inuantur in c. 1. in primo 27
nota. de offi. deleg. clauſulam reſcripti, iuſtitia mediante, ad ordinem iuris adhibendum ſpectare. Idque Ang. teſtimonio in l. cum quo. in pr. col. 1. ff. ſi cer. pet. & in § exheredatos. in Auth. de hære. & Fal. ita Dec. ſcribit in conſ. 175. col. 2. ante fi. & in conſ. 189. ante fi. At enim neq; iuris communis, neque proprii Mediolani ordini obtemperatum apparet.

Quinto hoc amplius dico, vitiis acta omnia deficere, etſi libera † inquirendi aut procedendi poteſtas facta per reſcri- 28
ptum

prium ... , ſiquidem ad ordinem iuris amouendum libera di-
ctio non valet, vt Marſ. docet & pr... in conſ. 5. nu. 5. in conſ. 48.
nu. 11. Soc. Iun. in conſ. 7. nu. 5. lib. 2. Quid hic dicendum, proce-
dendi facultate ad iuſtitiæ terminos ca preſſim coarctata?
Non obſtat, ad iniuriam prædicta non pertinere, quæ princi-
29 pis † facta magiſtratibus, aut Senatoribus ſit; perinde quaſi
Principis tanti læſa maieſtas dicatur: atq; ideo popularē & pu-
blicam iniuriarū tunc actionē videri. Quoniā ad eū caſum atq;
ſpectat, quo officiali, vti officiali, nō vti priuato; atque ex ordi-
priuato iniuria irrogatur, ſic quomodo reſtatū apud D. Sanſo-
nium D. Theſaurarii patroni legitur. Atq; præter ab eo ſcripta,
ex Cald. id roboratur in conſ. vlt. de accu. qui in Cardinali offenſo
loquitur, ad maieſtatis læſionem id non pertinere, vbicunque
non quaſi Cardinalis, verum vti prouinciæ, aut ciuitatis præ-
fectus offenditur. Atq; in reali iniuria loquitur. Idem Cap. ad-
mittit dec. 130. nu. 7. 12. & duobus ſeq. & col. 13. humaniorem opini.
hanc poſt Lauden. aſſerit in tract. de prin. nota 21. Idq; pro expe-
dito ſententia habet, quæ remiſſionem iniuriæ tuetur, quæ a D.
30 facta Molina aſſeritur. At n. † momenti quicquam in perniciē
principis remiſſio non haberet, ſi principis ipſius læſam maie-
ſtatem dicimus l. in perſon. ani. in pri. ff. de pactis. gl. in l. ſed & ſi vnum. §.
filiusfam. in ver. filio ff. de iniur. vbi iniuriam ubi factam in patris
perniciem filius non perimit. Et in ſpecie iniuriæ officiali prin-
cipis factæ Caſtr. & Alex. tradunt in l. quamuis in ſi. ff. de in ius voca.
Marſil. in conſ. 15. nu. 16.
31 Apparet ex his, iniuria grauiſſima per capturam † perſonæ
& cuſtodiam eius diuturnam D. Theſaurarium affectum. Et
pro iniuria verbali, cuius immunis eſt, realem etiam iniuriam irro-
gatam, quæ in captura & carcere conſiſtit. l. pen. C. qui bonis ced. poſ.
Bal. in l. per diuerſas q. 15. in ſi. C. mand. Soc. in conſ. 119. nu. 6. ver. ſecun-
do ratis. lib. 1. qui iniuriarum permitti actionem ait. not. in l. 1. §.
tutores ff. de ſuſpect. tutor. Sed & irreparabilis iniuria hæc habetur,
quæ à captura proficiſcitur l. 2. ff. de appell. recip. l. ſi quis procuratione.
C. de appellat. Cuma. in conſ. 157. in cauſa Benedicti col. 1. poſt med. Et qui-
32 dem † atrocior non paulo iniuria hæc realis per capturam ea
eſt, cuius nomine coniectus in carcerem legitur, cum niſi ex
verbis non pendeat. l. ſi ſeruus ſeruum. §. rupiſſe. ff. ad l. Aquil. l. prætor
ait. §. ſi. ibique Bar. cum ll. ſeq. l. vulneris magnitudo ff. de iniur. Et hoc
genus apud Boerium in conſuet. Biturigum in titu. de teſtib. omni. ted.
§ 17. col. 1. & ſeq. Quid probandum hic erit, vbi nec iniuriæ ver-
balis reus D. Theſaurarius conuincitur.
Abundans ex his diſcuſſio meritorum fit: quandoquidem
iniuria etiam admiſſa, vitioſa vſque quaque acta conſtant, cō-
tra quam reſcripti verba iuris communis & conſtitutionum
Mediolani edicta ferant. Cæterum, quo perſpicua magis res
fiat, & negocium ipſum attingendum principale cenſuimo quo
iniuriæ obiectæ innoxium D. Theſaurarium eſſe omnino arbi-
33 tror. Rei cuius enarrandæ cauſa ſciendum, dolo carere † iniu-
riam nō poſſe l. ſed & ſi quacunq;. §. 1. ff. ad l. Aquil. l. 3. § 1. & § ſi. & l. ſeq.
ff. de iniur. l. ſi non conuicii. C. eod. tit. c. aliud 15. q. 1. vbi inſertus tex. d. l. 3.
inuenitur. Tradit Cyn. in d. l. ſi non conuicii. in prin. Io. And. in tit. de
iniur. apud Spec. Bal. in conſ. 230. omnis factum in ſi. lib. 3. in conſ. 443. coram
vobis in ſi. lib. 4. Ang. in conſ. 397. quidam petre nu. 1. Gemi. in conſ. 16. n.
34 5. circa ſi. Io. de Ana. in d. conſ. 4. vbi conſilium ſad iniuriam poſcit.
Quod verbum ad dolum in probibitis trahitur, cum ad facien-
tis perſonam ſolius refertur. Conſilio enim actum dicitur, q̄
factum per dolum eſt. l. & eleganter in prin. ff. de dolo. l. cum qui. §. præ-
terea ff. de Publicia. l. nihil intereſt ff. de inoffi. teſt. l. 5. ff. de teſt. manu. l. ab-
ſentem in ſi. ff. de pœnis. Et Comicum illud: nunquam illa me opprimet
conſilio. Inde conſilio malo, ſimiliter vt dolo malo, non raro iu-
riſconſulti vtuntur. Sine dolo iniuriam non fieri Alex. etiam
ſcribit in l. cum ſi a col. 9. ff. de acq. poſſ. in conſ. 209. nu. 14. li. 6. Corn. in conſ.
280. col. 1. circa med. lib. 4. Inde dolum verum aut præſumptum in
iudicio iniuriarum probandum in d. l. cum ſi. Alex. ſubiicit. Eiuſdē
35 ſententiæ † & illud eſt, ex animo iniuriam conſiſtere, neq; ci-
tra iniuriantis eam animum committi d. l. 3. § 1. ibiq; gl. in ver. ex
aff. Sic tex. conſimiles vocans d. l. 3. in ver. apud Labeonem. §. ſi quis aſtro-
logus l. ſi quis ſeruum. §. ſed hoc l. quod reipublica ff. de iniur. Bar. in l. cum qui
nocentem. §. 1. eo. tit. Ang. in d. conſ. 397. n. 1. Roma. in conſ. 96. n. 3. & duob.
ſeq. Io. de Ana. in d. conſ. 44. n. 4. in ſi. verſ. ad iſte teſtis depomt lib. 2. Feli. in
36 c. cum te. in ſi. de re iudi. Et hoc genus mille. Idq; perpetuum in † crimi-
ne quouis, ne citra affectum aut animū committatur. Et in fur-
to tex. id declaratur in l. ſi quis teſtam. in ſi. ff. ad l. Aquil. l. furtū. ff. de vſuc.
§. ſed tamen. Inſtit. eo. tit. l. qui iniuria. in pr. & l. verum. 2. ff. de furtis. Cauſa
eadem adulterii, q̄ & ipſum ſine animo id committendi non
intelligitur. l. pen. ff. de adulter. Et idem homicidii. l. diuus ff. de ſica.
Prætoris item edictū contra debitores latitantes con... orum,
eū non apprehēdit, à quo fraudis animus latitandu a... eſt l. ſi ab-
ſentis. § ... ff. quib. ex cau. in poſſ. eatur. Et illud vero eſt, q̄ † dictitāt, 37
voluntate ac propoſito maleficia diſtingui. c. cum voluntate in pri.
de ſentent. excom. c. quod pradiceſſor. 11. q. 3. Eodem & illud pertinet,
voluntate remota, indifferentē actum, omnē fieri. Cyn. in l. 1. §.
remouet ff. de poſtulan. in notulis ſuis. Meminit Bal. in l. cum quam nu. 25.
C. de fiden. Videamus modo, vtrū conſilio, aut dolo malo, & in-
iuriæ inferendæ cauſa, epiſtola conſcripta fuerit, propter quam
negocium tam acerbiſſimū paſſus D. Theſaurarius eſt. Quo res
quo perlucida magis fiat, meminiſſe debemus, facti cauſam 38
in ſpecie quadam ius ponius q̄ factum ipſum ſpectandam. l. cū
du. § in cauſa ff. de tranſact. l. ſi procuratorem dedero. in prin. ff. manda. l. cum
pater. § dulciſſimis ff. de leg. 2. l. legata inutiliter ibique Gl. in ver. mittuntur.
ff. de adim. lega. & alia apud nos aggregata in reſpon. pro Genuen. n. 198.
Atq; in delicto vtiādo, ex tex. id declaratur, in d. l. verū. 2. ff. de furtis.
vbi qui ancillam alienam rapit, furti non obligatur: id, quia li-
bidinis, non furandi cauſa rapta eſt. Quo circa cauſa ita ſcribē-
di indaganda: q̄ ſi animaduerſa fuerat, moleſtiam tam turpem,
tamq; perniciālem non vtiq; paſſus D. Theſaurarius fuerat.
Cauſa porro ita ſcribendi ea literis ipſis liquet, q̄ homini tam
infami fauor accommodaretur: quem hominem † capitalem 39
ſcribentis inimicū tum fuiſſe, in obſcuro nō eſt; vtpote qui te-
ſtimonium contra ſcribentem ipſum de re capitali dixerat: ex
quo teſtimonio inimicitiam capitalem naſci ſufficienter non
eſt. Abb. in c. cum P. Manconella in fi. de accuſ. & quamuis in eo loqua-
tur, qui vltro teſtimoniū tulit, eo id ſit, ne à teſtimonio repel-
latur, qui teſtimoniū vltro non dixit. Cęterum quin vt inimicū
eum capitalem is habeat, contra quem teſtificatus eſt, ſenſus i-
40 pſe communis docet. Idq; eo † facilius admittendum, ſi inſti-
gatorem cauſæ capitalis hominē illum fuiſſe doceri poſſet; ſi-
militer vt de accuſatore dicitur in auth. ſi dicatur. ibiq; Bal. C. de teſt.
Itaq; cum iacturam honoris ab eo, q̄ in ipſis ſuit, D. Theſaurā-
rius accepiſſet, cauſa ita ſcribendi no deſuit, quo à fauore præ-
ſtando D. Secretariū deterreret: quo fauore amoto, ſi illi ho-
mo ille ſuccumberet, infirmum & ſcribenti innocuū teſtimo-
nium eius fieret. Cauſa hac igitur ita ſcribēdi in manifeſto po-
ſita, conſilium dolusve iniuriandi intelligi in ſcribente nō pō-
teſt. Inſuper cum † vtimur, locū iniuriæ nunquam eſſe, vbicunq; 41
præſumptio aliqua in contrarium, aut cogitari alia poteſt. Bar. in conſ.
108. in q. aſſione verteſte inter D. Nicolaū circa ſi. & alia de quib. infra
n. 45. Quod locū obtinet, etiamſi vere iniuriādi animus fuerit,
veluti cum aduocatū imperitum, excellentē quis, vel clericum
moribus perditum, bonū quiſpiam nomine noncupat. Satis quip-
pe eſt, iniuriandi abeſſe animū poſſe. Ang. in d. l. ſi non conuicii n. 6.
Rui. in conſ. 81. n. 2. circa med. li. 3. & in conſ. 145. n. 10. li. 5. Sed & contra
principē id recepti, ne iniuriæ verba vertantur, quoties cā aliqua
ſubeſſe alia pot. Sig. ſcribit in conſ. 249. n. 4. in ſi. ver. ſic licet nominatim.
Contra Principem etiam interpretatione hanc Rui. agno-
ſcit in d. conſ. 145. n. 10. & trib. ſeq. Quin etiam quo maior potentior-
ve is eſt, contra quem expreſſa verba leguntur, eo facilior in-
terpretationis huius admiſſio. Credibile quippe non eſt, ve in-
iuria eum afficere quiſpiam cogitet, cui vlciſcendi modus per-
facilis ſit. Etenim † ſi temeritatem profundere nemo præſumitur. 42
l. ſi Titius. ff. pro ſocio. l. cum de indebito § 1 ff. de prob. l. Imperator ff. ad Treb.
l. Imperatores. in ſi. ff. de appel. l. ſuperuacuam & ibi not. C. de poſ. longe mi-
nus vna ſimul cum re & honoris decus contēptui habere quiſ-
quam crederetur: cum par ſanię cauſa atq; vtrę habeatur. l. iſti quidem.
in ſi. ff. quod metus cau. l. iuſta cum gl. 1. ff. de manu. vindi. gl. nō ſper-
nenda in § ſi ſpectum autem. in ver. ob culpam Inſtit. de ſuſpec. tutor. Bar. in
l. tranſigere n. 4. in ſi. & ſeq. C. de tranſact. Sed & grauiorem famę, quā
oculorum interitum tex. probat in l. infamia C. de decu. lib. 10. &
alia apud nos in conſ. 2. n. 18. in conſ. 99. in ſi. in conſ. 145. nu. 24. in conſ.
151. nu. 21. & in conſ. 168. num. 2.
Secundo credibile non eſt, id quempiam † ſenſiſſe, vnde 43
commodi quicquam non perciperet, at damnum ſolummodo
faceret. Aret. in conſ. 112. conſideratis col. 4. in prin. ver. ſed tamen his non
obſtantibus argum. l. quis ex municipum. § cum ita ff. de leg. 3. & quod Bar.
not. in l. his verbis §. idem teſtator. eo tit. Enimuero ſi animum in-
iuriandi fuiſſe ſcribenti dicimus, quid aliud, niſi quod de tri-
do verbo ferri vetere ſolet, malum ſibi eum exceſcinere? An
non ſecretarii dignitas, gratia apud Regem & Reginam cun-
ctam, opes & vis eius in oculis ſcribentis erant: Et cum ta-
tionabilis † iudicis motus cum animo iniuriandi ex præ- 44

dictis non conſentiat, ſenſit animum huiuſ perinde ac ver. diſſimilem probari oportet. Bald *in l. teſtium num. 20. C. de teſtib. in l. ſcriptura nu. 5. Cod. de fide inſtr.* Felin. *in c. auditis. nu. 23. in fi. de præſcription.* Neque præſumi id oportet, quod veriſimile non eſt. Bald. *in l. ſi. in vltimo not. C. de bart. ınſt. & in c. … § ſi vero. nu. 1. de feudo guardiæ.* Et alia apud nos *in conſi. 6. nu. 25. in conſ. 8. nu. 6.*

45 Tertio, cum nominis & † cenſus ſui à teſtimonio aduerſarij ſeruandi cauſa perſcribi literæ potuerint, ob eam rem, non iniuriæ inferendæ ratione ſcriptas eas magis erit dicere. Old. *in d. conſ. 53. nu. 8.* Albert. *in l. dolum nu. 4. C. de dolo.* Geminia. *in conſi. 7. column. 1. ante med.* & apud nos *in d. conſil. 8. num. 15.* & alia, de quibus ſupra *nu. 41.*

Quarto, antiquam, & magnam familiaritatem, & neceſſitudinem inter ſcribentem & eum, ad quem ſcripſit, fuiſſe, cum literis ipſis, tum argumentis & aliis præſupponimus. At enim præ-
46 ſumptioni † iniuriæ, amicitia ſatis reſiſtit, ne amico iniuriam facere amicus credatur. Cuma. *in conſ. 74. col. 2. poſt med.* vbi iniuriãtis animum in verbis turpibus ab inimicitia colligit. Ratio fortior efficiet, vt amicitiæ cauſa animum hunc iniuriandi excludamus *l. merito. ff. pro ſocio* huc ſpectat, quæ ſcripta apud nos ſunt *in d. conſ. 8. nu. 14. in conſi. 57. eo. nu. 13.* aduerſus perſonam non male-
47 uolam dolum non præſumi. Appoſite huc † gl. quadrat *in l. 1. in gl. 2. C. de ſicar.* occidendi animum aduerſus amicum non præſumi. Idem Iaſ. probat *in l. 1. column. 4. nu. 22. ff. de legib.* Socr. iun. *in conſi. 58. n. 8. lib. 1.* Hoc amplius, ſatis eſt inimicitiã detrahere, ne occidendi aut offendendi animus præſumatur, quamuis amicitia non appareat. Veronenſ. *in conſ. 31.* Quam coniecturam ſolam ſatis vita bona offendentis aliunde patefacta, *in d. conſ. 31.* Veronenſ. putat. *col. 2. verſ. quarta præſumptio.*

48 Quinto, ex modo † procedendi hominis animus declaratur *l. ſi fundum, ab conditione. § ſi libertus. Ibique Iaſ. in 1. not. ff de leg. 1. l. non codicillum. C. de teſtam.* & alia apud nos relata *in rubr. ff de leg. 1. n. 27. in conſil. 214. nu. 11. ver. quarto conſidero.* Idque & ad delicta pertinere non dubitatur. Quare ex modo percutiendi animus arguitur, ad hominẽ ne conficiendũ cogitauerit. *l. ſi ex plagis. § tabernarius ff. ad l. Aquil. l. 1. § ſi clauſum. ff. de adil. edict. l. vulneris. ff. de mil. l. 1. § diuus ibique gl. in ver. percuſſerit. ff. de ſicar. c. ſignificaſti. 2. in fi. de homicid. & hoc genus non pauca.* At enim ſi modum ſcribendi intuemur, mirũ ni ex obſeruatione eius, ad quem ſcribitur, & ſcribentis officio totius conſtet. In qua re teſtanda verbis pluribus occupandum me non duxi, vtpote quæ teſtata ſatis à Dominis conſultoribus eſt.

Sexto, per literas ad D. Molinam ſcriptas fauor ſatis arguitur. Ibi maxime, *ya que la nota no ſi pueda eſcuſar.* & de quo in epiſtola ſua D. Theſaurarius meminit. Ibi maxime. *ya que la nota no ſe pueda eſcuſar.* & quas literas in vulgum prodiiſſe hoc ipſe oſtenditur, quod abditas eas D. Molina non habuit; verum ad manus alienas peruenerunt. Quæ cum ita ſint, etiam ſi D. ipſum Theſaurarium fauor ille non læſerat; attamen inimici & iniuriantis functus partib. non eſt, cum ſcriptorem earum rei huius com-
49 monefaciendum cenſuit: in qua admonitione † & amica correctione, doli aut iniuriæ intelligi quicquam nequit. Rumi. *in conſ. 96. n. 2. ver. ſecundo vero caſu* Abb. *in d. c. cum ſit n. 28. in p. & nu. ſeq. poſt med. ibique* Felin. *in fi. de ſi. ed.* Pro qua ſententia text. *in c. ſi gens. 1. ibique* Card. … Ita optime de amico meritus D. Theſaurarius videtur, ne dum iniuriari … potuit.

50 Septimo, in dolo † non dicitur, qui id agit, vt damnũ, quod ab aliquo metuit quoquo pacto depellat. *l. atque natura. § cum … abſente … l. Papinianus § 4. ff. de inoff. teſt. c. dominus noſter. 24. q. … imprem de elect. lib. 6.* Salic. *in l. ſi. C. commoda.* Ancharan. *in conſ. 145. ſed. poſt. in fi.* At enim eo epiſtola emiſſa controuerſ… fuit, ne à teſtimonio aduerſarij damnum ſcribens haud leue acciperet.

51 Octauo, ratione fortiori dolus hic excluditur. † Namque nec culpam quiſquam in eo præſtat, ad quod ordinarie non fuit … *l. electio. ſi … quem ff de nouat. l. creditor 1. ff de hered. vel act. vendit. l. ſi v. hæreda § 1. ibique not. ff. ad l. Rhod. de iactu l. … ff. de impenſ. l. non omne. ff. de ſtatu lib. l. ſi is qui ff de … quia … Ibique … Bart. in l. 2. § … Alexan. in conſ. 8 … lib. 4.* Socin. Felin. *in … ver. non obſtat dicta regula de … contractus … reg. … nu. 1. in nono not. de … in 2 le … & hoc genus alia.* … culpa … ad quod ordinarie non eſt: longe minus dolus pœna pendenda in-
52 euenerit, ad quod ordinarius non eſt, cum † facilius doli, quam culpæ excuſari quis ſoleat. Inde culpam lex præſumit, vt dolo

quem eripiat. Quod in errore videre iudic eſt, quem potius, quã dolum lex præſumit. Quocirca per culpam & imperitiam potius, quã dolum ſententiam iniquam dicere iudex intelligitur *l. ſi filius familias ff. de iudic. l. iniuriarum § idem Labeo ibique Bar. ff. de iniur. Inſt. de oblig. quæ ex quaſi delict. na. in pri.* Bald *in l. properandum § & ſi quidem n. 13. ver. ſed quid ſi numerus. C. de iudi.* Rota deciſ. 48. *valet etiam. in 2. additione in nouis.* Cuma. *in l. non fatetur. ff. de confeſ. & in conſ. 10.* *Domina Ioanna in vltimo dubio.* Fulg. *in l. ſubemus n. 4. & ſeq. C. de teſta.* Soc. *in conſ. 108. n. 12. lib. 1* Rui. *in conſ. 145. n. 12. li. 5* Ita culpam latam
potius, quam dolum lex præſumit: ſiquidem † culpæ latæ er- 53
ror verti iuris ſolet, vt habetur in *l. lata. ff. de verb. ſign. l. leges ſacratiſſima. C. de ll.* Bart. *in l. quod Nerua n. 19. ver. iuxta prædicta quæro. ff. depoſ.* Bart. & alii *in l. iuſte. in fi. ff. de acq. poſſ.*

Nonum fundamentum ex octauo ſponte ſua conſequitur, ob cauſam etiam iniuſtam iniuriæ quẽ & doli excuſari. Namque ſi doli iudex non tenetur, qui inique pronunciat, ergo iuris errore à dolo liberatur. At enim cauſam iniuſtam in iuris errore verſari hoc ipſo palam fit, quod ad culpam latam ſpectat, & ex gl. id declaratur *in l. plagii. 1. C. ad l. Flauiam de plagiar.* Alex. *in conſ. 92. col. ſi. lib. 1.* Atque in ſpecie iniuriæ, ex cauſa iniuſta excuſationem eius tribui, ex Roma oſtendimus *in d. conſ. 96. n. 4. verſ. imo quod plus eſt.* Geminia. *in conſ. 26. n. 6.* Alex. *in conſ. 212. num. 5. lib. 2.* Pro qua ſententia text. manifeſtarius *in d. l. iniuriarum. § idem Labeo Ibique Bart. ff. de iniur.* vbi ob cauſam iniuſtam & latam in errore iuris culpam, iniuriæ crimini iudex eripitur. Si Doctor & iudex, qui iuris ſcientiam profitentur, ab errore iuris, & cauſa iniuſta opem ſentiunt; quid in D. Theſaurario probandum, qui
militiam † potius, quam legum diſciplinam meditatur? vtpote 54
qui in copiis Philippicis, & regius munus ſuum exequitur *l. ſi regula. § ſi filius fam. ff. de iuris, & facti ignor. l. 1. C. eo. tit. l. pen. ibique* Bal. *C. de his qui ſibi aſcrib. text.* huc ſpectat *in l. ſi poſt pri. ver. arma dicentem. C. de iure deliber.* tradit glo. *in c. turbatur nanna 4 1. q. 4.* Alexan. *in d. conſ. 92. circa fi. lib. 1.* Rurſus ſi ad iniuriæ crimen pellendum cauſa vel iniuſta valet, quid hic dicendum, vbi cauſas iuſtas ad ita ſcribendum oſtendimus?

Decimo, in autem hæc amici D. Theſaurarius depoſuit, qui literas ita dedit, vt niſi ad eum, ad alium præterea neminẽ peruenirent. Ita fide & beneuolentia fiſus amici eſt; qui ſi literas celauiſſet, moleſtiam iam acerrimam paſſus ſcriptor non fuerat. Eam ob rem † indignus auxilio non erat, qui fidem amici 55
ſecutus, vulgatũ literas iri nõ credidit. *l. liberto. in pr. ibi; cuius literas creditor ſecutus ff de neg. geſt. l. creditor § Lucius ff. manda. l. ſi libertus iter a … ff. de oper. liber. c. ante … de … c. veniens. & c. quanto. de iureiuran.* Anton. de Butr. *in conſ. 24. n. 4. in fi.* Dec. *in conſ. 11. n. 6. in conſ. 39. eo n. circa prin. & in conſ. 430. nu. 9. poſt. prin.* Quare iuriſconſulti verbis ſe inuoluere D. Theſaurarius poteſt, *in l. vnũ ex familia. § ſi ff de leg. 2. ibi, melius de matre præſumpſerat.*

Vndecimo, cum officioſe adeo ad amicum D. Theſaurarius ſcripſerit, in dominũ ipſum agnoſcendo, & ſeruum ſe eius profitendo, recte arcanum ſuum prodere apud eum potuit, nihil minus veritus, quam patefactum literas eius iri. Itaque quod
fide † ab eo factum bona eſt, cũ id ita ſibi licere exiſtimaret, cri- 56
mini & vitio dari non conuenit. Bene ſiquidem fieri dicitur, quod fide bona fit. *l. ſi ſeruum. § non dixit. in ver. animaduerte ff. de acq. her. l. quamuis. de condit. & dem* Bal. *in conſ. 414. verba dicunt, quod planum lex 1. in conſ. 243. tempore in fi. lib. 4.* Tortus *in conſ. ſuo poſt reſponſa Anto. de Butr. n. 10 verſ. præterea quia dicit.* Et apud nos *in conſ. 8. nu. 51.*

Duodecimo, cauſa negotii totius immediata ab eo exiſtit, cuius auribus & oculis ſuis commiſſa non continuit, at palam fecit:
ob id cauſæ † ipſi immediatæ culpa omnis tribuenda. *l. ſi mulier.* 57
in prin. cum gl. ff rerum amo. l. qui domum habebat. ff. loca. c. de cæter. de homicid. Dec. *in conſ. 300 n. 7 ver. ſed maior eſſet dubitatio. & in conſ. 381. n. 10.* vbi in materia odioſa & ſtricta immediate intelligẽda verba ſcribit.

Et quod ad D. Molinam attinet, explicata ſatis res ex ſuperioribus liquet, quatenus non animo iniuriæ inferendæ, non dolo, at iniuriæ ex teſtimonio eius refellendæ nomine ſcriptas literas apparet. Et quod de infami dictum legitur, eo pertinere conſtat, vt indignus monſtraretur, qui D. Secretarii ſuffragiis releuaretur: tempusq. literarum ſpectandum, quod iſpecta fa-
cti † infamia erat, ſine qua moleſtiam paſſurus non fuerat. *c. cum* 58
oporteat c. qualiter. 2. c. inquiſitionis. de accuſat. Bart. *in l. congruit. ff. de off. præſid.* Alex. *in conſ. 124. in prin. lib. 6. & hoc genus alia.* Neque in poteſtate principis eſt infamiam ipſam … delere, tametſi effectus eius perimat. Bald. *in l. Caſſius n. … ff. de ſenator.* Socin. Abb. *in*

c. cum

exem in n. 9. ibique Fel. [illegible] *de reſcrib.* Detenendi [illegible] eſt, ſ. [illegible] infamiam ex ing iere gl. *in* [illegible] *in ver. de* [illegible] *cano.* Itaque ſe cum nemini [illegible] ſaceret [illegible] quid iniuriæ facere D. Theſaurarius potuit [illegible] expreſſit quod omnib. in ore eſſ[illegible], [illegible] iam, ſpectandum, quo d ſtamatio hæc ferebar, [illegible]: & [illegible] ratione va[illegible] ollendit, *in l. non ſolum. § ſed vt probari ff de oper. noui nunciat.* [illegible] tempore [illegible] quid potuit, permiſſ[illegible] & [illegible] tempore factum [illegible] crederetur, vt delictum acceaem. Quanto magis ſententia & interpretatio admittenda memorata erit [illegible] in manifeſto [illegible], eo tempore literas factas, quo facti diffamatio perſeverabat.

Neque dicaeris, ad facti infamiam reſtricta verba non eſſe,
59 [illegible] tam infamia: quoniam ad eam † referri infamiâ oportet, ad quam referri poterant, nô ad infamiam iuris, quæ non erat, etiam ſi delicti excludendi cauſa non fuerat *l. Gallus, §. 1. ibi, quæ ex verbis concipi poteſt ff de lib. & poſthum. l. ſi quis ita ff. de condi. inſtit. l. hæredibus § fin. ff ad Treb. l. 1. in prin. ff de ſuis & legiti. l. ſtipulatio iſta §. hæc quæ. 1. ff de verb. oblig gl. in l. cl & quæſitum in ver. poſſe* Ibique Ias. *n. 34. & in l. ſi quis poſthumos. ibi; interim Iaſ. n. 8. ff de lib. & poſthu.* & alia apud nos *in conſ. 103. nu. 12 & nu. 7. [illegible]* Si vbi pœna non contingit, ad caſum poſſibilem referri verba oportet: quid in ſpecie hac? in qua ſi ad caſum impoſſibilem, hoc eſt, infamiam iuris
60 verba applicamus, pœnam ſcribens ſubit. Cuius † repellendæ cauſa offenſio permitti verborum ſolet *l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ſed & ſi rerum. ibique Bal. ff de excuſ.* [illegible] *gl. in c. ne quis arbitretur in gl. 1. circa fi. 22. q. 2.* Bart. *in l. ſi ſtrua. § ſi ante in fi. ff de dam. inf.* Imol. *in conſ. 10[illegible] nu. 4.* Mar. *in conſ. 1. n. 9.* Soc. iun. *in conſ. 83. n. 3. in 2. li. 2.* ſed & ſi & ob delictum excludendum verba accipi conuenit, vt habetur *in l. 2. § creditum ff ſi cer. pet. in c. cum in de teſtib. gl. in c. periculoſe.* [illegible] *o text. in ver. hora de pen. di. 1.* quam ſing. Bal. iun. vocat, *in l. 1. nu. 66. ff ſol. mat.* & apud nos *in conſ. 6. n. 126. in conſ. 8. n. 2. & in conſ. [illegible] n. 24.* tametſi ad iuris etiam infamiam relatione facta, locum iniuriæ nô eſſe ſuperiora doceant.

Secundo reſpondetur, etſi maxime infamia diffuſa vlla non
61 eſſet facti & iuris, ad facti infamiam verba † accommodari nihilominus oportet, quo lenius infun[illegible] delictum fiat *l. ſi pœnaſe & l. interpretatione ff de pœnis.* Soc. *in l. cum quæritur in fin. ff de reb. dub.* Bal. his adluſit *in l. fin. n. 17. poſt med. C. de edil. actio* inter dolos duos minorem præſumendum. Sequitur Aret. *in conſ. 31. col. [illegible] pen. ver. ad ſecundum & in conſ. 80 col. 2. v. ſi vero & licet pr. adi[illegible]* Dec. *in conſ. 134. nu. 5.* Freder. hic accedit *in conſ. 44.* ea hora [illegible] [illegible]um eſt intelligi, minor vnde condemnatio ſequitur. Cum ſen-
62 tentiæ † nec inimicitia ipſa reſiſtit, quod odio capitali eum perſequeretur, quê in [illegible] dixit. Alex. *in conſ. 233. n. 9 lib. 6.* vbi in ſcriptura Iudæorum loquitur, quæ ad probrum ſpectare Ch. [illegible] ſti redemptoris poteſt, ſi ſ[illegible] eam poſt Chriſti aduentum dicimus; atqui ante aduentû eam factum ait, vt iniuria taceat. At enim qui in Chriſto infenſi Iudæi ſint [illegible] palam omnibus eſt.

Decimo tertio, vt per picua vndique D. Theſaurarii cauſa &
63 fides eius bona [illegible] te tamen dubia coniecturis † tot tamque vehementibus, & probabilibus eum eo [illegible] tibus, quin ſacramento ſtari eius debeat, inficiari certe non liceat, hoc eſt, qua mente ſcriptum ita ab eo [illegible] Roma. *in l. nulla col. pen ff de verb. obl.* [illegible] animum occidendi abfuiſſe, ſacramento probari percuſſoris ait; per gl. *in l. 1. in ver. animo C. de Sicar.* Qua ſententia Guido Papæ vtitur *in conſ.* [illegible] *in fi.* [illegible] *in repet. l. admonendi col. [illegible] nu. 263. per alle etiam quod vult gl.* [illegible] *in ver. in § [illegible] iſta n. 90. inſt. de actio. in conſ. 8. 4. col. 3. lib.*

Sententia hac & innocenti D. Theſaurarii ita confirmata, reliquum aliud non ſupereſt, niſi vt argumenta contra obiecta propellemus, Et quamuis profligatio eorum ex his ſponte ſua emanet, quæ ſupra in gratiam prolata ipſius D. Theſaurarii ſunt: atta [illegible] perſpicua magis omnia ſiant, in ſpecie ad ea reſpondendum & ſingulatim dixi. Itaque, arg. primum non obſtat: Iniuria in verbis epiſtolæ & ipſam atroc[illegible] inueniri: quoniam ſatis
64 non † eſt, ad iniuriam & probrum verba pertinere, niſi [illegible] dolum ita dicta, & animo iniuriandi ſint, ſic, quemadmodum ſtatutum in ſuperioribus eſt n. 35. Dolum plane & iniuriantis animum in D. Theſaurario non fuiſſe, ſatis ſuperque præcedentia docent. *nu. 58 & continentibus.*
65 Non obſtat, iniuriantis animû hoc ipſo argui, quod contumelioſa verba & probroſa ſunt. Locû enim id haberet, coniectu[illegible] [illegible] ratis non interuenientibus. quæ ad anim[illegible] iniuriandi, & dolû repellendum proſunt. Præſumptionê enim vnam per aliam perimi [illegible] û non eſt *l. pen ff de* [illegible] *l.* [illegible] *ff de proba. l. non* [illegible] *ff. de rerum ampl.* [illegible] *& Sali* [illegible] *de calumnia c. licet de præſum. c. tran'* [illegible] *ff. ſi quis* [illegible] *ſine lege* [illegible] *de fa. ſis* Qua ratione [illegible] [illegible] bo[illegible]
l. cum † omnium [illegible] ſumptionib. habet. quib. potiſſi[illegible] paret, 66 vt inuicem ſe impediant *c. multen. ibig. Alb. in ſecunda n. 2. de ſententiar.* Alb. *in conſ.* [illegible] in præſumptione dicendû fortiore erit, vt per eam de[illegible] [illegible] tatur, *l. ſi impenſ. ff quod metus cau. l. pen. ibi* Ang. *n. 3. ff de cond. inſt. l. excipiuntur* [illegible] *ad Sella l. quia autem. § non ſimpliciter ff ſi quis omiſſo cau. teſt. l. qui duos. § ſi Lucius ibig. Soc. in 4. not. ff de rebus dub. c. in noſtra de teſtiu. c. tuam de ſpon. al.* Bal. *in l. ſine poſſidere c. rea fi. de prob. & hoc genus alia.* Sed n. † potentior haud dubie præſum- 67 ptio eſt, quæ reo [illegible] dolum remouet *l. merito ff pro* [illegible] Bar. & alo *in d. l. non ſolum. § ſed vt probari ff de oper. noui nunciat.* Et potentiorem præſumptionem æſtimari, quæ benignior eſt, ex Bar. oſtenditur *in extrava. ad reprimendû. in ver. non obſtantib.* per tex. *in l. benignum ff de ll.* Rui. *in conſ.* [illegible] *n. 4. circa fi. li. 3.* Rurſus quo fauorabilior, eo præſumptio po[illegible]. Bar. *in d. extrauag. ad reprimendum. in ver. non obſtantibus col. pen.* Bal. *in l. 1. q. [illegible] ff de offi.* [illegible] Bal. Ang. & Alex. *in l. Ti. ie. textores ibig. Iaſ. n. 26. in fi. ff de. leg. 1.* Idem Iaſ. *in l. ſi Ruffinus n. 2. C. de teſt. mili.* Quid autem in robore maiore præſumptionis demonſtrando laboramus? quatenus præſumptiones enarratæ tot ſunt, quæ reo [illegible] &, iniuria [illegible] animum, dolumq; excludunt. Quo caſu extra † controuerſiam res ponitur, ſi præſum- 68 ptionibus pluribus, vnam extingui, *l. 3. §. 1. ibi;* [illegible] *ff de teſtib. auth. itaq. C. com. de ſucceſ.* Bal. *in conſ. 438. an poſſeſſion col. 2. circa princ. verſ. dico enim* [illegible] *li. 5.* Alex. *in conſ. 88. nu. 7. lib. 7.* Iaſ. *in conſ. 125. col. [illegible] ante fi. ver. ſecundo confirmatur li. 4. & hoc genus alia.* Accedit his, quod veriſimiliorem † interpretationê & præſumptionê hanc iunc- 69 tim monſtramus, ne iniuriandi animum D. Theſaurarius haberet. Atq; ideo vbi præſumptio ei [illegible], non plus, quam vna foret, potentior tamen contraria æſtimanda, quæ ad iniuriam trahitur. Bal. *in d. l. ſine poſſidere in fi.* [illegible] *de prob.* Iaſ. *in l. ſi extraneus. col. 2. ff de cond. ob cau.* Cur. iun. *in conſ.* [illegible] *col. 1.* Alba *in d. conſ. 56. n. 4.*

Apparet ex his arg. confutatû, quo probandi onus D. Theſaurarii eſſe diximus, animû ab eo iniuriâdi & dolum abfuiſſe. Perſpicue enim & ad integrum ab eo id probatum, ex præſumptionibus tot cônſtat, quæ liquidiſſimæ probationes æſtimantur: *l. licet Imperator ff de lega.* Et alia apud recentiores conſcripta *in rubr. extra de probat.* Inde & argum. illud refellitur, fatis † ſacra- 70 mentum non eſſe, quo animû ſibi iniuriandi nô fuiſſe teſtaſſetur: quoniâ ſacramento vllius indigus D. Theſaurarius nô eſt, animus cuius ſincerus ex frequenti pr[illegible]ſumptionum vi denudatur & planiſſima ſit. Secûdo reſpondetur, êt ſi ad cautelam abundantem ſacramentum poſtularetur, deneganeû id non fuiſſe. Quod n. dicitur, in proh[illegible] id non admitti, recipi tunc non ſolet. cum pr[illegible]ſumptiones & coniecturæ probabiles [illegible] & potente ſtant. Ad quem caſum [illegible] eſt [illegible] *l. 1. C. de* [illegible] Bar. *in d. l. omnes. §.* [illegible] *n. 3. in fi. ff de* [illegible] eandum declarationem hanc intelligi Rom. Guido, P[illegible] & Ia[illegible] ſpoſteri, qui in ſententiam hanc vocati ſuperius ſunt Coniecturas plurimæ probabiles, imo & vehementes Dom. Theſaurario fauere, teſtatum ſatis ante legitur.

Non obſtat, famæ peruulgationem neceſſariam per vicos omnes Mediolani non eſſe, vt iniuria facta intelligatur: imo etiam ſatis eſſe, ſi per vicum vnum atque alterum diſperſus rumor ſit: Probatione cuius non p[illegible]ſtita, iniuria errari D. Theſaurarium nô poſſe. Reſponſio enim ex ſuperioribus patet, iniuriandi id animo ſcriptum & per dolum non eſſe.

Secundo reſpondetur, indefinite ſcriptum per vicos Mediolani dici, † quæ indefinita vniuerſali in ſpecie probatoria 71 non æquipollet, atq; in vicis re[illegible] [illegible] habetur Inno & alii *in ca. audita de præſcrip.* Alexand. *in l. ex ſcriptura. in princip. numer. 4. ff. de pactis. in conſil. 7. lib. 1.* quod repetitum eſt *in conſil. 198. num 2. lib. 2. & alia non pauca.* Sed etiam per vicus plures, quam duos id ſatum, hoc ipſo apparet, quod li[illegible] D. Secretarii ad D. Moliſnam datæ ad manus plurium peruenerunt, qui vico diuerſos in vrbe Mediolani colunt. [illegible] probatio plenaſſim [illegible] rumoris huius impleta appare[illegible] [illegible] andoquidem † vocibus loqui 72 epiſtola creditur, quicquid expreſſu[illegible] in ea eſt *l. cum pater. §. donationis in ver. loquatur ff de leg. n. 2.* [illegible] enim nſi per ſcripturam locutio ibi non ſit. Epiſtola: *inter claras. ibi ſcriptura loquuntur Cod. de ſum. trin. & fide cathol.* idque locum in ſpecie pœnali habere, tex. indicat *in ca. vbi periculum. § nullis de elect. lib. 6 c. conſtitutionem de ſenten. exco. eod. lib.* Si ad pœnam dandâ loqui dicitur, qui ſcribit, vbi lo-

queutibus

quentibus ſtatuta pœna legitur: quanto magis ius hoc agnoſcendum ad pœnam cauendam erit. *l. praſes. l. interpretatione. & l. ab ſente. ff. de pœnis.* text. huc ſpectant, quibus expreſſum eſt, epiſtolæ verba hæc ſunt *l. ſolent. in fi. ff. de off. procon. & l. 1. §. 3. & ſequen. ff. de teſtib.* & text. innumeri, quibus comprehenſum eſt, reſcripti verba hæc ſunt *l. extat ff. quod metus cau. l. 1. §. 1. ff. de dolo. l. Quintus. ff. depoſ. l. 1. in princip. ff. de re. eorum.* text. ſcitus *in d. l. reſcriptum. ff. de pactis. ibi; reſcriptum autem Diui Marci ſic loquitur.* Itaque ſi verba illa epiſtolæ expendimus, *ya que la nota no ſe pueda eſcuſar*: mirum ni fides plena facta eius ſit, quod iniuriæ verſum Dom. Theſaurario eſt, & quod probatum ab eo non eſſe obiicitur, & miror, ad reſponſionem hãc animaduerſum in gratiam Dom. Theſaurarii non eſſe, quæ quo magis animo verſatur; eo magis atq; magis premere & mortificare videtur.

Non obſtat, auxilio alicui in prohibitis cauſam iniuſtam non eſſe: quoniam cauſa iuſtiſſima Dom. Theſaurarium impulſum, cur ita ſcriberet, quo caput & decus videlicet ſuum tueretur, ſibique aduerſus teſtimonium proſpiceret, declaratum ſatis ante eſt.

73 Secundo reſpondetur cauſam iniuſtã † ad iniuriæ inferendæ animum dolumq; remouendũ ꝓdeſſe, ſic quomodo in ſuperioribus confirmatum ratione etiam fortiore habemus. *numer. 14. verſ. illud D. Theſaurario.* Quoniam ſi Doctori & iudici ignoſcitur in iure erratoribus, quæ lata culpa dicitur: longe magis venia dignus is erit, qui diſciplinæ militari potius operam nauauerat.

Non obſtat, probationem præſtitam non legiſſe, ex cauſa
74 tali † adductum D. Theſaurarium eſſe. Quoniam ſatis eſt, de cauſa ita ſcribendi apparere. Quo caſu ob cauſam illam impulſus quis creditur. Idque ratione fortiore oſtenditur. Etenim ſi in ciuilibus, cum pœna ſilet, ex cauſa res acta antecedens præſumitur *l. quedam mulier. ff. de rei vend. l. 2. C. de acq. poſſ.* Bar. *in l. cum ſolus circa fi. ff. de vſucapio.* Quid in delicto dicendum declinando erit? Quod ſi probationem impulſionis exigimus: ridicula atque illuſtris res fiet: ſiquidem cauſam exprimere non ſolent, qui talia agunt. Quocirca ad cauſæ iniuſtæ, non impulſus probationẽ neceſſario argumentum ſpectat. Idque in ſpecie Corn. ſentit *in d. conſ. 280. col. 2. in fin. verſic. nec poſſunt ſe excuſare. lib. 4.* Ruin. *in d. conſ. 35. col. pen. poſt med. verſ. nam vt quis excuſatur a iniuſta. lib.* etiam 4.

Ad extremum, prætereundum illud non cenſui, remiſſione iniuriæ à D. Molina facta, liberationem D. Theſaurarii niti. At enim remiſſionem aliquam aſſequi ſatis non valeo: quoniam niſi proteſtatio D. Molinę non apparet, propoſiti fuit non eſſe, vt contra D. Theſaurarium ob cauſam iniuriæ procedatur, qua affectus non eſt, declaratione inſpecta, qua idem viſus D. Theſaurarius eſt. Ita iniuriæ nomen atque effectum D. Mo-
75 lina negat. Quomodo igitur † remiſſio exprimi iniuriæ poteſt, quæ non ſit? *l. manumiſſiones. ff. de iuſti. & iure. l. venitur. ff. de iureiuran. l. decem. ff. de verbo. oblig.* Secundo, remiſſioni contraria proteſtatio eſt, cauſa ipſa proteſtandi animaduerſa. Eo enim iniurię proſecutionem fieri non intendit, q iniuria ſe affectum nõ eſſe aſſerit. Ergo ſi iniuriæ locus eſſet, animo alio ſe eſſe iniuit, à ratione proteſtandi tacente argumentando. Quod arg. à ſenſu con-
76 trario † & in proteſtatione Fulgo. admittit *in conſ. 141. Nannes. eodem. 3. circa med. verſ. c. amplius & illud tractari poſſet.* Quid ita igitur per remiſſionem iniuria comprobauit? Et poſtquam proteſtatione, non remiſſione vſus D. Molina eſt, a verbis eius recedi in perniciem alienam non debuit *l. 1. §. ſi is qui nauem ff. de exercitor. l. non aliter. ff. de lega. 3. & hoc genus alia.*

77 Sed remiſſione etiam iniuriæ admiſſa, ſtatira † moleſtiæ huius abſolui D. Theſaurarium oportuit, quam remiſſio facta iniuriæ eſt, die nimirum 1. Septembris 1566. *l. deſtitiſſe. ff. de remedi. l. ſi quis inſicratus. ibique Bart. ff. depoſi. l. ſi quis adulterium cum inceſtu § idem Pollonius. ff. ad l. Iul. l. qui contra. § excepto C. de ince. nup.* Bart. *in conſ. 91. col. fin.* Anchar. *in conſ. 192. videtur prima facie dicendum col. 2. circa med. & in conſ. 325. caſus talis eſt: Ametrius minor* 1. Iaſ. *in conſil. 179. volum. 2. lib. 2. & alia complura.*

Summa rei totius erit, iniuriæ quicquam adſcribi D. Theſaurario non poſſe: quam etiam D. Molina proteſtando negauit. Secundo, per iniuriam in carcerem D. Theſaurarium coniectum, & in eo tamdiu cuſtoditum: idque ex primo neceſſario conſequi. Tertio, formæ patrium neque reſcripti regii, neque conſtitutionum Mediolani: tantum abeſt, vt iure res acta communi ſit. Quarto, remiſſionem iniurię nullam hic contigere. Quinto, quaquauerſum tota vertatur, carcere D. Theſaurarium dimittendum illico fuiſſe, vt proteſtatio facta à D. Molina fuit. Taurini die 13. Auguſti, 1567.

Pro Magnifico Domino Petro à Nuca ex Caſarea Auguſta Regni Aragonum, Contra Don. Sanctium Peres de Pomar, de lite Caſtri de Puyuolea. Quod conſ. editum eſt precibus Magnifici & Clariſſimi Iuriſconſulti Domini Ioannis Baptiſta de Conceſo ex eadem Caſarea Auguſto ciuis.

S V M M A R I A.

1 *Exemplum non probat, etiam ſi apud iudicem, eoque auctore ſcriptum ſit, altera parte tamen non vocata, ſi vera ſit, citatione generali non adhibita ipſa interim limitata, ſi more id in alio reuocatum ſit.*

Cauſa non patentium, quam cauſatis. ibid. ver. ſecundo principaliter.

2 *Exemplum non probat, vbi originale fidem non facit. Et vbi ſuſpectum protocollum eſt, ibi ſuſpectum exemplum dicitur.*

3 *Citatio eorum ſufficit, quorum principaliter intereſt, etiam ſi ex conſequentiam de præiudicio aliorum agatur, quod ſine dubio admittitur, vbicunque is, cuius ſecundario intereſt & ad quem pertinentia bona poſſunt, à ſententia non appellans, poſtquam illam ſciuit, eam habuit.*

Exemplum probat ex inſtrumento deſumptum in actu, parte vocata, productu. ibid. ver. atque in ſpecie fidem exemplo habet.

Sententia inter alios lata, ei nocet, cui priore loco nocuit, ſi ab alio latam agnoſcit, cui poſteriore loco ius competit. ibid. ver. et nam ſi in ſententia.

4 *Conſuetudo valet, qua fides exemplo habetur, parte non vocata in iudicio deſumpto.*

Exemplum etiam mirum legitime deſcriptum probat, vbi ita fuit obſeruatum. ibid. ver. ſerio ex obſeruatione inferuia.

5 *Iuramentum purgationis an ei ſit deferendum, qui originale inſtrumentum ſibi ſubreptum eſſe affirmat.*

Amiſſio Originalis, ex quo exemplum legitime deſumptum eſt, iuramento probatur. ibid. ver. atque in ſpecie.

Contumacia dolum præſumptum exigit. ibid. verſic. quoniam ante ſententiam.

Exhibere. Qui inſtrumentum non exhibet, quod apud eum fuiſſe non docetur, eo dolo non dicitur, nec ei culpa imputatur. ibid. verſ. dolo plane ſuſpectus & in ver. originale porro exhibendi facultatem.

Dolus. A dolo cauſa quæuis vel iniuſta excuſat. ibid. verſ. culpa metuſatur.

6 *Inſtrumentum ex eo, quod apud defunctum fuiſſe conſtat, apud hæredem eſſe non probatur & iuram. in hæredem ſtandum ad eam deſtructionem pœnas non permiſſi.*

7 *Contumacia vera dicitur, quoties inſtrumentum ſe non editurum quis ait. Domeſticum eſt, ſi facultatem edendi inſtrumenti apud ſe eſſe neget. quia probatione facultatis non facta, non niſi præſumptiuæ verus contumacia inſpicitur. Contumax vero dicitur, qui apud iudicem ſe non venturum, vel quod ſe non facturum etiam reſpondet. ibid.*

Contumacia præſumpta ad iura amiſſionem non ſufficit, ſed vera deſideratur. ibid. verſ. hoc ita præſuppoſito. vbi ampliatur, vt ad nullitatem hanc nouitæ inferendam præſumptam contumaciam prodeſſe.

8 *Exemplum vbi legitime deſcriptum eſt, originalis exhibitio non alter requiritur, niſi de falſo in exemplum impugnetur.*

9 *Falſi ſuſpicio pro falſo in Regno Aragonum non habetur. ver. ſed enim falſi inſtrumentum productum.*

Contumacem in eo non cadit, ad quod de iure quis non tenetur, & quod neceſſe ſi mero quis non habet. ibid. verſ. ſi quidem ad id.

Sententia etiam contra fratrem lata, alii non nocet, ſed ne in contextu alia ſententia abeſt, qui in iudicio non interuenit: ideo ſententia, contra adulterum lata, mulieri non nocet, quamuis commune crimen ſit. Similiter ſententia de ſalſo, contra teſtes lata, producenti non præiudicat. ibid.

10 *Contumacia vera dolo abeſſe non debet.*

Sententia, quæ ad totius dominum regulariter porrigitur, tamen non nocet, vbicunque, etiam is qui per contumaciam patitur. ibid. ver. atque in ſpecie magis.

Pater, vbi pro filio fideiuſſit aut obligatur, ad maleficium id non pertinet, de quo niſi per contumaciam filii non conſtat, quia fidem delicti contra patrem non facit. ibid. ver. atq; in ſpecie magis.

11 *Maſculi per ſtatutum vocati videntur, quo excluſa fœmina apparent, intuitu eorum conſeruatione familiæ maſculorum cauſa excludet, vt etiam ex maſculis conſtituitur.*

12 *Velle quis id non creditur, de quo dictum nihil ſuit, ſed illud tantum, de quo loquitur.*

13 *Cauſa falſi indaganda potius, quam falſum ipſum, etiam ſi aliud ſonare verba videantur.*

Diſpoſitio quæ generalis eſt, ad limites cauſæ aut rationis ſpecialis reſtringenda. Et contra, quæ ſpecialis diſpoſitio eſt, ex ratione generali extenſionem recipit. ibid. ver. iure etiam certiſſimo.

Mandatum Papæ generale ob rationem ſpecialem reſtringitur. ib. ver. reſtrictionem diſpoſitionis generalem.

14 *Interpretatio ſententiæ ex ſtatuto ex iure communi eſt.*

Pœna contumaciæ ad id reſtringenda in quo commiſſa eſt neque ad alia trahitur, in quibus non incurritur. Rationi enim repugnat vltra limites delicti pœnam ampliare. ibid. ver. iure per commenta.

15 *Antecedentis deſtructio, conſequentis non tollit in materia ſtricta, quoties ſine altero conſiſtere alterum poteſt. idem dicimus, vbicunque effectum conſequentis coniunctum aut corruptionem antecedentis eſt. ibi enim conſequens, aut conſiſt non ſtatim remanet, ſublato antecedente.*

Diſpo-

Diſpoſitio, quæ ad eum caſum peruenit, vnde incipere non poterat, ſi vita non fit, adueniente effectum eius; ex facto eſt. ibid. verſ. iure & illo reſponſo hoc roboratur.

Retractationes ad actus pendentes ſit, non autem conſummatos, & perfectos.

Authentica, & intitulo vis, quæ ſit. ibid. verſ. ſimere enim

17 *Res eadem dicitur, ô iure pro diuerſitate temporum iudicatur.*

Temporum diſtinguendo ſcripturæ conciliandæ. ibidem ver. vulgatum illud.

18 *Originale commodo ſublato, exemplis vſus non perit, in qua diuerſa ratio inuenitur etiam ſi ab originali exemplum pendeat.*

Ex[illegible] integrum [illegible] manet, ratio in quo diuerſa inuenitur ib.

Teſtamenti ob cauſam; aliam interitu ad legata non trahitur, ſed; ata quib. [illegible] non veritum nu 17 ver. a quo teſtamenti

Acceſſoria & principalia in diuerſum propter diuerſam rationem. n. 17. verſ. atq; in vniuerſum.

19 *Acceſſorium. Ad acceſſorium principalis auxilio non peruenitur, quotiens ex toto principale non perit.*

Acceſſorium non tollitur, quotiens principale iure aliquo ſpeciali ſubmouetur. ibid. ver. quanto ad acceſſorium.

Acceſſorium, quod per ſe conſtat, principali ſublato non tollitur. ibid. verſic. iuxta eam fidem exemplum.

20 *Inſtrumentum. Cum in ſtrumento publico iuris præſumptio facit, vt verum id, non falſum æſtimetur, & veritas apparere dicitur forenſi diſceptatione non indigens, & præſumptio triplex inſtrumento ſumitur à veritate, ſolemnitate, & Notarij rogitu.*

21 *Interpretatio reſcindenda, per quam ridicula, aut illuſoria ſententia fieret. Indirecto non promittitur, quod prohibitũ directo eſt. ib. ver. rurſus indirecte.*

Interpretatio recipitur, per quam inanis aut caduca ſententia remaneret potius, quã iure ſuo quis careat ſine cauſa. ibid. verſ. ſecundo reſpondetur.

22 *Pactum de retrouendendo in Regno Aragonum ex conſuetudine dominium & poſſeſſionem ita perimit atq; reſoluit, hoc eſt, ita ut poſſeſſio perinde iudicatur, ac ſi apud eum, quantum ad effectum iudicij, non eſſet. & nu. 23. ver. qua ratione porro.*

Actio perſonalis contra tertium poſſeſſorem non datur. ibid. verſic. momenti non leuis.

Pactum de retrouendendo depoſito aut oblatione pretij facta reſoluitur dominium ex [illegible] ſerem translati induceret, quod contra illum venditorem, vel cauſam ab eo ducentes tranſit. ibid. verſ. ratio alia videtur. Sed quo ad ſingularem ſucceſſorem, reprobatur nu. 25.

Pactum de vendendo à pacto de retrouendendo in quo differat. ibid. ver. momenti non leuis. & quomodo vnum ab altero, quo ad effectum, dignoſcatur. num. 23 omnino in ver. veſtigatione & enarratione hac. vbi nihil differre dicitur, pacto ipſo de retrouendendo ex interuallo appoſito.

23 *Retro, actio in pacto de retrouendendo cuius effectus ſit, & quam naturam habeat. verſ. rationem exponendo cauſa.*

Pacto de retrouendendo appoſito, & reuenditione ab emptore facta, perinde res eſt quo ad effectum & reſolutionem contractus, ac ſi nunquam [illegible], quia retro ad tempus contractus [illegible]. Ideo ſi eam, res tum pignori ſuppoſuit, deinde in pacto de retrouendendo [illegible], pignoris iure poteſt quandam in reuenditione perinde habetur ac ſi nunquam emptoris fuiſſet. ib. d. verſ. & quidem non alia.

Diſpoſitio, quæ effectum peream & firmum ſemel habuit, per caſum non [illegible], quæ poſtea accidit. ibid. id quia quod effectum

Pignus emptoris diſſoluitur reuenditione ex pacto de retrouendendo facta. ibid. ver. ex eo per verbis ſolutum.

Retrouenditio ad emptorem ſit, quo vero ſe quid facere [illegible] ibid. verſ. veſtigatione & enarratione hac.

Denominatio contractus ab effectu, non à verbis ſit, vbicunq; verba contrahens [illegible] ibid. ver. hinc enim vulgari ſſime vtimur.

Pactum de retrouendendo ex interuallo appoſitum, effectum reſolutiuum non habet. ibid. per totum numerum. [illegible] ver. [illegible].

24 *Duplex in vnico fortius.*

25 *Pactum de retrouendendo ſingulari ſucceſſori non nocet, neq; effectum reſolutiuum contra eum parit.*

26 *Odioſum dicitur quicquid iuri communi contrarium eſt.*

Statutum bonum & iuſtum non videtur, quod iuri communi repugnat. ib. ver. bonum & iuſtum.

27 *Fauorabilis conſuetudo iudicatur, per quam integrum ius commune conſeruatur, & fauorabilis [illegible] per quam ius commune ſaluum remanet, vel qua ſecundũ id ſit. vt & in correctoriis extenſio retineatur.*

28 *Actor. Ex perſona actoris [illegible] attendum.*

29 *Promittens ſe obligari [illegible] ſit circuitus vitandi cauſa reſte conueniet ur*

30 *Doctori. ſententia vlterius trahi non debet, quam ipſe loquatur.*

Probatio certa concludens eſſe debet. ibid. in ſpecie præſtari. ibid. ver. rurſus certam. & ver. ſecundo concludentem.

31 *Verba in dubio quiſque ita illud non trahitur, quod ſapientem cenſura ſubiret. Interpretatio ſtatutorum ita fieri debet, ne ſapientum cenſuram ſubeat. & Gloſſa ſtatutum interpretanda non eſt, vt male locuta dicatur ibid.*

Gloſſa ita interpretanda nẽ aliquis male locuta dicatur. ver. Dec. huc quadrat.

32 *Confeſſio in his, quæ à iure pendent, conſitenti obeſſe non ſolet, ſi ex male iure ſe habere ita diſponat [illegible] veritatem confeſſio non mutat, nec erroris neceſſaria reuocatio, quia à iudice id ſupplendum ſit.*

Confeſſio etiam ſuperflua non nocet, vbicunque factum confirmandi non apparet, quod effectum iuris habeat. ibid. ver. ſecundo error in

33 *Conditione fideicommiſſi cedente, ad irritum aliẽnatio deducitur, reſolutione quia patitur, neque reſtitutio fideicommiſſi etiam requiritur, quæ verba aut re ſiat.*

Exceptio [illegible] denegatur cui [illegible] competit, quibus exceptionem aliquis habet, actio ei nulla eſt. ib. id. verſ. ſi alicuius contra alterum.

34 *Communis & indiuiſa rei alienatio in Regno Aragonum ex legeiſſima Rogat, niſi demum omnium conſentientibus, non permittitur.*

ARGVMENTVM.

Late patet reſponſo iſto, an exemplo teſtamenti ſit præſtanda plena fides, non exhibito, nec; viſo originali ipſius teſtamenti. Vbi plura de teſtamentis, & vltimis voluntatibus, ac contractibus: multa de ſuſpicione falſi, & exemplorum, Originaliumque materia: & aliqua de acceſſoriis, & conſuetudine.

CONSILIVM DCCCCLXXXIX.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Quæſtionum aliquot diſcoſſio in iudicio hoc neceſſaria, quod à Don Sanctio Berez de Pomar ex Cæſarea Auguſta inſtitutum, contra Dominum Petrum à Nuca eſt. Quæſtio prima ab exemplo, aut tranſumpto, quod vocant teſtamenti vltimi Petri ſemper pendet, vnde actoris intentio prorſus eliditur, fidem an non, faciat. exemplaris ſeu originalis editione non facta. In quæſtione hac dicendum videtur prima ratione † fidei quicquam habendum exemplo non eſſe *l. ſi quæ ſunt cautiones & l. Pomponius. ff. fam. ercis. l. 2. ff. de fide inſtr. l. fi. Ibique glo. ante vim aſſerens. ff. quem teſta. aper. l. procurator & auth. ſi quis in aliquo documento. ſecundum vnum ſenſum. C. de eden. & ſignificant. Ibique Imo. & alij de teſtib.* Tradit glo. in §. *pen. in ver. monumentum. ibique Areti Inſtit. de teſta. Imo. nu. 1. Albericus de teſtib. Bart. in l. 1. §. ſi quis duos ff. de bon. poſſ. ſec. tab.* Card. *in conſ.* 102. *nu.* 2. *circa med.* Gemin. *in conſ.* 15. *nu.* 17. *circa med. ſub col. fi. in prin. in conſ.* 62. *col.* 1. *& in conſ.* 147. *nu.* 3. *in fi.* Rom. *in conſ.* 336 *nu.* 5 *& ſeq.* Caſtren. *in conſ.* 102. *in cauſa conſortium. lib.* 1. *& hoc genus alia.*

Neque mouet, apud iudicem, eoq; autore, deſcriptionem inſtrumenti factam fidem enim nihilo magis facit aduerſario eiuſve authoribus non vocans, cum certi eſſent; vel ipſis incertis, citatio generalis adhibenda ſaltem fuerat. Bart *in l.* 1. *in fi. pri. ff. quem. teſta. aper. in d. auth. ſi quis in aliquo documento num.* 3. *in fi. & ſeq.* Ibique Bal. *nu.* 14. Alex. *nu.* 2. *& ſeq. & num.* 9. Dec. *num.* 9. Iaſ. *col.* 3. Purp. *nu.* 6. Idem Bal. *in conſ.* 3. *in fi.* Bal. *in l.* 2. *nu.* 2. *in* 2. *q.* Saly. expreſſius *nu.* 5. Fulg. *col.* 2. *ante med. verſi. mea ibi, ſucurrit.* Alber. *num.* 3. *verſi. vtrum citandi ſint.* Caſtr. *nu.* 3. *C. de teſta.* Gemin. *in conſ.* 100. *col.* 2. *in fi.* Alex. *in conſ.* 106. *nu.* 6. *verſ. nec obſtat. ſi dicatur. & nu. ſeq. lib.* 5 *& in conſ.* 101. *nu.* 7. *in* 2. *dub. lib.* 7. Corn. *in conſ.* 24. *col.* 3. *& in conſil.* 144. *poſt princ. lib.* 4. Guido Papæ *in conſ.* 28. *in primo dubio.* Dec. *in conſ.* 36. & apud nos in eo *fi.* 197. *nu.* 11.

Secundo principaliter, prædictis etiam tacentibus, ratione alia nunime leui fidem habere exemplo non conuenit; quod fructu exẽplaris caruerit Ludouicus à Nuca iuſſus eſt, quod editionem eius non fecerit. Quare abſurda res fuerit, fidei plus exemplo haberi, quam originale habeat: & plus aliquid cauſato, quam cauſæ tribui: cum potentius in cauſa ius, quam in cauſato ſit *l. filium habeo ff. ad l. Falcid. l. filius familias ff. de aq. her. l. in teſtamento.* 1. *ibique Soc. in* 4. *not. ff. de cond. & dem. l. cum quis. ff. de reg. iur. l. digna vox. C. de ll. Bal. in l. reſpublica. in prin. C. ex quib. cauſ. maior.* Signo. *in conſ.* 214. *col.* 4. *poſt med. verſ. etiam tota autoritas.* Atq; in ſpecie, † fidei quicquam habendum exemplo non eſſe, à qua vacuum originale eſt, *in d. l. in teſtamento.* & per illum text. Soc. ibi ſcribit *ind.* 4. *not.* Idem præter Socin. ex Anchar. probatur *in conſil.* 431. *præmiſſa. volum.* 1. *verſic. ſecundo ex deductis.* Paul. de Caſtren. *in conſil.* 135. *viſis his, quæ narrantur. & plane col.* 2. *in fi. lib.* 2. & apud nos *in conſ.* 6 *nu.* 67 *in conſ.* 41. *nu.* 2. *& in conſ.* 112. *num.* 13. Corn. huc ſpectat *in conſ.* 18 *col.* 2. *verſ. & inſuper ſi protocollum. lib.* 1. cum ſuſpectum protocollum eſt, non poſſe ſuſpectum exemplum eſt, non eſſe. inde deſcriptum. Quod idem vberius Rui. exequitur *in conſ.* 215 *nu.* 16. *in fi. & ſeq. lib.* 1. & hoc vero eſt quod per generalia argumentando pars ait, antecedenti excuſo, conſequentia omnia euerti: principali extincto, & acceſſoria perimi: non poſſe cauſam primam ſine cauſato interire, & hoc genus alia.

Argumentis his non mouentibus, ſententiam diuerſam potiorem exiſtimo, à fide vacuum exemplum non eſſe, vtpote quod iudice autore, deſcriptum in lite eſt, quam à Ioanne primum de la Nuca, deinde à Ludouico nepote eius, Petrus à caſtro loci tunc controuerſi poſſeſſor ſuſtinuit, Originaleque ipſum per iudices curiæ iuſtitiæ Aragonũ pro vero re ipſa pronunciatum, cum oppugnationib. aduerſus id factis non refragantibus, locum & oppidum controuerſum Ludouicũ actori reſtituere Petrus ipſe compulſus de Caſtro eſt. Vnde parte ipſa præſente & quod potuit contradicente, pro vero habitum inſtrumen-

inſtrumentum ipſum deſcriptum à iudicum curia apparet: & cum à Petro ipſo de Caſtro oppidum controuerſum poſſideretur, ſatis ſuperque præſentia ipſius æſtimanda, qui certus aduerſarius erat: & cum præſens ipſe in iudicio verè reus principalis eſſet, cauſamque oppugnationis quoad potuit, defenderit,
3 citatio opus aliorum non erat. Satis quippe † eſt, citationem eius fieri, cuius principaliter intereſt, etiam ſi in conſequentiam ad alios præiudicium recidat. *l. ex contractu. ff. de re iudic.* & quamquam certamen non leue de re hac inter Doctores ſit: recepi tamen opinio hæc ſolet, vbicunque is, cuius ſecundario intereſt, & ad quem peruenire bona poſſunt, appellationem à ſententia non interpoſuit, poſtquam notam eam habuit. Alexan. *in l. filiusfamilias. § Diui. numer. 9 in fin. ibique Crot. num. 39. verſic. ſecundo fallit. Ripa numer. 62. Loazes num. 218. ver. ſecundo illam regulam. ff. de leg. 1. Alex. in conſ. 156. in fin. verſi. & impetret ſibi Saldanus lib. 1. Afflict. in c. 1 §. ſi vaſallus nu 7. ſi de feu. fue. contr. inter. dom. & agnat.* At enim ne hodie quidem appellatio interpoſita ab aduerſario, aut anterioribus eius eſt: cum ignari ſententiæ memoratæ non eſſent, neque ſint. Atq; in ſpecie, fidem exemplo haberi, quod ex inſtrumento deſumitur, in actus parte vocata producto, Afflict. probat *deciſ. 281. nu. 6.*

Secundo ratione & alia, citatio neceſſaria neque aduerſarii, neque autorum eius fuit: quoniam pacto illo nituntur, quod de retrouendendo aſſerunt, Petro Samper & Mariæ coniugi eius factum. At enim ſimiliter instrumentum teſtamenti vltimi aſſerunt, quod à Ioanne de la Nuca productum contra Petrum à Coſſe eſt; ergo luendi ius ad authores ipſius Sanctuarii, vel ad eum, quod ad teſtamentum ipſum attinet, ſpectabat, vtpote ex teſtamento primo hæredes ſcriptos. Itaque cum litem agi per alios permiſerunt, ſententia in gratiam ipſorum prolata haud dubie eis nocuit, qui ius ſuum non propoſuerunt, quod potius aiunt. Etenim ſi ei ſententia nocet inter alios dicta, cui priore loco ius eſt, ſi ab alio litem agi patitur, cui poſteriore loco ius competit. *l. ſæpe ff. de re iudic. ca. quamuis eo. tit.* quanto magis ali nocitura ſententia erit, qui ab eo exerceri litẽ patitur, cui actionem aut ius agendi nõ eſſe contendit; tametſi teſtamento etiam vltimo, de quo in exemplo, ceſſante, ius tamen melius cum appellato facere, infertius oſtendemus, fundamento huic ſecundo fidendum non admodum puto, ne à regulis duabus abeamus, de quibus *in d. l. ſæpe.*

Tertio, ex moribus Regni Aragonum argumentum diluitur, quibus fidem plenam & contra omnes, exemplis habendam narratur, quæ deſcripta in iudicio ſunt, tametſi partis facta
4 citatio non ſit. Ratam † plane conſuetudinem eſſe, qua fides exẽplo habetur parte non vocata deſumpto, *in d. aut. ſi quis in aliquo documento.* Bald. ſcribit *num. 14.* Sali. *nu. 4.* Iaſ. *col. 3. ante med. vt addit item hinc.* Putpue. *nu. 20.* Cum. *in conſ. 158. viſis col. 1.* Gemini. *in conſ. 157. col. ſi.* Alex. *in conſ. 65. n. 12. lib. 1.* Soc. *in conſ. 277. nu. 4 in p. ver. tertio ego præmitto. lib. 2.*

Tertio, ex obſeruatione inſecuta fides exempli confirmatur. Vſu enim ipſo obſeruatum & in lite altera de Gratal proponitur: quo caſu fidem exemplo habendam, etiam quod legitime deſcriptum minus ſit, in allegationibus ſuis Cyn. affirmat, quæ inſertæ inter Bald. conſi. ſunt *in conſi. 400. ſuper primo colum. 1. lib. 4.* Bald. *in conſi. 402. quæritur, an per ſolam diffamationem. in fin. lib. 5.* Fulgo. *in conſi. 78 quidam notarius* [illegible] *colum. fin. verſic. adeſt quoque ſecundum* [illegible] Anchar. *in conſi. 242. primo de viribus. numer. 1. in fin. verſ. confirmat etiam prædictorum fidem.* Soc. *in conſi. 79. num. 31. in fin. ſecunda difficultas lib. 4* Veronenſ. *in conſi. 13. num 7. poſt med. verſic. nec vocare potuit.* Dec *in conſ. 618. colum. 1.* Iaſ. *in conſil. 161. col. 4 in prin. lib. 1.* & apud nos *in conſi 65. num. 11. in conſ. 101. num. 4. in conſ. 258. num.* [illegible] *in conſ. 274. num.* [illegible] *& in tract. de antiqui. temp. parte 1. numer. 199. & num 284 parte 3. numer. 23.*

Non obſtat, commodo ſcripturæ originalis per iudicum ſententiam appellatum non fuit: quoniam vitioſa & iniqua
5 euidentiſſime ex actis arguitur. Namque † cum ſubtreptum ſibi originale dixerit, idque apud eum non eſſe, neq; doli quicquam in ea re à ſe commiſſum, iuramento aſſeuerauerit; iuramentum hoc ei deferendum purgationis erat; ſiquidem iuris cum eo præſumptio faceret, deſcriptione exempli legitime facta, inſtrumentoque ipſo pro vero & ſolenni per iudices. Cumq; cõtra Petrum de Caſtro comperto, fides eius & comprobata in iudicio alio de Gratal inſtituitur. Atqui in ſpecie nominatim iuramento amiſſionem originalis probari, ex quo exemplum deſumptum legitime eſt, Alber. docet *in d. l. 2. num. 4. verſic. ego autem puto. ibique Fulgo. num. 2.* Caſtren. *num. 11. in fin.* Alex. *nu. 5. in duobus locis. C. de teſtam.* Accedit ad hæc, quod à Reo productum inſtrumentum non fuit, neque apud eum fuiſſe docetur. Imo enim à Ioanne de la Nuca productio facta; ad iudicium cuius Ludouicus ſubrogatus, deinde Ludouico Reus. Quocirca ante ſententia dicenda de contumacia non erat, quam ad ipſum Reum inſtrumentum perueniſſe conſtaret. Dolum enim præſumptum contumacia exigit. *l. ex conſenſu. ff. de appel. l. non poteſt dol. i. caritate. ff. de reg. iur.* Bart. *in l. minor. 1. ff. de minor.* Meminit Rui. *in conſil. 209. nu. 1. circa med. lib. 1.* Doli plane ſuſpectus quomodo is erit, qui inſtrumentum non exhibet, quod apud eum fuiſſe non docetur, atque ideo ipſius edendi poteſtatem eum habere non conſtat? quo caſu nec culpa imputatur. *l. arbiter. 1 in princ. ff. de arbitr. l. 1. ff. de inoffi. teſt. l. ſi quid poſſeſſor. §. pen. ff. de pet. hær. l. fin. § ad tem vero. ff ad leg. Rhod. de iactu. l. cum qui alam. § ſi pupillo. ff de vſur. & l. promittendo. § ſi à debitore. ff. de iure dot. l. tutores qui poſt in prin. ff. de adminiſt. tut. l. Sempronius ff. de vſufr. lega. l. liberto. §. Largius. ff de annuis lega. l. ſi maritus. in prin. & l. miles. §. fin. ff. de adul. l. non idcirco. C. de reſtitu. vendit. l. 1. in ſi. C. de ann. & exceptio. c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. c. 1. §. ſolet. ibique gl. in ver. potuerit. de reſt. ſpol. lib. 6. & hoc genus alia.* Si à culpa excuſatur, qui tacere non poteſt, longe minus dolum præſtabit, excuſationem cuius cauſa quæris vel iniuſta præbet. *l. ſed & ſi lege. §. ſi ure. ff. de pet. hered. gl. in l. plagii. 2. C. ad l. Fab. de plagiar.* Alex. *in conſ. 92. col. ſi. lib. 1. & alia innumera.*

Originale porro exhibendi facultatem Reo non fuiſſe, inde oſtenditur, quod ad eum perueniſſe non docetur. Bart. *in l. ſi quis ex argentariis. §. 1. ff. de eden.* Ruin. *in conſ. 10. in ſi. lib. 1.* Neq; mouet, † apud Ioannem inſtrumentum originale fuiſſe, ſi modo 6
id conſtet: quoniam apud Ludouicum Petrum reum ob id fuiſſe, non creditur, etiam ſi hæredem eum Ioannis & Ludouici fecimus, cũ non ſit. *l. cum heredes in pri. ff. de acq. poſ.* Atq; in ſpecie inſtrumenti Bald. tradit *in conſ. 351. in bonis feudalibus. ante ſi. ver. item ad illud. lib. 1. in conſ. 310. ad euidentiam* [illegible] *eſt, quod qua 'am. num. 10. lib. 3.* Card. *in conſ. 119. num. 3. in ſi.* Gem. *in conſ. 2. ante ſi.* ſcire Aret. *in conſ. 120. procedendo.* qui iuramentum ſtandum, hæredis ait, ad eum defuncti ſcripturas non perueniſſe. Idem Aretino tacito, Gozad. ſcribit *in conſ. 94. n. 33. poſt med. verſ non fortius.*

Secundo iniquitas & vitium ſententiæ patet; quoniam cõtumacia etiam non exhibentis admiſſa, quæ modis omnibus ebnegatur, ficta ea, non vera eſſet: vera enim † contumacia vi- 7
detur, quoties inſtrumentum ſe non editurum quis ait; non qui facultatem ſibi edendi non eſſe ait. Quo caſu probatione facultatis non facta, non niſi præſumptione iuris contumacia arguitur, quod apud eum eſſe inſtrumentum præſumatur. Atque ideo ficta ſeu verius præſumpta contumacia hæc apparet. gl. & Bart. *in l. ſi. ff. de in integ. reſt.* vbi verum demum contumacem putant, qui ad iudicem ſe non venturum citanti reſpondit. Idem Bart. ſcribit *in l. ex conſenſu. §. cum quis. col. 2. ff. de app.* & ius idem eius eſſe, qui reſpondit, ſe quid non facturum, atque ad iudicium non venturum, Imo. ſcribit *in conſ. 126. num. 2.* Hoc ita præſuppoſito, vt contumacia interuenire niſi præſumpta non potuerit, iure illo notiſſimo vtimur, contumaciam præſumptam ſatis ad iuris amiſſionem non eſſe, ſed veram exquiri. Ruin. *in conſ. 50. n. 11. lib. 1.* per tex. *in l. aliud eſt fraus. ff. de verb. ſignifica.* Hoc amplius nec ad mulctam, bãnum ve inferendum præſumptã contumaciam valere, Bar. ſcribit *in l. 1. §. ſi. n. 6. ibiq; Iaſ. n. 32. ff. ſi quis ius dic. non obtemper.* Cap. *deciſ. 141. in fin.*

Tertio manifeſta etiam ſententiæ iniuria patet; quoniam vbi † legitimæ deſcriptum exemplum eſt, originalis exhibendi 8
neceſſitas non alium quem tenet, niſi de falſo exemplum oppugnemus *l. ſi. ibiq; Bar. & alii. C. de fide inſtru. c. 4. eodem tit.* Bal. *in d. l. 2. n. 8 in octaua quæſtio. Fulg. in tertio nota. Caſtr. nu. 6. verſ. in dic contra Iaſ. n eod. C. de teſt.* Corn. *in conſ. 113. col. ante ſi. verſ. nec obſtat. d. l. ſi. lib. 2.* Sed enim falſi productum accuſare ratione vna atque altera per leges Regni Aragonum non licebat. Prior, quod ſemel falſi oppoſita exceptio eſt, & probatione eius non impleta, contra eã pronunciatum. Altera, quod pro falſu, falſi inſpicio in regno non habeat. Itaque cum originali exhibendo Reus aut Ludouicus à Nuca non teneretur, etiam ſi in manu ei fuerat, non potuit per iniuriam euidentem commodo originalis nõ fraudari, cum cõtumacia admiſſum quicq̃ non ſit, quidem ad id cadere contumacia non ſolet, quæ neceſſe facere ſiquis nõ habet. *l. 3 ff. de iudic. l. vir bonus ff. eodem. ſolet. no. in l. ex quocumque ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.* Innoc. *in c. præterea. de dilati.* Bart. *in l. 1. §. 1. num. 3. in fin. ff. ſi quis ius dicen. non obtemper.* Bald. *in conſil. 449. in* [illegible] *lib. 3. & in alio.*

& in conſil.245.viſis dictis ſtatutis in fi.lib.5. Paul. de Caſtr *in conſil.317.* *in o & examinato puncto.colum.3. verſ.tertia cauſa.lib.1.* Petrus Gerar. *ſing.77.*

Quarto reſpondetur, Petrum de la Nuca oppidum controuerſum ex perſona ſua, iureque ſuo, non quaſi Ludouici fratris hæredem poſſidere, & in iudicio hoc propter ius ſuum de regni more ſucceſſiſſe, quo ad inſtantiam à defuncto cœptam proſequendam admittuntur, ius quibus poſteriore loco poſt defunctum competit. Ea ratione cum fidem tranſumptum aut exemplum facere, teſtatoris ante ſit, noxia ei ſententia non eſt, qua inſtrumenti authentici commodo frui Ludouicus non poterat, vtpote inter alios dicta *l. Lucius. ff. de infam. d. l. ſæpe. ff. de re iudic. toto titu. C. res inter alios acta. & C. quibus res iudi. non nocet. cap. cum olim. in fi. de cau. poſ. & propri. c. quamuis. cum ibi not. & c. cum ſuper. in fi. de re iud.*

9 Neque † eo magis pernicialis alii ſententia erit, quod data contra fratrem eſt *l. 1. C. quibus res iudi. non no. l. fin. C. res inter alios acta.* Anchar. *in conſil. 21. pro ſolutione. nu. 8.* Sed nec in connexis damno alii ſententia eſt, qui in iudicio non interuenit *l. denunciaſſe. §. ſi. ff. de adul.* vbi quæ aduerſus adulterum pronunciata ſententia eſt, ad incommodum mulieris non trahitur, quamuis connexum crimen ſit. *cap. dilecto. & c. ſi. de prob.* Anchar. *in d. conſ. 21. num. 2.* Alex. *in d. l. ſæpe. num. 37.* Æque quæ de falſo in teſtes ſententia pronunciatur, perniciem producenti non affert. Bart. *in l. 2. C. de fide inſtr.* Abb. *in conſ. 16. lib. 2.* Corn. *in conſil. 261. colum. 13. lib. 4.* vbi ampliat, etiam cum citatus producens eſt, ſi ſua intereſſe putauerit: quam tamen aſſimitandam ampliationem non duxi. Quid hic dicendum, vbi connexio circa ius originalis permendum inter Petrum & Ludouicum non erat? ſiquidem nihil prohibebat, quominus Ludouicus tantum ob contumaciam eius instrumenti authentici fructu careret, iure poſteriorum incolumi, ad quos contumacia illa non pertineret.

10 Ea ratione † ſane quæ abſurda res videtur, contrariâ alii vnius contumaciam eſſe *l. ſi ex duobus in fi. ff. de nego. geſtu. l. 1. in prin. ff. de ali. te. iudic. mutan. cau. facta.* & alia, de quibus *in reſpon. meo pro genero, numer. 91. & numer. 469.*

Atque in ſpecie magis, & nominatim ea correſponſio hæc ratione viriliore iuuatur, quod dici in ſententia ſolet, quæ ad tertii damnum regulariter porrigitur, locum id non habere, vbicunq; ſententiam quis per contumaciam patitur. Diſpendio enim ab ea alius cunctionon afficitur *ac l. qui repudiantis. §. fin. & l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoffic. teſtam. l. ſi ideo in prin. ff. de inoffic. l. ſi ſeruum plurium. §. 1. ibique Iaſon. ff. de lega. 1. l. Diui fratres. ff. de lib. cau. l. ſi perluſorio. §. fin. ff. de appel. l. præſes. C. de pignor.* Bart. *in l. cum filius num. 3. ff. de verb. obligat.* qui in caſu fortiore loquitur, vbi pro filio ex ſtatuto pater obligatur, ad maleficium id non pertinere, de quo niſi per contumaciam filii non conſtat: quæ fidem delicti contra patrem non facit. Tradit idem Bartol. *in conſil. 116. ſtatuto Peruſinæ Comitatu. num. 1. in fi. & ſeq.* Signor. *in conſ. 257. num. 4.* Cuman. *in conſ. 146.* Soncin. *colum. 3. poſt med.* Alexan. *in conſ. 84. num. 3. circa med. & nu. 7. circa med. lib. 3.* Quanto minus tertio inimica ſententia erit, quæ ad ius eius lædendum, contumacia etiam remota, non valet.

Conſequenter his dicendum, vt iniſtitia etiam ſententiæ admiſſæ, quam Ludouicus ſuſtinuit, ad Petri fratris tamen iniuriam non recidat. hoc ideo: quia Ludouici contumacia nititur: à qua immunis prorſus Petrus ipſe eſt. ad quem inſtrumentum ipſum authenticum, ſeu exemplar eius non peruenisſe procul dubio eſt. Quinto reſpondetur, etiam ſi Ludouicus ipſe à Nuca, contra quem data ſententia eſt, ne authentici commodo vtatur, litem exerceret, exemplo eum authentici nihilo magis fraudari.

Namque cum exempli adiumento niteretur, & editionem exemplaris aduerſarius poſtularet, editionem cuius impoſſibilem Ludouicus aſſeuerabat, dolique purgationem iuramento ſe facturum diceret, niſi originalis commodo excluſus per ſententiam non eſt. Ergo incolume atque integrum deſcripti ſeu exempli ius manſit, alterius incluſionem vnius excluſione faciente *l. cum prætor. ff. de iudic. l. ex eo. ff. de teſtib. l. nam quod liquide. §. fin. ff. de pecu. lega. l. quæſitum. §. idem reſpondit. ff. de fundo inſtr. l. cum ita in prin. ff. de conditionib. & demonſtrat.* text. memorabilis *in cap. cum renunciatur. 32. quæſtio. 1.* Gloſſ. *in cap. 1. in ver. de libello. de alienat. feudi.* Bal. *in conſ. 67. Dominus Papa. col. 1. verſ. ſecundo hoc probatur lib. 2.*

11 Qua ratione † vocati maſculi per ſtatutum videntur, quo excluſæ fœminæ apparent Bartol. *in l. 2. §. videndum. ff. ad Tertul.*

Cauſam eandem, cum fœminas teſtator maſculorum cauſa depellit, vt maiorum maſculi cenſeantur, Ruin. ſcribit *in conſ. 43. num. 8. lib. 3.*

Sexto, ſi à iudicibus meus fuerat, vt deſcripti ſeu tranſumpti fructu Ludouicus careret, cum id ab aduerſario oppugnaretur, & oppugnationis ſuæ iuuandæ cauſa, authentici aut originalis editionem poſtularet: qui † minus de exemplo ipſo 12
memoria in ſententia habita, atq; de originali fuerat, ne & deſcripti effectu vti Ludouico liceret? Ad quem modum text. argumentatur *in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris. l. 1. §. hæc actio. verſ. ſed & ſi interdum. ff. ſi menſ. r. fal. mo. dixer. l. ſi vero. § de viro. ff. ſolut. matrimon. l. ſi, ſeruum. § non dixit prætor. ff. de acquir. heredit. l. Stichum qui meus erit. ff. de lega. 1. l. ob rationem fere. § placet. ff. de actio. & oblig. l. vana. § ſin autem a l. defuncti in C. de cad. tollen. ca. inter corporalia de transſlat. ep. c. capit. cum dilectus verſic. ſed contra de dolo, & contum. cap. ad audientiam. de decim. cap. maiores. de baptiſ. capit. cum in partibus. de verbor. ſignificat.* Glo. *in cap. cum in cna. in ver. conſuetudo. de conſuetu. in cap. 1. forte. in ver. dignitatem. in cap. ex eo. in ver. epiſcop. in cap. accus. in ver. ignobilium. de electio. in cap. ſi in Glo. pericula. de tempor. ordin. in c. ii qui. in ver. aliud. in fi. de procura. in c. 1. in ver. Trebellianica. de teſtam. in cap. 1. in verſi effecti. de re iudi. lib. 6.* Sub quo lib. Glo. omnes memoratæ hærent. Quocirca cum à iudicibus exempli abolitio non fuit, quod prætermiſſum ab eis eſt. *ca. cum ordinem. de reſcrip.* Oldra. *in conſ. 166. quod autem. num. 10.* Ibique vno tantum expreſſo, negatum de alio intelligi, ait, per text. *in d. l. cum prætor. ff. de iudi. cap. no. ne depraſ. mp. s qualis. 15. diſtin.* Iam membranæ aut pergameni tantulum exempli aut tranſumpti occupatura expreſſio fuerat. Ioan. *in cap. inter. de re iudi. & in cap. ſuper eo de appellat.* Meminit Oldra *in d. conſil. 166. numer. 10.* Bald. huc ſpectat *in l. voluntatis in fin. Cod. de fideicom.* aliud, ac loquatur, hominem velle non credi: & alia infinita.

Locum hæc in primis hic habent, quod niſi exemplum ipſum non oppugnabatur, & ad oppugnationem ipſam adiuuandam authentici exhibitio petebatur. Proinde cum ad originale teſtricta ſententia ſit, ad deſcriptum, aut exemplum trahi eam non debet. *l. in agris. ff. de acquir. rerum domin.*

Septimo, hoc amplius dicendum, etſi maxime generaliter per ſcripta ſententia fuerat, ſcripturam teſtamenti Petri Samper, Ludouico à Nuca inutilem fore; ad ſcripturam originalis, non etiam exempli, ſententiam ipſam referendam. Rei cuius demonſtrandæ cauſa, rationem exquiri oportet, propter quam ſcripturæ ipſius vſu interdictum Ludouico ſit.

Cauſam † enim facti, cur factum quid ſit, indagare & ſcrutari 13
magis, quam factum ipſum conuenit. *l. ſi in lite. § in cauſa. ff. de tranſactio. l. dotem. ff. ſolut. matrim. l. legata inutiliter ibiq; Gloſſ. in ver. interuenit. ff. de adim. lega. cap. peruenit.* & apud nos *in conſil. 201. numer. 15. & in conſil. 304. numer. 3.* vberius *in reſponſo meo pro Genero, num. 119. & nu. 415.*

Ibique ampliatum id habemus, etiam cum aliud ſonare verba videntur. Cauſa porro à commodo teſtamenti vltimi Petri Samper, Ludouicum à Nuca repellendi, à contumacia ipſius tota exiſtit, quod ſcripturâ teſtamenti ipſius originalem non produceret.

Itaque cum niſi contumacia ſententia ipſa non nitatur, ad limites cauſæ aut contumaciæ reſtringi ſententiam oportet, vt eatenus emolumentum ſcripturæ Ludouicus non ſentiat, quatenus admiſſa contumacia inuenitur.

Iure enim certiſſimo vtimur, ad limites cauſæ aut rationis ſpecialis diſpoſitionem reſtringendam, quæ generalis eſt. *l. hac actio. iuncta Gl. verſ. ſecum to dicat. ff. de calum. l. ita autem vxorin. ff. de adm. tut. l. credendum. in prin. ff. qui pet. tutor. l. cum pater. § dulciſſimis. ff. de leg. 2. l. nomen. § fi. ff. de lega. 3. l. illis libertis. ff. de condition. & demonſtr. l. ad igere. § quamuis. ff. de iure patro. l. miſites agrum. in prin. ff. de re mili.* Gloſſ. 2. *in l. ſi is qui acciue. ff. de acquir. po.* Oldra *in conſil. 73. quæritur ſi prælatus. nu. 2.* vbi à ratione & arctari diſpoſitionem & extendi ait. Diſpoſitio generalis arctatur, cum ſpecialis ratio eſt: è contrario extenſionem accipit, quæ ſpecialis diſpoſitio eſt, cum generalis ratio eſt. Re[illegible]ctionem diſpoſitionis generalis per rationem ſpecialem fieri Bald. etiam ſcribit *in l. omnis populi num. 18. verſic. dico ergo. ff. de iuſti. & iure. in l. de quibus num. 32. verſ. quo ad ſecundum. ff. de ll. in l. 1. in prin. colum. 1. poſt med. ſuper Gloſſ. 3. ff. de ſeruu. in l. ſi quis ſeruus num. 7. C. de furtis. & in conſ. 67. Dominus Papa colum. 2. in princ. verſ. tertio quia ratio beneficiorum lib. 2.* vbi in mandato Papæ generali loquitur, ob ratio-

tiem id ſpecialem reſtringendum. Idem Ang. probat in l. 3. nu. 2. in fin. C. commu. diuid. Aret. in conſ. 19. num. 9. in tertio dubio. Dec. in conſil. 64. numer. 6. Socin. iun. in conſil. 70. numer. 7. Cumulatius in conſil. 160. num. 17. lib. 2. & in d. reſponſo meo pro Genere, num. 416. & duobus ſequen. & in Corollario dicti reſponſi num. 52.

Si ad limites contumaciæ, quatenus iudicis neglectum mandatum fuit, ſententiam reſtringi generalem oportet, qua ſcriptura teſtamenti vti prohibitus Ludouicus eſſet: quid dicturi hic erimus? vbi ad originalem ipſam ſcripturam prohibitio limitata & ſententia eſt, ne adiumenti quicquam ex originali capere Ludouicus poſſit.

Octauo, generalia verba, eſto, ſententiæ ſint, quæ ſpecialia eſſe & ad originale limitata apparet: ad deſcriptum ea trahenda nihilo magis erunt.

14 Rei cuius exponendæ cauſa ſciendum, † vt ius commune eſt, ita ſententiæ verba accipienda. *l. miles. § decem. ibique Bart. ff. de re iud. l. ſi quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iud.* Bart. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. in vltima q. ff. de verb. oblig.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 136. verſic. & conſideratis omnib. col. fi. lib. 1.* Alex. *in conſ. 46. num. 2. lib. 5.* Corn. *in conſ. 256. col. pen. in fi. lib. 4.* Iure porro communi, ad id pœnam reſtringi contumaciæ conuenit, in quo admiſſa eſt: neque ad alia trahitur, in quibus non inuenitur. *l. 3. § Stichus a vino. ibique Bartol. & Alber. ff. de ſt. liber. l. creditor. § 1. ff. de appellat. l. generaliter. § 1. in ver. cauſa vel capitulo. ibique Baldus Cod. de rebus credi. not. in cap. fin. de dolo & contum. lib. 6.* Innoc. *in cap. eccleſia veſtra. 2. in prin. de electio. in c. conſtitut. circa fi. verſic. nota ſufficere horam de offic. delega. in c. auditis. num. 2. poſt med. verſ. ſed ſi eſſet ſtatutum. in c. conſtitutus. num. 2. de procurat. & in c. ad petitionem. colum. 2. circa med. in verſ. remouerit. de accuſat.* Oldrad. *in conſil. 12. ante fin.* Bart. *in l. conſentaneum. num. 16. C. quom. & quan. iud. in extrauag. ad reprimendum. colum. 16. in ver. ſuper dicto crimine. ibi: ſolutio, ſi ſtatutum.* Bald. *in conſ. 4. quidam A. lib. 5.* Signorol. *in conſ. 203. in fin. & in conſ. 157. ante fi. verſ. nec obſtat.* Anchar. *in clem. 1. in 11. nota. de foro compe.* Iaſ. *in l. ſi prius. colum. 9. num. 31. ver. in ſecunda parte principali. ff. de oper. noui nunciat.* Et quidem ratione exagitat, vltra limites delicti pœnam ampliari. *Lex falso. § Iulianus. ibique Alexand. in 2. nota. ff. de vulg. l. reſcriptum. & l. hæres qui tacitam. ff. de his quibus vt indig. l. Paulus. ff. ad l. Falc. l. ſancimus. C. de pœnis authen. omnes peregrini ibique Bal. in ſummario. & numer. 7. in fin. C. com. de ſucceſ. capit. 1. § illud enim quæ ſit prima cau. benefic. amitten. c. 1. ibique Bald. de vaſallo, qui contra conſtitut. Lothar. ibi: ſi totum, totum perdit, & ſi partem, partem perdet. cap. quæſitum de his quæ fiunt à maiori par. Capi. Gloſſ. in cap. 1. § callidis in ver. amittant. de prohi. alien. feu. per Frederi.* Aluaro. *in d. cap. 1. § denique. numer. 24. verſic. trigeſima ſecunda concluſio. quæ ſunt prima cau. beneſ. amit.* Et hoc genus alia. Qua argumentandi ratione in ſpecie hac contumaciæ & pœnæ eius reſtringendæ, Oldr. vtitur *in d. conſ. 12. ante fin.* Iaſ. *in d. l. ſi prius. colum. 9. num. 31. ver. confirmatur quia ff. de oper. noui nunc.* Conſequenter his dicendum, pœnam per iudices ob contumaciam Ludouico ſtatutam, ne adminiculo aut præſidio aliquo niti exemplaris poſſit, ad exemplar ipſum coarctandam, ne vtile ei id ſit, non etiam ad exemplum trahendam, quod productum eſt: atque ideo contumaciæ quicquam in eo non vertitur, etiam ſi generalia ſententiæ verba eſſent. Quid probandum hic erit, ex lectione ſententiæ ad originale expreſſim factæ?

Non obſtat, quod in Argumento obiectum ſecundo eſt, abſurditatem videri, plus aliquid in cauſato ſeu exemplo, quam in cauſa eſſe, atque ideo fidem maiorem deſcripto, quam originali haberi: fallacia enim in argumento hoc non obſcura inuenitur. Locus quippe argumento eſſet, vbicunque veritate ipſa ſententia niteretur, eo inſtrumento vt originali non licere, quod verum id non ſit, at falſi conuictum. Atqui contumaciæ ſolummodo, vſus huius denegati pœna ſubnititur. Ea propter ad id reſtringendam ſententiam eſſe, in quo admiſſa contumacia eſt, teſtatum iam habemus.

Inde argumentum diluitur, quod ab antecedentis excidio ducebatur. Inficias enim imus, euerſum antecedens, hoc eſt, originale eſſe, quod vitioſum pronunciatum aut falſum non eſt: vſus idem illi eius propter contumaciam interdictus: qui ſeparationem & diuiduitatem à veritate ipſa inſtrumenti admittit, ſimiliter vt à proprietate vſusfructus formalis diſiungitur, *toto tit. ff. & C. de vſufru.* Itaque cum ſpecies hic ſubſit & pœnalis verſetur, ad exemplum trahi ſententiam priuatiuam non conuenit, quæ dicta in antecedenti, hoc eſt, originali legitur.

15 Ad conſequens † enim in materia ſtricta antecedens non trahitur, quoties ſine altero conſiſtere alterum poteſt. *cap. cum in ecc. tantum. de præb. Gloſſ. in clem. 2. de ata. & quali.* Domini. *in c. cum ex eo § fin. de electio. lib. 6.* Feli. *in c. poſtulaſti. num. 10. ſeu col. poſt prin. verſ. hanc limitationem intellige. de reſcrip.* Ruin. *in conſ. 115. num. 21. lib. 1.* ſine originali porro exemplum hic conſiſtit, ad quod contumacia non cadit, quæ niſi ad exemplar non quadrat.

Secundo reſponderetur, locum argumento non eſſe, vbicunque effectus conſequentis conſummatus ante corruptionem antecedentis eſt. Ibi enim incolume conſequens aut cauſatum, antecedenti etiam diſſoluto, manet. *l. illuſtres. in fin. de offic. præfid. l. ſi tendam. § fi. ff. qui ſat. cog. l. quæcunque. § fin. ff. de Publicia. l. fin. ff. quando actio de pecul. eſt annalis. l. ſi cognatus. ff. de rebus dub. l. fin. in prin. ff. vnde lib. l. fi. ff. de donatio. l. antepen. C. de inſtitut. & ſubſtitut. l. vnica. § 1. C. de vſuca. pro transfor. l. eam legem. ibique Gl. & Leos. C. de excuſa. muner. lib. 10. l. ſi ibi: impetrata ſemel. C. de his qui ven. ætat. eod. lib.* Bart. *in l. Titia. § Imperator. num. 10. verſic. quæro pone filius. ff. de leg. 2. & in l. 2. § fin. ff. de don.* Deci. *in c. cum ceſſante. colum. 1. de appell. & in conſ. 24. numer. 3. verſic. tertio ſuadetur.* Iure & illo reſponſio hæc roboratur, irritam diſpoſitionem eo non fieri, quod ad eum caſum peruenerit, vnde non inciperet, vbicunque effectus perfectus eius eſt. *l. ſi aliemus. ff. de noxal. l. qui fruere. ibique Bart. ff. de ſt. a. ho. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. ſi qua in prouincia ff. de ri. nup. l. in poteſtate. § 1. ff. de teſtam. l. ſi quid alicui. ibique Bart. ff. de acqu. hæred. l. pen. § 1. ff. de verbo. obig. l. iubemus. C. de adm. tut. & alibi paſſim.*

Itaque cum ante, & legitime deſcriptio facta exempli ſit, quam ſententia lata de originali eſſet, effectum manere iam conſummatum oportet: tameſi recens exemplum poſt ſententiam deſumi in gratiam Ludouici non poſſet. Ratione reſponſio hæc naturali declaratur: ſiquidem genitore extincto, genitus non perit: neque pictore ſublato, pictura deficit. Bald. *in l. generaliter. num. 5. circa fin. C. de epi. & cler.*

Aliter porro interpretantibus conſequens fieret, vt ſi ex inſtrumento ipſo lis iam euicta ſit, intercidere eam ob ſententiam ipſam oporteat, qua vſus inſtrumenti derogatus Ludouico eſt. Quo quid abſurdius?

Et quod dictum in argumento eſt, fidei plus deſcripto habendum, quam exemplari non eſſe, contrarium Reo non eſt. Namque cum effectum deſcriptio habuerit, quando facta eſt, vſu originalis nondum adempto, retro ſententia trahi ad tempus non poteſt, quo factum deſcriptum eſt. Idque ex ſuperioribus declaratur: quibus demonſtratum eſt, cauſa finita aut extincta, effectum non deſinere, qui perfectus eſt: neque actum iam conſummatum intercidere, quamuis ad eum caſum perueniat, à quo incipere nequit. Rurſus pure & ſimpliciter factum deſcriptum eſt, non ſub conditione, de qua retro trahenda agatur.

Niſi enim ad actus † pendentes, non conſummatos & perfectos retrotrahitio non fit. Iaſ. *in l. ſi is qui pro emptore. col. 62. numer. 306. verſic. adde quod iſta ſollio. ff. de vſucapio.* Hoc ita præmiſſo, retrotrahitioni locum non eſſe, conſequens fit, tempuſque ſpectandum, quo factum deſcriptum eſt. Quo tempore perſpecto, abſurdum ſilet, fidei maioris exemplum, quam exemplar eſſe. Imo enim aut pure vtrunque, aut maiori certe robore authenticum erat. *§ pen. in Auth. de tabellio.* Bartol. *in l. ſi librarius ff. de reg. iur.* Bald. *in l. Imperator. ff. de ſtatu hom.* Corn. *in conſ. 58 poſt prin. lib. 1.* Proinde cum falſum pronunciatum originale non ſit, vſus demum eius ob aſſertam contumaciam Ludouico denegatus: ad exemplum trahenda denegatio non erit, quod de originali compoſitum ante eſt, quam denegatio fieret: & quo tẽpore animaduerſo, plus quicquam in deſcripto, quam in originali non eſt. 16

Secundo iure illo vulgato argumentum hoc eliditur, pro diuerſitate † temporum diuerſo rem eandem iure æſtimari. *l. 3. § 17 pen. ff. de hæred. inſtit. l. pater Seuerinam. § conditionum verba. ff. de condi. & dem.* Bart. & alii *in l. centurio. num. 26. in prin. q. prin. ibique Alexan. num. 72. in fi. ff. de vulg.* Oldr. *in conſ. 125. n. 3.*

Ea ratione abſurda res non erit, ob diuerſitatem temporum ante & poſt contumaciam iure diuerſo originale cenſeri, vt fidem ante faceret, & conſequenter vtile ſemper exemplum maneat inde depromptum: neque per contumaciam lædi, quæ ad ipſum non cadit.

Vulgatum illud ius accedit, ad conciliandas ſcripturas tempora diſtinguenda. *§ quib. in 1. conſtitut. C. l. apud antiquos. C. de furtis. & periculoſe. de pœnis. d. l. Gl. in l. 3. in ver. ſupellectilis. de ſupellect. lega.* Paul. de Caſt.

Caſt. *in conſ. 311. ſuper eo, quod quæritur an valida. colum. 2. circa med. lib. 1.* Socin. *in conſil. 42. num. 9. circa fin. lib. 1.* In eandem ſententiam Bal. ſcribit *in l. fin. num. 4. C. de ſen.* Diſtingue tempora, & dubia auferes.

18 Tertio reſpondetur, originalis commodo † propter contumaciam adempto, exempli vſum non perire, ratio in quo diuerſa inuenitur, id eſt, in quo contumaciæ admiſſum quicquam non eſt, etiam ſi ab originali exemplum pendeat, & acceſſorii vice ſit. *l. 1. §. 1. quib. mod. p. g. vel hyp. ſol. l. ſi fideiuſſor. in prin. ibique Glo. in ver. non poterit. ff. de leg. 1.* vbi expreſſo irritato, integrum tacitum manet, tanquam in quo diuerſa eſt.

Æque teſtamenti ob cauſam falſam interitus ad legata non trahitur, falſa in quibus cauſa non vertitur. *l. fin. in fin. ff. de hered. inſtitu.* tex. huc ſpectat *in authen. ex cauſa C. de lib. præter.* vbi ad legata inſtitutionis exeidium ob prætentionem non trahitur, in quibus iniuriam filius non patitur.

Simili modo quod in ſtipulatione vitium eſt, ad pœnam in ea adiectam non pertinet, quæ rationem diuerſam habet. *l. ſtipulatio iſta §. alteri. ubi Iaſ. in l. ſi homo mortuum. in ſi. eo. tit.* Bart. & alii *in l. 4. §. Cato. in l. oppo eod. etiam tit.*

Alianus ab his tex. non eſt *in l. vnica §. ne autem. C. de cadu. toll.* vbi ob defectum conditionis fideicommiſſo perempto, onus non intercidit fideicommiſſario iniunctum: verum apud hæredem ſub onere ipſo fideicommiſſum illud manet, hoc ideo: quia ratio diuerſa oneris atque fideicommiſſi eſt; cuio voluntas teſtatoris apparet, vt conditione etiam non eueniente, præſtandum onus foret. Ex Decio etiã reſponſio hæc tertia iuuatur, *in l. cum principalis nu. 2. ff. de reg. iur.* vbi tamen præmiſſorum omnium nihil memorat.

Atque in vniuerſum, ius aliud acceſſorii atque principalis propter rationem diuerſam eſſe, ex text. declaratur *in l. qui fundum. §. 1. ff. pro emptore.* De quo Corn. meminit *in conſ. 240. lib. 5.* Eodem text. ſpectat *in l. qui ſeruo. §. item placuit. ff. de furtis.* Vbi qui opem filio, ſeruo aut vxori in furto affert, furti teneretur, quamuis ad principales ipſos, hoc eſt, filium, ſeruum aut vxorem furtum non cadat: rei cuius ratio non alia eſt, niſi quod diuerſa acceſſorii atque principalis ratio contingit.

Ad ſententiam hanc & illud confert, quod de hypotheca dici & obligatione fideiuſſoria ſolet, quamuis initio oriri ſine obligatione principali nequeant, inductam tamen ſine principali cõſiſtere & ab ea ſuperari. *l. debitor ff. ad Trebell. l. ex ſextante. §. Latinus ff. de excep. rei iud. l. fideiuſſor obligari. in prin. ibique Bar. ff. de fideiuſ.* Itaque, etſi maxime ſine originali initio deprompti exemplum non potuerit, neque ſine eo fidem facere: depromptum tamen ſine eo conſiſtet.

19 Quarto reſpondetur, ad † acceſſorium principalis extinctionem non porrigi, quoties ex iure principale non perit. *l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. in fin. ff. de inoffic. teſt.* vbi patrimi teſtamento in partem ſublato, incolume pupillare manet, quod tequelam patrii teſtamenti eſſe text. ait *in §. liberis. inſtit. de pupillar.* At enim ſubuerſum originale penitus, perinde ac falſum non legitur: ab vſu eius tantummodo excluſus Ludouicus eſt. Ex ratione nihil eſt, quod à principali perempto ad acceſſorium colligamus.

Quinto, ad acceſſorium infirmandum principalis abolitio non prodeſt, vbicunque iure quo ſpeciali principale corrumpitur. *l. fin. §. fin. ff. de conductio. indeb.* vbi debito ſortis per reſtitutionem in integrum extincto, debitum vſurarum ius manet. Meminit Socin. *in l. mulier. in 1. nota. ff. de condition. & demon. & in conſil. 18. num. 8. lib. 3.*

Enimuero iure communi quaſi falſum improbatum authenticum non eſt: verum ob contumaciam, & pœnæ nomine, aliquam reſtringendam fore non dubitatur. *l. eum quidam. ff. de lib. & poſth. reg. adua. lib. 6. de reg. iur.*

Sexto, cum fidem exemplum per ſe faciat, vtpote legitime deſcriptum, ſic quomodo declaratum ſupra eſt, per ſe dubio procul conſtat, & effectum probatorium ſine originali habet. Ea propter ad exemplum ipſum licet acceſſorium principalis reuocatio non pertinet. Imola *in c. fin. circa fin. in verſicul. non obſtat etiam, quod acceſſorium. de exceptio.* Anto. de Butr. *in capit. cum contingat. numer. 17. de iureiur. an.* Vſuratur. *in rubri. ff. ſolu. matri. numer. 24.* Quid hic dicendum, vbi niſi aliquatenus atque ob contumaciam prohibitio inſecuta de originali non eſt?

Septimo, cum ad Ludouicum prædicta referantur: cui vſu interdictum exemplaris eſt, ne ad deſcriptum prohibitio illa pertineat, quominus eo vtatur, extra controuerſiam, quantum ad Petrum à Nuca, res ponitur: ad quem prohibitionem illam non pertingere, teſtatum ſupra habemus.

Octauo, ad Ludouicum ipſum prædicta pertinent, noxiam ei ſententiam in exemplo non eſſe, quominus eo vtendi facultatem habeat. De Petro ſane à Nuca, à difficultate omni vacua res eſt: contrariam cui ſententiam ipſam non eſſe, neq; ad iniuriam eius recidere, teſtatum ſupra habemus.

Nono, cum perſpicua res in Petri gratiam vndique ſit, vbi dubitatio aliqua remaneret, iuris ea præſumptione † eliditur: 20 quæ cum inſtrumento publico facit, vt verum id, non falſum æſtimetur. *l. cum precibus. Cod. de proba. l. generaliter. Cod. de non numer. pecu.*

Et veritatem apparentem, quæ forenſis indigens diſceptationis non ſit, inſtrumentum eſſe, Bald. ſcribit *in l. imperator. col. 1. ff. de ſtatu homi.* Meminit Iaſon *in l. iuriſgentium §. quinimo prin. nota. ff. de pactis & in repe. l. admonendi. nu. 125. ff. de iureiur. an.* Bald. huc præter Iaſon. accedit *in conſil. 39. proponitur, quod celebratus. numer. 8. lib. 3.*

Præſumptionem triplicem inſtrumento fauere, à veritate, ſolennitate, & Notarii rogitu Ciuis Deci. meminit *in conſil. 167. colum. 2. in conſil. 175. num. 6. verſ. & idem de inſtrumento* Socin. iun. *in conſ. 189. num. 15. lib. 2.* Niconſeros *in rubri. ff. de pace non. num. 182.* Idem præter Decium, Socin. iun. & Nicon. ex Bald. oſtendit, *ut in conſil. 179. ad euidentiam eſt præmittendum, quod extraneum in fi. lib. 3.* vbi cum ſolennitate Notarii rogitum conglutinat. Ita præſumptionem non pluſquam vnam atque alteram obſeruat, veritatis, & ſolennitatis: de qua ſolennitate duplici Iaſ. etiam ſcribit *in d. §. quod ſi rem in 2. not. in d. repe. l. admonendi num. 105. in l. ſtipulandum in 4. nota. ff. de verb. obligat.* Dec. in conſiliis memoratis. Et hoc genus alia.

Sed obiecturus quiſpiam aduerſus prædicta erit, interpretatione hac admiſſa, vt ad exemplum ſententia non trahatur, quæ originalis vſum adimit, ridiculam ſententiam ipſam fieri, cum tantundem ab exemplo Reus atque originali conſequatur.

21 At enim † hoc genus admitti interpretationem non oportet, vnde illuſoria, aut ridicula ſententia fit. *l. nec ei. §. verum. ff. de adoptio. l. ſi quis rem & l. non impoteſtate. ff. de arbitr.* Et alia ad reſponſum noſtrum pro genero collata, *num. 61. & num. 71.* Rurſus indirecte non permitti, quod prohibitum directo eſt. *l. quod dictum. ff. de pact. l. exiſtibus §. ſi cum hu. ff. de tranſact. l. in bibliot. §. ait prætor. ff. de inſtitut. l. aduerſus. ff. de arbi. reg. cum quid vna via. lib. 6. & hoc genus alia.* Reſpondetur, ineptam de originali ſententiam non fieri. Quid enim ſi vitio aliquo exemplum laboraret, vt fidem per ſe non faceret, ac non pœnæ ſatis damni, ſi originali reſtituto, aut inuento, eo vtendi ius non ſit?

Secundo reſpondetur, tolerabilius eſſe, caducam aut inanem ſententiam fieri, quam vt iure ſuo ſine cauſa quis careat. Gloſſ. Bart. & alii *in l. ſi. in compenſatione. C. de iure delib.* Et alia apud nos *in conſil. 70. ſolutum ſi. & in d. reſpon. pro Genero, num. 52.* Enimuero per iniuriam etiam Ludouicus damnum maximum ferret, ſi ob contumaciam in vno admiſſam in alio pœnam ſubiret, per ea, quæ ſcripta in ſuperioribus ſunt.

Tertio reſpondetur, Petro ipſi contrarium argumentum non eſſe, ad quem ſententiæ illius iniquitatem, & iniuriam, ſi iuſta foret, non pertinere, demonſtratum ſatis eſt.

Quarto, prædictorum omnium nihil eſſe factexempli iuxta ac exemplaris commodo carere Reum oportebat: quod nequaquam agnoſcimus.

Ratione & alia petitionis ſacrum inſtitutæ abſolui eum conuenit, quod actionem perſonalem ad retrouendendum poſſeſſor tertius non ſuſtinet, ſic quomodo in quæſtione proxima planiſſimum mox fiet.

Ad quæſtionem igitur alteram aggredimur, vtrum pacto hic de retrouendendo interueniat, propter quem iudicium hoc ſuſcipere reus compellatur. In quare vnius meminiſſe atque alterius debemus, quæ Regni mores Aragonum ſpectant. Primum actoris commodum contingit: Reo alterum prodeſt. Circa primum, moribus † receptum Regni dicitur, vt dominium vel poſſeſſionem rei pactum ipſum de retrouendendo 22 perimat atq; reſoluat, hoc eſt, perinde tertii poſſeſſio habeatur, atq; ſi apud eum, quantum ad effectum iudicii, nunc eſſet. Ea ratione fruſtra reus excipit, aduerſus ſucceſſorem ſingularem actionem perſonalem ex pacto de retrouendendo non dari.

In ſecundo locum conſuetudo hęc regni ita habet, ſi ex continenti apud eaſdem perſonas, eodemque tempore pacto ipſa de retrouendendo interponitur. In q. hac magna inter aduocatos, & patronos vtriuſq. partis conteutio, pactumne de vendendo, an retrouendendo dicatur.

Momenti non leuis indagatio hæc videtur: quoniam ſi pactum de vendendo id dicimus, effectum reſolutiuum domini & poſſeſſionis non habet: cum niſi actionem perſonalem non pariat, quã poſſeſſor tertius non patitur *l. quadam. §. nihil intereſt, ff. de eden. l. ſi fideiuſ. §. traditum ff. de iud. l. fin. § fin. ff. de contra. emp. l. 5. in fi. ff. de hered. vel acti. vend. l. ſi mulier. §. ex aſſe ff. de iure dot. l. 1. §. ſi heres ff. ad Treb. l. 1. C. ſi certum pet. l. fi. C. de here. a. l. 10. l. cum alienum C. de donatio.* Ratio alia ſuadetur, ſi pactũ id de retrouendendo aſſerimus. Per quod reſolutio dominii in Reum, aut ſucceſſorem translati depoſito aut oblatione pretii facta inducitur: quod cum vtile certe in venditorem, vel cauſam ab eo ducentes tranſit idque non Regni modo, ſed & iuris communis ope, vt auctor Caſtren. eſt *in l. ſi cum venderet in prin. num. 6. ff. de pign. actio.* Ioan. de Ana. *in cap. conquerſus. colum. 3. de vſuris* Ang. Aret. *in §. ſi. Inſtit. quibus mod. tollit. ob. ig.* Guido Papæ *in conſil. 49.* Socin. *in conſil. 80. colum. 3. & ſequen. lib. 4.* Dec. *in conſil. 614. num. 8. ante med.* Iaſon *in conſil. 128. colum. 5. ver. cul. ſimiliter pro hac parte lib. 4.* Boeri. *in conſil. 3. num. 25.* Socin. iun. *in conſ. 229. colum. 1. lib. 2.* Pro qua ſententia Doctor. & alios, Næuiza nominat *in conſil. 88. n. 8. verſ. 2. principaliter.*

23 Videndum igitur, † pactumne de retrouendendo, an de vendendo dicatur. Ne multis, quamuis pactum de vendendo hic intercedat, argumentis tamen prætermiſſis, quæ vltro citroque perſcripta legi, pactum de retrouendendo quantum ad effectum hic non eſſe, omnino exiſtimo, etiam ſi mentio expreſſim facta de retrouendendo verbotũ tenus dicatur. Rei cuius exponendæ cauſa, ſignificatus dictionis huius, *retro*, indagandus & obſeruandus, cum *retro* emptor *vendere* conſtituit. Et quidem non alia dictionis natura huius eſt, quam quod retrouenditio, aut effectus eius retrahatur. Namque quod ad factum ipſum venditionis ſpectat, retro id fieri nequit.

Cæterum retro factum, quantum ad effectum habetur: atque ideo reuenditione ab emptore facta, perinde res, quoad effectum, & rei ſolutionem, eſt, atque ſi nunquam emerat. Verbi gratia: pignori emptor rem ſuppoſuit: deinde ex pacto eam antecedenti reuendit. Pignoris ius perit; quoniam pro eo res habetur facta, atque ſi nunquam emptor fuerat. Bart. *in l. 3. §. Marcellus ff. de in diem addictio. in l. ſi res ff. quibus mod. pig. vel hyp. ſol. & in l. in diem ff. de a qua plu. arc.* per illos tex. meminit Dec. *in conſil. 239. ante fi.* Gozadi. *col. 2. num. 12. C. de pactis inter emp. & vend.* Boer. *q. 181. num. 9.*

Effectus is reſolutiuus pignoris non contingeret, ſi retro ad tempus contractus reuenditio non trahitur, verum vſi ex tempore ipſo, quo facta ſit, vires ſuas non conſequitur. Id: quia quod effectum purum & firmum ſemel habuit, per cauſam nõ irritatur, qui poſtea acced. *c. l. qui ſi ratore ff. de ſtatu homi. l. pater furioſo. ff. de his, qui, ſui ſui vel alie. iuris. l. ſancimus. C. de admini. tutor. & alia deinceps.*

Cauſa alia eſt, ſi retro ad tempus emptionis effectus ipſe reuenditionis trahitur. Etenim cum illico effectus reſolutus emptionis inueniatur, & pignori minime nexa res non eſſet, neque necti potuerit: non poteſt pignoris ius non intercidere, & reſolui.

Veſtigatione & enarratione hac ſignificatus dictionis *retro* ita facta, in expediendo atque acium diſceptationis huius ſponte ſua eluceat, de vendendo, an reuendendo pactum æſtimetur: quoniam etiam ſi conſtanter expreſſum ſemper que ſit, vt retrouendi res debeat: tamen quia poſt interuallum temporis, pactum hoc conuentum fuit, ad tempus trahi pactum nequit, quo pure & libere apud emptorem res erat. Retro enim tractio ad tempus ne. quo retro ſe quid facere quiſpiam promiſerit, atque ideo ad ipſum pacti tempus, quo retro quis vendere promittit.

Conſequenter his dicendum, cum pure & libere emptoris ipſius res eſſet, quando pactum interpoſitum de reuendendo eſt, ad promiſſionem de vendendo neceſſario pactum trahi: quandoquidem trahi retro nequit.

Iure enim vulgatiſſimo vtimur, ab effectu, non à verbis contractus denominationem fieri; vbicunque verbis contrarius effectus eſt. *l. ſi cum angu r ff. de ſeruitu. l. pen. § ſi ff. de contra. empt. l. ſi 1 no. in prin. ff. loca. l. ſi olim, Cod. eod. titul. l. Lucius, ibi, qua Doli ff. depoſi. l. inſulam. & l. ſi rem. §. ſi cum venum ff. de praeſcrip. verbis. l. Lucius. ff. de donatio. l. ſi alienam in fin. & l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. s mor. c. 49. conſtitutus cum gloſſ. pen. ibique Abb. col. fin. de religio. dom.* Bart. *in l. eum ferro ſi qui maximos numer 3. ff. de publica & in diſputat publicanus.* Bald. *in rubr. C. de iure emph. circa fin. col. 1. numer 7. ver. ſed reuertamur ad caſum. C. de verum permut.* Et apud nos *in reſpon. pro genero, num. 109. verſ. qua ratione.* Cumulatius, *nu. 205. & in conſ. 20. nu. 5.*

Si dixeris, quid ita effectum reſolutiuum pactum de retrouendendo non habebit ex interuallo adiectum, ſimiliter vt cum initio ipſo interponitur? Reſpondetur, cum initio, atque ex continenti interponitur, pars contractus habetur, & in ipſo ineſſe contractu dicitur. *l. iuriſgentium §. quinimo ff. de pactis. l. lecta. verſ. ducibam ff. ſi cer. pet. l. fundi partem ff. de contra. emptio.*

Itaque in arbitrio contrahentium eſt, in contractu ipſo ineundo pactum reſolutiuum inſerere: quod aliter poſt contractum abſolutum eſt: nouum enim conſenſum & actum ſimilem reſolutio poſtulat. *l. ab emptione. ff. de pactis. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iuris.*

Vnde nouus nunc contractus, aut diſtractus retro citra traditionis effectum habetur. Atq; in ſpecie, & omninam, effectum reſolutiuum in pacto hoc de retrouendendo non eſſe, quod ſubiectum ex interuallo eſt, Gloſſ. declarat *in d. l. ab emptione in ver. cogeris.* Ibique Bald. *num. 2. verſ. oppo. dicitur hic.* Ange. & Fulgo. *ſing.* auent Caſtr. *num. 9. & numer. 13. verſ. non obſtantur*, vbi pectori id ita tenendum ſuadet, ne vnquam excidat: ſingulare etiam Iaſ. prædicat *num. 7. ver. ſecunda concluſio.* Gloſſæ etiam annumeratæ Ripa aſſentitur *in l. filiusfamilias §. diui numer. 38. ibique* Iaſ. *et num. 172. in tertia limitatione. ff. de leg. 1.* Næuiza *in d. conſil. 88. num. 9.*

Eſt obſeruandum, in ſpecie dubitationis maioris Gl. & Doct. loqui *in d. l. emptione* id eſt, in pacto legis commiſſoriæ, & adiectionis in diem, per quod reſolutionem omnino & contra ſucceſſorem ſingularem induci non dubitatur: quod non perinde in pacto adiuncti de retrouendendo ſolere, infra declarabitur.

Conſequenter his dicendum, vt pacto hoc de retrouendendo menſes vltra duos poſt contractum interpoſito, Reus inquietatus conuentus non debeat. Hoc ideo, quod etſi in verba expreſſim conceptum de retrouendendo ſit, quod non admittitur, attamen vigoris quicquam reſolutiui ob temporis intercapedinem non habet. Vnde non ſecus iudicari pactum hoc oportet, ac ſi promiſſio facta de vendendo ſit. Idque & Regni Ar. gonum vſu receptum proponitur, qui iuris communis in h c exemplum imitatur.

Itaque † duplici Reo conuenti defenſio mittitur, communi, 24
& Regni ipſius propria: atque ideo potentius id habendum. *l. Falſitia ff. ad Treb. l. cum ea. l. imperialis in princ. ibique Bal. C. de adoptio. § ſi vero inſtit. eo. tit. 1. fin. in Authen. de conſang. & vteri. frat. auth. poſt fratres. 3. C. de legiti. hered. auth. itaq. C. com. de ſucceſſ. 1. inter corporalia verſ. c. vnde cum non ſit. de tranſla. epi. c. ex matrimonio de autori. & vſu palli. cap. 1. cum Gloſſ. de treuga & pace. cap. non poteſt. de praeben. lib. 6.* Et alia omittenda.

In pacto demum de retrouendendo Reo inimica Regni conſuetudo videtur, quod in ipſo contractu aſcriptum ſit. Id enim, † quicquid viſum Caſtren. ſit *in d. l. cum venderet. ff. de pign.* 25
actio. ſingulari ſucceſſori noxium iure ipſo communi non eſt, neque effectum contra eum reſolutiuum, habet, vt auctor Alerand. eſt *in conſil. 10. lib. 1. in conſil. 232. numer. 9. lib. 6.* Dec. ſecum non conſtans *in conſil. 187 in 1. dubio.* Iaſ. ſuit & ipſe diſſimilis *in d. l. ab emptione num. 8.* Crot. *in d. l. filiusfamilias. §. diui numer. 93. in quinta fallentia ibique* Loſæus *num. 172. in quinta & ipſe limitatione ff. de leg. 1.* Gozadi. *in d. l. 2. numer. 29. & ſequen. ibique* Cagnol. *numer. 48. & ſeq. C. de pactis inter empt. & venditor.*

In qua ſententia & nos quoque lector inueniet *in conſil. 2 nu. 7. in conſi. 281. num. 1. in conſil. 761. numer. 2.* Eamque receptam Næuizan. teſtatur *in d. conſ. 88. nu. 8.* Ibique & teſtimoniis alius Doct. eandem confirmat.

Qua ratione porro iuri communi in pacto de retrouendendo Regni conſuetudo obſtat, quod initio interpoſitum in contractu eſt, vt ſucceſſoris ſingularis ius, & poſſeſſionem reſoluat, ita non odioſa eſſe non poteſt.

Odioſum quippe † æſtimamus, quicquid iuri contrarium 26
communi eſt. *l. ius ſingulare & l. quod vero contra ff. de leg. l. ſi vero §. de viro ff. ſolu. matri. l. ſi quando. C. de inoffi. teſtam. l. 1. C. de nouat. l. aduer us. C. de vſucapione. cap. ii. de ſue. de conſuetu. cap. ſi quod dilectio. de conſanguinita. & affinitate. capit.*

vit.capit.1.& 2.de ſiliis presbyt.lib.6 Et alia apud nos *in conſil.10.num.2.& in reſponſo pro Genero,num.70* Bald.his adiungitur *in l.omnes populi num.8.poſt princip.ff.de iuſti.& iure.* Bonum & iuſtum ſtatutum non videri,quod iuri communi repugnat,per text.*in l.quod non ratione ff.de ll.& in l.auiuitenſa ff.de decre.ab ordi.fa.* Hoc vtique,niſi ex euidenti & neceſſaria cauſa id fiat, per *l.ſi bonitatem. ff. manda.* meminit Natta *in conſi.179.num.3.* Et ſi odioſa,& ſtrictam interpretanda conſuetudo eſt,quæ effectum reſolutiuum pacto de retrouendendo tribuit in continenti etiam inſerto: quanto magis ius hoc probandum in pacto de vendendo erit, locum in quo conſuetudo non habet? Per contrarium, fauorabilis
27 Regni † conſuetudo iudicanda erit: per quam commune ius integrum remanet, vt inutile ad reſoluendum pactum hoc ſit poſt temporis ſpacium interiectum.*c.2.§.1.de decim.lib.6.* vbi benigna,ac pia conceſſionis noualium reſtrictio habetur, quod ad ius commune per eam redditur. Quem text.in ſententiam hanc Crot. vocat *in l.omnes populi.num.213.ff.de iuſti.& iure.& in rubric.ff.ſolut.matr.num.26.* Natta *in conſi.163.num.15.* Pro qua ſententia Gloſſ.paſſim datur *in c.ſtatutum.in verſi.numerandum.de preben.lib.6.* quæ fauorabilem adeo ſcripturam habet, per quam ſaluum ius commune manet, vel reſtitutio ad id fit, vt & in correctoriis recipiendam extenſionem putet. In qua Glo. decorandá parcus Iaſ. non eſt *in l.ſi vnus. §.pactus ne peteret.in quarto nota.ff.de pactis.& plurima hoc genus.* In fauore hoc igitur gemino, & iuris communis & conſuetudinis, latam pro reo conuento, & appellato fieri interpretationem conuenit,ne vigoris quicquam in eam pactum ipſum de reuendendo protſus habeat, quod tempore ſubiectum interpoſito eſt.*l.cum quidam.ff.de lib.& poſth.reg.odia.lib.6.* facit huc ſpectat *in l.Arrianus ff.de actio.& obli.& in l.fauorabiliores ff.de reg.iuris.*

Ad argumenta hæc animaduerſum per Iudices ipſos ampliſſimos iuſtitiæ Regni Aragonum fuit, à quibus pacti huius de retrouendendo abſolutus Reus fuit: tametſi viſu originalis inſtrumenti carere iuſſus Ludouicus à Nuca eſſet. Hoc ideo
28 quia † ex perſona Actoris ius metiendum *l.1.§.1.ff.ſi pars hered.pet.l.qui accuſare.C.de edendo.l.2.C.de probatio.l.fin.Cod.de rei vendica.§.commodum.Inſtitu.de interdict.c.ex literis.de probat.cap.inter dilectos.in fi.de fide inſtr.c.fin.de iureiuran.* Eo porro Rei grauior cauſa hic habenda, quo legibus inuiſi & odioſi magis litium redemptores per ceſſiones hoc genus ſunt *l.per diuerſas C.manda.* Id quidem in primis, minima ac nulla pretii numeratione, ceſſione facta per Don. Sanctium Perez de Pomar, niſi victoria litis ſequuta.

Apparet ex his,ineptiſſime Io.Andr.Reo contrarium opponi, *in rubric.de obliga.& ſolutio.col.2.* cum † in 10.ſe obligaturum
29 quiſpiam promiſit, illico eum vt det, circuitus vitandi cauſa, recte conueniri.De quo apud Alexand.*in l.cum fundus.§.ſeruum tuum.in 1.not.ibique Iaſ.num.5.Purpura.num.14.ff.ſi cert.pet.* Iaſon *in l.Dominus teſtamento.in 4.nota.ff.de condi.indeb.in l.ſi fideiuſ.§.meminiſſe.num.6 ff.de lega.1.* Ruin.*in conſ.19.num.13.lib.4.* Idque à Doct.receptum Rubeus aſſerit *in conſi.29.num.5.* quibus Roman.adſumit *ſing.183.obligo me.* Namque vt veram Ioan. Andr. opinionem afferamus: à re tamen propoſita quam longiſſime diſtat: ſiquidem non niſi in eum competit, qui propter decem danda obligaturum ſe conſtituit,vt citra promiſſionem, aut obligationem aliam,circuitus omittendi cauſa, decem exigi confeſtim queant.

Cæterum iuris quicquam aduerſus tertium poſſeſſorem ex promiſſione illa eſſe, hoc vero neque Ioan. Andr. neq. Doct. quem viderim,quiſquam ait;neque citra ll. offenſam manifeſtam ſcribi id poterat, vt actionem perſonalem ſucceſſor ſingularis patiatur.

Si dicatur,ex dicto Io.And.ab aduocatione actoris argumẽtum duci, vt qua ratione ex promiſſione obligatum ſe in decem iri, conueniri promiſſor mox poteſt; ita promiſſio de reuendendo idem efficiat,atque ſi facta reuenditio ſit.Quæ ſi facta fuerat,dubitandum non videri, quin rem euinci ab actore oporteat.

Reſpondetur, nec ad caſum huoc dictum id Ioann. Andr.ſpectare,quoniam in perniciem eius, à quo fieri reuenditio debet, non etiam tertii, qui rem habet, pro facta haberet. Et enim ſi actionem hanc perſonalem à tertio iure communi non ſuſtineri oſtendimus, quomodo pro facta in eum haberi reuenditio poterit? falſa quippe crebrior Doctor. opinio fieret, ſi pro facta, & contra tertium reuenditionem admittimus. Et cum de ſucceſſore ſingulari verbum factum à Io.And.nõ ſit,nihil eſt,quod teſtimonio eius pars fidat:
vlterius enim † quam Doctor. loquatur,ſententiam trahi eius 30
non conuenit.*l.de quibus.in fi.ff.de ll.l.ſi is ad quem ff.de acq.hered.* & alia apud nos plurima *in reſpon.pro Genero,nu.460.*

Rurſus certam atque in ſpecie præſtan probationem oportet,obſcuritatem genere faciente *l.in tradendo.ff.com.præd.l.cert.ff.ſi cert.pet.l.tertium.ff.de confeſ.* cum aliis eiuſmodi apud nos *in conſ.262.num.3.& in d.reſpon.pro Genero,nu.349.verſ.atque expreſſim magis & nu.351.*

Itaque vbi generaliter ſcriptum apud Ioan. And. & alios eſſet,pro facta reuenditionem haberi, quam facere neceſſe quis habet, ad opinionem partis declarandam nihilo magis id valeret,quatenus expreſſio opus in ſpecie eſt,etiam ſucceſſorem ſingularem promiſſione hac aſtringi,& pro facta aduerſus eum reuenditionem haberi. Quid hic dicendum, vbi aduerſus promiſſorem ipſum verba reſtricta Io. Andr. apparent?

Secundo, concludentem eſſe probationem oportet: momenti aliter nullius æſtimatur.*l.cum adhem ff.de neg.ge.l.non ſolum.§.ſed vt probari ff.de op.no.nun.l.matrem.l.neque natales.l.ad probationem.2.C.de prob.l.non hoc.C.vnde legiti.l.multas.C.de lib.cau.c.in præſentia.* ibique Dec.n.16.in 23.*nota de probat.* ſed enim concludentis quicquam ad opinionem,ex Io.Andr.non deſumitur.Qui promiſit ſe obligare,aut reuendere, ſtatim conuenitur, vt ſi obligatio interpoſita,aut facta ab eo reuenditio ſit:ergo tantundem agnoſcẽdum & contra poſſeſſorem tertium erit.

Quinetiam cum niſi de promiſſore ipſo non dicat,ſucceſſorem excludere ſingularem videtur.*l.cum lex.ff.de ll.l.cum prætor.ff.de iud.l.ex eo.ff.de teſta.* Cuius generis & alia apud nos referuntur *in d.reſpon.pro Genero.nu.65.* Iam ſi de ſucceſſore ſingulari Io. And. ſenſerat,cum rarum id & memorabile ſit,credibile non eſt,taciturum hoc eum fuiſſe.*l.item apud Labeonem.§.ait prætor.ff.de iniur.l.cos.C.de aquæduct.lib.11.* Olde.*in conſ.185.thema tale eſt, Titius canonicus.* cõtinua l.tex.huc accedit *in c.fin.de preben.in c.ex quæſiti de teſtam.c.cum clerici.de verb.ſigni.in c.quamuis.de præb.lib.6.c.nos conſuetudinem.12.diſt.in c.Apoſtolic.50.diſt.*

Tertio,ſicut opinioni huic contra Caſtren. *in d.l.ſicut vendere.* maiorem Docto.ſuffragari partem oſtendimus,at a in re dubia contra eam Io.And.ſenſiſſe dicendum non eſt, etiam ſi generaliter verba concepta eius eſſent.

In dubio enim † id velle quiſquam non creditur,in quo ma- 31
læ incuſari opinionis poſſet *l.ex fa.lo.in pr.ff.de vulga.l.Seianus Arbit.ff.de leg.præſtan.* Bald.*in conſ.91.per ſtatutum.circa med.lib.4.* qui interpretationem ita habendam ſtatutorum ait,ne ſapientum cenſuram ſubeant.De quo Bald.d.conſ.eius non enumerato,Cor. meminit *in conſ.11.col.3.verſ.nam ſtatuta.& in conſ.17.col.fi.lib.1.* Dec. huc quadrat *in conſ.1 num.5.in fin.* Gloſſ.interpretandam ita non eſſe,vt male ea locuta dicatur.

Atque in ſpecie extra caſum ſuum, dictum trahendum Io. And.non eſſe,Gozadi.ſcribit *in d.l.2.num.32.verſ.ad tertium reſpondeo.C.de pactis inter emptor.& vendit.*

Quarto, extra negotium omne, atque in vado res ponitur, pacto ipſo, quo aduerſarius nititur, ex temporis ſpacio ſubſecuto,etiam ſi pactum l.commiſſoriæ, aut in diem addictionis verteretur:quod hic non contingit, per ea, quæ verbis plurib. ſcripta ſuperius ſunt.

Quinto, ratione fortiore ex his D. appellati ius roboratur, quæ in q proxima,& tertia mox ſubiiciemus,quod ſi actionem eum tertiis experiundo haberet,apud quos loci poſſeſſio controuerſi eſſet,multo magis excipiendum erit.

Apparet ex his,nihili Rei confeſſionem faciendam,qui confeſſus ex actis eſt,pactum de retrouendendo controuerſum eſ-
ſe:quoniam † à iure id pendet, atque ideo oneroſa eſſe confi- 32
tenti non ſolet,ſi contra rem eſſe ius ſtatuit.*l.ſi filio.in prin.ff.famil.erc.l.ornamentorum.ff.de auro,& argen.leg.* Bart.& alii *in l.1.num.12.ff.ſi cert.pet.* Signorol.*in conſ.69.num.23.in conſil.167.nu.3.* Roma.*in conſ.520 num.10.* vbi iuris veritatem confeſſione non mutari ait:ſed omnium ſcitiſſime Innoc.*in c.cum venerabilis.num.5.ibique Abb.nu.36.de excep.* vbi nec erroris neceſſariam reuocationẽ ait. Id: quia ſupplendum à iudice eſt.

Secundo, innoxia id genus confeſſio etiam ſuper facto eſt, vbicunque factum eiuſmodi non apparet,quod effectum iuris habeat.

Verbi gratia appellationem interpoſitam appellatus confitetur: non omnino conſeſſio erit, niſi ſi intra tempus legitimum appellatum docetur. Conſequens quippe non fit: appellatum eſt: ergo in tempore. Rota deciſ. 190. quod ad reuocationem in nouis. Eadem ratione conſequentia non valet: Pactum de retrouendendo confeſſus Reus eſt; ergo tale pactum aſſeruit, quod perniciem afferat, vnde ex continenti id factum eſſe à parte docendum. Quod doceri quumodo poteſt, cum poſt interuallum factum liqueat?

Tertia quæſtio occurrit, quæ à teſtamento Don Petri de Vergapendet, ex quo ſubſtitutus appellatus eſt. Labor in qu hac explicanda neceſſarius non videtur, cum in dubitationem vocari ſubſtitutio nequeat. Quocirca vbi apud extraneum, aut actorem ipſum bona controuerſa eſſent, recte ab eo per ſubſtitutum euincerentur, ſubſtitutionis conditione impleta. Id quia etiam ſi per hæredem ex teſtamento grauatum, in acto-

33 rem facta alienatio eſſet, conditione fideicommiſſi † cedente, ad irritum alienatio deducetur, reſolutionemque patitur l. fi. §. ſin autem ſub conditione. ibiq. Doct. C. com. de legat.

Neque reſtitutio tunc opus fideicommiſſi habetur, quæ verbo, aut re fiat, vt textus ille oſtendit. Idque Gloſſ. & Doctor. probant in l. pen. in Gl. ff. C. ad Treb. Caſtren. in l. facta in ſin. princ. ff. eod. tit. Socin. iun. in conſ. 139. nume. 2. in conſ. 129. nume. 16. in conſil. 157. in prin. lib. 1.

Si actionem contra actorem, rei controuerſæ poſſeſſorem, habiturus Reus eſſet: quanto minus exceptio ei deneganda erit? l. vindicantem ff. de euict. in l. 1. §. ſi autem ff. de ſuperficie. l. iuuitus. §. cui damus ff. de regul. iur. Quia etiam exceptionem non tacito habet, actio cui vlla non eſt. l. iuris gentium. § illud nulla ff. de pactis. l. ſi in area. in ſin. ff. de cond. indeb. & hoc genus alia. Rurſus ſi actio ſubſtituto ſuo etiam contra poſſeſſorem datur, cum alienatio facta ab hærede grauato eſt, qui fideicommiſſi conditione pendente, bonorum dominus fideicommiſſorum eſt. l. non ideo minus ff. de rei vendicat. l. ſi fur. ff. de vſufr. in l. 1. § ſeruo appellatione. ff. ad Sillan. l. generaliter. §. 1. ff. qui & à quibus manumiſſi lib. non fiunt. Quid probandum hic erit, vbi ab hærede grauato facta alienatio non apparet? quod fundamentum ad victoriam vel vtuntur ſatis videtur.

Eiuſdem generis, & argumentum illud eſt, quod à donatione ducitur, à Petro Samper in gratiam Don Bertrandi à Nuca, facta, cauſam vnde reus ducit: & qua inſinuata donatio dicitur; ex qua ius etiam Reo quæſitum dubitatur. l. quoties. C. de donat. quæ ſub modo.

34 Ad extremum, ſine actione actorem eſſe per eam legem ipſa † Regni Aragonum oſtenditur, per quam rei communis, & indiuiſæ alienatio, niſi dominis omnibus conſentientibus, prohibetur. At enim ex tribus prætendentibus, vnus & ipſe omnium præcipuus Iulianus abſuit. Quocirca inutilem eſſe ceſſionem liquet. l. non dubium. C. de ll. ſed & iure commun. inſpectam ceſſionem eſſe, lectio eius docet.

Conſequenter his dicendum, ſententiam in Rei conuenti gratiam modis omnibus pronunciandam, interlocutione etiam illa reſciſſa de originali dicta, ne commodo vti eius liceat, vtique ſi eius recipiendi facultatem ſors aliqua melior inopinatave offerat. Ad quem modum, & per victoriam impenſarum pronunciandum arbitror. Taurini die 19. Maii 1568.

Sequitur Corollarium Conſilii proxime præcedentis, pro ſupradicto Magnifico Domino Petro à Nuca, ex Caſarea Auguſta Regni Aragonum, contra Don Sanctium Peres de Pomar in iudicio Caſtri de Peyuolea, in præcedenti Conſilio nominatis.

S V M M A R I A.

1 *Denominatio contractus à verbis non regulariter fit.*
2 *Denominatio contractus fit à forma illa qualitate, tum ab ipſa forma effectuum accipiat.*
3 *Verba illa: In hac forma, aut, in hunc, qui ſequitur, modum: idem ac ſi illa poſuiſſet ſecundum formam antè ſcriptam, aut ſecundum modum ſuprà ſcriptum.*
Additionis ſignificatio ibid.
Dictio in, quam ſignificet, ibid.
Dictiones ſecundum, & in, quid ſunt ibid.
4 *Relationis natura ea eſt, vt ad omnes relatas diſpoſitionem reſtringat. ita vt relato non referens ſit.* [illegible] *derelato ipſo apparet & in verſ. Idq. & in verbis amplectitur,* [illegible] *habeat & in verbis vniuerſalibus, quæ ex relato reſtrictionem admittant, veluti cum beneficia vbicunque vacantia Papa reſeruat, ſi ad conſiſtentem in reſeruatione, vniuerſalis relatio ſit, per quam reſtrictis vniuerſalitas non ſit, dum modo alia dicat dum beneficia non vacare, ad ſimiles conſiſtentem dicta dictio: in vniuerſalem, vbicunque, reſtringenda.*
Vniuerſalia verba ex relato reſtrictionem admittunt ibid. verſic. Idq. & in verbis vniuerſalibus.
Fideiuſſio pro eo facta, qui actum aliquem profitere ſeſſerit, & ſecundum formam conſtitutionum illius actus fideiuſſio interponitur, ad dictam fideiuſſio reſtringitur quæ actu ipſius occaſione contracta ſunt. ibid. verſ. Bald. in l. ad, itor.
5 *Concluſio apparet non autem narratio ſpectanda, ſimiliter in libelli qualitas ex concluſione, non ex narratione cognoſcitur.*
6 *Sequentia. Per ſequentia reſtringi antecedentia ſolent.*
Sequentia verba determinant præcedentia ſcripturam reſtringunt, in quæ determinatio illa non eſt. ibid. verſ. ſequitur determinationem.
Determinatio. Per verba poſteriora determinata priora ſi reperiuntur reſtringitur, in quo determinatio illa non reperitur. ibid. verſ. quinto determinationem.
7 *Sequentia verba ſpectanda, vbi inter priora & poſteriora contradictio aut incompatibilitas occurrit.*
Contradictio, aut incompatibilitas vbi inter verba priora & poſteriora reperitur, per nouam verba ſequi oportet ibid.
Feudi conceſſio, aut primis ſine verbis facta: Reddentem, & de nouo concedimus. conceſſio noua ob verba poſteriora intelligitur: quia priorabus poſteriora derogant. ibid. verſ. ſi pro eo in ſpecie.
Reddere, verbum pro verbo, dare aliquando accipitur contra propriam eius ſignificationem ibid. verſ. Apparet ex his.
Impropria verba accipiuntur, vt ex ſequentibus præcedentia reſtringantur. ibid. verſ. Apparet ex his.
Arbitro, aut arbitratori vbi poteſtas datur alte, & baſſe pronunciandi prout ei viſum, & placitum erit, verba alto, baſſo, & ſimilia per verba ſequentia reſtringuntur, ſicut ei videbitur, & placebit, ita ad verba boni viri arbitrium referantur. ibid. in ſi.
8 *Contrarium, inter contraria, primum ad habendum, quod fauorabilius eſt.*
Fauorabilius id dicitur, quod cum iure communi conſonum. ibid. verſ. fauorabilium porro.
9 *Denominatio contractus ab effectu, non à verbis fit. vbi cum verbis contrarius effectus eſt.*
10 *Conſenſus venditionis alienaſſe non dare, ideo conſentiens in contractu communis non poteſt, etiam ex eo non obligetur.*
11 *Subrogatus, qui in loco alterius ſuccedit, debita prorogat.*
Subrogata in locum alterius perſona eadem, quantum ad effectum iuris, videtur ibid. verſ. innuere.
12 *Cauſa prima ſpectanda, quia à primordio tituli poſterior formatur euentus.*
13 *Iudex. Cum iudicium dubio iure præſumptio facta.*
Præſumptio iuris in dubio non iudicis ſententia facta ibid.

ARGVMENTVM.

De pacti retrouendendi materia hic agitur, & diſcutitur etiam de vi verborum & dictionum, & de natura relationis, & de illis verbis ſequentibus, quæ antecedentia declarant.

COROLLARIVM CONSILII PRÆCEDENTIS.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Etſi verbis pluribus, rationibuſque prementibus ius optimum Domini Petri à Nuca contra dominum Sanctium Peres de Pomer, demonſtratum à nobis fuerit, pacto etiam de retrouendendo admiſſo, quam chartam de gratia in Regno Aragonum dictitant: attamen quo perſpicua magis vndique res fiat, atque vt expectationi D. Ioannis Baptiſtæ de Coneſa ſatisfaciam, non potui articulum illum non attingere, pactumne de vendendo, an retro huic vendendo hic occurrat, diuerſitas quorum enarrata in ſcriptis prioribus eſt, quod reſolutio iuris, & poſſeſſionis, quæ à moribus Regni exiſtit, non ſimiliter hoc atque illud affigit.

Pactum hic, aut promiſſionem de vendendo, non etiam reuendendo verſari omnino arbitror: idque à partibus latè enumeratis argumentando, iuxta l. pater ſeuero, §. ff. de his quæ ſunt ſui vel alien. iur.

Namque aut à verbis nomen pacti ducimus, & ſecundum verborum ſignificatum pactum denominamus, aut ab effectu. Si quidem † à verbis, quod regulariter fit l. 1. §. ſi is qui nauem ff. de exercitor. l. Labeo. in fi. ff. de ſuppel. leg. Dy. in reg. 49. column. 2. in fin. verſic. præterea conſtat. Curt. ſen. in conſ. 17. in princ. & alia non pauca. De quibus apud nos in rubr. ff. de leg. 2. in nume. 9. verba ipſa pellucida pacti ſunt: chartam enim de gratia in hunc, qui ſequitur, modum

factu-

facturum ſe Philippus à Canallaria conſtituit, vt quotiens Petrus & Maria Sampet coniuges millia viginti & duo ſolidorum ei dederint, venditionem ipſis de Puyitolea faceret. Ita ad venditionem nouam pacti & promiſſionis verba non obſcure ſpectant.

Eam ob rem nihil eſt, quod in verbis claris controuerſia fiat. *l. quotiens. §. ſi duo ff. de hered. inſti. l. in his. ibi: q. Caſtr. & Socin. ff. de condi. & dem.* Et alia, de quibus *in reſpon. meo pro Genero*, *numer.* 181.

Sententia hac, quantum ad verba, ita ſtabilita, negocium omne in his depellendis ſupereſt, quæ ex diuerſo obiectantur, id eſt, clara econtrario ad compendium actoris verba eſſe, quibus chartam de gratia ſe facturum Philippus pactus à Canallaria eſt. Sed enim reſponſio copioſa non deeſt.

Principio in verbis illis perfectio vlla neque à tempore, neque à pretio eſt. Ita formam ſuam retrouenditionis verba illa non habebant: forma demum in verbis ſequentibus accubuit, quibus & temporis expreſſio perpetui facta, & pretii eſt. Quod
2 cum ita ſit, † à forma ipſa denominari contractum oportet, vtpote quia forma ipſa eſſentiam accipit. *l. Iulianus. §. ſed ſi quis. ff. ad exhiben.* Tradit Signorol. *in conſil.* 167. *num* 15. *in fin.* Bald. *in l. interdi. num.* 2. *C. de interdict.* Socin. *in rubr. ff. de verb. oblig. num.* 13. *in fin. verſ. ſed conſidera.*

Itaque cum ad venditionem, non ad retrouenditionem forma ipſa contractus ſpectet, à forma ipſa nomen ducendum.

3 Secundo reſpondetur, † verba illa: *in hac forma*, aut, *in hunc, qui ſequitur, modum* idem atque illa pollere: *ſecundum formam infra ſcriptam*: aut: *ſecundum modum infra ſcriptum l. Celſus. in prin. de lega.* ibi: *in meam ſententiam interlocutus eſt ff. de lega.* 2. particula, *in*, nihil aliud niſi quod dictio, *ſecundum*, denotat, idem etiam verba iſta *in hanc formam*, aut, *in hunc modum*, atque illa ſignificant, *ita vt ſcriptum infra eſt*, quę ad ſignificatum dictionis *ſecundum* accedunt, id eſt, prout ſcriptum infra eſt, aut ſecundum modum infraſcriptum. *l. quidam teſtamento in prin. ff. de lega.* 1. eodem tex. ſpectat *in l. penul. ff. de reſtitutio. in integr.* vbi verba illa, *in hanc ſententiam Princeps reſcripſit*, eundem atque illa ſenſum habent, *ſecundum hanc ſententiam*. Et propius ſpeciem hanc tex. eſt *in l. Quintus. ibi: epiſtolam ſcripſit in verba infraſcripta ff. depoſi.* Ex quibus tex. liquet, verba illa promiſſionis *in hanc formam*, aut, *in modum hunc*, relatiua eſſe, & ad ea referri, quæ inferius exprimuntur. *l. edita. in prin. C. de edendo.* Bart. *in extrauag. ad reprimendum in verſic. mone.* Et in dictione *ſecundum*, relatiuam eam eſſe ex tex. oſtenditur *in l. pen. C. de inſtitut. & ſubſtit. in c. Abbate. de verb. ſignific.* Iaſ. *in l. admonendi colum.* 8. *num.* 21. *& ſequen. ff. de iureiuran. in priori lectu. & in poſteriore*, *numer.* 24. *& ſequentibus.*

4 Relationis plane † ea vis eſt, ad limites relati diſpoſitionem coarctare, ita vt relato, non referenti ſtetur, vbicunque de relato ipſo apparet. *l. ſi pars. ff. de inoffi. teſta. l. cum quis decedens. §. qui teſtamento. ff. de lega.* 3. *d. l. pen. C. de inſti. & ſubſti. l.* 1. *Cod. de bon. poſ. contra tab.* Alex. *in conſil.* 46. *nu.* 7. *ver. ex reſponſionibus. & nu. ſeq.* Felin. *in c. quoniam* Abb. *a col. fin. de offic. deleg.* Deci. in *d. l. edita nu.* 86. *verſic. & hoc verum eſt. & in d. verbum ſi quis in aliquo documento nu.* 39. *in fi. eo tit.* C. *de eodem in d. l. pen. in 2. notabi. conſil.* 63. *in 2. dubio. in conſil.* 350. *colum.* 3. *ante med. verſicul. non obſtat*, *dum dicebatur in conſ.* 360. *numer.* 6. *verſicul. ſed reſpondetur. in conſil.* 402. *num.* 2. *in fi.* Parif. *in conſil.* 7. *nu.* 5. *lib.* 3. Bald. his aſſiſtitur in *conſ.* 187. *quarta ſtat verborum. in fi. lib.* 4. cum pro eo quis fideiubet, qui artem aliquam profiteri inſtituit, & ſecundum formam conſtitutionum illius artis fideiuſſio interponitur, ad debita fideiuſſionem reſtringendam, quæ artis ipſius occaſione contracta erunt. Idque & in verbis vniuerſalibus locum habet, quæ ex relato & ipſa reſtrictionem admittunt, veluti cum beneficia vbicunque vacantia Papa reſeruat. Si ad conſtitutionem in reſeruatione vniuerſali relatio fit, per quam reſtrictio vniuerſalitatis fit; dum vltra dietas duas tamen beneficia non vacent, ad limites conſtitutionis relatæ dictionem illam vniuerſalem, *vbi cunque*, reſtringendam, Geminia. ſcribit *in conſ.* 92. *nu.* 2. per tex. *in c. cum olim. de conſuetu. & in cap. olim. de verb. ſign.* quid hic admittendum, vbi dictio inſerta vniuerſalis non eſt?

5 Tertio ad argum. reſpondetur, tametſi † verba narratiua pacti ad retrouenditionem, aut chartam de gratia ſpectent: concluſionem tamen ad venditionem pertinere: ob id concluſioni ſtandum, ſimiliter vt libelli qualitas ex concluſione, non ex narratione cognoſcitur. *cap. litera. de dilatio. cap. licet cauſam. de proba. cap. cum dilecti. de ordi. cognit. cap. cum dilecti. de emptio. & vendi.* Geminia. *in conſil.* 118. *numer.* 5. Tota enim libelli vis à concluſione eſt: & quid concludatur, non quid narretur, ſpectandum. Inno. *in c. ſuper literis nu.* 3. *in fi. de reſcri.* Iaſ. *in l.* 1. *in prin. num.* 14. *ff. de edend.*

Quarto, prædictis etiam tacentibus, verbis ſequentibus, quæ ad venditionem ſonant potius, quam præcedentibus hærendum: ſiquidem † per ſequentia reſtringi antecedentia ſolent. *l. hac actio. ibique Gloſſ. & Bart. ff. de calumnia. l. cum in teſtamento. § fin. & l. qui non militabat § 1. ff. de hered. inſtit. l. qui filiabus. & l. ſi certum plurium in fin. ff. de lega.* 1. *l. maſſuram. poſt pr. l. quod his verbis l. prædia. & l. quiſquis ff. de lega.* 3. *l. fin. § amb. dulcia ff. de triti. vino. oleo que lega. l. ſi cum fundum. ff. de verbo. ſign.* Bartol. *in conſil.* 161. *procuratur*, *quod Syndicum. numer.* 3. Imola *in conſil.* 85. *in princip. & in conſil.* 143. quod Iacob. à Salic. eſt Anchar. *in conſil.* 379. *dubium. columna* 1. *poſt med. verſicul. nec obſtat, quod videantur corrigere.* Roman. *in conſil.* 166. *viſa diligenter. nu.* 4. Socin. *in conſ.* 93. *nu.* 1. *in ca. ſi. lib.* 1. Corn. *in conſil.* 142. *col.* 3. *nu.* 10. *& in conſ.* 177. *col.* 3. *nu.* 11. *lib.* 2.

Quinto, determinationem verba pacti priora non habent, mentio in quibus chartæ de gratia, aut retrouenditionis fit.

Quod contra in verbis poſteriorib. liquet, per quæ & à tempore nimirum perpetuo, & à pretio pacti determinatio fit. Ea propter per verba poſteriora determinata, priorem reſtringi ſcripturam conuenit, determinatio in qua vlla non eſt. Signo. *in conſil.* 434. *num.* 5. per text. *in d. l. cum in teſtamento. §. fin. ff. de hered. inſtit. & in d. l. ſi cum fundum ff. de verb. ſignif.*

Sexto, contradictio hic manifeſta inter verba priora retrouenditionis, & poſteriora de vendendo, incurrit; ſiquidem Regni Aragonum ius ſpectamus; quin inter pacta hæc de retrouendendo, & vendendo, diſtat. Ea propter in contradictione † aut incompatibilitate hac verba ſequi poſteriora oportet. 7
l. 1. *ff. de iniuſto teſta. l. ſi inæqualibus. l. ſi ita ſ. pr.n. ff. de hered. inſtit. l. duo. § Iulian. ff. de iure codicil. l. Titia cum teſtamento § Lucius* 2. *ff. de lega.* 2. *l. Stichum ff. de manumiſſ. l. pacta nouiſſima. C. de pactis.* Signo. *in conſil.* 112. *num.* 12.

Et in verbis ſententiæ contrariis, *condemno, abſoluo*. glo. not. in c. *prædicator.* 16. *quæſt.* 1. Quam ſingul. ardens teſtatur *in conſ.* 19 *nu.* 11. Anchar *in conſ.* 208. *ind. x. num.* 8. *ante med. verſ. item quod potest.* idem in verbis *nolo, volo*, Bald. ſcribit *l. quidam cum legato num.* 2. *in fi. ver. quid ergo. Cod. de iure delib.* Decius *in conſil.* 317. *num.* 4. *poſt med.*

Septimo, in ſpecie, & nominatim ex Iſer. controuerſia hæc cuncta dirimitur *in c.* 1. *nu.* 4. *poſt pr. tit. de vaſal. decrepi. ætat.* qui in verbis conceſſionis feudi, aut priuilegii inquitur, *reddimus. & de nouo concedimus*, conceſſionem nouam ob verba poſteriora intelligi. Id; quia prioribus poſteriora derogant. Cui dicto Petrus ſubſcribit *in conſ.* 11. *in princip. inter feud. fol.* 240.

Apparet ex his; oſtenſionem in verbis prioribus admitti, vbicunque cum verbis cohærere poſterioribus nequeunt. Verbum enim, *reddere*, pro *dare* apud Iſer. accipitur, contra quam ſignificatio eius ferat. *l.* 1. *§. eleganter. ff. depoſi. l. cum pater. §. fidei tuæ ait: dos prælegata retinebitur, quoniam reddi potius quam dari videtur. ff. de lega.* 2. *l. verbum reddendi. ff. de verbor. ſignif.* Socinus *in l.* 2. *in fin. C. de pactis.* Bulgari *in rubric. ff. ſol. matr. numer.* 37. Ibique Ioan. Hannibal *num.* 344. Socin. hac quadrat *in l.* 1. *in fi. primi nota. ff. de rebus dub.*

Impropriè verba accipienda, vt ex ſequentibus præcedentia reſtringantur, ex Abb. *in cap. Quintauallis colum.* 10. *de iureiur.* & maxime id probatur *colum.* 17. *circa med. ſ. num.* 32. *ante fin. verſic. Et hæc puta vera, niſi fuiſſet appoſitum aliquod verbum.* vbi cum poteſtas arbitrio aut arbitratori ſit alte & baſſe pronunciandi, prout ei viſum & placitum erit, verba illa *alte. & baſſe* per verba reſtringi ſequentia ait, *prout ei videbitur, & placebit*, vt ad viri boni arbitrium referantur.

Atqui ſine offenſione id verborum ipſorum non ſit, *alte & baſſe*: quæ vitia arbitrium boni neſciunt.

Octauo, prædictis etiam tacentibus, ſpeciem hic verſari contradictoriam oſtendimus. Inter contraria plane † potius id habendum, quod fauorabilius eſt, Bartol. *in extrauag. ad reprimendum. in ver. non obſtantibus. colum. pen.* Bald. Ang. & Alexand. *in l. Tutta textores. Ibique Iaſ. numer.* 26. *in fin. ff. de leg.* 1. Idem Iaſ. *in l. Gallus. §.* 1. *numer.* 52. *verſic. ſimiliter quando ſunt duo ſtatuta ff. de lib. & poſt. & in*

l. ſi Peſſimum num. 1. C. de teſta. mili. tex. huic accedit *in l. fin. §. 1. ibique Bald. in tertio notab. Cuma. num. 3. ff. de vulgar.*

At enim fauorabilius pactum eſt, quod ad venditionem, quam quod ad retrouenditionem ſpectat. Id: quia contra ius commune ex moribus Regni Aragonum pactum de retrouendendo ſpectatur, dominium & poſſeſſionem extinguendos: quod tamen communi aliter receptum eſſe, ſcriptis ſuperioribus prohibuimus. Fauorabilius porro id eſſe, quod iuri communi conſentit, ex tex. oſtenditur *in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. verſ. quod & in ſpecie. ibique Iaſ. in quarto nota. ff. de pactis. cap. 2. §. 1. de decimis. lib. 6.*

Vbi benigna & pia reſtrictio conceſſione nouali*um* dicitur: quippe per eam ad ius commune redit. De quo tex. in ſententiam hanc Crot. meminit *in l. omnes populi. num. 213. ff. de iuſti. & iure* Ex *ibi rubric. ff. ſol. matri. nu. 26.*

Conſequenter his dicendum, vt ſiquidem à verbis pactum appellare hoc habet, venditionis, non retrouenditionis non obſcure ab eis nomen accipiat: ſin autem ab effectu pactum ipſum denominamus, æque in expedito res eſt, ad venditionem, non ad retrouenditionem pactum ipſum ſpectare: vtpote quod ad retrouenditionem prorſus non competat, neque in ea habere locum poſſit.

Retro quippe venditio venditionem alteram ab eo iam factam neceſſario innuit, retro cui vendi poſſit. *d. l. verbum reddendi. ff. de verb. ſig.*

At enim à coniugib. de Samper venditio vlla Philippo facta à Caualleria non eſt: quo pacto igitur coniugibus ipſis promitti retrouenditio potuit? Itaque ſicut ad coniuges ipſos pacti de retrouendendo effectus conuenire retrouenditionis nequit, qui niſi ad venditionem non competit: ita ab effectu ipſo venditionis, non à verbis retrouenditionis, aut charta de gratia, nomen duci pacti oportet, etiamſi retrouenditionis dumtaxat mentio facta in contractu ſit.

9 Iure quippe certiſſimo † vtimur, ab effectu, non à verbis contractum nuncupandum, vbicunque verbis contrarius effectus eſt. *l. ſi vno in prin. ff. loca. l. ſi olei. C. eo. tit.* & alia apud nos *in reſpon. pro Genero, num. 109. verſ. ipſa ratione. num. 176. verſ. vnde ab effectu.* vberius *num. 205. & in conſil. præcedenti, numer. 23. verſ. certo enim vulgatiſſimo vtimur.*

Quid hic dicendum, vbi verba ipſa pacti in concluſione eius, & quidem poſteriora venditionem, non retrouenditionem ſonant?

Si dixeris, conſenſum per coniuges de Samper venditioni accommodatum Philippo à Caualleria per Rectores Hoſpitalis factæ: Reſpondetur, ob conſenſum illum venditionem à 10 coniugibus dici factam non poſſe; cum longe † aliud conſentire ac vendere ſit. *l. aliud eſt vendere. ibique, ſeruatores. ff. de reg. iur.* Qua ratione ex contractu conueniri conſentiens non poteſt, cum ex eo non obligatur. *l. Lucius. 1. ibique Bartol. in vlti. not. ff. de adminis. tut.* Bart. *in conſ. 211. quidam ſibi filios.* Anch. *in conſil. 76. per modum conſilii, in vltimo dubio.* Alex. *in conſ. 131. nu. 4. lib. 1.* Corn. *in conſ. 22. col. 7. verſic. tertium ex alio. & in conſ. 41. ante fin. lib. 3.* cuius generis non pauca & alia ſunt.

Secundo reſpondetur, impoſſibilem retrouenditionem in coniugibus de Samper interuenire. Retro enim venditio actum retro ſimilem, quantum ad eum, expoſtulat, ex ſit. *l. ab emptione. ibique Doct. ff. de pactis.* Sed quomodo actus retro ſimilis cadere in coniugibus poterit, venditio facta à quibus non eſt? Rurſus quomodo retro eis vendere, & tradere emptor dicetur, cui venditio & traditio vlla facta à coniugibus ipſis non eſt? Eam ob rem etiamſi nihil retrouenditionis expreſſio facta in pacto non eſſet ad venditionem tamen trahendum id foret. *l. Gallus. §. 1. et ... quid ex verbis coniuges poteſt. ff. de lib. & poſth. l. ſi quis ita. ff. de condi. inſtitu. ... l. hæredibus. §. ... ff. ad Treb. l. ſtipulatio iſta. §. hi qui. 1. ff. de verb. oblig.* Et apud nos *in conſ. 204. num. 12. & ſeptem ſeq.*

Tertio obſeruandum, vice hoſpitalis Cæſaræ Auguſtæ, aut Rectorem eius Philippum à Caualleria ſubrogatum. Namque cum bona controuerſa ab hoſpitali per coniuges à Samper vendicarentur, & aditum ad arbitros eſſet; bona ipſa coniugibus ipſis vendere per arbitros hoſpitale iuſſum. Cæterum cum in promptu pretium coniuges ipſi non haberent, Philippo à Caualleria venditio bonorum facta per Rectores hoſpitalis eſt, qui emptor onus ipſum coniugibus à Samper vendendi ſuſcepit, quod iniunctum venditoribus fuerat.

Itaque ſicut venditione ab hoſpitali in Philippum à Caualleria non facta, niſi ad vendendum per ſententiam arbitrorum hoſpitale non tenebatur.

Atque vbi coniugib. ipſis à Samper promiſſionem aliquam facere, aut neceſſe hoſpitale habuiſſet, aut ſponte feciſſet, de retrouendendo fieri promiſſio non poterat, vtpote cauſa vlla à coniugibus ipſis nulli habita, neque venditione aliqua hoſpitali ipſi ab eis facta, ita pactum de retrouendendo ex perſona Philippi à Caualleria intelligi non potuit, qui in locum ſubſtitutus hoſpitalis eſt: cum ius idem ſubrogati, atque eius ſit, in locum cuius ſubrogatio interponitur. *l. ... §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautio. l. vxor marito ff. de dona. inter virum & vxor. §. ſacrat. Inſtit. de actio.* & alia, de quibus apud Gloſſ. *in c. Eccleſia S. Mariæ. in ver. ſucceſſerunt. vt lite pend.*

Quod † ad pœnam etiam pertinere, quæ loco alterius reponitur, vt ei debeatur, debita cui prior erat. Abb. ſcribit *in conſ. 6. nu. 4. verſ. diceremtamen. quod de æquitate lib. 2. & loci huius inſtituta.* 11

Quin etiam eadem Philippi à Caualleria, atq; Rectoris hoſpitalis, quantum ad effectum iuris, per ſubrogationem perſona videtur. *l. vnus. §. ſi. cum l. ſeq. ff. de vſufru. l. ſi ſeruitutes. §. ſi ſublatum. ff. de ſeruit. vrba. præd. l. Paulus. §. domus. l. fin. ff. de pign. l. ſi donata. §. 1. ff. de dona. inter virum, & vx. l. filia ſua. §. Titia ff. de condi. & demon. authen. poſt fratres. C. de legi. hæred.* Roma. *in conſ. 198. non eſt dubium.* Iaſ. *in l. ex antecariæ ... num. 14. ff. de iuſti. & iure. in l. ſi vis qui pro emptore. ſolum. 80. num. 389. verſic. alio modo reſpondit Areti. ff. de vſucapio.* Dec. *in cap. 1. col. pen. num. 12. de præb.* Ruin. *in conſ. 169. num. 8 lib. 1.* Capel. Tholoſa. q. 90. Non inepte huc tex. quadrat *in c. quia regulares, de ſuppl. negl. præl.* qui ad ius eligendi per negligentiam alterius ſubrogatur, eiſdem modis in electione facienda vti cogendum, quib. fieri ab eo debebat, in vicem cuius facta ſubrogatio eſt.

Poſtremo cauſa † ipſa prima promiſſionis huiuſde vendendo attendenda: quia à primordio tituli euentus omnis poſterior formatur. *l. vnica. circa ſi. C. de impo. lucra. deſcrip. lib. 10.* & alia non pauca, de quibus *in reſpon. noſtro pro Genero, nu. 33. 42. 95. & nu. 402.* 12

Origo plane pacti huius à ſententia arbitrorum exiſtit, quæ de venditione facienda, non retrouenditione meminit.

Apparet ex prædictis, non ſine maturo conſilio per iudices quinque declaratum, & pronunciatum, pactum id de vendendo, non de retrouendendo verſari: quibus † etiam iuris præſumptio in dubio fauet. *l. Heredem. §. Cata. ff. de euictio. l. 2. verſicul. quod non arbitramur. C. de offi. ciuil. iudic. l. generaliter. §. ſi iudex. C. de rebus cred. l. ſi. ibi: ſtultum putauimus, atq; ibi etiam Bald. nu. 10. in fi. C. de fidei. lib.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 331. in cauſa Saluestri. col. 4. lib. 2.* Taurini die 22. Auguſti 1568. 13

Pro hæredibus Illuſtris D. Iacobi Reguſii ex patria Tania Germaniæ inferioris, contra hæredes Sereniſſimi Regis dictæ patriæ. Reſponſum hoc editum rogatu & cura clariſſimi Iuriſconſulti Domini Ioannis Tonner ex Dominis arcis Truſparch, nominum tamen, & cognominum litigatorum mutatione facta ... de induſtria arbitror, quod ea indicare D. Tonner abnueret.

S V M M A R I A.

1 *Fructus ex pignore percepti ſortem reducunt, illamq; extenuant.*

2 *Simulatio contractus coniecturis probatur. Quæ autem coniectura ad contractum ſimulatum, & vſurarium probandum valeant, declaratur nu. pluribus ſequen. & per totum conſ. vide numer. 27. verſicul. in concertatione.*

Simulatio contractus an ex probatione ſemiplena arguatur, ita vt iuramento ſuppletorio ad eam probandum opus ſit. ibid. verſ. vnde ſit vt ſemiprobatio. vide nu. 27. verſ. Reſponſio eadem.

Iuramenta ſuppletorio an locus ſit in ſimulatione contractus probanda, vbi probatio ſemiplena tantum reperitur. ibid. verſ. vnde ſit omnino num. 27. verſ. Reſponſio eadem.

Vſura quamuis in mutuo ſolo verſetur, mutuum nihilominus ab interpretibus partium reg... ita vt ad mutuum nomen contrahere ... alio etſi nomine contractus appelletur, ſit mutuo magis ſubſtantia, quam ... tolerari ... in ſpecie hac iuſtificatur: & iſtud eſt, quod dici ſolet ... vſuram in mutuo conſiderari, ſiue vero, ſiue ſicto. ſictum autem quod dicatur, declaratur ibi nu. 3.

3 *Mutuum ſictum, quod dicatur verſ. ſictum plane.*

Vſura prohibitio non ſolum in mutuo conſideratur, ſed & in contractu omni in fraudem vſurarum celebrato ibid. verſicul. idem Vermesſ ...

4 *Simulatio non præſumitur, præſertim in principe.*

Inter-

Interpretatio ex his toll. [illegible] quæ poſita ſunt. Hinc fit, ut ex priori & poſteriori, atq; ab utroq; ſimulatio [illegible] oſtendatur. ibid. verſic. ſiq; ordinem ex his.

Simulatio in veritate ex priori & poſteriori, atq; ab utroq; ſimul [illegible] deprehenditur. ibid. verſ. Et ipſud eſt [illegible] Bald. ſcribit.

5 In formalitas [illegible] eſſent probanda verſ. ſimul. tudo imprimis obſeruanda.

Veroſimilitudo in ſpecie quamuis primum locum ſibi vendicat. ibid. verſ. [illegible] [illegible].

Simulatio contractus ex eo arguitur, quod breui tempore diſſoluitur. ibid. verſic. ad. Simulatio autem contractus. vide num. 35. verſ. ſecundo reſ [illegible] detur.

6 Simulatio contractus concluditur duabus accedentibus, pacti de retrovendendo, & pretio exiguo ex communi Doctor. ſententia probatur, licet tetiam nonnulli [illegible] turgant. Quum ſequentem autem pretium in ſpecie hac quod diceret, ex iudicis arbitrio pendet. eod. num. 6. verſ. hoc obſeruandum. Et quod tempus ſit conſiderandum in pretio iuſti iudicando, quo tempore læſionem interuenire oporteat. vide nu. 36.

Læſio quanta eſſe debeat, ut ſimulatio de contractu poſſit ibidem verſic. hoc [illegible] obſeruandum. ubi habetur, rem hanc ex iudicis arbitrio pendere, qui inſpecta perſonarum & rerum qualitate arbitratur & numer. ſequen.

8 Simulatio ex pacto arguitur [illegible] a contractus contrario.

Simulatio contractus ex pacto præſumitur, quo pecuniam certam ſupplere emptor debet, ſi perpetuo retinere rem emptam velit. ibid. verſ. ſed ad ſpecium.

Simulatio contractus in datione inſolutum et a conieƈturis arguitur, quemadmodum in venditione. ibidem verſicul. ſimili modo ſimulatio. vide num. 57.

Præſumptiones plures unica fortiores. ibid. verſicul. Atque ex præſumptionibus.

9 Simulatio contractus ex pactionum pluralitate, & clauſularum multiplicatione præſumitur. Declaratur num. 44. verſicul. quæ tamen [illegible] poſſit.

Dolus in contractibus ſuſpectus ex eo facilius arguitur, quod contra plures aſſiſtunt. ibid. verſ. Cum quo [illegible].

Simulatio contractus ex pactionibus inſolitis arguitur. ibid. verſicul. Tertia coniectura declaratur nu. 41. ver. tertia [illegible] & qui inſolitum dicit, probare debet. vide ibi.

10 Simulatio contractus ex inæqualitate pactionum præſumitur, quæ tradit utilitatem & vilitatem reſpectum. ſed ſola hæc inæqualitas conieƈtura non ſufficit, ſed plures deſiderantur. numer. 46. verſicul. tertio reſpondetur.

11 Simulatio contractus ex inſtrumentorum pluralitate arguitur, ideo ex pacto de retrovendendo ſeparata inſtrumenta addita, ſimulatum contractum faciunt iudicatur. vide num. 47.

Dantur in eiuſdem venditione ac emptioni ſimile. ibid. verſicul. [illegible].

12 Simulatio contractus ex pacto iudicatur, quod debitoris periculum [illegible] reſpiciat.

13 Cum [illegible] ne permittatur, ubi pecunia comparatur. [illegible] 49. ubi [illegible] pretium deſideratur, inſtrumentum autem, [illegible] vendendo [illegible].

14 Simulatio contractus ex ſilentio longo quomodo indicatur.

A regula quæ non [illegible] ibid. verſicul. [illegible] vulgatiſſimum.

15 Malæ fidei auctoris hæredi non nocet bona [illegible] poſſeſſori, ſi ex perſona ſua præſcriptionem inchoatur. [illegible]

16 Pretij iuſti [illegible] præſtationibus annuis in contractu debetur ſufficit, ſi eam [illegible] voluntate [illegible].

[illegible] ſ [illegible] principali præſumitur. ibid. verſ. tertio princip. [illegible] vide num. 63. verſ. [illegible].

Præſtationi [illegible] tempore de [illegible] fides non fuerit, [illegible] videtur. ibidem verſicul. quæro [illegible] etiam remedio.

17 Simulatio contractus in dubio non præſumitur, ſed [illegible] indicatur. qualiter inſtrumentis [illegible] in dubio [illegible].

Simulationis ſuſpicio in homine probo, ex æſtimatione integra ceſſat. ibid. verſ. ſecundo [illegible] verſ. in [illegible] hæc. [illegible] verſ. Atque [illegible] probatur.

Indicia de fama vel bona [illegible] numer. [illegible] verſicul. & quod de iudicium.

Probatus [illegible] de qua [illegible] probata quid differat. ibid. verſ. [illegible].

18 Simulatio contractus ceſſat pretio iuſto accedente. verſicul. pretio igitur tam [illegible] pacto etiam de retrovendendo, & coniunctione [illegible] interuenient.

Valor rerum ex fructibus earumq; conditione æſtimatur. ibid. & v. [illegible] quod ad [illegible].

19 Simulationis ſuſpicio in contractibus ceſſat à Rege perfectis conſilio [illegible] conſiliariis [illegible] ſuorum accedente.

Præſumptio iuris [illegible] ſunt. & [illegible] publica [illegible], ut quod iniuſtum [illegible] contra eorum [illegible] non cogitauerint. ibid. verſ. in quam ſententiam.

Mutuam pecuniam etiam ab uſurario ex cauſa non neceſſaria accipere non licet. ibid. verſ. quare [illegible].

Simulationis ſuſpicio ceſſat, iudicis præſentia, et auctoritate accedente. ibid. verſ. atque [illegible] ſuſpicionem [illegible].

Præſumptio maior eſt pro Magiſtratu ſupremo, quam iudice inferiore. ibid. verſ. quid dictum [illegible].

Auctoritate Magiſtratus aliquem decipi [illegible] ibid. verſ. ad extremum ſolitos.

20 Uſurarius contractus, quo ad forum temporale, & conſcientiæ forum uno dicitur, qui pene communiter inter veros [illegible] ſolet. ſicut econtra, [illegible] contractus indicatur, qui inter bonos ac graues viros non ſolet.

Statuentis [illegible] potentius. ibid. verſ. inde dicimus potentius ſtatutum.

21 Paria ſunt, de iure aliquid permitti, vel de facto obſeruare: ideo ſi uſuras de facto ſoluere ſidei iuſſor cogitur, perinde à principali eas repetit, ac ſi iure ſoluta eſſent.

Factum. De facto quod obſeruatur, vel iure permittatur, nihil intereſt. ibidem.

Nullitas ſtatuti non opponitur, quoties [illegible] de facto obſeruatur. ibid.

Obſeruari de facto quid ſufficit, licet iure non permittatur. ibid.

Duellum de facto non permittatur. ibid. verſ. atq; in duello.

22 Statutum nullum, quod ſingulorum incommoda, [illegible] reſpicit.

Dolo lex non caret quæ contra perſonam certam ſit. ibid.

23 Præſumptio ſpecialis generali potentior.

Specialis præſumptio generalem ſuperat. ibid.

Specialis præſumptio ex eo etiam dicitur, quod [illegible] ſit delictum excludens. ibid. verſ. ſpecialis etiam.

24 Fiſci fauore nouam ſententiam Iuriſconſulti induxerunt, & iudices varias multiplicesq; ſicut habet.

25 Uſuræ à iuſtitia ex eo colligitur, quod pecunia repetenda [illegible] non ſit, quæ de uſura arguitur.

26 Veriſimilium id dicitur, cum quo natura præſumptio concurrit: ideo in pari probatione famam bona, quam mala, fama bona probata præualet, quia ſi veriſimilior ob præſumptionem [illegible] concurſum.

27 In ſimulatione contractus detegenda, ex genere veriſimiliq; præſumptiones deſiderantur in utriq; [illegible] probationes [illegible] & in verſ. In [illegible]. [illegible], & [illegible] indicium, ut ſi [illegible] plena probatio deſideretur. ſi vero [illegible] ſufficiant. de quibus ibid.

28 Falſitas in [illegible] oritur, quia à Notario non [illegible] nominis [illegible] in inſtrumento reperitur, etſi in ſolidum fide [illegible] probationes [illegible] per conieƈturas contra Notarium ſuſpectum [illegible].

Inſtrumenti fides ex bona Notarij fama [illegible], & a [illegible], ſi non tradi[illegible]. ſimiliter ex bona teſtium inſtrumentariorum fama [illegible] extendi [illegible] in famam [illegible], qui [illegible] inſtrumento [illegible] ſit. ibid. verſ. idem [illegible] probat.

Præſumptio delinquendi [illegible] infamem [illegible]. ibid. ver. Et generaliter [illegible].

Præſumptione probatio ſemiplena potentior, qua probandi [illegible] ſemiplena [illegible] præſumptio [illegible] transfert.

29 [illegible] ſupplementum, non de [illegible], [illegible] præſumptio [illegible] ſunt in probatione.

30 Iuramentum [illegible] credi [illegible] non deferetur.

31 Denominatio [illegible] non debet, [illegible] verba non poſſunt.

Pacta [illegible] non præſumuntur, probationis [illegible] deſiderant [illegible] ibid. verſ. [illegible].

32 Solemnitas principij ſemper præſumitur.

33 Bona [illegible] contractus in [illegible] probandis, quod [illegible] pecuniam [illegible], à quo [illegible] vendere dicitur.

Simulatio contractus [illegible] præſumitur quod probandum. ibid.

Præſumptio [illegible], quæ apparent, non in aliis. ibid. verſ. Quarto [illegible].

[illegible] fuiſſe præſumitur, qualis in [illegible] apparet, quæ poſtea ſunt. ibid. verſ. [illegible] venditionis.

34 Pactum [illegible] in venditione [illegible] ratione [illegible] valeat.

35 Repetitio ceſſat, diuerſis [illegible] perſonarum accedente. ubi ampliatur, ut procedat [illegible] expreſſa ſit, quæ repetitionem ſignificat.

Verba [illegible] quæ [illegible]. ibid. verſ. ſecundo reſpondetur.

36 Tempus venditionis ſpectandum in pretio iuſto iudicando, cum ex tempore [illegible], [illegible] ſolent [illegible], [illegible] accedere.

Læſio in pretio [illegible] probatur, quod [illegible] quanto [illegible] ſit. ibid. verſ. atque [illegible].

Læſio ſuperueniens non ſufficit, ut [illegible] conuellatur, ſed tempore contractus læſionem interuenire oportet. ibid. verſicul. [illegible] & in [illegible].

Læſio longe ultra dimidium exigitur, ut ſimulatus contractus ex pacto de retrovendendo, & pretio exiguo præſumatur. ibid. verſ. ſecundo reſpondetur, ubi quod læſio [illegible] deſideratur, quæ uſq; ad dimidium, aut paulo amplior ſit.

37 Effectus omnis à cauſa ſua regitur.

Contumacia præſumptio per ſtatutum introducta ex cauſa [illegible] ibid. verſ. ſimiliter in præſumptio.

Ad cauſam [illegible] probatio nunquam trahitur, ideo ſi [illegible] teſtamento [illegible] probabis, [illegible] probatio, ſi

obſtam-

ab cauſam iuſtam contrauerſia mouetur. ibid. verſic. denique ad cauſam iuſtam.

38 Simulatio contractus ex pacto ſolo ... , ne vero certum tempus redimere liceat, non arguitur, niſi & pretium exiguum concurrat: ſed & certum, id eſt, mutua pecunia petitio ab aliquibus deſideratur.

39 Le... quod ab initio geritur, ad ... ex eo non deducitur, quod poſtea ſequutum.
Simulatio contractus ex his non arguitur, quæ poſtea fiunt. ibid. verſ. Atque in ſpecie. vbi declaratur, an quoties poſſe ſimulationem à poſteriori, ſi interuallum ſit modicum, &c.

40 Animus & propoſitum in maleficiis diſtinguuntur.
Declarandi facultas hæredum in contractibus non ... ibid. verſicul. vnde ſit.

41 Redimendi ius cedi poteſt.
Ceſſionis ius redemendi cedi poteſt. ibid.

42 Pretium indiuiduè redimere non licet vbi declaratur, quæ indiuidua dicantur.
Indiuiduum. In indiuiduis partem redimere non licet. ibid.
Indiuidua iudicantur, quæ ab eadem origine prodeunt, & ex voluntate contrahentium indiuidua dicuntur, quæ diuidua ſua ſponte ſunt, veluti cum tamen quæ ſtatuerit ſine altero non fuerat, ideo indiuiduus contractus dicitur. ibid. verſ. Indiuidua plane.

43 Sortis ſolutio non ſufficit, niſi & acceſſoria offerantur.
Oblatio acceſſoriorum præter ſortis ſolutionem fieri debet. ibid.
In pactum veniſſe deducitur, quod iure communi debetur. ibid. verſ. Quæ magis admirer.
Simonia ex pacto non contrahitur, quod iuri communi conuenit. ibid. verſ. vnde dicemus.
Simulatio ex pacto non arguitur, quod iuri communi conuenit, & naturæ contractus congruit. ibid. verſ. at in ſpecie ſimulationis.

44 Vſura non committitur, vbi tamen pro ea æquiualens præſtatur.

45 [illegible] in permutatione beneficiorum non præſumitur, quæ ſæpius fit, cum permiſſum ſit iure communi fit.

46 Superflua remedia non ...
Claudicatio admittitur ratione diuerſi ... ibid. verſ. Ratione igitur diuerſa.
Fraus in permutatione beneficiorum ob inæqualitatem ſolam non præſumitur: veluti ſi pinguis beneficium cum tenui permutatur: ſed coniectura alia deſiderantur, ſenectus puta, ... perſonarum, infirmitas, & mors inde ſubſecuta. ibid. verſ. tertio reſpondetur.
Inæqualitatis coniectura ſola ad ſimulationem ... in permutatione beneficii arguendam ... 40. verſ. tertio reſpondetur.

47 Inſtrumentum plura de eadem re fieri non prohibetur.

48 Separata dicuntur, quæ facta diuerſa continent.
Partis ſſam conſtat, quod præſumptum non legatur, ibid. verſ. ſecundo ... & ſeq.

50 Hypotheca duplex ſibi ... ſpecialis & generalis.

51 Vſura ſuſpectio in cenſu, vt ea materia non conſideratur, ſi ſortem ipſam repetere creditori non liceat.

52 Caſum fortuitum ... præſtat, aliàs culpa ... ibid. verſic. Quarto ob eam rem.

53 Extrauagantes ad materiam ... in terris Imperii obſeruanda, & iam Caſtrenſem ... quatenus illis contradicit.

54 Interpellatio non requiritur, vbi dies ſolutionis adiicitur.
Sententia officialium principis, principe ipſi noceat, veluti in præſcriptione. ibid. verſ. atque Rege mortuo.

55 Scientia ex qualitate facti præſumitur etiam in hærede, veluti ſi de huiuſmodi facto agatur, quod notum eſſe ſoleat.
Scientia ex his præſumitur, quæ fieri communiter ſolent. ibid. ver. ſcientiam etiam.

56 Interpretatio illa recipienda, per quam delictum excluditur, etiamſi verba offendantur, & ſtricte intelligantur. Hoc amplius, etiam contra principem ipſum ſit interpretatio, ideo Princeps non creditur, ſi delictum ab aliquo admiſſum confiteatur.
Princeps non creditur ſi delictum ab aliquo admiſſum confiteatur. ibid. verſ. hoc amplius.

57 ... in ſubſidium præſumuntur, quæ à domino caſtra ... non exegerunt.

58 Simulatio contractus ... ex pacto de retrouendendo, pretioque ... in venditione conſideratur.

59 Ratio ... deſideratur, quod ... rationem habet.
Simulatio ... ibidem verſ. de ſecundo.

60 ... ſolutio ... ipſa reliquum.

61 Intereſſe mercatorum ... quibus ſors non ſoluitur. & ſeq.

62 ... contractuum ... præſumuntur, quod de ipſis ſit mentio.
Mala fides ex ... 56. ver. Ex his ... plane.

63 Hypothecaria actio ... 40 ... contra debitorem ipſum hypothecæ ...

64 Hypothecaria actio in ſolidum hæres debitoris conuenitur, etiamſi in ſolidum rem obligatam non poſſideat: quia indiuidua ... hypotheca dicitur: ... indiuidua ... vnuſquiſque hæredum tenetur.
In ſolidum hypothecaria actione vnus ex hæredibus debitoris conuenitur, etiamſi ... rem obligatam non poſſideat. ibid.

Indiuiduum hypotheca ... ibid. verſ. Nec enim vetita.
In ſolidum in indiuiduis vnuſquiſque hæredum tenetur. ibid. verſ. In indiuidua plane.

65 Donatio ob conuentionem ſatiſfacit ... in modicis præ... .

66 Terminus retrouendendi exacto, ſi venditorem emptor roget vt pretium reſtituat, iure conueniſſe intelligitur, quod ex lapſu termini ſibi quæſitum erat.
Renunciatio in actibus inducitur, qui fieri citra renunciationem non poſſunt. ideo ex diuiſione teſtamento contraria renunciatum teſtamento intelligitur. num. 65. in fi. & ſeq.

67 Citatio eorum, quæ certi ſunt, nominatim fieri debet.

68 Proclamata in rebus grauibus non aliter nocent, quam ſi adhibita cauſæ cognitio ſit. & idem verſicul. quarto reſpon. quot proclamata exigantur.

69 Solutio ab eo probanda à quo allegatur.

70 Negligentia non præſumitur.
Diligens vnuſquiſque præſumitur præſertim in his, quæ ad eius officium pertinent. ibid.

71 Poſſeſſor rei cenſualis ob cenſus etiam præteriti temporis conuenitur, quo opinio ſine dubio procedit, vbi hypothecaria agitur.

ARGVMENTVM.

Agitur hic de pignoribus, pacto retrouendendi, ſimulatione contractuum, vſura, mutuo, mala fide, præſumptionibus, veriſimilitudine, iuramento ſuppletorio, enormiſſima læſione, hypothecaria actione, & quando fructus ex pignore percepti ſorti cedant, illamque extenuent, & quando non.

CONSILIVM DCCCCXC.

Diuino ſubſidio ex corde poſtulato. Manfredus Rex Taniæ in terris Germaniæ prædium Sempronianum animi relaxandi cauſa, paruo pretio, aureis biſmille ſupra triginta comparauit, pretii parte nulla numerata: & cum parata pecunia non eſſet, ob longa bellorum diſpendia, neque carere prædio vellet, vtpote cuius deſiderio ob generis omnis venatum & aucupium mirifice tenebatur; prædium ipſum Iacobo Reguſio ex patria Taniæ pretio aureorum viginti mille diſtraxit; ea lege tamen, vt regalium, & appellationis iura, vnde voluptas omnis Regis penderet, apud Regem ipſum manerent, pretiumque prioribus venditoribus ſolidum Iacobus ipſe inferret, id eſt, aureos nummos biſmille vltra triginta; pacto in perpetuum redimendi biennio tamen ante excurſo, ex continenti interpoſito; idque ita actum de die 4. Maii 1514. Cæterum quia aureorum millia duodecim ſupra, quam pretii nomine Iacobus deberet, venditoribus ipſis exſoluebat, pecuniæ eius nomine cenſum, ſeu redditum annuum aureorum ſexcentorum in ſolidum Rex Iacobo dedit, quos annis ſingulis in die S. Georgii à Camera ſeu ærario Regis, præfectusve eius Iacobus perciperet; ita vt ſi caſu aliquo fortunæ ærarium ipſum ſoluendo eſſe deſineret, ex aliis Regis bonis cenſuum ſolutio fieret, banni belliue, aut impedimenti cuiuſuis ratione non habita, ſiue proxime id inſtaret, ſiue in poſterum accideret, vel à Rege ipſo cuipiam fieret.

De quo cenſu perpetuo redimendo pactum etiam conuentum eſt, eoque amplius adiectum, vt non modo eodem tempore cenſum integrum, ſolido oblato, ſed & in annos duodecim particulatim recuperare liceret, aureos videlicet mille quotannis annumerando. Ad quem modum cenſum aureorum quinquaginta in ſingulos annos extinguendi poteſtas facta eſt.

Pactio deinde noua interceſſit, qua comprehenſum eſt, ne ante annos duodecim excurſos prædii Semproniani redimendi facultas Regi eſſet, cum ante poſt biennium tranſactum licentia redimendi competeret.

Ruſus & illud placuit, vt cenſus annui intra annum duodecimum ad modum prætaxatarum redemptione non facta, non aliter prædium ipſum Sempronianum, bonaque alia à Rege antea acquiſita reuendere Iacobus teneretur, niſi vna ſimul, & cenſus ipſius redemptio, eoque amplius cenſuum omnium ſuperioris temporis ad aſſem ſolutio fieret: id etiam pactionibus acceſſit, vt quo caſu prædii Semproniani, cenſuumque redemptionem Rex, hæredesve eius perficere pararent, ante annum quam id fieret, certiorem Iacobum, hæredesve eius facerent.

His

His ita peractis, mortem Rex & Iacobus obierunt, neque cen-ſum quicquam à Rege, Regiſq; hæredib. à tempore contractus vſque ad diem hodiernum ſolutum. Sed enim cum temporis anterioris cenſus Iacobi hæredes peterent, pro ſolutione eorum exceptio ſimulationis oppoſita eſt, per ſimulationem fœnusque, contractus ante narratos interceſſiſſe, id eſt, mutuum vere pignusque contractum: at cum indigens Rex pecuniæ præſcriptæ eſſet, vnde prædium Sempronianum mercaretur, cuius habendi feruore incenſus quam maxime erat, mutuam pecuniam ipſam vere à Iacobo accepit, cautionisque cauſa pignori eam prædium Sempronianum, quam cenſus prædictos ſuppoſuit: quocirca † fructus omnes ex pignore perceptos ſorti cedere, ſortemque ab eis conſumi, vel extenuari, ſi ad ſortem non accedunt, ſeu eam non æquant. *l. reſcriptum. §. 1. verſicul. nam & ſi maiores. ibique Bartol ff. de diſtractio. pignor. l. 1. & l. fin. Cod. de pignor. actio* text. his accedit *in l. 1. §. fi. ff. de ventri in poſſ. mitten. & in l. Titia ff. de ſolutio.* quæ duo iura in ſententiam hanc Cardi. citat *in conſil. 78. amice.* Iure etiam canonico perſpicue id oſtenditur *in cap. ad noſtram. 1. de immunitat. in c. cum contra. de pignor. c. 1. & 2. de vſur.* & apud nos *in conſil. 327 num. 12. & in conſil. 646. num. 12.* vbi diximus, id verum eſſe, quamuis longo tempore pignus creditor poſſederit, & ſortem debitor non obtulerit.

1

Simulationem plane ex coniecturis non paucis manifeſtam faciunt. Rei cuius gratia ſciendum, † per argumenta, & coniecturas ſimulationem probari *l. emptione. ibique Bald. Cod. plus valere, quod agit. c. ad noſtram. de emptio. & vendi. c. illo vos. de pign. c. in diœceſi. de vſur.* Anch *in conſil. 9. plurima coniectura. in fin.* Gemini. *in conſil. 16. colum. 1 & in conſil 112. in prin.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 319. viſis, & examinatis omnibus colum. 2. poſt med. & in conſil. 337. ſi prima duo ſtatuta. colum. 2. poſt med. lib. 2.* quibus in locis per coniecturas veriſimiles probationesque leuiores ſimulationem probari Caſtren. ait: quia ex occulto committitur. Sed & coniecturis leuib. contentus Caſt. eſt *in conſil. 109. viſa petitione col. 2. lib 2.* Probationes item debiles per coniecturas, & argumenta Corn. admittit *in conſil. 288. col 6. verſic. coadmittatur etiam hoc medium lib. 3.*

2

Probationes item præciſas neceſſarioque concludentes in ſimulatione probanda Corn. non poſtulat *in conſil. 23. colum. 1. lib. 5.*

In probationibus quoque non idoneis, ſeu quæ ſatis in cauſa alia non eſſent, ad ſimulationem indicandam, Alex acquieſcit *in conſil. 46. num. 6. lib. 5.* quod repetitum eſt *in conſil 54. lib. 6.* latis coniecturæ in re hac & Socino ſunt *in conſil. 8. num. 24. lib. 1 & in conſil. 274. col. 5. verſic. ſed ad præmiſſa reſpondeo. lib. 2.* Dec. *in conſil. 14. in tam [illegible] circa med. verſicul. 3 præterea etiam in conſil. 18. circa princip. in conſil. 72. & colum. 2. in conſil 644. colum. 1.* Iaſ. *in conſil. 141 colum. 3. lib. 4.* Bulogni. *in conſil. 25 in princip.* & apud Ioan. de Ana. *in conſil. 58. in fin.* Addo Deci. poſt plures per eum relatos *in conſ. 105. n. 7. & ſequen. lib. 2. in conſil. 52. numer. 4. in conſ. 62. num. 15. lib 3.* vbi in leuibus coniecturis acquieſcit; quia occulte fiant, neque adhibeantur teſtes.

Inde fit, vt ſemiprobatio ſatis ad ſimulationem oſtendendam ſit, Guil. de monte Laudu, *in clem. vnica. §. cæterũ. de vſur.* quo etiam Calca. conſentit *in conſil. 26 num. 21. verſic. eſt ergo eligenda. & in conſil. 85. colum. fi. ante med.* Idem Caſtren probat *in d. conſil. 109. viſa petitione colum. 1 lib. 2.* & apud nos *in conſil. 491 num. 9.* Conſequens his fit, iuramento locum ſuppletiuo eſſe in ſimulatione hac demonſtranda, vt Caſtren. ſcribit *in conſil. 58. viſis his, quæ ſuperius. in fin lib. 2.* Idem expreſſius Corn. notat *in d. conſil. 23. col. 3. lib. 3.* vbi deferendum iuramentum hoc putat, quotiens præſumptio aliqua vſuræ ſubeſt, per text. *in c. literæ. de iureiuran.* in quam ſententiam lo. etiam And. teſtimonium profert *in cap. 2. de vſur. lib. 6.* locum iuramento ſuppletiuo in ſpecie hac & Pariſ. putat *in conſ. 53. num 38. lib. 1.*

3

Secundo, principaliter ſciendum, † etſi maxime in mutuo ſolo vſura verſetur, iuxta illud Lucæ c. 6. *mutuum dantes, nihil inde ſperantes*, quod relatum legitur *in cap. conſuluit. de vſur.* Ioan. And. *in reg. peccatum lib. 6. in Mercurial.* Cardi *in clem. 1. in princ. qu. 9. & § fin. q. 7. de vſur* ibique rationem aſcribit: ſatis tamen eſt, mutuum hoc ob intentione partium verſari, ita vt ad mutuum mens earum feratur, quamuis nomine alio contractus nuncuperetur: ſic mutui magis ſubſtantia, quam titulus coloratus in ſpecie hac ſpectatur, vt ſi nnt. *in l. rogaſti. § ſi tibi. ff ſi cer. pet.* Bald. *in conſil. 123. item ſuerunt contracti lib. 2.* & illud eſt, quod dicitur, locum vſuræ in mutuo eſſe ſiue vero, ſiue ficto. Bald. *in conſil. 4. in fi. & in conſil. 21. in pri. de vſur.* Abb. *in quinta q. & gueſo colum. 14. circa fin.* fictum plane non ideirco mutuum dicitur, quaſi mutuum vere non ſit, & fingatur: verum quia ſub titulo alio ficto ſimulatove contrahatur, vel appoſite magis, fictum mutuum ideo dicitur, quod ex mente contrahentium à iure ipſo fingatur, quotiens in fraudem vſurarum contractus celebratur, vt Abb. docet *in conſ. 1. num. 2. & ſeq. lib. 1.* per tex. *in cap. in ciuitate & in cap. nauiganti. de vſur.* Eodem Rom. ſpectat *in conſil. 423 pro pleniori num. 11.* quanquam in mutuo ſolo vſura cadit, ſimulationem tamen eum tractus verſari, perinde quaſi in fraudem vſurarum facti. q. d. nihil intereſſe, vtrum mutuum prohibitum, id eſt, ſub fœnore vere atque in manifeſto contrahatur, an clanculum ſub contractu alio, qui in fraudem vſurarum ſimulatur. Idem Veronenſ. tradit *in conſil. 15. in princip.* non ſolum in mutuo vſuræ prohibitionem verſari, ſed & in contractu omni, ſub quo in fraudem vſurarum quid excogitatur, per Gloſſ. *in cap. conqueſtus. in gloſſ. magna. ibi: & quod dicitur, quicquid accedit ſorti, &c. de vſur.* In eandem ſententiam Abb. ſcribit *in conſil. 22. num. 1 verſic. non obſtant contraria lib. 1.* formæ ſtandum contractus non eſſe, vbicumq; in ſpecie atq; ex circumſtantiis aliis doceri vſura poteſt.

His ita prænarratis, quamuis in caſu noſtro contractus duo interuenerint, qui nominetenus à mutuo abſunt, ex quibus emptionis vnus, dationis alter in ſolutum vocabulo nuncupatur; mutui tamen appellatio in vtroque verius competit, mutuumque ipſum fingi à iure videtur, vtpote cum ad mutuum contrahentium voluntas ſpectaret, & in fraudem vſurarum & per ſimulationem ſub venditionis inſolutumque dationis nomine perfecti contractus ipſi ſint. Ad quam rem probandam coniecturæ non parum multæ; atque ipſe prævalidæ afferuntur.

Prima coniectura, quod ad emptionem ipſorum bonorum rex acceſſit, cum pecuniam paratam non haberet: at enim veriſimile non eſt, rei tam magnæ emptionem peractam, quin de pretii habendi ratione ante emptor cogitaſſet. *arg. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff. de procurat.* Et quia ſtultitiæ alias, nec vulgaris, reus emptor damnaretur, ſi pecuniæ inops rei non exiguæ comparandæ animũ adiungit, ſtultitiam plane † præſumi non conuenit. *l. nec codicillos C. de codicill. l. fin. de ſucceſſ. ab inteſt. Dd. in l. ſancimus. Cod. de tranſact. in l. ſenium. & in l. ſituoſum. C. qui teſtamen. fac. poſ.* Locumque id in principe maxime obtinet. *l. omnium. C. de teſta.* Quod cum ita ſit, & ſolutum pretium venditoribus à Domino Iacobo conſtet; veriſimile eſt, de pecunia in emptionem illam mutuanda tractatum prius à Rege cum ipſo domino Iacobo fuiſſe: ſiquidem ex his actum interpretamur, quæ poſtea fiunt. *l. ſed & Iulianus. § proinde. ff. ad Macedo. l. poſt contractum. ibique Bar ff. de dona. l. cum quis ante ſi C. de nau. lib. Bar in l. cætera. §. fi. num. 5. ver. hoc autem intelligo. ff. de legat. 1.* Et illud eſt, quod Bald. ſcribit *in l. multum intereſt. num. 2. C. ſi quis alteri vel ſibi.* ex priori & poſteriori, atque ab vtroque ſimul iuncto ſimulationem oſtendi. Id quod Imolæ placet *in conſil. 158. colum. 2. poſt med.* 4

Idem vltra Imolam ex Bal. probatur *in conſil. 312. in cauſa Baptiſtæ num. 3. lib. 5.* Deci. *in conſil. 543 numer. 18.* Decian. *conſil. 105. numer. 19. lib. 2. & in conſil. 62. numer. 46. lib. 3.* vbi nos citat *in conſil. 100. num. 8.*

A poſteriori igitur argumentando, de mutuo, non de emptione actum videtur, conſequenter venditio illa ſubſecuta ad pignus potius ſpectare videtur, vnde cautum creditori mutuanti eſſet.

Secunda coniectura à veriſimili deducitur, cuius nomine ſciendũ eſt, † in ſimulatione demonſtranda maxime omnium veriſimilitudinem obſeruandam. Anchar. *in conſil. 257. ſi prædicta ſententia. colum. 2. circa med. verſic. ex quibus infero.* Dec. *in conſ. 644. nu. 6.* Caſtren. huc præter Decium accedit *in d. conſil. 319. viſis, & examinatis omnibus num. 3. lib. 2.* vbi coniecturis veriſimilibus in ſpecie hac nititur. 5

Et omnino in re quauis probanda partes priores veriſimilitudo fert. *l. fin. in prin. ff quod metus cau. l. cum de ætate. ff. de probatio. l. ob carmen. §. fin. ff de teſtib.* cum aliis à nobis relatis *in conſil. 61. num. 9. in conſ. 75. num 22. & num duob. ſeq. in conſ 134 num 36. in conſ. 363. numer. 26 in conſil. 434. num. 18. in conſil. 461. num. 53. in conſ. 554. num. 7. in conſ. 566. num. 19. in conſ. 596 num. 4. in conſ. 710. nu. 15. in conſ. 815. num. 18.*

in conſ.

in conſil.324.num.5. Sed enim veriſimile non eſt bona hæc controuerſa ideo emptorem regem fuiſſe, vt alii eadem non ita multo poſt tempore venderet, cum negociationem venalitiariam non exerceret. Atq; vbi principali regiaque præditus maieſtate non fuiſſet, nihilomagis veriſimile eſt, rea cum magno comparaturum, quas illico quodammodo minoris non paulo diſtraheret. *l.cum de indebito.ff.de probatio.*

Quinetiam ſi eodē pretio reuenditio facta quo emptio eſſet, nihilo magis purgari ſuſpicio videretur, cum breui poſt tempore emptio à rege facta, re ipſa, alii reuendendo, diſſoluitur: ſimulatus enim contractus habetur, qui tempore exiguo durat. Paul.de Caſtr. *in conſil.74.in cauſa mota per dominam Dorotheam. col. 2. in fi.lib.1.* Soc. *in conſ.127 nu.7.verſ in caſu autem noſtro.& verſ.confirmatur & tertio.lib.3.* Bologni. *in conſ.15.nu.23.*

6 Tertia coniectura † ex pactu reuendendi, & pretio exiguo, deducitur, quæ duo ſola ad ſimulationem detegendam ſufficere, maiori Doct. parti placere videtur, qui relati à nobis ſunt *in conſ.156.num.4.* quibus Guido Papæ accedit, ſub *verſ.ſi etiam propter dictam gratiam in conſil.189. in primo dubio & in tract. de vſur. num. 18.verſ.quod ſi vendidit tibi dominum.* Pet.Gerard. *ſing.18.* Dec. *in conſ.692.* Pariſ. *in conſ.54 num 6.& ſeq. in conſ.55.num.29.& ſequen.lib.1.* Riminal. *iun. conſil.418.num.33.lib.1.* notatur *in conſ.198.numer.8.& numer. 17.verſ arbitror autem.& nu.duobus ſeq.*

Coniecturis duabus in ſimulatione detegenda contentus Bald. eſt *in conſil.389 quod dictus contractus. colum.2.lib.4.* Io.de Ana. *in conſil.49.*

Ratione vna atque altera opinio hæc innatur. Prima, quod vice teſtium coniecturæ ſubrogantur in materia hac, in qua perquam difficilis teſtium probatio eſt, ob fœneratorum verſutias.

Eam ob rem ſicut ſatis teſtes duo regulariter ſunt *l.vbi numerus.ff.de teſtib.cap.in omni negotio.eod.tit.* ita coniecturæ ſufficere duæ videntur, vt eadem ſit ſubrogati conditio. *l.ſi eum. §. qui iniuriarum.ff.ſi quis cautio.* quæ ratio aſcripta à nobis eſt *in d.conſ.156. num. 7.circa fin.* Secunda ratio, quod coniecturis contentum iuris eſt in ſpecie hac, ſi pluratiue de coniecturis mentio ſit, numerus vero pluralis in duobus perficitur *d.l.vbi numerus. reg. pluralis locutio. lib. 6.* qua ratione Rota vtitur *in d.conſ.198.nu.19.*

Atque vbi ambiguitatis quicquam ioeſſe in controuerſia hac poſſit, Doct. non paucis coniecturas tres expoſtulantibus, locum certe in ſpecie hac habere opinio hæc debet, vbi liberum reuendendi pactum non eſt, at biennio demum tranſcurſo.

Sed parum id viſum, niſi & pactio quædam noua deterior accederet, vt niſi anno duodecimo exacto, redimendi facultas non eſſet: ex qua pactione veſana creditoris cupiditas aperitur, vt fructuum quæſtum annorum duodecim omnino faceret, vt in ſpecie probarunt ex Bald. habemus *in d.conſ.156. num. 5. & in conſil.491.num.23.* Abb. huc accedit *in conſ.76.num.2.lib.1.* Soc. *in conſil 248.colum.2.in fi. verſ 4.in d.c.ad noſtram.lib.1.* Ruin. *in conſil. 26.colum.pen.in fi.lib.4.* Quinetiam pactum id genus ſatis ſolum eſſe, cum expreſſione lucri fructuum faciendorum, Cora. putat *in conſ.23.col 2.lib.3.*

Hic bene obſeruandum circa tenuitatem pretii, iudicis arbitrio rem credi, quantam eſſe læſionem oporteat. Iudex plane pro perſonis & rebus arbitratur, vt Aret. docet *in conſil.65.col. fin.* Idem Veronenſi viſum *in tracta. de ſimulat. contract. in ſexto caſu principali verſic.ver.em quæ in iſto libello.* vbi pro cauſa, perſonis, re, & contractu adhibendum arbitrium putat, id eſt, cauſa ſimulandi, rei quantitate, qualitateve perſpecta. In perſona etiam debitoris creditorisve diſcuſſio adhibenda: læſio enim leuior in vno, quam in alio admittitur. Contractus enim qualitas obſeruanda, facilior enim ſimulationis præſumptio in contractu vno atque alio: vt pacta ſunt, quæ inſerta in eo apparēt, quaſi diceret, læſio minor admitterent, quotiens pacta alia interuenirunt, vnde ſimulationis ſuſpicio exiſtat. Iudicis arbitrio pretii exilitatem committi Pariſ. probat *in d.conſ.54.num.69.& in d.conſ. 55.num.47.lib.1.*

Quæ circa ſatis læſio hæc videtur, quę maior parte tertia pretii iuſti videtur. Quod enim aureis biſ ille ſupra triginta rex comparauerat, aureis id vicies mille ſolummodo Iacobo præſtitit.

Quarta coniectura in conſuetudine Iacobi ponitur, quod in vſu habuiſſe dicitur contractus id genus, id eſt, ſimulatos facere.

Qua re admiſſa, vacoa à dubitatione omni res videtur: ſiquidem de hoc Doctoribus inter ſe conuenit, ſimulatum contractum præſumi, † coniecturis trib. interuenientibus, pretii exiguitate, pacto de reuendendo, & conſuetudine fœnerandi ſeu cōtractus ſimulatos faciendi, vti relatum apud nos eſt *in d. conſ. 156.num.2.* Quibus Socin. accedit *in conſ.136.numer.9 poſt med. lib. 1,* quod repetitum eſt *in conſ.151.lib.2.* notat idem Socin. *in conſ.148. eodem lib.2.* Ang. Aretin. *inſtit de except in prin. num 30 verſ. quo autem ad ſecundam ſpeciem.* Caldet. *in conſil.4.colum.2 de vſur.* Paul. de Caſt. *in conſ.74.in cauſa mota per dominam Dorotheam. colum.1.circa med. verſ. nec apparent hic illa coniectura & colum.3.poſt med. verſic. nec obſi dicatur. lib.2.* vbi receptum eſſe ait, vt ſatis tres coniecturæ ſint. Eadem opinione Iaſ. vtitur *in conſil.21.colum.1.circa med.lib.2.in conſil 150.in conſil 151.colum.2.& in conſil.ſequen.colum.5 in fin.lib.4.* Ruin. *in conſ. 26.num.11.& in conſ.66.colum.4.lib.4.* Bocri. *in conſ.12.numer.5.in fine vſque conſilii.* Socin. iun. *in conſil.50 numer.1.lib.1.* vbi frequentiorem opinionem hanc ait. Secundum quæ, coniecturis tribus accedentibus, diſſenſionis quicquam inter Doct. non eſt. 7

Quinta coniectura, namque Iacobo ſublato, hæredes eius aureorum tria millia Regis hæredi intulerunt, quæ prædii Semproniani alienationi accepto lata, ſeu in cauſam eius relata ſunt.

Inde venditionis ſimulatæ fides perſpicua elucet: etenim ſi vera venditio fuerat, quorſum pretio quicquam adnecteret? Qua ratione etiam naturæ contractus id repugnat, vt venditione ſemel peracta, pretii quicquam refundantur, præterquam in ſpecie *l.1.C.de reſcin.vendit.* Ita ex additamento hoc † pretii, naturæ contractus contrario, ſimulatum eum fateri neceſſe habemus. Cy. & alii *in d.l.3.C.plus valere quod agitur.* Bald. *in cap.1.num. 8.de feudo dato in vicem legis commiſſ.in conſ.114.ſexcidum ca.in conſil.122. inſtrumento.colum.2.circa med.lib.3.& in conſ.389. quod dictum contractus, colum.1.lib.4.* Rota *in conſil.423.propleniori.colum fi.* Geminia. *in conſ. 312.colum.1.* Abb. *in d.conſil.76.colum.2.verſ. quarta coniectura. lib.1.* & apud nos *in conſil.491.num.6.& id genus innumera.* Sed ad ſpeciem rem que propius Baldi dictum accedit *in conſ.322.inſtrumento. col. 1.in fin.lib.3.* ex pacto ſimulationem præſumi: quo pecuniam certam ſupplere emptor debet, ſi perpetuo retinere rem emptam velit: ſic ex pretii ſuppletione additamentoque ſimulationem Bald. diiudicat: ſimili modo ſimulatus & poſterior cōtractus videtur ob inſolutum dationem aureorum duodecim mille, quos de ſuo vltra pretium dominus Iacobus pro rege venditoribus dedit. 8

In qua re explicanda meminiſſe debemus, æque dationem inſolutum ſimulationis ex coniecturis, vt venditionem coarguit, vt ex Veronenſi Dec. probat *in conſ.587.num.8.verſ.& vlterius vt dixi.* Caſſador. *deciſ. 2.de vſur.fol.140.* Pariſ. *in conſ.54.num.82.lib.1.* coniecturæ planæ, nec paucæ hic interueniunt.

Prima coniectura ex pacto illo de reuendendo tum coangustato exiſtit, id eſt, ne redimere ante liceat, quam annus tranſactus duodecimus ſit, de qua coniectura dictum ſatis ante habemus in tertia coniectura circa contractum fundi Semproniani. Robur plane in datione inſolutum coniectura hæc accipit, quod coarctatio hic & altera verſatur, ne cenſum ſolum redimere inſolutum datum liceat, niſi vna ſimul fundi Semproniani redemptio, cenſuumque excurſi temporis, ad integrum ſolutio fiat.

Quæ res ob cauſam fieri non aliam potuit niſi quo difficilius redimendi facultas daretur: atque ita fructus diutius, aut perpetuo fortaſſis creditor hæredeſque ſui lucri facerent: fructus, inquam, tam prædii Semproniani, quam cenſus annui: ita vti dictum in coniectura tertia priore contractus habemus. Itaq; ſi in coarctatione vnica locus coniecturæ tertiæ eſt: quid, ſi altera accedit? *l. hac ſiſla ff. ad Trebel.*

Atque in præſumptionibus pluribus, fortiores eaſ vnica eſſe, Bald. tradit *in conſ.438. an poſſeſſio.colum.2. circa prin. verſ. duo enim ſunt lib.5.* Alexan. *in conſil.88.num.7.lib.7.* Iaſ. *in conſil.125.colum.3.circa fin.verſ ſecundo confirmatur.lib.4.* Pariſ. *in conſ.10.num.80.lib.3.* Socin. iun. *in conſil.79.num.96.& ſeq.lib.3.*

Apparet etiam ex coarctatione hac poſteriore, quod non modo cenſus annuos quaſi ſortem, ſed & fundi Semproniani fructus quaſi vſuras, ſuos facere creditor voluit: quandoquidem vnum ſine alio redimere non licet.

Secunda coniectura ex pactionibus cumulatis deducitur: namque poſt dationem inſolutum cum pacto poſt biennium

redi-

redimendi perfectam, pactio alia acceſſit, vt biennii loco annus duodecimus eſſet. Rurſus & illud ſubiectum eſt, vt ſolum annuum redimere cenſum non liceret. Neque ſatis viſum id eſt, niſi & illud accederet, vt cenſuum omnium ſuperioris 9 temporis ad aſſem præſtatio fieret. Ex qua † pactionum multiplicatione fraudem ſimulationemve præſumi, non ambigitur, Bald. authore in *conſ. 464. videamus. num. 3. lib. 5.* clauſularum item multiplicationem in gratia creditoris Veronenſ. expendit in *d. tractat. præſumpt. 14.* Cum qua ſententia Bald. quoque facit in *conſ. 487. apparet. ante fin. lib. 1.* quo plus cautelæ in contractibus ſuſpectis adijcitur, eo dolum fraudamve facilius præſumi.

Tertia coniectura ex ſecunda ipſa emanat, quod inuſitata pacta iſta dicuntur, de quibus mentio facta in coniectura ipſa ſecunda eſt: clari autem iuris eſt ex pactionibus inſolitis ſimulationem argui, gloſſ. in *l. ſi quis ſub conditione. ibique Bald. in fin. ff. de condictio. inſti.* Bald. in *conſ. 322. instrumento. col. 2. circa med. lib. 3.* vbi ſimulationis ſuſpicionem colligit, quotiens à communi conſuetudine pactum abhorret. not. idem Bald. in *d. conſ. 311. numer. 8. lib. 5.* Veronenſ. in *d. tractat. ſimulatio. præſumpt. 9.* Corne. in *conſ. 23. column. 2. circa med. lib. 3.* Decius in *conſ. 587. column. 3. ante fin.* Addo Decia. in *conſ. 2. nu. 37. li. 1.* vbi plures allegat.

10 Quartam coniecturam † claudicatio pactorum ſuggerit; ſiquidem ad vtilitatem creditoris pacta omnia ſpectant, quæcunque interpoſita in datione hac inſolutum ſunt: & contractio onerosa, perniciaIiaque debitori apparent. Ex qua claudicatione aut inæqualitate pactionum, ſimulationem vſuramve præſumi, iuris incerti non eſt, vt Bald. ſcribit in *d. conſ. 311. column. 2. ver. 9. arguitur. lib. 5.* ex Hoſt. in *ſumma de pign.* Idem Cardi. probat in *d. cle. vnica. §. ceterum. quæſtio. 3. de vſur.* Alexand. in *conſ. 72. col. 1. lib. 1.* Paris. in *conſ. 54. num. 59. lib. 2.*

Quinta coniectura: namque cum eodem die, apud eoſdem teſtes Notariosve acta omnia ſint, inſtrumentis tamen plurī- 11 bus atque diuerſis comprehenſa res eſt. Quæ inſtrumentorum pluralitas † vacua eſſe à ſuſpicione non poteſt, ſimiliter vti dictum habemus in multiplicatione pactorum ex Bald. in *d. con. 464. videamus. nu. 5. lib. 3.* quem Ripa ſequitur *li. 1. reſpon. de donat. reuoc. cap. 18. column. 7. in princip.* ſed propius ad rem quadrat, quod ſcriptum apud Io. And. Imolam & alios eſt, in *d. cap. ad noſtram. de emptio. & vendi.* validius pactum de reuendendo ad ſimulationem indicandam eſſe, vbicunque inſtrumento ſeparato per ſe aſcribitur: quo dicto Alex. vtitur in *conſ. 46. nu. 1. verſ. concurrit & alia coniectura. li. 3.* Corn. in *con. 41. col. 3. li. 3.* Iaſ. in *con. 153. col. 1. li. 4.*

Sexta coniectura perſpicua ex pacto elucet, quo periculum omne cenſus inſolutum dati præſtare debitor debet, contra quam natura dationis inſolutum patitur: namque ſicut emptioni venditionique par eſt *l. ſi quis aliam. ff. de ſolutio. leg. libera. Cod. de ſent.* ita periculum omne, quod poſt dationem inſolutum accidit, ſubire accipiens debet *l. id quod. in princip. ff. de peri. & commo. rei* 12 *vendit. §. cum autem. Inſti. de emptio. & venditio.* Itaque pactum hoc † vt debitoris dumtaxat periculum ſit, qui inſolutum dat; ſicut contrarium naturæ contractus eſt, ita ſuſpectum eum ſimulationis fœnoriſque reddit, ita vti in priore contractu & in quinta coniectura diximus. Atque in ſpecie ſimulationem ex pacto huiuſmodi argui, ex quo periculum rei venditor ſuſcipit, Montorius Maſcatel putat inter Cald. reſponſa in *conſil. 84. numer. 4. verſic. item pactum de peri.* ex Nicolao de Matarel in *l. 1. C. commodat.*

13 Septima coniectura ex natura rei ipſius deducitur, id eſt, ex cenſu ipſo annuo, † qui permiſſus non videtur, ſiquidem nihil aliud, quam pecunia ob pecuniam emitur. Innoc. Io. And. & alii in *cap. ſalubriter. de vſur.* cum aliis apud Areti. relatis in *conſ. 151. viſa themate. column. 1. verſicul. ſed tamen his non obſtantibus.* Calca. in *conſ. 85. column. 4. poſt med. verſicul. vnde conſtat, quod etiam de nouo.* Caſtrenſ. his accedit in *conſil. 22. viſa quadam ſcriptura. column. 2. poſt med. verſicul. preterea ſecundum Theologos.* vbi emptionem pecuniæ eiuſmodi improbat, vt lucrum præſtationum emptor auferat: cui opinioni & Caſſand. ſubſcribit in *conſil. 63. num. 6.*

Neque ad rem extrauagantes attinent; quoniam ad loca reſtringi eccleſiæ debent *l. fin. ff. de varia. & extra. cod.* Rurſus ob cauſas præſentes neceſſariasve, & per modos certos cenſus iſti permiſſi annui ſunt, de quibus cauſis modisve omnino hic non apparet.

Octaua coniectura ex ſilentio tam longiſſimo oritur; ſiquidem poſt dationem ipſam inſolutum factam, nihil quicquam petitum cenſuum iſtorum nomine, neque à rege, neque ab hæredibus eius eſt. Namque ſi vera, non ſimulata, datio iſta inſolutum eſſet, credibile non eſt, in tempus hodiernum dilatam petitionem eorum eſſe, argum. *l. cum de indebito. ff. de prob.* Ita ſimulationem † ex ſilentio longo Caſtr. colligit in *conſ. 58. viſis* 14 *his, quæ ſuperius. ante fin. verſic. item reſultat tertia præſumptio. lib. 2.* cum qua ſententia appoſite text. facit in *l. ſi quis forte. §. 1. ff. de pœnis.* & alia apud nos relata in *conſ. 298. numer. 17.* vbi dolum ex taciturnitate argui teſtatum dilucide habemus. Dolus vero plane in eo verſatur, vt cumulis oneroſiſſimis cenſuum ſoluendorum ampliatis, facultate redimendi debitor hæredesve eius careret. Rurſus religioni creditor hæredesque eius habuiſſe putantur, cenſus hos decurſos petere, perinde quaſi flagitioſe & ſcelere vſurario partos.

Hicque obſeruandum eſt, in coniecturis hic octo, quæ enarratæ in datione inſolutum ſunt, ad contractum etiam venditionis fundi Semproniani nonnullas pertinere, atque ideo contractui vtrique communes eſſe; de quo genere coniecturæ quinque ſunt loco priore in datione inſolutum commemoratæ. Iam ſi coniecturam ad ſummum triplici contentos Doct. eſſe, ſupra oſtendimus, quid dicendum hic erit, vbi tot, tamq; vehementiſſimæ interueniunt? Illud hic vulgatiſſimum appoſitiſſime quadrat; *Et quæ non proſunt ſingula, multa iuuant. l. ne non. §. ſi quis ſæpius. ff. ex quibus cauſ. maior. l. ſi ſtipulatus. in princip. & verſicul. ſed tamen. ff. de vſuris. leg. 3. § eundem & leg. ab carmen. §. final. ff. de teſt. l. 1. § actus. ff. de excu. tutel. leg. inſtrumenta. l. rationes. l. non nudis & leg. non epiſtolis. C. de probatio. l. indicia. C. de rei vendic. c. præterea. de teſt. &c. in ſtram. & d. c. illo vos.*

Secundo, principaliter vacuam à ſuſpicione omni ſimulationis dationem inſolutum fac eſſe, nihilo magis ius cenſuum repetendi eſſe hæredibus Iacobi videtur, vt potequibus præſcriptio temporis longiſſimi obſtat, etiamſi poſt mortem regis tempus ipſum denumerauerimus. Namque 15 etſi maxime præſcriptione regi vti ob fidem eius malam non liceret *c. fin. de præſcript. reg. poſſeſſor malæ fidei. li. 6.* Hæres † tamen eius initium præſcriptioni dare, eamque perficere potuit malæ fidei impedimento ab hærede ipſo remoto, vt expreſſim Glo. not. *in reg. cum quis. eodem lib.* Dyn. in *d. reg. poſſeſſor malæ fidei.* Fred. de Sen. in *conſ. 106. caſus talis eſt, quidam volens. column. 3. circa med. verſicul. ad hoc dicendum eſt & verſ. quod autem hæres. & in conſ. 234. ſuper primo puncto. column. 3. poſt princip. verſic. tamen poſſet quis defendere.* Bartol. in *l. cum hæres. ff. de diuerſ. & temp. præſcript. & in l. vnica. Cod. de acquir. poſſ.* Ro. in *conſ. 201. column. 1. verſ. 3. principaliter.* Pau. de Caſtr. in *con. 81. in cauſa quæ vertitur inter Reuerendum Patrem. col. fi. in conſ. 158. viſa ſupra ſcripta facti narratione. col. 2. & in conſ. 258. viſo puncto ſupraſcripto & allegationib. column. 2. lib. 2.* quibus in locis ad præſcriptionem temporis longiſſimi opinionem hanc reſtringit, ne mala defuncti fides hæredi officiat, quatenus opus titulo ad præſcriptionē huiuſmodi nō eſt. Idē ac Paulus, Socinus quoq; putat in *con. 61. in præſenti conſultatione. n. 16. ſub. ver. ſecundo obiicitur. & duob. in ſeq. lib. 1.* plenius in *con. 203. li. 2.* Ale. in *con. 4. in prin. in cō. 39. col. 2. in con. 134. col. 4. poſt med. ver. facit quod benedicitur. lib. 2.* Corne. in *conſ. 296. col. pen. lib. 3. in conſ. 36. col. fi. & in conſ. 93. col. 2. circa med. in conſ. 277. col. 3. in fi. lib. 4.* Ruin. *in conſ. 131. col. pen. in fi. lib. 1. & in conſ. 34. in fin. lib. 2.* Boeri. *qu. 328. col. 2. in fi.* In quam opi. flecti & iunior Soci. videtur in *conſ. 145. n. 73. in fi. li. 1.*

Neque dixeris, tot neceſſarias præſcriptiones eſſe, quot ſunt 16 anni: quia † vnica ſatis præſcriptio in præſtationibus annuis eſt ex contractu debitis, vt aliud in voluntate vltima videatur, ſicquomodo notari ſolet in *l. cum notiſſimi. §. in his. Cod. de præſcript. 30. vel 40. annor.* Spec. *de loca. §. nunc aliqua. verſicul. 41.* Bartol. & alii in *leg. de pupillo. §. ſi in pluribus. ff. de oper. noui nunciat.* Signorol. in *conſ. 32.* Fulgo. in *conſ. 234. Dominus Iacobus. in fin.* Aretin. in *conſ. 112. col. 2. ver. vnde concluditur.* Vbertus Corne. in *conſ. 22. column. 5. verſicul. his tamen non obſtantibus. li. 3.* Iaſ. in *conſ. 7. ante fin. lib. 1.* vbi receptam opinionem hanc ait. Id quod & Signor. ait in *d. conſ. 32.*

Tertio principaliter, nihil præmiſſorum omnium ad rem, eſto, pertineat; remiſſio tamen aut donatio in cenſibus his præſumi excurſis videtur, qui petiti tamdiu non ſunt: facilius quippe in acceſſoriis id genus, quam in re principali donatio præſumitur *l. vir vſuras. commodi. & gloſ. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Roman. in *conſ. 517. column. 4. verſ. vnum tamen dico.* Anchar. in *conſil. 302. materia in fin.* Alexand. in *conſ. 76. num. 11. verſic. nec debet præſumi. lib. 4.*

Digitized by Google

Quarto, prædictis etiam remotis, quæ mouere nec leuiter videntur, proclamationib. publicis ionan heredum regis cauſa videtur, quorum nomine iuſſuque pronunciatum publice eſt, vt quicunq. Regis ſe defuncti creditores aſſer[illegible]ent, manifeſtum id facerent, inſtrumentaque ederent, quibus nomen ipſum debitoris pignusve comprehenſum eſſet: quare omiſſa, iure ſuo carerent. Atqui cum credita alia Iacobus indicauerit, occultum tamen controuerſum tenuit, quod in [illegible]alibus oſt. Eam ob rē ſicut partum ab eo pronunciationi aut proclamationi publicæ non eſt, ita ius ſuum petere omne conuenit. *l. ſi eo tempore. C. de remiſſ. pignor.* de qua per Bar. & alios *in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poſſ.* ibique Ripa *column.* 9. Innoc. & alii *in cap. tue nobis. de maior. & obedien.*

Hæc ſunt, quæ cauſæ fauere partis diuerſæ videntur: quibus non mouentibus, ſententiam aliam potiorem exiſtimo, licitis contractibus his in foro contentioſo, moribus ſeculi huius paſſim receptis. Quod autem ad religionem ſalutemve attinet, conſilii animique mei non eſt, quicquam aſſerere, aut dirimere. Curæ id autem Theologis aliiſque erit, ad quos ea res pertinet. Idque idcirco ita ſcribo, quod contractus non id genus modo, ſed & deteriores non paulo vetus iam conſuetudo apud mercatores omnes, atque alios non paucos, alioquin honeſtiores, licitos fecit, vt deni percipere ex centum ſingulis liceat. Vſu igitur iureq; hoc ita introducto, comprobatove, locum ſimulationi non eſſe, ſequentibus confirmamus.

Principio, cum heredibus D. Iacobi regula iuris facit, ſimu-
17 lationem † in dubio non præſumi, at talem contractum iudicari, qualem inſtrumenti figura oſtendit, cui ſtandum in dubio eſt *l. cum precibus. C. de probat.* Bal. *in l. rogaſti. §. ſi tibi. ante fin. ff. ſi cert. pet.* [illegible] *de feudo dato in vicem legis commiſſor.* [illegible] *c. 1. § ſi inſtrumentum de* [illegible] *feud. in conſ. 39. prouenitur, quod celebratus. in fin. in conſ. 110. que vero de tali caſu* [illegible] *2. & in conſ. 189. quod dicitur contractum. column.* [illegible] 4. Bal. [illegible] idem ſpectatum [illegible] *de præſumptio.* Fraudem, ſimulationemve in inſtrumentis publicis nō præſumi. Idem Bald. [illegible] *conſ. 456. Sed poſt principium* 1. Ex tex. ſententi[illegible] [illegible] *ff. de* [illegible] ibique Bald. ait, ſimulatum non p[illegible]ſumi, quod cum vero actu verο poteſt. In eandem ſententiam [illegible] *qui* [illegible] *ibique Bald. C. ſi quis alteri vel ſibi in capit. accepimus. de fid.* [illegible] Barto. huc accedit *in conſ. 65. factum tale eſt. Petrus N. col. e. nummer. 2. verſ. ſed ad hoc eſt dicendum.* Anchar. *in conſ. 227* [illegible] *in 2. dubio* Caſtren. *in conſ. 261* [illegible] *& conſideratis his, que in facto ponuntur in prin. lib. 1.* Alexan. *in conſ. 221 num. 5. lib. 2.* Soc. *in conſ. 264. in prin. lib. 2.* Dec. *in conſ. 167. col. 2. ante med.* [illegible] *conſ. 308. num. 7.* Paul. *in conſ. 75. in fi. lib. 4.*

Secundo, locum præſumptio hæc iuſti contractus in primis habet, quoties contra virum ſimulatio fœnoriſque flagitium obiicitur, qui nota alias nulla inuſtus, verum in laude veritatis ſemper eſt, infamiæ prorſus inſolens. Integra enim hominis æſtimatio ſimulationis ſuſpicionem eluit. Bal. *in conſ. 154. inſtrumentum* [illegible] *ante med. verſ. ſolutio lib. 2.* Perſonam ſpectandam in hac re controuerſia Bald. idem ſcribit *in conſ. 292. quia ex facto. column. 2.* [illegible] *& maxime prædicta procedunt lib. 5.* per text. *in l. cum hi. § ſed & perſonarum. ff. de tranſactio.* Emptoris item perſonam, ſeu qualitatem eius bonam ad ſimulationis ſuſpicionem pellendam, ſcite Soc. obſeruat *in conſ. 248. column. penult. in fi. verſ. & in bonam partem inclino. lib. 2.* Coro *in conſ. 4. column. 3. poſt med. lib. 1.* Dec. *in conſ. 308 column 2. ver. tertio in caſu noſtro.* Iaſon *in conſil. 170. column 5. in fi. verſ. 4. 22. & vltimo lib. 2.* & quod de indiciis ex fama rei bona purgandis dicitur. Barto. *in l. 1. § pondere. per illum text. ff. de re militar.* cum aliis apud nos aggregatis *in conſ. 99. in fin. in conſil. 145. nummer. 24. & in conſ. 151. n. 22.*

Quocirca adminiculum non tenue ab incolumitate famæ hominis probanda acceſſorum putem; quandoquidem vita eius à turpitudine id genus aliena, aliaque narratur. Apparet ex his, non parum diſtare inter probitatem præſumptam, de qua *l. Merito. ff. pro ſocio.* & probitatem probatam. Præſumpta enim facilius, quam probata vincitur, & facilius ſimulationis ſuſpicio contra probitatem præſumptam, quam probatam recipitur.

18 Tertio, contractuum iuſtitia † ex pretio iuſto oſtenditur. Cuius rei gratia monendi in facto ſumus, longe minoris bona hæc regi vendita fuiſſe, cum venditio facta ipſa eſt, quam empta à R[illegible]ge ſint, ſi quidem ad pretiū commune ſpectamus. Rex plane cum ardore quodam incredibili accenſus bonorum eſſet, ob venatus oblectamenta, non tam bona, quam animi delitias comparauit. Cæterum, quod ad verum iuſtumque & commune pretium ſpectat, quod ex fructibus rerumque conditione æſtimatur. *l. ſi fundum per fideicommiſſum in princip. ff. de lega.* [illegible] *l. ſi q*[illegible] *ibique Bar. C. de reſcin. vend.* [illegible] gl. & Doct. *in l. 2. in gl. in verbo.* [illegible] *C. de reſcin. vend.* Alexand. *in conſil. 109.* [illegible] *proceſſu column. fi. lib. 4.* Dec. *in d. conſi. 308. colum. 1 poſt med. verſicu. 2. propter bellum.* Ratione enim dignitatis habita, qua prædita bona ſunt, minoris non paulo bona erant, atque comparata à rege ſunt; etiam ſi redditum non ampliorem tribus & ſemis in centena ſingula bona largiantur. Voluptatis igitur, non prouentus comparatione à rege facta, nihil eſt, quod minoris non paulo Iacobo ipſi venditam bona dicamus. Rurſus monendi ſumus, in valore hoc bonorum conſtituendo, ſalua ſibi regalia iura in retiendo ſibi regem retinuiſſe, quorum cauſa in primis ad bona illa emenda acceſſerat, & quibus regalis amoris, de bonis illis emendis ne quidem cogitaſſet; cum à regalis ipſis voluptas venandique ius omnino pendeat, in quibus regalis pretii pars non minima verſatur. Conſequens his fit, vt præmiſſorum omnium ratione habita & ſupputata, pluris bona, quam eſſent, nedum minoris à rege Iacobus mercatus ſit. Idque pertacile probari poſſe mihi videtur.

Pretio igitur tam iuſtiſſimo interueniente, ſecundum ea, quæ proponuntur, non poteſt ſimulationis ſuſpicio non quieſcere. *l. ſi fundus. § fin. ff. de pignor. l. 2. C. de pactis inter emp. & vend.* Bal. *in conſ. 205.* Iacobus de Arena *ante fi. verſ. pro modico autem* [illegible] *lib. 2.* ibique id ampliat, pacto etiam de reuendendo, & conſuetudine fœnerandi interueniente; pretii item exiguitate remota, ſimulationis ſuſpicionem tacere, pacto de reuendendo fœnerandique etiam conſuetudine interueniente, Bald. Salycetuſque ſcribunt *in d. l. 3. poſt prin. C. plus valere quod agit.* ibiq; rationem adiiciunt; quia nihil prohibet contractum verum à fœneratore fieri.

Quare cum prohibitum pactum de reuendendo non ſit, cur vſurarius ob id pactum cenſeri contractus debebit, quamuis ab vſurario factus? niſi ſi ducatur, cauſam originalem cōtractus à mutuo exiſtere. Idem Fulgo. probat *in conſ. 133. in quæſtione verſa. num. 1. in fi.* Paul. de Caſt. *in conſ. 66. in cauſa, quæ vertitur coram domino vicario. circa fin. & in conſ. 124. num. 2. lib. 2.* Iaſ. *in conſ. 153. column. 4. verſi. ſexto facit; quia ex pacto lib. 4.* Si in pretio iuſto fœnerandi conſuetudo pactumque de reuendendo obſtare ſimulationiſque inducere ſuſpicionem non ſolent: quid dicendum in viro hic erit vitæ probatæ, & qui à contractibus illicitis ſemper abſtinuit?

Quarto monendi ſumus, † contractus hos per magiſtra- 19
tus conſiliarioſve ſuos à R ege perfectos: quæ res ad ſimulationis ſuſpicionem delendam vel ſola valet. Quis enim inducatur, vt credat, commiſſuros legum iuſtitiæque miniſtros, tanta dignitate autoritateque præditos, vt contractus vitioſi, iniqui omni improbati cum rege fierent? argu. *l. vnica poſt med. ibi;* [illegible] *enim, &c. ff. de offi. præfect. prætor.* In quam ſententiam ſcite Roma. ſcribit *in conſ. 328. nummer. 20.* pro viris grauibus præſumi, quod iniuſti quicquam iuriſve contrarium ſtatuere non ſenſerint; per text. *in c. conſueſſiunt. de præben. in c. iudices. 1 quæſt. 1 in c. omnia quæ vexabatur. 7. quæſt.* [illegible] *Lugdunenſis 9. quæſt. 6. & in c.* [illegible] *de menſa. 37. diſtin.* Iam ſi omnibus iuris præſumptio fauet, quicunque officio publico funguntur. *l. ſi is qui d. curio. in fin. C. de falſis. 4. illud. de præſumptio. c. ad audientiam. de præſcript.* Cardi. *in conſ. 49 col. 2. circa med.* quid de viris illuſtribus dicendum, qui ampliſſimam dignitatem gerunt? Iam occaſionem delinquendi præbuiſſe viros ſenatorios apparebit, ſi illicitos contractus hos dicimus: indeq; barææ iniuriæ dicentur, vnde naſ[illegible] decebat. *l. meminerint. C. vnde vi.*

Vt ſemel dicam, non tam Iacobum, quam ordinis ampliſſimi viros turpitudinis huius vſurariæ reos facimus, ſi nulla neceſſitate vlla non cogente, ad contractus fœnoris ineundos Iacobum pellexerint: ſiquidē ob cauſam mere voluptuariam, non neceſſariam, ad emptionem fundi [illegible] rex acceſſit. Quæ res ſine flagitio fieri non [illegible] ab vſurario mutua pecunia ex cauſa non ne[illegible] [illegible] vt poſt Imolam Felin. ſcribit *in c. debitores.* [illegible] *ſuper gl. ſi de* [illegible] Atque in ſpecie ſuſpicionem ſimul[illegible] [illegible] tu autoritateque accedente, ceſſ[illegible] ex A[illegible] [illegible] *conſil. 69. poſt princip. lib. 2.* per text. *in l. r. Cod. de prod.* [illegible] *lib.* [illegible] Idem Decio placuit *in conſ. 18. column. 3. in prin.* [illegible] *poſt med.*

poſt med.lib.4. Quid dicturi hic erimus? vbi non iudicis vnius inferioris autoritas, verum magiſtratus ſupremi approbatio interuenit: pro quo magis non paulo lex præſumit, quam pro iudice minore. Bal. *in l.tutores.ff.de confir.tutor.* Iaſ. *in l.pacta non ſirma. in tertio nota. C.de pactis. in rubr. C.qui admitti colum.2.in fin.& in l.1.col.3.in fin.quis ſendum da.poſſ.* Petrus Gerard. *ſing.57.in fin.* Ad extremum, ſi illicitos contractus à foro contentioſo dicimus, qui facti per iudices maiores ſunt, ipſiſque autoribus; nihil aliud, quã ſub autoritate eorum ſubditi circumuenientur: quod iuri repugnat *l. Barbarius.ff.de offic.prætor l.1. Co.de his,quæ veniam æt.impetra.l.1.§.ſed & qui.Cod.de latin.liber. tollen.*

22 Quinto, † in vſu mercatores aliique honeſtiores loci atque nominis viri habere per regnum ipſius Regis dicuntur, vt pecunias in quæſtum dent, ita vt nummos quinque in centena ſingula accipiant: eamque ipſam conſuetudinem tam nouiſſimam, quam vetuſtiſſimam eſſe.

Quod ſi ita eſt, etſi ratã id genus habere conſuetudinem nõ cogitẽ, per quam certus quæſtus eſt, neque periculi quicquam mutuans ſentit; attamen quod ad forum temporale cõtentioſum ve attinet, fœnoris excuſationem mutuans habet Barto. *in l.quæ ſit fugitiuus.§.apud Labeonem. per illum tex.ff.de adili. edict.* Bald. *in in l.vnic.4.quæſt.3. Cod.de his,quæ pœnæ nomi.* Deci. *in conſil.170. colum.3. circa finem.verſic.& iſte con-tractus communiter fieri conſueuit.* Iaſon *in l.1 colum penult.in 4.quæſt num.61. C.de ſum.Trini.& fide Cathol. in conſil.78.colum.3.circa med.verſic.ſecundo quia.lib.3.* plenius *in conſ.153.colum.4 circa fin.verſicu ſeptimo facit.lib.4.* Idem vltra Decium & Iaſ. ex Oldra probatur *in conſil 107. vniuerſis.in fin.* Calderi. *in conſ.11.in fi. de vſur.* Abb. *in conſil.15.num.1. in fin.verſic.quid vltra.lib.1.* Sic econtrario vſurarius contractus æſtimatur, quo viri boni ac graues vti non ſolent. Bald *in conſ.487.apparet in fin.lib.1.* Si permiſſum moribus eſt, ad modum prænarratum pecuniam in quæſtum mutuare, aut credere, in quo mutuo ſolummodo vſura cadit: longe magis facultas creditori erit inſolutũ cenſum annuum accipere, vnde non pluſquam quinque annua in centum ſingula percipiuntur, cum nũ ſimiliter expoſita fœnori dato inſolutum, atque ſoluta pecunia ſit, ſic quomodo plenius infra oſtendemus.

Sexto, conſtitutione imperiali conſuetudo memorata iuuari dicitur, per quam conſtitutionem facultas tributa eadem proponitur, atq; per conſuetudinem.

Quod cum ita ſit, roboris plus in duobus iſtis cõiunctis, atque in altero eſſe haud dubie debet, cum fortius vinculum duplex vno ſit. *l.baliſta ff ad Treb. l.cum in adoptiuis in princip. ibique Bald. Cod.de adoptio.§.ſi vero.Inſtitu.eod.titu.auth itaque. Cod.com. de ſucceſſ.§.ſi in Authen.de conſang.& uteri.fratri.cap.1.cum gloſſ.de treuga & pace.cap. inter corporalia de tranſla.epi.capitu.ex iuarum.de autori.& vſu pallii cap. non poteſt.de praben.lib.6.* Inde dicimus, potentius ſtatutum eſſe, quod iuboratum pacto eſt, Deci. *in capit quæ in eccleſiarum. colum.4.poſt med.de conſtit.* Iaſ. *in l.non impoſſibile in fin ff.de pactis, & in l.fin.nu.20.C.de pactis,& id genus ſexcenta.*

Quin etiam extrauagantibus ipſis commendari adiuuarique conſuetudo iſta videtur. Quod cum ita ſit, nihil inquirendum præterea videtur, ſed dici poteſt, controuerſia omni rem vacare, de qua legis caſus conſtat. *l.non omnium.ff.de ll.l.quod Labeo.ff. de Carboni. edict.l.ancilla.Co.de furtis.cap. cum in iure. de offi.deleg.* gloſſ. *in l.regula.§.ſed facti.ff.de iuris & facti ignor.& in l.locus.ff.de acq.poſſ* Bal. *in l.ſi infa.*[illegible] *2.q.C.de iure delibe.*

Hicque obſeruandum circa conſuetudinem, conſtitutionem Cæſaris & extrauagantes, etſi maxime tutæ in foro cœleſti non eſſent (quam rem iuris diuini doctoribus peritioribuſve diſcutiendam relinquo, quoniam, vti teſtatũ habemus, morem huiuſmodi, ſtatuta, conſtitutioneſve approbare propoſiti mei non eſt) abunde tamen ſatis heredibus Iacobi eſt, conſuetudinem ipſam extrauagantibus, Cæſariſque conſtitutione inſtructam, de facto per cunctam Germaniam obſeruari. quo caſu pro eo res eſt, atque ſi ius ipſum optimum conſuetudini,
25 & hoc genus conſtitutionibus aſſentiretur: ſiquidẽ † nihil intereſt, verum iure permiſſum quid ſit, an de facto obſeruetur.

Quocirca ſi vſuras ſoluere de facto fideiuſſor cogitur; non minus à principali eas repeteret, atque ſi iure ſolutæ eſſent. Cardin. & Imola *in cap.peruenit. de fideiuſſor.* Alexand. *in conſil.107. numer.17.verſicu.demque dato.lib.2.* Deci. *in l.1.in princip. colum. 4. ff quod quiſq; iur.* vbi nullitatem, ſeu vitium ſtatuti fruſtra opponimus, quoties de facto obſeruatur. Idque ex Bart. probat *in conſil.8. Marcum Ferrariam, colum.1.* vbi de poteſtate ſtatuentium ideircò ſe non ſcribere ait, quod facti obſeruatio ita habet, vt quod Ciuitates conſtituũt, obſeruari id oporteat. In quam ſententiam non pauca Calca aggregat *in conſil.3.colum 2.circa med.* Atq; in duello, quod de facto permittitur, Curtius iunior tradit *in conſ.173.col.1.*

Apparet ex proximis duobus fundamentis, quinto & ſexto, per iniuriam negocium hoc ſimulationis heredibus Iacobi fieri, nomenque, & decus tam defuncti, quam heredũ ſuorum labefactari. Namque etiam ſi iure communi perſpecto, ſimulationis ſuſpicio aliqua ſubeſſet, conſuetudine tamen tam generali, tamque frequenti interueniente, & ipſa per conſtitutionem Cæſaream extrauagantesque communita, moleſtiæ quicquam heredes Iacobi pati in foro iudiciali omnino non conuenit: verum enimuero conſuetudo hæc ita inſtructa, abolenda, & generaliter obliteranda, ita vt æquo iure cum mercatoribus viriſque aliis omnibus agatur, qui iure hoc conſuetudinis ita inſtructæ freti, contractus infinitos propemodum perfecerunt.

Cæterum in ea cauſa vna ſingulari conſuetudinem, conſtitutionem Cæſaris, extrauagantesque damnare, cenſura id non caret. In qua re dici illud non immerito poteſt, quod receptum in ſtatuto eſt, † quod ſingulorum incommoda continet, 23 non omnes ex æquo apprehendit, iniquum id inutileque fieri, cum generalem communem que omnium eſſe legem oporteat. *l.1 & 2.ff.de ll.* Atque vbi contra perſonas cert[illegible], dolo non caret, qui committit & in legibus poteſt. *l.1 in fin ff. de excep. d.l.* Cui ſententiæ tex. acced[illegible] ibi ſi à populo ſeruum ſuum manumiſerit quiſpiam [illegible], liber manumiſſus non ſit. Id, quia [illegible] quicquam populus iuſſis contra perſonam ſingularem non habet. In eandem ſententiam text eſt. *in l.totiens.in fin ff.de pollicitat.* vbi priuatis onus imperari à republica non poteſt, vt ſtatuas Principi erig[illegible], ſi promulſæ ab eis non ſunt. Tradit Bart [illegible] *verſic.vl.ſic puto dicendum.ff.de iuſtit.& iure & in l.ſina.ff.*[illegible] *De*[illegible] *in capitul.animo omnes in quinta nota de conſtitut & in cap.conſuluit.3.de appellatio* & quod [illegible] *in conſil.195 num.5.* Itaque cum legis vicem Principis factum habeat *l.1.ff de conſtitutio.princip.l.Cæſar.ff.de publica.l.ſing.C de ll.l.apud Iulianum in fi.& ll.ſequentib.ff.ad Trebellia.*

Sedulo ante animaduerti à Principe oportet, quam exceptione id genus in cauſa ſua contra ſubditos vtatur, verum rationibus cauſiſque his ſubnixa exceptio ſit, quibus confirmatam eſſe legem oportet, id eſt, vt eum æqua communiſque omnibus id genus lex ſit. Vt eum contractus omnes id genus ab aliis perfectos reſcindat. Videndumque his, qui Regi ipſi à conſilio ſunt, ne ob Regis ipſius non publica, aut communia omnium commoda exceptio huiuſmodi obiiciatur. Vnde ad id potius animus admouendus, vt ſi iniquitatis quicquam in conſuetudine, conſtitutione, extrauagantibusque memoratis verſari appareat, morbo huic remedium opportunum adhibeatur, Pontifice ipſo conſulto, reque diligenter excuſſa.

Cæterum quæ ſub fiducia acta iuriũ iſtorum ſunt, magiſtratibus eius autoribus, in perniciem ea fœnum contrahentis; tollere, in perniciem, inquam, nõ tam rei familiaris, quam pudoris & famæ non ſatis id decorum exiſtimem.

Septimo, ſimulationis vſuræque ſuſpicionem quieſcere, argumento & alio nequaquam ſpernendo oſtenditur, quod à veriſimili deducitur. Namque ſi ex veriſimili ſimulationis ſuſpicio naſcitur, ſic quomodo ſupra in argumentis oſtendimus, quæ adducta pro parte diuerſa circa priorem contractum, & in ſecunda coniectura ſunt: longe fortius potens veriſimilitudo ad ſimulationem propulſandam erit; ſiquidem præſumptioni huic præſumptio & altera accedit, de qua *in l.merito ff.pro ſocio.l.quotiens §.qui dolo.ff.de probat.l.cum quidam ſeriendo. in princip. ff. de legat.2.l.dolum Cod. de dolo.* Glo.& Doct. *in l.ſi vero.§.qui pro rei.ff. qui ſatiſ. cogan.*

Sic præſumptio duplex hic verſatur, vna generalis, quod bonus quiſq; præſumitur, altera ſpecialis, quæ à veriſimili deſcendit.

† Quæ ſpecialis præſumptio potentior eſſe generali ſolet. *l.* 25 *cum de indebito ibique Barto ff de probatio. l. mater. ibique Angel. & Salice. C.de calumn l.ſi qui adulterii.ibique Doctor. Cod. de adulter.* Bald. *in l.ſi ex poſſidetis.colum.1.Cod.de probatio.* Anchar. *in conſil.305. dubitari de quo*

ſupra. poſt prin. & num. 2. ſpecialis etiam hoc ipſo præſumptio dicitur, quod benignior eſt delict. [illegible] exclusiois, vt ea [illegible] Rui. probat *in conſ.* 100 *col.* 4 *poſt med. lib.* 3.

Duplex plane præſumptio fortior vnica eſt. Bal. *in conſ.* 4.8. *an poſſ. ſtio column.* 2. *circa princi. verſic. duo enim*, [illegible] *lib.* 3. de quo [illegible] dictum in ſuperioribus habemus. Itaque ſi [illegible] quis ex veriſimili æſtimatur, multo magis bonus ex veriſimili ipſo cenſendus erit, præſumptione duplici cum bonitate [illegible], generali & ſpeciali. Veriſimile plane in ſpecie hac [illegible] tur, quod veriſimile non ſit, vt cont[illegible] [illegible] [illegible] tumque facere cum Rege aut Principe ſuo [illegible] non dubitet: ſiquidem vulgatiſſimum illud quemquam non [illegible]: *An neſcis longas regibus eſſe manus.* Et illud [illegible] *O [illegible] in [illegible] qualis formidine pœnæ.* Etenim cum par omnino potentior [illegible], cui cedere oportet iuxta illud ſapien[illegible]: *Cui ſubiectus [illegible] fortiora [illegible] potenti.* & illud: *Contra maiorem nemo præſumat honorem.* Gloſſ. *in l.* 3. *ff. de alienatio. iudi. mutan. cau. fact.* Quis credere poſſit, audacia tam prorupta ſubditum fuiſſe, vt vſuram in principem ſuum committere atteotauerit, vnde non ſolum rei familiaris iacturam faceret, ſed & pœnas alias præterea lueret ſiquidem non diffi-cile principi ſit, manifeſtam ſimulationem, ſi qua ſit, oſtendere.

24 Et ſponte ſua, † gratioſa principis cauſa habetur, cum novam ſententiam hîc fauore Iuriſconſulti induxerint. *l. fin. ibi; Papinianus & M. [illegible] ff. de iure fiſci.* Anchar. *in conſ.* 210 *inter contraria. column.* 2. *circa med.* Iudices enim varios, fauoreſq. multiplices fiſcus habet, vt laſon notat *vtrobi. C. de [illegible] edict. nu.* 4. *in* [illegible] *verſ.* [illegible] *P. [illegible] de Caſtro.*

Octauo, ſimulationis pignoriſque aut vſuræ ſuſpicio excluditur: quoniam ſi ſimulatum contractum dicimus, non poterit id non mutuum fictum pignuſque cenſeri; ſiquidem niſi in mutuo vſura non verſitur, vt [illegible] fictu, vt declaratum in ſuperioribus habemus. At enim quomodo dici mutuum poterit, cum eius repetendi facultatem Iacobus heredeſve eius non habeant? Mutui enim naturæ aduerſatur, quotiens ipſius repetendi licentia non eſt.

25 Ita vſuræ † ſuſpicionem ex coniecturis hac Ioan. Andr. [illegible] [illegible] *de vſur. apud Specul.* quem Caſtren. [illegible] *in conſil.* 289. [illegible] Bald. [illegible] [illegible] *in conſ.* 61 *ante fin.* [illegible] Illius [illegible], ſi heredes Iacobi Regis heredes competiere ſibi debeant, vt pecuniam, a Iacobo datam erogent, bonis [illegible] ſola [illegible] tibus factis, [illegible] obtinere ad poſſint. Itaque ſicut mutui naturæ non conuenit, vt repetere [illegible] liceat; ita mutui dici contractus non poterit, [illegible] ſupra habemus in argumenti: pro parte aduerſa [illegible] coniectura circa venditionem fundi Seu [illegible] ne ex pacto ſimulatio arguitur quod contra [illegible] naturæ venditionis eſt; ita ex diuerſo, ex eo ipſo [illegible] debet, quod venditionis naturæ conueniat, ne [illegible] pretium liceat, vt eadem ſit contrariorum diſciplina. *l.* [illegible] *ff. de* [illegible] *ſim vel alien. [illegible] l. & ſi contra. ff. de vulgar.* Atque in ſpecie ea Bald. hoc oſtenditur *in conſil.* 389. *quod dictum contractus. column.* 2. *lib.* 4.

Iure hoc heredum Iacobi, argumentis his octo ita corroborato, illud ſupereſſe demum video, vt ad obſtantia propulſanda aggrediamur, quibus effutis lucidiora omnia iuris [illegible] que fiant. Primum igitur argumentum non mouet, coniecturis præſumptionibuſque veriſimilibus ſimulationis labem docere.

Namque vt id admittamus; veriſimiles tamen coniecturas verſari in ſpecie controuerſia non concedimus. Immo enim argumentum hoc veriſimilitudinis reiectum in partem diuerſam paulo ante habemus in ſeptimo argumento. quod addiſtum [illegible] heredum ipſorum eſt: quæ veriſimilitudo ſimulationi repugnans ex fundamentis & aliis [illegible], quibus [illegible] pro heredibus ipſis [illegible]. Ex perſonis enim veri ſimilitudo colligitur, ex conſuetudine regionis, vt gloſ. not. *in l.*, *cum per* [illegible] *pulatione* [illegible] *ff. de reg. iuris.*

Sed enim integra Iacobi opinio non patitur, vt ad contractum vſurarium cogitaſſe eum [illegible]. Æque, ſi perſonam alterius contrahentis intuemur, id eſt, [illegible] [illegible] ſtate pendin, quod hîc non eſt, aduerſus regem [illegible] hoc per ſubditum attentari, ita vti dictum in argumento ſeptimo ſupra eſt.

Conſuetudo item regionis, ſicut contractibus id [illegible], immo & ſuſpectis magis aſſentitur, ne ſimulationis veriſimilitudinem pingit, quod diuerſa pars nititur. Veriſimilius item † id 26 dicitur, cum quo præſum[illegible] natura facit. Quocirca in pari probatione famæ tam bonæ, quam malæ, potius famæ bonæ probatio habetur, quaſi veriſimilior, ob præſumptionis naturalis concurſum. Bald. *in conſil.* 166 *proponitur, quod ex quodam inſtrumento. in fin. lib.* 2 *in conſil.* 77 *ad euidentiam praemiſſo fama populi.* [illegible] *lib.* 3. ſcite magis *in conſ.* 402. *quæritur an per ſolam [illegible] column.* 1 *poſt med. lib.* 5. Card. *in cap.* [illegible] *in tua. gl. fin. de ſponſal.* Anchara. *conſil.* 213 *in quæſtione presbyteri circa fin.* Abb. *in* [illegible] *P. ſolum fin. de accuſat.* Areti. *in cap. cum oporteat. eod. tit.* Corn. *in conſ. l.* 176 *circa fin & in conſ.* 261. *column.* 9. *lib.* 4. Dece. *in conſ.* 163. *column. penult. & in conſil.* 448. *column.* 2. *poſt med.* Ergo, pari etiam veriſimilitudinis cauſa hinc inde interueniente, potior tamen ea habenda, quæ famæ incolumitati fauet, potentior quippe habetur, vtpote cum qua coniuncta & naturæ præſumptio eſt.

Non obſtat, ſatis leues etiam præſumptiones ad ſimulationem hanc detegendam eſſe. Immo enim † vigentes veriſimi- 27 leſque eſſe præſumptiones oportet, ſi fidei quicquam Caſtrenſis ipſi ſibi contrarius habet. *in conſ.* 58. *viſis his, quæ ſuperius column.* 2 *lib.* 1. per text. *in l. ſed & ſi maritus.* § *fin. ff. qui & à quibus.* Probationem item liquidam & euidentiſſimam exigi. Caſt. idem argumentatus *in conſ.* 74 *in cauſa mona[illegible] dominam Dorotheam. column.* 2. *circa med. lib.* 2. Probationes dilucidas in ſimulatione demonſtranda Caſtren. idem poſtulat *in* [illegible] *ſil.* 388. *plus. ante fin. lib.* 1. per tex. *in d. l. ſed & ſi maritus & l.* [illegible] *ſi mulier ff. rerum amot.* ex Bar. atiam id probat *in conſ* 65. *factum tale eſt Petrus Nicol.* Sed & plane perfecteque ſimulationem probandam Caſtr. idem putat *in conſil.* 461 *viſo & conſil.* [illegible] *que in facto column. an fin. verſ. nec obſtat. qui* [illegible] *producitur lib.* 2. Probationem item ſimulationis apertam Anchar. deſiderat *in conſ.* 109. *dubium, de quo, ſupra num.* [illegible] *verſic. item quæ allegat.* Et obſeruandum, in creditore ſuſpecto atque vſurario Anch. loqui. Cum ſententia hac Bal. quoque facit *in conſil.* 456. *Seia. column.* 1 *poſt princ. lib.* 1. ſimulationem non præſumi, niſi expreſſim doceatur.

Reſponſio eadem dari ad illud poteſt, locum ſemiprobationi iuramentoque ſuppletorio in ſimulatione eſſe. Negari enim id ex prædictis poteſt.

Atque in ſpecie, ſemiprobatione contentus Bald. non eſt *in conſ.* 3 [illegible] *quidam Thomas de Lande column.* 2. *poſt med. in* 4. *de. boo. lib.* [illegible] vbi clariores luce meridiana probationes expoſtulat, perinde, quaſi criminale iudicium verſetur; probationibus tamen aliis exceptis, quæ canonum præſumptionibus iuuantur, de quibus *in d. c. ad noſtram.*

In concertatione & contradictione hac Doct. diſtinctione explicandam rem puto; vt ſi quidem criminaliter ſimulatio opponitur, plena ibi perfectaque probatio requiratur: cauſam aliam iudicii ciuilis eſſe, in quo ſatis coniecturæ videntur, vt author Lapus eſt *in cap. quanquam. de vſur. lib.* 6. Quem ſequitur Ioan. de Ana *in conſ.* 49. *poſt med.*

Hic tamen obſeruandum, coniecturas quaſuis paſſim non admitti, ſed vigentes vehementeſque requiri: ſiquidem contra perſonam vitæ inculpatæ, & à ſuſpicione vacuam ſimulatio obiicitur. Idque ea Corn. colligitur *in conſil.* 288. *column.* 6. *lib.* 4. Ex Bald. id iuuatur *in d. conſil.* 381. *an quæſtione Galeagius column.* 2. *in fin. lib.* 5. coniecturas ad ſimulationem probandam ex perſonis, ex fama loci, & probationibus aliis veriſimilibus colligi, quod aliæ contra viliorem & ſuſpectum, aliæ contra grauem honeſtioremque hominem coniecturæ deſiderantur.

Fortiores aduerſus eum coniecturæ deſiderantur, quem populi fama non onerat, atque contra eum, qui ſuſpectus vulgò habetur. Eiuſdem ſententiæ eſt, quod Bald. ſcribit *in d. conſil.* 402. *quæritur, an per ſolam diffamationem. column.* 1. *lib.* 5. ſuſpectum † inſtrumentum hoc ipſo intelligi, quod à Notario 28 conſcriptum eſt nominis minus integri, tametſi in ſolidum fide non careat. Sic ob vitæ ſuſpicionem facilior falſi probatio contra inſtrumentum admittitur. Cum qua ſententia Ioan. etiam de Ana. facit *in d. conſil.* 49. probationem leuiorem per coniecturas contra Notarium ſuſpectum recipi: de quo dictum & apud nos eſt *in conſil.* 134. *numer.* 34. Sic quod ſcriptum à Caſtrenſi legitur, ſatis ad ſimulationem detegendam

coniec-

coniecturas vel leues eſſe, contra hominem famoſum in contractibusque ſimulatis verſari ſolitum neceſſario pertinet.

Cauſa alia non paulo eſt, vbicunque in eum ſimulatio obiicitur, qui immunis à labe vſuraria viuit. Qua enim ratione probationi leuiori contra hominem alias ſuſpectum famæque læſæ contentum ius eſt, ita ex diuerſo fortiores in eum probationes deſiderantur, qui ſine turpitudine vſuraria ſemper vixit, vt eadem ſit contrariorum diſciplina *d. l. 1. ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iuris.* Atque in ſpecie probatum id in ſuperioribus habemus, ex bona emptoris vita ſimulationis ſuſpicionem elui. Idem Baldus probat *in d. conſil. 402. num. 3. lib. 5.* inſtrumenti fidẽ ex integra Notarii fama iuuari, qua remota, fidei quicquam alius non haberet. Idque & Guidoni Papæ viſum, *q. 3 n 1. verſicu. eſt tamen effectus.* per tex. *in l. non omnes. §. à Barbaris ff. de re mil.* ex Bartolo etiam id probat *in l. 2. circa fi. ff. quemad. teſtam. aper.* Simili modo ad talẽ ſuſpicionem repellendam bona teſtium inſtrumẽtariorum fama valet, vti ſcriptum apud nos eſt *in conſ. 65. colum. 3. in fin.*

Sed & idem in fama teſtis integri, qui deſcriptus ſub inſtrumento non eſt. Cuman. ſcribit *in conſil. 92. colum. fin. ante med. verſic. & primũ ne ſi hic teſtis.* Et generaliter relatum apud nos eſt *in conſ. 31. num. 9.* delinquendi præſumptionem in his non eſſe, qui infamia carent. Conſequens hic fit, diſtinctionem, & reſponſionem hanc circa Caſtrenſ. dictum, non probabilẽ modo, ſed & neceſſariam eſſe, videlicet, vt non niſi contra famoſos & ſuſpectos leuibus coniecturis in ſimulatione probanda locus ſit: cauſam aliam viri grauioris honeſtiorisve eſſe. Idque apertius ex eo oſtenditur, quod indicia ſuſpicioneſque eludi à fama bona ſolent, ſic quomodo ante dilucide comprobauimus. Si famæ bonæ, indicia, coniecturæque leues ſuccumbunt, quomodo ab eis lædi is poterit, qui bene apud omnes audit? Inuicem enim cohęrere hæc minime poſſunt, vt idem victor victuſque omnino ſit. Coniecturas etiam probabiles & concludentes ad ſimulationem probandam citra diſtinctionẽ vllam Decia. exigit, *in conſ. 25. num. 4. lib. 2.*

Diſtinctioni & reſponſioni huic ad Caſtrenſis dictum, conſequens fit, vt in partem diuerſam argumentum remittatur. Namque ſicut præſumptio iuris cum Iacobo facit tam ex fama eius candida, quam ex præſumptionibus aliis, quæ ex argumentis deſcendunt pro eo ſuperius enarratis; ita validiores fortioreſq; probationes neceſſariæ ſunt ad ſimulationem hanc detegendam. Abb. *in cap. quia veriſimile. in 2. nota. de præſumptio.* ſed & apertiſſimæ probationes, teſteſque id genus exquiruntur, quos deierandi ſuſpicio nulla teneat. Abb. *in conſil. 11. in ſecundo dubio. lib. 1.* cum aliis apud nos cumulatis *in conſ. 56. num. 11. in conſil. 75. num. 12. in conſ. 129. num 13. in conſ. 134. num. 10. in conſ. 198. numer. 4. & in tract. de antiq. temp. parte 2. num. 26.*

Atque in ſpecie ſimulationis, fortiores ad eam declarandã probationes exquiri ob præſumptionẽ iuris, quæ cum inſtrumento facit, Decius tradit *in conſ. 463. num. 9.* & Alexand. *in conſil. 28. numer. 9. verſicu. præterea dicta præſumptio. lib. 5.* Cum Decio tamen non conſentio, ob id ſolum præſumptionem iuris e ſub-ſtare, qui ſimulationem obiicit, quod contra inſtrumentum venit: ſiquidem non inſtrumenti fides aut Notarii perſona oppugnatur, cum Notariis ipſis neſcientibus ſimulationes committantur; contrahentis alterius ſolummodo perſona tangitur, qui ad contractum illicitum debitorem adegit. Quo caſu Notarii fama ad ſimulationem admittendam vel nõ, ſpectari à Doct. non ſolet: tantum contrahentis alterius, emptoris, puta, conditionem ſcrutantur, cuius nominis exiſtimationiſve ſit.

Vnde vita eius à vitio fœnoris aliena, ſicut præſumptio iuris eum tuetur, & fouet; ita efficaciores ſimulationis præſtari probationes oportet.

Secundũ quæ, argumentũ ipſum è regione factũ, leues præſumptiones ſatis ad ſimulationem peruulgandam eſſe, in partem ipſam regeritur, cum locum non aliter habeat, niſi præſumptio iuris ei obſtet, qui reus ſimulationis accuſatur, veluti vbi ſolet fœnoris quæſtum & contractus ſimulatos exercere. à quo vitio ſicut vacuus Iacobus proponitur; ita firmiores pleniore ſve in eum probationes deſiderantur.

Non obſtat, ſatis eſſe ſemiprobationem ad ſimulationem oſtendendam, atque ideo locum iuramento ſuppletiuo eſſe. Principio enim negatur, præſtitam ſemiprobationem eſſe.

Secundo reſpondetur, vbi impleta dici ſemiprobatio poſſit. ex iuris præſumptionibus eam eludi, quas cum Iacobo facere ante oſtendimus; fortior quippe † iuris præſumptio probatione ſemiplena eſt: ſiquidem probandi onus in aduerſarium iuris præſumptio reiicit. *l. ſi. in pr. ff. quod metus cau. l. nuptura. in fin. ff. de iure dot. l. Quintus. ff. de donatio. inter virum & vx. l. minor viginti quinque annis ex aſſeſſu. ff. de minor.* cum aliis apud nos relatis *in conſ. 60. nu. 7. & in d. conſ. 198. n. 3.*

Diuerſum in probatione ſemiplena conſtitutũ, quæ probandi onus in partem diuerſam non transfert. Fulg. *in l. neque profeſſio. C. de teſtam.* Soci. *in l. falſa demonſtratio. colum. 1. ff. de conditionib. & demonſtrat.* & apud nos *in tractat. de antiqu. tempor. parte 1. numer. 318. ibique num. ſequen.* oſtendimus, locum iuramento ſuppletiuo non eſſe, quotiens ſemiprobationem iuris præſumptio tollit.

Tertio reſpondetur, nihil eſſe, quod diſceptatio ſemiprobationis iuramentique ſuppletiui fiat; quandoquidem vita functus Reus eſt, cui ſoli deferri iuramentum poſſet: heredibus plane † facti inſcientib. deferri iuramentũ non ſolet. *l. gene-* 30
raliter. in pr. ibique Gl. in ver. à principali. C. de reb. cred. Glo. & Bar. *in l. maritus. ff. de quæſt.* Barto. *in l. admonendi. circa ſi. verſi. ſi vero actor. ibique Iaſ. num. 265. verſi. ſecundum cuius clarius. ff. de iureiur.* Card. *in conſ. 107. circa fin. & in conſ. 15. in fi.* Gemin. *in conſ. 107. in fi.* Alexand. *in conſ. 71. colum. 6. lib. 3.* & apud nos *in conſ. 157. in fin.* Ruin. his accedit *in conſ. 69. colum. 2. ante med. lib. 4. & in conſ. 35. col. 4. lib. 5.*

Æque argumentum ſecundum principale non mutat, mutuum hic fictum verſari, quod ſub venditionis emptioniſque vmbraculo occultatur. Difficilis enim reſponſio non eſt, cum ad venditionem atque dationem inſolutum contractus ſpectent, à verbis recedendum ipſis nõ eſſe, niſi contra actum dicatur: credibile quippe non eſt, contractum celebrare partes ſenſiſſe, qui expreſſus ab eis non eſt. *l. Labeo. in fi. ff. de ſupel. lega.* neque ab eo † denominari contractum oportet, cui conuenire 31
verba non poſſunt. *l. quicquid aſtringendæ. l. ſi ſtipulatum. §. Chryſogonus. ff. de verbor. obligat. l. fideiuſſores magiſtratuum. ff. de fideiuſſ.* Ita Soci. *in conſ. 167. numer. 3. lib. 2.* Curt. Sen. *in conſ. 52. ſuper articulo. circa prin.* Dec. *in conſ. 347. colum. 2. circa med.* & apud nos *in rubr. ff. de lega. 1. nu. 109.* Dyn. huc accedit *in conſ. 49. colum. 2. in fin. verſic. præterea conſtat.* Ruſtus in facto mutuũ hoc fictũ verſatur, quod probationem expoſtulat. *l. denique. ff. ex quibus cau. maior. l. quæcunque. §. qui à pupillo. ff. de Publician. l. qui à quolibet. ff. de contrahen. emptio. l. conſi. ff. de cura. furio. l. 2. C. de manda. princip. l. 1. & l. ſine poſſidetis. C. de proba. l. aſſeueratio. Cod. de non nume. pecu. l. ſi emancipati. ibi; ſe quæ emancipatam eſſe probaueris. Cod. de collatio. c. cum in iure. de offic. deleg. c. 1. de procur. cap. in præſentia. de probat. & ibi generaliter ſcribentes.* Idque locum non ſolum in iudicio, ſed & extra iudicium habet. Innoc. *in cap. innotuit. in fi. de eo, qui furt. ordin. ſuſcep.*

Si dixeris, ex coniecturis mutuum hoc fictum oſtendi, quæ enarratæ initio ipſo in argumẽtis ſunt pro parte aduerſaria factis: reſpondetur, leues adeo cõiecturas ipſas eſſe, vt opis quicquam afferre non poſſint. Et prima quidem coniectura non mouet, quod pecuniæ quicquam ad manum regi non eſſet: Principio enim coniecturæ huic iuris præſumptio refragatur, † ſoluendo ſemper principem præſumi. *l. 2. ff. de fundo dota. l. 1. §. ſi* 32
ad ſiſcum. ff. vt lega. nomi. caueat. Bald. *in conſil. 363. quæritur, an ſi per officiales. colum. 1. lib. 1.* Socin. *in conſ. 46. num. 21. & in conſil. 221. numer. 25. lib. 4.* Iaſ. *in l. ſecundum. in princip. numer. 25. verſ. tertio limita. ff. qui ſat. cog.*

Eam ob cauſam negatricæ huius probandæ onus, quod ſoluendo princeps non eſſet, partem ſequitur, contra quam iuris præſumptio ſtat, quæ probandi onus in aduerſarium reiicit, ita vti dictum ſuperius eſt.

Secundo reſpondetur, pecunia præſens, eſto, Regi non eſſet, conſequens tamen non fit; ergo mutuam eam accipere voluit, cum per venditionem curare ea poſſet. Sic non probas hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. *l. neq; natales. C. de prob. l. nõ hoc. C. vnde legi. c. in præſentia. de prob.*

Tertio probandum id eſſe, † quod pecuniam mutuam is 33
quæreret, à quo facta venditio legitur, vt mutui pignoriſque coniectura inde ſumatur, ex tex. probatur *in d. c. ad noſtrã. ibi; quatenus ſi res ita ſe habet. de emp. & vend.* Calca. *in conſil. 25. col. 16. in fi. verſi. & ita probat ibi tex. in conſ. 26. colum. 8. in fi. ver. & eſt maxima coniectura. in conſ. loq. quod Barb. eſt, colum. 2. poſt med.* & latius *colum. 9.* Bologni. *in d. conſil. 25. columna. 2. circa fin. verſic. alia etiam reſultat coniectura.*

Denique ſicut à facto pecuniæ mutuæ petitio prodet; ita eam probari neceſſe eſt, vti dictum ſatis ante habemus.

Quarto ex his, quæ apparent, deduci præſumptio debet, non ex his, quæ minimo non conſtant *l. quod* [illegible] *ad l. in hoc ff. de contrahen. empt.* Anch. *in conſil. 102.* [illegible] *præſumendum eſt igitur.* Itaque cum venditionis, [illegible] perfectus contractus apparet, venditionem [illegible] contraheri in animo partibus fuiſſe dicendum eſt, vt talis [illegible] fuiſſe animus præſumatur, qualis ex his oſtenditur, [illegible] poſſeatur. *d. l. ſed Iulianus. §. procede ff. ad Mac.* [illegible] ſententiam haec telatis. Quod cum ita ſit, argumentum coniecturæ huius primæ aduerſarius patitur.

Non obſtat, veriſimile non eſſe de prædiis emendis ab eo cogitatum, qui pecuniam paratam non habet [illegible] dum eum inconſultum ve protſus facimus. Reſponſum [illegible] ante eſt, præſuppoſitum hoc iudicando, quod pecunia Regi non eſſet. Atque vbi in numerato tum non fuiſſet, ad [illegible] tamen ad emptionem potuit, quod rationem precii curandi incognitam non haberet. Mille enim principibus modi, pecuniam tantulam conficiendi. Tantula pro Rege dico. *l. ſed & ſi ſi cepit. § 1.* [illegible] *ff. de iud.*

Secundo reſpondetur, æque per reuenditionem atq; mutuum modum pecuniæ curandæ iniri poſſe. Neque eſt momenti, quæ ſcriptam coniecturam ſecundam [illegible], locum id nõ habere, quoties rem quispiam compraſt, quam exiguo poſt tempore reuendit, in Rege quidem præcipue, qui venalitiaſt amari minime acquitur; & cum [illegible] non paulo res ipſa reuendatur. Sciendum enim eſt, cauſam [illegible], quamobrem bona iſta compara[illegible] à Rege ſunt, [illegible] oblectamento illo venatorio omnis generis eſſe, quod [illegible] niſi per emptionem [illegible] bonorum nõ [illegible] plutis longe, quam eſſent, mercatus bona eſt. Cæterum ſi iura illa regaliſtam venationum [illegible] poſſet, empta alia ab eo non [illegible], ita vt [illegible] facto [illegible] naſſatur. Quocirca ſicut reg[illegible] bonis reuendendi [illegible] non per [illegible] ita per reuenditionem [illegible] pecuniam [illegible] pretium ſeu parte [illegible] Id [illegible] quod [illegible] perpetua erat. Quod autem dicitur longe [illegible] quam venditionem [illegible] [illegible] accedit.

[illegible] Rex ipſe [illegible] ſibi ell [illegible] & qua [illegible] erant, atque ſunt. Sec[illegible] bona ipſa Rex emit citra reuendendi [illegible] non liberè empta à Iacobo fuit, [illegible] oppoſitio, vt reuendere ea perpetuo debe-
34 [illegible] pretio ipſi non paululum detrahit; [illegible] Idem Abbenoit [illegible] Alex. vend. [illegible] Socin. [illegible] Significans ius idem [illegible] [illegible] ob onus illud reuendendi [illegible] putat. Eoque [illegible] ſubiicit, neminem meum competere rem tantam dignam, ſi [illegible], ſed ſub onere hoc reuendendi emptam.

Sed enim etſi controuerſiam patri dicendi hoc Soc. in ſuppuratione hac poſſit; abundet tamen [illegible] non parno ob onus hoc reuendendi rem [illegible] Id quod & Deci. probat *in conſ. 67* [illegible] *conſil. 508.* [illegible] *& in conſ. 648. colum. 1.* Cuius oneris regalia [illegible] tantum [illegible] habemus, tantum [illegible] pluris, quam quanti tum erant, empta [illegible] à Iacobo [illegible] non [illegible], onere eo [illegible] [illegible] &c qualitatis bonorum [illegible] Conſequenter [illegible] nihil eſt, quod [illegible] pars nititur, de qua *in d. l. item de indebito.* quoniam ſi prot[illegible] aut rei [illegible] quicquam interueniſſet prima [illegible], ei [illegible] obiectamentum [illegible] In [illegible] de læſionis [illegible] non interſit [illegible] pro R[illegible] emptori perſona nec in prima emptione proteſtionis quippiam aſſerendũ

putem; [illegible] diuerſa principum ac priuatorum cauſa eſt: [illegible] principis [illegible], animi cauſa impendere, vbi vitio id [illegible].

N[illegible], quod in ſecunda coniectura dicitur, ſimula[illegible] qui tempore exiguo permanet; [illegible] ipſam [illegible] temporali [illegible] enim perpetua ſit atque [illegible] per[illegible], ne [illegible] diſſoluta emptio ex [illegible] quod contr[illegible] cum perſona [illegible], ex quo nouo contractu cum perſona alia perfecto deduci ſimulatio non poteſt: ſiquidem ſeparati co[illegible] perſonarum habentur. Inde † dicimus, [illegible] cum [illegible] non 35 eſſe, vbicunque [illegible] perſon[illegible] *de lega. 2.* Socin *in l. quæ conditio* [illegible] *ff. de* [illegible] *& demon.* Idque locum tum etiam habet, cum [illegible] perditionem ſignificans exprimitur. Bart. [illegible] C[illegible] Soci. *in l. ſi* [illegible] *ff. de rebus dub.* S[illegible] hoc accedit *in conſ. 156.* [illegible] Conſequens his ſit, ex diuerſis argumentum colligi, id eſt ex diſſolutione contra [illegible] [illegible] præſumi, locum quippe haberet inter regem & venditores, à quibus Rex emit, ſi diſceſſum mox inter eos à contractu ſit. Sed enim diſſolutio vlla prioris contractus ſecuta non eſt, cuius effectus perpetuo viget. Neque per emptus contractus prior dici ex poſteriore poteſt, quia vires potius à poſteriore accipit: ſiquidem iura [illegible] quæcunque ex venditione priori rex haberet, in ſecundum emptorem tranſlata per reuenditionem ſunt.

Secundo reſpondetur, quod dicitur ex diſſolutione contractus ſimulationem præſumi, quoties breui poſt tempore diſſolutio ſequitur, ad contractum reſtringi oportet cuius diſſolutio ſit; quæ eo reſpectu reſtringi verba oportet, quo prolata ſunt. [illegible] *quod tamen ff. loc.* [illegible] *ff. ad Trebell. l. ſi à me. ff. ad legem Falcid.* [illegible] Deci. *in cap. 1.* [illegible] *de offi. deleg. & in conſ. 28.* [illegible]

Vnde locus argumento eſſet, ſi breui poſt tempore diſceſſum à poſteriore venditione eſſet, quæ ipſa ſola ſimulata aſſeritur, & cuius reſpectu ſolius ſimulatio obiicitur. Enimuero viſes etiamnum venditio poſterior habet, habituraq; tamdiu eſt, quamdiu redemptio fiat.

Tertia item coniectura non mouet, ex duobus ſimulationem præſumi, id eſt, ex pacto de retrouendendo, & pretio tenui. Namque argumentum hoc aduerſarius patitur, cum verum hoc pretium interuenerit, ſi tempus ſpectamus, † cum facta venditio la[illegible] obocit, & quod tempus ſpectari oportet. *l. ſi* [illegible] *Cod. de reſcin. vend.* ex tempore enim pretia mutationem [illegible] *ad legem Falcid.* Atque variari pretium ea cultura ſolet, quæ maior minorve accedit. [illegible] *de iure fiſci.* Atque in ſpecie ſimulationis ex pretio tenui demonſtrandæ ita Fulgo. ſcribit *in conſ. 133. in quæſtione verſa colum. 1. poſt med.* Atque in ſpecie ex tex. hoc probatur *in l. ad reſcindendam. Cod. de reſcin. vendit.* vbi læſio in pretio ob id non apparet, quod minoris res venit, quam empta ſit. Tex. huc ſpectat *in l.* [illegible] *§. ſecundum ff. de minor.* ex euentu damni læſum minorem non dici, neque reſtitutionem eiſi in integrum indulgeri, ex inconſulta facilitate.

Idque locum & in eccleſia habet, cui ex læſione ſuperueniente concedi reſtitutio non ſolet, verum ſub tempus ipſum contractus interueniſſe læſionem oportet. *c. ad aures* [illegible] *de rebus eccle. non alie. c. cum dilecti de emp. & vend.* [illegible] *in conſ. 5. de rerum permut.* Guido Pap. *quæſt. 157.* [illegible] *in conſil. 54. colum. 7. & in conſil.* [illegible] Incidem in fiſco ter[illegible] dum Al[illegible] ſcribit *in l. & ſi ſine. §. quæſitum ff. de minor.* cum deciſio Neapol. ſubſcribit, *deciſ. 340.*

Quocirca nihil eſt, quod temporis hodierni valorem diſcismus, cum ſolo temporis curſu moratio in pre[illegible] interuenerit, tametſi cura etiam & ſtudio Iacobi [illegible] pretium ſit, melioribus bonis ab eo factis. Qu[illegible] pretium iuſtum à Iacobo numeratum [illegible] præ oſtendimus, plus nimio ab eo empta bona [illegible] regalatum, oneri que de retrouendendo [illegible]

Secundo reſpondetur, læſio, [illegible] interueniſſet, immodicam tamen, id eſt [illegible] ſſe oporteret, vt ex coniecturis his duabus ſimulatio præſumatur, vt ſcri-

puum

perm habemus in d. conſil. 16. 6. num. 8. & ſeq. Quibus Bald. acce-dit in conſi. 205. Iacobus de Arena in ſin l. 2. Roma. in conſ. 304. [illegible] Fulgo. in d. conſ. 135 col. 1 Corne. in conſi. 4 column. 1. in ſin verſ. ſed quia communiter. lib. [illegible] decisio Neapo. 1. deciſ. 65. & deciſ. 139. Cagnol. in l. 2. numer. 23. Cod. de pactis inter empt. & vend. Læſionem certe ex-quam, quæ vſque ad dimidiam, aut paulo amplior ſit, dubitandum non videtur, vt Corne. tradit in conſi. 25. column. 1. in fin. lib. 3. Quid ſic dicendum, vbi læſio ne tantula quidem vt ſi-tur?

Non obſtat pacti de retrovendendo coarctatio, ut annos duodecim redimere liceat: multis enim modis reſpond. [illegible] Principio. locum tum denique habere, cum fraudandum debitum quærendorum cauſa, pactio id genus interponitur, nulla aliqua alia iuſta non interueniente. Enimuero ex cauſa id iuſta factum eſt, quod opus probe excultis prædiis eſſet, quod meliora ea fieri oporteret: quæ res ſine diſpendio fieri magno non poterat.

Sed enim ſumptus tam magnos in res ipſas reparandas melioresque reddendas, non alter Iacobus facere conſtituerat, niſi ex fructibus eos ſarcire liceret. Qui denique meliorib. bonis factis, ad ea redimenda illico rex accederet. Cauſa igitur iuſta ita paciſcendi intercedente, ſimulationis quidem ceſſare ſuſpicionem oportet: ſiquidem cauſam ipſam ita conſiderare intueri magis, quam pactum ipſum debemus. leg. non quæro nu-da ff. de acquir. rerum domin. leg. obligationum ſubſtantia. §. fina. ff. de actio. & obligat. in leg. verum. 2. ff. de furtis. Bald. in authen. ex teſtamento. numer. 37 6. Cod. de ſecun. nup. Et quod dicitur, † effectum omnem à cauſa ſua regi d. cancellauerat. ff. de his quæ in teſta. delen. Socin. in [illegible] col. 2. verſic. hoc ſuppoſito conſidero. ff. de condition. & demonſtratio. Itaque etſi maxime ſimulationis ſuſpicio oriri ex pacto huc redimendi ita coanguſtato ſoleat, ſuſpicionem tamen omnem cauſa iuſta ita paciſcendi remouet. Similiter vt præſumptio contumaciæ per litaturò introducta, ex cauſa remouetur iuſta. [illegible] leg. ſi ſtiu-tit. §. ſinea cum leg. ſequen. ff. de procurato. ex quibus illa ita Rain. ſcribit in conſil. 109. lib. 2. Denique ad cauſam iuſtam [illegible] prohibitio debet. Quare ſi controuerſiam aduerſus [illegible] tum heri teſtator vetat, locus prohibitioni non erit, ſi ob cauſam iuſtam controuerſia mouetur, vt Signorol. tradit in conſil. [illegible] num. 8. circa med. pe [illegible] in leg. quæro. § inter locatorem ff. locat. & [illegible] in plurum. ff. de verb. oblig. Eam ob cauſam etſi maxime improbatum pactum huiuſmodi eſt, ad eum tamen caſum [illegible] improbatio prohibitioue eius non debet, quo ex cauſa iuſta ad ſit.

Secundo reſpondetur ad pacti huius coarctationem [illegible] 38 † eam ſatam ad [illegible] proferendam non eſſe, niſi & [illegible] concurrat. Bald. in d. conſil. 487 [illegible] lib. 1. & in [illegible] lib. 3. Abb. in d. conſil. 76. numer. 2. lib. 1. Socin. in [illegible] verſic. [illegible] 4 in d. cap. 1 conſil. [illegible] lib. 2. Rom. in [illegible] lib. 4. & apud nos in d. conſil. 196. num. [illegible] Sed [illegible] ſimulationem ſufficere, id eſt, pactum in coangu[illegible] pretio ex [illegible], niſi tertium accedat, id eſt, mutu[illegible], Angel. Aret. putat Inſtit. de empt. [illegible] in princip. col. [illegible] numer. 30. Itaque [illegible] hunc eſſe ait, de quo in [illegible] Ieſonae [illegible] in duo [illegible] Quam ſententiam [illegible] hic non propoſui: neque neceſſaria diſcuſſio [illegible] pretii iniuſtitia omnino remota. Inde Corn. etiam [illegible] deprehenditur in dicto conſil. 25. column. 2. lib. 3. [illegible] pretium hoc ita limitatum ad ſimulationem probandam eſſe, tametſi Baldi de Bartolinis conſil. aliud ſit.

Tertio coniectura hæc, quæ ex pacti huius coarctatione eli-citur, ex coniecturis aliis eluitur, quæ cum Iacobo ipſo faciunt, & quas non paucas iam argumentis ante enarrauimus, quæ facta pro Iacobo ipſo ſunt; ſiquidem coniectura vna alteram perimit, fortiorique debilior ſuccumbit: fortiorem plane eam oſtendimus, quæ hominis integritati fauet, & per quam delicti ſuſpicio pellitur: & longe magis præſumptiones plures vnam proſternunt, ita vt locupletius dictum in ſuperioribus habemus.

Quartam coniecturam, quæ ex conſuetudine fœnerandi deſumitur, in partem diuerſam reijci, ex his conſulat apparet, quæ ſcripta ſuperius in ſecundo fundamento habemus, quod in contractum iuſtitia oſtendenda, & in Iacobi gratiam poſitum habemus.

Secundo reſpondetur, conſuetudine etiam fœnerandi admiſſa, quam ipſam tamen modis omnibus Iacobi hæredes inſ-[illegible] tamen eam non attinere, pretii iuſtitia interue-[illegible] pluribus dicta in fundamento tertio [illegible] poſitu. Sed & locum id obtinet, pretii etiam [illegible] ente, vt Bald. docet in d. conſ. 205. ante ſin. [illegible] 2.

Q[illegible] coniectura, quæ contractum emptionis tang[illegible] in magno præteritum, ſiquidem alterari ex [illegible] contractus non potuit, qui initio ipſo, de-functo [illegible] ente, effectum habuit, neque quod geſtum legiti- 39 me initio eſt, ad irritum [illegible] deduci ex eo poteſt, quod poſtea ſequitur. l. q. ſi ſuerit. Itaque Bartol. ff. de ſtatu homin. leg. pat. [illegible] vel alien. iuris leg. 2. leg. qui in poteſt. ff. de teſtament. [illegible] Bartol. ff. de acquir. hæredit. [illegible] ff. de rei [illegible] leg. cum ſiue ſeq. [illegible] ff. de rei [illegible] vbi qui via [illegible] per annum vlu legitime eſt, interdictum habe[illegible] ne vis ſiat, quod habere ob id non deſinit, quod vi poſtea vtatur precario incipiat. Idem ex tex. oſtenditur in leg. clam poſſidere. in princip. ff. de acquir. poſſeſ. vbi quæ licita initio poſſeſſio eſt, illicita ac violenta poſtea non fit. [illegible] in ſententiam text. [illegible] in leg. [illegible] Cod. de [illegible] leg. 2. Cod. de [illegible] [illegible] in l. [illegible] Cod. de [illegible] in cap. [illegible] 32. q. [illegible]

Atque in ſpecie ex his ſimulationem non arguit, quæ poſtea ſiunt. ex Bartol. aliiſque oſtenditur in leg. paſtis conuentis numer. 2. in 1. lectu. & in 2. lectura. poſt princip. Cod. de pactis. Bald. in leg. [illegible] num. 19. in ſin Cod. ſi [illegible] vbi text. citat in leg. 4. §. ſi ab [illegible] ff. de manumiſſio. Idem Abb. probat in conſ. 69. column. 2. verſicul. tertio [illegible] lib. 2. Alexan. in conſi. 28. num. 7. & lib. 5. in conſi. 19. numer. 19. lib. 7. Ial. in leg. [illegible] numer. 43 verſicul. quarto [illegible] ff. de le-gat. 1. in [illegible] numer. [illegible] Inſtit. de actio. Corne. in conſi. 131. colu. 2. & in conſi. 241. column. 3. verſicul. nec videtur quod [illegible] lib. 1. Et quamuis a poſteriori argui ſimulatio poſſit, locum id habet, ingenuo [illegible] interpoſito, vt Corne. obſeruat in conſi. 267 col. [illegible] 6. verſicul. dato autem quod eſſet bona ratio lib. 1. Quæ declaratio iuuari ex tex. videtur in leg. [illegible] ff. de donatio. inter vir. & vxorem. Cæterum a primo contractu vſque ad illud adnumeratum pecuniæ tempus haud exiguum interfuit, ita vt ſubeſſe ſuſpicio non poſſit, actum initio ipſo de pecunia ſuppleanda fuiſſe.

Secundo reſpondetur, tolerabiliorem coniecturam hanc eſſe, ſi à Iacobo ipſo auctuarium factum pecuniæ huius ſit. Enimuero ſicut factum ab hæredibus eius eſt; ita ſuſpicionis quidquam oriri inde non poteſt. Simulatio enim tota ab animo contrahentium pendet; quo animo dempto, conſiderari dolus, aut ſimulatio non poteſt.

Et illud eſt, quod vulgo dubitant, † ex animo & propoſito 40 maleficia diſtingui. leg. [illegible] §. ſed [illegible] ff. quibus [illegible] ff. de [illegible] leg. [illegible] ff. de furtis leg. [illegible] ff. de adult. leg. [illegible] ff. de ſicar. leg. ſi non conuicii. Cod. de iniur. Et in vniuerſum voluntatem ſeu animum inſpicimus non actus deſiderat. leg. [illegible] ff. de [illegible] leg. [illegible] Cod. ſi quis alteri vel ſibi [illegible] Bald. Cod. de donat. ante nupt. leg. ſi [illegible] Cod. de iure [illegible] de appellatio. Animus plane ſoli Deo notus. [illegible] 2. quæſtio. 5 Gloſ. in leg. 2. ff. de interro. actio. Inde fit, vt declarandi facultas hæredem in contractibus non ſequatur. leg. Pomponius ſcribit. ff. [illegible] §. ſi ſal. ff. de rei vendicatio. Bartol. & [illegible] in leg. [illegible] [illegible] in 3 [illegible] parte ff. de verb. obligatio. Gloſſ. Bartol. & alii in [illegible] §. 1. vod. tit.

Quod cum ita ſit, in poteſtate hæredis non eſt, ſimulatum contractum confiteri, qui habitus cum defuncto ſit, ſiquidem [illegible] defuncti voluntas hæredi non [illegible] longe minus tacite confiteri id poterit, pecuniæ aliquid præter ſolutum iam pretium, adijciendo. leg. ſi filiusfamilias. ff. ſi certum petatur. leg. qui ad certum ff. [illegible] Hoc ita; niſi ex coniecturis veriſimilibus deprehendi poſſit, exploratum defuncti animum hæredis eſſe.

Tertio reſpondetur, ſi defuncto ipſo ſit pecuniæ corollarium factum, ſuſpicio nihilo magis oriri inde poteſt. Namque præterquam quod ab interuallo memorato ſuſpicio omnis abluitur, ex cauſa iuſta poſtea que accedente acceſſio facta pecuniæ eſt, ne poſt bona ipſa meliora facta, pretioque eorum, cum temporis ſpatio, tum Iacobi induſtria, diſpendioque adaucto, redimendi ius alii cuipiam cederetur: ſiquidem liberum hæredibus Regis erat facultatem redimendi aliis cedere, vt Caſtrens. docet in conſilio 1. [illegible] quod dictus Chriſtophorus. lib. 2. Deci. in l. ſi mancus. Cod. de 41

col. 2. & in conſ. 164. in fi. & in conſ. 614. nu. 8. Iaſ. in *l. 1. § fin. nu. 5. in fi. ver. item circa iſtam materiam. ff. de oper. noui nunciat.* Cauſa igitur iuſta pecuniæ cumulandæ intercedente, ſuſpicioni locum vlli non eſſe, ſatis ante oſtendimus, cum tertiam eliſam coniecturam habemus, quæ in pacto redimendi coarctato verſatur. Apparet ex his, abunde valideq; ſatis coniecturas omnes protritas, quæcunq; pugnare contractui emptionis prædii Sempronianі videbantur, quod ad forum contentioſum attinet.

Supereſt, vt coniecturas infirmemus, quæ dationi oppoſitæ inſolutum ſunt. Et quidem, quod ad primam coniecturam ſpectat, ſatis ſuperq; contrita in ſuperioribus apparet, cum circa tertiam coniecturam euertendam incumberemus, quæ contractioni officere emptionis videbatur.

Non obſtat coarctationem alteram hic interueniſſe, ne partem, ſeu bona inſolutũ data redimere ſine prędio Sẽproniano cenſibusque omnibus excurſis liceret. Namque non modo contractui id naturæ non repugnat, verum aſſentitur. Etenim cum eadem contractui vtrique origo ſit, venditionis atque dationis inſolutum, id eſt, pretiũ integri ſolutio per Iacobum prioribus venditoribus facta, ab eaque ſolutione contractus vterque deſcendat; ſicut pretium totum ſolutum à Iacobo venditoribus prioribus eſt; ita in totum diſſoluit contractum vtrũque voluit, qui originem ex ſolutione ipſa duceret. *leg. nihil tam naturale. ff. de reg. iur.*

Secundo ſimile pactum hoc conſentaneumque iuri com-
42 muni eſſe, ex alio demonſtratur, quod partem † redimere in indiuiduis non licet. *l. tutor. §. 1. ff. de mino. l. quod ſi vno. verſ. quemadmodum. ff. de in diem adiec. l. adiles. § quod ſi mancipia ff. de adil. edict.* cum aliis apud Socinum relatis in *conſ. 16. nu. 50. & ſeq. lib. 4.* & apud Firmanum in *Promptuario ſuo, in verb. obligatio ver. 125.* Indiuidua plane æſtimantur, quæ ab eadem origine prodeunt. *l. ſi ita ſcriptum. § regula ff. de lib. & poſth.* Cyn. & Bal. *in l. quidam in elogio. C. de iure delib.* in quæſtione illa, an patre ſuperſtite, ſuitati renunciare filius permittatur. Cæterum ab eadem radice contractum vtrunque produci, teſtatum modo habemus. Secundo, indiuiduum quid dicitur ex voluntate contrahentis, quamuis diuidua res ſponte ſua ſit, veluti cum vnum quis facturus ſine altero non fuerat: qua ratione indiuiduus contractus dicitur. *d. l. tutor. §. 1. d. l. quod ſi vno. & l. ſi quis aliam. ff. de ſolutio.* Deci. in *l. 1. col. 2. circa med. C. qui admitt.* Eodem res pertinet in *l. in cauſa. 2. §. 1. ff. de minor.* not. Bald. in *conſ. 32. præſupponitur in facto. lib. 2.* Iaſ. in *l. ſi mihi & Titio. num. 5. verſ. in a glo. ibi; vel ubi obeſſes. ff. de verb. oblig.* & quod Soci. ſcribit in *conſ. 107. n. 8. li. 4.* Sed enim pretium ſolidum primis venditoribus pro Rege numeratum, contractusque emptionis & inſolutum dationis initus cum pacto illo reuendendi Iacobus non fuerat, niſi omnium ſimul redemptio fieret. Quid enim ſi fundum Sempronianum ſolummodo redimere venditor vellet, cenſibus inſolutum datis neglectis, numquid ad contractus ipſos Iacobum acceſſurum fuiſſe quiſpiam credat, vt rem nõ perinde gratam retineat, chariore dimiſſa? Rurſus ſi bona omnia reuendere neceſſe habeat, cenſibus præteritis non perſolutis, quis rectum id æquumve putet, vt bonis reſtitutis, litem eum exercere propter acceſſoria oporteat? An non ius idem acceſſorium atque principalis eſt? vt qua ratione pretium principale ſoluere neceſſe is habet, qui redimere rem parat, ita & acceſſiones præſtari ab eo debeant.

Tertio reſpondetur, quoniam fundamentum præcipuum in cenſibus præteritis præſtandis collocatur, quaſi iniquæ pactionis genus videatur, non modo iniquam eam non eſſe, ſed & ea tenuia, non aliter redimere dationem inſolutum licere,
43 omnis census ipſi tranſcurſi exſoluantur; ſiquidem ſatis † ſortis ſolutio non habetur, niſi & acceſſoria offeratur. Bart. in *l. ſed & ſi eius. in 2. not. ff. de cond. ſi pecu.* Paul. de Caſt. *in l. ut in illa. in prin. nu. 3. & n. 10. eo. tit.* Expreſſius Signoro in *conſ. 254. n. 3. & 4.* inutile depoſitum eſſe, in quo comprehenſa interuſuria non ſunt. Quin magis admiror, ex pacto ſimulationem argui, quod approbatum a iure communi eſt, & quod etiam amoto id faciendum nihilominus ſit, quia deductum in pacto eſt: recte ſiquidem in pactum deducitur, quod iure communi debetur. Soc. in *conſ. 176. nu. 4. in* [illegible] *ver. ſeptimo confirmatur lib. 2. per tex. in l. mutuo. §. ſub conditione. ff.* [illegible] inde [illegible] mus, ex pacto ſimulari [illegible] quod iure co[illegible] congruit. Oldr. in *conſ.* [illegible] Calca. in *conſ. 5. col.* [illegible] *principaliter.* Atque in [illegible] vitiũ, ſi pacto eam non colligi, quod

cum iure communi conſentit, Dec. ſcribit in *conſ. 116. col. 1. verſ. ſi ergo de iure hoc debetur.* & apud nos in *conſ. 89. col. 1. & in conſ. 145. col. 2.* Bald. his accedit in *conſ. 389. quod dictus contractus. col. 1. lib. 4.* ea pacto ſimulationem non præſumi, quod naturæ contractus congruit.

Secunda coniectura ſublata ea his apparet, quæ ſcripta coniectura proxima euertenda habemus, idem quippe rex bona ferme habet. Non obſtat pacti mutatio, vt pro biennio annus duodecimus eſſet. Nam ſicut ex interuallo ſubſecutum id eſt; ita omnem ex eo ſuſpicionem non poſſe, verbis pluribus ſuperius oſtendimus.

Secundo reſpondetur, pro pacto hoc, beneficio & alio partem affectam, vt particulatim redimere cenſum liceret, arg. eius quod Corn. ſcribit in *conſ. vlt. col. 2. li. 2.* Iaſ. in *l. frater à fratre colu. 21. poſt med. verſ. confirmatur per id. ff. de condi. indeb.* Vſuram nõ commit-
ti, vbicunque † pro ea æquipollens præſtatur. 44

Tertio reſpondetur, ad rem pactum id genus non attinere ex continenti etiam interpoſitum, vbicunque pretium iuſtum interuenit, ita vt vberius dictum in tertia coniectura profligãda eſt, contra venditionem ipſam obiecta.

Quarto reſpondetur, ea cauſa iuſta pactionem hanc cumulatam, cum diſpendia grauia Iacobus cogitauit, quorum indigentia bona erant, vt iuſti pareſque ex eis fructus perciperentur. Ea propter ſibi, non aliis laborare ſumptusque graues facere Iacobus propoſuit, iuxta illud, *nos laboramus, & vos ſtipendia nihil ea noſtra vultis. §. quia vero. 14. q. 1.* Cald. in *conſ. 6. de religio. dom.* Vnde non ægre conſenſus præſtitus ad pactionem id genus eſt, quo meliora bona locupletius fierent; alteroqui ſumptus in ea facti tam multi non eſſent. Cauſa igitur iuſta ita paciſcendi intercedente, ſimulationem ex pacto ſilere, demonſtratum ſatis in ſuperioribus.

Quinto reſponderi poteſt, inficias eundo, ex multiplicatione actuum fraudem ſimulationemve præſumi, quotiens tempore interpoſito multiplicatio fit, vt Ale. docet in *conſ. 2. colu. 3. in fin. verſ. ſecundo premitto.* per tex. in *l. ſi mulier. C. ad Vellei.* & quod de confeſſione geminata habetur in *l. in contractibus. §. illo. C. de agri. & cenſ. li. 11.* Old. huc accedit in *conſ. 203.* fraudem † ex per-
mutatione beneficii non præſumi, quæ ſæpius fit, cum permiſſum id iure communi ſit. Cui dicto Deci. ſubſcribit in *c. cum venerabilis in ſexto not. de ex. e.* vnde quod ea diuerſo obiicitur, locum in materia alias ſuſpecta habere: tam enim ſuſpicionem hic ſilere, cumulate ſuperiora docent. 45

Tertia item coniectura non mouet, quæ à pactis inſolitis colligitur: principio, negatiuæ huius probandæ onus partem ſequitur, in vſu id genus pacta non eſſe; quandoquidem negatiua hac partis intentio nititur *l. hoc iure & l. ita ſtipulatus ff. de verb. obligationibus.* Bart. in *l. eos illa ff. eod. tit.* Docto. in *c. ſuper his de accuſat.* Atque ita in ſpecie Alexand. in *conſ. 28. nu. 6. verſ. nec etiam obſtat ſi dicatur li. 5.* Idem Soci. ſentit in *conſ. 162. col. 3. in prin. verſ. ſecundo inueſtigandum eſt lib. 2.* Sed enim inſolita pacta hæc non credam, conſuetudine & Cæſaris conſtitutione interuenientibus, de quibus dictum ſuperius eſt, ex quibus licita pacta hæc in foro quidem contentioſo ſunt.

Secundo reſpondetur, ſatis coniecturam hanc non eſſe, quæ ab inſolito deducitur: imo enim coniecturis & aliis opus legitimis eſt, vt Alex. ſcribit in *d. conſ. 28. num. 7. Socin. in conſ. 162. nu. 6. verſic. nec vna clauſula.* At enim non modo coniecturæ aliæ legitimæ hic non interueniunt, verum coniecturis aliis contrariis ſuſpicio hæc fugaretur, vbi locus ei eſſet, per ea, quæ cumulatius ſcripta ſuperius ſunt.

Tertio reſpondetur, rationem inſolitarum pactionum tum denique haberi, cum nimia ex eis cautela conſequitur. Soci. in *d. conſ. 162. nu. 4. verſ. præterea, & ſecundo.* Cæterum quæ nimia hic cautela; pactionem vnam ex interuallo renouare, vt quod expreſſum in biennio fuerat, ad annum id duodecimum ex cauſa iuſta extenderetur?

Quarta coniectura difficilis profligatu non eſt. Idcirco enim ad vtilitatem Iacobi pacta pertinent, quod indigens ipſe ſolus prouiſionis eſſet, ſi qua numerata pecunia tam grandis eſt, conſequenter qui ex parte ſua impleuit: vnde prouiſio opus contra eum non erat. Quorſum enim contra eum pactionem interponere, ſi quod implendum nihil ſit? ſiquidem † re-
media ſuper [illegible] actua lex non inducit. *l. non cogendum § ſi ff de procura.* [illegible] *§. denique ff. vt lega. nomine caueat. l. qui vt idem. ibique Iaſ. in* [illegible] *verbor. oblig.* Ratione plane igitur diuerſa interueniente, 46

admit-

admitti elandicationum oportet. *l. ſi pro fundo. C. de tranſact.* Soc. Iun. in *conſ.* 84. *nu.* 26 *lib.* 2.

Secundo reſpondetur, argumentum negando, quandoquidem pactum ipſum de redimendo vtile aduerſario eſt: ſed & illud commodo ſuo eſt, vt cenſum redimere particulatim liceat. Vnde ſi diligenter rem meditamur, duo demum eo modum Iacobi ſpectant, ne redimere ante annum duodecimum liceat, & ne caſum fortunæ in cenſibus ipſis Iacobus præſtet. Totidem plane ſunt, quæ ad vtilitatem aduerſarii reſpiciunt, de quibus dictum modo eſt.

Tertio reſpondetur, ſatis coniecturam hanc inæqualitatis, aut elandicationis pactorum non eſſe, at plures exquiri *d. cap. illo vos de pignor.* vbi indicia in numero plurali deſiderantur. not. Bald. in *d. conſ.* 389. *quod dictus contractus. column.* 2. *lib.* 4. Socin. in *d. conſ.* 262. *numer.* 6. at enim indiciorum pluralitatem purgatam habemus: ſed & cum Iacobo ipſo indicia facere oſtendimus. Eodem Freder. de Senis pertinet in *tract. permuta. q. fi.* Rota *deciſ.* 129 *not. quod non vitiatur. in antiq.* fraudem in permutatione beneficii propter inæqualitatem ſolam non præſumi, quod pingue puta beneficium cum tenui permutatur, ſed coniecturæ aliæ deſiderantur, ſenium puta, coniunctio perſonarum, infirmitas cum morte ſubſecuta. Idem Abb probat in *cap.* 1. *in vltimo notab. de cleri. non reſid. & in cap. quia verisimile. in primo not abide præſumptio.*

Quintam coniecturam ea confutant, quæ in prima & ſecunda coniectura ſubnectenda diximus.

47 Secundo reſpondetur, † prohibitum non eſſe, inſtrumenta plura de re eadem fieri. Bald. in *conſ.* 344. *ad euidentiam lib.* 2. Spec. in *conſ.* 129 *numer.* 10. *lib.* 4. & apud nos in *conſil.* 198. *colum.* 1. longe minus prohibitum erit, de rebus diuerſis inſtrumenta quoque diuerſa aut plura fieri. Atqui diuerſa apparent, venditio & pactum de reuendendo.

Tertio reſpondetur, moris eſſe, vt inſtrumentis diuerſis ſeparatisque pacta hæc de reuendendo fiant: qua conſuetudine admiſſa, in partem diuerſam argumentum regeritur. Qua enim ratione ſuſpicionem inſolita res parit, vti dictum ante eſt: ita ex diuerſo, delet ſuſpicionem ab eo contuerit, quod vſitatum apparet, vt contrariorum eadem ſit diſciplina *l.* 1. *ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur.*

Quarto reſpondetur, ſi infirmum pactum de reuendendo ad ſimulationem arguendum eſt, quotiens coarctationem memoratam habet, ne ante tempus certum redimere liceat, niſi & conſuetudo fœnerandi concurrat, ex his, quæ ſcripta in ſuperioribus ſunt, longe minus valiturum ad ſimulationem proferendam id erit, quod inſtrumento ſeparato adiicitur: ſiquidem non æque prohibita ſeparatio hæc apparet, atque coarctatio prædicta, quam text. damnat in *dicto capitulo ad noſtram.*

Quinto reſpondetur, ex coniecturis aliis quintam hanc confutari, quæ commemoratæ ſupra in gratiam Iacobi ſunt.

Non obſtat, quod eodem inſtrumento comprehendi omnia debebant, ſimiliter vt eodem die, atque inter perſonas eaſdem acta ſunt: quoniam nihil prohibet, quæ eodem tempore fiunt, ſub inſtrumentis diuerſis referri, quotiens diuiduitatem ſeparationemque recipiunt, cum diuerſum ſeparatorum ius ſit. *leg. final. ff. de alim. l. Papinianus exuls. ff. de minori. leg. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſeſſ.* ſeparata plane † dicuntur,
48 quæ facta diuerſa continent. Gloſſ. in *rubr. ff. de legat.* 1. ibique apud nos *numer.* 1. & not. Roma. in *conſ.* 300. *in fin.* Atqui pacta diuerſa in venditione & in promiſſione de reuendendo ſunt, iure que diuerſo cenſentur.

Secundo permiſſum omne cenſetur, quod prohibitum non legatur. *l. mutus §. cum quæritur. ff. de procurato. leg. nec non. §. quod us. ff. ex quibus cau. maior. leg.* 1. *ff. de teſtib.* Cardi. in *conſil.* 139. *numer.* 16. oſtendat igitur pars, vetitum eſſe, ſub inſtrumentis diuerſis comprehendi, quæ ſeparata ſunt, quamuis tempore eodem fiant.

Tertio liberum patrifamilias eſt, fundum vnum in plures diuidere. *leg. ſi quis duas, §. ſi quis partem ff. com. prædior. leg. quo tinere. §. penult. & leg. clare. §. final. ff. de leg.* 1. Gloſſ. in *leg. Pomponius. ff. de rei vendicat.* longe facilius in arbitrio cuiuſque erit, contractus plures diuerſusque in plura diuerſaque inſtrumenta referre.

Quarto ſi plura de re eadem confici inſtrumenta poſſunt, vti dictum ante habemus, & ex text. probatur in *§ penult. Inſtit. de teſtam.* longe magis idem admittendum in rebus, aut actibus diuerſis est, de quo genere venditio, & pactum de reuendendo ſunt.

Et quod ex diuerſo dicitur, ſuſpicionem maiorem naſci, quotiens ſub inſtrumento diuerſo pactum de reuendendo apponitur, in materia locum ſuum habet, contra hominem puta, aliàs ſuſpectum, pretii læſione interueniente. Quod neutrum hic vbi eſſe ſatis dictum ſuperque eſt.

Ad ſextam item coniecturam reſponſio multiplex datur: prima ex Paris. colligitur in *conſ.* 75. *numer.* 31. *lib.* 4. vbi coniecturam hanc non admittit, cum prohibita id genus pactio non ſit: in qua tamen reſponſione ſola non multum confiderem. Secunda igitur & potior reſponſio ſuccedit. † permiſ- 49
ſum cenſum hunc annuum eſſe, vbi vtoque ſuper re aliqua, aut bonis omnibus impoſitus ſit, ita vt perſona ſola præſtationi eius non adſtringatur. Innocen. & alii in *capit. ſalubriter de vſur.* cum aliis apud Aretinum collectis in *conſil.* 151. *viſo themate. colum.* 2. *ver. ſed contra is his non obſtantibus.* Quam opin. frequentiorem Ripa teſtatur *lib.* 1 *reſpon. cap.* 19 *colu.* 2. Cumulatius Boeri. *quæſt.* 44. *column.* 10 *poſt med.* Addo Iode Lig. in *cap. vlt. qu.* 1. *de vſuris* & Laurentius de Rodulp. in *cap. conſtitut.* 2. *par. quæſt.* 13. & Conrad. *de contract. illici. quæſt.* 83 *conclu.* 13.

Qua opinione, conſuetudine fœnerandi amota, Bald. quoque vtitur in *conſ.* 133. *& quod dictus annuus redditus eo emere permis in fin. verſicul. confirmantur prædicta ſolennes allegationes. lib.* 3 quem Deci. ſequitur in *conſ.* 123. *column. circa fin. verſicul. ſecundo ad illud quod Doctores dicunt.* Quod ſine dubio procedit, læſione in pretio non interueniente, vt apud Decium in *d. conſ.* 123. *column.* 2. *circa fin. verſicul., ſecundo loquuntur Doct.* Montorius Maſcarel. inter conſil. Calca. in *conſ.* 84. *column.* 1. *poſt med.* & Calca. in *conſ. ſequen. colu.* 4. *circa med.* Chaſſan. in *conſ.* 63. *numer.* 17. Et quod vbi emitur annuus reditus, iuſtum debeat eſſe pretium, ſcribunt Canoniſtæ in *cap. in ciuitate. de vſuris.* & ibi Anton. de Bu[illegible]o, inter cæteras rationes quare Venetiis annui cenſus permittantur, illam adducit; quia illud, quod ſingulis annis percipitur, quandoque quinque, aliquando minus, non eſt maior reditus, quam caperetur ex poſſeſſione rei immobilis: & exemplum de quinque pro centenario ponit Abb. & ante eos Io. And. Addo Bald. in *leg.* 1 *column.* 7. *verſicul. & hoc facit. Cod. de his, qui poena nomi. & in cap.* 1. *ſi de feudo vaſallus ab ali interp.* Cuman. *conſ.* 181. Pulchre & diſcite Natta in *conſ.* 498. *num.* 10. *& ſequen.* hic amplius Cuman. ſcribit in *conſ.* 181. *proponitur. column.* 1. *in fin.* in perſona etiam cenſum aut reditum hunc conſtitui annuum poſſe, dum nimia modo læſio in pretio non ſit. In perſona etiam redditum conſtitui id genus poſſe, dum tamen in perpetuum aut in certum id tempus fiat, Abb. exiſtimat, *quæſt* 5. *Angelo column penult. circa med.* Addo in eadem opini. fuiſſe Conrad. in *d. tract. de contract. illic. quæſt.* 74. *& ſequ.* vbi plura adducit, & *d. q.* 83. *conclu.* 13. Ioan. à Meds. Hiſpanus in ſuo *tract. de reſt. q. de cenſib. column.* 5. Refert & ſequitur Decia. in *reſponſ.* 2. *numer.* 141. *lib.* 1. quem in eadem facti ſpecie reſpondiſſe, nominum mutatione ſibi non facta, apparet. Io. Franciſcus Cravetta, *Authoris filius.*

Sed enim certi quicquam circa obligationem perſonæ aſſerere in præſens, non cogito. Eo opin. hanc referendam duxi, quo planior res appareat, quotiens ſuper bonis ipſis cenſus conſtitutio fit. His ita prænarratis, ſciendum eſt, cenſum hunc annuum ex pacto memorato ad bona omnia regis extendi, vt quo caſu Camera deficeret, ex bonis aliis percipi poſſet. Secundum quæ conſtitutio cenſus duplex hic interuenit, vna ſpecialis ſuper bonis Cameræ; altera generalis, ſuper bonis omnibus, vt ſi quo caſu ſpecialis non proficeret, opem generalis offerret, quæ res prohibita non videtur.

Qua enim ratione initio ipſo pureque ſuper bonis omnibus conſtitui cenſus poteſt, & ſub conditione, ſi ex bonis præſtari certis non poſſit. Namque caſibus quibuſdam exceptis, de quibus in *reg. actus legitimi. ff. de regul. iuris.* quod fieri pure poteſt, recte & ſub conditione fit. Cardi. in *conſ.* 101. *column.* 3. *poſt med. verſicul. ad ſecundum dico.* Deci. in *l.* 1. *in primo notab. Cod. de iuſtit. & ſub. ſtatuto.* Sed in ſpecie magis † ex text. hoc probatur in *l.* 2. *C.* 50
de pignori. vbi per hypothecam duplicem proſpicere quis ſibi poteſt, ſpecialem & generalem. Re igitur ipſa perſpecta, nihil aliud pactio hæc habet, niſi vt re certa perempta, in locum eius aliæ generaliter ſuccedant, vnde percipi cenſus poſſit.

Tertio ad coniecturam hanc ſextam reſpondetur ex coniecturis

Google

lecturis aliis pluribus & fortioribus eam tolli, quæ cum Iacobo ipſo faciunt, quod extra conſuetudinem fœnerandi eſt, quod pretium iuſtum interuenit, & alia, de quibus commemoratio facta in ſuperioribus eſt. Hicq; reprehendum id cenſui, quod dictu n ſupra habemus, vſuram conſiderari in cenſu hoc
52 quaſi in mutuo non poſſe, quandoquidem † in arbitrio Iacobi aut hæredum eius non ſit, ſortem ipſam repetere: de quo Decius item meminit in *d. conſ. 123. col. 2. ad fi. verſ. 3. in præd. In caſu.* quæ coniectora leuis mihi nunc videtur, pretio iuſtiua interueniente.

Quarto, ob eam rem pactum huiuſmodi interpoſitum dicitur, de periculo aut caſu à rege præſtando, ne à bello timeretur ab eo inferendo, ſeu ne bellum aduerſos eum mouendi occaſionem præberet: quo caſu nihil aliud pactum hoc habet, niſi quod tacite inerat: ſiquidem ab eo præſtari caſum fortunæ oportet, cuius culpa euenit *l. ſi ut fullon. §. 4. ff. locati.* Rom. *ſing. 19. ſi ipſo promiſit.* Illicitum igitur dici pactum non poteſt, in quo expreſſum id apparet, quod tacite inerat, *l. 3. ff. de leg. 1. l. 4. C. de fideicom.* de quo vberius dictum ante habemus, ſimulatum aut vſurarium contractum ex pacto dici non poſſe, quod iuri communi congruit. Conſequens his fit, etſi maxime vera coniectura hæc ſexta ſit, ad caſum hunc tamen controuerſum non pertinere; ex his quæ ſcripta ſatis ſunt ea refellenda habemus.

Septima coniectura ex his perfracta liquet, quæ ſcripta mox in proœmium ſextaq; coniectura diſſoluenda ſunt. Locū enim argumentum habet, quotiens perſonæ tantum, non rebus cenſus impoſitus reperiuntur & perſonis impoſi, Cumano, Abbati, aliiſque placuiſſe oſtendetim. Et quæ ductis extrauagantes obiiciuntur, ad loca eccleſiæ ea reſtringi, rationem omnino non ha-
53 bet: ſiquidem † ad materiam peccati ſalutiſve extrauagantes pertinent. Pro eo caſu locum vſq; ad non Cæſaris terris habent, vt ius ipſum Cæſareum vincant. contrarium eis ſit. Bart. *in l. priuilegia. C. de ſacroſ. eccleſ.* Folgo. in *conſ. 201. domina Gualdrada col. 2. ante med. & in conſ. 244. dominus Iacobus. col. 3. poſt prin.* Roman. in *conſ. 275. quo ad primum* Abbas. *ante fin.* Alex. in *conſ. 185. num. 34. ver. quinimo ſi ſtatutum. & in conſ. 109. col. 1. lib. 2.* Atque in ſpecie hac ſimulationis & vſuræ & quidem vbi dubitatio maior non parua erat, id eſt, eum decem in centena quæque quiſpiam auferet, extrauagantium iure Pariſ. vtitur in *d. conſ. 75. n. 29. & ſeq. lib. 4.* tametſi in foro religionis aut animæ aſſi. mare id non cogitem. Sed enim in vſu hodie non modo huiuſmodi contractus, ſed & deteriores ſunt, neque in foro damnari humano ſolent. Præ quibus ſanctimonia præcipua pollere dictio hæc inſolutum videtur, per quam rebus, non perſonis ſolummodo impoſitus cenſus eſt. Rurſus non plus, quam quinque ex centum percipiuntur.

Octaua & vltima coniectura nihilo magis cæteris mouet. Et quidem extra controuerſiam poſita res in vita regis apparet, cui cenſuum incognita impoſitio non erat, vtpote ad factum ſuum pertinens, vt probatur in *proœmio Hoc ſimplic. l. 1. §. Seruus. ff. de orig. iur. l. quanquam. ff. ad Vellea. Litem quarum § fi. ff. loca. ca. ab excommunicato. de reſcrip.* ob id ſilentium Iacobo obiicere rex non poterat, ad quem ſoluendi onus ſpectabat: neque ne-
53 ceſſaria interpellatio † fuit, die certo ſolutioni præſtituto *l. traiectitiæ. § de illo. ff. de act. & oblig. l. 2. C. de iure emph. l. magnam. C. de contrah. & committen. ſtip. glo.* & Doct. *in l. ſi mora ff. ſolu. matr.*

Æque rege mortuo, in hæredibus eius ſilentio contractuum id genus præſumitur; ſiquidem in libros publicos referri hæc ſolent, quorum notitiam officiales principis haud dubie habent, qui libris ipſis præſunt. Scientiam plane officialium principis damnoſam eſſe, etiam vbi ſerui iure diſpendium vertitur, in præſcriptione puta, palam eſt, vt verbis pluribus ſcriptum habemus in *tract. de antiq. temp. parte 4. n. 136.* Cum accedit in *con. 126. viſa copia col. 1. poſt med.* Rum in *con. 1020. col. 2. poſt med. li. 5.*

Secundo in libros Cameræ nat publicos facta, talia hæc non eſſe; ſcientia nihilominus officialium ſenatorumque principis negari non poteſt, vtpote per quos conſectum negocium eſt; quorum ſcientiam nox in hæredibus regis eſſe, teſtatum ſatis habemus, quod licet ſcientia ab eis fieri [illegible] non ſiet, atque eo minime diſpendium quicunque ſecerunt actionem contra eos habebit proindeque quaſi tutores & adminiſtratores, ex his quæ Iaſ. ſcribat in *conſ.* [illegible] *col. 2. lib. 3.*
54 Tertio reſpondetur, [illegible] ſcientiam iure hæredis in hærede ſcientiam præſumi, vt [illegible] Abb. [illegible] in *conſ.* [illegible] *lib. 2.* Corne. huc accedit in *conſ. 168. col. 2. ad fi. lib. 4.* ex qualitate ſa

& ſcientiam præſumi, quotiens id genus factum venerit, quod notum eſſe ſolet per text. in *c. quanto. de transla. epi. & in c. ſi iud. de cler. excom.* Scientiam item ex his colligi, quæ vulgo fieri aut communiter ſolent, Caſtr. ſcribit in *conſil. 94. claretus de munere n. 2. lib. 1.* Corn. in *conſ. 156. col. 1. circa med. lib. 3.* Decius in *conſ. 304. n. 3. & 4.* Sed enim qui cum principe aliquo contractus ſunt, notiſſimi omnibus eſſe ſolent.

Quarto reſpondetur, ignoratos contractus hos apud hæredes officialesve Regis faciamus, nihilo magis damnoſum ſilentium eſſe Iacobi hæredibus poteſt, in quibus tacitus, atque regis hæredibus admiſſi ignorantia poteſt. Atq; vbi eos contractus non latuerint, non propterea ſuſpicio ſimulationis oriri in eos poteſt; ſiquidem à defuncto facti contractus ſunt, quos licitos illicitosve facere hæredum factum ſilentiumve non poteſt: ſiquidem initium ipſum obſeruandum, demonſtratum in ſuperioribus habemus. Quid enim contractibus initio offitere hæredum ſilentium factumve poſſit, ſi iuſte probeque verſatus Iacobus ſit? An non dictum ſatis ſuperius eſt, quod licite actum initio apparet, illicitum id ex caſu ſuperueniente non fieri? Cæterum iuſtos licitoſq; contractus hos principio fuiſſe, dilucide cumulateq; oſtendimus.

Quinto reſpondetur, † vbicunque in partem bonam malamque verti interpretatio poteſt, in bonam id accipiendum, 55
vt delictum excludatur *d. l. merito ff. pro ſocio & d. l. quotiens. § qui dolum. ff. de probatio.* late Bart. & alii in *l. non ſolum. § ſed vt probari. ff. de oper. noui nunciat.* Idque locum verba etiam oſtendendo habet. Gloſſ. in *can. ne quis arbitretur. in gl. 1. prope fin. 22. quæſt. 2.* Marſil. in *conſ. 2. col. 3.* Socin. iun. in *conſ. 84. in fin. lib. 1.* Sed & ſic intelligi verba oportet potius, quam delictum admittatur, vt habetur in *ca. cum tu. de teſtib. in l. 1. §. creditum. ff. ſi certum pet.* & apud nos in *conſ. 6. nu. 126. in conſ. 8. num. 2. & in conſ. 9. nu. 24.* Hoc amplius, & contra principem ipſum locus interpretationi huic eſt, per quam delictum amouetur. Inde fit, vt fides principi non habeatur, ſi delictum admiſſum à quopiam contineat. Ruin. in *conſil. 46. col. in. 2. in fi. li. 1* & vberius apud nos in *tract. de antiq. temp. par. 1. num. 5. verſ. hoc igitur ita præſuppoſito, quod princeps, &c.* Silentium plane, de quo in coniectura hac octaua non minus æqui bonique conſuli, ac in partem deteriorem accipi poteſt: quod enim nihil dictum ab hæredibus Iacobi, quod petitio cenſuum facta ab eis non ſit, cauſa duplici fieri id potuit: vel quia ignari cenſuum debitorum eſſent; vel metu principis hæredumque eius reuerentiali, vt nominatim Aochar. tradit in *conſ. 260. in quæſtione, quæ vertitur inter nobilem virum col. fi. circa med.* vbi † metum 56
reuerentialem in ſubditis præſumit, qui à domino caſtri collectas non exegerunt. Si contra dominum caſtri vnius metus iſte præſumitur, quid in principe dicendum?

Sexto, præmiſſorum omnium nihil eſſe fac; iure tamen expreſſum non legitur, vt debitum ſuum annuum inuitus quis exigat. *C. vt nemo inuitus.* Neque iure ſuo ob id carei, præterquam ſi præſcriptionem patiatur. Quare argumentum hoc, de quo in coniectura hac octaua, ab illo pendet, quod poſitum in præſcriptione eſt: ſecundum quæ fraudi aut damno eſſe non aliter ſilentium hoc poteſt, niſi ſi temporis tanti ſit, quod ad præſcriptionem ſufficiat. Cæterum quod ad religionem attinet, quo animo in longum ductum ſilentium ſit, hæredum ipſorum cogitatio omniſq; fuerit.

Septimo obſeruandum in coniecturis his, quæ aduerſus dationem inſolutū obiiciuntur, obnoxiā dationem † hanc in- 57
ſolutum expugnationi ſimulationis non ſimiliter, vt venditionem, eſſe, ex pacto puta de reuendendo, pretioque exiguo, vt auctor Fulgo. eſt in *conſ. 133. in quæſtione verſa col. 1. in fin. verſ. ſed illud.* Cuius ſententiæ Dec. quoque eſt in *conſ. 18. col. 2. in fi. in conſ. 167. col. 2. in fi. ver. tertio reſpondetur. & in conſ. 308. c. 2. ante med. verſ. 2. quia hic agitur.* Iaſ. in *conſ. 150. nu. 2. & in conſ. ſeq. col. 2. in fin. ver. pro eadem parte. lib. 4.* Quam opinionem amplectitur & Iaſ. idem videtur in *conſ. 93. col. 7 verſ. tertio principaliter. lib. 1.* ſententiæ huic & Pariſ. adſtipulatur in *d. conſ. 75. nu. 33. lib. 4.* tametſi imitatus Dec. Pariſiusque in ſpecie hac legatur. Addo Decia. *reſponſ. 13. mouer. 79. lib. 2.* Et quanquam ſententiam hanc omnino non probo; illud certe negare non licet, quin difficilius ſimulationis datio inſolutum, quam venditio damnetur.

Octauo, vacua à dubitatione omnis ex eo res videtur, quod contractus omnes iſti ab hæredibus Iacobi approbati proponuntur: quo caſu neque ignorantiam eorum cauſari, neque ſimulationis obiicere exceptionem licet. De ignorantia nihil
eſt quod

58 eſt quod laborari oporteat, ſiquidem † non aliter ratum haberi quid poteſt, niſi ſi cognitum id ſit. *leg. quo tamen. §. Iulianus ait, ratum factum ff. rem ratam haber.* Specul. *de empt. & vendit. §. 3. verſicul. ſi vero.* quem Iaſ. ſequitur in *conſi. 184. column. 4. in fin. lib. 2.* vnde veriſimile eſt, certiores hæredes de contractibus ante factos, quam ratos eos haberent. De ſecundo, quod obijci ſimulatio poſt ratihabitionem nequeat, ex Roman. probatur in *conſil. 304. plura ſunt, in fin.* cum quo Ruin. conſentit in *conſi. 16 numer. 12. lib. 4.* Itaque ſcientia vera contractuum interueniente, dubitandum non videtur, quin damno parti ratihabitio ſit.

Non eſt admonendi in ſimulatione oppoſita ſumus, permagni referre inter vſuram, & lucrum turpe: nihil quippe prohibet, turpe in contractu lucrum verſari, fœnoris tamen vitio
59 remoto, veluti cum taxatio † intereſſe certi in mercatore fit, cuius nomine Dei ſolius vltioni mercatorem vſurarium relinquendum Calderi. putat in *conſi. 11 ante fin. de vſuris.* ſed nec in foro contentioſo taxationem hanc in mercatore admitterem, extrauagantium, Cæſariſque conſtitutione, & patriæ moribus remotis; quibus interuenientib. moleſtiæ vlli iudiciali locum non putem. A diuina plane ope conſilium ſibi capient, quorum refert. De lucro item turpi, vſuræ verbo non facto, Roman. meminit *ſing. 217. ſi is heres interrogatus.*

Decimo & vltimo obſeruandum circa ſimulationem oppoſitam, etſi maxime læſio nimia in pretio interueniſſet, perpetuuſque fœnerandi mos Iacobo fuerat (quod nequaquam eſſe, apertiſſime ſupra oſtendimus) attamen cum in vſu Iacobo
60 eſſet, † negociationem gerere, quatenus pro lucro tribui mercatoribus ſolet, eatenus incolumis ſors maneret, neque minor à fructibus fieret. Rationem quippe haberi eius oportet, quod mercatoris ipſius intereſt, quia ſoluta ſors non fuit. Quid enim, ſi aurei numerati duodecies mille fuerant, numquid ſteriles eos iacere paſſus Iacobus eſſet? Ita ſcriptum Calderinus in *conſi. 78 amice, & maior* per text. in *d. leg. Titia. ff. de ſolutio.* qua ſententia in iudicijs faciendis curia Parlamenti Taurini vtebatur.

Ad quem modum dictum arreſtum vidi in cauſa quadam hominis mercatoris de Sandris à Foſſano, contra municipes certos ex Sauiliano, quibus cognomen Muratoribus eſt.

Quibus perſpectis, nihil eſt, quod in ſimulatione patefacienda tantopere laboretur: nihilominus enim decem ob intereſſe poterit, quem quintum in centibus annuis eſt. Sed & ſex in centena ſingula, ni fallor, conſtituta à Senatu Taurinenſi mercatori Sandrio intereſſe nomine ſunt.

Satis multa ſcripſiſſe de his videor, quę ad ſimulationem attinent: iſta ſi nunc ſupereſt, vt argumenta alia diluamus quæcunque obiecta aduerſus contractus ſunt. Itaque ſecundum principale argumentum non obſtat, quod à præſcriptione pendet, & in quo dictum eſt, contrariam præſcriptioni fidem malam defuncti non eſſe; ſiquidem initium præſcriptionis dare hæredes velint. Namque quicquid viſum Doct. tam multis ſit è regione ſup. enumeratis; ſententiam diuerſam ceu meliorem
61 rationemve † maior Doctorum pars probat, vt videre apud Roman. licet in *conſi 149. ante fin. & in conſi. 101. pro deciſione.* Abb. in *conſi. 1. quæſtio. 14 & in conſi. 19. lib. 1.* Fulgo. in *conſi. 64.* *Franciſcum Sarra, in ſecundo dubio.* Io. And. in *addit. ad Spec. in tit. de præſcriptio. §. final. verſicul. quid ſi debitor.* Paul. de Caſtr. in *leg. 2. & in leg. ſi putauit. §. heres. ff. de vſucap.* Butr. Abb. & Imol. in *cap. ſi diligenti de præſcriptio. & cap. fin. eod. tit.* cum hæres cenſeatur eadem perſona, & teneatur exonerare conſcientiam defuncti. *cap. fin. de ſepult.* Quam opinion. Alexand. amplectitur ſin diſſimilis, in *leg. Pomponius. §. cum quis. ibique Roman. ff. de acquiren. poſſeſſ. in conſil. 84. circa princip. lib. 1. in conſi. 4. numer. 40. in fin. & ſequen. conſi. 89. vers. pen. numer. 8. in conſi. 213. numer. 9. verſi. ſecunda ratione. lib. 2. in conſi. 53. numer. 9. verſi. hoc præſuppoſito. in conſi. 99 column. fin. verſic. præterea etiam lib. 4. in conſi. 4. column. 1 fin. in conſil. 51. num. 4. verſi. quæ in mandato lib. 5. & in conſil. in column. 3 in 1 lib. 6.* Eidem opinioni Socin. quoque adhibuiſſe ſectam & ipſe pugnans in *conſi. 82. numer. 15. lib. 4.* Calca. in *conſil. 26. column. fin.* d. opin. hanc frequentiorem Felin teſtatur in *cap. ſi diligenti. numer. 6. de præſcript.* Deci. in *conſi. 353. numer. 2. verſi. nec obſtat quod non allegatum.* Iaſ. in *d. l. Pomponius. §. cum quis. col. in pen.* Bib. *in tract. de præſcript. in 6 cum la parte tertia parte princip. quæſtio 12. num. 80.* Eandem opin. & nos ſecuti ſum. in *conſi. 146* in *ſi.* Ianus in *con. 388. n. 10. in con. 431. in con. 343. n. 25. in con. 46 n. 15.* Curt. iun. in *conſi 177. column. final. & in conſi. 181. column. fin.* Ruin. fuit & ipſe diſſimilis. in *conſi. 40. numer. 18 in conſi. 68. column. penul. circa fin. in conſi. 170 col. fin. lib. 1 in conſi. 45. column. pen. poſt princ. in conſi. 118. col. 4. in princ. in conſi. 46 column. fina. lib. 4. & in conſi. 141. in fin. lib. 5.* Chaſſan. in *conſi. 11 numer. 30.* Grad. in *conſi. 1. col. 8. circa fin.* Rubeus Alexandrin. in *conſil. 13. column. 4. in fin.* Paul. in *conſil 26. numer 21. in conſi. ſequen. numer 29 in conſi. 29. numer 26. lib. 1. in conſi. 66. numer 180 in conſi 92. numer 57 lib 3.* Socin. iunior in *conſi 69. numer. 47 in conſi. 76. numer. 21 & ſequen. in conſi. 144. numer. 55 & ſequen. lib. 1. in conſi. 11. numer. 17. & in conſi. 182. numer. 28. lib. 2.* Riminal. in *conſi. 100. num. 52. lib. 1.* Albert. in *conſi. 58 num. 1.* Capic. *deciſ. 4. numer. 12.* Natta in *conſi. 162. numer. 15.* communem eſſe dicit Gabriel. *de præſcrip. concluſ. 5. numer. 2.* Decian. in *Reſpon. 2. num. 198. lib. 1. & reſpon. 108. num. 42. lib. 3.* vbi alios citat.

Secundo ad præſcriptionem reſpondetur, non ſolum defunctum, ſed & hæredes ipſos fide mala teneri, qui ſcientes contractuum fuerunt, tam fundi Sempronianii, quam cenſuum, ita vt ex ratihabitionibus liquet, in quibus contractuum ipſorum memoria habetur, ex qua mentione † ſimplici ſcientiam 62
præſumi Bartol. aliique not. *in l. qui Romæ. §. duo fratres in 4. & 5 quæſt. ff. de verbo. obligatio.* cum alijs apud nos relatis in *conſi. 193. num. 7. in fin. & in conſi. 201. num. 31.*

Quid dicendum ſit erit, vbi non ſimpliciter mentio facta contractuum ipſorum eſt, ſed & tenor eorũ in ratihabitionib. enarratus, quo caſu ſcientia vera probataq; nõ ꝑ ſupra oſtenditur. Ex ſcientia plane fidem malam duceri, manifeſtamq; fieri, non ambigitur. *leg. cum venium. §. petitam ff. de petit. hæredit. l. 2. Cod. eo. titul. l. fundus Cod. de rei vendica. cap. ſi in fin. de orator.* Et inde ſubito te fides mala ex eo deducitur, quod deberet ſe tenere contrario ex ignorantia fides bona præſumitur. Caſt. in *conſi. 98. in cauſa appellationis. in 3. in fin. lib. 2.*

Dixerit aliquis, malam fidem hanc hæredum fraudi eis non eſſe, vtpote quæ præſcriptione iam firma acceſſit, id eſt, poſt annos triginta à morte regis excurſos, ſi tempora ratihabitionum ſupputemus. Sed reſpondetur, annorum 40. † præ- 63
ſcriptionem hic exquiri propter hypothecam in contractu interpoſitam, quæ minori tempore, quam annis 40. non tollitur, quotiens contra debitorem ipſum hypotheca competit: ſimiliter vt hic contra hæredem regis, à quo Camera pignori nexa poſſidetur. *d. l. cum notiſsimi. in prin. Cod. de præſcript. 30. vel 40. an. leg. intelligere. Cod. de luitio. pig.* Fulgoſ. in *conſi. 83.* Bonacur. *in column. 2 in fin verſi. illud poſtremo & in conſil. 23. & p anno.*

Sed iterum dicturus aliquis erit; ſiquidem hypothecariã poſſeſſor conuenitur, neceſſariam diſcuſſionem ex portionibus cohæredum videri. *authen. hoc ita. Cod. de pignor.* Reſpondetur, locum id habere, ſi cum poſſeſſore tertio actio hypothecaria exercetur; cauſa alia eſt, † ſi cum hæ rede ipſo debitoris actio 64
inſtituitur: inſolidum enim is hypothecariam patitur, etiam ſi inſolidum rem obligatam non poſſideat *leg. 2. Cod. ſi vnus ex pluribus heredib. credit.* Rei cuius ratio illa eſt; quoniam in diuiduum hypothecæ ius dicitur. *leg. in executione. § penul. ff. de verb. obligatio. leg. quamdiu. Cod. de diſtractio. pign.* In indiuiduis plane inſolidum hæres quiſque tenetur *leg. vna. ff. de ſeruitu. leg. fin. ibique glo. ff. de ſeruitu. legat. leg. 2. § ex his. & leg. 4. §. Cato ff. de verbor. obligatio & alia complura.*

Tertium argumentum nec tantulum mouet. Inficias enim modis omnibus imus, remiſſos, aut donatos fructus, aut cenſus excurſos intelligi, qui pauci aut exigui non ſunt. Et quod ex diuerſo in argumento obiicitur, ad fructus exiguos pertinet, ſanguinis etiam coniunctione intercedente. Paul. de Caſt. & alij in *leg. fin. Cod. de collatio.* Socin. in *conſi. 40. column. 2. lib. 4.* Corn. in *conſi. 271. column. 1. poſt med. lib. 1.* expreſſius in *conſi. 121. column. 1 lib. 2. in con. 58. column. final. & in conſi. 214. column. fin. lib. 4.* Ruin. in *conſi. 16. column. 4 in princ. lib. 1.* Generaliùs Fulgo. ſcribit in *con. 67. ſuppoſita in ſ. t. donationem* † ratione coniunctionis niſi in modicis 65
non præſumi. Quid hic dicendum, vbi ſanguinis vlla neceſſitudo non eſt, quæ interueniente, etiam in fructib. conſumptis inter eos donatio præſumatur, etiam ſi magni ſint, quicquam hic affirmare non ſtatui, cum neceſſaria diſceptatio non ſit.

Quartum etiam argumentum non obſtat, quod exhibita contractuum inſtrumenta ſub die proclamationibus non ſunt. In promptu enim reſponſio eſt. Namque aut ratihabitionem hæredum proclamata antecedunt, aut ſequuntur. Si præcedunt, receſſum à iure proclamationis per ratiha-

ratihabitionem eſt, quæ fieri citra derogationem proclamatam non potuit. *leg. ſi filius. ff. de minor. leg. quod in hæredem. §. eligere. ff. de tribut. l. fi. §. illud ff. de donat. l. ſi is patronus ff. de oper. liber. c. ex literis. de tranſactio. c. ex pte. de his, quæ fiunt à maiori par. Cap. c. dilecto. de praben.*

66 Inde fit, † vt ſi termino reuendendi exacto, venditorē emptor rogat, vt pretium reſtituat, à iure diſceſſum intelligatur, quod ea lapſu quæſitum termini eſt, Imola autore, *in conſ. 10. in ſecundo dubio.* Roma *in conſ. 27. in quarto dubio.* Soc. iun. *in conſ. 145. num. 25 lib. 1.* & quod ſcriptum apud nos eſt *in conſ. 24. col. 1. in fi.* per diuiſionem teſtamento contrariam renunciatum teſtamento intelligi, cum talibus ſexcentis. Aut ratihabitionem proclamata ſequuntur, quo caſu pernicialia heredibus Iacobi pro-

67 clamata non ſunt † namque cum cenſores heredes regis de contractibus his eſſent, quos approbauerant, nominatim citare heredes Iacobi, non generaliter ex proclamatis debebāt. Inno. & alii *in c. humilis. de maiori. & obed.* Bal. *in conſ. 126. vxor. lib. 2.* Bar. & alii *in l. decem. ff. de verb. obl.* Fulg. *in conſ. 157. viſis col. 1. poſt med. ver. ad id autem, quod dicebatur.*

Secundo reſpondetur, paritum proclamationibus eſſe ſecundo loco factis, per quas receſſum à iure omni eſt, ſi quod quæſitum ex prioribus fuiſſet. Renunciatum enim iuri intelligi, quod acquiſitum ex lapſu termini eſt, quotiens terminus alius indulgetur, teſtatum mox ex Imola habemus *in d. conſ. 10. in ſecundo dubio.* Roma *in d. conſ. 27. in quarto dubio.* Soc. Iun. *in d. conſil. 145. n. 25. lib. 1.*

68 Tertio reſpondetur, † non aliter damnum in rebus momētoſis ex proclamationibus id genus infligi, niſi ſi adhibita cauſæ cognitio ſit. Paul. de Caſt. *in conſ. 436. ad primum videtur dicendum, quod d. de commiſſariis in vltimo dubio lib. 1.* ex Inn. *in c. cum in tua. qui matri accu. poſſ.* Bald *in l. 1. C. qui admitti.* Sed enim res hic momenti non tenuis vertitur, in qua cauſæ cognitio nulla prorſus interuenit.

Quarto reſpondetur, proclama ſatis vnicum non eſſe, & alterum minimum cum impoſitione ſilentii exigi, vt Dec. ſcribit *in l. ſi. colum. 16. Cod. de edict. diui Adria. tollen.* Ripa *in l. rem quæ nobis. colum. 9. ff. de acqu. poſſ.* Atqui proclamato obtemperatum ſecundo eſt. Sed & monitiones tres Rebuff. deſiderat *in tra. de conſt. colum. 4.* ex Bald. *in d. l. ſi. quæſt. 4.* ex gl. *in cle. 1. de vita & hon. cle.* Io. And. *in c. ex tua. de cle. non reſiden.*

Non obſtat, quod aduerſarii aſſerunt, ſolutam ſortem aureorum duodecies mille, quibus comparatus inſolutum datus cenſus eſt, vel ſaltem modo alio obligationem ipſam fortia peremptam, acceptilatione puta, nouatione aut compenſatione. Mirari ſatis nequeo, quomodo huiuſmodi argumento pars vtatur. In facto enim ſolutio, acceptilatio, nouatio, & compenſatio ſunt, ob id probationem deſiderant, ſic quomo-

69 do dictum in ſuperioribus habemus. Atque in ſolutione † ex tex. id probatur *in l. quinquaginta. ff. de probatio. & in l. 1. C. eod. tit.* glo. & Doct. *in l. 2. C. de iure emphy.* Bal. *in conſ. 508 tenor. colum. 1. poſt med. lib. 5.* Ratio eadem nouationis, acceptilationis, & compenſationis eſt, in facto quippe non minus ſunt, atq; ſolutio.

Secundo reſpondetur, à veriſimili allegationem hanc diſtare, ſiquidem ſegnes adeo vecordeſve regis officiales non fuiſſent, vt integram incolumemve cenſuum obligationem manere paterentur, ſi extincta ea, ratione quacunque fuerat: quæ res committi ſine maxima negligentiæ turpitudine non pote-

70 rat. Negligentiam plane † non præſumi, iuris ambigui non eſt. *l. idemque. in princip. vbi que Bar. ff. pro ſocio.* Bart. *in l. ab hoſtibus. § ſi. ff. ſolut. matrimon. in l. tutor qui repertorium § pen. ff. de admin. tutor. & in l. de pupillo. § ſi quis ipſi pretori. colum. ſi. ff. de oper. non. nunciat.* Ruin. *in conſ. 74 colum 5. in princip. lib. 4.* Card. huc accedit *in conſ. 27. colum. 2. poſt med.* diligentem in dubio quemquam præſumi, per tex. *in l. cum de indebito. §. ff. de proba. in l. regula §. 1. ff. de iuris & facti ignor. & in l. 1. C. qui & aduer. quos.* idem Roma. att in *conſ. 481. præſente. colum. 2. in fi.* vbi diligentem vnumquemque in his præſumit, quibus peragendis tenetur, per tex. *in l. fi. C. de alim. pupillo præſtan.* Idem ex Rota probatur *dec. 125. ſuſpenſa acceptanti. in nouis.* Si priuati hominis cauſa diligentia præſumitur, quid in officialib. publicis regis dicendum erit? pro quibus amplius non parùo circa diligentiam, & officii eorum functionem lex præſumit. *l. ſi is qui decurio in fi. C. de falſis. c. illud de præſumptio. c. ad audientiam de præſcrip. c. niſi eſſent. vbi que Abb. & alii de præben.* Inno. *in c. … de cler. peregri.* Freder. de Senis *in conſ. 259 ra. in talibus eſt, poſito. colum. 2. ante med.* late Geminia. *in conſ. 57. & alia non pauca.*

Quod vltimo loco obiicitur à Rege aut heredibus eius o-

mnibus, non ab eo cenſum petendum, qui dominus loci eſt, in quo conſtitutus cenſus legitur, ad rem non attinet: ſiquidem contra † poſſeſſorem rei cenſualis, ob cenſus etiam ſuperioris temporis, intendi iudicium oportet, vt eſt apud nos *in conſ. 217. num. 6.* quæ opin. vera ſine dubio videtur; ſiquidem hypothecaria agitur, vt Caſt. docet *in conſ. 333. viſo puncto ſupraſcripto. Ano ſunt lib. 1.* 71

Cæterum cōſilium ſecum heredes Iacobi capient, cum heredibus ne regis, an cum rei cenſualis poſſeſſore certamen iudiciale ineant. Tutius tamen futurum exiſtimo heredi regis hypothecariam intendere, à quo res ipſa cenſibus obnoxia poſſidetur: ſiquidem inſolidum contra heredem quemuis hypothecaria hæc datur, etiamſi ab omnib. heredibus, pro portionibus hereditatis bona pignori ſuppoſita poſſideantur, ita vti probatum in confutatione argumenti ſecundi principalis habemus, quod de præſcriptione pendet, par text. *in d. l. 2. Cod. ſi vnus ex plurib. heredi.* Quam hypothecariam ſpatio minori quam annorum 40. non perire oſtendimus. Papiæ 7. Auguſti 1559.

Pro Illuſtri Comite Hannibale à Vicecomitibus Mediolani.

SVMMARIA.

1 *Diſputando & opponendo veritas magis eluceſcit.*

2 *Matrimonium qualiter probatur. & per totum conſilium.*

Matrimonium probatur quoties pro coniugibus aliqui ſe tractant, & gerunt, fama ac longa cohabitatione accedentibus, ſic econtra ex aliis matrimonio non congruentibus negatiua probatio. ibid. Quæ autem tractatus requirantur, vide n. 10. verſ. quarto ex teſtibus.

Sine matrimonio legitima proles non naſcitur num. 2. ver. ſecundo ſcire debemus

Matrimonium ſicuti cauſa grauis & ardua æſtimatur; ita probationes deſiderat luce meridiana clariores, iudices criminales exemplo: inde dicimus ex præſumptionibus leuis matrimonium non iudicari ibid. & num. 16 ſimiliter ex eo matrimonium non probatur, quod in domum viri vxor deducitur. d. num. 2. ver. matrimonium plane.

Matrimonium ex fama non probatur cohabitatione etiam accedente; idem ſi coniuges inuicem aliqui ſe appellent, concubitu etiam addito, niſi ſi & vicinia fama opitulet ur. ibid. ver. Atque ex fama.

3 *Mater tutrix repetito matrimonio iure ipſo tutela priuatur, ad quam mortuo etiam ſecundo marito redire non licet, niſi tutor alius non inueniatur.*

4 *Vulgo id vnicuique indicatur, quod fieri vulgo ſolet.*

Solitum. A ſolito argumentari licet. ibid.

Veriſimile non eſt factum quid fuiſſe, contra quam fieri ſolet. ibid. ver. Qua item ratione.

5 *Fama ſola ad quaſi poſſeſſionem filii legitimi ſufficit, vt pro legitimo is habeatur, quem pro legitimo populus exiſtimat, tractatu etiam parentum remoto: item econtra, ad filium legitimum iudicandum fama ſufficit.*

Fama duplici interueniente, illa præfertur, quæ teſtibus pluribus confirmatur. ibid. verſi. hoc amplius. Quod ſi par teſtium numero ſit fama probata, præualet quæ teſtibus dignioribus adiuuatur, nu. 1… verſi. Pari etiam teſtium numero

6 *Denominatio ab effectu ſumitur.*

7 *Tractatus patris fortior fama habetur, ideo illegitimus filius ex tractatu hoc iudicatur etiam ſi contraria fama ſit.*

Legitimatio. Ad filium non legitimum iudicandum legitimationem Doct. obſeruant. ibid. ver. Poſtremo in ſpecie. Declaratur nu. 66. ver. alia quoq; concluſio

8 *Qualitas probanda, alioquin inutilis facti probatio æſtimatur.*

Tractatus patris quo ad filium legitimum quaſi ex matrimonio natū ſufficiens non nocet, ſed ipſis demum parentibus ita tractantibus. ibid. ver. ſecundo principaliter. Declaratur nu. 78.

9 *Sententia inter alios lata facilius alios nocet, quam confeſſio; quoniam voluntaria confeſſio ſit, ſententiam vero inuitus quis patitur. Hinc fit, vt quibus caſibus ſententia inter alios prolata alios nocet, confeſſio tamen, tranſactio, compromiſſum, vt hæc atque ſententia alios non præiudicat.*

Confeſſio inter alios facta difficilius præiudicat, quam ſententia inter alios prolata. ibid.

Res inter alios acta. Sententia inter alios prolata facilius præiudicat, quam confeſſio. ibid.

Confeſſio heredis legatariis non nocet, diuerſum eſt in ſententia aduerſus heredem prolata. ibid. verſ. atq; in confeſſione

Sententia contra ſubſtitutum prolata ſub ituto ſequenti non nocet, diuerſum eſt in ſententia contra heredem lata. ibid. ver. ſed enim damno & n. 82. ver. non obſtat.

Dos confeſſa. Ad dotem confeſſam diſpoſitio auth. Res quæ. Cod. com. de leg. adii cribitur, ac alioquin liberum heredi grauato ſit, fideicommiſſa ſoluto confitendo ſubmouere. Similiter ad dotem confeſſam priuilegium præiationis … at hec an ea pertinet, compenſationem pariter confeſſa dos patitur quam vera non admitteret ibid. ver. hoc in ſpecies …

Confeſ-

Google

9 Confeſſio. Confitendi facultas his tribuitur, quibus alienare iura derogare non licet, quoties ex ea confeſſione alienatio inducitur. Quod exemplo declaratur. ib. verſ. & in vniuerſum. Vide nu. 80. ver. ſecundo reſpondetur. Declaratur num. 82. verſ. eiſdem modis Deciſiones alio diluuntur.
Confeſſio patris etiam inermi legitima tenet in minimis, veluti ſi in agnato pecuniam quantitatem apud ſe depoſitam fuiſſe vel tantum affirmet, qua vtilis ita, minus legitima ſicut, ib. ver. & in vniuerſum.
10 Teſtes ſingulares non probant. Et quibus Caſibus probent, declaratur num. 84. & ſeq.
Tractatus filiationis legitima an ex educatione colligi & haredis inſtitutione poſſit. nu. 10. ver. Quarto ex teſtibus. Et nu. 21. vſq. ad nu. 28. & n. 89. remiſſ. verſ. ſimili modo arg. dicimus.
11 Fama ſola ad prolem legitimam aſtimandam non ſufficit, & ibi qualiter fama probari debeat remiſſiue.
Præſumptionum coniunctio ad probationem plenam faciendam non ſit, quoties imperfecta ſingula ſunt, ib. ver. nec coniungere.
12 Filiatio legitima ita ex tractatu parentum probatur, ſi cohabitatio accedat, & tractatus in vicinis ſcientibus ſecutus ſit. Rurſus tractatus non ſufficit, niſi de matrimonio præſumpto ſaltem fides fiat, ibique differre oſtenditur inter probationem filiationis ſimplicis & filiationis legitima. verſ. Octauo quicquid. Declaratur quod de cohabitatione dicitur, nu. 80. & & num. 94. & de ſcientia vicinorum, num. 92. & de filiatione legitima, num. 92.
Filius legitimus. Ad filium legitimum teſtium verba non pertinent, qui ſilium quem eſſe ſimpliciter aſſerunt, ibid. ver. vnde Alcia. ſcribit. Sed Alciati opinionem Autor impugnat, nu. 76. & nu. 92. ver. ſecundo principaliter.
13 Textus in auth. ſi quis liberos C. de natu. lib. declaratur.
Filius legitimus. Quod dicitur, legitimum filium hoc ipſo fieri, quod hæres ſcriptus quaſi filius teſtatoris eſt, iuxta auth. ſi quis liberos. C. de natu. lib. ad eum caſum reſtringi debet, quo ex concubina in domo retenta natus filius dicitur; rurſus id procedit viuente muliere, cum nominatio ſit, ibid.
14 Actoris intentio vbi clara eſt, rei vero ambigua, ſecundum actorem ipſum pronunciandum, tum fortior plenior & probatio eſt.
15 Quaſi poſſeſſio filiationis poteſtatem in petitorio aut deciſoriis non habet, vide nu. 19. quam ſententiam autor impugnat, n. 97. docens contrariam opin. frequentiorem Doct. calculo receptam.
16 Matrimonii cauſa ad epiſcopum ſpectat de conſuetudine curiæ, nec inferior epiſcopo ſuper matrimonio ius reddit.
Matrimonii cauſa cum grauis ſit, & ardua, teſtes deſiderat omni exceptione maiores, & probationes luce ipſa meridiana clariores, ibid. Declaratur nu. 58. & 104. vbi de pauperibus & vilibus perſonis agitur.
17 Teſtes vbi ſunt varii, teſtimonio eorum vltimo in tormentis lato credendum, limitatur nu. 98. ne locum habeat in teſte periuro. Et vbi prius teſtimonium extra tormentum dictum verisimilius eſt, vel ſi ita indicit ex cauſa aliqua rationabili videatur. Rurſus limitatur, quoties prius teſtimonium cauſæ fauorabili gratioſius eſt. Quæ limitatio noua Autoris eſt, vel ſi poſt teſtimonium prius dictum cum parte diuerſa locutus teſtis eſt, propter ſubornationis periculum. Item, ſi parte non citata teſtimonium in tormentis dictum ſit, nu. 19.
18 Teſtes ad æternam rei memoriam recipi non ſolent, niſi ſenes, & valetudinarii.
19 Quaſi poſſeſſio filiationis hunc effectum præſtat, vt ei non præſumptio ſaueat, qui quaſi poſſeſſionem hanc docet, probationemque contrariæ onus in aduerſarium transfert.
20 Quaſi poſſeſſio filiationis ex tractatu ſolo oritur hoc ipſo, quod proſilio nominale & legitimo habetur qui & tractatus eſt, qui ſolus tractatus ſufficit, fama etiam nominationem accedente. & cum ex actibus pluribus tractatus iſte oriatur, in alia vero in ſpecie declarato quaſi poſſeſſio colligitur.
Filiationis quaſi poſſeſſio quomodo probetur, ibid. & num. ſeq. pluribus, vbi actus exprimuntur, qui recipi ad quaſi poſſeſſionem filiationis concludendam ſolent, veluti educatio, alimentorum modus, parentum affectio, & alia quam plures ibi relati.
Tractatus ſolus ad quaſi poſſeſſionem filiationis probandam ſufficit. Et cum ex actibus multiplicibus tractatus iſte naſcatur, ex aliis tamen in ſpecie declarato quaſi poſſeſſio colligitur, ibid. ver. tractatu etiam ſolo. & num. ſequen.
22 Qualitas filiationis, quam ſubſtantia probatur, ideo ſi coniectura ad ſubſtantiam filiationis probandam ſufficiant, multo magis ad qualitatem filiationis demonſtrandam videntur, id eſt, quod legitimus ſit: ideo ſicuti ex alimentorum modo iudicatur, an vt filium, an vero extraneum quis alat, ita ex eo dignoſci poterit, verum quaſi naturalis, an legitimus educatus ſit, aliter enim legitimi ac illegitimi educantur.
Conſuetudo ad declarandum prodeſt, ibid. ver. & conſuetudine igitur.
23 Qualitatis eiuſmodi contemplatione aliam poſſeſſe quis creditur, qua ſaciendum perſonæ conuenit.
24 Teſtibus non creditur, qui veriſimilia non deponunt.
Veriſimile quod non eſt falſitatis imaginem habet, quinimo nec fidem in ſtrumentum facit, quod veriſimilia non continet, ibid. ver. vnde Bald. ait.
Filiatio ſpurii ex muliere alii nupta ſuſcepti confeſſione matris plurimum iuuatur, quia credibile non ſit tantum ſtelus ab ore matris prodire, violari ſcilicet matrimonii, ſi id verum non eſſet, ibid. ver. Adiuuamus non paululum.
Honor. Contra honorem ſuum quid fieri præſumendum non eſt, ib. verſ. eodem & ſimil. Soc. ſpectat. vide nu. 90.
25 Præſumptio ab his ſumitur, quæ multū poſſunt, & de his præſumptiones fieri non ſolent, quæ veriſimilia non ſunt, ſed de his præſumendum quæ fieri communiter ſolent.
26 Filiatio quibus caſibus ex nominatione ſola probetur. Pulchre in primis.
27 Filiationis quaſi poſſeſſio ab inſtitutione filii quaſi legitimi deſcendit.
Aſſertioni teſtatoris de filio, aut nepote tamdiu ſtandum, quamdiu contrarium probatum ſit, ib. verſ. Ante huc accedit.
28 Facta loquuntur, & plus in facto, quam in verbis ineſt, ideo in ſpecie filiationis probanda plus tractatus operatur, quam verba, ſeu vocatio à patre facta.
Filiatio. In filiatione probanda plus tractatus, quam verba ſeu nominatio patris, ib. verſ. procede in ſpecie hac. & nu. 78.
29 Filiationis quaſi poſſeſſio non ſolum ex tractatu parentum, ſed & aliorum probatur.
30 Nouercæ priuignorum hoſtes fere naſcuntur, vnde illud: Tunc cornix albeſcet, vbi ſancta nouerca quieſcet; pede noda ſuo parat priuigna venenum.
Teſtis ratione affectionis alius ſuſpectus non repellitur, vbicunque contra eum teſtimonium dicit, cui aff. ctus dicitur, ibid. ver. Et cum ratione.
31 Fraternitatis legitima quaſi poſſeſſio iiſdem modis probatur quibus filiatio.
Tractatus. Ex tractatu quaſi poſſeſſio varie illius probatur, in quo pro tali quis tractatus eſt, ib. verſ. idem generaliter.
32 Fama publica ex inſtrumentis pluribus antiquis probatur, in quibus de ea loquutio mentio ſit, ſeu ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum tempore vetuſto factorum, & probationem plenam verba huiuſmodi enunciatiua etiam in tertii præiudicium faciunt, quinimo duo inſtrumenta ſufficiunt ex antiquo facta, in quibus enunciatio ſit.
Teſtium vitio numerus eorum ſupplet, ib. verſ. neq. mouet.
33 Famæ probatio etſi eo modo non fiat, quem Doct. deſiderant, probationis tamen præſumptioneſque alias condemnat. Rurſus multum de neceſſitate famæ probandæ remitti ſolet, quoties ex indicio aut coniectura aliqua veriſimili ergo eam exiſtit, quo caſu perſonas nominari non oportet, à quibus auditum ſit.
34 Fama. In fama probanda honeſtas graueſque perſonas eſſe oportet, à quibus fama originem ducit, niſi in actu aliquo illa procedat, veluti ſi in delicto quiſpiam deprehenderetur, ob quam deprehenſionem viles perſonæ acclamare cœperunt: tunc enim fama huius probatio admitti ſolet, tametſi à perſonis honeſtis originem non ducat, num. 33. ver. Tertio neceſſitas.
35 Fama in filiatione probanda non populi totius, ſed vicinia & communis opinionis deſideratur, in qua communis opinione probāda ſatis eſt oſtendere, quod apud omnes eius notos habitus pro tali eſt, ſed & minoris partis opinio eorum apud quos notus eſt ſufficit, ex qua communis opinione aut reputatione, tractatu etiam alio non apparente, quaſi poſſeſſio ſilio acquiritur.
Filiationis quaſi poſſeſſio ex opinione aut reputatione communi, tractatu etiam alio non apparente ſola acquiritur, ibid. ver. ex qua opinione.
Opinio aut reputatio communis, tractatu etiam alio non apparente ad quaſi poſſeſſionem filiationis acquirendam ſufficit, ibid. ver. Ex qua opinione.
36 Matrimonium teſtibus duobus probatur, & nō minus fœmina, quam maſcula in matrimonio probando teſtimonium admittitur, quod præcipue procedit, vbi matrimonium tantum diſſoluendi præiudicium non vertitur, etſi ex idem & tuendo ſeruandum nonnullis placeat, quod tamen autor, cum ad ſpeciem propoſitam non pertineret, non diſcuſſit.
37 Teſtimonio in iudicio repetito fides plus ineſt.
Confeſſio parte ab ante facta, ſi geminata ſit, poteſtatem iudicialis confeſſionis obtinet, ib. verſ. Atque in ſpecie magis.
38 Teſtimonium extraiudiciale ſuſpectum teſtimonium contrarium reddit, quod poſtea in iudicio dicitur.
Interpretatio benigna dicitur, per quam vtilis ſeu validus actus ſit, ib. ver. vnde benigna.
39 Confeſſioni à moriente facta hora extrema plus creditur, quam confeſſioni inter viuos: & tortura cuiuſdam ſpiritualis vice infirmitas ducitur.
40 Teſtes ſemel tantum atq. inter alios in facto etiam noua aut recenti examinati, quos denuo producere per mortem eorum non licet, ſemiprobationē tamen faciunt.
41 Teſtimonium admittitur, in quo ad teſtimonium prius dictū teſtis ſe refert, perinde enim eſt ac ſi de nouo depoſuiſſet, ſi apud iudicem ſaltem eſt ſacta eo pe, ad quam relatio habetur.
42 Teſtimonium vnius de matrimonio deponentis ſemiprobationem facit, ſi de confeſſione vtriuſq. coniugis tempore eodem ſimulq. facta aſſirmet. & nu. ſeq. ver. Hoc abſolutum. dicitur plenam fidem confeſſionem parte abſente factam in materia hac matrimonii clandeſtini facere, quia difficilis probationis ſit.
Probationem ſemiplenam teſtis vnus facit de matrimonio deponens, id eſt, de confeſſione vtriuſque coniugis. ibid.
43 Probationem ſemiplenam teſtes faciunt de confeſſione parte abſente facta deponentes, & cum fama confeſſio huiuſmodi ad probationem integram coniungitur.
Confeſſio parte abſente facta cum fama ad probationem integram coniungitur. ib.
Confeſſio parte abſente facta in materia matrimonii clandeſtini, quod difficilis probationis eſt, fidem plenam facit, ib. ver. Hoc abſolutum.
Matrimonium clandeſtinum, cum difficilis probationis ſit, ex confeſſione parte abſente facta plene probatur. ib. verſ. Hæc amplius.
44 Confeſſio parte abſente facta diuerſo tempore, & coram diuerſis teſtibus an ſemiplenam probationem faciat.
45 Confeſſio parte abſente facta de iure Canonico & in terris eccleſiæ probationem

tionem plenam facit: ideo facilius in eo matrimonium, quod ſperit nulo eſt, probatur, quam ſi de cauſa alia preſumma ageretur. vbi de eo etiam agetur, quando de matrimonio contenditur in terris iuriſdictionis eccleſiæ.
46 Sententia, quæ ad vnā perſona reſpicit, ad omnes trahitur etiam qui vocati ad eam litem non fuere, veluti ſi ſuper filiatione etiā dictum fuerit. nu. 6. vbi Hoſtien. & duas ac Iaſonis opiniones dubitatione non carere Author affirmāt quo id limitat in ſententia ſuper legitimitate lata.
47 Res inter alios acta. Sententia ſuper filiatione prolata, vel quæ aliās ad vnā perſonam reſpicit, alijs non vocatis nocet. ibid. Quod tamen quo ad ſubſtitutionem aliorum, qui iure æque principali mittitur, controuerſia non caret. ver. & licet.
Legitimus ſi non patre inuito non ſit, ne heredem ſuum nolens habeat. ibid.
Res inter alios acta Præſumptio ex ſententia oritur inter alios lata, ideo in pari probationum cauſa pro eo ſententia ferenda, niſi hæc præſumptio ſuccumbat. ibid. verſ. præſumptio tamen.
48 In matrimonio probando plurimum refert, an coniugum ipſorum vel prolis cauſa probatio ſiat, vt legitima proles dicantur, in coniugibus ipſis probatio plenior exigitur. leuior vero in prole ſufficit: ideo probata parentum cohabitatione, legitima proles iudicatur. Sed & colorata poſſeſſio opinioq; matrimonij ſufficit vt iuſta proles cenſeatur. vbi declaratur, quis dicatur coloratus matrimonij titulus. Vide num. 94. vbi an diuturna autorum non omnino docens diſideratur, ſi de matrimonio quo ad coniuges ipſos probando agatur
Matrimonij probatio leuior ad filiationem probandam ſufficit. ibid. ver. leuiorem etiam matrimonij probationem.
Poſſeſſio colorata, & opinio matrimonij ad prolem iuſtam iudicandam ſufficit, veluti ſi tractatus aliquis matrimonij inter eos interuenit, qui poteſtatem contrahendi habent, ſimiliter vt coloratum beneficij titulum dicitur, quem quis ab eo habet, qui conferendi poteſtatem obtinet. ibid. ver. ſed & colorata poſſeſſio.
Matrimonium titulus coloratus quis dicatur, ibid. ver. Colorata plane poſſeſſio.
Titulus matrimonij coloratus quis dicatur. ibid. verſ. Colorata plane poſſeſſio
49 Matrimonium iure Ciuili ex copula ſola præſumi Baldo placuit.
Matrimonium ex nominatione ſola præſumitur, ſi coniuges ſeſe inuicem appellent quia nominatio ſola ad prolem iuſtam iudicandam valere dicitur, ibid. ver. quinimo principaliter.
Filiatio legitima ex ſola denominatione probatur. ibid. verſ. quinimo principaliter
Matrimonium non ideo minus probatur, quod in eiſdem ædibus coniuges non habitent, aliis tamen conuerſentibus. ibid. ver. Neque ad rem attinet.
50 Filium mariti quis præſumitur, etſi cum adultero mulier habitet, ſi liberum marito ſuit ad mulierem accedere: quæ opinio Barbatiæ periculoſa à l. ſed etiam habitatione cum adultero ad Doctis admittit, licet cum marito mulier non habitet.
51 Verecundiæ excuſationem tribuit tam in faciendo, quam in omittendo, perinde ac ſi neceſſitas eius faciendi vel omittendi interueniat. Inde dicimus compellendam quem non eſſe, vt verecundiam ſuam prodat, & pro cuſtodia honeſtatis verecundia habetur.
Spurius ex contrario aliis non poſſe dicitur, quam pudore incolumi exercere non poteſt. ib. ver. Inde in vero ali.
Verecundia. Quod citra verecundiam fieri non poteſt, poſſe quis non dicitur. ibid. ver. Hoc amplius, poteſt ex ea etiam deſumi.
52 Matrimonij probatio leuior ſufficit, qualitate mulieris inſpecta, veluti ſi matrona lectiſſima & pudica ſit.
53 Matrimonium ex qualitate veſtium lugubrium præſumitur, ſi illis induatur mulier mortua cum familia ſit.
Talis quis præſumitur qualem habitus indicat. ibid. ver. Talis quippe.
Habitus qualis eſt, talis quis præſumitur. ibid. verſ. Talis quippe.
54 Interpretatio iure dubia ita facienda, vt ſuſpicio omnis mali tollatur. Hoc amplius, aſſerſio verborum permittitur potius, quam delictum interpretando inducatur.
Teſtes de cauſa licita deponentes in præferuntur, qui de cauſa illicita loquuntur. ib. ver. Hoc amplius.
55 Præſumptio fortior dicitur, quæ vltima eſt, à qua præcedentes tollentur perimuntur, ſi quæ ſunt
Tractatus ad matrimonij probationem etiam inter coniuges ipſos recipitur, & vt eo quaſi poſſeſſio matrimonij naſcitur non minus quam in filiatione. ibid. ver. apparet ex his.
56 Matrimonij quæ poſſeſſio tractatu ita omnino deſideras, quod vti vxor aliquis tractetur & habeatur, neque probationem matrimonij exigat.
57 Filij ut legitimi vere & proprie ij dicuntur, qui ex iuſtis nuptiis naſcuntur.
58 Teſtes omni exceptione maiores eſſe oportet in probando matrimonio, vbi de diſſolutione alterius matrimonij tractatur: diuerſum eſt, vbi inter coniuges ipſos tantum quæſtio verſatur, quo caſu teſtes minus idonei recipiuntur, propinqui puta, diſparitate coniugum non interueniente. De quo etiam num. 26.
59 Poſſeſſionis cauſa proprietati cedit, ideo fruſtra de quaſi poſſeſſione filiationis diſputatur, vbi probata filiatio quo ad proprietatem eſt.
Filiatio ſi quo ad proprietatem probata ſit, fruſtra de quaſi poſſeſſione eius & tractatibus contrariis diſputatur ibi.
60 Tractatus, qui in faciendo conſiſtunt, fortiores hi habentur, quibus omittendo ſunt, hinc ſit, vt intendi ratum habere quis non dicatur, ſed ſeruando.
Facta in omiſſione potentius, ideo fortiores ſunt tractatus, qui in faciendo, quam qui in omittendo conſiſtunt ibid.
61 Cauſa immediata potentior eſt remota.
62 Famæ originem ex cauſis probabilibus atq; veriſimilibus deſcendere oportet, ſed ex cauſa minus probabili fama oritur, quia à minus originem ducit verſit aliorum ab his.
63 Fama veritati cedit, & tractatibus fortioribus, & cum iure quodam priuilegiato famæ probatio ſubnixa ſit, facile diſſoluitur.
64 Error iuris mulierum excuſat, ne damnum patiantur. Quod intelligitur in errore iuris ciuilis, non naturalis, cuius ignorantiam fruſtra mulier allegat. Idem in minore dicendum, cui ignorantia iuris diuini naturalis ve prodeſſe non ſolet.
65 Prohibitione duplici interueniente in dubio in eam offendiſſe, quem præſumimus, quæ leuior eſt ſi alteri contrauenire neceſſe eſt præſumere
Delictum in dubio in leuiora commiſſum intelligitur. vnde mitior condemnatio ſequitur ib. verſ. Frederi. hic accedit
Interpretatio illa recipienda, per quam leuius delictum ſit. ibid.
66 Funeris impenſa ad heredes pertinet.
Legitimatio filij an ad matrimonij probationem euertendam proſit, n. 5 in ſi. omnino n. 66. ver. Aliquoq; conſiliis, & nu. 67. ver. Hoc amplius.
67 Primordium. A primordio tituli poſterior formatur euentus, & ex cauſa præcedenti ſubſequens actus intelligitur ſic ex conuentione præcedenti actum geſtum præſumimus, & eo modo actum quod dicimus, qui ex proteſtatione declaratum.
Præcedens. Ex cauſa & conuentione præcedenti actum poſtea geſtum præſumimus.
Legitimatio filij ut eo obſcura ad cautelam potius redditur, vbicunq; legitimus filij coniectura aliunde exiſtunt ibid ver. Hoc amplius.
Induſtria ad augendū dominium ſine operatur nō delinat. ib. ver. facto reſpondetur.
68 Aſſertio parentum quaſi poſſeſſionem filiationis legitimā contrariā filius vincit, vt ob id vox quædam damnatur, qui regno ceſſit, matris aſſertione ductus, quæ tempore mortis iuſtum filium non eſſe affirmauit.
Quaſi poſſeſſionem filiationis legitimæ aſſertio parentum contraria non tollit.
69 Fama eius loci ſpectanda, vbi actum geritur, ideo ſi de matrimonio probando filio vel legitimo iudicando agatur fama eius loci ſpectatur, vbi matrimonium celebratum dicitur, & vbi partus editus eſt.
70 Fama duplici contraria interueniente, teſtes præferuntur, qui de fama deponunt, quæ ex cauſis certis originem ducit.
Probatio, quæ in ſpecie fit, ea fortior, quam in genere quis poſſit. ibid. verſ. item. hic aliorumq; dictum.
71 Fama duplici contraria interueniente, potior fama iudicatur, quæ partui iuſto fauet, per quam delictum excluditur. hinc fit, vt teſtes, qui legitimum filium deſunt hi præferantur, qui illegitimum eſſe aſſerunt.
Teſtes, qui legitimum filium dicunt, his præferuntur, qui illegitimum eſſe aſſerunt. ibid. verſic. ſed nominatio magis
Teſtes præferuntur, qui pro matrimonio deponunt. ib. ver. Eadē ratio facit.
Filiatio. In materia filiationis probanda interpretatio recipienda, per quā delictum excluditur ib. verſ. ſed nominatio magis.
72 Correlatio confeſſionis nominationisq; expreſſa ex ſenſu tacito, aut ſubaudito. & per coniecturas, ac argumenta non inducitur.
73 Matrimonium dote carere, & ſine ea conſiſtere poteſt
74 Dotis conſtitutio in primo matrimonio facta, repetitum ſecundo intelligitur, quod in vnicum etiam tempore præcedat.
75 Naturalis filius ad hereditatem matris vna cū fratribus legitimis admittitur.
76 Filium ſe eo ipſo, quod quis ſe probat, qualitas legitimi à iure ſubauditur. & n. 92. verſ. ſecundo principaliter.
Legitimus filius præſumitur, qui filium ſe eſſe probant. ib. & n. ſeq.
Filius proprie is dicitur, qui naturalis & legitimus eſt, nu. 76. ver. ac alien. etiam id oſtenditur.
77 Qualitatis probatio præſumpta & in penalibus recitatur, veluti cum pœna in eum ſtatuto irrogatur, qui per dolum inſtrumento falſo vtitur, ſi doli mentio in accuſatione non ſit, non ob id reus abſoluitur, ad formam ſtatuti non condemnari potius ſuerit.
Legitimus ſi ſine. Quod dicitur leg. timus filius non præſumi, cum matrimonium negatur. ſecus ſi illud admittitur, ſed minus legitimus dicitur, ad eum caſum pertinet, quo probatio vlla de legitimato à reo ſeu ſiliae non ſit. ibid. ver. in hoc etiam. (Bat & n. ſeq.
Illegitimum ſi ſe eſſe affirmans probare id debet. ibid. ver. ſed & actio. de
79 Iuramentum ſuppletiuum à muliere datur, à qua probatio matrimonij plusquam ſemiplena facta eſt.
80 Confeſſio nocitura poteſt, quæcunq; ex ea procedunt.
Confeſſio mariti ſi ex pecunia vxoris empta re offerat, creditorib. mariti nocet ſi verſimilis ſit, quia bona aliunde vxor haberet. ver. ſecūdo reſpōdetur.
Confeſſioni alterius loco in ſpecie prohibita non creditur, ſecus tamen id non probet veterisq; adminiculis aut coniecturis quib. ad eam confeſſio ſupplicatur. ib. ver. tertio reſpondetur. vbi pluribus exemplis id declaratur. Et quid de confeſſione à grauato facta, an ſubſtitutis noceat.
Quaſi poſſeſſio filiationis, quæ ex tractatibus colligitur, an ſubſtitutis ſiue parentibus noceat. n. 78. & pluribus ſequent.
Matrimonij probationes leuiores ad ſidem matrimonij faciendam ſobolemque iuſtam declarandam an proſint in ſubſtitutis præiudicium. num. 80. verſ. quinimo ſi maxime.
Factum aliquod probatur, quando nomen inducatur ibid. verſic. Et obſeruandum.
81 Legitimati appellatio ad natos non pertinet, quia natus legitime non eſt, quamuis legitimus poſtea ex matrimonio ſequenti fiat, ſecus autem ſi intendere ſententiam, quamq; matris Doctoris parte diſplicere Autor oſtendit. etiamſi de alterius præiudicio agatur in ſtatuto inita, quo ſi ſine filio excluduntur, vel in ſubſtitutione ſub conditione facta, ſi ſine filiis legitime natis deceſſerit, vel in feudo, quod legitime natis tantum defertur.
Legitimatio pro legitime natis in ſtatutis, ſub ſtatuis cōtinetur. & feudis habetur non ſolum ſi de iure quærendo agatur, ſed & in iure quæſito auferendo, veluti ſi de donatione reuocanda agatur in ſpecie l. ſi vnquam. C. de reuoca. donat. ibid. circa med.

Factum

Digitized by Google

Facilius quod ea, … ſingatur, licet enim præſumptione aliq. in re dubia declaranda, … vero iniſi … cauſa non inducitur. ibid. verſ. rurſus facilius.

82 *Iure naturali inſpecto, eadem omnium liberorum conditio, nec inter naturales & legitimos differentia aliqua reperitur, verum à iure poſitiuo id factum, vt alii legitimi, alii naturales dicerentur.*

Intentionem lex non facit, ſi ſuum a … auxilium denegat n. 85. in fine.

Grauatus detentorem fideicommiſſarii cauſam litigando facere non poteſt, ideo ſententia contra grauatum lata fideicommiſſario non nocet. nu. 82. ver. Non obſtat.

83 *Confeſſio matrimonii an ante natiuitatem filii vel poſtea fiat, differre Rui. putauit, quam differentiam vis verbalem autem impugnat.*

Ruini ſententia, de qua in conſ. 92. nu. 7. lib. 3. dum differentiam conſtituit, an confeſſio matrimonii ante natiuitatem filii, vel poſtea fiat, ab autore improbatur. ibid.

84 *Teſtes ſingulares tractatum matrimonii & famam probant.*

Matrimonii tractatus & fama teſtibus ſingularibus probatur. ibid.

Teſtes ſingulares declarationē voluntatis, aditionem hæreditatis, & inſtigationem probant. ibid. verſ. ſecundo reſpondetur.

Singularitas teſtium quibus caſibus probationi non obſtet, ib. & n. ſeq.

Probationes ſemiplenæ ad probationem plenam perficiendam coniunguntur, ibid. ver. Tertio reſpondetur.

Confeſſio abſente parte facta cum fama probatione coniungitur, quia ſemiprobationem vtraque parit. ibid. verſ. Inde Areti. ſcribit.

Probatio ſemiplena ex aliquo extenuata, à probatione alia ſemiplena ſuppletur. ibid. ver. Hoc amplius.

85 *Teſtium ſingularium vitia ex præſumptionibus aliis purgantur.*

Indicium ad quæſtionem teſtes ſingulares de præſumptionibus diuerſis loquentes faciunt. ibid. ver. Quinto teſtibus.

Teſtes ſingulares de præſumptionibus diuerſis loquentes, indicium ad quæſtionem faciunt. ibid. ver. Quinto teſtibus.

Teſtium ſingularitas probationi confeſſionis non obſtat, quia iterabilis eſt, & adminiculum ſingularitati præſtat. ibid. ver. ſexto in loco.

Confeſſio abſente parte teſtibus pluribus ſingularibus probata, ad probationem ſemiplenam prodeſt. num. 91. verſ. Hoc amplius in confeſſione abſente parte.

Teſtes plures ſingulares ſi de confeſſione abſente parte facta deponant, ſemiplenam probationem fac. nu. n. 85 ver. Hoc amplius.

86 *Teſtibus ſingularibus adiuncti iudex poteſt, vt fidem plenam adhibeat.*

87 *Teſtes ſingulares quibus caſibus admitti non ſoleant, plurimum tamen profunt & præſumptionem inducunt.*

88 *Confeſſioni creditur etiam in facto proprio & ad ſui vtilitatem, quia præſumptionib. aliis adiuuatur, ideo fidem ſcriptura mercatoris facit, cum qua præſumptiones ſentiunt.*

89 *Teſtes ſingulares ſemiplenam probationem faciunt & n. ſeq.*

92 *Matrimonii probatio in quaſi poſſeſſione filiationis legitimæ demonſtranda non requiritur, ſed tunc demum fieri debet, ſi de proprietate filiationis legitima agatur.*

Propter verba in teſtibus vt in ſpecie alia quam intelligenda, ibid. ver. in teſtibus plane.

93 *Filius in dubio ſub poteſtate patris eſſe præſumitur contra Doctum.*

Filius ſub patria poteſtate eſſe præſumitur. ibid.

Patria poteſtas ad naturales non pertinet. ibid. verſ. quæ admiſſo.

Quaſi poſſeſſio legitimi filii onus probandi in aduerſarium transfert. Diuerſum eſt in quaſi poſſeſſione ſui iuris, cuius rei diuerſitatis ratio ſubiicitur. ibid. verſ. Tertio in ſpecie hanc.

94 *Matrimonii probatio inter coniuges ipſos celebrationem diuturnam annorum non minus decem deſiderat: diuerſum eſt, ſi de prole legitima iudicando agatur. De quo dictum ſuit nu. 48.*

95 *Facilius retinendi ius, quam petendi datur.*

Retinendi ius fauorabilius, quam petendi: ideo facilius aliquid retinetur, quam petatur. ibid.

96 *Matrimonium. Pro matrimonio in dubio pronunciandum. hoc amplius, potior Doctoris vnius opinio pro matrimonio, ſentientis, contraria & crebriore Doctorum aliorum ſententia iudicatur, pari ratione probationes præualent quæ matrimonio fauent.*

Dubium. In dubio pro matrimonio pronunciandum. ibid.

97 *Comparationis natura illa eſt, vt poſiterius ſuum contineat. ver. Eandem opi. amplectit & Alex. videtur.*

98 *Verſimile. Prouerbi teſtimonia extra inſtrumenta dicta tunc credendum, ſi verſimiliter illa dicta, vel ſi teſta iudici ex cauſa aliqua rationabili videantur. verſ. Secundo reſpondetur limitationes alias autbor refert n. 03.*

99 *Famam ſuam negligens crudelis æſtimatur. ideo verſimile non eſt innocentem ſibi vllam quæſtionem relinquere.*

Hominem famæ negligens crudelis iudicatur. ibid.

Verſimile quod non eſt, falſi ſuſpicione non caret. Hinc fit, vt teſtes duo, contra quos obiiciendi ius non eſt, indicium ad quæſtionem non faciant, ſi verſimilia eorum teſtimonia non ſint. ibid. verſ. vnde ſicut verſimile.

Indicium ad quæſtionem teſtes etiam duo non faciunt, contra quos opponendi ius non eſt, ſi verſimilia eorum teſtimonia non ſint. ibid. ver. Ang. hoc in illum quadrat.

100 *Verſimile non dicitur, quod fieri non ſolet, etiam ſi interdum fiat præſumptio enim ad id non trahitur, quod raro fit.*

Præſumptio in his ceſſat, quæ raro fiunt. ib. verſ. quinetiam ſibi interdum.

101 *Verſimilium teſtimonium dicitur, quod iuri communi conuenit, ſic probatio enim ſi analoga, cuius ratio iure communi magis arridet.*

Probatio eius potior, cuius intentio iuri communi magis conuenit. ib. verſ. ſic. Bal. huc accedit.

102 *Teſtes ad concordiam nunquam redigentur, vbicunque à confeſſione ſua dicto productoris diſcrepant.*

Teſtes maſculi fœminis præferuntur. ibid. verſ. ſidem etiam.

103 *Dubium. In dubio teſtium probationibusque alterum ſtandum, qui pro cauſa fauorabili deponunt.*

Teſtes in dubio præferuntur, qui pro cauſa fauorabili deponunt, idem in probationibus aliis ſimiliter in filiatione legitima probanda teſtes illorum præferuntur, qui legitimum filium eſſe aſſerunt. ibid.

Rei probationes fortiores in dubio habentur, vt abſoluatur, etiam ſi paulo meliores actoris probationes appareant. ib. ver. Validior inſpectio hæc fit.

Subornatio in teſtimonio pſeſtitore in tormentis dicto præſumitur, ſi poſt teſtimonium præmium in parte locatur teſti. ib. ver. ſeptimo reſpondetur.

104 *Teſtes pauperes & viles an matrimonium probent, vbi vilitatis duplex ſpecies diſtinguitur. & an ſeq. ver. tertio ſperni.*

Paupertas à teſtimonio etiam in cauſa matrimoniali non repellit. ibid.

Vilitas perſonam à teſtimonio repellat. ibid. & n. ſeq.

Vilitas, quæ ex moribus corruptis deſcendit, ab ea differt, quæ ex paupertate oritur. ibid.

Ob paupertatem ſordeſcimus, & Eccleſia dignitas ob paupertatem vileſcit, pertinet neque à paupertate honeſtas. ibid. ver. circa vilitatem.

105 *Verſimilitudinis magna eſt poteſtas, vt teſtem alioquin ineptum idoneum faciat.*

Teſtis idoneus dicitur, qui alias non admitteretur, ſi verſimilia deponat, ibid.

Teſtes viles & egeni in hoc ſperni non ſolent, quia difficilis probationis ſunt, ibi ver. tertio ſperni.

106 *Teſtis omni exceptione maior ali orum omnium vitia purgat.*

Teſtis vitium, quod ex paupertate & inimicitia oritur, aſſumpto adminiculo ſubmouetur. ib. ver. Albert. huic dictum quadrat.

Inimici teſtimonium nec in criminibus exceptis admitti debet. ib. ver. Aliqui grauem.

107 *Fama probatio ea debilior, quæ à teſte vnico oritur.*

108 *Varietas teſtium parui facienda, quæ ad negocium principale non pertinet.*

Teſtis variatio non obeſt, quæ circa negocium principale non verſatur ib.

109 *Teſtis varius non dicitur, ſi maioris ætatis in poſteriore teſtimonio ſe eſſe dicat, quam in priore depoſuerat: taxatiua enim in teſtimoniis non ſubauditur.*

Taxatiua in teſtimonio non ſubauditur. ibid.

ARGVMENTVM.

De matrimonii materia plura hic habentur, & quomodo illud probetur, & qui teſtes requirantur ad id probandum, & quid fama publica & confeſſio parentum operentur circa legitimam filiationem probandam: quæ dicantur matrimonia clandeſtina, & tituli colorati matrimonii: qui filii ſint legitimi & naturales, & quando ſit locus pr[…]mptioni, & non.

CONSILIVM DCCCCXCI.

DIVINO ſubſidio ex eo deponſulato. Comes Vitalianus Borromeus heredem Ludouicum Vicecomitem nepotē ex filia fecit, cui deſcendentes eius maſculos ſubſtituit: quibus non exiſtentibus, vel abſq; maſculis decedentibus, Hieronymū Ludouici fratrē eiuſq; deſcendētes maſculos & matrimonio legitimo lineaq; maſcula genitos ſubſtituit. Hieronymo, liberiſq. eius maſculis Gaſparem fratrem eius, ac Ludouici, ſimili modo atq; ſupra ſubſtituit. Vitaliano Borromeo teſtatori Ludouicus nepos heres extitit; rurſus Ludouico Vitalianus Vicecomes filius eius ſucceſſit: quo ſuperſtite, Hieronymus patruus ſecundo ordine ſubſtitutus mortem obiit, liberis nullis ſuperſtitibus Comes is Vitalianus iunior cum vrbe ſoloque Mediolanenſi carere iuſſus, ad ciuitatem Caſalis ſe contuliſſet, matrimonium occultum cum domina Catharina à Sala, & domino Petro Paulo Sacho vidua ta contraxit; ex qua filium ſuſtulit Comitem Hannibalem Vicecomitem, quem pro filio iuſto & re ac verbis habuit, & teſtamento triplici ex aſſe hæredem ſemper ſcripſit. Ceterum quia non plus, quam biennio matrimonium durauit, vxore mortua, ſolicitus ne probationis defectu hæreditatis Vitaliani ſuperioris iacturam forte Annibal filius faceret, verbis expreſſioribus eum ex nuptiis iuſtis quæſitum teſtatus eſt, à ſe pro tali educatum. In altero autem teſtamento ſub anno 1548. edito, eundem Hannibalem hæredem facit, quaſi ex eo, & memorata domina Catharina vxore procreatum. Plane ſi in dubitationē vocaretur, legitimus necne filius eſſet; quoniam difficilis probatu res vertitur, tamen ſi ita veritas habeat, filium eum iuſtum eſſe, diſputationis cunctis amouendæ cauſa legitimum eum ab eo fieri conſtituit, cuicunque id faciendi poteſtas eſſet. Idem factitatū in poſtremis teſtamenti tabulis eſt de anno 1554. in quibus hoc amplius adiectum eſt, ius capiēdi ad fideicommiſſaque autorum veniendi apud ipſum Hannibalem eſſe. Rurſus in negotii quicquam

ized by Goog

ab aduerſariis ſuis pateretur, qui iuſtos eius natales in quæſtionem vocarent, matrimoniique probatio impleri non ſatis eo facile poſſet, ob matrimoniũ furtim peractum, diſputationis omnis præcidendæ cauſa, legitimum iure eum fieri mandauit. In codicillis item filium iuſtum, deque matrimonio legitimo ortum Hannibalem aſſeruit. Super his ab interitu probationum Comes ipſe Hannibal metuens, ſub anno 1550. teſtes aliquot apud Vicarium Epiſcopi Caſalis parte citato produxit, qui memoriæ ſeruandæ cauſa, teſtimonia de matrimonio, & ſe filio inde creato dicerent: ea quibus in matrimonio ipſo contrahendo duo ſe interfuiſſe, pro certo affirmant. Poſtmodum de anno 1552. aduerſario eius domino Fabio Vicecomite, filio Gaſparis memorati, Hannibalem ipſum minus legitimum iactitante, atque adeo ad hæreditatem Vitaliani ſenioris ex fideicommiſſo aſpirare ei non licere dictitante, remedium *l. diffamari. C. de ingen. manumiſſ.* apud iudicem à Sede Apoſtolica datum Mediolani propoſuit: deindeq; ad Rutæ tribunal cauſa ipſa deducta: in quo iudicio variæ non paucæque probationes vltro citroque præſtitæ leguntur, de quibus locupletius inferius diſſeremus. Ex facto hoc ſane quam graui non eorum ſupra ſexaginta millia tractabatur, vtri parti ius melius faueat. Digniſſima ſane res viſa, de qua in partem vtramque argumenta herent, quo per ſerium iter ad veritatē extruatur, iuxta Bal. *in l. præsidum num. 33. verſ. modo contra per ordinem opponamus. C. de impub.*

1 Diſputando enim † opponendoque luculentior veritas apparet. *l. 2. §. ex legibus. ff. de orig. iuris. l. fi. §. mixta ff. de muner. & hon.* Cum qua ſententia tex. *facit vel cum quidam ibique Iaſ. ff. de lib. & poſth. in l. Oſilem. ff. de lega. 3. & in l. diuus. ff. de iure patro.* & alia id genus innumera non referam.

Melius igitur prima ratione diuerſæ partis ius videbatur, hoc eſt, extra matrimonium Comitem Hannibalem procreatum.

2 Cuius rei gratia mouendi ſumus, quod ratione † ea tractatu matrimonium probatur, quoties pro coniugibus aliqui ſe habent, & gerunt, fama cohabitationeque longa accedentibus, vt habetur *in c. illud. de præſumpt.* apud Alex. *in conſil. 150. numer. 12. & in conſil. ſeq. colum. 1. lib. 3.* Soc *in conſ. 39. colum. 3. lib. 1.* Rui. *in conſil. 128. colum. 1. circa med. ver. & ſi forte dicatur. lib. 4.* ita e contrario ex actibus matrimonio non congruentibus oſtendi negatiua videtur, contractum matrimonium non eſſe, vt eadem ſit contrariorum diſcip[illegible] *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. l. & ſi contra ff. de vulga.* idque ex tex. in ſpecie probatur *in c. ex parte. ibique Innoc. num. 3. de reſtit. ſpoliat.* Atque in ſpecie etiam Bart. not. *in l. ſi vxor. §. ſed ſi ca. ff. de adulter.*

Secundo ſcire debemus, prolem legitimam non aliter edi, niſi matrimonium interuenerit. *l. filium ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. l. quia ſemper ff. de in ius vocan. Inſt. de nuptiis. in princ. & extra qui filii ſint legit. per totum.* Matrimonium plane, cui cauſa grauis arduaque æſtimatur, vt habetur *in c. 1. de conſanguin. & affin. & in c. fin. de procurat. lib. 6.* Ant. Abb. & alii *in c. ſi pro debilitate. de offi. delega.* ita probationes deſiderat luce meridiana clariores, iudicii criminalis exemplo. Alex. *in conſil. 143. col. 1. lib. 2.* Soc. *in conſil. 17. colum. 5. in fine verſ. ſecundo etiam principaliter. lib. 1.* Dec. *in conſil. 153. colum. 2. & in conſil. 310. colum. fin. circa med.* Inde dicimus ex præſumptione leui matrimonium non iudicari. *c. literas. de præſumptio.* Alex. *in conſil. 150. num. 14. lib. 5.* Soc. iun. *in conſil. 86. num. 8. & in conſil. 88. num. 9. lib. 2.* Ea ratione vxor hoc ipſo mulier non creditur, quod in domum viri deducitur. *l. quæſitum ff. de ſponſal.* Idque receptum iure quidem Canonico, vel ſponſalibus præeuntibus eſt, copula videlicet remota. Boeti. *in conſi. 44. nu. 13. & ſeq.* Æque ex fama matrimonium non oſtenditur, cohabitatione etiam coniuncta. Soc. *in d. conſil. 39. col. 1. verſic. item nec ex ſola fama. lib. 1.* ibique idem in annuli geſtatione ait, quod & Oldrado placet *in conſil. 159.* Ratio eadem nominationis eſt, vbicunque coniuges inuicem aliqui ſe vocitant, cōcubitu etiam adiecto, niſi & viciniæ fama opituletur. Inn. & alii *in d. c. ex parte. col. fi. de reſti. ſpoliat.* Alexand. *in d. conſil. 150. num. 11. & in conſil. ſeq. colum. 2. in fi. verſ. tertio reſpondeo lib. 5.* Dec. *in d. conſ. 310. col. fi. ante med.* Soc. iun. *in d. conſ. 88. num. 27. lib. 2.*

His ita præparatis, non modo fides facta matrimonii huius clandeſtini à Comite Hannibale non videtur, per tractatus & alia probationum genera per eum prolata, verum etiam ſi probationis aut præſumptionis quicquam præſitum ab eo eſſet, eliſum id ex tractatibus iudicisque contrariis apparet.

Et primum quidem omnium expectationi Comitis ipſius reclamare videtur, quod apud hæredes mariti pupillos tutelam eorum gerens, vſque dum vixit, mater fuit, viduæ veſtitu nunquam mutato: vnde & pro vidua apud nos habita creditaque eſt. In qua re plura obſeruanda. Primum, quod deducta ad maritum nouum non eſt: quod ſi deductio ipſa ad matrimonium demonſtrandum ſola non valet, *d. l. quæſitam ff. de ſponſal.* longe magis præſumenda vxor non erit, quæ ad mariti ædes deducta vnquam non eſt, cum fortius factum omiſſione ſit, *l. qui autem. in prin. ff. de his quæ in fraud. credi.* gl. *in l. ſi mora. ff. ſolu. mat.*

Secundo actus tutelæ geſtæ ſpectandus, † qua iure ipſo 3 mater ſpoliatur ſtatim, vt repetitum matrimonium ab ea eſt. *c. ex parte. 2. ibi. gl. & Doct. de appell.* gl. & Doct. *in l. omnem. C. ad Tertul.* Bart. *in l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſtam. tut. & in auth. matri & auiæ. C. quan. mul. tut. offi. fungi pot.* Sed nec viro ſecundo mortuo, ad tutelam ei redire licet, præterquam tutoris alterius defectu, id eſt, ſi tutor alius non inuenitur. Spec. *de tutore §. nunc videndum. verſ. quid ſi mater.* Pet. Cyn. & Salic. *in auth. hoc ſacramentum. Cod. quan. mul. tut. offi. fungi pot.* Rui. *conſil. 86. cir. a princip. & colum. 5. in pri. lib. 5.* Boeti. *queſt. 266.* Quod cum ita ſit, credibile non ſit, contra quam prohibitum à lege eſt, in tutela adminiſtranda matrem permanſiſſe, ſi denuo nupſerat. *l. quamquam ff. de ritu nupt. l. hac lo[illegible] ff. de ope. liber. l. cum fides heredis. ff. de fideicom. liber. l. ſi pater. ff. de priuil. credi. c. cauſam quæ ibique glo. de reſcrip. c. propo. uit. de conceſſ. præben.* Paul. de Caſt. *in conſil. 13. ſtatutum Lucanum col. [illegible] poſt med. lib. 1.* Abb. *in conſ. 97. col. 2. poſt med. lib. 2.* Geminia. *in conſ. 66. col. 2. in fin. & in conſ. ſeq. col. 1. poſt med. & in conſ. 98. in fi.*

Tertio, parui coniectura illa non facienda, quod mutatus aut depoſitus viduæ habitus non eſt. Id enim à communi viduarum conſuetudine abhorret, quæ nuptiis iteratis, ſine mora, atratis ſe veſtibus ſpoliant cum lætitia, tum maioris apud ſponſos nouos iucundæ gratiæ cauſa. A qua conſuetudine tam vulgari recte argumentum colligi dubitandum non eſt: facere † enim & velle id quiſque creditur, quod fieri vulgo ſolet. 4 *l. certi conditio. § ſi nummos. ff. ſi cert. pet. l. fideicommiſſa. §. ſi ſeruo. ibique Bald. ff. de leg. 3. l. ſi prius. §. penul. ibique Bart. ff. de aqua plu. ar. l. fin. C. de fideiuſſ.* Ang. *in conſ. 281. alum. 2.* Fulgo. *in conſil. 34. domina Catharina. col. 2.* Aret. *in conſ. 1. col. 3. ver. ſed tamen ex ſuperabundanti.*

Quarto & famæ communis conſtans iactatio non ſpernenda, q in viduitate viuēdi finē mater fecit. In qua re à ratione argumentari maiori licet: namque ſi fama ſola ad matrimonii probationem, nec cohabitatione intercedente, valet, vti demonſtratū ſuperius habemus: quanto magis matrimonii præſumptionem ceſſare oportet, fama cōtraria diſſipata, id eſt, in orbitate mariti matrimonioq; nō geminato mulierem extrictam, ex his, quæ dicta ante in prima conſideratione ſunt.

Secunda coniectura aduerſus Comitem Hannibalem affertur, quod quaſi vidua ſumptu filiorum Petri Pauli Sachi ſuſtentata mater eorum eſt: id quod paſſi veriſimiliter nō fuiſſent, ſi viro alteri coniuncta fuerat. arg. *l. cum de indebito ff. de prob.* Rurſus, ſicut contraria ea res communi omnium conſuetudini videtur, ita excludi ab ea matrimonii præſumptio debet, ex his quæ dicta ſupra de conſuetudine generali habemus.

Qua item ratione non ſolet filius matris iterum nuptæ apud priores mariti hæredes fieri; ita veriſimile non fit, factum id fuiſſe contra quam fieri conſueuit. Alex. *in conſ. 27. circa fi. lib. 2. & in conſ. 75. col. pen. lib. 4.*

Tertio opponitur Comiti Hannibali, vbi conſtare poſſit pro filio eum à patre habitum & exiſtimatum, tanquam de illegitimo factum id eſſe: cui patris exiſtimationi & fama quoq; publica accedere dicitur. Quo admiſſo, extra controuerſiam poſita res videtur.

Sicut enim † ad quaſi poſſeſſionem filii legitimi fama ſola 5 ſufficit, vt pro legitimo is habeatur, quem legitimum eſſe populi fama tenet, tractatu etiam parentum remoto, author Ia. Butr. *in l. quidem ff. de prob.* Cuius ſententiæ Anto. de But. adſtipulatur *in c. tranſmiſſæ. colum. 2. ante med. verſicu. quandoque autem ſola communis opinio. qui filii ſint legit.* Alex. *in conſil. 51. nu. 2. verſ. idem ſi probetur. lib. 1. in conſ. 90. n. 8. lib. 6. in conſ. 88. n. 7. circa fi. verſ. conuenit etiam alia probat. & in conſ. 181. n. 8. lib. 7.* Dec. *in conſ. 2[illegible] in prin. & n. 4. verſ. & cum fama probata ſit. & in conſ. 595. n. 6.* Rui. *in conſ. 51. n. 18. & in conſ. 148. n. 16. lib. 5.* Goza. *in conſ. 3. col. 4. & colum. 8. poſt med.* ita per contrarium ad filium illegitimum iudicandum teſti[illegible] quoque ſufficere oportet, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, vti dictum ante habemus. Atqui in ſpecie famam contrariam probari.

bari poſſe etiam ſi negatiua è verbis videatur, filium legitimum non eſſe; quoniam affirmationem probari ipſa habet, id eſt, famam ita tenere vt legitimus non ſit, ex Bar. oſtenditur *in l. de minore. § plurimum numer. 26. ff. de quæſtio.* Anchar. *in conſil. 186. tribus de cauſis numer. 6.* Hoc amplius, famæ duplicis contrariæque probatione interueniente, legitimum quibuſdam, non legitimum aliis aſſerentibus, potior fama videtur, quam teſtes plures confirmant, auctor Alex. *in conſil. 184. in fin. lib. 7.* Atqui teſtibus pluribus fama iuuari partis diuerſæ videtur.

Quarto, Comiti Hannibali obeſſe legitimatio videtur patre rogante facta, ſub anno, vt dicitur, 1539. cui etiam Cæſaris ipſius authoritas interpoſita poſtea narratur: quo admiſſo, nihil videtur, quamobrem dubitari præterea oporteat: ſiquidem pro filio legitimo à patre eum non habitum, non obſcure legitimatio indicat, quæ non niſi illegitime natis competit. Effectu igitur legitimationis illegitimo ſoli conueniente, pro tali
6 eum, quantum ad natales, haberi magis erit; ſiquidem † ab effectu denominatio ſumitur. *l. ſi tam anguſti. ff. de ſeruitu. l. inſulam. ff. de præſcrip. verbo. l. Lucius ff. de dona. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. l. ſi olei. C. loca. ca. conſtituimus. cum glo. ibique Abb. c. fin. de relig. do. dom. gl. in l. 1. § 1. in ver. agendo ff. de ſuperfic.* Rurſus per legitimationem macula natalium abſtergitur; ergo non potuiſſi legitimatus non extra matrimonium natus intelligi: aliter enim quomodo macula eluetur, quæ non eſt? *l. manumiſſionis ff. de teſt. & tutel. l. decem. ff. de verbor. oblig.* Hic etiam obſeruandum, tractatum contrarium filio legitimo ex legitimatione hæc ſequi, id eſt, pro filio illegitime nato à patre legitimatum habitum; quo caſu vacua à du-
7 bitatione omni res videtur, † illegitimum filium ea tractatu hoc iudicari, etiam ſi populi fama cum filio faceret, cum fortior patris tractatus fama habeatur, vt Anto. aliique not. *in d. c. tranſmiſſæ.* Ruin. *in conſil. 52. numer. 7. verſic. & dato etiam lib. 5.* Poſtremo, in ſpecie legitimationem ad filium non legitimum iudicandum Bald. obiectuat *in l. filium. in prin. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iuris.* cui Ruin. ſubſcribit *in conſil. 92. num. 10. lib. 5.* idem Pariſ. probat *in conſil. 10. nu. 65. & pluribus ſeq. in conſil. 13. num. 5. lib. 2.* Pro qua ſententia vltra Bald. & alios text. affero *in l. moneor. C. ſi ſerui. expor. ven.* vbi libertinus præſumitur, qui manumiſſus eſt, niſi aliud doceatur.

Quinto, iuuari partis diuerſæ intentio videtur, quod de anno 1540. Comes Vitalianus Comitis Hannibalis pater declarari impenſas petiit in bona fideicommiſſa factas, quatenus meliora ab eo pecuniaque ſua facta eſſent, videlicet vt ius diſponendi de eis haberet, idque aduerſario citato. Iſ quare cauſa petitionis huius ſpectanda, quamobrem liquidationem hanc poſtularet. Cauſam enim factiauitem ſemper debemus magis, quam factum ipſum. *l. cum tale § fin. ff. de condi. & demon. l. verum. 1. ff. de furtis.* Cauſa plane cogitari non alia poteſt, præterquam quod exiſtimaret fideicommiſſi conditionem cedeſet, prolis legitimæ defectu. Veriſque diſſimile ſit, petiturum id patrem fuiſſe, ſi legitimum filium habuerat.

Sexto, argumentum & illud pari Comes Hannibal videtur, quod dotem patri eius conſtitutam non conſtat, contra quam matrimonii conditio fert. Qua ratione igitur acceptum conſuetudine non eſt, vt abſque dote nuptiæ fiant, de qua verba in primis facere vulgo homines ſolent; ita veri diſſimile ſit, contractum matrimonium eſſe; à conſuetudine tam generali omnibus ſequi communi argumentando. *d. l. certi conditio. § ſi nummos ff. ſi cert. pet. & d. l. fideicommiſſa. § ſi ſeruo ibique Bald. ff. de leg. 3.* Huc accedit, quod neque in dotem, neque in bona alia matris ſucceſſiſſe Comes Hannibal dicitur, ſaltem ita vti expreſſum tibe communi eſt. Atqui veriſimile non ſit, neglectui ſucceſſionem filium habiturum, ſi legitimum ſe nouerat. *l. cum de indebito. ff. de probat. l. ſi Titius. ff pro ſocio. l. ſupervacuam. ibique nota. Cod. de poſt.*

Neque repugnare aduerſarii expectationi videntur quæ in gratiam Comitis Hannibalis afferuntur, id eſt, confeſſio coniugum, mutuaque eorum nominatio in coniuges ſe vocantium tractatus filii quaſi legitimi, quem pro filio legitimo haberent, & nominarent, & alia huiuſmodi. Reſponſiones enim quinque præcipue ad omnia hæc accommodantur. Prima, cum ex legitimo matrimonio naſci filios oporteat, qui ſubſtitutum excludant, ſatis non eſt legitimum filium in genere ſimpliciterque doceri, niſi & qualitas neceſſaria oſtendatur, id eſt, quod
8 legitimos ex matrimonio legitimo eſt; inutilis † quippe facti probatio æſtimatur, niſi & qualitatis eius probatio fiat. *l. pen. §. docere. ff ne is eum qui. l. habebat. ff. de inſtit. l. prætor. §. docere ff. vt bon. rap. c. dudum. 2. de electio. c. ſi forte. eo. tit. lib. 6.* glo. *in c. ab eo. de electio. lib. 6. & in c. venerabilem. in gl. pen. de ſen. excom. eo lib.* In quam ſententiam non pauca Corſe. accumulat *ſing. 169. vir requiritur.* Vnde tertii probatio hæc generalis, & ſine qualitate memorata debet, perinde quaſi incerta; ſiquidem pro legitimo haberi is etiam poteſt, qui natus ex nuptiis non eſt, legitimatus puta. Quocirca concludens probatio huiuſmodi non eſt. *l. neque natales. C. de prob. l. non hoc. C. vnde legit.*

Secundo principaliter reſpondetur, tractatum nominatumque filium legitimum quaſi ex matrimonio natum, atque adeo ſub qualitate exquiſita, fac; nihilo magis ſubſtituto nocere hæc debet. Ipſis demum parentibus ita tractantibus onoroſa hæc ſunt, non etiam aliis. *tot. tit. C. res inter alios acta.* Atque ita in ſpecie ex Iaſ. reſponſio hæc probatur *in conſil. 8. 1. col. & in conſil. 106. ver. ſecundo, & adhuc lib. 2.* cum quo ſentire & Gra. dicitur *in conſil. 140. num. 44. lib. 1. in conſil. 62. numer. 10. & in conſil. 138. nu. 7. lib. 1.* Gozadin. *in conſil. 13. n. 21.* Ruin. *in conſ. 92. n. 9. lib. 3.* poſt Soc. *in conſ. 39. nu. 10. lib. 1.*

Quæ ſententia argumento iuuari à fortiori deducto poteſt.
9 Facilius talis ſententia nocet inter alios lata, quam confeſſio; quoniam voluntaria confeſſio eſt, ſententiam plane inuitus quis patitur. *l. ſi de. hom. § ſi compromiſſum. ff. de exceptio.* Iaſ. [illegible] vt quibus ex ſibus pernicioſa aliis ſententia eſt [illegible], confeſſio tamen, tranſactio, compromiſſum, [illegible] utrique ſententia ad incommodum alienum non trahitur [illegible] *in c. audiui depoſ. extr. & in c. cum ſuper. col. ... de re iu.* Bar. *verſ. ſi per inferiorem ff. de appella.* per tex. *in d. § ſi compromiſſo.* Sequitur Mattheſila. *nota. 25.* ſicque in concluſione Ant. de Butr. hoc probat *in conſil. 5.* vbi diſpendioſam legatariis hæredis confeſſionem non putat, quibus tamen ſententia nocet, quæ dicta aduerſus hæredem ſit. Sed eo in damno ſubſtituto ſequitur ſententia non eſt, quam ſubſtitutus prior patitur; quamuis contra ſententia ſit contra hæredem lata, auchor B... *in conſ. 5? 4 præmittendum eſt ad euidentiam, quod ille. la. 2.* Soc. Iun. *in conſ. 151. n. 80. 9? & 96 lib. 2.* Longe minus ſubſtituto poſteriori nocitura confeſſio ſubſtituti erit, qui legitimum filium dixerit, & pro legitimo habuerit, niſi aliter legitimum eum eſſe appareat.

Eodem ſpectat, quod dici ſolet in ſpecie *authen. res quæ. Cod. commun. de leg.* ad dotem confeſſam prærogatiuam textus illius non pertinere, ne in arbitrio alias hæredis grauati ſit, fideicommiſſarii ius confitendo ſubuertere. Ang. *in Auth. de reſtit. & ea quæ parit. colum. 1. verſ. & ſic patet quod hoc.* Aretin. *rub. 1. colum. 7. ibi, in Soc. colum. 15. verſic. tertia concluſio. ff. ſolut. matrim.* Bald. N... uel. *de dote, parte 6. princ. 14.* Iaſon *in d. auth. res quæ. colum. penult. in nona limitatione & id genus alia.* Simili modo ad dotem confeſſam priuilegium antelationis hypothecæ non pertinet. *l. aſſiduis. ibique Bart. & alii. C. qui potior. in pignore hab.* Compenſationem etiam confeſſa dos patitur, quam vera non admitteret. Signorol. *in conſil. 49. colum. fin. circa medium.* Priuilegium igitur, quod tributum filiis eſt, vt ea tractatibus & quaſi poſſeſſione legitimi hactenus doceantur, vt probationis diuerſæ onus in aduerſarium transferatur, ad eum porrigi caſum non conuenit, quo alienum incommodum vertitur, verum ad eos, priua... que eorum reſtringi oportet, à quibus dicti tractatus proponuntur, ne in poteſtate eorum ſit per tractatus huiuſmodi alienum ius offendere.

Et in vniuerſum iure hoc vulgatiſſimo vtimur, vt quibus alieno iuri derogare non licet, nec confitendi facultas ... quatenus ex ea confeſſione ius ipſum alienum minueretur. Vt ubi gratia legitima portione liberos fraudare patri non permittitur; certe nec patri confitenti creditur, vbicunque minus, quo deterius legitimæ ius ex confeſſione fieret, veluti ſi grandem apud ſe depoſitam pecuniam vel ius acuſaſſerit, per quam reſtituendam minor futura legitima filiorum erit. Ioan. Andr. apud Specul. *de conſ. § nunc videndum. ver. ſed numquid patris conſeſſio.* Bart. *in l. cum quis decedens. § codicillis. ff. de legat. 3.* cum alt, præterea ſecundum hoc teſtator poſſet priuare filios legitima, confitendo ſe aliàs debere, ſic via fraudibus aperiretur. Sequitur Ang. *in conſil. 26. colum. 1. lib. 2. & in conſil. 57. colum. 1. lib. 4.* Dyn. huic accedit *in conſil. 13. colum. 2. ante medium.* Cui ſententiæ text. apprime ſeruit *in l. ſi forte. ibique Bart. ff de caſtr. pecul.* de quo vberius apud poſteriores, *in l. ſi donatione. C. de collat.* etiam *in conſil. 99. num* ... vt alia ... eiuſdem innumera taceam. Qua igitur ratione in manu parentum Comitis Hannibalis nō erat, ius hoc fidei-

commiſſi lædere, ita nec legitimum filium confitendi, aut pro legitimo habendi & tractandi, vnde in ipſum fideicommiſſi vulnus læſionemque acciperet. Aliter permiſſum indirecto erit, quod prohibitum directo eſt, contra quam ius patitur. *l. quod dictum ff. de pactis. l. cum lic. § ſi cum lis ff. de tranſact. l. aduerſus. ff. de arbitr. l. athletas § aut prætor ff. de his qui not. infam. l. palam. § ſi cum pa'am. ff. de ritu nupt. l ſi vt eo oportet. §. 1. ff. de tutor. & cura. da. ab his. reg. cum quid vna via. lib 6. de reg. iur.*

Tertio, principaliter ad confeſſionem & tractatum hunc reſpondetur, lædi ex eis fideicommiſſi ius fac poſſe; nihilominus tamen opem ab eis Comiti Hannibali ferri; quia teſtimoniis legitimis non probantur, vtputa ſingularibus, alios aliis tractatus aliamque confeſſionem aut nominationem proferentibus.

10 Fidem † plane teſtibus ſingularibus non haberi, iuris incertioni eſt *l. Marcellus poſt princ. ff. rerum amot. l. iuriſiurandi. C. de teſtib. c. cum dilectis c. bona. 1. & c. in geneſi de electio. c. licet cauſam. de proba. c. tam literis de teſtib.*

Quarto, teſtibus idoneis confeſſionem fac cum tractatib. docere; huiuſmodi tamen tractatus non incurrunt, vnde quaſi poſſeſſio naſci poſſit. Ex principio ex educatione colligi tractatus non poteſt, vtpote quæ alienis ſeu extraneis etiam competit *c. tranſmiſſa. vbique Doct. qui filii ſint legiti.* Alexand. *in conſil. 74. lib. 2.* Roin *in conſil. 52. column. 3. in fin. lib. 5.* Pariſ *in conſil. 10 num. 17 & 102. in conſil. 11. nu. 25. & in conſil. ſeq. nu. 247 lib. 2.* Ratio eadem inſtitutionis videtur, ſiquidem nihil prohibet alienos etiam hæredes ſcribi. Pariſ. *in d. conſ. 11. nu. 25.*

11 Æque † ad rem attinere fama non videtur, vtpote quæ probata legitime non dicitur ad modum a Bar. aliiſque præſcriptũ *in l de minore § plurium. ff. de quæſtio.* Atque vbi probatio impleta legitime eſſet, ſatis tamen ad prolem legitimam æſtimandam non valere ex Saly Alexand oſtendit *in conſil. 25 numer. 7. libr. 4.* Dec. *in d. c. per tuas. num. 8. de proba. & in conſi. 321 column. penult. circa med.* Neque coniungere præſumptiones has licet ad probationem plenam faciendam, quandoquidem imperfectæ ſingulæ nulliuſque effectus videntur. *l. ſpadonem. §. qui mira multa. ff. de excus. tut. l. vnica. Cod. qui numer. tutel* Bald. *in l ſi quis ex argentar. ii §. 1. ff. de eden.* Alexand. *in l. quæ dotis. numer. 7. ff ſolut. matrim.* Iaſ. *in repet. l. admonendi. column 87. num. 216. verſ. adde in primis, quod iſta vltima ſolutio ff. de iureiuran.*

Quinto, in poteſtate patris eſſe fac pro legitimo filium habere tam verbis quam factis, id eſt, legitimum eum confitendo, nominando, tractando per educationem, & inſtitutionem, & alia huiuſmodi, rurſus legitime tractatus hos tam verbis, quam factis oſtendi; iuris denique vigorem in tractatibus his ineſſe, vt quaſi poſſeſſio ſibi legitimi ab eis prouinciſcatur: nihilo magis compendium afferre Comiti Hannibali videntur, vtpote à tractatibus contrariis eliſi, qui patefacti ab aduerſario aſſeruntur, à quo facta fides dicitur, pro filio illegitimo Comitem Hannibalem à patre tamdiu habitum & exiſtimatum, quamdiu prolis deſperans ex poſteriore coniuge fuit. Tunc enim quaſi ad filium legitimum, animum cahibere paternum cœpit. Rurſus famæ impleta probatio dicitur, filium illegitimum Comitem ipſum Hannibalem à patre habitum, cuius famæ probatio teſtibus cum pluribus tum dignioribus perfecta narratur. Quo caſu famæ duplicis atque contrariæ probatione interueniente, potior ſine dubio illa habetur, quã teſtes plures confirmant, Alex. authore, *in conſ. 184 in fine libri ſeptimi.* Pari etiam teſtium numero poſito, fortior ea fama videtur, quæ teſtibus dignioribus adiuuatur. Bartol *in d. l. de minore §. pluribus num. 27 ff. de quæſtio. & in l. in poteſt. num. 53 ff. de acquir. heredi.* Saly *c. in l. ea quidem, num. 112. C. de accuſat.* Ruin *in conſil. 51. colum 9 in fine libri quinti.* Quid dicendum hic erit, cum & plures & digniores dati teſtes ab aduerſario proponuntur? *auth. itaque. C. com. de ſucceſ. l. cum in adoptiuis in princip ibi que Bald. Cod. de adoptio. § ſi vero. Inſtitu. eodem cum cap. ex tuarum de authori. & vſu pallii. ca. non poteſt. de præben lib. 6*

12 Sexto † ita ex tractatu legitima proles æſtimatur, ſi cohabitatio parentum concurrit, vti declaratum apud Soc. iun. eſt *in conſil 10. numer. 40. libr. & licet fortaſſe. libro ſecundo.* Cohabitatio plane hic non interuenit, imo ſeparatim parentes vitam egiſſe. & apud heredes viri prioris matrem mortuam non ambigitur.

Septimo, tum deniq; ex tractatu quaſi poſſeſſio filii legitimi quæritur, ſi vicinis ſcientibus ſecutus ii eſt. Ruin. *in conſil. 95. num. 52. verſ. quoniam iſte teſtis. lib. 3.* Cæterum de vicinorum ſcientia facta fides non dicitur.

Octauo, quicquid in probatione filiationis ſimplicis viſum Doctoribus ſit, ex tractatu eam probari, quod ad quaſi poſſeſſionem attinet, in filiatione ſane legitima oſtendenda, iure hoc certiſſimo vtimur, vt ſatis ad eam tractatus non videatur, niſi de matrimonio fides fiat. præſumptio ſaltem. Bart. *in l. Titia. num. 2. ff. ſolut. matrim.* Bald. *in d. l filium. num. 12. verſic. item nota. ff. de his qui ſun. ſui vel alien. iuris.* Iaſ. *in d. conſ. 106. column. 2. verſ. 4. principaliter. lib. 1* Idem ex Decio probatur *in l. ſi emancipati in tertio nota. C. de collatio.* Iod. de Alcia. ſcribit, *in tracta præſump. in ſecunda regu. præſumpt. 2. in fine, num. 7. char. 109.* ad filium legitimum teſtium verba non pertinere, qui filium quem eſſe ſimpliciter aſſerunt, Decium propterea taxans, *in conſil. 54.* cui ſententia contraria placet.

Cæterum probationis quicquam factum de matrimonio, nec quantum ad quaſi poſſeſſionem, dicitur; ad cuius probationem cohabitationem longam exquiri partis aduocatio putat, vel prolis legitimæ iudicandæ cauſa, ex Felin. *in d. c. illud. col. fin. de præſumpt.* Alcia. *in d. tractat. præſump. reg. 2. præſump 5.*

Neque dicatur † legitimum filium hoc ipſo factum videri, 13
quod hæres ſcriptus quaſi filius teſtatoris eſt, iuxta tex *in auth. ſi quis liberos. C. de natu. lib.* quoniam modus ille legitimi faciendi ſicut prodigioſus habetur, vt Saly c. ibi ait, ita reſtringi ad eum caſum debet, quo ex concubina natus filius dicitur apud teſtatorem retenta, vt eſt apud Bart. in q. per eum diſputata, *num. 81. habeo filiam num. 4.* Iaſon *in conſi. 102 in quarto fundamento. lib. 4.* Ruin *in conſil. 70. colum. 3. poſt med. lib. 3.*

Rurſus locus *d. auth.* tum denique eſt, ſi inter viuos mulier cum ſit, cum nominatio illa filii aſcribitur, authore Bart. *in d. q. 81. & in conſ. 110. Verutum nu. 4.* Bal *in conſ. 180 mortuo filio. in fin. lib 3.* Boeti. *q. 540. col. 11. poſt med.* quorum neutrum hic interuenit, quoniam neque apud patrem rei mulier vnquam fuit, neque inter viuos erat cum editum teſtamentum eſt.

Nono, inficias ire non licet, quin † actoris intentio ſatis ab- 14
unde quoque impleta ſit, id eſt, inter eos eum eſſe, qui inuitati ad fideicommiſſum ſunt, cum legitimum ſe eſſe oſtenderit. E contrario rei ipſius exceptionem ambiguam ex ante narratis fieri, ſeu non æque plenam: quo caſu clari iuris videtur, ſecundum actorem ipſum ſententiam ferendam, cuius plenior fortiorq; probatio eſt, iuxta doctri. Bar. *in l. admonendi. n. 50. ff. de iureiur.* Saly. *in l. ſi his qui adulterii. nu 5. C. de adul.*

Decimo † quaſi poſſeſſionis probationem plene factã Co- 15
mite Hannibale impletam, vtilis tamen ad hereditatem tam opimam euincendam non videtur; ſiquidem poteſtatem in petitorio ante deciſionis habere quaſi hæc poſſeſſio non videtur, authore Bald. *in d. c. per tuas. de probat. & in d. conſi. 180. mortuo filio. num. 3 verſic. præterea vbi agitur. lib. 3.* cuius ſententiæ Iaſ. adſtipulatur *in l. nemo poteſtio col. 1. C. de teſtam. in conſi. 106. in fi. lib 1. & in conſi. 102. col. 3. lib. 4.* Dec. *in conſi. 321. num. 12. verſi. ſecundo etiam reſpondeo.* Pariſ. *in conſi. 11. num. 19 & in conſi. ſeq. in fi. lib. 2.* Alcia. *in tracta. præſumptio. in tertia reg. præſump. 38.*

Apparet ex his; quod ad quaſi poſſeſſionem attinet, nihil eſſe videri, quod litem hanc obtinendi ſpei quicquam reus habeat. Quod ſi probationem perficere de quaſi poſſeſſione non potuit, quomodo probatum quicquam in petitorio dicemus?

Neque teſtes mouent à reo producti, qui in ipſo matrimonio interfuiſſe ſe dicunt. Monendi enim ſumus † cauſam gra- 16
uem & arduam matrimonii eſſe, vt notat. *in cap. 1 de conſang. & affin. & in cap. ſi de procur. lib. 6.* Quocirca moribus curiæ receptum eſt, vt epiſcopis fere committatur: notat hoc Abb. & alii *in ca. ſi pro debilitate. de offic. deleg.* Imo enim poteſtatem de matrimonio iure reddendi inferior epiſcopo non habet, *c. accedentibus. de exceſ. prælat.* Abb. *in d. cap. 1. de conſang. & affin* Corſe. *ſing. 188. de iure communi.* Inde fit, vt teſtes matrimonii probatio exigat omni exceptione maiores, *d. cap. 1 cum gloſſ. de conſanguin. & affin. cap. inſ. per. qui matri. accu. poſſ. gloſſ. in cap. in literis. de teſtib.* Verutum *in conſil. 2. num. 2. & num. 20.* Pariſ. *in conſi. 51. num. 53 in conſi. 55. num. 19. in conſil. 57 num. 38 & in conſi. ſequen. num 10. lib. 4.* Inde etiam dicimus, ex præſumptione leui matrimonium non induci, *cap. litteris de præſump* Alexand *in conſi. 150 num 14. lib 5.* Socin iun. *in conſi. 86. num. 8. & in conſi. 88 nu. 9. lib 2.* Sed & probationes matrimonium poſtulat luce ipſa meridiana clariores, indicii criminoſi exemplo. Alexand. *in conſi. 143 column 2. lib. 2.* Dec. *in conſi 133. col. 2. & in conſil.*

in conſil. 330 col. ult. fin. circa med. Soc. in conſil. 17. colum. 3. in fin. verſic. ſecundo etiam principaliter lib. 1. Enimuero teſtes egentes, ſordidi, humiles memoriæq; videntur, qui ſicut varietate multa laborant, ſermonemque mutant; ita ſuſpicionibus vndique ſcatent, vt fidei quicquam non faciant. l. qui falſo ff. de teſtib. cap. cum eccleſia extra. de cau. poſſ. & propriet. cum aliis apud Marſil. collectis, in conſil. 88. poſt princip. verſic. iſto modo præcipue Socinus iunior in conſil. 37. nu. 31. lib. 2. Viſque adeo autem humilitas, & ſuſpicio teſtium iſtorum patefacta eſt, vt dati in cruciatum ſint, iuxta ea, quæ habentur in l. ex libero. ff. de queſtio. In quo ſane cruciatu mulier teſtis poſterius teſtimonium confirmauit, id eſt, falſo ſe de matrimonio ſide primum dixiſſe.

17 Cui † teſtimonio vltimo in tormentis lato credendum eſſe, ex text. probatur, in l. ſi poſtulauerit. §. ſed ſi negauerit. ibique Bartol. ff. de adulter. notat idem Barto. in l. eos. num. 1. verſ. ad ſecundum reſponſum. ff. de falſis. Bald. in l. 1. C. de adul. & in l. fin. C. de queſtio. Roma. ſing. 80 dicit. Alex. in conſil. 63. lib. 1. quod iteratum legitur in conſil. 251. lib. 6. Cumulatius apud Veronenſem in conſil. 60. col. pen. in ſecundo dubio.

Neque teſtis alter mouet: quoniam etſi à teſtimonio priore inter quæſtionis dolores non diſceſſit: ſuſpectus tamen remanet, cum ob variationes, tum ob vitæ humilitatem, vt nugatorius nebuloque cenſeri potius, quam teſtis debeat.

Atque in variationibus illa in primis obſeruatur, quod in poſteriore teſtimonio natu ſe maiorem aſſerunt, contra quam dictum acta haberet, idque de induſtria factum, ne inutile teſtimonium fieret, cum memoriæ in æternum ſeruandæ cauſa datus pro teſte eſſet.

18 Ad quam rem † admitti niſi quibus inclinata eſt ætas, vel qui morbo tenentur, non ſolent, vt habetur in c. quoniam frequenter. vt lite non conteſt.

Hæc ſunt, quæ expectationi vel contradicere cogitatione prima viſa ſunt. Sed enim tanti ea facienda non duxi, quin ius optimum eum eo facere credam. Rei eius explicandæ teſtandæque cauſa, ſciendum eſt, tam à poſſeſſorio, quam à petitorio rei ipſius deſiderium iuuari. Et quidem, quod ad poſſeſſorium attinet, iuris ambigui non eſt, quaſi poſſeſſionem filiationis in ſpecie hac recipi ad hæreditatem ab alio etiam occupatam vendicandam, nedum poſſeſſam retinendam.

19 Ea quippe vi † prædita hæc quaſi poſſeſſio filiationis eſt, vt iuris præſumptio ei faueat, qui quaſi poſſeſſionem hanc docet, probationiſque contrariæ onus in aduerſarium reiiciat, vt eſt apud Alexand. in conſil. 51. num. 2. verſ. & ſuſſi. cret. lib. 1. in conſil. 92. num. 14. lib. 6. & in conſil. 88. num. 7. verſic. & talis quaſi poſſeſſio. & in conſ. 151. n. 7. lib. 7. Soc. iun. conſ. 89. col. 2. lib. 1. Corn. in conſ. 78. col. 2. in fi. lib. 3. Dec. in conſ. 54. nu. 2. in fin. Ruin. in conſ. 18. num. 8. lib. 4. in conſ. 55. n. 4. & in conſ. 241. n. 17. lib. 5. Pariſ. in conſ. 10. n. 79. lib. 2.

Vnde videndum eſt, verum perfecta probatio iſtius quaſi poſſeſſionis appareat.

20 In qua re monendi ſumus † ex tractatu ſolo hanc quaſi poſſeſſionem oriri, hoc ipſo, quod pro filio naturali & legitimo habitus quis & tractatus eſt. Tunc n. quaſi poſſeſſio filiationis ſibi ipſi quæritur, & in quaſi poſſeſſione filii legitimi & naturalis eſſe dicitur gl. & Doct. in d. c. tranſmiſſa in gl. pen. qui filii ſint legitimi. & obſeruandum, ſatis tractatum ſolum abſque fama vicinæ ſecundum glo. eſſe, dictione, vna cum, animaduerſa, quæ implicationem habet, & caſum minoris dubitationis explicat. l. 1. §. vt macum. ff. de colla. bon. c. ex tenore, de eleStio. cap. quoniam frequenter. § porro. & vtrobique gl. vt lit. non conte. gl. & Flor. in l. illud. in glo. pen. ff. ad legem Aquil. Doct. in l. cum ſpatium per illum tex. C. vnde lib. Bartol. in d. l. 1. colum. pen. ante med. verſ. præterea caſus eſt hic. ff. ſolu. matrim. Tractatum item ſolo ad quaſi poſſeſſionem hanc producendam contentus Anto. de But. eſt, in d. cap. tranſmiſſa. colum. 2. poſt prin. verſ. quando quæ concurrit ſolus tractatus parentum. Ibique Abb. nu. 10. Caſtren. in conſil. 152. viſo puncto in facto Franciſci. colum. 1. ante med. verſ. vel etiam quod ſine verbis lib. 1. Alex. in d. conſ. 51. n. 7. circa fi. verſ. item non obſtat ſi dicitur lib. 1. Soc. in l. falſa. in prin. col. 1. ff. de condi. & demon. Dec. in d. conſ. 54. col. 2. & in fi. conſilii. Ruin. in d. conſ. 141. n. 14. verſ. ex his igitur omnibus lib. 5. Ruſſus ſciendum in ſpecie tractatus huius, cum ex actibus multiplicibus tractatus iſte exiſtat, vti mox ſubiiciemus, actuum omnium neceſſarium concurſum non eſſe; verū ex actu vno in ſpecie declarato, quaſi poſſeſſionem colligi. Bar. in d. l. filium ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iuris. Alex. in d. conſ. 51. nu. 7. verſ. non obſtat etiam quod notat Bart. lib. 1. Dec. in d. conſ. 54. in fin. Iaſ. in conſ. 114. col. 5. in fi. lib. 1. Pariſ. in d. conſ. 10. n. 72. lib. 2. Soc. iun. in d. conſ. 86. num. 40. verſ. & licet forte ſi lib. 2. His ita de effectu tractatus huius præmiſſis, nihil aliud ſupereſt, niſi vt actus † oſtendamus, 21
qui recipi in materia hac ſolent ad quaſi poſſeſſionem filiationis conciliandam.

Inter quos actus referri educatio conſueuit, quoties quaſi filius quis educatur, & ei quaſi filio alimenta præbentur. Alex. in d. conſ. 88. in 3. dubio lib. 7. Iaſ. in conſ. 102. colum. 3. ante med. lib. 4. Ex modo etiam alimentorum dignoſcitur, verum quaſi filio, an vt extraneo alimenta miniſtrentur. Pariſ. in d. conſil. 10. n. 102. lib. 2. Ex affectione item parentum duci coniectura poteſt, quaſi filii necne educatio fiat. Anch. in conſ. 225. videtur prima facie. col. fi. ver. item ex dilectione. Pariſ. in d. conſ. 10. n. 60. lib. 2.

Si dixeris controuerſiam de filiatione non fieri, verum de qualitate, legitimus an non ſit.

Reſpondetur, † facilius qualitatem, quam ſubſtantiam pro- 22
bari. c. audemus. ibique Abb. in ſecundo notab. de reſtit. in inte. cum aliis apud nos conſcriptis in tract. de antiq. temp. parte 2. n. 35. & parte 5. n. 7. & 9. Vnde ſi ſatis ad ſubſtantiam filiationis edocendam coniecturæ habentur, multo magis valiturae ad qualitatem filii demonſtrandam erunt, id eſt, quod legitimus ſit. Ea ratione ſi ex modo alimentorum iudicatur an vt filius, an quaſi alienus nutritus ſit; facilius iudicio modus alendi erit, vtrum quaſi naturalis, an legitimi facta educatio ſit, aliter quippe legitimi atque illegitimi exhibentur, & agnoſcuntur. Atqui aſſerunt teſtes ſplendide & magnifice filium educatum, quæ res in filios illegitimos non competit.

Et qua ratione non niſi filios legitimos ſplendide magnificeque educari moris eſt; ita legitimus ex educatione hac cenſeri filius debet, à ſolitis argumentando. d. l. certi condictio. § ſi nummos. ff. ſi cert. pet. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua ff. de adil. edict. l. ſi prius. §. 1. ff. de aqua plu. arc. A conſuetudine igitur declaratione m educatio iſta vel ſimplex accipit, id eſt, etiamſi de legitimo facta mentio non eſſet. l. excepta. C. ho. a. c. quod dilectio de conſang. & affinit. Cuma. in conſ. 12. Anch. in conſ. 163. viſis & diligenter inſpectis. col. 3. circa fi. ver. ſupra dicta confirmat & id genus ſexcenta.

Secundo, quaſi filium legitimum ita educatum ex iure illo innuatur, † qualitatis illius contemplatione geſtum actum in- 23
telligi, quæ facientis perſonæ conuenit. l. fin. ff. de inſtitor. l. an honorarius. § fi. ff. de actio. & oblig. l. ſin autem. ff. vnde ſolut. quæ iura in ſimili ſententia hanc Sign. profert in conſ. 90. col. 8. poſt med. verſ. præterea quando aliquid. Eadem ratio facit, vt qualitatis illius cauſa facta educatio intelligatur, quæ filii educati perſonæ conuenit. Soli planè legitimi educationem huiuſmodi ſplēdidam atq; magnificam expetunt, quod argumentum apud eos mouere non dubitem, quibus raro communis ſatisfaciat, l. ſerui operiter. §. ſi ſuit. ff. de excu. tutor.

Tertio, quaſi filium legitimum educatum, ex eo non leuiter adiuuatur, quod pudori matri non fuerit nobiliſſimæ non ſuum filium eum in conſpectu non paucorum agnoſcere, pro tali palpare, & amplecti. Cæterum ſi ex complexu conceptus illicito prohibitoque fuerat, quis adducatur vt credat, id ita à matre actum? An non ſolent vel inferiores matris dignitate ex occulto huiuſmodi liberos alibi clanculum parere, vteri tumorem quacunque ratione tegentes? Conſequens his ſit † vt 24
qui naturalem reum iactitant, vera omnino diſſimilia narrent, atq; ideo fidem eorum aſſertionibus nō habendam. l. ſi ita quis in fine. ibi; quod vtique nemo ſanus probabit. ff. de iniuſto. Inde Bald. ait in l. 1. num. 9. C. de ſer. fugit. falſitatis imaginem in eo eſſe, quod ſimile vero non eſt. Sed nec fidem inſtrumentū habet, quod à veriſimili abeſt. Baldus in l. ſcriptura. circa med. C. de fide inſtr. & in. cum aliis apud nos collectis in conſil. 134. numer. 58. & in conſil. 175. numer. 5. Ibique idem in confeſſione diximus, quæ vero proxima non eſt. Adiumentum non paululum ab Anchar. coniectura hæc accipit, in d. conſil. 225. videtur prima facie dicendam, dictum ſpurium. columna fin. in princip. verſicul. accedit his teſtimonium. Filiationem ſpurii ex muliere alii nupta ſuſcepti, confeſſione matris non mediocriter iuuari, quod credibile non ſit, tantum ſcelus ab ore matris prodire, quod tantum alium ſibi aſciuerit, coniugiique fœdus violauerit, contra quam veritas habeat. Ratio eadem in matrona mouet, à maioribus minime obſcuris orianda, viroque antiquæ nobilitatis orbata, vt probrum eam manifeſtum facere tam turpiſſimum non puduerit, partum agnoſcendo, qui ex iuſtis nuptiis editus non eſſet. Eodem & illud Socin. ſpectat in l. quidam

relegatur. col. 4. in fine ſuper glo. ff. de rebus dub. præſumptum non eſſe, vt contra honorem ſuum quid quiſpiam agat.

Præſumptiones iſtæ educationis quaſi de filio iuſto ſecutæ, 25 ſicut † plurimum apud viros ratione iudicioque præditos valent, ita admitti à religione iudicantis facile debent; ſiquidem ab his præſumptio ſumitur, quæ multum poſſunt. Bald. *nota. 1. numer. 3. de contentio. inter maſcul. & fœmin.* argum. *l. domum. ff. de contrahen. empt.* not. idem Baldus *in cap. quia veriſimile. de præſumptio.* De quo dicto Calcan. meminit *in conſil. 11. colum. 3. circa medium.* Rurſus qua ratione veriſimile non eſt partum turpiter quæſitum pro ſuo à muliere notæ nullius integræque æſtimationis agnitum admiſſumve, vnde famoſa illico fieret, opinionisque ſuæ labem ſubiret, ita præſumi hoc non debet, cum fieri de his præſumptiones non ſoleant, quæ veriſimilia non ſunt. Baldus *in l. fin. in vltimo nota. C. de hered. inſtitu. in l. ſiue poſſidetis. in fine Cod. de probat. & in cap. 1. §. ſi vero. num. 1. de feudo guar.* Socin. *in l. ſi mulier. in 3. notab. ff. de rebus dub.* & apud nos *in conſil. 6. numer. 21. & in conſil. 8. numer. 6.* Enimuero præſumi id oportet, quod fere fit, ſeu quod accidere communiter ſolet: vt apud nos *in conſil. 205. num. 15.* id eſt, legitimum iuſtumque filium eſſe; quandoquidem ita palam editus, admiſſuſque à matre eo honore & æſtimatione prædita eſt.

Secundus actus, vnde tractatus filii quaſi legitimi, atque ex eo quaſi poſſeſſio memorata naſcitur, à nominatione pendet; quia pro filio legitimo nuncupatus à parentibus eſt. In qua re 26 ſciendum, caſus † nonnullos ſubeſſe, in quibus ad filiationem hanc iuſtam docendam nominatio ſola valet. Primus caſus eſt, vbicunque affirmate aut aſſertiue, non incidenter, filius quis appellatur, glo. & Doct. *in d. l. neque profeſſio. C. de teſta.* Paul. de Caſtro *in d. conſil. 151. colum. 2. in fin. verſic. ſexto poſſet obiici. lib. 1. & in l. non epiſtolis. num. 3. verſic. ſi autem verba. C. de proba.* Corn. *in conſi. 68. colum. penul. verſi. ſed diceret aliquis. lib. 3.* Alex. *in d. conſi. 88. num. 7. in fin. verſi. concurrit etiam alia coniectura. lib. 7.* Pariſ. *in d. conſ. 10. nu. 44. lib. 2.* Secundus caſus eſt, cum incidenter quidem filio præſente nominatio fit, quo caſu æque potens ſola ad probationem eſt. Felin. poſt Aret. *in d. cap. per tuas. num. 11. prima concluſio de probatio.* Gozad. *in conſi. 12. col. 1. poſt med.* Pariſ. *in d. conſ. 10. nu. 49.* latius *num. 53. lib. 2.* Idem cum blandientis more nominatio non fit, Iaſ. admittit *in l. ſi poſthumus. §. ſi quæſita. ff. de lib. & poſth.* Tertius caſus in nominatione, aut verbis enunciatiuis geminatis, ex quibus probatio plena filiationis deducitur. Paul. de Caſt. *in d. l. non epiſtolis. nu. 3. & in d. conſ. 151. col. 2. in fi. verſ. ſexto poſſet obiici. lib. 1.* Cæterum ſi teſtimonia expendimus, & quæ in facto narrantur, ad caſus hos tres ſpeciem hanc pertinere conſtat. Principaliter enim affirmateque, filio item ipſo præſente, neque id ſemel aut iterum filius legitimus ab vtroque parente vocitatus Comes Hannibal eſt.

27 Tertius actus † tractatus, & quaſi poſſeſſionis ab inſtitutione filii quaſi legitimi deſcendit, vt Alex. ſcribit *in d. conſ. 88. nu. 11. lib. 7.* Idem poſt Petrum, & Imolam Socin. *in d. l. ſi fal. a inpo. ff. de condi. & demon. & in d. conſ. 89. col. 2. lib. 1.* Idem poſt Aretinum Felin. not. *in d. c. per tuas. nu. 17. ver. vltima concluſio de proba.* Iaſ. *in conſ. 125. col. 3. poſt med. lib. 4.* Ruin. *in conſi. 109. nu. 38. lib. 3. & in conſi. 53. col. 4. in prin. lib. 5.* Pariſ. *in conſi. 13. nu. 29. lib. 2.* Idem ex Pariſio oſtenditur *in conſ. 19. nu. 95. 96. eodem lib.* à ſenſu contrario, cum inutilem coniecturam hanc putat, ſi doceri contrarium poſſit. Probatione ergitur contraria non interueniente, fructuoſam eam exiſtimat. Secundum quæ, potens tractatus iſte ex inſtitutione deſcendens, ad probationem contrariam in aduerſarium reiiciendam eſt, vt nominatim Alex. ſcribit *in d. conſ. 88. nu. 12.* Soci. *in d. l. falſa.* Aret. huc accedit *in conſi. 37. nu. 1. in fi.* aſſertioni teſtatoris de filio, aut nepote tamdiu ſtandum, quamdiu contrariũ non probatum ſit, per tex. *in l. ſi pater & in l. nec apud. C. de hered. inſt.* Ea propter cum hæres ſcriptus filius ſit quaſi legitimus, idque principaliter, & nominatim enarratum, dubitandum præterea non videtur. In qua re meminiſſe nos oportet, cum tertio loco editum teſtamentum ſit, id quod ſemper à teſtatore factitatum: ex qua repetitione aut multiplicatione roboris plurimũ probationi accedere, ex Caſtrenſi demonſtratum in ſecundo actu tractatus huius atq; in tertio caſu habemus, vt generalia alia nõ referam, quæ dici de geminatione ſolent. Rurſus obſeruandum, in confeſſione hac circa inſtitutionem ſæpius factam teſtatorem ipſum finem viuendi feciſſe. Proinde veriſimile non eſt ſarcina tam grauiſſima onuſtum eum in ſeculum aliud migrare voluiſſe, ſi aliter res habuerat *l. fin. C. ad legem Iul. repet. & ſum. num. 147.*

Quartus actus tractatus & quaſi poſſeſſionis vel legitimi eſt; qui ad regiam Cæſaris honeſtiſſime à patre ablegatus, magna famulorum & equorum pompa; quæ res ſicut legitimis ſolis competit, ita ad legitimum eum iudicandum valere debebit, argum. *l. 2. ff. de lib. & poſthum. l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtru.*

Itaque † facta ipſa loquuntur, pro filio legitimo à patre reſi 28 habitum, *can. caute. 22. quæſtio. 2.* Vnde Beatus Gregorius quarto dialogorum de monacho quodam ſcribit: *Et ſi verba tacerent, facta loquebantur.* In eandem ſententiam & Diui illud Hieronymi eſt contra Iouinianum, in fi. *De noſtro grege erubeſcunt palliis, ſordidatis, & quaſi peregrini huius ſeculi, licet ſermone taceant, habitu loquuntur & geſtu.* Refert. Ioan. Andr. *in cap. conſtitutionem. circa med. de electio. lib. 6.* Text. huc accedit *in l. ſi tamen. §. ei qui. ff. de edil. edict.* plus in facto quam verbis ineſſe. Inde rebus, non verbis imponi leges oportet. *l. 2. in fin. C. com. de legat.* Proinde in ſpecie hac plus quid non paulo in tractatu eſſe, quam in verbis, ſeu nominatione, autor Bald. *in l. non ignorat. num. 4. in fine. & ſeq. C. qui accu. non poſ.* Alex. *in d. conſ. 88. num. 7. lib. 7.* Dec. *in d. c. per tuas. 12. 4. not. in fin. de prob. & in d. conſi. 54. num. 1.* Pariſ. *in d. conſi. 10. num. 61. ver. ex quibus & num. 87. lib. 1.* Quid dicendum hic erit, vbi vtriuſque generis tractatus incurrit, iuxta à factis atque verbis?

Quintus actus tractatus † à ſororibus Comitis Vitaliani 29 patris deducitur, à quibus pro nepote legitimo ex fratre habitus reus eſt. Non minus enim aliorum tractatus & reputatio filio confert ad legitimum eum iudicandum, atq; parentum, vti ſcriptum apud Alexan. eſt *in d. conſil. 90. nu. 7. verſi. pro hoc etiam quia adhuc. lib. 7.* vbi quaſi poſſeſſionem ex reputatione, & tractatu hoc alieno contrahi, ſeu conciliari putat, illiq; vigorem, & effectum in tractatu hoc ineſſe ait, etiam qui patre ſublato ſequitur: quod minimi faciendum in ſpecie hac non videtur.

Sextus actus tractatus & quaſi poſſeſſionis, nec ipſe ſpernendus à nouerca ipſius rei deſcendens: qui ſane tractatus eo æſtimari potentior debet, quo à perſona ſuapte natura inimica magis fit: hoſtes quippe † priuignorum fere nouercæ naſcun- 30 tur *l. 4. ff. de in. off. teſtam.* Inde illud; *Tunc cornix albeſcet, vbi amica nouerca quieſcet: Pede modo ſuo parat priuigna venenum.* de quo apud Portium *in §. ſocrum. Inſtitut. de nupt.* Boeri. *q. 318. colum. 3. circa vi. ſi iun.* Eiuſdem loci & illud gloſſ. eſt *in Clemen. paſtoralis. verſi. verum quia. in ver. nouerca. de re iudi. Gaudet in afflictas ſæuire nouerca poteſtas:* qua ratione impulſus legiſlator eſt, *vt l. hac edictali.* ederet, *Cod. de ſecund. nup.* Quod cum ita ſit, credibile non eſt pro legitimo priuignũ à nouerca habitum, & exiſtimatum, niſi ita res ſe habeat. argu. *cap. literas. de præſumptio.* Et qua ratione teſtis non pellitur ratione affectionis alias iuſpectus, vbicumque contra eum teſtificatur, cui affectus dicitur. gloſſ. *in c. a. fin. in ver. in teſtem. de teſtib. lib. 6.* Dec. *in conſil. 163. num. 11. & in conſi. 542. num. 1. in fin.* Ita inimici abiici teſtimonium non oportet, quod dictum pro eo erit, qui inimicus teſti dicitur, vt eadem ſit contrariorum diſciplina: *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris.* Conſequens his ſit, plurimi tractatum hunc faciendum à nouerca profectum, quæ pro legitimo minime tractaſſet, ſi res ita ſe non habuerat.

Septimus actus tractatus ſeu quaſi poſſeſſionis filiationis ex inſtitutione fratris vterini colligitur, qui Comitem Hannibalem fratrem legitimum heredem ex aſſe facit, filia naturali excluſa. Vnde † quaſi poſſeſſio fraternitatis legitimæ æque 31 naſcitur, vt in filiatione. Cy. *in d. l. non epiſtolis. Co. de proba.* Paul. de Caſtr. *in d. conſil. 151. colum. 2. in princip. libr. 1.* Idem generaliter in materia alia quauis vt ex tractatu quaſi poſſeſſio iuris illius generetur, in quo pro tali quis tractatus eſt, Oldrad. authore in *conſil. 244. ad obiectas. num. 9. & in conſil. 254. quia tota. num. 5.* quicquid viſum aliter atque incogitate ſatis Decio ſit, *in d. conſil. 511. colum. pen. ver. tertio etiam reſpondeam.* Sed enim Cyni teſtimonio fretus, *in d. l. non epiſtolis* ita ſcripſit, quem Decio ipſi obſtare ex Caſtr. oſtenditur, *in d. conſi. 151. col. 2.* vbi teſtem Cynum pro ſententia ſua Caſtr. producit. Rurſus ratione dilectionis admiſſa, qua Dec. nititur, quod fratrum vice permulti ſe diligunt, nec inter patrem & filium quaſi iſta poſſeſſio cad[er]et, ſiquidem inuicem inter ſe aliqui ſe amant parentum filiorumque exemplo. In qua inſtitutione ex aſſe facta pro filio matris legitimo fratre vterino Comitem Hannibalem habitum non poſſumus

ſ... nos non fuerit: aliter quippe pro fratre legitimo haberi non poteſt. l. ex lege quæ l. ad rem mobilem ff. de procura. l. illud. ff. de acquir. hæred. Neque hæredem eum facturu credibile eſt, ſi illegitimum crediderat, filia præcipue eiuſdem conditionis omiſſa. l. iſte quidem ſi ff. quod m. cau. l. ſcripto. ff. vnde lib. & alibi ſæpe. quæ coniectura apud me quidem non mediocriter valet.

Conſequens tractatibus his tot tantiſque & tam plurimis
32 fit, famam † quoque publicam de legitimo ſtare oſtendi. Cuius rei gratia ſciendum, famam publicam ex inſtrumentis pluribus antiquis probari, in quibus de re aliqua mentio fit; ſeu ex verbis enunciatiuis inſtrumentorum plurium ex tempore vetuſto factorum. Bald. Salic. & Caſtr. in l. cum aliquis. C. de iure delib. Alexand. in d. conſ. 90. colum. 2. lib. 6. cum aliis apud nos cumulatis in tractat. de antiq. tempor. parte 1. num. 74. vbi probationem plenam ex verbis his enunciatiuis fieri vel in tertii perniciem diximus, etiamſi præiudicium graue verſatur. Cum qua ſententia Ruin. quoque facit, in d. conſ. 141. colum. 6. in fine. libr. 5. Duo quoque inſtrumenta ex antiquo facta in quibus enunciatio fit, ſatis eſſe oſtendimus. Si ex inſtrumentis vno atque altero ex antiquo factis ob ſolam verborum enunciationem famæ probatio perficitur tertio perniciali; quid in tractatibus tot tamque multis & vehementibus dicendum erit, in quibus facta, non verba interueniunt, & verbis facta præſtare teſtatum ſuperius habemus?

Neque mouet recentes tractatus hos, non vetuſtos eſſe; quoniam pro vetuſtate, in qua inſtrumenta duo ſufficiunt, numerus hic tractatuum incurrit, ex quo numero ſuppleri conuenit, quod à vetuſtate deeſt, ad ſimilitudinem teſtium, quorum vitia à numero eorum purgantur, vt ſcriptum apud Iaco. Butr. eſt in l. 3. in princip. ff. de teſtib. Alexand. in conſil. 43. numer. 27. lib. 4. in conſ. 88. num. 7. lib. 5. & in conſ. 4. nu. 10. lib. 6. & alia innumera. Rurſus à factis ipſis ſuppletio fit: namque ſi verba enunciatiua inſtrumentorum vnius atque alterius ad famam plene probandam in antiquis valent, longe magis effectum hunc parere facta plura euidentia, quamuis non perinde inueterata, debent, vt quod in vetuſtate non datur, repletionem à re factiſque accipiat, cum roboris plus non paulo in rebus factiſve, quam in verbis ſit. Id quidem in primis, quod non ab vno eodemque fonte tractatus huiuſmodi emanant, id eſt, non à patre ſolummodo, verum à matre, amitis, fratribus vterinis, nouerca & aliis, ex his, quæ ſcripta in d. tract. habemus, parte 1. n. 74. & duob. ſeq. ad Venetam impreſſionem.

Ex teſtibus famæ huius probatio iuuatur, qui teſtimonia
33 de ea dixerunt. Et quamquam † ad eum modum probatio nõ fiat, quem Bart. aliiq. poſtulant, in d. l. de minore. §. plurimum. ff. de quæſt. adiumentum tamen probationibus præſumptionibuſq; aliis præſtat. Corn. in conſ. 101. col. 2. in fine. & in conſ. 198. col. 4. libr. 2. Dec. in conſ. 61. col. 2. in fin.

Secundo multum remitti de neceſſitate famæ probandæ ſolet, quoties ex iudicio, aut coniectura aliqua veriſimili origo eius exiſtit: quo caſu perſonas nominari non oportet, de quibus auditum ſit, vt ex Bart. in d. §. plurimum. Areti. oſtendit in conſ. 7. col. 3. in 3. dubio Corn. in conſ. 61. col. 7. circa med. lib. 1. Quid dicendum hic erit, vbi ex iudiciis coniecturiſque tam multis, tamq; efficacibus fama ipſa emanauit, de quibus narratum ſuperius habemus.

Tertio, neceſſitas tanta in fama probanda non vertitur, vbi cum quæ ex actu aliquo illa procedit, vt puta ſi in delicto quiſquam deprehenditur, ob quam deprehenſionem cœperit acclamari à perſonis vilibus etiam Tunc enim famæ huius admitti probatio ſolet, tametſi à perſonis honeſtis origo eius non ſit. Capella Tholoſa. q. 379. Atqui † honeſtas grauesq; eſſe perſonas oportet, à quibus fama deriuatur. Anchar. in conſ. 453. in
34 quæſtione presbyteri, col. 2. Dec. in conſ. 375. col. 2. circa med. Quid dicturi hic erimus, vbi ex actu illo exordium accipere fama potuit: quod vna ſimul cubare coniuges ipſi cœperunt? Idq; matrimonii iure fieri à miniſtris ſignificatum, vt miſſos tractatus alios faciam, vnde iure meritoq; exire fama hæc potuit.

35 Quarto ſciendum, famam † hic populi totius non deſiderari, at viciniæ & communis opinionis. d. l. filium. ver. ſi. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. d. l. ſi vicinis. C. de nupt. & d. c. tranſmiſſæ qui filii ſint legit. Alexand. in conſ. 90. num. 1. verſi. circa ſecundum lib. 2. In qua communi opinione probanda ſatis eſt oſtendere, quod apud omnes cum cognoſcentes habitus pro tali eſt. Bart. in l. 1. num. 4. verſ. item iuxta tex. C. de teſt. am. Alex. in d. conſ. 51. num. 3. lib. 1. Ruin. in d. conſ. 128. num. 10. lib. 4. & in d. conſ. 51. num. 18. verſic. probatur autem vulgi omnium. lib. 5.

Sed non omnium cognoſcentium opinio deſideratur, verum maior pars eorum ſufficit, apud quos notus eſt, vt à maiori parte pro tali habeatur. Iaſ. in d. l. 1. in q. 4. ver. C. de teſta. poſt Alexand. ibi. Ad quem modum probata ſatis opinio hæc communis videtur. Ex qua opinione aut reputatione communi, tractatu etiam alio non apparente, quaſi poſſeſſio filio acquiritur. Iaco. Butr. in l. quidam. ff. de probat. Anton. de Butr. in d. cap. tranſmiſſæ colum. 2. ante med. verſic. quandoque adeſt ſola communis opinio. qui filii ſint legit. Alexand. in d. conſi. 51. num. 2. verſic. idem ſi probetur. libr. 1. in conſ. 90. num. 1. verſic. circa ſecundum. lib. 2. & in d. conſ. 88. num. 7. circa fi. verſi. concurrit etiam alia probatio. lib. 7. Ruin. in d. conſ. 128. nu. 9. lib. 4. in d. conſ. 51. num. 18. & in d. conſi. 141. num. 15. lib. 5. Idem ex Oldr. oſtenditur in d. conſ. 244. nu. 9. & in d. conſ. 254. nu. 5.

Conſequens tractatibus his & communi opinioni ſeu reputationi fit, ſatis ſuperque quaſi poſſeſſionem filiationis legitimæ apparere, quæ onus probationis contrariæ in partem aduerſam reiiciat, vti demonſtratum modo habemus.

Cæterum non modo à quaſi poſſeſſione rei expectatio adiuuatur, verum etiam à proprietate ipſa: atque adeo completa ab eo probatio, & quantum ad petitorium, per teſtes duos videtur, qui in matrimonio ipſo contrahendo affuerant; in quibus virilis vnus, fœminei alter ſexus proponitur. Teſtibus plane † vno atque altero matrimonium probari, iuris incerti non 36
eſt cap. conſultationi. ibique Abb. in 2. nota. de ſponſal. Beneuenta in conſ. poſt Card. reſponſa. colum. 3. num. 1. neque fœminæ conditio mutat. Non minus enim fœminæ atque maſculi teſtimonium in matrimonio probando admittitur. cap. ſuper eo. 2. ibique Abb. in 3. nota. de teſtibus. can. videtur. 35. quæſtion. 6. Henri. Boic. in cap. quoniam. de teſtib. Dec. in conſ. 163. in princ. Boeri. in conſ. 40. num. 17. plenius num. 58. Socin. iun. in conſ. 29. num. 8. & in conſ. 31. num. 13. lib. 2. Idque locum in primis hic habet, vbi matrimonii alterius diſſoluendi præiudicium non vertitur, quamuis ius idem tunc ſeruandum nonnullis placeat: quæ res ſicut ad ſpeciem propoſitam non attinet; ita diſceptandam in præſentiarum non duxi.

Hicque obſeruandum, ſemel † atque iterum mulierem 37
hanc teſtimonium ſuum in iudicio conſtanter affirmaſſe, atq; ideo fidei plus non paulo in teſtimonio eius ineſſe, l. 1. & 2. ff. de appella. recip. l. ſi mulier. 2. C. ad Vellei.

Atque in ſpecie magis ex confeſſione geminata parte abſente facta id oſtenditur, quæ poteſtatem iudicialis confeſſionis habet. Bart. in l. cum ſermus. C. de agri. & cenſi. lib. 11. Iaſ. in l. 1. nu. 19. C. de pact. & apud Doct. canonum poſteriores in c. ſi cautio. de fide inſtru. Si confeſſioni extraiudiciali repetitæ vis tanta eſt, quid in iudiciali ipſa iterata probandum?

Non ſolum autem in iudicio teſtis hæc mulier affirmauit; ſed & extra iudicium apud Io. Syrum, Petrum Paulum de Cella, & magnificum D. Ludouicum Bottum: ex quibus teſtimoniis extra iudicium latis, roboris etiam non paululum teſtimoniis ipſis iudicialibus additur.

Namque † ſi teſtimonii huius ſine iudice facti ratio habe- 38
tur, vt ſuſpectum teſtimonium contrarium reddat, quod poſtea in iudicio dicitur d. cap. per tuas. de probat. Ang. in conſ. 243. num. 3. verſ. ſatis enim detrahitur. Alex. in conſ. 23. num. 5. verſic. diminuitur etiam fides. lib. 6. Corn. in conſ. 170. colum. pen. circa med. ver. & licet hoc modum lib. 3. longe magis vires teſtimonio duplici iudiciali teſtimonia hæc extraiudicialia cumulatura erunt; cum facilior lex non paulo ſit ad actum confirmandum, quam infirmandum. l. quoties. ff. de rebus dub. l. quoties ff. de verbor. oblig. Vnde benigna interpretatio dicitur, per quam veliis ſeit validus actus fiet cum in teſtamento adimitta gl. ibique Socin in 2. not. ff. de rebus dub. Et alia huius generis complura.

Secundo, probatio hæc matrimonii quantum ad proprietatem, teſtimonio memorati domini Ludouici Botti Patritii eiuſque Mediolanenſis, probatur, qui de confeſſione vtriuſque coniugis viciſſim facta teſtificatus eſt apud iudicem ſpiritualem Caſalenſem, & quam fato vrgente ratam habuit, ad eã ſe referendo, etiam ſi verbis plurib. præ morbi grauitate perficere teſtimonium non licuit. Sed enim pro eo rem haberi conuenit, atque ſi ad integrum peractum teſtimonium haberet. Principio, quoniam tertio loco ita teſtificans legitur. Primum In ciuitate Caſalis ſub iudicio, quod inter patrem & filium de filiatione legitima tractabatur. Secundo, ſponte ſua re-

lig.onis

Digitized by Google

ligionis formidine tactus, ſub ipſum corporis Chriſti ſacratiſſimi accipiendi tempus: ante enim ne id admitteret paſſus non eſt, quam proditum id haberet, legitimum filium ſuum eſſe, in quo celando onuſtam eſſe animam ſentiebat. Qua re indicata, Euchariſtiæ ſacramentum inde admiſit. Equidem ſi viri tam nobiliſſimi grauiſſimique ingenium atque integritatem hic obſeruamus, ad quem res hæc præter animæ diſcrimen, ſi celatam diutius haberet, omnino non attinebat; quis non adducatur, vt credat ex fide cum religioneque maxima ita locutum, cum in labris ferme anima eſſet, & paulo poſt expirauerit?

39 Confeſſionis † huius, quæ in hora extrema fit, rationem Doct. non mediocrem habent, vt fidei plus non paulo eidem habeatur, atque ſi inter viuos fieret, vt habetur *in l. ſi quis in graui. § ſi quis moriens. ff. ad Sillanian.* & apud Pariſ. *in conſil. 1. num. 138. lib. 2.* Vberius *in conſ. 10. colum. fin. nu. 134. lib. 1.* & apud nos *in conſ. 6. n. 91.* vbi tortura cuiuſdam ſpiritualis vice infirmitatem eſſe ſcripſimus. cumulatius *in tract. de antiq. temp. parte 2. nu. 223. ad V centum excuſ. onem.*

Tertio, ſicut ſemel, iterum atque tertium confeſſio facta à teſte hæc eſt, ita haberi pro iudiciali debet, etiam ſi facta omnino ſine iudice eſſet, ex his, quæ dicta paulo ante de confeſſione extraiudiciali geminataq; ſunt.

40 Quarto, † ſemel tantum atque inter alios omnino teſtes aliquos in facto etiam nouo aut recenti examinatos fac, quos denuo producere per mortem eorum non licet; ſemiprobationem tamen ab eis fieri Bart. ſcribit *in l. admonendi. num. 45. ff. de iureiur.* Aug. *in l. 2. C. de eden.* Anto. de Butr. & Abb. *in c. ap. fin. de iureiurand.* Idem Anto. *in c. quamuis. de re iudic.* Alex *in conſ. 156. circa fi. lib. 2. & in l. ope. col. 20. verſi. fortius dicit. ff. de re iudic.* Dec. *in conſ. 42. col. fin. verſi. præterea dato. & in conſ. in 9. col. 2. verſ. accedit etiam.* Iaſ. *in d. l. admonendi. nu. 75. & in d. l. 2. colum. fin. in 5. limitatione. C. de edendo diſtiſio.* Diapo. *396. col. 2.* Ruin. *in conſi. 91. col. 7. circa med. lib. 4. & in conſi. 9. col. 3. in fin. lib. 5.* Vnde cum in cauſa hac etiam teſtimonium vt potuit, moriens dixerit, nihil eſſe putem, quamobrem pro legitimo examinato haberi non debeat.

41 Quinto, † rarum teſtimonium habetur, in quo ad teſtimonium prius dictum teſtis ſe refert: perinde enim res habetur ac ſi ex integro redditum ita teſtimonium ſit. Alex. *in conſi. 131. col. 3. poſt med. verſ. præterea ipſemet teſtis. lib. 1. & in conſil. 56. colum. 2. libr. 2.* Iaſ. *in l. legata inutiliter. in 6. nota. ff. de leg. 1.* ſcite magis Soc. *in conſ. 98. nu. 14. lib. 1.* vbi opinionem hanc admittit, cum apud iudicem facta teſtificatio eſt, ad quem relatio fit; quam opin. libenter hic admitterem, vbi vlterius interrogare morientem nõ licuit. Quæ cum ita ſint, extra dubitationem poſitus teſtimonii huius vigor videtur: de qua coniugum confeſſione teſtes & alii mentionem faciunt. Sed enim de teſtimonio d. Ludouici Botti expreſſius ideo dixi, quod exceptione elidi vlla non poſſit, ceu thorax impenetrabilis.

42 Hicque obſeruandum, † etſi teſtimonii huius ſolius adminiculum intercederet, ſemiprobationem tamen ex eo fieri, quatenus confeſſionem vtriuſque coniugis tempore eodem ſimulque factam, affirmat Paul. de Caſtr. *in conſ. 109. viſa petitione col. 2. circa med. & in conſ. 43. viſo proceſſu, & atteſtationibus. colum. 2. poſt med. verſ. quando hic deſunt vehementiſſimæ coniecturæ. libr. 2.* Alex. *in conſ. 76. in 2. dubio lib. 6.* Idem ex Imol. Corn. probat *in conſil. 288. colum. 5. verſic. & propterea Ioan. de Imola. lib. 3.* Ripa *in d. l. admonendi. num. 206.* quo magis admirer hæſitationis quicquam de re hac apud Socinum iuniorem *in l. Gallus § . ille caſus in extremis verbis. ff. de lib. & poſthum.* qui tamen in prin. colum. fin. ab opinio. hac non diſcedit.

43 Quia autem teſtes † de confeſſione hac parte abſente dicũt, ſemiprobationem ſine dubio præſtant. *l. capite quinto ff. de adul.* Bart. *in l. fin. ff. de quæſtio.* Aretin. *in conſ. 63. in ſecundo dubio.* Inde Aret. infert cum fama confeſſionem huiuſmodi ad probationem integram coniungi. A fortiori confeſſio coniugi præſente parte per teſtem vnum probata cum ea debebit, quæ abſente parte facta aſſeritur. Hoc amplius, fides plena fieri ex cõfeſſione hac debet parte abſente facta, in materia hac matrimonii clandeſtini, quod difficilis probationis eſt: ita in confeſſione huius generis Caldet. not. *in conſ. 25. de teſtib.* Ruin. *in conſi. 70. col. 3. ante med. verſ. in caſu noſtro ſpecialis ratione lib. 4.* vbi in his Ruin. loquitur, quæ in domo fiunt, de quo genere matrimonium eſt, de quo controuertitur.

Sed dubium aliquis erit, cum denique probationibus leuioribus locum in his eſſe, quæ ex occulto fiunt, vel in quibus difficultas probandi verſatur, ſi ex actus ipſius natura difficultas hæc exiſtit, culpa omni eius remota, qui probationes huiuſmodi præſtat: rationem aliam eius eſſe, quod ſponte ſua aut ſuapte natura difficilis probationis non eſt, verum à culpa potius difficultas hæc deſcendit, qui teſtes plures aut idoneos magis non adhibuit: quale matrimonium clandeſtinum eſt, in quo ſi teſtes plures, aut idonei magis non interueniunt, vitio id contrahentium accidit, vt gl. in Doct. que not. *in c. tertio loco. de probat.* Atq; in ſpecie matrimonii clandeſtini Alex. ita ſcribit *in conſ. 152. num. 11. lib. 5.* cui dicto ſimpliciter Dec. ſubſcribit *in d. can. tertio loco. in fine ſecundo notab.* expreſſius *in conſ. 133. num. 6. verſic. vltimo non obſtat, ſi dicatur. in conſil. 310. col. 2. ante med. verſ. & in iſto caſu non eſt dicendum* Pariſ. *in conſi. 58. num. 50. & in conſ. ſeq. num. 31. libr. 4.* Reſpondetur ad ipſos contrahentes argumentum hoc pertinere, quibus aſſignari culpa poſſet, quod teſtibus pluribus vſi aut melioribus non ſunt: ad filium porro, legitimum ſe contendentem, obiectio omnino non ſpectat, cui culpæ imputari quicquam non poteſt. Quæ res etiam in cauſa fuit, quamobrem probationibus leuioribus in matrimonio probando ad legitimationem filiorum demonſtrandam contentum ius fuerit, vt inferius ſubiiciemus. Id enim non modo liberorum fauore, ſed & ratione ipſa naturali ſpectata, ſancitum eſt, ne parentum culpa, à quibus clanculum nuptiæ fiunt, perniciales liberis fiat, ad eorumq; calamitatem trahatur *l. generalit. in fi. ff. de ritu nupt. l. ſi quis in ſuo § lege C. de inoffic. teſtam* & illud Exod. *c. 18.* Quin etiam difficultatem probandi in matrimonio occulto contrahentium ipſorum fauore Boeri. admittit *in conſi. 4. n. num. 97. & pluribus ſeq.* cum quo tamen ſimpliciter ſentire, conſilii noſtri nunc non eſt.

In hac etiam confeſſione parte ſeu coniuge altero abſente facta ſpectandum; ſiquidem † à teſte vno de confeſſione vna mentio fit, deinde confeſſionis eiuſdem coniugis, tempore tamen alio factæ teſtimonium alius dicit; atque adeo de confeſſione duplici abſente parte à duobus tantum teſtimonium fertur, coniunctionem confeſſionum illarum ad ſemiprobationem inducendam admitti, vt ex Imola Cor. probat *in d. conſ. 288. col. 5. verſi. & propterea Io. de Imola. libr. 3.* Curt. poſterior *in conſil. 168. nu. 21. in fi. verſ. & ſi dictæ confeſſiones.* Ruin *in conſ. 40. in fin. libr. 4.* Et quamuis dictum hoc vltimum affirmare non cogitem, vtpote quod vacuum à controuerſia non ſit; in hoc tamen additum eſt, vt aliis concurrentibus, palam fiat, nihil eſſe, quod tantopere aduocatio partis laboret in probationibus & præſumptionibus euertendis, quaſi coniunctionem non patiantur ob teſtium ſingularitatem, & quaſi ſingula probationum genera ad amuſſim probata non videantur. In probationibus debellandis ipſi exſudant; contra Doct. in eas ſuſtentandas humanius benigniuſq; ſtudent. Quam iuris ſententiam ſi ad facti ſeriem adiungimus, mirum ni ad integrum vel inter contrahentes ipſos eorumq; cauſa patefactum matrimonium deprehendimus.

Illud item prætereundum in † confeſſione hac non duxi 45
parte abſente facta, facilius ex ea probationem in matrimonii fieri, quod ſpirituale eſt, quam in cauſa alia profana: ſiquidem de iure canonico in terriſque eccleſiæ probationem plenam confeſſio hæc præſtat parte abſente facta. gloſſ. Abb. & alii in *c. ſuper eo. de eo qui cognouit conſang. vx. ſuæ.* Gemi. *in conſi. 103. in ſecundo dubio* Præpoſi. *in c. ex litteris. col. 4. de diuort.* Quam opin. receptam Felin. *in c. ſi cautio. colum. 7. in 2. fallen. de fide inſtr.* Corn. *in conſi. 113. circa prin. lib. 1. deciſ. Neapolit. 164. ante fi.* Dec. *in conſ. 163. nu. 1. in fin. & num. 2.* vbi generalius hoc in cauſis omnibus ſpiritualibus & eccleſiaſticis in terris etiam admittit, quæ eccleſiæ non ſunt. In cauſa enim matrimonii loquitur, quæ Mantuæ tractabatur, quod Decii conſi. Curt. iunior ſequitur *in conſi. 168. num. 11.* Idem in matrimonio Ripa admittit *reſponſ. 1. de ſponſal. matri. & filiatio. nu. 11.* Eadem opinione & Soc. iun. vtitur, vbicunque in foro Eccleſiaſtico, ſimiliter vt hæc, cauſa exercetur, *in conſi. 32. nu. 18. li. 2.* Atqui vbi controuerſiam pati ſententia hæc poſſit, inficias certe ire non licet, quin facilius ius hoc recipi in cauſa matrimonii ob ſpirituale oporteat, quam in profana alia. Apparet ex fundamentis his duobus confirmatam matrimonii probationem, vel quantum ad proprietatem, non modo teſtibus, qui in matrimonio ipſo interfuerunt, ſed & aliis, qui coniugum confeſſionem teſtati ſunt, tam vtroque præſente, quam altero abſente.

Tertio,

Tertio, principaliter roboris non paululum probatio hæc matrimonii atque adeo filiationis legitimæ à ſententia ordinarii eccleſiaſtici in ciuitate Caſalis accipit, à quo declaratio facta eſt de matrimonio ipſo contracto, atque ideo de iure
46 Comitis ipſius Hannibalis, quaſi legitimi. Quæ ſententia † ſicut ad iis perſonas reſpicit, ita ad omnes trahitur, etiam qui vocati ad eam litem non ſunt. Et in ſententia de filiatione dicta ex text. hoc oſtenditur *in l. 1. §. plane. cum l. ſeq. ibi que Bartol. ff. de lib. agnoſ.* glo. & Docto. *in l. quamuis. de re iudic.* Quod ſi de ſubſtantia ipſa ſententia lata, id eſt, de filiatione aliis nocet; longe magis eam de qualitate, id eſt, quaſi filii legitimi; ſiquidem faciliorē qualitatis atque ſubſtantiæ probationem eſſe teſtarum inſtituitionibus habemus, atque in qualitate ex tex. hoc declaratur *in l. ingenuum. ff. de ſtatu homi.* ubi de ingenuitate ſententia dicta ad alios etiam porrigitur.

Id quidem præcipue, quod cum legitimo contradictore acta lis eſt. Primo, cum patre, cuius in primis de re hac intererat,
47 ne eo inuito hæres ſuus exiſteret. *§. ſed ſi quis. Inſt. de adoptio.* Inde dicimus † legitimum filium patre inuito non fieri. Ang. *in conſ. 87. pro deciſione.* Socin. *in rubr. ff. de lib. & poſthum. colum. 3. verſi. conſiderā tamen in hac difficultate.* Ruin. *in conſi. 70. colum. 3. in princip. & in conſi. ſeq. colum. 1. in fin. lib. 3.* Et licet à controuerſia vacua res non ſit, quantum ad perniciem ſubſtituti alterius, qui iure æque principali nititur, *l. 1. ubique Alb. ff. de excep. rei iud.* Alex. *in d. l. ſæpe. colum. 7. ff. de re iudic.* Ruin. *in conſi. 181. in fi. lib. 1.* Præſumptio tamen ex ſententia hac inter alios lata oritur, quæ poteſtatem eam obtinet, ut in parte probationum cauſa ſecundum eum ſententia dicatur, cui præſumptio hæc fauet, ut Ripa docet *in d. l. admonendi. num. 103. & in l. 2. num. 36. C. de edendo.* Atqui fortiores non paulo probationibus actoris probationes reus impleuit, ut ex ſuperioribus liquet, & perſpicuum magis inferiora facient cum aduerſariis profligabimus.

Cui declarationi conſequens fit, ad rem Hoſti. & Inno. dictum non attinere *in c. cauſam quæ. qui filii ſint legit.* quod in filiatione dicitur ſententiam de ea latam ad incommodum aliorum pertinere, locum in legitimitate non habere; ſub dubio forte tamen, quod liberum uſquam id non inuenitur, quæ ſententia Iaſoni quoq; placet *in d. conſ. 106. col. 1. poſt med. lib. 1.* namque etſi maxime verum id ſit, præſumptio tamen ex ſententia id genus oritur, ſimiliter ut ex alia quauis, quam certum ſit perniciale m aliis non eſſe.

Secundo, dubitatione apud me dictum hoc Hoſt. & Innoc. non vacat, in quo caſus demum diuerſos filiationis, & legitimationis faciunt, ratione diuerſitatis ulla non expreſſa, contra Gloſſ. *in l. ſed & ſi lege. §. ſi. in ſi rem diſtraxerit. in verſicu. habeant. ff. de petit. hered.* Bartol. *in l. 4. §. Cato. in 9. oppo. ff. de verb. oblig.* non enim ſpeciale intueri dictum debemus, verum rationem eius verum ad caſus alios pertineat *l. pater filium. §. ſi. uidum. ubique Bart. in fin. ff. de leg. 3.* Quin etiam ratio maior in legitimatione videtur, atqui in filiatione, cum promptior qualitatis ſit, quam ſubſtantiæ probatio.

48 Quarto principaliter † monendi ſumus, in probatione hac matrimonii permagni referre, utrum coniugum aut contrahentium ipſorum, an prolis cauſa probatio fiat, ut legitima proles doceatur. In coniugibus ipſis probatio plenior exquiritur: quæ ipſa leuis ſatis in prole eſt. ſatis enim proles habet, ſi cohabitationem parentum docet, ad matrimonium præſumendum, ut iuſta proles æſtimetur. Alb. *in d. c. lator. qui filii ſint legit.* Fel. *in d. cap. per tuas. ante ſi. de probat.* Dec. *in l. nuptias. col. 1. ff. de reg. iur. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ num. 39. de conſtitu. & in conſ. 153. n. 2.* Pariſ. *in d. conſ. 13. n. 21. 22. lib. 2.* Alcia. *in tractat. præſump. 10. reg. 2. præſump. 5.* Idque ſingulare Cur. poſterior putat *in conſ. 12. colum. 1. poſt med. verſic. hinc videmus.* Gemin. huc accedit *in conſil. 27. num. 7. in fin.* probationem quamlibet ad matrimonium demonſtrandum in hoc ſufficere, ut legitima proles appareat, per text. *in d. c. cauſam quæ. qui filii ſint legit.* leuem etiā matrimonii probationem ad filiationem probandam Bald. admittit *in l. filium. num. 2. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* Sed & colorata poſſeſſio opinioque matrimonii ſufficit, ut iuſta proles cenſeatur, autor Anton. de Butr. *in cap. 2. in 5. nota. & in cap. quod nobis in 2. nota. per illos text. qui filii ſint legi.* ſequitur Dec. *in d. conſi. 153. num. 2.* Idem ultra Decium ex Geminia. oſtenditur *in conſi. 66. colum. 3. ante medium* ubi ſatis eſſe prolii ait, ut legitima iudicetur, ſi coloris approbati ad legitimationem quicquam in ea repetitur. Sic colorata matrimonii poſſeſſio receptain ſpecie propoſita eſt. Colorata plane poſſeſſio vel titulus coloratus matrimonii hoc ipſo dicitur, quod tractatus aliquis matrimonii inter eos interuenit. quibus poteſtas eius contrahendi eſt, ſimiliter ut coloratus titulus beneficii dicitur. qui ab eo dicitur, cui conferendi facultas datur, ut habetur *in c. ſi literas & in cap. cum vobis. de conceſ. præben.* Geminia. *in conſi. 35. colum. 3. cir. a medium in conſi. 117. colum. 3. ante med. & in conſil. 147. colum. 2. circa med.* Bellame. *deciſ. 50.* Gomeſ. *in reg. de triennali q. 27. colum. 3. verſic. tertius caſus.* Caſſadorus *de reſtit. ſpoliat. deciſ. 8. num. 5.* Atqui probationes à reo matrimonii præſtitæ non colore, ſed ſubſtantia tenus ſunt, ſicuti demonſtratum in ſuperioribus habemus.

Quis enim coloratam probationem ſolummodo dixerit, quam teſtes perficiunt, qui & facti ipſius, & de confeſſione contrahentium, eorumve, qui in contractu interfuerunt, ac de cohabitatione ipſa teſtimonia dixerunt, ultra tractatus tot alios?
Hoc † amplius, copula ſola ad matrimonium iure ciuili præſumendum contentus Bald. eſt *in conſil. 299. ſuper primo puncto lib. 3.* 49

Quinto principaliter matrimonii huius probatio à nominatione colligitur, quod mutuam coniuges ſeſe nuncupauerunt: quæ nominatio ſola ad prolem iuſtam habendam valere dicitur. Innoc. *in c. ex parte. num. 4. circa fin. verſic. non autem ſufficit probare. de reſti. ſpoliat.* Veroneoſ. *in conſ. 5. num. 18. in fi.* Dec. *in d. conſ. 153. num 3.* Ripa *d. cap. 1. de ſponſal. matri. & filia. cap. 11.* Schurf. *in conſil. 11. nummer. 3. poſt conſi. Cardinal.* Innocen. etiam *in dict. capi. ex parte.* Bal. ſequitur *in conſil. 195. in hac cauſa, de qua quæritur. colum. 1. in fin. libr. 3.*

Conſequens his ſit, ut matrimonii probatione impleta, probata filiatio iuſta quoq; & quantum ad proprietatem ſit. Is enim filius vere iudicatur, qui ex coniugibus naſcitur. *d. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.*

Neque ad rem attinet, quod una ſimul in eiſdem ædibus coniuges nō habitarent. Id enim nō aliam ob cauſam exigitur, niſi quo palam ſiat in facultate viri eſſe muliere pro arbitrio uti, ita ut ex eo partus concipi veriſimiliter potuerit. Cæterum arbitrio hoc ad mulierem adeundi, eum eaque cubandi admiſſo, ratio eadem facit, ut idem ſeruari ius debeat, atque ſi apud maritum editus partus ſit. Ita Bald. declarat *in conſil. 180. in m. ſuo filio. nummer. 3. ibi, vel aliquis alia veriſimilia. lib. 3.* conuerſatione m etiam Socin. iun. expedit *in conſi. 86. num. 40. verſic. & licet fortaſſe lib. 2.*

Aliter porro interpretantibus conſequens fieret, ut ſi ante uxor pariat, apud parentes ſuos pura, vel apud ſe, quam deducta ad maritum ſit (quod non raro contingit) probata filiatio à proprietate non dicatur.

Hoc amplius † Barba. ſcribit *in conſi. 58. lib. 2.* filium mariti quem præſumi, etſi cum adultero mulier commoretur, ſi ad mulierem pro arbitrio accedendi facultas marito eſt. Et quamuis in caſu iſto periculoſa ſatis opin. Barba. ſit, ex his quæ Deci. ſcribit *in conſi. 657. circa fin.* attamen habitatione cum adultero remota, pro exploratiſſimo id Dec. præſupponit, ut ſatis ſit licentiam marito eſſe ad mulierem cum velit accedendi, etiam ſi una ſimul non commorentur. Idque expreſſius & in caſu fortiori Dec. ait *in d. cap. per tuas. poſt princip. verſic. in muliere vero extra domum deprobat.* ubi idem putat, etiam ſi cum alio commixtam mulierem conſtet, quam extra domum quis habet, ab Alberi. in hoc diſcedendo. Quid hic dicendum, ubi rem nullum cum domina Catharina habuiſſe ne quidem narratur? 50

Secundo reſpondetur, coloris pluſculum in argumento hoc verſari, ſi domi maritus egiſſet, ad quem deducta mulier non eſſet. Enimuero alienus, ſoloque patrio in exilio carens, urbem Caſalis ad tempus colebat; cui pro familiæ ſplendore res ampla non erat, unde honeſte apud ſe uxorem haberet; & quæ mortua ante eſt, quam Mediolanum ad ſuos remigraret, ut mirum propterea fieri non debeat, ſi clam matrimonium id eſſe cupiebat.

Unde † verecundiæ eius tam iuſtiſſime haberi rationem oportet: excuſationem enim verecundia tribuit iuxta faciendo atque omittendo, non minus atque ſi neceſſitas ita faciendi vel omittendi interuenerit *l. pecuniæ in rer. neceſſitas. ff. de alim. & cibar. leg.* Iaſon *in l. nuriſgentum § ſi cum nulla. nummer. 13. ff de poſtlim. in l. non ſolum. §. morte. nummer. 36. ff. de oper. noui nunciat. & in l. ſi* 51

paren. in,

ſenatum. num. 4. in fin. ff. de verbor. obligationib. Vnde alibi dicitur compellendum quemquam non eſſe, vt verecundiam ſuam prodat. *l. ſin. C. de alim. pup. præſtand. l. 2. C. quando & quibus quar. pars lib. 10.* Et pro cuſtodia honeſtatis verecundia habetur. *glo. in l. qui ſtipendia in verſic. & verecundia. C. de procurat.* Hoc amplius, poteſtas marito defuiſſe dicitur ad ſe vxorem deducẽdi, quam pecuniæ pro dignitate indigens deducere, verecundia ſalua, non poterat. Anch. *in conſil. 181. in prædicto dub. circa med.* Inde ex arte aliquum non poſſe dicimus, quam pudore incolumi exercere non poteſt. Doct. *in c. cum haberet. de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adul.* Calca. *in conſ. 59. col. fin.* Neque deduci vxor debuit, quæ deduci ſine rubore & verecundia, pompa ſolenni prætermiſſa non poterat. Oldra *in conſ. 95. magiſter ordinis. col. 2. circa med.* per tex. *in l. 3. ff. de vſur. in l. pen. ff. de furtis.*

52 Probationi huic matrimonii † qualitas dominæ Catharinæ accedit, matronæ lectiſſimæ atque pudicæ, quam credibile omnino non eſt, virum alterum pro amatore ex arbitrioque eius admiſſuram fuiſſe: quæ perſonæ conditio minimi etiam fieri non debet ad leuiorem matrimonii fidem faciendam. *l. 3. abſque ſtupro ff. de concubin.*

53 Sexto, principaliter † adminiculum non leue probationi huic matrimonii à veſtium lugubrium aſſumptione accedit, quibus ab vxoris interitu indutus maritus cum familia cuncta narratur. Luctus iſto vti ſicut maritorum conſuetudo ſolummodo patitur, ita maritum eum non obſcure indicat, à conſuetudine generali argumentando. *d. l. certi conditio. §. ſi nummos. ff. ſi cer. pet. d. l. quod ſi nolit. §. quia aſsidua. ff. de ædil. edict. d. ſi prim. §. 1. ff. de aqua plu. arc.* Appoſitiſſime huc Diui illud Hieronymi quadrat in ſuperioribus relatum in quarto actu, vnde tractatus filiationis ſequitur: *Licet ſermone taceant, habitu loquuntur & geſtu.* Rurſus cum habitum mariti apprehenderit vxore viduati, non poteſt maritus non præſumi. Talis quippe quiſque præſumitur, qualem habitus indicat. *l. ſi ignorans. ff. locati. l. item apud Labeonem. §. ſi quis virginem. ff. de iniur. l. ſi qua per calumniã. in fi. ibique gl. C. de epi. & cler.* Equidem ſi colorata poſſeſſio in matrimonio admitti ſolet, prolis legitimæ iudicandæ cauſa: an nõ actus iſte poſſeſſionis matrimonii plusquam coloratus eſt?

Indigna porro reſponſio apparet, quę ex diuerſo ad argumẽtum hoc affertur, præ amore id fieri. Ego quidem ab amatore id factum nunquam audiui, tantum abeſt, vt viderim: id quidem præcipue inter perſonas tam conſpicuas. Ad iniuriam enim defunctæ perſonæ liberorumque & familiæ eius vniuerſæ pertineret, luctum de morte eius ab amatore tam flagitioſiſſime factum. Diſpiciat iudicantis religio, quod interpretationis genus aduocatio partis exhibeat, cum perſpicuam matrimonii fidem eſſe appareat: ambiguam tamen faceſſe, in re dubia interpretationem pars eligit, quæ ad delictum, id eſt, defuncti iniuriam probrumve matronæ reſpiciat, quod luctus de ea quaſi amica factus, non vti de vxore ſit. Dii boni interpretatio hæc an non legibus, probatiſſimisque Doct. ſententiis reclamat? in eam † partem interpretationem admittendam,

54 vnde mala omnis ſuſpicio tollitur. *l. merito ff. pro ſocio. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. l. cum quidam. 2. in princ. ibi. in gloſſ. in ver. offenderit. ff. de leg. 2. l. dolum. C. de dolo. c. fin. de præſumptio.* Quod verum vſq; adeo eſt, vt offenſio potius verborum permittatur, quam prohibiti quicquam interpretando inducamus, glo. *in c. ne quis arbitretur. in glo. 1. prope fi. 22. q. 2.* Marſil. *in conſil. 2. colum. 2.* Soci. Iun. *in conſil. 85. numer. 3. in fin. lib. 2.* itaque cum ad modum licitum interpretari luctus iſte poſſit, accipi ſecundum eum oportet. *l. ſemper in dubiis benigniora. ff. de reg. iur. c. eſtote miſericordes. extra. eod. tit. glo. in c. abſit 11. quæſt. 3.* Innoc. *c. dudum. 2. de electio. & alia complura.*

Hoc amplius, ſi teſtes hinc inde producti de luctu hoc eſſent, ex quibus tanquam de amica aliqui, alii de vxore factum eum dicerent, potiores teſtes haberentur, qui de cauſa licita loquerentur. Innoc. & alii *in cap. audito de præſcrip.* cum aliis apud nos relatis *in conſil. 73. num. 21.* Quid hic dicendum, vbi probatio vlla de luctu hoc quaſi ob amicam facto non reperitur? Quo magis admiror non dubitaſſe partem ad interpretationem hanc adire.

Neque dixeris, pro vxore D. Catharinam eadem ratione nõ habendam, quæ viduæ veſtitu ornatur: quoniam præſumptioni huic & probationes & præſumptiones aliæ fortiores reſiſtunt, de quibus ante dictum, & inferius dicetur; quod ſe-

55 cus in coniectura hac luctus eſt. Imo † fortior præſumptio hęc luctus hoc ipſo ſolum dicitur, quod vltima eſt, à qua præcedẽtes perimuntur, ſi quæ ſunt, autore Signorol. *in conſ. 67. col. 2. ante med. & in conſ. 210. col. 1. in prin.*

Apparet ex his, pro vxore dominam Catharinam habitam & tractatam tam in vita, quam in morte: qui tractatus in matrimonio quoque inter coniuges ipſos recipitur, ea eoq; quaſi poſſeſſio matrimonii naſcitur non minus atque in filiatione. Bart. *in d. l. ſi vxor. §. ſed ſi ea. ff. de adult.* Quod ſi coniugibus ipſis tractatus prodeſt, longe magis liberis, quorum cauſa probationes quaſcunque & coloratam leuemq; matrimonii probationem recipi, abunde teſtatum ſuperius habemus.

Probatione matrimonii argumentis tam multis, tamque validis ita confirmata, conſequens fit, iuſtum filium Comitem Hannibalem eſſe, idque tam proprietatis, quam poſſeſſionis ratione probari, vtpote qui natus ex vxore eſt, quæ cum marito cohabitaſſe hoc ipſo dicitur, quod conſuetudine eius pro arbitrio ceu coniugis, vteretur, ſicuti demonſtratum ſuperius habemus.

Fundamentis igitur ita iactis, quibus rei ipſius cauſa ſolidiſſime nititur, reliqui ſupereſſe aliud non video, niſi vt argumenta ex diuerſo facta perſtringamus; quibus collatis, ſi le [illegible] magis rei ipſius veritas fiat. Itaque argumentum primum non obſtat, prolem legitimam non aliter fieri, niſi matrimonium interueniat. *dict. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris.* Matrimonii porro factam fidem non eſſe. Locus namque hoc argumento eſſet, † ſi à proprietate filiationis quaſi legitimæ probatio po-

56 ſtularetur; ibi enim fidem fieri matrimonii oportet: ratio alia, cum ratione quaſi poſſeſſionis tantum filiatio proponitur: tum enim tractatus docere ſufficit, ex quibus quaſi iſta poſſeſſio deſcendit. ex Bartol. reſponſio & declaratio hæc probatur *in d. ſi vxor. §. ſed ſi ea. ff. de adult.* vbi in quaſi poſſeſſione matrimonii docenda de tractatu tantummodo mentionem facit, quod vt vxor aliqua tractatur & habetur, neque probationem matrimonii exigit: quo probato, proprietatis ipſius impleta probatio dicitur. Et in quaſi poſſeſſione filiationis non idem Bar. *in l. 1. §. 1. ff. de quæſt. in l. 1. §. idem per contrarium. ff. de lib. agno. & in l. non nudis. Cod. de probat.* Quibus in locis expreſſim Bart. diſtinguit probationem filiationis à proprietate & à quaſi poſſeſſione, & tractatum ſolum in quaſi poſſeſſione exigit, matrimonii verbo prorſus non facto. Tractatum ſimplicem etiam ſine matrimonio Caſtren. exquirit *in d. conſil. 158. colum. 2. ante med. lib. 1.* Alex. *in d. conſil. 51. colum. 1. lib. 1.* Ruin. *in d. conſil. 141. numer. 14. verſi. ex his igitur omnibus. lib. 5.* Dec. *in d. conſil. 54. col. 2. & in ſi. conſil.* Soc. *in d. l. falſa. in princip. colum. 2. ff. de cond. & demon.* Cæterum ſi matrimonii etiam probationem exigimus, quaſi poſſeſſionis effectum poteſtatemve protinus infitiamur; filiationisque probationem eam demum admittimus, quę ad veritatem ſeu proprietatem ipſam ſpectat. Vere † quippe atque proprie filius le- 57

gitimus dicitur, qui ex nuptiis iuſtis naſcitur. *d. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris. d. l. ſi vicinis. C. de nup.* Iaco. Butr. & Fulgo. *in l. quidam. ff. de probat.*

Secundo reſpondetur, matrimonii fac probationem neceſſariam; præſtitam eam eſſe demonſtratum abunde ſatis in ſuperioribus habemus. Neque mutat, exceptione omni maiores teſtes non videri; quoniam ad eum caſum argumentum pertinet, quo matrimonii alterius diſſolutio verſatur. Secus eſt, vbi inter coniuges ipſos ſolummodo controuerſia eſt. Ibi enim teſtes recipi & minus idonei ſolent, propinqui pura, diſparitate coniugum non interueniente. *cap. ſuper eo. 2. de teſti. c. videtur. qui matri. accu. poſſ.* glo. *in cap. 1. 24. q. 2.* teſtes item domeſticos Veronenſ. non abiicit *in conſil. 3. colu. 3.* Declarationem hanc Alex. ducet *in conſil. 143. num. 6. in fin. lib. 1.* Dec. *in d. conſil. 163. col. 3. poſt med. verſic. ſecundo reſpondetur.* Iaſ. *in l. ſi quis ex argentariis. §. cogentur. colum. 2 ff. de eden.* Ruin. *in conſil. 130. numer. 7. libr. 4. & in conſil. 249. colum. 8. poſt med. lib. 5.* Socin. iun. *in conſil. 29. num. 17. lib. 2.* Paris. *in conſil. 59. num. 1. & n. 4. lib. 4.* Bocii. *in conſ. 40. n. 62. & ſeq.*

Hoc amplius, † ius idem ſeruandum cum matrimonii alterius 58

præiudicium incurrit, Socino iuniori placet ſibi ipſi contrario *in conſ. 86. nu. 6 & in conſ. 88 nu. 8. lib. 2.* cum quo mihi conuenire non licet, adminiculis aliis non accedentibus. Matrimonii plane alterius ſicut incommodum hic non vertitur; ita probationes leuiores non repudiantur per teſtes iuxta fœminini ſexus atque maſculini, atq; ex coniecturis & probationibus, ita vti teſtatum in ſuperioribus habemus.

Tertio reſpondetur, locum obiectioni ſine dubio non eſſe,

quod

Digitized by Google

quod ad prolem legitimam æſtimandam attinet. Ibi enim probationibus quibuſcunq; leuibus vel coloratis contentum ius eſſe, ſatis ſuperque confirmatum ſupra eſt: ſecundum quæ probationes integræ per teſtes integros exquiri non aliter ſolent, niſi ſi matrimonium alterius præiudicium incurrit, vel cum de matrimonii inter ipſos contrahentes diſceptatur; quamuis & hic probationes ſatis eſſe ordinarias putem; imo nimis quam ordinarias, parentum propinquorumque teſtimoniis interdum receptis. Cæterum cum de legitimatione demum filiorũ quæritur, probationes quaſcunq; non ſperni, locupletiſſimis grauiſſimiſq; Doct. teſtimoniis declaratum ſatis ante eſt. Inde profligata reliqua apparent in argumento ipſo relata, ex deductione ad maritum, ex cohabitatione mutuave coniugum nominatione matrimonium nõ probari. Ad liberos enim iuſtos æſtimandos hęc non pertinere, dilucide demonſtratum in ſuperioribus eſt.

Non obſtat alterum argumentum, ex tractatibus contrariis ſub eo expreſſis probationes rei elidi, vbi conſtare de eis poſſit. Vnica enim ad omnes tractatus contrarios reſponſio
59 ſatisfacere poteſt. Cum † probatam filiationem quaſi legitimam, quantum ad proprietatem, demonſtratum ſit, fruſtra quaſi poſſeſſionem contrariam ob tractatus aſſertos contrarios obiici: ſiquidem proprietati poſſeſſio cedit. *c. cum dilectus. de cau. poſ. & propriet.* Cy. *in l. incerti. q. 2. C. de interdict.* Io. And. & alii *in c. paſtoralis. de cau. poſ. & propriet.* Alex. *in conſ. 54. num. 3. lib. 5.* Atque in ſpecie fruſtra tractatibus contrariis certari, cum de proprietate filiationis probatio ſit, Alex. tradit *in d. conſ. 88. num. 10. in fin. lib. 7.* Barba. *in conſil. 17. colum. 3. lib. 1.* Pariſ. *in conſ. 10. num. 8. 9. & in conſ. ſeq. nu. 27. lib. 1.* Secundo reſpondeo, probationibus etiam de petitorio omiſſis, tractatibuſque ſolis confligendo, tales tractatus diuerſos è regione prolatos non eſſe, qui filii tractatibus obſteot. Quod enim apud filios anterioris viri viduæ veſtitu habituque mulier manſit, matrimonii id celandi cauſa factum, quaſi pudori vir duceret ea tam illuſtri Vicecomitum familia oriundus; manifeſtas ante nuptias facere, quam eas pro familiæ dignitate tueri poſſet. quam cauſam matrimonii occultandi iuſtiſſimam fuiſſe ex his oſtenditur, quæ de verecundia colenda ſcripta ſupra verbis pluribus habemus, & apud nos etiam *in conſ. 6. nu. 82.*

Tertio reſpondetur, coniecturam hanc tractatus contrarii ab omiſſione colligi, quod deducta ad maritum vxor non eſt, quod vna ſimul in domo eius non fuit. Tractatus porro à re o prolati ex faciendo conſiſtunt, quod per actus quam pluri-mos ante enarratos tractatus pro filio legitimo eſt. Dubitari
60 plane † non oportet fortiores non paulo tractatus eſſe, qui in facto, quam qui in omiſſione ſunt. *l. argentarium. §. cum autem ibiq.* Bald. *ff. de eden.* gl. *in l. ſi mora. ff. ſol. mat.* Roma. *ſing. 401. interiſſe.* text. huc pertinet *in c. quanto. de conſuet.* inde fit, vt tacendo ratum habere quis non dicatur. Innoc. *in c. cum olim. 3. per illum tex. de reſti. ſpol.* Soc. *in conſil. 104. colum. ſi. poſt med. lib. 4.* Dec. *in conſil. 98. in fin.* quod contra in facto eſt. *l. Paulus reſpond. non tantum verbis. ff. rem rat. hab.* Rurſus in tractatibus filii vltra facta, verba quoque interuenerunt, id eſt, confeſſiones, nominationeſque parentum. In quibus item verbis momenti plus non paulo, quam in omiſſione eſt; ſiquidem expreſſo tacitum ſuccumbit. *l. cum ex filio. § fin. ff. de vulga. l. 2. § ſi duo. ff. de bon. poſ. contra tab.* tex. huc ſpectat *in l. expreſſa. ff. de reg. iuris.*

Quarto reſpondetur, ſi qui actus affirmatiui ex diuerſo afferuntur, à remotis eos deduci, quod viduæ veſtitus retentus ſit, quod in geſtu tutelæ perſeuerauit: à cauſa enim matrimonii procul hæc abſunt. Actus plane, ex quibus tractatum matrimonii filius deducit, rem ipſam propius contingunt, quod educatus pro filio legitimo eſt, pro tali appellatus, quaſi talis in diſciplinam traditus præceptoribus eſt, vel tali equi miniſtriq; adhibiti, pro Comite nuncupatus (qui titulus in naturales nõ quadrat) tanquam Comes filiuſq; legitimus ſummo cum honore in Cæſaris regiam ablegatus, iure filii legitimi ex aſſe hæres ſcriptus. Quorum actuum quo magis in mentem venit, eo magis atq; magis adducor, vt credam vere legitimũ filium Comitẽ eũ extitiſſe atq; apparere. Actus igitur atq; tractatus hos quo propiores ad filiationem legitimam ſunt, eo potiores æſtimãdos nemo omnium dubitauerit: fortiorẽ quippe cauſa † re-
61 motã immediatam eſſe certum eſt. *l. peu. ff. de cond. ob turpem cau. l. ſocium qui in eo. ff. pro ſocio. l. ſi mulier. cum gloſ. ff. rerum amot. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulga. l. oi de hac. ff. de exc. p rei iudic. & ibi gentes ſcribunt.*

Non obſtat, pro vidua dominam Catharinam habitam; eſto enim ita ſit, quamuis teſtimonia non videntur; inutile tamen ad rem id apparet, vtpote ex cauſa remota iſto originem ducente, quæ colliſa ante eſt, id eſt, quia habitum viduæ non mutauit, à tutelaque non abſtinuit: quam coniecturam ex ſuperiorib. ſublatam eſſe apparet. Hac igitur coniectura ſiue æq; ſeu rumoris cauſa diſſoluta, non poteſt famæ effectus non reſolui, quæ fundamento defecto ruit. *l. lex vectigali. ff. de pig. l. ſi fundum ſub conditione §. qui fundum ff. de leg. 1. c. principatus. & c. vulnera-*
to. 1. q. 1. c. miramur 61. diſt. Oriri enim † ex cauſis probabilib. 62
atque veriſimilibus deſcendere famæ oportet. Bald. *in l. properandum. C. de prob.* not. *in c. veniens 2. de teſtib.* Aretin. *in conſ. 65. colum. 4. in fin. verſ. nec fama.* Atqui non modo veriſimilis cauſa hæc non eſt, verum falſitatem eius probationes ante relatæ liquidiſſimam faciunt. Alienum ab his Bald. dictum non eſt *in conſ. 77. ad euidentiam præmitto, fama populi. colum. 1. lib. 5.* ex cauſa minus probabili famam oriri, quæ à minis originem ducit; quia *Sæpe minus faciunt homines, quæ magna minantur.* de quo genere rumor iſte videtur, non raro enim ſub viduarum habitu matrimonia occultantur.

Secundo reſpondetur, † nihili famam faciendam, cui veri- 63
tas matrimonii obſtat: veritati enim fama ſuccumbit. Barto. *in conſ. 111. quæritur & in dubium reuocatur. col. 2. in fin.* Sed enim fidem matrimonii factam teſtatum ſatis ante eſt.

Tertio reſpondetur, in verbis famam conſtare. Contra reus tractatus & à verbis & à factis multiplices dedit, in quibus poteſtas vtriuſque maior non paulo atque in verbis eſt, *d. l. ſi ramum. §. ex quo ff. de edil. edict. c. dilecta. 2. ibique Doct. in 2. not. de app.* & vberius dictum in ſuperioribus habemus. ob id tractatibus his fortioribus, non poteſt fama non cedere. *l. non de ind. certo. ibique Bart. ff. de prob. l. ex ſi q. mineur. ff. ad Sillan. l. quia autem §. non ſemper inter. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. l. qui duos. §. Lucius. ibi, quæ Socin. in 4. not. ff. de reb. dub. ca. in noſtra. de teſtib. & c. etiam. de ſponſal.* Id quidem maxime, quod facilis profligatu famæ probatio eſt, vtpote iure quodam priuilegiario adiuta. Curtiu. *in conſ. 77. colum. 2. verſic. ad quartum.* Curt. poſterior *in conſil. 17. imprin.* Secundum quæ, ſiue petitorii, ſiue poſſeſſorii probationes in filiatione hac legitima obſeruamus, potentiores eas partibus infirmis probatione hac leui coniunctimus, quæ de fama colligitur, vbi apparere de ea poſſit.

Non obſtat, quod rem prohibitam agere quiſquam non præſumitur: ob id credibile nõ eſſe in tutela gerenda matrem perſeueraſſe, ſi nupta denuo erat. Namque ſciendum eſt prohibitionem hanc à iure ipſo naturali non eſſe, verum à iure ciuili. Ex ratione † iuris iſte error in muliere toleratur ne damnũ 64
ſubeat. Alexand. *in l. ſciendum. nu. 29. ff. de verb. oblig* Soc. iun. *in conſil. 72. num. 15. lib. 2.*

Secundo reſpondetur, à remotis coniecturam hanc accipi, atque ideo ab aliis elidi, quæ propius negocium ipſum matrimonii legitimationiſq; liberorum contingunt, cauſæ imminentiæ remota ſeruiente; ſicuti demonſtratum ante habemus.

Tertio reſpondetur, coniecturis tractatibuſque tot, imo & probationibus interuenientibus, quæ matrimonio prolique fauent, fruſtra ad coniecturam hanc tutelæ non depoſitæ adiri, cum fortiora omiſſione ſint facta. Rurſus validiores præſumptiones non paulo ſunt, quæ rei cauſam iuuant, vtpote negotio propiores & numero plures, vti ex prænarratis liquet.

Quarto reſpondetur, coniecturam hanc receptam iure non eſſe. Namque prohibitio duplex hic verſatur, vna ne tutelam mater poſtea gerat, quam vitricum induxit. Altera, ne ſtuprum vidua admittat. Prohibitionem hanc de ſtupro grauiorem priori eſſe nemo ambigit, vtpote iure ipſo diuino naturalique introductam, cuius ignorantiam mulieri allegare non conceditur, ſimiliter vt iuris illius humani, quo nuptiis aliis inſtauratis, continuare tutelam non licet. Card. *in clem. 3. queſt. 6. de conſanguin. & affi.* Roma. *in conſ. 306. colum. 1.* Bald. Nouel. *de dote, parte 5. colum. 11. verſi. aduertendum tamen eſt.* quibus in locis nec minori ignorantiam hanc iuris diuini naturaliſve prodeſſe expreſſum eſt. Quod cũ ita ſit, interpretationẽ quæſo animaduertamus, qua aduocatio diuerſa vtitur, ne contra prohibitionem feciſſe mulier dicatur, quæ à iure ciuili introducta ſolummodo eſt. & in qua offendenda diuini humaniue iuris læſio non cadit, ſtuprum potius à muliere, quam contractum matrimonium contendit. Elegans ſane præſumptio mali vnius leuiuſculi cauendi cauſa flagitium longe fœdiſſimum diuinare, contra quam prohibitum, vel ſenſu ipſo communi nedum ciuili iure eſt.

Digitized by Google

65 Iure enim vulgatiſſimo hoc vtimur, † vt prohibitione duplici interueniente, cum offenſam in alteram neceſſe eſt præſumere, in eam peccatum in dubio intelligatur, quæ leuior eſt. *l. hæc eum. ff. de ſuſpect. tutor. l. prǣc. ff. de pœnu.* Bal. *in l. fi. C. de edil. act.* Aret. *in conſ. 31. col. pen. verſ. ad ſecundum & in conſ. 80. col. 2. in fi. verſ. & licet prædicta ſatis oſtendamus.* Ruin. *in conſ. 1. col. 2. in fi. lib. 5.* Feder his accedit *in conſ. 44.* ea hora commiſſum delictum intelligi, vnde mitior condemnatio ſequatur. Itaq; commiſſum à muliere in iuris ciuilis prohibitionem dicendum potius erit, quam in ſtupris eam nefariis verſatam.

Non obſtat ſecunda coniectura, apud heredes prioris mariti mulierem defunctam, impenſiſque eorum funus factum; quod enim ad mortem attinet, quam paſſa in domo filiorum eſt, reſponſum ſatis ſuperius habemus, apud heredes eam permanſiſſe, quod occultum in tempus aliquod matrimonium eſſe verecundiæ in primis cauſa propoſuerant, vſq; dum fortuna melior marito aſpiraret. De ſumptu funeris, † alienū à iure
66 non eſt, ſumptum ab eo fieri, qui ipſi faciendo tenetur. heredes quippe ſumptus onus ſequitur, ad quos hereditas pertinet. *l. Cùm & plurib. ſe. i ff. de relig.* ſi dixeris heredem & Comitem Hannibalem in partem eſſe: reſpondetur ex parte maiori ad liberos prioris coniugis hereditatem ſpectare, vtpote plores, vnde familiæ erciſcundæ iudicio res hæc dirimenda. Neq; commercii quicquam ſumptus iſte funeris cum matrimonii negotio habet; verum à remotis coniectura hæc colligitur. Rurſus ex probationib. præſumptionibuſq; rei longe efficaciſſimis matrimonii, iuſtum proxime magis contingentibus leuis hæc coniectura proteritur, ex his quæ narrata ante ſunt. Alia quoq; coniectura non mouet, quæ ex legitimatione aſſerta deducitur, patris rogatu permiſſa: quoniam de ea non conſtat, neque aliquam legi. Idcirco pro eo res habenda, atque ſi facta omnino non ſit. *l. Pomponius ſcribit, ſi frumentum in fi. ff. de rei vend. l. in lege. ff. de contrah. emp. l. duo ſunt Titii. ff. de teſt. tut. l. quidam tabularum. ff. de furtis c. 1. de presbyt. nondum bapti. non.*

Secundò reſpondetur, efficacem coniecturam hanc non eſſe, vt Pariſ. tradit *in d. conſ. 10. nu. 105. & in d. conſ. 13. num. 139. lib. 2.* ex Barba. *in conſ. 27. col. 4. lib. 1.* vbi, quod errari in hoc poteſt. In eandem ſententiam Signo. aſſertur *in conſ. 219. num. 6.* Veronenſ. *in conſ. 5. col. pen. ante med.*

Tertiò reſpondetur, cum probata filiatio legitima ad integrum, vel à proprietate ſit, nihil eſt, quod ad coniecturas adeamus, quas omnes probatio veritatis contrariæ expugnat *l. ſi. in prin. ff. quod metus cau. l. ſcriptura. in fin. ff. de vsu. dot. l. filio quem pater. ff. de lib. & poſth. l. continuus § cum ita. ff. de verbo oblig. l. vxori. § 1 ff. de falſis. c. in quo fidem de ſponſal. c. veritate manifeſta. 8. diſt.*

Quartò reſpondetur, probationem ſi à veritatis abeſſe, præſumptionibuſq; certandum; fortiores dubio procul præſumptiones conſtant, quas in rei fauorem cumulate ſuperius enarrauimus, quæ in factis pluribus verbiſq; nominando, & contendo cōſiſtunt. Ea de re potiores coniecturæ hac iudicari ſine dubio eas oportet.

Quintò reſpondetur, vbi apparere legitimatio aſſerta poſſit, ad cautelam eam impetratam. Conſtat enim matre non ita diu poſt ſublata, quam contractum cum ea matrimonium eſt, de matrimonio ipſo probando à patre dubitatum. Eam ob cauſam expreſſum ab eo ſub tabulis teſtamenti eſt, vbi in controuerſiam vocari iuſtitia natiuitatis filii poſſet, vt authoritate principali, vel alterius, cui de ea re poteſtas eſſet, legitimus filius haberet.

Vnde ſi qua impetrata legitimatio deprehenditur, ex cauſa
67 in teſtamentis relata factum id intelligitur, † vt à primordio tituli poſterior formetur eueniens, *l. vnica. circa fi. C. de impo. lucrat. deſcript. lib. 10.* Atque ex cauſa præcedenti ſubſecutum actum credi textu declaratur *in l. quædam mulier ff. de rei vend. l. 2. C. de acq. poſſ.* Sic ex conuentione præcedenti actum geſtum præſumi, ſcriptum Corn. reliquit *in conſ. 149. col. 1. lib. 4.* Sed in ſpecie magis atque expreſſius ita Bald. reſponſio hæc iuuatur *in conſ. 401. proteſtatio. in 2. lib. 5.* eo modo actum quid intelligi, qui ex proteſtatione declaratur, ob id cum iuſtum legitimumque filium pater teſtamento ſemper declarauit, proteſtatuſque ſit, atque vbi eueniret probandæ difficultas incurreret, legitimum eum fieri cautelæ nomine iuſſit, ſecundum proteſtationem declaratum nemoque ipſam antecedentem intelligi legitimationem ipſam oportet. Hoc amplius, proteſtatione declaratione que remota, ſi re obſcura cautelæ nomine legitimationem poſtulatam, vbicunque legitimi filii aliunde conditiones exſtant, Veronenſ. probat *in d. conſil. 5. column. pen. ante med.* Quid in re clariſſima hic dicendum, declaratione patris nec ſemel expreſſim facta?

Sextò reſpondetur, legitimationem hanc filii cauſa factam reque conceſſam; idcirco rationis non eſt, ſi legitimus aliunde filius apparet, in eorum filio legitimationem fieri. Indeq; diminutionem naſci, quod augendi ampliandique cauſa conceditur. *l. ea tamen adiectio ff. de leg. 2. l. ſi mancip. ff. de fundo inſtru. l. 1. 6. nu. de quærentur ff. de publi. l. Titia. § ſi. ff. de manu. teſt. quoties ff. de alim. & ob. l. quod fauore. C. de legib.*

Septimo reſpondetur, quæſitum filio quaſi legitimo ius eſſe ex tractatibus affatim ante commemoratis, imo etiam & ex veritate proprietateque filiationis, ſeu legitimæ. Quocirca tolli † à patre ius hoc non potuit, filio ipſo nolente: ſat is quippe filio eſt in quaſi poſſeſſione iuris huius legitime eſſe, cui nocere contraria parentum aſſertio ſeu contrarius tractatus non poteſt. Cyn. Bart. & alii *in d. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris.* Bald *in conſ. 134. in primo teſtamento column. 1. lib. 1. & in conſil. 437. Titius habebat. column. 1. poſt med. libr. 5.* quibus in locis verecundiæ Rex quidam damnatur, qui regno ceſſit matris aſſertione ductus, quæ ſub tempus mortis filium eum iuſtum non eſſe affirmauit. per text. *in l. filium ſi. ff. de prob.* Idem ex tex. probatur *in l. ſi inſtituta. § 1. ff. de inoff. teſtam. in l. qui falſum § 1. ff. de falſis. & in d. c. transmiſſæ. ubique Ant. & alii, qui filios ſuos legiti. not.* Iaſ. *in d. l. ſi poſthumus. § ſi quis ita col. 1. ff. de lib. & poſth.* Guilhel. a Ludo. *ſing 33.*

Neque mutat, quod in coniectura tertia dicitur, coniecturæ huic de legitimatione impetrata, & famam accedere, quod pro illegitimo haberetur, quaſi aſſertioni credi patris debeat, ſi illegitimum eum in precibus narrauit, fama accedente. Reſponſum enim abunde verbiſque pluribus ad famam hanc ſuperius eſt, ex cauſis falſis nec probabilibus eam exortam, rurſus & probationibus & præſumptionibus aliis ipſiſq; validiorib. famæ præſumptionem elidi, perfacilemq; famæ huius diſſolutionem eſſe, ſicut iure præcipuo priuilegiatoque fundatur.

Secundò obſeruandum, ſi quidem in Vrbe Mediolani fama excitata hæc eſt, rationem habendam eius non eſſe, quaſi partus diuerſæ ſermonibus ſatæ; & quia prior ibi Comitis Vitaliani vxor viſa, non vxor dici quaſi momentanea aliqua poteſt, vltra biennium matrimonio illo non tranſeunte. Qua ratione in matrimonio, ex occulto alibi contracto, quodque compendiariū fuit, adduci facile vulgus potuit, vt illegitimum filium crederet, qui legitimus vere ſit. Vnde † famam ſpectari oportet, quæ per ciuitatem Caſalis mereb... vbi res ipſa geſta, vbi & dictus partus eſt, vti ſcriptum apud Bald. legitur *in c. 1. § ſi autem. ſi quis ſen dare poſſ.* per tex. *in l. 1. § 1. ff. de ſ... & in l. 1. C. ... de natur.* Firmanus in ſuo *Promptuario, in verb. fama verſ. 59.* Aut etiam *deciſ. Toloſa. q. 579 in fin.* tamen nec Caſalis fama moueret, ſi contraria filiationi legitimæ eſſet, ex his, quæ ſatis ante dicta contra famam ſunt. Sed enim deſiderio filii amica magis fama fertur, quæ ex tractatibus tam multis, tamque efficacibus deſcendit. 69

Tertio † ti ſtes præterire oportet, qui de fama Caſalis dicunt, vtpote quæ ex cauſis certis originem trahit, id eſt, ex matrimonio ipſo vt ſupra demonſtrato, atque ex tractatibus non paucis ſuperius etiam declaratis: fama plane Mediolani ex cauſis incertis vaniſſimiſque exiit. Ita in fama duplici contraria Bald. præcipue *in d. c. 1. § ſi autem. ſi quis ſen dare poſſ.* Inn. hic alioſque; dictum quadrat *in c. auditis de præſcrip.* probationem, quæ in ſpecie fit, meliorem ea eſſe, quæ ſub genere præſtatur, ſpecialiter plane fama eſt, quæ à cauſa certiori ſpecialiorique venit. 70

Quarto † cum fama duplex, ſecumque pugnans incurrit, potiorem iudicari famam oportet, quæ partui iuſto arrideat: cum natura enim atque iure fama conſentit, quæ ad bonum ſpectat, ex nuptiis; potiſſimis natum quempiam teſtatur Bal. *in conſ. l. 166. proponitur, quod ex quodam inſtrumento. in fin lib. 2. & d. conſilio 77. ad euidentiam præmitto, fama populi. numer. 6. libr. 5.* ſtatt magis *in conſil. 402. quæritur, an per ſolam diffam. ... column. 2. poſt med. lib. 5.* Cardin. Zabarel. *in c. cum in tua. ... de ſponſal.* Anchar. *in conſil. ... 3. in q. ... Corn. in conſil. 176 circa fin. & in conſ. l 16. column 6 lib 4.* A ... *cum oporteat. ... Dec. in conſ. l. 161 col. 8 circa med. verſ. & ex prædictis reſpondere poteſt & ... ſequen. in fin. verſic. præterea per quam plures teſtes & in conſil.* 71

conſil. 4 18. *colum.* 2. *poſt med.* Sed nominatim magis, atque expreſſius ex Ruino id oſtenditur *in conſil.* 51. *colum.* 11. *poſt prin. verſic. & ex premiſ.* 2. *lib.* 5. vbi qui legitimum filium eſſe teſtes aiunt, his anteferendos eſſe cenſet, qui illegitimum eſſe aſſerunt. quod probate & Alex. videtur *in conſ.* 74. *num.* 3. *lib.* 2. vbi in materia hac filiationis admittendam interpretationem eſſe ſcribit, vnde delictum euitatur. Atqui delictum in parentibus probamus, ſi illegitimum filium facimus. Eadem ratio facit, vt potiora teſtimonia habeantur, quæ pro matrimonio ſtant. Bald. *in l. cum magiſtratus. num.* 6. *C quan. prouo. non eſt neceſ. & in c.* 1. §. *ad hac. numer.* 4. *in ſin. hic finitur lex damus. Froderi. vnde c. ſi. de re iud.* Pro qua ſententia tex. videtur *in ca. licet ex quadam. in fin. de teſtib.* quem text. ad hoc Soc. iun. refert *in conſil.* 29. *num.* 28. *circa fi. lib.* 2. not. Boer. *in conſ.* 40. *num.* 62. *& ſeq.* Apparet ex his reſponſionibus non leuibus, profligata quæ ſub tertio quartove argumento partis obiecta ſunt.

Æque argumentum quintum non obſtat; petitum à patre, liquidationem eorum fieri, quanto meliora bona fideicommiſſa impenſis eius facta eſſent. Principio enim reſpondetur,
72 ex † ſenſu tacito aut ſubaudito per argumentationeſque correctionem confeſſionis nominationiſque expreſſa non ſequi. gl. & Doct. *in c. cupientes. §. quod ſi per viginti. de elect. lib.* 6. Fulg. *in l. vt liberis. num.* 5. *per gl. ibi C de collatio.* Aret. *in conſil.* 27. *nu.* 4. Soc. *in l. Marcellus. §. 1. colum.* 1. *in fi. ff. ad Treb. & in conſil.* 35. *colum.* 2. *lib.* 4. Curt. ſen. *in conſ.* 68. *dominus Ioannes. nu.* 4. *verſ. merito per tacitam* fortius n. tacito expreſſum eſt. *l. cum ex filio. §. filio. ff. de vulg. l. expreſſa. ff. de reg. iur.* Vnde cum matrimonium filiuque legitimum confeſſus expreſſim pater ſit, eumque tenuisſe in appellauerit, habuerit & reputauerit, declarationi huic cum verbis, tum factis, rebuſque peractæ derogatum dici per tacitam argumentationem ſubauditionemque non debet.

Secundo, declaratione hac expreſſa etiam ceſſante, vtilis nihilo magis coniectura hæc videtur, aliam quippe ob cauſam fieri potuit, quam quod à iure filii legitimi pater timeret. ac enim iure hoc admiſſo; quoniam fieri poterat, vt ad vtilitatem aduerſarii fideicommiſſi conditio eueniret, vel filio præcepto, vel eo ſine maſculis ſublato, certo ſci q pater cupiebat, quibuſnam de bonis arbitrium diſponendi haberet. Sic concludens coniectura hæc non eſt. *l. neq. natales. C. de prob. l. non hoc. C. vnde legit.*

Tertio ex his argumentum hoc tollitur, quæ ſcripta ante circa argumentum quartum refellendum in legitimatione habemus. Qua enim ratione cautelæ nomine poſtulari legitimatio potuit, vbi probationū difficultate liquere legitimatus nō poſſet, vti verbis pluribus demonſtratum ante eſt; ita cautelæ cauſa declaratio ſeu liquidatio deſiderari hæc potuit. Proinde ad argumētum hoc reſponſiones omnes prodeunt, quæcunque redditæ ad quartum argumentum ſunt. & quas inculcandas propterea non duxi. Illo non prætermiſſo, fruſtra coniecturis circa animum patris declarandum agi, pro quo ſi filium habuerit, quatenus manifeſtus patris animus, tam à verbis, quam rebus & factis apparet, qui legitimum filium eſſe, nec tamen verbis minime obſcuris factiſq; euidentiſſimis indicauit. *l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obl. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg.* 3. vſq; adeo, vt patris declaratio, ſi qua contraria poſtea acceſſiſſet, operoſa nuxiaq; fieri filio non potuerit, vt luculenter teſtatum in ſuperioribus eſt.

Ad rem etiam argumentum ſextum non attinet, dotem cō-
73 ſtitutam vllam non eſſe. Principio nam expedito eſt, † dote exſtante matrimonium poſſe, ſineque ea conſiſtere. *l. fin. §. 1. Cod. de dona. ante nup.* Neq; mouet moribus receptum non eſſe, vt dote omiſſa nuptiæ fiant. locū enim id in matrimoniis occultis non habet, quæ dote nulla expreſſa fere iunguntur.

Secundo reſpondetur, neceſſariam in vidua dotis conſtitu-
74 tionem non fuiſſe. † Repetita quippe in nuptiis poſterioribus dos creditur, quæ viro conſtituta priori eſt *l. dotem. & l. dum. ff. de iur. dot. l. cum maritus. §. Titius. ff. de pactis dot. l. pen. §. vxor ff. ſol. ma.* Cyn. *in aut. ſed quamuis q. 2. C. de rei vxo. actio* Bar. *in diſſ. l. mulier habens amplum patrimonium. in prin. ſolutionis.* Idq; locum in vidua etiam minore habet. Cyn. & Bald. *in l. fi. C. de legit. tut.* Alex. *in l. ſi conſtante. nu.* 29. *vbique Iaſ. nu.* 186 *ff. ſol. mat.* Ruin. *in conſil.* 6. *col.* 2. *in fin. lib.* 3. vbi ampliationes alias taceam.

Tertio reſpondetur, nihil eſſe, quod coniecturis pars certet, matrimonii veritate nedum quaſi poſſeſſione eius liquide ſatis per ſuperiora teſtata, vti expreſſum nec raro habemus.

Non obſtat Comitem Hannibalem matri cū fratribus heredem non extitiſſe namq; leue plus ſatis argumentum id eſt: quoniā ſi venire ad hæreditatem non curauit, voluntate largitateq; ſua factum id eſt, non iuris vllius impedimento; quatenus † & frater ipſe naturalis ad hæreditatem matris vna ſimul 75
cum fratrib. legitimis inuitatur. *l. ſi qua illuſtris. C. ad Orſician.* Soc. *in l. cum auus. col.* 30. *circa med. verſ. videmus in ſimili. quod quando ſtatutū duis ff. de condi. & dem.* vbi idem in matre illuſtri ait, quæ pro concubina habetur. Idque receptum & in filiis vulgo quæſitis eſt. *l. matronæ. ff. de bonis liber.* Caſſiador. *deciſ. vnica. num.* 3 *de ſucceſſ. ab inteſta. char.* 119. Itaque ſi petita hæreditas matris à Comite Hannibale ex rata ſua portione non eſt, vitio id natalium non accidit, at ſuo in fratres beneficio, cum portione illa carere facile poſſet.

Argumentum item ſeptimū non obſtat, ſatis Comiti Hannibali non eſſe, filium ſe teſtibus & probationibus aliis oſtendiſſe, niſi & qualitatem legitimam doceat, id eſt, legitimum filium ſe eſſe: neque ad rem attinere facti probationem implere, niſi & facti ipſius qualitas demonſtretur. Grauiter enim in argumento hoc aduerſarius offendit. Hoc ipſo enim, quod filiū 76
quis ſe probat, qualitas legitimi à iure ſubauditur, ne illicitum præſumatur. *l. merito. ff. pro ſocio l. quoties. §. qui dolo. ff. de prob. ca. cum de aduentu. de præſcrip.* Idq; ex Bart. declaratur *in d. l. filium ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur.* & in Iucis aliis ante enarratis, in quibus docet, ſatis eſſe quaſi poſſeſſionem filiationis ex tractatu & reputatione; ibi enim de filiatione tantum loquitur, neque de qualitate legitimi verbum facit. Atqui de legitimo neceſſario intelligitur: ſiquidē in filio legitimo ita docet, cum articulos duos in filiatione probanda fieri ſcribit. Vnū q ad proprietatem ſpectat, in quo matrimonium proponitur: alterum, qui in quaſi poſſeſſione verſatur, & quam ſolam doceri ſatis eſſe putat, matrimonii, atque adeo proprietatis fide non facta. Sic de filiatione eadem in quaſi poſſeſſione, atque in ipſa proprietate, id eſt, de legitima loquitur: quandoquidem in ea, quæ legitima non eſt, fruſtra de matrimonio commemoratio fit. Idem ex Alexand. oſtenditur *in l. conſil.* 51. *numer.* 2. *lib.* 1. Ibi enim de filiatione legitima expreſſim loquitur. Atqui in quaſi poſſeſſione eius probanda ſatis eſſe, ait, ſi pro filio quempiam habitum & tractatum doceamus. Idem ex Doct. omnibus demonſtratur, quibus viſum eſt, ſatis quaſi poſſeſſionem eſſe ad filiationem probandam, id eſt, pro filio eum habitum & tractatum, neque de qualitate hac legitimi verbum ab eis fit. Atqui enim in filio legitimo loquuntur, qui hæreditatem, aut bona alia vendicat: in quibus nihil legitimis ius non competit. Atqui nominatim & in ſpecie ad filium legitimum verba pertinere, quibus eſt teſtium de filio ſimpliciter eſt, vel in teſtibus ipſis, à quibus filius quis eſſe perhibetur, ex Zocho & aliis Doc. probat *in d. conſil.* 54. *colum.* 2. *circa medium. & numer.* 3. *in fin.* Idem Sardo placet *in tract. de natural. lib.* 5. *de filiationis probatione. in fin.* vbi ad præſumptionem iuris naturalis adeundum ait, quæ legitimum eſſe filium teſtatur. *§. licet. in Authen. quibus mod. nat. effi. legit. & § natura in Authen quibus mo. nat. effi. ſui.* Idem Galuaul. probat *in rubr. ff. de verb. oblig. numer.* 75. Sapia *in l. ſi emancipati. Cod. de collatio.* Ruin *in conſil.* 109. *numer.* 38. *verſic. preterea appellatione filii. lib.* 3. Iaſ. *in l. in quit parat. numer.* 26. *ff. de acq. hæredit.* Gratus *in conſil.* 6. *numer* 9. *lib.* 2 vbi tamen ex teſtimoniis his tam multis nec vnum profert. Sed præter teſtimonium hoc, Baldum etiam cumulamus, *in conſil.* 437. *Titium habebat. numer.* 4. *lib.* 5. vbi ſcite id explicat. Et quod ſcriptum habemus *in conſil.* 166. naturalem, non ſpurium in dubio filium exiſtimandum. ex Alex. etiam id oſtenditur *in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. numer.* 15. *verſi. vnum tamen adde ff. ad Trebel.* Crot. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. col.* 53. *verſi ſexto ſic arguitur ff. d. lib. & poſt.* filiū cum proprie dici, qui naturalis, & legitimus eſt. Verba plane proprie accipienda palam eſt. *l.* 1. *§. ſi is qui nauem. ff. de exer. l. non aliter. ff. de lega.* 3. Idque & in teſtium dictis ſeruandum. Bart. *in l. fructus ff. ſolut. matrim.* Soc. *in l. ſed & in illo §. ſed & circa. ff. de rebus dub.* Quo magis admiror, tam leuiſſime iſte hac Alciatum verſatum, qui contra ſcribere non dubitauit *in tract. de præſumptio. regula* 2. *præſumpt.* 2. *numer.* 7 *fol.* 109. vbi Decium taxat *in d. conſil.* 54. cum cenſura dignus Alciatus ipſe ſit: qui ſi tempeſtiam diligentius paulo expertam habuerat, vulgatiſſimiq; Doct. opinioni, quæ rationem æquitatemque ſummam habet, contradicere ſe cognouiſſet. Satis igitur Comiti Hannibali erit, qualitatem hanc legitimi iuris præſumptione docuiſſe.

Idque locum † & in pœna habet, veluti cum pœna in eum 77

ſtatuto irrogatur, qui per dolum inſtrumento falſo vtitur; ſi doli mentio in accuſatione non ſit, non ob id reum abſolui, ſed dum periurum modo ſit, ad formam eum ſtatuti condemnari, ad quem modum præſumptam ſaltem qualitas illa deducitur. Rom. *in conſi.* 105 *column.* 1. *verſic. caterum ſecundo*. not. Iaſ. *in* § *ex male-ficiis num.* 72. *Inſtit. de act.* Si præſumpta qualitatis probatio recipi in pœna ſolet; quanto magis ius idem probandum in materia fauorabili erit, qualis controuerſa eſt. Ex his etiam ad doct. Anton. de Butr. & Abb. reſponſio apparet *in c. peruenit. qui filii ſint legi.* legitimum filium non præſumi, cum matrimonium negatur. Secus, ſi id quidem admittitur, verum non legitimum aſſeritur. Quoniam ad eũ id caſum pertinet, quo probatio vlla de legitimitate à reo ſeu filio non præſtatur. At enim coniecturæ plurimæ hic docentur, quibus matrimonium ipſum præſumptum ſaltem declaratur. Neque aliud apud Ante. & Abb. ſubiiciunt, hoc eſt, ex præſumptionibus, & coniecturis fidem fieri matrimonii non poſſe. Itaque ad eum caſum Ant. & Abb. opin. reſtringi neceſſario debet, quo matrimonii negatione facta, probatio eius vlla omnino non præſtatur, nec expreſſa, nec tacita, nec vera, nec præſumpta. Diuerſum eſt, vbi præſumptionibus matrimonii probatio non deficit: quo caſu legitimum in re dubia filium præſumendum, omnino arbitror. Quod idem & Inno. ſentit *in c. lator. in fin. qui filii ſint legit.* Quoque locum ſine dubio in ſpecie controuerſa habet, in qua rei vicem Comes ſuſtinet, & in quaſi poſſeſſione filii legitimi eſt, vt Archidia. obſeruat *in c. presbyter.* 78 *diſtin. in ca. uer.* 30. *quæſt.* 5. Sed & Anton. de Butr. & Abb. contrarius Inno. videntur *in d. c. lator in fin.* qui ab eo probandam illegitimitatem ſcribit, à quo obiicitur. Ita legitimum in dubio non obſcure filium præſumit.

78 Non obſtat octauum argumentum, † quaſi hanc poſſeſſionem ex tractatibus memoratis deſcẽdentem parentibus ipſis ſolummodo, à quibus facti tractatus ſunt, non etiam ſubſtitutis nocere, ex Iaſ. *in d. conſil.* 8. *&* 106. *lib.* 1. multifariam enim reſpondetur. Principio in nominatione Iaſ. loquit; hic plane factorum in tractatus interueniunt quæ potiora ſunt verbis, *d. l. ſi tamen.* § *in quo. ff. de adil. edict. c. dilectis.* 2. *ibique Dom. in* 2. *nota. de appellat.* Atque in ſpecie hac fortiorem nominatione tractatum eſſe, qui in facto conſiſtit, Bald. docet *in l. non ignorat num.* 4. *in fin. & ſequen. C. qui accu. non poſſ.* Alexand *in d. conſil.* 88 *num.* 7 *lib.* 7. Dec. *in d. cap. per tuas in* 4 *nota. in fin. de probat. & in d. conſi.* 54 *num.* 2. Pariſ. *in d. conſi.* 10. *num.* 61. *verſic. ex quibus. & num.* 87. *lib.* 1. Ea propter non recte à ſimplici nominatione, quæ debilior eſt, ad tractatus alios potentiores argumentum deducitur. *l. fin. ff. de calumnia. l. Papinianus exuls. ff. de minor. l. naturaliter.* § *nihil commune. ff. de acquir. poſſ.*

Secundo reſpondetur, locum Iaſ. argumento opinioni ve in materia eſſe, quæ à poteſtate nominantis non pendet: ibi enim confeſſioni eius de re prohibita non creditur, ne indirecto permittatur, quod conceſſum directe non eſt. *d. l. ſi forte ff. de caſtr. pecu. d. l. ſi donatione. ibique Doct. C. de collat.* Cauſa alia eſt, vbicunque à poteſtate confitentis res pendet. Eius enim confeſſioni credendum dubitatio non eſt, cum princeps probationum confeſſio dicatur, vti declaratum in ſuperioribus habemus. Quare ſi ſimpliciter filium quiſpiam nominaret, neque cauſa alia interueniret, vnde iuuari nominatio hæc poſſet, onerosa teſtio nominatio non eſſet, cuius ius lædere nominanti non conceditur.

Enimuero nominatio confeſſiove de re hic interuenit, quæ in manu vtriuſque confitentis ac nominantis erat: quoniam minus coniugum præſentium confeſſio interuenit, per D. Ludouicum Bottum virum Patricium teſtemque inuulnerabilem præ cæteris comprobata, vnde ſemiprobationem conciliare ſatis ſuperque teſtatum in ſuperioribus habemus. Ex qua confeſſione Bottiq; teſtificatione vires omnia probationum aliarum expurgantur, vti inferius oſtendemus. Quis igitur ratione liberum patri Comitis Hannibalis fuit, matrimonium celebrare, & prolem ex ea ſuſcipiendo ſubſtitutos vlteriores excludere: ita & contractum matrimonium confiteri, coniugemque nominare, confitendoque & nominando ſubſtitutis vlterioribus obſtare potuit.

Reſtat ius facilius explicandæ cauſa, Comitem Vitalianum facti confeſſione illa matrimonii tractatibuſque aliis diſceſſiſſe, eamque ob rem in ius enim apud eccleſiaſticum de matrimonio vocatum, confeſſionemque huiuſmodi cum adminiculis & præſumptionibus aliis ante enarratis à domina Catharina patefactam: an non † in vxorem eam habere per iudicem 79 cogeretur, iuramento ſaltem ſuppletorio mulieri dato; à qua probatio impleta pluſquam ſemiplena eſt, vt Bald. præcipue *in conſil.* 123. *cauſa matrimonialis. lib.* 2. Iaſ. poſt Alexand *in l.* 3. *in fin. princ. ff. de iureiuran. & in repet. l. admonendi. num.* 258 *eodem tit.* Boer. *in conſ.* 40. *num.* 69. Et obſeruandum, à Baldo iuramentum hoc admitti *in d. conſ.* 123. vel ſi probatum pluſquam ſemiplene non ſit; ſiquidem ex cauſis aliis moueri iudex poteſt, vt contractum matrimonium credat: inter quas cauſas pulchritudinem, iuuentam, paritatemque enumerat. Species hic iuuentæq; mulieris in controuerſiam non vocantur, æque nobilitas mulieris non negatur: tantum nobilior vir narratur. At enim qui in eodem conſtituti gradu ſunt, inferiores domina Catharina, quod ad natales attinet, non raro ducunt. Dedecori enim viro non eſt inferiorem ſe in matrimonio habere, dum ignobilis modo non ſit. Idque compertum magis vſu ipſo habemus, quam vt probationis indigeat. Quid hic dicendum, vbi coniecturæ probationeſque aliæ quam plurimæ interueniunt, à quibus iuuari probatio ipſa matrimonii poſſit. Sic matrimonii probatione à muliere per cõfeſſionem memoratam perfecta, ſi eam in matrimonio habere neceſſe vir habeat, an non qui ex muliere huiuſmodi naſcuntur, ad quam viro acceſſus pro arbitrio erat, & qua ceu vxore ſua vtebatur, legitimos æſtimari omnino oportet, vel à proprietate ipſa, nedum à quaſi poſſeſſione, ſicuti demonſtratum in ſuperioribus verbis pluribus eſt. Quæ cum ita ſint, materiam hic verſari non recte dixerimus, quæ à poteſtate patris confitentis nominantiſq; non pendet, & qua ratione matrimonium cum domina Catharina prolemque ex ea iuſtam habere patri licebat; ita & contractum prolemque ex ea ſuſceptam admittere, agnoſcere & confiteri prohibitus non erat, vt ad omnia permiſſio trahatur, quæ ex actu ipſo permiſſo conſequuntur. *l. quidam conſulebant. ff. de re iudi. l. imperialis.* § *ſi miles. C. de nup.* Abb. *in* 6. *quæſt. Gandulphus. column.* 5. *in fin.* Idem in † confeſſione, quæ ad omnia porrigitur, quæcunque ex ea 80 procedunt. Abb. *in c. cum venerabilis. nu.* 25. *de except.*

Secundo reſpondetur, materiam hac prohibitam verſari, & quæ à poteſtate patris non pendeat; fidem nihilominus confeſſioni nominationique eius haberi conuenit, vbicunque veriſimilis eſt. verbi gratia, vxori donare maritus non permittitur; ſi ex pecunia vxoris emptam rem aſſerit, creditoribus mariti confeſſio perniciales hæc erit, ſi veriſimilis ſit; quia bona aliunde vxori eſſent. Sal. *in l. ſi maritus C. de contrah. emp.* Alex. *in conſ.* 18. *lib.* 3. Dec. *in conſ.* 96. *col.* 2. *verſ. nec ob talis confeſſio.* Ruin. *in conſ.* 96. *col.* 2. *lib.* 5. & apud nos *in conſ.* 40. *nu.* 5.

Enimuero pluſquam veriſimilis confeſſio & nominatio hæc filii legitimi ex eo apparet, quod facta initio ipſo eſt, & cum aliud contrahere matrimonium liceret, ſi controuerſum non ſuberat cum d. Catharina factum. & legitimus filius non erat ex ea ſublatus: ſiquidem integra tum virentique ætate Comes Vitalianus eſſet.

Tertio reſpondetur, ſpeciem hac prohibitam ſuſpectamque eſſe, in qua credi confeſſioni non ſolet: locum tamen id non habet, vbicunque adminiculis aut coniecturis quibuſdam confeſſio ipſa iuuatur. Bald. *in conſil.* 66. *inter virum. lib.* 1. vbi ſimulatam venditionem non putat inter virum, & vxorem, in qua pretii numeratio per ſolam coniugum confeſſionem apparet, quoties adminiculis nonnullis confeſſio hæc adiuuatur. Ex Bart. & Bald. ius hoc confirmatur *in auth. hoc ius porrectum. C. de ſacro. eccl.* Eccle. confeſſioni prælati extraiudicialem voluntateque credi, in Eccleſiæ rem pecuniam verſam, ſi coniecturis confeſſio confirmatur. Idem Rom. placet *in l. cuſtas ff. ſi cer. petat.* Rui. *in conſ.* 142. *column.* 2. *lib.* 1.

Coniecturæ plane quam plurimæ interueniunt ſuperiuſque enarratæ, à quibus roboris confeſſio nominatioque hæc non parum accipit. Ex Bald. reſponſio hæc tertia vires accipit *in c.* 1. §. *iniuria. num.* 18. *de pace iura. firman.* cum ſtupri conuicti, aut in eo deprehenſi matrimonium ab ipſis ante contractum allegant, fidem confeſſioni haberi, ſi adminiculo coniecturæ aliquæ adſunt. Ita glo. interpretanda *in l. pen. C. de fideiuſ.* quæ ratam haberi confeſſionem huiuſmodi ſimpliciter ſcribit: qua Baldi declaratione Alex. vtitur *in conſil.* 14. *n.* 20 *lib.* 1. ſed & ſimpliciter cum glo. memorata Alex. ſentit *in conſ.* 1. *num* 22. *verſic. & pro hoc. quod ſtari debeat. lib.* 3. ſi per coniecturas in materia prohibita ſuſpecta confeſſio conualeſcit; quid dicendum hic erit,

vbi-

vbi in poteſtate patris eum fuiſſe non obſcure molliterquè demonſtratum ſuperius eſt?

Quartò etſi maxime ſtrenuæ validæque reſponſiones memoratæ apparent, iuris rationibus Doct. quæ teſtimoniis ſubnixæ, attamen, quia commiſerarum petuentum hodie eſt, vt non tam rationibus, quam autoritatibus plerique moueantur (quamuis iuris mihi ratione nunquam potiores non ſint) in ſpecie ex Anchar. dirimi quæſtio hæc videtur *in d. conſ. 225. videtur prima fa. et discendum, dictum ſuperius, num. 13. circa fin. ſuper alio dedu.* Ibi enim contra ſubſtitutum conſilium datum eſt, atq; probationib. vtitur, quæ admitti regulariter ſolent ad filiationem probandam, perinde vt ſi ſubſtituti præiudicium non interueniat. Idem Alex. probat *in d. conſil. 88. lib. 7.* Ibi enim materia proſubita verſabatur tam ratione ſubſtituti, ſi ſine filiis legitimis grauerius decederet, quam ratione ipſius filii ſpurii, cui nefas relinquere eſt. Atqui in octauo dubio & filiatione ſpurii oſtendenda, qui legitimus factus poſtea eſt ad ſubſtituti perniciem, non pliniquam ordinarias probationes in materia alia exigit, in qua prohibitio vlla non vertitur. In fideicommiſſo etiam ſubſtitutique incommodo nominatim Dec. loquitur *in d. conſil. 153.* Atqui in nominatione coniugum ſola ad filiationem oſtendendam *num. 3.* acquieſcit. Tertii item præiudicium in ſpecie hac parus Dec. facit *in d. c. per tuas. num. 7. ver. ſed replicari poteſt. de probat.* Probatione item vſitata ad modos prænarratos contentus & Ruin. eſt *in conſil. 51. numer. 18. lib. 5.* Etenim tertii ibi præiudicium vertitur, qui ex contractu ius meritur, & quod auferri niſi proſle legitime edita non poterat, vt in eodem conſil. ſignificatur, *num. 8. ver. ſed ceſſantibus omnibus.* Ad ſubſtituti etiam diſpendium ſatis probationes has leuiores ad fidem matrimonii faciendam ſolemnemque iuſtam declarandam eſſe, Pariſ. putat *in conſil. 13. nu. 23. lib. 2.* cumulatius *in conſil. 57. numer. 40. & in pluribus ſeq. lib. 4.* vbi argumenta diluit, quæ opponi è regione ſolent. Et obſeruandum Præpo. teſtimonio *in c. per tuas. q. 7. de probat.* Pariſium vti *in d. conſil. 13.* ad ſubſtituti damnum legitimationem pertinere, de qua *in auth. item ſi quis. C. de natu. lib.* Quod dictum ſi verum ſit, extra controuerſiam poſita res videtur: namque ſi legitimus ex nominatione is ſit ad ſubſtitutionem, quem naturalem eſſe non ambigitur; quanto magis ad legitimum filium probandum valitura nominatio erit? cum facilius quid probetur, quam nouum inducatur. Bald. *in l. ſi ab hoſtium. §. qui tot a multa. ff. de excu. tut. & in l. ſi quis ex argentariis. §. 1. in quarto nota ff. de eden.* Iaſ. *in rep. l. admonendi. num. 216. circa fin. verſ. vel tertio & adhuc notabilius reſp. ff. de iureiur.*

Neque Curtii poſterioris ſententia diuerſe mutat *in conſ. 64.* vbi Decii opin. expreſſim ornat *in d. conſil. 153.* in qua re ingenii Deciani excellentiam viribus ſuis defectam ſubiicit.

Namque confutata Curtii argumenta ex his non obſcure apparent, quæ ante prolixius ſcripta à nobis ſunt. In ſpecie etiam hæc Curtii argumenta Socinus Iun. refellit *in conſil. 39. num. 33. & pluribus ſeq. lib. 3.* quæ transferende huc non duxi. Ibique ingenio ſuo potius defeciſſe Curtium ſubiungit, neque ab eo maximopere rogatum, ſententiam probare eiuſdem voluiſſe.

Et quod ex diuerſo reſpondetur, Soc. Iunioris rationes ad rem hanc minime attinere; quoniam titulus ibi matrimonii interuenit; temere ſi putatiuus; quod contra hic eſt, vbi matrimonium nullum oſtendi contenditur in patrem ipſam retorquetur. Namque vt miſſum id faciam, quod repetitum non ſemel eſt, fidem matrimonii huius vel ad proprietatem & inter ipſos coniuges factam, ſicubi vinoſum inunleque eſſe matrimonium apparet, proli fauor nihilominus præſtatur, quæ nata ante eſt, quam manifeſtum vitium matrimonii fieret: quid hic dicendum vbi in manifeſto non eſt, contractum matrimonium non eſſe; imo etiam perſpicue potius id emicat. Itaque ſi quod inutile matrimonium fuiſſe dilucide apparet, proli tamen vel in ſubſtituti perniciem auxilio eſt, vt legitima æſtimetur.

Longe magis ius idem ſeruandum in matrimonio, cuius fides, ſi partis argumentis auſcultamus, ſolummodo titubaret: facilius quippe probatio matrimonii adiuuatur, quam nouum inducatur. Cyn. & alii *in l. fin. C. de eden.* Bald. *in conſ. 362. credit. lib. 3.*

Secundo aduerſus Curtium minorem argumentum vnum ex eis reiicitur, quo niti imprimis videtur, & in quo profligando laboratum à iuniore Soci. eſt. Alexan. enim ſententia Curti poſterior opi. ſuam confirmat *in conſil. 5. lib. 7.* † appellatione legitime nati ad eum non pertinere: qui natus legitime non eſt, quamuis legitimus poſtea ex matrimonio ſequenti fiat. Qua ſententia admiſſa, controuerſiæ huiuſce ſpeciē propoſitam habere, probationes huiuſmodi leuiores, & coloratæ ſatis ad matrimonium probandum in perniciem ſubſtituti non eſſe, cui verius lædere vſque adeo in manu grauatu non eſt, vt nec matrimonium poſtea vere palamq; cōtrahendo, legitimum eum faciat in ſubſtituti perniciem, qui natus initio non iuſte eſt: longe minus in manu eſſe grauato potentes nominationibus, confeſſionibus, tractatibuſque his legitimum filium efficere, vbicumq; matrimonii veritas in manifeſto non eſt, ne plurimum quicquam in probatione tacite atque coniecturali ſit. *l. leg. qui ad certum. ff. locati. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig.* 82

Argumentum hoc Curt. ipſe iun. ponit, eodemque refertur. namque, etſi maxime ambiguum Alex. dictum *in d. conſil. 5. lib. 7.* Soc. iun. aſſerat *in d. conſil 39. numer. 63. lib. 3.* maiori Doct. parti diſplicere oſtendo, quibus viſum eſt, in omnibus & per omnia pro legitime nato hunc habendum, vt ex Butr. & Abb. Cort. maior confirmat *in conſil. 13. numer. 9. & numer. 18. verſic. & hoc innuere videntur gloſſ. in conſil. 35. numer. 16. & circa fin. conſil. & in conſil. 73. ſuper memorata. numer. 18. in fin. numer. 20. verſic. quarto me mouet. & colum. 24. circa medium. verſic. ſine dubitat.* ibi Dec. *in cap. cum in cunctis colum. 2. de electio. in conſil. 155. colum. fin. & in conſil. 624. colum. 2. in fin.* Rip. *in rubr. ff. ſi certum peta. column. 2. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. colum. 12. ff. ad Treb. & in l. ſi vnquam. queſt. 34. C. de reuo. donatio.* Ruin. *in conſil. 78. colum. fin. circa med. lib. 3.* Pariſ. *in d. conſil. 13. numer. 39. & ſeq. lib. 2.* Schurf. *in conſil. 1. colum. 8. & ſeq.* quod in clauibus conſiliorum Card. ſedet. Ibiq; verum hoc Schurf. arbitratur, vel cum fato inſtante matrimonium id perficitur. Eidem opinioni Boer. adſtipulatur *q. 159. colum. 2.* Et obſeruandam eo caſu Doct. loqui, quo alterius etiam præiudicium vertitur, in ſtatuto puta quo à filiis filiæ excluduntur, vel in ſubſtitutione ex conditione, *ſi ſine filiis legitime natis decesserit*; vel in feudo, quod non niſi legitime natis defertur. Atque in feudo Alex. etiam loquitur *in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. 2. numer. 18.* ibique pro legitime nato habendum hunc omnino putat, vt ſui diſſimilis Alex. videatur, cuius teſtimonio *in d. §. ſi quis rogatus.* in materie ſubſtitutionis Ruin. vtitur *in d. conſil. 78. colum. fin. lib. 3.* in feudo etiam Crot. loquitur *in d. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. colum. 55. verſic. ſecundus caſus eſt.* Idem in feudo etiam quod legitime natis tantum per inueſtituram debetur, ex Butr. Abb. & Imo. Iaſ. probat *in conſil. 168. num. 6. lib. 4.* Annon in feudo præiudicium agnatorum verſatur, quibus ex contractu ius quæritur; Hoc amplius, non ſolum iuri quærendo ita legitimatue obſtat, & pro legitime nato habetur, ſed & quæſitum iure aufert; in donatione puta reuocanda in ſpecie *d. l. ſi vnquam*, vt apud Ripam *ibi q. 31.* & Boer. *d. q. 159.* Appaset ex his in ambiguo rem non eſſe vtre crebrior opin. ſit, vt mirum ſatis faceta non queam oculis ita conniuentib. Alex. ſententiam *in d. conſ. 5. lib. 7.* à Curt. ipſo minore admiſſam *in d. conſ. 64. col. 7. poſt prin. verſ. accedunt ad confirmationem.*

Sententia hac ita affirmata, legitime nati appellationem ad eum trahi, qui legitimus ex matrimonio ſequenti ſit, in Curtium ipſum minorem pertemque diuerſam argumentum hoc retorquetur, à fortiori argumentando; ſi in caſu claro, id eſt, in quo dubitatio non eſt, non legitime quem natum, poteſtas patri eius datur legitimum eum in ſubſtituti agnatorumque necem faciendi, matrimonium cum ipſa concubina vel amica contrahendo, in ipſoque ipſo contractum matrimonium fingitur, contra quam veritas habet; longe magis in caſu dubio, id eſt, in quo non conſtat illegitime filium natum, in poteſtate patris erit legitimum eum declarare, probare, cū facilius quid probetur, quam nouum inducatur, ſicuti demonſtratum antea ex Bald. & Iaſ. habemus.

Rurſus facilius quid præſumitur, quam fingatur; ſiquidem locos præſumptioni nunquam non eſt in re dubia declaranda. fictio plane niſi ex cauſa non inducitur *l. denique. & l. nec violen. ff. ex quibus cauſ. maior.* Iaſ. *in l. 4. §. Cato nu. 7. in fin. ff. de verb. oblig.* vnde ſi retro certus legitimus filius fingitur, qui ex matrimonio ſequenti legitimus fit. quanto magis legitimus præſumendus in re dubia erit, quamuis dubiam rem non hic exiſtimem.

Tertio principaliter contra Curtium iun. Schurfij dictum expendendum *in d. conſil. 1. colum. penult. in fin.* cum legitime nati

appellationem locum in eo habere ſcribit, qui ex matrimonio ſequenti legitimus fit, etiam ſi morte vrgente matrimonium ipſum iungitur, quo caſu ſpes prolis vlla non eſt. atqui ratio maior legitimati à ſubſtituto excludendi ſubeſt, quaſi in fraudem eius matrimonium celebretur. Quid dicendum hic habemus, vbi fraudis præſumptio in confeſſionibus, nominationibus, & tractatibus memoratis omnino ſilet, vtpote eo tempore tractatibus his factis, cum idoneus maxime ad nuptias ineundas prolemq; tollendam pater eſſet, ſi vxor D. Catharina non fuerat.

Summa hæc eſt, in argumento hoc octauo, quo tantopere pars fidit & nititur, nihil eſſe, quod de probationibus leuioribus in filio legitimo demonſtrando diuerſa pars queratur, quaſi ius deterius eo modo fiat. Audiatur enim de lege etiā: Iniuriam tibi amice non facio; meus eſt probandi modus, nihil quicquam à te aufero: meum quippe, non tuum tibi auxilium denego. *gl. in l. 1. C. ſi aduer. vendit. in l. aſsiduis. in gloſſ. mag. a. C. qui potior. in pig. hab. & in §. fuerat. in ver. iredu verib in ſi. Inſt. de act̃io. Bart. in l.*
82 *fi. ſolam in 6. oppo. ff. de ver. oblig.* & ſicut † à iure poſitiuo diſtinctio hæc liberorum eſt, vt alii legitimi, alii naturales dicantur, cum tamen naturali eadem omnium conditio eſſet. *l. manumiſsiones ff. de iuſt. & iur. §. ſit ergo. ibi; nihil à legitimis differentes in Auth. quib. mod. nat. eff. legi. §. natura ſiquidem ab initio & §. ſi quis ergo filios legitimos non habens in auth. quibus mod. natu. eff. ſui.* ita de modo legitimos probandi conſtituere ius potuit. *l. iure mandata. C. mandat.*

Non obſtat, domino ſubſtituto ſententiam non eſſe contra ſubſtitutum dictam, longe minus damno confeſſionem futuram, quæ ſponte iudiceque non cogente fit. Alienum enim à re propoſita argumentum eſt: ſiquidem in manu grauato non eſt, vt deteriorem fideicommiſſarii cauſam litigando efficiat. *d. an prætor ibiq; Bar. ff. de iure delib. l. ex caſtr. miſi. ff. de caſtr. pec.* Ratio alia matrimonii contrahendi liberoſq; ſuſcipiendi eſt, facultate ſubſtitutum vlteriorem ad eum modū excludendi grauato ipſi à teſtatore data. Qua ratione igitur matrimonii contrahendi poteſtas grauato fuit in ſubſtituti incommodum: ita & contractum prolemq; ex eo ſuſceptam confitendi, & pro legitima tractandi; cum ad conſequentia omnia conceſſio permiſſioue antecedentis trahatur, vti ſcriptum in ſuperioribus habemus.

Eadem reſponſio ad argumentum valet, quod in dote confeſſa ponitur, quæ ad priuilegium non trahitur. de quo in *auth. vt quæ. C. com. de legat.* In manu quippe grauato non eſt ſubſtitutum lædere, niſi vere numerata dos eſt. Vnde ſi cōfeſſioni ſimplici grauati creditur, in arbitrio eius erit, ſubſtitutum illudere; quod contra in confeſſione matrimonii eſt, quod à poteſtate grauati omnino pendet, vt confiteri id liceat; per quam confeſſionem manifeſtum non omnus fit, quantum ad iuris effectum, atque ſi contractum palam dicatur, ex eaq; confeſſione neceſſe in eo perſeuerare coniuges habeant, ſicuti declaratum in ſuperioribus habemus.

Secundo reſpondetur. ex diuerſis & ſeparatis argumentum deduci: confeſſioni coniugum de dote non creditur in creditorum perniciem; ergo nec confeſſioni fides habenda de matrimonio contracto, de filio inde ſublato in fauorem filii etiam In dote enim idcirco fides habenda confeſſioni non videtur; quoniam ſi vere numerata dos eſt, in culpa vxor deprehenditur, quæ numerationis ipſius probationem non parauit. Quod contra in filio eſt, qui fidem ſibi comparare de matrimonio nō potuit. Eam ob rem probationibus facilioribus in prole iuſta æſtimanda atq; oſtendenda contentum ius fuit.

Eiſdem modis deciſiones aliæ diluuntur, quibus fidem cōfeſſioni non haberi expreſſum eſt. In materia enim prohibita ſuſpectare, & quæ in arbitrio confitentium non eſt, locum omnes habent: quod ſecus in ſpecie controuerſa eſt, in qua liberum grauato fuit nuptias facere, ex eiſque Deorum munere, prolem conſequi ad ſubſtitutum ſubmouendum. Ruſus veriſimiles confeſſiones nominationesque huiuſmodi contectuſis atq; adminiculis adiuuari oſtendimus; quibus caſibus fidem etiam eis habendam verbis pluribus oſtendimus.

Apparet ex his, & argumentum illud ſublatum, quod in confeſſione prælati voluntaria ponitur, fidem ei non haberi: ad ea enim pertinet, quæ in poteſtate prælati non ſunt. Cæterum quibus caſibus de poteſtate prælati res pendet, fidē confeſſio eius vel ſola facit, vt ex Anto. de Butr. percipitur *in c. grauem. ante fin. de depoſi. Anchar. in conſil. vicem ſolem 10. verſic. circa autem ſeptimam dubitationem. ibi; nec enim hoc caſu, &c.* Ratio enim ceſſat quamobrem fidem prælati confeſſio non habet, id eſt, quia deteriorem eccleſiæ facere conditionem donare vel prohibetur, vt Cald. docet *in conſil. 5. de confeſſio.* A ſenſu igitur contrario. ſi in poteſtate prælati res eſt, neque eccleſiæ ab eo ius lęditur, fidem confeſſio eius accipiet. Qua ratione aliter dein reſpondi in cauſa quadam Regienſi, vt ex *conſil.* noſtro apparet *767. num. 6. & ſequ.* confeſſioni prælati de inueſtitura facta ſtandum; quoniam licentia erat ei in emphyteuſim rem concedendi, quam ita concedi moſerat. Secundum quæ, argumenta hæc de confeſſione in partem ipſam diuerſam retorqueri. namque ſicut liberum Comiti Vitaliano fuit, matrimonium contrahere, indeq; Dijs iuuantibus prolem ſuſcipere; ita & confeſſione teſtari id potuit.

Illud prætereundum non duxi, † in quantum diſcrimen à 83
Ruino adhibetur *in d. c. 92. num. 7. lib. 4.* vtrum ante natiuitatem filio confeſſio matrimonii fiat, an poſt; ad verba, non rem, differentiam hanc ſpectare. Etenim cum in arbitrio confitentis ſit tempore quouis matrimonium copulare in ſubſtituti perniciem, cur non & tempore omni idem hoc confitendi facultas erit; Quod ſi fraudis vitandæ cauſa diſcrimine hoc vtendum Ruin. cenſuit; an non & ante matrimonium fraude fieri confeſſio hæc poteſt, cum prolis ſuſcipiendæ ſpes certiſſima pro ætate viribuſque coniugis vtriuſque ſit; Ruſus diſcrimine hoc tam leuiſſimo etiam admiſſo, ante Comitem Hannibalem editum confeſſio interuenit, ſi fides quicquam Ludouicus Bottus, vir Illuſtris patriciuſq; habet; qui lecto ipſi premēto in ipſoq; Chriſti conſpectu, corpus cuius ſacratiſſimum accepturus mox erat, vltro confeſſus ita eſt.

Nonum item argumentum non obſtat, quod tertium principale ex ordine eſt, teſtibus † ſingularibus confeſſionem, no- 84
minationem, tractatuſq; memoratos non probari. Namq; impedimento ſingularitas non eſt, quominus probatio tractatus teſtibus huiuſmodi fiat, vt nominatim Caſtr. docet *in d. conſ. 151. vtſo opinio in facto Franciſci col. 1. poſt med. verſic. 2. videtur dictas expoſitiones lib. 1.* Quod idē in ſumma Alex. quoq; probat *in d. conſ. 51. n. 7. lib. 1. Ruin. in d. conſ. 118. n. 11. lib. 4. & in conſ. 1. col. 2. circa med. lib. 5.* Curtius iun. *in d. conſ. 64. n. 7.* & apud nos *in conſ. 73. n. 35.*

Secundo reſpondetur, in manifeſto eſſe, Comitem Vitalianum conſuetudine D. Catharinæ pro arbitrio vſum idq; & pars ipſa diuerſa admittit. Quocirca de eo ſolummodo in iudicio, hoc controuertitur, quo animo, quove iure actum id ſit; atq; adeo declaratio demum voluntatis in lite eſt. Sed enim cōſtat inter omnes, declarationem voluntatis teſtibus ſingularibus probari, autore Caſt. *in conſ. 395. in cauſa quæ vertitur in ciuitate Domini locum tenentis col. 1. lib. 1.* quo dicto vſi & nos ſumus *in d. conſ. 73. nu. 35.* Ruſus cum ex teſtibus pluribus hominis voluntas declaretur. *l. de quibus ibique Iaſ. in 4. not. ff. de legib. d. l. ſi tamen. §. ex quib. ff. de adil. edict. l. fi. ff. de donat. l. Paulus reſpondit non tantum verbis. ff. rem rat. hab. d. c. dilecti. 2. ibique Doct. in 2. not. de appel.* verbiſq; etiam voluntas hæc oſtendatur *l. Labeo §. idem Tubero ff. de ſupellect. leg. l. prospexit. ff. qui & à quibus.* ſtatim coepugnat teſtib. ſingularibus voluntatem hanc declarari, quo animo ſecum complexus fuerint, an quaſi coniugum, an amantium; ſimiliter vt in aditione hæreditatis probanda dicitur, quæ ſicut ex verbis factiſq; conſiſtit, ita teſtibus ſingularib. demonſtratur. Pan. de Caſt. *in conſ. 1. 14. contra ſuperius con vlta col. 3. lib. 2. Soc. in conſil. 195 col. 3. verſ. poſtremo. & ſi omnia prædicta lib. 2.* de quo vberius apud nos *in d. conſ. 73.* Ea propter moueri tantopere ſingularitate hac teſtium in ſpecie propoſita quempiam non oportet. Ang. huc ſpectat *in conſ. 235. periclum eſt, quadam D. Margarita col. 2.* in ſtigatinoem teſtibus ſingularib. demonſtrari ad quia modis diuerſis fieri ſæpiuſq; ſolet: cui dicto ſubſcripturus Soc. iunior eſt *in conſ. 99. n. 11. lib. 2.*

Tertio reſpondetur, inficias ire non licere ſemiprobationem ex teſtimonio D. Ludouici Bott perfici, qui de mutua coniugum præſentium confeſſione locutus eſt. Ruſus negare non poſſumus, quin tractatus, qui ex facto pendent, teſtib. concordibus fortiter confirmētur, quod more filii legitimi educatus, veſtitus ad regiamque Cæſaris ablegatus filius ſit. Quo ad plenam probationem plenā fieri confitendū omnino habemus, ſaltem, quod ad quaſi poſſeſſionē attinet, cum perfecta in genere aut ſpecie ſua probatio vtraq; ſit, id eſt, cōfeſſio parte præſente facta, ac per teſtem vnum demonſtrata, & ipſum exceptione omni maiorē, ex qua confeſſione probationē ſemiplenam conciliari abunde ſatis teſtatum in ſuperioribus habemus. Æquè

tracta-

tractatus ille filio niſi legitimo non congruens, teſtibus non paucis eodem ſpectantibus declaratur, ex quo tractatu vel vnico quaſi poſſeſſionem induci ſatis item demonſtratum ſuperius eſt. Quæ cum ita ſint, longe pars fallitur, quæ probationem vllam perfectam in ſpecie ſua non eſſe, non verecunde ſatis contendit. Itaque perfectione probationis in ſpecie quacunque interueniente; quia ſemiplene vtraq; per ſe probatur, dubitatio non eſt; quin coniunctionem earum fieri ad probationem plenam oporteat. Glo. *in c. ad dum. 2. in ver. veritate. de electione: num 4 § 5.* Glo. & Calder. *in c. veniens 1. & per alu. de teſt.* Geminia *in conſ. 57. col. 2. in prin.* Inde Aret. ſcribit *in conſ. 65. in ſecunda dubi.* confeſſionem abſente parte cum famæ probatione coniungi; quia ſemiprobationem vtraq; parit. Hoc amplius, ſemiprobationem ex aliquo extenuatam, à probatione alia ſemiplena ſuppleri, Curt. ſcribit *in conſ. 62. col 8. verſ. & ſi qua detractio lib. 1.* Quid hic dicendum, vbi ſemiprobatio perſpicua ex teſtimonio teſtis illius integerrimi, D. Ludouici Botti, probationi alii pleniſſime de tractatu factæ concurrit? quod vnicum fundamentum ad victoriam abunde ſatis valere credam.

85 Quarto reſpondetur, † ſingularitatis teſtium vitia ex præſumptionibus aliis purgari, vti ſcriptum apud nos eſt *in conſil. 35. num 6. in conſ. 78. nu. 5. & in conſ. 178. nu. 8.* Præſumptiones plane & coniecturas non paucas ſuperius enarrauimus, quæ cum fidem matrimonii filiiq; legitimi faciunt. Dii boni! quis adduci poſſit, vt credat commiſſuram matronam ex loco tam nobiliſſimo honeſtiſſimoq; editam, vt palam ad eam vir alienus adiret, cum eaq; oblectaretur, matrimonii iure non ſuffragante? Quid mulierem dico? quis paſſuros propinquos, affines rem tam turpiſſimam exiſtimet, vnde dedecus familiæ vniuerſæ deſcendat?

Quinto, teſtibus facto non niſi ſingularibus cauſam iuuari, extra controuerſiam tamen res ponit ex Soc. videtur *in conſ. 54. col. 2 lib. 2.* indicium ad quæſtionem ex teſtibus ſingularib. fieri de præſumptionib. diuerſis loquentibus. de quo apud nos *in d. conſ. 73. nu. 37.* Quod ſi verum ſit, quid in probatione dicendum hac erit, quam vel leuem coloratamve prolis fauore ius recipit?

Sexto, ex his argu. hoc ſingularitatis proteritur, quæ ſcripta apud nos ſunt *in conſ. 267. num 5. & in tract. de anti. temp. part. 4. num. 157. verſ. vota difficultas fol. 292. ad Venetam impreſſionem.* probationi confeſſionis ſingularitatem non obſtare; quia iterabilis eſt, & adminiculum ſingularitas præſtat; quod Alexan. admittit *in conſ. 5. colum. 2. circa med. verſ. ergo etiam præſuppoſita lib. 1.* Socin. iun. *in conſ. 90. n. 9. & plurib. ſeq. vſque ad nu. 16. & in conſ. 99. nu. 15 lib. 2.* Hoc amplius, in confeſſione abſente parte teſtib. pluribus ſingularibus patefacta, ad probationem ſemiplenam valere Curt. iunior ſcribit *in conſ. 168. col. 7.* cum qua ſententia vltra Curtium Fulgo. quoq; facit *in conſ. 171. verſ. circa prin.* Quo admiſſo ſemiprobationes plures quam duo deprehendimus, quæ coniunctionem adoptant, & ex quibus probatio perfici vel pleniſſima poſſit.

86 Septimo, † ex Caſtrenſi reſponſio etiam ad arg. colligitur *in l. Lucius ff. de inſ. rub. & in d. l. admonendi col. 7.* adducit iudicem poſſe, vt fidem teſtium ſingularium vel ad probationem plenam ſequatur: de quo dicto memoria habita à nobis eſt *in conſ. 35. num. 15. & in conſ. 78. nu. 7.* Equidem ſi cauſa fidei huius plenæ habendæ, teſtimonii poteſt, eam hic verſari non dubitem, ex coniecturis & præſumptionib. locupletius ante commemoratis.

Octauo, quoſcunq; teſtium ſingularitatem obiicere, ſi non confeſſiu nominatioq; patris inſtrumentis publicis tabuliſq; eius ſupremis luculentiſſime emicant, vt controuerſiæ fieri quicquam non poſſit? Neq; ad rem attinet, eo tempore factas, quo prolis alterius tollendæ deſperatos pater eſſet: coloris n. pluſculum arg. haberet, ſi tractatus vllus ante de filio quaſi legitimo, ſi confeſſio, ſi nominatio vlla non interueniſſent. Tractatibus plane, confeſſionibuſq; & nominationib. interuenientibus, tractatibus, inquam, ex factis manifeſtiſſimis, in quibus teſtium veriti ſingularitas non poteſt, ſuſpicio omnis, ſi qua eſſet, in confeſſionib. per inſtrumenta publica factis, purgata non obſcure apparet, veriſimileſq; confeſſiones ipſæ fiunt. Quo caſu in materia ſuſpecta etiam & prohibita confeſſioni ſtandum, ſatis ante docuimus, cum argumentum octauum ſecundo loco euerteremus. Hisq; obſeruandum,

87 † etſi maxime ſingulares teſtes oēs eſſent, caſuſq; huiuſmodi inciderēt, in quib. admitti teſtes ſingulares non ſolent, illud certe negari non poteſt, quin adiumentum afferant, vt Alex. ſcribit *in conſ. 190. n. 23. ver. alia in-*

ſuper extant argumenta. lib. 6. vbi præſumptionem ex eis fieri ſcribit. Idq; latius explicatum à nobis eſt *in d. conſ. 35. n. 15. & in d. conſ. 73. nu. 15 & in d. conſ. 78. nu. 7.* Ex præſumptione plane confeſſionis ſuſpicionem purgari, ſcriptū ſupra habemus in ſecunda reſpōſione ad 8. arg. Sed & extra dubitationē ponitur videtur ex teſtimoniis Bellanæ & Margaritæ, in quib. ſingularitas non eſt, & quos idoneos eſſe ſoiemus defendemus; conſequens, & teſtium ipſorū ſingularium vitium ex confeſſionib. abigi ſub teſtamentis aſcriptis, viceq; verſa, confeſſionū ſuſpicionem, ſi qua eſſet, à præſumptione tolli, quæ à teſtimoniis ſingularib. oritur. Hoc amplius, † eo facto ſuo ad ſuiq; veritatem confeſſioni creditur, quæ præſumptionib. aliis adiuuatur: vnde fidem mercatoris ſcriptura facit cum qua præſumptiones faciūt, vti verbis plurib. ſcriptum apud nos eſt *de antiq. temp. par. 1. nu. 273. & 3. limitatur.* Longe magis tantundem probandum in gratiam liberorum erit, quorum cauſa probationes leuiores admitti expreſſum verbis pluribus eſt? 88

Nono, ad ſingularitatē teſtium reſpōdetur, † impedimento non eſſe, quominus probatio ſemiplena ex eis fiat, vt ex Bald. & Corn probatum à nobis eſt *in d. conſ. 73. nu. 35. verſ. quin etiam eodem Corn & in d. tract. de antiq. temp. part. 4. nu. 157 inf.* Quibus Fulg. accedit *in conſ. 161. in cauſa Iacobi col. 1 circa med. & in conſ. 172. verſ. circa prin.* Guido Papæ *in conſ. 66 in fi.* ite teſtimoniis Bellanæ & Margaritæ concordib. omiſſis, confeſſionum patris, quæ expreſſæ tabulis eius ſupremis ſunt, ratione non habita, confirmata nihilominus legitimi qualitas ex teſtib. aliis apparet, id eſt, D. Ludouici Botti, vnde ſemiprobatio perficitur, & teſtib. aliis etiā ſingularibus, qui & ipſi ad ſemiprobationem valent. Quid dicendum habemus, confeſſionibus aliis accedentibus, quæ perſpicuæ inſtrumentis publicis ſunt? Rurſus, quid adiumenti allatura Bellanæ Margaritæve teſtimonia coeuntia erunt? 89

Simili modo arg. decimum non obſtat, ſatis tractatum educationis & inſtitutionis ad quaſi poſſeſſionem filiationis non eſſe, vtpote qui ad extraneos ēt competit. Ea hic n. ſatis ſuperq; argumentum ſublatum hoc eſt, quæ dicta ſuperius in fundamentis pro reo iaciendis initio ipſo ſunt, *nu. 2. ver. hic ita de eſſe. In tractatus huius pronarratu, &c.* vſq; ad *nu. 18.* quæ iterum hic ſcribenda non cenſui. Ibi n. prolixius coniecturam execuuti hāc ſumus, quæ in educatione ponitur. De tractatu etiam, qui ex inſtitutione accipitur, abunde dictum in loco eodem eſt, *verſ. 3. actus tra. latin. n. 27.* Quocirca ea videnda, quæ dicta de re hac in locis memoratis vberius ſunt; ibiq; tractatum etiam fratrum vterinorum adnotauimus, *n. 30. verſ 7 alius tractatus, & quaſi, &c.*

Non obſtat, probationem famæ impletam legitime non videri, quia vti Bott. Doct. quæ præceptiones docent, reſponſum eiā nam verbis pluribus in ſuperioribus apparet. *verſ. conſequens tractatibus his tot tantiſque & tam plurimis ſit, &c.*

Argumentorum etiam vndecimum non obſtat, quaſi poſſeſſionem filiationis legitimæ, quæ ex tractatib. memoratis deducitur, ad effectum probationis contrariæ in aduerſarium reiiciendæ non valere: quoniam eius tractatus à reo enarrati à tractatibus contrariis videntur, quos actore docuit. Diſſolutū enim argumentō hoc ex his dilucide ſermoneq, longiore apparet, q ſcripta ante in argumento ſecundo euertendo ſunt, *verſ. non obſtat alterum argumentum, ex tractatib. contrariis, &c.* vbi tractatus oēs è regione oppoſitos contrarios ſingulatim habemus, eoſq; vel ineptos, vel à remotis deductos oſtendimus.

Non obſtat tractatus pro Comite Hannibale expreſſos nō ante fieri cœptos, quam prolis alterius deſperans pater ſint. Id enim magna animi vi pernegatur: ſiquidem matrimonium ipſum confeſſi coniux vterq; apud D. Ludouicum Bottam ante ſunt, quam natus Comes Hannibal eſſet. Rurſus educatus initio ipſo, & deinceps tempore procedenti filius eſt quaſi legitimus in cunabulis, in diſciplinis, & in grandiore deinde ætate, equorum famulorumq; pompa non omiſſa, neque à patre ſolum pro tali habitus & acceptus, verum & à nouerca, fratribuſque vterinis, & ab extraneis aliis, Comitis etiam nomine interpoſito.

De fama contraria, quod pro filio habitus illegitimo eſt, nihil eſt, quod plura dicamus. Satis quippe reſponſum ſuperius eſt, *verſic. non obſtat pro vidua Dominam Catharinam habitam, &c.*

Argumentum etiam duodecimum non mouet, quod ſextum in numero refertur, ita † ex tractatu legitimam prolem indicari, ſi cohabitatio parentum interuenit, ex Socino iun. *in conſil. 80. n. 40 lib. 2.* Reſponſio enim ex ſuperioribus colligitur, 90

ad probationem filiationis in proprietate argumentum ſpectare. Cæterum, quod ad quaſi poſſeſſionem attinet, ſatis eſſe pro filio legitimo à patre eum habitum, & tractatum, ſatis ſuperq; monſtratum in his habemus, quæ ſcripta in ſuperioribus ſunt, cum argumentum primum profligaremus.

Secundo reſpondetur, probationem filiationis legitimæ, quantum ad proprietatem verſari, faciq; neceſſariam tamen cohabitationem non eſſe perſpicue oſtendimus, ſi ad mulierem pro arbitrio adeundi facultas viro eſt, vti liquido demonſtratum ante eſt, *verſ. neq; ad rem attinet, quod vna ſimul in eiſdem ædib. &c.*

91 Non obſtat, arg. decimum tertium, quaſi † poſſeſſionem filiationis ex tractatu tum deniq; induci, ſi vicinis ſcientibus ſecutus is eſt, ex Rui. *in d. conſ. 92. nu. 12. lib. 3.* quoniam in probatione matrimonii loquitur, atq; ideo in eo caſu, quo matrimonii probatio vertitur, quam neceſſariam non aliter ſuperius diximus in argumento primo ſubuertendo, niſi ſi proprietatis ratione filiatio oſtenditur. Cauſam aliam quaſi poſſeſſionis probandæ eſſe demonſtrauimus, ad quam ſimplicem tractatum ſufficere ex Bar. & Doct. paſſim oſtendimus. Veramq; reſponſionem hanc eſſe, manifeſtiſſimum ex his fit, quæ ſcripta initio habemus, cum in iure rei obſirmanda fundaméta poſui, id eſt, ex tractatu ſolo atq; vnico quaſi poſſeſſionem filiationis induci: tractatum porro ex actibus pluribus diuerſiſq; cóciliari, qui diſiuncti ſinguliq; valent: inter quos nominationem inſtitutionemq; enumerauimus, cum quaſi filius legitim⁹ quiſpiam appellatur hereſve ſcribitur. Atqui nominari quis filius ſemel atq; iterum principaliter in domo poteſt, vicinia non conuocata. Rurſus hæres filios inſtitui ex teſtamento in ſcriptis poteſt, quod vicinis ignotum erit. Iam abſona res fieret, filiationis huius probandæ facultatem eripi, matrimonio clanculum contracto, ſi vicinorum ſciétiam exquirimus. Iam Ruino contrarius Iaſ. eſt *in d. conſ. 114. colum. 5. ver. non quoque obſtat, in quantum moetuando lib. 1.*

Quæ ſcripta in decimoquarto argumento ſunt, neceſſariã
92 matrimonii † probationem eſſe in filiatione legitima, vel ad quaſi poſſeſſionem dumtaxat, demonſtranda, omnimodo pernegamus, contraq; ius eſſe, palam factum ſuperius eſt in argumento primo diſſoluendo, *verſ. fundamentum igitur statuibis.* vbi nó aliter neceſſariam matrimonii probationem docuimus, niſi ſi proprietatis ratione probatio hæc filiationis legitimi præſtatur. Neque Iaſ. teſtimonium mouet *in d. conſ. 106. col. 2. verſ. 4. principaliter lib. 1.* quoniam Bart. authoritate nititur *in d. l. filium. & in d. l. Titia ff. ſol. mat.* qui contrarius Iaſoni eſt: de matrimonio enim probando, niſi ratione proprietatis Bart. non loquitur; Bartolumq; nos & in locis aliis in ſententiam hanc relatũ habemus. Æque Alex. teſtimonio *in d. conſ. 51. nu. 2. lib. 1.* Iaſ. vtitur, quem & ipſum Iaſoni obſtare in loco memorato docuimus: ſiquidem diſcrimen Alex. poſt Bart. & alios conſtituit, vtrum ratione proprietatis, an quaſi poſſeſſionis ſolummodo filiationis probatio fiat. In proprietate de matrimonio probando mentio fit; in quaſi poſſeſſione id reticetur. Quod in quaſi poſſeſſione opus matrimonii probationem eſſe contendimus, iam differentiæ quicquam non erit, à proprietate, an à quaſi poſſeſſione probatio hæc filiationis impleatur.

Secundo principaliter euidentiſſimeq; Iaſ. opinio proſternitur. Demonſtratum ante habemus, filii mentionem ad legitimum in dubio in teſtiũ etiam dictis referendam, ea vulgatiſſima Doct. ſententia, quicquid viſum aliter Alciato ſit iure ſuo ſolummodo vtenti: idque ratione duplici, prima, ne delictum ſubaudiremus, ſi ad filium iniuſtum teſtium verba porrigimus. *l. merito ff. pro ſocio.* altera, quod filius proprie non alius eſt, niſi q̃ ex nuptiis iuſtis deſcendit, ex Alex. & Croto in locis ſuperius relatis: quod idem ſcriptum & Alex. reliquit *in conſ. 2. nu. 9. verſ. 6. quia in conſ. 25. nu. 5. verſ. ad prædictam concluſionem & in conſ. 67. nu. 7. verſ. ad prædictam concluſionem lib. 1.* In teſtib. plane ſimiliter, vt in ſpecie alia quauis propriæ verba exaudienda ex Bart. & Soc. ſignificauimus. Enimuero otioſum ineptumque dictum hoc Doct. probatiſſimorum, imo & falſum fieret, ſi fidem fieri matrimonii oporteat. Quis enim dubitet de legitimo intelligendũ matrimonio patefacto? Rurſus falſum erit, de legitimo accipiendum fide matrimonii non facta. Denique nihili hic Iaſ. autoritas facienda, vtpote cui mutata ſententia ſit *in conſ. 114. col. 5. ver. non quoque obſtat, in quantum moetuando lib. 1.*

Æque Decii autoritas non mouet *in d. l. ſi emancipati num. 3. C. de collat.* quoniam in caſo diuerſo loquitur, in quo ratio diuerſa ineſt, id eſt, † in patria poteſtate filium non præſumi: ſiquidem nihil prohibet legitimum filium eſſe & ſui iuris, emancipatione, vel patris morte. 93

Secundo, Decii autoritas non mouet, vtpote vulgatæ Doct. ſententiæ contraria, quibus viſum eſt ſub poteſtate patris eſſe filium præſumi, per text. *in d. l. ſi emancipati.* Ibiq; Iaſ. *in ſecunda not.* Et idem Iaſ. *in l. ſi prius num. 44. verſ. ſecunda regula. ff. de oper. noui nunciat. in l. qui ſe patris. nu. 34. verſ. & ſi tu ſubtilius diceres C. vnde liberi* Rui. *in conſ. 109. in fin. lib. 2.* Aufreri. *in deciſ. Tholoſa. quæſtio. 191.* Quo admiſſo, ex opin. hac argumentum diluitur: namque ſi poteſtatem patriam ius præſumit, non poteſt & legitimus filius non præſumi; ſiquidem ad naturales patria poteſtas non pertinet. *Inſtit. de patria pote. in princ.* Tertio, ad ſpeciem hanc trahi Decii dictum non poteſt, vbi in quaſi poſſeſſione legitimi filius eſt, quæ probandi onus in aduerſarium reiicit, vti confirmatum ſuperius apparet. Neq; mutat, quod in quaſi poſſeſſione ſui iuris contra Iaſ. ſcribit, *in d. l. ſi prius. & in d. l. ſi emancipati.* Idcirco enim quaſi poſſeſſio ſui iuris probandi onus in aduerſarium non tranſmittit; quoniam iuris ei præſumptio refragatur ob primum naturæ ſtatum contrarium, vti Iaſ. in locis memoratis docet: quod ſecus in ſpecie qualitatis legitimi eſt, cui iuris præſumptio fauet, quatenus primæuo naturæ iure liberi omnes iuſtique naſcebantur, ſicuti demonſtratum ante habemus, cum Curtii iunioris ſententiam expugnarem *in d. conſil. 64.*

Tertio principaliter ad argumentum reſpondetur, matrimonii ſæ probationem exigi; impleram eam vel ad eum modum oſtendimus, qui inter coniuges ipſos ſufficiat, nedum ad prolem legitimam æſtimandam, quorum fauore leuis colorataque matrimonii probatio admittitur etiam cum de proprietate probanda filiationis legitimæ concertatur.

Non obſtat, fieri non poſſe † vt impleta matrimonii probatio dicatur, quatenus longe inter coniuges cohabitatio non interuenerit, id eſt, annorum minus 10. iuxta Feli. præceptionem *in c. illud col. fi. de præſum.* quoniam inter coniuges ipſos tempus hoc diuturnum exquiritur. Cauſa alia liberorũ eſt; ſatis enim videtur ſi vna ſimul fuerunt aut verſati ſunt, quamdiu per vitam licuit. Ita ex Abb. colligitur *in c. Lator. nu. 6. in fi. verſi. dicit etiam Hoſti. qui filii ſint legi.* Alex. *in conſ. 151. col. 3. poſt princ. verſ. plus dicit Hoſt. dic. 5.* Iuuatur reſponſio hæc, ſi diuturnam cohabitationem in prole etiam legitima diiudicanda deſideramus, falſum erit, quod vulgo Doct. placere ſuperius docuimus, coloratam matrimonii probationem prolis fauore admitti; quandoquidem ad vtilitatem coniugum etiam ipſorum cohabitatio hæc longa confert. 94

Secundo reſpondetur, locum argumento eſſe parentibus ſuperſtitibus; quorum odio ius hoc durius ſtatutum eſt, clandeſtinitatis matrimonium compeſcendæ cauſa. Ius aliud rationque alia mouet, cum de viuis ſubtracti parentes ſunt. Ibi enim cohabitationem longam à liberis ius non exigit, ne probandi inopia, culpa eorum omni remota, iniuriam patiantur. Quid enim ſi viuere teſtes deſierunt, qui teſtimonium dicere de matrimonio clandeſtino poterant? an non iniquiſſimum fieret, illegitimam prolem ob id haberi, quod longa coniugũ cohabitatio eſſe per mortem vtriuslibet non licuit? Ita Hoſti. & Io. Andr. docent *in d. c. lator. circa fin.* cum quibus Doct. & alii ſentiunt, ibique expreſſius Anto. de But. *nu. 14.* vbi cum matrimonii contractus non conſtat & recens habitatio eſt, ſatis habetur ſi tractatus aliquis docetur ad coniuges accommodatus. Sequitur Veronen. *in d. conſ. 5. nu. 6.*

Argumentum quoque decimumquintum non obſtat, de quo *num. 13. in verſi. neque dicatur, legitimum filium, &c.* quoniam legitimatione noua reus non nititur, de qua *in d. auth. ſi quis liberos. C. de natu. lib.* quæ ad eos pertinet, quos extra nuptias natos ambiguum non eſt.

Imo enim iuſtum ſe legitimumque filium ab ipſa natiuitate aſſerit, atque ideo egentem ſe remedii aut beneficii ciuilis non eſſe, de quo text. ille meminit *in authen. ſi quis liberos.* teſtamentis illis hactenus nititur, vt confeſſionibus patris vtatur in eis aſcriptis.

Decimumſextum nihilomagis atque alia mouet, filii legitimi probatione luculenter perfecta, non modo à quaſi poſſeſſione, verum etiam à proprietate; vt ambiguitatis quicquam cauſa hæc Comitis Hannibalis non recipiat, ſicuti locupletiſſime & ſane quam perſpicue demonſtratum in ſuperioribus eſt.

Secunda

Secundo reſpondetur, huiuſmodi probationes à Comite Hannibale præſtitas, vt aduerſario etiam bona occupante, ſecundum Comitem ipſum dici ſententiam oporteat, ex his, quæ enucleate explicatimque ſcripta in ſuperioribus ſunt. Longe minus à Comite ipſo poſſidente auferenda bona cẽſent: facilior quippe atque gratioſior non paulo † retinendi cauſa, quã

95 petendi æſtimatur, *l. ſi mareas in fin. & l. ex quibus ff. de condiction. indebi. §. 1. in prin. ff. quibus modis pignus vel hypo. ſolu. & l. Paulus ff. de excep. doli. l. per retentionem. C. de vſur. l. vnica. C. etiam ob chirographar. pecu.* Regula hæc pertinet, promptius exceptionem quã actionem dari. *l. minor. §. cui damus. ff. de reg. iur.*

96 Tertio reſpondetur, in obſcuro poſitam rem fac; in re † ambigua iudicium ſemper pro matrimonio oportere *c. fi. de re iudi.* vſq; adeo, vt potior doctoris vnius cum matrimonio facientis contraria & crebriore Doct. aliorum ſententia iudicetur. author Hoſt. & alii *in cap. 1. de cogna. ſpiri.* Boeti. *in conſil.* 40. *numer.* 88. Id quidem in primis, quod rationibus cauſa hæc Comitis Hannibalis nititur, quas validiſſimas eſſe prolixius declaratum ſuperius eſt. Et qua ratione matrimonio in ſententia ferenda fauorem ius præſtat; ita antecellere probationes conuenit, quæ matrimonio fauent. Bald. *in l. cum magiſtratus. num. 6. C. quando prouoc. non eſt neceſſ. & in cap. 1. §. ad hæc. nu. 4. in fin. hic finitur lex domi. Fred.* Idque præter Bald. ex text. probatur *in c. licet ex quadam. 2a. ſi. de teſti.* & apud Boet. *in d. conſ.* 40. *a.* 62. *&* 63.

97 Circa argumentum decimum textum † in deciſoriis ſeu hereditate obtinenda imbecillam quaſi poſſeſſionem eſſe, nihil eſt, quod multa fundamus, frequentiore Doct. turba argumẽto huic reclamante; in quibus Bald. eſt ſui non ſimilis *in d. l. non nudis. in fin. C. de probat.* Anto. de But. *in d. c. tran miſſe qui filii ſint legiti.* Paul. de Caſt. *in d. conſil. 151. vi'o puncto in facto Franciſci. lib. 1. & in conſil. 391. in cauſa que vertitur, in ciuitate Maſſe. colum. fin. lib. 2.* Corn. *in conſil. 1. colum. 10. in fin. verſic. nec ob. quod Ray. lib. 3.* Dec. ſecum pugnans *in d. conſil. 54. & in d. conſil. 153.* Mutatus etiam in ſpecie hac & Iaſ. eſt *in d. conſil. 114 colum. 6. verſ. vel aliter & tertio. lib. 1.* Ibi enim caſtrum Rtaoli petebatur, vt ea ſpecie propoſita liquet. atque ſatis quaſi poſſeſſionem eſſe ſcribit, quæ à tractato oritur. Eiuſdem opinionis Pariſ. eſt ſibi etiam contrarios *in conſ. 10. numer. 69.* expreſſius *nu. 109. & ſeq. lib. 2.* Rubens Alex. *in conſ. 16 numer. 16. & ſeq.* in qua enim ſpecie Rubeus conſuluit, hæreditatem agnati vendicabant. Plane fidem agnationis fieri ea quaſi poſſeſſione ait: vnde probandi onus in aduerſarium tranſit. Cum eadem opinione Calcan. facit *in conſil. 8 col. 1. & in conſ. ſeq. col. 1. in fi.* Et obſeruandum, pronunciatam ſententiam ſecundum reſponſa illa Calcan. fuiſſe, eiſdemq; à doctoribus Italicis ſubſcriptum, ita vt in parte extrema *d. conſ.* 8. ſignificatum eſt. Eandem opi. amplecti & Alex. videtur *in d. conſil. 51. num. 4. in fin. lib. 1.* cum in poſſeſſorio probationem ſtatue ex tractatu facilius ſeu magis admittit; idem igitur & in petitorio ſentit, nam ita comparatim animaduerſa, quæ poſteriorum ſuum continet *l. vbi autem non apparet §. 1. ff. de verb. obli. c. cum dilecti. de ele. & c. ca. ſolita ver. præterea. de maior. & obe. c. inſi. de renunciat.* Gemma *in conſil. 6.* Deci. *in conſil. 184. num. 6.* Atque in vniuerſum ſententia hac paſſim Doct. vtuntur, quibus placet, eum effectum eamq; poteſtatem quaſi huic poſſeſſioni eſſe, vt probandi onus in aduerſarium transferat: in petitorio quippe ſeu deciſoriis Doct. loquuntur; ſiquidem eos intueri graue non ſit.

Decimum ſeptimum argumentum, à proprietate matrimonium non probari per Bellaum & Margaritam humilioris vitæ homines. & qui in cruce ita dixit cum ob ſordes, tum ob variationes eorum in cauſa tam grauiſſima ſunt, in qua probationes requiruntur, quales iudicium criminale deſiderat, facile & leui negotio ſubuertitur. Et principio, quod ad probationes tam exactiſſimas attinet, reſponſum ſatis in ſuperioribus eſt, id eſt, in reſponſione ad primum argumentum accommodata, *verſic. 2. reſpondetur, matrimonii fac probationem neceſſariam, præſtitam eam eſſe, &c.* locum id ita habere, ſi matrimonii alterius diſpendium verſatur. Quod ad variationes Margaritæ attinet, poſterioribus teſtificationibus ſtandum, quas ratas inter tortores funi applicata habuit.

98 Reſpondetur locum argumento non videri, † vbicunque periurium teſtis cruciatus ſubit, ſimiliter vt hic, vbi iurata teſtis iſta teſtimonia priora reuocauit. Ita Dec. reſpondet *in conſ. 189. colum. 6. verſic. nec obſtat, quod infamia* cur ſubſcriptum à nobis eſt *in conſ. 6. num. 16. & num. 48.* Idem Rum. probat *in conſil. 146. colum. 1. poſt med. lib. 5.* Eandem ſententiam amplecti & Doct. plures Tridentinos legi in reſponſis pro D. Oderico Coſteda Iuriſconſulto editis.

Secundo reſpondetur, priori teſtimonio credendum extra tormenta lato; ſiquidem veriſimilius id eſt: author Socin. *in conſil. 253. colum. 1. poſt med. lib. 2.* Dec. *in conſil. 175 colum. pen. verſic. 3. reſpondetur præſ. & in d. conſil. 189. col. 5. in fi. verſic. non obſtat ſecundum dictum.* & apud nos *in d. conſil. 6. num. 49.* Cum qua ſententia Veron. quoque facit *in conſil. 60. colum. pen. poſt med. verſ. alio modo. & in fin. col. verſic. & ſi iudici videbitur.* vbi potentius teſtimonium extra torturam putat, ſi vitium iudicii ita ſit, ex cauſa aliqua rationali, vt verius illud aptiuſque negotio exiſtimet; quia naturæ rei veritatique magis conueniat. Cæterum veriſimilius prius teſtimonium mulieris huius ex multis oſtenditur. Principio ex natura rei & perſonæ D. Catharinæ, matronæ integri nominis, à maioribus nobiliſſimis oriundæ, quam credibile non eſt probri tam turpiſſimi ſecuram fuiſſe, vt domeſticis omnibus conſciis hominem admitteret vigenti ætate. Rurſus credibile non eſt, propinquos, agnatos & cognatos turpitudinem tantã neglectui habituros, arg. *l. iſti quidem. in fin. ff. quod metus cauſa. l. vxſta, cum gl. 1. ff. de manu. vindict.* Inde † crudelis æſtimatur famæ ſuæ ne- 99
gligens. *c. nolo. 12. q. 1.* Oldra. *in conſil. 93. col. 2. circa med.* Et illud poetæ; *celari vult ſua furta Venus.* alienus ab his text. non eſt *in l. ſed & ſi vnum. §. filiofamilias. ff. de vſur.* veriſimile non eſſe iniuriam inultam à quoquam relinqui. Vnde ſicut veriſimile non eſt, ſine matrimonii titulo rem ita actam; ita falſi ſuſpicione teſtimonium hoc poſterius vacare Margaritæ non poteſt, quod à re veriſimili abhorret. Abb. *in cap. quia veriſimile. in fin. per illum text. de præſumptio.* Imola *in conſil. 134. in fin.* Alex *in conſil. 99. in fin. lib. 3.* Dec. *in cap. licet cauſam. colum. 7. in vndecimo nota. de probat.* & in locis aliis pluribus Doct. Ange. huc dictum quadrat *in l. 3. & in l. milites. C. de queſt.* ex teſtibus duobus, contra quos opponendi ius non eſt, Iudicium tamen ad quæſtionem non fieri, ſi veri diſſimilia teſtimonia eorum ſunt. quod dictum Ioan. Iaſon. à Leonardis probat inter Socin. iunioris reſponſa, *in conſil. 39. numer. 57. lib. 2.* Rurſus, quis credat, paſſuros domeſticos, ab alia quoque qui domum frequentarent vna ſimul cubantes, aut cubitum euntes, matrimonio remoto, videri? Mihi equidem, ſi ſenſu communi non capior, eius rei fidem nemo vnquam fecerit, cum illæſa mulierem exiſtimatione, non fronte fuiſſe meretricia dicant.

Secundo, † ſicut moris non eſt, vt matrona claris natalibus, 100
opinionis intactæ, virum iuuenem ita palam recipiat, cum eo cubet, corporis ſui copiam, matrimonio non interueniente, faciat; ita veriſimile teſtimonium poſterius mulieris illius non creditur *l. fideicommiſſa §. ſi ſeruo. ibique Bald. ff. de legat. 3.* Alex. *in conſil. 27. circa fin. lib. 2. & in conſil. 75. colum. pen. lib. 5.* Ego quidem mulierem bene audientem nunquam accepi, quæ matrimonio detracto, huiuſmodi vitam duceret. Id quidem in primis, quod noua conſuetudo ſeu conuerſatio hæc eſſet. Quo etiam vbi interdum accidere exempli huius vita poſſet; nihilo magis veriſimile creditur, neque ad id trahi præſumptionem oportet, quod raro fit, Bald. *in l. mater. numer. 11. verſic. in dubio vero præſumo. C. de rei vendic.* arg. glo. *in l. neque natales. Cod. de probatio.*

Tertio † veriſimilius in teſte dicitur, quod iuri communi 102
conuenit. Inno & alii in *c. auditis. de præſcrip.* Aret. *in conſil. 44. in fi. verſic. ſing. 358 ſtatur magis teſtibus.* Dec. *in d. c. licet cauſam colum. 7. poſt med. verſic. ſecundo qualitas dictorum attenditur. de probat.* Atqui iuri communi aptiora ſunt teſtimonia priora, quod matrimonium præſumit potius, quam ſtuprum. *d. l. in libera. ff. de ritu nup.* & fuſius ſcriptum in ſuperioribus eſt. Cum qua ſententia text. facit *in d. l. merito. ff. pro ſocio.* Bald. huc accedit *in l. qui accuſare. in fin. C. de eden.* probationem potiorem eius haberi, cuius intentio iuri magis cõſentanea eſt. Sequitur Veronenſ. *in d. conſ. 60. col. 3.* Curt. min. *in conſ. 150. colum. 5. in fi.* Deum immortalem! an non amica rationi magis D. Catharinæ intentio eſt, vt pro viro legitimo, non pro ſtupratore hominem admitteret?

Quarto, veriſimilius Margaritæ teſtimonium ſine tortura dictum ex his etiam redditur, quæ ſcripta ante de eo habemus, cum probatum matrimonium a proprietate etiam oſtendimus, *verſ. cæterum, non modo à quaſi poſſeſſione rei expectatio adiuuatur, &c.* quæ reſtricanda hic non cenſui; onuſtum quippe mole ſua ſatis reſponſum iam eſt.

Quinto, argumentatione indigere ſpecies hæc non videtur, veriſimiliora Margaritæ teſtimonia eſſe extra corporis ſupplicium

plicium dicta, vtpote quæ coniugum confeſſionibus conſentiunt, de quibus commemoratio facta ſatis in ſuperioribus eſt; vtq. adeo, vt ſi teſtimonium dictum à Margarita, niſi vnicum, non eſſet, confeſſionibus aliis contrarium, fidem huiuſmodi teſtimonium non haberet; argument. eius, quod diximus,
102 ad † concordiam teſtes nunquam redigi, vbicunque à confeſſione ſeu dicto producentis diſcrepant. Inno. *in cap. cum contingat num. 1 de offic. deleg.* Alexand. *in conſil. 99. num. 9. lib. 5.* Socin. *in conſil. 94. colum. fin. lib. 1. & in conſil. 44. colum. pen. poſt medium lib. 4.* Deci. *in l. a § creditorum num. 8. vbique laſ. colum. 2. in fin. ff. ſi certum petat.* Non modo autem confeſſiones coniugum teſtimonio repugnant inter tormenta dicto, ſed & tractatus tam multi vberius ante enarrati, vt reclamare omnia teſtimonio huic videantur.

Fidem etiam teſtimonii huius Bellanæ dictum deterit, quod variatum per fidiculas & corporis dolores non eſt: cuius fides eo maior, quo ſexus virilis fœmineo præſtat. Bald. *in l. fin. ff. de fide inſtrum.* Abb. *in c. forus. in pen. not. de verb. ſignif.* Cocler. *ſing. 336. duo teſtes maſculi.*

103 Sexto, † audaciæ vertendum non credam, ſi declaratione aut limitatione noua non ſine ratione vtar, id eſt, locum argumento non eſſe, vt potius teſtimonium habeatur, quod latum in tormentis ſit, quotiens teſtimonium prius nullo cruciante dictum, cauſæ fauorabili gratioſius eſt. Idque ex eo iuuatur, quod in ſpecie ipſa matrimonii & cauſæ alterius fauorabilis dicitur, in re dubia teſtibus probationibuſq; actoris ſtandum, qui pro cauſa fauorabili certat, vt Dec. tradit *in c. ex literis, colum. 9. verſ. præ lecta concluſio. de probatio. in l. fauorabiliores num. 2. in fin. ff. de reg. iuris.* & in matrimonio dictum etiam ante eſt. Ius idē ſeruandum in filiatione legitima oſtendenda, vt teſtes actoris præferantur, qui legitimum eſſe filium aſſerunt, Alex. *in d. conſil. 74. num. 5. lib. 2.* Ruin. *in d. conſil. 51. colum. 1. poſt prin. verſic. & ex præm. ſin. lib. 5.*

Qua ratione igitur probatio actoris potior rei probatione in dubio habetur, ob fauorem cauſæ matrimonii aut alterius, ita potius habendum teſtimonium erit, quod dictum extra tormenta in gratiam matrimonii eſt. *l. ſi ad. ff. ad leg. Aquil.* Validior inſpectio hæc ſit, cum fortiores in dubio rei probationes habeantur, & abſoluatur, etiam ſi meliores aliquanto actoris probationes appareant, vt poſt Abb. Deci ſcribit *in d. c. ex literis, num. 5. in d. l. fauorabiliores, in princ. in conſil. 9. ante fin. verſic. vltimo non obſtat: illud.* & in locis aliis pluribus. Quid dicendum hic erit, vbi fauor duplex incurrit, & rei, vt abſoluatur, & cauſæ, id eſt, matrimonii, quod fauorabile in re dubio iudicari demonſtratum ſuperius habemus.

Septimo reſpondetur, locum argumento non videri, vbicunque cum parte diuerſa locutus teſtis poſtea eſt, quam teſtimonium prius tulit: tum enim ſubornatio in teſtimonio poſteriore præſumitur ſub cruciatum dato, ſi fidei quicquam Ang. habendum *in l. de tormentis. Cod. de quæſt.* Et quamquam dictum hoc Veronenſis vellicat *in conſil. 60 in ſ. crimin.* ex Guidone etiam Papæ iuuatur *q. 546. & q. 595.* poſt teſtimonia patefacta & cognita teſtimonium ferri primum contrarium, ſubornationem in poſteriore præſumi. Quid dicendum habemus, vbi vltra publicationem & notitiam teſtimoniorum, cum parte etiam diuerſa confabulatio interuenit? Quid item dicendum, cum aliæ & ipſæ vehementes de ſubornatione coniecturæ accedunt, quas ex proceſſu, & actis, aliiſque in facto propoſitis licet colligere?

Octauo, extra controuerſiam poſita res videtur, teſtimonio inter tormenta parte non citata reddito. Abb. *in conſi. 16. num. 4. & ſeq. lib. 2.* Ruin *in conſil. 15. nu. 21. lib. 5.* & quæ Dec. ſcribit *in d. c. licet cauſam, nu. 4. de probatio.*

104 Non obſtat, † ſordidos, humiles egenoſque teſtes hos eſſe, nam quod ad pauperiem attinet, teſtimonium ex ea non euerti in cauſa matrimoniali Alex. ſcribit *in conſil. 149. num. 7. 6 libr. 5.* Aretin. *in conſi. 12. n. 6 verſ. præterea & hoc expedit.* Dec. *in conſ. 164. col. 4.* Iaſ. *in l. ſi fideiuſſ. col. 1. ff. qui ſat. cog. & in auth. præterea col. 12. poſt med. C. vnde vir & vxor.* Socin. iun. *in conſil. 189. num. 3. in fin. lib. 2.* Circa vtilitatem referre puto, verum ex vita illaudata moribuſque corruptis deſcendit, an ex paupertate, cui coniuncta non eſſe vtilitas non poteſt, iuxta illud, *Sordeſcimus ob paupertatem l. quiſquis. Col. ad legem Iul. maieſtat.* Quod locum & in eccleſia habet, quæ ob paupertatem etiam vileſcit. *Clemen. in plerique. de electio.* paupertate enim deprimimur, *c. ſi quis teſtium. de teſtib.* Permittitur-

que à paupertate honeſtas. *l. priuatu. C. de ſi ſpect. inter §. hoc quoque, Inſtit. per quas perſon. nob. acq. §. ſancimus. in auth. de teſtib.* Vnde ſi vilitatem ex artificio illiberali aut vili manere, quod exercere pauper cogitur, nunquam pauperis teſtimonium non excluderetur: ſin ex vita turpi flagitioſaque ſordes, & vilitatem colligimus, fidem vilitatis huius factam non audio.

Secundo reſpondetur, teſtes hos non idoneos eſſe, ſic; fidē tamen habendam putem; cum veriſimilia teſtimonia eorum eſſe cumulate demonſtratum in ſuperioribus ſit. Poteſtas plane † veriſimilitudini ea eſt, vt idoneum teſtem faciat alioquin ineptum. Ang. *in conſi. 367 col. fi. verſ. & ſecundum ea, quæ vidi* & apud nos *in conſil. 75 num. 24.* 105

Tertio, ſpernitte teſtes huiuſmodi in his non ſolent, quæ difficilis probationis ſunt. Bart. & alii *in l. 1. C. de ſum. Trin. & fide cath.* vbi infames de facto admitti ſcribitur, not. Alex. *in conſ. 64 lib. 2.* Dec. *in conſi. 342. nu. 8.* Soc. iun. *in conſ. 61. n. 17. lib. 2.* Atq; in matrimonio clandeſtino ita Bero. ſcribit *in d. conſ. 40. nu. 97 & pluribus ſeq.* Idq; confirmatum in ſuperioribus habemus; ibiq; oſtendimus in prole legitima iudicanda locum ini huic omni ionfore; ſiquidem culpæ quicquam aſſignari ei non poteſt, quæ memoreni clanculum factæ nuptiæ ſunt.

Quarto reſpondetur, teſtium horum vitia, ſi quæ ſunt, ex præſumptionib. purgari, quæ cum matrimonio plurimæ faciunt, ſimiliter vt in teſtib. ſingularibus demonſtratum in ſuperioribus habemus, ex præſumptionibus aliis ſingularitatis vitium emendari. Idq; in expedito eſſe puto, ex teſtimonio D. Ludouici Botti, quod vnicum ad ſemiprobationē valere docuimus. Et ſicut † exceptione maior omni eſt; ita teſtium aliorum vitia omnia penitus abolet, vt ſcriptum apud nos eſt *in d. conſ. 6. nu. 125. & in conſ. 99. nu. 10.* Alberi. huc dictum quadrat *in l. 3. §. eiuſdem. ff. de teſtib.* quod ex paupertate inimicitiaq; teſtis vitium exiſtit, à famæ adminiculo tolli. cui dicto Calcane. ſubſcribit *in conſ. 11. col. 2. circa med.* Atqui grauius non paulo inimicitiæ vitium in teſte eſt atq; vilitatis: ſiquidem nec in criminib. exceptis inimici teſtimonium admitti debet. *ca. accuſatus. §. licet. de hæret. lib. 6. no. in c. licet Heli & in c. per tuas de ſimonia.* Dec. *in conſ. 179. col. 2. in fin. verſ. & quia videmus, quod licet.* Rurſus ſi à fama vitium hoc inimicitiæ luitur; quātō magis à teſte vno integerrimo purgatio hæc fiet? Debilior quippe † probatio eſt, quam fama parit, atq; illa, quæ à teſte vno producitur. Vincen. & Abb. *in c. 2. de clande. deſponſat.* Soc. *in conſ. 170 col. 2. lib. 2.* Rui. *in conſ. 68. col. 5. in fin. libr. 2.* 106 107

Non denique obſtat, † quod de variationibus Bellanæ dicitur: namq; ſicut ad negociū principale non pertinent; ita magni eas fieri non oportet. Gl. *in l. ob carmen. § ſi teſtes ff. de teſtib.* Bar. *in l. eos. nu. 5. ff. de falſis.* Bal. *in l. pen. in fi. C. de tranſact. in l. teſtium nu. 11. C. de teſtib.* Dec. *in d. c. licet cauſam nu. 12. de probat. & in conſ. 341 nu. 6.* Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſam col. 4. ff. ſi certū petatur.* Soc. iun. *in conſ. 31. n. 31. li. 2.* 108

Neq; mutat † variatum à Bellana circa ætatem, quæ ad vires teſtimonii ſui pertineret, quam ad memoriam perpetuam examinare, niſi per ætatem pleniorem non licebat. Namq; vt responſiones alias non repetam, quas erudite accommodatas à cauſæ patrono legi, ea Cuma. nominatim obiectio hæc diluitur *in conſ. 92. col. 2. in fi. verſ. cæterum, & ſi teſtis.* vbi ſi maioris ætatis in teſtimonio poſteriori ſe eſſe ait, quam, dictum ab eo in priore ſit, varios aut contrarius non dicitur; quia cum de ætate minori in priore teſtimonio loquitur, maiorem excludere non intelligitur, per *l. cum fructib. ig. Bart. ff. de in litem iuran.* Alex. huc ſpectat *in conſ. 64 nu. 7 lib. 2.* Taxatiuam in teſtimoniis non ſubaudiri. Ea ratione ſi 20. eſſe prædictum dicit, conſequens non ſit, dignum id quindecim non eſſe, & è contrario. Papiæ 26. Octobris 1518. Secundum reſponſum hoc ſententiam apud Rotam Romæ dictam accepi. 109

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doctor, primum Iuris Ciuilis interpretum gradum, hora veſperi. na Papia obtinens, Iudicio grauiori ſaluo.

Pro Illuſtribus Comitibus Philoſtrato & Alphonſo à Seſſo, Fratribus, contra Magnificam Dominam Paulam Fontanellam.

S V M M A R I A.

1 *Fidei poſitio in conditione an intelligantur vocati & grauati præſertim vbi qualitatis maſculinæ ratio habetur, & ſi ex maſculis ſœminæ excludantur.*

Digitized by Google

... quid ſi ad plures ſubſtitutionum gradus diſpoſitio teſtatoris fuerit, & num. 3. & ſeq. pluribus, ut per totum conſ. ubi ex coniecturis quando vel locum vocationem inducit Author deſendit, illasque enumerat.

3 Diſpoſitio generalis reſtringitur, ut quo reſpectu prolata verba ſunt, ita intelligantur.

4 Coniectura etiam levis vocationem inducit, ubi filij poſiti ſunt in conditione.

5 Conditio ſi ſit ſimpliciter extra expreſſionem aliam ea ſubſtitutionis ſub audiatur. declaratur nu. 40. ut locum in tranſverſalibus habeat.

Expreſſio eius que tacite inſit, ne inutilis fiat, plerum aliquid operari debet. ibid. verſ. expreſſio enim igitur.

Officium verborum permittitur ut inutilia aliquo non remaneant. ibid. verſ. ... accedit.

Conditionalia verba diſpoſitionem interdum inducunt. ibid. verſ. verba igitur conditionalia.

6 Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, ubi maſculinitatis qualitas exprimitur, veluti, Si ſine filiis maſculis deceſſerit, talem ſubſtituo. & n. 12. in fi. ubi ad contrariam reſp. praeſertim ſi per ſtatutum à maſculis foemina non excludantur. nu. 7. vel ſi ulterius teſtator progrediatur filios excludendo propter maſculos, num. 8. vel maſculis deficientibus foeminae vocentur. num 9. idem erit ſi prohibita Trebellianica omnibus fuerit ad quos perventura haereditas erat, quia tunc vocati maſculi dicuntur n. 10.

10 Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, ubi alias abſurdum ſequeretur, quod melior conditio tranſverſalium, quam deſcendentium eſſet. & conſervari bona inter agnatos tranſverſales, eoſq. vocare potius quam deſcendentes voluiſſet. verſ. quanto ſi vocatos.

Fideicommiſſum ex cauſa agnationis expreſſe inducitur. ibid. verſ. Huc pertinent.

11 Filij poſiti in conditione, vocati iudicantur, ſi ad gradus ſubſtitutionum plures teſtator fuerit degreſſus, & num. 14. verſ. Non obſtat, ubi ad contraria reſp.

12 Fideicommiſſum ex verbis inducitur, quae eo remoto inutilia eſſent.

Eſſ. ... Sine eſſectu verbum nullum, nec ſyllabam quidem eſſe oportet. ibid. verſ. Iam ſi verbum.

13 Quaeſtio illa potior habenda, in qua frequentius Doct. varius invenitur.

Opinio Doctoris non diſputantis parum facienda. ibid. ver. caeterum poſt Alex.

14 Filij poſiti in conditione pluribus accedentibus coniecturis ſine dubio vocati cenſentur.

Singula quae non ſufficiunt, ſimul iuncta diſpoſitionem perficiunt. ibid.

Alexand. conſ. 74. communiter recepto ibid. verſ. Non ob. praeſertim ſi coniecturae aliae concurrant, in. num verſ. tertio reſp.

Proximioris conditio deterior, quam remotioris eſſe non debet, quoniam commento improbatur, per quam proximiori remotior praefertur. ibid. verſ. non obſtat, ad eum caſum.

15 Subſtitutio alicui facta, Si ſine liberis deceſſerit: deficit decedente gravato liberis relictis, nec reviviſcit ſi poſtea liberi, ſine liberis deceſſerint. & ver. Praeterea itaque ratione & paulo poſt in verſ. Neque moveat de eo. Quaeritur, an procedat, ubi filij maſculi ſunt poſiti in conditione, quaſi ratio agnationis habita videatur, omnino num. 21. 28. verſ. Argumentatio hui.

Filij poſiti in conditione quibus caſibus vocati dicantur, an tantum in ſi intelligantur, ſi abſque liberis deceſſerint. num. 15. & pluribus ſeq. proſertim ubi agnationis ratione à teſtatore habitam fuiſſe conſtat, omnino num. 22. & 23. verſic. Atque in ſpecie. & num. 26. verſ. Argumentatio hui.

Agnationis ratio ubi habeatur, an ſi in poſitis in conditione, qui bus caſibus vocati dicuntur, gravati patrior intelligantur. nu. 25 & ſeq. pluribus.

16 Alex. Deciſio in ... lib. 6. ex ... num. 28. verſ. non obſtat ſecundum argumentum. & pluribus ſeq. ubi reprobatur.

17 Extenſio fideicommiſſi de perſona ad perſonam etiam ex veriſimili diſponentis mente non permittitur. omnino nu. 34. & ſeq. ubi declaratur. & nu. 35. ver. Quarto reſpondetur. Reprobatur.

18 Relatio Verba illa, Modo & forma quibus ſupra, de ſuperiore omnia referenda.

Conditio formam facit. ibid. verſ. qua conditio

19 Voluntas teſtatoris illa fuiſſe praeſumitur, ut ſi gravati in filiis remotiorum cauſa fuit, multo magis gravatus in deſcendentium gratiam dicatur.

Ratio naturalis ſola ad dubia explicanda ſufficit, ac pro lege & aequitate ſcripta habetur, veluti certa & indubitata, neque ratio ulla maior aut certior quam naturalis per ordinem neceſſario reperitur, & in ratione naturali vim ſuam lex pendet, cum in natura ipſa lex ſe ſpeculetur. Ob id interpretationum omnium optima ratio naturalis habetur ibid. verſ. Et quidem voluntatis huius praeſumpta.

Voluntas teſtatoris obſervanda, neque ab ea recedendum, quod pluribus exornatur. ibid. verſ. Haec in praemortato.

20 Deſcendentes tranſverſalibus teſtatori chariores fuiſſe non ambigitur.

Deſcendentium conditio deli... magis deterior, quam tranſverſalium eſſe non debet. ibid. ver. Ita deterior deſcendentium.

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis fit, quoties melior alioquin conditio minus dilecti foret. ibid. ver. Inde etiam dicimus.

Deſcendentibus extraneum praeferri abſurdum ibid. ver. Quid autem dico. ubi pluribus exornatur.

Offenſio verborum permittitur, ne deſcendentibus extranei praeferantur, & in contrarium deſinuli... abſolvitur, ibid. verſ. ſed & offenſionem.

21 Gravati liberi in conditione, eſſe cenſentur, quoties de bonis contenditur, quae ad alienos tranſire noluerant, vel teſtatoris voluntas apparet ne extranei admittantur. & num ſeq. vel ſi vocati ſint, num 25. verſ. atq. in ſpecie Oldr. conſ 21. Declaratur, ne ei locus ſit, ubi cunque in gradu noviſſimo ſubſtitutionis agnati vocantur, vel cum prohibitio alienandi facta legitur. nu. 22. ver. cum ſententia hac & nu. pluribus ſeq. declarationes alia ſive limitationes ad dictum Oldr. conſ ſubiiciuntur, quando maſculis interdicentibus deſſit cotio ne foemina excluduntur. Vide Reſponſiones ad conſ. Oldr. num. 28. verſ. Argumentatio hui.

22 Fideicommiſſum agnationis favore inducitur, ubicunque cauſa expreſſa agnationis legitur, quod procedit in verbis etiam cum claraius ... cauſa expreſſis.

Extenſio facilius permittitur, quam novi quid omnino induratur. Ex quo ad ſubſtitutionem refertur, ut facilius extendatur, quam nova inducatur. ibid. verſ. ſi fideicommiſſum unum.

Subſtitutio facilius extenditur, quam nova inducatur. ibid. verſ. ſi fideicommiſſum.

23 Ratio generis diſpoſitionem ſpecialem ampliat, & ad caſus omnes trahitur, in quibus ratio ipſa generalis movet. Quod & in materia inoebatante, odioſa, correctoria, & poenali obſervatur, eodem num. verſ. Indeq. locum & in materia.

24 Fideicommiſſum reale cenſetur, quemadmodum & prohibitionem alienandi realem, reale autem dici cum ſub conditione mortis haeredis alius ve ſimpliciter quis ſubſtituitur cadente enim conditione, vendicari bona à poſſeſſore quovis etiam non gravato poſſunt. Ex ratione et adiectae etiam dicatur, veluti ſi agnationis conſervandae cauſa ſubſtitutio fiat. Quo caſu ad perſonas certas licet reſtrictum videatur fideicommiſſum, ad alias tamen trahitur, in quibus ratio agnationis verſatur. Declaratur infra, verſ. Non ita paſſim.

Prohibitio alienandi perſonis quibuſdam facta, ad alias propter rationem agnationis expreſſam trahitur, veluti ſi prohibitum fuerit filius alienare, quia ad poſteritatem bona pervenire, vel in familia bona obſervare caſtaeſt voluerit, tunc enim ad deſcendentes alios prohibitio extenditur. ibid. verſ. ſecundo reale fideicommiſſum. Declaratur paulo infra ver. Non ita paſſim.

25 Filiorum appellatio ad deſcendentes pertinet, quoties ſub conditione ponuntur, Si ſine filiis deceſſerit, nec aliud referat, verbi expreſſum ſit, Si ſine filiis, an, Si ſine deſcendentibus.

Fideicommiſſum ex antecedentis neceſſario induci non dubitatur, ibid. verſ. ex antecedentis plane. Similiter & coniectura neceſſaria fideicommiſſum inducitur, quoniam & ex probabili, eodem num. verſ. ex coniectura etiam neceſſaria.

26 Exceptio ut legitima ſit, debet ſub praecedentibus includi, ut conſtet factam exceptionem eiuſdem non diverſi generis eſſe.

Alienationis appellatione tranſactio non continentur. ibid. verſ. Ideoq. modum argumentandi.

Dictio, Aliquis, univerſalis eſt ib. verſ. ex prohibitione etiam Trebellianica.

27 Expreſſum. Pro expreſſo illud habendum, de quo ſi interrogatus teſtator fuiſſet, veriſimiliter idem reſpondiſſet, Quae regula tam ad matrimonium conveniat, tum ad ſubſtitutiones ampliandas pertinet, eod. num. ver. Quae regula.

28 Probationes leviores ſatis recipitur, quae veriſimilia ſponte ſua ſunt.

Veriſimilia. In his, quae veriſimilia ſunt, leviores probationes ſufficiunt. ibid.

Decius in ... in conſ. 27. ... attenda propter contrarietatem ibid. verſ Nam & quod ad Decium attinet.

29 Filiorum appellatione large nepotes continent. Et ex mente praeſumpta id fieri, eodem num. verſ. Atq. in ſpecie.

30 Extenſio fiat, ubicunq. expreſſa ratio invenitur, ſiquidem ſub diſpoſitione ipſa includi caſus dicatur, hinc fit, ut permiſſa extenſio in materia etiam poenali ſit, ob rationem expreſſam. ibi verſ. Inde fit, ut permiſſa extenſio. ubi ampliatur & in tacita ratione, quae pro expreſſa habetur, ubicunq. una tantum ratio reddi poteſt.

Extenſio etiam in poenalibus permittitur ob rationem expreſſam vel tacitam, quae pro expreſſa habetur, ſi una tantum ratio reddi poſſit. ibid. verſ. Inde fit, ut permiſſa extenſio.

Ratio pro expreſſa habetur, ubi una tantum reddi poteſt. ib. verſ. Non ſolum autem in ratione expreſſa.

31 Voluntas teſtatoris obſervanda, ubi de ea conſtat, etiamſi verba repugnent. verſ. Et in caſu iſto.

Voluntas teſtatoris, quae ex diſpoſitione & verbis eius per coniecturas recipitur potentior, quam quae ex veriſimili à lege interpretatur. Primo, quo tacita & probata dicitur, prodeſt ad excluſionem matris à legitima ius ſubſtitutione pupillari, diverſum eſt in voluntate à lege interpretata. ibid.

32 Ruini autoritas in conſ. 153. parum attenda.

33 Pars una teſtamenti ab alia declaratur.

34 Extenſio de perſona ad perſonam fit ea ratione expreſſa, ac tacita, quae pro expreſſa habetur

Agnationis ratio ſola conſideratur, quoties maſculorum fit mentio. ibid. verſ. Quibus in locis

35 Extenſio de perſona ad perſonam permittitur, quoties abſurdum alias ſequeretur, ut melior extraneorum remotiorum conditio, quam proximiorum eſſet. ubi id ſi à maſculis filia excluditur, & ipſius excluſa intelligitur.

36 Autor ſeipſum declarat ... ub num. 13. conſ. 18.

Taxativa ex verba illa non inducitur, Tunc & eo caſu, quoniam in ex coniecturata mente teſtatoris ad caſus ſimiles extenſio fiat. ibid. verſ. Quartum denique & ultimum arg.

Extenſio ex verbis illis Tunc & eo caſu, nõ impeditur ex verſ. mala teſtatoris mente, ... verſ quartum denique.

Tunc & eo caſu, &c. verba iſta, Tunc & eo caſu, extenſionem non impediunt, niſi dictio taxativa adiecta fuerit, Tantum, vel, Solummodo, aut, Duntaxat, cum declarativa illa ſint, non taxativa. ib. ver. extenſionem per verba iſta.

37 Relatio ubi ad praecedentia fit, cum qualitatibus ſuis omnib. illa fieri debet.

Relatio ad ea fieri, non debet, ex quib. correctio voluntatis ſequeretur. ibid. verſ. tertio reſpondetur.

38 Relatio ad praecedentia omnia non fit, ubicunq. ex tali relatione voluntas diſponentis laederetur. Ad ea enim relatio non fit, in quibus mens ceſſat.

Relatio

Digitized by Google

Relatio ad præcedentia omnia non ſit, quoties ea facta, abſurdum ſequeretur. ibid. verſ. quinto ad præcedentia.

40 *Relatio ad præcedentia omnia non ſit, quoties effectus vnius cauſa introducta effectum contrarium operarentur.*

Relatio ad præcedentia omnia non ſit, vbicunque ratio diuerſitatis mouet, cur fieri ad omnia non debeat. ibid. verſ. ſeptimo ad præcedentia omnia.

40. *L. cum auus & l. cum acutiſſimi non procedunt in tranſuerſalibus.*

ARGVMENTVM.

Reſponſum hoc inſertum legitur inter Conſilia Franciſci Marzatij nouiſſime edita, ſub numer. 5. ſuorum Conſiliorum; quem in eadem facti ſpecie poſtea de iure reſpondiſſe ex conſilio eius quarto facile dignoſcitur: & hoc reſponſo ſubtilis illa quæſtio explicatur, quando filij poſiti in conditione intelligantur vocati & grauati, præſertim, vbi qualitatis maſculinæ ratio habetur, & propter maſculos fœminæ excluduntur. Vbi etiam plura circa filios poſitos in conditione, circa fideicommiſſa, extenſionem faciendam, & relationem fiendam perpenduntur & diſcutiuntur.

CONSILIVM DCCCCXCII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. De anno 1518. & die 7. Menſis Iulij Comes Franciſcus à Seſſio ſancti ſepulcri eques teſtamentum ſuum Rolis fecit, in quo Comitem Gaſparem filium hæredem ex aſſe fecit. Eidem plane ſine filiis maſculis iuſtiſque decedenti, Theſeum ipſius teſtatoris fratrem iure vulgariter, pupillariter, atq; per fideicommiſſum ſubſtituit, vt hæreditate ipſa frui in vita poſſet, vendendi, alienandi, diuidendique poteſtate adempta: id; quia ſubſtitutionis conditione cedente, id eſt, Gaſpare filio ſine maſculis decedente, indiuiſam ſemper hæreditatem manere voluit, dotibus tamen filiarum legatiſq;, & alieno etiam Gaſparis ære ex fructibus hæreditatis perſolutis. Trebellianicæ alicuius detractionẽ ab eo fieri prohibuit, quicunque ad hæreditatem eius perueniret: atque vbi detrahi de iure deberet, fructus in eum compenſari iuſſit. Theſeo mortuo Guidonem ſubſtituit, alterum ipſius teſtatoris fratrem; quod ſi mortuus & Guido ipſe eſſet, cum mortem Gaſpar obiret, poteſtatem teſtandi Gaſpari ipſi fecit, ita vt hæredem inſtituere poſſit & debeat ex filiis vnum, quem voluerit, Theſei & Guidonis. qui hæres ordinem ſupra infraque ſcriptum ſequi, hæreditatemque relinquere debeat vni ex conſanguineis ſuis, videlicet ſi hæres ipſe electus à Gaſpare ex filiis Theſei erit, vni eam relinquere ex filiis Guidonis debeat; ex diuerſo, ſi filium Guidonis hæredem Gaſpar elegerit, hæreditatem is ex filiis vni relinquere Theſei debeat, cui libitum fuerit. Sin autem inteſtato Gaſpar nulliſque maſculis relictis, Theſeoque & Guidone præmortuis, vitam finiret, tunc & eo caſu eidem filio vnum ex Theſeo & Guidone ipſo ſubſtituit, qui natu maior tunc eſſet, qui ordini ipſi iam ſupra quam infraſcripto parere teneatur: Gaſparis filiabus ad aureos bis mille in ſingulas ex fructibus hæreditatis dotatis, vltra quam ſummam præſtari quicquam dotis nomine vetuit. Quæ ſubſtitutiones de liberis fratrum adiectæ ad eum in omnem caſum pertinent, quo ante iam mortui Theſeus & Guido, quam Gaſpar filius eſſent. Cæterum ſi ſuperſtes Gaſpari Theſeus foret, qui ad hæreditatem ex ſubſtitutione loco priore facta veniret, eam is Guidoni fratri, aut eo prærepto, ex liberis eius vni maſculis relinquere debeat, quem eligendum putauerit, qui ita electus, eam poſtmodum vni relinquere ex filiis aut linea maſculina Theſei debet.

Inteſtatis plane his defunctis, à quibus fieri electio debet, vel contra ordinem à teſtatore ipſo præſcriptum facientibus, hæreditas ipſa iure ipſo ad maiorem natu e filiis maſculis deueniat. Et ſic voluit, vult que dictus teſtator hæreditatẽ eius in linea ſemper maſculina eſſe prædictorum Theſei, & Guidonis; quamdiu durabit, modo & forma quibus ſupra: eoque amplius, ampliari per ſubſtitutos ipſos bona hæreditatis ſtabilia in annos ſingulos ad ducatos centum, ex fructibus redigendos, pœna priuationis negligenti irrogata. Linea plane Theſei, atque Guidonis extincta, ad lineam Caroli & Ludouici de Seſſio ambulare hæreditatem ad modum prænarratum voluit, id eſt, vt potior ſit maioris natu conditio, filiabus Theſei & Guidonis ad aureos bis mille dotatis. Qua linea etiam Caroli & Ludouici deleta in lineam Vgolini, Friguani, ac Bernardini fratrum de Seſſio atque filiorum Palmerij ad modum & ordinem memoratum tranſire bona voluit, filiabus Caroli & Ludouici ad ſummam prænarratam dotatis. Linea item Vgolini, Friguani, ac Bernardini perempta, filiabus extantibus, ad filiam maiorem natu, quæ nupta non erit, aliis vt ſupra matrimonio collocatis, peruenire bona voluit, quæ filia natu maior virum ſibi matrimonio adiungat, qui Seſſiorum cognomen familiamque accipiat, Seſſiumque cognomine ſe dicat. Quod ſi filia vlla ex linea & ſtirpe ſupra ſcriptorum non ſuperſit, facultatem ei teſtator dedit, qui nouiſſimus ſubſtitutorum deceſſerit, hæredem quem voluerit inſtituendi, qui Seſſiorum tamen cognomen tum ferat.

Ad extremum ſubſtituto ipſo nouiſſimo ſine teſtamento & abſque liberis maſculis & fœminis vita functo, monaſterium Dominicanorum obſeruantium ex Regio vocant, vbi teſtatoris maiorumque eius tumulus eſt. Super hæc ſi quiſpiam in familia Seſſiorum eſſet, qui artibus liberalibus aut diſciplinæ operam dare alij vellet, aureos ei nummos quinquaginta annuos, ad annos octo vſque erogari iuſſit. Atque vbi ad dignitatem Doctoream idem perueniret, aureos eum alios quinquaginta in ſumptũ ornamenti ipſius accipere voluit. Eandem pecuniam annuam, atq; in tempus prædictum numerari ei iuſſit, qui ad diſciplinam militarem ſe daret, literarum ſtudia nemine arripiente: cui tamen oneri exemptam lineam eſſe ipſius teſtatoris voluit.

Teſtatore ſublato, viuere etiam Gaſpar filius hæresque deſiit, Comite Franciſco filio ſuperſtite, qui & ipſe fati paſſus vinculum eſt, liberis nullis ſuperſtitibus, Domina Paula Fontanella matre hæredeq; relicta.

Inde iudicium matri illatum à ſubſtituto eſt, litemque ſubſtitutus ipſe apud iudicem priorem amiſit. Sed enim ſententiam meliorem in appellatione meruit, à qua prouocatio interpoſita à matre eſt. In appellatione hac poſteriore dubia iterum propoſita à iudicibus in Ciuitate Ferrariæ ſunt. Conſulebarit, vtra iuſtior ſententia videatur, priorne pro matre dicta, an poſterior ſecundum ſubſtitutum petitorem lata. Summa dubitationis meo eſt, vtrum ad filium Comitis Gaſparis fideicommiſſum porrigatur, quaſi non Gaſpar modo, ſed & Franciſcus filius grauatus cenſeatur, ſi abſq; liberis & filius ipſe decederet. In quæſtione hac duo excutienda imprimis ſunt. Primum, vtrum filij Gaſparis in conditione poſiti, vocati intelligantur, quippe vocatione remota, fruſtra fideicommiſſi extẽſio diſceptatur, ad filiumne Gaſparis pertineat.

Quomodo enim pertinere poterit, ſi Honoratus filius non ſit? *l. hereditas ad Statium & quod ibi Bart. ff. de heredi. inſti. l. Imperator. in prin. ff. de leg. 2. l. cum quaſi. §. ſi plures. ff. de fideic. lib. l. ab eo. C. de fideicom. l. 1. §. & hac diſponimus C. com. de leg.* Secundum, vocatione filiorum Gaſparis admiſſa, qui poſiti in cõditione ſunt, vtrum grauati & ipſi credantur, ſi abſq; liberis mortem obierit.

Circa primum dicendum videbatur primo iudicio, † vocatos filios non cenſeri in conditione ſolummodo aſcriptos. *gl.* vulgatiſſima *in l. Lucius. 2. ff. de heredi. inſti. & in l. ex facto. §. ex facto. ibique Alex. ff. ad Treb.* Alex. & alij *in l. 1. C. de pactis.* cumulate idem Alex. *in conſil. 185. lib. 2.* Socin. *in l. cum auus. num. 112. verſic. ego ponderaui dict. ad ll. ff. de condi. & demon.* Curti. ſen. *in conſil. 63. numer. 2.* Natta *in conſil. 551. num. 3. & 8. & ſexcenta alia* Neque mutat, ſub qualitate maſculina in conditione filios poſitos; ad vocationem enim inducendam expreſſio maſculorum non valet, ſi fidei quicquam curiæ Delphinati habemus, quæ opinione hac in iudicando vtitur, vt Guido Papæ teſtatur *qu. 600.* cum opin. hac Alex. quoque ſentit *in conſil. 105. num. 4. verſic. ad idem, quia exceptis.* his coniunctis, quæ in primordio conſ. circa facti narrationem dicuntur. *lib. 1. in conſil. 185. lib. 2. in conſil. 14. lib. 3. in conſil. 64. lib. 5. in conſil. 139. numer. 7. verſic. nec obſtat dictu mulieribus. & in conſil. 252. lib. 6.* Capra *in conſil. 2. num. 21. & in conſil. 18. num. 9. verſi. pro quo facit.* Socin. *in conſil. 62. lib. 3.* Corn. *in conſil. 207. colum. 2. verſic. & capiendo primo bona. lib. 2. & in conſil. 1. colum. 7. in ſecundo dubio. lib. 5.* Socin. *in conſil. 62. colum. 2. in fin. lib. 3.* Dec. *in conſil. 291. circa fin.* Ruin. *in conſil. 89. colum. 1. in conſil. 149. column. 1. lib. 2. in conſil. 132. num. 8. lib. 5.* vbi maſculos in conditione poſitos lectio conſil. docet. Expreſſius ſententiam hanc Rui. defendit *in conſ. 181. col. fi. lib. 2. in conſ. 134. num. 5. lib. 3. in conſil. 140. col. 7. in conſil. 141. colum. 2. & 5. lib. 3.* Gozadi. *in conſil. 29. colum. 3. poſt med. & colum. fin.* Paris. *in conſil. 14. num. 20.*

*num.*20 *& ſeq. in conſ.*31.*num.*3.*num.*17.*& ſequen in conſ* 44.*numer.*21. *in conſ.*86.*num.*15.*& num.*30 *in conſ.ſeq.num.*6.7.*& numer.*19. *in conſ.* 88.*num.*8.*&* 9.*lib.*2.*& in conſ.*63.*num.*10.*lib.*3. in quo *conſ.* 63. maſculos poſitos in conditione eſſe *numer.* 4. oſtenditur. opi. hanc Soc. etiam Ion. admittit *in conſ.*112.*num.*31 *verſi. ſed poſito. in conſ.* 118. *num.*15 *& ſeq. lib.*1 *in conſ.*164.*colum.*2.*in conſ.*177.*num.*16.17.*& num.* 55.*lib.*2. Cum qua opi. facere idem Soci. Iun. videtur *in conſ.*108. *numer.* 34.*eodem lib.* 2. Eiuſdem ſententiæ Rimin. quoque eſt *in conſ.*326.*num.*18.*lib.*2. Ripa *in l. centurio. num.*151. *ff. de vulg. & in d. l.* 1. *colum.* 3.*in fi. ibique Alcia. C. de pactis.* opinionem hanc dubiam Natta ſcribit *in conſ.*551.*numer.* 14. ſententiæ huic Iulius Clarus ſubſcribit *lib.*3. *ſententiarum.* § *teſtamentum. q.*79. vbi receptam ait. addo Bertran. *in conſ.*250.*col. pen. & in conſ. ſeq. col.* 1.*lib.* 3. Grat. *in conſ.* 3. *col. pen. lib.*1. Rub. Alex. *in conſ.*120 *col. fi.*

Æque ad rem conferre coniectura illa nō videtur, qua Anchar. nititur *in conſ.*74. contra Philippum, quod ad gradus plures ſubſtitutionum digreſſus teſtator eſt. quoniam ad vocationem filiorum, qui poſiti in conditione ſunt, coniecturam hanc non conferre Socin. putat *in d. l. cum auus. colum penult. verſi. alias autem allegabatur. in conſ.*62.*colum. penult. in fi. in conſil.*69. *colum.* 7.*poſt med. in conſ.*104.*colum.*5.*in fi. & in conſ.*116.*colum. penult. in fi. lib.*3. Curt. ſen. *in conſ.*63 *antiquiſſima. num.* 4.*verſi. ſecunda, & fortior. vnico verſi. ſeq. ſed præmiſſis non obſtantibus.* Ruin. *in conſ.*128.*colum. penult. poſt prin. in conſ.*136 *colum. penult. circa med. & in conſ.*141.*in fi. lib.*3. Pariſ. *in conſ.* 31.*num.*29.*in conſ.* 36.*num.*27.*in conſ* 86.*num.*27.*&* 18.*in conſ. ſequ. nu.* 34.*lib.*2.*& in conſ.*24.*num.* 24.*&* 25.*lib.*3. Ripa *in d. l. centurio. num.*165. In Ancharani etiam opinione Iaſ. hæſitat *in conſ.*232.*colum.* 1. *lib.* 2. Curt. Iun. *in conſ.*11.*num.*6. vbi periculoſam eam ait. Eandem opi. difficultatibus multis ſuppoſitam Curt. idem Iun. teſtatur *in conſ.*43.*num.*9. In opin. hac ſola nec Socin. Iun. acquieſcit *in conſ.*119 *num.*57.*& ſeq. lib.* 2. Addo Præpuratum ſocerum meum *in conſ.* 24.*n.*1.*& ſeq.*

Secundo, vera eſto Anch. opinio ſeu limitatio ſit; ad caſum tamen hunc non pertinet, in quo gradus aliqui ſubſtitutionū facti inter deſcendentes ipſos teſtatoris non ſunt; verum inter eos, qui ex Theſeo & Guidone naſcerentur. ſubſtitutione igitur inter deſcendentes teſtatoris vlla omnino nō facta, voluntas argui eius non poteſt, quod vocatos eos voluerit, quaſi ex ſubſtitutionibus tot appareat; ratione fortiori gradus prioris deſcendentes vocatos cenſeri, quatenus vlteriores vocantur: ſiquidem gradus vllius deſcendentes non vocantur. Ratione igitur quieſcente, qua Anchar. opinio nititur, dictum ceſſare & eius oportet. *l. adigere.* § *quamuis. ff. de iure patro.* Quod igitur ſcriptum ab Anchar. eſt, vocatos filios intelligi in conditione poſitos, verum tum denique habetur, ſi inter deſcendentes ipſos gradus iſti ſubſtitutionum fiant, quorū reſpectu diſceptatio habetur.

2 Reſtringi enim † diſpoſitio generalis ſolet, vt eo reſpectu, quo prolata ſunt, verba intelligantur. *l. ſi ff. quem. ſerui. amit. l. debitor.* § *fi. l. ſi patroni.* § *qui fideicommiſſariam. verſi. nec eſt contrarium. & l. reſtituta. ff. ad Trebel l ſi à me. ff. ad legem Falc.* § *quod autem. Inſtit. de legit. agna. tut.* § *fin. Inſt. de codic. & alia complura.* Vnde ex diuerſis ſeparatiſq; deduci arg. hoc videtur, quod ex gradibus pluribus ſubſtitutionum deducitur, quæ factæ inter tranſuerſales ſunt. *l. neg. natales. C. de proba. c.*1. *de tranſla. epi.*

Eadem ratione vocationi huic filiorum prodeſſe filiarum excluſio non videtur, eo enim caſu excluſæ leguntur, quo caſus ſubſtitutionis tranſuerſalium cederet, id eſt, Gaſpare ſine liberis maſculis defuncto; maſculis plane relictis excluſio filiarum ſilet. conditione igitur ſubſtitutionis & conſequenter excluſionis filiarum deficiente, fruſtra ab excluſione, quæ non eſt, argumentatio deducitur. *l.*2. *ff. de vſufruct. & alia non pauca.*

3 Argumentis his non mouentibus, † vocatos filios Gaſparis magis eſt dicere. Cuius rei gratia monendi ſumus, ſane quam controuerſam Glo. opi. eſſe *in d. l. Lucius.* aduerſus quam Doct. non pauci reſiſtunt à Corn. enarrari *in conſ.* 22. *lib.* 2. cumulatius à Boerio, *q.*155 *colum.* 7.*in fin. & colum. tribus ſequ. & colum.*11. *in fi. & ſequen.* Socin. iun. *in conſ.*118. *num.*1.*in fi. lib.*1. Iaſ. tuetur *in conſ.* 158. *num.* 70.*& pluribus ſequentib. & in conſ.* 174. *num.* 21. *lib.* 2. Sed & veriorem opin. hanc Socin. iun. putat *in conſ.*141.*num.*7.*lib.*2. Ibique text. pro ea expendit *in d. l. Lucius.*

Neque contra religionem facturum iudicem opinatur, qui ſententiam hanc iudicando amplectetur. Eandem opin. verbis pluribus Soci. idem iun. excutit atq; tuetur *in d. conſ.* 158. *num.*57.*& pluribus ſeq. à colum.*6. *vſque ad fin. lib.*2. Quinetiam *eum.* 69.*& num.* 71. frequentiorem hodie opi. hanc eſſe, ſub dubio *forte* tamen, affirmat. Veriorem plane æquioremve omnino exiſtimat; tum quidem in primis, cum ab aſcendente ſubſtitutio fit. Eandem opinio. non ægre admittendam Soci. idem iun. genſet *in conſ.*168.*num.*75.*lib.*2. veriorem opi. hanc Socin. idem iun. defendit *in conſ.*174. *lib.* 2. Æquam item opin. hanc Soci. ipſe aſſerit, quamuis ea non vtatur, *in conſ.* 119 *num.* 25. *verſic. iſtam opi. lib.* 1. Eandem opin. Socin. ipſe iun. admittit *in conſil.* 78.*num.*12.*& in conſil* 145.*num.*35.*lib.*3. In quo *conſi.*78. ſubiicit, iudicem forte non offenſurum qui ſecundum opin. hanc ſententiam diceret. Idem Pariſ. ſcribit *in conſil.*66 *num* 15.*& ſeq. lib.*3. ibique tutiorem opinionem hanc indicat, æquitate, humanitate, & benignitate eius perſpectis.

Sed & opinioni huic fauere ſimpliciter ibi videtur, *num.*26. cum ex verbis negatiuis induci fideicommiſſum putat, ex Curtio ſeniore *in conſ.*51. Ibi enim, *num.*20.21. in verbis iſtis negatiuis Cort. loquitur, *ſi ſine liberis.* Eandem opin humaniorem, æquiorem, atque tutiorem Pariſ. idem prædicat *in conſ.* 6. *in pri. eodem lib.*3.*& conſ.*66.*colum.*2.*in fin. & ſeq. lib.* 3. ſcribit iudicem non delinquere, ſi opinionem hanc iudicando amplecteretur & ſequeretur, tanquam tutiorem, conſiderata eius æquitate, & humanitate ac benignitate; ibique plurib. rationibus ſententiam hanc tuetur: nec altera opinio hodie eſt ita communis, vt dicit Gratus *in conſ.*48.*colum* 2.*lib.*1.*& in conſ.*32.*col. fin. lib.*2. *& conſil.* 101. *colum.*2.*eod. lib.* plures etiam in hanc ſententiam nominat Curt. ſen. *in conſ.* 63. *numer.* 1. licet alia ſequatur. Et ſcribit Deci. *reſpon.* 41. *nu.* 23. *lib.* 1. probabiliter ſuſtineri poſſe opinionem, contra Glo. eſſe veriorem & magis communem. Idem ſenſit Barba. *in repe. l. cum acutiſſimi C. de fideicommiſſ. in conſi.*27.*colum.*13. *lib.* 3.*in conſil.* 55.*colum.*5.*lib.*2. Florian. de S. Petra *in l. vnica.* § *pro ſecundo. C. de cadu. tollen.*

Controuerſia igitur † tam ingenti de opinione hac intercedente, non immerito recentioribus viſum, coniecturam quāuis vel leuem ad vocationem filiorum admittendam, qui poſiti in conditione ſunt; quaſi non tam induci ex ea vocatio, quam declarari videatur, voluntate teſtatoris filiis ipſis non obſcure fauente. Ita in contractu quacunque, vel leui, Corn. acquieſcit *in conſ.* 97 *lib.*1. *in conſ.*20.*colum* 8.*& in conſil.*101.*colum.*2. *lib.*4. Deci. *in conſ.*241.*circà fi.* Curti. iunior *in conſ.*87. *in fi.* Ripa *in dict. l.* 1. *colum* 3.*poſt med Cod. de pactis.* Socin. iun. *in conſil.* 65. *numer.* 65. *in d. conſil.* 119. *numer.* 25.*in fin. lib.*1.*in conſil.*141 *numer.*8. *in d. conſil.* 158. *num.*73. *verſi. & in propoſito.* poſt Corn. *in conſil* 174. *numer.* 23. *in conſ. ſequen. numer.*1.*lib.*2.*& in conſ.* 145 *numer.*36.*lib.*3. quicquid ſcriptum alter reliquerit *in conſil.* 118. *numer.* 13. *&* 14.*lib.*1. vbi coniecturas exquirit, quæ mentem teſtatoris neceſſario oſtendant: quo caſu à dubitatione omni vacua res eſt. Satis coniectura leuis & nobis eſt *in conſil.*62.*numer.* 6. *in conſil.*367. *numer.* 9. *in conſil.* 563. *numer.* 11.*in conſil.* 675. *numer.* 4. *in conſil.* 718. *numer.*19.*in conſil.*727.*numer.*17 *in conſil.*763.*numer.* 3.*in conſ.* 767. *numer.* 5. *in conſil.* 785. *numer.*15.*& ſequen. in conſil.* 885. *numer.* 1. *in conſil.* 935. *numer.*18. quibus in locis coniecturæ ipſæ referuntur.

Quæ ſententia argumento minime leui innatur, quoniens ab aſcendente ſubſtitutio fit. Namque conditio hæc, † *ſi ſine filiis,* &c. citra expreſſionem in ſubſtitutione ipſa ſubaudiatur. *d. l cum auus l. generaliter.* § *cum autem. Cod. de inſtit. & ſubſtit. l. cum acutiſſimi. Cod. de fideicommiſ.* Expreſſio eius igitur plura habere aliquid debet, ne inutilis fiat. *l. ſi quando. in princip. ff. de legat.* 1. quo argumentandi genere Anchar. vtitur *in d. conſil.* 74. *contra Philippum. colum.* 1. *circa fin. verſic. primo probo.* His accedit quod dicitur, offendi verba potius, quam inutilia fiant. *l. ſi vnum. in princ. ff. loca. l. ſi vlet. C. in vt. l. quibus diebus.* § *dominus. & quod ibi Bar. ff. de cond. & demon. & alia ſexcenta.*

Verba igitur conditionalia ad diſpoſitionem trahenda, ne frigida ieiunave maneant: cum nouum non ſit, ex verbis conditionalibus diſpoſitionem interdum ſequi. *l. qui de reddenda. ff. de pactis dotal. l.* 9. § *final. ff. de condi. ob cau l.* 3. *ff de ſtatulib. l. cum quid an. Cod. de condi. inſer.* Fulgo. *in conſil.* 145. *quoniam plurima. ante fin. in conſil.* 202. *Guiselmum. column.* 4. *ante med.* text. huc pertinet *in l. cum auia.* § *final. ff. de condit. & demonſtra. & in l. liber. ff. vt lega. nomi. cau.*

His ita prænarratis, coniecturam ſatis etiam leuem eſſe ad vocationem in ſpecie hac inducendam, videamus, leuesne an ponderoſæ coniecturæ interueniant, ex quibus vocati filii

6 Gaſparis cenſeantur. Principio coniectura illa occurrit, † quod expreſſa qualitas maſculinitatis eſt, quam ſi inanem momentique nullius dicimus, abſonum conſequitur, vt Gaſpare inteſtato defuncto, liberi ſexus vtriuſque relictos, ex æquo filiæ atque mares admittantur, contra quã placitum teſtatori eſt, qui potiores mares habuit. Qua ratione Doct. impulſi non pauci ſunt, vt inuitatos caſu iſto maſculos filios cenſeant, quamuis in conditione ſolummodo poſitos. In Doc. his Guido Papæ ceu ductor habetur, *quæſt.* 184. Soc. *in l. Gallus. § nunc de lege. num. 6. ff. de lib. & poſt.* Dec. *in l. 1. num.* 16. *Cod. de pacta. in conſ.* 570. *& in conſ.* 318. *colum. 1. in conſ.* 516. *numer. 11. colum. 3. in conſ.* 545. *in fin & in conſil. ſequen. numer. 2. conſil.* 578. *numer.* 12. *& in conſil.* 655. *numer.* 31. *& ſequ. colum. fi.* quem ſequitur Rub. Alexand. *in conſ.* 28. *colum. 2. in fin. & in conſ.* 120. *colum 2. verſi. ex alio & ſecundo capite.* Curt. iun. *in conſ.* 45. *numer. 8. in conſ.* 48 *colum. 4. in conſ.* 87. *colum. 1. & in conſ.* 96. *numer.* 2. Corn. *in conſ.* 20. *colum. penult. lib.* 4. Iaſon *in conſ.* 108. *colum.* 5. *lib.* 9. Ruin. *in conſ.* 99. *colum. 8. poſt med. lib. 1. in conſ* 142. *colum. 6. ante med. ver. ſi ergo intelligitur facta ſubſtitutio. & in conſ* 167. *num. 9. lib.* 3. Pariſ. *in conſ.* 37. *numer.* 34. *& num. ſeq. in conſ.* 41 *num.* 71. *in conſ.* 57. *numer.* 18. *in conſ.* 76. *num. 9. lib. 2. in conſ.* 5. *numer.* 36. *in conſ ſeq. num.* 17 *in conſ.* 17. *numer.* 28. *in conſ* 50. *numer.* 38. *in conſ.* 53. *num.* 44. *& in conſ.* 66. *numer.* 50. *lib.* 3. Gozad. *in conſ.* 26. *colum. 4. in conſ.* 64. *colum. 2. & in conſ.* 87. *colum. 4. in princip.* Soci. iun. *in conſ.* 65. *numer.* 65. *in conſ* 103. *colum. fin. in conſ.* 114. *num.* 16. plenius *in conſ.* 119. *num.* 29 *&* 30. vbi receptam opin. hanc ait *in conſ.* 126 *numer. 29. lib. 1. in conſ.* 141. *num.* 19. expreſſius *in conſ.* 151. *in fin. lib.* 2. vbi iuxta docendo *in d. l. centurio.* atque conſulendo opi. hanc à ſe probari ſcribit. Eidem opinioni Socin. ipſe iun. fauet *in conſ.* 78. *numer.* 16. *& in conſ.* 145. *numer.* 37 *lib.* 3. in quo *conſ.* 78. Gradum in eandem ſententiam profert *in conſ.* 31. *num.* 19. *& in conſ.* 101. *numer.* 20 *lib.* 2. nos etiam citat *in conſ.* 62. *num.* 15. vbi Doct. & alios relatos habemus, quicquam tamen affirmatum ibi à nobis non eſt; ſiquidem ſcriptum ſub conditione habemus, *tenendo illam opinionem,* &c. Addo eundẽ Gratum *in conſ.* 32. *colum. 1. lib. 2. & in conſ.* 89. *col. 2. & in conſ.* 106. *colum fi. lib.* 2. Boer. *Deciſ* 155. *num.* 25. *& ſequen.* Cort. iun. *in conſ.* 113. *numer* 4. præter alia ſupra relata: ſed & opi. hanc Soci. ipſe iun. ampliat *in d. conſ.* 78. *num.* 13. *lib.* 3. vt locum tum etiã habeat, cum expreſſio facta maſculorum non eſt, verum de maſculis per coniecturas conditio intelligitur. Quæ tamen ampliatio Socino Ipſi iuniori non placuit *in con.* 164. *num. 6. & duobus ſequ. lib.* 2. Mentis nunc oculis coniecturam hanc metiamur, vnaue aut leuis ad filios vocandos æſtimetur, quæ ſub qualitate maſculina poſiti in conditione ſunt: quandoquidem à Doct. tam multis recepta apparet.

Quanquam autem variatum de more à recentioribus noſtris eſt, qui pro re nata, non tam conſulentibus, quam ſibi ipſis (crumenæ, pene dixeram) reſpondiſſe viſi ſunt, ſub caſu vno
7 tamen opinioni incumbere huic videntur, † quotiens per ſtatutum loci à maſculis fœminæ non excluduntur, ne cum maſculis inteſtato fœminæ inuitentur, ſi vocatos mares non dicimus in conditione nominatos. In quam opi. caſu hoc Soc. ſenior inflectitur *in conſ.* 116 *numer. 5. ver. ſed contra hoc poſſet ingenioſe inſtari. lib.* 3. Socin. iun *in conſ.* 111 *num.* 32. *in conſ.* 118. *nu.* 19. *& in conſ. ſeq. num. 3. lib. 1. in conſ.* 164. *num. 9. in conſ.* 177. *num.* 18. *ver. ſecundo itaq; ad argumentum. lib.* 2. Ibique *num.* 21. Ripam & Zuchardum in ſententiam hanc profert. Sed & opinioni huic à Decio ſubſcriptum Soci. idem iuo. teſtatur *in d. conſ.* 111. *numer.* 31. Cum opi. ſeu diſtinctione hac & Cagno. conſentit *in d. l. 1. numer.* 32. *verſ. verſum concluſio. C. de pactis.* à qua ſententia, ſeu diſtinctione abhorrere nec Decium credit. Sed enim non recte Decii mentem in re clara præſumere Cagnol. potuit: ſiquidem vocatos maſculos ſine diſcrimine Deci. putat, excludantur per mares fœminæ ſtatuto vel non, vt ex Decio ipſo apparet *in conſ.* 546. *colum.* 2. *& in conſ.* 571. *colum. fi.* de quibus Decii conſiliis memoriã Soc. iunior habet, quamuis in eis occupari excutiendis nolit, *in d. conſ.* 145. *n.* 38. *lib.* 3. facilius item vocatos maſculos intelligi, vbicunque per ſtatutum fœminæ non ſubmouentur, Pari. ait *in d. conſ.* 50. *num.* 38. *& ſeq. lib.* 3. quamuis *in conſ.* 86. *num.* 17. *in* 30 *num.* 30. *lib.* 2. nihil diſtinctionem hanc faciat, verum vocatos ſine delectu vllo mares non putet. Statuto igitur fœminarum excluſiuo remoto, opi. hanc agnoſcendam magis erit dicere, ne voluntas alias teſtatoris offendatur, cui vberiores potioreſq; mares fuiſſe, procul dubio eſt.

Secundo principaliter, vbi dubitationis quicquam reſidere in ſimplici maſculorum expreſſione poſſet, verum ob id vocati mares ipſi cenſeantur; attamen † quotiens vlterius teſta- 8 tor progreditur, filias propter maſculos excludendo, negocii breuioris non paulo res videtur, vocatos tum mares intelligi in conditione poſitos, vt auctor Caſtrenſis eſt *in conſ.* 359. *ſupraſcriptus Dominus conſultor colum. 1. lib.* 2. Guido Papæ, *quæſt.* 299. Iaſ. *in conſ.* 108. *colum. 3. circa med. verſi. ſecundo principaliter mouetur. & colum. 5. ante med. verſi. item Gloſſ. lib.* 4. Curti. ſen. *in conſ.* 74. *Dominus Ludouicus. num. 2. & ſequen.* Curti. iun. *in conſ.* 43. *num. 8. verſi. tertiam et iam.* Ruin. *in conſ.* 111. *num.* 15. *lib. 2. & in conſ.* 167. *colum.* 5 *lib.* 3. Ripa *in d. l. centurio. nu.* 164. *& in d. l. 1. colum. 3. in fi. C. de pactis.* Socin. iun *in d. conſ.* 119. *num.* 32 *ad finem vſque conſilii lib. 1. in d. conſil.* 141. *num.* 11. *& pluribus ſeq. lib. 2. & in d. conſ.* 78. *num.* 16. *verſi. & iſta opinio ſine dubio. lib.* 3. Pariſ. *in conſil.* 53. *num.* 40. *&* 41. *lib.* 3. & apud nos *in d. conſil.* 62. *col.* 2. *circa fin.* Excluſionem plane filiorum propter maſculos lectio ipſa teſtamenti docet.

Tertio ratio facilior vocationi maſculorum fauet, † quod 9 maritus omnibus deficientib. fœminam agnatam, virginem, natuq; maiorem inuitauit, quæ virum ſibi aſciſceret, qui Seſſium ſe cognomento vocaret, vt Ripa obſeruat *in d. l. 1. colum.* 4. *Cod. de pactis.* ex Curtio ſeniore *in d. conſil.* 74. *Dominus Ludouicus.* Cum qua ſententia Roln. quoq; facit *in conſ.* 142. *col.* 6. *circa med. ver. & præcipue in caſu noſtro. lib.* 3. vbi vocatos mares putat in conditione poſitos, quotiens maſculorum inopia fœminæ vocantur.

Quarto, vacua res à dubitatione omni videtur, † prohibi- 10 tione illa Trebellianicæ omnibus facta, ad quos hereditas ipſa veniret; ita vocationem maſculorum ex prohibitione hac Gozadi. admittit *in d. con.* 64. *colum.* 3. Rinun. *in conſ.* 243. *numer.* 90. *verſi. & maxime hoc poteſt ſuaderi lib.* 2.

Quinto, ſi vocatos mares non dicimus in conditione aſcriptos, abſurdum ſequitur, meliorem conditionem tranſuerſalium, quam deſcendentium eſſe, quod conſeruari agnationẽ inter agnatos ex latere venientes, eoſq; inuitare potius, quam inter deſcendentes teſtator voluerit. Quam coniecturam in ſpecie hac Ruin. animaduertit *in conſ.* 40. *colum.* 4. *in conſ.* 99. *col.* 8. *poſt med. lib.* 1. Soc. *in d. conſ.* 116. *colum.* 4. *verſi. tertium colligunt. lib.* 3. Curt ſenior *in d. conſ.* 74. *colum.* 4. Gratus *conſ.* 32. *columm. penult. lib.* 2. ibi, *ne ſequatur abſurdum vocatos.* Huc pertinent quæ ſcripta à nobis ſunt *in conſ.* 113. *colum. 2. poſt med. & in conſ.* 150. *num.* 9. ex ratione agnationis expreſſã fideicommiſſum induci, cum qua ſententia Pariſ. quoque facit *in conſ.* 66. *num.* 33. *& pluribus ſequen. lib.* 3. Socin. iun. *in conſ* 168. *num.* 78. *in conſ.* 181. *num.* 39. *lib.* 2. & in ſpecie vocatos dici, vbi agnationis rationem teſtator habuit, ſcribit Mantua *in conſ.* 22 *col.* 5. Gratus *in conſ.* 89. *col. 2. lib. 2. in conſ.* 106. *col. pen. eod. lib.*

Sexto, leuis coniectura non eſt, quam Anchar. expendit *in d. conſ.* 74. *contra Philippum* † quod ad gradus ſubſtitutionum non 11 quamplures, at quantos pluſimos potuit, digreſſus teſtator eſt: ſequitur Alexan. *in conſ.* 64. *in fi. lib.* 5. Ripa *in l. centurio. num.* 162. *& ſequ. ff. de vulga. & pupillar.* Qua coniectura Curti. maior vtitur *in conſil.* 51. *ſuper teſtamento. num.* 12. *circa med. ver. ſi ita eſt, vt concluſimus.* Soc. *in conſil.* 250. *numer. 4. lib.* 1. iunctis his, quæ in facto narrando initio ſcripta ab eo ſunt. Barba. *in l. cum acutiſſimi. char.* 27. *nu.* 191. *& ſeq. verſ. aggredior nunc ſecundam dubitationem. Cod. de fideicommiſſ.* Iaſon *in conſil.* 232. *colum. 1. lib. 2. & in conſil.* 40. *in fi. lib. 3. & in conſil.* 188. *colum.* 3. *in fi. lib* 4. Gozad. *in d. conſ.* 64. *colum. 2. poſt med.* Curt. iun. *in conſil.* 16. *num.* 7. *ver. confirmo hanc concluſionem. & in d. l. 1. num.* 14. *ibiq;* Purpur. *circa fi. C. de pactis.* idem Purpur. *in conſ.* 351. *in fi.* Chaſſan. *in conſ.* 24. *colum. 2. ante med. verſ. contrariam tamen partem.* Ruin. *in conſ.* 139. *colum. 6 lib.* 3. Pariſ. *in conſ.* 31. *num.* 24. *in conſ.* 37. *numer.* 37. *in conſ.* 41. *numer.* 69. *in conſ.* 77. *numer.* 21. *& num.* 27. *in conſil. ſeq. num. 5. & numer.* 33. *in fi. conſil.* 86. *colum* 7. *in conſil.* 91. *num.* 43. *lib. 2. in conſ.* 5. *numer.* 40. *conſ.* 8. *colum.* 2. *conſ.* 14. *colum. fi. & in conſ.* 42. *in conſ.* 52. *num.* 6. *in conſ. ſeq. nu.* 41. *& in conſ.* 66. *num.* 52. *lib.* 3. Cum Anchar. ſentit & Soci. iun. videtur, licet non inſiſtat, *in conſ* 141. *nu.* 19. *lib. 2. in conſ.* 1. *num.* 20. *lib.* 4. Sed opi. hanc certam Soci. ipſe iun. ponit, *in conſ.* 168. *n.* 75 *verſi. ſed imprimis ſit, quod alia opinio lib* 2. Rubeus Alexan. *in conſil.* 28. *in fi.* Mantua *conſ.* 22. *colum.* 4. Gratus *in conſ.* 89. *col.* 2. *conſ.* 101. *colum.* 4. *conſ.* 106. *colum.* 5. *lib* 2. Boer. *d. deciſ.* 155. *nu.* 21. *&* 28. & apud nos *in conſ* 367. *n.* 8. *in conſ.* 384. *nu.* 5. *verſi. qua de re leuior coniectura. in conſ.* 877. *n.* 16.

Septimo, manifeſtiſſimus in vocatione maſculorum teſtator videtur, cum in ſubſtitutione extrema oneri deſcendentes eximit, vnum ex familia Seſſiorum ad diſciplinam literariam militiamve in annos octo ſuſtentandi, aureos nũmos quinquaginta quotannis erogando, præter aureos alios quinquaginta

ginta

gnata in dignitatem doctoream aſſequendam. Exemptio hæc oneris vocationem deſcendentium neceſſario præſupponit: ſiquidem vocatione remota, nihil erat, quod onus illud deſcẽdentibus remitteretur. *d. l. ab eo C. de fideicom.* Grauamen itaque hoc deſcendentibus adimendo, vocitus eos, ad eoſdemque onus hoc pertinere, ſi leuati eo non eſſent, non obſcure teſtator innuit. Quorſum enim onere eos leuaret, ſi neque vocare eos, neque grauare in animo habebat? Quæ coniectura ex Socin. iun. confirmatur *in conſ. 1 num. 20. ver. verum vbi ex eo aliquis non monea-*
12 *tur lib. 3.* ex verbis † fideicommiſſum induci, quæ eo remoto, inutilia remanerent. Atqui inutilis oneris huius exemptio omnino appatet, ſi vocatos deſcendentes ipſos maſculos negemus. Iam ſi verbum vllum ſine effectu relinqui non conuenit, B. id auctore *in rubri. C. de contra. emp. q. 9. in l. neque quam. §. de plano. eui. ſi. ff. de offi. procon. & in conſ. 51. generalis ſtatuto in fin. lib. 5.* Caſtren. *in conſ. 57. primo videndum eſt d. intellectu cap. 1. lib. 1.* Ex Glo. hoc, vltra Bald. probatur *in c. abſolute. in verſi. tanquam. de maior. & obed.* ſed nec ſyllabam inertem manere ius patitur. Glo. & Bald. *in l. 1. in princ. ff. quod metus cau.* Cur. Sen. *in conſ. 20. num. 4. ver. & ſic illa verba.* Dec. *in conſ. 48. colum. 2. poſt med. verſ. quod quidem debuerat. & in conſ. 69. num. 3. in fi.* Iaſ. *in l. fin. num. 9. in fi. ff. quod quiſque iuris.* Si effectu carere nec ſyllabam oportet: quid in oratione aut diſpoſitione dicendum venerit? Non abs re igitur interpretemur, onus hoc releuatum deſcendentibus, eſſe quaſi releuatione omiſſi, controuerſia de eo fieri ob vocationem & fideicommiſſum inter eos inductum poſſet.

Vocatione hac deſcendentium ita confirmata, negocium omne in contrariis diſſoluendis verſatur. Itaque argumentum primum non obſtat, vocatos filios non intelligi in conditione poſitos: locum enim non habet, coniecturis in contrariam ſententiam nos impellentibus: quas cum ſatis leues videãtur, efficaces hic tamen verſari oſtendimus. Neque Doct. mutant ea diuerſo citati, quibus viſum eſt, ad expreſſionem maſculorum non attinere. Namque quod ad Dec. Rui. Parſ. & Socin. ion. attinet, præterquam quod morati legerentur, frequentiores in ſententia hac videntur, quæ in locis pluribus affirmata ab eis eſt, vt ad vocationem expreſſio maſculorum conferat.
13 Vnde † potior opinio habenda, in qua crebrior Doctor varius inuenitur. Corſet *ſing. 196. quando mort. conſultum.* ex tex. *in l. duo fratres ff. de iure patro.* Barba. *in c. Raynaldus de teſta.* tex. hoc pertinet *in l. 3 ibi; ſane creberior, & c. ff. de offi. quæſtor authen. ſiue à me. C. ad Vellean. l. cum ſeruus. C. de agri. & cenſi. lib. 11.*

Similiter ratio habenda Alex. non videtur, quoniam articulum non diſcutit, verum ita ſimpliciter perſtrinxit; neque in maſculis idem probat, nihil referre ratos, verum filii ſimpliciter, an maſculi in conditione ponantur. ob id ad abſurditatem non reſpondet, quod conſequi perfacile poteſt, vt æqua fœminarum atque maſculorum ab inteſtato conditio fiat. Quod ſi Guidonis Papæ & qui cum eo ſentiunt opinionem rationeſve perſpectas Alexand. habuerat, ſententiam forte diuerſam probaſſet. Cæterũ poſt Alex. opinio Guidonis Papæ irrepere inualeſcereque cœpit. Quocirca ſicut excuſſa difficultas hæc ab Alex. non eſt, ita teſtimonio eius tribuendum non multum videtur, vt auctor Abb. eſt *in c. bona. 2. colum. fi. de poſtul. præl.* Fulgo. *in conſ. 102. præſuppoſito ſtatuto. colum. 3. cir. a med. & colum. 4. circa princ.* Socin. iun. *in conſ. 42. num. 15. lib. 2.* Cum qua ſententia & Card. facit *in conſ. 136. col. pen. poſt prin.* potiorem opinionem æſtimandam, quam doctor examinat.

Secundo reſpondetur, vocationem ex maſculorum expreſſione ſola non induci, facito; coniecturæ tamen & aliæ non paucæ interuenerunt, quæ ſingulæ, nedum coniunctæ, ad vocationem ſufficiunt, vti declaratum ſatis in ſuperioribus habe-
14 mus. Multa enim † diſpoſitionem perficiunt, quæ ſatis ſingula nõ habentur. *l. Titia Seio. §. Seia hæres. ff. de leg. 2. l. 3. §. eiuſdem. & l. ob carmen. §. fi. ff. de teſtib.* Atque in ſpecie Bart. tradit *in d. l. cum auus. numer. 37.* vbi ex duobus vocatos filios intelligit, id eſt, cum in conditione ponantur, & expreſſim grauantur. Gratus *conſ. 106. col. fi. lib. 2.*

Non obſtat, coniecturam illam à multis repudiari, quæ notata apud Anch. eſt *in d. conſ. 74. contra Philippum* quoniã à pluribus ſeu maiore Doct. parte receptam eam oſtendimus. Eo autem facilius admittenda, quo voluntati propior teſtatoris eſt. Iam ex Doct. qui ab Anch. diſſentiunt, bona ſecũ pars pugnat, vt non immerito probrum patiantur, de quo *in l. qui falſo vel varie ff. de teſtib.*

Non obſtat, ad eum caſum dictum Anch. pertinere, quo inter deſcendentes ipſos gradus plures ſubſtitutionum fiunt. In partem enim diuerſam argumentum retorquetur. Namque ſi inter remotiores ex latere venientes agnationem conſeruari teſtator voluit, longe magis idem eum ſenſiſſe inter deſcendentes credendum eſt, teſtatori ipſi chariores non paulo. *l. Publius. §. 1. ff. de cond. & demon. l. ſi viua matre. C. de bonis mater.* cum aliis apud Iaſ. relatis *in l. Gallus. § nunc de lege colum. penult. ff. de lib. & poſthum. in l. 1. colum. fi. C. de ſucceſſ. edict.* tex. huc ſeitiſſimos accedit *in l. ſi fratres. § idem reſpondit. ff. pro ſocio* vbi conuentio improbatur, per quam proximiori remotior anteferatur: & alia compluta. Secundo, in partem diuerſam argumentum retorquetur: namque ſi in gradibus tot ſubſtitutionum inter tranſuerſales factarum excludi fœminas deſcendentes propter tranſuerſales ipſos remotiores teſtatori placuit; longe magis idem eum ſenſiſſe fauore deſcendentium maſculorum, dicendum habemus, vt ab eis quoque fœminæ ſubmoueantur. Enimuero non aliter excludi fœminæ à maſculis deſcendentibus poſſunt, niſi vocatos maſculos confiteamur. Quæ reſponſio ex his adiuuatur, quæ ſcripta ſupra in quinto argumento ſunt pro vocatione maſculorum facto.

Tertio reſpondetur, locum argumento vtcunque eſſe, ſi coniectura hæc ſola in maſculorum vocationem adduceretur. At enim coniecturæ & aliæ concurrunt, nec quidem contemnendæ, de quibus ſatis dictum ſupra habemus. Quo caſu Ancharani coniecturam Ripa non negligit *in d. l. centurio. numer. 165.* Socin. ion. *in conſ. 119. numer. 27. & 28. lib. 1.* vbi ſequendam coniecturam hanc admodum putat, ſi coniuncta cum aliis ſit.

Simili modo argumentum vltimum non obſtat, ad eum caſum excluſionem filiarum in fauorem agnatorum reſtringendam, quo ſubſtitutionis caſus cederet, id eſt, cum mortuus Gaſpar filius & heres ſine maſculis eſſet. Argumentum enim & hoc aduerſarius patitur Namque ſi caſu ſubſtitutionis expreſſo cedente, propter agnatos tranſuerſales remotiores, non atque charos, filiæ fœminæque deſcendentes excluduntur: quanto magis idem probandum propter maſculos deſcendentes erit, ex his, quæ dicta mox habemus. Quid autem dico, propter agnatos remotiores, tranſuerſaleſque fœminas deſcendentes excludit? Immo enim & per alienos proſſus, quibus cum cognationis, agnationiſve quicquam intercederet, ſi gradum penultimum ſubſtitutionis ante vocationem Dominicanorum expendimus, in quo facultas ſubſtituto no[illegible] me decedenti datur, heredẽ, quem voluerit, eligendi, dum Seſſinum tamen ipſe vocitet. Secundum quæ eo argumentum ſpectat, vt non aliter à ſubſtitutis tranſuerſalibus fœminæ deſcendentes excludantur, quã ſi caſus ipſe ſubſtitutionis eueniret. Cæterum obſtare argumentum non poteſt, quominus ab excluſione hac in gratiam agnatorum tranſuerſalium facta coniectura ſumi efficax poſſit in deſcendentium maſculorum fauorem, vt ab eis ratione coacta magis, fœminæ quoque ſubmoueantur.

Satis hæc circa primam dubitationem erunt. Ad alteram igitur aggredior, vocatione † maſculorum admiſſa, qui poſiti 15
in conditione ſunt, vtrum fideicommiſſi onu[illegible] tri[illegible] ctum ad filios eius extendatur. In qua ſpecie verb[illegible] plu[illegible] ſubtiliſſimeque ſcriptum vtro citroque legi tam pe[illegible] clariſſimos iuriſconſultus, dominos aduocatos tam Ferrarienſes, quam Vicentinos, ſupradictos dominos ſubſtitutos, quæ in hac cauſa diſertiſſime ſcripſere, quam per magnificos & clariſſimos iudices delegatos in dubitationibus proponendis, hiſque profligandis quæ in dubitationum ſcripta explicationem ſunt.

Id genus certe difficultas incurrit, quæ dirimi niſi certamine argumentorum facto vtrinque non poſſit, cuius roboris hinc atque hinc aduerſarii conſiſtunt.

Prima itaque ratione, finita ſubſtitutio in morte Comitis Gaſparis, filio ſuperſtite, videbatur, neque ob id eam renaſci, quod à viuis Franciſcus abſque liberis obiit *l. heredibus. & l. ex facto. §. penult. ff. ad Trebel. l. ſi quis heredem. C. de inſti. & ſubſtit. l. cum marito C. quan. dies lega. ced.* Old. *in conſ. 213. thema tale eſt.* Bal. *in conſ. 304. nobilis vir. in fi. lib. 5.* Pau. de Caſt. *in conſ. 314. ſuper ſecundo puncto. colum. 2. poſt med. lib. 1. & in conſ. 97. in controuerſia lib. 2.* Alexand. *in conſ. 31. in princip. lib. 3. & in conſ. 139. colum. 2. lib. 5.* Socin. *in conſ. 250. colum. 4. ver. 2. verum*

de contenda alia difficultate. li. 2. Dec. in conſ. 218. colum. 1. in fi. in conſ. 287. colum. 1. in conſil. 377. in primo dubio. cum pluribus Pari. in conſ. 89. nu. 13. & pluribus ſeq. li. 2. ſicut admodum Fulg. in conſ. 5. Andreas col. 1. circa med. vbi ad argumentum reſpondet, q[illegible] voluntati id repugnare teſtatoris videtur.

Neque mouet, filios maſculos in conditione poſitos, quaſi ratio habita agnationis, atque ideo ad filium etiam trahenda ſubſtitutio videatur, qui mortuus ſine filius eſt. Id enim & hic idem ſeruando in Old. ſcribit in d. conſ. 21. Dec. in conſ. [illegible] numer. 2. circa fi. verſ. & licet liberi. in conſ. 205. num. [illegible] verſ. non obſtat, quod in ſequentibus gradibus in d. conſ. 218. nu. 6. verſ. alterius conſ. in d. conſ. 287. num. 1. & num. 7. ver. 2. propius ad caſum noſtrum. in conſ. 291. numer. 4. verſ. venio igitur ad ſubſtitutiones in conſ. 123. num. 3. in d. conſ. 377. in primo dubio Pari. in conſ. 31. numer. 2. vſque ad num. 21. in conſ. 44. numer. 8. & in conſ. 89. nu. 25. lib. 1. Idem ex hoc probatur in conſ. 116. colum. 3. poſt med. verſ. quæ omnino non habeat aliquo modo obſtare. lib. 3. vbi in ſpecie ſubſtitutionis contentæ ratio agnationis habita eo demum caſu videbitur, quo filius nullis maſculis relictis, teſtator decederet: cauſam aliam eſſe, quoties ſuperſtites patri filii maſculi ſunt in conditione poſiti. Ibi enim finem prorſus ſubſtitutio accipit. Cum qua ſententia Socin. etiam iun. facit in conſil. 118. numer. 16. & 17. lib. 1. & in conſ. 4. num. 13. & pluribus ſeq. lib. 3.

Secundum argumentum hoc maſculinitatis confutatum
16 ab Alexan. in ſpecie longe magis ambiguus apparet in † conſ. 139. lib. 6. Ibi enim agnatos vltimos ſororibus teſtator prætulit, quibus tantum [illegible] reliquit. Agnatis plane heredibus ſcriptis ſine herede maſculo decedentibus, remanere bona in propinquioribus ex familia ipſius teſtatoris gradatim voluit, ita vt familiam ipſam non exirent, quamdiu maſculi in ea eſſent. Atqui maſculo herede ab agnatis ſubſtitutis relicto, peremptam prorſus ſubſtitutionem putat. ibique ad argumentum reſpondet ex diuerſo factum, id eſt, quod ſororibus excluſis, quæ proximiores erant, longe magis excluſa mater Antonii filii vnius ex heredibus videatur, ne abſurdum conſequatur, vt melior conditio minus dilecti ſit. locum enim argumento non eſſe ſcribit, vbicunque ad voluntatem teſtatoris præſumptam accommodari verba nec ex impropria ſignificatione poſſunt per text. in l. in ambiguo. ibique Bar. ff. de reb. dub. ex Salycet. idem probat. in l. cum virum. in fi. poſt gl. ibi. Cod. de fideico. [illegible] miſſ. Eandem reſponſionem ſeu declarationem Alex. ipſe docet in l. 3. in fi. C. de lib. præter. & in conſ. 55. n. 9. lib. 4. Cit. ſen. in conſ. 42. [illegible] Bal. n. 21. Ruin. in conſ. 9. col. 4. in fi. in conſ. 49. nu. 3. lib. 2. & in conſ. 128. in fi. lib. 1. Socin. iun. in conſ. 4. n. 15. verſ. [illegible] lib. 1. Reſponſioni & declarationi huic Caſtr. quoque acc[illegible] in d. l. in ambiguo. & in conſ. 152. præſens dubium videtur formari in fi. lib. 1. Atqui hoc ſecte verba ſubſtitutionis nec ex ſignificatione impropria poſſunt, vt quæ facta filio ſine filiis maſculis decedenti ſubſtitutio eſt, ad filios eius maſculos ſine liberis decedentes porrigatur. Quia Alexan. optimum reſponſione ve in ſpecie ſubſtitutionis controuerſæ, in qua ratio expreſſim habita agnationis erat, Ruin. vtitur in conſ. 133. lib. 2. Iaſ. in conſ. 228. columm. 4. circa fin. verſ. non obſtat etiam ro [illegible] lib. 2. Alexand. etiam in d. conſ. 130. Pari. ſubſcribit in d. conſ. 44. n. 4. & n. 17. lib. 2.

Tertio ad argumentum reſpondetur, agnationis rationem fac expreſſam à teſtatore eſſe, ob id voluntatem eius apparere, nihil tamen voluntas hæc faciendi, quandoquidem obſeruari
17 non aliter poteſt, † quam ſi extenſio ad perſonam aliam fiat, quæ permiſſa ex veriſimili etiam diſponentis voluntate non eſt, auctore Aret. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. colum. 5. ff. de lib. & poſt. Iaſ. in conſ. 30. col. pen. poſt med. lib. 1. Cur. ſenior. in conſ. 29. n. 8. in fi. Atq; in ſpecie & nominatim reſponſione hac contra ſubſtitutū Dec. vtitur in d. conſ. 218. nu. 9. in d. conſ. 287. numer. 8. ver. ſecundò propius ad caſum noſtrum in conſ. 291. num. 6. ver. ſecundo præmitto [illegible] Iaſ. in d. conſ. 377. numer. 2. & 3. & obſeruandum, quia in d. conſ. [illegible] numer. 5. & in d. conſ. 291. numer 5. verſ. venio ad [illegible] ſubſtitutionem. ratio expreſſa agnationis conſeruandæ erat.

Atqui extenſionem fideicommiſſi ad per[illegible] filii in conditione poſiti nihilo magis f[illegible] ne ratione illa. quod permiſſa extenſio ad perſ[illegible] non eſt. E[illegible] ſponſione & ra[illegible] S[illegible] 2. & in conſ. 68. colum. [illegible] ideo tertio modo lib. 3. Pari. in d. con. [illegible] numer. [illegible] 2. Et apud nos in conſ. 98. num. 13.

Quarto ad argumentum reſpondetur, locum in caſu iſto omnino non habere. in quo ſimpliciter vocati agnati tranſuerſa-
les non ſunt, † verum modo & forma quibus ſupra: quæ verba repetita ne ſemel ſunt. Quæ verba ad ſuperiora referri omnia debent, in quibus modi formæve ſama adiectio eſt. l. 3. §. [illegible] autem. ff. de liber. & poſthum. l. talis ſcriptura §. final. ff. de leg. [illegible] l. fin. ibi. quod Bar. & alii [illegible] de rebus dub. l. quiſquis ibique Bal. in primo notab. Cod. ſi cert. pet. l. 1. in fin. C. de lib. præter. modi plane formæque præſcriptio tradita in ſuperioribus eſt; videlicet vt locus ſubſtitutionis tum demum eſſet, ſi abſque filiis maſculis Gaſpar decederet: quę conditio locum [illegible] facit. Bal. in auth. vt matri & auiæ. numer. 3. Cod. quan. mul. tutelæ offic. fungi pot. Decius inc. de appellationibus. numer. 4. in fin. verſ. ſecundus caſus. in conſ. 11. numer 9. & in conſ. [illegible] 7. circa princip. Reſtrictione igitur ſubſtitutionis à teſtatore facta, nihil eſt, quod tantopere in ſpecie hac interpretanda laboremus l. non aliter. ff. de leg. 3. l. continuus §. cum ita. ff. de verbor. oblig. Atque verba reſtrictiua in ſpecie quæſt. huius animaduerſa apud nos leguntur in conſ. 98. n. 5. ad nu. vſque 16.

Hæc ſunt, quæ deſiderio obſtare ſubſtituti videntur: quibus tamen tantum tribuendum non cenſui, vt ob ea voluntatem intercidere teſtatoris patiamur. Rei enim explicandæ cauſa,
monendi ſumus, Doctoribus inter ſe conuenire, † voluntatem teſtatoris ad caſum hunc pertinere, vt ſi grauatus ſine liberis mortuus ſit, ratione facilius idem ſeruari & in deſcendentibus debeat. Quam voluntatem Alexand. admittit in d. conſ. 139. lib. 6. vbi etſi maxime ea voluntas teſtatoris fuerit: idcirco tamen ſequendam non eſſe ait, quod ad eam verba conuenire, ne quidem ex ſignificatione impropria poſſunt. Voluntatem teſtatoris in ſpecie ſubſtitutionis huius Dec. etiam admittit in d. conſ. 218. numer. 8. verſ. & in prædictis deciſionibus. in d. conſ. 287. colum. 3. in fi. verſ. 2. propius ad caſum noſtrum in d. conſ. 291. colum. 4. in fi. ver. 2. præmitto regulam. in d. conſ. 377. colu. 2. poſt med. ver. nec obſtat ſi dicatur. licet filii. Ruin. in d. conſ. 133. num. 6. lib. 2. Et quidem voluntatis huius præſumptæ fidem vel relatio ſola naturalis facit, quę ſola ſatis ad dubia explicanda valet. l. ſicut oportet. §. & ſi maxime. ff. de excuſat. tutor. cum aliis apud nos relatis in conſ. 31. numer. 5. pro legeque & æquitate ſcripta habetur, veluti certa & indubitata. Bald. in conſ. 473. circa quæſtionem. colum. fi. lib. 5. neque ratio vlla maior aut certior, quam naturalis, per orbem vniuerſum extat. Bal. in rubr. C. ſi ex falſis inſtru. numer. 8. in fi. per text. in §. ſed naturalia. Inſti. de iure natur. gen. & ciuili. A ratione que naturali virtus legis pendet, ſiquidem in natura lex ſe ſpeculatur. Bal. in l. quoties. numer. 1. Cod. de ſum. & leg. Inde interpretationum omnium potiſſima ratio naturalis habetur. Cy. in l. non dubium. circa fin. C. de l. quem Bald. refert in tit. de pace Conſtan. §. Opinioni. numer. 2. Iaſ. in conſ. 50. col. 2. lib. 4. Fulg. huc accedit in conſ. 139. præſuppoſito. col. fi. & in conſ. 180. verſ. proceſſu. in fi.

Hoc ita prænarrato, & demonſtrato, voluntatem teſtatoris in ſpecie hac controuerſa interuenire iuris exploratiſſimi eſt, recedendum à voluntate ipſa non eſſe. l. ex facto. l. grand. circa med. ff. de hered. inſti. l. licet Imperator. ibique Bar. & l. penult. ff. de leg. 3. l. quæ ſolidum. §. 1. l. Titius Seio. § Seia liberis. & l. cum proponebatur ff. de lega. 2. l. fideicommiſſa §. item cum quis. ff. de leg. 3. l. in conditionibus primum locum. l. pater Seuerinam. § conditionum ff. de condi. & demonſtra. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel.

Summam q; rerum circa interpretationes faciendas voluntas hæc obtinet, quibus non minus atque Imperator orbi vniuerſo præeſt. l. cum quæſtio. in fi. C. de legat. cui ſententiæ text. quoque ſeruit in d. l. in conditionibus. vbi regi ab ea conditiones ſcriptum eſt. Idque locum in fideicommiſſis præcipue obtinet. d. l. licet Imperator. & d. l. penult. de lega. 3. d. l. cum proponebatur. de legat. 2. atque in locis permultis Doct. Itaque ſi voluntas teſtatoris ſubſtitutum huic fauet, [illegible] ita deferri eum oportet?

Secundo cum ſubſtituto facit: namque dubitatio non eſt,
† quin chariores maſculi deſcendentes teſtatori fuerint, quam 20
agnati tranſuerſales, quos à maſculis excludi deſcendentibus voluit; & quia nominati prius deſcendentes ſunt. l. qui ſolidum. §. 1. cum eſſ. ibique Ang. & Imola ff. de heredi. inſtit. Idem Ang. ſcribit in d. l. heredes mei. § final. ff. ad Trebell. Bald. in authen. hoc amplius numer. 29. Cod. de fideicommiſſ. & in l. 1. Cod. de edicto diui. Adr. tollen. Idque l[illegible] cum in primis hab[illegible], quod vocatos de[illegible] ſcendentes maſculos in conditione poſitos, per ea, quæ ſcripta à nobis ſunt in conſ.

conſ.109.num.2. Atque regulariter iure hoc expreſſum videtur, dilectos magis deſcendẽtes, quam tranſuerſales intelligi *l.3.§.liberis.ff.de lega.praeſtan.* vbi liberis, nõ fratribus legata conſeruantur; quem tex. in ſententiam hanc Dec. tirat *in conſ.515.numer.6.* Enimuero niſi unus hoc fideicommiſſi Gaſpari impoſiti ad filios deſcendentesque eius maſculos protendi dicamus, abſurda res conſequitur, vt ſplendorem decusq; familiæ ſuæ inter tranſuerſales potius, quam inter deſcendentes ſuos clarere teſtator voluerit. Secunda abſurditas, vt quas agnati tranſuerſales excludunt, eas fœminas vincere deſcendentes maſculi nequeant: ita deterior deſcendentium, dilectorumque magis conditio, quam collateralium remuiurum erit: quod iuri repugnat. *l.Publius.§.1.ff.de condi. & demon.l. Aurelius.§. Titius teſtamento.ff.de liber.lega.l.qui fundum.§.qui filios in fi.ff. ad legem Fal.* qua ratione in ſpecie quæſtionis huius Socin. vtitur *in conſ.250.colum.8.ver.vel ſecundo habemus dicere lib.2.* Pariſ. *in conſil.66.num.63.* iunctis his, quæ ſcripta in eodem conſil. ſunt, *num.58.lib.3.* ratione hac etiam in ſpecie ſubſtitutionis extende coda Roman. vtitur *in conſ.56.num.4.ver.4.quia.* Inde etiam dicimus tranſmiſſioni locum fideicommiſſi conditionalis eſſe, vbicunque melior alias conditio minus dilecti fieret, vt Iaſ. tradit *in conſ.52.colum.fi.verſ. quarta coniectura.lib.3.* Pariſ. *in conſ.77.num 19 & ſequ.lib.2.* & apud nos *in conſ.62.num.10.* Quid autem dico meliorem tranſuerſalium, quam deſcendentium conditionem alias futuram? imo enim & extraneorum potior cauſa erit; ſiquidem facultas nouiſſime decedenti datur, alienum eligendi quem heredem faciat, dum Seſſium tamen eo cognomento ſe faciat. Quis porro abſurdum hoc perferat, vt deſcendentibus alienus anteferatur? *l.2.ff.in quib.cauſ.pign.vel hyp.tac.contr.l.Procula.ff.de proba.l.ſi ſeruus communis.ff.de don.inter virum & vx.l.cum rem alienam.C.de lega.l.ſi C.de teſta.milit.* Et quam aliam ob cauſam conditio in fideicommiſſis ſubauditur, de qua *in d.l.cum auus.ff.de cond.& dem.in d.l. generaliter.§.cum autem.C.de inſt.& ſubſt.& in d.l.cum acutiſſimi.* niſi abſurdi illius amouendi cauſa, ne ad extraneos deſcendentibus excluſis bona venirent? Sed & offenſionem verba patiuntur, ne poſteris extranei anteponantur, eo que nomine in coniunctam diſiuncta reſoluitur. *l.ſi is qui 400.§.item ſi pater.ſecundum glo.ſenſum vulgo receptũ.ff.de reb.dub.* Rui. *in conſ.188.n.6.lib.2.& in conſ.139.n.20.lib.3.*

Et quamuis deſcendentibus maſculis ſuperſtitibus, locus ſubſtitutioni tranſuerſalium non ſit; ſatis tamen eſt meliorem aliunde tranſuerſalium extraneorumque fieri conditionem poſſe, ſi fauore eorum Gaſparem duntaxat grauatum, non etiam deſcendentium concedimus, ſi inter deſcendentes ipſos, eorumque fauore aſcriptum non eſſe fideicommiſſum aſſerimus, ſi maſculis deſcendentibus concurrere fœminas ab inteſtato admittimus, quas vel extranei vincunt.

Itaque ſi & deſcendentes ipſos vocatos grauatoſque dicimus, conſequens ſit, cum qualitatibus ſuis omnibus ad eos grauamen trahi, vt teſtatoris etiam tranſuerſalibus reſtituere ipſi debeant. *l.ſed ſi manente.ff.de precar.l.cum ſtipulatus ſum mihi à Proculo.ff.de verbor.obligat.l.legem.Cod.locati.* Bart. *in l.1.§.& poſt operis nu.5.ff.de op.noui nunc.* Gemin. *in conſ.56.colum.2.ante med.* Alexand. *in conſ.106.numer.23.lib.5.* Deci. *in conſ.78.colum.1.in fi.* Rui. *in conſ.57.num.11.lib.3.*

Tertio ex Caſtr. ſubſtituti intentio iuuatur *in conſ.343.quae ex*
21 *allegationibus.col.2.circa med.lib.2.* vbi in ſpecie q.huius † ad liberos etiam in conditione poſitos extendi grauamẽ putat, quotiens id genus bona verſantur, quæ vel ambulare ad alienos non ſolent, vel teſtatoris voluntas apparet, ne ad ea extranei admittantur.

Quid hic dicendum, vbi non modo ad alienos, quamdiu agnati ſupereſſent, ſed nec ad fœminas agnatas, dum maſculi agnati interuenirent, tranſire bona voluit? Cum ſententia hac Caſt. quamuis eam non referat, Curt. poſterior ſentit *in conſil.121.numer.15.* vbi locum Oldrad. dicto eſſe non putat *in d.conſil.21.* vbicunque in gradu nouiſſimo ſubſtitutionis agnatio inuitatur; vel cum prohibitio alienandi interuenit. De qua re dictum à nobis eſt *in conſ.98.colum.2.& in conſ.71.colum.fi.ver.ſecundo principaliter.* Ex Socin. opinio hæc iuuatur *in d.conſ.250.col.6.verſi.poſt confirmantur permiſſa & ver.ſeq.lib.2.* vbi prohibitionem alienationis in ſpecie hac ſimiliter obſeruat, vt Cur. poſterior. Idem Pariſio viſum prohibitione hac interueniente *in conſ.57.per totum, & num.7.praecipue lib.2.in conſ.1.num.13.& numeris plurib.ſeq.& in conſ.33.lib.3.*

Quid hic dicendum, vbi non venditio modo, & alienatio, ſed & diuiſio prohibita eſt? vbi vltra alienãdi prohibitionem, omni ſtudio, & diligentia proſpectum à teſtatore eſt, ne Seſſiorum familiam bona ſua egrederentur, ratione agnationis conſeruandæ ab eo non ſemel expreſſa, ſententiæ huic Caſtr. Soc. & Curt. ion. & Pariſii. Ruinus quoque nec leuiter opitulatur *in conſ.143.colum.4.lib.3.* vbi locum Old. dicto eſſe non putat *in d.conſ.21* de quo in primordio conſi. dixeram, vbicunque maſculis interuenientibus à ſucceſſione fœminæ ſubmouentur. Ibi enim ad filios in cõditione poſitos, ſubſtitutionem fideicommiſſumque extendi, ne contra quam teſtatori placuit, locus alias fœminis fiat. Eiuſdem ſententiæ & Pariſ. eſt *in conſ.11.colum.1.& 2.lib.3.*

Quanto facilius ius idem probandum hic erit, vbi non ſimpliciter ſubmotæ fœminæ à ſucceſſione ſunt, maſculis interuenientibus, ſed & alienatione bonorum interdictum, ratione agnationis, cum verbis, tum re ipſa expreſſa. In eandem ſententiam Dec. quoque accedit *in conſ.477.* vbi cum excluſæ neptes propter maſculos ſunt, locum dicto Old. *in d.conſ.21.* non putat, quotiens ad bona aſpirare neptes poſſent, etiam ſi cum eis maſculi de iure ſuccederent. Atqui fœminas cum maſculis admitti non ambigitur, niſi grauatos & maſculos ipſos dicimus, qui poſiti in conditione ſunt.

Quarto, ex eo ſententia hæc iuuatur, † quod agnationis fa- 22
uore fideicommiſſum inducitur, vbicunque cauſa expreſſa agnationis eſt, vti dictum in argumento quinto ſupra habemus, quod ad vocationem filiorum adductum in prima dubitatione, atque in fine argumenti ipſius quinti habemus. Idque locum in verbis etiam enunciatiuis habet vice cauſæ expreſſis. Socin. *in d.conſ.250.num.4.verſ.praeterea adducitur cauſa lib.2.* Idem Caſt. probat *in conſ.324.ſuper ſecundo puncto, in 3 dub.lib.1.* fideicommiſſum nouum propter agnationem naſcitur; longe magis, quod natum eſt, ampliationem admittet: enim facilius quid extendatur, quam nouum fiat. *l.ſeruum duos in princip.ff.de arb.l.1.& 2.cum ibi not.ff.de ind.l.ſi donata.§.ſi ſponſus.ff.de dona.inter vir.& vx.l.praetoriorum.C.de iur.& fa.om.ind.c.cum olim Abb.de offi.deleg.* Sign. *in conſ.69.colum.4.poſt med.* An.& alii *in l.ſi.ff.de ſeruis.* Socin. *in conſil.111.abundenum 1.in fi.ver ſtante ergo tali ſtatuto lib.1.* Decius *in c.de cauſis colum.1.circa fi.de offi.deleg.& in c.perſonas.colum.fi.de app.* Cur.iun. *in conſ.174.num.27.* atque in terminis ſubſtitutionis facilius eam extendi, quam nouam induci, Soci. iun. probat *in conſil.103.nu.11.lib.1.*

Hic plane inductum fideicommiſſum agnationis cauſa palam eſt; illud demum diſceptatur, an quod expreſſim iniunctũ Gaſpari eſt, extendi ex veriſimili teſtatoris voluntate ad filium eius Franciſcum debeat.

Quinto etſi maxime in caſu ſpeciali facta ſubſtitutio tranſuerſalium videatur, caſu quo videlicet ſine filiis maſculis Gaſpar decederet; attamẽ quia ratio in ſubſtitutione aſcripta generalis eſt; quoniam in linea maſculina Theſei & Guidonis bona ſemper manere voluit, quamdiu erit, ex tõc hac generali ampliari ſubſtitutionẽ ſpecialem oportet, vt ad eum etiam caſum pertineat, quo Gaſparis filius ſine maſculis & ipſe decederet, id, quia locum ratio alias haberi generalis nõ poſſet. Quomodo etiam in linea memorata Theſei & Guidonis perpetuo ſemperque manere bona poterunt, niſi oneratos & Gaſparis deſcendentes dicamus.

Iuris plane obſcuri non eſt, † ex ratione generali diſpoſitio- 23
nem ſpecialem ampliari, ad caſusq; omnes trahi, in quibus ratio ipſa generalis mouet. *l.regula.§.& licet.ibique Bart.& Bal.ff.de iuris & facti igno.l.nomen debitoris.§.fin.ff.de leg.3.* Bar. *in l.ſi ater filium.§.fundum in fi.ff.de lega.3.* Bal. poſt Cy. *in l.voluntas.num.11.Cod.de fideicommiſſ.* Paul.de Caſt. *in l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolut.matrimon.in conſil.251.viſa quadam ſcriptura.colum.1.poſt med.lib.1.* Gemin. *in conſ.39.col.1.& in conſ.ſeqn.colum.2.poſt princip.* Curt.Sen. *in conſ.80.viſo colum.3.poſt med.ver.& in propoſito noſtro.* Idque locum etiam in materia exorbitanti habet, Gemin. *in d.conſ.49.colum.2.* Atque in materia prohibitionis alienandi, quam odioſam eſſe conſtat, Bar. loquitur *in d.§.fundum* Dec. *in conſ.38.col.nu.2.circa fin.in conſ.291.colum.3.poſt med.& in conſ.422.colum.2.in fi.* Idem in materia correctoria ſeruandum Bal. aliique ſcribunt *in auth.quas actiones.qu.3.C.de ſacroſanct.eccleſ.* Paul.de Caſt. *in d.l.ſi vero.§.de viro.* Sed & in materia pœnali locum id habet, in qua ratio ipſa expreſſa ſit, vti relatum apud nos eſt *in tract.de antiq.tempor.par.4.numer.107.* Quæ cum ita ſint, maſculis deſcendentib. remotis aut ceſſantibus, dicendum videtur ad lineam maſculinam Theſei Guidonisve bona peruenire.

24 Sexto ſciendum, † fideicommiſſum reale ſimpliciter inueniri, vt prohibitionem realem alienandi. reale autem dicitur, quod rebus, non perſonis imperator, ita vt res ipſæ, non perſonæ onere ipſo affectæ fideicommiſſi intelligantur. Atque ideo ad quemcunque cum onere ipſo fideicommiſſi res peruenium, vendicarique à poſſeſſore ipſo perinde quaſi bona fideicommiſſa poſſunt.

Reale plane fideicommiſſum iudicari dupliciter poteſt, principio cum ſub cōditione mortis heredis aut alia ſimpliciter quis ſubſtituitur. ibi enim conditione cedente vendicari bona à poſſeſſore quouis poſſunt, etiam qui grauatus non ſit, aut qui grauari non potuit. Bald. *in l. precibus. numer. 48. verſ. extra quæritur. ibi quæ Bal. eo non potuit. poſt med. in 6. quæſt. in C. de impub.* Idem Bal. *in l. ab eo num. 4. C. de fideicom.* Soc. *in conſ. 62. num. 9. in fi. verſ. præterea ex quo non grauatus lib. 2.* Dec. *in conſ. 182. colum. 4. circa med. verſ. item ad- vertendum eſt, quia in caſu noſtro.* Cur. ſen. *in conſ. 42. numer. 8. ver. accedat ad præmiſſa. & in conſ. 51. numer. 14. verſ. accedat ad præmiſſa.* Secundo, reale fideicommiſſum ex ratione adiecta iudicatur, veluti cum agnationis tuendæ cauſa ſubſtitutio fit, quo caſu etſi maxime ad perſonas certas reſtrictum videatur, ad alias tamen trahi videtur, in quibus ratio agnationis verſatur, ad ſimilitudinem prohibitionis alienandi perſonis quibuſdam factæ, quæ ad alias propter rationem agnationis expreſſam trahitur, veluti cum alienare filii vetantur; quia ad poſteritatem bona peruenire, vel in familia bona reſidere teſtator vult: ibi enim ad deſcendentes alios prohibitio trahitur, vt Caſtr. ſcribit *in conſ. 102. viſis & diligenter conſideratis omnibus. numer. 3. in ſecundo dubio. lib. 1.* Roman. *in conſ. 457. in ſecundo dubio.* late Soc. *in conſ. 43. lib. 4.* Iaſ. *in l. filiusfamilias § diui. num. 108. ff. de leg. 1. in ſecunda lect.* ibique Ripa *num. etiam 108.* & idem Iaſon *in conſ. 23. colum. 1. lib. 3.* Dec. *in conſil. 162. colum. 2. verſ. quibus tamen non obſtantibus.* Ruin. *in conſil. 124. column. 2. circa med. verſ. & ſi forte dicatur, quod filii lib. 2. & in conſ. 118 in lib. 3.* Cur. iun. *in conſ. 48. num. 12.* Pariſ. *in conſ. 53. numer. 21. lib. 4.* Atque in ſpecie fideicommiſſi, reale idea ratione adiecta fieri, Pariſ. ſcribit *in con. 1. num. 42. & ſequen. lib. 3.* ibique ex Doct. id probat, qui in ſpecie prohibitionis alienandi loquuntur.

Sic à prohibitione ad fideicommiſſum Pariſ. argumentatur, cum ratio vtrobique eadem verſetur. Non ita paſſim tamen hic intelligi, vt ex ratione fideicommiſſo aut prohibitioni adiecta, ad perſonas omnes omnino extenſio fiat. Ad hunc enim modum ſtatuta, quibus fœminæ certis caſibus excluduntur, generaliter ſemper ad caſus omnes traherentur. Sed enim ad deſcendentes eius, cui prohibitio fit, extenſionem fieri, ex Doct. memoratis liquet. Si reale fideicommiſſum hoc ex ratione adiecta ſit, ad filium id Gaſparis trahendum proculdubio videtur.

Septimo ex his ſententia hæc iuuatur, quæ ſcripta in priore dubitatione ſunt, circa vocationem filiorum in conditione ſub qualitate maſculina poſitorum; quia ratio habita agnationis, & quia fœminæ alias vna ſimul cum maſculis admitterentur; & abſurda alia incurrerent, de quibus abunde dictum in prima dubitatione habemus.

Rationes iſtæ omnes ad fideicommiſſum etiam inducendum, ſeu verius extendendum inter filios ipſos valent, vtpote
25 quo non inducto, vocati dici non poſſent. filiorum enim † appellatio ad deſcendentes pertinet, quotiens ſub conditione ponuntur. *ſi ſine pluribus deceſſerit,* vt nihil interſit, vtrum expreſſum ſit, *ſi ſine filiis.* an, *ſi ſine deſcendentibus. d. l. 2. circa. 2. ff. de hered. inſt.* Bar. *in l. liberorum. col. 2. & 3. ff. de verb. ſig.* cum aliis apud Soc. iun. relatis *in conſ. 1. n. 16. in conſ. ſeq. n. 9. lib. 3.*

Quomodo vocatos porro deſcendentes dicemus, niſi grauatos priores admittimus? in antecedens quippe neceſſarium grauamen priorum inducitur. Rurſus cum agnationem conſeruari teſtator voluerit, maſculos in conditione ponendo; quomodo citra grauamen durare agnatio poterit? Ex antecedenti plane neceſſario fideicommiſſum induci. iuris ambiguum non eſt. Cum. *in conſ. 1. colum. 2. in fin.* per text. *in l. ad rem mobilem & in l. ad legatum. ff. de proc. vel illud ff. de acq. hered.* ex coniectura etiam neceſſaria fideicommiſſum induci, Caſt. ſcribit *in conſ. 28. in caſu, qui verſitur inter Petrum num. 2. in ſolo. x.* Iaſ. *in conſ. 108. colum. 1. circa med. ver. item fideicommiſſ. in vtroque num. lib. 4.* Sed enim non ſatis ſolum coniectura neceſſaria ad fideicommiſſa ſed & probabilis videtur, vtique ſi probabilis non paululum ſit. Soc. *in conſ. 104. numer. 8. ver. ſed prædictis omnibus non obſtantibus. lib. 3.* Ripa *in d. l. heredes mei § cum ita. colum. 5. poſt med. ff. ad Treb.* Atque in ſpecie & nominatim grauatos filios in conditione poſitos eo caſu intelligi, quo vocati cenſentur, neque locum tunc dicto Oldr. eſſe *in d. conſ. 21.* ſcriptum apud Guidonem Papæ legitur, *qu. 553.* Idem Decio viſum, & ſi Guido Papæ non referat, *in conſ. 270. in fin.* Idem etiam Dec. ſenſit, ſi ſedulo obſeruatur *in conſ. 95. in ſin. ibi, & quando per alia verba vocati fuerunt.*

Simpliciter tamen & generaliter ſententia hæc Guid. Papæ Deciique non vtere, vt quo caſu vocatus filius eſt, grauatus is intelligatur, vt eſt apud nos *in conſ. 98. num. 1. & numer. 14. verſ. tenendo hanc opinionem in notulis Venetiis poſtea impreſſis.* Cæterum in ſpecie hac, in qua ratio habita agnationis eſt, & ipſa expreſſa, ex vocatione recte argumentatio ad grauamen deducitur; ſiquidem rationes omnes, quæcunque in vocatione mouent, ad grauamen etiam vrgent: quin etiam ſiugi nullus vocatio in ſpecie hac ſine grauamine ad voluntatem teſtatoris implenda eſſet. His conferunt quæ late diximus *in conſ. 978. n. 9. verſ. quinto, locus Oldra. ſententiæ. & nu. ſeq.* vbi pluribus modis ad conſil. Oldradæ reſpondimus.

Octauo, ſententiæ huic iouandæ appoſitiſſime argumentum ſeptimum atque vltimum confert, quod adductum in priore dubitatione eſt ad vocationem filiorum demonſtrandam, qui poſiti in conditione ſunt, & quod in exemptione oneris, de quo ibi nititur.

Per quam exemptionem teſtatoris animus non obſcure apparet, vocatos deſcendentes grauatoſque intelligi, alias inepta exceptio aut exemptio illa fieret, vtpote aliena à regula ſeu extra regulam impoſita: † quam ipſam tamen ex viſceri- 26
bus excipi regulæ oportet. alias ridicula ineptaque prorſus exceptio conſtat, non minus atq; ſi dictum ſit, omnis homo currit, aſino excepto.

Vera igitur, rectaque exceptio tum denique habetur, ſi ſub præcedentibus includitur. *l. nam quod. 6. fin. ff. de pen. leg. gl. in 6. 1. in gl. 3. de app. lib. 6.* Bar. *in l. in hac. ff. de legib. in l. 1.* ibique Dec. *nu. 26. ff. de reg. iur.* Alexand. *in l. fin. colum. ſi circa med. v. reſcd ipſemet. ff. quod quiſque iuris.* Signorol. huc accedit *in conſil. 71. colum. 3. in princip. verſ. præterea per hoc in conſ. 82. numer. 10. ver. præterea. idem in conſil. 166. colum. 6. in fin. verſ. ſeptimo ſic. & in conſ. 38. numer. 11. in fin.* Hicque modus argumentandi Signoroli ſpectandus ad rem hanc maxime accommodatus.

Appellatione enim alienationis tranſactionem contineri, hoc modo probat; quia rei litigioſæ prohibita alienatio præter tranſactionem eſt. *l. ſi. C. de litig.* per exceptionem hanc palam fit, ſub alienatione tranſactionem includi; quoniam ſi incluſa non ſit, neceſſaria exceptio tranſactionis non erat, quorſum enim tranſactionem de regula alienationis eximere, ſi appellationi alienationis tranſactio non cedit? Eadem ratione dicendum, deſcendentes maſculos ſub regula grauaminis fideicommiſſiue comprehendi: aliter, ſi comprehenſi ſub grauamine fideicommiſſi non erant, quorſum onus illud excipere, eidemque lineam deſcendentium maſculinam eximere, cum neceſſaria prorſus exceptio exemptioue non eſſet?

Ex prohibitione etiam Trebellianicæ argumentum hoc octauum iuuatur, quæ prohibitio generaliter omnes apprehendit, quicunque in hereditate ipſa ſuccederent. per aliquem enim ſeu aliquos detrahi vetuit, qui in hereditate ipſa ſuccederet. dictio plane, *aliquem*, ſeu *aliquos*, vniuerſalis eſt, Gemin. *in conſ. 29. colum. 1. poſt med.* Ruin. *in conſ. 42. numer. 27. lib. 1.* Gozad. *in conſ. 27. colum. 5. poſt med. & in conſ. 31. colum. 3. ante med.* Itaque grauatos omnes teſtator in prohibitione hac ſenſit, quicunque in hereditate ſua ſuccederent: ſiquidem grauamine ceſſante, inepta Trebellianicæ prohibitio eſt.

Nono, ſi interrogatus † teſtator in ſpecie de caſu hoc fuiſſet, 27
filio Gaſparis abſq; liberis maſculis decedente, vtrum ad matrem eius teſtatori ipſi alienam penitus, an & ad fratres agnatoſque ſuos, quorum cauſa Gaſparem filium onerauerat, peruenire bona vellet, nemo omnium dubitat, quin in gratiam fauoremq; reſponſurus agnatorum fuiſſet, propter quos filias, fœminaſque alias deſcendentes excluſas eſſe iuſſit, & quibus vehementius partib. infinitis, quam vxori Gaſparis extraneæ incognitæque affectus erat.

Quod

Quod cum ita ſit, pro expreſſo depoſitoque haberi caſum iſtum conuenit, verborum quidem tenus omiſſum, ſed voluntate non obſcure declaratum. *leg. 1. de pactum. §. final. ibique gloſ. & Doct. ff. de pactis. leg. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & poſthu. leg. videtatem. & leg. ut confirmando. ff. de confirmat. tut. leg. cum res. verſic. 1. ff. de legat. 1.* vbi nihil intereſt, expreſſum quid ſit, an veriſimiliter teſtator id ſenſerit. Quæ regula cum ad materiam omnem, tum vero maxime ad ſubſtitutiones ampliandas pertinet. Alexand. in *conſil. 130. numer. 5. verſicul. confirmant prædicta. lib. 2.* Curt. ſen. in *conſ. 51. ſuper teſtamentis. numer. 4. & numer. 28. in conſil. 75. numer. 4. & num. 13.* Dec. in *conſil. 569. poſt prin. & in conſil. 591. colum. final. verſicul. ſucceſſiue non obſtat.* cumulate Iaſ. in *conſil. 203. colum. 2. ante med. verſicul. ſecunda ratio eſt lib. 2. & in conſil. 108. colum. 4. verſicul. tertio principaliter mouetur. lib. 4.* ibique ad ſpeciem hanc propius loquitur, cum gradus plures ſubſtitutionum facti a teſtatore ſunt, quibus excluſæ ſemper fœminæ leguntur, idem eum in caſu omiſſo facturum veriſimiliter fuiſſe. Quid hic dicendum? vbi vltra veriſimilitudinem hanc coniecturæ et aliæ concurrunt, quæ ſententiam hanc omnino confirmant. Hicq; obſeruandum, ſatis coniecturas leuiores ad voluntatem diſponentis demonſtrandam

28 eſſe, vbicunq; veriſimilis voluntas per ſe eſt, ſimiliter † vt leuior in his probatio admittitur, quæ veriſimilia ſponte ſua ſunt. Dec. in *conſil. 596. num. 7. & n. duobus ſeq.* & apud nos in *conſil. 258. num. 19.* Quid hic dicendum, vbi probabiles, vehementes, imo & neceſſarias coniecturas verſari teſtatum ſatis habemus? Quin etiam abunde ſatis veriſimilitudo ipſa ſola videtur, id eſt, quod veriſimiliter idem diſpoſiturus in caſu omiſſo teſtator fuerat, ſic quomodo argumentum hoc nonum apertiſſime declarat.

Argumentis his nouem confirmata ſatis perlucideque ſubſtituti intentio videtur. Illud demum ſupereſt, vt impedimenta auferamus, quæcunque obiecta è regione ſunt: quibus amotis, ſplendidior res fiat. Itaque argumentum primum non mouet, quod fundatum in *d. conſil. 21.* Oldrad. eſt, quod ad eum caſum pertinere dicimus, quo filii etiam maſculi poſiti in conditione ſunt. In quam ſententiam conſilia Decii relata non pauca fuerunt. Namque quod ad Decium attinet, nihil in ſpecie hac autoritas eius faciẽda, vtpote ſibi ipſi contrarii. *l. qui falſa vel varie ff. de teſtib.* opinione enim illa Deci. vtitur in *dict. conſ. 270. in fin. & in dict. conſil. 95. circa fin.* vt ad eum caſum Oldrad. dictum non traliatur, quo vocati filii cenſentur in conditione poſiti. Atqui frequentior Deci. & maior recentiorum pars in ſententia Guidonis Papæ eſt, vocatos filios intelligi, qui poſiti in conditione ſub qualitate maſculina ſunt, vt probatum in dubio priore habemus, & in *dict. conſil. 62. numer. 15.*

Et quidem locum opinioni Oldrad. tum non eſſe, cum vocati maſculi dicuntur in conditione poſiti, & agnationem conſeruati ſtudio curæque teſtator habuit, confirmatum teſtatumque neceſſario in argumento ſeptimo habemus, quod factum in ſententiam hanc atque indubitatione ſecunda habemus. Apparet ex his, in contradictionem manifeſtam Decium lapſum, cum eo etiam caſu imprudens Oldrado ſubſcripſit, quo poſiti in conditione filii maſculi ſunt. Eandem reſponſionem Socin. vterque ſenior & iunior cum Pariſio patiuntur, qui relati in primo hoc argumento ſunt.

Secundo reſpondetur, ex diuerſis argumentum Oldrad. deduci in *dict. conſ. 21.* Namque ex iure illo generali argumentatur, ſatis eſſe conditionem ſubſtitutioni adiectam ſemel defeciſſe, neque eam reuireſcere, filiis in conditione poſitis, ſine liberis & ipſis mortuis: quod argumentum verum quidem eſt, ſi extinctam conditionem omnino dicimus; ſed enim falſum præſuppoſitum id eſt, extinctam conditionem in morte filii eſſe. filio maſculo relicto, quod ad filium ipſum attinet: extincta enim hæc ad perſonam filii reſtringitur, qui oneratus priore gradu eſt. Cæterum in filio eius, ad quem ex voluntate teſtatoris fideicommiſſum ambulat, falſum prorſus eſt, cum grauatus & ipſe ſub conditione conſimili ex coniecturis efficacibus dicatur.

Tertio reſpondetur, ſimpliciter plus nimio atque ſine diſcrimine vllo Oldrad. loqui, quaſi ratio eadem iuſque idem caſus vtriuſque ſit, nihilve referat, vtrum ſub conditione filii ſimpliciter adiiciantur, an maſculorum expreſſione facta. Inter quos caſus quantum diſtet, ſuperiora docent. Neq; articulus iſte de maſculis ab Oldrad. examinatur, argumentis commemoratis, nedum dilutis, quæ ab expreſſione hac colligi maſculorum ſolent: ob id minimi Oldrad. authoritas pendenda, à quo diſcuſſus diſceptatusve articulus non eſt, verum Doct. aliis magis credendum tribuendumve, qui quæſtionem ipſam nominatim diſcernunt atque diſputant, per ea quæ ſcripta ſuperius in primo dubio atque in confutatione prioris argumenti habemus, *num. 15. verſ. ceterum poſt Alexand.*

Quarto reſpõdetur, veram Old. opinionem fac eſſe in ſimplici maſculorum expreſſione, locum certe habere in ſpecie hac non poteſt, in qua præter maſculorum expreſſionẽ coniecturæ & aliæ ſane quam probabiles, veriſimilesve, immo & neceſſariæ incurrunt, quæ grauaminis huius in filiis etiam maſculis ſub conditione poſitis fidem non dubiam faciant: de quibus dictum ſatis in ſuperioribus eſt.

Quinto, coniecturis etiam aliis remotis, ſolaque maſculorum expreſſione interueniente nihilo magis Oldrad. ſententiæ locus eſſe eo caſu poteſt, quo ab inteſtato fœminæ non excluduntur, & quo caſu vocatos maſculos facilius intelligi, cumulate dictum in priore dubio habemus. Sicut enim vocati maſculi credantur, ita & grauati, vtpote cum grauamine ipſo ceſſante, conſeruationi bonorum locus eſſe in familia non poſſit, contra quam placitum teſtatori eſt, qui niſi maſculorum rationem non habuit. Ita in ſpecie q. huius Socin. obſeruat ex diuerſo, ſeu in argumento contrario relatus in *d. conſil. 116. colum. 3. poſt med. verſic. quæ omnino non habent aliquo modo obſtare. vſque ad verſic. ſecundum vero tollitur lib. 3.* Sic in partem diuerſam Socin. teſtimonium regeritur, ſtatuto id genus nõ interueniente, vnde fœminæ excludantur. Apparet etiam ex reſponſione hac quinta, Guidonis Papæ Deciique opinionem, de qua in ſeptimo argumento dubitationis huius poſterioris, Socini etiam authoritate fulciri in *d. conſil. 116.* eo videlicet caſu, quo per ſtatutum fœminæ tum ſubmouentur: quamuis ſtatuto hoc etiam poſito, ius idem probandum nihilominus videtur, ubi coniecturas tot alias ſuperius enarratas.

Eadem ratione in partem diuerſam & Pariſii authoritas retorquetur, in *d. conſil. 31. & in dict. conſil. 44. lib. 2.* qui relatus in argumento primo eſt. Ibi enim ratione illa potiſſimum mouetur, quod vocati filii iſti maſculi non ſunt in conditione ſolummodo poſiti, atque ideo grauamine affici non potuerunt. Ita ratione hac vtitur in *d. conſ. 44. num. 8. & num. 15.* Idem Iaſ. facit in *d. conſil. 128. colum. 3. verſic. 3. pro eadem parte & in ſin. conſil. lib. 2.* A ſenſu igitur contrario, vocatione admiſſa, ius aliud ſeruandum cenſent, vocationem plane vel ex ipſis Iaſ. & Pariſ. in dubitatione priori oſtendimus, qui vocatos filios maſculos in conditione poſitos exiſtimant: ſecundum quę contrarii ipſis ſibi Iaſ. cum Pariſio apparent.

Non obſtat ſecundum argumentum, quo ſolo Alex. mouetur in *d. conſ. 139. lib. 6.* idcirco ad filios in conditione poſitos ſubſtitutionem non porrigi, quoniam ad eum caſum ſubſtitutio adaptari nec ex improprія ſignificatiõe poteſt, quo caſu nihil fieri teſtatoris voluntas ſolet. *dict. leg. in ambiguo.* cum aliis in argum. ipſo adductis. Miratus certe ſemper ſui, argumento huiuſmodi Ale. adductum, vt deſerendã adid teſtatoris voluntatem crediderit. Multifariam enim argumentum hoc diſſoluitur. Principio inficias eundo, improprie caſum hunc omiſſum ſub expreſſo non contineri: ſiquidem nihil aliud hic agitur, niſi vt ad nepotes cęteroſve deſcendentes fideicommiſſum protendatur, quod impoſitum filio eſt. Atqui † filiorum appel- 29
latione large nepotes comprehendi dubitatio non eſt. *leg. filio. & leg. iuſta. ff. de verbo. ſignificat.* Bartol. in *leg. liberorum. colum. 2. poſt princ. q. verſic. alii, vt D. Andr. & numer. 9. verſic. in textu principaliter eſt videndum. ff. de verb. ſignificat.* Alexand. in *conſil. 2. num. 6. & 7. lib. 1. in conſil. 5. numer. 3. in fin. verſ. præterea iſtam opinion. & in conſil. 26. num. 8. in verſic. pro iſta opinione. lib. 3.* vnde ex mente teſtatoris præſumpta, quam Alexan. non diffitetur, grauamen filio iniunctum porrigi ad nepotes debebit: quod Alexand. admittit in *d. conſ. 139.* ſiquidem ea larga ſignificatione comprehenſus dici caſus iſte poſſit. Id quod ſolummodo Alexand. non probat. Atque in ſpecie appellatione filii ex mente præſumpta nepotem contineri Paul. ſcribit in *conſil. 75. numer. 67. & in conſil. 78. numer. 12. lib. 2.*

Secundo reſpondetur, caſum iſtum omiſſum fac ſub expreſſo ex ſignificatione larga non contineri: fideicommiſſo locum ta-

cum nihilo minus & in perſona nepotis erit. Namque cum ratio agnationis habita in ſubſtitutionibus iſtis ſit, eaque expreſſa, pro eo res eſt, atque ſi nominatim comprehenſus caſus iſte in ſubſtitutionibus eſſet: ſic comprehenſiue caſus iſte prouiſus,
30 non per extenſionem dicitur. Locus quippe † extenſioni non eſt, vbicunque expreſſa ratio inuenitur, verum ſub diſpoſitione ipſa includi caſus dicitur. *Lucmanus & rei. §. verbum ex l. ff. de verbor. ſignificatio. leg. bis ſolus ibi; ſatis etiam tacite cautum putamus. Cod. de reuo. don.* Gloſ. in *cap. 1. de temp. ordi. lib. 6. in cap. ſi poſtquam. in ver. mente. de electio. in lib. & in clem. 1. de electio.* cum aliis apud Alexand. relatis *in conſil. 75. numer. 2. in fin. lib. 5.* apud Deci. in *cap. in præſentia. num. 35. de probat. in conſil. 284. colum. 2. ante med.* Iaſ. in *leg. cum quidam. colum. fin. numer. 22. ff. de lib. & poſthum.* plenius apud nos *in conſil. 183. numer. 3.* Inde fit, vt permiſſa extenſio in materia etiam pœnali ſit, ob rationem expreſſam. Alexand. in *leg. cum mulier. in quinto notab. ff. ſolut. matrim. in d. conſil. 75. num. 2. in fi.* Dec. in *cap. at ſi clerici. colum. 7. verſic. & retenta tamen communi opinione. de iudi. in d. conſil. 284. colum. 2. ante med.* & in *conſil. 372. numer. 7.* Iaſ. in *d. leg. cum quidam num. 21. verſic. quinto notabiliter limita.* In materia tamen pœnali latam ſaltem ſignificationem exigi, vt extenſio ad caſum omiſſum fiat, placere Doct. videtur. Non ſolum autem in ratione expreſſa locum prædicta habent, ſed & in tacita, quæ pro expreſſe tamen habetur, vbicunque ſcilicet niſi vna reddi ratio non poteſt, vt ex Bald. Caſt. probat in *d. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolut. matri.* Curt. ſen. *in d. conſil. 75. num. 4. & in d. conſil. 80. recte. col. 3. poſt med. verſ. in propoſito noſtro. Pariſ. in conſ. 66. n. 66 lib. 3.*

Tertio obſeruandum, nepotes hic & deſcendentes maſculos nominatos; ſiquidem poſiti in conditione ſunt. Vnde illud quæritur, vtrum vocati grauatique cenſeantur, cum aliter conſultum dici agnationi conſeruandæ non poſſit, quam curæ tam maximæ teſtator habuit. Quocirca extenſio hic ad perſonam non nominatam non vertitur, verum in perſonis ipſis expreſſis quæſtio verſatur, vocatæne atque grauatæ hoc ipſo dicantur, quod ratio habita agnationis eſt, quæ ſalua fieri non aliter ex ſententia teſtatoris poteſt, niſi ſi vocationem grauamenq; admittimus.

Quarto reſpondetur, ſi reſponſionem hanc Alexand. admittimus, idcirco grauatum filium non intelligi in conditione poſitum, quod neque proprie, neque improprie ad caſum iſtum trahi grauamen poteſt, quod iniunctum inſtituto eſt, ſubuerſio euidens deciſionum infinitarum conſequitur, quæ probatiſſimæ ſunt vulgoque à Doctor. receptæ: ex quibus nonnullas Alexand. ipſe commemorat in *dict. conſil. 130. numer. 5. & 6. lib. 2.* plures Iaſon recenſet in *dict. conſil. 203. colum. 2. lib. 2.* cum aliis in nono argumento ſupra aggregatis; per quas apparet, ad eum caſum extenſionem fieri, in quo idem prouiſurus teſtator veriſimiliter fuerat, ſi interrogatus de eo fuiſſet. Namque ſi deciſiones illas ex fide bona ſeduloque intuemur, vtrique comperietur, neque proprie, neque improprie ſub caſu expreſſo omiſſum contineri.

Et quidem perſpicue res in exemplo illo fit, in quo ad caſum ſecundi matrimonii trahitur, quod diſpoſitum poſt mortem vxoris eſt. Atqui commune quicquam, quoad ſignificationem verborum vel impropriam, cum ſecundo matrimonio mors non habet. Rurſus quod pupillarem tacitam vulgaris contineat, vtque verſa pupillaris expreſſa tacitam vulgarem, verborum hoc ſignificationi impropriæ etiam repugnat, vt verba affirmatiua ad negatiua trahantur, & ex diuerſo; atqui ea ratione factum id eſt, quod ſi cogitatum ad eum caſum, eum interrogatus de eo teſtator fuiſſet, idem diſpoſiturus veriſimiliter fuerat, vt habetur in *l. iam hoc iure. ff. de vulg.* Quod ſi Alexand. reſponſionem admittimus, à lege ipſa recedere nos oportet. Hicque obſeruandum, ſi veriſimilitudinis huius rationem lex habet, etiam ſi coniecturis aliis veriſimilitudo ipſa non iuuaretur: quanto magis probandum idem erit, vbicunque coniecturæ aliæ aſtatum concurrunt, ex quibus voluntas præſumi i-
31 ſta poteſt. Potentior quippe † non paulo voluntas teſtatoris eſt, quæ ex diſpoſitione verbiſque eius per coniecturas percipitur, quam quæ ex veriſimili à lege interpretatur. Prior, quæ tacita & probata dicitur, ad mentem à legitima excludendam in ſubſtitutione pupillari tacita valet, quod contra in voluntate à lege interpretata eſt. Bartol. in *leg. 2. in princip. numer. 38. ff. de vulg. & in dicta leg. final. Cod. de inſtitutio. & ſubſtitutio.* not. idem Bartol. in *leg. centurio. colum. 2. poſt med. verſicul. non ob. ratio Petri. ibique expreſſim Bald. ante fin. verſicul. ego reſpondeo ad argumentum. ff. de vulga. &*

In caſu iſto non inique Bald. ſententia videtur in *leg. cum virum. numer. 19. Cod. de fideicom.* mentem teſtatoris ſequendam, de qua conſtet, etiam ſi omnino verba repugnant.

Quinto reſponſioni huic Alexand. Caſtrenſ. Socin. Curt. poſterior, Rui. Pariſ. Guido Papæ, Deciuſque reclamant, quos relatos in tertio & ſeptimo argumentis pro ſententia hac habemus, à quibus Oldrad. dictum in *dict. conſil. 21.* limitari oſtendimus; quæ limitationes ſola teſtatoris voluntate nituntur. Enimuero falſæ limitationes omnes ſunt, ſi vera Alexand. reſponſio eſt, ad eam voluntatem teſtatoris non attinere, ſi ceterique eam faciendam, quotiens ad caſum omiſſum nec ex ſignificatione impropria trahi verba poſſunt. Semper enim argumentum hoc obſtaturum Alex. erit; ſiquidem caſus idem ratióque eadem in limitationibus omnibus memoratis verſatur, in quibus non aliud agitur, niſi vt ad filios in conditione poſitos fideicommiſſum trahatur.

32 Conſequens his fit, nihil eſſe † quod authoritate Ruini pars fidat *in dict. conſil. 153. li. 2.* Namque opinio eius in *d. conſ. Alex. 139.* tota fundatur, à cuius ratione reſponſione ve Rui. ipſe non obſcure diſcedit in *d. conſil. 143. colum. 4. lib. 3.* de quo in tertio fundamento pro ſententia hac iacto: neque enim Ruin. opinio ibi ſubſiſtere poteſt, Alexand. reſponſione admiſſa. Ad eundem modum & Pariſii tela arcentur, cuius authoritas in dubiis ſeu motiuis propoſitis allegatur.

Sexto reſpondetur, prædictis etiam omnibus ceſſantibus (quæ ipſa tamen non leuiter mouent) ex eo tamen ſubſtitutionis defendi, pro verbis ipſis teſtamenti declaratum videtur, vocatos grauatoſque maſculos in conditione poſitos eſſe, cum oneri eximuntur, vnum aliquem ex familia Seſſiorum in diſciplina literaria militarive ſuſtentandi, cui adſtricti ſubſtituti alii ſunt ex latere venientes: quod prohibita Trebellianicæ detractatio vniuerſaliter eſt, non ſubſtitutis modo tranſuerſalibus, verum omnibus quicunque ad hæreditatem teſtatoris veniunt, per ea, quæ verbis pluribus ſcripta habemus in priore dubitatione, in quarto & ſeptimo argumento, atq; in dubitatione hac ſecunda ſub argumento octauo.

Tertium item argumentum non mouet, etſi maxime voluntas veriſimilis teſtatori fuerit, vt ad hunc quoque caſum ſubſtitutio traheretur; ſequendam tamen eam non eſſe; quandoquidem permiſſa extenſio non ſit de perſona ad perſonam, qua ratione Deci. præcipue Iaſ. Penſ. que vtuntur in conſil. ſub tertio ipſo argumento commemoratis. Multis enim modis argument. hoc tollitur: principio enim inficiari non pudeat, extenſionem hic non verſari, vt fideicommiſſum Gaſpari impoſitum ad filium eius extenderetur, verum an grauatus filius ex verbis illis conditionalibus cenſeatur, *ſi ſine filiis maſculis deceſſerit*, vel, *ipſo ſine filiis maſculis decedente*, &c. atque adeo verum ad vocationem, & grauamen verba conditionalia valeant.

Locus enim extenſioni eſſet, ſi mentio facta de filiis maſculis non ſit, cæterum expreſſione eorum facta, illud demum dubitatur, an vocati & grauati æſtimentur, ſimiliter vt Gaſpar: conſequenter, niſi declaratio è grauamine Gaſparis nō ſumitur, vt quo animo poſiti in conditione ſint, an vt ab inteſtato an ex teſtamento ſuccedant, non modo ex coniecturis ante enarratis, ſed & ex grauamine Gaſparis declaratio accipiatur: cum
33 nouum non ſit, † partem vnam teſtamenti ab alia declarari. *l. ſi quis ex argentariis. § ſi mutuum ff. de edendo. leg. verum. ibique Ang. ff. de peti. heredi. leg. heredes palam. § ſed ſi notam. ubi, ex ricum ſcripturo. ff. de teſta. leg. qui non militabat. § Lucius. ff. de heredib. inſtitut. leg. qui filiabus. ibique Bartol. & leg. ſi ſeruus plurium. §. final. ff. de legat. 1. leg. legatorum. § 2. ff. de leg. 2.*

Secundo extenſio non verſatur, ratione agnationis conſeruandæ & verbis & re expreſſa, quo caſu incluſiue eius comprehenſiue, non per extenſionem fideicommiſſum hoc in filiis maſculis intelligi, demonſtratum ſupra in ſecunda reſponſione ad ſecundum argumentum poſterioris huius dubitationis refellendum habemus.

Atque nominatim † ad perſonam ex ratione expreſſa extenſionem fieri, ex Caſtrenſ. probatur *in d. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. matrim.* Curt. ſen. *in d. conſil. 75. num. 4. verſic. ſi ergo conceſſit. & in d. conſil. 80. recte. colum. 3. poſt med. verſicul. & in propoſito noſtro.* Pariſ. in *d. conſil. 66. nu. 66. li. 3.* Quibus in locis idē in ratione tacita probatur, quæ ꝓ expreſſa habetur, cuiuſmodi ſpecies controuerſa eſt, in qua nimirum agnationis conſideratio nō poteſt, quoties maſculorū 34

mentio

Digitized by Google

uentio ſit. Ioan. And *in rubr. de conſtam. in fin.* apud Specu. Pau. de Caſt. in *conſ.* 421. *quod iſta mater. colum.* 2. *in fin. lib.* 1. *in conſ.* 190. *nouiter reuocatur in dubium. colum.* 2. *circa med. & in conſ.* 300. *viſo quodam proceſſu. colum.* 2. *lib.* 2. Socin. in *conſ.* 12. *colum.* 2. *circa med. num.* 5. *in conſ.* 63. *num.* 14. *verſic. quamuis ſi totus tenor. & verſ. ex quibus infero lib.* 3. *& in conſ.* 73. *numer.* 11. *lib.* 4. Dec. in *conſ.* 2. *colum.* 3. *in fin. verſ. & ſi ante præmiſſa concluſione in d. conſ.* 279. *colum.* 2. *poſt med. ver. circa primam conditionem. in conſ.* 370. *colum.* 3. *poſt med. verſ. ſexto & vltimo. & in conſ.* 316. *col.* 4. *in prin.* Quid hic dicendum vbi & verbis, & re, ſeu effectu ipſo ratio hæc expreſſa agnationis eſt?

35 Tertio permiſſa extenſio † ad perſonam eſt, quotiens abſonum alias conſequitur, vt melior extranei ſeu remotioris conditio, quam proximioris ſit. Quare ſi à maſculis filia excluditur, & neptis incluſa intelligitur, recentiores in *l.* 2. *Cod. de in inoff. teſt.* Signor. huc accedit in *conſ.* 206. cum ſacellum ædificare teſtator iubet caſu, quo hæres filia exſtat, locum ædificandi onere multo magis eſſe, extraneo ad hæreditatem veniente. Eiuſdem generis & illud Corn. eſt *in conſ.* 188. *lib.* 2. ſi à fratribus, patruelibus, aut conſobrinis mater ſubmouetur, longe magis à patruo ipſo excludendam eam eſſe.

Quarto reſponderi ad argumentum poteſt, illud negando; ſiquidem locus extenſioni ad perſonam videtur, quotiens in perſona alia veriſimilis teſtatoris mens verſatur, vt autor Ang. eſt in *d. l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum.* quocum Iaſ. ſentit ſibi contrarius in *conſ.* 148. *colum.* 2. *in fin. lib.* 2. *& in conſ.* 154. *colum.* 5. *poſt med. li.* 4. Pariſ. in *conſil.* 50. *num.* 54. *&* 55. *& ſequen. in conſ.* 66. *num.* 68. *aſſumit. vſque* 74. *lib.* 3. vbi opin. hanc Ang. in æquiorem, humaniorem, crebriorem, veriorem que teſtatur. Challan. *conſ.* 67. *numer.* 46. Mantua. *conſ.* 22. *nu.* 9. *&* 72.

36 Si dixeris, tecum Crau. pugnas, † qui cum Aret. ſenſerit *d. conſil.* 98. *numer.* 13. obſeruandum, quia ſine dubio locum Aretin. opinioni eſſe dixi, vbicunque id agitur, vt ad ſenſum diſpoſitio trahatur, quem comprehendere non poteſt, ex Curt. iun. in *conſil.* 113. *numer.* 19. in alio igitur caſu dubitatione non vacare dictum non obſcure ſentimus. *l. cum prætor. ff. de iud. l. maritus. Cod. de procurat.*

Quartum denique & vltimum argum. non monet, quod verbis poſitum reſtrictiuis eſt. Et quidem quod ad verba illa pertinet, *tunc & eo caſu*, &c. vel id genus alia, impedimento eſſe extenſioni non ſolent, vbicunque mens alia teſtatoris ex coniecturis appàret: ſiquidem caſus ſimiles excludi à verbis iſtis non debent, autor Barba. *in conſ.* 22. *colum.* 5. *verſic. & ſi dicatur lib.* 2. Dec. in *conſ.* 227. *col. fi. & in conſ.* 371. *circa fi.* vbi hoc amplius ſubijcit, taxationem aut reſtrictionem in verbis his non ineſſe, at temporis ſolummodo extremitatem denotari, atque vbi taxatio verſetur, caſus ſimiles tamen non remoueri, per text. in *l.* 1. §. 1. *ff. ſi menſor fal. mo. dix.* cum alijs ab eo aſcriptis.

Caſus ſimiles ob verba hæc non excludi Galiaula ſcribit *in d.* §. *& quid ſi tantum. in quarto nota.* Gozadi *in d. conſil.* 64. *in fin.* per tex. *in d.* §. *& quid ſi tantum. iuncto prin. l.* Eadē opinione Pariſ. vtitur *in conſ.* 92. *nu.* 60. *in fi. verſ. non ob etiam conſideratio. lib.* 2. *in conſil.* 20. *numer.* 36. *in conſ.* 50. *num.* 52. *& ſequen & in conſil.* 66. *num.* 64. *lib.* 3. Ripa *in l.* 1. *num.* 169. *in fi. ff. de vulga.* ibique Decium nominatim mordet *in conſ.* 63. *colum.* 2. vbi opin. diuerſam probat.

Extenſionem per verba iſta non impediri ex veriſimili teſtatoris mente Soc. iun. teſtatur in *conſil.* 106. *numer.* 29. *& ſequen. in conſil.* 114. *numer.* 19. *lib.* 1. *& in conſil.* 145. *numer.* 29. *lib.* 3. vbertime ſcitiſſimeque omnium Caſſador. id explicat. *Deciſ.* 1. *de teſtam fol.* 210. vbi extenſioni verba iſta obſtare, *tunc & eo caſu.* non aliter exiſtimat, niſi dictio aliqua taxatiua ſit, *tantum* vel *ſolummodo*, aut *duntaxat* ſit: *Tunc & eo caſu tantum, duntaxat ſolummodo.* id; quia declaratiua, aut demonſtratiua, non taxatiua eſſe verba hæc ait, *tunc & eo caſu.* Huc pertinent, quæ ſcripta apud nos ſunt in *tra. de ſtatu. temporis. parte* 4. *numer.* 66. extenſionem à verbis iſtis non impediri, quæ ex mente diſponentis veriſimili ſit. Mentem plane teſtatoris ad caſum hunc ferri, declaratum ſatis in ſuperioribus eſt. Sine dubio autem extenſioni repugnare iſta verba non debent, vbicunque abſonum aut abſurdum alias conſequitur, vti in *dict. tractat.* atque in *dict. parte* 4 ſcriptum apud nos eſt, *numer.* 61. Abſurdum plane, nec ſemel tantum, hic conſequi, ſi ad maſculos in conditione poſitos fideicommiſſum non pertinet, demonſtratum ſatis ante habemus.

Reſponſio eadem ad verba alia competit, quæ reſtrictiua videntur, *modo præmiſſo* vel *ſupra ſcripto*; namque interpretari ea ita ſupplendo conuenit, aut alijs ſimilibus, in quibus eadem veriſimilique teſtatoris mens verſatur, & quibus remotis, voluntas ipſa haud dubie offenderetur, abſurdaque plura conſequerentur.

Secundo, ad argumentum reſpondetur, illud retorquendo. Namque ſi caſum hunc, qui omiſſus à verbis dicitur, ſub expreſſo contineri, non modo ob rationis identitatem, ſed & maioritatē, aſſerimus, relatio hæc † verborum reſtrictiuorum 37
ad ſuperiora fieri cum qualitatibus ſuis omnibus debet, id eſt, cum incluſione caſus huius verbotenus ſolummodo omiſſi. *l. ſi prior maritus ff. ſolut. matrim. l.* 2. §. *ſi quis ſub conditione ſic; hunc ſtipulationi eandem conditionem, & cauſ. ac ineſſe ſecundum eſt. ff. vt lega. nomi. caueat l. re iuncta ff. de re iudi.* Anchar. in *conſil.* 64. *viſo diligenter colum.* 3. *poſt med. verſic. ſupra dicta confirmat.* not. Bartul. in *l. ſi quis ſeruum* §. *ſi ff. de leg.* 2. *in l.* 1. *in fi. ff. ſi famil. fur. fec. d. & in l.* 2. *in princip. ff. de recept. at.* Soc. *in conſ.* 17. *n.* 12. *li.* 4.

Tertio reſpondetur, inficias eundo, verba hæc reſtrictiua, vbi conſiderari reſtrictio poſſit, ad conditionem illam referri, *ſi deceſſerit ſine filiis maſculis*, &c. per quam relationem correctio voluntatis teſtatoris conſequeretur, vt Caſtrenſ. docet in *conſil.* 460. *viſo inſtrumento locationis. colum.* 2. *lib.* 1. Abb. *in conſ.* 20. *num.* 2. *lib.* 2. voluntatem plane teſtatoris ad caſum hunc ferri, nihil eſt, quod totiens repetamus.

Quarto ad præcedentia † omnia relatio non fit, vbicunque ex tali relatione voluntas diſponentis læderetur: ad ea n. relatio non fit, in quibus mens ceſſat. Oldrad. in *conſil.* 52. *factum tale eſt, dominus Clemens Papa. colum.* 2. Abb. in *conſ.* 75. *in fin. lib.* 2. Alexan. *in conſ.* 48. *lib.* 1. & apud nos in *conſil.* 70. *colum.* 5. *poſt med. num.* 9. Voluntatem hic oſtendi, quorſum tam ſæpiſſime inculcare attinet? 38

Quinto, ad præcedentia omnia relatio non fit, quotiens per eam abſona res conſequitur. *cap. eccleſia veſtra.* 2. *vbi per Abb. in ſexto notab. de elect.* vbi text. ſimilem in partibus omnibus iuris canonici neſcire Abb. ſe teſtatur. Sed enim tex. ſimilis extat in *clem. ne in agro.* §. *cæterum. iuncta gl. de ſtatu regul.* quem tex. Abb. ipſe non ignorauit, in *cap. ſecundo requiris. de appel.* Tradit Card. *in conſ.* 49. *colum.* 2. *in fin.* Alexand. *in conſil.* 7. *lib.* 7. Feli. in *cap. cauſam quæ. colum.* 5. *in quinta limitatione de reſcript.* Iaſ. in *conſil.* 84. *colum. final. lib.* 4. Corſet. *ſing.* 34. *clauſula.* Abſurda plana non pauca manifeſta ſupra fecimus.

Sexto, † ad præcedentia omnia relatio non trahitur, vbicunque effectus vnius cauſa introducta effectum contrarium pareret. Roman. in *conſ.* 363. *petitur a me* Aretin. in *conſ.* 11. *colum.* 2. *verſ. ſecundo moneo.* & apud nos *in dict. conſil.* 70. *num.* 17. Enimuero ſubſtitutiones iſtæ, in quibus verba illa oppoſita reſtrictiua dicuntur, agnationis tuendæ & propagandæ cauſa aſcriptæ ſunt. Diminutionem plane agnationis fauor haud obſcure acciperet, minorq; fieret, ſi verba hæc, quæ reſtrictiua aſſeruntur, ad ſuperiora omnia referimus, ita vt finem ſubſtitutio capiat, ſtatim vt filio maſculo ſuperſtite mortem Gaſpar obijt. 39

Septimo, ad præcedentia omnia relatio non fit, vbicunque ratio diuerſitatis ſubeſt, cur fieri ad omnia non debeat. Domin. in *cap. ſi quis. per gloſ.* 2. *ibi.* 5. *quæſt.* 5. Idem Bartol. tradit in *conſil.* 54. *Angelus Mata. numer.* 4. *verſicul. volendo tamen.* ſequitur Roman. in *conſil.* 408. *circa finem.* Abb. in *dict. conſil.* 75. *num.* 4. *lib.* 1. Alexand. in *d. conſil.* 58. *in princip. lib.* 1. *in conſil.* 66. *& in conſil.* 124. *colum. penult. lib.* 2. Felin. in *d. capit. cauſam quæ. colum.* 4. *in ſecunda limitatione de reſcript.* Corſet. *ſingu.* 34. Atqui in promptu ratio diuerſitatis apparet, ne ad illam conditionem, *ſi abſq; filiis maſculis*, &c. verba reſtrictiua referantur; ſiquidem per relationem hanc & voluntas teſtatoris offenditur, & contrarius effectus abſurdaue conſequuntur, de quibus dictum non ſemel eſt. Ad modos igitur formaſq; alias haberi relationem oportet.

Octauo, monendi ſumus, formam modumque à teſtatore inter tranſuerſales præſcriptum, in quo rei ſumma conſiſtit, & ad quem animaduerſum non legi.

Namque Theſeo fratre ad ſubſtitutionem admiſſo, non niſi in vita ſua durare ſubſtitutionem; eoque extincto, ad Guidonem, aut primogenitum eius venire bona voluit, etiam ſi liberi maſculi ſuperſtites Theſeo fuiſſent, quos non imprudenter omiſit, † neq; ad eos *d. l. cum auus. & l. cum acutiſſimi.* pertinēt, vt ex l. 40
ipſa

ipſa *cum auus*. probatur, ibique Socin. in primo notab. hoc ob-ſe. Idem Alexand. probat in *conſil. 38. numer. 2. circa finem. lib. 1. & in conſil. 93. verſicul. nec talis conditio. lib. 3.* Veronenſ. in *conſil. 54. volum. 2.* quam opinionem receptam Deci. teſtatur in *conſil. 529. column. ... verſicul. ſecundo indubitanter.* Econtrario Guidone ſenioris mutilo, eoque ſublato, ad lineam ſeu deſcendẽtes Theſei ... ius perueniret bona voluit: atque deinceps in infinitum viciſſitudinem hanc ſeruari, teſtator voluit, ita vt inter deſcendentes modo Theſei, modo Guidonis bona ipſa eſſent: neque apud lineam alterius manere bona voluit, quamdiu conſiſteret. Iſtam teſtatoris mentem fuiſſe, teſtamenti ſcriptura non obſcure aperit, ſi ſedulo eam perpendimus.

Idque etiam perſpicue ex eo oſtenditur, quod niſi ſubſtituto nouiſſime omnium deſcendenti conditionem hanc non aſcripſit *ſi abſque liberis maſculis & fœminis vita decederet.* Quæ res indicio eſt, in ſubſtitutionibus aliis tranſuerſalium conditionem hanc intelligi teſtatorem noluiſſe, ab incluſione vnius argumentando *leg. cum prætor. ff. de iudic. leg. maritus. C. de procurat. cap. nonne de præſumption.* Ideirco autem vltimo decedenti conditionem hanc adiecit, quoniam non aliter ad eccleſiam pertinere bona ſua voluit: niſi deſperata prorſus agnationis cauſa foret.

Quocirca maſculis fœminiſue à ſubſtituto vltimo relictis, admitti monaſterium noluit, ſiquidem ex fœminis natu maior & ipſa virgo præponebatur, quæ viro nuberet, qui Seſſinorum familiam iniret. Series hæc igitur per vices ſuccedendi inter fratres inſtituta, in cauſa præcipue fuit, quamobrem ad modum ſupraſcriptum teſtator ſe retulerit. Modi tamen inſerti & alii leguntur circa fœminas in matrimonium collocandas, ne detractio Trebellianicæ alienatioue bonorum fiat, ſic quomodo animaduerſum à domino Paulo Leone eſt. Non etiam credibile omnino eſt, vt ad eam conditionem relatio haberetur, ſi abſque liberis Maſculis Gaſpar decederet, ita vt liberis ſuperſtitibus, locum in eis ſubſtitutio non haberet: cum voluntati teſtatoris ſenſus iſte repugnet, effectuſque contrarius & abſurda ex eo ſequantur.

Sed obiecturus aliquis erit, ſi eandem paremue agnationis rationem inter deſcendentes atque tranſuerſales teſtator habuit, ita vt in deſcendentibus etiam conſeruatio bonorum fieret: quid ita nominatim circa eos prouiſum ſubſtituendo non eſt? Reſpondetur, viciſſitudinem illam in deſcendentibus obſeruandam viſum teſtatori non eſſe, neq; decorum eam inter deſcendentes æſtimari, ne nudi inopeſque deſcendentes alii exularent: ſiquidem bona alia habituri veriſimiliter non erant, quam teſtatoris ſtipitis eorum communis.

Quæ tamen in Theſei Guidoniſque deſcendentibus ſilet, ad quos bona alia ipſorum peruentura Theſei & Guidonis erant. Proinde ſatis teſtator in deſcendentibus habuit ſimpliciter eos ad modum memoratum vocare & grauare. *Papiæ, 2. Octobris 1559.*

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doctor, primum Iuris Ciuilis Interpretum gradum, hora veſpertina Papiæ obtinens Cenſura graviore ſalua.

Pro Illuſtribus Comitibus Camillo & Marſilio à Rubeis, contra Illuſtres Herculem, Octauianum, & Alphonſum fratres à Vicecomitibus, atque Illuſtrem Petrum Franciſcum eque à Vicecomitibus de Arce Cornelii.

SVMMARIA.

1 *Pariſius conſil. 1. lib. 2. pro parte conſuluit, cuius reſponſum auctor comprobat.*

Poſſeſſorium ex can. redintegranda 3. q. 1. omnibus datur, qui nulla ſua culpa poſſeſſionem amiſerunt. ibid. Declaratur num. 2 in fin. & eq. verſi ex cauſa iuſta poſſeſſione priuati fuerint. Culpa ab eo probanda, à quo allegatur. nec culpa in poſſeſſione amittenda præſumitur. num. 2. verſic. ſed etiam de poſſeſſione.

Poſſeſſorium remedium, quod defuncto competebat, quo de poſſeſſione eiectus facto ſuo cecidit, ad hæredes tranſit. ibid. verſic. atque ...

2 *Poſſeſſorium ex can. redintegranda. 3. q. 1 in remedio, huius poſſeſſionis antiquior poſſeſſio prodeſſe non ſolet, quæ ex cauſa iuſta amiſſa ſit.*

3 *Factum iudicis pro facto partis habetur, vt quod aduerſus aliquem iudex fecit perinde habeatur ac ſi à parte factum eſſet. Declaratur num. 28. verſ. ... & illud d. ...*

Poſſeſſorium recuperandæ iis non datur, qui facto ſuo eam amiſerunt, vendendo puta, donando, aut aliter contrahendo vel ... principiſue auctoritate ſpoliati fuerunt. ib. verſic. ... authoritate principis & paulo infra ver. ſi dixeris, de eo quæritur, an cauſæ cognitionem adhiberi, & quem ordinem ſeruari oporteat.

4 *Notorium. In notorio poſſeſſionem auferre, parte non citata, princeps poteſt, cum in facto notorio ſuperflua ſit declaratoria ſententia.*

Sententia declaratoria in notorio ſuperflua. ibid. ver. in facto etiam notorio, declaratur ... ver. non obſtat.

Citatio in notorio criminibus an requiratur, ... ſine ... poſſeſſione priuari à principe quis non poſſit ibid. & num. ...

5 *Citatio & iuris ordo non debet ... quotiens ex poteſtate abſoluta extra iudicium princeps procedit, vel vbi certum eſt defenſionem aliquam ... competere.*

6 *Retentionis ius fauorabilius, quam petitionis & ... ; quæ poteſt vbi ampliatur etiam ſi prohibita exceptio ſit & compenſatio, vt locus retentioni ſit.*

Conſeruationis ius fauorabile, vt facilius aliquid conſeruetur, quam de nouo acquiratur.

Poſſeſſorium ex can. reintegranda 3. quæſt. 1. cum tuetur qui ... ſua poſſeſſione deceſſit, ſi ſine cauſa ... & aliquo ipſo ... do poſſeſſionem amiſerit. nu. 3 in fi. ... anno.

7 *Exceptio prioris ſpolii ſpoliato agenti obſtat etiam in poſſeſſorio ex can. redintegranda. 3. q. 1. ſi eo agatur ſecundum ... ſed ... quam in ... Vnde ... Auc... bat.*

8 *Spoliatus regulariter prohibetur, ... poſſeſſionis recuperandæ cauſa ſequatur ver. ... ius.*

9 *Poſſeſſio ... potior habetur, quæ antiquior eſt.*

10 *Delictum non præſumitur, quoties vt ... excludatur, verba oſtenduntur, & ſic intelliguntur.*

11 *Pariaſunt, non eſſe & non apparere. & iure carere dicitur, qui non probat.*

12 *Pariſii ſententia in conſil. 1. n. 38. & pluribus ſeq. lib. 2. reprobatur per auctorem.*

Princeps nec ex poteſtate legibus ſoluta vaſallum nec ſine cauſa cognitione feudo priuare poteſt. ibid.

Princeps contractibus non derogat nec ex poteſtate ſua ſuprema. ibid. verſic. ... plane contrarium.

13 *Aſſertioni principis de delicto à vaſallo admiſſo credendum non eſſe, alioquin liberum principi eſſet vaſallum feudo priuare. vbi communem hanc & receptam ... auctor probat.*

14 *Teſtis vnicus tam iure diuino inſpecto, quam canonico & ciuili fidem non facit.*

15 *Principes ma... ob populorum ſcelera Deus aliquando permittit.*

Lex nulla quæ ... ver ... tollere ... ibid. verſ. 4. ... lex.

16 *Decretum, quod vſu non recipitur perinde habetur, ac ſi conditum non eſſet.*

Nullum. Pro nullo habetur, quod vſu non recipitur. ibid.

Vſus. Quod vſus non comprobat, pro nullo habetur ab vſu enim & obſeruatione lex confirmatur. ibid.

Iuramentum de obſeruandis ſtatutis editis & edendis, ad ſtatuta non trahitur, quæ vſu recepta non ſunt. ibid. ver. hoc amplius.

17 *Notoria probationem non deſiderant, declaratur ad procedere in notorio facti permanentis, in aliis vero probatio requiritur citata parte, iuris ordine ſeruato.*

18 *Aſſertioni Papæ notorium crimen eſſe, non creditur in præiudicium alterius.*

19 *Excuſabile habetur quod de genere prohibitorum eſt, ſi caſu aliquo licite fieri poſſit ver. ſubiicit ... Aret.*

Cauſa vel ſi ... non ſit, ad dolum excludendum & delictum excuſandum prodeſt. ibid.

20 *Vaſallus Principi reſiſtere & arma contra eum capere poteſt, ſi de facto & cauſa incognita feudum ab eo auferat.*

21 *Tyrannus dicitur non is tantum, qui nullo iure Imperium Regnumue occupat, ſed & is, qui iure ad principatum admiſſus exercet iniuſte ... eos opprimit, vel ... bellum ſubditi gerunt.*

Vaſallus fidelitatis ſacramento ... & à domino deficit, ... ges Cæſarum fidem ... ſuam domino directo non obſeruat. ibid. ver. idem ... Calca.

22 *Citatio etiam in notoriis exigitur, ne defenſionis facultas tollatur.*

23 *Vaſallo deſ... domino directo ... debet.*

Delictum conſtare ante oportet, quam ... cauſa turbari quis poſſit. ibid. ver. Vitioſam plane ... Vbi ampliatur etiam in crimine læſæ Maieſtatis, & vbi delictum à ... quis confitetur.

24 *Tatm. Citatio ad locum non tutum ... parere, nec ſi de publica data citetur, niſi delicti ratione tutus locus non ſit, ad quem citatio ſit. quo caſu ... locus non eſt.*

25 *Ab executione exordium fieri non debet.*

26 *Notorium. Quod dicitur, in notoriis iuris ordinem omnino deſiderari, ſic ... vt vaſallo delinquenti feudum redditus aliis detur, ... poſſeſſione vaſallum ſpoliare ante poſſit, quam ſubſequuta citatione cauſa ... cognita ſit.*

27 *Cauſa iuſta in principe non præſumitur vaſallum feudo priuante.*

Cauſa in principe non præſumitur iuris ordine non ſeruato, & citatione neceſſaria procedente. ibid. ver. ... ondetur.

28 *Plenitudo poteſtatis nihil operatur, quoties citra iuris ordinem & cauſæ cognitionem actum ſit.*

Plenitudo poteſtatis nihil in hoc operatur, quia ... ſunt. num. ... 27. verſic. Non obſtat de plenitudine poteſtatis, & nu. ſeq. ver. ... reſpondetur.

29 Tyran-

29 *Tyrannus. Acta per ordinarios iudices Tyranno ſubditos rata firmaq; habentur, ſecus ſi per delegatos. Declaratur paulo infra verſic. ſecundo reſpondetur. valida eſſe, quæ acta ſub tyranno ſunt, ſi à populo, non à tyranno iuriſdictionem iudex habeat.*

30 *Donandi ius Caſari non datur ſi aſſionem Imperium patiatur.*

31 *Deus quod malum eſt facere non poteſt, quia potentia non tribuuntur, quod malum eſt facere, ſed potentia defectum.*

Conſentire is dici non poteſt, qui etſi vellet, impedire tamen actum non poſſet. ibid. ver. Secundo principaliter.

Conſentire delicto is dicitur, qui illud non prohibet, cum poſſit. ibid. ver. Secundo principaliter.

32 *Perinde ſunt fieri aliquid non poſſe, vel minus commode.*

Commode quod non poſſumus facere, perinde eſt, ac ſi fieri non poſſet. ibid.

33 *Proclamata abſentes, & certos non afficiunt, ſed nominatim eos citari oportet. Ibiq; ampliatio ſubiicitur.*

34 *Renunciat is ei cenſideratur, qui intra terminum ad opponendum præſtitutum, nequaquam non opponit.*

35 *Subditis mediatis oppreſſis ad dominum directum adeundi facultas datur.*

Feudum à vaſallo in ſubditos ſæuiente, & indebbite eos tractante auferre Princeps poteſt. ibid.

36 *Princeps legitimandi poteſtatem etiam in terris vaſallorum habet.*

Legitimandi ius etiam in ſolo alieno Cæſari datur. ibid.

37 *Nullum & inutile æquiparantur, quod pluribus exornatur.*

Vacare beneficium non dicitur, quo per ſententiam nullam quis priuatur, ibid. verſ. Inde fit.

Præſcriptio in titulo improbato non procedit. ibid. verſic. His propius accedit.

Titulus improbatus ad præſcribendum non prodeſt. ibid. ver. His propius accedit, ſed nec ad fructus quærendos valet, vt ibi habetur, quod tamen ampliorem deſiderare tractatum, Author ſcribit.

38 *Citatione omiſſa attentatum parte etiam non vocata reuocandum.*

39 *Notorium dicitur, quod ex actu apparet.*

ARGVMENTVM.

Tota materia iudicij poſſeſſorii perpenditur, & præſertim iudicij poſſeſſorij illati ex can. reintegranda, 3. q. 1. vbi etiam habetur cui competat poſſeſſorium remedium, & poſſeſſorium recuperandæ, cui detur. Nonnulla de præſcriptione diſcutiuntur, & de fidelitate vaſalli domino ſeruanda, & de reſtitutione quando, & cui facienda, &c.

CONSILIVM DCCCCXCIII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. In iudicio hoc poſſeſſorio Illuſtrium dominorum Herculis, Octauii, & Alphonſi à Vicecomitibus fratrum, necnon, & Illuſtris domini Petri Franciſci etiam ex Vicecomitibus, aduerſus Illuſtres Comites dominos Camillum, & Marſilium à Rubeis fratres de Arce Cornilii inſtituto facti originem repetendam altius non duxi, vtpote quæ perſpicua ſatis ex reſponſo primo Pariſii, *lib. 1.* facta eſt. In quo partes diuerſas tuetur. Rurſus planiſſima etiam facti ſeries ex argumentis fiet, quæ in vtranque partem allegantur.

Recte igitur iudicium poſſeſſorium illatum ex *can. reintegranda. 3. quæſt. 1.* ratione prima nemo non crederet. omnibus enim

1 † datur, quicunque nulla eorum culpa poſſeſſionem amiſerunt. Innoc. & alii in *capit. querelam. de elect. in capit. ſæpe. de reſtitut. ſpoliat.* Anton. de But. & alii *in cap. cum ad ſedem eo. tit.* Bertol. *in leg. ſi colonus. Cod. de agric. & cenſi. lib. 11.* Alexand. *in conſ. 100. in prin. lib. 2. & in conſ. 90. in prin. lib. 5.* & apud nos *in conſil. 747. numer. 8. conſ. 819. numer. 6.* ſed enim de poſſeſſione Cornilii abſque vlla eorum culpa actores ſeu autores eorum deciderunt: ſiquidem à iure culpa non præſumitur, ſed probationes deſiderat. *leg. exceptione. ibiq; Bartol. ff. de fideiuſ.* gl. & Doct. *in l. ſi quis ex argentariis. §. final. ff. de edendo.* Alexand. *in conſ. 183. column. fin. lib. 7.* Atque in ſpecie culpam in poſſeſſiona amittenda non præſumi ex Inn. oſtenditur *in c. poſt electionem. in fin. de conceſ. præb.* vbi poſſeſſionis ſolius probatione contentus eſt. Idque expreſſius Alexand. docet *in conſ. 6. numer. 5. lib. 3.* Rui. *in conſ. 49. in prin. lib. 4.* Poſſeſſionem plane apud actores ſeu auctores eorum fuiſſe, non ambigitur: æque iuris incerti non eſt, ad hæredes remedium poſſeſſorium tranſire, quod defuncto competebat; qui de poſſeſſione abſque facto ſuo cecidit. *leg. 1. § hoc interdictum. ff. de vi & vi armat.* Socin. *in l. rem quæ nobis. in vlt. q. ſecunda q. princ. ff. de acq. poſ.* Ruin. *in conſ. 45. column. 4. in fin. lib. 1.*

Neque refragari actorum expectationi videtur, antiquiorem reorum ſeu autorum ſuorum poſſeſſionem videri; quoniam ad rem poſſeſſio illa non attinet, vtpote quæ ex culpa eorum & longe grauiſſima amiſſa ſit, id eſt, ex defectione ſeu perduellione Comitis Petri Mariæ. Cũ plane perduelliõis & defectionis verbis pluribus Pariſ. enarrat *in d. conſ. 1. num. 9. & pluribus ſeq. lib. 1.* Eam ob rem cum facto ſuo tam improbiſſimo perdita poſſeſſio ſit, nihil eſt, † quod de antiquitate eius diſceptatio fiat. Prodeſſe enim poſſeſſio vetuſtior non ſolet, quæ amiſſa ex cauſa iuſta eſt, vt probatur *in d. c. ap. reintegranda. in ver. propter iniuſtas cauſas.* à ſenſu contrario; quem text. ita Socin. inducit *in conſ. 39. column. 3. ante med. lib. 3. in d. l. rem quæ nobis in 5. quæſt. ſecunda q. princip.* Hoſt. & alii *in cap. accedens. 1. vt lite non conteſta. deciſ. Neapolit. 392. in 5 dubio.* Ernn. Aſt. *in conſil. 21. column. 2. verſic. tertio ex qualitate.* Quæ autem maior, aut iuſtior excogitari cauſa poteſt poſſeſſionis feudi amittendæ, quam propter defectionis ſcelus? *c. 1. §. porro & ſeq. quæ ſit prima cau. beneſ. amitten.* 2

Secundo, † factum iudicis parti tribuitur, & quod aduerſus aliquem iudex facit, pro eo eſt, atque ſi factum à parte ipſa ſit. *l. profectitia. § 2. de iure dot. l. ſi ob cauſam. Cod. de condict. l. 1. Cod. ſi in cau. iud. c. quod ad conſultationem. de re iud.* Io. And. *in cap. fin. colum. 7. in 3. quæſt. in fin. de conſuetu.* ſi in iudice ſtatutum hoc eſt, multo magis locum in principe habebit, tanquam in cauſa prima, vnde iudicum poteſtas deſcendit, ne plus cauſato, quam cauſæ tribueret. *l. digna vox Cod. de legib. cap. 1. § hoc autem notandum. qui feud. dare poſ.* Bald. *in l. 1. ff. de ſenator.* Proinde cum authoritate principis ablata poſſeſſio Comiti Petro Mariæ ſit, ſimiliter res iudicatur, vt ſi Comes ipſe poſſeſſionem in fiſcum tranſtuliſſet. Enimuero iuris apertiſſimi eſt, poſſeſſorium ei recuperandæ non competere, qui facto ſuo eam amiſit, vendendo puta, donando, aut aliter contrahendo. Inno & alii *in d. capit. ſæpe. de reſt. ſpol.* Lapus *alleg. 52.* Alexand. *in conſ. 91. lib. 1. in d. conſ. 6. lib. 3. in conſil. 103. colum. 3. lib. 7.* Deci. *in conſ. 56. colum. fin.* 3

Atque in terminis cum iudicis autoritate quis ſpoliatur, reſtituendam ei poſſeſſionem non fore, gl. not. *in c. præſentium 7. quæſt. 1.* cui ſententiæ non inepte text. ſeruit *in l. iuſte poſſidet. ff. de acq. poſ. & in c. notum. 2. quæſt. 1.* Tradit Feli. *in c. dilectus. de reſcript.* Dec. *in l. non videtur data § qui iuſſu ff. de reg. iur.* cumulatius Iaſ. *in conſ. 158. li. 2.* Curt. minor *in conſ. 175. colum. fi.* ſi poſſeſſio ei non reſtituitur, quia à iudice ſpoliatur; longe minus facienda reſtitutio erit, vbicunque authoritate principis poſſeſſio aufertur, vt in ſpecie Bald. not. *in conſ. 345. ad euidentiam præmittendum eſt, quod Imperator. column. 1. circa med. lib. 1.*

Si dixeris, prædictis locum eſſe, ſi cauſa cognita & iuris ordine ſeruato iudex procedat, diuerſum eſſe ſi nullo ordine, nullo iure, nulloque iudicio, at impetu quodam animi ſententiam iudex præcipitat, aut poſſeſſionem cui eripit: tum enim interdicto recuperandæ locum eſſe, ne iniuriæ inde naſcantur; vnde naſci iura oportet. *l. meminerint. Cod. vnde vi. c. ex inſinuatione. de procur. c. conquerente de reſt. ſpol. c. a. cauſam matrimonii & c. cum cauſam. ibique Abb. in 4. notab. de offi. deleg. c. referente. ibiq; Dec. in 2. not. de prob.* Oldrad *in conſ. 227 de toto themate colum. 1. verſic. ſecunda regula & ver. ſi ergo tali commiſſione.* Bald. *in conſ. 357. iniuſtiſſima. lib. 2. in conſ. 134.* copioſe *in conſ. 147. ſpoliatus. & in conſ. 149 proponitur, quod quadam tutela in fin. lib. 3.* Ant. de But. *in conſ 62. hic de duob. colum. 1.* Calder. *in conſ. 1. colum. 3 in fin. de treu. & pace.* Card. *in conſ. 132. colum. 3. numer. 4.* Roman. *in conſ. 158. circa articulum colum. 2. verſ. 5 quia iniuſte.* Abb. *in d. cap ex inſinuatione in 3. not. de procur.* Veron. *in conſ. 19.* Socin. *in conſ. 82. colum. 2 in fin. & in conſ. 18. colum. 10. verſic. nec obſtat, quod Cinus li. 1.* Dec. *in l. factum a iudice. ff de reg. iur. & in l. fin. colum. 10. Cod. de edict. diui Adria. toll.* Hic planum cauſa prorſus indigeſta, ſententia vlla, declaratoria ſaltem, non interueniente, parte abſente neque citata, vique ac belli iure potius poſſeſſionem abreptam.

Reſpondet † Pariſ. *in dict. conſil. 1 numer. 38. & pluribus ſequen.* rem peragi ad eum modum poſſe in crimine notorio: ibique cauſam iuſtam in principe præſumi, ſidemque de crimine aſſertioni eius haberi, cum iure communi, per *clemen. 1. de probatio.* cum decreto principali, aut ducali: luceque his ſine dubitatione eſſe, vbicunque ea poteſtate legibus ſoluta ita princeps verſatur: qua poteſtate vti principem voluiſſe clauſulis illis oſtenditur, *motu proprio, ex certa ſcientia.* 4

Rationes & Doct. teſtimonia repetenda, ſeu transferenda non duxi, quibus reſponſiones ſuas Pariſ. confirmat, ne inepte his chartas infarciam, quæ omnibus patent. Atque in facto notorio idem in ſpecie poſſeſſionis a Principe parte non citata ablatæ

ablatæ, ſcriptum apud nos eſt *in conſ. 5. num. 6. 7.* In facto etiam notorio ſuperuacuam ſententiam declaratoriam Ruin. putat, *in conſ. 181. colum. 4. circa princip. lib. 1. & in conſ. 2. colum. final. circa med. lib. 5.* Bald. huc pertinet, *in conſ. 160. Gulielmus adultus. colum. 2. circa med. lib. 2.* quod repetitum legitur *in conſ. 391. lib. 5.* niſi ad cautelam in notoriis opus ſententia declaratoria non eſſe, per text. *in leg. emptorem. ff. de actio. empt.* Atque in delicto vaſalli notorio liberum principi eſſe feudum altericauſa incognita concedere Gozadin. ſcribit, *in conſil. 1. colum. 7. in princip.* Deci. *Reſponſ. 18. num. 355. lib. 1.* Criminis plane euidentiam ſeu notorietatem, vt craſſius dicam, verbis pluribus Pariſ. demonſtrat.

5 Secundo reſpondet Pariſ. † neceſſariam citationem ordiniſque obſeruationem non eſſe, vbicumque ex poteſtate abſoluta extra iudicium princeps procedit, ita ſcriptum apud eum eſt in *d. conſ. 1. num. 27.* ex Roma *in conſil. 369. n. 29.* quem ſub alio numero imprudens citat.

Tertio remitti citandi neceſſitatem Pariſ. ſcribit in *d. conſ. 1. num. 33.* vbicunque certum eſt, defenſionis quicquam abſenti non competere, idem Dec. putat in *leg. ſi pacto quo pœnam. colum. 2. in fin. Cod. de pactis.* Iaſ. in *conſil. 68. circa fin. lib. 2. & in conſil. 86. colum. 7. poſt med. lib. 3.* ex text. in *cap. nunc ſit Romana. ibique Abb. in penult. notab. de appellatio.* Quid porro defendere vaſallum poteſt, qui arma contra dominum arripit, ab eoque ad hoſtes eius deficit? Sed & denuo admiſſam perduellionem, in d. conſil. Pariſ. demonſtrat, *col. pen.* quæ iteratio grauius delictum reddit. *leg. 3. Cod. de epiſ. audi.*

Quarto, prædictis etiam remotis, nihilo magis irrita fieri poſſunt, quæ acta contra Comitem ſunt. Immo enim vitio omni, ſi quod incurriſſet, renunciatum à Comite ipſo videtur, bonis eius proſcriptis publice pronunciatis, termino omnibus præſtituto, quicunque ius ſibi competere in bonis ipſis putarent, quo termino tranſacto ſilentium denonciabatur, ne præterea audirentur. Quod tempus ſicut excurſum oppoſitione vlla non facta, eſt; ita iure omni, ſi quod erat, Comes excidit tam iure communi, iuxta *l. ſi eo tempore. Cod. de remiſſ. pig.* quam iure proprio Mediolanenſium ex decreto principali, vti Pariſ. refert in *d. conſ. 1. num. 53. & ſeq.* vbi tamen, quod ad ius commune attinet, *l. diffamari. Cod. de ingen. man.* nititur, quæ materiam proclamationum non contingit.

Simili modo obſtare agentium deſiderio non videtur, quod à Duce tyranno ſpoliationem paſſus Comes dicatur, eoque nomine vitioſa acta omnia fieri: multifariam enim obiectionem hanc Pariſ. diluit, in *d. conſ. 1. numer. 57. & plurib. ſeq.* cuius dicta inculcare ſuperfluum putaui, ſiquidem in ipſis diluendis manifeſta fient.

Æque opem ferre reis non videtur, quod in integrum conceſſa reſtitutio ſit ab Imperatore Maximiliano, offenſioque omnis condonata etiam, quod ad perduellionem ſpectat, omniaque à Cæſare Carolo confirmata clauſulis ampliſſimis interpoſitis, argumentis enim duobus omnia hæc Pariſ. proſternit, id eſt, voluntatis poteſtatiſque defectu. Voluntatem ſuperiorum abfuiſſe ex obreptionibus, ſubreptionibuſque multiplicibus Pariſ. oſtendit, *num. 69. ver. vlterius etiam in facto aduertendum eſt, &c. & pluribus ſequen.* Ibique ad clauſulas reſcriptis reſtitutionis inſertas ſermone longiore reſpondet, vitia etiam obreptionum & ſubreptionum reperit *nu. 112. & ſeq.* poteſtatis defectum *n. 97. & plurib. ſeq.* oſtendit.

Rurſus cum tempore longiſſimo poſſeſſa bona ab authoribus agentium fuerint, eorum facta præſcriptione ſunt tam communi, quam illa ſpeciali, de qua in *leg. bene à Zenone. Cod. de quadrien. præſcri.* quã adhuc caſum pertinere ſcribit. Cui præſcriptioni conſequens fieri videtur, vitia omnia purgata, quæcunque aduerſus proſcriptionem ſeu confiſcationem bonorum opponuntur. Satis enim actoribus videtur legitime ab eis & ex titulo iuſto bona poſſeſſa, vt reſtitui ad poſſeſſionem ipſam debeant.

Alia etiam in conſilio memorato Pariſ. attingit, quæ ad cauſam hanc non pertinent, veluti quæ de inſtrumento quodam tranſactionis ſcribit: bona enim aliaqua controuerſia tranſactione illa comprehendi reſponſum mihi eſt.

Argumenta hæc quamquam vrgere prima ſtatione videntur, tanti tamen facienda non duxi, quin potiorem, æquioremve reorum cauſam exiſtimem. Et monendi principio ſumus antiquiorem poſſeſſionem eorum, aſcendentiumque ſuorum non dubitari. Id enim & pars ipſa diuerſa confitetur, cum iuſtam proſcriptionem ſeu confiſcationem bonorum tueri ſtudet. Sic poſſeſſionem ipſam apud Comitem Petrum Mariam prius fuiſſe non obſcure concedit. Hoc itaque facto præmonſtrato, conſequens fit, vt ſi apud aduerſarios poſſeſſio hæreſſet controuerſorum bonorum, hæredibus eam D. Petri Mariæ reſtitui oporteat ex remedio, quo actores ipſi vtuntur, id eſt, *c. reintegranda* quoniam ſine cauſa vlla iuſta & ſine facto vllo ipſius D. Petri Mariæ ablata ab eo poſſeſſio fuerat, vt inferius demonſtrabimus, argumenta oppoſita refellendo. Quo admiſſo, ſi poſſeſſionem apud actores occupatam rei ipſi agendo euincerent, longe magis aduerſus actores ipſos ad eam aſpirantes retinere licebit; † cum fauorabilior non paulo retinendi 6
cauſa ſit quam petendi. & facilius quid retineatur, quam peti poſſit. *leg. ſi in area. in fin. leg. ex quibus. ff. de condictio. indeb. leg. 1. in princip. ff. quibus mod. pign. vel hypo. ſol. leg. Paulus. ff. de except. doli. leg. per retentionem. Cod. de vſuris. l. 2. ibique Bald. in tertio notab. Cod. de fideicom. leg. vnica. Cod. etiam ob chirogra. pecu. cap. cum inter. de except. cap. Iudei. & cap. conſuluit. de Iudæis.* Hoc amplius, cum prohibita exceptio eſt, iuſtamen retinendi datur. Baldus in *l. ſi traditio. quæſt. 3. Cod. de actio. empti.* Quod dictum pro memorabili Iaſ. refert in *§. actionum. numer. 133. Inſtitut. de actio.* Sed ſcitu dignum non illud minus Caſtrenſ. eſt in *conſil. 93. in cauſa quæ vertitur coram nobili viro. colum. penult. ante med. lib. 2.* locum retentioni eſſe, quamuis permiſſa compenſatio non ſit, per text. in *l. ſi neceſſarias. § ſi pignori. ff. de pigno. actio.* Rurſus ſi actionem rei ad poſſeſſionem auferendam haberent, longe magis habituri exceptionem erunt. *l. minimus. § cui damus. ff. de reg. iuris.*

Secundo gratioſior fauorabiliorque reorum cauſa, quam agentium eſt; quoniam id ſtudent, vt naturæ ſuæ vetuſtiſſimæ res conſeruetur, id eſt, vt apud eos bona controuerſa maneant, in familia quorum ſemper fuerunt, à maioribus eorum æuo omni poſſeſſa. † Cuius conſeruationis cauſam fauorabilem ſanam eſſe iure expreſſum eſt. *leg. 1. ff. ſolut. matrimon. leg. 1. § meminiſſe & § iure noſtro. ff. de operis noui nunciat.* ex quibus Iſta Signorol. ſcribit in *conſil. 21. colum. 8. in princ. verſicul. tertiodecimo probat.* Inde fit, vt facilius quid conſeruetur, quam nouum acquiratur. *leg. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. leg. vt pomum & leg. pro parte. ff. de ſeruitut. leg. à tes. ff. de teſtam. leg. ſeruum. §. final. ff. de acqu. hered. l. final. ff. de verbor. oblig.* Quinetiam bonis ipſis apud partem diuerſam exiſtentibus; fauorabilior tamen reorum cauſa haberetur, ſi bona ipſa vendicarent, vt priſtinæ eorum naturæ reddantur, ad priſcosve poſſeſſores redeant. *l. ſi vnus. § pactus ne peteret. ibique Iaſ. in quarto notab. ff. de pactis.*

Tertio laborandum in re hac non videtur, id eſt, vt oſtendamus locum reintegrandæ poſſeſſioni non eſſe, poſſeſſione antiquiore reorum demonſtrata, quibus poſſeſſorium ipſum recuperandæ competeret, ſi occupata ad aduerſariis poſſeſſio ſit: namque ex Pariſio ipſo aperte id probatur in *d. conſ. 1. numer. 145. & ſeq.* vbi † exceptionẽ prioris ſpolii ſpoliato agenti obſtare ſcribit, per text. in *c. 2. & c. ſi de ordi. cogni. in c. grauis. de reſti. ſpol. & in c. 1. eo titu. li. 6.* 8

Cui ſententiæ & Signorol. accedit in *conſil. 150. colum. 2. in princip.* Idque & in poſſeſſorio procedere, quod ex canone illo *reintegranda* datur, Pariſ. ait in *conſil. 1. numer. 150. verſicul. quæ procedunt.* Immo enim facilius id non paulo in d. remedio obtinere puto, in quo niſi poſſeſſio antiquior non exquiritur, quam in interdicto *vnde vi*, in quo ſpoliatio interuenit, quæ prohibita regulariter eſt, niſi incontinenti poſſeſſionis recuperandæ cauſa interueniat: ob id difficilius exceptio ſpoliationis anterioris admittitur, ex his, quæ ſcripta apud Alexand. ſunt in *leg. ſi quis ad ſe fundum. Cod. ad legem Iul. de vi.* Quæ ratio ceſſat, ſpoliatione remota, hoc eſt, cum vi ſpoliationeque nulla, poſſeſſio recuperatur, at ſuperioris iuſſu permiſſuve, ſimiliter vt factum hic eſt. Quæ res in cauſa fuit, quamobrem ab interdicto *vnde vi* actores diſceſſerint, ad canonemque *reintegranda* adierint, impoſſibilem nimirum ſpoliationis probationem animaduertentes.

Præfari hæc in reorum gratiam volui, quo perlucidum magis eorum ius appareat, tametſi ſatis eis ſit actorum intentionem elidere, ſeu impletam eam non eſſe docere, quamuis ius vllum reis non competat. *leg. vtifrui. § 1. ff. ſi vſuſfruct. pet. leg. qui accuſare. Cod. de edend. leg. 2. Cod. de probatio. leg. final. Cod. de rei vendi. § commodum. Inſt. de interdict.* Quid ſi illud accedat, vt iuris quicquã

acto-

actoribus non eſſe oſtendamus? Eam ob cauſam in eo ſumma negocii totius erit, in eo demum elaborandum, vt ea profligemus, quibus tantopere niti aduerſarii videntur, & quæ ex diuerſo oppoſita in ſuperioribus ſunt.

Itaque argumentum primum non mouet, ſine vlla actorũ culpa poſſeſſionem amiſſam, ob id reintegrandos eos fore. Quoniam etſi culpa eorum nulla interuenerit, ex cauſa tamen iuſta de poſſeſſione exciderunt, cum ad eos non pertineret, verum ad reos, vtpote quorum iuſtiorem antiquioremve poſ-
9 ſeſſionem eſſe ante demonſtrauimus, quo caſu † defendi reos in poſſeſſione eorum antiquiori oportet, tantum abeſt, vt reſtituere eam debeant, *capit. licet cauſam. de probat.* Bar. *in l. ſi duo. in princ. num. 4. verſi. quandoque vterq. probant ff. vti poſſ.* cum aliis apud Decium relatis *in conſ. 56. colum. fin. & in conſil. 169. numer. 5. verſi. præterea.* vt concludit ibi Peruſinus, vbi in ſpecie etiam *cap. ſi à ſede. de preben. libr. 6.* potiorem poſſeſſionem ait, quæ vetuſtior eſt.

Secundo reſpondetur, locum argumenti in ſpecie hac non eſſe, vbi ab actoribus ipſis reſtituenda poſſeſſio foret, ſi apud eos eſſet: abſurdum quippe fieret, retinendi excipiendive ius reis non eſſe, quibus agendi facultas daretur, vt probatum in ſuperioribus habemus.

Neque mutat, quod e contrario dicitur, poſſeſſionis huius ſenioris habendam rationem non eſſe, quæ perdita poſſeſſorum culpa eſt, in quo argumento certaminis totius onus verſatur. Quocirca prœlii hic commiſſio incipit. Reſponſio enim in promptu per ſtatutum inficialem apparet, hoc eſt, inficias plane imus, rei quicquam reorum autores commeritos, vnde poſſeſſione carere Cornilii debuerint. Facinus quippe vllum eorum non oſtenditur, propter quod auferri ab eis Cornilium
10 debuerit, neque † præſumi in eos delictum poteſt. *l. merito ff. pro ſocio, l. quoties. §. qui dolo. ff. de probatio. l. cum quidam. 2. in princ. ibique gl. in ver. offenderit. ff. de leg. 2. l. dolum. C. de dolo. c. ſi. de præſumptio.* vſq; adeo, vt bonitatis huius præſumendæ cauſa offendere verba liceat. Glo. *in c. ne quis arbitretur. in gloſſ. 1. prope fin. 22. quæſt. 2.* Marſil. *in conſ. 2. colum. 2.* Soci. iun. *in conſ. 83. num. 3. in fin. lib. 2.* ſed & recte intelligi verba conuenit potius, quam dolus præſumatur, vt habetur *in c. cum tu de teſtib. in l. 2. §. creditum ff. ſi cer. pet.* apud nos in *conſ. 6. num. 126. in conſ. 8 num. 2. & in conſ. 9. num. 24.* Delicto igitur aut culpa vlla poſſeſſorum non apparente, quamobrem auelli ab eis poſſeſſio debuerit, perinde res eſt, vt ſi commiſſa cul-
11 pa omnino non ſit, cum † iure pari indicetur, non eſſe, atque non probari, *l. argentarius. §. cum autem. ff. de eden. l. Pomponius ſcribit, ſi frumentum. in fi. ff. de rei vendica. l. in lege. ff. de contrahen. empt. l. duo ſunt Titii ff. de teſtam. tut. l. quidam tabularum ff. de furtis. l. cum precibus. Cod. de probat. in præſentia. & c. licet cauſam. eo. tit. c. cum ſuper. de conceſſ. preben. cap. cum ad ſedem. de reſti. ſpolia. cap. 1. de presby. nondum baptiza. mine. c. ordinarii. de offi. ordin. lib. 6 c. ſolemnitates. 1. de con. ſecra. diſt. 1.* qui neſtam iure carere dicitur, qui probatione deficit. Bald. *in conſ. 67. quæ ex facto. col. 2. circa med. lib. 5.* Vtrumque hic interuenit, id eſt, & veritas ipſa, quod admiſſum ſcelus vllum non eſt feudi iactura dignum, & probationum inopia.

12 Neque obſtat, † quod ſcriptum à Pariſio eſt, Principis aſſertioni de perduellione credi tam iure communi, quam decretorum Mediolani. Namque quod ad ius commune attinet, grauiſſime hic offenſũ à Pariſio videtur. Cuius rei gratia ſciendum, in poteſtate principis non eſſe, feudo ſuo cauſa indicta atque incognita vaſallum ſpoliare, ne quidem ex poteſtate ſuprema legibus ſoluta; quia conuentio aut contractus in feudo verſatur, & mutua vtrinq; obligatio ex parte domini & vaſalli. *c. de forma. 22. q. 5.* Abb. & alii *in c. quæ in eccleſiarum. colum. fin. de conſtitu.* Bar. *in l. iuris gentium. § quinimo. num. 19. ibique Iaſ. num. 16. & ſeq. ff. de pactis* not. item Iaſ. *in l. ſi pecuniam num. 14. ff. de condi. ob cau. & in vſibus feud. nu. 34.* Iuri plane contractus derogare, nec ex poteſtate eius ſumma princeps permittitur. *cap. 1. ibique Doct. de probat.* Atque in ſpecie contractus feudi Iaſ. tradit *in d. l. ſi pecuniam. num. 14.* cum aliis apud nos cumulatis *in tract. de antiq. temp. parte 1. num. 5. verſic. ſed tamen vera & communis. & pluribus ſeq. in conſ. 135. n. 29. & in conſil. 214. num. 4. in conſ. 592. num. 54. & num. 114. in conſ. 933. num. 2. & ſeq. in conſ. 951. num 8. in conſ. 973. num. 19.* Quibus Rum. accedit *in conſ. 7. colum. 9. poſt med. verſic. & hoc eſt etiam verum. in conſ. 36 colum. 7. poſt med. & colum. penult. in fi. in conſ. 40. nu. 10. lib. 1.* Guido Papæ *in conſ. 195. num. 6.* Socin. iun. *in conſ. 115. num. 9. & ſeq. lib. 2.* Pariſ. *in d. conſ. 1. num. 97. & pluribus ſeq. & num. 108. lib. 1.* Qua ratione igitur liberum principi non eſt de poteſtate ſua plenissima ius contractus feudalis lædere, neque à vaſallo id ſine cauſa aut culpa eius auferre; ita † nec delictum huiuſmodi ad- 13
miſſum eſſe à vaſallo confiteri in vaſalli ipſius perniciem poterit, vnde feudi ſui iacturã vaſallus faciat, ne indirecte poteſtatem feudi ſine cauſa reuocandi ita confitendo ſibi faciat, etiam ſi factum ipſius principis confeſſio illa contingat: ita innumeris locupletiſſimiſque Doct. teſtimoniis confirmatum à nobis eſt *in d. tract. de antiquis temp. parte 1. num. 5. verſi. ſed quæro iuxta prædict. & pluribus ſeq.* Quæ Doct. teſtimonia iuxta ac rationes eorum ſi recte perpendimus, receptam ſententiam hanc eſſe fateri nos oportet. Addo Bal. *in l. penult. C. de donat. inter vir. & vxo. in c. 1. de natura feu.* idem ſcriptum habemus *in conſ. 48. num. 1. & in conſ. 293. n. 4.* ibique nominatim de aſſertione principis expreſſum habemus, circa delictum, quod admiſſum à vaſallo ait, propter quod feudum ei ablatum eſt, & *in conſ. 640. num. 25. in conſ. 664. num. 11. in conſ. 749 num. 5. in conſ. 851. num. 8.* Idem præter Doct. à nobis relatos Curt. ſenior probat *in conſ. 48. memoria recolendæ. nu. 51. & ſeq. & in conſ. 49. num. 89. verſi. tamen iterato videndo ad ipſum decretum. & pluribus num. ſeq.* vbi diſerte & prolixe rem hanc Cur. exequitur. Roma. *conſil. 352. in fi.* Idem Rui. reſpondet *in conſ. 7. colum. 7. ante med. in conſ. 41. num. 12. in conſ. 46. num. 10. in conſ. 147. colum. 3. ante med. in conſ. 175. num. 8. lib. 1. in conſ. 98. colum. 8 in fin. lib. 4. & in conſil. 3. num. 5. lib. 5.* Deci. *in conſ. 606. num. 6. & ſeq.* vbi inquit non eſſe credendum aſſertioni Imperatoris de rebellione factã; quia agatur de eius intereſſe: allegat Iſern. *in c. 1. in prin. in ſi. quo temp. miles.* & quod eadem ratione ſummi Pontificis aſſertioni non eſſet credendum, & alia plura allegat. idem vult Iaſ. *in conſ. 34. num. 8. & ſeq. lib. 1.* vbi loquitur de aſſertione principis, quod quis ſit rebellis, de qua mentionem fecerat in donatione per eum facta de bonis talis ſui rebellis, & *in conſ. 86. num. 7. colum. 3. lib. 3.* vbi loquitur in aſſertione ſummi Pontificis, quod aliquis ſit rebellis, ne illi credatur. Campeg. *inter conſil. Bruni Aſtenſ. conſ. 2. colum. 6. verſ. confirmari poſſunt.* Gozadi. *conſ. 5. num. 15. & conſ. 27. columm. 7.* Ripa *lib. 2. Reſp. ſub tit. de reſcrip. c. 19. colum. 7. verſi. & ſi forte dicatur in Papa.* Alcia. *conſ. 598. numer 5.* Addo Bertran. *conſ. 206 num. 1. & pluribus ſeq. lib. 2.* Dec. *Reſponſ. 23. num. 6. lib. 1.* vbi teſtatur communem hanc eſſe opinionem, quod principi aſſerenti aliquem eſſe rebellem, non ſit credendum, niſi de tali rebellione aliter legitime conſtet. Alioquin eſſet in facultate principis, quemuis vaſallum feudo priuare, & à contractu ſuo vel ſuorum recedere cõtra ius naturale & gentium. Præterea deſtrueretur imperium; quia nullus pateret principi, qui ſola aſſertione poſſet priuare, & princeps non eſſet præſul, ſed omnium exul, & *num. 17. & ſeq.* pluribus rationibus hanc ſententiam confirmat, ne credatur aſſertioni principis in præiudicium tertii: addo eundem Dec. *in reſpon. 75. num 80. lib. 1. & reſpon. 75. num 1. lib. 2.* Cephal. *conſ. 302. num. 79 & ſeq. lib. 4.* vbi nos allegat. Addo Curt. Iun. *in 2. parte tract. feu. q. 12. circa fi.* Gramma. *de. eſ. 25.* Capit. *deciſ. 166. num. 7.* Gigas *in tract. de crimi. læſæ maieſt. lib. 3. q. 14.* & infra *nu. 18.*

Quo magis admiror contra tot tamque grauiſſima Doct. teſtimonia non dubitaſſe Pariſium obloqui *in d. conſ. 1. numer. 41.* Namque ſi Doct. enumeramus, qui commemorati à nobis in d. tracta. dictiſque conſi. ſunt, & quos aliis hic adiecimus, mirum ni à ſaniore & maxima Doctorum parte aberraſſe Pariſiũ dicimus. Quod idem & in locis aliis non paucis factum ab eo legimus: & quod non credatur aſſertioni Papæ vel Cardinalis in præiudicium alterius, voluit ipſe Pariſ. *in conſ. 67. n. 28. & in conſil. ſeq. n. 128. in conſ. 136. n. 31. lib. 4.*

Non obſtat, fidem ſaltẽ aſſertioni principis ex decreto habendam. Inutili enim prorſus nulliuſque roboris huiuſmodi decretum arbitror poteſtatis defectu: ſicut enim confeſſioni credi principis non debet, per quam licentia ei datur iure ſuo, cauſa indicta culpaque nulla interueniente vaſallũ priuandi: ita legem condere non permittitur, ex qua fidem confeſſio eius accipit. Eadem quippe ratio in caſu vtroque verſatur. *l. illud. ff. ad legem Aquil. l. non poſſunt. ff. de legib. l. à Titio. ff. de verbor. obligat.*

Secundo, iuri diuino † decretum hoc reſtagatur, de quo 14
Deuterono. c. 19. *non ſtabit vnus teſtis contra aliquem, ſed in ore duorum vel trium ſtabit omne verbum.* Idem Matthæi habetur c. 18. à quo iure diuino, cui omnes obediunt, caſus decreti iſtius exceptus nõ inuenitur.

Idem expreſſum iure ciuili eſt. *l. vbi numerus. ff. de teſtib. l. omnibus. C. eodem tit. l. 3. C. de naufra. lib. 10.* Iure item canonico idem de-

tiſoni legitur. *c. nouit. de iudi. c. in omni negotio. & c. licet vniuerſis. de teſtib. c. ſi peccauerit. 2. q. 1.* Si ocrteſti vni io cauſa aliena iure diuino humanoq; creditur, longe minus fides alicui habenda in cauſa propria erit.

Tertio ſanctam legem & rationabilem eſſe oportet, *c. erit autem lex. 4. diſtin. Eſaia c. 10.* At enim ſanctimonie rationique congruere non videtur, vt fides principi io cauſa ſua & in tertiu pręiudicium habeatur.

15 Siquidem † integri principes omnes non ſunt: malos enim ob populorum ſcelera interdum Deus permittit, iuxta illud Oſeæ, *dabo regem in furore meo.* Et Iob. cap. 34. *Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.* & Regum lib. 1. cap. 8. *filios veſtros tollet.* Nemo igitur ſanctū rationabileq; decretum iſtud in principe præſertim minus religioſo dixerit.

Quarto ita lex habetur, vnde delinquendi occaſio detur. *l. ſi vnus §. illud nulla. ibique Iaſ. colum. 1. in fi. ff. de pactis, l. conuenire. ff. de pactis dotal. cap. ex parte. de conſuetu.* Roma. *in conſ. 90 in fi.* Areti. *in conſ. 58 diligenter conſideratis num. 0.* Deci. *in cap. cognoſcentes colum. 1. poſt med. in 1. lectu. & in altera lectura, colum. 2. ante med. de conſtit. & in cap. 2. colum. 7. circa med. de probat.* Iaſon *in l. 3. in princip. in 4. nota. ff. de iureiurand. & in l. admonendi. colum. 18. in princip. in prima limitatione &c. item. in prima lectura.* Occaſionem plane delinquendi e l. hac naſci non ambigitur; ſiquidem principem irreligioſum imperare ſuperi ſinanti facinus enim patratū à vaſallo dicet, vt feudo eum deiiciat. Quare etſi maxime tolerabilis huiuſmodi lex videtur, principis ſanctimonia admiſſa, è contrario tamen iniquitatem euidentem eiuſmodi lex habet.

16 Quinto reſpondetur † vſu receptum decretum hoc non eſſe, atque ideo pro eo habendum, vt ſi conditum non ſit. gloſſ. & Bal. *in l. rem non nouam. C. de iudi.* gloſſ. *in c. 1. de treuga & pace* Alex. *in conſil. 6. colum. 1. in fi. & in conſ. 132. in primo dubio. lib. 1.* pro nullis enim ita habentur, quæ conſuetudine non ſeruantur. Bald. *in cap. fin. colum. 7. de conſuetu.* Ruſus ab vſu & obſeruatione comprobationem lex accepit *l. ſi filius, qui in poteſtate. ibique Iaſ. in ſexto nota. ff. de lib. & poſt.* not. idem Iaſ. *in l. de quibus. in ſexta nota. ff. de legib.* Tex. huc ſcitus accedit in *§. fin. in Authen. quibus modis natu. eff. ſui. ibi; quoniam non vtendo neglecta eſt.*

Hoc amplius, quotiens ſtatuta ſeruaturum ſe iuratus quiſpiam promittit, tam edita, quam quæ edita poſtea erunt, ad ſtatutum iuramentum non trahitur, quod approbatum vtentium moribus non eſt *c. a. 1. ibique Inno. & alii de his quæ fiunt à maiore parte Cap.* Bald. *in prælud. feu. l. numer. 15.* Ripa *li. 1. reſponſ. capit. 5. num. 3. 4.*

17 Non obſtat, † notorium factum hoc perduellionis adeo fuiſſe, vt celari tergiuerſatione vlla non poſſit, cum relatum id inter annales aeterum publice geſtarum monumenta dicatur. Atque ideo indigens probationis non eſſe. *l. ſi vero. §. qui pro rei. ff qui ſat. cog. l. emptorem. in fine primi reſpon. ff. de actio emp. l. 1. in fin. ff. de dote prælega. l. cum. ibi: & gl. & Doct. C. de appella. l. ea quidem. C. de accuſa. c. tua. de cohabi. cler. & mul. c. de manifeſta. 2. q. 1.*

Argumentum hoc ſicut præcipuum omnium eſt, quibus Pariſ. nitit. *in d. conſ. 1. num. 33.* vſque ad *num. 40.* ita indignum tanto viro fuit, quo in re tam odioſiſſima vteretur: leue enim admodum videtur, ex cuius confutatione optimum liquidiſſimumve reorum ius emicabit. Pluribus enim argumentum hoc proſternitur. Principio, quod dicitur, ſuperuacuam probationem in notoriis eſſe, ad facta permanentia pertinet, non ea, quæ abeunt, aut effluunt. Innoc. & alii *in d. l. tua. de cohabi. cleri. & mul.* Card. *in conſ. 56. colum. 2. poſt med. verſi. ad quod reſpondeo.* Bald. *in l. cum fratrem. num. 5. C. de his quibus vt indig.* Hoc amplius Bal. ibi ſubiicit, *num. 5.* notorium nullum in mundo eſſe, quod oneri probandi eximat, præter id, quod in facto permanente eſt Baldo ſimpliciter Alex. ſubſcribit *in d. l. emptorem. ff. de actio emp.* apud Bart. Cum eo plane defectionis aut perduellionis admiſſum, arma in principem capta, in facto permanenti non refertur, ita vt factum ipſum ſemper ſpectetur, quamuis memoria eius reſideat; ſed enim facti, non memoriæ perſeuerentiam Doct. hic exigunt. Neque de notorio hoc fides principi habetur, qui id teſtatur, ex his, quæ dicta ante de aſſertione principis ſunt. At-

18 que nominatim † in Papa notorium crimen aſſerente in perniciem alienam Aret. ita ſcribit *in conſ. 163. ſicut Ioannes n. 5.* cui ſubſcriptum à Hieronymo Torto eſt *in conſ. poſt Antonium de But. reſponſ. num. 10. verſi. nec obſt. et ſi aliquis dixerit.* & apud Ang. Malet. *in ver. & per modum notorii. in notulis eius.* Idque ex tex. probatur *in clem. paſtoralis. de re iudi.* vbi Henricus Imperator rebellionem Roberti regis notoriam declarauerat: atqui eādem aſſertionem & declarationem id genus habendam nō fore Pontifex ibi reſpondet, *ver. cæterum.* not. Iaſ. *in conſ. 80 num. 7. lib. 3.* ibiq; idem in Papa laſat. Idem in Papa Soci. ſcribit *in conſ. 20 num. 12. ver. ſed contra hanc reſponſionem. inter conſ. Curtii ſenioris.* Proinde vbicunque notorium facti huius tranſeuntis vertitur, ad probationem eius præſtandam iuris ordinem ſeruari oportet parte citata, vt Bal. tradit *in c. 1. § iniuriam. 14. de pace iura. fir.* Areti. *in d. conſil. 163. num. 5.* Tortus *in d. conſ. num. 27. in fi. notul.* Ang. Malet. *in ver. & per modum notorii.*

Secundo reſponſione altera, & ipſa inuictiſſima argumentum hoc Pariſ. perimitur: Eſto ſane, notiſſimum manifeſtiſſimumve ſit, ita à Comite Petro Maria actum, ad hoſtes Ducis eum acceſſiſſe, arma ab eo contra Ducem capta, idque tergiuerſatione vlla tegi non poſſe; conſequens tamen non fit, licentiam Duci fuiſſe Comitem ipſum abſentem, non citatum atq; indefenſum prorſus, nullo iuris ordine, cauſa omnino incognita, feudo bonisque ſuis omnibus ſpoliandi. Cuius rei gratia ſciendum eſt, mali aut flagitii quicquam in terris nō eſſe, quod excuſatione adumbrari aliqua nō poſſit, præter id, quod in Deum ipſum omnipotentem non admittitur, blaſphemia puta, adulterium, & id genus alia, in quibus excuſatio vlla non cadit. Ad delicta alia, quæ in hominem homo committit, mo-

19 neri † quiſpiam ex cauſa aliqua iuſta poteſt, vel ſi iuſta omnino non ſit, ad excluſionem tamen doli vel delicti extenuationem valebit, vti videre apud Inno. Ant. & Abb. eſt *in d. c. veſtra. de cohabi. cler. & mul.* Aret. *in d. conſ. 163. ſicut Ioannes num. 6. verſi. venio ad ſecundum.* Tortus *in d. conſ. poſt Anto. de But. reſponſa. num. 28. ver. ſed quid fortius & in vocul.* Ange. Malet. *ver. & per modum notorii.* Iaſon *in d. conſ. 56 n. 7. in fi lib. 3.* Subiicitq; Aret. *in d. conſ. 163. nu. 6.* quod vbicunq; in caſu aliquo licite fieri id poteſt, quod de genere prohibitorum eſt, excuſabile id haberi, per tex. *in c. venerabilibus. § fi. de ſenten. excom. li. 6.* idq; ex ſententia Innoc. eſſe *in d. c. veſtra.*

20 Secundo monendi ſumus, † caſus ſubeſſe, in quibus non vaſallo ſubditove eſt arma in principem capiendi eidemque reſiſtendi: de quo genere caſus iſte eſt, cum de facto culpaque vaſalli non conuicta, feudum ab eo princeps aufert, vt in ſpecie Iaſ. ſcribit *in d. conſ. 76. num. 4. lib. 3.* Idem vltra Iaſonem Abb. probat *in conſ. 3. col. penult. in fi. ver. ſertium remedium. lib. 2.* Idem And. de Iſer. ſcribit *in c. 1. de milit. vaſallo qui contu. eſt.* quem deciſio Neapoli. ſequitur *deciſ. 265. numer. 76. 77.* ſed vberius & in ſpecie magis Calca. id exequitur *in conſ. 52. colum. 1. & 2.* vbi eum de facto rebus ſuis à Principe quis ſpoliatur, fas ei eſſe ſcribit, bellum cum eo gerere. Id: quia tyrannidem princeps exercet, quotiens iuris ordine non ſeruato bonis ſuis ſubditum ſpoliat, etiam ſi Princeps verus legitimuſque alias ſit, ex tituloque iuſto ad regnum

21 peruenerit. Tyrannos † enim dicitur non modo qui iure nullo imperium regnumve occupat, verum etiā qui iure ad principatum euectus, iuſtitiam ſubditis non miniſtrat eoſve opprimit, vt Bar. docet *in tracta. de tyrannide, q. 8.* Iaſ. *in conſ. 72. colum. 2. lib. 1.* Ruin. *in conſ. 121. col. 1. in fi. lib. 4.* Cum principe plane tyrannidem exercente recte bellum geri Calca. probat *in d. conſil. 52. n. 3.* per tex. *in l. decernimus. C. de ſacroſ. eccl.* Idem præter Calca. ex Roma. probatur *ſing. 494. criminalis.* vbi cum leges Cæſaris dominus directus non ſequitur, impune ab eo fidelitatisque ſacramento vaſallus diſcedit. Simili modo impune à domino vaſallus deficit, cui fidem vel promiſſa dominus non ſeruat. gl. *in c. 1. in ver. vtilitatem de noua forma fidelit.* Deci. *in conſ. 282. col. 2 poſt prin. verſ. & vlterius ex alio capite.* Iaſ. *in conſ. 208. col. 3 in fin. lib. 2.* His Abb. accedit *in conſ. 94. in tertio dubio. lib. 2.*

His ita prænarratis, conſequens fit, licentiam Principi non fuiſſe Comitem abſentem, non citatum, inauditum, indefenſum, perperam, nullo iuris ordine, bonis ſuis ſpoliandi, etiam ſi notiſſimum in manifeſtoq; ſit contrariū Duci ipſi Comitem fuiſſe, damnaq;, negotiū, & moleſtiam à Comite Ducem paſſum, Ducis hoſtibus auxilio Comitem fuiſſe, inimicorumque odium à Comite ipſo in Ducem concitatum. Namque cum caſus interuenire poſſit, in quo id facere vaſallo liceat, vti demonſtratū paulo ante habemus, citari vaſallum oportebat, ſi cauſam iuſtam forte oſtendere vellet, quamobrē deſertus ab eo dominus eſſet, & cum hoſtib. eius ſocietas amicitiave con-

22 iuncta. Alioquin ſi † impune omittere citationem liceat, defendendi excuſationiſq; proponendæ facultas eripitur. Ita Aret. in ſpecie docet, *in d. conſ. 163 n. 7.* ex Hoſti. & Abba. *in c. cum ſit Romana. de appellat.* Anton. de But. *in d. c. veſtra. de coh. cler. & mul.*

Hierony-

Digitized by Google

Hieron. Tocrus *in d. conſ. poſt Ant. de But. reſponſa. nu. 29. ver. & hanc ſententiam firmat Bal.* idem ex Bald. oſtenditur *in l. presbyteri. num. 11. C. de epi. & cleri. in l. cum ſi patrem. num. 8. C. de his quib. vt indig.* quem Alex. ſequitur *in d. l. emptorem. ff. de actio. empt.* apud Bart. Idem præter Alexan. Bald. ſcribit *in conſ. 141. thema huiuſmodi ſubiicitur. in fin. lib. 2.*

Apparet ex his toto cœlo totaq; terra, vt aiunt, à Pariſio erratum in iudicio hoc criminali, qui conſequentia id genus vſus ſit: notorium eſt à domino Comitem defeciſſe, arma ab eo contra dominum capta, hoſtibus opem latam: ergo perduellionis reus Comes eſt: quandoquidem incidere caſus poterat, in quo citra defectionis flagitium id ita fieret. Quamob cauſam citandus Comes ante erat, quam ita perperam bonis ſuis excuderetur. Conſequens item prædictis ſit, ex diuerſis penituſque ſeparatis à Pariſio argumentum deduci: notorium eſt, ita à Comite rem actam; ergo notorium eſt, ita fieri non potuiſſe *l. ſi. ff. de calumnia. l. Papinianus exul. ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ.*

Rurſus ſi vbi excuſatio defenſiove vlla rei non conſtat, vitioſa nihilominus fiunt quæcunque geſta contra ipſum abſentem, nec citatum ſunt, id; quia fieri poſſet, vt defenſio aut excuſatio ei aliqua competeret, etiam ſi euidens aut notorium factum ſit: quid dicendum hic habemus, vbi defenſionis excuſationiſque cauſæ in promptu ſunt? Prima cauſa, quod iuſſus fuit Comes ad dominum venire, indiciis vllis omnino non præeuntibus, neque delicto vllo à Comite admiſſo, odio demum ex cauſis contracto, quas recenſendas non duxi, vtpote non obſcuras, & quarum certiores facile fieri iudices potetunt: vnde ſient vitioſa iniquaque modis omnibus id genus ci-
23 tatio fuit, vaſallum domino † offendente, à quo defenſionem ſuſcipi eius oportebat. *d. c. 1. in ſi. de forma fidel. d. c. de forma. 22. qu. 5.* Alex. *in conſ. 15. num. 5. lib. 5.* deciſio Neapoli *deciſ. 265. num. 6.* ita fas vaſallo fuit à domino deficere, ex his, quæ ſcripta in ſuperioribus habemus. Quis enim dominum audiat vaſallo nocentem, quem habere in tutela debet? *c. vnico. de natu ex libero ven.* Hoſt. *in c. ſignific. aut. column. 1. circa ſi. de pœni. & remiſſio.* Vitioſam plane citationem huiuſmodi fuiſſe non dubitatur, cum inquietari quempiam criminis vllius cauſa non oporteat, niſi commiſſum crimen eſſe ante omnia appareat. *l. 1. §. item illud & l. neceſſarios. §. non aliter ff. ad Syllania. l. ſi quando. in ver. pateſacta. vbique Iaſ. poſt Bal. in quarto nota. C. vnde vi. l. 1. C. vbi cau. fiſcal. l. diuus vbique Bar. & Ang. ff. de teſtam. milit.* Idque locum in crimine etiam læſæ maieſtatis obtinet. Deci. *in conſ. 410. col. 2.* Sed nec confeſſio rei ad pœnam irrogandam valet, quod commiſſum ab eo delictum ſit, niſi commiſſum delictum eſſe aliter appareat. Ang. *in d. l. certum. in princip. ff. de confeſſ.* Iaſ. *in l. uſſura vdum quod ex tonnuntione §. fin. num. 21. verſi. ſecundo limita. ff. de iureiuran.* Marſil. in ſua *praxi, §. principium. num. 6.* declarationes tamen accipere nonnullas ſolet, quod dictum de confeſſione eſt. Quid autẽ delicti oſtenditur, propter quod negotium criminale pati Comes deberet? Neque dici poteſt ex ſententia contra eum lata ſolenniter acta omnia præſumi, poſtquam ad rem iudicatam peruenit; quoniam ſententia ne vlla quidem allegatur.

Secunda cauſa à domino diſcedendi & ad eum non venien-
24 di; quoniam † ad locum non tutum venire iuſſus Comes eſt; quo caſu iuſſioni parere nec fide publica data tenebatur. *c. accedens. 2. vt lite non contes. c. accepimus. de fide inſtrum. c. cum dilecto. de confir. vtili vel inutili. d. clem. paſtoralis. verſ. Piſana. de re iud. l. de ætate. ff. ad Trebel. l. ſecundum. §. ſi accuſatio. ff. de accu. gl. in c. ex parte. 1. de appell. in c. ſtatutum §. cum vero. in ver ſecure. de reſcrip. lib. 6.* Neque dicatur locum excuſationi huic non eſſe, vbicunque delicti ratione tutus locus non eſt, ad quem citatio fit. Alex. *in l. recuſare. §. fin. column. 3. ff. ad Trebell.* quoniam delicti vllius fides omnino non ſit, neq; fieri poteſt.

Hicque obſeruandum in ſecunda hac cauſa, etſi maxime iuris ordine proceſſum contra Comitem eſſet, lataque in eum citatum ſententia eſſet, cum factum quicquam horum omnium non ſit, pro eo tamen rem habendam, atque ſi neglectus omiſſuſque omnino ordo iuris ſit, citatioque vlla non facta, poſtquam citatus ad locum non tutum eſt: atque ideo reintegrari rem ad poſſeſſionem oportet, quæ amiſſa ex proceſſu hoc eſt. Ita Bal. docet *in conſ. 327. iniuſtiſſima. lib. 2.* cuius ſententia admiſſa à nobis eſt *in conſ. 3. c. a. num. 1. verſi. amplius datur.* Locũ plane tutum non fuiſſe, neq; citantis fidem ſequendam, nemo eſt qui neſciat.

Tertia cauſa excuſationis & defenſionis, quæ proponi poterat, & ipſa euidens & pluſquam notoria eſt, quod initium factum ab executione eſt, reo ſeu Comite ipſo Petro Maria poſſeſſione ſua initio ipſo vi armorũ deturbato, antequam ad iuris remedia adiretur: ſic non tam iure quid actum, quam præcipitata omnia apparent. † exordio ab executione facto. *l.* 25 *ſi cum nulla. ff. de re iudi. l. ſi pacto. in fi. C. de pactis. l. prolatam. C. de ſenten. l. 1. C. de execu. rei iud.* Scite Bald. *in conſ. 274. quia de ſola nullitate. verſi. ſecundo præmittẽ. lib. 3.* vbi fieri de iure non poſſe ait, vt cauſa exequibili non præcedente, executio fiat, per *d. l. ſi cum nulla.* tradit Fulgoſ. *in conſ. 176. Iacobus. numer. 2.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 463. in cauſa vertente coram egregio legum Doctore. colum. 4. in fin. lib. 5.* Apparet ex his reſponſione vna atque altera argumentum hoc Pariſii funditus deletum, quod in crimine notorio poſitũ eſt, & in quo ſumma reſponſi totius poſita ab eo eſt. Ea quia argumenti huius diſſolutione ſola optimum æquiſſimumve teſtiũ ius dilucide magis apparet, quã vt obſcurari tenebris vllis poſſit; quam rem ſolam ad victoriam ferendam valere arbitror.

Quanquam autẽ duplex hęc reſponſio ad Pariſii argumentum conterendum ſufficiat, quod in crimine notorio ponitur; tertia tamen reſponſio, & ipſa potens reis fauet. Quod enim dicitur, † ſuperuacuum iuris ordinem in notoriis videri, eo 26 pertinet, vt vaſalli delinquentis feudum recte alii à domino detur, vigoremq; conceſſio id genus habeat, vaſallo etiam non citato, delictum cuius euidens aut palam eſſe narratur. Cæterum de poſſeſſione vaſallum exturbari ante nõ oportet, quam ſecuta citatio cauſæve cognitio ſit. Ita nominatim Bald. præcipit *in c. 2. num. 3. de feudo ſine culpa non amitten. & in d. conſ. 141. thema huiuſmodi ſubiicitur. colum. 2. poſt princip. lib. 2.* per tex. *in c. licet epiſcopus. de præb. lib. 6.*

Non obſtat, neceſſariam ſententiã declaratoriã in crimine notorio non eſſe. Reſponſio n. ex prædictis apparet, id eſt, locum hoc tum deniq; habere, ſi id genus delictum vertitur, in quo excuſationis aut defenſionis cadere quicquam nõ poteſt. De quo genere crimen controuerſum nõ eſſe, teſtatum abunde ſatis in ſuperioribus habemus. Atque ita in ſpecie Ancha. & Domini. ſcribunt *in cap. cum ſecundum. de hæret. lib. 6.* cum quibus Socin. conſentit *in conſ. 50. num. 32. verſ. quarto & vltimo inter Curtii ſeniores reſponſa.* idem & Aretin. nominatim ſcribit *in d. conſil. 163. num 9.*

Secundo reſpondetur, ſententiam declaratoriam in his non exquiri, quæ notoria ſunt, id eſt, factum ita eſſe à Comite, arma ab eo contra dominum ſumpta. Cæterum notorium non eſt, defectionis aut perduellionis eum reum fuiſſe, cum accipi arma & alia id genus fieri citra perduellionem potuerint, vti ſupra oſtendimus. Quocirca neceſſaria ſententia declaratoria in eo ſine dubitatione aliqua erat, quod notorium eſſe non poterat, ea his quæ ſcripta verbis plurib. ante ſunt. Et qua ratione opus ſententia declaratoria erat: ita & citatio.

Tertio reſpondetur. Sententiam declaratoriam neceſſariam fac non eſſe, poſſeſſio tamen corporalis à Comite auferri ante non debuit quam citatio fieret. *d. c. licet epiſcopus. de præben. lib. 6.* Bal. *in d. cap. 2. num. 3. de feudo ſine culpa non amitten. & in d. conſil. 141. colum. 1. poſt prin. lib. 2.* Idem Bald. ſcribit *in cap. quæ in eccleſiarum. colum. 9. de conſtit.* quem Alex. ſequitur *in conſil. 103. num. 22. in fi. verſ. prætereà etiam quando. lib. 1.* Dec. *in conſ. 144. col. pen. poſt med.* Socin. iun. *in conſ. 121. nu. 12. & 13. lib. 2.*

Nõ obſtat, quod Pariſ. ait ex cauſa iuſta feudum Comiti abreptum, cauſamque iuſtam in principe præſumi: namque cum cauſas Pariſ. exprimat, propter quas ademptum feudum Comiti ait, fruſtra ad cauſæ præſumptionem adit. In re enim dubia præſumptio cadit, non in clara. *l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de lega. 3. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig.* Inde dicimus tacitum ſilere cum expreſſio ſit. *l. cum ex filio. §. 1. ff. de vulga.* Cauſas plane expreſſas, id eſt, perduellionis ſatis ad priuationem feudi contra Comitem abſentem & inauditum non fuiſſe, abunde ſatiſque teſtatum in ſuperioribus habemus.

Secundo reſpondetur, † qua ratione ſuperius oſtendimus, 27 in his principi non credi, quæ à poteſtate eius nõ pendent, velut cum cauſa indicta, feudum à vaſallo auocat: ita cauſam in principe non præſumi, locupletiſſime declaratum à nobis eſt *in d. tract. de antiq. tem. parte · num 9.* Quibus Fulgo. accedit *in conſil. 61. domina Catharina. colum. 2. circa med. verſ. & licet adiiciat.* Ruin. *in conſil. 7. colum. 6. in fin. in conſil. 21. num. 12. in conſil. 36. num. 16. in conſil. 39. num. 17. in conſil. 229. in fin. lib. 4. & in conſil. 95. colum. pen. circa med.*

lib.5. Quare ſi Doct. obſeruamus, tam *in d. tract.* quam hic enarratos, dubitatio non eſt, quin vulgatiſſima & probatiſſima ſententia hæc inuenia tur.

Tertio reſpondetur, cauſam in principe non præſumi, qui iuris ordine non ſeruato, citationeq; omiſſa procedit, vt factũ hic eſt: ita ex Abb. Soci. probat *in d. conſ. 10. num. 10. inter conſ. Curtii ſenioris*, cum aliis à nobis relatis *in conſ. 5. num. 5.* Quibus Abb. adiungimus *in 3. q. Sempronius. colum. 2. in fi. verſic. ſit autem heres prælat.* Curt. ſeniorem *in d. conſ. 40. num. 92.* Iaſ. *in conſ. 213. in fi.* Aliter porro interpretantibus, licentia per indirectum principibus erit, cauſa indicta ſubditos opprimendi, ſi cauſam in eis iuſtam paſſim præſumimus, etiam eum nullo iuris ordine, pro arbitrio quid agant; ſiquidem æqui boniq; cultores non omnes ſunt, quicunq; diuitias habent, in poteſtate veagunt.

Non obſtat, de plenitudine poteſtatis rem ita actam: reſpõſum enim in ſuperioribus eſt, momenti vllius poteſtatẽ hanc plenam in his non eſſe, quæ à iure gentium ſunt, quales contractus ſunt, in quibus feudum continetur.

Atque ideo licentiam principi non eſſe ius lædendi, quod ex contractu naſcitur, niſi ſi ex cauſa legitima id fiat, ex delicto vaſalli aut ſubditi puta. Et qua ratione facultas principi non eſt, ſine cauſa feudum auferendi; ita nec delictum aſſerendi, vnde indirecto feudum vaſallus immeritus amittat.

Neque in caſu hoc cauſam in principe præſumi: ob id, citatione omiſſa, contra vaſallum aut ſubditum procedere principi non licet. Idque ex tex. probat *in d. clem. paſtoralis. ver. caterum de re iud.* cum aliis apud nos allegatis *in d. conſ. 5. num. 3.* Ad quæ Feli. accedit *in d. c. quæ in eccleſiarum num. 46. de conſti.* Ruin. *in conſ. 46. colum. 3. in fi. lib. 2.* Hierony. Torniis *in d. conſ. post reſponſa Anto. de Butr. num. 24. ver. in ſed. quod fortius* Idem Pariſ. admittit *in d. conſ. num. 86.* Clauſularum igitur inſpectio, quibus Pariſ. ſubniti laborat, ad ſolam eam ſuperioris oſtendendam faceret. Atqui fruſtra voluntatem obſeruamus, cui coniuncta poteſtas non ſit. Quo ... velles quod ... poſſis. *l. Barbarius ver. cum etiam potuit ff. de offi. præto. l. imperium ff. de iuriſd. omn. iud.* Signorol *in conſ. 28. columna 6. post med.* Text. huc ſpectat *in l. ſi quis annus ff. de teſtament.*

28 Secundo reſpondetur, † inutiles clauſulas de plenitudine poteſtatis & his idem pollentes fieri, vbicunque præter ordinem, perperam, atque extra cauſæ cognitionem actum quid eſt. Rota *decis. 2. 130. ... confirmando* & alia à nobis commemorata *in conſ. 241. colum. 9. ver. præterea ſſ. etiam clauſula.* Idem Ruin. placet *in conſ. 9. col. 10. lib. 4.*

Tertio reſpondetur, contrarium ſui ipſius in ſpecie hac atq; in eodem reſponſo Pariſium deprehendi. Initio enim cum vitioſum id genus proceſſum parte non vocata, iuriſque ordine omiſſo perſpiceret, auxilium à clauſulis petit, *de plenitudine poteſtatis, ex certa ſcientia,* &c. quo tam inſignem proceſſus iniquitatem tueretur. Deinde cum reſtitutionem in integrum eludere certat, quam ab Imperatore Maximiliano, & Carolo Quinto Petrus Maria Comes acceperat, clauſulis illis interpoſitis, *de plenitudine poteſtatis, ex certa ſcientia, non obſtantibus,* &c. defectum poteſtatis in Cæſarem obiicit, *num. 86.* vbi iuris demum ciuilis ſeu poſitiui (quod vocitant) vitia per clauſulas has purgari ait. Dii boni! iuriſne poſitiui vitium in citatione prætermiſſa verſatur? quam à iure diuino demanatam vulgo Doct. cõſentiunt, quod paradiſo terreſtri eiectus ante Adam non fuerit quam à Deo citaretur, ſi defendere quid vellet: *Adam vbi es?* Bart. *in extrauag. ad reprimendum in ver. & figura iudicii.* Bald. *in l. fin. C. de legib. & ad gentes innumera.* Nihil igitur Pariſii teſtimonium faciendum, qui in loco conſiſtere nec in eodem conſilio potuit. *l. qui falſo vel vario ff. de teſtib.* Quo nomine male interpres noſter Martianus audit, de quo fert ... gl. eſt *in l. Lucius ſuroſi. §. fin. ff. de petit. heredit.* Scutum eius albo nigroq; ab eo variatum, quo telorum omnium amaritudinem deuitaret: refert Fulgo. *in conſ. 41. col. 3. ante med.* Perpetuus tamen temporis noſtri Doctorum mos iſte videtur, vt in eadem manere ſententia nequeant. Atq; vtinam æris cupiditate id non fiat.

Argumentum & illud diſſolutum ex prædictis apparet, reſtitutionem ad poſſeſſionem ſui in Comitem Petrum Mariam non eſſe, ſi apud actores poſſeſſio ſit, vtpote principis autoritate ſpoliatum, cuius factum parti ipſi tribuitur, perindeque rem habent, atque ſi traſita actoribus poſſeſſio à Comite ipſo ſit. Locum enim argumentum non habet, vbicunque perperam, iuris ordine omnino poſthabito, princeps aut iudex procedit.

Bal. *in d. l. ſi ob cauſam tutela § C. de euictio. & in conſ. 61. in gl. 1. queſtione colum. 1. poſt med. verſ. & ſi dicatur, quod hæc loquuntur lib. 2.* Soci. *in conſ. 258 col. 4. verſ. nec hoc caſu. lib. 2.* vitioſe hic nulloque iuris ordine rem actam, ſæpius repertum.

Reſponſio & alia ad argumẽta omnia ſinarrata generaliter accommodatur, facto admiſſo, quod mihi propoſitũ eſt; Ducem verum Ludouicum Sfortiam non fuiſſe, at tyrannum Idque hiſtoriarum monumentis liquere, quorum verba ſicut peruulgata narrantur, ita adeundũ ad ea erit. Qua re admiſſa, argumentum ſuum Pariſius patietur, qui Petri Mariæ Comitis defectionem annalibus rerumque geſtarum libris conſcriptã ait. Facto hoc enim ita præſuppoſito, mouere ea non videntur, quæ in rei geſtæ confirmationem Pariſ. affert. Et principio non obſtat, rata ea haberi † quæ acta per iuſtitiam, ſeu iuſtitiæ figura ſunt, vt Pariſ. ait *in d. conſ. 1. num. 63. 65. lib. 1.* ex Barto. *in d. tracta. de tyrannis. q. 7.* Caſtren. *in d. l. decernimus. C. de ſacroſ. eccleſ.* verum enim id ita habetur, ſi ab iudicibus ordinariis tyranno ſubditis quid agitur, à quibus peccatum quicquam in ditione occupanda non ſit. deciſio Neapoli *deciſ. 77. num. 5.* ex Iſer. *in conſtit. regni, priuileg. 2.* Cæterum per D. Ioannem de Zuchis, quaſi delegatum, ita hæc peracta leguntur, atque ideo in perſona delegantis fundamentum omne ponitur, in quo ſi iuriſdictio non erat, vtique nec in delegato. *l. traditio. ff. de acq. rerum domi. l. nemo plus. ff. de reg. iuris.* 29

Secundo reſpondetur, vtilia ita haberi, quæ acta ſub Tyranno ſunt, ſi à populo iuriſdictionem iudex cõſequitur, non à Tyranno ipſo, vt Bal. docet *in d. l. decernimus num. 5.* Ruſus in officialibus ſeu ordinariis Caſtren. ibi loquitur, quaſi territorio, non tyranni perſonæ iuriſdictio cohæreat. Ex quibus apparet irrita apud Bal. Caſtrenſemq; haberi, quæcunque geſta à delegato Tyranni ſunt.

Tertio reſpondetur, firma rata eſſe, quæ acta ſub Tyranno contra reum ſunt, ſi admiſſum delictum ſit, pro quo pœnas dari omnino oportet. Pariſ. *in d. conſil. 1. num. 63.* ex Bald. *in d. l. decernimus colum. 2.* vbi meritum vel demeritum conſiderat.

Atqui Tyrannide præſuppoſita, laudi dandũ, quod actum contra Tyrannum eſt, tantum abeſt, vt vindicari id debeat. *d. l. decernimus.* & dictum ſuperius eſt ex Calca. *in conſ. 52. colum. 2.* Si dixeris, Cæſarem & ipſum Maximilianum offenſum, negatur; quia nihil quicquam actum odio Cæſaris eſt, à gratia cuius Comes non diſceſſit. Et præterea de iure tertii aut Cæſaris opponi non poteſt. *l. his conſequenter. §. 1. ff. famil. erc.* Soc. *in conſ. 78. colum. 2. post med. lib. 4.* Ripa *in rubr. ff. ſolut. matrimon. numer. 29. ver. non obſtat, quod Doct.* quid hic dicendum vbi ius ſuum tertius remiſit?

Non obſtat toleratum ducem Ludouicum, Pontifice Cæſareque patientibus, vt Pariſ. obſeruat *in d. conſ. 1. num. 57. & 66.* Nam quæ dici non poteſt ex voluntate Cæſaris ante ducem toleratum, quam imperio eius pareret, & pro domino directo agnoſceret inueſtituramque peteret; quoniam remiſſionẽ donationemq; iuris ſui in Cæſare tunc præſumimus, quod iuri repugnat. *l. cum de indebito. §. 1. ff. de cond. indeb. l. ſi filius familias. ff. de dona. l. ſi cum aurum ff. de ſolut.* Bar. & alii *in l. cum quid. ff. ſi certum petat.*

Hoc amplius, ſi † ius id tum ampliſſimum donare in animo Cæſar habuerat, poteſtas tamen ita faciendi non erat, vnde læſionem grauiſſimam imperium acciperet. *c. intellecto. de iureiur. c. grandi. de ſuppl. neglig. prælat. lib. 6.* Bar. *in l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam.* In re igitur prohibita nihil eſt, quod donatio præſumatur, gl. *in l. ſi vxor. in gl. 5. ff. de dona. inter vir. & vx.* argu. *l. qui ad certum ff. locat.* ſequitur Signorol. *in conſ. 49. colum. 2. ante med.* Nemo igitur ſani capitis dixerit, ex conſenſu Cæſaris principatum ab eo geri, qui Cæſarem ipſum contemnit, & in ſuperiorem eum non agnoſcit. 30

Rurſus inueſtitura poſtea conceſſa nihil eſt, quod pars ſidat; quoniam ad perniciem alienam illa non trahitur, vt dariquiſſe Petrus Maria intelligatur, qui iure licito bellũ cum Tyranno geſſerat. *l. 2. § merito & §. ſi quis à principe. ff. ne quid in loco publico. l. nec auus. C. de emancipa. lib.* quinetiam ſi expreſſim nominatimque acta ipſa contra Comitem Cæſar approbaſſet, nihilo magis noxia approbatio eſſet; quia ad eum modum nullo iure, nullaq; cauſa Comitem abſentem nec citatum bonis ſuis ſpoliaſſet, quod fieri non poſſe reſtatum abunde in ſuperioribus eſt.

Rurſus ſi poteſtatem hanc eſſe Cæſari dicimus, fraudem ab eo ſubditi acciperent, qui permiſſu eius, de quo *in d. l. decernimus,* bellum

Digitized by Google

bellum cum Tyrannis gerunt: namque ſi proſcripta ſubditi bona ob eam cauſam à Tyranno ſunt, & Tyranni geſta à ſuperiore confirmantur, ſub auctoritate & permiſſu ipſius ſuperioris, rerum ſuarum iacturam ſubditus faceret, ſi & proſcriptionem illam confirmatam dicimus: quo quid abſurdius? *l. ſi. Cod. de his qui veniam æta. impet.* Sed nec † Deus ipſe omnipotens

31 hoc poſſet, fraudem videlicet alicui facere; quoniam potentiæ non tribuitur, quod malum eſt facere, ſed potentiæ defectui. *c. ſin verſum. charitas. de pœniten. diſtinct. 2.* & Ioan. 1. *Et ſine ipſo factum eſt nihil, i. peccatum.* cum aliis apud nos conſcriptis *in d. conſ. 241. num. 20. verſ. non obſtant illæ clauſulæ. & in conſ. 592.* pro republica noſtra Sauilliani edit o, *num. 65. & num. 117.*

Secundo principaliter reſpondetur, ex patientia ſuperioris tyrannidis vitium ita purgari, ſi in manu poteſtateve ſuperioris ſit pro arbitrio commodeque tyrannum eiicere. Quomodo enim conſentire ad actum eum dicemus, qui etſi velit, impedire tamen actum non poſſet? *l. 2. ff. de noxal. l. in cunis. ibiq; Bal. Ang. & Flori. ff. ſi ſerui vendi. c. ſicut dignum. de homici.* à ſenſu contrario argumentando. Vbi conſentire delicto dicitur, qui id non prohibet, cum poſſit: potentia igitur remota, non poteſt conſenſus non remoueri. tex. huc pertinet *in l. rem legatam. in fi. de adim. leg.* Enimuero non aliter repelli à principatu Dux poterat, niſi bello illato, quod commode geri non poſſe, nemo eſt qui ignoret. Nihil plane † intereſt, vtrum quis quid non poſſit, an

32 minus commode *l. diuortio. in prin. adi iuncta gl. in ver. facere. ff. de nego. geſt. l. ſi ſeruus depoſitum. §. 1. ver. quid eſt habere facultatem repetendi ff. de noxal. l. ſi peculium. §. final. ff. de ſtatulib. l. Nepos Proculo. ff. de verbor. ſignif.* & quod in caſu ſcito Bald. ſcribit *in conſil. 101. quidam teſtes. column. 1. lib. 1.*

Tertio reſpondetur, tyrannidem ſac à titulo ceſſare, Ducemque verum eum fuiſſe, tyrannidis tamen excuſari factum controuerſum non poteſt, id eſt, ſpoliatio Comitis vi armorũ, iuris ordine omnino non adhibito, ex his, quæ fuſius dicta in re hac habemus.

Non obſtat, renunciationem tacitam in Comite præſumi, quod ad proclamata non oppoſuit ad formam decretorum.

33 Reſponſio enim parata † proclamationibus eum non adſtringi, qui abſens à loco & certus eſt. Certum enim nominatim citari aduerſarium oportet, non generaliter voce præconia, aut per edictum. *l. 1. §. pen. ff. de ventre inſpi. §. ſancimus. cum gl. in verb. agentes. in Authen. de heredi. & Falci. d. l. ſi in tempore. C. de remiſſio pig. authen. ſi omnes. C. ſi min. ſe ab heredit. abſti.* Bar. & alii *in l. decem ff. de verb. obli. & in extrauag. ad reprimendum in verb. per edictum.* Bal. *in conſ. 126. vxor lib. 2.* Idque locum tum etiam habet, cum permiſſa citatio generalis ſtatuto eſt: ad eos enim ſtatutum reſtringitur, qui ignorari facile poſſint, vt quam minimum poſſit, commune ius lædatur. Alex. *in conſ. 5. column. 1. in fi. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 24. column. 1. circa fin. in conſ. 52. col. 2. in fi. lib. 4.* Inculpletius *in conſ. 17. colum. 2. poſt med. & in conſ. 62. colum. 9. circa fin. lib. 5.* Atque certiſſimus Comes erat.

Secunda reſponſio ex prænarratis excipitur, locum argumento non eſſe, vbicunq; tutus locus non eſt, ad quem venire citatus iubetur. Etenim ſi citatio etiã ſpecialis non adſtringit, vti declaratum ante habemus; longe minus generalis, quæ debilior hoc paulo ſpeciali eſt. Innoc. & alii *in c. humilis. de maiori. & obed.* Sed nec vigoris quicquam ſtatutum haberet, quo ad locum non tutum adeſſe quiſpiam cogeretur, vtpote iuri omni contrarium iuxta diuino atque humano, quo ſeipſum vitæ diſcrimini apponere nemo debet. *leg. vt vim. ff. de iuſti. & iure.* Qua ratione factũ eſt ut tolli citatio à Principe ſtatutove non poſſit; id quia defenſionem auferret iure diuino humanoq; permiſſam, vti expreſſum in ſuperioribus eſt.

Tertio mirari ſatis nequeo, quo ore id ita ſcribi à Pariſio potuerit, extinctum ius omne Petri Mariæ Comitis eſſe ex lapſu

34 termini proclamationum: neceſſario enim conſequitur, † iuri ſuo ab eo renunciari, qui intra terminum ad id præſtitutum non opponit. *l. Titia. ff. de accuſat. l. 2. § ſpectandi. ff. de bon. poſ. ſec. tab.* gl. & Ang. *in l. ſi ego ff. de nego. geſt.* Bart. *in l. honorum ff. rem ra. hab.* Roma. *in conſ. 431. in terminis* Soci. *in conſ. 16. num. 19. lib. 4.* Renunciatio plane conſenſum deſiderat, quo dempto, induci ea non poteſt. *l. mater decedens. ff. de inoffic. teſt. cum l. tres fratres. ibique Bart. in fin. ff. de pactis. l. de his. ff. de tranſact. l. in repudianda. ff. de acq. heredi. l. iubemus. Cod. ad Velleian.*

Quo pacto porro conſenſum in Comite fuiſſe aſſeremus, qui paſſus vim eſt, contra quem exordium factum ab executione eſt, cui ad locum proclamationum adire non licebat? *l. 1. ff. quod metus cau. l. 2. in prin. ff. de iud.* Atque in ſpecie renunciationis Anto. de But. tradit *in c. 1. de iudi.* Areti. *in conſ. 87. in præmiſſa. num. 2.*

Reſponſio alia & ipſa generalis ſupereſt, vnde argumenta omnia euertuntur, quæcunque obiecta ex diuerſo ſunt, id eſt, reſtitutum Comitem ad bona omnia fuiſſe, adiectum actaomnia deducta Maximiliani & Caroli quinti beneficio; quantum poreſt a ſin dubium vocari à Pariſio non debuit *in d. conſ. 1. num. 103.* quaſi ius domino directo non ſit in ſolo vaſalli quicquam attentare.

Namque ſicut duci ipſi Mediolani Cæſar præeſt, in ſuperioremque agnoſcitur quaſi dominus directus; ita † ad eum li- 35 cuit Comiti adire veluti oppreſſo iniuriamque patienti. *l. 2. §. ſed dominorum. ibi; ideoque cognoſce. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. §. dominorum. inſti. eo. titu.* vſq; adeo, vt auferri feudum à vaſallo poſſit, qui in ſubditos ſæuit, diriterque & iniuſte cum eis agit, vt not. *in c. 1. quali. dom. proprie. feu. pri.* Bal. *in c. 1. § publici latrones num. 2. de pace tenen. & in conſ. 328. quæritur, ſi rex. colum. fin. lib. 1.* Alexand. *in l. diuortio. §. ſi fundum num. 5 ff. ſolut. matrim.* Caſtren. *in authen. qui rem. num. 3. in fin. ibique Iaſ. num. 5. C. de ſacro ſan. Eccleſ.* deciſio Neapoli. *deciſ. 265 num. 72.* Curt. Iun. *in conſ. 137. num. 4. 20.* & apud nos *in conſ. 6. num. 108.* vbi declaratur.

Neque Doct. teſtimonia mouent, quibus vſus Pariſ. eſt *in d. conſ. 1 num. 103.* in caſibus enim diuerſis loquuntur præter Curtium ſen. id eſt, cum in ſolo alieno Papa aut Cæſar quid agit, legitimum puta in terris Imperii Pontifex facit, vel ex diuerſo in terris Eccleſiæ Cæſar legitimat. Diuerſum eſt, † vbi- 36 cunque in terris vaſallorum legitimum princeps facit: prohibitum enim id non eſſe, ex Curtio Iuniori oſtenditur *in conſ. 157. num 10.* Et quod Curt. idem ſcribit *in conſ. 137. numer. 7.* Sed & diſſimilis ſui Pariſ. deprehenditur *in conſ. 10. num. 120. lib. 2.* vbi generalius putat, vbiq; legitimandi ius Cæſari eſſe.

Neq; auctoritas Curtii ſenioris contraria mouet *in conſil. 65. ſuper præmiſſa n. 16.* vbi ius eſſe Cæſari negat, legitimũ in ſolo Mediolani facere: falſo enim fundamento nititur, quod ſuperiorem Mediolani Dux non agnoſcit, & ſententiam diuerſam Curt. ipſe ſenior admittit *in conſ. 73. ſuper memorata num. 28. in quarto dubio.*

Non obſtat reſtitutionem hanc obreptionis ſubreptioniſque vitiis laborare. Verum eſt enim obreptionem ibi admiſſam, aliter tamen atque pars credit, defectionis enim commemoratio ibi fit, quæ aduerſus Tyrannum non committitur. Quare ſi Tyrannidem admittimus, falſo ſermo habitus de perduellione eſt, quæ contra Tyrannum non cadit.

Secundo reſpondetur, neceſſariam expreſſionem actorum non fuiſſe, quæ geſta contra ipſum Comitem ſunt; quandoquidem vitioſe inutiliterque proceſſum ad ea ſit, *c. dilecta. ibique Ant. & alii de exceptio. c. oblata. ibique Doct. de appella.* Gemin. *in conſ. 129. colum. 2. in prin.* Alex. *in conſ. 42. lib. 4.* Curt. Sen. *in conſ. 13 nu. 15. circa fi. ver. ſtatutum eſt nullum.*

Hoc amplius id exprimi non oportet, quod elidi exceptione poteſt, quamuis nullum non ſit. Doct. *in c. in noſtra. de reſcript.* Gemini. *in conſil. 41. colum. 1.* Socin. *in conſ. 120. col. 2. circa med. lib. 4.*

Tertio reſpondetur, negando obreptionẽ, ſubreptionemve commiſſam, recteque narratum contra maieſtatem Cæſaream quicquam actum: in facto enim crimen eſt, quod probari debet. *d. l. merito. ff. pro ſocio. l. quotiens. § qui dolo ff. de proba. l. fi. C. eod. tit.* vbi probationes exiguntur luce meridiana clariores.

Atqui probatio vlla perduellionis non affertur, præterquam ex aſſertione ipſius principis, ſub eo colore, quaſi notoria eſſet. Ad quæ omnia verbis pluribus reſponſum in ſuperioribus eſt.

Non obſtat, pernicialem reſtitutionem memoratam iuri actorum non eſſe, quod quæſitum antea erat: quoniam negatur iuris quicquam quæſitum eis, auctoribuſve ipſorum ex conceſſione aliqua fuiſſe, cum iuris aliquid in bonis controuerſis princeps non haberet. Siquidem ius omne in aſſerta bonorum publicatione, aut proſcriptione fundatur. Vnde qua ratione vitioſam, nullamq; prorſus proſcriptionem eſſe ſupra oſtendimus; ita iuris quicquam ex ea fiſco aut principi concedenti acquiri non potuit. Nihil enim † intereſt, vtrum proſcripta bo- 37 na non ſint, an vitioſe aut inutiliter. *l. fin. ff. de lib. & poſth. l. 1. in fi. ff. quan. dies vſusf. ced. leg. a cod.* Idem in ſententia nulla, quæ pro nõ lata

habetur. *l.1.§.2 ibique Dec. in quarto not. ff. quod quiſque iur.* Iote item pariudicatur, conditum teſtamentum non eſſe, atque inutilecer. *l.1. in fi. ff. ſi tab. teſt. nulla exta. l. ſi aut nullum. C. de legiti. heredi.* ſcite hue Cardi. accedit *in conſ. 30. circa fi.* pro non exiſtente haberi, quod nullum aut inutile eſt. *gl. in l. cum in. §. 1. verſi. quod ſi ad præſens. ff. de inni. teſta.* Caſtellion. *in allegatio ſua poſt Sign. Cremen. col. antepen.* Inde fit, vt vacare beneficium non dicatur, quo per ſententiam nullam quiſpiam priuatus. *c. in primus. verſ. di Epiſcopi perſona. 2. q. 1.* Geminia. *in conſ. 88 col. 2. ante med. & in conſil. 141. col. 8 ante med.* Atq; in vniuerſum, ex actu nullo effectus nullus ſequitur neq; iuris neq; facti. *l. ſi quis Sempronium ff. de heredi. inſt. authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vendi.* iunctis not. per gl. *clem. 2. de immun. Eccleſ.* ex qua coniunctione ita Gomeſ. ſcribit *in reg. de annali. quæſt. 45. colum. 2. poſt med. pagi.* 589. in quam ſententiam tex. venit *in ca. audito de elect.* quem Cardi. citat *in conſ. 92. num. 9.* His propius accedit, quod dici ſolet, ex titulo improbato præſcriptionē non procedere. *l. quod vxor ibique gl. & Doct. ff. de acq. poſſ. l. fi. §. fin autem. C. com. de lega. l. quemadmodum. C. de agri. & conſi. lib. 11. cap. dudum. 1. de electio.* Alexand. *in conſ. 47 in vltimis verbis. lib. 3.* quod repetitum eſt *in conſ. 54. lib. 6.* Curt. Iun. *in conſ. 60. in fi.* Corn. *in conſ. 65. lib. 1.* Soc. iun. *in conſ. 69 num. 37. lib. 1.* & vberius apud nos *in tracta. de antiq. temp. parte 4. num. 160.* De præſcriptione tamen agere ſuperuacuum hic eſt, quatenus controuerſia de ea non fit. Satis igitur abundeq; erit, oſtendiſſe ex titulo aſſerto confiſcationis vitiis vndique ſcatentibus iuris quicquam quæſitum principi non eſſe, qui ne ad præſcribendum quidem principem iuuaret. Sed nec ad fructus quærēdos id genus titulus damnatus valet, Bar. auctore *in l. ſed et ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. heredit.* Quæ res tamen longiorem & ipſa in fructibus tractatum exigeret. Subiicere tamen id volui, quo planius fieret, nihil eſſe, quod iure aut titulo confiſcationis pars fidat.

Non obſtat, citandos actores aut autores eorum ad reſtitutionem hanc fuiſſe, aliter onerosum eis non eſſe: quoniam in notorio iuris locum id non habet, id eſt, cum non facti vllius, ſed iuris tantū quæſtio verſatur, quod certum apparet. Ibi enim ſuperuacua citatio eſt; ſiquidem in poteſtate citati nō eſt, iuris formam mutare, de quo genere ſpecies controuerſa eſt, in qua ſpoliatus Comes quaſi reus perduellionis eſt, citatione omiſſa, iuris ordine non ſeruato, quo caſu vitium patens notoriumq; ſpoliationis apparet, cum citandus Comes foret, etiamſi arma ab eo capta contra Principem verum eſſent; quoniam incurrere caſus poteſt, quo licite id fiat, vti dilucide in ſuperioribus oſtendimus: vnde in notorio hoc iuris citanda pars non

38 fuit. At enim † rectum æquumue fuit, parte non citata à Cæſare reuocari, quod attentatum parte etiā non citata non fuit. Bald. & alii *in l. ſi pacto quo pœnam. in quinto notab. C. de pactis.* Idem Bald. *in l. 2. num. 45 q. 4. C. de ſeruitut.* cum aliis apud Alexan. relatis *in conſ. 5. num 8. lib 2. & in conſ. 179. in fin. lib. 6.* Deci. *in cap. cum ceſſante. in fin. de appellat.* Felin. *in cap. qualiter. 1. numer. 15. verſ. tertio limita. de accuſat.*

Immo enim æquitas maior cum omiſſione hac citationis in poſſeſſione reſtituenda facit, quam in ea auferenda, quæ iure omni refragatur. Itaque ſi parte non citata erepta poſſeſſio eſt; quanto ſanctius parte non citata reſtitutio eius fiet?

Apparet ex reſponſione hac imprudenter Socini teſtimonio, *in conſ. 4 num. 13. lib. 3.* Paritium vti, *in d. conſ. 1. num. 39.* Aduerſarium enim Paritio teſtimonium Socini euidenter eſt, reorūque iuri non mediocriter fauet: ſiquidem *num. 14. in fin.* in notorio iuris loquitur, in quo excuſatio verſari vlla non poteſt, cum ait notum Duci Sabaudiæ fuiſſe dominos à Rotanis abſque cauſa, atque ex proceſſu vitioſo ſeu inualido poſſeſſione

39 deturbatos. Sic † notorium ius ex actis erat. Innocen. & alii, *in capit. ex confirmatione. de appellat.* Socin. *in conſ. 96. num 15. lib. 4.* Conſequens his fit, notorium hoc iuris ſimile notorio facti permanentis eſſe, in quo tergiuerſatio vlla non cadit. Hoc ipſo enim, quod acta ſpoliationis iudex, aut ſuperior legit, in quibus omiſſa citatio apparet, euidens iudici ſuperiori que fit, de facto & perperam ſpoliationem præcipitatam; quia notorium vtrinque verſatur, non ſolum facti, id eſt, ſpoliationis, ſed & iuris, quod nullo iuris ordine proceſſum ad ſpoliationē eſt: qua in re excuſatio vlla non ſubeſt.

Cauſa alia eſt, cum facti tantummodo notorium apparet, veluti arma à Comite aut vaſallo contra dominū capta. Conſequens enim non fit; ergo domini læſa maieſtas eſt, cum caſus interuenient, quibus iure licito fieri id poteſt. Sic quamuis factum notorium ſit; ius tamen ex facto deſcendens liquere, aut in manifeſto eſſe ante non poteſt, quā cauſa cognita excuſſum ventilatumque factum ſit, vtrum caſus permiſſus interuenerit, in quo ita venitur ad arma potuerit. Quæ res præter teſtimonia torante producta, iure diuino etiam probatur. *Geneſis c. 4.* Ibi enim etſi maxime notorium Deo Caini delictum eſſet, à Deo tamen citatus ipſe eſt: *Quid feciſti? vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Sic videre & etiam probare parte vocata ante Deus voluit, quam præceps iudicium faceret. Quem tex. iuris diuini ſententiam hanc Io. Mona. citat *in extrauag. rem non nouam.* cum quo Geminia. conſentit, *in conſ. 53. num. 3.* Conſequens his fit, cum Soetnum Pariſ. profert, ſuo ipſum iudicio, ſoricis exemplo, lædi, vt Terentii ſententia vtar. Ruſſus ex diuerſis penitus Paritius argumentatur, id eſt, ex notorio iuris, in quo incertitudinis excuſationiſve quippiam non verſatur, & quod iure eodem indicatur, atq; notorium facti permanentis ad notorium facti tranſeuntis, in quo & incertitudo & excuſatio ineſſe multiplex poteſt; quamuis ſatis ſit excuſationem interuenire vel vnicam poſſe, ſic quomodo ex Aret. demonſtratum *in d. conſ. 163.* Doct. que aliis in ſuperioribus habemus.

Apparet etiam ex prænarratis neceſſariam reſtitutionem illam non fuiſſe. Ea q; remota optimum nihilo minus reorum ius eſſe, quorum poſſeſſio antiquior eſt, quæ ablata ſine cauſa vlla legitima à Comite Petro Maria fuerat, vſque adeo, vt reintegrandos ad eam fore, ſi apud actores eſſet, demonſtratum ſatis in ſuperioribus habeamus, nedum auferri eam à reis ipſis poſſidentibus oporteat, Tyrannidis etiam quantum ad titulum, & reſtitutionis memoratæ adminiculo remoto. Ad extremum, etſi liquidiſſimum factum reorum ius arbitret, ſecundum eos tamen in re dubia iudicium ferendum, iuris incerti non eſt, *reg. fauorabiliores. ff. de reg. iur.* Accedat, quod lucri cauſa in actorib. verſatur ex grauiſſimo reorum incommodo. *l. ſi C. de cod. & huius generis vulgatiſſima.*

De vltimo argumento præſcriptionis verbum non facio: quoniam iudicium poſſeſſorium verſatur, in quo præſcriptio non cadit. Ruſus quia probationis quicquam præſtitum de præſcriptione non eſt. Neq; *l. bene à Zenone. C. de quadrien. præſcript.* locum eſſe poſſe facile oſtendemus, cum ad petitorium venietur. Papiæ 10. Nouembris 1558.

Aymo Crauetta à Sauiliano, I.V. Doctor, primum Iuris Ciuilis interpretum gradum hora veſpertina Papiæ obtinens.

Conſilium deciſorium in cauſa Simonis Becii ex Tridento ciuis, contra Mariam vxorem Simonis Cellauinarii. Quæ cauſa dirimenda mihi credita eſt ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo domino, domino Chriſtophoro à Madruciis Cardinale & Principe Tridentino ac Brixinenſi, &c. mihi ſemper obſeruandiſſimo.

SVMMARIA.

1 *Conditio. Ademptum ſub vna conditione, ſub contraria datum intelligitur.*
2 *Conditionis expreſſa euentus ab eo probandus, qui conditione ipſa expreſſa nititur. ibiq; ampliatur in conditione negatiua.*
3 *Dictio. Item, idem poteſt ac copula Et.*
Conditiones plures ſi adiiciantur, impleri omnes oportet. vt admitti inſtitutus vel ſubſtitutus poſſit. ibid. verſ. permanendi ſumus. Vide nu. 6.
4 *Copula in disiunctiuam reſoluitur ex voluntate teſtatoris*
5 *Copula. Vbicunque per copulā pœna promittitur ſi facta plurima non erunt, vno tantum facto inſolidum pœna committitur.*
Inſolidum committitur pœna, quotiens per copulam illa promittitur, ſi facta plura non erunt, vno tantum facto. ibid.
6 *Conditionum concurſus non requiritur. vbicunq; propter aliud, non propter ſe copula interponitur, nam in disiunctiuam tunc reſoluitur.*
7 *Conditio, non modus dicitur, quotiens impleri ante eam oportet, quam ad fideicommiſſum ſubſtitutus admittatur, etiam ſi modum alias verba ſignificent.*
8 *Conditio mixta pro impleta habetur, ſi per eum, cui implēda erat, ſtat, quominus impleatur. Hoc amplius etiam ex facto tertii impleta conditio habetur, quotiens per tertium quis impeditur, quominus parere conditioni poſſit. nu. 12.*
Subſtitutus vxori ſi cum ea habitauerit, & ei opem tulerit, ſubſtitutione non priuatur, ſi per vxorem ſteterit, ſtare autem per eam dicitur, ſi malis moribus ſit, imbuta, vel commoda pro vtroque non ſit habitatio. ib. verſ. conſequenter.
9 *Culpa non præſumitur, ſed ab eo probanda, à quo allegatur, cum ei ratio duplex ſubſiſtat.*

Culpa

Digitized by Google

Culpa probatio certa ſpecialis limitataue eſſe debet, quomodocunq; culpa opponatur, ſiue agendo, ſiue excipiendo. ibid. ver. In qua culpa probanda.

10 *Scientia teſtamenti ex quibus præſumatur.*

Scientia teſtamenti, ſeu codicillorum ex eo arguitur, quod de conditionibus in illis appoſitis nonnullas quis impleuit. ibid.

Neceſſarium. Ob cauſam neceſſariam, non voluntariam actum in dubio ais, iudicatur. ibid. ver. In re plane dubia.

Scientia præſumpta ſufficit, vt damnum quis patiatur, ideo emphyteuta à iure ſuo cadit, ſi canonem non ſoluit, nec ex eo excuſatur, quod emphyteuticam bona eſſe ignorauerit. ſi emphyteuticæ eſſe apud omnes fere notum erat. ibid. ver. ſecundo præſumitur ſcientia.

Ignorantia teſtamenti an ex aſſertione iurata præſumatur. ibid. ver. quarto codicillorum ſcientia.

11 *Interpellatio non exigitur, vbi dies & pœna adijcitur.*

Interpellatio in conditione implenda non deſideratur, ſed ab eo offerri implementum debet à quo impleri oportet, quantum ad eum adire oportet, cui implenda conditio eſt. ibid. ver. ſecundo fruſtra de interpellatione.

12 *Impedimentum non excuſat, niſi potuerit impeditus, quod in ſe erat, vt illud non remoueret, ver. non ait. et quippe.*

Culpa ei imputatur, qui potuit impedimentum amouere, & non amouit. ibid. ver. & culpa imputatur.

13 *Renunciare fauori ſuo quis non poteſt, ſi cum eo fauor alterius fuerit permixtus.*

14 *Nolle is dicitur, qui facto ſuo impeditus exequi aliquid non poteſt.*

Impeditus facto ſuo aliquid facere, nolle illud dicitur. ibid.

Interpellatio non exigitur, quoties certum eſt fieri illud non; eſſe, de cuius interpellatione agitur. ibid. ver. Atque in ſpecie interpellationis.

Interpellatio ab eo non deſideratur, cui implenda conditio eſt, id eſt, quod aliquem, vt impleat, interpellet. ibid. ver. Neq; dixeris.

15 *Interpellatio, vt modum quis impleat, vbi exigitur, tunc fieri debet, cum legatum aut hæreditas petitur.*

Tempus conditionis exiſtentis inſpicitur, vtrum talis eo tempore ſit, quo ad fideicommiſſum conditionale admitti debet. ibid. verſic. iam textus id refragatur.

ARGVMENTVM.

Subſtitutus poſt mortem vxoris, iuſſus fuit, illam loco matris habere ac ex neptibus eiuſdem vnam in vxorem ducere, quod ſi matrimonium contrahere noluerit, neque pro matre vxorem habere alium ſubſtitui. De eo dubitatur vltimo ſubſtituto fideicommiſſum vendicante, an primo loco ſubſtitutus probare debeat, teſtatoris voluntati ſatisfactum, an vero negatiua ab vltimo ſubſtituto ſit probanda.

CONSILIVM DCCCCXCIIII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Ioannes Boni Hominis ciuis Tridentinus, de anno 1540. dieq; vltimo Augusti Mariæ vxori ex teſtamento hæredi ſcriptæ, ſub codicillis Simonem Becium nepotem poſt vxoris mortem ſubſtituit. A quo vice matris vxorem ipſam haberi, eidemque operas, atque opem præſtari, ſeu ſuccurri in domo iuſſit. Eoque amplius ex neptibus eiuſdem vxoris vnam in matrimonio habere Simonem ipſum voluit. Cæterum ſi neptem vnam ex memoratis vxorem ducere nollet, neque pro matre coniugem ipſam teſtatoris tractaret, tunc, & eo caſu loco ipſius Simonis Petrum nepotem alium ſub lege conſimili ſubſtituit. Maria vxore teſtatoris ab humanis ſubtracta, fideicommiſſum Simon vendicat, ab vxore dicti Petri ſecundo loco ſubſtituti, quæ neptis dictæ Mariæ erat. Exceptione rea vtitur, quod in pœnam tranſlati fideicommiſſi Simon offendit, à quo neque vxor ducta ex neptibus prædictis, neque pro matre teſtatoris vxor habita eſt. In qua ſpecie teſtes producti vtrinque ſunt. Petitorum reſponſa pugnantia reddita: diuerſæ denique ſententiæ prolatæ. In ſecunda appellatione cauſa mihi demandata ab Illuſtriſſimo, atque Reuerendiſſimo Cardinale, & Principe Tridentino & Brixinenſi, Dominoq; mihi obſeruandiſſimo, domino Chriſtophoro Madrutio: vt ſententiam meam in controuerſia hac dicerem, conſiliumq; deciſorium proferrem.

Nodus hic ſine perdifficilis vertitur. In quo diſſoluendo ſi excutere ſingula velim, menſes ad diſceptationem hanc dirimendam mihi deficerent. Locos præcipuos obſeruandos, attingendoſque duxi, in quibus negotij totius ſumma verſatur. Principio igitur videndum, vtrum ex conditione ſubſtitutus Simon Becius intelligatur. In qua ſpecie acriter ſecum aduocationes pugnant. Sine conditione aliis, per modum aliis ſubſtitutionem factam contendentibus. Qui ſane locus vnus ex his eſt, in quo explicando laborem poſitum præcipue comperi. Quam diſceptationem otioſam hic ego, ea ratione cenſeo, quod & ſi maxime conditioné ſubſtitutio hæc Simonis habeat, vel quia ante implenda eſſet, quam ſubſtitutio cederet, quod ad tractatum vxoris pro matre attinet, vel quia conditionem contrariam ademptio habet, dum in pœnam tamen ea non fiat: Attamen locus ademptioni non aliter ſit, neque † contraria deficere conditio intelligitur, ſub qua datum quid creditur, niſi ſi conditio ipſa ademptionis eueniat, vtpote qua deficiente, quod datum ſub conditione contraria erat, vires accipit, vt ex text. probatur in *leg. ſi poſt mortem. §. 2. ff. de legat. 1. ibi & ideo exiſtente conditione legatum perimetur.* 1

Idque ſatis iura innuunt, quæ in eandem ſententiam, proferri ſolent, in *leg. ſi legatum pure & l. legata inutiliter ff de adim. lega. in l. aliquando in fine ff de condit. & demonſt.*

Atque vbi lege in ſpecie hac deficeremus, ſenſu ipſo communi ſolo, rationeque coacta, confitendum id eſſet. Namque conditio hæc contraria, quæ in legato alioquin puro intelligitur, tacita æſtimatur, quæ ſub expreſſa ipſa conditione ademptionis latet, vt expreſſim gloſ. obſeruat in *d. leg. ſi legatum pure.* Vnde cum tacita ſit, atque expreſſe contraria, non dicet deficere conditio tacita, tolliq; ab expreſſa potuit, quam ſi expreſſa ipſa eueniat, effectumque habeat. Quomodo enim conditio expreſſa ademptionis, tacitam illam contrariam extinguet, aut perimet, niſi expreſſa ipſa impleretur? Siquidem ab eo, quod effectum non habet, rumpi, aut diſſolui aliud non poteſt. *l. iure. ff de legat 3. § poſteriore. Inſtitut. quibus mod teſt. in fir l. ſi filius qui in poteſtate ff. de libe. & poſthu. l. 2. ff de iniuſto teſtam.*

Secundo, non aliter conditionem hanc tacitam, contrariamque deficere, niſi conditio ipſa exiſtat, aut impleatur, quæ expreſſim adiecta ademptioni eſt, ex eo etiam clare oſtenditur, quod de ſubſtitutione pupillari dici tacita ſolet, quæ ſub vulgari expreſſa includitur, iuxta *l. iam hoc iure. ff de vulg.* tacita demum enim conditio tacita pupillaris deficit, quæ & ipſa contraria expreſſe eſt, ſub qua vulgaris concipitur, ſi conditio vulgaris expreſſe impletur, vt habetur in *l. ſi. Cod. de inſtitutio. & ſubſtitut.*

Hoc ita prænarrato, verum denique conditione tacita deficere ſubſtitutionis intelligatur, ſi conditio ademptionis expreſſa, impleta ſit, conſequens ſit, † probandum conditionis expreſſæ euentum ab eo eſſe, qui conditione ipſa expreſſa nititur *leg. hoc iure, ibique Iaſ. numer. 9. ff de verbor. obligatio* quam legem vna ſimul cum *leg. nulla* interpretatus eſt. not Socin. in *conſil. 116. numer. 3. lib. 4.* Ruin. in *conſil 34. in princip. lib. 2.* Neque mouet, negatiuam conditionem eſſe, ſub qua adempta, aut reuocata ſubſtitutio eſt, ſi pro matre accepta teſtatoris vxor, aut matrimonio copulata neptis, vna vxoris non erit, quoniam & conditionem hanc negatiuam probari ab eo oportet, qui in conditione ipſa fundamentum collocat, vt in ſpecie conditionis negatiuæ Dec. tradit in *conſ. 177. poſt prin.* 2

Conſequenter his dicendum, partis onus eſſe, quæ locum reuocationi ſubſtitutionis, eſſe contendit, conditionem impletam oſtendere, ſub qua facta reuocatio eſt, videlicet quod pro matre habita, tractataue vxor teſtatoris non ſit, & quod vxorem ſubſtitutus neptem vnam ex memoratis non habet.

Secundo principaliter videndum, vtrum ſatis ſit, conditionem alteram impletam non eſſe, vt locus reuocationi ſubſtitutionis dicatur, an vero defectus neceſſarius, conditionis vtriuſque ſit, quaſi ſub conditione duplici coniunctim, aut copulate reuocata ſubſtitutio ſit, ſi neque matris vice vxorem teſtatoris habuerit, neque cum nepte eius vna nuptias fecerit. Ne multis, argumentiſque in partem vtranque poſthabitis, conditionis alterius defectum ſatis eſſe arbitror.

Namque ſciendum eſt, generis duplicis conditionem hic verſari, affirmatiuam, & negatiuam; facta enim ſubſtitutio ſub conditione duplici videtur, ſi vxorem pro matre ſubſtitutus Simon haberet, & in obſequiis eius eſſet operas præſtando & ſuccurrendo. Item ſi neptem vxoris vnam matrimonio ſibi adiungeret. Et quamuis ad modum referri poſterior conditio poſſit, ſi poſt ſubſtitutionem impletam nuptiæ fierent; attamen quantum ad caſum, de quo agitur, ius idem modi atque conditionis videtur, cum impleri & modum

oporteat, eoq; non impleto, ademptioni locus hæreditatis eſt.

Rurſus per copulam conditionem hanc duplicem affirmatiuam adiectam, ex dictione item apparet, † cuius poteſtas
3 eadem atque copulæ, Et, eſt, vt Bar. not. in *l. Seia. § Cato. num. 1. in fin. verſic. nam idem eſt in dictione, &c. ff. de fundo inſtru.* Bald. in *conſ. 362. quaritur à me. in prin. lib. 1.* Ruin. in *conſ. 56. col. 1. in fi. & col. pen. ante med. lib. 1.*

Prima hæc duplexque conditio affirmatiua ſubſtitutioni ipſi adiecta, vti dixi, eſt. Secunda conditio negatiua per copulam & ipſa duplex inſerta in reuocatione ipſius ſubſtitutionis eſt, videlicet ſi pro matre vxorem teſtatoris, & neptem vnam vxoris habere in matrimonio nollet, ſeu caſu quo in vxorem habere neptem ipſam nollet, & vxorem ipſam pro matre non tractaret.

Hoc ita prænarrato, conditionem duplicem hic verſari affirmatiuam, & negatiuam. Id eſt ſubſtitutionem ipſam ſub cõditione duplici affirmatiua, & reuocationem eius ſub conditione duplici negatiua per copulam factam. Monendi ſumus, quod ad conditionem duplicem affirmatiuam attinet, dubitationem non eſſe, quin impleri vtranque neceſſe ſit, *l. ſi heredi plures. ff. de cond. inſtit. §. ſi vero plures. Inſti. de hereds. inſti.* Rom. *in conſ. 131. & in conſ. 138.* Deci. in *conſ. 177. poſt prin.*

Conſequenter ſatis non erit ad ſubſtitutionem conſequendam alteram ſolummodo conditionem implere, conſequenter conditionis vnius defectu ſubſtitutionis commodum ceſſat. Quod cum ita ſit, ad eundem modum intelligi & conditio duplex negatiua debebit, reuocationi ſeu ademptioni ſubſtitutionis adiecta, vt ex defectu alterius conditionis locus reuocationi ſubſtitutionis ſit, commodumque eius à ſubſtituto auferatur, qui conditioni vtrique non paruit.

Idque ratione vna atque altera. Prima, ne incontinenti ſeipſum corrigere teſtator videatur, qui conditionem duplicem affirmatiuam per copulam initio appoſuit; quo caſu vtramque impleri voluit, *d. l. ſi heredi plures.* atque correctio ſequeretur, niſi conditionis vnius defectu locus reuocationi ſit. Etenim ſi conditionem vtranque negatiuam impleri neceſſe eſt, vt locum reuocatio ſubſtitutionis habeat; ergo alteram tantum impleri ſatis erit. Sic contradictio in eadem diſpoſitione apparet, con-
4 tra *l. nam ad ea. ff. de cond. & demon.* Vnde † cum manifeſta teſtatoris voluntas ſit, vt conditioni vtrique pareatur, tam circa tractatum vxoris, quam circa matrimonium neptis, copula illa in conditione negatiua, & circa reuocationem ſubſtitutionis adiecta, reſolui in diſiunctam debet: vt ſatis ſit ad pœnam reuocationis ſubeundam, alteri obtemperatum conditioni non eſſe. *l. Lucius. §. Cato ff. ad Trebell. l. generaliter in prin. C. de inſt. & ſubſtitu. l. alienationis. § ſi & l. ſeq. ff. de verb. ſign.* Secunda ratio; quoniam conditio iſta duplex negatiua per copulam, ſi pro matre vxorem non tractauerit, & in matrimonio habere neptem nollet, acceſſorie ad confirmationem conditionis duplicis affirmatiuæ venit, quo magis pœnæ metu conditionibus ipſis affirmatiuis pareatur.

Proinde ſecundum naturam ipſam conditionum affirmatiuarum conditiones has intelligi negatiuas oportet; vt quemadmodum ex defectu conditionis alterius affirmatiuę locus ſubſtitutioni non erat, ita ſi par vni ſolummodo ſit, locum reuocatio habeat, vt ad naturam ſui principalis acceſſorium intelligatur, ita in ſpecie hac Ruin. declarat in *conſ. 52. nu. 3. li. 3.* ex not. in *l. ſi is qui 200. § cum ita. & §. ſeq. ff. de rebus dub.*

Secundo principaliter obſeruandum in ſpecie hac, etiam ſi à conditione duplici affirmatiua ſubſtitutio non inciperet; quia facta ſimpliciter ſubſtitutio ſine conditione vlla ſit, ac citra grauamen illud vxorem pro matre tractandi, & neptem eius ducendi. Verum reuocata ſub conditione duplici negatiua ſubſtitutio ſit, ſi in matrem vxorem non habuerit, & in coniugeio habere neptem noluit. Satis nihilominus ad reuocationem committendam eſſe, ſi alteri paritum conditioni non ſit, quãuis per copulam duplex adiecta conditio ſit.

Immo enim copulæ argumentum retorquetur; quoniam in
5 materia etiam pœnali, † vbicunque per copulam pœna promittitur, ſi facta plura non erunt, vno tantum facto, in ſolidum pœna committitur, verbi gratia, ſi Stichum, Herotem, & Damam non ſtetero, pœnam promitto, ſi vnus tantum ſtiterit, ſolida pœna committitur, *d. l. ſi ſeruus §. ſi plurium. & d. l. ſi is qui cc. §. cum quidam.* Cuius rei ratio illa eſt; quoniam in vniuerſalem affirmatiuam promiſſio iſta reſoluitur, & perinde eſt, ac ſi dictũ ſit, ſi ſeruos iſtos omnes non ſtetero, pœnam promitto; at enim falſum eſt, ſtatos omnes eſſe, vno non ſtato. vt in locis memoratis habetur, & apud Bart. in *l. 4. §. Cato. in nona & decima oppo. ff. de verb. obl.*

Ratio porro, cur in dictionem vniuerſalem affirmatiuam, non etiam in vniuerſalem negatiuam reſolutio fiat, illa eſt, quoniam ſicut à poteſtate promittentis implementum totius pendet; ita in culpa eſt, ſi ex toto non implet.

Vnde ratione iſta ceſſante, quotiens à poteſtate hominis res non pendet, ſatis abunde eſt, in partem conditionem deficere, vt ex toto diſpoſitio pereat, veluti cum ita ſubſtitutio ſit, ſi neque Titius, neque Seius hæredes erunt, Titium ſubſtituo, altero adeunte, ſubſtitutio euaneſcit: ſic ſatis cohæredi eſt, quod ipſe adeat; quia imputari ei non poteſt, cur non & alter adeat, cum in poteſtate ſua id non ſit. ob id in vniuerſalem negatiuam reſolutio ſit, perindeque eſt, vt ſi dictum ſit, ſi hæres nullus erit; at enim falſum eſt, hæredem nullum eſſe, vno adeunte. Ita varie pro rationis diuerſitate in vniuerſalem affirmatiuam, aut negatiuam reſolutio fit. In ſpecie plane controuerſa à poteſtate Simonis ſubſtituti implementum vtrunque pendebat tam circa tractatum vxoris pro matre, quam circa matrimonium cum nepte copulandum, quod in ſe erat, id eſt ne per ſe ſtaret: ob id etiam ſi alteri ab eo paritum conditioni, aut modo ſit, locus tamen reuocationi eſſet, id quia in vniuerſalem affirmatiuam reſolutio ſit, id eſt, ſi omnia iſta non fecerit, aut facere noluerit. At enim verum eſt, facta omnia non eſſe, vno tantum non facto. Iam ſi vbi pœna verſatur primi patrimonii diminutio, interpretatio recipi hæc ſolet, vt in vniuerſalem affirmatiuam conuerſio orationis fiat; quanto magis idem dicendum in ſpecie hac erit, vbi à lucro tantum ſubſtitutus excluditur, cum facilius in damno vitando, quam lucro faciẽdo ſuccurri debeat. *l. verius ignorã. 2. & l. ſeq. ff. de iure & facti ignorã.*

Tertio principaliter ſciendum, conditiones has vxorem teſtatoris vice matris tractandi, neptemque eius ei connubio adiungendi propter ſubſtitutionem ipſam non opponi, verum propter vxorem, neptemque eius, & propter Petrum, qui legi atque voluntati teſtatoris pareret. Enimuero † neceſſarius conditionum concurſus non eſt, vbicunque propter aliud, 6
non propter ſe copula interponitur. Quocirca in diſiunctam tum reſoluitur, *dict. l. ſi is qui cc. §. verum. l. eg. falſa. § fin. ff. de condit. & demonſtrat. l. Lucius. §. Cato ff. ad Trebell. a l. ſtire debemus. ibique Barto. circa princip. ff. de verbor. obligatio.* Ruin. *in conſi. 41. colum. 4. in fine lib. 3.* Conſequenter his dicendum, pro eo rem eſſe, atque ſi adempta, aut reuocata ſubſtitutio ita ſit, ſi aut matris loco tractata vxor teſtatoris non erit, aut in matrimonium coire cum nepte vxoris noluerit.

His ita ꝑ faciliori huius cõtrouerſiæ explicatione commemoratis, etiam ſi conditionis probandæ onus, ſub qua reuocata ſubſtitutio eſt, parti conuentæ incumbat, vti demonſtratum in ſuperioribus habemus; manifeſtam tamen probationem ex actis fieri, ex quibus liquet, neque in obſequio vxoris defuncti Simonem fuiſſe, neque vxorem ductam neptem eius eſſe, nuptiis cum alia factis. Quocirca illud videndum eſt, viſum defenſiones, aut replicationes admitti Simonis oporteat, quibus contra oppoſitiones, ſeu exceptiones partis reæ vtitur. Cuius rei gratia monendi ſumus, quod ad obſequia vxori defuncti præſtanda attinet, † conditionem non modum verſari, cum ante præſtanda eſſent, quam ad fideicommiſſum ſubſtitutus 7
perueniret, etiam ſi modo alias verborum ſignificatio denotet, Baldus in *conſil. 219. Pepus Nicolaus. numer. 5. lib. 2.* Alex. in *conſ. 119. colum. 1. poſt med. lib. 1.* quod repetitum eſt *in conſ. 20. lib. 6.* Aretin. in *conſ. 93. verſ. legato. in fine.* Bald. Nouel. *de dote. parte. 6. priuil. 76. colum. 2. in fine verſic. vnde mihi videtur, quod verior.* Corn. *in conſ. 102. colum. 4. lib. 2.* Deci. *in l. cum notã. num. 6. verſic. Vnde vera reſolutio. C. de tranſact.* Conditio hæc vxori obſequendi, & ſuccurrendi, non tam tacita videtur, quæ ex conditione reuocationi adiecta deducitur, vti dictum ſupra eſt, quam expreſſa; quoniam expreſſim de ea cautum eſt. Neque refert, quod adiecta cõditio hæc, poſt ſubſtitutionem factam ſit, vt Caſtren. docet *in conſ. 292. circa primum dubium videtur, quod inſtitutio dicti Galgani colum. 2. circa med. verſic. in contrarium facit lib 2.* argum. *l. Lucius. §. quæ habebat ff. ad Trebellian.* Vnde dici poteſt in parte hac, locum iuri illi non eſſe, ſub conditione contraria datum intelligi, quod ademptum ſub conditione eſt: ſiquidem cum expreſſa conditio ſit, tacita ſilet. *l. cum ex filio. 3. 1. ff. de vulg.*

Secun-

Secundo in conditione hac obſeruandum, mixtam eam iudicari, quod ea facto duorum pendeat, & ſubſtituti, & vxoris defuncti, qua nolente in obſequio eius eſſe ſubſtitutus non
8 poterat. In qua † conditione mixta iure hoc vtimur, vt pro impleta habeatur, ſi per eum ſtat, quo minus impleatur, cui implenda erat, *leg. in teſtamento ſecundo ff. de conditio. & demonſtratio. leg. 5. ibique Doctor. Cod. de inſtitutio. & ſubſtitutio.* Conſequenter cum vere appareat, impletam conditionem hanc non eſſe, quia cum vxore teſtatoris moratus Simon non eſt, ſeu operas ei non præſtitit, neque ſuccurrit, in eo ſumma iuris eius verſatur, vtrum quæ impleta conditio non eſt, pro impleta tamen habeatur, id quod fit, ſi per vxorem ipſam, non per Simonem factum ſit, quo minus cum ea agere habitareque, atque eo modo laborare ſuccurrereque ei potuerit. *leg. Titia § ſi ea conditione. ff. de legat. 2. leg. qui concubinam. § penult. ff. de legat. 3. leg. Caio. in fin. ff. de alim. legat. leg. ſi quis ita. & leg. illis libertis. ff. de conditio. & demonſtratio.* Sic iſſe plane per vxorem diceretur, ſi ob mores eius illiberales, illaudatosve commode eum ea degere Simoni non licuit, vt Bartol. not. in *conſil. 211. quidam ſibi filias. numer. 6.* quem Alexander ſequitur *in conſil. 100. colum. 1 lib. 1.* Morandi item commoditatem Abbas obſeruat in *conſil. 90. numer. 3. lib. 1.* Culpæ plane huius † probandæ onus, id eſt, per vxorem ipſam factum eſ-
9 ſe, quo minus cum ea morari Simon potuerit, Simoni ipſi incumbit; ſiquidem præſumi culpa non ſolet. *l. exceptione. ibique glo. & Bart. ff. de fideiuſ.* cum alijs apud nos relatis *in conſ. 8. num. 20. & in conſil. 51. num. 11. 18. & 19.* Rei cuius ratio duplex conſtat. Prima; quoniam in facto culpa eſt, quod probationem deſiderat. *l. demiq. ff. ex quibus cau. maior. l. quacunque §. qui à pupillo ff. de publica. l. qui à quolibet. ff. de contrah. emptio leg. in bello § facta. ff. de captiu.* Altera ratio, quod benignior lex eſt, quam vt mali quicquam in re dubia præſumere, aut cogitare poſſit. *leg. merito. ff. pro ſocio. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probatio.* culpam plane malo, vitioque, non bono dari, non ambigitur. In qua culpa probanda monendi ſumus, ſatis non eſſe, in genere culpam proponi, aut probari, quod vitio puta vxoris euenit, quo minus in ſeruitiis eius eſſe Simon potuerit.

At enim certam, ſpecialem, limitatamve culpę probationem eſſe oportet, quomodocunque culpa opponatur ſiue agendo, ſiue excipiendo, vt Bart. præcipit in *conſ. 193. communis Lucignan. in tertio dubio.* Qua doctrina in ſpecie controuerſa Aleander vtitur in *d. conſil. 100. num. 4. lib. 1.* Tradit idem Aleand. in *conſil. 136. numer. 3. lib. 7.* Decian *conſ. 562. numer. 11.* Eandem Corn. ſpectat in *conſil. 221. colum. 2. circa med. verſic. nec probatur. lib. 2.* Quæ cum ita ſint, oſtendendum in ſpecie à Simone fuerat, quam ob cauſam vna ſimul cum vxore in domo eadem eſſe ipſi non licuerit. Id quod non modo præſtitum ab eo non legitur, verum è contrario, non morigerum potius vxori fuiſſe doceri videtur. Cauſam quidem in replicationibus, & in allegationibus exprimit. Sed enim probatione non iuuatur. Quocirca gl. ei obſtat in *l. 2. in ver. docatur. ff. ſi quadrup. pau. fec. dic.*

Neque refragari his videtur, quod incognitos ſibi codicil-
10 los fuiſſe Simon obijcit. Ex pluribus quippe ſcientia † præſumitur. Principio, quod monita verbis eius vxor teſtatoris eſt, vt ex neptibus ſuis vnam ei vxorem daret. Rurſus, quod vna cum ea aliquandiu teſtatore mortuo moratus eſt, quod vtrunque præſtandum teſtamenti ſcriptura præcipiebat. Ita ſcientiam Bartol. arguit in *leg. qui Romæ. § duo fratres. quæſtio. 3. verſicul. pone ex alio ff. de verbor. obligatio.* Deci. in *conſil. 267. colum. 1. circa med. & in conſil. 287. colum. fin.* Socin. iun. in *conſil. 116 numer. 42. & 43. lib. 1.* & apud nos, in *conſil. 193. numer. 7 verſicul. item ſi probetur.* Et quod excuſando dicitur, hortatu id teſtatoris inter viuos factum, non apparet. Ex cauſa igitur, de qua apparet, facta monitio præſumi debet, non ex ea, quæ non conſtat *leg. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut.* Anchar. in *conſil. 302. materia ante finem.* Hoc amplius, cauſa quam Simon exprimit, voluntaria omnino eſt; ea vero, quæ ſub codicillis enarratur, neceſſaria neceſſitate cauſatiua; ſiquidem aſpirare ad hæreditatem vellet. In re plane dubia ex cauſa neceſſaria actum quid creditur, non voluntaria. *leg. ſideicommiſſa. § ſi rem. ff. de legat. 3. leg. ventilegatam ff. de adim. lega. leg. final. Cod. de alim. pup. præſt.* Bartol. in *l. 2. ff. de conditio. & demonſt.* cum alijs apud nos relatis in *rubr. ff. de leg. 1. num. 112. in conſ. 206. numer. 8. in conſ. 149. n. 12 & in conſ. 22c. num. 4.*

Secundo præſumitur ſcientia; quia notum id in publico erat. *leg. ſi tutor potius. ibi quo gloſ. & Bartol. Cod. de peri. tutor.* cum alijs apud nos relatis in *dict. conſil. 193. numer. 3.* & apud Socin. iun. in *conſil. et numer. 36. lib. 2.* In qua re ſciendum, ſatis ſcientiam hanc præſumptam ad damnum etiam ſubeundum eſſe, vt emphyteuta, puta iure ſuo cadat, ſi canonem non ſoluit, neque excuſare ignorantiam poteſt, quod emphyteutica eſſe bona ignoraret, ſi vulgarior fama ſit, emphyteutica bona eſſe, vt Roman. docet in *conſ. 127. poſito in fin.* Quid hic dicendum, vbi lucri omittendi, non iacturæ faciendæ cauſa agitur. *l. fin. Cod. de codicil.* Rurſus ſi notum id apud alienos erat, quid in Simone coniunctum dicendum, ad quem res pertinebat, & qui apud teſtatorem ipſum morabatur.

Tertio ea communi habitatione ſcientia præſumitur. *leg. 1. §. hoc autem. ff. ad Sillani. leg. ad inſtruendam. ff. de adminiſt. tutor. leg. conſenſu. § ſeruis. Cod. de repud.* Anchar. in *conſil. 170. principaliter. num. 7.* Baldus in *conſil. 295. Petrus Lombardus colum. 1 lib. 3.* quibus in locis Bald. & Anchar. in ſpecie de ſcientia teſtamenti præſumenda loquuntur.

Quarto codicillorum ſcientia ea productione eorum præſumitur. *leg. non eſt ferendus ff. de tranſactio* cum alijs apud nos aſcriptis in *dict. conſil. 121. numer. 6.* Neque contrarium præſumptioni huic videtur, quod iuratus Simon aſſerit, ſibi poſt ſeſquiannum cognitum apud ſe teſtamentum non fuiſſe. Etenim ſicut coniecturis, & præſumptionibus prædictis ignorantiæ excuſatio reijcitur; ita aſſertioni eius quamuis iuratæ, fidem haberi non conuenit Bart. authore in *l. inter omnes. § recte ff. de furtis.* cum alijs apud Iaſ. collectis in *l. pro herede in prime colum. pen. in fin. ff. de acquir. heredit. & in §. ſed iſte num. 19. Inſtit. de actio.*

Simili modo non obſtat, quod interpellandum Simonem dicitur, vel egi teſtatoris paterei. Namque quod ad habitandi inſeruiendique neceſſitatem attinet, nulla † interpellandi neceſſitas; ſi quidem & diem, & pœnam teſtatoris iuſſio habet; ſtatim enim vxori habitandum ſuccurrendumve erat, quam mortuus teſtator eſſet; immo enim mora ipſa continuanda, cum ante mortem, iam in eadem domo ageret. Quo caſu interpellandi neceſſitas remitti ſolet, vt Caſtrenſ. ſcribit, in *conſ. 292. circa primum dubium* [illegible] *ſituatio in octauo dubio. lib. 2.* Gozadi. in *conſil. 44 colum. 2 circa med.* Secundo fruſtra de interpellatione hic agitur; quoniam non interpellatus ea aliquo temporis ſpatio cum vxore teſtatoris Simon fuit. Vnde propter diſceſſum ab ea ſine cauſa, quæ ſane liqueat, culpæ reus accuſatur. Tertio quicquid ſtaturum in ſpecie alia ſit, in conditione implenda iuris exploratiſſimi eſt, neceſſariam interpellationem non eſſe. Imo ab eo offerri implementum debet, à quo impleri oportet, vſque adeo, vt adire ad eum neceſſe habeat, cui implenda conditio eſt. *l. Mutianæ. ibi per Bald. & Caſtrenſ. ff. de conditio. & demonſt.* Dec. in *conſ. 261. num. 4. verſ. & ad hoc facit, quia oblatio.*

Otioſum ex his apparet, de capite altero verba facere, ex quo pœna etiam commiſſa dicitur in teſtamento aſcripta, quod ex variis neptibus nullam ſibi in matrimonio iunxit. Rei tamen ſignificantius explanandæ gratia, quæſtionem & hanc paucioribus attingendam cenſui. Ad quam dirimendam non mediocriter ea conferunt, quę præſcripta in capite ſuperiore ſunt. Namque ſiue modum, ſiue conditionem ineſſe in capite hoc dicimus; impleri tamen voluntatem teſtatoris oportebat. Quam impletam non eſſe conſtat, vxorem aliam Simone habente. Vnde id ſolummodo videndum; verum pro impleta habenda conditio videatur. Pro impleta habenda bitam Simon contendit.

Principio ex monitione memorata; quia monita teſtatoris vxor eſt, vt ex neptibus ſuis, nuptui Simoni vnam collocaret, quod facere omnimodo vxor tenuit, ſic quomodo præter Simonis teſtes, ex teſtibus partis conuentæ vnus etiam oſtendit. Sed reſpondetur, ſicut in forma expreſſa, aut ſpecifica, vt vulgatius loquar, impleri conditionem oportet, id eſt in perſona à teſtatore nominata. *leg. qui heredi in princip. ff. de conditio. & demonſtratio.* Ita vt pro impleta ficte habeatur, per eum ſtare debet, cui implenda conditio erat, quominus impleri potuerit, ne plus fictioni, quam veritati tribuatur, *leg. qui ad certum. ff. loca. leg. plus quam pater ff. de lib. & poſthu.* Eam ob cauſam docendum erat per neptam aliquã factum eſſe, quo minus cum ea nuptiæ fierent.

Dixerit hic aliquis, † etiam ex facto tertii pro impleta conditionem haberi; quotiens per tertium quippiam impeditur, quominus parere conditioni poſſit. *l. 3 § ſi quis ſeruum. & leg. non omnes. ff. de ſtatulib.* cum alijs apud Socinum iuniorem relatis in *conſil. 10. numer. 7 lib. 1.* Sed reſpondetur, tertii impedimentum non 12

tum non probari, ob id enim, quod negatiue reſponſum ab vxore eſt, impeditus implere Simon non dicitur, cum adeundus pater neptium eſſet; ſed & vna ſaltem ex neptibus petenda, an conſentire in matrimonium vellet. Quod cum factum non ſit, fruſtra impedimentum implendi excuſatur, vt pro impleta conditio, ſeu pro impleto, modus habeatur. Non aliter quippe impedimentum iuuat, niſi factum ab impedito ſit, quod in ſe erat, vt illud ceſſaret. *l. ſed & ſi per prætorem. § hac clauſula. ff. ex quibus cau. maior. l. quibus diebus in princ. ibiq; Socin. in tertio nota. ff. de condi. & demon.* Inno. & alii in *c. ex transmiſſa. de præſcript.* vbi non aliter proficere impedimenti allegationem ſcribunt, niſi ſi oſtenditur diligentiam adhibitam, ne impedimentum accideret, vel illud obſtaret, aliter volens quis impedimentum patitur, *l. 1. C. ne ſacrum bapt. iter.* Probationem item diligentiæ & conatus ad impedimentum amouendum Feli. deſiderat, in *c. venerabilis col. 3. verſ. tertio limita. de iudi.* per tex. in *l. fin. ibique Bald. & Salic. C. de adul.* dixi in *conſ. 327. num. 25. & ſeq. in conſ. 716. num 9. conſ. 401. num. 7* & culpa imputatur ei, qui impedimentum potuit amouere, & non amouit, vt apud nos in *conſ. 270. num. 3.* vbi legibus plurib. id comprobauimus in *Reſponſ. pro genero. nu. 89.*

Non obſtat, contemplatione vxoris legem hanc Simoni ſubſtituto impoſitam, vt ex vxoris neptibus vnam duceret, ob id illud ſufficere, ſi repulſam paſſus ab vxore eſt, quaſi legem ſubſtitutioni adiectam remittere vxor potuerit. Locus enim argumento eſſet, † niſi vxoris fauore diſpoſitio hæc teſtatoris
13 haberet; tum enim fauori ſuo renunciare permittitur. *l. pactum. ff. de pactis. l. ſi iudex. ff. de minor. l. final. §. pen in fin. ff. ad Velleia. l. ſi quis in conſcribendo. C. de epi. & cler. c. ad Apoſtolicam. de regular.* Enimuero permixtus fauor neptis & Petri ſecundo loco ſubſtituti fauori huic vxoris erat, quo caſu fauori ſuo renunciare in neptis Petrique perniciem vxori non licuit, vt Bar. docet in *l. pen. colum 1. circa fin. verſic. ſecundo caſu. C. de pactis.* per text. in *l. ſi poſt mortem. ff. de bon. poſſ. contra tab.* & in *l. 1. C. de com. rerum. ali.* Idem Calder. ſcribit in *conſ. 1. in fin. de pactis* Idque propius à Caſtren. declaratur in *conſ. 77. vi... & conſideratis omnibus diligenter colum. 2. circa fin. verſic. & poſito, quod non reddat a ſenatione m factam & in conſ. 247. in cauſa, quæ vertitur Saonæ col. 2. poſt med. verſic. per quod etiam patet non obſtare. lib. 1.* vbi quotiens in alium hæreditas transfertur, ſi paritum voluntati aut præcepto teſtatoris non erit, licentiam ei eſſe, negat, cuius fauore adiectum præceptum eſt eidem renunciandi in perniciem eius, ad quem tranſire hæreditas debet.

Miſſum hic illud facio, an proteſtatio ſaltem à Simone interponenda per ſe non fuerit, quo minus matrimonii legem ad formam teſtamenti exequeretur: ſuffarcinata enim nimis mole ſua ſpecies hæc controuerſa apparet.

Secundo principaliter neceſſariam interpellationem ad matrimonium contrahendum Simonis aduocatio putat: qua interpellatione prætermiſſa, pro impleto grauamen hoc matrimonii iungendi haberi. In quo argumento explicando verbis pluribus occuparer, ſi accepta alia vxor non eſſet, qua ducta, quorſum interpellationē adhiberet, vt neptem vnam in vxorem admittat, quam habere ex facto ſuo non poteſt? quo caſu et ſi facta interpellatio ſit, nolle eam ducere intelligitur.
14 Nolle † quippe is dicitur, qui facto ſuo impeditus, exequi quid non poteſt. *l. 1. ibique gl. in ver. pacto. in fin. C. de natu. lib.* Bald. in *conſ. 113. videtur, quod non poſſit. li. 3.* & in *c. 1. §. 1. in fin. de feudo ſine culpa non amitt.*

Atque in ſpecie interpellationis neceſſariam eam non eſſe, vbicunque certum eſt fieri id non poſſe, de cuius interpellatione agitur, Bartol. tradit in *conſ. 29. proponitur, quod in teſtamento Franciſcini.* quod repetitum eſt in *conſ. 140.* Et quamuis in oculis ibi Barto. mordeatur, illud non fit; quia verum dictum non ſit; at quia falſum eſſet Bart. præſuppoſitum, obſeruari aut impleri ab hærede non poſſe. Impotentia plane implendi admiſſa, à Bart. ibi non diſceditur, neque diſcedi poteſt.

Neque dixeris, neceſſe neptem aut Petrum habuiſſe Simonem ante interpellare, quam matrimonium cum alia celebraret, quoniam non cogitur is, cui impleri conditio debet, quempiam vt impleat interpellare.

Similiter vt neceſſitas creditori non imponitur debitorem interpellandi vt ſoluat; verum ſi in mora creditorem conſtituere debitor velit, offerre ei debet. *l. qui decem. in princ. ibique not. ff. de ſolutio.* Vnde interpellatione vlla à Simone ipſo non facta, liberatus à neceſſitate implendi ob id non dicitur, quod interpellatus à nepte non eſt.

Conſequenter matrimonio cum alia perfecto, per Simonem ipſum factum dicitur, quo minus teſtatoris legi pareri poſſet. Quocirca ſi impune nuptias facere cum alia propoſuerat, interpellanda neptis prius erat, paratum ſe cum ea iungi declarando. Secūdo neceſſariam † fac interpellationē eſſe, vt
modum quia impleat; ſatis cū eſt interpellationē tum fieri, cum legatum aut hæreditas petitur. *l. ſi tibi legatum. ff. de lega. 3. l. quibus diebus. § ſi. ff. de condi. & demonſt. l. 1. C. de his quæ ſub modo.* Vnde cum impleri modus tempore iudicii facto ipſius petitoris non poſſit, fruſtra interpellationis omiſſionem cauſatur. Et quod ait, paratum ſe modum implere matrimonio dirempto, in quo nunc eſt, nō tam ridiculum, quam turpe videtur. Iam textui id refragatur in *l. in vercedit. & l. cum qui poſt. ff. de condi. & demonſt.* vbi tempus conditionis exiſtentis ſpectatur, verum talis eo tempore ſit, qui admitti ad fideicommiſſum conditionale debeat. Idem ex text. probatur in *l. ſi vſusfructus. 2. in fine. ff. de vſufruct.* vnde cum tempore conditionis cedentis matrimonium cum nepte vxore contrahere ſubſtitutus non poſſit, fruſtra potentiam futuram allegat: idque expreſſius ex textu probatur in *l. cum ita §. final. ff. de lega. 2.* in *l. 5. §. fin ff. quan. dies lega. ced.* not. Roma. in *conſil. 238. in princip. & in conſ. 408. in fin.* ſcite Fulgo. in *conſ. 93. ex facto. Et id genus innumera.* Iam caſum iſtum triſtem deteſtandumque ſpectare non conuenit. *l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verbor. oblig.* Sed & votum ex eo induci mortis captandæ poſſit: quod à iure abhorret. *l. fin. C. de pactis.* 15

Si dixeris, exceptionis huius opponendæ ius, *tu non impleuiſti,* reæ conuentæ non competere, at hæredi vxoris teſtatoris.

Reſpondetur, ſicut Petro poſteriori ſubſtituto competeret; ita & vxori eius, quam hæredem fecit.

Sed dicturus iterum aliquis erit, Simoni obiici, quod voluntati teſtatoris obſequutus non ſit: enimuero implementum hoc nec ex parte Petri oſtendi; ſiquidem non apparet, in ſeruitiis eum Matiæ Bonhomæ teſtatore viduatæ fuiſſe.

Reſpondetur, ſatis reo eſſe ius actoris non probari, cui ex ſubſtitutione nitatur, *vulg. l. qui accuſare. C. de eden.* allegatum tamen per acta inuenio, fol. 24. primi proceſſus adimpletum per omnia à Petro eſſe, nec contradictum. Poſtremo obſeruandum, non modo obtemperatum voluntati teſtatoris non eſſe; quinimo illi contrauenisse, vxore alia ducta: quo caſu grauior facientis, quam omittentis culpa videtur, vt habetur in *l. ſi mora. ff. ſol. matrim.*

Quæ cum ita ſint, confirmandas ſententias poſteriores puto, ſecundam & tertiam, neutram partem expenſarum litis ex cauſis nos mouentibus, condemnantes. Et ita pronunciandum conſulo, iudicio grauiore ſaluo. *Papiæ 12. Maii 1559.*

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doctor, primus in Iuris Ciuilis Interpretum gradum, hora veſpertina Papiæ obtinens.

Pro monaſterio Sancti Petri à Mutina ordinis Diui Benedicti, congregationis Caſſinenſis, contra magnificos Dominos de Boſchettis.

SVMMARIA.

1 *Feudum nouum ſeu emphyteuſis noua non dicitur, ex conceſſione inueſtiturarum, quæ veteres renouat, ad quas nominatim refertur, verum paterni antiqui que feudi nomen effectumque retinet. Ampliatur num. 2. verſic. Neq; ad rem attinet, etiamſi noua forma & pactum nouum adiectum ſit, quatenus agnatorum præiudicium eſſet. vide num. 17.*

2 *Feudum. In feudo antiquo aut paterno tranſuerſales ſuccedunt ab eodem ſtipite deſcendentes.*

Feudum nouum ex nouo pacto & noua forma in inueſtitura renouante interpoſita in ea parte dicitur, quod tamen fieri in agnatorum perniciem non poteſt, quibus iis quæ... tum in prioribus inueſtituris erat. ibid. verſic. Neq; ad rem attinet. Declaratur nu. 10.

3 *Iuriſdictio ſicut indiuidua eſt, ita locum in ea ius accreſcendi habet. Declaratur nu. 19.*

Ius accreſcendi in iuriſdictione velut indiuidua locum habet, ibid. Declaratur nu. 19.

Mandatum ad tranſigendum habens, iura ex inueſtituris antiquis quæſita remittere non poteſt. ibid. verſic. hoc ampliua.

4 *Ambiguum pactum dicitur, quod varie intelligi poteſt. & veritas eius ignorari dicitur, quod multis modis exponi poteſt, ob id ſuper pacto ambiguo fundamentum fieri non debet.*

Veritas eius ignorare dicitur, quod varie exponi poteſt, ideo ſuper eo fundamentum poni non debet. ibid.

Ambiguum pactum & obſcurum contra eum interpretari debet, qui commodum

aro dum ex ea percipere ſtudet. ibid. verſ. Rurſus ſicut commodum. Cum rei ratio ibi ſubſiſtit.

Interpretatio pacti obſcuri contra eum fit, qui ex eo ſe iuuare intendit. ibid. verſicul. Rurſus ſicut commodum. Ratio illa affertur, quod dolus ex obſcuro ſermone arguitur. ideo facultatem interpretandi ad commodum ſuum ei amittit, qui eam ſibi parare per ambiguam locutionem ſtudet.

5 Text. l. veteribus ff. de pactis an locum contra cauſam piam habeat.

Text. l. veteribus diſpoſitio doli compeſcendi cauſa introducta eſt, qui in ſermone obſcuro praeſumitur. ibid.

Pia cauſa, vbi in dolo eſt, minime fauendum, quia indignum ſe priuilegio delinquendo abutendoq; facit. ibid.

Honor omnis à reatu excluditur, neque priuilegio dignitatis decorari in maleficiis conuenit. ibid. verſ. ſed contentus.

Delictum eo grauius habetur, quo dignior eſt, qui delinquit. ibid. in fin.

6 Pia cauſa. Contra cauſam piam ſtrictam rationem ſequimur, ſecundum Socinum in l. mouere.

Intellectus Socin. Iun. ad l. ſunt perſonae. ff. de religio. ibid.

Tex. in l. ſunt perſonae. ff. de religio. in poenis locum non habet, in quibus fauor maior eccleſiae praeſtare ſolet, quaſi aliena à pietate poena ſit. ibid. ver. Tertio reſpondetur.

Poena dicitur, quoties iure ſuo quis priuatur. ibid. verſic. Tertio reſpondetur.

Interpretatio contra eccleſiam fieri ſolet, vbi ad lucrum odioſum aſpirat. ib. in fin.

Eccleſia. Contra eccleſiam fit interpretatio, vbi ad lucrum odioſum aſpirat, ibid. in 4. & in ver. interpretatio contra eccleſiam.

7 Proteſtatio cum proteſtantis tuetur.

Clauſula, Si & quatenus iura ſit, conditionem de praeſenti ſub ſe claudens, ideo ſi iure actus teneat, pro puro habetur, ſin ſecus, pro non facto reputatur. ibid. ver. Huc pertinent quae dicta de clauſula illa ſolent.

8 Inueſtitura noua non requiritur, quoties ſub antiqua comprehenſio quis eſt.

9 Inueſtiturae renouatio quoties requiritur, cum ſuis tamen qualitatibus in feudo, aut emphyteuſi illa fieri debet, ne tertii ius laedatur, cui ius quaſitum ex prioribus inueſtituris ſit.

Qualitas. Cum ſuis qualitatibus in dubio facta renouatio intelligitur. ibid.

Renouatio in dubio cum ſuis qualitatibus facta intelligitur, ibid.

Feud. renouatio ſub qualitatibus priſtinis facta intelligitur. ibid. ver. Atq; in renouatione feudi. Sed an idem ſit dicendum iure conceſſionis prioris extincto, Rum. à Bonro diſſentit. Vide omnino nu. 13.

Feudum nouum an dicatur ex renouatione inueſtiturae. nu. 9. in fi. & ſeq. & nu. 13.

10 Feudum nouum dicitur ex additione noua formae, poteſt enim noua forma adiiciendo intercedere.

11 Feudum nouum dicitur, quod tempore vetuſtiſſimo apud lineam vnam tranſuerſalem fuit, deinde ad agnatos alios tranſuerſales peruenit, qui ab eodem feudi auctore non veniant.

Vnitas dicitur ex vnitate pretii, ibid. circa med.

12 Maieſtatis laeſae crimen contra principem ſe vnimodo quantum ad hoc committitur, vt mortuo aliquando damnetur, filiique in bona plectantur. Caeterum ea dicta quantum praeiudicium crimen laeſae maieſtatis aduerſus dominum etiam inferiorem committitur.

Maieſtatis laeſae crimen. In crimine laeſae maieſtatis iure ipſo, & citra ſententiae adminiculum feudo vaſallus priuatur, ibid. verſ. In crimine plane laeſae maieſtatis.

Vaſallus in crimine laeſae maieſtatis iure ipſo, ſententia non lata feudo priuatur, quamuis aliud regulariter ſit. ibid. verſic. in crimine plane laeſae maieſtatis.

13 Feudum nouum dicitur, quod renouatum eſt, ſi amiſſum antiquum ex crimine omnino ſit.

Extinctum ſemel non remuiſcit, cauſa etiam extinctionis ceſſante. ibid.

Renouari id non poteſt, quod extinctum ſemel penitus ſit, ibid.

Feudum nouum dicitur, quod denuo ei conceditur, qui excluſus ab eo ex repudiatione ſua fuerat, item ſi ex delicto ſuo quis excluditur, ibid. circa med.

Poena, quam ex delicto ſuo quis patitur, voluntati eius tribuitur, & perinde eſt, quod ad praeiudicium ſuum attinet, ac ſi delinquens ipſe poenam ſibi irrogaret. ibid circa finem.

Impedimentum ſibi inferre dicitur, cuius culpa illud accidit, ibid circa finem.

14 Filia per ſtatutum excluſa perinde habetur, ac ſi ex cauſa iuſta exhaeredata à patre ſit.

Excluſio legis potentior, quam hominis videtur, ſicut fortior obligatio eſt à lege introducta, quam quae ab homine, ibid. verſ. Quae etiam potentior legis excluſio.

Obligatio legis fortior eſt, quam hominis. ibid. verſic. quin etiam potentior.

15 Poſſeſſio pauculorum dierum, imo & momentanea ad ius quaerendum ſufficit, & ad poſſeſſionem recuperandam momentum illud ſufficit: non aliter enim quaſi ſpoliatus exiſtimetur, qui momento poſſedit, atque ſi diu in poſſeſſione fuiſſet.

Poſſeſſorium recuperandae ei datur, qui momento poſſedit, ſi ſpoliatus deinde ſit. ibid.

Poſſeſſio pro exiſtente habetur in odium ſpoliantis, ibid. verſ. Rurſus cum pariter vitio.

Spoliatus pro poſſeſſore in odium ſpoliantis habetur. ibid. verſ. Rurſus enim pariter vitio.

Poſſeſſio, quae facta dolo ab aduerſario apprehendi non poteſt, pro apprehenſa habetur, ibid. circa fin.

16 Vaſallus Baronis aut alterius inferioris ſi principis Maieſtatem offendat, feudum etiam publicetur, quod à Barone vaſallus habet, illudq; Baroni debetur, ſi iura fiſcalia habeat.

Publicatio bonorum à principe ſaeculari facta eccleſiae praeiudicat, vt ad bona etiam eccleſiae trahatur in vtilitatem eccleſiae afferat. ſicut è contra condemnatio Clerici ab epiſcopo facta laico domino praeiudicat, à quo bona in emphyteuſim clericus tenebat, vt ad dominum ipſum pertineant, ibid. verſ. Neq; in admirationem quiſquam veniat.

17 Relatum ad caſum expreſſum reſeruatum & exceptum trahi non poteſt, ſimiliter ad ea relatio non porrigitur, in quibus prouiſum aliter eſt.

18 Excluſione aut amiſſione feudi interueniente perinde eſt, ac ſi dat. non feudum nunquam fuiſſe.

19 Diuiduum feudum iuriſdictionis dicitur feudum maioribus exceptis. Ducatus puta, Marchionatus, aut Comitatus: idem in feudo Comitatus pluribus conceſſo, licet Iuan. illud eſſe Socino placuit: idem in feudo altae dignitatis maiora, quo primogenito tantum non debentur, ac omnibus ſiue pluribus conceduntur.

Indiuiduum feudum dignitatis maioris quantum ad hoc dicitur, vt in ſuo domini directi diuidere id liceat: diuerſum eſt, ſi domini volunt ne accedit, ibid. ver. Quarto reſpondetur. Duas enim partes per pecuniam recipit, vt pecunia pro aeſtimatione portionis ſuae alteri detur, d. nu. 9. ver. ſexto reſpondetur.

Diuiduum iuriſdictionis & adminiſtrationis vſus eſt, vt alternis annis pares adminiſtratio iuriſdictionis gerant, ibid. verſicul. Quinto reſpondetur.

Feudum Ducatus ſeu Marchionatus licet indiuiduum dicatur, diuiſionem tamen per pecuniam recipit, vt pecunia ſeu aeſtimatio in portiones ſuas aliis detur, ibid. verſ. ſexto reſpondetur.

Feuda ex conſuetudine diuiſionem apud Italos recipiunt. ibid. verſ. ſeptimo reſpondetur.

Conſuetudo probatur aſſertione Doctoris clariſſimi, quo ad praeſumptionem. ibid. ver. ſeptimo reſpondetur.

Doctori clariſſimo de conſuetudine atteſtanti creditur, quo ad praeſumptionem, ibid. ver. ſeptimo reſpondetur.

20 Tranſactionis proprium eſt, vt fiat aliquo dato remiſſo vel retento.

Approbatio tranſactionis ex eo inducitur quod contenta in ipſa erat actione quae obſeruat & impleat. ibid. ver. tertio reſpondetur.

Generalis expreſſio regulariter tantum praeſtat, quantum ſpecialis, in materia etiam odioſa & poenali, in quantum proprietas eorum patitur, ibid. ver. Tantumq; generalis expreſſio.

21 Verbum nullum ita intelligi oportet, vt ſuperfluum ſiat, ſed nec ſyllabam etiam in odioſis, in quibus etiſi ſtricta fiat interpretatio; reſtricte tamen ea fieri debet, vt aliquid diſpoſitio operetur. idem in ſtatuto poenali, quod ita interpretandum, vt aliquid operetur. quinimo verba reſpondere improprie intelligere oportet, potius, quam inutile ea fiant. vbi pluribus ornatur.

Renunciatio priuilegii ad ius commune redi eius, quoties priuilegium nouum ſubeſt, in quo operari renunciatio poſſit, ibid. ver. Inde fit, vt renunciatio.

Tempus praeſens ad futurum trahitur, vbicunq; effectum habere in praeſenti non poteſt. ibid. ver. tempus item praeſens

Impreſſio in ſententia verba intelliguntur, ne inutilia maneant, ib. ver. ſed & in ſententia.

Periculi appellatio ad caſum fortuitum pertinet contra ſignificationem illam, vbi ea non inutilis alias periculi promiſſio foret. ibid. ver. eiuſdem loci & illud eſt.

Intellectus prauus habetur, vnde ſuperflua verba atq; inutilia fiant, ibid. ver. Praetermittendum tamen.

Relatio ad illa non fit, ea qua eſſet inutilis fieret, ibid. ver. atq; in ſpecie relatione.

22 Geminatio deliberationem maiorem arguit, ideo verba illa (Volo Titium haeredem inſtituere) ſi geminata ſunt, inſtitutionem arguunt, & inducunt.

Inſtitutio ex verbis illis inducitur (Volo Titium haeredem inſtituere) ſi geminata ſunt. ibid. ver. Inde fit vt inſtitutio.

23 Exceptio debet eſſe de regula, ideo exceptio vera non eſt, quae ſub praecedentibus non continetur, & natura exceptionis eſt, vt contrarium regulae inducat.

Exceptionem inutilem fieri tolerabilius, quam vt ab ea regula amplietur, ibid. ver. ſed & inutilem exceptionem.

24 Generalis procuratoris conſtitutio priorem non remouet, in qua in ſpecie & ad certam cauſam conſtitutus procurator fuerat, quoniam ſpecies generi non derogat.

Sequentia praecedentibus non derogant, niſi ſi contrarietas aut incompatibilitas interueniat, ibid. ver. tertio reſpondetur.

Dictio, Vt ſupra, relationem ad praecedentia facit, ibid. verſic. tertio reſpondetur.

Referens ſecundum relatum intelligendum, ibid. verſicul. quarto reſpondetur.

25 Neceſſitas. In caſu magis neceſſario prouiſum in dubio intelligitur.

Relatio ad ea fieri debet, in quibus maior prouidendi neceſſitas vertitur, ibid.

Dubium. Ad caſum dubium verba ſemper referenda, ne ſuperflua fiant, etiam in materia ſtricta, veluti in, atuto, ibid. verſ. Abb. hic ſcitiſſime quadrat.

Voluntas diſponentis ex natura rei declaratur, ibid. ver. ſeptimo ſicut nouum feudum.

Interpretatio ita fieri debet, vt ſecundum naturam contractus, quantum poſſit;

poteſt, verba intelligantur quinimo reſtrictionem verba patiuntur, ut ſecundum naturam actus intelligantur, ibid. verſicul. Aretin. huc ſpectat.

26 *Conſentiens actui, fruſtra deinde illi contradicit.*

Ratificans pactum facto ipſo, perinde eſt ac ſi præſens ille fuiſſet, indeque, cum ita eſſet, ibid. ver. Rurſus cum ratam pactionem.

ARGVMENTVM.

Feudum pluribus fratrib. conceſſũ ex renouatione inueſtituræ, tam pro ſe ipſis quam deſcẽdentib. eorum per rectam lineam maſculinam, non tranſuerſalem, aliquibus eorum ſine liberis mortuis, ad quos portiones ipſorum pertineant, an ad dominum directum, vel fratres ſuperſtites, & concluditur ad dominum directum pertinere.

CONSILIVM DCCCCXCV.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Donnus Paulus de Parma de anno 1517. dieque 29. Aprilis quaſi procurator monaſterii S. Petri à Mutina ordinis S. Benedicti, congregationis Caſſinenſis, inueſtituram renouauit reuerendo Domino Ioanni Galeatio fratribusque eius ac nepotibus ex fratre præmortuo, de caſtro S. Cęſarii, cæteriſque bonis ab eis progenitoribuſque eorum poſſeſſis tam quæſitis, quam quærendis, intra confines donationis Illuſtriſſimæ Comitiſſæ Matildis, videlicet tam pro ſe ipſis, quam deſcendentibus eorum per rectam lineam maſculinam, non etiam tranſuerſalem, mentione inueſtiturarum veterum in renouatione ipſa facta, ad quas relationem habendam fore expreſſum eſt, prӕterquam quod agnatis ipſorum fratrum tranſuerſalibus inueſtitura ipſa noua non prodeſſet aut ſuffragaretur, at per rectam demum lineam deſcendentibus, vt ſupra. Mortem deinde D. Galeatius, & Sigiſmundus nepos obeunt, fratribus aliis nepotibuſq; ex fratre vita ante functo relictis. Quæſtionis eſt, ad quos portiones D. Galeatii, & Sigiſmundi pertineant; vtrum ad fratres nepoteſve eorum, an ad monaſterium, Dominum directum?

Fratrum nepotumve cauſa potior primo iudicio viſa eſt,
1 Principio; quoniam † inueſtitura hæc nouiſſima noua non eſt, at veteres renouat, ad quas nominatim refertur: quo caſu feudum nouum, ſeu emphyteuſis noua non dicitur, verum paterni antiquique feudi nomen effectumque retinet. *c. 1. de vaſallo decrepit. ætat. c. 1. an agnat. vel fil. c. 1. de eo qui finem fecit* Bart. & alii in *l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. obl. & in l. quod dicitur. 1. ff. de impenſ.* Roma. in *conſ.* 315. Soci. in *conſ.* 100. *col. pen. in fi. lib.* 3. Alex. in *conſ.* 30. *col.* 3. *lib.* 1. quod repetitum eſt in *conſ. 1. lib. 5.* cumulate Dec. *in conſ.* 53. *col.* 1. & 2. Iaſ. *in conſ.* 24. *col.* 2. & *in conſ.* 64. *col.* 2. *circa med. lib.* 3. neque nouum feudum dicitur, quod conceſſum aliquando eſt, gl. in *c. quacumque, in ver. nouum.* 25. *q.* 2. quam ſcitu dignam Iaſ. putat in *conſ.* 96. *col.* 2. *poſt med. lib.* 1. *in d. conſ.* 24. *col.* 4. *circa med. & in d. conſ.* 64. *col.* 2. *circa med.* vnde cum ex tempore longiſſimo quæſitum feudum hoc ſit, antiquum eſſe, aut paternum non deſinit, vt in locis memoratis habetur.
2 In feudo plane antiquo † aut paterno dubitatio non eſt, quin locus ſucceſſioni tranſuerſalibus etiam fiat, dum ab eodem ſtipite tamen omnes deſcendant. *c. 1. §. cum antem. ibiq. Doct. de his qui feu. dare poſ. c. 1. §. 1. de ſucceſſ. feud. capit. 1. §. his vero deficientibus. de ſucceſ. fratrum. c. 1 de beneſi. frat.* glo. & Doct. in *l. ex facto. §. ſi ff. ad Trebell.* deciſio Neapoli. *deciſ.* 293.

Neque ad rem attinet, formam pactionemve nouam ſub inueſtitura hac poſtrema aut renouante interpoſitam, eoque nomine feudum nouum in ea parte ſaltem haberi. Oldrad. in *conſ.* 178. *quidam nobilis* Bald. in *c. 1. §. inſuper. in fin. de prohi. alie. feud. per Freder.* cum aliis apud nos relatis in *tracta. de antiq. temp. parte* 5. *nu.* 15. quoniam licentia Domino Galeatio & Syndico monaſterii non fuit, vſitatum feudi morem, nouumque feudum ex antiquo commutandi in agnatorum perniciem, quibus quæſitum ius ex prioribus inueſtituris erat. *d. c. 1. ibique not. de vaſallo decr. ata. c. 1. ibiq. Doct. an agna. vel fil.* Bald. in *c. 1. num. 2. de eo qui ſibi, & heredi. ſuis.* Iaſ. *in conſ.* 7. *col.* 5. *circa fin. & col.* 8. *lib.* 3. Socin. iun. *in conſ.* 103. *num.* 31. *lib.* 2.

Secundo nouum fac hoc feudum eſſe; nihilo magis iuris quicquam competere monaſterio viderer; quoniam † iuriſ-
3 dictionem habet, quæ ſicut indiuidua habetur; ita locus in ea iuri accreſcendi eſt, vt in ſpecie Bald. docet in *l. vnica num.* 3. *verſi. ſi vero pluribus. C. quan. non petan.* Aret. in *conſ.* 164. *magnifici. num.* 2. *in fi. & num.* 3. Curt. ſenior *in conſ.* 48. *nu.* 25. *verſic. octauo probatur. & num.* 5. *& in conſ. ſeq. num.* 51. *in fi. & ſeq.*

Hoc amplius, nec in diſpendium fratrum nepotumve domini Galeatii, à quibus mandatum tranſigendi accepit, id genus interponi pacto potuit, per quam ius ipſum ex inueſtituris vetuſtioribus quæſitum, remiſſum eſt. *l. contra. §. fi. ff. de pactis, l. pactum curatoris. C. eo. tit. l. praeſes. C. de tranſact. l. filius familias. ff. de dona. l. prohibere. §. plane ff. quod vi aut clam.*

Tertio, principaliter præmiſſis etiam remotis, poteſtateq; ad eum modum tranſigendi admiſſâ, nihilo magis ad monaſterium pertinere bona hæc controuerſa debent; ſiquidem pactum illud, ne ex linea tranſuerſali deſcendentes comprehenſi ſub inueſtitura intelligantur, ad agnatos tranſuerſaleſve alios ipſorum fratrum, & nepotum, pertinere videtur, non ad eos, qui ex fratribus nepotibusve ipſis deſcenderent, quominus inter ſe ipſi ſuccederent, ſi pactionis verba ſedulo intuemur, ibi excepto, quod dictus Donnus Paulus procurator non vult, nec intendit, quod præſens inueſtitura ſuffragetur agnatis ipſorum Ioannis Galeatii, & fratrum tranſuerſalibus, ſed ſolum per rectam lineam deſcendentibus, vt ſupra. In quibus verbis circa fratres ipſos ab eiſque deſcenſuros immutatum quicquam non eſſe apparet. At enim ad agnatos alios, & ab eis procreandos verba ſpectare conuentionis illius videntur, cum nominibus diuerſis à fratribus agnati diſtinguantur. *l. ſi idem. Cod. de codicil.* Itaque cum mutatio vlla facta inter fratres ipſos poſteroſve eorum non ſit, prioribus ſtandum inueſtituris erit. *l. ſancimus. C. de teſtam. l. præcipimus. in fin. C. de appellat.*

Quarto, inficias ſaltem ire non licet, quin † ambiguitatem 4
pactionis huius verba habeāt, cum intelligi varie poſſint, gl. a. *in l. veteribus ff. de pactis.* Ignorari enim veritas eius dicitur, quod exponi multifariam poteſt, author Philoſophus à Baldo relatus in *l. ſiue leges. num.* 3. *ff. de legib. in l. precibus. nu.* 21. *C. de impub.* in *conſ.* 218. *petita venia. col.* 1. *poſt med. & in conſ.* 340. *& promitto. col.* 2. *li.* 3. Ambiguitate igitur in pacto hoc interueniente fundamentum ponere eo nõ poteſt *d. l. veteribus.* Similiter fundamẽto legis fruſtra nititur, cui varii intellectus ſunt. Bal. in *l. in ambiguo. ff. de reb. dub.*

Rurſus, ſicut commodum monaſterium percipere ex pacto hoc ſtudet, ita interpretari contra ipſum debet propter obſcuritatem eius. Alber. in *d. l. veteribus.* Imola *in conſ.* 21. *in prin.* cum aliis apud Alex. relatis in *conſ.* 178. *col.* 1. *li.* 2. *in conſ.* 128. *in fi. li.* 5. Dec. in *conſ.* 121. *col. fi.* Pro qua ſententia tex. videtur *in l. ſi arborem. §. fi. ff. de ſeruit. vrba. prædior.* ſcite huc Bald. quadrat *in l. fin. q.* 14. *C. de heredi. inſtit.* ex obſcuro ſermone dolum argui. Inde factum eſſe, vt facultatem interpretandi ad commodum ſuum is amittat, qui eam ſibi parare per ambiguam locutionem ſtudet *d. l. veteribus.*

Neque motat, † locum *d. l. veteribus.* contra cauſam piam non 5
eſſe. *l. ſunt perſonæ ff. de religio.* quoniam ſi doli compeſcendi cauſa, qui ea ſermone obſcuro præſumitur, diſpoſitio introducta *d. l. veteribus eſt*, vt Bal. putat in *d. l. fi.* in dolo fauere, nec cauſæ piæ debemus, quæ indignam ſe priuilegio delinquendo, abutendoq; fecit. *l. qui ſine. ff. de nego. ge. l. libera. ff. de pecu. l. carceri. ff. de cuſto. reor. l. Iudæi C. de Iudæis. l. ſi quos. C. de offi. præfect. prætor. orien. c. tuarum. de priuileg. c. priuilegium.* 11. *q.* 3. Cui ſententiæ text. etiam ſeruit in *l. 1. C. vbi ſenat. vel clariſ.* à reatu honorem omnem excludi. Neque priuilegio dignitatem decorari in maleficiis conuenit. *c. vt fama. de ſen. exc.* Bald. *in conſ.* 364. *quia quæſtio. nu.* 7. *li.* 3. ibique grauius delictũ fieri ea dignitate, ſeu honore ſubnixe. eo quippe grauior culpa habetur, quo maior is eſt, à quo peccatur. *l. presbyteri. C. de epiſ. & cler.*

Secundo in cauſam piam retorqueri textus poteſt in *d. l. ſunt*
perſonæ, vt † ſtrictam rationem ſequi contra cauſam piam oporteat, ſi quam Socino iuniori de tex. illo fidem habemus in *conſ.* 120. *nu.* 30. *li.* 1. *& in conſ.* 189. *n.* 11. *lib.* 2. 6

Tertio reſponderut, locum *d. l. ſunt perſonæ.* in pœnis haud dubie non eſſe, in quibus fauor minor præſtari Eccleſiæ ſolet, perinde quaſi aliena à pietate pœna ſit. *c. ſuam. ibique Doct. de pœnis.* Pœna plane verſari hic videtur, vt iure ſuo fratres, eorumque filii in feudo priuentur. *l. 1. C. de his quæ pœnæ nomi. Iaſ. in l. ſi inſulam. col.* 11. *ante med. ver. ſed aduerte ſubtiliter. ff. de verb. oblig. & in l. venia. n.* 8. *C. de in ius vocan.* Atque vbi locus pœnę non ſit, ſeu de pœna non agatur, inficias ſaltem ire non licet, quin ad lucrum odioſum eccleſia hic aſpiret, quo caſu contra Eccleſiam fieri interpretatio ſolet. Abb. in *c. filius noſter. in vltimo nota. per illum text. de teſta.* quocum Dec. conſentit in *conſ.* 259. *nu.* 5.

Quinto reis fauere proteſtatio illa videtur, non aliter ſe inueſtituram illam acceptare, niſi ſi & quatenus neceſſaria ſit.
Quocirca † ſi neceſſaria inueſtitura non erat, damno ea eſſe 7
inueſtitis non debet, quotum ius ſaluum factũ ex proteſtatione il-

ne illa eſt. l. ſi fideicommiſſ. in pr. ff. cur ſat cog. l. ſi. §. item ſi prædixeris. ff. nau. caup. ſtab. l. at ſi quis. §. plerique ff. de religio. l. 3. §. 1. ff. quib. non pag. vel hypo. ſol. l. idem ſuit ubi ſine vllo litis prauiditio. ff. de teſta. tut. l. ſi pater exheredato. ff. de bonis libe. l. penul. ff. de aqua quotid. & æſti. l. 3. §. penul. ff. de lib. homin. exhibē. l. ltab. § huiuſmodi. C. de agri. & cenſit. lib. 11. c. Cum acta. & c. ex leſia. de electio. c. nihil. de præſcrip. c. Pontifica. 6. q. 1. & id genus infinita. Huc pertinent, quæ dici de clauſula illa ſolent: ſi & quatenus iuris ſit: conditionem de præſenti ſub ea continere. quare ſi iuris actus conuenitur, pro puro habetur: ſin alienus à iure eſt, pro non facto omnino habetur, vt Bartol. ſcribit in l. ambitioſa. numer. 32. ff. de decre. ab ord. facien. Roma. in conſ. 77. pater mnet ende nu. 3. Soc. in conſ. 47. nu. 6. lib. 4. Cor. in conſ. 80 col. 1. poſt med. lib. 1. & in conſ. 305 col. 2. lib. 1. Felin. c. ſæpe. in ſecundo nota. de appell. Dec. in c. ablata. in ſecundo nota. eodem tit. Ruin. in conſ. 61. nu. 17 lib. 5.

8 Neceſſaria plane † inueſtitura noua reis non erat, quib. ſatis inueſtituræ priores erāt, vtpote ſub eis comprehenſis. Bal. in conſ. 301. proponitur, quod Petrus. n. 6. in fi. libr. 1. Paul. de Caſtro in conſ. 189. viſo inſtrumento cuiuſdam inueſtitura. col. 2. in prin. lib. 2. Iaſon in conſ. 159. col. 2. in fi. verſ. quod aūt in ca. in noſtro. lib. 2. Brun in conſ. 44. col. 2. ante med.

Secundo neceſſaria inueſtitura noua non videbatur: quoniā ex cauſa aſſertæ feloniæ, ſeu defectionis facta legitur, de qua nō apparet, neque præſumitur, atque ideo probationem deſiderat. l. merito. ff. pro ſocio. l. quotiens. §. qui dolo ff. de prob. c. nonne de præſump.

Sexto principaliter neceſſariam inueſtituram, fuiſſe fac. 1. re9 nouationem feudi faciendam, † cum ſuis tamen qualitatibus. eam fieri in feudo, aut emphyteuſi oportet, ne iuri tertii lædatur, cui ius quæſitum ex prioribus inueſtituris eſt. Bald. in l. vnica. col. pen. C. quan. non pet. par. nu. 2. § ſi. de feudo guar. & in conſ. 215. proponitur, quod inueſtitur. col. ſi lib. 2. Alex. in conſ. 29. num. 13. lib. 5. Dec. in conſ. 78. col. 5. circa med. in conſ. 263. col. 2. verſ. non obſtant allegata ſupra. Multo facilius facta in dubio cum ſuis qualitatibus renouatio intelligitur. leg. legem. ibiq. Bal. C. loca. Alex. in conſ. 28. in fin. lib. 4. Iaſ. in conſ. 49. col. 1. circa med. lib. 3. Dec. in conſ. 548. num. 4. Ruin. in conſ. 78. col. 3. in prin. lib. 1. Atque in renouatione feudi, ſub qualitatib. priſtinis, factam eam intelligi Bar. tradit in l. peculium. §. ſi are. ff. de pecul. in l. quod dicitur ff. de impen. in l. ſi mihi & Titio. ibique alii. ff. de verb. obl. Dec. in conſ. 53. vbi nominatim in cauſa hac de Boſchettis conſuluit. Ibique feudum nouum ex renouatione nun dici, verbis pluribus oſtendit. Quin etiam ius idem probandū videtur, vbicunque renouatio feudi fit, iure conceſſionis prioris extincto, vt Ruin. docet in conſ. 90. col. 4. in fi. lib. 1. quicquid ſecus viſum Boerio ſit, quæſt. 78.

10 Neque mouet † locum præmiſſis non videri, pactione, de qua ſupra, interueniente, per quam forma noua data feudo apparet, quo caſu feudum nouum haud dubie æſtimatur, vti ſcriptum apud nos eſt, in d. tract. de antiq. temp. par. 5. num. 15. in ſecunda ſpecie mutatione. quibus Bald. accedit in conſ. 142. quodam dominus Vaſſus. col. 2. libr. 2. Locum enim habere id videtur, poteſtate formæ nouæ edicien dæ interueniente. Atqui mutari formam priorum inueſtiturarum in præiudicium eorum non poſſe quib. quæſitum ius eſt, demonſtratum ante habemus. Atq. ita Iaſ. reſpondet in conſ. 7. col. 3. circa fi. & col. 8. lib. 3.

Secundo reſpondetur, verba illa pactionis ad caſum hunc non pertinere; neque monaſterium ex eis confirmari, ſic quomodo locupletius monſtratum in ſuperiorib. habemus.

11 Septimo nihil eſt, quod feudum hoc † nouum ee perſona Comitis Ludouici ſine liberis defuncti monaſterium putet, [illegible] eodem ſtipite recepti atq; Ludouicus comes non de[illegible] quo caſu feudum nouum quantū ad agnatos tranſ[illegible] qui ab eodem feudi auctore non veniunt, haud dubie [illegible] dicatur, quamuis tempore vetuſtiſſimo apud lineam aliā tranſiuerit ſalem durauerit, Bal. in c. 1. in ter. verſ. nec repugnat quod licet a diuit. ſi de feudo fuerit contro. inter dom. & agna. quod dictum memorabile Caſtr. prædicat in conſ. 262. dico, quod epiſcopus in prin. lib. 2. nos idem Caſtr. eum in conſ. 11. ſuper primo quæſito in quantum quæritur. nu. 2. eodem lib. collegium Doct. Bononien. inter Certiſſemorum reſpon. a in conſ. 50 num. 12. in fi. Soc. iun. in conſ. 103. n. 1. lib. 2. Satis enim reis videtur de bonis ſancti Cæſarei, quaſi de feudo vnico, eiuſdem inueſtitura eſſe. Feudi igitur vnitate poſita, bonisq; Comitis Ludouici, cum bonis aliis vnitis, feudum vnum iudicatur, cum ad eundem modum pro bonis omnibus facta inueſtitura ſit, argum. l. cum eiuſdem. & l. ſi plura. ff. de edil. edict. l. pradiu. §. pen. ff. de lega. 3. vbi cum res plures pretio vnico comparantur, pro vna ac omnes habentur. Vnitate igitur feudi admiſſa, fruſtra naturam eius diuidere monaſterium certat, vt nouum in par-

tem, antiquum ex alia parte iudicetur, ne diuerſo res eadem iure iudicetur. l. cum qui ædes ff. de vſucapio. l. in quartam. §. 1. ibiq. Gloſſ. ff. ad legem Falc. l. libertas. & l. ideoq. ff. de teſt. manu. c. quia circa. de priuil. c. cum in cunctis. de decimis. clem. 1. de electio. c. cognoui. in m. 12. q. 2.

Argumenta hæc, quamquam vrgere admodum prima inſpectione viſa ſunt, tanti tamen facienda ea nō duxi, quin monaſterii cauſam defendendam ſuſciperē. Et principio in facto narratam defectionem ſeu perduellionem ob his commiſſam, quib. renouatio inueſtituræ memoratæ facta eſt ſub anno 1517. Quo facto ita poſito, ſciendum eſt, † etſi contra principem ſo- 12 lummodo crimen læſæ maieſtatis quantum ad hoc committatur, vt memoria defuncti damnetur, filiique in bonis plectantur. Attamen in delinquentium perniciem crimen læſæ maieſtatis aduerſus dominum inferiorem committitur, vt Alex. an. tradit in conſ. 13. colum. 1. & 2. lib. 6. Brun. Aſten. in conſ. 18. cum aliis apud nos relatis in conſ. 224. num. 6. In crimine plane læſæ maieſtatis iure ipſo citraque ſententiæ adminiculum feudi vaſallus priuatur, Bal. in c. 1. § callidis. nu. 6. de prohibi. alien. feudi per Freder. cui ſimpliciter Alex. ſubſcribit in conſ. 60. nu. 5. lib. 5. Bald. etiam in d. §. callidis. ſimpliciter Iaſon ſe remittit in l. 2. num. 16. Cod. de rei. emph. Idem pro explorato Soc. habet in conſ. 4. nu. 24. verſ. c. iuxtmo ex quo orant. lib. 4. quamuis regulariter iure ipſo feudo vaſallus nō priuetur. c. apertis. ſi. quo temp. miles. c. 1. in inuo. de f. ad. ſine culpa non amittitur. Gl. & Doct. in c. 1. ibique Bart. nu. 2. quib. modis feud. amitt. Alex. in conſ. 124. & in conſ. 103. col. penul. lib. 1. & in d. conſ. 60. nu. 1. lib. 5.

Hoc ita admiſſo & præſuppoſito, iure ipſo priuationem induci, conſequens fit, feudum illud renouatum, † nouum ne- 13 ceſſario dici: quoniam ſi amiſſum antiquum ex commiſſione omnino eſt, per ſententiam iuris, ad vitam id reuocari non potuit. l. quæ res. § acceptam. ff. de ſolutio. l. cum ex cauſa. in fi. & l. ſi. C. de remiſſ. pignor. c. nonnulli. de reſcrip. c. ap. ſi vellit. 23. quæſtio 4. can. quæris. de conſecra. diſtinct. 4. Idque locum cauſa etiam extinctionis ceſſante habet d. § accept. l. ſi filius qui in poteſtate ff. de lib. & poſthum. & l. 1. 2. & 3. C. de poſthu. hered. inſtit. Corn. in conſ. 234. col. 3. verſ. aut volumus dicere. lib. 2. Atq; in ſpecie renouationis, renouari id non poſſe, quod extinctum penitus eſt, & textu demonſtratur in l. eg. ſi vnus. § pactus ne peteret. ff. de pactis. vbi renouari actio per pactum non poteſt, quæ perempta ea toto eſt. Verum ad obligationem, aut actionem nouam, pactum proficit. Itaque priuatione feudi à iure ipſo introducta, eoque iure ipſo extincto poſtquam voluntatem ſuam Dominus declarauit, vt amiſſum id eſſet, declarauit inquam, & re, & verbis bona ipſa apprehendendo, & dicit nonnullos poſſidendo, quomodo renouari feudum quaſi antiquum potuerit, non ſatis intelligo. Atque in ſpecie feudum nouum ee renouatione dici, quando vbicunque, poſt ſententiam priuationis ab homine, vel à iure latam renouatio fit Doctorum teſtimoniis probatum, nec leuibus habemus in tract. de antiquita. tempo. parte 5. nu. 14. verſ. [illegible] Baldus his accedit in c. 1. num. 19. an agnat vel fil. vbi cum filium, qui feudum repudiauit, agnatorum voluntate Dominus inueſtit, nouū feudum dicitur, quod antiquum ante erat, neq; antiquum ex renouatione remanet: id quia amiſſum filio per repudiationem eſt.

Quocirca filio ſine liberis defuncto agnato ad feudum illud quaſi nouum agnāti non admittuntur: quoniam, per conſenſum eorum ius apertum Domino eſt, vtpote quo conſenſu ceſſante, agnatis ipſis confirmandum feudum fuerat. Vnde, quod ad filium, & dominum attinet, antiquum dici feudum nō poteſt: quandoquidem amiſſum id in filio erat: quod Baldi dictum Ruin. amplectitur in conſ. 1. num. 18. lib. 1. Et obſeruandum eo caſu, Baldum, Ruinumque loqui, quo ſimpliciter feudum filio renouatur, à quo repudiatum erat. Quid hic dicendum, vbi facta renouatio ſimpliciter non eſt, ſed pactio interpoſita, quæ niſi nouo feudo non competit, id eſt, ne ad tranſuerſales feudum ambulet. Si nouū feudū dicitur, quod denuo ei conceditur, qui excluſus ab eo repudiatione ſua fuerat, ius idem ſeruandum, vbicunque ei feudum renouatur, qui eo excluſus à lege ex delicto ſuo eſt. Pœna enim, quam ee delicto ſuo quiſpiam patitur, voluntati eius tribuitur, & perinde eſt, quod ad præiudicium ſuum attinet, atque ſi delinquens ipſe pœnam ſibi irroget l. veteres. in fi. ff. de itin. actuque priuato. ibi impedimentorum inferre ſibi dicitur, cuius culpa id accidit, quem textum pro memorabili Socin. profert in l. Iulianus. colum. 2. poſt med. verſic. comprobatur iſta concluſio. ff. de condit. & demonſtratio. tex. huc præter Socin. accedit in l. ſi fideiuſſ. §. 1. ff. qui ſatiſdar. cog. ibi ipſe ſibi neceſſitatem ſatiſdationis impoſuit. tex. item eodem ſpectat in l. ſi mulier.

in princip. ff. quod metus cau. ibi : *quia hunc ſibi metum ipſa infert.*

Hoc idem, voluntatie pati eum id dici, quod ex facto ſuo ſuffert, aut cui cauſam præbuit, ex Bal. aliſque probatur *in l. hac edictali. in prin. C. de ſecund. nupt.* Areti *in conſ. 72. præſuppono col. 3. circa fi. verſ. videtur autem pater ſatis priuari.* Sed & fortius ex Bald. hoc iuuatur *in conſ. 16. proponitur, quod Dominus Antonius col. 1 lib. 3.* cum
24 per † legem, ſeu ſtatutum ab hæreditate patris filia ſubmouetur, pro eo rem eſſe, atque ſi ea cauſa iuſta exhæredata filia à patre ſit, per textum *in l. cauſam. ff. de manumiſſ.* Si factū legis, aut ſtatuti homini aut filiæ tribuitur, pro eoque res habetur, atque ſi cauſa ab ea commiſſa ingratitudinis ſit, propter quam exhæredari à patre poſſet. Quid dicendum hic erit, cum delictum iam improbiſſimum commiſſum à vaſallo eſt? propter quod, iure ipſo à feudo excluditur, vt perinde res ſit atq; ſi ſponte à ſe feudum vaſallus abdicaſſet: Vnde ſi nouum feudum dicitur, quod vaſallo renouatur, qui renunciatione ſua excluſus ab eo erat, ius idem ſeruandum haud dubie in eo erit, qui feudi renouationem poſtea conſequitur, quam ab eo ſubmotus ex delicto ſuo fuerat. Quin ēt potentior legis excluſio, q̃ hominis videt̃, ſicut fortior obligatio eſt à lege introducta, q̃ quæ ab homine. Bald *in l. frater à fratre. in vltimo nota. ff. de condictio. indebi.* Decia. *in conſ. 204. col. 2. circa med. verſ. 6. & vltimo bonifacio.* feudo itaq; nouo poſito, vacua à dubitatione omni res videtur, ſucceſſioni locum tranſuerſalium non eſſe.

Secundo principaliter, & ſi maxime neceſſaria apprehenſio poſſeſſionis eſſet, poſt crimen admiſſum, vt nouum feudum dicatur, apprehenſam eam dico, eamq; dieb. aliquot retentam, quamuis manu armata ab ea poſtea deturbatum monaſterium
25 ſit. Sed n. † ſatis poſſeſſio ille dierum paucorum, imo & momentaria erat ad ius quærendum. *l. ſponſus §. fi. ff. de public.* Vbi ei publiciana datur, qui momento poſſedit. Inde fit, vt ad poſſeſſionem recuperandam momentum illud ſufficiat, non minus n. quaſi ſpoliatus reſtituitur, qui momento poſſedit, atq; ſi diu in poſſeſſione fuit, Card. Alexandri. *in can. quoniam. 8. diſtinctio.* quo cum Caſſad. ſentit *deciſ. 20. in ſ. de præben.*

Quid dicendū hic habemus, vbi non momento, at dieb. poſſeſſio illa durauit? Rurſus cū partis vitio culpeve factū ſit, quominus apud monaſteriū poſſeſſio remaneret, i. propter ſpoliationem memoratam, pro retēta haberi poſſeſſio debet in ſpoliantis odium atq; perniciem, ne melior conditio ſua ex ſpoliatione fiat. *l. hoc ſolum. ff. de noxal. l. ſi à domino. § ſi prædo. ff. de petitio. hered. & cum qui. de præben. lib. 6. capit. 1. de poſtul.* atq; in ſpecie, & nominatim ex tex. hoc probat̃ *in capit. contingit. de dolo, & contuma.* Vbi in odiū ſpoliantis pro poſſeſſore ſpoliatus habetur. hoc amplius ibi, probatur, pro apprehenſa poſſeſſione haberi, quæ apprehendi facto, dolo ve aduerſarii non potuit, de quo verbis plurib. apud nos *in conſ. 376. nu. 21. & 22.*

Tertio, principaliter extinctum pœnitus feudum antiquū, non ſolum ex ſententia iuris, ſed hominis etiam cum executione ſubſecuta fuit. propter perduellionem eduerſus Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum Ferrariæ Ducem admiſſam, à Comite Albertino liberiſve eius: inde feudum hoc Sancti Cæſarei à Fiſco Ducali apprehenſum In cenſam iudicari deindeq; monaſterio ipſi perinde quaſi domino directo reſtitutum ita vti
26 conſentaneum iure erat. Iuris n. incerti non eſt, † quoties Baronis, aut inferioris alterius vaſallus, Principis maieſtatem offendit, feudum etiam publicari, quod à Barone vaſallus tenet, illudque Baroni deberi ſi iura fiſcalia habet, Guido Papæ *q. 76. q. 341. & in conſ. 76* deciſio Neapoli. *deciſ. 28. n. in 2. dubio.* Iaſ. *in conſil. 57. col. 2. & col. pen. lib. 3.* & plenius apud nos *in conſil. 128.* Iura plane fiſcalia monaſterio eſſe non dubitem. Atq; vbi non ſint, nihil id ad partem attinet, verum ad ſummum Pontificem, vel ad Illuſtriſſimum Ducem, vnde cauſam monaſterium duceret per reſtitutionem memoratam. Neque in admirationem quiſquā veniat, condemnationem bonorumq; publicationem à Principe ſæculari factam vtilem Eccleſiæ fieri. vt ad bona etiam Eccleſiæ trahatur, vtilitatemque Eccleſiæ afferat. Admiratio hæc enim verbis pluribus ab Oldra tollitur *in conſ. 17. num. 13.* ad finem vſque conſilii. vbi in caſu contrario cumulatiſſime ſcribit, condemnationem Clerici ab Epiſcopo factam vtilem domino laico fieri, à quo bona in emphyteuſim clericus tenebat, vt ad dominum ipſum pertineant. Idem Caſtren. Alex. *in conſ. 131. n. 1. & n. 10. verſ. venio ad reſponſionem. lib. 4.* Ex quo fundamento vel vnico, liquida ſatis fieri res videtur.

Quarto priuatio etſi inducta iure ipſo non ſit, ſententiam iterum hominis nullam interueniſſe fac, ius nihilominus fauere eum monaſterio videtur ex pacto illo, quo deſcendentes per lineam tantam maſculinam non etiam tranſuerſalem inueſtiūtur. Ita quod agnatis ipſorum fratrum tranſuerſalib. inueſtitura non ſuffragetur, ſed per rectam lineam tantum deſcendentib. Sic tranſuerſales verbis non obſcuris excluduntur, quocirca locus dubitationi non videtur. *l. ille aut ille. § cum in verbis. ff. de lega. 3. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig.*

Sententia hæc in fauorem monaſterii ita affirmata, reliqui ſupereſſe aliud non video, niſi vt contraria profligamus. Itaque argumentum primum non obſtat, in reuocatione hac inueſtiturę repetitionem, ſeu relationem veterum inueſtiturarum factam, atque tam antiquum feudum ſimiliter remanere, vti ex prioribus inueſtituris erat. Namq; argumentum hoc regeritur, quoniam non ſimpliciter facta relatio eſt, verum exceptio facta, ne agnatis tranſuerſalibus vllis inueſtitura fieret. ob id † ad 27
caſum hunc expreſſim reſeruatum & exceptum trahi relatio non poteſt. *l. 1. in fin. ff. de reg. iur. l. 1. ff. de regula Catonia.* Rurſus ad ea relatio non porrigitur, in quibus prouiſum ſpecialiter eſt. Bart. *in conſ. 54. Angelus Marta col. 2. circa med.* Bal. *in l. 1. C. de legiti. hered.* At enim circa modum ſuccedendi, quæ perſonæ venire ad feudum debeant, prouiſum in ſpecie eſt, tranſuerſales excludēdo.

Non obſtat ſecundum argumentum, poteſtatem domino directo non fuiſſe ius antiqui feudi in agnatorum perniciem immutandi; quoniam mutatio facta vlla non eſt circa feudum antiquum, quod extinctum prorſus erat perduellionis crimine, tam per legis, quam hominis ſententiam, ita vti monſtratū ante habemus. Quocirca fruſtra feudo antiquo pars nititur, quod ſublatum erat: excluſione enim † aut amiſſione feudi an- 28
tiqui interueniente, pro eo res eſt, atq; ſi datum nunquam feudum id fuiſſet. *l. ſi quis ſub conditione ff. de teſta. tut. l. 2. §. ſed & ſi ſunt fin. ff. de ſuis & legi. l. vnica § pen. C. de rei vxo. act.* Iaſ. *in l. quoties. col. 4. in fin C. de hered. inſtit.* Reſponſionibus & aliis argumentum hoc ſecundum diluetur, quæ circa poteſtatem tranſigendi, & ad quintum argumentum accommodantur.

Non obſtat, feudum hic iuriſdictionis verſari, in qua locus iuri accreſcendi, ſeu non decreſcendi eſt, vtpote indiuidua, multifariam enim reſpondetur. Principio pudori non erit, inficias id ire, † indiuiduæque feudum iuriſdictionis eſſe affirma- 29
re, præterquam ſi ex feudis maioribus ſit, Ducatus, puta, Marchionatus, aut Comitatus, vt eo nulate Curt. Senior tradit *in conſ. 68. dominus Ioannes.* Soc. *in conſ. 67. viſis inueſtituris. col. 3. lib. 1.* Dec. poſt Abb. *in c. prudentiam. in prin. nu. 12. de offic. delega.* Ripa *in l. re coniuncti. nu. 167. ff. de lega. 3.*

Secundo reſpondetur, locum argumento in ſpecie hac non eſſe, in qua initio ipſo conceſſum plurib. feudum eſt, nec ſi Comitatus feudum ſit, Soc. authore *in d. conſ. 67. col. 9. verſ. quinto reſpondetur.* Quid hic dicendum, vbi non feudum Comitatus, neque omnibus ſimul conceſſum eſt, ſed & ſeparatim vni conceſſio facta.

Tertio reſpondetur etiam ſi feudum dignitatis, maioris Ducatus, puta Marchionatus aut Comitatus verſatur: attamē ſi primogenito tantum non debetur, at omnib. ſicut plurib. conceditur, ita vt inter plures diuidatur, permiſſum intelligitur, Soc. *in d. conſ. 67. col. 10. verſ. Septimo reſpondetur lib. 1.*

Quarto reſpondetur, indiuiduum feudum dignitatis maioris æſtimari, ne iniuſſu domini directi diuidere id liceat. Aliter etque ſi domini voluntas accedit Her. *in c. 1. in fi. de feudo Mar.* Alex. *in conſ. 25. num. 11. lib. 5.* Soc. *in d. conſ. 67. col. 8. verſ. pro qua concluſione. & in conſ. 278. col. 4. verſ. poſtremo dico. lib. 2.* Curt. Senior *in d. conſ. 68. nu. 9. in fi. verſ. 3. principali & ſolido fundamento.* Ruin. *in conſ. 29. circa fi. lib. 5.* Quocirca non recte cuncta dominium directum feudi indiuiduitas allegatur, etiam ſi indiuiduum foret, de maiorib. puta. Id quod nequaquam admittimus.

Quinto reſpondetur, quod dicitur indiuidua feuda maiora eſſe, Ducatus, Marchionatus, & c. ad dignitatem, iuriſdictionē- que ipſam pertinere, vt Dux, Marchio, Comes ve non plus, quā vnus ſit, cæterum vſus ipſe iuriſdictionis, & adminiſtrationis diuiduitatem recipit. vt alternis annis puta adminiſtratio iuriſdictionis geratur, vt Bar. docet *in l. inter tutores. in fi. ff. de adm. tut.* Ang. & Alex. *in l. 2. § ex his. ff. de verb. oblig.* Alex. *in conſ. 18. colum. 2. lib. 1.* plenius *in d. conſ. 25. nu. 6. lib. 5.* Soc. *in d. conſ. 67. col. 8. verſ. ſecundo principaliter. & in d. conſ. 278. col. 2. lib. 2.* Dec. *in l. nam & ſi fur. § ſi ſeruus communis. col. 1. in fi. ff. ſi cer. pet.* Iaſ. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. col. 13. & num. 16. verſ. breuis a iſta concluſione. ff. de verb. obl.*

Sexto

Sexto reſpondetur, vt indiuiduum feudum dicatur, quod inter maiora eſt, diuiſionem tamen per pecuniam recipit, vt pecunia, ſeu æſtimatio in portiones ſuas aliis detur. Socin. *in d. conſil. 67. column. 9. verſic. ſexto reſpondetur.* Ripa *in l. re coniuncti. nu. 168. ff. de lega. 3.*

Septimo reſpondetur, receptū moribus eſſe, vt diuiſionem feuda accipiant apud Italos præcipue. Io. And. *in rubr. de feu. apud Spec.* Alex. *in d. conſ. 18. num. 8. lib. 2. & in d. conſi. 25. num. 10. verſ. fortiſſicatur etiam per ea dicta lib. 5.* Soc. *in d. conſ. 67. col. 8. & in d. conſ. 178. col. 2.* Dec. *in d. c. prudentiam nu. 11. verſ. & notandum eſt de offi. de'eg.* Conſuetudinem plane Doctorum tot tamq; clariſſimorum aſſertione probari, quantum ad præſumptionem dubitatio non eſt. Bart. *in l. de quib. in quarta q. pr. ff. de legib.* cum aliis apud nos relatis *in conſ. 166. nu. 9.*

Non obſtat, licentiam domino Galeatio, quaſi procuratori non fuiſſe ius feudi antiqui, ex mandato quolibet amplo remittendi. Reſponſum n. ſuperius eſt, ius omne feudi illius antiqui peremptum ex crimine memorato fuiſſe. Quocirca nihil remiſſum à procuratore eſt: at acquiſitum.

Secundo reſpondetur, etiam ſi extinctum feudum antiquum omnino non appareret: attamen cum de huc contouerſia fieret, & negari ſaltem non poſſet, quin in dubio res eſſet, ſi litis euentum aduerſariu expectaſſent, probationib. contra eos impletis, quo caſu ablatum ab eis feudum in totum fuerat, vnde in re ambigua ad eum modum tranſigendi poteſtas fuit, mandato tranſigendi interueniente, ſecundum naturam n. tranſa-

20 ctionis facta ea apparet; proprium quippe † tranſactionis eſt, vt aliquo dato, remiſſo, vel retento fiat. *l. 1. ff. de tranſa. l. tranſactio. C. eod. tit.* Caſtren. & Alex. *in l. imuberes. C. de repu. heredi.* Ang. *in conſ. 94. cum lis & queſt. nu. 5. circa fin. verſ. poteſt etiam forſitan dicta tranſa. non impugnari.* Rui. *in conſ. 132. col. 2. poſt med. lib. 1.* neque aliter ad tranſigendum monaſterium acceſſiſſet.

Tertio reſpondetur, approbatam tranſactionem à fratribus nepotibusve domini Galeatii hoc ipſo fuiſſe, quod impleta ab eis comprehenſa in tranſactione ſunt, maxime de frumento quotannis propter molendina præſtando. *l. ad ſolutionem. C. de rond. c. quod ad conſultationem eod. titul.* Ang. *in l. cum te. C. quod metus cau.* Alex. *in conſ. 27. col. 1. lib. 5.* Dec. *in conſ. 197. col. 2. circa med.*

Non obſtat tertium principale argumentum, reorum ius liquidū ex pacto memorato videri, quaſi excluſio illa de agnatis ipſorum fratrum interpoſita fratres ipſos deſcendentesque eorum includere videatur, vt ipſi inter ſe ſuccedant, locumq; accreſcendi ius inter eos habeat. Id n. argumentandi genus in aduerſarios retorquetur. Namque ſicut generalia verba pacti ſunt, ne agnatis ipſorum fratrum tranſuerſalibus inueſtitura proſit: ita intelligi generaliter debent, vt ad agnatos omnes qui tranſuerſales eſſent, referantur. *l. de pretio. ff. de Publicia. l. quoque. § parentes. ff. de inius vocan. l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præſtan. l. item apud. §. generaliter ff. de iniur.* Tantumq; re generalis expreſſio regulariter præſtat, quantum ſpecialis. *l. ſi duo. in ſi. ff. de adminiſtr. tutor. l. ſi chorus. in prin. ff. de leg. 3. l. ſi. C. de heredi. vel actio. vendit. l. omnes. C. de praſcrip. 30. vel 40. ann. l. Gallus. § inſtituens ibi 3. Alex. & Iaſ. in ſecundo notab. ff. de lib. & poſthum. c. ſi ſacerdos. de offi. ordin. & ad genus ſexcenta.* Idque locum in materia odioſa etiam & pœnali habet, in qua generaliter intelligi verba generalia oportet, in quantum proprietas eorum ſinit. *l. cum lega. ibique Areti. ff. de teſtam. c. ſi quam. de ſen. en. excom.* Calder. *in conſ. 1. de conſanguin. & affinit. & in conſ. 24. de præbend.* Alex. *in Auth. ex teſtam. C. de collatio.* Dec. *in c. non liceat col. 2. in fi. de preb. & in locis aliis non paucis.* Ad tranſuerſales igitur omnes referri verba oportet.

Non obſtat circa fratres ipſos deſcendentesve eorum immutatum quicquam non videri, at incluſos potius per excluſionem agnatorū. Reſponſio enim vel multiplex in promptu eſt. Principio de agnatis aliis ipſorum fratrum, ſuperuacuam omnino excluſionem illam fuiſſe: quandoquidem nec ex inueſtituris vetuſtiorib. admitti poſſunt, ob id ad eos referri pactio illa non debet, in quibus inutilis ridiculave relatio fieret:

21 cum † verbum nullum intelligi ita oporteat, vt ſuperfluū fiat. Bald. *in l. ne quicquam § de plano col. ſi. ff. de offi. procon. n. & in rubri. C. de contra. emp. q. 9.* & ante eum gloſſ. *in capit. ſoluta. in ver. tanquam. de maiori. & obed.* cum aliis ab Iaſ. collectis *in l. liber homo § decem col. 2. ff. de verb. obl.* ſed nec ſyllabam inertem fieri aut infructuoſam oportet. gl. & Bal. *in l. 1. ff. quod in ius cau.* Dec. *in conſ. 48. col. 1. poſt med. & in conſ. 626. column. 2. poſt med.* Locumque id in odioſis etiam obtinet, in quibus etſi ſtrictim verſari oportet *l. cum quidam ff. de lib. & poſthu reg. odia. lib. 6.* temperari tñ ita reſtrictionem oportet, vt aliquid diſpoſitio operetur. Calder. *in conſ. 13. ſuper de præben.* quin etiam, quod pœnale ſtatutum eſt, accipi ita conuenit, ne inutile effectusve nullius fiat. Cuma. *in conſ. 41. ad primum quæſitum col. 2. ver. hoc tamen non obſtante.* Hoc amplius, verba offendere impropieque intelligere oportet, potius, quam inſructuoſa, inaniaque nullius fiant. *l. ſi vno in prin. ff. locati. l. ſi eleſi. C. eodem tit. l. quibus dictus. § dominus. & quod ibi Bar. ff. de condit. & demonſtratio.* Dec. *in conſ. 69. col. 3. poſt med.* & apud nos *in conſ. 135. col. 7. ant. med.* inde fit, vt renunciatio priuilegii ad ius commune trahatur, quotiens priuilegium nullum ſubeſt, in quo operari nunciatio poſſit. *l. 1. in fi. ff. ſi quis in ius vocat. non ier.* Dec. *in c. ... in penult. verſ. ſed iſta reſponſio non tollit argumentum de iudi.* Tempus item præſens ad futurum trahitur, vbicunque effectum in eo re in præſenti non poteſt. Bal. Imol. & Caſtren. *in l. [illegible] ff. de legat. 2.* Iaſ. poſt alios *in l. cum ſtipulamur ff. de verborum oblig.* ſed & in tentatum vulnerare verba licet, impropriè ea intelligendo, ne frigida inutiliave maneant. gloſſ. *in l. & puto ff. famil. erciſ.* Roma. *in conſ. 14. idem de [illegible].* & illud eſt, quod Rom. ſcribit *ſing. 437.* in habitatione [illegible] appellationem ad caſum fortuitum pertinere contra ſignificationem eius, vbicunque inutilis alias penculi [illegible] de quo genere infinita alia cumularem, ſi in re meliſ [illegible] aut templa poterat. Prætereundum tñ Caſtr. illud [illegible] *conſ. 175. caſu præſens [illegible] de dubitabilis col. 4. poſt med. verſ. & dum [illegible] argumentum a contrario [illegible] lib. 1.* [illegible] verba non [illegible] ſunt. Ea ratione ad agnatos alios trahi pactio iſta non debet, in quibus effectum nullum haberet, vtpote ſub inueſtituris ipſis vetuſtioribus nequaquam comprehenſis. Atque in ſpecie relationis ad eos illam non fieri, in quibus inutilis foret, Rom. probat *in conſ. 185. num. 6. lib. 1.*

Secundo pro reſponſione obſeruandum, exceptionē aut reſeruationē hanc, *ne ad tranſuerſales ipſorum fratrum feudum ambularet,* geminatam fuiſſe: ex qua geminatione † deliberata magis monaſterii intentio deprehendit, circa pactionē ipſam. *l. cum filio. ſecundū 4. lectu. gl. vulgo recep. tam ff. de legat. 1. l. epiſtolam § [illegible] ff. ad Trebell. l. 1. & 2. ff. de appell. recip. l. ſi mulier ... C. ad Vellei. a cap. & ſi Chriſtus de iureiurand. clem. quamuis de appel.* inde fit, vt inſtitutio ex verbis illis inducatur, *Volo Titium inſtituere,* ſi geminata ſunt. Rom. *in l. quæſit. ff. de acq. hæred.* cui ſubſcriptum à Ruino eſt *in conſ. 9. col. 4. ſupr. lib. 1.* itaque ſi verbum nullum nullamve ſyllabam ſine myſterio aſcriptam eſſe intelligimus: quid in proteſtatione aut reſeruatione hac dicendum geminata habemus? 22

Tertio reſpondetur, exceptionem illam, *ne ad agnatos tranſuerſales inueſtitura porrigatur,* neceſſario ad fratres ipſos deſcendentesve eorum referendam. Cuius rei gratia ſciendum eſt, ad ea exceptionem † referendam, quæ ſub regula comprehendun- 23 tur, non quæ extra regulam ſunt: præſupponitur enim ſub regula contineri, quod excipitur, ſi facta exceptio non eſſet. Verbi gratia, cum dicitur, omnes ſcholares ſtudent excepto Petro; Petrum ſcholaſticū eſſe præſupponitur, alioquin inepta exceptio de eo eſſet, quod liquide oſtenditur. *§. fin. ff. de penul. gat.* Similiter cum alienatio rei litigioſæ inhibetur, tranſactione excepta, ſignū eſt, alienationis appellatione tranſactionem cōtineri; aliter inepta tranſactionis exceptio foret. *l. fina. C. de litigio.* Ita Signor. *in conſ. 71. col. 3. [illegible] verſic. præterea per hoc. in conſ. 81. col. 3. poſt med. verſ. præterea ad idem.* Rom. *conſ. 166. col. 6. in fine. & in conſ. 18. col. 6. ante med.* Idem ex glo. probatur *in cap. cordi. in glo. 3. de appell. in lib. 6.* vbi veram exceptionem eſſe non putat, quæ ſub præcedentibus non continetur. Bald. huc pertinet *in l. actione. num. 4. C. de tranſactio.* naturam exceptionis eſſe, vt contrarium regulæ inducat. Vnde cum ex relatione facta ad priores inueſtituras caſus iſte excipiatur de ſucceſſione agnatorum tranſuerſalium, non obſcure demonſtratur, de agnatis his excipientem ſenſiſſe, qui exceptione remota aut ceſſante, ſub inueſtituris ipſis comprehenſi antiquioribus erant, earumque iure venire ad feudum poterant. Aliter enim ſi ad agnatos exceptio referetur, qui ſub inueſtituris ipſis comprehenſi vetuſtiorib. non erant, inepta prorſus exceptio ſit, perinde vt ſi dicam; Omnes ſcholaſtici ludunt præter Petrum ſutorem. Sic ad agnatos referri exceptio debet, qui ſub regula aut ſub inueſtituris ipſis continebantur; alias recta exceptio aptave non erit.

Quarto, ſi interpretationem admittimus, de qua in tertio argumento, vt inter fratres ipſos deſcendentesve eorum locus iuri accreſcendi ſit, exceptio illa regulæ reſtringendæ aut limitandæ cauſa ſubiecta regulam ipſam ampliabit, id eſt, ſucceſ-

Digitized by Google

ſionem ſeu ius accreſcendi omnino inter fratres deſcendenteſve eorum inducet, etiam quæ ex inueſtituris ipſis antiquis non competebat.

Verbi gratia, cum fratribus quatuor conceſſum initio ipſo feudum eſſet, linea vnius finita, ad tranſuerſales linearum aliarum feudum non veniebat: quoniam nouum quantum ad eos dicebatur, etiamſi annis mille in linea alia permanſiſſet, vti dictum in ſuperioribus habemus. Enimuero abſurda res videtur, per exceptionem reſtringendi cauſa adiectã regulam ampliari. *l. generali. §. vxori. ibique Bart. ff. de vſufruct. lega. l. Lucius. §. pluribus. ibique Bart. ff. ad Trebel.* Bart. *in l. 1. in fi. ff. de regu. iuris.* Bal. *in d. l. actione. num. 4. C. de tranſactio.* Imol. *in conſil. 84. col. 2. circa med.* Alex. *in conſil. 28. num. 18. li. 1.* Sed & inutilem exceptionem fieri tolerabilius eſt, quam vt ab ea regula amplietur. Caſtren. *in conſil. 98. col. fi. inter Cuma reſponſa, & in ſubſcriptione.* vtut aliud viſum Aretino ſit *in conſil. 30. num. 9.*

Quinto, verba illa primæ reſeruationis aut exceptionis: *Eundem Dominum Ioan. Galeatium, & eius fratres, & nepotes ac eorum deſcendentes per rectam lineam, tantum maſculinam, legitimos & naturales, non autem per lineam tranſuerſalem:* reſtringendi taxandiq; cauſa adiecta eſſe, dubitatio non eſt: Namque ſi paſſim deſcendentes omnes inter ſe etiam admitti tranſigentes voluiſſent, ſatis erat relatione ſimplici ad inueſtituras priores vti, id eſt, fratres ipſos & deſcendentes eorum ad formam inueſtiturarum veterum inueſtire.

Verum quia non deſcendentes omnes ad feudum admitti quaſi antiquum vellent, reſtrictio ſubiecta verbiſque pluribus declarata eſt, primo in verbis illis *per rectam lineam.* Secundo per dictionem *tantum,* quæ taxatiua eſt: quamuis ſatis verba illa ad taxandum aut reſtringendum viderentur *per rectam lineam.* Tertio loco reſtrictio illa repetita ibi, *excepto, quod dictus dominus,* &c. ex quibus verbis euidentiſſime conſtat, quanto ſtudio quantæve curæ reſtrictionem taxationemque illam monaſterium habuerit, ex his, quæ de geminatione dicta in ſuperioribus habemus. Rurſus apparet ex verbis illis *ac eorum deſcendentib. per rectam lineam, tantum maſculinam,* in deſcendentibus ipſorum fratrum reſtrictionem adhibitam, dictionem, *eorum,* ponderando, quæ relatiua eſt & ad fratres ipſos præcedentes refertur. Corn. *in conſil. 37. colum. 5. lib. 1.* Ruin. *in conſ. 99. num. 16. & in conſ. 101. num. 9. lib. 2.* Pariſ. *in conſ. 18. nu. 31. & in conſ. 86. num. 58. lib. 2.* Si circa deſcendentes ipſorum fratrum reſtrictionem factam ipſam dicimus: ergo non ſemper locum ſucceſſioni eſſe inter deſcendentes ex fratribus ipſis tranſigentes voluerunt: at eo demum caſu, quo per lineam rectam deſcenderent, i. quoties de ſucceſſione eius ageretur, qui ab eodem & ipſe ſtirpe deſcendiſſet, vel cuius, qui venire aut ſuccedere ad feudum vult, per lineam rectam ab eodem deſcendiſſet, à quo is, qui mortuus nouiſſime eſt, & de feudi cuius ſucceſſione tractatur. Cæterum ſi ad agnatos alios tranſuerſales ipſorum fratrum & ad deſcendentes ipſorũ agnatorum tranſuerſalium verba illa exceptionis referimus: vim eis afferre videmur: quia nulla ad modum hunc circa fratrũ ipſorum deſcendentes reſtrictio fiet, contra verba ipſa exceptionis, quæ ad fratrum deſcendentes referri ex relatiuo, *Eorum,* oſtendimus.

Sexto ſatis tranſigentes non habuerunt, reſtrictione illa vti, quam tripliciter conſiderauimus, ſed & verba alia reſtringentia adiecta, *non autem per lineam tranſuerſalem:* quorum verborum excuti ſenſum oportet. Intelligi enim bifariam poſſunt, aut de linea tranſuerſali effectiue, i. quam fratres ipſi faciunt, aut producunt vel efficiunt. Aut, & ſecundo modo de linea tranſuerſali comprehenſiue aut contentiue, id eſt, ſub qua ipſi fratres deſcendentiumque parentes comprehenduntur aut continẽtur, vti grauiſſimis Docto. teſtimoniis declaratum apud nos legitur *in conſ. 250. ante fi. verſ. quod autem Conſtantius.* quod vxori patrui mei Conſtantii Crauettæ edium ante bellum Taurini habemus, lite ipſa euicta apud illuſtrem Taurini Senatum: ibiq; effectiue verba hæc interpretanda diximus, qua ſententia & Iunior Socin. vtitur *in conſil. 6. num. 11. in conſ. 11. num. 12. in fi. lib. 1. & in conſ. 97. num. 65. 68. lib. 2.* Si effectiue verba accipi illa oportet, *non per lineam tranſuerſalem,* i. quæ à fratribus ipſis proficiſcitur, ab eiſque generatur: quomodo ad lineam tranſuerſalem remotiorẽ verba illa referri reſtrictiua poterunt, i. vt de deſcendentib. ab aliis, quam à fratrib. ipſis verba illa, *per lineam tranſuerſalem,* intelligantur? Hoc amplius, ſi ad lineam tranſuerſalem remotiorem verba illa referimus, nõ modo effectiue illa non intelligimus, verũ nec contentiue aut cõprehenſiue: quoniã ſub linea agnatorũ aliorũ tranſuerſaliũ cõprehenſi fratres ipſi inueſtiti nõ erant, vtpote ex parẽtib. diuerſis procreati. Dixerit aliquis, etſi maxime cõſentanea ſenſui ſiue verba hæc reſeruationis prioris ſunt; attñ non eq; monaſterio fauent verba ſecundæ aut repetitæ exceptionis videntur, ibi: *excepto, quod d. D. Paulus procurator non valeat nec intendat, quod præſens inueſtitura ſuffragetur agnatis ipſorum In. Galeatii & fratrum tranſuerſalibus, ſed per rectam lineam tantum deſcendentibus, vt ſupra.* in quibus verbis agnati tantum ipſorum fratrum excludi videntur, fratribus ipſis deſcendentibuſve eorum incluſis. *l. cum prætor. ff. de iudi.* Reſpondetur, exceptionem hanc prioris exceptionis confirmandæ cauſa ſubiectam, ne diſceſſum à priore exceptione ex eo videretur, quod relatio poſtea facta ad inueſtituras veteres eſt, per quas locum ius accreſcendi in feudo antiquo habebat: vnde ne exceptioni aut reſeruationi priori derogatum ex relatione illa videretur, ſecunda repetita exceptio eſt, *excepto, quod dictus Dominus Paulus,* &c. Quod cum ita ſit, exceptio illa ſecunda confirmandi cauſa adiecta, diminutionẽ aut derogationem eius inducere non debet. *l. ea tamen adiectio. ff. de leg. 3. l. ſi mancipia. ff. de fundo inſtru. l. 1. §. vnde quæritur. ff. de Publica. l. Titia. §. fin. ff. de manu. teſta. l. quotiens. ff. de act. & oblig. l. quod fauore. C. de legibus.*

Secundo reſpondetur, reſtrictionẽ circa deſcendentes ipſorum fratrum, *& per lineam rectam,* in exceptione prima ſpecialiter declaratam, quomodo intelligi debeat, ita vti demonſtratum liquido habemus: ob id derogatum ei ex verbis illis generalibus, *agnatis ipſorum,* &c. dici non poteſt: at è contrario per exceptionem illam in ſpecie factam verba illa generalia intelligi, declararique oportet. *l. in toto. ff. de regul. iuris reg. generi. lib. 6.* & quod ſcriptum apud Rotam eſt *deciſ. 289. in nouis.* per generalem † procuratoris conſtitutionem priorem non reuocari, qui datus in ſpecie ad cauſam certam eſt: quoniam ſpeciei genus non derogat. Idem Clementi viſum *ſing. 113.* 24

Tertio reſpondetur, per actum ſequentem derogatum præcedenti nunquam intelligi, niſi contrarietas aut incompatibilitas, quam vocant, interuenerint. *l. A. mulier. ff. de minor. l. vnica. ver. quantum in ea parte. ibiq. Bald. C. de rei vxo. l. ver. toties. l. nemo. & quod ibi not. C. de aſſeſſo.* vbi per ſecundum officium prius non perditur, niſi ſecum officia pugnant. *l. ab omnibus. in prin. ff. de leg. 1.* not. Bar. *in extrauag. ad reprimendum. in verſ. non obſtantib.* derogatum conſtitutioni priori per ſequentẽ nõ intelligi, ſi cohærere inter ſe poſſunt, contrarietate nulla interueniente, tradit Dec. *in l. vnum. colum. 6. poſt med. ff. ſi cer. pet.* Ruin. *in conſil. 69. colum. 3. circa med. lib. 1.* & apud nos *in conſil. 16. num. 7. & in conſ. 147. nu. 4.*

Atqui nulla hic cõtrarietas, nulla incompatibilitas inter primam ſecundamve exceptionem, quominus ſecunda intelligi ad formam prioris poſſit, i. de agnatis, qui comprehenſi ſub exceptione priori ſunt.

Agnati quippe omnes dicuntur tam in prima, quam ſecunda exceptione excluſi, vtpote per lineam maſculini coniuncti. *l. ſunt autem agnati. ff. de legi. tutor. Inſti. eo. tit. in prin. l. poſt conſanguineos. §. 1. ff. de ſuis & legit.*

Quarto reſpondetur, actum expreſſim eſſe: ne derogatum exceptioni priori per ſequentem eſſet, per verba illa: *ſed ſolum per rectam lineam tantum deſcendentibus, vt ſupra.* Verba enim (*vt ſupra*) relationem ad præcedentia faciunt. *l. 4. §. denique. verſic. ex hoc edicto. ibiq. Bart. ff. de poſtulan. l. item quæritur. §. item Iulianus. ibi: vt ſupra diximus. ff. loca. §. ſane. in proœmio decret.* Dec. *in conſ. 182. colum. 5. in princ. atq; alibi paſſim.* ob id ſecundum exceptionem priorem, ad quam relatio fit, exceptionem intelligi & reſtringi ſecundam oportet. Dec. *in conſ. 287. nu. 10. & 11. in conſ. 191. col. pen. & in conſ. 187. colu. fin. verſ. tertio non obſt.* Soc. iun. *in conſil. 170. nu. 32. verſ. non obſtant modo allegata in contrarium. lib. 2.* Relatione igitur ad exceptionem priorem facta, pro eo res eſt, atq; ſi repetita exceptionis prioris verba in exceptione ſequenti eſſent. *l. aſſe toto. ff. de her. inſtit. & id genus innumera.*

Quinto reſpondetur, ad eaſdem verba † pactionis referenda, in quo maior prouidendi neceſſitas verſatur. *l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. & poſt. l. cum ita. §. fi. & l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. l. cum in corpus. ff. de acquir. rer. do. l. in hac. §. ſed ſi forte. ff. de ſol.* Signorol. *in conſil. 21. colum. 2. poſt med. verſicul. tertio probat. & in conſil. 263. colum. pen. in princ.* & apud nos *in rubric. ff. de leg. 1. num. 212. in conſil. 206. num. 8. in conſil. 149. num. 12. & in conſil. 170. num. 4.* Atqui neceſſitas prouidendi circa agnatos alios ſub inueſtituris non comprehenſos nulla erat: qua ratione credibile eſt de his tranſigentes ſenſiſſe, in 25

quib.

quib. neceſſaria pactio illa erat. Abb. huc ſcitiſſime quadrat in conſ. 85. nu. 3. circa fi. li. 1. ad caſum dubium verba ſemper referenda, ne ſuperflua fiant, per text. in l. 1. in fin. ff. de adminiſt. tut. & in l. quod Labeo ff. de Carbo. edict. not. idem Abb. in cap. cum in iure. in 3. not. per illum text. de offic. deleg. Deci. in l. quoties idem ſermo circa fi. ff. de reg. iur. & in l. illam colum. 1. Cod. de collat. Idque & in materia ſtricta, ſtatuto puta, Dyn. probat in conſ. ſenſiſſet. 32. colum. 3. ante med. verſic. quod praedictus Orlandin.

Sexto, cum fratribus pluribus & nepotibus ea eis renouatio inueſtituræ fieret, & reſtrictio deinde facta circa deſcendentes ſit, ſemper caſu eodem retento intelligi reſtrictio illa debet, id eſt, inter eaſdem perſonas, de quibus expreſſum eſt, non etiam vt ad perſonas alias aliorumque agnatorum relatio fiat, de quibus habita mentio non eſt. Deci. in conſil. 182. col. 5. in fi. ver. ſecundus caſus.

Septimo, ſicut nouum feudum iſtud fuiſſe poſt priuationem legis & hominis dilucide monſtratum ante habemus; ita ſecundum qualitatem & naturam feudi ipſius noui verba illa exceptionum & reſeruationum accipi oportet. l. 1. §. ff. de offic. procurat. Caeſ. l. ſi ſtipulatus. §. verum. ff. de vſur. l. damni. 3. verſic. & quod in ſtipulatione ff. de damn. infect. l. filiusfamilias ff. de donat. l. in conuentionibus. ff. de verb. ſignificat. Paul. de Caſt. in conſ. 135. laudatio colum. 1. in fin. verſicul. 4. probatur. lib. 1. Bellamera in conſ. 1. colum. penul. Inde diſponentis voluntatem ex natura rei declarari Oldr. ſcribit in conſ. 243. factum tale eſt, rectores. colum. 1. Aret. huc ſpectat in conſ. 14. colu. 2. in prin. interpretationem ita habendam, vt ſecundum naturam contractus quantum poteſt, verba intelligantur, per text. in l. emptorem. §. 1. ff. de actio. empti. Hoc amplius, reſtrictionem verba patiuntur, vt iuxta naturam actus intelligantur. Innoc. in c. ex litteris. de iure patro. cum aliis à nobis collatis in conſ. 15. n. 2. in conſ. 158 num. 5.

Apparet ex his, argumentũ tertium pro reis factum, contra eos ſtare: in quo verbis pluribus idcirco laboratũ eſt, quod ab eo ſeu ab interpretatione pactionis ſeu exceptionis aut reſeruationis in eo relatæ ſumma totius negotii pendet.

Namque etſi maxime nouum feudum iſtud eſſet poſt amiſſionem eius & ſententias de priuatione eius, tam à lege, quam ab homine latas, executionemque inſecutam, ita vti demonſtratum ſuperius habemus; attamen reſeruatione ſeu pactione illa ceſſante, in dubio monaſterii ius eſſet; inueſtitura illa noua ſecundum inueſtituras veteres, relationeque ad eas facta. Quo caſu pro eo res eſſet, reſeruatione aut exceptione illa nõ facta, atq; ſi iure antiqui feudi non illud renouatum ſit.

Apparet etiam ex his ſublatum illud argumentum eſſe, cõtra monaſterium interpretationem in dubio faciendam: quoniam extra dubitationem poſita res videtur. Sed nec eum Socin. iunior conſentio, vt rei dubiæ interpretationem pia ſimpliciter cauſa patiatur.

Non obſtat quintum argumentum, neceſſariam inueſtituram illam non fuiſſe; ob id onerosam reis non eſſe, proteſtatione illa interpoſita, quatenus neceſſaria ſit: confutatum enim ex prænarratis argumentum liquet. omnique feudo antiquo ea crimine perempto, ſententiaque priuationis à iure & ab homine lata, vt ſupra; ſecum pars cogitet, an carere inueſtituræ renouatione poterat, aut indigens eius necne eſſet.

Secundo reſpondetur, ſi neceſſaria inueſtitura non erat, ab ea pars diſcedat, eidemque renunciet, exploratq; admiſſurum ne monaſterium renunciationem ipſam erit.

Sextum item argumentum eliſum per ſuperiora apparet. Totum enim in iure ponitur aut fundatur, quod ex prioribus quæſitum inueſtituris erat; quod lædi non poterat: ſed enim deletum ius omne præcedentium inueſtiturarum à crimine eſt; illudque ad monaſterium profectum, eidemque reſtitutum, plenoque iure bona monaſterii facta, vti demonſtratum non ſemel eſt. Quocirca liberum monaſterio fuit, quam legem voluit rei ſuæ bonisque ſuis præſcribere. l. traditionibus. ff. de pact. l. 1. §. ſi conuenerit ff. depo. l. ſeruus ea leg. ff. de ſeruis expor. l. Theopompus ff. de dote præleg. l. legem C. de pa. l. 2. auth. excipitur. C. de bonis mater. leg. quoties. Cod. de don. quæ ſub modo. c. verum. de condit. appo. c. de monachis de præben. & alia complura.

Secundo reſpondetur, ratam alterationem renouationemque hanc inueſtituræ a parte habitam, vti declaratum in ſupe-
16 rioribus habemus: ob id fruſtra † actui contradicit, ad quem conſenſum accommodauit. l. nihil. §. 1. ff. de leg. 1. l. cum pater. §. libertis. & l. codicillis. §. inſulam ff. de leg. 2. l. mater tua. C. de rei vendic. l. quoties. Cod. de fideicommiſſ. Rurſus cum ratam pactionem facto ipſo aduerſarii habuerint, perinde res iudicatur, ac ſi in pactione ipſi interueniſſent, factaque cum eis eſſet. l. pupilli. §. item quæritur ff. de nego. geſt. l. ſupra ſcr. §. Caſtus. in fin. ibi, Bald. ff. de aq. pl. arc. Bar. in l. ſi pecuniam. col. 2. C. de neg. geſt.

Tertio, ſi vitioſam inutilemque pactionem aduerſarii putant, ab inueſtitura abeant, iuraque ſua aliunde proferant, viciſſim enim & monaſterium, quid iura, quid vires eius valeãt, tum manifeſtum faciet.

Septimum atque vltimum argumẽtum contritum & ipſum ex ſuperioribus conſtat: idcirco enim de bonis omnibus quaſi de feudo vnico facta inueſtitura eſt, quoniam de feudo quaſi nouo, ex pactione, ſeu reſeruatione illa inueſtitura proceſſit. Cæterum crimine ceſſante, vtrum bona Comitis Ludouici in cauſam feudi antiqui mutari paſſurum monaſterium fuerit, animo diuerſum perſuaſumque ſatis non habeo. Hæc ſunt, quæ in cauſa hac ſanequam graui ſcribenda duxi: atque animo eo præſentiore ita ſum auſus ſcribere, quo maiorem eum mihi monaſterii actor fecit, qui re ipſa per manus ambulante, non aliam tranſigentium mentem fuiſſe teſtatus eſt, quam quæ enarrata in ſuperioribus legitur. Cæterum apud viros graues religioneque præditos diſceptari rem audio, qui ipſi pro iudicii fideque ſua diligentius exactiuſque rem omnem perpendent.

Ego enim ſi aliam tranſigentibus mentem fuiſſe liqueat, non eo præditus ingenio ſum, vt infixas ita opiniones habeam, quin rationibus melioribus editis, in eis acquieſcam. Tantiſper igitur in ſententia hac monaſterio gratioſa futurus ero, dum reſolutam eam cognouero. Papiæ 9. Decembris 1558.

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doctor, primum Iuris Ciuilis Interpretum gradum, hora veſpertina Papiæ obtinens. Iudicio grauiore ſaluo.

Pro Monaſterio Sancti Petri à Mutina contra magnificos Dominos de Boſchettis.

SVMMARIA.

1 *Tranſuerſales verba in inueſtitura exceptionem, de quibus tranſuerſalibus illa intelligi debeant & per totum conſ. & conſ. præcedenti.*

Negatiua totum negat, quam affirmatiua aſſumit ibid. verſ. Id quidem maximo.

2 *Verba ad diſponentes in dubio referenda, ideo ad teſtatorem, à quo diſpoſitio fit, relatio in dubio. non ad hæredem fit, veluti cum hæreditatem ſuam reſtitui, aut libros ſuos diſtribui teſtator iubet: ad hæreditatem enim libroſq; ipſius teſtatoris, non hæredis relatio habetur. Idem ſi reſcriptis & in contractibus, vt ad reſcribentes & contrahentes ipſos verba referantur. ideo cum feudum aut emphyteuſim pro ſe quis fratribusq; ſuis nomine, & pro ſuis filiis & nepotibus acquirit, ad filios & nepotes acquirentis, non fratrum, acquiſitio pertinet.*

3 *Extranea perſona in contractibus non ſubauditur.*

Scriptura etiam priuata ad mentem diſponentis declarandam valet ibid. ver. Neq; moueat.

Declaratio mentis ex ſcriptura etiam priuata colligitur ib. verſ. Neque mutat.

4 *Pontificis iuriſdictio non competit in ſubditos imperii aut vaſallorum eius quo ad temporalia, ſed nec bona patrimonialia clericorum in manu Pontificis ſunt, ſi ſubditi Pontificis in temporalibus clerici non ſunt.*

5 *Pontificis poteſtas, quam in Ducatu Ferrariæ habet, ad ciuitatem perſonarum & bona Ferrariæ reſtringenda, nomine cuius vaſalli in Eccleſia Dux ipſe eſt, reſtringi enim poteſtas ad ea debet, quorum ratione competit.*

Poteſtas ad ea reſtringenda, quorum ratione competit: ob id officialis publici poteſtas, vt ſtipulari aliis poſſit, reſtringi ad ea ſolet, quæ ad officium eius ſpectant. ibid.

Rectoris iuriſdictio aut poteſtas in ſcholares ad ea reſtringenda, quæ profeſſionis ſcholaſticæ cauſa contingunt ibid. verſic. Poteſtas item aut iuriſdictio Rectorum.

Cauſa. Ad cauſam ſuam reſtringi diſpoſitio debet, ideo ad cauſam mercaturæ ſtatutum reſtringitur, quo pro filio mercatore pater obligatur & ſi ſtatutum velit fidem adhiberi libris mercatorum ad ea ſtatutum reſtringitur, quæ ad mercaturam pertinent. idem eſt fides ſigilli publici, vt ad ea reſtringatur, quæ ad officium eius ſpectant; cui ſigillum competit. ibid. ver. & cum cauſa.

6 *Mariti privilegio nec poſſeſſione non valet, quoties tum eo non tamquam marito, ſed alio poſſeſſore agitur.*

Iniuriarum actio Domino non datur propter iniuriam ſeruo factam, quoties non quaſi ſeruo, ſed tanquam libero illata iniuria eſt. veluti ſi pro libero ſe gereret, vel ſi ſeruum alterius eſſe is crediderit, qui iniuriam intulit. ibid. ver. ſententiam hanc text. firmat.

7 *Feudum ſeculare. Cum ratione feudi ſecularis ſententiam epiſcopus pronunciat, ad Archiepiſcopum appellatio non interponitur, verum ad dominum feudi ſecularem.*

8 *Vaſallus dominus velut ratione ſuperiore ipſi infeudatis præfertur. ideo in cauſis ſubditorum cognoſcere ſtatutum, vaſallo derogare non poteſt.*

Dominus directus in terris aut feudis vaſallorum iuriſdictionem poteſtatis exercere non poteſt, in præiudicium eorum, quæ ſibi ex inueſtitura competunt. ibid.

Poteſtas principis abſoluta odioſa æſtimatur: vnde ſic vſu fuit apud populum Romanum ante translatam in Cæſarem imperium clauſula de plenitudine poteſtatis, & an expreſſa in iure ciuili inuenatur. ibid. verſic. longo tempore.

9 *Dominum directum eiuſumque ſuperiorem adire non aliter licet, niſi aſſertionem ſubditus vaſallus non monſtret, vel male cum eo agat, in tyrannidemque erumpat, quibus caſibus ſtatutum eſt, à quo feudum auferatur.*

Feudo vaſallus priuatur, qui iuſtitiam ſubditis non adminiſtrat, vel male cum eis agit in tyrannidemque erumpit. ibid.

10 *Citatio eſt iuris diuini, ideò tolli à Principe non poteſt.*

11 *Pontificia poteſtas in bonis eccleſiarum ampliſſima, vt ab eccleſia vna eripere pro arbitrio poſſit.*

Tertio iuri derogare Pontifex non creditur, quod incognitum illi erat. ibid. verſ. ſudenim de rebus eccleſiæ.

12 *Reſeruatio iuris tertii illud importat, vnde fit vt clauſula illa (alterius iuribus ſemper ſaluis) diſpoſitionem, cui adijcitur, moderetur & reſtringat.*

13 *Caducitatis pœna ex receptione cenſuum remiſſa non intelligitur, ignorantia ipſius caducitatis accedente, veluti in ſucceſſore prælati.*

Ignorantia iuris monaſterij in ſucceſſore prælati præſumitur. ibid.

Remiſſio tacita & remiſſio nostri ſui ſcientiam deſiderat: vt ius ſibi competere ſciat, de quo remittendo agitur. ibid. vbi ampliatur non ſolum in errore facti, ſed iuris, verum ſiorenim etiam iuris ſui error iuris impedit.

14 *Prælatus iuri eccleſiæ in remittenda pœna caducitatis non derogat, ſine conſenſu Capituli.*

ARGVMENTVM.

Inueſtitura feudi facta eſt, in qua tranſuerſales excepti ſunt: controuerſia eſt, de quibus tranſuerſalib. intelligi debeat. Vide aliqua ibi de feudis, de vaſallis, & de dominis feudorum Ferrariæ & Mutinæ.

CONSILIVM DCCCCXCVI.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Verbis pluribus ſcriptum à nobis eſt pro monaſterio S. Petri à Mutina contra Magnificos dominos de Boſchettis, die 9. Decemb. 1558. Cæterum: quia in eo a tu reſponſi noſtri tranſigentium mente in primis ſubnixi videmur, quam Monaſterii ipſius actor aſſerebat, à verbis his, *mente hac remota*, non ſatis, aut omnino in ſpecie hac animum noſtrum acquieſcere coniecturam deſumi intelligo: ea propter quod verbo monaſterii actor enarrauit, ſcriptura manu Abbatis facta, qui tempore tranſactionis curę tem hanc haberet, conſirmauit: ſub qua ſcriptura modus tranſigendi adnotatus legitur. Præ cæteris vero capitulis illud expreſſum eſt, quod cum iure feudi delapſi aduerſarii inueſtirentur, ea lege adiecta, ne tranſuerſalib. inueſtiendis ioualterium aſtringeretur.

Quæ verba perſpicua magis ſunt, quam vt pati controuerſiam poſſint, vt tranſuerſales † non admittantur. Simpliciter. o. & generaliter tranſuerſales excipiuntur: ergo intelligi generaliter debent, vt quicunque à tranſigentib. non deſcenderent, peruenire ad feudum non poſſent. *l. ma. § parentes. ff. de in ius vocan. l. de pretio ff. de Publicia.* id quidem maxime, quod ſub negatiua tranſuerſales ponuntur, ne inueſtiantur.
2

Negatiua plane latius patet, validiuſq; negat, quam affirmatiua affirmet *gl. in l. liber genus ff. de condi. & demo.* Old. *in conſ.* 16. Ray. de Forli *inter reſponſa Signorolis in conſil.* 68. *num.* 7. Dec. *in conſ.* 3. *num.* 4. *in conſil.* 364. *colum. ſi. circa med. & in conſil.* 490. *nu.* 6. vbi actus cuiuſuis temporis negatiua complectitur, neq; ad actū primum reſtringitur, quam reſtrictione maſculina natiua admittit. *l. boues. §. hoc ſermone ff. de verb. ſign.*

3 Secundo, ad † diſponentes ipſos referri in dubio verba debent, ideo ad teſtatorem, à quo diſpoſitio fit, relatio in dubio, non ad hæredem, fit: veluti cum hæreditatem ſuam reſtitui, aut libros ſuos diſtribui teſtator iubet: ad hæreditaté enim libroſque ipſius teſtatoris, non hæredis, relatio habetur. *l. cum in teſtamento vbiq; Bart. ff. de aur. & arg. lega. l. ex facto. in prin. & l. debitor. in prin. ff. ad Treb.* tradunt Bar. & alii *in l. peto. § fratre. ff. de lega.* 2. Curt. ſenior *conſ.* 40. *nu.* 14. ius idem verborum reſcripti eſt, vt ad reſcribentem referantur *c. paſtoralis. vbi q; Dec. in prin. de reſcrip.* Et in contractibus, et ad contrahentes ipſos relatio verborum fiat, Dec. notat *in c. per tuas nu.* 6 *in ult. not. de probat.* vbi cū feudū aut emphyteuſim pro ſe quiſpiā fratriſq; ſui nomine, & pro ſuis filiis & nepotib. acquirit, ad filios & nepotes acquirentis, non fratris eius acquiſitio pertinet. Eadem ratione cum de excluſione tranſuerſaliū mentio fit, de tranſuerſalib. tranſigentium, non aſcendentium eorum verba intelligi contractus oportet.

Tertio ex regula ſententiæ hæc inuatur de qua *in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verb. oblig.* perſonam † extraneam in contractibus non ſubaudiri not. Bart. *in l. ſi patronus nu.* 4. *in fin. C. com. vtriuſq.* Cui ſenſui & tex. et ſeruit *in l. quicquid aſtringendæ ob tit. in l. ſi vnus. § ante omnia. ff. de pactis.* Quocirca de tranſuerſalib. aliorum, quam tranſigentium accipi verba non conuenit.

Neq; mutat, priuatam ſcripturam hanc eſſe, quoniam ad mentem diſponentis declarandam priuata et ſcriptura eius valet. *l. Neſennius ff. de neg. ge. l. alimenta § vbiq; Bart. ff. de alim. & cibar. legat.* Bar. *in l. non ſolum. § morte nu.* 15. *ff. de ope. no. nunc. in l. ſi patruus nu.* 6. *C. com. vtriuſq. in. li.* Bal. *in l. ſi. in vltimis verbis C. ad leg. Fal.* Aret. *in conſ.* 5. *in pr.* Dec. *in conſ.* 454. *in ſi.* Iaſ. *in conſ.* 84. *col.* 4. *lib.* 3. Et in caſu ſcito Rom. ſcribit *in conſ.* 171. *nu.* 11. *lib.* 1.

Si dixeris, ad rem voluntatem alterius partis tantummodo in contractibus non attinere, verum contrahentium mentē ſpectandam *l.* 1. *§.* 1. *ff. de pactis l. ſi ego pecuniam ff. ſi cer. pet. l. ſi repetendi. C. de condi. ob cau.* Corn. *in conſ.* 185. *col.* 4 *in ſi. verſ. nec obſtat tertia ratio. lib.* 3. Reſpondetur, quod ad mentē vtriuſq; partis tranſigentis ſpectat, verbis & argumentis pluribus per ſcripta noſtra anteriora eā declaratam, quatenus colligi ea verbis itaq; pōt. Cæterum, quod in extrema Conſilii noſtri parte adiectum eſt de monaſterii mente, ad eam pertinet, quæ perſpicua per ſe abſq; iuris alio adminiculo, & citra omnē interpretatione eſt: de quo genere mens eſt q̄ ſcriptura memorata teſtatur. Liquidiora namq; verba eius ſunt, q̄ vt interpretationem admittant *l. ille aut ille. §. cum in verbis ff. de leg.* 3. *l. continuus. a. cum ita. ff. de verb. obl.* cum aliis apud nos relatis *in conſ.* 11. *num.* 6. *& in conſ.* 47. *num.* 2.

Secundo in quæſtionē ad ipſos vocat, vtrū noxia monaſterio reſtitutio ſit, q̄ à Iulio Pontifice cōſecuti delinquentes ſunt, ita vt recuperatū ex ea feudū dicatur. Ne multis, momenti vllius eſſe reſtitutionē nō arbitror: namq; ex Mutina ciues delinquētes erant, q̄ ciuitas ad feudū Eccleſiæ non pertinet, neq; à Pontifice recognoſcitur, at à Cæſare: vnde etſi maxime vaſallus Eccleſiæ Ferrariæ Dux. Ferrariæ ipſius ratione ſit, attn̄, q ad Mutinā attinet, Eccleſiæ in temporalibus non ſubijcitur: atq; adeo bonorū & perſonarū Mutinæ cā ſubditus Pontifici dici Ferrariæ Dux nō pōt. Quod cū ita ſit iuriſdictionis actū vllū pro perſonis & bonis Mutinæ in Ducē ipſum exercere Pontifici nō licuit, ad ſtatū & ius priſtinū ea Mutina ciues reſtituendo, qui rei læſæ maieſtatis erant. In ſubditis. o. † Imperiū aut vaſallorū eius 4
quoad temporalia, iuris quicq̄ Pontifici nō cōpetit gl. & Doct. *in c. ſolem. de maiorit.* Abb. & alii *in c. nouit. de iudi.* Sed nec bona patrimonialia clericorū in manu Pontificis ſunt, & ſubditi Pontifici in tēporalib. clerici non ſunt, vt Caſtr. ſcribit *in conſ.* 187. *primum dubium procedit lib.* 1. ſequitur Ruin. *in conſ.* 212. *num.* 6. *lib.* 1. *in conſil.* 37. *num.* 5 *& ſeq. lib.* 4. *& in conſ.* 70. *nu.* 10. *lib.* 5.

Conſequenter his dicendū, poteſtatē † Pontificis, q̄ in Ducē 5
Ferrariæ habet, ad ciuitatē perſonaſq; & bona Ferrariæ reſtringendā, nomine cuius ſubditus vaſalluſq; Eccleſiæ Dux ipſe eſt: reſtringi n. poteſtas ad ea debet, quorū ratione cōpetit. Quare officialis publici poteſtas, vt ſtipulari alii poſſit. *§. quia vero in Auth. vt fine prohibetis.* Bar. *in l.* 2. *ff. rē pupilli ſaluā fore* reſtringi ad ea ſolet, q̄ ad officiū eius ſpectant. Bal. & Ang. *in d. l.* 2. Cū. *in conſ.* 182. *viſa copia col.* 1. *circa med.* Poteſtas itē aut iuriſdictio Rectoris in Scholaſticos ad ea reſtringit. q̄ profeſſionis ſcholaſticæ eā coniungūt, vt not. *in l. fin. C. de iuriſdict. om. iud.* Inn. *in c. cū ab eccleſiarū inpr. de offi. ord.* Abb. *in q.* 6. *Gandulphus clericus col.* 8. *in pr. ver. itē dico.* Et cū cauſa poteſtatis, aut iuriſdictionis Pōtificis in Ducē Ferrariæ, à ciuitate ipſa Ferrariæ pendeat, ad cauſam ſuā reſtringi iuriſdictio ipſa debet *l. ita autē. §.* 1. *ff. de adm. tuto. l. cancellauerat ff. de his, quæ in teſta. delē. l. petitum ff. de fideiuſſ.* Inde fit, vt ad cauſam mercaturæ ſtatutum reſtringat, quo pro libro mercatoris pater aſtringitur Bald. *in l.* 3. *§. ex hoc edicto ff. nau. caupo. ſtabu.* Bal. & Saly. *in l. fi. C. ad Maced.* Alex. *in conſ.* 113. *poſt pr. lib.* 7 Soc. *in conſ.* 1. *nu.* 19 *lib.* 1. Eadē ratio ſtatuti eſt, quo libris mercatorū fides habetur ad ea. o. ſtatutū coercetur, q̄ ad mercaturā ptinent, vt recentiores ſcribūt *in l. admonendi. ff. de iureiur.* Ius idē fidei ſigilli publici eſt, vt ad ea reſtringatur, q̄ ad officium eius ſpectāt, q ſigillū imponit Dec. *in c. poſt ceſſionē. de pr̄* per tex. *in c. ſignificante de appel.* de quo apud nos *in conſ.* 196. *col.* 1.

Secundo principaliter monendi ſumus, præſcriptionem bonorum contra ciues hos ea Mutina à Duce Ferrariæ non tanq̄ Duce, ſed tanquam à domino Mutinæ, & feudatario Imperii factam: ob id poteſtatem reſtitutionis concedendæ Pontifex non habuit, cum niſi in Ducem Ferrariæ non competat: quæ qualitas hic ceſſat quoniam † vel alius, non quaſi Dux Ferrariæ 6
id egit.

id egit *l. Nouſimus. §. fundum ff. de re iud.* vbi priuilegio ſuo maritus
non vtitur, ne ſupra quam facere poſſit, teneatur, vbicunq; nõ
quaſi cum marito, at tanquam cum poſſeſſore rei vendicatio-
ne agitur. not. Bart. *in l. maritũ poſt princ. ff. ſol. matr.* ſententiæ huic
text. ſeruit *in l. item apud Labeonem. §. interdum. & in l. cum qui nocturn.
§. fi. ff. de iniur.* vbi propter iniuriam ſeruo factam actio domino
non datur, quoties nõ quaſi ſeruo, ſed tanquam libero illata
iniuria eſt, veluti quod pro libero ſe gereret, vel ſi domini alte-
rius ſeruum eſſe is credidit, vnde iniuria proceſſit. Ratione for-
tiori iuris quicquam in temporalibus circa perſonas, & bona
eorum Pontifici non erit, qui ſubditi vere ac prorſus eccleſiæ
nõ ſunt, & contra quos iudicium graui ſsimũ illatum, non tanq̃
ſubditos eccleſiæ, & à vaſallo eius, ſed vaſallo Imperij eſt.

Tertio ex tex. cum gl. ditimi quæſtio videtur *in c. Romana.
7 § debet. commũ & gl. in ver. ſi alio. de appell. lib. 6.* vbi cũ † ratione feudi
ſecularis ſententiã Epiſcopus pronunciat, ad Archiepiſcopum
appellatio non interponitur, verum ad dominum feudi ſæcu-
larem. not. Inn. & alij *in c. cæterum de iudi.* Abb. *in d. qu. 6. Gandulphus
clarion. col. 9. poſt med.* Sed enim feudi hic ſæcularis in Mutina &
contra ſubditos domino ſæculari, cauſa agitur: ob id fruſtra ſu-
perior eccleſiaſticus manum ad cauſam hanc admouit reſtitu-
tionem concedendo.

Quarto, vbi præmiſſa ceſſarent, ex Ferraria ciues, eſto, fue-
rint, qui in principe offenderunt; nihilo magis ius domino di-
recto ſuperiorique fuit, reſtitutionem id genus in Ducis vaſal-
lique ſubditos concedendi, per quam dominium eius vtile læ-
8 ſionem damnumq; patitur: & dominii cuius † vtilis ratione
ſuperiori ipſi infeudanti vaſallus anteponitur. Qua ratione in
ſubditis eius interuenire cauſaſq; appellationum cognoſcere,
ſtatuere; q; vaſalli derogare ſuperior non permittitur. Bal. *in l. 1.
§ 43. ff. de rerum diuiſio.* quod dictum à Rom. extollitur *in l. ſtipula-
tionum alia. in princip. ff. de verbor. obligat.* & in Duce Mediolani con-
tra Cæſarem dominum directum, ita Laoden. probat *in tract.
de prin. charta 4. in gna, nu. 127.* cuius initium eſt, *Dux Mediolani in-
feudatus.* Curt. ſen. *in conſ. 73. n. 28. in 5. dubio.* Idem ex Oldr. proba-
tur *in conſ. 244. iſta ſunt allegationes nu. 16.* vbi potentius iure dire-
cto ſuperioris ius vtile eſſe vaſalli ait. Et in ſpecie ae domina-
tim, facultatem Principi domino que directo non eſſe, actus id
genus ad plenitudinem poteſtatis ſpectantes in terris aut feu-
dis vaſallorum exercendi, Iaſ. ſcribit *in conſ. 212. col. pen. ver. 13. &
vl. lib. 2.* quod inter reſponſa inſertũ B. nn. eſt *in conſ. 8.* Idque ra-
tione fortiori & inuicta probatur. Namq; ſi plus ſuperiori non
eſt, poteſtate aut iuriſdictione ordinaria inter ſubditos vaſalli
vti, veluti in cauſis appellationum, vt dictum eſt, vel in alijs,
quæ ad vaſallum ſpectãt, vt Iaſon ſcribit *in conſ. 57. col. 1. in fin. lib.
3.* Iacob *de feud. fol. 6. col. 3. in ver. vicariuſque perpetuus num. 6. & ſequen.*
Curt. iun. *in conſ. 2.* Natta *in conſ. 408.* Longe minus liberum eſſe
Principi debebit, poteſtate legibus ſoluta inter ſubditos vaſal-
li Ducis vti, per quam ius eius lædi grauius non paulo poſſet: Se
quæ poteſtas abſoluta odioſa æſtimatur. *l. in honorarius § ſed cum
reſcriſ. ff. de actio. & oblig. l. nec damnoſa. & l. reſcripta. C. de preub. Imp. of-
fer.* Rota *deciſ. 331. ſuppoſito facto col. 2. verſ. modo hic videntur. in nouis.*
Curt. ſen. *in conſ. 9. num. 33.* inde Bal. ſcribit *in c. 1. § libellaria num. 3.
de pace Conſt.* in vſo apud populum Romanũm clauſulam hanc
de plenitudine poteſtatis nunquam fuiſſe ante translatum in
Cæſarem Imperium; neq; expreſſam iure ciuili inuenitt præ-
terquam ſub verbis illis Iuſtiniani; *quicquid Principi placuit, legis
vigorem habet:* quod dictum pro ſcito Curt. ſen. refert *in conſ. 27. n.
23. in conſ. 49. num. 49. ver. 8. coadiuuantur præmiſſa. & in conſ. 65. nu. 17.*
Iaſ. *in conſ. 145. col. 3. in fi. & in d. conſ. 233. col. 8. poſt med. lib. 2.*

Ad ſuperiorem plane † aditus non aliter permittitur, niſi ſi
9 iuſtitiam ſubditis vaſallus nõ miniſtret, vel male cum eis agat,
in tyrannidemq; erumpat: quibus caſibus dignus eſt, à quo
feudum auferatur *l. 2. in fi. & l. ſequ. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris.*
not. *in c. 1. qu. ab domi. feudi proprie. tollitur.* Bal. *in c. 1. § publicos latrones. nu.
2. de pace tenen. & in conſil. 328. quæritur ſi rex. colum. fi. lib.* Caſtr. *in auth.
qui rem num. 3. in fi. ibiq; Iaſ. n. 5. C. de ſacroſ. eccleſ.* Alex. *in l. diuortio. §. ſi
fundum. num. 3. ff. ſol. mat.* Deciſio Neapoli. *deciſ. 265. n. 72.* Curt. iun.
in conſil. 137. num. 4. num. 20. & apud nos *in conſ. 6. n. 108.*

Si dixeris, querelam apud ſuperiorem propoſitam. Reſpon-
detur, vocandum eum Ducem & vaſallum, audiendumq; fu-
iſſe. Facile enim oſtendiſſet, iniuſti quicquam actum contra
vocantes non eſſe, crimen quorum manifeſtius erat, quam, vt
10 tegi excuſatione vlla poſſet. In expedito n. eſt, à iure diuino †

cuſationem eſſe. *Gen. fo. 3. ibi, Adam vbi es?* Atq; ideo tolli nec à
principe poteſt. *clem. paſtoralis. ver. cæterũ. de re iud.* Bar. *in extrauag. ad
reprimendũ. in verſ. ſine figura.* Bal. *in l. fi. ff. de ll.* Ant. de But. Imo. Car.
& Abb. *in c. 1. per illum textũ de cau. poſſ. & propriet.* Alex. *in conſ. 21. n. 1. lib.
7.* Feli. *in c. quam in eccleſiarum n. 66. de conſt.* Rui. *in conſ. 46. nu. 11. lib. 2.*
cum alijs apud nos collectis *in conſ. 5. n. 3.* Idem Soc. iun. probat
in conſ. 123. n. 38. lib. 2.

Sed dictum aliquis erit: iuri, eſto, vaſalli derogare ſuperior
non potuerit, cauſam aliam bonorũ controuerſorum eſſe, quę
ad eccleſiã pertinent. In bonis n. † eccleſiarum poteſtas ampla 11
adeo penes Pontificem eſt, vt ab eccleſia vna eripere pro arbi-
trio poſſit, vti demonſtratum à nobis eſt *in tract. de antiq. temp. par.
1. n. 37. verſ. ſed contrariũ.* quib. Card. accedit *in conſ. 101. in pr.* Gome.
in proœmio reg. Cancella. *q. 2. col. 5. pag. 10. in reg. de non tollen. iure quæſito,
q. 1. col. 5. circa med. ver. vbi tamen conſtaret pag. 58. & q. 1. col. 5. poſt pr. pag.
120.* Cumq; in opinione Alex. etiam ſentit *in conſ. 2. n. 63. lib. 1.*

Reſpondetur, verum id ita haberi, ſi voluntas Pontificis cõ-
ſtaret, vt rebus ſuis omnino eccleſia careat: ſed enim de iuri-
bus eccleſiæ S. Petri Mutinenſis verbum factum in reſcripto
Pontificis non eſt. Quocirca admittendum nõ videtur, vt ius
tertij lædere in animo habuerit, quod incognitum Pontifici e-
rat. *l. 2. § merito. & § ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco pub. l. Labeo § 1. ff.
famil. er. l. Imperatores ff. de ſeruit. ru. præd. l. impub. ut. ff. de admi. tuto. l. cum
filius in fi. ff. de teſtam. tutel. l. nec auus C. de emanci. lib. 1. c. licet. de conſtitu.
c. ſuper eo. de offi. deleg. & c. ex tuarum. de auto. & vſu pallij. & id genus innu-
mera.*

Secundo reſpondetur: ſi effectum reſcriptũ aut gratia Pon-
tificis contra vaſallum non habet, aduerſus quem facta prin-
cipaliter erat, abſurdam rem videri, vt vigorem contra eccle-
ſiam retineat. Vaſallo n. ſi noxia aut pernicialis gratia erat, ef-
fectũ contra Monaſterium Mutinenſe non niſi in conſequen-
tiam, aut tacite habuiſſet, quatenus expreſſio facta de eo non
eſt. An non abſurdũ porro eſt, pluris aliquid in tacito & acceſ-
ſorio, quam in expreſſo eſſe? *l. quia ad certum ff. locat. l. de quib. in fi. ff.
de ll. l. expreſſa ff. de reg. iur. gl. in l. item quia in ver. illata ff. de pactis.* Bal.
in l. tale pactum. § qui prouocauit. n. 10. de pactis. Pau. de Caſt. *in conſ. 7. o.
quia fruſtra. col. 2. in fi. lib. 1.*

Tertio, extra dubitationem reponitur per confirmationẽ
gratiæ memoratæ à Leone Pontifice factam; in qua ſaluum
incolumeque factum ius tertij eſt. Efficit. n. reſeruatio † iuris 12
tertij, vt ſaluum id maneat, neque præiudicij quicquã ſentiat.
l. ſi debitor. § fi. ff. quibus modis pign. vel hypo. ſol. Signor. *in conſil. 60. num.
2. verſic. 2. capiamus.* Iaſ. *in l. non ſolum. § morte col. penult. num. 49. ver. qua-
dam & ſecunda eſt proteſtatio. ff. de oper. no. nunc.* Brun. *in conſil. 12. in prin.
& in conſ. 24. nu. 5.* Paris. *in conſil. 14. num. 12. in conſil. 18. num. 4. lib. 1. &
in conſil. 65. num. 51. lib. 3.* Inde fit, vt clauſula illa *alterius iuribus ſem-
per ſaluis* diſpoſitionem, cui adijcitur, moderetur, & reſtringat.
gl. in l. item Labeo. § 1. ff. fam. erc. Dec. *in conſ. 5. num. 1. & in conſ. 443. num.
22. ante fi. verſ. & non obſtat confirmatio.*

Quarto, nihil prædictorum omniũ eſto: abunde ſatis mona-
ſterio eſt renouatum feudum, pactaque noua in eo adiecta,
quib. ſubmoti ab eo tranſuerſales ſunt, cõtra q̃ renouationem
venire aduerſarijs non licet, quos hæredes exiſtere tranſigen-
tibus credo *l. pen. C. de reſti. mili. l. cum à matre. C. de rei vend. l. venditrici.
C. de reb. alie. non alie. l. ſiue poſſeſſio. C. de euict. l. ſucceſſores. C. de ſolutio. l. ſi ab
eo. C. de lib. cau. l. fi. C. ſi in fraud. patro. l. ex qua perſona. ibiq; recentiores. ff. de
reg. iur.* Quod autem obijcitur, pœnam caducitatis † ex rece- 13
ptione cenſuum remiſſam intelligi, locum hic non habet.
ignorantia Abbatum recipientium interueniente, & quæ præ-
ſumtio Abbatib. ſucceſſorib. ſolet. *l. qui in alterius. ff. de reg. iuris* Et
in ſucceſſore prælati not. gl. *in c. 1. in gl. fi. ibi: mutationem prælatorum.
de reſti. in integ. lib. 6.* Dec. *in conſ. 36. col. fi. circa med. & in conſ. 318. col. fi.
in princ. verſ. ſimiliter ſi heres emphyteutæ.*

Ignorantia igitur recipientium admiſſa, iuri ſincerri non eſt
damno receptionem non eſſe, neque remiſſam per eam cadu-
citatem intelligi. Scientiam enim renunciatio & remiſſio iuris
ſui expoſtulat, vt ius ſibi competere ſciat, de quo remittendo
agitur. *l. ſi cum te & l. tres fratres ff. de pact. l. cum Aquiliana. & l. qui cum
tutorib. § qui per fallaciam ff. de tranſact. l. mater decedens ff. de inoffic. teſta.
l. legitimam. ff. de peti. hered. l. fi. § idem quæſiit ff. de condi. indeb. l. ſi vim in fi.
princip. ff. loca. l. ſi is ad quem l. nec is & l. in repudianda. ff. de acquiren. heredit.*
Dyn. *in conſil. 1. poſt princ.* Alexan. *in conſil. 14. nu. 16. in conſ. 83. col. 1. poſt
med. verſ. præterea non eſt probatum lib. 2.* & in ſpecie q. controuerſiæ
remiſſam caducitatem per receptionem penſionis nõ cenſeri,

ignorantia ipſius caducitatis interueniente, not. Dy. Bald. & Imo. in l. Mæuus. §. duob. ff. de leg. 2. Spec. de loca. § nunc aliqua. ver. 24. Bald. in l. 1. in princ. num. 5. quo temp. miles. Crma. in conſ. 41. ad primum quæſitum column. 2. circa med. ver. non illa receptio. Fulg. in conſ. 2. in 2. dubio. Alexand. in conſ. 105. num. 13. ver. vel etiam poteſt dici. lib. 3. Dec. in conſ. 452. num. 26. Idque locum non ſolum in facti, ſed & iuris errore habet. Renunciationem enim & remiſſionem iuris ſui, & iuris error impedit. l. Cladius. ſecundum verum ſenſum. ibique Parto. & alii. ff. de acq. hered. l. qua fideicommiſſa. ff. de leg. 2. Imn. in dict. l. Mæuius. § duobus. num. 9. verſi. & ideo ſi poſt dictum tempus. Alex. in conſ. 23. colum. fin. lib. 6. Itaque niſi ſcientiam recipientium pars doceat, nihil eſt, quod in remiſſione hac tacita ſpei quicquam reponat.

Secundo reſpondetur, ſcientia etiam prælatorum recipien-
14 tium interueniente, nihilo magis † iuri eccleſiæ derogari ex recipientibus potuiſſe, niſi & Capituli conſenſus in remiſſione interuenerit. Fulg. in d. conſ. 2. in 2. dubio. Alex. in conſ. 13. num. 19. lib. 2. in d. conſ. 105. num. 13. in fi. verſi poteſt etiam reſponderi. lib. 3. Ruin. in conſ. 70. numer. 14. ver. præterea quando lib. 5. quam opi. receptam Dec. teſtatur in conſ. 429. nu. 3. Papiæ, 4. Septembris 1561.

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doct. primum Iuris Ciuilis interpretum gradum hora veſpertina Papiæ obtinens. Iudicio grauiore ſaluo.

Pro Monaſterio religioſiſſimo Carthuſienſium ſupra Neapolim, contra reueren. Epiſcopum Sarni.

SVMMARIA.

1 *Pendente lite nihil innouandum, præſertim quatenus inhibitum litigatori à ſuperiore eſt, ne noui quid faciat.*

Attentata. Ad reuocationem attentatorum ſufficit oſtendere apud aliquem poſſeſſionem, abſque eo cœpta lis eſt, eamq; apud aduerſarium innouare, etiam ſi ſpoliatio vllo non detegatur. ibid. ver. ad. quem modum.

2 *Generalis diſpoſitio ad ſuam cauſam reſtringi debet: ideo cum liberatio tutori in teſtamento relinquitur, ad ea liberatio reſtringenda, quæ tanquam tutor geſſit; non ea alia eorum eſt, quæ adminiſtrationis alterius cauſa fiunt.*

Profectitia dos non ob id indicatur, quod profecta à patre ſit, niſi quaſi à patre detur: quod enim ſi quaſi curator det? ibid. verſic. tene. hunc notandi.

3 *Connexa cauſæ duorum vbi ſunt, ſententia contra vnũ lata an exequi poſſit, ſi e re eo abſit omnino an d. verſ. at ea ſpecie.*

Connexa quæ ſunt pro vno iudicantur. ibid. verſ. pro aue enim.

Sententia lata contra vnum, cum cauſa cum alio connexa erat, exequi nõ poteſt in alium la. lat. præſertim vbi de iure ſuo fidem alias fecit. ibid. vbi quod ſuffi it ſummaria poſſeſſionis probatio, ſi etiam titulum, vel in ſolidum iterius poſſideat, vel in commune cum condemnato, declaratur num. 6.

4 *Attentata ante omnia reuocanda, neq; ceſſet. vtrum appellatione, an lite pendente innouatio ſit, & facilius attentatorum reuocatio fit, quam ſpoliato poſſeſſio reſtituatur. ibid. limitatur nu. 23. vbicunq; eiuſdem appellationis iniuſtitia ex actis probatur.*

Attentatorum & ſpoliationis circa probationem differentia. ibid. ver. ſed & facilius vbi quod duo probare ſpoliatus debet, poſſeſſionem & ſpoliationem, in attentatis vero ſufficit probare poſſeſſionem.

Spoliatus clericus reſtitui non aliter debet, niſi coloratum ſaltem beneficii titulum adducat. ibid. verſ. rurſus tituli colorati probatio.

Poſſeſſio. In poſſeſſione ſua lite pendente defendi quis debet, ibid. verſi. ſecundo principaliter.

5 *Attentatum illud non dicitur, quod lege permittente lite pendente fit. ver. conſequens hic fit.*

Suffragium pro filio pater decurio ferre dat, quia non quaſi pater, ſed decurio id præſtat. ibid. poſt med.

6 *Vaſallus, qui hoſtibus domini transfugiendi poteſtatem fecit, defectionis pœnis ſubiicitur, niſi quaſi ab hoſtibus belloque cum domino gerendi cauſa illuc tranſirent.*

Exceptio litis cum vno pendentis non impedit, quominus contra alium iudicium procedat, ibid. ver. atq; in ſpecie.

7 *Inhibitio alicui facta ſecundum ius commune interpretanda, verba tamen ofſendende. nu. 19. verſi itaq; ſi iure ipſo communi.*

8 *Clericus lite inter alios apud laicum iudicẽ inſtituta voluntarie ſe offerens, hoc ſibi in eo controuerſiã eſſe contendens, iuriſdictioni iudicis laici ſubiicitur, neq; exceptione declinatoria vti poteſt.*

Clericus ſi executioni ſententiæ inter alios latæ ſe opponat, cauſa huius cognitio ad iudicem profanum pertinet, quia voluntaria oppoſitio ſit, ibid. ver. vnde ſit.

9 *Scientia præſumitur ob coniunctionem perſonarum, & facti propinquitatem.*

Ignorantia in facto memorabili non recipitur, etiam ob temporis vetuſtatem ibid.

Notoria & manifeſta ea propè videntur, quæ in iudicio fiunt, propter hominum multitudinem, quæ communiter ad iudicia ſolent quibus frequentes alii ipſi interueniunt. ibid. ver. quarto lata hominis.

Ignorans in conſuetudinem notoria fruſtra allegat, quæ in conſtitutio eſt. ibid. verſ. eodem Aret. ſimilat.

10 *Sententia inter alios lata an alii obſit, qui ſciebat litem motam, ſaltem ne probabere poſſis, quominus executio fiat, etiam ſi apud tertium ipſum poſſeſſio ſit & nu. 10 ſeq. vbi an differat inter poſſeſſorium & petitorium.*

11 *Appellatio tertii quando requiritur ad executionem impediendam, vel an ſi ſciens erat litis motæ, ſuum intereſſe probare debet, & qualis probatio intereſſe deſideretur, plenaria an ſummaria & nu. 6.*

12 *Res inter alios acta quibus caſibus damnoſa alii eſt, locum id non habet, ſi per colluſionem geſta res ſit, ideo contra, vt quibus caſibus alii non obeſt, obſtatura tamen ſit, ſi cum eo tertius colludat.*

Dolus ex tarditate & ſcientia præſumitur. ibid. verſi. colluſio plane.

13 *Prælatus bona eccleſiæ non defendens mortaliter peccat, & etiam ob negligentiam ac dolum deponitur.*

Calumniator ſuſpectus is habetur, à quo quod ſit aut probatur, cum ſuccumbere ſe videt. ibid. verſi. tertio ex Decio.

Conſanguineorum eadem conditio ac ſui ipſius. ibid. verſ. tertio ex Decio.

Metus iuſtus iudicatur non metus, vbi coniunctus quis timet, atq; ſibi. ibid. verſ. ſed eam propter.

14 *Dolus præſumitur ex extricatione & inuolutione ac diuiſione rerum, item ex inſolitis, item ex his, quæ poſtea fiunt.*

Declaratio autem qualis in præcedentibus fuerit, ſumitur ex his, quæ poſtea ſubſequuntur. ibid. verſ. inde coniectare licet.

Superueniens caſus ſuſpectum facit, quod ab initio ſuſpectum non erat. ibid. verſ. textus hæc attende.

15 *Colluſio accuſatoris ex eo probatur, quod probationes ſuas perfunctorie præſtat. Reoq; delata excuſationes admittit.*

Dolus præſumitur ex effectu malo, & cuius malus effectus eſt, mala quoq; eius intentio præſumitur. ibid. verſi. ſeptimo ex effectu malo.

16 *Colluſio ex eo præſumitur, quod inter coniunctos agitur, & tertii præiudicium vertitur.*

Dolus ex ſubreptione præſumitur. ibid. verſi. non ex ſubreptione.

Subreptio dicitur, vbi veritas tacetur, qua expreſſa difficilius vel non impetraſſet princeps ſuiſſet. ibid. verſic. ſubreptio plane inde contrahitur.

17 *Colluſio ex ſuſpicionibus & præſumptionibus probatur, quinimo ſuſpicio vnica ad colluſionem probandam ſufficiens videtur, ſicut dolus indicio vnico & calumnia vnica coniectura.*

Dolus indicio vnico, ſic calumnia & colluſio vnica coniectura & ſuſpicione probatur. ibid.

Calumnia vnica coniectura, ſicut colluſio vnica ſuſpicione, & dolus vnico indicio probatur. ibid.

18 *Tertius executionem ſententiæ non impedit, qui ſuſpectus de calumnia ſit, nec ſi probationes iuris ſui ex continenti offert, idq; cautione ſaltem præſtita.*

Citatio generalis per edictum recipitur circa aduerſarios incertos. ibid. verſ. quarto principaliter. vbi quod idem poteſt ac ſpecialis, quoties ignorantia allegari non poteſt.

Contumacia vera ex citatione contrahitur, quæ ad domum fit, non etiam præſertim citationis poſita. idem in citatione per edictum generaliter facta, quæ ad incertos. ibid. ver. in qua citatione ſecundum.

Citatio generalis per edictum quæ fit quo ad incertos, eiuſdem poteſtatis eſt ac citatio quæ fit ad domum. ibid. ver. Confirmatur arg. hoc.

19 *Exceptionem litis pendentis non opponit, qui contumax eſt, vel qui per colluſionem calumniam ve quid facit.*

Commodum ex colluſione doloq; ſuo conſequi quis non debet, ibid. ver. Conſequens item prædicto ſit.

20 *Calumniæ occurrendum, & pactum lex impugnat, in quo iuramentum calumniæ omiſſum eſt.*

Donatio inter coniuges reprobatur, quæ ſub conditione ſit, ſi ſecutum diuortium erit, ne diuertendi occaſio detur. ibid.

Naturales liberi ab hereditate parentum ideo ſubmouentur, licet ipſi non deliquerint, vt à coitu reprobato parentes abſtineant. ibid.

Lex reprobatur, ex qua delinquendi occaſio naſcitur, ſic lata ſententia delinquendi occaſionem præbens. ibid. verſ. ſed nec vigerem.

21 *Appellatione ab interlocutoria interpoſita quæ acta per iudicem, à quo ante inhibitionem ſunt, ſi iniuſta appellatio pronunciatur, omnia ſubſiſtunt.*

22 *Decretum ſuper obligatione rei minor a immobilis ad executionẽ trahitur, quando res ipſa hypotheca ſubiecta à creditore detinetur.*

Conſ ultus pater in iudicio filio præſtitus, ad cauſam executionis porrigitur, ibid.

23 *Attentata non renouantur, vbicunq; eiuſdem appellationis iniuſtitia ex actis apparet. vbi declaratur non procedere, ſi id fiat eſſitatio iudicis, quia attentata non ſolum partem, ſed & ius iudicemq; ipſum offendit, ideo odioſior ſpoliatore habetur.*

Proprietatis defectus notorius attentatis obſtat, quamuis in facto notorium verſetur, diuerſum eſt in ſpolio. ibid. verſ. hoc amplius Caſtrenſi viſum.

Attentatorum cauſa priuilegiata minus, quam ſpoliationis eſt, ideo defectus proprietatis notorius attentatis obſtat, contra in ſpolio eſt. ibid. verſ. hoc amplius.

Atten-

Attentare in re dubia non dicitur, qui poſſeſſionem ſuam tueri ſtudet, ibid. verſ neque in re dubia.

Subreptio vitiat ſenis eſtiam, ibid. verſ. nec nominatim.

24 *Concluſione in cauſa facta, p vinde eſt, ac ſi lata ſententia eſſet.*

Auditori Rotæ fruſtra auditor inhibet, ibid. ver. vnde Rota ſcribit.

Conditio melior eſſe non debet, qui cauſa continuationem diutiore procurat, ac illorum, qui apud eundem iudicem voluit experiri, ibid. verſic. ſecundo reſpondetur.

25 *Tertio lite ſtatum mutare aut alterare non poteſt*

Sententia ſtatus ſtationis obſtat, iis & alia illi nocent, ibid. verſ. tertio reſpondetur.

26 *Attentare iudex non dicitur, qui poſt deſertam appellationem ſententiam exequitur, idem ſi appellationi ſit renunciatum.*

Parua ſunt, appellationem eſſe deſertam, vel renunciatione ſublatam, ibid. verſ ratio eadem.

Appellationi renunciare dicitur, vbicunq; ad iudicem a quo appellans redit, apud eumq; litem proſequitur, ibid. verſ renunciari plana, vbi quod non prodeſt ratio contraria facto.

27 *Attentata lite pendente, etiam ſi exceptio litis pendentis appoſita ſit, iure merito ſuſpecta valent. idcirco appellatio ad reiectionem eorum deſideratur.*

28 *Tertius vbi executioni ſe opponit, ſummatim de iure eius cognoſcitur, iura eius circa proprietatem in iudicio ordinario reſeruato.*

Res inter alios acta quibus caſibus alteri noceat, ad et a intelligendum, ſi contra præſentem & auditum pronunciatum ſit, diuerſam eſſe ſententia contra contumacem lata, ibid. verſ. idq, et in declarare.

29 *Iudex eccleſiaſticus ſecularis iudicis executionem ſententiæ ſuæ non prohibet, etiam quæſtione apud eccleſiaſticum propoſita, cum ad diffiniendam iuriſdictionem locum non habet, valuit, quod vſurarius contra illius ſit de quo iudicatum à laico fuit, quamuis ſi nondum cognita cauſa eſſet, locum prohibitio haberet.*

30 *Auditores Rotæ citra delegationem an iuriſdictionem habeant.*

31 *Rei iudicatæ à iudice ſeculari exceptio, etiam coram iudice eccleſiaſtico opponitur.*

Exceptio litis finitæ cum proceſſus impediendi cauſa obiicitur, & ſuper ea pronunciatur ad vlteriora procedendum eſſe, vtrum denuo exceptione vti ob merita liceat, inter ſatis Ciuiles & canonici interpretes non ſatis conueniunt, ibid.

32 *Molendini in ſolo poſiti, deinde diruti poſſeſſio facilius retinetur, quam illius, quod in flumine publico erat, ideo ſicuti ſoli, ita & molendini iure retinetur, vt reponere id liceat.*

Interpretatio ex dubio facienda in reuocatum legatum ac priuilegiam conſonat, et ſi odioſum videatur, valuit iuri communi contrarium, ibid. in fin.

ARGVMENTVM.

Quæſtio eſt, de molendino conſtructo pendente lite, & exiſtente inhibitione, de aliquid non attentando, an deiiciendum ſit, vel non? vbi multa circa materiam attentatorum & innouatorum lite pendente. Plura de ſpolio, & reſtitutione in integrum, & nonnulla de re iudicata, & exceptionibus litis finitæ.

CONSILIVM DCCCCXCVII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Monaſterium D. Martini ſupra Neapolim, inſtituti Carthuſienſis, molendinum quoddam tempore vetuſtiſſimo poſſedit extra ciuitatem Sarni iuxta flumen Faucis donationis titulo ab anno 1488. in annum vſque 1514. quo tempore diſſolutum aquarum inſania eſt, ita vt Camera quædam, quam caſam à lamia Neapolitani vocitant, reliqua ſolummodo fuerit: ſub anno vero 1545. cũ molendino reponendo initium daretur, eiuſque nomine ſolũ, in quo poſitum molendinum erat, virgultis vepribuſque ab operatis purgaretur, impedimento Comes dominusque loci fuit, quominus cœpta molendini inſtauratio fieret: qua de re aditum ad ſacrum regiumq; Neapolitanũ Conſilium fuit: interdictumq; tenendæ in iudicio illarum petitorio etiam permixto, Comite ipſo nominatim citato: & eo amplius, citatione generali per edictum contra omnes interpoſita, qui ſua intereſſe exiſtimarent. In qua lite cum exceptionibus variis vſus Comes eſſet, probationeſq; vtrinq; productæ, ſub ipſum ferendæ ſententiæ tempus, cum litis obtinendæ ſpem nullam prorſus Comes haberet, litem nouam frater eius Sarni Epiſcopus apud curiæ Rotam Pontificis reſcripto intendit. Cæterum reformatum reſcriptum hoc Monaſterii rogatu eſt, ne impedimento id fieret, quominus licentia monaſterio eſſet cauſam perorandi, quæ inſtitutà aduerſus Comitem in ſacri regiiq; Conſilii auditorio eſſet, à quo ſententiam monaſterium meruit.

Quam ad executionem perduci cum monaſterium pararet, executioni ipſi procurator Epiſcopi reſtitit, poſſeſſionem eius allegando, cui nocere ſententia non deberet inter alios lata, epiſcopo non vocato, quem in poſſeſſione defendi propterea poſtulabat.

Ad hæc litem pendere in curia dixit, in perniciem cuius fieri quicquam omnino non poſſet, à qua nolle diſcedere per actus vllos, quicunque fierent, proteſtatus eſt. Denique probationibus vtrinque impletis, cum iniquam epiſcopi ſeu procuratoris eius oppoſitionem Conſilium ipſum ſacrum Regiumque animaduertiſſet, executionem ipſam perfici iuſſit, iurib. epiſcopi, ſi quæ ſuppeterent, in petitorio ſaluis. Inde molendinum reædificatum.

Sedenim à monaſterio attentatum, ſeque poſſeſſione ſua exſpoliatum, queſtus Epiſcopus apud Pontificem ſummum eſt, ab eoque ſpoliationis atque attentati cauſa Rotæ delegata: in eaq; lite ſententias monaſterium paſſum vnam iam atque alteram eſt: pronunciatumq; ad poſſeſſionem epiſcopum reſtituendum, molendinum reædificatum deiiciendum: atque in ſtatum priſtinum omnia redigenda, vtpote lite pendente ac poſt inhibitionem facta. Conſulebatur, morem ne geri Epiſcopi expectationi oporteat?

Iuſta Epiſcopi cauſa viſa cogitatione prima eſt. Ius enim vulgatiſſimum cum eo facit, nihil quicquam † nouandum lite pendente eſſe Anch. in *l. vbi cœptum ff. de iudic. l. cum aliquis ibique Bald. in prima notab. C. de iure delib. extra vt lite pendente per totum, not. in l. nullis. C. de iud.* Idque locum in primis habet, quoties inhibitum litigatori à ſuperiore eſt, vt ne noui quid faciat. *c. non ſolum. §. 1. de appell. lib. 6.* 1
Attentatum planè nouatumq; lite pendente eſſe, ex teſtibus demonſtrari Epiſcopi videtur, qui producti in cauſa ipſa attentatorum ſunt, per quos apparere dicitur, poſſeſſionem rei controuerſæ apud Epiſcopum fuiſſe tam ante litem inſtitutam, quàm poſt. Ad quem modum attentata probantur: ſatis quippe ad probationem attentatorum eſt oſtendere, apud aliquem poſſeſſionem fuiſſe, cum cœpta lis eſt, eamque apud aduerſarium inueniri, etiam ſi ſpoliatio vlla non doceatur. Innoc. *in c. ex parte 2. nu. 1. verſic. quæritur inſuper de reſcript. & in c. dilecta. nu. 3. de maio. & obed.* Old. *in conſ. 199. in prin.* Card. *in conſ. 10. col. 1.*

Neque refragari his videtur, quod innouatum quicquam contra epiſcopum non videtur, & contra Comitem eius fratrem executio ſententiæ peracta, quæ lata à ſacro Conſilio Neapolitano eſt: quaſi ad ſuam cauſam reſtringi prohibitio innouandi attentandiue debeat, id eſt, vbicunq; contra eum in perniciemve eius innouatio fit, quo cum lis pendet, aliter atque ſi aduerſus alium noui quid fit, aduerſus quem fieri id poteſt. Ad ſuam enim † cauſam reſtringi diſpoſitionem generalem oportet. *l. ita autem §. 1. ff. de adm. tutor. l. cancellauerat ff. de his quæ in teſta. delen. l. Lucius. ff. de fideiuſ.* Et quod Alex. notat *in conſ. 102. nu. 10. verſ. præterea in teſtamento. lib. 1.* cum liberatio tutori in teſtimonio relinquitur ad ea liberationem reſtringi, quæ tanquam tutor geſſit: cauſam aliam eorum eſſe, quæ adminiſtrationis alterius cauſa ſunt, per tex. *in l. debitor. §. fi. ff. ad Treb. & in l. 3. § 2. ibi: ſed & ſiquidem tutor ſit, non tamen quaſi tutor negocia adminiſtret. ff. iudic. ſolui.* text. huc accedit *in l. profectitia. § pen. & fin. ff. de iure dot.* profectitiam dotem non ob id iudicari, quod profecta à patre ſit, niſi quaſi à patre detur, quid enim ſi quaſi curator det? Ratione eadem probandum in attentatis videtur, vt locus reuocationi eorum ita ſit, ſi quaſi contra litigatorem attentatum quid eſt. Ius aliud ſeruandum, ſi contra alium, iure q; alio & licito executio fit. Reſponſio.n. parata ad argumentũ hoc videt̃, locũ ei ita eſſe, ſi ſeparatæ cauſæ † colligatoris & tertii ſunt. Ratio alia videt̃, ſi connexæ ſunt, neq; diuiduitatem admittunt. Ibi. n. nec contra tertium 3
permittenda executio videt̃, quandoquidẽ perfici cõtra tertiũ non poteſt, quin colligatorii ius lædatur & contra eum innouatio fiat, vt Inno. cæteriq; tradunt *in c. cum ſuper. nu. 2. ver. ſed oppones de re iud.*

Pro vno enim ſen re vna connexa iudicantur: quemadmodum vna contignatio plura diuerſaq; coniungit omniaque ad vnum redigit, & pro vno omnia iudicantur. *l. quod conſtat ff. de dam. infect.* ſic pro vno continentia ædificia æſtimantur. *l. 2. & l. ædificia ff. de verb. ſig.* Anch *in conſil. 160. præſupponitur in themate col. 1.*

Quapropter vna atque eadem Epiſcopi cauſa ac Comitis ob indiuiduitatem videtur, vt fieri contra Comitem executio non poſſit, quatenus per eam vulnus læſionemq; Epiſcopi ius acciperet.

Secundo

Secundo principaliter reſpondetur, litem hanc apud curiam ab Epiſcopo Sarni veluti tertio aduerſus monaſterium Carthuſienſe & Comitem fratrē inſtitutā: in qua de poſſeſſorio ſuo decuſſe iam dicitur, ſuper quo duplex rotæ ſententia fundatur. Itaq; cum quaſi tertius ad litē hanc aggreſſus Eps ſit, iuriſq; ſui fidē fecerit, extra dubitationē poſita res videt, licentiā monaſterio non fuiſſe executionem id genus perficiendi, vnde damnū tertius ſentit, etiāſi ſummarie de iure hoc tertii ex poſſeſſione eius ſola citra tituli vllius demonſtrationem fides fiat, vt Doct. not. *in c. venient. 2. de teſtib.* Bart. *in conſ. 209. viſo proceſſu facto contra bonum Ioannis. col. 2. ver. & quod dicta ſint vera.* Ant. de Butr. *in d. cap. cum ſuper col. 3. poſt pr. ver. ſecundo exigitur de re iud.* Pau. de Caſt. *in conſ. 243. viſis & ponderatis omnib. ſupra narratis col. 3 ante fi. verſ. item non obſtat, quod not. in Spec. lib. 1.* Idq; verum non modo tum eſt, cum inſolidum à tertio rem poſſideri conſtat, ſed & ſi in commune cū reo condemnato. Quo caſu impedire executionem nihilominus oportet, vt ait in Rota eſt *deciſ. 390. ſi feratur, in nouis & deciſ. 394. not. quod ſi feratur in antiq.* Quid hic dicendum, vbi ſolida epiſcopi ipſius, non communis cum Comite fratre poſſeſſio enarratur?

His ita prænarratis, id eſt, poſſeſſione epiſcopi in re controuerſa admiſſa: inque perniciem eius fieri executionem non debuiſſe: Conſequens fit, innouationis attentatiq; excuſari monaſterium non poſſe, neque defenſionis opiſve quicquā ex eo monaſterium petere, quod contra Comitem, non contra epiſcopum peracta executio ſit. Attentati igitur innouationiſque 4 vitio patefacto, iuris incerti non eſt, † ante omnia, quæ attentata ſunt, retractanda *c. eccleſia S. Mariæ vt lite pen. c. 1. eo tit. lib. 6. & d. cap. non ſolum de appell. lib. 6.* neque refert, vtrum appellatione, an lite pendente innouatio fiat: vtrobiq; n. reuocari attentata oportet *c. ſignificante. ibiq; Prapoſ. in quinto nota. de appel.* ſed & facilius attentatorum reuocatio fit, quam ſpoliato poſſeſſio reſtituatur. Idque ex eo liquet, quod ſcriptum ante eſt, grauiora probandi onere ſpoliatum affici, quam qui reuocari attentata poſtulat. Duo enim probanda ſpoliato ſunt, poſſeſſio, & ſpoliatio: cum ſatis poſſeſſionem probare in attentatis ſit, idq; probatum ea Innoc. Oldr. & Card. habemus Ruſſis tituli colorati probatio remiſſa in cauſa beneficiali ſuper attentatis eſt, quod contra eum ſtitutum in ſpoliatione dicitur, in qua nō aliter reſtitui clericus ſpoliatus debet, niſi coloratum ſaltem beneficii titulum doceat, vt Abb. ſcribit *in c. bonæ memoriæ nu. 11. de appel.* Caſſador *deci. 3. de reſti. ſpol. char. 72.* Funtan. *in Promptuario in verb. ſpoliatum. verſicul. 22.*

Secundo principaliter, niſi reuocanda attentata hæc dicimus, abſurdum conſequitur, vt lite hac apud curiam pendente, poſſeſſione ſua epiſcopus fraudetur, in qua defendi omnimodo debet *l. licet. C. de agri. & cenſi. lib. 11. §. commodum. Inſti. de interdict. c. querelam. de electio.* quæ iura in ſententiam hanc Bald. profert *in conſ. 44. dominus Baılardinus. in fi. lib. 1.* Pro qua item ſententiam iura & alia Guido Papæ citat *queſt. 366. in prin. & q. 578.* Ang. huc accedit *in conſ. 137. col. 3. poſt med. ver. & hoc intelligatur ſi aſſorgm.* Caſt. *in conſ. 246 formæ capituli nu. 2. circa fi. lib. 2.*

Argumentis his non mouentibus, ſententiam diuerſam veriorem, potiorem, æquioremve cenſeo, locum reuocationi vlli attentatorum non eſſe: cum attentatū aut innouatum quicquam non ſit: ſiquidem prætore autore iudicatique iure contra Comitem prolari reædificatum molendinum eſt. Inanis quippe ſententia fieret, quam perducere ad executionem non liceret *c. cum aliquib. de re iud.* Spec. *in rubr. de exec. ſent.* Ea ratione attentatum dici † in eo non poteſt, quod lege permittente fit. 5 *l. Gracchus. C. de adul. c. cum Eccleſia Vulterana de elect. clem. vnica. de rerum permu. c. aurum 12. queſt. 2. c. qui peccat. 23. q. 4. cap. omnis. 4. diſtin.* ſi lege permittente executio fit, reuocari eam quaſi attentatum non conuenit. *c. audita de reſtit. ſpoliat. reg. factum legitime. lib. 6.* Atque in ſpecie executionis Rota tradit *deciſ. 446. ſi lata. in nouis.* Pariſ. *in conſ. 108 nu. 28 lib. 1.*

Iure igitur ita exequendi molendinique inſtaurandi ſic demonſtrato, ſummam laboremque omnem controuerſiæ huius in aduerſariis profligandis ſupereſſe video, quib. effuſis, in portu res ſedeat. Itaq; tri obſtantia ipſa eiicienda conatum ſtudiūque conferentib. argumentum primum non obſtat, lite pendente innouandum quicquam non eſſe. Locum enim obiectio haberet, ſi contra Epiſcopum ipſum, quocum ſolo lis pendet, facta executio eſſet. Cæterum contra Comitem fratrem & ipſum condemnatum impleta executio eſt: ob id attentatum dici contra Epiſcopum non poteſt. Similiter, vt pro iniuria ſeruo facta actio domino non datur, quotiens non quaſi ſeruo, at tanquam libero fit *l. item apud Labeonem. §. ſi tardum. & l. item qui nocentem. §. fi. ff. de iniur.* text. huc pertinet *in l. item eorum. in prin. ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nomi.* ſuffragium pro filio recte à patre decurione dari: quoniam non quaſi pater, ſed & quaſi decurio præſtat. Eadem ratio facit, vt lite cum Epiſcopo pendente, recte executio ſententiæ contra Comitem fiat: quoniam contra Comitem, non in perniciem Epiſcopi fit. Pro qua ſententia & illud Anch. eſt *in conſ. 244. quia quæſtio. col. fi.* vice defuncti hæredem non eſſe, neque defuncti adminiculo in his eum vti, in quibus non quaſi hæres, ex cauſave hæreditaria conuenitur. Scitu magis dignum illud Cumā. eſt *in conſ. 161. d. ſimiles colum. 3. in fin.* pœnis defectionis vaſallum † non ſubiici, qui hoſtibus domini tranſeundi poteſtatem fecit, niſi quaſi ab hoſtibus, bellique cum domino gerendi cauſa, ire illuc fieret. 6 Qua ratione inhibitionem Pontificis ſententiæ eius contemptui habitam dici à monaſterio non potuit, à quo nihil actum contra Epiſcopum eſt, cuius ſolius cauſa inhibitio emanauit. Atque in ſpecie litis cum vno pendētis exceptionem impedimento non eſſe, quo minus contra alium iudicium procedat, Corn. notat *in conſ. 220. col. 2. circa med. verſ. ſed etiam ſi cauſa reſcipionis contractus lib. 4.*

Non obſtat, locum reſponſioni huic non videri, cauſæ connexitate interueniente, ita quod perfici aduerſus Comitem executio non poſſit, quin Epiſcopi ius lædatur. Reſponſione multiplici argumentum hoc diſſoluitur. Principio locum tum denique habet, ſi appellatio interpoſita à ſententia ſacri conſilii Neapolitani per Epiſcopum eſſet: cauſa alia eſt, quotiens iudicium nouum à tertio citra appellationem inſtituitur. Ibi n. ſciens tertius ſententiæ fuit, neq; interpoſita ab eo appellatio eſt, impediri ab eo executio non poteſt, etiam ſi tertii ius per executionem ipſam læditur, vt Inn. not. *in c. cum ſuper in princ. & nu. 9. in ver. appellationem. ibiq; Ant. de But. col. 3. in prin. verſ. vbi dixi ipſum poſſe impedire. & verſ. vbi autem ignorant. de re iudic.*

Sed dixerit hic aliquis, appellatione Inn. cæteriq; poſtulare ad executionem impediendam videntur: quoniā per appellationē iudici à quo inhibetur, ne ad executionem procedat, nouive quicquam appellatione pendente moliatur. Effectū plane inhibitionis huius hic verſari: ſiquidem inhibitum monaſterio ante ſententiam eſt, ne in perniciem Epiſcopi litiſve pēdentis aliquid audeat: eam ob rem citra attentati vitium executionem impletam à monaſterio non eſſe. Sed reſpondetur ratione alia appellationem exquiri, quotiens litis ſciens tertius eſt, videlicet, quoniam iudicati effectus per appellationem ſuſpenditur, vt apud Bart. Alex. tradit *in l. 1. §. fi. ff. ad Turpillia.* poſteriores *in rubr. extra de appel.* Cæterum ſuſpenſione ceſſante, id eſt, appellatione non interpoſita, impediri ex lite tertii executio non debet, qui ſciens actori reo ſententiæve fuit.

Secundo reſpondetur, locum hic argumento non eſſe, vbi ſimplex abſolutaq; inhibitio non verſatur, at limitata quantū ad Epiſcopum. Cæterum, quod ad Comitē attinet, expreſſim cauſa remiſſa ad conſilium ipſum Neapolitanum eſt. Pontificis igitur inhibitio ad Epiſcopum ſeu Epiſcopi cauſam reſtricta, protendi ad Comitem non debet *l. in agris. ff. de acq. rerum domi. l. non modum. ibiq; Bal. & in l. ſi quid. C. de ſeruitut.* atq; in prohibitione limitata Dec. tradit *in conſ. 425. nu. 3.*

Sed obiecturus iterum quiſpiam erit, ſatis eſſe quoad Epiſcopum prohibitionem durare: ob id cum reponi molendinum citra Epiſcopi læſionem non potuerit, diruendum id eſſe. Reſpondetur, inhibitionem † hanc reſpectu Epiſcopi, & remiſſio- 7 nem ratione Comitis, ſecundum ius commune interpretandam. *c. cauſam quæ. de reſcrip. c. ſuper quæſtionum. §. ſi vero duo. de off. deleg. cap. licet. de præb.* Innoc. *in c. olim. de verb. ſig.* idq; locum verba etiam offendendo habet. gl. *in c. paratae. in ver. prodeſſe. 23. q. 1.* Ruin. *in conſ. 123. num. 18. lib. 3.* Itaq; ſic interpretari & reſtringi inhibitionem hanc Pontificis decet, ne quid lite pendente, contra Epiſcopū fiat, contra quam prohibitum iure eſt. Quocirca ſi iure communi executio fieri lite illa apud curiam non impediente potuit, effectum vllum inhibitio illa non habet.

Videamus igitur, vtrum ad executionem perduci ſacri conſilii Neapolitani ſententia potuerit, lite illa apud curiam non obſtante. Et quidem impleri executionem potuiſſe magis eſt dicere. Cuius rei gratia ſciendum, quotiens liti inter alios † apud laicum iudicem inſtitutæ voluntarie clericus, 8 nullaque alterius defendendi neceſſitate compulſus ſe offert,

ius

los ſibi in re eſſe controuerſa contendens, ita vt dictari libellũ, iudiciumque contra eum fundari neceſſe non ſit, cum peragi illud contra reum conuentum poſſit, iuriſdictioni iudicis laici clericum eum ſubiici, neq; exceptionem ei declinatoriam dari, vt Ant. de Butr. docet *in c. quoniam frequenter. §. quod ſi ſuper. num. 19. ibiq; Abb. in § in alio num. 18. vt lite non conte.* Inde fit, vt cum executioni ſententiæ inter laicos latæ clericus contradicit, eamq; impedire certat, apud iudicem ipſum profanum cognoſci contradictionis ſeu oppoſitionis cauſam oporteat: quandoquidem voluntaria oppoſitio eſt, vt Anch. ſcribit *in conſ. 333. ad dubia. col. 2.* Soc. *in conſ. 106. num. 7. verſ. iſta reſponſio ex plurimis probatur. lib. 4.* cui ſententiæ ſeruire & Soc. ipſe videtur *in conſ. 91. nu. 13. ver. confirmatur ſeptimo lib. 3.*

Secundo obſeruandum, ſcientem Epiſcopum Sarni litis cõtra Comitem fratrem eius iam vſque ab initio eius fuiſſe: quæ
9 ſcientia † ex pluribus oſtenditur. Principio ob tantam coniunctionem *l. Lucius. ff. vnde cogn. l. de tutela C. de in integ. reſti. minor.* Doct. *in l. 1 ff. ſi cer. pet.* Idq; locum in facto haud dubie habet, quod ſucceſſiuum eſt, vt Alex. notat *in conſ. 17 col. fi. circa med. verſ. vel illud eſt verum lib. 1.* Curt. ſen. *in conſ. 14. nu. 3* Soc. iun. *in conſ. 172. num. 6. lib. 1.* De quo genere lis eſt. Rurſus per coniunctionem hanc ſcientia omnino præſumitur, cum notæ lites eſſe inter coniunctos ſoleant, ex eo, quod Soc. iun. ſcribit *in conſ. 180. nu. 88. lib. 2.* Tertio, coniunctione etiam ſanguinis remota, ſcientia litis huius nihilominus præſumitur, ob facti ipſius grauitatem & momentum tam ratione perſonarum litigantiũ vnius monaſterii Carthuſienſis cum Comite, quam ratione rei controuerſæ, de qua lis agitur. Facti. n. ſeu litis tam memorabilis ignorantiam cauſari, nec ob temporis vetuſtatem Epiſcopus poteſt. *c. cum illorum. §. verũ. de ſen. exc. can. quod dicitur. 16. diſt.* Abb. *in conſ. 3. quæſt. 17. & in conſ. 42. n. 2. verſ. & à contrario. lib. 2.* & apud nos *in conſ. 134. col. 8. in princ.* Quarto, litis huius ignorantiam cauſari Epiſcopus non poteſt, ſanguinis etiam coniunctione ceſſante: quoniam manifeſta aut notoria ea prope videntur, quæ in iudicio fiunt, propter hominum multitudinem, qui conuenire ad iudicia ſolent, quotiens frequentes actus ipſi interueniunt, vt Aret. ſcribit *in conſ. 41. viſo non. circa fi.* eodem Aret. ſpectat *in conſ. 11. col. 3. circa med. v. 7. ex his inferitur, ignorantiam conſuetud. nõ notoriæ ab eo fruſtra allegari, qui ea ciuitate eſt.*

His ita prænarratis, inhibitionem hanc Pontificis ad caſum hunc minime pertinere, etiã quod ad epiſcopum attinet, euidenter oſtenditur. Namque cum ſciens epiſcopus litis huius eſſet, ſi ius ſuum potius in bonis controuerſis, quam litigatorum eſſe aliorum putabat, ſeq; pro ſolido dominum bonorum cõtrouerſorum eſſe credebat, cur nõ ad iudicium illud inſito ipſo apud ſacrum Neapolitanam Senatum acceſſit? cuius iuriſdictionem de bonis his epiſcopi etiam reſpectu fuiſſe, demonſtratũ modo habemus. Quod ſicut omiſſam ab epiſcopo ipſo litem-
30 que inter † alios de bonis ipſis diſceptari paſſus eſt: itaque acta inter monaſterium & Comitem epiſcopo ipſo ſciente & patiente ſunt, epiſcopo ipſi nocẽt. & quidem ad proprietatẽ ipſam præiudicium hæc trahunt, ſiquidem priore loco ius ſibi epiſcopus competere, quam fratri Comiti aſſerat, vel ſi cauſam habere à Comite diceret. *l. ſæpe ff. de re iudi. c. pen. extra eodem tit.* Sin autem extra caſus illos duos ius ſibi in bonis controuerſis epiſcopus vendicet, poſſeſſionemq; eorundem apud ſe eſſe contendat, in poſſeſſione certe præiudiciũ patitur, ne prohibere poſſit, quo minus executio fiat, vt Innoc. not. *in c. cum, ſuper. in prin. & numer. 9. ibiq; Anto. col. 3 in prin. verſ. vbi dixi de re iudi.* Idem Innoc. *in d. c. pen. in prin. ibiq; Ant. nu 1. in fi. verſ. ſuppo. contra regulam. eod. tit.* Neq; Abb. ſententia mouet *in d. c. cum ſuper. num. 17 verſ. hoc præmiſſo cum quæritur. & nu. 18.* locum ſententiæ huic non viden, quotiens apud tertium ipſum poſſeſſio eſt, quod idem Abb. ipſi placet *in conſ. 89. num 6. & ſeq lib. 1. & in conſil. 3. q. 10 lib. 2.* Quoniam ſententiam diuerſam crebriorem Abb. ipſe teſtatur *in d. c. cum ſuper nu. 17. verſ. ſed contrarium tenuit ipſe Innoc.* Eandem opin. Calder. probat *in conſ. 9. verſic. ſecunda ſumma. de re iudic.* Rota *deciſ. 479. ſi ſententia fuit lata in nouis.* vbi pro expedito habet, executionem cõtra tertium poſſeſſorem ſcientem fieri, quamuis plene cognoſcendũ de exceptione tertii dicat. à quo ignorantia litis allegatur. Eandẽ ſeñtiam Ægid. amplectitur *dec. 712. ſecundum dominos.* quem Fel. ſequitur *in d. c. 1. pen. in fi. de re iud.* in eadem ſeñtia Bald. eſt, *in d. c. cum ſuper nu. 3. ibiq;* Anto *col. 4 ante med. verſ. ſecundo exigitur.* vbi in caſu d. c. in quo
31 appellatio Epiſcopi Oneteniſis, † quaſi tertii, ad executionem impediendam exquiritur, non aliter admittendã appellationem ipſam ſcribunt, niſi ſua intereſſe oſtendat. Deinde quæritur quale eſſe probationẽ intereſſe oporteat, plenam an ne an ſatis ſummaria ſit. Et ſummaria conſenti probatione ſunt, q̃ ex probatione poſſeſſionis ſolius deſcendit, cum rẽ controuerſam ſe poſſideri tertius oſtendit. Non obſcure igitur Ant. cum Bal. volunt, neceſſariam appellationẽ in tertio poſſeſſore ſciente eſſe, vt executionẽ impediat: ſiquidẽ alias executio contra eum appellatione ẽt omiſſa non fieret: conſequenter poſſeſſori tertio ſcienti acta inter alios nocere. Euiſdẽ ſeñtiæ Anch. eſt, ſi ſedulo expenditur, *in conſ. 333. ad dubia. nu. 4.* ibi n. tertio ẽt qui poſſidet, executionem non impedire ſcribit: ſiquidẽ apud tertiũ poſſeſſio in caſu ſuo erat: & tñ cum non impedire executionẽ ait, ex textu argumentatur *in d. c. cum ſuper.* Vnde locũ textui *in d. c. cum ſuper.* generaliter Anch. exiſtimat, ẽt ſi apud tertiũ poſſeſſio ſit. Sententiam hanc perſpicue ẽt Ant. de But. probat *in d. c. cum ſuper. col. 3. in pr. verſ. vbi dixi ipſum poſſe impedire executionẽ, ſiue poſſidendo, ſiue non, &c.* Alex. *in d. l. ſæpe. n. 115. in fi. ff. de re iudi.* Itaq; ſi ratione poſſeſſionis ad præiudicium epiſcopi acta illa inter monaſterium & Comitẽ pertinent, nihil eſt, q attentatũ quicq̃ lite pendente apud curiam epiſcopus queratur: quandoquidẽ executionẽ illam pati metro epiſcopus debuit, qui ſciens prudensve ad iudicium illud non acceſſit, iuriũ ſuorũ docendorum cauſa, ſi qua ſibi eſſe putaret: quorũ cognitio ad conſilium ipſum factum haud dubie ſpectabat. Inualeſcit argumentũ hoc, ſi ius læſum epiſcopi ex actis illis eſt, ẽt ſi apud eum poſſeſſio vere fuiſſet. Quid hic dicendum, vbi, ſi veritatẽ amamus, poſſeſſio vlla rei controuerſæ nunq̃ apud epiſcopũ fuit? Conſequens his fit, vt inhibitionẽ illam ſuperioris ad iuris communis præſcriptum interpretando, attentati prorſus vox ſileat: cum attentatũ quicq̃ omnino non ſit, at iure concedente executio impleta. *d. l. Gracchus. C. d. adulte. c. cum eccleſ. a V ult. rana de elect. c. cum vinea. de verum permu. c. qui peccat. 23 q. 4. c. omnium. 4. diſtin.* Atque in ſpecie in his attentatã non cadere, q̃ iuris permiſſu, lite pendente fiant, ex tex. probatur *in l. ſecundum. § pen. ff. qui ſat. cog. gl. in l. imperatores. § ſi in ver. ab aduerſario. ff. de appel. gl. in c. non ſolum in gl magna, in fi. de appella. lib. 6. & in clem. 2. vt lite pendẽt.* Old. *in conſ. 183 circa præſens. in 3 dubio.* Pau. de Caſt. *in d. c. nſ 346 formæ apoſtolica. n. 2 circa fi. lib. 1.* Imola *in c. cupientes. § quod ſi per v. gl. ſi de electio lib. 6.*

Secundo principaliter iure licito executionẽ hanc factã, neque attentati iure eam reuocandam, ex Calca. demonſtratur *in conſ. 76. n. 7.* vbi quicquid in petitorio fit, q ad cauſam poſſeſſoriam attinet, tertio ſcienti præiudicium ex actis cauſæ poſſeſſoriæ fieri omnino ſcribit. Vnde ſicut poſſeſſoriũ à monaſterio inſtitutũ non minus atq; petitoriũ eſt: ita reſpectu poſſeſſorii & executionis eius præiudiciũ epiſcopo factum omnino eſt, ẽt ſi vere apud eum poſſeſſio fuiſſet, q ipſum tñ nequaq̃ admittimus. Tertio item ſcienti præiudiciũ fieri licite magis ex Soc. probat *in conſ. 158. n. 21. & ſeq. li. 2.* quo cũ Rui. cõſentit *in conſ. 49. n. 10. lib. 4.* & quo ẽ dubitatio minor non paulo in caſu iſto cõtrouerſo, q̃ Soc. eſt: ſiquidẽ in caſu iſto epiſcopus quaſi tertius in executione contradixit, defenſioneſq; præſtitit, quib. non mouentibus, pronunciatũ eſt, executionem implendã, quo caſu Soc opin. amplectendã haud dubie putem, q̃ dubiam alioquin exiſtimo: ſiquidẽ caſus magis diuerſos in caſu ſuo tertio facere, q̃ diuerſitatis reddere rationem videmus, vti ſcriptum habemus *in l. 1. in pr. ff. de acq poſ.* circa poſſeſſionis ciuilis tractatum.

Tertio, acta iſta monaſterii cum Comite perniciaſia Epiſcopo ſcienti eſſe oſtenditur: quib. caſib. † damnoſa aliis res eſt inter 32
ter alios acta; locum id non habet, ſi per colluſionem geſta res ſit. Bald. *in l. ingenuum nu. 1 in fi ff. de ſtatu homi. & in l. 2. nu. 4. C. quib. res iudi non noc.* Soc. *in conſ 18 nu. 26. lib. 1.* Alex. *in d. l. ſæpe. n. 76. ff de re iudi.* Per contrarium, quib. caſib. aliis res non officit, quæ acta inter alios ſit, obſtatura tamẽ erit, colluſione tertii cum reo in actoris perniciem interueniente, vt eadem ſit contrariorum diſciplina *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris l. & ſi contra. ff. de vulga. l. ſi. § ſi. ff. de leg. 3.* Colluſio plane epiſcopi cum Comite in monaſterii nece ex pluribus oſtenditur. Principio ex ſcientia, cum ſciens litis huius haud dubie epiſcopus eſſet, ad eam tamen accedere iuſque ſuum proponere, ſi quod ſibi eſſe putabat, curæ non habuit: ex qua ſcientia dolus arguitur, quod monaſterii defatigandi cauſa id omiſerit. *l. ſi procuratorem. § dolo & l. dolus. ff. manda.* cum aliis apud nos relatis *in conſil. 115. colum. 1. & in conſil. 142 numer. 20.*

Secundo colluſio, & dolus ex tarditate præſumitur, cum ſciens Epiſcopus litis ſub ipſum primordium eſſet, in id temporis tamen iudicium extractum ab eo eſt, uno concluſa iam cauſa erat : quę dilatio ob cauſam aliam facta præſumi in tempus tam longum non poteſt, niſi monaſterii inquietandi gratia, vt cum præter ſententiæ prolationem executionemve eius aliud non ſupereſſet, tum vero ad initium ipſum ex lite illa recenti negotium rediret. Ita ex tarditate dolum Caſtr. colligit *in conſil. 281. in cauſa iſta quam ,col. 1. & in conſ. ſeq. col. 3 ante med. lib. 1.* Ancha. *in conſ. 234. caſus talis eſt col. 1* cum aliis apud nos adductis *in conſ. 75 n. 9. in conſ. 171. nu. 7.* Vbertus *in conſ. 298. num. 17.* veri quippe ſimillimum eſt, in id temporis dilatum Epiſcopi iudicium non eſſe, ſi bonum ſecum ius facere cognouerat : argum. *l. cum de indebito. ff. de probat.* Id quidem in primis, quod ad eccleſiam bona controuerſa ſpectare Epiſcopus aſſerit: in quib. defendendis † peccato lethali vetiti prælati incuria ſeu negligentia ſolet, Calderi. *in conſil. 4. in fin. de conſue.* per text. *in cap. dictum. 81. diſtin. & in cans a interitu. 1. q. 1.* Idem ex tex. probatur *in clem. 1. ubique Card. in ultimo nota. de vita & hone. cleri.* & apud nos *in conſ. 132. nu. 4* Inde fit, vt æque ob negligentiam atque dolum prælatus deponatur, vt Cardi. tradit *in clem. 1. quæſt 8 in fi. de æta. & qualit.* Chaſſan. *in conſ. 58. col. 4. poſt med.* Gomeſ. *in regu. de triennali in Epilogo caſuum negligentiæ. col. 1 poſt med pag. 806 & col. 4. verſ. 156. pag. 818.*

Tertio, ex Decio coniectura hæc colluſionis iuuatur *in conſ. 105.* ſuſpicione calumniæ eum teneri, à quo quid fit, aut probatur, poſtquam ſuccumbere ſe videt: Indeq; fieri, vt teſtibus publicatis, producere alios non liceat ſubornationis formidine: *auth. at qui ſemel. C. de probat.* Eadem ratio Epiſcopi videtur, qui vbi deſperabilem prorſus cauſam fratris cognouit, ad litem hanc nouam conflandam animum appulit. Idem n. iudicium eadēque commentorum conditio atq; ſui videtur *c. ſicut nuncii. de ele. lib. 6 c. quoniam de immunit. eccleſ. eo. lib. c. quicunq, de ſen. exc. eod. lib.* Sed rem propius gl. attingit *in c. dilectus in gl. pen quod met. cau.* metum iuſtum æſtimari, non minus vbi eorum nec his quis timet, atq; ſibi: de quo apud Bart. & alios *in l. de pupillo. § ſi quis ipſi prætori. q. 9. ff. de op. no. nunciat* Soc. *in l. a. in 4. nota. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur.* Vnde nihil intereſt, vtrum cauſæ ſuæ admittendæ Epiſcopus timeret, an fratris.

Quarto, dolus colluſiove præſumitur, quod continentiam cauſæ diuidere Epiſcopus non dubitauit, ad curiam de re temporali adeundo, cuius nomine lis inſtituta apud Senatum Neapolitanum inter partes erat, cū quib. litem nouā exercendam apud curiam duxit, tametſi iuriſdictionē litis huius apud iudicem ſæcularem eſſe demonſtratū tum ſatis ſit. Id n. factum non aliam ob cauſam eſt, niſi litis huius cōmodendæ intricandæve cauſa; q̄ confuſio intricatiove ex continentiæ cauſæ diuiſione naſcit. Ex intricatione † plane & inuolutione dolū pſumi palā eſt *l. 1. in fi. ff. de ſeru. corr.* Ang in *l. ſi. ff. de ſing. ſeru.* Alex. *in l. in quartā. nu. 4 ubique Ripa, nu. 98 ff. ad l. Fal.* Atq; ex diuiſione rerū fraudem dolumve pſumi, ex Old. oſtendit *in conſ. 253 factum tale eſt , domina. 5 col. 1.* vbi in ſpecie *l. ſancimus C. de dona.* fraudē dictæ l. fieri hoc ipſo pſumi, q̄ ſummarū diuiſio fit, vt donationes totidē cenſeantur, quot ſummæ ſunt aureos quingentos efficientes. Id q̄ Bal. quoq; probat *in conſ. 18. notiſſimum. in tertio dubio. in conſ. 113 quædam domina Bracta lib 1 & in conſil. 327. ad euidentiam ſciendum eſt, quod quæ ſeq. ut contra dni lib. 3.*

Quinto, dolus colluſiove arguitur, q̄ cauſa apud curiā introducta procuratorē ad eam exercendā Comitē fratrē Epiſcopus conſtituit. Si vere ius ſibi cōpetere Epiſcopus crediderat, quomodo aduerſariiſſimum procuratorē in cā dediſſet ? An non dementiæ extremæ eſt ius ſuū tuendū aduerſario credere, & quē in aduerſarium ad Rotæ tribunal Epi vocauerat ? Res hæc certiſſimnū mihi in audita eſt, atq; inſolentiſſima omniū crediderim. Quare ſi ab inſolitis dolus fraudiſq; percipitur. *l. ſi quis ſub conditione. ubique gl. & Ba. ff de cond. inſt l. iubemus in fi. C. de teſt. c. cum adeo. rem ibi not de reſcrip. c. verū de cauſ. non t. quia graui de crim falſi.* Bal. *in l. quoties. 4. ſi quis ff de hered. inſt* Soc. *in conſ. 22. col fin lib. 4. & id genus innumera* q̄d in re hac dicendū omniō inſolentiſſima, & q̄ antea obtigiſſe, vix credā. Inde coniecturari licet, ſi feliciter hic ſiam ceſſiſſ apud Senatū Neapolitanū Eps frater ſperaſſet, iudiciū hoc nouū inſtitutū eſſe apud curiā non fuiſſe. Qua n. ratione iura ſua, ſi quā habeat, Comiti ipſi ... ciuſ tractanda credidit ... ē enim dandorta veriſimile eſt, vt tamdiu ſilentiū Eps ... lite apud Senatū Neapolitanū pendente, quamdiu in diſcrimine eſſe Comitis ſententia: ſiquidē ex his, q̄ poſtea ſubſequunt, animi declaratio ſumitur, qualis in præcedentib. fuerit *l. ſed & ſi ultimis. § proinde ff ad Maced. l. vxori. § fi. ff. de lega. 3. l. Aurelius. § teſt. in. ff. de liber. lega. l. ſi quis , § cum altum. ubique Bar. ff. de dona. l. ſed ſi maritus. § fi. ff. qui & à quib. l. cum qui. C. de natu lib.* fraudemq; & dolō ex his pſumi q̄ poſtea fiunt, ex Bal. ē oſtenditur *in l. cetera § fi. nu. 3. verſ. hoc aūt intellige. ff. de lega. 1.* Dec. *in c. quoniam. col. 2. verſ. dicitur tamen.* Bal. *de appel in conſ. 130. col. 2. & in conſ. 246. col. 1.* tex. huc accedit *in § aliud quoq, in fi. in Auth de æquali. dot.* vbi q̄ vacuū initio ipſū à ſuſpicione eſt, ſuſpectū tn̄ ex eo fit, q̄ poſtea ſequit᷑. Quid hic dicendū, vbi & initio ipſo extra ſuſpicionē ſilentium hoc Epiſcopi non erat: ſiquidem ius ſibi eſſe putabat, ex his, quę ſcripta ante in ſecunda coniectura colluſionis detegendæ ſunt?

Sexto, vires coniectura hæc colluſionis accipit: namq; ſi hoc ipſo manifeſta † colluſio fit, q̄ probationes ſuas pſunctorie accuſator pſtat, reiq; delati excuſationes admittit. *l. 1. § prævaricatorē ff. ad Turpil.* Iaſ. *in l. eum qui. § in popularib. n. 2. in fi. ver qualiter aūt detegatur colluſio. ff. de iureiur.* Quid in eō dicendum, qui cauſam ſuam aduerſario procurandam committit? An non perſpicua colluſio magis hic eſt, atq; in ſpecie d. § *prævaricatorem*? 15

Septimo ex effectu malo dolus præſumitur : cuius n. malus effectus eſt, non mala eius intentio eſſe non pōt. Bald. *in l. 1. circa fi. vir. vnde eo ipſo, q̄ quis repudiat C ſi quis aliquid teſta.* & apud nos *in conſ. 282. col. 6. circa med.* Effect' plane iudicii huius iā ſero, & poſt concluſam apud Senatū cauſam coeptum, non alius fuit, niſi vt manus ſacri Conſilii ſentia fieret, executionē huius ad eū modū interpellando. Quid n. initio ipſo litē hanc Epiſcopus nō intendit? Æq; o. apud curiā atq; conſilii ipſum ſacrū manifeſtū factū monaſterii ius pdoctūq; ad effectū ſeu executionē eſſet.

Octauo, adminiculū non leue ad † colluſionē iudicandam ſanguinis coniunctio præſtat, quorū fratres res agitur. Bar. *in l. non ſolū per illū tex ff. de ritu nuptiar. & in d. l. poſt contractum. n. 3. ff de donat.* Pau. de Caſtr. *in conſ. 37 primo quæritur col. 3. lib. 1.* tex. huc pertinet *in auth. quibuſcunq, modis. C. de ſacroſanct Eccleſ. & in § œconomis. in Auth de alie. & emphyt.* 16

Et quanquam incurrere dubitatio poteſt, vtrum dolo fraudeve aduerſus coniunctum quid agere quiſpiam præſumetur; attamen quoties tertium cōmodū vertitur, faciliorem doli fraudiſve præſumptionem eſſe : ob coniuncti interuentum, proculdubio eſt.

Nono ex ſubreptione dolus præſumitur. *l. ſi quis obreptiſerit, ff. de falſis.* Bald. *in conſil. 335 ſtatuto cauetur , quod nullus nobilis. colum. 2. circa med. ver. item quia tacuit. lib. 3.* quod repetitum eſt in *conſ. 426. lib 5.* not. idem Bal. *in conſ. 306 proponitur. quod quidā Antoniolus n. 3. eod. lib. 5.* Abb. *in conſ. 69 in 2. dubio. lib 2.* & apud nos in *conſ. 68. nu. 11.* ſubreptio plane inde contrahitur, quod veritas rei geſtę tacetur, qua expreſſa, vel non conceſſum, vel difficilius certe reſcriptū fuerat *c. dudum. 2. verſ. inſuper. de electio c. ſuper literis verſic. ſi vero. c. poſtulaſti. de reſcrip. c. 2. in fin. de filiis presby. lib. 6.* Geminia. *in conſ. 63. col 2. in princip. & in conſ. 65. col 5. ante fin.* At qui tacitio facta ab Epiſcopo in reſcripto delegationis cauſæ Rotæ non eſt, quod lis de bonis controuerſis inter monaſterium & Comitem panderet, quod concluſio cauſæ facta, quod omnium ſciens Epiſcopus eſſet. Qua expreſſione facta, vtrum cauſæ continentiam ſciſſurus Pontifex fuerat, compertum non ſatis habeo. In ſuſpicionem enim colluſiu venire haud ægre poterat ex coniecturis tot ante commemoratis.

Cauſam omnem fuiſſe tamus, quamobrem tacita hæc omnia ab Epiſcopo ſunt; nimirum non alia, niſi prænarrata, quod manifeſtam ab expreſſione eorum colluſionem fieri admodum dubitaret.

Si dixeris, quid ita litis illius inter alios pendentis mentio facienda ab Epiſcopo erat, tum denique expreſſio eius facienda, ſi cum ſupplicante, aut impetrante ipſo lis pendet. Reſpondetur, litis inter alios pendentis memoriam non habeo dam, vbicunque ad damnum vllum impetrantis non pertinet. Cauſa alia eſt, ſi onēroſa tertio impetranti lis eſt, ſimiliter vt hic: tum enim prudentes eſt, atque ſi tertius ipſe in lite eſſet. Ratione igitur eadem interueniente, ius idem quoque ſeruari conuenit. *l. g. illud. ff. ad legem Aquili. leg. non poſſunt ff. de ll. & id genus innumera.*

Et obſeruandum in colluſione hac, † ex ſuſpicionibus eam probari. *l. quia autem. §. non ſimpliciter. ibi ; ſi modo nulla colluſionis ſuſpicio religionem prætoris inſtruxerit. ff. ſi quis omiſſa cau. teſtamenti.* quem text. ad hoc Bald. refert *in l. 1. circa fin. Cod. eodem tit.* præſumptionem item ad colluſionem probandam ſufficere 17

Bald.

Bald.idẽ ſcribit *in l.1.ver.quod aũt ſit colluſum.C.de colluſio.deteg.* Rurſus obſeruandũ, ſatis ſuſpicionẽ vnicã ad colluſionẽ hanc oſtẽdendã videri: per tex. *in d.l.quia aũt.§.nõ ſimpliciter.* q da ſuſpicione vnitatis numero loquitur, nõ de ſuſpicionib. *l.in vſu.ff. de verb.ſig. c.gaudemus.de diuor.* Idq; expreſſius ex tex. probat̃ adiuncta gl. *in l.dolũ.C.de dolo.& in c.2.de renun.lib.6.* vbi ex indicio vnico dolus ꝓbatur. Iuſidẽ calumniæ eſt, q̃ à dolo non diſtat, vt vnica ad eam patefaciendã coniectura ſufficiat, Caſſad.autore *deciſ.7.col.2.in pr.de dolo & contu.& deciſ.5.n.2.vt lite penden.* Quid dicendũ hic erit in ſuſpicionib.tã multis, tamq; grauib. vndiq; Epiſcopo hærentes? Æq; illud in colluſione hac animaduertendum, ſi ſola ſatis tertii ſcientia ad ꝓiudiciũ ex re inter alios acta accipiandũ eſt, q ad poſſeſſionẽ attinet, ſic quomodo luculenter monſtratum in ſuperiorib. habemus: quid æſtimara noſtrum oportet, cum apertiſſima colluſionis ſpecies ſit? Mirum ni & ad petitorium ipſum præiudicium hoc produci conueniat.

Apparet ex his tertiũ hoc argumentũ, q da arptum ex colluſione aſt, abunde ſolũ ſatiſq; videri, vt pernicialia Epiſcopo omnia ſiot, quæcunq; acta cũ fratre aius Comita leguntur. Inde fit, vt executionẽ ſententiæ impadire Epiſcopus non poſſit, vel ob vnã bane colluſionis ſuſpicionẽ. Idq; vltra generalia, in ſpecia ex Feli. probat̃ *in d.c.veniens.1.nu.10.ver.fallit primo.de teſtib.*

18 vbi nominatim ſcribit, p † tertiũ executionam ſententiæ non impediri, q ſuſpactus da calumnia ſit, nec ſi ꝓbationes iuris ſui ex continenti offert, idq; cautione ſaltẽ ꝓſtita: ex Card. *in clem.1.q.4.de re iud.* Idẽ vltra Feli. ex Gl. probat̃ *in c.ſuper eo.in ver.tenebit.ibiq; Abb.circa fi.de offic.deleg.*

Quarto principalitar differenda p Epiſcopum quaſi tertiom axecutio non eſt: quandoquidẽ citatus per edictũ generaliter ſit, quaſi contradictor incertus: quæ citatio recipi ꝓptet aduerſarios incertos ſolet. *l.ſi eo tempore.C.de remiſſio pign.auth.ſi omnes.ubi Bar.C.ſi min.ſe ab hæredi.abſti.* Bar. & alii *in l.decem.ff.de verb.obl.* Fulgo. *in conſ.138.viſis.col.1.poſt med.ver.ad id aũt quod dicebatur.* In qua citationa ſciendũ, quotiens ignorantia litis agitatæ allegari nõ põt, poteſtatis nõ minoris citationẽ hanc generalẽ per edictũ æſtimari, atq; eam, quæ nominatim fit. Atq; ideo cauſari rũ ita citatus non poteſt, inter alios rẽ geſtã: ſiquidem & cum ipſo agitata lis quaſi contumaca videatur, vt in ſpecie Inno. tradit *in d.c.pe.n.3.ibiq; Anto.de Butr.nu.4.de re iud.* Sed n. locũ ignorantiæ excuſandæ non eſſe, verbis plurib. daclaratũ ſupra habemus. Confirmatur argumentũ hoc, ius citationis huius per edictũ, atq; ad domum videt̃, Matheſillano autore, *notab.23.incip.quod citatio.* Sed n. contumacia vera ex citatione contrahitur, q̃ ad domũ fit, vt Ang. tradit *in conſ.186.ſtatuto ciuitatis Ferraria.col.2.ante med.ver.non obſtat, quod denunciatione facta.* Idq; pro expedito Ang. habet, notitia citationis poſita: q̃ in controuerſiã vocare Epiſcopus hic nõ põt. Conſequens contumaciæ huic ſit, nihil eſſe, q lita apud curiã poſtea longo poſt tẽpore inſtituta Epiſcopus nitatur. Namq; ẽt ſi intro ducta lis illa apud curiã ante eſſet, q̃ initiũ lis datũ apud

19 ſacrũ conſilium fuatac: nihilo magis exceptione † litis pendẽtis vti Epiſcopo cõtumaci liceret. Bart. *in l.quamuis.n.7.ff.de damn.infect.& in l.ſi vbi ſiue.ff.de ſeruit.vind.* Soc. *in conſ.137.col.1.ver.ſed præmiſſis non obſtantib.lib.2.* Dec. *in c.vt debitus.col.pen.in fi.n.15.verſ.extra gl.de appel.* Longe minus licentia Epiſcopo erit exceptionem hanc litis pendentis opponandi, q̃ per colluſionam calumniamva (quod pace eius dictum ciuiliterq; ſit) initium longe poſtea, & cauſa ipſa iam apud Senatum concluſa, accepit.

Apparet ex his, ẽt ſi inhibitio expreſſim facta in reſcripto Pontificis ſit, ne quid quicq̃ lite apud curiã pẽdanta fieret (quã tamen inhibitionẽ nõ legi, neq; opponi debuit, expreſſiona litis apud conſiliũ ſacrũ pendantis ab Epiſcopo non facta) impedimanto tñ id genus inhibitionẽ non eſſe, quominus ad effectũ executionẽ vc ſententia conſilii ꝓducat̃, ex argumentis & rationib. tã multis in ſuperiorib. enarratis. Itaq; ſi iure ipſo cõmuni impediri non debuit, ſecundũ ius ipſum cõmuna interpretari inhibitionẽ reſcripti eiq; verba oportet, verbis ẽt oſſantis viq; eis addita, ne læſionẽ alias monaſterii ius accipiat, vti reſtatum ſupra habemus, & not. Old. *in conſ.268.queſtio eſt, verum per priuilegiũ n.5.* Dec. *in rubr. de reſcrip.col.2.ante med.ver.c.ex parte 2.in primo nota.* Iaſ. *in l.quamuis n.4.C.de teſta.mili.* Conſequens itẽ ꝓ dictis ſit, cũ apertiſſima colluſionis calumniæve ꝓbatio appareat, commodo lucrove colluſionẽ cedere, ſi obſtare eã executioni ſententiæ dicimus, q̃ res q̃ aliena à iure omni ſit, nemo non intelligit. *l.ne ex dolo.ff.de dolo.l.ſi ne hæreditarius.ff.de neg.geſt.l.ſed & ſi hæreditas.§.pen.ff.ad exhiben.l.ſi ab hoſtib.§.ſi vir.ff.ſolu.mat.l.Lucius.ff.de lega.2.l.nomen.§.ſi lie.ff.de lega.2.l.1.§.1.ff.de excep.doli.l.itaq; fullo.ff.de furtis.l.non fraudatur.§.nemo.ff.de reg.iuris.c.ex tenore.c.ſuper literis.de reſcrip.c.& ſi neceſſe.de dote poſt diuor.reſti.c.ſi unt tuis literis.de ſimo.c.auaritia.de electio.li.6.c.cum qui.de præben.lib.6.c.legi.16.q.1.* Non ſi liũ aũt ex colluſione ſua quæſtum colludẽs faceret, ſed & occaſio delinqoendi à iudice miniſtratur: ſi impediendã executionẽ dicimus. Id genus n. exemplo freti alii verſutias conſimilas ſtruent. At enim vniib. omnib. laborat lex, † vt occaſiones calumniandi peiperamqua 20 agendi ꝓcidat. Inde pactũ improbat, per q calumniæ ſacramẽtum nõ dat̃. *l.2.§.ſed quia veremur.C.de iuram.calu.* Signor. *in conſ.56.col.1.circa med.* Æq; donationẽ intar coniuges lex nõ recipit, quæ ſub conditione ſit, ſi ſecutum diuortiũ erit, ne diuertendi occaſio det̃. *l.qui tamen.ff.de donat.inter vir.& vxo.* Hoc amplius, vitii paterni eõpeſcendi copulæq; iniuſtæ cohibẽdæ cauſã liberos naturales, innocuos immeritoſq; ab hæreditata patris lax ſubmouet. *l.legem.& l.fi.C.de natur.lib.§.fi.in Auth.quibus modis natu.effic.legit.* Sed naa vigorẽ lax babet, vnde delinquendi occaſio naſcitur. Hoſt. *in c.cognoſcentes.ibique Dec.col.1.poſt med.in 1.lect.& col.2.ante med.de conſtit.* Roma *in conſ.9.in fi.* Aret. *in conſ.58.diligenter conſideratis.nu.10.* Iaſ. *in l.ſi vnus.§.illud nulla.col.1.in fi.ff.de pactis in l.3.in prin.in quarto nota.& in l.admonendi.col.18.in prima limitatione.ff.de iureiur.* Æque in ſeotentia iudicis irritam aam fieri, quotiens occaſio ab ea naſci delinquendi poſſit, Sign. tradit *in d.conſ.56.col.2.in fi.*

Quinto principaliter fruſtra contra executionẽ epiſcopum conari argumanto nõ leui demonſtrat̃. Quotiens † appellatio 21 intarpoſita ab interlocutoria eſt, reduci ad irritum nõ debent, q̃ acta interim per iudicẽ à quo ante inhibitionem ſunt: verum appellationis euantus expectat̃. Et ſiquidẽ iniuſta appellatio ꝓnunciatur, rata omnia habent̃ quæcunq; geſta per iudicem à quo ſunt. *c.non ſolum.de appella.lib.6.* Abb. & alii *in c.ſuper eo.2.col.ver.in antiquis.* Soc. *in conſ.45.n.7.* Ratio eadẽ ſpeciei huius controuerſiæ videtur, ne ad irritum deduci executio hæc debeat inhibitione vlla à curia non ꝓfecta, appellationeq; vlla non interpoſita: atq; ideo exitum expectari litis cõuanit, q̃ in curia agitat̃, vt ſi quidẽ ſententiam gratioſam monaſtarium obtineat, id q ꝓ ſe licere ſibi non dubitat, integra executio maneat. Quid aũt dictationem eandem hic verſari, atq; *in d.c.non ſolum* immo n. ratio fortior hic mouet, vbi actum quicq̃ contra Epiſcopum non eſt, verum contra Comite victum & condemnatum. Fortior ẽt ea ratio hic ſubeſt, vbi ex voluntate expreſſa Pontificis ſummi acta omnia ſiot, q ad iudicem ſæcularẽ cauſam remiſit, q ad Comitem attinet. Ex Decio inſpectio hæc inuat̃ *in conſ.33.in fi.* vbi tacite putat, vtrum p iudicem qd fiat à quo appellatum non aſt, quamuis apud alium ẽt iudicem lis pendeat, an à iudice a quo. Priore caſu difficilius geſta reuocari: quoniã ſuſpicione iudex non laborat: cauſam aliã in caſu poſteriori eſſe, eo quo iudicem ſuſpicio onerat, cum interpoſita appellatio ab eo ſit. Quare ſi tatum id habet̃, q actum à iudice à quo ante inhibitionem eſt: longe magis q actum apud eum iudicã eſt, à quo nõ modo interpoſita prouocatio non eſt, verum contra Comitem procedendi facultatem expreſſim monaſterium accepit.

Sexto principaliter obſeruandum, permiſſionẽ illam Pontificis, vt licentia monaſterio ſit apud Senatum Neapolitanum cauſam contra Comitẽ ꝓſequendi, ad executionem ẽt trahi, & ad omnia q̃ conſequi ex cauſa illa poſſunt. *l.quidã conſulebat.ff.de re iudi.l.Imperialis.§.ſi miles.C.de nupt.* Abb. *q.6.* Gandulph. *in clement.col.5.in fi.& in c.non debet.per Glo.ibi.de conſang.& affin.* Ruin. *in conſ.18.col.2.poſt prin.lib.1.* Tex. huc ptinet *in l.ſi pupillorũ.§.1.ff.de reb.eorum.* vbi dacretum † ſup obligatione rei minoris immobilis ad execu- 22 tionem trahit̃, quando res ipſa hypothecæ ſubiecta à creditore diſtrahitur. not. Soc. *in conſ.80.col.pen.ante med.lib.4.* Iaſ. *in l.1.§.ut acquiramus.col.1.ff.de acq.poſ.* Gl. huc ptinet *in l.3.§.ſed verum.in ver.in iuito patre.ff.de minor.* cõſenſum patris in iudicio principali filio accõmodatum ad cauſam executionis porrigi. Sequit̃ Alex. *in conſ.59.col.1.circa med.lib.2.* Feli. *in c.ſi docere.col.4.verſ.& adde.de reſcr.* Ruin. *in conſ.61.col.1.lib.4.& in conſ.63.circa fi.lib.5.* Gomeſ. *in regu.de annali.q.35.col.pen.in fi.pagi.531.* vbi apud Feli. ſolummodo cõpetere id à ſeat. Non obſtat, locum id in ſpecie hac non habere propter connexitatem iuris epĩ: quia ad connexitatem hanc remouendam ſeu connexitatis argumentũ cooferandũ rationes reſpõſioneſq; omnes tanduiũ in ſuperiorib. ꝓſcriptæ, i. præiudicium epiſcopo ex actis apud Senatum Neapolitanum factum, vt ꝓhibera non poſſit, quominus executio fiat, ẽt ſi vatemus et cõpeteret ꝓ ipſum iñ nequaq̃ admittimus, cum litis executioniſque ꝓſequendæ cauſa per colluſionemq; iudicium hoc ẽt cœ

ſtonatum ab epiſcopo ſit. Secundo reſpondet. præmiſſis et eſſe ſapnb q ipſa tamen q̃ ſuiſſent nec valent, cum delegata ſimpliciter cuiuſq; cauſa nõ ſit, ad quam tñ ad epiſcopum tantum cõnexitatis habendæ rationem non eſſe, quo minus contra Comitem executio fiat, et ſi ex hibito facta ratione epiſcopi eſſet, vt expreſſim Dec. tradit *in d. conſ. 33 circa fin. verſ. vltimo non obſtat.* Quid hic dicendum vſ inhibitionem vſquam non legi?

25 Septimo principaliter ſciendum, locum reuocationi † attentatorum non eſſe, vbicunq; euidens appellationis iniuſtitia ex actis ſit. Guido Papæ *q. 213. in fi. & quæſt. 436. col. 6. quæſt. 13.* Idem Old. placet *in conſ. 1 col. 2. in fin.* Euidens plane iniquitas litis ab epiſcopo inſtitutæ ex actis apud Senatũ Neapolitanum ſit, quæ epiſcopo ipſi obeſſe demonſtratum vberrime in ſuperiorib. eſt. Ex Rotæ, argumentum hoc ſeptimum iuuatur *deciſ. 14. fuit dubitatũ deciſ. 55. ad inſtantiã deciſ. 160. retro in nouis, deciſ. 348. nota quod ſi conſtiterit deciſ. 505. nota ad inſtantiam in antiq.* ad petitionẽ partis attentata non reuocari, vbicunq; in manifeſto eſt, ius petitori nõ cõpetere. Idẽ deciſio Neapol. ꝓbat *deciſ. 98. in fi.* Et ſecundũ opinionẽ hanc ꝓnunciatum in Camera ſummariæ deciſio ipſa Neapol. teſtatur, *deciſ. 352. n. 5.* quamuis in ſacro conſilio, re non diſcuſſa, ꝓ reuocatum aliter referat. Eidẽ opinioni Old. fauet *in d. conſ. 1 n. 16.* Anto. de But. *in d. c. bona col. 4. ante med. verſ. nec obſtat, quod ...* Paris *in conſ. 103. n. 27 lib. 1.* Et quamuis ex officio id facere iudici liceat, hoc ideo ſit, q non partẽ modo, ſed & ius iudicis eiuſq; ipſum offendere attentans dicitur, qua ratione odioſior ſpoliatore habetur *c. 1 in fi. de appel. lib. 6.* Rota *d. deciſ. 14.* Caſſador. *deciſ. 4. n. 2. de dilat.* Dec. *in d. c. bona col. 6. verſ. & dum Abb. concludit. & in conſ. 800. col. 1 ...* q ratio hic ſilet, vbi contempt habitum ius non eſt. Æq; parum tactus ſuperior nõ dicitur, quandoquidẽ nihil actum contra epiſcopũ, cuius vnius ratione lis pendet, at in Comitẽ, in præiudicium cuius expreſſim remiſſa cauſa eſt. Ratione igit̃ legis quieſcente, iuris quoq; tacere conſtitutionẽ oportet *l. adigere. § quamuis ff. de iure patro. c. 2. de tranſ. cum ceſſante de appel. & neophytus 61. diſt.* Hic amplius Caſtrenſi viſum *in l. ... de vi circa fi. ... vltimo fallit. de iud.* priuilegiatã minus cauſam attentatorum q̃ ſpoliationis eſſe; atq; ideo defectum ꝓprietatis notorium attentatis obſtare, quamuis in facto notorium non ſit, q ſecus eſſe in ſpolio ait, ex Inn. *in c. bona de appel.* idq; notandum monet. Cui dicto tñ ſubſcribere nõ ita ſimpliciter auſim. Ex quib. ad cauſam beneficialẽ dictum hoc Rotæ plerumq; reſtringunt: impedimẽto tñ iuri monaſterii reſtrictio hæc non eſt, quoniã eo caſu Rota loquit̃, quo extra controuerſiã poſſeſſio eius eſt, contra quẽ attentatũ dicit̃. Quod contra in lite hac contingit, vbi apud monaſterium poſſeſſionẽ eſſe, idq; ex actis apud conſilium facta conſtare ꝓponitur, q̃ eidẽ & contra Epiſcopũ faciunt. Atq; vbi in dubio res de poſſeſſione eſſet, melior tñ monaſterii conditio haud dubie iudicat̃, quo cum ius optimum in petitorio facit, vt Bart. docet *in l. ſi duo. ff. vti poſſ.* & Doct. *in c. licet cauſam de probat.* Neq; in re dubia attentare is dicit̃, q ſuã tueri poſſeſſionẽ ſtudet *l. illud ff. de vet. hered.* Atq; in ſpecie attentatorũ ita Præpoſiti ſcribit *in c. ſignificante col. 3. de appel.* Ex quo declaratũ modo extra ambiguitatẽ poſita monaſterii cauſa videtur. Si dixeris. In dubio epiſcopi poſſeſſionẽ non eſſe, fidem cuius apud curiã feciſſe teſtib. quatuor ꝓponitur; neq; aliter ſententiæ duæ de attentatis ꝓlatæ in ſacro ſubſſiniq; Rotæ auditorio eſſent, vt Inno. not. *in d. c. ex parte. 2. n. 1. verſ. quæritur inſuper. de reſcrip. & in d. c. dilecti n. 3. ver. & quia ibi dicimus de maior. & obed.* Card. *in d. conſ. 10. col. 1.* Reſpondet̃, parte abſente & quaſi contumace, teſtes illos ꝓductos: cæterum contumacia purgata, nõ ita rẽ eſſe loquuntur, atq; obloquuti teſtes illi ſunt. Secundo reſpondet̃, et ſi vere apud Epiſcopum poſſeſſio fuiſſet, ius tñ eius læſum inaneque factum ex longo Epiſcopi ſilentio eſſe, q ſciens, litem non cõtradixit apud Senatum Neapolitanũ contra Comitẽ fratrem inſtitutæ, id quidem in primis, q citatione generali vocatus ad eam eſt, q collusionib. calumniæve ſuſpicionib. (abſit verbo inuidia) vndiq; hæret. Quorũ omnium inſcientes illuſtres & reuerendiſſimiq; Rotæ ſacræ auditores fuerũt, quib. cõpertis an ſuas potius q̃ ſententias illas epiſcopo gratioſas dediſſent? Vnde cum reus ſubreptionis eiuſdem, & nominatim epiſcopus deprehendatur (ex qua ſubreptione dolum argui monſtratum ante habemus) plusquã abſurda res foret, ex ſubreptione doloq; ſuo cõpendium quemq̃ facere, ſic quomodo ſcriptũ ſupra habemus. Atq; nominatim in ſtã re ipſo ſententiã fieri, q̃ per ſubreptionem obtinet̃, ex text. ꝓbatur *in l. ſi prætor. §. Marcellus ff. de iudi.* qui text. etſi in obreptione loquat̃, ad ſubreptionem tñ trahitur, vt Ant. de Butr. tradit *in c. cum Bertoldus col. 5. poſt med. verſ. alucras ſi ...tentia obreptione de re iudi. & in capit. ſi duob. in ſecunda oppoſ. de appel.* Soc. *inter conſ. Card. ſeniorum conſ. 20. n. 26. 27.* Idq; locum haud dubie hic habet, vbi fundamentum ipſum totius litis vitioſum à ſubreptione ſit, i. reſcriptum delegationis cauſæ, ita vti declaratũ in ſuperiorib. habemus. Quo caſu quæcunq; ex reſcripto ſubreptitio ſiunt, ad irritum recidunt, neq; vigoris quicq̃ habent, veluti fundamento deiecto *c. ad audientiã de reſcrip. capit. tua. de offi. vicar.* Old. *in conſ. 81 quod proceſſus. in pr. & in conſ. 257. falſum tale eſt, Dominus Nicolaus nu. 27 in ſi.* ibiq; tex. ẽt citat *in d. §. Marcellus* ſic ex Old. Ant. de Butr. ſententia iuuatur, *in d. c. cum Bertoldus. & in d. capitu. ſi duob.* ad ſubreptionem n. tex. illum *in d. §. Marcellus.* Oldra ẽt trahit, tradit Guido Papæ *in conſ. 222 ...* Nihil igitur eſt, quod fiduciæ quicquam in ſententiis his pars ponat per ſubreptionem manifeſtiſſimam ablatis.

Sed iterum obiecturus quiſpiam erit, perinde hæc ſcripta à nobis eſſe, atq; ſi re iã iudicata, aditum ad curiam ab epiſcopo ſit. At n. ante ſententiam Senatus Neapolitan. initium litis nonq; apud curiã epiſcopus dedit: ob id damnoſam epiſcopo Senatus Neapolitani ſententiam non videri. Dici enim non poteſt epiſcopo patiente iudicatum, qui iudicium nondum contra monaſterium & Comitem fratrem excitauit.

Reſpondet̃, cum † iam perorata concluſa ve apud Senatum cauſa eſſet, ꝓ eo rem haberi, atq; ſi lata ſententia eſſet. Bart. *in l. ſi mater § eandem in ſi ff. de excep. rei iudi.* Roma. *in conſ. 46. n. 5.* Card. *in clem. 1 q. 1. de cau. poſ. & propriet.* Dec. *in capitu. quoniam contra n. 20 ... ſi de proba. l. al. in l. error n. 6 poſt Bal. ibi. C. de iurib. & facti ignor. in l. licet n. 3. C. de p. ... & in rep. l. admonendi n. 47 ff. de iureiur.* Inde Rota ſcribit *deciſ. 674. not. quod quando in antiq.* cauſa cõcluſa fruſtra auditorem ab auditore inhiberi. Et quidẽ aliter interpretantib. calumniandi improbiq; malignandi atq; iura illudendi perniciem iter fiet, ſi in arbitrio tertii ſcientis ſit legum ſe laqueis eſſe ſoluere, poſt cauſam concluſam contradicendo. 26

Secundo reſpondet̃, meliorem tertii conditionem nõ fieri, qui cauſæ diuidere continentiã certat, atq; ſi apud eundẽ iudicetur, cum poſſit iura ſua educere tã ne plus iudicio mediato, quã immediato tribuatur *l. pen. ff. de cond. ob turpẽ cau. l. ſociam qui in eo. ff. pro ſocio l. ſi mulier cum gl. ff. rerum amot. l. qui libertus. §. his verba. ff. de vulg.* & ne indirecte liceat, q permiſſum directe non eſt *l. q ... ad dictum ff. de pactis l. adactor ... ff. de arbitris reg. cum quid vna via lib. 6. & ... eius numeraria.* Cæterum ſi ad iudicium ipſum apud ſenatum mox atque immediate directoq; epiſcopus veniſſet, cauſa iã perorata atq; concluſa, vtriq; mutæ impeditiue quicq̃ ſententiæ afferre nõ poterat, quominus & ꝓnunciatio eius fieret, & ad executionem ꝓnunciata perduceretur: liquide † litis ſtatum mutare aut alterare tertio nõ liceat *clem. conſtitutionẽ. de electio.* Anch. *in conſ. 181 ... col. 1.* Alex. *in conſ. 82 col. fi. lib. 1.* Feli. *in capit. cum ... n. 15. verſ. nota ẽt, quod quando tertius & in n. 17. verſ. ſecunda ẽt, quod ſi poſt concluſionem inter duos. de re iud.* Qua ratione abſurdum videt̃, in arbitrio tertii eſſe iuris ſanctionem fruſtrari, inanemq; reddere, ad iudicem alium adeundo. In qua re obſeruandũ, locum his in tertio etiã ignorante eſſe, q ad iudicium accedit inter alios ſuſceptum, ne cauſæ ſtatus alterari ꝓpter eum debeat. Quid in tertio ſentiendum, qui ſciens prudens ve per colluſionem tam perſpicuam, iudicii continentiam diuidere, itaque monaſterii lædere, & ... inanemq; efficere conſilii ſacri ſententiam acta ve laborat? 27

Tertio reſpondetur, negari non poſſe, quin q̃ acta ſaltem vſq; ad concluſionem cauſæ ſunt, epiſcopo ipſi noceãt, q ſciens generaliter vocatus non cõtradixit. Namq; ſicut ſcienti ſententia obſtat, ita & damno acta ſunt. Inno. *in c. cum ... qua. 1.* ibiq; Feli. *col. 5 de teſtib.* Bar. *in d. l. ſæpe in ſi. ff. de re iudi.* Bal. & alii *in l. 2. C. de eden. & al. ... pacta.* Satis igit̃ monaſterio videt̃, ſi fidem acta contra epiſcopum faciant, ex quib. perſpicuum monaſterii ipſius ius appaiet, ita vt attentatum quicquam dici ab eo non poſſit, per ea, quæ verbi ... plorib. dicta in ſuperioribus habemus.

Quarto reſpondet̃, acta, eſto, iſta oneroſa epiſcopo non ſint, q̃ noxia tñ eſſe, demonſtratum liquidiſſime eſt, ad executionẽ ſententiã perduci nihilominus oportet: quandoquidem ſententia ipſa lata, ad ſenatum ipſum venit, cauſaſque propoſuit, quamobrem executio facienda ſententiæ non eſſet, poſſeſſione ſua coarctata, teſtibuſq; ſuper eã productis.

Ad extremũ, exceptionib. ſuis ad nihilis atq; cognitis, ad executionẽ ſententiã perducendam ꝓnunciatum, ipſaq; pronunciatio in rẽ iudicatam ꝓlecta eſt. Quare res abunde vel ſola ſatis ... mona-

monaſterii expectationi facit. Quis enim attentatum à mona-
ſterio dixerit, à quo executio impleta ſententię eſt, tertio ipſo au-
dito, &c, quod ad executionem impediendã attinet, ſuperator
pro veritate ſententia id genus contra epiſcopũ habet. *l. res iudicata.*
ff. de reg. iuris. In qua reſponſione quarta argumentum vnum ob-
ſeruandũ, quod à ratione fortiori ita deducit̃: Tertius ſciens nõ a-
liter executionẽ impedit, niſi ſi appellatio ab eo interponit̃, *d.*
capit. cũ ſuper. & locupletius narratũ ſupra eſt. Sic potẽtior appel-
latio ad executionẽ impediendam eſt, q̃ oppoſitio ſimplex aut
26 noua litis inſtitutio. At n. appellatione à victo ẽt † interpoſita,
eaq; deſerta, ſi iudex à quo ſententiam exequit̃, attentare non
dicit̃, neq; reuocationẽ executio quaſi attentatũ patitur. Bal. *in*
l. 1. nu. 1. in fin. C. de bon. poſ. ſecun. tabu. Rota *deciſ. 443. nota q̃ attentata. in*
nouis. Guido Papæ *quæſt. 213. in fi. & quæſt. 436. col. 6. quæſt. 13.* Caſſad.
deciſ. 6. n. 2. de cau. poſ. & propriet. Ratio eadẽ cũ appellationi renun-
ciatum ab appellante eſt: ſiquidem nihil intereſt, verum deſer-
tione, an renunciatione ſublata appellatio ſit. *c. cũ veniſſent. vbi glos.*
Anto. de But. n. 22. de eo, qui mitti. in poſ. Renunciati plane appellatio-
ni dicit̃, vbicunq; ad iudicem à quo appellans redit, apud eũq;
litigat. *capit. gratũ. de offi. delega.* vſq; adeo, vt innouare, proteſtatio non
videat̃, q̃ contraria facto eſt, *c. ſollicitudinẽ. de appellatio.* ibiq; Doct.
Anch. *in conſ. 6. n. 2.* Si impedimento appellatio non eſt, quo mi-
nus executio fiat, quotiens ſublata vel deſertione vel renuncia-
tione legit̃, q̃ renunciatio inde naſcitur, quod coram iudice à quo
appellans litigat: longe minus impedimento ſimplex litis pen-
dentia circa appellationẽ erit, cũ apud iudicem, qui pronuncia-
uit, tertius accedit, litemq; exercet, & à quo tertio lis noua in-
ſtituta in tribunali alio eſt: quandoquidem, vt dixi, non æq; ex
ſimplici litis pendentia executio impedit̃, atq; ex appellatio-
ne. Confirmat̃ argumentũ hoc à ratione fortiori petitum; quo-
niam vltra id, quod ad executionẽ impediendã ſimplex litis intro-
ductio non valet (ſic, quomodo dictum eſt ſemel habemus)
difficilius ẽt attentata infirmant̃, q̃ lite ſimplici, q̃ quæ appella-
tione pendente fiunt: namq; irrita iure ipſo habent̃ quæcunq;
appellatione à definitiua pẽdente gerunt̃, quod cõtra in his eſt, q̃
27 lite † pendente attentantur: vires n. iure mero habent, ẽt ſi ex-
ceptio oppoſita de lite pendente ſit. Quocirca opus appellatio
ad reſciſſionẽ eorũ eſt, vt Soc. ſcribit *in conſ. 274. in fi. lib. 2.* ex Inn.
& aliis *in c. cũ M. de conſt.* Bal. *in l. nulli. C. de iudi.* Ang. *in l. pẽ. ff. de peti. her.*
& in l. à quo. ff. de rei vend. Receptamq; ſententiã hanc Soc. teſtat̃.
Ex qua declaratione reſponſio alia & quinta ad argumentũ
conſequit̃, ẽt ſi pernicialia epiſcopo nõ eſſent, q̃ acta ad tribu-
nal cõſilii ſacri Neapolitani ſunt, vtilẽ tñ executionẽ eſſe, quod ad
ius meriũ attinet, neq; reſcindendã eam circa appellationẽ fore.
Sed adhuc dicturus quiſpiam erit, iniquũ videri, vt ſine dictũ
epiſcopus ex lite illa patiat̃, q̃ procurator eius ſummarium apud
Senatũ exercuit, ſentẽtia iam lata. Reſpondet̃, iuriſd congruenter
28 ſiquidem leuis ſatis † cognitio habet̃ in cauſa id genus, vbicũ-
que executioni ſententiæ tertius reſiſtit, iure eius circa proprie-
tatem in iudicio ordinario reſeruato, vt Ant. de But. docet *in d.*
c. cum ſuper. col. 3. verſ. ſecundo exigitur. de re iudi. Anch. *in conſ. 91. circa pr.*
per tex. *in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper reb. ff. de re iudi. & in d. c. venien. 2. de teſtib.*
Rurſus obſeruandum, ſententiam hanc in cauſa executionis
contra epiſcopum præſentem auditumq;, non per contumaciam
latam. Atq; roboris plus in ea non paulo eſſe, atq; in illis duab.
à Curia per obreptionem ereptis, iurib. monaſterii non cognitis:
conſequenter potiorem Senatus ſententiam habendã. Idq; ex
eo declarari, q̃ quib. caſib. aliis res nocet inter alios acta: locum
id ita habet, ſi contra præſentem atq; auditum pronunciatum ſit;
cauſam aliam ſententiæ eſſe, q̃ dicta contra contumacem eſt. *l.*
qui repudiantis. §. fi. & l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoff. teſta. l. ſi ideo. ff.
de condi. ind. l. prœſes. C. de pignor. Bar. *in l. cũ filius. ff. de verb. obl. & in conſ. 116.*
ſtatuto Peruſinæ ciuitatis. col. 5. Signor. *in conſ. 157. col. 1. in fi.* Alex. *in conſ.*
84. col. 2. & col. fi. lib. 3. Quæ res ſi expreſſa curiæ fuerat, ſententias
memoratas haud quaquam epiſcopo dediſſet.
Neq; mouet, teſtib. quibuſdam de poſſeſſione aſſerta epiſco-
pum docuiſſe: contra contumacem n. iudicatum nihilominus
dicit̃: quandoquidẽ ius ſuum defenſum à monaſterio nõ ſit.
Rom. *in conſ. 329. n.* ... *n.* ex Io. And. *in c. ſi beneficio. in ver. certiorem. de præ-*
ben. lib. 6. per tex. *in c. de cætero. 1. q. 1. & in c. certum. 11. q. 1.*
Poſtremo monendi ſumus in ſententia hac contra epiſcopũ
in cauſa executionis à Senatu Neapolitano dicta, ẽt ſi ſenten-
tiam id genus paſſus adhuc epiſcopus, neq; impleta inde exe-
29 cutio eſſet, facultatẽ † nihilo magis iudici eccleſiaſtico eſſe ſæ-
cularem iudicem prohibendi, quominus ſententiam ſuam exe-
quatur, ẽt ſi quæſtio apud eccleſiaſticum proponatur, cuius diſ-
ceptandæ iuriſdictionem laicus non habet, quod vſurarios puta
contractus eſt, de quo iudicatũ à laico fuit, quãuis ſi nondũ co-
gnita cauſa ſit, locum prohibitio habeat, vt Bal. not. *in conſ. 139.*
breuiter. lib. 5. Quid hic dicendum, vbi rei controuerſia incurrit,
in qua notionẽ laico eſſe monſtratũ ſatis ante habemus? Duo-
que hic interueniunt cõtra epiſcopũ. Primum, quod cauſa cõcluſa,
ad eccleſiaſticum ſe contulit: quo caſu perinde rẽ eſſe oſtendi-
mus, vt ſi iudicata res eſſet. Alterũ, quod ſententiã paſſus in execu-
tione eſt, per eamq; declaratũ, executionem ipſam perurgendam,
epiſcopi ipſius oppoſitionib. non mouentib. Cuius ſententiæ
effect⁹ impediri quomodo poſſit, aut debeat, nõ ſatis aſſequor.
Octauo principaliter pmiſſis ẽ omnib. ceſſantib. q̃ ipſa quam
acriter vrgeant, nemo nõ perſpicit, ex alio perlucide demonſtra-
tur, attentatum quicq̃ nõ eſſe. Namq; ſubreptione reſcriptum
põtificis laborare liquidiſſime mõſtratum ante habemus. Hoc
ita admiſſo, iuris incerti non eſt, irritum iure ipſo reſcriptum
fieri, quo delegatio cauſæ continet̃, vt Geminia. not. *in conſ. 63.*
circa pr. delegationem plane ſub reſcripto memorato contineri
palam eſt, vtpote † qua detracta, iuriſdictionem auditores non 30
habent, vt Card. not. *in clem. auditor. q. 2. circa fi. de re iu.* Gomet. *in*
expendio vtriuſq; ſignaturæ. Qua ratione igitur nullum, inter ipſo reſcri-
ptum id genus eſt, ita litis ex eo ſequi pendentia non potuit, vt
Card. ſcribit *in clem. fi. q. 4. vt lite penden.* Gomet. *in reg. de annali. q. 45.*
col. 1. in prin. pag. 590. & in regula de ſubrogan. q. 11. pag. 378. lite plane
nulla pendente, nihil eſt, quod ad attentatorum auxilium pars
ſpectet. Quod argumentum abunde ſatis vel ſolum ad victo-
riam videtur.
Diſſoluta ex prædictis argumenta omnia apparent, quæcunq;
præſcripta in gratiam epiſcopi ſunt: locum n. habent, attentato-
rum vitio admiſſo, quod attentatum ſit. At n. attentatum quicq̃,
neq; reuocationi locum attentatorum eſſe, declaratum cumu-
latiſſime in ſuperiorib. apparet. Cæterum expreſſionis facilio-
ris cauſa, ſingulatim argumentorum repetendam profligationẽ
cenſui. Itaq; argumentum primum non obſtat, innouandum
quicq̃ lite pendente non eſſe: quoniam innouatum quicq̃ in
exequendo non eſt, cum iure permittente facta executio ſit, ſic
quomodo verbis quamplurimis teſtatum ſupra eſt. Sed & ne-
gata nouiſſime litis pendentia eſt per reſcriptum illud delegatio-
nis nullius roboris, ob ſubreptionis vitium: quam ſubreptio-
nem admiſſam multiſariam eſſe, declaratum ſatis ſupra eſt.
Non obſtat, irrita vitioſaq; fieri, quęcunq; acta poſt inhibi-
tionem ſuperioris ſunt. Modis & hoc permultis euerſum argu-
mentum eſt. Principio negatum, inhibitionẽ vllam hic interpo-
ſitam, neque cauſæ quicquam ſubeſſe, quamobrem inhibi-
tio aſcribẽda à ſuperiore fuerit, lite ipſa apud Senatum Neapo-
litanum à parte ſuppreſſa.
Secundo reſponſiones & aliæ complures accommodatæ ad
inhibitionem ſunt, vbi adiecta inhibitio eſſet, quas inculcan-
das reſponſiones non duxi.
Non obſtat attentati probationem à parte impletã poſſe ſtio-
ne eius teſtib. patefacta. Reſponſum enim pluriſariã ſupra eſt. Prin-
cipio probationis id genus habendam rationem non eſſe, q̃ par-
te abſente facta eſt, inhibitatis non eductis, q̃ maxime ſuffi... ex
his apparent, q̃ apud conſilium acta Neapolitanũ ſunt, & quę
fidem contra partem facere confirmatũ nec leuiter habemus.
Secundo reſpondet̃, poſſeſſionis etiam probatione admiſſa,
commodo eius frui Epiſcopũ non poſſe, q̃ ſciens prudens etã
longiſſimum ſilentium egit, ſed nec generali citatione admo-
nitus citatæ et contradictio fuit. Hoc amplius, colluſio eius cum
fratre detecta apertiſſime eſt.
Tertio reſpondet̃, poſſeſſionis huius probationes & apud Se-
natum Neapolitanum ab Epiſcopo editas, executionem nihil fa-
ciendam, nihilominus pronunciatum, ob id rationem poſſeſſio-
nis huius habendam prorſus non eſſe. Etenim ſi impedimento
eſſe non potuit, quo minus executio fieret, longe minus vali-
tura ad executionem iam factam reuocandam erit. *l. patri ſuriogo.*
ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. tutor. ff. de ſponſal. l. non ſolũ. §. fi. in l. ſeq.
ff. de excuſa. tutor. l. in cau. ff. de teſta. l. cũ quidã. ff. de his quib. vt indign. & alia
complura. & quamuis † ita pronunciatum à iudice ſæculari ſit, ex- 31
ceptio tñ rei iudicatæ inde emanans recte in foro Eccleſiaſtico
opponitur. *cap. 2. de exceptio.* Fieder. de Senis *in conſ. 96. apparet col. 2.*
Hoc amplius dubitari poſſet, vtrum ad poſſeſſionis probatio-
nem præterea admitti pars debeat, quantum ad meritia, atq; in
negocio principali: quandoquidem victa ſemel in ea ſit, etiam

ſi ob aliã cauſam oppoſita poſſeſſio apud Senatum ſit, i. executionis impediendæ nomine, ex his q̃ Signor. ſcribit *in conſ. 27. col. ſi. circa med.* cum exceptio litis finitæ proceſſus impediendi cauſa obijcitur, ſuperea q́; pronunciatˀ, ꝓcedendũ ad vlteriora eſſe, verum denuo exceptione vti ob merita liceat, in qua ſpecie à Legiſtis diſſidere Canoniſtas ſcribit. Sed. n. otioſum id diſceptare dnai, quatenus non ꝓpter merita, at ob eandem cauſam in foro eccleſiaſtico poſſeſſio hæc allegatˀ, atq; propoſita apud iudicem ſæcularẽ eſt, i. ob executionẽ ipſam reſoluendã, q̃ prohibere in foro ſæculari viribus omnibus laborabat. Reſponſiones & alteræ ad poſſeſſionis huius, ſi qua eſſet, argumentũ patẽt, q̃ ex ſuperiorib. deſcendunt: quas hic refricare ſuperuacuũ ſit.

Non obſtat, connexam epiſcopi cauſam Comitis iudicio ita eſſe, vt diuelli ab eo nequeat: ob id ſicut contra epiſcopum nouum q̃d fieri lite pendente non poterat: ita nec contra Comitẽ, aduerſus quẽ ad executionẽ ſententia perduci Senatus non poterit, lite epiſcopi incolumi. Profligatum. n. argumentum hoc connexitatis pluribus iam eſt. culpa vtriuſq;, immo & dolo colluſioneq. partis factũ eſſe, vt ꝓiudicium hoc pateretur, ne impediri ab eo executio poſſet, ẽt ſi citra iacturam poſſeſſionis ea fieri nequeat. Atq; ideo euentum litis expectandũ, verius melior cauſa ſit, monaſterij an partis. qua lite diiudicata, incõmodi quicq̃ pars non ſentiet. namq; ſi ſentẽtiam patietur, id q̃ futurum augurio præſumi non temere pōt, partis non intereſt, peractam executionẽ eſſe: ſin compos victoriæ fiat (cuius diſcriminis ſecurum monaſterium plane eſt) tum verò gratulandum monaſterio erit, q̃ partis negocium tam vtiliſſime geſſit, iuxta illud: *quicquid plantatur, ſeritur vel ædificatur*, &c. de quo in §. *cum in ſuo. Inſtit. de rerum diuiſio.*

Non obſtat ſententijs duab. Rotæ manifeſtam partis poſſeſſionem fieri. Reſponſum o. abunde ſupra eſt, vitioſas eas p ſubreptionẽ fieri, partiſq; artificio extortas, quæ narranda reticuit. Quib. expreſſis, quiduis potius, q̃ id genus duæ ſentẽtiæ eſſent.

Secundo reſponſum eſt, ſicut p contumaciã latæ ſententiæ ipſæ apparent: ita iuris cum eis p̃ſumptionem non facere: atque adeo ad iet in perniciẽ eas non trahi, quib. caſib. inter præſentes latæ incõmodæ tertio fierent. Eã ob cauſam potentiorem conſilii ſententiã cenſeri, q̃ lata partib. auditis eſt, quarum aſſertione merita cauſarum panduntur. *l. ſi. C. ſi per vim vel alio modo. c. cum ex literis de reſ. in integr.*

Nouiſſimum autem argumentum non obſtat, abſurdam rem videri, poſſeſſione ſua lite pendente epiſcopum fraudari: contrarium enim ex ſuperiorib. conſtat. Principioq; poſſeſſionis huius fides abnegatur, q̃ ſi vera ſit, credibile non eſt, ſẽntiam eã apud ſenatum Neapolitanum votis contrariam excepturum fuiſſe *l. Heiminus §. Caia. ff. de iudic.* appoſite magis tex. huc accedit *in l. 1. circa pr. ff. de off. præfect. prætor.* Senſus ẽt ipſe communis poſſeſſionis huius cauſationi repugnat: ſiquidem credibile nõ eſt, tamdiu partem taciturum, ſi ius ſibi eſſe crediderat: id quidem in primis, quod vocata ad iudicium inter cæteros eſt.

Secundo reſpondetur, credibile non eſſe, fidem minorem poſſeſſionis allegatæ apud ſenatum factam, atq; in foro eccleſiaſtico circa attentata. At qui ꝓ inutili habita à ſenatu poſſeſſio ea eſt: rei cuius rationẽ non aliam eſſe arbitrer, niſi q̃ vitioſam poſſeſſionem id genus ſenatus cognouit, iurib. monaſterij in manifeſto apparentib. Quo caſu poſſeſſionis huius improbatæ vtriuſq; affectæ rationem haberi non conuenit *l. dominus [illegible] §. tale prædones. ff. com. diui.* cũ alijs apud nos relatis *in conſ.*
32 104. n. 14. Rurſus permagni refert, † vtrum in flumine publico molendinum quis habeat, an ædificatũ id ſuper ſolo ſit, in quo dominium habet. Quotiens ſuper flumine poſitũ molendinũ eſt, eo diruto, facile poſſeſſio eſt per. vt habetur *in l. ſi. ff. de vſucap.* Ratio alia molendini eſt, q̃ ædificatum in ſolo ſit: ibi n. ſicut ſolo [illegible] molendini [illegible], vt reponere id liceat *l. domo. ff. de pignor. act. [illegible] § domus ff. de pignor.* Oldr. *in conſ. 167. quod dominus [illegible] in epiſcopatu.* Bal. *in conſ. 312. proponitur, quod [illegible] lib. 1.*

Tertio reſpondetur, fide ẽt poſſeſſionis facta, impedimento eam [illegible] eſſe, quo minus ad effectum p̃duci ſẽntia debeat. vtq; facta executio nõ eſſet, tantum abeſt, vt retractari facta debeat ob ſcientiam patientiamq; partis, cui coniunctio & colluſio eſt argumentis coniecturiſq; permultis demonſtrata.

Poſtremo ſciendum. ẽt ſi in obſcuro monaſterij ius eſſet (q̃ [illegible] fundamentorumq; radius in numeris vndequaq; colluceat) iure dubio tñ ſententiam dicendam, locũ re-

uocationi executionis non eſſe, ẽt ſi ſponte ſua reuocabilis ſpecies verſaretur *l. cum hic ſtatus. § pœnitentiã. verſ. q. ſi in obſcuro. ff. de donat. inter virum & vxor. l. ſi inter virum. ibiq; Soc. in tertio nota. ff. de reb. dub.* Qua ratione interpretationem in re dubia faciendã, ne reuocatum legatum cenſeatur, alibi ſcribit *in conſ. 168. lib. 6. & in conſ. 157. lib. 7.* Iaſ. idem priuilegiũ eſt, q̃ etſi odioſum videatur, veluti iuri communi contrarium, reuocatum tñ non eſſe in re dubia pronunciatˀ. Freder. de Seon *in conſ. 233. caſus talis eſt, monaſterius col. ſi.* Pan. de Caſt. *in conſ. 278. caſus iſte dubitabilis. col. ſi. in prin. lib. 1.*

Conſequens his fit, in gratiam monaſterij ſententiam dicendam, curiæ religioſiſſimæ reuerendiſſimæque ſententiam meliore ſalua. *Papiæ die 6. Iunij. 1559.*

Aymo Crauetta à Sauiliano, I. V. Doct. primum Iuris Ciuilis interpretum gradum hora veſpertina Papiæ obtinens.

Pro nobili Domino Ioanne Petro Luperia ex Cuneo municipe, contra Reuerendum Dominum Euſebium cognomento eiuſdem, inter Benedictinos adſcriptum. Pro quo in eadem cauſa Reſponſa iam duo alia edita 898. & 921.

SVMMARIA.

1 *Teſtamentum quaſi à demente factum videtur, in quo turpis perſona inſtituitur fratre præterito. vbi declaratur.*
2 *Querela inoffic. teſtamenti in ſpecie l. fratres. & l. fratres. C. de inoff. teſta. turpi perſona inſtituta fratre præterito ceſſat, dato ſubſtituto vulgari, qui turpis perſona non ſit. omnino nu. 3.*
Codicillaris clauſula in teſtamento aſcripta, in quo turpis perſona inſtituta ſit fratre præterito, nihil operatur. nu. 1. verſ. ſecundo Fulg. teſtimonio & nu. 6. verſ. iure hoc optimo. & in verſ. Ratio multo alia. Limitatur ſeu declaratur, quotiens ad commodum alterius, qui turpis non ſit, illa ſit. ſed nu. 7. Fulg. reprobatur.
Spurius incapax dicitur ib. verſ. ad teſtimonia.
Subſtitutio vulgaris. A ſubſtitutione vulgari etiam per incapacitatem inſtituti, & robur teſtamenti aſſumit. ibid. verſ. 2. ad teſtimonia Doct. & nu. 6. verſ. quandoque idem à vulgari.
Generalia verba ex reſtrictione temperantur. ib. verſ. hoc amplius.
Genus propter ea omnia complectitur, quæ continere ſub eo poſſunt. ib. verſ. Id q. ratione neceſſaria.
3 *Generalis ſermo tum demum reſtringitur, ſi ratio patiatur.*
4 *Spurium incapacem ab alio, quam à parentibus habet. & ab vxore patre ſpurium capit. ab ecclesia etiam emphyteuſis ſpurio conceditur.*
5 *Subſtitutio vulgaris ſpurio valet, ſi, etiam à patre ipſius ſpurii. & in ſpecie leg. fratres. & l. fratres C. de inoffic. teſtam. nu. 2 & per totum cit. ſi iterum & quia de inſtituti capacitate in ea non quæritur. ſed de conditione tantum ſubſtituti, an capax ſit.*
6 *Subſtitutio fideicommiſſaria ſpurio ſit ſi ſed ſtatutur non ſit inter turpes perſonas.*
Spurium ſtatum incapacem hæredem ſeu alteri ſub conditione ponenti licet, ſi legitimus factus à Principe erit. & eiuſdem conſequatur. ib. verſ. ſi ratione alia. tib. quod cum legitimatione poſtea facta ſpurio inſtitutio conualeſcit. & reuertitur.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum, in quo turpis perſona inſtituitur fratre præterito, quaſi à demente factum videtur. Vbi etiam quando ceſſet querela inofficioſi teſtamenti. Nonnullaque dicuntur circa ſubſtitutionem vulgarem, & fideicommiſſariam.

CONSILIVM DCCCCXCVIII.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Scripſi ante in *conſil. 898. & conſil. 921.* locum querelæ non eſſe, de qua *in l. fratris. & l. fratres. C. de inoff. teſta.* ſed in controuerſiam ſcripta noſtra vocantur, Doct. que teſtimonijs, & ratione moliuntur cæduntˀ. Ratione, vt quæ in dementis præſumpta ponitur. † Perinde. n. 1 quaſi à demente conditum teſtamentum vr̃, quo homini turpi & à facto ſaltem infami vllius frater notæ & ſine crimine natus poſtponitur. *l. 1. & l. Titia. in ſi. ff. de inoff. teſta.* Ratio hæc æq; ad vulgarem improbandam atque inſtitutionem, & reliquum teſtamentum expugnandum prodeſt: ergo iuaidem adinitendum vtrobique eſt. *l. non poſſunt. ff. de ll. l. illud. ff. ad leg. Aquil. l. ex conſulem § quæ præmiſſa [illegible] omnibus ſimilibus capitulo. ff. de excu. tutor. l. 3. § 1. [illegible] ratio diuerſitatis reddi poteſt. ff. de iniuſto rupto. l. cum l. ſi poſtulauerit. § ſed & ſi negauerint [illegible] ff. de adul. Et alia infinita.*

Secundo Fulgo teſtimonio optimo hæc iunatur *in conſ. 72. in ſecundo dubio.* Quod repetitum & conſectum inter Caſt. reſponſa legitur *in conſ. 268 lib. 1.* vbi fingi nullos clauſulam codicillarem haberi in teſtamento homini inſertam. Quã ſententia & Dec. v. titur *in conſ. 561.* Ruin. *in conſ. 5 col. p. lib. 3.* Cremen. *ſing. 90.* Rei cu-

riæ ca.

iuſ ea in primis ratio conſtat, quod eadem in clauſula codicillari, atq; in inſtitutione ipſa euertenda cauſa ſubeſt.

Argumenta hæc, vt premere ratione prima videntur, infirmiora tamen arbitror, quam vt ad ſententiam noſtram lædendam valeant. Quæ modis eiſdem pumn. a confirmabimus, atq; factitatum in diuerſa eſt, ratione videlicet inuicta & grauiſſimis Doct. teſtimoniis. Et tamo quidem inexpugnabilis fratri reſiſtit, quia à cauſa ceſſante conſiſtit, quod † turpitudinis quicquam ſubſtituto vulgari nec obiici, nec obiici poteſt. Ratione igitur querelæ in ſubſtituto vulgari quieſcente, querelam tollere & ipſam oportet *l. ita autem in pr. ff. de adm. tuto. l. a lege. § quamuis. ff. de iure patr.* Rurſus prohibitionis hic ſpecies verſatur, ne fratri eſtimationis integræ, quæ labe aſperſus eſt, anteponatur. Quæ prohibendi ratio hic abeſt, macula vlla ſubſtituto non infecto. Prohibitionis plane ratione amota, prohibitionem intercedere & ipſam conuenit *l. vbi lex. § 1. ff. de verb. ſignif. diſtinctio. co. tit. l. vnica. ibiq; Bal. n. 8. C. ſi rector prouin. C. & ſi Chriſtus. de rescript.* Old. *in conſ.* 108. *Titius veniens ad mortem n. 2. verſ. ſecundo propter.* Atq; in vniuerſum, ratione legis tacente, & legem ipſam non loqui, ex tex. eſt oſtenditur *in l. per retentionem. C. de vſur. & capit. 2. de tranſactio. cap. cum ceſſante. de appell. can. neophytus. 61. diſt. Gl. in § ſed. inſtit. de milit. teſt. an.*

Secundo ad teſtimonia Doct. deſcendendo, Bart. Teſtimonio ius hoc in ſpecie comprobatur, *in l. 1. nu. 28. in ſecundo effectu vulgaris. ff. de vulgar.* quia à vulgari initium & robur teſtamento doci generaliter & perincapacitatem eſt ſcribit. Incapacitas plane in ſpurio maxime verſatur *l. 1. & auth. licet. in fi. C. de natur. lib. authen. ex complexu. ibiq; Bar. & alii. C. de ince. nup. § fi. in Auth. quib. modo natu. effi. ſui. Bar. in l. ſi n. 3. ff. de his quib. vt indig. & in conſ. 119. dominus Dominicus.* & alia apud Decium *in conſ. 311. n. 3 in fi.* Generaliter Bar. de incapacis inſtitutione meminit, neq; ad eum caſum reſtringit, quo à fratre teſtamentum non improbatur: vnde noſtrum non eſt, Bart. dictum intrib. ſubnixum reſtringere *l. 3. in fin. ff. de off. præſid. l. quiq. § parentes ff. de in ius voc. a. l. de pretio. ff. de publica. & l. a ſi extenta.* Hoc amplius, vim reſtringendo pan generalia verba dicuntur. Bal. *in conſ. 371. in volumine n. 1. poſt med. verſ. & ideo attentatu verbis lib. 5.* vbi literali ſermonis contrariâ interpretationè omnem reſtrictionem ait: de quo apud eos *in conſ. 194. nu. 4.* Ex Gl. id vltra Bald. oſtenditur *in l. non dubium. in gl. 2. C. de ll.* id quæ ratione neceſſaria pſuadetur, quod proprie omnia genus cópleditur, quæ ei ſubijci, comneri ſub eo poſſunt *l. ſiquid careat. §. inter conſtitutas. ff. de leg. 3. l. qua conditio. ibiq; Sa. ff. de condi. & demonſt. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regul. iur. l. ſi. C. de codicil. l. voluntas. C. de fideicom. Bar. in rub. ff. ſolu. matr. nu. 11. ibiq; Crot. n. 64. Nicom. n. 162.* Bal. *in l. ſi n. 6. C. de ll. præter.* Alex. *in conſ. 228. n. 8. lib. 6.* Idem præter eos ex Gl. probatur, *inſtis de dona. in pr. in verſ. & non morem.* Si propterea ſub genere ſpecies ſuæ harent, non improprie de eodem aliqua non poterunt: quo circa traditionis Bar. *in d. l. 1. nu. 28.* reſtrictio ferenda non erit.

5 Secundo, reſtrictio † ſermonis generalis tunc prohibetur, ſi ad eam ratio adhortatur, vt ex Bal. oſtenditur *in d. conſ. 164. nume. 4.* & vberius *in reſpon. pro Geners n. 498.* At. n. non modo reſtrictionem ratio hic poſcit, verum contraria ei non obſcure eſt. Namque ſi locum vulgaris habet, vbicunq; hæreais inſtituit, quod capiendi ius ob delictum ſuum aut teſtatoris non habet, in quo caſu Bar. loqui motiuum facit: quanto magis cum nec hæredis vitium, nec teſtatoris: incurrit: de quo genere ſpurius eſt à patruo inſtitutus. Vitio quippe alieno ſpurium prægrauari non ambigitur *l. ſi. C. de natu. lib.* Culpæ item omnis immunem patruum eſſe, nemo non videt.

Tertio ratione & validiore Bar. exceptionem ad caſum hunc attinere, alter demonſtratur. In eo n. Bar. loquitur, in quo viouni duplex intenditur incapacitatis & delicti, cum à delicto, vt motiuo contineat, incapacitas exiſtit. Ratio longe maior premit, cum non niſi vnius vitium, & ipſum ex culpa aliena contingit, qualis facti tantummodo infamia conſtat, quod ſpurium dedecorat. Ius plane † ab aliis, quod patruob. capiendi denegatum ei non eſt *l. ſi. qui ex bonis ibiq; Bart. & alii. ff. de vulga. l. q. ca. de teſtamentis ff de dona. cau. mor.* Gl. magna *in l. § ſi in Authen. quib. modis natu. eff. ſui.* Bar. *in l. cum. pr. ff de iure fiſci.* Signor. *in conſ. 114. n. 6. verſ. tertio ſpurius.* Bal. *in conſ. 373. præmittendum eſt, quod natura 4. 5. in fine. & in conſ. ſeq. col. 1. in fi. verſ. nec dicat aliquis lib. 1.* Plenius & ſignificantius *in conſ. 140. caſus eſt talis, dominus Dalca. & in conſ. 217. queſtio eſt. ſpurius n. 4. verſ. ſed contra ad. lib. 4. Iaſ. in conſ. 39. col. 4. poſt med. lib. 2.* Qua ratione ab vxore patris ſpurius capere. Guido Papæ aſſeritin *conſ. 41. ſed* & ab eccleſia emphyteuſum ſpurio concedi, *in d. conſ. 39. Iaſ. att. col. 4.*

Sed quibuſum in generalib. occupari in ſpecie, † vulgare ſponſorio recte fieri, ex tex. ratione fortiore declaratur *in l. 1. ibique Gl. & Doct. C. de hered. inſt.* vbi & à patre ipſo ſponſi non inutiliter ſubſtitutio vulgaris adſcitur, & fiſcus per eam ſubmouetur, & alia in ſcriptis anteriorib. collata, *verſ. ſextà ex Bar.* Si tute ita ſubſtituendi pater non caret, qui relinquendi facultatem non habet: quanto facilius licentiam ita ſubſtituendi habiturus patruus erit, à quo capiendi ius ſpurio eſſe, teſtatum mox habemus. Atq; ratio attendenda, qua *in d. l. 1.* Bald. & alii vtuntur: idcirco ius hoc ſubſtitutionis vulgaris non improbari, quod de inſtituti capacitate in ea non quæritur: ſubſtitutum demum conditio explorantur, capiendi iùs in teſtamento controuerſo apud ſubſtitutos inueniri.

6 Quarto Bald. teſtimonium in ſpecie hac dirimenda profertur *in conſ. 146. titulus principis Athaſe. num. 5 in ſi lib. 1.* vbi non minus fratrem aut ſororé excludi putat, cum à ſubſtituto vulgari turpitudo atq; ab inſtituto abeſt. Verba Bal. hæc ſunt: *Ex prædictis apparet, quod non eſt opus exhæredare ſororem in teſtamento aut: quia non eſt turpis perſona inſtituta vel ſubſtituta.* Satis igitur erit, à ſubſtituto turpitudinem in querela excludenda abeſſe. Nihil enim ad querelam impediendam referre Bald. putat, ab inſtituto, an ſubſtituto turpitudo abſit.

7 Quinto, ratione adhoc vtiliore & in ſpecie ſubſtitutionis opinio hæc adiuuatur, quod ſubſtituto † in controuerſia hac retici fideicommiſſaria non ſolet, vbicunq; turpitudine aliqua fœdatus ſubſtitutus non reperitur, ſic quomodo *in conſ. 898.* & in fundamento quinto ſcripſimus. Itaq; ſi per fideicommiſſum, quod oneroſum eſt, ſpurio ſubſtituere capacem licet, & qui turpitudinis aſpergine nó madet: longe magis tantundem admittendum in vulgari erit, quam fauorabilem eſſe non dubitatur. Quo argumentaodi genere vſi in fundamento prædicto quinto ſumus.

Sexto ratione illa & ipſa etiam prementiore ius optimum ſubſtitutorum corroboratur, quod & ſpurium ipſum, cui capiendi ius à parente ab. non eſt, ſub conditione hæredem facere parenti licet, ſi legitimus factus à Principe erit, & capiendi ius conſequatur. Bal. *in l. Gallus. § inſtituens. ff. de lib. & poſthum. in conſ. 67. ſi dicta inſtitutio col. 1.* Bal. *conſ. 146. nu. 6. lib. 1. in conſil. 406. caſus talis eſt, quidam magiſter ordinis nu. 1. in ſi lib. 3 & in conſil. 56. quidam Saluelinus. lib. 5.* Ang. *in l. in tempus. ff. de hered. inſti. & in l. 2. C. eo tit.* Caſtr. *in conſil. 467. vlo di. to puncto occurrunt dubia col. 9. poſt med. verſ. circa ſecundum.* Iaſ. *in d. l. Gallus. § & quid ſi tantum. col. pen.* Cæcialup. *in conſ. 217. column. 1. lib. 3. inter Cornei reſponſa.* Curt. Iun. *in conſ. 84.* Hoc amplius Ruino viſum *in conſil. 191. column. 1. lib. 2.* ex legitimatione poſtea facta ſpurii inſtitutionem in cunuaſceſcere, tetroque eum duci. Si pater, qui relinquendi ius non habet, ſub conditione meminerata fruſtra ſpurium non inſtituit: quanto promptius teſtatori alii, qui teſtamenti factionem ad ſpurium habet, ſub conditione vulgaris ſubſtitutum inuitabit, in quo turpitudinis quicquid omnino non ſit, cum niſi de conditione quæri ſubſtituti non ſoleat, & pro eo res habeatur, atq; ſi adſcripta prorſus inſtitutio non ſit: quandoquidem à vulgari ipſa & initium & vires teſtamentum accipiat *l. 3. § 9. ff. de lib. & poſthum.* Bar. & alii *in d. l. 1. nu. 28. ff de vulgar.*

Inter hoc optimum & lucidiſſimo ſubſtitutorum ius confirmato & munito, laboromnis in argumentis refellendis, quæ iactata ex diuerſo ſunt. Itaque arg. primis non lædir. Rationem eandem ſubſtitutionis vulgaris cancellandæ, atque inſtitutionis videri, perinde quaſi ab eo códem teſtamentum videatur, quin iuxta mentis ac corporis affectus valetudo eſſet. Coloris enim nonnihil inclauſula codicillari arg habet, in qua Doct. loquuntur, qui nominatim egione ſunt: per quam id agitur, vt hominum ipſe turpitudine notato ex fideicommiſſi ſubſtituo ſit. Ad eundem anim effectum, quem inſtitutio prit, & clauſula codicillaris ſpectat, vt ad ſpurium bona ambulent. Ratio multo alia, quoties ad commodum alterius, opinionis illæſæ, clauſula ipſa codicillaris & fideicommiſſum pertinet, quod ex ea naſcitur, vt in ſpecie Bartol. obſeruat *in l. 1. numer. 13. ff. de iure codicil.* Dec. *in conſil. 320. numer. 1. & ſeq. & in conſil. 561. num. 5. certo princip. & nu. ſeq.* de quib. memoria *in conſ.* priore 898. & in fundamento quinto, ſub nu. 12. habita à nobis eſt. Ad hunc enim caſum, in quo ſpurius repellitur, demeotæ præſumptio pacto vllo non porrigitur.

liaq; ex diuerſis penitus & rationem diuerſam habentibus argumentum ducunt, qui Fulgoſii & cum eo ſententium teſtimoniis in ſpecie hac controuerſa vtuntur.

Secundo, contradictio euidens in argumento hoc deprehēdit, in quo vulgaris quidē ſubſtitutio obiicitur de capace non turpi facta, fideicōmiſſaria vero ad ſubſtituti eiuſdē commodū nō ſpernit. Si rationē hanc dementię ſumptię in vulgari agnoſcimus: q̄d ita in fideicommiſſaria eandem non amplectimur? Quod ſi in fideicōmiſſo ē odioſo non damnamus, quanto minus repudianda in vulgari erit, q̄ benignum eſſe & gratioſum defendimus. Qua ratione igitur fideicommiſſario noxia inſtituti turpitudo non eſt: ita & multo magis innoxiam eam ſubſtituto eſſe vulgari conuenit.

Tertio, Decii teſtimonio argumentorū motiui nititur *in d. conſ.* 961. q̄ aduerſario ipſi euidenter contradicit *nu. 3. circa pr. & nu. ſeq.* vbi ad eū caſum opinionem Fulg. & ſuā expreſſim coarctat, quo homini ipſi turpitudine laboranti, & inſtituto p clauſulā codicillarem, reſtitutio ex fideicommiſſo fieret: non item, cum ad vtilitatem alterius fideicommiſſum ipſum pertinet, qui notæ quocq̄ omnino non ſubit. In quam eandem ſententiā Decium ipſum eundem nominatum & ante habemus *in conſ.* 320. Ita telo ſuo aduerſarium ſuperari in obſcuro non eſt.

7 Quarto (quo magis lector admiretur) nec † ipſum Fulgo. & Comitū eius ad ſpurii incommodū agnoſcendam opinionem arbitror, q̄ ſermone non parco, rationib. minime leuibus, Alex. Barba. Afflict. in deciſionib. Cotrii iun. Cagnoli, Io. Dilecti, & Iulii Clari compatris teſtimoniis inſtruc. a *nobis in conſ.* noſtro habemus 758. *nu.* 15. Angelus accedit *in conſ.* 171. *Petrus in fi.* Idem Igneus ſentit *in authen. ex cauſa n.* 208. *in fi. & magna ſeq. vi. C. d. lib. præterit.* ab authen illa ad clauſulā codicillarem p rationem eandem argumentando. Vnde ſi ad inſtituti vtilitatem, qui turpis ſit, viribus ſuis clauſula codicillaris non deficit: quid, vbi ad hominis honeſti rem ſubſtitutio ipſa pertinet?

Perſpicis ex his manifeſto pōt, cum opinione hac, vt rara ſubſtitutio vulgaris habeat, perſonæ vel turpiſſimæ facta, & rationes coactas inuectaſq;, & teſtimonia locupletiſſima Doct. facere. Et quidē ex his, quæ ipſe percurri, cōtrarium ſententiæ huic non vnum reperi. Ad extremum, cum directa in dubio ſubſtitutio iudicetur, *c. 1. de teſtam. lib.* 6. Quid hic in caſu aperto probādum? *Taurini die 22. Februarii ſeu pridie cinerum diei,* 1569.

Aymo Crauetta.

Pro ipſomet Auctore.

SVMMARIA.

1 *Interinatio, quæ in contractu principis deſideratur, non eſt à iure communi introducta, ſed moribus & cōſtitutionib. principum: ideo ſtrictiſſime in ea procedendum, vt quo minus poſſit, commune ius lædatur.*
Succeſſor principis contractum & donationem anteceſſoris impugnare non poteſt, niſi quatenus aut dominium enormiter non læditur, niſi conſtitutiones ipſius regni repugnant. ib. verſ. non aliter. & in verſ. Rurſus.
Dominium regnum deliberatur, quando donatur enormis læſio. ib. & in verſ. Quinimo probatur valere donationē et de ciuitate facta verſ. dictione reſeruata. Quid aūt in ſucceſſore ciuitatis, aut vniuerſitatis, vide num. 2. verſ. non ſolum.
Læſio in donatione principis de ciuitate facta non conſideratur iuriſdictione reſeruata, vt ob id eam impugnare ſucceſſor non poſſit. nu. 2. verſ. Quinetiam ſi ciuitatis, iure donatio.
Dominium magnum ex donatione ſ[illegible] principis vel ſucceſſoris eius dicitur, quotiens ſeruitus aut poteſtas aliena regnum ſubiicitur, vel eius monarchia aut corona bonum diminuitur. ib. ver. Rurſus dominium mag[illegible].
2 *Dominium directū rei emphyteuticæ, & feudalis poteſt princeps remittere, & eam feudalem a[illegible] facit, aut etiam vaſallagii remittere poteſt.*
3 *Demaniis non ea clauſula, de plenitudine poteſtatis derogatur.*
Clauſula, de plenitudine poteſtatis iuris demanii derogat. ib.
4 *Succeſſores Regis tantidem ac Regis ipſius erat, in iis, quæ ad dignitatē ſpectant.*
5 *Conſtitutio principis, qua cauetur non valere donationem [illegible] donantis, niſi [illegible] debet, ſi poteſtas interinandi in [illegible] fuit.*
Inter[illegible] facta debet, [illegible] ad eum caſum [illegible], quo impleri poſſit. ib.
6 *Pœnalis diſpoſitio habetur, quando ſua quis priuatur, & priuatio omnis pœnam in ſe continet.*
Culpa remoſa, ceſſat pœna. ib. ver. [illegible] plane.
7 *Interpretatio legis aut ſtatuti ita fieri debet, vt iniquitatem contineat.*
Generalis ſcriptura æquitatis ſeruandæ cauſa reſtringenda. ib. ver. & quæ ſcripta.
8 *Principis voluntas talis præſumenda, qualis eā eſſe oportet, nec volle id credatur, q̄ per iūs aut æquita[illegible] obliceat, vel rationi naturali repugnat.*
Generalia conſtitutionis principis verba ad verſ. ſimilem eius intentionem reſtringenda. ib. ver. Conſequenter [illegible] ac deſcendam.
9 *Reſtrictio verborū generalium fit, quotiens ratio ſuadet. ib. ver. & cū vbi ipſa [illegible] ſermo illo [illegible]ſequatur, in generaliter intelligēdo in ver. & generaliter.*
Interpretatio ſtatuti ita fieri debet, vt quam minimum poſſit commune ius lædat: quinimo ſtatuti verba impropriè intelligenda potius, quam iuris communis correctio inducatur. ib.
10 *Interpretatio in dubio illa amplectenda, quo benigna magis atq; humana, cum ex bono & æquo fieri interpretatio debet. Contraria vero interpretatio ſicut amara & dura, reiicienda. & viri boni arbitrio legis interpretatio fieri debet.*
11 *Vnione ciuitatis vel oppidi alicuius cum regno facta, iurib. ciuitatis derogati per vnionem non creditur, ſed iuribus ſuis antiquis perfecta vnio intelligitur. ob id ſecundum ea regi oppida vnita debent.*
12 *Principis conceſſio et quæ interinatione deſiderat, robur accipit ex litteris ipſis antiquis, non ob interinatione: quia confirmationem vel interinatio non ſuſtinet, ſed ad executionem & implementum conceſſionis ſpectat.*
Interinatio non ſuſtinet vicem confirmationis ſed executionis [illegible] ex confirmatione ſuperioritatis [illegible] ib. ab ad conceſſio ipſa a litteris [illegible] non ab interinatione vires ſumit.
Confirmatio Ex confirmatione ſuperioritas [illegible] oſtenditur ib.
13 *Tempus actus confirmati, non confirmationis, ſpectandum, vbicunq; vitium contineat actio ipſe actus non fuit.*
Confirmationis tempus an vero actus confirmati inſpici debeat. ib.
Tempus quod inſpici debeat, conceſſionis, an interinationis. ib.
14 *Locus contractus Secundū legē loci contractus vectigal ſolui debet, quamuis implementum aut executionem alibi accipiat. ſic ſecundum leges loci contractus cauſa decidenda, quamuis alibi iudicium agatur.*

ARGVMENTVM.

In interinatione quæ in contractu Principis requiritur, cum nō ſit introducta a iure communi, ſed moribus & conſtitutionib. Principum, eſt reſtricte procedendum, vt commune ius minus lædatur, quam poſſit. Vbi aliqua habentur etiam circa conceſſiones Principum, & circa interpretationem fiendam in dubiu.

CONSILIVM DCCCCXCIX.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Iure communi † neceſſitas introducta interinandi non videt, quo minus validus ſtatim principis contractus citra Cameræ eius approbationem habeatur. *l. donationes quas diuus. ibiq; Doct. C. de don. inter vir. & vx. c. 1. ibiq; Bal. & alii de natu. feudi l. 1. ibiq; Doct. de prob. c. Abbate ſane. de re iud. lib.* 6. *Bal. in l. princeps ff. de legib. in l. 1. circa pr. ff. de conſt. pr. & alia infinita.* Quare morib. aut conſtitutionib. receptum eſſe interinandum oportet; ob id ſtrictim in eis pcedēndū, vt quo min' poſſit, cōmune ius lædatur. *l. 3. §. hæc verba. ibiq; Bar. ff. de neg. geſt. l. 1. §. ſi is qui nauem. ff. de exercitor. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. l. quod conſtitutum. ibiq; Bar. ff. de mili. teſtam. l. 2. C. de naual. c. cū dilecti. m. de conſuetu. & alia innumera.* Vnde niſi donationi cōtrouerſæ cōſtitutiones regiæ contradicant, q̄ ſcriptæ circa interinationes ſunt, non poterit donatio à Camera regia non confirmari, Crauettæ à Duce Sereniſſimo ante facta, q̄ Sauilianū transferat, cum donationis phibendæ cā non ſit. Non aliter planę donationi ipſi reſiſtere conſtitutiones regiæ poſſunt, niſi nominatim expreſſum eis ſit, ſucceſſorē in regno, aut in bonis aliquib. regno accedētibus, contractui aut donationi anteceſſoris ſtare nō debere: quæ expreſſione tacēre, iuris incerti non eſt, cōtractui aut donationi anteceſſoris aſſentiendū à ſucceſſore eſſe, dū regni aut dñii modo ius enormiter non lædatur. *c. intellecto. de iureiur. c. grandi. de ſupplen. neglig. præl. lib.* 6. *Old. in conſ.* 94. *eleganter n.* 23. *Bar. in l. prohibere. §. plane. n.* 5. *ff. quod vi aut clam. Iaſ. in conſ.* 1. *in* 2. *dub. lib.* 1. *& alia innumera.* Sed. n. res hic minima vertitur, i. extinctio ſeruitutis emphyteuticæ, in qua aureis centū plurīs quicq̄ non eſt: ſiquidē laudemiorū remiſſio ad interinationē non ptinet, neq; indigens interinationis eſt: pecuniam. n. præſentē aureorum circiter 60. tantummodo princeps donauit, q̄ debita ob laudemia erat. In qua re obſeruandum, non niſi ex parte dimidia à [illegible] rauetta laudemia de more debita, vtpote qui inter miniſtros ordinarios principis ſit; idq; & à principe ipſo & magno eius Cancellario, declaratū. Iā ſi numeratio pecuniæ laudemiorum facta Celſitudini ſuæ ſit: vtiq; nihil p̄terea peti nomine eorū poſſet. *l. bona fides non patitur. ff. de reg. iur. iuſt. quib. mo. toll. obl. in pr.* Tantum [illegible] pecuniæ donatione facta, q̄ pro ſolutione & quidē pprta eſt. *l. [illegible] ſtundum ſub conditione §. Titio. ff. de lega.* 1. *l.* 4. *§. pen. ff. de re iud. l. ſolutionis verbū ff. de ſolutio.* Quin ēt ſi ciuitatis alicuius donatio contingit, iuriſdictionis reſeruatione facta, læſio intelligi vlla non pōt, quominus ei manere ſucceſſor debeat. *Ang. in l. ſi certarū ff. de milit. teſt.* ſed & ciuitates plures donare principē poſſe, ex Olde. oſtendit *in conſ.* 119. *nu.* 10 *& ſeq.* qui in donatio[illegible] principatus Achaiæ loquit: ſequitur Dec. *in conſ.* 108. *nu.* 6. *in conſ.* 498. *nu.* 11. Rui. *in conſil.* 35. *n.* 16. *lib.* 2. Socin. *in conſil.* 76. *n.* 35. vbi etiam *nu.* 42. *lib.* 1. *in conſ.* 64. *nu.*

[illegible] *da reſtitutio lib. 2. Alb. in conſil. 64. n. 40.* [illegible] hac æſtimatur, quotiens ſer[illegible] regnum ſubiicitur Old. *in conſ. 231. n.* [illegible] ſpectat *in conſ. 171. lib. 1.* vbi damnum magnum iudicat [illegible] patrimonii [illegible] coronæ honor diminuitur. Idem Socin. [illegible] *in conſ. 60. num. 53. lib.* [illegible] vbi in honoris, dignitatis aut [illegible] diminutione damnum ſpectandum putat. Quid hic in re nihili dicendum?

2 [illegible] in ſpecie dirati dñi remittendi, † à vt principe id remittas ratione maiore ex tea. probatur *in c. 1. ubi Aff. in 4. not. [illegible] non* [illegible] vbi rē feudal e Burgenſaticam aut al[illegible] dñi [illegible] Idem Dec. probat *in conſ. 180. in fin.* vbi [illegible] recte à princ[illegible] remitti, ex Bald. ab eo relato ſcribi. Neque tex. meminit *in d. c. 1.* ſi directum in feudo dominiū princeps remittat, in quo dāmnū grauius non paulo ob fidelitatē & obſequia ex ea debita verſat: quid in re emphyteutica dicendum, in qua nili penſionis annuæ donatio non cōtingit. Quo magis admiror, controuerſiam tantam de re tā minima fieri.

3 Non ſolum autem in ſucceſſore principis, ſed & ciuitatis aut vniuerſitatis locum hæc habent, vt ratos contractus ciuitatis habere aut vniuerſitatis debeat. Signor. *in conſ. 82. n. 14. verſ. ſecundo dicebam.*

Neq; dixeris in demani[illegible] principis molendina hæc eſſe: quoniam præterquam quod in facto, quod probationem exigit *l. ver[illegible] §. fa. ſ. ff. de cap.* Iuri demanii † ex cl[illegible] *de pl[illegible] poteſta. n.* derogatur, quæ inſerta hic legitur. Soc. *in conſ. 4. n. 19. lib. 3.*

Quæ cum ita ſint, ſicut controuerſia in donatione hac non fieret, ſi à rege defuncto donatio facta, & Cameræ ol interinationē exhibita in vita regis donantis eſſet, ita & in ſpecie controuerſa dicendū, in qua à Duce [illegible] ſucceſſore, quo ad [illegible] um Sauilians, & Celſitudine eius adhuc Sauilianum obtinente, apud Camerā eius oblata donatio, pptēr interinationē eſt, vt ex literis ipſis Cameræ Ducalis liquet. Perinde [illegible] res habetur, atq; ſi à Rege viuente donatio collata, & Cameræ eius regiæ exhibita interinandi nomine fuerat. Eum idē † Regis & Cameræ ſuccedē-
4 tis, atq; principis donantis & Cameræ [illegible] is cenſeri ius debeat, ſe id genus interueniente, quod ad officii & dignitatis naturā ſpectat, *c. [illegible] de ele. [illegible] quoniā. Abbas [illegible] de off. de leg.* Gemin. *in conſ. 64. n. 10.* Hoc amplius, etſi maxime conſtitutione expreſſum aliqua regia ſit, à [illegible] tendā donationem à ſucceſſore non [illegible], quæ in vita interinata antecesſoris aut concedētis non ſit: ad eum caſum hoc genus reſtringenda conſtitutio-
5 nē exiſtimo, † quo cōcedente [illegible] impetrante interinandi poteſtas nō detur, ita vt culpa [illegible] impetrans poſſit, q in mora ſuit, quominus [illegible] interinatio fieret: alteratq; ſi ante concedens aut viueret, aut [illegible] interinatio poſſet: ne aliter interpretando ad impoſſibile conſtitutio ad [illegible] habet interpretationē conuenit, vt id caſum referat, quo impleri res poſſit. *[illegible] §. 1. ff. de lib. & poſt. l. 1. §. [illegible] Bar. Ang. & Alex. ff. [illegible] §. ſi. ff. [illegible] ff. de ſtis & leg. l. ſtipulatio iſta. [illegible] ff. de verb. obl. & alia complura.*

6 Secundo † pœnalis diſpoſitio habet, quæ [illegible] vel ad rē ge priuatur, *c. quā ſit. [illegible]* Gem. *in conſ. [illegible]* Et in vniuerſum, priuatio omnis pœna [illegible] *C. de bo.* [illegible] *in conſ. [illegible] ff. de verb. obl. [illegible] C. de [illegible]* Culpa plane remittas ſilere pœnā oportet *l. [illegible] ff. ad leg. aquil. [illegible] §. 1. ff. de [illegible] ff. de act. & emp. l. [illegible] §. fi. [illegible] ff. de verb. [illegible] C. [illegible] Code [illegible] parte C. [illegible] lib. 6. c. [illegible]* A[illegible] interpretatio [illegible] regiā [illegible] genus indicat [illegible] ſine conceſſionis quid exteat: [illegible] & [illegible] ad eum
7 modū cōtraria conſtitutio eſſet, [illegible] *ff. de vulg.* Old. *in conſ. 66. [illegible] in conſ. 106. [illegible] col. 2. [illegible]* vt ad [illegible] dū ſtatutū non putat: quoniam [illegible] aut [illegible] callidius eſt. Interpretationem ita facienda, ne iniquitatem aut iniuſtitiam in lege aut ſtatuto admittamus, Abb. [illegible] *in conſ. 22. col. [illegible] lib. 2.* ibiq; in [illegible] quiſ, quotiens ſine culpa aut delicto ius cuius lederet, & apud nos *conſ. 18. n. 14.* Sed & ſcripta habemus *in [illegible]* 7. Generalem ſcripturam æquitatis ſeruandæ cauſa reſtring[illegible]dam.
8 [illegible] em & illud ſpectat † tale principis voluntatem [illegible] dari, [illegible] *l. [illegible]* neq; [illegible] princeps creditur [illegible] *conſ. 12. [illegible]* [illegible] ean [illegible] Bal. [illegible] [illegible] eſt: de [illegible] Dec. meminit [illegible] *in conſ. 43. [illegible]* [illegible] *& in conſ. [illegible]* dicendū, ad verū. [illegible] principis [illegible] & [illegible] verba conſtitutionis [illegible] cunq; gñalis [illegible] *ff. de [illegible]* apud nos collectis *in d. [illegible] 338.* [illegible] ſcripta reſtrictionē hanc [illegible] contuen[illegible] *ff. [illegible] de quib. in d. reſp. [illegible] num. 46. & in Corollario, nu. 42.* Idq; locum habet tametſi co[illegible] aut legis generalis verba reſtrictionem ipſam non patiant[illegible] *[illegible] ff. de [illegible].*

Tertio [illegible] etiam in cōſtitutione ſi [illegible] culpante ſuo quippiam [illegible] tur, ſi ita ſtatuti interpretatio [illegible] bendam [illegible] ſit, cōtra [illegible] lædatur. *[illegible] Bar. ff. [illegible]* à nobis comparatis *in d. [illegible] n. 48. [illegible] nu. 9.* Et generaliter accipienda verba non eſſe, quoties [illegible] intelligendo, correctio iuris ſequatur, Soc. ſcribit *in conſ. 48. nu. 6. ver. [illegible] poſito lib. 1. & in conſ. 89. col. [illegible] lib. 4.* Eodem & illud ſpectat, ſtatuti verba vulneranda [illegible] intelligenda potius, quam iuris cō[illegible] correctio inducatur. Abb. *in c. cum [illegible] de conſuet. & in conſ. 19. nu. 1. lib. 1.* Dec. *in l. quoties [illegible] ff. de re iudic. in conſ. 278. n. 4. verſ. [illegible] quia Hippolytus.* Et inter cōſilia Soc. Iun. *in conſ. 118. in ſi. lib. [illegible] in ſubſcriptione.* Iuri plane aduerſatiam conſtitutionem fieri, ſi factum principis ratum habere ſucceſſor non debeat, teſtatum ſatis ſortio habemus. Quocirca ita intelligi conſtitutionem id genus, ſi qua ſit, oportet, ne culpa impetrantis ceſſante, ceſſionis iure fraudetur.

Quarto, † vbi ambiguitatis [illegible] quippiam poſſit, interpretationem adſumi hanc conuenit, quæ benigna magis [illegible] 10
mana eſt. *l. [illegible] ff. de pactis l. proxime. ff. de his quæ in teſta. [illegible] l. ſi ſeruu. §. plane. ff. de rebus dub. l. aqua in partes. §. 1. ff. de reg. iur.* Ex bono æq; & æquo fieri interpretatio debet *l. in his [illegible] ff. de cond. & d. l. Mæuia. §. vxorem ff. de annuis legat.* Interpretatio vero cōtraria [illegible] amara & dura eſt, ita abiicienda *l. [illegible] 14. § ſi quis. ff. de dona. inter vir. & vx. l. [illegible] ff. de leg. 1.* Et viri boni arbitrio legem interpretandam, ſcriptum habemus *in conſ. 35. n. 42.* Idq; locum in conceſſione maxime principis habet *l. [illegible] ff. de conſtitu. pr.* Tex. huc pertinet *in l. [illegible] ff. de iure fiſci.*

Quinto extra dubitationem omnē poſita res videt. Conſtitutio quæ regia contraria, eſto, impetranti ſit: ad ſpeciem controuerſiam [illegible] nihilo magis p[illegible]. Id: quia legib. ſuis antiqs, hoc eſt iure cō & ſtatutis [illegible] municipalib. non ē conſtitutionib. regiis oppidum Sauilians regitur: tametſi vnitum regno dicatur, in dubio [illegible] legib. morib. & iurib. oppidi derogatum per 11
vnionem non creditur: immo cum iurib. ſuis antiquis perfecta vnio intelligitur: atq; ideo ſecundū eam gubernari oppida vnita debent, Bar. autore *in Tract. de inſula, in ver. [illegible] n. 11. verſic. ſed quæro [illegible].* Rom. *in conſ. 218. num. 1.* Alex. *in l. 1. n. 11. ff. de leg. 1. in conſ. 151. n. 4. verſ. præſuppoſita ergo [illegible] lib. 2. & in conſ. 114. num. 12. in [illegible] lib. 4.* Barba. *in conſ. 4. n. [illegible] col. 6. poſt med. ver. [illegible] lib. 1.* cū Bartoli traditione Doct. conſentire. Fel. teſtatur *[illegible] n. 4. verſ. & adde Bal. de [illegible]* Bartolū [illegible] plerique [illegible], ad eum [illegible] deducendo, *in § in perſonam n. 10. Inſt. de act.* Quid hic dicendum, vbi in manifeſto res ſit, [illegible] communi, decretis patriæ Pedemontiū, ſciui[illegible] municipalib. Sauilianū vti: quo caſu controuerſia [illegible] non habet *l. [illegible] ff. de verb. obl.* Hoc amplius, [illegible] in deliberatione eſſet, vetitum Gratianopolim adeundum Pinarol. & Sauilianū [illegible] pib. in appellationib. eſſet, [illegible] ad Maieſtatem regiam [illegible] quo voti compotes [illegible] qua facilitate & lenitate ad ſubditos, omnesque eius haud æg[illegible] iurium & prærogatiuarum omnium, vt aiunt, confirmatione facta.

Ad extremum p[illegible] nihil eſſe, conſtitutionibus regiis Sauilianum gubernari & moderari, fac. [illegible] aut pa[illegible] mores ſequi in literis ipſis [illegible] interinandis nihilominus oportet. Idq; quia [illegible] conceſſio literis ipſis, non ab interinatione [illegible] confirmationis vicem interinatio non [illegible] A[illegible] quippe res [illegible] principis actum per Cameram aut interinatione 12
conſi-

confirmari, cum ad ius ſuperioris confirmatio pertineat, ex eaque ſuperioritatis ipſius ius oſtendatur. § *interim in Auth. de defenſor. ciuit. ſuffraganeis de electio.* Bal. *in l. ſi in ſecundo not. C. de legib.* Dec. *in conſ. 72. col. 1.* Iaſ. *in conſ. 144 col. 2. & in conſ. 161. col. 2. lib. 2.* Capel. Toloſa *q. 324.* Quocirca ad executionem & implementum conceſſionis ſpectare interinatio videtur, vt non ante ad implementum conceſſio perducatur, quam perſpecta à Camera ſit, quo planũ fiat, obreptionis ne aut ſubreptionis quid incurrat, verum iuri & rationi conueniat. Hoc itaque admiſſo, à tempore conceſſionis,

33 nõ interinationis, vires actum accipere proculdubio eſt, † atq; adeo tempus ipſius conceſſionis ſpectandum. Bar. *in l. obſeruare. n. 4. ff. de off. procon.* vbi in caſu dubitationis maioris, id eſt, confirmationis loquitur, tempus actus confirmati, non confirmationis ſequendũ, vbicunq; vllus omnino initio ipſo actus nõ fuit: qua traditione Alex. vtitur *in conſ. 78. n. 18. in fi. & ſeq. lib. 5.* Dec. *in conſ. 367. n. 4.* Pariſ. *in conſ. 19. nu. 27. & nu. 37. lib. 1.* Quid hic dicendum, vbi ad confirmationem, actus interinationis non reſpicit. Quod cum ita ſit, ſecundum leges, quib. tempore actus auc conceſſionis literarum Saulhianum parebat, interinationem fieri earum oportet, quamuis interinatio ipſa alibi eoque loci fiat, vbi leges aliæ aut conſtitutiones regiæ in vſu eſſent. Idq; ex

34 Alex. confirmatur *in conſ. 49. col. 2. lib. 6.* vbi cum de † contractu pendi vectigal oportet, ibi & ſecundum legem loci præſtandũ idem, vbi habitus contractus eſt, quamuis implementum aut executionem alibi accipiat, idq; ex Bald. & aliis iuuat. Idem ex Cuma. declaratur *in conſ. 72. col. 2. ante med. & col. fin. verſ. poſtremo per illud.* vbi ſecundum leges loci contractus cauſam decidendam ſcribit, quamuis alibi iudicium diſceptetur. Tantundem ſeruandum & in tempore actus erit, vt ſecundum leges, quæ tunc perſonas & bona Saulhianenſium tenebant, fieri interinatio debeat, à loco ad tempus, & econtrario argumentando *l. i. mum. ibiq. Doct. ff. ſi cer. pet. l. ſi ff. de tritic. ar.* Iaſ. *in l. & ſi inutiliter in fi. C. de fidei.* Apparet ex his à partibus ſatis enumeratis argumentandũ, modis omnibus Celſitudinis Ducalis literas interinandas. Et quidem à ratione & decoro omni abhorreat, conceſſionem eius tam parti fieri, vnde circumuentionem Crauetta ipſe patiatur, contra *l. ſi prætor. ff. de iud. l. Paulus ff. de prat. ſtip. l. 1. in fi. C. de his, qui ve. niam ætat. imp.* Quin etiam cõcedentis ratione habita, laxandum nonnihil ex iuris rigore in re præſertim tam minutiſſima arbitrer: tametſi extremum ipſum ſummumque ius præſto Crauettæ adiit: à quo nun eo ſcripta hæc ſunt, quod fidei parum integritati & religioni eorum habeatur, penes quos litis ipſius definiendę ius eſt: verum quo aut leniminis laborum negotiorum hoc eſſet, vel vt ſatis eorum ſtudiis fieret. Quid enim voluntate aut exſpectatione maiore iudex candidus expectat, quam vt explicatam res enarretur, quam implicitam quandoq; iudicariæ controuerſiæ faciunt? *In Montregali 6. Idus Iulii, 1565.*

Sibi hic & ſuis de iure Crauetta reſpondit.

AYMO-

AYMONIS CRAVETTÆ A SAVILIANO, EX GENOLIÆ DOMINIS ET IVRISCONSVLTORVM ARCI PRÆFECTI,

Reſponſum Milleſimum Vulgo pro GENERO appellatum,

CVM EIVSDEM COROLLARIIS, CONDIMENTIS, Peroratione, Repetitione, ac Appendiciis.

IN QVO QVIDEM ELEGANTI RESPONSO, SICVTI PARI SIMPLICITATE AC PERSPICACIA AD VNVM, QVOD RES IPSA HABET, coacta & libraria fere, pro temporibus ac momentis amplitudine, excutitur; ita vt panacæi, atq; æneinomen non temere ſibi vendicet.

Cum Gratia & Priuilegio S. Cæſareæ Maieſtatis.

Francofurti ad Mœnum,
Apud Ioannem Saurium, Impenſis Nicolai Rothii.
M D C XI.

Digitized by Google

LECTORI SALVTEM.

FORSAN miraberis, Candide Lector, quæ me mouerint cauſæ, quod Reſponſum Nobiliſſimi Crauettæ, vulgo pro Genero inſcriptum, a priori Tomo Reſponſorum auulſerim, poſteriorique annexuerim. Dicam quod res eſt, & breuibus verbis interrogato tuo ſatisfaciam. In Indicem primæ ac ſecundæ editionis, eius epitomas, quas ſummaria indigetant, non inueni relatas, ſed numero milleſimo omnes inſcriptas. Deinde animaduerti ex præfatione eiuſdem Conſilii idem coronidis ergo priorum reſponſorum hocce cæteris tanquam Corollarium adiectum eſſe, tum propter rei, pro qua conſultatio Crauettæ firmior ſtetit, veritatem, tum propter materiæ in prioribus Conſiliis pertractatæ annexitatem. Cur ergo, quod in recapitulatione totius Operis, poſteriori Tomo adſcriptum eſt, Conſilium, primo tribuerem, rationem apud me nullam inuenire potui. Tu, amice Lector meliora affectanti ignoſce, ac veniam concede.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

AD CANDIDVM LECTOREM.

NE nouum cuipiam, mirumue fiat, quid ita reſponſum hoc ex omnibus ou ne ſolum in publicum euaſerit, neceſſitas ipſa laborum tantum, tamq; improbiſſimum fecit. nominis autem hoſtis ſcilicet, etiamnum deorum munere incolumis, tuendi cauſa. Quod labefactare ij certant, quos contra ac rectum, æquumue patitur, pro genero ſocerum ſentire vſque adeo dictitare, aiunt, vt hoc genus ſermonibus victui ſe compotes, vel ex publico aduerſarii iactitent. Author ſicut homo eſt, ita erroris humani immunem ſeſe non gloriatur: Cæterum animi ſui ſinceritate, & fallendi imperitia fretus, nullius rei quam diſcendi ambitioſior, quo in fundo ipſo legum, theſauri veluti cuiuſdam exemplo, veritas aperiatur, Ad eos libellum allegandum bene duxit, Qui ex fide haud ita bona gen ab eo ſuſceptam aduocationem intendunt, vt in palæſtram hanc iuriſconſultorum tam honeſtiſſimam pugnaturi & ipſi ingrediantur. Nullus concertatiu hæc errore commiſcetur. Quod ſi ad colluctationem ipſam aggredi vel non ſuſtineat, vel non libet, ne vel modicam Crauetam, id ætatia in primis exiſtimeat, inſutæ totius pœnas vel arbitratu ipſorum permitti, non deprecatur. Illud interea animum conſolatur, optimeque ſperare iubet, illud non mediocriter gratulandum, viros id genus cauſæ definiendæ præfectos apud nos niſi quod iuſtum æquumue ſit, impetrare non liceat, ſenatum videlicet excellentiſſimum per appellationem, in vna, quæ tanti contra S. nunc eſt. Illuſtres in altera cum P. grauiore, referendarium Pingonum, Petrinum Bellum Emanuelis Philiberti Ducis Sabaudiæ sereniſſimi conſiliarios, & clariſſimum iuriſconſultum Ioan. Antonium Solam. Qui præfecti vltra Padum vicem in iudicio ipſo ante agebat.

INDEX COMPENDIOSVS EORVM QVÆ RESPONSVM HOC ATQVE MEMORABILE ATQVE FRVGI VNDIQVE SCATENS HABET.

Qui locum Summarii etiam vendicabit.

A.

ABbati ad credi, propter quod numeratio facta praeceſſit, 424. & in ver. habere.

Abſolutionem iuramenti non exigi, quod vinculum conſenſu eſt, erroneum puta aut ob cauſam ſalſam interpoſitum. 234. & in ver. periurium.

Abſolutionem ſupervacuam iuramenti eſſe, quod pro non dato habetur, aut firmitatem non obtinet 232. & duobus ſequentibus.

Abſurda nunquam iuris aſtimatur, vbicunq; fingi nullo iure fieri diſpoſitio poteſt, 77. & in ver. ſamentiam operari.

Acceſſoria ab eo non deberi, qui ſortem non debet, 229. Et in verb. laudemium.

Acceſſorium, Contractu principali collapſo non ea quoq; concidere nequeunt, quacunq; aſtripta in eo ſunt, 284. Et in ver. contractu, & in verſ. principale.

Actio qua ob rem ſtabilem competit, ad exemplum rei immobilis iudicatur. vt etiam citra ſolennitatem de ea venire nequeant, 198. & 421. & in verſ. alienatio, ceſſio minor.

Actor ex remedio omni latem vincit, quodcunq; colligi ex narratis poteſt, quamuis ad remedium aliud conclusio trahatur, clauſula aut & iuſtitiam miniſtrari adiecta, 225. Ibiq; ſemel atq; iterum ampliatur. Et in ver. clauſula, item remedium.

Aditione hereditatis confuſionem ſeu interitum obligationis induci, 448. & in ver. confuſionem.

Aduocatorum turbam inhumaniter & contra quã æquitas ferat, aduerſus generum ſtare. 469.

Agnationem & familiam conſeruari reipublicæ intereſſe, 352. verſ. vnde dicitur. & in ver. vtilitatem publicam.

Agnatorum conditionem meliorem quam cognitionis iure priſco fuiſſe, 353

Agnatorum ius ex conſenſu domini directi non lædi, qui præſtitus ad alienationem eſt, 293. & in verſ. conſenſum feudum.

Alienationis rei immobilis prohibitio ad actionem pertinet, quæ ob rem immobilem competit. 198. & 421. & in ver. actio. ceſſio. minor

Alis alterius damnoſam confeſſionem non eſſe. 432. & in vers. Tertio.

Alimenta. Quod promittitur patitur, compenſari ſatiendam, 127. & in ver ſumptum, victum.

Alius actionem ad ſimilem referendam, 86.

Aliter. verba & pro in ceſſitutione alius quibuſcunq; ad eam materiæ ſtricta non porrigi, in quibus ratio diuerſa vertitur, ſeu quamuis expreſſa ſunt, 75. & in ver. vniuerſalia.

Alius. Iniquitas maxime datur, iuriq; naturali repugnat in facto alium quempiam lædi, 91. & 266. & 469.

& ampliatur, 92. vt nec patris factum filio obſtet, ver. patris.

ampliatur & aliter, 455.

Alium. Iniuria vni facta onerosa alii non eſt, veluti cum pro alio aut alis, quam creditori ſoluere iniuſte quis compellitur. 270. & in ver. alterio.

Alium. factum vnius alii nec ſocio, fratriue prodeſſe, 453.

Alium. interruptionem præſcriptionis ab vno factam, etiam idem alius eſſe, 454.

Alterationem feudi ad id reſtringendam in quo facta legitur, 356. ver. huc & illud confert Cui ſententiæ in ſpecie controuerſa non mediocriter ablanditur, quod ſcriptum apud Rom. eſt in conſ. 79. 24. & in ver. feudi alterationem

Ambiguitatem à verbis generalibus exiſtere, 97. & in verb. dubitatem etiam. & in ver. generalitas.

Ambiguum dicitur, quod verti multiſariam poteſt. 98. & in ver. dubitares.

Ambiguum dici, quod intelligi dupliciter poteſt. 316. Ibiq; ampliatur. & in ver. dubium. intellectum

Animum facit eſſe, 11. & in ver facti.

Antecedens. Sententiam iudicis ad id porrigi, quod in neceſſarium antecedens, aut conſequens venit, 48. ver ſententiam plana.

Approbationem ad id reſtringendam, in qua facta eſt, nec ad capitula ſeparata trahi, 461.

Approbationem generalem ad ea non trahi, quia improbata ſpecialiter ſunt, 464. & in verſ. generalem.

Arbitrium pleniſſimum reſtringendum, ne damno graui ex eo quiſpiam affiiciatur, 104. verſ. Bartolus. & in ver. pleniſſimum. Tertium.

Arbitrium generale ad inhoneſta non ſpectare, 104. & in ver. generale arbitrium. inhoneſtum.

Aſſertioni principis non creditur cauſam ſubeſſe, quæ remota fieri actus non poteſt, 25. & in ver. principis.

Aſſertioni principis iudiciorum quibus caſibus credatur, in ſpecie, quid aſſerendum aut exprimendum, in contra probandi aut defendendi facultas admittatur, 396. an p. Quia defendendi facultatem l. quæſtione propoſita. vt in ſpecie exprimi quid debeant, 21. verſ. ratione & alia & in verſ. defenſionis cauſa.

Aſſertioni epiſcopi fidem de cauſis alienandi non haberi. 28 & ſeq.

Eodem ſpectant, quæ ſcripta ſunt, 146. & 127. & 246. & in ver. epiſcopi.

Author negotia grauiſſima ab aduocatione diuerſa paſſim, 265.

B.

BEnemeritorum expreſſionem inter prohibitos vel vt quaſi ob benemerita, donatio valeat in ſpecie faciendam. Quo intelligi poſſit modo ne donationis merita reſpondeant, 386. verba ſin Cum Socino item in conſilio 191 ibi commemorato, quoties inter prohibitos donatio perficitur, Pariſ. facit in conſ. 18 nu. 4 & nu 9. lib 2.

Bonitatis præſumptio, de qua in l. merito. ff. pro ſocio, rei demum ad abſolutionem prodeſt. 63.

Bonus quis non pro amatur, quo minus iuris alienationi reddenti præcedi occaſio debeat. 62.

Breuitas temporis præſumptionem inducit, vt ob cauſam, quæ non multo ante fuit, actus res intelligatur, 383. & in ver. interuallum.

Breuitas temporis decretis cauſam conſumat. Quoties tempore eodem [illegible] expediuntur, 155. & in ver. cognitio cauſæ decretum.

C.

CAnonum ius æquitate naturali aut gentium nititur, 385.

Cauſa petita obſeruanda, 33. & 92. & [illegible] & 403.

Cauſa. Cum actus ex cauſa aliqua fieri actus in ſpecie, firmitatem non aliter obtinet, quam ſi ex cauſa [illegible] illa fit, 175. & in ver. tanquam. Ibiq; ſententiam & [illegible] in ad id non [illegible] atq; [illegible] enarratur.

Cauſa. Ad cauſam ſuam referre & reſtringi [illegible] debent, 192. & in ver [illegible].

Cauſa falſa decretum [illegible]
& ampliatur ſignificantius, 254. & in ver. decretum.

Cauſa prima conſiungitur, ſequentes omnes conſider, 402.

Cauſa diſpoſitionem generalem reſtringit. 416. & in ver. reſtrictionem.

Cauſam in ſpecie nominatim exprimendam, quoties niſi ex cauſa qua fieri actus non poteſt. 376.

Cumulationis & ſcire magis, 386. verſ. Sed ita admiſſo, vt niſi ex cauſa, &c. De quo etiam in ver. generalem cauſarum, & in ver. ſpecialem expreſſionem. Atq; vlterius tale locus & numeris præductis ſinſ pro, ex textu ratione vn idcirco ſententia hac in ſpecie controuerſa nititur in §. Aliud quoque capitulum, in authen. vt cum de appel. cognos. nominatim cauſas exheredationis enarrandas, neq; probationem earum ſatis citra expreſſionem eſſe, neq; et diuerſo probationem ſine expreſſione ſufficere vt gloſ. ibi ſecundum docet. Nã cum is ratio intelligi non alia poteſt, niſi vt occaſio maledicendi & conuitiis in commemorandis parentibus adimatur, quos de eo nihil in liberos quandoque commonetur. Rurſus quo facilior em defenſionis præſtanda & contra probandi rationem filii habeant. Quam rationem perſpicuam in ſpecie controuerſa in reſponſo ipſo habemus. Si id ita

a 2 conſtitu-

Google

conſtitutum in bonis patris eſt. & quæ pro arbitrio diminuere viventi permittitur. Quid in feudo dicendum, quod adventitium eſt, & quod ex contractibus & mueſtituris maiorum filio debetur. Et quod decretorum ſolennitas remota, nec ob cauſas alienare neceſſarias licet, ut quoties ob cauſas ipſas neceſſarias alienare id, hypothecare, meliore conceditur, cauſarum ipſarum nominatim fieri expreſſio debeat. Quoniam maiestas magis tantum filij ſit, & fraudis præcludendæ occaſio poſſit. Facilius quippe non paulo filio erit, sui defenſionem expreſſione facta, præſtare. & probationes contra inducere quam ubi in obſcuro res manet. & cum ad fraudes arcendas neceſſitas hæc expreſſionis ſpectet, favorabilis haud dubie habetur. Adeo ut in ſpecie pœnali etiam & odioſa lata interpretatio par. l. 1. in fin. ff. de calum. l. Sed Iuli. nu. in princ. & 9 mutui dat. in ff. ad Macedo. c. quãro de priui. c. ſi civitas. de ſent. et excom. lib. 6 gloſſ. fin. in c. quanquam de viur, lib. 6. Dec. in conſ. 5. in fi. in conſ. 196. col. 6. in conſil. 277. col. 2. in conſ. 30. col. 2. in conſil. 398 in fin. & apud nos in l. 1. num. 91 verſic. ampliatur itia tum concluſio ff. de legatis. 1. Inde bonum & æquum ſtatutum, quod fraudibus occurrentibus adiectam cauſa ſit. Bal. [illegible] in conſ. 184. municipali. num. 4 verſi. in contrarium lib. 1 Ratione & alia favorem ſententia hac habet, ut nominatim exprimi cauſas neceſſitatem oportet, quod feudi conſervatio ad eum modum ſit. Quam rationem ad favorem [illegible] Bar. & [illegible] obſervans in l. [illegible] nu. 31. poſt med. [illegible] de [illegible] & [illegible] de conſ. [illegible]. Ut favorabile ſtatutum habemus, cum [illegible] legare marito [illegible] vicisſ [illegible], ne amore [illegible] & inter heredes legitimos [illegible]. Ius idem probandum, Bar. & alii [illegible], cum [illegible] ſtaudis per ſtatutum minori adiectum. Sequitur Ram. in conſ. 39 [illegible] dub. [illegible] Alex. in conſil. 41. nu. 5. lib. 1. Socin. conſil. 151. nu. 2. verſi. primum probatur lib. 4. Corn. in conſil. 232. col. 1. lib. 4. Dec. in l. legis. nu. 13. ff. de iur. omn. iud. in d. conſ. 196. in prin. Iaſ. in l. non tantum. nu. 7. ff. de reſcind. in l. fin. nu. 16. C. de indic. viduit. tollen. & in conſil. 312. col. 2. verſ. ſecundo fortius, lib. 1. Quæ ſan [illegible] vehementer non paulo hoc [illegible]. ubi conſervatio feudi vertitur, quod plus eſt, filioq; ex contractibus maiorum debetur. Quod alias in ſpecie Bart. & aliorum eſt. In qua tamen quilibet heredibus legitimis non competit, cauſa quorum conſervatio per ſtatutum ſit. Unde acquiſitio magis, quam conſervatio in ſpecie Bart. & aliorum vertitur. Conſervationem plane hic contingere non dubitatur, quam favorabiliorem acquiſitione eſſe, in manifeſto eſt, cum facilius quod obſervatur, quam petens acquiratur. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iuris. gl. ſæpenumero & l. pro parte. ff. de ſerv. leg. ſecu. ff. de teſta. leg. ſi ſervum. §. ſi. ff. de acqui. hered. l. fin. ff. unde lib. unde fit, ut quam non per alium acquiſitum non ſit. l. ſtipulatio iſta §. alteri ff. de verbor. obliga. §. ſi quis alii. inſtit. de inutil. ſtipula. Per alium tamen ius quaſitum conſervatur. l. ſed & ſi quid. 2. §. pen. l. arboribus. 9. quid tamen. Ibique Bal. ff. de uſufru. l. forma §. ſi cum ego. ff. de cenſib. Sed & per mala fides poſſeſſorem ius in re quæſitum cuſtoditur. l. qui fundum. ff. quẽ. ſerv. amitt. Idem ex Bart. oſtenditur in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de itin. actuq; priua. ubi ex uſu partis iuris totius, quod quæſitum ſit, perpetuum manere conſervationem putat. Quod contra in acquiſitione ſit, quæ ad partem reſtringitur, quo uſu quis ſit. Idem Bar. ſcribit in conſ. 189. primo quæritur. col. fin. cum aliis apud me aggregatis in tract. de antiq. temp. parte quarta. nu. 576. verſ. in contrario, qui tenet.

Cauſa durante, effectum manere, 493.

Cauſam, non cauſatum obſervari, 60. & in verſic. cauſatum.

Cauſam magis quam factum ſpectandam quam nec aliud, [illegible] verba videntur. 102.

Cauſatum. quicquid cauſa cauſa eſt non poteſt idem & cauſati cauſa non eſſe. 58.

Cauſatum. Cauſa vis in cauſatum influit. 58. verſic. cauſa enim.

Cauſatum. Diſcrimen inter cauſatum eſſe & cauſam oportet. Cum aliud cauſa, atque effectus eius ſit, 5.

Cauſatum cauſa ſuccumbere, atq; ideo cauſa non cauſari rationem habendam. 60. & in verſicul. cauſam.

Cauſæ probatio ab eo præſtanda, qui cauſam ipſum profert. Ubicunq; niſi ob cauſam illam peti alias non poteſt, 24.

Cauſa remota plurimi quid atq; propinqua tribui abſurdum, 433. & in ver. feudum in prædio.

Certa per incerta non lædi. 349 & in ver. incerta.

Certam probationem priorem haberi, 349. verſi. & in ſpecie.

Ceſſio actionum citra iuris ſolennia. minor non cedit, quæ ad eum ſtabilem datum, 198. & 421. & in ver. actio alienatio minor.

Ceſſionem iuris hypothecæ cum prærogativa fieri, 405. & in ver hypotheca[illegible].

Citatione intus depoſitum non poteſt, in ver. depoſitum.

Citationem die feriato admitti, ut die feriato adiudicem quis veniat, 263.

Citationem & poſt actum adhiberi, in quo reſervatio curis facta parti ſit, 265.

Citationem principe non derogari, 14. verſic. neque vitium.

& declaratur, 259.

Citationis defectu irritum actum non fieri, quoties ius contradicendi ſolutum ei ſit, quo citatus non eſt. 264.

Clauſula omni meliori modo libellum nullum non [illegible]. dum altera tamen intentio liqueat, 217. ver. atq; libellum omnem.

Clauſula omni meliori modo remedium complectitur omne quod una ſimul conſiſtere, cum expreſſo nequit, 217. ver. hoc amplius.

Clauſula omni meliori modo instrumenta, ad caſum quem reſtricta ſcriptura non creditur, 217.

Clauſula ex certa [illegible] ad naturam rei alterandam non proficere, 248 & in ver. [illegible].

Clauſula non obſtantibus impedimentum non pluſ. quam unum aufert, 332. ver. hoc amplius.

Clauſula ſola facti veritate inſpecta, potiſſima eſt, ut ne cauſa non expreſſa ſententiam index dicat, modo de cauſa non propoſita liqueat, 206. & in ver. veritas.

Clauſula, ius & iuſtitiam miniſtrari, eam eam eſſe. ut remedium propoſitum cenſeatur, quodcunque elici ex narratis poſſit. quamvis alio concluſio ſpectet, 215. Ibiq; latiſ[illegible] ampliatur. & in ver. actio. remedium.

Clauſula ſi preces veritate nitantur, eandem atq; illam vero eſſe, ſi ita eſſe conſtiterit; 252. & in verſ. conditio.

Coacte compromiſſum factum ne dicatur, ad quod [illegible] per ſtatutum [illegible], quamvis de ſtatuto ipſo [illegible], remiſſo non ſit. 386. ver. [illegible] ſpeciem hanc propter. & in verb. neceſſario.

Cognitio cauſa, quam decretum iudicis expoſcit, in cauſis veſtigandis probandisque conſiſtit, propter quas alienatio permitti & adhiberi decretum ſolet, quibus [illegible], pro non interpoſito habetur, 147. & pluribus ſeq.

Cognitio, quam decretum exigit in alienatione rei eccle, a iure minoris interponendo dum. alienationi ipſi præire debet. 159 & pluribus ſeq. ſed in ſpecie magis. 153 & pluribus ſeq.

Cognitio. [illegible] ſeparatam cognitio expoſtulat, quo ſtringi a decreto ſolet, 154.

Cognitio cauſa, quam decreto alienationis exigitur, intervallum inter cognitionem ipſam & alienationem poſtulat, 155. & in verſic. brevitas decretum.

Commiſſum non privilegiario iure rem actum credi, 442.

Communiter. Ex cauſa quid actum præſumi, ob quam fieri communiter ſolet, 442 & in ver. præſumptio.

Compenſationem in culpa admitti, quoties culpa eius utriuſq; eſt, 18.

Conditio individuum actum efficit, 032. & ampliatur, 124. & in verſicul. individuum actum.

Conditio. Si preces veritate nitantur, hoc ipſo deficere intelligitur, quod probatio eorum non præſtatur, quæ narrata in reſcripto ſunt, 139. & 151 De quo etiam in verbo [illegible], & in verſ. [illegible] conditio.

Conditio ſi preces veritate nitantur, idem atq; illa pollet, ſi ita eſſe conſtiterit, 152. & in verſic. clauſula

Conditione non impleta, pro eorum eſſe ut ſi actio rei non ſit. 192

Conditione non impleta, cum ipſo actum [illegible] 395.

Conditionem tacitam reſcriptum habet, ſi preces veritate nitantur. 141. & in ver. reſcriptum.

Conditionem impletam liquere iudici oportet. Quare ſatis non erit impletam vere eſſe, nisi [illegible] eam illud iudici eſſet, 244. & in [illegible] veritas.

Conditionem alterius meliorem facilius, quam deteriorem fieri, 350. & in ver prode[illegible]

Conditionem [illegible] particula inducta, 162. Ibiq; ampliatio. & in ver [illegible].

Conditionis implementum ab eo probandum, qui actum conditionale utitur, 142. ver. ob id quæ reſcripto conditionali,

& ampliatur. 142. ver ſed in conditione id.

Conductionem rei ſuæ ad irritum duci, 412. & in verb. rei ſuæ.

Confeſſio eius, qui heredem ſe aſſerit, verum inter perſonas alias nocere ſibi & [illegible], 466. Ibique [illegible] l. §. ff. de interroga. a [illegible] extenditur.

Confeſſione notoriam rem fieri, 224. & in ver. notoriam rem.

Confeſſione probationem, non obligationem induci. 446

Confeſſionem pluris aliquid quam nolumus habere, 224. ver quinetiam.

Confeſſionem in genere perinde quaſi incertam non obeſſe, 350. & in ver. generalis.

Confeſſionem damno non eſſe, quæ veriſimilis non ſit, 584 & in ver veriſimilem.

Confeſſionem ſuæ fruſtra quem obſiſtere, 32. ubi exornatum.

De quo etiam, 252. ver. non obſtat cauſam neceſſariæ alienandæ. & ſeq.

Confeſſioni de caſu permiſſo non credi, quoties, niſi in caſu certo permiſſum quod non eſt, verum aliter quam per confeſſionem conſtare de caſu permiſſo oportere, 125.

Confeſſionis declarationem confitenti permitti, 4[illegible]

Conſcire quis ea intelligitur, quæcunq; in precib. narrata ab eo ſunt, 173.

& ampliatur. quamvis momento ultimo obſcriptum non ſit obreptitium putaant ſubreptitium. 173.

Conſolationem ſeu peremptionem obligationis aditione hereditatis induci, 448. & in ver. aditione.

Conſenſu dempta delictum non intelligi, 254. & in ver. delictum permiſſum.

Conſenſum nihil perinde ut errorem adverſari. 267

Conſenſum & poſt actum interponi, ubicunq; neceſſitas eius ad præiudicium conſentientis ſpectat, 265. ver. proinde.

Conſenſum domini directi in feudo alienando, onerosum agnatis non eſſe, 193. & in ver. agnatorum feudum.

Conſenſum domini directi [illegible] poſt alienationem interponi, quia præiudicij ratione adhibetur. 397.

Conſenſum, quæ forma non inter exquiritur, ante actum aut in actu præſtandum, 398.

Conſenſum patris fruſtra poſt donationem cauſa mortis accommodari, cum forma cauſa exigatur, 398. verſic. ea ratione. & in verſic. donationem cauſa mortis.

Conſervandi iuri renunciatione favorabilior, 345. & in verb. renunciationem.

Conſervatio: gratioſa interpretatio exiſtimatur, per quam incolume ius ſit, 50. & 345. & in ver. favorabilis.

Sed cumulatim in ver. cauſam in ſpecie. verſ. Ratione & alia.

Conſtare iudici oportere, impletam conditionem eſſe, neq; increare, impletam vero eſſe, ſi inſirmandi [illegible] de hoc ſit, 244. & 160. De quo etiam in verbo conditionem impletam ignorantia veritas.

Conſtare. clauſula ſi ita eſſe conſtiterit probationes legitimas deſiderat, 151. ver. adq; ſpecie.

Conſuetudinem pro arbitrio a principe antiquari, 232. & in verb principis

Conſuetudinem religionis totius communem, nec non & ſingularem patriæ ad interpretationem faciendam valere, 117. ver. hoc amplius non modo. & in ver. voluntatem.

Conſuetudinem. de [illegible] doctoris aſſertione quoad præſumptionem probari, 470. ver. doctori plane & in ver doctori [illegible] ad admittendam quoties doct. plures ita aiunt.

Conſuetudinem ex actibus non induci, qui ad effectum [illegible] pertinuerunt, 433.

Conſuetudo in præſumptione, quæ veriſimili ſpectanda. Quæ quod conſuetudinem eſt, factum non præſumitur, neq; veriſimile æſtimatur, 323. & 441. & in ver. præſumo veriſimile.

Conſuetudo actuum frequentiam poſcit, 485. Ibiq; amplìatur ver. hoc amplius.

Conſuetudo feudi alienandi tempus deſiderat, quod hominum memoriam exuperat, 486.

Conſuetudinis probationem in caſu ſpeciali, de quo lis exercetur, præſtandam, 487. Ibiq; de conſuetudine feudi alienandi.

Continentia cauſæ diuiduitatem non patitur, 2. & declaratur. 212. & ſeq.

Contractu diſſoluto, omnia pereunt, quæcunq; comprehenſa ſub eo ſunt, 285. & in ver. principali.

Contraria in eodem ſubiecto, temporeq; eodem non concurrere, 449.

Contrarietas in diſtinguendo, diuidendáue excludenda, 305. & pluribus ſeq. & 309. in verba inueſtitura ad receptum extenditur. Et ad inueſtituram Parſ. dictum quadrat in conſil. 8 nu. 28. lib. 1 Tum maxime contradictionem euitandam, cum ſtylo vſitato, & communi ſimilium feudatariorum obſeruationi diſpoſitio repugnaret. Verba item vniuerſalia ſecundum præcedentia reſtringenda, ne contradictio inducatur, Riminal. ſcribit in conſi. 94. num. 63. in fin. verſic. nec illa verba latius in conſi. 103. num. 33. & ſeptem ſequ. lib. 1 Hoc amplius dicendum, per errorem clauſulam ſequentem & faciant quicquid velint, &c. expreſſam intelligi quatenus cum verbis cohærere ſuperioribus non poſſet in feudum rectum antiquum, &c. ita vt diſtinctione qua excludi contrarietas non poſſet, ne ex continenti ſeipſum mutare quis cenſeatur, vt ſcite Imola docet in l. quoties. § ſed ſi cum. col. 2. in princip. verſic. interdum vero id, quod dicitur. ff. de heredi. inſtit. Quod dictum prolegatis admodum Rim. ſequitur in conſ. 38. nu. 32. & duobus ſeq. lib. 2. Sed & verba ſuperflua, potius quam præcedentibus derogetur, tolerabilius Rim. adimputat in conſi. 400. nu. 14. Quid hic admittendum, vbi citra ſuperfluitatem, & cum effectu non exiguo, intelligi clauſula hæc poteſt. & faciant quicquid velint. Hoc eſt ad contradictionem domini eam referendo propter quam aut ſuper qua appoſita ſunt. Et ad quam contradictionem clauſulam ipſam referendam ex his oſtenditur, quæ ſcripta ante ſunt, 189. & infra, 336. Idq; ex Riminal. mirifice adiuuatur in conſ. 79. nu. 24. & in ver. inueſtituram.

Contrarietas. In contradictione ſcripturarum id aliorum præſtare, quod ſpecialius eſt, 368.

Contrarietas. Cum inuicem ſcriptura pugnant, eam ante ſtare, quæ adminiculis maioribus nititur, 369.

Contrarietas. Inter ſcripturas pugnantes eam præcedere, quæ veriſimilior ſit, 372. & in ver. veriſimilius.

Contrarietas. Cum teſtamenta duo eiuſdem diei conſtant, ſi in vno, pure, ſub conditione in altero eidem datum legatum ſit, Eo videndum in quo conditionale legatum eſt, 377.

Contrarietate interueniente inſtrumentum potius negatiuum aut prohibitorium haberi, 367.

Contrarietatem ostendentem nec in rem excipiente admittendam, 449. ver. audire igitur.

Contrarietatis pellendæ cauſa reſtrictionem admittendam, 302. Ibiq; in verbis etiam vniuerſalibus negatiuis amplìatur.

altera amplìatio, 303.

habetur etiam, 304. Sed & læſionem iuris tertii admitti contradictionis excludendæ cauſa, Parſ. ſcribit in conſil. 70. col. 2. & ſeq. lib. 1. Quod ſane intelligendum ita puto, ſi derogari tertio poteſt. Quid in ſpecie controuerſa admittendum, in qua cuiuſquam non intereſt, & in ver. reſtrictionem. vniuerſalem.

Contrarietatis excludendæ cauſa, verba oſtendenda, 310. Et in verb. impropriè.

Contrarietatis fugiendæ cauſa ſubauditionem fieri, 357. imo etiam è contrario. Et in verſicul. ſubauditionem

Contrarius inſtrumentis fidem non haberi, 266.

Contrauenire alienationi ſua vaſallo non permittitur, 318. & in ver. Facto ſuo.

Correctio. Statuti interpretationem ita habendam, vt quam minimum impoſſit, commune includatur. 48.

plurimus. 59. & in ver. interpretatio. Statutum.

Correctio. Fauorabilis diſpoſitio, interpretatione habetur, per quam iuris correctio ſiet, 49. & in ver. Fauorabilis.

Correctio verba non expoſtulat, verum ſatis habetur, contra quam ſancitum in ſcriptura priore eſt, in poſteriore quid induci, 113.

Correctio interpretando cauenda, vt quam minimum poſſit à iure diſcedatur, 319.

Correctionem iuris agnoſcere tolerabilius, quam vt ſterilia verba ſiant, 47. & 112. & in ver. operari.

Correctionem per taxatiuam non induci, 337. verſic. inde ſit.

Correctionem per tacitos aut ſubauditos intellectus non induci, 357. & in ver. ſubauditos tacitos.

Correctionis excludendæ nomine vniuerſalia verba torcenda, vt quo leuius poſſit, commune includatur. 83. & in verb. vniuerſalia.

Correctionis vitandæ cauſa, ex aliquo verbo ſtatutum eſſe, ſatis eſt, 84. & in ver. operari.

Correctionum ſcripturarum ad caſus in ea expreſſos coercendam. 85. & in ver. extenſionem.

Correctionum ius extendi, quoties extenuando, ad commune contemoratur, 371. & in ver. extenſionem.

Correſpectiua cenſeri quæ in continenti ſunt, 203. ver. in quo explicanda. Ibiq; amplìatur etiam ſi inter alios in continenti quid fiat dum negotium modo præcedens ſpectet.

Correſpectiuorum vno peremptio, & alia intercidere, 203. ver. correſpectiuorum plane.

Culpa. Quod culpa cuius damnum contingit, ſtultitia ſua acceptum ferendum. 87. vbi non illepide explanatur.

Culpa. Neceſſitatem fruſtra is excuſat, culpa cuius euenit, 87. & in ver. Neceſſitati.

Culpa. Qui culpa ſua facere quid non poteſt, nolle id potius quam facere dicitur, 90. & in verſicul. nolle.

Culpam ei adſcribit, qui quod facilis impetrationis eſt à ſuperiore non poſtulat, 272. Sed & idem ibi addictum, cum impetratu difficilis res, vt petiſſe ſaltem debeat.

Culpam in margine, qui eius rem non denunciat, cuius intereſt, 274. & in verſicul. denunciationis omiſſio.

Culpam ei non obeſſe, voluntate cuius acta res eſt, 17. & declaratur, 198. & 276. & in verſicul. voluntas.

Culpam alii non obiicit, quod factum quod non ſit, quoties ab obiiciente etiam fieri quid debeat, niſi doceat, paratum obiicientis factum fuiſſe, 19. & declaratur, 277. & 279. & in ver. moram.

Culpa debitorem teneri, qui alii ſoluere cogitur, ſi quod poteſt non laborat, ne alii ſolutio fiat, 273. & in ver. debitore.

Culpa actorem teneri, qui temere in iudicium ante deſcendit, quam inquiſitio diligens facta de iure in ſuo ſit, 382.

Cumulatio ſuper actione cumulata pronunciandum, vbicunq; cognitum de eo eſt, quamuis locus cumulationi non eſſet, 212. & in verb. Iudex.

D.

DAMNI rationem non haberi, quod culpa acceptum intereſt, quod deſiet. 87. verſicul. damnum. & in ver. culpa.

Damnum in eo non cur, fiere, quod iure quis patitur, 233.

Datione in ſolutum debitum perimi, 469. & in verſi. ſolutione.

Dationem in ſolutum ſimilem venditioni haberi, 413.

Debitor ſuſpectus ob id habetur, quod ſoli bona non poſſidet. 491.

& amplìatur, 494. etiam ſi in territorio alieno bona poſſidet quod ad effectum ſequeſtrationis attinet.

Debitori pro viribus contendendum, ne alii quam cui debet, ſolutio fiat, 293. & in ver. culpa.

Declarandi facultatem heredi non dari, 386. verſicu. Quare obſeruandum.

Declaratio legis ab eo ſit, cui integrum de lege edenda eſt, 99. & in verb. interpretando.

Declarationem pro correctione accipi, 111. & in verſi. interpretatio.

Declarationem verbi obſcuri à promiſſore fieri, 313.

Decreti iudicis poteſtas magna, 10. Quod ipſum, 247. pluribus ſeq. elidit, vbi modos decreti euertendi lector edocetur.

Decreti & ſententiæ diſcrimen, 148.

Decreti ducalis in feudo ob dotes & donationes propter nuptias alienando, ratione à iure communi Romanorum circa hæc a fides commiſſa deſumpta, 185.

Decreti iudicis præſumptionem per alteram elidi, 249.

Decreto omniſſi iuris præſumptionem non ſuffragari, 250.

Decretum iudicis in re minoris donanda inutile, 421. & in verb. minor.

Decretum indiuiduum, & ob cauſam vnam falſam falſum omnibus intelligi, 252.

Decretum ob cauſam falſam intercidere, 200. Ibiq; amplìatur.

Expreſſim, 252. & in ver. cauſa falſa.

Decretum. Iuris ſolennia ob decretum non præſumi, quæ adhiberi nunc non potuerunt, cum interpoſitum decretum eſt. 251.

Decretum nullum ex probationibus nouis non conualeſcere, 156.

& amplìatur, 157. & in verſi. nullum ſupervenientis.

Decretum tumultuarium & perfunctorium vigore deſtitui, vbi etiam ne eodem tempore dum cognitio ſit, decretum præcipitatur, 155. & in verſicu. breuitas.

Decretum quod iniuſtum ſit, idem & nullum fore, 148.

Decretum probationum defectu decreta euaneſcere, 148.

Decretum cognitione carere cauſa non poteſt, qua neglecta, vigore deficit, 146. & in ver. cognitionem, & in quibus cognitio verſetur, 147. & in verſic. cognitio.

Decretum contractui aut alienationi interponi ante non poteſt, quam reſcripti impleta conditio ſit, ſi preces veritate nitantur, expreſſa, vel non conditio ſit, hoc eſt, antequam probatio præſtita eorum ſit, quæ in reſcripto narrata, vel neceſſaria, ad alienationem, decretumue interponendum ſunt, 138. & pluribus ſeq. & 153. & in verb. cognitio.

Decretum cum re minoris alienanda iudex interponit, fides iudici de cauſis alienandi, an habeatur, 29. & in ver. iudici.

Defenſionis cauſa, ne facultate eius præſtanda quis careat, expreſſionem cauſæ in ſpecie faciendam, quoties propter cauſam quam iuſtam à iure communi diſceditur. 176. ver. ratione & alia & ante fin. numeri. & in verb. aſſertioni principis. in verb. generalis cauſarum. In ver. cauſam in ſpecie, & in verb. cauſam in ſpecialem expreſſionem.

Delictum ſine conſenſu non committi, 234. & in ver. conſenſu. peccatum. voluntate.

Denominationem contractus à facto ſeu ab effectu, non etiam verbis faciendam, 209. verſicu. qua ratione.

Cumulatione. 205. & in ver. effectus. in verſicul. factum.

Denunciationis omiſſio culpam indicat, 274. & in ver. culpam.

Depoſito locum non eſſe vbi opus ſoluto eſt, 13.

Declarationem id, 255. accipit.

Depoſitum ratum ita habendum, ſi citatio interueniat. 14. De quo 259. latius differitur.

Depoſitum ineptum, quod citra iuſſum iudicis ſit, 15. ver. iudicis item.

& declaratur, 269. ver. atque ex ſuperioribus.

Depoſitum de pecunia quæ ſoluitur, inutiliter de ſupplendo interpoſita, prodeſſe, vbicunq; liquida res non eſt, 207. & in ver. liquiditatem.

Depoſitum virib. ita conſtare ſi oblatio ante facta ponatur ſit, 256. vbi declaratur.

Depoſitum vltra ſumptum parſimonia eius facit, 15. & declaratur, 269.

Derogationem clauſulæ ſuperior, vt præuenientio portio ad ſuperſtitem perueniat, à clauſula poſteriore non accipit. & quicquid placuerit faciendum, 308. & in ver. vniuerſalis clauſula.

Derogationem diſpoſitionis ſpecialis per generalem non intelligi. Quoties vna ſimul cohærere citra derogationem poſſunt, 305. ver. quod Alex. dictum. Ibiq; amplìatur ver. appoſito hoc etiam & temporibus diuerſis diſpoſitio vtraq; ſit.

Derogationem præcedentibus per ſequentia non cenſeri, niſi quatenus neceſſitas impellit, 306.

Derogationem ſuperioribus per verba poſteriora nec vniuerſalia intelligi, vbicunq; conciliatio adhiberi inter ea poteſt, 307. Idq; ex Rim. iuuatur in conſ. 79. n. 18. & pluribus ſeq.

Diſcendentium fauore conditionem ſubaudiri, de qua in l. cum avus. ut in uoluntate extraneorum uniſa fiat, 553. ver. Imo ne libera.
Deſiſtere à lite quempiam ob aduerſarij aſſertionem non oportere, 381.
Dilationem ſecundam ob exceptionem dilatoriam probandam non permitti, 242. ver. eadem ratione. & in ver. exceptionis.
Diſputatio. Vbicunq; de re aliqua certatur, habilia praſupponi, 222. & in ver. habilia.
Diſputationis ad partem utramq; utilitas, 2.
Diuerſitas ſummarum diuerſitatem debitorum arguit, 277.
Diuerſitatis ratione diuerſum ius in ſcriptura etiam connexa ſtatuendum. 467. & in verſicul. ratio diuerſa.
Diuer, o iure eandem aſſumendam rem non eſſe, 444. ver. [illegible] immunitatis.
Doctori conſuetudinem, de conſuetudine non aſſeueranti praſumptione tenus credendum, 4, 6. ver. doctori ple. e. Ibiq; ij doc. plurium aſſertione facilius id admitti.
Doli praſumptionem in obreptione naſci, 183. & in ver. obreptio. Idem in ſubreptione probandum in ver. de non ſubreptio.
Doli praſumptione eum onerari, qui quod debet, non facit, 2[illegible]5. ver. in eandem ſententiam.
Doli ſuſpicione eum laborare, qui litem remoratur, 181.
Dolum in eo intelligi, qui id aſſerit quod ignorat, 202. & in ver. ignorare. pertinent.
Dolum in ſubreptione intelligi, 201. ver. ſed & ſubreptione. & in ver. ſubreptio.
Dolum in eo intelligi, qui curis remedium non adhibet, 275. & in verbo omiſſio.
Dolus indiuiduus, in partem quoque committi non poteſt, 132. & in verbo fraus indiuiduum actum.
Dolum in eo praſumi, qui de uerbis ſuis certiorem alium non facit. 2[illegible]5. ver. quo loco.
Dolus nihil in contractu bonæ fide agi, cauſam cui dolus dederit, 101. & in ver. nullum.
Donandi, renunciandiue praſumptionem coniectura quanuis uel leuis excludi, ubi aliàs praſumi donatio ſolet, 420. ver. iam coniecturam quamuis.
Donationem caſu mortis conſenſu patris non roborari, qui ea ſpecialiter diribetur, 398. ver. ea ratione. & in ver. conſenſum patris.
Donationem non praſumi. At errorem potius iuxta in facto proprio ac in iure. Sed & interpretari, ſatiſfactionem potius quam donationem praſumi. 419.
Donationis praſumptionem uſq; adeo non admitti, ut inuertem actum fieri lex potius ferat, quam donatio intelligatur, 420.
Donationem prohibitam non praſumi, ubi praſumi alias ſolet, 421. ver. conſequenter.
Dos confeſſa compenſationem ſuffert, 186. verſic. dos item confeſſa.
Dos confeſſa damno poſſeſſoribus bonorum mariti non eſt. Quibus iudicium hypothecarum inferri ob id genus dotem non poteſt, 186. ver. Sed nec hypothecarium.
Dotis confeſſa priuilegium authen. res quæ C. com. de lega. & l. fin. C. qui potior. in pig. hab. non tribui, 186.
Dubia res habetur, quæ accipi varie poteſt. 98. & in verb. ambiguum.
Dubiam rem verba generalia faciunt, 97. & in verb. ambiguitatem. in ver. generalitem.
Dubium. In re dubia pro forma quod introductum exiſtimatur, quàm res damnum aliàs grauiores afferret 169. & in verb. enormitas. forma.
Dubium cenſeri, quod accipi bifariam poteſt, 316. ibi. quo amplectur. & in ver. ambiguum. Intellectus.
Duplex vinculum negocio grauiore frangi, 315. verſic. quid in praſumptione dicendum duplici erit.
Duplex prohibitio ſimplici fortior, 335. & in ver. geminationem.
Duplici onere grauandum quempiam non eſſe fauori ducitur, 436. & in ver. fauorabilem.

E.

ECCLESIAM mutuo reſtituendo non aliter teneri, quam ſi ob cauſam factum neceſſariam oſtenditur, 111. & in ver. prælatum.
Eccleſia bonorum alienatio duo copulata poſcit alienandi cauſam, quæ ob neceſſitatem utilitatemue eſt, & formam ſeu ſolennitatem. 459. & in ver. bonorum.
Effectum in contractu denominando verbis potior, quoties verbis effectus reſiſtit, 109. ver. qua ratione.
Locupletius, 205. & in verb. denominatio actum.
Effectus probationum laudatiſſima, quam effectus profert, 433. ver. Tertio probationum.
Effectus nihil intereſt, factum quod non ſit, an factum quidem, effectum tamen non habeat, 484. ver. atque non refert. & in ver. paritas.
Eluſorium. Interpretatio repellenda, unde iuris alieni, iudicioue eludendi occaſio exiſtet, 61. & 71.
Enormitas damni interpretationem actus probat, ut forma loco introductum quid ducatur, qua omiſſa, damnum magnum ſequitur, 169. & in ver. dubium forma.
Epiſcopi aſſertio, in cauſæ legitimis alienationem rei eccleſiaſticæ factam, fidem non habet, 28. & 146. & pluribus ſeq. & 187. & 246. & in ver. aſſertioni.
Æquitas ad verba uniuerſalia reſtringenda valet, 78. & in ver. uniuerſalia.
Æquitatem iuris pontificij in reſponſo hoc authorem ſecutum. 171. & 285. & omnino, 469.
Error non facti modo, verum iuris etiam conſenſui obſtat, 227. ver. locumq; id.
Errorem iuris in minore praſumi, 228. Ubi in lucro id ampliatur, quamuis in lucro id aſſerendum vetum authore non ſit.
Errorem iuris ita ad fructus ſuos faciendos valere, ſi probatio eius praſtatur. 287. & in verſicul. fructibus.
Errorem iuris conſenſu impedimento non minus atq; facti errorem eſſe, 471.
Errorem facti proprij hoc ipſo probari, quod alteri rem habere oſtenditur, 472.
Errorem facti proprij in minore praſumi, 472. verſic. Sed admiratione maiore.
Errorem iuris à maiore probandum, 471.
Eſſentia rei a forma eſt, 167. & in ver. forma.
Exceptione caſuum aliquorum à cæteris regulam confirmari, 65. ver. curſim cum de regula. Et in ver. regula.
Exceptione aliquorum caſuum in aliis regulam confirmari, 296. ver. unde cum de regula.
Exceptionem dilatoriam intelligi, oblationem ante finiendam, quam depoſitio pecuniæ fiat, 257.
Exceptionem ex proceſſu reiectam ad ulteriora intelligi, 236. ver. & quod dicitur ex proceſſu. & in verſi. proceſſu.
Exceptionem dilatoriam dici, cum ad opponitur, de ſpoliatione prius cognoſcendum, 237.
Exceptionem dilatoriam ante litem conteſtatam opponendam & determinandam, 637.
Exceptionem dilatoriam pro arbitrio à principe denegari, 638. & in ver. principis.
Exceptionē dilatoriam in re dubia obijciendam, 242.
Exceptionem dilatoriam æſtimari, inſpectionem ad pœnam faciendam talionis eſſe, 257.
Exceptione litis finitæ omnes aſtringi, quæ in manifeſto ſub actis ſunt, 3. & 025.
Exceptionis dilatoria à procuratore competente, dum negotij modo permiſſum, eius non tangat, 041.
Exceptionis dilatoria probanda cauſa dilationem ſecundam non concedi, 042. ver. eadem ratione. & in ver. dilationem.
Exceptionis dilatoria omiſſa cauſa, reſtitutionem in integrum minori, eccleſiæ non indulgeri, 242. & in ver. reſtitutionem.
Executoriam clauſulam ad ſcriptura naturam alterandam non valere, 342. & in ver. clauſula.
Exitum actio probat, 433. ver. tertio probationum.
Expenſarum diſpendio mulctandum, qui moram lite facit, 380. & in ver. retardare.
Expreſſio. Ab expreſſione unius argumentum deduci, quod veriſimiliter facta & in aliis fuerat, ſi id diſponens ſenſiſſet. 139. Quo ſententia ex regula innatur, ab incluſione unius excluſionem alterius ſequi.
Expreſſo tacitum cedere. 244. ver. & iſtud vero eſt. & in verb. tacitum.
Expreſſum tacito fortius, 142.
Expreſſum dicitur, quod verbis actionem natiua habet, & quod ab expreſſo aut narratis colligitur, aut ſequitur. Idq; & in ſpecie ſtrictiſſima receptum eſt imalate & ſcite, 308. verſi. ſi dixerit. caſu diuerſo. Cal. loquit 9. Quibus tex. accedit in l. Gallus. § 1. ibi quæ ex verbis concipi poteſt. Ibiq; etiam Rom. col. 2. in fin. ff de lib. & poſt. Idem Rom. in l. 1. num. 21. ff ſol. mat. in conſ. 64. nu. 10. lib. 2 in conſ. 108. nu. 26. in conſ. 131. n. 4. lib. 2. Cephal. in conſ. 38. circa fi. in conſ. 82 in fi. in conſ. 132. nu. 2. in conſ. 135. nu. 20. in conſ. 144. num. 30. Quod locum etiam habet cum forma veri expreſſio deſideratur. Alex. in d. l. Gallus in prin. col. 3. in fi. ver. proinde [illegible] adducit ibi tex. Rom. in conſ. 128. nu 11. lib. 2. Cephal. in conſ. 74. n. 20. Idq; ea ratione fortiore cauetur, namq; ratio eſt, praſumptione iuris expreſſum aut actum ad intelligi, quod forma vocem quæritur. c. propoſuit. Ibiq; Innoc. & Anton. de cler. excom. minh. Aret. in conſ. 51. videtur dicendum. col. 1. in fi. Soc. in conſ. 188. nu 10 ver. ex quibus patet reſponſio. Iunctis his, quæ ante ſcripta in argumento contrario ſunt, lib. 2. Quid in ſpecie controuerſia dicendum, in qua ad formam expreſſio non exigitur. Ime enim verbis etiam illa diſtractio, vendicationem, &c. hoc ipſo quod feudum conceditur, [illegible] actum id cenſetur, ut illa ad deſcendentes non attribuat.
Extenſionem ad caſus omiſſos in iure correctorio non admitti, 85. & in ver. correctorium.
Extenſionem in iure correctorio recipi, ubi iure communi redit, 371. & in ver. extenſionem.
Extenſionem ad perſonas alias in conſtitutione aut commutatione alia non fieri, 450. & pluribus ſeq. & in ver. Alias. in verſi. reſtrictionem. ibiq; ampliatur.
Extenſionem conſtitutionis, renunciationis, aut approbationis ad bona omiſſa non fieri, 45[illegible]. & in v. reſtrictionem diſpoſitionis.
Extraneos poſtea & neceſſarios in ſucceſſionibus, beneficiis, priuilegiis, & eleemoſynis reſponſ. 333. ver. & quamuis. & 353.

F.

FACTA loquuntur, ſeu facto ipſo loqui quis intelligitur, ut nihil interſit, facto an verbis quis conſentiat, 374.
Facta verbis potiora, 176. ver. inde dici.
Factis animum dicitur, 117. & in ver. animum.
Facto ſuo vaſallum non contrauenire, à quo alienatio facta feudi eſt, 328. ver. ad vaſallum. & in verba contrauenire. & in feudi alienatione Cephal. tradit in conſ. 30 nu. 19 & ſeq.
Factum verbis validius. Quare in proteſtationem factum vincit, quod contrarium proteſtationi ſit. & ab effectu nomen contractus accepit. 109. & 176. ubi etiam 205. & in verſi. nominationem. Effectum. proteſtationem.
Factum pro facto in perniciem teſtatoris haberi, quod fieri debuit, 267. & ampliatur, ut ad tertij etiam incommodum id ſpectet, & in ver. mora.
Falſi pœna adſignem trahi, cum de immunitate falſum quis inſtrumentum ſcribit, 436. verſic. contra odium. & in verb. immunitatis.
Fel non nos. dicitur, quod primordio veritatis adiungatur.
Fauorabilem diſpoſitionem reſtringendam, in qua tertij permixtum incommodum ſit, 74. & in ver. odioſam.
Fauorabilem cauſam intelligi, ne onere gemino quiſpiam aggrauetur. 437. & in ver. duplici.
Fauorabilis interpretatio indicatur, unde iuris offenſio excluditur. 49. & in ver. iniquitas.
Fauorabilis interpretatio conſenda, unde ſubditorum bona conſeruantur, 50. & 345. & in verſi. conſeruatio.
Locupletius in ver. cauſam in ſpecie verſic. cautione & alia.
Fauorabilis. In ſpecie fauorabile interpretatio eligenda, quæ ad ampliandum valet, 79.
Fauorabilis. Verba in ſpecie fauorabili [illegible], ut amplia[illegible] accipiat, 72. & in ver. interpretatio.
Fauorabilius id aſſerimus, quod iuri communi conforme eſt, 370. & in ver. ius commune.
Fœminas niſi ordine ſucceſſorio in uitatas ad feudum non intelligi, 396. & in ver. ordine.
Feudalem rem eo ipſo argui, quod in feudo pars maioribonorum eſt. 446.
Feudalia bona oneribus paganicis non aſtringi. 434. ver. ſecundo reſpondetur.
Feudi alienationem domino inconſulto prohiberi, 295.
Feudi alienationem ſine agnatione, nec domino volente nocere, 104.
Huc pertinent quæ ſcripta ſunt. 21. & 195.
Feudi alienationem ne quidem neceſſitatis aut pietatis ſeu animæ cauſa permitti. 38.
Ubertus, 69. Ob neceſſitatem urgentem feudum alienari ne quidem conſtitutionibus permittitur. c. quæ in eccleſiarum. Ibiq; Dec. num. 10. in ſexto nota. de conſtit. Idem Rim. ſcribit in conſ. 81. nu. 26. ver. & prædicta procedunt, lib. 1.

I N D E X

Feudi alienationem ex clauſula permiſſis. & faciant quicquid voluerint. 292.
Feudi naturam à vaſallo in permiſſam ſuam alterari & in verb. inueſtituram.
Feudi interpretatio, in quo expreſſum eſt, ut de eo inire feudi quicquid velit, inueſtitus faciat, 331 & in ver. Inueſtitura.
Feudi probatur quando per inueſtituram & recognitiones citra adminiculum aliud ſiat iuxta ſcito, et cumulate lucidenter est, 425. Vbi caſuum ſeptem diſtinctione quaeſtio explicatur.
Feudi quamlibet antiqui ſucceſſionem niſi deſcendentibus primum inueſtiti non deferri, 334. ver. Sed enim.
Feudi naturam per clauſulam non mutari & quibus dederit, quoties per inueſtituras alias feudi incolumis natura appareat, 338.
Feudi clauſulam & quib. dederit, in verbis alia inueſtitura reſtringi, 360.
Feudi naturam in clauſula conſeruari, tibi & cui tu dabis, feudum concedimus, 361. & in verſic. tum.
Feudum domino etiam permiſſa agnato etiam remotiori alienat à alienatore acquiſito, recto ab agnato proximiore filiove a tenuiore, pretio non reſtituto auocari, 21. De quo etiam 204. & 226. & 201.
Feudum hypothecae generali non cedere, 294. & 390. & in ver. generalem.
Feudum hypotheca impune non ſupponi, 283. ver. Sed Hypotheca.
& ampliatur, 390. verſi. hoc amplius. & in ver. hypotheca.
Feudum rectum niſi ad deſcendentes non ambulat, 334.
& Ampliatur, 354. ver. Sed enim.
& Ampliatio altera aſſeritur, etiam cum pro heredibus & ſucceſſorib. ſeu accipitur. Cephal. in conſ. 9. nu. 2. Sed & idem verbo illo detracto utrumque ſexum, ut non alio quam deſcendentes inueniuntur, quamuis heredes ſui eſſe oporteat, & verbum heredibus ſuis ſimile, ſucceſſorib. ad feminas pertinebit, Alex. in conſ. 44. in princ. lib. 1. in conſ. 10. col. fin. verſic. & qua ratione dixi, lib. 5. Curt. Sen. in conſ. pen. nu. 6. cum aliis apud Dec. aggregatis in conſ. 171. nu. 4. in fi. verſi. tertio principaliter & num. duobus ſeq. in conſ. 208. nu. 11. Pariſ. in conſ. 106 nu. 21. & ſeq. lib. 1. Curt. iunior, conſ. 183 nu. 14. & ſeq. Soci. Iun. in conſ. 95. nu 76. lib 3. Sed & feminas includi, cum pro heredibus & ſucceſſoribus feudum datur, in d. conſ. 106. Pariſ. teſtatur, nu. 23 Apparet ex his, ut in verba, hac inueſtitura non concepta, non modo hereditarium ſimpliciter feudum non ſit. Sed & ordine ſucceſſorio immutata feminae intelligantur. Siquidem mente defecta, & ratione terminus mutatur rem libet.
Feudum in aſſu domino alienatum ad agnatos, non etiam ad dominum transferri, 294. verſi. quod ſi contra quam.
Feudum alienatum non ideo minus ab agnatis vindicari, quod voluntate domini facta alienatio ſit, 295. & in ver. agnatorum conſen, ſum.
Feudum proprium atque rectum in dubio praeſumi atque, vel inde praeſcriptum intelligi, 324. & in ver. praeſcriptionem.
Feudum nouum antiquum ex clauſula fieri, iure recto & antiqui feudi, 312.
Feudum pro deſcendentib. agnatis ut acceptum per clauſulam & quibus dederit, non immutari, 359.
Feudum ex verbis generalib. contra tacitum non praeſumi cum omnib. pradiis, villis, paſcuis, & iuribus omnib. ad caſtrum pertinentibus, 428.
Feudum inter dominum & vaſallum ex verbis inueſtiturarum recognitionibus generalib. probari, cum villis, pradiis, vineis, prata, paſcuis, nemoribus. &c. per inuentariorum commemoratione ſeu reſtitutione idonea non facta, 430. Ibique idem inſerto caſu, ubicumque, caſtro ſimpliciter conceſſio ſit.
Feudum non praeſumi, 427
Feudum in pradiis, caſtro propioribus facilius admittendum, quoties feudalia remotiora eſſe, non dubitatur, 423. & in ver. cauſa remota.
Feudum agnato vel remotiori, impune quantum ad interitum eius alienare licet, 428.
Fidei commiſſi remiſſionem intelligi, ne vitioſa verba ſiant, 343. & in ver. renunciationem.
Fidelitatem iterandam non eſſe, 324 & in ver. reiterandum.
Forma indiuidua, 135. & 165
& Ampliatur, 371 & in ver. indiuidua forma
Forma omiſſa, auxilio veritas non eſt, 160. & in ver. veritas.
Forma ſubſtantiam rei praeſtat, 267. & in ver. eſſentialis.
Forma. Quoties in ambigua re eſt, forma ne in vico introductam quid ſit, formam intellegi ſiquidem damnum graue ex omiſſione eius ſequitur, 269. & in ver. dubium enormitas.
Forma. Qui formam decreti non ſeruat, beneficio frui non debet, 369.
Formam conditio gignit, 263. & 395. & in ver. conditione.
Formam indiuiduitas habet, 165. & in ver. indiuiduitas.
Forma mutua, rei totius interitum ſequi, 168. verſi. unde etiam ſit.
Forma ex mutatione omiſſa actum ſolidum perimit, 135 ver. unde ſit.
Forma omiſſo actum vel pium & fauorabilem elidit, 136.
& Ampliatio alia, 170. ad, exhibitur quatenus damnum tantidum ex omiſſione ducitur.
& Ampliatio & alia. 172. aſſumitur, ut neceſſitas etiam remittitur in actis quidem notorio ſoleat.
Forma omiſſio infectum actum in uſum praeſtat, vi partis roborare conſtituimoque, 193. & in ver. nullum. ratificatio.
Fructus ita iure poſſeſſori ob errorem iuris cedere, ſi fides erroris ſit, 287. & in ver. errorem iuris.

G.

GEMINATIO actum aut conditionis, conſulta profeſſionemque magis voluntatem indicat, 133.
Geminationem prohibitionis validiorem eſſe. 335. & in ver. duplex.
Generali ſcripturae etiam cedere, ad quae diſſonantis mens non trahitur. 102
Generalia verba vniuerſalibus ſuccumbunt, 106. & in verb. vniuerſalia verba.
Generalem ſcripturam reſtringendam, quoties ad reſtringendum ratio hortatur, 468. & in ver. reſtrictionem.
Generalia verba ad cogitatum reſtringenda, 338. & in ver. reſtrictionem.
Generalis poteſtas ad incommodum alterum non pertinet, 103. & ſeq. verſic. Bar. hic. & in ver. ſeruitio.
Generalis cauſarum ſatis expreſſio non eſt, quoties iuſſa ex cauſis certa fieri quod non poteſt, 196. & 186. verſi. ratione & alia. & in verſi. cauſam in ſpecie. ubi notata ſcita aſcripta. & in ver. ſpecialem expreſſionem.
Generalis confeſſio malo cui vel incerta non eſt, 350. & in ver. confeſſionem.
Generalitas obſcuram rem facit, 97. & in ver. ambiguitatem. & in ver. dubiam rem.

H.

HABITA praeſuppone, quoties de re quapiam diſceptatur, 122. & in ver. diſputatum.
Habere quemuis non credi, de quo pretium ſoluit, 224 & in ver. abeſſe.
Heredibus quibuſcumque, verba in feudo concedendo adiecta ad extraneos etiam referenda, 326. & in ver. quibuſcumque, vniuerſalia.
Hypotheca in feudo citra domini conſenſum prohibita. 391
& ampliatur, 390. verſi. hoc amplius. & in ver. feudum.
Hypotheca cum praerogatiua recte cedi, 405. & in ver. ceſſionem.
Hypotheca ius indiuiduum, 447. & in ver. offerendi ius.

I.

IACTARE ſuum aut negligere quiſquam non creditur, 178.
Identitatem rei ex demonſtratione duplici, oſtendi, 323. ver. & tum ſatis.
& Ampliatur, 326
Ignorantia ſaltis actum vnde in inficit, quamuis veritates habeat, 144. & ſeq. & 160. & in ver. conditionem impleam conſtare & veritas.
Ignorantia. Ex cauſis ignorata actum non fieri, 174
Ignorantia. Ex cauſis ignoratis actum non conſiſtere, 275.
Ignorata aſſeuerare, dolo verti, 202. & in ver. dolum. periurium.
Immediate verba accipienda, 43
& quod ſcriptum eſt, 433.
Immediatum remoto potentius, 463.
Immunitas odioſa, 436. ver. contra odium.
Immunitatem ex permiſſione alienam à principe non concedi, 438.
Immunitatem ab vniuerſitate non tribui, 436.
Immunitatem falſi inſtrumento notans venus adeuitur, 436. ver. contra odium. & in ver. falſi.
Impedimentis vniuſ amotionem ad alterum non trahi, 332. & in ver. clauſula non obſtantibus.
Impedimentum. Nihil impedimentum faciendum, quod ab impedito culpa oritur, vel quod amouerit ab impedito poterat. 89. & in ver. culpa.
Impertinentia capitula aſtimari, probatio quorum uſus aut bono cui futura non ſit, 128. Quo nu. & pluribus ſeq. ſermone copioſiſſimo & argumentis inutilitas ineptitudo capitulorum ſ declaratur. Sed & 386. ver. ratione & alia non modice triſtes id innotuit.
Impetrandi onus ex probandi incumbit, quaecumque ab eo narrata in reſcripto aut precibus ſunt. 140. Ibique ampliatio geminata adiecta ver. Idque recipit. & nu. ſeq. ubi ratio dictis buius exprimitur.
Implementi defecta contractuum res nominatum celebrati ſi quod implendum erat, ad cauſam finalem reſpicit quodſi non ad contractum acceſſorius quae non fuerit, 265. ver. etiam & illud ſpectat.
Impoſſibile hac eius, aſſirmationem non habet, 230. & in ver. Nullum.
Impropria verba intelligi ſeruandum magis quam ut incommodetur, 72. ver. Idque ut eo etiam oſtenditur. & in ver. Terminos.
Impropria in materia gratioſa verba intelligenda, et ampliationem pariant, 72. & in ver. fauorabilia.
Impropria ſtatuta verba et videnda in nicta formanda cauſa 118. & in ver. in at.
Impropria verba intelligi, ut per ſequentia ſuperiora reſtringantur, vice, ver. 2. 294.
Impropria verba accipienda, ut contradictio fugiatur, 310. & ſeq. & in ver. contrarietatis.
Impropria verba intelligi tolerabilius, quam ut deſcendentibus extranei antecontant, 354. & in verb. deſcendentium.
Incerta certis non derogare, 349. & in ver. certa.
Incerto motu reſpondendum non eſſe. 474. & in ver. interrogationem.
Incluſio vnius excluſionem alterius inducit, 36. & in verb. Permiſſio.
Indiuidua venditio bonorum plurium habetur, quae pro eo, ſi in vnico ſit, 129
Indiuidua forma aſtimatur, 135. & 165
& Ampliatur, 136. & in ver. forma
Indiuidua ſtipulatio dolum malum abeſſe, 148.
Indiuiduam venditionem aſtimari, quoties rem vnam ſine alia empturus quis non fuerat, ut ſumma ver cauſa ſtat etiam pretium ſit, 130.
Indiuiduitas. Ab indiuiduitate forma, 163. Et in ver formam.
Indiuiduum accipi conditionem fieri, 123
& ampliatur, 154. & in ver. conditio
Indiuiduum actum integri, a quo fraus interuenit, 138. & 183. & in ver dolus fraus.
Indiuiduis dolus, indiuidua fraus & culpa ſunt 183. maxime ver. non ſolum autem.
Inducta quod effectus vnius introductum cauſa eſt ad effectum contrarium valere, vbicumque certa alia verba ferant. 347. & in ver. optime.
Ineptitudine ex concluſione atque quae aperte ſit 404
Inhoneſtum arbitrio generali non cadit, 104. & in ver. arbitrium. & in ver generale arbitrium.
Initium contractus ſpectandum. 35. & ſeq. & in ver. primum principium.
Initium in qualitate poſſeſſionis indicanda exquirendum, clandeſtina an non ſit, 38.
Initium in qualitate delicti diſcernenda aſtimandum, manifeſtum poſt an non furtum habeatur. 42.
Initium in feudo dotis diſtrahendo ſequendum, ubi alienatio nec adalienatio fuerit. Qua ratione robur alienatio ab valitatione accipit, qua poſtea cunxerit. 39. & in verb. ſuperuenientia
Inutilis ſententiam probationum inopia fieri, 249
Inopia. idinopia regero hoc ipſo martim aſtimatur, quod debitoris extraneos omni ſuum facit, 492. & in ver. ſuſpectus.
Inſtrumentis vis quota, in Ibique perpolitum id meridiei, Sed omnino. 243. & pluribus ſeq. ubi declaratur.
Inſtrum ti fide à veri diſſimilitudine abrogari, 383. & ver. cauſam tandem. & in verb. veriſimile.
Inſtrumento rem notoriam vel in ſpoliatoris gratiam fieri. 211. ver. & in ſpecie ſpoliatoris. & in ver. notoriam rem.

Digitized by Google

Intellectus multiplex ambiguum reum efficit, 336. ibiq; ampliatur, & in ver. ambiguum dubium.
Intellectus l. veteribus. ff. de pact. 340. & 342.
Interesse alimentorum ob moram dotis restituenda factam, etiam viueri debere, si neceſſitatem alimentorum approbat, 120.
Interpretandi iuris facultatem vel iudex eſſe in rebus dubiis habet, 99. & in ver. quinetiam.
Interpretandi ius eſſe, cuius eſt legem condere, 99. & in ver. declaratio.
Interpretationem ſtatuti ita habenda, ut quo minus poſſit à iure diſcedatur, 48. & in verſicul. correctio ſtatutum.
Interpretatio potior, qua partium tertii ius tangitur, 52. verſic. & qua ratione, & 57. & in verſic. Tertium.
Interpretatio abſcienda, per quam alicuius ius extinguere quaſdiam permittitur, 61. & in ver. aliorum. Tertium.
Interpretatio ad correctionem quandoq; trahitur 111. & in ver. declarationem.
Interpretationem partes omnes ſcripturæ ab alia fieri, 436. & 359. & in ver. partem.
Interpretationem ſecundum l. veterib. nō fieri, quoties momenti quicquam ita interpretando verba non habeant, 340. vbi ampliatur & in ver. operari.
Interpretatio ſecundum l. veteribus non fieri, quoties natura contractus interpretatio contradicit, 342
Interpretationem inueſtituræ præferēdam, cui feudorum ius commune fauet, 357. & in verſic. inueſtitura. Ius commune.
Interpretationem decreti ſtatutive agnoſci non conuenit; unde conſultum hic intelligatur, quibus prodeſſe aut proſpicere ſtatuentes voluit, 193
Interpretationis locum in claris non eſſe, 183
Interrogationem certam eſſe oportere. Aliter impune non reſpondere 474. & in ver. incerta.
Internallum temporis impedimento eſſe, quo minus ob cauſam actum quod cenſeatur, qua duduum ante fuerat, 383. & in ver. Breuitas.
Internallum repetitioni obſtare, 362. & in ver. repetitioni.
Inuentarii omiſſionem damnoſum in foro ſalutis eccleſia venire eſſe, 479
Inuentarii neceſſitas, ne ſupra vires hereditarias quis teneatur, quo iure introducta, 469
Inuentarii ſolennia excolere eſſe, 479
Inuentarii ſolennia tutera non eſſe, vbicunq; ſola facta veritas ſpectanda, 477. & in ver. veritas
Inuentarii conficiendi tempus ab aditione hereditatis cedere, 479
Inuentarium dimidiatum, atq; adeo irritum contra aliquod, ratum ab aliis fieri, 432
Inuentarium ſolenne in dubio præſumi, 475. & in ver. ſolemnitatem.
Inuentarium intra tempus præſtitum ſeptum non eſſe, parum fieri, dum intra tempus perallum modo fit, 479. ver. neq; ad rem attinet.
Inuentarium vitioſum inutile heredi fieri, 480
Inuentarium in feudo hereditario non ſimpliciter, ut ſecundum quid, fruſtra non eſſe, 481. ver. vide plane.
Inuentarium heredis in feudo antiquo, Cornio, Iaſoni & Socino Iuniori ſuperuacuum. Quod obſirmandum author non cenſuit, 481.
Inueſtitura prima ſtandum, 292. verſi. neque inueſtitura
& Declaratur, 327. & duobus ſeq. & 364. Quibus Cephal. accedit in conſ. 30. nu. 29. & pluribus ſeq. & nu. 48.
Inueſtitura priori quando non ſtatur, 327. id eſt cum ſucceſſoribus ius quaſitum ex prima non eſt, quia alienare feudum licet.
Inueſtituræ interpretationem eligendam, quæ ad ius commune accedit, 375. & in verſi. interpretationum. Ius commune.
Inueſtitura interpretatio, qua expreſſum eſt, & iure feudi faciunt quicquid volunt, 331. & in verſi. feudi.
Inueſtituram ita interpretandam, ne contrariet ac loquerat. 309.
Inueſtituram eorum non exigi, qui comprehenſi ſub alia ſunt, 325
Inueſtituram poterit in perniciem ipſius vaſalli redire ab eo alienari, 328. & in ver. feudi
Iniuſtam diſpoſitionem fieri abſurditate atq; iniquitate datur, 77. & in ver. abſurda. operari.
Index de quo re cognouit pronunciare neceſſe habet, quamuis adhuc ſenſa cognitio non eſſet, 212. & in ver. Cumulatio.
Indicem ex officio ob clauſulam ſuppletiuis & inſtitiam miniſtrare, 206. & in ver. officium.
Indicis aſſertionem in decreto an credatur, ob cauſas iuſtas ad interpoſitum, 29. & in ver. decretum.
Iuramentum, vim nullam iuramento eſſe, in quo cōſenſus abeſt, 227. ver. conſenſus plane
Iuramentum inane, quod per errorem aut cauſam præſtitum falſam eſt, 227. ver. conſenſus plane, & in ver. periurium.
Iure feudi, idem atque ex cauſa feudi pollere, 337. & 363.
Iuri ſcripto ratione non interueniente, ex poteſtate ſuprema à principe derogare, 211.
& plenius, 238. & in verb. principem.
Iuris mentio vbi in feudo fit, ubi & cui iam dubis vel iure feudi facias, valuituri erit, naturam eius non offendi, 363. & in ver. feudi.
Ius commune fauorabilem ſcripturam intelligi, unde ius commune repetitur, 370. & in verſi. fauorabilium.
Ius commune veriſimilem reum efficit, quare veriſimilius ad iudicatur, quod iuri communi aſſentitur, 374. & in verb. veriſimilius.
Ius commune robur interpretationi addit, ut melior interpretatio aſſumatur, quæ iuri communi vel feudorum ius facit, 375. & in verb. interpretationem. Inueſtitura.

L.

Laudemio ſoluendo non teneri, qui precium ſoluere non debet, 289. & in ver. Acceſſoria
Laudemium ob alienationem neceſſariam non præſtari, 290. & in ver. Neceſſarium.
Laudemium ex alienatione vitioſa non pendi, 292. & in ver. nullum.
Laudemium ex contractu reſciſſo non exigi, 291. Ibique Roma. hoc ampliat.
Legitima ius ſcriptura aut ſermoni generali cedere, ne verba ceſſent, 344. & in ver. operari.
Legitima dictio clauſula adiecta. & quibus dederit. Cuius ita concepta clauſula eſt. & quibus legitima dederit, feudi naturam non offendit. 362
Læſio hoc ipſo probatur quod aduerſarii aſſertioni quis credidit, 253. & in ver. ſubuenire.
Læſionem in ſpecie controuerſa ut ſolidum, ut non ex precii pauperie atque, 205.
Libelli interpretationem actori non permitti, vbicunq; in arbitrio eius eſſet, illuſorium efficere, 61 ver. qua ratione, & in ver. illuſorium.
Libera. Quæ ad voluntatem liberam verba ſpectant reſtringi poſſunt contentis, quam ut damnum tertio afferant, 51. & in ver. libera. Reſtricta.
Libertas. A libertate ad cauſam piam recte colligi, 55 & in ver. pia cauſa.
Libertate incommodo alieno fauendum non eſſe, 54. & in ver. tertium.
Limitatio. Quod ob cauſas permiſſum quam eſt, ad eas limitari, neq; extendi ad alias debet, 197
Limitatio. Diſpoſitio perſona cuius gratia inducta reſtringi ad eam debet, 427. & 450. & in ver. renunciationem reſtringi.
Limitatio. Actus noſtros voluntarios ad limites voluntatis reſtringendos, 462. & in verb. extenſionem in actibus.
Liquidum. Quoties incertum debitum eſt verbis offerre pecuniam licet, 207. verſi. hoc amplius & Plenius, 209. & in ver. oblationem.
Liquidum. Cum liquida res non eſt conſilium datur ut pecunia cuſtodie depoſitum fiat, cautione idonea præſtita ſupplicium omne iri, quicquid deberi conſtiterit, 207. & in ver. depoſitum.

M.

Maior ratio. A ratione maiori argumentum fortiſſimum eſſe, 230
Mala fides poſſeſſorem fructibus percipiendis titulo vitioſo non proficiente, teneri, 288. ubi in pupillo, minoreve ſive dubio receptum id aſſeritur. Quoties ad pupillum, minoremve res ſpectant. Reiq; ad etiam alienata, ampliatur. Sed & iuramento locum in litem eſſe docetur.
Matrem filii ſucceſſione tarare, à qua tutela ſuſcepta rite minime ſit, quamuis ex fide bona eam geſſerit, 261.
Medium pleniquam litera vna faciendum qui non eſſe. 460.
Modis idem ut ſinis iudicium eſſe, 482. & in verſic. ſinem.
Minis verbis potior. Atq; ideo minis tuenda cauſa nobili verberum vim fieri, 310. & in verſic. improprie.
Metum reuerentialem prohibendam aduocatum imperite dolliter oblocutum, 12. & 254
Minor nec ex decreto immobilem rem donat, 421. & in verb. Decretum iudicis.
Modeſtia rationibus & Iuriſconſultorum telis, non verbis peracutis in iudiciis certandum, 378
Mora. Propter moram & in fruſtratoris diſpendium pro facto æſtimari, quod fieri debuit. Sed & tortio id obeſſe, 267. & in ver. factum.
Moram quis debitori non obiicit, quod pecuniam debitam in villam redimendam ex pacto non impēdat, niſi oſtendat, in numerato & creditori ipſi pecuniam fuiſſe, qua eroganda vna ſimul cum pecunia debita erat. 19.
& declaratur, 277. & 279. Et in verſicuda culpam.

N.

Natura. Adeo verba vniuerſalia, nedum generalia reſtringenda, quæ ad naturam actus pertinent, 318. & 331. & ver. reſtrictionem.
Natura. Ad ſuam rem naturam facile reuerti, 365. Ibiq; exemplis non ſpernendis declaratur
Natura. Cum ad naturam res ſuam redeat, locum regula non habet rem ſemel alienatam perpetua alienabilem fieri, 490. & in verb. prohibitionem alienatae. & in verb. ſemel.
Naturalem ob cauſam, non incidentalem actum quid præſumi, 435.
Neceſſariam ob cauſam actum in dubio rem præſumi. 114. & 12
& Declaratur. 121
Neceſſario pars compromiſſum ius dicitur. Cum faciendi neceſſitas ſtatuto imponitur, quamuis tacite ſe compromittere quis non exprimat, 386. ver. tertio ſpeciem hanc proprius. & in ver. coacta.
Neceſſarium debitum nullum non dicitur poſtquam conflatum eſt, 45.
Neceſſarium non dici, quod à cauſa originem voluntaria ducit, quamuis neceſſitas poſtea incurrat ſeruitiſſime, 44. & 95.
Sed nominatim magis, 386. ver. ratione & alia & in ver. voluntariam.
Neceſſarium. Ob alienationem neceſſariam Laudemium non deberi, 290. & in verſic. Laudemium
Neceſſitas. Decretum, quo ob cauſas neceſſarias feudi permiſſa alienatio eſt, ad neceſſitatem pertinere, qua initio contingunt non etiam ad debito referendum. In quibus faciendo neceſſitas is coactio ulla non fuit. Cumulatiſſime, 31. & pluribus ſeq. explicatur & omnino, 386. verſic. ratione & alia.
Neceſſitas triplex, fatalis, naturalis, & voluntaria, 94.
Neceſſitas. Ad caſum trahi ſtatutum conuenit in quo maior prouidendi neceſſitas vertitur, 180.
Neceſſitas, quia ex facto pendet, ab eo probanda, qui ea ſibi noſcitur, aut eam dicit, 126. & plurib. ſeq.
Neceſſitatis interpretatio, quoties ob neceſſitates ſuas alienandi facultas datur. 93.
Neceſſitatis cauſa permiſſum ad limites neceſſitatis reſtringendum, 194.
Notoriam rem confeſſio facit, 214. & in ver. confeſſione.
Numeratio à decreto ducali exquiſita ad pretium non pertinet, quod vaſallo venditori emptor denumerat. Rerum ad aurem aut donationi propter nuptias & debita atia neceſſaria, nomine quorum vendendi facultas decreta datur, 188.
& Plenius, 408
Numerationem dotis priuilegia expetunt, ratio quæ ad dotem confeſſam non pertinent, 286. & in ver. dos confeſſa
Numerationis pecuniæ in feudi per decreta alienandi fidem faciendam, etiamſi numerationem decretum non quærat. 187.
Numeri teſtium rationem habendam, 352. & in ver. teſtes plures
Nullum ſententiam à fundamento vitioſo fieri, verò inde etiam ſit,
Nullam ſententiam ex proceſſu nullo fieri, 403
Nullitatis exceptionem à principe tolli, 258. & in ver. principe.
Nullum. Quod nullum decretum eſt, à probationibus robur nouum non capere, 156
& ampliatur, 158. & in ver. decretum, ſuperuenientibus.

INDEX

Nullum. Contractum bona fide dolo initum pro eo haberi, vt ſi factum non ſit, 202. Et in verſicul. dolus.

Nullum. Quod nullum eſt, per inde æſtimatur, vt ſi factum omnino non; & ſta in idem non omnino affectum eſt, quod robore deficit. 229. Vbi textibus ad non pauca declaratur,

& quod ſcriptum eſt, 250.

Nullum. Impoſſibilis actus indicatur, qui vitio laborat, 230. & in ver. impoſſibile.

Nullum non rumpi, 242

Nullum. Actus nullus effectum vllum non parit. 250

& quod ſcriptum eſt, 229

Nullum. Verum in actibus vitioſis conſuetudo introducatur. 483.

Nullum de alienatione mutili laudemium non inferri, & in ver. laudemium.

Nullum. Quod forma nullum effectu eſt, vt de ad non partis fieri conſenſu poſſe, 299 & in ver. Forma omiſſio. Ratificatio.

O.

OBLATIONE ſi ſatis verborum tenuis factum, eum li iudicem debeam non eſt, 207. verſi. hoc amplius lationem.

& Prolixius. 209. & in ver. liquidum

Oblationem non erit, qua verba tam tenue ſit. pecuniam oblatam creditoronem admittente, 208

Oblationem ſuperuacuam, ſi conſtare poſſit, pecuniã oblatam repudiaturum creditorem fuiſſe. 210

Obligationem factis ad id, quod intereſt, poſt moram pertinere, 280. Ibiq; & in facto negatiuo ampl.

Obreptio dolum arguit, 183. verſi. Sed etiam. & in ver. doli Ius idem ſubreptionis eſſe in ver. Dolum ſubreptio.

Obreptione reſcriptum ſubuerti, 181. Ibiq; ſimul atq; iterum amplectur, vel ſi ex minimo, aut per imprudentiam commiſſa ignorantia ſit.

Obreptionis vitium, quam ſubreptionis grauius, 182. ver. Longe magis.

Obreptitium reſcriptum dicitur, in quo narrata non probantur, 140. Ibiq; amplicatur.

& Cum qua ampliatione. & ea faciunt, quæ ſcripta ante ſunt, 125. & ampliatio alia ſubijcitur, in 141.

Obſeruationem conſuetam laudatiſſimam interpretationem eſſe, 327. ibiq; modus quinq; id amplicatur, verba etiam oſtendendo quamuis iuſta interpretatio non ſit, in materia etiam pœnali. Et quãdiu præſcripta obſeruatio non ſit, ad obſeruationẽ etiam generalem patrio totius ad trahitur.

Occaſio iuris aliene fraudandi amputanda, 80. verſi. cuemmore rationi congruis.

Odioſa ſcriptura confunda, qua deterior ius alienum ſit. 71.

Odioſam diſpoſitionem exiſtimari, qua iuri contradicit, 70.

Odioſam diſpoſitionem cenſendam, qua fauoris cauſa initi odioſa principaliter eſt, quoties odium aut diſpendium in an alienum vertitur. 74. & in ver. fauorabilem.

Offerendi ius creditori poſteriori contra priorem in hoc dare, vt vice prioris, ſubrogetur, 387.

Offerendi ius creditori ſequenti ita competere ſi hypothecam habet, 387. ver. ius hoc offerendi. & nu. duob. ſeq.

Offerendi ius indiuiduum, 457. & in ver. hypothecam.

Officium ſuum non præſtitit iudex præſtat clauſula aſcriptionis & ſuſtitiam monſtrare, 216. & in ver. iudicem.

Omiſſio ad dolum oſtendendum quandoq; prodeſt, cum intra remedia quæſitam non exequitur. 275. & in ver. dolum.

Operari. verborum ocii, quam tertiis incommodum tolerabitur, & in ver. Tertius.

Operari ne inepta verba ſiant, cuiſpotius vtilis verandum, 47. & in ver. correctio.

Operari Abſurda inequitatio ea hoc ipſo æſtimatur, quod vacua fieri ab effectu poteſt, 77. & in ver. ſub ſtuda Inutilem.

Operari. Tolerabilis vt in intellectum extraneum aut rationa non ita conſentaneum, potius quam friuola aut inutilia verba ſiant, 312. verſicul. hoc amplius.

Operari Intellectum proximum æſtimari, vnde effectu vacua verba ſunt. 312

Operari. Locum liberis in ibus. ff. de pactis non eſſe, vbicunq; fructum vllum in verbo non eſſet, 342. & in verb. interpretationum.

Operari. verba ita accipienda, vt momenti quid habeant, ne ſrugis expertia ſiant, non minus commode, quam copioſe, 46 & 312

& vberius, 340. & pluribus ſeq.

Operari ne mortua verba ſiant, ad diſpoſitionem generalem legitima, iuſt cedere, 344. & in ver. legitimam.

Operari renunciationem ſitam in hereditate paterna, ad bona matris trahi, ne verba vacent. 348. & in ver. renunciationem.

Operari ne deriſoria verba ſiant, quod effectus vnius introductum nomine est, effectum contrarium gignit, 347. & in ver. inducta.

Ordine ſucceſſiue fœminarum admiſſionem in feudo intelligi, 296. & in ver. fœminam.

P.

PATRIA. nihil intereſt, omnino quod non ſit, an de eo non conſtet, 123. & 143. & in ver. probatione deficiente.

Parta. Ius idem non facti, atq; eius eſſe, quod effectu vacat. 484. ver. eo ius non refert. & in ver. effectus.

Pari in ſumt factum quod omnino non ſit, an reuocatum appareat, 484

Partem vnam ſcriptura ab alia declarari, 336. & in ver. interpretationem.

Patra factum ad maturam filii non recidere, 92. & in ver a ius.

Pendente lite ſruſtra reſcriptum impetrari. 3.

& declaratur, 227. & in ver reſcriptum.

Pendente lite ſua quamquam poſſeſſiem non ſraudandum, 4

& Declaratur, 224. & in ver. poſſeſſio.

Per, ad cum dicitur, quod ex partibus, ius omnib. conſtat, neq; diuiduatem admittat. 164

Periculũ ſuſceptionem ad eum caſum non pertinere, qui culpa aut facto partis idue cidit, 263. ver. quinetiam.

Periculum depoſita pecunia cuius eſſe, qui in moram accipiendi ſunt, 266. & nu. duob. ſeq.

& ampl. 268. ver. quinetiam.

Periurii exceptionem inter eas referre, qualitis finiti ſunt. 6.

& Declaratur, 225. & plurib. ſeq.

Periurii diſſolutionem ab ordinario non fieri, 7. Vide 226.

Periurii exceptionem non obſtare, cum proceſſum ad vlteriora eſt, 235

Periurium à notariis teſtibus admitti, qui incognita loquuntur, 202. & in ver. dolum ignorata.

Periurium in iuramento intelligi contra non poteſt, cum pro eo habeatur, ac ſi datum omnino non ſit, 229. De quo etiam in verſicul. iuramentum iniane.

Periurium, quod ex iuramento iniuſte deducitur, ad fores iudices claudendas non valere, 252. ver. quamuis à Bar. opinione.

Periurium in iuramento conſiſtere, à quo conſenſus abſit, 234. & in verb. conſenſu.

Permiſſio in caſu vno, prohibitionem in cæteris habet, 65. & in ver. inclu; o.

Pertinentiæ probandi modus, 426, ver. modus plene probandi.

Pertinentiam ab eo decidendas, quò in pertinentiis eſſe vient ait, 426.

Petitorium via ſimul cum poſſeſſorio principe iubente, recte cognoſci & definiri, 239. & in ver. poſſeſſoris priuilegium. Spectatur.

Pia cauſa fauor ſimilis ac libertatis, 55. & in ver. libertas.

Pleniſſimum arbitrium moderandum, ne damnum cui grauius inferat, 104. ver. Bar. hinc. & in ver. arbitrium pleniſſimum. & in ver. Tertium.

Plenitudo poteſtatis. Momentum nullius clauſulam de plenitudine poteſtatis eſſe qua citra cauſæ adiecta cognitionem ſit, 250. verſicul. hoc momento.

Pluralitatem inſtrumentorum & teſtamentorum non præſumi, 322. ver ad hac pluralitas.

Pluralitatem cauſarum non præſumi, 434.

Pœnam conuentionalem loco eius quod intereſt, adhiberi non eſſe, 281

Pœna ſolutio debitorem liberat. ſeu implementi vice pœna ſolutio cedat, 20.

& omnino. 281

Poſſeſſionem dum litis pendet auferendam cupiam non eſſe, 4.

& Decl. 224. & 229. & in ver. pendente.

Poſſeſſoris priuilegium, vt primum omnium de eo cognoſcatur, principi iuſſu ſolere, quoties vtrumq; ſimul & petitorium & poſſeſſorium cognoſci, princeps mandat. 239. & in verſicul. petitorium ſpoliatum.

Poſſeſſorium recuperandæ ei dari, qui ex contractu nullo poſſeſſionem amiſit. Idq; per conditionem indebiti, aut ſine cauſa, 224

Poſſeſſorium remedium in ſolidum à principe tolli in poteſtate quidem eſſe, ac niſi de petitorio iam non decatur, 239. ver. ſed & remedio poſſeſſorio & in ver. principi.

Potentiorem probationem haberi, quæ amica magis rationi eſt, 352. ver. potentior plane.

& Amplicatur verſi. hoc amplius. & in verſic. potentiorem.

Potentior. probatio infirmiorem cedere, 352. ver. & probationem.

Potentior id dici, quod fauorabilius eſt, 369. ver. potentiorem.

Potentius priuilegium intelligi, quod vtilitatem maiorem habet, 352. ver. ex Bar. ſententia hac. & 376.

Potentius ex cauſa petitorio actum non credi, 437. ver. Sed enim & in ver præſumptio.

Præcedentia a ſequentibus reſtringi, & faciliter id ex diuerſo ſieri. 298.

& amplicatur 300. & in ver ſequentia.

Præcedentia ſequentibus magis influere. 299.

Præceptum A præcepto iudex incipit, dum ius ſuperioppenendi ſaluum parti ſiat. 262.

Prælatum, qui pecuniam mutuam accipit eccleſiæ ita nocere, ſi neceſſitatem pecuniæ illam capiendæ creditor docet, 119. & in ver. Eccleſiam.

Præſcriptionem feudi ſecundum naturam eius intelligi, vt quaſi proprium & ſolitum præſcriptum intelligatur. 314. & in ver. feudum proprium.

Præſumi factum non debet, quod fieri in vſu non eſt, 323. & 441. & in ver. conſuetudo. Vetus, malis.

Præſumptio onus probandi in eum refert, cui non fauet, 15.

& Limitatur, 125.

Præſumptio iuris vbi cui obſtat, fortiores ab eo probationes exquiri, 3.5.

Præſumptio. Ob cauſam fauorabilem actum quid præſumi, 437.

Præſumptio. Ex cauſa poſitiue actum quid intelligi. 437. Sed enim. & in ver. potentius.

Præſumptio. Ex cauſa adſtruatio non creditur, vbi ea iniuſtitia Principe vtatur. 834. ver Sed enim. & in ver. Principem.

Præſumptio. Ex cauſa veriſimiliore actum præſumi quamuis cauſa expreſſa alia inueniatur, 440. & in ver. veriſimilior.

Præſumptio. Ob eam cauſam actum quod præſumi, ex qua ſieri communiter ſolet, 441. & in verſi. communiter.

Præſumptio de re ſumenda, de quo pacto aliquid conſtat, potius quam de quo omnino non conſtat, 443.

Præſumptio, ex cauſa antecedente poſſeſſionem iniuſtam præſumi. 444.

Præſumptionem iuris probationis liquidiſſimam inſtar eſſe. 118.

Præſumptionem quieſcere, quæ cum inſtrumento, ac, vbicunque ex lectione eius veritas contraria apparet, 245.

Præſumptionem vnam ab altera fortiore elidi. 248. Quid ſi fortior altera non eſt, ne vtra alteram vincat, quia à pari victoria non eſt.

Præſumptionem iuris probatione contraria ſuccumbere, 244.

Præteritum ſilentium intelligi, quid iure inſtitutum eſt, 410. ver. Inde ſit, vt ex le; ato, &c.

Primum ius quandum, quoties ab altero alterum dependet, 36.

Princeps exceptionem del a torium vt habet, non permittit, 238. & in ver. exceptionem

Princeps exceptionem nullitatis derogat, 258. & in ver. Nullitatis.

Princeps remedium poſſeſſoriũ ius ſuorum denegat. Cui liberum eſt, tubere, vt petitorium tantummodo diſceptetur, 239 ver. ſed & remedio poſſeſſorio, & in ver poſſeſſorium.

Princeps conſuetudinem pro arbitrio derogat. 262. & in ver. conſuetudinem.

Princeps, iudicium iudex, legatus, proconſul, vicariusque Dei æſtimatur. & quod ab eo ſit, a Deo factum cenſetur, inde oraculum ex lege, reſcriptum alias dicitur. 269.

Priuil.

Digitized by Google

Principalis contractu peremptio, crimina intercidere, quæcunq; expreſſa ſub co ſunt 274. *& in ver. acceſſorium. & in ver. contractu.*
Principem iuri ſcripto vel tacite, aut dicto, derogare, 231. *& proximus.* 238. *& in ver. iuri.*
Principem iniuſtum non præſumi. Atq; ideo ex conſueto actum non intelligi, vnde iniuſtitia permiſit argui. 458. *ver. ſed enim. & in ver. præſumpero.*
Principis aſſertioni de cauſa non credo, quoties cauſa illa carere actum nequit. 25. *& in verſiculo aſſertio.*
Principis voluntas ea præſumitur, qualem eſſe decet, 102. *verſicul. ea quippe. & in verſi. voluntatem.*
Principium ſpectandum. Vnde falſum non dicitur, quod veritate principio roboratur. 37. *& in ver. falſum initium.*
Priuationis habitu non carere, 231
Probandi onus, in caſu permiſſo bonorum eccleſia, ſeu feudi alienationem factam eius eſſe qui permiſſione nititur ſeu in quem facta alienatio eſt, 23.
Probandi onus aſſerenti eſſe, 429
Probatione deficiente, pro eo res habetur, vt ſi omnino non ſit, 123. *&* 143. *&* 151 *& in verſi. pariter.*
Probationem per neceſſe, non poſſibile concludendum eſſe oportere, 105.
Probationem ante ſtare, quæ certior eſt, 349. *verſi. & in ſpecie. & in ver. certum*
Probationem in genere nihilo præ ſpeciali fieri, 349. *ver. atq; expreſſim magis. & nu. ſeq.*
& ampliatur, 352
Probationem maiorem ex ratione maiore indicari, quanto rusticis magis teſtimonia accommodantur, 352. *ver. potentior plane*
ampliatur verſi. hoc amplius & in verſic. potentiorem.
Probationem ante fieri quæ potentior ſit 362. *ver. & probationem. & in ver. potentiore.*
Proceſſu ad vlteriora, tacitam exceptionem intelligi 236. *ver. & quod dicitur ex proceſſu. & in ver. exceptionem.*
Prodeſſe facilius quam obeſſe alios poſſumus, 330. *& in verb. conditionem alterius.*
Prodeſſe alis non debere, quod non obeſt, 456
Producentem omnia conſiteri, quæcunq; in ſcriptura narrata producta ſunt, 222
Lotum id & in eo habere, à quo productio facta libelli eſt, 225.
Prohibitio alienandi ad omnia extenditur, vnde ſequi alienatio poſſit, 64
Prohibitio alienandi non perit, re ſemel alienata, vbicunq; ad rem ipſam prohibitio ſpectat, 489. *& in ver. ſemel.*
Prohibitione alienandi interueniente, eorum à prohibito adhibendam, vt ne quidem per legem alienatio ſequatur, 66
Prohibitionem ad omnia pertinere, per quæ peruenire ad prohibitum poteſt, 64. *ver. tum hinc & illinc.*
Prohibitionem alienandi non euaneſcere, re ſemel alienata, quoties ad naturam res ſuam redit, 490. *& in ver. natura ſemel.*
Promiſſio verbum in ſcriptura relatum, quamobrem ad ſtipulationem referatur, 341
Propriam verborum ſignificationem in legibus in primis iuxta cæſarem atq; iuriſconſultorum ſpectandam, 311
Proteſtationem facto contrario tolli, cum potentius verbis factum ſit, 109. *& in ver. factum*
Prouocatio patronorum partis ad collocationem legitimam, 265. *[illegible]*
Pupillum quicquid vidit, ignorat, 179.

Q.

QVALITATEM verba adiectam verbi ipſius tempore exquiri, 40.
Qualitatem ſtatim probandam, quamuis iure præſumatur, 325
& cum quo facit quod ſcriptum eſt, 149. *verſi. idq; recipe.*
Qualitatem facti probandam. 271.
Qualitatem [illegible] ſeu ſtatuti aut decreti ab eo dicendi, qui ſcit eo ipſo vtitur. Vbi in ſiſto id exorbitantis in primis receptum dicitur, & quod ſcriptum eſt, 396
Quacunq; dictio vniuerſalis, 67.
Querela aut nullitatis non ad appellationem non pertinere. Neq; remiſſionem iuris ad alterum trahi, 331.
Quæſtionem dominij à conductore rei ſuæ locatori referri, 412.
Quæſtionem dominij recte ab emptore vel ſive venditore referri, 412. *verſic inde fieri Bald ſcribit.*
Quibuscunq; verbum hæredibus adiectum, alienabile feudum in extraneos efficit, 320. *Idem Cephal probat in conſ.* 58. *num.* 9. *& in verb. hæredib. vniuerſalia.*

R.

RADIX vitioſa aut infecta fructum non mittit, 34. *&* 403.
Ratificatio, Caſus, in quibus [illegible] actus.
Ratio diuerſa diuerſum ius vel in ſcriptura connexa efficit, 167.
Ratione incerta ad limitationis diſpoſitionem reſtringendam, 418. *& in verſi. reſtrictionem ex ratione.*
Recognitionem aut confeſſionem vaſalli ad dominium directum probandum valere, 431
Regulam in probandi onus, ne eum releuet, cui aduerſarius eſt, 2.
Regulam ab iis non exceptis per caſuum aliquorum exceptionem confirmari, 66. *ver. verſu iam de regula. & in verb. exceptio.*
Rei ſuæ nullam conductionem fieri, 421. *& in ver. conductionem.*
Rei ſuæ emptionem emptioni fieri, 412. *ver. Sed procura. & limitatur,* 423.
Rei ſuæ pignus vires, precarium vero non habent, 412 *& limitatur,* 123.
Rei ſuæ inutiliter creditori ſoluitur, 409. *&* 413. *& ſeq.*
& limit. 421 *& in ver. ſolutionem.*
Reiterandum fidelitatis ſacramentum non eſſe, 324 *& in verb fidelitatem.*
Reiteratio in dominio acquirendo non fit, vnde qui dominium ex adeptum ſemel eſt, dominium fieri præterea nequit. 222. *& in ver. ſemel.*
Relatio verborum fieri ad cauſam ſuam oportet, 191 *& in verb cauſa reſtringi.*
Remedium omne dictatum conſero, quod percipi ex narratione poſſit. Tametſi remedium aliud in clauſa ſit, 225. *vbi etiam ad extenditur. & vt in aliis habitione partis non accipit,* 199. *& in ver. formæ omiſſio. nullum verb. actor clauſula iur.*
Renunciationem indiſtinctam quam vacua verba ſunt, 343. *& in ver. [illegible]*
Renunciationem in dubio non induci, 343. *& in ver. conſeruandi.*
Renunciationem in hæreditate patris à filia factam ad bona matris porrigi, quotieſcunq; in hæreditate prodeſſe patris non poteſt, 545. *& in verbo operari*
Renunciationem non præſumi, quamuis initium actum fiat, 420. *ver. & in renunciatione.*
Renunciationem fratri vni, eamq; ratione à ſorore factam ad fratres alios non trahi, 427. *&* 430. *& in ver limitatio. Reſtringe.*
Renunciationem facilius ex promiſſione delegatis ſoluendi non induci, 452. *verſic. vnde ſi beneficium.*
Renunciationem bonorum maternorum ad fraterna nō porrigi, quamuis tota materna cum ratione ſint. 458
Renunciationem in eo vnum ad alia non trahi, 459. *Ibiq; ampliatur.*
Repetitioni locum ob interuallum non eſſe, 462
Reſcripti conditio, ſi preces veritate nitantur, hoc ipſo deficere dicitur, quod ſides narratorum in eo non ſit, 139. *& in ver. conditio. & in verb. obreptitiam.*
Reſcriptum conditionem tacitam admittit, ſi preces veritate nitantur, 141. *& in verb. conditionem*
Reſcriptū [illegible], quod indiuiſo pendente auferatur, 3 *& declaratur,* 213. *& in ver. pendente*
Reſtitutio in integrum tamen in cauſa lucratiua minori accommodetur, 228. *ver. Idq; locum.*
Reſtitutionem in integrum minori eccleſiæ non dari, ſi exceptio ab eo omiſſa dilatoria eſt, 243. *& in verb. exceptione.*
Reſtrictio. De reſtrictionum ſpeciis in ver. generalia. Tertius Vniuerſalia
Reſtrictio in lege, quam hominis ſcriptum facilior, 96
Reſtrictio in verbis generalibus quam vniuerſalibus facilior. 302. *& in verb. Generalem.*
Reſtrictionem verba excipere, quæ voluntatis libera ſunt, potius quam tertio permiſſa ſunt, 51. *& in ver. Libera. Tertium.*
Reſtrictionem in verbis vniuerſalibus admittendā, ne abſurdi aut iniqui quicquam inducant, 76. *& in ver. vniuerſalia.*
Reſtrictionem verbis vniuerſalibus ab æquitate afferri, 78. *& in verb. æquitas. Vniuerſalia.*
Reſtrictionem ob contradictionem cauendam admitti, 302. *& in ver. contrarietatu. Ibiq; ampliatur. & ampliatio alicua,* 303.
Reſtrictionem verborum generalium & vniuerſalium ad eu fieri quo non actus congruens, 318. *&* 331. *& in ver. natura.*
Reſtrictionem verborum generalium ad cogitatum faciendam, 338
Reſtrictionem ex ratione tacita nedum expreſſa fieri 418. *& in ver. ratione.*
Reſtrictionem diſpoſitionis generalis ad cauſam faciendam, nemine iure interpoſita eſt. 150. *& pluribus ſeq & in ver. alicui. & in ver. extenſionem, ibiq; ampliatur,*
Reſtrictionem diſpoſitionis cuiuſcunq; ad bona in ea expreſſa faciendam, 457. *& in ver. Extenſionem communionem.*
Reſtrictionem ratione ſuadente in ſermone generali faciendam, 468. *& in ver. generalem ſcripturam.*
Reſtringenda verba, vt quo relata ſunt, reſpectu intelligantur, 189 *&* 316 *Ad ſententiam hanc mihi ſic id quadrat, quod ſcriptum apud Rominal. in conſi.* 79 *nu.* 24. *& quod ſcriptum eſt nu.* 358. *ver. hinc & illud confert. feudi alienationem ad id reſtringendam, in quo facta eſt. In qua ſpecie Rominal. etiam omnino videndus in conſ. 74. n. 24. ad quæſtionem eum controuerſam decidendam appoſitiſſime valet. & in ver. alienatio feudi.*
Reſtringi & referri verba ad cauſam ſuam oportet, 101. *& in verb cum relatio,*
Reſtringi diſpoſitionem ad perſonam oportet, propter quam facta eſt, 47. *&* 460. *& in ver. limitatio. renunciationem fratri.*
Retardare litem ratione tutorum imperfectarum non licet, 380. *& in ver. expenſarum.*
Retardatio litis a doli ſuſpicione non vacat, 382. *& in verbo doli.*
Retinendi ius facilius quam agendi dari 406
Retinendi ius ab hypotheca naſci, 405. *ver. atque nemo dubitat, &* 407.
Retinendi ius ex eo ob debitum aliud quam hypothecarium permitti, 407. *verſi. non ſolum autem,*
Retinendi ius in executione etiam ſententiæ eſſe, 408
Reuocatum actum pro non facto haberi, 484. *& in ver. paria.*

S.

SCIENTIA inſtatæ expreſſe probationem præſtandam, vt præſumi alias ſolet. 116
Semel dominium dominum amplius non fieri, 322. *& in ver. reiteratio.*
Semel alienatum alienabile perpetuo fieri, quomodo intelligendum, 489. *vbi ad prohibitionem alienandi realem id pertinere, ſcriptum eſt, & in ver. prohibitio alienandi.*
Semel alienatum alienabile perpetuo non fieri, ad ſuam re naturam redeunte, 490. *& in verb. prohibitionem alienandi.*
Separata. Ex ſeparatis non inferri. 458
Sequentia à præcedentibus reſtringi. Viceq; contraria 298.
& ampliatur, 300
Sequeſtrationi, & in prima inſtantia locum ob ſuſpicionem legitimam eſſe, 495.
Sequeſtrationem facilius quam debitoris captiuam permitti, 495. *ver. quæ opinio.*
Si, particula conditionem facit, 160. *vbi ampliatur, & in ver. conditionem ſi*
Solennitatem interiorem notarii verbis non doceri, quoties adhiberi eum non potuit, cum inſtrumentum fieret, 249. *& in ver. notarii aſſertione.*
Solennitatem internam ad inuentarium præſumi, 475. *& in ver. inuentarium.*
Soluendo quis non præſumatur, 277.
Solutio cuilibet alii quam creditori facta, an liberationem ſoluendi pariat. Et an propter repreſaliis ſoluenti ab eo repetat, odio cuius facta conceſſio eſt. 270. *& in ver. alius.*
Solutio ſuperioris iuſſu alii facta debitorem exonerat, 16.
declaratur, 270. *& pluribus ſeq. & in ver. alium.*
Solutione obligationem omnem conſumi, 409. *& in ver. Datione in ſolutum.*
Solutionem vitioſam, quæ de ſua creditori re fit, 409. *&* 413 *& ſeq.*
& limitatur, 223 *& in ver. rei ſuæ.*

Specia-

I N D E X

Specialem expreſſionem cauſa poſcunt, ex quibus ſolis fieri quod poteſt. 190. Et in ver. cauſam in ſpecie. Et in verb. generalia cauſarum. &c. Et corollarium non ſpernendum, in d. verb. cauſam in ſpecie.

Specialis probationi generalem poſtponi. 349. ver. atq; expreſſim magis. & 350
& amplia. 358

Spoliatum ante omnia non reſtitui, vbicunq; & petitorium & poſſeſſorium vno ſimul definire princeps reſcribit. 259. & in ver. petitorium. P. poſſeſſoris.

Spoliatum ante omnia reſtituendum. 217
& limitatur, 220. cum iure quicquam in re ſpoliato non eſſe palam ex actis eſt.

Spoliatorem de petitorio non audiendum, quam ſententia de ſpoliatione dicta ad integrum obtemperatum à ſpoliatore ipſo ſit. 8
ſed & fuſius id enarratur. 236. ad nu. vſq; 243

Statutum ita intelligendum, vt quam maxime poſſit, ius olim commune eius maneat, 48. & in ver. correctio, interpretatio.

Subauditio ſenſus ad correctionem non admitti. 337 & in ver. correctionem Tacitos.

Subauditionem contrarietatis excludendae cauſa admitti. 257. ver. Imo enim è contrario. & in ver. contrarietatis.

Subreptio dolum indicat, 203. verſ. Sed & in ſubreptione.

Subreptionis ignorantia in tertii perniciem non excuſat. 182

Subueniri ei oportet, qui aduerſaris deceptus aſſertione eſt. 723. & in ver. laſio.

Succeſſorem ſingularem aduerſus authoris confeſſionem non venire, 323. & 329 & 429. Quibus Cephalus in ſpecie inueſtitura nouæ accedit in conſil. 90. num. 43.

Succeſſorem ſingularem contra factum authoris non venire, neq; id impugnare. 329 & 419

Succeſſorem ſingularem actione perſonali non conueniri Neq; ad rem attineri, vel ipſius cauſa, quæ ad ſucceſſorem peruenit, obligationem contractam, 338. ibiq; ampliatur.

Succeſſorem ſingularem ob dolum authoris in rem ſtringi. 389

Succeſſori ſingulari onerosam ſententiam eſſe, quæ dicta authori eſt, vel ſolite inſtituta, anteq; ſententiam ipſam in alium res translatio ſit. 443

Succeſſorum appellatione in feudo qui veniant, in verb. feudum rectum.

Sumptum pro facultatibus moderandum, 127. & in verb. alimenta. victum.

Superueniens. Ex vtilitate ſuperueniente alienationem fundi dotalis non ebualeſcere, quæ ex cauſa ſuper miſſa vtilitatis eſt. 39
Et quæ plenius ſcriptum inuenies, 156 de quo etiam in ver. iniquum.

Superuenientibus probationibus decretum irritum non iuuari. 156
& ampliatur 157 & in ver. decretum nullum.

Suſpectus hoc ipſo debitor æſtimatur, quod bona ſtabilia non poſſidet. 481
& ampliatur. 494. Etiam ſi extra territoriū bona habet, vt ſequeſtratio fiat & in ver. Debitor.

Suſpectus debitor habetur, qui obligationi alienam in ſe ſuſcipit, 492. & in verbo fideiuſſio. Inop.

Suſpicione cum onerari, qui ſcripturam edere renuit 179. Ibiq; itē idem in muliere probandum, quæ vterum inſpici noluit, vt partū ſuppoſuerit. Exemplis & autoritate ſic otioſe id explicatur.

Suſpicione cuiq; eam laborare, qui ne quid fiat, partis reclamat. 180

T.

TAcitis ſenſibus aut argumentis, correctionem non permitti, 318. & in verb. correctionem ſubaudiri.

Tacitum idem, vbi expreſſio facta etiam eſt quod tacito inuenitur, 144. ver. & iſtud vero eſt & in ver. expreſſo.

Tanquam. Quoties niſi ex cauſa quæ fieri actus non potuit, rata tamen habetur, ſi tanquam ex cauſa illa fiat, 175. & in ver. cauſa, idq; non cumulate magis, quam ſcite declaratur.

Taxatiuam dictionem ad corrigendum non valere, 9. in fin.
& ampliatur 357. ver. inde ſit, & in ver. correctionem.

Tertii d. ſpondei libertatibus in ſubſcribi, 54. & in ver. libertas.

Tertius lædere non permittitur, tui generalis tributa poteſtas eſt, 191. & ſequ. ver. Bart. huc. & in verb. generalis poteſtas

Tertii ius non opponi, vbicunq; niſi tertio volente, ius ipſum non competit. 278

Tertii ius non oppone. 393
& limitatur. 399. & ſeq.

Tertii ius, quod in conſenſu domini directi conſiſtit, cur non opponatur, 194. & ibi recte de eo opponi, vbicunq; voluntatem domini declaratio facta ab eo eſt, quod exclusum domini videtur eſſe intelligi, quia tamen ſui domini directi alienauit, aut mercedem et ſui penſionem non intulit.

Tertio ne ſcriptura noceat, reſtrictionem in eandem ſtendam, tametſi vtilis reipubl. ſit. 53. & ſeq. & in ver. vtilitas.

Tertio. Verba vniuerſalia vulnerare maxime eſt, quam noxia tertio fiant, 73. & in ver. Vniuerſalia.

Tertio confeſſionem onerosam alteri non eſſe. 432. & in verb. alii

Tertius Ne tertius ne lædatur, reſtrictionem verba patiuntur, quæ voluntatem liberam denotant. 51. & in verb. Libera Reſtrictio.

Tertius Interpretatio agnoſcenda, vt quam minimum tertii eius derogetur. 52. ver. & qua ratione, & in verb. Interpretatio.

Tertius. Inania verba fieri, iniquum minus, quam vt alienum ius minuant 52. & in ver. operari.

Tertius. Tertio principem incommodare ius non aquidem iuſta pro vnus. 38

Tertius. Interpretatio excludenda, vnde damno tertium afficere cuiliceat. 62. & in verb. E iuſorum. Tertius.

Tertius. Verba offendi lenius, quam ad iniuriam tertii retiedant 71. ver idq; ex eo etiam oſtenditur. & in verb. Improprie.

Tertius. Ne damnum graue tertius ſubeat, arbitrium pleniſſimum reſtringendum. 104. ver Bart. huc. & in verbo arbitrium pleniſſimum & in verb. pleniſſimum.

Teſtes duos in ſpecie loquentes pluribus præluceare, qui in genere teſtantur 351

Teſtes plures pluris quam pauciores æſtimari. 352 & in verb. numero.

Teſtibus paucioribus fides plus haberi quorum teſtimonia ad rationem magis accedunt. 352. ver. hoc amplius.

Teſtibus paucioribus credi, qui veriſimiliora referunt 172. & in ver. veriſimilius.

Teſtibus ad integrum rem inarrantibus fidem non haberi, ſi aliena à veriſimili dicunt, 373. & in ver. veriſimilitudine.

Titius ratio in l. reperi §. 1 ff quib. modis vſusfruct. amit. 168

Tractatum capitule bonorum eccleſiæ alienatio poſſit. 29

Tractatum capituli in bonis eccleſiæ alienandis partium, notariive aſſertione non oſtendit. 27

V.

VErba ad eum caſum referenda & reſtringenda, cuius prolata reſpectu ſunt. 187. & 356. & 465. & in ver. reſtringenda.

Veriſimile id non habetur, quod fieri non ſolet. 323. & 381 & 442. & in ver conſuetudo pro omni.

Veriſimile eſſe oportet, quod ſcriptum ſub inſtrumento eſt. Sin minus, fidem non accipit. 373 ver. cauſa eandem & in ver. inſtrumento.

Veriſimile id non credi, ad quod rationabilis iudicis motus non applicatur 386. ver. tum vero id diſſimile.

Veriſimilem confeſſionem eſſe oportet, vt exiſtente noceat. 374. & in ver. confeſſionem.

Veriſimilitudinem ex qualitate perſonæ colligi. 386

Veriſimilitudinem vis ea eſt, vt fidei quotquam teſtib. non habeatur, qui vero diſſimilia proferunt. 473. & in ver. teſtibus.

Veriſimilius in teſtibus ſpectandum vel numero paucioribus 372. & in ver. teſtibus

Veriſimilius. Cum inuicem ſcripturæ certunt, ei ſtandum, quæ veriſimiliora habet. 372. & in ver. contrarietas.

Veriſimilius id cenſeri, quod iuri amicum communius eſt 374. & in verb. ius commune.

Veriſimilius. Ex cauſa veriſimiliore actum quid præſumi. ut cauſa expreſſio facta alterius ſit. 440. & in ver. præſumptio.

Veritas actum inde non confirmat, qui ignarus eius fuerit, 144 & 160 & in verb. conditionem impletam. conſtare ignorantem

Veritas ſine forma non prodeſt, ſatis quippe non eſt, in cauſæ vera, & iuſtus actum fieri, ſi partium forma non ſit. 140 & in ver. forma omiſſa.

Veritas. Quoties ſola facti veritas inſpecta, definiri litem oportet, ex cauſa etiam non propoſita actor vincit, quamuis qua expreſſa cauſa eit opem non ferat. 246 & in ver. clauſula.

Veritas alteri, omnium mq; teſtantiſſima 265 ver. quicquid alter.

Veritas clauſula ſola facti veritate inſpecta vim eam eſſe, vt iuris ordo impune prætermittatur. 477. & in ver. eruentaria.

Veritate facti inſpecta cum faciendum iudicium eſt, perinde vt à Deo iudicandum. 478

Victum ad rem familiarem temperandum. 172 & in ver. alimenta Sumptum

Vltimum prioribus derogare, vbicunq; inuicem ſe ferre nequeunt. 108

Vltimo decreto ſeu ſtatuto ſtandum. 107

Vnguem. ad vnguem verba perfectionem, atq; ideo formam exprimunt. 164

Vniuerſalem ſermonem ad omnia trahendum, etiam quæ talia improprie ſunt. 65

Vniuerſalia verba reſtringenda, ne tertio officiant. 73 & in v. tertius.

Vniuerſalia verba & pro neceſſitatibus aliis quibuſcunq; ad ea in ſpecie odioſa non trahi, quæ maiora expreſſis ſunt 75 & in ver. alius

Vniuerſalia verba reſtringenda, ne iniqua aut abſurdi quicquam ſerant. 76. & in ver. reſtrictio.

Vniuerſalia verba propter æquitatem reſtringēda. 77 & in ve b. æquitas reſtrictio.

Vniuerſalia. Reſtrictionem verba vniuerſalia non aſpernari, quæ ratione conſertur. 80

Vniuerſalia verba coangustanda, ne deterius alienum ius faciendi occaſio præbeatur. 80

Vniuerſalia verba ad ea non porrigenda, in quibus ratio eadem aut cauſa non verſetur. 83

Vniuerſalia verba reſtringenda, vt aſſerſionē quæm minimam poſſit commune ius accipiat 83. & in verb. correctionis.

Vniuerſalia verba generalibus potentiora 196. & in v. generalia verba.

Vniuerſalia verba negatiua reſtringēda, ne repugnantia ſequatur. 301 & in ver. contrarietatis.

Vniuerſalia verba pro heredib. quibuſcunq; extraneos etiam in feudo complectuntur. 320. & in verb heredibus. & in verb. quibuſcunq;.

Vniuerſalibus reſtrictionem fieri, per quam iuſta cuiuſq; interpretatio ſequitur. 81

Vbi & in verbis vniuerſalibus geminatis recipienda id aſſeritur. 81

Vniuerſalis clauſula in emphyteuſi aut feudi conceſſione inſerta & quicquid placuerit faciendum, pacta priora non lædit, quibus diſponendi facultas caretur. 308. & in verb. derogationem.

Voluntarium dicitur, cauſam cui volūtas initio præbuit, vt neceſſarium poſtea fiat non in eire. 44. & ſignificantius. 386. ver. nomine & alia & in verb. neceſſarium.

Voluntas Culpam in eo nō cadere, quod patris voluntate fit. 17. & 198. & 276. & 283. & in verb. Culpam.

Voluntate & propoſito maleficia diſtingui. 234. & in v con eaſu delictum petitum

Voluntatem principis nō aliam l. x intelliget. eiſi qualem eſſe conuenit. 102. verb. ea quippe. & in verb. principis.

Voluntatem diſponentium ex conſuetudine generali regionis eorum atq; etiam ſingulari patria declarari. 317. v. hoc amplius eo modo. & verb. conſuetudinem.

Vtile ab inutili in actib. indiuiduis vitiari. 132

Vtilitatem publicam in agnatione tuenda verſari. 332. v. inde dicitur. & in ver. cognationem

Vtilitas publica tertii incommoda non conſulit. Imo enim reſtrictionem in diſpoſitione admittendum, quæ ad incommoda publica ſpectat, ne onerosa tertio fiat. 53. & ſeq. & in ver. tertius.

F I N I S.

Google

Digitized by Google

RESPONSVM PRIMVM CRAVETTÆ PRO GENERO.

D [illegible]

[illegible] ex [illegible] te, vnde luculentius ve[illegible] [illegible] [illegible] Inde text. [illegible] [illegible] Q[illegible] [illegible] ad veritatem [illegible] discrutand[illegible] [illegible] lucidiora [illegible] micare, quo propiora fiun[illegible] [illegible] Ideo co[illegible] argumenta primum omnium [illegible] quibus ius suum malum adiuetur, [illegible] exe[illegible] [illegible] suo obuijs [illegible] ius certat.

Principio exceptione tres [illegible] quæ ad iudiciarium ordinem & actorem [illegible] instit[illegible] [illegible]endum, vt potè lite hac [illegible] 2 [illegible] cau[illegible] [illegible] continentiam [illegible] esse, & petitum. Iudicium enim prius cœptum de vitio [illegible] ctus, & alienationis feudi, atque vbi vires mero iure ali[illegible] haberet, de recessione eius ob læsionem immodicam, ab[illegible] re est. Proinde iudicium illud inchoatum peragendum, [illegible] etiam litem nouam institui de feudo vendito, ex pacto de redimendo, conuenit. *authen. qui semel. C. quom. & quando iud. gl.* & Doct. *in l. edita. in gl. magna. ubi nisi per veterem. C. de eden.* vnde aut lis de vitio & rescissione contractus, continuandum omnino est, [illegible] bus eius restitut[illegible] aut ad [illegible] ante perducenda, quam [illegible] actor in iudi[illegible] [illegible] nouo debeat.

Secundo, si ad litem hanc nouam de redimendo, acto[illegible] mittitur [illegible] [illegible] continentia aut [illegible] ctio eius separatur. Siquidem iudicia duo ob [illegible] exercei [illegible] *C. de iud.* [illegible] *C. de assertion. tollend.* [illegible] Alex. *in consi. 65. num.* [illegible] *lib. 7.*

3 Tertio, cum de [illegible] contro[illegible] [illegible] iudicium circa vitium alienationis & rescissionem eius pendeat, [illegible] ipsa † pendente, rescriptum impetrare de [illegible] [illegible] vitiosum irritumque [illegible] [illegible]

4 [illegible] non que vtimur lite pe[illegible] possessionem aut[illegible] [illegible] ex text. probatum [illegible] *quod cum eo.* [illegible] *ff. de vsu.*

[illegible] Quid dicendum his erit, vbi usi communium con[illegible] Possessio P[illegible]

Consequenter his dicendo [illegible] palam † A[illegible] inspectione [illegible] appareant, [illegible] Alex. tradit [illegible]

Altera exce[illegible] 6 non amb[illegible] Spec[illegible] [illegible]

[illegible] Quatuor [illegible] Fredet [illegible] Sen. [illegible] Rom. *sing.* 495 [illegible] Neap[illegible] *num.* 6. Dec. [illegible] Paris [illegible] *num.* 81. [illegible]

Ex[illegible] [illegible] ad restitutionem [illegible] Enimue[illegible] certi non est, [illegible] de petitorio [illegible] quibus [illegible] ipsa [illegible]

Vltra [illegible] ad processum [illegible] ipsam principalem continent. Prima exceptio ab instrumento [illegible]

b

to emptionis deſumitur. Ex quo apparet, rite recteue feudum alienatum, decretorum ducalium forma adimpleta, ob æs alienum videlicet neceſſario exoluendum, ita vt permiſſum decretis ipſis eſt de quo ære alieno per inſtrumenta publica liquet. Rurſus, & ſi maxime numerationem pecuniæ aut traditionem rerum decretum expoſtulet, pecuniam tamen à P. numeratam non obſcure apparet. Iuſte igitur Reus a inſtrumentis inſtructo,
9 à dubitatione omni vacuatus videtur. Noniſſima† quippe inſtrumenti vis nemini non eſt, cum ſtari in dubio oportet *l. cum precibus. C. de proba. l. generaliter. C. de non numer. pec. c. per tuas de probat.* Bald. *in conſ. 41. caſus talis eſt, Fran. sal. fin. l. 3.* unde probatio probata inſtrumentum dicitur. Bald *in l. Imperator. colu. 1. ff. de ſtatu homin. in 1. lectu. in l. quoties. in fin. C. de iud. in l. intereſt. C. de ſolutio. in conſ. 33. ſtatuto cauetur quod lite. num. 3. in fin. lib. 5.* Dec. *in conſ. 36. num. 2. & in conſil. 118. colum. 1.* Iaſ. *in l. verum gentium. § quod fere. in ſecundo nota. ff. de pactis. in l. admonendi. colum. 58. num. 125. verſ. ſucceſſiue Bart. ingreditur ff. de iureiurand. in ſecunda lect.* Rurſus præſumptio iuris cum inſtrumento publico facit, quod veritatem habeat, niſi contrarium doceatur. Dyn. *in conſ. 1. colum. 2. cir. a med.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 168. Super primo dubio dicendum eſt, quod cum diuerſitas. circa fin. lib. 1. per text. in d. l. cum precib.* Quocirca dubitationis quicquam de qua re inſtrumentum loquitur, non magis atque in legis caſu verti, cum vicem definitionis cauſæ inſtrumentum habeat, ſcriptum apud nos legitur *in conſil. 31. in fin. & in conſil. 317. num. 1.* Ibique & illud ſubiectum eſt, de inſtrumento dici publico poſſe, nolo me tangere. In quam ſententiam dicta & alia eiuſdem farinæ cumulare ne quidem inſcitia liceret, ſi è re fieret.

Secundo preter liquidam ex inſtrumento probationem, decretum etiam curiæ parlamenti Taurini rege tunc dominante,
10 accedit. Cuius decreti † vigor quantus ſit, & quantum ei iuris præſumptio faueat, exploratum nemo non habet. Solenniter quippe acta omnia præſumuntur, vbi decretum adeſt. *L. imperatores. ff. de priuil. credit.* Quem text. ad hoc Signorol. vocat *in conſil. 251. num. 4. verſ. item propter authoritatem ſuperioris.* Tradunt Alex. & alii *in l. ſtipulatio. ff. de verb. oblig.* Idque in decreto locum iudicis improbiſſimi aut ribaldi habere Bald. ſcribit *in c. Sicut. num. 3. in fin. per illum text. de re iudic.* Cui Iaſon ſubſcribit *in l. pacta nouiſſima. colum. 5. verſic. Secundo facit. C. de pact. & in rubri. C. qui admitti. numer. 7. verſ. & tunc ego habeo regulam. & in c. 1. num. 8. in fin. qui fil. ſint legit.* Quid igitur in decreto dicendum ſaturi ſenatus erit, quod cum maiorem non paulo quam cum iudice inferiore iuris præſumptionem facere Bald. ſcribit *in l. tutores. ff. de adm. tut.* Quem in locis memoratis Iaſ. ſequitur. Petrus Gerardi *ſin. 57. in fin.* Rolan. *in conſ. 33. num. 18.* Proinde credibile non eſt, decretum à tam ampliſſimo ordine alienationi feudi accommodatum, niſi ſic accommodandum cognouerat.

Neque reſponſiones mutant, quæ ad inſtrumenta & decretum reddita in diſceptatione publica ſunt, non niſi in caſu dubio iuris cum eis præſumptionem facere. Cæterum in manifeſto hic eſt rem eſſe, neq; ob cauſas neceſſarias æs alienum contractum, neq; numerationem aut traditionem interueniſſe. Idque ex capite illo apparere, quo mentio de aureis 400. fit, aduerſatio en pecunia & mercibus debitis. Quoniam ex confeſſione actoris argumentum diſſuitur, qui confeſſus eſt, vera omnia & ſingula eſſe, quæcunq; narrata ſub inſtrumento ſunt, atq; idem veritatem in capite illo de aureis 400. in eſſe, ex con-
11 feſſione actoris conſtare. Contra † quam confeſſionem venire omnino non licet. *l. generaliter. C. de non num. pecu. c. per tuas. de proba. c. ſi cautio. de fide inſtru. c. Lotarius. 3. q. 2. c. per inquiſitionem. de elect. c. 1. & 2. de confeſ.* Tum in que inſtrumenti confeſſio ſuſtinet. *l. cum tºſt. 2.* Ibique Dec. *in quarto not. de tranſa.* Sed & maior inſtrumento quouis publico confeſſio habetur. Bal. *in con. 192. proponitur quod in quadam ciuitate. num. 8. lib. 1.* Dec. *in d. l. cum te. in 4. not.* Paul. *in con. 199. num. 12. lib. 3. & apud nos in conſ. 2. 7. num. 10.* Et vbi confeſſio adeſt, ſufficit, Bald. *in auth. ſed nouo iur. C. ſi ſer. pet. & apud nos in conſ. 1 . num. 1.* omnis quod probandi neceſſitas remittitur, vbi confeſſio interuenit. Bald. *in conſ. 354. quæritur vtrum in priuata ſcriptura. col. 1. lib. 3.* Neque probatio vlla, atque ea par ſplendidiorue, quæ oris vel eius oraculo prodit. *l. 1. in fi. ff. de interrog. act. auth. contra qui propriam. C. de non numer. pec.* Idque locum & in iudicis criminatoris habere, text. oſtendit in l. *in cum ſi. not. C. quorum appella. & in l. vn. C. de conf.* Pro veritate enim confeſſio æſtimatur. *l. depoſita. §. ff. de pecul.* Bald. *in l. ſi pater. C. de ſtatu defunct.* Dec. *in l. ſi conuenerit. num. 9. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Inde fit, vt nihil intereſſit, contractum quis, an confeſſionem de contractu probet, ſiquidem pro veritate confeſſio con-

tra confitentem habetur. Dyn. *in conſ. 48. colum. 3. poſt prin.* Inde dicitur, nullas iudicis partes in confitente præterquam ea condemnando eſſe. *l. proinde. 1. in fi. ff. ad l. Aquil. 1 . de ea cauſa. lib. 6.* Confeſſione igitur D. Hectoris interueniente, procedit, vt ſi neceſſario vereque conflatum æs alienum, vereque numeratio pecuniæ & traditio facta rerum cum ſit.

Apparet ex his, quod ad vitium ſeu nullitatem contractus attinet, fruſtra adminiculo hoc authorem niti, forma ipſa decretum ad vnguem impleta. Idq; tam inſtrumentis publicis & decreto ſenatus regii, quam actoris confeſſione dilucide conſtare.

Nihilo magis præſidio actor fidei reſciſſionis petet. Siquidem probationis quicquam præſtitum circa læſionem vllam non eſt. Teſtimoniis vllis ſuper ea non dictis. Æque † metum 12 ſpectari reuerentialem non oportet, quod patri feudum alienari conſenſum filius accommodauerit, quoniam fidem vllam metus huius factam non eſſe pro ſua patronus eruditione in diſputatione ipſa ne quidem ſemel diſſerebat.

Ius item redimendi actori non ſuffragari aduerſarii patronus oſtendit. Ex precio enim depoſito redimendi ius actor ipſe metitur. Atqui firmitatis quicquam in pecuniæ diſpoſitione non eſſe, contenditur. Principio enim vtile depoſitum non habetur † neq; prodeſſe ſolet, vbi eum ſoluere quiſpiam debet. 13 Aliud quippe ſoluere, atq; deponere eſt. Bar. *in l. cum liberatur. §. 1. num. 3. verſ. & eadem ratione. ff. quibus mod. pig. vel hypot. ſol. & in l. 1. ff. de cuſtod. reorum.* Iaſ. *in l. ſancimus num. 11. C. de iud. & in conſ. 216. col. 1. in fi. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 144. nu. 12. circa med. lib. 4.* Quocirca P. pecuniam ſoluit, non deponi oportuit.

Secundo citationem depoſitio † pecuniæ exigit, qua ne- 14 glecta, firmitatis quicquam non habet. *d. l. in ep: am. 1. & in conſ. 9. n. 15. verſ. ſecun. & forum. lib. 1.* Curt. minor *in conſ. 18.* Rolan. *in conſil. 63. nu. 3.* Sed enim omiſſa hic citatio eſt. Neq; vitium eius reſcripto principis purgari ex poteſtate etiam ſuprema potuit, quatenus a iure diuino citatio exiſtit, quod lædi a principe nequit. *Cl. in paſtoralis. §. cæterum. de re iudic.* Cardin. & Abb. *in c. 1. de cauſa poſſ. & propr.* Fel. *in c. qua in eccleſiarum. nu. 66. de conſtit.* cum aliis apud nos relatis *in con. . num. .* Idem Ruin. tradit *in conſ. 40. num. 11. lib. 1.*

Tertio ad integrum † depoſitum factum de precio tuto non 15 eſt, quod ex aureis bis mille in ſorte, vltra acceſſiones, conſtat. *l. tutor. §. Lucius. ff. de v, u. l. obſignatione. C. de ſolutio. l. quamdiu. C. de diſtract. pig.* Bald. *in l. ponderum 1. C. de cond. inſer.* Curt. Iun. *in d. conſ. 58 nu. 1.* Iudex enim competentis heriſſu debet. Abb. *in conſ. 36. circa fi. lib. 1.* Quod factum hic non legitur.

Neque nutat ſolutos aureos 400. cognatis venditoris non eſſe, quos in redemptionem villæ vnius ſibi pactum conuen- tum fuerat. Quoniam creditoribus † aliis ſuperioris ſoluti fuere 16 runt. Quæ ſolutio onerata eſſe emptori non debet, quatenus venditoris culpa damnum hoc accidit, à quo æs ſuum ſoluendum alienum fuerat per ea, quæ in ſpecie ſe prælatarum Bart. & alii ſcribunt *in l. 2. §. ſi eo ſi factio. ff. de verb. oblig.* indemnes eos præſtandos à quibus ſolutio facta propter alium eſt, quoties iure conceſſæ expreſſa hæc ſunt. not. Ruin. *in conſ. 107. nu. 11. & colum. fin. verſ. non obſtat. tuſu. 37. lib. 5.* Itaq; cum pecuniam venditor deberet, nec ſolueret, acceptum ſibi non emptori coacte ſoluenti damnum a ferendum.

Secundo reſpondetur, ex conſenſu actoris creditoribus patris pecuniam ſolutam, ita vt literis ipſius actoris conſtat. Culpa igitur † eo aſſeritur eo nequit, quod ex voluntate manife- 17 ſta actum actoris eſt. *l. cum in plures. §. legeducta. ff. loca. l. Titius. § fi. ff. de man. teſt. & l. eam facit. § tam len. ff. quod vi aut clam.* Bald. *in conſ. 342. poſt factum compromiſſum. col. 1. lib. 5. & in conſ. 368. quod per mutatio circa med. lib. 5.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 11. Viſo dicto libello . colum. fi. circa med. lib. 1.* vbi tex. in argum. *vot. at in l. ſi ab: in mutatio. 9. 1. ff. mand.* Hoc amplius culpa vtrinq; admiſſa, actore & reo, culpæ ta- 18 men accuſari reus non debet. Imo compenſatio in culpa pari admittenda *l. ſi ambo. ff. de compen. d. l. viro atque vxore. ff. ſol. matr. l. in antiquum. C. de inoff. teſta.* Cornel. *in conſ. 51. col. 2. poſt med. lib. 2.*

Tertio reſpondetur præmiſſo tū omnium nihil eſſe factum ratione alia tamen culpa vllius teneri reus non videtur. Quo- niam † inter dem . tionem villæ ſatis pecunia illa aureorum quin- 19 gentorum non erat, reſiduum corollarium & aliud à venditore ciendum. Proinde culpam aut moram reo obiectare non aliter licet niſi ſi oſtendatur, pecuniam & aliam in numerato actori fuiſſe, vnde villæ fieri redemptio poſſet. *l. arbiter ſi calendis. ff. de arbitr.* . *in l. non dilla. nu. 11. de conſt. pecunia. & in l. continuus. § cum ita. ff. de verb. oblig.* cum aliis apud Alex. relatis *in conſil. 172. num. 2. lib. 2. in*

conſ-

conſil. 41. num. 4. lib. 4. in conſ. 90. col. fin. verſ. nec obſtat ſi diceretur. lib. 5. & in conſ. 110. nu. 2. lib. 6. vbi in mora debitor non dicitur, quod in loco preſcripto non ſoluerit, niſi ſi oſtenditur, in loco creditorem fuiſſe, cui ſolutio fieret. Ratio eadem in ſpecie controuerſa vertitur, ne in mora reus dicatur, quod pecuniam cognatis venditoris non ſoluit, niſi ſi planum fiat, paratam pecuniam etiam venditori fuiſſe, vnde ſequi redemptio poſſet.

20 Quarto reſpondetur, pœnæ † promiſſionem interpoſitam, caſu quo aurei quingenti dati emptoribus villæ non eſſent, hoc eſt denuo ſolutio fieret, ob id quoquo verſum res cadat non amplius adſtringi reus poterit, quam vt pœnam illam ferat, id eſt, ex integro pecuniam ſoluat. Impleri enim contractus aut pactum dicitur, cum pœnæ ſolutio fit. *l. reſcriptum. §. ſi pacto. ff. de pactis. l. prædia. ff. de actio. empti. l. apud Celſum. §. Labeo. 1. ff. de except. doli.* Alex. *in l. cum propon. nu. 2. in quarta fallentia.* Ibique Iaſ. *col. fin. in prin. Cod. de pactis.* Dec. *in conſ. 180. col. fin. circa med.* Quocirca fruſtra quod intereſt, ob id actor poſtulat, quod redemptio villæ ſecuta intra tempus præſtitutum non eſt.

Simili modo de precio in depoſito deduci aurei 400. nō debent, perinde quaſi neq; cauſa in eis neceſſaria, neque pecuniæ numeratio appareat, ita vti in ſpecie cautum decreto domini eſt. Quintum reſponſum ſatis ex ſuperioribus liquet. Probationem omnium optimam ex authoris confeſſione præſtari, qui vera omnia & ſingula eſſe confeſſus ſit, ſic quomodo dilucide teſtatum in ſuperioribus habemus.

Argumentis his, & ſi dictu mirum quam ſibi aduocatio placere, per eaque ſententiam ſuam adigere iudicem videatur. Re tamen diligentius excuſſa, nihil ea prorſus iuxta ab æquitate atq; iure ſtricto facienda exiſtimo. Et primum quidem omnium, iure ipſo communi feudorum ſubnixa authoris cauſa eſt. Alie-
21 nationem † feudi non hereditarii recte ab agnato proximiore, alienatore ipſo extincto precio etiam non reſtituto, infirmari, quamuis iure, hoc eſt, domino directo conſentiente, facta alienatio ſit. *c. 1. §. Titius.* ibiq; Aſflict. *n. 20. in 9. not. ſi de feudo fuerit controu. cap. 1. §. hoc quoq; de ſucceſſ. feud.* Rom. *in conſ. 22. in fin.* Dec. *in conſ. 144. col. 2. poſt med. verſ. tertio nam dato. in conſ. 208. col. 3. in fi. verſ. & hoc maxime videtur habere locum. & in conſ. 586. col. 1.* Ruin. *in conſil. 1. n. 2. in fin. lib. 1.* Brun. *in conſil. 80. num. 12. & trib. ſeqq.* Idque locum tum etiam habet, cum agnato remotiori feudū alienatur. *d. §. Titius.* Rom. *in d. conſ. 22. in fi.* & quod dicitur, agnato proximiori ius hoc reuocandi eſſe, ad filios in primis pertinet; qui ad feudum quaſi filii, non tanquā heredes vocati ſunt. Quocirca quod agnatis tranſuerſalibus in feudo alienato reuocando ius datur ratione id validiore competere filiis debebit. Bal. *in d. c. 1. §. hoc quoq; n. 4. & n. 14. de ſucceſ. feud.* Paul. de Caſt. *in conſ. 207. d. verſ. hoc tamen verum eſt. & in conſ. 217. præmittendum eſt quod cum dicta vend. per totum ferme conſ. lib. 2.* Alex. *in conſ. 16. nu. 7. verſ. nec obſtant etiam & circa fi. num. verſ. non obſtat vltimo id. lib. 5.* Dec. *in conſ. 445. num. 15.* Rimin. *in conſ. 33. nu. 14. & 17.* Ruin. *in d. conſ. 1. num. 1. in fi. lib. 1.* Brun. *in d. conſ. 80. nu. 15. verſ. præſuppoſito ergo. & in fin. num.* Rubeus Alex. *in conſ. 85. nu. 6.* Natta *in conſ. 130. nu. 9.* Alba. *in conſ. 76. nu. 4. in fi. iunctis his quæ ſcripta ibi, ſunt. num. 1. & quod ſcriptum inferius legitur, nu. 295.* Inſtructam igitur authoris cauſam iure communi feudorum apparet.

Regula igitur iuris feudorum cum authore faciente, illud ſolum vidēdum, vtrum locus exceptionibus regulæ ſit, quibus aduerſarius nititur. Et quidem exceptionibus vtitur, vna atque altera. Prima, quæ ex decreto conſiſtit, quo feudi alienatio permiſſa ob cauſas neceſſarias eſt. Altera in conſenſu authoris ponitur, qui accommodatus alienationi legitur. Circa primam
22 exceptionem, quæ à decreto pendet, monendi ſumus, † exceptionis probandæ onus, id eſt, locum decreto eſſe, aduerſario incumbere. Actori quippe ſatis eſt regulam iuris ei fauere, quæ præſumptionem inducit, vnde probandi onus in aduerſarium reiicitur. *l. ab ea parte. ff. de prob. l. ſuus quoq; verſ. puto. ff. de hered. inſtit. c. venerabilibus. verſ. poteſt quoq; de ſenten. excom. lib. 6.* Bar. *in l. quoties. ff. ſi quis caut.* Soc. *in l. 1. in prin. ff. de cond. & demonſt.* Infra ſcriptum apud Bald. legitur *in l. ſi tutor. in fin. C. de commun. ſeruo manu. & in cap. 1. num. 2. circa fin. de alien. inueſt. mut. cau. fac.* ſecundum regulam in dubio iudicandum, ſequitur Dec. *in conſ. 597. num. 4.* Et in ſpecie alienatio-
23 nis † regulariter prohibitæ, tradit Dec. *in conſ. 142. num 4.* vbi cum prohibita alienatio regulariter eſt, & in caſibus certis duntaxat permiſſa, veluti in re eccleſiæ, quæ alienari niſi ob neceſſitatem & vtilitatem eccleſiæ coniunctim non poteſt, qui caſum exceptionis à regula, & locum alienationi eſſe contra regulam aſſerit exceptionem probare ipſam debet. Id eſt, coniunctim aut copulate duo interueniſſe, & neceſſitatem & vtilitatem. Sic probandi onus emptorem ipſum ſequitur. Eccleſiæ quippe aut prælato alienationem reuocanti ſatis abundeq; eſt regulam iuris cum eo facere. Atq; vltra Decium, ex Anch. id oſtenditur *in conſ. 274. ad declarationem. col. 1. poſt med. verſ. in prædicta autem alienatione.* Alex. *in conſ. 160. nu. 5. lib. 6.* Idq; locupletius infra conſummatur. *nu. 116. & pluribus ſequentib.* Itaq; cum vetita regulariter feudi alienatio ſit, & in caſibus duobus tantūmodo permiſſa, id eſt, cum neceſſaria alienandi cauſa & numeratio interueniunt, probatio caſuum iſtorum coniunctim & copulate ab emptore præſtanda, qui exceptione contra regulam nititur.

Secundo onus hoc neceſſitatem & numerationem probandi, aduerſarii eſſe, aliter etiam demonſtratur. Cum niſi ex cauſa neceſſaria, † & numerationis, permiſſa alienatio feudi per de- 24
cretum non ſit, probationem eius ab eo implendam, qui cauſam ipſam affert, neq; confeſſioni eius credi, à quo cauſa ipſa allegatur, ex tex. oſtenditur *in l. ſi forte.* Ibiq; Bart. *ff. de caſtren. pecul.* gl. & doct. *in leg. ſi donatione. in gl. fin. C. de collat. cum aliis apud nos relatis in conſ. 175. num. 2. & duob. ſequ.* Quibus Dec. accedit *in c. cum tutor. n. 13. de except.* Inde Rom. ſcribit *in conſ. 208. hæc impetratio. circa fin.* cum in ius quiſpiam vocari niſi ob cauſam quam ſpecialem non poteſt, neceſſariam cauſæ illius cognitionem atque probationem apud prætorem eſſe, per text. *in l. ſed ſi hac. §. prætor. ff. de in ius vocan.* ſequitur Grotus *in l. filiusfamilias. §. diui. num. 105. verſ. dixit etiam Lodouicus Roma. ff. de leg. 1.* Decii huc dictum non ſecius ſpectat *in conſ. 120. per totum, ſed colum. 2. maxime, in fin. verb. 3. nam ſi quis.* Vbi teſtibus duobus aut tribus legato probari niſi ob cauſam piam non poteſt, qui in cauſam piam legatum eſſe aſſerit, docere id cogi, neq; aſſertioni fidem teſtatoris haberi, pro anima ita à ſe relictum. Quocirca paupertatis legatarii probationem præſtandam. Siquidem paupertate remota, ob cauſam legati piam non poteſt. Sed nec † principi de cauſa credendum, vbicunque 25
ſine cauſa quid fieri ab eo nequit, declaratum apud nos legitur *in tract. de antiqu. temp. part. 2. num. 5. & num. 9. in conſ. 48. in prin. in conſil. 241. colum. 11. in fin. verſ. ſecundo reſpondeo. & in conſil. 293. num. 4.* Quibus Cun. Sen. accedit *in conſ. 48. memoriæ recolendæ. num. 50. & in conſ. ſeq. num. 89. verſ. tamen iterato redeundo ad ipſum decretum.* Ruin. *in conſil. 41. num. 12. in conſil. 46. num. 10. in conſil. 147. num. 8. in conſ. 175. num. 8. lib. 1. in conſ. 98. nu. 16. verſ. & per hæc patet. lib. 4. in conſ. 2. nu. 5. lib. 5.* Grammat. *deciſ. 15.* Si principis aſſertioni de cauſa non creditur, quanto minus fides habenda aduerſario erit.

Tertio expreſſius atque ſignificantius probationis onus aduerſario incumbere, neq; partium fidem aſſertioni habendam, non obſcure ex eo demonſtratur, quod in † rei eccleſiæ aliena- 26
tione dicitur, tractatum cap. in ea exquiri, in quo diſcuſſio neceſſitatis aut vtilitatis fiat. An eccleſiæ neceſſitati ſuccurri citra alienationem poſſit. Et quam rem alienari tolerabilius aut oneroſum minus eccleſiæ ſit. *c. cum apoſtolica. c. tua.* Ibique Abb. *n. 6. de his, quæ fiunt à præla. cap. 1.* Ibique not. *de rebus eccleſ. non alien. lib. 6.* At enim de tractatu hoc † fides partium notariiue confeſſioni non 27
creditur. Sed aliter conſtare de eo oportet. Feder. de Sen. *in conſil. 143. conceſſio. in fin.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 38. ſuper eo quod quæritur, vtrum viſo ſtatuto. ante fin. lib. 2.* Alex. *in conſ. 17. num. 6. verſ. nec obſtat, quod in dicto inſtrumento. lib. 4.* Soc. *in conſ. 29. num. 20. lib. 1. in conſ. 52. num. 4. lib. 4.* Bolog. *in conſ. 33. nu. 6.* Felin. *in c. ſicut. nu. 27. poſt med. verſ. vnde tractatus non præſumitur. de re iudic.* Firman. *in verb. tractatio in fin* Ruin. *in conſ. 189. nu. 8. lib. 1. in conſ. 40. nu. 3. lib. 5.* Marſil. *in l. 1. §. ſi ducenta. n. 14. ff. de quæſtio.* Sed nec epiſcopo † de cauſa alienandi, hoc eſt, neceſ- 28
ſitate aut vtilitate credi, Cardin. & Imol. tradunt *in c. 1. de rebus eccleſ. non alien. & ca. quod quibuſdam. de fideiuſſ.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 74. in facto iſto quatuor. col. 2. circa med. verſ. tertio videndum eſt. lib. 1.* Si fides epiſcopo de cauſis alienandi non habetur, cum authoritatem in alienatione interponit, longe minus credendum vaſallo alienandi, & feudi emptori erit. Et in iudice decretum in aliena-
tione † alias prohibita interponente fidem ei de cauſis alie- 29
nandi non haberi, Caſtr. tradit *in d. conſ. 38. in fin. lib. 2. De quo vberius apud nos in tract. de antiq. temp. par. 2. num. 6. & pluribus ſeq.*

Quarto decreto tantummodo ſubniti aduerſarius poteſt,
vtpote iuri communi † feudorum feudi alienationi vſq; adeo 30
reclamāte, vt ne quidem ob cauſam neceſſariam aut piam animæ cauſa, alienare feudum liceat, *cap. 1. qualit. feud. pot. alien.* Bald. *in c. 1. in prin. num. 10. & 18. de prob. alien. feud. per Frede.* Socin. *in conſil. 19. num. 12. verſ. & non ſolum. lib. 1.* Dec. *in conſil. 445. num. 21.* Iaſ. *in l. de quibus. num. 64. verſ. tertio ergo aduert. ff. de ll. & alia complura.* Decretum plane facultatem hanc alienandi ſimpliciter non permittit, ve-

rum ſub qualitate, ſi neceſſitas cauſæ vrgeat, & numeratio in-
31 terueniat. At enim iuris incerti † non eſt, decreti, ſtatutiue be-
neficio non aliter quempiam vti, niſi ſi qualitates eius omnes
obſeruet, eaſque interueniſſe doceat *l. penult. §. docere.* Ibique Ca-
ſtren. *num. 5. ne quis eum in quo tutelæ. ff. de cap. dimin. l. in delictis. §. ſi ex-
traneum ff. de noxal. l. 1. §. item illud. ff. ad Syllania. l. quæſitum. §. 1. ff. de leg. 1.
l. in diem. ff. de cond. & demonſt. l. 1. §. ait prætor.* Ibique Bartol. *ff. ne quid
in flum. pub. leg. Falcinius. §. 2. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. ea. l. prætor. §. docere. ff.
vi bon. rapt. c. quanquam. de vſu. lib. 6. c. 1.* Ibique Ioan. And. *de homicid.
eod. lib.* Bartol. *in l. diuus ff. de re iudic.* Quocirca cautum aduoca-
tum in articulis eſſe componendis oportet, vt verba legis aut
ſtatuti ſeruet. Bald. *in leg. ſi quis non dicam rapere. num. 3. in fin. C. de e-
piſc. & cler.* Ibique Ioan. Andr. refert *in d. c. 1. de homicid. lib. 6.* In can-
dem ſententiam Bald. ſcribit *in l. his qui ad curtilan. numer. 7. in fin. C. de
appella.* Qui conditionem ex lege intendit, verbis cum vti legis
debere. Quæ duo Bald. dicta Socin. refert *in conſil. 55. in prin. lib. 1.*
Conſequens his liquidiſſime fit, qualitates decreti ab aduerſa-
rio legitime docendas. Idq; in decreto hoc exorbitanti locum
in primis habet glo. *in Cle. fin. de reſcr.* vbi quia exorbitans erat, ille
eſt probari omnia oportet quæcunque ſcripta in eo ſunt. Tra-
dit Bald. *in conſ. 403. quod non ſit ſufficienter. ante fin. lib. 5.* Signorol. *in
conſ. 81.* Rom. *in conſ. 161. conſtitutio.* Corn. *in conſ. 87. in conſ. 165. colu. 2.
circa med. lib. 3. in conſ. 50 col. 1. in conſ. 65. colum. 1. in fin. & in conſ. 323. col. 2.
lib. 4.* Iaſ. *in conſ. 9. colum. 7. lib. 1.* Inde doctoris aut aduocati vnius
mentem ſatis mirari nequeo. Cui pudori non fuit, illud in iudi-
cio ab alio contra D. Hectorem illato aſſerere, probandi onus i-
pſius D. Hectoris eſſe, extra cauſas permiſſas alienatam feudum
eſſe. Iuriſq; præſumptionem eum eo facere, cui alienatum feu-
dum ſit. in qua re lapſum doct. euidentiſſime conſtat.

Regulis iuris igitur cum domino Hectore facientibus, reli-
quum illud erit, vt diſpiciamus, fides ne legitime facta exce-
ptionum à regula ſit, id eſt, ob cauſas neceſſarias, de quibus de-
cretum meminit, ſecutam alienationem eſſe. In qua re monen-
32 di ſumus, cauſas † neceſſarias ita intelligi, ſi initio ipſo cùm æs
alienum contrahitur, neceſſitas contingit dotis puta aut dona-
tionis propter nuptias conſtituendæ vel ſoluẽdæ cauſa, ob per-
ſonam redimendam, quæ apud hoſtes ſit. Ob vitã ſubſtentan-
dam, ſi grandine forte aut calamitate qua alia conſumpti fru-
ctus ſunt. Cauſa alia eſt, ſi initio ipſo libidine aut voluntarie no-
men contractum debitoris ſit; quod diſſolui poſtea neceſſe eſt
iuxta l. in commoda l. ſicut. C. de actio & oblígat. Ad neceſſitatem enim
id genus, quæ ex debito contracto deſcendit, neque initio ipſo
ſuberat, decretum non pertinet, quo ob debita neceſſaria feudi
alienandi facultas datur. Idque argumentis & rationibus non
paucis demonſtratur.

33 Et primum quidem ex regula † illa notiſſima, cauſam pri-
mam ſpectandam, à qua poſterior omnis formatur euentus. *l. 1.
circa fi. C. de impo. lucra. de-crip. lib. 10. ſed an vltro. § fin. ff. de neg. geſt. l. etiam.
§. 1. verſ. idem erit dicendum ff. de pet. here. l. in venditionibus. in fi. ff. de contra.
emptio. l. ſi heres. ff. de actio emp. l. ſi mihi Sempronius ff. de leg. 1. l. peto. §. præ-
diũ. ff. de leg. 2. l. fundo. ff. ad leg. Falc. l. ſi quod. ff. donat. l. ſequitur § ſi ex lana.
ff. de vſucapio. l. tutor datus. ff. de fideiuſſ. l. ſi filiusfamilias. in fin. C. ad Ma-
cede.* vnde ſi voluntaria cauſa prima debiti contrahendi fuit, ad
rem attinere neceſſitas non debet, quæ à cauſa ipſa voluntaria
deſcendit. Proinde quaſi à radice infecta neceſſitas iſta produ-
34 catur. Sed † enim fructum aut effectum vllum ex radice vitioſa
non naſci palam eſt. *l. fin. C. de natu. lib. c. ſicut. cap. cum inter vos. de re iu-
dic. c. vulneratus. 1. quæſt. 1.* Itaque illud demum obſeruandum, ne-
ceſſitas æris alieni conflandi initio ipſo fuerit.

35 Secundo ex tex. Sententia hæc iuuari † non mediocriter vi-
detur *in l. ſi tamen. ff. ad Macedon.* vbi cum de eo inquirimr, illicite
an non filiofamilias credita pecunia ſit, initium ſpectari con-
tractus oportet. Ratio eadem facit, vt cum illud diſceptatur ne-
ceſſarium ad non debitum fuerit, propter quod alienatio per-
mitti feudi debeat, initium ſpectari oporteat, quod debitum
contractum ipſum eſt. Initium item contractus inſpiciendum
expreſſim text. ait *in l. ſi ad quod. §. ſi plus. ff. pro ſocio.*

36 Tertio quoties ab altero vnum † deriuatur, Primum obſer-
uari, non poſterius conueniat. *l. procuratorem. in prin. ff. manda. l. 1. §. i-
dem Pomponius. ff. depoſit.* Anchar. *in conſ. 28. rationes inducta. n. 1 circa fin.*
Proinde cum neceſſitas debiti exoluendi à cauſa contrahendi
dependeat propter quam contractum debitum eſt, cauſam i-
pſam primam ſpectari, non poſteriorem oportet, hoc eſt, verum
in contractu ipſo neceſſitas interuenerit.

37 Quarto ex tex. ius hoc confirmatur † *in l. cum filius. §. heres. ff. de
leg. 1.* falſum nõ dici, quod primordio veritatis fulcitur. Per con-
trarium, verum non erit, quod falſi principio inſinuatur ab op-
poſitis argumentando. *leg. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. fin. §.
fin. ff. de leg. 3.* Eadem ratione neceſſarium debitum quantum ad
alienationem feudi & perniciem ſucceſſorum non erit, cuius
voluntarium initium eſt.

Text. huc quinto accedit † *in l. clam poſſidere. in princ. ff. de acquir. 38
poſſeſſ.* In clandeſtina poſſeſſione diiudicanda initium ſpectan-
dum, occulte ne occupata initio ſit. Quare ſi illicita initio oc-
cupatio fuit, ad rem non attinet, ſi in manifeſto poſtea res poſſi-
detur. Viceque contraria ſi publica occupatio fuit, clandeſtina
ex latitatione ſuperueniente non fit. In debito igitur neceſſario
æſtimando initium ipſum ſpectandum, cum id contrahitur. Ini-
tium item obſeruandum ſimpliciter Petrin. Bellus ſcribit Cel-
ſitud. ducalis Conſiliarius *in tract. de re milit. parte 10. tit. 2. nu. 34.*

Sexto ex Bald. id iuniore ſignificantius † declaratur *in l. 1. num. 39
168. ff. ſolut. matr. & in tract. de dote. parte 7. priuil. 1. colum. 6. verſ. & intelli-
ge, quod tempore emptionis.* Vbi quod dicitur, leg. Iuliam de fundo
dotali non alienando, ad alienationem non pertinere, quæ vti-
lis mulieri eſt, & vnde melior eius conditio fit, in ea demum a-
lienatio obtinet, quæ vtilitatem mulieri initio ipſo affert, cum
alienatio fit, neq; ad rem attinet, ſi mulieri prodeſſe poſtea in-
cipit. quoniam ſi vitioſa initio alienatio eſt, robur accipere ex
vtilitate non poteſt, quę poſtea accidit. Ratio eadem alienatio-
nis feudi, quæ decreto permiſſa ob cauſam debiti neceſſarii eſt,
vt initio ipſo ſubeſſe neceſſitas debeat, neq; firmitatem ex ne-
ceſſitate capiat, quæ initio ipſo non erat, cum nomen factum,
debitoris eſt. ¶ Septimo ius illud vulgatiſſimum ad ſenten-
tiam hanc confert. † qualitatẽ verbo adiectam verbi ipſius tem- 40
pore exquiri. *l. ſi venditum. §. ſi. ff. qui ſatiſd. cog. leg. in delictis. § ſi extraneum. ff.
de noxalib. l. Titius.* Ibiq; Bar. *ff. de milit. teſt. c. Raynald. de teſt.* Bart. & alii
in l. ex facto. ff. de vulg. Ea de re cum debita neceſſaria decretum ex-
poſtulet, eo tempore contingere neceſſitatem oportet, quo
debitum ipſum contrahitur.

Textu Octauo concluſio † hæc fulcitur *in l. ſi quid in ſeruitute. in 41
princip. ff. de furtis.* ad qualitatem furti iudicandam, manifeſtum
necne ſit, initium ipſum obſeruandum, quo admiſſum furtum
eſt. Ratio eadem facit, vt ad qualitatem debiti cognoſcendam,
neceſſarium vel non ſit, ſpectari initium oporteat, quod debi-
tum contractum ipſum eſt.

Nono Ang. huc † teſtimonium pertinet *in conſ. 110. ſanctiſſima. 42
n. 6. poſt med.* proceſſionem omnem à principiis ſuis eſſe. ex Philo-
ſopho *1. de Cœlo.* Galeno *de criſi c. 8.* Idem Bald. ſcribit *in l. curatoris.
nu. 5. in fin. C. de neg. geſt.* actionem omnem à principiis ſuis regi.

Decimo immediate † verba, hoc eſt, ſine medio aliquo intel- 43
ligi non mediare debent. *l. ſi vehenda. §. 1. in verſ. tranſtulit. l. 1. ſed & in pr.
no. verſ. traiecta. ff. ad l. Rhodiam, de iactu. l. qui liberis. § hæc verba. ff. de vulg. l.
& ſi transferam. ff. de adimen. leg. c. antiqua. de priuil.* Et propter quod de
neceſſariis debitis decretum loquitur, pertinere ad ea debebit,
quæ neceſſaria per ſe aut immediate ex legis diſpoſitione aut a-
liter ſine facto ipſo contrahentis ſunt. Scite huc Aret. dictum
quadrat *in l. 1. in prin. num. 10. ff. de acquir. poſſeſſ.* rei cohærere id dici,
quod immediate, non re aut iure alio mediante cohæret pec
rear. *in l. vt lege cenſoria. ff. de verb. ſignif.* cui dicto conſequens erit ne-
ceſſarium debitum ita dici ad quod agnoſcendum immediate
quiſpiam ſine facto quo ſuo voluntario adſtringitur.

Vndecimo ſi ad neceſſitatem decretum trahimus, quæ ex
debito naſcitur, quod † voluntarium initio fuit, id eſt, neceſſita- 44
te vlla non cogente contractum, non recte neceſſarium id di-
cetur. Imo enim voluntariũ quoad iuris effectum, hoc eſt, vo-
luntarie contractum æſtimabitur *leg. ſi fideiuſ. § primo.* Ibi ipſi ſibi
neceſſitatem ſatiſdationis impoſuit. *ff. qui ſat. cog. l. ſi mulier. in princ.*
ibi, quia hunc ſibi metum ipſa offert. *ff. quod met. cau. leg. interdum.
in fin. ff. de iudiciis.* Ibi cum ſua ſponte ſibi hanc obligationem con-
traxerit. *l. veteres. in fin. ff. de itin. actuq. priua.* Ibi quia ipſe ſibi impedi-
mento ſit, quo minus reficiat. Eodem tex. non inſcitus accedit
in c. quicunq. el. 2. 12. qu. 2. Inuitum non dici qui ob promiſſionem
voluntariam ad promiſſi ipſum implendum aut promiſſi ſo-
lutionem faciendam vrgetur. Qui tex. mirum, ni iugulum quæ-
ſtionis petat, eamq; ſolus dirimat, neceſſarium debitum non
intelligi, quod cõtractum initio voluntarie eſt. In eandem ſen-
tentiam gloſſ. ſcribit *in c. requiſiuit. de ſponſa.* liberum aut volun-
tarium matrimoniũ non ideo minus cenſeri, quod ad id contra-
hendum compellitur qui iureiurando ſe adſtrinxit. Eiuſdem
generis tex. non ſpernendus *in c. 1. & c. queris. de æta. & qualit. in c. in-
nota*

num. 60. diſtinct. Inuitum ad ordines ſacros promoueri non
intelligi, qui ob beneficium acceptum ad eos vrgetur. Ex qui-
bus teſtibus ſenſu ipſo communi ſubnixis apertiſſime declara-
tur: neceſſarium, an voluntarium debitum æſtimetur, initium
ipſum ſpectandum: neceſſario ne; an voluntate contractum
principio ſit. Quare ſi neceſſitate contractum vlla cogente non
ſit, voluntarium id initio habendum perſpectum erit. Ita enim
matrimonium neceſſarium aut coactum ius ducit, ſi promiſſio-
ne nulla intercedente ad id quiſpiam compellitur. Ita ordines
ſacros neceſſario quis ſubire creditur, ſi cum beneficium vllum
non habet, nolens eos ſuſcipit. Ita inuitus quis quid ſoluere aut
neceſſario facere æſtimatur, ſi cum ſponte non promiſerit, ad id
adigitur. Eodem pertinent, quæ ſcripta nſi in reſponſione ſe-
ptima ad clauſulam decreti ſunt, & ad ſubueniendum neceſſi-
tatibus ſuis aliis quibuſcunque, *in 82. 83. & ſeqq.*

Duodecimo ſi ad debita decretum trahimus, quæ neceſſaria
poſtea fiunt, quam contracta ſunt. Tametſi contrahendi neceſ-
ſitas initio non ſubeſſet, fruſtra atque inutilia verba illa pro de-
bitis neceſſariis erunt, quæ repetita tertio ſunt. Siquidem ne-
45 ceſſarium debitum † nullum non eſt, poſt quam contractum
apparet. *d. l. in commodato. §. ſicut. ff. commoda. l. fin. C. de action. & oblig.*
Quorſum igitur de neceſſariis toties exprimere, ſi de debitis o-
mnibus decretum ſenſit. *l. 3. ff. de leg. 1. l. 1. C. de fideiuſſ.* At enim non
46 ita † accipi verba oportet vt inutilia & momenti nullius fiant.
l. quando. in prin. ff. de leg. 1. l. qui concubinam. §. qui hortos. cum gl. ſi ff. de leg. 3.
l. hac ſtipulatio. §. dotis. ff. vt leg. nom. cauea. §. quibus in t. Conſtit. C. Idque
locum & in ſtricta etiam materia habet, cuiuſmodi priuilegium
eſt. *l. 1. in fin. ff. ad municip. l. vn. C. de theſaur. lib. 10. c. ſecundum Hoſt. ſen-*
ſum. Ibique Abb. *de reſcript. c. ex his.* Ibique Abb. *de priuil.* Card. *in con-*
ſil. 136. num. 6. circa med. Dec. *in c. cum ordinem. col. 2. & in conſ. 356 colum.*
fin. Ius idem diſpenſationis, in qua ita accipi verba conuenit, ne
otioſa fiant. Cald. *in conſ. 6. in fin qui filii ſint legit.* Sed & idem in ma-
teria pœnali ſeruandum. *l. 1. in fin. ff. de calumnia.* Cuman. *in conſ. 41.*
col. 2. verſ. hoc tamen non obſtante. Iaſ. *in conſ. 1. col. fin. lib. 3. & apud nos in con-*
ſil. 101. num. 13. in fin. In renunciatione etiam ita verba intelligen-
da ne ſterilia maneant. Bart. ſcribit *in l. ſed & ſi quis. §. quæſitum nu-*
mer. 2. verſ. quarta fuit opinio. ff. ſi quis caution. Aret. *in conſ. 104 breuitas.*
num. 9. circa fin. verſ. vltimo hoc clare patet. & apud nos in conſ. 135. num. 24.
poſt med. Et alia non pauca. De quibus inferius num. 340 & pluribus ſeqq.

Hoc amplius ne ſyllabam quidem vagiam ab effectu eſſe ius
patitur, gloſſ. & Bald. *in l. 1. in prin. ff. quod metus cauſ.* Curt. ſen. *in con-*
ſil. 29 num. 4. verſ. & ſic illa verba. & apud nos in conſ. 197 num. 4. Quid
in verbo hic neceſſariis dicendum toties repetitio erit, quoties
de debitis facta mentio eſt.

47 Inualeſcit arg. hoc namque † correctio iuris ponus admitti-
tur, quam vt ieiuna, atidane verba fiant. *authent. ex teſtam.* Ibique
Fulg. Rom. & poſteriores. *C. de collat.* Cald. *in conſ. 13. in prin. de preb.*
& apud nos in conſ. 92. num 5. & in d. conſ. 101. num. 13. Ratio maior non
paulo facit, vt effectum quem habere verbum neceſſariis ſæ-
pius repetitum debeat. Quatenus ita intelligendo, iuris com-
munis feudorum offenſio excluditur quo nec ob debita neceſ-
ſaria feudi alienationem permitti reſtatu ſupra habemus. Cum
48 ita decretum intelligi † aut ſtatutum debeat, vt quam minime
poſſit, iuri communi derogetur. *l. patronus. §. ſi quis eſſet. ff. de bonis li-*
ber. l. Ceſar ff. de publica. l. conſtitutionibus. Ibique Bartol. *ff. ad municip. l. vt*
gradatim. §. ſed ſi leg. ff. de muner. & honor. l. ſi quando. in princ. C. de inoffic. te-
ſtam. cap. in noſtra. de iniur. c. 1. & 2. de filiis presbyt. lib. 6. gl. in l. damni. t.
§. ſi is qui vicinus. in verſ. aliquas. ff. de damn. infect. gloſſ. & Doct. *in l. fin.*
§. in computatione. in gloſſ magna in fin. C. de iure delib. & alia innumera. De
49 *quo etiam vberius infr. num. 319.* Interpretatio hæc igitur † admit-
tenda, per quam commune minus feudorum ius læditur, vt-
pote fauorabilis. *gl. in c. ſtatutum. in verſ. numerandam. de prabend. lib. 6.*
quæ extenſionem agnoſcendam in correctoriis ſcribit, vbicun-
que ita extendendo ad ius ipſum commune redimus. De qua
gl. non citra commendationem & ornamentum eius, Iaſ. me-
minit *in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. in 4. not. ff. de pactis.* Inde non illepi-
de Anchar. ſcribit *in conſ. 37. contra Ioannem colum. 2. circa med.* Illud
vti fauorabilius ſpectandum, quod iuri conſentaneum com-
muni eſt. *Pro gl. ſententia. in d. c. ſtatutum. text. etiam vocatur in c. 2. de deci.*
libr. 6. Quem text. Crot. nominat *in l. omnes populi. num. 213. ff. de iuſti-*
tia. & iur. & in rub. ſol. matrim. num. 26. Alia in ſententiam hanc iu-
uandam Caſſador. etiam affert *deciſ. vn. num. 2. de pactis fol 35.*

Decimotertio per interpretationem hanc non modo iuris
communis feudorum læſio excluditur, ſed & agnatorum aut
50 ſucceſſorum ius in feudo † conſeruatur, ne ad feudum pro libi-
dine & citra neceſſitatem alienandum occaſio præſtetur, ob id
potiorem ex capite hoc etiam haberi interpretationem hanc
oportet. Siquidem fauorabilis interpretatio exiſtimatur, vnde
ſubditorum & vaſallorum bona ſalua fiunt. *l. fin. ff. de legibus. l. 1. §.*
nunciatio fit. & §. iurisnoſtri. ff. de operis noui nunc. Signor. *in conſ. 21. n. 22.*
Inde fit, vt facilius quid conſequetur, quam nouum acquiratur.
Bart. *in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de itinere actuq. priuat.*

Decimoquarto quæ ad voluntatem liberam † verba perti- 51
nent, reſtrictionem admittunt, potius quam tertii ius vulnere-
tur. *l. dotalem.* Ibique Bart. *ff. de milit. teſt.* Bart. *in l. cum filius. in fin. eod.*
tit. Rom. *in conſil. 116. viſis neceſſariis. num. 2. verſ. ſin autem quæratur.* D. *in*
conſil. 355. num. 6. Quanto magis quæ reſtringendi cauſa aſcripta
verba ſunt, intelligenda ſtrictim erunt, vt quo minus poſſit, ter-
tii ius minuatur. Enimnero verbum illud neceſſariis reſtringen-
di expreſſum nomine eſt, ne ob debita omnia paſſim alienare
feudum liceat, verum ob ea tantummodo, quæ neceſſaria e-
runt. Seu in quibus contrahendis neceſſitas interueniet. Ea ra-
tione ſtrictim intelligenda neceſſitas hæc erit, vt ad eam perti-
neat, quæ per legem aut alias citra factum meram vaſalli libidi-
nem ſeu voluntatem contingit.

Decimoquinto tolerabilius lex ducit, inertia verba aut frugi
nullius, † quam bnetoſa tertio fieri. *c. cum dilectus. & c. ad audien-* 52
tiam. de cler. non reſiden. gl. & Doct. *in d. l. fin. §. in computatione. C. de iure*
deliber. cum aliis apud nos relatis in conſ. 70. colum. fin. Quanto magis de-
cretum hoc iuri agnatorum perniciale intelligendum ita erit,
ne ineptum aut infructuoſum neceſſariis verbum fiat, quod
non ſine myſterio repetitum toties eſt, quoties debitorum
mentio in eo fit. Ex qua ratione interpretatio ſtricta adhibetur,
ne in totum tertii ius pereat, ita vbi in partem aut ex aliquo id
læditur, eam admitti interpretationem decet, vt quam mini-
mum poſſit, ius alienum elidatur Soc. *in conſ. 1. num. 5. verſ. ſecundo*
eadem concluſio confirmatur. lib. 3.

Decimoſexto quamuis vtilitatis † publicæ cauſa introducta 53
diſpoſitio ſit, reſtrictionem tamen patitur, ne damnoſa tertio
fiat. *l. 2. in fin. ff. ad municip. coniuncta l. Lucius. ff. de admin. tut.* ex quibus
ll. ſimul adiunctis ita Socin. docet *in conſ. 275. num. 12. verſ. nam licet*
alias lib. 2. Si contra vtilitatem publicam reſtrictionem in verbis
generalibus admittimus, ne tertio noceant. Quanto magis
quid reſtrictiuum verbum eſt, ſtrictim accipiendum contra pri-
uati hominis libidinem aut intemperiem erit, ne ſucceſſorum
agnatorum ius perimere pro arbitrio liceat, quod vtique fieret,
ſi ob debita ex voluntate contracta feudi alienandi licentia da-
tur. Ex textu argumentum hoc † præter Socinum, confirmatur 54
in l. ſi patronus. §. qui fideicommiſſariam. verſ. ſecundum quæ. ff. ad Trebell. vbi
diſpendio heredis fauor libertati non præſtatur, vt adire heres
propter fideicommiſſariam libertatem debeat, ex qua aditione
oneribus hereditariis adſtringitur, vtpote quæ ad fideicommiſ-
ſarium ſingularem libertatis non ambulant. Si libertati incom-
modo alieno lex non fauet, ergo nec vtilitati publicæ, quoties
vtilitati publicæ conſuli ſine priuatorum iniuria poteſt. Anch.
in conſ. 298. in territorio. num. 5. Rurſus ab eccleſia aut pia cauſa † ar- 55
gumentum deduci ad libertatem poteſt, vtcumque contraria. *l. 1.*
circa med. ibi ad hanc pietatis rationem. Ibiq; Bald. *C. de com. ſeruo manu.*
leg. contra voluntatem. ibi, contra vera pietatis. C. de teſta. ma. Bart. *in l. proxi-*
me. §. 1. ff. de his, quæ in teſta. delen. & in l. ſi vnus. in fin. ibique Iaſ. *C. de teſt.*
Alex. *in conſ. 96. col. fi. num. 14. lib. 3.* Iaſ. *in l. qui Romæ. §. Flauius. col. penult.*
num. 45. ff. de verb. oblig.

Decimoſeptimo non mediocriter ex eo interpretatio hæc
iuuatur, quod ſcribi † à doct. ſolet, ex cauſa etiam iuſta tertio 56
principem nocere in dubio non credi. vt Nellus tradit *in tractat.*
bannis. in tertia parte primi temporis. q. 11. Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum.*
n. 69. ff. de lib. & poſth. Ruin. *in conſ. 29. num. 2. in fin. lib. 1. in conſ. 11. n. 21.*
lib. 3. & in conſ. 60. num. 11. verſ. quinto non obſtat. lib. 5. Quid dicendum
hic erit, vbi ex cauſa euidenter iniuſtiſſima detenius à principe
aut decreto eius agnatorum ius fieret. Si ob cauſam voluntariam
aut minus legitimam feudi conceſſam alienationem dicimus.

Decimooctauo non inepte † Rom. huc quadrat *in conſil. 199.* 57
præſens ſtatuti particula. num. 4. vbicunq; ita intelligi ſtatutum po-
teſt, vt vno demum caſu iuri alterius deroget, ad caſum illum
reſtringendum, non etiam ad caſum alium trahendum, in quo
ex cauſa duplici lædi alienum ius poſſit. pro qua ſententia tex-
tus dat, quos videre apud eum licet. Sed enim decretum hoc
Yolant in debitis effectum habere omnibus poteſt, quæcunq;
vltra dotis aut donationis propter nuptias cauſam, ob cauſas a-
lias contractas neceſſariis ſunt. Eam ob rem ad debita trahi de-

cretum non decet, quæ contracta voluntatie ſunt, ne ob cauſas plures agnatorum ius lædatur.

Decimonono: Siquidem debito vllo neceſſario non interueniente, ea voluntate mera ad feudum alienandum mox vaſallus acceſſerit, dubitaturum quempiam non arbitror, quin irrita prorſus alienatio in agnati ſucceſſoris perniciem fiat. Ad enim eadem per omnia ratio vertitur, cum non ab alienatione, at à voluntario debito initium res capit. vnde feudi poſtea alienatio ſequitur. Quid enim intereſt voluntarie feudum immediate aut initio ipſo alienetur, an à debito voluntario alienatio ipſa procedat, voluntariam enim vtrobiq; alienationem intelligi, nõ obſcure ea reſtantur, quæ in vndecimo ante ſcripta fundamento, nu. 44. Rurſus ſi cauſam debito contrahendo voluntas mera tribuit, non poteſt & ex voluntate mera feudi alienan-
58 di cauſa aut alienatio ipſa nõ deſcendere iuxta † vulgatiſſimum illud, quicquid cauſæ cauſa eſt, cauſati idem & cauſam eſſe *l. manumiſſiones. ff. de iuſt. & iure. l. 1. ff. de pactis. l. inter. §. ea obligatio. ff. de procur. l. certis cond. in prin. ff. ſi cert. pet. l. dedit dotem. ff. de colla. bon. l. liberorum. ff. de verb. ſign.* Cauſæ enim potentia in cauſatum influit. *l. Publius. §. 1. ff. de cond. & demon.* Tradit Bal. *in tract. ſtatu. n. 13. poſt Rubr. C. ſi quis aliq. teſt. prohi.*

Vigeſimo differentiam inter cauſam eſſe & cauſatum opor-
59 tet: cum † idem cauſa eſſe & cauſatum nequeat. Aliud quippe pater atq; filius, aliud res ac effectus eius Oldr. *in conſ. 150. nu. 5. in fin. & ſeq.* Bulg. *in rubr. ff. ſol. matr. n. 23. verſ. ſecundo quia.* vbi ex Bart. ad Bulg. probat *in l. 1. col. 7. C. de appel.* cum neq; apud Bar. aut Bal. verbum de hoc fiat. Itaq; cum debitũ neceſſarium à decreto expoſtuletur, à neceſſitate ipſa produci debitum oportet. Ita neceſſitatem vti cauſam debiti antecire, & debitum ab ea fieri neceſſe eſt. Aliter quippe neceſſarium debitum nõ erit, hoc eſt, neceſſario contractum, ſi à debito ipſo neceſſitas oritur. Imo enim eodem tum tempore & vna ſimul debitũ neceſſitaſq; inducentur.
60 Vigeſimoprimo Alex. his teſtimonium aſſiſtit † *in conſil. 235. nu. 5. lib. 6* actum cauſantem non cauſatum ſpectandum. Proinde debitum ſpectandum, vnde neceſſitas oritur, neceſſarium nec ne ſit. Non etiam neceſſitas aut obligatio inſpicenda, quæ ex debito ipſo contracto exiſtit.

Vigeſimoſecundo ſi ad debità voluntatie contracta relatio decreti ſit, libidini, arbitrioq; vaſalli tota feudi permiſſa euerſio erit, debita voluntarie cõtrahendo, ex quibus alienari feudum
61 oporteat. At enim † hoc genus agnoſci interpretationem non decet, vnde in poteſtate aut arbitrio cuius ſit, alienum prorſus ius perimere. *l. nec ei. §. eorum. ff. de adopt. l. ſi quis rem. & l. ne in poteſtate. ff. de arbitr. l. ſi ita quis. §. ii con. ff. de leg. l. ſi de commiſſum. ff. de condi. & demonſtr.* Bar. *in l. 2. ff. quod vi aut clam* Alex. *in conſ. 49. circa fin. lib.* . Qua ratione locum tex. non habet, *in l. ſi quis intention ambigua ff. de iud.* vbicunque in facultate authoris eſſet, illuſorium iudicium in perniciem alienam efficere. Bart. *in l. duobus. §. ergo ſi quis nu. 1. ff. de iureiuran.* Eam ob cauſam interpretari decretum conuenit, ne illuſorium agnati ſucceſſoris fieri ius poſſit. *l. 1. in fin. ff. de calumnia. l. ſi prætor. ff. de iud. l. fin. in prin. ibi ne quicquam alioquin titulus caueatur. ff. ſi cert. pet. l. hanc legem. ff. de contrah. empt. l. fin. ff. ne quid in loco publ. l. 1. §. exceptiones. ff. quarum rerum actio non da. l. cum alius in fin. C. de cura. furio. l. fin. C. de vſur. l. fin. §. non autem. C. de bonis qua lib. l. fin. in ſi. C de vſur rei iudic. c. commiſſa. §. porro. ibi ne ſtatutum ipſum fiat ludibrio. de elect. lib. 6. De quo inferius etiam, n. 77.* Eodem ſpectant, quæ ſcripta infra in reſponſione tertia ad clauſulam decreti ſunt, & ad ſubueniendum aliis neceſſitatibus ſuis quibuſcunque. Atq; ea Bald. reſponſio hæc in ſpecie neceſſitatis iuuatur *in conſ. 331. præmittendum eſt ad euidentiam quod ordo. n. 3. lib. 1 in quanto requiſito. De quo etiam infra in reſponſione 2. ad clauſulam decreti prædictam num. 93. verſ. quinto fraudem.* Neque contrariũ his eſt, quod in diſceptatione publica aduocati partis obiiciant, bonum quem præſumi *l. merito. ff. pro ſocio.* Atq; ideo accipiendam præſumptionem non eſſe, fieri poſſe, vt ſucceſſorum
62 feudi † ius pereat. Textibus enim reſponſio hæc aduerſatur, qui tam frequentes citati in argumento hoc 19. ſunt. Namq; ſi præſumptam hanc bonitatem cognoſcimus, quorſum interpretationem recipere, per quam in arbitrio cuius eſſet, alienum ius aut diſpoſitionem eludere. Semper enim dici poterit, ab illuſione timendum id genus non fore cum ſincerus & candidus quiſque, non fallax præſumatur.
63 Secundo argum. aut † reſponſio hæc refellitur, ad eum caſum tex. aut regulam non pertinere de qua *in d. l. merito.* vbicunq; tertii ius lædi ex præſumptione bonitatis poſſit. verum ad eum caſum reſtringitur, quod dolum præſumendo, pœnam reus patetetur Bart. *in l. qui iurasse. §. ſi pater ff. de iureiurando* Anch. *in conſ. 415. primum dubium tale eſt. col. 2. verſ. ad hoc aduertendum.* Rom. *in con. 304. plura ſunt. col. 1. verſ. nec refragatur* Soc. *in conſ. 57. n. 17. lib. 4.* Corn. *in conſil. 61. col. 5. in fi. lib. 1.* Dec. *in l. non hoc. col. ſi. C. vnde leg. & in l. ſi emancipati nu. 3. in fi. C. de collat. in c. Oſius. n. 6 in 5 not. de elect. in c. ſuper literis. n. 8. in fi. de reſcrip.* Rim. *in conſ. 68 nu. 4. in fin lib. 4.* Goza *in conſ. 66. n. 7.* Galiau. *in rubr ff. de verb. obl. nu. 160. in fi.* Proinde ad ius alienum perimendum aut minuendum valere præſumptio bonitatis non debet. Aliter porro interpretantibus conſequens fieret, exceptiones reorum omnes iure ipſo ex præſumptione ipſa bonitatis in authorum perniciem probari. Quæ cum ita ſint, præſumptio admittenda bonitatis non eſt, vnde agnati in feudo ſucceſſuri ex toto conſumi, nedum minus fieri ius poſſit.

Vigeſimotertio alienationem feudi permittendam, & ius commune feudorum circa alienationem ipſam non paſſim lędendum aut abrogandum decretum cenſuit, at in caſibus ſolummodo, qui expreſſi in decreto ſunt. Ita in caſibus aliis non expreſſis incolumis alienandi prohibitio, & ex decreto manet. Ea ratione ſicut prohibita alienatio feudi in caſibus non permiſſis per decretum eſt, ita interpretationem admitti non conuenit. Vnde occaſio ſequi alienandi poſſit. Quoniam qui alienationem † prohibet, prohibere omnia creditur, vnde ſequi alienatio poſſet *l. potes. 1. ibiq;* Bal. *C. de fideicom cap. 1. in fi. de inueſt. de re alien. facta.* Soc. *in conſ. 26. num. 1. lib. 3.* Dec. *in conſ. 442. nu. 26. & apud nos in conſ. 170. nu. 9.* Ius huc & illud vulgatiſſimum ſpectat, ad omnia prohibitionem trahi, ex quibus peruenitur ad prohibitum poteſt *l. nec vxorem, in fi a. ibiq; gl. fin. ff. quod metus cau. l. athletas. §. at prætor. ff. de inf. in l. oratio. ff. de ſponſal. l. magis puto. §. ſi pupillum ff. de reb. eorum. leg. cum lex ff. de ſideiuſſ. l. leg. in C. de natur. lib. l. fin. C. ſi in ſup. ita fuerit alien. c. tua. de procur.* Alienatione igitur feudi præterquam ob debita neceſſaria prohibita, permiſſa intelligi alienatio non debebit, quę ob debita ſi voluntarie contracta. Id quia permiſſione id genus admiſſa, ad caſus prohibitos perueniri haud difficulter poterit, nomina debitorum pro libidine faciendo, quorum diſſolutio ex feudo fiat. 64

Vigeſimo quarto argumento à ratione deſumpto ſententia hæc confirmatur. Namq; † cum niſi in caſibus quibuſdam feudi permiſſa alienatio non ſit, prohibita in cæteris intelligitur. *l. cum lex. ff. de legib. l. cum prætor. ff. de iud. l. ex e ff. de teſt. l. ſi ſtatuliberum. §. Stichum. ff. de leg. 1. l. pater. § fundum ff. de l. 3. l. cum quis ita. §. quis ita ff. de verb. obl. l. maritus. C. de procur. leg. fin. C. de pact. conuen c. nonne. de præſump.* Rurſus cũ de regula prohibitionis alienandi, niſi caſus certus ſtatuto non excipiatur. in caſibus aliis non exceptis continuata regula intelligitur *l. nam quod liquide. §. fin. ff. de pen. leg. l. quæſitum. §. idem reſpondit. ff. de fundo inſtruct. l. 1. ff. de reg. cato. l. 1. ibi que poſteriores ff. de reg. iuris. c. dominus noſter. ibiq; gl. 31. qu. 7.* Pro qua ſententia tex. alios Fulg. nominat *in l. precibus. num. 6. verſ. excipitur ſecundo. C. de impub.* Quod cum ita ſit, per decretum etiam feudi alienatione interdictum regulariter apparet. Sed cum ob reiectus alienatio prohibita regulariter † eſt, cum adhiberi à prohibito oportet, vt nec ex diſpoſitione legali abeuario fiat. *l. codicillis. §. matre. ff. de leg. 2. gl. in l. item quia. in prin. in verb. illata. ff. de pactis.* gl. & Doct. *in l. ſi ita quis. §. ea leg. in gloſſ magna. ff. de verborum oblig.* Alex. *in conſ. 158. nu. 3. ver. ſecundo illa non poteſt lib. 5.* Aret. *in l. Gallus. §. nunc videndum in fin. ff. de lib. & poſth.* Curt. maior *in conſ. 43. num. 21. verſ tertius caſus.* Bald. hic præter Alexan. & Curtium aſſiſtit *in l. 3. n. 8. in fin. C. de inoffic. in l. hac edictali. in prin. nu. 2. in fin. C. de ſecun. nupt. & in authen. præterea. num. 5. C. vnde vir & vxor.* Quanto magis curæ habere vaſallus prohibitus debebit, ne ea facto ſuo voluntario feudi alienatio ſequatur. Quod vtique fieret, ſi ob debita nulla neceſſitate cogente contracta feudi permiſſam alienationem concedimus. Glo. tamen hic affirmandam *in d. l. item nulla*, non duxi. 65 66

Neq; contraria his clauſula ampliatiua decreti eſt, & etiam ad ſubueniendum † aliis quibuſcunque neceſſitatibus ſuis, quę verba vniuerſalia ſunt. *l. 2. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. l. vel & ſi. & l. quæcunque. ff. ad l. Aquil. l. edicto. §. primo, & l. aut dum. ff. de iure fiſci. c. ſolite. extra fin. de maior. & obed. c. ſciant cuncti de electio. libr. 6.* ergo ad neceſſitates trahi omnes debent, etiam quæ ea contractu ut debito voluntate facto deſcendunt. *l. 3. §. 1. iuncta l. cont. ff. pro ocio. l. Iulianus. ff. de leg. 3. §. 1. inſtit. de donat. c. ſunt nonnulla. 1. queſt. 1. cum aliis apud nos relatis in leg. prima num. 44. ff. de leg. 1.* Hoc amplius ad caſum etiam improprium verba vniuerſalia trahi, ſcriptum non parce habemus *in conſ. 294. num. 2.* Multifariam enim argum. hoc diluitur. Principio cum mentio debitorum in ſpecie † facta iam ſit. 67 68
In eiſque neceſſariatiorumqualitas adiecta, ad neceſſitates,

quæ

Digitized by Google

quæ ex debitis fiunt, clauſulam trahendam illam non eſſe, & ad
ſubueniendum aliis neceſſitatibus ſuis quibuſcunque, ſiqui-
dem ad ea admitti relatio non ſolet, in quibus prouiſio facta in
ſpecie eſt *l. cum in teſtamento. §. fin ff. de hered. inſtituen. l. coheredi. § qui
patrem.* ibique Imol. & Alexand. *ff. de vulg. l. quod in rerum §. ſi quis
poſt. in fin. ff. de legat. 1. l. qui vxori. §. qui legauerat. & l. vxorem. § ſubliciſſi-
mo. ff. de legat. 3. l. Stichus nutricis. & l. alimenta. § baſilica. ff. de alim. legat.
l. doli clauſula & l. ſtipulationes commodiſſimum. ff. de verb. oblig. l. cum
quæſtio. ff. de legat.* Et in ſcriptura legis generali, ad ea non referri, in
quibus cautum ſpecialiter eſt, textu declaratur *in l. in teſtamento.*
ibique Salic. *C. de teſtament.* Bald *in l. 1. C de legit. hered. in con l. 90.
primo ſtatuto colum. 2. ante med. verſic. tertia ratio eſt lib. 1.* Roman. *ſingul.
309. Roma.* Alexandr. *in conſil. 48. num. 7. & ſequent. lib. 1.* Itaque ad
neceſſitates alias, quam quæ ex debitis fiunt, clauſulam hanc
referri amplianuam conuenit. Quæ neceſſitates contingere
non paucæ ſolent, ob alimenta, puta, aut captiuitatem redi-
mendam, valetudinem curandam, & alias id genus neceſſita-
tes, quæ citra debita vllius vinculum neceſſarii aut voluntarii
mortalibus incidunt.

69 Secundo reſpondetur, ſpeciem hic odioſam † verſari. Idque
odioſum dupliciter expenditur. Primum quod iuri communi
feudorum decreto hoc derogatur: quo iure nec ob cauſas ne-
ceſſarias feudi alienatio conceditur. *cap. 1. qualit. feud. po. alien.* Bal.
*in cap. 1. in princ. num. 10. verſicul. quæro numquid ſi ex con ſuetudine. de pro-
hib. alien. feud. per Feder.* Socin. *in conſil. 19. num. 11. verſic. & non ſolum.
libr. 1.* Dec. *in conſil. 445. num. 24.* Sed nec ob cauſam piam feudi
permiſſa alienatio eſt. *d. c. 1. in princ.* ibique Bald. *num. 18. de prohib.
alien. feud. per Freder.* Tradit idem Bal. *in c. 1. § donare num 3. qual feud.
alien. po. & in d. l. de quibus num. 64. verſic. tertio ergo aduerte. ff. de legib.* De
70 *quo dictum etiam ante gl. numer. 30.* Odioſum plane † intelligitur,
quicquid iuri contradicit *l. ius ſingulare & l. quod vero contra. ff. de legib.
l. 2. C. ne uxor. l. & aduerſus C de nupt. cap. cum dilectus. de conſuetud. cap. quod
dilectio. de conſang. & affinit. cap. 1. & 2. de iudic. Pr. ſbyt. libr. 6.* Archid. *in
cap. hoc tantum. 17. q. 2.* Bald. *in l non ſine com. 5. C de bon quæ lib.* Alex.
in conſil. 1. colum 2. circa med lib 1. & in conſil. 1 7. colum 1 lib 2. Cornel.
in conſil. 89. colum. 3 lib. 3. & in conſil. 271. colum. 4 lib. 4 & alia non pauca.
71 Secundo odioſum decretum hoc inde † apparet, quod ius ex
eo alienum læditur, id eſt, quod agnatis quæſitum per inueſti-
turam & contractus maiorum eſt. *l. ſi quis in grau. § ſi ex ſtipulatione
à ſenſu contrario ff. ad Syllan.* Idque ex eo etiam oſtenditur, quod to-
lerabilius lex habet, vt verba offendantur, quam tertium ius læda-
tur. *cap. ſuper eo. de offic. deleg. dict. cap. cum dilectus. de conſuetud. gloſſ. in
cap. paratus. in gloſſ. 3. 23. quæſt. 1.* Oldr. *in conſil. 208. quæſtio eſt vtrum
priuilegium. in fin.* Gemin. *in conſil. 19. in fin.* Roman *in conſil. 334. cir-
ca primum.* Decius *in conſil. 11. numer. 4.* Iaſon *in l. ex facto. in 4. not. ff.
de vulgar.* Si improprie verba accipimus, ne tertii ius lædatur, non
poteſt odioſa diſpoſitio non eſſe, vnde tertii ius minuitur. In
72 fauorabilibus † quippe, non improprie ad reſtringendum, ve-
rum ad ampliandum verba accipimus. *l. his modo. ff. d. cond. & de-
monſtr. l. Senatus conſulto. & l. libertum. § penult. ff de ritu nupt. cap. fin.
de præbend. vnde cap. penult. de verbor. ſignif. &c.* Caldet. *in conſil. 9. de
regularib.* Iaſon *in l. 1. §. hoc autem. numer. 7. ff. ad Trebel. in 2. lectur.
in l. non dubium numer. 42. Cod. de legib. in l. 1. numer. 5. verſic. ego nou-
ter pono. Cod. de in ius vocando. in l. qui ſe patris. num. 55. in fin. & numt.
ſeq. in fin. C. vnde lib.* Quam rem executi plenius ſumus *in Rub ff. de o-
per. noui nunciat.* atque in commentariis poſterioribus in primis.
Odium item ex læſione iuris tertii aliter demonſtratur, quod
73 verba † vniuerſalia etiam reſtringere permittitur, ne tertio no-
ceant. *§ cum autem. Inſtit. quibus modis ius pat. pot. ſol.* vbi cum à Princi-
pe deportatus reſtituitur, ſtatum priſtinum per omnia recipit.
At enim bona reſtitutio non trahitur, quæ tertio quæſita, aut
translata in eum ante ſunt, quam reſtitutio fieret. Bart. & alii *in
l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 12. & ſeq. ff. de lib. & poſth.* Ita tex. *in d. §.
cum autem.* ad reſtrictionem verborum vniuerſalium Crotus ex-
pendit *in l. 1 num. 4* ibique Nigr. *num. 16. ff. de leg. 1.* Quod idem vl-
tra Crotum & Nigr. ex Bartol. probatur *in l. dotalem per illum tex.
ff. de mulit. teſt. cum aliis apud nos aggregatis in d. l. 2. num. 55. & plurib. ſeq. ff.
de legat. 1.*

74 Hoc amplius tametſi fauoris cauſis † decretum editum prin-
cipaliter ſit, ne indotatæ mulieres fiant, & ne in calamitatibus,
quæ in mortalibus incidunt, egeſtate vaſalli laborent. Attamen
quia incommodum alienum permixtum fauor iſte habet, odio-
ſa diſpoſitio quantum ad interpretationem habetur, vt ſtricta
in ea fieri interpretatio debeat. *l. quod ſi nepotes. ff de teſtam. tut. l. ſed &
miles. §. 1.* ibique Bald. *ff. de excuſ. tut. § pen. Inſt. qui teſtam. dat. tut. poſſ.
Bart. in l. liberorum. num. 5. ff. de verb. ſignif.* Bald. *in conſ. 298. quæritur v-
trum vſurarius colum. 1. circa med lib. 2.* Caſtr. *in l. ſi non certis. num. 4. C. de te-
ſtam. milit.* Socin. *in conſ. 48. num. 2. lib. 1.*

Odio igitur decreti huius, ſaltem quod ad reſtrictionem at-
tinet admiſſo, ſtrictim verba illa vniuerſalia, & neceſſitatibus
aliis quibuſcunque, intelligi oportet, vt ad ſimilia expreſſis re-
ferantur, in quibus initio ipſo neceſſitas ſubeſt, non etiam ad
neceſſitates fieri relatio debet, quæ originem voluntariam ha-
bent. Et quæ neceſſitates dici cauſa prima inſpecta nequeunt,
per ea quæ abunde dicta in ſuperioribus ſunt. Longe enim in-
ter neceſſitates has diſtare, quę voluntariam & quę neceſſariam
cauſam habent, teſtatum ſatis ſupra habemus. *argum. maxime 11.
num. 44.* vbi voluntariam obligationem aut neceſſitatem text.
& gl. non paucis oſtendimus, initium, cui voluntas dedit, ea de
re ſubueniendum ei non fore, qui vltro ſe in neceſſitatem con-
iecit. Diſſimilitudine igitur & ratione diuerſitatis tam maxima
inter neceſſitates has interueniente, conſequens fit, ad neceſ-
ſitates trahendum decretum non eſſe, quæ diſſimiles expreſſa-
rum ſunt, hoc eſt, quarum voluntarium initium eſt. cum neceſ-
ſitas ſub origine ipſa in expreſſis interueniat, quæ vel à lege im-
ponitur, vt in dote & donatione propter nuptias. *l. qui liberos ff.
de ritu nupt. l. fin. C. de dotis promiſſ.* Cumulate Doct. *in l. 1. ff. ſol. ma-
trimonio.* vel à caſu fortunæ pendet, qualis captiuitas, & aliæ id
genus infirmitates ſunt, quæ à numine mox contingunt. Iure enim
certiſſimo † hoc verum, ad ea in ſpecie odioſa, aut ſtricta ver- 75
ba hæc trahenda vniuerſalia non eſſe, & aliis quibuſcunque in
quibus ratio diuerſitatis interuenit, aut quæ maiora expreſ-
ſis ſunt. *gloſſ. in Clem. ne Romani. in verſicul. vel aliis quouis modo de ele-
ctio. in Clem. non poteſt. in verſ. grauiora de procur. in Clem. final. in verſ.
quouis modo. de ſentent. excommun* Gemin. *in conſil. 25. numer 7. in
fin.* Socin. *in l. Gallus. § etiam a parente. numer. 6 ante fi. verſicul. ergo de-
cantus ff. de liber & poſth in l. quidam relegatus. colum. 2. ff. de reb. dub. &
in conſil. 260. num. 15. & pluribus ſeq. lib. 2.* Decius *in conſil. 486 num 7.
verſic. non obſtant illa verba & in conſil. 495. numer. 18. poſt med* Rum. *in
conſil 10. colum pen. circa med. lib 2 in conſil. 116. num. 17. lib. 2. & in con-
ſil 98 num 19. lib 4.*

In reſponſione hac ad verba decreti vniuerſalia obſeruan-
dum, locum reſponſioni ipſi eſſe, etiamſi debitorum men-
tio facta per verba vniuerſalia ſit. & pro debitis aliis quibuſ-
cunque, ne ad maiora expreſſis. vel in quibus diuerſitatis ratio
verſatur, relatio fiat. Et in debitis enim ratio mouet, de qua in
reſponſione proxima. Quid dicendum hic erit, vbi mentio
debitorum facta in clauſula controuerſa non eſt, verum de
neceſſitatibus aliis quibuſcunque in verbo neceſſitatibus taci-
tis atque vehementius ratio aut reſponſio viget, quatenus re-
lationem eius ad neceſſitates habendam non eſſe, quæ ex de-
bitis naſcuntur, dilucide ſatis in reſponſione teſtatum priore
habemus. Quocirca extra controuerſiam omnem poſita res
videtur, debitorum verbo in clauſula hac non facto, & aliis
quibuſcunque.

Tertio ad clauſulam hanc ampliatiuam reſpondetur, debi-
torum mentio eſto facta in ea ſit, & pro debitis ſuis alii qui-
buſcunque quod factum minime eſt, ad debita tamen reſtringi
eam conuenit. In quibus neceſſitas initio ineſt. Id quia † verba 76
reſtringi vniuerſalia oportet, vbicunque iniqui aliàs aut abſur-
di quicquam conſequi ex eis poteſt, ſi vniuerſaliter acciperen-
tur. Angel. *in conſil 6.* Ant. de Butr. *in conſil. 19.* Socin. & alii *in l. 1. co-
lum 1* Ibique apud nos, *num 35 & ſeq ff. de legat. 1.* Iaſon *in conſil. 182.
colum. 6 poſt med lib. 2. & in conſil 113 colum. 5 libr. 4.* Rum. *in conſil. 158.
num. 10 libr. 2. & in conſil. 18 num. 8 verſic. præterea ceſſantibus. libro. 3.* Sed
enim quid abſurdius iniquiuſve, quam licentiam vaſallo eſſe,
æs alienum pro animi libidine neceſſitate vlla non vrgente, cui
ſuccurri non ægre poſſit, in ſucceſſorum agnatorum perniciem
conflandi. Ita vt ex feudi alienatione dimitti creditores opor-
teat. Inde enim † iniquitas abſurditaſve exiſtit, quod ad irritum 77
deduci res poteſt. Angel. *in l. certo generi num. 5. ff. de ſeruit. ruſtic. præ-
dior.* Idque ex textu ſignificantius oſtenditur, *in dict. l. ſi quis rem.
& l. ne in poteſtate ff. de arbitriis.* vbi pro abſurdo lex habet, in po-
teſtate cuius eſſe, vt alienum ius lædat. Quod idem ex textu
declaratur *in dict. l. non tantum. § certum. ff. de adopt. in dict. l. ſi ita quis. § in ant.
ff. de legat. 2. & in dict. l. fideicommiſſum ff. de condit. & demonſtr.* In qui-
bus legibus conditio ſi ſine filiis deceſſerit, ad filios adoptiuos
non trahitur, neque per eos fideicommiſſum deficit, ne in ar-
bitrio heredis grauati ſit, fideicommiſſi iure filios adoptando
ſubſtitutum fraudare. Et generaliter interpretationem iniicien-

Digitized by Google

tationem reiiciendam, vnde in poteſtate cuius ſit, illuſorium alterius ius efficere. Bart. tradit *in l. 2. ff. quod vi aut clam.* Alex. *in conſil. 49. circa finem libr. 1.* Inde fit, vt locum textus non habeat *in leg. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic.* quoties in facultate actoris eſſet, iudicium eludere. Bartol. *in l. duobus. §. ergo ſi quis. num. 5. ff. de iureiurand.* Quocirca ita interpretari decretum oportet, ne illuſorium ius fieri agnatorum poſſit. *l. 1. in fi. ff. de calumnia. cum alijs ſupra in arg. 22. comparatiu. nu. 61.*

78 Quarto reſpondetur. In debitis eſto † clauſula decreti concepta verbis vniuerſalibus ſit, & pro debitis alijs quibuſcunq; reſtrictionem tamen accipere ob æquitatem debent. *l. lis nulla. ff. de iudiciis adiunctis,* quæ gloſſ. & Doct. not. *in l. cogi. §. ſi pater in verſ. contra obſequium. ff. ad Trebellian. in dict. l. lis nulla.* verbis vniuerſalibus & ipſis negatiuis litis exercitatio inter patrem verita atque filium eſt. At enim reſtrictionem prohibitio illa vniuerſalis admittit, ne locum habeat, vbicunque iudicium permittendum æquitas poſcit. Æquitas plane obſeruatur, quoties ad irritum ius deduci filij poſſit, veluti cum patri inſtituto ſubſtitutus filius ea fideicommiſſo eſt. Namque inutile fideicommiſſum patre non adeunte fit. Ea propter patrem filius adire recte cogit, ne illuſorium fideicommiſſum fiat. *vt in dict. §. ſi pater. in ver. obſequium.* gloſ. & Doct. not. *ſi prohibitio verbis negatiuis in d. l. lis nulla.* concepta reſtrictionem æquitatis cauſa, recipit. Quanto magis ius

79 idem † probandum in verbis vniuerſalibus, quæ conſenpta affirmate ſunt, cum debiliora negatiuis æſtimentur. *gloſſ. in l. hoc genus. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. & poſteriores *in l. ſi Ruffinus. C. de teſtam. mil.* Decius *in c. cum in nu. 12. in fin. de conſtit. in c. inſuper. nu. 5. verſ. & ad hoc facit de teſtibus in conſil. 3. nu. 4. in conſ. 44. col. fin. circa med. & id genus innumera.*

Quinto reſpondetur, ob debita alia quæcunque feudi per-

80 miſſam alienationem fac. Reſtrictio tamen † in verbis ſperni vniuerſalibus non ſolet, quæ rationem habeat. *l. 1.* ibique Bald. *C. de fide inſtrum. cap. 1. §. fin. de rerum. lib. 6.* Iaſ. *in l. quodcunque in princ. n. 4. ff. de verb. obl.* Enimuero rationi congruit, vt ad debita alia omnia feudi alienandi reſtrictio fiat, in quibus initio ipſo neceſſitas inſit, ne fraudem alijs faciendi, aut ea animi libidine ſine cauſa qua iuſta iuris alieni minuendi occaſio præbeatur. *l. cum hi. §. fin. cum ſi. ff. de tranſact. l. in fundo. ff. de tranſact. l. magis puto. §. ſi pupillus. ff. de rebus eor. l. 1. §. illud. in fin ff. de aqua pluu. arc. l. fin. C. de inceſt. nupt. c. paſtoralis. cir. fin. de cauſ. poſſ. & propriet.* Iam abſurdiſſima res fuerit, viam dolis per leges aperiri, quæ dolis pœnas irrogant. *l. 2. C. de ind. vidu. toll. l. meminerint. C. vnde vi.*

81 Sexto reſpondetur reſtrictionem † in verbis vniuerſalibus debitorum quorumcunq; admittendam, vnde ciuilis atque iuſta interpretatio fiat. *l. qui autem. §. fin. ſimilia gl. in ver. idoneus. ff. de conſt. pecul. l. 1. ſimilia gl. ff. de eo quod cert. loc. l. 1. & l. generali. C. de ſacroſ. eccleſ. l. fin. ibique gloſſ. 1. Cod. ſine cenſu vel reliq.* Calc. *in conſ. 17. nu. 5. in conſ. 211. n. 38. in fin. & in conſ. 125. nu. 58. verſ. quia licet geminatio.* Ibiq; idem in verbis vniuerſalibus geminatis ait. Iuſtam plane atq; ciuilem interpretationem hanc eſſe, vnde alienum ius ſaluum ſit, eiuſque fraudandi occaſio non datur nemo non videt.

82 Septimo reſpondetur, vniuerſalia decreti verba † ad ea trahenda debita non fore, in quibus eadem aut tanta ratio nõ vertitur. Rota *deciſ. 288. maior part. in nouis.* Calc. *in conſ. 1. col. 29. in fin. verſ. & propterea vbi reperitur.* Pro qua ſententia tex. videtur *in c. cum in illis. in pr. de præbend. lib. 6.* Quem tex. in ſententiam hanc Dec. nominat *in conſ. 541. nu. 9. de quo etiam apud nos in conſ. 144. num. 6.* Sed enim rationem non modo eandem aut tantum in debitis voluntarie contractis nõ contingere, ſed longe diuerſam interuenire, quis dubitet. Siquidem vbi voluntarium initio debitum fuit, voluntaria quoq; obligatio aut neceſſitas æſtimatur, in quam vltro ſe debitor coniecit, vſq; adeo vt ei ſuccurrendum lex non cenſeat; qui ipſe ſibi neceſſitatem hanc aſciuerit. *leg. ſi fideiuſſor. §. neceſſaria. ver. ſin autem.* ibiq; Caſtr. *ff. qui ſatiſd. cogan. cum alijs, quæ locupletius ſupra comportata in argumento aut fundamento vndecimo ſunt. nu. 44.* Rotæ tamen dictum in ratione tanta aſſumendum hic non cenſui. Sed enim ſuperuacua diſceptatio videtur, quando ratio multo alta in debitis voluntariis conſtat.

Octauo reſpondetur ampla atque vniuerſalia decreti verba

83 reſtringenda, vt † quam minimum poſſit, à iure communi diſcedatur, vt Bald. not. *in l. 1. ver. quæro ſi ſtatutum dicit. C. qui bonis ced. poſ.* Alex. *in conſ. 72. col. 1. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 4. nu. 7. & in conſ. 98. n. etiam 7. lib. 2.* Ea propter etiamſi debitorum omnium aliorum expreſſio facta in decreto Yolant fuerat, ad debita tamen reſtringendum id erit, quæ neceſſitate contracta vrgente ſunt, ne viuimus tam acerbiſſimum commune feudorum ius accipiat. Quid dicturi hic erimus, vbi præter iuris communis offenſionem, tertii etiam, hoc eſt, agnatorum detrimentum incurrit. Hoc amplius

84 interpretatio admitti hæc † ſolet, quamuis ita reſtringendum, in aliquo ſolummodo ſtatutum operetur. Satis quippe eſt circa aliquid ſtatutum operari. Quocirca extenſio contra ius actiue paſſiueq; fieri in alijs debet. Abb. *in c. ex part. vlt. per illum tex. de verb. ſignif.* Iaſon *in conſ. 501. col. 4. lib. 2.* Pro qua ſententia text. non paucos feudorum Curt. Senior vocat *in conſ. 49. nu. 47. ver. & cum dicebatur.* Idem Soc. probat *in l. ſi filius, qui patri. col. fin. ff. de vulg.* Hoc amplius Calder. ſcribit *in conſil. vlt. ante fin. de donat.* ſatis eſſe, ſi quid minimum diſpoſitio operatur. Quid hic dicendum, vbi effectum magnum producere ſtatutum poteſt, vt non modo in dote & donatione propter nuptias, ſed & in neceſſitatibus alijs locum habeat, quæ initio ipſo contingunt, ob captiuitatem puta redimendam, ob alimenta, valetudinem curandam, & id genus alia. Cum Socin. tamen *in d. l. ſi filius qui patri. col. fin.* mihi non conuenit, vbicunque ea partibus plurib. ſeparatis ſtatutum conſtaret. Ibi enim in partibus omnibus effectum ſpectandum aliquem puto. Sed enim in partibus omnib. modum hunc adinterpretando momenti non exigui eſſe decretum poteſt, quod ad neceſſitatem alias trahi quam expreſſas non poterat, vtpote iuri contrarium. *l. ſancimus. C. de teſt. l. præcipimus. in fin. C. de appel.* regula huc ſpectat, caſum omiſſum iuri relinquendum. *l. ſi extraneus. ff. de condit. ob cau. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſolut. matrim.* & id genus non

85 pauca. Idque in materia † in primis, quæ iuri contradicit, quæ niſi caſum expreſſum non comprehendit, *gloſſ. in cap. licet canon. in verbo, carere. verſ. de diſpenſatione, de elect. libr. 6. & in Clem. 1. in verbo, eiſdem. de ætat. & qualit.* Imola *in l. ſi vero. §. de viro. num. 13. ff. ſolut. matrim.* Socin. *in conſ. 30. num. 19. & ſequent. lib. 1.* Curtius Senior *in conſil. 78. dominus Franceſchinus. column. 5. poſt medium. & in rubr. ff. de legatu primo. num. 46.*

Nono debitorum eſto aliorum quorumcunque mentio facta decreto ſit, quod niſi de neceſſitatibus non loquitur, ad debita tamen voluntaria trahi id non poſſe, luculenter oſtenditur. Namq; ſi ad voluntaria refertur, abſonus & ineptus ſenſus ſequitur, vt non modo inter maiora expreſſis, ſed inter contra-

86 ria dicto alijs inſeratur, id eſt, inter debita neceſſaria & voluntaria, cõtra quam natura ipſius verbi ferat, quod ad ſimilia pertinet. *l. ſi.* ibiq; Bald. *C. de his qui a non dom. cap. fin. in prin. de pactis. libr. 6. Clem. de reſcript.* gloſſ. & Doct. *in l. non ſolum quæritur. in verbo, cæteros. ff. de procur. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugit.* Bald. *in conſ. 349. ſtatuto Placentiæ. in fin. lib. 1.* Alex. *in conſil. 204. num. 3. lib. 1.* Dec. *in conſil. 86. cir. fin. & alia non pauca.*

Decimo neceſſitas hæc, quæ neceſſitate non cogente contingit culpa accidere vaſalli dicitur, qui vltro ſe in neceſſitatem

87 coniecit, quod † neceſſitati ſuccurri huic non conuenit, quæ à voluntate & culpa egentis extitit. *l. Papinianus ff. de minor.* vbi excuſationem, caſu impedimento non præſtat, quo minus mitti procurator debeat, id quia ex ſuis culpa impedimentum hoc accidit. Eodem text. pertinet *in c. intelleximus. de iud.* Quos text. in ſententiam hanc Abb. vocat *in cap. 1. num. 7. de procur.* Capic. *in deciſ. 123. nu. 3.* Damnum item, quod ex facto ſuo heres vnus ſentit, à coheredibus non repetitur. *l. inter coheredes. §. quod ex facto. ff. familiæ hercisc.* Sed nec vniuerſorum bonorum ſocio damnum à ſociis reſtituitur, quod ſocii ipſius acceptum culpa eſt. *leg. ſi ex duob. ff. de noxal. l. inter duobus. ff. de noxal. l. cum duobus §. fin. & leg. ſequ. ff. pro ſocio.* Angel. *in conſil. 329. num. 3. circa prin.* Remiſſionem quoq; mercedis conductor fruſtra petit, culpa cuius per hoſtium latronumve incurſum fructus perierunt. *l. ſi merces. §. vis maior. & §. culpa. ff. locati.* Angel. *in dict. conſil. 329. num. 3.* Eodem text. pertinet *in l. qui inſulam. ff. de locat.* pactum, ne incendium quis præſtet, ad eum caſum non ſpectare, quo paciſcentis aut familiæ ſuæ culpa incendium conflagrauit. Idque pro ſingulari Rom. habet *ſingul. 29. ſi quis promiſit.* Euictio quoq; emptori non præſtatur, quæ à culpa eius venit, *l. ſi idem. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. & l. Herennius. in fin. ff. de euict.* Gloſſ. huc accedit *in l. Iulianus. in gloſſ. 1. ff. de act. empt. vend.* exceptionem, de qua *in l. vendicantem. ff. de euict.* emptori culpæ reo non prodeſſe. Sed nec teſtatori ſubueniendum lex cenſuit, qui culpæ accuſari cuius poteſt. *l. penult. ff. de inoffic. teſtament. iuncta l. quidam teſtamento Proculum. ff. de vulgar. l. tractabatur. ff. de milit. teſtam. l. 3. Cod. de inoff. teſtam.*

88 Atque in ſpecie † neceſſitatis; rationem eius non habendam, vbicunque culpa aut facto voluntario eius accidit, qui ita laborat, Rota tradit *in conſil. 849. Epiſcopus Caturcenſis.* Pro qua ſenten-

Digitized by Google

ſententia vltra Rotam, text. videtur *in d. l. ſi dictum. §. ſi compromiſſo. ff. de euict.* euictionem non præſtari, quæ ab arbitri ſententia ſequitur. Namque & ſi maxime arbitri ſententiæ ſtare neceſſe emptor habet, iuſta vel non ſit *l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbitr.* Attamen quia emptoris culpa neceſſitas hæc incidit, nihil eam lex facit. Sententiæ & reſponſioni huic decimæ appoſite ea ſeruiunt, quæ in vndecimo ante ſcripta fundamento ſunt, *num.* 44.

89 Eodem & illud pertinet, rationem † impedimenti non haberi, quod amouere licebat. *l. Sed & ſi per Prætorem. §. hæc clauſula. ff. ex quib. cauſ. maior. l. quibus diebus in princ.* Ibique Socin. *in 3. not. ff. de cond. & demonſtr. l. qui poteſt facere. ff. de regulis iuris. cap. fin. de electione. cap. 2.* Ibique Decius *in 4. not. de teſtibus. cap. vnico. de cuſto. euchar. cap. cum ſit Romana. de appel.* Roma. *in conſil. 9.* Felin. *in cap. cum inter num. 19. verſic. verum excommunicatus. de except. & in c. ex tranſmiſſa. colum. 1 de præſcript.* Soc. Iun. *in conſil. 76. num. 78. verſic. & ſi contra iſta dicatur. lib. 1.* Locupletius *in conſil. 17. num. 6. & plurib. ſeq. & in conſil. 117. num. 6. & plurib. ſeq. lib. 2.* Signor. his aſſuitur *in conſil. 19. numer. 2. verſic. præterea non obſtat tertium.* dilationem ſecundam ob impedimentum facto teſtium conciliatum, qui teſtificari renuerunt, indulgendam nõ fore, id quia tolli impedimentum poterat, ad Iudicem adeundo, per quem teſtimonia dicere cogerentur. De quo etiam apud nos *in conſ. 270. num. 3.* Sed enim tolli neceſſitas debita ſoluendi, poterat, ab ipſis contrahendis temperando, cum vlla

90 contrahendi neceſſitas non iuberat. Vnde cum † vaſalli culpa, qui animi libidine nomina debitorum fecit, amoueri poſtea neceſſitas nequeat, non tam aliter neceſſitatibus eius ſuccurri non poſſe, quam eas pellere nolle dicitur, *l. 2. ibique gloſſ. in verſic. pacto. C. de nat. lib.* Bald. *in cap. 1. §. 1. in fin. de feudo ſine culpa non amittendo.* Rip. *in l. quod te num. 47. in ' n. ff. ſi cert. petat.* Impedimenti item rationem non habendam, quod impediti culpa contingit. Gem. ſcribit *in conſil. 42. num 22. verſic. nec obſtat.* Rom. *in d. conſil. 9. quod pars.* Quæ cum ita ſint, pluſquam abſurda res fuerit, vaſalli culpam oneroſam ſucceſſoribus & ius in feudo habenti-

91 bus fore. Iniquiſſimum enim lex ducit, ex facto † vnius alium aggrauari *l. ſi ex duobus in fin. ff. de neg. geſt. l. 1. in princ. ff. de alien. iudic. mutan. cauſa facta. l. ſi ſeruus in fin. ff. de diuerſ. & temp. præſcript. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoffic. teſtam.* Æque negligentiam vnius incommodam eſſe alii non conuenit. *l. rem hereditariam. in fin. ff. de euict.* Ius idem in errore aut imperitia vnius receptum ne fraudi alii ſit. *l. mandatum diſtrahendorum in fin. ff. mandati. l. nam iniquiſſimum ff. de iur. & fa. ii ignor.* Text. huc pertinet *in l. ſupra. §. apud ſerocem ff. de aqua pluuiali arcen.* Ibi & eſt iniquum, eum, qui non fecit, id reſtituere oportere. Iuriique naturali repugnare, ex facto alieno quempiam lædi, text. docet *in l. 1. C. vt nullus ex vicar. lib. 11. in §. quoniam vero. in Auth. vt nulli iudic.* Quos duos text. Rom. nominat *in conſil.*

92 508. *nu.* 5. Sed nec patris † factum filio obeſſe lex patitur. *l. 1. §. 1. ff. ſolut. matr. l. ex repudiatione. C. de ſicken om.* Quamuis iubori aduocationi diuerſæ non fuerit, contra in diſceptatione publica reclamare, iure expreſſum non inuenitur, vt aduerſus factum patris filius veniat *in tit. off. mlendo. ff. & C. de inoffic. teſtam. & C. ne filius pro patre.* Quod ſi contra factum patris tanquam inofficioſum in bonis Patris filius venit, quanto magis in bonis filii aduentitus, euiuſmodi feudum eſt, permittendus venire filius erit. Atque in ſpecie feudi, nos in e initio reſponſi huius luculentiſſime id oſtendimus *num.* 21. Quis igitur ferat, rationem neceſſitatis in perniciem filii agnatiue habendam, quæ à profuſione & culpa orta defuncti ſit. etiam ſi debitis aliis quibuſcunque expreſſio facta in decreto ſit.

Vndecimo cum neceſſitatum, non debitorum mentio in decreto fiat, in expedito pro actore res videtur, vt ad neceſſitates pertineat, quæ initio ſunt, vt ſupra teſtatum cumulatiſſime eſt *num. 32. & plurimis ſeq.* Vnde ſenſus verus ac nitidus in clauſula hac, & pro aliis neceſſitatibus ſuis quibuſcunque non modo propter neceſſitates, ob quas contracta debita ſunt, ſed & propter alias, quarum nomine debitum contractum adhuc vllum non eſt, feudi alienationem permitti. Ita ad debita nulla neceſſitate contracta referri clauſula hæc nequit.

93 Duodecimo ex Bald. interpretatio hæc † confirmatur, *in conſilio 332. præmittendum eſt ad euidentiam, quid ordo. numer. 3. libr. 1.* vbicunque pro neceſſitatibus ſuis alienandi facultas datur, quinque exquiri, vt alienandi ius competat. Primum omnium euidentem neceſſitatem expoſtulat. Ita initio ipſo neceſſitatem atque ipſam euidentiam exigit. Sed enim quomodo euidens in eo neceſſitas erit, qui pro animi libidine ad alienandum aggreditur.

Secundo id Bald. deſiderat, vt ad eum modum vendendi facta poteſtas ſit. At qui ad modum hunc vendendi, cum neceſſitas initio non eſt, verum pro animi libidine contractum debitum ſit, facultas vendendi dato decreto non apparet.

Tertio ad limites neceſſitatis facultatem hanc vendendi regendam Baldus ait. de quo inferius dicetur.

Quarto pro loco & tempore opportunitatis verſetur. Vnde ſi loco aut tempori neceſſitas non conuenit, rationem haberi eius non oportet. Quid enim ſi cultiore veſtitu ſumptuve alio maiore quam locus tempusve poſcant, quiſpiam vtatur. Eleganti ne indulgendum eius erit?

Quinto fraudem omnem à neceſſitate abeſſe Bal. vult. Quæ res ad ea confirmanda valet, quæ ſcripta ante *in 12. argum. ſunt, num. 61.* Quintum hoc exquiſitum Bald. etiam idem admittit *in conſil. 343. examinanda ſunt. col. 1. circa med. verſ. ſed notandum eſt ꝙ. lib. 1.* vbi pro qualitate imminentium cauſarum intrandas impenſas, non fingendas neceſſitates ſcribit. In quibus verbis neceſſitates ab initio vſque adeo expoſcit, vt occaſio neceſſitatis adimi fingendæ debeat. Si rei cuius in alimenta puta indigere ſe aſſerit, cum neceſſitati id genus ſuccurri aliunde poſſit.

94 Decimotertio ex Bald. quæſtio † diri mitur *in conſil. 20. quid imperient iſta verba. libr. 1.* vbi neceſſitatem triplicem diſtinguit, fatalem, naturalem & voluntariam, id eſt, quæ contracta voluntate eſt. Fatalem, quæ fato aut fortuito caſu contingit; veluti cum in latrunes quiſpiam incidit. Naturalem, quæ in morbo curando, in familia ſuſtentanda, aut agrorum cultura vertitur. Voluntariam, cum debita vltro quis contrahit; ſeu facinus aliquod admittit. Inde ad facultatis alienandi quæſtionem trahit, cum bona fideicommiſſa ob neceſſitatem alienandi facultas grauato datur, de qua facultas intelligi neceſſitate debeat. Et quidem in neceſſitate fatali & naturali pro expedito rem habeat, ad eam facultatem porrigi. In voluntaria demum negotium eſſe ait. In qua re caſus obſeruat, vnum atque alterum. Primus caſus eſt, vbicunque fideicommiſſi euertendi cauſa, neceſſitas inducitur, aut paratur. Quo caſu dubitandum non eſſe putat alienandi licentiam non eſſe, per text. *in l. Titius rogatus. ff. ad Trebell.* Secundus caſus eſt, cum ex flagitio neceſſitas oritur, quod aut ætatis laſciuia, aut odio admiſſum quo ſit. Quo caſu niſi ob perſonam redimendam permiſſam alienationem non putat, præterquam ſi ad filium prohibitio alienandi ſpectat, qui legitima tenus alienare permittitur, de qua onus rei ci prohibitionis ſolet. In neceſſitate igitur voluntarie conciliata non niſi ob perſonam redimendam alienandi eſſe ius putat. Quæ perſonæ redimendæ neceſſitas ſicut à ſpecie controuerſa abeſt, ita quæſtionis ingulum Baldi dictum petit.

95 Decimoquarto † Doct. prædicta omnia confirmantur *in auth. præterea. C. vnde vir & vxor.* neceſſarium id debitum æſtimari, in quo principio ipſo neceſſitas ineſt, vt compenſandi animo id debitum neceſſarium quid cui relictum cenſeatur. De quo apud nos *in conſ. 131. n. 24.* Suarez huc accedit *in tit. de las arras. nu. 17.*

Decimoquinto cum locus præmiſſis & in hominis ſcriptura ex rationibus memoratis tamque vrgentibus ſit, ad ſcripturam tam legis ſeu decreti ducalis inprimis pertinent. Siquidem re-

96 ſtrictionem † lex facilius, quam hominis actus admittit. Bald. *in l. fin. colum. 1. C. ſine cen. u vel reliq.* Alex. *in l. ſi patroni. in princ. num. 15. ad Trebell.* Iaſon *in l. 1. §. Prætor ait. num. 7. ff. qui ſatis d. rogan. in l. . 9. nunciatio. in 5. limit. ff. de oper. nou. nunc. in cap. . num. 49. in v. . bu. feud. & in conſil. 124. circa fin. lib. 4.* Ruin. *in conſil. 195. num. 2. lib. 1.* Curtius *in conſil. 1. num. 3.* Itaque ſi reſtrictionem prædictam hominis etiam diſpoſitio rationibus tam efficaciſſimis repetere. Quid in ſcriptura dicendum legis ducalis erit.

Neque contrarium prædictis decretum Blanchæ eſt, quæ expreſſum parte eſt, declarationem, non derogationem decreti Yolant à Blancha factam. Vnde cum debitorum mentio in decreto ſimpliciter habita Yolant ſit, neceſſariorum verbo non facto, derogatum ei ex Blanchæ decreto non cenſeri. Reſponſio enim in promptu eſt, derogationem hic nun verti, at declarationem. Namque quia vocari in controuerſiam poterat, de quibus debitis Yolant ſentiat de omnibus ne, iuxta voluntariis ac neceſſariis, an de neceſſariis tantummodo. Quia abſurdus & rationi omni tam naturali quam ciuili exagitans ſenſus videbatur, qui ad debita etiam voluntaria ſpectat, mens decreti Yolant declarata p Blancham eſt. Vt tum ad debita

neceſ-

Digitized by Google

neceſſaria cogitatum non intelligatur. Ad quem modum mentis ducis Yolant declaratio, non decreti eius derogatio hic interuenit.

Secundo reſpondetur, ambiguitatem in decreto Yolant circa debita ✱erri, de quibus generaliter loquitur, declaratione aut diſtinctione eorum non facta, de quibus Yolant ſenſerit.
97 Ambiguitatem enim † ex verbis generalibus naſci, proculdubio eſt. *l. in tradendis. ff. commun. præd. l. vbi autem non apparet in princ. ff. de verborum obligat. l. cum Stichus. ff. de ſolut. l. Prætor dixit. in prin. ff. de iniur. l. ita fides. ff. de iure fiſci. gl. in l. quoties. i. ff. de verbor. oblig.* Old. *in conſil.* 82. *quod proceſſus. num. 5. in conſil. 133. factum tale eſt, dominus S. nu. 3. in conſil. 244. ad obiectus num. 23. & in conſil. 304. infra ſcripta allegationes. nu. 3.* Signorol. *in conſil.* 209. *in fin.* Imola *in l. 4. §. Cato. colum. 2. ante med. verſic. quod autem ſi pœna. ff. de verbor. oblig.* Rom. *in conſil. 326. num. 12.* Inde
98 de etiam ambiguitas † naſcitur, quod multifariam intelligi verbum debita, in voluntariis, neceſſariis non poteſt. *l. cum qui calendis. in princ. ff. de verbor. oblig. l. veteribus.* Ibique gl. *ff. de pactis.* Bald. *in l. ſcire leges. num. 3. ff. de legib. l. precibus. num. 23. C. de impuberib. & alia non pauca.* Senſum igitur decreti Yolant in verſic. debitis planiorem faciendum, ita vt abſurdi aut iniqui quicquam in eo non hæreat, viſum Blanchæ fuit. Dubitandum vero non eſt, in poteſta-
99 te † Blanchæ ducis fuiſſe, interpretationem hanc facere, cum eius ſit interpretari, cuius & concedere. *l. ex facto. in prin. ff. de vulgar. l. Neratius. ff. de regul. iur. l. fin,* ibique Doct. *C. de legibus. cap. cum veniſſet. de iudic. cap. in alia de ſentent. excom.* Bart. & alii *in l. omnes populi. num. 54. ff. de iuſtit. & iure.* Quin etiam facultatem interpretationis faciendæ, vel in partium diſpendium in cauſa controuerſa Iudex habet. Felin. *in d. c. inter alia. in princ.* Dec. *in l. in ambiguis orationibus. ff. de regul. iur.*

Si dixeris, ambiguitatem in verſic. debitis non contingere. Perinde quaſi generaliter intelligi id debeat, ſicut expreſſum generaliter eſt. *l. 3. ff. de offic. Præſid. l. quæ pæ. §. parentes. ff. de in ius vocan-*
100 *do. l. Imperator. ff. de poſtul. & alia id genus.* Reſpondetur, † locum id non habere, vbicunque ratio diuerſa in aliquibus inuenitur. Ad ea enim ſermo generalis non trahitur. *l. ſi ita relictum in princ. ff. de legat. 2. l. ſi plures. ff. de legat. 3. l. creditore. §. datur. in fine ff. de bonis author. iudic. poſſid. cap. cum in illis. in prin. de præbend. lib. 6.* Bart. *in l. ſi pluribus. num. 6. circa med. verſic. in dubio qualiter intelligatur. ff. de leg. 2.* Rota *deciſ. 288. maior pars. in nouis.* Fulgoſ. *in conſil. 135. in cauſa criminationis. colum. 3. ante med.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 187. notandum eſt. colum. pen. poſt med. lib. 2.* Calc. *in conſil. 1. colum. 19. circa finem.* Decius *in conſil. 541. nu. 9.* Idq; receptum in ſpecie hac non dubio puto, in qua & iuris communis feudorum, & tertii incommodum vertitur. Sed enim rationem multo diuerſam feudi ob debita voluntaria & neceſſaria alienandi ſatis ſuperque commonſtratam in ſuperioribus habemus. Quocirca tametſi dubitandum non fuerat, non niſi ad debita neceſſaria Yolant ducem cogitaſſe, attamen quia apud nonnullos ingenio pauidiori, in controuerſiam id vocabatur, digna res viſa Blanchæ fuit, quam luculentius aperiret. Atque ideo qualitas rones neceſſariorum debitis adiectis, quoties de eis facta mentio eſt. Ad reſponſionem hanc reſponſio & ſexta conducit.

101 Secundo ad ea ſcriptura † generalis non trahitur, quæ veriſimile non eſt, ſub generalitate comprehenſa ipſa eſſe. *l. qui peculi. ff. de pecul. l. 3. ff. de euict. l. obligatione generali. ff. de pignor. cap. veniens. & cap. quinta vallis. de iureiurando.* Feder. de Sen. *in conſil. 123. ſuper eo quod quæritur. colum. 1. circa med.* Scite huc Angel. ſpectat *in conſil. 248. Philippus cum de Florentia. num. 2. verſic. pro hac parte adduco.* Diſpoſitionem vllam tam generalem non inueniri, quæ ad ea referatur, de quibus veriſimile non ſit, diſponentem cogitaſſe. De quo dicto Iaſon meminit *in l. cum res. num. 12. verſic. adde ſimiliter. ff. de legat. 1.* Atqui veriſimile prorſus non eſt, de voluntariis debitis Yolant ſenſiſſe. Ad quem modum vaſalli arbitrio feudi totius permiſſa ſubuerſio ſit. Et delinquendi occaſionem Princeps ipſe præbeat. *l. meminerint. C. vnde vi.* Et quorſum ad eum modum non niſi in caſibus quibuſdam feudi alienationem permittere. Quandoquidem perinde res eſt, vt ſi permiſſio & licentia alienandi generaliter interueniat.

102 Tertio ad ea ſcriptura generalis † non trahitur, quæ diſponentis mens non admittit. Angelus *in conſil. 281. inaduertentia ſtatutorum. num. 5.* Quod dictum pro memorabili Iaſon agnoſcit *in conſil. 24. colum. 7. circa med. lib. 1.* Sed enim debita voluntate pati Yolant ducis mens non poteſt, vt pote in quibus admittendis iniquitas euidens & abſurditas vertitur. Ea quippe Principi fuiſſe mens creditur, qualem eſſe iure conuenit. *l. ex facto.* ibique Iaſon *in 4. not. ff. de vulgar.* Neque id ſentire Princeps creditur, quod per ius aut æquitatem ſcriptam non licet. Bald. *in conſil. 121. proponitur quod ex forma ſtatuti. num. 2. lib. 1. per tex. in cap. audita. de reſtit. ſpoliat.* Eodem Bald. ſpectat *in cap. 1. num. 3. ad quem vel quos controu. inueſtit.* Talem Principis animum intelligi, qualis legis ſcriptæ & rationis naturalis eſt. De quo dicto Dec. meminit *in cap. cum veniſſent. in 1. notab. de iudic. in conſil. 12. num. 3. in conſil. 48. colum. fin. in conſil. 64. num. 7. in conſil. 97. circa princ.*

Quarto ad reſtrictionem hanc † decreti Yolant, vt ad neceſſ- 103
ria reſtringatur. Bart. confert *in l. iuſtis. §. 1. ff. de pollicit. & l. ambitioſa. num. 12. ff. de decr. ab ord. fac.* generalem poteſtatem ad iuris alieni læſionem non trahi, ſequitur Caſtr. *in conſil. 61. ſatis clarum videtur mihi. column. 2. libr. 1.* Anchar. *in conſil. 366. videtur primo contrauentionem. colum. 1.* Roman. *in conſil. 116. viſis neceſſariis, num. 2. verſic. ſin autem quæritur.* Læſionem plane iuris hic agnatorum verti nemo non videt.

Quinto ad honeſta arbitrium generale † non porrigitur. 104
Socin. *in conſil. 55. num. 5. lib. 3.* ex Angel. & Fulg. *in l. milites. C. de teſtam. milit.* Quid indignum porro aut deforme magis, quam libidini, cuius feudi totius excidium committi. Bart. huc & alii ſpectant *in l. cum Aquiliana. ff. de tranſact.* ex arbitrio pleniſſimo in compromiſſo dato conceſſum id non intelligi, vnde damno grauiі affici quiſpiam poſſit. Ea ratione arbitrio partes non cogendas, vt acceptilationem, ſeu quitantiam, quam vocant, generalem faciant. Sequitur Corn. *in conſ. 146. col. 1. lib. 3.* Dec. *in conſil. 11. col. 3. in fin.*

Sexto reſtrictionem ſermo generalis † accipit, vbicunque re- 105
ſtringendi ratio contigit. *l. 2. ff. de offic. aſſeſſor. l. quæſitum ſcio. ff. de teſtibus. cap. 2. de coniug. lepro. cap. cum in cunctis. §. clerici.* Ibique Abb. *in not. de elect. iuncto text. in cap. Si promiſſarius. eod. titul. lib. 6.* Tradit Imol. *in conſil. 121. in fi. primi dubii.* Abbas *in c. ad audientiam. in princ. de decimis.* Enimuero rationem ſummam in reſtrictione hac verti, luculentiſſime ſuperiora teſtantur. Quæ reſponſio ex his etiam confirmatur, quæ ſcripta ante in reſponſione prima habemus, *num. 100.* & quæ ſcripta ante circa clauſulam decreti Blanchæ ſunt, & ad ſubueniendum neceſſitatibus ſui & aliis quibuſcunque, *num. 82.* Namque ſi reſtrictionem verba vniuerſalia admit-
tunt, longe † facilius generalia, quæ infirmiora vniuerſalibus 106
ſunt. *l. 3. §. mutua. l. cotra. ff. pro ſocio.* Vbi validior bonorum omnium, quam bonorum ſimpliciter ſocietas habetur. Æque plus verba vniuerſalia ſunt, à munere omni, quam generalia, à munere, abſtinenorum. *cap. ſunt nonnulli. 1. quæſt. 1. not. gloſſ. in cap. paſtoralis. in verſ. ç. temporaliter. de donat. cum aliis apud nos aggregatis in l. 1. num. 44. ff. de legat. 1.*

Sed præmiſſorum omnium nihil eſſe fac. De voluntariis debitis decretum Yolant eſto, nominatim dicat, feudi & ob ea permiſſam alienationem eſſe. Aduerſariis id ſuffragari nihilo magis poteſt, vt pote cui per decretum derogatum Blanchę eſt. In quo niſi ob debita neceſſaria feudum alienare non conceditur. Cui Blanchæ † decreto ceu poſteriori ſtandum. *l. 1.* Ibique 107
Bal. *in compen. ff. ad l. Aquil. cap. cum expediat. de elect. lib. 6.* Bart. *in l. omnes populi. num. 33. ff. de iuſtit. & iure. & in l. certarum. §. final. ff. de milit. teſtam.* Anch. *in conſil. 256. pro clariori.* Dec. *in conſil. 3. num. 1.* fuſius Alex. *in conſ. l. 12. num. 2. lib. 2.*

Neque proteſtatio mutat in Blanchæ decreto interpoſita, non tuli circa declarationem, decreto derogatum Yolant non intelligi. Quoniam cum de neceſſariis debitis mentio ſemper in decreto Blanchæ fiat, neque vna ſimul cohærere voluntaria & neceſſaria poſſint, neceſſe eſt per verbum neceſſariis verbo
derogatum voluntariis intelligi, prioribus † quippe in iis per 108
poſteriora derogatur, quæ vna conſiſtere ſimul nequeunt. *l. Æmilius. ff. de minor. l. ſi quis ante. verſic. idem Pomponius.* Ibique Iaſon *in 1. not. ff. de acquir. poſſ. l. nemo. & quod ibi not. C. de aſſeſſor. l. 1. §. fin. verſic. quantum in ea parte.* Ibique Bald. *C. de lati. liber. toll.* Alexand. *in l. ſi quis cum. in prin. num. 2. ff. de vulg. in conſ. 193. num. 2. lib. 6.* Cornel. *in conſil. 308. colum. 3. circa med. verſic. & ex his multiplex ſumi poteſt. lib. 4.* Dec. *in l. vnum. colum. 6. poſt med. verſic. tertio principaliter. ff. ſi certum petat. in l. pacta noviſſima. num. 5. de pactis. & in conſil. 463. num. 5. verſic. præterea & ſecundo.* Itaque cum facto ipſo & neceſſario ex adiectione neceſſariis derogatio decreti Yolant inducatur, vbi voluntariorum expreſſio facta in eo eſſet, quæ penitus ſilet, nihili proteſtatio facienda, non niſi circa declarationem decreto derogatum
Yolant cenſeri. Iuris quippe incerti † non eſt, potentius ver- 109
bis factum eſſe, atque ideo à facto contrario proteſtationem vinci. *l. cum in plures. §. locator horrei. ff. locat. l. cap. cum M. de conſtit. cap.*

ſollici-

ſollicitudinem de appel. Qua ratione ab effectu verbis è contrario, non à verbis ipſis nomen con[illegible]ſus [illegible] pit. l. [illegible] lo-cati. [illegible] ſi olei. Cod. eod. tit. l. in ulam. ff. de præ. ſcript. verbor. [illegible] in l. cotem ferro. §. qui maximos ff. de publi. cum talibus ſequentibus & plenius [illegible] nu. 176 & num. 205.

110 Secundo ad proteſtationem reſpondetur, proteſtantis mentem ſpectandum, quæ verbis ante ſtat. Proinde à verbis † ſtandi diſcedendum, vt mentis eius ſeruemus l. benignius. ff. de legib. l. non dubium. Cod. eod. tit. l. ſcire oportet. §. ſufficit. de excu. tut. Bart. in l. contra legem. ff. de legib. & in d. l. non dubium. num. 11. ſecùs Angel. in conſil. 68. Marcuim la[illegible] de Florentia. Paul. de Caſtr. in conſil. 83. præſens caſus. [illegible] lib. 2. Alex. in conſil. 116. nu. 14. verſic. præterea cum hac concluſione lib. 2. Iaſ. in l. iura gentium § prætor. in 6. not. ff. de pa. 1. & in l. 1 §. ceterùm num. 28. verſic. contra iſtam doctrinam ff. de ac. poſſ. Mens ſanè proteſtantis fuit, vt præter expreſſa, incolume decretum Yolant ab aliis fieret. Proinde cum neceſſitatis iſta qualitas expreſſa in debitis ſit, quantum ad debita decretum potius Blanchæ habendum, etiam ſi de voluntatis nominatim dictum in

111 decreto Yolant ſit. Neque rationem tum habet verbi declaratio oportet, quod nihil aliud quam decretum Yolant declarare Blancha cogitauerit. Quoniam oſtentionem in verbo hoc, potius quàm in mente decreti admittere toleramus lex ducit, vt pro correctione accipiatur. Vbi intelligi propriè nequeat. Idque ex gloſ. oſtenditur in l. 1. in gloſ. 2. ff. de ori. iur. Bart. in dicta l. omnes populi. nu. 53. in 6. qu. prim. vbi pro correctione, vt materia ſubiecta cedat, interpretationem accipiendam ſcribunt. idem Rom. probat in l. ſi vero. §. de viro. nu. 21 ff. ſolut. matri. Ratio eadem declarationis erit, quid aliud quippe declaratio; atque interpretatio, vice que contraria pollet.

Tertio ad proteſtationem reſpondetur. Niſi decreto Yolant derogatum admittimus, vbi de voluntatis debitis memoria habita in eo eſſet, otioſum atq; iners verbum neceſſitatis tuties

112 repetitum manet. Quo caſu † correctionem legis ſtatutiue agnoſcere ius potius ſolet, quam vt inepta aut ſtertia verba maneant. Fulg. Rom. & poſteriores in Authen. ex teſtamento. C. de [illegible] cum aliis ſicut in fundamento vndecimo relatis num. 47. verſic. [illegible] argumentum hoc. Vnde contrarietate inter voluntaria & neceſſaria debita interueniente, non poteſt per decretum Blanchæ decretum Yolant non corrigi, vbi expreſſio in eo de debi-

113 tis facta voluntatis eſſet. Neceſſe quippe † ad correctionem inducendam non eſt, vt nominatim id dicatur. Verum ſatis eſt, contrarium in decreto poſteriori ſtatui, quam ſancitum in priori ſit, c. 1. de conſt. lib. 6. Cardin. in conſ. 52. in prin. & colu. antep. fin. Gem. in conſ. 21 in prim. Corſet. ſing. 67. quoties in ſu.

Apparet ex his, perniciale agnatis in debitis voluntariis Yolant decretum non eſſe. Principio, quod ad neceſſaria & ipſum reſtringi debita oportere, rationibus & argumentis confirmatum multis habemus, quatenus verbum de voluntariis debitis factum in decreto Yolant non eſt. Secundo, quia mentione etiam voluntariorum facta, abrogatum id per Blanchæ decretum legitur.

114 Sed obiicitur ob cauſam † nec eſſariam in dubio feudum alienatum. [illegible] §. [illegible] de cau. & poſthum. l. cum ita. §. fin. & l. pete. §. fratre. ff. de legat. [illegible] l. cum in corpus. ff. de acquir. rerum domin. l. 2. & 2. & l. in his. § ſed ſi forte. ff. de ſolut. [illegible] gnotol. in conſil. 103. nu. 6. cum aliis apud nos comportatis. in rubric. ff. de legat. 1 num. 112. in conſil. 116. num. Bar. conſil. 135. num. 12. in conſil. 149. num. etiam 12. & in conſ. 270. nu. 4. Hermanno. huc accedit in leg. 4. §. Cato num. 44. in fin. ff. de verborum obligat. in caſu neceſſario, non voluntario obligationem contractam in dubio intelligi. Ea propter ſucceſſoris in feudo eſſe ob cauſas voluntarias feudum alienatum aut debita contracta oſtendere. Namque, ſi ex cauſis neceſſariis facta alienatio præ-

115 ſumitur, vnica † præſumptio eſt, vt probationis contrariæ onus in aduerſarium referat. l. fin. in princ. ff. quod metus cauſ. l. minor viginti quinq; annis ex [illegible] ff. de minor. l. ab ea part. l. verius l. ſi chirographum. & l. cum de indebito in princ. ff. de probat. l. emptor a. in fin. ff. de iure dot. l. quantus. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. generaliter. §. ſi petitum ff. de [illegible] lib. l. omnimodo. C. de inoffic. teſtam. l. iure poſſidetur. ibique Bald. & alii. Cod. de probat. cap. ſuper hoc de renunc. c. ex inſinuatione. de procurat. cap. vnic. vt eccleſ. benef. & apud nos in conſ. 60 num. 7. in conſ. 98. nu. 4. In quo argumento vſque adeo ipſi ſibi placuiſſe aduocationem patris dicitur, vt verum ſe putatam crederet.

116 Enimuero dignum id viſum non eſt, quod in ſcriptis referretur. Regulæ quippe † iuris notiſſimæ refragatur, factum probandum, non præſumi. l. deniq; ff. ex quib. cauſ. maior. l. quotiens §. qui à pupillo ff. de Publicia. l. qui à quolibet. ff. de [illegible] l. in bello. §. facta. ff. [illegible] cap. l. 1. Cod. de mand. prin. l. 1. C. de probat. l. aſſeueratio. C. de non numer. pecun. [illegible] l. ſi te que emancipatum eſſe probaueris. C. de collation. c. cum in curr. de offic. [illegible] c. 1. de procurat. c. in præſentia de probat. cap. Raynutius [illegible] Raynaldus de teſta. In facto plane neceſſitatem eſſe, quod [illegible] cuius indigens quis ſit, procul dubio eſt, [illegible] & ani-

mus † ipſe, [illegible] animum ſi [illegible] facto pendeat. l. bona fides ff. de acq. rerum dom. l. [illegible] §. 1. ibi [illegible] & Hermann. in quarto not. ff. de acq. poſſ. l. pro herede in prim. ff. de acq. her. Rationem Bald. affert in l. voluntate. num. 2. C. de fideicom. quia de mo[illegible] qui [illegible] ſunt con[illegible]tis remotis, [illegible] diſponit. Atqui de neceſſitatibus hominum, prout ex facto conſiſtunt, lex non tractat, indigens quiſpiam necne ſit. Neceſſitate plane apparente, ſubueniri, an non oporteat, lex ita conſtituit. 117

Secundo textui argumentum hoc refragatur in l. fin. ff. de exercitor. vbi qui pecuniam in [illegible] uſum neceſſariam, [illegible] pura reficiendam [illegible], neceſſitatem probare neceſſe [illegible], quod indigens nauis refectionis eſſet. Atqui neceſſitatis [illegible] præſumptio non eſſet, [illegible] iure præſumi neceſſitatem dicimus, [illegible] † li- 118

quidi [illegible] præſumptionem [illegible] l. [illegible] in fin ff. de vulg. l. ſi imperator [illegible] de legat. [illegible] l. ſi quis [illegible] de man. teſta. l. [illegible] C. de dolo. c. 1 ibique Abb. in ſecunda nota de cler. non reſiden. gloſſ. [illegible] l. tutor. Cod. de præſc. tutor. cum aliis apud Dec. [illegible] pa[illegible] de probat num. 13. verſic. ſecunda concluſio. [illegible] manifeſta. numer. 3. in ſecunda nota. ff. de verbor. & in l. fundum. in ſecunda [illegible] nota ff. ſolut. mat. Sed [illegible] veritati iuris præſumptio dicitur. l. fin. [illegible] gloſſ. ff. de probation. Iaſ. in l. 1. numer. 9. C. de teſtam. [illegible] Quem tenet de aduocato quodam Papienſi, & celebri omnium conſiſtetur.

Tertio gl. & dict. argumento † huic reſiſtunt in authent. hoc ius porrectum in gl. fin. C. de ſacroſanct. [illegible] cum adminiſtratori aut præfecto eccleſiæ pecunia creditur, mutuo reſtituendo non aliter eccleſiam obligari, niſi ſi fides facta neceſſitatis ſit, quod pecuniæ aut mutui indigens eccleſia eſſet. Idem Federico [illegible] in conſ. 119. Bart. & aliis in l. ſiue [illegible] ff. ſi cert. pet. Bald. in l. 2. num. 6. C. ſi aduerſus credit. in l. ſi prædium minor. C. de præd. minor. Sed quorſum neceſſitatis huius probandæ onus creditori imponere, ſi iuris præſumptione docetur. 119

Quarto ex Alex. ratione † validiore arg. hoc proſternitur in conſ. 141. num. 4. lib. 5. Quoties intereſt ob dotem non [illegible] vitam idcirco mulier poſtulat, quod vnde vitam tueatur [illegible] habet, neceſſitatis huius probationem ab ea præſtari [illegible]. Si mulier [illegible] viro orbata, quæ egena eſſe ferè aſſolet, neceſſitatis probationem Alex. deſiderat, quid in viro dicendum, [illegible] familiaris non erat. Cui filiæ ſuntne ſiue nuptui collocandæ eſſent. Qui filium non plus quam vnum & pubetem vix haberet. A quo feudi ſiu nunc repetitio ſit. 120

Quinto in ſpecie atque nominatim, vbicunque niſi ex cauſa neceſſaria aut vtili fieri alienatio non poteſt, neceſſitatis [illegible] vtilitatisve fidem faciendam, declaratum ſuperius eſt nu. 23 ex Anch. in conſil. 274. [illegible] l. 1. poſt med. vers. in prædicta autem alienatione Alex. in conſil. 100. num. 5. lib. 6. Dec. in conſil. 142. num. 4.

Sexto in ſententiam hanc inter nobiles ab aduocatis per ſenatum excellentiſſ. Vercel. pronunciatum [illegible] 16. Iun. [illegible] per eumque feudi alienatio reſciſſa, quæ non [illegible] neo[illegible], verum agitato facta temulentior erat, quam [illegible] in valetudinem & podagram curandam feudum alienaſſe [illegible] pro agnatus contenderet. Neque in dubitatio [illegible] podagræ cruciatus vocaretur. Quid [illegible] diceret [illegible] corporis immunis feudi venditor erat, Sequenti p[illegible] fuiſſe, nemini non patet.

Neque argumentum mouet, quod † obiectum ex diuerſo eſt, in cauſam quid actum neceſſariam præſumi [illegible] hallucinatio nec ferenda in argumento hoc apparet. [illegible] quippe argumentum habet, vbicunque de neceſſitate ipſa liquet, ob eam quid actum intelligi. Cæterum quod præſumi neceſſitas ſoleat, receptum id neq; legibus, neq; Doct. teſtimoniis eſt, de quibus memoria habita in teſtamento [illegible]. Quare quis ob † cauſam neceſſariam actum [illegible] habilis præſupponunt, id eſt, neceſſitatem ipſam in obſcuro [illegible] l. qui teſtamento. in princ. ff. de teſtam. l. [illegible] §. lex [illegible] ff. ad leg. [illegible] in fin. C. qui teſtam. fac. poſſ. c. quæ diligentia. de elect. c. 1 [illegible] de ætat. & qualit. [illegible]. ibique Dec. [illegible] de appell. [illegible] Dec. in l. fin. colum. 1. circa med. verſic. Secundo reſpondetur etiam. Cod. de inſtit. & ſubſtit. & in locis aliis non paucis. Quod ſi habilia, id eſt, neceſſitatem 121 122

& de ea co[illegible] non p[illegible]ſupponimus. Quomodo ex cauſa quid actum neceſſaria præſumetur, de quo non appareat, cum
123 idem † non apparenti [illegible], atque non entis æſtimetur. *l. argentarias. §. cum autem. ff. d. edit. l. Pomponius ſcribit ſi frumentum. in fin. ff. de rei vend. l. vl [illegible]. ff. de contrahend. empt. l. duo ſunt [illegible]. ff. de teſtam. tut. leg. cum res. §. itaque. ff. de leg. 1. l. ſi fuerit. ff. de rebus dub. l. quidam tabularum. ff. de ſtatu. l. precib. Cod. de prob. [illegible] cap. [illegible] ad ſolem. de reſcript. ſpul [illegible] in præſentia & cap. licet cauſam. de probat.* [illegible] huc text. [illegible] *in l. ſi frumenta. C. de condit. ob cauſ.* nihilis voluntatem faciendam, de qua non conſtat, ſed retentam in animo eſt. Quem tex. in ſententiam hanc Iaſ. obſeruat *in l. 1. §. has que de ſeruis. num. 5. verſ. tertio reſpond. ſ. de acqu. poſſeſſ.*

124 Non obſtat quod ſcriptum † apud Bart. eſt *in l. fin. in pri. Cod. ad Maced. Soc. in conſil. 26. num. [illegible] lib. 4.* pecuniam ſi ſolam [illegible] ſcholaſtico creditam in cauſam neceſſariam verſam, hoc eſt, ſcholaſticam præſumi. Æque cum penuriæ tem[illegible] ore pecuniam mutuam patet accipi, in liberorum familiæq; [illegible] ſtentationem conſumptam eam intelligi, de qua apud nos *in conſ. 91. nu. 5* [illegible] quippe in argum. hoc in aduerſatiorne [illegible] aretur, & probationem neceſſitatis præſtandam ex eo declaretur. Cum modus [illegible] ſitatis probandæ à Bart. oſtendatur, vt hoc ipſo quod ſtudii cauſa à patria filius abeſt, neceſſitas in eo præſumatur. Quocirca ſatis non fuerit ad neceſſitatem docendam, pecuniam filio creditam demonſtrare, niſi qualitas ſcholaſtica appareat, per quam neceſſitas intelligatur. Sed enim quorſum qualitatem ſcholaſticam obſcurare, ſi neceſſitas omnino præſumitur. Ratio eadem pecuniæ per tempus penuriæ creditæ eſt, hoc ipſo enim quod penuria fuit, & paupertas patris interuenit, quæ neceſſario præſupponitur in libe[illegible] os & familiam ſuſtentandam verſa pecunia creditur. Quod ſi a[illegible] te præſumi neceſſitatem contendimus, quo penuriam conſiderare. Quo magis admirer, argumenti huius rationem pro Senanſio in dubitationibus aut motiuis habitam.

Apparet ex prædictis & argumento illo patrem aut dubitationum authorem reſecti, probandi onus voluntaria debita fuiſſe in D. Hectorem ob iuris præſumptionem [illegible]. Imo enim & Pellicerio & Senanſio probatio neceſſitatis incumbit, id eſt, neceſſitate cogente debita contracta. Quandoquidem à facto neceſſitatis pendet. Quod ſicut præſumi iure non ſolet, ita probationi eius præſtandæ non adſtringi aduerſarii non poſſunt. Atque in ſpecie neceſſitatis, quoties [illegible] ob eam permiſſa alienatio eſt, probandam eam fore, ex Anchar. Alex. ex Decio *teſtamentum, ſuperius in primo fundamento eſt. num. 23. verſ. regula agitur [illegible] in fin. ipſius fundamenti & ſupra in [illegible] reſponſ. ad dubitationem ſeu motiuum controuerſium poſt num. 120.* Secundo argument. hoc diluitur, præſumptio iuris eſto cum aduerſarius faciat, vt cauſa neceſſaria præſumatur. neceſſitatis probandæ oneri nihilo magis aduerſarios eripi.

125 Quod enim † dicitur, vim eam præſumptioni iuris eſſe, vt probandi onus et imponat, quin cum præſumptio ipſa pugnat. In qualitate non obtinet, quæ adiecta in ſtatuto ſit. Eam quippe probare neceſſe is habet, qui ſtatuto vtitur. Quantumuis iure præſumi alias ſoleat. Idque in qualitate videre bonitatis eſt, quam ius præſumit. *l. merito. ff. pro ſocio. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probat.* At enim ſi mentio qualitatis huius in ſtatuto ſit, fidem eius ab eo faciendam, qui ſtatuto nititur, ne fruſtra alias expreſſa cenſeatur. Alexand. ſcribit *in conſil. 8[illegible]. num. 6. verſ. præterea dictus teſtis. libr. 1.* Socinus *in conſil. 146. num. 8. verſ. præterea po[illegible] libr. 2.* Cornel. *in conſil. 232. circa fin. libr. 1. in conſil. [illegible] 8. column. 4. poſt medium. verſ. omitto quod text. libr. 3.* Decius *in conſil. 3[illegible]. num. 8. verſ. & quando teſtes. in conſil. [illegible] num. 11. verſ. præterea etiam in antiquis.* Et quod Decius
126 idem ſcrib[illegible] *in cap. 2. column. 2. de except.* Sciente qualitatem [illegible] b[illegible] vbicunque de [illegible] ſtatutum loquitur, qui ſciens ho[illegible] feceri[illegible], quamuis in [illegible] præſumi [illegible], certa ſoleat, quæ p[illegible] naturaliter ſunt. Quid in qualitate dicendum ne[illegible] ceſſitatis erit, [illegible] cui [illegible] in conſil. [illegible], ita iuri vt præſumptio obſtat. E[illegible] co reſponſo hæc iuuatur, quod infra [illegible] *nu. 140. verſ. ad 3. reſp.*

[illegible] o aduerſariis d[illegible] ns capitula nouiſſime dedit, qui[illegible] his cau[illegible] neceſ[illegible] maximopere [illegible] Sed enim [illegible] quod [illegible] mus ad [illegible] per ineat [illegible] gra[illegible] eſt [illegible] idem ea in ſtaurentis ine[illegible] ptis con[illegible] as [illegible] ſtetiunt. Per quæ ca[illegible] [illegible] ad e[illegible] an[illegible] ab[illegible] oſſe dantur, [illegible] quæ narrata in capitulis ſunt. Per[illegible] enim vendi-

toris redditus aſſerit, quod[illegible] dominii moueant.

Secundo [illegible] eſto te[illegible] ucont. [illegible] moderati victum op[illegible] capitis ſumptum ſupr[illegible] quæſt[illegible]. E[illegible] dedit, q[illegible] parte V[illegible] bi dt eſſe pu[illegible] V[illegible] ptus abundat. [illegible] abi [illegible] oque[illegible] go. [illegible] hæredi [illegible] adum, vbi nuſquam [illegible] pore [illegible] onere venditore non [illegible] p[illegible] utur [illegible] iuuantur. *in l. 4. §. fin. ff.* [illegible] pilli ferunt impenſam in [illegible] Qu[illegible] generaliter loquitur diſtinctioni [illegible] magn[illegible] n humilis pupillus condit[illegible] text. *authent. vt de [illegible] fin. [illegible]* Eodem [illegible] *fin. cap. [illegible] de conſtitut.* Sed & [illegible] [illegible] quippe [illegible] eſt vita b[illegible] coercere quam rebus [illegible] & [illegible] neceſſitates eius in paupertate [illegible] re. Huc ſpectat, quod Bartol. & A[illegible] bunt *in l. maritum. nam et 4. ff. ſolut. matrimon.* priuilegio [illegible] quam facere poſſit, aduerſus vxorem pauper[illegible] [illegible] quod Bello etiam conſ[illegible] anu ducali placet *in tract. de milit. part.* [illegible] *mat. 53.*

Tertio impertinentia capitu[illegible] iſſe, ali[illegible] etiam dilucide 128
demonſtratur. [illegible] tentia quippe [illegible] exiſtimantur, quo[illegible] m profutura p[illegible] non [illegible] *ſi defenſor. §. qui interrogatus in vol[illegible]* [illegible] *§. idem la[illegible]* Ibique Bart. & alii, [illegible] *de tutore.* [illegible] Bald *in [illegible] C. de procur. cap.* [illegible] *cap.* [illegible] *contingat. §. verum. de vſu. debent cap. per* [illegible] Feder. de Sen. *in conſil. 148. caſus talis* [illegible] *column. 2 circa med.* Bald. *in conſil. [illegible] 2. ſuper quæſtione [illegible] Chriſtoph.* [illegible] *num. [illegible] libr. 2.* Ancharan *in conſil.* [illegible] *conſil. 291. videretur prima facie dicendum, quod* [illegible] *conſil 162. column. 1 poſt med. & in conſil. 17. num. 1.* [illegible] lius p[illegible] ationem [illegible] non eſſe [illegible] de[illegible]
quod precio vnico † venditio facta bonorum omnium [illegible] 129
ſtinn eſt. Quo caſu indiuidua habetur, a[illegible] co conſiſtere in partem non poteſt. Verum ſi vitium in parte v[illegible] tantula eſt, in ſolidum euaneſcit, vt in ſpecie venditioni[illegible] ſt text. Declaratur *in l. inter. [illegible] ff. de minor. in l. quod ſi vno. ff. de min. [illegible] in l. [illegible] dem. & l. ſi plura. ff. de edil. edict. l. ſi quis aliam ff. de ſolution.* Text. huc pertinet *in l. pradiis. §. pen. ff. de leg. 3.* Dec. *in l. 1. num. 3. [illegible]*
rationem. C. qui admit. & in conſil. 421. num. 4. in quo con[illegible] ad am- 130
plat, etiam cum in re bus ſingulis conſtituta precia ſunt. Vbicunq; rem vnam emptimus aut vendimus quaſi [illegible] ine alia non [illegible] *in d. l. [illegible] conſdem. §. interdum.* Quod dictum appoſite huc [illegible], vbi vniſ vnus contractus intercedit, in qua [illegible] non eſt. Idq; generalit[illegible] in actu † quouis 131
in [illegible] vel [illegible] dum aut pereat, ut reſcindatur, quo[illegible] in parte ſuſtine *regul. vtile. libr.* [illegible] *ff. de. ſideiuſſ. in l. quemadmodum circa finem poſt gl.* [illegible] vbi parte indiuidua irritata, ad [illegible] totum [illegible]

A[illegible] etiam indiuiduitas contractus explicatur, res ſeparatas, prec[illegible] diuerſis [illegible] venditas contract[illegible] habeat, indiuidua nihilominus venditio ex eo arguitur, quod cond[illegible] onem p[illegible] 132
m[illegible] feudo ven[illegible] do duplicem [illegible] nam, ſi pre[illegible] ritate [illegible] ſi forma [illegible] ad vnguem eſt. Q[illegible] enim a cōditi[illegible] miſſione eſt. Con[illegible] pleri ad integrum debeat, vſq; adeo [illegible] ex toto actus permaturam def[illegible] erat. *l. [illegible] & l. [illegible] C. de in l. in exceptione. § pen. ff. de verb. obl.* [illegible] *in conſil. 168. [illegible] num. 1. poſt med.* [illegible] *tab.* [illegible] *caſus de appell.* [illegible] omnibus [illegible] ditioni in conſtare, id eſt, adimpleri perfecte opo[illegible] *pro her[illegible] C. de hered. act.* de [illegible] *col. 1 lib.* [illegible] ditio [illegible]
get[illegible] endum condit[illegible] one erit, vn[illegible] 133
co[illegible] magis re [illegible] voluntas con[illegible] *quartam iſtam gloſ. vnd.* [illegible] *ff. de legat. 1. l.* [illegible] Treb[illegible] *ff.* [illegible] *C. ad Vellean.* [illegible] *C. de aage* [illegible] *ſtat. libr. 15. & ſi Chriſtian.* [illegible]

rem. quamuis de appellat. cum aliis apud nos relatis *in conſ.* 105. *nu.* 4.
134 locupletius *in conſ.* 201. *n.* 42. *Hoc amplius.* ſi diuidua † conditio vna
inueniatur, quæ conditioni alteri coniuncta indiuiduæ ſit, indi-
uidua ex toto æſtimantur *l. ſi ita fuerit ſeruus duob. ff. de ſtat. lib. teſtam.*
Socin. *in conſil.* 117. *num.* 12. *lib.* 4. Quid in duplici conditione pro-
bandum, quæ indiuidua vtraque eſt. Indiuiduitas hæc ad rem
inferius accommodatur, *num.* 138. *verſic. præceptione hac. & verſic. ſe-*
quent.

Indiuiduitas hæc etiã aliter enarratur, quod reſcripto etiam
conditionali tacente, forma tamẽ adhibenda per decreta erat,
quæ in neceſſitatibus indagandis, in numeratione pecuniæ, in
conſenſu Principis vti domini directi exquirendo conſiſtit, for-
135 mam plane † indiuiduam eſſe palam eſt. *l. ſi is qui.* 400. *§. quedam.*
Ibique Alex. *in* 2. *not. ff. ad leg. Falcid.* Bart. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. in* 3. *quæſt.* Ibique Iaſon. *num.* 18. *ff. de verb. oblig.* Idem Iaſon. *in l.* 1.
§. ſed & ſi mihi. num. 5. *eod. tit.* Dec. *in conſil.* 532. *num.* 5. Inde fit, vt ſi o-
miſſa in parte forma vel minima ſit, in ſolidum actus pereat.
Antonius de Butr. *in cap. fin. in* 7. *not. de reſtitut. ſpol.* Dec. *in d. conſ.* 532.
num. 5. Iaſ. *in conſil.* 149. *column.* 2. *in fin. lib.* 2. *& in conſil.* 89. *column. penult.*
lib. 4. Bald. huc accedit *in cap. cum adeo. num.* 3. *in fi. verſic. item ex pari no*
defectu. de reſcript. ob defectum modicum formæ, pœna grauit
quem affici, quia formam non ſequitur, quæ ex integritate cõ-
ſiſtit. Ad vnguem formam adimplendam Alex. etiam ſcribit *in*
conſil. 42. *num.* 26. *verſic. præterea ſtatutum. lib.* 1. Socin. Iun. *in conſil.* 37.
num. 13. *& duobus ſeq. lib.* 2. Quid hic dicendum, vbi non citra my-
ſterium, expreſſum eſt, ad vnguem formæ ſatis decretorum fa-
ciendum, notiſſimum quippe venditoris ingenium regio ſe-
natui erat, ad profuſionem videlicet non obſcure procliue. Lo-
136 cumque id † in actu etiam pio & fauorabili habet, vt ad irritum
eum formæ præteritio deducat. *l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verbor.*
obligat. Iaſon. *in l. teſtamentum non ideo. in* 2. *not. C. de teſtam. & in d. conſil.*
149. *column.* 2. *in fi. lib.* 2. Bald. huc præter Iaſ. accedit *in conſil.* 250. *conſiderandum eſt. col.* 1. *lib.* 5. Quid in actu hic dicturi odioſo erimus,
vbi & iuris feudorum & ſucceſſorum feudi interuenire læſio-
nem diximus.

137 Non ſolum autem forma † ipſa indiuidua habetur, ſed &
materia, ex qua formam actus recipit. Id quia altero carere neu-
trum poteſt. Bald. *in l. patre furioſo. circa princip. ff. de his, qui ſunt ſui vel*
alieni iuris. in l. 1. *num.* 8. *C. de ſum. Trinit. & fide cathol. & in l. quæcunque.*
poſt princ. C. de bon. quæ lib. Text. huc ſcitiſſimus accedit *in §. fin. verſ.*
eo amplius. Inſtit. de vſufruct. Vbi ædibus conſumptis aut deletis,
vſq; adeo vſusfructus intercidit, vt nec in area ius eius maneat.
Ita ædium forma ſublata, areę etiam vſusfructus finitur. Indiui-
duitas hæc ratione materiæ ad rem inferius applicatur *in quarta*
reſponſione ad capitula verſ. ad quam moderationem nu. 166.

138 Aliter etiam indiuiduitas † hic contingit, quod fraus admiſ-
ſa contra decreta eſt. Quam fraudem inferius aperiemus. Atq;
ideo ab inutili, quod vtile eſt, infirmatur. *l. ſi Libertus. §. pen. ff. de iure*
patro. Bartol. *in conſil.* 159. *viſa quadam conſtitutione epiſcopi, num.* 8. *cum*
aliis apud Rietinum collectis in conſ. 86. *column. fin. in prin. lib.* 1. *& in conſ.* 109.
num. 27. *lib.* 4.

Præceptióne hac circa modos indiuiduitatis cognoſcendæ
ita tradita, cõſequens eſt, vt ad rem noſtram traditionem ipſam
conferre oſtendamus, & quidem ex modis ipſis omnibus vitio-
ſum contractum venditionis eſſe nõ ægre confirmatur. Et pri-
mum quidem indiuiduum actum atque ideo inutilem penitus
defectu fieri conditionis diximus, vel ſi ex tantulo defectus in-
ueniatur. Geminamq; hic adſcriptam conditionem monſtra-
uimus, ſi preces veritate nitantur, & forma decretorum ad vn-
guem præſtita.

139 Circa primam conditionem, ſi veritatem † preces habent,
defectam eam eſſe, hoc ipſo oſtenditur, quod probatio præſtita
eorum non eſt, quæcunq; expreſſa in precibus ſunt, hoc eſt, lo-
cum venditioni feudi per decreta & ob debita aut neceſſitates
vaſalli eſſe. In qua neceſſitatis initio ipſo, ſeu ob cauſas neceſſa-
rias contracta debita eſſe, fidem faciendam, cumulatiſſime te-
ſtatum in ſuperiorib. habemus. Rurſus probatio præſtanda nu-
merationis pecuniæ erat, ſi quo modo expreſſim cautum de-
creto eſt. Itaq; ſi locus venditioni feudi non aliter per decreta
eſt, niſi ſi neceſſitas contrahendorum debitorum & numeratio
interueniunt. Cum probatio vlla de neceſſitatibus his & nu-
meratione præſtita de tempore venditionis non ſit. Idque pars
non diffiteatur, quæ cauſas ipſas neceſſitatis probare nunc de-
mum laborat, capitula tam ineptiſſima atq; a re alieniſſima ob
eam rem proferendo, non poteſt conditio illa, ſi preces verita-
te nituntur, defecta non intelligi. Impetrantis † enim aut eius 140
qui [illegible] to vtitur, eſt, vera eſſe omnia docere, quæcunq; nar-
rata in [illegible] pto ſunt. Aliter falſum atq; obreptitiũ reſcriptum
æſtimatur *cap.* 2. Ibique gloſſ. & Doctor. *de reſcript. cum aliis apud nos*
accumulatis in conſil. Sobiago republicæ Sauliani reddito. col. 1. *& ſecund.*
Idque receptum etiam ſolet, cum à iure id præſumitur, quod
narratum in precib. eſt, probationem enim & eius præſtandam.
Quod ſi factum non ſit, falſum, atque obreptitium reſcriptum
haberi, vt Dec. not. *in conſil.* 154. *Quod robur dictum ab eo accipit, quod*
ſcriptum ante eſt. num. 225.

Quid hic dicendum, vbi in facto neceſſitas & numeratio cõ-
ſiſtunt. Et quod non præſumi ſed probandum eſſe, ſatis ſuper-
que declaratum in ſuperiorib. [illegible] erus. Quinetiam probatio
hæc † implenda in reſcripto eſt, quod ex certa conceſſum ſci- 141
entia ſit: Ripa *lib.* 2. *Reſpon. c.* 6. *n.* 8. *& ſeq & c.* 24. *num.* 6. *& ſeq.* Cuius
rei illa à Docto. ratio adducitur, quod conditionem ſubauditam
reſcriptum habet, ſi preces veritate nitantur. *l. & cum. ff. ad legem*
Iuliam de vi publ. l. fin. C. de diuerſ. reſcrip. &c. cap. 2. *de reſcrip.* ob id qui re-
ſcrip. cõditionali vtitur, docere debet, conditionem impletam
eius eſſe, id eſt, veritate preces niti, & vera omnia eſſe, quæcun-
que narrata in reſcripto ſunt. *leg. hoc iure. ff. de verb. obl.* Quem tean
pro ſigni in ſententiam hanc Bald. vocat *in l. ſi quidem numer.* 5.
C. de exceptio. Tradit idem Bal. *in l. cum teſtam. in fin. C. de teſtam. manu.*
Alex. & Iaſon. *in d. l. hoc iure. quam cum l. in illa. expoſuerunt.* Socin. *in*
conſil. 126. *num.* 3. *libro* 4. Dec. *in conſil* 107. *ante fin. in conſil.* 421. *circa fi.*
Ruin. *in conſil.* 34. *in prin. libr.* 2. & in ſpecie clauſulæ & conditionis
huius tacitæ, ſi preces veritate nitantur, verbis plurib. teſtatum
id habemus *in dict. conſil. Solmago pro communit. Sauliano column.* 1. *&* 2.
& tradit Ripa, *de reſponſ.* 24. *num.* 8. ſi implementum † doceri con- 142
ditionis tacitę oportet, ſi preces veritate nitantur. Quid in con-
ditione admittendum expreſſa erit. *l. qui ad certum. ff. loca. l. cum ex*
filio. §. ſi. ff. de vulga. l. fin. in prin. Ibiq; Bart. *ff. de leg.* 2. *l. expreſſa. ff. de reg.*
iur. & alia innumera. Hoc amplius momenti nullius reſcriptum
haberi, in quo clauſula hæc inſerta non ſit, ſi preces veritate ni-
tantur, text. probat *in d. l. fin. C. de diuer. reſcrip.* De quo text. Bellus
meminit ducalis celſit. conſiliarius *in tractat. de re milit. titul.* 12.
numer. 9. *part.* 1. Sed & in conditione id negatiua obtinet, vt fides
implementi fieri eius debeat, quamuis difficilis probatio ad-
modum negatiuæ ſit. Corn. *in conſil.* 105. *colum. penultim. circa med.*
verſicul. nec etiam eſt neceſſe inueſtigare libro 2. Decius *in conſil.* 177. *poſt*
princip.

Conſequens prædictis & circa indiuiduitatem contractus
ob defectum conditionis, ſub qua permiſſus à principe eſt, non
in re parua defectum hunc conditionis, at in toto verſari. ſiqui-
dem neque neceſſitatis vllius initio ipſo, neq; de numeratione
aliqua facta fides eſt. In qua numeratione ad rem non attinet
ab emptore pecuniam numeratam, verum illud ſpectandum,
vtrum à creditorib. numerata vaſallo pecunia ſit, propter quos
feudi venditio permittitur, vt inferius demonſtrabitur. Quod
ſi ob conditionis vel in minimo defectum, ex toto actus aut
omnino concidit: quid hic dicendum, vbi in totum conditio-
ne defecta vendendi permiſſio apparet fide narratorum pror-
ſus non facta. Quo caſu falſas atque obreptitias preces intelligi
confirmatum ſatis ante eſt *num* 140. idque & iure † illo notiſſi- 143
mo adiuuatur, nihil intereſſe, an omnino quid non ſit, an de eo
non conſtet. *l. duo ſunt Titii. ff. de teſt. tut. cum aliis in ſuperiorib. aſſcriptis.*
Inde iure carere dicitur, qui probatione deficit. Bald. *in conſ.* 67.
quia ex facto. n. 3. *in fin. lib* 3. *de quo vberius ſupra n.* 123.

Si dixeris, nihili prædicta omnia facienda, vt impertinentia
capitula cenſeantur. Siquidem eo ſpectat, vt veritate preces ni-
ti aduerſarius doceat, hoc eſt, locum decreto de feudo alienan-
do fuiſſe: & ob cauſas neceſſarias alienationem eius factam. Re-
ſpondetur, & ſi maxime falſi per inſtrumenta producta, capitu-
la ipſa nũ arguerentur, impertinentia ea nihilo minus, euiden-
tiſſimeq; conſtare. Siquidem impletam † conditionem reſcri- 144
pti & vera in precibus narrata fuiſſe, liquere ſenatui debebat,
cui negotium & cognitio ipſa mandata de contractu faciendo
erat. Quocirca prodeſſe aduerſario veritas non poteſt, id eſt,
quod vera eſſent, quæcunque narrata in precib. ſunt, niſi ſi Iu-
dici ipſi manifeſta veritas fuerit. Quoniam quod ad Iudicem
ipſum attinet, cui de narratis non liquet aut conſtitit, vitioſe
atque per errorem contractum ipſum admiſit, ratum ve habuit
l. hac autem. §. 1. ibique Bart. *ff. quib. ex cauſis in poſſeſ. eat. l.* 2. *§. hæc verba.*
ff. ne vis fiat ei. Inde ſcriptum apud Innoc. legitur *in cap. ſolet. in fin. de*
ſent. excom. nihil Iudicem poſſe cui nihil liquet. Et erroneum

Iudicis actum, qui neſcius de veritate ſit. Bald. aſſerit *in conſ. 318. iſta captura num. 3. & ſeq. in fi. lib. 4.* & quod Bald. idem tradit *in conſ. 374. quæritur vtrum captura num. 3. eod. lib.* de iure actionis & obligatione rei conſtare Iudici oportere aliter inutilem actum fieri. Idq; locum haud dubie hic habet, vbi circa rem ipſam principalem ignorantia verſatur. Id eſt, circa cauſas neceſſarias, ſine quibus feudi alienandi facultas decreto non datur. Quo caſu fruſtra omnino Iudicis actum ob ignorantiam facti effici. Bart.
145 ſcribit *in l. multum nu. 3. & ſeq. ff. de condit. & demon.* Et quod † Bart. aliiq; ſcribunt *in l. ſi curatorem. C. de in integr. reſtit. minor.* defectum tutoris per actum Iudicis non aliter ſuppleri, niſi ſi ſciens de ſe-ctus ſit. Id eſt, quod tutorem pupillus non habeat. Eodem Bal. ſpectat *in l. cum teſtamento in fi. C. de teſtam. manu.* ſatis non eſſe, ſi impleta vere conditio ſit, niſi & Iudici id liqueat. Quo dicto Alex. vtitur *in l. item quia. in fin. princ. ff. de pact.* Idem Alexan. & Iaſ. *in d. l. hoc iure.* Dec. *in d. conſ. 107. ante fin.*

Secundo initio ipſo, & antequam auctor contractui Iudex ſit, decretumque interponat, neceſſarias eorum probationes eſſe, quæ ad contractum opus permittendum ſunt, aliter etiam
146 oſtenditur. Quoniam † cognitionem cauſæ decretum expoſcit, qua omiſſa, irritum atque vitioſum fit. *d. l. magis puto. §. non paſſim. & l. ſi prædi. ff. de reb. eorum. l. minorum. C. de præd. minor.* Bart. & Iaſ. *in l. cum hi §. vale igitur. in 1. not. ff. de tranſact.* Cum. *in conſ. 180. col. 2. ante med.* Anch. *in conſ. 82. viſis diligenter.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 38. ſuper eo, quod quæritur lib. 2.* Dec. *in l. 2. n. 36.* Ibique Iaſ. *num. 6. C. de eden.* Idem Dec. *in l. de alimentis. num. 7. in 2. notab. C. de tranſact.* & *in conſ. 556. num. 3. & 5.* Iaſ. *in l. ſed ſi hac. §. Prætor ait. in 1. not. ff. de in ius vocand.* quem textum vna ſimul interpretatus cum l. 2. eſt Pariſ. *in conſ. 89. nu. 58. in conſ. 99. num. 8. lib. 1.*

Hoc ita præſuppoſito, vt cauſæ cognitione carere decretum
147 nequeat, conſequens † fit, probationes neceſſarias cauſarum eſſe, propter quas decretum interponitur, ita vt de cauſis ipſis in actis aut actu decreti appareat. Quoniam in cauſis iis indagandis & probandis earum ſumma & vis cognitionis conſiſtit, quod ſi negotio non liquidato decretum interponitur, nullum id fit. Bart. *in l. 1. n. 1. C. de præd. curial. lib. 10.* Bald. *in conſ. 223. proponitur quod vnus heredum. n. 2. verſ. pro hac etiam parte poteſt allegari. lib. 1. per text. in d. l. hæc autem §. 1.* Probationes item cauſarū in cognitione hac Caſtr. exigit *in conſ. 38. ſuper eo quod quæritur. lib. 2.* Dec. *in d. conſil. 556. num. 3.* Iaſ. *in l. nequicquam. §. vbi decretum. n. 2. verſ. item adde. ff. de offic. Proconſul.* Pariſ. *in conſ. 98. n. 17. lib. 1. & in conſ. 12. n. 61. lib. 2.* Rolan. *in d. conſ. 33. n. 11. & in conſ. 99. n. 23.*

148 Apparet ex his, inter decretum & † ſententiam differre, quoniam nulla ſententia defectu probationum non fit, an iniuſta veluti contra ius partis lata. Bart. *in l. prolatam. C. de ſentent.* Cauſa alia decreti eſt, quod nullum ex iniuſtitia fit, quoties contra ius partis fertur. Ita quod iniuſtum decretum eſt, idem & nullum habetur. *l. Seia egreſſa. ff. de tutor. & curat. dat. ab his. l. ſi putas. C. de pet. her.* Differentiam hanc expreſſim Albert. obſeruat *in l. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 442. conſiderandum eſt primo col. 3. in fin. lib. 1.* Pariſ. *in conſ. 41. n. 19. & ſeq. lib. 4.* ex Bal. etiam differentia hæc iuuatur *in conſ. 331. quædam puella. ante finem lib. 3.* vbi nullum decretum aſſerit, quod iuſtum non eſt. Idem Dec. ſcribit *in conſ.*
149 *410. n. 18.* Pariſ. *in conſ. 89. num. 60. lib. 1.* Dubitandum vero † non eſt, quin iniuſtum decretum probationū defectu fiat. Similiter vt in ſententiā dicitur. *l. ſi expreſſim.* Ibique Angel. *ff. de appel. l. qui accuſare. C. de edend.* Bart. *in d. l. prolatam.* vnde cum præſcripta cauſarum neceſſitatis probatio non fuerit, cum interpoſitum decretum eſt, nullum id non fieri poteſt.

150 Cauſæ item cognitionem † in probationibus potiſſimum verſari, Signorol. tradit *in conſ. 03. num. 5.* vbi probationes plenas exigit per textum *in l. properandum § ſin autem. C. de iudic.* Idem Signorol. ſcribit *in conſ. 157. num. 5.* Cum. *in conſil. 50. ſtante ſtatuto ciuitatis l'. in contra. col. 2. in 3. dub.* Gem. *in conſ. 76. num. 7.* Dec. *in conſil. 96. col. 2. ante med.*

Hoc amplius, vbi præmiſſorum omnium nihil eſſet, neque probationes decretum exigeret, neceſſariæ nihilo minus hic ob reſcripti formam erant. In quo conditio inſerta expreſſim eſt, ſi preces veritate nitantur, & clauſula adiecta, decretorum
151 forma ad vnguem ſeruata. At enim veritate † preces niti non aliter poſſunt, quam ſi veritas ipſa ex actis appareat, cum nihil interſit, falſum quid ſit, an de eo non conſtet. *l. duo ſunt Titii. ff. de teſtam. tut.* & dictum ſupra locupletius habemus, *num. 24. & 143.* Idq; ... ex gloſ. oſtenditur *in Clem. 1. gloſ. magna in fin. de offic. deleg.* Quæ probationes legitimas ob clauſulam expoſtulat, ita eſſe conſtiterit. Pro qua ſententia alia etiam Decius congerit *in cap. cauſam quæ. in fin. 3. not. de reſcript. in cap. conſultationib. in 6. not. de officio delegati. & in conſil. 158. circa fin.* Iaſon. *in repet. l. admonendi. num. 12. column. 106. verſic. vigeſimum nonus caſus ff. de iureiurando. & in l. qui Romæ. §. Angerius. col. 1. poſt medium. ff. de verbor. obligat.* Pariſ. *in dicto conſil. 41. n. 20. lib. 4.* Sed enim tantundem † clauſula hæc, ſi preces veritate 152
nitantur, atq; illa pollet, ſi ita eſſe conſtiterit, ſiquidem veritate niti aut conditio clauſulæ huius impleri non aliter poteſt, niſi manifeſta narratorum veritas fiat *dicto cap. 2.* Ibiq; Doct. *de reſcrip. cum aliis ſuperius aggregatis. numer. 139. & ſeq. & de quibus apud nos in d. conſil. Solmago.* Atque in ſpecie clauſulæ huius, ſi preces veritate nitantur, aut ſi veritate narrata, propoſita ve fulciantur, neceſſarias probationes eſſe Oldr. ſcribit *in conſil. 227. de toto themate. col. 1.* Itaque ſi probatio cauſarum alienandi, opus ad cognitionem erat, eiſque prætermiſſis, irritum decretum fit, vt potè cauſa nō cognita, interpoſitum nihil eſt, quod tantopere fruſtraque aduerſarius ipſe ſolus, in cauſaq; ſua ſine iuriſdictione vlla, cauſæ adhibere cognitionem cenſet, ad capitulorum probationem aggrediendo, cum † initio ipſo & ante decreti interpoſitionem 153
adhiberi cognitio debeat. Idq; Pariſ. etiam nominatim obſeruat *in d. conſil. 99. nu. 7. & ſeq. & in conſil. ſeq. nu. 6. l. 1.* Rolan. *in conſ. 33. num. 11. & in conſil. 99. num. 23.* Quod idem in cognitione obſeruatur, quam alienatio bonorum eccleſiæ exigit, vt præuerti alienationi debeat. *c. sua. de his quæ fiunt a prælatis. c. 1. de rebus eccle. non alien. l. 6. c. ſine exceptione. 12. qu. 2.* Innoc. *in c. cum conſuetudinis. de conſuet.* Imol. *in conſ. 116. nu. 3.*

Sed & ſcripturam ſeparatim † fieri de cauſæ cognitione oportet, vt Caſtr. ſcribit *in d. conſil. 38. lib. 2.* Alex. *in conſ. 17. nu. 7. lib. 4.* Bolog. *in conſ. 33. nu. 6. verſ. 6. præſuppono.* Felin. *in c. ſicut. nu. 17. poſt med. de re iudic.* Ruin. *in conſ. 189. nu. 3. lib. 1. in conſ. 111. n. 10. lib. 4. in conſ. 20. n. 2. lib. 5.* Pariſ. *in conſ. 9. n. 9. in conſ. ſeq. n. 6. lib. 1. in conſ. 36. nu. 9. & ſeq. lib. 4.* Rolan. *in conſ. 13. n. 11.* 154

Quinenam interuallum temporis † cedere inter cognitionem & alienationem oporteat Bald. *in conſil. 511. quidam prælatus nu. 1. lib. 5. per text. in d. cap. 1. de rebus eccleſ. non alien. lib. 1.* Idq; ratione iuuatur, quod vbi vna ſimul omnia fiunt, perfunctoria ob temporis breuitatem cognitio apparet. Atq; ideo vitioſum decretum fit. Anch. *in conſil. 35. viſa quadam petitione. & in conſil. 81. viſis diligenter.* Alexan. *in d. conſil. 218. num. 7. in fin. & ſeq. lib. 2. in conſil. 163. in fin. lib. 5.* Dec. *in l. 2. num. 36.* Ibiq; Iaſ. *num. 15. & ſeq. C. de edend.* Idem Iaſ. *in l. iudices. num. 3. C. de iudic.* Ruin. *in conſil. 95. num. 5. & in conſil. 159. nu. 3. lib. 5.* Pariſ. *in conſil. 98. num. 18. in conſ. ſeq. num. 10. lib. 1. in conſ. 12. nu. 62. lib. 2. in conſ. 85. n. 48. lib. 3.* Rolan. *in d. conſ. 99. nu. 16.* Eodem Alex. ſpectat *in l. iuſte. in 5. fall. ff. de acquir. poſſ.* plenam cauſæ cognitionem in decreto adhibendam. Sequitur Cap. *deciſ. ſi n. 5. verſ. 3. facit.* Atqui nec ſemiplenam hic interueniſſe conſtat. 155

Itaque cum initio ipſo cauſæ † cognitio adhibenda, atq; neceſſitatis alienandi præſtandæ probationes eſſent. Earumque omiſſione irritum atque ſterile prorſus factum decretum ſit, nihil eſt quod ex probationibus nouis id roborare aduerſarius cenſet. *l. quod initio. ... l. pen. ff. de reg. iur.* Atq; in ſpecie hanc propius & ſcite magis, ex Baldo id declaratur *in conſ. 121. vtrum dictus proceſſus. num. ... in fin. verſ. allegato tertio lib. 3.* vbi cum matrimonio conſtante dotis conſignatio fit, inopiæ mariti probatione non facta, *iuxta l. vbi adhuc. ff. de iur. dot.* vires eam probationibus non accipere, quæ poſtea fierent. Id quia ſub conditione inopiæ conſignatio permittitur, ob id conditionem impleri, aut liquidari ante omnia oportet. Qua liquidatione omiſſa, vitioſam nullamve omnino dationem in ſolutum & executionem ita fieri, vt conualeſcere nequeat. Sed enim in conditione probationem neceſſitatis hic poſitam, ex clauſulis demonſtratum habemus, ſi preces veritate nitantur, & decretorum forma ad vnguem ſeruata, præterquam quod tacite clauſula illa inerat, ſi preces veritate nitantur. Ita conditio hic triplex concurrit, tacita vna, & expreſſim duæ adiectæ. Ex quo Baldi dicto extra controuerſiam omnem res ponitur: iugulum quippe petit. Huc & illa ſpectant, quæ ſcripta ante habemus, *num. 49.* 156

Hoc amplius nec ex probatione † inſtrumentaria decretum confirmatur, vnde ius acquiritur, ſeu ex quo alienatio ſequitur Paul. de Caſtr. *in conſil. 19. ſupra ſcripta exceptiones ſatis cauilloſa. column. 2. in fin. lib. 1.* vbi in decreto ſecundo loquitur, quod inſtrumento debiti non lecto, conceditur, ex lectione id eius ſuperueniente non roborari. Quod ſi ad rationem cuipiam Caſtrenſ. dictum faciat, Dii veſtram fidem, admiratione Bald. quanto maiori erit, ta *l. debitum in fin. C. de hered. act.* ne quidem partis confeſſione de- 157

decretum ſecundum conualeſcere. Quo dicto firman. vtitur in *verſ. decretum primum. n.20. De quo etiam infra nu. n.171.*

Atqui ſecundum hic decretum vertitur, vnde alienatio tam pernicioſiſſima ſequitur. Quod ſi vigorem decretum id non habet, quid in minore dicendum, qui pubes factus vix eſſet.

Sed enim quorſum in re hac conſideranda laborare, ex pro-
158 bationibus poſtea † accedentibus alienationem decretumve non confirmari.

An non perſpicuum id & textibus & locupletiſſimis Doct. teſtimoniis ſit: quorum commemoratio facta ante eſt. Ex quibus declaratur initio ipſo cum alienatio fit, & decretum interponitur, cauſæ cognitionem adhibendam, probationes cauſarum præſtandas, propter quas alienandi permitti facultas ſolet.

Namque ſi à probationibus robur decretum accipit, quæ poſtea fiunt falſum vnque erit, initio ipſo cognitionem & cauſarum probationem exquiri. Quę cum ita ſint, in manifeſto capitulorum aduerſarii ineptitudo micat.

159 Tertio in ſpecie etiam capitulorum ineptia † atque otium ex eo oſtenditur, quod alienatione dici bonorum eccleſiæ ſolet, ſatis non eſſe ob cauſam permiſſam neceſſitatis aut vtilitatis eam fieri, niſi ſi forma adhibeatur, id eſt, tractatus & cauſæ ipſius cognitio. Fed. de Sen. *in conſ. 142. dominus Ioannes.* Expreſſius Chald. *in conſ. 1. col. 2. verſ. vnde licet cauſæ. de Baptiſmo per tex. in c. tua. de his quæ fiunt à prælat.* Abb. *in d. c. tua n. 8. per illum text. & in conſ. 41. nu. 1. lib. 1.* Gem. *in conſ. 48. col. 2. & ſeq.* Soc. *in conſ. 29. n. 17. lib. 1.* Felin *in c. quæ in eccleſiarum. col. 1. de conſtit.* Ruin. *in conſ. 86. n. 4. lib. 1. & in conſ. 40. n. etiam 4. lib. 5.* Curt. Iun. *in conſ. 135. n. 3.*

Idque locum non modo in bonis eccleſiæ alienandis, ſed &
160 in ſpecie alia, † quamuis, vt ſatis veritatis aut iuſtitia ad actum confirmandum non ſit, quod cauſa ita faciendi aut contrahendi vere interueniat, niſi adhibita & forma ſit, Bald. docet *in conſ. 198. penultim. Si ex forma ſtatuti. lib. 5.* vbi in forma ex ſtatuto introducta loquitur, ad irritũ actum ea prætermiſſa deduci, tametſi ex cauſa factus iuſtiſſima ſit per textum *in l. cum lite. §. ſi Prætor. ff. de tranſact. in Auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſ. eccleſ. & in cap. 1. de reſtit. in integr.* Quod Baldi dictum Decius amplectitur *in conſ. 466. num. 13. & ſeq.* formæ item omiſſæ vitium à veritate cauſæ non purgari, Socin. ſcribit *in conſ. 53. n. 6. lib. 1. per tex. in l. 1. & 2. ff. de liber. & poſth.*

161 Eiuſdem generis † eſt. quod Bald. ſcribit in *l. pre. ib. nu. 18. verſ. Sed quid ſi mater delatam filii tutelam. Cod. de impuber.* ſatis non eſſe, ex fide bona, vtiliterq; à matre tutelam geri, niſi & rite ſuſcepta tutela ſit. Inde ait, à ſucceſſione filii matrem ſubmoueri, quæ tutelam legitime minus ſuſceptam vtiliter adminiſtrauit. Idem Bald. ait *in l. matres. n. 2. C. ad Tertul. in l. cum oportet. §. ſi. q. penult. C. de impuber. per gl. in l. 2. §. ſi mater in verſ. non legitime. ff. ad Tertul.* cum Bal. Barba conſentit in *conſ. 66. n. 16. inter mod. inter Curtius ſent. reſponſ.* Dec. *in c. ex part. 2. n. 5. circa fin. de appell.* Gozad. *in conſ. 17. n. 5.*

Eodem pertinent quæ ſcripta ante ſunt *nu. 144.* Quam opinionem recipi hic maxime conuenit, vbi correctio iuris communis feudorum, cum læſione totius agnatorũ, vertitur. Quam rem Socin. obſeruat *in dicto conſ. 53. num. 6.* Sed enim duo hic ad feudum alienandum per reſcriptum regium & decreta exiguntur. Id eſt, veritas cauſæ, propter quam alienandi permiſſio poſtulatur, & formæ decretorũ obſeruatio. Quę formam in cauſis ipſis neceſſariis indagandis, in numeratione pecuniæ perſpicienda, & in conſenſu domini directi impetrando verſatur. Itaq; cum neglecta forma circa cauſas ipſas neceſſarias exquirendas, & circa pecuniariam numerationem appareat. In quib. cauſis & numeratione ſumma rei totius conſiſtit.

Ad rem capitula non attinent, quæ ad veritatem ipſarũ cauſarum probandam ſpectant. Quoniam cauſarum etiam probatione facta, vitium tamen à veritate earum dilui formæ poſthabitæ nequit.

Formam porro in reſcripto verſari, vltra verba eius expreſſa forma decr[illegible] torum ad vnguem obſeruata, in quibus dubitatio non cadit. *l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de legat. 3. l. continuus. §. cum ita.*
162 *ff. de verb. obl.* ex clauſula † etiam oſtenditur, ſi preces veritate nitantur. Per quam ſub conditione alienandi facultas permittitur, ſi vera ſunt quæ narrata apparent. Conditionem enim ex ſi particula induci, dubitandum non eſt. *l. b. 1.* Ibique Bart. *q. 1. ff. de cond. & dem.* Idque locum tum etiam habet, cum verbis executoriis particula ſi adiicitur. *l. quibus diebus. §. quidam Titio ff. de cond. & dem.* Ripa *in l. de pupillo. §. meminiſſe. num. 21. circa med. ſupra de oper. noui nunc.* Quid hic dicendum, vbi in verbis diſpoſitiuis & circa ſummam rei adiecta particula hæc legitur. Condition igitur in 163
clauſula † hac admiſſa, iuris incerti non eſt formam à conditione induci, & quæ in conditione ſunt, pro forma adimplenda. *l. Prætor.* Ibique Bar. *ff. de collat. bon.* Bald. *in Auth. matri & auiæ. num. 3. C. quando mul. tut. offic. fungi poſſ.* Soc. *in conſ. 32. num. 2. lib. 3.* Iaſon. *in lib. 2. §. prius. num. 11. ff. de vulg.* Dec. *in cap. de appellationib. num. 4. verſ. Secundus caſus. de appel. in conſ. 11. n. 9. in conſ. 77. n. 1. & vberius infra n. 395. verſ. idq; etiam declaratur.*

Secundo ex verbis illis † ad vnguem, conditio introducitur, 164
quæ verba ad perfectionem ſpectant, vt ne tantulum quidem præterire eorum liceat, quæ actus exquirit. Sic quomodo apud linguæ Latinæ videre doctores eſt. Nihil aliud quippe ad vnguem, atque perfecte eſt. Perfectum plane dicitur, quod ex omnibus ſuis partib. conſtat. *l. b. ff. de orig. iur.* vnde perfectus actus non dicitur, cui quicquam deſit. *l. pen. in fi. C. de his quib. vt indig. c. fi. de reſtit. ſpol. c. ſed penſandum. 6. diſt. c. nihil. 7. q. 2. gl. in c. 1. de ſacr. a vnct. & in c. 1. de ſacram. iterand. vel non.*

Quod cum ita ſit, diuiduitatem perfectio non recipit, cũ perfectum dici id nequeat, quod diuiſum ſit, ſiquidem partes ſuas
omnes diuiſa res non habet. Indiuiduitate † plane interueni- 165
ente, non poteſt pro forma id non exigi, quod ad vnguem aut perfecte fieri ſuperior iuſſit, cum ea ſit natura formæ, vt diuiduitatem neſciat. *d. l. ſi is qui 400. §. quadam.* Ibiq; Alex. *in 2. not. ff. ad leg. Falc. cum aliis ſupra adſcriptis in 3. reſponſ. ad c. verſ. indiuiduitas et hac aliter etiam enarratur.* Sic modus ille tertius indiuiduitatis demonſtrandæ, ad vſum in conſideratione hac deducitur.

Quoniam formam conditione faciente, cum in manifeſto ſit, adhibitam formam non eſſe; quæ in veritate eorum indaganda conſiſtebat, quæ nunc demum per capitula indagare & demonſtrare pars certat. Ad rem non attinet, cauſas ipſas feudi alienandi vere interfuiſſe, poſtquam neglectus habitã formã eſt, quia diuiſionem veritas & forma non recipiunt, cum neutrum carere altero non poſſe, demonſtratum ſatis ante ſit.

Ad quam meditationem † appoſitiſſime id quadrat, quod 166
ſcriptum ſupra eſt in tertio modo indiuiduitatis, *verſic. non ſolum. numer. 137.* graue adeo formæ omiſſæ vitium eſſe, vt non modo forma ipſa, ſed & materia eius indiuidua habeatur, materia nã in qua forma contingit ex cauſis neceſſariis alienandi, ex numeratione, ex domini conſenſu conſtat.

Super his enim forma inquirendi ſeu veritatis indagendæ verſatur. Vnde cum formæ factum ſatis non ſit, nihil eſt, quod ad materiam per capitula pars recurrat, bonamq; aut idoneam materiam eſſe oſtendat, in qua cadere forma poſſet. Quoniam forma diſſoluta aut extincta non poteſt res ipſa tota, contractusque cunctus non reſolui. Idque narratione etiam natur alĩ oſtenditur.

Quoniam à forma † actus eſſentiam aut ſubſtantiam acci- 167
pit. Ex auro enim aut aui materia ſola ante annulus non dicitur, neq; annuli ſubſtantia intelligitur, quam annuli formam aut ſpeciem accipiat. Æq; à calce; lapidib. tignis, & alia ædium materia, ædium intelligi ſubſtantia non poteſt, verum à forma ipſa ædium ſubſtantia exiſtit, id eſt, à parietib. tabulatis, tignis, tecto, feneſtris, foribus, & id genus aliis; quibus carere domus nequit. Et iſtud vero eſt, quod dictitant, à forma eſſe rei dari *leg. Iulianus. §. ſed ſi quis. ff. ad exhibend. c. in ciuitate. de vſuris.* Inde fit, vt forma rei extincta, rei quoq; ſubſtantia pereat *c. dixit. in fi. de conſecrat. diſtinct. 2.* Cardinal. *in conſ. 149. circa princip.* Idque natura ipſa ſola docet.

Dirue domum, annulum confringe, quamuis materia ipſa duret, domus tamen aut annulli ſubſtantia non conſtat, neque domus præterea dici aut annulus poterit. Inde ratio † text. col- 168
ligitur *in l. repeti. §. 1. ff. quibus modis vſusfruct. amit. §. fin. Inſt. de vſufruct.* ædib. ſublatis aut ſubuerſis, ne æreę quidem vſumfructum deberi, eo enim id fit, quod in ædib. vſusfructus conſiſtit, at enim ędium ſubſtantia non eſt, neque intelligi poteſt forma earum corrupta aut perempta. Inde etiam fit, vt forma mutata, rei totius interitus ſequatur. *d. l. Iulianus. §. ſed & ſi quis. ff. ad exhibend. l. Seia. circa fin. ff. de auro & argento.*

Idque natura ipſa patet, veluti ſi ex annulo auriſcalpiũ faber aurarius faciat. annulus enim deſinit, & ad ſubſtantiam aliam abit. Conſequenter his dicendum, vt forma reſcripti in feudo alienando non adhibita, pro eo res ſit, vt ſi abſq; cauſa aliqua, citra ſuperioris conſenſum, ex libidine mera vaſalli alienatum feudum ſit, non ſecus atque ſi ædes ædificare is paret, qui artis ædificatoriæ expers omnino ſit. Conſequens enim fit, vt

ſine

Digitized by Google

ſine ſcripti forma ſubſtantiam vllam habere feudi alienatio nequeat.

Apparet ex his, triplicitèr ad formam pertinere, quæ comprehenſa in reſcripto ſunt. Principio ex verbis reſcripti liquidiſſimis, forma decretorum obſeruata. Secundo ex verbis illius ad vnguem. Tertio ex clauſula conditionali, ſi veritate pre-
169 ces nitantur. Quin etiam vbi in dubio † res eſſet, ad formā nec ne ea pertineant, quæ decretis expreſſa & reſcripta ſunt, formam in eis intelligi omnino oportet, quatenus ad perniciem grauiſſimam agnatorum & ſucceſſorum in feudum accidere omiſſio eorum poteſt. Si feudi alienandi permiſſio facilis adeo ſit. Bartol. & alii in *leg. 2. §. prius. num. 5. verſic. 3. caſu. ff. de vulgar.* Dec. *in dicto cap. de appellationibus. numer. 5. verſic. hoc tamen videtur procedere. de appellat.* Ruin. *in Rubr. ff. de oper. noui nunc. numer. 5. in fin.* Quid hic
170 dicendum, vbi de forma † ipſa liquidiſſime apparet. Quo caſu vitibus omnino actus dificit, quamuis leue à forma omiſſa incommodum ſequatur. *l. ſi vnus.* Ibique Aretin. *in 2. notab. quam ſimul cum l. non idcirco. C. de teſtam.* Decius in *dicto cap. de appellationibus. numer. 5. verſic. tertius caſus.* Ruin. *in dict. Rubr. de operis noui nunciatione. num. 3.*

Apparet ſecundo indiuiduum contractum alienationis feudi, tam à forma quam à materia, id eſt, à veritate cauſarum alienandi eſſe, in qua veritate exploranda adhibita forma non eſt. Atque ideo forma ipſa deficiente, ad rem materiam aut cauſarum veritatem non prodeſſe. Et conſequenter ex materia ipſa ſola contractus ſubſtantiam ſine forma non magis, quam ſine forma ædes, annulum, aut rem aliam quamuis conſiſtere. Eapropter fruſtra aduerſarii conatus ad capitula admittenda fieri per quæ ex materia ſola citra formam, rei tribuendam eſſentiam putat.

171 In qua re monendos eos † cenſeo, qui ex occulto, hoc eſt, extra apertum Iuriſconſultorum campum, lingua licentioſe ſermonibuſq; falſis in iudicio hoc Crauettam mordent, perinde quaſi per iniuriam Generi cauſam ſuſcipiat. Non alio iure in feudo Generi tuendo Crauettam ipſum vti atque in rebus eccleſiæ à præfectis eius alienatis ſeruandam, æquitas ipſa Pontificia cenſet.

Idq; longe liquidiſſimum ſuperiora præſtant. Quibus vnum atque alterum in re eccleſiæ alienanda coniunctim exquiri teſtatum, *num. 59.* cauſarum veritatem ſcilicet atque formam vſq; adeo vt vnius vitio ex toto alienatio pereat. Quod ſi notiſſimam patris poſſeſſionem & contrahentium ingenium intueri quid lubet, mirum ni naturæ, nedum legum ius optimum euidentiſſime cum Genero faciat. De æquitate ac inferius etiam memoria habetur. *n. 185.*

Quarto non modo reiicienda capitula formæ vitio dicimus
172 quæ teſtium probationem expoſtulant. Sed nec † inſtrumenta admittenda exiſtimamus, ſi qua eorum productio ad veritatem cauſarum feudi alienandi fieret, ita vt notoriæ alienandi cauſæ per inſtrumenta eluceant. Siquidem nec in actu notorio impune negligere formam licet. Quocirca formam examinationis, ad gradum Doctorum aſpirare ſcholaſticus non poteſt. Tametſi in manifeſto eius eruditio ſit. Alexan. in *l. athletas.* apud Bart. *C. de athletis. lib. 10.* Corſet. *ſingul. 23. qualiter ſe habuit in ſi.*

Quid dicendum hic erit, vbi econtrario per inſtrumenta publica ex vanitatibus & commentis ea conflata apparet, ſed nec confeſſione ipſa formæ vitium dilui, ex Baldo monſtratum ante habemus in *dicta l. vt debitum. in fin. Cod. de hered. action. & quod ſcriptum ante eſt, n. 157.*

Quinto euidentiſſima capitulorum ineptitudo ſit, quod ex cauſis in eis commemoratis feudi factam alienationem non eſſe, ex confeſſione patris declaratur, quæ recens ſeu de nouo cognitas ſe cauſas neceſſitatis in precibus dixit, principi oblatis, quæ in dictis enarratæ capitulis ſunt.

173 Ex quib. precibus † confeſſionem induci procul dubio eſt. *l. ne ſatiſdatio. ff. rem ratam hab. l. cum te. C. de tranſactio. l. cum precibus. C. de probat. l. 2. in fin. C. de inſtit. & ſubſtitu. l. e. cum precum. C. de lib. cauſ.* Bart. *in l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de confeſſ. & in l. 2. § in fi. ff. de iure fiſci.* Quod eum quoque obtinet, cum vires reſcriptum ob ſubreptionem non habet, vt ex Ioan. And. Iaſ. probat in *conſ. 161. col. 3. in fin. lib. 2.* vnde ſi nunc primum & poſt interuallum tam longum cauſas illas neceſſitatis intellexiſſe pars confitetur. Quomodo ex cauſis illis emere feudum potuit.

Rurſus ſi emptor ipſe cauſas ipſas neſciebat, Quomodo notæ eſſe iudici potuerunt, apud quem à partibus ipſis probatio-
nes fiunt. Itaque ignorantia † cauſarum neceſſitatis in parte & 174
iudice admiſſa, ex cauſis ipſis ignoratis fieri alienatio non potuit. *l. cum te. & l. tres fratres. ff. de pactis. l. eg. matr. ff. de inoffic. teſtam.* Hoc ita prænarrato, vt ex cauſis ignoratis fieri alienatio non poterit, Conſequens ſit, impertinentiſſima capitula apparere, quæ ad cauſas has ignotas probandas ſpectant. Quoniam & ſi maxime ita res haberet, vt in capitulis narratur, quod ipſum omnino pernegatur.

Ex cauſis tamen † ignoratis, & ex quibus facta alienatio non 175
eſt, roboris quicquam accipere alienatio non poteſt. Iure quippe vulgatiſſimo vtimur, quoties niſi ex cauſa quaſi aut iure quo fieri actus nequit, firmitatem in eo non aliter eſſe, niſi ſi ex ea cauſa, aut ex iure illo fiat, verbi gratia vt ſeruitutis ius longo quiſpiam tempore quærat, ſatis non eſt, iure ipſo per tempus longum quem vſum, niſi ex iure illo vſus ſit. *leg. fin. ff. quem. ſeruit. amit. libr. 1. §. hæc interdicta. verſ. Sed & ſi iure. & §. Ariſto. ff. de aqua quot. & æſtiu.* Innoc. & alii in *c. bona 2. de poſtulat. prælat.* Bart. in *l. 1. in prin. nu. 12. in fi. ff. de acqui. poſ. in l. 1. §. 1. num. 9. ff. de itin. actuq. priuat.* Bald. *in conſ. 352. materia feudorum. num. 3. verſ. item quod vtrum lib. 1.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 243. videtur, quod non poſſit. lib. 1.* Alexand. *in conſ. 50. nu. 8. libr. 3.* Cauſa eadem dominii vtilis præſcribendi eſt, vt ſatis nō ſit, rem aliquam tempore longiſſimo poſſideri, niſi ex cauſa aut iure dominii vtilis poſſideatur. Id eſt, tanquam vaſallo aut emphyteuta, obſequia præſtando, aut canonem pendendo, ita vt vaſallorum atq; emphyteutarum mos fert. *c. 1. §. ſi quis per triginta. ibi vt feudum. atque ibi doc. Si de feudo fuerit contro. inter domi. & agna.* Alexand. in *conſil. 169. numer. 5. verſic. tum etiam quia. lib. 2.* Text. huc ſpectat in *l. 2. §. hommes. ff. vi bon. rapt.* edicto prætoris de bonis vi raptis ob armatorum coactionem locum non eſſe niſi ob cauſam ipſam rapiendi facta coadunatio ſit. Einſdem generis eſt, quod Alex. ſcribit in *conſ. 113. num. 1. lib. 1.*

Qui ex præſtationib. temporis longi aut longiſſimi ius ſuum metitur, ſatis non eſſe de præſtationibus fidem facere, niſi doceat, ex cauſa eas factas, quæ expreſſa in libello eſt. Idem Alex. tradit in *conſil. 108. circa fi. lib. 2. in conſ. 75. n. 12. libr. 4.* Ruin. in *conſ. 65. num. 20. in conſil. 75. colum. 3. in prin. & num. 5. lib. 1. in conſ. 229. num. 10. lib. 4. & in conſ. 104. nu. 15. in fi. lib. 5.* Et quod ſcriptum apud nos legitur in *conſ. 171. n. 13.*

Quoties pro filio mercatore ex ſtatuto pater obligatur, locum ſtatuto non aliter eſſe, niſi ob cauſam mercaturæ contractum debitum ſit. Itaq; cum planiſſimum ex confeſſione partis fiat, ob cauſas in capitulis enarratas feudi alienandi datam facultatem non eſſe, vtpote quæ incognitæ prorſus & parti & iudici eſſent. Quorſum de capitulis reiiciendis dubitare, quæ ineptiſſima eſſe, non ambigitur.

Vires argumentum hoc à ratione fortiore accipit. Namque ſi ſatis non eſt, factum quid eſſe, niſi ob cauſam factam doceatur, quæ expreſſa eſt: Quid hic dicendum, vbi ex confeſſione ipſius aduerſarii perſpicua res ſit, ex cauſis ab eo in capitulis relatis feudi alienandi conceſſam facultatem non eſſe.

Ratione & altera, ipſaque fortiore argumentum hoc inualeſcit.

Dictum enim in ſuperioribus habemus. *num. 144. & nu. 160.* ſatis non eſſe, ob cauſam aliquam à iudice quid fieri, niſi de ea iudici ipſi liqueat, tametſi ad cauſam illam cogitauerit, & ex ea victa ab eo res ſit per tex. in *l. hac autem. §. deſendi.* ibique Bart. *ff. quib. ex cau. in poſ. eatur. in l. 1. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei.* Quid hic dicendum vbi manifeſtarium aduerſarii voce ſit, ad cauſas ipſas in capitulis inſertas cogitari non potuiſſe, vtpote incognitas.

Conſequens prædictis ſit, confeſſionem geminam aduerſarii interuenire, vnde capitulorum ineptitudo pellucida nitet. Prior confeſſio ex facto ipſo editionis capitulorum emanat. Hoc ipſo enim quod ob cauſas nouas & initio incognitas locum feudi fuiſſe alienationi aſſerit, cauſæ cognitionem in cauſis his non interueniſſe, probationemq; præſtitam earum non eſſe, apertiſsime confitetur, iuxta illud † Facta loquuntur. *cap. cauete. 22. quæſt. 2.*

Et illud diui Gregorii de quodam monacho, 4. *Dialogorum.* Et ſi verbis taceret, facta loquebantur. Et contra Iouinianum diuus Hieronymus in fine. De noſtro grege triſtes, pallidi, ſordidati, & quaſi peregrini huius ſæculi, licet ſermone taceant, habitu loquuntur & geſtu. refert Ioan. Andr. in *cap. conſtituit. certa medium. de elect. lib. 6.* Inde dicimus, potiora verbis facta eſſe. *l. 2. §. ignominiæ. ff. de infam. l. ſi inſtituta. §. 1. ff. de inoff. teſta. l. ſi tamen. §. ei qui. ff. de edili.*

al. l. ob id. l. ſin ff. de diuort. l. 1. & per totum. C. plus valere quod agi. Inde ab effectu, non à verbis contractus denominatio fit. *l. ſi vno. in princ. ff. locati. l. ſi olea. C. eod. tit. l. inſulam. ff. de praeſcript. verbor.* Bartol. *in l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de public. & in qu. Publicanum. cum talibus ſexcentis. De quo dictum etiam ante eſt. num. 109. & infra num. 105.*

Cauſæ plane cognitio & probationibus cauſarum circa feudum alienandum, prætermiſſis, inutilem vitioſamque penitus alienationem fieri, teſtatum ſupra, nec parce aut obſcure habemus.

Altera confeſsio verbis expreſſa, ex cauſis in capitulis enunciatis factam alienationem non eſſe, neque fieri potuiſſe, vtpote quæ iudicibus clam & parte eſſent. Ea que ratione ineptiſſima euidentiſſime capitula apparere.

Sed & confeſſio tertia ex parte omni coruſcans accedit. Namque ſi cauſas neceſſitatis in capitulis expreſſas animaduertimus, ad aureorum vſque quinque millia ſunt. Atqui quæ in acta alienationis cauſæ narrantur, aureorum quingentorum ſupra mille ſummam non excedunt. Siquidem aurei alii nummi quingenti in villæ erogandi redemptionem erant. De qua villa redimenda memoria in capitulis non habetur. Quomodo igitur ob cauſas in capitulis expreſſas fieri alienatio potuit, quæ diuerſæ penitus, longeq; ampliores atq; cauſæ ipſæ, ſunt, quarum nomine facta alienatio eſt. Ex diuerſitate † quippe
177 ſummarum diuerſitatem debitorum præſumi incertum non eſt. *l. quinquaginta. ibiq; not. ff. de proba. l. plane. 1. §. ſed ſi non corpus. l. ſi ita ſit ſcriptum ff. de legat. 1. l. cum centum. ſecundum intellectum.* Iac. de Aret. & Bartol. *ff. de adim. legat.* Cardin. *in conſ. 51. num. 2. poſt medium. verſic. & vltra illud.*

In qua re euidens capitulorum calumnia emicat. Namque ſi ære alieno tam graui obrutus venditor fuerat, vt in capitulis
178 aſſeritur, cui fidem Orator quiſpiam † vel acerrimus fecerit, neglectui creditores pecuniam tam ingentem habuiſſe. *l. contra iuris. §. ſi filius. ff. de pactis. l. eleganter. §. qui reprobus. ff. de pignor. actione. l. cum de indebito. § primo. ff. de probat. l. Cautianus. ff. de oper. liber. l. ſi cum aurum. ff. de ſolutionibus. cap. ſuper hoc. de renunciat.* Captioſam etiam liberalitatem interpretatio prudentum fregit. *l. cum Aquiliana. ff. de tranſact.* Sed qui plana magis capitulantis calumnia fieri, atque ex articulo illo poteſt, quo ſumptus litis apud curiam Parlamenti Pariſius diſceptatæ proponitur. Facit enim pecuniam incredibilem ob eam rem, & ex portione venditoris inſumptam, contra quam inſtrumentum publicum docet, quo ratio habita pecuniæ eius eſt. Et cuius nomine non æs alienum, vt falſo impudentiſſimeque aſſeritur, contractum, verum accepto debitori latum. Inde regula illa notiſſima, aduerſarius cæditur, ſemel malus, & illud crimine ab vno diſcite omnes.

Sexto prædictorum omnium nihil eſſe fact. quæ tam vehementiſſime mouent, ex alio capitulorum fruſtratio, ocium vel palam fit. Nimirum ex obreptione, quæ cælari, & cui aduerſarius cupit, ne capitulorum probatione ad vnguem impleta, putet. Narratum enim in facultate alienandi impetranda eſt, aureos nummos quadringentos mercium & ouium nomine deberi.

De qua re verbum in capitulis non fit. Vnde ſatis ad ſalmarium litis totius & capitula tenenda eſt. Quoniam in manifeſto eſt, merces ipſarum ex Senco gratiano, aliove id genus, ne in parentem quidem agentem venditorem feudi fuiſſe. Cum pecuniæ autem id genus merces multo pluris quam eſſent, venundabantur, quæ tamen minimo poſtea aliis tradebat, vt pecuniam ratione quauis conficeret. Quæ res ad verſutam faciendam ſpectat. Rei cuius in litem peruulgandæ cauſa, cum [illegible] libri rationum petita nec ſemel ſit, id tamen facere ad[illegible] usus tenuit. In qua re fraudis ſe obiectæ † ſuſpectum
179 reddit, ne editione facta in lucem nequitia prodeat. *l. final. C. de fide inſtrumento.* Baldus *in conſil. 406. præmittendum eſt. in fin. libro 4.* Decius *in Authent. ſi quis in aliquo documento. num. 22. in fine. C. de edendo. & apud nos in conſil. 172. numer. 6.* Atque in ſpecie, Calder. id probatur *in conſil. 2. de vſuris.* ſuſpicione heredes vſurarii laborare, qui librum ædere rationum nolunt, manifeſtum ex eo vitiæ ſcelus fieri. Æque partus ſuppoſiti ſuſpicionem mulier ſubit, quæ ventri inſpectando reſiſtit. *l. 1. §. ſed ſi maritus. ff. de lib. agno. l. 1. §. eſt. ff. de ventre inſpiciend.* In eadem cauſa mulier eſt, quæ ſequeſtrari ſe non patitur, ne ab alio ineatur. Paulus de Caſtro *in conſilio 177. quia per primum. columna penultima. circa medium. libro 1.* Appoſite huc text. confertur *l. 2. §. penult. Cod. de iure. calum.* pro confeſſo haberi, qui iuramentum præſtare calumniæ recuſat. De quo Bald. meminit *in conſilio 257. Titius emit ſeudum. in fin. libro 1.* Pro confeſſo igitur non haberi aduerſarius non poteſt, qui librum toties rogatus non edit. Grauior porro ſuſpicio creſcit, quod rei aut ſuſpicionis huius & fidei eius malæ apud principis celſitudinem notatus, æquo eam animo tulit. Quis credat, labem tam turpiſſimam apud principem, proceres, & ſenatorem eius ſupremum, aduerſarium laturum, ſi ex fide res acta bona ſit. Cur non librum vel vltro profert, & obiectum ex eo flagitium diluit. Non ſolum † autem priuatum hominem id 180 genus ſuſpicio, ſed & iudicem ipſum conſtringit. Quoties ne quid fiat, parti contradicit & quod poteſt, impedit. *gloſſ. in cap. ſtatutum. in fin. princip. in verſic. vel. copia. in fin. de reſcr. libro 6.* Cornel. *in conſilio 132. columna 2. poſt medium. libro 3.* Iaſ. *in conſilio 54. colu. 2. libro 3.* Rem hanc ſedulo quæſo animaduertant, animiſque excutiant, qui aduerſarii partes tanto opere ſuſcipiunt bonumque eius ius exiſtimant.

Conſequens his fit, vt probatione omnium præſtita, quæcunque narrata in capitulis ſunt, ad aliquid profutura ea nihilo magis eſſe. Siquidem obreptum in parte hac aureorum 400. non obſcure apparet, inter cauſas neceſſitatis alienandi eam ſummam referendo, contra quam veritas ipſa lucidiſſime nitet. Ex obreptione † plane inutile & vitioſum penitus reſcri- 181 ptum fieri, ambiguum non eſt. *l. ſed ſi hac. § patronum. ff. de in ius vocan. l. magis puto. § pen. ff. de rebus eor. l. idem Vlpian. ff. de excu. tutor. l. 3. §. puberi. ff. de Carbon. edict. l. cum vero. §. ſubuentum. ff. de fideicom. liber. l. ſi quis obrepſerit. ff. de falſis. l. & ſi legibus. C. ſi contra ius vel vtilit. publi. quæ in canone inſerta legitur & ſi legibus 35. quæſtio. 2.* Idque locum obtinet, vel cum obreptio commiſſa in tantulo eſt. *c. ſi proponente. de reſcri. c. ſi motu proprio. & cap. non poteſt. de præben. libro ſexto.* Id quod recipi handdubie hic oportet, vbi ad alienum incommodum alienandi promiſſio recidit, vbi à iure communi feudorum diſceditur. Quid hic dicendum, vbi in ſumma obreptum non exigua eſt. Hoc amplius ne per ignorantiam obreptionis quiſpiam excuſatur, ſi cum facti veritatem ignoraret, id ita à ſe narratum impetrans dicat. Quoniam temeritatis id vitio datur, Oldrado authore *in conſilio 208. quoniam ex tempore. columna prima. poſt medium per text. indict. cap. ſi proponente. & ibi not. de reſcript.* Idem Ruin. ſcribit *in conſilio 3. numero 16. libro 1.* Idque ratione † ſortio- 182 ne confirmatur, quod ius idem ſubreptionis eſt, vt irritum per eam reſcriptum fiat, quamuis commiſſa per ignorantiam ſit vbicunque tertii diſpendium vertitur. *capitul. conſtitutus.* Ibique Abb. *in ſecundo nota. & cap. ſuper literis. de reſcri.* Gemin. *in conſilio 105. in fin.* Tantundem ſeruandum, cum ex tantulo commiſſa ſubreptio eſt *in conſilio Soluiago Scriptum pro communi Saniliano habitum. numer. 67.*

Longe magis hoc idem probãdum in obreptionẽ erit, quod grauius vitium, atque ſubreptionis eſt. Baldus *in conſilio 252. querela preces. poſt princip. libro primo. cum aliis apud nos collectis in conſilio 68. numer. 5. & in dict. conſilio Soluiago pro communi Saniliano, numero 72.* obreptio enim in falſo exprimendo, in falſo reticendo ſubreptio obſeruatur. Iaſon *in conſilio 2. columna ſecunda libro primo. & in dicto conſilio Soluiago numero 124. in quo ſubreptio declaratur.* Obreptione hac ita patefacta, cum in ſolidum actum vitiet, vel ſi commiſſa in tantulo ſit. Quorſum capitulorum admiſſio. Quatenus de aureis 400. neque mentio non ſit, ob cauſam neceſſariam deberi, neq; fieri poteſt, cum in manifeſto res ſit, in profuſionem pecuniam perditam, quæ ex mercibus illis colligi verſuram faciendo, potuit. Id quod circa ſcripturæ priuatæ approbationem dicitur.

Illud omittendum in obreptione hac non cenſui, vnde omnibus aduerſarii ſuſpitio ſit. Namque cum ſuum eſſet, cauſam neceſſitatis in aureis ipſis 400. edocere per ea, quæ ſatis ſuperque ſcripta in ſuperioribus ſunt, cum text. vocamus *in capitul. 2.* Ibique Doctor. *de reſcrip. cum aliis ind. conſ. Soluiago à nobis comparatu. columna prima.* non modo id non præſtitit, neque præſtare curæ habet: verum vt id faciat rogatus, id eſt, vt librum rationum edat, editionem ipſam modis omnibus deprecatur non minus ab ea atque veneno præſentaneo metuens. Ex qua re quantam ſibi ſuſpicionem conciliet, ratio ipſa communis docet.

Ad obreptionem hanc pertinet, quod † ſcriptum in ſupe- 183 rioribus eſt, *nu. 138.* per inutile, quod vtile eſt, vitiari, quoties in fraudem legis quid fit, ex Bar. *in conſ. 159. num. 8.* Ruino *in conſi. 86. colum. fin. lib. 1. & in conſil. 109. num. 27. lib. 4.* ſed enim euidens fraus

Digitized by Google

ex obreptione fit, vnde dolus arguitur Innocen. *in capit. dilectus. 1. de reſcript. & in capit. accedens. de crim. falſi.* Ioan. Andr. *in capit. ex literis. de dolo & contum.* Gemin. *in conſil. 128. in fin.* Socinus *in conſilio 249. numer. 9. verſicul. ad ſecundum reſpondeo & verſicul. ſequ. lib. 2. Quod inter conſil. inſertum Curtii ſenioris eſt. in conſilio 18. idque inferius etiam oſtenditur numer. 201.* Ibique idem in ſubreptione exprimitur. Non ſolum autem dolus indiuiduus habetur, ſed nec culpa diuiduitatem recipit, quæ adhiberi in partem nequit. *l. ſi vt certo. §. ſi duobus in fin. ff. commodati. l. ſi duo verſicul. quod ſi l. ancem. ff. depoſiti.* Bar-
184 tol. & alii. *in l. 4. §. Cato. in 6. oppoſ. ff. de verbor. obligat.* Inde fit, † vt indiuidua ſtipulatio habeatur, dolum malum abeſſe. *l. inter coheredes. §. quod ex facto. ff. famil. erciſc. d. l. 4. in princip.* Bologn. *in d. §. Cato. num. 38.*

Aduerſarii dolo igitur ex obreptione euidentiſſima in facto ſuo, & circa aureos 400. vndique refulgente, non poteſt alienatio ipſa ex toto nõ reſolui, ſi quidem ab eo, quod inutile eſt, actum vtilem infirmari, nemo ambigit, & teſtatum id ſatis in ſuperioribus habemus, *num. 131.* Argumentum hoc ſextum ad generum victorem præſtandum & aduerſarium eius deiiciendum, vel ſolum valere, incertum non arbitror.

Septimo prædicta eſto omnia taceant, præſto actori & illud eſt, quod numerationem pecuniæ, propter quam feudum alie-
185 natur † decretum exigit. In qua re decet animaduertere rationem licet, quamobrem feudi ex eo permiſſa alienatio ſit. Ad exemplum enim iuris communis Romanorum in bonis fideicommiſſi idita conſtitutum, vt qua ratione bona fideicommiſſi in perniciem ſubſtitutorum ob dotem & donationem propter nuptias iure nouiſſimo alienare licet. *Authent. res quæ. ff. commun. delegato.* Ita ob eas cauſas alienare & feudum permittatur, perinde quaſi eadem vtrobique ratio moueat. A iure enim gentium æque teſtamentum inuentione aut quoad teſtandi facultatem, atque contractus ſunt, vt apud Bartolum *in l. vtrendum. ff. de cond. indebiti.* Vnde & ius commune in omnibus
186 imitandum decretum cenſuit. Iure plane † commune ad dotem confeſſam, & quam numeratam eſſe, non conſtat, priuilegium *dict. Authent. res quæ non pertinet.* vt Iaſon ibi tradit *colum. penult. in nona limitatione.* Baldus Nouel. *in l. prima num. 1. ff. ſoluto matrimonio. & in tract. de dote parte 6. priuileg. 13.* Aret. *in dict. l. 1. colum. 5. poſt medium. verſic. & circa priuilegium iſtud prælationis.* Ibique Socinus *numer. 87. in fin.* Guido Papa *in conſil. 140 in fin.* Veronenſ. *in d. conſil. 38. colum. 7. in ſecundo dubio.* Rum. *in conſil. 199. numer. 5. libro ſecundo.* Ciuia eadem priuilegii eſt, de quo *in l. fin. C. qui potiores in pignore habeantur.* Doti enim & id confeſſæ non datur. Veronenſ. *in dicto conſil. 18.* Cumulatiſſime Iaſ. in § *fuerat numer. 72. vſque ad numer. 92. Inſtit. de actionib.* Gozad. *in conſilio 18.* Sed nec hypothecariam contra poſſeſſores bonorum mariti ob dotem confeſſam mulier exercet. Rom. *in conſil. 445. conſultatio. colum. final. in 3. dubio.* Socinus & alii *in l. prima. num. 83. ff. ſoluto matrimonio.* Felinus *in cap. ſi cautio num. 84. in fin. verſic. fallit vltimo. de fid. inſtrum.* Crotus *in l. ſi conſtante. num. 147. verſic. ſecunda concluſio. ff. ſolut. matrim.* Dos item confeſſa compenſationem patitur, vbi compenſationi locus ſi vera dote non eſſet. Signor. *in conſil. 49. num. 3.* ſi doti confeſſæ & tam fauorabili dotis tribui priuilegia non ſolent. Quid in ſpecie dictum controuerſiæ erimus, quam odioſam eſſe, demonſtratum ſuperius eſt.

Sed & decreto de numeratione tacente, ius idem probandum; vt niſi ad dotem feudi alienandi facultas pertineat, de
187 qua vere & per numerationem conſtat. Idque iure illo † nouiſſimo, vbicunque niſi in caſu quo certo permiſſus actus eſt, de caſu illo probationem veram præſtandam, neque confeſſioni diſponentis aut actum illum gerentis fidem de caſu habendam, ne alias in arbitrio cuiuſuis ſit, actum illum, & cætera caſum permiſſum pro libidine & indiſcriminatim perficere, cauſam ipſum ſubeſſe confitendo. *l. cum hi. § ſi cum hi. ff. de tranſact. l. qui teſtamentum ff. ſi le probat. l. ſi forte.* Ibique Bartolus *ff. de Caſtr. pecul. l. magnum. § ex pacto. ff. de rebus eorum. l. cum quis. § Titia. ff. de legat. 3.* Bart. *in l. ambitioſa. num. 27. ff. de decret. ab ordin. fac.* Idem Bart. & alii *in l. ſi donatione. in. [illegible] C. de collat.* Cepta *in conſil. 81. in fine.* Afflict. *in c. 1. in princ. num. 57. de alienat. feudi pater.* Text. huc pertinet *in l. 1. C. de donat. ante nuptias. & in l. 2. C. de dote cauta.* Qua ratione vxori donare maritus non permittitur, ita ne dotem habuiſſe confiteri [illegible] confeſſione paſſim induci donatio poſſet. De quo apud Bart. & alii *in l. ſi dotem. ff. de verb. [illegible]* Itaque ſicut feudi alienandi poteſtas niſi ob debita neceſſaria non eſt. Ita debitis conſtare & vere & per numerationem oportet, ne ſi ſola

ſatis confeſſio ſit, via ad feudum lata diſſipandum pateat [illegible] his debita confitentibus.

Sed enim de numeratione verbum in capitulis nõ fit, quod numerata vaſallo venditori feudi pecunia à creditoribus fuerit. Quare ſterilia atque infructuoſa omnino ex capite hoc ca-
pitula ſunt. In qua re error † aduerſarii nec ferendus deprehē- 188
ditur, qui pretium à ſe numeratum feudi contendit. Quoniam ad numerationem hanc pretii decretum non pertinet, verum de numeratione pecuniæ dotis, aut neceſſitatis alterius, propter quam alienandi facultas datur. Neque ſatis ſtupidam partis mutari inſcientiam licet, cur viſum ſit, de numeratione pretii, quo feudum venit, decretum intelligendum contra quam verba eius lucidiſſima fuerant.

Secundo cum reſpectu dotis & debitorum neceſſariorum numerationis mentio in decreto fiat, ad dotem & debita ipſa reſtringi numerationem oportet, vt de numeratione in dote
& debitis aliis neceſſariis appareat. Ad eum caſum quippe † re- 189
ferri & reſtringi verba oportet, cuius prolata reſpectu ſunt. *l. ſi quis. § quod tamen. ff. locat. l. profectitia. § pet. ff. de iure dotium l. debitor. § ſi. ff. ad Trebel. l. inteſtato ff. de legit. tutor. § quod autem. Inſt. de legit. agn. tut. § ſi. Inſt. de codicil.* Socin. *in conſil. 92 num. 23 lib. 3.* Dec. *in cap. ſi pro debilitate num. 6. circa ſi. de offic. deleg. in c. 1. in 13. not. de poſtulat. prælat. in conſil. 283. colum. 1. circa med. & alia non pauca.*

Tertio ſi de numeratione pretii decretum intelligimus, abſurda prorſus res conſequitur, vt eo caſu prouiſum à decreto appareat, quo neceſſaria prouiſio non eſt. Quorſum enim laborare, numeratio pretii facta, an non ſit, quoties ob dotem vel conſtituendam, vel reſtituendam alienatio fit, dum conſtituta modo vel reſtituta dicatur, ita vt moleſtiam ob eam rem pati conſtituentes aut reſtituentes nequeant. Sed enim non tam caſui huic circa conſtituentem aut reſtituentem, quam ſucceſſorum in feudo iuri proſpiciendum decretum cenſuit, vt non aliter feudi iacturam per alienationem faciant, quam ſi de numeratione in debito, conſtet, propter quod alienandi permiſſa facultas eſt.

Ad caſum † igitur trahi ſtatutum conuenit, in quo proui- 190
dendi neceſſitas maior verſatur. *l. Gallus. § 1. ff. de liber. & poſt. l. cum ita. § fin. & l. vetat. § fratres. ff. de legat. 2. & l. Labeo. ff. de Carbo. edict. l. cum in corum. ff. de a quir. rer. dom. l. in bis. § ſed ſi forte. ff. de ſolut.* Signorol. *in conſil. 1 numer. 4. in conſil. 103. num. 6. & apud nos in rubri. ff. de legat. 1. num. 112. in conſil. 106. nu. 8. in conſ. 135. nu. 12. in conſil. 149. nu. 12. in conſ. 270. num. 4.*

Quarto propter emptorem † feudi, qui creditor non eſt, a- 191
lienatio nõ permittitur, verum propter creditores. Vnde quod de numeratione expreſſum in decreto eſt, ad creditores referri omnino oportet, quorum cauſa permitti alienatio ſolet. Vt non aliter permiſſionis huius beneficio fruantur, niſi ſi vere creditores ſunt, & pecuniam ab eis numeratam appareat, vt ad cauſam ſuam verborum relatio & reſtrictio fiat. *l. ut ſi quis. § plerique ff. de religio. l. cancellauerat. ff. de his quæ in teſtamen. delen. l. cum tale. § falſam. ff. de cond. & demon.*

Quinto cauſa vlla numerationis exigendæ in venditione non ſubeſt. Siquidem credibile non eſt, vt ſine pretio quiſpiam vendat, dum cautæ modo vendendi contingant. *dict. l. cum de indebito. § 1. ff. de probat. cum aliis ſupra relatis. numer. 178.* Cauſa propter dote & debitis vertitur, ne in fraudem quicquam ſucceſſorum fiat.

Cauſam igitur † ſpectari decreti conuenit, cur ita conſtitu- 192
tum in eo ſit, etiam ſi aliter ſonare verba videantur. *l. cum hi. § in cau a. ff. de tranſact. l. ſi procuratorem dedero. in princip. ff. manda. l. cum pater § dulciſſimis. ff. de leg. 2. l. cum tale. § fin. ff. de condi. & demonſtrat. l. verum. 2. ff. de [illegible] l. quamuis. Ibiq. gloſſ. in verſicul. curauit. in fin. C. de fideicom. § ſi tamen aliquam purpuram. Inſtit. de rerum diui. cap. intelligentia. in verſicul. ex cauſis. de verb. ſign. gloſſ. in l. legata inutiliter. ff. de adim. lega. & alia complura. De quo inferius etiam num. 415.* Quid hic dicendum, vbi & verba & cauſa decreti ad interpretationem hanc impellunt.

Sexto quod de pecuniæ numeratione † in contractu vendi- 193
tionis conſtet, ad emptoris id cõpendium ſpectat, quod impletus ab eo contractus dicatur. Sed enim nihil ad decretum emptor facit, Ratio emptoris in decreto habita circa numerationem non eſt. Non niſi agnatorum & ſucceſſorum in feudo nomine numeratio poſtulatur. Vnde ratio habenda numerationis non eſt, quæ facta ab emptore ſit, cui proſpicere decretum

non

non conſtituit. l. cæ leg. ff. loca. Paul. de Caſtr. in conſi. 2. Super prima puncto qu. vtra ſit legitima. colu. 1. lib. 1. Et apud . . conſ. 5. num. 1. Ex his etiam ſententia hæc iuuatur, quæ ſcripta inſra habemus num. 401.

Apparet ex his, argumentum hoc ſeptimum, quod in numeratione ponitur, ſatis & ipſum vnum ad capitula . . pudi . . da eſſe. In qua re obſeruandũ, non modo in aſſerti . . debitis numeratiunem in capitulis non exprimi, ſed nec in pannis holoſer . . , q . . cos 4 . . o. vaſallo defuncto venditos aduerſa . . ern traditionem interueniſſe capitula narrant.

Rur ſus in pannis ſericis obſeruandum, namque cum niſi ob neceſſitates feudi permiſſa alienatio non ſit, neceſſitatum habendi memoria erat, quod pannorum tot ex Seric . . indigens vaſallus defunctus eſſet, per ea, quæ de neceſſitate probanda di . . in ſuperioribus ſunt, num. 22. & pluribus ſeq. Sed enim neceſſitatis huius verbum factum in capituli . . non eſt, fruſtraque etiam expreſſio fieret, cum holoſericatus venditor non incederet.

Ad hæc non modo † neceſſitatis fidẽ facere ſimpli . . ter ſuf-
194 ficit, verum & illud oſtendendum, vſque ad eum modum in libro rationum declaratum ſericis indigentem defunctum fuiſſe. Quia quod ob cauſam permiſ . . um neceſſitatis eſt, ad limites reſtringi neceſſitatis debet. leg. ſenatus ff. de offic. præſid. leg. prim. in fin. ff. de ferin. l. . . & ſi reſtituatur. § ſed & ſi dies. ff. de iudic. l. fina. § quare & ſi. ff. de exercitor. l. fideicommiſſa. § ſi rem ff. de legat. 3. l. venileg. etiam. ff. de alim. leg. cap. quod pro necess. itate. 1. quæſt. 1. Bartol. & alii in l. 1. § mentiano. num. 28. ff. de op. noui nunc. 1 Corn. in conſ. 83. in fi. libro 4. Dec. in cap. per . . num. 68. verſi. . ed ſecundo dato de probat. Iaſ. in l. qui Romæ. § duo fratres. num. 37. verſi. ſecundo per iſtam primam ſolutionem. ff. de verb. obligat.

Reſtrictione igitur facultatis alienandi, ad limites neceſſi-
195 tatis facta, conſequens † non . . , merces tantæ traditæ vaſallo ſunt, ergo indigens tantarum erat, etiam ſi fieri . . oſſit, vt neceſſarium tantum ſericum eſſet. quoniam per neceſſe, non poſſibile concludentem eſſe probationem oportet. l. matrem. l. neque naturales. & l. ad probationem. 2. C. de prob. et. l. non hoc. . . ique cumulate Iaſ. in ſecunda nota C. vnde legit. l. multum. C. de liber. cau. l. in præſentia. Ibiq; Dec. num. 16. in 15 nota de proba & quod Petrin. Bellus celſitudinis ducalis conſiliarius de probatione æquiuoca in tracta. ſuo. de re milit. & bello ſcribit char. 47. num. 135. Quid dicendum hic erit, vbi nec per poſſibile probatio concludit. Si quidem familia tanta onuſtus vaſallus non erat, vt pannis iis carere holoſericis non poſſet. Atque vbi familia numeroſa fuiſſet, pro modo facultatum temperanda impenſa erat, vti monſtratum ſuperius habemus. 127. At enim ſumptui tam graui familiaris non erat. Vnde cauſam neceſſariam habere id genus emptio mercium non poterat. Sed nec probatio vlla præſtita in ſplendidiorem familiæ cultum pannos ipſos ſericeos verſos. Idque nec proponi vere poterat, cum magno ſericum emptum paruo alius venditum per verſurum ſit.

Conſequens inſpectioni prædictæ ſit, cũ vltra verba neceſſitatẽ extendi permiſſio aut diſpoſitio non ſoleat, quæ ob cauſam facta neceſſitatis dicitur, in ſpecie cauſas neceſſitatis exprimendas. Id eſt, tantum in lite exercenda, tantum in victum & alimenta & alia id genus impenſum. Sed enim in obſcuro & ſub inuolucro quodam cauſæ neceſſitatis enarrantur. Ob id
196 inhabiles faciendæ. Quoniam vbi niſi † ex cauſis quibus fieri quid nequit, cauſas ipſas nominatim exprimi, atque ſingulatim oportet. Bartol. in leg. prima. in princip. quæſtio. 6. ff. de oper. noui nuncia. E . . eadem l. Caſtren. in § nunc videamus. Alexand. in conſilio 182. in prim. & num. 6 libro 2. Dec. in cap. bonæ. num. 13 circa fi. de appella. Rom. in conſ. 98. num. 1 . . post med. lib. 4. Pariſ. in conſ. 9. num. 41. in conſ. 12. num. 165. lib. 2.

Octauo narratio in capitulis facta, aureos quingentos, qui in villam erogandi in . . dimendam erant, filii voluntate in cauſas alias verſos, id eſt, . . t creditoribus ſatis aliis vaſalli fieret. In qua re euidens capitulorum fruſtratio n . . tet. Quoniam ob cauſas a-
197 lias, quam in † venditione expreſſ . . alienandi permiſſa facultas non eſt. Atq; ideo formæ partium reſcripti non eſt, & contra quam ſuperi . . . ſit, pecuniario . . mpta, ad irritum omnia deducuntur. l. diligenter. ff. mandat. l. non dubium. C. de ll. c. cum dilecta de reſcr. Et cuoi niſi ob cauſas expreſſas alienandi facta poteſtas nõ ſit, ad alia . . eã . . ahi non oportet . . num. § aut omnia ff. de pactis. in leg. & l. Rutilia Polla. ff. de contr. ab. emp. l. 2. § iulianus. ff. de act. . . aliuque prima. l. vniuerſis. C. de l . . ela . .

Nequ . . imitat, conſenſu filii id iam actum. Quoniam vbi li-
que . . de . . on enſi potuit, inutilis prorſus ad rem eſt. Namque
cum . . demptam villam ex parte infecta promiſſi eſſet, & ad 198
eam rem pecunia deſtinata, à iure illo ſine iuris ſolennib. diſcedere non magis minori licuit, atque ſi rei cuius ſtabilis alienatio interueniat. Id quia per conſenſum id genus actioni renunciatur, quæ ad bona immobilia redimenda minori competebat. vnde ſicut bona immobilia citra iuris ſolennia alienare minori non permittitur, ita nec actionem cedere, quæ ad immobilia competit, glo. & de . . l. in l. 1. C. ſi aduer. tran. ſacta. Bart. in l. poteſt. ff. de authori. tutor. & in l. mouentium. ff. de verb. ſign. Bald. in conſ. 423. Andreas. lib. . . Alexan. in conſ. 1. nu. 12. lib. 1. quod repetitum in conſ. 111. lib. 4. & apud nos in rubr. ff. de leg. 1. nu. 76. Quod cum ita ſit, nimis conſenſus ſimplex minoris faciendus, vbi . . onſtare de eo poſſit, vnde reſ . . bilis & feudalis . . . turam non ſenuem faceret. Aliter etiam conſenſus is inf . . mus protenitur, nu. 276. verſ. ſecundo vbi conſtare de eo poſſit & ſignificantius nu. 283.

Nooo impertinentia capitul . . vſque adeo ſunt, quæ ad confirmationem alienationis ſpectant, vt nec actoris ipſius, vel ſi maior q . . m annis vigintiquinque eſſet, robur ea accipere conſenſu poſſit. Idque ita oſtenditur. Namque formam impletam reſcripti non eſſe, in obſcuro non eſt, quatenus & aduerſarium id eum in hoc ipſo oſtendi oius, quod cauſas nunc docere per capitula . . borat, ex quibus confirmari reſcriptum poſſit. Sed
enim † . . rma reſcripti non adhibita, poteſtate in decreto inter- 199
ponendi & ratam alienationem habendi delegatus non habuit. d. cap. cum dile. ta. . . bique cumulate Felin. colum. 8. verſ. ceſſat contra formam de reſcript. Atqui vires ex ratihabitione aut approbatione partis accipere actus non poteſt, qui defectu nullus aut vitioſus poteſtatis eſt. Ideo quod à tutore aut curatore actum falſo eſt, ratum minor non habet. Bart. in l. 1. C. in quibus cau. in integr. reſtitut. non eſt neceſ. Guido Pa . . . quæſt. . . circa fi. Æque ratum habere reſcriptum nõ poteſt, quod impetratum ab eo eſt, cui impetrandi ius non competit. c. ex parte Decani de reſcrip. gloſſ. in c. nonnulli. § ſi in verſ. ſpeciali mandat. de reſcrip. Alex. in conſ. 135. nu. 4. lib. 2. Felin. c. cum am. cl. 1. colum. penult. verſ. fallit tamen. de iudi. Iaſ. in l. ſi procurator. ff. falſo. in primo not. ff. de condit. ob cau. Et in actu iudicis, cui iuris dictio non erat, ratum eum fruſtra haberi, Innoc. aliique tradunt in c. ſignificaſti de teſtibus. Gemin. in conſ. 76. num. 8. in fi. Et in ſpecie formæ non adhibitæ, ex ratihabitione actum non conualeſcere, quem inutilem formæ omiſſio effecit, Cuma. ſcribit in conſ. 1 . . 8. Tib. Pirus in tertio dubio per te et. in c. cum in veteri. de electio. Bal . . uc accedit in l. obſeruare. § ſi. ff. de offi. procon. locum ratihabitioni in actu non eſſe, qui vice formæ mandatum expoſtulat. Idem Bal. ſcribit in l. ſi vxorem num. 3. C. de condit. inſer. cum aliis apud Rumum relatis in conſ. 69. num. 11. lib. 3. Idem Natta ſcribit in conſ. 430. num. 18. Ex formæ item præteritione poteſtatis defectum, ita vt ratum eum habere non liceat, Pariſ. colligit in conſil. 100. num. 26. & ſequ . . . Si actoris conſenſus profuturus ad alienationem c . . nfirmandam non ſit. Quo capitulorum adminiculo, actore ipſo diſſentiente, aduerſarium niti.

Conſequens prædictis ſit, vitioſam atq; nullam vndiq; feudi alienationem eſſe. Idq; perſpicuum vitium nomine multiplici declarari. Principio formam reſcripti & decretorum neglectam.

Cognitione de cauſis alienandi, non adhibita. Id quod vel aduerſarium ipſum, cum id genus capitula dedit, pal . . n facere, & vocibus capitulorum prodere.

Secundo ab obreptione vitium, ſeu nullitatẽ, quam vocant, planiſſimam fecimus. Obreptum enim . . plici ter oſten dimus. Principio, quod fides vlla facta narratorum non eſt . . , quæ dicta ſupra ſunt num. 159 & plurib. ſeqq. & num. 15 . . . . ndo, quod contra quam narratum eſt, nõ ob . . . ex aureis 40 . . ob merces ſericas, eum ipſam habere conſtat, vt ſupr. a num. 178. verſ. ſexto prædictorum omnium.

Tertio, quod numeratio pecuniæ non liquet, vti monſtratum ante habemus, num. 185. Metus his quarto reuerẽtialis aſſumitur.

Conſequens his fieri dicimus, cum locum alienationi feudi ex decretis eſſe, narratum principi ſit, contra quam ve . . habeat, & contra quam acta ipſa alienationis teſtantur obreptionis vitio eripi partem nõ . poſſe. A qua obreptione acta omnium alienationis petimus, teſtatum ſatis in ſuperioribus eſt, num. 281.

Apparet etiam ex obreptione hac multifariam demonſtrata, ob cauſas falſas feudi alienationem & alienandi facultatem 200 extortam. Ex falſa plane † cauſa ad irritum actum deduci procul dubio eſt. Idque in ſpecie decreti textu declaratur *in l. magis puto. §. 1. ff. de rebus eorum. in l. 1. §. hac verba ff. ne vis fiat ei.* Tradit Card. *in conſ. 29. num.* 8. Roman *in conſ. 385. in 2. dubio.* Abb. *quæſt. 3. Sempronium. column. pen. in prin.* Dec. *in conſ. 351. num. 7. & in conſ. 403. num.* 20. Pariſ. *in conſ. 89. num. 59. in conſ. 100. nu. 35. l. 1. & in conſ. 12. n. 63. lib.* 2. Cap. *deciſ. 51. poſt pr.* Idq; tuto etiam obtinet cum expreſſio cauſæ falſæ facta in decreto non eſt, modo ex actis liqueat Cuman. *in conſi. 125.* Antonius Benedict. *nu. 6.* Alex. *in conſi. 207. nu. 7. lib. 7.* Iocum etiam id habet, quamuis cauſæ falſitas niſi in parte non interueniat. Cap. *d. deciſ. 51. poſt prin.* Idq; locopletius declaratum ante habemus, cum indiuiduum eſſe decretum oſtendimus, *nu. 132. & plurib. ſeqq. & infra num.* 252. Hoc amplius, vbi irritus actus ob cauſam falſam non fieret, attamen ob conditionem expreſſam ſi veritate preces nitantur, & illam ſi forma ſeruata decretorum erit, quæ ex ablatiuis abſolutis ſequitur, decretorum forma ſeruata, ad irritum omnino conditionis defectu & formæ omiſſione actum deduci, ſatis ſuperq; monſtratum in ſuperioribus eſt, *nu. 132. & plurib. ſeqq.*

201 Tertio vitium aut nullitas † venditionis, ex dolo apparet. Qui cauſam contractui bonæ fidei dedit *l. eleganter. in prin.* Ibiq; gloſſ. & Doct. *ff. de dolo l. 3. §. fin. ff. pro ſocio.* gloſſ. & Doct. *in l. cum à debitis in verſi. deceptione. de empt. & vendit.* Freder. à Senis *in conſ. 164. licet.* Dolum plane ex obreptione probari, dictum & demonſtratum ſuperius eſt. *num.* 183. Sed & ex ſubreptione dolus ſequitur, cum verum quis reticet. *cap. dudum. §. 2. inſuper. de electio. cap. 1. de filiis presbyt. libr. 6.* Bald. *in conſi. 335. ſtatuto cauetur, quod nullus nobilis. columna 1. circa medium. verſi. item qui tacint. libro 3. quod irritum eſt. in conſil. 426 libro* 5. Idem Bald. ſcribit *in conſi. 306. proponitur, quod quidam Antoniolus num. 3. eodem lib.* 5. Abb. *in conſi. 109. in 2. dubio. lib.* 2. Idem ex Rota oſtenditur *deciſ. 582. quidam obtinuit. columna. 1. in fin. & in fine deciſionis. in antiqu. & apud nos in conſilio 68. numero* 11. ſi tacendo dolus committitur, quid in eo dicendum, à quo falſum narratur.

Hoc amplius dolum ſuum non obſcure aduerſarius prodit, qui inſcium ſe initio contractus de iis confitetur, quæ narrata in capitulis ſunt. Eaque non niſi tunc cognita habuiſſe, cum capitula ipſa ædidit. Ita ex confeſſione ſua manifeſtiſſimum fit ex cauſis incognitis feudi emendi permiſſionem extortam. At-202 que ideo † quod ignorabat, expreſſum aut narratum in precibus fuiſſe, hoc eſt, cauſas feudi alienandi fuiſſe. Dolum plane in eo argui qui id exprimit, quod ignorat, ex text. oſtenditur in *l. ſi quis affirmauerit ff. de dolo. in l. Iulianus. §. quod autem. ibi, ſed non debuit facile, quæ ignorabat, aſſeuerare. ff. de actio. empt.* gloſſ. & Doctores *in l. 3. ibi unde eſt, quod ſua tacita aſſeueratio. ff. quod quiſque iuris.* Paul. de Caſt. *in l. dolum. Cod. de dolo. & in conſilio 429. in quadam informatione. column. fin. circa princ. libro* 1. Calc. *in conſilio 25. num.* 10. Inde periurus reus teſtis habetur, qui quod neſcit, aſſeuerat, vti ſcriptum habemus *in conſilio 99. num.* 7. Idque vltra ea, quæ ſcripta ibi habemus ex Innocen. probatur *in c. fraternitatis. in prin. de heret.* Alex. *in conſi. 45. nu. 4. lib.* 2. Quid hic dicendum, vbi ſciens prudensue reus inter cauſas alienandi nummos illos aureos quadringentos retulit. In quibus iniquitatem euidentem conſiſtere, demonſtratum ſatis ante eſt.

Sanis hæc ad contractum irritandum ſunt, qui peractus cum maiore ſit, quid hic dicendum, vbi pubertatem gener vix ingreſſus aduerſarii dolis, patriſq; reuerentia ductus, ratum id habuit ſciens cuius non magis atq; ſerio auditæ erat.

Conſequens vitiis aut nullitatibus prædictis fit, læſionem 203 generum ex † toto paſſum. Quæ læſio ad eum modum non obſeruatur, quo in patre venditore. Pater enim niſi ex precio aut paupertate eius metiri læſionem non poterat. Filius porro hoc ipſo læſus in ſolidum apparet, quod cauſis falſis erroneisue inductus apparet, vt ad feudum alienandum conſenſum præſtaret, contra quam & feudorum iure prohibitum & decretorum eſt.

Inde capitulorum fruſtratio oſtenditur, quæ de precio mentio iuſto fit. Precium eſto iſtum interuenerit, iuri id generi nihilo magis officit. Quem enim vllam precii reſtitutionem, ad feudum reuocandum patre ſublato, admittendum, teſtatum ſatis iunio habemus.

Fundamento & alio, ipſoque minime ficulneo, capitulorum ineptia prædictis etiam omnino tacentibus, quæ vocem ſtentoream reſonant, perſpicua fit, quod precio ab aduerſario prærunt de villis ex patre redimenda non eſt. In qua re explicanda monendi ſumus, conſen ſum generi, agnatorumue, & approbationem ipſam contractus à ſenatu correſpectiuam, id eſt, reſpectu promiſſionis de redimendo, factam intelligi. Etenim ſi correſpectiua æſtimantur, quæ in continenti poſt actum iunguntur *l. iuris gentium. §. quinimo ff. de pact. l. lecta. verb. dicebam. ff. ſi cert. pet. l. ſi fundi partem ff. de contrahen. emptio.* Bald. *in l. pactus. num. 49. verſi dicunt tamen quod in dubio. C. de pactis.* Socin. *in conſi. 156. num. 12. verſi iſta omnia ſimul locupletius. in conſi. 173. num. 3. in fin. verſic. confirmatur hoc, quia ex quo libro 2. in conſilio 27. num. 23. libro* 4. Cornel. *in conſi. 36. column. 2. libro* 2. Dec. *in conſi. 245. colum. 3. in conſi. 265. co um. 2. verſi. tertio attendendum. & in conſi. 279. colum. fin. & apud nos in co ſi. 298. nu.* 13. Quod locum & in actu inter perſonas diuerſas habet, dum negocium tamen præcedens contingat. Alexand. *in conſi. 25. num. 9. verſi. nec habent obſtare. lib.* 2. Alba *in conſi. 7. num.* 11. Longe magis correſpectiua habenda erunt, quæ in actu ipſo & vna ſimul cum eo fiunt, quia propter quod vnumquodq; tale & illud magis. *Auth. multo magis. C. de ſacroſanct. eccleſ.* & tradit philoſophus *2. metaph.* De quo Bald. meminit *in Authen. res quæ. num. 12. C. commun. de leg.* Salic. *in l. 3. C. de litigio.* Anchar. *in conſi. 245. duo prima dubia. numer. 2. in fin.* Correſpectiuorum plane ea natura eſt, vt vno tacente, alia quoque ſileant, vt vno ſubuerſo, alia quoque pereant. *l. etiam. §. ex cauſa. ff. de minor. l. cum emptor. in prin. ff. de reſcind. vend. l. Clemens. §. 1. ff. de heredi. inſtitu. l. ſi minor. ff. de lega. l. Pamphilo. §. fin. ff. de legat. 3. l. filio. § matri. l. Alumnæ. §. Seia. & Lalceri. ff. de alimen. lega. l. ſi. ff. de acceptilat.* Tradit Freder. *in conſi. 237. factum eſt tale, quidam nomine Thomam. colum.* 1. Abb. *in conſilio 6. num. 2. verſic. moueor. libro* 2. Alexand. *in conſilio 111. colum. 3. verſic. & attento quod illud capit. lib.* 3. Itaque cum pacto de redimendo obtemperatum ab aduerſario non ſit, & effectu id careat, non poſſunt conſenſus generi actoris, agnatorum & approbatio ſeu decretum ſenatus non euaneſcere, vtpote quæ omnia ratione aut reſpectu promiſſionis illius de redimendo interuenerunt.

Eodem & illud ſpectat, contractum vel nominatim reſcindi quoties id non impletur, ſine quo contractum perfecturus quis non fuerat, *l. cum te. Cod. de pactis inter empt. & vend. l. 1. C. de donat. quæ ſub modo.* Signorol. *in conſilio 185. num. 2. circa fin. verſic. ſi ergo in hoc facto* Imol. *in conſil.* 39. Socin. *in conſilio 26. num. 5. libro* 3. Corſet. *ſing. 61. omnib.* Cuman. huc propius accedit *in l. ſi ita quis. §. Seia cauit.* quæ io la ſibi refert *in 5. nos. ff. de verb. obligat.* cum inter tempus certum precium ſolui ab emptore oportet, ſolutione non facta, contractu ſtare venditorem non compelli. At enim ad contractum conſenſuri venditor, filius, agnati, & ſenatus non erant, niſi ſi redemptio villæ alterius ex parte fieret, vt quam diminutionem ex venditione poſteriore feudum patiebatur, ex redemptione priori emptor ſarciret. Idque iuris præſumptione iuuatur credibile quippe non eſt, eam cuipiam voluntatem eſſe, vt ſatis ſit, in partem quid fieri non impleri. *l. fundum ille. ff. de contrah. empt. l. quod ſi vno ff. de in diem adiect. l. ſi quis aliam. enim ibi not. ff. de ſolut.* Socin. *in conſilio 43. colum. 2. poſt medium. verſi. quarto & vlt. libro* 1.

Secundum quæ, ex capite multiplici liquidiſſimum ius factum generi conſtat. Ex vitio aut nullitate, ad quam demonſtrandum argumenta & rationes tot, tantiq; roboris ſpectant. Læſio his accedit ad modum prænarratum declarata. Adminiculum & illud non molle ſuffragatur, quod neglecta habita villæ redemptio eſt.

Tertio principaliter depoſitum genero ſuffragatur. In quo ſciendum, vt mentio in eo facta de redimendo ſit, quod adiectum inſtrumento eſt. Effectum depoſiti tamen ad pactum illud non accommodat. Principio quod aureos quadringentos depoſitum non habet, de quibus ante. Idcirco porro depoſitio facta eorum non eſt, quod reſtitutioni eorum filius non tenetur, qui vti filius non quaſi heres ad feudum aſpirat, quandoquidem locum alienationi feudi ob aureos illos 400. non eſſe, teſtatum ſatis in ſuperioribus liquet. Ex pacto plane de redimendo & aurei ipſi in depoſito numerandi 400 erant.

Quocirca niſi tanquam à filio aut agnato, ſeu feudi ſucceſſore depoſitum in ea fieri parte non potuit.

Secundo cauſa ipſa nullitatis & læſionis expreſſa in depoſito legitur, quæ res niſi ad perſonam ipſius filii, quaſi filii aut agnati accommodari non poteſt. Quod enim ad venditorem & perniciem † eius attinet, liberum ei fuiſſe, ex animi libidine 204

cau-

cauſaq; vlla non interueniente feudum alienare, dum iuſſu ſu-
perioris modo acta res ſit, ambiguum non eſt. Agnatis enim
aut filio noxiam alienationem non eſſe, conſtitutum demum
legitur. *c. 1. de aliena. feudi pater.* Bald. in *c. 1. §. hoc quoq; numer. 16. verſ.*
ſexta concluſio. de ſucceſſ. feu. & in conſil. 303. quidam nobilis. circa princip.
lib. 5. Alexand. in *conſ. 106. viſo themate. circa fin. lib. 4. & in conſ. 15. to-*
lum fin. lib. 5. & alia non pauca. Quocirca nisi ex perſona ipſius filii
& agnatorum expreſſio nullitatis contractus fieri in depoſito
non potuit.

Tertio proteſtatio in depoſito adiecta, ne citra cautionem
numeratio fieret, reſtitutum iri, quicquid reſtituendum fore
pronunciatum erit. Quæ proteſtatio ad pactum congruere de
redimendo non poteſt, vtpote ex quo parti non deponenti re-
ſtitui pecuniam oportet.

Hoc ita præn arrato, vt ad ius agnati, non etiam heredis ven-
ditoris, aut ad pactum ipſum de redimendo, depoſiti effectus
pertineat. Conſequens fit iure agnati aut ſucceſſoris in feudo,
depoſitum conſiſtere, quamuis ad pactum de redimendo ver-
205 ba ſpectent. Id quia † ab effectu, non à verbis fieri denomina-
tionem oportet, vbicunque contrarios verbis effectus eſt. *l. ſi-*
ve leges. ff. de ll. l. ſi iam anguſti. ff. de ſeruitu. l. penult. §. fin. ff. de contrahen.
empt. l. ſi vno. in princip. ff. loc. & l. ſi olei. Cod. eod. tit. l. inſulam. ff. de præſcript.
verbo. l. vbi ita donator ff. de donat. cauſa mortis. l. Lucius ff. de donat. c. conſti-
tutus. ibique gloſſ. & Doctor. *colum. fin. de relig. dom.* Bartol. in *l. co-*
tem ferro §. qui maximos num. 3 de publ. & in diſputa. Publicanus. Signo-
rol. in *conſ 22. n. 11.* Alexan. in *conſ. 6. in princ. conſil. 14. numer. 13. &*
ſequ. lib. 2. in conſ. 107. num. 7. vſq, ad num. 18. lib. 2. Soc. in *l. Gallus. § et-*
iam ſi parente. num. 6. verſ. ſecunda concluſio. ff. de liberis & poſth. in conſ. 88.
in 1. dubio lib. 1. & in conſ. 156. in prin. & conſ. 167. nu. 6. lib. 2. & ſupra nu.
209. verſ. qua ratione. & num. 176.

206 Hoc amplius probandum, tametſi † de pacto tantummodo
redimendi facta mentio ſit, & effectus memorati ſileant, qui
ad agnatitius ſpectant. Attamen ſi de iure liquere agnati poſ-
ſit, ex eo depoſitum admittendum & ſuſtinendum. Nam-
que cum ſola facti veritate inſpecta, cauſas dirimi per decreta
oporteat iuxta vetera atque nouiſſima, ex cauſa etiam non
propoſita neque expreſſa ferri ſententia debet, quoties de
cauſa ipſa non expreſſa iudici cõſtat, quamuis ex cauſa expreſ-
ſa litem euincere actus nequeat. Alexand. in *l. ſi ita ſtipulatus. §.*
Griſogonus. colum. 6. ff. de verb. obligat. & in conſil. 114. numer. 6. lib. 6. So-
cin. in *conſ. 146. numer. 15. verſic. ſed quid plura. libro 1. & in conſilio 106.*
numer. 21. verſic. quarto & vltimo libro 2. Dec. in *cap. dilecti filii. columna*
3. de iudic. Ruinus in *conſilio 5. numer. 12. & in conſilio 12. numer. 11. lib.*
4. Purpurat. in *l. certi condictio. § ſi nummos. num. 60. ff. ſi cert. petat.* A-
quen. in *l. 1. in 2. not. ff. de vulgar.* Quid hic dicendum, vbi expreſ-
ſio cauſarum facta multiplex eſt, quæ omnia ad agnatum non cõ-
petunt.

Depoſiti igitur effectus ex iure filii aut agnati vel ſucceſſo-
ris in feudum, admiſſi, etiam ſi vires ex pacto ipſo redimendo
non habeat. Conſequens fit, vt ſi in cauſas quid erogatum ad-
uerſarius putet, propter quas feudi alienatio permitti ex decre-
tis ſolet. Liberare & copioſum plus ſatis ob cauſas ipſas incer-
tas nec liquidas depoſitum appareat, cautione idonea inter-
poſita, ſuppletum iri, quicquid deberi præterea conſtiterit. Iu-
207 re † enim certiſſimo vtimur, ſatis eſſe de ſumma vel tantula de-
poſitum facere, quoties liquidum debitum non eſt, cautione
idonea de reliquo, liquidatione facta, inferendo Bald. in *Au-*
then. quod ſi cond. num. 18. C. quomodo & quando iudex. Angel. & Alex. in
l. 4. § aut prætor. Ibique Ripa *num. 8. ff. de re iud.* Aret. in *l. ſi ſeruum com-*
munem num. 4. ff. de vulgar. Iaſ. in *l. ſancimus. num. 21. verſ. adde etiam in fi-*
nali. C. de iudic. Ripa in *l. in inſulam. numer. 67. ff. de verb. oblig.* Quod
vnicum fundamentum ſatis ſuperque ad victoriam apparet.
Hoc amplius oblationem ſatis verbalem eſſe, vbicunq; liqui-
dum debitum non eſt. Socin. ſcribit in *conſ. 199. num. 3. lib. 2. per*
text. in l. ſi reſiduum. C. de diſtra. pign. Barto. in *l. fin. eod. titul.* liquidum
plane debitum non eſſe, pars confitetur, quæ id liquidare ca-
pitulando ſtudet.

Quarto principaliter vbi ex depoſito ius defendi generi nõ
poſſit, quod ipſum tamen ad victoriam ſolum prodeſſe dixi-
mus, præſto genero oblatio eſt in aureos 400. apud principem
ipſum facta, non vt depoſito quid accedat, quia id ampliare a-
ctor non propoſuit, cum largius id nec paulo arbitretur, quam
quod deberi liquidatione facta, poſſit: verum in hoc ſubiecta
oblatio eſt vt depoſito nõ ſuffragãte, vbi ex iure admitti agnati
non poſſet. Opẽ certiſſimam atq; tutiſſimam oblatio afferret.

In qua controuerſiæ quicquam non vertitur, à filio enim vel fi-
lio & feudi ſucceſſore factam.

Neq; motat, † verborum tenor ſi factam oblationem eſſe, 208
& numeratione exquiri. *l. quidam eſtimauerint. ff. ſi cert. petat. & l. 4. §.*
aut prætor ff. de re iudic. l. ſeruus qui heredis. ff. de ſtatulib. l. qui decem verſi.
idem reſpondit. ff. de ſolutio. l. ſi reſiduum. C. de diſtrah. pignor. Barto. & alii
in *l. prætor. §. ſi quis paratus. ff. de oper. noui nunci.* Et iſtud eſt, quòd ve-
ro dicimus, ſatis verba non eſſe, cum facto eſt opus. *l. domicilium.*
ff. de municip. l. alimenta C. de negoc. geſt. l. acceptam C. de vſur. l. fi. C. de vſur.
pupil. cap. 1 de eo qui mitti in poſſ. ibiq; gloſſ. Quoniam locum id non
habet, vbicunque pecuniam oblatam accipere pars renuit.
Quo enim numerare, cum futura numeratio non eſt. *l. ſi fundus.*
ff. de reſcind. vend. d. l. ſi reſiduum. C. de diſtrah. pignorib. Barto. in *l. vxorem.*
§. agri plagam ff. de leg. 3. Bald. in *l. 1. num. 4. C. ne liceat in vna eademque*
cauſ. prono. Raph. Caſtren. & Alexand. in *l. qui Romæ. in prin. ff. de verb.*
obligat. Alex. in *l. ſi moră. colu. 3. in quinta fallentia. ff. ſoluto matrim.* Aret.
in *d. l. ſeruum communem ff. de vulg.* Socin. in *conſ. 199. nu. 3. lib. 2.* Corn. in
conſ. 191. colum. 1. lib. 3. Roin. in *conſ. 70. nu. 4. lib. 1.* Ripa in *l. quod te. nu.*
20. ff. ſi cert. pet.

Secundo reſpondetur, ſatis † eſſe verbo pecuniam offerri, 209
vbicunque liquidum debitum non eſt, *d. l. ſi reſiduum. C. de diſtrah.*
pign. Bartol. in *l. fi. eod. tit.* Socin. in *d. conſi. 199. num. 3. lib. 2.* Firman. *in*
verb. oblat. debiti. num. 69. De quo apud Alex. in *conſi. 21. colum. fi. lib. 1.*
conſi. 14. colum. fi. conſi. 130. num. 14 lib. 4. Ripam in *d. l. 4. § aut prætor. nu.*
8. ff. de re iud. Liquidum plane debitum non eſſe, hoc ipſo oſten-
dimus, quod liquidationem eius præſtare ita capitulando pars
certat.

Tertio nec verbo offerendi neceſſitas iniungitur, vbicunq;
apparet, pecuniam † accepturum creditorem non eſſe. Cuma. 210
Alex. & Caſt. in *d. l. qui Romæ. in pr.* Dec. in *d. l. quidam eſtimauerint. in 2.*
not. Ruin. *conſ. 40. n. 9. vberius conſ. 113. col. 1. & 2. lib. 1. De quo fuſius infra.*
n. 256. Quid dicendum hic erit, vbi expreſſim pars renuit. Atq;
incertum debitum vertitur.

Generatur ex capite quadruplici ita inſtructo & communi-
to, reliqui aliud non eſt, niſi vt argumenta contraria diluamus.
Quæ obiecta ex diuerſo ſunt. Itaque argumentorum primum nõ
mouet. Iudicium prius ad exitũ perducendum, quod de vitio
aut nullitate reſciſſioneue ſubordinate inſtitutum contractus
eſt, non etiam ad nouũ ex depoſito deſcendendum. Quoniam
intentionem actoris animaduerſam pars non habuit. Quid a-
liud quæſo atque nullitatem ipſam rationes & argumenta o-
mnia habent. Quibus in granam vſi generi ſumus. Depoſitum
item ipſum ad cauſam nullitatis ſpectare, reſtatum ante nec
obſcure habemus.

Si dixeris, otioſum nullitate admiſſa depoſitum videri,
reſpondetur, inutile id non fieri. Quoniam & ſi maxime vi-
tioſa alienatio ſit, neque firmitatem habeat, attamen quas pe-
cunias in cauſas neceſſarias erogatas conſtare poſſit, vtique ex
feudo eas refundi per decreta conuenit. Qua ratione depoſi-
tum factum intelligi, demonſtratum ante habemus. Atquò
vbi auxilio eſſe depoſitum non poſſet, quod ipſum paratiſſi-
mum, & ſane quam auxiliare oſtendimus, oblationis admi-
niculum adiectum. Quæ ambiguitatis recipere quicquam ne-
quit.

Secundo reſpondetur, argumentum hoc reſcriptum princi-
pis mederi, quo receptum depoſitum eſt. Neque † dubitatio-
nis eſt, iuri reſcripto & ſolennitatibus ab eo introductis à prin- 211
cipe vel citra cauſam derogari. *l. princeps ff. de legib. l. digna vox. Cod.*
eodem titul. cap. propoſuit. de conceſſ. cum aliis apud nos relatis in conſilio 119.
numero 2. plenius in conſilio 266. num. 1. & ſequ. & in tract. de antiq. temp.
parte 1. num. 12. & 15. & diffuſius infra num. 258. Quid hic dicendum,
vbi minoris cauſa vertitur. Qui dolos & iacturam paſſus vndi-
que eſt.

Æque argumentum ſecundum non mouet, cauſæ conti-
nentiam non diuidi. Quoniam diuiſio vlla non intercedit,
quatenus vitium ipſum & reſciſſionem contractus gener pro-
ſequitur.

Secundo reſpondetur, proſecutione † etiam nullitatis &
reſciſſionis tacente, nullam continentiæ diſiunctionem in- 212
teruenire, ſed accumulationem depoſiti potius, ſuper qua
cognitio adhibita & cauſæ diſceptatio facta ſemel atq; iterum
eſt.

Proinde non poteſt iudex de ea non pronunciare. *l. de quare.*
& l. ſolemnem. ff. de iudic. c. cum ſuper. de cauſa poſſeſſ. & propriet. c. de reſtit. ſpol.
Bartol. & alii in *l. naturaliter. § nihil commune. num. 27 ff. de acqu. poſſeſſ.*

Alex.in *conſ.77.num.17.in fin.lib.2.* Ex his reſponſio hæc iuuatur, quæ ſcripſi infra ſunt, *num.236.*

213 Tertio reſpondetur, fruſtra † de continentia opponi, principis reſcripto interuenienti, quo depoſitum admiſſum & ſuper eo pronunciandum cautum eſt. Et nihil oppoſito facienda, lite id interpretatum pendente eſſe vti argumento expreſſum tertio eſt. Quoniam expreſſio facta de lite pendente eſt. Quo caſu de firmitate dubitari reſcripti non oportet. *c.fi.* Ibiq; Abb.in *quarto not. vt lite pendent.* Salic.in *l.2.nu.1. verſ. circa ſecundum.* Ibique Caſtren. *n.1.in fi.* Iaſ. *nu.2. ver. item intellige iſtum titulum C. eod. tit.* Anchar. *in conſ.156.propter tria.colum.3.in fi. ver.deſcendo ad tertium.* Brunus *conſ.21.in fi.*

214 Quartum idem argumentum non obſtat, † poſſeſſionem euiquam auferendam lite pendente non eſſe. Quoniam per litis definitionem poſſeſſionis reſtitutio poſtulatur. Namq; eum vitioſam & momenti nullius alienationẽ eſſe, demonſtratum multifariam ſit, ſine facto aut ſine cauſa qua iuſta amiſſam poſſeſſionem apparet. Atque ideo reſtitui eam actori oportet *l.ſi eum.in princ.cum gloſſ.2.in fin.ff.de donat.inter virum & vxor.l.iubemus.§.ſane.1.C.de ſacroſ.Eccleſ.* Alexand.*conſi.1.num.21.in 3.dubio.libr.4.in conſilio 69.num.12.in fin.verſic.præterea dicimus.lib.5.* Conditioque indebiti ob poſſeſſionem recuperandam datur, quæ ex contractu ad alium vitioſo peruenit, indebite quippe ex contractu inutili occupatur *glo.inſtit.de interdict.in prin.in verſic.maxime.* Bartol.& alii *in l.indebiti.§.1.ff.de condi.indebi.& in l.ſi alienam.ff.ſoluto matrimon.* Alex.*in d.conſi.1.num.21.in tertio dubio.libr.4.*Dec.*conſi.187.colum.1.circa med.*Iaſ.*in §.ſic itaque.num.38.inſtit.de actio.*Ripa in *rubr.ff. de interdict. n.3.*Berengar.*in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.88.ff.de acquir.poſſeſ.* Conditionem quoque ſine cauſa commodari in *d.conſ.1.num.21.* Alex.docet.

215 In qua re obſeruandum, remedium omne † inſtitutum intelligi, quod percipi ex narratis poſſit, quamuis ad remedium aliquod limitata concluſio ſit, clauſula illa adiecta, ius & iuſtitiam miniſtrari.*c.2.*Ibique Calder.& alii *de ordin.cognit.* Alexand.*conſi.38.num.1.lib.3.conſi.43.colum.1.libro 4.* Socin.*conſi.160.num.20.verſic.tertio hoc idem probatur.libro 2.*Cornel.*conſi.26.colum.1.in fin.conſilio 302.colum.3.in fin.verſi.& ſine dubio procederet.libro 3.& conſi. 91.colum.1.circa med. libro 4.* Iaſ.*in l. naturaliter. §. nihil commune.in fin.ff. de acquirend.poſſeſſ.in l.petens.num.5.*Ibique Dec.*num. etiam 5. C.de act. & in §.omnium.numer.147.inſtitut.de actio.* Decius *in cap.1. in primo notab.de offic.deleg.* Quod locum tum etiam obtinet, cum inepta actio in concluſione proponitur Doctor.*in dict. cap. 2. de ordin.cognit.per illum text.*Socinus in *conſil.146.numer.5. in fin.verſicul. ad idem etiam ſatis eſt.lib.1.*Cornel.*in conſ.138.colum.2.poſt med.lib.1.& in conſi.28.colum.6.circa medium.verſic. non eſt igitur neceſſe. & colum. ſequ. in fin. verſic.quod maxime dicendum eſt.libr.4.*Guido Papæ in *conſ.24. num.3. & num.7.*Iaſ.*d.l. petens. num.5.verſic. item & ſecundo operatur. & in d.§. omnium.numer.148.verſic.& ex iſta deciſione.Inſtitut.de actio.*Capic.*deciſ.10. numer.22.*

216 Quin etiam † officium ſuum parte etiam non rogante, propter clauſulam hanc, ius & iuſtitiam miniſtrari, iudex impartitur. Abbas in *cap.fi.in fin.de iureiur.* Capic.*d.deciſ.10.numer.23.*

217 Clauſula his accedit, omni meliori † modo. Per quam ad concluſionem reſtricta actio non creditur. Bald. & alii in *l.vinum.ff.ſi cert. petat. cum aliis apud Ruinum relatis in conſilio 54. numer. 8. libro 4.& apud nos conſ.326.num.15.* Hoc amplius ad remedium id clauſula detrahitur, etiam quod cum remedium cohærere inſtituto aut expreſſo non poteſt: dum colligi tamen ex narratione poſſit.Alex.in *conſ.121.num.13.verſic.* & per hoc non obſtat id, quod notat Ioann. de Imol.*libr.1.* Ruin.in *conſi.18.circa fin.libro 1.*

Atque libellum omnem per clauſulam hanc ferme ſuſtineri, dum actoris modo intentio conſtat, Socinus Iunior ſcribit in *conſilio 128.numero 11.libro 2.*& Imol.in *l.ſi cum nulla.numero 5.ff. de re iudic.*

Inde rationem prætor tot alias ſuperius enarratas decerpere licet quamobrem partis admitti capitula nõ debeant. Namque cum poſſeſſionis recuperatio † ob contractus vitia nullitateſue exerceatur ante omnia reſtitui poſſeſſionem oportet, *l.ſi maritus.C.de donat.inter virum & vxor.l.momentaneæ.in verſicul.mox.* Ibique glo.Bart.& alii.*C.vnde vi.l.ſi quis ad ſe fundum.C. ad leg. Iul. de vi publ.l.ſiquis.C.de agric.& cenſit.lib.11.c.1.2.& c.item cum quis. de reſtit.ſpol.c.cum dilectus.de ordin.cog.c.redintegranda.3.q.1.Clem.vn. de appo. & propter.& alia non pauca.*

219 Secundo ad argum.quartum † reſpondetur. Locum id non habere, vbicunque in manifeſto eſt, iuris quicquam in re aut proprietate eius aduerſario non eſſe, & vbi iuris aliquid competere poſſit, in pecunia id conſiſtere, quæ liquida non ſit. Ibi enim per depoſitum & oblationem pecuniæ alicuius cautione ſaltem de ſupplendo præſtita, reſtitutionem ſatisfaciendam, ſatis ſuperque ſtatutum in ſuperioribus habemus. Sed enim iuris quicquam ex alienatione feudi ob vitia eius tam multa ante enarrata, in bonis controuerſis aduerſario non competere, perſpicuum vndique factum nec ſemel habemus.

Ex eo reſponſio hæc iuuatur, quod dici † in ſpoliato ſolet, reſtituendum eum ante omnia non eſſe, vbicunque iure eum carere non dubitatur. *c.ſignificaſti. de diuort.c.ad decimas. de reſtitut. ſpoliat.lib.6.cum aliis apud nos collectis in conſi.299.colum.3.circa fin.verſicul.tertio reſpondeo.conſ.302.num.5.& ſequ.& conſ.322.num.3.verſicul.his ita præſuppoſitis.* Quibus Caſtren. accedit *in l.fin.de vi.numer.13.verſi.nouus caſus.& verſic.ſequ.ff.de iudic.in ſecunda lectu.* Felin.*capit.licet cauſam.num.10.in 11.nota.de probat.in c.ſi conſtiterit.nu.6.de accuſ.* Dec.*conſil.302.num.24.verſi.ſimiliter non videtur obſtare.* Ruin.in *l.1.in princ.num.50.& ſeq.ff.de oper.noui nun.*Cap.*deciſ.77.num.4.deciſ.122.nu.27.* 220

Si ſpoliatori fauor præſtatur, vbicunq; in cõfeſſo ius eſt, quamuis authoritate ſua ius ſibi dixerit, quanto magis fauore dignus ſpoliatus erit, vt vbi in propatulo ius eius circa proprietatem eſt per iudicem id euincere illico debeat.

In qua re iniuria euidens obſeruanda, quam gener ipſe minor accepit, cũ reſtitutus aduerſarius ad poſſeſſorium eſt, fructus & ſumptus litis reſtituere ſpoliatoribus iuſſis. Namque cũ notiſſimum ſpoliatorum ius ex lectione ſola inſtrumenti alienationis liqueret, forma decretorum & reſcripti omnino non ſeruata, quomodo ſententiam pati id genus potuerint, aſſequi non ſatis valeo. Negatiua enim, † formæ decretorum paritum 221
& reſcripti non eſſe, ex ipſa inſtrumenti inſpectione apertiſſime oſtenditur, ſub quo comprehenſa alienatio eſt, *l.ſi bene.* Ibique Bald.*ff.de inoffic.teſtam.l.Titia textores.* Ibique Bartol. & alii.*ff.de leg.1.l.2.C.de errore aduoc.l.iuſtum. Cod.de edend. l.fin.Cod. de rebus cred. cap.cum ad ſedem. de reſtit. ſpoliat. Et alia complura.* Et in ſpecie ſpoliatoris, euidens ius eius ex inſtrumento fieri, Socin. tradit *in conſilio 87.colum.fin.lib.3.* Felin.in *d.conſi. 302.num. 24. verſic.ſimiliter non videtur obſtare.Et ad nos in d.conſil.322.num.3.in fi.* Notorium rem per inſtrumentum fieri, ex Bar.etiam demonſtratur.in *l.1.in prin.nu.8.in 1.qu.ff.de oper.noui nunc.* Idem Bart.ſentit in *repet.l.3.colum.6.in fi.verſicul.prædicta intelligo vera his adiunctis,qua colum.ſequen.ſcribit. verſic.tertio quia. & verſic. ſexto per l. Cod. de pignor.* De quo Caſtrenſ.meminit in *l.vbi pactum.numer. 9. Cod. de tranſact. in conſilio 257. in cauſa quæ vertitur Parmæ.colum.2.circa medium.verſicul.conſtat autem.cumulatius in conſilio 369.viſo & examinato diligenter. numero 3.libro 2.* Cum Bartol.etiam in *d.l.1.*Dec.conſentit in *conſilio 118.poſt princip.*Cur. Iunior in *conſilio 21.numer.10.*Bald.huc accedit in *conſil. 223.primo ſtatuto.colum.1.in fin.verſi. Sed his plures rationes.lib.1.*Corn.in *conſi.122.colum.2.ante med. verſi. & licet Cyn.lib.4.* quam opin. † veriſſimam 222
hic haud dubie puto, vbi à parte ipſa inſtrumentũ productum alienationis eſt. Quo caſu impugnare id non licet, verum omnia confiteri producens intelligitur, quæcunque ſcripta in eo ſunt *l.2.*Ibique Dec.in *tertio not.* Iaſ.in *ſecundo.C.de inſtit. & ſubſti.l.cum precum.Cod.de lib.cau.Authen.ad hæc. C. de fide inſtrum.c.cum olim.de cenſibus.*

Sed & confeſſione ſua, vitia & nullitates inſtrumenti hoc ipſo confiteri partem diximus, quod capitula dedit, quibus vitia purgare ipſa certat, & cauſas alienandi doceat, quarum diſcuſſio aut veſtigatio vlla facta initio non eſt. Facto enim induci confeſſionem oſtendimus. Idque ex facto productionis inſtrumenti declaratum mox habemus. Ius idem † in produ- 223
ctione libelli; vt in eo expreſſa confiteri producens cenſeatur, *l.ne ſatisdatio.ff.rem ratam hab.leg.cum te. Cod.de tranſactio. l. cum precib. C.de proba.*Bart.in *l.certum,§.ſi quis abſente.ff.de confeſſ.& in l. 2. §.fin. ff. de iure fiſci.*

Quorſum porro in confeſſione demõſtranda laborare, quatenus expreſſim confeſſa pars eſt, non niſi tũc veritatem compertam capitulorum habuiſſe, cum capitula dedit. Ita formam decretorum & reſcripti prætermiſſam neglectamue fuiſſe: cũ feudi alienatio fieret. Atq; ideo notiſſima alienationis vitia, nullitateſve ex ipſa partis confeſſione fiunt. Notorium † quippe 224
ex confeſſione induci procul dubio eſt. *c.ſignificauerunt. de teſtib. c.fin.de cohabita.Cler.& mulier.*Socinus, in *l.naturaliter.§.nihil commune*

num.num.11. Ibique Fabius nu.68. ff. de acq. poſſ. Quinetiam plurí aliquid in confeſſione, quam in notorio eſſe. Bald. ſentit in l. emptorem. in prin. circa med. ff. de actio. empt. cum ad confeſſionem notorium comparat, ſi confeſſionis ſimile notorium habetur, ergo idem ac confeſſio non erit l. non capiunt. ff. de R. I. quod Nerua. ff. depoſi. l. ad ſimilitudinem C. de epiſc. & cler. l. ſi idem. C. de codicil. Et in ſpecie magis ex Bar. id declaratur in l. 1. num. 4. & in ſeq. ff. de leg. 1. Cum res vna ad alteram adæquatur, plus in ea præſupponi, ad quam adæquatio fit.

Conſequenter his dicendum, cum manifeſtiſſimum ſit vitiis & nullitatibus feudi vndique alienationem ſcatere, poſſeſſionem eius filio & ſucceſſori in feudum modis omnibus reſtituendam. Idq; depoſito maxime atque oblatione interpoſitis, de quibus dictum ante eſt. Neq; moram poſſeſſioni reſtituendæ ob liquidationem pecuniæ faciendam, quam in cauſas neceſſarias erogatam pars ſimulat, ſi quidem ob cauſas voluntarias atque animi libidinem æs contractum alienum proponitur.

225 Inde terorcutionē eius † aduerſarius patitur, quod in quarto relatum argumento eſt. Litis finitæ exceptionem ex eo induci, quod per acta conſtat. Quoniam inopiam iuris partis ex actis apparere, liquido demonſtrauimus. Exceptio idem petitu actori non obſtat. Quoniam ſolutio eius facta per iudicem 226 eccleſiaſticum eſt. Neque mutat, ab alio † niſi à Pontifice id non diſſolui. Quoniam moribus id receptum curiarum non e... Et cum exceptione id gentis tam Gratianopoli, quam in patria & Papiæ in cauſa quadam Laudenſi vteremur, fruſtra ſemper id fuit. Ita potiorem opinionem vſus iudiciorum habet, vt ius hoc peruſiremittendi ordinario competat. In qua opinione Io. Andr. eſt in c. ſi per illum text. de temp. ord. Card. in conſi. 35. circa fi.

Secundo reſpondetur, nihili † iuramentum faciendū quod 227 ex cauſa falſa, atque per errorem interpoſitum in ſuperioribus oſtendimus. Quo caſu conſenſū iuramentum deficit. l. 2. in prin. ff. de iudi. neque voluntas vlla errantis eſt. l. ſed hoc ita. ff. de aqua plu. arcend. Imo enim nihil æque conſenſui, atque error repugnat. l. ſi per errorem ff. de iuriſdict. omnium iud. Locumque id non modo in errore facti, ſed & iuris habet, vt conſenſus per eum excludatur, atque ideo actum inficiat, qui à conſenſu pendet. Oldrad. in conſilio 214. in fin. Bartol. & alii in l. Clodius. ff. de acq. hered. Alexan. in l. 1. C. de repud. bonor. poſſeſſ. Ruin. in conſi. 127. num. 17. lib. 5. Conſenſu plane iurantis remoto roboris quicquam iuramentum non habet. l. ſi liber. ff. de oper. lib. l. fi. Cod. de non num. pecun. Oldead. in conſilio 95. n. 1. Bar. in l. ſi quis pro eo. nu. 15. verſicul prædicta, quæ dixi ff. de fideiuſſ. Bal. in l. 1. num. 4. in quæſt. 2. C. commoda. Roman. in conſi. 517. num. 24. & ſequ. Dec. in cap. cum ſuper. numer. 11. de offic. deleg. in conſ. 374. circa fin. verſic. vltim. non obſt. Iaſon in l. ſi inulis & tibi. §. in legatis num. 16. ff. de leg. 2. in l. ſi inſulam num. 55. verſi. quod tenendum ff. de verb. obligat. in l. fancimus. colum. 2. verſi. 2. confirma. C. de teſtam. in conſi. 160. in fi. libr. 4. Et apud nos in conſi. 144. num. 16. Atque in iuramento erroneo hoc id faciendum, neque vigoris quicquam in eo eſſe, ex eodem demonſtratum conſ. habemus 144. num. 17. & in conſi. 192. num. 6. Dyn. his adſtruitur in conſ. 5. circa prin. Bald. in c. 1. §. item ſacramenta. num. 3. de pace iura. firm. Dec. in conſ. 206. in prin. Iaſ. in d. conſ. 160. in fin. lib. 4. Ruin. in conſ. 190. n. 14. lib. 1. vberius in conſ. 10. col. fi. lib. 4. Soc. iun. in conſ. 48. nu. 31. lib. 1.

Errorem plane & cauſas falſas in iuramento hoc ineſſe, ſane quam perſpicuum factum in ſuperioribus eſt. Quid enim erroneū magis, atq; illud admittere, ob merces & pecunias aureorum 400. feudi alienationi conſentire, de quibus præterquam quod ad cauſam mere voluntariam pertinet, neq; teſtibus, neque ſcriptura vlla fides publica fit. Niſi ſi id genus hominum, tantæ ſanctimoniæ, tantæque integritatis & religionis it faciās, quibus defenſionem eius ſuſcipere pudori non eſt, vt venerandam ipſam legum frangere maieſtatem doceat. Ita vt priuatæ hominis tantis fides ſcripturæ habeatur. Quam ipſam in mediū tam ſæpe vel apud celſitudinem tuam, proceresq; & conſiliarios eius rogatus, proferre non ſuſtinet. Quæ animaduerſio vna ad litis totius vi... otiam ſatis ſuperqueeſt, quando induiduam alienationem eſſe, dubitari ex ſuperioribus non poteſt, nu. 129. & pluribus ſeq. Qui ea ſit ab eo, quod ineptum, infirmumne eſt, &... quæ vtilia, ſolida ne eſſent, interiiru, non omnium quidem iam ignorat, & dictum ſuperius eſt, nu. 131.

Quid cauſis illis vanius, atque falſum magis, quam eo minorem ex ephœbis vix excedentem adduci, vt permiſſam feudi alienationem locumque decreti ob debita quæuis vel citra neceſſitatem, ex animi libidine & ob profuſionem non ſumam contracta exiſtimaret. Quid illud, quod ſatis confeſſionem defuncti vaſalli ad debita ipſa citra numerationem probanda putauerit. An non iuxta facti, atque iuris in his error elucet.

Quem iuris † errorem in minore præſumi, palam eſt. l. regul. 228 §. 1. ff. de iuris & fac. ignor. glo. & Angel. in Authen. de inceſt. nupt. poſt princip. verſicul. ſciens. Bald. in l. venditioni. numer. 3. Cod. de vſuc. pro emptore. Alexandrin. in conſilio 126. ante fin. lib. ... Iaſo in conſilio 156. colum. 2. in fin. lib. 4. Perindeque minori in iure erranti ſuccurri, atque ſi errantium in facto ſit, Text. docet in l. interdum. ff. de condic. in deb. Caſtr. in conſilio 342. conſiderandum eſt primo. colum. 1. circa medium. lib. 2. Idque locum & in cauſa lucratiua habere, vt error iuris in minore præſumatur, ne lucro careat, Text. oſtendit in l. parentum. Cod. de iuris & facti ignor. Tradit Alexan. in d. conſil. 126. ante fin. lib. 7.

Quare & ad lucrum omiſſum reſtitutionem in integrum minori pecnutti, Aretin. ſcribit in leg. fin. Codi. in quib. in cauſ. in integr. reſtitut. non eſt neceſſ. Pro qua ſententia text. videtur in l. ſi quis Tuto ff. ex quibus cauſ. maior. Declarationis tamen in lucro indigens Aretin. dictum putem. Sed locus hic explicandi non eſt, cum damni excludendi, non lucri faciendi cauſa hic contingat. Id enim minor laborat, ne feudi ſui iacturam defleat. Quid igitur hic dicendum, vbi damno eripi minor ſtudet, vbi ... iuxta ac iuris error verſatur, merces enim holoſericas, pecuniamque mutuam ad aureos 400. ad patrem perueniſſe credidit. Cum fides rei huius præſtita omnino non ſit. Inno enim cum ne quidem librum edere pars audeat, vnde de re ipſa apparere contendit, ob cauſas item neceſſarias æs alienum contractum, pecuniæque interueniſſe numerationem falſo credidit.

Quæ omnia ad factum reſpicere teſtatum in iſtio habemus, cum de neceſſitatis & numerationis fide facienda verba faceremus. Idcirco probationem earum ab aduerſario præſtitā, dam, quod in facto neceſſitas & numeratio ſunt. Atqui erroneam falſamq; minoris in his opinionem & credulitatem fuiſſe, hoc ipſo declaratur, quod probatio de his facta vlla non eſt. Cum idem eius, quod vere non eſt, atque eius iudicium eſſe, de quo non apparet, teſtatum ſatis in ſuperioribus habeamus, num. 123. num. 143. & num. 151.

Iam quomodo de nummis aureis liquere quadringentis potent librum rationum cedere quod poteſt, aduerſario detrectante.

Errore igitur æque facti † atque iuris interueniente, cum ſatis vterlibet ad conſenſum remouendum ſit, nihil eſt, quod 229 periurium minori obiectetur. Quoniam iuramenti robore detracto, pro eo res eſt, vt ſi datum omnino inſimulandum non ſit. l. 1. ibi pro non dato ſi deſſor habetur. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit. l. de dec. §. ibi qui mulierem adhibi.. ad ſatis dandum, non videtur cauere. ff. qui ſatiſd. cogan. lib. 1. § fin. ibi pro nullo hoc habetur, nec eſt vlla cautio. Ibiq; Dec. in 4. nota. ff. quod quiſq; iuris l. mulier. §. ſi metu. ibi videndum eſt, an nihil ſit actum. ff. quod metus cauſ. l. ſi pupillorum. §. ſi prætor ff. de iudi. ibi & mea refert opinio, cum qui aliud egit, quam quod à prætore decretum eſt, nihil egiſſe. lib. 3. in fin. ibi nihil eum agere. ff. de ſeruit. vrbanorum præd. l. fina. ibi pro non nupta habetur. ff. de diuort. leg. final. ibi nihil agit. ff. de liberis & poſthu. leg. ad teſtium. ibi pro eo eſt, atque ſi adhibitus non eſſet ff. de teſt. l. 1. in prin. ibi pro nihilo eſt, pro non falſo eſt. ff. de his quæ in teſta. delen. l. Turpia. in prin. & l. ſi legatarius. §. 1. ff. de lega. 1. l. 1. in fin. ibi qui inutiliter agit, ſine actione puta, nihil agere dicitur ff. quan. dies vſuſfruct. lega. ced. l. 2. in fin. ff. de poenis. vbi damnatus quicquam non dicitur, quoties vires damnatio non habet. Inde vulgo dictitant, nihil intereſſe, actum quicquam omnino nū ſit, an vitioſe aut nulliter. l. quotiens. ff. qui ſatiſd. cog. l. 2. ff. de authorit. tutor. vnde pro non exiſtente, quod nullum eſt, haberi Card. ſcribit in conſil. 30 circa fi. Quæ cum ita ſint, periurium in iuramento erroneo atque nullo intelligi non magis poteſt, atque ſi præſtitum omnino iuramentum non ſit. Sed & impoſſibile, † quod nullum eſt, in allegationibus Caſtellio. ha- 230 bet, qua poſt ſigni. adducta Cremenſ. ſen: col. antepen. ex glo. in l. mamin 2. §. 2. in ver. quod ſi ad præſens. ff. de inoffic. teſta.

Conſequenter his dicendum, cum † vires iuramentum non habeat, fruſtra abſolutionē eius exquiri. Quomodo enim diſ- 231 ſolui iuramentum poterit, quod nullum eſt cum habitu carere priuatio nequeat. l. manumiſſiones. ff. de iuſtitia & iure. leg. non eſſdem. Ibi non enim. ff. ex quibus cauſ. maiores. l. remittit. ff. de mercur. aedo. l. decem.

tem. ff. de verb. oblig. & alia non pauca. Inde fit, vt quod nullum aut inualidum teſtamentum eſt, non rumpatur. *l. nam & ſi ſub conditione. verſic. poſt defectum. ff. de iniuſto teſt. cum alijs apud glo. relatis in c. ad diſſoluendum de deſpon. impub.* Quod enim rumpitur aut caſſatur, validum id præſupponitur *c. accedens. 2. in fin. vt lite non cont. glo. in c. auditis in verſ. caſſata. de elect.*

232 Atq; in ſpecie, ſuperuacuam iuramenti † abſolutionem eſſe quod nullum ſit. Gemin. putat *in conſi. 51. in fin. & in conſ. 60. n. 1. verſic. ex iſtis ergo infertur.* Cardin. *in conſi. 35. colum. 1. circa fin.* Idem Bald. ſentit *in conſi. 375. certum eſt. in fin. lib. 3.* quamuis tutius dicat, abſolutionem ob controuerſias in iure pontificio Doct. opiniones peti. Idem ex doctoribus probatur. Quibus placet, periurium ex oſtenſione iuramenti non naſci, quod nullum ſit. In qua ſententia Bartol. eſt *in l. cum duobus. §. idem reſpondet. ff. pro ſocio. in l. ſi quis inquilinos. §. fin. ff. de legat. 1. in l. ſi quis in principio teſtamenti. numer. 14. in fin. ff. de legat. 3.* Bald. *in c. 1. §. item ſacramenta. numer. 19. poſt princip. verſicu. & ſic omnis iuramentum ſoluitur. de pace iura. firm.* expreſſius apud Specul. *de inſtrument. edit. fol. 285. colum. 2. dicti ſolu. verſicul. an teſtamentum poſſit fieri irreuocabile. & c. in conſi. 22. quidam fecit teſtamentum. numer. 3. lib 1.* Abb. *in conſi. 41. numer. 2. in fin. lib. 2.* Et quamuis à Bartol. opinione Doctor. non paucos diſſentire Alexand. referat *in conſilio 18. column. 1. lib. 2.* Ruin. *in conſil. 54. numer. 8. lib. 1.*

Attamen ratione animæ, & quo ad Deum intelligi Doctor. debent, vt neceſſaria pœnitentia ſit. Quam Gemin. etiam in dictis conſil. expoſtulat. Vnde quod ad effectus iuris attinet, nihili faciendum periurium videtur, quando firmitatis quicquam iuramentum non habet. Idque ex Felin. demonſtratur *in cap. teſtimonium. numer. 19. in fin. verſicul. vbi autem iuramentum. & numer. 21. verſicu. ſed in quantum communis opinio. de teſtimon.* vbi infamiam ob id genus periurium non inuri, neque à teſtimonio dicendo ſubmouendum quempiam ait. Ratio eadem imo maior facit, ne à iudicio excindatur. Si quidem non perinde id aduerſario oneroſum, atque teſtimonium eſt. Siquidem non ex admiſſione ad iudicium, verum ex iure admiſſi di-
233 ſpendium aduerſarius ſentit. Sed enim † diſpendium intelligi in eo nequit, quod iure quis patitur vt ratio eius habeatur. *l. Gracch. C. de adult. cap. cum eccleſia Vulterana. de electi. Clem. vnica. de rerum permut. cap. omnes. 4. diſtinct. capit. qui peccat. 23. quæſt. 4. reg. damnum, lib. 6.* Caſtren. his aſſuitur *in conſil. 342. conſiderandum eſt primo. colum. fin. ante medium. lib. 1.* cum nullum aut illicitum iuramentum eſt, niſi facti opus abſolutione non eſſe, id eſt, vt factum illud iuramenti deleatur. Quod ad ius attinet, remitti iuramentum non poſſe, quatenus iuris in eo effectus vllus non eſt. Si iuris effectum iuramentum inutile non habet, quomodo id auferri abſoluendo poterit priuatione, vt diximus, habitum præſupponente.

234 Sed enim neceſſariam † abſolutionem iuramenti fac, quod nullum eſt, ad eum caſum id pertinet, quo iurantis conſenſum iuramentum habet, quamuis à iure id improbetur. Ratio alia multo eſt, cum vacuum à conſenſu iuramentum eſt. Ibi enim otioſa prorſus abſolutio æſtimatur, cum periurium imputari iuranti nequeat, à quo conſenſus abfuit. Quomodo enim ſine voluntate aut conſenſu intelligi delictum poterit. *l. furtum. ff. de vſu. apo. § ſed tamen. inſtitut. eodem tit. l. qui iniuria. in princip. l. verum. 2. ff. de furtis. l. eum qui nocentem. § ſi iniuria. ff. de iniur. leg. eum qui nocentem. C. eod. tit. l. penult. ff. de adulter. l. diuus ff. de ſicar. c. cum voluntate. in princ. de ſentent. excommunic. c. quod prædeceſſor. 11 quæſt. 3.* Itaque cum per errorem æque facti ac iuris & cauſas falſas iuſiurandum ab actore datum vix adulto teſtatum ſuperius ne quidem ſemel ſit. Atq; ideo conſenſu prorſus iuramentum deficiat, nihil eſt, quod periurium pars exprobret. Aut abſolutionem iuramenti oppugnet. Neque enim neceſſitatem vllam diſſoluendi iuramentum exigit, in quo error aut cauſa qua falſa contingit, vt Bald. docet *in l. fin. verſicul. quarto poteſt ſperni. ff. qui ſatiſd. cog. in lib. 1. in fin. C. de inoffic. donat. in d. l. fin. in princip. C. de non num. pecun. in d. cap. 1. §. item ſacramenta. numer. 3. de pace iura. firm.* Cornel. *in conſil. 11. colum. 7. verſic. in caſu autem noſtro. & colum. ſequ. l. 3.* Dec. *in conſi. 350. num. 5. verſic. vltimo non obſtat. & in fin. conſ. & in conſ. ſeq. colum. fin. verſic. vltim. non obſtat* Iaſ. *in §. fuerat num. 88. Inſtit. de act.* Ruin. *in conſil. 107. num. 10. verſic. nec obſtat, quod promiſerit. & in conſ. 134. nu. 10. lib. 1.* Sententiæ huic adeſſe & Anton. de But. videtur *in cap. cum contingat. num. 13. in quarto caſu principali. de iureiurand.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 122. viſo puncto ſuprascripto & alijs, de quibus in eo ſit mentio. colum. 3. in quarto dubio in conſil. 189. viſo inſtrumento. colum. fin. verſic. tertium etiam funda-*

mentum. tollitur & in conſ. 377. ad primum videtur dicendum diſpoſitionem habeat. num. 1. lib. 2.

Tertio principaliter ad exceptionem periurii reſpondetur. Nihil præmiſſorum omnium eſſe fac. Ratione alia † tamen 235
periurii exceptio non obſtat, quod ad vlteriora vſq; ad ſententiæ fines proceſſum ea non obſtante eſt, vt Alex. differit *in l. nemo poteſt. num. 17.* Ibiq; Iaſ. *num. 40. in fin. ff. de leg. 1.* Idem Alex. *in l. Seius & Augerius. col. fin. ff. ad leg. Falcid. & in conſ. 89. nu. 14. in fin. verſ. ad vnum tamen eſt aduertendum lib. 1.* Soc. *in conſ. 264. num 11. verſi. non obſt. etiam iuramentum. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 142. nu. 6. in fin. lib. 1.* Pariſ. *in conſ. 53. nu. 37. & in conſ. ſeq. num. 91. lib. 1.*

Non obſtat, audiendum ante † generum non eſſe, quam 236
ſententiæ ab eo patitum de ſpolio lata ſit. Multifariam tum argumentum hoc profligatur. Principio, quod proceſſum ad vlteriora eſt, & de petitorio iam cognitum, ob id pronunciandum de eo fore *l. de qua re. ff. de iudic. cum alijs ſupra relatis num. 212.* Et quod dicitur, ex proceſſu ad vlteriora, tacite reiectam exceptionem intelligi: atque ideo opus appellatione eſſe. *l. aut prætor. §. permittitur. ff. de minor. l. 2. & 3. C. de ordin. cognit. cap. dilecti. de elect. cap. ex parte M. de appella.* Bartol. *in l. à procedente. Cod. de appella.* Bald. *in l. 1. numer. 9. C. de orden. iudic.* Imola & alij *in c. cæterum. numer. 4. verſicu. & per prædicta videtur. & numer. 6. de reſcript.* Leonar. à Ceris *inter conſil. Signorol. in conſilio 242. numer. 19.* Aretin. *in conſilio 73. diligenter. colum. 2. in verſic. aliquando iudex propoſita exceptione.* Socin. *in conſilio 59. in fin. libro 3.*

Secundo expreſſius reſpondetur † exceptionem hanc dila- 237
toriam eſſe, per quam in tempus aliud audientia differtur. Ad merita quippe petitorii omnino non pertinet, vt ex Bartol. & alijs oſtenditur *in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 24.* Ibiq; Iaſ. *num. 136. de acq. poſſeſſ.* ob id ante litem conteſtatam opponi & definiri eam oportet *l. Pomponius. § ratî. ff. de procurat. l. ita demum. Ibiq; not. C. eod. tit.* Bart. & alij *in l. exceptionem. C. de probat.* Cap. *deciſ. 13. nu. 3.* vnde fruſtra modo ſub tempus ipſum ſententiæ ferendæ, dilatoria diſceptatio exercetur.

Tertio reſpondetur, exceptionibus † omnibus dilatoriis de- 238
rogatum à principe eſſe. Quod ei facere licuiſſe, dubitandum non eſt, cum à iure mero ciuili pendeant. *l. 2. ff. de natal. reſtitu. §. ſed & quod princip. Inſtit. de iure natur.* gloſſ. & Doct. *in l. 1. § initium. ff. de poſtul.* Et pro infecta conſtitutionem ſuam quantum ad iuris effectum, princeps habet, *Clemen. 1. iuncta gloſſ. in verſicul. pro infectis. de immunit. eccleſ.* Abb. *in conſi. 84. num. 3. in fin. in conſi. 99. numer. 2. verſic. tertio quod etiam. libro primo.* Curt. Senior *in conſi. 48. in fin. in conſi. ſequ. num. 26. & num. 94. poſt medium. verſicul. ex his omnibus luculenter. & in conſi. 65. nu. 9.* Quibus in locis alia etiam id genus Curt. accumulat. De quo etiam dictum ante eſt, *num. 211.* Huc & ea conferunt, quæ ſcripta infra ſunt, *nu. 258.* exceptionem nullitatis à principe reiici.

Hoc amplius, ſi cauſa definita † poſſeſſoria nõ eſſet, ex arbi- 239
trio ſuo princeps iuberet, de petitorio vna ſimul cum poſſeſſorio cognoſci, ita vt exceptio non obſtet, de ſpolatione prius omnibus cognoſcendum. Alexand. *in conſi. 54. colum. 1. lib. 5.* Brun. *in conſi. 21. colum. fin.* Sed & remedio poſſeſſorio in ſolidum derogare princeps permittitur, ita vt niſi de petitorio non cognoſcatur, vt Ruin. ſcribit *in conſi. 48. numer. 13. libr. 4.* Cap. *deciſ. 69. numero 13.* ſi poſſeſſorium remedium à principe adimi ſpoliato poteſt.

Quanto † magis id concedendum principi erit, vt poſſeſſorii 240
iure incolumi, in petitorio etiam ſpoliator audiatur. *l. qui indignus. ff. de ſen. ator. l. iure gentium. §. adeo. ff. de pactis. l. cum pacto. ff. de ſeruis export. l. in ſuis. Ibi licet eos exheredare, quos occidere licebat. ff. de liberis & poſthu. l. nec in ea.* Ibique Bartol. *ff. de adult. l. relegatorum. §. poteſt. ff. de interdict. & releg. et. l. 1. cum glo. C. de patribus, qui fil. diſtra. c. cum illorum. de ſenten. excommun.*

Quarto vbi in obſcuro res eſſet, quam elucere vndiq; conſtat. In re dubia † dilationem contemni dilatoriam conuenit, 241
vtpote odioſam. Inde fit, vt exceptioni dilatoriæ procurator renunciet, dum ius domini tamen ad negocium principale nõ lædatur. Bart. *in l. fin. in prin. ff. de his quæ in fraud. cred.* Alex. *in l. 1. nu. 11. ff. de ſeruis.* Aretin. *in conſi. 100. longitudo. n. 5.* Et quamuis mandatum generale cum libera Iaſ. exquirat *in d. §. nihil commune. num. 96.* ex Bart. *in d. l. fin. in prin.* Bart. tamen liberam non deſiderat. In generali procuratore ſimpliciter Bart. loquitur. Inde etiam fit, vt re-
ſtitutionem † in integrum aduerſus exceptionem dilatoriam 242
minor non habeat, ſi omiſſa ab eo ſit, dum ius eius tamen omnino nõ lædatur, neq; ad rem attinere, ſoluendo curatorem

non

non eſſe. Angel. in §. *illud quoq. in Authen. de hered. & Falc.* Cap. *deciſ. 13. num. 4. Ibiq. in fin. & num. duob. ſeqq.* ius idem probandum in eccleſia ait, ex Imol. *in c. coram. de in integrum reſtit.* Eadem ratione dilatio ſecunda ob exceptionẽ dilatoriam probandam non conceditur. Iaſ. in *l. ſi. num. 36. poſt med. verſ. item concluſionem, gl. ff. de feriis.* Cap. *d. deciſ. 13. num. 8.*

Quinto argumentum ipſum aduerſarius patitur, in eumq; regeritur. Demonſtratum enim ſuperius habemus, *num. 214. & pluribus ſeqq.* poſſeſſorium recuperandæ ob contractus vitia genero competere. Idque inſtitutum ſeu propoſitum etiam intelligi. Quod cum ita ſit, nihili argumentum faciendum, ante cognoſcendum de petitorio non eſſe, quam ſententiæ obtemperatum de poſſeſſorio ſit. Quoniam poſſeſſorium etiam hic exercetur, ob id non recte de petitorio ad poſſeſſorium argu. colligitur. Audiri in petitorio non debes, ergo & à poſſeſſorio ſubmouendus. *d. §. nihil commune.*

243 Non obſtat, aduerſariu † ius liquidum ex inſtrumento apparere, quo cum iuris præſumptio in dubio facit. Confutatum enim ex ſuperioribus argumentum hoc liquet. In quibus vitia nullitateſque contractus rationibus & argumentis quam plurimis & ipſis inuictis oſtendimus, quæ in conditionũ defectu, formæ omiſſione, errore, cauſis falſis, & obreptionib. conſiſte-
244 re declarauimus. Itaq; cum † in propatulo, ex parteq; omni cõtractus vitia refulgeant, nihil eſt, quod præſumptione iuris aduerſarius nitatur, quam probatione contraria perimi, nemo omnium dubitat. *l. fin. in prin. ff. quod metus cauſ. l. ſi chirographum, & l. cum de indebito. §. 1. ff. de prob. l. miſtura in fin. ff. de iure dot. l. filio quem pater. ff. de liberis & poſthum. l. 1. §. ſi quis filium. ff. ſi . ab . te . nulle . exta . l. ra . ort. §. 1. ff. d. falſis. c. in qui ſuderis. de ſponſa. c. ap. veritate manifeſta 8. diſt. c. quicunq. 8. diſt.*

Et iſtud vero eſt, quod dicitur, expreſſo tacitum cedere. *l. cum ex filio. §. 1. & l. fin. ff. de vulg. l. 1. §. ſi duo. ff. de bon. poſſ. ſecun. tab. l. vn. §. 1. & §. pro ſecundo. Cod. de caduc. tollen. Authen. hoc amplius. Cod. de fideicomm.* Eodem & illud ſpectat, coniecturis locum interuenire non eſſe. *l. ille aut ille. § . cum in verbis. ff. de leg. 3. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obl. cum aliis inferius aſſcriptis num. 282.* Atque in ſpecie † inſtrumenti,
245 ex Caſtren. id probatur in *conſ. 81. in cauſa, quæ vertitur inter venerandum. col. 3. in fi. lib. 2.* vbi præſumptionem quieſcere ait, quæ inſtrumento fauet. Quoties per inſpectionem eius præſumptionis vis diluitur, quia non adhibitas ſolennitates non eſſe apparet, quas contractus ipſe expoſtulat. In quam ſententiam teſtimonia & alia nec pauca cumulata apud nos ſunt in *tract. de antiqu. temp. part. 1. num. 15.* Sed enim ex lectione inſtrumenti alienationis, manifeſtiſſimum fit, paritum conditionibus & formæ reſcripti, decretorumve non eſſe, quam ad vnguem adimpleri princeps iuſſit. Cauſæ enim adhibita cognitio non eſt, probationes vllæ præſtitæ cauſarum, aut neceſſitatum non ſunt, propter quas feudi alienatio permiſſa per decreta eſt, verum per errorem, cauſaſq; falſas, & obreptionem acta omnia eſſe planiſſimum factum in ſuperioribus habemus.

Secundo ad argumentum reſpondetur. Quod dicitur, præ-
246 ſumptionem ius † inſtrumento publico ſuffragari, ad fidem & veritatem eius pertinere, vt fidem faciat, vt verum præſumatur. Ad quem caſum ſpectant, quæ expreſſa in argumento ſunt cauſa alia ſolennitatis exterioris eſt, quam contractus exigit ſub inſtrumento comprehenſus. Ad eam enim iuris præſumptio non trahitur, verum probationes legitimas expetit. *l. quæcunq. §. fin. ff. de Publicia.* gl. & Doct. *in l. ſecundum.* Ibiq; Iaſ. *n. 15. ff. de verb. obl.* neq; fidem notario de ſolennitate hac exteriore habendam, quæ cognitionem & cauſarum probationem deſiderat, quæ omnia tempore eo adhiberi non poſſunt, cum inſtrumentum fit. ex his declaratur, quæ ſcripta ſuperius habemus, *n. 28. & ſeq. n. 146. & plurib. ſeq. & nu. 187. Et apud nos in conſ. 88. in fi.*

247 Non obſtat, ex decreto ſolennia † præſumi, quod à magiſtratu maxime interpoſitum maiore ſit. Reſponſione enim eadem, atque inſtrumenti præſumptio refellitur. Locum ei niſi in re dubia non eſſe.

Alter atque cum in manifeſto eſt, interpoſita ſolennia non eſſe. Ibi enim præſumptionem omnem conſumi & extingui, quæ cum decreto facit. *leg. ſiquidem & leg. ſi præſes. Cod. de præd. minor.* Gemin. in *conſ. 48. col. 4. verſic. ſed præmiſſa cum læſioni obſtat.* Corn. in *conſ. 236. in fi. lib. 4.* Calcat. in *conſ. 25. col. penult. poſt med.* Dec. in *conſil. 479. nu. 5. & ſequ.* Inde fit, quamuis læſionis præſumptio ob decretum ſileat. *l. 1. C. de præd. curia. lib. 10.* Locum id tamen non habeat, quoties de læſione ipſa conſtat, vt Alexand. docet in *l. pretia rerum. num. 8. & ſeq. ff. ad leg. Falc.* Corn. in *conſ. 124. ante fi. verſ. item ad id, quod poterat deduci. & in conſ. 214. col. penult. poſt med. verſic. nec obſt. quod interuenit decretum. lib. 4.* Dec. in *conſ. 210. num. 3.* Iaſ. in *l. pacta nouiſſima. num. 9. verſ. 5. fal. C. de pactis.* Ruin. in *conſil. 107. num. 14. lib. 1.* Eadem ratione reſtitutionem in integrum decreto nõ obſtante, minor conſequitur, ſi læſum ſe docet. *d. l. ſiquidem. C. de præd. minor. l. ſi. in gloſ. 2. C. de fideiuſſ. minor.* Iaſon. in *l. 1. num. 46. verſic. ad iſta poteſt reſponderi. C. de ſumma Trinit. & Fide Cathol. & in l. bono. num. 11. C. qui admitti.* Curt. Iunior. in *conſ. 33. num. 9.* Sed enim per errorem iuris & facti, ex cauſis falſis, per obreptionem decretum interpoſitum, teſtatum ſuperius apertiſſime eſt. Læſio item non in partem, at ex toto patefacta ante eſt, *num. 201.* ſed & aduerſarii confeſſione vitium decreti liquere, hoc ipſo oſtendimus, quod capitula dedit, quibus infirmitatem ipſam adiuuari decreti nititur, vti ſcriptum ante habemus, *num. 172. verſ. 5. euidentiſſima. & & num. ſeq.*

Idq; non modo in decreto, ſed & in ſpecie alia recipi quauis ſolet, vt probationibus contrariis iuris præſumptio conficiatur, vti ſcriptum ante habemus, *nu. 244.* Non ſolum vero † pro- 248
batione contraria, ſed & præſumptione alia fortiore præſumptio vna diſſoluitur. *l. penult. ff. de in integ. reſtit. l. cum de etate. ff. de probat. l. non ſolum. ff. de ritu nupt. l. penult.* Ibiq; Ang. *num. 3. ff. de cond. inſtit. l. exigendum. ff. ad Sylla. l. quia autem. §. non ſimpliciter. ff. ſi quis omiſſa cauſ. teſtam. l. quidam. §. ſi Lucius.* Ibique Socin. *in 4. nota. ff. de rebus dubiis. l. 1. in fi. C. quando & quibus quarta pars. l. mater.* Ibiq; Angel. & Salic. *C. de calum. l. ſi hi qui C. de adulter. c. transmiſſæ. qui filii ſint legit. c. literas. de præſumptio. c. accedens. de falſis.* Atque in ſpecie † decreto, præſumptionem, quæ cum 249
eo facit, per aliam fortiorem conſumi, Caſtrenſ. docet in *conſil. 431. cum ſtatuto. in colum. 2. ante med. verſic. 1. quia lib. 1.* vbi in decreto loquitur, quod in donatione minoris interponitur pure & ſine cauſa facta. Quid dicendum hic erit, vbi probationes tot decreto reclamant.

Secundo ad decretum reſpondetur, cum † irritum atque vi- 250
tioſum penitus ob cauſæ cognitionem omiſſam id eſſe declaratum ante ſit, *num 146. & plurib. ſeq.* Quomodo iuris id adiuuari præſumptione poterit. Nonquid actui vitioſo atque inutili ius ſuffragari diximus. Quod effectus quicquam actui inualido non tribuit. *l. quoties. ff. qui ſatiſd. cogan. l. 2. ff. de auth. tut. l. ſi filius qui in poteſtate ff. d. liberis & poſthum. l. 2. ff. de inoff. teſtam. l. ſi ſeruus legatus. §. ſi ſeruus alienus. ff. de leg. 1. l. ſi ita re. ff. de leg. 3. l. 4. §. condemnatum. ff. de iudic. reg. non præſtat impedimentum. lib. 6.* Et in ſpecie decreti vitioſi, ſeu in quo vigor non eſt, iuris cum eo præſumptionem non facere, Caſtren. docet in *conſ. 174. contra ſuperius conſulta. colum. 2. lib. 1. & in conſ. 38. ſuper eo, quod quæritur. lib. 2.* vbi in decreto loquitur, in quo cognitio adhibita cauſæ non eſt. Idem Ruin. probat in *conſ. 107. numer. 14. lib. 1.* Sed nec momenti vllius clauſula habetur, de plenitudine poteſtatis in actu inſerta, in quo cauſæ ipſa cognitio non vertitur, vti ſcriptum apud nos legitur in *conſil. 241. colum. 9. verſ. permiſſa etiam clauſula.* Quibus Ruin. aſſiſtit in *conſ. 98. num. 18. in fin. lib. 4.*

Tertio reſpondetur, teſtatum † ante eſſe. *num. 147.* in cauſæ 251
cognitione probationes cauſarũ conſiſtere, propter quas feudi alienatio permiſſa decretis eſt. Sed enim probatio hæc interuenire tunc non potuit, cum interpoſitum decretum eſt, quatenus teſtiũ interrogationem & examinationem, diſcuſſionemque facti non exiguam probatio id genus exquirit. Quocirca cum firmitatis quicquam decretum non habeat, quomodo iuris ei adminiculari præſumptio poterit, per ea, quæ in proxima ſcripta reſponſione ſunt. Et in ſpecie, ad iuris ſolennia præſumenda decretum non valere, quæ tempore interuenire contractus non potuerunt, ex Bart. probatur in *l. ſecundum. num. 3. ff. de verb. oblig. & in l. 1. C. de fide inſtrum. & iure haſt. lib. 10.* Alex. in *conſ. 179. num. 5. lib. 7.* Socin. in *conſ. 29. num. 20. & ſeq. lib. 1.* Ruin. in *conſ. 69. n. 6. lib. 1.* Curt. Iun. in *conſ. 29. num. 17. De quo vberius apud nos in tractat. de antiq. temp. part. 2. num. 16.* Inde generaliter Bald. ſcribit in *conſ. 376. quæſt. ſuper qua conſilium petitur. lib. 1. & in conſ. 184. ad intelligentiam. libr. 2.* ſolennitatem externam, quam extrinſecam Doctores vocitant, ob decretum non præſumi, neque aliter præſumptionem iuris cum decreto facere, quam ſi forma adimpleta iuris ſit. Dicti cuius ratio illa eſt, quod tempore actus aut decreti ſolennia, & formæ adhiberi obſeruatio nequit. Huc & ea ſpectant, quæ ſcripta ſuperius habemus, *nu. 155.* ex breuitate temporis decretum euerti.

Quarto ad decretum reſpondetur, falſitatis † cauſæ in ſum- 252
ma aureorum 400. excuſari aduerſarium non poſſe, vtpote in

quæ ambiguitatis quicquam non vertitur, quin ad cauſam me- re voluntariam pertineat, ſic quomodo monſtratum ſupra ha- bemus. *num. 178. verſ. 6. prædictorum omnium, &c.* Cauſæ plane falſi- tate in vno interueniente, alienam iuris præſumptionem à de- creto eſſe Ruin. ſcribit in *conſil. 63. num. 17. verſ. & hoc maxime debet habere locum lib. 1. argum.* not. per Innoc. & alios in *cap. fraternitatis de heret.* per Bart. & alios in *l. penult. C. de tran ſact.* credibile quippe eſt, & in aliis falſum admiſſum, vt in locis memoratis habetur. Sed enim mirum ſatis facere nequeo, ad argumenta Ruinum de- ſcendiſſe, id eſt, argum. eorum, quæ apud Innoc. Bartol. & alios notantur, ſententiam ſuam confirmaſſe. Cum nominatim id ex Bald. probetur in *l. ſi non ſortem. §. ſi centum. per illum text. ff. de condit. indeb.* vbi indiuiduum iudicis decretum aſſerit, ob id radicitus euaneſcere, ſi ex cauſa partim falſa, & partim vera interponi- tur. Quod dictum pro ſing. Curt. Iun. commemorat in *conſ. 118. num. 10.* Sed vltra eum, idem ex Bald. probatur in *l. certi conditio. §. quoniam num. 3. circa prin. verſ. ſecundus ff. ſi cert. petat. in c. quoniam fre- quenter §. ſin autem num. 2. vt lite non conteſt.* Idem deciſ. Neapol. ad- mittit. *deciſ. 218. num. 1. in fi. & num. 4.* Dec. in *l. cum amplius circa prin. verſ. & iſta concluſio ff. de reg. iuris.* Pariſ. in *conſ. 98. nu. 16. & in conſ. 100. num. 31. & ſeq. lib. 1.* Natta in *conſ. 162 num. 7.*

Non obſt. cauſas neceſſarias alienandi, & numerationem pecuniæ generi agentis confeſſione probari, qui vera omnia eſſe & ſingula aſſeruit, quæcunque narrata ſub inſtrumento ipſo alienationis ſunt. Quoniam reſponſionibus non paucis & ipſis minime leuibus, imo inuictis, argumentum id ſcriptis no- ſtris anterioribus confutaueram. Ita ſcriptum ad inſtrumen- tum ratus, atque argumentum ipſum habet. Quis enim addu- catur, vt credat impudentem adeo aduocatum quempiam in- ueniri, qui apud ſenatum ſupremum falſo quicquam enarrare non dubitet. Sed enim cum repetitæ lectionis inſtrumenti o- biter, vt plerunq; accidit, fieret, negatiua confeſſionis id genus manifeſtiſſima facta per inſtrumẽti lectionem eſt, vti demon- ſtratum ante habemus *num. 121.*

Non obſtat argumentum, quod contra caput obiectum re- ſciſſionis eſt, quæ à læſione deducitur. De læſione non conſtare neque teſtes vllos datos de precii paupertate eſſe. Diſſolutum enim ex his argumentum apparet, quæ ſcripta ſupra ſunt. *num. 203.*

In eo læſionem hic non poni, quod precio iniquo facta ven- ditio ſit, verum quod per omnia læſus actor eſt, qui ad feudi ali- enationem conſenſit perinde quaſi locus alienationi eſſet, cõ- traquam rem habere, non obſcure teſtatum in ſuperiorib. eſt, cum ob cauſas erroneas & falſas feudum alienatum ſit.

253 Secundo reſpondetur, hoc ipſo læſum † non minorem tan- tum, verum etiam maiorem intelligi, quod aſſertioni contra- hentium credidit, feudi locum videlicet alienationi eſſe, & ob cauſas neceſſarias venditionem fieri, quod ſecus eſſe, declara- tum ſupra nec ſemel eſt. Quocirca rectum æquumue eſt, ita læ- ſo & decepto ſubueniri. *l. ſi quis affirmauerit l. cum à te & l. ſi legatarius. l. hæredib. in fin. & l. ſequ. ff. de dol. l. 2. ff. ad Maced. l. Zenodorus. C. eod. tit. l. ſi alterius. C. ſi minor ſe maiorem dixer. l. 3. C. comm. vtriuſ. iud.* Bald. in *conſ. 512. ſi ita eſt. in prin. lib. 2. cum aliis apud nos relatis in conſ. 157. num. 24. & ſeq.* Quibus Ruin. accedit in *conſ. 137. num. 11. lib. 2.* Alba. in *conſ. 9. n. 50.* Quæ reſponſio ad confeſſionem etiam elidendã ſane quam prodeſſet, vbi vera omnia & ſingula eſſe, confeſſus minor eſſet. Quod factum nequaquam eſt.

254 Non obſtat, probationem † vllam præſtitam metus reuerẽ- tialis non eſſe. Mirum quippe ſatis facere in aduocati peritia nequeo, qui hoc genus argumento vſus apud ſenatum ampliſ- ſimum ſit. Cum hoc ipſo metum reuerentialem iura Doct. ne- que metiantur, quod ad compendium aut impulſu eius quid ſit, cui honorem reuerentiamue, aut obedientiam quis debet, veluti cum patri contrahenti in eo filius filiaue cõſentit, quod ipſi obſtat, aut ad incommodum eius recidit. *l. 1. §. quæ onerandæ.* Ibique Bart. & alii *ff. quarum rerum actio non da. l. penult. ff. de furtis cap. cum virum de clandeſt. deſpon. c. ſciant cuncti.* Ibique Ioan. Mona. & alii *de electio. lib. 6. c. quicunq;.* Ibiq; Archid. & alii *de ſent. excom. lib. 6.* Rota *deciſ. 433. dubitatur an valeat reſignatio in nouis.*

Inde ad alia aduocati euidem animaduertere eruditionem licet. Sed enim ingenii ſui ſpecimen dare, qui perſpicue magis, atque ex eo poterat, quod recens cognitã capitula habuiſſe ad- uerſarium dixit. Quam rem aduerſario ipſi fatalem, ſatiſque ad capitula eius propulſanda eſſe, apertiſſime in ſuperiorib. oſten- dimus *num. 173.*

255 Non obſtat, quod aduerſus † depoſitum obiicitur, recipi- endum id non eſſe, cum opus ſoluto eſt. Ex his n. profligatum apparet, quæ ſcripta ſuperius ſunt *num. 107.* vtile depoſitum de pecunia quæ eſſe, vbicunq; liquidum debitum non eſt, cautio- ne de ſupplendo idonea præſtita. Sed & poteſtatis eiuſdem ob- lationem verbis factam ibi oſtendimus, quoties certum debi- tum non eſt, & plenius *nu. 209.* vnde ad eum caſum argumen- tum pertinet, quo certum, liquidumue debitum eſt. Ibi enim ſolui, non deponi pecuniam oportet.

Secundo reſpondetur, locum argumento non eſſe, vbicun- que ex cauſa quæ iuſta pecunia deponitur. Solutionis enim n. vi- cem obtinet *l. qui mutuam. §. 1. ff. manda. l. fideiuſſor qui. ff. manda.* vbi qui pecuniam minori debet, ſi ab ætate metuit, ſatis eſt, ſi pu- blice pecuniam deponit. At enim cauſam iuſtam deponendi haud dubie actor habuit. Quandoquidem precio feudi reſtitu- endo eum non teneri, ſatis ſuperq; perſpicuum factum ante eſt *nu. 21.* Et cum pecuniam reſtitui non ampliorem ex decretis o- porteat, quam quæ in cauſas accepta neceſſarias ſit, vti dictum in ſuperiorib. habemus. Idque incertum ſit. In re hac incerta re- pudiari depoſitum nequit, vtpote liberalius, quam res poſcat. Qua ratione proteſtatio adiecta, reſtitutum iri, quicquid vltra depoſitum inuenietur quam debitum ſit.

Tertio reſpondetur. Locum depoſito haud dubie eſſe, quo- ties pecuniam oblatam aduerſarius aſpernatur. *l. acceptam. C. de vſur. l. creditor. C. de pignor. l. 1. C. qui potior. in pign. ha.* Pecuniam plane depoſitam ab aduerſario reſpui, acta declarant.

256 Non obſtat, ſi mirarem † in depoſito non aliter eſſe, quam ſi oblatio facta pecuniæ ſit. *d. l. acceptam in prin.* Ibiq; Bald. in *1. not.* Iaſ. in *conſ. 9. num 15. lib. 1.* Curt. minor in *conſil. 28 num. 1.* Quoniam profutura oblatio non erat, quatenus in manifeſto eſt, pecu- niam ipſam admiſſurum aduerſarium non fuiſſe, qui ne nunc quidem accipere eam vult, ob id in culpa aliqua actor non fuit quod oblationem omiſerit, quæ profutura non erat. *l. arbiter ca- lendis. ff. de arbitr. l. idemq; §. penult. ff. manda. l. ſi ea res. in pr. ff. de actio. empt. l. & in totum. verſic. item ſi ob id. ff. rerum amot. l. fin. ff. quis ordo in bonorum poſſeſ. ſer. l. 2. § penult. verſ. ergo etiam ſi mater. ff. ad Tertullia. l. ſi alius. in ver. aquæ periturus. oſib. ff. quod vi aut clam. c. 24. vt circa in fin. de elect. gl. in leg. ſi ideo in prin. ff. de cuncilio* Oldra. in *conſ. 136. quod ex productis. num. 5.* Pro qua ſententia teſtimonia & alia Doctor. producta à nobis ſunt in *conſ. 83 num. 5.* Atque in ſpecie oblationis neceſſitatem eius re- mitti quoties conſtare poteſt, recuſatum eam à patre iri, ſcri- ptum & demonſtratum ſupra habemus. *n. 210.*

257 Secundo reſpondetur, dilatoriam † id genus exceptionem eſſe, per quam ante quid faciendum fuiſſe obiicitur. Quod ad rem enim attinet, quorſum depoſito oblationem præuerti, dũ vere modo id fiat.

An non depoſitum ipſum admittere perinde aduerſario li- cet, vt ſi oblatio facta pecuniæ ſit. Idque ratione validiore ex Baldo iouatur in *conſ. 427. quædam mulier. in fi. libr. 5.*

Quod inter Roman. inſertum reſponſa legitur in *conſ. 451.* ad exceptionem dilatoriam ſpectare, quoties inſcriptionem ad pœnam talionis faciendam cui obiicitur. In qua re pluris non paulo, quam in oblatione omiſſa opponentis intereſſe, proculdubio eſt, ſiquidem difficilius pœnæ talionis formidine, ad fal- ſum obiiciendum quiſpiam aggreditur. Exceptionibus plane dilatoriis locum non eſſe, dilucide monſtratum ſuperius eſt. *n. 237. & ſeq.*

258 Tertio reſpondetur, ſolennitatem † hanc oblationis in de- poſito præuertendæ, à iure ciuili inſtitutam. Cui nominatim derogatum à principe eſt. Poteſtatem cuius in controuerſiam non vocari, declaratum in ſuperioribus habemus. *nu. 238. & ſeq.* Id quidem maxime, quod diſpendii quicquam derogatione hac omnino pars non ſubit, cui incolumes factæ exceptiones eius ſunt, quæ ſubſtantiam eius contingunt, quod parcum pu- ta ſit, aut ratione qua alia abiici, quam ſolennitatis vitio de- beat. Eodem & illud Guidonis Papæ ſpectat in *conſ. 81. num. 10. in conſ. 178. in 5. dubio & in conſ. 105. in 6. dubio.*

Liberum principi eſſe, reſcribere, ne vitio aut nullitate, quam vocant, acta oppugnentur. Cæterum ad vitium depoſiti exce- ptiones id genus pertinere, quis non videt. Sed quid in princi- pe dubitamus, Tolli ne ab eo nullitas poſſit, quatenus & ſtatu- to id fit, Fulgoſ. in *conſ. 180. viſo proceſſu. colum. 1. per tex. in clemen. 1. de re iudic.* De quo cumulatius apud Decium poſt alios. in *cap. ex parte. 2. de offic. deleg.*

259 Non obſtat, citationis omiſſæ † vitio depoſitum laborare, quod

quod diluere princeps non permittitur. Quoniam ex depoſiti ipſius lectione apparet, præmitti citationem principe iubente, non potuiſſe. Cæterum ius contra depoſiti dicendi integrum factum aduerſario eſt, vt ſimiliter impugnare id liceat, atque ſi præuerſa citatio ſit. Quod cum ita ſit, damni quicquam de ordine hoc mutato pars non ſentit. Quid enim per deos refert, ante an poſt depoſitum impugnetur, cum effectum ante depoſitum non habet quam diſceptatio plena facta de eo ſit. Atque id genus depoſitum valere, iure illo notiſſimo oſtenditur, nihil intereſſe, tempore habili quid fiat, an tempore inhabili factum inhabile conferatur. *l. cum qui.* Ibique Decius *in quarto nota l. penultima. ff. de iuriſdict. omn. iudic. l. quia. 2. ff. de donat. inter virum & vxorem. l. in tempus. ff. de heredib. inſtit. l. quod ſponſa. C. de donat. ante nupt.* ſatis igitur ad vigorem depoſiti erit, firmitatem eius in temporis id cõfiteri, cum diſceptatio litis facta ſuper eo erit, admitti oecne ipſum oporteat.

260 Secundo in ſpecie citationis, ex eo † reſponſio noſtra iuuatur, quod in citatione dici die feriato facta ſolet, ad irritum eam non deduci, quoties die feriato ita citatio fit, vt die non feriato ad iudicium veniatur. Ita tempus inhabile citationis non ſpectatur, dum in tempus habile tamen effectus eius conferatur Bartol. & alii *in l. 1. §. nunciatio. num. 30. ff. de oper. noui nunciat. & in tractat. de citat. quæſt. 7.* Idque locum & in die ſuperis ſacro habere, Gnido Papæ ſcribit, *quæſt. 215. colum. 2. in conſ. 178. num. 9. & in conſ. 105. num. 15.* Et quamuis à controuerſia in die ſacro vacua res non ſit, attamen recipi id conſuetudine poſſe *d. quæſt. 7.* Bart. admittit. Idem in notula eius habetur *in d. §. nunciatio.* Si morib. introduci id poteſt, longe magis à principe, qui robur conſuetudini tribuit. *l. de quib. ff. de ll. §. ex non ſcripto Inſtitut. de iure nat.*

261 Æque conſuetudinem pro arbitrio † princeps abrogat, cum à iure ciuili ſit. *l. 3. §. diuus. ff. de ſepulc. violat. l. cos. C. de vſu. Auth omnes peregrini. C. ne filius pro patre. Authen. nauigia. C. de furtis. capit. 1. de conſtit. lib. 2. Clem. 2. §. vt autem.* Ibique Cardin. *in ſecundo not. text. alios referens de religio. domibus. cum aliis apud nos aggregatis. in tract. de antiquit. tempor. parte 1. num. 13. & parte 4. num. 20.*

262 Tertio in ſpecie citationis, ratione etiam fortiore ſententia hæc iuuatur. Namq; fas † iudici eſt, minimum ab executione ſeu præcepto facere, dum ſaluum ius tamen parti fiat. Ita vt contra opponere præceptum ipſum liceat, velut cum cui quid præcipit, clauſula adiecta, vt ſi grauatum ſe ſentiat, cauſas oppoſitionis dicat glo. & Docto. *in l. de pupillo. §. meminiſſe. in verſ. cum. ff. de oper. noui nunciat.* Quod cum ita ſit, in poteſtate iudicis fuerit, depoſitum id genus admittere, partis tamen iure ſaluo, ita vt aduerſus depoſitum ipſum opponere parti liceat. Si iudici id conceditur, quid in principe dicendum. *§. filiusfamilias. verſic. quis enim patiatur. Inſtit. quib. mod. ius patriæ po. ſolui.* Integrum igitur principi fuit, depoſitum id citra præiudicium partis agnoſcere, quatenus tantundem concedi & iudici, inferioribuſq; ſolet.

263 Quarto meminiſſe debemus, ratione † præiudicii citationem introductam, vtpote quæ ad defenſionem ſpectat, quæ iure permiſſa naturæ eſt. Ea ratione à principe eam non tolli dicimus *l. adoptio non iure facta.* Ibiq; glo. & Bartol. *ff. de adoptio. capit. 1. de cau. poſſ. & propriet. Clemen. paſtoralis. §. cæterum de re iudic.* Alexand. *in conſilio 11. numero 1. libro 7.* Felin. *in capit. quia in eccleſiarum. num. 66. de conſtit. Et apud nos in conſilio 5. numero 3.* Proinde nihil refert, ante actum, an poſtea citatio interueniat, modo ius læſum partis non ſit. Similiter vt in conſenſu dicitur, qui præiudicii ratione exquiritur, ad rem non attinere, ante actum, in ipſo actu, an poſtea interueniat. *l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen. l. iubemus. C. de emancip. lib. c. quod ſicut. cum ibi not. de elect.* Innocen & alii. *in c. conſuetudinis. de conſuet.* Gemin. *in conſ. 45. in quinto dubio.* Card. *in conſ. 62. num. 3.* Angel. *in l. per fundum. colum. ff. de ſeruitut. ruſtic. præd.* Dec. *in conſilio 144. colum. 1.*

264 Quinto à Caſtren. extra controuerſiam † omnem reſponitur *in conſ. 172. videtur dicendum. quod dictum notarius. col. 2. circa med. li. 2.* Superuacuam citationẽ in actu eſſe, in quo reſeruatio iuris facta partis cenſetur, veluti cũ parte non citata, à protocollo alieno inſtrumentum deſumitur, idq; extenditur: partis enim citationem in genus hoc extenſione nõ exquiri. Id quia ſaluum ius factum partis creditur. Si impugnandum inſtrumentũ duxerit, ita vt ad eum extendi modum nõ potuiſſe doceat. Si vires mero iure inſtrumenti extenſio habet, inferioris iuſſu, reſeruatione etiam iuris tertii expreſſim non facta. Quid in depoſito dicendum, quod principe factum mandante eſt. Cum integrum ius opponendi parti eſſe, nunquam deponens non dixerit.

Apparet ex his, quod dicitur, citatione depoſitum, actum nẽ alium non carere, & ea omiſſa, inutilẽ actum effici, ad eum caſum pertinere. quo excipiendi & defendendi facultas parti eripitur, quæ vocata non ſit, quia ad effectum actus perducatur. Aliter atque iure partis ſaluo expreſſim aut tacite actus fit. Ibi enim viribus cum citationis defectu, non tabeſcere, quatenus impugnandi facultas non denegatur. Et pro eo res eſt, vt ſi præmiſſa citatio ſit. Præmiſſa enim quantum ad effectum apparet. Cum effectus omnis citationis conſiſtat. Quod cum ita ſit, ſpeciem † verborum, non effectum partis aduocatio animaduerſam habuit, quæ conatibus tam acerrimis atque importuniſſimis negocii tantum in depoſito ad memoratum modum admittendo facit. Ita vt curatoris litis pro genero ſocerum, non citra grauiſſima eius iuxta è corpore, atq; ab animo incommoda, partes ſuſcipere oportuerit. Inde coniecturam facere non obſcuram licet, ſoceri ne animo ductus Cratuet ta fuerit. Quam ipſam rem litis etiam euentus de ſpecie hac depoſiti planiſſimam fecit. Non aliud in negocio principali futurum ſpes eſt, Si quidem Ioue non iniquo, quod mihi pollicere nũ dubitem, litis explicatio fiat. Quicquid aliter ſibi animo plus ſatis magno duriter pars blandiatur, & ſpondet. Cæterum fortiſſima ad extremum, omnium veritas *l. fi. in fi. ff. de probat.* Eſdræ *lib. 3. c. 3.* Quod ſi ius ſibi ſuffragari tam optimum autumat, quo id genus ſuffragia, adminiculaque ambire? Iuſtiſſimum ius hoc palam modo pari ociuatio eius faciat. Animorum nunc viribus vtendum. Iam tempus monet, vt ſuæ quiſque gloriæ conſultat. Occaſionem & facultatem laudis ſuæ teſtificandæ, quin tamen pulcherrimam hic vrget. Ad prouinciam tam memorabilẽ, tamq; ſenam dies hæc vocat. Quod ſi hipum in fabula eſſe aduerſarii ſuſpiciantur, ſuo ſe ſilentio ne quidem obſcure mediocriterue lædunt.

Et quanquam otioſa diſputatio hæc de citatione eſt, vtpote conſilii ſupremi celſitudinis ſuæ iudicio definita, argumenta hæc tamen commemoranda duxi, quo in manifeſto omnibus iniuria fiat, quam ab aduerſario tam inclementiſſime, & de re nihili, paſſi cum genero ſocer ſunt. Meliora ſuperbi quæſo.

Cæterum quia in ſpecie † depoſiti apud conſilium ahit. ſuæ 166 tractanda, memoria habita de periculo pecuniæ eſt, tametſi abundans tractatus id genus ſit. Si quidẽ periculi omnis ſecuritas videtur. Compendio tamen atque ſummatim explicandum id cenſui: hoc eſt, aduerſario ipſi pecuniam periturum, Periculumque omne aduerſario ipſo præſtandum. Idque ratione non memoria, neque obſcura iam oſtenditur. Namque ſi admiſſum depoſitum à parte & ſolutum ei ſit, dubitandum non eſt, quin periculum omne pecuniæ eius ſit, vtpote in dominio eius pecunia facta. *l. neceſſario. ff. de peric. & commo. rei vend. l. Lucius. ff. de cuiuſlio. l. quæ fortuitis. l. ſi nulla & l. pignus. C. de pigno. actio.* Tantundem probandum, cum per aduerſarium ſtetit, quo minus ſolutio ei pecuniæ fieret, ac ex mora ſua damnum deponens ſubeat. *l. 1. in prin. ff. de alien. iudic. mutan. cau. fac. cum aliis ſupra collectis. nu. 91. & ſeq.*

Secundo eum in mora depoſiti † accipiendi creditorẽ eſſe, 267 ex his appareat, quæ verbis pluribus ante ſcripta in depoſito ipſo ſunt *num. 207. & num. 255.* pro ſoluta aut accepta pecunia in odium & perniciem eius habetur, qui reus moræ eſt. Bartol. *in conſ. 135. ſtatuto ciuitatis Eugu.* Bald *in l. fi. num. 2. C. de dotis promiſſ.* Alex. *in l. ſi donaturus. §. 1. num. 7. & ſequ. ff. de cond. ob cau. in l. ſed hoc ita ff. de re iudic. in conſi. 63. num. 19. lib. 4.* Socin. *in l. de diuiſione. num. 1. ff. ſolut. matr.* Rumi. *in conſilio 225. colum. 1. lib. 1. & in conſi. 133. numer. 7. lib. 4.* Ctot. *in Rubr. ff. ſolut. matrim. 85. verſic. ſecundus caſus.* Ibique Nicoolt. *num. 176. in fi. verſic. ſecundo vero caſu.* Capit. *deciſ. 176. num. 30. & num. tribus ſeqq.* Quibus in locis habetur, ad dotem præmiſſam ſtatutum pertinere, quo dotem datam lucit maritus aut cunctam aut in partem facit, quoties ſolutioni dotis promiſſæ facta mora eſt. Æq; pro apprehenſa poſſeſſio, in perniciem partis habetur, quam facto eius apprehendere iniuſto non licet. *l. ſi finita. §. illud. ff. de damn. infect. l. cum vnus. §. fin. cum l. ſeq. ff. de bonis author. iudic. poſſid. c. contingit. de dolo & contu. cum aliis apud nos collectis. in conſi. 376. num. 21. & ſequ.* Quibus Bart. accedit *in l. 1. in princ. num. 23.* Ibiq; Iaſ. *num. 96. verſi. item quærit Bartol. vſque ad num. 101.* Ibiq; etiam Horman. *num. 68. ff. de acquir. poſſeſ.* Ius idem renunciationis eſt, quæ fieri debet, vt pro facta habeatur, renunciandi mora interueniente, cum interpellatus vt renunciet, facere id detrectat. Roman. *in conſ. 523. num. 17.* vbi ex textibus non paucis id confirmat.

Digitized by Google

Qua ſententia Dec. vtitur *in c. porrecta. col. 4. circa med. verſ. & confirmatur, quia in caſu ſupradicto, de confir. vtili vel inutili.* Pro facta etiam prædii menſura habetur, quoties per contrahentem alterum ſtat quo minus fiat, vt purus contractus æſtimetur, atq; periculum eum ſequatur, qui in modo ipſo faciendo moram admiſit. Capic. deciſ. 14. nu. 18. *argum. l. Labeo ſcribit, ſi mihi bibliothecam. ff. de contrahen. emptio. & l. in executione. § fin. ff. de verb. oblig.* vſque adeo porro pro facto ea mora habetur, quod fieri debuit, vt non modo moræ id reo, ſed & tertio noceat. verbi gratia moram hereditati adeundæ heres facit, pro adita non ſolum contra heredem, verum etiam in diſpendium tertii habetur, ad quē translatio ipſius facta hereditatis erat, caſu quo ante reſtitutionem fideicommiſſi ſubſtitutus decederet.

Atq; ideo hereditatem ipſam non aditam nec reſtitutam ad heredes ſuos in tertii necē ſubſtitutus tranſmittit, quia vita functus ante ſit, quam adita reſtitutaue hereditas eſſet. Socin. *in l. cum filio. colũn. penult. verſ. ſed tu reſponde ad hanc rationem. ff. de leg. 1.* Sed enim lucri ibi omiſſio nō damni cauſa agitur. Ad lucrum enim tertius per iniuriam inuitaretur, ſi tranſmiſſioni locus hereditatis nō ſit. Vnde cum pro accepto depoſitum habeatur, quod accipere pars noluit, non poteſt interitus aut periculum eius aduerſarium non ſequi.

268 Tertio in ſpecie atq; nominatim, † creditori pecuniam perdi, & ad creditorem periculum pertinere, qui ipſam accipere pecuniam noluit, ex text. declaratur in *l. ſi opera ff. de except. doli. in l. ſi ſoluturus. in l. qui decem. in pr. & in l. ſi debitor offerret. ff. de ſolutio.* Quo circa aduerſarii erat pecuniam oblatam admittere. Quoniam præſtito, non poteſt eius periculum non fieri. Gloſ. huc ſpectat, in *l. penult. in gloſ. fin. C. de peric. & commo. rei vend.* venditoris rei venditæ periculum eſſe, quod poſt moram eius contingit. Quinetiam vbi à quopiam periculum rei ſuſcipitur, præſtandum tamen ab eo non erit, vbicunque facto id aut partis culpa accidit. *l. cum proponas.* Ibique Bart. & Bald. *C. de nautic. fœn.* Roma. *ſing. 436.* *Tuſcus quod. quin.* Alex. *in conſ. 84. libr. 6.* Et quæ ſermone non parco ſcripta ante ſunt *numer. 87.* cum damnum ſequi, vitio aut culpa

269 cuius id accidit. Quod vero aduerſus depoſitum † obiicitur, perperam id, & de ſumma ſactum integra non eſſe, confutatum ex ſuperioribus apparet, *num. 107. circa fin.* vbi copioſius, quam res ferat, depoſitum oſtendimus. Idq; & ea docent, quæ ſcripta infra de fructibus reſtituendis ſunt *num. 186.* Æque ex ſuperioribus profligatum & argumen. illud liquet, iudicis ſui authoritate depoſitum factum. Imo enim iudicis pluſquam ſui iuſſus interuenit, id eſt, principis. Quo iubente, ita interpoſitum eſt. Iudicum quippe iudex princeps habetur, cui in cuius nemo anteſtat. Bald. *in conſil. 333. ad intelligentiam. col. 1. lib. 1.*

Sed & Dei legatum aut proconſulem, principem Bald. ſcribit in *tit. de pace Conſtan. in prin.* Dei item in temporalibus vicarium principem Bald. ait *in c. ſignificantibus. in fin. de offic. deleg.* quem Cur. ſen. refert *in conſ. 65 numer. 5. circa med. verſ. ſic etiam rex.* Et quod de rege Francorum Bald. ſcribit *in c. 1. § fin. num. 24. de prohib. alien. feudi per Freder.* numen quoddam corporale in regno ſuo eum eſſe. Inde oraculum cœleſte principis reſcriptum Text. nuncupat, in *l. iubemus nullam. C. de ſacroſ. eccleſ.* Ibiq. *gloſ. in verſ. cœleſte.* rationem affert, quoniam vt cœleſtis in cœlis Deus, ita cœleſtis princeps in terris eſt. Æque diuinas principis aures tex. ait in *l. fin. in princip. C. de acquir. poſſeſ.* Principis item præcepta, diuina tex. aſſerit in *l. 1. C. vt digni. ordo ſerue. lib. 12. cod. gloſ. ſpectat in Authen. de hered. & Falcid. in rubri.*

Quod à principe fit, non quaſi ab ipſo, verum veri à Deo factum intelligi. De qua gl. Bald. meminit in *c. 1. § 1. numer. 3. in fin. de noua forma fidel.* Inde à cœleſti arbitrio princip. motum pendere, tex. ait in *l. 1. in fi. C. de ſum. Trin. & fide Cathol.* Quem Afflict. vocat in *c. 1. nu. 40. de alienat. feudi pater.* Quo magis admittet, apud iudicem alienum depoſitum factum nullo à parte pudore obiici.

Non obſtat, quod de aureis 400. dicitur, creditoribus aliis
270 venditoris † iuſſu eos ſuperioris numeratos. Atque liberationem in ea ſumma aduerſario quæſitam, ſimiliter vt in eo dicitur, qui propter repreſalias pro alio ſoluit, indemnitatem eia debitore præſtandam. Quoniam retorquendo, argumentum diluitur. Locum quippe id argum. habet, ſi iuſte conceſſæ repreſaliæ ſunt, aliter atque ſi perperam aut non recté. Quoniam ad incommodum creditoris recidere iniuriam non conuenit, quam qui[illegible] patitur. *l. ſi per imprudentiam. in prin. ff. de euictio. l. penult. cum ibi not. ff. ſoluto matrim. l. exceptione. ff. de fideiuſſ. l. 1.* Ibiq; Bald.

Cod. quod metus cauſ. l. ſi te bonis. C. de iure deliber. c. ſi. de emptio. & vendit. Oldr. *in conſil. 218. gratia. num. 2.*

Atq; in ſpecie ſolutionis quoties pro alio ſoluere quiq; quis compellitur, ne alii iniuria hæc noceat, ex tex. dem[illegible] in *d. l. exceptione ff. de fideiuſſ.* & Bart. *in l. nam & Seruius. ff. de negoc. geſt.* Bal. & alii in *d. l. ſi te bonis. in conſ. 159. in cauſa & occaſione. lib. 4.* Pau. de Caſtr. *in conſ. 116. viſis & conſideratis omnib. col. 3. poſt med. lib. 1.* Abb. *in conſil. 7. num. 2. in conſil. 49. num. 3. verſ. 2. prin. mouer. lib. 2.* Alexand. *in conſil. 103. num. 14. & ſeq. lib. 2.* Aret. *in conſil. 35. numer. 1.* Rum. *in conſil. 30. num. 11. & in num. 12. poſt princ. lib. 6.* Sed [illegible] non apparet id genus creditores fuiſſe, quibus ſolutionem factam par[illegible] aſſerit, vt eis ex feudo fieri ſatis deberet, hoc eſt, ob [illegible] vtilitas neceſſarias debita illa & numeratione interueniente contracta, ita vti expreſſum decreto eſſe, non obſcure declaratum in ſuperioribus habemus. Namque cum † aliter liberatio contingere debitori 271 nequeat, qui nolens ſeu coactus alii ſoluit, niſi ſi iuſta coactio ſit. qualitatis huius præſtanda probatio erat. *l. habebat. ff. de inſtitor. l. ait prætor. ff. de vi & vi arma. l. denunciaſſe. poſt princip.* Ibique Bart. *ff. de adult. cap. dudum. 2. de electio. cap. ſi forte. eodem tit. libro 6. gloſſ. in cap. ab eo. eodem tit. & lib. & in cap. venerabilis. in glo. penult. de ſentent. excom. libro ſexto.* Baldus *in conſilio. 459. viſa dicta petitione. column. fin. libro 4.* In quam ſententiam non pauca Corſer. accumulat *ſing. 269. vbi requiritur.*

Secundo reſpondetur, creditores veri eſto fuerint, quibus à ſe ſolutum aduerſarius ait. Ad eos pertinere decretum fac. Nihilo magis ob id excuſatus aduerſarius erat. quoniam † quod 272 in ſe erat, præſtare debuerat, hoc eſt ſuperiori, à quo cogebatur, exponendum, pecuniam ipſam in villæ feudalis redemptionem, & ad filii vix puberis vtilitatem ſenatuſque decreto erogandum.

Atque ideo detrimento pergraui affectum minorem fieri, ſi villæ facta redemptio non ſit. Ad quem modum difficilis impetratio non fuerat, vt in quam cauſam deſtinata pecunia erat, in eam erogaretur. Proinde culpæ etiam aduerſarius nequit, à quo impetratio facta eius non eſt, quod facile impetratu erat, neq; mutat, ſi vana repulſionis ſuſpicione id ſe non impetraſſe dicat. *l. ſed & ſi per prætorem. § hæc clauſula. verſ. ſed & nec ad eos. ff. ex quib. cau. maior. l. 4. § vſuras. ibi ſiquidem non poſtulauerit. ff. de contrar. iudic. tut. l. 1. § pen. ff. de aqua quotid. & æſtiu.* Roman *in conſ. 312. num. 2. verſi. tertio quia.* Quid autē facilitatem impetrationis obſeruamus, imo enim tantundē admittendū, cum difficilis impetratio eſt, vt peti ſaltem aut narrari id oporteat, ſcriptum apud nos legitur *in conſ. 64. in fin.*

Ex Baldo reſponſio hæc iuuatur † *in l. falſus. num. 31. C. de furtis.* 273 In culpa eum intelligi, qui alii ſoluere, quam creditori cogitur, ſi illicito ſoluit. Non nihil enim ſuſtinendum, imo quicquid ſalua honeſtate poteſt, ante ferendum, & præſtandum, quam alii ſolutio fiat. Cui dicto Alba. adſcribit *in conſ. 3. num. 8. poſt med.* Galeat. huc accedit *in conſ. 81. ante fi. verſi. præterea ex tam poſito.* Omni conatu à debitore reſiſtendum, ne alii ſoluat. Sed & appellationem ob eo ad ſuperiorem interponendam, per tex. *in l. ait prætor. § permittitur. ff. de minor.* Cōſequens his fit, illum ſaltem à ſuperiore petendum, vt ſenatui cauſam delegaret, decreto cuius ad villam redimendam conſtituta pecunia erat. Decreti cuius ſi memoria habita apud ſuperiorem fuciat, quis adducatur, vt credat, tanti ſenatus reſcriptum non impetere in animo ſuperiorem habiturum. Et obſeruandum, ad eum caſum Bald. & aliorum dictum pertinere, quo ex ſolutione alii facta liberatio contingit. Quid hic dicemus, vbi contingere liberationem non oſtendimus.

Tertio culpæ pars tenetur, quæ certiores † minori curato- 274 rem alioſue, quorum intererat, pæcepti id genus non fecit, vt reuocationem eius curarent. *l. qui abſentem.* Ibique Bartol. *ff. de procura. l. ſi fideiuſſor. § ſi cum debitor. ff. manda. l. 1. C. de peric. & commo. rei vend. l. emptor. l. authore laudato. l. ſi parentes. & l. empti actio. Cod. de actio. empti. cap. fin. de emption. & vendit.* Appoſite huc Caſtren. aliique quadrant *in l. de pupillo. § meminiſſe autem. column. 2. circa prin. verſic. aduertendum tamen, quod licet. ff. de oper. noui nunciat.* Cum nunciatione noui operis domino abſente facta, d[illegible] fabus opus perficitur, quod intereſt ab eis dominum cōſequi, qui opus ipſum demoliri iubentur, quod nunciatione peractum [illegible] erat. I[illegible] qui in culpa fuerint, tur certior ab eis nunciationis fa[illegible] dominus non eſt. Quam ſi ſit cognitum habuerat, remediis iuris [illegible] ſin litei fuiſſet, vt remiſſio nunciationis fieret per text. *in l. item quæritur. § exercitu. ff. loca. in d. l. licet. § fin. ff. naut. caupo. ſtabu. & l. ſi ſurum.*

ſtrum. §. *ſi fornicarius.* ff. *ad legem Aquil.* Si culpæ ob denunciationem prætermiſſam fabri tenentur, à quibus promiſſio vlla facta ob eam rem non eſt. Quid in debitore probandum, qui quod debet, in villam impendere redimendam tenetur. Eiuſdem generis eſt, quod Caſtrenſis ſcribit in *l. fi.* ff. *de oper. noui nuncia.* Quod intereſt emptori à venditore præſtandum, qui nunciationem noui operis emptori ipſi non denunciat, per text. in *l.* 1. §. 1. ff. *de actio. empti.*

Culpa igitur in aduerſario circa ſolutiones, quas excuſat, admiſſa, nihil eſt, quod prætextu id genus vtatur *reg. damnum lib.* 6. *cum aliis.* quæ non inſcite, neque parce ſcripta in ſuperioribus ſunt, *numero* 87. Et quæ adnotata ſupra habemus *numero* 267. & *duob. ſeqq.* eius periculum eſſe, culpa cuius euenit. Quid autem culpam reo aſſcribimus, quod à ſuperiore præcepti reuocationem non poſtulauit, quod ſtudium omne non adhibuit, ne aliis ſolutio fieret, quod minoris adminiſtratoribus denunciandum
275 præceptum non curauit. Imo enim † doli ob id tenetur, quod remediis vſus memoratis non eſt Bald. authore in *conſilio* 395. *pro domino Dinaldo num.* 4. *verſ.* 5. *quia ſaltem lib.* 2. Ibiq; in ſpecie denunciationis omiſſæ loquitur. De quo dicto memoria habita apud nos eſt in *conſi.* 97. *num.* 7. Quo loci & ea ſpectant, quæ ſcripta apud nos ſunt in *conſ.* 242. *num.* 18. & *conſi.* 192. *num.* 4. doli reum haberi, qui de iuribus ſuis certiorem alium non facit. In eandem ſententiam & illud eſt, in eum doli præſumptionem incumbere, qui id nô facit, quod fieri ab eo debet, vti ſcriptum habemus in *conſi.* 6. *num.* 96. *conſi.* 115. *num.* 1. *conſi.* 172. *num.* 5. Quem dolum perſpicuum magis ex his facerem, quæ de viris audita illuſtribus habemus. Sed enim ſimilem me aduerſarii præſtarem, ſi probris cum eo contenderim ſuas quiſque ſuperis pœnas daturus. Apud quos planiſſimum fiet, vtra partiû ab æquo rectoue ſtet. Idque & Lector candidus, quod ratio patitur, æſtimabit.

276 Argumentum illud, ex voluntate † actoris pecunias debitas aliis ſolutas, diſſolutum in ſuperioribus liquet, *n.* 198. Principio enim conſenſum ipſum actor non admittit, ſecundo vbi conſtare de eo poſſit, ad rem non attinere, ſi quidem ad pecunias has non ſpectat ad villam redimendam deſtinatas, ſcripturam igitur conſenſus reus proferat, & quanti fieri is debeat, apertiſſime oſtendetur. Tertio vbi in ſpecie pecuniam controuerſam conſenſus reſpiceret aduerſario nihilo magis proficere, *d. num.* 198. declarauimus cum iuris ſolennia ea poſcat, quæ in rebus minorum ſtabilibus bonis alienandis ſunt. Quarto ad rem omnino argumentum non attinere, expreſſius infra oſtenditur, *num.* 283.

277 Non obſtat, moram aut culpam † aduerſario non aſſcribi, quod pecuniam memoratam ad villam redimendam non impenderit, niſi ſi pacificum, pecuniam reliquam in numerato actori, agnatiſue aliis fuiſſe, vnde impleri aut perfici redemptio poſſet. Multifariam enim argumentum hoc profligatur. Principio iuris præſumptione paratam pecuniam præſumi, cum ſoluendo quiſque cenſeatur *l. cura.* §. *deficiendum.* ff. *de muner. & hon. l. ſi defunctus. C. arb tutela. Authen. præſente cum ibi not. per Doct. C. de fideiuſſ.* neceſſariam debitoris excuſſionem ante eſſe, quam ad fideiuſſorem creditor aggrediatur. Quo enim excuſſio ſi idoneus aut in facultatibus eſſe non præſumitur. Idem ex Bald. demonſtratur *conſil.* 338 *primo allegatur. libro* 4. creditori onus probandi incumbere bona ſtabilia à debitore non poſſideri, atque ideo fugæ eum ſuſpectum eſſe. Expreſſius id, hoc eſt, ſoluendo quê præſumi ex Rom. declaratur in *conſi.* 163. *num.* 4. Soc. iun. *conſi.* 67. *num.* 23. *lib.* 1. vbi declarat Roman. non meminit. Et quidem non poteſt in ſpecie hæc reſponſio non admitti. In qua non pluſquam aurei centum adiiciendi in redemptionem erant. Qui non ægre confici ex prouentibus poterant: vt redditus patrui miſſos ex commenda Terdonæ, & beneficio alio Candioli faciam. Præſumptione iuris igitur cum actore faciente, aduerſarii erat, docere per actorem ſtetiſſe, quo minus redemptio fieret, cum ad manum aurei centum non eſſent. Eam enim præſumptionis vim ante oſtendimus, *nu.* 115. vt probandi onere eum leuet, quo cum præſumptio ipſa facit.

Secundo ad argum. reſpondetur. tametſi Doc. nonnullis viſum contra ſit, vt ſoluendo quis non præſumatur, vti apud Socinum legitur in *l.* 4. §. *Cato colum.* 12. *in fi. verſic. tertio quia non videtur verum.* Ibiq; Hotman. *num.* 78. *poſt medium.* Diſtinguendo tamen controuerſia dirimitur, vt qui paupertatem cuius cauſatur, neceſſe eam probare habeat. Ex diuerſo qui diuitiis nititur, fidem facere earum cogatur, vt Iaſ. docet in *d. l. ſi vero.* §. *qui pro rei. nu.* 15. ff. *qui ſatiſd. cog.* vnde cum inopiam ſcutorum centum non citra calumniam euidentem; pars obiiceret, onus eum paupertatis huius probandæ ſequitur.

Tertio reſpondetur, ad tertii † ius exceptionem hanc pertinere, quod aureorum centum defectu villam ex parte dimidia reuendere emptores noluerint. At enim excluſiuum iure ipſo intentionis actoris ius hoc tertii non eſt, niſi recuſatio emptorum doceatur; quod propter aureorum centum defectum reuendere detrectauerunt. Vbicunq; enim voluntas tertii ad excluſionem opus alterius eſt. De iure opponi tertii non licet. *l. loci corpus.* §. *competit.* ff. *ſi ſerui. vendi. l.* 1. & 2. ff. *ſi ager vectig. l.* 2. ff. *de except. rei iudic. l. cum ſeruum Cod. de ſeruis fugit. l. ſi quis emphyteutic.* §. *ſed hac ſuper illis. Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annor.* Ideo emphyteutæ agenti exceptio de iure dominii directi non obiicitur, quod iure ſuo ob canonem non penſum emphyteuta deciderit idque ad dominum redierit. Quomodo & ſi maxima iure ipſo excluſio indicatur: Attamen quia declarationem voluntatis domini ea res poſtulat, ius id obiicere domino non licet. *dict. l.* 2. *cum gloſſ.* ff. *ſi ager vectig.* Bartol. in *dict. leg.* 2. *numero* 1 ff. *de except. rei iudic.* & *conſilio* 81. *numero* 5. Socinus in *conſilio* 78. *num.* 4. *libro* 4. Dec. in *conſil.* 144. *colum. pen. in fi.* Iaſ. in *l.* 2. *colum.* 2. *in quinto notab. C. de iure emphy.* Ripa in *Rubr.* ff. *ſoluto matrim. num.* 29. *verſi. non obſtat, quod dos.* Quocirca præſtandum ab aduerſario fuerat, quod ipſius erat, hoc eſt, pecuniã emptoribus offerenda. Quam ſi non admiſerant, Tum vero teſtationem accipere de recuſatione debebat. Sed enim niſi diffugiis aduerſarius non nititur. Quæ in aperto magis emicant, quam vt demonſtrationis indigeant. Id quidem maxime quod pro affinitate, quæ actori cum emptoribus eſt, præſto reuendere emptores vel aureis illis centum illico non numeratis fuerant.

Quarto ex Alexan. prædicta † iuuatur in *conſi.* 120. *in fi. libro* 5. 279
Riminal. in *conſi.* 181. *num.* 20. *lib.* 2. quod dicitur, more debitorem non teneri, à quo in loco aliquo facienda ſolutio erat, niſi in loco ipſo fuiſſe creditor ſe doceat, cui ſolutio fieret. Locum ita habere, ſi oblatio aut conſignatio facta debiti ſit. Et quamuis ſententia hac vti ſimpliciter non ſoleam. Hic tamen non placere non poteſt, quia ratio longe alia interuenit, cum paupertatis probandæ onus aduerſarium ſequatur. Cum voluntatem exploratum emptorum oporteret. Cũ affinitas notiſſima maxime inter eos & actorem intercedat.

Conſequenter prædictis dicendum, vt robore contractus præſuppoſito, quod modis omnibus improbamus quod actoris, de villa feudali non redempta intereſt, ab aduerſario præſtandum. Ad id plane, quod intereſt, fructus ſpectant, qui ex bonis percepti redemptis fuiſſent. Et quanti plurimi valuerunt.

Iure quippe certiſſimo † vtimur, quod intereſt in obligationibus facti ab eo præſtandum. Qui in mora faciendi fuit. *l. ſi procurator.* §. *mandati.* ff. *manda. l.* 1. *cum ibi not.* ff. *de actio empti. l. ſi ita quis.* ff. *de conducto. l. ſi quis ab ali.* §. *fin.* ff. *de re iudic. l. ſtipulationes non diuiduntur. verſic. Celſus l. cum ſtipulatus ſim.* §. *fin.* & *l. ſi fundum. l. quoties quis.* ff. *de verb. oblig. l. in ſtipulatione.* 2. ff. *rem ratam hab.* Idque locum & in obligatione etiam facti negatiui habere, Tex. oſtendit in *l.* 2. §. *item ſi in facto.* ff. *de verbor. obligat. gloſſ. in l. ſi ita quis.* §. *ea l. ge. in verſic. intereſt. eod tit.* De quo dictum habemus in *l.* 4. §. *Cato in ſeptimo nota. circa princip. eod. tit.* Id etiam ad intereſſe accedit; quanto pluris bona redimenda ſunt, termino ipſo excurſo, qui redimendi præſtitutus facultati eſt, niſi ſi exitu eius non mouente, parati emptores reuendere ſint.

Neque contrarium his eſt, quod in argumento alio opponitur, fruſtra † quod intereſt pœna adiecta peti, quæ vicê implementi ſuſtinet, neque vltra pœnam quicquam exigendum. 281
Quoniam locum id in pœna conuentionali non habet, quæ vice eius quod intereſt, adiicitur. In ea enim ſi vltra intereſt, quam pœna habet, quod amplius intereſt, debetur. *l. ſi duo.* ff. *ſi quis cautio. l. prae d.* ff. *de actio. emp.* glo. Bal. & alii *in l. fi. in gl.* 2. *in fi.* ff. *ſi quis in ius voc. non ierit.* Roman. *conſi.* 510. *num.* 19. *in fi.* Ang. à Periglis *in d.* §. *Cato num.* 50. Ibique Galiau. *num.* 98. Expreſſius idem Galiau. *in d. l.* 2. §. *fi. num.* 2. *in fi. eod. tit.* ff. *de verb. oblig.* Soci. in *conſ.* 253. *colum. pen. verſic. ſed præmiſſis non obſtantibus. libro* 2. in re plane dubia loco eius, quod intereſt, promiſſam pœnam intelligi. Text. probat in *l. ſi quis à ſocio.* Ibique Bartol. ff. *pro ſocio.* & *in l. fi.* ff. *de prætor. ſtipul.* Ioan. Andr. *in reg. bona fides. lib.* 6. *in Mercurial.* Roman. *conſi.* 193. & *in d. conſ.* 510. *num.* 12. Paul. de Caſtr. *in l. prædia. num.* 4. ff. *de actio. empt.* Alexan.

Digitized by Google

in conſ.66. in nono dubio lib.7. Socin. *in d.conſ.253. volum penult. verſi. ſed præmiſſis non obſtantibus lib.2.* Dec. *in l.ex conuentione in primo nota. C. de pactis.* Bolognin. *in d.§. Cato num.152. & ſeq.* Ibique Ruin. *num.11.* Horman. *num.98. & num.118.* Crot. *nu.83. verſ. præterea & tertio.* Gallian. *in d.l.2.§.item ſi in facto num.9. eod.tit. de verb.oblig.* Rebuff. *in l. vn. num.592. in ſeptima ampliatione. Cod. de ſenten. quæ pro eo, quod intereſt.* Quam opin. veram Alcia. *in d.§. Cato num.53.* haud dubie putat, vbicunque in contractu vtili, aut valido pœna adiicitur. Ibi enim dici non poſſe, ob contemptum contractus, ſi ab eo diſcederetur adiectam pœnam intelligi. Si quidem contractum negligere aut deſerere non licet, qui firmus ſit. Itaq; contractus firmitate admiſſa, quam omnino & rectiſſime pernegamus præſtationi eius, quod intereſt, ratione vlla ſubtrahi aduerſarius nequit. Sed enim quorſum in re perſpicua argumentis vti, eiuſne, quod intereſt, vice interpoſita pœna cenſeatur, quando quidem quod intereſt promiſſum nominatim legitur, ſi verba ipſa contractus in clauſula illa percurrimus & obſeruamus, ſub obligatione omnium damnorũ expenſarum & intereſſe. Vnde

282 locus † interpretationi aut coniecturis in manifeſtis non eſt. *l. quoties. §. ſi duo. ff. de hered. inſtit. l. quod conſtitutum.* Ibiq; Bart. *ff. de milit. teſta. l. ille aut ille. §. cum in verbis. l. non aliter. ff. de leg.3. l. ſi alii. ff. de vſufruct. leg. l. pr. decalis. §. argento. ff. de auro & arg. leg. l. continuus. §. cum ita ff. de verbor. obligation. l. fin. Cod. de indi. vidui. tollen. cap. 2. de reg. iur.* Et iſtud eſt, quod dicitur, tacitum ſilere, vbi facta expreſſio eſt. *l. cum ex filio. §.1. ff. de vulgar. cum aliis ſuperius collatis. numero 244. verſic. & iſtud vero eſt.*

283 Non abre autem de vigore † aut firmitate contractus circa intereſſe hoc villam non redemptam mentio facta à nobis eſt. Quoniam vitio ſeu nullitate contractus admiſſa, quæ notiſſima eſt, quorſum de obligatione facti & mora in eo commiſſa, quorſum de pecuniis iuſſu ſuperioris aliis ſolutis diſceptare. Hæc enim ad rem propoſitam omnino nõ attinent. Quatenus ex contractu ipſo non agitur, vt impleatur, verum nullitas ſeu vicium eius principaliter propoſitum, vt nullus vitioſuſq; contractus declaretur. Quo vitio interueniente, de alio ferri ſententia nequit, quam vt poſſeſſio bonorum cum fructibus perceptis, percipiendiſue reſtituatur. De quibus inferius diſſeremus, per ea, quæ dicta in ſuperioribus ſunt *numero 214. & plurib. ſeqq.*

4 Iure † enim certiſſimo vtimur quoties conſiſtere cõtractus non poteſt, ad irritum omnia deduci, quæcunq; comprehenſa ſub eo ſunt. *l. fin. ff. de conſt. pecun. gl. in l. ſi patronus §. patronum ex aſſe. ff. quid in fraud. patron.* Bal. *in l. ſi abſentis num.11. in fi. C. ſi cer. pet. in l. in contractib. in princ. nu. S.C. de non num. pecun.* Roman. *conſ.171. pro deciſione. nu.4. & conſ.246. clariſſime aſſeſſor. num.2.* vbi tex. & alios in ſententiam hanc vocat Alex. in *conſil.81. num.9. in fi. & ſequ. lib.3.* Iaſ. in *§. fuerat. num.76. & plurib. ſeqq. inſtitut. de actio. conſ.133. col. fi. lib.4.* Ruin. *conſ.70. n.15. lib.5.* Gozadi. *conſ.18. nu.22. in fi. verſ. ſexto hoc ampliatur.* Qua ratione momenti nullius clauſula habetur in teſtamento poſteriori & ipſo vitioſo expreſſa, ceſſins & irritans, &c. Bart. *in l. ſi iure. ff. de legat.3.* Bald *in l. ſancimus colum.1. C. de teſtam.* Iaſ. in *conſi. 213. colum.1. lib.2. & conſi.8. col. pen. lib.3.* Et alia non pauca, vitium plane ſeu nullitatem contractus apertiſſime in ſuperioribus oſtendimus. Id eſt, ex errore & cauſis falſis, ex obreptione. Ex formæ iuxta decretorum, atq; reſcripti regii contemptu. Ad quam rem non leuiter & metum conferre reuerentialem diximus. *num.254.*

Argumentum vltimum, quod à confeſſione actoris pendet euerſum ſupra non circa flagitium & turpitudinem opponentis eſt, *numero 152. verſi. non obſtat, cauſas neceſſarias alienandi, &c. & nu. ſeqq.*

Hæc ſunt, quæ palam, ſummatimque diſceptata ſemel atq; iterum ſunt. Primum, apud ſupremum celſitudinis ducalis cõſilium. Deinde in conſpectu ſublimitatis ſuæ, procerumque & ordinis eius ampliſſimi. Cæterum locupletiore quæq; perſequi ſermone oportuit. Tametſi laborib. his tam duriſſimis grauiſſimiſq; exhauriendis, neq; ætas ſatis, neq; vires ſufficiant. Iniuria ſe affici aduerſarius ait, cui preci numeratio non fiat. Sed enim merito ſuo probe id patitur. Ex diuerſo enim patris vitio diſpẽdium grauiſſimum gener agnoſcit, vtpote ad verſuram faciendam propter aduerſarium ipſum patre coacto. Cognitumque ſuperi habent, quibus modis pecunias quas de parte acceperit. Quod ſi redemptam villam curaſſet, ex commodis inde perceptis pecunia collecta haud tenuis fuerat vnde incommodis aliis mederi permultis licuerat. Sed enim modeſtiæ fines tranſiliendos non duxi. Satis erit, notiſſimam vaſalli venditoris pro-

fuſionem nemini nõ fuiſſe, qui eo vſi aut verſari cum ipſo ſunt. 285

Et quoquouerſum res ipſa ſpectet, id vnum curæ † genero eſt, vt quod ei à maioribus feudum contigit, incolume iure non alio aduerſus emptorũ auiditatem, atq; eccleſiæ bona diſtracta pontificium ius metur, vt declaratũ ſuperius eſt, *nu.171.* Æquitate plane iuris naturalis aut gentium pontificium ius niti proculdubio eſt. *c. dilecti. ibiq. not. de iud.* Inde fit, vt ad actionem pariendam pactum nudum canonum iure proſit. *c.1. & c. qualiter. de pactis.* Id quia non niſi ad conſenſum promittentis, qui à natura eſt, canones reſpiciunt, vt legere apud poſteriores eſt *in rubr. ff. de verb. oblig.*

Apparet ex his vitiis aut nullitatibus, quas vocant, vndique alienationem controuerſam ſcatere. Atque ideo poſſeſſionem bonorum reſtituendam, ſic quomodo confirmatum ſuperius eſt, *nu.214. & plurib. ſeqq.* Non ſolum autem bonorum, ſed & fru-

ctuum fieri † reſtitutionem oportet, vt in ſpecie contractus id 286

genus de bonis minorum Dec. ſcribit *conſ.556. n.6. in fi.* Text. huc vltra eum, accedit *in l.2. C. ſi quis ignorans rem minor.* Idem in bonis eccleſiæ rite minus alienatis Dec. idem ſcribit *conſ.174. in fi.* Atq; vbi pecuniæ quicquam debitum aduerſario appareat. Id eſt, ſi in cauſas quas initio neceſſarias erogatum edoceat diminutionem id ex fructibus accipere Pariſ. ſcribit *conſ.100. n.33. lib.1.* Inde depoſiti etiam fœcunditas largitaſue inuatur cum ſorti aut capiti ipſi cedere fructus oportear. Imo amplius in fructibus non paulo, quam in capite eſſe, planum, liquidatione fieri. Et quis ad

fructus quærendos † prodeſſe error iuris dicatur *l. ſed & ſi. §. ſcire.* 287

ff. de petit. her. Attamen probationem erroris in maſculo maiore expoſtulat, vt Bart. ibi docet. Idem glo. ſenſit *in l. de fructib. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. quod vxor. ff. de acq. poſſ.* Alex. *in conſ.73. n.11. lib.2. & conſ.121. ante fi. lib.4.*

Hoc amplius erroris huius probationem inutilem prorſus exiſtimo. Namq; idcirco fructuum ex eo impediri lucrum non ſolere Doctor. aiunt, quod & ſi bona in eo fides non ſit, qui iuris errore ducitur, mala ab eo tamen fides abeſt. Ad quam excludendam cauſa etiam iniuſta, qualis error iuris eſt, valet. *gl. a. in l. plagii. C. ad l. Fauian. de plagiar.* Alex. in *conſ.92. colum.2. lib.1. & alia complura.* Sed enim fidem hic malam, dolumq; aduerſarii ex obreptione eius liquere, declaratum ſuperius dilucide habemus

num.182. verſic. ſed enim. Fide igitur † mala interueniente, fructus 288

omnes reſtituendos non modo perceptos, ſed & qui percipi potuerunt, non dubitatur. *l. domum. C. de rei vendic.* Et in ſpecie tituli inutilis excuſationi poſſeſſori malæ fidei non eſſe, quo minus fructus percipiendos reſtituat, Fulgoſ. ſcribit in *conſ.136. quia ex facto. colum.1. poſt med. in ſecundo dubio. & conſi.190. viſis. colum. fin. in ſecundo dubio. per tex. in l. ſed & partus. in princip. ff. quod met. cauſ. & in l.1. Cod. de fide inſtrum. & iure haſtæ fiſcal. lib.10.* Ibique Fulg. hoc ampliat, quamuis res diſtracta à fidei malę poſſeſſore ſit. Iotamentoque in hiem aducrſus eum eſſe. Cum ampliatione hac, vt fructus percipiendos re etiam alienata, fidei malæ poſſeſſor reſtituat, Caſtren. etiam facit in *conſi.66. in cauſa, quæ vertitur coram domino vicario, domini epi, copi Feltrenſis. col.1. circa med. verſi. ex quibus etiam patet. lib.1.*

Quinetiam vbi fructuum percipiendorum ob titulum excuſari fidei malæ poſſeſſor poſſit, contra pupillum tamen aut minorem id non obtinere, ex gl. oſtenditur *in l. patri. verſ. item ex diuerſo in ver. cum fruct. ib. ff. de minor.* Quam vti ſing. Rom. habet *ſing. 526. Tu habes tex. in l. ſi fundum. & conſ.454. in repræſent. n.28. verſi. ceterum ideo.* Cremenſ. *ſing.134. Qui in minore loquitur.*

Diſſolutio ex prædictis ſponte ſua quæſtionis ſeu exceptionis emanat, quæ in vectigali ſeu landerais, quę vocant, contractus incurrit. Quibus reſtituendis actorem adſtrictum reus pu-

tat. Quomodo † acceſſoria hæc refundere actor debebit, qui 289

feudum ſuum temere, vitioſeq; emptum citra precii vllius reſtitutionem recte vendicat. An non pluſquam abſurda res fuerit, acceſſoria ab eo deberi, qui capiti aut ſorti ipſi inferendæ non tenetur. Vnde qui obligationi principali eximitur, ab acceſſionibus etiam liberatus creditur. *gloſſ. in c. accuſatus in verſ. iudicata de hæret. lib.6.* Bart. *in l. Aurelius. §. Gaius circa fi. ff. de lib. leg.* Paul. de Caſtr. *in l. ſi de certa in princip. Cod. de tranſact.* Iaſ. *in l. fin. ff. de eo quod certo loco.* Qua ratione in acceſſorio intelligi delictum non poteſt, quod in principali non ſit. *l. ſi mulier. §.1. ff. rerum. amot. l. ſi is qui. §. ſi tu Titium.* ibique Angel *ff. de furtis.* Bartol. in *conſilio 199. Tudertinus. in princ.* Bald. in *conſi.497. de acceſſorio lib.1. in conſi. 410. in cauſa & quæſtione Antonii num.4. circa fi. lib.2.* Alex. *in conſi.15. nu.15. lib.1.* Eo-

dem

Digitized by Google

dem Bald. ſpectat in *conſ. 9. in fi. & conſ. 16. in fi. lib. 3.* Acceſſorie eum non teneri, qui principaliter non obligatur.

290 Secundo ſecum pugnare aduerſarius † videtur. Qui ob cauſas neceſſarias feudum alienatum ait, & laudemium repetit. Namque ſi neceſſaria alienatio fuit, ergo debitum laudemium non erat, atque ideo indebite id præſtitum ab eo eſt. Bart. *in l. & ideo per illum tex. ff. de condit. furti.* Iaſ. in *l. ſi. colum. 12. quæſt. 7. C. de iure emphyt.* Boeri. *in conſuet. Bitur. in tit. de feudo. §. 7. colum. 3. in fin. fol. 68.* Brun. in *conſ. 44. nu. 11.*

Tertio extra controuerſiam omnium res ponitur, vitiis tam multis contractu infecto. Iuris quippe exploratiſſimi eſt, ob contractum ſi nullum vectigal vllum non debet. *l. 2.* Ibiq; Bal. *C. de commib. l. ea quidem. in fi. C. ſi mancip. ita fuerit alien.* Quem text. in ſententiam hanc Bartol. nominat in *l. fin. §. fin. numer. 1. C. comm. de leg. & cad. l. 5. ſed quia noſtra. circa fi.* Iaſ. idem ſcribit. Et idem Iaſ. in *l. ſi creditori. in 7. not. ff. de leg. 1. in l. 3. §. Nerua. numer. 7. verſic. hinc eſt quod ſalua gabella ff. de acquir. poſſeſ. & in l. non dubium. in 5. not. C. de legib.* Rom. huc accedit in *conſil. 78. licet.* Ibique Roman. hoc ampliat, etiam cum viribus maximis contractus conſiſtit, vtrum partis voluntate reſcinditur. Cum qua ampliatione Boer. facit, *quæſt. 182. nu. 39. in conſil. 3. circa fi. in conſuetud. Bitur. de feudo. §. 18. colum. 2. in fi. fol. 73.* ex venditione ſub pacto de reuendendo laudemium non deberi. Et quamuis in reſciſſione quæ partium voluntate fit, controuerſiam res patiatur, attamen vbi firmitatem contractus nõ habet, vel per legem reſcinditur ab omni rem vacuam ambiguitate arbitror.

Secundum quæ, temeritati & culpæ ſuæ laudemii ſolutionem aduerſarius referat, *reg. damnum. lib. 6.* Iniquiſſimum plane fieret, ſtultitiam ſuam ad alienam iacturam recidere. *l. nam iniquiſſimum. ff. de iure & fa. ignor. cum aliis ſupra relatis numer. 87. 91. & nu. 166.*

Poſtquam hac non fœliciter ſatis rem cedere aduerſaria ſubolum remedio alio, quod præſentaneum arbitrantur, morbo eorum auxilium afferendum, capitiſque dolores ſedandos cenſuerunt. Id eſt, vt hereditarium ſimpliciter & abſolute, Nonum feudum dicerent, cõtra quam confeſſus P. & precibus principi oblatis, & inſtrumento ipſo alienationis eſt. Idque per inueſtituram quandam ſub anno 1291. & die 28. Ianuarii. Qua magnifici Valfredus & Bonifacius à Plozaſcho inueſtiti fuerunt de caſtro Noni, tam pro ſe quam pro eorum & cuiuslibet eorum heredibus maſculis & fœminis in nobile, rectum & tanquam in antiquum feudum & paternum, ita & taliter, quod prædicti dom. Valfredus & Bonifacius per ſe & heredes ſuos & quemlibet eorundem, & vtriuſque ſexus, dictum feudum tanquam nouiter acquiſitum, & tanquam nobile, & antiquũ, atque paternum poſſideant, ſibique inuicem ſuccedant, & ſub defenſione domini comitis ſupradicti. Et de eo faciant, quicquid facere voluerint. Iure ipſius feudi prædicti tamen ſaluo dicto domino comiti, & eius heredibus quantum ad directum dominium dicti caſtri & villæ, cum omnibus ſupradictis. De qua inueſtitura Ioannes Verneti rogatus à Nono dicitur. Per
292 clauſulam enim, & faciant † quicquid facere voluerint, dubitandum non videtur facultatem alienandi permitti. *c. 1. de feudo non hab. propriam natu. feud.* Alex. in *conſil. 189. num. 8. lib. 2. cum aliis apud nos aggregatis in conſ. 84. numer. 11.* Et æque ad voluntatem vltimam atque inter viuos clauſulam illam trahi Bald. ibi. not. *circa prin. in verſ. declarat.* Afflict. *num. 2.* Bald. in *conſ. 60. pactum teſtator. num. 4. lib. 2.* Alex. in *d. conſ. 189. nu. 8. lib. 2.* Curt. ſen. in *conſil. 49. num. 72. in fi.* Brun. in *conſ. 58. num. 2. in conſil. ſe. pu. num. 6. poſt medium.* Curt. iun. in *conſ. 4. num. 1. in fi.*

Neque inueſtituræ magni poſteriores faciendæ, quibus de feudo recto, antiquo, auito, &c. mentio fit. Quoniam inueſtituræ primæ omnium ſtandum, vulgo traditur. *c. 1. de vaſall. decre. ætat. c. 1. an agna. vel fil. c. 1. de eo qui finem fecit agna.* Bald. in *conſi. 215. proponitur, quod inueſtitura. lib. 2.* Roman. in *conſil. 1. circa fi. & id genus innumera.*

Sed enim flocci inueſtituram hanc faciendam multifariam
293 oſtenduntur. Et primum quidem † monendi ſumus, domino inconſulto, impune feudum non alienari. *toto tit. de proh. alie. feud. per Feder. & de proh. alien. feudi per Lothar. c. quia in eccleſiarum. de conſtitut.* Idque ad cauſam etiam neceſſariam primaue ſpectare, declaratum ſuperius eſt *nu. 30. locupletius nu. 69.* Sed nec hypotheca in feudo conſtitui domini iniuſſu poteſt. *c. 1. in prin.* Ibiq; gl. & Do. *de proh. alie. feud. per Frider.* Alex. in *conſ. 2. col. 1. & ſeq. & in conſil. 124. nu. 8. lib. 4.* Aret. in *conſ. 14. num. 5.* Socin. in *conſ. 19. nu. 11. lib. 2.* Iaſ. in *l. ſi. colum. 24. num. 78. verſ. ſubdit etiam Salic. C. de iure emphyt. in §. item Seruiana. 114. Inſtit. de actio. & conſ. 123. colum. penul. in fi. lib. 4.* deciſ. Neapol. 26. *in prin.* Quod & in hypotheca tacita ſeu à lege introducta obtinet. Vnde ob dotem reſtituendam tacite obligatum feudum non cenſetur, quod expreſſim obligari pro dote nequit. Soc. in *d. conſ. 19. nu. 11. lib. 1.* Crot. in *l. ſi conſtante. num. 92. & ſequen. in 1. lectu. ff. ſol. matrim. & in altera lectu. num. 136.* ob dotem reſtituendam permiſſam hypothecam non intelligi Pariſ. etiam
ſcribit in *conſ. 18. in prin. lib. 1.* Inde fit, vt hypotheca † bonorum 294
generalis ad feudum non trahatur, ne id in genere velle quiſpiam cenſeatur, quod prohibitum in ſpecie eſt. *c. 1. §. in generali. ſi de feudo fuerit contro. inter dom. & agna. doct. in locis ante relatis.* Pariſ. in *conſ. 7. nu. 3. in conſ. 12. nu. 56. lib. 1.* Quod ſi contra quam ius prohibet, facta alienatio ſit, ad dominum, vt plerique putant, ſeu ad agnatos frequentiori Doc. numero feudum recidit, eoq; alienator caret. Bal. in *d. conſ. 115. ante fi. verſ. iterum dubitatur ſi pater. lib. 1.* Iſer. in *c. 1. §. ſi vaſallus culpam. circa prin. verſ. & nota quod dicit culpam. ſi de feudo defuncti milit. conten. ſit inter dom. & agna. in c. 1. verſ. & ſi libellus. num. 7. verſ. ſi vero ex pacto & prouidentia. de alien. feudi pater.* Alex. in *conſ. 30. nu. 15. lib. 1. quod repetitum eſt conſ. 2. lib. 5. & alia infinita.*
Hoc amplius ſi domini † permiſſu feudum alienatur, agnatis 295
tamen noxia alienatio non eſt, quo minus alienatore ſublato, ad feudum aſpirent. *c. 1. de alien. feu. pater.* Bald. in *c. 1. §. hoc quoque. nu. 16. verſ. ſexta concluſio. de feu. ceſſ. feud. conſ. 303. quidam nobilis. circa princip. lib. 1.* Aluar. in *c. 1. §. denique. num. 19. verſ. vigeſima ſecunda concluſio. quæ fuit prima cauſ. beneſi amitten.* Alex. in *conſ. 106. viſo themate. circa fi. lib. 4. & conſ. 15. col. fi. lib. 5.* Dec. in *conſ. 193. colum. 2. circa prin. conſ. 269. col. 2. in conſ. 390. col. 3. in prin. & conſ. 395. colum. 1.*

His ita prænarratis, obſeruandum niſi reſpectu domini directi poteſtatem hanc feudi pro arbitrio diſponendi cõceſſam non intelligi, hoc eſt, vt quod ad dominũ ipſum attinet, quicquid lubitum erit, domino ipſo inconſulto, de feudo inueſtiti faciant. Idque ex verbis non obſcuris & mente inueſtituræ apparet. Per quam quod ad eos ſpectat, ad quos venturum feudum eſſet, initio ipſo & in verbis expreſſum diſpoſitiuis eſt. Hoc ipſo enim quod in feudum rectum, auitum & antiquum facta conceſſio eſt, niſi ad agnatos maſculos non defertur. *c. 1. §. hoc autem notandum. qui feu. dare poſſ. cum talibus ſexcentis. De quo plenius infra nu. 334.* Et quia † excluſæ fœminæ in verbis hiſce iam, 296
adiectum nominatim de fœminis eſt. Quæ tamen admiſſæ nõ niſi ordine ſucceſſiuo intelliguntur, cum maſculi deſunt. *c. 1. §. quin etiam epiſc. vel Abba. c. 1. §. fin. de ſucceſſ. cap. 1. in fin. princip. de eo qui ſibi vel her. ſuis.* vnde cum de regula ipſa feudi, qua niſi agnati maſculi in eo non ſuccedunt, exceptio in gratiam fœminarum facta ſolummodo ſit, confirmata quantum ad alios intelligitur, quibus in ius ſuccedere feudi non licet. *l. nam quod liquide. in fin. ff. de penu lega. l. quæſitum. §. idem reſpondit. ff. de fundo inſtruct. l. 1. ff. de reg. caton. l. data. Cod. de dona. c. quoniam.* Ibique Aub. *de coniugio lepro. c. dominus. Ibique gloſſ. not. 32. quæſt. 7.* Itaque cum initio ipſo inueſtituræ, atq; in verbis eius diſpoſitiuis actum expreſſim ſit, vt rectum, antiquumue feudum ſit, & niſi ad fœminas maſculis deficientibus non veniat, neceſſario dicendum habemus, ſi veræ nobis iuſtæque interpretationes arrident, clauſulam circa extimam & executoriam ſubiectam & faciant quicquid velint, ad dominum ipſum directum reſtringendam, vt quod ad eum ſpectat, eo inuocato, atque inconſulto pro arbitrio diſponere feudum liceat. Cæterum quod ad agnatos ipſos ſpectat, diſpoſitioni iam factæ ſtandum, hoc eſt, vt rectum feudum, auitum & antiquum ſit. Atque ideo in perniciem diſtrahi agnatorum nequeat.

Secundo in ſpecie de modo prouiſum ſuccedendi eſt, vt pro feudi recti, auiti & antiqui natura ſucceſſio fiat, vt alteri alter inueſtitus ſuccedat, vt fœminæ etiam ordine ſucceſſorio inuitenerent, ob id verba † ſequentia, & faciant quicquid velint, pro- 297
duci ad id non debent, in quo expreſſio & prouiſio facta ſpecialis eſt. *l. cum in teſtamento. §. fi. de hered. inſtit. l. cohered. §. qui patrem.* Ibique Imol. & Alex. *ff. de vulg. l. quod in rerum. §. ſi quis poſt. in fin. ff. de leg. 1. l. vxorem. §. ſeſtuiſſimo. l. qui vxoru. §. qui legauerat. ff. de leg. 3. l. Sticbus nutricis. & leg. alimenta. §. baſilica. ff. de adim. leg. l. doli clauſula. & l. ſtipulationes commodiſſimum. ff. de verb. oblig. at. l. cum quæſt. C. de leg.* Bal. *in l. 2. C. de legitim. hered.* Capra in *conſ. 154. nu. 11.* Alex. in *conſ. 48. nu. 7. lib. 1.* Socin. iun. in *conſ. 98. n. 32. lib. 1. & alia non pauca.* Quod cum ita ſit, clauſula illa ſequens ad perſonam reſtringi domini directi debebit, vt conſenſum eius exquiri in feudo diſponẽdo nõ oporteat, verum iniuſſu eius diſponi pro arbitrio poſſit. Cæterũ ad

ſucceſſores feudi clauſulam porrigi ipſam non conuenit. Vtpore de quibus initio ipſo cantum atque expreſſum in ſpecie eſt. Quocirca ſenſus clauſulæ huius erit, vt ob alienationem feudi domino ignorante & eo clam factam, feudo alienator non careat, neque ad agnatos alios pœnæ nomine deuoluatur. Cæterum quod aliunde ius, quam ex cauſa alienationis agnatis competit, læſum id ob clauſulam ipſam non creditur. Rurſus id clauſula ipſa efficit, vt ſatis ſit de feudo alienando inter agnatos ipſos conuenire, quorum intereſt, quamuis conſenſus domini non interueniat. Quo contempto, ad dominum rediturum fuerat, cum ab omnibus peccatum agnatis ſit.

Tertio cum expreſſio de feudi ingenio, aut natura facta in ſuperioribus ſit, vt rectum id, auitum & antiquum cenſeatur, niſi fœminæ non admittantur, cũ maſculi non ſuperant, clau-
298 ſulam † ſequentem, & faciant quicquid velint, ſecundum ſuperiora reſtringi conuenit. Namque ex ſequentibus priora reſtringi, nouum non eſt. *l. hoc a.* ... Ibique gloſſ. & Bartol. *ff. de calumnia l. ſi cum ſeudum ff. de verb. ſignif.* Dyo. in *conſ. 41. colum. 2.* Bart. in *conſ. 161. proponitur quod ſyndic. nu. 3.* Imol. in *conſ. 85. in princ. & conſ. 243.* Anchar. in *conſil. 379. dubitat. colum. 2. poſt med. verſic. nec obſtat, quod videntur corrigere.* Paul. de Caſt. in *conſ. 417. quod dictis redditum. colum. 1 in fin. lib. 1.* Socin. in *conſ. 93. col. 1 in fin. lib. 1.* Idq; locum verba etiam vulnerando, obtinere, Socin. ſcribit in *l. 1. in fi. primis nota. ff. de rebus d. ib.* ex Abb. in *c. quinta vallis de rerum trand.* Si à ſequenti-
299 bus anteriora reſtringuntur, ratio validior facit, vt ex † diuerſo per ſuperiora ſequentia reſtringantur. Siquidem poſterioribus magis anteriora, quam econtrario influunt. gloſſ. & Barto. in *l. quiſquis ff. de leg. 3.* Bart. in *l. Attia. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. in *l. quoties. 2. in fin. C. de fideicomm.* Rom. *ſing. 665.* Matthefila. *not. 151.* nota ſingulare dictum Corn. in *conſ. 242. colum. 3. in fin. lib. 4.* Iaſ. in *conſ. 12. colu. 2. & conſ. 69. col. 1 lib. 3.* Conſequenter his dicendum, clauſulam ſequentem, & faciant quicquid velint, ad ſuperiora reſtringendam, ne feudi naturæ immutatio fiat, quominus rectum, auitum, &c. ſit. Atq; ideo niſi ad conſenſum domini remittendum clauſulam ſequentem referendam non eſſe, & faciant quicquid velint.

Quarto in ſpecie ſequentium, vt † ſecundum præcedentia
300 reſtringantur, ex text. id innatur in *l. nam & poſteriores.* Ibique Bar. in *caſu ſitto. ff. de ll. in l. vtrum.* Ibiq; Bar. & Angel. *ff. de petitio. her. in l. ſi. § cui dulcia ff. de triti. vino oleo q; lega.* Tradit Ruin. in *conſ. 103. n. 10. l. 2.* Goza. in *conſ. 51. num. 12.* vbi tex. & alios Goza. confert. Et in verbis vniuerſalibus ſecundum præcedentia reſtringi ea debere. Cuma. ſcribit in *conſ. 148. venerabilis in primo dubio.* Gemin. in *conſ. 77. nu. 4.* Hicque obſeruandum, ratione fortiore argu. hoc vrgere. Principio, cum text. citatur in *d. l. ſi. §. cui dulcia.* Ibi enim ſecundum præcedentia reſtrictio fit, quamuis correctio vlla voluntatis non interueniat. Quid hic dicendum, vbi citra mutationem voluntatis, circa feudum rectum, auitũ, & antiquũ, facultas permitti alienandi non poteſt. Secundo cum text. nominatur in *d. l. nam & poſteriores.* Ibique Bar. *ff. de d.* Ibi enim in diuerſis ſcripturis, quæ poſterior eſt, ſecundum priorem declaratur & reſtringitur. Quanto magis ius idem probandum in ſcriptura eadem erit, ne ex continenti ſeipſum corrigere quis cenſeatur. *l. nam ad ea ff. de cond. & dem.*

Quinto ſi generaliter clauſulã intelligimus, & faciant quicquid velint, contradictio euidens, inter ſuperiora & ſequentia incurrit, vt rectum feudum, auitum & antiquum ſit, quod alienari in extraneos non poteſt, & quod alienabile ſit. Sed enim
301 iuris † incerti non eſt, reſtrictionem admittendam, ne contrarietas interueniat. Bar. & alii in *l. ſi § idem quæſit. nu. 3. ff. de cond. indeb. & apud nos in conſ. 70. nu. 22.* Quin etiam verba vniuerſalia reſtringenda, ne correctio aut contrarietas inducatur, text. probat in *l. ſi in ver. ... eſſe. ... glo. C. de do... causa mortis. Inſt. de donat. in prin.* Iuncta gl. tex. huc pertinet in *l. inter omnes. cum gl. ff. qui ... cogun.* Ibiq; & in verbis vniuerſalib. recipi negatiuis ſolet. *l. 1. §. denique ... l. prohibere. §. ſed ſi permiſerit. & §. ſi. l. ſi alius. § belliſsime. & §. ſeq. & l. ſemper. § hoc interdum. ff. quod vi aut clam. in d. l. 1. § denique.* negatiua vniuerſali text. vtitur, exceptionem nullam contra eum obijci, qui interdicto illo vtitur quod vi aut clam. At enim in alijs exceptiones permittuntur, quæ expreſſæ in eis ſunt. Ita per negatiuam vniuerſalem derogatum exceptionibus non creditur, quæ ſub titulo comprehenſæ eodem ſunt, ne correctio aut contrarietas in ll. tituli eiuſdem inducatur quamuis diuerſæ aut ſeparatæ ſint, ob id reſtrictionem verba vniuerſalia negatiua, contrarietatis aut correctionis excludendæ cauſa, admittũt. Idq; & Bar. no. in *d. l. 1. §. & pratum. n. 2. & n. 5. ff. quod vi aut clam.* Quem Alex. ſequitur in *conſil. 77. viſis dubitationibus nu. 19. verſ. poſtremo non obſtat prouiſio lib. 4.* cum alijs apud Dec. aſſcriptis in *c. ex part. 2. num. 5. verſ. tertio fallit de off. deleg. in conſ. 44. num. 1. in fin. Et in locis alibi non parcus.* Quod argumentum ratione validiore ad ſpeciem controuerſam accommodatur, tripliciter rationem validiorẽ ob-
ſeruando. Primum, quod facilius † generalis ſermo, quam v- 302
niuerſalis reſtrictionem ſuſtinet. Aret. in *l. 1. columna 4. ante med. verſic. præterea hoc non eſt neceſſe dicere ff. de leg. 1.* ex oo. per Bar. in *l. ſi pluribus. ff. de lega. 2.*

Secundo, quia fortiora verba vniuerſalia negatiua, quam affirmatiua ſunt. *gloſſ. in l. hoc genus ff. de cond. & demon.* Old. in *conſ. 16.* Ray. à Forli. *inter conſ. Signorol. conſ. 68. nu. 7.* Dec. in *conſ. 3 nu. 4 conſ. 364. col. fi. circa med. conſ. 490. nu. 6.* Tex. huc accedit in *l. ſi ſic ſtipulatus.* Ibiq; Iaſ. *ff. de verb. oblig.*

Tertio, quod in ll. diuerſis & ſeparatis reſtrictio hæc verborum vniuerſalium negatiuorum admittitur. Itaq; ſi in verbis vniuerſalibus negatiuis & in ll. diuerſis & tempore diuerſo editis ob contradictionem aut correctionem amouendam reſtrictionem admittimus. Quanto magis locus reſtrictioni eſſe in verbis vniuerſalibus affirmatiuis ſcripturæ eiuſdem, debebit, ne pugnantia aut correctio euidens interueniat.

Quarto vis maior rationis † inualeſcit, ſi Bar. obſeruamus in 303
d. l. ſi. § idem quæſit. nu. 3. ff. de cond. indeb. Ibi enim clauſulam illam, ſciens ſe ad infraſcripta non teneri, reſtringendam putat, ne ad verba illa referatur, quæ patri ſuo Mæuius credidit, ne contrarietas interueniat, quamuis verba alia non ſubſint, ad quæ fieri relatio poſſit. Quanto magis reſtrictio admittenda hic erit, vbi verba non deſunt, ad quæ citra repugnantiam referri clauſula poſſit, & faciant quicquid velint, id eſt, ad conſenſum domini, vt eo non exquiſito, pro arbitrio faciant, dum habilia tamen aliunde interueniant.

Quinto ex Alex. reſponſio hæc contrarietatis † vitandæ in- 304
natur *in conſilio 170 libro ſexto.* Ibi enim Blaſius quidam à Bernutis corpus quoddam prædii in ſolutum Bartholomæo & Antonio de Caſtolis pro dote & libris centum ea lege dederat, vt ſi in alium prædium id intra quinquennium tranſlatum, aut per ipſum redemptum Blaſium nõ eſſet, quanti pluris, æſtimatione ab eligendis facta, valeret, Blaſio id ipſi reſtitueretur. Deinde læſioni enormi & enormiſſimæ renunciatur. Et ſi pluris prædium ipſum eſſet, remiſſio eius facta à Blaſio eſt. Quærebatur, vtrum ex remiſſione id genus pacto derogatum ſuperiori eſſet, quo quanti pluris prædium eſſet, reſtituendum Blaſio cenſeat, mouebat, quod loco vltimo facta remiſſio quanti pluris prædium eſſet, à Blaſio fuerat, & læſioni enormiſſimæ renunciatum *iuxta l. pacta nouiſſima. C. de pactis.* Reſponſum ab Alex. eſt, pacto derogatum non intelligi. id quia contrarietas aut corre-
ctio per derogationem inducitur. Sed enim † ita interpretari 305
ſcripturam conuenit, ne contrarietas interueniat, vbicunque excluſio fieri eius diſtinguendo, aut diuidendo poteſt. *l. item videndum. in princ. & l. illud. ff. de petit. her. §. quibus. in 1. conſt. C. l. vn. C. de rei vxor. act. ... dot. & alia apud eum relata.* Quod Alexand. dictum ex his roboratur, quæ ſcripta apud nos ſunt in *conſilio 70. numer. 15. & ſeq. & in conſilio 144. numero 14.* diſpoſitioni ſpeciali per generalem derogatum nunquam intelligi, quoties vtraque ſimul cohærere aut caſu aliquo procedere citra derogationem poteſt. Sed enim clauſula hæc, & faciant quicquid velint, intelligi & procedere caſu omni citra derogationem feudi recti, auiti & antiqui poteſt, vt quotieſcunque alienatio eius fiat, impune id facere quantum ad dominum directum liceat, ob id ad naturam feudi recti, auiti & antiqui offendendam trahi clauſulam hanc ſequentem non decet, & faciant quicquid velint. Appoſite huc Abb. accedit in *conſilio quarto numero 7. ver. nec obſtat ſi dicatur lib. 1.* per ea, quæ ſcripta in codicillis ſunt, receſſum ab his nõ credi, quæ expreſſa in teſtamẽto apparent *per l. cum quis mutatam. ff. de proba.* ſequitur Decius in *conſilio 190. numer. 8. verſ. quinto quod teſtator.* In eandem ſententiam Alexan. ſcribit in *conſilio 112. num. 2. lib. 2.* actui præcedenti nec per actum derogari, qui poſt interuallum ſequitur *per l. ſi binarum. ff. de ſeruit. vrba. præd. & l. ſi tibi liberum ſecundum vnum ſenſum ff. de actio. empt.* Quid in eadem hic ſcriptura & ex continenti dicendum. *d. l. nam ad ea. ff. de cond. & dem.*
Alienum ab his non † eſt, quod ſcriptum apud nos legitur in 306
conſ. 26. nu. 7. & in conſ. 167. nu. 4. præcedentibus conuentionibus per ſequentes derogatum non aliter intelligi, niſi, ſi neceſſitas

cogit,

cogit, ſeu niſi ſi ne [illegible] ario ſit. Enimuero nulla derogandi neceſſitas, qua [illegible] ctum, auitum & antiquum feudum ſit, & impune [illegible] d [illegible] citra tamen vel ſine conſenſu domini, alienatio eius fiat: ita vt niſi neceſſitate in conſenſus
307 ſui remitter dominus non [illegible] giet Non inepte † huc Dec applicatur in *conſ. 195. col. 2. circa med. & colu. ſeq.* priori conuentioni per poſte [illegible] orem, nec ſi in verba concepta vniuerſalia ſit, derogari, dum ad concordi [illegible] m modo reduci [illegible] traq; poſsit. Idq; & à nobis conſtitutum in *d. conſ. 70. & in d. conſ. 144.* Sed. u. concordiæ hic locus haud dubie eſt, vt rectum feudum ſit. Cæterum vbi voluntate agnatorum alienatio eius fit, domino ei inuocato, id fiat. Rurſus ob id feudi iactura alienator nõ eſſi [illegible] atur, vt ad agnatos transferatur, quod domini iniuſſu facta alienatio dicatur. Quid enim ſi feudum alienator redimat? Æq; vbi agnatis omnibus conſentientibus domino imprudente, feudum alienatur, redituium id ob pactum id genus ad dominum non erit, qui [illegible] ablatutus pacto remoto, fuerat.
308 Septimo propriùs ſpeciem † hanc, ex Bal. argumentum hoc confirmatur, quod à contrarietate vitanda deducitur, *in conſilio 465. here. numero 5. libro* . Ibi enim in ſpecie clauſulæ controuerſiæ loquitur, in confeſſione rei ad emphyteuſim patri & filio prælato ita facta, vt præmorientis portio ad ſuperſtitem perueniat, ad habendum, tenendum & poſsidendum. Et quicquid ipſis patri & filio ac deſcendentibus eorum placuerit, faciendum.

Deinde alienatio rei facta à patre eſt, eaque à domino comprob [illegible]: Quærebatur, recte nec ne patre ſublato, per filium reuocari [illegible] m, clauſula illa mouebat, & quicquid placuerit faciendum, per quam alienandi facultas competit. Lis illa Baldo definienda commiſſ [illegible]. Q [illegible] pro filio ſententiam di [illegible] it, recte emphyteuſim alienatam [illegible] cari. Idque ex lege in conceſsione adiecta, vt pra morientis portio ad ſuperſtitem ambularet, neque clauſulam obſ [illegible] are quicquid placuerit faciendum. Quoniam reſtringendam eam B [illegible] ait, ſaluis pactis & natura contractus, ne contrarietas incur [illegible] t. Quæ Bald. ſententia nirum ni cõtrouerſiam dirimat, & iugulum eius petat, vt ſaluis ſuperioribus clauſula intelligatur, & faciunt quicquid velint, quod videlicet ad dominum directum pertinet, dum feudum tamen agnitum & antiquum in aliis maneat, ſic quomodo, vt tale id eſſet dictum ante nominatim eſt, eo videlicet excepto, vt maſculis non interuenientibus, ad fœminas ambularet, nõ etiam finem acciperet.

Si dixeris caſu diuerſo Bald. loqui, hoc eſt cum actum eſt, vt altero præmoriente, ad ſuperſtitem emphyteuſis perueniret. Reſpondetur, expreſſum & hic eſſet. inueſtitis ſublatis, ad eos feudum veniret, qui ad illud inuitati per feudum rectum, antiquum & auitum ſunt, hoc eſt, ad deſcendentes, vt infra teſtatum dilucide habemus *numer. 334.* Hoc ipſo enim quod rectũ, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemon [illegible] um, feudum eſſe partibus placuit, vtiq; & aliud expreſſum intelligitur, vt niſi ad eos feudum non tranſeat: quos feudi ipſius recti, auiti, & antiqui natura & bonæ patriæ Pedemontium conſuetudines ad ſucceſsionem eius vocãt. Expreſſum quippe id habetur, quicquid verborũ natura fert, & ſub verbis comprehendi expreſsis poteſt, vt perinde res habeatur, atque ſi expreſſum ſit, vt niſi ſecundum n [illegible] turam feudi recti, auiti & antiqui, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium ſucceſsio eius non fiat. Quocirca non tacite, at expreſſum ad feudum agnati inuitati, & ab eo excluſi extranei intelliguntur, vt Bar. doc [illegible] in *l. ſi palam ſſor. §. meminiſſe. numer. 1. in fin ff. de lega. 1 & in l. vxorem § agris plag. in nu. 2. ff. de leg. 2.* vbi expreſſum id non tacite legatum putat, quod ex natura verborum deſcendit. Sequitur Iaſo in *l. 1. nume. 2. verſ. confirmo per doctor. am. ff. de leg. 2.* Idem ex text. probatur in *l. pr. vor. §. tametsi & gl. in verſicul. expreſſum. ff. de oper. nouiorum nu.* Quem te [illegible] in ſententiam hanc Curſen. nominat in *conſilio 4 9. in eis ro numer. 45. & nu. 65 in fi.* Eodem Anch. ſpectat. in *conſ. 193. Vaſa diligenter 2. circa colum. 1 a circa med.* Expreſſum dici, quod tacite ex natura diſpoſitionis comprehenditur, ex Bartol. in *l. 1 ff. de vulg.* Inde Anchar [illegible] bicit qu [illegible] es expreſsionem in perſonis, au [illegible] re [illegible] lex e [illegible] tulat, [illegible] eſſe, ſi ex natura vel iure ipſo communi expreſsio fit. Q [illegible] hic dicendum, vbi [illegible] modo natura ipſa feudi in genere, iu [illegible] q; ipſum cõmune feudorum, ſed & ipſa verborũ natura & ſigni [illegible] catio rectum, auitum, antiquum, & ſecun [illegible] ũ bonas conſuetudines, patriæ Pedemontium, niſi deſcendentes non vocant. In eandem ſententiam Roma ſcribit in *conſ. 171. [illegible] circa fi.* Expreſſum intelligi, quod tacite in oratione con [illegible] tur per text. in *d. l. [illegible] §. 1. cum gl. [illegible]* Inde etiam fit, vt [illegible] conceptionis ſcriptum non a [illegible] tur [illegible] n quo [illegible] xpreſſum id non eſt, quod ex actu [illegible] n [illegible] tura [illegible] quam [illegible] verba id non denotent, veluti cum ordinatum [illegible] xceptio non tacetur. Ioſſ. & Doct. in *c. cum olim el. 1. de pæna.* C [illegible] in *conſilio* [illegible] *numero quarto.* Cornel. in *conſilio 83. colum. penult. libro quarto.* Decius 10 *c. ſin. numero ſexto. in fin. verſ. & prædictis concluſio de conſuetudine veſti vel ornatis in conſilio 1 3 columna 2. poſt medium & in co [illegible] 24 columna 2 verſ. fin.* Caſſador. *deciſ. de priuileg. tar. 24.* Q [illegible] e [illegible] hinc, vbi præter naturam feudi, verba eti [illegible] & propr [illegible] nium ſignifica [illegible], rectum, auitum, antiquum & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Ped [illegible] ontium, extrane [illegible] ſeſiſtunt. F [illegible] verbi, expre [illegible] vere [illegible] qu [illegible] ſignif [illegible] habet, cité Ang ſcribit in *conſ. 17 C [illegible] mes Brandi, in numero 6 verſicul vnum autem ſolum.* Curt. ſenior in *dict. conſ. 49. num. 45. verſ. & per [illegible] conſiliam. & illa verba. & num. 63 in fi Gloſ. hoc accedit in l. precibus in c [illegible] ſ [illegible] ver autem not. ante quod. in. C. de impube.* Quid hic dicendum [illegible] to conueniunt, quæ ſingula extraneos explodunt. Et quidem quo tanta verborum adiectio, rectum, auitum, &c. niſi ſi effectum, naturamue eorum obſeruamus.

Non alienum ab his eſt, quod vulgo dictitant, expreſſum id intelligi, quod ex narratis ſequitur, neceſſe quippe non eſt. vt qui vnum exprimit, omnia enarret, quæ ex eo ſequuntur. [illegible] *concupiſcentiam de conſtitutionib. capit. cum ſuper. de offic. deleg.* Tradit Frede [illegible] de Senis in *conſilio 158. reuerende pater.* In eandem ſententiam Freder. idem ſcribit in *conſilio 99. dominus Peroſi. columna 2. circa med.* vno expreſſo, expreſſa omnia intelligi, quæcunq; concluſa ſub eo ſunt, & [illegible] b eo pendent. per tex. in *l. 1. quod metus cau. & in l. eam ſuper.* Idem ex Bal. declaratur in *l. vn. nu. 1 [illegible] inſi. C. de his, qui ante aper [illegible] cum alius apud nos relatis in conſ. 149. nu. 1 [illegible] in conſilio 257 nu. 6 in tracta. de antiq. tem. part. 1 nu. 86. ad Venetam impreſsionem.* Hoc amplius in [illegible] eſſe id [illegible] reditur, quod ex verbis ſcriptis colligitur, aut ex eis ſequitur Deci. in *conſ. 68. col. 5. in prin. per text. in l. [illegible] §. fin aut. m.* & quod ibi Barto. *ff. de hered. inſti.* vſque adeo porro expreſſum id dicitur, quod ex narratis colligitur, vt ad tem [illegible] non attineat, tertiũ ius ad eum modum lædi. Quare vbi iuris alieni lædendi facultatem princeps habet, ſatis eſt, de voluntate principis, vt tertii ius lædat, ex his conſtare, quæ ex narratis ſequuntur aut colligi poſſunt. vt Pa [illegible] ſcribit in *conſilio 1. numero 72. libro 2. ex Roſello ab eo relato.* Idem Galuul. ſen [illegible] in *l. [illegible] 10 prin. nu. 26. ff. de leg. 1.* vbi e [illegible] preſſum id in materia etiam [illegible] quod ab expreſſo ſequitur. Quid dictu [illegible] hic eius, vbi n [illegible] modo alienum [illegible] commodum non contingit, verum [illegible] peci [illegible] fauorabilis verſatur: vt quo magis poſſit, incolume feudorum ius maneat.

Apparet ex his, ſati [illegible] ſuperq; ad palmari [illegible] m, fund [illegible] hoc textum eſſe. In quo ex Bal. in ſpecie & [illegible] ta [illegible] tio omnis reſecatur. Dum accurate ac animo [illegible] Bald. mentem verbaq; ſpectemus, vel ſenſit communi prorſus autor deficit.

Septimo in argumentis † memoratis de contrarietate excludenda obſeruandum, id demum à Doc. animaduerti verum ratione aut modo aliquo excludi contrarietas poſſit, ſic quomodo in exemplis videre ante relatis eſt, & apud nos *in d. conſil. 70. num. 15. & in conſ. 144 nu. 14.* Et in ſpecie inueſtituræ Caſtren. tradit *conſi. 111 circa d, quod primo quæritur. num. 1 lib. 2.* De [illegible] *conſ. 68. poſt prin conſi. 19 [illegible] num. 3. verſi. & in verbis ſententia.* Sed enim reuo [illegible] ueri contrarietatem hic poſſe, ad conſenſum domini remittendum clauſulam applicando, & faciant qui [illegible] quid v [illegible] lint, teſtatum ne quidem [illegible] mel habemus. R [illegible] ſus obſeruandum [illegible] doctoribus in reſtrictione hac ob [illegible] contrarietatem vitandam nõ eiſ [illegible] ad ea ne fieri reſtri [illegible] io poſſit, de quibus in diſpoſitione [illegible] patet, vt exemplis præ [illegible] eius commemoratis, & apud [illegible] præſertim in *d. l. fi. [illegible] ad eam quæſtio. nu. 3. 1b q; alii. ff de condi. indeb.* Quid hi [illegible] cendum, vbi expreſſum [illegible] d conſtat ad quod fieri aut referri reſtrictio poteſt. Id eſt, ad conſen [illegible] domini remittendum, vt ſatis ſuperq; argumentum hic contradictionis cauendæ ad palmarium ferendum omnibus [illegible] q [illegible] ſcunque interpretationes placent, quæ à fonte ipſo naturæ & æquitatis manant, Animi affectibus potius.

Octauu [illegible] q, adeo interpretatio hæc † legibus & Doct. adblanditur, vud [illegible] contrarietas aut correctio declinatu [illegible] tolerabilius ſit, verba offendere, quam contradictionem intrepre 310

tando

tandoadmittere. *l. ſi vnica. C. de reuoc. don. c. cum expediat de elect. libr. 6.* Bart. & alii *in l. 2. §. creditum ff. ſi cert. pet.* Doct. *in c. cum teſtib.* Iaſ. *in l. 2. in prin. num. 6. ff. de oper. noui nunciat.* Dec. *in conſ. 11. col. 2. in prin. verſ. vnde ſi diceremus* Et in verbis legis tradit Soc. *in l. 1. num. 6 in fin ff. de leg. 1.* Si offenſionem cõtrarietatis declinandæ cauſa, verba legis patiuntur: Quid in verbis inueſtituræ à notario non perinde eru-
311 dito prolatis, cum proprie nec paulo † magis iuriſconſulti, imperatoreſue loquantur. Bart. *in l. decem. num. 6.* Ibique Imola *nu. 8 verſ. quandoq. ſimpliciter ff. de verbo. obligat.* Imola *in l. Titia. §. penult. eod. tit.* Io. Hannibal *in rub. ff. ſol. matr. num. 64. num. 74. num. 344. in fi. & vberius num. 395.* Caſſador. Dec. 3 *col. 3. in fin de re' eruatio. ſol.* 84. In ſententia enim verba vulneranda, ne cõtradictionem habeat, Gemma. ſcribit *in conſ. 122. circa fin.* In verbis libelli idem Aret. ſcribit *in conſil. 127. in cauſa dominæ Antoniæ. num. 1.* Quid hic dicendum, vbi citra vllam verborum læſionem, ita intelligi clauſula hæc poteſt, & faciant inueſtiti quicquid velint, domino non præmonito, dum incolume tamen pactum ſuperius maneat, hoc eſt vt rectum, auitum & antiquum feudum perſeueret.

Nono ſi generaliter clauſulam intelligimus, & faciant quicquid velint, inepta & momenti nullius verba tot fiunt, rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium: cum alienabile & hereditarium feudum ſimpliciter fiat. Ita niſi clauſula ipſa, & faciant quicquid velint, effectum non habebit. Sin autem ad modum memoratum, id eſt, ad conſenſum domini remittendum clauſulam ipſam accipimus & reſtringimus, vtilitatem ſuam habiturũ verumq; erit. Rectum quippe auitum & antiquum feudum, & ſecundum bonas patriæ conſuetudines erit. Æque pro arbitrio id diſponere licebit quod ad dominum attinet, iniuſſu cuius alienari agnatis conſentientibus poterit, quod ſi non conſentiant, iniuſſu domini alienari nihilo minus poterit, quia feudo alienator cariturus ob id non erit, neq; pœnæ nomine ad agnatos deuoluetur, vnde niſi tanquam agnati & iure inueſtituræ, non etiam pœnæ aut alienationis cauſa, feudum non vendicabunt. At enim potiorem haberi interpretationem oportet. Vnde vigorem & firmitatem obtinere omnia poſſunt. Namque ſi ver-
312 bum nullum vel † minimum, imo nec ſyllabam intelligi ita conuenit, vt fruſtra fiat, vti non parce ſcriptum ante habemus, *num. 46.*

Quid in verbis tot, quæ ad naturam & ſubſtantiam feudi adiecta demonſtrandam ſunt, vnde interpretatio diuerſa vti praua reiicienda, per quam infructuoſa verba tot fiunt. Prauum enim intellectum, ex quo ſtenilia verba aut otioſa fiunt, Caſtr. putat *in conſ. 175. caſus præſens valde dubitabilis col. 4. poſt med. ver. & dum ducitur argumentum à contrario ſenſu. lib. 1.*

Hoc amplius, intellectum extraneum ſeu à ratione aberrantem magis eſt accommodari, quam vt inertia, aut momenti nullius verba fiant. Cal. *in conſ. 12. num. 7 in fin. & apud nos in conſil. 201. n. 4. in fi.* Quid in ſenſu hoc dicendum, qui tam amiciſſimus & verbis, & menti inueſtituræ apparet. Qui ad ipſam feudi naturam quadrat. Quo magis admirer, ſenſum alium adnocationi diuerſæ placere, fundamentis quicquam locari in clauſula memorata poſſe.

Decimo illud ſaltem admiſſurum quemuis non dubitem, quin incertus aut ambiguus ſenſus clauſulæ huius, & faciant quicquid velint, ex ſuperioribus fiat, qui perſpicuus tamen factus vndique eſt. Sed enim in re dubia declarationi ſtandum vaſallorum videtur, quod genus eſſe feudum exiſtiment, à quibus venditio bonorum facta perinde vt de feudo recto eſt, in
313 quo decreti opus forma ſit. Promiſſori quippe † ſermonis obſcuri, qui ex contractu naſcitur declarandi facultas datur. *l. quicquid adſtringendæ. §. ſed in verſus ff. de verb. obl.* Mathe. *in l. a. not. 161. nota quod vtcumq.* Sed enim feudum Noni rectum, antiquumve eſſe, cũ ante venditionem, tũ in venditione ipſa confeſſus venditor vaſallus eſt. Quæ confeſſio ante venditionem per inueſtituras, conſignationes & recognitiones factæ emptori ipſi noxia haud dubie eſt, ne melior conditio eius q̃ authoris fiat. Bar. & alii *in l. fa. la. §. ſi here. ff. ad Trebel. cum aliis apud nos comparatis in tract. de anti. tempo. part. 1. num. 78. & in conſ. 29. num.* Et in ſpecie recognitionis tradit Soc. *in conſ. 50. n. 8. & in conſ. 68 num. 3. & ſeq. libr. 4.* Ripa *in l. ſi vero aliquam. num. 42 verſ. intellige vt non probet. ff. de acq. poſſ. De quo infra etiam num. 329. & num. 429.*

Neque argumentum mouet, quo Doctor ille in actis vtitur ſcandem emptori factam, cui perſuaſum ſit, feudalia bona eſſe, quæ non ſint. Namque tenorem ſuum non obſcure argumentis his ineptiſſimis patronus ille tuetur. In quem argu. ipſum regeritur; fraudem enim cauſari aut circumuentionẽ aliquam emptor nequit, ſi qualia vendita bona ſunt, talia venditor aut feudi ſucceſſor defendit. Queri enim emptor non poteſt, bona ſe empturum quaſi feudalia, aut ex feudo recto non fuiſſe, quæ vt talia expreſſim empta ab eo ſunt. Vnde locus querimoniæ foret, ſi quaſi feudi recti, & in quo neceſſaria decretorũ forma ſit, comparaturus bona non fuerat. Quid autem in confeſſionum inquirimus, facta nec ne ante venditionem aut in venditione ſit. Quandoquidem tantundem expreſſum confeſſus & aduerſarius ipſe emptor eſt.

Secundo ad argumentum reſpondetur. Iuris † præſumptio- 314
nem cum genero facere, vt proprium feudum in dubio cenſeatur. Bal. *in l. 1. q. 31. ff. de rerum diuiſio. l. 2. num. 6 C. de iure emphyt. l. liberta libertaq. nu 37. verſ. quæritur de eo C. de oper. libe.* Alex. *in conſ. 1 col. fin. libro 5.* Paril. *in conſ. 17. num. 15 libro 1.* Quibus locis habetur, ſecundum naturam ſuam in dubio præſcriptum feudum intelligi. Atq; ideo rectum & proprium in dubio feudum iudicari. Rurſus præſumptio iuris actori fauet, quæ à confeſſione deducitur. Cui ſtandum in dubio eſſe, affatim monſtratum iuſtè habemus *num. 11.* Gemina igitur præſumptione cum genero † facim- 315
re. Qui improprium, hereditarium ſimpliciter, atque alienabile feudum aſſerit, probationibus validioribus oſtendere neceſſe habet. Alex. *in conſ. 99. nu. lib. 3.* Iaſ. *in l. ſi verdum. num. 10. verſ. nota amen ſtupendum dictum. ff. de verbo. oblig.* Gal. *in l. ſi contrario nu. 305. & ſeq. ff. de vulg. cum aliis apud nos collectis in tract. de antiq. temp. part. 2. num. 26. & infra nu. 38. verſ. intervallo regitur.* Et ſi præſumptio iuris ſimplex probationes validiores ex diuerſo poſcit, quid in præſumptione dicendum duplicem, cum difficilius non paulo vinculum ſoluatur, quod duplex eſt *l. cum in adoptiuo. in prin.* Ibique Bald. *C. de adoptio. §. ſi vero. Inſtit. eod. tit. Auth. itaq. C. com. de ſucceſſ. x. inter corporalia verſ. vnde cum non ſit de translatio. epiſ. c. ex tuarum. de authori. & c. ſi a pallij c. 1. cum gl. de treuga & pace. c. non poteſt. de præben. libr. 6. Et id genus non pauca* vnde erroneam confeſſionem memoratam probationibus validiſſimis & ſane quam pellucidis docere pars compellitur. Sed enim efficax, liquidaue probatio non conſtat, quæ ex clauſula memorata deducitur, & faciant quicquid facere voluerint, quatenus ex verbis ſuperioribus & in parte ſubſtantiali inueſtituræ aſſcriptis quibus in feudum rectum, auitum, antiquum, & ſecundum mores bonos patriæ conceſſio fit, poſteriorem illam clauſulam reſtringendam, ſatis ſuperque declaratum eſt.

Illud certe inficias quempiam † iturum non duximus, quin 316
bifariam intelligi clauſula illa poſsit, & faciant quicquid facere voluerint, hoc eſt, reſtrictiue & generaliter. Quo caſu non poteſt ambigua non intelligi. *l. veteribus. ibi gloſ. ff. de pactis. l. quæ ex pluribus. ff. de verb. oblig. l. quoties in ſtipulationibus eod. tit. iuncta l. quoties idem ſermo. ff. de reg. iuris.* Text. hic pertinet *in l. ita fidei. ff. de iure fiſci.* not. Bald. *in l. ſcire leges. num. 1. ff. de li. in l. pretibus. num. 23. C. de impub. in conſ. 218. perita venia. col. 1 poſt med. in conſ. 340 & præmitto col. 2 libr. 3.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 195. viſis & conſideratis omnibus ſupradictis. num. 2. lib. 2.* Soc. *in rub. ff. de rebus dub. in l. in ambiguo. in 2. not. eod. tit.* vbi enim pluralitas, ibi obſcuritatem eſſe Bald. ait *in l. hac conſultiſſima. numer. quarto. Cod. qui teſtament. fac. poſſ. per text. in d. l. quæ ex pluribus. ff. de verbor. obligat.*

Quod locum habere, etiam cum ſenſum certum à lege diſpoſitio accepit, quæ intelligi multifariam poteſt, Areti. ſcribit *in conſil. 84. diligenter ponderatis. col. 3. poſt med. verſ. & iſta ratio. per text. in l. cum quis calendis in prin. ff. de verb. obligat.* Quid hic dicendum, vbi interpretationem certam ab vſu ipſo clauſula hic accepit, & faciant, quicquid facere voluerint, vſu enim ipſo receptum, & proprium Noni feudum habeatur, atq; vti proprium obtineat. Quem vſum lege ipſa potiorem eſſe nemo ambigit. *l. de quib. ff. de ll. §. ex non ſcripto. ibiq. gl. Inſt. de iure natu.* Itaq; cum ita vſu receptum moribuſque ſit, vt proprium feudum æſtimetur. Ad cumque vſum confeſſiones accedant tam ante venditionem, quam ſub ea factæ, quis aduerſarium ferat, vt contra confeſſiones ventre & ſuas & authoris permittatur?

Vndecimo vbi ambiguitatis hærere quicquam poſsit, ex obſeruatione id ſublatum inſecuta eſt. Siquidem profecto, auito & antiquo receptum feudum ſemper fuit, fœminæ ad id admiſſæ nunquam ſunt, cum maſculorum linea perſeueret. Ab obſeruatione † plane inſecuta diſpoſitionis cuiuſuis interpre- 317
tationem faciendam procul dubio eſt. Quæ interpretationum probatiſſima habetur *l. ſi de interpretatione. & l. minime. ff. de ll. l. cum*

turis. C. de iudic. c. cum dilectus. de conſuet. Bartol. in *l. diuturna. verſic. item not. ff. de legib. conſi. 59. numer. 6.* vbi text. & alios profert. Cuman. in *conſilio 62. colum. 1. circa medium. verſi. quoniam cum proponatur.* Fulg. in *conſilio 121. quodam 3. colum. 2. circa medium.* Abbas in *cap. 1. num. 14. de conſtit.* Socin. in *conſ. 25. num. 15. verſi. decimo probatur. lib. 1.* vbi text. & alios in ſententiam hanc profert. Roman. his aſſiſtitur *conſil. 520. num. 2.* Qualitatem contractus ex eo declarari, quod obſeruatum poſtea eſt, ſequitur Dec. in *conſi. 116. colum. 1. circa fi.* Æque licentiæ qualitatem ex vſu ſubſecuto declarari Bald. ſcribit in *c. 1. num. 3.* quid iuris, ſi poſtea ali. vaſal. feud. recuper. Declaratio ſeu interpretatio hæc, quæ ab obſeruatione colligitur, idcirco primas tenet omniumq; optima habetur, quod ab effectu deſcēdit, vt Albano in *conſi. 59. num. 9. in conſi. 62. num. 9. in conſi. 63. nu. 31.* Vſque adeo porro interpretatio hæc arridet, quam obſeruatio inducit, vt potior verbis habeatur, ſeu vt offendere verba liceat, potiuſquam ab interpretatione hac diſcedatur. Socin. in *conſi. 209. num. 4. verſi. nono comprobo lib. 2. in conſilio 66. numer. 11. verſi. quod etiam confirmatur libro 3.* Socin. iun. in *conſilio 25. numer. 20. libro 2.* Quid hic dicendum, vbi citra verborum moleſtiam, interpretationem hanc procedere dictum ante habemus. Hoc amplius interpretationem hanc admittendam, quam obſeruatio præſtat. Tum quoque Doct. putant, cum etiam eam non eſſe apparet, vt Cuman. ſentit in *d. conſi. 61. viſa copia. colum. 1. poſt medium. verſic. quoniam cum proponatur.* Abb. in *dict. cap. cum dilectus. numer. 7. per illum text. de conſuet.* Socin. *conſi. 145. col. 2. ver. & cum dicebatur quod erat incipiens modus. lib. 1.*

Quia dicturi hic erimus, vbi rectiſſimam rationibus iuris, feudique naturæ ſaneq; am conſentaneam interpretationem hanc eſſe, tam cumulatiſſime teſtatum in ſuperioribus habemus. Sed & in materia pœnali hoc genus admitti interpretatio ſolet, quam obſeruatio miniſtrat, verbi gratia pœna in eum ſtatuta eſt, qui vinum in locum de territorio alieno cōducit, nunquid ad extraneum non forenſem ſtatutum hoc pœnale trahatur. Ab vſu inſubſecuto ſtatutum declarandum, Caccialup. ſcribit in *l. 1. num. 115. in fi. verſi. ſed illis concluſionibus. Bartol. & aliorum idem tenentium, &c. C. de ſum. trin. & fide cathol.* Egregium enim rerum magiſtrum vſum eſſe, ex Cæſare in commentariis, & Plinio iuniore in epiſtolis ait, & per text. *in dict. l. minime. & in Clem. paſtor. du. de re iudic.* Si in ſpecie pœnali ſperni interpretatio non ſolet quæ ab vſu inſecuto colligitur. Quid in ſpecie controuerſa dicendum, in qua feudi conſeruatio citra cuius iniuriam vertitur.

Ad hæc gratioſa vſque adeo interpretatio hæc videtur, quæ ab obſeruatione percipitur, vt præſcriptionem obſeruatio non poſcat, hoc eſt, tempore ita obſeruatum longiſſimo ſit, verum ſatis erit, itaq; vſu receptum. Paul. de Caſtr. in *conſ. 347. quia circa donationem. col. fi. lib. 1.* Alex. in *conſ. 107. nu. 21. verſ. nec requiritur. libr. 2.* Aret. *conſ. 11. nu. 5. verſ. Sed tamen ex ſuper abundanti.* Soc. *conſ. 111. nu. 4. verſi. ſed certe poſſumus dicere. & nu. ſeq. lib. 1.* Corn. *conſ. 188. colu. fi. lib. 4.* Dec. *in c. cum M. nu. 7. ver. & ex ſupradictis infertur. de conſtitutio. in c. at ſi clerici. in prin. numer. 25. in fi. de iudiciis. in conſ. 48. colum. 2. in conſilio 156. circa fin. in conſilio 441. colum. penult. circa fi.* Natta in *conſilio 406. num. 26. & apud nos in conſilio 118. num. 2.* Quid hic dicendum, vbi poſt feudum Noni introductum, ita ſemper obſeruatum eſt. Hoc amplius non modo ex obſeruatione particulari circa actum geſtum, ſed generali regionis totius, interpretatio deſumitur. Bald. in *conſ. 45. villa vel caſtrum. in fi. lib. 5.* Signor. in *conſ. 172. num. 4.* Pariſ. in *conſ. 7. n. 40. & ſeq. conſ. 50. nu. 41. lib. 3.* Sed enim communis patriæ totius obſeruatio interpretationi huic abblanditur, cum alienandi ius pro arbitrio in feudis non competat. Imo enim ante Yolant & Blanchæ ducum decreta, nec pro dotibus, cauſiſue aliis ius feudi alienandi erat. Ita iure communi feudorum per omnia patria vtebatur. Quid hic dicendum, vbi conſuetudines ipſas patriæ totius expreſſim relatio fit, atq; vbi cum generali patriæ totius conſuetudine ſingularis etiā in loco Noni vſus conſentit, qui ſatis vnus ad voluntatem declarandam eſt. *l. minime. ff. de legat. 3. leg. cum delatione. § aſinam. ff. de fundo inſtr.* Signor. *conſi. 18. n. 6.* Cor. *conſ. 105. col. 4. ver. & inſuper. de more. lib. 2. & apud nos conſ. 70. n. 12. & conſ. 77. n. 19.*

318 Duodecimo reſtrictionem † verba generalia admittunt, vt ad ea tantummodo referantur, quæ naturæ contractus conueniunt. *leg. fundum. ff. de contrah. emptio.* Innoc. in *c. ex literis. de iure patro.* Bal. in *l. à procuratore. C. mand. in rub. C. de contrah. empt. q. 9. in l. fin. C. fine cenſu vel reliq. cum aliis apud nos relatis in conſilio 25. num. 2. & in conſil. 258. numer. 5.* Idem Sigiſmund. probat in *conſil. 24. n. 14.* ius idem verborum vniuerſalium eſſe. Bal. in *conſil. 67. quia ex facto. colum. 1. poſt med. libro 3.* Calca. in *conſi. 1. numer. 16. in fine ver. reſtat modo, vt reſpondeam.* Socin. Iun. in *conſilio 148. numer. 39. libro 1. & quod ſcriptum inferius habemus numero 342.* Sed enim feudi naturæ repugnat, vt in alienos aut extraneos transferatur. Ob id clauſula illa, & faciant quicquid velint, ad conſenſum reſtringi domini debet, ne adhiberi eum neceſſe ſit, non etiam intelligi generaliter debet, vt agnatis eo inuitis, atque in perniciem ipſorum ad alienos transferre feudum liceat, cum actum expreſſim ſit, vt rectum id, auitum, antiquum, & ſecundum bonas patriæ Pedemontium conſuetudines datum cenſeatur. Vnde ſi generaliter clauſulam illam intelligimus, vis tota clauſulæ illius in parte diſpoſitiua & principaliter inſerta perimitur. Ipſaque feudi natura in ſolidum intercidit. Admittenda igitur interpretatio † erit, vnde quam minimum poteſt, feudi natura 317 alteratur, & quam minimum poteſt, iuris communis feudorum correctio ſequitur. *l. 1. C. de inoffic. dot. leg. Sancimus. C. de teſta. l. fi. C. de nouatio. l. præcipimus. in fi. de appella. expreſſius in § tribus. in Authent. quibus modis natu. effi. ſui. § fin. ibique gloſſ. fin. Authen. de admin. offic. § fin. ibi vt omnibus modis concordantia legum ſeruentur. in Authen. de exhiben. reis. c. cum expediat. de electio. libro ſexto. gloſſ. magna & or. di. in authen. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ.* Eodem gloſſ. ſpectat in *l. fi. in verſicul. duos pedes. ff. finium regun.* promptos nos eſſe non decere, vt legem abrogemus. Scite huc Bald. quadrat in *conſilio 495. quadam domina Helena. columna prima. in fi. libro quinto* non aliter correctionem admittendam, niſi ſi vel expreſſum ſit, vel repugnantia ineuitabilis neceſſario correctionem inducat. Sed enim non modo expreſſum non eſt, vt ad extraneos pro arbitrio transferre feudum liceat, verum contra nominatim in verbis illis cautum, vt rectum, auitum & antiquum feudum ſit, vt ſecundum bonas patriæ Pedemontium conſuetudines conceſſum intelligitur. Sed nec ob verba taxatiua geminata correctionem admitti iuris conuenit. Alexandrinus in *conſilio 120. in cauſa Strazarolorum numero octauo. verſi. ul. nec obſt. quod dicatur. libro quarto.* Decius in *l. 1. numero 6. C. de bon. poſſ. ff. contra tab. & quod infra ſcriptum eſt numero 357.* Quid hic dicendum, vbi verbum vllum taxatiuum ne quidem ſimplex inuenitur. Vbi naturæ feudi expreſſim verba conſonant, vbi conſuetudo cum generalis patriæ totius, tum ſingularis in loco Noni, interpretationē hanc probat.

Decimotertio ex decreto domini ſententia hæc non mediocriter adiuuatur ratione fortiore argumentando. Per decretum enim † verbum vniuerſale quibuſcunque in feudi cō- 319
ceſſione adiectam cōtra naturam ſuam & vulgatiſſimam Doc. ſententiam offenditur, ne alienabile aut hereditarium ſimpliciter feudum indicatur, quod alicui pro ſe datum & heredibus ſuis quibuſcunq; eſt. Quamuis iure communi ad extraneos tunc feudum ambulet. Bal. in *c. 1. in princ. nu. 9. de prohib. alie. feud. per Feder. in l. 1. q. 34. & q. 48. ff. de rerum diui. con. l. 207. quaſtio eſt, ſinerius. nu. 1. in fi. lib. 2.* Alex & Iaſ. in *l. Gallus. § etiam ſi parente ff. de lib. & poſt.* Alexā. in *conſ. 7. num. 8. lib. 7.* Soc. in *conſi. 19. num. 4. verſi. nec eſt neceſſarium. libr. 1. conſil. 266. num. 37. verſic. præterea Bal. libro. 2.* Cornel. in *conſilio 6. columna 4. libro 1.* Dec. in *conſil. 78. columna pen.* Bologni. *in notulis.* Io. de Ana. in *conſil. 84. colum. 1.* Iaſ. in *conſil. 155. colum. 2. in fi. lib. 2. conſil. 17. colum. 3. lib. 3. conſil. 115. colum. 8. conſil. 118. colum. 2. in fi. conſil. 124. colum. pen. poſt medium. & conſilio ſeq. colum. 6. libro 4.* Ruin. in *conſilio 3. numer. 8. conſil. 16. numer. 5. libr. 1. conſilio 19. numer. 24. lib. 4.* Gozad. in *conſi. 6. num. 43. & equen. conſ. 8. num. 25. conſ. 14. num. 22. in conſ. 27. numer. 22. conſ. 19. num. 15. & conſ. 76. num. 2.* Curt. Iun. in *tract. feud. parte tertia q. vltima. conſ. 1. colum. 1. & ſeq. conſ. 48. num. 3. conſil. 60. nu. 9. in fi. & conſ. 183. num. 4. in fi.* Ripa in *l. ex facto. § ſi quis ita. nu. 16. ff. ad Trebellia. in l. quæſitum. § ſi quis cum tutor. num. 4. & ſeq. ff. de priuil. credi.* Socin. Iun. in *conſ. 103. num. 28. conſ. 112. num. 3. in conſilio 114. nu. 9. lib. 2.* Pariſ. in *conſi. 71. num. 42. lib. 3.* Ex decreto hoc ratione que validiore ſpecies controuerſa dirimitur. Namque ſi verba vniuerſalia contra probatiſſimam Doct. ſententiam offendi ſimpliciter decretum iubet, atq; ideo offenſionem eam etiam verba vniuerſalia patiuntur, cum verbis ipſis vniuerſalibus verba alia ſpecialia non repugnant. Quid in ſpecie propoſita dicendum, in qua verba ſuperiora in parte diſpoſitiua & principali adiecta, in feudum rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines Patriæ Pedemontium clauſulæ ipſi euidentiſſime repugnant, & faciant quicquid facere voluerint. Quod vnicum arg. ad palmarium ſatis rem iuſte caſteque contemplantibus videtur.

Decimo-

Decimoquarto ex Oldra. nominatim quæſtio hæc explica-
tur in *conſilio* 178. *factum tale eſt, quidam nobilis.* Qui in ſpecie inue-
ſtituræ huius caſtri Noni, à vicario comitis Sabaudiæ incon-
ceſſæ, de iure reſpondit. Atqui pro vero & rectiſſimo feudum
321 id eum habere, planiſſimum ex eo fit. Quamuis in † eo nota-
ri Oldra. ſoleat, quod vigorem in clauſula non admittit, qua iu-
re feudi antiqui quod nouum eſt, conceditur, ita vt pro anti-
quo habeatur. De quo apud nos in *tract. de antiq. temp. part. 5. num.*
13. Et cum ſatis demonſtratio duplex ad rem eandem oſten-
dendam ſit. *l. patronus. §. 1 ff. de leg. 3. l. forma. ff. de cenſibus. l. hac conſultiſ-
ſima. C. qui teſta fa. poſ.* Bartol. in *l. demonſtratio falſa. §. 1. q. 7. ff. de condit.
& demon.* Bartol. Alex. & alii in *l. ſi quis in fundi vocabulo. ff. de lega. 1.*
Alexandrin. in *conſilio* 72. *libro* 3. *conſil.* 38. *libro* 5. *conſil.* 107. *libro* 6. *&
conſil.* 57. *libro* 7. Demonſtrationes hic plus quam duæ interue-
niunt, quæ inueſtituram eandem controuerſam atque eam
arguunt, ſuper qua de iure reſponſum ab Oldrad. eſt. Nomen
inueſtientis, inueſtitorum, res ipſa, de qua facta inueſtitura eſt,
Noni feudum videlicet inueſtiendi cauſa, quæ à bello ibi enar-
rato deſcendit. Ita recte ſupputantibus demonſtrationes qua-
tuor interueniunt. Secundo qui diuerſam inueſtituram con-
trouerſam, atque illam aſſerit, ſuper qua conſilium datum ab
Oldr. eſt, illud quoque affirmat, de feudo eodem, à perſona ea-
dem vaſallos eoſdem iterum inueſtitos. Sed enim iuri id & ve-
riſimilitudini omnino refragatur, vt iidẽ vaſalli à domino eo-
dem de feudo etiam eodem bis inueſtiantur, cum niſi muta-
tione aut morte domini ſeu vaſallorum renouatio fieri inue-
322 ſtiturarum non ſoleat. Etenim cum † dominium vtile ſemel
adeptus inueſtitus ſit, dominus fieri iterum non poteſt. *l. ſi id
quod. ff. de rei vin. vend. l. 3. §. ex pluribus. ff. de acqui. poſ. l. non vt ex pluribus. ff.
de reg. iur.* Repetitam igitur inueſtituram non recte dixerimus,
quæ neceſſaria non eſſet. *l. non cogendum. in fi. ff. de procura. leg. hac ſti-
pulatio. § diuus. ff. vt lega. nom. cau.* Id quidem maxime, quod citra
ſumptum id genus inueſtituræ non fiunt argumenta *leg. cum de
323 indebito ff. de probat. cum aliis ante relatis numero* 178. Rurſus cum † re-
petitio hæc inueſtiturarum fieri ab eiſdem dominis, vaſallis, &
de feudo eodem non ſoleat, facta præſumi nõ debet. *l. fideicom-
miſſa. § ſi ſeruo.* Ibique Bal. *ff. de lega.* 3. Alexandrinus in *conſilio* 27.
circa fi. libr. 2. & conſilio 75. *numero* 13. *verſic. oſtendũtur etiam libro quinto.*
Decius in *conſilio* 399. *num. octauo.* Conſuetudinem etiam in præ-
ſumptione ſeu veriſimili, vt præſumi debeat, quod vſitatũ eſt,
viceque contraria, Bal. obſeruat. in *l. teſtium columna fi. verſic. quar-
to dixi. C. de teſtibus cum aliis apud nos relatis. in tract. de antiq. temp. parte
quarta numero* 229. Quibus Salic. accedit in *l. neque natales. in ſecun-
da oppoſi. C. de proba.* Soc. iunior in *conſilio* 48. *num.* 12. *libro ſecundo.*
quod plerunque, aut communiter contingit, veriſimile id ha-
beri & præſumi: ita vt probandi onus in aduerſarium regerat.
In eandem ſententiam Bald. ſcribit in *l neque. 1 numero primo. in fi.
C. de nuptiis.* verum id præſumi, quod vſitatum eſt fieri. Ergo fal-
ſum præſumendum id erit, quod à conſuetudine abhorret, à
contrariis argumentando, *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.* Idque
ex text. probatur in *l. ſi quis ſub conditione.* Ibique glo. & Baldus. *ff.
de cond. inſtit. in l. ubi omnium. in fin. C. de teſtamen. & alia non pauca.* Ad hæc
pluralitas præſumi inueſtiturarum non ſolet. Namque ſi te-
ſtamentorum pluralitas non præſumitur. *leg. fina.* Ibique Bald.
in *fin. C. de rebus credi. l. omnium. cum gloſ. in verſicul. comprobatur. C. de te-
ſtamen.* Salic. in *l. 2. circa med. C. de errore aduo.* Alexandrin. & alii. in
leg. 2. Ibique Decius *numero quarto.* Iaſon *numero* 7. *C. de bono. poſ. ſe-
cund. tab.* Alexandrin. in *conſilio quarto. numer.* 12. *libro* 7. Longe mi-
nus pluralitas præſumenda inueſtiturarum erit, cum teſtamẽta
plura ab eodem non raro fiant. Quod non ſimiliter circa in-
ueſtituram contingit. Itaque præſumptione iuris & conſuetu-
dine notiſſima pluralitatem inueſtiturarum de eadem re, inter
eaſdem perſonas non admittente, eandem inueſtituram con-
trouerſam, atque eam eſſe, de qua apud Oldra. non poſſumus
non dicere. Conſequenter rectum Noni feudum eſſe, Oldra.
teſtimonio in ſpecie declaratur.

324 Aliter etiam identitas hæc † demonſtratur, quod ſi plurali-
tatem inueſtiturarum in vaſallis & dominis eiſdem admitti-
mus, ſacramenti quoque fidelitatis neceſſe erit iterationem
inducere. At enim fidei ſacramentum denuo ſubire vaſallus
non cogitur. Boic. & alii in *cap. veritatis. de iureiur. and.* Emanuel à
Claris aquis *ſingul.* 125.

Quid autem dicimus, ab eo inueſtituram non repetendam,
325 qui inueſtitus ſemel ſit. Quatenus nec in ſucceſſorib. eius † ne-
ceſſaria æſtimatur, qui ſub inueſtitura comprehenſi authoris
defuncti ſunt. Baldus in *conſilio* 301. *proponitur, quod Petrus* [illegible]
in fi. lib. 1. Paul. de Caſtr. in *conſ.* 189. *viſo inſtrumento cuiuſdam inueſti-
turæ. colum. 2. in princ. lib. 1.* Alexan. in *conſil.* 79. *colum. fi. lib. 1.* Iaſ. in *conſ.*
150. *colum. 3. in fin. verſic. quod autem in caſu noſtro. libro 2.* Beroi. in *conſilio*
44. *num.* 4.

Hoc amplius dico, ſatis † demonſtrationes duas ad inueſti- 326
ram eandem arguendam, quamuis falſæ aliæ inueniantur. *d. l.
ſi patronus. §. 1. ff. de legat.* 3. Paul. de Caſtr. & Alex. in *l. ſi nomine. C. de
teſtam.*

Decimoquinto mirum ſatisfacere non poſſum, inueſtituram
hac quempiam admiti. Quæ producentis contraria haud dubie
eſt, ſi inueſtituras & recognitiones poſteriores obſeruamus,
quibus niſi de feudo recto mentio non fit. Namque clauſulam
illam generaliter eſto accipi oporteat, & faciant quicquid fa-
cere voluerint. Verba ſuperiori deſiderata ſunt, in feudum re-
ctum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines
patriæ Pedemontium, ex quibus clauſulam ſequentem re-
ſtringendam oſtendimus, ne feudi naturam mutatam in ſuc-
ceſſione dicamus. Rectum nihilominus feudum Noni ex in-
ueſtituris poſterioribus factum non poſſumus non admit-
tere.

Cuius rei gratia † ſciendum, errore manifeſtario eos duci, 327
quibus viſum eſt, alienabile & hereditarium feudum ex inue-
ſtitura priore ſimpliciter eſſe. Atque ideo inueſtituræ ipſi priori
ſtandum, neque formam eius in perniciem mutari ſucceſſorum
potuiſſe. Dii boni, errorem tantum quis ferat. Etenim ſi aliena-
bile & hereditarium feudum ſimpliciter ex prima inueſtitura-
tum eſt. Quomodo ius ſibi ex ea quæſitum agnatus, fœmina
aut ſucceſſor vllus contenderit. Quæſitum quippe ius dicere-
tur, ſi in necem agnati, fœminæ, aut ſucceſſoris alterius aliena-
re id non liceat, ita vt ad eos peruenire omnino debeat. Cæte-
rum ſi hereditarium aut alienabile ſimpliciter feudum eſt, ita
vt ad extraneum id ambulare quemuis poſſit. Quomodo ius
cuiquam in eo intelligi quæſitum poterit. Conſequenter quod
dicitur inueſtituræ priori ſtandum, obtinere tunc oportet, cum
ex ea ius cui quæſitum apparet, quod eo lædi inuito non poteſt.
Aliter atque cum ius cuiquam quæſitum non ſit, quia vocatus
quiſquam non legitur, verum in arbitrio vaſalli poſitum feu-
dum eſt. Ibi enim poſteriorib. inueſtituris, non priori ſtandum
nominatim Pernus ſcribit *not.* 4. *num.* 40. *& ſeq.* Ibiq; ridiculam
eorum opinatur, quibus viſum contra ſit, vt priori ſtari inueſti-
turæ debeat. Quo argumento pro Illuſtribus Noni regulis vſi
ante ſumus, quam obuius mihi Perneus fieret. Sed enim teſti-
moniis, plerique vel non ita grauibus, priuſquam rationibus,
coactis dicuntur. Reſponſionis tantulum ad argu. hac ratione
inuicta munitum, quam auidiſſime expecto.

Sed enim ius agnatis & ſucceſſoribus in feudum quæſitum
eſto ſit, quod nequaquam admittimus. Ius ex inueſtitura hac
priore aduerſarius merito nihilo magis poteſt. Rei cuius demõ-
ſtrandæ cauſa, ſciendum, feudum hoc Noni pro recto, auito
& antiquo à vaſallo venditore tam per inueſtituras, quam con-
ſignamenta, quæ vocant, recognitum. Ita vt inueſtituris & re-
cognitionibus liquet. Dubitandum plane † non eſt, quia feu- 328
di naturam in perniciem ſuam mutare aut alterare vaſallo li-
ceat.

Doctores enim, qui alterationem hanc non admittunt, de
incommodo ſucceſſorum loquuntur, ne eis noceat. Bald. *in l. v-
nica. num. 31. C. quand. non peten. part.* Decius in *conſ.* 78. *colu.* 3. *circa med.
in conſi.* 195. *colum. 2. poſt medium.* Quod ad vaſallum vero aliena-
torem ſpectat, contra alienationem ſuam venire non permit-
titur *l. poſt mortem. in princip.* Ibique *gloſſ. ff. de adopt. l. vendicantem. ff. de
euict. cap. veniens. de filiis Presbyt. cap. diuerſis fallaciis.* Ibique *gloſſ. in verſic.
non per te. de cleric. coniugat.* Et in ſpecie feudi tradit Alexan. in *conſ.*
60. *numer.* 3. *libro* 3. vbi contra factum ſuum in feudo quempiam
non venire ait, cum niſi ratione iuris tertii prohibitum factum
non ſit.

Qua ratione igitur † alterationem feudi in necem ſuam im- 329
pugnare vaſallo ne licet, ita nec aduerſariis Paul. & S. cauſam
vel ſingularem à vaſallo ducentibus, ne melior ſucceſſoris ſin-
gularis quam authoris eius conditio fiat. *l. rerum. §. 1. ff. ad Vellejan.
l. ſi ſuperatus.* Ibiq; Bar. *ff. de pigno. l. ſi mater. §. fi. ff. de except. rei iudic. l. quod
ipſis. ff. de reg. iuris cap. ſaluberrimum.* 2. *q.* 7. Bar. & alii in *l. falſa. §. ſi heres.
ff. ad Treb. cum aliis apud nos relatis in tract. de antiq. temp. part. 1. nu.* 78. *&
conſ.* 29. *n.* 1. Et in ſpecie recognitionis Soc. tradit in *conſ.* 50. *n.* 18. *&
conſ.* 68. *n.* 5. *& ſeq. lib.* 4. Rip. in *l. ſi rem aliquam. n.* 42. *ff. de acquir. poſſeſſ.*

Et

Et quod Signor. ſcribit in *conſ.138.n.3.* & quod ſcriptum in ſerius eſt *num.429.* Hoc amplius Gozad. ſcribit in *conſil.26 nu 54.& ſeq.* fas eſſe in perniciem eorum feudum alterare, quibus ius quæſitum ex inueſtitura prima eſt, quoties in alterandu, ad feudi naturam remeatur.

Ex quo dicto ſolo extra controuerſiam res ponitur, cum ad feudi naturam alteratio pertineat. Affirmandum tamen Goza. dictum ita ſimpliciter non cenſui. Satis tamen erit, opinionem hanc ex eo non vulgariter adiuuari.

Decimoſexto alter etiam inueſtitura controuerſa retorque-
330 tur. Namque ſi alienabile † feudum atque hereditarium ſimpliciter dicimus, vt licentia vaſallis ſit quicquid voluerint de eo faciendi. Pro arbitrio vaſalli diſpoſuerunt, & quod viſum eis fuit, per inueſtituras poſteriores facerent, vt quod alienabile feudum erat, in rectum & antiquum abiret. Ad quem modum melior ſucceſſorum facta conditio eſt. Quia vbi ex priore ius quæſitum inueſtitura non eſſet, id eis ex poſterioribus competit. Itaque ſi deteriorem ſucceſſorum conditionem facere alienando licebat, multo magis commodiorem *leg. ſoluendo. ff. de neg. geſt. Inſt. de author. tut. circa princ. cum aliis apud me relatis in conſ. 206. in princ.* Rurſus ſi in totum feudum alienare ex inueſtitura priore conceditur, multo magis naturam eius citra alienationem alterare *l. iuris gentium. § adeo ff. de pactis reg. cum licet lib.6.*

Decimoſeptimo citra controuerſiam res ex inueſtitura altera ponitur de eodem inter eaſdem perſonas, de feudo eodem, per Notarium alium conſcripta. In qua non ita generaliter cō-
331 cepta clauſula controuerſa eſt, & faciant quicquid facere † voluerint. Verū verbis aliis ita reſtricta, Et iure feudi faciant, quicquid facere voluerint ſine contradictione domini comitis. Quorum verborum ſenſus perſpicuus videtur, vt nihil ad conſenſum domini remittendum cogitatum non ſit, ita vt ſine cōtradictione eius facere pro arbitrio liceat. Quod ad agnatos plane aut ſucceſſores attinet, pro arbitrio faciendi data facultas non eſt, verum vt iure id feudi fiat. Id eſt, prout iure permiſſum feudi id eſt. Quæ verba interpretationem hanc omnino admittunt, verbis enim ſuperioribus remotis, in feudum, rectum auitum & antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium, ſi quidem ad naturam feudi interpretatio hæc quadrat, & per eam iuri communi feudorum difficilius derogetur, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *num.318.& ſeq.* Quid hic dicendum, vbi verba illa interueniunt, in feudum rectum, &c. vtrum fruſtra in verbis tam clariſſimis controuerſia ſit. *l. ille aut ille. § cum in verbis. l. non aliter. ff. de legat.3.*

Decimo octauo impedimenta duo in feudo alienando interueniunt. Vnum ex parte domini, ne eo inuito aut inuocato, alienatio fiat, vt ſcriptum ante habemus *num.263.* Alterum ex parte agnatorum, in quorum perniciem feudi licentia alienandi vſque adeo non eſt, vt ne quidem domino volente fraudi eis alienatio ſit, ſic quomodo teſtatum in ſuperioribus habemus. *num.11.& num.195.* Ex his duobus impedimentis non niſi vnum ſublatum, & niſi vnum amouere partes noluiſſe, non obſcure liquet. Id eſt, quod in domini conſenſu conſiſtit, vt ſine contradictione eius impune feudū alienetur. Quod autem ad agnatos ſpectat, non tam id auferre, quam integrum manere in verbis illis ſenſerunt, Et iure feudi faciant, &c. id eſt, prout feudi
332 mos aut natura patitur. Remotionem igitur † impedimenti vnius ad alterum trahi non conuenit, vt etiam in agnatorum necem diſtrahere feudum liceat *l. ſi domus. ff. de ſeruit. vrban. prædiorum. l. ſi nobis an princip. ff. de ſeruit. ruſtic. prædiorum. l. nec ii. § fin.* Ibique Iaſon in *l. notab. ff. de acquirenda hereditate. l. prima. § Sed videndum. ff. de ſucceſſ. edict.* Hoc amplius, clauſulam non obſtantibus in verba pluratiua conceptam non niſi ad impedimentum vnum trahendam. Baldus putat in *l. ſi non lex Ælia Sentia. per illum textum. ff. de hered. inſtituend.* Idem Baldus in *l.1. nu. 2. verſic. vnum etiam ſcias. C. de furtis in l.1. C. de ſeruis.* Paulus de Caſtr. in *l. hæc manum. in 1. not. ab. C. de legibus in l. fin. C. ſi contra ius vel vtilit. publ. in Authen. hoc inter liberos. C. de teſtamentis.* Dec. in *conſil.602 nu 7 dubio.* Iaſon. in *l. fin. num.30. circa fin. ff. de conſtit. princip. & in locis aliis Doct. non paucis.* Scite huc
333 Angel. † accedit in *conſil.177. in facto proponitur, quod Balthaſari. poſt mod.*

Remiſſionem neceſſitatis appellandi, quam emptori venditor facit, ad ius querelæ, aut de nullitate dicendi nō trahi. Quod dictum per quam appoſite huc quadrat, vt cuius neceſſitas remiſſa conſenſus domini exquirendi intelligatur, neceſſitas tamen ſublatam conſenſu eorum non ſit, ad quos feudū rectum ventutum, auitum & antiquum eſt, ſecundum bonas patriæ Pedemontium conſuetudines.

Decimonono permiſſio & prohibitio hic concurrunt. Permiſſio in clauſula controuerſa, & faciant quicquid velint. Prohibitio in clauſula, rectum, auitum, antiquum, & ſecundum mores laudatos patriæ Pedemontium.

Namque ſi rectum, † auitum & antiquum feudum dicimus, 334
vtique id transferri in alienos nequit. verum ad deſcendentes demum ambulat. *cap.1. § his vero deficientibus. & verſic. Si enim Titius autus. de ſucceſſ. fratrum. cap.1. de beneficio. fratrum. cap.1. § cum autem.* Ibique Doct. *qui feud. dare poſſ. gloſſ.* & Doct. in *l. ex facto. § fin. ff. ad Trebel.* Paulus de Caſtro in *conſil.11. Super primo quæſito in quantum quæritur. col.2. circa med. lib.2.* Et ſcite magis infra *num.254. verſic. Sed enim prohibitio & altera in verbis illis ineſt, & iure feudi faciant.*

Quoniam ſi iure feudi perfici diſpoſitionem oportet, extraneos ab eo arceri proculdubio eſt, cum niſi deſcendentes non inuirentur.

In hoc igitur permiſſionis & prohibitionis congreſſu, potiorem prohibitionis cauſam eſſe non dubitatur. Bald. & poſteriores in *l. ſi Ruffinus. C. de teſtam. milit. de quo vberius infra num.367.* Quod argumentū ratione validiore bifariam hic vrget. Principio, quod triplex hic prohibitio interuenit. Prima in verbis illis rectum, auitū, &c. Secunda in clauſula, ſecundum mores probatos patriæ Pedemontium.

Tertia in verbis illis, & iure feudi, &c. Quæ prohibitio † ter- 335
tium repetita potentior quam ſimplex non paulo eſt *l. baliſta. ff. ad Trebell. cum aliis ſupra enumeratis. num.315. verſic. quid in præſumptione dicendum.* Et in ſpecie prohibitionis repetitæ fortiorem eam ſimplici eſſe & egregius tolli, ex textu oſtenditur in *§ ſanctiſſimas. in Authen. de alien. & emphyt. gloſſ. in c. q. vtrum in gloſſ. fin. de condit. appoſiti.* Bartol. Imol. & alii in *leg. ſi plures familias. § dices in 2. oppoſit. ff. de legat.1.* Alex. in *conſil.93. col. fi. lib.7.* Aret. in *conſ.22. col.1.* Corſ. *ſingul.253. vbicunque concurrit.* Dec. in *conſ.193. col.1.* Socin. Iun. in *conſil.48. num.8. lib.1. & in conſ.31. nu.7. lib.2.*

Vnde ſi fortior permiſſione prohibitio vel ſimplex eſt. Quid in prohibitione probandum triplici erit? Ratio altera fortior hic pugnat. Quoniam permiſſione validior prohibitio habetur, quamuis momenti nullius permiſſio fiat, cum à prohibitione vincatur. Quid dicturi hic erimus, vbi vtraque in caſu ſuo effectum habere diſpoſitio poteſt, permiſſiua & prohibitiua? Locus enim permiſſioni, quantum ad dominum directum erit vt ſine contradictione eius, alienare feudum liceat. Æque locum & effectum prohibitio habebit ne in alienos, deſcendentibus aut agnatis inuitis, feudum cōferatur. Ad quem modum neutra diſpoſitio alteri derogat, contradictio nulla incurrit, iuris feudorum derogatio excluditur. Inutilia verba tot, cum myſterioque aſcripta non ſunt, in feudum rectum, auitum, antiquum, ſecundum bonos mores patriæ Pedemontium, & iure feudi, per ea, quæ prolixius ſcripta ante ſunt. *num.301. vſque ad num.213.*

Vigeſimo iuri ſuo niſi in conſenſu remittendo derogatum eſſe dominus noluit. In aliis plane ſaluum, id eſt, cautum eſt. Qua ratione igitur ius ſuum lædi, niſi in conſenſu cedendo noluit, & ſaluum expreſſim in aliis fecit. Ita credibile eſt, vt in verbis illis, & iure feudi faciant, &c. Saluum eorum præſtare ius cogitauerit, ad quos peruenire feudum ſolet, quod rectum, auitum, & antiquum eſt. Idque non iure ſcripto feudorum ſolummodo, verum etiam ex optimis patriæ Pedemontium mo-
336 ribus. Ad quem modum pars vna ſcripturæ † aut inueſtituræ ab alia declaratur, vt ad reſeruationem iuris agnatorum & verba illa pertineant, & iure feudi. *leg. ſi quis ex argentariis. § ſi initium ff. de eden. l. quemadmodum. § hæc verba.* Ibique Baldus. *ff. ad leg. Aquiliam. l. vtrum.* Ibique Bartol. & Angel. *ff. de petit. heredit. l. heredes palam. § ſed ſi notam. ff. de teſtam. l. qui non militabat. § Lucius. ff. de hered. inſtit. l. ſi ſeruum plurium. § fin. & l. qui filiabus. ff. de legat.1. l. legatorum. § 1. ff. de legat.* atque locum & in ſcriptura alia tempore diuerſo facta habere, inferius oſtenditur. *num.358.* Quanto magis ius idem probandum in ſcriptura eadem erit.

Vigeſimo primo verba illa † iure feudi, tantundem atque 337
illa valent, & ex cauſa feudi *l.3. in princ. ff. de vſufruct.* Ibi *legati iure, id eſt, titulo, aut ex cauſa legati. l. procuratoris. § per hanc. Ibi iure pignoris. ff. de tributoria. l. fin. in fin. ibi iure pignoris rem retinuit. ff. qui potior. in pig. hab. leg. ſi vero. § 1. Ibi quod iure patronatus aſſequitur. ff. ſolut. matrim.* Pro eo igitur res videtur atque ſi expreſſum ſit, faciant quicquid velint ex cauſa aut ſecundum cauſam feudi, prout cauſa aut con-

ditio ipſius feudi patitur, quod rectum, conceſſum, auitum, antiquum, & ſecundum bonos patriæ mores eſt.

Vigeſimoſecundo perſpicua partium mens ex verbis illis ſit ſine contradictione prædicti domini comitis, & heredum ſuorum. Apparet enim ex verbis his, niſi ad conſenſum domini remittendum, cogitatum non eſſe, vt quibus caſibus feudi alienatio fieret, impune id domino inconſulto, perficeretur. Pro-
338 inde † ad id reſtringi verba oportet, de quo cogitatum à patribus conſtat *l. ſi quis ita. § pen. ult. ff. de teſtam. tutor.* Bald. in *conſ. 159. ſuper eo, quod quæritur nu. 5. in fi. verſ. item non obſtat ſi dicatur. lib. 3.* Alex. in *conſ. 76. viſo themate. col. 1. circa med. lib. 4.* Idq; locum & in verbis præciſis habere Caſtr. ſcribit in *conſ. 352. viſo teſtam. Michaelis. col. 1. circa med. lib. 1.* At enim verba vlla præciſa non ſunt, quod alienari feudum omnino debeat.

Vigeſimotertio ſi mens ea domino inueſtienti, & inueſtitis fuiſſet, vt ſine cõtradictione etiam agnatorum aut deſcenden-
339 tium licentia feudi aliènandi eſſet, ſicut id † expreſſum in domino directu eſt, vt ſine contradictione eius alienatio fieret. Ita in deſcendentibus expreſſum aut agnatis fuerat *l. ſi vero. §. de viro. ff. ſoluto matrimonio l. ſi ſeruum §. non dixit Prætor. ff. de acquirenda hereditate l. Stichum qui mini erat ff. de legat. 1. l. vnic. § ſin autem ad deficientes. C. de cadu. tol. & c. inter corporalia. de tranſlat. epiſ.* hoc ipſo igitur quod verbum de contradictione factum in agnatis non eſt, de iure eorum non minuendo partes ſenſiſſe præſumptum eſt dicere, regula huc pertinet, de qua in *l. cum Prætor. ff. de iudic. l. maritum. C. de procurat.*

Vigeſimoquarto ſi interpretationem diuerſam agnoſcimus vt pro libidine paſſimq; alienari feudum permittatur, non modo verba illa fruſtra ſiunt, in feudum rectum, auitum, antiquũ, & ſecundum receptos patriæ Pedemontium mores, verum &
340 illa, Et iure feudi. Sed enim † eliminandam & propulſandam omnino hoc genus interpretationem, vnde verba tot in parte principali & cum myſterio inſerta ſterileſcunt, vanaque ſiunt, ſatis ſuperq; teſtatum habemus. *nu. 46. & 312.* In quo argumento obſeruandum, vbi controuerſiam res hæc haberet, atq; eiuſmodi eſſet, vt interpretationem pati inueſtiti debeant, quod modis omnib. ſancteque pernegamus. Attamen locum interpretationi huic non eſſe, vbicunq; frugi experta verba fierent. Ibi enim ius recipi id non ſolet, de quo in *l. veteribus. ff. de pactis. vt gl. magna ibi docet. & in l. lege. in gl. p. ff. locati* Felin. *inter conſ.* Ruini in *conſ. 206. num. 2. lib. 1.* Calc. in *conſil. 2. numer. 7. in fin.* Iaſon. in *l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationib. ff. de verb. oblig.* Rub. Alex. in *l. non ſolum. §. morte. n. 283. de oper. noui nunc.* Quod locum habet etiam cum operari quidem verba poſſunt, verum efficax actus ad actionem non eſt.
341 Quapropter promitto † verbum in ſcriptura relatum, quod ad pollicitationem, pactum nudum, & ſtipulationem competit *l. ſciendum. §. 1. ff. de ædil. edict.* ad ſtipulationem in dubio trahitur & contra promiſſorem interpretatur, vt actionem pariat *l. cum ſciendum ff. de verb. oblig. §. ſi ſcriptum. Inſtit. de inutil. ſtipulatione.* Atqui inutile promitto verbum non ſit, ſi ad pactum nudum referatur, cum excipiendi & retinendi ius producat *leg. iuris gentium. § igitur nud. ff. de pactis.* Ita contra promiſſorem in gratiam actoris & contra dictam legem veteribus interpretatio fit, ne infructuoſum quantum ad actionem promitto verbum fiat. Ita ex Aret. percipitur in *d. l. ſciendum num. 5. verſic. poſſemus tamen dicere. ff. de verb. oblig.* Galliau. in *Rubr. eod. tit. num. 43. & ſeq.* Quid hic dicendum, vbi ex argumentis iam plurimis, tamquam fortiſſimis manifeſtum ſit in fauorem agnatorum aut deſcendentium interpretationem adhibendam.

Vigeſimoquinto, ambiguam rem eſſe fac, quam nitidiſſimam atque corruſcam vndique in gratiam agnatorum oſten-
342 dimus. Inter tamen † dubia vtilem gratioſamque agnatis & deſcendentib. admitti interpretationem conuenit, quamuis imputandum alias eis videatur, pro quibus interpoſitum pactum eſt. *dict. l. veterib.* quatenus naturæ & qualitati feudi interpretatio hæc attidet, quod extraneos non tequitur. Ita text. in *d. l. veterib. gloſſ. declarat in dict. l. in lege. gloſſ. fin. ff. locat.* Ad quam ſententiam ea conferunt, quæ de natura actus ſcripta ante ſunt. *numer. 314. & 319.*

Vigeſimoſexto vſque adeo interpretationi inimica lex eſt, onde infrugifera verba ſiunt, vt ad ius ea remittendum aut renunciandum producat, potius quam euaneſcant. Qua ratione
343 ad † fideicommiſſum credendum verba diuiſionis generalia proſunt, vbicunque ad ius referri aliud nequeunt. Bartol. & alii in *l. qui Romæ. § duo fratres. in 6. quæſt. ff. de verb. obl.* Ibiq; Crotus. *num. 128.* Ripa. *num. 79.* Bald. in *conſil. 440. factum proponitur eſſe tale. column. 2. circa med. verſ. item ſunt hic illa verba. libr. 3.* Alexan. in *conſ. 11. num. 13. verſic. ad prædicta beneficia. libr. 2. & in conſil. 102. num. 5. in fin. lib. 6.* Dec. in *conſ. 287. circa fin.* Ruin. in *conſ. 89. nu. 8. poſt princ. lib. 1. in conſ. 129. n. 18. in conſ. 144. num. 19. in conſ. 152. num. 8. libr. 2.* Soc. Iun. in *conſ. 116. nu. 30. & num. 74. lib. 1.* Pariſ. in *conſ. 71. nu. 14. libr. 3.*

Sed & ad † legitimam remittendam verba generalia valere, 344
quoties in iure alio prodeſſe nequeunt, Capra ſcribit in *conſil. 165. num. 22.* Socin. in *conſ. 150. num. 12. verſ. pondero etiam ſecundo. libr. 1.* Dec. in *conſ. 389. circa fin.*

Si ad remittendum & renunciandum verba valent, & ad renunciationem trahuntur, ne inutilia fiant. Quanto magis ad ius feudi referenda ſecundum naturam ſuam conſeruandam erunt, ne otioſa & frigida maneant. Quandoquidem fauorabilior conſeruandi quam renunciandi cauſa ſit. Ius quippe ſuum
conſeruare, non † etiam renunciare in dubio quis creditur. *leg.* 345
cum de indebito. ff. de probatio. cum aliis apud Decium collectis in *l. ſi quis iniquum. § ſi is pro quo num. 2. in fi. ff. quod quiſq. iuris. in l. 1. nu. 19. in fi. C. de pactis. in conſ. 352. col. pen. in conſ. 402. num. 3. in conſil. 460. num. 6. in conſ. 495. nu. 19. & in conſ. 625. num. 6.* In quam ſententiam non pauca accumularem, ſi bono hic cui eſſent. Huc etiam ſpectant quæ ſcripta ſupra habemus. *nu. 50.*

Vigeſimoſeptimo ex Bal. interpretatio † hæc & ratione for- 346
tiore iuuatur in *l. Liberti. nu. 18. in fi. C. de oper. libe.* Cum iura filia cedit, quæ in hereditate paterna habet, Si iuris quicquam in ea non competit, ceſſa iura intelligi, quæ ob dotem maternam repetendam habet, ne inepta, nullaue ceſſio fiat, ſequitur Marſ. *in repet. rub. de fideiuſſ. num. 254.* Ecce in renunciatione verba vulnerari, & paterna pro maternis accipi, ne irrita renunciatio fiat. Quid in conſeruatione admittendum, in qua verborum læſio illa non verſatur. Imo enim conſeruationi naturæ feudi quam accommodatiſſime verba applicantur. Quis igitur laturus erit vt ab effectu omni vacua verba illa taceant, & iure feudi, &c. vltra verba tot alia ſuperiora, in feudum rectum, auitum & antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium.

Vigeſimooctauo ex text. opinio hæc & † ratione etiam for- 347
tiore confirmatur in *l. Proculus. Ibiq. gl. ff. de vſufruct.* vbi cum vſumfructum ædium ita teſtator legat, ne alius ea ſtollere legatario liceat, quamuis illa prohibitio altius tollendi, ad diminutionem aut reſtrictionem facultatis pertineat, augmentũ tamen atq; ideo effectum contrarium parit, vt legata proprietas cenſeatur, ne inanis alias prohibitio fiat. Quis enim dubitat, ius altius tollendi fructuario non eſſe. Itaq; effectus vnius, id eſt, diminuendi cauſa introductum, effectum contrarium parit, potius quam vigore ſuo actus careat. Quid hic dicendum, vbi ex virtute aut momento verborum, effectus vllus contrarius non ſequitur. Imo enim ſecundum effectum, & cauſam ſuam verba intelligentur. Quoniam niſi ad conſenſum domini remittendum adiecta clauſula nõ eſt, & faciant quicquid velint. Quod vero ad agnatos pertinet, ius eorum aut naturam feudi minuere, in animo dominus non habuit. Imo n. ſaluum id facere ex verbis illis cenſit, & iure feudi faciant. Atq; ex verbis ſuperioribus, in feudum rectum, auitum, &c.

Vigeſimonono obſeruandum, clauſulam illam, in rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium in parte principali & diſpoſitiua inueſtituræ adſcriptam. Clauſulam vero, & faciant quicquid velint, in extrema ſerie & inter executoria ſubiectam. Proinde rationem magis
clauſulæ † habendam, quæ in parte principali poſita & diſpo- 348
ſitiua apparet. *Clem. 1. in fin. de præben.* Bart. in *l. 1. circa fin. ff. de offic. procurat. Cæſar.* Ant. & Butr. & Imola *in c. quoniam.* Abbas *col. fi. ff. de off. deleg.* Rom. in *conſ. 498. num. 19. verſ. quinta ratio.* Alex. in *l. & quia. num. 10. ff. de iuriſ. om. iud.* Quem text. vna ſimul interpretatur *cum l. notre eſt.* Dec. in *capit. relatum. numer. 4. de offic. deleg. in conſil. 38. column. 5. circa fin. verſicu. confirmatur hoc, quia illa verba. in conſil. 90. column. 2. circa fin. verſicul. 2. quia iſta vltima reformatio.* Iaſon. in *leg. ſin autem cum le. numer. 8. ff. de teſti. & cure. & in l. ex pupillari. num. 4. ff. de vulg.* Atque in ſpecie clauſulæ & quibus dederit, rationem eius nõ habendam, quoties inter executoria refertur, Dec. ſcribit in *conſ. 193. column. verſic. ſecundo reſpondetur.* Quod argumentum ratione efficaciore non paulo hic vrget. Siquidem ad naturam rei alterandam clauſula non valet, quæ adſcripta executoriæ eſt. Quamuis verba vlla nõ interueniant, quæ ad ipſam rei naturã conſeruandam ſpectant.

Quid

Quid dicendum hic erit, vbi verba tot, tamque clariſſima & in parte ipſa præcipua inueſtituræ conſtant, quæ naturæ feudi ipſius retinendæ cauſa expreſſa ſunt. In feudum rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium. Atq; vbi inter acceſſoria omnino clauſulam hanc controuerſam, & faciant quicquid velint, inſertam non eſſe quiſpiam contendat, illud ſaltem non admittere non poterit, in parte longe potiore & præcipua magis verba illa adiecta, in feudum rectum, &c. Quocirca per abſurda res fuerit, per id, quod æq; principale non eſt, derogationem eius induci, quod principalius ſit. §. *ſi tamen alienam purpuram. Inſtit. de rerum diuiſio.*

Trigeſimo certiſſima atque apertiſſima verba inueſtituræ quantum ad naturam eius in ſuccedendo & alienando ſunt, vt ſentiatur ... auitum, antiquum, & probatis patriæ moribus con... Clauſula plane, & faciant quicquid velint, ſine contradictione ... comitis & heredum ſuorum, non niſi ratione contradictionis domini ... vt pore in qua læſione iuris deſcendentium agnatorumve men-
349 tio non fit, ea de re † pluſquam abſurdum fuerit, per voluntatem incertam, ei, quæ certa ſit derogari. *l. non quemadmodum. ff. de iudic. l. cum Titio. ff. ad legem Falc. l. ſi ſtipulatus. in prin. ff. de fideiuſ. c. niſi de renunciat. c. aliud. de cler. ægrotan. c. inuenis. cum ibi not. de ſponſal. cap. iudicantem. 30. q. 5. c. ſi quis poſitus in ſi. de pœnit. diſ. 7.*

Et quod certum eſt, in dubio admittendum, ea text. oſtenditur in *c. Deus omnipotens. 2. q. 1. in c. nullus. de pœniten. diſt. 6.* Et in ſpecie probationis, eam præualere, quæ certior ſit ex text. probatur in *l. ſi. C. de adult. dum Adria tollen. c. præterea. & c. in noſtra. de teſtib. c. ſi teſtes. 4. q. 3.* Bald. & alii in *l. de reb. nu. 2. C. de dona. ante nup.* Soc. in *conſ. 270. num. 2. in ſi. & ſeq. libr. 2.* Caccialup. in *conſ. poſt reſponſa Card. n. 39. verſ. Inſuper certitudo.* Iaſon. in *l. 1. num. 4. verſic. 2. ſingulariter limit. ff. ſolut. matr.*

Atque expreſſim magis, ex Inno. & aliis ſententia hæc declaratur in *c. auditis. de præſcr.* probationem, quæ in ſpecie ſit probationi antecellere, quæ in genere præſtatur. Id quia certior & liquida magis probatio eſt, quæ in ſpecie adhibetur, obſcuritatem genere inducente vt ſatis ſcriptum in ſuperioribus habe-
350 mus *num. 97.* Idq; locum & in confeſſione † habere, quæ in genere fit, vt quaſi incerta & obſcura confitenti non obſit. Bald. ſcribit in *conſil. 98. Beronius de Cono libr. 1. quod iteratum eſt in conſ. 383. lib. 5. cum aliis apud nos collectis in conſ. 157. num. 9. & ſeq.* Quibus Ioan. de Ana accedit. in *conſ. 17. col. 1. in ſi.* Fel. in *c. inter cæteras. nu. 7. & ſeq. de re iudic.* Alba. in *conſ. 14. nu. 3.* Cum Innoc. in *d. c. auditis.* Alex. conſentit. in *conſ. 88. num. 6. verſ. 3. etiam videtur. in conſ. 150. n. 22. in ſi. verſic. præterea iſtic teſtis. lib. 5.* Aret. in *conſ. 83. quia multa. col. pen. circa med. verſ. aduertat etiam iudex ad vnum* Soc. in *conſ. 96. col. penul. verſ. 3. quia teſtes. lib. 1. & in conſ. 34. num. 14. lib. 4.* Bald. Nouel. in *l. 1. num. 65. ff. ſol. mat.* Dec. in *conſ. 302. col. 6.* Ruin. in *conſ. 13. num. 14. in ſi. libr. 4. & apud nos in conſ. 94. num. 3.*

Itaq; cũ in ſpecie & nominatim expreſſum legatur, vt rectũ, auitum, antiquum, & moribus patriæ conſentientis feudum ſit. Quis adduci eo poterit, vt credat, ex verbis illis & faciant quicquid velint, ſine contradictione præfati domini comitis, quæ ad contradictionem domini ſpectant, & quę incerta & obſcura quantum ad incommodum agnatorum ſunt, feudi derogatum naturæ intelligi. Quod argumentum ſucceſſoribus in feudo mirifice opitulatur, controuerſiamq; cunctam diſſoluit, verbis etiam detractis & iure feudi faciant, &c. Quibus interuenientibus, mirum, ni à dubitatione omni vacua res exeat.
351 Inualeſcit argumentum † hoc quod fidei plus teſtibus duobus habetur, qui in ſpecie loquuntur, quam pluribus qui in genere teſtificantur. Nicola. de Neap. in *l. turpia. ff. de leg. 1.* Iaſ. in *conſ. 178. colum. 1. circa med. lib. 2.* Curt. in *tract. teſtium. conclu. 8.* Goza. in *conſ. 13. num. 57.* Soc. Iun. in *conſ. 88. num. 19. lib. 2.* Quid hic dicendum, vbi argumenta plura in ſpecie interueniunt, quæ ad feudi naturam conſeruandam ſpectant, quæ in verbis illis non obſcure emicant, rectum, auitum, antiquum, ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium. Sed & in clauſula ipſa, controuerſa, qua pars nititur, probatio in ſpecie vertitur, quæ deſiderio partis ſignificantiſſime reſtagatur. Et iure feudi, &c. Aduerſariis plane nihil in ſpecie præter remotionem conſenſus domini adminiculatur in verbis illis, ſine contradictione præfati domini comitis & heredum ſuorum.

Apparet etiam ex pluralitate hac argumentorum, quæ cum ſucceſſoribus in feudo faciunt potentiora in eorum probatio-
352 nem eſſe. Similiter † vt potentiorem probationem maior teſtium numerus, æqualiter ab aliis admiſſa, efficit. *l. 3. § eiuſdem. ff. de teſtib. c. in noſtra. eod. tit.* Bart. in *l. ſi duo. num. 4. verſ. quandoq; vtriq; probauit. ff. vti poſ. id.* Alex. in *conſ. 57. num. 11. libr. 7.* Quid enim plus eſt vincere ſemper ſoleat. Bal. in *conſ. 480. cum ſunt caſus. num. 3. lib. 5.* Inde fit, vt teſtes duo vni præſtent quacunq; præditus poteſtate ſit. *c. cum a nobis. c. licet ex quadam. & c. licet vniuerſis. de teſtib.* Dec. in *conſ. 384. col. 4.* & quod de vinculo duplici dicitur *Auth. itaq. C. commun. de ſucceſ.* a nobis alias *ſupra comportatu. num. 313. verſ. quod in præſumptione. n. 335.* Et probationem infirmiorem à potentiore elidi, ex text. oſtenditur in *l. ob carmen § ſi teſtes ff. de teſtib.* Bald. in *conſ. 390. tam proſunda col. 1. lib. 2.* Rom. in *conſ. 156 honorande domine. circa ſi.* Potentior plane probatio ſucceſſorum in feudo, non modo ex pluralitate argumentorum, ſed & ea eo oſtenditur, quod rationi magis congruit. Bald. in *l. qui accu. ate n. 4. in ſi. C. de eden. & in l. teſtium. col. ſi. verſ. 3. idem. C. de teſtib.* Veronen. in *conſ. 60. n. 4.* An non ratione proprior, feudum iuriſdictionis, comitatus præcipue, in gente & familia vaſallorum permanere, quam ad alienos ambulando, intercidere? Qui etiam diuiſionem in feudo comitatus ob dignitatem eius ius non recipit. *c. 1. § præterea ducatus. de prohi. alie. feud. per Fred.* Abb. in *conſ. 3. nu. 2. poſt med. libr. 2.* Bald. huc ſpectat in *auth. habita. num. 33. C. ne filius pro patre.* potentius priuilegium haberi, in quo ratio maior contingit. Sequitur Decius in *c. in præſentia. num. 51. circa ſi. de probatio.* Hoc Amplius Alex. ſcribit in *conſ. 27. in ſi. lib. 2.* Teſtes pauciores præferri, quorum dicta rationi magis conſentiunt. Idem Curtius Sen. probat in *conſ. 71. num. 7. poſt med. verſ. vel quando teſtes n. pauciore numer.* Quid hic admittendum, vbi argumenta longe plura ratione maiore nituntur. Potentior item probatio & interpretatio hæc habetur, quia feudi naturæ fauet *d. l. ob carmen § ſi teſtes.* Secundum quæ, non poteſt fortior probatio & interpretatio non haberi, quæ ad feudum conſeruandũ, & alienationem eius prohibendam reſpicit. Ex Bart. ſententia hæc iuuatur in *extrauagan. ad reprimendum. in verſ. non obſtantib. col. 2.*

Potentius priuilegium intelligi, in quo vtilitas maior apparet. Idem Dec. probat in *d. c. in præſentia. num. 52. ante ſi. in conſil. 3. n. 6. in conſ. 44. ante ſi. & in conſ. 147. col. ſi. in prin.* Maiorem porro vtilitatem in feudo inter agnatos conſeruando, quam in permiſſione alienandi verſari, quis dubitet. Inde dicitur, vtilem reipublicæ deſcripturam aut diſpoſitioné eſſe, qua in familia bona cuſtodiuntur. *l. 1. § antepenult.* Ibi publice enim intereſt, partus non ſubiici, vt ordinum dignitas familiarumque ſalua ſit. *ff. de ventre inſpi.* Bald. in *d. Authen. habita. n. 10. in ſi. C. ne filius pro patre.* Scite Ang. in *conſ. 68. Martinus Ioannes. numer. 4.* Paul. de Caſtr. in *conſil. 421. quod iſta mater. col. 3. lib. 1. & in conſ. 83. præſens caſus. col. 1. lib. 2.* Alex. in *conſ. 36. num. 17. verſ. & præſertim, quia ſecundum eos. in conſ. 134. num. 3. & in conſ. 144. num. 6. libr. 6.* Socin. in *conſil. 128. num. 5. lib. 4.* Dec. in *conſil. 372. num. 8.*

Qua ratione potior † agnatorum, quam cognatorum con- 353
ditio apud veteres erat. *§ cæterum. verſ. qua de cauſa. Inſti. de legit. agnat. ſucceſ. § item vetuſtas. inſtitut. de hered. quæ ab inte. defer.* Anchar. in *conſ. 352. plura ſunt dubia. num. 1. poſt med.*

Et quamuis contra cognatos fauoris receptus apud Iuſtinianum non ſit, perinde quaſi iuri naturæ obſtet *l. ſi. C. de lib. præter.* Attamen contra extraneos rationem ſummam habet, ne ad alienos vel obſcuros & infimos feuda abeant. *l. ſi. C. de teſtam. mili.* Imo ne liberis extranei anteſtent, conditionem in fideicommiſſis ſubaudiendam lex cenſuit, de qua in *l. cum auus. ff. de cond. & demonſt. in l. generaliter. § cum autem. C. de inſtitut. & ſubſtit. l. cum acutiſſimi. C. de fideicommiſſ.* Hoc amplius † verborum offenſionem lex 354
agnoſcit, potiuſquam poſteritati extranei præuertantur. *l. ſi is qui. 22. § item ſi pater. ff. de reb. dub. ſecundum gloſ. ſenſum calculo frequentiore receptum.* Idque Ruino viſum in *conſil. 188. nu. 6. libr. 2. & in conſil. 159. num. 20. libr. 3.*

Sed enim deſcendentium in feudo cauſa ſemper vertitur. Ad quod non aliter agnati admittuntur, qui ex latere nouiſſimo defuncto coniunguntur, niſi in linea deſcendentium eius ſint, qui inueſtitus primum ſeu caput aut origo feudi eſt. *cap. 1. § cum autem.* Ibique Doct. *qui feudum dare poſſ. cap. 1. § 1. de ſucceſ. feud. verſic. his vero deficientib. & verſic. ſi enim Titius. aut. de ſucceſ. fratrum. alias de grad. ſucceſ. in feud. c. 1. de beneſi. fra.* vbi fratri frater in feudo non ſuccedit, quod quæſitum à fratre eſt, ſi frater repellitur, ergo & qui ab eo deſcenduhe. *d. cap. 1. § hoc autem notandum. qui feu. dare poſſ.* cum aliis apud Iaſon. relatis in *l. Gallus. § nunc de lege. nu. 12. verſ. 3. adde. ff. de lib. & poſth. De quo etiam ſupra num. 334.*

Idque vt neceſſe ſit, ab authore primo feudi eum exiſtere, qui feudum aſpirat, ex text. omnium ſignificatiſſimo declara-

tur in capitu. 1. in fin. Ibique Afflict. num. 12. in vltimo nota. ſi vaſal. feud. priua. eo deſerat. Idem Afflict. ſcribit deciſ. 293. At aliam agantia. Ne-
355 ceſſarios † item nedum deſcendentes extraneis text. antepoſuit in l. antepenultimum. ff. de pactis. in l. 1. ff. de priuil. credit. In beneficiis item conferendis, coniunctis ius alienos poſtponi l. in eccleſiis. Cod. de epiſ. & cler. c. nullus inuitus. 61. diſt. c. nouimus. 80. diſt. gl. in c. ſi propoſuerit. de reſcript. regula cancell. 15. Sed & in eleemoſynis erogandis deteriorem alienorum eſſe conditionem conuenit. l. 2. in fin. Ibique Io. de Pla. C. de annon. ciuil. libr. 10. Anchar. in conſil. 436. in his dubiis. Quis igitur iure prelationem diuerſam perferat, vnde ad intimates & humiliore loco natos feudum veniat.

Sententia hac aggestibus his legitimis, tamque munitiſſimis & firmiſſimis roborata, reliqui aliud non ſuperat, quam vt aduerſaria propulſemus, quib. fuſis in tranquillo ſint omnia. Itaque argumentum primum non mouet, de quo. nu. 292. & quod ex tex. pendet in dict. cap. de feudo non haben. propriam natu. fin. alienabile feudum ex clauſula intelligi, & faciant quicquid facere voluerint, ſimiliter et ex clauſula, & quibus ded[illegible] ſiue differentiæ quicquam non videri, ſublatum enim argumentum hoc eſt ſuperioribus, atque per argumentum vnum ſupra triginta apparet. Quę omnia ad confutationem argumenti memorati ſpectant. Quod in textu prędicto conſiſtit. Ex quibus argumentis triginta & vno apparet, certiam multo aliam inueſtituræ & clauſulæ controuerſæ, atque Text. eſſe in d. c. 1. In quo verba aſcripta illa non ſunt, in feudum rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium. Vnde quod alienabile feudum ex clauſula illa fiat, & quibus dederit, abſurdi quicquam non conſequitur. Abſurda plane non pauca in ſpecie controuerſa ſequi, ſi alienabile & hereditarium ſimpliciter feudum dicimus, verbis plurib. reſtatum in ſuperioribus habemus. Quid enim abſurdius, quam verba tot in parte præcipua ſcriptente, & non ſine myſterio inſerta, mortua prorſus iacere, ab omnique vacua effectu eſſe. Contradictionem & correctionem voluntatis diſponentium ex continenti induci.

Secundum in d. cap. 1. de feudo non haben. propriam na. fin. reſtricta ad contradictionem domini, ſeu reſpectu eius adiecta verba illa non ſimiliter vt hic ſunt. Vbi reſpectus cõſenſus domini remittendi, clauſula expreſſa eſt, & faciant quicquid velint, ſine contradictione præfati domini comitis & heredum ſuorum. Pro-
356 inde verba † reſtringi hæc oportet, vt quo prolata reſpectu ſunt, intelligantur. l. item eorum. in prin. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. l. ſi quis dominus. §. quod tamen. ff. de loca. leg. profecticia. §. penultim. ff. de iur. dot. l. mulier. §. fin. l. debitoris. §. fin. l. reſtituta. ff. ad Treb. l. ſi à me. ff. ad l. Falcid. leg. 3. §. 2. ibi ſed & ſiquidem tutor ſit, non tamen quaſi tutor negocia adminiſtret. ff. eod. l. ſolus. l. vniteſtat. ff. de legiti. tutor. §. quod autem. inſtit. de legit. agnat. §. fin. Inſtit. de codo. c. 1. § ſi quis per triguinta. in verſic. V ſ feudum. ſi de feudo fuerit contentio inter domi. & agn. Socin. in conſil. 29. num. 23. lib. 3. Dec. in c. 2. in 13. nota. de poſtulat. prælat. in c. ſi pro debilitate. num. 6. circa fin. de offic. deleg. in conſ. 283. col. 1. circa med.

Huc & illud confert, ad id feudi alterationem reſtringendam, in quo facta eſt. d. cap. 1. Rom. in conſ. 70. num. 2. Alex. in conſil. 30. in pr. libr. 1. quod repetitum eſt in conſ. 1. nu. 14. lib. 5. Socin. in l. Gallus. §. etiam ſi parente. num. 6. poſt princ. ff. de lib. & poſt. Dec. in conſ. 53. column. 2. verſ. & quia vt ſupra in conſ. 183. num. 5. & alia complura. Reſtringenda igitur alteratio ad conſenſum domini remittendum erit, in quo facta legitur.

Tertio reſpondetur, de perſonis in d. c. 1. de feudo non hab. propriam nat. feudi mentionem in genere fieri, ad quas feudum transferri ſimpliciter poſſit, & quibus dederit. In ſpecie plane controuerſa, niſi de conſenſu domini remittendo memoria non habetur. Quod autem ad eos attinet, in quos tranſlatio fiat, verum permiſſum id ſimpliciter ſit, ita vt conſenſus etiam remiſſus agnatorum dicatur, verbum factum non eſt. Ob id cum actum prius ſit, vt rectum, auitum, &c. feudum ſit, à natura recedi feudi non debet, per ea, quæ locupletius dicta in ſuperioribus ſunt. numer.
357 318. & ſequ. Neq; à iure † natura feudi diſcedi per tacitos & ſubauditos ſenſus oportet. gloſſ. & Doct. in c. cupientes §. quod ſi per viginti. in verſic. petere. & in verſ. priuatos. de elect. lib. 6. Fulg. in l. vt liberis. num. 5. per glo. ibi. C. de colla. Aret. in conſ. 27. num. 4. Socin. in l. Marcellus. §. 1. col. 5. in pr. ſi. ff. ad Treb. in conſ. 122. num. 4. lib. 3. Decius in conſ. 35. num. 6. libr. 4. Iaſon. in l. ſi arrogator. nu. 51. verſ. Sed non eſſet tutum reſponſum ff. de adoptio. in auth. nouiſſima. num. 68. C. de inoffic. teſtam. vel ſiunt certa. numer. 5. C. de teſtam. milit. Inde fit, vt ad correctionem in dictio taxatiua non protit. Id quia ſenſus eius exclusiuus tacitus eſt. Bartol. in l. 1. §. cum Titia. ff. de alim. leg. Aret. in d. conſ. 27. num. 4. & quod ſcriptum ſupra eſt nu. 319. in fin.

Imo enim econtrario contrarietatis ant correctionis excludendæ cauſa permittitur ſubauditio ſolet. gl. in c. Attaldus. 8. q. 3. Abb. in c. gratum. num. 2. de offi. deleg. a. Rim. in conſ. 70. num. 11. lib. 1.

Quarto reſpondetur, per inueſtituras † alias poſteriores 358
clauſulam hanc declarari, ne alteratio feudi facta præterquam in conſenſu domini remittendum cenſeatur. Quibus inueſtituris mentio feudi recti & antiqui citra alienandi facta poteſtatem eſt. Ita in clauſula, & quibus dederit. Dec. reſpondet in d. conſil. 193. col. 4. verſ. & hoc multum confirmatur. Et ſcripturam vnam per aliam declarari, ex tex. oſtenditur in c. ex litteris. Ibiq. Bald. col. 1. in fi. verſic. in tex. ibi ſuper illa. de praeſcr. Alex. in conſ. 52. numer. 23. lib. 4. Barb. inter conſ. Alex. in conſ. 94. col. 1. lib. 5. Soc. in conſ. 27. colu. 2. lib. 4. & conſ. lib. 2. conſ. 79. num. 3. Dec. in conſ. 190. col. 3. Soc. Iun. in conſ. De[illegible] etiam dictum ſupra habemus [illegible]

Quinto [illegible] † clauſulam fieri, & quibus de- 359
derit, vbicunque pro deſcendentibus aut agnatis feudum acquiritur. Quia ad deſcendentes agnatoſue tale reſtringitur alienandi oportet. Gozad. in conſil. 4. num. 13. in fin. verſ. 6. fortius. Sed enim ſi rectum, auitum, antiquum, & ad patriæ mores conſentaneum feudum eſſe, diſponentibus placuit, vtiq; non pro deſcendentibus concedi id non potuiſſe, declaratum ſupra ſatis eſt n. 334. & num. 354. verſ. Sed enim.

Sexto ad tex. memoratum reſpondetur, ipſum retorquendo. In fin. enim expreſſum eſt, vigoris vllius clauſulam illam non eſſe, & faciant quicquid velint, ſeu, & quibus dederint, vbicunq; ex verbis aliis inueſtituræ reſtrictiu clauſulæ facta id genus apparet, veluti ſi adiectum ſit, & quibus † in feudum dederit. Sed 360
enim reſtrictionem hic factam multiplicem conſtat. Principio in verbis illis, in feudum rectum, auitum, &c. Secundo per verba illa, ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium. Tertio in verbis illis, & iure feudi. Quarto ſub verbis illis, ſine contradictione præfati domini comitis, & heredum ſuorum, reſpectu quorum clauſulam hanc adiectam oſtendimus, & faciant quicquid, &c. Atque ideo reſpectum, quo prolata ſunt, verba reſtringenda.

Septimo ex Bald. reſponſio † hæc ſeatatur in l. liberis. nu. 361
33. C. de ope. lib. Cum feudum vaſallo & cui ius dabit, conceſſum eſt, niſi puram & meram feudi naturam verbis his exprimi, quoniam ad ius verba pacti aut conceſſionis ſpectant, ſequitur Afflict. in d. c. 1. nu. 1. in fi. de feud. non hab. propriam na. fin. Atqui ad ius hic relatio fit, & iure feudi faciant, &c. Id eſt, ſecundum ius feudi, & prout natura eius fert, ſic quomodo enarratum in ſuperiorib. habemus. nu. 351. & nu. 337. Declarationi huic vltra Affli. Signor. etiam abblanditur in conſ. 10. n. 1. in fi.

Octauo ratione validiore tex. reuicimus in d. cap. 1. in fin. de feudo non haben. propriam nat. feudi. Ibi enim feudi alteratio fieri, cum dictum eſt, & cui in feudum dederit. At enim ratio fortior alterationi contradicit, ad ius expreſſim relatio fit, & faciant iure feudi. In qua reſponſione & ratione validiore, obſeruandum, non modo iuris, ſed & feudi etiam mentionem fieri, & iure feudi faciant, &c. l. Lucius. ff. ad Trebell.

Nono ex Curtio poſteriore † reſponſio hæc confirmatur in 362
con. 136. nu. 7. pro non ſcripta clauſula habetur, & quibus dederit. Idem Campeg. probat in conſ. 1. col. 2. poſt med. verſ. 1. ex hoc inter conſ. Brunn. vbi locum textui non putat in d. c. 1, cum vaſallo feudi conceſſio ſit, & cauſam ab eo legitimam habenti. Quid porro intereſt, vtrum dicatur, & cui legitime dederit, vel cauſam ab eo legitimam habenti, an iure feudi faciant, &c.

Decimo demonſtratum ſupra habemus † numer. 337. Idem 363
verba iſta, & iure feudi faciant, &c. atq; illa valere, & ex cauſa feudi faciant, &c. vnde ex tex. ipſo in d. c. 1. in fin. controuerſia explicari cuncta videtur. Quatenus locum text. non habet, cum ita conceſſio ſit, & cui in feudum dederis. Quę verba ad cauſam a[illegible] haud dubie pertinent, id eſt, cui ex cauſa feudi dederis.

Vndecimo aliter etiam tex. retorquetur. Quoniam reſponſionibus omnibus tacentibus, de quib. ſupra, ſi alienabile atq; hereditarium feudum ſimpliciter facimus, qua ratione ex toto transferri in extraneos poterat, longe magis natura eius alteratur, vt ex improprio proprium fieret.

Sic quomodo inueſtituræ docent, quę inſecutæ poſtea ſunt, per ea quæ dicta in ſuperioribus habemus. numer. 328. & deinc. ſequ.

Apparet

Apparet ex his, rationem non modo diuerſam clauſulæ cõtrouerſæ ſub inueſtitura memorata comprehenſæ, atque illius eſſe, de qua in *d. cap. 1. feud. non habent propriam nat. feudi*, ſed & contrarium tex. in *d. c. 1.* aduerſariis reſiſtere.

Ex confutatione argumenti huius, diſſolutum & alterum liquet, inueſtituræ priori ſtandum. Quoniam vt id admittamus, ad rem tamen non attinet. Siquidem vtilis aduerſariis inueſtitura ipſa non eſt, per quam alterationem vllam inductam feudi nõ eſſe, ſatis ſuperq; teſtatum in ſuperioribus habemus. Vnde cum rectum, verum & proprium feudum quantum ad ſucceſſionem maſculis interuenientibus ſit, nihil eſt, quod inueſtitura memorata aduerſarii nitantur.

364 Secundum improprium, alienabile, atq; † hereditarium ſimpliciter eſto feudum Noni ſit, aduerſariis id tamen oneroſum, nedum lucroſum oſtendimus. Quandoquidem ſi pro arbitrio feudi ius diſponendi ſuit, facta diſpoſitio inueſtituris non partes legitus, Quibus ad naturam ſuam redactum feudum eſt. In qua re meliorem ſucceſſorum factam conditionem eſſe teſtatum ante habemus *nu.* 330. Et qua ratione inueſtituris & recognitionibus hoc genus venditor ipſe obſtrepere vaſallos non permitteretur, ſi inter viuos eſſet, ita nec contra eos quid dicere ſucceſſoribus eius ſingularibus licere demonſtratum ſupra eſt, *nu.* 3 9. Et infra etiam id iuuatur *nu.* 420.

365 Locum prædicta eo ſuſtius † habent, quod ad naturam ſuam propius feudum recidit *l. e. pon. ff. de uſſ. & iure. l. ſi vnus. § pactus ne peteret. verſicul. quod & in ſpecie ff. de pactis l. ſilio quem pater. ff. de lib. & poſthum. gloſſ. in c. cum V. in conuerſis. in verſic. certus de electio. c. ab exordio. 25 diſt.* & illud Boetii in tertio de philoſophia, conſilia repetũt proprios quæque recurſus, redituque ſuo ſingula gaudent. De quo Socin. meminit in *conſ. 35. nu. 6. lib. 2.* Inde ſcriptum Imola reliquit in *conſ. 52. in fi.* facile renunciationem induci, vbicunque ad naturam res ſuam recidit. Alienandi item prohibitio ad eam non trahitur, vnde naturæ res ſuæ reſtituitur. Signorol. in *conſ. 10. nu. 7. verſ. 3. fi.* Æque teſtamentum poſterius non ſolenne priori derogat, quoties naturæ ſuæ aut iuri communi poſterius conſentit. *l. 2. ff. de iniuſto teſtam. l. hac conſultiſſima. § ſi quis autem. C. qui teſt. am. fa. poſſ.* Ruin. in *conſ. 106. nu. 8. in fi. lib. 1.* De quo vberius apud Doc. in *d. § ſi quis autem.* Et quod Boeri. ſcribit in *conſ. 42. nu. 7. & ſeq.* locum iuri retractus non eſſe, vbicunque ad priorem res dominum reuertitur. Atque in ſpecie feudi Ruin. ſcribit in *conſ. 2. nu. 8. libro* 1. iniuſſu domini in eum feudum denuo transferri qui inueſtitus olim fuerat. Sed accommodate magis atq; in feudi ſpecie huc quadrat, quod ſcriptum ante eſt *numer.* 329. *ver. hoc amplius. & infra nu.* 370. *& ſeq.*

366 Si dixeris, inter has clauſulas diuerſas † ſeu varie conceptas ad modum memoratum enucleatas contrarietatem intercedere. Ob id nihil eſſe, quod vni magis quam alteri filius aut agnatus fidat. Reſpondetur, ſi contrarias inueſtituras in clauſula hac facimus, nihili clauſulas ipſas faciendas. Atque opem ab eis fruſtra aduerſarios expectare *l. vbi repugnantia.* Ibique Dec. *nu.* 3. *ff. de reg. iur. l. ſcripturæ. C. de fide inſt. c. imputari. de ſe.* Bal. in *l. optimam. nu.* 11. *C. de contrahen. & committen. ſtipula.* Alex. in *l. 1. in princi. ff. de operis noui nuncia.* Soc. ion. in *conſ. 3. nu. 11. lib. 1.*

367 Secundo reſpondetur, contradictione † inter clauſulas has admiſſa, potiorem negatiuam aut prohibitoriam eſſe, qua in alienos tranſmittere feudum non licet. Bal. & alii in *l. Ruffinum. C. de teſta. mil.* Dec. in *conſ. 44. col. fi. conſ. 147. col. pen. circa fi. conſ. 567. nu.* 3. *conſ. 581. nu. 7. in fi. & conſ. 617. col. 1. circa med.* Negationem porro aut prohibitionẽ in clauſula hac verſari, & iure feudi faciant, &c. proculdubio eſt, vtpote per quam niſi pro iure aut natura feudi alienare id non conceditur.

368 Tertio in contrariis potius † id habendum, quod ſpeciale magis eſt. Bal. in *Authen. habita. num.* 33. *C. ne filius pro patre. & in l. hac conſultiſſima. in princ. numer. 2. verſ. tu vero conſidera. C. qui teſtam. fa. poſſ.* Dec. in *conſ. 3. num. 6. conſ. 18. num. 1. in fi. & in d. conſ. 147. colum. fi.* Iaſ. in *l. Titia textores. num. 27. ff. de lega. 1. & in d. l. ſi Ruffinus. nu. 3. C. de teſt. ac mil.* Ratio eadem præſumptionum eſt, quæ inuicem pugnant, vt potior ſpecialis habeatur, & ſpeciem vtraque interuenientem, quæ ſpecialis magis eſt antestat *l. cum de indebito.* Ibique Barto. *ff. de proba. l. ſi vxor adultera.* Ibique Doct. *C. de adul. l. mater.* Ibiq; Ang. & Sal. *C. de calumnia.* Signorol. in *conſ. 67. numer. 2. circa med. & conſil. 110. numer.* 5. Bal. in *l. ſiue poſſidetis. col. 1. C. de prob.* Anch. in *conſil.* 305; *Arbitrium de quo ſupra poſt prin. & nu.* 2. Ruin. in *conſ. 100. num. 4. circa fi. lib.* 3. Sed enim in ſpecie clauſula loquitur, & iure feudi faciant, &c. in ſpecie enim declaratur, quomodo diſponi feudum poſſit, id eſt, dum iure feudi modo id fiat. Rurſus in ſpecie declaratur, quomodo intelligi clauſula hæc debeat, id eſt, ratione conſenſus domini remittendi, vt ſine contradictione facere eius liceat. Quæ in ſpecie demonſtratio facta in inueſtitura alia non ſimiliter eſt.

Quarto inter inſtrumenta duo, quæ † ſecum diſſidet, fidem 369 id habet, quod adminiculis maioribus iuuatur. Bal. in *l. optimam. numero 12. C. de contra. & committen. ſtip.* Alexandrin. in *conſilio 190. numero 22. libro ſexto.* Sed enim adminiculis maioribus adiuuatur, in quo niſi feudi iure alienare id non licet. Maius quippe adminiculum habetur, quod iuri communi & naturæ feudi conſentit. Potentius enim id habetur, quod fauorabilius eſt. *l. veritm. § final. ff. de mino. l. ſi hominem. §. quoties. ff. depoſ. l. interdum. ff. qui potior. in pri. hab. l. ſi pupillus. ff. ad l. Falcid. l. Arrianus. ff. de actio. & obligat. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur.* Bald. Angel. & alii in *l. Titia textores.* Ibique Iaſo. *numero 26. in fi. ff. de lega.* 1. Decius in *d. c. in præſentia. num. 15. circa fi. verſic. ſimiliter potentior dicitur. de probat.* Iaſ. in *d. l. ſi Ruffinus. numero ſecundo.* Sed enim † fauorabilior iuris communis feudorum obſeruatio, quam diſceſſus ab eo æſtimatur *l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. verſicul. quod & in ſpecie. ff. de pactis l. non ſtatim. cum ibi not. ff. de pecu. l. 2. C. de nox. a. c. cum dilectus. de conſuetud. c. ab exordio. 35. diſt. gloſ. in Clem. 31. de beneficio. de præben.* Calder. in *conſilio 7. de reſcript. in conſilio 12. de præben.* Ancha. in *conſilio 131. ad euidentiam.* Roman. in *conſilio 237. clarum eſt.* Et latiſſime verba interpretanda, quoties ita interpretando ad ius commune reditur. Abb. ſcribit in *d. c. cum dilectus. numero 6. de conſue.* Roman. in *conſilio 318. quæritur. numero 6.* Socin. in *conſi. 38. numer. 5. verſi. ſexto & vltimo. libr. 1.* Lecius in *c. cauſam quæ. num. 5. in fi. de reſcripto.* Ea ratione † extenſio permitti in 371 correctoriis ſolet, quoties extendendo, ius ipſum commune renouatur. *gloſ. in c. ſtatutum. in verſ. numer. eodem. de præben. libro 6. in cap. 1. in verſi. beneficia. & in gl. ſeq. ibi. in tex. de rerum permut. eod. lib.* cum aliis apud Iaſ. accumulatis in *d. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. in quarto not. in l. proper. eodem in ... num. 27. C. de iudic.* Ruin. in *conſilio 195. numer. 29. libr. 1.* Appoſite huc quadrat, quod ſcriptum ante habemus *nu. 329. verſic. hoc amplius. & nu.* 365. Secundum adminiculum & ipſum validiſſimum in verbis illis ſubeſt, in feudum rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas conſuetudines patriæ Pedemontium, quæ nihil alias facerent, niſi interpretationem recipimus, qua feudi alienatio prohibetur. Tertium adminiculum ab obſeruatione ſecuta deſumitur, quia pro feudo recto, obſeruatum, auito & antiquo ſemper eſt. Quam obſeruationem interpretationem optimam demõſtratum in ſuperioribus habemus, *num.* 317.

370 (printed beside "rum obſeruatio")

Quinto in ſcripturarum certamine † fidem præuerti eius 372 conuenit, quæ veriſimilior eſt, aut veriſimiliora habet. Qua ratione fidem maiorem teſtes pauciores habent, qui veriſimilia magis dicunt. *l. ob carmen. § ſi. ff. de teſtibus. c. in noſtra. eo. titul. & apud nos in conſil. 6. numer. 65. & in conſilio 195. numer.* 10. Inde etiam fit, vt potiores teſtes habeantur, qui negatiuam proferunt, ſi veriſimilior ſit. *gloſ. in c. clerici. 81. diſt.* cum aliis apud Soci. Iunior. relatis in *conſ. 183. numer. 13. lib.* 2. Suſpecti enim teſtes habentur, qui diſſimilia veri aſſerunt. Abb. in *c. quia verſimile. circa fin. de præſumptio. cum aliis apud nos relatis conſilio 28. in prin. conſ. 113. num. 12. & conſil. 171. nu.* 6. Quocirca † teſtibus plane teſtificantibus fidem tunc 373 non adhibere iudex permittitur. Bal. & Angel. in *l. 1. in ... ff. de infam.* Fel. in *c. audito. num. 13. de præſcriptio.* Curtius Iunior in *conſ. 27. nu.* 6. Cauſam eandem inſtrumenti eſſe, ne fidem habeat, ſi rem veri non ſimilem habet Bal. ſcribit in *l. ſcriptura. num. 6. C. de fide inſtrum.* cum aliis apud nos collectis *conſ. 134. num.* 38. Hoc ita admiſſo, vt in ſcripturis pugnantibus ea anteſtet, quæ veriſimiliora loquitur, veriſimilius id † exiſtimatur: quod cum iure communi & 374 rei natura conſentit. Innoc. in *d. c. audito. num. 4. verſ. ſolutio ſi teſtes.* Ibique Ant. *nu.* 15. latius Fel. *num. 23. de præſcript.* Aret. in *conſ. 44. in fi.* Sed enim iuri communi haud dubie inueſtitura adblanditur; qua niſi iure feudi diſpoſitio permiſſa eius non eſt. Ob id nihil fieri inueſtitoram alium oportet, quæ diſſimilis huic eſſet. Quamuis diſſimilitudinis quicquam non intercedat. Atq; in ſpecie inueſtituræ † interpretãdæ, meliorem interpretatio- 375 nem iudicari, quæ ſecundum commune feudorum ius ſit, Alex. tradit in *conſ. 16. num. quinto verſic. debet ergo. libro* 5. Brun. in *conſi. 80. n.* 3. Sigiſmun. in *conſ. 1. nu.* 119. Soc. Iunior in *conſi. 103. n. 4. lib.* 2. Quid hic dicendum, vbi perſpicua partium mens lucet, vt iuri feudorum feudum contrarium controuerſum non eſſet, in verbis illis rectum, auitum, antiquum, & ſecundum bonas cõſuetudines patriæ Pedemontium.

376 Sexto in ſcripturarũ † concertatione electio eius agnoſcenda, in qua vtilitas maior vertitur. Barto. in *extrauag. ad reprimendum in verſic. non obſt. antib. colum. 1. cum aliis ante relatis num. 352. verſic. ex Bar. ſententia hac mutatur, &c.* Sed enim vtilitatem locupletiorem non paulo ſub inueſtitura contineri, qua niſi ſecundum ius feudi permiſſa alienatio eius non eſt, dilucide teſtatum in *d. nu. 352.* habemos.

377 Septimo ex Bellam. ſententia hæc † iuuatur. Deciſ. 327. *ſi producantur.* Cum teſtamenta duo eiuſdem teſtatoris eodem die per notarium eundem conſcripta proferuntur. Quorum altero ſub conditione, pure altero eidem relictum legatum ſit: Teſtamento ſtandum, in quo cõditio adſcripta legato eſt. Sequitur Boer. *q. 252. nu. 6. verſ. & idem quando ab vno.* Quod dictum ratione fortiore hic confert, ne à iure communi diſceſſum ſententiorum intelligatur.

Octauo fruſtra diſceptationis huius ſaxum voluitur. Quando quidem nulla inter inueſtituras has contradictio vertitur. Siquidem nec per inueſtituram alienari feudum conceditur. In qua clauſula expreſſa ſimpliciter legitur, & faciãt quicquid velint. verbis illis detractis, & iure feudi. Sic quomodo ſuperius teſtatum argumẽtis ſeptem ſupra decem habemus, quæ ad clauſulam illam profligandam ſpectant, & faciant quicquid velint, ſine verbis illis, & iure feudi. Sed & ex argumentis in clauſula illa exponenda factis, & iure feudi, &c. non pauca inueniuntur, quæ ad clauſulam alteram condocunt, & faciant quicquid velint, verbis illis imputatis, & iure feudi, &c. In dubio item contrarietatem excludendam, ſatis ſuperq; ſcriptum in ſuperioribus eſt, *nu. 50. & plurib. ſeq.*

Satis in his dictum de inueſtitura habemus ſub anno 1291. 378 dieq; 18. Ianuarii conſcripta. In qua † modeſtiam meam apud eos eſſe compertam volui, qui iudicii acta percurrerent. Quibus non modo plus animo aduerſarii ſibi placent. Sed & doli inculare generum videntur, perinde quaſi ſciens, prudenſue hoc generis tectam inueſtituram habuerit. Quam genero ipſi vtilem eſſe, non obſcurum ex ſuperioribus ſit. Tametſi à dolo, arteue quid facere, neq; generi mi noris, neq; gentis eius illuſtris ſit. Sed enim iuriſconſultorum talis rationibuſq; non dictis acutioribus, linguæue licentia controuerſias peragi iudiciales oportet. Ad extremum ſi quæ acta aut conſtituta à ſenatu excellentiſſimo contra S. leguntur, mirum ni flocci facta inueſtitura controuerſa arguatur ſub anno 1291.

Sed quæſtio hic in lite incurrit, quam à S. gener patitur. Poſtquam diſpendiis non leuibus in iudicio factis, non perinde, vt ſpectabat, S. ipſi iudici alea ceſſit, & quam per delegatum ſententiam euicerat, ni melius reformatam per appellationem cognouit, à remedio alio opem petiit, hoc eſt, ob cauſas initio neceſſarias æs conflatum alienum propoſuit. De quo iudicium hoc illatum genero eſt. Videndum, morbo ne eius mederi remedio hoc recens adhibito poſſit. In qua re primum omnium obſeruandum ſumptuum omnium aduerſarium condemnandum, quicunque facti in diem huuc ſunt, Cuius rei grata ſciendum, factum hic alienum quantum ad generum in ius vocatum verſari, & quod ipſo impubere contractum cum patre dicitur. Quo caſu cum ignorantiam excuſare minor permitta-379 tur. *l. qui in alterius. ff. de regul. iuris.* In reo impubere tunc † dici poteſt, etiam quæ viuiſſet, ignoraſſe. *l. nam et ſi. in fin. ff. de alien. iudic. mut. cau. fac. l. cum prætor. §. penultim. Ibi quia iudicio carent. ff. de iudic. l. pupillum. ibi neque enim ſcire, neque diſcernere talis ætas poteſt non magis quam furioſus. ff. de acquir. hered. l. 2. circa fin. C. de falſa monet. §. præterea. Inſtitut. quibus non eſt per. facere teſtam. c. ſunt qui opes. quæſt. 4. c. vn. de conſecra. diſt. 4. gloſſ. in c. 1. in ver. plenum de regul. libro ſexto.* vnde cum culpæ quicquam pati reus minor nequeat, ſtetendum quod poteſt & debet, eccleſiæ exemplo tuetur. Et obiectum in ſolo ſit, locum decretis non eſſe, quibus feudi alienatio permiſſa niſi propter cauſas neceſſarias non eſt, in culpa manifeſta ris aduerſarius fuit, qui ſub ipſum initium cauſas ipſas neceſſitatis non propo-380 ſuit. Vnde cum moram † tam longam, tamque diſpendioſam liti fecerit, damno eum affici impenſarum oportuit, quas proceſſus retardati Doct. vocitant, non ignoret. *C. de fructi. & lit. expen. C. vlt. in l. vnic. C. vt quæ deſunt aduo.* Felin. in *cap. accedens. 1. columna penultim. circa fin. verſic. Sed contra concluſionem. vt lite non conteſta. & in cap. ex tranſmiſſa. numero 48. verſic. ſubdit. Bald. de exceptio.* Iaſo. in *l. properandum §. ſin autem alterutra. numer. 18. in fin. C. de iudi.* Marſi. in *l. parte numero 85. ff. de quæſt. in pract. §. oportune. numero 71. & in §. diligenter. nu-381 mero 203.* Doli enim † ſuſpicionem ob moram hanc ceſſator

ſubdit. Aot. de But. in *c. licet cauſam numero 23. de probatio. cum aliis à pud nos relatis in conſilio 75. numero 9.* Neque argumento locus hic eſt, à lite generum non deſtitiſſe, poſtquam edita capitula vidit. Quomodo fides de re hac, hoc eſt, de neceſſitate cauſarum facta vlla non eſt, neque haberi eam aduerſarii aſſertioni oportet. *l. nullus. ff. de teſti. l. omnibus. C. eodem titul. c. in omni negotio. eodem titul.* Id quidem maxime, quod factum alienum fere proſequitur, vt pote litis aut actionis redemptor: quæſtum non perinde vberem ex mercimonio id genus facturus. Vnde quod dicitur, culpæ ei verti, qui productione facta, litem non deſeruit, ad productionem inſtrumenti pertinet quod exceptionem aut impugnationem non patitur. Cæterum perquam abſurdum fuerit, cogi quempiam, vt aſſertioni litigatoris credat, & capitula eius, quorum inſcientiſſimus eſt, confeſſione doceat. Hic quidem in primis, vbi à vero omnino capitula abhorrere, impertinentiſſimaque eſſe, mox oſtendemus. Imo enim † culpæ 382 actor omnino tenetur, qui temere in iudicium deſcendit. Et quem initio ipſo & ante omnia ius ſuum explorare accuratius oportuit. Quocirca rationis non videtur, incuriam & temeritatem ſuam onoroſam reo fieri. *l. eum quem temere. ff. de iu.* cum aliis apud Fumanum reconditis in *penis ſua Bertachimana in ver. expenſarum condemnatio. numer. 24. & numer. 57.* Temeritatem culpæ adſcribi ex Iaſ. probatur in *l. videamus. in prin. col. 1. poſt med. ff. de in litem iuran.*

Conſequenter his dicendum, ſumptus litis totius in diem vſq; capitulorum factos ab actore omnino præſtandos, ne pro libidine vagari incommodo alieno nec exiguo liceat. Quæ res cum rationem, tum æquitatem maximam habet. Sumptuum etiam damno mulctandum aduerſarium oportet, quod paganica bona pertinacius contendit, quæ feudalia eſſe vel inueſtituris, recognitionibuſq; ſolis perſpicuum inferius fit *num. 425. & pluribus ſeq.*

Secundum capitulis his obſeruandum, impoſſibilem probationem eorum, vt proponitur, videri, † neceſſitatem enim 383 æris alieni faciendi à ſumptibus litis ob feudum tuendum, aduerſarius meritur. Atqui annis octo nomina hæc debitorum facta poſtea dicontur, quam finem lis accepit. In qua victores Noui seguli, impendiis ipſis litis exactis, fuerunt. Vnde defendi non poteſt, iudicii illius cauſa poſt interuallum tam longum pecunias creditas. *l. ſi ventri. §. eorum.* Ibique Bartol. *in prin.* & Ripa *numer. 10. ff. de priuil. credi.* vbi ex temporis breuitate in cauſam quam actum quid præſumitur. Eodem Bartol. ſpectat. in *l. poſt contractum numer. 8. verſicu. 5. præſumitur. ff. de donat.* Alex. in *conſil. 43. numer. 2. poſt med. lib. 1. in conſil. 25. num. 9. in fin. & numer. tribus ſequ. lib. 2. in conſ. 90. colum. fin. lib. 5.* Huc & illud accedit, ex vicinitate ſcripturarum declarationem & præſumptionem induci *l. ſi ſeruum plurium. §. fin. ff. de leg. 1.* Ang. in *conſil. 165. thema prædictum. colu. 3.* tantundem in vicinitate temporum diceodũ, à rebus ad tempus argumentando. *l. miles ita. §. 1. ff. de militari teſta.* Qua ratione igitur ex vicinitate temporum conjectura deſumitur, ita contrario, ex temporum diſtantia & interuallo contrariam percipi coniecturam oportet, ab appoſitis argumentando. *l. 1. ff. de his quæ ſunt ſui vel alie. iuris. l. & ſi contra. ff. de vulg. l. fin. ff. de lega. 3.* interuallo igitur tam longo interpoſito, iuris præſumptio partis aſſertioni omnino repugnat ne reſpectu aut ob cauſam dictæ litis accepta pecunia dicatur. Quod cum ita ſit, niſi ex probationibus euidentiſſimis, teſtibuſque omni exceptione maioribus, contrarium doceri conceditur. Id eſt, expreſſim declaratum ſit, in cauſam illam litis pecuniam creditam per ea, quæ ſcripta habemus in *tract. de antiq. temp. par. 2. numer. 26. & conſilio 129. in fin. & ſupra numero 315.* Quibus Deci accedit in *conſilio 195. columna 3. poſt me. item in conſilio 342. columna 2. circa med. & in conſ. ſequen. columna 2.* Sed nec fides aſſertioni habenda ipſius debitoris aut mutuum accipientis eſſet, in cauſam memoratã pecuniã ſe accipere, ne in poteſtate eius fiat, ſucceſſorum in feudum ius lędere, in cauſam per decreta permiſſam pecuniam ſe accipere confitendo. *l. qui teſtam. ﬁeri. ff. de pr. ſta. l. ſi forte.* Ibique Bartol. *ff. de Caſtren. pecul. cum aliis ſuperius enarratis. numero 24. & plurib. ſequen. numero 187. & numer. 146.* Id quidem in primis, iuris præſumptione tam vehementi ſua aſſertioni reſiſtente. Quo caſu † cum veriſimilis 384 prorſus non ſit, fidem nec in ſpecie alias permiſſa confeſsio facit neq; confitenti officit. Dec. in *l. cum te. 2. numer. 7. C. de tr. cum aliis & in conſil. 596. numer. 10.* Pariſ. in *conſ. vlt. numer. 23. lib. 1. & in conſilio 153. numer. 31. verſ. & bene facit. lib. 4. & apud nos in conſ. 134. num. 38. & in conſ. 175. nu. 6.* Et quæ ſcripta ante in teſtibus & inſtrumentis habemus

bemus nu. 373. fidem eis nõ haberi, quoties à veriſimili diſtant. In qua re etiam obſeruandum, maximam litis impenſam Pantiſis factam, cuius nomine ſatisfratri patrueli, per acceptilationem factum; cum pecuniam domino Claudio deberet, ita vti inſtrumento publico palam fit, quod productum prius contra P. eſt, à ſomniis, cuius commentum hoc ſub ipſum litis euentum excogitatum eſt, cum deſperabilem morbum eius perſpiceret. At enim quo veriſimilia minus hæc ſunt ſuſpectum calumniæ magis vna ſimul cum P. ipſo ſe præſtat, quem aureorum circiter quinq; millia in eam litem inſumpta aſſerere non puduit.

385 Accedit ad hæc, cum his † aſſertionem & teſtificationem id genus pugnare, quæ fieri vulgo aſſolent. Quoniam poſt annos octo, quam finita lis, & impenſarum eius facta recuperatio eſt, pecuniam mutuam quiſpiam non ſolet, vnde nomina debitorum ob litem facta diſſoluat. Imo enim inepta id genere aſſertio teſtificatione apparet. Proinde veriſimile prorſus exiſtimari id nequit, quod ſolitum non eſt, vti ſcriptum ante habemus n. 323. ibique & falſi ab inſolito ſuſpicionem oriri ſubiectum. De quo etiam apud nos *conſ. 145. num. 14.* Rurſus credibile non eſt, ſi per tempus litis & in ſumptus eius credita ab aliis pecunia fuerat, in annos eos octo exactionem eius ſuſtinuiſſe. *l. cum de indebito. ff. de prob.* Præterea creditorum id genus neceſſaria declaratio eſſet, à quibus credita tunc pecunia ſit, cum his ipſa exercerut, cum ſecundum id ſit, quod probationẽ deſiderat. *l. con. ff. de cura. fur. l. 2. C. de in-vtile. pr. l. aſſeueratio. C. de non nu. pecu. & alia compra. de quib. ſupra num. 116.*

386 Perſonæ item cõditio † ad veriſimilitudinem inducendam valet. *gl. in l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de reg. iur.* Angel. *in d. conſ. 261. column 3.* At enim nuiſſimum defuncti debitoris ingenium ad profuſionem proclive. Quocirca animi magis quam neceſſitatis cauſa pecuniam eum curaſſe credibile eſt. Iam vero id diſſimile habetur, quo cum rationabilis iudicis motus nõ concurrit. Bal. *in l. iuſiurandi num. 20. C. de teſtib. & in l. ſcripturam n. 5. C. de fide inſtrum.* Fel. *in c. auditis num. 13. in fi. de præſcript.* Enimuero quis iudex moueatur, vt credat, ob litẽ ante annos octo, vt narratur, tranſactam, & ſumptus eius victoribus reſtitutos, æs ipſum alienum conflatum. Præter quam præſumptionem, & alias interuenire declaratum eſt.

Ratione & alia euidente capitulorum partis ineptitudo & probationum eius fruſtratio fit, etiam ſi pleniſſimæ alioqui apparerent. Quoniam non niſi ob debita neceſſaria feudi alienationem permiſſam dilucide atq; cumulatiſſime monſtratũ in ſuperioribus habemus *nu. 52. & plurimis ſeq.* Atq; præter iam ſcripta, obuius mihi non incommode, neq; inauſpicato factus Aret. eſt qui opinioni huic nominatim fauet *in l. ii poteſt. circa fin. ff. de a. ſu. hered.* Vbi voluntarium heredem ait, quia cauſa ſeu aditione voluntaria originem ducit quamuis poſt aditionem neceſſarius fiat, neceſſariumq; heredem negat, qui originem ab aditione voluntaria habet. Sic initio ipſo neceſſitatem exquirit, neq; ad rem neceſſitatem attinere, quæ ex cauſa aut origine voluntaria deſcendit. Quo Aret. d. Alcia. vtitur *in l. 2. §. ex his. nu. 17. ff. de verb. obl.* Idque ex his etiam in ſpecie confirmatur, quæ ſcripta apud nos ſunt in *conſ. 151. nu. 14.* Vbi etiam mutuum in debito neceſſario voluntarioue diiudicando ſpectandum, diximus neq; quicquam facere, quod neceſſarium poſtea fiat, vel quod neceſſarium in defuncto erat, voluntariũ in herede videatur cui liberum eſt, hereditatem an non adeat. Idq; ex Aucharano *con. 26. in q. aeſtione: ſup. radul. a viſis ſubtiliter col. 2. in 2. dubio.* Caſtren. *conſ. 35. videtur dicendum quod vtrumq; legatum col. 2. circa med. 1 cr. Sol. ad hoc reſpondetur. lib. 2. & alia de quibus ibi.*

Idem in ſpecie ex Decio probatur in *c. cum ſit Romana. in tertio notab. de appella.* Vbi neceſſariam cauſam ait, quæ vitari & remoueri non poteſt. Quoniam remouendi poteſtate admiſſa, ſi remouo non fit, volens quis neceſſitatem patitur. Sed enim cum i[illegible] ipſo neceſſitas non ſubeſt, vtiq; vitari & remoueri poteſt ab obligationibus aut nominibus debitorum abſtinendo. In eandem ſententiam Alciat. ſcribit *in d. l. ex his. nu. 17. ff. de verb. obl.* ex neceſſitate factum non dici, quod modo alio explicari commode poteſt. Cui ſententiæ text. ſeruit in *l. nepos Proculo. ff. de verb. ſign.* Quod atq; ratione validiore opinionem hanc iuuat. Namque ſi ratio neceſſitatis non habetur, cui aliunde conſuli commode poteſt, quanto magis nulla facienda neceſſitas erit, in quam vltro quis ſe coniecerit, cum initio ipſo nulla eſſet. Sed enim quorum Doctorum teſtimoniis rem confirmare, quam perſpicuam facere text. videtur in *l. fideicommiſſa. §. ſi rem. ff. de leg. 3.* qui neceſſariã alienationem declarat, quæ neceſſitate vigente ſit. Ita initio ipſo neceſſitatem exigit. Aliter porro neceſſaria nulla non erit, ſi poſtea eam factam neceſſitatem obſeruamus. *l. fuit. C. de actio. & obl.* In eandem ſententiam tex. ſcitiſſimus accedit in *c. 2.* Ibiq; Dec. *in quarta not. de teſtib.* Qui ineuitabilem neceſſitatem poſtulat.

Hoc ita admiſſo, vt niſi ex cauſa debiti neceſſarii obligari aut diſtrahi feudum nequeat, conſequens fit, cauſæ ipſius neceſſitatis expreſſionem in debitis contrahendis in ſpecie & nominatim faciendam, neque ſatis eſſe, cauſam ipſam vere conſtare aut ſubeſſe, quoties à regula iuris diſceditur, vt in iudice Innoc. ſcribit in *c. præterea. poſt prin. ver. Si autem in citatorio. de dila.* Bal. *in l. 1. §. vſus in fi. ff. de procura.* Rom. *conſ. 224. nu. 5. adusq; conſilii finem. in conſ. 483. dubitatur primo. numero 14. verſi. Secundo reſpondeo. & conſ. 499. nu. 5. verſ. quod ſi dicatur.* Dec. *in c. conſuluit. 2. nu. 5. de appella. conſ. 8. col. 1.* Iaſ. *in l. ſi. nu. 4. C. de procura.* Crotus *in l. filiusfamilias. §. diui. nu. 104. & ſeq. ff. de legat. 1.* Capel. Tholoſa. *quæſt. 442.* Aufrer. *in dict. deciſ. quæſt. vlt. column. 2.*

Si cauſam exprimi à iudice oportet, quo cum iuris præſumptio facit *l. Herennius. §. Cæſa. ff. de euictio. l. 2. ver. quodam arbitramur. C. de off. ciuil. iudi. l. generaliter. §. ſi iudex. C. de reb. credi. c. in noſtra. de procura. c. in præſentia. de renunc. c. accepimus. Ibi non credimus.* Ibiq; Io. Andr. & alii *de ætate & qualitate.* Bal. *in l. tale pactum. §. qui prouocauit. n. 3. verſicu. quanto ſic. ff. de pactis.* Quanto magis ius idem admittendum contra priuatum erit. At quem priuatum, contractum cuius vacuũ à ſuſpicione non eſſe, acta teſtantur. Idem ex Bal. probatur in *l. 3. eum. in fi. ff. de inſam.* vbi cum fidem teſtib. ob cauſam quam iudex nõ habet, cauſam illam commemorandam conſuluit, nec rationem alias in ſyndicatu iudex reddat, ſequitur Dec. in *Rubr. de iud. col. 1. in fi. ver. ſecundo reſpondent in ſecunda lect.*

Quid autem in iudice laboramus cauſam ab eo exprimendam, quoties contra iuris regulam quid tentat, ita vt ſatis non ſit cauſam ipſam vere ſubeſſe. Imo enim tantundem & in pontifice maximo contra ius quid faciente probandum, vt cauſam & ipſe exprimere debeat, quamobrem à iure diſcedat, veluti cum gratiam Canonis cui facit, aut diſpenſat, neque ad rem attinere cauſam diſpenſandi vere interuenire. Oldrad. ſcribit *in conſ. 126 quod articulo. num. 5. & in conſ. ſeq. in prin.* Sequitur Rom. in *d. conſ. 483. nu. 14. licet ſub numero alio Oldradum in conſ. vno tantummodo numeret.* Et idem Roman. tradit in *conſ. 499. nu. 5. verſ. quod ſi dicatur.* Dec. *in d. c. conſuluit. 2. col. 2. de appella. Et in conſ. 8. circa prin.* Rom. etiam *in d. conſ. 481.* Crotus ſequitur *in d. §. diuinorum. 105. ver. ex quibus verbis infert.* Fel. huc ſpectat *in c. quæ in eccleſiarum. nu. 18. verſ. limita terno de conſt.*

Secundo principaliter neceſſitatem hanc cauſæ in ſpecie exprimendæ, vltra tot Doct. teſtimonia, ratione atque æquitate naturali oſtendimus, quæ à defenſione percipitur. In qua re explicanda, cauſam ipſam indagare oportet, quapropter neceſſitatis hæc introducta cauſæ nominatim exprimẽdæ ſit. Quæ cauſa non alia eſt, niſi vt defendendi facultatem, cauſa expreſſa, aduerſarius habeat. Conſulendi tum enim ius erit, impugnandam nec ne cauſam illam, & falſi eam conuincendam putet. Quæ deliberandi facultas non perinde erit, cauſæ expreſſione in ſpecie non facta. Quæ ratio ex Capel. colligitur *d. deciſ. 441.* ex Abba. *in c. ad noſtram. ante fi. de appella.* vbi cum appellatio à definitiua præterquam in caſibus aut ex cauſis quibuſdam prohibetur.

Qui appellationem ab ea interponit, cauſam exprimere & ipſam certam ideo debet, quo planum fiat, in caſu ne interpoſita permiſſo ſit. Atq; ideo vt defendendi, & contra probandi facultatem appellatus habeat. Eadem ratione introductum, vt libellum edi certum oporteat, ne ſi incertus admittitur, defendendi & liberandi copia reo adimatur. *l. 1. in prin.* Ibiq; Caſtren. Alexan. & Iaſ. *ff. de eden.* In principe etiam, qui ex cauſa quid agit, quod cauſa illa remota, non permittitur, cauſam & ipſam certã apertamq; ab eo exprimendam Pariſien. ſcribit in *conſ. 68. n. 22. lib. 4.* Cauſæ ſatis expreſſionem non eſſe, quæ in genere fit, quoties niſi ex cauſa qua iuſta fieri quid nequit, dilucide etiam mõſtratum in ſuperioribus habemus, *nu. 176.* Idem Pariſ. probat in *conſ. 12. n. 161. lib. 2.* Quid hic dicendum, vbi ne quidem in genere expreſſio vlla facta cauſarum legitur, propter quas pecunia rogata mutuo fuerit.

Tertio ſpeciem hanc propono, ex Salic. dirimi quæſtio hæc

Digitized by Google

videtur in *l. ſi. num. 4. C. de iud.* Cum regulariter appellatio prohibita à ſententia arbitri ſit, & eo demum caſu permiſſa, quo compromittendi neceſſitas ſtatuto iniungitur, non aliter locum appellationi eſſe, niſi ſi cauſa neceſſitatis expreſſa in compromiſſo ſit, quod propter ſtatutum ipſum factum compromiſſum ſit, cum nihil prohibeat, ſtatuti etiã coactione remota, arbitros eligi. Quare conſequens non ſit, neceſſario compromiſſum fieri per ſtatutum debet, ergo tiſi ſtatuti metu factum compromiſſum eſt. Cui ſententiæ Alex. ſubſcribit in *l. 1. num. 49. in ſi. ff. ſol. matr. in l. ſi quis maior. nu. 2. C. de tranſact.* Felin. in *c. ſi. in ſi. de re iu.* Zuchar in *Rubr. C. de pactis nu.* 109. Et quamuis controuerſiam id in compromiſſo hoc genus patiatur, in quo partis intereſſe non dicitur, ſi appellatio interponitur, & per eam iniquitas ſententiæ refellitur, *l. Gracchus. C. de adul. c. dilectus. de offi. deleg.* Attamen in ſpecie controuerſa veriſſimum id, æquiſſimumue puto, vt expreſſio cauſarum fieri neceſſitatis debeat, propter quas mutui nomine pecunia accipitur, quoad hoc vt ex ea alienare feudum liceat, ne aliter interpretantibus, non feneſtra, ſed ianua lata vaſallis pateſiat, vnde fraudem in feudo ſucceſſores ſentiant. Perfacile quippe vaſallis erit, ad eum modum ſucceſſorum ius lædere, pro arbitrio nomina debitorum faciendo, cum variæ neceſſitatis fingi cauſæ poſſint. Et iſtud vero eſt, quod Baldus ſcribit in *conſi. 341. examinanda ſunt. colum. 1. circa med. verſ. ſed notandum vlt. lib. 2. fingendas neceſſitates non eſſe.* Quod Bal. dictum quam appoſitiſſime huc quadrat, vbi poſt annos octo, quam diiudicata lis cum ſubditis eſt, ob cauſam litis illius pecun iam creditam aduerſatius ait.

Tertio demonſtrandum in ſuperioribus habemus numero centeſimo nonageſimo quarto facultatem hanc ob debita neceſſaria feudi alienandi, ad limites neceſſitatis reſtringendam.

At enim proh ſuperi, Quomodo modus aut terminus vllus conſtitui aut diiudicari in neceſſitatibus poterit, Quarum expreſſio prorſus facta vlla non eſt neq; in ſpecie, neque in genere. An non deteriorem admodum hunc agnatorum cauſam facere conceditur, ſed id genus probationes neceſſitatum in obſcuro, contra omnem veriſimilitudinem non obiicimus. Equidem artem faciliorem ad ius agnaturum eludendum hac ipſa haud vllam exiſtimem. Diſſimiliter atque, ſi cauſarum expreſſio atque ipſa certa & liquida ſit. Ibi enim non difficile erit, aut cedere aut contendere, contra rem habere expreſſius, dilucidiuſue oſtendendo. Inde nõ ab re probationem in ſpecie expoſtulari, & docei probationem faciendam, quæ in genere præſtatur, teſtatum in ſuperioribus habemus *nu. 349. & numeris tribus ſequentib. & in nu. 418. Hoc amplius nu. 350.* ius idem confeſſionis eſſe oſtendimus, quæ in genere fit. Id quia incertitudo à genere oritur, ſic quo modo ſcriptum ante legitur *nu. 97.* Incertam plane probationem abinei palam eſt. *l. duo ſunt Titii. ff. de teſta. tut. cum aliis in locu præallego enarratis.*

Quartu obſeruandum, vbi inter viuos Claudius debitor eſſet, atq; in cauſas initio neceſſarias debita contracta affirmaret fidem nihilo magis aſſertio eius haberet, cum in re prohibita confeſſio adhibeatur *l. qui teſtamentum. ff. de probat. cum aliis ſupra relatis. nu. 28. 146. & plurib. ſeq. & n. 187. & n. 400. inſi.* Atq; vbi in ſpecie prohibita confeſſio nõ cadat, fides tamen eidem habenda perinde quaſi veri diſſimilis non eſſet, ſiquidem nec confitenti ipſi nociuam eſſe, ſatis declaratum ante eſt *num. 384.* Ibique veri ipſa diſſimilitudo explicata. Quanto minus aſſertio mouere aduerſarii debebit, qui ignarus prorſus eorum eſt, quæcunque inter creditores acta & debitorẽ Claudium ſunt. Cum nec heres ipſe defuncti animum declarat. *l. Pomponius ſcribit ſi frumentum. §. ſi. ff. de rei vind. l. inter ſtipulantem. §. 1. cum gl.* Ibiq; Bar. & alii *ff. de verb. oblig.* Bar. in *l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudi. & in l. ita ſtipulatus. in octaua oppoſi. 1. parte. nu. 8. ff. de verb. oblig.* Ex his argumentum hoc adiuuatur, quæ in ſuperioribus ſcripta circa ineptitudinem capitulorum P. ſunt *num. 128. & plurib. ſeq. Et numero maxime 144. & num. 160.*

Vbi oſtendimus de rebus & neceſſitatibus vaniſſimis penituſque incognitis capitula à P. ipſo non citra calumniam & euidentem aduocari eius lapſum, inconſulte plus ſatis edita. P. enim impulſu atq; inſtigatu capitula & hæc excuſſa ab aduerſario S. ſunt. Affinitatem quippe in re capitularia vtriuſque iudicii habent P. & S. Gratioloſq; adeo ſe arbitrantur & deprædicant, vt vel ad ipſa veritatis iuſtitiæq; fundamenta cõuellenda valere ſe putent. Proinde coloris tantulum ſatis, quem arti prætexãt. Inde iudicii illius initium. Sed enim aconito omni medica præſentanea quæ ſenatus optimi atq; religioſiſſimi antipathia occurrit.

Quinto cauſas ipſas neceſſitatis in ſpecie ſingulas enarratas in contractibus ipſis fac, quorum nomine iudicium hoc exercetur, ad rem id nihilo magis attinet. Quandoquidem probationibus contrariis & quidem per inſtrumenta publica falſi id genus aſſertio conuincitur. Namque cum bonam ſumptuum partem, qui in lite facti cum ſubditis ſunt, proſecutio exhauſerit, quæ facta Lutetiæ eſt, aureos tamen ducentos rata debitoris portio non excedit, qui ipſi per acceptilationem aut quitationem, quam vocant, pecuniæ Claudio debitæ ſoluti ſunt, ſic quomodo ſcriptura publica docet, quæ in iudicio alio contra P. etiam prolata eſt, vnde ſatis hoc ad cummenta partis eludenda fuerit, cum ſententiam ſubditi paſſi litis diſpendia reſtituerint. Quid hic dicendum, vbi dotes de vxore ſecunda & pecunias ob villam feudalem Claudius accepit cognatis venditam, vt villam pretioſiorem taceam P. ipſi vitioſe adeo diſtractam. Quæ omnia ſi ex fide bona obſeruamus, mirum ni vulgatiſſimam venditoriſue profuſionem confitemur. Tantum abeſt, vt neceſſitate qua vrgente, æris quicquam contractum alienum ſit. Quo fit, vt à vero prorſus aduerſarii capitula abhorreant, quatenus neceſſitatis cauſas exprimunt.

Sexto quo magis in mentem ſententiæ venit, quæ Vercellis lata inter nobiles ab aduocatis eſt die 16. Iunii 1557. ſi recte memini. Ego magis atque magis contrariam eam & P. & S. inuenio. Idque ratione validiore rem excutiendo, Ibi enim mala venditoris valetudo in manifeſto erat, venditiones vllæ non præibit, vnde collecta pecunia in neceſſitates ſubleuandas diceretur. Agnato ibi licet vlterioris gradus, feudum venditum. Atenim agnato id propriori per ſenatum cum fructibus poſt litem perceptis adiudicatum. An non rationem maiorem non paulo ſpecies controuerſa habet. In qua morbo alio niſi pecuniæ curandæ debitor non tentabatur. In qua nomina tot alia debitorum contracta inſtrumentum ipſum venditionis P. factæ oſtendit, vbi & cognatis venditoris alienatio alia villæ feudalis peracta.

Apparet ex his tolerandum prorſus id genus probationem non eſſe ſub obſcuro & incerto penitus eiectam, quatenus expreſſio cauſarum opus in ſpecie & nominatim erat, quarum poſtea probatio fieret, ne vti diximus, copiam alias defendendi ſubtractam cum circa ſubſtantiam ipſam, tum circa modum neceſſitatum dicamus, quarum fines egredi non licere & ciuilis & naturalis ratio præcipit. Tolerabilius partis deſiderium foret, vbi expreſſione cauſarum nominatim non facta, defenſionis præſtandæ negocium durius, grauiuſue non fieret. Secundum quæ, non iure extremo, adeo, quod à fonte ipſo naturæ manat cauſam hic agi, palam fit. Cm ſententiæ & illud ſeruit, quod ſcriptum apud Alexan. eſt in *conſ. 182. colu. ſi. lib. 2.* Cauſam, quæ in obligatione exquiritur, certam, intelligibilem, aptam, potentem, & cohærentem exprimendam. Quod idem & Marſilius probat in *l. 1. §. præterea. nu. 93. ff. de quæſt.* Sed enim cauſæ hic expreſſio in ſpecie facta vllius non eſt, tantum abeſt vt certæ, intelligibilis, aptæ, potentis aut cohærẽtis facta dici probatio poſſit. Certa enim diceretur, quæ demonſtrationibus certis nominatim declaretur, vt habetur in *leg. certum. ff. ſi cert. petatur. in leg. certum. ff. de confeſſ.* Sed enim niſi in genere ob lites, cauſa in capitulis non enarratur. Cum aliter certitudo opus Tantum in teſtimoniis, aduocationibus, ſportulis, &c. Quo modus certus ſumptuum & res certæ appareant, in quas facti ſumptus ſunt. Tametſi otioſa horum diſceptatio ſit. Quatenus ſub inſtrumentis ipſis debitorum neceſſariam hanc expreſſionem diximus.

Sed nec fidem tunc expreſſioni habendam oſtendimus, niſi ſi probationibus legitimis confirmetur, *per d. l. qui teſtamentum. ff. de probat. & alia de quib. ante n. 24. & plurib. ſeq. n. 187. & n. 146.* Aptam item, potentem, intelligibilem, & quæ cum re cohæreat aut perſuaderi poteſt, cauſam non eſſe inſtrumenta venditionũ, & nomina tot alia debitorum, venditoris & debitoris conditio, profuſi videlicet, euidentiſſime indicant.

Ad extremum, illud certe inficias iturum quempiam non arbiter, probatione cauſarum neceſſitatis opus in ſpecie eſſe, cum à regula iuris feudorum diſcedatur. Etenim ſi expreſſionem in ſpecie Doct. tunc exigere vſque adeo docuimus, vt ſatis non ſit, cauſas vere interueniſſe, atque ideo de cauſis ipſis eſt

proba-

probationibus poſtea conſtare. Quanto facilius admittendum id erit, in ſpecie cauſarum id genus probationes præſtandas. Enimuero probationi præſumptiuæ locus tunc non eſt, cum in ſpecie probatio exquiritur. *l. Lucius ff. de condit. & demonſtr.* Pariſ. in *conſ. 10. num. 8. lib. 4.* Atqui quid probationis aliud adferre ceſſitat, niſi præſumptionem quandam vaniſſimam à veri prorſus ſimilitudine alienam, cui non præſumptiones modo, ſed & probationes ipſaſque inſtrumentarias reſiſtere oſtendimus.

Confirmatum item in ſuperioribus habemus *num. 349.* præſumptiones & probationes quo certas & ſpeciales magis, eo potiores haberi. Sed enim in ſpecie reus oſtendit, ſumptus litis Pariſiis factos per acceptilationem fratri patrueli à Claudio reſtituros. Impenſas in lite factas à ſubditis victis redditas. Dotes de vxore ſecunda habitas. Bona diſtracta, nomina debitorum facta. Quamuis non omnes ex parte in ſumptus Claudius ipſi conferret. Non eo hæc dico, quod in eam cauſam opus pecuniæ tot & nomina debitorum eſſent. Sed quo expreſſior aduerſariorum calumnia fiat S. plane non niſi præſumptionibus quibuſdam commentitiis improbatis à veri prorſus ſimilitudine alienis ſubniti certat.

Appoſitiſſime ad prædicta conducit, quod dici in eo ſolet, qui cum beneficium vnum, pluraue obtinet, aliud contrarius poſtulat, in ſpecie ab eo beneficia quæ habet exprimēda. Quare ſi beneficium curatū tenet, ſatis ad expreſſionem eius clauſula non eſt, vt neglectui animarum cura non habeatur, quamuis niſi ad beneficium curatum id genus verba non ſpectent. *Clement. 2. de offic. ordin. Clement. 1. de praben.* Oldrad. in *conſilio 81. quod proceſſit. num. 3. & ſequ.* Gemin. in *conſilio 89. num. 5.* Abb. in *capitul. ad aures. num. 6. de reſcript.* Quod receptum etiam ſolet, cum motu proprio conceſſio fit, vt auctor Rebuff. eſt in *tractat. nominat. in 11. quæſt. nonæ quæſt. prin. pag. 39.* In eandem ſententiam Anchar. ſcribit in *conſilio 404. ſtria dubia. num. 8. in fin. verſic. pro hoc facit.* quod not. Specul. inhabilitatem perſonæ in ſpecie exprimendam, vt rata diſpenſatio ſuper ea habeatur. Idem in diſpenſatione generali te Roman. probat in *conſ. 272. commiſſio.* Et alia non pauca. Si in diſpenſatione, quæ oneroſa tertio non eſt, expreſſionē ſpecialem ob id ſolum ius exigit, quod iuri contradicit, atque ideo odioſa habetur, quid hic dicendum, vbi vltra iuris feudorum offenſionem agnatorum & ſucceſſorum in feudo ius læditur ex inueſtituris maiorum acquiſitum. Alienum ab his Ruini dictum non credo in *conſ. 98. n. 16. verſi. & per hoc patet reſponſum. li. 4.* Quibus caſibus fidem aſſertio principis de cauſa habet quæ expreſſa ab eo ſit, id ita obtinere, ſi in ſpecie cauſa eo exprimit, aliter atque ſi in genere, quoniam ſi expreſſio ſatis generalis ſit, facultas contra probandi parti adimitur. Ita ratione defenſionis non tollendæ Ruin. impellitur, quæ ratio ante animaduerſa à nobis eſt. Huc & ea ſpectāt, quæ ſcripta apud nos ſunt *conſ. 29. n. 3. & conſ. 48. n. 2.* Quibus talibus fides verbis enunciatiuis habetur, receptū id ita ſolere, ſi in ſpecie quid enunciatur. De quo ſcriptum etiam & vberius habemus in *tract. de antiqu. temp. parte 1. n. 80. & parte 2. n. 4. verſi. ſed contrarium.*

Oportune non minus & illud his aſſuitur, quod ſcriptum apud Feder. à Senis eſt in *conſil. 235. caſus talis eſt, mon. aſterium. colum. 2. ante med.* Ad reſcriptum ſeu priuilegium lædendum mentionem generalem non valere, at ſpeciali opus expreſſione eſſe per text. in *capitulo ſecundo. de dolo & contum. in capitulo ſecundo. in fin. de prebend. & in capitulo bona. de confirmatio. vtili vel inutili.* Non ne ratione validiore pro ſententia hac dictum Feder. certat. Siquidem non reſcripti aut priuilegii, at iuris feudorum & contractus, qui ex inueſtituris maiorum procedit, offenſio hic verſatur, vt alienum defuncti æs diſſoluere ſucceſſor in feudo debeat. Ratio item maior hic viget, quod ne quidem in genere expreſſum eſt, ob cauſas neceſſarias pecunias curari. Atque in iure tertii lædendo ſpeciali opus expreſſione eſſe, Tex. declarat *in capitulo quamuis. ibi niſi expreſſe dixerimus.* Ibique Lap. & Gemium. *& in capitulo ſi propter tua debita. de reſcript lib. 6.* Inde fit, vt ad ius tertii lædendum clauſula generalis anteferri non valeat, *capit. penult. de prabend. libro 6. capit. penult. de conceſſ. prebend. eod. lib.* Curtius ſen. in *conſ. 49. num. 15. circa fin. verſ. ſic vbicunque & num. 94. circa med. verſic. & iſtud etiam eſt. de iure communi.* Si expreſſio ſpecialis ad ius tertii lædendum eo etiam caſu opus in ſuperiore, quæ lædendi poteſtas competit vt in beneficialib. quid hic in feudis iure minuendo dicemus quod à poteſtate vaſalli niſi ob cauſas initio neceſſarias non pendet, vt in ſpecie conſtare non modo de neceſſitatibus ipſis, ſed & de modo aut quantitate pecuniæ oporteat, quam neceſſitates ipſæ expoſtulant, cum limites egredi neceſſitatum non liceat, vt dictum ante habemus *num. 94.* Idque ex Socin. demonſtratur in *conſil. 295. num. 6. in ſecundo dubio. maxime verſi. 2. quia donatio lib. 2.* vbi cum propter merita donatio fit, in ſpecie ea declaranda aut enarranda ideo ait, quod cum vltra merita donare non liceat, & ſimplex in exceſſu habeatur, de viribus eius conſtare aliter nō poterit, admodum ne facta meritorum ſit, quam ſi in ſpecie enarratio meritorum fiat. Conſilio & opinioni Soci. Deci. ſubſcribit in *conſil. 366. num. 10. & ſequ.* Ruin. in *conſ. 173. num. 12. lib. 1.* Pariſ. in *conſ. 73. nu. 63. lib. 1.* Satis inſpectio hæc ad S. cauſam perimēdam eſt. Id quidem in primis, quod ſi ſumptus litis per acta ſingula percurrimus, numerumque participum Noni, & pecunias ſpectamus, quas fratri patrueli ob ſumptus ipſos accepti creditor fecit, & alias, quas ſubditi victi refuderunt, mirum ni ex ſomniis meris commentum hoc excogitatum capitulorum eſt. Conſequens fit, pecuniis etiam poſthabitis, quas non exiguas ad Claudium ipſum peruenisſe aliunde conſtat, ex dotibus ſecundæ vxoris, & alienatione bonorum, in tuto rei cauſam videri.

Tertio principaliter in capitulis his animaduertendum, ad rem omnino nec probatione eorum impleta, pertinere. Principio enim monēdi ſumus, de iure † hic offerēdi certari. Quod creditori poſteriori contra priorem ita datur, vt in locum eius debito perſoluto ſuccedat *iuxta l. potior. §. ſi paratus. l. creditor. § ſi prius. in verſ. vnde. ff. qui potior. in pign. hab. l. 1.* Ibiq; Bart. *C. eod. tit. l. 1. § 1. C. ſi antiq. credit. pign. vend.* Bald. in *l. vn. num. 5. verſ. item ſciās. C. de priuil. dot. & conſ. 84. præmittendum eſt ad euidentiam. quod quando conſtante matrimonio nu. 4. lib. 3.* Ius hoc offerendi creditori demum hypothecario datur. Creditor plane, cui hypotheca abeſt, fruſtra creditori priori pecuniam offert, vt in vicem eius reponatur. Etenim ſi hypothecam creditor poſterior non habet, quomodo actionem † cum priore creditore exercebit. Realem enim inferre non poteſt, quæ ſine hypothecā nō competit. Perſonalem 388
plane creditor prior pignoriſq; poſſeſſor ne tum quidem patitur, cum rei ipſius cauſa obligatio contracta perſonalis eſt, quæ ad creditorem ipſum, eundemq; ſucceſſorem ſingularem pertinent. *leg. quadam. §. nihil intereſt. ff. de edend. l. fideicommiſſum. § tractatum. ff. de iudi. l. fin. § fin. ff. de contrah. empt. l. 2. in fin. ff. de hered. vel actio. vend. l. ſi mulier. § ex aſſe. ff. de iure dot. l. 1. § ſi heres. ff. ad Trebellia. l. 1. C. ſi cert. pet.* Idque locum habet, quamuis † doli nomine reſcindi contractus poſſit. Namque ſi alienata res ab emptore 389
ſit, qui dolo fecit, in ſucceſſorem ſingularem nihilomagis actio datur *l. dolus. C. de reſcind. vendit.* Ruin. in *conſ. 32. num. 9. lib. 1.* Atque in ſpecie, creditoris ius offerendi nō eſſe, qui hypothecam non habet, ex text. oſtenditur in *l. 1. C. ſi antiq. credi.* Idem ex text. probatur in *l. ſi. C. de bonis author. iud. poſſid.* Vbi miſſione in poſſeſſionem in gratiam creditoris facta, niſi creditoris chirographarii ius per creditores alios chirographarios non læditur. Aliter igitur atque ſi in gratiam hypothecarii creditoris facta miſſio eſt. Eodem text. ſpectat in *l. nulla. C. de ſolutionibus.* Idem ex Bald. confirmatur in *l. Ariſto circa prin. verſ. ex lectura antiqua. ff. quæ res pign. oblig. poſſunt in conſ. 40. mariti num. 7. lib. 1. & in d. conſ. 84. nu. 4. lib. 3.* Caſtren. in *l. ſi res obligata. num. 6.* Ibique Iaſ. *num. 42. ff. de leg. 1.* Quibus in locis habetur offerendi ius ei non dari, qui hypothecam non habet, quoties ad vtilitatem ſuam offert, vt in locum ipſius creditoris prioris ſuccedat, cui oblatio fit. Ad commodum ſolummodo debitoris offerendi ius hypothecam non habenti permitti, hoc eſt, vt hypothecam prioris diſſoluat, debitoremque liberet, pro eo offerendo *iuxta l. ſoluendo. ff. de negot. geſt.* Cæterum liberatione debitoris in bonis hypothecæ ſuppoſitis iam facta, in ſolutum puta à debitore vel iudice datis, locum offerendi iuri non niſi in gratiam creditoris eſſe, qui hypothecam habet. Idem ex deciſione Neapolitana declaratur *202. num. 4. poſt prin. verſic. facit, nam text. in nouo cap. Negu ſan. in tract. de pign. in tertio membro quintæ partis. colum. 3. in fi. verſ. 2. principaliter limitat.*

His ita prænarratis, offerendi ius contra antiquiorem creditorem, cui facta ſolutio eſt, creditori poſteriori non cōcedi, qui hypothecam non habet. Cōſequens fit, ſine actione vlla ad ius hoc offerendi S. aduerſariū deſcendiſſe, quatenus feudalia bona ſunt in ſolutum D. Hectori data. Quoniam hypothecam in bonis feudalibus S. ipſe creditor poſterior nō habet. Namq; & ſi maxime † bona omnia hypothecæ ſuppoſita à debitore ſunt, ad feudum tamen non trahitur, cuius permiſſa alienatio non 390
eſt, vti ſcriptum in ſuperioribus habemus, *nu. 293. & ſeq.*

Hoc

Hoc amplius, ſi feudi mentio expreſſim facta ſub hypotheca ſit. Idq; nominatim hypothecæ deſtinatum, clauſula hypothecæ ita concepta, ſub obligatione omnium bonorum, etiam feudalium hypothecæ ius feudo, nihilomagis aduerſario competere. Siquidem firmitatis quicquam hypotheca id genus nõ habet domini iniuſſu facta *c. 1. in princ. de prohib. alien. feud. per Freder. cum alijs ſupr. comparatis d. nu.* 393.

Neque mutat, domino inconſulto recto feodum Noni per inueſtituram priorem alienari. Ibi ſine contradictione præfati domini comitis & heredum ſuorum. Quoniam receſſum ab ea inueſtitura, eamq; in ea parte alteratam & alterari potuiſſe, inueſtituris ſequentibus & ipſis multiplicibus quidem liquet, & dilucide etiam demonſtratum in ſuperiorib. habemus. Inſſumq; aut cõſenſum domini in alienationibus neceſſarius ſemper interueniſſe, proculdubio eſt. Vel conſenſus id genus reſeruationem contractus habent, ſaluo & reſeruato beneplacito domini, &c.

Secundo reſpondetur, robur † hypotheca aut alienatio eſto
391 feudi habeat domino imprudente facta, vires tamen in perniciem ſucceſſorum agnatorumue deeſſe ſcriptum in ſuperioribus habemus *n. 21. 204. & n. 295.* Itaq; quod ad ius D. Hectoris attinet, hypotheca vlla niti S. aduerſarius nequit. Qua dempta fruſtra ad ius offerendi aſpirat.

Tertio reſpondetur, ad cauſam decreti ex æuo poſtea editi clauſulam illam non pertinere, ſine contradictione præfati domini comitis & heredum ſuorum. Locum enim clauſula habet, vbicunq; habilia alias interueniunt, id eſt, conſenſu agnatorum adhibita, ſic quomodo ſermone vberrimo teſtatum in ſuperiobus eſt. Cæterum vbi agnatis nolentibus alienatio fieret, hypothecaue in feudo induceretur, conſenſum ante domini explorandum, cautum decreto per verba conditionalia eſt, conſenſu noſtro præhabito & interueniente, ex quibus ablatiuis conditionem ſequi non dubitatur. *l. ab emptione. ff. de pact. l. eneſtus agru. ff. de vſuris l. à teſtatore ff. de condit. & demonſtrat.* Coodiri-
one plane non † impleta, id eſt, conſenſu domini non exqui-
392 ſito, locum decreti permiſſio non habet, verum pro eo res eſt, vt ſi permiſſio vlla expreſſa in decreto non ſit. *l. pecuniam. Ibi perinde eſt eum.* Ibique Caſtrenſ. & alij *ff. ſi cert. pet. l. neceſſario. ff. de peric. & commo. rei vend. cum alijs apud nos collectis in conſi. 62. numer. 1. & in conſi. 170. num.* 8. Conſequens igitur non ſit, conſenſus domini petendi neceſſitas remiſſa tum eſt, cum damno agnatis alienatio non cedit, ergo etiam cum incommodum agnatis affert. *l. ſi. ff. de calum. l. Papinianus exuli. ff. de minor.*

Quarto reſpondetur, à iure communi feudorum decretum exorbitare, quo ob cauſas neceſſarias feudi permiſſa alienatio eſt, vti ſcriptum circa initium habemus *num. 30. & fuſius num. 69.* Vnde cum ſub conditione permiſſio facta alienandi ſit, ſi domini conſenſus acceſſerit, ad eum caſum referri conditionem hanc oportet, quo neceſſarius aliàs domini conſenſus non erat ne inertia, ceſſantiaue verba hæc fiant, cum neceſſarius regulariter conſenſus domini ſit per ea quæ verbis pluribus ſcripta in ſuperioribus ſunt, *numer. 46. numer. 312. cumulatius numer.* 340. *& plurib. ſeqq.*

Quinto reſpondetur, non aliter decreti beneficium aduerſario prodeſſe, niſi ſi qualitatibus eius omnibus paritum ab eo ſit per ea quæ ſatis dicta ſupra habemus, *nu. 31.* vbi 10 decreto id obtinere in primis oſtendimus, quod à iure communi abhorret, quod genus decretum hoc eſt, quo non modo iuri cõmuni feudorum, ſed & agnatorum derogatur ex cõtractu ipſo feudi ius competit.

Sexto reſpondetur, clauſulam illam ſine contradictione præfati domini comitis, &c. in fauorem ipſorum inueſtitorum & ſucceſſorum adſcriptam, vt ſi ipſis volentibus alienatio fieret, neceſſarius domini conſenſus non eſſet. Ob id rationis non videtur, in necem eam ipſorum agnatorum trahi, vt ad eum caſum trahatur, quæ præter ſucceſſorum voluntatem, diſpendioque eorum feudum diſtrahitur. *l. nulla. ff. de l. l. quod fauore. C. eod. tit.*

Neque contrarium his eſt, de iure † tertii non opponi. *l. loci*
393 *corpus. §. competit. ff. de ſerui. vendi. l. 1. & 2. ff. ſi ager vectig. l. 1. in fin. & l. 2. ff. vti poſſid. l. 2. ff. de excep. rei iud. l. cum ſeruum. C. de ſeruis fugit. leg. ſi quis emptionis. §. ſed hoc ſuper illis. C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* Eadem ratione iure tertii actor non vtitur. *l. §. 1. ff. ſi pars hered. per l. vtſ fruct. in prin. ff. ſi vſufruct. pet. l. ſi ſo. §. Lucius. ff. ſol. matrim.* Alexand. *conſi. 65. nu. 37. verſ. præterea dato. lib. 6.* Et in ſpecie, contemptum hunc domini in conſenſu eius omittendo, non opponi, ex Old. probatur in *conſ. 139. nu. 7. in ſexto dubio.* Alex. in *conſ. 106. num. 5. circa med. verſ. nec prædictis obſtat. lib. 4.* Dec. in *conſ. 247. nu. 3. & colu. 4. in fin. verſ. poſtremo alio fundamento.* Alba. in *conſ. 67. num. 6.*

Triſariam enim reſpondetur. Principio ob id de conſenſu
domini † poſthabito non opponi [illegible] excluſio iuris par- 394
tis ex omiſſione ipſa conſenſus iure ipſo non ſequitur, [illegible] voluntate eius excluſio ſequatur. Vnde fieri poteſt, vt ad excluſionem animus domini non feratur. *d. l. 2. cum gloſ. ff. ſi ager vectig.* Bart. in *d. l. 2. num. 1. ff. de exceptio. rei iud. & conſil. 81. num. 5.* Soci. in *conſ. 78. num. 4. lib. 4.* Dec. in *conſ. 144. col. penul. in fi.* Iaſ. in *l. 2. in quarto nota. C. de iure emphy.* Ripa in *rubri. ff. ſol. matrim. numer. 29. verſ. non obſtat, quod dei.* Sed enim excluſiua iuris partis præmiſſio conſenſus domini omnino & iure ipſo eſt. Siquidem voluntatis huius declaratio facta in decreto eſt, vt vigorem permiſſio alienandi niſi ex conditione non habeat, ſi domini exquiſitus conſenſus erit. Qua conditione deficiente, ſimiliter rem eſſe dixamus, atq; ſi permiſſa prorſus alienandi facultas non ſit. Atque in ſpe-
cie, iure ipſo † actum euaneſcere conditione non impleta, ex 395
text. declaratur in *l. item quia. §. 1. Ibi & inceptis non ſecutis ipſo iure euaneſcit ſtipulatio. ff. de pactis.* De quo text. memoria habita apud nos in *conſi. 93. num. 3.* Ibique etiam declaratur, quoniam formam conditio inducit. *l. prætor.* Ibique Bartol. *ff. de colla. bon.* Bald. in *Authen. matri & auiæ. num. 3. in fi. C. quan. mul. tute. offic. fungi. po.* Socin. in *conſil. 32. num. 2. lib. 3.* Iaſ. in *l. 2. §. primo num. 11. ff. de vulga.* Dec. in *rubri. de probat. num. 14. circa prin. in cap. de appellationibus. numer. 4. verſic. ſecundus caſus. in fi. de appella. & in conſilio 11. numer. 9.* vbi in conditione expreſſim loquitur, quam ablatiui abſoluti faciunt. Tradit etiam Crot. in *rubri. ff. de oper. noui nuncia. num. 20.* Socin. iun. in *conſil. 122. num. 19. lib. 2.* forma plane neglecta, iure ipſo actum perimi nemo dubitat. De quo dictum ſatis ante habemus *numer. 135. & plurib. ſequentib. & num. 179. & duob. ſequentib.* Itaque cum forma de-
creti impleta † ab aduerſario non ſit, rationi exagitat, decreti 396
enim beneficio frui, Signorol. in *conſil. 249. column. 8. poſt med. verſic. ex quibus omnibus infero. & col. ſeq.* Calcar. in *conſ. 21. num. 25. verſi. quarto non poſſet dici.*

Apparet ex his à diuerſis penitus argumẽtum deduci, quod à conſenſu domini colligitur. quem in feudo alienando ius ex-
poſtulat ad eum, quem decretũ excipit. A iure quippe † ratio- 397
ne præiudicii, domini exquiri conſenſus ſolet, ne in perſonam minus gratam aut idoneam feudum transferatur. Inde fit, vt poſt alienationem factam vtiliter conſenſus domini adhibeatur. Iſer. in *c. in prin. num. 14.* Ibiq; Aluaro *num. 15. verſi. quæro, an conſenſus. de prohib. alien. feud. per Freder.* Gozadi. in *conſil. 26. num. 9.* Curt. iun. in *conſil. 2. numer. 15. & in tracta. feud. in quarta parte. in materia aliena. feud. in 2. quæſt. circa ſecundam regulam formata.* Socin. iun. in *conſil. 97. num. 16. & in conſil. 101. num. 2. lib. 2.* At enim vires † alienatio à 398
conſenſu non acciperet, qui adhibitus poſt eam ſit, ſi formæ vice interponi debeat. Imo enim vel actui præuerti, vel in actu adhiberi ipſo debet. *l. obligari. §. tutor. ff. de author. tutor. Inſtit. eod. tit. c. audien. de electio. c. in venditionibus. 17. quæſt. 4.* Innocen. in *c. cum conſuetudinis. de conſuet.* Bartol. & alii in *l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquir. hered.* Bald. in *l. 1. in fi. C. qui admitti.* Abb. in *5. quæſt. Angerio. column. 2. circa med. verſic. tertio probatur.* Alexand. in *l. ſi eum dotem. §. eo autem tempore. in princip. ff. ſoluto matr. conſi. 106. numer. 3. lib. 1.* Ea ratione à conſenſu patris poſtea accedente robur donatio cauſa mortis non accipit, quæ parte facta inconſulto eſt. Id quia formæ & authoritatis cauſa patris exquiri conſenſus ſolet. Bart. & alii in *l. cum u. §. 1. ff. de dona. cauſ. mor.* Socin. in *l. 1. §. fuit quæſitum. colu. 4. circa med. verſ. ſed aduerte. & col. ſequ. in prin. verſ. ſecundo videntur deficere. ff. ad Trebell.* Cremenſ. *ſing.* 69. Cauſa alia conſenſus domini eſt, quem decretum expoſtulat. Alienationi eum enim anteuerti neceſſe eſt, eum in conditione, atque ideo poſitus in forma ſit. Idq; vltra conditionis effectum, euidenter ex decreto liquet. Ibi conſenſu noſtro præhabito. Ita formam nominatim expreſſam eo ipſo decretum habet, quod alienationi eum præuerti oportet. Itaque cum ad formam conſenſus pertineat, quẽ decretum expoſtulat, formæq; omiſſione ad irritum iure ipſo actus deducatur, rectiſſime conſenſus defectum opponere contra aduerſarii hypothecam licet, vbi nominatim in bonis feudalibus conſtituta hypotheca eſſet, quod ipſum tamen factum nequaquam eſt.

Secundo ad argumentum reſpondetur † quamuis excluſi- 399
uum iuris litigatoris ius tertii non ſit, recte tamen ab eo opponi, qui à tertio ipſo cauſam habet. Dyn. Bart. & Bald. in *d. l. 2. ff. de excep.*

except. rei iudi. Bald. in Authen. qui rem. num. 6. C. de ſacroſ. eccleſ. Paul. de Caſt. in conſ. 369. viſo & examinato diligenter. col. 2. circa med. lib. 2. Dec. in conſ. 247. in fi. Soc. iun. in conſ. 101. n. 29. lib. 2. Sed enim à domino ipſo directo cauſam gener. reuſq; habet. A quo feudum ipſum recognoſcit. Ex qua reſponſione tacitus cōpulſum argumentum apparet.

400 Tertio reſpondetur, ius † tertii recte opponi, vt ius partis omnino aut iure ipſo non excludat, quoties opponentis intereſt, & opponenti ius illud prodeſt. l. ſi cui. Ibiq; Caſtren. C. de non numer. pecun. Abb. in cap. cum non liceat. nu. 15. verſ. ſed contra hoc. de præſcriptio. Anchar. in conſ. 310. Tres domini colum. 4. Alba. in conſ. 64. nu. 2. & ſeqq. Sed enim generi opponentis intereſt, vires hypothecæ feudi non eſſe, vbi expreſſim contracta hypotheca eſſet, cum ad opponentē ipſum feudum pertineat. Atq; ideo opponenti ipſi, non tertio oppoſitio proficiat.

Conſequens prædictis fit, fruſtra hypotheca generalis bonorum aduerſario ſit. Quandoquidē opem ei latura nec ſpecialis de feudo ſit, vbi interpoſita eſſet. Id quod factum protſus nō eſt. Etenim ſi nulla itaq; id genus hypotheca, conſenſu domini neglecto, apparet, perinde iudicatur, ac ſi adſcripta omnino non ſit. Quod argumentum ad eum etiam caſum pertinet, quo ob cauſas initio neceſſarias alienatio facta feudi ſit. Id quod modis omnibus pernegatur.

A partibus igitur ſatis enumeratis argumentandi, iuxta l. patre ſui iuſſo. Ibique Iaſ. ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iuris ad ius offerendi iuſtitia S. recurrit. Namq; aut ob cauſas initio voluntarias æs contractum alienum eſt, quod magis eſt dicere. Et in expedito rem eſſe cumulatiſſime & ſplendidiſſime demonſtratum in ſuperioribus habemus num. 32. & ſequentium frequentia. Satte & nominatim magis. num. 386. verſ. ratione & alia. Aut cauſas neceſſarias fingimus aut præſupponimus, & nihilo magis offerendi ius adminiculatur, vtpote hypotheca feudi remota, quod hypothecæ generali non cedit, atque vbi expreſſim dictum de feudo eſſet neceſſarius ſaltem conſenſus domini pro forma erat. Qua omiſſa, firmitatis quicquam hypothecam non habere declaratum ſatis eſt.

Quarto principaliter ad ineptitudinem capitulorum S. arguendam monendi ſumus. Ad rem debita neceſſaria ex decreto domini nō attinere, niſi ſi numeratio interueniat. Sed enim quæ ipſa inſtrumenta perlegi in actis producta, ex omnibus ne quidem vnum de numeratione fidem facit. Confeſſionem demum de pecunia credita habent. Confeſſionis plane rationem hic non habendam, verbis pluribus monſtratum ſuperius eſt, num. 28. col. 1, 6. & pluribus ſeqq. nu. 187. & nu. 246. Quin etiam ſatis
401 non † eſſet, fidem numerationis per inſtrumenta ipſa fieri, niſi ſi fides de numeratione etiam coram fiat, propter quā æs ipſum alienum contractum dicitur, per ea, quæ ſcripta ante ſunt num. 188. & pluribus ſeqq. ſatis non eſſe, probationem de precii numeratione in feudo, ob cauſam dotis reſtituendæ venditor impleri, niſi numeratam dotē apparet, ob quam reſtituendam feudi alienatio permiſſa decreto eſt. Idq; non per decretum ſolummodo, ſed & iure ipſo communi introductum. Æq; ſi debitam à venditore feudi & ob cauſam eius neceſſariam, ſeu ob feudi defenſionem pecuniam dicimus, & eo nomine ſeu pecuniæ illius diſſoluendæ cauſa pecuniam aliam acceptam ſoluttam aſſerimus, neceſſe prius eſt, debitum ipſum anterius & neceſſarium, numerationemue eius conſtare. Quoniam ſi falſa † prima
402 cauſa eſt, cauſa conſiſtere poſterior nequit. Et ſi irrita cauſa prima appareat, non poteſt inanis & poſterior non fieri. l. ſi id quod. ff. de don. l. tutor datus. ff. de fideiuſſor. l. filius, cum ſi. ſi. in fi. C. ad Macedo. Inde dicitur, à primordio tituli euentum poſteriorem formari. l. 1. circa fi. Cod. de impo. lucra. deſcript. libr. 10. Et abſurdum eſſet, plus aliquid in cauſa poſteriore, quam in priore eſſe. l. peto. §. prædium. ff. de leg. 2. Angel. in conſi. 110. ſanctiſſima. num. 6. poſt prin. Bald. huc ſpectat in l. ex placito numero 2. circa med. Cod. de rerum permut. actus conſecutiuus à primis cauſis regulari. Idem Bald. ſcribit in l. Pella numero 5. Cod. de his quibus vt indign. cauſas omnes inferiores à cauſa prima gubernari. Iam abſurda † res fuerit, ſi cauſa infecta
403 prior ſit, fructum ex ea cauſa poſteriore produci. l. ſi duo. §. idem Iulianus. ff. de iureiur. l. nam origo. ff. quod vi aut clam. l. fin. in fin. Cod. de nupt. l. fi. Cod. de natu. liber. c. ſicut. de re iudic. capit. vulnerato. 1. quæſt. 1. Inde etiam fit, vt vitioſa ſententia reddatur, fundamento infirmo nititur. l. 1. §. 1. ff. quæ ſent. ſine appella. reſcind. Fulgoſ. in conſilio 73. paterfamilias. num. 4. Dec. iun. in conſilio 475. num. 14. & ſeq. Soc. iun. in conſ. 41. n. 18. lib. 2. Vbi ex cauſa falſa iudicatum tuetur. Qua ratione nulla ſententia ſit, quæ ſuper nullo proceſſu fertur. Caſt. in conſ. 401. viſo proceſſu vna cum ſententia num. 3. lib. 1. Vbi nihil intereſſe putat, ſine proceſſu, an ex eo mutilo ſententia dicatur. Idē Guido Papæ ſcribit in conſ. 2. circa prin. in conſ. 8. circa prin. in conſi. 13. nu. 4. & in conſ. 84. num. 3. Quid igitur intereſt, vtrum ſine numeratione omnino æs alienum contractum poſterius ſit, an ea numeratione quidem, verum propter numerationem debiti antecedentis poſterior ſequatur, quæ nulla ſit, aut de qua nō appareat. Cum ius idem non exiſtentis, atq; non apparentis eſſe teſtium ſatis in ſuperioribus habeamus nu. 123. 143. & num. 151. Ad ſententiam hanc & ea conducunt, quæ de cauſa prima ſpectanda, adnotata ſuperius habemus num. 33. & num. 42.

Apparet ex argumento hoc numerationis non demonſtratæ, fruſtra à neceſſitate alienandi initio ipſo opem implorari. Quatenus præter neceſſitatem ipſam, numerationem etiam decretum expoſtulat. Idque iure etiam communi inſtitutum, declaratum in ſuperioribus liquet, num. 187.

Quinto principaliter præmiſſorum omnium nihil eſſe facit, ob cauſas initio neceſſarias eſto æs contractum alienum ſit, hypothecam feudi rite, recteue contractam finge. Ad rem nihilo magis pertinere capitula S. videntur. Namq; offerendi ius hic vertitur. Quo bona feudi conſequi S. ipſe conſtituit. Sed enim permiſſum ius hoc offerendi per decreta nō eſt. Imo enim hoc ipſo prohibitum apparet, quod onus feudi diſtrahendi ſucceſſori ipſi in feudo imperatur, vt ex precio inde diſtracti ſatis creditori faciat. Atq; ideo in arbitrio ſucceſſoris eſt, quæ feudi bona diſtrahat. Vnde cum † bona controuerſa præciſe S. petat, ſi 404
creditum ei non offertur, ad formam decreti petitio & concluſio eius non accommodatur. Atq; ideo inepta petitio eius declaratur. Ex modo enim concludendi, qui aptus non eſt, ineptitudo petitionis arguitur c. cum dilect. in empt. & vend. gloſſ. in l. 2. § circa. in ver. ſine cauſa ff. de doli mali except. gloſſ. Inſtit. de oblig. in verſic. 2. ibi per competentes actiones. Bald. in l. actori. in fi. C. de rebus credi. & conſil. 383. primo tria. in prin. lib. 4. Paul. de Caſtr. in conſ. 65. viſo quodam libello porrecto per dominam Andriolam colum. 3. verſ. nunc ergo viſo. lib. 1. cum aliis apud nos relatis conſil. 7. num. 1. conſi 151. num. 1. Quæ ineptitudo poſt ſententiam etiam recte obiicitur, vti ſcriptum habemus ind. conſ. 151. nu. 3.

Conſequenter his dicendum, cum formæ & qualitati decreti exorbitantis paritum ab aduerſario non ſit, auxilio enim ne quicquam decreti adiuti per ea, quæ ſcripta ſuperius ſunt numer. 31. & num. 396. Hactenus enim concludendi in ſucceſſorem feudi poteſt, vt feudum ipſe diſtrahat, ſatiſque inde creditori faciat.

Sexto principaliter, præmiſſa eſto omnia ſileant, quæ vocibus ſane quam ſonoris vociferantur, ratione & alia offerendi ius non competit. Quoniam certior S. factus de ceſſione iurium dotalium nouercæ emptius eſt. Proteſtatioq; à reo interpoſita, non modo hypotheca matris, ſed & nouercæ vi ſe conſtituiſſe. Quod cum ita ſit, etiam dotes offerri nouercæ oportebat. Qua enim ratione ſi apud nouercam bona eſſent pecuniam dotis & donationis propter nuptias offerre neceſſe S. habere. Ita & reo ipſi fieri oblationem oportet, qui à nouerca ipſa cauſam & quidem onerosam non obſcure habet. Iuris quippe incerti † non eſt, recte hypothecę ius cum prærogatiua tempo- 405
ris cedi, atque à reo cedentis hypotheca iuſte, atq; vtiliter ceſſionarium vti. l. ſi dolus. §. 1. ff. de contra. emptio. l. emptori. ff. de hered. vel actio. vend. l. ſi prioris C. de his, qui in priorum credi. l. fin. C. de priuileg. fiſci. Signorol. in conſ. 259. num. 1. Bald. in conſilio 52. obligatio. in princ. lib. 3. Æque nemo dubitat, retinendi ius propter hypothecam dari. Namq; ſi ad poſſeſſionem aduocandam, vſq; dum factum ſatis ſit, hypothecaria accommodatur. l. rem alienam. ff. de pign. actio. l. ſi fundus. §. in venditione. Ibiq; Bart. & Alexan. apud eum. ff. de pign. longe magis retinendi ius permittendum ob hypothecam erit, cum facilius † retinendi, quam agendi ius detur. l. ſi in area. in 406
fin. l. ex quibus. ff. de condit. indeb. l. 1. in prin. ff. quibus modis pignor. vel hypot. ſol. l. Paulus ff. de except. doli. l. per retentionem. C. de vſur. l. 2. Ibique Bald. in tertio nota. C. de fideicomm. l. vn. C. etiam ob chirogra. pecu. Bartol. in l. ne-nopoteſt. num. 18. ff. de leg. 1. Text. huc ſpectat in l. mutuo. prima. §. eius demum. ff. de reg. iuris. Et quod in poſſeſſione dicitur, ſolo eam animo retineri, quamuis ſatis animus ad eam quærendam non ſit. l. 3. §. in amittenda. l. quemadmodum. & l. rem. quæ nobis. ff. de acquir. poſſeſſ. l. licet. C. eo. tit. & alia non pauca. Atque nominatim: † retinendi 407
ius ex hypotheca eſſe, text. probat in l. ſi non inducta à ſenſu contrario. C. in quibus cauſ. pign. tacite contra. Bartol. & alii in l. ſi non ſortem. §. ſi cen-

§. ſi centum. ff. de condit. indeb. Bart. *in l. ſi filio. §. ſi vir. ff. ſolut. matr.* Soc. in *conſ. 99. nu. 9. lib. 1. & conſ. 90. n. 11. lib.* 4. Non ſolum autem propter debitum hypothecarium, ſed & propter aliud perſonale retinendi ius ex hypotheca competit. *l. ſi neceſſarias. §. ſi pignori. ff. de pign. actio. d. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. d. l. 1. C. etiam ob chirograph. pecun.* Rom. *conſ. 244. pro euidentia. n. 3.*

Inde fit, vt propter gemmas, veſtes & ornamenta omnia matris à patre conſumpta & diſtracta retinendi ius filio competat. Quamuis capitula reiecta à delegato fuerint, quæ ad probationem eorum ſpectabant. Quæ poſtea admiſſa à ſenatu excellentiſſimo didici.

408 Vſque adeo porro ius retinendi † ex hypotheca eſt, vt eo vti vel in executione ſententiæ liceat, vtpote quam non impugnat Alber. in *d. l. 1. col. pen. C. etiam ob chirograph. pecun.* vbi & ob creditum aliud ius hoc retinendi permittit. Sequitur Ca. *deciſ. 119 num. 1. & tribus ſeqq.* Retinendi ius in executione non denegari, text. probat in *l. quod ſi poſſeſſor. ff. de petitio. her.* Bart. *in l. in feudo. num. 16. ff. de rei vendica. in d. l. Paulus. de except. doli.* Bald. *in l. peremptorias. num. 12. C. ſent. reſcind. non poſſe. & in conſ. 309. quæritur vtrum adulta. in fi. lib. 2.* Corn. *in conſi. 147. colum. pen. in fi. lib. 1.* Iaſ. *in l. 1. num. 16. ver. ſecundo infero. C. de iuris & facti ignor.* Boer. *q. 43. nu. 9. & nu. 15. in quo. nu. 11. de retentione ex pignore loquitur.*

Inde apparet, potiorem generi cauſam & in mobilibus eſſe. Ad quæ tanto molimine & faſtu S. aggreditur. In qua re monendi ſumus, non modo ex hypotheca à nouerca ceſſa, verum etiam matris defunctæ S. generum anteferendum. Neq; † mu-
409 tat, datione in ſolutum per iudicem facta dotium debitū ſublatum *l. prout. ff. de ſolut. l. nulla. & l. obſignatione. C. eod. tit. Inſtit. quib. mod. toll. obl. in prin.* Quoniam vigoris quicquam quantum ad feudum datio in ſolutum non habet. Namq; cum generi ipſius ex inueſtituris maiorū eſſet & ſit, quod ſuum erat, ſuum amplius fieri ex datione in ſolutum non potuit. *l. 3. §. ex plurib. ff. de acq. poſſeſ. cum aliis ante relatis nu. 322.*

410 Secundo inutilem hoc genus dationem † in ſolutum de feudo ipſius creditoris factam, neq; ex ea ius crediti eius pro feudi modo ſublatum, ex eo oſtenditur, quod dici in legato ei legatarii ſolet, ineptum id & irritum fieri, quoniam cum legatarii res ſit, ſua amplius fieri ex legato non poteſt. *l. cætera. §. tractari. ff. de leg. 1. l. proprias. C. de leg. §. ſed ſi rem. inſtit. de leg.* Inde fit, vt ex legato aut inſtitutione eiuſmodi inſtitutus filius & iuri derogatum eius non dicatur, quo minus vti præteritus nullum teſtamentū dicat. Signor. *conſ. 107. n. 3.* Bal. *in l. pen. in prin. q. 4. C. de inoffi. teſta. & in l. ſuus quoq;. in pr. col. 2. ver. iuxta prædicta. ff. de her. inſt.* Alex. *conſ. 20. n. 6. verſ. ſecundo præſuppono. lib. 3.* Dec. *conſ. 230. nu. 3. verſ. tertio non videtur obſtare.* Fab. *in Authen. nouiſſima. n. 147. C. de inoffi. teſtam. & apud nos in conſ. 142. nu. 10.*

Eadem ratione firmitatem † in re ſua conductio non habet
411 *l. ſi rem aliquam. ff. de acquir. poſſeſſ. l. et à quo. ff. de vſucapio. l. qui rem. C. loca.* Qua de re quæſtionem dominii recte conductor tunc refert, neque ad conductorem rei ſuæ text. pertinet. *in l. ſi quis conductionis. C. eod. tit.* vtpote ibi. Cyn. Bald. & Salic. notant. Curt. ſen. *conſ. 70. ſuper controuerſia.* Ripa *in d. l. ſi rem aliquam. in fi.* Quanto facilius & æquius controuerſiam de feudo ſuo contra S. genere genero licebit, qui ab S. ipſo cauſam non ducit.

412 In eandem ſententiam text. eſt in † *l. neque pignus. ff. de reg. iuris.* in re ſua pignus non conſiſtere. Æque rei ſuæ recipi precarium non ſolet, neque roganti id nocet. *l. 3. §. item rem meam. ff. de precar.* Sed propius rem eſt, quod in emptione dici rei ſuæ aſſolet, viribus eam deficere. *l. ſuæ rei. ff. de contrah. empt.* Inde Bald. ſcribit in *conſi. 486. quidam dominus Braſianus. num. 3. in fin. verſi. nec puto quod emptor. lib.* 1. quæſtionem dominii ab emptore rei ſuæ iure venditori fieri. Ratio eadem † creditoris eſt, qui rem ſuam in ſolutum
413 accepit, ne damno ei datio in ſolutum cedat, ſed creditum perinde repetat, vt ſi ſolutio vlla facta prorſus nō ſit. Cauſa quippe eadem dationis in ſolutum, atque venditionis eſt. Alber. in *l. ſi prædium. C. de euict.* Aretin. *in conſi. 32. num. 2. in fi.* cum aliis apud Decium relatis in *conſi. 160. colum. 2. & in conſi. 586. num. 7.* Loquacius Boer. *in conſi. conſuet. Biturigum. in tit. de retract. §. 3. fol. 86. & ſequ.* Et quanquam vacua res à controuerſia non eſt, vbicunque ſpecies vertitur iuri communi contraria, per ea quę Dec. ſcribit ſui diſſimilis *in conſi. 18. col. 2. poſt med.* Iaſ. *in con. 150. col. 2. lib.* 4. Attamen vbi à iure communi ſcriptura nō abhorret, dubitari apud Docto. non ſolet. Sed enim momenti nullius rei ſuæ emptionem intelligi, iuri id aſſentitur, ob id quod ius conſtitutum in emptione eſt, ad in ſolutum recte dationem trahetur.

Sed quorſum generalibus † occupari, ab eiſque colligere, 414
in ſpecie & nominatim, roboris quicquam in datione in ſolutum non eſſe de re creditoris facta, neque creditoris ex eatus lædi, quo minus quod debitum ſibi eſt, ſeruet & recuperet, ex text. declaratur in *l. vn. C. ſi ſeruus extero.* Ibique Bald. in *6. not.* ait, qui ſoluit quod meum eſt, ſoluere nihil dici. In qua re obſeruandum, locum id & in creditore maiore habere. Quid in genero dicendum ex ephebis tunc vix excedente, & qui ipſe dationem in ſolutum non admiſit, at curator pro eo?

Rurſus cauſa facti † huius, id eſt, acceptionis in ſolutum de 415
feudo creditoris ſpectanda, quam ob rem in ſolutum captum feudum ſit. Siquidem cauſam facti ſcrutari, magis quam factū ipſum oportet, tametſi aliud innuere verba videantur, vti ſcriptum ſupra habemus *nu. 192.* text. huc pertinet in *l. quid ergo. §. fi. l. Lucius. ff. de infamibus. l. qui exceptionem. ff. de condit. indeb. l. ſi filiusfamilias conſtituerit. ff. de in rem verſo. l. qui id quo. §. 1. ff. de donatio. l. cui. ff. de fideiuſ. l. & ſi non ſint. §. pertinentamus. ff. de auro & argent. leg.* Tradit Signorol. in *conſil. 119. num. 4.* Bald. in *Authen. ex teſtamento. num. 6. C. de ſecun. nupt.* Dec. in *conſ. 48. colu. penul. in fi. verſ. ſexto & vlt.* Et quod in martyre diiudicando dicitur, ad cauſam martyrii aut cruciatus indagandam, Chriſti ne affectu cruciatum pertulerit. Quid enim ſi ſceleris pœnam luit. *gl. in c. importuna. in verſ. martyrium. de pœniten. diſt. 1. & alia infinita.* Cauſa plane id genus in ſolutum dationem de feudo accipiendi, ad creditores ſpectat, qui ad feudum venire per decreta permittuntur. Qualis nouerca in dotibus & donatione propter nuptias erat. In quibus neceſſitatis cauſa initio vertitur. Ab ea enim curator generi metuens, ne optimum & vectigalis vberioris feudum eligeret, in eo non prius conſulendum duxit. Cæterum quod ad S. & creditores alios attinet, quibus iuris quicquam competere in feudo nequit, opus in ſolutum datio de feudo non erat, neque ſecuta propter eos eſt.

Conſequens his fit, cum niſi ob cauſam nouercæ facta datio in ſolutum nō ſit, à qua moleſtiam pati feudi ſucceſſor poterat, ad eam reſtringi datio ipſa in ſolutum debeat, ita vt niſi
quoad eam ſucceſſori ipſi in feudo non noceat. Siquidem [illegible] 416
cauſam ſuam reſtringi diſpoſitionem oportet. *l. at ſi quis. §.* [illegible] *rique. ff. de religioſ. l. fi. verſ. quare & ſi in ea cauſa. ff. de exercitor. l. 5. §.* [illegible] *cta a leg. ita autem. in prin. ff. de adminiſtr. tutor. l. 2. ff. de his, quæ in teſtam.* [illegible] *len. l. cum pater. §. dulciſſimus. ff. de leg. 2. l. Seio. in prin. ff. de aur. lega. l. ex.* [illegible] *le. §. falſam. ff. de condit. & demon. l. in agris. ff. de acqu. rerum dom. c. fin.* [illegible] *verb. ſignif. lib. 6.* Bald. in *l. neque mater. C. de iure dot.* Anchar. in *conſ.* [illegible] *161. verum eſt quod comicus. col. 3. poſt med. verſic. hoc permiſſo, dico indiſtinctanter.* Æque cum ob perſonas diſpoſitio † qua inducitur, eg[illegible] 417
di eas non debet *d. l. 2. ff. de his, quæ in teſta. delen.* vbi cancellatio in teſtamenti heredis vnius cauſa facta ad alios non porrigitur. Eodem tex. pertinet in *l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pactis.* Et quod in renunciatione dicitur perſonæ vnius, fratris puta à ſorore facta, ad fratres eam alios non trahi. Angel. in *l. anus. in fi. ff. de alim.* Caſtr. & Ripa in *l. 1. §. denique. ff. ad Treb.* quem text. vna ſimul cum *§. inde Neratius.* interpretatus Caſtren. eſt. Et idem Caſtren. in *l. plane. §. ſi duobus. ff. de leg. 1. l. pactum quod dotali. colum. fi. C. de collatio.* Alex. in *conſil. 149. num. 5. in fi. lib. 7.* Aret. in *l. qui ſuperſtitis. colum. 3. circa med. verſ. circa tertiam limitationem. ff. de acquir. hered.* Socin. in *conſ. 14. col. 1. lib. 4.* Dec. in *conſ. 31. col. 1. poſt med. & colum. fi.* Ruin. in *conſ. 13. nu. 8. verſ. quinimo vbi filia. lib. 3.* Et quod Alex. ſcribit in *conſ. 1. num. 44. lib.* 5. patientiam circa perſonam vnam ad aliam non porrigi. Huc & ea applicantur, quæ ſcripta infra ſunt, *nu.* 450.

Secūdo ad perſonas, in quibus decretum de feudo ob cauſas neceſſarias alienando, obtinet, dationē in ſolutum reſtringendam, quæ facta de feudo eſt, aliter etiam † demonſtratur, 418
quod non modo propter rationem expreſſam, verum tacitam etiam ad limites rationis ipſius tacitæ, diſpoſitio reſtringi generalis ſolet. *l. milites agrum. in prin. ff. de re milit.* gloſſ. & Bald. in *l. quamuis. C. de fideicom.* Bald. in *l. fin. nu. 6. in fi. C. de lib. præter.* Roman. in *conſ. 100. & conſil. 104.* Abba. in *cap. fi. numer. 22. in fin. de iureiur. an. & in c. ſecundo requiris. in 1. not. de appella.* Deci. in *c. ſuggeſtum. in ſecundo nota. eod. tit. conſ. 64. colum. 4. in fi. verſic. & ſic manifeſte infertur. in conſil. 333. num. 7. & in fi. conſil.* Iaſ. in *l. non dubium. numer. 36. C. de ll.* Ratio porro feudi in ſolutum accipiendi, quod creditoris eſſet, alia eſſe non potuit, niſi vt creditores alii à bonis in ſolutum acceptis excluderentur, qui ad feudū alias aſpirare per decreta poterant. Ex quib. ſi in ſolutū prius data bona ipſa fuerant, ab eis ſubmoueri amplius non poterant. Quoniam & ſi maxime anterior generi hypotheca eſſet, attamē niſi diſcuſſione bonorū

facta,

facta, cum tertiis expertis poſſeſſoribus non poterat. Atq; bona alia feudi accipere cogebatur, tenuis in quibus pronentus eſſet. Itaq; cum nouercæ cauſa, in ſolutum acceptum feudum ſit, ad eam reſtringi in ſolutum dationem oportet, vt nihil quantum ad eam priuigno non noceat.

Rationem porro feudi in ſolutum accipiendi, non aliam fuiſſe, quam quæ ex nouercæ aut id genus creditorum iure deſcendit quibus decretorum ius competit, iuris præſumptione confirmatur, quod creditum dotium maternarum pecuniæ minime exiguæ creditoribus aliis remiſiſſe aut donaſſe generaliter præſumitur, quod ſuum feudum eſt, in ſolidum accipiendo. Ita vt ad bona paganica qualia mobilia dicuntur, aggredi
419 creditoribus aliis liceat. At enim præſumptioni † huic donandi modis omnibus iure reſiſtit *l. contra iur. §. ſi filium. ff. de pact. l. elegantes. §. qui reprobos. ff. de pign. act. & l. cum de indebit. §. 1. ff. de proba. l. Campanum. ff. de oper. liber. l. pecum autum. ff. de ſolutio. c. ſuper hoc. de renunciat.* Captioſam enim liberalitatem interpretatio prudentum fregit. *l. cum Aquiliana. ff. de tranſactio.* Quin etiam per errorem id genus datio admiſſa in ſolutum exiſtimanda, potiuſquam donatio præſumatur. *gloſſ. in l. generaliter in verſ. cauſam. C. de non numer. pecun.* Bald. *in conſ. 198. creditor. in fin. lib. 2.* Dec. *in conſ. 195. colum. 3. poſt med. verſic. & iſta concluſio.* Idq; locum & in facto proprio habet, vt error in eo, potiuſquam donatio præſumatur. *l. ſed & ſi me putem in princ. ff. de condict. indeb.* Alex. & Aret. *in l. à Titio. ff. de verb. oblig.* Curt. poſterior *in conſ. 56. num. 5.* Iuris item errorem potiuſquam donationem præſumi, ex text. oſtenditur *in l. ſi is cum quo. l. fin. §. 1. l. ſi fideiuſſor. ff. de condict. indeb. l. iuris ignorantia & l. error. in fin. ff. de iuris & facti ignor. & l. cum de indebito. Ibiq; gloſſ. in verſ. ignorantia.* gloſſ. & Doct. *in l. 1. ff. de condict. indeb. & in l. cum per errorem. ff. de regul. iur.* Cuman. *in conſil. 17. quidam legauit in fin.* Alexand. *in conſ. 80. circa primum in vltimis verbis lib. 3.* Ruin. *in conſ. 25. num. 1. lib. 1.* Curt. minor *in d. conſil. 56. num. 5.* Quod ſi in maiore iuris errorem & in facto etiam proprio, potiuſquam donandi animum præſumimus, quid in genero minore dicendum, & qui non ipſe, at curator eius dationem eiuſmodi in ſolutum admiſit. Hoc amplius fatuitatem aut veſaniam lex præſumit, potiuſquam donatio inducatur. Bald. *in d. l. generaliter. in quarta oppoſit. Codic. de non numerat. pecun. poſteriore. in l. cum quid. ff. ſi cert. pet.* Iaſon *in l. iuris gentium. §. ſi cum nulla. numer. 28. ff. de pactis.* quid hic dicendum, vbi cauſa iuſtiſſima dationem hoc genus agnoſcendi interceſſit, propter nouercam videlicet,
420 & ſi qui ſimiles creditores eſſent. Hoc amplius † inutilem actum fieri tolerabilius lex ducit, quam vt donatio inducatur. *l. ſi non ſortem. §. ſi quis falſo.* Ibiq; Bartol. & Iaſon *ff. de condictio. indebiti. l. 2. §. circa. ff. de ex. ept. doli.* Aretin. *in d. l. à Titio. colum. penult. in fin. ff. de verborum obligat.* Socin *in conſil. 73. circa primam. num. 15. verſic. poſtremo libro 1.* Iaſon *in leg. ... ff. de tranſact. & in l. ſi procuratorem falſo. numer. 4. Digeſt. de con. ſit. ob cauſ. in l. 1. §. denique. numer. 14. Digeſt. ad Trebellian. in conſil. 193. colum. 2. lib. 2. & in conſil. 160. colum. 2. libro .* Quid hic dicendum, vbi effectum datio in ſolutum citra donationem, contra nouercam & creditores alios conſimiles habet. Et in renunciatione, actus vitium aut nullitatem admitti, potiuſquam renunciatio præſumatur, ex Iaſone oſtenditur *in d. l. 1. Digeſt. de tranſact.* Ruin. *in conſil. 67. numer. 9. verſicul. 3. idem comprobatur. libro 5.* Diſcuſſionem tamen dictum hoc poſcit, ne ſimpliciter admiſſum quis putet. Iam coniecturam quamuis vel leuem ad præſumptionem donationis eluendam prodeſſe. Bald. ſcribit *in l. 1. numer. 3. Codic. ad Trebellian. per text. in l. diſpenſatorem. Digeſt. de ſolut.* Quod dictum pro egregio Iaſon prædicat *in d. conſ. 193. colum. 2. lib. 2.* Sed ſecuius magis, vltra Iaſon. Baldi dictum huc applicatur *in l. fin. num. 22. in fin. C. de dot. promiſſ.* quibus caſibus præſumptio admitti donationis ſolet leui eam coniectura refelli. De quo etiam inferius, *numer. 451.* Quid hic dicendum, vbi ſpecies non contingit, in qua præſumi donatio ſoleat, cum inter alienos & incognitos res vertatur. Atque vbi validiſſima donationis excludendæ coniectura non deeſt. Quo nouercæ ſcilicet priuignus antecerteret. Eamque cauſam id genus donationis in ſolutum admittendæ fuiſſe, de generi patruo & curatore eius ante didici, quam litis huius cum S. certior fierem. In renunciatione etiam, præſumendam eam non eſſe, quoties coniectura capi alia poteſt, ex Anton. de Butr. probatur *in capitul. accedentibus. numer. 8. verſicul. per prædicta conclude. de priuileg.* Alexand. *in conſ. 27. numer. 2. & ſequ. libro 2. & in conſil. 33. libro 5.* Quod dictum pro memorabili Decius refert *in d. l. cum per errorem. ante fin. ff. de regul. iuris. in c. cum gratiam. colum. 3. in quarta limitatione de offic. deleg. & in conſ. 308. num. 11.* Iaſ. *in l. fin. num. 39. verſ. 2. limita. ff.* *de conſtit. pecun.* Ripa *lib. 2. reſponſ. de reſcript. c. 2. nu. 8.* vnde expreſſionem in renunciatione, vt fieri expreſſim debeat, Cardin. expoſtulat *in conſ. 30. colum. penult. poſt med.* Dec. *in l. ſi quis iniquum. §. ſi is pro quo num. 11. in fin. ff. quod quiſq. iuris. in l. 1. num. 19. in fin. C. de pactis. in conſ. 35. colum. penult. in conſ. 402. num. 3. in conſ. 470. numer. 6. in conſ. 495. num. 19. in conſ. 625. num. 6.* hoc ita, quoties citra renunciationem intelligi actus poteſt. Donationem plane & renunciationem in fauorem aduerſarii & creditorum id genus induci, ſi noxiam genero dationem in ſolutum dicimus, quatenus feudum habet, in aperto eſt. Quoniam cum ſuum feudum ante iam ex inueſtitura maiorum eſſet, ſolutione admittendi quantum ad creditores non erat, qui extra ius decretorum ſunt. Quocirca in bonis ei paganicis, mobilib. quoq; fieri ſatis debebat. At enim ſi creditum eius dotium maternarum per dationem extinctum in ſolutum dicimus, quatenus ſoluta de feudo eſt, perinde res apparet, atq; ſi ceſſiam donationisq; ius extraneis ſi, quod in bonis ipſis paganicis, mobilibus hypothecæ anterioribus nomine genero competebat.

Quod ita vero in præſumptione donationis aut renunciationis excludenda occupamur. Quatenus ne quidem expreſſim facta vires haberet. Qua enim ratione bona † ſtabilia nec ex 421 decreto donare minor permittitur. *tot. tit. ff. de rebus eorum. & Cod. de prædiis minor. l. fin. §. cum autem donationis. C. ſi maior fac. alien. rat. hab.* Ruin. *in conſ. 214. num. 5. lib. 1.* Ita nec actionem cedere aut remittere permittitur, quæ ob bona ipſa ſtabilia competit, ſic quomodo monſtratum in ſuperioribus eſt *numer. 198.* Conſequens item argumento hinc fit, cum prohibita donatio appareat, præſumi eam omnino non poſſe. *l. qui ad certum. ff. loca.* Et in ſpecie donationis prohibitæ, eam non præſumi vbi locum alias præſumptio haberet, ex gloſſ. oſtenditur *in l. ſi vxor. in gloſſ. fin. ff. de donat. inter virum & vxor.* Signor. *in conſ. 49. colum. 2. ante med. verſic. in oppoſitum videtur.* Corn. *in conſil. 143. colum. penult. lib. & in conſ. 164. lib. 3.* Dec. *in conſ. 471. num. 5.*

Si dixeris, abſurdam rem videri, eandem in ſolutum dationem iure diuerſo cenſeri, vt vigorem contra nouercam habeat, vigoris expers à creditoribus aliis fiat, quibus creditorum Yolant & Blanchæ beneficia non præſtantur. Reſpondetur: Imo iure id propter diuerſitatem † perſonarum, in quibus ratio di- 422 uerſa vertitur, conuenire. *l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffic. teſt.* vbi eadem, pupillariſq; ſubſtitutio iure diuerſo ob perſonas diuerſas, quæ diuerſam rationem habent, iudicatur, vt in modo patris, filii mox teſtamentum æſtimetur. Tradit Bartol. *in l. heres. §. Titius. ff. de fideicommiſ. liber.* Signor. *in conſ. 188. num. 11. verſ. item non obſtat. quod eadem res.* Text. huc pertinet *in l. ſi arrogator.* Ibiq; Bald. *ff. de adoptio.* Quem text. in ſententiam hanc Socin. vocat *in conſil. 288. colum. 1. & ſeq. & in conſ. 191. num. 2. poſt princ. lib. 2.* vnde robur datio in ſolutum in feudo, quantum ad nouercam & alios habet, qui decretorum beneficium in feudo habent, vt pro extincto generi ius ex dationq; hac in ſolutum quoad eos habeatur. Ita vt ex feudo ſatis eis fieri reliquum debeat. Infirma plane ab aduerſario & aliis datio in ſolutum erit, quibus priuilegium decretorum non datur.

Secundo ad argum. reſpondetur. Succeſſoris † in feudo, feu- 423 dum ipſum in periculum creditorum non eſſe, quibus in feudo ius per decreta datur. Atq; ideo quantum ad eos regulam iuris non mouere, nullam rei ſuæ emptionem, dationemque in ſolutum eſſe. Locum quippe regula non habet, vbicunq; ab emptore, aut creditore auelli res poteſt. Quo caſu iure ita etiam pignus conſiſtit. *l. debitor. in princ. ff. ad Trebell. l. ex ſex. unc. §. Latinus. ff. de except. rei iud. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de captiuis.* Caſtren. & Alex. *in l. huiuſmodi. §. qui ſeruum. ff. de leg. 1.* Alex. *in l. qui Romæ. §. duo fratres. col. 28. verſ. item in quantum.* Bald. *ff. de verb. oblig. recentiores in d. l. neque pignus. ff. de reg. iur.* Cæterum quod ad aduerſarium & alios ſpectat, quibus iuris quicquam in feudo non eſt, & per quos à genero feudi ſucceſſore pacto quo auferri feudum non poteſt, viribus omnibus datio in ſolutum deficit, vtpote cum in dominio ipſius generi ante iam & ob cauſam aliam vetuſtiorem, bona feudalia eſſent & ſic in ſolutum tradita.

Tertio reſpondetur, rationem dationis habendam in ſolutum non eſſe. Imo enim pro eo rem haberi, vt ſi acceptum feudum in ſolutum non ſit. Quatenus loco eius in feudo reſiduo nouercæ ſatisfaciendum erat. Quam ob cauſam cum euictam tam ſententiam haberet, atq; in proximo executio eius in feudo eſſet, natius comparere generum oportuit. Ne diuiſionem feudum pateretur, vnde dotium donationiſq; propter nuptias

pecu-

pecunia nouercæ data ex dotalibus filiæ nummis eſt. Proinde non aliter res iudicanda, atq; ſi bona à genero abſint, quæ accepta ex feudo in ſolutum ſunt. Abeſſe † quippe intelligitur, de quo numeratum precium ſit, quod rei loco quantum ad hoc ſuccedit. *l. ſi ſeruus legatus. §. Stichum. l. ẽmit. atib. § fin. ff. de leg. 1. gloſſ. in §. ſi res aliena in verſ. non poſſe. inſtit. de leg.* Quod quo planius fiat, bona hæc in ſolutum accepta nouercæ prius tradita ſunt, quam genero ea data eſſent, deinde genero ipſi vel titulo lucratiuo à nouerca ceſſa, generi ne creditum in dotibus matris peremptum quiſpiam dixerit, qui ob cauſam aliam conſecutus bona ſit. Tantundem & ratione fortiore dicendum, iuribus nouercæ per cauſam onerоſam genero ceſſis.

Conſequenter his dicendum, cum momenti nullius prorſus quantum ad S. Liuerianum, & alios id genus creditores, datio ipſa in ſolutum ſit, nihil eſſe, quod ad bona mobilia, aliaue paganica S. ipſe viam affectet, vtpote in quibus potiorem generum eſſe manifeſtarium eſt, ſatis enim extractum in feudo non dicitur, quod ſuum aliunde haud dubie erat & eſt.

Rebus ſuis aduerſarius metuens à ſtatu inficiali opem, ſuppetiaſque petit, feudalia bona diffitendo, quorum nomine iudicium tam pertinaciſſime obduxat. Sed enim feudi probationem † ex inueſtituris, recognitionibuſue ſolis liquidiſſimam fieri, & ſcriptum ante eſt, atq; rectum aſſeueramus. Cuius rei gratia caſuum diſtinctio facta à nobis eſt, quos memoriæ hic prodendos indignum non cenſui, vtpote ab aliis, quos legerim, non ita animaduerſos, vt frequens in foro ſpecies hæc occurrat.

Primus caſus eſt, vbicunque taxationem aut limitationem verba generalia aut vniuerſalia inueſtituræ aut conceſſionis feudi, ſub vocabulo iurium aut pertinentiarum habent, vt putacum iuribus & bonis omnibus caſtrum conceditur, quæcunque ad caſtrum ipſum pertinent. Limitatio enim ad iura & bona facta, quæ ad caſtrum ſpectant. Quem caſum ſubdiſtingui in plures oportet.

Prior caſus cum à concedente, aut ab eo qui accepit res controuerſa poſſidetur: & ad caſtrum eam pertinere poſſeſſor inficiatur. Quo caſu qui in pertinentiis caſtri † rem eſſe aſſerit, docere id iubetur. *l. ei qui dicit. ff. de probat. l. actor. C. eod. tit. l. qui accuſare. C. de eden. l. fin. C. de rei vind. § commodum. inſtit. de interdict. cap. ex literis. de probat. cap. inter dilectos in fin. de fide inſtrum. c. fin. de iuram. &c.* Modus plane probandi à iure ſcripto communi aut municipali, vel nõ ſcripto deducitur. Si lege puta ſtatuto, aut moribus introductum ſit, quæ res ad caſtrum pertineant, aut pertinentiarum nomini accedant, vt Innoc. aliiq; docent. *inc. cum ad ſedem. de reſtit. ſpol.* Bald. *in cap. 1. num. 2. de cap. qui curiam vend. in conſ. 410. verba principis. numer. 5. lib. 1. quod repetitum eſt conſ. 468. lib. 5.* Tradit idem Bald. *in conſ. 445. lib. 5.* Alex. *in conſ. 105. lib. 6.* Soc. *in conſ. 47. num. 4. lib. 1.* Dec. *in conſ. 516. nu. 23. & alia non pauca.*

Secundus caſus ſubdiſtinctionis, priori aduerſus, cum rem ex pertinentiis eſſe poſſeſſor aſſerit, contra actor id negat. Quo caſu ſiquidem caſtrum totum poſſeſſor habet, iuris cum eo facere præſumptio videtur, vt eodem omnia poſſidere iure cenſeatur, ſi inter eum controuerſia & concedentem vertitur. *argument. l. cum hoc iure. ff. de vulg. & l. qui contra. § diſt.* Text. huc pertinet *in l. quædam mulier. ff. de rei vendic. l. 1. C. de acquiren. poſſeſſ.* Conſequens his fit, onus negatiuæ probandæ cõcedendi aut ſucceſſorib. eius incumbere ad caſtrum rem non pertinere. Si autem contra tertium exceptio pertinentiarum opponitur, verbi gratia feudalia bona atque ideo immunia ea eſſe aduerſus vniuerſitatem vaſallus opponit. Quia iuris † vaſallo præſumptio refragatur, quo libera, non feudalia bona præſumuntur. *cap. 1. § 2. ſi de feu. fuerit controuer. inter domin. & agna. cap. 1. vnde. gloſſ. 1. de controuer. inter maſcul. & fœmin. de beneſic.* Ioan. Andr. & alii in *cap. nemin. de ſucceſſ. ab in. & in cap. fin. in verſic. reſponderis. de iudic.* Bald. *in l. libertas. ff. de ſtatu homin. & alia innumera.* vaſallum ipſum feudi onus probandi ſequitur. Idque ob naturam præſumptionis, quæ probandi onus in aduerſarium regerit. *l. ſi inter princ. ff. q. mod. vſuſfruct. amit.* vnde ſi ad caſum hunc generi exceptio pertineret, per inueſtituras & recognitiones ſolas feudi præſtita probatio non eſſet. vtpote ad pertinentias reſtrictas. Quas edocere neceſſe eſt. Sed eum caſu hoc generi ius non pendere, infra demonſtrabimus, quandoquidem cum vniuerſitate aut tertio non agitur, verum cum vaſallo ipſo, qui confeſſus eſt, aut cum ſucceſſore eius ſingulari, qui perſonam eius quantum ad conceſſionem ſuſtinet, ne oppugnare eam liceat.

Tertius caſus ſubdiſtinctionis, cum rem † de pertinentiis contra tertium poſſeſſorem vaſallus aſſe[...] ad recognoſcendum, aliaq; præſtandum ad [...] quæ [...] tura expoſtulat. Et ratio eadem in caſu hoc atque priori ſuperiore vertitur, ne feudalis res aut de pertinentiis cenſ[...], neque probatio feudi ex verbis generalibus deſumitur, cum paſcuis, pratis, nemoribus, iuribuſque omnibus ad caſtrum ipſum pertinentibus. Id quia ambigua & incerta probatio hæc in genere facta reperitur expreſſione in ſpecie bonorum non facta, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *numer. 350 & ſequen.* Ad caſum hunc tertium, ne feudi probatio ex verbis his generalibus fiat, quæ ad caſtri eſtricta pertinentias ſunt. Aretin ſpeci. 1, ex eoque caſus iſte, probatur *in conſil. 164. magnificus in princip. & num. 3. verſic. eſt tamen aduertendum.* Signorol. *in conſil. 10. num. [...] in fin.* C[...] *in conſil. 35. colum. 10. in fin verſic. & inſuper dicim. [...]* Bartol. & alios *in l. ſi ſu. § 1.* ibiq; Iaſ. *num. 16. & ſeq. ff. de leg.* [...] *in conſ. 302. num. 11 poſt med. verſic. non obſtat quod in contr. [...] ſil. 3. 2. num. 15. verſic. non obſtat illa ceſſio. in conſ. [...] num. 5. in [...] ſil. 394. num. 8. in fin.* Bruni *in conſ. 1. nu. 3.* Sed nec expreſſionem [...] norum in ſpecie factam tertio nocere puto per ea, quæ in ſeptimo inferius dicemus. Et obſeruandum, caſum hunc [...] tium affinitatem cum ſecundo habere, quoties tertius [...] que ideo bona exempta aduerſus vniuerſitatem vaſallus obiicit.

Quartus caſus eſt quoties inueſtiturarum & recognition[um] verba generalia, & ad pertinentias, vt ſupra reſtricta, con[...]ptione admiſſa, de pertinentiis caſtri, atq; ideo feudalia b[ona] eſſe vaſallus confitetur. Deinde poſt confeſſionem bon[a] alienat, hypothecæue ſubiicit. Et bona ipſa ſucceſſor in feu[do] vt talia aduerſus creditorem vaſalli defuncti defendit, vel ab emptore auocat, verum confeſſio aut recognitio vaſalli defuncti ſucceſſori eius vel ſingulari obſtet, qui poſt confeſſionem ipſam cauſam à confitente habuit. In quo caſu ſicut † aduerſus confeſſionem ſuam venire defunctus non permittebatur, vt in initio ſcriptum ſatis habemus *num. 11.* Ita nec confeſſionem authoris impugnare ſucceſſor eius ſingularis permittitur, ne melior ſucceſſoris conditio, quam authoris fiat, vt in ſpecie Socin. tradit *in conſil. 51. num. 8. & in conſ. 68. num. 5. & ſeq. libro 4.* Ripa *in leg. ſi rem aliquam. num. 42. verſic. intellige vt non probet. ff. de acquir. poſſ.* Et *apud nos in conſil. 29. numer. 1. & in tractat. de antiquit. tempor. parte 1. numer. 78. de quo etiam ſupra num. 313.* Eodem Caſtren. ſpectat *in conſil. 247. in cauſa, quæ vertitur Sogna. poſt princ. lib.* Ius id negandi ſucceſſori ſingulari non eſſe, quod inficiari author non permittitur. Et in confeſſione, quæ ex libris priuatis authoris colligitur, à ſucceſſore eius ſingulari non improbari, Anchar. docet *in conſil. 44. primo de verbis. colum. 2. in fin. verſic. ex quibus inf. radun. per text. in l. quod ipſis. ff. de regul. iuris. & in cap. ſaluberrimum. 1. queſt. 7. & quod ſcriptum ſupra eſt. num. 529.* Conſequenter caſu huic dicendum, vt ſi limitatio ad pertinentias facta ſub inueſtituris & recognitionibus ſit, onerоſam nihilominus aduerſario authoris ſui confeſſionem eſſe, qui in lite, quam à ſubditis vna cum aliis Nobilibus, de muneribus publicis patiebatur, feudalia & de pertinentiis caſtri bona controuerſa eſſe confeſſus eſt. Et ad confeſſionem ipſam finem iudicium accepit, ſiquidem pro feudalibus relicta bona, neq; in libros relata ſunt onerum, quæ regiſtra vocant. Quid dicendum hic erit, vbi in genere, citra limitationem aut reſtrictionem vllam ad pertinentias inueſtituræ & recognitiones ſecutæ bonorum ſunt, ſic quomodo in caſu proximo demonſtrabimus.

Quintus caſus eſt, cum generaliter caſtri † conceſſio, recognitione ſit, pertinentiarum verbo non facto, cum villis puta ſeu grangiis, pratis, vineis, paſcuis, nemoribus, &c. Quo caſu ſiquidem inter dominum & vaſallum quæſtio contingit. Quæcunq; in territorio caſtri ſunt, neq; à tertiis poſſidentur, feudo accedere, & caſtro intelliguntur. Idq; ex mutua vaſalli & domini confeſſione. Neq; obiici tum poteſt, de bonis ſcripturam cõceſſionis intelligendam, ſeu ad bona reſtringendam, quæ in pertinentiis caſtri eſſent. Ob ad pertinentiarum fidem faciendam. Quatenus citra reſtrictionem vllam generaliterq; conceſſio & recognitio facta de omnibus eſt, quæcunque in ſolo caſtri eſſent. Neq; à tertiis poſſiderentur, vt Iaſon tradit *in conſ. 235. in fin. lib. 2.* Ruin. *in conſil. 108. num. 23. & ſeq. libro 2.* Natta *in conſ. 460. n. 9.* Caſus hic ad ſpeciem controuerſam ſpectat. In quali inueſtituras & recognitiones, cõnignamentaue tã

maio-

maiorum quam authoris aduerſarii perſpicimus, expreſſim de grangiis, prædiis, vineis, pratis, & nemoribus mentionem habentium. Quibus authoris recognitionibus & conſignamentis reclamandis aduerſario non eſſe oſtendimus. In quo caſu quanto obſeruandum, ratione validiore ex his cum genero prodeſſe, & aduerſario obeſſe, quæ in caſu ſcripta quarto ſunt. Etenim ſi vbi reſtrictio in recognitionibus aut inueſtituris facta ad pertinentias eſt, ſucceſſori tamen ſingulari authoris noxam confeſſionem monſtrauimus. Quid vbi generaliter, abſq; reſtrictione vlla, confeſſio aut recognitio interceſſit.

Sextus caſus eſt: Quoties ſimpliciter caſtrum conceditur, aut recognoſcitur, villarum, prædiorum, paſcuorum, vinearum aut nemorum mentione, reſtrictioneue vlla ad pertinentias non facta. Quem caſum iuris & rationis eundem ac quartum eſſe, vt generaliter conceſſio, recognitioue intelligatur, ſicut facta generaliter eſt, ex Soc. *in conſ. 100. num. 5. verſ. tertia conclu. lib. 3.* Riun. *in conſ. 22. num. 7. verſ. ſin. verſ. quando vero tum quod alia bona. in conſ. 26. num. 7. & in conſ. 40. num. 13. & ſin. verſ. & bona mobilia lib. 1.* Dec. *in conſ. 517. num. 9.* Pariſ. *in conſ. 17. num. 1. lib. 1.* Curtiun. *in conſ. 41. num. 3. in conſ. 40. num. 10. in conſ. 84. num. 4. & tribus ſeq. & in tract. feud. par. 2. q. 6.* Abb. *in conſ. 64. num. 70.* Natta *in conſ. 460. num. 7. & pluribus ſeq.* Qui caſus etiam ratione fortiore genero iuuat. Namq; ſi feudi probatio contra vaſallum & ſucceſſorem eius vel ſingularem, ex conceſſione caſtri ſimpliciter fit, villarum & prædiorum etiam mentione non facta. Quid in ſpecie controuerſa dicendum. In qua de grangiis & prædiis facta expreſſio eſt.

Inter caſus hos duos proximos, & quartum differt, quod in quarto damnoſa vaſallo inueſtitura aut recognitio non eſt ad pertinentias limitata, ſi ex pertinentiis bona ipſa eſſe vaſallus negat, niſi contra doceatur. Quod diſſimiliter in caſibus proximis contingit quinto & ſexto, in quibus reſtrictio vlla adſcripta ad pertinentias non legitur.

431 Septimus caſus quoties † in ſpecie aut expreſſim bona enarrantur, villam puta cum prædiis in tali loco, & propter talia bona, &c. Qui caſus à dubitatione omni vacuus inter dominum & vaſallum videtur. Ad quem caſum Dyn. pertinet *in conſil. 48. colum. 3. circa princ. verſic. ſuper eo vero, quod. quæritur.* ex confeſſione & recognitione vaſalli directum dominium probari, quoties rem quam vti feudalem quis agnoſcit. Idq; & Bald. admittit *in cap. 1. §. ſacramentum. num. 15. verſ. ſed mirum eſt. de conſuetud. recti feud.* Cuman. *in conſ. 187. domini Conſignorus. colum. ... circa med.* Alex. *in conſ. 29. colum. penult. in fin. lib. 5.* Iaſon *in l. 2. column. 62. praeſ. 6. num. 214. Cod. de iure emphyt.* Boer. *quæſt. 211. colum. fin.* Sigism. *in conſ. 1. num. 45.* Tertiis plane poſſeſſoribus qui cauſam à domino aut vaſallo non ducunt, periculoſum id genus conceſſionem, recognitionem aut confeſſionem non arbitror. Abſurda quippe res fuerit,

432 confeſſionem † vnius damno alii cedere. *leg. Scia ... ff. ad Velleia. leg. quintus ff. mand. l. ſi ius ingrat. §. 1. ff. ad Syllania. Authen. ſed ... Cod. de donat. ante nuptias. ... C. res inter alios acta.* Text. huc confert *in leg. teſtamentum. ff. de probat. ... ſi forte.* Ibiq; Bart. *ff. de ... penult.* Bald. *in conſ. 193. ... cauſa eſt, ... in domino ... num. 1. verſ. ... quia debitor. lib. 1.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 428. viſis & conſid. ... column. 2. ... prim. lib. 1.* Et in ſpecie dominium autius feudi ex ſcriptura inueſtituræ aut locationis tertio necem non probari. Bart. & alii ſcribunt *in l. legata inutiliter ff. de adim. lega. & in l. ad probationem. Cod. loca.* Ad caſum nunc ſeptimum, quatenus tertii intereſt, onerosam et inueſtituram, recognitionemue non eſſe inter alios factam, ea pertinent quæ apud Aretin. ſcripta & poſteriores ſunt *in l. 1. in prin. ff. de acquir. poſſ.* Soc. *iun. conſ. 166. nu. 3. verſ. tertia conſideratio. lib. 2.*

Conſequenter prædictis ſciendum, feudi probationem per inueſtituras & recognitiones productas nitidam atq; pellucidam ex his fulgere, quæ ſcripta ante in quarto, quinto, & ſexto caſibus ſunt, à ratione etiam fortiore argumento deducto, ſic quomodo in caſibus teſtatum ipſis habemus.

Secundo principaliter feudalia bona eſſe, quæ in lite ſunt S. etiam aduerſaria confeſſione oſtenditur, quæ ab aſſerta ratihabitione ab eo producta deſcendit. At enim venditionem vilia arenas vti feudalis cognatis vaſalli defuncti factam à filio eius agnitam. Tametſi admiſſum id per acta non ſit. Ita feudalia bona aduerſarius ſic producendo confitetur, etiam quæ à caſtro ipſo longiuqua par controuerſis diſtant. Quid in controuerſis † ipſis dicendum, quæ propria caſtro ſunt, ne pluris quæquam remota, quam proximæ cauſæ denuis. *leg. de dic.*

§. plane. Digeſt. qui ſatiſd. cog. l. patr. §. penult. cum. Digeſt. de leg. 11. 3. l. ... bonus. Cod. ad l. rebil. ... 3. 1. Digeſt. ... materna. & in leg. ſed ſi plures. §. in arrogato. Digeſt. de vulg. & quæ ſcripta ſuperius ... num. 43.

Tertio probationum commendatiſſimam ante diximus *numer. 417.* quæ ab effectu, vtique inſecuto deſumitur. Quibus text. accedit *in l. vn. §. ſed & ſi quis ... Cod. de lat. libert. tollen. ... in actibus dominus.* Inde dictitant, ab extra acta probari. *leg. ſed & ſi quis. §. 1. Digeſt. de usufruct. leg. hunc ... quod ... Digeſt. ad ... ſin. Inuentaria, indicia ... §. 1.* Ibiq; Bart. ... *Digeſt. de ... ad. l. quedam. Digeſt. de rebus ... & 4. reſpon. Digeſt. de ... ff. de pænis. l. 3. §. quando autem. ff. de iure fiſci. l. ... Cod. de adulter.* In quam ſententiam text. complures glo. ... *§. 1. verſic. vt fuerit. Digeſt. de ... r.* Sed enim cum liceat de muneribus publicis cum dominis Noni ſubditi decertent, vt omnia eorum paganica, onera ipſa ſubirent, contra dominum feudalia ea detenuerent, ſinem tandem con... accepit: quo cum perpauci comperta paganica ſunt. cætera feudalia comprobata, in quibus bona controuerſa ſunt. Et quæ paganica eſſent in libros communis Noui relata, in quibus allodialia communisq; bona deſcribantur. Ita cuentus atq; exitus ipſe has probationem manifeſtiſſimam præſtat, feudalia bona eſſe, quæ paganica S. impudenter prius iactaſſent. Qua perſpicua cum magis negatiuæ huius paganica bona non eſſe, probatio impleri, atq; à librorum, ſeu regiſtrorum, quæ dicunt, inſpectione queat pr. ea, quæ ſcripta ante ſunt *numer. 421.* Inde aduerſarii temeritas, calumniam pene dixeriam, ſpectanda. Quam controuerſiam de feudi ſacere qualitate non pudui, feudalia bona eſſe pernegando. Scilicet poteſtatis ſe maioris arbitratur, vt in feudo tollendo aliemis atq; ignotis ipſe præſtet, quod à communi ipſi perfici cuncto non potuit. Tametſi nihil præterea conſiſtam ab eo eſſe acta teſtantur, quod in re ...ſſet, vt bona dominorum in obligationem ipſam onerum aſtringeret, longe & impiis commune omnibus fuit, vt dominos & priuilegiatos atque eccleſias etiam ad munera vocarent. Cuias magnanimis & moliis onera ipſa militarent. Quam cunque magis animo meditor, eo duriorem S. pernicaciam animaduerto.

Sed enim admirationi maxime reſponſio eſt, qua aduerſ. argumentum hoc aduocatio S. vtitur, ob cauſam aliam, quam feudi prætermitti regiſtrationem bonorum potuiſſe. Immunitatis puta à principe aut communi ipſo Nouo collatæ. Quæ malum, tam reſpondendi ineptia? cum non ſtomachus inde moueatur? Sed Nemeſis has confutationes audiat. Principio enim † cum manifeſto Noni feudum ſit, cauſam ſem præſumi plus aliam non ſolet. vt Alexand. ... *in conſ. 113. libro 3. Et quæ ſcripta ante ſunt num. 423. verſic. ad hoc plura ...* 434

Atq; hic o ſtulta immunitatis titulus feudo adſtruitur, vt potius ex feudo, potius immunitatis iure, oneribus domini non fungerentur.

Secundo reſpondetur, cauſam hanc non regiſtrandi, quod feudalia bona ſint, à feudi natura oriri, quod oneribus his ſuppoſitum paganicis non eſt. *Iſer. in cap. 1. verſic. & planſtrorum ... 55 ... & duobus ſeqq. quæ ſunt regal. Lud. de Hom. ... colum. ...*

Eadem † ob cauſam hanc feudi naturalem, potius quam immunitatis, quæ extrinſecus accedit, regiſtrationem omiſſam, magis erit dicere. *l. profectis ... §. fin. Digeſt. de iure dot. ad leg. 3. in princip. Digeſt. de tutel. l. ſi ... princip. Digeſt. de lib. & poſthum. leg. pat. ... §. 1. Digeſt. de condit. & demonſtr. ... l. fin. Cod. de bon. quæ ... l. C. de adopt. §. ſed ... colum.* Bart. *in l. fin per illum text. ff. de oper. ... conſ.* Et in caſu tertio Angel. *in conſ. 39. ... colum. 1. & ... numera.* 435

Tertiam cauſa hæc non regiſtrandi, quæ à feudo † deſumitur, fauorabilis habetur, ne onere duplici ob idem feudum vaſallus aſficiatur, in obſequiis erga dominum, in quibus vitæ etiam diſcrimen verſatur, & in muneribus publicis apud ſubditos. Quam oneris geminationem lex non ſuſtinet. *l. ... §. cum autem ff. ad l. Rhod. ... & l. fin. ... ff. ad mun. & ...* Contra, odium immunitatis habet. *leg. ... gloſſ. 1. & 2. Cod. de ... l. pragmatica. C. de ... lib. 11.* Fulgoſ. *in conſ. 120. ... colum. ... in fin.* Quod locum eo vſq; habet, vt vitius incendatur, à quo falſum immunitatis conceptum inſtrumentum ſit. *leg. ... Cod. de immunitate ... libro 10.* Quod cum ita ſit, † ob cauſam feudi fauo- 436

 rabi- 437

rabilem, non etiam immunitatis odioſæ, bonorum regiſtrationem non factam veritus erit dicere *l. cum quidam ff. de liber. & poſth. reg. odia l. 6.* Rurſus quod fauorabile eſt, potentius id habetur vti ſcriptum ante habemus *num. 469. verſ. potentius enim.* Sed enim ob cauſam potentiorem actum quid præſumitur *d. l. profectitia. § fin. ff. de iure dot. d. l. 3. in prin. ff. de tut.* Ideo enim ex cauſa naturali actum quid creditur, quod potentior accidentali eſt. Text. huc ſpectat *in l. quæritur. ff. de ſtatu hom. & l. legatis ſeruis. § ſi vnus. ff. de leg. 3. in l. contra pupillum. § 1. ff. de re iudic.* Et id genus non pauca. Et in ſpecie, ob cauſam potentiorem actum quid præſumi. Caſtren. præcipit in *conſ. 157. primo quærunt vol. 3. lib.* Abb. *in conſ. 93. n. 2. lib. 2.*

Quarto ſi immunitatis cauſam intelligimus, iniuſtinæ principem incuſamus, quod in perniciem † ſubditorum immunitate dominos donauerit. Quorum onera deuorare ſubditi compellantur, contra quam prohibitum iure eſt, & cuius faciendi ius principi non datur. Hac enim immunitatem concedit, vt minus tanto percipiat, quantû immunis portio habet. Guil. de Cu. & Angel. *in l. ſi vnus. § item ſi pactum ff. de pactis.* Iaſ. *in l. ānus. numer. 8. & ſeq. ff. eod. tit. cum alijs à nobis aſſcriptis in l. 1. num. 22. ff. de legat. 1.* Sed enim cauſam ſubaudire immunitatis non decet, vnde iniuriæ princeps notatur *l. merito ff. pro ſocio l. ex facto* Ibique Iaſ. *in quarto not. ff. de vulg. l. 2. § merito. & § ſi quis a princ. ff. ne quid in loco publ. l. meminerint. Codic. vnde vi. cum alijs apud nos relatis in conſ. 5. numer. 2. in conſil. 103. num 14. in conſ. 168. num 9. in conſ. 172. num. 1. & in conſ. 19; numer. 8. De quo ſupra etiam num. 102. verſic. ea quippe.* Quod ſi à ſubditis ipſis tributam immunitatem dicimus, rem impoſſibilem à iure præſumimus, quandoquidem † in manu vniuerſitatis conceſſio immunitatis non eſt cum ſuperiorem agnoſcit. *d. l. vacatura cum gloſſ. Codic. de decurio. lib. 10. l. immunitates. C. de agricol. & cenſit. libro 11.* Abb. *in conſ. 61. num. 5. libro 1.* Alexand. *in conſ. 101. num. 7. lib. 1.* Dec. *in conſ. 658. num. 10.* Curt. iun. *in conſ. 60. num. 12.* Atque vbi integrum de immunitate præſtanda vniuerſitati ex cauta ſit, præſumi tamen non debet, vt dominorum onera in ſe ſuſceperit, cum proximus ipſi quiſque præſumatur, & à ſemet charitas ordinata incipiat, vti ſcriptum habemus in *conſ. 8. numer. 18.* Et quæ de præſumptione donationis excludenda ſcripta ante ſunt *numer. 419. & ſeq.*

440 Quinto vbicunq; ob cauſam † duplicem fieri quid potuit, ex apriore atq; veriſimiliore actum creditur, tametſi cauſæ alterius facta expreſſio ſit. Id quia demonſtrationis certioris cauſa, facta expreſſio cenſetur, non quod ea impulſus homo ſit. Rom. *in conſ. 341. num. 9. per text. in l. cum pater curator ff. de iure dot. & in l. tutor. § 2. ius tutori. ff. de excuſ. tutor.* Enim vero veriſimiliorem cauſam hanc eſſe, quæ à feudo venit, quis dubitet? Siquidem credibile non eſt, conuitiſſimos ſubditos, vt dominorum immunium onera ipſi traherent. *l. cum de indebito ff. de probat. cum alijs ſuperius accumulatis num. 419. & ſeq.* Et quia vti dictum mox habemus, ſibi cuiſq; melius, quam alius vult.

Sexto immunitatis vllius intelligi cauſam non poſſe, argumento inuicto demonſtratur, quod ſententiam in lite de oneribus, paſſi ſubditi ſunt. Quod fieri niſi feudi ratione non potuit. Quod ad immunitatem attinet, ne quidem eccleſiarum receptabello continue ſunt. Quin manifeſtariam, & in corpore clauſulam iuris eſſe, non ambigitur. Vnde cum niſi feudi iure cauſa defendi dominium non valuerit, perinde res eſt, vt ſi feudi nomine omiſſam regiſtrationem eſſe expreſſum ſit. *l. 2. ff. de lib. & poſth. l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtruct.*

441 Septimo ob eam cauſam † factum quid cenſetur, ex qua fieri communiter ſolet. Bald. Nouell. *in l. 1. num. 118. ff. ſolut. matrim. & quæ ſcripta ante ſunt num. 3 3.* Quod enim frequenter, communiterue contingit, veriſimile id habetur, præſumique ſolet. Atq; ideo probandi onus in aduerſarium vertit. Salic. *in l. neq; natales in ſecunda oppoſit. Cod. de probat.* Socin. *in conſ. 48. num. 12. lib. 2.* Hoc amplius Aretin. ſcribit *in cap. 1. num. 15. de iud.* ſolennitatem exteriorem præſumi, vbicunq; communiter, atq; vt in pluribus fieri ita ſolet. Tametſi dictum hoc affirmandum Aret. non cenſeam. Enim vero audire, nedum videre non memini, ob cauſam aliam quam feudi regiſtrandi onere caſtrorum ſubleuatos dominos eſſe.

Octauo in terminos iuris haud dubie oſtendit quicunq; ob cauſam immunitatis regiſtrata bona non eſſe, aut regiſtrationem omitti potuiſſe mi. Namque iure priuilegiatum immunitatem hinc proculdubio eſt, quod autem oneribus paganicis feudum non tenuat, iuri id conſentire communi diximus, ne duplex quiſpiam de re eadem onus ſubeat. Atq; enim vbicunque iure priuilegiario, & communi fieri quid potuit, communi id vtpote fauorabiliori & potentiori actum intelligitur. *l. centurio.* Ibiq; Doct. cumulate. *ff. de vulg. l. in teſtamento in fin. & l. quanquam. C. de teſtam. milit.* Iuris igitur præſumptione immunitatis cauſæ refragante, qui immunitatis cauſam profert, de ea docere neceſſe habet.

Nono de feudo caſtri Noni & territorij eius haud dubie apparet. Neq; in controuerſiam id vocatur. De immunitate prædiorum, quæ extra feudi cauſam ob onera paganica competit, nondum conſtat. Itaq; ob id regiſtrata bona non eſſe potius præſumendum, quia feudalia ſunt, quam quod immunitate quæ prædij domini exiſtimentur. Id quia † in eo magis præſumptio capienda, de quo modo aliquo apparet, quam de quo omnino non conſtat. Arg. *l. 1. de reli. dom. cum alijs apud nos aſſcriptis in conſ. 7. numer. 4.* facile pro aliquo præſumi, quoties alterius ius non conſtat. Quid hic dicendum, vbi de feudo minorum in vniuerſum ſaltem, apparet, quod iure feudi caſtrum & territorium poſſident, etiam ſi bonis controuerſis nominatim id non liqueret, quandoquidem de aſſerta immunitate omnino non apparet.

Decimo iure feodi in caſtro & territorio liquidiſſime atque extra ambiguitatem omnem conſtante, eodem iure & bona alia in territorio poſita poſſeſſa eſſe, atque ideo † ob inſignem feudi regiſtrationem omiſſam credendum. *l. quædam mulier ff. de rei vendic. l. 2. C. de acquir. poſſ. ff.* Bart. *in l. cum ſolum. ante fin. verſic. ſecus ff. de vſucap. in l. triticum num. 2. ff. de verb. oblig. & l. ſi donatione in fin. Cod. de collatio.* Scite Bald. *in conſ. 61. proponitur, quod per communem ſolemn. 3 poſt med. verſic. cum igitur bo. ſit probatum lib. 3.* ad titulum, vnde oritur, poſſeſſionem ſemper referendam. Quod ſi immunitatis cauſam admittimus, iure diuerſo regiſtrationem omiſſam fecimus, contra quam prohibitum iure eſt. *leg. in quartam. § 1. ibi quoq; verſ. à coherede in fin. ff. ad leg. Falcid. l. ideoq; & l. libertas. ff. de manu. teſtam. l. cum quis ades. ff. de vſucap. c. in tua. de dec. cap. quia circa de priuil. Clem. 1. de elect. c. cognouimus. 12. q. 2.*

Vndecimo extra controuerſiam † omnem ex arreſto Curiæ Parlamenti Taurini tunc ſedentis res ponitur. Quo pro feudalibus habita bona ſunt, quorum omiſſa regiſtratio eſt. Cui arreſto contradicere aduerſarius nequit vtpote cauſam ab authore ducens, inter quem latum & ſubditos eſt. Et qua ratione authori ipſi arreſtum ipſum vtile atq; noxium erat, ita & aduerſario ſucceſſori eius ſingulari erit. *l. ſi ſuper. ſem.* Ibiq; Bartol. *Digeſt. de pignor. l. ſi mater. § fin. Digeſt. de except. rei iudic.* Imol. *in conſ. 40.* Quod locum habet etiam cum ante ſententiam, lite tamen iam cœpta, ad ſucceſſorem ſingularem res peruenit. Siquidem cum ſua ad eum cauſa ambulat. gloſſ. & Caſtr. *in d. l. ſi mater. § fin.* Rimnus *in conſil. 71. numer. 5. lib. 1.* Quid hic dicendum, vbi poſt annos octo, quam lata ſententia eſt, nomina facta debitorum dicuntur.

Conſequenter prædictis dicendum, ſatis ad feudum probandum modum hunc tertium eſſe, qui ab regiſtratione omiſſa bonorum deducitur, quæ in lite ſunt.

Quarto principaliter ex eo † feudi probatio confirmatur, 446
quod maior bonorum debitoris pars feudalis erat. Idque ex illis duabus perſpicuum ſit. In quibus bona prædiorum pars conſiſtebat, ex quibus Il. vnam controuerſiam, & cognatis alteram vaſallus diſtraxit. Idque nemini notiſſimum non eſt. Quo caſu feudum in paucioribus bonis præſumi textus probat *in capitul. 1. de controuerſ. inter maſcul. & fœmin.* Curtius minor *in tractat. feud. parte 2. quæſt. 6 fol. 19. & in conſilio 140. numer. 10.* Text. huc pertinet *in leg. fine poſſidetis.* Ibique Baldus *in 3. not. Codic. de probat.* Vbi cum herede iuris præſumptio facit, quia titulum vniuerſalem habet, vnde qui titulum ſingularem in bonis quibuſdam ſingularibus ſibi vendicat, probare neceſſe habet.

Apparet ex his, inepte & citra ius vllum, in bonis feudalibus offerendi iure aduerſarium niti. Quod vero ad bona paganica facit, non recuſat gener, quin ea dimittat, eo accepto, quicquid ob dotes matris & bona paraphernalia debetur. Indiuiduum enim † hypothecarius eſt. Quocirca totum offerri, quod debetur, oportet, vnde ſi hypothecariam heres vnus debitoris patitur, audiendus non erit, ſi precium bonorum offert, quæ ipſe poſſidet, & quæ per hypothecariam ab eo petuntur. Vnde totum offerri ab eo oportet, quod creditori debetur, quamuis heres niſi in partem non ſit, & niſi in partem bona non

non poſſideat. *l. his conſequenter. §. Celſus. l. heredes §. idem cirus. in fin. ff. familiæ erciſcundæ. l. ſi neceſſarias. §. ſi vnus. l. ſi rem. §. aperte. leg. ſolutum. § ſi creditoris. ff. de pignor. actio. l. ſi fundus. § in venditione. & ... ff. de pignor. l. creditor. §. 1. ff. qui potior. in pignor. habeant. ff. quib. modis pign. vel hypoth. ſol. l. creditoris. ff. de diſtractio. pig. l. ... C. ... l. 2. C. de heredit. actio. l. in executione. § pen. ff. de verb. oblig. l. Moſ... ff. ...* Ibique Bart. & idem Bald. *in l. 2. C. de debitor. ciuit. lib. 2.* Si reo debitori aut heredi eius permiſſum non eſt, vt quanti res ab eo poſſeſſa valet, creditori offerat, qui hypothecariam exerceet. Cur id creditori poſteriori concedendum agenti erit; & qui offerendi iure vtitur, vt quanti bona ſunt, quæ apud creditorem priorem extant, id offerat. An non pluſquam abſurda res eſt, id actori tribui, quod reo denegatur. *reg. non debet actori. ff. de reg. iur.* Dec. *in cap. quoniam contra. num. 26. verſ. vel 2. dici poteſt de probat.*

Non ab re in debitore aut herede eius habitus ſermo eſt, quod ratio alia poſſeſſoris extranei forte videtur. Tametſi neceſſaria diſceptatio non ſit, quod in actore hic tractatus incurrit. In quo non par æquitatis ratio, atq; in reo vertitur, vt audiri eum oporteat, ſi quanti res eſt, reo anteriori offerat. Cum melior creditoris prioris eſſe conditionem deceat. Vnde cum iuſtius, tum æquius eſt, vt cum plus in credito poſſeſſoris, quam in pretio rei ſit, apud reum ipſum pignus remaneat, ne plus aliquid actori & ipſi poſteriori, quam reo & ipſi priori tribuatur. Quæ ratio in debitore herede ue eius in parte etiam ſilet.

Apparet ex his, offerendi iure ne quicquam aduerſarium niti quoq; nouerſum ſeſe ſlectat. Cæterum herbam aliam doctus aduerſarius vterq; eſt, qua neruorum litis huius dolores leſſecerent. Scriptura enim quædam ab eis edita, qua alienationem aliam de bonis aliis feudalibus à patre factam, ratam habitam à genero vti patris herede ſimpliciter aſſerant. Ob id quaſi heredem ſimpliciter, factam ab eo patris ab re impugnari. At enim Panaces vim hoc genus herba non habet. Namq; vt facti miſſam quæſtionem faciam, cuius ſcientes partes ſunt, damno ſcripturam hanc genero non eſſe, argumentis non paucis oſtenditur. Principio, quod ad ius offerendi & S. attinet, in expedito res eſt. De iure quippe reali diſcrepatur. In quo iuuare approbatio non poteſt. Eo enim approbatio alienationis & hereditatis agnitio ſpectant, vt oneribus hereditatis ſubeundis, atq; adeo actionibus perſonalibus excipiendis heres teneatur. Sed enim actio hic perſonalis non exercetur, at hypothecaria. In qua neceſſaria haud dubie hypotheca eſt, & qua remota, iuri locum offerendi non eſſe, teſtatum ſatis ante habemus *numer. 387. verſicul. ius hoc offerendi. & numer. duobus ſequentibus.* Ad actionem plane perſonalem regredi non poteſt, vtpote in qua victus per ſententiam præfecti eſt, quum bonis excuſſionem faciendam paganicis declarauit. Ad quem modum declarando, locum actioni perſonali non eſſe in antecedens neceſſarium cenſuit. Siquidem contra heredem & per actionem perſonalem fieri diſcuſſionem oportet. Vnde hoc ipſo quod excuſſionem faciendam dixit, niſi tanquam poſſeſſorem bonorum per hypothecariam eum adſtringendum duxit. Vbi hypothecarius S. ipſi aduerſario eſſet.

Secundo contradictio euidens in aduerſario apparet, cum approbatione hac vtitur, per eam quippe æri alieno patris ſoluendo filium obſtrictum quaſi heredem aſſerit. Atqui eum pecuniam ipſe offert filio debitam, creditorem filium facit. Ita

408 creditorem eundem atq; debitorem ipſi ſibi facit. † Quod fieri nequit. Quoniam ſi heres patri extitit, confuſa obligatio eſt, qua filio aſtrictus pater erat. *leg. Stichum. §. aditio.* Ibiq; Bartol. *Digeſt. de ſolut. leg. Fratres. Digeſt. de fideiuſſ. leg. debitori. Codic. de pactis.* Quorum igitur debitum offerri, quod ſublatum atq; extinctum confuſione ſit? Ita contrarius ipſi ſibi S. deprehenditur, qui creditorem heredem defuncti atq; debitorem ait. Sed & rem narrat à iure impoſſibilem, vt qui heres defuncti ſimpliciter eſt, eiuſdem quoq; creditor æſtimetur. Ad

409 quem modum ipſi ſibi heres teneretur. In eodemq; † & actio & paſſio ſubiecto temporeque eodem interuenirent, quod naturæ nedum iuri reclamat. *leg. pero. §. mater.* *Ibique gloſ. in verſicul. datam. Digeſt. de leg. n. 2. leg. 1. § ſideicom. Digeſt. ad legem Falcid. l. Fratres. gloſſ. in § ... in verſu legari. Inſtitut. de legat.* Fulgoſ. *in conſilio 99. quidam A. colum. 3.* Iaſon *in leg. 3. §. ex pluribus. numer. 39. Digeſt. de acquir. poſſeſſ.* Audiri igitur S. non conuenit, qui ſecum ipſe diſſidet. *leg. Titia. Digeſt. de condit. & demonſtrat. leg. 1. § 1. Digeſt. quan. appellan. ſit. leg. ... §. ne tamen. Codic. ſi ſeruus extero. leg. 1. Codic. de ſeruis. leg. ſin. Codic. de codicill.* Quod in cauſa locum etiam diuerſa habere inter eoſdem tamen Bartol. ſcribit *in leg. Papinianus. § ſed nec impuberem. num. 2. ff. de inoffic. teſtam.* ſed nec exceptionem rei admittendam, vbicunq; euidens contrarietas eſt, Bart. putat *in l. nemo. ff. de excep.* Alba. *in conſ. 21. num. 5.*

Reſponſiones & alias aduerſarii excipiant vtriuſq; communes. Tertio igitur reſpondetur, approbationem † ſeu ratihabitionem emptori vni factam ad emptores alios non trahi. *l. ſi vnus. § ante omnia. ff. de pactis. l. penult. § penult. ff. quibus modis pignus vel hypothec. ſol.* Alexand. *in conſ. 118. num. 7. verſ. & poſito quod viderentur libere ... ſuprà relatu num. 417.* Ibiq; locum & in actu connexo habet, verbi gratia ſi à tutoribus aut curatoribus pluribus adminiſtratio bonorum facta coniunctim eſt; & ex eis vni liberatio relinquitur aut præſtatur. Ad alios enim non trahitur. *l. 1. C. de tranſact.* Quid in perſonis hic dicendum, in quibus ſeparati protſus actus contingunt. 410

Quarto approbationem id genus ad emptores aut ſucceſſores alios non trahi, ex Ang. probatur *in l. cum. in fin. ff. de pactis.* renunciationem fratri vni a ſorore factam ad fratres alios non trahi, quod Dec. vtitur *in conſ. 3. col. 2. poſt med. & col. fin. cum à me ſupra aſſcriptum n. 417.*

Renunciationem plane hic verſari, dubitandum non eſt. Quoniam ſi approbationem hanc admittimus, vtiq; iuri ſuo in bonis venditis renunciatum per approbantem apparet. Quare ſi ad fratrum aliorum vtilitatem renunciatio non trahitur; quanto minus emolumentum afferre extraneis penitus debebit.

Quinto quia approbatio hac † vtuntur, illud & expreſſim & tacite aiunt, beneficio inuentarii renunciatum, & heredem, patri generum ſimpliciter extitere. Sed enim expreſſionem in renunciatione deſiderari, neq; eam præſumi, niſi aut cohærere actus, aut coniectura quaſi ſiſti alia nequit, demonſtratum ſatis in ſuperioribus habemus, *numer. 420.* Ibiq; & illud declaratum ex coniectura quantis vel leui renunciationis præſumptionem elidi, vnde ſi beneficio expreſſim renunciatum inuentarii non eſt, nec quantum ad emptores nocitura approbatio erit, quibus cum facta aſſeritur, cum neceſſario renunciatio ex ea non ſequatur, quo minus iure ſaluo inter legi inuentarii poſſit. *l. ſin. C. ad legem Falcid.* vbi qui legata ſoluere ſimpliciter promittit, Falcidiæ renunciare non creditur, vnde iure Falcidiæ ſaluo promiſiſſe creditur. Cynus *in l. ſin. quæſt. 4. C. ad leg. Falcid.* Alex. *in conſ. 133. volum. 3. lib. 5.* Guido Papæ *in conſ. 122. in 7. dubio.* Longe minus ad commodum aliorum aut extraneorum trahenda renunciatio erit. Et quidem quod ad extraneos attinet; pro exploratiſſimo id habeo quibuſcunq; verbis concepta approbatio dicatur, quam non legi, quomodo coniectura non leuis renunciationis excludendæ quantum ad illos vertitur; quod ad eos ne quidem cogitatum dici poſſet, vbi facta approbatio eſſet. 411

Sexto in ſpecie inuentarii † ex Bartol. id probatur *in conſilio 154. maritus. numer. 9.* vbi diuiſionem circa inuentarium adiuuatur, vt vigorem quantum ad aliquos, citatos puta, habeat vitioſum atq; irritum quantum ad alios fiat, qui ad id vocati non non ſunt. Idem Baldo viſum *in leg. ab eo. in fin. Codic. quomodo & quand. iudic. & in conſilio 265. inuentarium heredis. libro 3.* Admiſſationi igitur cuiquam non erit, inuentarii beneficium, ex voluntate heredis diuidi, vt contra aliquos eo non vtatur; vbi res acta ita ſit. 412

Septimo ex text. ſententia hæc iuuatur † *in l. 1. § quæſitum eſt ſi forte. Ibique gloſ. in verſic. nihil. ff. ſeparatio.* ſeparationem bonorum creditorum rogatu aliquorum impetratam creditoribus inutilem aliis eſſe. Sed nec ſocii vnius factum vlli cui ſocio alii in rebus communibus eſt. Quare ſi negocia mercimonii communis per tertium geri ſocius vnus prohibuit, prohibitione hac vti ſocius alter non poterit, quo minus negoc. geſt. actionem patiatur, cum diuiduitatem res admittat. *l. ſi ex duobus. ff. de negot. geſtis.* Bartol. *in l. ſi ex duobus. in 4. quæſt. ff. de duobus reis.* Æque fratris vnius inueſtitura emolumenti quicquam fratri alteri nec Socio affert. Bald. *in conſ. 301. proponitur. quæſt. ... num. 8. lib. 1.* Hoc amplius quæ heredi vni ſententia dicitur, bono cui heredibus eſſe aliis non ſolet. *l. ſi omnino. ff. de except. rei iudic.* Si ad rem ſocii alterius factam non pertinet. Quid in extraneis penitus dicendum, ad quos diſponentium animi protſus non feruntur. Ruſius ſi ſententia vni dicta ad commodum alienum non trahitur. Quid in actu extraiudiciali probandum, qui vi- 413

goris tantum, quantum iudicialis non habet. *l. eum oſtendimus. §. fin. ff. de fideiuſſ. tutor. l. Poſteriores. in rubric. ff. de verb. oblig.* Et in iudicio facilius eum acquiri quam extra, text. probat *in l. 1. §. 1. ff. a quibus appell. non lic.* Gem. *in conſ. 129. in fin.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 282. ſuper iſto negotio. colum. 2. circa med. lib. 1.* In eandem ſententiam text. eſt *in leg. penult. ff. de fideiuſſ.* cui pecuniam cum credi plures mandant, ſi ex mandatoribus vnus aliquis abſoluitur abſolutione hac cæteros non iuuari.

454 Octauo textu ſententia † hæc confirmatur in *leg. iubemus. ff. de diuer. & temp. præſcript.* interruptionem præſcriptionis non niſi interrumpenti prodeſſe, vt ad eum reſtrictio actus fiat, à quo geritur. Idem gloſſ. & Doctor. not. *in l. cum notiſſimi. §. illud & illud. in verſic. multo magis. C. de præſcript. 30. vel. 40. ann.* Doctor. *in c. mere. C. de rer. vendit. & in c. i. ex plurium. §. poteſt. 16. q. 3.* Bartol. & alii *in l. vatem aliter. ff. de vſucapio.* Baldus *in tract. de præſcript. in quarta parte, ſexta parte princ. quæſt. 3.* Interruptio præſcriptionis, quæ fauorabilis eſt, & per quam rigor præſcriptionis excluditur, Sociis aliis non prodeſt. Quid in renunciatione, ſeu approbatione dicendum, vnde renunciatio oritur, quam odioſam plane eſſe non dubitatur. Atque ideo reſtrictiorem ſponte ſua patitur. *l. emptor. §. Lucius. ff. de pact. l. pacta ex pluribus ff. de ſolut.* Aret. *in conſ. 16. verum eſt quod commune. nu. 5. poſt princ.* Soc. *in conſ. 90. in fin. lib. 1.*

Nono non tam ſola approbatio hæc aduerſariis eſſet, vtique eam

455 non † agnoſcerent. Verum illud obiectu recte, pernicialis aliis ſecum minorum non eſſe. *l. ab agnato ff. de cur. furio. leg. 1. poſt princ. ibi vnuſquiſque enim. ff. de pact. ff. de iur. l. ſeruus furioſi. ff. de manumiſſ. l. fin. ff. quæ & a quibus ſiue ſtipulan. column. 1. 2. & reſpon. ff. de verb. oblig. cum aliis ſupra comparatis num. 91. & num. 260.* Proinde inuerecunde plus ſatis, vt illi tamen conſequi ex approbatione hac putant. *leg. ſi rem & precium. ff. de precar. l. de fideicommiſſo. C. de tranſact. l. ſi oa lege. C. de*

456 *vſu. l. ratas. C. de reſcind. vend. l. penult. C. de ſolut.* Rurſus † quaratione incommodum [illegible] non [illegible], quod inter alios actum eſt, ita commodo [illegible] conuenit. *l. 1. ibique gloſſ. C. quibus res iud. non noc.* Bartol. *in conſ. 70. l. cum promiſſu. in fin.* Anton. de Butr. *in c. cum ſuper. colum. 4. circa med. verſic. ſi autem tale eſt. de re iud.* Abb. *in conſ. 89. num. 5. circa fin. verſic. ſed in his plus placet. lib. 1.* Calc. *in conſ. 7. num. 12.* Iaſ. *in conſ. 36. colum. 2. lib. 3.* Et quidem ab omni id vacuum dubitatione puto, cum ex perſonis, inter quas communionis quicquam non intercedit, tum ex rebus diuiduis penitus ac ſeparatis.

Decimo, argumento ſententia hæc roboratur, quod à ratio-

457 ne validiore deducitur. Approbatio, † renunciatio, aut pactio alia quæuis de bonis quibuſdam interpoſita ad bona alia, quæ expreſſa in ea non ſunt, nec in gratiam eius trahitur, quo cum acta res eſt. *d. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. leg. quod de bonis. § non idcirco. ff. ad leg. Falcid. l. iubemus. C. ad Vellean.* Roman. *in conſ. 132. in verſic. in fin.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 70. breuiter. lib. 2.* Soc. *in conſ. 125. num. 17. libro 4.* Dec. *in conſ. 379. num. 6. Petrus Gerardi. ſing. 32.* Crotus *in l. frater à fratre num. 101. q. 20. ff. de cond. indeb.* Quanto minus perſonis aliis, & in rebus diuerſis ac ſeparatis profutura conuentio erit, quæ facta inter alios eſt. Duplex enim in ſpecie controuerſia impedimentum incurrit, quo minus fines ſuos conuentio egrediatur. Primum ex parte perſonarum, quæ aliæ prorſus ſunt, & quarum non intereſt, ad vtilitatem alienam conuentionem extendi. Quo caſu extenſio permitti ad alios non ſolet. *l. ab her. §. fin. & ll. duab. ſeq. ff. depoſ.* Alterum ratione bonorum quæ indiuiduitatis aut connexionis quicquam non habent. Quid enim prohibet bonorum aliquorum contractum agnoſci, & aliorum

458 repudiari. Vnde ex bonis † ſeparatis non recte conſequentia aut illatio deſumitur. *l. fin. ff. de calumniat. l. Papinianus [illegible]. ff. de minor. l. qui fundum. §. ſi fundus. ibi propriam & ſeparatam conditionem habent. ff. pro emptore. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. vbi ſic, ſed à re deperdita ſunt. ff. de verb. oblig. l. 3. §. ſi tutor. Ibique Bald. ff. iud. ſolui. l. ſi maritus. C. de donat. inter virum & vxor. [illegible] de offi. [illegible] de teſtib.* & quod ſcite Oldr. ſcribit *in conſ. 266. quod autem. num. 15.* à matrimonii remotione ad minoris amotionem non colligi, quoties ſeparatio inter ea verſatur. Non inſcite hac à fortiori etiam argumentando, Guido Papæ accedit *in conſ. 15.* bonorum maternorum renunciationem ad fraterna non trahi, quibus cum vnita materna ſunt. Quid hic probandum, vbi vnitas nulla bonorum incidit.

Vndecimo iuri reneficiationis [illegible], quod in villa vna competebat,

459 aliis † porrigi renunciationem non oportet, quod in bonis aliis ſeparatis generhab [illegible] *domus. ff. de ſeruit. vrban. prædior. l. ſi mobi. in princ. ff. de ſeruitut. ruſtic. præd. leg. nam [illegible]. §. 1. ff. quemadm. ſeruit.* *amitt. l. me. §. fin. ff. de acquir. l. 1. §. ſi diuidendum. ff.* [illegible] *Ibique not. C. de iure delib. cap. ex tenore de reſcript.* [illegible] Hoc amplius, cum de bonis eiſdem agitur, [illegible] eſt, atque vnum renunciatur, ad alterum renunciatio non [illegible] ditur. Anch. *in conſ. 91. ſuper pluribus articulis. colum. 3. circa med. verſ. infertur etiam quod reciproca donatio.* Socin. *in conſil. 30. num. 32. verſ. facit etiam quod in ſimili dicimus. lib. 1. per text. in l. ſi ſeruo [illegible]. ff. de legat. [illegible] & alia de quibus ibi.* Quid hic dicendum, vbi ab omni parte ſeparatio contingit, à perſonis, bonis, & iure.

460 Duodecimo ius huc † & illud vulgatiſſimum ſpectat, actus noſtros voluntarios vltra quam voluntas [illegible], extendendos non fore. *l. de quibus in fin. ff. de [illegible] ad quem. ff. de [illegible] l. contra non poſ[illegible] ff. de oper. libert. l. 1. §. iubemus.* Ibique Bart. *ff. [illegible] l. Ful[illegible] §. quod ſi aduerſus & § denique. ff. ex quibus cauſ. in p[illegible] l. tutor. C. [illegible] l. fin. C. ne vxor pro marito. l. tutores qui. Cod. [illegible] bon. auct. C. de tranſact. [illegible] c. cum olim. de præ[illegible] manifeſta 12. q. 1.* & quod dicitur, contra intentionem [illegible] effectum non producit. *leg. non omnis in princ. ff. ſi cert. pet. cap. [illegible]* Ibique Abb. *de offi. ordin. c. 2. de ordi. cognitio. c. ſi quis presbyter. de con[illegible] diſtin. 4. c. homines & c. fin. 12. quæſt. 2.* Ad cogitatum namque reſtringi verba oportet. *l. ſi quis ita. § pen. ff. de ſeſtam. tut.* [illegible] tis potius, quam vt animus generis [illegible] fuerit, iuri ſuo [illegible] uerſariorumque gratia cedere. Ad quem modum aliena cum miſericordia viuere, & pluſquam [illegible] vna fieri med. cum [illegible]

461 Alex. huc ſpectat in † *conſ. 91. col. 9. circa fin. verſ. quinimo [illegible] expreſſe. caut. lib. 1.* cum teſtamentum quis approbat, vlterius approbationem non ampliari, quam expreſſum in eo ſit.

Decimotertio ratione fortiori ſententia hæc communitur. Cum ſcripturam alienam in capitulo vno quis agnoſcit, ad capitula alia ſeparata approbatio non extenditur. Bartol. *in l. quidam. § numularios. ff. de edend.* Bald. *in l. 1. colum. fin. C. eod. tit.* Alex. *in conſil. 123. colum. 4. circa med. verſic. non obſtat etiam arbitramentum. lib. 1. in conſ. 186. num. 7. verſ. præterea illud quod [illegible] lib. 1.* Dec. *in l. 2. column. penult. in fin. ff. ſi cert. pet. in conſ. 3[illegible] 7 num. [illegible]* Curt. iun. *in conſ. 166. colum. penult.* Si in eadem ſcriptura [illegible] perſona eadem ad ea reſtrictiua ſit, quæ approbata agnoſcit [illegible] in ſcripturis aliis & inter perſonas admittendum alias erit.

Decimoquarto textus etiam ratione validiore controuerſiam dirimit *in l. 1. [illegible] teſtator. ff. de leg. 2.* cum legata plura teſtamento inutili dantur, ſi vnum heres comprobat, approbata alia non intelligi. Tradit gloſſ. *in leg. non dubium. in glo. magna.* Ibique Iaſ. *num. 5. C. de teſtamen.* Ibi enim extenſionem legatorum in teſtamento eodem per agnitionem vnius, tex. non admittit. Longe minus in ſcripturis ſeparatis penitus [illegible] inter perſonas diuerſas recipienda extenſio erit. Similiter †

462 vt in actu diuerſo, qui tempore interpoſito, inter eaſdem etiam perſonas geritur, locus eſſe repetitioni non ſolet. *l. per retentionem. C. de vſu. § item l. apellatum ibi not. per gloſſ. in ſtit. de rerum diuiſ.* Bart. *in l. 1. ff. de publican. in l. [illegible] § idem reſpondet. ff. de verb. oblig. & in conſ. 39. col. 2.* Paul. de Caſt. *in conſ. 147. reſpondendo per ordinem in 1. dub. lib. 2.* Dec. *in conſil. 117. colum. 5. circa med.* Iaſ. *in l. quamuis. § cum inter. in 3. not. ff. de condic. indeb.* Eodem & illud pertinet, ad actum, qui ex interuallo ſequitur, proteſtationem non trahi. Bart. *in l. non ſolum. § morte. n. 36.* Ibique Iaſ. *num. 13. verſ. ſecunda concluſio ff. de operis noui nunciat.* Et idem Bart. *in l. qui in aliena. § fin. verſ. & aduerte. ff. de acquir. hered.* & quidem pluſquam abſurda res fuerit, mentem plus ad remota, quam ad proxima actui aut diſpoſitioni cuiuſ eſſe, cum eo potentius quid

463 dicatur quo † propius animi dictum magis eſt. *l. ſi ſolus. in fin. ff. ad acquir. hered. l. Neſennius. § ſeruo. ff. de leg. 3. l. ſi [illegible] leg. filius patronus. ff. de bonis liber.* Imo enim niſi ad proxima & immediata trahi diſponentis mens non ſolet. *l. plerumque. § ſi vſum. ff. de vſu & habita. l. ſi vehenda. § 1. in verſ. transferet. l. [illegible] in verſ. [illegible]. ff. ad leg. Rho. de iactu. l. ſtipulatio, l. dotis & l. dotem. ff. de iure dot. l. cum qui calendis in princ. ff. de verb. oblig. l. boues. § hoc ſermone. ff. de verb. ſignif.* Bald. *in l. 1. n. 28. C. de ſacroſancti. eccleſ. in poſteriore lectura in l. cum [illegible]. colum. 6. circa med. verſ. præterea omne agens C. de iuris & facti ignor. & alia ſtrenua.*

464 Decimoquinto cum † in ſpecie, atque in iudiciis tam importantis contractus improbari à genere appareant, quatenus diſpendium feudo afferre eius poſſunt. Ad eos progliqui approbationem eos conuenit, quam emptoribus aliis factam afferant. Anchar. *in conſilio [illegible] in fin.* vbi ad eſſe trahendam approbationem generalem non putat, quæ de iis in ſpecie ſunt. Æque cum virum probum cum quipiam connectitur, ſcripturam

[illegible] cuius [illegible] probauit, ad ſcripturam in ſpecie impu[illegible]tum referri [illegible] confeſſionem non decet. Anchar. in conſ. 265. quod dominus. circa fin. Quo cum Alexand. ſent [illegible] in conſ. 84. colum. fin lib. 7. [illegible] argumentum ratione fortiſpre [illegible]tatam que in ſpecie controuerſia mouet. Principio, quo [illegible] eaſdem [illegible] Anch. cum Alexand loquuntur, ad eas approbationem no[illegible] hic quæ reprobata ſunt. Ad perſonas [illegible] uerſas approbationis extenſio paratur. Secundo [illegible] in caſu Anch. Alex. approbatio interceſſit. Specialis hic facta, id eſt, cum emptoribus alus & quantum ad bona ab ali[illegible] empta aſſ[illegible]unt.

Neque mutat generaliter confeſſionem in aſſerta approbatione factam, pat[illegible] ſe heredem [illegible]. Quoniam inuentarium [illegible] ſuo, intelligi con[illegible]ſionem oportet. Simul[illegible] alci [illegible] incolumi, p[illegible] nonem heredis de legatis accipiendam ſoluendis diximus. nu. 451.

Secundo reſpondetur inuentarii etiam renunciatione admiſſa, quam non agnoſcimus, ad actum tamen confeſſionem & renunciationem id genus reſtringendam, ſuper quo interpoſita legitur, cum diuiduitatem inuentarii ius recipiat, vt effectum contra aliquos non habeat, vtile ab alus fiat. Sic quomodo dictum ſuperius habemus, nu. 452.

5 Tertio reſpondetur, verba † generalia, vniuerſaliaque reſtringenda, vt quo prolata reſpectu ſunt intelligantur. l. inteſtato ff. de legit. tutor. § quod autem. Inſtit. de legit. agnat. tut. vbi inteſtatus quantum ad tutelam, vt locus legitimæ ſit, etiam dicitur, qui teſtamentum quidem fecit, verum tutores in eo non [illegible]. Namque cum tutelæ reſpectu de inteſtato mentio fiat, ad tutelam reſtringi verbum illud oportet, vt inteſtatus vita deceſſiſſe intelligatur, qui tutores in teſtamento nu[illegible] vocauit. Sed validius pro argumento hoc text. certat in §. fin. [illegible] de codicil. vbi verba illa nullam in codicillis ſolennitatem exquiri, quamuis vniuerſalia & negatiua ſint, reſtrictionem tamen admittunt. vt ad ſolennitatem teſtamentariam reſtringantur, neceſſariam eam in codicillis non eſſe. Id quia ſolennitatis ipſius teſtamentariæ expreſſè reſpectu ſunt. Alter quippe ſi ad codicillos ſimpliciter relatio fit, falſum erit ſolennitatem nullam in codicillis deſiderari. l. fin. Cod. de codicill. De quo dictum ſuperius etiam eſt, num. 189. & num. 156. idem in verbis negatiuis ex text. oſtenditur in l. ſi pignus. §. quæ in fraud. cred. ... l. 1. ff. de liber. lega. Quos duos tex[illegible] na ſimul cum [illegible] nctos in ſententiam hanc Criſpus vocat & inducit in rubr. ff. de legat. 1. num. 08. quamuis non ita expli[illegible] aut enucleate loquitur. Si [illegible]ſtrictionem verba vniuerſalia negatiua non reſpuunt, vt [illegible] enunciat[illegible] reſpectu ſunt, intelligantur. Quid in v[illegible] bis confeſſionis aut renunciationis dicendum ſimplicibus & affirmatiuis erit, quæ debiliora negatiuis eſſe, in ſuperioribus oſtendimus num. 79. Vnde facto confeſſionis & renunciationis præſuppoſito, verum erit, heredem p[illegible] [illegible] ſtum eſſe, & beneficio ab eo inuentarii, renunciari, eo ſcilicet videlicet cauſa, propter quas e[illegible] ſmodi facta [illegible] ipſiſſa prætenditur, cum ali[illegible] facta habere emptio non poſſit. Cæterum ad perſonas, reſque alias & [illegible] nerſas extendi ſcripturam non conuenit, reſpectu quarum facta non ſit. Cum reſtrictionem naturæ ſua renunciatio patiatur. Sic quomodo ſatis ſuperque dictum antea eſt. nu. 451. & plurib. ſeq. ſo ſidem confeſſionis eſſe, vt reſtringi & ipſam oporteat. Bellamera probat in conſ. 10. col. 16. in fin. per not. in c. ... cum dilecti. de accuſatio.

6 Quarto reſpondetur, ex confeſſione † obligationem nouam non induci, ad probationem tantummodo valere. leg. Publia. in fin. Ibique Bart. nu. 2. & in ... ff. depoſ. l. in ... §. 1. C. de non num. pecun. l. pecuniæ. C. de ſolutio. Bart. in l. ... num. 4. ff. de verb. obl. & in l. ... falſa. nu. 8. C. de iuris & facti ignor. Alex. in conſ. 123. in fin. lib. ... Vnde cum ex inuentario aditam hereditatem eſſe appareat, vlterius produci confeſſionem non oportet, quam vere contracta obligatio ſit.

Quinto pro reſponſione ſciendum, permagni referre vtrum ſimpliciter initio ipſo: & ante actum aliquem heredem quiſpiam ſe confiteatur, an poſt actum [illegible] liquem, qui ad hereditatem ſpectat. Priore caſu cum ſimpliciter quis heredem ſe aſſirmat generaliter, & quantum ad omnes confeſſio nocet, etiamſi cum vno tantummodo facta confeſſio ſit. Id quia ratio vllia confeſſionem [illegible] ſubeſt, cur magis quantum ad vnum, quam ad alium aditio inducatur. Cauſa alia poſterio-

[illegible] ſus e[illegible], cum poſt actum circa aditionem interpoſitum, & per quem aditio limitatur, heredem quis in fauorem vllius [illegible] ſe ait. [illegible] ad eum limitari aſſertionem & confeſſionem ſimpliciter oportet, ne ab actu & limitatione præcedent[illegible] d[illegible] cedere [illegible]. Cum citra contradictionem aut corre[illegible] quantum ad alios, intelligi confeſſio generali[illegible] poſſit pe[illegible] ea, quæ d[illegible] contrarietate & correctione volun[illegible] lud nda, verbi pluribus ſcripta in ſuperioribus habem[illegible] idque in [illegible] adiunctis eſt Bartol. declarat[illegible] in leg. fin. ff. de interrogat. a ... vbi cum here[illegible] quiſ[illegible] ſimpl[illegible] ſe [illegible] quid [illegible] habet, ne[illegible] quo [illegible] confeſſio [illegible] aliud [illegible] hereditas ſit [illegible] ad [illegible] [illegible] Quecunque [illegible] [illegible] quantum [illegible], inducatur. [illegible] here[illegible] exiſ[illegible] tamen coheredes [illegible] [illegible] itaque cum [illegible] ad[illegible] id [illegible] inuentario, qu[illegible] [illegible] ſimpl[illegible] ſe dixerit [illegible] co[illegible] quantum ad eos inuent[illegible] ius non [illegible] Non [illegible] aliorum procendi confeſ[illegible] pot[illegible] [illegible] ius remiſſum e[illegible] tiam cenſeatu[illegible] [illegible] renunciationem inuentarii, quoad alios intel[illegible] con[illegible] poteſt per ea, quæ de renunciatione non admittenda ſcripta ſuperius ſunt numero 419. & ſeqq. Vnde q[illegible] confeſſione generali, quod heres quis eſt quando actus alius limitatus non antecedit, ex quo aditum reſtringitur, au[illegible] ſionem argumentatur, quam aditio limitata [illegible] derogatum intelligi quantum ad alios non debe[illegible] atque ex ſeparatis penitus colligunt. In quibu[illegible] diuerſitatis apparet contra l. interpoſitas. Cod. de tranſa. [illegible] tatem in fin. de con ... diſt. ... Neque ad rem [illegible] nexio [illegible], vbicunque ratio diuerſa habeſt. [illegible] heris & poſthum. l. heredes. §. fin. ff. ad Trebell. l. fin. Cod. de ſenten. Signorol. in ... num. 12. effectum quod dictum diratione diuerſa [illegible]. Bald. ſcribit in l. plus legatorum in vltimis verbis. Cod. de legat. Alexand. in conſ. 7. in fin. lib. 6. Huc & illud accedit, [illegible] generalem † [illegible] in reſtringendam, vbicunque reſtrictionem faciendi [illegible] hort[illegible] l. 1. ff. de offic. aſſeſ. ... ff. de teſtibus ... in capitu. 9. clericis. de electio. ... caput ſi compromiſſarium ... 6. Ex quibus text. ... ſcribit ... clerici. in ... & in cap. ad [illegible] in ... de electione. In quam ſententiam Ioan. etiam Andr. [illegible] reg. o. dia. lib. 6. Idem [illegible] [illegible] in fin. primæ deci[illegible]. Et [illegible] eſt, qu[illegible] dicitatur, gener[illegible] [illegible] renunciationem [illegible] generalem non eſſe, quoties ra[illegible] pars omnium non eſt, quæ contineri ſub eo poſſunt, vt alias plenum habemus in conſilio 2. num. 6. & in conſil. 70. numer. 27. Eumuero qui reſtrictionem in ſpecie hac contradicunt & heredem patris citra inuentarii beneficium ſimpl[illegible] filium faciunt, non tam ſenſu communi care[illegible], quã præditi inhumanitate videntur, lucrum ſibi [illegible] quo alterum ex ſuo quenquam diſpen[illegible] nit, Propheta autbore. Pſalm. 68. Q[illegible] & C. in pl. prop. ... Iuri etiam naturali & humano [illegible] id eſſe, [illegible] ſatis ante eſt num. 91 & ſeqq. & num. 466. In ſupra [illegible] ſtor. [illegible] heres non adſtringeb[illegible] l. 1. §. ſi ... quadringenta. Ibique A[illegible] xandr. in ... ff. ad Trebellian. l. ... C. de leg. Paul. de [illegible] in l. [illegible] §. quod vulgo. colum. 2. poſt med. ff. ad leg. Fa[illegible] tione p[illegible] hereditatis in foro animæ nihil quicqnam he[illegible] præſtat. Bartol. in l. ... 45. C. de ſacroſanct. eccleſ. Bald. in l. ſancimus in ... num. 9. C. de iure deli[illegible]. Quo etiam fit, vt niſi pro facult[illegible] heredi[illegible] conueniatur quauis ſunt [illegible] Bart. ... in d. l. ... num. 6. Bald [illegible] num. ... prin. nu. 8. Abb. in conſ. 54. colum. 3. ... non conſuet ... lib. 1. ... S. Maria. num. 66. in fin. de conſtitut. Conſequens lus ſit, inhumaniter [illegible] ſatis adu[illegible] eorum turbam in generum ruere, quod de feudo ſuo creditores [illegible] non dimittit. [illegible] ditores, cum vnt quos acta & inſtrumenta ducunt. Neque illud animaduertunt, quam turbo indirecte notam parant, vitio ipſis eam verti. Quis enim cri-

mini datum cuipiam erit, ſtid non præſtat, quod impune non facere diuino, naturali digeſtorum, & codicis iure licet. Et quod iniquum præſtari ab eccleſia ſit. Quid ſi illud accedit, vt ſatis patris hereditas ad bona reſtituenda materna non ſit. Sed ex feudo ſuo ſatis fieri nouercæ oportuit. Tantum quippe feudi abeſſe filio apparet, quantum ex vxoris dote pecuniam nouercæ dedit, per ea, quæ ſcripta ſuprà leguntur *nu. 424.* Quod ſi accuratius, animique affectibus poſitis, rem, vt eſt, meditari libet, ſi hominum ingenia contemplamur, mirum ni ius, faſque omne cum filio facient aduerſarioſque condemnent. De æquitate hac, quæ filio ſubſcribit, dictum etiam in ſuperioribus eſt, *num. 171. & nu. 285.*

Sexto reſpondetur, vbi ambigui hærere quicquam poſſit,
470 cum perſpicua omnia luceant, declarationi † confitentis in re dubia ſtandum, quomodo confeſſionem ſuam accipiat. *l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic. l. certum. §. 1. ff. de confeſſ. Bart. in l. inter ſtipulantem. §. 1. num. 8. ff. de verb. oblig. & in l. si quis rem col. pen. verſ. ſin autem in de c. ff. de publ. iud.* Alex. *in conſ. 184. col. 2. circa med. verſ. tamen ad tollendum omne dubium. lib. 3.* Dec. *in conſ. 278. nu. 6.* Abb. *in conſ. 17. nu. 11.* Idque ex Bart. ratione validiore mutatur *in l. natur aliter. §. nihil commune. nu. 8. nu. 12. & ſequ. ff. de acquir. poſſeſ.* Cum petitorio quiſpiam vtitur, poſſeſſorio renunciatum non aliter intelligi, niſi contradictio incurrat; quod ob eandem poſſeſſionem quam habet, rem ipſam vendicet. In dubio plane, cum ſimpliciter petitorium exercet, declarationi eius ſtandum, ob quam poſſeſſionem rem petat. Quocirca ſi ob detentionem aduerſarii, rei à ſe propoſitam vendicationem aſſerit, cum ciuiliter ipſe poſſideat, amiſſam ciuilem non intelligi. Si declarationi actoris ſtandum Bartol. ait: Quid in reo dicendum reſpectu S. erit *reg. fauorabiliores.* Rurſus ſi declarationi actoris ſtandum tum Bart. putat, cum niſi poſſeſſiorius in actora non ſit. Quid hic dicendum, vbi feudi totius excidium vertitur. Id quod confeſſionis facto, citra præiudicium admiſſo dicitur. Quæ res ad partes ipſas ſpectat.

471 Septimo reſpondetur, errorem iuris in † minore præſumi vti ſcriptum ante habemus *nu. 228.* Ibique in lucem etiam id expreſſum. Atque ideo inuentarii vim ignoraſſe minor præſumitur, quod niſi ad vires hereditarias non teneretur. Errore plane vel iuris admiſſo, conſenſus vllus intelligi nec in maiore poteſt. *l. fin. §. idem quæſitur.* Ibique Caſtren. *ff. de cond. indeb. l. antepen.* Ibiq; Bart. & alii *ff. de acqu. hered. l. ſi ſoror.* Ibique Dec. *in 2. not. C. de collat.* Oldr. *in conſ. 214. facienti tale eſt in inſtrumento in fin.* Atque in renunciatione per errorem iuris interpoſita vigoris quicquam non ineſſe, Imol. probat *in l. Mæuius. §. duob. nu. 9. verſ. & ideo ſi poſt dictum tempus. ff. de leg. 2.* cum ad ea ſe refert, quæ not. ſunt *in d. l. antepen. ff. de acquir. hered.* ſequitur Alex. *in conſ. 13. col. fin. lib. 6.* Tradit idem Alex. *in l. 1. C. de repudian. bon. poſſeſ.* Ruin. *in conſ. 127. nu. 17. lib. 3.* & in ſpecie ratihabitionis ſeu approbationis, viribus vacuam ob iuris eam errorem fieri. Bald. not. *in conſ. 322. vidua petijt. nu. 1. verſ. præterea quod magis pungit. lib. 2.* Ex quo Bald. dicto extra controuerſiam prorſus res ponitur.

Octauo reſpondetur non modo iuris, ſed & facti errore in rati aſſerta habitione interueniſſe. Namque cum niſi ex inuentario heres non eſſet, ſi heredem ſimpliciter ſe dixit, erronea id
472 genus aſſertio apparet. Eo ipſo enim † error denudatur, quod rem aliter habere oſtenditur. Id quidam in primis, cum damni excluſio vertitur. Bart. *in l. ſed etſi me putem. in prin. ff. de cond. indeb.* Alex. *in conſ. 80. nu. 13. verſ. & eo ipſo quod apparet. lib. 2. & in conſ. 69. nu. 11. lib. 5.* Soc. *in conſ. 163. nu. 11. lib. 2.* Curt. ſenior *in conſ. 69. nu. 8.* Hoc amplius probationem hanc erroris in facto proprio cum aliter veritatem habere demonſtratur, ſimpliciter & citra diſtinctionem damni vitandi, locrique omittendi, Bald. admittit *in conſ. 1. de confeſſ.* Abb. *in conſ. vltim. ante fin. lib. 2. & apud nos in conſ. 157. num. 8.* Sed admirationi maiori tribuendum, quod apud Curtium ſcriptum poſteriorem eſt *in conſ. 92. nu. 11.* citra probationem vllam damni cauendi nomine, in facto proprio errorem præſumi,
473 Quod dictum non ægre in minore hic agnouerim, vt non † ab re in maiore dubitetur, à quo & iuris etiam præſtari probationem oportet. Bart. & Ang. *in l. ſed & ſi lege. § ſciret. ff. depoſiti.* Idem Bart. *in l. 2. nu. 12. ff. de confeſſ.* Bald. *in l. 2. C. ſi quis ignor. rem minor.* Alex. *in conſ. 73. nu. 11. lib. 2. in conſ. 121. viſo themate. ante fin. lib. 4. & in conſ. 100. in fin. lib. 7.* Soc. *in conſ. 47. nu. 10. verſ. ſed reſpondetur. lib. 1. & in conſ. 59. nu. 17. lib. 3.* Quid hic dicendum, vbi error vterque in minore interuenit iuxta à facto, atque iure.

Apparet ex his, inaniter aduerſarios de aſſerta ſcriptura tantopere exultare, dieſque feſtos in ea agere. Cæterum quia in iudicium, quod à S. generali patitur, atque in motiuis, quæ vocant, vix ablati, atque ſine delectu, ex tota du... ipſis loquationibus detractis, in dubitationem in... ... ... in genere vocatur, declaratione vlla non facta ex qua parte vitii accuſetur, operæ pretium facturum me duxi, ... ipſius robur demonſtrare. Et primum quidem nitat ... us non poſſum in genere motiuum obiectum, ſolenne inuentarium non videri. Qua enim ratione certam eſſe ſententiam oportet. *§. curare. Inſt. de actione.* Ita & certas proponi dubitationes conuenit, ex quarum diſſolutione ad ſententiam peruenitur. *l. Oratio. ff. de ſponſal.* vnde cum ad eum modum dubia commouentur, quid dubitationis res habeat, non ſatis liquere, argumentum non obſcurum præſtatur. Quo fit † vt nec reſponſione digna pro- 474
poſitio hoc genus incerta videatur ... *§. nib. l. ff. de interrogat. actio. leg. aut qui aliter. §. ſi quis denunciauerit ff. quod vi aut clam.* Bart. *in l. vbicunque nu. 13. ante med. ff. de interrogat. actio.* Sed eniſo quo perſpicua res magis eniteat, reſponſionibus ſequentibus confutandum argumentum duxi, quod ex motiuo elicitur.

Principio igitur reſpondetur, † cum interna inuentarii ſolen- 475
nitas ſit, eam præſumi. *l. ab ea part. in fin. ibiq. glo. fin. de probat. l. ſecundum eum ibi not. ff. de verb. oblig.* Fred. *et à Senis in conſ. 101. parrochianus. col. 1. ... med. & circa fin. conſ.* Rota *deciſ. 3. de probat. in antiqu.* Barthol. à Bononia *inter conſ. Card. in conſ. 159. n. 15.* Ea ratione aduerſariorum eſt, negatiuam docere, ſolennitatibus ſuis inuentarium defecere. *l. ſi. in prin. ff. quod met. cauſ. cum aliis ſuperius accumulatis n. 15.* Id quidem præcipue, decreto interpoſito, vt in ſpecie inueniam Bald. ſcribit *in conſ. 147. inuentarium. nu. 2. lib. 4.*

Secundo reſpondetur, vſu receptas † ſolennitates inuenta- 476
rii non eſſe, dum fraus tamen abſit, vt ex magiſtro notariorum Bald. teſtatur *in conſ. 63. in conſultatione inuentary. lib. 4. & in d. conſ. 147. inuentarium heredis. nu. 3. lib. 4.* Id quia, ad veritatis ſimplicitatem, non nimiam aut ſcrupuloſam ſubtilitatem reſpiciendum, laqueoſque id genus ſolennitatibus inuici Bald. ait: Doctori plane tam illuſtri conſuetudinem, deſuetudinemue aſſeuerantii præſumptione tenus credendum, quæ probandi onus in aduerſarium transferat, crebriori Doct. ſententiæ placere, ſcriptum apud nos legitur *in conſ. 166. nu. 9.* Quibus collegium Doct. Ferrarienſium accedit *in reſponſo poſt Card. conſ. 1. n. 16.* Afflict. *in c. 1. nu. 35. de feudo cognitio. & in c. 1. nu. 12. de natu. ſucceſ. feudi.* Paris. *in conſ. 13. nu. 32. lib. 1.* Goza *in conſ. 59. nu. 18.* Curt. minor *in conſ. 60. num. 5.* Soc. iun. *in conſ. 126. nu. 40. in fin. lib. 1. in conſ. 60. num. 10. & in conſ. 131. num. 1. lib. 2.* Schurfus *in conſ. 159. nu. 3. inter feud. fol. 112.* Natta *in conſ. 218. n. 4.* Rolan. à Valle *in conſ. 71. n. 21. & ſequ.* Quibus in locis frequentiorem opin. hanc recentiores aſſerunt. Idque locum haud dubie habet, vbicunque Doct. plures de conſuetudine aut deſuetudine teſtimonium dicunt, vt Curt. ſen. tradit *in conſ. 73. Super memorata. n. 24. verſ. vltim. vltra praemiſſa.* Paris. *in d. conſ. 13. n. 32. li. 1.* Natta *in d. conſ. 218. nu. 4.* Rolan. *in d. conſ. 71. n. 23. & apud nos in conſ. 325. col. 1. in fin.* At n. & Magiſtri ſententiarum & Bald. teſtimonia hic deſuetudinis huius dantur. Id eſt, in deſuetudinem ſolennitates has inuentarii abiiſſe. Et in deſuetudine, doctoris eam aſſertione probari, Caſtren. ait *in conſ. 458. viſo caſu. in pr. li. 2.* Soc. *in conſ. 275. n. 4. li. 2.* Barb. *in conſ. 55. n. 261. & ſeq. lib. 4. inter al. c. conſilia.*

Tertio reſpondetur, nihil † ſolennitates inuentarii in terris 477
Pedemontium faciendas, vbi ſola facti veritate inſpecta procedendum ſcias, decretiſue domini expreſſum iuxta prioribus ac poſterioribus eſt. Ius quippe gentium tantummodo, iuris ciuilis ſolennitate poſthabita, ob clauſulam hanc ſpectandum Bal. ſcribit *in l. & ſi inualidior. in ſecundo nota. C. de fideicomm. & in c. 1. §. 1. ante fi. de noua forma fidel.* Rom. *in conſ. 20. nu. 3.* Alex. *in conſ. 6. col. 1. li. 3. & in conſ. 175. circa fin. lib. 5.* Dec. *in c. dilecta. col. 2. circa fin. de iudic. in c. quoniam contra. col. 2. in fin. de probat. & in conſ. 449. nu. 21.* Iaſ. *in l. certi condicio. § ſi nummos. nu. 33. ff. ſi cer. pet. & in conſ. 105. col. fin. lib. 1.* Inde firm. vt ratio ineptitudinis haberi libelli non debeat, vbicunque ſola facti veritate inſpecta proceditur. Signor. *in conſ. 185. n. 5. verſ. nunc ad tertium.* Iaſ. *in conſ. 2. col. pen. in fin. lib. 3.* Ripa *in l. natur aliter. §. nihil commune. nu. 181. ff. de acq. poſſeſ.* Et propriam ſpeciem hanc Bald. conſcribit *in d. conſ. 147. n. 2. in fin. lib. 4.* locum ſolennitatibus his inuentarii in ſolo præcipue eccleſiæ non eſſe. Ratio eadem † ſoli Pedemon- 478
tium videtur, in quo ſola facti veritate inſpecta, proceditur. Quo caſu perinde, vt à Deo iudicandum, Bald. ait *in d. l. ſecunda ante fin. prin. C. de iure deliber. in d. c. 1. §. 1. ante fin. de noua forma fidel.* Quod dictum magis late facit *in d. conſ. 105. col. fin. lib. 1.* Et quidem ita apud ſenatum excellentiſſimum pronunciatum in cauſa controuerſiæ longe maioris inter capitaneum Michaelem Muratorium à Santiliano,

liano, & à fratre eius relictam legi. In qua inde inuentarium oppugnabatur, quod bona pretii non exigui, expreſſa ſub inuentario à prudente non eſſent. Quo magis admirer, hoc genus emitti dubitationem potuiſſe, quæ niſi in genere vitii inuentarium non arguit, fraudis plane, quæ ad bona ſuppreſſa attinet, ne verbum quidem factum.

479 Et quia circa tempus † oppugnatum inuentarium dicitur, monendi ſumus, ante inuentarii tempus conficiendi non cedere, quam agnita aut adita hereditas ſit. *l. fin. §. ſi vero poſtquam. C. de iure deliber. glo. in eadem l. §. ſin autem dubius. in verſ. delatam.* Curtia *in conſ. 129. vtrum inuentarium. & in conſ. 73. nu. 3.* Caſtren. *in conſ. 292. circa primum dubium col. 3. in 3. dubio. lib. 2.* Guido Papæ *qu. 571. col. 2. verſ. ſed à quo tempore.* Dec. *in conſ. 643. nu. 2. in .. dubio.* Vnde qui d tempore inuentarium cedit, tempus probare neceſſe habet, cum adita hereditas eſt. Neque ad rem attinet, intra tempus cœptum inuentarium non eſſe, dum intra menſes modo alios peractum duos ſit. Bald. *in conſ. 383. quæritur an ſignum. nu. 7. lib. 1. & in conſ. 48. factum ſic proponitur. li. 5.* Guido Papæ *d. q. 571.*

Prædictis etiam tacentibus, extra controuerſiam per ſententiam præfecti res ponitur. Qua vtile & ſolenne inuentarium hoc ipſo & in antecedens neceſſarium pronunciauit, quod diſcuſſionem in bonis allodialibus faciendam iuſſit. Quæ neceſ-
480 ſaria diſcuſſio, inuentario † vitioſo aut inutili, non erat. Siquidem ſcitis ab herede vel ſupra vires fieri hereditarias oportet. *d. l. fin. §. & ſi præfatam. C. de iure deliber. §. ſcimus. & §. ſi vero abſunt. in Authen. de hered. & Falcid.* Bald. *in d. conſ. 63. lib. 3.* ſententiam plane ad id proſtendi, quod in antecedens aut conſequens neceſſarium venit, dubitandum non eſt. *l. 1. C. de ordin. iud. l. 1. C. de ordin. cognit.* Bart. *in l. & ex diuerſo. §. 1. n. 1. ſ. de rei vend.* Pau. de Caſt. *in conſ. 232. in cauſa, quæ vertitur Piſis. col. 1. in fi. li. 1.* Aret. *in c. licet cauſam. n. 62. de probat. in l. ſi cum bonis. poſt Imolam. ibi. ff. de verb. obl. in conſ. 155. diligenter viſis. nu. 6. ver. ergo datur intelligi.* Aufr. *in dec. Toloſa. q. 262. in fi.* Soc. iun. *in con. 105. n. 6. li. 2.*

481 Hoc amplius ſuperuacuum † inuentarium quantum ad feudum antiquum eſſe, Cot. putat *in conſ. 199. col. 18. in 2. dub. li. 2.* Iaſ. *in conſ. 58. col. 6. li. 3.* Soc. Iun. *in conſ. 72. n. 28. & tribus ſeq & n. 68. ver. & ſi dicatur quod prædicta. li. 1. Expreſſius in con. 74. n. 29. ver. 2. loco dico. & nu. ſeq eod. li. 1.* Quid in feudo hic tam antiquiſſimo dicendum? Dictū tamen hoc affirmandum hic ſimpliciter non cenſui, cum neceſſaria diſceptatio non ſit, inuētario ipſo rite, recteue peracto. Diſtinctione tamē dictum hoc forte iuuarem, vbi res poſceret.

Vtile plane inuentarium vel in feudo eſſe, quod hereditarium ſimpliciter aut abſolute non eſt, hoc eſt, quod ad extraneos non ambulat, maxime Doct. parti placet, vt ex Alexan. liquet *in conſ. 114. n. 7. lib. 4.* Dec. *in conſ. 185. ſul. debitori. nu. 19. C. de pact.* vbi ad conſ. memoratam quæſtionem reiicit. Cui conſi. Affl. etiam adſcribit *in c. 1. nu. 11. an agn. vel fil.* Idem Iaſ. probat *in d. conſ. 56. col. 6. ver. quarto reſpon. letter. li. 3.* Ruin. *in conſ. 38. nu. 18. 20. & ſeq. lib. 1. & in conſil. 68. col. pen. poſt med. li. 1.* Pariſ. *in conſ. 10. nu. 6 & ſeq. & in conſ. 23. num. 201. lib. 1.* Rubeus Alexand. *in conſ. 64. nu. 7. circa med. & in conſ. 164. n. 14. in fin. verſ. Imo fortius dico* Soc. iun. *in conſ. 112. nu. 13. & ſeq. lib. 2.* Petrus *in conſ. 6. num. 1. in fin. & num. 5. in fin. inter feud.* vt mirum ſatis facere nequeam, in controuerſiam id vocatum in motiuis eſſe. Poſtremo cum minorem quam annis viginti quinque generum eſſe, acta teſtentur, reſtitutionis in integrum ope haud dubie iuuaretur.

Cum in his ſcribendis occuparemur, delatum eſt, interlocutionem à Senatu excellentiſſimo dictam, qua facultas genero datur, in quibus rebus velit, matris, no.. uxor dotes acceptas ferendi. In quare mirum, ni tanta, tamque terrifica, inſolenſue partis diuerſæ retuſa iactantia ſit. A iure quippe offerendi interlucutio hęc haud dubie excludit, ſi quidem rem ipſam ſedulo obſeruamus. Præterquam ſi ob bona paganica integram dotium pecuniam offerendam pars ducat. Voto cuius obtemperaturus non grauate gener erit, feudum plane cum filii, agnatiue iure, non quaſi creditor gener habeat. Rurſus hypothecæ quicquam parti in feudo non ſit, Quomodo ius in eo exercere offerendi videat, aſſequi ſatis nequeo. Quod ſi ad iudicium aliud adorti nouum conſtituit, ſumptibus litis reſtitutis. Quod gener defendat, non deerit.

Quod vero S. nomine obiectatum à regione eſt, alienabile generi feudum hoc ipſo factum, quod venale expoſitum ſemel eſt. *l. pater. §. quindecim. ff. de lega. 2.* Diſſolutum ex ſuperioribus liquet, verum enim expoſitio facta. vt ſatis ex ea ob dotes matris genero fieret. Vnde ſicut vigoris quicquam dationem in ſolutū de feudo creditoris generi non habere, & ante demonſtratum, & ſententia deinde patefactum Senatus excellentiſſimi eſt, ita ſubhaſtationes omnes cū expoſitione ipſa venali irritatæ penitus ſunt per ea, quæ verbis pluribus ſcripta ante ſunt *nu. 405.*

Secundo medii & finis † idem iudicium æſtimatur. *l. Oratio. ff. de ſponſal. de anna. §. Titia.* Ibique Bald. *ff. de cond. & demonſt. l. annua. §. Titia. ff. de annuis leg.* Iaſ. *in l. .. in princ. num. 24. & in l. centurio. num. 40. ff. de vulg.* Bald. huc ſpectat *in conſ. 105. verba dicunt. ante fin. lib. 1.* Quæ ad finem aliquem ordinantur, ſecundum finem ipſum regulari. Idem Socin. ait *in conſ. 178. ante fin. lib. 2.* Quare fine ſubhaſtationum, id eſt, datione ipſa in ſolutum diſſoluta, quæ in re conſiſtere creditoris non ſolet, non poſſunt ſubhaſtationes & media omnia non reſolui, per quæ ad dationem ipſam in ſolutum peruenitur. Vitio igitur ſubhaſtationum admiſſo, nihil eſt, quod alienabile ex actibus nullis factum feudum dicamus, per ea quæ plenius ſcripta in ſuperioribus ſunt *num. 29. & num. 250.* 482
Et quidem † quomodo fieri poteſt, vt ex actibus conſuetudo introducatur, qui perducti ad effectum non ſunt, vtpote reuocati reg. non præſtat impedimentum. Oldrad. huc pertinet *in conſ. 215. num. 3.* ex actibus præuentionem iuriſdictionis non induci, qui eff. ctum non habuerunt. Et quod de citatione inutili dicimus, nullum ex ea effectum ſequi. Bun. *in conſ. 29. nu. 12. pr. tex. in l. ambiguitatem. re. cum gl. fin. ff. de iud. & in l. ſi acquiſitoribus. C. de ..cuſ. a. & alia de quib. apud eum.* Anto. huc de Butr. ſpectat *in conſ. 25. in 1. dubio.* inteſtatum deceſſiſſe, à quo teſtamentum æditum vitioſe eſt, vt aliud in eadem facti ſpecie viſum Roman. *in con. 199. præſens ſtatuti particula.* In qua tamen re diſtinctio Decii placet *in c. cum ac. eſſ. eſſet. col. 10. verſ. quarto dealar. ctur. de conſtitutio.* vt referat, vtrum effectum actus nullus habeat, quia de facto obſeruetur, Quo caſu ex actibus nullis conſuetudinem introduci. Rationem aliam eſſe, ſi effectu actus nullus caret, ibi enim fieri non poſſe, vt in eo conſuetudo intelligatur, quod vacuum ab effectu eſt. Itaque reuocatione † dationis huius in ſolutum, ſeu 484
declaratione viribus quantum ad effectum Senatus ipſius iudicio facta, nihil eſt, quod feudi alienandi conſuetudinem ex actu reuocato metiamur. Cum nihil interſit, facta omnino datio in ſolutum non ſit, an reuocata. *l. .. §. quib. ff. quod cuiuſque vniuer. nomin. l. creditores. ff. de verb. ſig. Et apud nos in conſ. 80. nu. 4. locupletum in conſ. 181. col. 1. & in conſ. 293. num. 10.* Æque non tere: r. factū quod omnino non ſit, an effectum non habeat. *l. nihil. §. 1. ff. de inoff. teſta. l. ſi quis in Senatore. l. eos. qui. ff. de ritu nupt. l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſta. tutela. l. 1. §. ſed & ſi fin. ſin ff. de ſuis & legi. l. ex conſen. ū. §. 1. ff. de appell. l. 1. §. fin. ff. ad Turpil. l. Adexter. C. de ſi. a. deſioti. l. vni. §. pen. C. de cadu. tol. l. 2. & l. fin. C. ſi a non comp. iud.*

Tertio reſpondetur, reuocatione etiam dationis in ſolutum tacente, ad rem argumentum non attinere. Quoniam actuum
frequentiam † conſuetudo expoſtulat, tantum abeſt, vt vnico 485
contenta actu ſit. Bart. *in l. de quib. n. 21. in fi. ver.* quandoq; ad probationem conſuetudinis. *& nu. 23. verſ. Sed quid debent deponere teſtes. ff. de ll.* Abb. *in conſ. 5. nu. 4. lib. 2.* Ang. Aret. *in §. ex non ſcrip. o. nu. 8. cir. me. Inſt. de iure nat.* Hoc amplius neceſſe eſt, actus hos frequentes, publice vitatos præſentib. & ſcientibus multis & infinitis perſonis, adeo vt diiudicari poſſit, partis maioris conſenſum interueniſſe. Alex. *in con. 131. n. 9. in con. 136. n. 17. verſ. quinimo dico quod teſtes. in con. 196. n. 13. & ſeq. maxime verſ. ſed teſtes producti non deponunt. li. 2. & in conſ. 173. n. 4. verſ. quinimo etiam vltra prædicta. li. 6.* Dec. *in conſ. 215. col. 3. verſ. 3. quia ad probandum conſuetudinem. in conſ. 402. n. 14. in con. 83. nu. 25. & in conſ. 38. nu. 9.* Itaque neceſſe eſſet, alienationes plures ita factas, vt cognitas eios pars maior comitatus Plozaschi habeat. In membris cuius Noni caſtrum & feudum eſt.

Quarto tempus antiquum, quod † hominum memoriam 486
excedit, conſuetudo hæc feudi alienandi expoſtulat. Iſer. *in capi. 1. §. præterea. in prin.* 1013; Affl. *num. 24. & pluribus ſequentibus. de cap. Corr.* Cuma. *in conſ. 163.* Guarnerius *in 2. dubio.* Vbi vel tempus hoc vetuſtiſſimum, vel decennium, dum bis modo ſecundum alienationem iudicatum ſit, neceſſarium ſcribit. Tempus hoc vetuſtiſſimum quod ſuperſtitum memoriam excedit, Brunus etiam obſtat allegata conſuetudo. Quid hic dicendum, vbi ne quidem nomi conſuetudo enarratur. Sed nec mentio prorſus conſuetudinis ſit. Sin tamen Iſer. diſſimilem. Doct. quæ pleroſque ab opin. hac diſſentientes lector operoſus ſeduluſque inueniet. Quibus cum glo. conuenit, tempus 40. ſatis annorum eſſe, ſed ocioſam diſceptationem eſſe non obſcure liquet.

Quinto in caſu ſpeciali † aut controuerſo probari conſuetu- 487
dinem oportet. Id eſt, ob cauſas etiam voluntarias alienatū feudum eſt. Quale debitum aduerſarii eſſe, ſuperius oſtendimus.

Eam

Eam ob cauſam ſatis non eſſet, in genere docere feudum alienatum Noni eſſe, niſi ſi in ſpecie probatio præſtatur, ob debita etiam voluntaria alienationes factas. Quid enim ſi ob debita neceſſaria inſecuta alienatio ſit, nunquid ad debita ex eis argumentari voluntaria licebit. In quibus diuerſa nec paulo ratio verſatur. *l. fin. ff. de calum.* Atque probationem conſuetudinis in ſpecie præſtandam. Id eſt ita in caſu controuerſo conſuetudine receptum, verbis exemplisque & teſtimoniis Doct. pluribus declaratum apud nos legitur *in conſ. 96. nu. 4. & in conſ. 197. nu. 12.* Atque nominatim in conſuetudine feudi alienandi, idem Riminal probat *in conſ. 302. nu. 14. lib. 2.* Cur. minor *in conſ. pen. n. 9. verſ. nec obſtant quædam alia.* Quid hic dicẽdum, vbi apertiſſime liquet, ob cauſam neceſſariam & decretis permiſſam alienationẽ m factam, hoc eſt, propter dotes matris reſtituendas. Quocirca coniecturis locus in re manifeſta non eſt. *leg. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig.*

488 Sexto ex diuerſis & ſeparatis † penitus aduerſarium colligere, aliter etiam & ſignificantius oſtenditur, quod in ſolutum feudum datum filio & agnato eſt, qui ad id venturus omnino erat. Et cui vel remoto ri dominoque conſulto alienari impune poterat. *c. 1. in pen. reſpon.* Ibique Bal. & Cardi. Alex. *de alien. feudi pa-ter. c. 1. §. præterea de prohib. alie. fin. per Fred.* Fred. de Sen *in conſ. 2. 8. fac. ii tale eſt, duo fratres in 1. dubio.* Bart. & Ang. *in l. cum hi. §. ſi vni. ff. de tranſactio.* Bar. *in l. & ideo in prin. ff. de cond. furt.* Idem Bar. & alii *in l. ſi domus. in fin. ff. de leg. 1. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 10. ff. de verb. oblig. & in conſ. 58. ex themate prædicto tria dubia in ſecundo dubio.* Signor. *in conſ. 10. nu. 1.* Bald. *in conſ. 282. proponitur quod nobilis vir dominus Manfredinus. num. 2. verſ. ex co vero, quo tangitur. lib. 5.* Ioan. de Ana *in conſ. 47. circa fi.* Paul. de Caſt. *in conſ. 432. cum ſtatutum principaliter. n. 2. lib. 1.* Alex. *in conſ. 19. col. pen. in 4. dubio lib. 6.* Rum. *in conſ. 1. nu. 19. ver. quod probatur ex eo. li. 1.* Conſequens argumentis bis quinto & ſexto fit, ex caſibus iure, decretiſue permiſſis, ad caſum prohibitum argumentum deſumi, ſi filio & agnato in ſolutum datum feudum eſt, Alienatio feudi ob cauſam facta neceſſariam legitur. Ergo tantundem in extranei gratiam, & ob debitum probandum voluntarium erit.

Si dixeris, ad feudum Noni in vniuerſum argumentum non pertinere, vt alienare id liceat, verum ad bona ſolummodo, quę
489 data † in ſolutum ſunt, vt ſemel alienata, alienabilia perpetuo maneant. Reſpondetur, locum argumẽto in prohibitione reali non eſſe. Quoties ad rem ipſam prohibitio ſpectat, quia res ipſa alienari prohibetur. Similiter vt hic, feudi enim prohibita alienatio eſt, non etiam ad perſonam prohibitio reſpicit, *vt ex tit. de prohib. alien. feudi per Freder. & per Lothar. in rubro & nigro.* In rem enim verba prohibitionis concepta, non in perſonam ſunt. Scriptum quippe non legitur, de vaſallo prohibito alienare. Ad prohibitionem plane realem text. non pertinere *in d. l. pater. §. quidam.* Bart. ibi ſcribit *nu. 4. verſ. oppono d. l. peto. §. frater. num. 2. in verſ. venio ad quartam partem. ff. de lega. 2.* Paulus de Caſtro, *in l. voluntas in fin.* Ibiq; Iaſ. *nu. 11. C. de fideicom.* Alex. *in l. 1. nu. 8. §. ff. de off. eius.* Dec. *in c. pro debilitate, nu. 3. circa med. verſ. Sed reſponderi poteſt. de off. deleg. in conſ. 88. in fin. & in conſ. 182. in fin.* In qua re non ſine flagitio lapſus Bulogni. deprehenditur *in conſ. 43. nu. 8.* Qui ad inſolentes, atque abiectas non raro opiniones accedit.

Secundo reſpondetur, argumentum ipſum inficiando. Quomodo enim alienabile factum dici feudum poteſt quod filio ipſi & agnato traditum in ſolutum eſt. Alienatio quippe hæc non dicitur, Quatenus & natura ſua ad filium ipſum venturum omnino erat. Quapropter coloris pluſculum in argumento eſſet, ſi extraneo traditum feudum fuerat.

490 Tertio reſpondetur extraneo, iureque licito † feudum traditum aut alienatum ſit, eſto, Attamen ſi ad agnatum redierat, naturam ſuam recuperat, ne alienare id concedatur, vt ex Bald. oſtenditur *in l. 2. nu. 7. verſ. ſed pone, Papa. C. de adili. actio.* vbi in re eccleſiæ alienabili ſemel facta loquitur, quæ iuſſu diſtracta pontificis ſit. Si ad eccleſiam redeat, naturam priſtinam reſtitui, ne alienandi ius competat. Quid hic dicendum, vbi extra naturam ſuam feudum vnquam non exiit.

Quarto reſpondetur, extraneo feudum, eſto, alienatum ſit, vel extraneum Dominum eſſe lectorem fac, cui datum in ſolutum eſt. Nihilo ſecius argumentum mouet. Id quia initio ipſo qualitatem interuenire alienabilis oportuit. Id eſt, cum bona debitorum facta & hypotheca a debitore ſuppoſita bona ſunt. Cæterum cum debitore Claudio mortuo & per dationem in ſolutum filio factam alienabile factum proponatur, aduerſario id nihil quicquam proficit, qui in hypotheca bonorum debitoris non nititur. Sed enim hypotheca in feudo conſtitui a debitore non potuit, quod alienabile nondum eſſet. *c. 1. de prohibit. alie. feudi per Freder. cum aliis ſermone pleniore in ſuperioribus adſcriptis. nu. 194. & nu. 350. ver. hoc amplius.*

Apparet ex his, atque ex plena & perfecta partium enumeratione argumentum hoc refelli, quod ex *d. §. quidam.* detrahatur. Id eſt, aut alienabile factum feudum admittimus, & ad rem id non attinet, quatenus ad initium per ſententiam deducta alienatio eſt, vtpote de re creditoris ſolutione facta, aut alienabile factum feudum non dicimus, quod rationibus memoratis & inuictis magis eſt probare, & a controuerſia omni vacuas res apparet.

Quæſtionem hic attingendam cenſui, locus ſequeſtrationi fructuum villæ contentioſæ an non contra P. ſit. In qua eo quo planior & expreſſior ſpecies ipſa fiat, vnum diſcutiendum, atque alterum duxi. Primum vtrum ſuſpicionem aduerſarius præſtarat, ob quam permitti ſequeſtratio debeat. Alterum, locum nec ne ſequeſtratio in priori inſtantia habeat. Circa primum, dubitandum non eſt, quin † ſuſpicionis cauſa iuſta hic interueniat, cum ſui bona perpauca reus habeat. Inæreque alieno grauiore ſit, quam vt diſſolutioni eius ſatis ſit. Idque ex reſcriptis perſpicere moratoriis licet. Suſpectus enim habetur, cui ſoli bona non ſunt æri alieno ſoluendo paria. glo. & Doct. *in l. ſi fideiuſſor §. ſi. & in l. ſecundum. in prin.* Ibique Bar. *nu. 4.* Iaſ. *nu. 11. verſ. ſecunda conclus. ff. qui ſatiſd. cog. in.* Sal. *in l. vnica. nu. 3. circa prin. C. de prohib. ſequeſtra.* Imola *in l. ſi a. ere. ff. ſolut. matr.* Abb. *in c. 2. in q. de ſequeſt. poſſ. & fru.* Ca. *in conſ. vlt. pro pleniori examine. circ. prin. li. 2.* Alex. *in conſ. 37. n. 13. lib. 2. & in conſ. 64. col. 3. ver. quintum puto. lib. 5.* Pariſ. *in conſ. 99. n. 36. li. 5.* In qua re obſeruandum, in caſu dubitationis maioris, hoc eſt, grauioris præiudicii Doct. loqui, vt ob ſuſpicionem hanc debitor captatur. Ea ratione facilius ſuſpicio hæc agnoſcenda ob ſequeſtrationem erit, in qua dedecus non perinde, vt in captura verſatur.

Neque ad rem attinet, † aliena cauſa æs ipſum alienum conflatum. Imo enim grauior ob id ſuſpicio creſcit. Quatenus ad bonorum effuſionem fideiuſſio ſpectat. Inde locus repetitioni dotis matrimonio conſtante contra maritum fit, qui fidem ſuã pro aliis interponit, vt Aog. & poſteriores docent *in l. in perſonam. §. qui pecuniam. ff. de pactis.* Quæ in tex. vna ſimul cum l. contra interpretatus Iaſ. eſt. Tradit idem Iaſ. *in l. ſi conſtante. in prin. nu. 138. ff. ſolu. mat.* Ruſus ſuſpicio eo maior, quo debitor potentior principalis eſt. *l. 1. in prin.* Ibique gl. & Doct. *ff. qui ſat. cogan.* 492

Nihil item faciendum, in tutorem quantum ad æs alienum, eſſe. Cum factum per debitorem ſit, vt negocio omni creditorum fideiuſſor leuetur. Quoniam tãdiu ſuſpicio durat, quamdiu æs ipſum extinctum alienum ſit. Qua enim † ratione cauſa 493 tacente effectus ſilet *l. adigere. §. quamuis. ff. de iur. patr.* Ita ex diuerſo cauſa conſtante, effectum quoque perſiſtere eius conuenit. Vt eadem ſit contrariorum diſciplina. *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.* Et in ſpecie eo vſque effectum manere, donec extincta cauſa ſit, tex. docet *in l. ſi cui. §. 1. ff. ex quib. cauſ. maior. in l. 2. §. omnes. ff. de iud. & in l. qui nominibus. ff. de adminiſtrator.* cum aliis apud Signorol. relatis *in conſ. 153. nu. 6.*

Secundo reſpondetur. Siquidem extra territorium modus is conſtitutus in creditoribus dimittendis eſt, minime ea res facienda. Quatenus † nec bona debitoris immobilia ſuſpicionem 494 eluunt, ſi in territorio ipſo poſſidentur. Bald. *in dict. l. ſecundum. in prin. nu. 2. in fin. ver. extra glo. quæro aliquis. ff. qui ſat. cog. in l. ſi fideicommiſſum tractatum. nu. 2. ff. de iud. & in conſ. 312. in cauſa Baptiſtæ. nu. 4. li. 5. per gla. in l. fin. in ver. ordinatoria. C. de prin. agen. in reb. lib. 2.* Aiich. *in conſ. 85. ex theorica. col. 1. circa med.* Alex. *in conſ. 91. nu. 5. lib. 7.* Iaſ. *in d. l. ſecundum. §. poſſeſſor. circa prin.* Parit. *in conſ. 80. nu. 43. lib.* [illegible] *& in d. conſ. 99. nu. 58. li. 5.* Et quanquam in ſpecie excuſſionis extra territorium vicinum in periculo tertii poſſeſſoris a dubitatione vacuam ſententiam hanc non putem: In ſequeſtratione tamen, in qua tertii incommodum non incurrit, non poſſum in ſententiam hanc non conſentire. Tametſi extra ambiguitatem res poſita ob locorum etiam & territoriorum interualla ſit. Itaque ſi poſſeſſio bonorum ſoli, extra territorium ad ſuſpicionem detergendam non confert: Longe minus profutura prouiſio erit, quæ circa creditores facta dimittendos aſſeritur.

Tertio reſpondetur, æs alienum eſto ſublatum iam ſolidum fac, a ſuſpicione immunis nihilo magis P. videtur. Siquidem pecuniam non tantum ob fructus perceptos debet. Quibus reſtituendis adſtrictum eum ſuperius oſtendimus. *nu. 186. & ſeqq.*

Rur-

[illegible] us dotem vxori [illegible] rationem oportet quæ executio[illegible] nem in bonis mariti ex *d.l. ſi conſtante. l. vbi adhuc. C. de iu. dot.* impediret. Conſequenter his dicendum, quod ad ſuſpicionem attinet, ab ea aduerſarium non abeſſe. Dubitationis alterius explicatio
30 ſponte ſua ex priore emanat. Suſpicione [illegible] enim patefacta ſoluendo reum neque [illegible] fructibus parem reſtituendis eſſe non [illegible] ſcure apparet. Q[illegible] talis ſequeſtrationi vel ſub inſtanti priore locum [illegible] dationis etiam metu amoto [illegible]. ſcribit *[illegible] cap. [illegible] [illegible] de ſequeſtra. poſ. & fructuum. Cur. in d. l. vnica. nu. 11. C. de ſequeſtra. pr[illegible] bi. in 7. vol. re[illegible]petitio.* Quæ opinio ratione validiore iuuatur. Nam que [illegible] debitoris ſuſpicio valet, quæ a defectu [illegible] paupertate bonorum ſoli exiſtet, ſic quomodo monſtr[illegible] ante habemus. Quarto facilius ſequeſtratio permittenda fructuum erit, quibus probro quis non ſimiliter vt perſona capta afficitur. Ang. Aret. *in §. 1. col. 4. circa me. verſ. ego autem ſemper. Inſti. de actio.* Cor. *in conſ. 195. col. 2. lib. 3.* Dec. *in conſ. 73. col. 1.* Cur. *in d. l. vna. nu. 43. in fin. C. de prohi. ſequeſtra.*

Ad euentum tandem labores noſtri inexhauſti, atq; id ætati quam grauiſſimi, ſuperis ipſis iuuantib. peruenerunt. Extremũ illud erit, vt numero nonnulla recolligamus, quæ ex reſponſo hoc emicant. Primum omnium indefenſum generum minorẽ in cauſa poſſeſſoria fuiſſe. Quam defenſionib. præſtitis, obtinendam ab eo fuiſſe teſtatum ſatis in ſuperiorib. eſt, *nu. 114. ad v[illegible] nu. 211.* Inde facere coniecturam licet, quid iacturæ factum à minore ſit. Secũdo ſi redemptio villę facta ex parte fuerat, commodo fructuum temporis excurſu potius minor eſſet, in quib. quantum preciũ ſit, nihil eſt quod in eo perſuadẽdo labor capiatur. Tertio ſi ex fide bona [illegible], vt [illegible] ta eſt, metiemur, tam in auricis [illegible] ob pannos ſericos, atque in aliis non paucis, ſi illud explorare libet, quos ſumptus quam grauiſſimos P. vitio ante etiam venditor pertulit, quam bona diſtraheret, ſic quomodo de viris non leuib. accepimus. Mirum, ni ius omne iuſtitia diuinum, naturale a[illegible] humanum cum [illegible], ſed enim ſecerunt ſuperi quib. [illegible] pertinent quæq; mortalium ſunt, vt vitiis tã plurimis, tam q[illegible] antiquiſſimis contractui hæreat. Eaq; ratione ſeq; in pet[illegible] q; in poſſ[illegible]ſionis victorem minorem à iudicio diſcede[illegible], æquum ne ſit. Quod ad S. ſpectat, inuideri mihi non [illegible], ſi quod [illegible] eſt, ſui non irreligioſo tue[illegible] ſtudet. An [illegible] ab eo diſpendũ ex contractib. aliis acceptum. Quem & [illegible] numerare ex dote alia vxoris oportuit. Quid ſi ad incommoda hæc, veſtium etiam & ornamentorum, mundiq; matri[illegible] muliebris, prec[illegible] detrimentum accedit. [illegible] ſidus [illegible] iacet, litis redemptæ ius & contractuum, [illegible] S. ſtetur, in[illegible] oculis æquiorib. intueamur. Quid aliud quam ex [illegible] rogat? Quapropter ſi ponderib. modulisq; ſuis in iudiciis [illegible] id quod futurum non dubitamus, ratio vertetur, nihil eſt, quod à radi[illegible] languida timeatur. Sed Superis omnia, iudicumue conſtantiæ ſtudio exacto, & religioni committenda.

Laus Deo omnipotenti ac clementiſſimo in omnem ſempiternitatem. In monte Regali die 22. Iunii, 1564.

F I N I S.

IN EADEM MATERIA COROLLARIVM SIVE RESPONSVM EIVSDEM AYMONIS CRAVETTÆ.

AD CANDIDVM LECTOREM.

IVs ſcriptum ſicut palam omnibus eſt, ita publice refert, quæ à iure ipſo pendent, notiſsima omnibus fieri: quo veritatis ſcilicet indagandæ excutiendæue ratio promptior inueniatur. Quadere eum moribus mihi curiarum non conuenit, quibus viſum eſt, quæ ex iure ipſo agitationes, hæſitationesue conſtant, clam eas litigatorum aduocatis patroniſque habendas. Neque rei huius magni illam pendendam cauſam exiſtimem, incommoda ex dubitationum id genus teſtificatione ſecuta, non raro compertum. Tolerabilius quippe æſtimandum, rem vel indignam perferri, quam vt veritatis celandæ occaſio præbeatur. Inde non irreligioſe ſcriptum apud ethnicum iuris prudentem legitur, Sanctius eſſe impunitum nocentis crimen relinqui, quam innoxium pœnæ ſubiici. Rei huius exemplum capere non longinque hic eſt, vbi tanta argumentorum copia rationibuſque tam multis, inde collectis, ipſius ſibi ius abblãdiri aduerſarii pollicentur, vt quæ nitida vndique lucent, caligine ea colliniere, atq; fuſca penitus efficere videantur. An non vtile publice eſt, nubeculas tenebraſque omnes quæſtioni obductas detergi, ad candoremque ita rem pellucidum reſtitui, vt ambiguitatis totius explicandæ dirimendæue certius faciliusq; iudicium tandem ſtatuatur? Cum à iure & æquo ſe ſtare vterq; ſibi perſuaſum litigator habeat, rationibus vltro citroq; denudatis, non de cauſa ipſa apertius certiusue religioni liquere iudicantium poterit. Quos cunctabundos propterea timidosq; in litibus diiudicandis eſſe, non abre ſapientes monent. Quod ad authorem attinet, nihil aliud in ſaxo negocii huius, ſane quam odioſi, tam diu tantaque moleſtia voluendo expetendum neque cenſuit, niſi vt acri magnoq; iudicio, id quod ſpes ipſa blanditur, rationum ab his diſcretio atq; diſcuſsio ita fiat, qui tribunali ipſi Senatorio præſunt, vt ſplendidum tandem atq; integrum iudicium prodeat.

SVMMA-

SVMMARIA ORDINE ALPHABETICO IN SECVNDVM RESPONSVM CRAVETTÆ DIGESTA.

A.

Ablatiuus abſolutus conditionem inducit, nu.19.
Abſurdi declinandi nomine ſermonem vulnerare, num.29. ver. Quin etiam & in verſ. Impropriè.
Abſurdi excludendi cauſa ſermonem generalem reſtringendum, nu.20. Et in ver. generalitatem, reſtrictionem, vniuerſalia.
Abſurdum vt caueatur, interpretationem admittendam quamuis ad literam, vt iacent verba, accipi ſcriptura debeant nu. 1. Et in ver. interpretationem.
Agnationem per dimitens conſeruari publice vtile eſſe, nu.93. Et in ver. vtilitas publica.
Alienandi prohibitionem alienationem illicitam reſtringi, nu.84.
Amor furorem habet, nu.7.
Amoris cauſa pœnam leniorem ſtatui, nu.7. in fin.

B.

Baldi locus in conſ.20 lib.1. nu.44. enarratur.
Bonae quis in perniciem alienam. nec ſi princeps ſit, proſternitur, nu. 54.

C.

Caſum omiſſum iuri communi relinquendum. nu.95
Cauſa. Ad cauſam ſuam diſpoſitionem reſtringendam, nu.05 Et in ver. reſtringi.
Cauſam iuſtam in ſpecie enarrandam, neque ſatis probationes eius eſſe, quoties niſi ob eam cauſam facere non conceditur remiſſiue, nu.10.109.
Cauſatiuum. De neceſſitate cauſatiua, nu.4.
Clam. Quae niſi clam non fiunt, per teſtes non idoneos probari, num.108. verſ. in cauſa eadem. Et in ver. coniurationem, ſocius criminis.
Conditione deficiente, legum diſpoſitione non eſſe, nu. 00.
Confeſſio probationem antiſtet, nu 81.
Confeſſioni in ſpecie prohibitoria fidem non haberi, nu. 80.
Confeſſio. Cum pecuniam accepiſſe quis ſe fiam confitetur. De tempore confeſſionis numeratam eam intelligi, nu. 20.
Coniurationem Socius criminis prodit, nu. 108. verſ. in cauſa eadem. Et in ver clam. Socius criminis.
Conſeruatio bonorum vtilitatis publicae ſanci, n.62. ver. ad vtilitatem. Et in ver. vtilitas enim publica.
Conſuetudo obſeruatione ab eo probanda, à quo allegatur, nu.103.
Conſuetudinis probationem in ſpecie implendam, Id eſt ita ſpecialiter & per omnia obſeruatum vt caſum controuerſum habeat, nu.104.
Conſuetudinem ad caſus perſonaſue reſtringendam, in quibus recepta eſt, nu.205.
Conſuetudinem à iure alienam nec ad ſimiles caſus produci, nu.105. ver. hoc amplius.
Correlatorum caſus ſuos non egredi, nu. 48. Correlatorium ius nec in ratione maiore extendi, niſi ſi expreſſa ſit, vel pro expreſſa habeatur, nu. 93. & in ver. extenſionem, Ratio maior.
Controuerſiae aduocatione partis, nu.40.41.77.
Culpa, dedecoris rationem non habere, quod volens quis ſubit, nu.74. & in ver. volens. Culpa, opem ei non ferri, qui culpa ſua indigens ſit, n.29. vberius, nu.39. & plurib. ſeq. & nu.102. & in ver. neceſſitas.
Culpam ſucceſſori, qua ordinata ad caſum non eſt. nu. 59. Ibique limitationes declarationeſue ſubijciuntur

D.

Debitum id intelligi, quod ab inuito exigitur, nu.14.
Debitum propriè non cenſeri, quod in diem aut ſub conditione debetur, nu 20.
Declaratio noui quicquam non habet, neq; aliud in declaratum, atque grauiorem excuſſionem inueſſe. nu.12
Decretum Yolant ducis, ad debitum etiam neceſſaria pertinere, nu.07. Decretum Philiberti Ducis, nu. 70. explanatur ver. In Philiberto etiā decreto, &c.
Decreti Caroli ducis explicatio, nu.97.
Deliberat quid actum ex oppoſitione praeſumi, n.19.
Denominatio à cauſa proxima aut immediata ſumenda, nu.2. Et in ver. immediatum.
Derogatum praecedentibus per ſequentia rationis contradictionis intelligi, cum vna ſimul conſiſtere nequeunt, nu.66.
Diſtinctionem hominum repudiari, vbi facta à lege non eſt, nu.24.
Dolum re ipſa, dolo parem cenſeri eſſe, nu.36.
Domeſtici teſtimonium in his non ſpernitur, quae domi fiunt, nu.108.
Dubium. Iure dubia interpretationem praeſcendā, vnde tertiorum minus laditur, nu.30. Et in verſ. Interpretatio. Tertius illuſoriam interpretationem eliminandam, vnde illuſorius actus fieri aut contaminari poteſt, nu.35.

E.

Enunciatiua verba ad probationem valere ab eiſq; recte argumentum deduci, ſi geminata ſunt, nu. 20.
Enunciatiuis verbis iuxta diſpoſitionem atq; probationem induci quoties propter ſe principaliter, non ab aliud exprimuntur, nu.21.
Aequitatem in ſtatuto odioſo non intelligi, nu 19.
Aequitatem non ſcriptam iuri ſcripto contrario cedere, nu.100. Aequitatem ad aequitatem non trahi, nu.101. ver. gloſ. hac accedit.
Aequitati conſentaneum non eſſe, in commodo alieno pauperi ſuccurri, qui merito ſuo in paupertatem incidit, nu.43.
Aequitatis cauſa introductam non extendi, nu. 101. & in ver. extenſionem.
Exemplis rem declarari, non reſtringi, haud illepide, nu. 22.
Expreſſione facta tacitum ſilere, nu.45. & in ver. tacito.
Expreſſum id intelligi, quod iuris rationibus, praeſumptionibusq; colligitur, num.37. & in ver. praeſumptio. Expreſſum id cenſeri, quod ex mente venit, nu.37. ver. Rurſus. & in ver. mens.
Extenſionem in correlatorijs ob rationem ne quidem maiorem recipi, praeterquam ſi expreſſa ſit, vel pro expreſſa habeatur, nu.93. & in ver. correlatorum. Ratio maior. Extenſionem in eo non recipi, quod conſtitutum ob aequitatem eſt, nu. 101. & in ver. aequitatis.

F.

Feudi contractum nominatum eſſe, nu.98.
Feudi ſucceſſorem are defuncti alicuius diſſoluendo non aſtringi, nu.87. Ibiq; ampliatur quamuis defuncti heres per inuentarium tamen ſucceſſor vaſallus ſit.
Fraudis nomine contractum onerosum non aliter reſcindi, niſi fraudem ipſam contrahens vterq; participet, nu.107.

G.

Generalitatem abſurdi vitandi nomine reſtringendam, nu. 29. Et in ver. abſurdi. Reſtrictionem. Vniuerſalia.
Generalem ſcripturam ad ea nō trahi, ratio in quib. diuerſa vertitur, nu.32. & in ver. Reſtrictionem.
Generalem ſermonem ad ea non porrigi, ratio in quib. minor contingit, n. 33. Generalem ſcripturā ad ea non trahi, prouiſio in quib facta ſpecialis legitur, nu.62. Et in ver. repetitio.

I.

Immediatum. A cauſa immediata & proxima demonſtrationem faciendam, nu.2. Et in ver. Denominatio.
Impoſſibile aſſirmari, quod ex ſalutis diſcrimine ſit, nu.8. ver. quomodo fieri, &c. Impoſſibile id haberi, quod ſine turpitudine perfici nequit, nu. 8.
Impropriè verba intelligenda, ne abſurdum agnoſcatur, nu. 29. ver. Quin etiam. Et in ver. abſurdi.
Inducta vt ampliant, reſtrictionem non continere, nu.10. Limitatur, nu.13.
Infeudationem facilius quam alienationem permitti, nu. 91.
Interpretatio in dubio potior, in qua tertij ius minus tangitur, n.90. Et in ver. dubium. Tertius.
Interpretationem vnde abſurdum euitetur, abiectam ſtatuto non cenſeri, quo ad literam ne tacit intelligi ſcripturam oportet, nu.30. Et in ver. Abſurdum. Interpretationem latam ob vtilitatem publicam recipiendam, n.62. & in ver. vtilitatis. Iuſtitia prouiſio non recipienda, num.47. ver. quoniam.

M.

Matrimonium ſacramentorum primum, in ſtatu innocentiae conſtitutum. Idq; etiam deorum philoſophorum authore venire, nu.9.
Mens. Quod ex mente percipitur, pro expreſſo haberi, nu 37. ver. Rurſus.
Mixtum à potentiori denominari & diiudicari, n.3. & in ver. potentius.

N.

Neceſſariam ſatiſdationem non aliam aſtimari atſi qua per legem immediatè iure vel cum hominis conſenſum, falſum ne praeſtatur, n.42.
Neceſſitas. Abſurdum iam videri, vt ei ſuccurratur qui vitio culpa ſua deductus in eam eſt num.28.39. Et plurib ſeq. Et nu.10 & in ver Culpa.
Neceſſitatem eam demum indicari, quam deuitare non liceat, num.27. Neceſſitatem euidentem eſſe oportere, vbicunque atſi ob neceſſitatem fieri quid nequit, nu.40.
Neceſſitatis diſtinctio triplex ſcitiſſime explanatur, nu.1. Neceſſitatis rationem non habere, quae facto mero voluntario oritur, num.3. Vbi non ineleganter id percipitur. Et n.29 39. & pluribus ſeq. Et num.8. ver. inopia quoq; Neceſſitatis vtilitatiſue probationem ab eo praeſtandam, qui ob cauſam neceſſariam vtilemue factam alienationem aſſeruit, nu 85. Et in ver. Probandi.
Neceſſitatum inter ipſa, exempla non infrequentia, nu.13.

O.

Odioſam ſcripturam aſtimari. Vnde iuri derogatur aut alienum ius laditur, n.17.19.64.
Odioſam ſcripturam intelligi, vnde iuris alieni minuendi periculum adita occaſio praeſtatur, nu.90.95.
Offerendi ius, quod poſteriori creditori datur, ſine hypotheca non conſiſtere, n.31. Offerendi ius Et alienandi rationem diuerſam in feudo habere, n.94.
Operari. Ita verba exaudienda, vt aliquid operetur, num.47. Et in ver ſuperfluum. Operari ſatis verba dicuntur, quae dubitationem minuit. n. 49.

P.

Pater. A patre theſauros parandos. nu 78.
Pater contra ſtimulus naturae facit. Cum conſiliorum cauſa non eſt, nu.79.
Patrem mentis morbo laborare, Qui in perniciem liberorum aut inofficioſe quid agit, nu.79. ver. vnde momenta.
Patria priuilegio inter liberos iſtando non frui quo paternum ad eos animum non praeſtitit, num.79. ver. inde ſit.
Periculum magis declinandum. Atq; id in interpretatio potior vnde leuius ſamae periculum exiſtit, nu. 76.
Plenitudinem poteſtatis ad turpia aut illicita non pertinere, num. 0. ver. inde ad ea Et in ver. impoſſibile.
Plenius ſtatutum haberi quod plenius eſt, nu.08.
Potentius. A potentiore denominationem eſſe faciendam, nu.3 & in ver. mixtum.
Praeſumptio. Pro expreſſo aſtimari, quod iuris praeſumptione colligitur, nu.37.
Praeſuppoſitum. De caſibus praeſuppoſitis conſtare antea omnia oportere, nu.91.
Primogenituram à iure diuino eſſe nu.40.
Princeps. In principe iniuſtam nullam non praeſumi, Vbicunq; iuſta cauſa qua iuſta quid facere non permittitur, nu. 12.
Principem iuſtitia plenum praeſumi. Ideoq; eam in praeſumptionem facere, nu 34.
Principe iure iniuſto in bonis alienis, quam domino aut teſtatori eſſe. nu 10.
Probationem, quia praeſtari poſſit in re probatu difficile admittendam quomodo intelligatur, n. 108.
Proprie tale non intelligi, quod ſecundum quid, non ſimpliciter tale eſt, n. 25. & in ver. ſimpliciter.

Q.

Qualitatem neceſſariam ſecundum verbi tempus accipiendam, num 38 Ibiq; limitationibus exibus regulis explicatur.

R.

Raro. ad caſum, qui niſi raro non accidit, interpretationem non accommodari. nu.15. Ibiq; enarratur.

Ratio

Ratio in verbiſque inquirenda, quomodo per eam factum quid ſit, num. 76. Ratio maior ad ius correctorium non aliter valet, quam ſi expreſſa ſit, vel pro expreſſa habeatur, num. 97. Et in ver. correctorium. Extenſionem. Ratio diminſa generalitatem coarctat, nu. 32. & in verſ. Generalem reſtrictionem.
Ratione ſpeciali dictum generale reſtringi, num. 72. Vberius, nu. 98. Vbi & in ratione tacite ampliatur. Ratione generali diſpoſitionem extendendam, quamuis inclaſa facta ſpecialis non ſit, nu. 82. 70. Limitatur nu. 73.
Relatis. Referens ex relato reſtringendum, nu. 28.
Rem ſuam pro arbitrio quiſq; diſponit, nu. 11. Ibique declaratur.
Reſpectioni eiudem atq; exceptioni funerum præſtari, nu. 75. ver. cauſa eandem.
Reſtrictionem in verbis vniuerſalibus nedum generalibus agnoſci, abſurdi declinandi cauſa, nu. 29. & in ver. Abſurdi. Generalitatem. vniuerſalia. Reſtrictionem ſermonis generalis, vniuerſaliuq; in cauſis pluribus admitti. De quibus, num 91. remiſſiue. Reſtrictionem in ſcriptura generali ob rationem diuerſam agnoſcendam, nu. 32. & in ver. generalem. Ratio.
Reſtringi diſpoſitionem ob cauſam ſuam oportere, nu. 63. & in ver. cauſa.

S.

Seruilis Verbis lata exaggeratio. nu. 106. Simpliciter. Quod tale ſimpliciter non eſt ad ſecundum quid tale proprietati dici, num. 85. & in ver. propria.
Socius criminis conſeruationem derogit. nu. 108. ver. in cauſa eadem elam.
Subeſſe talia eſſe, qualia prædicantur demonſtrati, num. 25.
Succeſſorem feudi ad æs alienum ſoluendum defuncti non cogi, num. 87. Ibiq; ampliatur, quamuis defuncti heres ex inuentario tamen ſucceſſor ſit. & in ver. feudi.
Superfluum. Ita verba accipienda, ne ſuperfluum ſiant, nu. 47. & in ver. operari.
Suppoſitum partium per criminis Socios vinculari, nu. 108. ver. rationem eadem.

T.

Tacite ſub alio non contineri, quod expreſſum ſit, nu. 47. & in ver. expreſſione.
Tertius. In ambiguo interpretationem admittendam per quam tertij intereſſe tangitur. nu. 96. & in ver. Dubium.
Tertij iuris lædendi occaſionem tribui abſurdum & alterum.
Tex. declaratio in c. 2. §. ſi autem diſſentientes. qual. olim feudum poterat alie. nu. 58. 61.
Turpitudinem ſuam, nedum defuncti excipiendo replicandoq; aperiri, nu. 75.

V.

Verba vbi non conueniunt, diſpoſitionem ſiſteri. nu. 92.
Vltimo decreto ſtandum, nu. 69.
Vniuerſalia verba reſtringenda, ne abſurdum conſequatur, nu. 29. Et in ver. Abſurdi. Generalitatem. reſtrictionem.
Vniuerſitatis factum per teſtes probari, qui ex ea ſunt. nu. 108. ver. eiuſdem generis.
Valens. Deducitur fruſtra quis quæritur quo valens aſſicitur. nu. 74. & in ver. Culpa.
Voluntaria ſatiſdatio dei itaut qua dicantur, n. 45. Hoc & illud ſpectas, quod ſtirpeu legitur, nu. 63.
Vtilitas publica. Bona in agnatione familiaque conſeruari vtilitas publica exigit, nu. 63. & in verſ. Agnationem.
Vtilitatem publicam in bonis priuatorum conſeruandis conſiſtere, nu. 60. verſ. Ad vtilitatem.
Vtilitatis publicæ cauſa interpretationem latam admitti, n. 82. & in ver. Interpretationem.
Vtilitati publicæ tertij incommodo non ſubſcribi, atq; ideo reſtrictionem in ſcriptura agnoſcendam vtilitatis publicæ cauſa facta ne damnum ex ea ad tertium redeat, nu. 62. & nu. 64.

DE EADEM MATERIA COROLLARIVM SIVE RESPONSVM SECVNDVM.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Verbis conſequi nequeam, quam iucundum mihi fuerit, tela cognita habuiſſe, quibus ex occulto generi ius lædebatur. Molliora enim ea eſſe oſtendemus, quam vt ad damni quicquam inferendum valeant. Cæterum quo manifeſta magis imbecillitas eorum fiat, ſignificantius planiusque quod in debitis neceſſarius
1 exponendis verſatur. Rei cuius indagandæ cauſa † ſciendum. Tripliciter diſtingui neceſſitatem poſſe, vnam large & generaliter quomodocunque aut vndecunque neceſſitas deſcendat, ex facto neceſſario aut voluntario. Alteram, quæ ex facto quidem voluntario, verum à lege ipſa mox, & contra hominis voluntatem conſenſumue, inducitur. Tertiam quæ ſine vllo facto hominis voluntario à lege ipſa naturali ciuiliue inducitur.

Prima neceſſitas ea dicitur, quæ à facto hominis voluntario & ex conſenſu voluntateque eius conciliatur. Veluti cum quis cui quid ſponte promittit, obligatio enim & neceſſitas voluntaria ex promiſſione hac naſcitur, *leg. in commodato. §. ſicut. ff. commoda. l. ſicut. C. de actione & obligatione.*

Altera neceſſitas, quæ ſine promiſſione conſenſuue hominis à lege hominis immediate ob aliquod hominis factū quodlibet voluntarium introducitur. De quo genere cautio eſt, quam fructuarius præſtet de proprietate reſtituenda vſufructu finito. Sed quod viri boni arbitratu vſurum, fruiturumue. Eodem & cautio ſpectat, quam fideicommiſſario aut legatario in diem vel ſub conditione heres præſtat. Die, conditioneue cedente, traditum fideicommiſſum legatumue iri. De qua *in tit. ff. vt leg. ſeu fideicom. nomin. cau.* Similis cautioni huic & illa eſt, quam è contrario fideicommiſſarius legatariuſue præſtat, cui fideicommiſſum legatumue ſit, integrum ſine falcidiæ detractione accipit, reſtitutum id iri, quod amplius acceptum ſit quam falcidia lex permittit, *vt in tit. ff. si cui plus, quam per l. Falc.* Neceſſariç enim id genus cautiones habentur, quia per legem ipſam ſine promiſſione aut conſenſu vllo fructuarii, heredis, fideicommiſſariiue neceſſitas ipſa cauendi aut ſatiſdandi imponitur, quamuis initium ipſum voluntarium ſit. Quia vſumfructum, hereditatem, fideicommiſſum, legatumue agnoſcere quiſquam non cogitur *l. de die. § ſuto. ff. qui ſat. cogan.* Idcirco autem neceſſaria cautio æſtimatur, quoniam etſi maxime à facto voluntario originem habeat, conſenſus tamen aut voluntas hominis à cautione ipſa abeſt. Siquidem promiſſa à fructuario herede, fideicommiſſario, aut legatario non eſt, neque ex promiſſione aut voluntate hominis petitur. Verum per legem ipſam cauendi neceſſitas iniungitur. Atque à lege ipſa immediate neceſſitas hæc procedit, quamuis ob factum hominis voluntarium, id eſt, ob acceptationem hereditatis, vſusfructus, fideicommiſſi, aut legati, ſecundum quæ in denominatione hac neceſſitatis facienda cauſam immediatam aut proximam obſeruamus, vtrum à facto conſenſu hominis immediate, an à lege mox ſeu immediate proficiſcatur. Namque ſi à lege immediate citra promiſſionem hominis neceſſitas deſcendit, neceſſaria res æſtimatur. Ex diuerſo, ſi ex conſenſu, voluntate, aut promiſſione hominis neceſſitas oritur, voluntaria diſpoſitio habetur cauſa immediata perſpecta, voluntaria enim cautio dicitur, quæ ex pacto aut conuentione immediate præſtatur. Ita gloſſ. & Doct. du cent *in l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria.* Ibique ſignificanter Soc. *num. 7. ff. qui ſat. cog.* Idque ordinarium in † denominatione actus cuiuſuis facienda inuenitur, vt à cauſa immediata vtpote fortiore denominatio fiat *l. interdum. § pater familias. ff. de heredi. inſti.* Aret. *in l. filium à patre. §. 1. ff. de lib. & poſt.* vbi in ſpecie hac loquitur, quoties à lege immediate ex facto hominis tamen diſpoſitio inducitur, legis non hominis diſpoſitionem intelligi. ſequitur Soc. *in conſ. 126. col. pen. verſ. confirmatur, nam licet lib. 1.* Ibique vltra Aret. & Soc. confirmatur. Namque mixtura † hic interuenit, id eſt, factum hominis voluntarium, à quo vſusfructus hereditatis, fideicommiſſi, legatiue acceptatio fit. Et legis diſpoſitio, per quam ob acceptationem id genus cauendi neceſſitas imponitur. In mixtura hac voluntatis & neceſſitatis diiudicanda, voluntaria an neceſſaria dici cautio debeat, cauſam ſpectari oportet, quæ potentior eſt *l. quæritur. ff. de ſtatu homi.* Signor. *in conſ. 48. col. ſin.* Sed enim potentiorem cauſam haberi, quæ proxima aut immediata eſt, non dubitatur *l. pen. ff. de cond. ob turp. cau. l. ocium, qui in eo. § 1. ff. pro ſocio. l. ſi mulier. in prin. cum gl. ff. rerum amo. l. qui liberis. §. hæc verba. l. cum filio. ff. de vulgari. l. ſi ſolus. in ſin. ff. de acq. hered. l. ſed ſi ſic. §. ſin. ff. de lega. 3. l. Neſennius. §. ſeruo. ff. ad l. Fal. l. filius patronus. ff. de bonis liber. l. cum de hoc. ff. de excep. rei iud. c. de cætero. de homicid. Et alia ſexcenta.*
2
3

Tertium neceſſitatis genus, quod ex initio neceſſario & per legem etiam immediate introducitur. Cuiuſmodi neceſſitas dotis & donationis propter nuptias conſtituenda eſt, ſine facto enim hominis per legem ipſam, filiam dotare & donationem propter nuptias vxori conſtituere neceſſe quis habet. Quæ neceſſitas præciſa eſt. Cauſatiue † etiam intelligi neceſſitas poteſt. 4
Veluti cum ab hoſtibus captus quis eſt, vel alimentis indiget, neceſſaria quippe redemptio, & alimentorum comparatio eſt, ſi ab hoſtibus liberari & vitam tueri quis ſtatuat. Ad neceſſitatem hanc cauſatiuam & illa accedit. Quoties feudi dignitatem aut ius eius tueri quis cogitur. Idque contingere æque contra dominum directum, atque ſubditos vel tertium poteſt. Quid enim, ſi qua feudo aut inueſtituris cedere dominus directus negat, quæ ſub feudo comprehenſa Vaſallus aſſerit. Quid ſi iura aliqua vaſallo præſtare ſubditi renuunt. Quid ſi in feudo aut in

parte qua eius ſibi eſſe tertius contendit. An non defenſionem feudi ſuſcipere Vaſallus compellitur, niſi ſi contemptui id aut neglectui habeat. Defenſio hæc & ſumptus, qui ob eam fiunt, neceſſitatem haud dubie cauſatiuam habent. Neceſſitatis huius cauſatiuæ rationem haberi, ex text. oſtenditur *in d. l. de die. §. tutor. ff. qui ſat. cog.* neceſſitas enim cauendi de qua ibi præciſa non eſt, vt cauſatiua ſolummodo, ſi vſumfructum, hereditatem, fideicommiſſum aut legatum conſequi quis velit. Atqui neceſſariam cautionem illam lex habet. Id qua rationis videtur, neceſſitatem aut neceſſitatis ius in re honeſta admittere, vt hereditatem quis, vſumfructum, fideicommiſſum, aut legatum cõſequatur. Neceſſitatis huius cauſatiuæ, quæ per legem introducitur, rationem habendam [illegible] etiam ſcribit *in conſ. 102. Guilielmum col. 4. orta med.* Gemínia. *in conſ. 112. nu. 3.* Corne. *in conſ. 1. col. 17. ver. nec refragatur. lib. 3.*

Diſtinctione hac neceſſitatis triplicis ita facta, conſequens fit nihil ad neceſſitatem præciſam aut cauſatiuam ob cauſam quã iuſtam, & cum à lege ipſa immediate neceſſitas inducitur intelligi decretum non poſſe, quod in debitis neceſſariis loquitur. Id eſt, quæ vel neceſſitatem præciſam habent, qualia ſunt, quæ ad dotem aut donationem propter nuptias contrahuntur, vel in quibus neceſſitas cauſatiua ex cauſa iuſta ineſt, ob libertatẽ puta capti redimendam, ob vitam tuendam, alimenta comparanda, feudi aut iuris eius cõſeruandi aut recuperandi cauſam. Ne-
5 ceſſitatis plane, de qua in primo † diſtinctionis capite, & quæ à facto mere voluntario ſine cauſa quæ iuſta, deſcedit, rationem non haberi, ex tex. glo. & Doct. declaratur *in d. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſat. cogan.* ratione fortiori argumentando. Etenim ſi neceſſariam cautionem lex non habet, vt priuilegium cautionis neceſſariæ habeat, quæ ex voluntate aut conuentione ſeu promiſſione mera, non à lege exiſtit, quamuis cauſam iuſtam habeat. Quanto minus neceſſitatis habenda ratio erit, in qua cauſa vlla iuſta non oſtenditur? Et quæ non à lege mox, verum ex promiſſione & volontate mera debitoris immediate naſcitur. Quid debitorem ie ex mutua pecunia agnoſcit cauſa mutui contrahendi prorſus non declarata.

Itaque cum niſi ob debita neceſſaria feudi alienatio permiſſa ex decretis non ſit, patris erat, docere neceſſitatem in debitis contrahendis præciſam aut cauſatiuam, hoc eſt, ex cauſa qua iuſta interueniſſe per ea, quæ in reſponſo pro genero excuſſo relata ſunt *nu. 116. & plurib. ſeq.* Ad quem modum non exeuntendo, ex text. *in d. l. ſi fideiuſſor. § neceſſaria.* gl. & Doct. ibi generius perſpicuum atque extra controuerſiam omnem apparet. Hoc eſt voluntaria debita æſtimanda, quibus pars nititur. Vtpote quæ à mera vaſalli defuncti promiſſione & voluntate inducta ipſius vaſalli non à lege eſt. Quo magis admiret, Alex. & Soc. teſtimonis *in d. §. ſi neceſſaria partis diuerſa.* vti aduocatum non puduiſſe. Contrarii enim expectationi partis tex. ille cum gloſſ. Alex. & Soc. Doct. quæ aliis euidentiſſima ſunt.

Præter tex. *in d. §. ſi neceſſaria.* tex. & alios non paucos, & ipſos ſane quam aduerſario reſiſtentes, in d. reſponſo commemoratos pro genero habemus *nu. 44.* Ex quibus tex. oſtenditur, voluntarium, non neceſſarium debitum intelligi, id quod ex voluntate & promiſſione coniectus ſua quis eſt. tex. item contulimus *in c. 2.* Ibique Decium *in quarto nota. de teſtib.*

Aduerſario item Tiraquel. nocet in tracta. de vtroque retractu *fol. 97. nu. 15. & ſeq.* Quem ru cogitate plus ſatis pro ſententia ſua aduocatus etiam partis nominat. Neceſſarium enim id ait, quod à cauſa originem neceſſaria habet, ex Bal. Alber. & Ang. apud eum relatis. Et per tex. *in l. alienationes. ff. famil. ercíſ.* In eandem ſententiam teſtimonium Aret. productam in reſponſo pro genero habemus *in l. in poteſt. in fi. ff. de acqu. her.* Qui heredem neceſſarium eum non credit, qui ex aditione heres voluntaria fit, quãuis poſt aditionem neceſſario heres maneat, neque repudiandi ius competat. Eum demum neceſſarium heredem exiſtimat, qui neceſſarius initio eſt, adire quæ compellentur. Quo Aret. dicto Alciatum vis diximus *in l. 2. §. ex his. nu. 17. ff. de verb. obl.* Idem
6 vltra † Aret. & Alcia. & gloſſ. & Doct. declaratur *in l. ſi âdum. in gloſſ. pen. ff. de acq. her.* Damnum non intelligi, quod ex cauſa originem lucratiua habet. Vnde qui hereditatem adit, damnum pati ob id non dicitur, quod oneribus hereditatis obligatur. Id quia originem damna aut onera hæc ab hereditate habent. In qua titulus ve [illegible] lucratiuus dicitur, de quibus Rum. *in conſ. 79. num. 10. lib. 2.*

Ad modum item memoratum decreta Yolant & Blanchæ accipiendæ, argumentis & rationib. quam plurimis, atque ipſis nequaquam ficulneis declaratum & confirmatum in d. apud nos reſponſo legitur nu. & ſequentium agmine.

Sententia hac ita obfirmata. Argumenta non obſtant, quib. aduerſariorum partes ſuſcipiendas aduocatio & patrocinatio eorum duxit. Et primum quidem non mouet, ſi debita neceſſaria intelligimus, quorum neceſſarium initium eſt, nec in dotib. & donationibus propter nuptias decretum obtinere. Si quid voluntarium ex his initium eſt. Matrimonium videlicet, quod non contrahere, ab eoque temperare licet. Egregia ſane inſpectio & euangelicæ traditioni amica. Quam ne quidem fidei expers agnoſceret. Ita in arbitrio hominis eſt, à matrimonio abſtinere, ſi aut in cœlibatu aut turpitudine vitam quis exigẽdam cenſeat. Illæ quam facilius, & poteſtatis noſtræ ſit indigens rei probationis non eſt. Siquidem natura id ipſa docet. Cum nihil ſit ardore † carnis vehementius. In quo furorem lex obiectat. 7 *§. illud quoq; in authen. quib. mod. nat. eff. ſui. Gloſſ. in l. vlt. in verſ. capta. C. de ſenatuſconſul. Claud. tollen. & in §. 1. in verſ. baccata. inſti. de ſucceſſ. ſubl.* tex. huc pertinet *in l. 1. § initium. ff. de orig. iur.* faſne aliquæ omne ab eo commiſceri, qui virginis captus amore eſt. Ibique Bald. ſcribit, hominis ſenium puellarum amore peruerti. Philoſophus item *7. ethicor. cap. 3.* ab ira & cupiditatibus venereis, idque genus aliis manifeſtas corporum mutationes inſecutas. Et in furorem pleroſque atque inſaniam adactos ſcribit. Salomonem item mulierum impatientia templum idolis ædificaſſe. Eademque pro numine coluiſſe pagina ſacra docet, *lib. 3. regum. cap. 11. & cap. Salomon. 32. q. 4.* vinoque & mulieribus apoſtatas fieri Salomõ teſtis ipſe eſt, eccleſiaſtici *cap. 47.* Sed nec apoſtolus ipſe citra Dei munus, ad carnis ſtimulos arcendos valebat. Inde fit, vt pœnã leniorem ferat, qui amoris vi offendit. Old. *in conſ. 210. regulariter. nu. 4.* Quod ſi extra matrimonii permiſſum libidini indulgendum quis ſentiat. An non impoſſibilem rem ſpectat. Siquidem
8 poſſe † quiſquam non creditur, quod perfici ſine turpitudine nequit. *l. vulgo. ff. de ſtatu homi. l. ſi cum dies. §. compromiſſo. ff. de arbitr. l. filius. ff. de cond. inſti. l. nepos proculo ff. de verb. ſignif. l. reprehendenda. C. de inſti. & ſubſti. cap. vt iuxta. de offic. ordin. cap. indecorum. de ætat. & quali. c. contingit. de arbi. v. s. denique. in ſin. 4. diſt.* Quomodo fieri poſſe id dicemus, quod citra ſalutis [illegible] diſcrimen nequit. *cap. faciat. 11. q. 2. Hier. inc. 1. num. 3. de contrauer. inter domi. & emp. feudi.* Capic. *deciſ. 166. n. 12.* Inde ad ea poteſtatis plenitudo non pertinet, quæ turpia ſunt, vti ſcriptum habemus *in tract. de antiq. temp. par. 2. num. 25. ad Venetam impreſſionem.* ſecundum quæ fundamento prorſus erroneo argutia hæc partis nititur, ab initio aut origine voluntaria dotis & donationis propter nuptias obligationem neceſſitatem non exiſtere. Quin etiam poteſtate in re turpi admiſſa, proli tamen illegitimæ alimenta miniſtrari, doteſque conſtitui oportet vt habetur *in c. cum haberet. de eo qui duxit in matri.*

Secundo reſpondetur. Voluntarium eſto, † initium dotis & 9 donationis propter nuptias ſit, quod à matrimonio venit, laudatiſſimum tamen eſt, iureque diuino ſacramentorum omniũ primum in ſtatu innocentiæ conſtitutum. Geneſ. *c. 1. ſunt. §. 1. 32. q. 2.* Idque ex philoſopho etiam oſtenditur. *2. œconomica.* Vbi extra deorum venire vxorem ait. De quo Her. meminit *in c. 1. in prin. num. 13. ante fin. de probi. alien. feudi per Freder.* Itaque cum initii huius laus honeſtaſque ſumma in manifeſto ſit, ad rem non attinet, voluntarium id eſſe. Quocirca ſi initium tale probatum in debito vaſalli etiam volontarie contracto conſtaret, controuerſia non tanta forte exerceretur. Atqui neque neceſſarium, neque laudabile, aut vtile in debito vaſalli contrahendo initium vllum ducetur. Præſumendum itaque id non fore, reſponſum noſtrum pro genero teſtatur *num. 13.* Id quidem imprimis, perſona vaſalli perſpecta, ſui palam profuſi. Quæ res manifeſtior ex numero & magnitudine debitorum & alienationum fit, quam vt probationem aliam expoſcat. Sed nec id partis teſtes inficiantur. Ita ex diuerſis pars argumentatur. Id eſt, ab initio voluntario, de iuſtitia cuius & vtilitate euidenter conſtat, ad initium, quod illicitum potius ex perſona præſumitur, quam vt iuſtitia, vtilitasue eius appareat.

Tertio reſpondetur, Initii huius voluntarii in debito neceſſario diiudicando, non aliter rationem haberi, niſi ſi per legem ipſam immediate & citra conſenſum, promiſſionemq; hominis, neceſſitas inducatur. *d. l. fideiuſſor. § ſi neceſſaria.* Ibiq; gl. & Doc. vulgo. *ff. qui ſat. cogan. cum aliis ſuperius enarratis.* Sed etiam ex promiſſione & voluntate vaſalli defuncti debita conflata hæc ſunt. Ergo non voluntaria dici omnino non poſſunt.

Quinto

Quarto reſpondetur, nihil præmiſſorum eſſe omnium fac.
Quæ tam validiſſime monent. Illud ſaltem inficiari neminem
non pudeat, niſi in debitis ex cauſa voluntaria contractus decre-
tum non intelligi, in quibus cauſa iuſta verſatur. Idque & aduo-
catio ipſa diuerſa expreſſim confitetur, cum ad argumentum
reſpondet, quod in fraudis committente, & decreti aut iuris
10 feudalis perimendi occaſione conſiſtit. Sed enim † cauſam i-
pſam iuſtam exprimendam, quoties niſi ob cauſam quam iu-
ſtam fieri quid nequit. Neque ſatis eſſe, cauſam ipſam poſtea
doceri, aut probationibus confirmari, ne alias defendendi, &
probationes contrarias præſtandi facultas eripiatur, dilucide,
ſatisque monſtratum in reſponſo prædicto pro genero eſt *num.*
169. Locupletius & ſcite magis nu. 386 col. 4. in fin. ver. hoc ita admiſſo. Cu-
ius rei notula etiam apud indicem facta non ſpernenda eſt in
ver. cauſam in ſpecie.

Nuo obſtat, decretum Yolant generaliter in debitis loqui,
ob id per decretum reſtringendum Blanchæ non eſſe, quam-
uis de neceſſariis in eo mentio debitis fiat. Quatenus decreti
Yolant ampliandi cauſa decretum ipſum editum Blanchæ eſt.
11 Atque ideo abſonam rem videri, reſtrictionem ex decreto † in-
duci, quod ampliandi nomine ſit. *Lex lege in princ. ff. locati l. ſicut ſer-*
ui in princip. ff. de legat. Lex tamen adiectio. ff. de leg. 3. l. ſi mancipia. ff de fundo
inſtruct. l. 1. §. vnde quæritur. ff. de publica. Negamus enim, amplia-
tionem vllam in Blanchæ decreto eſſe. Imo enim declaratio-
nem meram habet, vt ad dotes etiam reſtituendas Yolant de-
cretum pertineat. Quam declarationem ex verbis menteque
ipſa Yolant percipi decreto ipſo expreſſum Blanchæ eſt. Qua
igitur ratione declaratio facta circa dotes reſtituendas legitur.
Ita & circa debita ipſa declarationem factam liquet, vt non in
debitis omnibus, verum in neceſſariis tantummodo, locum
Yolant decretum habeat, ne abſurda & incommoda ſequan-
tur, de quibus expreſſio facta in reſponſo eſt, *num. 61. 76. & ſequ.*
num. 85. verſic. 9. debitorum eſto. Et num. 90. in fin. & ſequ. & num. 104.
declaratione igitur admiſſa, argumentum labaſcit. Ampliatio-
nem reſtrictionemue decreti Yolant per Blanchæ decretum
fieri. Imo enim neque ampliationem neque reſtrictionem
Blanchæ decretum habet, in quo niſi declaratio non contine-
12 tur. Siquidem nouæ † rei quicquam declaratio non habet, *leg.*
heredes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſtam. In proœmio ſexti decretal. clem. 1. de
iure patro. Gloſſ. in capit. primo in verſic. filio de ſum. trin. & fide cat. Vnde
nihil aliud declaratio ac grani à ſpicis excuſſio efficit. Quæ ſpe-
ciem nouam non inducit, ſed quæ erant grana aperit. *l. adeo. §.*
cum quis in fin. ff. de acquir. rerum domin. Baldus *in l. edita. in 10. oppo. C. de*
eden. Fulg. *in conſ. 147. viſa. in fin.* Secundo reſpondetur, locum re-
13 gulæ non eſſe, † vbicunq; inutilia verba aut effectus nullius fie-
rent. *l. Proculus. ff. de vſufruct. l. denique. §. interdum.* Ibique Bartolus *ff. de*
pecul. leg. Decius *in c. cum dilecta. col. 3. verſ. ex quo infertur. de confir. vtili vel*
inutili. Ad enim inutile verbum neceſſariis quarto repetitum,
manere, niſi ſi ad originem neceſſariam, vel ad eam neceſſita-
tem referatur, quæ aut per legem immediate, aut ab homine
quidem inducitur, verum ex cauſa iuxta ſecundum ſuperiora,
& de qua luculenter appareat, & cuius facta expreſſio ſit. Cæte-
rum vbi cauſa debiti contrahendi & pecuniæ mutuæ accipien-
dæ non conſtat, neque expreſſio vlla facta de ea eſt. Quid aliud
quam feudi totius interitum vaſalli libidini committimus. Ad
reſponſionem hanc confirmandam pertinent quæ de interpre-
tatione abiicienda vnde ſterilia verba fiunt, ſatis ſuperque
ſcripta in reſponſo memorato pro genere ſunt, *numer. 46. 47.*
77. 312.

Neque contraria reſponſioni huic partis inſpectio eſt. Effe-
ctum in decreto hoc non deeſſe, quam ad debita id trahatur,
quæ ex promiſſione contracta voluntaria ſunt. Siquidem ne-
ceſſaria omnia non inueniuntur, quæ à conſenſu, promiſſione
deſcendunt. Quid enim, ſi pacto modo promittitur, aut ex ob-
ligatione ante dotali, vel alias in foro ſalutis debent. Effectum
in his habere Blanchæ decretum poterit, vtpote quæ volunta-
ria mere in foro ciuili ſunt. Vnde non recte conſequentia de-
ducitur, ſi ad debita neceſſaria decretum id trahimus, quæ ini-
tium aut originem à volũtate habent, ineptum atque ocioſum
prorſus decretum id fieri, quatenus nullum non debitum ne-
ceſſarium poſtea inuenietur, quam contractum fuerit. Imo e-
nim neceſſarium id non erit. Cuius nomine actio vlla prædita
iure ciuili non eſt.

Dii boni. Tantam, tamque euidentem argumenti huius ine-
ptiam ſtomachus quis tulerit? An non momenti nullius ver-
bum neceſſariis liquidiſſime apparet. Quandoquidem ad de-
bita ea excludenda, propter quæ actio non redditur, ſatis debi-
torum expreſſio ſimplex fuerat neceſſariorum verbo omiſſo.
Debitum † quippe id demum æſtimatur, cuius exigendi nomi- 14
ne aduerſus inuitum actio competit. *l. debitor. ff. de verb. ſign.* Doct.
in l. 1. ff. ſi cer. pet.

Secundũ argumentum hoc partis aduocatio patitur, in eam-
que reflectitur. Quoniam ſi interpretationem hanc admitti-
mus, vt in debitis operetur pro quibus actio non eſt. Nonne
occaſio apertiſſima facilimaque totius feudi perimendi dabi-
tur, debita ſcilicet cõtrahendo, quorum nomine actio accom-
modatur. Id quod fieri vulgo aſſolet, per ſtipulationem puta,
aut pactum alias veſtitum.

Tertio ſi mentem hanc fuiſſe decreti dicimus, abſurda pror-
ſus res conſequitur, vt eo caſu feudi incolumitati conſulere ex
verbo neceſſariis voluerit, qui nunquam ferme aut perquam
raro accidit, vt ob debita naturalia tantum feudi, rei ue cuiuſ-
alterius ſtabilis alienatio fiat, quorum nomine actio non indu-
citur. Itaque interpretationem † reiici omnino oportet, quæ ca- 15
ſum tam inſolentiſſimum ſpectat. *l. nam. cum ll. duabus ſeq. ff. de ll. c.*
coram. verſ. ſed fuit. de off. deleg. Ibique Abb. ſcribit eo caſu diſpoſitio-
nem intelligendam, qui contingere poteſt non etiam qui nun-
quam aut raro eueniat. tex. huc ſpectat *in §. quantitatemcunque. in auth.*
de conſul. Quod raro enim fit, miraculi vice eſſe. De quo Bald. me-
minit *in d. l. nam. ff. de ll.* Inde Signorol. ſcribit *in conſ. 169. nu. 1. in ultim.*
verſ. item ibi erat frequens. Quod accidere niſi raro non ſolet, id non
ſpectandum aut magnifaciendum.

Sed enim animaduerſione alia inertiam verbi neceſſariis, de-
clinare pars certat, quamuis ad debita relatio fiat, quæ contra-
cta voluntarie ſunt, vt in debitis effectum habeat, quæ à dona-
tione exiſtunt. Si quid cui ex cauſa donationis vaſallus debeat.
O fœlicem inſpectionem, quæ authori ipſi validiſſime reſiſtit.
Et vnde vera ac recta decreti interpretatio initiatur. Ratio enim
inquirenda, quamobrem propter debitum ex cauſa lucratiua
permiſſa alienatio non eſt. Ratio quippe † circa omnia inda- 16
ganda, cur ita factum quid ſit. *l. 1. librario, quæ conſuetudinem ſuaſit,*
cuſtodienda eſt. C. quæ ſit longa conſuet. Bald. *in con. 176. ſtatuto cauetur col.*
1. poſt med. lib. 5. Et ſcite magis Bald. idem ſcribit *in authen. poſt fratres.*
2. C. de legit. hered. Rationem legis periode vt virtutem eius inter-
nam, & quaſi genus intuendam, quod de ſpeciebus ſuis ſingu-
lis prædicat. De quo dicto Iaſ. meminit *in conſ. 63. col. 4. circa med.*
libr. 3. Eodem Caſtren. ſpectat in *conſ. 175. caſus præſens valde dubitabi-*
lis. num. 4. verſic. præterea præſumendum eſt. lib. 1. Ratione aut cauſa
qua ſtatuentes impulſos præſumendum argu. *c. cum autem. 8. diſt.*
Ratio plane debiti ex donatione excludendi, non alia eſt, niſi
quia neceſſitatem in debito contrahendo donatio non habet.
Quæ ratio generalis † eſt ad debita omnia quadrans, quæcun- 17
que facta voluntaria ſunt, ob id ad debita trahi omnia debet,
ratio in quibus eadem competitur, cum & ſi in caſo quo ſpecia-
li ſcriptura loquatur. *l. hæc actio. ff. de calum. l. regul. 5. §. & licet.* Ibique
Bar. & Bald. *ff. de auro & facti argen. l. nomen debitoris. §. fin. l. pater filium.*
§. fundum. Ibique Bar. *in fin. ff. de lega. 3. l. 2. §. ſi mater. verſ. quid ſi curato-*
res. ff. ad Tertullia. Et apud nos in conſ. 135. nu. 32. & in conſ. 227. nu. 3. Quid
hic dicendum, vbi in debitis neceſſariis generaliter ſemperque
decretum loquitur.

Si dixeris, inter debitum ex donatione, & debita alia volun-
tarie contracta differre, quod cauſa iuſta aut vtilitas interueni-
re in debito alio quam ex donatione poteſt. Reſpondetur, et-
iam in donatione ob cauſam, vtilitatem inueniri donatoris
poſſe. Atque & donatio prohibita ob cauſam eſt, veluti quæ
propter nuptias fit. Quam abſolute aut ſimpliciter facere vaſal-
lus non permittitur, verum heredibus eum mariti reſtitui de-
cretum iubet. Vtilitatem plane & cauſam iuſtam in donatione
propter nuptias inueniri vt circa onus reſtitutionis fiat, procul-
dubio eſt. Quid enim, ſi ad matrimonium optatum citra dona-
tionem propter nuptias id genus, hoc eſt, ſine reſtitutione, aſpi-
rare vaſallus non poteſt. Apparet igitur, vtilitatis huius habitam
rationem non eſſe.

Secundo reſpondetur, nihil argumentum hoc cauſæ iuſtæ
ſeu vtilitatis pendendum. Quando quidem cauſæ cuius iuſtæ
aut vtilitatis fides facta vlla non eſt. Quam tamen faciendam
monſtratum ante habemus, cum à facto pendeat. Quod proba-
tionem expoſcit, ita vt in memorato ſcriptum reſponſo eſt *nu.*
316. Idque & contra principem recipi, quod nes niſi ob cauſam 18
quam iuſta facere quid non permittitur, *in tractat. monſtratum. de*
antiq.

antiq. temp. habemus. part.1.nu.5.verſ.hoc igitur ita præſuppoſito.in conſ.48. in princip. in conſ.241.colum.11.in fin.verſ.Secundo reſpondeo.& in conſ. 293 num.4. Quibus Rum. aſſiſtitur *in conſ.41.num.12.in conſ.46.num. 19. in conſ.147. num.8.in conſ.175.num.8.lib.1.in conſ.98.colum.8.in fin. lib.4.& in conſ.3.num.5.lib.5.* Idem Curti.ſen. probat *in conſ.48.memoria recolendæ.num.50.& ſeqq.& in conſ.ſeq.num.89.verſ.tamen iterato redeundo ad ipſum decretum.* Gramma. *deciſ.15.* Cap. *dec.166.num.7.* Gigas *in tract.de crimine læſæ maieſt.lib.3.q.14.* ſi fidem de cauſa iuſta aſſertio in his principis non habet, quæ à poteſtate eius non pendent. Quanto minus aſſertioni credendum vaſallum ſenatus erit, qui principi ipſi ſeruit. Rurſus ſi Vaſallo fides de cauſa ab eo expreſſa non tribuitur. Quanto minus cauſa in eo præſumenda iuſta erit, quæ expreſſa non ſit. Imo enim nec in principe ipſo cauſam iuſtam præſumendam, ſine qua quid fieri ab eo nequit, *in d. reſtatuto tract.a.habemus nu.9.in conſ.5.num.5.verſ.rurſus quando in d. conſ.241.col.11.in fin.& ſeq.in conſ.253.nu.8.verſ.quod tamen non patere.* Rum. *in conſ.7.num.19.in conſ.21.num.12.in conſ.36 num.26.in conſ.39. num.7.in conſ.220.in fin.lib.1.in conſ.95.num.9.lib.3 in conſ.98.nu.16.verſ. poſſet etiam dici.lib.4.* Fortun. *in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.nu.300.in fi.& duob.ſeq.ff.de lib.& poſt.* Cap. *d.dec.166.nu.8.* Rubeus *in leg.naturaliter.§.nihil commune.nu.108.ff.de acq.poſ.* Hoc amplius, ſatis non eſſet cauſam ipſam iuſtam vere probari, niſi ſi expreſſio facta eius ſit, ſic quomodo luculentiſſime & vberrime remittendo, reſtatum ſuperius liquet. *nu.10.*

Non obſt. narrando atque incidenter verbum illud neceſſariis, in Blanchæ decreto expreſſum. Imo enim principaliter & declarandi nomine, quartum id iteratum. Vnde ſi conſultam deliberatamque magis ex geminatione mentem arguimus, vt in reſponſo declaratum memorato habemus, *num.133.* Quid in repetitione quarta probandum. Quis igitur ferat, incidenter id & ſine myſterio expreſſum, quod inculcatum toties ſit. Rur-
19 ſus † cum niſi iudicio perpenſo, & ob querimonias, liteſque prætentas æditum decretum non ſit, Conſulto atque ex ſententia graui repetitionem verbi neceſſariis tam ſæpe factam, Bartol. traditio docet *in leg.gerit nu.10.ff.de acq.her.* Socin. *in conſ.45. col.1.lib.4.*

20 Secundo reſpondetur, ex verbis † etiam narratiuis ſeu enunciatiuis argumentandi ius eſſe, quæ geminata ſunt, vt incidenter facta enunciatio dicatur. Sic quomodo *in tract.de antiq.temp.* ſcriptum apud nos legitur *part.1.nu.50.* Quid in geminatione hic quadruplici dicendum.

21 Tertio reſpondetur. Non pluſquam ſemel † eſto neceſſariis adiectum verbum ſit, propter ſe tamen, non ob aliud factum, id eſt, vt plenum fieret, in debitis quibus intelligi decretum oporteat. Quo caſu & probationem, & diſpoſitionem ex verbis enunciatiuis aut narratiuis ſequi in eodem monſtratum tracta. & parte prima eſt, *nu.67.& nu.95.ad Venetam impreſſionem.*

Argumentum & illud non mutat, exempli loco de neceſſariis debitis mentionem in Blanchæ decreto factam, ab exem-
22 plis † plane reſtrictionem non induci vt ad debita relatio aut reſtrictio fiat, quæ contracta neceſſario ſunt *l.regula.§.fin.ff.de iuris & fac. ignor. l.ſcire oportet.§.hoc de his.ibi quis exempli gratia ſubiecit.&c. ff. de excu. tutor. leg.damni infecti ſtipulatio comperit.ff.de dam.infect.l.1.§. quod dicitur.ff.de vi & vi arma.l.actionum.§.1.ff.de actio & obl.§.hactenus. inſt.de gradib.c.1.ne cleri.vel mona.* Reſpondetur, per exempla reſtrictionem non induci, quo minus ad ſimilia diſpoſitio protendatur. Declaratio tamen ab exemplis percipitur, in quibus caſibus intelligi ſcripturam oporteat, *leg.fin.§.cum dulcia ff.de trit.vino oleoque lega. clem.non poteſt. de procur. gloſſ. in l.2.in glo.2.in fin.ff.de prima. delict.* Crot. *in l.1.in princip.num.39.verſ.2.adduco.ff.de acqu.poſ.* Fabius *in l.naturaliter.§.nihil commune.num.63.eod.tit.* Declaratio plane à rationis ſimilitudine aut identitate deſumitur, vt in caſibus locum diſpoſitio habeat, quibus ratio eadem, atque exemplis ſit in diſpoſitione adiectis, vt habetur *in leg.vt reſponſum. Cod.de tranſact.in c.ſedes.de reſcrip.* Vnde ad caſus trahi diſpoſitionem non conuenit, qui diſſimiles exemplis, & rationis diuerſæ ſunt. Crot. *in rubr.ff.ſol.matr.num.12.* Riminal. *in conſ.386.numer.10.lib.2.* Sed enim diſſimilem, diuerſamque penitus cauſam & rationem debitorum, quæ voluntarie contracta, atque eorum eſſe, quæ facta neceſſario ſunt. Promptiuſque eſt ſuccurrendum, qui neceſſitate cogente, quam qui vltro quid agit, tex. docet *in d.l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.* Ibique gloſſ. & Doct. *ff.quæ ſat.ſeq.cum aliis apud nos in d. reſponſo adſcriptis num.44.& num.44.& num.82.* Idque & ſenatus ipſe communis docet. Itaque ſicut ad debita initio neceſſaria, exempla decreti in dote & donatione propter nuptias applicantur. Ita ad alia eiuſdem rationis referri neceſſaria verbum oportet.

Secundo reſpondetur argumentum regerendo, coloris enim nonnihil argum. haberet, ſi debito [illegible] mentio ſimpliciter facta in Blanchæ decreto ſit, vt ex dotis tunc & donationis propter nuptias exemplo reſtrictio debitorum non fiat. Quo minus in debitis intelligi alia poſſint, etiam quæ voluntarie inita ſunt. Cæterum cum de neceſſariis debitis ſemper loquatur, quæ proprie intelligi niſi in his nequeunt, quæ neceſſaria principio ſunt. Per exemplum ſubiectum, quod ad neceſſitate [illegible] competit, quæ initio ipſo conſtant. Ipſa nec[illegible] anorum ſignificatio haud dubie adiuuatur, vt talia ſint prædicata, qualia † ex- 23
empla ſubiecta demonſtrant. *l.ſi defenſor.ff.de interroga.act.in.l.ſi vero. in pri ff.loca.l.3.* Ibique Bar. *ff.de fundo inſtr. l.Titia.§.1.ff.de verb.oblig.c.inter dilectos.verſ.cæterum.de fide inſtr.c.apoſtolus.32.q.7.* Abb. *in c.2 nu.[illegible] de ord. cognito.*

Non obſtat, neceſſaria debita ea etiam haberi, quæ facta voluntarie ſunt. *d.l.in commodato.§.ſicut ff.commoda.d.l.3.[illegible] act.& oblig.* Ob id cum generaliter in debitis neceſſariis, Blanchæ decretum loquatur initio aut originis diſtinctione non habita, voluntaria, an non origo ſit, generaliter decretum ipſum accipiendum, neque hominis † eſſe, diſtinguere, vbi facta diſtin[illegible] à [illegible] 24
non eſt. *l.3.in fin.ff.de offic.præſid.leg.de pretio.ff.de publica.* Et alia non pauca. & quod Bal. ſcribit *in conſ.371 in volum.1.col.1 circa me[illegible] li.5.* Quod pro communi redditum Sauliano eſt, omnem interpretationem reſtrictiuam literario communi ſermoni eſſe. De quo memoria habita apud nos eſt *in conſ.194.numero quarto.* Retorſionem enim argumenti huius partis diuerſæ aduocationem ſuſtinere, ex his oſtenditur, quæ ſcripta initio ex textibus, gloſſ. & Doct. habemus. Originem in re proprie denominanda † ſpe- 25
ctandam. Neque neceſſaria dici debita poſſe, quæ ab origine voluntatis oriuntur per text. *in d.l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.* cum gloſ. & Doct. ibi per tex. *in l.alienationes.* Ibique Albert. *ff.famil. erciſ.* Ex gloſ. & Docto *in d.l.ſi duo.in gloſ.3.de a. que.hered.* Aretino *in d.l.ſi poteſt.in fin.ff.de acqu.hered.* Bald. & Ang. *in conſ.apud Tiraquel.relatum in d. tract.de vtroque retractu fol.97.num.13.& ſeqq.* Idque textibus, Doct. teſtimoniis, rationibuſque aliis, & ipſis inuictis cumulatiſſime confirmatum in reſponſo memorato pro genero habemus *nu. 35.& ſequentium turba.* In errore igitur manifeſtario aduocatio diuerſa deprehenditur. Cum vim.[illegible] ſit, neceſſarium æſtimandum, ad quod vltro quis ſe adſtrinxit, neceſſitatem ipſi ſibi volens conciliando.

Secundo ad arg. reſpondetur, neceſſarium debitum eſſe indicatur, quod contractum vltro eſt, & initium cui voluntas dedit, neceſſarium tamen ſimpliciter non eſt. Neque ſimpliciter neceſſitas continens, verum poſt tempus diuiſum, quam contractum eſt. In ipſo tamen contrahendo neceſſitas vlla non ſubeſt. Itaque cum ſimpliciter † neceſſitas hæc non interueniat. 26
Debitum neceſſarium dici proprie nequit. At improprie & ſecundum quid, poſtquam contractum eſt. Tale quippe proprie non dicitur, quod tale ſimpliciter, & quantum ad omnia non eſt. At ex aliquo tantummodo. Atque ideo ad neceſſitatem hanc trahi decretum non conuenit, quæ neceſſitas ſimpliciter non eſt. Cum proprie & ſimpliciter, non ſecundum quid, intelligi verba debeant *l.ſpadonem.§.qui accepit.* Ibique Bal. *ff.de excuſ.l.eſt lana.l.heres in.nu.§.1.l.hoc legatum.* Ibiq; Bart. *ff.de lega.3.l.1.ff.de don.l.fi. C.de his qui v.[illegible] ætat.c.pen.de ſen.excomm.cap.ſtatutum.iuncto c.[illegible] cat canon.de electio.lib.6.* Bartol. *in l.Lucius.§.quæſitum.ff.de lega.[illegible] in l.1.§.hoc interdictum.ff.de fonte.in l.mariti.§.legis Iuliæ.ff.de adul.* Bald. *in leg. adoptiuum.§.patronum.ff.de in ius vocand.in leg.ſi non ſpeciali nu.6.& ſeq. C.de teſt.* Inde fit, vt debitum proprie non dicatur, quod in diem aut ſub conditione debetur *l.ſi ita ſcripſiſſet.ff.de lega.1.* Barto. & alii *in l.1.nu.32.ff ſi cert.pet.* Alex. *in conſ.106,nu.3.verſ.3.verba ſtatuti.lib.5.* Et alia id genus innumera.

Tertio contrarius † argumento huic textus eſt *in d.c.2.* Ibique 27
Decius *in quarta not.de teſtibus.* Eam demum neceſſitatem intelligi, quæ inuitabilis ſit. Quocirca neceſſarium debitum non recte id diximus, quod vitari poteſt. Sed enim debitum excludere haud dubie liceat, quod vltro quis, neque vlla non cogente ſit.

Apparet ex his, conſequentiam non admitti, neceſſarium debitum poſtea efficitur, quam contractum licet voluntarie eſt. Ergo ad debitum hoc trahi ſtatutum conuenit, quo debitorum mentio neceſſariorum ſit. Quatenus pro voluntario omnino habetur. Et nihil pendi neceſſitatem oportet, quam volens

volens quis ſibi accerſit. Vnde neceſſarium proprie dici id non poteſt.

Quarto ad argum. reſpondetur. Generaliter eſto in debitis neceſſariis decretum loquatur, neceſſarium dici & id ſat, quod volens quis ſubit. Ad debitum tamen id genus referri ſtatutum
28 non conuenit, ſiquidem abſurda † ex relatione hac deſcendunt vt ei ſubueniatur, qui vitio, culpaue ſua coniectus in neceſſitatem eſt contra text. *in d.l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. cum aliis in d. reſponſo accumulatis. num. 44. & num. 87. C. quo vberius etiam infra diſceremus*. Abſurdum & alterum accedit, vt feudi, iuriſque alioqui perimendi occaſionem decretum pariat. De quo abſurdo in reſponſo dictum prænarrato eſt *nu. 80. verſ. adnumero rationi non congruit*. Æque abſurdum contingit, vt vigoris aut effectus quicquam verbum neceſſariis toties repetitum non habeat, ſi ad debita referatur, quæ cõtracta voluntarie ſunt, quatenus ſub verbis ea comprehenſa ſatis debitis erant, ita vti monſtratum ante habemus
29 *num. 14*. Quæ cum ita ſint, generalitatem reſtringi † abſurdi vel vnius excludendi cauſa, lex iubet, vti ſcriptum habemus *in conſ. 86. nu. 8*. Quibus Fredet. accedit *in conſ. 210. caſus talis eſt, quidam Epiſcopus. poſt med.* Iaſ. *in conſ. 182. colum. 7. lib. 2*. Sed & in verbis vniuerſalibus reſtrictionem admittendam, ne abſurdi quicquam conſequatur, in eodem demonſtratum reſponſo habemus *num. 76*. Quin etiam verborum offenſionem lex agnoſcit, potius quam abſurdam rem ferat. Alexand. *in conſ. 81. num. 9. & in conſ. 93. nu. 4. & ſeq. libro tertio*. Decius *in cap. cum inter. in ſeptimo not. de exceptio*. Quid hic dicendum, vbi nulla reſtrictio, nulla verborum læſio contingit. Quandoquidem neceſſarium demum id intelligi, in quo initio ipſo neceſſitas interuenit, demonſtratum ante ſatis,
30 atque in reſponſo prædicto eſt. Hoc amplius † etiam ſi decretorum interpretatio reiecta per decretum aliud inueniatur, ad literamque, vt iacent, intelligi verba oporteat. Ea tamen exploſa non cenſetur vnde abſurdum quid emanat. Soc. *in l. cum auus. nu. 89. in l. Iulianus. nu. 5. ff. de condit. & demonſt. in conſ. 84. nu. 3. circa fin. & ſeq. & nu. 6. lib. 1*. Corn. *in conſ. 14. col. 3*. Bald. *in conſ. 224. colum. 5. lib. 2. in conſ. 276. colum. 5. verſ. non tamen tollitur. lib. 4. Expreſſius & ſignificantius. in conſ. 324. colum. penult. in fin. lib. 3*. Brun. *in tract. de mulieribus. art. 5. q. 29. col. 1. poſt med. in fin. quæſtionis*. Socin. iun. *in conſ. 1. num. 142. lib. 1*. Quid dictum hic erimus, Vbi prohibitio vlla facta interpretandi non eſt? Vbi non abſurdum vnum, at multiplex incurrit. De quibus abſurdis etiam memoria habita *in d. reſponſo. pro genero eſt. nu. 61. 76. & ſeq. nu. 85. ver. nono debitorum eſto. nu. 90. in fin. & ſeq. & nu. 104. & ſupra nu. 11. circa fin.*

31 Quinto rationibus † & aliis argumentum hoc à locutione aut ſcriptura generali deductum confutatur. De quibus in reſponſo memorato *nu. 51. 76. 78. 96. 105. 328. 332. 338*. Vnde nihil eſt, quod argumento illo generalitatis ſane quam flexili & vitatu facili aduocatio partis fidat.

Sexto arg. retorquetur. Namque præterquam quod in ſpecie controuerſa euidentiſſime pars fallitur, generaliter neceſſaria debita intelligenda etiam quæ voluntarium initium habẽt, ſic quomodo monſtratum ſæpiuſque habemus. Atque ideo ſignificationi neceſſariorum debitorum argumentum refragatur. Rationibus, & aliis ſane quam mouentibus locum reſtrictioni generalitatis eſſe declaratum non obſcure eſt. Quod cũ ita ſit, in manifeſto retorcutio emicat. Hoc eſt per legem ipſam, legumq; rationes, non etiam ab homine diſtinctionem, & reſtrictionem debitorum neceſſariorum fieri.

Retorcutionem item euidentem & arg. illud ſuffert, locum interpretationi in re clara non eſſe. Apertiſſima quippe res in gratiam agnati & ſucceſſoris in feudo eſt. Neceſſaria debita ea demum accipienda, in quibus aut initio ipſo neceſſitas ineſt, atque ideo neceſſariam originem habent, vel ſi voluntaria, per legem tamen immediate, & citra vllum conſenſum hominis, neceſſitas iniungitur. Idque ſicut textibus, gloſſarum, & Doct. teſtimoniis vulgo receptum oſtendimus. Ita lumen nitidiſſimum obſcurare, ſolique tenebras offundere pars certat.

In eo ſane in primis repercuſſionem manifeſtiſſimam pars ſuſtinet. Tota enim in eo eſt. Id vnum omnium maxime agit, vt doceat, ad debita voluntarie contracta decretum trahendum. Atque ideo rationem eandem debitorum, quæ contracta vltro ſunt, atque eorum eſſe, quæ neceſſitate facta impellente ſunt. Sed enim cauſam multo aliam voluntarie, atque neceſſario cõtractorum eſſe, faciliuſque in neceſſario contractis opem ferendam, declaratum ſatis ante eſt. Diuerſitate itaque rationis inter debita hac admiſſa, quomodo ex diuerſis, rationemque diuerſam habentibus argumentandum pars cenſeat, aſſequi ſatis non poſſum. *l. fin. ff. de calumn. l. Papinianus exulis. ff. de minor. l. 3. §. 1. vbi non ratio diuerſitatis reddi poteſt. ff. de inoff. teſta. l. Seru. §. ſi. ff. de annuis lega. l. et cum. §. ſatisfactionis. ff. vt in poſſ. lega. l. ad iugere. §. quamuis. ff. de leg. 1. l. interpoſitas. C. de tranſact. Et alia in dicto reſponſo pro genero aſſcripta. numero 458. & num. 467*. vſque adeo porro † diuerſitatis ratione lex 32 obſeruat, vt cum ſermo aut ſcriptura generalis non ſit, quo minus reſtrictionem patiatur, vbicunque rationem diuerſam ea habent, quæ ſub generali ſcriptura comprehenſa quis aſſerit. *gloſ. in cap. qui circa. in verſ. aliorum. de electio. lib. 6*. Dyn. *in conſ. 14. colu. 2. in fin*. Bartol. *in l. omnes populi. num. 57. ff. de iuſti. & iure. in leg. ſi pluribus. numer. 6. circa med. verſic. in dubio qualiter intelligatur. ff. de lega. 2*. Signorol. *in conſ. 144. colum. 2. poſt med. verſic. nec obſtat. d. l. ſi ſeruitus*. Bald. *in conſil. 337. ſuper primo puncto dico, quod legatus. num. 2. lib. 4*. Paulus de Caſtr. *in conſ. 187. notandum eſt. colum. penult. poſt med. libr. 5*. Aretin. *in conſ. 19. in facto. num. 3*. Socin. *in l. ſi is qui a no. §. verum. num. 4. ff. de rebus dubiis. in l. Marcellus. §. quidam. colum. 2. ante med. verſ. quarto contra communem. ff. ad Trebell. in conſ. 21. num. 15. lib. 3*. Pe. Lin. *c. ꝑ ſignificaſti. colum. 6. circa fin. verſic. & ſi diceretur quare eſt. de reſcript*. Corn. *in conſ. 103. colum. pen. in conſ. 108. col. 4. & in conſ. 184. colum. fin. lib. 1*. Salnio. *l. in rubri. ff. ſolu. mat. num. 53*. Rationem plane multo aliam debitorum neceſſariorũ, quam voluntariorum eſſe; & ante dictum, & in reſponſo ipſo eſt, *nu. 82*. Quid autem in ratione diuerſa occupamur. Imo enim ius idem & in ratione † minore probandum, vt nec ad ea ſcri- 33 ptura generalis trahatur; ratio in quibus minor eſt. Fulgoſ. putat *in conſ. 135. in cauſa criminationis. col. 3. ante med*. Sed & ius idem verborum vniuerſalium eſſe, eodem ſcriptum reſponſo legitur *nu. 82*. Quæ res frequenti Decii locutioni contradicit, generaliter ſcripturam generalem accipiendam; vt minor in caſu vno atque alio ratio arguatur. Sed enim locus hic excutiendi non eſt. Quatenus diuerſam rationem omnino voluntaria atque neceſſaria debita habent.

Sed arg. lector, quæſo ſincerus audiat, quo decreti Blanchæ ſenſum peruertere aduerſarius laborat. Verba enim decreti obſeruat, quib. de ſuis, id eſt, vaſalli debitis mentio fit. Ita ob vaſalli ipſius debita feudi alienationem decretum permittit. Debita plane vaſalli ea proprie intelligi; quæ ab eo contracta licet voluntarie ſunt. Scilicet vaſalli debita non erunt, quæ neceſſario ſolui ab eo oportet. Et diſſolutionem quorum ob rem ad eum ſpectantem vaſallo ipſi lex imperat.

Secundo argumenti plane ineptitudo fit ſiquidem de vaſalli debitis non ſimpliciter, verum ex qualitate mentio neceſſariis fit. Ita duo coniunctim decretum poſcit, vt vaſalli, atq; neceſſarium debitum ſit. Vnde ſatis non eſt, vaſalli debitum eſſe, niſi & qualitas interueniat, vt neceſſario contractum ab eo ſit; per ea, quæ ſtatuti qualitate probanda in reſponſo ſcripta prædicto ſunt. *nu. 31. 125. 140. & nu. 396.*

Non obſtat, ob cauſas etiam voluntarias feudi alienationem permittendam, dum fraus modo aut dolus abſit. Quod argumentandi genus eo ſpectat vt fraus præſumi doluſue non ſoleat. *l. merito. ff. pro ſocio*. Atque ideo ex cauſa iuſta factam alienationem intelligi. confutatum enim argum. hoc ex ſuperioribus liquet. Cauſam iſtam nec in principe præſumendam vbicunq; niſi ex cauſa qua iuſta facere quid non ſinitur. Atque argum. partis admiſſo, nunquam cauſa iuſta † præſumenda in principe 34 non erit. Semper enim dici poterit, dolum fraudemue in principe non præſumi, quem iuſtitiæ plenum, & id ſentire, quod iuri congruit, lex præſumit, vti ſcriptum habemus *in conſ. 5. num. 21. in conſ. 103. num. 14. in conſ. 168. numer. 9. in conſ. 172. in princip. in conſ. 293. num. 8*. Et præſumptionem iuris principe aſpirare, Abb. ſcribit *in c. in cauſis. in ſecundo nota. de reg. iur*. Decius *in conſ. 125. num. 4*. Pariſ. *in conſ. 5. num. 53. lib. 4*. Quid ita igitur in priuato homine, & principi non conferendo cauſam voluntariam iuſtam præſumendam effutire non pudet. Id quod principi denegatum vel ſummo eſt.

Apparet ex reſponſione hac, præſumptioni locum, de qua *in d. l. merito*. nec in principis gratiam eſſe, vbicunque tertii incommodum vertitur. Quid circa inferiorem probandum priuatumue erit. Idque in d. etiam explicatum reſponſo habemus *num. 62. & ſeq.*

Secundo argumentum hoc partis textibus non paucis refragatur, quibus † expreſſum eſt, reiiciendam interpretationem 35 eſſe. Vnde diſpoſitionis illudendæ circumueniendæque occaſio præſtatur, *vt in conſ. noſtro. 118. nu. 24. in conſ. 175. nu. 3. & in d. reſponſo pro genero. nu. 61. & 77*. Namque ſi argum. hoc partis admitti-

inus, dolum fraudemque non præſumi, locum nunquam interpretanó memorata habebit, quæ ab occaſione fraudis dolive pellenda deſumitur. Imo enim illuſorium fieri áctum patemur, niſi ſi doli fraudiſue præſtita probatio ſit. Quæ argumenti confutatio in reſponſo, etiam prædicto confirmata apparet *nu. 61. in fi. verſ. neq; contrarium hic eſt.*

Tertio argum. diluitur, dolus frauſue eſto abſit, quæ conſilio aut ex propoſito, vt aiunt, committitur. Dolus tamen reipſa interuenit. Læſionem quippe enormem ex debitis tot in maxima feudalium bonorum parte vſque adeo filius ſentiat, vt aliena eum viuere miſericordia oporteat, ſi tatos patrios habere con-
36 tractus cogitur. Dolum [illegible] ne † re ipſa ſimilem, atque eum eſſe, qui conſilio admittitur, iuris incerti non eſt. *l. 2. §. ſi quis ſine. ff. de exceptio. doli. l. ſi quis cum alter ff. de verbor. oblig. l. ſi ſuperſtite. verſ. ſane. Cod. de dolo.* Bart. *in l. fin. num. 3. in fi. ff. de prætor. ſtipul.* Anch. *in conſ. 39. pro claritate col. 1. in conſ. 85. viſis in fi. in conſ. 180. viſa. nu. 11. & in conſ. 375. in ſupradicta. nu* 2. Cor. *in conſ.* 166. *lib.* 1. Dec. *in conſ.* 531. *num.* 4. Riminal. *in conſ. 39. nu. 15. lib. 1. in conſ. 222. in prin. lib. 2.* Ripa *in l. 3. reſponſorum. de dona. reuo. c. 15. nu. 10.* Soc. iun. *in conſ. 48. nu. 24. in conſ. 129. num. 40. libr. 1. in conſ. 38. nu. 23. lib. 2. in conſ. 47. nu. 40. in conſ. 50. num. 6. lib. 3. Et alia permulta.*

Non ob expreſſionum principem fuiſſe, vt ad debita neceſſaria initio, vel quorum neceſſitas à lege ipſa mox imponitur, relatio decreti fiat, ſi ea decreto ipſi mens fuerat. Argumenti enim & huius reflexionem non obſcure aduerſarius excipit. Namq; cum debitorum memoria ſimpliciter in decreto habita Yolant eſſet. Ne in controuerſiam forte vocaretur, ob quæ debita alienare feudum licet, omnia ne, an aliqua tantum, incertitudinem ſermone g[illegible]ali habente. Expreſſum id Blanchæ decreto, atque eius [...]atum eſt. In quo neceſſariorum mentio quartum totieſque facta legitur, quoties debitorum commemoratio occurrit. Quæ etiam repetitio quarta fuerat, ſi debita etiam Blancha ſeuſem., quæ neceſſitate nulla cogente, contracta initio ſunt. Per alia item, ad debita id genus initio neceſſaria, vel quæ à lege mox inducuntur, trahi decretum oportet. De quibus in reſponſo memorato, *nu. 32. & ſequentium congerie. Et nu. 386. verſ. ratione & alia.*

37 Secundo reſpondetur. Expreſſum † de neceſſariis debitis admodum prænarratum, hoc eſt initio ipſo, vel quorum neceſſitas à lege mox exiſtit, hoc ipſo intelligi, quod iuris id rationibus coactis, præſumptionibusue colligitur. Bald. *in l. 2. §. ſeruus per illum text. ff. ad Sillan.* Soc. *in conſ. 188. col. fi. lib. 2.* Rurſus cum ex mente decreti interpretationem hanc conſiſtere in reſponſo teſtatum prædicto ſit, *nu.* 102. Expreſſum id habetur, quod ex mente procedit. *l. 1. de pactum. §. fin. ff. de pact. l. ſi pactum. ff. de proba.* Ex quibus text. ita Bald. ſcribit *in conſ. 200. verba Cyn. in fin. libr. 2.* Idem ex Bart. Ang. & aliis oſtenditur *in l. prætor. §. 1. per glo. ibi verſ. expreſſum. ff. de ope. noui nunciat.* Rom. *in conſ.* 270. 171. *in fin.* Curt. ſen. *in conſil.* 49. *num.* 67.

38 Retorſionis argu. & illud partis cedit. Qualitatem debiti neceſſarii ſecundum verbi † tempus, hoc eſt, cum feudi alienatio fit, intelligendam. *l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxal. cum talibus non paucis.* Quæ in manifeſto retorſio eſt. Siquidem verbo debitis qualitas neceſſarius aſſuitur. Eam ob rem tempore ipſo verbi debitis, interuenire neceſſitatem oportet; cum debita ipſa contrahuntur. Idque & à nobis obſeruatum in reſcripto memorato eſt, *nu.* 40.

Secundo ad arg. reſpondetur. Verbo alienationis qualitatem fac neceſſariorum adiectam. Ad rem nihilo magis attinet. Siquidem locum regula non habet, de qua *in d. §. ſi extraneus.* Vbicunque abſurdi conſequi quicquam poteſt, ſi ſecundum verbi tempus qualitatem ſpectamus Gardin. Zabarel. *in c. perpendimus. col. 8. de ſenten. excom.* De quo Saluiol. meminit *in rubr. ff. ſol. mat. n. 106. ver. vel & quarto.* Abſurda plane nequidem pauca ab interpretatione hac conſequi, declaratum ſatis ſuperius eſt.

Tertio reſpondetur, ad eum caſum regulam iam dictam non pertinere. Quo ratio eadem tempore verbi, atque ante tempus ipſum non eſt. Saluiol. *in d. rubr. ff. ſolut. matr.* à contrariis argumentando. *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.* Rationem plane diuerſam, ante neceſſitas inueniatur, quam alienatio fiat & debita meantur. An poſtea accedat, quam contracta ſunt, ſuperiora docent, quod ſtugi nullius verbum neceſſarius toties repetitum ſit, quod feudi vniuerſi ſubuertendi occaſio præſtatur, ſi tempore demum alienationis neceſſitatem exquirimus. Diuerſitatis item rationem cumulatiſſime & ſignificantiſſime ea indicant, quæ ad reſponſum notata memoratum ſunt *nu. 2.* & *ſequentium caterua.*

Quarto reſpondetur. Quod dicitur, verbi tempore qualitatem accipiendam taxatiue id non accipi, vt tempore alio interuenire qualitas non debeat. Idque ex text. demonſtratur *in d. l. alienationes.* Ibiq; Alber. *ff. famil. erciſc.* Ex Ang. *in conſ. 243. multi ſunt conſortes. poſt prin.* Ex Aret. *in d. l. 4 poteſt. in fi. cum aliis ſupra accumulatis.* Satis non eſſe tempore alienationis aut actus neceſſitatem interuenire, quoties niſi ob cauſam neceſſariam fieri quid nequit, niſi ſi & ante, initioq; ipſo conciliata neceſſitas ſit. Ita ſatis non fuerit, initio ipſo neceſſitatem contigiſſe, ſi poſtea debiti. Neque ad rem attinet, cum alienatio feudi fit, neceſſitatem vrgere, ſi à voluntate orta neceſſitas eſt, atq; ideo initio ipſo non fuit, cum factum debitum eſt, vel ante per legem ipſam impoſitam aut inducta neceſſitas non ſit. Apparet ex his, tecl un conſequentiam non eſſe tempore verbi alienationis, cum feudum alienatum, neceſſitas debiti apparet. Ergo ſatis ea neceſſitas erit, neque tempore quo alio anteriori ea exigitur. Ex his enim confutata conſequentia oſtenditur, quæ ſcripta mox ſunt. Contrarium item conſequentiæ huic text. gloſ. & Doct. iuni. *in d. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſat. cog.* Vbi quoties ex conſenſu aut promiſſione hominis cauendi neceſſitas emanat, priuilegio cautionis neceſſariæ non fruitur. Atqui tempore ipſo cautionis aut verbi, cum præſtatio cautionis ſit, neceſſitas ipſa cauendi inuenitur. Sic tempore ipſo verbi, & alio anteriori neceſſitatem ipſam interuenire oportet. Ex gloſ. item & Doct. conſequentia proſternitur, *in d. l. ſi duo. in verſ. ſicre. ff. de acq. her.* vbi ſatis non eſt, verbi tempore damnum contingere, niſi ſi & initio ipſo damnoſa aut onerosa cauſa ſit.

Quinto ſignificantius arg. ipſum proſternitur, quod à regula *d. §. ſi extraneus.* deducitur, Inficias eundo, alienationis tempore neceſſitatis qualitatem ſubeſſe. Etenim ſi ea demum neceſſitas in debitis intelligitur quæ initio contingit, vel per legem immediate iniungitur, vbiq; tempore ipſo alienationis qualitas hæc non reperitur. Quia neceſſario tempore alienationis contracta debita non apparent. Inde hallucinatio manifeſta partis, & fallacia argumenti eius euidenter conſtat, cum ſatis neceſſitatem debiti in feudo alienando putat, quæ ex debito ipſo contracto ſit. Quoniam de neceſſitate hac decretum non loqui neque intelligi in ea poſſe, ſatis ſupraq; dictum tam ſæpiſſime eſt. Itaq; cum ad neceſſitatem decretum pertineat, vel quæ initio eſt, vel à lege immediate procedit. Neceſſitas hæc nec tunc interuenit, cum feudi alienatio exerceretur. Alienationis verbo igitur qualitas eſto adiecta neceſſariorum ſit, verbi tamen aut alienationis tempore qualitas hæc neceſſitatis non inuenitur, neceſſitas videlicet, quam lex exquirit, verum alia, quam nihil lex ipſa facit. Et quæ curæ legi non eſt.

Argumento alio opinionis ſuæ peruicaciam obſcurare partis aduocatio certat. Et ſi maxime ratio diuerſa debiti, quod voluntarie atq; eius videatur, quod contractum neceſſario eſt. At-
tamen † ei etiam opem ferendam, qui culpa ſua in neceſſitatem 39
incidit ex Alex. & Socin. *in d. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria.* Tel. *in c. ſi qui teſtium. in fin. de teſtib.* Bal. *in conſ. 20. quid importent iſta verba. libr. 2.* Profligatum quippe arg. hoc ex his ſatis liquet, quæ in reſponſo ſcripta ante memorato ſunt *nu. 87. & tribus ſeq.* Atque præterea, quæ relata ibi leguntur. Ex Angel. Imol. Roman. Alexandrin. & Soc. argum. ipſum debellatur, *in leg. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb.* Bona fideicommiſſa, quæ ob cauſam alienare neceſſariam liceet, propter neceſſitatem non diſtrahi, in quam vitio ſuo heres grauatus deuenit. Quam receptam ſententiam Soc. ibi aſſerit. Idem Alex. probat *in l. quamuis. numer. 15. poſt med. ff. ſolut. matr. & in conſ. 32. circa fin. lib. 1.* Crebriorem opin. hanc Iaſ. etiam ait *in auth. res quæ. num. 20. C. com. de lega.* Et niſi ob vitæ aut membri redemptione bona tunc fideicommiſſa non alienari, cum vitio grauati neceſſitas accidit, *in d. auth. res quæ. circa fin.* Fulgoſ. putat Soc. *in d. l. Marcellus. §. res quæ. n.* 4.

Bald. huc accedit *in c. ex parte. in prin. de conſuetud.* Priuilegium ne vltra quam facere poſſit, maritus conueniatur, ei non tribui qui vitio ſuo factus pauperior eſt per text. not. *in l. pen. ff. de iure dot.* ſequitur Iaſ. *in l. quod nomine. in fin. prima nota. ff. de cond. indeb.* Ex text. id præter Bald. & Iaſon. confirmatur *in l. ſed hoc ita. §. 1. ff. de re iudic.* Quem text. pro ſententia hac Crotus nominat *in l. frater à fratre. in fin. ff. de cond. indeb.* Baldum etiam Crot. vocat *in c. ſedes. num. 5. de reſcript.*

In eandem ſententiam Bal. ſcribit *in conſ. 478. quæ ſunt res. n. 2.*

lib. 2.

[illegible] Quibus caſibus [illegible] pauperie [illegible] em ſuſtentare vxor diues cogitur, receptum id non eſſe, vbicunque mariti vitio pauperies accidit.

Neq; dixeris, ad delictum prædicta ſpectare, ei ſubueniendum non fore, qui ex crimine factus egenus ſit. Rationem aliam eius videri, qui per culpam pauperie laborat. In enim idem & culpæ eſſe, Soc. ſcribit *in d. l. Marcellus. § res qua. num. 3.* Crot. *in d. l. frater à fratre. in fin.* Idem Alex. tenuit *in l. quamuis. num. 11. post med. ff. de in ius voca.* Rationis quippe atq; æquitatis non videtur, ad incommodum alienum culpam cuius recidere. Et noxiam vaſalli aut heredis grauati culpam agnato ſucceſſori, ſubſtitutoue eſſe. Quam rationem in ſpecie Alexand. obſeruat *in d. l. quamuis.* Ex his item ratio hæc iuuatur, quæ in reſponſo ſcripta prænarrato habemus *num. 91. 266. & numer.* 469. Atque nominatim ex facto aut culpa patris ius filii non minui *in d. testatum responso est. numer.* 92. Ibique aduocationis patris error manifeſtarius

40 aperitur. Quam etiam † non præterit, ſiue eam longe diſſimilem iu iudicio illo grauiori Cercenaſchi fuiſſe. In quo aduerſus primogenituram à patre inſtitutam recte filium reclamare contendit. Si primogenituram filius oppugnat, quæ iure introducta diuino eſt Geneſ. 21. 25. 27. Ad Hebr. *cap. 12. cap. li. r. de voto.* Oldr. *in conſil. 237. perlectis, vnde familia dignitas ſalua manet.* Quid ita fronte tam perfricta defuncti factum ratum à filio habendum, ſcribere non puduit, vnde filii excidium, & familiæ pernicies ſequitur.

Neq; reſponſio mutat, qua contra deciſiones has aduocatio ipſa vtitur. Ad eum caſum eas ſpectare, quo prohibitum quid regulariter, & permiſſum niſi in caſibus quibuſdam non eſt. Cauſam aliam ſpecie controuerſiæ eſſe, In qua permiſſio, feudi alienandi per omnia vertitur. Vitiis enim & erroribus non paucis reſponſio hæc laborat. Principio, feudi alienationem ex cauſa quauis etiam voluntaria atque ex delicto etiam permiſſam putat. Atq; ideo commune feudorum ius ex toto abrogatum. Aliter quippe permiſſio feudi alienandi intelligi per omnia non poteſt. At enim decretis ipſis Yolant, & Blanchæ reſponſio hæc repugnat, quibus niſi in caſibus certis dotis videlicet, donationis propter nuptias, debitis neceſſariis, & ne[illegible]tatibus aliis quibuſcunq; feudi permiſſa alienatio non eſt. [illegible] niſi ob neceſſitates alienari feudum non poteſt. Quod ſi Y[olan]tæ & Blanchæ mens fuerat, vt generalis & abſoluta feudi alienandi permiſſio eſſet. Quorſum de dotibus, donationibus propter nuptias, debitis neceſſariis & neceſſitatibus aliis exprimere. Quid idem attinebat, reſtrictionem ad neceſſaria debita per Blancham fieri. An non ſatis erat, feudi ipſius alienandi habenas ſoluere.

Secundo textibus non parum multis reſponſio hæc aduerſatur. Quibus expreſſum eſt, nominatim correctionem faciendam. Eandemq; ad caſus enarratos coercendam. Id quod reſponſi [illegible] index declarat in verſic. correctio.

Conſequens his ſit, reſponſione ſua partem referri, cum feudi alienationem permiſſam regulariter, atq; ex toto exiſtimat. Imo enim econtrario, prohibitam eam regulariter, & niſi in caſibus quibuſdam permiſſam non eſſe, & verba & mens ipſa ipſa decreti docent. Idq; & in reſponſo confirmatum prædicto legitur *nu. 65.* Quo magis admire id genus reſponſione vti pudori non fuiſſe.

41 Hoc amplius contradictionis vitio † in reſponſione hac eripi pars nequit. Namq; cum argum. illud refellere conatur, ſuperfluum neceſſariis verbum toties repetitum fieri, ſi ad debita referatur, quæ contracta voluntate ſunt, In multis effectum produci ait, de quibus dictum ante eſt. In quibus feudi permiſſa alienatio non erit. Conſequenter interpretationem tunc admitti, generalem feudi alienandi poteſtatem ob verbum neceſſariis non eſſe. Itaq; cum permiſſam modo alienationem ex toto ait, an non contraria ipſi ſibi loquitur.

Quid autem Alexand. & Socin. teſtimonio *in d. l. si fideiuſſor. §. si neceſſaria pars uictitur.* vt ei etiam ſuccurratur, quo vitio ſuo indiget ad neceſſitatemq; trahitur. Atq; ideo neceſſariam ſatiſdationem intelligi, etiam, quæ ex contractu, delictoue præſtatur. Quoniam & per legem neceſſitas hæc cauendi inducitur. Mirum, ni parti ipſi argum. hoc euidenter obſtet. Neceſſarium

42 quippe † ſatiſdationem non aliam admittunt, niſi cuius præſtandæ neceſſitas per legem ipſam immediate, ſine vlla eius pro[m]iſſione ab homine inducitur. Vnde ſi promiſſa ſatiſdatio ab homine ſit, voluntariam eam, non neceſſariam aiunt, quamuis neceſſitas in ea poſt promiſſionem inueniatur. Vnde ex verbis ipſis liquidiſſimis Alexan[d. &] Socin. mente quæ eorum perſpicua non poſſunt voluntaria debita non æſtimari, quæ ex promiſſione contracta homini ſunt. Id quia ex promiſſione & voluntate hominis immediate oriuntur. I[dq]; ſermone proliſiore excerere inutile ſumus. Nominatimq; id ex Soc. *in d. § si neceſſaria oſtenditur num. 7. poſt gloſſ. ibi quid poſſit ideo differt.* Voluntariam ſatiſdationem intelligi, quæ ex conuentione aut promiſſione debetur.

Neq; ad rem attinet, ex facto, omnis voluntario neceſſitatem hanc ſatiſdandi per legem imponi, atq; ideo originem voluntariam neceſſitati eſſe. Quoniam voluntas hæc in ſatiſdatione ipſa non inuenitur, quandoquidem promiſſio vlla facta de ſatiſdando non ſit. Vnde quia ſine conſenſu & voluntate vlla hominis cauendi neceſſitas per legem imponitur, neceſſaria ſatiſdatio iudicatur. Ad [illegible] igitur non attinet, ex facto hominis voluntario cauendi neceſſitatem induci, vt voluntaria ob id cenſeatur, cum voluntas h[æc in ſatiſdati]one ipſa abſit, neque ad cautionem ipſam verba promiſſionis aut facti hominis omnino reſpiciant.

Conſequenter ius dicendum, Ex fa[cto] hominis [vol]untario tum deniq; effectum voluntarium ſequi, ſi [a]d effectum illum voluntas ipſa aſpicit, & ad effectum illum verba ipſa diſpoſitionis ſpectant. Aliter atq; ſi in facto hominis volunta[s] [m]entio vlla de effectu non non fit, verum à lege ipſa præter hominis voluntatem, effectus ille introducitur. Legi enim ceu cauſæ eius immediatæ & proximæ, non homini tribuitur, ſic quomodo locupletius & luculentius declaratum in ſuperioribus apparet *num.* 2.

Fel. item dictum non mouet *in d. cap. si qui teſtium. in fin. de teſtib.* Pauperi ex æquitate ſuccurrendum, quamuis culpa ſua paupertas contigerit. In caſibus enim ab eo expreſſis loquitur. In quibus tertii non intereſt, neq; in incommodum alienum vertitur. Quod in patrimonio minuendo conſiſtit. *l. 3. ff. de d. an. inſeti.* Cauſa alia ſpecies controuerſiæ eſt. In qua filii diſpendium & iacturam feudi vertitur, quod filio ipſi debitum ex contractu feudi ipſius & inueſtituris maiorum eſt. Idq; ex Imola & Doct. oſtenditur *in d. l. Marcellus. § res qua.* Qui heredi ſuccurrendum grauato non putant, qui vitio ſuo in neceſſitatem incidit. Id quia ſubſtituti incommodum vertitur. Vnde cum Imolæ teſtimonio Fel. dictum mitigatur, vt Imola ipſe ſentit. Ita intelligi Fel. oportet, cum tertii ius videlicet deterius non fit, neque incommodo alieno pauperi ſubuenitur. Bartol. *in leg. non ſolum. § ſi liber ita uiuito verbo. numer. 7. Digeſt. de lib. leg. & in l. cum quidam. circa med. verſic. ſoluitur intellectu. Digeſt. de his quibus vt indig.* Rom. *in conſil. 121. numer. 5.* Huc [et] illud ſpectat, ſecundum qualitates & conditiones relatæ referens accipiendum. *leg. ſi prior maritus. Digeſt. ſolut. matrim. leg. aſſe toto. Digeſt. de hered. inſtit.* Et alia non pauca. [Fe]li. etiam ipſius verbis declaratione interpretatio ſeu reſponſio hæc confirmatur. Æquitatis

43 enim ratione † ad opinionem ſuam Feli. impellitur, vt culpæ, vitiiue ratio non prohibeat, quo minus egenti ſubueniatur. Sed enim æquitatis locus rationi non eſt, vbicunq; detrimento alieno pauperi opitulamur. Ita vti verbi[s] pluribus in reſponſo teſtatum memorato habemus, *numer. 91. & ſequent numer. 266. & num.* 469.

44 Nihiloſo magis Bald. ſententia † obſtat *in d. conſil. 20. libro 1.* ob debitum calore iuuenili, aut ex maleficio contractum bonorum fideicommiſſorum alienationem ob perſonam redimendam permittit, vbicunq; propter neceſſitates ſubleuandas alienandi facultas datur. Vnde enim in carcerem vaſallus defunctus ob debita contracta coniici ex forma inſtrumentorum poſſet, vtpote quæ in formam conſcripta executoria ſunt. Sicut ob debita id genus diſſoluenda feudi permiſſa alienatio erat, ita propter debita hæc à filio ipſo feudum alienandum. Idque Philiberti Ducis decreto, quo ius idem ſucceſſoris, [at]que vaſalli defuncti conſtituitur. Ex fide enim non bona ſatis Bald. inducitur. Vtpote qui parti ipſi euidenter nocet, ſi rationem eius ſpectamus. Idcirco enim pro debito voluntario & maleficio, perſonæ redimendæ ius eſſe ait. Quoniam expreſſim id à teſtatore conceſſum ob perſonam redimendam eſt. Qui in perſonam redimendam alienandi copiam nominatim fecit. Quo caſu ad debitam atque adeo cauſam voluntariam, cogitatum neceſſario videtur, cum bellum non geritur. Ius aliud ſeruandum Bal. ſubiicit, quoties in cauſam illam perſonæ redimendæ alienandi poteſtas non ſit. Tunc. n. niſi legitima cauſa

K 4 alie-

alienandi facultatem non dari. Ita Bald. teſtimonium parti contrarium euidentiſſime apparet, quoties de perſona redimenda in facultate ob neceſſitates alienandi, verbum non fit.

Secundo cum Bald. teſtimonio *in d. conſ. 20. pars vtitur.* Id Bald. ſentire facit, vt nihil interſit, ob neceſſitates ſimpliciter, an ob perſonam redimendam alienare conceditur. Vtroq; quippe caſu etiam ob maleficium debitaque voluntaria alienandi ius eſſe. At enim ſi eam Bald. fuiſſe mentem dicimus, incerta atq; frugi nullius verba illa facimus, & pro redemptione perſonæ. Quibus Bald. admititur. Et quæ ſola expendit.

Tertio Bald. ipſe nominatim ſenſui huic reſiſtit, qui expreſſionis ratione mouetur, quod de perſona expreſſum redimenda

45 eſt. Neq; dici † poteſt expreſſionem hanc in verbo neceſſitates intelligi. Quoniam ſub verbo neceſſitates contineri redemptio non poteſt, etiam vbi comprehenſam alias dicamus, expreſſione ipſius redemptionis nominatim facta. *l. cum ex filio. §. 1. l. qui plures. § itaq. l. ex facto. § item quæro. ff. de vulg. l. nonnunquam. ff. de cond. & demonſtr. l. expreſſa. ff. de regul. iuris. & illud, dicite diſcipulis eius, & Petro.* Diſcipulorum enim appellationi Petrus non cedit, poſtquam expreſſio facta eius eſt. Itaq; expreſſionis verbi redemptionis, non etiam neceſſitatum verbo Bal. ſententia fundatur. Quocirca redemptionis expreſſione remota, ſicut ius aliud admittendum Bald. putat. Ita parti ipſi perſpicue aduerſatur, ne ex verbo neceſſitates, redimere perſonam liceat, vbiq; capti vitio neceſſitas contingit. Ita cum probatiſſima Doct. ſententia *in d. l. Marcellus. § res quæ. & d. authen. res quæ.* eo etiam caſu Bal. facit, quod vitæ aut membri redimend. neceſſitas incurrit, contra quam Fulgoſio & Soc. placere ante oſtendimus. Secundum quæ aduerſarius parti eo etiam caſu Bald. apparet quo propitios ſibi Fulgoſium cum Socino habet. Quos ipſos fatales parti eſſe, monſtratum liquido ante eſt.

Quarto vbi aliud ſcriptum apud Bald. fuerat, hoc eſt, rationem neceſſitatum habendam, quæ à facto hominis voluntario, ab homineque ipſo immediate deſcendunt, flocci faciendum id eſſet, vtpote quod textibus, gloſſis, & grauiſſimis, pleniſſimiſq; Doct. teſtimoniis repugnat. Sic quomodo ſæpiſſime, cumulatiſſimeue *monſtratum & ſuperius. & in d. reſponſo eſt.*

Quinto non modo *in d. conſ. 20. lib. 2.* ſed & *in d. l. ſi fideiuſſor. § ſi neceſſaria ratione fortiore* Bald. pugnat. Ibi enim & tunc quoq; nihil neceſſitatem facit, quæ vitio cuius euenit, cum tertii incommodum non vertitur. Quid hic dicendum, vbi feudi iactura periculumq; verſatur. Et quamuis damni ratione tacente, Bal. dictum recipi *in d. § ſi neceſſaria.* non ſoleat, damni tamen cauſa occurrente, recepta haud dubie ex prædictis apparet, parti quoque aduerſarius Bald. idem legitur *in d. conſ. 478. num. 2. lib. 5.* Inopiæ mariti rationem non habendam, vt ab vxore ſuſtentetur, quoties mariti ipſius vitio egeſtas incurrit. A Bald. etiam vulnus lethificum pars accipit *in d. cap. ex parte. in princip. de conſuetud. & in d. cap. ſedes. num. 5. de ſcript.* De quo memoria habita ante eſt *num. 39.* vt mirari ſatis nequeam, impudenter adeo Baldum ſeruum facere, à parte ſcriptum qui partem ipſam nominatim contemnat. Par-

46 ti etiam Bald. obſtet † *in conſil. 432. præmittendum eſt ad euidentiam, quod ordo. nu. 3. lib. 1.* Qui neceſſitatem euidentem poſcit, quoties niſi ex neceſſitate perfici venditio nequit. At enim quomodo euidens dici neceſſitas poteſt, quæ à cauſa originem voluntaria ducit.

Sexto ex diuerſis penitus aduerſarium argumentari, cum Bald. teſtimonium profert euidenter oſtenditur. In qua ſpecie enim Bald. conſuluit, ſi ad voluntaria debita alienandi facultas non trahitur, infructuoſa omnino verba illa fiunt & pro perſona redimenda. Quoniam quæ ob cauſam initio ipſo neceſſariam redemptio fit, incluſa ea, atque expreſſa ſatis in verbo neceſſitatibus erat. Eadem re effectus cuius eſſe verba illa nequeunt. Et pro perſona redimenda, niſi ſi ad cauſas etiam volunta-

47 rias trahitur. Quod cum ita ſit, Ita verba intelligi † illa decet, & pro perſona redimenda, ne irrita, vacuaque ab effectu iaceant. *leg. 1. in fin. Digeſt. ſi quis in ius voca. non ierit. l. quibus diebus. § dominus.* Et quod ibi Bartol. & Socin. *Digeſt. de condit. & demonſtr. cum aliis in d. reſponſo pro genero ipſo accumulatis. numer. 46. & ſequ. numer. 77. 312. & numer. 340.* & quorſum in redemptione ob cauſam initio neceſſariam prouidere, cum prouiſum iam ex verbo ipſo neceſſitatis eſſet. Inutilis enim prouiſio abiicienda. *leg. ſi plures. Digeſt. de teſtamen. tute.* Soc. iun. *in conſil. 182. numer. 13. & ſequ. libro 2.* Vnde cum niſi in cauſa voluntaria vtilitatis quid afferre prouiſio illa de perſona redimenda nequeat. Ad cauſam ipſam voluntariam non trahi non poteſt. Ratio hæc verborum vacantium aut ſuperfluentium in decreto ſilet, quamuis ad debita non trahatur, quæ contracta voluntarie ſunt. Namq; & ſi maxime expreſſio facta in dote, donatione propter nuptias, & debitis neceſſariis eſſet. Conſequens tamen non fit, ad cauſas alias neceſſarias

trahendum decretum eſſe, quatenus † extra caſus expreſſos correctorium educi ius non ſoleat, vt in dicto notatum reſponſo habemus, *numer. 85.* Vnde niſi ſubiectio facta verborum eſſet, & pro neceſſitatibus ſuis aliis quibuſcunque caſus omnes comprehenſi neceſſarii non fuerant, in quibus initio ipſo etiam neceſſitas ſubeſt. Qui non infrequentes contingunt. In qua clauſula & pro neceſſitatibus aliis ſuis quibuſcunq; verbis pluribus occupati in reſponſo prædicto ſumus *numer. 67. & pluribus ſequent.* Atq; vbi ſub verbis illis debitis neceſſariis, neceſſitates comprehendi omnes poſſunt, quod nequaquam admittimus, 48

cum frequentes citra debita, interueniant, ſatis tamen † eſt, vocari in dubitationem poſſe, ad neceſſitates ne alias verba illa pertineant. Quo caſu ſuperflua dici verba illa non poſſunt, & pro neceſſitatibus ſuis aliis quibuſcunq;, ſatis quippe verba operantur, quæ dubitationem abigunt. Rom. *in conſ. 117. ex præmiſſa. col. 2.* Alex. *in conſ. 33. num. 9. verſ. nec ad hoc obſtat. lib. 1. & apud nos in l. 1. num 13. ff. de leg. 1.* 49

Septimo præmiſſorum omnium nihil eſſe fac. Ad perſonam redimendam in ſpecie Bald. eſto neceſſitates verbum proſit, ad rem id nihilo magis attinet. Id quia ex diuerſis prorſus argumentum deducitur. Id eſt, à † teſtatore in bonis ſuis, ad principem in feudo. Inter quos non paululum differt, ratioq; diuerſitatis non leuis vertitur. Teſtator enim pro arbitrio bona ſua diſponit. *§. diſponat. in authen. de nupt.* Princeps plane deteriorem agnatorum conditionem ſine cauſa in feudo non facit, quatenus ex contractu agnatis ius competit, quod citra cauſam lædere princeps non permittitur. Sic quomodo ſcriptum apud nos legitur *in tractat. de antiq. temp. par. 1. nu. 5.* Sed enim cauſa iuſta iuris agnatorum in feudo lædendi, intelligi in eo nequit, quod neceſſitate nulla vrgente, ex voluntate, aut mera animi libidine fit. Et in quo delinquendi & feudi totius peſſundandi occaſio præſtatur. De qua occaſione ſcriptum ſatis *in d. reſponſo legitur nu. 80. verſic. enimuero rationi congruit.* Rationis igitur diuerſitate inter caſum Bald. *in d. conſ. 20.* & caſum controuerſum interueniente, nihil eſt, quod à caſu Bald. argum. deſumatur. *l. naturaliter. § nihil commune. ff. de acq. poſſ. l. inter ſtipulantem. § ſacram. ver. ſed hæc diſſimilia ſunt. ff. de verb. obl. Et alia innumera.* 50

Octauo alienam à ſpecie controuerſa Bald dictum eſſe, non obſcure declaratur. Quoniam † offerendi hic ius tractatur, quod hypothecam expoſtulat, vt in dicto expreſſum reſponſo eſt, *numer. 387. ver. ius hoc offerendi. & numer. duobus ſequent.* Sed etiam ad debita voluntaria decreta fac pertinere, quod ipſum modis omnibus improbamus, feudum tamen alienare, hypothecæue ſubiicere non aliter licet, niſi ſi debita conſtent, quorum nomine alienatio aut hypotheca fit. *l. diuus.* Ibiq; Bart. *ff. de milit. teſtam. Et alia non pauca.* Enimuero debita vlla anteriora non docentur, propter quæ pignori necti feudum deberet. Qualitate igitur debitorum in decreto expreſſa non apparente. Id eſt, quod propter debita antecedentia hypothecæ feudum deſtinaretur, fruſtra decretorum beneficio partem fidere in d. monſtratum reſponſo eſt *nu. 32. 135. 140. ver. ibiq. recipi. & n. 396.* Hypotheca plane tacente, nihil eſt, quod ad ius offerendi pars adeat. Non me fugit, indaginem longiorem in reſponſione hac octaua exquiri. Cæterum cum abunde ſatis aliæ non deſint, otioſam in ea diſceptationem duxi. 51

Apparet ex his, rectius Bald. teſtimonium *in d. conſil. 20. libro 2.* in generi gratiam ſub reſponſo memorato à nobis productum *numer. 94.* Sed & Bald. teſtimonia quatuor aduerſario onoroſa io quinta ante data reſponſione apparent. Inde mentis diuerſæ turbatam ſpectare valetudinem licet. Cum Baldi conſilia ſecum facere, & perinde quaſi ſibi opitulantia vocari à Tiraq. putet. Quandoquidem aduerſarii ipſi validiſſime & ſane quam perſpicue cum Tiraq. Baldo reſiſtunt.

Sed Bald. teſtimonium aliud vtile ſibi pars ait *in conſ. 49. dominus Dynus. lib. 3.* ab appoſitis in morem hunc argumentando. Sicut alienandi prohibitio in verba vniuerſalia concepta ſpeciem omnem alienationis apprehendit. Ita ex diuerſo, quæ verbis vniuerſalibus ob neceſſitates quaſcunque alienandi facta permiſſio eſt, ad neceſſitates trahenda omnes erit, etiam quæ à voluntaria cauſa exiſtunt. Enimuero † ex reſponſo prædicto diſ- 52

reſtum

lectum argum. hoc legitur *num.* 68. Ad neceſſitates, quæ ex debitis ſiunt, porrigi decretum non poſſe, vtpote de quibus expreſſio facta in ſpecie eſt. Idq; vltra ſcripta ibi, ex Rom. tuetur *in conſil.* 503. *numer.* 4. Ruinus *in conſil.* 121. *in fin. libro* 2. Eodem & illud ſpectat, conditionis repetitionem in legatis non admitti, in quibus conditio adiecta ſpecialis eſt ſeu prouiſum in ſpecie apparet. *l. ſub conditione. cum gloſſ. ff. de hered. inſtit. l. Lucius, in prin. ff. de adimen. leg.* Bald. *in l. cum multæ. verſic. ibi ergo, hic dixit imperator. C. de donat. ante nupt.* Angel. *in conſil.* 294. *colum.* 2. *in fin. & column. ſeq. in fin.* Cum. *in conſil.* 112. *cum quidam Florentinus. colum.* 2. *poſt med.* Rom. *in d. conſil.* 503. *nu.* 4. Ioan. de Anan. *in conſil.* 8. *circa fin.* Alex. *in conſ.* 66. *lib.* 3. *& in conſil.* 158. *numer.* 5. *lib.* 6. Reſponſionibus & aliis non paucis clauſula confutata, & pro neceſſitatibus ſuis aliis quibuſcunque, in reſponſo prædicto legitur *numer.* 69. *& pluribus ſeq.* Atque ſenſu ipſo communi clauſulam non obſtare liquet, quæ de neceſſitatibus, non debitis voluntariis loquitur.

Quod vero dicunt, locum decretis aut feudi alienandi facul-
53 tati nunquam ferme futurum, ſi ad † debita relatio neceſſaria ſit. In quibus initio ipſo neceſſitas inuenitur. Re ipſa falli convincitur. An non neceſſitas ipſa vltra dotes & donationes propter nuptias, in feudi bonis, iuribusue eius per iudicia & extra conſeruandis, recuperandisue, in dignitate eius tuenda. In prædiis feudalibus colendis calamitatem à grandine aut cœli iniuria vaſallis & colonis eorum patientibus. In fractis tectisque ædificiis habendis. In ſumptibus neceſſariis vtilibusue faciendis. In morbis curandis, in obſidiisq; etiam ſtatiuis feudi iure domino directo præſtandis. In liberorum diſciplina literaria aut militari. In captiuitate redimenda, quæ citra culpam acciderit, per bellum puta aut latrones, piratasue. Caſus denique infiniti propemodum mortalibus incurrunt, quibus initio ipſo neceſſariis rebus vltra debita perſoluenda, indigeant. Et in quibus culpæ quicquam adſcribi vaſallis nequit. Atque vt verum non diffiteatur, cum neceſſitas rerum in argumentando hoc initio ipſo, excluditur, ſenſus communis egeſtas non dubie includitur, cum iam manifeſtiſſima pernegantur, niſi ſi ſcientem, prudentemue hoc genus argumenta iuuant.

Tolerabilior plane inſpectio diuerſa fuerat, ſi ob cauſam quam iuſtam aut vtilem nomina facta debitorum oſtenderet, quamuis euentus ſecutus triſtis ſit. At enim non modo fides facta rei aut cauſæ vllius iuſtæ non eſt, verum ex debitoris perſona prodigi videlicet, contrarius præſumptio certat. Tolerabilior item aduerſarii inſpectio fieret, ſi in debitis ipſis contrahendis cauſæ cuius iuſtæ facta commemoratio ſit. In quam rem pecunia tanta, tamq; crebro ex mutuo caperetur. Et ob quam bonorum tot quæ præcipua eſſent, alienationes fierent. Et quam neceſſariam cautarum expreſſionem vſq; adeo oſtendimus *numer.* 10. vt bono cui eſſe probationes earum non ſoleant.

Argumento alio adminiculum ſibi aduerſarius parat. Namque filii & agnati ius feudi cauſam tuentis ex eo totum conſtat, quod ad debita initio neceſſaria, ſeu quæ legis neceſſitate immediate fiunt referri decreta oportet. Id quia rationis æquitatiſue non videtur neceſſitati eius auxiliari ius eſſe, quæ agentis culpa acciderit. Enimuero rationem hanc aduerſarius ita elidit
54 & cædit. Nihil culpam faciendam, † vnde conciliata neceſſitas eſt, quoties ad cauſam neceſſitatis commiſſa aut ordinata culpa non ſit. *l. electio. §. ſi is quem. ff. de noxa. l. non omne. ff. de ſtatu lib. l. ſi quis. ff. de actio. & ob. lg. & alia id genus.*

Alienum argum. hoc à te propoſita eſt. Quatenus non id diſceptatur, vt pœnæ aut incommodi quicquam ex culpa ſua vaſallus heresue eius luat. Verum id demum agitur, ne ex vaſalli debitoris culpa damnum in feudo ſucceſſor faciat feudoq; ipſo careat. Quo caſu onerosum tertio culpam cuius non eſſe, indiſcriminatim leges doctoreſq; clamant. Ad caſum vel non ordinata culpa ſit, vt ex reſponſo memorato liquidiſſime abundeq; liquet *num.* 91. *& ſeq. & nu.* 166. *& nu.* 469.

Secundo reſpondetur. De eo quæri ſat, culpæ ne pœnam dependi à vaſallo oporteat, tametſi ordinata ad caſum non ſit, imputatam tamen id genus culpam non eſſe, quotiens caſus aut damnum præſlerit, quoties damnum ipſum ſequi ab ea poteſt. Et proinde tunc rem habent ac ſi parata culpa ad caſum ſit. Bart. *in l. ſi vt certo. §. ſed interdum. ff. commoda.* Corn. *in conſ.* 273. *colum.* 3. *circa fin. lib.* 1. Ruin. *in conſ.* 64. *colum. fin. lib.* 5. Sed enim damnum & detrimentum feudi ex culpa hac ſequi vaſalli poſſe, ſi pro arbitrio iis ſucceſſorum necem; debitorum nomine facere feudumque pignori ſupponere & alienare liceat, quis non videt. Ad ſententiam hanc Corn. quadrat *in con. ſ.* 13. *colum.* 3. *verſ. & volunt & in conſil.* 38. *littera* 9. *lib.* 2. *& in conſ.* 12. *column.* 3. *lib.* 4. Ad rem non attinere ad caſum ordinatam culpam non eſſe, vbicunq; damnum quis ex ea accipit. Idq; Crot. probat *in l. conſtante num.* 57. *verſ. tertius caſus ff. ſolut. matr. in ſecunda lectura.*

Tertio ex Fulgoſ. argum. poterit *in l. quis ſortium colu.* 1. *ff. de condic. furti.* Ad caſum culpam paratam hoc ipſo intelligi, quod cauſam quis præbuit, vel in cauſa fuit, quam ob rem caſus ille acciderit. Idem Corneo placet *in d. conſ.* 273. *col.* 3. *circa fin. lib.* 1. Idem Iaſ. ſentit *in l. non amplius. §.* 1. *in* 3. *not. ff. de leg.* 1. In cauſa plane diſpendii tam grauiſſimi vaſalli debitorem eſſe, ſi ob debita eius diſtrahi feudum oporteat non omnium quiſquam ignorat.

Quarto reſpondetur. Ad caſum hoc ipſo relatam culpam cenſeri, quod caſum illum futurum cogitare non ægre quis potuit. Corn. *in dicl. conſil.* 12. *column. fin. verſic. quibus atque quæritur. libro* 4. Caſum plane feudi perimendi facile ex debitis cellarum nemo non perſpicit, qui ſenſus communis expers prorſus non ſit, ſi debita contrahit quorum ſe imparem diſſolutioni videt.

Quinto reſpondetur, diſtinctionem hanc ad caſum necne ordinata culpa ſit, ita ſpectari, ſi omittendo culpa admittitur, aliter atq; faciendo. Eam enim reus ipſe præſtat, vt ordinata ad caſum non ſit. *l. in rebus. §.* 1. *ff. commoda. §. item ſi ...* *in fin. inſtit. quibus mod. re contra. oblig.* Quo text. in ſententiam hanc Dec. vocat *in cap. ex ratione. col. pen. in princ. verſ. ſed iſta reſponſio ſatisfacit. de appell.* Faciendo plane hoc, debita contrahendo, culpam admiſſam procul dubio eſt.

Vt colorem opinioni ſuæ pars inducat, hoc eſt, ad debita decretum trahi, quæ ex cauſa facta etiam voluntaria ſunt, argumentum illud obſeruat, quo ad extenſionem valere non vulgariter ſolet. Fauorabile videlicet decretum eſſe, quo feudi permiſſa alienatio eſt, vt quippe vulgato vtimur, fauores ampliandos. *l. cum quidam. Digeſt. de liber. & poſthum. cum ſimil.* Ibique Innoc. *de donat. regul. odia. lib.* 6. Fauorem plane inde colligit, quod
ad † priſtinum ius redit, quo rem ſuam quiſque diſponere pro 55
arbitrio permittitur. *l. in traditionibus. Digeſt. de pactis. l. legem. Cod. eod. tit. l. cum eſſet. §. fin. Digeſt. de ſeruit. ruſtic. prædior. leg. obres. ff. de pact. dotal. l. Theopompus. ff. de dote præleg. l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matrim. l. verbis legis. Digeſt. de verb. ſignific. l. in re mandata. Cod. mand. §. per traditionem. Ibi nihil enim tam conueniens eſt naturali æquitati. & c. inſtitut. de rerum diuiſ.*

Mirum ſatisfacere nequeo, id genus argumentorum mediatione parteio teneri, quæ contraria ei ſunt. Languentis putro ſtomachi eſt, delectum ciborum non facere. An non retorqueri tionem euidentem in argumento hoc aduerſarius ſentit; vaſalli quippe feudum dici ſimpliciter non poteſt, at in eius vita ſolummodo, quo extincto, ad agnatos ſucceſſores ex contractu & inueſtituris defertur. Ad quem caſum Romanorum ius non pertinet. Neq; arbiter quiſquam & moderator rei eſt, quæ ad eum ſimpliciter non pertinet, verum alii reſtitui, aut ad alium peruenire ipſo ſublato, debet. Ibi enim ratio æquitasue vlla non patitur, vt rem diſponere aut alienare in perniciem eius liceat, ad quem reditura ex contractu eſt. *l. peto. §. prædium. ff. de leg.* 2. *l. fin. §. ſin autem ſub conditione. C. comm. de leg.* Ruſus † quod in 56
eum quæſitum per inueſtituram feudi eſt, ad contractum nominatum ſpectat. *c. de forma.* 22. 22. *q.* 5. Bart. *in l. hæredi genſium. § ...* *num.* 19. Ibiq; Iaſ. *nu.* 6. *& ſeq. ff. de pactis.* Abb. & alii *in cap. quæ in eccleſiarum. colum. fin. de conſtit.* Dec. *in conſ.* 78. *in fin. conſ.* 131. *colum.* 4. *verſic. & ideo cum in feud.* Iaſ. *in l. ſi pecuniam. num.* 14. *ff. de condic. ob cauſ. & in vſibus feud. num.* 34. *De quo etiam apud nos in tract. at de antiq. temp. par.* 1. *n.* 5. Inde ius feudi lædere vt poteſt ex contractu quæſitum princeps non permittatur, *vt in d. tract. teſtatum & loco habemus.* Itaq; cum
& iuri † communi Romanorum, nedum feudorum, & tertii 57
hoc eſt ſucceſſoris in feudo; per decretum derogetur, vt de eo diſponere in perniciem alienam liceat, non poteſt decretum id genus odioſum non dici. Idq; expreſſim apud nos notatum in reſponſo prædicto legitur *nu.* 69. *& plur. ſeq.*
Nihilo minus text. nocet † in cap. 1. *§. ſin autem diſſenſerit. qui ib.* 58
dicti feud. alien. Permiſſam olim feudi alienationem ſimpliciter fuiſſe. Quoniam vetuſtum erat, cum deſcendens vaſallus erat. Id quia hereditarium feudum præſumitur. Atq; ideo contra factu oi defuncti venire deſcendens non permittitur, nunc idem in feudo ex pacto & prouidentia admittendum. Eius enim alienandi facultatem ad iniuriam alienam fuiſſe, credibile non eſt, vt ius alienum cuiquam antiquum feudorum ius ſineret.

Secun-

59 Secundo reſpondetur, vbi feudi † alienationem in ſucceſſorum perniciem & iuris ex inueſtituris quæſiti derogationem, vetuſtiore feudorum iure admiſſam dicamus, non poſſet ius hoc vetuſtius odioſum non dici per ea quæ in d. ſcripta reſponſo ſunt *num.* 71. Vnde coloris pluſculum partis argum. haberet, ſi nisi ex lege feudorum agnatis ius & ſucceſſoribus non eſſet. Ibi enim dici poſſet, fauorabili decretum cenſeri, ex quo ad legem ipſam feudorum remeatur. Aliter atq; vbi ex contractu atq; inueſtituris ius deſcendit. In quibus lædendis fauor intelligi prorſus nequit.

Tertio reſpondetur, ex contractu quæſitum ius eſſe non fac. fauorabile decretum dici nihilo magis queat, ſi ad alienatio-
60 nem trahitur, quæ ob cauſam voluntariam fit. Siquidem † feudi totius ſubuertendi occaſio à decreto tum paratur, ſic quomodo in dicto monſtratum reſponſo liquet, *num.* 50. 345. & fuſius apud indicem *in verſic. cauſam in ſpecie. colum. 3. poſt princ. verſic. ratione & alia.* Vbi fauorabilem diſpoſitionem docuimus, vnde bona conſeruantur. Ergo non odioſa non erit, vnde feudi ſequi profuſio poterit, ab oppoſitis colligendo. *leg. 1. ff. de his quæ ſunt ſui vel alien. iuris.* Quo magis adimeret, fauorabile in ea parte decretum contendi.

61 Verba plane illa, ſincere † & ſine fraude, de quibus *in d. cap. 1. §. ſin autem diſſentiente.* ex fide relata bona non ſunt, infeodationi quippe adſcripta, non alienationi ſunt. Infeudatio porro non ſimiliter iure etiam nouo prohibita, atq; alienatio eſt. *d. ca. 1. § ſin autem diſſentiente. & cap. 1. §. ſimiliter. de lege Corra.* Soc. *in conſ. 66. colum. 2. lib. 3. §. ex contrario. col'um. 17. verſic ſium in tertia & vltima. ff. de acquir. poſſ. & alia non pauca.* Itaq; diuerſis penitus argumentum deducitur, id eſt, ab infeudatione permiſſa, ad alienationem quæ prohibita eſt.

Fauorem in decreto aliter etiam aduerſarii expendunt, quod ad vtilitatem publicam feudi alienandi permiſſio ſpectat. Atq;
62 interpretationem largam vtilitatis † publicæ cauſa agnoſcenda. *l. hoc modo. ff. de condit. & demonſtr.* Bartol. *in l. 2. § exercitum. ff. de infam. & in l. quemadmodum. circa med. per gloſſ. ibi. Cod. de agric. & cenſit. libro 11.* Iaſ. *in authent. res quæ. num. 18. C. comm. de leg.* In quo argumento mitum, ni offenſionem pars ſubeat. Ad vtilitatem quippe publicam pertinet, bona conſeruari, non etiam ea diminuendi & dilacerandi occaſionem præberi. *§. ſed & maior.* Ibi expedit enim reipublicæ, ne re ſua quis male vtatur. *inſtitut. de his qui ſicut ſui vel*
63 *alien. iuris.* Soc. *in conſ. 35. num. 9. lib. 1.* Reipublicæ item † & priuatorum confert, bona vel paganica aut ruſticalia, nedum feudalia in agnatione conſeruari, in quibus familiæ ſplendor emicat. *leg. 1. § antepenult.* Ibi publice enim intereſt, partus non ſubiici vt ordinum dignitas, familiarumq; ſalua ſit. *ff. de ventre inſp.* Bald. *in authen. habita. num. 10. in fin. C. ne filius pro patre.* Paul. de Caſt. *in conſil. 421. quod iſtæ mater. colum. 3. lib. 1. in conſ. 83. præſens caſus. colum. 1. lib. 2.* Scite Ang. *in conſ. 68. Martinus Ioannes. num. 4.* Alex. *in conſ. 36. num. 7. verſ. & præſertim, quia ſecundum eos. in conſ. 134. num. 3. in conſ. 144. nu. 6. lib. 6.* Soc. *in conſ. 128. num. 5. lib. 4.* Dec. *in conſ. 372. num. 8.* Quocirca aduerſario ipſi ſenſus eius refragatur, vt publicæ vtile ſit, paſſim feuda vel ob cauſas voluntarias diſtrahi. Econtrario quippe, è re publica eſt, niſi ob cauſas neceſſarias initio ipſo, alienandi ius non tribui.

Secundo argum. hoc vtilitatis publicæ diluitur, vtilitatem publicam eſto in alienationibus voluntariis decretum habeat. Strictim tamẽ ſeruari vtilitatem ipſam conuenit, ne ad incommodum alienum trahatur, agnatiſue aut ſucceſſoribus noceat, ius quibus in feudo quæſitum ex contractu & inueſtituris ma-
64 iorum eſt. Id quia fauorabile intelligi † decretum nequit, quatenus tertii ex eo ius læditur, vt in d. expreſſum reſponſo liquet, *num.* 53. Reſtrictionemq; in diſpoſitione admittendam, quæ ob vtilitatem facta publicam ſit, vbicunque damnum tertius ex ea ſentit, ex text. oſtenditur *in l. 5. in fin. ff. ad munic. ſimilia l. Lucius. ff. de admin. tutor.* Ex quibus text. ſimul connexis ita Soc. ſcribit *in conſil. 275. num. 12. verſic. nam licet alias. libr. 2. cum aliis in d. reſponſo. alleg. ſub numer. 53. & ſequent.* Sed nec cauſæ piæ tertii incommodo ſuccurrendum. text. docet *in capit. ex tenore. de foro compet.* Inde pauperis in iudicio miſerendum diuinum ius non patitur Exodi cap. 23.

Tertio cum niſi in debitis neceſſariis, in quibus initio ipſo neceſſitas inuenitur, vtilitas verſari publica nequeat. In voluntariis plane vtilitatis publicæ læſio arguatur, vtpote rebus abutendi, tertioq; incommodandi occaſione præſtita, ſi ad alienationes voluntarias decretum, trahimus ad alienationes ipſas neceſſarias reſtringi decretum oportet, locum in quibus tan-
65 tummodo obtinet, vt ad cauſam ſuam † diſpoſitio reſtringatur. *l. 1. ff. de his, quæ in teſtam. delen. l. cum tale. § falſam. ff. de condit. & demonſtr. l. in agris. ff. de acq. rerum domin.* Soc. *in l. 1. num. 39. ff. ſolut. matr. in l. cum auum. num. 39. circa fin. verſ. hoc ſuppoſito conſiderō. ff. de condit. & demonſtr.* Alba. *in conſ. 38. n. 3.* Text. huc ſpectat *in l. fin. verſ. quare & ſi in ea cauſa. ff. de exercitor.* Bald. *in l. neq; matr. C. de iure dot.*

Quod autem ex diuerſo obiicitur, decretum Yolant in debitis ſimpliciter citra neceſſariorum qualitatem, loqui. Eiq; non modo per decretum Blanchæ non derogari, verum expreſſim teſtatum, ne derogationem patiatur. Difficile profligatu non eſt. Principio, idcirco derogatum non eſſe à Blancha expreſſum, quoniam eandem Yolant, atq; Blanchæ ipſi mentem fuiſſe ſentit, hoc eſt, vt de neceſſariis debitis Yolant etiam intellexerit, ne abſurda tot conſequantur, de quibus memoria habita ante eſt *nu.* 11. Vnde cum eandem Yolant, ac Blanchæ ſententiam fuiſſe Blancha ipſa innuat, atq; ex verbo neceſſariis toties iterato declaret, recte derogationem vllam non interuenire Blanchæ ait. Quatenus derogationis aut diſpoſitionis alterius quicquam declaratio non habet. *l. heredes palam. § ſi quid poſt. ff. de teſtam. cum aliis ſuperius relatis. nu.* 12.

66 Conſequens reſponſioni huic ſit, vt ſi † aliam Yolant mentem fuiſſe quiſpiam aſſerat, hoc eſt, vt ad voluntaria debita etiam, decretum eius trahatur, decreto eius derogatum à Blancha cenſeatur. Quandoquidem repugnantia inter proteſtationem Blanchæ & factum ipſum inuenitur. Factum quippe neceſſitatis Blancha expoſcit, vt neceſſaria debita ſint. At enim cum proteſtatione cohærere factum hoc non poteſt. Ea propter potentius factum proteſtatione erit. Atq; ideo per decretum Blanchæ derogationem Yolant ſtatutum admittet, ita vti in d. explicatum reſponſo eſt, *num.* 108. Idq; confirmatum apud nos etiam apparet *in conſ. 70. n. 15. & ſeq. & in conſ. 144. nu.* 14. Inde reiectionem argum. ſui pars infert. Cui viſum ſit, incompatibilitatis quicquam inter voluntaria debita, neceſſariaue non verti. Et quod opponitur, niſi expreſſim derogationem non induci, in eodem profligatum reſponſo eſt, *nu.* 113.

67 Et quod dicitur, inter decreta † hæc Yolant & Blanchæ non differre. In debitiſq; vtrumq; neceſſariis intelligi, vt iuri id conſentaneum non repudiamus, verbiſq; pluribus in eodem confirmatum reſponſo legitur *num. 100. & quinq; ſequen.* Neceſſaria plane debita aliter atq; diuerſa pars credat, ex textibus gloſſ. locupletiſſimiſq; Doctor. teſtimoniis & rationibus aſſequimur.

68 Æque parti diuerſæ † contrarium & argum. illud eſt, potius decretum habendum, quod plenius ſit. Rom. *in conſ. 104. num. 3. cum aliis apud nos aggregatis. in rubr. ff. de leg. 1. num. 114. & numer. pluribus ſequentib.* Eo præſuppoſito quippe pars hallucinatur, quæ plenius Yolant decretum idcirco exiſtimat, quod debita plura, hoc eſt, voluntaria eſſe, ſecundum partem complectatur. Imo enim vberius Blanchæ decretum nõ dubie apparet. Quod rem ipſam cumulatius exequitur & declarat, quibus locum caſibus habeat. Idq; ſenſu ipſo communi patet. Plenior quippe ſermo eſt, cum debitorum neceſſariorum, atq; vbi debitorum ſolummodo aut ſimpliciter, mentio fit.

Secundo reſpondetur. Plenius Yolant eſſe decretum, ſed
69 Blanchæ tamen decreto † ſtandum, vtpote vltimo, vt *in d. expreſſum reſponſo eſt. num.* 107. Ruſuſcum in debitis neceſſariis Blanchæ ſemper decretum loquatur, & neceſſaria proprie non alia dicantur, niſi neceſſitas quibus initio eſt, aut per legem ipſam immediate imponitur, vtiq; Blanchæ decreto ſtandum, quod certius & ſpecialius eſt per ea, quæ in eodem ſcripta reſponſo ſunt *num. 349. verſ. & in ſpecie. & num.* 351.

Non obſtat, rationem, in decreto Yolant expreſſam generalem eſſe, quæ ad debita æque voluntaria, atque neceſſaria ſpectat. Quæ ratio generalis in verbis illis conſiſtit, ea alia debita ſua in eorum dedecus atque damnum nonnunquam remanerent inſoluta. Eiuſdem generis verba illa dicuntur, ſubditorum vtilitati, fauoribus, & conſeruationi ſummopere conſulere poſſit. In eandem ſententiam Caroli decreti confirmatorii verba expenduntur, quibus ad pietatem, æquitatem, præſeruationemq;, ad tranquillitatem pariter & incrementum bene di-
70 lectorum fidelium, &c. Itaq; licet generalis ratio † & communis debitorum omnium appareat iuxta voluntariorum ac neceſſariorum, quæ ex verbis prædictis percipitur. Ita ad debita omnia trahi tam voluntaria quam neceſſaria debet, etiam ſi in

caſu

caſu quo ſpeciali ſcriptura loquatur. *leg. 1. in princ. cum ibi not. ff. vti poſſid. l. 1. Cod. de interdict.* Eodem text. pertinet *in l. ſi vre leges. ff. de lib. & l. quod dictum ff. de pactis. in l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. gloſſ. in cap. cupientes. §. denique, in verſic. inſtruatur de electio. lib. 6.* Tradit Gemin. *in conſ. 59 col. 1. De quo ſuperius etiam nu. 17. & alia non pauca.*

Profligatum enim argum. hoc atque retortum ex ſuperioribus liquet, ſpecialem rationem hanc nõ generalem eſſe. Quoniam ſi in debitis voluntariis decretum Yolant admittimus, vtiq; vtilitati, fauoribus & conſeruationi ſubditorum non conſulitur. Imo enim incommodis, & feudorum iactura ſubditos affici, feudiq; perimendi occaſionem præſtari demonſtratum nec ſemel eſt. Fauorem quoq; ſubditorũm in alienationibus ob debita voluntaria non intelligi, ſuperiora docent, cum deterius agnatorum ius per alienationes fiat per ea, quæ ante tradita,
71 & *in d. reſponſo ſunt num. 72. & pluribus ſeq.* Et ſi fauorabile † dicitur, quod ad conſeruationem pertinet. *vt in d. reſpon. ſo. num. 345.* & apud reſponſi prædicti iudicem *in verſic. cauſam in ſpecie col. 3. poſt princ. verſic. ratione & alia.* Vtiq; non odioſum dici decretum non poterit, vnde feudi diſſipandi occaſio præſtatur. *l. 1. ff. de lib. qui ſunt ſui vel alien. iuris.* Æque ſpecialis ratio in Caroli decreto confirmatorio apparet, cum incrementum in eo enarratur. Quod enim incrementum vbi feudi diminuendi ac perdendi facultas datur. Secundum quæ niſi ad debita neceſſaria rationes & verba prædicta non pertinent. Per dotem enim & donationem propter nuptias, per alimenta, per neceſſitatem aliarũ ſubleuationem, fauores, commoda & incrementa ſequi, decus & ſplendorem familiarum conſeruari, quis non videt? Proinde
72 cum ſpeciales † rationes appareant in decretis memoratis enarratæ, non poteſt diſpoſitio eorum ad caſus, hoc eſt, debita neceſſaria non reſtringi. In quibus rationes ipſæ ſolummodo mouent. *l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de leg. 2.* Idq; locum & in ratione tacita habere, reſponſum prædictum docet *num. 418.*

73 Secundo reſpondetur. Generalem decretorum fac † rationem eſſe, quæ ad debita etiam voluntaria ſpectet. Generaliter tamẽn intelligi diſpoſitionem ſpecialem non conuenit, quæ in debitis neceſſariis loquitur, vbicunq; diſponentis mens generalitati refragatur, verum ad caſus tunc reſtringi ſpeciales oportet, in quibus loquitur. *l. de eo. §. ſi quis ex vnis. cum ibi gloſſ. ff. ad exhiben. §. fratris. cum gloſſ. inſtit. de nupt.* Socin. *in conſ. 30 num. 17 lib. 1. & in conſ. 163 num. 38 lib. 2.* Mentem plane ſtatuentium ad debita voluntaria non reſpicere, ſatis ſuperq; confirmatum & ſuperius, & in reſponſo memorato eſt. Et qui explicate magis de mente conſtare atq; ex verbo neceſſariis quærit, in iterato poteſt per ea, *quæ in d. notata reſponſo ſunt. num. 155.* Rurſus cum initio ipſo decreti Blanchæ, Yolant decretum refertur, verbis illis Blancha vtitur, & in caſu neceſſitatis, &c. Itaq; ad caſus neceſſarios Blanchæ mentem non trahi palam fit. Quorſum porro de neceſſariis debitis, neceſſitatibuſq; toties meminiſſe, ſi debita etiam includuntur, quæ facta voluntate ſunt.

Tertio reſpondetur. Generalis ratio, eſto ſit in decretis expreſſa, ab ea tamen ampliationem in doni decreti non conuenit, quo orti de debitis mentio neceſſariis, non ſit, vt ad voluntaria etiam relatio fiat. Quæ rationem eandem atq; neceſſaria non habent. Alex. *in conſ. 79 num. 9 verſ. 2. poteſt reſponderi. lib. 6.* Soc. *in conſ. 9. circa fin. verſ. ex quibus patet ſolutio. lib. 3.* Rationem plane longe aliam eſt ſuccurrendi, qui coactus, atque eius, qui volens delatus in neceſſitate, n eſt, cum ſenſus ipſe communis, tex. docet *in d. l. ſi fideiuſſor §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſd. cogan. cum aliis tum ſupra, quam in reſponſo priore adnotatur. nu. 44.*

Quarto reſpondetur, nihili rationem generalem fieri, vbicunq; verba reſtrictiua adiecta rationi ſunt. Alex. *in conſ. 59 colu. pen. in fin. verſic. non obſtat, quod illa verba generaliter adiecta lib. 4.* Decius *in conſ. 91 colum. 4. verſ. non obſtant allegata ſupra in contrarium.* Atqui verba reſtrictiua in Blanchæ decreto haud dubie ſunt, in quo de neceſſariis debitis ſolummodo memoria habetur. Reſtrictio item & in Yolant decreto inuenitur, cum de dotibus, donationibus propter nuptias, & neceſſitatibus quibuſcunq; loquitur. Item Yolant decretum ad neceſſitates & ipſum reſtringit, neceſſitates porro tuſi principio ipſo, aut quæ per legem mox imponuntur non dici teſtatum ſatis & ſuperius, & in reſponſo anteriori eſt, *num. 92. verſ. it. cum neceſſitatem, &c.*

Quinto reſpondetur, per rationem generalem dictum ſpeciale non extendi, vbicunq, abſurdates conſequi ab extenſione poteſt. *l. vt gradatim. ff. de muner. & honor. Inſtit. quibus alien. licet vel non. in princ.* Vbi ratio illa fragilitatis mulieb ris, propter quam feudum alienare dotalem non licet, quamuis generalis ſit, & ad bona etiam non dotalia quadret, prohibitionem tamen non amplificat, vt ad bona trahatur quæ dotis non ſunt. Verum ad fundum dotalem reſtringitur. Idq; ideo fit, ne abſurdum fiat, vt facultate bona ſua diſponendi omnino mulier careat. Ita Hannibal *in rubr. ff. ſolut. matr. num. 162.* Abſurda vero hic contingere ſi ad debita etiam voluntaria decreta trahimus, teſtatum haud ſemel eſt *num. maxime 11.*

Non obſtant verba illa dedecus & damnum in decreto Yolant inſerta, ad voluntaria etiam debita competere. Probro quippe atq; dedecori non minus vertitur, cum voluntariis atq; neceſſariis latis debitis non fit. Quomodo dedecoris † huius 74
haberi rationem non oportet, quod voluntarie quis aut ob cauſas voluntarias ſubit. *l. quamuis. ff. de in ius voc. in l. non videtur fraudare. ff. de reg. iur. l. cum donationis. C. de tranſ. act. l. venditor. C. de reſcin. vendit. reg. damn. non. lib. 6.*

Secundo reſpondetur dedecus † vel ſitum ne dum defuncti, excipiendo detegi. Bald *in l. poſt mortem circa fi. ff. de adoptio.* Aret. *in conſ. 65 in præſenti. in 3. dub.* Cauſa eadem replicandi eſt. Idem quippe replicationi atq; exceptioni fauor præſtatur. *l. penult. §. fin. ff. ad l. Falcid. l. fin.* Ibiq; Doct. *C. de eden.* Alex. *in conſ. 205. nu. 9 lib. 6.* Dec. *in conſ. 14. circa fin.* Et in ſpecie turpitudinis allegandæ. Barbat. *in leg. iuſiurandum quod ex conuentione. §. pro ter atore. numer. 5. Dig. ſt. de iureiurand.* Excipiendo igitur contra Senatuſium, & replicando contra P. recte defuncti turpitudinem allegare conceditur. 75

Tertio reſpondetur, argum. remittendo, namq; ſi interpretationem admittimus, vt ob debita etiam voluntaria feudum alienare concedatur, dedecoris grauioris occaſio vtiq; præbebitur. Siquidem via fauor faciliorq; ad feudum corrumpendum aperitur. Quo deperdito, tum poſt ſui ipſe, tum ſucceſſores etiam in Indibito & ſordibus vitam degant. Quod non ſimiliter fiet, alienandi arbitrio coangnſtato, proinde † interpretatio potior habenda, vnde ſecurius famæ, exiſtimationiſque periculum exiſtit. *l. 1. §. toties. verſ. ſed incertum. ff. de ventre insp. ff. mitten. l. ſed ſi decima. §. in autem ff. de carbo. e. l. 6. lib. 2.* Ibiq; Dec. & Iaſ. *in fin. C. cod. tit. l. quoties nihil. ff. de reg. iur. c. vni. in qui ſeni vel vonen. c. demq. 4. diſt. c. duo mala. & c. nerui. 13. diſt. c. co iſidor. 22. q. 1. c. hiq. 16. q. 1. c. ſi quod verius. 33. q. 2.* 76

Aliter etiam dedecus pars obſeruat, quod turpe videatur, contra factum patris filium obſtrepere. Et qua ratione ſi inter homines atq; in carcere ob debita aut vitia pater eſſet, liberationem eius curæ filius habere, ita eo ſublato nominis maculamue hanc à filio abolendam. Inſpectionem hanc minimũ ni pars ſufferat. Et principio † quidem flagitio huic turpi aduocatio diuerſa nequit. Cui econtrario in cauſa viſum rationis atque turpitudinis longe maioris eſt, Cercenaſchi videlicet vbi à filio natu minori primogenituram oppugnandam duxit ob familiæ totius ornamentum ſplendoremue inſtitutam. Et qua conſtante alimenta pro conditione & dignitate deſutura eius non erant. Quanto honeſtius aduerſus alienationes hypothecaſue filius veniet in familiæ totius contemptum hominumque obſcuriorum gratia factas. An non opinionem, verecundiamque partis contradictio tanta tamq; euidens onerat. 77

Secundo hoc genus argum. ſublatum in reſponſo prædicto legitur *num. 9*. ratione fortiore argumentando. Demonſtratum enim ibi habemus, contra patris factum nullo dedecore vel rum filium reclamare, cum de bonis ſuis inhumaniter aut inofficioſe quid agit. *tot. titul. Digeſt. & Codic. de inoffic. teſtament.* Quid in bonis feudalibus dicendum, quæ aduentitia & ad filium omnino peruentura patre ipſo extincto, ſunt. Et in quibus diſponendi ius non ſimiliter vt in profectitiis patri eſt.

Tertio reſpondetur, notam & turpitudinem omnem in patrem † referendam, à quo enim theſaurus parandus liberis foret 78
2. ad Corinth. cap. 12. & c. prædicator 16. q. 1. Paol. de Caſtr. *in conſil. 305. not. adde in eſt. colum. 1 cir. à med. libro 2.* Text. hue ſpectat *in l. nihil & l. tale pactum. §. fin. ff. de pactis. in l. ſcripto. ff. vnde l. g. §. ſtaliar. Ibi enim omnia quæ noſtra ſunt liberis noſtris ex voto paremus. Dig. de bonis liber. ſeg. cum anno. ff. de condit. & demonſt. l. nam acutiſſimi. in fin. C. de fideicom. l. ... in fin. C. de bo. quæ ante aper. tabul. l. de emancipato. §. cum autem. C. de leg. hered.* Non modo rem liberis non fecit, verum factam abſumit. Bona quippe matris ex parte bona profuſa, feudum ex parte nõ exigua in dotibus nouercæ diminutum, cuius ſeruandi cauſa; pecuniam ab vxore filii acceptam, in partem oſſociari nouercæ opor-

Google

oportuit. Vnde tanto minus habere ex feudo creditor, ſic quomodo in reſponſo declaratum priori eſt, *num.* 424. Ob id in patrem ipſum, non in filium acclamatio partis concionatoria vertenda. Contra ſtimulos † enim naturales à patre actum cutæ
79 eius liberorum calumnitas non fuit. *leg. amiciſſimos. in fin. ff. de excuſ. tutor.* Vnde mentis morbo affectum eum, cum ita contraheret, credibile eſt *l.* 2. *& l. Titia. in fin. ff. de inoffic. teſtam. l. patronus. §. fin. ff. de leg.* 3. Inde fit, vt patris priuilegio inter liberos teſtandi, non fruatur, qui patris affectum ad liberos non exhibuit. *gloſſ. in l. ſi filium, qui poteſtate.* Ibiq; Iaſ. *colu.* 5. *in verſ. pro iſta communi ſolutione. ff. de lib. & poſth.* Bald. *in conſ.* 196. *licet regulariter. lib.* 5.

Quarto ex diuerſis penitus argum. deducitur. Patris curam ſi in carcere teneretur, veriſimile filius haberet. Ergo tantundem creditoris extranei gratia, patre ipſo defuncto, præſtandum. Dii boni, quid extenſionis aut ſimilitudinis hic audio, de patre ad extraneum, vt parem ad extraneum, atq; patrem animum filius exhibeat. *l. fin. ff. de calumnia. & alia infinita.*

Quinto in partem ipſam rationeq; fortiore argum. regeritur. Etenim ſi patri carcerato pietatem deberi ait, ergo cæteris cauſa tacente, pietatis hoc ſilere ius conuenit, tametſi in viuis pater ſit. *l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. c. cum ceſſante. de appell.*

Argum. quoq; non mouet, quod ex Card. deſumitur *in conſil.* 41. *in* 1. *dubio.* Ex quo colligi pars ſentit, vt non modo poſt debita contracta, ſed tum quoq; neceſſitas ea faciendi præſuma-
80 tur, cum debita ipſa fiunt, ſimiliter vt tempore † confeſſionis numerata pecunia intelligitur. gloſ. & Doct. *in l. ſi ex cautione. C. de non numer. pecun.* Bart. *in l. poſt dotem. nu.* 21. *ff. ſolut. matr. & alia non pauca.* Digna ſane aduocato inſpectio, vt neceſſitas pecuniæ accipiendæ cum debitum initur, atq; ideo vt factum neceſſitatis præſumatur contra quam ſcriptum eſt, facta non præſumi. Atque in ſpecie neceſſitatis, textibus & Doctorib. confirmandum id ne parce quidem in reſponſo prædicto habemus *num.* 119. *& plurib.*

Neq; mutat, tempore inſtrumenti factum quid præſumi, vt *in d. l. ſi ex cautione not.* Quoniam negatur, facti præſumptionem
81 interuenire. Imo enim de facto ipſo numerationis per † confeſſionem apparet, quam optimam probationem eſſe ſcriptum apud nos legitur *in conſ.* 61. *num.* 4. *& in conſ.* 17. *num.* 4. Vnde ſubſtantia ipſa facti per confeſſionem liquet. In tempore demum controuerſia contingit, quo tempore facta numeratio cenſeatur. Quo caſu niſi aliud doceatur, de tempore facta confeſſionis creditur. At enim ad factum ipſum aut facti ſubſtantiam præſumendam argumentari non licet, vt factum ipſum neceſſitatis de tempore inſtrumenti præſumatur. Quatenus de facto ipſo non conſtat.

Secundo ad argum. reſpondetur, illud retorquendo. In cauſa gloſſ. & Doct. *in d. l. ſi ex cautione.* factum ipſum confeſſione probatur. Sed enim circa factum neceſſitatis, & ob quam cauſam debita inientur, confeſſio, expreſſione vlla non inuenitur. Quam tamen neceſſariam expreſſionem fuiſſe, neq; ſatis probationem haberi, & ſuperius dictum, *num.* 111. & in memorato confirmatum reſponſo eſt.

Tertio reſpondetur, ex diuerſis penitus argum. colligi, id eſt, ab eo, quod fieri poteſt, ad impoſſibile. In ſpecie enim gloſſ. & Doct. *in d. l. ſi ex cautione.* Bart. *in d. l. poſt dotem.* à voluntate & poteſtate confitentis reſpendet. Cui & donandi ius eſt *l. in re mandata. Cod. de mandat.* Cauſa longa alia ſpecies controuerſæ. In qua vaſalli arbitrio feudi alienatio non pendet, quatenus niſi ex cauſis permitti neceſſariis non ſolet. Eam ob rem nec ſi neceſ-
82 ſitatis facta † expreſſio ſit, fidem ei citra probationem, haberi conuenit. *l. qui teſtamentum. ff. de probat. cum aliis in d. reſponſo accumulatis. num.* 187. Quid hic probandum, vbi neceſſitatis facta commemoratio non eſt.

Inepte quoq; & inconſulto plus ſatis pro parte Silua. vocatur *in conſil.* 26. *numer.* 17. Qui parti & ipſe contradicit. Bona enim teſtatoris, quorum alienationem vetuit, niſi ob debita teſtatoris ipſius diſſoluenda alienari non putat. Propter heredis plane debita alienandi ius non eſſe. *l. peto. §. prædium. ff. de legat.* 2. Ratio eadem facit, ne ob debita alienare feudum concedatur, quæ ab ipſo contracta alienatore ſunt. Itaq; ab eo contractum eſſe debita oportet, cui integrum diſponere de feudo fit. Id eſt, quoties ob eam cauſam factum nomen debitoris eſt, propter quam feudi permitti alienatio ſolet. Ex text. igitur in d. §. prædium controuerſia explicari præſens videtur, neceſſitatis rationem in tertii diſpendium non haberi, quam voluntarie quis atque immediate ex facto ſuo primum ſubit.

Si dixeris, ex aditione † heredis voluntaria bona alienari, in 83
quibus alienandi prohibitio contingit. Reſpondetur, per legem immediate obligationem induci, quamuis propter aditionem. Ipſe plane heres nihil promiſit, neq; ex promiſſione ſua conuenitur, vnde non ex contractu, ſed quaſi teneri dicitur, quem lex introduxit. *l. ex maleficio. §. heres. ff. de actio. & oblig. § heres quoq;. inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contract. na.*

Secundo reſpondetur. Idcirco ob debita id genus teſtatoris bona alienari, in quibus alienandi prohibitio inuenitur, quoniam ex facto ipſo prohibentis debita exiſtunt. In arbitrio cuius alienandi ius erat. De quo genere feudū non eſſe, nemo dubitat. Itaq; cum ex bonis hereditariis & paganicis ex d. §. & conſ. Silua. argum. pars colligit, ex ſeparatis penitus argumentum deducitur.

Tertio ex diuerſis argum. deſumi, aliter etiam oſtenditur, quod à in neceſſario ad voluntarium pars colligit. Ideo enim ob debita defuncti bona alienantur, in quibus prohibitio alienandi vetitur, quod prohibitio alia quam ipſius teſtatoris prohibentis non præſupponitur. Prohibitio plane à teſtatore ipſo recens in præiudicium ſubijci creditorum non potuit. *l. debitor. & l. ſeq. C. de paſt.* Vnde cum in dominio pleno teſtatoris bona ſint, atq; ideo ſatis ex eis fieri creditoribus oporteat. Mirum facere non debemus, ſi qua ratione bonorum alienationem in præiudicium creditorum interdicere teſtator non poterat, ex bonis ipſis creditores ab herede dimitti teſtatoris oportet, ne deterior creditorum conditio ex perſonis heredum fiat. *l.* 1. *§. ex his. ff. de verb. oblig.* Cauſa & ratio longe alia vaſalli eſt. In dominio cuius plenum feudum non eſt. Atq; ideo non ſimiliter ob debita eius voluntaria feudum ab eo ſucceſſoribus eius diſtrahi, atque bona paganica teſtatori alienare, heredi ue eius licet.

Abb. opem etiam pars implorat † *in cap. vt ſuper. numer.* 15. *de rebus eccleſ. non alien.* Alienandi prohibitionem ad alienationes de- 84
mum illicitas pertinere. Alienationem plane, quæ ex cauſa etiam voluntaria fit, permiſſam licitam ue intelligi. Quid inientis parti ſit, cum id genus teſtimonio vtitur, aſſequi ſatis non valeo. Contrarius quippe aduerſario Abb. non obſcure eſt. Siquidem non aliter licita alienatio rei eccleſiaſticæ eſt, in qua Abb. loquitur niſi neceſſaria aut vtilis euidenter eccleſiæ ſit. *cap.* 1. *de rebus eccleſ. alien. lib.* 6. Itaq; cum neq; neceſſitas, neq; vtilitas aliqua in debitis contrahendis doceatur, non poteſt Abb. teſtimonium parti non obeſſe. Neceſſitatis plane † aut vtilitatis 85
probationem ex diuerſo præſtandam, neq; fidem aſſertioni alienatoris de eis haberi, reſponſum prius docet *num.* 25. *& tribus ſeqq. numer.* 146. *& pluribus ſeqq. numer.* 187 *& numer.* 246. Quid hic admittendum, vbi aſſertio vlla neceſſitatis facta aut vtilitatis non eſt.

Secundo Abb. dictum retorquetur. Teſtatum enim ex ſuperioribus, & in reſponſo ipſo eſt, decretorum promiſſionem ad alienationem non trahi, quæ ob cauſas voluntarias fit. Quod cum ita ſit, caſus is, cum ex cauſa voluntaria feudum alienatur, ſub iure communi feudorum relinquitur. *l. ſi extraneus. ff. de condit. ob cauſ. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſolut. matrim.* Iure plane feudorum prohibitam alienationem eſſe non dubitatur. Itaq; non poteſt illi-
cita † alienatio non eſſe, quæ contra quam prohibitum eſt, ex- 86
ercetur. *l. teſtamento centurio. §. fin. ff. de manu. teſtam.* Iaſ. *in l. ſi procurator. num.* 15. *ff. de condit. indeb.*

In Philiberti etiam decreto ſpe aduerſarius locat ſub lubrica, quod pro ſoluendis ſeu conſtituendis dotibus, &c. Ibi, ita quod cenſeantur tales ſucceſſores habere ipſa bona feudalia cum onere & obligatione præuiſſis. Et teneantur ad id perſoluendum ad quod potuiſſet ille, cui agnati ipſi ſuccedent. Vnde ſicut vaſallus defunctus debitis ſoluendis adſtringebatur, etiam quæ contracta voluntarie ſunt, ita obligatione hac teneri ſucceſſores videntur.

Sed enim adminiculi quicquam à decreto hoc pars non accipit. Monendi enim primum ſumus, additionem in decreto hoc Philiberti ad caſus contineri, mentio quorum in decretis ſuperioribus fit Yolant & Blanchæ. Additio plane Philiberti id demum habet, vt quod promiſſionis aut voluntatis, in decreto Yolant circa dotes ſoluendas aut conſtituendas in vaſallis defunctis erat, ad neceſſitatem tam in vaſallis quam ſucceſſorib. eorum trahitur. Decreto quippe Yolant permiſſio ſolūmodo continetur, vt poſſint & valeant vaſalli & cuilibet licitum eorum ſit, & dotes conſtituere, &c. Ob id mutti compellendi

lendi ad dotes conſtituendas non [illegible] debantur *l. non quicquid. ff. de [illegible]* Ru[illegible]us, quia [illegible] permiſſio ea ta uebat ad ſucceſſores [illegible] andae [illegible] non [illegible]. Vt [illegible]

87 rationes quibus [illegible] Quatenus [illegible] ex- oluen[illegible] , qui here [illegible] *[illegible] 197 in prin.* Idq; [illegible] cum & [illegible] rede [illegible] habet [illegible] & Aluaro ibi cum [illegible] A- lex. [illegible] Socinus *in conſ. 42 num.* [illegible] Quæ circa [illegible] Yolant decretum in duplici [illegible] capite [illegible], ad neceſſitatem permiſſio, & ad ſucceſſorem [illegible]

N[illegible] extenſionem hanc circa neceſſitatem & [illegible] decretum [illegible] Quoniam [illegible] reſtituendis non eſt. In dotib[illegible] con- [illegible] & debitis neceſſarijs perſoluendis expreſſum id [illegible] ob cauſam neceſſitas declaratiua aut ampliatiua [illegible] berto fuit, vt in dotib. etiam conſtituendis & de- bitis neceſſarijs perſoluendis locum neceſſitas aut compulſio tam contra vaſallos [illegible] ſuperſtites, quam ſucceſſores eorū habeat. Ita nouæ aut ampliationis quicquam præter neceſſitatē & coar- ctionem in vaſallis & ſucceſſoribus Philiberti decretum non habet. Atque ideo extenſio per Philibertum facta ei ea debita non eſt, vt ob debita voluntaria etiam, alienari feudum poſ- ſeat.

Secundo ad caſus Philiberti decretum reſtringendum qui ſub decretis permiſsi antecedentibus ſunt Yolant & Blanchæ, ex verbis ipſis Philiberti dilucide oſtenditur. Ibi in caſib. de qui-

88 bus in ipſis ſtatutis. Itaque [illegible] ad caſus ipſos ſtatutorum an- tecedentium relatio [illegible], ad eos [illegible] naturam eorum [illegible] ferens Philiberti decretum oportet [illegible] ex [illegible] ligantur, mentio quorum in [illegible] *[illegible] venerabilis. § qui vero de [illegible]* in ſententiam hanc Gemin. [illegible] Idem Alex. ſcribit *in conſ. 154 num. 5 in fi.* [illegible] At nim [illegible] ad debita neceſſaria decreta Yolant & [illegible] hæc non [illegible] nere, quam ſubtiliſsime [illegible] in reſponſo prædicto habemus.

Tertio reſtrictionem hanc ad caſus faciendam, qui in decre- tis comprehenſi Yolant & Blanchæ ſunt, verba ipſa Philiberti d[illegible] tam in rubrica quam in nigro aut textu perſpicue docet. Ibi ſecundum quantitatem tamen patrimonij & qualitatem domus & perſonarum [illegible] quæ verba [illegible] & in rubro [illegible] ta, & repeti [illegible] ſunt. Vt niſi debita neceſſaria non com- prehend[illegible].

[illegible] hac reſtrictionis ita obfirma[illegible] argumentum non [illegible] ex directo obiectum, hoc eſt, [illegible] feudi [illegible] ſoluendū adſtringi, ad quod [illegible] pu- tet. Ex hoc enim [illegible] nfutatum argum. [illegible] quæ [illegible] ſunt, hoc eſt, vt niſi in caſibus locus [illegible] alienationem non habeat, qui expreſſi aut comprehenſi in decre- tis [illegible] dote videlicet, donationes propter nuptias, & debi[illegible] neceſſaria. Extra quos caſus [illegible] di verbis Philiberti adeo limitata & reſtricta non conuenit [illegible] *in agros ff. de acquir. rerum dom. [illegible] poſteriorum. C. de [illegible]*

Secundo ex verbis ipſis decreti argumentum, ibi [illegible] ad id perſoluendum, ad quod potuit [illegible] ſucceſſores [illegible] agnati, ſtatutorū præmiſſorum diſpoſitione ſeruata. Quia ab a-

89 [illegible] ab[illegible] ſeruata diſpoſitione, & c. conditionem habent *l. ab emptore ff. de pact. l. [illegible] ff. de condit. & d. [illegible] in rubr. ff. ſol. matr.* vnde ſenſum hunc verba il- la habent, ſtatutorum diſpoſitione ſeruata, vt nō aliter ſucceſ- ſores reuocantur, aut alienare feudum liceat, niſi ſi caſibus occ[illegible] rerint, de quibus [illegible] ſtatutis Yolant & Blanchæ. Cæterum ſi ex- tra caſus illos feudum [illegible] conceditur, vtique diſpoſitio ſtatutorum obſeruata Yolant & Blanchæ non erit. Itaque cum ad debita neceſſaria decretis [illegible] Yolant & Blanchæ reſtrin- ga-

90 tur, ſi ob voluntaria alienatio [illegible] conditione [illegible] defecta [illegible] ba ipſa decreti [illegible] Atque ideo locum diſpoſitio obtinere eorum non poterit *l. [illegible] ibi, perinde eſt enim, &c. ff. [illegible] ff. de [illegible] rei vend. & alijs [illegible].* Rur- [illegible] conditione diſpoſitio [illegible] Philiberti, caſus ne- ceſſ[illegible] apponuntur, men[illegible] in ſtatutis [illegible], ad [illegible] conditionis [illegible] Proinde [illegible] caſus [illegible] Soc. & [illegible] *[illegible] C. de ſeruis fugit.* Rom *ſing.* 4[illegible]

tur [illegible] *in rubr. ff. ſolut. matrim. num. 12.* Soc. [illegible] *§ ſi ag[illegible] 4 [illegible] num. [illegible] l. [illegible] conſtitutum ſolutio. [illegible] & [illegible]*

T[illegible] decretum re[illegible] citur, [illegible] modis on[illegible] ſpecie- gan[illegible] orum [illegible] & Bl[illegible] hæredi in ple- [illegible] quis & d[illegible] [illegible], & pe- cuniæ numerat[illegible] Y[illegible] Quod [illegible] prædicto ha- bemus [illegible] eidem tamen proli- xu[illegible] *num. 38. & [illegible] num. 4 [illegible] num. 590. verſic. neque [illegible] & [illegible] pluribus [illegible]*

Quarta vbi [illegible] decretorum [illegible] circa [illegible] ſenſum do- mi[illegible] numeratione[illegible] alio tamen adimple- ta n[illegible] eſt, neque [illegible] eſt, [illegible] obla- tionem [illegible] faciendam [illegible] diſpoſitio [illegible] agna[illegible] fieri decreta præcipiun[illegible] bona maluit. [illegible] ob a[illegible] iure offerendi [illegible] dat propter quod [illegible] offeram [illegible]

91 cietor[illegible] verba [illegible] quad [illegible] non potest *[illegible] § [illegible] ff. de donat. inter virum & vxor. l. [illegible] de [illegible] in prin. ff. de admin. [illegible] § non dext. [illegible] ff. de [illegible] l. [illegible] ff. de iure patron. l. 9. § [illegible] § [illegible] ff. de aqua [illegible] C. de [illegible] l. [illegible] de vita & hon. [illegible] § [illegible] de [illegible]* In quam ſententiam [illegible] *in conſ. 30 num. [illegible]* di[illegible] *in conſ. 65 [illegible] lin. [illegible] verſic. [illegible].* Qu[illegible] non [illegible] Ad quas [illegible] ha omni[illegible] valet.

Quinto [illegible] Yolant, Blanchæ, Philiberti, & [illegible] tus. Quatenus nec ob cauſas neceſſa[illegible] alienatio [illegible] permittitur, vt in reſponſo teſtatum præfato legitur *num. 30. & num. 69.* Idque & iure [illegible] *c. quæ in eccleſiarum l. [illegible] Dec. in [illegible]* mid[illegible] *num. 16. verſ. & [illegible]* cum in obligatione & alienatione feudi [illegible] ſtim[illegible] eſſe tenet [illegible] non eſt. S[illegible]

92 ſuos [illegible] obrat[illegible] eandem [illegible] *num. 35.* Se[illegible] rus ſolet, niſi expreſſa [illegible] non pl[illegible] *[illegible] matrim. A[illegible] fin. verſ. non obſtat quod [illegible] libr. 4.* Qui dice[illegible]

93 tionem & [illegible] offerendi conſ[illegible] d[illegible] feudat [illegible] mittitur. Id e[illegible] qu[illegible] in feudo [illegible], quod p[illegible] ne alienare ſeu [illegible] In [illegible] plane [illegible] diendi [illegible] fendi [illegible] lus pl[illegible] *adoptione in prin.* [illegible] *ptu [illegible]*

94 Con[illegible] Ph[illegible] *[illegible] ff. ſolut. matrimon. l. [illegible] pater [illegible] quod [illegible] de [illegible] C. [illegible] de app[illegible] fin. de [illegible].*

95 Sexto ad Philiberti decreti [illegible] ſenſus [illegible] quem [illegible] poſitorem tam[illegible]

96 vnde agnatorum [illegible] *[illegible] & [illegible]* [illegible] quæ [illegible]

eadem

index eius oſtendit *in verſ. tertio.* ¶ Caroli denique decretum
97 parti † ipſi obſtat nedum auxiliare eſt. Pietatem quippe, æqui-
tatem, præſeruationem, tranquillitatem & incrementum ſub-
ditorum obſeruat. Quæ omnia alienationi reclamant, quæ ob
cauſam voluntariam fit. Atque ideo ad feudum dilapidandum
& ſucceſſorum ius fraudandum latum iter aperitur. Vnde ad e-
geſtatem agnati impelluntur, quo libidini & profuſioni alie-
nantium, debitave pro arbitrio contrahentium indulgeatur.
Quin etiam eſuriem paſſurus alienator ipſe erit, ſi ſuo res tradi-
ta arbitrio ſit. Itaque cum niſi ad debita neceſſaria Caroli verba
non competant, non ad ea reſtringenda non erunt.

Secunda ad debita neceſſaria Caroli decretum reſtringen-
dum, qui dilucide magis nitere, atq; ex verbis illis poteſt. Qui-
bus præſeruationem, & incrementum in ſtatuto Yolant con-
templatur. At non conſumptio atque diminutio vaſallorum,
tam alienantium, quam ſucceſſorum euidenter conſequitur, ſi
ob cauſas voluntarias alienare conceditur. Itaque ex ratione à
Carolo expreſſa, quæ ad neceſſarias demum cauſas ſpectat, ad
id conceptum amplioribus ſit. Iure quippe certiſſimo vtimur,
98 ex ratione ſpeciali † diſpoſitionem generalem reſtringendam.
*l. credendum. in princ. ff. de pet. tutor. l. cum pater. § dulciſſimis. ff. de leg. 3. l. adi-
gere. § quamuis. ff. de iure patron. l. militis agrum. in prin. ff. de re milit.* Abb.
in conſil. Baſil. colum. 9. in 2. dubio. Ang. *in conſil. 190. vi. à dicta quæſtione.*
Chaſſan. *in conſ. vlt. col. 2. circa med.* Idque locum & in ratione taci-
ta habere text. oſtenditur *in d. l. militis agrum.* gl. & Bald. *in l. quam-
uis. C. de fideicommiſſ.* Bald. *in l. fin. num 6. in fin. C. de lib. præter.* Rom. *in
conſ. 100. & in conſ. 104.* Dec. *in c. ſuggeſtum. in 2. not. de appell. in conſ. 64.
col. 4. in fin. verſ. & ſic manifeſte infertur.* Iaſ. *in l. non dubium. num 16. C. de
ll.* Caſſador. *in reg. cancell. deciſ. 31. nu. 4. fol. 47.* Quid hic dicendum,
cauſa aut ratione à Carolo duce enarrata.

Æquitas plane, qua tantopere pars nititur, aduerſaria eidem
99 haud obſcure eſt. Quid enim † æquitatis ſpectari in decreto po-
teſt, quod odioſum eſſe, & ſupra, & in reſponſo monſtratum an-
te notū eſt, cum & agnatorum iuri ex contractu & inueſtitu-
ris quæſito læſionem, & iuris communis feudorum derogatio-
nem decretum habeat. In odioſo ſtatuto vero quomodo æqui-
tatem pars intuetur, non facile aſpicio. Secum quippe inuicem
certant æquitas & odium. *l. cum quidam. ff. de lib. & poſthum. reg. odia.
libr. 6.*

Secundo æquitatem adeſſe parti fac. eius tamen habenda ra-
100 tio non videtur. Quatenus ius † ipſum ſcriptum inuenitur æ-
quitati contrarium, id eſt, feudi ius alienandi non eſſe. Quo ca-
ſu potius æquitate ius ſcriptum eſſe, quamuis durius, procul
dubio eſt. In ſubſidium quippe æquitatem amplectitur, cum
præſto ius ſcriptum non eſt. *l. proſpexit. ff. qui & à quib. i. fin.* Ibique
Imol. & Abb. *de tranſact. gl. in c. ſuper his. in verſ. arbitrium. de accuſ.* gl. &
Dd. *in l. placuit. C. de iudic.* Nequa ex capita hominis æquitatem
fingendam, verum iuris tramites ſectandos, Bald. ſcribit. De
quo Curt. Sen. meminit *in conſ. vlt. col. 3. poſt med. verſ. & ideo cum ha-
beamus.* Idem ex Salic. probatur *in l. bona fides. per illum text. ff. depoſ.*
Quem Iaſ. ſequitur & commendat *in l. 2. § item ſi in facto. nu. 17. ver.
2. & fortius. ff. de verb. oblig.*

Tertio aut prohibitam feudi alienationē ob cauſas volun-
tarias dicimus, id quod magis eſt admittere. Quo caſu nihil
prorſus contra prohibitionem ſcriptam æquitas pendenda. *d. l.
bona fides. & d. l. fi. cum aliis mox relatis.* Aut permiſſam propter cauſas
voluntarias expreſſim alienationem contendimus. Et falſum
id euidenter eſt, neceſſitatum & debitorū neceſſariorum men-
tione toties facta, aut in obſcuro ſeu in ambiguo rem eſſe aſſe-
rimus, in re plane dubia ſenſum agnoſcendum. vnde correctio-
nis iuris, læſionis tertii, abſurdi & occaſionis feudi perimendi
excluſio ſequitur cum ſuperioribus, tum reſponſo ſatis mon-
ſtratum anteriori eſt. Quarto reſponſiones eſtu prænarratę non
moueant, quæ ſane quam fortiter vrgent, ad caſum iuris offe-
rendi in decretis omiſſum æquitatem trahi nihilo magis con-
uenit, quamuis rationem ſimilem aut eandem caſus omiſſus
101 habeat. In eo quippe admitti † extenſio non ſolet, quod intro-
ductum per æquitatem eſt. *l. pœnales. §. Iulianus. ff. ad l. Falcid.* Vbi
cautio, de qua ibi æquitatis cauſa à prætore inuenta ad perſo-
nas re ive alias non porrigitur. Idem text. probat *in c. ſuſceptum de
rescrip.* ... *§ 6* Quem in ſententiam hanc Crot. vocat *in l. omnes popu-
li. n. ... nu. 11 a verſ. quinta concluſio. ff. de iuſtitia & iure. gl. hinc accedit in l. ſer-
uitus ... § ſi ſublatum. in verbo. pars. ff. de ſeruitut. vrban. præd.* cum ad æ-
quitatem trahendam æquitatem non putat. Quæ verba quid
aliud ſonant, niſi extenſioni locum in æquitate non eſſe. Quæ

locum ſententia haud dubie ... vbicunque in ... quo ſpe-
ciali rigori æquitas anteponitur, ſimiliter vt in ſpecie contro-
uerſa. In qua contra quam hic prohibitum feudorum eſt, alie-
natio eius in caſibu permiſſa quibuſdam legitur, qui ex decre-
tis ſunt. Dotis videl. & donationis propter nuptias, & ſi qui ne-
ceſſarii alii ſunt. In quibus æquitatis ratio contingit, vt ei ſuc-
curratur, qui nullo ſuo vitio pertractus in neceſſitatem eſt. In
qua re meminiſſe oportet, ſi ad caſum æquitas non extenditur,
qui rationis eiuſdem, ſimilis ve eſt. Quanto minus, vbi ratio di-
uerſa in caſu omiſſo inuenitur. Sed enim † rationem longe di- 102
uerſam cauſæ neceſſariæ, atque voluntariæ eſſe, vt non perinde
facile ei ius patrocinetur, qui culpa ſua atque eſt, qui nul ... ſuo
merito in neceſſitatem deuenit. Text. oſtendit *in d. l. ſi fideiuſſor. §.
ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſd. cog. l. quod ſi minor § reſtitutio ff. de minor. l. ſed & ſi
per prætorem. in fin. ff. ex quib. cauſ. mai. l. cum poſt ... in fin. ff. de damno
infect.* Curt. Senior *in conſil. vlt. num. 4. ... & potiſſime in caſu.* Inde
mirum ſatisfacere nequeo, æquitatis cauſam, quæ niſi in debi-
tis neceſſariis non vertitur, ad voluntaria etiam debita porrigi.
Quo caſu feudi in perniciem alienam abligurīēdi occaſionem
facultatemque præſtari, demonſtratum nec ſemel eſt. Ratio-
nem & aliam diuerſitatis inter alienandi & offerendi faculta-
tem explicatam ſupra habemus *num. 94.*

Adminiculis prædictis vbi ſe deſtitutum aduerſarius vidit, ad
illud confugit, ex obſeruatione inſecuta ambiguitatem omnem
declarari. Vſu quippe receptum & moribus aſſerit, vt ad debita
quæuis vel voluntaria decreta trahantur, ob eaque feudi ius
alienandi competere. Sed enim † qui conſuetudinem aut ob- 103
ſeruationem aſſerit, probationem eis implere neceſſe habet,
cum à facto pendeat. *l. præſcriptione.* Ibique Bart. *nu. 11. & ſeqq. C. quæ
ſit longa conſuet. c. 1. de præſcript. lib. 6.* Bart. *in l. omnes populi num. 67. de iu-
ſtit. & iure. & in l. de quibus. num. 7 ff. de ll. in 2. lectur. & in poſteriore lecta.
num. 21. in 4. qu. princ. vbi modum probandi docet.* At enim non modo
conſuetudinis huius fides non fit, verum ne fieri quidem po-
terit. Siquidem non niſi ob cauſas plusquam neceſſarias aliena-
tiones perfici feudi ſolent. Atque ob dotes fere. Idque vſus ipſe
docet. Quæ pellucida magis res fiet, ſi alienationum inſtru-
menta aduerſarius proferat.

Secundo monendi ſumus, domino directo inconſulto, cau-
ſa vlla debitorum contrahendorum non expreſſa, feudalium
bonorum verbo non facto, pecuniæ numeratione non patefa-
cta, oblatione aut denunciatione agnatis non facta, contractus
peractos quibus hypothecæ feudum ſuppoſitum aduerſarius
contendit, contraquam & iure communi feudorum prohibi-
tum, atq; decretis ipſis eſt. Atque ideo non immerito aduerſus
contractus id genus à filio feudi ſucceſſore reclamatum, & a-
ctori contradictum. Ea propter vbi probatio † qua obſeruatio- 104
nis præſtari in debitis voluntariis poſſet, ſatis non eſſet, ob cau-
ſas etiam voluntarias feudum diſtractum, ſimpliciter aut gene-
raliter educere. Verum probatio præſtanda in ſpecie contro-
uerſa eſſet, id eſt, iis etiam caſibus probatio ob debita volunta-
ria feudum alienatum, quibus domini directi conſenſus non
interuenit, cauſa vlla expreſſa in debitis cōtrahendis, feudi facta
mentio nō eſt. Pecuniæ numeratio non demonſtrata. Et agna-
ti ſeu ſucceſſoris contradictio interuenit per ea, quę in d. notata
reſponſo ſunt *num. 487.* Quibus Rolan. accedit *in conſ. 80. num. 12.
& ſeqq.* Quod dicturi hic erimus, vbi non modo probatio in ſpe-
cie, ſed nec in genere de conſuetudine hac præſtatur. Imo enim
quod ad probationem in ſpecie attinet, ne quidem in ſpecie
controuerſa allegatio facta conſuetudinis eſt. Conſequens igi-
tur non ſit conſuetudo aut obſeruatio ita alienandi in genere
allegatur, etiamſi probationis vicem allegatio ſuſtineret, quod
falſiſſimum euidenter eſt. Ergo quibus caſibus factæ alienatio-
nes ſunt caſui ſimiles controuerſo erant. Atq; ideo dubia & in-
certa allegatio probatio vę reperitur, quam irritam eſſe conſtat.
l. duo ſunt Titii. ff. de teſtam. tut. & alia non pauca.

Tertio ad perſonas conſuetudo † obſeruatioque reſtringen- 105
da, inter quas ſecuta eſt. *l. ſi vnus § ante omnia. ff. de pact. l. 1. §. Iulianus.*
Ibiq; Bart. *ff. de ... Bald. in c. 1 in fin. de feud. cogn.* Rum.
in conſ. 19. num 17. lib. 5. Hoc amplius, quia iuri contraria hoc ge-
nus conſuetudo eſt, nec ad caſus eam ſimiles extendi conue-
nit. Florian. *in l. venditor. § ſi conſtat. ff. commu. prædior.* Afflict. *in d. c. 1. in pr.
in vltimis verbis. de feudi cognit.* Socin. Iun. *in conſil. 101. num. 13. lib. 2.*
Conſequens igitur non ſit, agnati aliqui rerum ſuarum nō ſat-
agentes feudum illicite paſſi alienari ſunt: ergo ad inuitum id
rediturum aliorum erit.

Quæ

[illegible] pe [illegible] rationem d[illegible] [illegible] ſie: [illegible] ceterum [illegible] [illegible] ho dei e eius maneat [illegible] feudem [illegible] perſi [illegible] quo [illegible] nuptias [illegible] quam [illegible] nemini dotem [illegible] [illegible] expedit, q[illegible] [illegible] anni [illegible] [illegible] pertinente exp[illegible] [illegible] neceſſitatem hoc [illegible] quod cauſa [illegible] [illegible] neceſſitatis ceſſant hoc eſt. [illegible] matrimonii [illegible] [illegible] tutum [illegible] [illegible] per [illegible] quantum [illegible] ob debita [illegible] [illegible] alienatio eius *ſi patriſamiliaſ* [illegible] Quod [illegible] uperq[illegible] [illegible] par[illegible] [illegible] [illegible] arg[illegible] [illegible] [illegible] totum ſe[illegible] [illegible] adue[illegible] [illegible]

106 [illegible] pre[illegible] ertitur † [illegible] alien[illegible] genus inſinuata [illegible] eſt [illegible] Sed [illegible] ſic ere emptor [illegible] [illegible] validiore [illegible] obſta[illegible] qu[illegible] agnato [illegible] [illegible] at, quamuis gradu propiore actor eſſe. Cum alienus [illegible] à gente vaſalli, quam à patria, contract[illegible] [illegible] [illegible] Q[illegible] ratio haud dubie prohibitio fuit interueniret. Siquidem [illegible] omnium agnatos, vel remotiores alienationem feudi [illegible] permiſſum prædicto teſtatum reſponſo legitur *num.* [illegible] aliter in alienis aut extraneis [illegible] [illegible] docet *de probib. alie.* [illegible] *per Lothar. & per Freder. c. quia in eccleſiar. de conſtit.* Quod cum ita ſit, aliorum decretorum ſententiæ eſſe obſeruationem ipſa de [illegible] quæ à ſententia Senatus deſumitur.

Neque partis reſpo[illegible] [illegible] mouet, ob id feudi alienationem

107 ſolutam, quod eam fraudem pacta proximiorum eſſe, vt feudi precium in filias, quas ſu[illegible] habebat, venditor erogaret, [illegible] [illegible] pleniores dotes haberent, haud is plane rationem [illegible] [illegible] filium clariſſimum contrahens haberet. In promptu enim reſponſio eſt, fraus in feudo eſt, vendendo interueniret, [illegible] [illegible] aliter haberi, atque ſi & ei [illegible] [illegible] ſi [illegible] participet. *l.* [illegible] *in princip.* [illegible] *in ver.* [illegible] *ff.* [illegible] *fraud. cred.* gloſſ. & Doct. *in §. item ſi quis infra* [illegible] *de action.* Vnde cum [illegible] allegatio nó interueniat, ratio [illegible] abeſt, vt [illegible] facta eius dicatur, nihil eſt, quod fraudi nomine [illegible] [illegible] dictam pars aſſerat.

S[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nem aduerſarius ſu[illegible] [illegible]. Namque [illegible] [illegible] ratio [illegible], quo dotes optimas magis haberent, [illegible] quib[illegible] neceſſita [illegible] [illegible] vertitur, ſenatus non habuit precique & fructuum iacturam emptor agnatus fecit. L[illegible] minus [illegible] in cauſis aut debitis voluntarius habeat rationem [illegible]

Q[illegible] [illegible] reſponſio perti[illegible] et, vt dol[illegible] in caſu cont[illegible] ſu præſ[illegible] [illegible] contra [illegible] non oportea *l. merito ff. pro ſo.* [illegible] [illegible] præſumptioni h[illegible] c bon [illegible] ad incommodu[illegible] [illegible] [illegible] d[illegible] num quidpiam [illegible] a præſumpt[illegible] [illegible] [illegible] reſponſo eſt *num.* 62. *& ipsa num.* [illegible] pendium plane ſucceſſoris manifeſtiſſimum liq[illegible]

Quinto [illegible] par[illegible] [illegible] [illegible] gitur. Dolus aut fraus eſto con[illegible] [illegible] eipſa tamen do[illegible] [illegible] filius feudique ſucceſ[illegible] ſenſit. [illegible] ex læſione enormi dolus appareret, ſic quomodo di[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibus eſt. Dolum plane reipſa virtutis eiuſdem atque conſilio ſeu ex propoſito, ve [illegible], æſtimari. Tractatum etiam [illegible] habemus *num.* 36.

Sex [illegible] ationes cauſarum in lite Vercellis diiudicata ſi[illegible] [illegible] audio, attamen non legimus propter quas alienatio facta [illegible] [illegible] meritoriæ aut le[illegible] videntur. Itaque ſi cauſis [illegible] dem[illegible] [illegible], ſententiam nihilominus paſſus feudi emptor idemq; agnatus tam perſeuerans in precio & fructuum

[illegible] one [illegible] qu[illegible] in extero hic admittendum quo cauſarum præſt[illegible] probatio non [illegible].

Ad probationes poſtremo [illegible] pars adit id eſt, ob cauſam [illegible] tio neceſſitatis [illegible] [illegible] quia ſermonem [illegible] prolixiore non [illegible] [illegible] idem probat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] quod in [illegible] argumentis quibuſdam leuiſſi[illegible] [illegible] [illegible] cum debitoris defuncti conditio, reſque ip[illegible] [illegible] [illegible] teſtimonia non [illegible] ter reſiſtunt.

Iure enim † alioqui cognata vtitur. In ſpecie probatur difficili, vel cum inopia probat[illegible] [illegible] ahe[illegible] atur, in probationibus acquieſcere, quæ co[illegible] [illegible] gere poſſunt. At enim id cum id caſum demum pertine[illegible], quo [illegible], ſeu neg[illegible], aut et natura probandi difficultas exiſt[illegible] [illegible] [illegible], q[illegible] [illegible] *Leg. ſi* [illegible] *C. de repud.* Alex. *in con.* [illegible] [illegible] 108

Eiuſdé generis ſunt, qu[illegible] [illegible] [illegible] introm[illegible] extraneanona [illegible] [illegible] [illegible] di[illegible]. Alex. *in d. conſ.* [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible], cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pr[illegible] pretea m[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dec[illegible] [illegible] bendu, ſi ex facti, negoci[illegible] aut [illegible] naturale [illegible] [illegible] bari poteſt bienuilo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potatur, curp[illegible] [illegible] [illegible] non curau[illegible], quo[illegible] ex [illegible], *rep. ſi* [illegible] *in terminis* Ant. de Butr. docet *nu.* 4. [illegible] Felyn. *num.* [illegible] *nu.* Alex. *conſ.* 64. *num.* 6. *lib.* [illegible] *conſ.* 148 *num.* 3 [illegible] *& maxime verſ. item poſito lib.* 5. Dec. *in conſ.* [illegible] *vltimo,* [illegible] [illegible] 89. *num.* 10. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in luce [illegible] probationem non [illegible] [illegible] tant potentia, & actu ſeu te probari [illegible] [illegible] N[illegible] idem admittendam, ſi actu tantummo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vero aut pote[illegible] [illegible] [illegible] bari pot[illegible] [illegible] [illegible] culpa eum eſſe, quid [illegible] [illegible] bationem non adhibuit. Idq; locum & in ſpe[illegible] [illegible] [illegible] tinere, veluti cum matrim[illegible] [illegible] probatio[illegible] [illegible] [illegible] nes minus legitimas adm[illegible]. Quin [illegible] [illegible] [illegible] ndi facultas erat, in dictis *conſ.* 148. & 151. Al[illegible] [illegible] *poſt pen.* Quid in re hic dicendum, quam odioſum eſſe, cum ſupra, tum in reſponſo demonſtratum [illegible]

Secundo probationes † neceſſitatum [illegible] [illegible] [illegible] eniſſimas 109 fac, ad terminum [illegible] haberi, expre[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible], & ſuperius declaratum *nu.* 10 *&* [illegible] [illegible] *tiſsime eſt num.* 196. *Locupletiſſ.* [illegible] [illegible] [illegible] *niſſo,* [illegible] *ex cauſa, &c.* Sed & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipſi indiciem amplitum & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *aut in ſpecie.* Demonſtr[illegible] enim & [illegible] teſtimoniis haud leuibus habemus, [illegible] [illegible] ceſſitat[illegible] in nominatim enarran[illegible] [illegible] qu[illegible] [illegible] ligati [illegible] alienatio fieret, vt ſatis e[illegible] [illegible] [illegible] batio non [illegible], quæ [illegible] ea accederet.

Apparere ex his non ægre poteſt, partis diuerſæ actoris non modo generi cauſam iuſtiſſimam non oppugnari, ſed magis potius e [illegible] [illegible] aduerſarios referri.

Iam in re liquida controuerſia ſit. In debitis quippe quæ [illegible] euocta vertitur in quibus clariſſima Decreti Blanchæ [illegible] tis verba ſunt. v[illegible] [illegible] [illegible] ea eſſe oporteat, idque quantum repetitum, [illegible] [illegible] [illegible] tur in debitis contra ſigniſi[illegible] [illegible] [illegible] ti verba conten[illegible] [illegible]. *ille aut ille. §. idem in verſu ff.* [illegible] *leg.* 3. *l. an illa. C. de furtis.*

Laus Deo omnipotenti, ex quo omnia, & per quem omnia, & in quo omnia in omnem æternitatem.
Saulian[illegible] 10. Octob. Anno
1564.

F I N I S.

SVMMARIA ORDINE ALPHABETICO
IN TERTIVM RESPONSVM CRAVETTÆ
DIGESTA.

A.

ACTVS ad cauſas aliquas [illegible] ab his non ſuſtinetur, nu. 43. verſ. ideo in vniuerſum.

Alimentorum fauore fructus ex [illegible] non fieri, 48. & in verſic. [illegible].

Alium vnum derogandum alterum [illegible] cauſa non eſſe. 47.

Aliis ſufficit vnum non prodeſſe, ſicut nec obeſſe, 23. ibiq. ampliatur.

Aliena poſſeſſorum aut ratihabitionem cum vno interpoſitam aliis non prodeſſe, 9. & in verſic. prodeſſe.

Approbari contractum teſtamentum ab eo qui quod ex eo petit, 24. verſ. non enim.

B.

BOnorum minoris alienationem in iis facilitandam, qua diſpendio [illegible] afficerent, 47. verſ. 2. vbi, ibiq. idem in feudo, quod alienare per decreta conceditur.

Bonum quempiam in perniciem alienum non praſtare, 43. verſ. ex qua Caſtrenſis traditione.

C.

CAncellationis facile faciliter, quam verbis teſtamentum reuocari, 63 verſ. quibus & illud adijcitur. & in verſ. reuocationem.

Capitula, niſi ob cauſas admittenda in eis expreſſas non eſſe, 16.

Cauſas facti potius quam factum ſpectandum, vt aliud omnino verba videantur, 10.

Cauſam teſtium ab onere eſſe non liberare, quod promiſſum aut vere debitum actionis ſit, 19.

Cauſam inſtans ab eo non praſtari, quod ſecundi poſtea eſt, quam fieri quod deberet, 22.

Cauſas alienandi in ſpecie & nominatim exprimendas, quoties fine eis prohibita alienatio eſt, 34. & ſequ.

Cauſas alias ſubeſſe ſatis non eſt, niſi tanquam ex eis acta res ſit, 43. & in verſ. actus tanquam.

Cauſa falſitas, quando aureos quadringentos ad venditionem narratur, 44.

Cautio conditione pendente à debitore praſtanda, 29.

Certa vilis quando propter interdictum eſt, 30. & in verb. incertum.

Clauſula executoria quæ dicatur, 63. & in verſ. executoria.

Confeſſio teſtium, inſtrumentum praſumptioneq. utrum tum & de iure poteſt, 42. ibiq. & in ſola ea aut tacita praſumptione ampliatur.

Confeſſiones auctoris ſucceſſorem nec ſingularem contrahentem, 65. & in verſ. ſucceſſorem.

Confirmatio in dubio potius quam actus nouum praſumenda, 16. & in verſ. ratihabitio.

Confirmationem cum qualitatibus, omnibus factam actus confirmati intelligi, 14. & in verſ. ratihabitionem.

Confirmationis naturam eſſe, vt formam actum non maiorem efficiat, vel nouum quicquam inducat, 13. & in ver. ratihabitione.

Contrarietate ſententiam nullam fieri, 26. ibiq. ampliatur, & in verſ. nullam.

Contrauenire contractui eum non dici, qui facultate vtitur in contractu ipſa permiſſa, 15 & in verſ. exceptione.

Culpa eſt, à ſuperiore non flagitare, quod conceſſum eſt, 1.

Culpa emptori feudi dictum, qui ante laudemia ſoluit, quam venditori denunciauit, cui renunciandum fundum erat. 1 verſ. quanto magis. ibiq. & culpam & dolum ex denunciatione non facta argui, & in verſ. denunciationem omiſſionem.

D.

DEcipiendum quempiam principe ſeu domino hoc non eſſe, 66. verſ. & cuius maxime opera intereſt.

Denunciationis omiſſionem culpa & dolo non vacare 1 verſ. quanto magis, & in verſ. culpa.

Depoſiti quoque [illegible] 57. ver. 2. vtile depoſitum eſſe.

Depoſiti faciendi in ſpecie controuerſia cauſa, numero, 60.

Derogandum [illegible] quod laboribus vigiliiſq. parta [illegible] eſt, 57. & in verſ. laboribus.

Dolo praſumptione eum laborare qui promiſſa non exequitur, neq. id praſtat quod praſtandum ab eo eſt, 18 & in verbo, malam fidem.

Dolus. Ex dolo ſuo commodum quempiam auferre non licere, 4.

Dubium. In dubio interpretatio potior, vnde actus confirmatus aut ratus habetur, nō vero vt quid indubitum reddatur, 16. in ver. confirmatio & in ver. ratihabitio.

Duplex impedimentum, ſimplex potentius, 4.

E.

ELuſorium. Interpretatio abijcienda, vnde in poteſtate cuiuis ſit eluſorium actum aut ius alterius efficere.

Exceptio in ſpecie opponenda, vt certa et clara appareat, 57.

Exceptione opponenda prohibitionem ad eam non pertinere, quæ ex capite eiuſdem contractus aut ſtatuti deſcendit, 51. & in verſicul. contrauenire.

Exceptionem ineptam & ridiculam intelligi, quæ ſub verbis incluſa regula non ſit, vbiq. exceptione niſi, vt regulam declaret, quibus intelligi caſibus debeat, 24. verſ. quod ſi ad bona etiam paganica.

Executoria clauſula quæ intelligatur, 63. & in verſ. clauſula.

F.

FActum probandum, 2.

Factum verbis validum, 64. verſic. factum planum.

Feudi alienationem vitioſe factam à filio etiam ſucceſſore citrà protestationem [illegible] reuocari, 25.

Feudi alienationem nec ob cauſas neceſſarias concedi, atq. ideo difficilius id quam minorum bona diſtrahi, 42.

Feudi alienatio ex decretis permiſſa in bonis etiam permiſſiuis facienda, 47. verſ. ſecundo vbi.

Feudum ex regiſtro praſumi, vt feudalia bona praſumantur, quæ relata in regiſtro ſunt, 62. & in ver. regiſtrum.

Feudum facto ipſo probari, quod onera quæ paganica propter bona quæ non trahit, 64.

Fructus etiam percipiendos, in contractibus bonæ fidei poſt moram deberi, 17.

G.

GRAuatum reſtituere quod reſiduum tempore mortis eius inuentum erit, niſi ob cauſas neceſſarias & vere boni arbitrio non alienare, 55.

I.

IMpertinentia capitula vbi palam ſunt, reijcienda, tamet ſi ſtatuto cautum ſit, cap. omnia per clauſulam ſolam ante impertinentium admittenda, 54.

Inducias, ſtare licere à ſtatuto tamen certum dari grane, 27.

Introitum admittendum non eſſe, vt quod certum eſt relinquatur, 50.

Inconueniente vno admiſſo, plura ſequi, 3.

Inferiorem contra factum ſuperioris et quidem vitioſum venire, 19.

Intelligitur [illegible] 25.

Intereſſe fauorabilius pœna, atque ideo difficilius eos, quod intereſt, quam pœna excuſationem tribui, 20.

Intereſſe appellatione fructus contineri, 22.

Interlocutoriam, à qua appellatum eſt, ex nouis probationibus [illegible] non iuſtificari, etiam quod deductum in prima inſtantia ſit. Dum tamen probatio [illegible] à iudice, [illegible] quo non innititur, 35.

Interpretationem in re clara ſilere, 40. & in ver. praſumptionem.

L.

LAboribus grauibus introductum non facile reſcindendum, 57. & in verſ. derogandum.

Liberum patronum in ſpecie conſtituendum, ſeu in ſpecie non [illegible] ante ſumma accepta expenſaq. in eo reſcindenda, 38.

Limitatio. Actum ad cauſam aut rem vnam limitatum extendi eam non debere, 43.

M.

MAlam fidem in eo praſumi, à quo promiſſa non ſiunt, 28. & in verſ. dolo.

Minori heredi in eo reſtitutionem non concedi quod cum defuncto actum maiore eſt, 11. & in verſic. reſtitutionem.

Mora purgationem poſt temporis interuallum liquam non admitti, 6.

Mora purgationis terminum vno obſtare, 5. verſ. ad quaedam et primis

Moram purgare vbi contenditur, quod intereſt praſtandum, 6. verſ. tam vbi mora, &c.

N.

NEceſſariam cauſam ita intelligi, ſi in ea ipſa neceſſitas ſubeſt. Alter atq. cauſam neceſſitati voluntas tribuet, 54.

Neceſſitas non limitis agendi non licere vbicunq. niſi ob cauſas neceſſarias alienare non conceditur, 52.

Negat minor, bona plura allodialia non eſſe, ex regiſtro probari, in quo deſcripta niſi ea quæ non ſunt, 62.

Nullitatis prohibitionem aut remotionem ad eam non trahi, quæ à contrarietate deſcendit, 26

Nullam ſententiam contrarietas efficit, 26. & in ver. contrarietate.

Numerationem per decreta requiſitam probandam, 31.

O.

OBligatio facti quod intereſt poſt moram habet, nu. 3.

Ordinarius ad cauſam delegatam commiſſis ſuperioris nec delegationis ipſa perempta, accedit, 60.

P.

PLura bona à quopiam poſſideri aſſerens, quam dictum ſit, probare neceſſe habet, 30. & in ver. probandi onus.

Præiudicialem quaeſtionem ante exertendam, 32.

Præſumptiones ad caſus tacitos non etiam expreſſos pertinere, nec circumſtantiiſq. eas colligi, 39.

Princeps mutuum pecuniam ex ſtatu publica cauſa reddi cogit, ſi alioquin modo neceſſitati nequeat, 58.

Probandi onus cum ſequi, qui bona plura aſſerit, quam dictum ab aduerſario ſit, 30 & in verſ. plura.

Probatione deficiente pro non facto res haberi, 45.

Probationem in ſpecie generali anteſtare, 41.

Prodeſſe alis non debet quod geſtum inter alios eſt, 9. & 23 & in verſ. alios.

Proteſtationem à facto contrario perimi, 28. & in ver. reformationem.

Q.

QValitatum probatio neceſſaria quas decreta expoſtulant, 32.

R.

RAtihabitio potius quam actus noui confectio praſumenda, 16. & in verſic. Confirmatio. Dubium.

Ratihabitionem actum confirmare, non ampliare aut noui quicquam adiungere, 13 & in verbo confirmationis naturam.

Ratihabitionem ex qualitatibus omnibus factam conſeri quaecunque in actis inſunt, quæ ratum habetur, 14. & in verſ. confirmationem.

Rationem in teſtibus potius quam teſtimonium obſeruandam, 10. & in verſ. teſtimonia.

Regiſtrum ad feudi praſumptionem valere, vt quæ expreſſa in eo bona non ſunt, feudalia cenſeantur, 62. & in verſ. feudum.

Renunciationem non praſumi ſtricte & ampliando, num. 7.

Renunciationem ex actu contrario non induci, quoties conuentio quæ per tiſpeciali apponit, 8.

Reformationem à facto contrario extingui, 28. & in verſ. proteſtationem.

Reſtitutionem in integrum heredi minori ob id non dari, quod cum defuncto geſtum maiore eſt, 11. & in verſ. minori.

Reuocationem teſtamenti potiorem eſſe, quæ facto cancellationis quam quæ verbis inducitur, 64. verſ. quibus & illud adijcitur, & in verſ. cancellationis.

S.

Sequeſtrationi fructuum locum, & ſub inſtantia prima eſſe, cum ſoluendo reus non eſt, 51.
Solutio probanda, 2. verſ. & in ſinit.
Specialem expreſſionem in cauſis alienandi exquiri, ſine quibus permitti alienatio non ſolet, 26. & ſeq. & in verſ. cauſas.
Succeſſorum ne quidem ſingularium confeſſioni & facto authoris obſtrepere, 81. & in verſ. confeſſioni.
Superuenientibus probationibus decretum nullum non conualeſcere, 33.
Ampliatur, 35.
Subsiſtat ne pernicioſa interpretationi abſtinendum, 24. verſ. quare ſubtilitatis.

T.

Tanquam cauſas alias quam expreſſas ſubeſſe non ſufficiet, niſi tanquam ex eis actum ſit, 43. & in verſ. aliae. & in ver. cauſae.
Teſtimonia à ratione mala diſſolui, 10. verſic. quo circa.

V.

Valorem prædii maiorem ob vicinitatem intelligi, 49.
Villam cauſa in pernicium ſucceſſoris alienationem non permittit, num. 60. & in verſicul. alimentorum.
Villam ad quaſtum & redditus moderandum, 46.

CONDIMENTVM RESPONSI PRO GENERO, QVO VELVTI ZACCHARO QVODAM MOLLIOR RES CVNCTA, ſapidiorque fiat.

RESPONSVM TERTIVM.

DIVTINO ſubſidio ex corde poſtulato. Iuri & æquitati interlocutione non conuenire aduerſus Generum dictam, ſequentia declarant. Principio errorem triplicem in facto habet. Prior in aureis nummis contingit ex depoſito numeratis, qui pauperis habiti monetæ ſunt, quos albos vulgo dictitāt. Et qui floreno vno iomoris ſinguli quam qui ex auro ſunt. Depoſitum etiam ea aureis nummis factum pro dimidiato precio aduerſario ea pendendum interlocutoria iubet. Atqui cum niſi aureos mille albos dimidia precii pars non habeat. Amplius haud paulo quam dimidia precii parte in pecunia obſignata aduerſarius auferret, florenos nimirum centum ſupra mille. Alter facti error, aureorum etiam monetæ æqualitate admiſſa, vt non plus in nummo ex auro, quam in moneta ſit, aureis tamen centū pluris depoſitum, quam precium dimidiatum eſt. Quod ſolidum aureos bis mille non excedit. Quam ſummam aureis centum pecunia depoſita ſuperat. Neque mutat, laudemiorum pecuniam deberi. Quoniam fidem ex actis factam laudemiorum non legi. Rurſus fide etiam facta, numerationem eorum fieri ante non oportuit, quam certior rei eius factus venditor fuerat. Qui vel debita ea non eſſe oſtenderat; vel ad minorem ea modum præſtanda non ægre impetraſſet. Siquidem nec eis; qui minore quam venditor conditione ſunt, id genus denegari beneficium
1 ſolet. Quare † ſi culpa dicitur, qui apud ſuperiorem non petit, quod concedi alius ſolet, ne quomodo in reſpon. monſtratum pro genero habemus, nu. 271. ibiq; ampliatum id legitur, etiam cum exitum aut impetrationem difficilem res habet. Quanto magis reus culpæ æſtimandus aduerſarius erit, à quo denunciatio omiſſa laudemiorum eſt; quæ priuato, cuius intererat, facienda non ſuperiori erat. Et in qua difficultatis quicquam non inerat. Culpam plane ea denunciatione neglecta argui, reſponſum ſatis memoratum docet, nu. 274. Quibus text. accedit in l. 1. §. ſi mulier. iuncta gloſſ. in verſ. et qui. ff. de lib. agnoſc. vbi culpæ mulier tenetur, quæ intra triginta dies, quam diuertit prægnantem ſe eſſe marito non dixit. Quocirca repetitionem alimentorum non habet, quæ filio præſtitit. Ex Bald. etiam id iuuatur in l. 1. nu. 12. C. de vſur. & fruct. legat. in culpa actorem intelligi, à quo iterum ſuorum certior factus reus non eſt.

Hoc amplius; in dolo eum intelligi, improbumque & fraudulentum eum æſtimari, qui vbi commode poteſt, certiorem alium non facit, Caſtrenſ. ſcribit in conſ. 338. quia exceptiones in princ. libr. 1. per text. in l. creditor hypothecas. C. de diſtract. pign. Idem ex Bald. probatur in cap. 1. num. 1. de controuerſ. inter Vaſall. & alium. Vbi ex text. id confirmatur in d. l. creditor. Pro qua ſententia text. etiam videtur in l. ſi fundo. §. fin. ff. de euict. Quem Soc. refert in l. 2. §. voluntatem col. penult. in princ. ff. ſolut. matrimon. text. huc præter Bald. Caſtr. & Socin. adiungitur. in l. ſi vina. 2. ff. de peric. & commod. rei vend. l. 1. §. venditor. Ibique Bartol. in fin. ſecundo not. ff. de act. empt. in l. quæritur. §. ſi venditor ff. de edil. edict. l. fin. Ibique Baldus colum. 1. verſicul. nota quod creditor. Cod. de iureiur. Idem Bartol. admittit in l. quero. ff. de act. empt. Roman. ſingul. 282. incipit ſi ſum magnus mercator. Corn. in conſ. 11. colum. fin. & in conſ. l. 81. lib 3. & apud nos in conſil. 83. num. 3. & in conſ. 142. num. 20. in conſil 172. num. 5. & in conſil. 192. numer. 4. Arte pine denunciationem prætermiſſam difficilis coniectura non eſt. In eo enim cura ſtudiumque omne erat, vt grauis oneroſaque modis omnibus villæ controuerſiæ recuperandæ facultas fieret.

Error facti tertius perſpicuus fit; quod pro numeratis aurei bis mille habiti precii totius ſunt. Atqui aureos quingentos ea dicta pecunia in villam alteram ea parte dimidia redimendam erogandos lectio ipſa inſtrumenti venditionis teſtatur. Et quos inſumptos in eam cauſam non eſſe, tam rei confeſſione, quam actis & iuris etiam præſumptione liquet. Probationem quippe factum † deſiderat, neque præſumi iure ſolet. l. denīq. ff. ex quibus 2 cauſ. maior. l. quæ ituq. §. qui à pupillo. ff de publicia. l. qui a quolibet. ff. de contrahen. empt. l. in bello. § facta. ff. de cap. l. 1. C. de mandat. prin. l. 1. & l. ſine poſſidere. C. de probat. l. aſſeueratio. C. de non num. pecun. l. ſi emancipati. ibi te quæ emancipatum eſſe probaueris. C. ad ſat. c. cum in iure. de offic. deleg. cap. 1. de procur. c. in præſentia. de probat. c. Raynutius. & cap. Raynaldus de teſtam. Et in ſpecie ſolutionis, probandum eam fore, ea text. oſtenditur in l. quinquaginta. ff. de probat. in l. 1. C. eod. tit. & in l. fin. C. de ſolut. gloſſ. & Doctor. in l. 2. in gloſſ. magna. verſ. item qui probabit. C. de iure emphyt. Bald. in conſ. 508. tenor. num. 2. lib. 5. Signorol. in conſ. 182. num. 3. poſt princ. verſic. & quando non apparet.

In quo tertio facti errore videndum. Namq; robore contractus admiſſo, quem vitiis vndique ſi carere, reſponſum ipſum pro genero indicat, quod intereſt ob villam non redemptam à reo præſtandum non dubie atque ex æquitate liquet, de qua in l. curabit. C. de action. empt. Enimuero pro æquitate hac, quæ à fonte ipſo rationis naturalis nemini non emanat, iniuriam minime obſcuram Gener accepit, vt precium etiam non acceptum aduerſario refunderet. De quo ſummam illam detrahi aureorum quingentorum oportuit, quos ſolutos non eſſe clariſſime con-
ſtat. Inde aliud † ea alio malum, & quod aiunt, inconuenienti 3
vno admiſſo, plura conſequi. l. & ex diuerſo. §. 1. ff. de rei vend. l. a teſtatore ff. de condit. & demonſ. l. ætas. C. de reſcind. vend. §. cogitatis. in authen. vt iudic. ſine quoque ſuffra. Namq; tum damno ob villam non redemptam mulctandus reus eſſet. In actorem ipſum detrimenti omnis cauſa verſa, vt precium non oblatum reſtitueret. Ita & precium & commoda omnia bonæ fidei illæ occupator haberet.
An non iure omni † iuxta humano atq; diuino exagitat, dolum 4
ſuum quæſtui cuipiam eſſe. l. ne ex dolo. ff. de dolo. l. ſiue hereditaria. ff. de negot. geſt. l. ſed & ſi hereditas §. pen. ff. ad exhiben. l. ab hoſtib. §. ſi vir. ff. ſolut. matr. in leg. cum ita. in princ. ff. de leg. 2. l. nomen. §. pluo. ff. de leg. 3. l. g 1. §. 1. ff. excepi. dol. l. itaq; Fullo. ff. de furtis. leg. [illegible] §. nemo. ff. de reg. iur. c. ex tenore. Ibique Dec. in quarto not. c. ſuper literis. de reſcript. c. & ſi neceſſe. de done poſt diuor. reſtit. c. ſicut tuis literis. de ſimonia. c. auaritia. de elect. lib. 6. c. cum qui. de præbend. eod. lib. c. legi. 16. quæſt. 1. tradit Bart. in l. Titio. ff. ad municip. Signor. in conſ. 110. nu. 12.

Neq; ad facti errores hos diluendos aſſerta ratihabitio valet. Quoniam confutata ſatis ſuperq; in reſponſo memorato apparet, num. 447. verſ. apparet ex his ad uſque nu. 437. & ſcriptis aliis poſterioribus. Atque præter iam ſcripta, Bono cui aduerſario eam non
eſſe, liquidiſſime oſtenditur. Monendi † enim ſumus facti hic, 5
id eſt, villæ in partem redimendæ obligationem verſari. In qua

termino exacto & mora commiſſa, in id, quod intereſt, obligatio contrahitur *l. ſi quis ab alio. §. fin. ff. de re iud. cum alus apud nos a. ſcriptis in d. reſponſo, pro genero. num.* 280. Ita ius in eo, quod intereſt, actori quæſitum tum erat, cũ rati facta habitio narratur. Id quidem in primis, quod moræ purgandæ locus amplius non erat, cum propter iuramentum *l. ſi quis maior. C. de tranſact.* Bart. *in l. ſi inſulam. num.* 20. *ff. de verb. obligat.* Bald. *in l. & ſi poſt tres. ante fin. ff. ſi quis cautio. in 1. lectu. in l. ſi pacto quo pœnam in fin. C. de pactis.* Alex. *in conſ.* 158. *num. 5. lib.* 5. Dec. *in conſ. 452. num. 13. & num.* 19. Corn. *in conſil. 121. col.*
6 *penult. lib. 1. & in conſ. 40. colum. fin. lib.* 4. Rurſus locum moræ † purgatio poſt interuallum tam longum non habet. *dict. l. ſi poſt tres.* Ibique Doct. Et fruſtra moræ purgatio tractatur, quatenus ne nunc quidem purgatio offertur. Iam vbi moræ admitti purgatio ſolet, quod intereſt tamen præſtandum *l. ſi cum dies. §. fin. ibi, glo. ff. de arbitr. l. ſi ita quis. §. Seia. ff. de verb. obligat.* Bart. *in conſ. 161. proponitur quod ſyndicus. num.* 4. Corn. *in conſ. 208. col. penult. lib. 1. & in conſ. 57. in fin. lib.* 2. Hoc ita admiſſo, vt quod intereſt inferendum à reo eſſet, cum ratus habitus contractus dicitur, conſequens non fit, ratum contractum emptoribus villæ actor habuit, ergo quod intereſſe debitum à reo ipſo erat, remiſſum creditur, cum præſumi renunciatio non ſoleat. Primum quod in facto eſt quod probationẽ poſcit vti cumulate ſcriptum ſupra habemus. De-
7 inde quia donationem habet. In qua inducenda iuris † etiam præſumptio ſilet. *l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignor. actio. leg. cum de indebito. ff. de probat. & alia infinita, & in renunciatione, ex text. probatur in leg. ſicut. §. non videtur. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. ſol. capit. ſuper hoc. & c. ſane. de renunciatio.* Bald. *in l. 1. in vltimo not. C. de edict. diui Adria. tollen.* Imol. *in conſil. 49. in caſu propoſito. in fin.* Dec. *in l. 1. num. 19. in fin. C. de pactis. in conſ. 452. num. 21. in conſ. 460. num.* 6. Natta *in conſ.* 78. *col. fin.* vſq; adeo porro non præſumitur, vt expreſſionem expoſtulet, neq; ex actu proximo inducatur. Cardi. *in conſil. 30. colum. penul. poſt med.* Dec. *in l. ſi quis iniquum. §. fin pro quo. num. 12. in fin. ff. quod quiſque iuris. in d. l. 1. n. 19. in fin. C. de pactis. in conſ. 402. nu. 3. in conſ. 495. num. 19. & in conſ. 625. num. 6. & apud nos conſ. 257. num.* 4. Alexan. huc aliaque accedunt *in l. ſiuum. circa princ. C. de iure deliber.* ex actibus tacitis renunciationem non colligi. Idque & Alba. probat *in conſil. 25. num.* 17. ſi inter eaſdem perſonas expreſſionem renunciatio exigit, quanto magis vt tertio renunciatio proſit. De quo nẽ quidem cogitatum eſt.

8 Secundo peractum etiam † contrarium iuri ſuo renunciare quiſpiam non intelligitur, vbicunque coniectura capi qua alia poteſt. Ant. de But. *in c. accedentibus. num. 8. verſ. per prædicta conclude. de priuil.* Alex. *in conſ. 27. num. 1. & ſequ. lib. 3. in conſ. 35. lib.* 5. Idq; pro memorabili Dec. refert *in l. cum per errorem. ante fin. ff. de reg. iuris. in c. gratum. colum. 3. in 4. limitatione. de offic. deleg. in conſ. 208. num.* 11. Iaſ. *in l. fin. num. 39. verſic. ſecundo limit. ff. de conſtit. prin.* Natta *in conſil. 1. num. 5. in fin. & ſequ.* ſi inter eaſdem perſonas locum id habet, quod inter alias, vbi actus vllus contrarius non inuenitur. Quid enim repugnat, de moleſtia in re non inferenda cum vno pactum fieri, iure eius, quod intereſt, contra alium incolumi, imo etiam ita de re non petenda paciſci adduci quis poteſt, quod ſaluum in id, quod intereſt, aliunde ius videt. *d. leg. ſicut. § non videtur. ff. quib. modis pign. vel hypothe. ſol.*

Tertio hoc amplius dicendum, & ſi maxime res eadem debita ab vtriſque fuerat, id eſt, ab emptoribus villæ & ab aduer-
9 ſario. Ad vtilitatem † tamen eius pactio aut ratihabitio trahi nihilo magis poterit, quandoquidem emptorum nõ intereſt, aduerſario vtilem ratihabitionem fieri, vt pote qui cauſam ab eis non habet, neq; actionem habiturus cum eis erit, ſi quod intereſt, præſtare compulſus ſit. *l. & hered. §. fin. & ll. quatuor ſeqq. ff. de pactis.* Idque in reſponſ. ampliatum pro genero habemus *num.* 450. etiamſi ius connexum omnium ſit. Quid hic probandum, vbi communionis quicquam cauſa rei cum emptoribus non habet. Actionibus enim diuerſis & ob diuerſas cauſas tenentur. Quod intereſt reus, rem ipſam emptores debent.

Quarto ſi quid ſenſa vera & æquitati conſentanea tenere libet, mirum ſatisfacere nequeo fundamenti quicquam in rati aſſerta habitione poni, quam ad rem prorſus non attinere, ratione iuncta naturalique monſtratur. Rei cuius facilius expo-
10 nendæ cauſa, ſciendum, rationem aut † cauſam facti potius quam factum obſeruandum, etiam ſi aliud innuere verba videantur. *l. decem. ff. ſol. matrim. c. peruenit. de cenſib. cum alus in d. reſpon. pro genero congeſtis. nu.* 192. Idq; & in teſtibus videmus, in quibus cauſam magis & rationem teſtimoniorum, quam teſtimonia ipſa ſcrutamur. *l.* 3. Ibique Doct. *C. de teſtib.* Quocirca à ratione inepta teſtimonium totum perimitur. Bart. *in l. qui interrogatus. ff. de petit. hered.* Bald. *in l. conuenticulu. num. 4. & num. 5. in fin. C. de epiſcop. & cler.* Abb. *in conſ. 105. nu. 1. lib.* 1. Gemin. *in conſil. 142. num. 6. poſt med.* Soc. *in conſ. 41. nu. 1. lib. 1. & alia non pauca.* Inde etiam fit, vt ex cauſa aut ratione ampliatio reſtrictioue ſcripturæ fiat. Quoniam ſi ſpecialis ratio inuenitur, reſtrictionem ad limites eius ſcriptura generalis admittit, vt in d. expreſſum reſponſo eſt *nu.* 416. *ibiq. nu.* 418. in cauſa aut ratione tacita ampliatum id legitur, quod idem & corollarium reſpon. docet *nu. 72. & vberius, nu.* 98. viceque contraria quod ſpeciale dictum eſt per rationem generalem ampliari, corollarium ipſum oſtendit *nu. 17. & n.* 70. cauſam plane ratihabitionis tantopere expetẽdæ indagemus, mirum, ni alia prorſus ſit, quam quę in fundamento ratihabitionis præſupponitur, in qua ius redimendi ceſſum, extinctumue inuenitur. At enim nihilominus, quam quod ad rem cogitatum hãc ſit. Siquidem à facultate hac redimendi emptores non timebant. Imo enim & modò eos villam reuendituros aduerſarius prædicat. Tametſi aureos 500. ob redemptionem non offerat, & quidem ſi pecuniam promiſſam iudicio pẽdente reus obtulerat, quod ad emptores attinet, moram reuenditioni facturos fuiſſe non credam, unde bonam aduerſarii agnoſcere fidem licet, cauſa igitur ratihabitionis exigẽdæ multo alia eſt, quod feudi iure villa empta cenſetur. Quod in necem filii ſine cauſa diſtrahi legitima non potuit, vnde eandem atq; reus moleſtiam formidantes, ad ratihabitionis auxilium cogitarunt, ita niſi ad vitium ſeu nullitatem cõtractus, quod ad filium ſucceſſorem in feudo attinet, ratihabitio non ſpectat, ne quaſi filius & ſucceſſur feudum gratis vendicet, & precii iacturam emptores faciant. Cæterum ob pactum aut facultatem redimendi ne quidem cogitatum ad ratihabitionem eſt. Quatenus nec cogitandi cauſa ſuberat, vt pote redimendi tempore finito, & cum pactio redimendi interpoſita à patre maiore eſſet, nihil erat, quod à minore filii ætate emptores metuerent. Siquidem ob id minori † reſtitutio in in- 11
tegrum non permittitur, quod cum patre eius geſtum maiore eſt. *l. Æmilius.* ibiq; Bart. *ff. de minor. l. 2. C. aduer. vend. pign. l. penult. C. de reſtitu. milit.* Fulg. *in conſ. vlt. in fin.* Curt. ſen. *in conſ. 58. n. 4. circa fin. verſ. quarto princip. aliter.* Itaq; cum limitata ratihabendi † cauſa ad feu- 12
dum ſit, cauſam ipſam egredi feudi non debet *l. de quibus. in fin. ff. de ll. l. ita autem in prin. ff. de adminiſt. tutor. l. ſi is ad quem ff. de acqu. her. & alia in reſpon. prædicto accumulata. num.* 460. Proinde ad cauſam redimendi & eius quod intereſt, redemptione non facta ratihabitionem non connenit.

Quinto id inſitum ratihabitio † habet, vt firmum actum ef- 13
ficiat, non etiam vt ampliet, aut extendat, aut noui quicquam inducat. *l. quædam. circa fi. ff. de iure codic. l. Aurelius. § teſta. ff. de liber. leg. c. inter dilect. § porro. de fide inſtru.* Oldr. *in conſ. 164. viſo priuil. in fi.* Bal. *in l. 3. in fi. C. ſi aduer. rem iud. in l. nominationes in fi. C. de appel. in c. 1. in prin. n. 1. per quos fiat inueſt. & alia à nobis adiecta in conſ. 257. n.* 4. Quibus Veronenſis allicitur *in conſ.* 6. Rim. *in conſ. 12. n. 16. lib.* 3. Crot. *in rubr. ff. ſol. matr. nu.* 58. Enimuero ampliationem, extenſionẽ & ius nouum ratihabitio induceret, ſi ad cauſam pacti de redimendo trahitur. ita vt ius ipſum redimendi per ipſam læſum aut extinctum ratihabitionem dicatur, contra quam ex contractu permiſſum ipſo eſt. Quem per ipſam ratihabitionẽ confirmatũ pars aſſerit.

Sexto id confirmationi & ratihabitioni inſitũ, vt ex qualitati-
busſuis † omnibus facta intelligatur. Oldr. *in conſ. 243. factum tale eſt, rectores. n. 1. in fi. arg. l. Titius. ff. ad Treb. d. c. inter dilectos. de fide inſtr. c. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutil. c. ... pro intentionis. de priuil.* Idq; præter Old. 14
inuatur, ꝙ qualitatibus actus confirmati à confirmatione detractis, nouus, non idem actus diceretur. *l. ius. ... ff. de iuſti. & iure. l. 1. § ſi quis ſimpliciter. ff. de verb. obl.* Itaq; cum niſi ratihabitione actus non nitatur, & facultas redimendi ex actu confirmato competat, quo pacto neceſſitatem redimendi ex ratihabitione ſublatam quiſpiam defendat, aſſequi ſatis nequeo.

Septimo cum ex contractu ipſo † confirmato facultas hæc 15
redimendi competat, ſublatam eam ne tum quidem intelligi, cum aduerſus contractum ipſum non venire, neque exceptionem vllam aduerſus eum opponere promiſſum ab actore inuenitur. Ad exceptionem enim id genus promiſſio non attinet, quæ ex contractu ipſo competit. Siquidem aduerſus contractum non venit, qui facultate in eo permiſſa vtitur. *leg. 1. § & partis.* Ibique Bart. *ff. quod vi aut clam.* Alex. *in conſ. 77. viſis dubitationibus. num. 13. verſ. poſtremo non obſtat propoſito. lib.* 3. Dec. *in c. ex parte 2. numer. 5. tertio fallit. de offic. deleg. in conſil. 27. num. 1. in conſil. 44. num. 1. in fin. in conſ. 195. colum. 3. verſ.* & ad hoc facit quod notat Bart. *in conſ. 134. num.*

Digitized by Google

numer. 9. & in conſil. 251. numer. 3. circa fin. verſ. non obſtat, quod ſupra dicebatur. conſequens argumentis hujus, 13. 14. & 15. vt ſi quidem redimendi tempus largiatur nec aduerſus emptores, quibus rati facta habitio aſſeritur, redimendi peremptam facultatem cenſeri. Tantum abeſt, vt ipſo ratihabitionis iure frui reus poſſit, qui in ratihabitione ipſa non interfuit & ad commodum cuius trahi eam non poſſe, ſatis ſuperq; & ſuperius & in dicto declaratum reſponſo apparet. Interpretationem hanc tantæ æquitatis & rationis, quid Senatui perſuaderi laboremus, quatenus & iudicis vel infimi mentem extimularet.

16 His amplius dicendum, vbi ratihabitionem pars † non allegaret, in dubioque res diceretur, ratinе habeat confirmatio aut rati in dubio habitio admittenda, vnde noui ſequi quicquam non ſolet. Innoc. *in cap. dudum. de decimis.* Bald. *in l. bonorum. 2. in ſecundo not. C. qui admitti.* Soc. *in l. 2. col. 1. ff. de vulga.* Itaque & verba hic & mens ad ratihabitionem reſtringuntur. Ea propter nihil eſt, quod ad ius aliud nouum eam protendere reus cenſet, vt redimendi neceſſitas dempta, vel eius, quod intereſt, abolita obligatio ſit. Quatenus & hodie redimendi facultas, ſiquidem tempus patiatur, conſtaret, cui impedimento vlli eſſe ratihabitionem non poſſe liquidiſſime ſuperiora docent.

Proinde quod redemptio non ſequatur, ex ratihabitione non fit, verum aut ex temporis exitu, quod excurſum eſt, vel aduerſarii mora, quam hunc quidem purgare eam ſtudet, vbi locum purgatio haberet. Qua tamen purgatione admiſſa, damnum omne ſarciendum, quodcunque ex mora actor pertulit patiturque, teſtatum ante habemus. Quod ſi integra per ratihabitionem obligatio principalis ad redimendum manet. Quid ita eam in eo, quod intereſt, diſſolutam, redemptione ipſa non impleta, tanto molimine pars contendit.

Eo hæc ſcripta non ſunt, quod ad fundamentum redemptionis actor adhæreat. Siquidem firmitatem contractus ea præſupponit, verum quo manifeſtiorem interlocutionis iniuriam aperiat, per quam precii etiam aureorum 500. non ſoluti in gratiam aduerſarii habita eſt ratio, cum ſummam ipſam detrahi, vigore etiam contractus admiſſo, neceſſe ſit. Atque vltra ſortis ſummam eius, quod intereſt, damnorumq; omnium facienda detractio erat, ne ex mora ſua perpetua & in diē hodiernum obdurata quæſtum reus grauiſſimo actoris diſpendio faciat. Re quippe & precio actor caret. Contra & rem & precium reus habet. Reique fructibus potitus ad diem hanc eſt. Quam rem quo magis animo circumſpicio, eo magis atque magis interlocutionis memoratæ admiratio animum capit & ſollicitat, vel plane Crauetta aberrat, rationis omnis & iuris immunis.

Summa in argumento hoc ratihabitionis diluendo hæc erit, ſicut damno ea actori eſſe circa ipſum redimendi ius non poteſt: ita actionem in id, quod intereſt, quæſitam per ipſam ratihabitionem non tolli. Ad quam ſententiam argumentum & illud quadrat, quod ratione deduci fortiore ſolet. Difficilius quæſitum quam quærendum ius amitti. *vulg. l. patri furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris.* Itaque ſi temporis redimendi adhuc manente, facultas id faciendi adempta per ratihabitionem non eſt, ſic quomodo monſtratum ante habemus, longe minus tempore redimendi excuſſo, actionem, ad id, quod intereſt, ante iam acquiſitam ad interitum ratihabitio deducet.

17 Apparet ex his fructuum nomine † reum teneri, non modo qui ex villa percepti redimenda pro rata ſunt, ſed & qui percipi ob fidem eius malam & moram tamdiu obduratam potuerunt; cum bonæ fidei contractus læſus deſertusque ſit. *l. apud Iulianum. §. 1. ff. de leg. 1. l. ſi nauis in fin. ff. de rei vendica. l. domum. C. eod. tit. gl. in l. vendentem. §. ex cauſa in verſic. communicanda. ff. de v. ſig.* Socin. *in conſil. 135.*
18 *num. 11. lib. 1.* Ruin. *in conſ. 136. num. 13. lib. 4.* Mala † fides porro & dolus hoc ipſo oſtenditur, quod promiſſam Villæ redemptionem executus reus non eſt. *l. ſi cum mihi.* Ibique Bald. *ff. de dolo. l. Iulianus. §. Marcellus ſcribit. verſ. dolus autem. ff. ad exhiben. l. dolus mandat. l. 1. §. eſt autem apud. ff. depoſit. l. vendicantem. ff. de euict.* Bart. *in l. tutor qui repertorium in prin. num. 7. 15. & 20. ff. de adminiſtr. tutor.* Alex. *in conſ. 51. col. 1. & in conſ. 84. ante fin. verſ. præterea duo locatores. lib. 6.* Dec. *in cap. fin. antean num. 3. de reſcript.* & ſi doli tenetur, qui id omittit, quod fieri ab eo debet, & qui fidem datam non præſtat, longe magis in fide mala dicetur, facilius quippe fidem malam, quam dolum præſumi Caſtren. ſcribit *in l. Celſus in 2. not.* ibique Balbus *in tertio not. ff. de vſucap.* Soc. iunior *in conſ. 144. num. 48. & ſeq. lib. 1.*

Quinetiam fide mala remota, quæ ipſa perſpicua eſt, præſtationi eius quod intereſt, ob cauſam quam iuſtam aduerſarius eripi nihilo magis poterit. Quandoquidem iure † actionis quod 19 intereſt, debetur, vt pote promiſſione eius ſub inſtrumento facta, quo caſu fruſtra a cauſa iuſta excuſatio petitur. *glo. in l. non ſolum. ff. de rei vendic. & in l. 4. § ſi rem. ff. de leg. 3.* Iaſ. *in l. properandum. § ſin autem alterutra num. 4. C. de iudic.* neque ignorantiam cauſari quiſpiam permittitur; vbi iure quid debetur. *l. tenetur. in princip. ibique glo. ff. de actio. empt.* Natta *in conſil. 108. num. 9.* & quamuis alteratio circa pœnam apud Docto. inueniatur, vtrum ob cauſam iuſtam commiſſio impediri eius ſoleat, de intereſſe tamen diſceptatio non fit, ad eius remiſſionem cauſam iuſtam non prodeſſe, vbicunque per actionem aut promiſſionem debetur. Siquidem ratio † par intereſſe atque pœnæ non eſt, idque ex eo declara- 20 tur, quod ſcriptum apud nos eſt *in conſ. 192. num. 17. & in conſ. 240.* vbi facilius in id, quod intereſt, quam ad pœnam committi obligationem oſtendimus, fauorabilius quippe quam pœna nec paulo intereſſe æſtimatur.

Fruſtra tamen de cauſa qua iuſta verba fiunt, cum nulla interueniat. Neque ratihabitionem excuſari, ſeu pro excuſatione iuſta adferri, monſtratum iure habemus. Atque præter iam ſcripta cauſam vllam iuſtam in ratihabitione non intelligi, inde etiam demonſtratur, quod poſtea † ratihabitio acceſſit, quam re- 21 dimendi facultas competeret, ſeu quam tempus tranſactum redimendi eſt. Quo caſu dici non poteſt, ratihabitionis cauſa reum impulſum, quo minus redimeret. Ita cauſam iuſtam Alex. refellit *in conſ. 103. num. 20. verſ. & dato quod comes. lib. 1.* Ibiq; adicit, neceſſe eſſe, vt cognita alleganti aut excuſanti cauſa illa eſſet. Qua ſententia Curt. ſen. vtitur *in conſ. 55. ſuper proceſſu. num. 12.* Dec. *in conſ. 452. in 11. verſ. non obſtat, quod ſaltem videtur.* at enim quomodo cognita eſſe ratihabitio, aut per eam omitti redemptio intra tempus potuit, ſi nondum facta ratihabitio erat.

Diſpiciat modo iudicantis religio ſi contractus aut alienationis feudi robore etiā admiſſo, ſummæ illius aureorum 500. rationem in gratiam haberi rei oportuit. Quem in id, quod intereſt, condemnari ob aureos ipſos 500. in redemptionem villæ non erogatos, ius omne præcipiebat, & cum debitum intereſſe tam per legem, quam ex promiſſione ſit, dubitandum non eſt, quin ad ratam fructuum id metiri non debeamus, qui ex villa redimenda percepti ex ea & qui percipi potuerunt. Siquidem appellationi † intereſſe & fructus cedunt. Ange. & Floria. *in leg.* 22 *loci corpus. § in confeſſoria per illum tex. ff. ſi ſeruit. vend.* Dec. *in rubr. C. de ſenten. quæ pro eo, quod intereſt. ante fin.*

Itaq; aureorum 500. & eius quod intereſt, detractione facta, mirum ni precii ſors bona exhauſta ex parte ſit, tātum abeſt, vt aureos centum ſupra mille depoſitos ob dimidiam precium reo offerre iuberi actor potuerit. Quam hic velim reſponſione vel tantula argumenta hæc refelli. Manus enim tum dabimus atque inſcitiam noſtram æquanimiter agnoſcemus.

Sed dicturus aliquis erit, ad ſenſum memoratum citra redimendi cauſam ratihabitione aduerſarium vti, id eſt, vt contractus ipſe comprobatus de feudo æſtimetur. Reſpondetur, ſenſu hoc nihil ineptius aut abſurdius inueniri, vt feudi diuerſi venditione pluribus facta, ſi quod alienatum vni eſt, ſucceſſor agnoſcat † & ad alterum tenue aliam agnitio approbatione tra- 23 hatur. *l. ſi vnus. § ante omnia. ff. de pactis. cum aliis in d. reſpon. pro genero compoſitis, num. 417. & nu. 453. & plurib. ſeq.* & qua ratione ad incommodum alterius pactum non producitur cum alio interpoſitum. *l. 3. ff. de tranſact. cap. per tuas. de arbitr. & alia in dicto reſpon. comparata. num. 92. & ſequen. num. 266. & num. 469. & d. num. 92.* ampliatum id legitur, vt nec patris factum perniciale filio ſit, ampliationem & aliam text. docet *in l. neque infantes. ff. de fideicom. liber.* ibiq; iniquum eſt, facto tutoris, qui forte ſoluendo non ſit, pupillum damno affici. de quo text. Iaſ. meminit *in l. 4. in prin. num. 18. ff. de re iud.* ſicut, atquam, oneroſum alii factum alterius non eſt, ita nec vtile eſſe conuenit. *l. ſi ex duobus. ff. de negot. geſt. l. 2. § penult. ff. de tutel. & rationib. l. in princ. ff. ſi mulier ven. nom. & alia in d. reſponſ. collecta. num. 43.* vbi ampliatum id inuenitur, & id quidem iniquitati ſummæ dandum, ratihabitionem vnius gratia factam ad perſonā, reinue aliam contra quam verba & animi contrahentium ferant, extendi. *l. ſi quis nec cauſam. leg. non omnis. in princip. ff. ſi certum petat. l. ſi quis ita. § penult. ff. de teſtam. tutel. & cap. ſecundo. de ordin. cognit. & alia in reſponſo.* Atque in ſpecie feudi & nominatim, pactum cum vno interpoſitum ad alium non produci, ex text. oſtenditur *in cap. 1. § fin. ſi de feudo fuerit contentio inter domin. & agnat.* Qui text. ratione validiore ad ſpeciem controuerſam quadrat. Quoniam de feudo aut re eadem feudali pactum conuentum cum vno fuerat,

quod ad alium ſeu commodum alterius non porrigi, text. ille eſt: Quid hic probandum, vbi ratio duplex extenſionem impedit, quod inter alias perſonas, & de re diuerſa pactio aut ratiha-
14 bitio intercesſit. Ita impedimentum duplex † extenſioni obſtat, quod impedimento ſimplici fortius haud dubie eſt. *l. vim paſſam. §. præſcriptione. ff. de adult. l. 1. C. de raptu virgin. § affinitatis. inſtit. de nupt. cap. ex tuarum. de authori. & vſu pallii. gloſſ. in cap. licet. in gloſſ. fin. de renunciat. lib. 6. & alia in d. reſponſ. ad, cripta. num. 315. verſ. & ſi præſumptio. & num. 335.*

Sed his perſcriptis, accepi, nouo telo & per acta non monſtrato aduerſarium ſe tueri. Hoc eſt, bonis paganicis, quorum diſponendi arbitrium venditori erat, accepto aureos 500. ferendos. Ea de re ſi venditoris iuſſu aliis eos dedit, tutum ſe eſſe. At enim aciei virtutisue quicquam in telo hoc non ineſſe, perſpicue oſtenditur. Et primo quidem, cum vitio cōtractus actor nitatur, pactum ipſum de redimendo quieſcit, neque ad rem prorſus attinet. Neque enim in iudicio hoc nullitatis, vt bona redimantur, aut quod intereſt, præſtetur, actor poſtulat, verum vt ob vitium contractus feudum dimittat, fructuſque fide mala ablatos reſtituat, villæ plane alterius redimendæ aut quod intereſt præſtandi obligatio niſi contractu firmo ratoq; non contingit. Contrariaque ipſi ſibi non obſcure actor deprehenderetur, ſi cum nullum contractum defendit, ea contineretur, & ex pacto de redimendo in eo adſcripto actionem inferret. Imo enim contractum ipſum totum, ex eo quid petendo, approbaret. *l. ſi pars. §. illud. l. nihil intereſt. in fin. princ. l. Papinianus. § ſi conditionis. l. penul. §. fin. & l. fin. ff. de inoffi. teſtam. l. ſi cum ſeruum. ff. ſi cert. petat. l. 3. cum ibi not. C. de rer vend.* glo. & Doct. *in l. alia C. de his quibus vt indig.* Bart. *in l. poſt legatum. in prin. ff. eod. tit.* Imol. *in l. filio præterito. num. 9. ff. de iniu. teſtam.* Alex. *conſ. 56. num. 3. in fin. lib. 7.*

Secundo vitioſus contractus eſto non diceretur, locum defenſioni huic rei non eſſe, dilucide etiam, neceſſariaque & coacta ratione declaratur. Monendi enim ſumus, filii agnatorumque conſenſum in feudo alienando, feudi ipſius ſolummodo, non etiam bonorum paganicorum cauſa accommodatum. In quibus otioſus prorſus apparet, vnde cum ea lege conſenſus interponitur, vt in villam alteram feudalem anteq; diſtractam ex parte redimendam aurei quingenti inſumantur, de conſenſu ipſo aurei ipſi excipiuntur, quos agnatorum ipſorum commodo ſaluos manere cōſentientes ſtudent. Ita vt loco feudi diſtrahendi villa redempta, pro rata ſuccederet, & pro eo res eſt, atq; ſi de bonis feudalibus vendendis aliqua in conſenſu exciperentur, ſubrogationis natura perſpecta. *l. ſi cum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut.* Quod cum ita ſit, ſummam illam aureorum 500. quæ de conſenſu excipitur, bonis ipſis feudalibus acceptam ferri totam oportet. Ita vt ad regulam conſenſus exceptio pertineat, & ſub verbis conſenſus includatur. Quod ſi ad bona etiam paganica exceptionem illam referimus, inepta & ridicula prorſus inuenitur. Siquidem excluſa à cōſenſu ipſo ſine exceptione aut reſeruatione alia, bona ipſa paganica erant. In quibus momenti & neceſſitatis vllius conſenſus non eſſet, non minus atq; ſi de propoſitione illa, omnis homo currit, aſinum quis exciperet. Qui ſatis per ſe exceptus ex termino homo erat, & illud eſt, quod vere dicimus, per exceptionem regulam declarari, in qua ſpecie loquatur, intelligi ne debeat. Hoc eſt, in caſu, quo exceptio fit, regulam accipiendam, vtpote ſub qua caſus cōprehendi exceptus ſolet, ſi facta exceptio non ſit. *l. nam quod liquide. §. fin. ff. de penu leg. l. fin. §. cum dulcia. ff. de triti. vino, oleoque leg. l. quæſitum. §. denique. ff. de fundo inſtruct. l. Lucius. § pluribus. ff. ad Trebell. glo. in c. 1. in glo. 9. de appellat. lib. 6. in rubric. de reg. iure. poſt princ. eod. lib.* Bartol. *in l. in his. ff. de li. in l. 1.* Ibique Dec. *num. 26. ff. de reg. iur.* Scite Bald. *in l. actione. num. 4. C. de tranſactio. & alia infinita.* Proinde toto cœlo, totaque terra ab his offenditur, qui ſummam hanc aureorum 500. ab agnatis exceptam, bonis acceptam allodialibus ferendam vel ex tantulo putant.

Tertio ſi bonis ruſticanis aureos 500. vel ex minimo computamus, in verba & mentem contrahentium non obſcure offendimus, fraudemq; agnati ipſi ſentirent. Quid ſaluum feudi alienandi ius in feudo alio redimendo ſumma illa aureorum 500. tenus per ſubrogationem eſſe conſtituerunt, at enim ſaluum ius ad eam ſummam non fieret, ſi ad bona eam paganica pro rata trahimus. Itaq; ſi mentis tuendæ cauſa verba lædere ipſa conceditur. *l. benignum. ff. de legib. l. non dubium. C. eod. tit. aut alia in reſpon. ipſo pro Genero collecta, num.* 110. Quid hic probandum, vbi & verba & mens interpretationem hanc adſciſcunt, aliamq; non

ferunt. Quare ſubtilitatis pernicioſæ notam interpretamentum hoc non immerito patitur, de qua *in l. ſi ſeruum. §. fin. ff. de verb. oblig. l. antepenul. ff. de negot. geſt. l. ſi rogo tibi pecuniam. ff. ſi certum petat. l. ſicut. §. ſi debitori. ff. quib. modis pign. vel hypoth. ſol. l. fin. C. de ll. l. 2. C. vt actio ab hered. & contra hered. l. pen. C. ad Trebell. & dictis in inſtit. c. 1. de dolo & contum. & alia non pauca.*

Satis hæc ad facti quæſtionem erunt, ad iuris modo tractatum aggrediendum, in quo iniuria etiam Generum eſſe illum mulctatum oſtendamus, & primum omnium contradictionem non obſcuram interlocutoria habet. Namque cum prouiſionis vice pecunia depoſita aduerſario ſolida ob villam dimidiatam adiudicatur, contractus firmitas neceſſario præſumitur,
vtpote † quo vitioſo nulla precii reſtitutione, feudum ſucceſſor 25
euinceret, ſi quomodo reſponſo ipſo pro genero declaratur *nu. 21. 204.* in quo *num. 21.* ad filii vaſalli commodum ius hoc in primis ſpectare, teſtatum eſt.

Neque text. mouet *in capit. 1. an agnat. vel fil.* ſine hereditate patris feudum non admitti, atque ideo contra factum antealienationem patris filium heredē non venire. Quoniam ad feudum hereditarium tex. illum reſtringendum vulgatior Docto. ſententia probat. Neque ad feudum pertinet, quod ad filium, quaſi filium ſpectat, & quod in eius alienare perniciem non licet, vt Bal. ibi aliiq; ſcribunt *nu. 8.* Idem Bal. *in c. 1. in prin. nu. 5. de ſucceſſ. feud. expreſſiſſimè d. c. 1. § hoc quoq; nu. 4. & 14.* Cum opin. hac neceſſario Doct. omnes faciunt, quibus viſum eſt, à filio citra precii reſtitutionem, feudum alienatum reuocari, de quibus memoria habita in d. reſp. eſt *n. 21. verſ. & quod dicitur.* Reuocandi quippe facultatem filius non haberet, ſi patris adire hereditatem cogitur. *l. ex qua perſona. ff. de reg. iuris. l. cum a matre. C. de rei vendica.* Ad feudum hereditarium text. reſtringendum *in d. cap. 1. an agna. vel fil.* Bart. etiam ſentit *in l. 4. num. 2. verſ. ſi vero propter delictum. ff. de interdict. & releg.* vbi noxium filio in feudo non hereditario patris factum non putat. At enim noxium haud dubie eſſet, ſi niſi vti heres feudum non conſequitur, atque ideo inepta Bart. differentia inter feudum hereditarium & ex pacto & prouidentia eſſet, & in ſpecie ad reſtrictionem. *d. cap. 1. an agna. vel fil.* ita Bart. Rimınal. obſeruat *in conſil. 103. num. 14. & n. 17. lib. 1.* in eadem ſententia Caſtren. eſt *in l. apud Iulianum. §. ſi quis alicui. num. 4. ff. de leg. 1. in l. numer. 5. C. de bonis liber. in conſil. 311. circa id, quod primo quæritur. colum. 2. in fin. in conſil. 46. vſq; & diligenter examinatis priuilegiis. colum. 4. ante med. verſ. item hoc caſu forte. lib. 1. in conſil. 207. dico dictum Bartholomæum. circa med. & in conſil. 117. præmittendum eſt. quod cum dicta venditio. colum. 2. poſt med. verſic. ſed ad primum reſpondetur. lib. 2.* Salic. *in l. 1. numer. 5. in fin. Cod. de bo. & eorum lib.* Imol. *in cap. 1. colum. 7. poſt med. verſic. nec obſtat etiam prædictis. de feudis.* Alexand. *in conſil. 19. num. 5. lib. 5.* Cornel. *in conſil. 309. colum. penult. ante med. verſic. & hoc in emphyteuſi lib. 1.* Afflictus *deciſ. 112. nu. 3.* *Petrus Gerardi. ſingul.* 89. Dec. *in conſ. 445. num. 51.* Curt. poſterior *in conſil. 78. num. 4.* Rubeus Alexand. *in conſil. 85. num. 6.* Socin. iun. *in conſil. 77. num. 135. & duobus ſequen. lib. 1.* Natta *in conſil. 186. num. 2. in conſ. 130. num. 9. in conſil. 159. num. 1.* Ab exceptione hac Docto. etiam ſtant, qui Bart. differentiam amplectuntur *in l. 4. ff. de interdict. & relegat.* quos prælongum commemorare fuerit. Et de quibus mentio à nobis facta in ſpecie quadam grauiſſima eſt. Ex quibus receptam ſententiam hanc eſſe non dubitatur.

Conſequenter his dicendum eo ipſo alienationem feudi vtilem & firmam ex interlocutoria habitam, quod precium emptori reſtituere filius actor iubetur. At enim contrarietatem in ea parte ſententia ipſa habet. In qua vitii ſeu nullitatis ius in definitiua filio reſeruatur. Per quam reſeruationem alienationis vitium in conditione ponitur. Ita incertum iudicantibus de firmitate contractus ita reſeruando erat. Si de vigore contractus liquere nihil ex itu ipſo iudicii non poterat. Quomodo in re incerta certum conſtitui iudicium potuit, vt precium depoſitum emptor ita haberet, perinde quaſi in manifeſto contractus robur eſſet. Ita incerta contractus vis reſeruando & certa precium emptori adiudicando apparet. Quæ res vinc etiam repugnantiæ non poteſt. Atq; ideo ita tam † ſententiam eſſe
inutilem. 26
l. vbi repugnantia. ff. de r. iuris. Et in ſententia, vitiatam eam contrarietate fieri, Oldrad. tradit, *in conſil. 254. factum tale eſt quidam miles. numer. 1. in fin. verſic. non ergo datio.* Alexand. *in conſil. 24. in fin. libro 2.* Idque obtinet, quamuis exceptionem omnem nullitatis lex aut ſtatutum reiiciat. Ea quippe remota non creditur, quæ à contrarietate deſcendit. Ang. *in l. tale pactum. §. qui prouocauit. num. 16. ff. de pact.* Pottis. *in cap. dilecto. q. 52. de appella.* Dec. *in cap. ex par. 2.*
num

Digitized by Google

num. 6. in fin. in nona fallentia de offic. deleg. in c. paſtoralis. nu. 13. verſ. quando autem reus. de exception. in conſ. 8. colum. fin. & in locis alibi non panitis.

Secundo ſi de firmitate vel infirmitate contractus ita reſer-
27 uando, non liquebat. Quomodo in re tam † incerta certum iudicium dari in precio reſtituendo potuit. *c. graue. 11. q. 3.* Abſolutum item in re dubia iudicium text. damnat *in c. fin. 33. diſt.*

Neq; dixeris, pronunciatione de vitio aut nullitate contractus facta, grauamini huic allatam medicinam iri. Quoniam abſolutum & ſimplex precii reſtituendo præceptum fuit, ob id
28 ab eo vti à facto † contrario reſeruatio illa nullitatis euertitur. *l. item ſi plures. §. locator horrei. ff. locati. l. ſi quis in prin. teſtamenti ff. de leg. 3. l. reprehendenda. C. de inſtit. & ſubſtit. cap. cum M. de conſtit. c. ſolicitudinem. de appellat.* Quicquid enim proteſtatio cantet, factum male reſpuat. Bal. *in conſil. 9. factum tale eſt anno domini numer. 1. in fin. lib. 1. Quod repetitum eſt in conſil. 188. lib. 3.* Rurſus mentem ipſam ſententiæ intueri, quæ ex præcepto precii offerendi percipitur, non verba reſeruationis oportet. *l. ſcire leges ff. de legib. l. ſcire oportet. §. ſufficit. de excu. tutor. c. intelligentia. de verb. ſign.* Quo argumentandi genere in proteſtatione, cui factum repugnat. Anch. vtitur *in conſ. 33. per ſtatutum. in princip.*

Secundo in pecunia ipſa deponenda, non aliter expeditioni eius actor conſentit, niſi præſtita cautio ſit, Reſtiturum eam iri vbicunque contractus vitio patefacto, ita declaratum per iudicem fuerit, vnde cum in conditione vitium contractus poſi-
29 tum per ſententiam ſit, conditione ipſa † pendente, cautionem de reſtituendo præſtare compellendus reus erat. *l. in omnibus. ff. de iudic.* Bartol. *in leg. quod ſi in diem in princ. ff. de petit. heredit.* itaque cum ſimplex & abſolutum precii depoſiti relaxandi præceptum fuerit ſine iniuria id fieri actoris non potuit id quidem in primis, quod bona † alia præter controuerſa aduerſario eſſe actor ne-
30 gauit. Quin caſu paupertatis probatio impletur, niſi ſi & bona alia à ſe poſſideri pars ducat. *l. ſi is qui.* ibiq; Bal. & Imo. *ff. de teſt.* vbi qui plus quam dictum ſit, ordinaturum teſtatorem fuiſſe aſſerit, probare neceſſe id habeat, eadem ratione qui bona plura quam dictum ab actore ſit, poſſidere ſe ait, docere id debebit. Atque ita in bonis pluribus ex text. oſtenditur *in l. ſi §. licentia.* ibiq; Bart. & alii. *C. de iur. deliber. gloſſ. vulgata & recepta. in leg. cum de leg. ff. de prob.* Bartol. *in l. ſi conſtante in princ. num. 11.* ibiq; Iaſ. *nu. 104. ff. ſol. mat.* Idem Bart. *in l. conſummatur. §. codicillis numer. 4. ff. de iure codicill. in rubr. ff. de oper. nou. nunciat.* Ibiq; Alex. receptum id ait, tradit idem Bart. *in l. decem. num. 3. ff. de verb. obligat.* Bald. *in conſil. 60. generalitas. num. 5. in fin. libr. 4.* Fulgoſ. *in conſ. 9. col. 1. in fi. & in conſ. 180. viſo proceſſu. col. 3. in fin.* Gem. *in conſ. 92. n. 5.* Roin. *in conſ. 222. dubitatur. in fi. & in conſ. 216. viſis. in fin.* Cathen. *in conſ. 177. viſo ſupradicto puncto, primo venium. col. 1. in conſ. 212. ſupradicta omnia quæſita. 2. dubio lib. 1. & in conſ. 8. in cauſa quæ vertitur coram D. Vicario col. 2. verſ. 4. renunciante lib. 2.* Alex. *in conſ. 41. in fi. libr. 3. in conſ. 71. col. fi. lib. 4. & in conſ. 16. col. fi. lib. 5.* Guido Papæ q. 142. Cur. ſen. *in conſ. 27. num. 17.* Iaſ. *in l. cum ex cauſa ff. de re iudic. in conſ. 14. col. 1. in fin. lib. 1.* Rimin. *in conſ. 209. nu. 14. in conſ. 121. in fin. lib. 2.* Ruin. *in conſ. 30. nu. 7. in conſ. 50. col. 7. circa med. in conſ. 139. nu. 5. in conſ. 57. nu. 17. in conſil. 28. num. 4. & ſeq. lib. 1. in conſ. 116. num. 8. lib. 2. in con. 91. num. 3. lib. 4.* Curt. iun. *in conſ. 150. num. 10.* Gozad. *in conſil. 94. num. 32.* Socin. iun. *in conſil. 77. num. 155. verſic. & poſito etiam. libr. 1.* Grauamina vnum atque alterum in iure, ex his aperiuntur. Primum, quod in contrarietate ponitur, vnde verbum potius de precio faciendum reſtituendo non erat. Alterum, quod cautionis onus iniungendum reo fuerat, reſtitutum precium iri, quoties ita conſtitutum per ſententiam aliam eſſet, vitio contractus denudato, quod parens alioquin enecat. Grauamen tertium ſponte ſua ab his ſequitur, quæ dicta mox de paupertate præſumpta ſunt. Hoc enim præſuppoſito, vt bona quæ controuerſa habere reus non
31 præſumatur conſequens ſit, ſequeſtrationi † fructuum petitæ locum fuiſſe per text. *in cap. un. de ſequeſtra. poſſ. & fruct.* quem ad inſtantiam etiam primam pertinere, cum ſoluendo reus non eſt, Abb. ibi probat *numero ſeptimo & nono cum aliis in reſponſ. prædicto collatis numero vltimo.* quo magis admiror, admirationem pleriſque ſequeſtrationis petitio hoc meo conciliaſſe, ſed faciunt locorum interualla & anni, ne mentem meam exploratam habeant, qui me non audito ſcriptis meis obſtrepunt, enimuero ſi dubitandi rationibus impartirer, vel eas diſſoluerem, vel errore meo comperto, cura, turbatioque omnis quieſceret. Grauamen quartum ſuccedit. Namque cum incertum de vi contractus iudicanti eſſet, ratus an non æſtimetur. A firmitate initium faciendum eius non erat, verum præuerti id oportuit, in quo præiudicium iterat. A cauſa
32 erat. A cauſa † enim inchoandum præiudiciali eſſe non dubitatur. *l. 2. C. de ord. iud. cap. tuam. de ord. cogn. c. exhibita. de iud. c. ap. lator qui filii ſint legitim.* Bartol. *in l. ſi quæratur ff. de teſtam.* Cardin. *in conſil. 120. in prin.* Geminian. *in conſil. 102. colum. fin.* Corn. *in conſil. 332. circa fin. libr. 1.* Cauſam plane vitii aut nullitatis contractus præiudicialem eſſe quis dubitet, vtpote quo vitio admiſſo, locum precii reſtitutio non habet. Infructuoſa capitulorum rei probatio appareret. Quatenus ex probationibus, quæ poſtea fiunt vitium
purgari † contractus non ſolet, neque ab eis firmitatem decre- 33
tum recipit. Quod irritum prorſus non obſcure inuenitur, *vt in d. monſtratum reſpon. habemus. num. 156. & num. id ſequentis ampliatum.* Bald. huc accedit *in conſil. 57. ad hoc. in fin. libr. 4.* decretum probationum defectu nullum à probationibus ſecutis non conualeſcere. Rurſus cum formæ vice probatio neceſſaria qualitatum ſit, quas in feudo alienando decreta domini expoſtulant, neceſſitas videlicet alienandi, & numeratio pecuniæ aut traditio rei debitæ, propter quam alienatio fit. Neq; qualitatum probatio ipſarum interuenerit, iuſtum decretum, iuſtaue alienatio fieri ex probationibus nequit, quæ poſtea ſequuntur. Id quia vitium ſemper contractus durat, qui ordine aut forma illa omiſſa factus eſt, vt Caſtr. docet *in conſil. 111. ſuper primo videtur decendum dictam ſententiam. in 2. dubio. lib. 2.*

Hoc amplius dicendum, etiamſi ſententiæ definitiuæ quæſtio contingeret, quæ iuris ſolennitate non deficeret, & quam ex probationibus reformare nouis licet, iuxta illud non deductum deducam, & c. *l. per hanc. C. de temp. appell.* Reformationi locus nihilo magis foret. Id quia qualitatis probatione quidem oblata legitur, quæ ad numerationem ſpectat, verbum quippe de numeratione pecuniarum factum in capitulis rei non eſt, propter quas alienatum feudum legitur. Cum inſtrumentis ipſis debitorum, niſi per confeſſionem venditoris feudi debita non conſtent.

Rurſus inter cauſas feudi alienandi debitum aureorum 400. narratur, quos ex mutuo & pannis ſericis ſibi debitos emptor aſſerit. At enim neque mutui numeratio, neque pannorum traditio, neque neceſſitas vlla circa eam pecuniam in capitulis narratur. Eam ob rem etiamſi in cauſis aliis alienandi & neceſſitatis & numerationis probatio interueniret, inutile id ad rem eſſet, quatenus in ſumma non exigua aureorum 400. non modo probatione, ſed & allegatione ipſarum qualitatum capitula deficiunt, quarum admiſſio facta ad probandum eſt, & cum vitium vel tantulum ſatis ad decretum cunctum & alienationem totam perimendam eſſe, in codem manifeſtatum reſponſo habemus, *num. 131.*

Conſequenter his dicendum, nec ſententiæ definitiuæ locum ex probationibus nouis eſſe. Quatenus ad omnia ſeu qualitates omnes, propter quas alienare feudum licet, probationes nouæ ne quidem apparantur. Id eſt, in numeratione aliqua, neque in neceſſitate, quod ad ſummam aureorum 400. attinet. Inde mirari non ſatis poſſum, qua ratione impelli quiſquam poteuerit, vt id genus capitula non teneret, quæ impertinen-
tiſſima † euidentiſſime apparent. Quo caſu excuſationis quic- 34
quam peti à clauſula ſaluo iure impertinentium, &c. & à conſtitutionibus recentibus nequit. Quæ ad eum caſum non pertinent, quo in manifeſto capitulorum ineptitudo conſtat. Authores ſu Aud. Anch. & Domin. *in c. 2. de conſeſ. lib. 6.* Iaſ. *in l. ſi duo. §. idem Iulianus nu. 33. & ſeq. ff. de iureiur.* Pariſ. *in conſ. 97. nu. 133. & nu. 136 libr. 1.* Natta *in conſ. 20. nu. 5.* Sed plena & ampla capitula fac, quæ pecuniarum omnium numerationem neceſſitateſue & panni ſerici traditionem complecterentur, impertinentiſſima nihilominus capitula ipſa arguiſſent. Id quia vt dictum non ſemel eſt, interlocutoriæ vicē decretum ſuſtinet, quod iuſtum ex nouis fieri
probationibus nequit. Neque dixeris, locum † id tum denique 35
habere, ſi ex facto nouo, & ex probatione noua decreti iuſtitiam cōfirmare quis ſtudet. Cauſam aliam videri, ſi factum tam propoſitum noua demum probatione planum quis faciat. Quoniam textibus id & Doct. teſtimoniis exagitat, quibus expreſſum eſt, initio ipſo cauſarum cognitionem & probationem adhibendam, cum decretum interponitur. Ita vt ſatis non ſit, cauſas ipſas enarrari, propter quas alienatio fit, niſi ſi & probatio earum initio etiam præſtetur, *vt in d. reſtitutio reſpon. habemus. numer. 146. & plurib. ſeq. & nu. 158.*

Secundo ad argum. reſpondetur. Decretum hoc quod in alienationibus interponitur, interlocutoriæ Doct. comparatur. Quam ex nouis probationibus iuſtam fieri lex non patitur, vt in locis memoratis habetur, interlocutoria plane nec expro-

bationibus eorũ inſta ſit, quæ deducta aut propoſita ante fuit.
Præterquam ſi probatio eorum oblata & non admiſſa per iudi-
cem ſit. Reiectione plane probationis amota, nec ex facti ante
deducti probatione iuſtificare interlocutoriam licet, vt Imol.
docet *in clem. appellanti. ante fin. de appell.* Gozad. *in conſil. 22. num. 13.*
Natta *in conſil. 153. numer. 7. verſic. allegat etiam.* vbi ne quidem per in-
ſtrumentum probationem nouam facti antiqui agnoſcit. Idem
Rota ſentit *deciſ. 13. in antiq. in 1. addit.* vbi niſi de probatione non
loquitur, non probatum probare ad interlocutoriam iuſtifi-
candam non licere.

Tertio reſpondetur probationi locum nouæ fac, reo id ad-
36 minicular nihilo magis poterit, qui niſi in † genere & in ſum-
ma cauſas neceſſitatum in capitulis non retulit, hoc eſt, aureo-
rum circiter quinque millia in lites inſumpta, quam expreſſio-
nem admittendam in genere non eſſe, commode ſatis in dicto
explicatum reſponſo inuenitur *num. 196. vberius & ſignificantius
num. 386. ver. hoc ita admiſſo, vt niſi ex cauſa, &c. & in notula apud iudicem
in verbo, cauſam in ſpecie.* In quo loci eo additum corollarium illud
eſt, quod reſponſo id adiicere iam excuſo non liceret. Idque fa-
ctitatum & in partibus aliis indicis liquet. Atque vltra apud re-
ſponſum & indicem ſcripta, ſatis id genus expreſſionem ſim-
plicem aut generalem cauſarum non eſſe, propter quas aliena-
tio permitti alias prohibita ſolet, ea text. declaratur *in l. 1.* ibique
Bart. *in 2. no. ſemel atq; iterum. C. de prædiis curial. libr.* 10. vbi duo coniun-
ctim exquirit narrationem cauſarum in ſpecie & nominatim,
& probationem. Idem per illum text. Bald. ſcribit *in conſ. 221. pri-
mo quæritur. num.* 1. *libr.* 2. ad quam rem præceptionem generalem
Bald. idem tradit *in l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. col. 2. in princ. in 1. fallentia.
ff. ſi quis cautio.* vbi ſpecialem in his expreſſionem poſcit, quæ à iu-
re communi exorbitant, vbi alienandi promiſſio exorbitat, ſed
& ſpecies probatoria contingit, in qua momenti vllius proba-
tio haberi generalis non ſolet, vtpote incerta & obſcura, vt in
*dict. monſtr. autem reſpon. habemus num. 349. verſ. atque expreſſim magis. &
num. ſeq. annum. 351. num. 386. col. 11. verſ. ind. ab re. & num. 428. & in con-*
37 *ſil. 262. numer.* 3. & in † exceptione rei, in ſpecie eam proponen-
dam, ita vt clara & certa appareat, neque ſatis ſit, in genere eam
opponi, ex text. declaratur *in l. Titia textores. ibiq; no. ff. de legat.* 1 *in l. 1.
§. Labeo. ff. de ſtum.* Bart. *in l. 1. num. 7. ff. de accept.* Alex. *in conſ. 29. num. 28.
libr.* 7. Soc. *in conſil. 109. num. 5. libr.* 3. Dec. *in l agi num. 7. C. de tranſact.*
Natta *in conſ. 110. num. 11. verſ. nec facit quod aliquando. in conſ. 153. num.* 2.
& num. 13. Bald. his adſuitur *in l. præſcriptione. q. 5. C. ſi contra ius vel vtil.
pub.* exceptionem in genere reſpuendam, quæ ad illud ſe habere
& aliud poteſt ex dicto memorabili. Innoc. *in cap. ſuper eo. de appell.*
ſed enim aureos quinquies mille & in vſus alios res ue alias ver-
tiſſe venditor feudi potuit, vox hæc honeſtius ſuppreſſa, quam
expreſſa tam turpiſſime breuique iudicio fuit.

Sed vltra in reſponſo, notula eius & ante hic ſcripta. Scite
38 magis hoc genus † reiicienda capitula fuiſſe, ex Bart. confirma-
tur *in conſ. 130. cum prædicta examinarem. in fin.* in libro rationum tu-
toris vel curatoris ſingulatim omnia referenda, neque ſatis eſſe
in ſumma quid poni, verbi gratia pecuniam tantam ex redditi-
bus pupilli, vel adulti redactam tantam in alimenta expoſitam,
verum in ſpecie & ſingulatim tantum à tali colono acceptum à
tali tantum in re erogatum, tantum in tali, aliter quippe veritas
aut falſitas doceri libri non poterit, ſi in genere aut ſumma de-
ſcribi res poſſit. Idem in conſ. quodam non impreſſo Anch. ad-
mittit de quo & Bartol. Soc. meminit *in conſ. 46. num. 6. & conſ. 73.
num. eod. lib. 1. in conſ. 139. nu. 4. lib. 2.* Dec. *in conſ. 274. num. 6. in fi.* Quo-
circa expreſſio neceſſaria in ſpecie & nominatim erat, Pecunia
tanta in aduocatos tanta in procuratores tales & tales, videlicet
tanta ob allegationes tales, ob ſchedulas ob diſceptationem
cauſæ, tanta in notarios actorum, in ſportulas & deinceps alia.
Quod ſi in genere atque in ſumma exceptiones id genus agno-
ſcimus, an non defendendi & contra probandi facultatem ſub-
trahimus. Quam rationem Bart. Anch. & Soc. in locis memora-
tis obſeruant, eaq; ante & ipſi vſi in reſponſo ipſo ſumus, quam
obuii mihi Bart. cum Anch. & Soc. fierent.

Quarto indigentem actoris patrem non modo ſummæ in
capitulis expreſſæ, ſed & maioris fac. Opem tamen à neceſſitate
tanta fruſtra reus petit, idq; ratione inuicta oſtenditur. Rei cu-
ius enarrandæ cauſa ſciendum, non niſi præſumptione iuris,
partis exceptionem niti, vt qua ratione inpenſam tantam lis a-
limentaq; poſcebant. Ita in neceſſitates ipſas ſubleuãdas ad vil-
lam controuerſam vẽdendam neceſſe fuerit accedere, inde ob
cauſas ipſas initio neceſſarias feudi factam diſtractionẽ intelli-
gi, namq; cum expreſſum nõ ſit, quas ob cauſas æs illud conſta-
tum alienum ſit, de quo inſtrum. producta loquuntur, in caſu
non expreſſo † non poteſt præſumptionibus non agi, quæ niſi 39
ad tacita non pertinent, & circumſtantiis quæ colliguntur. *c. ex
ſtudiis. & quaſi per totum. de præſumpt.* inde vt circumſtantiæ ipſæ im-
pellunt, ita iudicis animus ducitur, variatur, fortior, debiliorve
fit. Calderin. *in repet. cap. veſtra. de cohabit. cleric. & mulier.* de quo Alex.
meminit *in conſ. 89. num. 12. lib. 3.* At enim cauſæ hic apparent, ex-
preſſæque ſunt propter quas facta alienatio eſt. In quibus ge-
nus triplex neceſſitatis effertur, videlicet aureorum 500. ob vil-
lam aliam ante iam venditam ex parte redimendam. Deinde
ob aureos 400. emptori ipſi ex mutuo & pannis ſericis, vt aſſer-
tum eſt debitos. Simul etiam propter nomina debitorum ex-
oluenda, de quibus ſub inſtrumentis prædictis memoria habe-
tur. Itaque cum cauſæ ipſæ pateant, propter quas facta aliena-
tio eſt, mirari quis deſinat, ad neceſſitates præſumptas rei pa-
tronos adiiſſe, *in cap. probatoria neceſſitates ipſas referendo.* Sed maior
non paulo animum admiratio cepit, id genus capitula admiſ-
ſa. Qui enim fieri poteſt, vt ob neceſſitates tacitas & præſum-
ptas feudi facta alienatio ſit. Quod ea quibus cauſis alienaretur,
declaratum expreſſim eſt. An non in re clara † coniecturas ſile- 40
re & præſumptiones oportet. *l. quoties. §. ſi duo. ff. de hered. inſt. l. iam,
hoc iure. §. fin.* Ibique Bartol. *ff. de vulg. l. quod conſtitutum.* Ibiq; etiam,
Bartol. *ff. de milit. teſtam. l. non aliter. ff. de leg. 3. l. ſi alii. ff. de vſufruct. legat. l.
pediculis. §. argento. ff. de auro & argen. leg. l. in his.* Ibique Caſtr. & So-
cin. *ff. de condit. & demonſtrat. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. l. fin.
C. de indic. vidui. tollend. cap. 2. de regul. iur.* Vnde dici poteſt, locum
Gloſſæ non eſſe, vbi tex. non deeſt. Oldrad. *in conſ. 258. Innocen-
tius. num.* 4. Bald. *in conſil 343. examinanda ſunt. num. 4. poſt princ. lib.* 1.
Rurſus cum ſeipſos contrahentes gloſſauerint, cauſas neceſſi-
tatum & vendendi exprimendo, fruſtra ad legis gloſſam aditur,
quid lex præſumat. Siquidem interpretationis egens expreſſum
non eſt, at tacitum ſolummodo. Bald *in authen. niſi rogati. num.* 9.
C. ad Trebell. De quo Iaſon meminit *in conſ. 43. col. 3. lib.* 3. Text. huc
ſpectat, ſilere tacitum expreſſione facta. Vnde non immerito
ſenſus imbecillitati vertimi, indicia quærere, vbi certitudo in-
uenitur. Bald. *in d. l. continuus. §. cum ita.* Iaſo. *in conſil. 3. colum. 1. & in
conſ. 5. col. 8. libr.* 3. Sed & cauillationibus aduocatorum interpre-
tationes & præſumptiones in re aperta Bal. tribuit *in conſ. 164. ca-
ſus eſt talis, quoddam ſimile. in fin. lib.* 2. Calumnioſam item in re clara
interpretationem Cort. Sen. ait *in conſ. 29. nu.* 7. De quo etiam a-
pud nos *in conſ. 11. num. 6. & in conſ. 47. num.* 2. Qua ratione igitur
capitula admitti id genus potuerint, tamque apertiſſime calu-
mnioſa, non animaduerto.

Rurſus cum in ſpecie cauſæ feudi alienandi ſub inſtrumen-
to ipſo declaratæ venditionis ſint. Quomodo in genere recipi
capitula potuerunt declarationi contrahentium contraria, &
quibus capitulis niſi in genere & in ſumma neceſſitates non ex-
primuntur, aurei quinquies mille in litium diſpendia. An non
potior † in ſpecie & per inſtrumẽtum atq; contrahentium con- 41
feſſionem probatio. Innoc. & alii *in cap. auditis. de præſcript. cum aliis
in d. reſpon. pro genero congeſtis. nu. 349. in fin. & num. duob. ſeq. vbi amplia-
tum id legitur.*

Iam à veritate alieniſſima capitula ipſa eſſe, facto ipſo & con-
feſſione manifeſtaria contrahentium demonſtratur. Venditor
enim preces maieſtati regiæ obtulit, quibus cauſas alienandi
narrauit; quæ in creditoribus admittendis erant alienandi fa-
cultatem exoraret. Deinde permiſſione vendendi ex clauſula
illa facta, ſi preces veritate nitantur, & forma decretorum ad
vnguem obſeruata. Cauſæ ipſæ neceſſitatum in contractu per-
ficiendo commemoratæ. De quibus dictum ante eſt. In qua re
cauſas alias neceſſitatum non fuiſſe, perſpicue oſtenditur. Si-
quidem non ob villam redimendam facta venditio fuerat, ſi
neceſſitates & aliæ ſupererant, verum & bonorum aliorum di-
ſtractio facienda. Rurſus qui neceſſitates alias vltra expreſſas
fuiſſe tunc aſſerit, probare id cogitur. *d. l. fin. §. licentia.* Ibiq; Bart.
& alii. *C. de iure delib. cum aliis non parce ſupra adſcriptis.* Iam non plus
quam aureos 200. Partis ob lites inſumptos inſtrumento te-
ſtatum publico eſt. Confeſſione igitur contrahentium capitu-
lis partis refragante, flocci ea facienda. Quatenus † confeſſioni 42
ipſi ſuccumbere & teſtes inſtrumenta oportet, vt reſpon. me-
moratum docet *nu. 11.* quin etiam præſumptione iuris & de iure
fortior confeſſio eſt. *gl. in l. in contractibus. in princ. in verbo, nullo modo.
C. de non num. pecun. in §. aliud quoq; in authent. de æqual.* Dn. Bartolus &
alii *in authen. ſed iam neceſſe. C. de donat. ante nupt.* Roman. *in conſil 350.*

num.

num. 19. Caſtren. *in leg. in ratione.* ɩ. §. *quod vulgo. l. in fi. ff. ad leg. Falcid.* Idque locum & in confeſſione tacita fictaue habere, Bart. ſcribit *in l. abſentem. ante fin. ver. quando conſtat. ff. de pœnis. vbi in pœna loquitur.* Quod dictum pro ſing. Iaſon agnoſcit *in l. ſi prius. num.* 39. *ff. de operis noui nunciat.* Ruin. *in conſil.* 74. *num.* 7. *lib.* 4. Pulchrum etiam & ſignandum Iaſ. idem ait *in l. à diuo Pio. § ſi pignora. num.* 6. *ff. de re iudic.* quid hic dicendum, vbi expreſſa magis quam tacita aut præſumpta confeſſio videtur.

43 Conſequenter his dicendum neceſſitates † alias, ſi quæ fuerant in bonorum diſtractione ſubleuatas aliorum eſſe, cæterum neceſſitates & alias fuiſſe tunc fat. Ad rem tamen, hoc eſt, ad alienationem cõtrouerſam roborandã nihil attinet, quæ ex cauſis facta aliis non eſt, quam quæ relatæ in ea ſunt, vnde cauſarum rationem haberi aliarum non oportet, propter quas facta alienatio non eſt, ſic quomodo in ſpecie & cumulate in reſponſo ſcriptum prædicto habemus *num.* 75. text. hue accedit *in l.* 1. *ff. de cond. & dem. & in l. cum ſeruus.* & vtrobiq;. Bartol. *ff. de verb. oblig.* ſatis implementum non eſſe, niſi ex cauſa fiat ob quam implendum erat, eodem Alexa. ſpectat *in conſ.* 128. *lib.* 5. alienationem rei emphyteuticæ à domino directo factam niſi ex cauſa expreſſa non confirmari. Quare ſi ſuſtineri ex ea nequit, ex alio non conſiſte, ex qua facta non eſt. ſequitur Ruin. *in conſ.* 168. *nu.* 18. *& ſeq. lib.* 1. Idque in vniuerſum obtinet, vt quoties ad aliquam cauſam actus limitatur, quæ vitioſa eſt, ſuſtineri ex alia nequeat, quæ apta ſit. *l.* 1. §. 1. *ff. de conſtit. pec. l. non codicillum. C. de teſta.* Bal. *in conſ.* 479. *ſtatuto cauetur, quod ſi vltima dies. libr.* 1. *in rubr. C. de conſtitu. pec. numer.* 15. Socin. *in lib.* 1. §. *ſi quis ita. numer.* 8. Ibique Galiaul. *num* 21. *verſ. & breuiter doct. ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in* §. *in perſonam. numer.* 25. *inſtit. de actio.* Corn. *in conſil.* 202. *columna.* 2. *circa med. lib.* 4. Dec. *in cap. cum ſuper. col. fin. de offic. delega. & apud nos in rubr. ff. de legat.* 1. *num.* 24. Hoc amplius non tam calumnioſa capitula hæc perſpicue videntur quam ridicula. Commodum enim emptor conſequi ex neceſſitatibus aliis ſtudet, in quibus ſedandis nihil quicquam erogatum ab eo eſt, vnde niſi de neceſſitatibus videndum non eſt, in quas precium eius erogatum apparet, hoc eſt, ex quibus facta venditio legitur. Itaq; tum neceſſitates alias grauiores & in capitulis ſummæ tam egregię narratas precium ipſum verſum non eſſe, ex inſtru. ipſo liquidiſſime conſtat, quorſum probationem earum ſpectare.

Ad extremum & ob neceſſitates alias non expreſſas alienatio facta eſto fuerit. Nihilomagis reo id proderit. Quoniam ſi & in cauſas tacitas factam alienationẽ contendit, inficias certe ire non licet, quid & ob cauſas alienatum feudum ſit, quæ in ipſa expreſſæ alienatione ſunt. Quo admiſſo, conſequens ſit, vt ob cauſas plures coniunctimque facta alienatio dicatur. At enim cauſarum veritatem omnium exquiri, atque ideo ob cauſam aliquam falſam ex toto decretum euaneſcere, in reſponſ. monſtratum iam dicto habemus *num.* 200. *& expreſſius num.* 252.

44 Quocirca illud videndum veræ ne & neceſſariæ cauſæ † ſint in alienatione & decreto expreſſæ & quidem falſam & à neceſſitate omni vacuam eam eſſe, quæ in aureis 400. conſiſtit, demonſtratum ſatis in reſponſo eſt *num.* 178. *verſ. ſexto prædictorum omnium. & nu.* 352. & quidem quæ neceſſitas in debito, de quo, vbi neceſſarium initio eſſet, non apparet fidei quicquam libro rationum non faciente *l. inſtrum. l. rationes & l. exemplo. C. de proba. c.* 1. *de fide inſtru.* Bart. *in l. admonendi. num.* 24. *& pluribus ſeq. ff. de iurciur.* idque locum & in ſcriptura habet, cui ſolennia omnia inſtrumẽti non deſunt, ſi de ea tamen rogatus notarius non eſt. Socin. *in conſil.* 55. *num.* 5. *lib.* 1. id quidem in primis, quod iam ſæpe rogatus reus vt librum ipſum ederet, facere id renuit. Quo caſu ſuſpectiſſimum eum *in d. reſpon.* oſtendimus *num.* 179. Itaque cum debitum

45 ipſum aureorum 400. omnino non appareat, perinde † res eſt, vt ſi factum prorſus non ſit. *l. duo ſunt Titii. ff. de teſtam. tut. l. cum res. verſic. item ſi res alie. ff. de leg.* 1. *l. cum ita legatur.* §. *ſpecies. ff. de lega.* 2. *& alia in d. reſpon. collata numer.* 133. 143. *& numer.* 151. Neque dixeris, venditoris confeſſione debitum illud approbari aureorum 400. Quoniam fidei quicquam confeſſioni id genus in ſpecie non haberi, quæ à poteſtate confitentis non pendet, de quo genere ſpecies controuerſa eſt, reſponſum ipſum docet *nu.* 187. & quidem ſi ad æquitatem ipſam ſpectare liber, ſenes tãtum indigentem venditorem non fuiſſe palam eſt, vt pote cui filiæ & ſorores non eſſent, neque ex eo quicquam in ornamentum verſum vxoris allegatur, nedum probatio ſit. Atque vbi filiæ & ſorores

46 fuiſſent, pro quæſitu † & redditibus impenſam metiendam, dictum in reſpon. habemus *num.* 127. Quibus non inepte Bart. reſpondet *in d. conſ.* 231. *dominus Ioannes monachus. in fin.* vbi cum beneficium redditus tenuis quis habet, vt ad victum non ſuppetat, abſurdam rem putat, facultatem ei dari, in annos plures vitæ ſuſtentandę cauſa, fructus ipſos beneficii in ſucceſſoris perniciem vendendi. Si ob vitam tuendam ne quidem fructus vendere in ſucceſſoris diſpendium non conceditur. Quid in pannis ſericis probandum, quibus vita & honore etiam incolumi carere nobilis poteſt, cui res ampla nõ eſt? Rurſus ſi venditioni fructuum in annos plures ad ſucceſſoris incommodum lex reſiſtit. Quid vbi ad proprietatis interitum res accedit?

Apparet ex his in capite hoc aureorum 400. neque neceſſitatis, neque numerationis aut traditionis fidei quicquam factum. Atq; ideo ex cauſa falſa prorſus alienationem feudi in ea parte factam. De ſumma modo aureorum 500. videndum, qui in villam collocandi redimendam erant, in qua re tantundem atq; in aureis 400. ſtatuendum. Nulla quippe neceſſitas, vt ob villam vnam recuperandam alterius alienatio fiat. Quæ res ad verſuram pertinet. Neq; altare denudari † vnum oportet, vt alterum obtegatur. *l. ſi finita.* §. *fin. autem. ff. de dam. infect. l. fin. autem.* §. 1. *ff. de aqua plu. arcen. l. fin.* §. *excepto. C. qui potior. in pign. hab. gl. in* §. *ſed neque effuſas. in auth. quom. oportet epi.* Alex. *in conſ.* 44. *num.* 6. *lib.* 5. 47

Secundo vbi villæ redimendæ facta alienatio non fuiſſet, & alterutrius neceſſariam diſtractionem dicamus, altera potius venundanda vtpote ab arce Noni longinqua magis prouentus non tanti atque venditori ipſi oneroſa minus. *l.* 1. §. 1. *l. magis puto.* §. *quod non paſſim. ff. de rebus eorum.* Imol. *in conſil.* 98. *num.* 5. Roman. *in conſil.* 521. *circa prin.* & quamuis in bonis minorum tex. cum Doct. loquantur. Rationem tamen eandem, imo & maiorem feudi alienatio habet, quæ prohibita magis atque † bonorum pupillarium eſt. Ob cauſam quippe neceſſariam bonorũ diſtractionem minores patiuntur. *d. l. magis puto. & per totum titulum & C. de præd. mino.* Quod aliter in feudo eſſe reſponſum ipſum indicat. *num.* 50. *vberius num.* 69. Idque receptum & iure canonico eſt. *cap. quæ in eccleſiarum.* Ibique Dec. *nu.* 10. *in ſexto not. de conſtitutio.* Rimin. *I. in conſil.* 81. *num.* 16. *verſic. & prædicta procedunt lib.* 1. Et licet ob cauſas neceſſarias per decreta feudum alienetur, attamen quam minimo ſucceſſorum id fieri incommodo conuenit, vt quo minus poſſis, ſucceſſorum ius lædatur, per ea quæ in d. ſcripta reſponſo ſunt num. *& num.* 51. *ſeq. verſ. & qua ratione.* Hicque obſeruandum, æqualitate † villarum à cæteris admiſſa. Precioſiorem cõtrouerſam intelligi, vt pote arci proximam, via publica duntaxat intermedia. noſtra quippe intereſt, fundos vicinos precio etiam longe maiori habere. *l. ſi cui fundus. ff. de leg.* 2. Iaſ. *in l.* 1. *nu.* 77. *ff. de leg.* 1. 48 49

Tertio in dominio venditoris & ab eo poſſeſſa villa controuerſa erat, ob id quod certum erat, † retinendum, non incerti habendi gratia, id eſt, villæ alterius diſtractæ redimendæ, dimittendum. *l. non quemadmodum. ff. de iudican. c. quoties.* §. *hered. ff. de hered. inſtituen. l. quia ratio. ibique gloſſa. ff. de cond. inſtit. l. cum Titio. ff. ad l. Falcidiam. l. ſi ſtipulatus. in princip. ff. de fideiuſſ. cap. niſi renunciat. c. illud. de cler. agro. c. Deus omnipotens.* 2. *quæſtio.* 1. *cap. iudicantem* 30. *q.* 5. *c. nullus. de pœni. d.* 6. *c.* 51. *quis poſitus. in fin. de pœni. diſt.* 7. Ad hæc nouum laudemii onus opus non erat, venditione poſteriore non attentata. 50

Apparet ex his, cum ex cauſis tribus principaliter alienatio facta feudi ſit. Id eſt, propter aureos illos 400. deinde 500. alios in villam redimendam diſpenſandos, & ob creditores inſtrumentarios. Quod ad cauſas priores attinet. In quibus dimidiatum ferme precium conſiſtit, neceſſitatis & numerationis quicquam non inueniri. Vnde ſi indiuidua alienatio habetur, & diuiduitatem decretum non recipit, atq; ex vitio vel tantulo deficit irritumue ſit. Sic quo modo ex reſponſo declaratum ante habemus. Quid hic ſtatuendum, vbi ex dimidia fere precii parte vitium conſiſtit? Conſequenter his dicendum, non modo neceſſitatem vllam in cauſis his duabus non interuenire, verum neceſſitati id genus legem reſiſtere.

Ad cauſam tertiam alienationis deſcendendum quæ in creditorib. inſtrumentariis dimittendis vertitur. Quam cauſam nihilo cæteris potiorem exiſtimo. Principio quod cauſa nulla æris alieni tanti contrahendi in ſpecie expreſſa & nominatim non eſt per ea, quæ locupletiſſime & in reſponſo atque indice notata & ſuperius ſunt. Neq; momenti quicquam afferre probationes poſſunt quatenus niſi in genere & in ſumma neceſſitates non exprimuntur, ex Bartol. *in d. con.* 105. *in fin.* Anch. Socin. & Dec. ſuperius relatis. Secundo quia numeratio pecuniarum

ob quas

Digitized by Google

dicitur, neque vllum à mendacio vacuum inueniri. Propheta teſtatur *Pſalm* 115. attamen quod artem aut cautelam hanc attinet vitio ne tantulum quidem vel cogitatione tenus, ſuperis ipſis teſtibus incurrit.

Fruſtra tamen in depoſito hoc occupamur, quoniam vt dictum habemus factum eo non eſt, quod apud partem manſurum actor crederet. vnde cum ad terminum definitiuus iudicium ipſum nullitatis peruenerit, ſibi non reo id reſtituendum actor ſperet. Iudicium ad definiendum inſtructum incertum à reo didici, magnoque cum nixu certare vt paganica bona oſtendat, luminaq; eius vſque adeo obſcurata, vt regiſtrum Noni ediderit, quod fatale ei eſſe non dubitatur. Siquidem non pluſquam iugera decem allodialia & oneribus ruſticanis obnoxia liber ille docet. Vnde negatiuæ id genus probandæ

62 rationem † optimam, in regiſtro eiuſmodi Bal. animaduertit *in l. dicam num. 4. ff. de verb. obl.* Atque ideo regiſtro ipſo ad feud. probationem in reſponſo nos vlt prædicto iumus *num.* 433. *alia que num.* 446. feudique probationem per ta[illegible] ſeptem diſtinctionem in reſponſo eodem ſignificantiſſime oſtendimus *num.* 425.

Erat ad inueſtituram, 1291. die 28. Ianuarii conſcriptam, quæ producta ab aduerſario eſt præter fidei defectum, quod productum niſi exemplum non eſt, confutata ſatis in reſponſo prædicto legitur *num.* 291. *ver. poſtquam hæc non feliciter & numer ſequentium*

63 *agnome.* & quia † *num.* 348. inter alias reſponſiones illa adſcribitur, quæ ab infirmitate clauſulæ executoriæ aut acceſſoriæ petitur, viſum eſt, efficaciorem confutationem hanc præſtare. In qua re præſtanda meminiſſe oportet, executoriam eam clauſulam intelligi, quæ verbis ipſis executiuis adſtruitur, quale verbum eſt habeant, veluti cum dicitur, quæ quidem bona habeant, vel ad habendum tenendum, &c. Natta in *conſ.* 111. *num.* 2. *in fin. ver. pro ſolutione.* ſed enim clauſula dictæ inueſtituræ, qua aduerſarius nititur, poſt verbum poſſideant adiicitur, quod ad executionem contractus pertinet. feud. enim aut inueſtituræ, & contractus omnis executio in rei ipſius poſſeſſione, eaque poſſidenda conſiſtit.

Secundo executoria clauſula æſtimatur, quæ in parte ſubſtantiali contractus non ponitur. Dec. *in l. fin. num.* 21. *Cod. de pactis.* vbi clauſulam de donatione cauſa mortis non reuocanda in parte ſubſtantiali poſitam ita ait; ſi ita donatio mortis cauſa fit, vt reuocare eam non liceat. Sed enim pars ſubſtantialis feudi in natura eius demonſtranda, ex verbis illis conſiſtit in nobile antiquum, rectum & paternum.

Tertio & expreſſius clauſulam executoriam eam demum accipiendam, quæ in eadem clauſula principali & eodem inſtanti inſeritur. Dec. tradit *in conſ.* 305. *num.* 7. Quo cum Curt. Iun. ſentit *in conſ.* 56. *num.* 21. *& ſeq.* Natta *in conſil.* 123. *num.* 7. Sed enim poſtquam de feud. expreſſio facta natura eſt, quale intelligeretur. Id eſt, rectum, antiquum, nobile & paternum, de facultate diſponendi mentio in clauſula alia ſeparata & poſt verbum poſſideant executiuum fit. Quare inter clauſulas generales notariorum relata clauſula hæc videtur, & faciant, &c. Quo caſu executoriam eam intelligi Natta ait *in conſil.* 204. *num.* 8. *in fin.*

Obſeruandum etiam, vltra genera & arg. alia feudi Noni recti † probandi, de quibus in reſponſo prædicto, quod feudali- 64
bus bona controuerſa à reo facto ipſo poſſideri quod onera non agnoſcit, quæ ob bona agnoſci ipſa per ea ſolent, & cauſam exprimere compellatur, quamobrem muneribus non fungatur; mirum ni verbis eius contrarium factum deprehendatur, feudalia bona non admitto. Atqui pro ne ve pro feudalibus immunitate fruor, factum plane verbis potentius [illegible] eſt. *l. ſi tamen.* §. *ei, qui. ff. de adil. edict.* [illegible] *num.* 176. *ver. inde dicemus.* Quibus & illud adiunxi, potentiorem reuocationem eſſe, quæ facto, quam quæ verbis fit. Namque ſi facto teſtam. reuocatur, illud cancellando, ſolemnitas nec eſt ſolemnitas alia non eſt. Quod contra in reuocatione con[illegible] verbis fit. Bald. *in conſ.* 127 *licet regula.* *in conſ.* 209. [illegible] *lib.* 4. *& in conſ.* 154. *ad euidentiam præmitto* [illegible] *lib.* 5. eo & illud ſpectat, à facto contrario proteſtationem diſſolui. [illegible] *M. de conſil.* [illegible] *relatis.* Iam paganica ſi illis eſſent bona fuiſſent, feudalia tamen facta à ſucceſſoribus maxime à vendi-
tore eſſe ex parte, neque facto & † conſeſſione authoris reum 65
contrauenire, ſatis ſuperque reſponſum docet *num.* 313. 329. *& nu.* 428. Idque & Cephal. admittit *in conſ.* 911. *nu.* 43.

Laus Deo, æuiterno in omnem ſempiternitatem. Quibus præſentibus ſplendidum tandem, ſincerumque de viris grauiſſimis iudicium exſpectatur. Apud Montem Regalem quarto nonas Ianuarii. Anno 1566.

FINIS.

SVMMARIA ORDINE ALPHABETICO IN QVARTVM RESPONSVM CRAVETTÆ DIGESTA.

A.

ADitio hereditatis facta vel non ſit, declarationi eius ſtandum. qui ſe non adiiſſe, aut adeundi animum non habuiſſe offerte num. 27. *& in ver. declarationi.*

Alimentorum iuramentum alterius non eſſe, nu. 8. *& in ver. iuramentum.*

Alius alio confitendo non officit, num. 1. *& in verb. Confeſſioni.*

C.

CAlumniam in non exceptione opponenda præſumi ſitte nu. 25. *& in ver. dolum.*

Calumniam [illegible] cum præſume, qui teſtibus patefactis, compromiſſum exſtacturo petit, nu. 26.

Calumniam [illegible] iudicio non detegi. num. 26. *ver. Rurſus tum in bonum.*

Calumniæ ſuſpicione eum opprimi, qui temporibus diuerſis exceptiones diuerſas exponit, nu 17.

Certo per incertum non derogari, nu 39.

Commmunitur. Ab hoc ſcientiam præſume quæ fieri communiter aſſolent, num. 19. *& in verſic. ſcientiam.*

Confeſſionem [illegible] verò reuocare ab errore licere, num. 2.

Confeſſionem ad præſumptionem iuris & de iure profiteandam valere, num 35 *ibiq; ampliatur. & in ver. [illegible].*

Confeſſioni vnius in periculum alterius non ſtari, nu. 1. *& nu.* 7 *& in ver. alius.*

Confeſſionis ſucceſſori ſingularis non credi. vnde hoc doctorum autoris ſtat, num. 1. *& num.* 9. *& in ver. ſucceſſoris.*

Confeſſionis vigor remiſſiue, num. 12.

Conſenſu remoto mutuum contractum fieri, nu. 2.

Conſtitutum inane, niſi ſi conſtituentis poſſeſſio doceatur, cum interpoſitum id eſt, nu. 18.

Culpa reum videri, qui id aſſerit quod ignorat, numer. 4.

Culpa mariti, quod medicum vxori ægrotæ non adhibuit, ita tenetur ſi præſtita probatio ſit, medici copiam non defuiſſe, nu. 37.

Culpa reum non alium tutor habetur, quod in comparationem prædiorum pecuniam impendi non vertit, niſi ſi iudici obſtet venalia prædia fuiſſe, quæ emerentur, nu 37. *ver. aqua qui culpam tutori adſcribat. & in ver. tutor.*

D.

DEclarandi facultatem ad heredem non pertinere, num 14.

Declarationem facientis in re dubia ſtandum, ex qua conſ[illegible]terit, nu. 27. *& in ver. aditio.*

Diligentiam in dubio, non negligentiam præſumendam, nu. 14 *ibiq; in ea per quod obtinere, qui publicum officium gerunt.*

Donationem [illegible] non cenſeri, num. [illegible] *& in ver. reum.*

Dolo venditorum tenere, qui rei venditæ qualitatem non exprimit, nu. 5 *& in ver. venditorem.*

Dolo tribus, quod ignorantur, à quopiam aſſirmatur, num. 4.

Dolum ex mendacio argui, num. 3. *ver. Longe magis, & in ver. mendacium.*

Dolum ex ſtrictiua exceptione argui, cum ſtrictius exceptioni ratio obeſſet. Scito numer. 15. *& in [illegible] calumniam.*

E.

EMptorem qui ex confeſſione ſua litem amiſit, fruſtrato euictione cum venditore experiri, num. 9. *& in ver. confeſſionis ſucceſſora.*

Error in bonos, ſiue corporibus venditum contractum diſſoluit, nu. 2.

F.

FEudi probatio per recognitionem cum omnibus produci, quoniam in caſtro aut territorio cum quis poſſidet, numer. 12. *ver ſecundo feudi probatio.*

Feudi probationem inde duci, quod in libros cenſuales, aut onerum relata bona non ſunt, nu. 23.

Feudi probationem ex inueſtitura & recognitionibus etiam generalibus impleri, vt ex eis prædiorum inſeruita poſſeſſio credatur, quoties titulus [illegible] poſſidendi non docetur, neque feudi [illegible] alio diſtinguitur, numer. 28. *ver. Decimo quinto*

quinto & ipſo in conſilio [illegible] in verbo, Ti[illegible]
Feudum hypotheca generali non accedere nu 11
Feudum inueſtitura probari num 40. & in ver. inueſtitura.

G.

Geminatio actus pro iuramento eſt, numer. 8.

H

Heredi non denegatur, quod permiſſum defuncto erat, num 19
Heres ex [illegible] eadem, creditor, perſonam duplicem ſuſtinet, num. 18.
Heres ex [illegible] nomen & effectum in hoc non perdit, qua ad vtilitates [illegible], nu. 18. ver. quod ad commoda.

I.

I Actitatio aduerſarii, nu. 25. ver. in quo nominan do
Ignorantia videtur non opitulatur, qui minus quod ignorans aſſeruit, preſtet, num. 4. & in ver. venditor,
Immunitatem ob id argui, quod in libro [illegible] deſcripta bona non ſint, nu 23.
Incluſio [illegible] alterius inductas, non illeprde [illegible], num. 29.
Incluſio [illegible] non excludit, quoties effectum contrarium diſpoſitio ediret. num. 40 & in verb. inducta.
Incluſio [illegible] non niſi per ſenſum [illegible] ſubaudiunt [illegible] excludit, atq; ideo caſum expreſſo non [illegible], num. 31.
Incluſio [illegible] ab incluſione aliquorum bonorum in recognitione feudi expreſſorum ad excluſionem aliorum argumentatur, in feudalia aſſumentur, probandi neceſſitate tenetur, apud recognoſcentem bona alia fuiſſe, cum facta recognitio eſt, nu. 37.
Inducta ob effectum [illegible] effectum contrarium pareret, [illegible] regula non [illegible], de qua in l. cum prator. ff. de iudic nu. 30. & in ver. incluſio.
Inueſtitura ad feudum probandum valere, nu. 40. & in verb. feudum inueſtitura, &c.
Iuramentum [illegible] conferri, num. 8. & in ver. alii.
Iuramentum [illegible] mortem eſſe cum iuramentum lex poſtulat, num. 27. ver. & quanquam. & in verb. mortem.

M.

Mendacium dolo non caret, num. [illegible] ver. Longe magis.
Mortem pro iuramento eſſe, n. 27. ver. & quanquam. & in verb. iuramentum [illegible].
[illegible] cauſa poſſidendi [illegible] nemo non permittit, nu. 3.

P

Pendente iudicio de [illegible] contractum [illegible] quempiam non fraudari, nu 41
Permutium iure [illegible], contra eum iudice, qui [illegible] fraude non eſt, & damnum effugere parum, nu. 43
Petendum a quoquam non eſſe, contrarium contra omnino velle, nu 11. ver. [illegible]
Præſumptio [illegible] omiſſum quid non pra nemo, unde negligent a quibuſdam accuſatur, num 24.
Præſumptio. Ex iure licito vel minus illicito factum quid præſumendum, num. 26.
Præſumptionem probatione contraria procuri, n. 38.
Præſumptionem inſirmiorem firmiori cancedere, num. 38.
Præſumptionem iuris. & de iure confeſſione permit, nu. 33 abſque & in illa confeſſione [illegible]. & in ver. confeſſionem.
Præſumptionem iuris cum ſententia facere. Aliquando in ea eam reuocandam dubium non eſſe, n 40. & in ver ſententia.
Præſumptiones pauciores à pluribus vinci, nu. 33.
Præſumptionem vltimo ſtandum, nu. 34 & in ver. vltima,
Præſumptionibus veriſimilioribus fidem maiorem, vel ſi pauciores ſunt habendam, nu 34. ver. nu, ut veriſimilior. & in ver. veriſimilioribus
Procelatorum litis iure ſuo cadere, nu. 36. ver. ſed maxime omnium.

R.

Reſciſſionem contractus ante faciendam, quam commodo eius quiſpiam careat, nu. 43.
Recognitionem aduerſarius patitur, nu. 36.

S.

Salua ſua immunitatem quempiam non præſumo num 26
Scientiam qualitatis bonorum feudalium paganica ſiue, in venditore præſumi, nu 6 ibiq, in vtero etiam venditoris [illegible] ratione ampliatur.

[illegible]
[illegible]
Sententiam [illegible] qua [illegible] poſt eam [illegible] ver. [illegible]
Sen [illegible] ſtandum [illegible] 44. & in [illegible]
Sententia nomine [illegible] & in ver [illegible]
Succeſſor ſingularem [illegible] non [illegible] num. 10 ver ſi dixer [illegible] probatur
Succeſſorem ſingularium [illegible] authoris [illegible] quod comprehen [illegible] conditione [illegible]
Succeſſori ſingulari [illegible] authoris [illegible] eſſe ante ceſſionem [illegible]
Succeſſore ſingulari [illegible] non [illegible] ſucceſſor ab [illegible] nu. 9 & in ver. confeſſione.

T.

Tertium opponi, quod ingens aut aduerſarius [illegible] non permiſit quos [illegible] cauſam opponentibus. nu 42. ver [illegible]
Teſtes poſteriores [illegible] nu 25.
Titulo non [illegible] & ver [illegible] generalium poſſeſſ. [illegible] non oſtendit [illegible] nu. 2. [illegible] & in ver. feudi probat [illegible]
Turpitudinem [illegible] dicentem non audiri nu. 42
Tutor tuitam [illegible], quod praedia ab eo contra [illegible] pupilli [illegible] ſunt, ſi [illegible] quæ [illegible] ver. A 29. qui culpam tutoris adſcribat, & in ver. Culpa tutor.

V.

Venditor licet [illegible] non præſtet, quod aſſerit tamen, verum id eſſe defendere debet. n. 4. ibiq; amplius, ignorantiam etiam venditoris non [illegible], & in ver. Ignorantia.
Venditor in dolo facere, cum rei venditæ qualitatis emptori non declarat, nu [illegible] & in ver. Ae [illegible]
Veriſimilioribus præſumptionib. [illegible] cum pauciores, nu. num. 34. ver [illegible] in veriſimilior. & in ver præſumptionibus.
Vltima præſumptio potior nu. 34. & in ver præſumptione.
Volentis non intereſt, nu. 43. & in ver ſcientia.

BELLARIA RESPONSI PRO GENERO,

SIVE RESPONSVM QVARTVM.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato: Quia in reſponſo, corollario, & condimento, aduerſarius non acquieſcit. Et quæ aperta omnibus ſunt, in diſputationem nullo pudore vocat. Non potui, quin bellaria, & dulciaria quædam veluti, menſæ ipſi forenſi apponerem, quibus refectus, & ſatur vel in menſa ipſa conſopitus tandem aliquando quieſcat. Præſidii & fiduciæ non paululum in bonorum conditione aduerſarius ipſe collocat, quæ pro feudalibus ab eo & empta & defenſa ſemper ſunt, vſque dum in diſcrimine poſitam rem vidit. Quod prætextum quam molle & infirmum ſit, præter iam ſcripta [illegible] rationibus iunctis, & grauiſſimis Doct. teſtimoniis ita confirmabitur, vt nolunt velit.

1 Primum omnium [illegible] ſciendum ius emp[illegible] non eſſe, [illegible] ſionem ven[illegible] oneam aſſerendi, ex qua aſſertione [illegible] trio ſuo e[illegible] ad [illegible] rum, contradictionem deduce[illegible] que in[illegible] uno [illegible] bicunq[illegible] prohibitio in actu aliquo inuenit[illegible] conſtituentis, aut alter diſponentis non credit, præceptum ad actum prohibitum pe[illegible] *l. quin. ſlamentum.* [illegible] *de ſponſal. l. ſi forte. ff. [illegible]* G[illegible] Di[illegible] *[illegible]* Et alia apud no[illegible] *[illegible]* *tract. de [illegible]* [illegible] contrahentis non eſt, con[illegible] ip[illegible] efficere. *l. ab emptione. ff. de p[illegible] amodato* [illegible] *actum* [illegible] doles ha[illegible] p[illegible] [illegible] quibus [illegible]

reſp. num. 61. Nullum plane contractum fieri, ſi paganica bona aſſignantur, quæ vendita pro feudalibus ſint, non dubitatur. Quatenus conſeſſus † ab allodio abeſt. *l. ex venditoribus. l. quod tamen. in fin. l. cum ab eo in fin. ff. de contrah. empt.* & alia apud Nattam relata *in conſ. 175. num. 1.* Itaque audienda pars non videtur, quæ paganica nunc bona aſſerit, & talia docere parat. Quoniam etiamſi talia fuerint, attamen cum feudi iure vendita & empta ſint, vt talia haberi debent, vſque dum controuerſiam in eis vti paganicis emptor patiatur. Neque poſſeſſionis † cau[illegible] mutare ſibi permittitur, titulo quo nouo ſibi non quæſito. *§. illud ff. de acq. poſſ. l. cum nemo. C. eod. tit. l. [illegible] ff. de vſucap.* gloſ. *in l. fin. in ver. videatur. in fin. ff. ſi pars her. pet.* Bart. *in d. l. 1. in princ. nu 19 ff. de acq poſſ.* Secundo vbi firmitatem contractus haberet, quodâ corporibus venditis conſenſus non deſit: attamẽ feodi ius, ſeu feudalia bona eſſe præſtare venditor debet, qualia affirmata ab eo ſunt. Quod [illegible] non fit, quod intereſt offerendum. *[illegible] ff. de hæred. vel act. vend. l. ſi quis [illegible] C. eod. [illegible] non deb.* Curtius *in conſ. 32.* Socin *conſ. 25. num. 7. lib. 4.* Corn *in conſ 226. col. 2. poſt m. d. lib. 2.* Quod locum tum quoque obtinet, cum feuda ſibi bona ſe vendit ignorat. In dolo [illegible] nimirum culpa dicitur q[illegible] [illegible] it, quod ignorat. *l. Iulianus. §. [illegible] ff de a[illegible] empt.* [illegible] *in conſ. 142. lib. 6. & in d. reſp. meo. num. 202* In[illegible] plane [illegible] certum non eſt, doli vert[illegible] teneri, q[illegible] iens fal[illegible] aſſerit, & pro feudalibus pa[illegible] ica vedit, [illegible] nonis no[illegible] paulo quam al[illegible] ratione [illegible] dſtur. Dolo [illegible] venditor arguitur [illegible] qualitates rei venditæ conticet, neque en pro [illegible] *[illegible] verb. [illegible]* *princ.* [illegible] *empt. l. quæ [illegible] §. ſi venditor ff. de* [illegible]

Alex. *in conſ. 14. num. 5. & in conſ. 93. nu. 2. lib. 5.* Longe magis doloſus erit, qui [illegible] alleuerat. *l. ſi quis affirmauerit. ff. de dol. l. ea quæ commendandi. in fin. ff. de contr. empt. d. l. . §. 1. & d. l. quæro. ff. de act. empt. l. vnum § 1. ff. de quæſt. cap. literas. de præſumpt.* glu. iſ in *l. item ſi pretio §. fin. vel [illegible]* Bar. *in l. procurator qui pro euictione. circa fin. ff. de procurat. in l. fin. ff. de quæſt. in l. dolum. C. de dolo.* Et alia apud nos accumul. *in conſ. 192. num. 13.* Inde dolo obreptionem non carere in dict. re[illegible] mus *num. 183.* Scientia plane † bonorum, 6 cu[illegible] modi ſint, feudalia a paganicis, in venditore præſumitur. B[illegible] *in l. 1. §. hoc amplius. in prin. per illum text. ff. de ædil. edict.* Corn. *in conſ. 81. col. 2. circa med. lib. 3.* Qui etiam vxor ipſa notas bonorum viri qualitates habere ob cohabitationem creditur. Corn. *in conſ. 165. col. 5. in fin. ſeu num 34. lib. 2.* Rolan. *in conſ. [illegible] nu. 43. lib. 1.* & apud nos *in conſ. 151 num. 14.* His ita præfatis, quæ a venditore affirmata ſint, ab eo præſtanda, & eorum nomine actionem in 7 eum emptori eſſe, per abſurda res fuerit, in arbitrio † eius eſſe falſam venditoris aſſertionem obfirmare, vnde adſtrictus ei venditor ſit. Qua n. ratione alium ſibi inuitum obligare nemini licet. *l. inter ſtipulantem. 1. 2. & 3 reſpon. ff. de verbor. oblig. authent. ſi quando. verſic. cum autem. C. de conſtit. pec. cap. per tuas. de arbitr.* ita nec confiteri permittitur, vnde alium ſibi obliget. *l. Seia ma. tpia. ff. ad Velleian. l. Quintus ff. mandat. d. l. qui teſtamentum ff. de probation. leg. ſi quis in graui. § 1. ff. ad Syllanian. dict. l. ſi forte. vbique Bart. ff. de caſtr. pecul. auth. ſed iam neceſſe. C. de donation. ante nupt. toto titul. C. de donation. ante* 8 *nupt.* Sed nec † iuramentum vnius alteri officit. *l. 3. §. pen. l. nam & poſtea. §. fin. cum l. ſeq. l. ſed & ſi poſſeſſor. §. 1. ff. de iureiur. authen. qui locum. in fin. C. de prob. cap. ſicut. & intellexi[illegible]. c. cum contingat. circa fin. vbi cum in alterius præiudicium non redundet. c. quanto. & c. veniens. de iureiur. c. 2. de pact. lib. 6. c. licet de iureiurand. eodem lib.* Feder. *in conſil. 19. . ca'us talis eſt, ſcholarm. col. 1.* Bart. *in l. Titia. §. Imperator. num. 5. verſic. quaro mater. ff. de leg. 2.* Bald. *in l 1. num. 5. verſic. ex prædictis pone duas concluſiones. C. de inoffic. donat.* Caſtren. *in conſ. 165. libr. 1.* quod repetitum eſt *in conſil. 199. eodem lib.* Tradit idem Caſtr. *in conſil. 198. col. 2. circa med. eod. lib. 2. & in conſil. 448. numer. 2. libr. 2.* Cumulate Iaſon *in conſil. 36. col. 2. libr. 5.*

Tertio ſpeciem hanc propius ratione etiam fortiore ex Bart. 9 prædicta iuuantur † *in l. at qui natura. §. cum me abſente. ff. de neg. geſt.* eum litem emptor patitur, ſi de iure euincentis poſitiones fiant, ad eas reſpondere non cogendum, ne ſi falſo reſpondeat, periurus fiat: ſin eum fatetur, damnum ſubeat, quominus cum venditore experiatur. Si confeſſio iudicialis emptori oneroſa eſt, & quæ actore impellente fit, quanto magis noxia confeſſio erit, quæ vltro & nemine impellente fit. Confeſſio enim tutoris in iudicio & parte inſtante facta, damnoſa habetur, quod non perinde in confeſſione dici voluntaria ſolet. *l. certum. §. ſed an ipſos. ff. de confeſſ.* Innoc. & alii *in cap. 1. vt lite non conteſt.* Ecce damnoſam alii emptoris confeſſionem non eſſe, qui aliter de re empta aut iure eius confitetur, atque expreſſum in contractu eſt; quod ſi locum id habet, cum iure alio, quam contractus loquatur, res euincitur, quid vbi ius idem contractus actor aſſeuerat? cum eodem atque empta res eſt, emptoris culpa, imo dolo euincitur: quoniam contra quam & iure communi feudorum, & decretorum prohibitum eſt, ad feudum mercandum acceſſit.

10 Quarto ad ſpeciem † adhuc propius, immo nominatim atque in terminis, quod aiunt, terminantibus ex Soc. & Ripa concluſio hæc in loco robotatur, de quibus *in d. reſpon. meo num. 419.* Recognitionem ab authore factam per ſucceſſorem non impugnari.

Si dixeris, locum id non habere, cum erroneam recognitionem docere ſucceſſor parat. Reſpondetur, nec errorem à ſucceſſore ſponte allegari, vnde authoris deterior conditio fiat, vt apud Bart. *in d. l. at qui natura. §. cum me abſente.* Idem ex text. iuuatur *in l. ſi dictum. § ſi compromiſero. ff. de euiction.* vbi cum per ſententiam arbitri res euincitur, fruſtra ad venditorem emptor redit, neque diſtinctio adhibetur, iniuſta, an non ſententia ſit, verum id demum ſpectatur, in culpa necne emptor ſit: quæ culpa inde arguitur, quod nullo cogente, ad arbitros emptor adiit. Itaque cum quiſquam non appareat, qui quaſi paganica bona vendicet, neque periculi quicquam ab euictione ob eam cauſam ſit, fruſtra ipſe ſibi controuerſiam de re hac emptor facit, bona allodialia aſſerendo, quæ pro feudalibus vltro emit, atque huiuſmodi ob fidem ſuam malam euincuntur.

11 Secundo reſpondetur, ſi Commune Nonum ante alios † bona hæc vti allodialia contenderet ob collectas puta, vel onera, vel ratione hypothecæ, vtique viribus omnibus ad feudi ius emptor deſcenderet, venditoremque aut heredes eius ad iuris ipſius feudalis præſtationem aut manutentionem compelleret, quod oneribus paganicis non ſeruit, neque hypothecæ general[illegible] dit *c. 1. §. in generali. ſi de feudo fuerit conten. inter dom. & agnat.* & alia, de quibus apud nos *in conſil. 256 num. 4. in fin.* Ob id nunc recunde nunc plus ſatis feudum eſſe inficiatur, quod feudi nomine acceptum & defenſum ab eo ſemper eſt, quamdiu ſpei non nihil de lite vincenda fuit. *l. ſi & rem & pretium. ff. de petit. hered. l. de fideicommiſſo. C. de tranſact. l. ſi pater puellæ. Cod. de inoffic. teſtam. l. ſi ea lege. C. de vſur. l. ratas. Cod. de reſcind. vend. l. penult. C. de ſolution.* Eodem text. pertinet *in l. qui bona §. ſi quis quia. ff. de damn. infect.* vbi qui ædibus carere vitioſis maluit, quam de damno infecto caueret, ob ædes eaſdem cautionem ipſam fruſtra poſtulat. Eadem ratione licut bona hæc vti paganica creditoribus ex hypotheca aduerſarius non reſtitueret, verum feudalia ſine dubio tueretur: itaque quam cum latum is contra obloquentem non erit. In eandem ſententiam text. eſt *in c. 2. ibi. qui Bald. in prin. not. de iniuria petitio.*

Tertio in ſpecie & nominatim † confeſſionem authoris per 12 ſucceſſorem ſingularem erroris cauſa, non reuocari, ex Ruino declaratur *in conſil. 76. n. 15. lib. 5.* Rei cuius ratio illa conſtat, quod confeſſionem ſuam vtcunque erroneam pro vera præſtare venditorem teneri declaratum ante eſt *nam. 4.* Quo dicto non ægre hic vtar, vbi deterius reuocando iu s authoris ſit, & euictioni feudi præſtandæ venditor tenetur, ſi libera bona dicimus. Quæ vnica te poſitio ſatis ad victoriam videtur.

Quarto non modo à ſucceſſore ſingulari, ſed nec ab herede confeſſionem authoris reuocandi ius eſſe quaſi erroneam hic puto. [illegible]d: quia cognitas bonorum qualitates habuiſſe venditor defun[illegible]tus creditur. Accedit, quod ad ætatem multam [illegible]ar, atque inter primos ex Comitatu erat. Vnde ab his, quæ communiter accidunt, feudi † & bonorum omnium, quæ[illegible]que 13 haberet, exploratam habuiſſe naturam intelligitur. P[illegible] de Caſtr. *in conſil. 431. column. 5. lib 1. & in conſil. 94. num. 2. lib. 2.* Corn. *in conſil. 156. col. 2. circa med. lib 3.* Dec. *in conſil. 303. num. 3 & ſeq.* Soc. Iun. *in conſil. 180. num. 88. libr. [illegible].* Rolan. *in conſil 19. num. 33. & pluribus ſeq. lib. 1.* & apud nos *in conſil. 123. num. 5.* Itaque pluſquam credibile eſt, quod notam magis, quam aduerſarius bonorum conditionem haberet, & cum ſin profuſus palam eſſet, & [illegible] vendendi facultatem non quæritaret, [illegible] paganica bona controuerſa fuerant, perſpectum id omnino habuiſſet, atque [illegible] quaſi paganica, non vti feudalia tanto negocio, & [illegible] pretio vendita ab eo bona fuiſſent. Rurſus recogn[illegible] nem p[illegible] via aduerſarius fidit, cognitam magis, quam emptor ipſe veriſimiliter habuit. Et cum ad bona feudalia recognoſcenda filii vocantur, parentum & proauorum recognitiones legi, & obſeruari mos ante eſt. Quocirca villam hanc ſub genere aut vniuerſo actoris patet incluſurus prorſus non fuerat, ſi iuris paganici eam credidiſſet. Quæ cum ita ſint: quomodo errorem defuncti allegare heredi eius licebit? Inde † in ambiguo hoc de- 14 clarandi facultatem ad heredem non ambulare, iure expreſſum eſt. *l. Pomponius ſcribit, l. frumentum. §. fin. ff. de rei vend. l. inter ſtipulantem. §. 1. cum Gloſſ. & Bart. ff. de verb. oblig.* Idem Bart. *in leg. ſi quis intentione ambigua. ff. de iud. & in l. ita ſtipulatus. num. 8. ff. de verb. oblig.* Si voluntatem defuncti declarare, & errorem eius allegare in re ambigua heres non permittitur, etiam qui apud eum ſemper fuit: quo pacto ad id præſtandum extraneus, & ſingularis admittendus ſucceſſor erit?

Quinto locum hæc in primis † hic habent, vbi non venditor 15 modo bona hæc feudalia aſſeuerauit, ſed & emptor ipſe, cui notiſſima ipſa erant, vtpote qui in loco Noui frequens eſſet, ibique affinitates cum eo & neceſſitudines intercedunt, h[illegible] ſubditus, de bonis regiſtrandis contra Dominos inſtitui[illegible], & defenſiones ac exceptiones Dominorum minime ignorabat, quæ niſi feudi iure ſubnixæ non erant. In aſſertione [illegible] di perpetuus in hac tota aduerſarius fuit, præterqua[illegible] e ſuo peſſimo timere ſibi ſub ipſam extremam c[illegible] pit. Ibi enim ipſi ſibi diſplicens, ſecumque [illegible] m hoc & commentum medendi aut diffugiendi [illegible] vt paganica bona diceret. Eam ob rem d[illegible] ora tam longiſſima exceptionis huius [illegible] condemnatur *in d. licet cau'ion num. 23. de pro[illegible]* gregata *in conſil. 75. num. 9.* Bal[illegible] hu[illegible] 16 Caſtr. *in l. pa. per illum text. C. de tranſact.* Calumniam in eum præ-

ſumi, qui teſtibus apertis, compromiſſum ex ſtatuto poſtulat. Meminit Iaſon *in l. elegant. r. in princ. col. fin. in quarta not. ff de cond. indeb.* Sed maxime omnium Bald. verba premunt *in l. 1. in fin Cod. qui accuſ. non poſſ.* A iure ſuo ob procraſtinationem quem cadere. Rurſus cum indicium vnum ſatis ad calumniam eſſe Caſſador. probet *deciſ. 7. col. 2. in princ. de dolo & contum & deciſ. 5. num. 2. vt lite pend. fol. 93.* Quid hic dicendum, vbi indicijs tot tamq; mortificatoriſſimis aduerſarius opprimitur, & quorum vndique reſponſum ſcatet? Quid illa, quæ ex capitulis eius vel ex lectione eorum, precibus adiunctis, indigna effluunt? Sed nec leuis ſuſpicio eſt, quod pro viribus ſemper feudum defendit, verum alienabile id ſub iudicis exitum per inueſtituræ cuiuſdam exemplum aſſeruit. Quam rem vbi mutidem ſibi tam à fidei ſcriptum æ inopia, quam à iuris defectu per ea vidit, quæ verbis non paucis adnotaram reſponſo memorato ſuni, *num. 191. verſic poſtquam hoc, & ſequentium populo.* eo ſe confert loci non puduit, vt

17 feudum omnino pernegaret. Ad quem † modum calumniam Innoc. arguit. *in c. paſtoralis ante fin. in verb. teſtificat de exception.* Bald. *in margar. in. tr. excep. verſ. 15* Fiem. *in Promptuar. o. in ver. exceptio. verſ.* 160. Quibus in locis inde calumniæ ſuſpicionem ducunt, quod exceptiones diuerſas temporibus quis diuerſis opponit, hodie vnam, cras alteram.

Sexto erroris alicuius exceptioni locum non eſſe, ratione

18 inuentarii declaratur. Perſonam enim duplicem actor hic ſuſtinet, vaſalli ut † ſucceſſoris in feudo, creditoris ob dotes matris & heredis ex inuentario. Idq; permitti clariſſimum eſt: ſiquidem quaſi creditor & ſucceſſor in feudo, perinde ac extraneus cenſetur, à quo ad [illegible] hæreditas non ... ne damni quid ex aditione ſentiat. *l. pen. [illegible] ſi propoſitam. & §. in computatione autem cum Gloſſ. C. de iure delib.* Iaſon *[illegible] col. 2. circa med lib. 3* Quod ad commoda attinet, quia heredi [illegible] aduiro ſolet, pro herede vero æſtimatur. Ita [illegible] heredi inuentarium in damno pellendo, non pernicies in eo commodis percipiendis eſt, quo minus ea conſequatur. Qui [illegible] & nomine heres circa vtilia dicitur, cum hereditatem [illegible] ductum inuentarium ſit, atque ideo damno cedere [illegible] debet, *l. nulla. ff [illegible] l. quod fauore. Cod. eod. tit.* Et quod de beneficio abſtinendi in creditum filii inſtituto dicitur, [illegible] ius non vetat. *l. ſi, [illegible] Bart. num. [illegible] 6. ff. de vio.* Atque eo ſpecie ita Chaſſ. ſcribit in [illegible] loco ſupra memorato, iu-

19 re illo † vulgari [illegible] heredi [illegible] , [illegible] qui permiſ- [illegible] *ff quibus mo. ſu pign. vel hypot. ſol. l. [illegible]* Hoc [illegible] ſolenni de bonis venditis [illegible] vtriusque ſuſceperit, quod paganica ea eſſe emptor contenderet, & talia eadem doceret, nihil aliud, qui quod intereſt præſtare cogeretur, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *num. 4.* Quod ſi defenſionem bonorum tanquam paganicorum à venditore impudentius emptor poſtularet, verberibus vtique calumniæ, non exceptione profligaretur, vt alia, quam quæ vendita ſunt, bona præſtentur. [illegible] audiendus venditor ſine dubio erit, ſi vt feudalia, qualia vendidit, bona defendere paratus ſit.

Hoc idem cur non permittendum heredi erit, vt talia bona præſtet & defendat, qualia vendita inueniuntur? Neque dixeris, rationem diuerſam heredis atq; defuncti eſſe, quod euictionem præſtandæ obnoxius defunctus erat, ſi euicta vt feudalia ſint: quoniam & euictionis heres condemnatus eſt. Neque motat, ex inuentario eum hereditatem agnouiſſe, quæ ſoluendo non ſit. Quod enim pluris latatus à venditore fuerat, paupertate & ipſo laborante, feudo ab extraneo ablato? Perinde enim vt extraneum heredem ſub inuentario iudicari, teſtatus ante eſt *nu. 18.* Atque ideo nihil emptoris intereſt, ab extraneo alio, an ab herede ipſo euictio feudi fiat: ſiquidem extraneo euincente, nihil quicquam ſupra vires hereditarias ab herede ipſo euictionis nomine reciperet.

Si obieceris, rationem diuerſam venditoris, atque heredis eius eſſe, atque ideo heredi non licere, quod conceſſum defuncto erat: ſiquidem à defuncto ipſo euinci & emptori auelli bona non poſſent. Reſpondetur, cum extranei vicem penitus heres hic per inuentarium referat, vt extraneum eum omnino, non quaſi heredem ſpectari. Quapropter ſicut ab extraneo moleſtiam emptor de feudo vt feudo pateretur, aduerſus venditorem [illegible] ob feudum euictum non ageret, neq; paganicorum nomine petitionem aliquam in eum haberet, ita nec paganicum ius abquod prætendere contra venditoris heredem poterit.

Septimo audiendum aduerſarium in errore docendo non eſſe, hoc eſt, quæ paganica bona eſſent, vt feudalia alienata; argumento & alio non ſpernendo demonſtratur, quod ſepe-

20 rata † feudi confeſſio non iterum aut tertium, verum crebertime & quotidie eſt, donec ad interitum rem properare Reus vidit. Quam confeſſionem ex productione etiam tot habitionis aſſertæ, in reſponſo demonſtrauimus *num. 432. in fin. verſic. 2. principaliter.*

Non ſolum autem in aduerſario, ſed & in authore eius, à quo emit, perpetuæ cõfeſſiones in actis ab aduerſario ipſo productis inueniuntur, quæ de bonis regiſtrandis vel non cum ſubditis venditoris intercaeſſerunt. Per ea enim feudalia bona eſſe conſtanter ſemper & aſſerunt, & talia eſſe per ſententiam ſecutam edocent. Quas confeſſiones & ſententiam noxias emptori eſſe, vtpote emptionem antecedentes, non dubitatur. Et in confeſſione reſponſum ipſum loquitur *num. 313. 429 & nu. 419.* Idem in ſententia reſponſum ipſum teſtatur *nu. 445.* Accedit, quod acta ipſa ex productione eorum aduerſarius approbauit, vt ex reſponſo ipſo declaratur, *num. 122. & ſeqq.* At enim confeſſionem nec iterum ſolummodo factam ob errorem reuocandi ius eſſe, Rom putat *in conſil. 446. num 9.* Cuman. *in conſil. 160. Ioan. et* Paul. de Caſtr. *in conſ. 386. factum ſic ſe habet. volum. 2. in fin. lib. 2.* Quod dictum etiā perpetuum non credam; hic tamen repudiandum non cenſeo, calumniæ ſuſpicionibus tot reo vndique ſcatente & oppreſſo. cum indicium vel vnum ſatis ad eam arguendam ſufficeret, ſic quomodo demonſtratum ante habemus *numer 16. verſic. rurſus cum indicium* Veriſſimum item & conuenientiæ nullius dictum id hic in confeſſionibus tot Authoris, & totiens: immo hoc ſine perpetuatis, omnino arbitror, ne eas reuocare ſucceſſor ſingularis permittatur.

Octauo ius, quod allodii venditum aut ceſſum emptori non eſt, non niſi feudi ius venditi complectitur. Vnde quo-

21 modo † de iure emptor excipiat, quod comprehenſum in emptione non eſt, etiamſi feudum vere non erat, aſſequi ſatis nequeo. Qua enim ratione nemo dat, quod non habet. *l. traditio. ff. de acquir. rer. domin. l. nemo plus. ff. de reg. iur.* ita de iure, quod non habet, excipiendi licentia non erit. Inde fit, vt de iure tertii non recte ſucceſſor excipiat. *l. loci corpus. §. computat. ff. ſi ſeru. vend.* Si dixeris, locum id non habere, quotiens iure ipſo tertii ius actoris intentionem perimit. Reſpondetur, argumentum retorquendo, iure ipſo actoris intentionem non extingui, quæ & authoris & ſucceſſoris confeſſionibus totiens repetitis confirmatur, atque iden facto hominis excipiendo & errorem ipſum probando opus eſſe.

Nono damnoſa confeſſio non habetur, quæ veriſimilis non eſt, vt ſupod noſtra *conſil. 134. & num. 38 & in conſil. 175. num 5.* Quibus Dec. accedit *in conſil. 596. num 10.* Paril. *in conſil [illegible] num. 23. lib. 2. in conſil. 153. num 31. verſic. [illegible] benef. aut. lib. 4.* Si admittit tot recipi confeſſio non ſolet, quæ veri diſſimilis eſt; quanto magis ius idem probandum in reuocatione confeſſionis erit, vbicunque veriſimilis error non eſt, cum facilius confeſſio maneat, quam reuocetur. *l. pater ſurioſo ff de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* Veriſimilem porro errorem hic non eſſe, abunde ſatis ſuperque demonſtratum in ſuperioribus habemus.

De allegatione erroris non recipienda hactenus. Et quamuis ad cauſæ palmarium ſatis ſuperque prædicta ſint; attamen vt flagrans adeo partis libido penitus extinguatur, vbi prædictorum omnium nihil quicquam actori ſuffragaretur, præſto certe & auxiliare id apparet, quod non modo erroris alicuius probatio præſtita ab aduerſario non eſt, verū e contrario ius ipſum feudi ab actore ipſo in promptu, & quam dilucidiſſime demõ-

22 ſtratum. Et primum † omnium confeſſio eius totiens reiterata ſpectanda: de cuius vi nos reſponſum prædictum memiorit *num. 11. 224.* Et de confeſſione repetita dictum paulo ante eſt.

Secundo feudi probatione impleta, per caſuum ſeptem diſtinctionem in reſponſo ipſo apparet, *num. 423. & num. 8. ſeq.* Ex quibus non modo quantum, ſed & quarum ratione validiore ad ſpeciem controuerſiam pertincre oſtendimus. Etenim cum prædiorum & villarum omnium mentio facta in recognitionibus ſit, quaſcunque in ſolo Nom venditor haberet, in quibus controuerſiam ſuiſſe non dubitatur; non poteſt villa ipſa iuris

feudi

[illegible] non cenſeri. Nulla enim incertitudo [illegible] caſ[illegible] non [illegible] neat, quæcunque in N[illegible] [illegible] plane D[illegible] ſerent, quæ [illegible] poſſeſſione non dubitaret, id eſt, quæ bo[illegible] [illegible] poſſiderentur. Atq; vtraca, qu[illegible] [illegible] confirmatione [illegible] Aret. [illegible] *in conſ. 16. magna poſt princ.* Curt. iun. [illegible]

[illegible] argumento naturali & inuicto feudi probat o con-
23 firmatur [illegible] in † libros cenſuales au[illegible] onerum relata bona [illegible] non ſunt, de quo apud nos *in d. reſp. nu. 435. verſ. tertio [illegible] latiſſimam. & in Condimento num. [illegible]* Natta [illegible] diſtruitur *in conſ. 446. nu. [illegible] circa fi. verſ. amplius etiam dicitur. & in conſ. 46[illegible] nu.* Rolan. *in conſ. 82. num. 49. in fin. & [illegible] lib. 1.* ex Bar[illegible] roboratur *in l. 1. per illum tex. [illegible] de exact. trib. lib. 1[illegible]*, Immune quem hoc ipſum argui, quod in l[illegible] onerum deſcriptos non eſt, atque ideo iniuria eum affici, ſi ad onera vocatur, Idq; ſing. Corſet. habet *ſing. 44. ille qui eſt grauatus.* eadem ſententia Cu[illegible] iun. eſt *in conſ. 1[illegible] num. 4. & 10.* Natta *in conſ. 301. col. fin. & in d. conſ. 46[illegible] nu. 15. & ſeq.* In qua ſen[illegible] & nos ſumus *in conſ.* [illegible] *nu. 15.* In quo feudi probandi modo admittendo frequens regius Senatus erat, cum feudalia Domini bona aſſerebat, ac oneribus paganicis ſeruirent.

24 Neque mutat, quod ex diuerſo † obiectum à rei patronis eſt, cauſam ob aliam in libros cenſuales non referri bona potuiſſe. Confutatum enim argumentum hoc reſponſionibus vndecim in reſponſo memorato habemus *num. 433. in fi. verſ. ſed cum admirationis maiori, &c.* ad vſque *n. 446.* Præter quas reſponſiones duodecima ſubiungitur, quod ſi ob cauſam priuilegii taciti, quod ex tempore vetuſtiſſimo oritur, deſcripta bona aſſerimus, negligentiam adminiſtratorum Reip. ib. & decurionum admittimus, curæ eis vtilitatem publicam non fuiſſe, vt bona tanta Dominorum in libris cenſualibus ponerentur atque ideo incommodis tam grauiſſimis ſubditi alii affecti eſſent. At enim cauſam hanc abiici modis omnibus oportet, vnde negligentiæ decuriones & Reipublicæ adminiſtratores incuſamus. *l. cum de indebito §. 1. ff. de prob. l. regula §. 1. ff. de iur. & fact. igno. l. 1. C. qui & aduer. quos l. ſi C. de alim. pup. præſtan.* Cardin. *in conſ. 37. num. 1. in fin.* Rom. *in conſ. 481. nu. [illegible] ver. ſecundo, quia præſumendum.* Rota de-
25 ci. 12[illegible] *ſicut accepi vnitam nouam* Inde fit, vt † in teſtium certamine potiores habeantur, qui diligentiæ teſtimonia dicunt, ne [illegible] gentiam aliis aſſerentibus R[illegible]in. *in conſ. 1[illegible] nu. 1. in fi. & duobus ſeq. lib. 5.* Natta *in conſ. 461. nu. [illegible] in fin.* Idque in illis [illegible] cum præſertim obtinet, qui officium publicum gerunt. *d. l. 1. C. qui [illegible] aduer. quos.* Natta *in conſ. 420. nu. 13.* In quo ominando [illegible] reſpon. & hic frequens non abs re ſit, quod de iure [illegible] ſibi reſpondiſſe palam ad[illegible] ſarius, & apud ſublime Celſitudinis ſuæ con[illegible] [illegible] & peritiſſimorum quorumq; Italiæ reſponſ[illegible] ſibi ibidem eſſe aſſeruit. Lugduni etiam reſponſa contrar[illegible] ſam excuſſa quam non raro palam & vicatim gl[illegible] riatus eſt. Scilice[illegible] [illegible] me[illegible] [illegible] [illegible] ſtrepitus te[illegible] tat. legum hic tormenta ad pauorem faciendum neceſſaria [illegible] prompt[illegible] reſponſa [illegible] non prof[illegible], ſimiliter vt notum omnibus pateat [illegible] oleonon [illegible] e ac deceret, ſedulo animaduer[illegible] Longe quippe acerbius actu[illegible] cum eo fue[illegible] Quo magis [illegible] uocationem eum e conſ[illegible] [illegible] & [illegible] non fuiſſ[illegible] quia ne cog[illegible] ndum quidẽ fuerit [illegible] in appellandi [illegible] iam actor ipſe haberet. Sed e[illegible] ſpes e[illegible] quidem æqu[illegible] [illegible] [illegible] tantiæ aut pertinaciæ ſuæ [illegible] cum latiur [illegible] que [illegible] ſum appellationem [illegible] ad inſ[illegible] [illegible] deundo dicendum eſt, eo [illegible] onerum bona [illegible] controuerſa non eſſe, quod [illegible] feudal[illegible] non paganici ſunt, vt negligentiæ c[illegible] ment[illegible] Decurionibus [illegible].

26 Decima tertia [illegible] re[illegible] onſi[illegible] ou deeſt, quo [illegible] iure præſcriptionis immunitatem bonorum metimur, quæ paganica eſſent [illegible] Dominos facimus, qui contra q[illegible] ius & æquitas ferunt, [illegible] ſibi [illegible] quærere immunitatem non dubitarent. At enim ſitæ [illegible] qu[illegible] [illegible] memoria [illegible] non [illegible] *l. merito ff. pro ſocio l. quoties. §. qui dolo ff. de prob. l. ſi. C. ad l. Iul. repet.* quæ inſerta inter canones legitur *in c. ſanctimus 1. q. 7.* Eodem te[illegible] pertinet *in c. literas de præſumptio.* Ex Roman. reſponſi[illegible] hæc monatur *in conſ. 2[illegible] primo dici poteſt nu. 4. verſ. eſt igitur videndum.* Quotiens iure duplici & vtroq; [illegible] poſſiden[illegible] potuit, [illegible] modu[illegible] citius verus eſt, ex eo iure poſſeſſam intelligi, quod permiſſum

[illegible] que eſt. Ad quam ſententiam regula confert, de qua *in l. quæ dotis ff. de rei vend.* Ex Bart. [illegible] etiam id confirmatur *in l. Titium & [illegible] §. alterum num. [illegible] in fi. verſi. & regula eſt ff. de admini. tutor. & in l. [illegible] nu. 10. ff. de acq. hered.* Ar[illegible] *in conſi. 23. in tertio dubio.*

[illegible] mo quarto reſpondetur. In ambiguo tem eſſe, ſac, ex
27 q[illegible] [illegible] D[illegible] fuerint in re dubia † declara[illegible] [illegible] eorum eſt, limitet vt in actu indifferenti, vn[illegible] [illegible] vel n[illegible] poteſt, ex qua cauſa factus ſit, de[illegible] ſac[illegible] *Bar. in d.* [illegible] *nu. 24. & num. 2[illegible] ff. de ac[illegible] in conſ. 37. nu.* [illegible] Ale[illegible] *in conſi. 126. nu. 2. & num. ſeq. poſt med. v[illegible] quando l[illegible] 7[illegible]* quamquam iuramentum Bart. in[illegible] [illegible] defuncti remiſſum id ſentit, præterqua[illegible] [illegible] declarat[illegible] ſit. Atq; in ſpecie iuramenti vice [illegible] eſſe, confirmatum apud nos legitur *in tractat. de antiq. temp. parte [illegible] & ſ[illegible] ad [illegible]* Sed & iurame[illegible] [illegible] interuenit. Ru[illegible] tam
28 celeberrimæ † & [illegible] confeſſiones, p[illegible] mento erunt. F[illegible] *in [illegible] ſicantio. num. 9. in vltima fallen. de fide inſtru.* Itaque non auctorum mod[illegible] & emptorum [illegible] confeſſionibus, & declarationibus infinitis propemodum cedentibus, in perſpicuo magis res eſt [illegible] tationis quicquam admittat. Atq; in ſpecie & nominat[illegible] [illegible] ſtandum, qui iure feudi bona [illegible] Natt[illegible] probat *in conſil. 520. num. 6.*

Decimaquinta & ipſa inconfutabilis atque inexpugnabilis reſponſio adducitur, quæ ab inueſtituri[illegible] omnib. caſtri Noui & territorii eius deſumitur, ex quibus bona ipſa poſſ[illegible] à Dominis [illegible] eduntur. quorum titulus alius non apparet. *l. quædam mulier ff. de rei vend. l. 2. C. de acq. poſ.* Bart. *in l. cum ſolus ante fi. verſi. tertio caſu ff. de vſucapio. in l. [illegible] num. 2. ff. de verb. oblig. & in l. ſi donatione. in fi. C. de collat.* Atque [illegible] ſpecie & nominatim ex [illegible] inueſtituratum & [illegible] feudi bona [illegible] vaſallo poſſeſſa præſumendum, [illegible] titulus [illegible] non oſtenditur, vbi de caſtro inueſtitus cum pertinentiis qu[illegible] Soc. tradit *in conſi. 166. nu. 3. ver. tertia con[illegible] lib. 2.* Dec. *in con[illegible] 7. nu. 9.* Ruin *in conſ. 22. n. 7. ante [illegible] verſ. quinimo etiam quoad alia bona. in conſ. 16. nu. 7. in conſ. 40. nu. 13. in fi. verſi. & bona immobilia lib. 1.* Pariſ. *in conſ. 17. nu. 14. lib. 1.* Curt. iun. *in conſi. 41. nu. 5. in conſ. 141. nu. 10. in conſi. 134. nu. 4. & trib. ſeq. & in tract. [illegible] feud. part. 2. q. 6.* Socion. *in conſ. 68. nu. 12. lib. 1.* Alba *in conſ. 64. num. 70.* Natta *in d. conſi. 460. nu. 9. in conſ. 520. nu. [illegible] & duobus ſeq. in conſ. 510. nu. 6.* Idq; & iure illo certiſſimo confirmatur, quod pluralitas præſumi titulorum non ſolet, cum ex facto pendeant. *c. in præſentia. ibique Dec. in 9. not. de probatio. & hoc genus alia.* Itaque ſi titulo [illegible] feudi & inueſtituratum [illegible] controuerſa ab H[illegible] ctoris paterno maioribus ſuis [illegible] controu[illegible] ſam aduerſarius cont[illegible] [illegible] nem & [illegible] docere neceſſe h[illegible] non patefacto, non potuit ex titulo & iure feudi ſeu in[illegible] ſtituratum, de quibus [illegible] poſſeſſio inſecuta non [illegible] præſumi. V[illegible] [illegible] editio n[illegible] in perſpicu[illegible] actoris ius con[illegible]. Ex reſponſione [illegible] ac conſ[illegible] quẽtia triple[illegible] efficitur. Prior, quia argumen[illegible] partis d[illegible] ob cauſa[illegible] aliam, q[illegible] feudi immunia [illegible] bona fieri potu[illegible] tera, non modo paganici iu[illegible] bationem vllam [illegible] non fieri, verum e contra[illegible] iuris feudalis confirmationem per inueſtituras & recognitiones Dominorum luculentiſſime apparere, [illegible] ſi de bonis omnibus nõ loquatur, quæcunque in ſolo Noui [illegible] inueſtiti poſſ[illegible] & poſſident: cum ſatis ſit, Caſtrum ipſum [illegible] territo[illegible] tinentiis iure feudi conceſſum, titulo al[illegible] bon[illegible] ſis, quæ in territorio ipſo ſunt, non demonſtrato. [illegible] conſequentia ad præſumptio[illegible] conferẽdam ſpectat, qua[illegible] ex recognitione Hectoris [illegible] quere Reus certat. Namq; ſi paganicam villam controuer[illegible] eſſe Hector aſſirmaſſet, n[illegible] am ea heret, poſtquam [illegible] non aſſertur, ex quo iure alio, omnium paganico, poſſidere reſponderit; vtrique cum feudum agnatiale non diffitentur, ſimiliter & hic. Sed & confutationibus aliis recognitio ipſa mox diſſoluitur.

Monendi igitur ſumus in recognitione hac, ſeu præſumptione eiſdem, quam ab ea eripere [illegible] parte pars laborat, iure illo eam oriri, de quo *in l. cum prætor. ff. de iud.* Per incl[illegible] ſionem v-
nius illæ recognitæ, [illegible] controuerſiam excl[illegible] Sed n[illegible] limites 29
in[illegible] cluſionis ipſam reſtringi excluſionem opo[illegible], ita vt limites ipſos [illegible] nis excluſio non egrediatur [illegible] decem creditor in iudicio petit [illegible] debita 10. ſunt; incluſio hæc 10.

petito-

pertorum, decem quidem alia excludit, ne perita dicantur. Cæterum extra limites prodire incluſionis non licet, vt debita non ſint, & peti nequeant. Imo n. petendi facultas erit, cũ verbum de eis ſub incluſione non fiat. *§. ſi mmu. Inſti. de actio.* & alia de quib. apud Cap. *deciſ.* 180. *nu.* 16. N[illegible] etiam *in conſ.* [illegible] *9. n. 9.* Æque cum 20. actor in iudicio petit, & ni[illegible] 10. decem iudex non condemnat: aliorum 10. verbo nõ facto, incluſio 10. quorum reus co[illegible]emnatur, decem quidem alia remouet, ne ad ea ſentẽt a trahatur. At [illegible] limites incluſionis excluſio hæc non excedit, vt abſolutio facta in 10. aliis videatur. quoniam verbũ de abſolutione [illegible] non habet. *l. quid tamen in pr. ff. de arbit. not. l. 1. C. ſi aduerſus rem iudi.* l. nol. & alii *in c. cum inter n. 12. co. tit.* Sigoor. *in conſ.* 1[illegible] *col.* [illegible] *C.* [illegible] *n. in conſ.* 49 *col.* [illegible] 2. Itaq; cum vi[illegible] la vix quaſi feudalis recognoſcitur, con[illegible]q[illegible]ens quidem fit, villas recognitioni nõ cedere aut recog[illegible]itas non eſſe. Cæterum paganicas alias eſſe, quæ recognitæ [illegible] ſunt, hoc vero ex recognitione non ſequitur: ſiquidem de bonis paganicis verbũ in recognitione nõ fit.

30 Secundo ad regulam *l. cum prætor.* reſpondetur, locum ei nõ eſſe, † vbicunq; effectum contrarium diſpoſitio aut incluſio produceret. Iaſ. *in conſ.* 2[illegible] *2. in fi. lib. 2.* Rui *in conſ.* 48. *in vltimo dubio in conſ.* 96. *n.* 2. *circa med. & in conſ.* 215. *nu.* 4. *circa med. verſ. præterea ſtatutũ. lib.* 1. At in gratiam Principis & domini directi recognitiones fiunt, quo promptior feudi probatio fiat. Ob id in perniciem torqueri eius non debent, vt quæ recognita bona non ſunt, feudi iure non cenſeantur. Ad quem modum occaſio domini directi circa inueniendi non modica aperta erit.

31 Tertio argumentum hoc † excluſionis alterius per incluſionem vnius, a ſenſu ſubaudito deriuatur, cũ expreſſa excluſio non [illegible]it. At n. tanti arg. hoc eſſe ſubauditum non conuenit, vt probationes expreſſæ derogat, quæ à recognitionibus & confeſſionibus tot deſcendit: *Gl. in c. ſapientes.* §. *quod ſi per viginti in ver. patre. & in ver. priuatos de ele. lib. 6.* & alia apud nos *in conſ.* 70. *nu.* 8. *& in reſponſ. o præd. l.* 2, *nu.* 317. Quarto vbi præſumptionis quicquam recog[illegible]tio illa ad bona paganica iudicanda † faceret;

32 approbationibus contrariis illa cederet, quã à recognitionibus & confeſſionib. memoratis, à ſententia Senatus Regii exiſtunt. *l. ſi ſerui. in qua Bal. in quarto not. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. l. ſi. in prin. ff. quod metus cau.* & hoc genus alia, de quibus *in d. reſpon. nu.* 244.

Quinto, vbi probationes contrariæ non conſtarent, quæ nõ obſcure, ne [illegible] parce apparent; confeſſionibus tot & ſententia Senatus Regii tacentibus, præſumptiones certe fortiores non abſunt, quæ inde deſumuntur, quod in libros omnium continere [illegible] bona relata non ſunt. Quam rem iure feudi cuenire, argumentis quamplurimis demonſtrauimus. Vnde eo fortior præſump[illegible] hæc iudicãda, quo argumẽtis plurib. & ipſis efficacioribus, corroboratur. A præſumptionib. plane viliſſimis, quæ

33 muliebres † ſunt, perſtringi non dubitatur. *l. pen. ff. de reſti. in integ. l. cum de ætate. ff. de probat.* & alia, de quibus *in d. reſp. nu.* 248. Ruſus præſumptionem [illegible] nam vel pauciore a pluribus conſici in obſcuro non eſt. *l.* 3. §. 1. *ibi; alia numerus ff. de teſtib. Ant. hen.* [illegible] *C. com. de ſucc. ff.* Bal. *in conſ.* 420 *an poſſeſſio. col.* 2. *circa pr. ver. duo enim ſunt. lib.* 5. Al[illegible]x. *in conſ.* 88. *nu.* 7. *lib.* 7. Iaſ. *in conſ.* 125. *col.* 3. *ante pen. verſ.* [illegible] *tur. li.* 4. Pariſ. *in conſ.* 10. *n.* 8. *lib.* 3. Soc. Iun. *in conſ.* 79. [illegible]

Sexto, mirum ſatis non facio, quomodo ex recogn[illegible]one aut actoris præſumptionis aut fiduciæ quicquam aduerſ[illegible] dicat: quandoquidem † ex recognitionib. Claudii ſili poſt [illegible]

34 tionibus contra apparet, q vbi nihil ad præſumpt[illegible]nem [illegible] valerent, ipſis tamen ſicut vltimis ſtari oporteret. *l. pacta nouiſſima. C. de pa. lu.* Atq; in præſumptione vltima, potiorẽ eam habe[illegible] Sigo. ſcribit *in conſ.* [illegible] 7. *nu.* 2. *poſt med. ver. iam hoc conſectura eſt vltima & in conſ.* 21 [illegible] *nu.* 5. Ruſus verisimilior præſumpt[illegible] hæc inuenitur: quo niam, [illegible] dictũ ſupra habemus *nu.* 6. qua[illegible] em bonorum ſuorum notitiam [illegible] habere creditur, pag[illegible] an emphyteuti[illegible] l[illegible] feudalia ſint. Ibiq; id [illegible] vxore affirmat [illegible] m. vi quelia em bo[illegible] um viri [illegible] curare non credatur. [illegible] ab his colligi ſcientia diximus *nu.* 1[illegible] quæ fieri vulg[illegible] ſole [illegible] n. quæ bona feuda[illegible] [illegible]tioſiora præcipui ſint, clam[illegible] & va[illegible] is eſſe no[illegible] ita cred[illegible] non eſt, bona hæc pro feudalibus recog[illegible] & ven[illegible] ita fuiſſe [illegible] ſimulmodi non fuerant. Veniunt [illegible] igitur cum præſumptione hac facie [illegible], q[illegible] feudum [illegible] ſtat, ad eam [illegible] forma em h[illegible] nd[illegible] *in l. ſine poſſeſſio.* [illegible] *de r.* [illegible] *n. 9. verſ. item verſimilitudo. ff. d. cond. ob cau.* [illegible] *in conſ.* [illegible] Al[illegible] *in conſ.* 5 *n.* 4. locam[illegible] [illegible] hos tamen ſuccumbere [illegible] q[illegible] ſimilior eſt. *l. ob carmen. §. fin. ff. de t[illegible] lib. a. in no-*

ſtra ſic, quia ad multitudinem [illegible] §. 1. *n* [illegible] *ver. tertio caſu principali ff. de verb. obl.* A[illegible] *in conſ.* 1 [illegible] *in conſ.* [illegible] *nu* 14 *verſ. præterea probat* [illegible] *lib.* [illegible] & p[illegible] d no[illegible] *nu.* 65 *in conſ.* 91. *n* 10. *& in reſpon. o prædicto pro* [illegible] *nu.* 3 a[illegible] his dicend[illegible] m. vbi coniecturæ longe plures [illegible] do[illegible]

Septimo præſum[illegible]ptiones plures & [illegible] ſimili[illegible] ipſæ † iuris & de iure pati ſoſ[illegible] garen[illegible] confeſſi[illegible]ne eius, vel vnica, ordum aut [illegible] [illegible] in contractibus prim. verſ. nul[illegible] C. de [illegible] §. [illegible] *in Auth. de æqualit. dot.* Bart. & alii *in auth.* [illegible] Rom. *in conſ.* 350. *n.* 19. Caſt. [illegible] Quod [illegible] cũ & in confe[illegible] *in l.* [illegible] *ante fin verſ. quandoq;* [illegible] pulchrum & [illegible] andi [illegible] *per nou* [illegible] Rom. *in conſ.* 74. *nu* 7. *lib.* 4. Qu[illegible] & [illegible] tiſſimilibuſq;, ne [illegible] A[illegible] h[illegible] vaſto † erro[illegible] pelago aduerſarii [illegible] ex recogn[illegible]one 36

Hectoris, aut paterni actoris [illegible] probari putat; neq; ſuo hoc telo refert [illegible] ho[illegible] tiones omnes, quib. ſeſe inuoluere fruſtra [illegible] elidi & funditus deuci, & ſiturus, & [illegible] præ[illegible]nes interuenirent. Q[illegible]d etiam ille [illegible] teren[illegible] magi[illegible] ptione aſſerta fuit, aduerſus Senat[illegible] in rem iudicatam abutitur, [illegible] neutro nullo receas inuento. Tamen nec ſatis id ad eam reuocandam [illegible] ſtra reſtitutio nis ſa[illegible] grum adminiculum eſſet, quæ ne quidem petita eſt, ſicut nec peti poteſt. Ad extremum prædicta ſile[illegible] omnia fac, quæ vocẽ tamen Stentoream perſonant; ratione alia & ipſa inoſcta argu. diſſoluitur, [illegible]od ab recognitione Hectoris deſumitur;

in † qua villa omiſſa controuerſa aſſeritur. Probat[illegible] o. præſt[illegible] 37 da[illegible] & [illegible]ppellante erat, ab Hectore villam poſſeſſam, cum feudalia bona recognouit, ita vt recognoſcere & eam poſſet. Quid n. prohibet [illegible] agnatum aliam tunc eam fui[illegible] Similiter ve qui culpã marito obiicit, quod curæ vxore ægrotantem non habuit, medicum ad eam non adduxit. Docere n[illegible] nec [illegible] habet. Medici copiam adduce[illegible] fuiſſe. Bar. *in l. ſi ab hoſtib. §. ſi ea. ff. ſol. matr. & in l. ubicunque ff. pro ſocio.* Corn. *in conſ.* 243. *col.* [illegible] *lib.* [illegible] Dec. *in conſ.* [illegible] *nu.* 15. Æ q. qui culpam tu[illegible] ad[illegible]ibit, q pecuniam pupillarem in prædia comparanda non verti, probationem præſtare debet, venalia in promptu prædia fuiſſe, q emeret. Bar. *in l. tutor qui repertorium* [illegible] *poſt geſtionem in* [illegible] *l. de admi. tut.* per rex. *in § pen. in Auth vt hi qui* [illegible] Dec. *in d. conſ.* [illegible] *nu.* 11. *& in conſ.* 63. *n.* 4. Idem Aret[illegible] b[illegible] *in conſ.* 31. *in fi.* [illegible] ratione

fortiori ex eo[illegible] iuuatur, q[illegible] conſtituto ſolet, bono cui[illegible] 38 eſſe, nui ipſe actia liquet, [illegible] ſtituente fi[illegible]e, cum interpoſitum c[illegible] *rubr. C. de contra. empt. q.* 16. Arg. & Alex. *in l. quoniam §. ſi cont.* [illegible] *de acq. poſſ.* [illegible] *l. quotiens nu.* 16. *C. de rei vend.* [illegible] *verſ. non obſtat, quod ſupra d.* [illegible] *& in conſ.* 400 [illegible] *& vit & hoc genus alia.* Si neceſſaria poſſeſſionis probat[illegible] [illegible] tuto eſt, in quo poſſeſſionem ipſam conſtituens [illegible] nat, & rẽ apud ſe eſſe confitetur, quanto magis ius idem probandum ei erit, q apud ſe [illegible] recognoſcens non dixit. Neq; [illegible], poſſeſſione ab Hectore venditoris patre amota, nouum in venditore feudum [illegible] ſſe, de quo diſponen[illegible] ius fuerit: quoniam antiquum feudum & [illegible] le eſſe, quod ad ex[illegible] [illegible] ſimul, [illegible] & recognitiones, ac ip[illegible] facultatis [illegible] titio, res demq; p[illegible] iuuntur, cum [illegible] & a[illegible] g[illegible] conſenſus eſt. Ruſus Hectori villa contingere poſt recognitionẽ potuit. Æque ad Claudium [illegible] ab a[illegible] nato [illegible] pe[illegible] uiſſe quid[illegible] h[illegible]bet [illegible] iam cum [illegible] caſtro [illegible], ub[illegible] eius comprehe[illegible] potuit. Etenim cer[illegible] es per confeſſi[illegible]nes, [illegible] recogn[illegible]tiones ſit, nihil eſt, quod con[illegible] in ea [illegible] emus. *l. contra iura. §. conuenta ff. de reg.* [illegible] 39

in d. reſpon[illegible] ſcripta, n. [illegible] Et quæ ſcrip[illegible] ibi habem[illegible], *nu.* 349. abſurdum e[illegible], per [illegible] tum ab eo d[illegible] quod certum

Et quod dic[illegible] lo ante eſt *nu.* 3. Præſumption[illegible] ā [illegible] iuris, & de iure, cum ſo[illegible] ſe tolli [illegible] neceſſ. [illegible] ſeu[illegible] libere alienari, quoties ita quoq; [illegible] pa[illegible]et, vt [illegible] extra [illegible] ambulet, & agnat[illegible] uz [illegible] [illegible]ione [illegible] tranſit, p notata *in l. qui Romæ. §.* [illegible] *de ver. obl.* apud D[illegible] de quo genere feudu[illegible] [illegible] nume[illegible], [illegible] nouũ diceret [illegible] quide inueſtitur [illegible] ecogn[illegible] & cõfeſſiones, [illegible] cuta intuemur. Q[illegible] vero reces propoſita in appellatio[illegible] cõmentitia & [illegible] elle, eoq; ingeni[illegible] excogitata, 40

... verſum Senatus eſſet, ſi nulla poſtea probatione facta, reſciſſionem iudicium eius pateretur. Ad rem enim non magis ea ſpectare arbitror, quam caules, quod aiunt, ante cœnam recoctos. Feudi probationem à genere generaliſſimo, pene dixerim, aduerſarius captat, vt probationibus certis, atq; in ſpecie impletis, generalis, incerta & obſcura prorſus detrahat. Quocirca in eis propulſandis inſiſtendum nō duxi. Profligata quippe ex his ſatis liquent, quæ in d. reſponſo ſcripta ſunt *num. 139 post med. verſ. atque expreſſum magis. & nu. ſeq.*

Sed prædictorum omnium nihil eſſe fac; ius confeſſionis vti erroneæ reuocandæ, eſto, ſucceſſori ſingulari ſit; paganica bona eſſe probatum liquidiſſime finge, contra quam declaratum lucidiſſime eſt: tanone & alia audiri aduerſarium non conuenit, quod vltra confeſſiones infinitas de feudo ſuas & authoris

40 inueſtituras † etiam duas de bonis cunti uerſis accepit, à Camera Regia & Ducali poſtea, ex quibus feudum probari, dubitatio vlla non eſt Old. *in conſ. 159. ex præſenti. poſt prin* per tex. *in c. 1. vnd. prace deb. an inueſt. vel fidelit. in c. 1. §. 1. de feudis cogn.* Idem Bal. ſcribit *in l. vnica. §. ſed & ſi quis 2. C. de de Lati lib tollen.* Iaſ. *in vſibus feud. nu. 11 circa ſi. verſi. item inueſtitura* vbi tex. dat *in l. per tuas. de donat.* Iono. *in c. veritatis de verteur.* Tradit idem Iaſ. *in conſi. 152. col. ſi verſ. idem Ioa. An. lib. 4.* Soc. Iun. *in conſi. 6; n. 5. lib. 1.* Quid hic dicendum præcipue eſt, vbi aduerſarius ipſe inueſtituras vti de bonis feudalibus petiit, feudum ipſum agnoſcendo? Hoc ita præſuppoſito, dic

41 non † ante aduerſarium audiendum, vt bona paganica aſſerat, & exceptione paganici iuris vtatur, quam domino directo litem intenderit, & reſciſſionem inueſtiturarum per iudicem obtinnerit. Quamdio enim incolumes inueſtituræ manent, iure feudi bona cenſeri neceſſe eſt.

Idq; ratione fortiore tuuatur. Namque ſi de reuocatione inueſtiturarum iam inſtitutum iam iudicium ſit, eo tamen pendente, iure feudi tamdiu iudicari bona oportet, quamdiu facta renouatio ... it, etiam ſi falſæ dicantur. Abb. *in conſi. 3. col. 18. q. 11. lib. 1.* per tex. *in l. cum precibus. C. de prob. in c. accepimus de fide inſtr. & in c. perſona de priuil. lib. 6.* Quid hic probandum, vbi lis vlla de inueſtituris reuocandis illata non eſt? Atq; neceſſariam reuocationem ante omnia inueſtiturarum eſſe, ex text. etiam declaratum *in §. ... ibi ... Iaſ. nu. 81. Inſt. de act.* vbi non aliter læſo ſuccurritur, niſi reſciſſus contractus aut actus ſit, vnde læſio ducitur. Reſciſſionem plane inueſtiturarum ob aſſertum ius paganicum plus, q̃ temere oppoſitū, ne quidem allegare pars cogitauerit.

Non ſolum autem inueſtiturarum, ſed & ſententiæ de bonis feudalibus pro Dominis contra ſubditos Noui, reſciſſionē fieri ante omnia oportet, vtpote qua conſtante, feudalia vere bona habentur *l. ... ff. de reg. iur.* Quam reſciſſionem nec venditori ipſi poſtulare liceat.

Principio, quod rogatu & maxima eius conſortiumque ... pbus diligentia & contentione euicta, qui feudalia bona impenſ adeo & defenderunt & docuerunt, vt ſententiam paſſi ſubdiderint.

42 Quare † ferendus pacto vllo venditor non eſſet, ſi turpitudinem ſuam proferret, & paganica bona aſſereret, vt in ſpecie ſententiæ tex. oſtendit *in l. ſi ſeruum plurimum. §. 1. ff. de legat. 1.* Anchar. *in conſ. 316 præmitto ante fin. verſi. non ergo debet.* Alex. *in conſ. 121. nu. 4. verſic. nec obſtant ſententia. & nu. ſequen. lib. 1.* Quo igitur caſu turpitudinem ſuam auctor non prodit, nec ſucceſſor eius, ne melior eius conditio, quam autoris ſit *l. ſi. ff. ad Velleia.* Et alia *in d. reſpon. nu. 129. & nu. 445.*

Secundo quia nec ex inſtrumentis recens inuentis ſententia infirmatur, quibus expreſſim comprehenſum ſit, paganicā villam controuerſam eſſe, verum teſtiturionem integrum ad ſententiam ipſam retexendam deſideraretur *l. Imperatores ff. de re iudic. l. admonendi & ſpecialiter argumentando, vtrobique Doct. ff. de iureiurand.* Quod argumentum ratione fortiore hic premit. Namq; ſi vniuerſitas ipſa Noui victa, & cuius intereſt, propter onera, paganica bona diceret, & ſententiæ reuocationem per inſtrumenta recens inuenta poſtularet, audienda citra beneficium principis non eſſet. Quanto minus aduerſarium ipſum id petentem index patitur, cum ſua non intereſt.

43 Quomodo † enim intereſſe eius poteſt, qui prudens, ſciēs, volensq; bona ipſa vti feudalia emit? *l. quamuis ff. de in ius vocan. l. fin. §. omnis in fi. ibiq; Gl. in ver. ducentas. ff. de eign. actio l. 1. in fi. ff. de act. empti l. non videtur fraudare. ff. de reg. iur. l. cum donationis. C. de tranſa. l. 0. l. venditor. C. de re iud. vendi.* & apud Doct. omnes vbiq;. Itaque ſi volens animoq; lubentiſſimo, ſtudioque flagrantiore bona hęc vti feudalia comparauit, atq; vti talia euincuntur; quomodo deceptum ſe dicere eum non pudet, quod vendita pro feudalibus paganica ſunt? E contrario enim deceptionem & intereſſe cauſandum, ſi quaſi paganica bona venditi eſſent. Quod argumentum erroris etiam allegationi nō mediocriter obſtat.

In qua re artificium eius haud inconſideratum obſeruandum. Feudalia enim bona à Domino directo poſſidere nititur, quæ paganica aduerſus actorem commentus ex induſtria eſt.

Diuerſitati † hinc vel non affectatæ aut excogitatæ ius reſiſtere, quis dubitat? *l. verſ. nec ratio patitur. ff. de rerum permu. l. in quartā. §. 1. ibique Gl. in verb. a coherede. in fi. ff. ad l. Fal. l. ideoque & l. libertas. ff. de teſtam. manum. l. cum quis ædes ff. de vſucapio c. cum in tua. de decimis 1. quia circa. de priuil. clem 1. de electio. c. cognouimus 12 q. 12.* 44

Si dixeris, nihil de iure domini directi ad actorem attinere. *l. locet corpus. §. compet. ff. ſi ſeruus vendi.* & alia in reſponſo prædicto adſcripta. *nu. 393.*

Reſpondetur, locum argumento non eſſe, vbicunque à domino directo cauſam excipiens aut replicans habet. Bartol. & Bald. *in l. 2. ff. de excep. rei iudi.* & alia in d. reſponſo ſubiecta *nu. 399.* Sed enim feudum vniuerſum Noui ab eodem domino deſcēdit. Titulus omnis ab eo ducitur. Quocirca Domini directi vicem actor hic ſuſtinet, eadēque in iure hoc vtriuſque perſona habetur.

Ab argumento hoc tam fortiſſimo, & ratione ipſa naturali communito, argumentum & aliud ſponte ſua emanat, vnde aduerſarii audacia reprimatur. Periurii quippe † reum ſe prodit, ſi iuramenta ſpectamus ſub inueſtimiis præſtita, quæ niſi ad feodum non competunt, neq; ob paganica dantur. Proinde nec excipiendo audiri periurum oportet, turpitudinis cuius particeps actor nō ſit, & damnum excludere paret, ne feudi ius amittat, quod ex inueſtituris quęſitum maiorum eſt. Bar. & alii *in l. iuſiurandi. in quod ex conuentione. § fi. ff. de iureiur.* Alexan. *in conſi. 111. colum. 2. verſi & quamuis Barc lib. 3.* Soc. *in conſ. 264. nu. 8. verſ. quibus omnibus viſis. lib. 3.* Rui. *in conſi. 94. nu. 11. lib. 1.* qui in periurio nominatim loquitur. 45

Apparet ex his, cum domini etiam directi interſit, qui dominio ſuo directo exueretur, ſi paganica bona declararentur, procuratori ſuo lite ... denunciandam, vt æque domini atque actoris ius tueatur, qui ab eo cauſam deducit. Quod denunciādi genus ex officio in vſu paſſim apud Curiam ſupremam Parlamenti Gratianopolis receptum vidi: quem & Curiarum aliarum Regni tenioris ita communem morem arbitror, ſicut rationi atque vtilitati publicæ congruit, quæ ad domini ... onoda pertinet. Sed & iniuriis grauioribus afficiuntur, qui contra, quam ratio patitur, deterius aut minus ius Domini ... cere ſtudent.

Poſtremo, vbi proteruia & pertinaci duritie nulloque pudore in re tam clariſſima inſtare quiſpiam non vereatur, ambiguam certe rem eſſe non inficiabitur. In dubio plane ... tenatus hærendum non dubitatur. *l. ... ff. de off. præſid. ... l. Terentius. §. Cura ff. de euictio. l. 1 ibi; quod non arbitramur C. de off. ciuil. iud. l. generaliter § ſi iudex. C. de rebus credi l fin. ibi ſtultum putamus. & ibi etiam Bal. nu. 10 verſ. C. de fiden. liber e re pra ... de reuercaa ... de procura. c. accepimus in ver. non credimus. ibiq; ſo loan. Andr. de pala. & qu. dl. Bal. in l. tale pactum. § qui prouoc. ante. nu. 3. ver. quinto fic. ff. de ... Imo. in conſi. 98. col. 5 circa fin.* Calt. *in conſ. 331. in cauſa Silueſtra. col. 4. lib. 1.* & *hoc genus alia.*

Quod ad æſtimationem fructuum attinet, ex ſententia Vercellis lata, non amplius quam partem ſuam præſtare neceſſe ſinguli habent, cum ſolidum reſtituere iuſſi non ſint, tametſi pro ſolido conueniri vnuſquiſque poſſet. & integrum pentum ab actore eſſet: ita nec à iure, neque à petitione extenſionem, quæ interpretationis anguſtæ eſt, ſententia admittit. *l. Paulus. 2. ff. de re iudi. l. 1. C. ſi plures vna ſen.* Socin. *in conſ. 134. col. 2. in fin. verſi. præterea dato. lib. 1. & in conſ. 18. nu. 7. & ſeq. lib. 3.* & hoc genus apud nos *in tracta. de ... temp. parte 2. nu. 31. ad primam & Venetam exceptionem.* Eadem ratione vltra ... ſitulem D. appellati, recipi compenſationem non conuenit.

Pluris item aliquid ex pretio conſequi appellans non debet, quam quantum ex cauſa initio neceſſaria ab aſſertis creditoribus numeratum apparet, per ea, quæ Reſponſo & Corollario expreſſa & Condimento ſunt.

Summa Bellatorum erit, aut ſenem delirum in ſtile que Bilienum Clauettam videri, aut à ſenſu communi, nedum iure pro

omni alienas & ſane quam remotas. Aduerſarij exceptiones eſſe. *Laus Deo, Virgini, Diuoque Ioanni Euangeliſtæ Tutelari noſtro, & Cæleſtibus omnibus Taurini 16. Kalendas Februarij, 1568.*

PERORATIO, ET SVMMA RESPONſi, Corollarii, Condimenti, & Bellariorum prò Genero.

DIVINO ſubſidio ex corde poſtulato. Quia litis Hectoreæ ſummam ad quæſtionem vnam conferri atque alteram audio; nonnulla ſubtexenda perorando cenſui, quibus pellucida vndiq; appellantis temeritas fiat. Quæſtio prior à feudi natura pendet, rectum necne ſit. In filii venditoris conſenſu altera vertitur.

De priore quæſtione, rectiſſimum feudum Noni controuerſum, vel ea inueſtitura ipſa ab aduerſario producta ōō parce, neque obſcure reſponſum noſtrum pro Genero teſtatur, *nu.* 291. *verſ. poſtquam hæc non feliciter ſatis.* adusq; *nu.* 331. ibique *nu.* 320. *in fin. verſ.* 14. ex Oldra. confirmatum nominatim id habemus, quem in ſpecie inueſtituræ huius à parte editæ conſuluiſſe oſtendimus. Idq; ea eo etiam adiuuatur, quod fœminæ etiam per eam inueſtituram ſunt inuitatæ: quæ inepta & otioſa penitus vocatio fuerat, ſi eam dominis directo & vtilibus mentem fuiſſe dicimus, vt alienabile, & hereditarium ſimpliciter feudum eſſet. Quo enim fœminas nominatim tum vocare? quandoquidem & ad fœminas extraneas penitus; ex teſtamento, inteſtatove (ſiquidem in heredib. legitimis eſſent) vel titulo inter viuos feudum ambulaturum erat. Non ab re igitur aut ſine myſterio fœminarum vocationem inſertam, probandum, id eſt, quod ea prætermiſſa, à feudo eas ſubmouendas contrahentes ipſi viderent. *l. ſi quando. in prin. ff. de legat.* 1. & alia, in dicto reſponſo coacervata *nu.* 46. 312. Vberius *nu.* 340. *& ſequentibus populo.* Quo argumentandi genere in ſpecie hac perinde ac irrefragabili in feudo minime leui Aduocatus aduerſarii vſus eſt, Dominus Nucetus clariſſimus; cui nec cōtradictum à iure eſt. Facti demum diuerſitas obiecta. Inter homines dominus Nucetus viget, quem interrogare licet. Hoc idem argumentandi genus ex Reſponſo elici noſtro poteſt, *nu.* 196.

Secundo extra controuerſiam omnem ex inueſtitura altera res ponitur, à D. Hectore producta, quæ de feudo eodem, inter perſonas eaſdem, tempóreq; eodem interpoſita eſt, & de qua mentio facta in reſpon. prædicto eſt, *num.* 330. *in fi. verſ. decimo ſeptimo extra controuerſiam* cuius productio facta paucis ante diebus legitur. De viribus cuius mentio multa à *d. nu.* 331. numero tenus facta 378. Per quam vt bonæ & laudabiles patriæ Pedemontium conſuetudines erant, conceſſio facta feudi eſt. Conſuetudinum plane declaratio à decretis principalib. liquidiſſima ducitur, quibus virginum iuxta ac viduarum dotibus, & vaſallorum neceſſitatibus conſultum eſt. Quæ decreta tot, conſilioq; tanto inſtituta, viſui ſine dubio habenda, ſi vſu patriæ recepta feudi alienatio fuerat. Rurſus, non alia olim atq; nunc conſuetudo præſumenda, cum facti mutatio ſit. *l. cum qui mutatam ff. de probat. & l. cum hic ſtatus.* § 1. *ff. de dona. inter virum & vxor. l. Lucius.* 1. *cum Gl. ff. de lega.* 2. *l. fideicommiſſa.* § *ſi rem ff. de legat.* 3. Neque correctionem induci conſuetudinis oportet, cum legis inſtar ſit. *l. ſi quando. in prin. C. de inoffic. teſtam.* & alia in d. reſpon. collecta *nu.* 48. plenius *nu.* 319. Atque vbi contradictio inter inueſtituras has occurreret, potiorem eſſe, quam appellatus dedit, reſponſum ipſum docet, *nu.* 352. & *nu.* 366. adusque *nu.* 378.

Tertio vix dubitationis quicquam inuenietur, cum nitidiſſima & perſpicua vndique omnia ſplendeſcant, vſitato ſubſecuto obſcuritate omnem fugat, in reſpon. eodem demonſtrauimus, *nu.* 316. *in fi. verſ. vndecimo vbi.* Ibiq; inter ampliationes aliàs illa relata, vt ad rem non attineat, inter contrariam obſeruationem inſertam eſſe: atq; adeo ratione inuicta magis obſeruationem hic ſpectandam, quæ cum iure feudorum communi conſentit. Tripliciter porro obſeruatio hic conſpicitur. Primum, quia memoria noſtra caſus in feudo Noni euenit, quo per agnatos tranſuerſales excluſæ filiæ ſunt; in quibus mater perilluſtris, & Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Taurini erat Ioannina nomine. In eadem cauſa, & Illuſtris domina Iſabella Braga eſt, quæ in Comitatu Plozaſchi nupta primum fuit, ſi hereditarium, & alienabile feudum Noni fuerat, facultas ne id conſequendi matronis opulentiſſimis defuiſſet?

Obſeruatio altera ex inueſtituris poſterior. b. ducitur, de quibus in reſponſo prædicto *numer.* 326. *verſ. decimo quinto.* & *num.* 358.

Tertio ad obſeruationem hanc appellans ipſe accedit, eam denique facto ipſo agnouit, feudum ipſum vti antiquum & rectum emendo, pro tali decretorum ſolennib. ſe aſtringēdo, quæ tamen prætermiſſa ab eo liquet.

Iure hoc feudi recti ita comprobato, videndum eſt, vtrum hereditarium ſimpliciter, vel ex aliquo, an ex pacto aut prouidentia dicatur. Et quidem hereditarium ſimpliciter, aut abſolute non intelligi, in manifeſto eſt. Idque tam ex verbis inueſtiturarum, quam ex decretorum forma. Quocirca de re hac laborem fruſtra capiendum non cenſui. Sed nec hereditarium ſecundum quid id habendum, quod pro ſe conceſſum & heredibus eſt, atque ideo ex pacto & prouidentia intelligendum, Caſtrenſi placet, *in l. ex facto.* § *fin. ff. ad Trebel. in conſil.* 410. *col.* 2. *poſt med. lib.* 1. Boeri. *quæſt.* 111. *nu.* 4. Crement. *ſing.* 14. Soc. *in l. ſi filius. in patri. col. fin.* ibique Iaſ. *in l. ſi. ff. de vulg.* Guido Papæ *in conſil.* 122. *in ſecundo dubio.* Dec *in conſi.* 78. *per totum.* Pro heredibus enim datum in ſpecie ſua eſſe, verba conſ. indicant. Expreſſius idem Deci. notat *in conſ.* 395. *nu.* 9. Iaſ. *in l. ſi non ſortem.* § *libertus in* [illegible] *de condi. indeb. in l. Gallus.* § 1. *num.* 38. *ff. de liber. & poſt.* Crotus *in l. quæ Romæ.* § *duo fratres num.* 142. *verſi. ſecundus caſus. ff. de verb. oblig.* Soc. Iun. *in conſ.* 80. *num.* 8. *& duobus ſeq. lib.* 2. Quibus in locis affirmatum, ſicut ad deſcendentes dictio, *heredibus*, in feudo reſtringitur, & ad ſanguinis heredes refertur; ita neceſſarium non eſſe, vt authores primi feudi, aut agnati nouiſſime defuncti heredes exiſtant. Crebriorem tamen ſententiam diuerſam oſtendimus, *in conſil.* 197. *nu.* 5. *circa med.* Quibus Fulgo. adſiſtit *in conſ.* 3. *nu.* 1. *verſ. rurſus.* Ruin. *in conſi.* 188. *nu.* 5. *ante med. verſi. illud autem certum eſt. lib.* 1. Curt. ſenior *in conſi.* 73. *col.* 5. *in prin. verſ. licet enim illud verbum heredib.* Soci. Iun. *in con.* 57. *nu.* 10. *lib.* 2. Rolan. *in conſ.* 67. *nu.* 22. *lib.* 2.

Sed hereditarium feudum hoc, eſto, ſecundum quid æſtimetur; domino id appellato non obſtat, qui patris hereditatē amplexus eſt.

Si dixeris, defuncti alienationem per heredem non reuocari: Reſpondetur, ad feudum id antiquum, inuentario etiam nullo facto, non pertinere. Idque ex Corn. Iaſ. & Soc. Iun. in reſponſo iam dicto retulimus, *n.* 481. Quibus Dec. accedit *in conſ.* 445. *nu.* 56. *verſ. mihi videtur.* Idem Ruino viſum *in conſi.* 51. *nu.* 22. & 5. Idem Natta ſentit *in conſ.* 189. *colum.* 4. *verſ. non obſtat, quod in feudo.* Expreſſius *in conſ.* 470. *nu.* 16.

Secundo reſpondetur, à dubitatione omni rem vacare, inuentario à D. Hectore facto, ſic quumodo in dicto reſponſo ſcriptum eſt *nu.* 482. *verſ. vtile plane inuentarium.*

In ſecunda quæſtione, perniciali filio venditoris conſenſum non eſſe, vtpote erroneum, per obreptionem & ſubreptionem extortum, verbis pluribus in reſponſo ipſo declaratum non obſcure habemus, *nu.* 178. *verſ. ſexto productorum omnium.* Errore plane aut cauſa falſa interueniente, nihil conſentum faciendum, Reſpon. ipſum indicat, *nu.* 227. Erroris plane probatio manifeſtiſſima ex actis & precibus ob alienandi facultatem oblatis, apparet: quibus narratum eſt, decretis locum in feudo alienando eſſe. At enim rem aliter habere, ex ſumma illa in primis auctorum 400. conſtare reſpon. ipſum declarat, *d. num.* 178. *verſi. ſexto productorum omnium & nu.* 227. *col.* 3. *in nu. verſic. errorem plane. & num. ſeq. verſic. quid igitur dicendum.* Perſpicua item erroris probatio, quod numerationem decreta poſtulant, quam ex parte maiore non interfuiſſe inſtrumenta ipſa oſtendunt, propter quæ facta alienatio eſt; & negatiuæ probandæ ratio nulla facilior, quam quæ ex lectione inſtrumentorum aut ſcripturæ exiſtit. *l. ſi bene. ibique Bal. ff. de inoff. teſt. l.* 1. *circa textorem ibique Bar. & alii. ff. de leg.* 2. *l. vxorem. ff. de manu. teſt. & l. fideiuſſores magiſtratuū.* § *ff. de fideiuſſ. l. triſtium. C. de eden. l.* 2. *C. de errore aduoc. l. ſi. C. de rebus cred. l. cum ad ſedem. de reſti. ſpoliat. & infinita hoc genus.* Et obſeruandum, ad errorē etiam facti propriè probandum prædicta ſpectare, vt rem aliter ſe habere demonſtrando probatio eius fiat, cum damnum excludere errans parat, vt in reſpon. memorato diximus, *num.* 472. Quid hic in facto alieno admittendum?

Secundo probatio nulla, eſto, ꝑfecta erroris ſit, quæ rutilans coruſcat iure ipſo, & ob id ſolū, pro patefacto errorem haberi, & præſumi, quod patri & emptori ita aſſerentibus filius credidit, ex Glo. probatur *in l.* 2. *in fi. ff. quando actio de pecul. eſt annal.* Bart. *in conſil.* 90. *dilecto num.* 13. *verſi. præterea hic præſumitur error.* Quocum Dec. conſentit *in conſil.* 318. *num.* 4. Calca. hic præter Decium accedit *in conſil.* 17. *colum.* 6. *in fin. verſic. & error hic præſumitur.* Idem Rom. probat *in conſi.* 73. *num.* 2. *lib.* 2. & alia, de quibus *in d. reſponſo, nu.* 253. *& in conſ. meo* 157. *nu.* 141. *dq;* ex his etiā confirmatur, quæ

and.

in d. reſponſo dixi, *num. 21. in fin. verſ. regula igitur.* aduſque *num.* 12. Vbi ſententia confirmatur, aduerſarii probandi onus fuiſſe, vera omnia eſſe, quæcunque de cauſis feudi alienandi expreſſa ſunt, hoc eſt, neceſſarias initio ipſo cauſas fuiſſe, & numerationem interueniſſe. Idem ex reſponſo eodem declaratur *nu.* 182. *circa finem verſ. illud omittendum in obreptione. & num.* 252.

Sententiam hanc, eo ipſo errorem præſumi, & pro declarato haberi, quod aſſertioni contrahentium D. Hector credidit; ratione coacta, & quæ à fortiori deducitur, in ſpecie hac demonſtratur: in qua minoris error vertitur, & qui annum vix ingreſſus decimum quintũ erat. Iure enim certiſſimo vtimur; Errorem iuris in minore præſumi. *l. regula. §. 1. ff. de iuris & fact. igno.* & alia in dicto reſponſo apud nos accumulata, *n.* 218. Quanto magis facti alieni error præſumendus in minore erit, qui patris aſſertioni credidit: cum in maiore etiam facti alieni error præſumi ſoleat. *l. ſi. ff. pro ſuo. l. qui in alterius. ff. de reg. iur.* At nõ æque iuris errorem cauſam maior permittitur. *l. leges ſacratiſſimæ. C. de legib. & hoc genus alia.* Itaque cum facilior in facto, quam in iure præſumptio erroris ſit; ſi erroris iuris præſumptionẽ in minore admittimus: quid in facto: & quidem alieni errore dicendum erit?

Neq. dixeris, cum patre iuris præſumptionem facere, quod contra quam veritas haberes, aſſertum quicquam ab eo non ſit: quoniam probatione contraria in aureis illis 400. præſumptio hæc diluitur. In quibus neceſſitatis quicquam preſſum nõ erat. Ob id nihili præſumptio facienda, quam veritas ſuperat, vt in dicto reſponſo *nu.* 244.

Secunda reſponſio ex his deſumitur, quæ in eodem reſpon. ſcripta ſunt *numer.* 24. & *numer.* 187. generaliter quippe iura & Doct. clamant, aſſertioni eius non credi, qui niſi in caſo aliquo certo actum facere non permittitur. Regula igitur cum filio faciente, qui exceptionem aſſerit, probare eam neceſſe habet, vt reſponſum prædictum docet, *nu.* 22. Caſtr. huc ſpectat, *in conſil.* 342. *conſiderandum. colum. fin. verſic. quarto & vlt. lib.* 1. & *in conſil.* 385. *ſiue dicamus.* Qui in matre loquitur, aſſertioni eius in filii diſpendium non credi.

Atque in ſpecie & nominatim, patris aſſertioni non credi, qui in rebus filii aduentitiis alienandis cauſam alienandi ſubeſſe affirmat, atque ideo regulam ad patrem pertinere, de qua *in l. ſi forte. ff. de caſtren. pec. & hoc genus alia.* Natta probat *in conſil.* 352. *num.* 3. & *ſequen.* Eodem Natta ſpectat *in conſil.* 543. *numer.* 13. & *ſeq.* [illegible] Idem Natta [illegible] *quod ſine. num.* 22. *verſ. eandem opinionem. C. de ligla.* Itaque præter eum, ratione validiore tuuatur, quod nec in bonis patris filio noxia confeſſio eſt, quoties detectus in legitima ius eius fieret, eum debitorem puta pecuniæ non tenuis pater [illegible] onfiteretur. Dyn. *in conſil.* 2. *col.* 2. Io. And. apud Spec. *de confeſſ. §.* [illegible] *Bart. in l. cum quis decedens. §. codicillis. ff. de leg.* 3. Alexand. *in conſil.* 26. *colum.* 1. *lib.* 2. *in conſil.* 57. *colum.* 1. *lib.* 5. Iaſon *in l.* 1. *in princ. num.* 4. *ff. de eo* [illegible] *quam factum erit.* [illegible] *nam & poſtea. §. ſed & ſi quis in fraudem num.* 1. *ff. de* [illegible] Nequizanus *in conſil.* 78. *num.* 45. Si in bonis patris onerosa filii confeſſio eius non eſt, quid in feudo dicendum, quod nec ob cauſas neceſſarias diſtrahi commune feudorum ius patitur?

Ad extremum ſentẽtiis duabus domini appellati optimum ius declaratur: ex quib. per delegatos ſex e[illegible] & veritate præſtantes, in graui illo illuſtrium Ozaſchi Dom[illegible] dicto prior dicta, altera a Senatu excellentiſſimo [illegible] lata: in quam obſtrepere [illegible] Dubitationis quippe minoris, quam il[illegible] : iidem feudi vtriuſque naturam conſe[illegible] bus conſenſus datus vel rata habita aſſen[illegible] di cauſas, atq; decretorum principalium [illegible] piget. Quam eũ ad vngu[illegible] ſequi, neceſſe contrahentes [illegible] atq; vndiq. eſſe, obſcurum nõ eſt. [illegible] exempla magiſtratũ in re dubia audiri oportet. [illegible] 37. *diſt.* Aſſlict. *in c.* 1. *§. fin. nu.* 29. *verſ. & ſiſta* [illegible] *quæ ſit prima cau. benefi. amitten.* Ita in re perſpicua nõ honeſte iam diſcedere ab eis licet. Id quidem in primis, quod rebus omnibus tempore non breui penitus diſcuſſis, vtrumq; finitum [illegible] liquet. Atq; vt ſemel dicam, tantum abeſt, vt ſententiæ [illegible] aduerſarium non decuerit, vt grauiore munere [illegible] ipſe Bellarturum extius oſtendat. Apparet ex his, [illegible] Hectoris nitori, Solis ipſius ſplendorem ſuccũbere: atq; ideo temeritatis pœnas ab appellante l[illegible]endas, vt in eum de his ſententia reformetur, quæ ad exitum ipſum Bellarturum ſcripta ſunt.

F I N I S.

SVMMARIA ORDINE ALPHABETICO
IN QVINTVM RESPONSVM CRAVETTÆ
D I G E S T A.

A.

Abſolutionem iuramenti non exigi, quod dolo extortum, & metu ſimul eſt ibid. num. 139. *& in ver. Geminatione.*

Abſolutionem iuramenti in læſione enormi ſuperfluam eſſe. n. 137.

Abſolutionem iuramenti [illegible] *quam periurium præbibit. num.* 101. *& in ver. periurio.*

Abſolutione iuramenti deſtitutum fruſtra obiici ſimul atque ad iudicium receptus periurus eſt. & ius ſuum declarauit, num. 138. *& in ver. Periurium. Poſtea.*

Acceſſorium id æſtimari, quod inferius eſt, nu. 48. *Et in ver. Principale.*

Acceſſorium eodem ac principale iure cenſeri. nu. 48. *verſ. Itaque ſi iure feudi.*

Aduerſarii confeſſio ficta, qui ſui copiam facere renuit, num. 41.

Affectionis ratione læſionem intelligi, num. 160. *& in ver. Læſionem ex affectione.*

Alienationis prohibitionem ad conſenſum porrigi, ne alienationi conſentiat, cui alienare non licet num. 126. *& in ver. conſenſus.*

Alienationem inter viuos faciliore, quam ſucceſſionem prohiberi. num. 74.

Allodium in dubio, non feudum præſumi, nu. 1. *& in verb. feudum in dubio.*

Altare vnum detegendum ob aliud operiendum non eſſe nu. 160. *verſ. & illud.*

Approbationem non nocere, quæ plena non eſt. n. 128. *& in ver. Ratihabitionem mutilam*

Arbitrium rei ſuæ vnumquenque eſſe, n. 59. *& in ver. Res ſua.*

Argumentum à communiter accidentibus ſpernendum non eſſe nu. 51. *Et in ver. Communiter*

Aſſertioni credendum parentum nõ eſſe, [illegible] *filium aſſerunt, qui in quaſi confeſſione plus legitima eſt, nu.* 30. [illegible] *in ver. filii ius.*

B.

Bona minorum non niſi ob cauſas neceſſarias alienare, num. 34. *Et in ver. Minorum.*

C.

Capitulum confeſſio in intelligatur. num. 170. *& in ver. Confeſſio ex capitulis.*

Cauſam falſam conſenſus obſtare. n. 117.

Ceſſionem iuris ad rem immobilem fruſtra fieri, num. 140. *& in ver. Remiſſionem iuris.*

Claudicationem in contractu minoris ſumene non videri, num. 158. *& in ver. Inæqualitatem*

Communiter. Argumentum optimum habere, quod ab his ducitur, quæ fiunt communiter omne, num. 51. *Et in ver. Argumentum communiter*

Conditio indiuidua, atque ideo ſi ex tantulo deficit, in ſolidum abiit perit, num. 165. *ver. & obſeruandum & in ver. Indiuiduam conditionem.*

Conditione non adimpleta, iuramentum [illegible] *n.* 134 *& in ver. iuramentum.*

Conditionem tacitam in iuramento [illegible] *narrata ſunt, num.* 165 *& in ver. Iuramento conditionem.*

Confeſſio duplex, vera & ficta, num. 8.

Confeſſio ex capitulis [illegible] *num.* 170 *& in ver. Capitulum*

Confeſſio vera triplex [illegible] *diſtinguitur, nu.* 9.

Confeſſione dominium probari, non transferri num. 13. *& in ver. Dominium.*

Confeſſionem ab exceptionibus contra eum tamen induci n. 41. *Et in ver. Exceptione, m.*

Confeſſionem ex inſtrumento [illegible] *ab* [illegible] *deſum* [illegible] *a quo facta impugnatio eſt n.* 2 *& in verb. Impugnatio.*

Confeſſionem ex ſilentio iudiciali oriri, cum aduerſa [illegible] *ca oppoſitione facta ſit, quæ narratur,* [illegible] *producta in iudicio ſunt, n.* 1. *& in ver.* [illegible] *confeſſionem, & num.* 26. [illegible] *Talem.*

Confeſſionem fictam ex [illegible] *qui ad iudicium* [illegible] *interrogationi* [illegible] *reſpondit, n.* [illegible] *& in ver. Contumacia*

Confeſſionem integram manere, actu perempto, in quo facta eſt, num. 42.
Confeſſionem non dici, à qua intellectus abeſt, n. 129. & in ver. Intellectu confeſſionem.
Confeſſionem ſimpliciter factam ad cauſam ſuam originalem referri, & ex ea declarari, nu. 12. & in ver. Cauſam primam. & in ver. Originalem cauſam.
Confeſſioni de facto alieno ſtandum, error tamen non docetur, num. 51.
Confeſſioni in his an credatur, quæ à poteſtate confitentis non pendent. Scito & cumulate, nu. 54. 58. 61. & duobus ſeq. & nu. 109.
Confeſſioni in his fidem non haberi, in quibus ius alienum ex ea lædi poſſit, nu. 23. 28. 33. 109.
Confeſſioni patris matrisue in perniciem filiorum non credi, num. 28. ver. ne ḡ dixeris. Et in ver. Matri. Patri.
Confeſſioni procuratoris de receptis fidem non haberi, ſed numerationem probandam, nu. 3. verſ. Hoc ampliùs.
Conſenſu amota, ratum iuramentum non haberi, num. 107. & nu. 135. & in verſ. Iuramenti remiſ.
Conſenſu tacito iuris conſentientis ſequi, num. 102. Itaque in feudo nominatim cautum.
Conſenſum limitatum non procedere, numer. 119. & numer. 128. & in verſ. Limitatum conſenſum.
Conſenſum ſine intellectu non concipi, num. 129. & in ver. Intellectu.
Conſenſus. Alienandi prohibitionem ad conſenſum trahi, ut cui alienandi facultas non eſt, nec conſentire permittatur, nu. 126 & nu. 140. & in ver. alienationis prohibitionem.
Contrarietatem in conſenſu declinandam, quæ à reſtrictione eum diſceſſum videatur, num. 122. & nu. ſequen.
Contumaciam non reſpondentis confeſſionem ſictam producere, nu. 8.
Contumax. Vtileſtatinem eſſe, qui pro confeſſo contumax habetur, nu. 8.
Culpa indiuidua, nu. 106. ver. & quia indiuiduum. & in ver. Indiuiduum dolus.

D.

DEcretum iudicis nullum cauſa incognita interpoſitum, nu. 164.
Decretum iudicis neceſſarium de re incerta adhibitum, nu. 164. ver. Sed hic adſtruitur.
Depoſiti priuilegium in eo ceſſare, de quo niſi per confeſſionem non apparet, nu. 24.
Deſcendentibus excluſis, nexitam excluſionem eſſe, nu. 88. & in ver. Excluſionem.
Directi domini in feudo alienando conſenſum, filiis & agnatis non obeſſe, nu. 142. & in ver. feudi alienandi.
Diuinatiuam reſponſionem ſperni, nu. 79.
Diuerſitatem caſuum ſpernendam, ratione diuerſitatis non aſtricta, nu. 84.
Doli præſumptionem ex obreptione negari, num. 111. verſ. eiuſdem generis. Et in ver. obreptione.
Dolo iure ipſo bona fides contractum parare, numer. 174.
Dolum ex mendacio præſumi, num. 111. & num. 172. vbi ampliatur. Et in ver. Mendacium.
Dolum ex ſcientia colligi, nu. 112. Et in ver. Malam fidem.
Dolum indiuiduum eſſe, num. 166. verſicul. & quia indiuiduum. & numer. 173. in fin. verſic. Indiuiduus.
Dolum in alienatione prohibita præſumi, numer. 173.
Dolum in eo præſumi, qui loquitur, Princeps, aut iudicis mandato non continens, nu. 116.
Dominii probationem in verbis enunciatiuis propter aliud prolatis, intelligi, ſi repetita ſunt, num. 57. & in ver. Enunciatiua verba. & in ver. Geminatio.
Dominium confeſſione probari, non transferri, n. 56. & in ver. Confeſſione.
Donationem in remiſſionis iure quaſi in verſari, numer. 95. verſicula ſi dixeris. Et in ver. Remiſſionem.
Donationi excludenda cauſa iuris potius errorem præſumendum, num. 124. & in ver. Errorem iuris potius.
Donationis præſumptionem odioſam vſque adeo haberi, vt facti vel proprii error potius admittatur, num. 1. ver. hoc ampliùs.
Dotis confeſſæ priuilegium non tribui, quibus producta eſſe dos poteſt, num. 24. & in ver. Numerationem.

E

ENunciatiua verba ob aliud prolata ad dominium probandum valere, atque ſi geminata ſunt, nu. 57. Et in ver. Dominii probationem. & in ver. Geminatio.
Error ne iuris potius, quam dolus præſumatur. Cumulate, & ſcite, nu. 118. ver. ſi dixeris.
Errore iuris æque vt facti conſenſum impediri n. 108. verſ. vnde etiam fit.
Errorem confeſſioni eo ipſo oſtendi, quod rem aliter habere demonſtratur, nu. 53. verſ. idem ex Doct. ambobus probatur.
Errorem facti propter magis, quam donationem præſumi, nu. 125. & in ver. Donationis præſumptionem.
Errorem hoc ipſo præſumi, quod aduerſarii aſſertioni quiſpiam credidit, nu. 110. 167.
Errorem iuris in minore præſumi, num. 118. vbi & in lucro id ampliatur, & nu 125. 168. vbi quadrupliciter ornatum in iure oſtenditur.
Errorem iuris potius, quam donationem præſumi, n. 124. & in ver. Donationem.
Exceptionem conſiteri omnia videri, quæcunque in exceptionibus ſuis narrata ſunt, nu. 41. Et in ver. Confeſſionem ab exceptionibus.
Excluſionem omnium ad deſcendentes eius trahi, n. 88. & in ver. Deſcendentibus.
Expreſſum videri, quod ab expreſſo ſequitur, numer. 103.

F.

FActum proprium à vaſallo non impugnari, à quo alienatio facta feudi eſt, num. 131. ver. Si dixeris.
Factum vbi deſideratur, verba non prodeſſe, nu. 163. & in ver. verba ſatis.
Fauorabile dici, quod iuri communi conſentit, num. 75.
Feudi alienandi permiſſionem à Domino directo factam, filio, agnatisue alienatoris non nocere, num. 142. & in ver. Directo.
Feudi alienationem in eis non fieri, ad quos inueſtitura eius non pertinet, ſeu qui comprehenſi in ea non ſunt, nu. 76.
Feudi alienationem in fraudem agnatorum factam iure ipſo caducam fieri, num 114. verſic. atque in ſpecie.
Feudi alienationem nec ob cauſas neceſſarias iure, canonico permitti, nu. 151.
Feudi clauſulam & quibus dederit, generaliter inter viuos, morientes, & ab inteſtato etiam neceſſe, nu. 64. verſ tertio cum Eucuſione.
Feudi noui alienationem difficiliorem, quam antiqui videri, nu. 86.
Feudi noui ſucceſſio agnatos transuerſales non admittit, nu 29. & nu. 38 & ſeq. vbi nulla in hoc differentia originis inſpecta inter feudum nouum & antiquum. Oldra. in feudo Noui de cetero ſpôdet, nu 15.
Feudi probationem inueſtitura perfici, num 66. & in ver. Inueſtitura.
Feudi probationem non mediocriter ex regiſtro iuuari, in quo bona deſcripta feudataria non ſunt, nu. 18 & in ver Regiſtrum.
Feudi qualitatem ex cauſa originali aut prima declarari, num 13 & in ver. Cauſam primam & in ver Originalem cauſam.
Feudi ſeruitute bona pagani ea ſubiici poſſe, niſi aliorum iure lædatur, nu 59.
Feudo hereditario amiſſo, factum defuncti ab herede eius ne in inuentario mutuet, nu. 6. omnino n. 68. 81. 85. & in ver inuentarium.
Feudum alienatione aut hypotheca generali non cedere, nu 52. & in ver. Generali.
Feudum antiquum an præſumatur, num. 46 & ſequentibus.
Feudum antiquum ad agnatos transuerſales ne transferri, quando nulli hæc, acquiſitore primo iis deficientibus: ex eo, quo acquiſitor ipſe continuatus exclaſeritas, nu. 67. & duobus ſeq.
Feudum in dubio non præſumi, cum ſeruitutem habeat, nu. omnino nu 19 & ſeq. & in ver. Alieard
Feudum antiquum ex toto præſumendum, pars cuius feudi antiqui apparet, nu. 42. ver. Hoc ampliùs.
Feudum ex pacto, & prouidentia à filio non renouetur, atque ideo antiquorum eius qua agnatorum cauſam videri, n. 7. ſed improbatum, nu 93.
Feudum hereditarium videri, quod pro ſe alicui datum & heredibus eius eſt, nu. 4. omnino, nu. 70. vbi improbatur.
Feudum nouum in dubio præſumendum. Iaſone auctore, nu. 3 omnino num. 41. vbi Iaſ. diſſimilitudo.
Feudum nouum hereditarium ad filios, agnatos & transuerſales nedum extraneos in vetus nec meritò ambulare, nu. 73.
Feudum nouum quod dicatur, nu. 49.
Feudum præſumptionibus & coniecturis probari, nu. 61.
Fidem ſoli in procuratore alterius non habere, quoties in cauſam ceterum compendii oportet, n. 13.
Filii eos, qui in quaſi poſſeſſione legitimi eſt, quod pro legitimo paſta tractatus ſit, contemta partium aſſertione non manet, quis ſpurium non annis Iudo vecordia Rex quidam intuſatus, quia aſſertionem maternam ſecuti utrique eſſet, nu 50. & in ver. Aſſertioni.
Forma omiſſa ad irritum actum deduci, nu. 101.
Forma omiſſione vel ex tantùm, ad irritum ex toto actum deduci, nu. 12. Et in ver Modicum vitium.
Forma legis aut reſcripti quid non paret, fruſtra auxilio eius mitetur, num. 113. Et in ver. Qualitatem.
Fraus Nullum iure ipſo fieri, quicquid in legis fraudem fit, nu 114.

G.

GEmina probabilior fortior, nu. 56.
Geminatio verborum propter aliud enunciatorum dominio probando ſufficit, num. 57 & in ver. Dominii probationem. & in ver. Enunciatiua verba.
Geminatione conſenſus læſionis enormis allegationem excludi, nu 104.
Geminationem doli maximum interueniente, iure ipſo & citra abſolutionem, iuramento vigorem perire, n. 139 & in ver abſolutionem iuramenti non exiga.
Geminatione verborum ſcientiam interueniente, iure ipſo quod inducit, ead. num. 185. & in ver. Ipſo iure.
Geminationis effectum maiorem eſſe nu. 56 57.
Generalem diſpoſitionem ad ea non trahi, quæ prohibita in ſpecie ſunt, nu. 152.
Generalem diſpoſitionem ob cauſam eius reſtringi, n. 128 ver Hoc ampliùs.
Generali alienatione hypotheca ve feudum non accedere, nu 132. & in ver. feudum alienatione.

H.

HEredem facto defuncti non contrauenire, à quo hereditas diſtracta ſit, nu. 5. omnino nu 85.
Heredibus verbum ad filios etiam, qui heredes non ſunt, reſtringi, vbicumque hæc forte alias diſpoſito aut prohibitio ſiorem, nu. 77. ver. Atque in ſpecie, tamen abſurdum.
Heredibus, verbum ad maſculos deſcendentes in feudo reſtringi, ſcite & cumulate. nu. 70. Ampliatur nu. 71.

I.

IIlationes tres ex diſſolutionib. argumenti de feudo pro ſe & heredibus dato, ſeque nu 90.
Impugnata ſcriptura ad veritatem impugnantis iudicem vti, ſi impugnantis in ver ſtarae ex ea videtur, nu. 44.
Impugnantem ſcripturam eadem impugnantem vti, tum ad veteram ſcriptura internam impugnatio ſpectat, quod obreptitia puta aut ſubreptitia eſſe num. 38.
Impugnatio Inſtrumenti, probatur ve impugnatio quemquam non vti, n 2 omnino nu. 10. 37. & ſequentibus populo. Et in ver. Confeſſionem in inſtrumento.
Impugnationem damno impugnantis niſi in caſibus dubiis non eſſe, cum falſa aut fides probata in defectus ſcriptura impugnatur, num 39.
Inæqualitatem in contractu ſequenda, n. 118.
Inæqualitatem in contractu minoris cauſa perferri, nu 158 & in ver. Clandeſtinationem.
Incluſione vnius excluſionem alterius ſequi, numer. 35.
Indiuiduam conditionem eſſe, eam ob rem tantula eius defectu in toto actum ſoliti, numer. 165. verſic. & obſeruandum. & in ver. Conditionem diuiduam.
Indiuiduum dolum, culpam indiuiduam, num 160 ver & quia indiuiduum dolus, & num 175 in fine. & in ver Dolum indiuiduum.
Intellectu confeſſionem non carere, atque ideo fraudem confeſſionis non eſſe intellectum n. omni. nu. 110. & in ver. confeſſionem non d.
Intellectum dempto, conſenſum non eſſe, nu. 129. & in ver. Conſenſum ſine intellectu.

Interſta-

[illegible] , et conſulat [illegible]

D [illegible] a conventioneſ [illegible] num. 82.

Pone [illegible] in feudo hæreditario ineſſe, nu. 6. [illegible] 94. & in ver. feudo hæreditarium admiſſo.

In [illegible] feudo eſt probari. nu. 66. & in ver. feudi [illegible]

Ipſo iure [illegible] temporis geminatur quod fieri. num. 31 & in ver. geminatione

Iudicem qui de facto ſupplet adiuvantem [illegible] num. 52 & in ver Supplendo.

Iuramenti minoris in feudo alienando cautionem non habere, numer. 133. & in ver. Minoris iuramentum.

Iuramentis rationem in his non habere, quæ de iurantis arbitrio non pendent, n. 127 verſ & cum n. poteſtate. & num. 111.

Iuramenti rigorem nullum eſſe conſenſu detracto. n. 107. & nu. 151. & 109. Et in ver. Conſenſu amoto.

Iuramenti vero nullam eſſe conditione eius non adimpleta, n. 13 ibid. & in ver. Conditione.

Iuramento conditionem tacite [illegible] vera ſunt, quæ narrantur, num. 105. & in ver. Conditionem tacitam.

Iuramento minoris contractum & donationem eius firmari. num. 95. & ſeq. & in ver. minoris contractum.

Iuramentum ad ignorantiam non porrigi, quæ credibile eſt ignoratum, eſſe. n. 108. Et in ver. Veriſimile.

Iuramentum in actu aliquo præſtitum ultra limites [illegible] trahi, neque actum ipſum per iuramentum ampliari, verum limitibus ſuis reſtringi, nu. 107 in fin. & num 122.

Iuramentum, legis principiſve prohibitionem ad actum curatum non trahi, n. 111. verſ. quoniam ad actum.

Iuramentum minoris ſolvendum læſione enormi intervenientes, num. 97.

Iuramentum actum, quod præſtitum dolo eſt. n. 115. poſt med. ver. dolo igitur ſimplex.

Ius quærendum. In remiſſione iuris quærendi læſionem non videri, n. 93. & in ver. quærendum.

L.

Læſionem ex affectione iudicari, nu. 160. & in ver. Affectionis ratione.

Læſionem ex tempore contractus metiendam, n. 157.

Læſionem hoc ipſo videri, quod pecunia numerata non [illegible] eſt, num. 116 & in ver. numeratione.

Læſionem in donatione nō cadere n. 97. ver. quoniam læſionis ratio.

Læſionem in minore eſt damnato in ipſo verſari, quod [illegible] tempore minore potuit, num. 101.

Læſionem in minore videri, non ſolum cum læditur [illegible] etiamſi lædi poteſt. num. 137.

Læſionem minoris hoc ipſo æſtimari, quod alienam ad ſe obligationem recipit, unde commodi quicquam non ſentit, num. 159.

Læſionem minoris [illegible], à quo liberatio administrationis facta [illegible], cum niſi verbotenus reddita ratione non liquet, num 032. & in ver. Minoris quietatione.

Legitima in patris confeſſione non minui, quia ex [illegible] alienum confecta, num. 29.

Libertas iure imperioque aliene, ſui liber eſt, volens fieri num. 60. & in ver [illegible]

Locatio ad certum aliquem aut cauſam certum limitem [illegible] non excedat, n. 107. & in ver. Limitatum.

Limitatum, licentiam extra limites ſuos non egredi. num 127 in ver Licentiam.

Limitatio [illegible] ob cauſam permiſſum neceſſitatis eſt, ad [illegible] reſtringitur, num. 114. & in ver. Neceſſitatis cauſa.

Limitatum actum ultra quam animus fuerit, non producit, num. 166.

Limitatum conſenſum non extendi, n. 119. & n. 128. 166. & in ver Conſenſus limitatum.

Lingua lubrica [illegible] ſubveniendum, num. 10. verſi. Rurſus maiori. Et in ver. Iur [illegible]

Lubrico linguæ ſubveniendum, num 10. verſ. Rurſus maiori. & in ver. Lingua.

M.

Mala fide perfectum contractum intelligi, à quo [illegible] abeunt. numer. 112. verſ. Rurſus. & num. 113.

Malam fidem ex ſcientia deduci n. 112 Et in ver. Dolum [illegible]

Malam [illegible] in dotione inſolutum verſari, quo [illegible] tradebatur a [illegible]

Matri [illegible] non filiorum non credo. n. 28 verſ. Neque dixit. Et in ver. [illegible]

Mendacium. Ex mendacio dolum [illegible] num 121. & num. [illegible] ubi amplectitur. Et in v. Dolum

Metum, ſi iure interveniat alium cum læſione enormi eſſe, ut [illegible] actu patiatur. n. 98.

Minoris contractum iuramento confirmari. nu. 65. & in ver. Iuramento.

Minoris iuramentum nihil in feudo alienatione ſolvi. num. 133.

Minoris iuramentum non valere, læſione enormi interveniente num 97. & in ver. Iuramentum minoris ſolvendum.

Minoris quietationem iuratā reſcindendam, cum in [illegible] redditæ rationis non apparet, num. 160. & in ver. Læſionem minoris intelligi, à quo. & c.

Minoris ratihabitionem ad vetementum eſſe, numer. 153. & in verſic. Ratificationem à minore factam.

Minorum bona ex cauſis demum neceſſariis, non [illegible] maioris alienari, nu. 40 Et in ver. Bona minorum.

Modum non [illegible] ad actum in ſolidum pertinendum [illegible] eſſe, quotiens in forma omittenda ad contrahendum, num. 32. Et in ver. forma omiſſione.

N.

Neceſſitas una primaria, altera ſecundaria, num. 155.

Neceſſitatem intelligendam, quæ initio ipſo venit, hoc eſt, per legem imponitur, non ea quam [illegible] ſe connectit. [illegible] ad reſpon Corolla, & Con[illegible] ſed & [illegible] adiicitur, ante non prolationem & qui domini [illegible] abutitur ſallas Autori [illegible] num. 21. & nu. 100.

Neceſſitatis cauſa permiſſum ad limitatus [illegible] reſtringendum. nu. 114. & in ver. Limitatio. Quod.

Negativa probatio, numeratam pecuniam non eſſe, quomodo fiat, numer. 25. & in ver. Numeratam.

Novum feudum quod dicatur, num. 49. Et in ver. [illegible] quod dicatur.

Numeratam pecuniam non eſſe, quomodo probetur, num. 25 & in ver. Negativa.

Numeratione pecuniæ non facta, læſionem minoris [illegible] n. 156 & in ver. Læſionem hoc ipſo.

Numerationem aliud docendam, qui mutuam probat. [illegible] pecuniam tradidit, non adumdum [illegible] ad mutuam pecuniam accipiendam [illegible] num 31 ver. Sic amplius. Et in ver. Confeſſione [illegible]

Numerationem aliud, atque confeſſionem de pecunia numerata aut recepta eſſe: atque idcirco materiam [illegible] aut prohibita numerationis appellatione confeſſionem de recepto non continere, ſive confeſſione [illegible] numerationem non probare, ſive num 23. nu. 33 & in ver. doli confeſſa.

Nullitatem actus à tertio opponi. num. 141. & in ver [illegible]

Nullitatem contra eum non obiici, gratia cuius introducta eſt, ſi [illegible] ipſe eſſe actum velit, num. 43. 81.

Nullum pro nihilo eſſe. nu. 175.

Nullum quod eſt, pro non facto haberi n. 140. verſic. non ſequitur.

O.

Obreptione dolum præſumi. nu. 121. verſ. eiuſdem generis. Et in ver. Doli.

Occaſionem iuris alieni minuendi tollendam, numer. 31.

Odioſum habere quæ [illegible] iuri communi contraria, num 75. verſ. Ex diverſo.

Odioſum videri, quidquid iuri communi repugnat. num 46 in fin.

Opinionem receptam tempore & vetuſtioris, quotidie textibus aut cautioribus multorum [illegible] diverſis [illegible], numer. 91. Ibique amplectitur. Cæſare etiam optimo. crebrioribus laudant.

Opinio [illegible] in iudicio ad confeſſionem aut conſenſum prodeſſe, numer. 11. & in ver. Confeſſionem ex ſilentio. & in ver. Tacentem.

Originalem cauſam in confeſſione aut re aliqua alia declaranda ſpectandam, numer. [illegible] & in ver. Cauſam primam & in ver. confeſſionem ſimpliciter factam.

Originem in lucrativa onerosave cauſa dignoſcenda ſpectandam, num. 22.

P.

Patris confeſſione ſi [illegible] non lædi, num. 28. ver Neque dixerit. Et in verb Confeſſionis patris. & in verbo. Matri

Periculi exceptionem [illegible] eſſe. nu. [illegible] 03. ver. Periculi vero.

Periurio iuramenti ſolutione non ſuffragari. nu. 109. & in ver [illegible]

Periurium poſtea non obeſſe, quam admiſſum periurium eſt. & de [illegible] docuit. nu. 138 & in ver Abſolutionis iuramenti.

Præſumptionem probatione contraria elidi, numer. 19.

Impugnationem, quæ ob defectum ſolemnitatis fit, non obſtare, quominus ſcriptura impugnata [illegible] veniat, numer. 20. 37.

Præſumptiva probationi locum non eſſe, ubicunque ex conditione aut forma probatio exquiritur. Ibi idem, cum probationem ſimpliciter ſtatutum poſtulat. Idem & multo magis, ſi plena aut legitima probatio exigitur, nu. 27. & in verſ. Probationem plenam.

Primogenituram in feudo non conſiſtere. nu. 78. ubi Doct. certamen.

Princeps ſolus de facto ſupplet, nu. 52. & in ver. Supplere

Principale id habendum, quod dignius eſt, num. 48. Et in ver. Acceſſorium.

Privilegii interpretationem ſtrictam faciendam, cum [illegible] læditur, num. 26

Probatio qualitatis quam ſubſtantiæ facilior, num. 40 Et in ver Qualitatis.

Probationem plenam implendam, neque præſumptivam admitti, cum forma aut conditione [illegible] vel probatio ſimpliciter, nedum legitima aut plena ſtatuto exigitur, nu. 27. & in ver. Præſumptiva probatione.

Productio. Ex productione ſcripturæ confeſſionem veram ſequi, quæ vocalis fuerit à Doct. pro multis [illegible] veteribus atque poſterioribus æſtimatur, numer. 9 Falſa verba poſtera, num. 10.

Q.

Qualitatem legis aut ſtatuti non ſervans, fruſtra auxilium eius implorat. nu. 163. Et in ver. forma.

Qualitas probationem promptiorem quam ſubſtantia eſſe. nu 40. & in ver. Probatio qualitatis. ubi exemplis decoratur.

Quærendum in iure quæmendo læſionem non conſiderari, numer. 99. Et in verſic. Ius quærendum.

R.

Ratificatio conditionem tacitam habet, ſi rebus aliis actas habet quo approbatur, ita ut præter approbationem ipſam nihil quicquam præterea deſideretur, nu. 146.

Ratificatio tandem quam actus approbatur ſolemnitatem deſiderat. nu. 148.

Ratificationem à minore de in factam quod ætate minore actum ſub læſione enormi ei non obeſſe, num. 144.

Ratificationem à minore factam non obeſſe. nu. 153. & in ver. Minoris ratihabitionem.

Ratificationem ineptam, in qua idem atque in actu approbato vitium invenitur, numer. 145. 147.

Ratificationem inutilem, plena facta ſufficiente non interveniente, uberrime a [illegible] num 143.

Ratificationis rationem in in non habere, quod ab arbitrio ratum habentis non pendet, copioſe & ſcite, nu. 150.

Ratihabitionem ex facto ſequi nu. 104.

Ratihabitionem inutilem, quæ plena non fit, nu. 118. & in ver Approbationem.

Ratihabitionem nunquam ita eſſe ſi iuxta de iure ac facto ratum habentis liquet nu 130. verſ Eiuſdem generis.

Ratio ubi eadem, ibi idem quoque ſervandum, numer. 83.

Regiſtrum ad feudum demonſtratum plurimum valere, cum bona in eo comprehenſa alia non ſunt, nu. 18. & in ver. feudi probationem non mediocriter.

Rei ſuæ arbitrum quemlibet & moderatorem eſſe. nu. 39 & in ver. Arbitrum.

Relatio. Expreſſio ficta, quæ per relationem fit, num. 16. in fin. feudi probationem ex generalibus conſiſtere à verbis dicit, cum de Caſtro, villis & grangiis quæ inueſtiuntur, vel cum caſtrum quæ in feudum cum grangiis aut aliis recognoſcit, num. 17. & in ver. Recognitionem.
Relatiuum ex qualitatibus ſoliis omnibus factam videri, nu. 120.
Relationi ad innatum, vt quæcumque communem in eclaſe commemorata aut ſcripta ſunt, in referente expreſſa atque repetita ſpecialiter videantur, nu. 16.
Rem eandem iure diuerſo ob diuerſitatem perſonarum conferri, nu. 47.
Remiſſionem iuris iure ſtabili non conſiſtere, nu. 140. & in ver. Ceſſionem iuris.
Remiſſionem iuris quæſiti donationem eſſe, n. 95. ver. ſi deinde. Et in ver. Donationem.
Renunciatione facta, ad ius ceſſum regreſſum non dari, num. 72.

S.

SErvum ſe alterius facere homo liber poteſt, nu. 80. & in ver. Libertas.
Singula. Clauſula, quæ omnia & ſingula, diſtributiuam & repetitiuam vim habet, nu. 171.
Subiecta talia, qualia prædicata demonſtrant, nu. 12. verſ. & vt talia.
Succeſſori ſingulari confeſſionē aut boris nocere, n. 64.
Supplendi in facto facultatem iudici non eſſe, quod qui tenent, aduocationis partibus fungitur, nu. 12. & in ver. Iudicem.
Supplere in facto Principis vices eſſe, nu. 32. & in ver. Principis ſolum.
Suſpicione magna eum opprimi, qui adero ſcripturam remuit, nu. 169.

T.

TAcentem in iudicio pro confeſſo & conſentiente haberi, nu. 11. & in ver. Confeſſionem ex ſilentio. & in ver. Oppoſitionis omiſſionem.
Tacitum expreſſo debilius, vt quis expreſſum quod facere prohibetur, longe minus tacite, nu. 126.
Talem quem probandum non eſſe, qui admiſſus vti talis eſt, nu. 106. Et in ver. Confeſſionem ex ſilentio & in ver. oppoſitionis omiſſionem.
Tertio ius non opponi, n. 60. verſic. Quarto reſpondetur.
Tertio non valide opponi, quod à nullitate pendet, num. 141 & in ver. Nullitatem.
Teſtes pauciores præferri, qui veriſimiliora loquantur, num. 92. & in ver. veriſimile in teſtibus.

V.

VAlor rei ob vicinitatem maior, num. 180. & in ver. vicinitatem.
Variationem in Doctore citra turpitudinem admitti, quoties rationibus melioribus addictus, contentio priore recedit, nu. 69.
Verba ſua non facere, vbi facto eſt opus, nu. 165. & in ver. factum vbi.
Veriſimile in teſtibus vſque adeo ſpectandum, vt fidem maiorem; auctores habeant, qui veriſimiliora dicunt, nu. 92. & in ver. Teſtes pauciores.
Veriſimile. Quod veriſimile eſt, non parui faciendū, nu. 10 79.
Veriſimile. Sicut ad ignorata iuramentum non trahitur, ita nec ad ea, quæ ignorata fuiſſe credibile eſt, nu. 108. & in ver. Iuramentum ad ignorata.
Veriſimilem eſſe interpretationem oportet, num. 30.
Veriſimilius id eſſe, quod iuri communi magis . . . ſentit, nu. 92. ver. veriſimiliora plane.
Veritate ſola facti inſpecta vbi proceditur, leuiores ſatis probationes videri, nu. 44. 51.
Vicinitatis ratione pluris rem eſſe, nu. 180. & in ver. valor.
Voluntatem ſine voluntate. Conſenſum ſine conſenſu inueniri, nu. 134. & num. ſeq.

REPETITIO RESPONSI, COROLLARII, CONDIMENTI, BELLARIORVM, ET PERORATIONIS PRO GENERO, SIVE RESPONSVM QVINTVM.

ARGVMENTVM.

Hac in repetitione motiuorum diſſolutiones re ipſa perſpecta continentur, quæ motiua prælectionibus quindecim in Gymnaſio Taurini palam diſceptata fuerunt. Accedit huc oratio, qua contra Ioannem Baptiſtam Surdum vſus Auctor eſt. Ad quem Surdum ſcripta ſpectant diſſolutiones dubiorum continentia.

ANNIS ſeptem & eo amplius Gratianopoli, biennium Chamberiaci, ſeptennio in Latio Ferrariæ & Papiæ, exiſtimatione incolumi, cœleſtiū munere egimus. Hanc in patriam reuocatum, propudium hominis ſemel atq; iterum, alius deinde atque alius ita in publico laceſſere & maculare formidini ruboriq; nō habuit, atq; ſi natus opprobriis fuerā. Quocirca fecit maledicēdi vſus, vt qui ingenio tacito prædirus atq; permolliſſum, felle vacuus, litiumq; inſolens, notis tam turpiſſimis repetitiſq; pculſus tandē aliquando dolerem. Atq; vt miſſos interim alios faciamus; quid iſta nouiſſima, quam in frequenti illuſtrium & clariſſimorum virorū conſpectu paſſi ſumus? an non maculam labemq; tui piorem diſſimulatio cumolatura, quam contracta ante eſſet? id quidē in primis, ſi ludibriū inferendi rationem ſpectamus, qua animi verborumq; ferocia, perinde ac ſi eum Doctorculo quodam ſummus ipſe iuris conſultorum ageret.

Quæ ſtudiis laboribuſq; tantis lucubrata tamq; diuturnis eſſent, puncto ipſe temporis ita omnia diſſoluit & perdidit, vt actus non vilis à nobis ea perſcripta aſſerere, audaciæ tribuendum, tui peve exiſtimandum non duxerit. Sed quo flocci minoris ſcripta noſtra fierent, animo ſe de quæſtione controuerſa tam defecato deliberatioue eſſe, ita ſibi liquere de ea aſſeruit, vt motiuorum, quæ dictitant, diſſolutionem ſuperfluam putaret. Inde priuatim ante apud ſe dixerat ſincerum tertium magis, quam animo æſtuantis noſtrum iudicium eſſe. Quo dicto venus nihil arbitror, vtique ſi tertiu hoc genus animum ipſe ſuſtineret.

Exiſtimationis opinioniſq; meo morbo tam graui, tamque pertinaci opis quid aliud, quam præſentem afferrem, quæ à re ipſa ducitur, inuenire non licuit. Per eam enim in certamine legum iuxta diuinarum atq; humanarum, ſignis ipſis collatis, ab vero cura ſtudioq; maiore & acta perſpecta, & partium iura, excuſſa, animaduerſaq; ſint, in manifeſto ita omnibus erit, vt ſiquidem alteri Senatus huius ampliſſimi ſententia ſuffragatur, præclarum ſibi in nos triumphum paratum glorietur. Cōtra, ſi nobiſcum iura æquitaſve (rei cuius ſpe certiſſima ducimur) faciunt, tum vero gloriæ ego nihil quicquam aſſecutus, rei honoriq; meo cōſuluiſſe ſolummodo dicar; vtpote ſcholaſtici cui, abſit verbo inuidia, nihilo eo inferiores contigerint. Facti ſpecies eiuſmodi eſt. Cum villam controuerſam venditurus Titius eſſet, ſui palam profiſſus; quia maxima eius pars ex feudo erat, quod iure communi feudorum alienare, nec ob cauſas neceſſarias licet (per decreta plane iuris feudorum duricies in cauſis neceſſariis ſublata eſt, quales dotium, donationum propter nuptias, & aliæ huiuſmodi ſeu rationis eiuſdem ſunt, vtique ſi numeratio aut traditio in dotibus ipſis cauſiſve aliis interuenerit) facultatem alienandi Titius à Domino petiit, ex cauſis, quas ex debitis aureorum bis mille conſtare aſſeruit, propter quos & condemnationes iam ſubſecutas, & iniunctiones pœnales dixit. Inde ad villæ ipſius feudalis alienationem deſcendendum, ob ſumptuum auctior moles fieret. Cæterum quia filius Titio & agnati alii erant, ad quos feudi ſucceſſio pertineret, facultatem filio conſentiendi & agnatis aliis permitti petiit. Reſcriptum Titio venditori à Domino eſt, quo negotii executio iudici vni appellationi credita, ſi veritate preces ſubnixæ, & non aliter, & decretorum formæ ad vnguem paritum eſſet. Quibus clauſulis eo vſum Dominum preſumendum, quod notiſſima ſupplicantis effuſio eſſet. Reſcripto hoc ita impetrato, ad iudicem aditū; apud quem pro cauſis neceſſariis, debitorum voluntariæ omnes formæ, atq; ipſæ à ratione alienæ propoſitæ. Et primum quidem quoniam fructus dictæ villæ controuerſæ paulo ante venditi in annos ſex fuerant, & pretium eorum acceptum, vt venditio illa fructuū, atque ideo acceſſoriorum deleretur, principale ipſum diſſipatum & venditum. Res quidem & auditu & dictu mirabilis, ob acceſſoria fructuum redimenda, ipſam rei ſummam deperdere, & præcipitare.

Deinde cum villa ante altera vectigalis ornamentique longe diſparis à Titio ipſo cum pacto redimendi eius vendita eſſet, pactum cōuentum eſt, vt ex pretio memorato aureorum bis mille, 10 partem dimidiam villæ alterius redimendæ intra diem certam aurei quingenti impenderentur. Idque & filii & agnatorum etiam iuſſu, quod feudi & ipſa nomine æque prædicta villa ea eſſet. Vnde & filii & agnatorum intereſt, quam minimum poſſet, feudum ipſum intercidere.

Tertio loco ob aureos quadringentos alios venditio villæ controuerſæ facta, quos emptori ipſi ex libro ſuo rationum ob pannos ſericos & pecunias creditas deberi, venditor aſſeruit.

Quarto

Quarto loco pr[illegible] vendi[illegible] fratri equitique Hieroſolymitano debita verbotenus narratur. Debitum quoq; aliud expreſſum in contractu ipſo perficiendo eſt. At contractum hunc conſenſum filius & agnati ex tranſuerſo præſtiterunt. Filii plane conſenſus ad cauſas limitatas inuenitur, quæ comprehenſæ in precibus eſſent, quibus vendendi, & conſentendi peritalaculcas eſt. & quibus aores 2000. debiti in ipſis vendendi cauſis relati. Ex cauſis ex contractu ipſo commemoratis, precum & reſcripti ſenſu verbiſq; tam apertiſſimes prætetitis, ratam venditionem ipſam iudex delegatus habuit, authoremq; ei decreto interpoſito, emolumēto eius accepto, pene dixeram, ſe præbuit. Quę vē[illegible]tione impleta, Titio & patre ſuperſtite acta fuerint, locus hic differendi non eſt. Patre plane ſublato, feudum alienatum filius reuocat, præter formam decretorum patris & reſcriptorum, factam alienationem aſſerit, cauſas nullas neceſſarias, aut perpaucas interueniſſe, propter quas ad Villę tam pretioſæ alienationem veniendum nō erat. Tandem poſt magnam diuturnamq; contentionem, ſententia à Senatu excellentiſſimo fertur, per quam contractus reſcinditur, villamque controuerſam cum fructibus à patris facto perceptis reſtituere Reus conuentus iubetur. A ſententia hac cum iuſtiorem prouocandi cauſam venditoris filius per ea haberet, quæ inferius enarrabuntur; attamen filia [illegible] ita me [illegible] odium cepit, vt neglectui omnia haberem: verum quādo interpellationem interpoſitam ab aduerſario vidi, non potui, quin nepotis & neptium defenſionē in iure optimo ſuſciperem. Iam ſenatus tanti ſententia nobis fauet, vnde obiectus animi æſtus deferbeat.

Iniuria igitur tam inſigni tamq; atroci palam in iudicio, apud viros & magiſtratus illuſtres, & Iuriſconſultos clariſſimos, auditores & ſcholaſticos nobiliſſimos, aliosq; non paucos, affectus, quod actis iniuſtis de iure ſcripſiſſem, non potui, quin præter morem huiuſmodi extra ordinem differendi negotium ſuſciperem. Rei totius cardo ex quæſtione triplici pendet. Prior, vtrum feudi præſtita probatio ſit. Altera, feudo adiuncto, antiquum ne id, an nouum videatur. Tertia ad filii minoris conſenſum iuratum pertinet, noxius ei nec ne ſit.

In prima quæſtione dicendū videbatur, prima ratione feudi alicuius præſtitam probationem non eſſe, cum paganica in
1 dubio † bona omnia cenſeantur, nō feudalia, hoc ideo; quia ſeruitus quædam in feudo eſt, quæ præſumi non ſolet. *c.1.§.2. ſi de feudo fuerit controuerſia inter domin. & agna. c.1. cum [illegible] gl. ſe. vnde de contro. inter maſc. & fœmi. de benef.* & alia, de quibus in reſpon. de iure hae reditario, n.427. præteralia omittenda. Neq; mouet, per inſtrumentum ipſum venditionis à Reo productum villam ipſam in feudum antiquum, auitū, & paternum venditum: quoniam
2 eum † impugnatū id ab actore ſit, eo vti non poteſt. *l. poſt legatū. ff. de his quib. vt indig. reg. ex eo lib.6.* Reſponſio eadē ad preces productas datur, vt apud Baldum *in l. cum precum. C. de lib. cau.* Felin. *in [illegible] n.3. verſ. ex quib. vltra Dom. de [illegible].* Vnde inueſtituris, aut teſtibus [illegible] probatio implenda erat. At enim inueſtituræ vllius productionem factam is negat, qui actorū [illegible] turpitudinem mihi obiecit. Sed nec feudi antiqui memoriam in venditione habitam apud ſe mihi dixit.

3 Secundo, vbi feudi alicuius fides † ex actis fieret, nouum id, non antiquum dicendum, quatenus de antiquo non conſtat. Aduci ab eo poterat, quod ſcriptum apud Iaſ. eſt *in conſ.24. lib.3.* nouum in dubio feudū præſumi, quoniam feudi aliud ante fuiſſe non credi tur, cum libertas præſumatur: de quo dicto memoria habita apud Innoc. *in tract. de antiq. temp. parte 5. n.4.* Nouitate igitur in feudo admiſſa, nullo iure, nullaq; actione in campum hunc iudicialem ob feudum alienatum reuocandum his de-
4 ſcendit; † cum hæreditarium id ſit, pro ſe & hæredibus datum. Idq; receptum teſtatur noſ[illegible] *in conſ.19. n.5 verſ. hoc tamen fundamentum. & in conſ.256. col.2. in fine. verſ. ex quibus apparet.* Atq; vltra Doct. teſtimonia ibi relata, ad opi. hanc Fulg. accedit *in conſ.3. n.[illegible] verſ. [illegible].* Curt. ſen. *in conſ. [illegible] ſuper memorata col.5. in prin. verſ. licet enim* Rui. *in conſ.1. n.12. in conſ.16. col.1. in con. 212. n.12. lib.1. in conſ. 188. n.5 [illegible] aliud autem certum eſt lib. [illegible].* Cur. iun. *in conſ. un. n. [illegible] & ſequ.* vberius *in conſ.138. n.14.* Pariſ. *in conſ. 23. n.133. lib.1.* Soc. iun. *in conſ. 76. n.75. & ſequent. lib.2. in conſ.58. n.10. in conſ.112. n.8. & ſequen. lib.2.* Rolan. *in conſ.3. n.76. & n.115 in conſ.23. n.40. lib.1. in conſ.67. n.*
5 *22. lib.2.* Si hæreditarium † feudum eſt, quo pacto aduerſus alienationem patris obſtrepere filius poteſt *l. filiumfamilias. § cum pater ibiq; gl. in verb. exhæredatos. ff. de lega.1. l.1. in prin. ff. de excep. rei iudic. l. in qua perſona. ff. de regul. iur. l. ſi ab eo. C. de [illegible] C. de reſtitut.* *mi[illegible] l. cum à matre. C. de rei vend. l. venditrix. C. de rebus alien. non alienan. l. ſi vxor. C. de bonis authorit. iudic. [illegible] C. de [illegible] l. ſecuſſerit. C. de [illegible] habeo. C. de lib. cauſ. l. ſi. C. ſi in frau. patron.* Tex. [illegible] elegans ſpect[illegible] *l. ſi [illegible] § ſi ibi; quod dicetur in con[illegible] ſe. [illegible] prin. & in [illegible] quæ [illegible] ſſem. ff. de aqua pluuia arcen.* & alia apud Doct. omnes vbiq; Hoc amplius, etiam ſi ex pacto & prouidentia [illegible] d[illegible] ceretur, [illegible] nihilominus [illegible] & hæredi vendi[illegible] eſſe [illegible], factum eius reſcindere, vt in ſpecie feudi Rom. ſcribit, *in conſ.25. n.10. lib.2.* Quid hic in feudo hæredi[illegible]rio ſeruandum?

Neque mouet, ex inuentario venditoris hæreditatem filio 6 agnitam; quoniam † vt is inuentarium in feudo hæreditario 6 nonoſaltem eſſe filii, & hæredi non ſolet, quo minus rata feudi ipſius alienatio ſit, etiam cum ſoluendo hæreditas non inuenitur, vt author Alex. eſt *in conſ.19. n.10. & in conſ.28. nu.12. lib.5.* Curt. ſen. *in conſ. pen. n.6. verſ. vide omnino.* Dec. *in conſ. 208. colu.3. verſ. præterea conſiderandum & in conſ.395. col.2. circa med.* Afflict. *deciſ.26. n.3. deciſ.112. eodem n.3. & ſequen. deciſ.240. col. fin. & in c.1. in prin. nu.8. ſi alienat. feudi pater.* Curt. iun. *in tract. feud. parte 1. quæſt.8. col.5. in fin. in d. conſ. 38. n.19. verſ. confirmantur præmiſſa. & n.20.* vberius *in conſ.155. per totum.* vbi & Decii ſui diſſimilis *in conſ.187.* argum. diſſoluit. Eiuſdem ſententiæ & Rum. inuenitur *in conſ.1. n.14. in conſ. 76. col.2. poſt med. lib.1. in conſ.2. col.2. circa fi. lib.4.* Gozad. *in conſ.4. nu.10.* Pariſ. *in conſ.106. n.27. & ſequentem populo. lib.1.* Sigiſmun. *in conſ.1. nu.145. & n.162. verſ. quia tunc vt dixit.* Peruſ. *nota.1. nu.66. & nota.4. col. fin. verſ. ſed ab his liberari videtur.* Sebutp[illegible] *in conſ.136. n.5.* Quam opinionem conſtanter adeo is amplectebatur, cauſa cuius hunc venimus, vt in manu patri feudi huius hereditarii Noni alienationem omnino aſſereret; atq; ideo in extraneum alienādi ius pro libidine eſſe. Opinionis cuius veritatem ab opinione hac pendere ratus, quæ integrum de feudo hæreditario Noni patri eſſe, declaratum eſt, quatenus iouiſſe filio hæredi inuentarium dicitur.

Quin ēt ſi ex pacto & † prouidentia feudum hoc aſſeramus, 7 deteriorem tamen filii, quam agnati ſui conditionem eſſe, ne patris alienationem lædat, probari ex text. videtur *in c.1. an agna. vel fil.* vel certe pretium filio reſtituendum, qui patre ſublato feudum auocat. Cur. ſen. viſum *in d. conſ. pen. num.1.* Iaſ. *in conſ. 36. col.3. lib.3.*

Argumenta hæc etſi vigere cogitatione prima videntur; tanti tamen facienda non duxi, quominus ſententiam diuerſam meliorem, veriorem, atq; æquiorem exiſtimem. Et quia in feudo hæreditario antiquo controuerſiam aduerſarius noſter apud ſe vſque adeo nobis non fecit, vt otioſum in eo inuentarium exiſtimaret: in feudi vetuſtate demonſtranda laborem capiendum duxi: deinde iuris tantundem & in nouo eſſe, textibus, ratione coacta, & frequentibus grauiſſimiſq; Doct. teſtimoniis confirmabimus.

Antiquum igitur feudum hoc eſſe, confeſſionibus infinitis propemodum æque emptoris atque venditoris declaratur.

In qua re obſeruandum, generis † duplicis confeſſionem 8 inueniri, veram, & fictam. Ficta, quæ ex contumacia deſcendit, de qua in *l. de ætate § qui ſaciunt. ff. de interrog. actio. l. generaliter. §. his de præſentibus in [illegible] §. ſed iuramento. Cod. de rebus credit. cap. 1. ubi per Doct. in decimo notab. de poſtul. prælat.* Ficta hæc confeſſio induci & ſtatutis ſolet, quotiens copiam ſui vocati nocentes nō faciunt, vt apud Bart. *in l. diuus num.4. in fi. ff. de cuſtod. reor. & in l. abſentem. quæſt.4. ff. de pœnis.* Bald. *in c.1. §. iniuria. num.11. in fin. verſic. quæro vtrum valeat ſtatutum de pœna [illegible] & alia apud Doct. communiter.* Vera plane confeſſio † triplex inuenitur, vna quæ expreſſim & verbis fit; 9 altera, quæ ex facto; tertia, quæ ex omiſſione, aut ſilentio circa contumaciam, oritur. Prima, quæ ſermone aut expreſſione conſtat, manifeſta eſt *l.1. in fin. ff. de interrogator. actio.* Secunda, quę ex facto ducitur, in productione fere ſcripturæ alicuius verſatur. Quæcunque enim affirmata in ſcriptura ipſa producta ſunt, confiteri producens creditur *l. ne ſatiſdatio. ff. rem ratam hab. l. cum te. 1. Cod. de tranſaction. l. cum precibus. C. de probatio. auth. ad hæc. Cod. de fide inſtrumen. leg. 2. in fine. Cod. de [illegible] & ſubſtant. leg. cum precum. Cod. de lib. cauſ.* gloſſ. & Doct. *in leg. 1. §. editurus ff. de edendo. & alia apud Doct. paſſim.* Confeſſio hæc, ſicut ex facto productionis exiſtit; ita fortior ea æſtimatur, quę verbis tantum ſit. Quocirca nec erroris cauſa eam reuocari, Inno. Speculatoriq; & aliis viſum. de quibus *in tractat. noſtro de antiq. temp. parte 1. num.132. ad primam & [illegible] excuſationem.* Cuius ſententiæ & Signorolum

poſtea

poſtea inoenimos. *in conſ. 238. n. 1. verſ. & quia dictus.* Guid. Papæ *in conſ. 75. in prin.* Pariſ. *in conſ. 144. in fin. lib. 4.* Alb. *in conſ. 9. n. 11.* Quæ
10 opinio ante illo roborari vulgato † videtur, fortiora verbis facta eſſe. *l. 2. § ignominia. ff. de infami. l. ſi inſtituta. §. 1. ff. de inoffi. teſta.* & alia, de quib. in reſpon. pro genero de lite hac conſummata, *nu. 276. ver. vnde diximus.* Ruſus maiori animi conſilio productio ſcripturæ fieri, quàm de confeſſione cogitari, in lubrico linguæ ſolet. *l. famoſi. ff. ad legem Iuliam maieſt. leg. 1. C. ſi quis imperatori maledix.* Quã tamen opin. agnoſcendam non duximus, vbicunque certius impleta probatio ſit, vt *in d. tract. de antiq. temp. parte 1. n. 133. & in conſ. 201. n. 7.* Id tamen commemorandum eo cenſui, quo planum fiat, quanti fieri confeſſio ſoleat, quæ à productione oritur.

11 Confeſſio tertia vera † reſpectu fictæ, & quæ non verbis, neq; facto aliquo productionis, vel alio, at ex ſilentio colligitur: veluti cum ad ea, quæ in iudicio contra litigatorem alterũ aut proponuntur, aut producuntur, oppoſitio non fit, at tacetur; per taciturnitatem hanc propoſita & producta confiteri, ad ea ve conſentire tacens videtur. *leg. fin. C. de errore aduo. leg. 1. C. de poſtul. leg. quinquaginta. in fin. C. de excuſat. tutor. leg. ab eo. C. quomodo & quan. iud. leg. fin. in fine. ubique Bart. C. de relat. l. ſi. in fin. C. de ſenten. quæ ſine cer. quant. c. 2. de appel. lib. 6. gl. in clement. ſæpe § qua omnia. in ver. non contradicentibus. de verb. ſignif.* Fulg. *in conſ. 138. col. 3. in fine* & apud nos *in tracta. prædicto, de antiquit. tem. p. parte 1. n. 61.* & quod ſcriptum infra eſt *n. 106.* Idque apud Decium ampliatum poſt Bald. & Abbatem legitur *in c. ultima ſti. col. 2. circa med. de appellat.* Pro qua ſententia Ang. etiam vocat *in leg. ſi. in princip. ff. quan. appel. ſit.* Cui ampliationi tamen ſubſcribendum non cenſui, vtpote quæ maiori Doct. parti diſplicere videtur. Prætereundam tamen non credidi, quo ſilentii huius iudicialis vim oſtenderem. Illudq; obſeruandum, quod in dicto tractat. ſcriptum eſt *parte 1. n. 61.* ſcripturæ priuatæ approbationem ex eo induci, quod contra eam oppoſitum quicquam non eſt.

His ita circa multiplex confeſſionum genus prænarratis; feudi ipſius antiqui probationem ex omni confeſſionum genere conſtare dicimus. Et primũ quidem confeſſio expreſſa ex verbis ipſis contractus oſtenditur, quibus inde feudi antiqui, auiti & paterni empta bona ſunt. Deinde ex actis ipſis de iure feudi
12 repetitæ confeſſiones inueniuntur, quas ad † originem ſuam referri omnes oportet, vt tale feudum præſumatur, quale expreſſim declaratum ſemel eſt, vt à primordio tituli poſterior formetur euentus. *l. iuuta. in fi. C. de impo. lucra. deſcript. lib. 10.* Et vt talia ſint ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant. *l. ſi defenſor. ff. de interroga. actio. l. ſi vno. in prin. ff. loca. l. 3. ubiq. Bart. ff. de fundo inſtru. l. quæ vinum. ff. de triti. vino oleo. leg. a. l. Titia. § 1. ff. de verb. oblig. l. 1. Cod. de d. iter. reſc. c. inter dilectos. verſ. cæterum. ubique gl. in verb. petitionis. de fide inſtrum. c. Apoſtolus 32. quæſt. 7. Abb. in c. 2. n. 51. de ordine cognit. & hoc genus alia.*
13 Et in ſpecie feudi, in qualitate † eius iudicanda cauſam priorem ſpectandam, Cardi. ſcribit *in conſ. 123. n. 1.* Dec. *in conſ. 53. col. 1.* Cauſa porro emptionis prima à cõtractu ipſo exiſtit, in quo antiquum feudum narratur, ob id ſecundum eam ſubſecutas intelligi confeſſiones oportet.

Confeſſiones etiam ſecundi generis, quæ ex productione conſiſtunt, non paucæ ſunt. Et primum quidem ex precibus ſub die 4. Nouembr. 1557. & aliis ex die 18 eiuſdem ab emptore productis feudi vetuſtas dilucide oſtenditur. In prioribus enim narratur, oblationẽ feudi diſtrahendi agnatis proximioribus ex forma decretorum aut factam, aut faciendam. Quibus verbis feudum antiquum declaratur, ſiquidem in agnatos
14 tranſuerſales † alienari nouum non poterat, qui ad feudum admitti nouum non ſolent, *c. 1. § & quia. verſ. cum vero Corradus. qui ſucc. ten. poſſe ſi de feudo Marchiæ. c. 1. de benefi. frat. c. 1. ver. quod ita intelligendum eſt. de ſucceſſ. frat. vel de grad. ſucceſ. in feud. c. 1. § ſi de ſucceſ. feudi. c. 1. de duobus frat. de nouo beneficio inueſtit. gl. in l. quod dicitur in verb. creuiſſe. ff. de impenſ.* & quæ ſcripta inferius ſunt *n. 88.* & alia omittenda. Tantundem ex precibus poſterioribus demonſtratur, quibus facultas conſenſus ad feudi alienationem per filium & agnatos præſtandi poſtulatur, ad quos feudi ipſius peruentura ſucceſſio erat. At enim locum ſucceſſioni huiuſmodi in feudo nouo non eſſe, teſtatum iam eſt.

Inueſtituras etiam antiquas, atque vnam iam ex anno 1291. dieque 28. Ianuarii dedit. ſuper qua Oldr. conſilium redditum
15 apparet † 178. *quidam nobilis.* ſiquidem conſilii verba, quæ ad factum pertinent, cum verbis ipſis inueſtituræ conſentiunt. Idque & à nobis adnotatum in reſpon. ipſo pro genero eſt *num. 320. col. 3. verſ. decimo quarto ex Oldra.* Inueſtiturarum plane editio in hoc ab emptore facta, vt alienabile atq; hæreditarium ſimpliciter feudum id, ſi poſſet, doceret: quod vbi factum fruſtra vidit, tum vero feudum ipſum omnino pernegare, paganicaque bona eſſe aſſerere non dubitauit. Ex inueſtituris plane antiquis feudum antiquum probari, tractatus noſter de antiq. temp. docet *parte vlt. num. 4.*

Præter factum hoc productionis contractus, precum, & inueſtiturarum, factum & aliud emptoris interuenit; qui inueſtituras de bonis controuerſis, perinde ac feudalibus, vnam atq; alteram obtinuit: vnam à rege Chriſtianiſſimo, alteram à Duce ſereniſſimo, in quibus feudalia bona eſſe affirmauit, atque vti talium nomine inueſtituras ipſe petiit, & accepit. In quibus inueſtituris feudi † antiquitatem expreſſim hoc ipſo 16
confitetur, quod feudũ id à ſe emptum aſſerit. Ita ad contractum ipſum emptionis relatio habetur. Quocirca quæcunque in emptione expreſſa ipſa ſunt, repetita in inueſtituris ipſis videntur.

Et perinde eſt, ac ſi ſub inueſtituris nominatim expreſſum ſit, iure feudi antiqui, auiti & paterni emptum id eſſe, quatenus vti tale in contractu ipſo relatio commemoratur. *l. ſi prior maritus. ff. ſolu. mat. l. aſſe toto. ff. de heredi. inſtitu. l. 1. §. ſi quis ſub conditione. ubi, huic ſtipulationi eaſdem conditiones & cauſas ineſſe ſententiam eſt. ff. vt legatorum ſeruandor. cauſa caueat. l. in ſumma. ff. de rei iudic.* Anch. *in conſ. 161. viſis & diligenter inſpectis. col. 3. poſt med. ver. ſupra dicta confirmat. & in conſ. 171. quidam dominus Richobinus. n. 2. poſt med.* Iaſ. *in l. ſi certi debentur. in 3. nota. ff. de verb. oblig.* & alia de quibus inferius *n. 120.*

Sed & ſpecialem expreſſionem intelligi, quæ per relationem fit. Sign. ſcribit *in conſ. 176. n. 7.* cum tex. dat. *in d. l. aſſe toto.* & idem Sign. docet *in conſ. 232. in fin.* Ruin. *in conſ. 27. nu. 4. in fin. lib. 1.* Corſet. *ſing. 276. ſi quis in ſupplicatione. & alia apud Doct. ubique.* Sed & veram propriamq; relationem, quæ ex relatione fit, Bal. putat *in conſ. 212. ea quæ poſt med. lib. 5.* per tex. *in l. Theopompus. ff. de dote prælegata.* ſequitur Dec. *in conſ. 687. nu. 3.* Tex. melior in *l. inſtituto. ff. de condit. inſt.* Aduerſarios tamen dictum hoc Baldi habet, quamquam eum non nominent. Sed locus hic explicandi non eſt. Satis ratio hæc eſt ad feudum antiquum probandum.

Ex inueſtitura etiam Titii venditoris † ſub anno 1547. à filio 17
producta feudum ipſum antiquum declaratur, in qua grangiarum mentio facta in genere eſt, quam expreſſionem in genere ſolã ſufficere diximus *in d. reſpon. n. 430. & Bellarium. n. 22. verſ. ſecundo feudi probatio.* Eo autem in ſpecie deſignatæ grangiæ non ſunt, quod priuilegio hoc Noni Domini nituntur, ne ſingulatim exprimere bona non debeant. Quin magis admitter, inueſtituræ vllius paternæ editionem ab actore factam aduerſarium pernegaſſe.

Ex actis etiam municipum Noni contra Dominos, & Regiſtro † actoris ſeu paterno feudi ius oſtendi in Bellariis ipſis de- 18
monſtrauimus *n. 23.* Quibus Rolan. adſuit *in conſ. 82. nu. 49. in fi. & ſeq. lib. 2.* Quo fit, vt non abs re ſine cauſa feudi huius antiqui probationem non denegari, excellentiſſimus D. Octauianus Ozaſchus, tunc vice præſidis, deinde magnus ſereniſſimi D. mei Ducis Sabaudiæ Cancellarius creatus, in cõſilio ſuo de lite hac recens iuxta argute ac cumulate edito, affirmauerit. De qua re etiam Bellaria ipſa ſolida conſtant, vt alia prætercam, quæ adiecta in diſſolutionibus motiuum ſunt. Confeſſione etiam tacita, quam ex ſilentio iudiciali oriri diximus, feudi antiqui probatio confirmatur; quandoquidem in omnib. actorũ partibus feudi noui expreſſio aliqua facta à Reo non ſit. Vnde cum antiquum id actor affirmauerit, atq; vti tale auocet, non poteſt Reus tale id eſſe tacendo non dicere. Quæſtionis vtriuſque explicatio, id eſt, circa feudum & qualitates eius, antiquũ an non ſit, lucidiſſima ex prædictis apparet, non modo feudi ius in bonis controuerſis, ſed & antiquum id eſſe cõſtare. Laborem nis in aduerſariis enicrẽdis vertitur: quib. effutis & ſplẽdidiſſimares, & amentas audaciaq; eius fiat, qui feudi alicuius antiqui probationes vſq; adeo factas purgauit, vt à dubitatione omni rem vacuam prorſus affirmauerit, cũ ſibi contra ſcripta mea, actis inuiſis, liquere de cauſa aſſeruit. Itaq; argumentũ primũ non mouet, libera in dubio & paganica præſumi bona ſolere: quoniã probatione † cõtraria præſumptio hæc tollitur, 19
ab eaq; vincitur. *l. filiũ. ubiq. Bal. in 4. no. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. l. ſi. in pr. ff. quod metus cau.* Cuius generis plurima & reſpon. ipſo m pro genero habet *n. 244.* At enim probationem feudi, & confeſſionibus aduerſarii auctoriſq; ſui, & inueſtituris ſcriptiuiſq; aliis publicis pate factam oſtendimus.

Non

[illegible] h exp[illegible]ecibus [illegible] [illegible] [illegible]tatam [illegible] in [illegible] menda [illegible]
20 [illegible] eſt [illegible] on [illegible]t, [illegible] nu[illegible] impugnatur, quod [illegible] [illegible] [illegible]eat. Q[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]lio eſt [illegible] non n [illegible] *ff. de hered.* [illegible] vbi q[illegible] [illegible] m prius teſtamentum [illegible] [illegible] impugna[illegible] [illegible] ut, quoniam co[illegible] [illegible] ex text. o-ſtendi[illegible] *dec. in ibi* [illegible] *notad.* [illegible]. Inno. *in c. cum [illegible] col.* [illegible] *poſt med. verſ. secus alit ſi non pronunciaretur falſum.* [illegible] *acrum* [illegible] *ff. de his quib.* [illegible] *dec.* Caſtr. *in c.* [illegible] *244. viſo & examinato, non a ſcripto pūcto conſulit.* [illegible] *lib. 2.* vbi qui [illegible] [illegible] ob cauſam [illegible] teſtamentum dixit, quod cautio præſtita non eſt, de qua *in c. quamquam de vſu. lib. 6.* legatum ex eo petere nō prohiberi. Reſponſio [illegible] & Soc. aſſeruit *in conſ.* [illegible] *li. 3.* Felin. *in c. apoſtolicæ col. 13.* [illegible] *de re* [illegible] Dec. *in conſ. 317 verſ. & in conſ. 361. col. 2. circa med.* At enim [illegible] formæ & ſolennitatis omiſſæ inſtrumentum impugnatum emptionis nunc eſt, [illegible] formam eo adhibitæ non ſunt, quam & [illegible] ta patriæ [illegible] gium reſcriptum poſcunt, & quæ in d[illegible] neceſſa[illegible] eacut[illegible] ndis, & in numeratione aut traditione eoru[illegible] demōſtranda conſiſtit, propter quæ feudi permiſſa alienati[illegible] eſt. Impugnat [illegible] plane & formæ omiſſæ fides perſpicua vel ex ſola inſt[illegible] [illegible] & precium lectione niteſcit, ex quibus neceſſitatis qu[illegible] qua in aureis [illegible] 30. non interueniſſe, apertiſſime liquet. [illegible] d ne[illegible] in [illegible] cunis alia,
21 præter eam, quæ patriam ſpectat, nece[illegible] † vlla eiuſmodi do[illegible], quam decreta ipſa expoſtulare textibus rationibus co[illegible], gloſſis, & Doctorum teſtimo[illegible] co[illegible] firmatum in reſponſ[illegible] ipſo pro genero eſt, *n. 31.* adiſ[illegible], *n.* [illegible] Significantius *nu. 38. col. 2. verſ. ratione & alia.* Idem ex Coroll[illegible] [illegible] o toto confirmatur, quod [illegible] ob neceſſitatum interpretationem editum non eſt. Sententia eadem, & reſponſ[illegible] Cond[illegible] adiuuatur, *n. 53. & ſequen.* Quibus tex. accedi[illegible] *tutori C. de neg. geſt.* vbi ne[illegible] [illegible] tutelæ minus, neceſſarium ideo æſtimatur, quod initio ipſo ſubeundum lege cogente eſt. Per quem text. ſcriptū apud Bald. eſt *in l. etiam n. 15. C. de exec. rei iudic.* In rebus voluntatis ne-
22 ceſſarium quidquam non [illegible] † ex gl. & Imol. confirmatur *in l. ſi duo in gl. pen. ff. de acq. hered.* L[illegible] dici, quod a cauſa [illegible] originem ducit, quamu[illegible] damnū poſtea inferat. Meminit Rui. *in conſ.* [illegible] *n. 10. lib. 2.* Ex gl[illegible] [illegible] & Doct. ſententia hęc declaratur *in l. ſi procurator § ſi mariſſ.* [illegible] *qui ſat. cog.* vbi neceſſariam cautione[illegible] [illegible] iunt, qu[illegible] pe[illegible] [illegible] [illegible] quis compellitur, de quo genere ea eſt, de qu[illegible] *ff. de iudic. in* [illegible] *l. ſac. ſol. ma. caueat.* Rat[illegible] ne [illegible] cautionis eſſe, cuius neceſſitati [illegible] ſtandæ ſponte qui[illegible] [illegible] adſtrinxit. Neceſſaria enim ob initium [illegible] dici non poteſt. Atq; [illegible] omnia quęcunq; hacte[illegible] pta a nobis ſunt [illegible] pro [illegible] ua hac recente [illegible] aſſe[illegible], & [illegible] d[illegible] reperiam *in l.* [illegible] *§ maiſtate ff. de actio. & oblig.* vbi neceſſitate o[illegible] [illegible], quib. non licet [illegible] ad tacere, quam quo[illegible] receptum eſt, [illegible]od euenit in neceſſario hærede. At enim [illegible] [illegible] [illegible] tem [illegible] auccus illos 1350. abſtinere non modo [illegible] ſed & ab[illegible] tioendum erat, ne propter cauſas m[illegible] [illegible] olunta[illegible] [illegible] di ſu[illegible] illius & ab eo futuri cauſe ſunt. Apparet ex h[illegible] defectu [illegible] formæ & [illegible] [illegible], ad [illegible] [illegible] pe[illegible] [illegible] pecca[illegible] quand[illegible] [illegible] ip patru[illegible] [illegible] hoc eſt [illegible] [illegible] pe, vend[illegible] [illegible] nec [illegible] non ap[illegible] [illegible] [illegible] ne ſ[illegible] [illegible] quens [illegible], quæ ob [illegible] neq; voluntariam ſe [illegible] [illegible] expedi[illegible] eſt, q[illegible] [illegible] nihil quicquam del[illegible] [illegible] [illegible] e, & lecti[illegible] ip[illegible] inſtrumenti & ſuperio a doce[illegible] que in aureis 400. e quib. in emptore[illegible] [illegible] ceſſitas vllane conſequens erat, fidei quicquam [illegible] bro non faciente. [illegible] ca ſa[illegible] [illegible] [illegible] nitatis, & formæ, reſcripti [illegible] & Decretoru[illegible] [illegible] [illegible] ta [illegible] inſtrumenti pert[illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] ptis prohibitum eſt, ob cauſas mere voluntarias [illegible] & in [illegible], & poſtea feudi alienationem attentatam. Ad formæ iter[illegible] & ſolēnitatis vitium, numerationis traditioniſve defectu[illegible] ſpectat, quam & in cauſis dotium decreta ipſa exquirunt. Sin in cauſis dotium numeratio deſideratur quanto magis in cauſis [illegible] [illegible] tendum idem, quas fauore nō ſimi[illegible] vt dotes dignas eſſe conſtat. *l. 1. ff. ſolu. mat.* In quo dotium fauore obſeruandum, ratione duplici maiore eum intelligi. Primum quidem, quod

t[illegible] legem neceſſarium [illegible] [illegible]. De[illegible] [illegible] pro [illegible] em publi[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] N[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ontract[illegible] [illegible] tentus, non interue[illegible] [illegible] [illegible] quoniā de confeſſione debitorū [illegible] non h[illegible] betu[illegible] Al[illegible] qu[illegible] numeratio atq; [illegible] onf[illegible] in debiti eſt [illegible] [illegible] non
23 prohib[illegible] ta, neq; ſuſpecta ſit, quæ ab[illegible] [illegible] tra [illegible] dependent in materia pr[illegible] hib[illegible] ac [illegible] ſuſpecta qu[illegible] [illegible] e[illegible], quam in per[illegible] [illegible] ceſſorū [illegible] [illegible] committitur, iure [illegible] no[illegible] ſimo vtimur, ad [illegible] [illegible] dā ſatis confeſſionem no[illegible] eſſe vel in confeſſione d[illegible] [illegible] pta, per[illegible] ideo numeratio non docetur quod prohi[illegible] ta [illegible] [illegible] iuge donatio eſt *a toto tit. ff. & C. de don. inter vir. & vxor.* [illegible] dotē numeratam aliter apparere, qua confeſſione [illegible] ne leg[illegible] taus cōfitendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numeratā [illegible] onfiter gl. Bal. & Ang. *in l. ſi in ver. dote per ill.* [illegible] *C. qui potior. in pig. hab.* Bal. Ang. & Imo. *in d.* [illegible] *ff. ſolu. mat.* Ang. Aret. *in § fuerat Inſti. de actio.* & alia apud Nattā [illegible] umul[illegible] *in co*[illegible] *418 n. 8. & ſeq.* Sed plu[illegible] apud nos in reſ[illegible] on. ho[illegible] [illegible] o genero *n. 185. & ſeq.* quibus Soc. adſcitur *in conſ. 143. n. 15. lib. 1.* Qu[illegible] repetitum eſt *in conſ. 171 lib.* [illegible] Sigiſmun. *in conſ. 12 n. 8 & ſeqq.* [illegible] *feudal.* [illegible] Et quæ ſcripta infra [illegible] *n. 18. 33. 1*[illegible]*9.*

Secundu[illegible] diſc[illegible] inter numerationem & confeſſionem de recepto ſ[illegible] ne dubio intercedit, cum idem [illegible] atq; alterū non ſit. Atq; ideo vbicunq; numerationem in ſpecie ſtricta lex poſtulat, confeſſio de recepto non ſufficit; quod in prærogantis depoſiti [illegible] contingit, de quibus *in l. pen. C. depoſ.* apud Iaſ. *in l.*
24 *quod te. n. 28. ff. ſi cer. pet. in l. 1. n. 4. C. de conſt.* Quæ ad dep[illegible] [illegible] non tralitur, de quo niſi confeſſione non [illegible] nſtat: quia numerationem ſeu traditionem [illegible] poſcet, quō[illegible] [illegible] prærogatiuæ ſunt. Bal. *in con*[illegible] *384 duo ſunt in §. lib 1.* Vero[illegible] [illegible] *in conſ. 44. n. 2. & in conſ. 46 n. 6.* Soc. *in conſ. 3. col. 2 circa med. ver. quæ* [illegible] *probatur. in conſ. 143 n 15 lib. 1.* quod repetitum eſt *in conſ. 171. lib. 2.* Quæ opin. ex Caſtr. [illegible] videtur *in conſ. 32. ante* [illegible] *lib. 2.* cum facultas alicui liberationis de eo faciendæ dator, quod ſolutum erit, ſatis cōfeſſionem de ſoluto non eſſe. quicquid aliter viſum Natta eſt *in d. conſ. 438 n 7.* Roiā *in conſ.* [illegible] *ſeq. lib. 1.* qui in eadem facti ſpecie de iure reſponderunt, rati[illegible] [illegible] duab[illegible] [illegible] adducta. Prior, ex confeſſi[illegible] ne de recepto veram & propriam [illegible] numerationem probari [illegible] od negatur atq; [illegible] tex[illegible] [illegible] cant *in l. in contractib. § 1. C. de non numerat.* [illegible] [illegible] non numeratæ in con[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] tempu[illegible] breui[illegible], admiſſa quam mutui eſt: quod vtiq; non f[illegible] [illegible] numeratio eſſet, de qua niſi confeſſione [illegible] [illegible]. Ra[illegible] [illegible], q
25 probationem contrariam [illegible] on eſſ[illegible] non † admitteret, ſi vera ea numeratio eſſe, quam tamen admitti Bar. al[illegible] [illegible] licet *in l. poſt dotem n. 10 ff.* [illegible] *mat. in l. pradia ff. de acq. poſſ. & in Coroll. n. 80.* vbi ad tempus inſtrumenti referendam numerationem ſcribunt, de qua facta cōfeſſio e[illegible] atq; ideo negatiuę probatione facta, [illegible] [illegible] [illegible] nem v[illegible] [illegible] ex tempore inſtrumenti non interueniſſe [illegible] igot[illegible] [illegible] confeſſionis ſoluitur. Quod vtiq; non fieret, ſi [illegible] m [illegible] hærere numerationem [illegible] ſſemus; quo caſu non n[illegible] ta [illegible] ſcriptura damnata, vt ipſa aboleri non [illegible] [illegible] pote[illegible]. Vnde ad rationem animaduerſum a Natta [illegible] non [illegible] Speciem ſtrictam [illegible] priuilegiis [illegible] epoſi[illegible] præ[illegible] [illegible]
26 ideo † ad numerationem veram & propriam [illegible] g[illegible] reſtringendum, qui[illegible] me[illegible] [illegible] ode[illegible] [illegible] acta. nu[illegible] [illegible] inueni[illegible] [illegible] *§ hoc verba ff. de neg.* [illegible] A[illegible] in pri[illegible] [illegible] [illegible]d ac[illegible] piend[illegible]m quoties [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratu[illegible] [illegible], *Bald.* [illegible] *de* [illegible] [illegible] *compet. c. ſum. ibiq. Abb. de priuil.* Ar[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ctiſſima contingit, per quam iu[illegible] eu[illegible] [illegible] orum [illegible] a[illegible] ienan[illegible] permiſſionem d[illegible] rogatur. Odioſum quippe æſtimatur, qu[illegible] q[illegible]d iuri communi [illegible] [illegible] eſt. *leg. ius ſingulare. & leg. quod vero contra* [illegible] *legib. leg. 2. C. de nox. al.* & [illegible] no[illegible] pauca, de quibus i[illegible] dicto reſpon. hius huius, *n.* [illegible]*0.* Tertio num[illegible] ratione hic vera[illegible] & propriam demōſtrandam, ratione & alia minime leui oſtenditur, quod[illegible] [illegible] † vice, & per conditionem ex decretis numera[illegible]
27 deſideratur. Ob id in forma ſua [illegible] ſpe[illegible] eaut nominatim probationem fieri numerationis oportet. Neque præſumptiua [illegible]tis probatio habetur, vt liquidiſſima alias æſtimetur. Bar. poſt Dy. *in leg. Lucius ff. de cond. & demonſtr.* Aret. *in conſ. 142. ex facto. n. 20.* Rai. *in conſ. 13. n. 1 in fine lib. 2.* Inualeſcit ratio hæc, q probationem ſolam

lam ſimpliciterve in numeratione, decretum nõ poſtulat, verum legitime de ea conſtare voluit. Quo caſu probatio plena deſideratur, neque locum coniecturæ habent. *gl. in l. ſapientes. §. quoſi per vigintis in verb. fidem. ſe cleſi. lib. 6. in clem. conſtitutionem. col. vlt. in verb. fides. cod. tit.* Expreſſius Rom. *in rub. ff. de arbi. nu.* 20. Alex. *in conſ.* 59. *in fi. lib.* 7. Natta *in conſ.* 279. *n.* 4.

Quarto, cum probationem rei alicuius ſimpliciter ſtatutum exigit, ad plenam refertur, neque ſemiplena probatio ſufficit. Ang. & Imol. *in leg. licet Imperator. ff. de leg.* 1 Rom. in dicta rubrica, *de arbitr. nu.* 20. Alex. *in conſ.* 147. *n.* 1 *lib.* 6. Natta *in conſ.* 29 *n.* 1. Quid hic probandum *legitime* aduerbio ſubiecto, ne inutile fiat? *l. 1. in prin. ibique gl. & Bald. ff. quod metus cauſa.*

Quinto, ratione fortiore ius hoc in ſpecie controuerſa confirmatur, quod in cauſis fauorabilibus dotium numerationem hanc decretum expoſtulat. Quanto magis in cauſis mere voluntariis & odii plenis recipiendum id erit, ne per eas ſucceſſoris in feudo, atque ideo alienum ius lædatur? *l. cum quid. in. ff. de lib. & poſt. reg. odia. lib. 6. ff. de reg. iur.* & quæ in reſpon. prædicto adnotata haud parce ſunt *num.* 71.

Sexto, interpretatiuncula alia in admittentib. conſequens fiet, feudi pro arbitrio effundendi occaſionē, & feneſtram latiſſimā patefieri, confeſſione de recepto feudatarii vt creditoribus. Qua ra-
28 tione factum eſt, ne † fidem confeſſio in ſpecie prohibita aut ſuſpecta faciat. *l. qui teſtamentum ff. de proba. l. ſi forte. ibig. Bart. ff. de caſtr. pec. gl. & doct. in l. ſi donatione. C. de collat.* & alia de quib. in reſpo. pdcto, *n.* 187. & infra *n.* 33. 109 & ſupra, *n.* 23. Neq; dixeris ad patrem prædicta non pertinere. Imo etiam, & in patre bona aduentitia filii alienante, aſſertioni eius de cauſis credendum nō eſſe, propter quas bona ipſa alienare permittitur, veluti cum ob æs alienum filii alienare ſe ait, Natta ſcribit *in conſ.* 352. *n.* 3. *& ſequen.* Eodem Natta ſpectat *in conſ.* 543. *nu.* 13. *& ſeq.* Onéroſam filio patris confeſſionem non eſſe, vbicunq; vt adminiſtrator legitimus quid confitetur. Cauſam eandem matris eſſe, ne fidem aſſertio eius in filii perniciem habeat, Caſtr. ſcribit *in conſil.* 342. *conſiderandum eſt. col. fin. verſ. quarto & vlt. & in conſ.* 385. *fine dica-*
29 *mus. lib.* 1. † Atq; præter Caſtrenſem & Nattam, tex. *in d. leg. qui teſtamentum ff. de prob.* ad patrem etiam pertinere, ne aſſertioni eius in his credatur, quæ ad filii incommodum ſpectant, & in quibus ius ipſorum lædere pro arbitrio non licet, ex Bal. probatur *in leg.* 1. *nu.* 5. *verſ. ex prædictis pono duas concluſiones. C. de inoffi. donat.* De quo Caſt. meminit, eidemq. ſubſcribit, *in conſ.* 448. *tria ſunt. nu.* 2. *lib.* 2. Regulam item *d. leg. qui teſtamentum.* aduerſus patrem competere Soc. iun. ſcribit *in conſ.* 138. *in fine. lib.* 2. Sed & ad confeſſionem patris iuratam prædicta pertinere, ne ei ſtare filii compellantur, ius quorum ex ea læditur, Bart. ſcribit *in leg. Titia.* 2. *§. Imperator. n.* 5. *ff. de leg.* 2. Bal. *in d. leg.* 1. *n.* 5. *C. de inof. dona.* Caſt. *in d. conſ.* 448. *n.* 2. *lib.* 2. *& in conſ.* 165. *ſuper primo dubio dicendum eſt, quod tam ex forma dicti ſtatuti. lib.* 1. quod repetitum eſt *in conſ.* 299. *eod. lib.* Et obſeruandum in caſu dubitationis longe maioris, Bar. Bal. Caſt. & Socinū iuniorem loqui, id eſt, cum de bonis ſuis, non aduentitiis filii pater diſponit, & ſuper eis iurat, ne perniciale filio in legitima confeſſio aut iuramentum fiat, velut cum inofficioſe parentes donant. Idem in confeſſione parentū, vnde legitimæ ius minus aut detenius fieri poſſit, ne ratam habere filius compellatur, veluti cum magnam à ſe pecuniam deberi, facto etiā imminente ait, Dyn. ſcribit *in conſ.* 12. *col.* 2. *ante med.* Spec. & Ioan. And. *in tit. de conf. ff.* 6. *nunc videndum n.* 11. *verſ. ſed nunquid patris confeſſio.* Bar. *in l. cum quis decedens. § codicillis. ff. de leg.* 3. Alex. *in conſ.* 26. *col.* 1. *lib.* 2. *& in conſil.* 5. *col.* 1. *lib.* 5. Firma. in ſuo Promptuario, *in ver. Confeſſio patris n.* 5. Iaſ. *in l.* 1. *in prin. n.* 4. *ff. de eo per quem factum erit. in l. nam & poſtea § ſed & ſi quis in fraudem n.* 2. *ff. de iureiur.* Neuiza *in conſ.* 78. *n.* 46. Si in bonis patris decrepitis & moribundi, confeſſio liberis eius nociua non eſt: [illegible] minus damno aliem fotura in bonis aduentitiis erit, & [illegible] quæ à primo feudi autore, non à patre ipſo conſequuntur.

30 Ad ſententiam hanc non mediocriter & illud confert, cum in qua [illegible] [illegible] [illegible] tionis quis eſt, [illegible] puta tractatus, par [illegible] aſſertionem ſequi eum non cogi, qui eorum filium cum abo [illegible] dulterinum partum contendunt [illegible] *§. 1. ff. de prob. c. tr. [illegible] qui filii ſint le* [illegible] & B [illegible] *in l. filium ff. de his qui ſui ſunt vel alieni iuris* Bal. *in conſ.* 34. *in primo* [illegible] *n.* 1 [illegible] *in l. poſthumus. § ſi quis ita n.* 7. *verſ.* [illegible] *de lib. & poſth.* Rui. *in con.* [illegible] *lib.* 5. Soc. iun. *in con.* [illegible] tex. [illegible] *in d. l. qui teſtamentum* [illegible] *prob.* [illegible] & [illegible] patrem tex. [illegible] admittendum Soc. ipſe iun. putat. Inde [illegible] Rex quidam [illegible].

qui aſſertionem matris vetulæ & ſtro proximi [illegible], quod ex viro eius iuſto conceptus non eſſet, regno ceſſit. B [illegible] *in con.* 437. [illegible] *habebat n.* 6 *& ſequen. lib.* 5.

Apparet [illegible] his, cum numerationē in his decretis [illegible], propter quæ alienatio feudi fit, aliter de ea, atq; [illegible] one patris docendum, cum ab [illegible] [illegible] endeat [illegible] interpretatoribus, & † de [illegible] tetra ipſa illudendi, & iura [illegible] 31
rum in feudo per confe [illegible] nem diſſipandi occaſio præbeatur, cum euidens filii ius in feudo eniteat. Cui occaſioni occurrendum [illegible] reſponſo ipſo teſtatum eſt *n.* [illegible] Hoc [illegible] lius man [illegible] to etiam ad pecuniam mutuam aliam [illegible] recipienda inte [illegible] te, ſatis procuratoris confeſſionem n [illegible] pecuniam [illegible] datam, aut à ſe acceptam, verum nu [illegible] ius ver [illegible] cendam; nec in facultate procuratoris [illegible] domini ius per [illegible] iuriam lædere, Bar. & Doct. placet *in l.* 2. [illegible] *ficer per.* [illegible] *eadem l. §. verbu. n.* 12. [illegible] dem Caſtr. admitt [illegible] *con.* 186 [illegible] *b.* 1 Cuma. *in conſ.* 148. *venerabilis. col.* 1. *in fi.* Soc. *in conſ.* [illegible] *a circa med. verſ. quinto probatur. lib.* 1. Dec. *in conſ.* 146 *col. pen. in fi. verſ. tertio non obſtat & in conſ.* 493. *n.* 13. Iaſ. *in l. a Diuo Pio. § ſed ſi emptor. col. fi. ff. de re iudi.* Capicecy 16. *a* 6. *in fi. & ſequentibus.* Idq; in ſpecie quauis etiam extra mutuum, receptum Soc. Iun. ſcribit *in conſ.* 37. *n.* 4. *lib.* 2. qui q [illegible] d aliter Caſtrenſi viſum ſecum non conſtanti ſit. *in l. ſi debitoris* [illegible] *de nouatio.*

Quatuor ex ſcriptis his de numeratione conſequuntur. Primum, ad ſolennitatis aut formæ defectum oppoſitionē hanc numerationis non ſecus ſpectare, hoc eſt, formæ decretorum partium neq; à contrahentibus, neq; à iudice delegato eſſe: cū ob aureos 400. feudi periculosa diſtractio eſt, de quorū numeratione probatio aliqua facta non legitur. Quod vnicum fundamentum ſatis ad victoriam videtur, quatenus † ad irritum 32
actum deduci, formæ omiſſione etiam minima, reſponſum a pſum probat *n.* 135 *verſ. inde fit. & ſequen. & n.* 165. Quid hic dicendum? vbi, quod ad creditores aſſertos attinet, [illegible] propter quos facultas petita alienandi eſt, & in quibus nomen ipſum creditorum conſiderari vix poteſt, numeratio pro [illegible] ulla non liquet. Inde verbis illis, *vt aſſertum eſt*, [illegible] ſus Notarius [illegible], à quo ſcriptura confecta coonactus eſt.

Alterum ex ſuperioribus de numerat [illegible] one [illegible] nſe [illegible], etiam ſi † neceſſitas eius legitime proba [illegible] exp [illegible] eſſu [illegible] n p [illegible] ta 33
per decreta non eſſet; ius nihilominus idem ſc [illegible] n [illegible] im cum ſucceſſorum in feudo interſit, & iuris eorum detrimentum [illegible] intercedat, per ea, q̃ ante ſcripta circa dotem confeſſam ſunt, *n.* 13. *& ſequentibus.* Ad quam ſententiam ea quoq; pertinent, quæ ſcripta ſupra generaliter habemus *nu.* 28. Confeſſioni alicuius in ſpecie prohibitoria ſuſpectave non credi, ſed verā in ea probationem exquiri. Cuius generis & ea ſunt quę de confeſſione parentum & procuratoris retulimus, fidem eam liberorum & domini perniciem habendam non eſſe.

Multa etiam huius generis accumulata in reſponſo ipſo leguntur, *n.* 187. & in Bellarius reſponſi, *n.* 1. 67. & inferius etiam *n.* 109. Si iure ipſo communi numerationis implenda probatio erat, quid hic dicendum, vbi vltra ius commune, formæ vice & ex qualitate illa, legitime eam exquiri, demonſtratum habemus? Tertium ex numerationis neceſſitate conſequitur, quod ratione viriliore actoris ius confirmat. Namq; ſi & in dote tam fauorabili numerationis probatio neceſſaria & iure cōmuni & decretis eſt: quanto magis neceſſitas hæc numerationis admittenda in cauſis aliis odioſis mereq; voluntariis erit? Ex cuius argumenti à fortiori mentio facta ſupra eſt *nu.* 22. *ante fi. verſ. ad formam nem.* Quartum ex numerationis [illegible] ſequitur, quod ſatis per ſe, à fortiori etiam argumentando [illegible] et. Minorum enim ſunt † bona minorum non niſi ex cauſa neceſſaria non alienari, 34
neq; propter vtilitatem eorum alienationem permit [illegible] *l.* [illegible] *patro §. pr.* [illegible] *alienatio ff. de rebus eorum l. patro. § prædium. ff. de leg.* 2. *gl.* Bald. & [illegible] *ſi fundus in ver. manere. ff. de rebus eorum.* Bar. & [illegible] *in l. cum his. § eam tranſactionem in ſecundo not. ff. de tra* [illegible]. Aug. *in conſ.* 36. *n.* 4. *verſ. ad ſecundum dico.* vbi receptam & notabilem ſententiam hanc memorat. Pro qua tex. dat. *in d. l. patro. § pr.* [illegible] Eandem ſententiam Ia [illegible] agnoſ [illegible] *in l.* 1. *n.* 8. *in quinta limitatione. ff. de off. eius* [illegible] ra pro ea Capic. affe [illegible] *deciſ.* 113 [illegible] ſent [illegible] & Rui [illegible] *conſil.* 63. *n.* 12. *lib.* 1. Itaq; fas non fuit [illegible] hanc ex parte aliqua ob parte [illegible] læ alteriùs redimendę [illegible] ſtiahe [illegible] nominatim etiam tex. indicat *in d. l. magis patro §* [illegible] *æs alienum.* [illegible] hoc ta [illegible] feſtiſsimum, & alterū accedit [illegible] tio mox facta [illegible] non eſt, [illegible] de redemptio ipſa heret. In qua re tria ob [illegible] an [illegible].

Primum

Primum [illegible] villæ [illegible] redemptionem [illegible] minoris aut in qua ius et quæſitum erat, alienari [illegible]

Se[illegible] ob cauſam vtilitatis permitti [illegible] damnum [illegible] pro[illegible] tate appa[illegible]; quandoquidem [illegible] nam hanc rei [illegible], vtpote vectigal [illegible] atq. ornatio [illegible], & arci proxim[illegible]

T[illegible] redemptione admiſſ[illegible] tamen [illegible] actum [illegible] redemptio[illegible] de minoris læſio [illegible] quod ad [illegible] modum per[illegible] perducta [illegible] fuit.

[illegible] rei venditæ [illegible] fructus eius [illegible] excepit. Bo[illegible] ſente redemptio inſecuta. Itaque [illegible]

[illegible] intolerab[illegible] A[illegible] in hac quam appoſit[illegible] quadrat in con[illegible] S[illegible] hoc ipſo in [illegible] iuramenti app[illegible] te, qu[illegible] ne non conſtat.

F[illegible] enim conſequentiam h[illegible] ne quare in pr[illegible] q[illegible] le efficit. P[illegible] neceſſitas ſaluſve, a[illegible] pon. [illegible] nu. 9

35 [illegible] etiam poſſit [illegible] eam at [illegible] ſe di permiſſa alie[illegible] ut prætext[illegible] ea non erit. l. & [illegible] §. ad quod Papinianus [illegible] Bart. in 2. not. [illegible] ff. de [illegible] fideicommiſ. § cum Polidius. ff. de vſuris l. ex [illegible] quæſitum § denique. ff. de fundo inſtruct. l. cum ita. ff. de cond. & demonſt. & alia, de quo [illegible] in [illegible] ſo ipſo propter litem hanc edit[illegible], nu. 5.

P[illegible] ex reſcripto [illegible] ſtat q[illegible] pr[illegible] tetis e[illegible] alienan[illegible] rate [illegible] terd[illegible] et veritate mutantur, & [illegible]

36 [illegible] liquid † ali[illegible] ob [illegible] Bar. C[illegible] Alexand. [illegible] apud no[illegible] in fin. verſ. vel dic[illegible] d. leg. 1.

C[illegible] communis boni etiam pagani[illegible] ſtabil[illegible] prohibit[illegible] eu deni[illegible] alienari, demonſt[illegible] In [illegible] pl[illegible] & alia[illegible] ſp. præd[illegible] in pro[illegible] one h[illegible] fas [illegible] verba [illegible] de eto [illegible] ent. quod [illegible] Text. Gloſ. & [illegible] cupi[illegible] cæterum [illegible] tamen co[illegible] prohibitionum interpretatione [illegible] admi[illegible]

37 A[illegible] damnoſam actoris impugnation[illegible] in [illegible] ment[illegible] patronis [illegible] ſo[illegible] & [illegible] ante productio non [illegible] impu[illegible] quod [illegible] ſcript[illegible] vnde con[illegible] quo aut in ea [illegible]

Se[illegible] lo [illegible] videtur N[illegible] modo ad

38 vi[illegible] ſed & [illegible] interiori ſcriptu[illegible] des [illegible] V[illegible] enim obreptio[illegible] reptionis [illegible] aut ubi[illegible] expreſſio [illegible] onem. Confeſſione enim, [illegible] & in [illegible] Abb. [illegible] in d. c. cum venerab. [illegible] De [illegible] con. [illegible] Vtrum hoc ob[illegible] tionis & [illegible] reſcr[illegible] in hanc [illegible] [illegible] prod[illegible] a, [illegible] quo [illegible] pugnata e[illegible]

E[illegible] q[illegible] apparet, non niſi † in caſibus [illegible] 39

pugn[illegible], vel cum [illegible] aut vitii ſcriptor[illegible] circa fidem [illegible] ſit, vt in d. c. cum venerabilis. apud Inn. & Abb. Neutralis [illegible] intervenit: ſiquidem neq; tal[illegible] que [illegible] pugnatum inſtrumentum eſt. Solennitatis d[illegible] mentis cu[illegible] pre[illegible] menſuram, & ex [illegible] obſcuram: ſiquidem ob[illegible] quam [illegible] eſt.

T[illegible] argum[illegible] de ratio[illegible] productionem & [illegible] actor [illegible] naturam & q[illegible] us fac[illegible] in conſ- 40

ſem [illegible] A[illegible] tum [illegible] in l. cert[illegible] 4. Q[illegible] l tas [illegible] aut p[illegible] in rer. ſi non apparet [illegible] Al. [illegible] de ſtle. in [illegible] S[illegible] publicum inte[illegible] eſt & [illegible] dem[illegible] ad ſubſtan[illegible] pur. [illegible] vbi tex[illegible] hãc conſ[illegible] apud nos [illegible] in tract. præl. de antiquit. temp. parte 2. num. 35

Quarto reſp[illegible]: actu [illegible] pugnat[illegible] cauſa recte q[illegible] R[illegible] in conſ. 179 [illegible] ſecundu[illegible] ſimpugn[illegible]

[illegible] reſpondetur ex[illegible] produ[illegible] S[illegible] con[illegible] R[illegible] tel 41 ligit[illegible] quæ in [illegible] §. ſi [illegible] fiſe [illegible] loquũtur impugnatæ vel non excep[illegible] nes ſunt Quin[illegible] veil impug[illegible] quatenus ex[illegible] ptiones impug[illegible] ipſe [illegible]

S[illegible] ipſo pe[illegible] ſſionem 42 t[illegible] de[illegible] conſ[illegible] lib. [illegible] in fin. lib. A[illegible] ti[illegible] al[illegible] q. acce[illegible] oppoſitio[illegible] abe[illegible] vi[illegible] m 43 eum[illegible] C de [illegible] § pr[illegible] dolo. [illegible] ff. de pa[illegible] nullum ff. de dolo [illegible] in conſ. 89 [illegible] vbi de [illegible] onendi [illegible] propter [illegible] in [illegible] verſ. [illegible] de reſcrip. de quo inſra [illegible] n. 61

Se[illegible] o prædictis o[illegible] bu[illegible] men vigen[illegible] confeſſionibus venditionis [illegible], quas ex ſcript[illegible] ipſi produc[illegible] oſtend[illegible] 44 dicant [illegible] impugnati[illegible] quotiens [illegible] B[illegible] Ripa in l. [illegible] in conſ. [illegible] nu. 14. [illegible] in pri[illegible] tate inſpecta, indi[illegible] ibus expreſ[illegible] atq. priori[illegible] b[illegible] eſſe & quæ verifi[illegible] nostro eſt, tit. l. cui de antiqu. temp. [illegible] nu. 192 & infra nu. 51.

Subl[illegible] & illud appa[illegible]; Nouũ in dubio 45 ſeudo [illegible] videtur in conſ. 24. n. 3. lib. 3. quo[illegible] [illegible] tur antiquum [illegible] eſt per omne con[illegible] genus æque [illegible] inſtrumenti emptionis, p[illegible] in iudici[illegible] [illegible] S[illegible] & ſicla[illegible] [illegible] quod [illegible] non tacit.

k qui

qui actis non viſis à Crauetta ſcriptum priuatim primum apud ſe, & palam, deinde rubore nullo [illegible] Hoc [illegible] abet, ſi à controuerſia omni rem vacare tam certiſſime [illegible] eratum ab eo eſt, arbitratur, cur nō in certamen hoc publi[illegible] & aperto honeſtoq; de legibus Marte cong[illegible] editur [illegible] quomodo ſine flagitio atque turpitudinis periculo à pugna indicta abeſſe miles poteſt?

Secundo reſpondetur, argumentum ipſum inficiando, & ar-
46 gumentum ipſum retorquendo, Antiquum in dubio, Iaſ. † ipſo authore, feudum præſumendum, *in conſ. 114 col. 1 in fin. verſ quod autem in propoſito noſtro lib. 2.* per tex. in c. 1. §. 1 *vbi q.* [illegible] *Ald. quo inter abilem tex. illum ait. de gradib. ſucceſſ. in feud. & alia ab eo relata.* Eandē ſententiam per conſilia ſua à Dec. agnoſci in tract. prædicto ſcriptū à nobis eſt, cui tit. *de antiq. temp.* eſt *parte vlt. n. 4.* Cum Dec. Neguz. facit *in conſ. 10. n. 4.* Alciat. *in tract. præſumpt. in 1. reg. præſump. 18 pag. 46* [illegible] Zaſ. *in conſ. 12. nu. 5. & ſeq.* Alb. *in conſ.* 8 *nu. 17* Addo Decianū *reſpon. 11 nu. 30 lib.* [illegible] vbi citat tex. *in d. c.* [illegible] Bald. [illegible] & Dec.

Tertio reſpondetur, quod dictum in arg. eſt; Nouum feudum præſumi, ad agnatos tranſire tales pertinet, qui feudum à feudo repelli non [illegible] In fil[illegible] plane & deſcendentibus antiquum præſumitur, cum ad feudum admitti etiam nouum de-
47 beant. Ita varie † pro diuerſitate perſonarum feudum idem iudicatur. Ita in ſpecie feudi Iaſ. explicat *in d. conſil. 114 col. 4 poſt med. lib. 3.* Quæ [illegible] tex. [illegible] *ſed nec impuberes. ff. de inoff. teſt.* vbi [illegible] modo pupillaris. Eodem tex. pertinet *in l. ſi arrogator vbi q.* Bal. *ff. de adopt.* [illegible] *Thas.* §. *Titium ff. de fideic. lib.* Signor. *in conſ. 188. n. 11.* [illegible] *non obſtat, quod eadem res.*

Quarto reſpondetur, anti[illegible] dum ex inueſtituris antiquis doceri, vt *in d. tract. noſtro de antiq. temp. parte vlt. nu. 4.* At enim, vti dictum [illegible] in ſuperioribus e[illegible], ab actore & reo inueſtituræ antiquæ editæ, [illegible] nos Reus dedit, vt alienabile & hereditarium [illegible] feudum oſtenderet, quod ſicut verum non eſt, ita alleg[illegible] poteſt.

Quinto obſeruandum, ſummam & caput ipſum feudi Noni, ex Territorio & Caſtro conſtare: villæ po[illegible] & prædia acceſſionis [illegible] tem ſuſtinent cum Caſtro accedant: atque ideo de Caſtro ipſo & territorio Noni cum grangijs & prædijs inueſtitura vēditionis loquitur, ſub an. 14[illegible] Sicut etiam iuriſdictio cum
48 territorio [illegible] dignior [illegible] eſt, ita in iuriſdictione, arce, & territorio conſiſtit principale conuenit. *l. & ſi non ſint.* §. *perueniamus. ff. de auro & arg. leg.* Imola *in* [illegible] *nu. 16 poſt med. de prob.* Itaq; ſi iure feudi antiqui principale cenſetur, idem & de acceſſorio dicendum erit *l. non quocunq; modo.* §. *talamum. ff. de leg. 1.*

Hoc amplius non modo partem acceſſoriam, ſed & æque principalem feudi ant. qui ex. [illegible] ſi partem aliquā iuris eiuſdem, hoc eſt, antiqui eſſe conſtat, ex Afflict. poſt Bald. Ioan. Nicolaus Noinus Alciat. apud tract. in. emorat. præſumptio. ſcribit *reg. 3. præſumpt. 28.* Quid hic admittendum, vbi quod præcipuum feudi totius eſt, vetuſtiſſimum eſſe liquet.

49 Sexto nouum id [illegible] habetur, quod [illegible] recens acquiſitum ab aliquo [illegible] perſona eius habi[illegible] *ſer. nouum inueſtiturem qui teſtes* [illegible] *prob. inueſtit.* Quare feudum nouum non d[illegible] quod con[illegible] aliquando eſt. Gloſ. *in c. quotiens in ver. nouum. 25. q. 2.* Iaſon *in* [illegible] *col.* [illegible] *n. 83* [illegible] *in d. conſil. 24 col. 4. & in conſ. 64 col. 2. lib. 3.* Bald. huc ſpectat *in conſ.* 35[illegible] *nu. 14 lib. 2.* feudum nouum eſſe, quod ab acqu[illegible] pro cedit, neq; ad gradum aſſiucalium tranſiit. Itaq; [illegible] ex nitio ipſo nouum feudum fieri per tex. *in c. 1. de feud.* [illegible] & Iaſ. obſeruat *in d. conſ. 64 col. 2 lib. 5.* vbi nouum feudum ait, quod quæſitum de nouo eſt, & in primo inueſtito iure habuit. Idem Dec[illegible] *in conſ. 390. nu. 4.* At enim ſi acquiſitio e qua noua [illegible] Verum ex [illegible] alienationes [illegible]
50 [illegible] controuerſum feudum eſſe, atque [illegible]

[illegible]

Fœ[illegible] *in conſ.* [illegible] *in bonis feudalib.* [illegible] *lib. 2.* Ex his q[illegible] & g[illegible] [illegible] feudo de ſorti[illegible] præſumendum [illegible] quale communi[illegible] ſolet, ſi al[illegible] non doc[illegible] Iaſ. [illegible] eſt, quod [illegible] ſcribit *in conſ.* [illegible] *lib.* [illegible] immunitate accidentibus [illegible] bus præ[illegible] Cum [illegible] plurima proſe[illegible] Sed enim cum de[illegible] in ſpecie id exprimitur [illegible] & inueſtitur[illegible] quibus de feudo ipſo empto nemo[illegible] habe[illegible] de tri[illegible] inueſtit[illegible] venditor[illegible] atq[illegible] feudum deſcen[illegible]

Octauo [illegible] nouum, non [illegible] præſumend[illegible] ratione haud leui demonſtrator, quod vbi nouum [illegible] laudemium pendi[illegible] oportet. De quib[illegible] etiam ſub inueſtitura fieri prima ſolet. At enim [illegible] factum laudemiorum non eſt.

Nono minimum ſatisfacere nequeo, [illegible] gationem per [illegible] faciam, cuius erg[illegible] rubore [illegible] Quatenus feudi noui oppoſiti [illegible] partib. omnino. actori [illegible] prorſus non eſt. Quocirca de facto hoc ſupp[illegible] non poteſt [illegible] flexionē turpitudinis non pati, quam [illegible] obijcere pudori non fuit. Id eſt actis à me inuiſis p[illegible] animi aff[illegible] ipſum, vel [illegible] ſincerum magis iudicium [illegible] immortalem, quæ iudicis anim[illegible] ſinceritas, pro iudice † aduocationis partibus fingi, in
52 factoq; ſupplere, feudum nouum nullo rubore aſſerendo quod non modo nouum ab emptore dict[illegible] nunquam non eſt. Verum antiquum ab eo conf[illegible] & argumentis alijs inuictis aſſeueratum, pluſquam perſpicue declaratum in ſuperioribus habemus. An non pudoris fines egreſſum hic liquet [illegible] certiſſimo vtimur, de facto ſupplendi facultatem iudicis nō eſſe, cum Principis id vnius ſit. g[illegible] *in c. ſū nobis obiū. in ver. ex officio de elect.* Nat. *in conſ.* 75. *col. 1 poſt med. & in conſ.* [illegible] *ſeq nu. 2.* qua [illegible] in præſcriptione iudex non ſupplet, quæ oppoſita non eſt. [illegible] *in conſ. 219.* [illegible] *proceſſibus col.* [illegible] *ad id autem, quod de præſcriptione.* Guid. Papæ *quæſt. 221.* Capic. *deciſ. 117. nu. 10.*

Decimo maiorem animi ſinceritatem in hoc ſcil. exhibet [illegible] feudi tam apertiſſime antiqui veritatem celare modis omnib. ſtudeat contra tot Rei cōfeſſiones Dec[illegible] etorum [illegible] nouorum oblitus: quibus ſola facti veritate inſpecta [illegible] deciſi
53 mandatur. Per quam clauſulam † cum leui[illegible] ſe[illegible] probationes haberi, apud nos in d. tract. [illegible] *ſit de ant. temp.* [illegible] *par. 1 n. 218.* vberius *n. 291.* & ſupra *n. 44.* [illegible] aliquo probationum impoſſibiles exiſt[illegible] lucidiſſime vndiq; rutilant.

Cæterum ex [illegible] Aduerſarij nepos, argu[illegible] confeſſiones Rei omnes ſubuertere à plectione ſtudeb[illegible] quod à poteſtate venditoris & emptoris non pendeat feudi ius inducere. Qua ratione igitur feudi inducendi facultas eis [illegible] ita nec confeſſionib. eorum credēdum. Ad ius credo [illegible] de quo *in d. l. qui teſtamentum. ff. de prob. in d. l. ſi forte* [illegible] *ff. de caſtr. pecul.* & forte ab aduerſario ipſo atq; hoc ſupped[illegible] quisquam de confeſſionibus his actori nō afferri [illegible] mihi apud te eſt, quod tamen ineptum & ridiculum [illegible] Rei cu-
54 ius exponendæ cauſa, ſciendum [illegible] in ſpe[illegible] controuerſa [illegible] rei cauſa, verum perſ[illegible] nomine [illegible] diab alio nequit. Cuius generis non pauca a no[illegible] morata *in d. reſp.* ſuis *n. 25. 28. & nu. 87.* vbi [illegible] actas, aut [illegible] confitentis confeſſio [illegible] habetur [illegible] gratia cōfitetur quis, heredem ſe ex teſta[illegible]

[illegible]

aliter habere oſtenditur. Bart. in l. non fatetur. n. 10 ff. de [illegible] ſeſſ. in conſ. 8 [illegible] in fin. in conſ. 90. n. 10. & in conſ. [illegible] 8 in fin. Bald. in conſ. [illegible] 4: [illegible] lib. 4. Quo enim errorem confeſſionis in facto alieno docere attinet, ſi confeſſio non nocet:

56 Ex dominio [illegible] tam † argumentum diluitur, quod partis confeſſione probari, non ambigitur. Bart. in l. cum falſa. nu. 8 C. de iuris & facti ignor. Bar. in c. § ſacramentum. n. 15. verſ. ſed [illegible] Cum. in conſ. 187. [illegible] col. [illegible] circa med. Imol. in d. clem. 1. nu. 67. poſt Zen. [illegible] 161. de [illegible]. Paul. de Caſt. in conſ. 110. nu. 2. lib. 2. Alex. in conſ. 29. n. 14. lib. 5. Dec. in l. 1. nu. 25. in l. traditionibus. nu. 6. C. de pactis Iaſ. [illegible] col. 62. q. 16. nu. 214. C. de iure emphyt. Sigiſm. in conſ. 11. n. 45. Ruin. in conſ. 129. nu. 5 lib. 2. Boer. q. 211. nu. 24. in fin. & ſeq. At enim à poteſtate confitentis dominii tranſlatio non pendet, quæ traditionem expoſtulat. l. traditionib. C. de pactis. Qua ratione per confeſſionem aut recognitionem ſolam dominium non [illegible] aut quæri, Bart. docet in l. ſi aliquam. nu. 9. ff. de acq. poſſ. & in d. l. cum falſa. n. 3. verſ. quid ſi confiteer. & nu. duob. ſeq. Cum. in conſ. 165. Ful. in conſ. [illegible] col. 3. verſ. [illegible] obſtantibus. Imola in d. clem. 1 n. 67. [illegible] Alex. in d. conſ. 29. n. 14. lib. 5. Soc. in conſ. 40. n. 6 lib. 4. Dec. in d. l. 1. n. 25. & in d. l. traditionib. n. 6. C. de pactis. & in conſ. 564. nu. 6 Iaſ. in d. l. 2. col. 62. q. 16. nu. 214. C. de iure emphyt. Ruin. in conſ. 6. col. 1. [illegible] in d. conſil. 128. nu. 5 lib. 2. Boer. q. 211. n. 25. Idque receptum Curt. Iun. aſſerit in conſ. 7. nu. 8. & ſeq. Soc. Iun. in conſ. 56. nu. 1. libr. 2.

Apparet ex his iam conſequentiam hanc non adaptari: Induci quid nequit: ergo nec confeſſione probari. Cuius exempli alia paſſim inuenire apud Doct. licet. [illegible] amplius, non modo

57 confeſſione, quæ † propter ſe effertur, ſed & verbis enunciatiuis ob aliud emiſſis, ſi repetita ſint, dominium probari, verbis plurib. Alliet. confirmat deciſ. 164. Receptius illa eſt ratio, quod nihil prohibet ab aliquo quid non fieri, & ab eo tamen ve[illegible] tans non ignauo affirmari & doceri. Verbis itẽ enunciatiuis ob aliud prolatis, feudi probationem in antiquis impleri, Soc. Iun. ſcribit in conſ. 65 n. 7 lib. 1. Longe magis verba affirmatiua, & propter ſe prolata, ad feudum de nouo ẽt probandum valitura erunt.

Secundo principaliter ad arg. reſpondetur, impotentiam in ſpecie hac confeſſionis non ſpectari, ſi prohibitionem & inſpi-

58 cionem, vt † quo caſu aliquid quis facere, niſi in caſu quo certo prohibetur, confeſſioni eius de caſu permiſſo non credatur, ne inutilis prohibitio fiat. d. l. qui teſtamentum ff. de prob. [illegible] Bart. ff. de caſtr. pec. & alia his ſimilia in Reſp. prædicto apud nos collecta n. 25. & aliis deinceps annexis, & nu. 187. At enim nulla hic prohibitio, nulla ſuſpicio. Quid enim prohibet, quod feudũ eſt, & feudum eſſe ſcit, confiteri? vt in ſpecie dominii directi circa feudum & emphyteuſin, ex Bart. in d. l. cum falſa. nu. 8. & frequentibus Dd. teſtimoniis confirmatum habemus.

Tertio reſpondetur, ad eum caſum arg. pertinere, quo in fraudem legis, aut certe in materia prohibitoria, aut ſuſpecta, confeſſio incideret: verbi gratia, tranſigendi facultas, niſi ob litis cauſam, non eſt, fidem confeſſio de lite non habet. ideo quia illuſoria ad eum modum fieri legis prohibitio poſſet. l. [illegible] §. ſi cum [illegible] ff. de tranſact. Æque quia bona immobilia ſtabilia niſi ob æs alienum & bonis aliis non extantibus alienari prohibentur, minoris tutorumue aſſertioni de cauſis alienandi fides non habetur, ne ridicula confitendo legis prohibitio fiat. l. magis puto. § non paſſim ff. de rebus eorum. Simili modo cum pecuniam ab eo accepiſſe teſtator confitetur, qui ius capiendi, aut factionem teſtamenti paſſiuam non habet, momenti nullius confeſſio eſt: quocirca aliter, quam per confeſſionem doceri debitum oportet. Quo non facto, neq; vt debita, neq; legati iure peti poteſt, ne fraus legis prohibitioni fiat. d. l. qui teſtamentum. ff. de prob. Cauſa eadem donationis eſt, quam ob merita pater filio confert, meritorum enim probatio à patris aſſertione non perficitur. Id. quia filio, niſi ob merita donare pater, prohibetur. Ea ratione, aliter de meritis conſtare, quam patris confeſſione oportet, ne inepta confitendo legis prohibitio fiat. Gloſ. & Dd. in l. ſi donatione. C. de collat. Peculium item caſtrenſe pro arbitrio conſtitui ab alio nequit, niſi ſicut natum in militia filiusfamilias habuerit, vel res [illegible] leget aut donet, quæ neceſſariæ ad militiam ſunt. l. 3. & l. milo. ff. de caſtr. pecul. Si extra hos caſus filiofamilias aliquis quid ita donet, vt id peculii caſtrenſis ſit, peculio caſtrenſi non accedit, neq; rei veritatem confeſſio eius mutat, vt caſtrenſe ſit, quod non eſt. d. l. ſi forte. ff. de caſtr. pecul.

Eiuſdem generis eſt, quod Alex. ſcribit in conſ. 122. lib. 6. Cum filiusfamilias obligationem ſtatutum irritat, cõfeſſioni filii tandum de emãcipatione non eſſe, ne ſtatuti prohibitio illudatur.

Eodem Card. ſpectat in conſ. 144. col. fin. in 3. dub. fidem confeſſioni non haberi, per quam eludi & ad nihilum deduci ſtatuti effectus poſſit.

His accedit Bald. dictum in l. [illegible] nu. 18. C. de confeſſ. [illegible] clerici apud iudicem profanum, confeſſionem non eſſe, quod fori ius remittendi non habet. Qua ratione igitur renunciandi ius non eſt; ita nec confitendi, vnde ſequi renunciatio poſſit. Text. ad hæc non ſpect[illegible] s conferri in l. alim in fin. de r[illegible] ex confeſſione partis beneficium cuipiam non adiudicari, cum à poteſtate confitentis ius ipſum beneficii adiudicandi non pendeat; confitenti demum officit. De quo apud Rotam deciſ. 245. not. quod [illegible] in antiqu. Sed enim nulla hic legis circumuentio, nulla legis prolubitio, nulla ſuſpicio, cum directum quis dominium alteriu[illegible] aut feudum confitetur.

Quandoquidem & bona ſua [illegible] pagania feudi ſeruituti ſub- 59 iicere pr[illegible] liceat [illegible] um al[illegible] tamen d[illegible] ius non ſit. l. [illegible] ff. de [illegible] l. ſed & ſi lege. § conſuluit. ff. de petit. her. [illegible] tam §. [illegible] ff. ſol. matr. l. 2. in fin. ff. ſi quis à parent. fuerit man. l. verbo legis ff. de verb. ſignif. l. in re mandata C. mand. l. iudæi. C. de contra. emp. S[illegible] neq; Iudæis adimenda facultas, ne de rebus ſuis [illegible] arbitr[illegible] diſponant. l. nemo externus. C. de Iudæis. Tex. huc ſpectat in § per traditionem. Inſti. de rer. diuiſ. Atq; in ſpecie, licentiam cuique eſſe, feudi [illegible] ſiue ſeruituti bona ſua ſupponere, dum habilia tamen inte[illegible] ueniant. ex Bart. & aliis oſtenditur in d. l. ſi aliquam rem. ff. de acq. poſſ. [illegible] in d. l. cum falſa. C. de iur. & facti ignor. De qua re apud Dd. omne[illegible], qui enumerati ante circa articulum ſunt, confeſſione ſola citra traditionẽ dominii directi acquiſitionem non induci. Q[illegible] autem dix[illegible], liberum cuique eſſe, bona ſua iuris feudalis efficere. Imo enim & ſeipſu[illegible] poteſtati ſubiicere alienæ licet. § [illegible] Inſtit. de iure patron. 60 toto tit. ff. C. & Inſt. de adopt.

Q[illegible] reſpondetur: Species hic prohibitoria, eſto aut ſuſpecta verſetur; prohibitio hæc niſi aut princi[illegible] aut [illegible] ſſo[illegible] rum in feudo cogitari non poteſt. Quod ad pr[illegible] de iure opponi q[illegible] nequit, cum iure ipſo acta [illegible] non pertinat, verum Principis ipſius animum exquiri [illegible] loci. §. conqueſti ff. ſi ſerv. vend. l. 1. & 2. ff. ſi ager vectigal. l. 1. §. [illegible] fid. l. 1. ff. de except. rei iud. l. cum ſeruum. C. de ſeru. fugit. l. ſi quis em[illegible] hac ſuper illa. C. de præſcrip. 30. vel 40. an. & in ſpecie Princ[illegible] aut filiorum de iure eius non opponi, ex text. cum Gl. oſtendit [illegible] hic conſequenter. § 2. ff. ſam. erc. Bart. in conſ. 81. Martinus Fornicomen[illegible] Soc. in conſ. 78. nu. 6. lib. 4. Corn. in conſ. 115. col. 2 [illegible] col. 3. lib. 1. Ruin. in rubr. ff. ſol. mat. nu. 29. verſ. non obſ. [illegible] conſ. 71. num. 6. lib. 2.

Secun[illegible] o ius hic opponi principis [illegible] ipſum [illegible] agnitum per inueſtituram [illegible] t. Q[illegible] obiici non poteſt, iniuſſu eius [illegible] ducit feudum non [illegible] De quo inf[illegible] etiam in quinta reſponſione.

Tertio, inep[illegible] ſſima proſluſiuri Principis [illegible] ſine voluntate eius cõſtitui feudũ non p[illegible] interſit, pagania bona eſſe. At n. ſua mag[illegible] vnde compendium longe vberius, qua[illegible] pag[illegible] tit, propter vaſallorum obligationem, laudemia, & q[illegible] dominio directo vtum vtile poteſt. §. Æque proh[illegible] cio intel[illegible] gi, quantum ad liberos maſculos aut agna[illegible] conſtituentis, nequit. Ad quos niſi compendium [illegible] ex do non poteſt, vtpote quod in eorum perniciem a[illegible] poteſt: diuerſum eſt in bonis paganis. Atq; vbi filiorum & agnatorũ intereſſet, oppoſitionem hanc ini[illegible] n patiuntur.

Quoniam † ſi viriola c[illegible] eorum fe[illegible] habent, 61 ipſorum [illegible] hoc opponere, ipſis p[illegible] conſentientibus, [illegible] feudum conſtat. Gl. in l. [illegible] § prætor ait. in verb. dolo. ff. de dolo. & [illegible] ſup. a relata nu. 43

Quarta ex reſponſione hac [illegible] gitur. Speciem h[illegible] prohibit[illegible] & [illegible] confeſſioni venditoris & emptoris in [illegible] eorum [illegible] ſtandum. Id: quia iure hic [illegible] prohibitionis & ſuſpicionis [illegible] contra eum nequeunt, [illegible] prohi[illegible] eſt.

Atq; in ſpecie, confeſſioni † contra confitentem ſtandum, ẽt 62 cum à poteſtate eius res non pendet, quoties ab eo prodit, qui pro act[illegible] tate ſtat, ex tex. probatur in c. atteſtationes. ubi, gloſ. in ver. [illegible] qui in [illegible] atrimonio loquitur. Quod poteſtate partium non pendere iuris incerti non eſt, quoties p[illegible] matrimonii robur [illegible] itur. c. ex litteris de diuor. c. ſuper eo. de eo qui cogn. conſang. Tradit Rom. in conſ. 367. in 2. dub. Sed enim [illegible] feudi firmitatẽ Aduerſarius tuetur, qui voce confeſſus & factis

eſt. Quare veriſimile non eſt, confeſſiones tot redditurum eum fuiſſe, ſi ita res ſe non haberet; cum noxias ſibi de feudo confeſſiones videret. Idq; ex tex. etiam declaratur *in d. l. [illegible] de reſtr.* Idq; locum tum quoq; habere cum vere [illegible] io [illegible]tur, tex. probat *in l. de [illegible] §. 1 ff de min.* [illegible] de quo gl. [illegible] *ſ [illegible] in ver. [illegible]* Quod verum [illegible] ſed [illegible], cum [illegible] quis id confitetur, in quo deterius [illegible] licet.

Quinto reſpondetur, ſpeciem h[illegible] proh[illegible] ut ſuſpectam omnino non verſari, quat[illegible] confe[illegible] omnes in precibus, inſtrumento & inueſt[illegible] emptorem ipſum de feudo eſt tali inueſtiendo, qui le aſſertum eſt. Idq; & in venditore ipſo ante inueſtit[illegible] obiectum [illegible] modum argumentandi, [illegible] ſect[illegible] is patiatur, à quo obiectum eſt. Qui [illegible] ſec[illegible] ſtiendi poteſtatem princeps habet[illegible] & [illegible] tendi, ſeu confeſſionem ab inueſtitis de feu[illegible] agnoſcend.

Rurſus cum inter ſibimet & [illegible] confeſſiones occurrerent quomodo prohibitio aut ſuſpicio cor[illegible] poterit?

63 Sexto reſpondetur, ſpecies prohibit[illegible], & † ſuſpecta interuenient (quod minime admittimus) confeſſionibus venditoris nihilominus ſtandum & emptoris erit. Idq; quia locus argum. non eſt, vbicunq; veriſimilis confeſſio inuenitur, vt Sal. tradit *in l ſi maior [illegible] C. de contra. empt.* Alex. *in conſ. 18. n. 1. in fin. lib. 3.* & alia apud nos aggregat[illegible] *in tract. de [illegible] part. 1. n. 64. & n. 215. & part. 2. n. 12 ad primam & Ventam excuſionem. & in conſ. 40. n. 4.* Idem Nat. agnoſcit *in conſ. 30. nu. 2.* At enim pluſquam veriſimiles confeſſiones huiuſmodi apparent in iudicio & extra vel a[illegible] ud principem ipſum preces offerendo, & inueſtituram petendo tam ſæpiſſime repetitæ. Ad reſponſionem hanc Dec. confert *in c. quoniam contra n. 40. circa fin. verſ. ſed reſpondere poteſt. & in c. fin. circa med. de prob.* Confeſſioni ſuſpectorum ſtandum, quæ coniecturarum adminiculo ſeruatur [illegible] & Ruin probat *in conſ. 95. col. [illegible] lib. 3.* Capic. *deciſ.* [illegible] *n. 18.* His Bal. accedit *in c. 1 § [illegible] n. 18. de pace iur. ſir. & in l. 1 [illegible] C. de collat. [illegible]* qui ſtupra accuſantur, ſi ante nuptias [illegible] confeſſio [illegible] ſuſpecta hoc genus confeſſio [illegible] ſe illato ſubtrahant, coniecturis tamen [illegible] modum gloſ. intelligendam [illegible] *C. de ſol[illegible]* Cum ba. Alex. ſentit *in conſ.* [illegible] *ſolut[illegible] ff de* [illegible] H[illegible] plus gen[illegible] Ang. [illegible] ſimpliciter agnoſcit. Ba[illegible] *C. [illegible] in l. [illegible] n. 17. verſ. quero ſin queſ[illegible] C. de [illegible]* Alex *in conſ. [illegible] n. 22. lib. 3.* Et quidem veram in [illegible] gl. [illegible] partem; ſiquidem ciuile ius [illegible] tamus, quo ex copola præſum[illegible] matrimonium ſi [illegible] *l. in liberta ff. de ritu nup. [illegible] l. uerito. ff pro [illegible]* Ratio alia iure canonico inſpecto eſt, quo ſtuprum ex com[illegible] tione ſequi fide matrimonii non facta dicitur *c illud de præ[illegible] impt.* Bal. *in conſ. 199. ſuper 2 puncto. lib. 5* Soc. *in conſ. 29. col. 2 in fi. verſ nec etiam probatur ex ſola cohabitatione. lib. 1.*

His Bart. traditio confert, de qua *in l. inter omnes. § recte. ff. de furt.* Furti eum excuſari, qui voluntate domini rem à ſe captam aſſerit, domino ipſo aſſertionem confirmante, ſi indiciis quibuſdam aſſertio hæc ſuadetur, conſanguinitatis puta, aut familiaritatis; cum magna res non ſit, raliaq; [illegible] dominio erat. Qua ſententia Alex. vtitur *in conſ. [illegible] n. 18. in fi. verſ. quamuis dato lib. 3.*

64 In quare obſeruandum, vbi niſi † venditoris confeſſio vel [illegible] ſtante venditione [illegible] contingeret; ea ea tamen emptorem onerari, ne melior ſucceſſoris conditio, quam authoris eius fiat *l. fin. §. 1 ff ad Velleia. l ſi ſuper ativo [illegible] Bart. ff de pign.* & alia, de quibus in reſp. prædicto de [illegible] hac edito, *n. 229 & nu 419.* ibique in ſpecie feudi empti [illegible] ea Soc. & Ripa confirmatum id habemus.

65 Eo item iudicio locum prædicta habent, quod probationem [illegible] pia [illegible] in feudo d. monſtrando ſufficere, Alex. teſtatur *in conſ. 129 circa [illegible] lib. 1* quem Nat. [illegible] *in conſ. 446. nu. 12. & in conſ. 460. nu.* Quid h[illegible] dicendum, confeſſionibus & iouentura [illegible] tot interuenientibus?

Poſtremo, ſiquidem ex parte ipſa auditor ita argumentatus

66 eſt, [illegible] tex. & [illegible] Dd. teſtimonia offendit quibus [illegible] cep[illegible] eſt, ſiue [illegible] feudum pr[illegible] *quid [illegible] deb. inteſt.* [illegible] *§ [illegible]* Q[illegible] tex in [illegible] ſententiam h[illegible] [illegible] *in conſ. 1[illegible] 9 [illegible]* Idem [illegible] *& n. 40[illegible] 2 C. [illegible]* [illegible] *conſ. 152. col.* [illegible] *item Ioan. And. lib. 4.* vbi tex[illegible] *pertinen[illegible]* [illegible] d[illegible] locum, ſine dubio habere, quoties [illegible] eſt [illegible] *in conſ. 43 [illegible] in conſ. 90. [illegible]*

enim feudalia bona controuerſa eſſe, inueſtituris duabus emptionis ipſius expreſſum eſt, vt confeſſiones alias plurimas, tam eiuſdem emptoris, quam authoris eius prætercam, de quibus ante. Atque in ſpecie feudi, ex confeſſione id ſine dubio probari, pro explorat[illegible] iſſimo Curt. Iun. habet *in conſ. 184. num. [illegible] prin.* Roland. *in conſ. [illegible] 2. nu. 19. lib. 1.*

Apparet ex his, non modo feudi ſubſtantiam, ſed & qualitatem e[illegible], antiquitatem [illegible] & [illegible] vndiq; factas 67 Inde † coniecturam facere non ægre licet. quantum animi [illegible] tate præſtet, qui non Apuleius magis, quam ſuam veram hoc ipſo ſententiam contendit, quod nih[illegible] præ ſe & perinde ac ridiculum, & priuatim ſe palam Crauet. h[illegible] [illegible] pronitem ſocietatem ſuæ poſtponend[illegible] vt nihil[illegible] quicquam vlus deliberato eſſet, de cauſa ſibi luculenter magis [illegible] quere, quam vt dubitandi rationibus locus eſſet. Quorſum [illegible] enim Craoetræ tradi, cur actis inuiſis de iure ſcribere pudori non fuiſſet? Proh Iupiter, ne quidem inter Dn. C[illegible] tantum homini hunc viſum! Quæ (ſi maluit) tanta eius [illegible] infantia [illegible] dixeram. Impune ergo mihi probrum tam [illegible] nuiſſimum obiecerit? O turpitudinem, ò mores nefarios! De legib. contra Crauettam facere eum non puduit, quem nihil eorum intelligere conſtat, quæ ad ſpeciem controuerſam attinet. Idq; & planius ſequentia efficient.

Non obſtat, feudi iure admiſſo, hereditarium id eſſe, vtpote pro ſe & heredibus datum, vt apud nos *in conſ. 197. n. 5. verſ. hoc ſecun fundamentum* & alia in argum. ſupra adiecta *n. 41.* Namque ſi opinionem eius admittimus, quam apud ſe mihi obfirmauit; 68 Neceſſarium in † feodo antiquo hereditario inuentarium non eſſe, quæ enim teſtimoniis aliis Doct. à nobis corroborata in d. reſponſo eſt *nu. 481.* vbi ex Corn. Iaſ. & Soc. Iun. id confirmatum habemus. Ad quam ſententiam Dec. etiam accedit *in conſil. 445. nu. 56. verſ. mihi videtur.* Ruin. *in conſ. 51. nu. 22. lib. 5.* Natta *in conſil. 269. col. 4. verſ non obſtat. quod in feudo.* Expreſſius *in conſ. 470. nu. 16.* Idque ex Bald. etiam & Sigiſm. infra iuuatur *n. 85* ſi abundans inquam in feudo hereditario antiquo inuentarium eſt, atque id en eo non facto, recte feudum alienatum filius auocat, extra controuerſiam omne vel aduerſario authore, reſpondetur, feudi ipſius antiqui iure apertiſſimo adeo facto.

Sed enim quo perſpicua magis res tota eluceat, differentiam hanc inter feudum nouum hereditarium, & antiquum agnoſcendam non puto. In qua rem tex. feudorum à Doct. oſtenſum nec leuiter credo. Quibus viſum eſt, hereditarium ſecundum quid. feudum videri, quod pro ſe cui datum & heredibus eius eſt. Quam opin. crebriore Doct. calculo admitti, *in d. conſ.* noſtro 197 *nu 5.* teſtatum eſt.

At enim etiamſi † aut audaciæ vertendum non puto, ſi rationibus melioribus compertis, de priore quiſpiam ſententia decedat. Hoc idem enim factitatum & ab ipſis Iuriſconſultis legitur. *l. Æmilius ff de minor. l. diuus ff de iure patron. l. fin. § ſed cum in ſecundam. C. de furtis. in auth. vt fratr. non filii in prin.* Diuiq; Auguſtini exemplum habemus, quo authore [illegible] liceat, à quo opus compoſitum Retractationum eſt, & cuius Cal. meminit *in c. ne. innitaris circa fin. de conſt.* Sed & Deus ipſe pleraq; ex his teſtamento nouo ſuſtulit, quæ inſtituta ſub vetere erant. *c. non debet. de conſ. ang. & affin.* De iure hoc ſententiæ in melius reuocandæ gl. memorat *in l. Labeo. ff de ſeru. ruſtic. præd.* Bal. *in l. de tutela n. 4. C. de in integ. reſt. minor. in d. l. fin. §. ſed cum in ſecundum in fin. C. de furtis. 10.* A[illegible] dic. ſui diſſimilem fuiſſe, Anch. memorat *in conſ. 171. quod me. in prin.* In quam [illegible] ntentiam plurima Iaſ. cum[illegible] *in l. ſi ex toto. § fin. nu. 7 & ſeq. ff de [illegible]* *in l prætor. §. fin. n. 3. [illegible] ff de oper. nou. nunc.* [illegible] *conſ. 57. col. [illegible] lib. 4.* Sed & ſapientiæ magna datur, quæ mal[illegible] [illegible] ſunt, retexere *c. 4.* [illegible] *gat Papa 12. q. 2. c. magna 22 q. 3.* Eodem & illud ſpectat optimum & veriſſimum, hominis cuiuſuis errare eſſe, nullius niſi inſipientis in errore perſeuerare. Poſteriores enim [illegible] gationes, vt aiunt, ſapientiores eſſe ſolent, vt author Cicero eſt. Inde de[illegible] porro vertendum puto, prout nata quæſtus aut cauſa qua alia ind[illegible] na, non ratione potiore impulſum ſententiam priorem [illegible] ere. Sed multo eorum probrum turpius, quibus Pro[illegible] perpetuum eſt, vt quoties aut quæſtus a[illegible] amici res [illegible] es immutentur. § Ego plane citra palinod[illegible] recantar[illegible] ſententia deducor. Siquidem ea non † peruagamus, quæ [illegible] *conſil.* 70 ſcripta habemus 197 *& in d. conſ. 216 col. [illegible] [illegible] apparet. & conſ. 913. nu 12.* here[illegible] feudi in [illegible] Doct. calcul[illegible] id haber, quod pro ſe natum & heredibus eſt. [illegible] eiuſ ſente[illegible] m [illegible] exhibuimus. Et quidem contrarius opini[illegible] nē

huic

huius text. permulti videntur, quibus expreſſum eſt, ad deſcendentes maſculos in feudo verbum heredibus reſtringendum, vt in c.1.§.cum vero Corradus ibi. ſine legitimo herede defuncto vel filia. qui feud. dare poſſ. c.1. de ſucceſ. feudi c.1. verſ. & ſi clientulus. quem text. omnium clariſſimum Bald. ibi in 8. not. aſſerit. de alien. feud. c.1.§ fin. ſi de feudo conten. ſit inter dom. & agn. c.1.§. profecto de lege Corr. §. emphyteuſin. in auth. de non alien. tradunt gl. Bart. & alii in l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebell. Bart. & alii in l. Gallus § etiam nu. 4. ibiq; Alex. nu. eod. Aret. col. 2. circa med. Soc. nu. 6. Iaſ. num. 15. verſ. ſecundo fallit. ff. de lib. & poſth. Bart. & Ang. in l. vnica. C. ſi imper. liber. ſoc. in. lib. 10. Bald. in l. etiam. in princ. verſ. in gl. ibi ſic & in feudis ff. ſol. matr. in l. 1. col. 1. C. de ſuis & leg. in conſ. 114. quædam moniales. nu. 21. lib. 1. in conſ. 202. inueſtitura Domini Iordani nu. 4. libr. 5. Ang. in conſ. 210. ſanctiſſima. n. 4. ante med. verſ. ſecundo oſtenditur. Caldet. in conſ. 115. heredis de verb. ſignif. Imol. in conſ. 21. nu. 5. Card. in conſ. 64. quod. Nota. col. 2. in fin. verſ. cum autem in caſu noſtro. Corn. in conſ. 16. col. 2. lib. 1. Dec. in c. in præſentia. nu. 48. poſt princ. ſeu col. 18. in fin. verſ. prædicta concluſio limitatur. de prob. Sigiſm. in conſ. 1. nu. 212. & ſequ. in conſ. 14. nu. 30. Petrus in conſ. 4. nu. 18. in conſ. 8. nu. 7. in conſ. 13. nu. 10. & nu. 13. & in conſ. ſeq. n. 10. not. 2. n. 8. fol. 251. & not. 4. n. 7. fol. 259. Pariſ. in conſ. 4. nu. 4. cumulatius in conſ. 13. nu. 115. lib. 1. Soc. Iun. in conſ. 65. nu. 59. in conſ. 73. nu. 54. vberius in conſ. 76. nu. 3. lib. 1. in conſ. 42. nu. 4. poſt med. lib. 3.

De quo mirari ſatis non poſſum, cum vulgatiorem ſententiam hanc aſſeuerat, quamuis varie de re hac ſcriptum apud Dd. ſit. Hanc enim diuerſitatem in Doctor. non reperi. Qui viſi à nobis ſunt. Atq; niſi pudoris limitibus omnino perfractis, aliter de re hac contra tex. ſentire Dd. non poſſent.

71 Sed & in remiſſione † aut liberatione feudi locum prædicta habent: verbi gratia feudum quis ei & heredibus ſuis remittit, vel feudum ab eo heredibusve ſuis non petiturum ſe promittit, ſi deſcẽdentibus nullis maſculis relictis, mortem is obit, cui liberatio facta aut renunciatio eſt; remittenti aut liberanti ea damno non erit, quominus ad feudum reuertatur. d. c. 1. §. fin. ibique Bald. ſi de feudo conten. ſit inter dom. & agn. Iaſ. in d. l. Gallus. §. etiam nu. 16. Contra quam text. cogitatione prima non pauci reſpondent: cum ad iura remiſſa † redeundi facultas non detur. l. ſi iudex. ff. de minor. l. Herennius. in princ. ff. de euict. l. ſi conſenſit. in pr. & l. 1. item. ff. quibus modis pign. vel hyp. ſol. l. quæritur. § ſi venditor. ff. de ædil. edict. l. nihil. §. qui ſemel. ff. de ſucceſ. edict. l. non videtur. ff. ſi quid in fraud. patr. l. poſt quã litis. C. de pactis. l. actione. & l. cum mota. C. de tranſact. l. cum à matre. Cod. de rei vend. l. antepen. C. de reb. cred. l. generaliter. in fin. C. de non num. pecun. l. cum te. & l. fin. C. de remiſ. pign. c. ex tranſmiſſa. de renunc. c. ex ore. de priuil. cap. quam periculoſum. 7. qu. 1. In de ſeram poſt ius commiſſum pœnitentiam Bald. ait in c. 1. quid iuris ſi poſt alien. vaſal. feud. recup. De quo Curt. Sen. meminit in conſ. 26. in fin. ſed enim in codice meo id Bald. non legit. Hoc ita prænarrato, vt ad deſcendentes maſculos heredib. verbum reſtringatur.

73 Conſequens † fit, vt neq; ad filias, neq; ad tranſuerſales alienetur. Generaliter quippe tex. & Dd. loquuntur, deſcendentes maſculos verbo illo heredibus contineri. Ergo intelligi generaliter debent, vt neq; in vita vaſalli, neq; eo mortuo ad feudum hoc filiæ, agnati ve tranſuerſales, nedum extranei non admittantur, l. quiq; §. parentes. ff. de in ius voc. l. de pretio. ff. de Public.

Secundo ſi per mortem vaſalli ſucceſſio prohibetur, multo
74 magis † inter viuos, cum fauorabilior ex morte, quam inter viuos alienatio habeatur. Bart. in l. à filia in princ. num. 3. in fin. ff. ad Trebellian. Iaſon in conſil. 173. colum. 2. in fin. libr. 2. & in conſil. 130. colum. 4. lib. 4.

Tertio cum facultas feudi alienandi ex conceſſione datur, per clauſulam puta; & quibus dederit; generaliter permiſſio accipitur, æque ex vltima voluntate, per teſtamentum, atque inter viuos. Bald. in c. 1. circa princ. in ver. dederit de feudo non haben. propr. natur. feud. in conſ. 70. punctus teſtator. n. 4. lib. 2. Alex. in conſ. 189. num. 8. lib. eod. Curt. Sen. in conſ. 49. nu. 72. in fin. & alia omittenda. Sed & ſucceſ-
75 ſio † permiſſa ab inteſtato, dicitur. Bald. in conſ. 114. quædam moniales. lib. 1. Natta in conſ. 123. nu. 10. in conſ. 216. nu. 5. verſ. iſtis ſic ſtantibus. & nu. ſeq. & in conſ. 246. n. 1. Si alienandi permiſſio, quæ contra commune feudorum ius eſt, generaliter accipitur. Quanto magis quæ iuri feudorum prohibitio conſentit, accipienda generaliter erit, cum fauorabilis ſcriptura habeatur, quæ iure ipſi communi & rei naturæ congruit. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ibiq; Iaſ. in 4. not. ff. de pactis. Ex diuerſo odioſum id habetur, quod iuri communi repugnat. l. ius ſingulare. & l. quod vero contra. ff. de ll. Et alia, de quib. in reſpon. litis huius, nu. 70.

76 Quarto in ſpecie in † eos feudum non alienari, qui ſub conceſſione aut inueſtitura comprehenſi eius non ſunt, ex gl. probatur in d. c. 1. §. 1. in gl. magna. verſ. hodie vero inhibitum eſt. Idem Bal. ibi ſentit in ſecunda oppoſit. cum ad dominum feudum nouum redire ſcribit, quod iniuſſu eius alienatum eſt.

At enim nõ rediret, ſi alienationem permiſſam eius dicimus. Gl. & Bald. in ſententiam hanc Alex. vocat in conſ. 150. nu. 15. lib. 6. Idem præter Alex. ex Bald. confirmatur in c. 1. in prin. nu. 9. de prohib. alien. feudi per Feder. De quo Soc. meminit in conſil. 19. n. 11. lib. 1. Cum Soc. etiam Pariſ. conſentit in conſ. 4. num. 4. lib. 1. Soc. Iun. in conſ. 42. num. 3. lib. 3.

Si in filias, agnatoſve † tranſuerſales, nedum in extraneos 77
feudum hoc non alienatur, quod ei cõceſſum & heredib. eius eſt. Non poterit ex pacto & prouidentia noui cenſeri, neque hereditarium dicendum vel ſecundum quid, erit.

Quoniam ſi hereditarium ſecundum quid, id eſt, hactenus ſit, vt heredem nouiſſime defuncti, aut per eum primi authoris feudi eſſe eum oporteat, qui ad feudum aſpirat, non poterit alienationem defuncti ratam non habere, ſic quomodo demonſtratum initio habemus nu. 5. Itaque ſi hereditarium ſecundum quid, feudum hoc dicimus, ridiculi atque illuſorii penitus text. erunt, quibus expreſſum eſt, ad maſculos deſcendentes, heredib. verbum reſtringendum.

Atq; in ſpecie, cum abſurdum aut illuſio hæc conſequitur, vt factum defuncti agnoſcere neceſſe filius, aut deſcendẽs habet, titulus ex quo is hereditarius non debeat, ex Caſtr. demonſtratur in auth. ſed iniq. C. ad l. Falcid. vbi cum rem legatam alienari teſtator vetat, eamq; apud ſucceſſores manere legatarii iubet, pro filiis ſucceſſores exponit, ne ſi de heredib. intelligamus, inanis, & illuſoria prohibitio fiat; ſiquidem contra alienationem venire heres non permittitur. Cum Caſtr. Soc. conſentit in conſ. 250. col. 4. in prin. verſ. quando prohibitio alienationis. lib. 2. Curt. Sen. in conſ. 45. nu. 10. Ripa in d. l. ex facto. §. cum ita. in fi. ff. ad Trebell. De quo etiam apud nos in conſ. 509. nu. 9.

Quæ cum ita ſint, melior, & potior eorum opinio habenda, quibus viſum eſt, feudum hoc pro ſe & heredibus quæſitum ex pacto & prouidentia non minus æſtimandum atque ſi de liberis tantummodo facta expreſſio ſit. In qua ſententia Caſtr. eſt in l. ex facto. §. fi. ff. ad Treb. & in conſ. 4. o. col. 2. poſt med. lib. 1. Soc. in l. ſi filius qui patri. col. fin. Ibiq; Iaſ. in l. fin. ff. de vulg. Guido Papæ in conſ. 122. in 2. dub. Dec. in conſ. 78. per totum. Pro heredib. enim in ſpecie eius feudum datum verba ipſa conſil. indicant. Expreſſius id Decius profert in conſ. 395. n. 9. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus. in fi. ff. de cond. ind. in d. l. Gallus. §. quid. ſi in recte. nu. 38. Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 142. verſ. ſecundus caſus. ff. de v. rb. oblig. Pariſ. in conſ. 65. num. 30. lib. 4. Soc. Iun. in conſ. 80. nu. 8. & duob. ſeq. lib. 2. Boer. in conſ. 121. nu. 4. Idem Petrus ſentit in conſ. 14. nu. 10. inter feud. fol. 246. vbi referre non putat, heredibus an liberis feudum concedatur. Idem ex Bart. probatur in l. pro herede. §. ſi quid tamen. n. 2. ff. de acq. her. De quo Galeat. meminit in d. l. Gallus. §. 1. nu. 34. in fin. Sententia hæc, vbi diximus, ex textibus memoratis neceſſario declaratur, quod ridicula alias atque inepta omnino conſtitutio eorum fieret. Quinetiam contradictionem euidentem haberent, quod ad filias, agnatoſve tranſuerſales feudum non veniat, & quod ratam in eos alienationem factam habere neceſſe hæres habeat.

Ab opinione hac Senatus excellentiſſimi neceſſario iudicium eſt in cauſa Cercenaſchi prolatum, ſi vera ſunt, quæ in facto proponuntur, id eſt, filium poſterius genitum, & qui feudum ex parte aduerſus primogenitum euincebat, in ſecundogenitum nunquam fuiſſe, heres an non parentum eſſet. Atqui pro ſe & hæredibus, quibuſcunque id conceſſum fuerat. Et quanquam robur dictionis illius conſumptum per decreta eſt, quibus non eo magis inhabiles admittuntur: attamen hæredes, alterum eos eſſe, neceſſarium videbatur, ita vt hereditarium ſecundum quid exiſtimetur.

Idq; & à nobis annotatum in d. conſ. 197. num. 5. Enimuero ad feudum hoc ſecundogenitus admiſſus apparet, etiam ſi hæres parentibus non fuerit. Quocirca pro feudo id rectiſſimo ex pacto, & prouidentia neceſſario habitum. Quid hic, attendum, vbi & iure communi feudorum dictione vniuerſali quibuſcunque amota, ex pacto & prouidentia neceſſario id eſſe oſtendimus. Vires argumentum hoc accipit, quod in extraneos, aut inhabiles feudum tranſlatum Cercenaſchi non erat, verum primogenituræ ius in eo conſtitutum. Atqui inutile id in perniciem aliorum filiorum à Senatu declaratum. Quid in alienatione hic probandum in extraneos facta. Cum Doct. non paucis placuerit.

Digitized by Google

78 Primogenituræ † ius, & in feudo antiquo inſtituendi facultatem patri eſſe, vt apud nos *in conſ. 256. num. 3. circa princ. verſ. Amplius vſque adeo.* in qua ſententia Pariſ. etiam moe meus *in conſ. 2. nu. 30. lib. 1.* Ruin. *in conſ. 2. nu. 2. in fi. lib. 4.* Natta *in conſ. 475. nu. 9.* Quam tamen amplexi opinionem non ſumus. Eamque Afflict. etiam non admittit *deciſio. 119. nu. 2.* Decius *in conſil. 194. circa fin.* Ruin. ſecum de more pugnans *in conſ. 25. numer. 13. poſt med. verſic. & per hæc reſpondetur lib. 1.* Socin. Iunior *in conſil. 160. num. 38. circa fin. verſic. Sed videamus, & ſecundo & num. ſeq. lib. 1.* De vno tamen poſtea audiui inueſtituram aliam in iudicio Cercenarchi ante norem editam, qua rectum feudum appareret. Sed quæ vacua à ſuſpicione non eſſet.

Extra dubitationem etiam opinio hæc per quæſtioné Doct. ponitur, qua diſceptatio non leuis vertitur: Licentia ne patri ſit, feudum nouum vni ex filiis prælegandi. De qua apud Caſtr. Alexand. & alios *in l. apud Iulianum. §. ſi quis aliccui. ff. de leg. 1.* Et alibi Doctor. ſæpiſſime. Quorſum enim de quæſtione hac circa filios laborem tantum capere, ſi & in extraneos alienare feudum hoc licet.

Conſequenter his dicendum, ex pacto & prouidentia, neceſſario feudum hoc æſtimandum, quod pro ſe cui datum & hæredibus eius eſt. Atq; ideo neceſſarium non eſſe, vt nouiſſime defuncto vel acquiſitori primo hæres is fiat, qui ad feudum aſpirat.

Si dixeris: Immo enim hereditarium ſecundum quid videri feudum hoc poſſe. Neque ad rem contradictionis illuſionis ve argumentum facere, ſi heredem eſſe ſucceſſorem oportet, fruſtra enim defuncti alienationem impugnare. Quatenus incommodo huic iuuari per inuentarium licet.

Reſpondetur, argumenti huius reflexum aduerſarium pati. Qui inutile in feudo nouo hereditario inuentarium aſſeuerauit. Itaq; ſi vtile inuentarium non eſt, inepti & riſui habendi tex. tot erunt, quibus filiæ & qui ex latere maſculi ſunt, ſubmouentur.

79 Secundo inuentarium eſto aduerſarius admittat, ad † vaticinium tamen reſponſio hæc pertinet. Quatenus verbum ſub textibus ipſis factum de inuentario non eſt: atque ideo reiicienda *l. ſi putator. ff. ad l. Aquil. l. ſi fideiuſſor § ſi cum deb. rei. ff. manda.* Gl. *in l. quotiens. §. ſi colono. ff. de vſufruct.* Refugiumque miſerorum reſponſionem huiuſmodi auguralem Gl. ait *in l. ſiliam quæm. in Gl. 3. in prin. C. famil. her.*

Tertio reſpondetur. Intellectum ſubauditum in legibus ſtatutiſve repudiari. *l. ſed & ſi pupillus. §. proſcribere ff. de inſtitor. l. 1. §. 1. ff. de his quæ in teſta. delen.* verbis enim legis hærendum *l. 1. § ſi is quem nauem. ff. de exercitor. l. proſpexit. ff. qui & a quibus* Atque ſubauditionem interpretando fugiendam Sigoor. ſcribit *in conſ. 76 circa fi. in conſ. 245. numer. 8.* Bald. *in conſil. 57. pincllus quæſtionis num. 3. verſic. Prætorea vbi lex. lib. 5.* Ibiq; Gl. vocat *in l. ſi non fuerint in gl. pen. ff. pro ſocio* Illud etiam affert, eius gloſſare eſſe, cuius eſt condere *l. fin. C. de ll.*

Quarto ſi per ſubauditionem inuentarii text. prædictos intelligimus, abſurda res conſequitur, vt in exceptionem regula degeneret, contra Gl. *in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iuris* & alia, de quibus *in tract. noſtro poſſeſſionis. ſub l. 1. in princ. nu. 404. ff. de acq. poſſeſ.*

Namque cum niſi ad maſculos deſcendentes feudum non ambulet pro ſe & hæredibus datum: Idq; regulæ traditum vice ſit, à regula ipſa euidenter diſceditur, atque e contrario regula componitur: Ad extraneos enim filias, & tranſuerſales feudum hoc peruenire, præterquam ſi confectum inuentarium erit.

Quinto à veriſimilitudine prorſus interpretatio hæc ſubauditiua abhorret, vt niſi inuentarii adminiculo ad maſculos deſcendentes ſolummodo feudum nouum hæreditarium non perueniat.

80 Atqui † explodi interpretationem oportet, quæ veriſimilis non ſit Bart. *l. ab executore. num. 7. in fi. & in ſi ipſius prin. ff. de appellat.* Bal. *in l. ſi quis intentione, ante fi. ff. de iud.* Alex. *in conſ. 55. nu. 15. lib. 5.* Ad quam ſententiam conferunt, quæ ſcripta ante ſunt *nu. 50.* & apud nos *in d. tract. poſſeſſionis. nu. 168.*

Conſequenter his dicendum, hæreditarium nec ſecundum quid feudum hoc prorſus non eſſe pro ſe & hæredibus datum. Sed hæreditarium id in aliquo eſſe fac. Inutile tamen inuentarium in eo non haberi, non poſſumus non admittere. Ne pro non ſcriptis & editis textus tot inueniantur. Ne fidei, ſi ro gue nullius tam frequentiſſima atque grauiſſima Doct. teſtimonia

81 ſiant Atq; in ſpecie & nominatim ſuperfluum † inuentarium in feudo nouo hæreditario non eſſe, ex maiori Doct. parte, in d. Reſponſo confirmatum habemus, *nu. 481. verſ. vtile plane inuentarium.* Brun. quibus accedit *in conſ. 18. nu. 16. & in conſ. 80. num. 15. in prin.* cum Doct. dat, opinio quib. hæc placet. In eadem opinione Doct. haud dubie ſunt, quibus viſum eſt, otioſum abundanſve in feudo antiquo inuentarium eſſe. Vnde niſi in feudo nouo neceſſitatem eius non admittunt, & de quib. ſupra *nu. 68.* At enim neceſſarium nec in nouo id foret, ſi factum non proſit.

Iam præter tex. memoratorum inductionem, vltra tot tantaq; Dd. teſtimonia, ratione & alia opinio hæc roboratur.

Namq; in feudo † antiquo non hereditario quin vſui & commodo inuentarium ſit, nemo omnium dubitat. Idq; Bal. ſcribit *in l. quis ſe patrem. n. 9. verſ. Item quæritur ſi vaſallus. C. vnde lib. in c. 1. §. 1. n. 7. de ſucceſſ. feud.* Alex. *in conſ. 61. n. 4. in 2. dub. lib. 3. in conſ. 124. n. 7. in fi. lib. 4. in conſ. 19. n. 10. & ſeq. lib. 5.* Afflict. *in c. 1. n. 4. & n. 12. an agn. vel fil. in c. 1. §. fi. n. 6. & n. 8. quæ ſit prima cau. benef. amit. in c. 1. ſi de feu. n. 7. in fi. in 2. not. de alie. feu. pat.* Scurt. *in conſ. 136. n. 5. inter feudalia.* Idq; opinio alia admiſſa, exploratius, ne opus tunc inuentarium ſit, de qua ante *n. 68.* Ratio hic indaganda, quam ob rem vtile heredi in feudo antiquo inuentarium ſit. Equidem ratio alia non cõperietur, niſi quod in perniciem ſucceſſorum diſtralu feud. nequit, & ius in eo heredi quaſi fil. aut agn. compet. At n. rationẽ eandem, & feudũ hoc habere, quod cui conceſſum & heredib. eius eſt, quod nec in filias, & agnatos tranſuerſales nedum extraneos alienare licet, textib. ſuperius & quam plurimis Dd. teſtimoniis confirmauimus. 82

Itaq; ſicut rationem eandem † caſus iſte feudi noui atq; antiqui habet, ita ius quoq; admitti par conuenit *l. non poſſunt. ff. de ll. & illud. ff. ad l. Aquil. l. non ſolum § quis ramnipolum. ibi, recte adaptans omnib. ſimilib. cap. ff. de exc. tut. l. 3. § 1. ubi non ratio diuerſitatis reddi poteſt. ff. de inoff. teſt. l. ſi is, qui datus ff. de lib. leg. l. Stichum ſeru. meus ff. de man. teſt. l. à Titio. ibiq; poſteriores. ff. de verb. obl. l. ſi poſtulauerit. §. ſed & ſi negauerint. ibi, ratio enim adhuc eadem eſt. ff. de adul. l. militis agr. in pr. ff. de re m. ll. 1. C. de diu. reſcrip. l. fi. C. de conſt. pec. l. 1. in fi. & l. fi. C. de lib. præt. l. fin. C. de leg. l. fi. C. ad l. Falc. l. vn. C. ſi vnus ex plurib. § pari ratione. Ibiq; gl. tex. huius nota profert. Inſtit. quibus modis ius patr. pot. ſol. § noſtra vero. in pr. Inſt. de excuſ. tut. lib. 1. tranſlat. de conſt. c. cum dilecta. de conſt. vel. vel inutil. x. pen. ibiq; gl. de paroch. & alia plurima.* 83

Secundo tõe fortiore † opin. diuerſa ſceſſit, quod repudiari ſententia ſolet, qua niſi diuerſi caſus nõ ſiunt rõe diuerſitatis vlla nõ expreſſa. Bar. & alii *in l. 4. §. Cato. in 9. opp. ff. de ver. obl.* Bal. *in l. centuria. in ſi. 2. q. ff. de vulg.* vbi ſenſus cõmunis inopes eos ait, qui differẽtiã inducunt, vbi ratio diuerſitatis vlla non eſt. Inde ſolutionẽ quandam Alex. riſui Crot. habet *in rub. ff. ſol. matr. n. 11.* quod ſpeciale in caſu contrario eſſet, cum ratio qua diuerſitatis adſcripta ab Alex. ipſo non ſit. Idem Ripa probat *in l. de pupillo § meminiſſe n. 7. circa fin. verſ. ſed dices parum eſſe. ff. de oper. nou. nun.* Quid hic probandum: vbi non modo ratio vlla diuerſitatis inter feudum nouum & antiquum circa inuentarium non docetur, verum eandem in vtroq; contingere ex text. præd. & innumeris Dd. teſtimoniis probauimus. 84

Ea propter † generalius & rectius Caſt. ſcribit *in conſ. 217. præmittendum eſt, quod cum dicta venditio. libr. 2.* vtile filio aut agnato inuentarium eſſe, vbicunq; patre mortuo, ad eum peruenturum feudum ſit; Noui vel antiqui diſtinctione non facta. Hoc amplius ſuperuacuum in feudo inuentarium, quoties eius alienandi poteſtas non eſt, Sigiſm. ſcribit *in conſ. 10. nu. 24.* Idem Bal. ſentit *in conſ. 215. proponitur, quod inueſtitura. num. 1. ante fin. verſ. Tertio reſpondetur. libr. 2.* vbi in his factum defuncti ratum habendum ab herede non putat, quæ in fraudem eius acta ſunt, & in ſpecie alienationis feudi loquitur, quod ad ipſum peruenturum heredem erat. 85

Tertio ſi quam diuerſitatis rationem inter feudum nouum & antiquum cogitare Dd. potuerunt; quibus vtilitatis nullius in feudo nouo inuentarium eſſe placuit, aliam quidem inuenire non potuerunt, quam quod facilior noui, quam ant. qui alienatio ſit. Quoniam ſi æque vnius alienatio difficilis, atque alterius eſt, à re prorſus atq; iure aliena ratio videtur.

Sed enim ratio hæc † in eos retorquetur. ſiquidem feudi noui, quam antiqui difficilior alienatio eſt. Antiquum enim in agnatos tranſuerſales alienatur; quia ad eos peruenturũ, vtpote ſub inueſtituris comprehenſos, erat *c. 1. reſp. penult.* Bald. & Card. Alex. *de alien. feu. pater. c. 1. §. præterea. de prohib. alien. feu. per Feder.* Bart. & Ang. *in l. cum hi. § ſi vnus ff. de tranſact.* Bart. *in l. & aliis. in pr. ff. de cond. furt.* Bart. & alii *in l. ſi domus. in fin. ff. de leg. 1. in l. qui Romæ. §. duo fratres. qu. 10. ff. de verb. oblig.* Diuerſum in feudo nouo eſſe, quia ad agnatos tranſuerſales non venit, ſupra declarauimus *n. 73. & quatuor ſeq.* vbi ex Gl. Bal. Alex. Soc. Sen. & Iuu. Paulloq; id confirmauimus. 86

Diuerſitas † hæc feudi noui ac antiqui, admiratione dignã, 87

quam

[illegible] non debet, [illegible] ipſa diligenter [illegible] feodi vtriuſq; eſt, ſi agnatos tranſuerſales eius ſpectamus, qui auctor primus feudi, aut acquiſitor fuit, vtique [illegible] eos feodi [illegible] eſt, cum ad feodum non ſuccedant. Hi enim demum vocantur, qui ab eo deſcēdunt, à quo acquiſitio primum facta feudi eſt, quamuis gradibus tempore adauctis, ex latere ei iunguntur, qui vita functus nouiſſime eſt.

88 Idq; ex eo † dilucide oſtenditur, quod dictum ſuperius eſt, *nu.* 14. fratri fratrem in feudo nouo non ſuccedere, ſi frater non ſuccedit, longe minus quid fratre ipſo excluſo deſcendunt, ne melior remotiorum, quam proximioris conditio fiat. § *vel quum verſ. ex diuerſa ibiq; Arg. in auth. de hered. ab inteſt. ven.* Atq; in feudo, ex tex. id probatur *in c.* 1. § *hoc autem not. vndum. qui feud. dare poſ.* Alex. *in conſ.* 174. *lib.* 5. Soc. *in con.* 63. *n.* 17. *ver. item ex quo teſtator excluſit. lib.* 5 *& in conſ.* 28. *n.* 24. *lib.* 4. Dec. *in conſ.* 85. *in fin. & in conſ.* 182. *col. fin. verſ.* 4. *& vlt.* & apud omnes Dd. vbique.

89 Atq; in ſpecie ad feudum † antiquum eos non inuitari, qui ex linea tranſuerſali eius ſunt, à quo quæſitum id eſt, ex text. declaratur *in c.* 1. § *cum vero ibiq; Dd. qui feu. dare poſſ. c.* 1. § 1. *de ſucceſ. feu. c.* 1. *verſ. his vero deſcendentibus. & ibi, ſi enim* [illegible] *de grad. ſucceſ. in fin. text.* expreſſius *in c.* 1. *in fin. ibiq; Afflict. nu.* 1[illegible] *in vlt. n.* [illegible] *vaſal. feu. priu.* [illegible]. Idem Afflict. ſcribit *deciſ.* 193.

Cuius exempli plurima aſſerrem, ſi vſui eſſet, aut res poſceret. Secundum quod, eadem ſemper feudi vtriuſq; ratio erit noui & antiqui, vt ab vtroq; excludi tranſuerſales debeant, ex perſona eius tranſuerſales computando, qui author primus feudi fuerit. Æque ad feudum vtcunque authoris primi deſcendentes vocantur.

Apparet ex his rationem eandem feudi noui atque antiqui circa [illegible] eſſe.

90 Tria ex prædictis † atq; ex diſſolutione arg. controuerſi, quo hereditarium feudum ex verbo heredib. dicebatur, conſequuntur. [illegible], ex pacto & prouidentia feudum hoc, per tex. non paucos, & teſtimonia Dd. frequentiſſima neceſſario habēdum. Alterū, quod ex primo ſponte ſua emanat, inutilem feodo hōc ex pacto & prouidentia etiam nouo inuitantium non eſſe, idq; ſumma Dd. omnium conſenſione receptum. Tertium, opin. etiam crebrius præſuppoſita, vt hereditarium ſecundum quid. feudum æſtimetur; filiis & heredibus nihilominus inſtantanium profuturum, ne eius penitus atq; ventoſi ex toto habeantur, quib. à feudo hoc filias, tranſuerſaleſq; depelli nedum extraneos oſtendimus. Quinetiam ſupra [illegible] & hic inuentarium videri, ex Bal. ante & Sigiſm. oſtendimus *nu.* 85.

Summa diſſolutionis arg. huius de feudo, quod hereditarium ſecundum quid, ob verbum heredibus aſſeritur, illa eſt, in tex. non paucos Dd. offendiſſe, opinio quibus hæc placuit.

91 Atq; ideo flocci hic † numerum maiorum faciendo *in l.* [illegible] *neq; ex multitudine* [illegible] *C. de veteri iur. enucl. c. Capell.* [illegible] *ibiq; Abb. in* [illegible] *not. de fortis c. ego ſolus.* 9. *diſt.* 10. And. & Abb. *in c. cum ſi de conſ.* Abb. *q.* 4. *Tit.* [illegible] *col.* 6. *ante med.* Nō parce Cur Sen. *in conſ.* 54. *n.* 5. Dec. *in conſ.* 23. *ante fi. in conſ.* 481. *n. fi.* Cur. iun. *in conſ.* 63. *n.* 3. *in conſ.* 160. *in fi.* Soc. iun. *in conſ.* 158. *n.* 72. *lib.* 1. *in conſ.* 107. *n.* 40. *lib.* 3. Quod locū obtinet Cæſare & opin. approbante, q̄ frequentior eſt. Ang. *in conſ.* 110. *n.* 6. *ante fi.* de quo Nat. meminit *in con.* 11[illegible]. *n.* 1. Idq. præter Dd.

92 ex tex. demonſtratur † *in l. ob carmen.* § *fi. ff. de teſt. & in c. in noſtra. ibi, quia ad multitudinē tantū* [illegible]. Teſtib. paucioribus magis credendū, qui veriſimiliora deponunt. Et alia apud nos collecta *in conſ.* 6. *n.* 65. *in con.* 195. *n.* 10. *verſ. ſed confirmo. & in reſp.* [illegible] *n.* 372. veriſimiliora plane teſtimonia dicūtur q̄ iuri cōmuni conſentiunt. Ino. *in c. auditis n.* 4. *verſ. ſolutio ſi teſtes ibiq; Abb. n.* 13. *prolixius* Fel. *n.* 23. *de præſc.* Bal. *in l. licet cauſam n.* 12. *ibiq;* Dec. *in* 11. *not. verſ. ſecundo quod. dit. ff. de prob.* Aret. *in conſ.* 44. *in fin.* Veron. *in conſ.* 60. *n.* 4. Cur. ſen. *in conſ.* 24. *nu.* 2. Dec. *in conſ.* 448. *n.* 75. Iaſ. *in conſ.* 33. *col.* 3. *verſ. & quando etiam eſſent pa-*[illegible] *in conſ.* 81. *col. pen. verſ.* [illegible] *& vlt. lib.* 3. *& in conſ.* 147. *nu.* 2. *lib.* 4.

Et apud nos *in conſ.* 75. *n.* 24. *& in reſp.* [illegible] *n.* 374. Dd. plane teſtimonia, qui ex pacto & prouidentia, feudum hoc exiſtimant, [illegible] confirmata ſatis ſuperq; teſtatum ſup. eſt. § Atq. denq; vlt.

93 non obſtat, deteriorē filiorum, quam agnatorum conditionem † in feudo etiam ex pacto & prouidentia eſſe *c.* 1. *an agn. vel fil.*

Admitti enim id non ſolet. Imo n. cauſam eandem filii, atq; agnatorum eſſe, probatiſſimis & locupletiſſimis Dd. teſtimoniis confirmatum in reſp. memorato legitur *num.* 21. Cumulatius in condimento, *n.* 25. vbi ad tex. reſp. *in c.* 1. *an agn. vel fil.* Ad quę [illegible] accedit *in c.* 1. *verſ. & ſi libellus nu.* 7. *ver.* [illegible] *vero ex pacto. de alien. feu. patern.* Aluar. *in c.* 1. § *deniq; n.* 22. *verſ.* 26. [illegible]

Fel. de Cat. [illegible] Aret. [illegible] A[illegible] *in conſ.* 111. *nu.* 1. Collegium Dd. Bononienſium inter conſ. Cur. ſen. *in conſ.* [illegible] *n.* 10. *verſ. ſed quia nonnulli poſſent dicere & nu.* 2[illegible] [illegible]tius ipſa ſen. *in conſ.* [illegible] 2. *nu.* 6. *& in conſ. pen. eodem* Iaſ. *in conſ.* 56. *col.* 5. *poſt med. verſ. ſecundo principaliter. & col. pen. in fi. verſ. præterea & quarto & col. ſeq. lib.* 3. Ruin. *in conſ.* 1. *nu.* 2. *in fin. lib.* 1. Sigiſm. *in conſ.* 1. *nu.* 90. Scur[illegible] *in conſ.* 1[illegible] *nu.* 2. *in fin. inter feud.* Nat. *in conſ.* 47[illegible] *nu.* 16. Rol. *in conſ.* 2. *nu.* 14. *lib.* [illegible]

Sed enim feudum id non quoniam & ex prouidentia eſſe, teſtatum ſatis eſt.

Secundo reſpondetur, nouum feudum atq; † hereditarium 94 eſto ſecundum quid habeatur, ſic quomodo inconſiſtens Dn[illegible], vulgo vtium [illegible] morbo hinc [illegible] medeti, perſpicue & coacte magis demonſtratum ſupra eſt *num.* 68. 81. *&* 85. quam [illegible] dubitatio [illegible] admittat.

Neq; Curt. ſen. *in d. conſ. pen. nu.* 1 & Iaſ. *in d. conſ.* 56. *col.* 3. *lib.* 3. opinio monet, præter reſtitutionem à filiis faciendam.

Quoniam in vulgatiſſimas & probatiſſimas Dd. ſententias offenderunt. Quibus perquam abſurda illa res eſt, meliorem quam filii agnatorum conditionem eſſe Iaſ. *in d. conſ. pen. nu.* [illegible] Curt. intuemur: Eandem filiorum, atque agnatorum eſſe cauſam ſentit.

Ad quæſtionem alteram de conſenſu veniendum, noxius an non actori dicatur.

Dicendum videbatur prima meditatione, iure ex [illegible] ominus lædi, per quem iura ſua omnia remiſit. Atque idem ad iis remiſſum fruſtra cadit, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *nu.* 72.

Neque à minori ætate iuuari † iuramento interpoſito. *auth.* 95 *ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vend. c.* 1. § *item ſacramenta de pac. iur. firm.* Bart. *in l.* 2. *num.* 10. *C. de reſcin. vend.* Bald. *in l. generaliter in fin. ſecun. not. C. de reb. cred. & plerique alii eius generis.*

Si dixeris, non ad contractus auth. illam non pertinere, neq; ad donationem trahi, quam remiſſio habet *l.* 2. *ff. de ſalarii l. ſi vnaliter ff. de cond. ob cau. l. poſtliminium.* [illegible] *in prin. ff. de poſtl. leg. hoc iure.* § 1. *ff. de don. leg. ſi quis dalegauerit ff. de donat. l. ſi quis obligatione ff. de reg. iur. c. veniens.* [illegible] *de teſt.* Bart. & alii *in l. Modeſtinus. ff. de don.* Soc. *in conſ.* 43. *in fi. in conſ.* 6[illegible] *n.* 6. *lib.* 1. *& in conſ.* 53. *nu.* 27. *lib.* 4. *cum talibus ſimilibus.*

Reſpondetur, & in donatione iurata † locum auth. prędictę 96 eſſe, vt apud Gl. ibi & Dd. *in verſ. in contractibus.* Imula *in c. cum contingat. nu.* 6. *ante med. verſ. tenet etiam de iureiur.* Alex. *in conſ.* 125. *num.* 11. *lib.* 1. quod repetitum eſt *in conſ.* 53. *nu.* 22. *lib.* 3. Soc. *in conſ.* 81. *nu.* 11. *in fin. lib.* 1. Expreſſius *in conſ.* 279. *in princ. lib.* 2. Corn. *in con.* 36. *col. pen. poſt med. verſ. nec obſtat tertia ratio. in conſ.* 165. *col.* 3. *ante med. verſ. dato autem. lib.* 1. Dec. *in conſ.* 180. *num.* 4. *in conſ. ſeq. eod. nu. in conſ.* 231. *num.* 3. *& in conſ.* 639. *col.* 1. Soc. Iun. *in conſ.* 67. *num.* 31. *lib.* 2. Alba. *in con.* 15. *nu.* 6. *& nu.* 18. A ſententia hac Feder. [illegible] *in conſ.* 281. *caſus talis eſt, ſi minor* [illegible] *quod ſi donationis,* Anch. *in conſ.* 433. *poſtquam iſta donatio* [illegible] *col.* [illegible] *fin.* Pro qua opinione text. non obſcurus extat *in c. cum præſentia poſt med. ibi, cum infra* 25. *annum* [illegible] *donatio iuramento firmata* [illegible] Decium *in vlt. not. ab. de prob.*

Inde & argumento illius ſolutio ſequitur, locum auth. memoratæ † non eſſe, vbicunque dolus, vel re ipſa in actu iurato 97 incurrit. Alex. *in conſ.* 27. *num.* 3. *& col.* 5. *in fin. verſ. Nec obſtat, quod* [illegible] *lib.* 1. Dec. *in conſ.* 45. *in prin. in d. conſ.* 181. *col.* 4. *& in d. conſ. ſequenti col.* 1. *in conſ.* 349. *col.* 3. *poſt med.* Afflict. *deciſio* 328. *num.* 7. Pariſ. *in conſ.* 12. *num.* 80. *& ſequentibus in conſ.* 89. *nu.* 68. *lib.* 1. Soc. Iun. *in conſ.* 47. *nu.* 39. *lib.* 3. Et apud nos *in conſil.* 7. *num.* 6. vberius *in conſil.* 192. *& multa deinceps.*

Quoniam læſionis ratio haberi in donatione non ſolet: vtpote quæ admiſſa, rata nunquam ex iuramento minoris donatio fieret. Vnde niſi ex liberalitate mera non conſiſtit. Atq; ideo ad donationem tex. non pertinet *in l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* vt Bart. ibi aliiq; ſcribunt *num.* 14. Anch. *in d. conſ.* 433. *circa fi.* Alex. *in conſil.* 53. *nu.* 21. *& ſeq. lib.* 5. Dec. *in d. conſ.* 181. *num.* 4. Soc. Iun. *in d. conſ.* 77. *nu.* 23. *& ſeq. lib.* 2. Alba. *in conſ.* 4. *num.* 35. Et multa huc [illegible] apud nos *in d. conſil.* 192. *in princip.*

Metus item reuerentialis non obſtat, de quo *in l.* 1. § *quæ onerandæ ff. quarum rerum actio non datur.* Patui enim is fit, niſi ſi minæ aut verbera interuenerint, vt ibi habetur.

Si dixeris, & nullis minis, aut verberibus, metus huius rationem haberi, cum læſio † enormis incurrit, vt apud nos *in conſ.* 11. 98 *num.* 12. Bald. quibus accedit *in conſ.* 148. *in* [illegible] *num.* 4. *lib.* 1. Curt. Sen. *in conſ.* 27. *num.* 38. Dec. *in c.* [illegible] *in matrimonio nu.* 3. *de offic. deleg.* Ruin. *in conſ.* 98. *n.* 24. *in conſ.* 170. *n.* 16. *& ſeq. lib.* 2. *in conſ.* 60. *n.* 19. *lib.* 4. *& in conſ.* 140. *n.* 10. *circa med. & in ſi. conſ. lib.* 4. Cap. *deciſ.* 59. *n.* 31. *verſ. & ſi decere* [illegible] *& in duob. ſeq.* Curt. Iun. *in con.* 126. *n.* 5. *in fin.* Socin. Iun.

ſed conſ. 47 n. 35. Alba in conſ. 77 nu. 21. Læſio quippe probabilis in donatione non verſatur, q̃ venditum eſt, ex munificentia mera pendet. ¶ Reo item feudi emptori contraria reſcripta nõ videntur, quibus feudi ipſius venundandi licentia ad cauſas reſtringitur in precibus expreſſas. & ſi veritate ipſę nitantur, & nõ aliter. Clauſula etiam inſerta; *decretorum forma ad vnguem obſeruata*. Quoniam ad ſuperiorē ipſum oppoſitionis huius ius pertinet, ſi irritam ipſe eſſe alienationē velit. Actoris tñ de re hac non intereſt.

99 Ex alia etiam læſionis ratio † aut argu. non mouet, quod ius hic remiſſum quærendum eſt, in quo læſio hæc obſeruari enormis non ſolet, per ea, quæ ſcripta à nobis ſunt *in conſ. 114. num. 15.* Imola ſiue accedit *in conſ. 1. n. 9. in fi. verſ. item non obſtat tertia ratio.* Iaſ. *in conſ. 133. col. 11 lib. 4.*

Æque reo & emptori contraria reſcripta non ſunt, quibus ad cauſas in precibus expreſſas alienandi facultas reſtricta ſuit. In precib. plane cauſas expreſſas, quæ ad decreta pertineant: atque

100 ideo initio † neceſſarias. *l. obligamur. § neceſſitate. ff. de act. & oblig.* & alia de quib. ſup. *n. 21. & ſeq.* Alienationem porro ad cauſas alias mere voluntarias ex parte bona ſpectare, quę diuerſę prorſus ab eis ſunt, propter quas feudi alienatio permitti ex decretis ſolet.

101 Atq; ideo forma reſcriptorum † non ſeruata, nullam alienationem eſſe *l. fin. ff. de offic. præfecti vrbis. l. contractus. §. ſi prætor. ff. de tranſact. l. quod tamen. in prin. l. ſi cum dies. §. ſi arbiter. l. ſi lo. ... ff. de iud. l. Iulianus §. ſed ſi quis. ff. ad exhib. leg. 1. § ſi plures ff. de exercit. l. diligenter. ff. mand. l. magis puto. §. ſi es alienum verſ. proinde. ff. de reb. eorum. l. ad teſtium §. 1. ff. de teſtam. l. ſi vnus. C. eod. tit.* Et alia notę horũs quamplurima. Quoniam ed actum iuratum forma aut ſolennitas non trahitur, quæ lege inſtituta ſuperioris eſt. Nemini in manu principi ſecularis ſtatutorumq; auctorib. iuramentum non eſt, *d. cap. in præſentia. ibiq. Dec. in ... de prob. c. 1. de pact. in lib. 6.* Dd. *in d. auth. ſacramenta puber.* Ibiq; Corn. *in 36. & ſequentium populo* Imola *in d. c. cum contingat nu. 35. & ſeq. n. 46. & col. 86. & col. 90. ibiq;* Abb. *nu. 8.* Feder. *in d. conſ. 281. in fin.* Bald. *in conſ. 414. caſus talis eſt, quidam Maſius lib. 3. in conſ. 408. ſuper in, quod quæritur. lib. 4.* Imola *in conſ. 67. nu. 1. & ſeq.* Gemin. *in conſ. 68.* Alex. *in dict. conſ. 27. nu. 12. verſ. nono confirmatur. lib. 1. in conſ. 157. n. 15. lib. 2. in conſ. 52. nu. 12. in fi. verſ. quibus tamen non obſtat ... lib. in conſ. 53. n. 18. in fin. verſ. aut nõ interuenit. lib. 3. in conſ. 102. n. 10. vſq; ad fin. conſil. lib. 4. in conſ. 7. n. 5. lib. 6. in conſ. 54. n. 8. & n. 12. lib. 7.* Aret. *in conſ. 12. n. 7. in 2. dub. in conſ. 54. in cauſa Magiſtri Blaſii in conſ. 74. diligenter. n. 6.* Suc. *in conſ. 77. n. 17. & ſeq. in conſ. 115. nu. 6. lib. 1. in conſ. 131. n. 1. 8. & 18. lib. 4.* Çale. *in conſ. 80.* Guido Papæ *in conſ. 81. in quinto dubio in conſ. 204. nu. 4. & quæſt. 190. col. 3. verſ. idem in donatione.* Dec. *in conſ. 32. nu. 2. in conſ. 639. col. 1.* Rimenal. *in conſ. 89. nu. 27. lib. 1. in conſ. 430. nu. 7. lib. 3.* Seuer. *in l. frater à fratre. nu. 7. ibiq;* Cro. *nu. 58. in 4. quæſt. ff. de cond. indeb.* Ripa *in l. 1. §. ſicut quæſitum. nu. 28. ff. ad Treb.* Paril. *in conſil. 96. nu. 53. in conſ. ſeq. in princ. lib. 1.* Socin. Iun. *in conſ. 67. nu. 58. in conſ. 79. nu. 14. verſ. non obſtat tertia obiectio. & nu. tribus ſeqq. lib. 2. in conſ. 32. & nu. 16. & nu. 26. in conſ. 47. num. 2. ſimile num. 18. lib. 3.* Huius ſententiæ Doct. omnes ſunt, quibus viſum eſt, donationes legibus interdictas, inter coniuges puta, inter patrem & filium iuramento confirmari, prohibitionem *l. donationes. ff. de tranſact.* & eam de qua *in tit. ff. & C. ad Velleian. & in tit. de fundo dotali.* & alias huiuſmodi, ad actus iuratos non porrigi. De qua re locis quam plurimis apud Doct. cauetur.

Secundũ decretorum & reſcriptorum forma ratione & alia

102 fruſtra actor vtitur: quoniam vaſallis † non ſuffragantur, qui ad alienationem ipſam feudi cõſenſum præſtiterunt. His demum adminiculantur, quorum voluntate facta alienatio non eſt. Conſentientes plane ius ipſorum ſine dubio lædunt. *l. ſicut. §. ſi voluntate. ff. quibus modis pign. vel hyp. ſol. leg. nihil §. 1. ff. de leg. 1. l. cum pater. § libertis. ff. de leg. 2. l. ſi mater. §. ſic autem poſtea. C. de rei vxo.* Atq; in ſpecie feudi, conſentientis ius perimi, ex text. oſtenditur *in t. 1. §. Titius. ſi de feudo fuerit controuer. dom. & agn. c. 1. § præterea. quib. mod. feu. amitt. c. 1. in prin. de alien. feu.* Aret. *in conſ. 1. nu. 2.* Dec. *in conſ. 389. col. 4.*

Tertio argumentum & aliud, ex proximo ſubſequitur, vnde à iudicio depelli actorem oporteat, quod cum iuramento con-

103 ſenſit & † litem ante mouit, quam obtenta à iuramento abſolutio eſſet, quia poſtea obtenta quam in periurium incidit, non proficit, iuxta illud: legis auxilium ei non prodeſſe, à quo in ipſam legem commiſſum eſt. *l. auxilium. in fine ff. de minor. l. neque etiam. in fin. cum leg. ſeq. ff. de mil. teſt. leg. 3. C. de inoffic. teſtam. cap. bona. 1. de elect. & an ſol. de appell. c. quia fruſtra. de vſur.*

Atq; in ſpecie poſt periurium iam admiſſum, iuramenti liberationem non prodeſſe, reſpon. noſtro legitur, *n. 7.* periurum vero exceptione à foribus iudicii periorum arceri non dubitatur *leg. ſi quis maior. C. de tranſact.* & alia apud eoſ. ipſum ſubiectam *n. 6.*

Quarto actori ratihabitio nocere non leuiter videtur, quæ poſt contractum ipſum conſummatum temporeque interpoſito acceſſit.

Et quæ ex literis eius miſſiuis deſumitur, quibus ex aureis 500. qui in villam Buchi redimendam vertẽ... rant, ad centum Oliuerio patri creditori numerandos conſenſit.

Ineptus conſenſus is fuerat, ſi ratam vẽditionem, & pactum illud de redimendo non habuerat. Siquidem nihil ad actorem de precio, redemptioneve attinebat, contractu ipſo nõ agnoſcente. Itaq; ex facto, & conſenſu illo per literas miſſiuas dato, non potuit venditio ipſa rata non haberi, cum non minus † facto, quam verbis ratihabitio declaretur. *l. quidã ex parte ff. de cond. ... leg. ſi id quod. in fin. prim. ff. pro ſocio. l. ſi tibi ... in fin. ff. de præſcrip. verbis. l. Paulus reſpondit, non tantum verbis ff. rem rat. hab. l. ad ſolutionem. Cod. de re iud. & huiuſmodi ſexcenta.* Geminatione igitur conſenſus ſuccedente vitium contractus purgari, & læſionis allegatio prohiberi videtur, Dec. *in conſ. 181. col. 1. in fin. ver. ſecundum eſt, quod in caſu iſto. in conſil. 216. ante fin. in conſ. 237. num. 4. verſic. & dato, quod in tali donatione.* Boer. *in conſ. 28. num 13. & duob. ſeq.* Soc. Iun. *in conſ. 129. n. 54. verſ. nec domina Lucretia poteſt opponi. lib. 1. in conſ. 67. num. 45. & numer. 47. verſ. tertio quia. lib. 2.* 104

Argumenta hæc quanquam mouere cogitatione prima videntur, leuiora tamen ſunt, quam vt iuri obeſſe actoris poſſint.

Et quidem iure ipſo communi feudorum Intentio eius ſubmittitur, quo filius etiam, imo ratione potiore, feudi alienati auocandi ius eſſe, patre alienatore ſublato, nulloque precio ſupra oſtendimus, *num. 93.* Feudalia vero bona & quidem ex tempore vetuſto eſſe, ſatis ſuperq; priore quæſtione probatum eſt. Tametſi iuſidem & feudi noui, vel hereditarii ex eliquo, demonſtrauerint.

Rurſus ad feudum hoc controuerſum actorem vocatum, confeſſiones iuxta venditoris atq; emptoris indicant, quæ ex productione precum & contractus exiſtunt. Precibus enim expreſſum, ſine conſenſu filii & agnatorum perfici contractum non poſſe, vtpote ad quos feudi ſucceſſio pertineret.

Inſtrumento etiam conſenſus actoris vti filii interpoſitus. Itaque aut feudum hoc antiquum aſſerimus, ita vti eſt, & hoc ipſo, quod filius venditoris vocatur, ad quem in vita feudum pertinebat, perinde res eſt, atq; ſi expreſſum in ſpecie ſit, à primo feudi auctore actorem deſcendiſſe, cum alter ad illud admiſſus pater non fuiſſet, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *num. 87. & duob. ſeq.*

Expreſſione igitur † hac feudi antiqui & ſucceſſionis eius ad 105 filium, & agnatos pertinentis, expreſſum & illud intelligitur, quod ab ipſa expreſſione ſequitur, vt ab auctore primo feudi æque filius atque agnati alii deſcenderint, vt in reſp. prædicto, *nu. 308. col. 2. in fin. verſ. ſi diceris caſu diuerſo Bald. ... ius.*

Secundo confeſſionibus etiam prædictis tacentibus, ſatis actori confeſſio videtur, quę † ex taciturnitate rei in iudicio 106 verſo deſcendit. A quo negatum vnquam non eſt, talem actorem eſſe, qualis agit, & feudum repetit. Gloſſ. *in capit. ex parte. & in verb. tacito de teſtib.* Vbi cum laicus non paroch anus ab adminiſtratione remoueri prælatum petit, vtile iudicium putat, ſi contradictum ei non eſt, talem eum non eſſe. Meminit Feder. *in conſ. 103. Parochianus. col. 1. in fin. verſ. non obſtat, quod dicitur* vbi qualitatem probandam parochiani non putat, quando admiſſus vti talis eſt. Neque vlterius de hoc quærendum.

Quid hic dicendum, vbi filium & feudi Noni participem filium eſſe, notorium eſt?

Atque in ſpecie magis ex collegio Dd. Bononienſium id confirmatur *in conſ. 50. nu. 28 verſ. quarto quid. inter Curtu Senior. reſponſa.* vbi qui vt agnatus feudum repetit, non eo minus euincere litem debet, quod agnatum ſe non docuit, ſi contradictum ei in ſpecie non eſt, & agnatum eum eſſe denegatum. Inde non recte contra ſentire Decius videtur *in conſ. 21. poſt prin.* Natta *in conſ. 226. num. 6.* Opinioni quorum obſtare & ea videntur, quæ de ſilentio iudiciali ſcripta ſuperius ſunt *num. 11.*

Intentione actoris ita munita, negocium omne in aduerſarii tis remouendis erit. Quibus diſſolutis pacata omnia fiant.

Itaq; arg. primum non lædit, quod poſitum in iuramẽto eſt, & ex quo rei totius ſumma conſiſtit: facilis enim ſubſtitutio videtur, cõſenſu à iuramẽto amoto. ¶ Quo caſu † vigoris quic- 107 quam prorſus non habet *l. qui iur. aſſe. in pr. verſ. quamuis ff. de minor.* vbi periurus e pupillus non dicitur, quod ſciẽs fallere nõ videtur.

Ita

ita propter conſeοſus, & intellectus defectum, atque ignorantiæ præſumptionem, pro nullo, aut pro non dato minoris iuramentum habetur. Idem ex text. oſtenditur *in l. ſi libertus ff. de oper. libert. l. fin. C. de non numera. pecu.* vbi eo inutile iuramentum æſtimatur, quod conſenſum intra biennium abeſſe lex præſumit. text. huc ſpectat *in authen. quod eis. C. de nupt. in c. cum venientes. c. apud. petitio. cap. ad noſtram. 3. c. quemadmodum. de iureiuran.* Oldra. *in conſ. 95. num. 3.* Bart. *in l. ſi quis pro eo. in princip. num. 15. verſic. prædicta qua dixi ff. de fideiuſſ.* Ripa *lib. 3. reſpon. capit. 15. num. 7. in fin.* & alia in reſpon. aggregata *num. 217. verſic. conſenſu plane* Caſtr. quibus adſtipulatur *in d. l. ſi quis pro eo. num. 5. circa fin.* qui iuramenti animam conſenſum ait. Atque ideo non conſenſu magis iuramentum, quam anima corpus carere, meminit Natta *in conſ. 28. num. 9. in conſ. 180. eodem num.* Idem Roland. probat *in conſ. 6. num. 48. in conſ. 8. in fin. lib. 1.* Bald. his adijcitur *in l. 1. num. 4. verſ. primo caſu* Inde fit, vt præter conſenſum extentionem iuramentum non admittat. *d. c. ad noſtram 3. & c. quemadmodum* & alia apud nos in *conſ. 242. num 3.* Bald. his adſtruitur *in conſ. 213 penult. tale eſt C. plus valere quod agit. vbi corpus ſine anima contractum ait, conſenſu vacuum, poſt med. lib. 1.* Conſequens itē

108 prædictis fit, † vt ad ignorata iuramentum non trahatur, vt potè in quibus cadere conſenſus non poteſt. Bald *in conſ. 312. ſitta [illegible] lib. 2.* Paul. de Caſtro *in conſ. 461. viſo compromiſſo ante fin. lib. 1. in conſ. 128. in penult. ſuprascripta col. 3. in quarto dubio. lib. 2.* Dec. *in d. conſ. 280. inſ. & in conſ. meo 144. num. 17.*

Non modo autem ad ea, quæ incognita aut ignorata fuiſſe liquet, iuramentum non porrigitur, ſed nec ad ea, quæ veriſimile non eſt cognita iuranti fuiſſe, vt auctor Dyn. eſt *in conſ. 5 circa princip.* per text. *in l. adigere. § fin. ff. de iure patro. in l. ſi in prin. ff. ad municip. & in d. l. fin. C. de non numera. pecun.*

Inde etiam fit, vt robore omni iuramentum deficiat, in quo error eſt. Dyn. *in d. conſil. 5 circa princip.* & alia apud reſpon. *præd. num. 287. & duobus ſequentib.* ibique id non modo in errore facti, ſed & iuris ampliatum. Æque enim per errorem iuris atque facti impediri conſenſus ſolet. Ab errore, vim omnem iuramento conſumi non parte etiam Roland. ſcribit *in conſ. 13 num. 29. & ſequentibus lib. 1.*

Itaque in eo demum elaborandum, vt conſenſu deficere atque erroneum conſenſum demonſtremus, qui præſtitus ab actore eſt. Et quidem rei huius difficilis præſtatio non videtur. A facto enim iuxta ac iure multifariam error hic apparet. A facto, cum narratum in precibus eſt, æs alienum magnum vltra ſcutorum duo millia à venditore contractum. At enim contra in aureis 500. ob villam aliam redimēdam, & aureis aliis 460. ob alienationem fructuum in annos ſex diſtrahendam, euidenter apparet. Debita enim ea pecunia à venditore non erat, vt ob eam feudi diſſipatio fieret. Æque aurei alii 409. debiti non leguntur. Ad librum enim rationum venditoris confeſſio relata.

109 Sed enim † cum ad poteſtatem venditoris feudi ius alienandi non pertineret, confeſſioni eius fidem non habendā, teſtatum ſuperius habemus *num 23. 28. & num. 33.* Quid hic dicendum, vbi præter ſuſpicionem illam confeſſionis, quod facta de re prohibita eſt, ſuſpicio & alia non tenuis ſuccedit, quod librum ipſum rationum in confeſſione relatum non modo aduerſarius non exhibuit, ſed & editione eius petita, facere id renuit? Quo caſu ſuſpectum eum ius habet. *l. fin. C. de fide inſtru.* cum aliis apud nos in reſpon. prædicto collectis, *n. 179.* Ad quæ Fulg. ſubijcitur *in l. 2. num. 2. circa princ. C. de teſta.* qui magnam ſuſpicionem hanc ducit. Magnam etiam Deci. æſtimat *in authen. ſi quis in aliquo documento. n. 22. inſ. C. de eden.* De quo memoria in d. reſpon. habita eſt. *& n. 179.*

Alius item in facto error, quod ſi precum verba expendantur, ſententias contra venditorem creditoribus omnibus ferme ob aureos illos bis mille, quibus facta diſtractio eſt, latas ſignificant, & propter eas mandatis ſe pœnalibus vrgeri.

At enim iudicium nullum ob maximā pretii totius partem inſtitutum. Quid autem non inſtitutum dico? Imo enim nec inſtitui ob aureos 1350. poterat.

In qua re nonnulla obſeruanda. Primū errorem facti, vt diximus, in actore interueniſſe, id eſt, circa ea, quę ex facto in precibus narrata à venditore ſunt, & quæ circa aureos etiam quadringentos ob emptore quaſi libre ex libro rationum debitos affirmata etiam ſunt.

110 Erraſſe enim † filius minor ad cauſas has conſentiendo, quod Patri & emptori credidit, præſumitur. gloſſ. & Bartol. *in leg. 2. ut ſunt ff. quan. actio de peten. eſt inr. al.* Bart. *in leg. Cuiſſio. num. 4. verſ. quia eſt error ibique Aquen. num. 1.* Bald. *num. 42. ff. de vſucap.* Idem Bart. *in leg. error. nu. 8. C. de iuris & facti ignor. in conſ. 90. nu. 14.* Alexan. *in leg. 1 n. 3 ff. de nou. per. quem factum erit & in conſ. 47. col. fina. verſ. & maxime cum errante. lib. 1* Calca. *in conſ. 17 col. 6. in fi. verſ. & error hic præſumitur.* Dec. *in conſ. 118 num. 4* vbi eo ipſo probari errorem ait, quod aduerſarii aſſertioni fides habita eſt. De quo etiam apud nos *in conſil. 13. n. 1 . & in reſpon. prædi. num. 253.* & quod Iaſ. ſcribit *in leg. 1. in primo notab. poſt Alexand. ibi in fin. ff. de condict. indebi.*

Erranti ſimilem eſſe, qui aſſertione aduerſarii ductus indebitum ſoluit. Et quod Alex. idem ſcribit *in conſ. 239. n. 11. lib. 6.*

Ab aſſertione aduerſarii fidem ad præſcribendum bonam induci.

Secundo obſeruandum, quem errorem in minore videmus, vnde conſenſus excluditur, dolū in venditore & emptore ſpectari. In venditore quidem, à quo falſo narratum ſuperiori eſt, ob aureorum duo millia creditoribus debita, & propter iudicia perficienda, locum feudi alienationi per decreta factum.

Dolum enim † ex falſa narratione & mendacio argui non dubitatur. *l. ſi quis affirmauerit. l. ſi legatarium ff. de dolo. l. ea quæ commendandi. in fin. ff. de contr. empt. l. 1. § 1. l. quæro l. iulian. §. per contrarium. ff. de act. empt. l. veteres § ſeſto ff. de quæſtion. l. quemadmodum. C. de hered. vel actio. vend. c. literas de præſumpt.* & alia de quibus *in conſ. noſtro 3 n. 13. in conſil. 92. n. 13.* Eiuſdem generis eſt, quod in dicto Reſpo. ſcriptum eſt *nu. 183.* obreptione dolum argui. Ad mendacium enim obreptionem ſpectare incertum non eſt. *l. ſi quis obrepſerit. ff. de falſis.* Doli huius ex mendacio & obreptione inſi et memoria habetur, *n. 127.* doli et emptor arguit, q ex cauſis falſis, & quas falſas eſſe precū & inſtrum. lectio docet, ad feudi emptionē acceſſit. Ex ſcientia † n. dolum & fidē malam argui non dubitatur. *l. item veniunt. §. petitam. ff. de pet. her. l. quæſitum. ff. de acqu. rerum domi. l. ſi quis fundum ff. de acq. poſſ. l. non ſolum. §. 1. in ver. ſciens ff. de vſucap. l. ſi ſeruus teſtamento. ff. de ſtipulat. ſeruo. l. bonæ fidei. à ſenſu contrario ff. de reg. iur.* 111 112

Rurſus cum niſi ob cauſas neceſſarias feudum emere non concedatur, qui contra quam prohibitum decretis eſt, ob cauſas mere voluntarias id mercatur, fide carere mala non poteſt. *l. 2. cum gloſſ. C. ſi quis igno. rem minor. l. ſi prædium. C. de præd. minor. l. quemadmodum. ibique Barto. num. 2. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. reg. ul. quā contra lib. 7* gloſſ. *in l. 1 in verb. mala fide. C. de [illegible] lib. 10.* quam ſingular. Iaſ. ait *in § item ſi quis. 1. num. 45. verſ. circa hoc. Inſti. de actio.* Idem gloſſ. probat *in cap. ſi diligenti in verb. bona fide. de præſcriptio.* Bart. *in l. ſi à pupillo. circa med. ff. pro emptore.* Aret. *in l. cauſa. §. Marcellus. in fin. ff. de leg.* Soc. *in conſil. 21 nu. 17. in conſ. 9. num. 3. & duob. ſequent. lib. 1* Soc. iun. *in conſ. 68 num. 45. lib. 1. & in conſ. 56. nu. 27 lib. 1.* Sed & vehementem doli præſumptionem in eum cadere, qui iuris ſolennitate poſthabita contrahit, gl. ſcribit *in d. l. 1. in verb. mala fide C. de fide inſtr. lib. 10.* Quam Rom. ſequitur *in conſil. 54 nu. 5.* Secundo, dolo & fidei malæ eripi emptor non poteſt, qui aureos illos 400. quos ſibi deberi putabat, in pretium retulit, fide eorū atque numerationis legitime nō facta, quia ex qualitate aut aduerbio, *legitime* fieri, decreta iubent, pręcea, quę ſcripta ante ſunt *n. 17.* Quo fit, vt fruſtra decretorum ſollemnitate nitatur, 113 formæ quorum parendum non duxit, vt *in reſpon. præd. n. 32. & n. 396* Id quidem in primis, quod à facto ſuo res illa 400. aureorum pendebat. Vnde ſi veritate nitebatur, fidem eorum facere curare debuerat. Quod non modo faciendum non duxit, verum nec editionem libri facere rogatus voluit. Vnde ſuſpicione eum non leui oneratum teſtatum habemus.

Tertio dolo fideique malæ eximi venditor emptorque non poſſunt, quod cum niſi ob cauſas neceſſarias feudi vendendi ius non eſſe intelligerent, maxima cauſarum ipſarum pars ad cauſas ex mera libidine pendentes ſpectat. Ita & decreta & filio & agnatis fraudi alienatio fuit. Quo † caſu decretorum & Principis 114 reſcriptorum circumuentione interueniente irritam eam iure ipſo fieri, incertum non eſt. *l. ſi libertas. ibiq. Bart. ff. de iure patronat. l. hoc modo. & l. heres meus. §. quod in fraudem. ff. de condition. & demonſtration. l. non dubium. Cod. de ll.* In qua re obſeruandum, etiamſi ſi ex tantulo in decreta offenſum, & reſcripta eſſet, inualidum nihilominus actum peruniquia indiuidua ratio eſt. *l. ſi vt certo. §. ſi duobus in fi. ff. commoda. l. ſi duo. verſ. quod ſi lancem. ff. depoſi.* Bart & alii *in l. 4 §. Cato. in ſexta oppoſi. ff. de verb. obligat.* qua ratione indiuidua ſtipulatio habetur, dolum malū abeſſe *l. inter §. quod ex facto ff. fam. erc. l. 4. in prin.* Indiuiduitas e plane admiſſa, quod vitio eſt, ab inutili, vel ex tantulo extingui non dubitatur. *d. l. ſi libertus § penult. ff. de iure patro. l. ſi ſponſum. §. & generaliter. §. circa venditionem. ff. de*

donatt. intr vir. & vxo. & alia in d. reſp. relata, *n.* 138 Atq; in ſpecie alienationis feudi, quæ in fraudem agnatorum fit, irritam eam iure ipſo effici, Alb. ſcribit *in conſ.* 78. *n.* 20. peetext. *in cap.* 1. §. *ſed & eu. per quos fia: inueſtit. & tot.* 1. § *ſi vero. quali. olim ſen. pot alie.* Vitium hoc alienationis ipſo iure aliter infra declaratur.

115 Quarto, ex Fulgo. fides † hæc mala ratione fortiore nõ parulo oſtenditur *in con.* 13. *quia ex facto. col.* 2. *poſt med. in ſecundo dubio.* quotiens vltra quam debitum ſit, datio inſolutum à iudice fit, malam ſine dubio fidem videri, quia vitioſus contractus apparet. Quanto magis mala fides hic admittenda erit, vbi & me [illegible] ob. ep[illegible] quæ in precibus apparent, & mandatum ſuperioris eſt, qui formam decretorum ſeruandam ad [illegible] rat. Doli enim reum eſſe, qui principis mandato non obtemperat, tex. declaratur à ſortiori colligendo, *in leg. non puto. dolo ver. eſſ. de reg. iuris.* qui in iudicis mandato loquitur.

116 Ratione [illegible] fortiorem † mandati principis & decretorum contemptus [illegible] ſumus, in dolo eum intelligi qui legem tranſgreditur. Bald. *in conſil.* 35. *quæritur, vtrum pactum, n.* 4 *lib.* 1. & apud nos *in conſ* 193 *n.* 3. Longe magis improbe praueq; agere dicitur, qui principis præcepto non obtemperat. Grauius quippe offendit qui princi[illegible], quam qui legis præcepto non obſequitur *gl. in d. leg. Dolentes. de celebrat. miſſar.* Dec. *in cap.* 1. *col.* 3. *circa fi. in* 19 *notab. de conſtit. prælat.* Quid hic dicendum, vbi & decretorum leges, & genuinæ principis reſcripta non obſeruarunt? Ad reſcriptum quippe prius & formam eius relatum poſterius legitur. id quidem in primis, quod geminatum, & præcium in reſcripto vtroque præceptum apparet: *ſi preces veritate nitantur, & non aliter,* & ibi; *decretorum forma ad vnguem obſeruata. leg. Baſſ.* *ad Trebell.* cum aliis in d reſp. n. 133. & alia quamplurima apud omnes Doct. vbique Dolo igitur conſilii aut ex propoſito (quem appellant) ita patefacto, iuris incerti non eſt. tatum inſtrumentum oc quidem maioris eſſe, quod aduerſarii dolo datum eſt. *d. auth. ſacramenta puberum. C. cum contingat. ex. quamuis de pactis lib.* 6. Bald. *in conſ.* 474. *vt. ex vtroque capit. lib.* 1. Cuman. *in conſil.* 180. *n.* 4. Fulgo. *in conſ.* 121. *quidam in* 1. *dubio* Soc. *in conſ.* 214. *n.* 9. *lib.* 2. *in conſ.* 71. *in p lib.* 3. Cur. ſen. *in conſ.* 43. *n.* 15. Dec. *in cap. ad hæc.* 2. *in* 2. *notab. de appel.* Ripa *lib.* 3. *Reſp.* 2. 115 *n.* 6 *& ſeq.* Par. *in conſ.* 26 *n.* 84. Quibus in locis diſtinctio inter minorem facta & maiorem non eſt.

Quo [illegible] præd[illegible] obſeruandum ex cauſis falſis feudi diſtractionem factam, atque ob cauſas falſas conſenſum ad eam accommodatum. Veræ quippe & legitimæ ad feudum alienandum cauſæ non ſunt, de quibus contractus ipſe alienationis meminit.

117 Cauſam plane † falſam conſenſus obſtare non dubitatur, quotiens ſine ea actum facturus quis non fuerat. *l. demonſtratio. cum tale.* § *falſam.* 1. *ſſ. de cond. & dem.* Sed & conſenſum ſimpliciter cauſa falſa admittit, quotiens donantis animo actus non geritur. *l.* 3 § *ſub. ibi. ſſ. de condict. ob cau. leg. damus. ibique not. ſſ. de condi. indeb.* Doct. *in l. ſi diuortio. ſſ. de verb. oblig.* Inde fit, vt pactum iure ipſo cauſa falſa vitiet, quotiens expreſſio eius facta per ignorantiam eſt. Alexand. & alii *in d. l. ſi diuortio.* Ruin. *in conſ* 152. *num.* 7 *lib.* 1. At enim ex cauſis falſis, hoc eſt, voluntatis cauſarum neceſſariarum vice cõſenſus à minore præſtitus per ignorantiam, & iuris errorem eſt. cauſas enim legitimas feudi alienandi eas habuit: quandoquidem † iuris in eo præſumi errore

118 ſolet. *Leg. ſi.* § 1. *ſſ. de iur. & fact. ignor.* & alia, de quibus *in d. reſp. n.* 328. ibiq; & an lucro amplatum id habemus. Quid in damno hic dicendum, ne feudo ſuo immeritus filius careat?

Si dixeris, errorem iuris in vendente potius, & emptore, quam dolum præſumendum, Cum *in l. non fatetur. ſſ. de confeſſ. & in conſ.* 110 *dominus [illegible] in vltimo dubio.* Fulg. *in l. vniuerſum. num.* 4. *C. de [illegible]* Soc. *in conſ.* 108. 11. *lib.* 1. Reſpondetur, ad ea argum. non pertinere, quæ prohibita iure ſunt, qualis feudi & bonorum minorum alienatio eſt. *tot. tit. de prohib. alien. feu per Freder. & Lothar. ſſ. de reb. eorum. & C. de præd. minor.* In his enim dolum præſumi, ex his [illegible] quæ ſcripta ante ſunt: *n.* 112. *verſic. rurſus. & n.* 115. Qu[illegible] mala fides duci ex forma omiſſa poſſet, ſtatim ſcire a[illegible] Atq; in ſpecie, dolum magis, quam errorem iuris præſumendum, Aretin. docet *in d. l. [illegible]* *Mar[illegible] ſſ. de leg.* [illegible] in fide mala eum eſſe ait, qui in re celeriter impendit, quam in ſolennibus poſthabitis emit; vt ob [illegible] repetat, [illegible] errorem docet. Ita dolum potius fidemq; malam, [illegible] iuris error præſumendũ apertiſſime indicat. Idem [illegible] n. probatu. *in conſ.* 67. *in quarto dubio.* vbi in minore dem[illegible] præſumendum potius, quam dolum ait. Ius aliud in maiore igitur non obſcure ſignificat. Idem Corneus admittit *in conſ.* 17. *col.* 4. *verſ. & ſi dicatur, errauit in iure. in conſ.* 226 *col. pen. verſ. item licet error. lib.* 1. *in conſil.* 15. *col.* 13. *verſ. & licet iuris ignorantia. in conſ.* 280. *col.* 2. *in fi. verſ. nec poſſunt excuſare. & in conſ.* 26. *col.* 3. *verſi. nec videtur poſſe excuſari lib.* 4. Verone *in conſ.* 7. *col.* 3. *in cauſis.* Fictuan. *in Promptuario. in ver. Ignorantia iu n.* 1. Pro qua ſententia tex. etiam videtur *in l. ſenatus conſulto. C. [illegible]* vbi doli reus habetur, qui in iure errat, cum ſibi adſcribit. Idem text. docet *in l pen. C. eod. tit.* vbi doli miles exercitatur, qui ſibi quid adſcribit. Cæteros igitur dolus tenebit, ſpecialiter argumentando *l.* 1. *in fin. ſſ. ad municip.* Secundo reſpunderi ad argumen. poteſt: non paululum referre, Pœnane mera citra tertii incõmodum verſetur, an tertii etiã interſit. In pœna mera errorem iuris potius, quam dolum præſumendum: cauſam aliam videri, cum tertii intereſt. Si dixeris, nec in pœna iuris errorem præſumi. *d. l. ſenatusconſulto. & l. pen.* Reſpõdetur idem iuris errorem ibi non præſumi, quod in officio ſuo Notarius offendit: atq; ideo ſecundũ in his errorẽ non eſſe, quæ officii ſui ſunt. Apparet ex his, iuramenti vim nullam eſſe, minoris conſenſu remoto, ob errores permultos. Aliter etiam & ſecundo, præcipueq; conſenſus defectus liquidiſſime demonſtratur, q

ad cauſas limitatas † expreſſim legitur, quæ commemoratæ in 119
precibus eſſent. Eam ob rem ad alias eum trahi non conuenit. *l. ſi vnus* § *ante omnia. ſſ. de pactis l.* 3. *ſſ. de tranſactio l. non omnis* § *ſi certum petatur. l. quod de bonis* § *nomen. [illegible] ſſ. ad l. Falcid. l. [illegible] C. ad Velleia.* & alia plurima *in d. reſp.* collecta, *n.* 460. Cauſæ plane in precibus expreſſæ aliæ penitus atq; in contractu relatæ apparẽt. Ad cauſas n. ex decretis permiſſas, hoc eſt, iuris neceſſarias, ſeu ad neceſſitates primarias, non ſecundarias, preces ſpectant, quibus feudi vendendi [illegible] ob neceſſitates eſſe ſupplicantis aſſeritur. Atq; ideo in neceſſitatib. intelligi preces oportet, quas decreta ipſa poſtulant: ad quæ relatio facta expreſſim eſt. Ex qualitati-

bus † quippe ſuis omnib. facta creditur. *l. à filio.* § *[illegible] ſſ. de alim. & cib. leg. l. in teſtamento.* 1. *ſſ. de condit. & demonſtr. l. Titia.* § *ſi & l. ſi pluribus. in princ. ibiq; Areti. ſſ. de verb. obligatio. l.* 2. *&* 3. *C. de ſenten. quæ ſine cer. quant.* Bart. *in l. ſi quis ſeruum.* § *fin. ſſ. de lega.* 2. *in l.* 1. *in fin. ſſ. ſi famil. furt. feciſſe. in l.* 2. *in princip. ſſ. de volupt.* Imola *in conſ.* 113. *n.* 4. Anch. *in conſ.* 17 [illegible] *caſus eſt talis col.* 3. *circa med. verſ. accedat ad hoc prædictũ decretũ.* & alia de quibus ſupra, *n.* 16. ibiq; & ſpecialẽ expreſſionẽ hanc haberi oſtẽdimus, quæ à relatione deducitur. Quocirca perinde res in cõſenſu hoc limitata videtur, atq; ſi dictũ in ſpecie ſit, ita ad venditionẽ feudi cõſentio, dũmodo ob neceſſitates primarias vẽditio eius fiat, ad quas preces ipſæ & reſcripta ſpectãt. 120

Limitatione † igitur in cõſenſu adiecta, nõ poteſt & iuramẽtum nõ reſtringi, quod præſtitũ ſup eo eſt. quod vltra id nõ trahi, ſuper quo datũ ſit, ante demõſtrauimus, *n.* 107 *in fi.* Neq; iuramentũ augeri actus ſolet: verũ conditiones õnes recipit, quas actus ipſe habet, ſup quo interponitur, & limitatib. eius coercetur: cũ nihil religionis vinculũ nõ addat. *l. ſi. ſſ. quis ſatiſd. cogã. l. Tit. in fi. ſſ. ad Trebel. l. ſi libertus iur. auerit. ſſ. de oper. liber. l. fin. in princ. ſſ. ad municip. c. peruenit. de iureiur. c.* 1. *eod. tit. lib.* 6. Old. *in conſ.* 238. *cũ mulier. & in conſ.* 278. *licet n* 3. *verſ. ad tertiã quæſtion.* Bart. *in l. ſed & ſi quis.* §. *quæſitũ. in fine. ſſ. ſi quis cautio. in l. ſi ſocietatẽ.* § *arbitrorũ. n.* 41. *ſſ. pro ſocio. in l. Titia.* § *imperator. in fi. ſſ. de legat.* 2. Anto. de Butr. *in cap. Quintauallis. numer.* 47. *ſſ. de iureiurand. & exempla huius infinita.* 121

Neq; mouet, cauſas alienãdi in cõtractu ſingulatim expreſſas, & ad eas cõſenſum accõmodatũ, ob id à limitatione cauſarũ diſceſſum, de quibus in precibus. Quoniã † p errorẽ iuris id 122
actũ creditur, quod id genus cauſas eſſe minor crederet, quæ ad decreta pertinerẽt, & ob quas feudi alienatio permitti ex decretis ſolet. Namq; cũ reſtrictus ad cauſas precũ conſenſus fuerit, ſi generaliter poſtea præſtatur, reſtrictioni factæ derogatũ non creditur, verũ incolumi ea manẽte intelligitur. Bal. *in conſ.* 465. *heredi. n.* 5. *lib.* 5. Neq; ad cauſas referri cõſenſum oportet, neceſſitas in quib. nõ eſt, quã decreta & preces non ferunt. Bart. *in l. ſi.* § *idem quæſitũ n.* 3. *ſſ. de cõdictio. indeb.* Quinetiã verba vniuerſalia reſtringẽda, ne cõtradictio incurrat, vt in dicto Reſp. legitur, *n.* 301. ibiq; & numero ſequ. populo. pſpicua igitur huius diſſolutio apparet.

Secũdo reſpõd. ad cauſas oẽs ſub cõtractu expreſſas, eſto, cõſenſus verba trahãtur, attamẽ quia † cõtrarius reſtrictioni initio 123
factæ inueniretur, errore id actũ iuris creditur, quod ad cauſas decretorũ & precũ pertinere eas crederet; quæ expreſſæ in venditione ſunt. Iuris n. errorẽ in minore vel in lucro omittẽdo pſumi, declaratũ ante eſt, *n.* 118. Quid hic in dãno tã graui dicẽdũ?

Tertio, non in minore modo, ſed & in maiore iuris hunc erro-

rem

rem præſumendum magis erit dicere. Rei cuius exponẽdę cauſa, ſciendum quatenus ob cauſas volũtarias feudi alienatio fieret, donationem in conſenſu filii verſari: vnde iuris ſui remiſſio ſequitur, in qua donationem vere & proprie eſſe ſupra oſtendimus, *nu. 95. verſ. ſi dixeris.* Vnde cum animus ex reſtrictione conſentientis appareat, vt donare noluerit, cum niſi ob cauſas, qui-
124 bus in precibus non conſentiret, per † errorem iuris potius ad cauſas alias conſenſum præſtitum admittẽdum, quam vt donatio intelligatur. *l. ſi is cum quo. l. cum 15. §. 1. & l. ſi fideiuſſor. ff. de cond. ind. l. cum de indebito. ibiq. gl. in verb. ignorantis. ff. de condict. indeb. leg. iuris ignorantia & l. error. in fin. ff. de iuris & facti ignorant.* Gloſſ. & Doct. *in l. 1. ff. de condict. indeb. & in l. cuius per errorem. ff. de regul. iuris.* Cumanus *in l. non fatetur. num. 7. in fine ff. de confeſſ.* cum text. dat *in d. leg. cum de indebito ff. de probatio.* Expreſſius *in conſil. 37. quidam legauit. in fin.* Alexand. *in conſ. 80. in vltimis verbis. lib. 4.* Ruinus *in conſ. 25. num. 21. libr. 1.*
125 Curtius Iunior *in conſil. 56. num. 5.* Sed & † facti proprii errorem potius, quam donationem lex præſumit. *l. ſed & ſi me potem. in pr. ff. de condict. indeb.* Alexand. & Aretin. *in leg. à Titia. ff. de verbor. obligat.* Idem Alexand. *in conſil. 13. num. 3. lib. 1.* Curtius Iunior *in d. conſ. 56. num. 5.* Natta *in conſ. 77. num. 16.* Quid in facto alieno, & in minore, hic probandum? Hoc amplius, inutilem actum fieri lex patitur potius, quam donationem inducat. *l. ſi non ſortem. §. ſi quis falſo. ibiq. Bartolus & Iaſ. ff. de cond. indeb.* Aretin. *in d. l. à Titio col. pen. in fin.* Iaſ. *in l. ſi procuratori falſa. num. 4. ff. de cond. ob cauſ. in l. 1. § denique. nu. 14. ff. ad Trebellian. in conſ. 193. col. 2. lib. 2. & in conſ. 160. col. 2. lib. 4.* Ad ſententiam hanc text. confert *in leg. 2. § circa ff. de except. doli.* vbi inutilem promiſſionẽ fieri lex ſinit, quæ nulla cauſa ſit, potius, quam donandi cauſam intelligat. Soc. *in conſ. 73. num. 15. verſicul. poſtremo. libr. 1.*
126 Quarto reſpondetur, ſicut feodum iniuſſu † Domini directi alienare vaſallus non permittitur, vt *in tit. de prohib. alien. feud. per Feder. & Lothar.* ita nec conſentire, Bald. *in l. 2. C. ſi aduerſ. donat.* Decius *in l. aliud eſt vendere num. 3. ff. de regul. iuris.* Et in feudo Bald. id ſentit *in cap. 1. §. illud. num. 4. circa princ. de prohib. alien. feudi per Feder.* de quo infra etiam *num. 140.* Idque ratione fortiore ex tex. demonſtratur, *in l. alienationis verbum. ff. de verbor. ſignif.* vbi alienare dicitur, qui vſucapionem patitur.

Atque ideo rei cuius prohibita alienatio eſt, eiuſdem interdicta vſucapio creditur, vt gl. ibi docet. Si patientia prohibita eius creditur, qui rem ſuam vſucapi permittit, quam alienare non poteſt: quanto magis ad conſenſum expreſſum trahenda alienationis prohibitio erit *l. qui ad certum. ff. locat. l. nonnunquam. ff. de condit. & demonſtrat. l. expreſſa. ff. de regul. iuris. & alibi ſæpe.* ea ratione permiſſio conſentiendi à domino ipſo directo impetrata, ne feudi iacturam conſentientes facerent.

Conſequẽs traditioni huic fit, à poteſtate filii & agnatorum
127 conſentientium rem non pendere: ita vlterius † conſentire filio non licuit, quam conſentiendi forma pateretur.

Quocirca cum limitata ad cauſas neceſſarias & decretorum formam conſentiendi permiſſio eſſet, præter facultatis terminos extendi eam non oportet *l. in agris. ff. de acqu. rer. dom. l. age. C. de tranſact. & huiuſmodi mille.*

Atq; in ſpecie licentiæ, extenſionem admittendam in ea non eſſe, ex tex. docetur *in c. ſi de transla. epiſ. & in c. licet. de regul.* Gemin. *in conſ. 117. n. 9.* Et cum à poteſtate Domini, non vaſalli feudi alienatio pendeat, fraudi alienatio eius & conſenſus ad eam præſtitus eſſe vltra nequit, quam permiſſio alienandi ferat. Bart. *in l. Pomponius. § ratihabitionis ff. de procur.* Alex. *in conſ. 72.* Dec. *in c. cum ſuper in 3. not. de off. del. & in conſ. 253. col. penul. verſ. non obſtat, ſi dicatur rationi quando.*

Apparet ex his, triplicem hic limitationẽ interuenire, vnam decretorum, quibus nõ niſi pro cauſis neceſſariis permiſſa feudi alienatio eſt.

Principis altera ſeu domini directi, & ipſa verbis præciſis & repetitis tũ clauſulis illis; *ſi preces veritate nitantur, & non aliter: & decretorum forma ad vnguem obſeruata.*

Tertia ab homine, hoc eſt, ab actore ipſo interpoſita, qui ad cauſas in precibus relatas conſenſum reſtrinxit. Itaq; ſi limitatio vna ſatis ad conſenſum reſtring[e]ndum eſt: quid in limitationibus, & reſtrictionibus dicendum tot erit?
128 Ex Ang. inſpectio † hæc iuuatur *in conſ. 324. datum. num. 3. verſic. ſecundo fallit.* Approbationem non nocere, quæ plena non ſit. Plena porro quomodo æſtimabitur, quæ limitationibus coarctata tot inuenitur?

Hoc amplius, vbi limitationem expreſſam conſenſus non haberet; attamen cum niſi ob cauſas neceſſarias per decreta feudum non alienetur; ad cauſas ipſas neceſſarias limitari conſenſum oportet. Notum quippe nõ eſt, propter cauſam diſpoſitionis generalia eius verba reſtringi, ita vti declaratum in reſp. habemus *nu. 416. & ſequ. & in Corall. nu. 72.* ad quæ Ang. accedit *in conſ. 388. col. fin.* Anch. *in conſ. 254. ſuper primo quæſita. col. 2 poſt med.* Roman. *in conſ. 401. in fin. in conſ. 433. n. 1. in fin. verſ. ſeptima conſidera.* Alex. *in conſ. 86. nu. 4. poſt med. lib. 2.*

Tertio principaliter conſenſum à iuramento abfuiſſe perſpicue declaratur. Namq; cauſas ipſas feudi alienandi in cõtractu expreſſas cognitas, nec iudex is habuit, cognitioni cuius mandatum negocii erat. Idq; ex ſcriptura ipſa cõtractus, & precum manifeſtiſſimum fit: ſiquidem quæ in contractu expreſſę cauſę ſunt, aliæ diuerſæq; prorſus atq, illæ ſunt, de quibus in precibus, decretis, & reſcriptis. Itaq; ſi cognitæ iudici cauſæ non fuerunt: quomodo in minore vix adulto contingere cognito potuit, in quo iuris ignorantia in præſumi toties repetitum? Quod cum ita ſit, conſenſus cadere † in his non poteſt, à quibus intellectus 129
abeſt, ſeu quæ quis non intelligit. *l. in quibuſcumq. ff. de act. & obl. l. vbi non voce. ff. de reg. iur. §. fin. in fin. Inſt. de her. qual. & differ.* Inde inutilia verba ſine intellectu habentur. *l. Labeo. § idem Tubero. ff. de ſupell. leg.* Qua ratione voce carere furioſus dicitur, quia quod dicit, ignorat. *l. furioſus ibi. & Carn. C. ad Treb.* Soc. & Iaſ. *in l. 1. in prin. in primis verbis. & in 2. not.* Galiau. *in 4. not. n. 16.* Crot. *n. 6. in fi. in 2. lect.* Ale. *nu 30. ff. de verb. obl.* Ad quam ſententiam & illud ſapientis ſpectat; *Legere & non intelligere, negligere eſt.*

Ex Bald. reſponſio † hæc tertia iuuatur *in conſ. 41. confeſſio lib. 4.* 130
noxiam ſine intellectu confeſſionẽ non eſſe, quam ad poſitionem quis confitendo reſpondit, cum ſignificatũ dictionis vnius non intelligeret. Eiuſdẽ generis eſt q Bal. ſcribit *in conſ. 322. videtur petiit. n. 1. verſ. præterea quod magis pungit. lib. 1.* Scientiam iuxta iuris ac facti in ratihabitione exquiri, aliter eam nõ nocere. Quo magis admiror, controuerſiam tam magnam de conſenſu hoc fieri.

Conſenſu igitur ab approbatione detracto, non modo iuramenti vis, ſed & arg. omnium diſſolutio ferè ſponte ſua conſequitur, quæcunque oppoſita ex diuerſo ſunt.

Et primum quidem non obſtat. Ad donationem text. pertinere *in d. auth. ſacram. pub.* quoniam & ſi maxime verum id ſit, ad rem tamen non attinet, conſenſu atque intellectu à iuramento detractis, per ea, quæ ſcripta ante ſunt *nu. 107. & nu. 129.*

Secundo etiam reſpondetur, donationem hic non verti, verum ob cauſas in precib. commemoratas, atq; ob villæ alterius redemptionem conſenſum accommodatum. Ita contractus innominatus interuenit, *facio, vt facias.*

Rurſus liberalitatis cauſa interpoſitus contractus non eſt, vt pote ad cauſas limitatus, quæ expreſſæ in precibus ſunt: atque ideo donantis animo amoto, iuris errore potius, quam donationis cauſa ob cauſas alias conſenſum vel à maiore præſtitum, intelligendum, vti declaratum ante eſt *nu. 124.*

Tertio reſpondetur, donandi voluntate tacente, læſionem non enormem, verum ex toto in cauſis mere voluntariis atque minori ſane quã perniciosis inueniri: quo caſu ope eũ dignum eſſe, teſtatum ante eſt *nu. 97.* ita arg. ſponte ſua corruit, de quo d. *nu. 97.* in donatione læſionem non verti.

Præſuppoſito enim falſo arg. nititur, cum nulla hic donatio verſetur.

Argumentum & illud ex prædictis refellitur, ad actum iuramenti decretorum, & reſcriptorum formam non trahi, de quo ſupra *num. 101.*

Reſponſione enim duplici argum. hoc proſternitur. Prior, quod iuramentum cadere hic no poteſt, quod ſpiritu ſuo conſenſus & intellectus deficit, per ea, q̃ dicta ante ſunt *n. 107. & 126.*

Secundo reſpondetur, in his † locum argumento eſſe, quæ 131
à poteſtate iurantis conſiſtunt: cauſam aliam feudi alienandi & ad alienationem conſentiendi eſſe, quæ à Domini directi arbitrio pendet, per ea, quę dicta ante ſunt *n. 127. ver. & cũ à poteſtate.* Si dixeris à poteſtate vaſalli in perniciẽ ſuam alienandi ius pendere, atq; ideo renociationẽ ab eo nõ fieri. Alex *in con. 60. n. 3. lib. 4.* & alia, de quib. *in d. reſp. n. 323. verſ. quod ad vaſallum.* Reſpondetur: Locum argumento eſſe, quoties pœnam actus non habet; quo caſu ad omnia ſcriptura generalis trahitur. Pœna ſane † ſucce- 132
dente, ad ea generalis ſermo non trahitur, vnde pœnã quis ſerſeruet in ſpecie feudi ex tex. demonſtratur *in cap. 1. § in generali. ſi de feud. fuer. cont. inter do. & agn.* & alia *in d. reſp. n. 294.* Sed & idẽ in verbis vniuerſalib. eſſe, ne ad feudũ trahant, expreſſum apud nos leg.

vnl.

Z.

Digitized by Google

tul.1. num.47. ff. de legat.1. & in conſil. 256. num.7. verſ. præterea licet feudum.

Neque mouet, alienandi & alienationi conſentiendi permiſſionem à Domino factam: quoniam coarctata licentia ad formam decretorum eſt, quam ad vnguem impleri Dominus iuſſit. Eam ob rem quatenus vltra cauſas decretorum & precum licentia excedit, licentia vlla non eſt: per ea, quæ ſcripta ante ſunt, *num.* 119.

133 Secundo ex Bald. ratione † fortiore arg. hoc diluitur *in conſ.9. factum tale eſt, anno Domini. num.5. verſ. item iuramentum minoris. libr.1.* cum feudum minor iuratus alienat, nihili iuramentum pendendum contra legem feudorum datum. Quid hic dicendum, vbi ad cauſas conſenſus limitatus in precibus expreſſas eſt, ne generaliter poſtea accommodatus ad eas trahatur, quæ decretis prohibitæ & reſcriptis Domini ſunt? Quid item hic dicendum, vbi ſingulatim ante nominatim etiam ad cauſas prohibitas conſenſu præſtito, errore id iuris actum exiſtimandum, ſuperius docuimus, *num.* 118.123. Sublatum ex his argumentum liquet, de quo *num.* 102. Adiumento his decreta non eſſe, voluntate quorum feudi alienatio ſit.

134 Voluntas † enim filii conſentientis à volũtate vacua & conſenſu apparet. Ita conſenſus ſine conſenſu, voluntas ſine voluntate, & ſine intellectu, corpus ſine anima; erroribus tot iuxta à facto atque iure ſuccedentibus, vti dilucide demonſtratum ſupra eſt *num.* 107. *& ſeq. & num.* 129. A limitatione item conſenſus argumentum ſolui, confirmatum ſatis ante eſt *num.* 119. *nu.* 128. *& num.* 132. *verſ. neque mouet.*

Profligatio ex ſuperioribus etiam argumenti eſſluit, de quo *num.* 104. Periuro iuramenti ſolutionem non prodeſſe. Nullum

135 ſiquidem † periurium hic verſari, conſenſu & intellectu à iuramento detractis, ſatis ſuperq; teſtatum ſupra eſt *dictu numer.* 107. 129. & infra *num.* 169. Quo caſu abſolutionem peteodam iuramenti non fuiſſe, reſponſo declaratum noſtro eſt, *nu.* 231. *& tribus ſeq.* Idque præter ibi ſcripta, & Abb. probat *in c. cum contingat. in tertio not. de iureiur. in qu.* 5 *col.* 14. *verſ. ſextus caſus.*

Secundo reſpondetur, conditionale iuramentum fuiſſe, ſi ob cauſas in precibus expreſſas feudi alienatio fieret. Namque cum expreſſum fuerit, pro cauſis in precibus expreſſis conſenſum accommodari; perinde res eſt, atq; ſi dictum ſit, ſi ob cauſas in precibus relatas alienatio fieret.

Namque ſicut conditionem expreſſam vltra tacitam reſcriptum habet, *ſi preces veritate nitantur, & non aliter*; ita & conditionem conſenſus habet, qui ad preces relatus ipſas eſt. *leg. aſſe toto. ff. de hered. inſtitu.* & alia ſupra adſcripta *numer.* 16. *& numer.* 120.

136 Conditione † porro non adimpleta, iuramenti abſolutionem fruſtra peti certum eſt. Pro eo quippe res habenda, conditione deficiente, atque ſi acta omnino res non ſit. *l. pecuniam. ibique Caſtrenſis & alii. ff. ſi certum petatur.* & alia apud nos in reſponſione collecta. *numer.* 392. *& numer.* 395. vbi ampliatum id legitur.

Tertio reſpondetur, cum læſionem ex toto, nedum enor-

137 mem in cauſis minime neceſſariis, neque vllibus † paſſus minor ſit, abſolutionem iuramenti neceſſariam non fuiſſe, cum dolum reipſa habeat. Anton. de Butr. *in cap. cum contingat num.* 13. *verſ. ſi non conſtat: ibique Abb. in tertio not. lectus num.* 23. *verſ. nonnunquam de iureiurand.* Expreſſius idem Abb. *quæſtion.* 2. *colum.* 14. *verſic. ſextus caſus. & in conſil.* 77. *colum. penult. in fin. in quinto dubio. libr.* 2. Cumanus *in conſil.* 180. *videtur prima facie. num.* 3. idem Fulgoſ. præſupponit *in conſil.* 237. *in fin. colum. final. poſt princip. verſicul. vbi autem ad metum ius conuertamur* per Gloſſ. *in cap. penult. de empti. & vendit.* Idem Socinus probat *in conſil.* 214. *num* 8. *in fin. verſic. quarto reſpondeo. lib.* 2. Idem Corn. vitium *in conſil.* 189. *column.* 3. *verſic. eſt etiam præmittendum. libr.* 1. *& in conſil.* 11. *colum.* 6. *in fin. verſicul. ex quibus videtur poſſe concludi. libr.* 3. Idem Corn. ſenſit dictionem, ſaltem ſpectando, *in conſil.* 133. *colum. penult. in conſil.* 214. *column.* 2. *eodem libr.* 3. *& in conſil.* 27. *column.* 4. *libr.* 4. Decius *in conſil.* 180. *num.* 6. *in conſilio ſequen. num.* 3. *in conſil.* 349. *colum.* 3. *in fin. in conſil.* 179. *colum. fin.* Iaſon *in conſil.* 133. *column.* 5. *in fin. libr.* 4. Alba *in conſil.* 81. *num* 54. *in fin. in conſil.* 89. *numer.* 6. *libr.* 4. Burgella *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. num.* 27. *ff. de verborum obligation.* Socinus Iunior *in conſil* 48. *numer.* 29. *libr.* 1. Natta *in conſil.* 66. *numer.* 3. *&* 10. vbi cum Anton. de Butr. Socin. Decio & Iaſon. in locis memoratis conſenſit; tametſi mutata ab eo ſententia fuerit *in conſil.* 144. *& in conſil. ſequent. num.* 14. *verſ. ſexto obiicitur.*

Einſdem ſententiæ Roland. quoque eſt *in conſil.* 59. *num.* 27. *lib.* 1. & apud nos *in conſil.* 394. *num.* 10. *conſil.* 647. *num.* 4. *conſ.* 815. *nu.* 6. Et quamquam in dolo conſilii aut ex propoſito aliqui loquuntur, cauſam eandem doli reipſa eſſe, Doctor. probant, vt apud Abb. *in d. c. cum contingat. num.* 23. *in d. q.* 2. *col.* 14. *verſ. ſextus caſus.* Corn. *in conſ.* 75. *col.* 3. *lib.* 3. & apud Dd. paſſim.

Quarto reſpondetur, vbi dubitationis quicquam in dolo re ipſa res habeat, antequam probatio facta eius ſit, à controuerſia tamen prorſus vacat, cum pateat initio ipſo dolus is eſt. Bald. *in conſ.* 55. *ad eundem am. præmittendum eſt, quod arbitrer. num.* 5. *in ſecundo caſu. lib.* 1. Cuius ſententiæ eſſe & Anchar. videtur *in conſ.* 381. *tanto ordine. in princ.* At enim per ſolam precum & contractus inſpectionem euidens doli reipſa (ne conſilio dicam) declaratio enitet, quatenus diuerſas in contractu cauſas expreſſas atque in precibus eſſe, læſio ex quibus perſpicua elucet, non obſcure apparet. Baldi tamen diſtinctione, in manifeſto an non dolus ſit, Doct. non vtuntur. Imo enim generaliter ſcriptum apud eos legitur, neceſſariam à iuramento abſolutionem non eſſe, quod læſionem enormem habet.

Atque nominatim, ſatis eſſe læſionem enormem allegari, quamuis ea non patefacta, periurium iubeatur, Abb. ſcribit *in d. conſ.* 77. *col. pen. in fi. in* 5 *dub. lib.* 2.

Quinto reſpondetur, fruſtra periurium † poſtea opponi, 138 quam ad iudicium periurus eſt admiſſus, & ſorte iſſo probata eius eſt. Alex. *in l. nemo poteſt. nu.* 17 *ibiq;* Iaſ. *nu.* 40. *in fin. ff. de legat.* 1. & alia in d. reſpon. accumulata *nu.* 235. Ad quæ Socin. adiicitur *in con.* 62. *nu.* 6. *verſ. tertio quia. & in conſ.* 67. *nu.* 25. *lib.* 1. Corn. *in conſ.* 161. *in fin. lib* 3. *& in conſ.* 239. *in fin. lib.* 4.

Sexto reſpondetur, vbi in dolo per ſe, aut metu ſolo ambiguitatis quicquam res haberet; vtroq; tamen pariter accedente, pellucidam † magis rem ſplendeſcere, vt iuramenti ſolutio 139 non requiratur, arg. *l. Baliſta. ff. ad Treb.* Bart. *in l. quemadmodum. C. de agr. & cenſ. lib.* 11. Iaſon *in l.* 1. *nu.* 18. *C. de pactis. & alia demum ips nota huius.* Sed propius accedit quod Bald. ſcribit *in tit. de pace Conſtant. §. hoc quod nos. num.* 4. *in verſ. caſſentur.* verba futuri temporis geminata, *caſſentur, & ad irritum deducantur,* iure ipſo intelligi. Quo dicto pro ſing. Decius vtitur *in conſ.* 317. *col.* 1. *poſt med.* Iaſ. *in l. manifeſta. in fi. ff. de iureiur. in l. non dubium. col.* 5. *in* 10 *not. C. de ll. & in l. cum poſteaquam. circa fin. C. de pactis.*

Si iure ipſo propter geminationem verborum quid ſit: quanto magis ad id tactum valiturum duplex erit, doli & metus, vt inutile iure ipſo ſine diſſolutione iuramentum fiat. Metum plane reuerentialem hic verſari non dubitatur.

Apparet ex his: Iuramenti robore actoris prorſus vacuum conſenſum eſſe: qua enim ratione bona ſtabilia alienandi ius non habet, irritaq; alienatio ſit. *toto tit. ff. de rebus eorum. & C. de præd. minor.* Ita & inutilem fieri conſenſum oportet, vti demonſtratũ ante eſt *num.* 126. Rurſus † per conſenſum hunc remiſſio facta 140 iuris eſt, quod ad immobilia & feudalia bona competit. Sedenim permiſſam huiuſmodi remiſſionem non eſſe, reſponſum ipſum docet, *nu.* 198 *& nu.* 421. Vitio igitur in conſenſu hoc ſuccedente, pro eo res eſt, atque ſi præſtitus omnino non ſit. *leg.* 1. *§. final. ibique Decius in quarto not. ab. ff. quod quiſque iuris. l.* 2. *ff. de authorit. et tutor. l.* 1. *in princip. ff. de his quæ in teſtam. delen. l. fin. ff. de liberis & poſthum. l.* 1. *in fin. ff. ſi tab. teſtamen. nulla ext. ab. l.* 1. *in fin ff. quan dies vſusfruct. leg. ced. l.* 2. *in fin. ff. de pœnis. l. ſi aut nullum. C. de legit. hered. & generis huius plurima.*

Non ſolum autem in conſenſu, ſed & reſcriptorum ratione vitium ſeu nullitas inuenitur, quorum formam præteritam omnino & circa cauſas neceſſarias & numerationem fuiſſe, declaratum ſuperius eſt *numer.* 21. 100. *& ſequent. & numero* 113.

Vitii cuius † exceptione vti Actori ipſi licet, vtpote vnde 141 aduerſarii ius omnino intercidit, vt in ſpecie nullitatis actus Alexand. ſcribit *in conſil.* 38. *colum. fin. lib.* 2. Ruin. *in conſil.* 40. *colum. final. libr.* 5. Natta *in conſil.* 393. *num.* 4. Roland. *in conſ.* 15. *num.* 22. *& num.* 53. *lib.* 1.

Conſequens item prædictis ſit, vt vitiis vndiq; alienatione ſcatente, rectiſſime iudiciũ hoc ob feudum reuocandum inſtitutum ab actore fuerit. Quin etiã vbi firmitatem inter venditorẽ & emptorẽ alienatio haberet, contra quam demonſtratũ ſupra eſt; fraudi eam tamen eſſe filio non debere, quem ad alienationẽ ipſam vtiliter nõ conſenſiſſe, & pro eo rem eſſe, vt ſi accõmodatus omnino cõſenſus nõ fuerat, oſtẽdimus. Feudi † porro alie- 142 nationẽ filio agnato re non obeſſe, iniuſſu cuius facta ſit, etſi ri-

te, quan-

te, quantum ad alia, domino puta conſulto, dicatur, Reſponſo ipſo docuimus *numer.* [illegible] *& numer.* 204. Quid hic dicendum, vbi non modo filii & agnaturum, ſed & domini etiam directi ratione, irrita & [illegible]tioſa prorſus alienatio inuenitur?

Neque argumentum illud refragatur, de quo ante *num.* 103. *verſ. quarto allori*

Multifariam enim id refellitur. Et primum quidem plenam
143 facti ſcientiam † ex qualitatibus ſuis omnibus in maiore atque expreſſa etiam ratihabitio poſtulat; ita vt error omnis abſit. *l. quo enim § Iulianus ibi, certior factus ff. rem ratam hab.* Card. *in conſ.* 44. *num.* 5. Rom. *in conſ.* 63. *nu.* 24. *lib.* 1. Natta *in conſ.* 162. *n.* 32. *& deinde ſeq. &* alia apud nos collecta *in conſ.* 197. *n.* 14. At enim errores facti minorem inductum ſuperiora docent, *nu.* 108. *in fin. & ſeq.* Vnde ſi nec maiori ratihabitio expreſſa ſufficeret; quid in tacita, & per minorem facta dicendum?

Secundo ex Rom. ratione fortiori arg. eliditur, *in conſ.* 54. *nu.* 3. *poſt med. verſ. contrarium puto verius.* Contractum minoris, in quo dolus interuenit, rati eius habitione in ætate maiore facta non confirmari, ſi ignarus doli fuit, per tex. cum gl. *in l.* 1. *C. ſi maior factus rat. hab.* ibiq; ignorantiam præſumi, vel iuramento probare eius ait, à quo facta ratihabitio eſt. Doli plane præſumptio non obſcura ex ſuperioribus liquet, *nu.* 111. *& ſeq.* Ex vno atq; altero rationem maiorem dictum hoc Rom. habet. Primum, quod à maiore, deinde quod expreſſim facta ratihabitio eſt. Quid hic ut tacita & ipſa à minore facta?

Tertio reſpondet, non facti modo, ſed & iuris cognitionem in ratum habente exquiri. Bal. *in conſ.* 322. *vidua n.* 1. *ver. præterea quod magis pungit. lib.* 2. Ad quam ſententiam conferunt, quæ in d. reſp. ſcripta ſunt *n.* 127. & ſupr. *n.* 108. *ver. vnde etiam fit.* Æque iuris, atq; facti errorem conſenſui reſiſtere. Iuris plane errorem in minore fuiſſe, teſtatum ſatis ante eſt, *nu.* 118. 123. *& ſeq. & n.* 128. Vnde cum in manifeſto iuris hic error eniteat (quem etiam in minore præſumi [illegible] ipſum teſtatur, *nu.* 228.) nihil eſt, quod rati alicuius habitionis adminiculo pars fidat.

144 Quarto ex Rom. etiam, & ratione fortiore argu. tollitur. *in d. conſ.* 54. *nu.* 4. ratihabitionem † à maiore factam, nec ireo nocere, quod ſub ætate minore actum eſt, vbicunq; læſionem minor paſſus enormem eſt. Meminit Rum. *in conſ.* 270. *n.* 28. *verſ. ſed vnum videtur obſtare lib.* 1. Si ratihabitio non nocet, quæ poſt maiorem ætatem expreſſa [illegible]: quid in ea dicendum, quæ ex facto minoris taci[illegible] ducitur? *l. qui ad certam. ff. locat.*

145 Quinto reſpondetur, perniciofam † ratihabitionem non eſſe, in qua idem atq; in actu principali vitium hæret. Bal. *in l. error. num.* 14. *C. de iuris & facti ignor. l.* 1. *nu.* 2. *verſ. Iacob. Butr. dum ait. C. de reſciſſ. vend.* Alex. *in conſ.* 119. *col.* 4. *ver. ergo bene apparet. lib.* At enim vitia omnia in aſſerta ratihabitione conſtant, quæcunq; in conſenſu inueniuntur ad contractum accommodato. Errores quippe iuxta iuris ac facti, mendacia & obreptiones, quibus contractum laborare, atq; ideo conſenſum diximus, nec in aſſerta ratihabitione deſinunt, aut purgantur.

Sexto ex Bald. ratione fortiori argu. proteritur, *in l. non idcirco circa princ. C. de iuris & facti ign.* Contractus emphyteutici vitium ſeu nullitatem ex præſtationibus annuis nō conualeſcere: quia quod in origine vitium contractus eſt, ad proceſſum ſolutionū deſcendit. Idemq; in ſolutionibus, atq; in origine ipſa error deprehenditur: de quo Iaſ. meminit *in l. ſi certis annis in fin. C. de pactis.* Idem Bald. probat *in l. ad probationem nu.* 2. *vers. C. locat.* meminit Nat. *in conſ.* 26. *nu.* 7. *in fin.* Si in noxiæ præſtationes permultæ ſunt à maiore etiam factæ, neq; vitium ex eis cōtractu aboletur: quid in ſimplici minoris conſenſu dicendum erit? Euſdem generis & id eſt quod Bald. ſcribit *in conſ.* 115. *tres fuerunt contractus num.* 2. *lib.* 1. Momenti vllius tranſactionem non eſſe, ut qua idem ac in actu priori vitium hæret.

146 Eodem Dec. † ſpectat *in conſ.* 475. *num.* 28. *& ſeq.* Laudi approbationem ex lege factam intelligi, ut firmum id ſit. Atq; hoc his & illud eſt, quod Dec. ſcribit *in conſ.* 587. *n.* 10. Cum ſimulatum laudum eſt, ad approbationem eius ſimulationem pertinere. De quo ſcite apud Calca. *in conſ.* 57. *col.* 2. *in fin verſ. quarto quia ratificatio.* Conditione in ratihabitione ſubaudiri, ſi firmus abunde actus ſit, ita vt nihil præter approbationem aut ratihabitionem deſideretur. At enim vitiis, erroribus, mendaciis, & obreptionibus contractum & conſenſum ſcatere vndique, demonſtrauimus. Itaq; ſi à maiori ratihabitio huiuſmodi expreſſa, facta non teneret, quid in tacita & à minori facta probandum?

147 Septimo, quia † Natt. ibi de iure reſpondiſſe palam & apud ſublime Celſitud. ſuæ conſilium profeſſus aduerſarius eſt; ex Natta ipſo a[illegible] hoc rati habitionis ratione etiam fortiore remouetur *in conſ.* [illegible] *nu.* 3. Ex traditione aut acceptione rei principalis in contractum deductæ, approbationem eius non ſequi, vbicunq; [illegible] acceptione, qui in contractu ipſo error ſuccedit, per text. [illegible] *§ idem quæ. ff. de cond. indeb. & in l. dolo. verſ. diuerſum ff. de neuas.* In q[illegible] etiam Natta loquitur, ad minorem controuerti[illegible]: factum acceptionis in ſpecie Nattæ conting[illegible] [illegible] a citra factum interuenit.

148 Octauo [illegible] lenut, [illegible] † eād[illegible] ratihabitio, quam actus ipſe appro[illegible] *l. empta. inter ff. de rerum perm. l. ſi vi propoſita. Cod. de perm.* Innoc. [illegible] *col.* [illegible] *verſ. ad reſpo. domum. de empt. & vendit.* Bal. *in l.* [illegible] *verbum alien non alien* Rom *in conſ.* [illegible] *nu.* 6. Caſtren. [illegible] *in fin. ff. de ſeruit. vrban. præd.* Gemin. *in conſ.* 128. *nu.* 4. Locup[illegible] A[illegible] *conſ.* etiam 1[illegible] 8. *extante domino. num.* 1. aduſque *nu.* 7. & in notula illius conſil. cui inſtitutum eſt, *clariſſime Domine Collateralis in princ.* Calcan. *in* [illegible] *num.* 35. *in dict. conſil.* [illegible] *nu.* 6. *in conſil.* 120. *num.* 16. *in conſ.* 125. *num.* 10. *in* [illegible] *n. & ſeq.* [illegible] *cedens.* 3. *nu.* 5. *vt lite non conteſt.* Dec. *in conſ.* [illegible] *conſ.* 36. *num.* 6. Marti. *in præcis. § reſtat. nu.* 10. Itaq; ſolennia neceſſaria ad ratihabitionem erant, de quibus *in tit. ff. de rebus eorum & C. de præd. min.* Æque [illegible]ō mini directi neceſſaria permiſſio erat, iniuſſu cuius ad feudi alienationem præſtari conſenſum, non poſſe, teſtatum ante eſt *num.* 126. *& num.* 140.

149 Neque dixeris, ſatis † ad feudum alienandum à Domino directo conſenſum præſtitum eſſe: quoniam ad perſonas alias trahi permiſſio non poteſt. *l. ſi vnus. § ante omnia ff. de pactis.* Et ſi ad res aut caſus alios licentia non trahitur, vti ſcriptum ſupra eſt *nu.* 12. longe minus ad perſonas alias extendenda non erit. Difficilior quippe ad perſonas, quam ad res extenſio. Aret. & alii *in l. Gallus. § & quid ſi tantum. col.* 5. *ff. de lib. & poſth.* & alia apud nos adſcripta *in conſ.* 161. *nu.* 11. & alibi ſæpe Duct.

150 Nono ex Bart. arg. tollitur † *in l.* 1. *C. in quib. cau. in integ. reſt. non eſt neceſ.* Quæ à tutore falſo acta ante maiorem ſunt, rata à minore nō haberi, quod voluntate ad poteſtatemq; eius non ſimiliter, vt id pendet, quod à procuratore geſtum [illegible] eſt. De quo Guid. Pap. meminit *q.* 320. *circa fin.* Idem ex C[illegible] ſtr. probatur *in conſ.* 107. *videtur dicendum, quod d. l. nſ. in col.* 2. *lib.* 1. Ratam arbitri ſententiam non haberi, quia con[illegible] inducta in perpetuum eſt, quia de hoc inter partes conuenire fas non eſt. Atque huc & illud [illegible] ſi expedire per procuratorem non conceditur, ne ratum habeatur à mandato quippe ſimilis ratihabitio eſt. *l. fin. C. ad Macedon. reg. ratihabitionem lib.* 6. *de reg. iur.* Ita Iaſ. *in l. qui ne alieno* [illegible] *ff. de acq. poſſ. hæred.* Pari ſententia hac & illud Calc. eſt *in conſ.* 120. *nu.* 15. *poſt med.* cum poſſ[illegible]nem eccleſiæ oneroſam epiſcopus promi[illegible], ratam eam ex ſolutionibus poſtea ſecutis nō haberi. Id: quia [illegible] ius conſtituendæ & approbandæ poteſtas non fuit. Eo[illegible] Corn. ſpectat *in conſ.* 293. *col. penult. in fi. verſ. nec ei* [illegible] *obſtat lib.* 3. Quoties ex contractu aliquo cenſum exactor ciuitatis percipit, approbationem ex eo contractus non ſequi; quia in arbitrio exactoris non eſt, contractum ipſum peragere. Quocirca ſcientiam de exactione docere ciuitatis oportet. Ho[illegible] tem loci Cur. Iun. & illud eſt, *in conſ.* 60. *nu.* 13. Eruſt à immunitatis conceſſionē ratam ab vniuerſitate haberi, penes quam ius eius tribuendæ non eſt. Ad rem hanc & illud attinet, quæ à iudice geſta non competenti ſunt, rata ſimiliter haberi; cum in poteſtate partium non ſit, iuriſdictionem tribuere. Innoc. & alii *in c.* [illegible] Gemin. *in conſ.* 76. *num.* 8. *in fin.* Ad quam ſententiam Alex. [illegible] *in conſ.* [illegible] *num.* 9. *in fine lib.* 2. Enimuero à volunta[illegible] minoris bonorum eius ſtabilium ius non pendet. Idq[illegible] in feudo [illegible] locum in primis habet, [illegible] cuius alienandi nec

151 maior [illegible] habet, vt in *tit. de prohib. alien. feud. per Feder. & de* [illegible] *alien. feudi per Lothar. & de* [illegible] *contra conſtat. Lothar. cap.* [illegible] *feud. poterat alien. cap.* 1. *§ pen. & fin. quæ ſit prima cau. benef.* [illegible] *§ Totum ſi de feudo ſ.* [illegible] *inter domin. & agn.* [illegible] *§.* [illegible] *aut.* Itaq; & in feudo eccleſiæ [illegible] quod nec [illegible] alienare neceſſariam licet. *c. quam eccleſiæ* [illegible] *Dec. in* 6. *nu.* [illegible]. Quæ cum ita ſint, [illegible] ex conſenſus [illegible] ratihabitione [illegible] ducimus, quatenus non expreſſim [illegible] habere actum alienatio-

152 nis poter[illegible]. Adeo quippe † diſpo[illegible] non tra[illegible] in ſpecie facere diſponens non [illegible] *l. quanquam. ff. de re* [illegible] *l. Gallus §.* [illegible] Aret. *in* 2. *not. ff. de lib. & poſth. l. ſi pater. ff. de bo.* [illegible] *l. Lucius.* 9. *penult. ff. ad* [illegible] *l. ſpem. C. quæ res pign. oblig. poſſ.* [illegible] *pro infam.* [illegible] *C. de bonor. & immunr. non contem. lib.* [illegible] *de* [illegible] Abb. *in* 3. *notab. de ſentent. excommunic. cap.* 2. *§.* 1. *de elegi. lib.* 6. [illegible]

de [illegible]

de conſecr.eccleſ.vel altar.ſolut.lib. Bart. *in l.ſi quis ſub conditione in fi.ff.de condit.inſt.* Bald. *in l.fin.§.in compenſatione in fin.C.de iur.delib.* Curt.Sen. *in conſ.*[illegible] *num.24.& alia exempla huius plurima.*

Decimo, prætermiſſa tacere omnia fac: ratione alia & ipſa inuicta, ratihabitio aliqua colligi ex literis Actoris nuſquam nequit, vtpote quæ ad bona patria reſtrictæ ſunt, ex quib.ſatis Oliuerio fieri voluit. Et quàuis ſequeſtro pecuniæ remittendo conſenſerit, errore id actum iuris creditur, quem in minore præſumi dictum tam ſæpe eſt, vt in reſp.memorato *n.128.* & ſuperius *nu.118.* & *n.123.* Sed & cauſam eandem maioris eſſe, ne donatio aut remiſſio iuris ſui præſumatur, declaratum ſupra eſt *nu.124.*

153 Vndecimo ex tit.† arg. diſſoluitur. *C.ſi maior fact.rat.hab.& C.ſi maior fact.alien.rat.hab.* De ea n. habitione loquuntur, quę à maiore fit. Ius igitur aliud non obſcure innuunt, ſi à minore ipſo rata habetur, quod actum ab eo eſt. *l.cū prætor.ff.de iud.* & alia, de quib. ſup.*n.55.* De vitio hactenus, aut nullitate cõtractus alienationis.

Secundo principaliter firmitatē merò iure, eſto, feudi diſtractio habeat, (quod ipſum modis omnib.pernegamus) læſionis tamen cauſa non enormis, ſed ex toto reſcindi eam oportet. In manifeſto porro læſio ipſa ex toto in cauſis volūtariis elucet. In

154 quare ſciendum, cum niſi ob † cauſas neceſſarias decretis permiſſa feudi alienatio nō ſit, ad limites neceſſitatum permiſſionem coarctandam, vti reſp.declaratum ipſo legitur *n.194.* & in Condimento *n.52.* Ad quæ tex.accedit *in l.ſed ſi ſolutionis.§.quod dictum ff.ad Maced.* Dec. *in l.1.n.35.ff.de off.eius.in conſ.50.n.3.in fi.verſ.non obſtat, quod reſeruauit.in conſ.63.col.pen.circa med.verſ.videtur cum talis conuentio.in conſ.587.nu.5.in fin.verſ.ex quo datur intelligi.* Grat. *in conſ.40.n.32.lib.1.* Nos *in conſ.162.n.2.* qui in ſpecie feudi loquuntur, ob æs diſtractum alicui in non dici, quatenus neceſſitatem alienatio excedit. Tradit idem Nat. *in conſ.380.col.pen.in fi.* Et in ſpecie alienationis bonorum minoris, quæ niſi ob cauſam alienare neceſſariam non licet, ex text.id probatur *in l.magis puto.§.in conpromiſ.ibi;*

155 *nec non & illud.vig.lanter.ff.de reb.eorum.* At enim † cauſę hic neceſſariæ ex toto ferme abſunt, ſiue primitiuam, vel neceſſariam cauſas ſpectemus. Primitiua quæ inopia premit, & à lege inducitur, de qua *in d.l.ob ſpeciem.§.neceſſitate ff.de act.& obl.in d.l.tutors.C.de neg.geſt.in l.fin.C.de dot.promiſſ.* apud gl.& Dd. *in l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.*[illegible] *ſat.ad ſeq.* & alia, de quib. ſupra *n.21.& n.100.* Secundaria lo, de qua *in l.in commodato.§.ſicut.ff.commod.in l.ſicut.C.de act.& oblig.* lo [illegible] aureis enim 400. ob Villam Boſchi redimendam, nulla ex parte [illegible] neceſſitas, imo etiam emptores ipſos ea tenebat, qui [illegible] habebant. Atque in aureis 450. neceſſitas præſus [illegible] erat. Non modo ab[illegible] neceſſitatē omnem, primariam atque ſecundariam, ſed & vtilitatem à pecuniis iis aureor. 950. abfuiſſe ſuperius oſtendimus, *n.21.& n.34.* Tantundem præſtitum & in aureis aliis 400. eſt, quos emptori deberi venditor aſſeruit, *n.22.& 24.* Quid autem vtilitatē abeſſe dicimus? Imo enim & damnum ingens ex pactionib. circa pecunias eas minorem ſubiiſſe, in præſens ſentire documus: ſiquidē neq; Villæ Boſchi redemptio ſecuta, neq; ob diſſolutionem vēditionis fructuum in annos 6. cōmodi tantulum conſecutus eſt, principalis & acceſſorio rum interitu inde ſecuto. De aureis 400. quos emptori debitos venditor aſſeruit, dictum ſatis ſuperius eſt, *n.23.& ſeq.*

Secundo expreſſior læſio aperitur, quod cum Villa ipſa controuerſa tradita illico emptori fuerit; mox tamen redemptio Villæ alterius Boſchi ab eo facta ex parte non eſt, verum in tempus aliud redimendi neceſſitas est attracta. Ita fructib. Villæ controuerſæ potiri emptor cōfeſtim cœpit: quod non æque in Villæ alterius ad actoris vtilitatem factum eſt. Ex continenti eo in precium illud aureorum 500. numerandum in Villam alteram redimendam erat; redemptio ipſa tunc primum facienda. Quo

156 non † præſtito, euidens contractus iniuſtitia, manifeſta minoris læſio. Anchar. *in conſil.338. viſa copia.nu.2.* Ex Bartol.& aliis ferè & apposite magis id confirmatur *in l.à diuo Pio.§.ſed ſi emptor.nu.2.ff.de re iud.* cum poteſtas alicui vendendi ſit, vt in cauſam certam precium conuertatur, ſi idem precii non habere. Id. quia cauſa tunc illa non impletur. At enim in Villam Boſchi recuperandam impendenda pecunia erat.

Tertio, perſpicua magis læſio declaratur, quod ſecuta redemptio non eſt. Ita fructus Villæ controuerſæ emptor perce-

157 pit, atq; etiam nunc percipit: quod ſecus in actore eſt. Neq; † dixeris, tempus contractus in læſione æſtimanda ſpectandum *l.ſi verum.§.ſciendum.ff.de minor.l.ex mille.§.1.ff.de euict.l.ſi voluntate.in fin.C.de reſcind.vend.* [illegible] *ad aures.de rebus eccleſ.non alien.* gloſſ. *in c.dudum.2.in verb.decitionis.de elect.* Quoniam tempore ipſo contractus læſio

hæc ex termino ipſo redemptionis præfiniti [illegible] conciliata. [illegible] commodem quippe hoc latius [illegible] ut non fuerat redemp[illegible] ne citra moram facti. Secundo reſp[illegible]nderunt, læſionem in minore intelligi, nō ſolum vbi læditur, ſed etiam cum lædi poteſt, vt apud nos *in conſ.192.nu.4.*

Quartò nō; probari pactum ſolet, quo † inæqualis cōtrahentium conditio *in d.l.1.& l.ſi id, quod.in pri.ff.de reſcind.vend.* Quocirca iuri & æquitati terminus ille refragatur, quo in tempus aliud redimendi terminus productus eſt; cum termino nullo Villam ſtatim controuerſam emptor haberet. Vti ex argu hoc accipit, quod minoris ipſius cauſa admitti [illegible] inæqualitas ſolet. *l.ſi ob rem.§.ſi quis à pupillo.ff.de act.empt.l.1.§.fin.ff.de rebus eorum.* At enim econtrario hic factum, vt in minoris incommodo inæqualitas cederet. 158

Quinto planiſſima ex eo læſio minoris † fit, quod ob voluntarias patris cauſa, vnde ad minoris cōmodum nihil quicquam recidit, feudi alienatio facta & conſenſus præſtitus ad eam eſt. At cl. *in conſil.83.viſis diligenter.in fi.* vbi [illegible] ipſa læſum minorem atq; qui donationē reſtituendæ ſe adſtringit, ex qua vtilitatis quicquam ad eum non redit. Huc & illud ſpectat, læſum minorem boc ipſo cenſeri, quod ſuam pro alio fidem interponit, aut fidem iubet. *l.de die.§.1.* [illegible] *verſ.ſecund.cogn.ſi Titius & Seia ff.de fide.iuſſ.l.1.in princ.C.de filioſam.minore.* gl. *in l.aut prætor.§.non ſolum.in verb.doceat.ff.de mino.* Io.And. *de reſtit.in integ.§.2.in princ.in 2.medula apud Specul.* 159

Sexto robur læſio † ab affectione accipit, quę ad villam controuerſam maior non paulo, quam ad redimendam ſpectat: ſiquidem Arci Nuoi proxima villa hæc diſtracta, via demum publica intercedente eſt, delectoque à ſedente cernitur. Noſtra quippe intereſt vicinos fundos habere. *l.ſi aquæ.in ver.gl.3.ff.de leg.1.l.ſi cui fundus.ff.de leg.2.* Iaſ. *in d.l.1.col.16.in fin.num.77.ff.de leg.1.* Cenſus item vbertoris non paulo conſtat. Quocirca illud non immerito venditorem competit, *vt ſi non redemeris, dominium tradideſti.* Et illud: *altare maius denudandum, vt minus tegeretur.* A quo ius abhorret. *l.ſi finita.§.ſin autem.ff.de damn.infect.l.ſin autem.§.2.ff.de aqua pluu.arc.* & alia apud Condimentum reſponſi adſcripta, *num.47.* ad quæ text.accedit *in c.cum cauſam.de præb.in 6.* & *in cap.Apoſtolica.de donation.in cap.dominus que 14.quæſt.5.* Bald. *in l.fin.num.6.ff.de conſtit.princip.* Exempli etiam eidem & illud eſt, ob incerta diſcedendum à certis non eſſe. *l.cogi.§.idem quæris ff.ad Trebell.* & alia in d.reſponſ.collecta *num.349.* 160

Septimo ex Gloſſ.Bartol.& aliis † ratione fortiore læſio hæc demonſtratur, *in l.ſi ex cauſa.§.nunc videndum.ff.de minor.* aduerſus rem iudicatam vti læſum minorem reſtituendum, qui diſpendio tolerabiliori trāſigendi facultatem habuit. Verbi gratia: bis mille Titio dare minor condemnatur, de quo mille tranſigendo accipere Titius voluerit, quod pro ſing. Cremen. habet *ſing.28.* Quid hic dicendum, vbi iudicata res non contingit: vbi nil erogandum ob pecuniam aureor.1350. fuerat? Atq; ideo in rem eius Villam controuerſam retinere longe magis præſtiterat, quam temere adeo diſtrahendo eſtundere. 161

Octauo hoc ipſo læſus † minor videtur, quod niſi verbotenus de cauſis alienandi non conſtat, cum debita neceſſaria cum numeratione non doceātur; ſimiliter vt in liberatione dici tutori facta ſolet, quod reddita ab eo ratio ſit, ad irritum eam deducendam, niſi ſi re ipſa redditam rationem liquet; atque ideo Iuramentum perinde ac captioſum minori remittendum. Bal. *in conſil.78.conſiderandum eſt.lib.2.* Locupletius Anchar. *in conſ.l.330.viſis facti narratione & copia.per totum.* Paul.de Caſtr. *in conſil.342.conſiderandum eſt primo.colum.1.in fin.* plenius *col.ſeq.fin.verſic.quarto & vltimo.in conſil.380.ſiue dicamus.lib.1.* Socin. *in conſil.159.num.11. & in conſil.590.num.4.lib.2.* Barbat. *inter* Curtii Sen. *reſponſa in conſil.66.num.8.ante fin.ſeu colum.9.verſic.reddas ergo rationem.* Decius *in conſil.110.ante fin.* Iaſon *in conſil.219.colum.3.ante med.lib.2.& in conſil.14.colum 3.lib.3.* Ruin. *in conſil.135.num.7.& ſequent.lib.1.& in conſil.93.num.6.& ſequentium populo.libr.3.* In dicto hoc Bald. & Anchar ani vulgo à Doctor. recepto plura obſeruanda. Primum, ſatis non eſſe verborum tenus de redditione rationum liquere, cum factum deſideret, id eſt, editionem inuentarii, liberationum, & ſupputationum. Verba plane † ſatis ibi non ſunt, factum vbi exigitur. *l.domicilium.ff.ad municip.l.alimenta C.de neg.geſt.l.acceptam.C.de uſur.pupil.c.ſi.1.de eo qui mitt.in poſſ.* Gl.fin. *in cap.paſtoralis.de off.ord.* Ratio eadem ſpeciei controuerſę, in qua niſi ob ca[illegible] ſas neceſſar[illegible] reti[illegible] di permiſſa alienatio non eſt, vt re, non verbis conſtare de neceſſitatibus debeat. Quam ob cauſam negotium à curia Parlamenti datum iudici cuidam fuit, vt alienandi cauſas dig[illegible] neret, decretorumq; formam ad vnguem exequeretur. 162 163

Quod

Quod factum non eſt, liquidiſſime co[illegible] qui, per ex actis lienati [illegible] probationem [illegible] el- [illegible] decreta capituli lant. F[illegible] demon in- ſtrumentis habu[illegible] parte priu[illegible], ex quibus probatio [illegible] neceſſitatis ex parte maiore [illegible] quitur. [illegible] ne cum nume- ratione [illegible] p[illegible], re & facto, non verborum te[illegible] conſtar[illegible] debebat.

Secundo [illegible] cuandum, [illegible] caſu Anch. cum aliis lo.
164 decret[illegible] ante poſitum [illegible] in liberat[illegible] ne fuerat tutori [illegible] at- [illegible] tio [illegible], vt p[illegible] te cauſa nō [illegible] gnita a [illegible], cum [illegible] eſſe [illegible] redditas rationes non conſtare. Ratio eadem & tue[illegible] trouerſia inuenitur, in qua niſi verborum reous [illegible] car [illegible] neceſ- [illegible] non eſſe [illegible]. De qua te memoria eſt habita in reſpon[illegible] ipſo [illegible] n. 146 S[illegible] his adiuitur *in conſ.* [illegible] *n.6. lib.* 3. Mon enim nul- lius decretum eſt, quod adhibit im ſuper [illegible] denim inceſtæ neceſſit[illegible] cauſa hodie etiam p[illegible], quamuis teſtimonii [illegible] eoq; neg[illegible] A[illegible] acapit [illegible] ſuis manifeſtiſſima ne[illegible] tot capitula de neceſſitatib. proſe [illegible] on- ſtetant i Reſpon[illegible] & [illegible] ipſaq; ratione [illegible] d decretum applicatur quod ratio & diſcu[illegible] ta nec [illegible] catum non eſt, quomodo vox intelligi [illegible] debeat [illegible] qua [illegible] ſtud [illegible] que magn[illegible] tum [illegible] ſit [illegible] & [illegible] mentem [illegible] temporet[illegible] & nulla diſ[illegible] meſt. Itata [illegible] & quem [illegible] identem ad [illegible] aureorum 450. facit, vt [illegible] decre- tum hoc oporteat. Ad quam reſpon[illegible] ſane [illegible] poſite Anch. quadrat *in conſ.* 30 *n.5. vers. de terno.* Reſponſiones & alias decret[illegible] præſumptio partur, quas Iudex ipſe Reſpon. docet 10 ver. decretum.

Tertio in l. Anch. & aliorum probatiſſimo & æquiſſimo ob- ſeruandum, ex integro re & facto rationem reddendam: quam niſi verbis [illegible], non [illegible] paret, qui [illegible] fiat, veritate an nō tutoris aut curato[illegible] aſſertio [illegible] q[illegible] reddi- ta [illegible] tionē aſſerunt. Hoc idē [illegible] iudicio hic [illegible] a Senatu excell. eſt, qui acta ſcrutatus aliorum [illegible], ex quorū lectione, cū ne- ceſſitas alienādi cauſa oēs [illegible] nent, [illegible] abeo volun- tariæ ſunt. In qui re tamen [illegible] accep[illegible]: ſiquidē 16 [illegible] Senatus improbauit, d[illegible] quibus in aſſe[illegible] bro, cui nec fides habenda [illegible] Se[illegible] neceſſi[illegible] loma- gis & cauſæ aliæ pe[illegible] viden[illegible] ubus exp[illegible] Illam ſpecie tacta & [illegible] non eſt, ne [illegible] rum [illegible]: quam t[illegible] eē [illegible] in ſpecie & [illegible] minatim deſiderat, Index ip[illegible] Reſpon[illegible] docet in verb. *cau* [illegible]. Bar. hac & alii accedunt *in l.* [illegible] *q.6. de ope noui nunc.*

Quarto in d hoc Anch[illegible] & aliorum ſpectandum, defectum con[illegible] ſus minoris ex eo comprobari, qui ad [illegible] ex condi-
165 tione [illegible] videtur, ſi vera apparent q̄ narrata a tuto[illegible] ſunt. Quam condit[illegible] & [illegible] Bart ſcribit *in con* 30. *num.9. ver.* [illegible] Dec. *in conſ.* 318 *nu.* 4. Calc[illegible] *con* 15. *nu.* 20 [illegible] Vnde ſi vera non [illegible] tur, co[illegible] defe[illegible] conſenſus apparet. Sine conſenſu pla- ne[illegible] tum actum ſieri palam eſt, [illegible] ante legitur *n.* 7. [illegible] E[illegible] obſeruari [illegible] tione [illegible] eſſe quæ ſex[illegible] fi[illegible] ad [illegible] deduc[illegible] R[illegible] *l.* [illegible] 2. [illegible] A[illegible] e idea Anch. [illegible] ndendam li- [illegible] ionis non [illegible] neceſ[illegible] aliq[illegible] conting[illegible].
166 [illegible] cum li- mitata [illegible] eſt, quæ reddit[illegible] vite [illegible] eſt [illegible] ſeratur, vt apud Reſ[illegible] *n.*460. E[illegible] quidu[illegible] do- [illegible] eſt, quæ aſſertione [illegible] non modo non demonſtratur, ſed [illegible] 400 emi- ſſe, quam dolo, culpæ ve [illegible] Reſpon. ipſum expli- cat *num* 183. *& ſeq.*

Quinto in Anchar. & aliorum c[illegible] videndum, vitioſam huiuſmodi liberation[illegible] videri. Idque ob ſolum [illegible] aut ex propoſito, qu[illegible] honeſti [illegible] *ſupr.* [illegible] Quo [illegible] nu[illegible] amus: de quo [illegible] infra in 8. arg. [illegible] *ver. dolo alane* [illegible]

Mone[illegible] ex[illegible] & al[illegible] ex eis conſi-
167 mari, quod † ſcriptum in Peroratione Reſponſi eſt. *col.* 8. *verſ.* [illegible]

[illegible] *prat. n.* 110. hoc ipſo errorem præſu[illegible] quod d[illegible] [illegible] Idemenim Anch. & [illegible] q[illegible] ſtaut [illegible] quod n[illegible] ſtar [illegible] habere [illegible] iuet, perſp[illegible] ſi[illegible] conti[illegible] vbi t[illegible] ſtatum [illegible] adhi[illegible] ſtus i[illegible] p od [illegible]

A[illegible] minore hic non mod[illegible] præſum- pt[illegible] e[illegible] vere [illegible] te, [illegible] compertum. & quidem [illegible] [illegible] caſibus [illegible]

In[illegible] m in[illegible] te præſumendum [illegible] reſponſum 168
ipſ[illegible] nu 22. & in [illegible] *ver. ſ[illegible]*
Q[illegible] ſuit [illegible] emptio[illegible] bendam [illegible] ſia[illegible] qu[illegible], ni[illegible] ſpei R[illegible] gia[illegible] [illegible] non erat.

Secundo [illegible] putat, ad quod feudi alienandi facultas per decreta [illegible]

Tertio patitur [illegible] edendum [illegible]

Quarto ex [illegible] docent numerationem credulit: Error hic multiplex a iure præſumptus ad conſent[illegible] tendum non minus atq; facti error præ[illegible], vt in d. Reſ[illegible] p[illegible] batum eſt *nu.* 227 *poſt prin. verſ* [illegible]

Conſeq[illegible] his † dicendum, [illegible] fi- 169
cere, quem a conſen[illegible] pende[illegible] non dubitatur. Bald[illegible] *nu.* 4. *verſic primo* [illegible] *C plus valere quod* [illegible]

Modi quam plurimi [illegible] patefaciende relati. Sed & mo- dus alius ad[illegible], quod la[illegible] duplici [illegible] ndendo minor teneretur. Vnum quippe emptori refun[illegible]. Alterum de redemptione præſtandum, ſi [illegible] more id ſaltem [illegible], per ea, quæ habentur *in l.* [illegible] *ab emptione. ff de pactis.*

Septimo ad motiuum etiam rationem læſionem diiudicando, læſio ſine dubio minoris [illegible], vnde vitam tueatur, non ſuperetſet cenſus tenuitatem in capitul[illegible] ſatis [illegible] te. Neq; mouet, conſeſſionem [illegible] capitalis non ſequi. Io. And. 170
in c fide [illegible] Ant. [illegible] But. [illegible] *contra* [illegible] *probat.* Alex *in conſ* [illegible] *ante finem* [illegible] *col* [illegible] *ante med ver* [illegible] *quod quo lib.* [illegible] *in conſ.* [illegible] *de* [illegible] *C. de inſtit* [illegible]. Locum enim id habet, [illegible] ne[illegible] b[illegible] nat[illegible] capitula ſunt [illegible] *probare* [illegible] Nih[illegible] aſſi[illegible] tatur narratio demum ſit Ca[illegible] mul- to[illegible], cum & in capitulis a[illegible] natio inuenitur. Ratio, n[illegible] dem capitulantis atq; ponentis eſt: [illegible] conſi- teri non creditur, omi quo[illegible] affirma[illegible] verbis, non narratiuis ponens vtitur. [illegible] & [illegible] 47. *n.* 5. [illegible] d aſſert[illegible] in capitul[illegible] preſ- ſens non videtur. Idq; extra dubita[illegible] ex clant [illegible] ele- gantiſſima ponitur [illegible] *ſingula* [illegible] *ſunt vera.* Quæ [illegible] ſingulo- 171
rum [illegible], & pro co res eſt, itq; ſi [illegible] ſingu[illegible] cap[illegible] ſit. Bal *col* [illegible] *num.* 2 [illegible] 45. [illegible] Aretin *in conſ.* 114 [illegible] *col.* 1. & quod Alex. ſcribit *in conſ* [illegible] *poſt prin lib.* [illegible] Ru[illegible] Prin[illegible] conſeſſio[illegible] pi- tuli[illegible] *C. de lib. cau.* [illegible] *ſub ſtatut.*

Quo pacto tamen filii tenuitas in læſione hac pectetur, vt locum nō aliter læſio h[illegible], niſi tenuitas hæc [illegible] ſatis ne [illegible], vt pote qua ratione ad[illegible] *l.* 2. *C. de re vend.* non hab[illegible], a bona læſo al[illegible] de [illegible]. F[illegible] o [illegible] contra[illegible] non ol[illegible]. Qu[illegible] n ſ[illegible] facultatibus [illegible] filius [illegible], quo tamen [illegible] lo ſeu [illegible] conſentiens [illegible].

Octauo mendacium hic, & perſu[illegible] intermeno- rant, id [illegible], cauſas neceſſarias [illegible] alie- nandi facultas per decret[illegible] datur. At enim [illegible] ze[illegible] 13 [illegible] erat. Ru[illegible] fides vlla debitæ [illegible] eorum 400. non eſt. Sed nec traditio, aut numeratio dem[illegible]. Ex
men lacio † plane & perſuaſionibus [illegible] 172
gni, ex [illegible] oſtenditur *in l. ſi legat. ſeruo. ff de dolo* [illegible] *contra* [illegible] *ff de* [illegible] *quæ* [illegible] *C. de hered.* [illegible] *vend.* & alia, de quibus [illegible] *num.* 111. Quibus Rum. adueritur *in conſil.* 98. *num.* 26. *lib.* 1.

Hoc

Hoc amplius ætate etiam maiori, & ſcientia D. Hectoris admiſſa, quod voluntarias cauſas eſſe, de eiſque & numeratione non conſtare notum haberet: doli nihilominus ob mēdacium & perſ[illegible]ones non excuſantur, vt autor Caſtr. eſt *in conſil. 174. contra ſuperius conſulta lib 1.* cum quo Ruin. ſentit *eod. conſ. 98 nu. 26. lib. 1.* Ripa *lib. 3. reſpon c. 15. nu 15. in fin.* Natta *in conſ. 66. nu 4.* Quid hic in minore, & facti totius plane ignaro dicendum? Sed & in igne ex precibus mendacium liquet, in quibus narratum eſt; Aureos bis mille creditoribus deberi. Quod falſum eſſe ipſa precū declaratio docet. Creditores quippe, Domini de Rubeis, & Thomas à Termo, euidenter non erant, ſi inſtrumentorum verba non diſſimulamus. Aliter etiam dolus hic arguitur. Namque ſi verum erat, quod aſſertum in precibus eſt, feudo alienando locum propter creditores & cauſas neceſſarias eſſe, quorſum filii conſenſum adhibere attinet, cum per iudicem regium alienatio fieret? Equidem cauſam ob aliam captatus & affectatus nō eſt, quam quod à vitio contractus periculum timebatur, cauſis neceſſariis ad tantam feudi effuſionem non intercedentibus.

175 Itaque ſicut in † caſu prohibito attentata alienatio eſt; ita dolo conſilii carere contrahentes non poſſunt. Imola & Caſtr. *in l. fin. per illum text. ff. de leg. 1.* Ruin. *in conſ. 108. col. 2. ante med. verſ. & ſic conſtat. lib. 4.* & apud nos *in conſ 193. num. 2.* vbi verum, non præſumptum dolum hunc oſtendimus. Coniecturis & aliis conſilii dolus patefactus in Reſponſ. noſtro eſt, de quibus in verbo, dolus, apud Indicem.

Dolo plane admiſſo, [illegible] iure ip[illegible] † [illegible] ant reſtitutionis ope[illegible] m b[illegible] næ fid[illegible] ante in argumento quinto, [illegible] ſponſione qui[illegible] *ut eleganter ibique Gloſſ. & Doct. ff. de dolo l. 1. §. fin ff.* [illegible] Do[illegible] *in cap. cum dilecti. in* [illegible] *deceptione. de emption* [illegible] Sen. *in conſil. 154.* licet Bald *in l. 4. per illum text. Cod. ſi venditor p[illegible] agat. & in reſpon. prædict. num. 201.* Vi[illegible] tur [illegible] te contractus ita patefacta, nihil eſt quod d[illegible] mag[illegible] m[illegible] ionis aſpiremus. *toto titul ff. de rebus eorum & C. de* [illegible]. [illegible] his in locis tutus iure ipſo minor fit [illegible] eque [illegible] ſionis [illegible] o habe[illegible] d[illegible] que ex eo etiam declaratur, quod [illegible] t nullus con- 176
tractus inuenitur, perinde iudicatu[illegible] ue ſi tactu nunquam fuerat. Nihil enim agi dicitur, cu[illegible] liter qu[illegible] *g 1 § final. ibique Doc. in 4. notab. ff. quod quiſque iuris. leg. ff. ſi quis* [illegible] *in vet. non tenet. l ſi pupillorum §. ſi prætor. ff. de iudic* [illegible] *2. ff. de author. tut. leg. 1. in fine. ff. quand. dies vſufruct. leg. ced. l. 2.* [illegible] *fine. ff. de pæna.* [illegible] n quam [illegible] ſententiam text. & alios profeſſem, ſi [illegible] e po[illegible] eret. Inde prouenit exiſtentis, quod nul[illegible] um eſt, Cardin. habet *in conſil. 30 circa finem.* Enimvero ſi facta alienatio non fuerat, de læſione vtique diſceptatio aut verbum non fieret. Atque in ſpecie propter dolum ex tantulo admiſſum, ex toto actum vitiari, ex [illegible] oſtenditur, quæ ſcripta ante ſunt. *num. 166. verſicul. & quia* [illegible] *dolus. & in reſponſ. nu. 183.* indiuiduum dolum eſſe.

F I N I S.

INDEX

INDEX

COPIOSVS ET AVREVS VOCVM, SENTENTIARVM ET RERVM MEMORABILIVM, IN QVARTO, QVINTO, ET SEXTO Tomo Conſiliorum ſeu Iuris Reſponſorum D. Aymonis Crauettæ à Sauiliano iuriſconſulti clariſſimi contentarum,

PER ILLVSTREM IOANNEM FRANCISCVM AVTHORIS Filium Iuriſconſultum, & Sereniſſimi Sabaudiæ Ducis Conſiliarium, & Senatorem,

Summa fide & diligentia in ſtudioſorum gratiam, cum Summariis compoſitus, & in ſequentem ordinem redactus.

Numerus prior, Conſilium; poſterior, numerum marginalem denotat.

A.

AB executione inordinata fieri non debet, 993.25
Abbas exemptus epiſcopo ſimilis quantum ad ſua eccleſia eſt, ideo iura epiſcopalia abbati exempto competunt, verſ. ſecundo monendi ſumus. 849.9.
Abbas exemptus ſuperiore inconſulto alienare nedum transfigere poteſt. 849.10. verſ. conſequens ſecundo.
idem in epiſcopo ſcriptum eſt qui iuramentum non praſtitit ſummo pontifice vel Archiepiſcopo eccleſia bona ſe non alienaturum. 849.10
Abbreuiatura quæ in loco ſolo ſeparata inuenitur fidem facit dum ſolemnia modo aliqua in eā non deſint. 637.11
Abbreuiatura nominis in folio ſeparato inuenta fidem nomine faciat ſi ſignum ei & ſubſcriptio notarij abſit. 947.36. & in verſ. inſtrumenti fidem non habere.
Abeſſe ad credi, propter quod numeratio facta prorſi eſt. 1000.424. in ver. habere.
Ablatiuis abſolutis conditionem induci, 1000.39
Ablatiuis abſolutis conditionem induci, 949.22. ibique ampliatio triplex, & in ver. conditionem.
Ablen, chartes & eaglin barbes, voces hiſpanicæ quid polleant, 987.10
Abraſio ſcripturam loco ſubſtantiali falſitatis ſuſpitione non caret, ideo ſi à notario facta non ſit fidem non facit, quare teſtimonium de eis reddi per notarium ipſum oportet, quod ab eo facta aut iuſſu eius ſunt. 793.1
Abſenti ob iuramentum acquiri, 915.3. ver. opinionibus, & in ver. iuramenti ò ro.
Abſenti filio per patrem acquiri, 915.3. & in ver. patrem filius.
Abſenti & ignoranti per legem ſtatutumve acquiri, 933.12. in ver. ignorantis.
idem in principe traditum, 933.12
Abſenti ex vltima voluntate actio quaritur, quod aliter in donatione inter viuos eſt conſtitutum ſed nec mortis cauſa abſenti donatur, 870.4. verſ. longo minus.
Abſenti ex diſpoſitione legis acquiri ſolet, 664.14. verſ. vnde cum ex diſpoſitione,
Abſenti non acceptanti ius quæritur ex legato, atque vltima voluntate reuocabiliter tamen. 793.5
Abſentium bonorum curatio propinquioribus committenda, 538.4
Abſenti parti animi declaratio fit, 661.4
Abſentia longa mortis vice nonnunquam iudicatur. 562.3
Abſentia domini cauſa procuratoris eiuſdem generalis vtilis conſenſus habetur aliquando ineptus. 562.12
Abſentiam vnius nocivam alii non eſſe, 919.4. & in ver. alii nocentem.
Abſoluta Principis poteſtas odioſa æſtimatur, neque in viſo fuit apud populum Romanum ante translatum in Cæſarem Imperium clauſula de plenitudine poteſtatis, & an expreſſa in ea tunc cenſeatur, 996.8. verſ. longe minus,
Abſolutio à iuramento vbi conceditur nihil in iuramentum faciendum. 613.3
Abſolutio à iuramento an peti debeat læſione enormi aut enormiſſima interueniente, 647.4. & 835.6
Abſolutio à iuramento in contractu ſimulato interpoſito concedi debet vbi ob cauſam uſuram admiſſa ſimulatio eſt. 762.2
Abſolutio à iuramento concedenda non eſt, & ſi conceſſa fuerit nihilo facienda vbicunque in fraudem aliorum commiſſa ſimulatio eſt. 784.25
Abſolutio à iuramento neceſſaria vbi pœnam conuentionalem interim ſi tantum nomine præſtare quis contendat, 693.15
declaratur, 693.19. ver. arg. vltimam neceſſariam abſolutionem eius in heredibus eorum non eſſe à quibus datum iuſiurandum eſt.
Abſolutio à iuramento illicito ſtatutoque contrario non requiritur, 714.18. & 784.7
Abſolutio à iuramento in herede iurantis non requiritur quia quo ad poſteriorum attinet perſonale iuramentum habetur, neque heredes ſequitur, 815.3. & in ver. heres iurantis.
Abſolutio à iuramento, an requiratur dolo interueniente, 633.3
Abſolutio à iuramento errante non patitur, 813.1.
Abſolutio à iuramento non requiritur læſione enormi interueniente ex qua dolus argui re ipſa ſalſo dicitur, licet ad cautelam eam petendam eſſe iutime non paucis viſum fuerit. 818.6
Abſolutio à iuramento fruſtra poſtulatur poſt periurium admiſſum, 724.15. & 784.7. & 613.33
Abſolutio à iuramento parte abſente, nec vocata, non conceditur ſi per eam vigor iuramenti tollatur: quod ſi ideo petatur vt agendi excipiendique facultas detur circa vllam periurii metum viribus ipſis iuramenti non læſis parte abſente, nec vocata indulgeri poteſt, 715.44
Abſolutio à iuramento parte non vocata conceſſa ad dictum operatur, vt citra periurii metum agere quis aut defendere cauſam poſſit: vires porro iuramenti non aufert quætes, aut vtilis contractus ſine iuramento erat, vel iuramento confirmatur. 613.28
Abſolutio à iuramento parte non vocata conceſſa effectum alium iuramenti non extinguit, 784.13
Abſolutio à iuramento vigorem iuramenti non lædit niſi dolus aut metus oſtendatur, aditum tantum ad iudicium parat, 694.48
Abſolutio à iuramento licet permiſſa ſit, vt in iudicium venire litemque agere, & defendere quis poſſit vitio tamen ſubreptionis exponitur. 762.10
Abſolutionem excommunicationis petens excommunicationem ipſam non confitetur, 896.30. & 613.7
Abſolutio ab excommunicatione excommunicationem neceſſario non præſupponit cum abſolui quis cautela nomine poſſit, vt vbi excommunicatus appareat abſolutione illa deleatur. 613.7
Abſolutiones tot requiruntur quot ſunt iuramenta, 815.1.
Abſolutionem iuramenti non exigi, quod vacuum conſenſu eſt erroneum, puta, aut ob cauſam falſam interpoſitum, 1000.234. & in verb. periurium.
Abſolutionem iuramenti tunc eſſe inutilem, quando eam periurium præcedit, 1000.103
Abſolutionem ſuperuacuam iuramenti eſſe, quod pro non dato habetur, aut ſanctitatem non obtinet 1000.231. & 232. & 233
Abſurdum delicti minus conditionem meliorem eſſe. 985.28
Abſurdum ferri leuius quam maiuſque alium

fieri,

fieri.987.8.verſ.atqui.

Abſurdum vt caueatur, interpretationem adducendam, quamuis ad literam, vt iacent, verba accipi ſcriptura debeant. Vide in verb. interpretationem.

Abſurdum eſt ob damnum futurum & incertum damno præſenti & certo quem affici, 906.7

Abſurdum inferiori amplius quam ſuperiori arrogari, 914.46 & in ver. inferior.

Abſurdum, rubricam de abſurdis Ratu commentum eſt, 582.3

Abſurdum in ſtatutis interpretandis fugiendum, 750.8. verſ. abſurdum porro.

Abſurdi vitandi nomine abuſiue verba intelliguntur. 561.3.

Abſurdi fugiendi cauſa extenſio fit vel in materia corrigente. 582.5

Abſurdi fugiendi cauſa non ſolum generalia, ſed & vniuerſalia verba reſtringimus. 775.11. & in ver. vniuerſalia verba reſtringuntur.

Abſurdi fugiendi cauſa interpretationem, & reſtrictionem verba vt in q. præciſa admittunt, 867.3

Abſurdi cauendi intuitu diſponentis voluntatem pellucidam facit, 561.3

Abſurdi vitandi argumentum nulli cedit, 582.4. ver. ſecundo blanditentorum iste.

Abſurdi intellectus fugiendi cauſa diuerſam indefinita, atq; vniuerſalis poteſtatem eſſe. 942.8. & in ver. indefinita ad vniuerſalis iu.

Abſurdum potius quamuis ſequatur ſterilia verba retinere tolerabilius eſt, 808.16. & in ver. ſterilia verba ita verſ. operatio.

Abſurdi argumentum non vrgere quoties in abſurdum aliud recid. 987.7

Abſurdi declarandi nomine ſermonem vulnerari, 1000. 29. verſ. quinctum. & in verb. impropriè.

Abſurdi excludendi cauſa ſermonem generalem reſtringendum, 1000. 28. & in verb. generalitatem reſtrictionem, vniuerſalia.

Abſurdi repellendi nomine ad ſuperiora omnia relationem habendam, locus cui alias non eſſet, 987.77 in verbo relationem ad ſuperiora.

Abſurdi quicquam ne ſequatur ad proxima relationem reſtringendam. 987.77. verſ. per contrarium & in verb. relationem ad proxima.

Abſurda, inique vel res æſtimatur. vbicunq; frugi ex lius fieri diſpoſitio poteſt. 1000.77. & in verb. inutilem operari.

Acceptari contractum oportet cum ſuis qualitatibus. 687.24. & in ver. qualitas. in verſ. uti.

Acceptatio donationis legatur in quo plus pars veſtium eſt an fraudi in legitima ſit. &; quod ſi fructus filio tendantur quamdiu vixerit ne amplius pereat. 380.1. & 6

Acceptatio commodi ad onus obligat commodo ipſi adiectum 580.1 & limitatur 580. 7. verſ. id quod ex illo & id adiunatur.

Acceptatio cum onere ſuo facta videtur, 925.24

Acceptatio beneficij ab eo factu intelligitur qui illud ſibi conferri poſtulat. 765.6

Acceptatio neceſſaria ſententia eſt, vt ea vti quis poſſit, 688.11

Acceptatio patris pro liberis facta eis prodeſt, quod locum ſine dubio habet quoties filij quaſi heredibus quæritur, 739.22

Acceptatio promiſſionis hoc ipſo facta intelligitur quod aliquo rogante ſecuta eſt, 739.12. verſic. acceptata plane.

Acceptatio onere non aſtringit, quod imponi non potuit, 685.99. & 100

Acceptationem cum qualitatibus ſuis omnibus faciendam. 985.26 Declaratur, 985.99. & in verb. qualitat.

Acceptationem fideicommiſſi vniuerſalis vel tum quoque exigi, cum in re ipſo, & nulla reſtitutione opera fideicommiſſarium ius eius aduolat. 942. 90. & vide in verb. fideicommiſſi vniuerſalis.

Acceptationem poſſeſſionis authoris cum vitiis ſuis faciendam, 967.30. & in ver. acceſſionem poſſeſſionis poſſeſſionem authoris.

Acceptatio ante acceptationem iuris quæſiti exſpectanti non competit. 575.18

Acceptatione legati facta onus quoq; eius ſuſcipi conuenit. 576.4. & 922.4

Acceſſionem poſſeſſionis authoris ex vitiis ſuis a ſucceſſore ſingulari fieri, 967.30. & in ver. acceptationem poſſeſſionem authoris.

Acceſſorium cum iure ſpeciali diſpoſitio initur, qua introducta ſuper principali eſt, ad acceſſoria principale non porrigitur, ibiq; limitatur vbicunq; damnum alicui tertio fieret ſi ad acceſſoria iuris ſpecialis extenſio non fiat, 926.1

Acceſſorij quæſtio tum demq; tractanda erit cum principale ipſum peractum eſt. 367.1

Acceſſoriis iudicium idem eſt ac principalis ratione diuerſa non intercedente. 808.7

Acceſſorij & principalis diuerſum ius eſt, propter diuerſientem rationis 602.32. & 817.2

Acceſſoria promiſſioni cedere vt pœnam habeant, 919.13.

Acceſſoria in iudicium deducere non licet principali extincto, 757.4

Acceſſoria ſententiæ non cedunt, 597.4. & in verſic. ſententia.

Acceſſoria principale in iure ſpeciali non ſequi, neq; ad eo extenſionem fieri, 972. 42. verſ. quarta ratione validiore, & in ver. ſpecialis ius

Acceſſoria obligatio inutilis non ſit quamuis irrita principalis dicatur ſi ratio diuerſa obligationis acceſſoria ac principalis infirmanda ſit, 620.13

Acceſſoria ab eo non debere, qui ſortem non debet, 1000.289. & in verb. laudemium.

Acceſſoriam æſtimantur, quæ inſeruiunt ſunt, 1000. 41. & in verb. principale.

Acceſſoria conſtare quādiu principale manet. 985.72

Acceſſoria vna ſimul cum principali deficere. 985. 27

Acceſſorias clauſulas ſuſpendi, quoties in principali ipſo contractu ſuſpenſio inuenitur. 985. 23. verſ. Rurſus ſi promiſſio.

Acceſſorius contractus principali collapſo non ea quoq; concidere nequeunt, quocunq; inſcriptam inſunt. 1000. 284. & in verb. contractu. & in verb. principali.

Acceſſorio principalis declaratur 574.24

Acceſſoria clauſula, ſiue clauſulis acceſſorio patria reſcriptum non poteſt, 92.75

Acceſſoria clauſula principali extincto intercidunt, 932.3.

Acceſſoriis ſeparatio à principali damnatur. connexa ſeparationem neſciunt, 592. 101. & 858. 4. verſ. oratione.

Acceſſoria promiſſioni cedere vt pœnam habeant, 919.13.

Acceſſorium quod eis conſtitutum eſt in principali ad neceſſariam materiam etiam ſtricta & odioſa trahitur veluti in præſcriptione qua trahi ad acceſſorium res principalis præſcripta ſolet, 692.6. & in verſiculo præſcriptio ad acceſſoria.

Accreſcendi iure locum in legitima eſſe. 927.3.

Accreſcendi ſeu non decreſcendi ius ad poſitionem ſpectare, quæ pro non ſcripta habetur, 927.7. & in ver. pro non ſcripta

Accreſcendi ius an in coniunctione legati cadat, 927. 4. & in ver. coniunctio legalis

Accreſcendi ius disiunctis non dari, 972. 23. & in verſ. disiunctio.

Accreſcendi ius ad coniunctionem verbalem non trahi diſiunctiua in rebus intercedente, 972.25. & in ver. coniunctionem verbalem.

Accreſcendi iuris materiam per, ſeo in ver. ius accreſcendi.

Accreſcendi ius. vide ius accreſcendi.

Accuſatio tunc propriè dicitur cum criminatorie agitur non ciuiliter, 753.19

Accuſationis in crimine priuato deſectu nullum iudicium fieri. 988.20. & in verb. priuatum crimen

Accuſator ſine accuſatore damnari nemo debet, 821.1. verſic. ſecundo ne quidem.

Accuſatoris aſſertioni fides non datur quare ante probationes ſuas iurare & ipſas planas, ac clariſſimas accuſator debet quam ad accuſandum aggrediatur. 723.1

Accuſatorem inimicum capitalem dici. 988. 40. in verb. inimicum accuſatorem.

Acquirere, per ciuem ciuitati per ſubditos domino non acquiri, 972. 19. & in verſic. ciuem ſubditos.

Acquiſitioni magis quam ademptioni lex fauet, 974.30

Actio criminalis ſi contra iudicem ciuile obiiciatur, an illius ſit differendum. 855.1

Actio de dolo non aliter datur niſi ſi verus inſit dolus. 818.10

Actio negotiorum geſtorum in eum etiam datur ad quem rei ipſa negotium ſpectat quamuis geſtum contemplatione eius non ſit diſtinctione non facta, ſe ipſa an ratihabitione ad eum negotium ſpectat, 8.0.4

Actio ex teſtamento perſonalis dicitur, 912.10

Actio perſonalis contra tertium poſſeſſorem non datur, 802. 18. verſic. actio perſonalis ex teſtamento.

Actio perſonalis contra ſingularem ſucceſſorem non datur. 629.1. & in ver. ſucceſſor ſingularis

Actionem realem eam non pati qui non poſſidet, 961.8

Actio, ſiue Actionem nemo experitur. 810.1

Actionem realem propter rem aut ſpeciem cum eo non exerceri qui nec poſſidet, nec dolo poſſidere culpave deſiit. 961.3

Actio reuocatoria contra eum datur qui ſciens rem recipit prius alteri alienatam, 759.3

Actio vbi aliena competit multo magis et exceptio datur 743.5

Actionem habere quis non dicitur quam exceptio excludit. 906.3. verſ. qua ratione.

Actiones loco non continere. 934.1 & omnino 934. 11. & ſequentib.

Actionum ſeu remediorum cumulatio regulariter permittitur niſi prohibita expreſſim inueniatur, 845.6. ver. plane.

Actio quæ ob rem non ſtabilem competit ad exemplum rei immobilis iudicatur, vt citra iuris ſolennia cedi à minore nequeat. 1000. 198 & 421. & in verb. alienatio. ceſſio. minor.

Actor ex remedio omni litem vincit, quodcunque colligi ex interim poteſt, quamuis ad remedium aliud concluſio trahatur clauſula ius & iuſtitiam miniſtrari adiecta. 1000. 215. ibiq; ſemel atq; iterum ampliatur, & in ver. clauſula ius & iuſtit. remedium.

Actoris intentio vbi clara eſt, vel vero ambigua, ſecundum actorem ipſum pronunciandum, cuius fortior, plenior q;, probatio eſt. 991.14

Actor antequam ad iudicium prouocet ſtudioſe prius ſecum cogitare, & de iure ſuo inquirere, ac in forum deſcendere inſtructus debet, 616.22. & 825.8.

Actori ex cauſa non propoſita ſententia datur quoties ad ſolam facti veritatem iudices fiunt, 559.2

Actor ex cauſa alia, neq; propoſita iudicium poſſeſſorium euincit, 559.7

Actor ex cauſa alia atq; expreſſa obtinet propter clauſulam omni meliori modo. 560.7

Actor ex cauſa non expreſſa vincit quæ ſub expreſſa large ſaltem comprehenditur, 702.21

Actor negotia grauiſſima ab aduocatione ad aerſa paſſus. 1000.265.

Actor ius omne propoſuiſſe creditur quo melius vti poſſit, 703.20

Actum eo iure quid præſumitur, quod validius, & efficacius agenti eſt, 638.18. verſic. tertio reſpondetur.

Actum in dubio illud creditur, quod rei geſtæ magis congruit, & ad eius naturam accedit, 836.3

Actum in dubio, quia ita præſumitur vt fieri debuit 760.16.

Actum eundem ad effectus plures contrarios producendos non valere. 985. 78. & in verb. contrarios.

Actum quod eo iure præſumitur ex quo fieri debuit, 639.5. & 760.26.

Actum aliquid non dicitur donec ad agendum aliquid ſuperest, 936.23

Actus ad pœ. iudicium faciendum potentior quam ſimplex patientia aut inſtrumentum eſt, 664.6. ver. potentior quippe.

Actus noſtri voluntarii vltra non extēduntur quam geruntur, & voluntas ipſa ferat. 713. 15. & 740. 2. & 946.8. & 972 30. & in verbo limitatio. ver. voluntarios actus.

Actus vt valeant, & pro materia ſubiecta intelligatur verba oſtenduntur. 778. 9. & in verſic. oſtenſio verborum admittitur vt actus valeat.

Actus mandati non exequenti tribuitur, 842.4. ver. & ... mandatum. & in verſic. dominationem mandati.

Actus vel ad materiam vnam reſtringitur ex qua conſiſtere nequit. ſuſtinetur ex alia non poteſt ex qua robur haberet ſi factus ex ea eſſet. 690 13.

Actum geſtorum vltra intentionem eorum non producit, neq; operari. 962.5. & 972.29.

Actum non valeret ex capite vnde ex eo geſtus non eſt, ex capite alio etiam, & concluditur non valere vbicunque ad caput inutile voluntas fertur. 961.4.

Actus

INDEX

Actus ad cauſas aliquas limitatus,ex aliis non ſuſtinetur, 1000.43. in eodem. verſ. idque in vniuerſum.

Ad cauſam iuſtam prohibitio nunquam trahitur, vtio ſi controuerſiam aduerſus teſtamentum fieri teſtator prohibet, ceſſaùt prohibitio, ſi ob cauſam iuſtam controuerſiam moueat ur,990.37. ver.denique ad cauſam iuſtam.

Ad donata inter viuos ſucceſſio referri vltima nequit, 986.12

Ad duellum prouocare niſi genere nobili non licet, 982.4.verſ.qui etiam ad duellum.

Additio. Repetitionem in additione fieri, 987.28

Ademptio ſub conditione facta ex conditione contraria inducitur, 984. 22. & vide in verb. conditio.

Adeundi ius annis 30.tollitur. 797.9

Adhærentes aut confœderati ſubditi aut vaſalli dici proprie non poſſunt, ſed ſecundum quod quatenus pactum adhærentiæ aut confœderatus expreſſum eſt, ob id grauius adſtringi non poſſunt quā eo ratione notum ſit cum libertatem ita confœderati, & adhærentes non amittant, neque iuriſdictio aliquatenus transferatur cui adhærens aut confœderationis quis ſit, ſibique amplietur, 682.6

Adhærentes ſiue confœderati ad onera alia quam expreſſim conuenta vocari non poſſunt, licet inopinata inſolitaue, & ob cauſam pluſquam neceſſariam acceſſerint, 681.15

Adhærentes ſubditi non cenſentur præter eū qua ſub pactionibus adhærentiæ aut confœderationis comprehenſa ſunt, 807.2

Adipiſcendæ poſſeſſorium exceptiones petitorii facilius admittit quam poſſeſſorium recuperandæ, 747.31

Adipiſcendo poſſeſſorium non datur contra titulo poſſidentem, 749.52.de poſſeſſorio adipiſcenda,vide latius in ver.poſſeſſorium adipiſcendo.

Adire hereditatem cum videre qui de re mobili hereditaria, veſte puta, vno & interula diſponit, 967.1

Aditio hereditatis in tutore pro infante pupillo ve eiſdem modis inducitur quibus pro tutore ipſo ſi nomine ſuo quid ageret aditio ipſa induceretur, 837.1.& in ver.tutor pro infante.

Aditio ita in bonis mobilibus inducitur quemadmodum in immobilibus. 797.5

Aditio hereditatis ab re probanda quæ committitur, 898. 21. quod locum, & in ſuo herede habet in quo immixtionem probari propter abſtinendi beneficium oportet, 602.9. & 795.3. & 797.8. & 837.4. & 967.2

Aditio neceſſaria vt legatum ex teſtamento peti poſſit, 907.1. & 912.27. & 958.49

Aditionem hereditatis fideicommiſſum deſiderat, 733.8

Aditionem heredis legitimi exquiri cum ab inteſtato data legata ſunt, 602.10.& 912.27. ver. vbi & in verſ.codicillis robur.

Aditio ex actu inducitur qui citra ius nomenque heredis fieri non poteſt, 750.6

Aditio hereditatis ex venditione rerum hereditariarum, & ſolutione debiti hereditarii inducitur, 837.1

Aditio hereditatis ex eo oſtenditur quod litem quaſi heredes proſequantur, 738.5

Aditio hereditatis ex poſſeſſione bonorum defuncti probatur ſi titulus alius non oſtenditur vnde poſſeſſa ſunt, 581.2

Aditio hereditatis hoc ipſo arguitur quod legatorum aut re alicui ſolutionem parere heres offert, 591. 2. ver. ſi expreſſim.

Aditio ex voluntate ſequitur actu verbisve declarata, 591.1.verſ.qua oblatio.

Aditionem hereditatis ex diuiſione bonorum hereditariorum induci, 967.8

Aditio hereditatis an confeſſione inter alios facta probetur. vide in verb.confeſſio.

Aditio hereditatis facta vel non ſit, declarationi eius ſtandum, quum non audiuiſſe, aut adeundi animum non habuiſſe aſſerit, 1000.27. & in verb. declarationi,

Aditio. Quod dicitur, aditionem ex ceſſione, aut donatione hereditatis induci ad robur eius ſolummodo ſpectat, ne inutilis fiat, atque ideo tunc locum non obtinet, cum robore ipſo ceſſio, donatio ve deficit, 684.106

Aditione hereditatis confuſionem ſeu interitum obligationis induci, 1000.448. in ver. confutationem.

Aditionem hereditatis ad fideicommiſſum confirmandum acceptatam, 984.35

Aditionem hereditatis animo ſolo induci, qui verbis modo declaratur aut re ipſa, 984.34

Aditionem hereditatis ex renunciatione eius non induci, 984.6

Aditionem hereditatis probandam. 984.96

ſibique cauſam eandem immixtionem ſuam eſſe: vt & ipſum probari neceſſe ſit, 984.96

Aditionem in fideicommiſſo exquiri, 985. 25. & in verb fideicommiſſum.

Aditionem ſubſtitutio militaris poſcit, 984.16

& ibi declaratur. 984.36

Aditio in abſente ex actu propinqui aut domeſtici nō inducitur niſi aut mandatum aut ratihabitio eius oſtendatur, velut ſi bona hereditaria fratris nomine ſoror locet, 837.3

Aditionem hereditatis ob poſſeſſionem aut alia aliò aditionem accommodata ſignificari. quoties vero aliòque hereditario res aut fieri actus potuit, 967.12

& amplietur, 967.17

Aditionem hereditatis ex actibus indifferentibus non ſequi, 967.32.& 37

Aditionem hereditatis ex actu aut verbis procuratoris, neque induci, neque probari, 967.22

Aditio hereditatis ſcientiam deſiderat in teſtamento in aut ab inteſtato delata hereditas ſit alioquin vitioſa & inutilis habetur, 907.3

Aditionem hereditatis tamdiu in qua per alternationem aut conditionem ſit, 898.22. verſic. atque in ſpecie.

Aditionem hereditatis ab eo non fieri qui de teſtamenti validitate dubitat, 898.23

Aditione locum hereditatis non eſſe dum reſcinditur teſtamentum poteſt, 898. 24.& 922.5. & in verſic. pendente.

Aditione hereditatis per querelam reſciſſa ſubſtitutionis locum vulgaris eſſe, 898.25. & in ver. ſubſtitutionem vulgarem.

Aditionem hereditatis odioſam haberi, atque ideo difficulter eam, & niſi eo caſu induci quo coniectura interuenire alia nequit, 697.10

Adiudicatio in iudicio diuiſorio ei potius facienda qui prædium vicinum rei adiudicandæ habet, 782 5. & 949. 5. verſi. & quod capit, & in ver. vicinum.

Adiunctivatione verbi ſignificatum lædi. 910.5.& in ver proprietatem verbi.

Adminiculatione confirmationem induci, verbi gratia cum integer vſquequaque teſtis vnus eſt per eum fides eius perficitur qui integer omnino non eſt, 914. & in verſic.teſtem vnum minus.

Adminiſtratione ſignificationem vocabuli mutari. 984.67. verſ.ſed ſi propius.

Adminiculi probationem faciliùs quam nouam fieri, 900. 6. & in verſic. facilius probationem ſupplere.

Adminiſtrator quinus rationi reddendæ an obligetur, 568. 4. vbi ſcriptum eſt quemuis adminiſtratorem patruum etiam & fratrem ad rationes reddendas teneri.

Adminiſtrator cum in oneri rationis reddendæ aſtringitur, quod locum in heredibus & contra heredes adminiſtratoris habet, 689.12

Adminiſtrator fidem bonam ſequi debet, non litem vnquam peragere. 553.2

Adminiſtrator bonorum mulieris extraneus quamuis de bonis mulieris non ſuis dotem promiſiſſe intelligitur, locum tamen id non habet quoties pactæ facultates dotatio excedit, tunc enim oneri adminiſtratoris id cedit, 785.4

Adminiſtrator ciuitatis de re dubia recte tranſigit, 851.1.ver.2.confeſſione etiam remota.

Adminiſtrator vniuerſitatis donandi ius non habet, 627.8

Adminiſtratoris factum perinde vt domini iudicatur, 560.2

Aduentitium id eſſe quod filio contemplatione eius datur, 972.20

Aduentitium quid hoc eſt filii non patris contemplatione datum videri, 972. 21.& in ver.contemplatione.

Aduentitium an dicatur, quod nepoti aut nepti ab auo datur, 974.8

ſed omnino, 974.3

Aduentitium non videri ab auo nepoti, aut nepte datum cum docendi oneri pater ipſe non eximitur, aut in legitimam nepoti ipſi nepos vt non cedit, 974.4

Aduentitium legatum intelligi nepoti ab auo datum quoties in eo aliud id fecit, 974.5

Aduentitia bona. de bonis aduentitiis pater ſi diſponat eo viuo filium illa non recuperat ob id præſcriptio filio non currit, 714.8

Aduentitiorum ius deterius in filiorum natorum fieri cum niſi vſumfructum non habeat, 974.7 & ſequentibus.

Aduerſarii confeſſio ficta, qui ſui copiam facere timuit. 1000.45.

Adulterium grauius eſt contra quæ cum ſolum habetur, & morte aliud vindicatur, 647.8

Adulterium teſtibus conſanguineis accuſatoris recte probari, 708.10

Aduocati officium damnoſum ei eſt ſi in ea re aduocationem præſtat in qua ius ſibi eſſe putat, 600. 10

Aduocatorum turbam reclamantium, & contra quam æquitas ferat aduerſum geſtorum ſtare, 1000.469

Æmulationis cauſa ædificare plus non eſt, 509. 36

Æmulationis cauſa factum natura lex non habet ſi vtilitatem inde commodum percipiat is, 876.7

Æmulationis cauſa fieri dicatur quod alteri officit & facienti non expedit, 876.7

Æqualitas ſeruanda, 983. 36. verſ. æqualitatem ſeruare.

Æqualitas ad verba vniuerſalia reſtringenda valet. 1000.72 & in verb.vniuerſalia.

Æqualitas in iudiciis ſeruanda, 647.7

Æqualitas ſpectanda in ſunctione onerum, 899.10. & 972.7. & 945.9

Æqualitatem in oneribus partiendis credendam, 899.10. & 972.7. ver.conſequens res bene ſit.

& amplietur, 972.32.& conſimilibus.

Æqualitatem in oneribus partiendis ſuſcipiendaque ſeruandam ratione naturali inductam, 943.9. & in verb. onera ex æquo priuilegium adijciendum.

Æqualitatem in ſententiis interpretanda ſequendam, 899.9.verſic.ſententia. & in ver. ſententia.

Æqualitatem in commodo ſeruari & oneri communis, vt par commodo onus fiat, vtcunque contrariæ oneri ipſi commodum æquetur, 957, 20. & in ver. commodi oneris.

Æqualitatis ſeruandæ cauſa extenſionem permitti, 899.10.& in verſi. extenſionem propter æqualitatem.

Æqualitatis ſeruandæ cauſa extenſionem in contractibus recipi, 973. 22. & in verſi. extenſionem in contractibus.

Æqualitatis ſola ratio ad patris mentem declarandam valet, 783.12

Æqualitate animum declarari 899.9.& in ver. animum ab æqualitate.

Æqualitas inter fratres ſeruanda, 608.8

Æqualitas à patre inter filios ſeruanda, licet non compellatur, leue ſit vt æquitatis naturalis diſpoſitio repugnet per quam inæqualis liberorum conditio fiat, 6 .19

Æqualitatem inter liberos ſeruandam leges omnes hortantur, 75 .18

Æquiorem opinionem incertam ius præſtare, 934. 17.& in ver.opinionem.

Æquiparatorum idem eſt iudicium, 817.18

Æquipollentium idem eſt iudicium, ſeu nihil refert vtrum in æquipollentibus quid fiat: expreſſum enim per æquipollens quid dicitur, 746.32.& in ver.expreſſum per æquipollens.

Æquitate naturali canonicum inuenies, 983. 37.& vide in verb. canonicum.

Æquitatem ad æquitatem non trahi, 1000. 101. & in verb.Glo.hoc accedit.

Æquitatem iuris pontificij in reſponſione Authenticam ſecutum, 1000.372.& 283.& 469

Æquitatem naturalem, & fidem bonam in contractus interpretando ſpectandam; 983.57.& vide in verb.interpretationem contractus.

Æquitatem in ſtatuto odioſo non intelligi, 1000. 99

Æquitatem non ſcriptam iuri ſcripto contrario cedere, 1000.10

Æquitatem conſentaneum non eſſe commodo alterius pauperis ſuccurri, qui merito ſuo in pauperiem incidit, 1000.43

Æquitatis cauſa introductum non extendi, 1000. 101.& in verb.extenſionem,

Æquitate ceſſante reſtitutionis locum in integrum non eſſe, 911 9. & in verſic. reſtitutionem in integrum æquitate remota.

Digitized by Google

INDEX

Æquitate moniente verba generalia reſtringenda, 920. 10. & in ver. reſtrictionem propter aequitatem.

Æs alienum teſtatoris eo defuncto ab heredibus gravatis diſſolutum in fideicommiſſo reſtituendo deduci ante omnia debet, nec compenſatio cum fieri eius fructibus ipſis debet, quod locum habet non modo in aere alieno extraneis debito, verum etiam in eo quod heredi ipſi debetur, id enim ante omnia heres detrahet inventario etiam omiſſo, 730. 9. & in ver. fideicommiſſum ubi reſtituitur.

Æs alienum in hereditate gravati aeſtimanda talogato haberi quod ab herede gravato heredi ab eo inſtituto praeſtandum erat, 667.27

Æs alienum inter aes alienum fideicommiſſum enumeratum, 712.6. & in ver. fideicommiſſum in aere alieno.

Æris alieni deductionem in iure univerſali ſilere, 966.6

Æris alieni ratio habenda etiamſi poſſeſſor mala fide quis fuerit, 687.20

Æſtimatio vicem emptionis obtinet, 582.7

Æſtimatio autem, aut alterum autem emptionem facit, ideo commodum omne, & incommodum ad debitorem pertinet, 887.2

Æſtimatione pariendo ex emptione dominium acquiri, 922.4

Æſtimatio de aeſtimatione rei legata praeſtanda totius doct. deliberant quoties alienari legata res non potuit, 735.20. ver. cum vero.

Ætas maior praeſumitur quoties de actu aliquo appareat in quo aetas maior neceſſaria eſt, ideo qui actionem aliam aetatis defectu infirmare contendit aetatem minorem probare debet, 613.12

Ætatis ad aliam idonea, atq; legitima quoque eſſe praeſumitur, adeo aetatem minorem probare debet qui ea ſe minorem contendit, 613.5

Ætas maior ex eo ſeparatione beneficii curati neceſſario probatur cum minori conferri non poſſit niſi ſi gratia facta minori ſit, 613.21

Affectatio ſuſpicionem inducit, 631.8

ideo ſuſpectus dicitur qui tutelam curamve ſibi decerni poſtulat, 640.1

Affectio a teſtimonio repellit, 886. 6. verſic. affectione hac admiſſa. quod & in cauſis privilegiatis obſervatur, 689.12

Affectio ad proximiores maior habetur, 831.7

ideo aequalis remotioris & proximioris eadem ratio cauſa non debet, 600.14. & in ver. remotiora & proximioris.

Affectio maior ad nepotes quam filios prohibetur ſecundum aliquorum ſententiam, quam probatur 653.13

Affectio maior ad deſcendentes quam tranſverſales habetur, 623.10

Affectionem maiorem ad deſcendentes quam extraneos haberi, 974.21. & in ver. deſcendentes.

Affectionem maiorem ad ſuos quam ad extraneos praeſumendam. 972.22. & in ver. extraneos praeferre ſuos.

Affectio maior ex eo arguitur quod primi quis vocatus ſit ad ſubſtitutionem, 623.20. ver. ſecundo dilectio maior.

Affectio maior ex eo arguitur, quod ex portione maiore quis vocatur, 623.12

Affectionis maioris cauſa improprie verba accipi, 927.1. ver. ſed & a natura & in ver. improprie ob affectionem.

Affectio ubi par ratio ſuſpicionem omnem teſtis deleit, 689.3. & in ver. teſtis ſuſpicio omnis.

Affectio maior ad conviciniores quam ad civitatem videtur, 972.22. ver. atq; ſpeciem proprius.

Affectionem in uno maiorem ad aliud circa eandem perſonam trahi, 925.16. & in verſic. dilectionem in parte.

Affectio ad proximiores maior, 984. 198. & in verb. proximior.

Affectio maior ad deſcendentes non porrigi, quem chariorem quis habuit, 983. 27. & in verb. deſcendentes.

Affectio maior, qua ad aliquem in teſtatore conveniatur ad deſcendentes illius pertinet, 984. 20. & in verb. deſcendentes.

Affectionem maiorem ad eum videri, qui votarius in ſpecie eſt, 994.19. & in verb. dilectionem.

Affectionem maiorem ad proximiorem intelligi, 984. 17. & vide in verb. dilectio. & in ver. proximior.

Affectionem maiorem ex ordine colligi, ut qui nominatus in primis ad commodum eſt, charior nominatus fuerit, 983.23. & in ver. Dilectio maior.

Affectionem maiorem ordo indicat, ut ei affectus magis teſtator dicatur, quem primo nominaverit, 984.18. & vide in verb. dilectio.

Affectionis ratione laeſionem intelligi, 1000. 106 & in verb. laeſio etiam ex affectione.

Affinis teſtimonium licet fides integra non ſit, ob id fidem ſemipletiam non faciat, ex numero tamen affinitatis vicinitas dilatior, 843.1

Affinis unius teſtimonio fides completa habenda videtur quoties perſona eius probitas ſuſpicionem diluit idem in patre, & conſanguineo fides nota & ſpectata, 843.1. ver. ſecundo

Affinis teſtimonium in toto non recipit, neq; integrum ex toto eſſe. 914.7

Affinis teſtimonium ex perſona eius confirmare quae notarium puta aut publico alias officio praeditus. 914.7 & in ver. qualis qui eius perſona.

Affinis teſtis omni exceptione maior in dubio, an cenſeatur quamvis in arbitrio iudicum ſit perfectam ſolidam, nec ne fidem adhibeat, 843.1

Affinis quod dicitur affinem teſtem omni exceptione maiorem non eſſe ad eam affinitatem pertinet, quae inter aſcendentes, & deſcendentes eſt vel ex eius ſocer progenero, vel contra teſtimonium dicitur, non ad eam quae est tranſverſa, 843.3

Affirmatio probatio negativa praefertur teſtibus etiam multis affirmantib. 725.31. ver. non obſtat, 554.6. ver. quia res facti.

Agnatus proximior feudum in remotiorem alienatum revocat dummodo intra annum agat, 804. 2. & ſeq. de eo agitur an venditore ſuperſtite eum revocandi & an potior cauſa filiorum quam agnati proximioris ſit, & in ver. feudum in remotiorem.

Agnatus proximior filius habetur, 859.14

Agnatus gradu quoto ad feudum admittatur, 9. 5. 9. & in ver. gradu quoto.

Agnati inuito in feudo in quodam ſeruitutem imponendo laedi, 983. 26. & vide in verſic. feudo ſeruitutem.

Agnatorum ius ex conſenſu domini directi non laedi, qui praeſtitus ad alienationem eſt, 1000. 293. & in verb. conſenſum feudum.

Agnatorum vocem ad foeminas agnatas neq; ſtatuto, neq; teſtamento trahi, quod per eas retineri agnatio nequit, 993.7

Agnati ubi ſimpliciter ad ſucceſſionem vocantur ſive hereditatem foemina etiam agnata admitti debet, 656. 8. ver. unde propterea & in ver. foemina agnata.

Agnata foemina beneficium ſtatuti non habet ut cognatis antemorta adeoq; & teſtatoris familiae interioſ quoties poſteriores agnatos ferre cognatos edicit, 584.1. & 11.

Agnata foemina iure ſtatuti non habens quibus propter agnatos cognati ab hereditate ſubmovetur, 579.27

Agnatorum appellatione non veniunt foeminae agnatae in ea diſpoſitione quae agnationis cauſa facta eſt, cum per eam agnatio non conſervetur niſi in agnatione agnata foemina aucta ſit, 832.3. & 656. 9. ver. arg. igitur & in verſ. ſubſtitutio agnationis cauſa facta.

Agnata filia etiam dicitur, 379.16. & 610.13

& agnatio ea filia propter verſatur, 656.8

Agnata foemina dicitur, quae ex ſexu virili deſcendit, 800. 1. verſic. argumentis tribus. ubi & in foemina nupta locum id habere probatur licet contrarium nonnullis placeat ut infra habetur, 800.8. verſ. hoc amplius. & ſeq. ver. ſententia hac ita obſervata.

Agnata filia etiam dicitur, qua per ſexum virilem fratribus agnatis alio coniungitur, licet in ea ſinem agnatio accipiat. 829.5

Agnatio in amica cadit, 584.9

Agnationis ratio quibus caſibus habetur filia licet agnata admitti non ſolet, 702. 7. quia per eam ſervari non poteſt cum in ea finem accipiat, 800. 6 & 9 in fin.

quod aquo locum habet in ultima voluntate ac in ſtatutis, 656.4

declaratur, 656.9. verſ. arg. igitur ſecundum. & ne locum habeat ubicumq; in familia teſtatoris nupta filia eſt, vel quamdiu foemina agnata vivit. 656.10

Agnationis tuenda cauſa edictum ſtatutum dicitur quo propter patruos filia dotata excluduntur, 844.3

Agnationis tuenda cauſa conditum ſtatutum intelligitur, quo filia dotata amplius quicquam petere prohibetur, 732.1

Agnationem. & familiam conſervari reipubl. intereſſe, 1000. 352. verſ. unde dicitur. & in verſ. utilitatem publicam.

Agnationem talibus demum cadere, qui ex ſexu virili deſcendunt. 985 52. & 54. & 55

Agnationem per divitias conſervari rem publica utile eſſe. 1000. 63. & in verb. utilitas publica.

Agnationis cauſa fideicommiſſo eſſe in dubio pronunciandum, 984. 29. & in verb. fideicommiſſum.

Agnationis conditionem meliorem quam cognationis iure priſco fuiſſe, 1000.353

Agnationis ratio ad vocationem certam prodeſt, quae poſita in conditione ſunt, 984.28 & in ver. conditio. & in ver. fideicommiſſum.

Agnationis ratio ubi habetur, an filii poſiti in conditione quibus caſibus vocati dicantur, gravati pariter intelligantur, 992.15. & 16. & 17

Agnationis rationem habitam ex coniecturis verbo argui, 984.32

Agnationis rationem habitam non eſſe, ubicunque foemina agnata etiam invitata eſt. 985.53

Agnationis rationem non habere, quoties contubinalis propinqui vocantur, 985.55. & in ver. contubinalium propinquorum.

Agnationis rationem prorſus non habendam cum ex foemina etiam agnati deſcendentes vocantur, 985.54. & 52. & 53

Agnationis ſola ratio conſideratur, quibus maſculorum ſit mentio, 992.34. verſ. Quibus in locis.

Agnationis cauſa ad fideicommiſſum introducendum valet, 574.19. verſ vero facilius

Agnationem integram manere reipublica expedire, 642.20. & in verſ. utilitatem publicam et agnationis.

Agnationis ratio hoc ipſo habita dicitur quod de filiis maſculis mentio facta ſit, 762.6. verſ. videbatur.

itaq; declaratur, 762.6. verſic. non obſtat, ubi dicitur agnationis favorem ad fideicommiſſum inducendum valere ſi perpetua agnationis ratio apud teſtatorem fuerit, ut in familia bona perpetua eſſe valeret.

Agnationis ratio a teſtatore habita non cenſetur qui ſororem ſuam inuitavit, 800.8

Agnationis ratio habita non dicitur ubicunq; matrem aut ex linea materna contubinos ſorte, aut foeminam agnatam excludit, 653.9

Agnationis ratio habita non dicitur cum ab hereditate fratris per ſororem mater excluditur. 603.32

Agnationis conſervanda cauſa potior ratio, maſculorum quam foeminarum conditio habetur, 856.8

Agnationis rationem ad foeminas in excluſione commemoratam reſtringendam, 919.18. & in verſ. excluſionem foeminarum.

Agnationis qualitas ab eo probanda, qui uti agnatus agit, 923. 6. ubi quae ampliatio. & in verſ. feudalem.

Agnationis rationem teſtator habet qui filias maſculorum cauſa ab hereditate removet, 752.8

Agnationis favor extra perſonas caſus non porrigitur, in comprehenſi in ſtatuto ſunt, quare ſi ſororem agnatam excludat ad matrem excluſio non pertinet, ideo contra matre excluſa repelli ſoror non debet, 643.8

Agnationis favore late diſpoſitio in caſu ſuo interpretari debet non etiam ad caſus alios omiſſos contra uno tendi, 761.8

Agnationis cognationisq; iura monachorum intercidere, 898.1. & in ver. monachus.

Agnationis ratio in liberis maſculis filiarum verſatur, ad eos agnationis iura atque competunt ac ſi procreatione agnati maſculo eſſent ubicunq; cum marito eiuſdem cognominis nupta mulier eſt, 831.6

Agnationis conſervanda cauſa fideicommiſſum faciendum, 878.13

Agnationis conſervanda cauſa ubi aliquid conceditur, an admittit mulieres vita earum durante debent cum eo tempore agnatio conſervatur, 832. 6. ubi idem ratione fortiore, & 800 6. & 9. in fi.

Agnationis contra foeminas iuſſi agere odioſum, 947. 2. ver. adiq; ratione validiore. & in verſic. odioſum ſtatutum.

Agnatus ſtatutu evidens, 588.9

Agnati quoties limitantur proximiores vocati intelliguntur, 877. 8. verſic. atque in ſpecie agnationis.

quod locum & in ſpecie ſtricta habet ut ibi habetur, 877.9

Agnati

I N D E X

Agnatio à iure ciuili introducta, 832.5. verſ. 3. mouendi ſumus

Alexandri deciſio in conſil.139. lib. 6. expenditur. 992.16. & 22. verſ. non obſtat ſecundum argumentum. & pluribus ſequentibus, vbi reprobatur.

Alexandri. & Corneo opinio circa verba ſubſtitutionis reſellitur, 986.2

Alexandri. & Cornei ſententia ex Bald.in ſpecie. & nominatim proſternitur. 986.4

& ſimiliter ex Dec. 989.5

Alex.opinio in conſil.204. lib.2. ad ſubſtitutionem reciprocam non pertinet, 885.2.ver.2. reſpondetur.

Aliena res vendi poteſt, 759.4

Aliena res legem non imponit. 974. 9. & in verſi. legem.

Alienam obligationem ad promiſſionem generalem non attinere, 920.22. & in verſic. proprium non alienum.

Alieni facti promiſſionem ob impoſſibilitati cõſumi, 957.1

& omnino, 957.921. & ſeq. & in ver. impoſſibilitatem.

Alieni facti promiſſionem à difficultate perimi, 957.2

& omnino, 957.9. & ſequentibus, & in verſic. difficultatem.

Alieni facti promiſſionem pœna adiectione confirmari, 957.7. ver. ſimiliter vt cum pœna.

Alieni facti promiſſionem valere cum factũ ſuum ſe & curaturum quiſpiam promittit, 957.1. & in ver. facti alieni promiſſionem.

Alienum in ladere non permittitur, 733.1

Alienum vtt index non adimet poteſtate quamuis maxima præditus. 716.20

Alienum. in re aliena executionem rei iudicate non permitti, 978.17

Alieno fauori non renunciari, 945.3. & in verſ. renunciandi ius.

Alieno facto quempiam onerari iniquiſſimum, 920 30. verſ. ſed & 946.8. & in ver. alis.

Alienum. in alienum non modo quicquam facere, ſed nec in ipſum immittere vtrũ ius ſeruitutis, aut præſcriptionis quicquam licet, 842.1. & 729.2. & 974.9. vnde deterior domini conditio fiat, & 782.9

Alienandi prohibitionem ad trebellianæ deductionem pertinere. 921.10. & in ver. alienationis appellatione trebellianam. Trebellianicam ſilere.

Alienandi poteſtas ex verbis illis permiſſa intelligitur, ſibi & ſuis prædictis quidquid de cætero placuerit faciendum, 674.27

Alienandi, & dandi poteſtas eadem cum vtrumq; ad dominij tranſlationem pertineat, 711.4

Alienandi prohibitio ſolemnitatem re ad alienationem neceſſariam non pertinet, 849.32. & 802.29

Alienandi prohibitio ad inſtitutionem heredis legitimi non trahitur, 941.20. & in ver. inſtitutionem heredis legitimi.

Alienandi prohibitio ad eam non trahitur quæ per inteſtato ſucceſſionem fit, 941.19. & inteſtato ſucceſſionem.

Alienandi prohibitionem ad actum omnem pertinere, vnde ſequi alienatio poſſet, 976.15. & in verſic. compromiſſum.

Alienandi feudi permiſſionem à Domino directo factam, filio, agnatorve alienatorũ non nocere, 1000.14. in verb. directi.

Alienandi prohibitionem ad alienationem illicitam reſtringi, 1000.94

Alienatio à filiofamilias facta, qui ab omnibus pro patrefamilias habebatur patre vineſo quem iam vxor liberi propinquiq; lux erant, ad reuocari debeat, 736.1

Alienatio facilius permittitur vltima voluntate, quam inter viuos. 710.6. & 718

Alienatio feudi, an in agnatos fieri poſſit, 660.8

Alienatio iuris ſolemnibus non ſeruatis facta confirmanda eſt non irritanda quoties ne etiam adhibitis ſiera anno ita oportuiſſet, 866 20

Alienatio ſine onere ſemel facta quod initio inerat perpetuo ſine onere alienatur, 736.3

Alienationis cauſa pœna nõ datur niſi ſecuta traditio ſit, 873.14

Alienationis prohibitio ad cauſam dotis non pertinet 588.12

Alienationis prohibitio quãdo fideicommiſſum ſimplex contineat, 584.10

Alienationĩ quomodolibet prohibita hypothecam accedere, 364.30. & in ver. Hypothecam.

Alienationis extra familiam prohibitio ad heredem legitimum non pertinet vt in familia non ſit niſi ſi ex prohibitione hac ſimpliciter fideicommiſſum ſequitur, 584.9

Alienationis appellatio ad heredis inſtitutionem pertinet, 734.25

Alienationis appellatio ad diuiſionem porrigitur: ideo ad diuiſionem non prouocat qui alienandi facultatem non habet. Hinc fit vt gabella de diuiſione præſtari quoties ſolet etiam de alienatione oportet. 733.2

improprie tamen alienationis appellatione diuiſio continetur, 733.4. ver. apparet, ex hoc quod de gabella dicitur,

improbatur, 733.4. & 5

Alienationis appellatione emphyteuſis venit, 648.3

Alienationis appellatione actionis remiſſio venit, ita vt qui alienare prohibetur, nec actionem ad bona ipſa competentem cedere vel remittere poſſit, 661.3. & 9

Alienationem feudi nec ob cauſas neceſſarias, iureq; canonico permiſſa, 1000.152

Alienationem inter viuos, facilius quam ſucceſſionem prohiberi. 1000.74

Alienationis appellatione tranſactio an contineatur, 992.26. verſ. hicq; modus argumentandi.

Alienationis prohibitionem ad conſenſum porrigi, ne alienationi conſentiat, cui alienare non licet, 1000.126. & in verb. conſenſus.

Alienationis rei immobilis prohibitio ad actionem pertinet, quæ ob rem immobilem competit, 1000.198. & 421. & in verb. actio. ceſſio. maior.

Alimenta cum ei debentur qui victum habere aliunde non poteſt quomodo ſtatuenda, an pro natura vſu an ex familia dignitate, 958.47. & in ver. ſpurij alimenta.

Alimenta. in alimentis ratio perſonarum, & familiæ illuſtris habenda, adeo obijci non poteſt ex quæſtu victum tuendum cui opera dari ſine dedecore non poteſt. 850.8. ver. in quibus alimentis.

Alimentorum præſtationem vt tempora poſſunt immutare, 917.11. & in verſic. ſpurij alimenta pro tempore.

Alimenta quoties alicui ex cauſa neceſſitatis relinquuntur non in neceſſitate conſtituimus non dicimus ſi de ſuo alo per diſtructionem bonorum poteſt, 700.27. ver. ſed omnino appoſitiſſime.

Alimentorum cauſa ſpurio donatum credit ne quotieſcunq; eorum indigentes liberi ſunt, licet de eis expreſſio facta in donatione nõ fuerat, 846.2. ver. hoc amplius.

Alimenta mortoſum, 917.2

declaratur, 917.24

Alimentorum obligationi à lege inductã eum vtn adſtringi qui indigens & ipſe ſit. 917.15

Alimentorum obligationem ad heredes debitoris ambulare, 917.14

Alimenta ad her...es eius non ambulare, cui debita ſunt, 984.56

Hoc ita niſi ſi cui relicti & heredi eius ſint, 984.55

Alimenta. Quo ad prouentus patiens impenſam faciendam. 1000.127. & in verb. ſumptum. vellum.

Alimentorum fauore ſucceſſoris eius deteriorem fieri, 1000.46. in verb. vellem

Aliqua. Dictio ad minimum etiam trahitur, 985.95. ver. dictio aliquam.

Aliqua, dictio vniuerſalis eſt, ad minimum quæq; reſpiciens, 860.4. & 563.3

Aliqua, dictio vniuerſalis eſt. 942.35

Aliqua dictio vniuerſalis eſt omnia complectens, vel maxima, 705.1

Aliis. ad perſonam aliam pactum non trahi, 929.20. & in ver. limitationem.

Aliorum ex ſtatuto factum filij à patre præſumi ne ſcientiam facti adueſus patrem neceſſariam facti eam ſcientiam fuiſſe, 942.5. & in ver. ſcientiam facti.

Alium. odioſum admodum ſtatutum dici quo liberos oneroſum patris ſcelus eſt. 942.1. & 17. & ſequentibus & in verb. Irrationabile ſtatutum. patris crimen.

Alius pro alio cum in tertiam cognationem vſq; pœnas dat, ad deſcendentes cognationem reſtringi, 942.6. & 34. & in verb. cognationem.

Alij non commodare quod nobis incommodat, 972.12 & in ver. prodeſſe. & et inter alios.

Alios non fieri quod nobis recuſamus à diuino, naturali, pontificio & ciuili iure eſſe, 972.18. & in ver. vniuerſalis.

Alius dictio alius eam naturam habet vt ad ſimilia referatur, 635.21. & 717.7

Alius. vti alicum quem æſtimari non poſſe. 273.18. & in ver. tanquam.

Alius. ſententiam pro herede dictam legatarijs aliis prodeſſe quæcunq; ius in teſtamento ducunt, 931.2

Alius. ſententiam pro vno latam alij prodeſſe vbicunque vtilioris intereſt vt alij optimè tue. 931.4

Alius. alij præiudicat non facit ne pater quodam filio, 958.2. verſ. conuenientius etiam.

Alius alienum ius non minuit, 582.1. verſ. neque poteſtas.

Alius ſententiam pro vno dictam alij ad vtilitatem alterius pertinere etiam eadem defendendi cauſa ſit. 931.5

Alius alio confitendo non officit, 1000.1. & in verb. confeſſione.

Alius. Factum vnius alio ne ſocio, patrono prodeſſe. 1000.453

Alius. Iniquitati maxime datur, iurisq; naturalis repugnat ex facto alieno quempiam lædi. 1000.266. & 469.

& ampliatur, 1000 02

vt nec patris factum filio obſtet. & in verſ. patris. & alter. 1000.455

Alius. vſuaris vni facta onerosa alij non eſt, velut cum pro alio, aut alio, quam creditori ſoluere intuſſe quis compellitur, 1000. 270. & in verb. ſolutio.

Alius. Interruptionem præſcriptionis ab vno factam, ſimiliter aliis eſſe, 1000.454

Alius. Verba & pro neceſſitatibus aliis quibuſcunque vidi in materia ſtricta non porrigi, in quibus ratio diuerſa verſitur, ſeu quæ maiora expreſſis ſunt, 1000.75 & in verb. vniuerſalia.

Alii alius vſque adeo non nocet, vt nec Domini directi conſenſus ſucceſſorum in feudo eis noceat, 983.15. & vide in verb. conſenſum Domini directi.

Alii alterius damnoſam confeſſionem non eſſe, 1000.432. & in verb. iuſtio.

Alij alterius noxam obeſſe iniquum, 983.38

Alij factum vnius non prodeſſe, ſicut nec officit, 1000.25

& ampliatur, 1000.29

Alij iniuria remiſſionem non obeſſe, quæ facta vni ſit, 988 10. & in verb. iniuriam vni factam.

Alij nexum iuramenti vnis alterius non eſſe, 1000.8. & in verb. iuramentum.

Alij per alium nec ſi pater ſit, præiudicium fieri, 987. 70. & in verb. patrem ius filij.

Alii rem non officere, quæ acta inter alios eſt, 983.39. ibiq; ampliatur & vide rem.

Alii alterius factum in connexis prodeſſe, 936.29. ver indemnitatione, & in ver. appellationem.

Alii alterius incommodum nocere iniquiſſimum ſiue vere vindictum, 945.8 & in ver alieno facto. Naturalitare.

Alii confeſſionem vnius non officere, 966.16. & 976.3. vbi ampliatur. & in ver. enunciatiua, verba obuncia tertios

Alii errorem vnius non obeſſe vt adit iam ad peritos ſit à quibus reſtitum datum conſilium non eſt, 928.7. & in ver. errorem vnius ob id.

Alii ignorantiam periculoſam alterius non eſſe, 928.7. verſicul. ſic nec facile, & in ver ignorantiam vnius.

Alii ignorantiam vnius neq; prodeſſe neque obeſſe, 962.18

Alii non nocet alterius negligentia, 952.13. & in ver. negligentiam vnius.

Alii innoxiam abſentiam alterius eſſe. 919. 4 & in ver. ab, entiam vnius.

Aliud pro alio volenti creditori ſolui poteſt, 787.2

Allegatio verum ſufficit quæ notiſſima ſunt, 28.7

Allegatio cum neceſſaria quod lex præſumit, 842.17

Allegatio tituli requiritur licet is præſumatur, 874.5. ver. & quamuis facto vbique. limitatur in præſcriptione temporis immemorialis cuius memoria non extat

Allegatio tituli quem ius ob vetuſtiſſimam obſeruationem præſumit non requiritur, 601.10. ver. nemo ex obſeruatione.

Allegatio non recte contrarius Ancharano Craueta allegatur. Qui quæ caſu Anchara. conſuluit ob non diſſentit, 1000.161

Allegationibus iuris opponere ad inſtrumentum non licet, 556.2

Allegationis minus certæ Aſſlic. & Roland. incuſantur, 597.2

INDEX

Alluuione fundi emphyteutici ecclesiæ ampliato augeri penſionem debet cum dominicatiuum fundus ipſe poſſet. 836.6
Allodiale caſtrum conſeri quod nulla datum reſeruatione eſt. 874.13
Allodialia bona omnia ſint pagani quæ præſumitur niſi, feudalia probentur, quod locum & in caſtro habet cui iurisdictio coeſt. 713.5
Allodium & in iurisdictione principatuq; verſari, 963.19.ver. Idq; ratione videtur.
Allodium in dubio, non feudum præſumi, 1000.1.& in verb. feudum in dubio.
Allodij nomen iure in dubio cenſetur, & ibi an idem ſit in principatu, & comitatu, 662.11
Altare vnum detegendum alterius tegendi cauſa non eſſe. 1000.47.& 360 ver. & illud.
Altare maius denudandum ob minus tegendum non eſſe. 909.6
Altare vnum detegi non debet vt alterum cooperiretur neq; vni conſulendum cum graui alterius læſura. 736.4.& 559.58.& 611.5.& 952.2.in fi.
Alterari quid faciam quam mutari aut tolli, 971.16
Alteratio feudi ad id limitanda, in quo facta eſt. 984.58
Alteratio limitibus ſuis coercenda, ne extranſgrediatur, in quibus facta eſt, 983.40.in verb. derogationem.
Alterationem feudi ad id reſtringendam, in quo facta legitur, 1000.356.verſ.dixit & illud conſert. cui ſententia in ſpecie controuerſa non mediocriter blanditur quod ſcripſerunt apud Rominaldum eſt.79.24.& in ver feudi alterationem.
Alteri per alterum niſi dominica aut patria poteſtatis ratione non acquiri, 972.19
Alternatiuâ dubiam rem fieri, 898.21. verſic.neq; magni,
Alternatiuam inter æqualia aut non admodum diſtantia poni, 899.6
Alternatiua in materia ſtricta & odioſa reſtrictiue non applicatiue intelligitur, 775.9
Alternatiua ineptum teſtimonium ex parte incertum reddi. 944.20.ibique & ampliatio & limitatio.
Alternatiuam in contin[illegible] in deſcendentium gratiam accipi, 987.6
Alternatiuam in parte vna impleri ſufficit, 987.23
Alternatiuam ſi ſine filiis aut ab inteſtato deceſſerit in contin[illegible] reſolui, 987.12
Alternatiuam probationem perinde ac dubiam ſperni, 941.9
Alternatiua probatio ſterilis, 967.5
& ampliatio, 967.6
Alternatiua quoties inter duo ponitur ex quibus vnum ad poſitionem alterius venit expoſitiue ſeu reſtrictiue accipitur, 775.7
Alternatiuam pro copula ex mente contrahentium accipi, 899.8
Alternatiuæ electionem eius eſſe gratia cuius adſcripta eſt. 899.7
Altiorem indaginem an non quæſtio poſtulet arbitrio iudicis credendum, 901.9.ver.iam arbitrio credi iudicis ſolet.
Altiorem indaginem facti aut iuris ſubtilitas facit. 901.9.ver.altiorem plane indaginem.
Ambiguitatem à verbis generalibus excludere, 1000.97.& in verb. dubiam rem. & in verb. generalitas.
Ambiguum dici quod intelligi dupliciter poteſt, 1000.326.ibiq; ampliatur & in verb. dubium intellectus.
Ambiguum dicitur quod variè multifariam poteſt. 1000.98.& in verb. dubitare,
Ambiguum pactum dicitur quod multis modis exponi poteſt, ob id ſuper pacto ambiguo fundamentum peti non debet, 995.4
Ambiguum pactum, & obſcurum contra eum interpretari debet, qui commodum ex eo percipere ſtudet, 995.4. verſic.rurſus ſicut commodum, etiam ver rat io ibi ſubiicitur.
Ambigui ſenſus legis ratio haberi non ſolet veluti ſi ſenſus plures recipiet, ab ea enim argumentari non licet, 814.2.verſ. Sed nec legis expreſſa.
Ambo dictio collectiua altero non contenta, 579.19
Amicitia poſtea accedens ad iniuriam remittendam valet, 777.3.& in ver.iniuria remiſſa intelligitur,
Amicitiæ conſuetudo iniuria præſumptione adueſari, 988.40.& in verb.iniuria inferenda.
Amicus dolo aſſenſus non videtur, 988.47.& in verb. dolum contra amicum.
Amiſſionem impoſitam protocolli non eſſe, 947.7
Amiſſionem iuris modo eodem ac acquiſitionem fieri 973.24.verſ.vti etiam. & in ver contrariorum diſſolutionem.
Amiſſionem ſcripturæ in regrani iuramento mandoceri, 947.6
& omnino, 947 24.& in ver. Iuramento amiſſionem.
Amiſſionem inſtrumenti etiamſi [illegible] doceri, 947.24
Amor furorem habet, 1000.7
Amoris cauſa pœnam leuiorem ſtatui, 1000.7
Amplius dictio comparatiue accipienda vbicunque aliquid ſubeſt ad quod fieri comparatio poteſt, alioquin ad totum refertur. 680.17
Ancharani conſ.74.communiter recipi, 992.24.ver. non obſtat præſertim, ſi conſiliatoria alia concurrāt, eod.etiam verſ.tertio eſt.
Ancharani opinio defenditur in conſ.27. vbicunque ratio habita agnationis eſt, 984.260.& vide in verſic.fideicommiſſum perpetuum.
Angariæ & perangariæ quid ſignificent, 700.13
Animus contrahentium ex cauſa finali declaratur, 888.2.ver.ex cauſa ſiue finali.
Animus ex ratione expreſſa declaratur, mens enim idem ac ratio verſus ex ratione magis quam ex verbis voluntas percipitur, 717.11
Animus loquentis ex cauſa aut ratione ſermonis [illegible] declaratur potiusquam ex verbis, 809.5.& 946.7. & in ver. mens. ex ratione in ver. Rationem diſpoſitionis.
Animus melius ex ratione quam ex verbis declaratur, optima enim interpres cauſa finalis habetur, 632.8
Animus qualis antea fuerit contractus ſubſecutus demonſtrat. 697.10. & 812.6. verſicul. ad eandem.
Animus qualis fuerit in præcedentibus ex his declaratur quæ poſtea ſequuntur, 727.15.& 745.20 & 657.25.& 836.10. verſic.eodem Bar. ſpectat, & 969.33.ver.ex eo enim.
Animus facti eſt, ſeu qualis animus alicuius fuerit, in facto conſiſtit, 653.2. & 972. & in verb. facti.
Animus, & propoſitum maleficia diſtinguunt, 990.40
Animus talis antea fuiſſe præſumitur, qualis ex his apparet quæ poſtea fiunt, 980.53. ver itaque cum venditione,
Animus declaratur à conſuetudine contrahentium, velle enim quiſq; id creditur quod fieri vulgo ſolet. 727.6
Animus declaratur ex actibus etiam nullis, id eſt, ex qua cauſa quis poſſederit, 845.3
Animus ex his declaratur quæ communiter fieri ſolent, 875.8
Animus ex non facto aut omiſſione declaratus, 857.9
Animus ex ſcripturarum vicinitate declaratus, 882.5.ver.eadem & illud ſpectat.
Animus diſponentis talis eſſe creditur, vt bona tua militi non cedat cui prodeſſe in animo non habuit 386.12
Animi materia. vide in verb. voluntas.
Animo detracto nullum crimen genus cadere, 988.36
Animum ex producendi modo declarari, 988.48 & in verb. modum producendi.
Animum facti eſſe, 1000.117.& in verb facti.
Animum ex re dubia, materiaque prohibita ſacramento eius qui animum ſibi vſſu ſe offendendi ait, 988.63.& in verb.iniuriæ animum.
Animum iniuriæ inferendæ ex quæri, 988.35. & in verb. iniuriam ſine animo.
Animum iuramento declarari, 988 9. ibiq; declaratio, 989.9.& 79. & in verb. iuramento probari iniuriæ commiſſæ ne vacet, 988.10
Animum iniuriandi ab inimicitiis duci, 988.46.& in verb.iniuriandi animum.
Animum iniuriandi ex verbis ipſis argui, quia ad iniuriam ſpectant, 988.7.& 5.in verb.iniuriæ cauſa.
Animum ex cauſa aut ratione facile declarari, 875.2. verſ.ex cauſa enim.
Animo autem eam perfici in ver. voluntas, & 957.2
Animo actum vllum oriri non poſſe, 947.10. verſ. atque etiam in vniuerſum.& in verſi. voluntate remota.
Animo dempto delictum vllum non patere, 947.10
Animum vltra declarationem eius non trahi, 982.1. verſicul. animus plane & in ver. Declaratio animum.
Animus ad acquirendum vſque adeo neceſſarius vt extra traditum animum patri ſilius non acquirat, 972.20.& in ver.filium patri.
Animum hominis à commodo aut incommodo aperiri, 957.18
& ampliatur, 917.29.& 30.& in ver.commodum onere.
Animum malum ex effectu malo deprehendi, 979.6.& in ver.effectus.
Animum ab æqualitate declarari, 899.9.& in ver. æqualitate.
Annonæ extractionem ob commoda publica prohiberi. 909.8
Annonæ extra territorium eductionem à caſtri domino cohiberi, 973.45
Annonæ negationem venditoribus ancharam certam à domino loci inferiori ne prohiberi, 975.45. verſ.ad caſum hunc.
Annonam materie propter neceſſitatem magnam vendere ſubditos compelli, 909.8. & in verſic. careſtia.
Annulus in matrimonio demonſtrando inutilis non eſt, 699.3
Annuum legatum inter immobilia referri, 976.14. & in verſ.immobilium.
Annuus redditus inter immobilia bona refertur, 780.1
& declaratur, 780.3.ver.principio non obſtat, vt locum habeat quoties ex bonis ſtabilibus percipitur, & in verſ.immobilium appellatione.
Annuus redditus ſi in dotem datus quod reſtitui oporteat vbi maritus omnia in dotem tradita reſtituere promiſit per totum, 780.2
Antecedens ad conſequens porrigi, 935.23.& in ver. conſequens.
Antecedat. Sententiam iudicis ad id porrigi, quod in neceſſarium antecedens, aut conſequens venit, 1000.480.ver.ſententiam plane.
Antecedentis cauſa actum quod vel in criminalibus credi, 988.74.& in verb.præſumptionem inter ad cauſam.
Antecedens neceſſarium ſemper intelligi, 932.23. ibique ampliatio.
Antecedens neceſſarium velle intelligitur, qui conſequens vult, quod in ſententia iudicis etiam procedit, 611.4.& 866.8
Antecedens conſequenti cedit, vel in ſtricta odioſaq; materia, 704.6.& 9.& 901.14
Antecedens ex antecedenti præſumitur ad conſequens, 839.5
Antecedenti ex cauſa factum, quid præſumi. 910.11. & in ver.præſumptionem ex cauſa.
Antecedentis ſubuerſo conſequens intercidere, 756.12. & 942.21. ver. motiuo hoc ita ſublato, & in ver. conſequentem intercedere.
Hic accedunt, quæ ſcripta habemus in ver fundamento conuerſo.
Antiquitas temporis ad mandatum præſumendum an valeat, 872.17.ver.tamen ex temporis vetuſto.
Antiquitatem temporis ad præſumendum non prodeſſe vbicunq; præſumptionis ipſi verum contradicit ſeu contraria veritas conſtat, 949.24.& in verſic.præſumptionem veritas & in verſic.veritate.
Antiquitatem temporis ad præſumendum inepta vbicunque in titulo producto vitium apparet, 896.47
Antiquiſſimam conſuetudinem ſublatā non videri quoties conſuetudo damnata futura inuenitur, 932.8.& in ver.conſuetudinis futuræ.
Antiquiſſimum tempus titulo vice eſſe, 932.22.ver. antiquitatem.
Antiquiſſimum. De præſcriptione temporis antiquiſſimi. Vide in verb. præſcriptionem temporis antiquiſſime.
Antiquum feudum ad agnatos tranſuerſales non tranſire, quia ab Authore, aut acquiſitore primo non deſcenderunt Verum ab eo qui acquiſitori ipſi coniunctus ex latere erat, 1000.87. & duobus ſequentibus.
Antiquum tempus de quo memoria non extat titulo legum atq; priuilegii poteſtatem obtinere. 972.2.& in verſi. conſuetudinem & vetuſtam præſcriptionem temporis vetuſtæ
Ante [illegible] tempus de initio cuius memoria non eſt pro inſtrumento haberi, 972.2. & in ver inſtrumenti probationem.
Antiquum tempus quod dicatur, 910.6

Apothe-

INDEX

Apothecam dantur appellatio … impediendi, 942.23

Apparentia talem rem præſumendam qualis apparet, 909.16. & in verſ. præſumi rem talem

Appellandi neceſſitate remiſſa contradictionem tamen interponendam, 691.24. ver. quo circa & in ver. contradictio proteſtatio.

Appellatio ab his fruſtra interponitur qua nulla ſunt, 650.24

Appellatio à ſententia principis datur quæ obreptionis ſubreptionisve laborat, 592.25. & in ver. principis ſententia

Appellatio intra tempus debitum interpoſita præſumitur, 639.12

Appellatio locum non habet quotiens ex confeſſione condemnatis ſententia fertur, 657.7

Appellatio unius ad utilitatem aliorum trahitur quorum eadem defenſionis cauſa eſt, 745.38

Appellationem unius ratione aliis in commune eſſe, 936.29. verſ. eadem ratione, & in ver. alii

Appellationem interpoſitam non prodeſſe quoniam de calumnia ſuſpectus habetur, 693.10. & in verſ. calumnia ſuſpectus.

Appellationi renunciatum ab eo intelligitur qui poſt eam interpoſitam ad iudicem à quo rediit, 668.2. verſ. cum in loci & iſtud eſt.

Appellationi renunciare poteſt, 657.6. verſ. atque ei ſponte.

Appellationis remotio ad eam non trahitur quæ à ſententia interponitur evidenter iniqua, 622.17. ver. inde fit.

Appellatione perempta de nullitate tamen ſententiæ agi adhuc poteſt, 657.34. & in ver. nullitatis opinio

Appellationis tempus à tempore ſcientiæ currere incipit quæ per partem diverſam probari debet, 621.21

Appellatio tertii quando requiritur ad executionem impediendam, veluti ſi ſciens erat litem motam ſua intereſſe probare debet, & qualis probatio intereſſe deſideretur plenaria ne, an ſummaria, 997.23. & 6

Appellatione ab interlocutoria interpoſita quæ eſt pro iudicem, à quo aut exhibitionem ſum, ſi ſententia appellatio pronunciatur omnia ſubſiſtant, 997.12

Appellatio renunciare dicitur, ubicunque ad iudicem à quo appellans redit, apud eumque litem proſequitur, 997.26. verſ. renunciari plane. Ubi quod non prodeſt proteſtatio contraria facto.

Approbans contractum & pacta eius omnia approbaſſe creditur, 866.7. ver. & in ſpecie caſtri tradit.

Approbatu' teſtes adverſarii intelliguntur, qui eos non oppugnat, 566.27. & in ver. appoſitio

Approbare teſtamentum & diſpoſitionem intelligitur, qui ſecundum formam eorum bona poſſidet, 755.42.

Approbare teſtamentum non intelligitur, quia aliquid ex eo petit, 795.8

Approbatio teſtamenti ex quib. videatur, 712.4

Approbari contractum teſtamentum ab eo intelligi, qui quod ex eo petit, 1000.24. verſic. imo etiam.

Approbata ſententia intelligitur, à qua appellatum non eſt, 795.8

Approbatio contractus inutilis ubicunque, qui conſenſum dolus in contractu eſt in approbatione etiam intervenit, 816.20. ver. ex deciſione Neapolit.

Approbatio contractus ex obſervatione eius inducitur veluti ſi ex contractu ipſo bona poſſideat, 673.4.

Approbatio contractus, qui inter alios ſit ex eo inducitur, quod ex eo quid petitur, 673.4

Approbatio contractus ex eo inducitur quod terminum ad ſolvendum petitur. Similiter contractum approbare is dicitur, qui paratum ſe aſſerit ſub in contractu adimplere, 852.10. verſ. imo etiam

Approbatio contractus cum minore geſti ex eo inducitur, quod poſt quinquennium quam factus maior eſt non contradicit, 852.10. verſ. ſecundo ex facto.

Approbationem contractus ex facto induci, 924.18. & in ver. facto ipſo

Approbationem contractus ex facto ſequi quod citra approbationem fieri nequit, 638.2. & 760.1

Approbatio contractus ex eo inducitur quod conſenſum quis ex eo recepit, 708.12

Approbatio ſententia non nocet quæ nulla eſt erroneum tamen eſt, etiam ſi paſſim iure alia facta ſit cum eodem errore approbatio non intelligatur quæ pronunciata eſt, 652.2. verſ. ſimiliter ſuma ratione ſi nulla.

Approbationem ſententiæ à ſolutione aut reſtitutione ſumptuum litis induci, 980.4. & ampliatio, etiam cum terminum ad ſolvendum petitur 988.4

Approbatio à minore facta in qua læſus ultra dimidiam fuit reſcinditur beneficio l. 2. C. de reſcin. vend. etiam ſi interpoſitum iuramentum ſit quod maiorem eum reſert, 610.16

Approbatio alienationis fiat ab animo ſolo approbantis pendet ita parte abſente fieri poteſt, 866.12

Approbatio tollit utilitatem parti etiam abſenti ſit, cum ab animo approbantis eius approbatione pendeat, 850.4

Approbatio aut conſenſus unius aliis non præiudicat, 758.1

Approbatio ei non nocet, qui iuris ſui ignarus eſt quod lo… et in ignorantia iuris habet, quæ interveniente rigore quicquam approbatio aut ratihabitionem in maiore habet, 792.3

Approbatio quæ ex facto aliquo ſequitur ad limites facti ipſius reſtringitur, & quatenus factum intervenit, 735.16. & 672.9

Approbatio ex eo non inducitur quod fieri aliter non potuit ſive quod id factum neceſſario eſt 947.15

Approbatio ex actu non inducitur, qui citra eius approbationem fieri poteſt, 745.16

Approbatio generalis quæ ex productione deſcendit ad ea non trahitur, quæ ſcripta ab eo ſunt, cui ita ſcribendi non eſt, & cui eis aſcribere niſi ſolemnitate … adhibita non licet, 637.13

Approbatio conſenſum exigit, 770.8

Approbatio cum qualitatibus ſuis omnibus facta intelligitur, 745.5

Approbatio actus ex eo inducitur quod ſecundum formam ipſius actus aliquid fit, veluti cum aliquid ex contractu promiſſum recipitur, 624.20. ver. Iam ſi factum,

Approbatio eorum inducitur quæcunque ſcripta in libro rationum ſunt quoties pro manu in eum ſapius quæ habuit neque contra eum quicquam dixit 606.23.

Approbatio ex actib. inducitur, qui citra iure nomen approbationis fieri non poſſunt, 794.15. ver. quinto verum eſt, 657.2

Approbatio geſtorum eo ipſo inducitur quod ratio adminiſtrationis ab aliquo exigitur, 856.14

Approbatio tutelarum ex eo inducitur quod ex tutelæ bona poſſideantur, 801.13

Approbatio ultimæ voluntatis non nocet quæ ſufficiens defectu inutilis ſit, 719.3

Declaratur, 739.33. ver. non obſtat locum in ſimplici approbatione habere: ſecus ſi voluntas eo teſtatoris tenet … ſi hæres promittat

Approbatio tranſactionis ex eo inducitur, quod contenta in ipſa tran actione quis obſervat & implet 995.20. verſ. tertio reſpondetur.

Approbatio idem ad id reſtringendam, in quo facta eſt non ad capitula ſeparata trahi, 1000.461

Approbationem generalem ad ea ni a trahi, quæ improbata ſpecialiter ſunt 1000.464. in verbi generalem.

Approbationem non nocere, quia plena non eſt. 1000. 128. in ver. ratihabitionem inutilem.

Approbatus contractus hoc ipſo dicitur quod aliquid ex eo accipitur, 721.1

Aqua ius non potius conceſſa cui prius eſt, 932 … in ver. conceſſio aqua prioris

Arbitrio aut arbitratori ubi poteſtas datur alte, & baſſe pronunciandi, prout ei viſum, & placitum erit; verba illa alto & baſſe per verba ſequentia reſtringuntur prout ei videbitur, & placuerit, ut ad viri boni reſtringantur & referantur arbitrium, 989.7

Arbitrium rei ſuæ unumquemque eſſe. 1000.59. & in ver. rei ſuæ.

Arbitrium conditionale haberi, quod ex arbitrio eius pendet ſi arbitratus erit 985.22. verſ. rurſus. & in ver. conditionem in eo videri.

Arbitrium generale ad voluntatem ſpectare 1000. 104. & in verb. generale arbitrium inhoneſtum.

Arbitrium pleniſſimum reſtringendum, ne damno gravis ex eo quiſpiam afficiatur. 1000.104

Arbitrium boni viri haud debet intelligi tunc ad principium quid remittitur; 958.55

Arbitrium boni viri in perſona intelligi quantum ad voluntatem liberam verba ſpectant. 976.39

Arbitrium boni viri in verbis intelligi quæ ad voluntatem liberam ſonant: ubicunque, dictorum tamen fieri tertii poſſit, 976.42. & in ver. tertio ius

Arbitrium boni viri verba illa ſignificant primo ei videbatur, & placuerit, 786.2

Arbitrio boni viri ubi aliquid committitur regulam iuris ſequi in arbitrio hoc conſtituendo vir bonus debet, 612.32. & 657.56. verſic. viri plane boni arbitrium

Arbitrio iudicis relinqui magnum, an dicatur damnum dicatur 945.16. verſ. magnum iudicium.

Arbitrio iudicis lucrum dividitur, quod ex pecunia communi, vel aliena opera induſtriaque ſua quis facit, 544.2

Arbitrio iudicis committitur quæ iuſta litigandi cauſa dicatur, 857.26. verſ. quæ cauſa enim & in ver. cauſa litigandi iuſta

Arbitrio iudicis remittitur pro creditore, & debito modo verum quis ſuſpectus de fuga dicatur, 847.5

Arbitrio ſententia intra annum tricesimum reductionem ad viri boni arbitrium patitur, 864.12

Arbitrio alicuius ubi aliquid committitur ad viri boni arbitrium id referri debet, 657.26

Archiepiſcopus more clero incumbentia pro rata in portione ſubit, 340.4

Archivis ſcripturæ fides habenda, 602.2

Argumentari quando non liceat ab uno caſu ad alium. 986.4

Argumentum à conſequenti aut antecedenti neceſſario in materia etiam ſtricta recipitur, 856.15. ver. quinto ab antecedenti,

Argumentum à renunciatione ad excluſionem recte deducitur, 5.877. ver. argumentando enim cum.

Argumentum … tamen non recipitur ratione diverſitatis ratione reddita, 782.7

Argumentum ab univerſitate ad minorem validiſſimum eſt, 610.22. ver. ratio eadem facit.

Argumentum ab expreſſione unius admittendum quod in alio expreſſo facta veriſimiliter fuerat ſi ita diſpoſitum ſenſerat, 356.16. in verſic. expreſſione.

Argumentum à minore ad maius affirmative tantum recipitur, 621.13. ver. quæ certa non recte, & 855.5

Argumentum à minori ad maius negative non recipitur, 655.5

Argumentum à ratione maioris etiam in materia odioſa & pœnali recipi ſolet, 680.13. & 785.14. verſ. Ratio urgetur maiore. & 741.9. & 817.

Argumentum à rebus ad perſonas recipitur. 610.7. verſ. quidem colligere. & 827.4. & 844.4

Argumentum de ordine iuris recte deducitur, 721. 141

Argumentum de toto ad partem non recipitur quoties ratio diverſa in parte eſt, 668.12

Argumentum à ſenſu contrario non admittitur per quod contrarietas incurrit, 646.16. & in ver. contrarietas excludenda

Argumentum à ſenſu contrario per ſenſum tacitum ducitur, 359.8.

Argumentum à ſenſu contrario. … ubi admiſſum in eo dicitur, quoties argumento venit à ſenſu contrario, 389.5. verſ. caſus etiam admiſſus

Argumentum à ſtatuto ad conſuetudinem recte deducitur, ut quibus ſtatuendi poteſtas non eſt, ab his introduci conſuetudo non poſſe, 814.1. & in ver. ſtatuendi & conſuetudinis inducendæ.

Argumentum recipitur à ſtatuto ad ſententiam. & contra, & à ſententia ad conſuetudinem, 680. 171

Argumentum à contrariis ſeu oppoſitis locum non habet ratione diverſa intervenienti, 674.29

Argumentum à ſolito recipitur utrumque id præſumitur, quod ſolitum eſt, 778.13. & 627.6

Argumentum à ſolito recipitur ad rei dubiæ interpretationem. 627.6.

Argumentum recipitur à communiter accidentibus, quod ex communiter aut frequenter contingit veriſimile ad dicitur. præſumitur à iure ſolito, 606.24 & 651 7

Argumentum admittitur à voluntate ultima ad ſententiam, 670.38

Argumentum à ſenſu contrario ad ius corrigendum non prodeſſe, 589.30

& limitatur, 589.13. & 946.13. & in ver. … correctionem per ut.

Argumentum à ſenſu contrario ad ius commune corrigendum valere ubicunque ſenſus inanis alioquin fieret, 973.6. & in ver. correctionem tamen operatur.

Argumentum à ſenſu contrario tunc quoque dignoſcendum, cum iuris correctio communis ſequitur ne frigidum id maneat, 923.9

I N D E X

Argumentum à ſenſu contrario ſenſus directi limitibus non excedit. 946.27
Argumentum à ſenſu contrario non recipitur vbicunq; effectus vnius cauſæ introducta diuerſum arguunt.949.17.& in verſ. inducta effectus vnius [illegible].
Argumentum à communiter accidentibus ſumendum non eſſe,1000.82.& in verb. communiter.
Argumentum à perſonis ad tempus, [illegible] contrario recipi 985.37
Argumentum à ſenſu contrario contra ſenſum expreſſum non recipi,948.175. verſ. eodem Cornens ſpectat.
Argumentum à ſenſu contrario,& in proteſtatione admittit. 988.74.
Argumento à ſenſu contrario locum contra voluntatem diſponentis non eſſe. 984.175
Argumento locum à ſenſu contrario non eſſe, cum abſurdi quicquam inde conſequitur. 984.177
Argumento locum à ſenſu contrario non eſſe, quoties effectus vnius cauſa inducta effectum contrarium parerent. 984.76.
Aſcendens. Quod aſcendenti tribuitur id & deſcendentib. eius conceditur, 713.18
Aſcendens. Ab aſcendentibus ad deſcendentes argumentum locet extinſice in materia ſucceſſionis,adeo vbi à ſucceſſione quiſpiam repellitur, & qui ab eo deſcendunt excludi intelliguntur. 615.5
Aſcendentium animus eſt deſcendentibus acquirere, 751.13. ver. vnde ſuſpecta iſta.
Aſcendentiumq; deſcendentium meliorem interdum conditionem eſſe. 952. 17. verſ. quintum & in verſicul. deſcendentium.
Aſpectus: certiſſimam omnium probationem videre quam aſpectus oculorum præſtat. 969.6.& in ver. euidentia.
Aſſertio eorum quæ quis ignorat temeraria dicitur, imo falſi teſtes dicuntur,qui quod ignorant deponunt. 662. 26. & in verſic falſum teſtis committit.
Aſſertio parentum quaſi poſſeſſioni filiationis legitima contraria filiis non nocet. vt ob id Rex quidam damnetur, qui regno ceſſit matris aſſertione dictum, quæ tempore mortis iuſtum filium non eſſe affirmauit. 991.68.
Aſſertioni alterius credens, opa dignus.1000.253.& in verb. ſubuenire.
Aſſertioni parentum credendum non eſſe, qui ſpurium filium aſſerunt, qui in quaſi poſſeſſione filij legitimi eſt.1000.30. vbi etiam in verb. filij eius.
Aſſertioni epiſcopi fidem de cauſis alienandi non haberi. 1000.28.& 29
& eodem ſpectant quæ ſcripta ſunt. 1000.146.& 147.& 148.& 187.& in verb. epiſcopi.
Aſſertioni fidem aduerſarij habens errare in eo videtur, quod à iure abhorret. 983.23.
Aſſertioni Papæ, notorium crimen eſſe, non creditur in præiudicium alterius. 993.18.
Aſſertioni Principis de delicto à vaſallo admiſſo credendum non eſſe, alioquin liberum Principi eſſet, vaſallum feudo priuare. 993. 13. vbi communem hanc, & receptam ſententiam eſſe, Author probat.
Aſſertioni Principis, iudicis'ue quibus caſibus credatur, in ſpecie quid aſſerendum, aut exprimendum ne cauſa probandi, aut defendendi facultas admittatur. 1000.380
& quæ defendendi facultas in quæſtione propoſita vt in ſpecie quid exprimi debeat 1000.396. obſeruatur. ver ſicul. ratione & alia, & in verb. defenſionis cauſa.
Aſſertioni Principis non creditur cauſam ſubeſſe, quæ remota fieri aliud non poteſt. 1000.25.& in ver. Principis.
Aſſertioni teſtatoris de filio, aut nepote tamdiu ſtandum, quamdiu contrarium non probatum ſit. 991.27. verſ. Aut hoc accedit.
Aſſertioni aduerſarij fidem habens errorem ex ipſo docet, 954.2.& in ver. errorem hoc ipſo.
Aſſertioni decurionum, de benemeritis in credatur, quoties donationem alicui ob benemerita conſtituunt quæ vtilis eſſe benemeritis detrahi non poteſt. 662.6.& 26. verſic. ad ſextam præſumptionem.
Aſſertioni doctoris atteſtantis de conſuetudine creditur ad præſumptionem vſq; 696.6
Aſſertioni iudicis ſententiam ſuam declarantis an fides habeatur. 801.12
Aſſertioni plurium iudicum fides habetur quæ vni non habetur. 724.13
Aſſertioni plurium iudicum ſententia lata in pernicie victoris creditur ſi venalem puta ſimi corruptiſſe iudices dicto aſſerunt: aſſertio enim hæc victori nocet. 712.16.
Aſſertioni notarii an credatur, qui conſilium totum à conſiliario ab eo expreſſis præſtitum dixit, 778.6.& in ver. notario an credatur.
Aſſertioni notarii rogatum ſe de inſtrumento fuiſſe credendum non eſt niſi ſi productio ſimul fiat. 883.5. ver. neq; notarii fidem.
Aſſertione partium notariorum, ſed nec epiſcopi tractatum in rebus eccleſiæ alienandis neceſſarium non probari. 879.8
Aſſertioni Papæ in his tantum creditur, quæ ad beneficiales res pertinent in quibus poteſtas pleniſſima pontifici eſt. in aliis vero bonis aſſertioni illius ſtandum non eſt. 747.45.
Aſſertioni prælati de lite credendum non eſſe cum à poteſtate eius tranſigendi ius non pendeat. 894.4.
Aſſertioni viri ampliſſimi creditur vbi tertii nõ interest, ideo Cardinali creditur, qui mandatum ſibi à pontifice ait, vt rem aliquam gereret ſi alterius non intereſſet. ſed & curia [illegible] receptum eſt, vt ei credatur de tali. mandato etiam in perniciem tertii. 725.8
Aſſertioni viri ampliſſimi creditur etiam ſi alienum ius lædatur vbi mandatum ſibi aliquid fuiſſe à ſuperiore dicit, qui in eodem loco tunc erat quorum aſſertionibus creditur, vbi habetur. 725.18
Aſſertioni aut affirmationi principis in perniciem tertii credendum, quod ampliatur, vt ad principes laicos ſuperiori etiam ſuppoſitos in his pertineant: qui à poteſtate eorum pendent. 908.1
Aſſertioni principis imo etiam priuati in iis credendum quæ ab animo etiam pendent. 664.26
Aſſertioni principis ſtandum veluti quando ſe vtilitatis publicæ cauſa onera ſubditis imponere dicit, 702.4. ver. ad manum
& declaratur. 702.13. ver. his ita præmonitis
Aſſertioni principis an ſit credendum, 674.20.& 785.14
Aſſertioni principis an credatur iuris præſumptione refragante. 664.11
Aſſertioni principis in his non creditur, quæ à poteſtate eius libera non pendent quoties tertio incommodum vertitur. 851.8. ampliatur etiam in ſummo Pontifice. 851.8
Aſſertioni principis, de crimine alicuius credendum non eſt. 940.22
Aſſertioni principis, quibus caſibus fidem haberi conueniat locum id niſi contra ſubditos non habet, 807.2. ver. principio enim
Aſſertioni principis circa expreſſionem cauſæ non creditur in actu in quo poteſtatem [illegible] habet, imo nec aſſertioni Papæ fides habetur etiam in cauſa beneficiali in alienam perniciem. 749.5.
Aſſertioni poſſeſſionis an ſit credendum quo titulo poſſeſſa ab eo res ſit. 662.3
Aſſertioni rei aliquem infamantis, quod ita de aliis audierit, addidiſſe ſe negans credendum non eſſe. 993.n
Aſſertioni [illegible], de cauſis alienandi credendum non eſſe. 779.8
Aſſertioni alicuius quibus caſibus creditur, locum id non habet vbicunq; præſumptio iuris contraria aſſertioni eſt. 792.24
Aſſertiua verba fidem maiorem quam enunciatiua faciunt. 832.1
Attentare in re dubia is non dicitur, qui poſſeſſionem ſuam tueri ſtudet. 997.25. verſ. neq; in re dubio.
Attentare iudex non dicitur, qui poſt deſertum appellationem ſententiam exequitur, 997.26. idem ſi appellationi ſit renunciatum.
Attentata ab eo nõ dicitur, qui iure lite pendente vtitur etiam ſi dubium ſit an ius illud competat. 747.9
Attentata nulla ipſo iure fiunt quoties appellatum à definitiua eſt. 657.12
Attentata ad probationem attentatorum ſufficit oſtendere apud aliquem poſſeſſionem fuiſſe, cum cœpta lis eſt, eamq; apud aduerſarium inueniri: etiam ſi ſpoliatio illa non doceatur. 997.1. verſ. ad quem modum.
Attentata ante omnia reuocanda, neq; refert vtrum appellatione, an lite pendente innouatio ſit: & facilius attentatorum reuocatio ſit, quam ſpoliato poſſeſſio reſtituatur. 997.6
& limitatur 997.23. vbicumque euidens appellationis iniuſtitia ex actis probatur.
Attentata lite pendente etiam ſi exceptio litis pendentis oppoſita ſit iure mero ipſo valent idcirco appellatio ad reſciſſionem eorum deſideratur. 997.27.
Attentata non reuocantur, vbicumque euidens appellationis iniuſtitia ex actis apparet. 997.23
& declaratur non procedere, ſi vt ſiat officiũ iudicis, quia attentare non ſolum partem, ſed & iura, iudicemq; ipſum offendit, adeo odioſior ſpoliatore habetur. 997.23.
Attentatorum cauſa priuilegiatior minus quam ſpoliationis eſt: ideo defectus proprietatis in materia attentatorum obſtat, cauſa alia ſpolii eſt. 997.23. verſic. hoc amplius
Attentatorum & ſpoliationis circa probationem differentia 987.4. verſ. ſed & ſecundo. dico probare ſpoliatus debet poſſeſſionem, & ſpoliationem, in attentatis vero ſufficit probare poſſeſſionem. 997.4.
Attentatum illud non dicitur, quod lege permittente lite pendente ſit. 997.5.& 32. verſ. conſequenter hic ſit.
Atteſtatio illa potior habetur quæ ſupinus [illegible] 908.10. ver. tertio potior haud dubie.
Auaritiæ vitium inter omnes commune, 911.21 & in ver. lucri cupiditate
Audiendum eum non eſſe, cuius non intereſt, 962.21. verſ. audiri.& in verb. intereſt.
Audiri is non debet qui illud petit contrarium cuius poſtulaturus non eſſet 697.12.& 875.12.
Audiri is non debet cuius non intereſt. 761.17. quod locum habet licet iniuſte interfuerit verum intereſſe poſtea deſierit. 687.30
Auditori Rotæ fruſtra auditor inhibet, 997.34. verſ. idem Rota ſcribit.
Auditores Rotæ circa delegationem, an iuriſdictionem habeant. 797.30
Auditum teſtimonium præſumptionem parit, quæ ad probandi onus aduerſarium adigit. 364.18.
Auditum teſtimonium fide omnino non vacat. 583.8. ver. ſecundo reſpondetur
Auditus de auditu teſtimonium quam fidem faciat, 662.5.& in ver. teſtimonium de auditu.
Augmentum. monetæ ſine dubio non debetur ſi is receptum conſuetudine ſit. 836.9
Augmentum ſeu detrimentum minuta cuius ſit periculum. 836.1
Augmentum non detrimentum à dignitate ſequi. 684.201.& in verbo dignitatem. in ver priuilegium in verb priuilegii interpretationem.
Aurei æſtimatio commodo debitoris cedit niſi dictum fuerit vt in aureis ad eandem æſtimationem ſeu modo ſimili reſtitutio fiat. 759.6.& num. ſeq. vbi contrarium ſentit
Aurei valore ad aucto ſi promiſſio in florenis, ſolutio vero in aureis, quod tempus inſpici oporteat contractus ne an ſolutionis, 826.1.& in ver. florenus vbi eſt in obligatione
Aurei valor cum ob detrimentum monetæ augetur, quæ ex materia deteriore cudi ſolet an diminutionis cuius ratio haberi debeat. 836.1.
Authent. ex cauſa C. de lib. præteri. ad vulgarem non in ſubſtitutionem trahatur vt vna ſimul cum teſtamento interitu deficiat. 922.6.& in verſ. teſtamento irritato
Authent. res, quæ. C. com. de leg. quib. caſibus locum habeat. 818.3.& 7.& 8
Author ſeipſum declarat 992. 13. & declaratio eſt circa conſ. 98.nu.37
Authore improbato fidem aliis haberi non conuenit qui authorem ipſum ſequuntur. 699.5
Authoritate propria ius ſibi dicens poſſeſſorium remedium ſi quod habebat amittit, 669.10.& in ver. poſſeſſorium remedium ſi quod
Authoritate propria poſſeſſionem bonorum vacantium ſubſtitutus apprehendere poteſt propter verba directa in ſubſtitutione inſerta. 745.8
Authoritate propria poſſeſſionem recuperare ſpoliatus, an poſſit, 602.1.& ver. ſpoliatus poſſeſſione ſua
Authoritate propria clandeſtinum poſſeſſorem. & expellere licet, cuiuſlibet poſſidentes reſiſtat. Quo nimirum naturale in recuperet. 846.9
Authoritate propria conductor non expellitur, qui aliquam inſtantem afferre cauſam, 767.10

Authori-

Digitized by Google

INDEX

Authoritate propria ante executionem ſententia vi-ctum ſpoliare non licet, 819.3.
Quominus à iure ſuo cadit quicunq; bona ita occu-pare non dubitat, 819.4. ver. argumentis his, & 819.3.
Authoritate magiſtratus aliquem decipi iure non conceditur. 990.19. verſ. ad extremum ſi elico-bos.
Aui appellatione patris cedit in ſpecie fauorabili, quadrationi tamen refragatur, 561.14.
Aui appellatione patris venit in ſpecie odioſa quo-ties in auo ipſo ratio fortior ac in patre matreue ſundet, 561.14
Auus nepotem plerumq; diligit: amor enim deſcen-dit, 751.12
Auum & auiam patris matrisue appellatione in ſpecie gratioſa contineri, 964.3
& omnino, 964.17. & 929.11
Auiam nomine proprio commemoratam matris ap-pellatione non includi, 964.25
Auiam matris appellatione proprie non contineri, 964.13
Auum auiamq; in humanis ſcriptura nec fauorabili contineri, 964.183
Auum & auiam, qui patris matriſue nomine in o-dioſis ſtrictave materia non ceni probandi, 964.4
Auum auiamq; patris matriſue nomine contineri quoties a maſculino fœmininum ceperunt. & quoties filiorum vox ad nepotes porrigitur; 964.17. & 18. & 19.
Auum & auiam patris matriſue nomine ex com-muni loquendi vſu non comprehendi, 994.27

B

BALDI locus in conſ. 20. lib. 2. num. 44. enar-ratur, 1000.7.
Bannum deportatione lenius, 925.8. & in ſi.
Banni imperialis effectus, 942.30.43
Banni ſententiam Auiam contra abſentem latam ſi expreſſa cauſa in ea non eſt, 941.24. & in ver. nullitas ſententia banni
Bannitus capiendi an non ius habeat, teſtamenti tem; ut attendendum, 931.21. & in ver. tempus teſtamenti
Bannitus poſt gratiam obtentam pro exempto de banno habetur, 715.14
Bannitus ſimilis an deportato ſit, 942.40. verſic. ſecū-tum. & 41. & 42. & 43.
Bannitus ius non priuatur, quæ iuris gentium ſunt 617.43. & 925.2. & in ver. gentiumque
Bannitus iuris ciuilis beneficio non fraudari, quamadmodum occiſatur, 942.40. & 41. & 47
Bannito iura communia beneficio etc ob banna dene-gari qua poſita in territorio ſunt unde bannum exiſtit, 995.1. & 925.3. & 18. & 10.
Banniti iuris communis beneficia eſſe, 923.3.
declaratio 925.9. & 10
& ampliatio duplex 925.11. & 12
& omnino. 925.18. & 23. & 26. & in ver. commu-nia iuris nouatis.
Bannito iuris communis beneficia non tum quidem denegari cum ius ei per ſtatutum non redditur, 925.19. verſ. 3. maiorem hoc partem. & 925.26
Bannito iura propria ciuitatis non eripi vbicunq; ad bonorum publicationem bannum non pertinet,
Banniti bona à quouis occupari, 941.7
& ubi declaratur, 942.35
Banniti offendendi licentia ad fratrem bannitum non pertinet, 941.56. & in ver. fratrem
Bannitum ſicut offendere per ſtatutum licet ita multo magis in bona damnum inferre. 715.31.
Bannitum fratrem offendere fratri non licet cum per ſtatutum impunita aliàs offenſio banniti eſt 940.13. & 941.36
Bellum iuſtum an iniuſtum præſumatur, 912.8
& omnino, 912.29
Belli exitum a Deo pendet. 715.28. ver. inde ſit
Belli iure hoſtium bona occupari, 912.28
& ampliatur, 912.29.
Belli neceſſitate vbi onera imponi poſſunt ſubditis
ancitatis bellum vrgens exquiritur ita vt facul-tates aliorum non ſuppetant, vel ſuppetere niſi cū ſcandalo magno non poſſunt. 702.12
Belli inuſtitiam non curamus, quod ab eo indi-citur non cuiandeſcendi eſt, 911.25
Belli cauſa neceſſitatem mercedis inutiliter petit, qui dum bellum eſt continet, 592.8
Beneficentia alios incommodo ſuo quiſquam non com-pellitur, 721.7
Beneficium curati minori non confertur niſi ſi gra-tia facta ei ſit, 613.1
Beneficio in eccleſiaſtico ſucceſſionis ius non verſari, 911.8. & in ver. ſucceſſionem beneficium
Beneficio legitimo ſpoliari licet reſtigatur, 740.18. & 785.32
Beneficium & ſi conferri poſſeſſore non vocato poſſit, poſſeſſio tamen ab eo auferri ſine citatione non poteſt, 607.4. verſ. beneficium enim aliq; amplia-tur. vt locum habeat etiam cum uti ante prælati aut clerici delictum eſt, vnde iura ipſo priua-tio beneficij ſequitur
Beneficium legis alij adimere in poteſtate cuiuſquam non eſt, 790.8
Beneficium principis latiſſime interpretandum quod & in teſtamento etiam locum ſibi vendicat, 702.10. verſ. poſtremo magnanimus.
Beneficium principis perpetuum iudicandum, 961.7
Beneficium ſtatuti ad eum non peruenire, qui in ſta-tuti loco muneribus non fungitur. 937.29. & in ver. commoditas ſtatuti beneficia.
Beneficium iuris ad alienum diſpendium trahen-dum non eſſe, 912.4. & in ver. tertio incommodo.
Benemerita ab ipſo probanda cui quaſi benemerito permiſſa immunitas à ciuitate eſt. 583.8
Benemerita in ſpecie ſuſpecta per confeſſionem etiam non probari, qui niſi ob merita ipſa donare aut relinquere non permittitur, 977.10. & ſeq. ibiq; ampliatur iuramento etiam dato. & in ver. iu-ramentum in ſpecie.
Benemerita. ob merita. & affectionem legata dari. 956.17. & in ver. legandi cauſam legati interpre-tationem
Benemeritum perſonalem conceſſionem videri, 929.37. & in ver. perſonalem conceſſionem videri.
Benemeritorum cauſam parem contractui eſſe, vt quod meritorum reponendorum nomine priuile-gium conceditur in contractum habeat, 963.27 & in ver priuilegium contractus vere.
Benemeritorum effectus, 993.27.
Benemeritorum expreſſionem inter prohibitos, vel vt quaſi ob benemerita donatio valeat, in ſpecie faciendam, quo intelligi poſſit modo, vt donatio-nis merita reſpondeant. 1000.389
& tum Soc. item in conſ. 295. ibi commemorato quoties inter prohibitas donatio proficitur. Pariſi. facit in conſil. 78 num. 10 & num. 99. lib. 3. 1000.386.
Benemeritus & dignus vnuſquiſq; præſumitur niſi indignus aut malemeritus probetur, 664.10. verſ. ſecundo reſpondetur.
Beneplacitum. Conceſſio ad beneplacitum facta non niſi ex eo reuocari poteſt, 730.10
Beneplaciti conceſſio à ſuperiore ad ſui beneplaci-tum facta perpetua iudicatur, 730.13
Beneplacitum morte finitur, 632.1
& limitatur in materia fauorabili vel cum di-uerſa conceſſa interueniunt ne in eo concedentis obitu beneplacitum deſinat, 730.12. ver. in præ-dictis
& vide omnino, 730.29
Beneplacitum vt eius conſiderata ad viri boni arbi-trium potiusquam ad voluntatem liberam per-tinet inibi pulchre declaratur. 730.26
Beneplaciti non conditionem facit, cum ad beneplaci-tum cuius relegatio ſit, conditio enim inſita, ſi pla-citum fuerit. 985.13. & in verſic. conditionem ex beneplacito.
Benignius quod eſt fortius idem eſſe. 988.67. & in verb. potentius id dici.
Benignius quod eſt idem & fortius, 942.8. & in ver. potentius
Blanditiis teſtatorem allicere licet, vt heredem quem faciat, vel legata relinquat, 680.1
Blaſphemiæ ratio inter ſummos corporis afflictus do-lores haberi non debet, 806.13
Blaſphemia pœna temporalis completita conſuetudi-ne an ſieri poſſit. 806.13
Bonitatis præſumptio, de qua in l. merito ff. pro ſocio. condemnum ad abſolutionem prodeſt: 1000.63.
Bonitatis extrinſeca moneta an ratio ſit habenda per totum. 196.3
Bona aliqua tantum vbi oneribus ſubiiciuntur in libro onerum ex adnotando libera alia exiſtiman-tur, 735.19
Bona ære alieno detracto intelliguntur vbi certa par-te bonorum mentio in vltima voluntate ſit, 735.19
Bona minorum non niſi ob cauſam neceſſariam non utique ex cauſa vtilitatis alienari poſſunt, 733.5
Bona feudalia oneribus paganicis non aſtringi, 1000.434. ver. ſecundo reſpondetur.
Bona fides in dubio præſumitur. 740.17
Bona fides et fama ſequitur, 624.16
Bona fide in dubio poſſidere quis creditur, 740.17. ver. in alijs ſucceſſoribus.
Bonæ fidei poſſeſſor poſt litem conteſtatam rei interi-tum non præſtat, 787.2
Bonæ fidei poſſeſſor ad fructus conſumptos quoties eſt factus eſt locupletior, 375.14
Bona fide de feudo tranſigere vaſallus dicitur quoties dubium ius eius eſt ita vt liquidare non facile poſ-ſit, 648.3. ver. Bona fide vero,
Bona reſtitutioni obnoxia apud emptorem fiſcalem remanent, quoniam ratio maior venit, 745.31
Bona ex pecunia fideicommiſſi comparata in vi-cem bonorum fideicommiſſorum ſubrogantur, 609.1
Bona plura apud aliquem dictore aſſeriturque probari ad ſucceſſionem habet, 845.4. & 846.3. verſic. atque in ſpecie.
Bona omnia in dominio principis dicuntur ratione vniuerſalis iuriſdictionis, 723.13. & 673.14
Bona omnia imperatoris dicuntur quod iuriſdictio-nem eorum attinet, 673.14
Bona vniuerſitatis ad vſum publicum perpetuo de-putata alienari non poſſunt, 781.8
Bonorum vniuerſitatis alienatio quas ſolemnitates deſiderat, 771.5. & 6. & 7
Bonorum poſſeſſio contra tabulas ei non competit, qui ius dicendi nullum non habet, 730.77. ver. quod ſi contra tabulas.
Bonam fidem agnoſcere adminiſtratorem oportet 151.3
Bonorum pupilli alienatio duo exigit, veritatem & formam, 853.6. verſic. conſequenter hoc dicen-dum.
Bonorum eccleſiæ alienatio in qua ſolemnia iuris o-miſſa ſunt ad ius non deducitur, ſi confirma-tio ſuperioris acceſſerit, 813.2
Bonorum eccleſiæ alienatio. & perpetua etiam obliga-tio a pari procedunt, vtroq; enim caſu iuris ſole-mnibus omiſſis in pernitiem eccleſiæ contrahendi facultatem prælatus non habet, 849.2
Bonorum eccleſiæ alienatio authoritate pontificis fa-cta iuris ſolemnia non deſiderat, 675.4. & in ver. Papa authoritas vacium omni alienationi.
Bonorum minoris alienatio quam ſolemnitatem de-ſideret, 879.7
Bonorum minoris alienationem in iis faciendam, qua diſpendio leuiori minorem afficiunt, 1000.47. ver. ſecundo vbi,
idem in feudo, quod alienare per decreta conceditur, 1000.47
Bonum quempiam in perniciem alienam non præ-ſumi, 1000.53. verſic ex quo Caſtren. traditione.
Bonum ac honeſtum ſtatutum videri, quod vtile rei-publicæ eſt. 917.43 & in ver. honeſtum.
Bonum & æquum quod eſt valde vnuſquiſq; creatur, 748.19
Bonum quem præſume, 969.32. & 947.18. & ſeq. & in ver. dolum non præſumi.
Bonus quisque vſq; adeo præſumendus, vt factu ſit licita quod fieri potuiſſe, 981.2. & in ver. delicti
Bonum ſemel talem ſemper exiſtimandum, 747.15. & in ver. ſemel bonum.
Bonum ſemel factum in genere eodem boni quà ma-lum ſemel in eodem mali genere præſumi, 863.18
Bonus quis in perniciem alienam, nec ſi princeps ſit, præſumitur, 1000.62
Bonus quis non præſumitur qui nomine iuris alicui nocumenti poetade actaſia debeat, 1000.62
Brachium ſeculare derogari poteſt cum ſuper ſen-tentia poſtulatur, qua nulla euidenter ſit, 705.9
Breuitas temporis vitioſam ſententiam reddit, 591.38
Breuitas temporis ſententiam euertit, nouerca enim iuſtitia habetur. 561.25
Breuitas temporis decreti virtutem conſumit, quoties tempore eodem, cumulatiue q; omnia expediun-tur, 1000.155. & in verb. eo genito cauſa decreti tum.
Breuitas temporis præſumptionem inducit, vt ob cauſam, qua non multo ante fuit, acta res intelli-gitur, 1000.383. & in verb. inter nullum.
Breuitas temporis ſuſpicionem inducit. 854.4

Breuita-

Digitized by Google

INDEX

Breuitate temporis ſcientiam argui.913.18.& in ver. ſcientiam ex tempore.

Breuitatem temporis ad malum arguendum valere, 947.25.

Breuitas temporis promptum bonum quam malum praeſumit. 947.25

Bruni cenſura Bal.à quo perperam nominatur.934.5.ver.inde perperam.

C.

CADVCITATIS emphyteuſis remiſſionem ex receptione mercedis ſequi,971.5.& in verſic. renunciationem

Caducitatis pœna ex receptione canonum remiſſa non intelligitur.ignorantia ipſius caducitatis accedente,veluti in ſucceſſore prælati. 896.13

Caducitatis ius ſine capitulo prælatus non remittit, veluti ſi penſionem ſine capitulo ab emphyteuta poſt commiſſionem accepit. 838.1.ver.inde ſit.

Caducum teſtamentum dicitur quoties nemo teſtatori heres decedit ſubſtitutione vlla non facta, 856.1

Cætera .dictionem,& cætera, circumſtiſam ad eum coartandam qua ad actum merem naturam ve congruunt, 979 9.& in ſeq.conſuetudinis ipſius probationem implendam ſubnectitur.

Calumnia vnica coniectura, ſicut collusio vnica ſuſpicione,& dolus vnico indicio probatur.997.1[illegible].

Calumnia ſuſpectus is habetur.à quo quid fit,aut probatur,cum ſuccumbere ſentit.997.23.verſicul.tertio in Decio.

Calumnia ſuſpicione eum opponi, qui temporibus diuerſis exceptiones diuerſas opponit, 1000.17.

Calumniam ex noua exceptione opponenda praeſumi. 1000.15.& in verb.dolum.

Calumniam in eum praeſumi,qui teſtibus patefactis tum remiſſam ex ſtatuto petit. 1000 16

Calumniam iudicio non detegi.1000.16.verſ.iurgiſ[illegible] iudicium.

C[illegible] occurrendum, & pactum lex impugnat [illegible] iuramentum calumniæ omiſſum eſt, [illegible]7.20.

Calumniæ ſuſpicione is non caret,qui quod allegat non probat,787.5.& 793.10.& 957.34.ver. illud etiam, 981.10

Calumniæ ſuſpectus habetur,qui appellationem interpoſitam non proſequitur,593.10.& in ver. Appellationem interpoſitam.

Calumniator is dicitur, qui ab accuſatione deſiſtit, 652.7

Calumniator præſumitur, qui obiecta crimina non probat, 793.10

Cancellationis facto ſaciliu quam verbis teſtamentum reuocari.1000.64.verſ. quibus in alind aſſeritur.& in verb. reuocationem.

Cancellato inſtrumento non debitor dicatur, 943 29.& in ver. factum pro facto.

Canonicum ius eum ſpurio mitius,quam ciuile ius agere.208. 9.& in ver.ſpurius à iure ciuili.

Canonicum ius in æquitate naturali fundari. 983.37.& vide in verb.æquitate.

Canonicum ius æquitate naturali,aut gentium niti. 1000.383

Capacitatem tempore illo exquiri quo delata ſucceſſio eſt, 925.2, & 27. & in verſic. ſuperuenientem poſtea.

Capitis interreſſe membra integra habere,763.17.& in ver.membra

Capitis error, 957.7

Capitula in dubio admittenda, 637.9

Capitula in dubio admittenda vel ſi quoquo modo ad cauſam conferant directe aut indirecte.& aliud ſufficit ad apriandum capitulorum iudicandam ſi cum aliis coniuncta ad cauſam conducant, 901.8

Capitulorum admiſſio facilior redditur in clauſula, ſaluo iure impertinentium 901.8.ver.nomo facilior.

Capitula in clauſula,ſaluo iure impertinentium. parte reclamante admitti non debent, iurium diſcuſſio ante omnia facienda ad rem an pertineant, quod iudex ipſe quoties indagine alterius di,cuſſio impertinentium defecerit, veluti quando facta aut iuris ſubtilitas vertitur, 909.9

Capitulorum admiſſione ita facta,ut ſi quid expreſſum ſub eis eſſe ad petitorium pertineret poſſeſſorio adiudicabis aut colorandi cauſa inceptum conſumum,quod aperitur aut ſumm poſtea de petitorio diſputari poſſit perperam. 792.2

Capitulorum pertinentium admiſſo probationibus etiam perallis tenuatur 907.31

Capitula impertinentia vbi palam ſunt reiicienda, tametſi ſtatuto cautum ſit,capitula omnia per clauſulam illam ſaluo iure impertinentium admittenda. 1000 64

Capitula niſi ob cauſas admittenda in eis expreſſas non iſſe. 1000.56

Capitulanti confiteri intelligatur.1000,170.& in verb.confeſſio ex capitulo.

Capitulatione interueniente an compelli quis poſſit vt inſtrumentum publicum faciat. 637.45

Capitaneorum ſideicommiſſum ratum non eſt.667.9

Captura conceſſi debet praeſumptionibus,atq; indiciis & iniquib.non praeuentib. diffamatio ſaltem neceſſaria, 697.8

Capturam perſonæ admiuriam realem,& ipſam attractam pertinere. 988.31

Carcerem frangere aut effugere is poteſt, qui iniuſte detinetur, 806.17. ver.quentiam plus iniuſtum fuerat.

Carceris vſus cuſtodiæ non pœnæ cauſa introductus, ver.argumentum ad partem poſſibilem, 988.2.

Cardinalibus pluribus contrariis fides plena habetur in perniciem alterius, quamuis vni ſoli non credatur,626.11.ver. hoc & illud pertinet.

Cariſtia tempore minorem annonam vendi rectiſſimo eorum iuberi.909.1.& in ver.annonam minoris

Caſtrum liberum non feudale in dubio præſumitur. 681.8.

Caſtrum liberum præſumitur pro quo præſtita fidelium aliorum obedientia conſentiens nomine eius non eſt. 615.8

Caſtri appellatio ad vniuerſitatem pertinet ſimiliter,vt hereditas vniuerſitatem denotat, ibiq; quod caſtri conceſſioni accedat declaratur.702. 45.

Caſtri conceſſio quantum complectatur ex eo dignoſcitur,quod ſeptem paſſus eſt,quæ à principio dubia fuerit intentione declarat,20. 836.in eandem ſententiam,

Caſtri conceſſionem iuriſdictionem continere, 895.2.

Caſtri conceſſio aut venditio ad vniuerſitatem pertinet, 895. 1.& 933.24.& 958.41.& in ver. vniuerſitatem

Caſtri conceſſionem ad vniuerſitatem ſpectare, 895. 3 atq; ideo ad omnia trahi quæcunq; infra fines eius ſunt.

& ampliatur,895. 4. pertinentiarum etiam verbo non facto.

Caſtri conceſſio aliter facta ad acceſſoria porrigitur veluti molendina redditusq; alios ipſius concedentis quos in caſtro habebat, 624.22

Caſtri conceſſioni veniunt furni,& molendina,pertinentiarum etiam expreſſione remota, 702. 46. ver 2.furnos.

Caſtri conceſſioni aut recognitioni quibus caſib.territorium non accedat,ſicut id non habet quoties eum ſtatuto integro aut iure communi conceſſio ſit. 701.55

Caſtri conceſſioni vectigalia accedere. 983.6.& vide in verb. vectigalia.

Caſtri vniuerſitatem dici atq; ideo Imperium ſub eo textu inuenio,ac noſtrum contineri.983.4.

Ampliatur pertinentiarum verbo non facto. 983.5.

Caſus nouiſſimus ſub diſpoſitione non comprehenditur licet de caſibus omnibus memoria habita fuerit tam prauiſis quam non prauiſis:id tamen dubitatione non caret, 716.24

Caſus, vbi inſtrumentum eſt dubitationem ibi non eſſe 957.6.& in ver.inſtrumentis caſus

Caſus fortuitus ob culpam non præſtatur vbicunq; ad eum caſus ordinata culpa non legitur. 620. 12.

Caſus omiſſus pro omiſſo haberi debet,nec ex incogitantia aut obliuione omiſſus dici poteſt ſi momenti magni ſit 792.2

Caſum amiſſum non videri in quo cauſa non idem fuerat, ſi in momento eius venerat,vt de rogatam teſtator eſſit, 970.10

Caſum fortuitum non aliter præſtandum niſi expreſſum ſit. 957.3.& in ver ſpecialem expreſſionem.

Caſus fortuitus promiſſio ad eum caſum non porrigitur qui inſolitus eſt.726.23.& in verſ. vniuerſalia verba ad caſum.

Caſum fortuitum in contractibus ſtricti iuris non opponi Calcaneo auctore à quo diſcedimus. 957.32.

Caſum fortuitum in obligatione non cadere quæ in genere aut pecunia conſiſtit, 957.32

Caſus omiſſus pro omiſſo habetur ob id iuris communium diſpoſitioni relinquatur, 677.7.& 809.13.& 961.5

Caſum fortuitum eum dici cui humano conſilio proſpici non poteſt, 937.30

Caſum fortuitum in principio facto intelligi,957.4. & in ver.fortuitis caſus principio factum.

Caſum fortuitum idem ac impoſſibilem pollere,958. 29.

Caſuum diuerſitas conſtitui non debet vbi nulla diuerſitatis ratio apparet, 826.4

Caſum fortuitum is præſtat,cum culpa euenit. 1000.25.verſ.quarto ob eam rem.

Caſum omiſſum iuri communi relinquendum.1000. 59.

Caſum omiſſum non intelligi,quem coniectura demonſtrat, 984.189.& vide in verbo,omiſſum. 982.189.& vide in verbo.omiſſum.

Cauſa. Ad cauſam ſuam diſpoſitionem reſtringendam.1000.65.verſ.reſtringe.

Cauſa. Ad cauſam ſuam referre & reſtringi verba debent,1000.191.& in verbo relatio. reſtringi.

Cauſa. Ad cauſam ſuam reſtringi diſpoſitio debet, ideo ad cauſam mercaturæ ſtatutum reſtringitur, quo pro filio mercatore pater obligatur.& ſi ſtatutum velit fidem adhiberi libris mercatorum,ad ea ſtatutum reſtringitur, quæ ad mercaturam pertinent. idem eſt ſi fides ſigilli publici, vt ad ea reſtringatur, quæ ad officium eius ſpectant qui ſigillum imponit.936.5.verſ.& cum cauſa.

Cauſa. alterius quicquid eſt, vt tale ſit,tale id maxime habetur 682.2.verſ.quicquid enim.

Cauſa cum niſi ex cauſa aliqua fieri actus nequit, firmitatem non aliter obtinet,quam ſi non cauſa facta illa ſit.1000.175.& in verb.tanquam.

& ſententiis, & deciſionibus idem paucis,neq; inſcitia enarratur. 1000.175

Cauſa falſa decretum reſoluit. 1000.200

& ampliatur.1000.200.Significantius,1000. 251.& in ver. decretum.

Cauſa immediata potentior eſt remota. 990 51

Cauſa in principe non præſumitur iuris ordine non ſeruato, & citatione omiſſa præcedente.993.47 verſ.tertio reſpondetur.

Cauſa alimentorum ſpurio quod datum aut relictum [illegible] iure irritum nullus ſint, 957.8

& omnino 958 46.& in ver.ſpurio validum

Cauſa alterius vt tale ſit quicquid eſt illud tale maxime, [illegible]45. 25. verſ.& quod philoſophus

Cauſa alienandi inquirenda quæ remota dolo ſuſpicionem cadere, 889.3.

Cauſa,à cauſa effectus omnis reſtringitur, 606. 4. ver effectus enim & in ver.effectus omnes.

Cauſa ciuilis magna ſimilis criminali habetur. 689.11

Cauſa expreſſa ſpectanda non alia,quæ non apparet. 717.19.verſ.etiam cum

Cauſa euidens & neceſſaria iuris communis læſionem admittit. 973.24.& in ver.dominium loci contra ius commune.

Cauſa. clauſula,& cauſam habituris ab eo, partem cum illa poteſtatem habet, & quibus dederit, 555.5

Cauſa fructuum beneficii prophana iudicatur.837.7 verſ.ea ratione cauſam fructuum.

Cauſa ad cauſam ſuam diſpoſitionem reſtringendam, 972.27.& in verſ. vellet eum tenere. at verſ.limitationem.

Cauſa. ob cauſam aliquam confeſſam ad cauſam ipſam reſtringi debet,adeo cauſa dilationis ceſſante ceſſare pariter dilatio ipſa debet, 816.4

Cauſa excluſionis renunciationi ve ceſſante effectum quoque eius quæſitæ, 877.5.& 974.15.

Cauſa iniuſta pœnam remittit,non lucrum etiam pollicetur. 365.12

Cauſa iniuſta impunitatem ita concedit ſi ver probabili veritate comperta pœnitentia quis ducitur, ab actu q; turpi abſtinet. 365.13

Cauſa finalis ex proœmio percipitur, 866.25

Cauſa finalis præſumitur quæ in proœmio adducitur 772.6.& 885.2

Cauſa finalis à proœmio ita deducitur ſi ratio eius generalis eſt. 599.4.& in ver.proœmium.

Cauſa finalis dicitur qua detracta perfecta diſpoſitio non fuerat,556.4.& 592.81. verſic. quibus remotis

Cauſa finalis dicitur quæ remota ad eum modum diſpoſitio quæ non fuerat, 639.1.verſ.ſed etiam & 877.2.verſ.tertio finalis cauſa.

Cauſa

Cauſa finalis mulieres excludendi in agnatione tuenda & perpetranda conſiſtit, 877.1

Cauſa finalis ex commodo diſponentis & tertii æſtimatur, 877.1

Cauſa finalis ab effectu aut fine declaratur quamuis expreſſio eius facta non ſit, quando effectus aut finis aliquis in diſpoſitione conſideratur quo ceſſante totum diſpoſitio non habet, 877.1. *verſ. ſecundo cauſa hæc finalis.*

Cauſa finalis in dubio æſtimatur quæ expreſſa in diſpoſitione eſt, 877.7

Cauſa finalis in principe ex verbis narratiuis deducitur, 592.81. *verſ. ſed propter ſpeciem hanc.*

Cauſa finalis illa æſtimatur quæ finalis ſecundum ius debet. 599.5

Cauſa finalis animum perſpicue magis declarat quā verba faciant, 730.8

Cauſa finalis animum contrahentium declarat, 888.2. *ver. ex cauſa plane finali.*

Cauſa finalis, quoties vnum eſt cauſa finalis alterius eo ſublato alterum quoq; perit, 817.5

Cauſa iuſta litigandi ſicut ab impenſarū condemnatione, excuſat iuſta, ita & à mora, 837.2. *& in ver. mora non committitur.*

Cauſa iuſta litigandi quæ dicatur arbitrio iudicis committitur, 837.16. *verſ. quæ iuſta enim, & in ver. arbitrio iudicis.*

Cauſa iuſta accedente à pactis ac contentionibus recedendum, 642.19

Cauſa noua accedente ab obligatione etiam iurata receditur conditione quippe ſubaudita diſpoſitio, quæ ius habet rebus ita habentibus, & permanentibus vti cum erant cum facta diſpoſitio eſt, 778.15. *& in ver. Pactum à pacto,*

Cauſa noua poſtea accedente mutatione puta perſonarum, vel temporum à conſuetudine receditur, 680.17. *ver. enimuero à vetuſto.*

Cauſa noua ſuperueniente à voluntate vltima recedimus, 680.18

Cauſa noua. Ex cauſa noua ſuperueniente à ſtatuto etiam iurato & pretioſo receditur, 680.17. *verſ. à ſtatuto plane, & in ver. ſtatutum à ſtatuto.*

Cauſa iuſta ad concluſionem in cauſa reuocandam quæ dicatur, 754.7

Cauſa falſa beneficij collationem irritam efficit, 572. 21. *ver. cauſa porro falſa.*

Cauſa falſa vitiat ſententiam, 943.25. *& in verſic. nullam ſententiam.*

Cauſa falſa vel principis ſententiam perimit, 592. 25. *ver. obreptionem item.*

Cauſa prohibitionis finita prohibitio quoq; deficit, 556.4. *ver. huc Oldra. dictum ſpectat.*

Cauſa ceſſante diſpoſitio ita euaneſcit ſi prorſus cauſa extinguitur, 599.8.

Cauſa priuilegij ceſſante ceſſat pariter & priuilegium, 831.4. *& ſeq. verſic. quarto qualiter ceſſante.*

Cauſa ſucceſſiua conſenſus mandati priuilegiique ceſſante ceſſat pariter conſenſus mandatum & priuilegium, 807.7

Cauſa falſa tranſactionem inutilem reddit, 705.18. *verſ. feudo igitur remoto.*

Cauſa feudi ceſſante, feudum vaſallo perit, licet in culpa non ſit, 877.4

Cauſa pacti ceſſante vigor in pacto non eſt, 461. 43 *ver. ſimiliter ceſſante.*

Cauſa prima detecta veluti fundamenta, & effectus omnes inde producti deficiunt, 715.2. & 89. 34

Cauſam iuſtam rationabilemve eſſe oportet quoties ex cauſa permittitur quod alias non licet, 575.4

Cauſam in principe non præſumi ut teſtamento derogantis. hoc amplius, nec fides principi habetur ſi cauſam in actu exprimat in quo poteſtatem non habet, 747.5

Cauſam iuſtam in principe non præſumi qui partes impulſu quid agit, 951.7. *& in ver. principis.*

Cauſa iuſta ab intereſſe non liberat, quod promiſſum aut iure debitum actionis ſit, 1000.10

Cauſa iuſta in principe non præſumitur, vaſallum feudo priuante, 993.17

Cauſa prima conſumpta, ſequentes omnes conficit, 1000.402.

Cauſa prima obſeruanda, 1000. 33 & 42. & 95. & 402

Cauſa prima ſpectanda eſt, 982.35. *verſ. in concurſu hoc.*

Cauſa prima ſpectanda, quia à primordio tituli poſterior formatur euentus, 969.12

Cauſa ſi ſit iuſta adeo non præſtat, quod ſecutum poſtea eſt quam fieri quod deberet, 1000.21

Cauſa vel ſi iuſta omnino non ſit ad dolum excludendum, & delictum extenuandum prodeſt, 993. 19

Cauſa falſitas, quæ in aureis quadringentis ad venditionem narratur, 1000.44

Cauſæ primæ actus ſemper tribuitur, 982.2. *verſic inde fit.*

Cauſa probatio ab eo præſtanda, qui cauſam ipſam profert vbiunq; niſi ob cauſam illam fieri actus non poteſt. 1000.24

Cauſa remota pluris quid atque propinqua tribuit abſurdum, 1000.433. *& in verb. feudum in prædijs.*

Cauſam aliam fideicommiſſariam eſſe, quæ ad directam non aſcendit, 986.7

Cauſam facti potius quam factum ſpectandam, 984.136. & 183. & 988 38. & 1000.10

Cauſam falſam conſenſui obſtare, 1000.117

Cauſam in ſpecie iuſtam enarrandam neque ſatis probationes emiſſe, quoties niſi ob eam cauſam facere non conceditur remiſſiue, 1000. 10. & 109

Cauſam in ſpecie, nominatimq; exprimendam quoties niſi ex cauſa quæ fieri actus non poteſt, 1000. 196

Cumulatiue, & ſeorſim magis, 1000.386. *verſ. hoc ita admiſſo, vt niſi ex cauſa, &c.*

De quo etiam in ver. *generalis cauſarum.* & in ver. *ſpecialem expreſſionem.* Atque vltra in locis, & numeris prædictis ſcripta ex text. ratione validiore ſententia hæc in ſpecie controuerſa tuoneur, in §. *aliud quoq; t. in authen. vt cum de appella.* cognominatim cauſas exheredationes enarrandas, neq; probationem earū ſatis citra expreſſionem eſſe, neq; ex diuerſo probationem ſine expreſſione ſufficere, vt *Gloſſ. ibi* 2. docet. Rei cuius gratia intelligi non alia poteſt, niſi vt occaſio malignandi & cauſas falſas comminiſcendi parentib. adimatur, qui de re nihili in libros quandoq; commouentur. Rurſus quo faciliorem defenſionis præſtandæ, & contra probandi rationem filij habeant. Quam rationem perſpectam in ſpecie controuerſa in reſponſo ipſo habemus. Si id ita conſtitutum in bonis patris eſt, & quæ pro arbitrio diminuere cuiuis permittitur: quid in feudo dicendum. quod aduentitium eſt, & quod ex contractibus, & inueſtituris maiorū filio debetur, & quod decretorum inſtituto remoto, nec ob cauſas alienare neceſſarias licet, et quoties cauſas ipſas neceſſarias alienare id hypothecæue nectere conceditur, cauſarum ipſarum nominatim fieri expreſſio debeat, quin indemnitati magis cautum filij ſit, & fraudis præcidi occaſio poſſit. Facilius quippe non paulo filio erit ius defenſionis expreſſione facta præſtare, & probationes contra inducere, quam vbi in obſcuro res manet, & cum ad fraudes arcendas neceſſitas hæc expreſſionis ſpectet; fauorabilis haud dubie habetur. Adeo vt in ſpecie pœnali etiam & odioſa lata interpretatio fiat *l.* 1 *in fi ff. de calumd. ſed Iulianus in prin. & §. mutui datio. ff. ad Macedo. c. quanto. de prim. c. ſi contin. de ſent. excommun. lib. 6. gl. fi. in c. quanquam. de vſur. lib. 6. Dec. in conſ. 5. in fi in conſ. 196. col.* 1. *in conſ.* 277. *col.* 2. *in conſ.* 301. *col.* 1. *in conſ.* 398. *in fi.* & apud nos *in l.* 1. *n.* 85. *verſ. ampliatur iſta concluſio. ff. de lega.* 1. Inde bonum & æquum ſtatutum, quod fraudib. occurrendi edictum cauſa fit, Baldus putat *in conſ* 284. *municipali. nu* 3. *ver. in contrarium. lib.* 1. Ratione & alia fauorem ſententia hæc habet, vt nominatim exprimi cauſas neceſſitatum oporteat, quod feudi conſeruatio ad eum modum fit. Quam rationem ad fauorem diiudicandum, Bart. & DD. obſeruant *in l.* 1. *nu.* 32. *poſt med. C. de ſum. trini. & fid. cath.* Vbi fauorabile ſtatutum habetur, quo vxori legare ditatius non permittitur, vice q; contraria, ne amore mutuo ſpoliatus fiat, & inter heredes legitimos bona conſeruentur. Iuſ idem probādum, Bart. & al. ſcribunt, cum teſtandi ius per ſtatutum minori adimitur. Sequitur Rom. *in conſ.* 39. *in* 1. *dub.* Alex. *in conſ.* 41. *nu.* 5. *lib.* 5. Socin. *in conſ.* 31. *nu.* 2. *ver. primum probatur. li.* 4. Corn. *in conſ.* 232. *col.* 1. *lib.* 4. Dec. *in l. fi. nu.* 13. *ff. de inoff. teſt. ead. in conſ.* 196. *in princ.* Iaſ. *in l. non tantum. nu.* 7. *ff. de re iud. in l. fi. nu.* 16. *C. de indic. viduit. tollen. & in conſ.* 112. *col.* 3. *verſi ſecundo fortius lib.* 1. Quæ fauoris ratio vehementius non paulo hic inuenitur. Vbi cōſeruatio feudi vertitur, quod filij eſt, filioq; ex contractib maiorum debetur. Quod aliter in ſpecie Bart. & aliorum eſt. In qua intus quisq; iam heredib. legitimis non competit, cauſa quorum conſeruatio per ſtatutū fit. Vnde acquiſitio magis, quam conſeruatio in ſpecie Bar. & aliorum vertitur. Conſeruationem planc hic cōtingere non dubitatur, quam fauorabiliorē acquiſitione eſſe, in manifeſto eſt. cum facilius quid conſeruetur, quam recens acquiratur. *l. patre furioſo. ff. de his, qui ſui vel alie. iur. l. vt pomum. & l. pro parte ff. de ſeruit. l. in col. ff. de teſta. l. ſi ſeruum.* 2. *ſi ff. de acq. her. l. fi. ff. vnde libe.* inde fit vt quamuis per alium acquiſitio non fiat *l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. obl. §. ſi quis alie. inſtit. de inutil. ſtipul.* Per alium tamen aius quæſitum cōſeruatur *l. ſed & ſi quod.* 1. *§. pen. l. arborib. §. quod tamen.* Ibiq; Bal. *ff. de vſufr. l. forma. §. ſi cum ego. ff. de cenſ.* Sed & per alium fidei poſſeſſorem ius in re quæſitum cuſtoditur *l. ius fundum. qu in ſeruo amitt.* Idē ex Bar. oſtendit, *in l.* 1. *§. ſi quis hoc interdicto. ff. de itin. actuq; priu.* vbi ex vſu partis itineris totius quod qualitum ſit, perpetuam manere conſeruationem putat. Quod contra in acquiſitione fit, quę ad partem reſtringitur, quæ vſus quæſita Idem Bar. ſcribit *in conſ.* 189. *primo quærunt. col. fi.* cum aliis apud nos aggregatis *in tract. de antiq. temp. par.* 4. *nu* 176. *verſ. in ſecundo, qui tenet.* & text. huc quadrat, & non ſpernendus *in l.* 1. *C. ſi per vim, vel alio modo alicuius qui pro alio poſſidet*, interdictum ei, vel ſeruo recuperandæ dari, quamuis mandatum non habeat. idque poſſeſſionis conſeruādæ. Cauſas item neceſſitatum in feudo alienādo exprimendas, ex text. confirmatur *in §. ſi vero expreſſum* ibique Ang. *in auth. de hered. & Fal.* vbi eo expreſſim prohiberi Falcidiam oportet, quod regulæ iuris prohibitio eradicetur.

Cauſam iniuſtam ad dolum purgandum in his non prodeſſe, quæ iure etiam omnium dantur. ſeu natural. & humano, 988.14. *ver. aliud D. Theſaurario.*

& omnino, 988.73

Cauſam iniuſtam ad excuſandum ita valere, ſi ab ea impulſus homo eſt, 988.16

& omnino, 988.14

Cauſam iniuſtam in errore iuris verſari, 988.55. *ver. nouum fundamentum.*

Cauſam magis quam factum ſpectandam, quamuis aliud ſonare verba videantur, 1000.192

Cauſam non cauſatum obſcurum, 1000. 60. *& in ver. cauſatum.*

Cauſam primam ſpectandam, eidemq; actum tribuendum, 987.69. *& in verb. originem cauſa.*

Cauſam verborum potius, quam verba ſpectandam, 985.78. & 36

Cauſam alienandi in ſpecie, & nominatim exprimendum, quoties ſiue eis prohibita alienatio eſt, 1000.16

Cauſam ſubeſſe alias ſatis non eſt, niſi tanquam ex ea acta res ſit, 1000. 45. *& in verb. actus tanquam.*

Cauſa iuſta in principe præſumitur tum ius quæſitum adimit quod auferre ſine cauſa non poteſt, 602.4. *verſ. adq; locum iam etiam habet.*

& declaratur, 602. 24. *ver. ſi aſſertionis principis.*

Cauſa etiā iniuſta à dolo excuſat, 697.13. *&* 847.14

Cauſa etiam iniuſta à contumacia excuſare ſolet, 841.6. *verſ. ratio fortior.*

Cauſam vel iniuſtam pœna inuentarii omiſſi tutorem eximere, 897. 4. *& in ver. inuentarii omiſſi pœna.*

Cauſa iniuſte, ex iniuſta cauſa in dubio quis præſumitur ut de poſſeſſione ſua receſſiſſe, 819. 6. *verſ. ne ſo plane dubia, & in ver. dubium in dubio ſine cauſa.*

Cauſam habere ab aliquo intelligitur qui titulo quouis ab eo rem accepit, 590.2

Cauſa veritas probanda vbicūq; ſine cauſa fieri quid prohibetur, 593.16. *verſic. huc dictum innocent.*

Cauſa pluris tran ſigendi interueniens ibius vnius remoto tranſ actionem non perimit quæ alius ſubnectitur, 599.7

Cauſa cognitio commiſſa tunc cenſetur cum falſi executio eius mandatur de quo cognitio non pronunciatur modo eſt ne iniuſtitia aliquis euidentia ſuperior excuſetur, 607.7

Cauſa

INDEX

Cauſa & ratio facti animum diſponentis aperit, 801.6.ver.ex cauſa enim.& 899.3.& 9.& in ver. Mentem ex cauſa, in ver. animum ex cauſa.
Cauſa & ratio diſpoſitionis ſpectanda potius, ipſa diſpoſitio, 715.9
Cauſam facti facto potiorem ipſo eſſe atq; ideo per cauſationem generalem ſcripturam ſpecialem extendi, 670.4.& in verſ. ratione generali.
Cauſam facti potius quam factum ſpectandam, 585.3.& 705.10.& 717.19.& 709.7.& 866.5.& 936.14 & 946.3.& 948.3.& 952.10.& 980.6.& 969.11
Cauſa falſa expreſſio dolum in ſe continet, 760.1.& 860.11
Cauſa falſa vitiat legatum, 779.2
declaratur, 779.5. ver. non obſtat ſecundum arg. id verum non eſſe cum falſam cauſam teſtator non [illegible] erat dum ſummam tamen certam continent.
Cauſa falſa non vitiat legatum veluti quando ſummam certam quaſi debitam teſtator legat cum debita non ſit, 666.35
Cauſam falſam conſenſus obſtare, 954.8.& in verſ. conſenſum errore cum errore.
Cauſa falſa fideiuſſionem vitiat, & diuiſionem, 760.1.ver. errore igitur.
Cauſam impulſiuam ad argumentandum conferre, 929.15.& in ver. impulſiuam.
Cauſam impulſiuam dici quo generalis non eſt, 929.11 & ſeq. & in ver. impulſiuam.
Cauſa [illegible] mediata ad fraudem præſumendam potior [illegible] mediata eſt, 778.8
Cauſa in mediata potentior eſt quam mediata, 664.32.& 855.1 ver. [illegible] & 783.14.& [illegible] 2.5.verſ. [illegible]
Ca[illegible] non debet, 749.12.verſ. neque [illegible]
Cauſa [illegible] ſemper in materia quauis ſpectanda ad [illegible] omnes ordinantur, 715.1.& 609.8 & 902.8
Cauſa [illegible] effectus omnis tr[illegible]ctatur, 715.1
Cauſa [illegible] ſpectanda, & cauſa ſecunda habetur [illegible] à prima accipit, 745.24
Cauſa [illegible] habentibus ab eis verba idem valent ac [illegible] alia pro ſe & quibus dederit, 390.2.verſ. ex [illegible] hoc.
Cauſa [illegible] primum attendendam cum ſubſtitutum grauatur [illegible], à teſtatore enim qui [illegible] neque ab herede grauato introductam conſeq[illegible] ſubſtitutio vincitur, 967.11
Cauſa prima. Ad cauſam primam relatio habenda [illegible] ex cauſa prima, actam quid cenſeri, 964.5
Cauſa ſecunda plurìs quicquam quam primo tribus [illegible], 941.8
Cauſa in promiſſione, & confeſſione exquiritur, alioquin inutilis habetur. 852.5
Cauſam in [illegible] non exquiri, 959.4
Cau[illegible] cauſa quod promiſſum credibile non [illegible], 957.11
Cau[illegible] expreſſio in appellatione ab interlocutoria [illegible], 663.11
Cau[illegible] poſſeſſione quærenda non eſt, 559.6.& in ver. [illegible]
Cau[illegible] declaranda quoties niſi ex cauſa qua [illegible] quid nequit, 831.5
Cau[illegible] quoties niſi ex cauſa aliqua fieri actus non po[illegible], de cauſa ipſa aliter quam per confeſſionem, aut aſſertionem conſtare oportet, 879.8.verſ. [illegible] & illud notiſſimum ſpectat.
Cauſis pluribus interuenientibus quarum vna [illegible], diſpoſitio nihilominus valet ſi harum aliqua ſubſiſtat, 718.2
quod verum eſt quoties ad actum confirmandum efficax per ſe eſt, 718.11.ver. 5.toties.
Cauſis pluribus expreſſis ſatis eſt veram vnam eſſe qua nititur conceſſio poſſit, licet falſa ſint reliqua. 715.17.verſ. ſecundo principaliter.
declaratur, 715.49.ver. non obſtat.
Cauſa ex pluribus reſcripti cauſis vna deficiente reſcriptum concidit, 562.82.& in verſ. copula.
Cauſatiuum. De neceſſitate cauſatiua, 1000.4
Cauſatum, cauſam in cauſatum influit, 1000.58
Cauſatum cauſæ ſuccumbere, atque ideo cauſa non cauſati rationem habendam. 1000.60.& in ver. cauſam.
Cauſatum. Diſcrimen inter cauſatum eſſe & cauſam oportet, cum aliud cauſa, atque effectus eius ſit, 1000.59
Cauſatum. Quicquid cauſa cauſa eſt, non poteſt idé & cauſati cauſa eſſe. 1000.58
Cauſatum pluris aliquid in cauſato quam in cauſa eſſe non debet, cum fortius in cauſa quam in cauſato ſit, 815.5.verſ. 6.abſurdum videtur.
Cauſato pluris aliquid, quam cauſæ eſſe abſurdum, 985.43
Cauſato tribui amplius non poteſt quam cauſæ, 706.21.& 952.16.verſ. at enim.
Cautio conditione pendente à debitore præſtanda, 1000.29
Cautionis vice promiſſio eſt hypotheca bonorum admiſſa quo plurima debitori ſuperant, 577.12.verſ. ſaltem debet promittere.
Cautionem etiam etiam bene præſtandam cum mandati fides inſtrumenti ſit, 936.8
Cautionem a procuratore vero remitti, 949.11.verſ. qua ratione.
Cautionis neceſſitas vſurarum ſi boni viri arbitrio remiſſa vſufructuario ob verba illa non creditur quod libero viri & frui bonus poſſit etiam vbere mitti poſſet, 674.32
Cautionis ſingularitate ſe ſubijcere quiſpiam non debet, 665.11
Cenſualis contractus non emphyteuticus in dubio iudicatur cum minus ſeruat, pæna enim caducitatis locus non eſt ob ceſſationem ſolutionis, 681.9.verſ. inde etiam ſit.
Cenſus ſolutio ſubiectionem & ius alterius arguit, 861.1
Cenſus annuus pecunia an permittatur, vbi pecunia comparatur, 990.13
& omnino, 990.49
iuſtum pretium deſideratur, iuſtum autem ſi quinq; per centum non excedat, 990.49
Certa per incerta non lædi, 1000.349.& in verb. incerta.
& quod ſcriptum eſt in verb interpretatio. locum interpretationi in claris non eſſe. 1000.349
Certa pro incertis mutanda non eſſe, 987.9.verſ. inde vulgo dicitur.
Certa relinquenda propter incerta non eſſe, 1000.50.& in verb. incertum.
Certam probationem priorem haberi, 1000.349.ver. & in ſpecie.
Certam voluntatem ab incerta vinci abſurdum, 987.9.& incertam.
Certis per incerta derogandum non eſſe, 985.85.& in verb. claris derogationem.
Certa ſcientia. Quod dicitur ex certa principis ſcientia illud conceſſum intelligi ad quem à parte adiutum non eſt, in his dici non perſi qua facta ſunt & quorum ignarus princeps creditur, 715.35
Certior fruſtra fit qui certus iam ſit, 907.7
Certum conſtansq; teſtimonium exigi, 923.23.& in ver. conſtans, & in ver. teſtimonium inutile.
Certo per incertum non derogari, 1000.39
Ceſſio actionem curatoris ſolennem minor non cedit, qua ad eum ſtabilem datur, 1000.189.& 421.& in verb. actio alienatio minor.
Ceſſionem ius redimendi cedi per eſt, 990.41
Ceſſionem iuris ad rem immobilem fruſtra fieri, 1000.140.& in verb. remiſſionem iuris.
Ceſſionem iuris hypotheca cum prærogatiua fieri 1000.405.& in ver. hypotheca iur.
Ceſſio iuris redimendi quod ſtatim competit veluti vt vicinus rem venditam poſſit auocare alteri fieri non poteſt, 709.13
Ceſſio iurium ſuorum generaliter facta quid operetur, 709.1
Ceſſio non requiritur quoties per officialem publicum ius attribuitur, 655.2
Ceſſio non præiudicat per errorem extorta veluti quod aſſertione fratris ſoror renuncians credidit factum à patre teſtamentum in quo frater ipſe heres ex aſſe inſtitutus eſt, 639.7.
Ceſſio verbis etiam non expreſſis fieri poteſt, & patientia pro ceſſione habetur in iuribus incorporalibus, 746.33
Ceſſionem actionis creditor ei præſtat qui pro alio ſoluit contra eum pro quo ſolutio ſit. 746.15
Ceſſionem ex confeſſione pretij dati ſimulatam videri, 979.1.& in ver. ſimulationem.
Ceſſionem vel inſtam ex vna quæſtus aut lucri cauſa fieri cum niſi lucri libidine ad eam non accedītur, 979.5 & in ver. lucri cupiditate.
Ceſſio hypotheca quam quis habet fieri alij poteſt, 746.34
Ceſſio à ſorore ex falſa ſuggeſtione, & per errorem extorta præſumitur quod à fratre in eo pater incœſtam ea eſt ſit fide non facta, 636.10
Ceſſio non plus iuris transfert quam cedentis, 582.1
Ceſſio ex traditione inſtrumenti probatur in quo debitum ipſum apparet, 653.5
Ceſſio nominis debitoris à traditione inſtrumenti noſcitur, 704.15
Ceſſionis poteſtatem venditor nominis debitoris obtineat, 665.4.& in ver. venditio nominis debitoris.
Ceſſio nominis debitoris vbi ſit ſcripturis exhibendis, cedens tenetur ex quibus nominis ipſius ceſſi fides appareat, 764.15
Ceſſio actionum licet ita facta fuerit ut de euictione teneatur ita tamen cedens tenetur demonſtrare vera ea eſſe quæ affirmata ab eo ſunt. 767.13
& ampliatur etiam ſi imprudens quid aſſerat quia in dolo aut culpa ſit aſſerens quod incognitum ei eſt, 760.13
Ceſſio iuris quod in loco aut fundo aliquo quiſpiam habet niſi demonſtretur quod ius cedenti competat inutilis dicitur cum incerta & obſcura, 627.1.ver. quocirca probandum
Ceſſio eorum fieri non poteſt quæ iure priuilegiario conceſſa ſunt. 709.12
Charitas à ſeipſo initium facit quod ipſum ſcito hic innexiis. 915.15
Circa, Teſtimonium de ætate in dictione (vel circa) omnino perimitur, 613.19.& in ver. teſtimonium de ætate.
Circa teſtimonium obſcurum in verbis, vel circa, eſſe, 967.9.& in verſic. probatio alternatiuam probationem nihil.
Circuitum interpretando fugiendum, 936.25.ibiq; ampliatur, & in ver. fictionem triplicem.
Citandi neceſſitas ne princeps ipſi remiſſa eſt, 592.5
Citatio eorum non requiritur quorum niſi in conſequentiam non intereſt. ideo ſententia contra principalem lata iis nocet, quod dubitatione omni caret ſi appellationem non interpoſuit poſtquam certior eius factus eſt, 846.2
Citatio an ſicut in iudicialibus, ita & in extraiudicialibus requiratur, 629.1
& omnino 629.4.verſ. ad quas dubitationes, & 629.5
Citatio cognitionis cauſa initium præbet, 592.29.& in verſ. cognitionis cauſa initium.
Citatio procuratoris ad rem grauiorem admitti non ſolet, 592.80
Citatio rogatu eius facta intelligitur cuius intereſt, 613.26.verſ. eadem Areti ſpectat.
Citatio nominatim fieri eius debet qui certus eſt aduerſus quem de iure communi proclamata non lædunt ſicuti nec abſentem & minorem, 762.8.& in ver. proclamata iure communi.
Citatio vitioſa habetur qua iura ſua oſtendere quiſpiam iubetur, 885.30
Citatio ad ea non requiritur quæ ſiue iudice ſiunt, 715.15.verſ. ſecundo cum extra iudicium.
& improbatur & declaratur, 715.45.ver. non obſtat.
Citatio non requiritur vbi ſumma poteſtate legibusque exempta Papa vtitur, 715.15. ver. tertio de ſumma.
declaratur, 715.47.ver. apparet.
Citatio ſuperflua in his habetur quæ notiſſima ſunt, 715.15.ver. quarto ex lectione ſola.
Citatio eorum impune omittitur, qui de lucro tantum certant, quaſi eorum non interſit, neque damnum quicquam faciunt, ſi lucro careant, 766.9.ver. inde etenim ſit. & 746 29.& 768.11. ver. qua ratione, 658.23.& 918.17
Citatio in deſcriptione inſtrumenti ex protocollo alieno non exigitur vbicunq; ſaluo iure partis deſcriptio aut extractio ſit, 629.7
Citatio in diſſolutione iuramenti non requiritur vbi incolume ius alienum manet, 719.43
Citatio non requiritur in abſolutione à iuramento, quam ideo quis petit vt iniquitatem ei detegere actiue iuratis liceat cum alienum ius ex ea non lædatur. 639.5
Citatio cum iuris naturalis ſit, & ad defenſionem pertineat omitti à principe non poteſt, 593.23.& 715.5.& 664.10
quæ dici criminalibus præcipue locum habet, 806.3.ver. ſed nec à principe, & in ver. princeps citandi ſolennitatem.
Citationem quantum ad bona eccleſiæ impune à papa omitti. 945.13
Citationem partis in beneficialibus ex poteſtate eius ſupreme legibus ſoluta omittere Papa poteſt, 781.1.& in ver. Papa beneficia omnia.
Citatio tertij tunc non requiritur cum modicum eius præiudicium verſatur, 629.9

Citatio

INDEX

Citatio nec in principio ſententiæ impune omittitur, 592.13

Citatione carere teſtium productio non poteſt, 592.3. & in ver. teſtis.

Citationem partis inſtrumentorum productio poſtit, 592.4. & in ver. producta.

Citatione reſcripto non deſiderat alii pernicialis, 592.37

Citatio parata cum teſtium productio ſit, & iuſiurandum de veritate dicenda defertur, cui is naturalis eſt, 803.9

Citatio ſubſtituti requiritur vt ei præiudicium fieri per legitimatum poſſit, 669.7. verſic. tertio argumento, & ver. 5. poteſtas eſto.

Citatio tutoris à patre dati requiritur vbi alius confirmatur cum ſua intereſt alium non habere minus idoneum, aut modeſtum, 690.5. & in ver. tutoris confirmatur mutilis.

Citatione omiſſa fides quadamtenus informationibus teſtibusve non haberi, 913.11. in ver. informationib. teſtis fidem.

Citatio quod parte non citata factum eſt, parte citatam non citata reuocari debet, quod pluribus exemplis confirmatur, 607.10

Citatio eorum, qui certa iura nominatim fieri debet, 990.67.

Citatio eſt iuris diuini, ob id tolli à Principe non poteſt, 990.10

Citatio, & iuris ordo non deſideratur, quoties ex poteſtate abſoluta extra iudicium Princeps procedit, vel vbi certum eſt, defenſionem aliquam abſente non competere, 993.5

Citatio etiam in notoriis exigitur, ne defenſionis facultas tollatur, 993.22

Citatio generalis per edictum quæ ſit quo ad incertos eiuſdem poteſtatis eſt, ac citatio, quæ ſit ad dominum, 997.18. verſic. confirmatur argumentum hoc.

Citatio generalis per edictum recipitur contra aduerſarios incertos, 997.18. verſ. quarto principaliter.

idem poteſt ac ſpecialis, quoties ignorantia allegari non poteſt. 997.18

Citatio in notoriis criminibus an requiratur, vt ſine ea poſſeſſione priuare à Principe quis non poſſit, 991.4. & 5. & 39

Citatione carere depoſitum non poteſt. vide in verbo, depoſitum.

Citatione omiſſa attentatum parte etiam non vocata reuocandum, 983.38

Citationem die feriato admitti, vt die feriato ad iudicem quis veniat, 1000.263

Citationem præiudicii ratione introductam, 1000.263

Citationem à Principe non derogari, 1000.14. ver. neq; vitium.

& declaratur, 1000.259

Citationis defectu irritum actum non fieri, quoties ius contradicendi ſublatum ei ſit, qui citatus non eſt. 1000.264

Citatus ad domum quiſq; præſumatur potius quàm in perſonam doli cluendi cauſa, 947.13. & in verſic. præſumptionem adid

Ciuis propriè dicitur qui in ciuem receptus, aut ciuitate donatus eſt, 929.6

Ciuium appellatione diſtrictuales non veniunt, 672.6

Ciues muneribus, & honoribus cognoſcuntur, 620.9

Ciuis conditio melior quàm diſtrictualis eſſe debet, 672.7. ver. quam abſurdit as.

Ciues ſecundum quid beneficio ſtatuti non fruuntur cum ratio ſtatuti eis non congruit, 672.7. verſic. ex Soci id probatur.

Ciuem ciuitas non acquirere, 972.19. & in ver. acquirere ſubditos.

Ciues dicuntur qui ex vaſo ſunt, 905.1. verſic. ciues enim.

Ciuile ius ratione naturali inſtitutum à principe non mutari, 945.10. & in ver. naturalem rationem.

Ciuilis iuri an pro nimia libidine princeps deroget, 945.10. & ſeq.

Ciuilis cauſa per quam præiudicium criminali affertur in primis diſcutienda. 841.7

Ciuilis etiam poſſeſſione omiſſa naturalem quandoque authoritate propria recuperari, 900.27.

Ciuilis poſſeſſionis nomine quæ perdita ſit remedium poſſeſſorium dari, 820.10. in fi.

Ciuilis poſſeſſio quomodo amittatur, 744. 13. & in ver. poſſeſſio ciuilis.

Ciuilis poſſeſſio ſtatim amittitur ac à potentiore aliquis eiicitur, ſi quidem repulſus diſtitat ſi ad poſſeſſionem redeat, 749.4. ver. potentiore plane. vbi ad amplectaur etiam ſi eiectus deiectus à potentiore factum nunc ignoret.

Ciuilis poſſeſſio colonus deiectus perditur etiamſi ſi deiectionem dominus ignoret. 749.2

& limitatur, 749. 8. ver. intra hoc ita conſirmatione locum habeat, vbi per ſedicem expulſio ſit de quo etiam, 749.14. ver. non obſtat.

Ciuilis poſſeſſio ex negligentia recuperandi amittitur, 749.3

& declaratur, 749.6. vt locum habeat vbi occupatio facta à debitore eſt, vel vbi impedimentum recuperandam interuenit, quia tunc ei negligentia caret.

& declaratur, 749.9

Ciuilis poſſeſſio oblinione ſola amittitur quæ animo decentis inducitur vbi à debitore occupata reperitur quia tunc idem ſit ac ſi ob aliquid non occuparetur, 749.6

Ciuilis poſſeſſio per aditionem iudicis non perit, alias ſequeretur eundem amittere cum interdictum retinendæ quis intendit, 794.8. & 14. ver. quart oreſpondetur. & 749.17

Ciuilis poſſeſſio exeo non perit quod rei vendictionem quis exercet, 749.17

Ciuilis poſſeſſio non perit vbi impeditus ſpoliatum apparet quo minus ad naturalem recuperandam ſe præparet animumq; recipiat, tempus enim recuperandi in continenti impedito non currit & ibi quando impeditus quis dicatur. 749.11

Ciuitas annis triginta præſcribi ſolet ſi tanto tempore pro ciue habitus quis fuerit, 829.6. ver. inde ſit.

Ciuitas ciuis defenſionem ſuſcipere debet vbicunq; iniuriam patitur aut iniuſte opprimitur, 697.7. ver. & in ſpecie defenſionem.

Ciuitas ad obſeruationem ſtatutorum non tenetur quo ipſa condit, 769.5

Ciuitatis appellatione territorium propriè non venit, 672.3

Ciuitatis conceſſione facta comitatus & diſtrictus atq; pertinentia omnia includuntur, 701.46. verſ. ſecundo fuerunt.

Ciuitas etiam eum vero proprio, facere poteſt, qui extraneus vere ſit, quod locum & in pœnalibus habet vt ad eum pœna tenuatur, qui ciuis factus ex priuilegio ſit, 912.11

Clam. Quæ niſi clam non fiunt, per teſtes non idoneos probari. 1000.178. verſicul. in cauſa eadem, & in verb. coniurationem. ſocius criminis.

Clam fieri dicitur quod perſona interpoſita operatur, 585.14

Clam fieri dicitur quod eo ignorante fit cuius intereſt. 740.1. & 876.15

Clam actum doli inditium præbet, 867.15. verſic. ex qua clandeſtinitate, & 939.10. & in ver. dolus ex eo arguitur.

Clarum, conceſſum is locum in clarius non eſſe, 974.18. & 909.7. & 963.1. & 956.6

Clarum, in claris diſputandum non eſſe, 980.16. ver. itaq; & in ver. diſputandum.

Clara per ambigua derogari abſonum, 985.85. & in verb. certis derogationem.

Claudicatio admittitur ratione diuerſa interueniente, 990. 46. verſicul. ratione igitur diuerſa.

Claudicationem in contractibus minoris, fauore non reiicit, 1000.158. & in verb. inæqualitatem.

Clauſula, de poteſtatis plenitudine, iuri Demanii derogat, 999.3

Clauſula executoria quæ dicatur, 1000.63. & in verb. executoria.

Clauſula, omni meliori modo, interueniente, ad caſum quem reſtricta ſcriptura non creditur, 1000.217

Clauſula, omni meliori modo, libellum non tuetur, dum actoris tamen intentio ligneat, 1000.217 ver. atq; libellum omnem.

Clauſula, omni meliori modo, remedium complectitur, etiam quod vna ſimul conſiſtere cum expreſſo nequit, 1000.107. in verb. hoc ampliter.

Clauſula, ſi, & quatenus iuris ſit, conditionem de præſenti ſub ſe continet, ideo ſi iure actus conſiſtit, pro puro habetur, ſi ſecus pro non facto reputatur 995.7. ver. huc pertinent quæ dicta de clauſula illa ſolent.

Clauſula omni meliori modo, & ex cauſa aliaq; adiectarum condemnat. 560.7. & in verſicul. alter.

Clauſula de plenitudine poteſtatis deſeritur ius tertii non facit, 715.59

Clauſula & in caſum oppoſitionis citetis opponentes, ſimpliciter modo citationis vice fungitur, 689.15

Clauſula, quæ declarandi cauſa adiicitur ad ea non refertur, quæ certa clara ve ſunt, neq; declaratione alia indigent, 781.16

Clauſula codicillaris non valet poſthumo per ignorantiam prætiero vbicunq; non modo poſthumum pater ignorat, ſed & cum habere deſperat ob annos puta ſterilitatem vxoris, 716.8

Clauſula nō obſtantibus ſupplentes omnes defectus, & pro expreſſis, perſonæ vitium non purgant, 572.6

Clauſula non obſtantibus ad ſtatuta non trahitur in quibus obſeruatio quædam introducta eſt, 572.19

Clauſula non obſtantibus priuilegiis non derogat quorum mentionem ſupplevit, 573.28

Clauſula pro expreſſis habentes, id operatur ne ſubreptionem obiicere quis poſſit. 715.20. & in ver. ſubreptionis exceptio non obiicitur.

Clauſula pro expreſſis ſubreptionem non eluit, 572.7. & in verb. ſubreptio.

Clauſula & faciant quidquid voluerint in inueſtitura poſita seu intelligenda in præcedentibus derogat quæ ad naturam feudi reſpiciunt, 828.3

Clauſula in inueſtitura addita, & faciant quidquid voluerint, quæ ad voluntatem vltimam ac actus inter viuos pertinet, 828.1. & in ver. feudi alienandi facultas.

Clauſula & quibus dederit ex verbis aliis inueſtitura declaranda quibus mentio facta de maſculis eſt, vt niſi in maſculos fiat alienatio nequeat, 828.9. ver. 7. ex Decio

Clauſula & quibus dederit extraneos non deſcendentes complectitur ſi de eis dictum in ſpecie erat, 772.4

Clauſula & quibus legitime dederit virtutem illam non admittit de qua in c. 1. de feu. non ha. propriam na. feudi; 828.19

Clauſula, quæ pro ſe & quibus dederit in inueſtitura adiecta, ius nouum inducit ne præſtari laudemium debeat quod debetum niſi propter conſenſum & approbationem contractus non eſt, 828.9 & in ver. laudemium non debetur.

Clauſula ad dictamen ſapientis interpoſita, quid ſapiens adiicere poſſit, 710.8. ver. videamus, nunc. & in ſeq. ver. nono in loc.

declaratur in quibus ſapientis poteſtas verſatur, 710.9

Clauſula dummodo pro aliis non ſcripſerimus nocere impetranti non ſolet quando pro aliis quidem ſcriptum eſt, verum effectum in aliis promiſſa non habuit velut ſi conſecuti aliunde beneficia ſint. 682.3

Clauſula & omni alio legum & iuris auxilio, cum inter clauſulas acceſſorias ſit & de more tabellionum inſeri ſoleat parum facienda, 850.07

Clauſula executoria ad rei debitæ declarationem prodeſt. 674.46

Clauſula illa exceptione aut oppoſitione non obſtante ad oppoſitionem reſtringi debet quæ ſcrupula ſit ne ius alienandi lædere principem conſueuit. 848.5

Clauſula appellatione remota ad friuolam appellationem refertur, 641 12. verſicul. inde Bar. ſcribit,

Clauſula iure alterius ſalua in conceſſione & confirmatione principis ſubaudiri ſolet. 873.8

Clauſula ſola veritate facti inſpecta operatur, vt ea in ſtantia ex alia, quæ probata ſit fieri ſententia poſſit. 840.9

Clauſula de plenitudine poteſtatis non aliter vtilis eſſe ſolet niſi ſi cauſa cognita interpoſita ſit, quæ cauſa cognitionem exigit, 747.23

Clauſula de plenitudine poteſtatis principis, & Cæſare inſeruerte vti poſſunt, quibus dominium perpetuum eſt, ſeu qui imueſtito perpetuo ſunt, 626.2

Clauſula de plenitudine poteſtatis ſtrictum interpretanda ideo extendi non debet vtpote odioſa, ob id ſi circa articulum vnum ea vſus ſuperior ſit ad alium extendi non debet actus confirmandi aut roborandi cauſa, 748.35

[illegible] certa ſcientia principis voluntatem [illegible] 610.7

[illegible] certa ſcientia nihil operatur ſi probatum ſit habere, & error oſtendatur.

[illegible] certa ſcientia momenti nullius non eſt. [illegible] tertium non laditur. 715.56

[illegible] certa ſcientia [illegible] non valet quaſi [illegible]. 728.7

[illegible] ex certa ſcientia affinitatem habet cum [illegible] motu proprio. 715.22

[illegible] ex certa ſcientia utrum obſtet [illegible] facta. 61.52

[illegible] ex certa ſcientia ſubreptionis appoſitum [illegible] certam ſcientiam praeſumptionem erroris [illegible], 715.22. & in ver. ſubreptionem [illegible].

Clauſula motu proprio, ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, non obſtantibus. ad [illegible] non proſunt: conditionem [illegible] adimittunt ſi vera ſunt narrata.

[illegible] ad ſubreptionis vitium diluenda ut infra habetur. 715.56

[illegible] motu proprio iure alij quaeſitum non [illegible]. 715.54

[illegible] motu proprio nihil operatur defectu [illegible]. 781.3

[illegible] ſubreptionis vitium non [illegible] omiſſione aut taciturnitate [illegible]. 725.13

[illegible] ſite ſucceſſione alteri facta [illegible] referre, 951.5. & in ver. [illegible].

[illegible] non obſtantib. ad privilegium non trahi [illegible] principis ſit. 909.2

[illegible] non obſtantibus effectum non habet [illegible] impedimenta plura interveniunt.

[illegible] non obſtantibus ſubreptionis vitium 725.23. & in ver. ſubreptionis vitium.

[illegible] non obſtantibus quibuſcunque legib. [illegible] decretis, potens adeo eſt ut ad clauſularum derogatoriarum tollendam valeat quae poſitione contraria invenitur, 610.4

[illegible] non obſtantibus quibuſcunque [illegible] de quibus mentio ſpecialis [illegible] expreſſionis ſpecialis obtinet [illegible] facienda ſpecialis eſſet. 610.8

[illegible] codicillaris ſi non valebit iure teſtamenti [illegible]. 620.5

[illegible] codicillaris operatur ut ad fideicommiſſum [illegible] trahatur etiam quae verbis directa ſit & quamvis effectum directum habere [illegible]. 625.3

[illegible], 625.22. verſicul. abſolutam [illegible].

[illegible] codicillaris in teſtamento fratris [illegible] persona [illegible] fratre ad [illegible] hereditatem heredi ſcripto reſtituere [illegible]. 726.15

[illegible] codicillaris effectum ſuum ſortitur licet in [illegible] adiecta fuerit in quo filius nullo [illegible] exheredatus eſt. 726.16

[illegible] codicillaris operatur ut ſubſtitutio verbis [illegible] & quae iure directo valere non [illegible] fideicommiſſum poſt pubertatem trahatur [illegible]. & in verſic. ſubſtitutio verbis directis.

Clauſula in libello quae ſolutionem quamvis particularem accipere actor non tenetur ad totum [illegible] condemnandum prodeſſe, 833.5. & [illegible] particularis ſolutionis.

Clauſula ius & iuſtitiam miniſtrari id operatur, [illegible] deductum cenſeatur, quod deduci ex narratis poteſt, quamvis concluſio facta ſuper uno [illegible] ſit. Hoc amplius ſuper ſingulis [illegible] intelligitur quaecunque narrata [illegible] ſunt. 846.10

Clauſula ius & iuſtitiam miniſtrari circa [illegible] prodeſt, quae colligi ex narratis poſſunt [illegible] ſuper eis non ſit, adeo [illegible] clauſula haec non porrigitur; ut de eo ſtatuatur, quod petitum non eſt. 840.8

Clauſula derogatoria [illegible].

Clauſulam derogatoriam teſtamentum inter liberos [illegible] habet. 933.3

Clauſula derogatoria [illegible], ut iuri communi derogare princeps videatur. 703.37. ver. ſed enim & in verſ. princeps iuri communi.

Clauſula derogatoria ſublata intelligitur ubicunque de mente ipſa conſtat. 610.5

Clauſula derogatoria an exeo tollatur, quod motu proprio actum à ſe fuiſſe princeps teſtatur. 612.5

Clauſula omni meliori modo id operatur, ut quis modicum poteſt adiuti ſuſtineatur. 746.35

Clauſula omni meliori modo idem pollet, ac clauſula illa ſi non valet quod ago ut agitur, valeat ut poteſt, 746.35. verſicul. tantundem enim.

Clauſula omni meliori modo, id operatur ut [illegible] etiam filio patre conſentiente [illegible] iure donationis conſuetudinis valeat, 746.35. ver. teſtamentum etiam.

Clauſula omni meliori modo, facit ut donatio iure feudi ſuſtineatur quae inutilis quaſi donatio eſt. 746.35 ver. donatio item.

Clauſula omni meliori modo in exheredatione inſerta illam adiuvat, ut ſi quaſi exheredatio non valebat, poſtea legitimam tamen nihil [illegible] filius auferat, 746.35. verſicul. hoc amplius

Clauſula omni meliori modo, an clauſula derogatoria vim ſortiatur, 958.32. & in ver. derogatoria clauſula vim.

Clauſula omni meliori modo, id operatur ut quod iure legato filius datur inſtitutionis titulo relictum intelligatur, 856.4. & 13. ver. non obſtat ad ſucceſſionem.

contraria quorundam opinio refertur. 856.15

Clauſula codicillaris ad ſubſtitutionem vulgarem non trahitur neque ad fideicommiſſum convertitur, quod & [illegible]. & verbis teſtatoris in vulgare [illegible]. 884.1. verſ. neque ad rem clauſula codicillaris.

Clauſula codicillaris conditionem habet ſi in vita inſtitutis adiectum teſtamentum deducatur, ideo heredi vivo teſtatore mortuo quod heredi ipſi fideicommiſſum reſtituendum ob clauſulam codicillarem fuerat teſtamento irrito facto herede ipſo ante mortuo ad heredes eius vis conditionalis non tranſmittitur. 856.2

Clauſula ſalvo iure cuiuſlibet, quid operatur. 839.8

Clauſula ſalvo iure impertinentium quam vim habeat, 762.15. ver. non obſtat argumentum ultimum.

Clauſula, quae omnia & ſingula, quam vim habeat. 785.2. & 866.19

Clauſula appoſita ſoluta pro expreſſis habentur, 984.3. & in ver. expreſſum pro expreſſo.

Clauſula ſolutas ita non minus adiuvare debet ſi ad naturam actus pertineant, ſicut ſi à ſubſtantia actum [illegible]. 725.18

Clauſulas inſolitas adiectas fuiſſe aſſerens, probare debet uſitatas non eſſe clauſulas huiuſmodi aſcribi. 715.40

Clauſula inſolita doli ac fraudis ſuſpicionem inducunt. 715.10

Hoc amplius falſi ſuſpicionem notarium ſubit, à clauſula praeter morem adiectur. 715.10

quis vero probare debeat clauſulas illas inſolitas eſſe, declaratur. 715.4

praedicta regula [illegible] illuſtratur. 715.4

Clauſula generalis verba ſpecialibus poſtpoſita ſecundum ea intelligitur. ut ad ea reſtringatur ſi operari aliquid poſſit, 748.95. & in ver. generalis clauſula.

Clauſula generalibus & ſpecialibus in tranſactione appoſita non tam tranſigi quam impoſitum fieri dicitur ubi tam dolum in tranſactione ineſt, 760.3. ver. pro qua ſententia.

Clauſula in fine poſita ad ſuperiora omnia in dubio referenda. 808.11

Clauſula in fine poſita ad ſuperiora omnia referri debet de quibus ſpecialis proviſio facta non eſt. 788.1

declaratur per totum conſ.

Clauſula in fine poſita aſcripta ad ſuperiora omnia referri non debet quoties ratio diverſa inter ſuperiora, & proximum ſubeſt, proximo enim reſtringi clauſulam contineat, in quibus ratio valuit verſatur, ad ac relatio fiat, 805.8. & in ver. Ratio ad proximo.

Clauſula in fine poſita ad ea referri non debet in quibus ratio diverſa vertatur. ut ergo ad ea atque alia relatio fiat. 788.5

Clauſula inter capitulum [illegible] inſerta ad capitulum illud reſtringenda neque ad capitula alia ſeparata trahitur. 803.6

Clauſula ad ſuperiora omnia referri non ſolet, quae perfecta non ſit ad partis vicem fungitur. 805.7

Clauſula ubi perfecta ſimpliciter non eſt. ſed clauſula caeterarum pars, tunc ad clauſulas alias ſeparatas quibus non ineſt non refertur ſed ſolummodo ad idem annectitur. 761.13

Clauſula executoria vim ad naturam vera [illegible] non profitetur, 1000.348. & in verb. executoriam.

Clauſula, ius & iuſtitiam miniſtrari vim [illegible] eſſe, ut remedium propoſitum cenſeatur, quodcunque aliud ex narratis poſſit, quamvis alio concluſio ſpectet. 1000.215

[illegible] ampliatur. 1000.215. & in verb. aliter [illegible].

Clauſula, ſi preces veritate nitantur, eandem, atque illam vim eſſe, ſi ita conſtiterit, 1000.193. & in verbo. conditio.

Clauſula. ſola facti veritate inſpecta, poteſtas ei eſt, ut ex cauſa non expreſſa ſententiam iudex dicat, modo de cauſa non propoſita ſequeat. 1000.206. & in verb. veritas.

Clauſulam feudi, & quibus dederit, ex verbis aliis [illegible] reſtringi. 1000.360

Clericatus probatio eo ideo minus neceſſaria, quod clericum Papa eum vocat, qui beneficium ac. [illegible] 379.2

Clericatum teſte vulgo probatur. quintertium non [illegible], 613.13. & 616.28. & in ver. teſtis [illegible] clericatum probat.

Clericus ſtatus laicorum non aliter utitur quam ſi cum qualitatibus, & conditionibus ſtatus [illegible] ut valet. 743.12. & 802.9

Clericus prima et tonſura iuriſdictioni laici [illegible]. 616.13

Clericus à feudo hereditario non repellitur, hoc ipſo enim quod hereditarium eſt vaſalli induſtriam non exigit quo minus per ſubſtitutum ſerviat. 875.5

Clericorum appellatio in materia favorabili ad clericos etiam prima tonſura trahitur, 636.14. ver. neque monet.

Clericum ſtatutis ſaecularium non adſtringi. 972.5

Clerici non ſubditi beneficiis privari ab epiſcopo poſſunt, in eius ſolo aut dioceſi beneficia ſunt. 844.8 ver. conſequens argumento.

Clericum ſtatutorum ſaecularium commodis frui. 972.5

Clericus de bonis propriis ac bonis eccleſiae non quaeſitis de novo contrahenti pro arbitrio diſponit, neque ei diſpenſatio requiritur, qui ſi de ea non diſpoſuerit, ad heredes legitimos bona veniunt. 790.2.

Clericus lite inter alios apud laicum iudicem inſtituta voluntarie ſe offerens cum ſibi iure controverſiam eſſe contendens, iuriſdictionem iudicis laici ſubijcitur, neque exceptione declinatoria uti poteſt. 997.8

Clericus ſi executioni ſententiae inter alios latae ſe opponat, cauſa huius cognitio ad iudicem prophanum pertinet, quia voluntaria appoſitio ſit, 997.8. ver. unde ſit.

Coacte compromiſſum factum an dicatur, ad quod faciendum per ſtatutum quis adigatur. quamvis de ſtatuto ipſo mentio in compromiſſo non ſiat, 1000.386. ver. tertio ſpeciem hanc propono. & in verb. neceſſario.

Coacte fieri quod per verecundiam ſit. 958.35. & in ver. verecundia cauſa.

Coactus conſenſus dicitur, cum ob eum praeſtandum cogi quis poteſt. 982.10

Codicillaris clauſula in teſtamento aſcripta, in quo turpis perſona inſtituta ſit fratre praeterito nihil operatur. 998.1 verſ. ſecundo. Fulgo. teſtimonio, & 998.6. ver. iure hoc optimo. & in verſ. ratio multo.

[illegible] limitatur, ſeu declaratur, quoties ad commodum alterius, qui turpis non ſit, illa ſit. 998.6

ſed Fulgo. reprobatur. 998.7

Codicillorum clauſula iuvat eum. ut quaecunque ſcripta in teſtamento ſunt à legitimo herede impleantur. 981.8

Codicillis robur adhibere adit ione heredis legitimi, 918.27. verſic. ut quae ubi. & in verſ. aditionem heredis legitimi.

Codicilla repetita quando conditione dicatur, que expreſſa in teſtamento eſt, 987.32. & 33. & in verb. repetita teſtamenti conditio.
Codicillorum naturam eſſe, ne præter expreſſa in eis teſtamento derogent, 987.34
Codicillorum ſcripturam eandem atque teſtamenti videri, 988.21
Codicillos ad teſtamenti derogationem non trahi, tamen ſi dictio vniuerſalis aſcripta in eis ſit, 997.25. & in verb. derogatum. vniuerſalem dictionem.
Codicillos per teſtamentum, vice contraria declarare, 987.21
Codicillorum executionem per heredem legitimum admittendam, 944.4. ver. an quippe.
Codicillis declarari teſtamentum poteſt, 603.8
Codicillos etiam apud teſtatorem & teſtes recitandos, & publicandos, 944.13
Codicillos teſtium rogatu carere, 944.14. & in ver. rogatum teſtium in codicillis.
Cogitatio in genere ad naſciturorum ſtatus vocationem eſt, 984.173. & in verb. naſcituros vide.
Cogitatum in genere à iurante an ſufficiat, 929.24. & in ver. genus. Iuramentum vires.
Cogitatum in genere de caſu aliquo ſufficit, vt ad eum diſpoſitio etiam odio, a trahatur, 783.10. & in ver. generalis cogitatio.
Cognationem ad deſcendentes perſtringi quoties ob factum alterius cognatio ipſius pœna afficitur, 942.4. & 34. & in ver. a iure per alio.
Cognitio cauſæ opus eſt quoties iudicis authoritate aut conſenſu explicari res debet, 592.11
Cognitio cauſa neceſſaria vbicunque, facile executio demandatur de quo pronunciatum non eſt, 592.12
Cognitio cauſæ opus in omnibus eſt vnde lædi tertius poſſit, 392.27
& omnino, 592.80. ver. poſtremo ad clauſulam hanc.
Cognitio cauſæ, vel tum neceſſaria cum poſſeſſio cuo adimitur etiam ſi res dominio iure ipſo ſpoliatur, 592.29. & 97
Cognitionis cauſæ initium à citatione eſt, 592.29
Cognitio cauſæ ad partium iura audienda pertinet, 592.30
Cognitio cauſæ in ordine iuris faciendo verſatur, 592.31
Cognitio cauſæ in dilationibus permittendis eſt. 592.32
Cognitio cauſæ in dilationibus in primis vertitur probandi cauſa indulgendis 592.33
Cognitio cauſæ in opponendo replicando vt conſtat, 592.34
Cognitio cauſæ, quæ in decreto alienationis exigitur, intervallum inter cognitionem ipſam, & alienationem poſtulat, 1000.153. & in verb. breuitas decretum,
Cognitio cauſæ, quam decretum iudicis expoſcit, in cauſis inveſtigandis, probandiſque conſiſtit, propter quas alienatio permitti, & adhiberi decretum ſolet, quibus præteritis, pro non interpoſito habetur, 1000.147. & pluribus ſeq.
Cognitio, quam decretum exigit in alienatione rei eccleſiæ, aut minoris interponendum alienationi ipſi præcedere debet, 1000.139. & 140. & 142
& in ſpecie magis, 1000.153. & 154. & 155
Cognitio. Scripturam ſeparatam cognitio expoſtulat quæ exigi in decreto ſolet, 1000.154
Cognitionem cauſæ neceſſariam, vt bonis quis careat, 976.12. & in verſicul. ſententiam declaratoriam.
Cognitio cauſæ neceſſaria clauſula adiecta, ſi ita eſſe conſtiterit, 592.10. & in verbo conſtare.
Cognitio cauſæ neceſſaria in clauſula illa reſcripti, ſi quod de præmiſſis proponitur veritate fulcitur, 592.38
Cognomen non tam ad agnationem ſeu agnationis ius quam ad factum ipſum pertinet, vt quaſi agnati qui ſpiam nominetur, 800.7
Coitu cum muliere ſoluta, quo vilis ſit impunis ne habetur. 687.2
Collatio donationis ſimplicis, quæ morte confirmatur a fratre in poteſtate fratri emancipato non confertur, licet econtra donationem id genus fratri in poteſtate emancipatus conferat, 617.7
Collatio dotis an fiat vbi fructuum reſeruatio facta eſt, 617.1
qualiter autem fieri debeat, id eſt, quanti æſtimari dotem oporteat declaratur, 617.4. & 5
Collatio, quæ ex teſtamento ſit odioſa dicitur & arbitrans, ideo ſtrictum in ea procedendum. 617.7
Collationis materia tota æqualitatis ratione nititur 617.5
Collatio vitioſa, quæ iterum ab eodem fit priore non delata, 573.17
& limitatur, 517.18. & 19
Collatione non obſtante clauſula ad irritum ſpectat ne tertius ius lædatur, 592.43. ver. iuſ idem & in ver. clauſula.
Collatione alteri facta non obſtante clauſulam ad collationem vitioſam reſtringi ne damno tertius afficiatur, 900.18. ver. qua ratione.
Collecta à poſſeſſoribus bonorum ſolui debet etiam pro tempore præterito quo ii ſi non poſſederunt, 736.7. & 872.1. & per totum conſ.
Collectarum onera, quæ ante incurrerunt quam ad aliquem poſſeſſio perueniret an poſſeſſor bonorum præſens ſentiat, 872.1. & per totum conſ.
Collecta non niſi ad æs, & libram, & pro eis pretio debetur, 872.11
Collecta pro his tantum bonis imponi debet pro quib. illa ſolet inferri, 775.5. & in ver. conſuetudo loci in oneribus.
Collecta pro molendino an præſtari debeat quod ia libros cenſuales nunquam relatum fuit, neque proinde onus aliquod publicum vnquam agnitum per totum, 773.1. & in verſicul. molendinum quod in libros.
Collecta pro pecunia animalibus rebus etiam aliis mobilibus præſtari debet, & ibi, an pro bonis omnibus, 773.1
& declaratur, 773.3. & 7. ne locum habeat contraria conſuetudine interueniente.
Collectæ onus his non iniungitur qui ſubditi non ſunt, 872.2. verſ. ſecundo non modo.
Collectis ſeu collationibus, an domini caſtrorum de bonis paganicis pareant. 933.25. & in ver. dominium caſtri.
Collecta ob feudalia bona non penditur. 607.28
Collecta onus propter fructus imponitur, 872.6
Collecta munus tale habetur quale illud eſt cuius vice imponitur, 383.16
Collectiuo nomine coniunctos pro vno haberi, 972.23. & in ver. vnus.
Collectiuo nomine vocatos ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum admittit, 984.132. & vide in verb. ordinem ſucceſſiuum.
Collegii vnius ſententia ſingularium Doc. opinione potior habetur ob numerum Doc. qui in illo ordine ſunt, 761.5
Colluſio accuſatoris ex eo probatur, quod probationes ſunt perfunctoriè præſtat, reique delato excuſationes admittit. 997.15
Colluſio ex eo præſumitur, quod inter coniunctos agitur, & tertii præiudicium vertitur, 997.16
Colluſio ex ſuſpicionibus & præſumptionibus probatur, quamuis ſuſpicio vnica ad colluſionem probandam ſufficiens videtur, ſicut dolus indicio vnico, & calumnia vnica coniectura, 997.17
Colonus perpetuus iure colonia perpetua carere non debet propter detrimentum quod ex mala cultura in fructibus contingit, verum in ſubſtantia prædiorum interueniente detrimentum oportet, 423.11
Colonum talem, neque integrum petitam neque omninò excludendum, 914.6. & in verſic. domeſtici teſtimonium.
Colonus in mercedis difformitas impedit, 575.10. ver. in eandem ſententiam eſt.
Coloratus titulus ut eo non intelligitur qui beneficia plura iniuncta refragantia tenet in vnius gratia non ſalua, 572.5. ver. quod cum ita ſit, & in verb. execrabilis.
Colorato titulo execrabilis caret, 565.4. & in verſic. execrabilis.
Colorato poſſeſſionis in interdicto recuperanda, & retinenda, an admittatur, 901.1. & pluribus ſeq. ver. ſi dixeris abſonam rem videri.
ſed omnino, 901.7
Coloratio item poſſeſſionis ante ſpolium, & contra recuperanda interdictum recipe, 900.10. & 11. & maxime 33. & ſequentibus. & in ver. recuperanda interdicto.
Commendatarius minus iuris in commenda quam priuatus in beneficia habet, 873.1. ver. atque in caſu dubitationis minoris.
Comes illuſtris titulo ornatur, 579.1. & 855.2. ver. illuſtris inde clariſſimus etiam dicitur, & 379.1. ver. clariſſimus omnino.
Comes & Baro ſimul, Comitis ſolo præfertur, 992.4. verſ. qua ratione.
Comitem principis quam præſidis ſimiliorem, 975.30
Comitis dignitas regalis habetur, 833.2. ver. ius idem feudi comitatus.
Comitibus ius perpetuum obtinentibus plenitudinem poteſtatem non denegare, 975.29. & 46. & in ver. plenitudinem poteſtatis.
Comitis frater doctore ſimplici, an ſit præferendus, 855.1
Comitum nobilium que eſt vt dicuntur, 887.8. ver. inde dicitur.
Comes Palatinus ius legitimandi & ad feuda vocandi in terra aliena principe inconſulto non habet, 868.3
Comitatenſium ſeu comitatinorum aut vicariorum onera grauiora, 972.6
& omnino. 972.47
Comitatus liber non feudalis in dubio præſumatur, 972.8
Comitatus feudorum iure indiuiduus, 701.25 & 859.16
Comitatum ante diſtrictum appellatio ad eos non pertinet qui iuriſdictionis comitatus ſubiecti immediate non ſunt vt proprium magiſtratum habeat, 672.9
Comitatum inueſtitura per vexillum fit, 833.2. verſ. qua ratione per vexillum.
Comitatum dignitatem habet, 579.14
Commodum ex colluſione, doloque ſuo conſequi quis non debet, 997.19. verſ. conſequens iis prædicta ſit.
Commodum ad eum pertinere debet ad quem periculum ſpectat, 937.1. ver. qua ratione igitur declaratur.
& limitatur, 937.6. verſic. non obſtat à iure alienum.
Commodum eius eſſe debet cuius eſt periculum, & pro ratione laboris commodum vnicuique aſſignari debet, 792.4
Commodum maximum is ſequitur qui à lite diſcedit, 715.27. ver. vnde commodum.
Commodum ſentire hoc ipſo quis dicitur quod voluntati ſua obtemperat & ſatisfacit, 722.12
Commodum ex eo ſentire quis non debet vnde pœna eum affici oportet, 937.3. ver. abſurdiſſima plane, & 819.7
Commodum ex facto ſuo iniuſto ſentire quis non debet, 901.11. ver. ratio fortior.
Commodum ſtatutum ſentire non debere qui vtitur in loco eius non ſit, capit, 357.29. & in ver. beneficium ſtatutis beneficia.
Commodum & incommodum rei venditæ poſt contractum accedens ad emptorem pertinet, 887.2. ver. emptorem plane.
Commodum. onus ad animum declarandum prodeſſe, 957.18
& ampliatur, 957.19. & 20. & in ver. omnium hominum onere.
Commodi & oneris par ius eſſe, 957.18. & 8. duobus ſeq. ampliatio, & onera.
Commode, quod non ſit pro impoſſibili exiſtimari, 958.46. & in ver. impoſſibile dicc.
Commode quod non poſſumus facere perinde eſt, ac ſi fieri non poſſet, 993.32
Commune in vbicunque incolumi verba generalia per ſpecialia reſtringendo ſit, reſtrictionem ſibi non prohiberi. 982.52. & vide in verb. generalis atom à verba ſpecialibus.
Commune verbum certis rebus adiectum ad ſubſtitutionem directam non prodeſſe, 985.23. verſ. hoc amplius.
& declaratur, 985.110
Commune verbum directo permixtum directu fieri, 984.8. & vide in verb. directum.
Commune verbum in contractibus neceſſario obliquari, 985.23. verſ. ideo motiuatio.
Commune verbum in ſubſtitutione quod dicatur. 985.36
Communi non priuilegiato iure rem aliam credi, 1000.442
Communis opinio non præualet, quæ contra tex. loquitur, 832.7
Communem opinionem impune ſperni, quæ in ſpecie controuerſa non loquitur, 900.37
Communis opinionis materiam perſice in ver. opinio communium, 941.1
Communem iis potiores teſtes reddit, qui inuicem conſentiunt, 941.23. & in ver. teſtes potiores.
Communis ius in verbis generalibus ex, amendis ſpectandum, 920.11. & in ver. interpretationem eia.
Communis iure ſtatutis interpretatione deſumi, 923.8

atq; ibi ampliatio limitatur, 923.9. & *in verſic. ſtatuti interpretationem, vt ius commune ſeri ita habendum.*
Commune quod iuris ſe auenit veriſimilius id haberi 923.28. & *in ver. veriſimilius.*
Communis iuris munus nec bannito denegari, 925.2
ibiq; declaratio, 925.9. & 10
& *ampliatio duplex cum a. duobus ſeq.*
& *omnino*, 925.18. & *in ver. bannitus.*
Communis iuris materiam ſupple in verſic. ius commune, 936.1
Communia negligi facile ſolent. 814. 8. *ver. clariora etiam.*
Communia quæſita facere, an fratres debeant vna ſimul vitam ducentes bannisq; in commune viuentes, 567.2
& *declaratur*, 567.4
Communi eo vti non poſſumus niſi pro eo vſu ad quem deſtinata reperitur, 676.1. & 2. *verſicul. deſtinata.*
Communio in re ſocii prohibentis conditio melior habetur. 676.1
& *declaratur*, 676.2. *ver. argumentu hoc.*
Communicare *bona non ideo minus ſocius debet quod ſuo eadem nomine clam ab his comparauit ſocietate in prædiis acquirendis ſemel contracta*, 576.2. *ver. neq; putat nomine omnium.*
& *declaratur*, 576.26. & 27
Communicare prædium ſuo nomine emptum ſocius debet ſi eo poſtea in commune cum aliis vtitur, non idem ſeruandum cum ſocietas ulla expreſſo non antecedit, 576.4
Communicare bona empta ſuo nomine quiſq; non cogitur ſocietate bonorum omnium non interueniente nequidem ſi pecuniam communem in emptionem erogauit, 576.3
Communicatio *fructuum ad proprietatem non ſtabitur ſocietate expreſſa non præeunte*, 576.5
Communicatio proprietatis ex fructibus in communi conſumptus non ſequitur ſocietate etiam alicuius rei expreſſa antecedente vbicunque ſocius vnus atque alter ſibi non ſocietati acquirit, 576.7
Communicatio, vna ſtatim ab vtraq; parte facta ad ſocietatem tacitam inducendam valet, 605. 4. *ver. actus porro.*
Communicatio lucri qualiter fieri debeat quoties ex vna alterius opera & induſtria, ſua lucrum quis facit. 694. 2. & *in verſi. induſtria quantitatem tribuit.*
Communicatio lucri ex pecunia paterna percepti fratri qualiter fieri debeant, qui particeps in laboribus non fuit, 694.1. *per totum*, & *in ver. lucrum ex pecunia paterna.* & *in ver. fratri lucrum.*
Communitatis poſſeſſio ex actibus priuatorum docetur, 972.13
Communiter præſumptionem leuem non eſſe quæ ab eo deſumitur quod vulgo aut communiter fieri ſolet, 949.9
Communiter. Actum in dubio quod creditur vti communiter fieri ſolet, 669.10. & 979.2. & 683. & 875.8
Communiter. Ex eo quod communiter fieri ſolet, certa præſumptio percipitur, 809.11. & *in ver. certa præſumptio.*
Communiter. ex his quæ communiter aut plerumq; fiunt declarari voluntas ſolet, 664.13
Communiter ex his fraudem aut interpoſitam perſonam præſumi quæ fieri communiter aſſolent, copioſe & ſcite, 977.4
Communiter quod fieri plerumq; non ſolet factum non videri, 930.12. & 949.10. & *in ver. in ſolutum veriſimilius haberi*, & *in verſic. veriſimile non debet.*
Communiter ab his quæ communiter fieri ſolent arguere licet quod enim frequenter contingit veriſimile habetur, & *præſumi ſolet, ideo probandi onus in aduerſarium transfert*, 662.12
Communiter argumentum deducere de his licet, quæ fieri plerumque ſolent, 882.10. & 662.12. & 949.9
Communiter. Argumentum optimum haberi, quod ab his ducitur, quæ fieri communiter ſolent, 1000.51
Communiter ex cauſa quid actum præſumi, ob quam fieri communiter ſolet, 1002.441. & *in verb. præſumptio.*
Communiter ſententiam ab his præſumi, quæ fieri communiter aſſolent, 1000.13. & *in verb. ſcientia.*
Comparatiui *naturalis eſt, vt poſitiuum ſuum contineat*, 991.72. *ver. eodem opinio ampliata & ab Alex. videtur.*
Compatris *teſtimonium an recipiatur.* 924.3
Compendio *ex eo affici quis non debet vnde pœnam meretur*, 819.7
Compendioſa *ſubſtitutio indicatur quoties mentio mortis fit etiam abſq; vllo temporis tractu*, 772.15
Compendioſa abſtitutio ab extraneo facta vulgarem fideicommiſſariamq; amplectitur, 732.21
Compendioſa ſubſtitutio verbo communi citra dinumeratione ætatis non facta fideicommiſſi vtra intra pubertatem ex coniectura leui ob opinionum varietatem valet, 675.5
Compendioſa ſubſtitutionis materiam perſice in ver. ſubſtitutio compendioſa.
Compenſandi *animo in dotem data pecunia an credatur, quæ primum legata fuerat, an vero vtranq; debeatur*, 686. 1. & *in ver. legatum cum non ſcris.*
Compenſandi animo non fruſtra creditore à debitore legari ſi commodi quicquam habere legatum poſſit, 974.8
Compenſandi animum ex verbis percipi ne plurimum quid petatur. 972. 3 & *in ver. taxatiuam ad compenſandum.*
Compenſandi animum ex taxatiua colligi, 911.3
Compenſandi animum in fratre ne præſumatur qui dotem ſorori à patre relictam dedit, 974.2
Compenſandi animum ex clauſula præſumi ne plurimum quicquam is petat aut turbet, quæ cedat cui ſolutio ſit. 974.2
Compenſandi animo illud relictum intelligetur, quod ſimpliciter ab eo legatario obſtrictum per legem erat, 831.11
Compenſandi animum in eo intelligitur, qui ex voluntate ſua non neceſſario quod debet. declaratur in ſuo conſilio, 686.2
Compenſandi animum in relicto ad id præſumi, quod debitum neceſſarium eſt, 977.25
Compenſatio *vice ſolutionis eſt ideo cum debito extincto fruſtra illa fit*, 779.3
& *omnino ſolutio vera in compenſatione inſt*, 782.2. *ver. ſecundo in ſpecie.*
Compenſatio recipi de rebus diuerſis regulariter non ſolet velut de quantitate ad ſpeciem, 686.4
Compenſatio legati cum debito voluntario regulariter non fit niſi ſi legatum ob cauſam ſiat propter quam obſtrictus teſtator erat. 779.2
Compenſationem culpæ grauioris cum leuiore non fieri, 678.1. & *in ver. culpam grauiorem.*
Compenſationem facti in peccatum non permitti, 893.7. *ver. ſic in alio etiam.*
Compenſationem culpæ cum culpa faciendam, 953. 4. & *in ver. culpam obiicitur, o.*
Compenſationem, & retinendi cauſam iure pari æſtimari, 893.7
ibiq; declaratur, 893.7. & *in ver. Retinendi compenſandi.*
Compenſationem ſpeciei in pecuniam viceq; contraria in voluntate diſponentium fieri, 966. 25. *verſic. quoniam.*
Compenſatio cur alias locum non eſſet admittitur ex coniectura ſiue ex præſumpta diſponentis mente ibique inter coniecturas illa reperitur quoties ob eandem cauſam quod poſtea datur promittitur, vel legatur, ex quo datum promiſſum, vel legatum prius erat iterum ſi ſummas diuerſas diſpoſitio vtraq; habeat, coniectura alterius mentio ſit circa ſi. 686.3
Compenſationi locum ex coniecturis hic expreſſis eſſe, 922.2
Compenſationem in culpa admitti, quoties culpa renis vtrinq; eſt, 1000.18
Complicem *delicti eum intellige, qui cum poſſit ei non aduerſatur*, 988. 13. & *in verb. conſenſum delicto negligentiam.*
Compromiſſum *tertio non nocet*, 710.4
Compromiſſum ad ſucceſſorem in officio non pertinere, vt ex nomine id officij factum aut dignitatis ſit 976.43. *ver. in eadem ſententia.*
Compromiſſum ab eo fruſtra fieri ſi cui alienandi non eſt, 976. 15. & *in ver. alienationis prohibitionem.*
Compromiſſo finito neq; ad effectum perducto confeſſiones & promiſſiones omnes intercidere quæcunq; adſcripta in eo ſunt, 947.33
& *declaratur*, 947.33
Conatum *non niſi extra ordinem citra corporis detrimentum coerceri*, 941.23
Concedendum *idquod velle aliq; futurum ſit ſine contradentis diſpendio*, 746. 8
Conceptio. *Satis videri tempore illo ſubſtitutum conceptum, quo ſubſtitutionis conditio extitit*, 984.112. & 127
& *locupletius*, 984.162
& *vberrime*, 984.129
& *recolligendo*, 984.134
Conceptionem non tempore fideicommiſſi cedentis, ſed cum eius conditio impletur, ex quibus vbicunq; mens alia teſtatoris arguitur, ex quibus coniecturis declaratur, 984.169
Conceſſio *aquæ potior quæ anterior*. 951.2. & *in ver. aquæ priorem.*
Conceſſio de vno facta complectitur ſine quibus intelligi conceſſio eſſet & quibus deriuatis profutura paululum eſſet, 871.6
Conceſſio ſuperioris ex vſu ſubſecuto declaratur, 618. 3. *verſ.* & *in conceſſione ſuperioris.*
Conceſſionum poſteriorum irritam cum ipſo fieri cum derogatum priori non ſit, 951.4. & *in verſic. ſubreptione.*
Conceſſioni priori per clauſulam non derogari in conceſſione poſteriore inſertam, non obſtante collatione alteri facta, 951. 5. & *in ver. clauſulam derogatoriam.*
Concludentem *eſſe, & confeſſionem oportere.* 951. 7. & *in ver. confeſſionem negligi.*
Concludentem probationem exigi, 911. 12. & *in ver. probationem eſſe.*
Concluſio *pacti, non autem narratiua ſpectanda, ſimiliter & libelli qualitas ex concluſione, non ex narratione cognoſcitur*, 989.5
Concluſione in cauſa facta perinde eſt, ac ſi lata ſententia eſſet, 997.24
Concluſione in cauſa & renunciatione probationum facta exceptione inuſitata euidentes vti licet quæ ex confeſſione partis appareat, 622.16. & *in ver. exceptio inuſitata euidentis.*
Concluſionem in cauſa facta deducere, proponere, probationes afferre ne dum producere inſtrumenta licet vbi ſalutis diſcrimen verſatur, 714.3
Concluſio in cauſa nihil aliud eſt quam iudicis interlocutio quæ in manu iudicis eſt, ob id eam reuocare poteſt ſi velit, & non modo expreſſim, ſed & tacite per actum concluſioni contrarium, 714.4
Concluſione in cauſa facta ſi ait reuocari quis poſtulet, quia inſtrumenta edere velit illa producta abire iudex debet, quæ ſi pertinet ad rem videat, tunc concluſionem ipſam reſcindere iudex debebit, 714.5
Concluſio in cauſa non niſi partes adſtringit, non iudicem, ob id officium ſuum vbere impartitur probationeſq; admittere poteſt quas vtiles fore cenſuerit, 714.6
Concluſio inepta fraudi non eſt cum ſola veritas obſeruatur, 539.3
Concluſio quæ poſſeſſionis reſtitutio ſimpliciter petitur, ad remedium omne vtilius trahitur, 879.1
Concluſio in cauſa inſtrumenta producta adiuuare non impedit, 799.11. *verſ. atque vt inſtrumentum.*
Concluſionem in cauſa facta inſtrumenta poſt reperta producere licet ſi culpa omnis nullius requirendi obfuerit, cuius vero interuenientia non recte productio ſit, 714.10
Concluſionem in cauſa facta exceptiones factiq; allegationes iudex recipit cauſa aliqua iuſta mouente, & ibi quod productionis inſtrumentorum etiam recipiuntur de quo etiam habetur infra, 714.2
licet regulariter poſt concluſionem in cauſa inſtrumentorum productio impediatur vt infra habetur, 714.6
quæ vero dicatur iuſta cauſa declaratur. 714.7
Concubinatus *iure ciuili permittitur*, 716.4
& *ampliatur*, 716.4
Concurium *eorum non obeſſe quæ inferma diſiuncta ſunt*, 915.12. & *in verſ. coniuncta ſingula quæ.*
Condemnatio *alicuius & cognationis eius in tertiam vſq; generationem à Papa facta ad deſcendentes reſtringenda ne vatione prorſus condemnatio careat*, 721.8
Condictio *ex lege non aliter datur, quam ſi actio alia deſit*, 730.12
Condictio indebiti ad poſſeſſionem recuperandam etiam datur quæ in contractu nullo ad alium pertinent, 771.4. *ver. argumentum igitur.*

Condi-

INDEX

Conditione indebiti præter poſſeſſorium ex canone redintegranda poſſeſſio etiam recuperatur quæ ex contractu vitioſo tranſlata eſt, 879.2.ver. condictione etiam indebiti.
Condictio ſine cauſa, & reſtitutoria præter condictionem indebiti & poſſeſſorium ex canone redintegranda ad poſſeſſionem recuperandam competit quæ ex contractu vitioſo tranſlata eſt, 879.2.ver. condictionem item ſine cauſa.
Conditio vbi impleta in diſpoſitio pro pura habetur perinde ac ſi ab initio nulla adiecta conditio fuiſſet. 878.5
& conditione exiſtente locum diſpoſitio habet. 559.24
Conditio cauſam finalem indicat, 705.12
Conditio. filii in conditione poſiti an ob id vocati intelligantur quia ad plures ſubſtitutionum gradus teſtator progreditur, amici partium doctoribus inter ſe conueniunt, 584.3. verſic. quæ de reliquis conie-ctura.
Conditio melior eſſe non debet qui grauius delinquit. 818.7.ver. atque eum grauius.
Conditio eius melior qui de integritate ſua certat, 901.6
Conditio melior remotioris & minus dilecti quam proximioris & magis dilecti eſſe non debet, quod locum habet verbis etiam vtitur aliis interuenientibus quæ remotiores fauerant, ea enim reſtringi conuenit ſignificatione eorum violata ne abſurdum hoc tolleret ne vt melior conditio remotiorum ſit quam proximioris. 623.9. & 725.15.& 8.8.
Conditio melior minus dilecti eſſe non debet quam illius quem magis dilectum eſſe conſtat, 809.15. ver. ſed etiam.
Conditio melior tranſuerſalium quam deſcendentium eſſe non debet, 747.3
Conditio melior deſcendentium remotiorum quam proximiorum eſſe non debet. 785.17
Conditio melior remotiorum quam proximiorum eſſe non debet, ideo excluſo à ſucceſſione aliquo, & deſcendentes ex eo excluſi intelliguntur, 817.4.& in ver. excluſo aliquo à ſucceſſione.
Conditio ad diſponendum prohibendum ve non valet, 834.4.& 966.12
Conditionem diſponere cum fruſtra alias adſcripta apparet, 917.1.ver. atque cum niſi.
Conditione deficiente locum diſpoſitio non eſſe ſciat 935.8
perinde enim eſt ac ſi diſpoſitum quicquam non fuiſſet, 678. 4. & 874. 16. verſicul. conditio plane.
Conditione deficiente aliam interuenire licet in poteſtate partis impletam tamen conditione non ſit, dummodo per eum non ſtet cui implere debet aut per tertium, 867.11
Conditione ſubſtitutionis deficiente & ipſa deficit ſubſtitutio, 854.2
Conditionem ſemel deficere ſufficit, 584.2
Conditio vbi deficit locum diſpoſitio non habet, 764.6
neque diſtinguitur an culpa, nec ne defecit an non ſit neque factum dicitur quod ſub conditione fit ſi ea defecit, 741.5
Conditione legati deficiente legatum perimitur, 663.14
Conditio formam inducit, 839.7. & in ver. formam conditione.
ob idem forma ſpecifica implenda, 794.5
Conditio diſpoſitioni adiecta ad proxima referenda, 808.1. verſ. conditione etiam.
Conditio in diſpoſitione quando ſubauditur rebus ſic ſtantibus vti eo tempore erant quo facta diſpoſitio eſt, 680.15.& in ver. cauſa noua.
Conditionem in legitima non ſubaudiri dum vera parens fruitur, hoc eſt, ne ſub conditione quidem in bonis parentis ſuperſtitis ſit ius legitimam debere ſi moriens parens ante obeat, 838.6
Conditio cauſa & de legitima reuſcitur vbicunque vero inſtitutione illa non debetur, 616.22
Conditio in aliis quem quam rarum habet ſubaudiri ſolet ſi vtilis aliunde aut efficax ſi etiam præter æque probantis conſen, non aliud non obſtet. 880.8. ver. expreſſio vel.
Conditio in tempus futurum concepta ad eum tempus trahitur quo iam impleta ſit, 664.9
& declaratur. 664.26. ver. ſi vnde reſpondetur.
Conditio contraria, ſub conditione qua ademptum aut infirmatum ſub contraria datum conditione videri, 974.16
Conditio in priori legato adſcripta ad poſteriora legatum ſaltem trahitur in vtique repetita ſuiſſe cenſetur quam ex diuerſo, 701.41. ver. atque quæ conditio.
Conditio, ſi in legibus ſtuduerit, tum effectu accipi debet ſi ad effectum & finem iuris ſtudioſo perduxerit de quo effectu & fine cogitauit ab eo cenſetur quæ talem conditionem appoſuit, 682.3. & in ver. effectum, tum effectu.
Conditio inſtitutioni adiecta an repetita in prælegato cenſeatur, 608.4. ver. tertia difficultas & pluribus, ſequent.
Conditio. filios in conditione poſitos vocatos non intelligi. 635.3
& limitatur. 935.11.& 17
Conditio. filios in conditione poſitos ex lege ac auctoritate vocatos intelligi, 563.11.& 935.18
Conditio dicitur ſi ante actum perfectum vim leui quod oportuit modo vero ſi poſt, 80.5
Conditio tacita ſubauditur in diſpoſitione hominis ſi ſtatu eodem res maneant qui erant cum diſpoſitio agerentur. 808.15
Conditione vtilitatis pendente effectum prohibendum eius non eſſe, 990.22 & in ver. omnium vbi dubium.
Conditione deuotionis pendente non ei non competit qui donationem accepit. 576.1
Conditione reſolutiua actus pendente iure eius cauere quemquam non oportere, 900.22. ver. abſurdus quippe.
Conditione fideicommiſſi contractuſque pendente fideicommiſſi atque contractus nomen non eſt proprie nec abuſiue. 793.12
Conditio viduitatis in priore donatione adiecta an repetita in poſteriori reformante videatur, 787.3
Conditionem ex ablatiuo abſolutus oritur. 949.22. ibique ampliatio triplex. & in verſ. ablatiuus abſolutus.
Conditionem fideicommiſſi ſatis extinctum ſemel, 935.2. omnino in 11. & ſequentibus quoque. & in ver. ſemel.
Conditionem ex relatiuo naſci tempori futuro adiecto, 936.2.& in ver. relatiuum.
Conditionem tempus incertum facit. 652.5
Conditio in totum implenda, 949.25 & in ver. partium, lementum.
Conditio ante implenda quam conditionalis ſententia executioni mandetur idem in conditione inſtrumento adſcripta, quod executionem paratam inſtat non habet, 602.8.& in ver. ſententia conditionalis.
Conditionem impletam eſſe docere debet, qui ideo agit quod impleta ſit, quod locum habet in materia quauis, vel fauorabili ne dum odioſa. 721.5
Conditionem impletam eſſe docere debet, qui ex diſpoſitione conditionali ad iudicium deſcendit ſiue affirmatiua, ſiue negatiua ea ſit. 742.4
Conditionem pro impleta in perniciem non habere per quem factum eſt quo minus impleretur. 969.20
Conditionem propriè & vere non præſumptione implendam, 940.33
Conditio in forma expreſſa ſeu ſpecifica implenda, nec per æquipollens impleri poteſt quia voluntaria prorſus eſt quod & contra cauſam plane locum ſibi vindicat, 794.3
Conditio per æquipollens impletur ad caſumque aliquem extenditur vbicunque effectus potius quam modus obſeruatus à teſtatore eſt, 794.3
& declaratur, 794.5.& ſeq. verſicul. tertium denique, ne locum habeat in conditione voluntaria.
Conditio. quod ſub conditione relinquitur conditione iam impleta debetur, 671.28
Conditio. filios in conditione poſitos vocatos cenſeri cum ex eſtate patris non ſuccedunt, 917.1
Conditio ſi ſine filiis, filii poſiti in conditione, an dicantur vocati, 761.1. & per totum conſ. optime tractatum inuenies de quo etiam in ver. filii poſiti in conditione vbi latius.
Conditio ſi ſine heredibus deceſſerit ad deſcendentes reſtringetur ne inutile fideicommiſſum fiat 731.10
Conditio ſi ſine filiis legitimis & naturalibus deceſſerit, an per filium legitimatum tollatur, 669.1.& per totum conſ. & in ver. legitimatus. filius granatus.
Conditio ſi ſine liberis fideicommiſſo adiecta liberis vel eius cupidis tamen ipſi heredes patris non expleant ob id fideicommiſſum euaneſcit. 742.6
Conditio ſi deceſſerit ſine liberis quomodo intelligatur. 878.1 verſ. atque in ſpecie ſubſtitutionis, & pluribus ſeq.
Conditio ſi deceſſerit ſine filiis in filia euaneſcit, licet filios ſummotum eſſe teſtator voluerit. 725.4.
improbatur. 725.16. ver. non obſtat Bologniui authoritas.
Conditio indiuidua ideoque ex parte non impletur. & ſi omiſſum implementum in minimo ſit deficere in totum. 644.5.& 867.12
Conditionem dementi ſponte ſua ineuadi non commodi, & onera diſtinctio fiat. 957.19
Conditione tacita etiam non exiſtente ſit habenda eſt eſt, atque ſic actu non ſit, 558.10. ver. conditione igitur.
Conditio tacita in pendente actum continet. 556.11
Conditionem tacitam non ſubaudiri, atque ideo paucis alterius regularibus conſeri. 958.11. ibique verſ. hoc ampliatur.
& ampliatur etiam ſi cadatur alias actus ſiat, 958.11 & in ver. puram ſubauditionem.
Conditionem tacitam ut qua in l. cum auus. ff de cond. & demonſt. ad tranſuerſales non pertinere, 8.8.19 ver. tum quia ſententia. & in ver. tranſuerſales in eiuſd.
Conditio. Ademptio ſub vna conditione, ſub contraria datum intelligitur, 991.1
Conditio atque ideo indiuidua ſi ex tantulo deficit, in ſolidum actum perit, 1000.165. verſic & obſeruandum
Conditio ex relatiuo. & verbo temporis futuri oritur. 985.11.& in verb. relatiuum.
Conditio formam facit, 992.18. verſicul qua conditio,
Conditio in diſpoſitione quando ſubauditur, ſi in eodem ſtatu reperiantur, 982.45
vnde mutatione poſita accedente ipſi eumque diſpoſitionem mutare conuenit. Hinc fit, vt a conſilio adiens antiqua recedatur perſonarum mutatione accedente. 981.48
Conditio indiuiduum actum efficit. 1000.132.
& ampliatur, 1000.134.& in verſ. indiuiduum actum
Conditio melior eius non debet, qui cauſa contentionum dimidiero protulerit, ac alium, qui apud iudicem iudicium velit expectare. 997.74. ver. ſecundo reſpondetur.
Conditio minus dilecti melior quam charioris fuiſſet, ratione non conueniret. 987.78
Conditio mixta pro impleta habetur, ſi per eum, cui impleta erat, ſtat, quo minus impleatur. 994.8
& hoc ampliatur etiam ex facto proprio pro impleta conditio habetur, quoties per tertium quæ impeditur, quo minus pareri conditioni poſſit. 994.12
Conditio, non modica dicitur, quoties impleri eam ante oportet, quam ad fideicommiſſi ius ſubſtantiæ admittatur, etiamſi modalia alias verba ſignificent, 994.7
Conditio. non incluſum continetur ad vocationem filiorum qui poſiti in conditione ſunt ex ratione æquitationis dicimus, 984.28.& vide in verb. æquitatis ratio. & in verb. fideicommiſſum.
Conditio quibus caſibus ad vocationem filiorum extrahitur ad portiones parentum grauatorum id reſtringendum, 987.1
Conditio. quod ſub conditione quæ ademptum, datum ſub contraria intelligi, 984.22.& in verb. ademptio.
Conditio ſi ad filios vocandos producit per iuris nomen inter eos ſubſtitutionem ideo in coiliget, 987.2
& limitatur. 987.3. & in verb. ſubſtitutionem reciprocam.
Conditio ſi euaneſcit perinde ac extinctus, vt ſi actus factus conditionalis non ſit, 985.17
& ampliatur, vt cum ipſo actus euaneſcat, 985.17
& declaratur. 985.108
Conditio ſi omnino, ac pro non facta diſpoſitione habere. 985.116
Conditio ſi non exiſtat perinde res habenda eſt, ac ſi facta omnino diſpoſitio non ſit. 987.14
Conditio ſi pendet, nemo quicquam non competere, enim nihil ineſſe ponat, 985.118
Conditio, ſi preces veritate nitantur, nec atque vim poſſit, ita eſſe deſecerit, 1000.152. in ver. clauſula
Conditio, ſi preces veritate nitantur, hoc ipſo deſpi-

cem

tere intelligitur; quod probatio eorum non præſtatur, quæ narrata in reſcripto ſunt, 1000. 339. & 351

De quo etiam in verb. obreptitiam. & in verb. reſcripta conditio.

Conditio, ſi ſine filiis, citra expreſſionem aliam in ſubſtitutione ſubauditur, 992.5
& declaratur, 992.40. in locum in transverſali habeat.

Conditio, ſi ſine filiis deceſſerit, ad commodum cuius pertineat gratiæ, an filiorum, qui poſiti in conditione ſunt, 987.36. ver. ſed enim.

Conditio tacita in maſculinorum vocatione intelligitur, ſi nati erunt, 984.172. & vide in ver. naſciturorum.

Conditio tempore quocunque caſualis impletur, 984. 172. & vide in verb. caſus. complare.

Conditio videtur inesse, quod in arbitrio cuius pendet, ſi arbitratus erit, 981.12. ver. curſus cum in arbitrio. & verſ. arbitrium.

Conditione deficiente locum diſpoſitioni non eſſe, 1000.90

Conditione impleta puram diſpoſitionem intelligi, quæ facta ſub conditione eſt, 985. 35. verſ. ſuntſum conditione.

Conditione non adimpleta, iuramentum evaneſcere, 1000.356

Conditione non impleta iure ipſo actum interire, 1000.395

Conditionem non impleta pro non ea eſſe, ut ſi alia res non ſit, 1000 392

Conditione perſonæ, vel re variata, ius commune perſonæ eius cum variare, legibusque & moribus aliis gubernantur, id eſt, ſecundum ſtatum eum quod hodie eſt. 1000.29. verſ. unde ſit.

Conditionem alteram meliorem faciens quam deteriorem fieri, 1000.330. & in verb. prodeſſe.

Conditionem de facto impleri ſi ſonat, neque eius intellectum in ea perſiſtenda ſequendum, 985. 105. & 106. & in verb. effectum. & in verb. factum.

Conditionem impletam liquere iudici oportet. Quare ſatis non erit, impletam vero eſſe, cum incognitum id iudici. ſit, 1000.144. & in verb. conſtare. igno enim veritas.

Conditionem in iuramento tacitam intelligi, ſi vera narrata ſunt, 1000. 363. in verb. iuramentum conditionem.

Conditionem prodeſſe ad diſponendum, ubicunque ſuſpenſa aliter non ut deſa maneret, 987.19. & in ver. operari ea vetita.

Conditionem reſcriptam tacitam habet, ſi preces veritate nitantur, 1000. 141. & in verb. reſcriptum.

Conditionem ſi, particula inducit, 1000.162
& ampliatio, 1000.162. & in verb. ſi.

Conditionem, ſi ſine filiis deceſſerit, vocationem eorum reſiſtere, conditione & illa adiecta, ſi inteſtatus aut ſine teſtamento mortem obierit. 987.18. & in ver. inteſtatus. Conditionem ſi inteſtatus.

Conditiones plures ſi adiiciantur, impleri omnes oportet, ut admittatur inſtitutus, vel ſubſtitutus poſſit, 993 3. ver. monendo ſuerunt.
& vide, 993.6

Conditionis expreſſæ eventum ab eo probandum, qui conditione ipſa expreſſa nititur, 994.2
& ampliatur in conditione negativa, 994.2

Conditionis implementum ab eo probandum, qui actus conditionali nititur, 1000.141. verſ. ob id qui reſcripto conditionali.
& ampliatur, 1000.142. verſic. ſed & in conditione id.

Conditionem concurſus non requiritur, ubicunque propter aliud, non propter ſe copula interponitur, nam in disiunctam tunc reſolvitur, 993.6

Conditionem tacitam in legatis & fideicommiſſis ineſſe ſi aditum hereditati erit, 958. 49. verſic. qua ratione.

Conditio tacita in lucro dotis ineſt, ſi matrimonii legem maritus impleverit, 816.3

Conditio tacita in fideicommiſſo ſubauditur ob præſumptam teſtatoris voluntatem, 752.1. ver. conditio enim tacita.

Conditio tacita in diſpoſitione quatuor ſi intelligitur rebus & terminis ſubſtantibus, 668.15

Conditio turpis aſtimatur quæ libertati matrimonii contraria eſt, 664.8
& declaratur, 664.2. verſic. conſtitutiones memoratæ.

Conditionalis inſtitutio habetur facta de bonis quæ in loco tali dominium habet, id eſt, ſi quæ bona in loco tali dominus habet, 802.2. verſ. idem ſi de bonis.

Conditionali iure ante quem non fraudari quam defectum id conditione ſit, 900. 2. verſic abſurda quippe.

Conditionalia relicta in ſinguli licet legatorum ademptionem non veniunt, 570.12

Conductionem rei ſua ad irritum deduci, 1000. 411. & in verb. rei ſuæ.

Confeſſio abſente parte facta cum fama probatione coniungitur, quæ ſemiprobationem veraque parit, 991.84. verſic. unde Aretinus ſcribit.

Confeſſio abſente parte teſtibus pluribus ſingularibus probata ad probationem ſemiplenam prodeſt. 995. 24. verſ. hac amplius in confeſſione abſente parte.

Confeſſio ad omnia porrigitur, quæcunque ex eo procedunt, 991.80

Confeſſio. Confitendi facultas his non datur, quibus alicui iuri derogare non licet, quoties ex ea confeſſione alienum ius læderetur, quod exemplo declaratur. 791.9. ver. & in univerſum.
& vide, 991.20. verſ. ſecundo reſpondetur.
& declaratur, 991 92. ver. eiſdem modo deciſiones alias deluunt.

Confeſſio. Cum pecuniam accepiſſe quiſpiam confitetur, de tempore confeſſionis numeratam eam intelligi, 1000.80

Confeſſio duplex, vera & ficta, 1000.86

Confeſſio eius, qui heredem ſe aſſerit, verum inter perſonas alias notat fuiſſe, & argum. 1000. 466
ſumſit l. ſio. ff. de interrog. actio. exceptus, 1000.466

Confeſſio ex capitulis emendicatur, 1000.270. & in verb. capitulans.

Confeſſio ficta ex contumacia eius naſcitur, qui ad iudicis iuſſum interrogationi, aut poſitioni non reſpondet, 1000 8. & in verb. contumaciam.

Confeſſio inter alios facta difficilius præiudicat, quam ſententia inter alios prolata. 991.9

Confeſſio mariti ſi ex pecunia uxoris emptam rem aſſerat, creditoribus mariti nocet, ſi veriſimile ſit, quia bona aliunde uxor haberet, 991.80. ver. ſecundo reſpondetur.

Confeſſio matrimonii an ante nativitatem filii, vel poſtea ſiat differat, Rot. putavit, quam differentiam ut verbalem author impugnat. 992.83

Confeſſio non dicitur, à qua intellectus abeſt, 1000. 129. & in verb. intellectu confeſſionem.

Confeſſio patris etiam iurata legitimæ eius non minuit, velut ſi magnam pecuniæ quantitatem apud ſe depoſitam fuiſſe, vel iuratus aſſirmet, qua reſtitutione minor legitima foret, 991.9. ver. & in univerſum.

Confeſſio parte abſente facta Canonico de iure, & in terris eccleſiæ probationem plenam facit, idcirco facilius ex ea matrimonium quod ſpirituale eſt probatur, quam ſi de cauſa alia prophana ageretur, 991. 45. ubi de eo et eam agitur, quando de matrimonio contenditur in terris non ſubiectis eccleſiæ.

Confeſſio abſente parte facta cum fama ad probationem integram continuatur, 992.43

Confeſſio parte abſente facta diverſo tempore, & coram diverſis teſtibus, an ſemiplenam probationem faciat, 991.44

Confeſſio recepta pecunia promiſſionis ſpe ſubſecuta facta creditur, 585.10

Confeſſio de accepta dote manente matrimonio nulla, dote danda promiſſione antecedente donationis locum habet quæ iuramento promiſſorio convaleſcit non itidem in aſſertoria, 557.2

Confeſſio de dote percepta nuptiis ſecutis interveniens in donationem migrat, qua mortem confitentis vigorem capit, 557.4

Confeſſio facta mariti quod dotem habuit numeratione poſtea ſecuta ſpe ſalla iudicatur, 583.22

Confeſſio mariti, quod dotem accepit ſiſco obſtat perinde ut creditori privato, 526.5

Confeſſio mariti de dote accepta nuptiis manentibus donationis vicem obtinet, quæ iuramento convaleſcat fraudique ſiſco eſt æquiparatus privato, 596.7

Confeſſio mariti numeratam dotem eſſe non aliter fraude convincatur niſi brevi poſt tempore aut alienam ut conſtetur non factam contrahitur, 596 8

Confeſſio mariti ante ſtationem pecunia numerata à ſiſco non patitur tempore tranſacto, quod exceptioni hinc obiiciendæ præſtitum eſt. 596.9

Confeſſio de dote recepta, quæ inter coniuges ſequitur iuramento confirmatorio non adeo confirmatur quia impune non parti liceat ſeceſſi ſi iuramenti vero et actorum interveniat, & veram confeſſionem eſſe maritus aſſerat. 815.2

Confeſſio dotis ſœnore inter perſonas etiam alienas probationem valet, 780.3

Confeſſio mariti quam vere eſſe ex parte conſtat vere ex toto præſumitur, 793.16

Confeſſio mariti quod dotem ſe habuiſſe teſtamento expreſſit veluti mulieris non eſt neque legati iure conſiſtit, cum certa dotem expreſſio facta non eſt, 870.4

Confeſſionem teſtatoris de dote recepta uxori abſenti inutilem ſi dos aliter non liquet neque legati iure prodeſſe ſi modus certus declaratus dotis non eſt, 966.1

Confeſſione teſtatoris de dote accepta legatis iure ſtandum quamvis de ea non conſtet, 956.1. & ſeq.
& ampliatur etiam cum inſtrumentum ipſum dotis profertur quo inter expreſſa pecunia eſt, & quid ſi ad inſtrumentum ipſum dotis relatio habetur de quo omnino, 916.5 & 12. & 13. & 15

Confeſſio teſtatoris quæ dotem ab uxore maſſe putationem dotis ſe expreſſe ſcribit prout in tali inſtrumento apparet, 666 5

Confeſſione mariti dotatam uxorem non videri, & ſi à ſtatuto quaſi dotata excludatur, 896. 19

Confeſſio mariti quod dotem accepit matrimonio manente facta donationis vice eſt iuramentoque promiſſorio convaleſcit, 585.10. & 596.7

Confeſſio ad omnem trahitur quæ ſunt in confeſſione ſequuntur, 689.5

Confeſſio ad illud porrigitur quod ſequi ex ea ſolet, 701.32

Confeſſionem fictam quæ ex contumacia ſequitur ad iudicium aliud non protendi, 967 28
& ampliatio, 967. 28. & in verſicul. contumaciam.

Confeſſio tacita delicti à tranſactione ſit de re habita, 857.22. verſicul. & in ſpecie tranſactionis.

Confeſſio iudicialis ea efficacior quæ extra iudicium ſit. 976 10. & in ver. iudicialem.

Confeſſione delictum non induſtrietur. 758.1

Confeſſionem procuratoris in iudicio aliis onerosam non eſſe, quod ob cauſam aliam mereatur, 967. 22.

Confeſſio unius alii non nocet, 966.16. & in ver. aliis enunciativa verba non nocent tertio

Confeſſioni, & in ſpecie prohibita credi ſi veriſimilis eſt. 912.17. & in ver. veriſimile confeſſioni fidem vel in ſpecie prohibita haberi.

Confeſſioni propter veri ſimilitudinem creditur cui alias credi non ſolet, 715.1. & 815.18

Confeſſionem ſecare adverſario non licet iuris præſumptione confitentis non refragante uti, in connexis, 560.3

Confeſſio defuncti nedum heredi ſed & ſucceſſori ſingulari nocet, 832 4

Confeſſionem ita nocere ſi certa, liquida & concludens ſit, 976.3

Confeſſionem certam & liquidam exquiri, 913. 7. ver. confeſſionem item.

Confeſſio etiam in civilibus ut damnum confitenti afferat, clara liquidaque eſſe debet, firma etiam & conſtans, 660.1

Confeſſio ex actu ſolutionis arguitur, ideo qui pro delicto tranſigit aut ſolvit delictum confiteri dicitur 882.6

Confeſſio delicti an gratia ea aut venia petitione inducatur, 976.1
& omnino, 976.5. & in ver. veniæ.

Confeſſio delicti pro gratia impetranda ea non ſecuta nocere non ſolet, 682.4

Confeſſionem delicti onerosam minori non eſſe, 976. 10. & in ver. minorem confeſſionem.

Confeſſionis delicti non convenientiæ, 976.2. & in ver. convictum.

Confeſſio rem certam nominatim et inſtrumentum facit, 831.2

Confeſſio princeps eſt probationum, 615 21

Confeſſio partis princeps probationum dicitur, & pro veritate in perniciem confitentis habetur poteſtatemque inſtrumentis obtinet, ſine inſtrumento quoniam à te-

INDEX

à teſtium omnium fide maior confeſſio habetur. ideo vbi confeſſio ibi probationum omnis remiſſa neceſſitas, 760.10.
Confeſſione partis in prohibitis non ſtatur, 851.4. & 6. & 7. verſ. tertio ad confeſſionem, de eo quaeritur non quoad praeſumptionem ſaltem facit
Confeſſio aduerſus confeſſionem ſuam venire nemo poteſt, 758.8. & 662. 14. verſ. rurſus ſub capite alio
Confeſſio contra propriam confeſſionem ſicuti priuatim non venit, longe minus princeps, 908.3
Confeſſione defuncti heres contrauenire non poteſt 687.19
Confeſſio ex eo inducitur quod literas quis accepit neq; contra eas aliquid dixit; verum tamen eſſe confitetur quecunque ſcripta ſub eis ſunt, 668.15 ver. & ex conſenſu.
Confeſſio ex tranſactione inducitur, 857. 22. ver. & in ſpecie tranſactionis
Confeſſio quod onere ſibi iniuncto obligatus quis ſit ex eo inducitur quod onus ſuum non repudiat, vel quod vadiis mittendis quorum nomine eum poſtulatur non contradicit. 662.16
Confeſſio facto an verbis fiat nihil intereſt, 857. 22. ver. cum interſit
Confeſſio debiti per exceptionem ſolutionis non inducitur, 770.5. & 981.4. & in ver. exceptio ſolutionis in verſ. debitum non probatur in ver. ſolutionis exceptionem
Confeſſio quae ex tractatu oritur potior eſt quam quae ex verbis deſcendit, 980.5
Confeſſio quae ex facto inducitur potentior eſt quam verbalis, 882. 6. verſ. quinetiam potentius factum.
Confeſſio eius qui ſe vſurarium dicit ſibe non praeiudicat, vt puto merito. quare in ſpecie actus conficere debet ex quibus vſura declaratur: potuit enim exiſtimare foenoris actum aequum tribui, qui vſurarius non erat & ſic confeſſio generalis non excipitur, 718.13
Confeſſio heredis non ita legatariis praeiudicat quemadmodum ſententia. voluntaria enim confeſſio eſt, aliter in ſatiſdatio heredis eſſet legatariorum ius laedere, 747.30
Confeſſio in genere facta non nocet, 851.6. & 915.8.
Confeſſionis incerti ratio non habetur. 805.10. & in ver. incertitudo vitiat
Confeſſio non nocet quae admiſſa à iudice non ſit, iudicem ſine parte reprobetur, 678.8
Confeſſio non praeiudicat iis his quae à poteſtate confitentis non pendent, 797.12
Confeſſionem negligi, quae concludens non eſt, 913.7 & in ver. concludentem
Confeſſio praelati an eius eccleſiae laedat. & quibus caſibus confeſſionibus praelati credendum ſit. 765. 6. & 7.
Confeſſionis ratio non habetur quae verſimilis non ſit, 711.25. verſ. ſed nec confeſſionis, & 851. 19. & 665.16. & 930.4 & in ver. verſimilem confeſſionem
Confeſſio ſine cauſa facta nocere non ſolet. 851.5
Confeſſio venditionis poſt venditionem facta emptori non nocet, 809.12. verſ. quanto promiſſionum omnium,
Confeſſioni ſ; iudicorum non credi per quam oneribus vniuerſitas reſtringitur, 896.28. verſ. ſed omnis
Confeſſio indiciis legitimis non praecedentibus in tortura, acta non nocet, 809.8
Confeſſio in tormentis facta citra indiciorum probationem eo ipſo non nocet, & ſi poſtea ratam eam habuerit 857.7. ver. rurſus indiciorum probationem.
& ampliatur vt nec indiciis confeſſio confirmetur, quae poſtea accedunt, 857.7.
Confeſſionem nihili habendam inter corporis cruciatus modo iuris ordine factam, 927. 20. ibiq; ampliatio, vt nec confirmatio eius noceat & in ver. indicia ante incertanda
Confeſſio in cruciatu q; tormentis citra indicia vlla extorta momenti vllius non eſt, ideo ex eis condemnari quiſpiam non debet. hinc fit, vt nulla acta omnia inde ſecuta dicantur. 657.53
Confeſſio tacita ex productione ſcripturae alicuius manans in iudicio alio malum non affert, neq; refert ſcripturam dominus producat an procurator, 688.4. ver. quarto reſpondetur
Confeſſioni adulterae auſit credendum, quae ante ex ſe conceptum filium dixit quam maritus eius nupta eſſet licet natus poſtea in matrimonio fuerit, 861.
Confeſſio aſtu ac verſutia extorta confitenti non nocet, 715.7
Confeſſio an noceat in compromiſſo facta quod virtutem ab effectu eſt, 947.33. & in ver. compromiſſo finito
Confeſſio dubia non nocet, 807.4
Confeſſioni de eo nō ſtari, quod fieri prohibetur, 932.8
Confeſſio erronea non nocet, quinimo reuocare eam tunc etiam licet cum ex certa ſcientia facta legitur, 861.14.
Confeſſio erronea etiam iurata reuocari poteſt. 711.11.
Confeſſio inter alios emiſſa ad praeſumptionem ſaltem valet & propter antiquitatem temporis probationem ſemiplenam inducit. 615.16
Confeſſio parte praeſente teſte vnico declarata ad ſemiprobationem valet, 699.23
Confeſſio parte praeſente & interrogante facta probationem plenam inducit, cum teſtibus duobus confeſſio docetur, quod ſi vno dimidiatam probationem parit, 615.1. & 699.23
Confeſſio ſola extra iudicium facta in ciuilibus ad ſemiprobationem valet, et ſi geminata ſit probationem plenam facit, 819.3
Confeſſio ſine iudice parteq; abſente teſte vnico comprobata adminiculo minimum pollicetur, 586.11.
Confeſſio parte abſente facta an probet, 805. 2. ver. atque mouere non videtur
Confeſſio parte abſente & ſine iudice facta mediam probationem facit ſi teſtibus duobus probatur, quod ſi geminata illa ad probationem plenam ſufficit, 665.2. & in ver. geminata confeſſio
Confeſſio certa & ſpecialis ex parte falſa in totum falſa praeſumitur, 718.10
Confeſſio ex parte falſa in totum falſa praeſumitur, 662.25
Confeſſio contra praeſumptionem iuris, & de iure admitti ſolet. 622.15. ver. qua confeſſione
Confeſſio depoſiti facit ad priuilegium eius ne ſit, 914.10. & in verſicul. depoſiti priuilegium in eo
Confeſſio facta per ſcripturam parte praeſente facta creditur ob idem acceptare ſemper licet, 801.11.
Confeſſioni iuratae fidem haberi vt parte facta abſente ſit, 915.4
Confeſſio in confitentes nulla ſunt iudicis partes, 760.10. ver. quid receptum, vſq; adeo
Confeſſio obligationem non inducit, ſed probationem tantum praeſtat, 874.8
Confeſſio in genere dubia, & obſcura habetur. 968.4. ver. imo etiam
Confeſſio veritatem rei geſtae mutare nō poteſt. 780.7
Confeſſio parte abſente facta in materia matrimonij clandeſtini, quod difficilis probationis eſt, fidem plenam facit. 991.43. ver. hoc amplius.
Confeſſio parte abſente facta, ſi geminata ſit, pot ſtare in materia confeſſionis obtinet. 991.57. ver. atq; in ſpecie magis,
Confeſſio probationum optimus. 1000.81
Confeſſio totius inſtrumenti praeſumptioneq; iuris etiam de iure potior. 1000. 42. & infinita id, aut tacita praeſumptione ampliatur. 1000.42
Confeſſio vera triplex, prout à ficta diſtinguitur. 1000.9.
Confeſſione dominium probari, non transferri 1000. 55. & in verb. dominium.
Confeſſione notoriam rem fieri. 1000. 324. & in ver. notoriam rem.
Confeſſione probationem, non obligationem induci. 1000.466.
Confeſſionem ab excipientib. contra excipientem induci 1000.41. & in verb. excipientem.
Confeſſionem ad praeſumptionem iuris, & de iure profligandam valere. 1000.35.
& ampliatur. 1000. 35. & in verb. praeſumptionem iuris.
Confeſſionem damno non eſſe, quo verſimilis non ſit. 1000.384. & in verb. verſimilem.
Confeſſionem geminatam vtrum reuocare ob errorem liceat. 1000.20.
Confeſſionem in genere perinde quaſi incertam non obeſſe. 1000.350. & in verb. generalis
Confeſſionem integram manere, actu perempto, in quo facta eſt. 1000.40.
Confeſſionem colligi ex ſilentio indiciali cum aduerſus eam oppoſitio non ſit, quo narrata, propoſita, aut producta ſunt. 1000.11 & in verb. oppoſitionis omiſſionem. & 1000.106. & in verb. tacentis talem.
Confeſſionem pluris aliquid, quam notorium habere. 1000.24. ver. quinetiam.
Confeſſionem quae ex facto quo oritur et non ſedere quo voce fit. 987.52. & in verb. factum confeſſionis quae.
Confeſſionem ſimpliciter factam ad cauſam ſuam originalem referri, & ex ea declarari 1000.10. & in ver. cauſam primam. & in verb. originalem cauſam.
Confeſſione ex inſtrumento, precibuſve ab eo non desumi, à quo facta impugnatio eſt. 1000. 2. & in verb. impugnatio.
Confeſſioni à moriente facta hora extrema, plus creditur, quam confeſſioni inter viuos. & tortura cuiuſdam ſpiritualis vice infirmitas dicitur. 991. 39.
Confeſſioni alicuius licet in ſpecie prohibita nō credatur, locum tamen id vtra habet, vbicunque adminiculis, aut coniecturis quibuſdam confeſſio ipſa iuuatur 991.80. verſ. tertio reſpondetur.
& pluribus exemplis id declaratur, & quid de confeſſione à gratia in facta in ſubſtitutis noceat. 991.90.
Confeſſioni de caſu permiſſo non credi, quoties niſi in caſu certo permiſſum quid non ſit, verum aliter quam per confeſſionem conſtare de ca n permiſſo oportere. 1000 187.
Confeſſioni in his fidem non haberi, in quibus ius alienum ex ea laedi poſſit 1000.23. & 68. & 109.
Confeſſioni ſuo fruſtra quem obſtrepere, 887. 51. & 1000. 51
& exornatur, de quo etiam 1000. 252. verſ. non obſtat cauſam neceſſariam alienandi, & 1000.253.
Confeſſioni quandam de facto alieno, errantis non docetur. 1000 55.
Confeſſioni vnius in perniciem alterius non ſtari, 1000.1. & 7. & in verb. alium.
Confeſſioni vtrum in his credatur, quae in poteſtate confitentis non pendent, ſtatis, & in modo, 1000. 54. & 58. & 61. & 62. & 63. & 109.
Confeſſionibus creditur etiam in facto proprio. & ad ſui validitatem, quo praeſumptionibus alius adiuuantur, ideo fidem ſcriptura mercatoris facit, cum quo praeſumptiones faciunt, 991.88
Confeſſionibus in ſpecie prohibitorum fidem non haberi, 1000.82
Confeſſionibus patris, matri ſuo in perniciem filiorum non credi, 1000 25. verſ. ne q; dixeris. & in verb. matri, patri.
Confeſſionibus procuratorum de recepto fidem non habere ſed numerationem probandam, 1000.31. ver. hoc amplius.
Confeſſionis declarationem confitenti permitti, 1000, 470.
Confeſſionem, quae ex facto quo percipitur, infirmiorem ea verbis videri, quo verbis fit, 997.56.
Confeſſioni ſucceſſoris ſingularis nō credi, vnde iis deterior actorum ſit, 1000.6. & 9. & in verb. ſucceſſoris
Confeſſiones vigore remiſſiue 1000.23
Confidentia ad exiguendum prodeſſe, cum amicis quis fidem ex fiducia ſequitur, 998.55.
Confines territoriorum optimus in montibus poni. 949.2. & in ver. territorium
Confinibus incluſa ad territorium eorum pertinere, vt quidquid intra confines territorii cuius eſt territorio cadere ipſo dicatur, 949.2. & in ver. territorio
Confinium comprehenſione negotiorum non probari bona alia quam controuerſa, ſub eis non includi, 911.13.
Confinium duorum contermientium ad bonorum demonſtrationem prodeſſe, vt confines aut congruant, 911.13. ver. atq; vbi
Confirmatus praelatus vacatione ſi reſ. non, ; non in quaſi poſſeſſionem praelaturae, 921.35
Confirmati, an confirmationis tempus ſpollectur. 958. 51. & 976.38. & in ver. tempus mod.
Confirmati non confirmationis tempus attendendū 976.38.
Confirmatio ad tempus actus confirmati trahitur, ideo tempus actus confirmati non confirmationis inſpici debet, quod pulchre declaratur. 674.16.
Confirmatio ex confirmatione actus inutilis in quaritur non ex actu confirmato, denominatio; non à confirmante deducitur ex eoque agitur, 573.16 ver. ea de cauſa ius datur
Confirmatio voces demum confirmatio tribuit non illud extendit. 747.22. & 961.3
Confirmatio robur actus confirmato tamen addit ſi inutilis quando ad confirmantem erat, non etiam alium confirmato non eſt, 668.1

Digitized by Google

INDEX

Confirmatio ſuperioris ſolemnitatis defectus ſupplet, 813.2

Confirmatio ſuperioris vbi ad actum aliquem requiritur ex tempore vetuſto illa præſumitur, 811.4. ver. non ſolum conſenſus

Confirmationem ad ſuperiorem. & ſuperioris ſtatus ius ſpectare, 949.33. & in ver. ſuperioritatis

Confirmationem ad confirmantis personam trahi, 961.3 ver. hoc amplius

Confirmationem ſtatutorum ad illicita nõ produci, 896.7. verſ. unde fit & in verſ. generalem ſtatutorum confirmationem illicita ſtatuta

Confirmatio cum qualitatibus omnibus facta actus confirmati includitur, 1000.14. & in ver. ratihabitionem.

Confirmatio. Ex confirmatione ſuperioris eius ius oſtenditur, 999.32.

Confirmationem dubio potius quam actum nouum præſumenda, 1000.36. & in verb. ratihabitio.

Confirmationis an tempus, an vero actus confirmati inſpici debeat, 999.13.

Confirmationis naturam eſſe, vt firmum nil omnino motorium; ſtatus, vel noui quicquam inducat, 1000.13. & in verb. ratihabitio.

Confiſcat non futura non accedere, 941.23. & in verſ. futura ad confiſcationem

Confiſcationis materia perſice in verſ. publicatio bonorum, 941.1

Confiſcatio quo ea intelligitur, quatenus in præiudicium abſolute. 1000.173

& ampliatur, quamuis momento vltimo reiectionem non ſit, abreptio, puta non ſubro, iterum 1000.173.

Confuſio actionum per aditionem hereditatis debitoris fit, 795.2.

Confuſionem ſeu; extinctionem obligationis aditione hereditatis induci, 1000.448. ver. aditione.

Coniectura etiam leaſi vocationem induci, vbi filij poſiti ſunt in conditione, 992.4

Coniectura vna per aliam potentiorem tollitur, 751.9

Coniecturæ plures vice probationis liquidiſſima ſunt 627.9.

Coniectura vehementiſſima ad condemnandum, an ſufficiant, 805.16. ver. coniectura. tot

Coniecturæ locum et claræ non eſſe, 963.8. & 995.28. & in ver. clara.

Coniectura prodeſſe, quæ infirma ſingula ſunt, 896.24.

Coniecturis locum eſſe clara non eſſe, 984.74. & 82 & in verb. præſumptionem. & in verb. prætenſionem. 985.120. & 83.

Coniunctus ſubſtituto præfertur contra regulas iuris ex veriſimili teſtatoris voluntate, 752.1. ver. coniunctus etiam

Coniuncta fidem faciunt quæ ſeparata non proſunt, 701.13.

Coniuncta non prodeſſe quæ infirma per ſe aut ſingulatim ſunt, 925.11. & 12. & in ver. coniunctum. ſingula quæ

Coniuncta effectum habere, quæ diuiſa non proſunt, 984.67.

Coniunctorum eadem conditio in ſua ipſius, 997.13. ver. tertio ex Decio.

Coniunctorum vocabulo, & fœminas includi, 985.55 & in verb. agnationis rationem non haberi.

Coniunctis factum notum habere coniunctim præſumitur, 857.12

Coniunctione, & verbis in ſucceſſione penſerantur, 615.20

Coniuncti verbis qui dicantur, 707.1

Coniunctio verbalis vtilis ac ad ius accreſcendi ſit, 707.1. & per totum conſ.

Coniunctionem verbalem ad ius accreſcendi inutilem, ſi in rebus diſiunctio inueniatur, 672.23. & in ver. accreſcendi ius

Coniunctio legalis ad ius accreſcendi prodeſt, 927.4 & in ver. accreſcendi ius in coniunctione

Coniunctio probationum ſemiplenarum in cauſis criminalibus quando ſint, 621.1. & 9. ver. ſecundo obſeruandum, & 621.23. ver. ſecundo reſpondetur

Coniunctio probationum plurium ſemiplenarum ſit ad plenam probationem, 663.5. & in verſ. probationis

Coniunctionem ſanguinis ex quaſi poſſeſſione præſumptione doceri, atque ideo qui contra aſſeret probare neceſſe habet, 826.12. & in ver. quaſi poſſeſſionem coniunctionis,

Coniunctione aut ſanguinis cauſa factum quod præſumi 941.35. & in ver. præſumptionem ad coniunctionis cauſam

Coniunctio ſanguinis ius hoc præcipuum habet vt cenſa eius largius legatum accipiatur, 377.4

Coniunctione ad fraudem credendam prodeſſe, 988. 12. & in ver. fraudem ex coniunctione

Coniunctionis cauſa large actum interpretamur, 556. 10. & 11. ver. atque ſanguinis coniunctio

Coniunctionis materiam perſice in verſi. ſanguinis, 841.35

Coniurationem ſocius criminis prodit. 1000.108. verſ. in cauſa eadem. & in verſic. clam. ſocius criminis.

Connexa diuiduitatem non agnoſcunt, atque ideo de vno certum quid dici, aut ſtatui ſine altero non poſſe, 984.21

Connexa quæ ſunt pro vno indicantur, 997.3. verſi. pro uno item.

Connexa non ex connexis aliis rem obeſſe, quæ alia cum aliis ſit, 763.39. verſ quod locum.

Connexa cauſa duorum vbi, vna ſententia contra vnum lata an exequi poſſit, ſi reus obijt; 997.13. & omnino 987.6. verſ. atque in ſpecie.

Connexa æſtimantur quæ ſeparata conſiſtere non poſſunt, 71 .3. ver. quarto connexitas quod.

Connexa aliqua duplici nomine dicuntur, vel quia vnum ab altero pendet, vel ad alterum ordinatur, 818.3

Connexa capitula quæ dicantur in materia iſtorum inſtrumenti. 587.3

Connexa pro vno habentur, 702.43. verſ. pro uno etiam, & 967.30. & in ver. vnam rem

Connexa ſeparationem neſciunt, 590.100.

Connexa futura iudicio accedere, 936.28. & in ver. ſimul connexa

Connexa tranſactione cedere, 935.29. & in ver. tranſactionem

Connexi materiam perſice, in verſic. individua, 936.2

Conſanguineus ſit ne teſtis omni exceptione maior, 843.3

Conſanguineus teſtimonio an credatur, 843.3

Conſcientiæ foro an pœnam quis delicti pendat, 898. 8. & in ver. pœnam delicti

Conſenſus principis alienationi feudi non requiritur eo caſu quo conſenſum præſtitit cum feudum dedit, 722.26.

Conſenſum ad actum aliquem præſtitus ad executionem quoque illius porrigitur, 662.17. & 986. 2. & in ver. executione actus

Conſenſus ad actum vnum præſtitus, ad alium aliud ſimilem & conſimilem effectus extenditur. 672.19

Conſenſus ad alienationem futuram præſtitus ad eam non trahitur quæ facta iam ſit, 701.18

Conſenſus ex interuallo accommodatur ſi ideo acquiritur ac a manu ius detentum ſit, & hoc ad patroni conſenſum locum etiam habet, 502.4

Conſenſus qui prætendit in ea forma ratione exquiritur ab initio vel poſtea ſequutus nihil intereſt, 860.6

Conſenſus ex ſola taciturnitate in his inducitur quæ viſa tacente ſunt, 811.4. verſicule quod hic dicendum.

Conſenſus ex actu inducitur, qui ex taciturnitate ſola non colligitur, 759.4. verſi. ſecundo ratione fortiore,

Conſenſus domini, an in alienatione feudi requiratur quod pro ſe, & quibus dederit actum eſt, verſic. feudi alienatio inconſulto domino 634.8.

Conſenſum domini directi in alienatione feudi nominatim, aut agnatus eſſe non debet pro quibus conceſſum fuit; ſecurum tantum à pœna vaſſalli alienantem præſtat, 634.3

Conſenſus domini directi in primogenitura conſtituenda non requiritur vbi in eam alienatio feudi per primogenituram fit qui comprehenſus ſub conceſſione & inueſtitura permanent, quoniam domini ipſius directi intereſſe non verſatur, 772.14

Conſenſum domini directi inde ratio dici quod eo inſciente aut contradicente feudum alienatur, 913.4. verſiculo quinetiam & in verſic. patientiam ſolam

Conſenſum domini directi, & poſt feudi alienationem præſtari. 913.1. & in ver. directi domini

Conſenſum authoritatis a nemine præſtitum in eo negui quod confirmandi iure præſtatur. 949.55

Conſenſum facto ipſo præſumi. 913.3.

Conſenſus capituli interueniſſe præſumitur in alienatione rerum eccleſiæ, quia credibile non eſt capituli iuſſu ad alienandum epiſcopum acceſſiſſe, 723.13.

Conſenſus tacitus qui à lege inducitur ob temporis vetuſtatem potentior eſt expreſſo, 640.10

Conſenſus poſſeſſione inteſtamento ex tempore longo probatur, 701.29

Conſenſum ſemel præſtitum dominus directus non reuocat, 883.4

Conſenſus ex cauſa onerosa interpoſitus difficilius quam conſenſus ſimplex reuocatur qui nulla pecunia datus ſit, 880.4. ver. ratio validior in conſenſu hoc vertitur,

Conſenſu dempto inane iuramentum fieri, 929. 23.

Conſenſum ſuperiorum bonorum eccleſiæ alienatio deſiderat, 849.3 & declaratur 849.10. verſiculo conſequens ſecundo.

Conſenſu obligationem non carere, 929.22. & in iuramento id ampliatur. 979.23

Conſenſum ad obligandum, non prodeſſe, 949.32

Conſenſu remoto actum perire ſimiliter vt anima ſeparata corpus deficit, 962.4. verſi. conſenſu pax ademptio

Conſenſum limitatum inutiliter producitur, 592.21. & 107. & 976.7. & in verſiculo limitatum conſenſum

Conſenſum ab his abeſſe quæ limites actus excedunt, 962.4

Conſenſum meum non recipio, à quo perfici actum nequit 971.19

Conſenſum facilius accommodari quam actum geri, 971.19.

Conſenſus ob certam cauſam ſucceſſiuam quam durat eo vſque durat quatenus cauſa ipſa perſeuerat, qua extincta conſenſus quoque ceſſat, 807.7

Conſenſus deficit errore facti ſeu iuris interueniente, 880.6. ver. conſenſum quippe

Conſenſus in ignorante non verſatur, 718.5

Conſenſus intellectu carere non poteſt, 799.17

Conſenſu dempto delictum non intelligi, 1000.234. & in verb. delictum. periurium.

Conſenſum intentionis conſentientis ſequi. 1000. 102.

ibique in feudo nominatim cautum. 1000.102.

Conſenſu remoto, vatum iuramentum non haberi, 1000.107. & 135. & in ver. iuramento vigore.

Conſenſu remoto, nullum contractum fieri, 1000.2.

Conſenſu renunciationem non ſequi, quod conſentiens habet, 984.104. & in verb. renunciare.

Conſenſus nihil perinde vt errorem aduerſarii, 1000 227.

Conſenſum abſque intellectu non recipe. 1000.129. & in verb. intellectu.

Conſenſum domini directi feudi fraudi ſucceſſoribus non eſſe, 987.15. & in verb. directi domini.

Conſenſum domini directi in feudo alienando onerosum agnatis non eſſe, 1000.293. & in verb. agnatorum.

Conſenſum domini directi recte poſt alienationem interponi, quia præſumpta ratione adhibetur. 1000. 397.

Conſenſum & poſt actum interponi, vbicunque neceſſitas eius ad præcedentem conſentientis ſpectat, 1000.163. ver. proinde.

Conſenſum limitatum non protendi, 1000.119. & 128.

Conſenſum patris fruſtra poſt donationem cauſa mortis accommodari, cum forma cauſa exigatur. 1000.398. ver. ea ratione. & in verb. donatione cauſa mortis.

Conſenſum qui forma nomine exquiritur ante actum interuenire præſtandum, 1000.398.

Conſenſum vel à iure errore excludi. 983.12 ibique ampliatio. 983.22.

Conſenſus alienandi prohibitione ad conſenſum trahi, vt cui alienandi facultas non eſt, nec conſentire permittatur. 1000.126. & 140. & in ver. alienationis prohibitionem.

Conſenſus patris in iudicio filio præſtitus ad cauſam executionis porrigitur, 997.22

Conſenſus domini ſi vſus ſubditorū ex diuturnitate temporis acceſſiſſe cenſetur etiam ſi conſentientis præſidentium vetetur, 811.4

Conſenſu propinquorum in contractu minorum aut mulierum ad leges ſtatuti non interueniente tum demum contractus vitiatur ſi propinquos fuiſſe docetur in loco, 595.4

Conſenſus propinquorum omiſſo quem ſtatutum exegit non aliter ad irritum contractus deducitur niſi ſuperfuiſſe propinquos doceatur qui conſenſum darent, 595.4

Conſen-

INDEX

Conſenſum propinquorum ſtatuto deſiderante qui proximiores ſunt conſentire eos oportet, 660.7
Conſenſum propinquorum per ſtatutum introductum ad contractum neceſſarium non trahi, 916.2.& in ver. neceſſarium
Conſenſus in donatione accommodatus uſque adeo damno conſentientis eſt, ut pro eo habeatur, ac ſi donatum à conſentiente ſit. 575.1
Conſenſus ſtatuto iubente datus ius conſentientis non lædit, 698.10
& declaratur. 598.10
Conſenſum erroneum non nocere, 954.9.& in ver. errore.cauſam falſam
Conſenſum non nocere qui authoritatem iure interponit, 949.36
Conſenſus trahi alio niſi cognitus in ſpecie actus ſit ad quem conſenſus accommodatus, 755.17.
Conſenſus obligationem non parit. 948.104.
Conſentiendi actus iam in eſſe, cui & actum ipſum faciendi facultas eſt, 973.38.ver. qua ratione igitur
Conſentient actus fruſtra deinde illi contradicit. 995.26.
Conſentientem & iuri ſuo renunciantem pro mortuo haberi, 968.1
Conſentire aliud atque cedere, ac transferre, 982.31.
Conſentire delicto is dicitur, qui illud cum prohibet, cum poſſit. 993.32. verſiculo ſecundo principaliter.
Conſentire is dici non poteſt, qui etſi vellet, impedire tamen actum non poſſet, 993.32. verſi. ſecundo principaliter.
Conſentire venditioni aliud eſt ac vendere, ideo conſentiens ex contractu conueniri non poteſt, cum ex eo non obligetur. 989.0
Conſequens neceſſarium ad fideicommiſſum producendum valere, 984.134. ver. ſed enim. & in ver. fideicommiſſum.
Conſequens expreſſum factum ne dici quod de expreſſo conſequitur, 971.3.& in ver. expreſſum videri actum intellige
Conſequens. ad conſequens antecedentis ſcripturam trahi. 935.13
Conſequens ad conſequens neceſſarium in materia etiam pœnali diſpoſitio trahitur, 873.4.ver. ſed enim.
Conſequens. quod ſtatutum in uno eſt ad aliud trahitur quod ex eo conſequitur, ideo conſenſus ad actum aliquem præſtitus ad conſecutiua etiam omnia protenditur, 701.32
Conſequens probato id quoq; probatum creditur quod in antecedens neceſſarium venit. 689.5
Conſequentia: præiudicio ratio non habetur quod in conſequentiam venit. 715.25
& ideo citari hi non debent quorum niſi in conſequentiam non intereſt, 845.1
Conſequentia. quæ per conſequentiam non principaliter vtilitatem ex actu ſentit in ſumptus eius conferre non debet, 833.10.& in verſic. expreſſo
Conſequentia, in conſequentiam vertio principis nocet, 704.4
Conſequentiam per inſtantia dationum tolli, 987.7
Conſequentiam intercidere antecedente ſoluto, 941.22.ver. motiuo hoc iam ſublato & in ver. antecedenti ſubuerſo
Conſequitur nonnunquam aliquis per alium quod ſibi non permittitur, 572.21
Conſeruandi ius quam recuperandi facilius, 942.6.& 970.3.& in ver. facilius quid conſeruare. & in ver. recuperandi
Conſeruandi ius renunciatione fauorabilius. 1000.545.& in verb. renunciationem.
Conſeruatio bonorum vtilitate publica fauet. 1000.62.ver. ad vtilitatem. & in verb. vtilitatem publicam
Conſeruatio, gratioſe interpretatio exiſtimatur, per quam incolume ius ſit. 1200.50.& 352.& in ver. fauorabilis. ſed cumulatius in ver. cauſam in ſpecie. ver. ratione & alia
Conſeruatio ſententiæ in dubio potior, per quam iuris conſeruatio ſequitur. 982.41.& in verb. dubium. interpretatio melior
Conſeruatio eius fauorabilior, ut facilius aliquid conſeruet ut quam de nouo acquiratur, 992.6
Conſeruatio iurium fauorabilis dicitur. 662.18
Conſeruatio fauorabilis. 964.2.& in ver. fauorabilem conſeruationem æſtimari.
Conſeruationis cauſa fauorabilior quam amiſſio, imo quam acquiſitio, 818.12. verſicul. longe minus.
Conſeruationis cauſa fauorabilior eſt quam acquiſitionis, 656.22
Conſeruatio fauorabilis ut melior in diſſenſione opinionum habeatur per quam conſeruatio iuris ſequitur, 934.17.& 941.13.& in ver. contrarietas in opinionum varietate
Conſeruationis cauſa pactum ſtatutum ut conſiſtere quod verbis vacuum alias fieret, 673.58.& in ver. ſtatutum vires
Conſiliarium Cæſaris offendens crimen an committat quo lædi maieſtas ſolet, 923.3.& 7.& in ver. maieſtatis læſæ reus tanquam
Conſilium ſalubre pro filio patrem capere ius præſumit, 751.15.& 663.7
Conſilium paternum alio non cedit: conſilium enim pro liberis ſietum paterna capit ob inæſtimabilem & ardentiſſimum amorem eius erga filium, 663.7.& in ver. patris amor
Conſilium pro dolo in prohibitis cum actum quid conſilio ductus. 988.34
Conſobrinus à teſtimonio non repellitur præſertim ſi de re parua tractetur. 645.3
Conſtans teſtimonium coëtumq; exquiri, 923.23.& in ver. coetum inter teſtamentum inutile
Conſtare clauſula ſi ſito eſſe conſtiterit, cognitionem cauſa exquiri vel cum executore negotium datur, 592.10
Conſtare ante debet deuolutam ius eſſe, quam ei vti ſuperior permittatur, 593.37
Conſtare prius debet iure inuentarium peractum quam beneficium eius heres habeat, 593.16
Conſtare primum omnium oportet ſcripturam à principe factam quoties in quæſtionem vocatur ſidem necne, ac ſi at. 602.3
Conſtare de ſubſtantia ante oportere quam quam iuramentum in litem deferatur, 947.55.& in ver. iuramentum in litem ante.
Conſtare ante de ſubſtantia oportere quam de qualitatibus verba fiant, 911.25.& in ver. qualitatis probatio ſubſtantiam
Conſtare reſeruatum oportet ut bona reſeruatio ſit, 920.1.& in ver. reſeruationem ineptam
Conſtare. Clauſula ſita eſſe conſtiterit, probationes legitimæ deſiderat, 1000.151. ver. idq; in ſpecie.
Conſtare iudici oportere, impletam conditionem eſſe neq; in dubio impletam vere eſſe, ſi inſtitui iudex de hoc ſit. 1000.144.& 160. de qua etiam in verb. conditionem impletam. ignorantia. veritas
Conſtituente vita fundo ſeu conſtituentis morte poſſeſſionem teneat non intercidere, 890.10
Conſtitutio generalis procuratoris propterea non reuocat, quo in ſpecie. & ad certam cauſam conſtitutus procurator fuerat, quoniam ſpeciei genus non derogat, 995.24
Conſtitutio Principis, qua cauetur non valere donationem in vita donantis non inſinuatam, ita intelligi debet, ſi poteſtas inſinuandi eo viuo fuit. 999.5
Conſtitutum inane, niſi conſtituentis poſſeſſio docetur cum interpoſitum id eſt. 1000.38.
Conſtitutum principali conſumpto conſiſtere non poteſt. 846.1
Conſtitutum quoties ceſſat poſſidere, conſtituto actus deſiit, 793.9.ver. ſecundo viget.
Conſtitutum poſſeſſionem omnem naturalem & ciuilem etiam transfert nomine cuius interponitur. 669.8.& 846.1
Conſtitutum poſterius poſſeſſionem non transfert cum pro alio ex conſtituto prior conſtituens poſſideat. 846.1.ver. atque ſpecie conſtitutum
Conſtitutum firmum nec ne conſtet ab eo interpoſitum qui niſi ex conſtituto non poſſidet, 829.6
Conſtitutum ad futurum recte interponi, 890.9
Conſtitutum ad futura ut trahatur de quib. dictum quicquam non eſt, 890.6
Conſtitutionem ad donationem confirmandam, tradeſſe in qua opus traditio eſt, 955.8.& in ver. donationis confirmationem.
Conſtitutum cauſam poſſeſſionis mutat, 694.18
Conſtitutum præfertur traditioni poſteriori in materia. l. quoties. C. de rei vend. 846.19
Conſtituti vis quam probationem expoſtulet, 980.5
Conſtitutum inutile niſi ſi conſtituentis poſſeſſionem interpoſitum, id eſt doceatur, 890.4
& limitatio 890.4
Conſtitutum probationem exigit quod apud conſtituentem poſſeſſio eſſet, 793.9
Conſtituti vim ab uſufructus reſeruatione non lædi, 890.7
Conſtituti vis et ex morte conſtituentis deſiit, 890.8
Conſuetudo ius vincit & triplicem habet poteſtatem, inuocatiuam, interpretatiuam & derogatiuam. 773.1
Conſuetudo vitioſa labitur, quæ ab origine iniuſta & damnata proficiſcitur 861.7. ver. tertio ad conſuetudinem.
Conſuetudo in manu principis eſt, ideo eam pro arbitrio tollet, 749.18.& 738.3
Conſuetudo quâlibet in interrumpatur, 861.6
Conſuetudo capitis ad membra deſcendit quia ratione conſuetudinis ciuitatis vocis quoq; eius vti par eſt. 566.29
Conſuetudo ita faciendi imp unitatem tribuit, quod in crimine falſi locum ſibi vendicat, etiam ſi præſcripta talis conſuetudo non ſit. 725.10
Conſuetudo iuſtitiam volunt atem deſiderat, 861.7. ver. tertio ad conſuetudinem.
Conſuetudo vniuerſitatis conſenſum deſiderat, 862.5. ver. ſecundo ad conſuetudinem.
Conſuetudo vniuerſo reſpicit neq; introduci à particularibus poteſt. 624.20
Conſuetudo ut fert ita actum vim præſumit. 626.10 & in ver. præſumitur actum
Conſuetudo ex cuius conſenſu maiores populi parem quando introducta tempus ur re, in conſenſus, id genus amplare probatio debet, 369.10
Conſuetudinem ab his non induci ius quibus ſtatuendi non ſit, 952.15.
Conſuetudo ex actibus deformibus variisque induci non poteſt ut pote incerta, & varia, ideo ad ius commune ita redeundum, 683.1. ver. ſed. quam contra
Conſuetudo ex actibus deformibus non inducitur cum varie quod obſeruatum reperitur, ideo ad ius commune ſtatur adeundum. 872.5.& 814.14
Conſuetudo ex actibus principis iniuſtis non oritur, quia violentia præſumpta in principe intelligitur, qui iniuſte quid agit. hoc enim, bene & contra dominos inferiores à quibus iniuſte quid agitur violentiam ius præſumit, 814.10. ver. Albert. hunc accedit & in ver. violentia præſumitur
Conſuetudo ex actibus principis iniuſtis non naſcitur, quia impreſſio ea eo præſumitur quoties iniuſte quid agit. 943.10.& 816.7 verſ. unde fit ut ex actibus principis
Conſuetudo ex his induci non ſolet quæ iure ſpeciali fiunt, 943.10. ver. ſed enim ex hoc.
Conſuetudo ex hac conſiderari non poteſt in quibus uſus varius obſeruatioque diuerſa contigit, 890.7
Conſuetudo non inducitur ex actibus coactis etiam ſi expreſſa violentia non ſit ſed præſumpta quæ inde colligitur, quod indebite, & quaſi per extorſionem quid exigitur, 814.10
Conſuetudo non inducitur ubi actuum diuerſitas reperitur. 886.16
Conſuetudinem non induci de quo ſtatuere non conceditur, 972.5. ver. quinto exacta
Conſuetudo quo ius tacite inducitur ab his non inducitur à quibus expreſſo conſtitui non poteſt. 857.6
Conſuetudinem iuri ſcripto quia derogat potentem, 969.3
Conſuetudinem vetuſtam cuius memoria non eſt, quando inceperit pro titulo, lege & priuilegio eſſe, 972.1.& in ver. antiquum tempus. Præſcriptionem temporis permittiſſe
Conſuetudo diſpoſitionem dubiam declarat. 799.39
Conſuetudo: ex conſuetudine principis conceſſio declaratur, 799.49.& in verſicul. principis conceſſio
Conſuetudo fidem inſtrumentis tribuit, ideo illa ſpectari circa ſolemnia inſtrumentorum ſolet, 755.6
Conſuetudo optima interpres, ideo mandatum dubium ex conſuetudine declaratur ut id ſentiſſe mandans credatur, quod moris eſt fieri. 747.6
Conſuetudo. quod ſecundum conſuetudinem fit perinde eſt ac ſi iure communi factum fieret: ius enim commune conſuetudo dicitur quatenus à iure ipſo communi roboratur, 810.10
Conſuetudo ad declarandum prodeſt. 991.22 ver. à conſuetudine igitur.
Conſuetudo actuum frequentiam poſcit. 1000.485.

& ampli-

I N D E X

& ampliatur, ver. hoc amplius, 1000.485
Conſuetudo. De conſuetudine vniuerſali, & vulgata prouinciæ totius veritatem iudex ex officio inquirit. 984.40
Conſuetudo feudi alienandi tempus deſiderat, quod hominum memoriam exuperat, 1000.486.
Conſuetudo in præſumptione, aut veriſimile ſpectanda, quia quod conſuetum non eſt factum non præſumitur, neq; veriſimile æſtimatur. 1000.323. & 441. & in verb. præſums veriſimile.
Conſuetudo, obſeruationis ab eo probanda, à quo allegatur. 1000.393.
Conſuetudo probatur aſſertione Doctoris clariſſimi quoad præſumptionem, 995.10. ver. ſeptimo reſpondetur
Conſuetudinis abolitio ad interpretatiuam non trahitur 985.41. ver. ſexto hæc ampliatio adſtruitur.
Conſuetudinis amotionem ad eam non porrigi, quæ fauorabilis amouentibus eſt. 985.63. & in verb. generalem conſuetudinis abdicationem
Conſuetudinis probationem in caſu ſpeciali, de quo lis exercetur, præſtandam. 1000.323 ibiq; de conſuetudine feudi alienandi, 1000.487
Conſuetudinis probationem in ſpecie implenda, id eſt, ita ſpecialiter, & per omnia obſeruatam ut caſus controuerſus habet, 1000.204.
Conſuetudinis reuocationem ad vetuſtam non trahi, quæ memoriam excedit. 985.58. & verb. præſcriptionis.
Conſuetudinem à iure alienam, nec ad ſimiles caſus produci, 1000.105. & in verb. hoc amplius
Conſuetudinem ad caſus, perſonasq; reſtringendam, in quibus recepta eſt. 1000.105
Conſuetudinem ad loca alia non extendi 985.58. ver. ſi ad voluntatem
Conſuetudinem, deſuetudinemve Doctoris aſſertione quoad præſumptionem probari. 1000.476. ver. Doctori plane. & in verb. Doctori ibiq; facilius id admittendum, quoties Doctor. plures ita aiunt.
Conſuetudinem ex actibus non induci, qui ad effectum non peruenerunt. 1000.483.
Conſuetudinem interpretatiuam ad ſtatutum non pertinere. quo omnis excluſa conſuetudo ſit. 985.57. & in ver interpretatiuum
Conſuetudinem pro arbitrio à Principe antiquari. 1000.261. & in verb. princeps.
Conſuetudinem regionis totius communem, nec non & ſingularem patriæ ad interpretationem faciendam valere, 1000.317. ver. hoc amplius non modo. & in verb. voluntatem.
Conſuetudinem vicinorum ad actum interpretandum prodeſſe. 985.58. & in verb. interpretandi cauſa. & in verb. vicinorum.
Conſuetudo ſolemnitatibus iuris ciuilis derogare poteſt, & nouas inducere. 772.18
Conſuetudinis robur idem ac iuris ſcripti eſſe. 969.1
Conſuetudinis vis atq; authoritas an maior ſit quã ſtatuti, 814.2
Conſuetudo vetuſtiſſima obſeruanda, quod pluribus ornatur, 773.6
Conſuetudo non valet per quam ſuperioris ius læditur, veluti ut ad inferiorem prouocatio interponatur ad quem modum ſuperioris factum inferior corrigeret, 769.2
Conſuetudo vitioſa irrationabilisq; habetur, quæ iure naturali repugnat, 643.3
Conſuetudo irrationabilis quæ dicatur, 952.16. & in ver. irrationabile
Conſuetudo ab actibus diuerſis interrupta infringi nullius eſt, 568.5
Conſuetudinem de iure vniuerſali extendi, 972.3 & omnino 972.32. & 41. & ſeq. & in præſcriptionem iuris vniuerſalis.
Conſuetudinem metu vi, extortam aut introductam in his à principe præ iure quæ iure naturali inimica, aut geſtum ſunt, 896.12. & in ver. metum in his
Conſuetudinis probatio rationem à teſtibus exigit tametſi quæſitum de eo non eſt quid in conſuetudinem proferant. 566.4. ver. id quidem præcipuum.
& omnino, 566.22
Conſuetudinis probatio difficilis, & pene impoſſibilis æſtimatur, ob id diligentiam magnam capitulorum uſus ſuper conſuetudine probanda expoſtulat 933.5
Conſuetudinis probatio difficillima, in qua iudicantes multi falluntur. quin etiam impoſſibilis quodammodo conſuetudinis probatio. 885.16. ver. tam ſi in conſuetudine, 25.885
Conſuetudo ex teſtibus non probatur de auditu deponentibus, 824.15
Conſuetudo ex teſtibus non probatur deponentibus in conſuetudinem eſſe ratione alia non adiecta: id quia à iure pendet verum conſuetudo ſit, unde de facto teſtes deponere oportet ex quo conſuetudo percipitur inducique, partes enim deficere probata, nec conſuetudo ex facto ipſo, ut 824.18. ver. denique ſi conſuetudinem,
Conſuetudo ex actibus publicis, & permanentibus inducitur, 861.2
Conſuetudo non aliter inducitur quam ſi conſcientia populi certa, non errore aliquo inducitur, 841.6
Conſuetudo non aliter inducitur, aut probatur, niſi ſi animo conſuetudinis inducendæ, aut ob cauſam ipſius conſuetudinis factum, aut obſeruatum quid ſit, 814.9
Conſuetudinis cauſa potius quam conſuetudo ipſa ſpectanda, 861.9. ver. atq; in ſpecie conſuetudinum
Conſuetudo in decimis recepta, de quibus fructibus præſtari debeant quod dubitatione omni caret ubicunq; locus præſtantur. 773.8
Conſuetudo loci ad nobilitatem inducendam inſpicitur. 755.1
Conſuetudo loci in oneribus publicis ſpectanda, ut niſi de his bonis collecta inferantur pro quibus inferri ſolutum eſt. 773.5. & in ver. collecta pro bonis
Conſuetudo loci ſpectanda in quo bona exiſtant, 732.8
Conſuetudo loci ſpectanda, ut ſecundum eam fieri inſtrumentum debeat, alioquin falſum iudicatur, 772.10. & in ver. inſtrumentum non falſum dicitur
Conſuetudinem ad perſonas alias non trahi, 972.12
Conſuetudinem iuris ſtricti ad præſumptionem exemplum eſſe, neq; limites ſuos egredi, 972.14
Conſuetudinem negatiuam contra aliquos inductam ad alios non porrigi, 952.15. ver. nec in ſpecie. & in ver. præſumptionem negatiuam
Conſuetudinis futuræ abolitionem ad vetuſtiſſimam non porrigi, 952.10. & in ver. antiquiſſimam
Conſuetudo Bulgari ideo quæ in Authen Hoc locum C. ſi ſecun. nup. mul. liberorum cauſa introducta ad cauſam piam ſubſtitutam non porrigatur. ſic fauor maior liberorum eſt quam pia cauſa, 729.4
Conſuetudo ſtrictim interpretanda quæ ad feuda fœminæ inuitare ſolent, 828.10. verſicul. inde fit,
Conſuetudo per quam ad feuda dignitatum hæres admittitur ad heredes maſculos reſtringenda, 828.18. ver. inde fit
Conſuetudinem inſtrumentis pluribus doceri, 900.43. & in ver. inſtrumentis pluribus
Conſuetudo circa excluſionem fœminarum ab inteſtato propter maſculos qualiter probari debeat, 717.17
Conſuetudo tum ex actib. aut factis inducitur neceſſaria probatio declarationis verbalis non eſt quod animo conſuetudinis introducendæ facta ſecuta ſint, verum uſus eſt in probatio ſufficit. 658.19
Conſuetudo per ſcripturas docetur quarum fides in dubitationem non vocatur, 723.27. ver. iuris porro incerti
Conſuetudo & præſcriptio earum, quæ reſeruata principi ſunt tempus deſiderat cuius initio memoria non ſit, & ibi quomodo huiuſmodi conſuetudo ſit probanda, 816.5
Conſuetudo temporis immemorabilis quomodo probetur, 824.5. ver. quæ ſatis probatio,
Conſuetudinem ad veriſimile arguendum valere, 947.32. & in ver. veriſimile ex conſuetudine
Conſuetudine ſi quæritur quod admittere iudex non liceat, 721.15. ver. quidem conſuetudine.
Conſuetudo an valeat per quam ſubſtantialia inſtrumenti remitti ſolent, 793.2
Conſuetudo valet ne contribuendi domini caſtrorum ob bona paganica adſtringantur, cum fortior immunitas videtur, quæ conſuetudine quam quæ priuilegio acquiritur, quantum ad onera belli conſuetudo traditur. quod ſecus in priuilegio eſt, 642.2
Conſuetudo valet per quam ab oneribus forum, eo liberantur quibus alias adſtricti eſſent 886.16. ver. itaq; prætor mandant uſitatum.
Conſuetudo valet ut aſſertionis alicuius credatur etiam in præiudicium tertii, 752.7
Conſuetudo negatiua contradictionem iudicialem deſiderat, id eſt, quod contradictio fuerit, & ei paſſum, qui contradixit, acquieuerit, 741.14
Conſuetudinis probatio non aliter recipitur niſi in ſpecie de qua agitur illa præſtitur ob id generalis probatio non ſufficit, 933.3
Conſuetudo ab eo approbanda à quo allegatur cum in facto conſiſtat, 642.23. & 672.10. & in ver. factum probandum
Conſuetudo cum in facto verſatur probanda plenè probationem eius præſtari oportet, 624.13. & 781.2
Conſuetudo ubi notiſſima probationem non deſiderat, verum ex officio iudex ſupplet eam ſi liquet, 850.5. ver. & cum notiſſima
Conſuetudinem in ſpecie [illegible] probandam, 591.87. & 900.32. & 952.14. & 672.9. & 855.6. & 763.24. ver. hoc amplius
Conſuetudinem fruſtra vel vetuſtiſſimam [illegible] per quam inæqualis onerum functio introducitur, 982.36. & in ver. inæqualitatem. priuilegium conſiſtere
Conſuetudinem non recipi quæ publicæ [illegible] incommoda eſt, 952.21. & in ver. utilitate publica.
Conſuetudinem non recipi, quæ ab honeſtate abhorret. 972.39. & in ver. honeſtas
Conſuetudinem non ſpectari [illegible] interueniat, 949.29. & in ver. deformitate
Conſuetudinem non ſeruari, quæ rationem non habet, 972.32. ibiq; ampliatur ut tempore non [illegible] valeſcat, & in ver. irrationabilem
Conſuetudinem viribus infirmam [illegible] 952.19. & in ver. irreuocabilem
Conſuetudo improbatur per quam venandi piſcandive uſus interdicitur utpote iuri naturali contraria, 643.4
Conſuetudo interrupta inutilis, [illegible]
Conſuetudo inutilis per errorem introducta eſt, 861.8
Conſultius id videtur quod repetitum ſæpius eſt, 699.2.
Conſumptio bonorum non præſumitur, 985.25. & in ver. diligens
Contemplatione cuius verba proferuntur inſpiciendum, non ad quem verba referantur, 728.5
Contemplatione cuius quid ſit magis ſpectandum quam id quod ſit, 652.12
Contemplatione filii non patris illud dari videtur quod patri & filio nominatim datur, 834.5
Contemplatione filii non patris vel ab auo datum quod credit, atq; ideo aduentitium [illegible] dum, 972.21
Contemplatione patris inſtitutus filius dicatur ubi ita dicitur, Titium inſtituo filium eius ita ut ad patrem venire hereditas debeat, ſi acquiri filio non poſſit, 764.11
Contentum iure ſuo unumquemq; eſſe decet, 914.1
Contentum naturam continentis ſequitur, 722.20
Contentum ſub continente generaliter expreſſo includitur, 882.11. ver. ſub continenti enim
Contenta idem atq; continentis iudicium eſſe, 941.39. & 729.1. & 874.1. & 941.39
Conteſtes non ſingulares [illegible] examinandos, 914.1. & in ver. ſingulares in dubio
Continentia cauſæ diuiduitatem non permittitur, 1000.2 & declaratur 1000.212. & 213
Continentis approbatio ad ea porrigitur quæ contenta ſub eo ſunt, 746.26. ibiq; exemplis pluribus id declaratur
Continentis poſſeſſio ad ea non porrigitur quæ contenta ſub ea ſunt, 746.26. ver. continentis etiam
Continuatam poſſeſſionem videri ſi alterius poſſeſſio non docetur, 900.20
& ampliatur etiam cum allegata continuatio non eſt, & ampliatio altera aſſeritur. 900.21
Continuatio poſſeſſionis conſideratur non [illegible] apud defunctum ulla non extabat, 767.9
Continuatio poſſeſſionis præſumitur [illegible] poſſeſſione alterius non docetur, 845.21
Continuatio poſſeſſionis [illegible] interdicto recuperandæ reperitur, ſi ante & ſe bona poſſeſſa probauerit quam ſpoliatio fieret, niſi ſi tempore ipſo ſpoliationis ſe poſſediſſe doceret 901.2. ver. neq; ad rem [illegible]
Contra ſe recipere eccleſiam debere, quod ſibi non recuſat

INDEX

[illegible]. 983.34. verſ. [illegible] perſonam [illegible]

Contractus interpretationem ſtrictam habendam 983.39. & in verb. interpretationem contractus.

Contractus Principis benignam accipiendum. 983. 60. & in verb. principis contractum

Contractum innominatum feudum dicitur 602. 21. & 688.9. & in ver. feudum contractum

Contractum innominatum ob id non reſcinditur, quod ſolutum ſ[illegible] non dicatur, verum ad quod interest procul non ſoluti nomine debetur, 609.18

Contractum etiam innominatum ob modum non impletum reſcindi ſolet vbicunq; modus ipſe ad cauſam finalem contractus pertinet, 659.1. & in ver. modus ſi non impleatur

Contractum geminatum ob laſionem enormem non reſcinditur 886.11. verſicul. ſecundo laſionis fundamentum

Contractum reſcindere cupiens omnia offerre & reſtituere debet quæ contractu ipſo conſecutus eſt, 854. 32

Contractus conditionalis, à contractu conditionali altera partium inuita recedere non licet. perfectus enim contractus quantum ad non reuocandi eſt. 669.9

Contractum conditionalis perfectum, quod ad reuocationem attinet dicitur, vt diſcedere ab eo non liceat, vt non tamen habendi principe non habeat, 702.1

Contractus aliquis licet licitus ſit neq; fraus in eo præſumatur, attamen ſi in aſſuetudinem deducatur ſtatuti fraudandi cauſa, omnino nullus contractus id genus aliaquam permiſſus habetur, 722. 10

Contractum nominatum iuris ſtricti eſſe. 957.3

Contractum innominatũ inter nominatos cenſeri inuicem cuius ſubrogatus eſt. 973.19. & in ver. permittentem

Contractum ad heredes porrigitur quamuis verbum factum de eis non ſit. 875.3

Contractus & diſtractus iure pari cenſentur. 701. 55. ver. duodecimo iure pari,

Contractum in priuilegio intelligi, quod datam pecuniam eſt. 933.19. & in ver. pecunia numeratione priuilegiatum in contractum

Contractus in conſpectu propinquorum celebratus præſumptionem [illegible] elicit, 626.15

Contractus in dubio verus non ſimulatus præſumitur. 726.7

Contractus nullus poſſeſſioni recuperandæ non obſtat. 879.2. ver. ſim facto plano iuſto.

Contractu diſſoluto omnia perire, quæcumque comprehenſa ſub eo ſunt, 1000.284. & in verb. principalis.

Contractum feudi nominatum eſſe. 1000.65

Contractum exponendum, ita vt quod contrahenti vtrique commodum, & neutri incommodum ſingula contrahentes videantur. 983.92

Contradictio neceſſaria vt appellandi neceſſitati remittatur, 961.14. ver. quo circa. & in ver. appellandi neceſſitate proteſtatio

Contradictio ſine appellatione parum prodeſt, 816.28. ver. inde non inijcere

Contradictio vitiat contractum: quod limitatur vbicunq; in rebus pluribus contrarius ſub conditione quis vtitur. 862.1

Contradictio, & incompatibilitas vbi inter verba priora & poſteriora reperitur, poſteriora verba ſequi oportet. 529.7

Contradictionem interpretando per diſtinctionem quantum fieri poteſt amouendam non iniſtite, ac [illegible]. 985.76. & 92. ver. derogatum

Contradictione curſum præſcriptionem interrumpi 973.24. & in ver. interruptionem. præſcriptionis interruptionem

Contradictus legitimus quis dicitur. 591.126

Contrarias in eodem ſubiecto, temporeq; in eodem non conſiſtere 1000.449

Contrarietas quæ dicantur. 997.22

Contrarietas inter duo contraria illud præualet quod negatiuum eſt. & quod ſ[illegible], ſiue quod admonet, ac[illegible] tum ad [illegible] verſimilitudine, 812.15

Contraria remedia ſub conditione cumulare licet. 862.1 ver. quaratione

Contrarias præſumptione inuicem perimi, 613.14 ver. [illegible], & in ver. præſumptiones contrariæ

Contrarietas vbi doc. inuenitur ſententiam agnoſcendam quam diſcupiendo admittit. 934.16. verſicul. [illegible]

Contrarium ipſi ſibi audiri, authorem non oportere. 894.35

Contrarium effectum ab actu eodem non edi. 983.87. in verb. actum eundem.

Contrarium, inter contraria potius id habendum, quod fauorabilius eſt. 989.1

Contrarium ipſi ſibi audiendum allegantem eſſe. 987.51.

Contrarium inſtrumentis fidem non habere. 1000.369

Contrarium remedium reſpectibus diuerſis vti quis poteſt ſimiliter diuerſarum perſonarum cauſa contrariorum concurſus admittitur, 904.7

Contrariorum diſciplinam eandem eſſe. 964.24. ver. & obſeruandum, & 973.24. ver. rationem. & in ver. antiſtantiam diſſimilitudinem

Contrarij teſtes eo non videntur quod plus quidam, minus autem alij referunt, 570.31. & dicto breui reſpondent quæ notata ſunt 570.16 & 36

Contrarietas teſtium teſtimonia eorum vitiat. 689.8

Contrarietas, de contrarietate doc. varietatem opinione ſtandum ſit. 935.2. & in verſic. contrarietas, vbi doctor.

Contrarietas opinionum ita dirimenda vt potior eorum ſententia habeatur quæ rationes adſcribunt & non diſſentiunt. 941.12. & 38. ver. teſtibus contrarijs [illegible]

Contrarietas in qualitate teſtimonium vitiat. 608 18

Contrarietas quanta in teſtibus ſuſpectis ſeruanda. 706.24

Contrarietatis fugienda cauſa verba [illegible]. 785.13. & in ver. [illegible] verborum permittitur.

Contrarietas in opinionum varietate ad eam [illegible] vnde [illegible] iuſta ſit. 941.13. & in ver. [illegible] [illegible]

Contrarietas vitanda per diſtinctionem ſi fieri poſſit 602.21. & 964.36. & in ver. diſtinctione

Contrarietatis vt euitetur diſtinctione vtendum, eſt enim diſtinctionem interpretari oportet, ne contrarietas ſequatur. 752.12

Contrarietate opinionum interueniente quæ diſtinguit [illegible], 940.23. ver. tertio quo. & in ver. diſtinctio opinionum

Contrarietas interpretando fugienda. 934.35 & 785 21. etiam ſi verborum ſignificatio lædatur.

Contrarietas vt euitetur interpretari ſententiam oportet verborum etiam natura aut ſignificatum offendendo, 819.15. & 721.13. & in ver. ſententia verba

Contrarietas vt euitetur interpretationem fieri conuenit, & quatenus fieri poteſt ad concordiam reducta verba debent. 682.5. & in ver. interpretatio admitti non debet

Contrarietatis & correctionis vitandæ cauſa vniuerſalia verba reſtringuntur, 772.35. ver. iuxta in Decio.

Contrarietatis vitanda cauſa, quod ſcriptum ſimpliciter erat ſecundum diſtinctionem intelligi oportet, 872.8

Contrarietatis excludendæ cauſam potiorem, quam argumento à ſenſu contrario eſſe. 996.16. & in ver. argumentatio à ſenſu contrario non admittit

Contrarietatis pellendæ cauſa à verbis diſcedi, 980. 9. & in ver. in proprijs

Contrarietas vbi occurrit repetitionem ibi ceſſare, 910.8

Contrarietate confeſſionum vel interueniente verſimilitudo attenditur, vt verſimilior ſtetur 923. 26. & in ver. verſimilitudinem in varietate

Contrarietate interueniente fauorabilior manendum. 896.42. & in ver. potentiorem

Contrarietas diſtinguendo, diuidendo vel excludendo 1000.303. & 306. & 107 & 308. & 309. in verb. inueſtitura ad receptum oſtenditur.

Et ad inueſtiturum Pariſ. dictum quadrat in c. 5. 8. nu. 8. lib. 1. Tum maxime contradictionem vitandam, cum ſtylo vſitato, & communi ſimilium fundatorum obſeruatione diſpoſitio repugnaret verba item vniuerſalia formulæ præcedentia reſtringenda, ne contradictio inducatur Roman. ſcribit in conſ. 103. nume 33. & ſeptem ſeq. li. 1. Hoc amplius dicendum, per errorem clauſulam ſequentem, & facias quicquid velis & c. expreſſam intelligi quatenus talem verbis tollatur ſuperioribus non poſſet in feudum rectum, antiqum. Et ita vt ex dictionis quæ includi contrariorum non poſſet, vt ex conuentis ſuperflua mutare quæ conferatur, vt iuxta ſimilia docet, in l quoties. § ſed ſi cum. ff. de hered. inſtit. Quod dictum pro elegante admodum Romanus ſequitur in conſil. 123. numer. 32 & duobus ſeqq libr. 1. Sed & verba ſuperflua potius quam præcedentibus derogetur, tolerabilius tamen idem putas in conſil. 400 numer. 24. Quod hoc admittendum, vbi tamen ſuperfluitatem, & tum effecta non exiguo, intellige clauſula hac poteſt. & facias quicquid velint. Hoc eſt, ad contradictionem domini tamen referendo, propter quam aut ſuper qua appoſita fuit. Et ad quam contradictionem clauſulam ipſam referendam ex his aſſerantur, quæ ſcripta ante ſunt nume 189 & infra nume. 356 ad, in ex Romano. verſic. ad. notatur in conſ. 79. nu. 24. & in ver. inſtitutam

Contrarietas. In contradictione ſcripturarum id alteri præſtare, quod ſpecialius eſt. 1000.368

Contrarietas. Cum duarum ſcripturæ pugnant, eam antiſtare, quæ adminiculis maioribus nititur, 1000.369.

Contrarietas. Inter ſcripturas pugnantes eam præcedere, quæ verſimilior ſit. 1000.372. & in ver. verſimilem.

Contrarietas. Cum teſtamenta duo eiuſdem dies cõſtat; in vno puro ſit; conditione in altero eidem datũ legatum ſit, eo vtendum, in quo conditio inſita legatum eſt. 1000.377.

Contrarietas inſtrumentorum interueniente, potius negatiuum aut prohibitoriam habent. 1000. 367

Contrarietate nullam ſententiam fieri. 987. 54. amplius. 987.54. & in verb. nullam

Contrarietate ſententiam nullam fieri. 1000.26 & ampliatur. 1000.20. & in verb. nullum

Contrarietatum conditionum nos in reo excipiente admittend. 1000.449. ver. audi. [illegible]

Contrarietatem in cenſenſu declinandam, nõ à reſolutione eius diſceſſum videatur. 1000.122

Contrarietas ad diuiſionem partis. 1000. 40. & 46 & 77

Contrarietatis excludendæ cauſa verba offendenda. 1000.310. & in verb. improprie.

Contrarietatis fugiendæ cauſa ſubaudiri aliquem fieri, 1000.357 ver. ſine enim e contrario. & in verb. ſubauditionem.

Contrarietatis nomine abuſiue verba intelligenda. 984.45. & vide in verb. improprie

Contrarietatis pellendæ cauſa reſtrictionem admittendam 1000.301. in verbis etiam vniuerſalibus negatiuis ampliatur. 1000.501.

& Ampliatio eſt 1000.301. & 304. ſed & idem non verbis admiſſa contradictionis excludendæ cauſa Pariſ. ſcribit in conſ. 71. volum. 1. & ſeq lib. 1. quod ſemper intellige, dum ita iuſto. ſi derogari verbis poteſt. Quid in ſpecie contra vniuerſa admittendum, in qua cuiuſq; quam non [illegible] & in verb. reſtrictione. vniuerſalia.

Contrauenire alienationi ſine vaſallus non permittitur. 1000.928. in verb. facto ſuo.

Contrauenire contractui is non dicitur, qui facultate non vtitur in contractu ipſo permiſſa. 1000.15. & in ver. exceptionis.

Contrauenire voluntati teſtatoris non videtur, qui non adimpleuit. 948.109

& idem in contractu, & ſpecie alia. 924.109. & in verb. impugnare & in verb. omiſſio

& dat nemo quod non habet 984.95

Contrauenire dicitur, qui promiſſa non implet, quod locum habet, vt ſatis non ſit impletum ex parte adeo exceptioni locus aut replicationi eſt, ſiue impletum ex parte ſua non eſt, quatenus impletum in totum non ſit, niſi ſi in mora implendo non fuerit. 642.8

Contrauentio obijci cuiquam non poteſt, quod promiſſa non impleuerit niſi ſi in mora implendi, fuerit. 746.2. ver. ſed ex eo aliq. hoc

Contributio oneris realis pro rata rerum portione ſubeunda. 555.28

Contumaciam non ceſſat, qui præcepto iudicis non paruit, ab eo iuſto facto de nouo interdictione non apparet. 847.20

Contumaciam eo conſiderari non poteſt, qui comparere non cogitur. 847.3

Contumacia vera excuſatione cum abeſt, quæ ad domũ ſit, vt in [illegible] poſita ad [illegible] citatione per edictum generaliter facta quod [illegible]. 977.14. verſic. in qua citatione ſeruandum.

Contumacia præſumptio per ſtatutum introducta iuſta cauſa remouenda dicitur, 980.37. ver. ſimili- [illegible]

Digitized by Google

ter vt præ'umpſit.
Contumaciam non reſpondentis confeſſionem ſictam produſſe. 100.8
Contumacia ceſſat vbicunq; iuſta ignorantia cauſa ſubeſt. 842.4
Contumaciam in eum non cadere qui parere non debet, 912.16
& declaratur 912.38
Contumacia in vno admiſſa notam in alio non eſt, 680.15. ver. quibus in locis
Contumaciam in iudicio vno admiſſam ad aliud non trahi, 967.23
& ampliatur. 967.23. & in verſ. confeſſionem ſictam.
Contumacia ſola delictum non probatur, neq; pro confeſſo contumax habetur niſi commoueat aſpectu. 654.3
Contumaciam ſolam ſatis ad criminis pœnam non eſſe, 641.26. & in ver. nullam ſententiam probationum defectu
Contumax. vnde ſtatus non eſſe qui pro confeſſo contumax habetur. 1000.8
Contumax is non intelligitur qui poſitionibus non reſpondet quamdiu de impertinentia earum diſceptatur. 905.7. ver. Idq; in ſpecie dicimus.
Contumacis confeſsio in hoc non poſſumus ne quæ in quo iudex facit. Contumax ſecundum contumaciam ſententiam dicere iudex debet vbi iam eſt ſauet, aliàs enim eum lædere iudex non poteſt. neq; [illegible] contumax debet nullis contra eum præſitis probationibus. 709.18
Contumax audiri non debet niſi ſe purgat contumaciam ſit, hoc eſt ſumptibus litis damnisq; omnibus reſtitutis, & ſatisdatione de lite proſequenda præſtita. 801.4
Conuentio vim ſortitur quam priuilegia, aut præſcriptionis, commentionis enim princeps non derogat quod ſecus in priuilegio & præſcriptione conſtituitur. 768.3. & in ver. princeps conuentioni derogare
Conuerſatio in aliquo loco ad ſcientiam colligendam valet, quod exemplis pluribus declaratur, 744.9 & 748.12. ver. Hoc amplius
Conuerſatio. ex conuerſatione præſumitur ſcientia, 639.11. ver. hoc amplius & in ver. ſcientia ratione conuerſationis
Conuerſatio ex conuerſatione ſubſecuta iniuria remiſſa ſit, 777.2. & in ver. iniuria remiſſa intelligitur
Conuicium per confeſſionem quem vicerit, 976.2. & in ver. conuerſione delicti.
Conuicium vnde 998.10
Copia inſtrumenti in caſu vno atq; altero fidem facit. 965.22
Copia fidem nunquam exemplari habere abſurdum eſt. 706.21
Copia fidem non haberi originali corrupto, 942.21. & in ver. fundamentum deſcidit
Copula cum ex cauſis pluribus reſcriptum accipitur vna detracta reſcriptum ceſſat. 592.82
Copula in diſiunctiuam reſoluitur ex voluntate teſtatoris, 994.4
Copula. vbi enim per copulam pœna promittitur, ſi facta plura non erunt, vno tantum facto in ſolidum pœna committitur. 994.5
Copulam in diſiunctiuam deſcendentium cauſa vertit 987.6
Copula natura non eſt vt complexi omnia oporteat, 685.3
Copula natura illa eſt, vt vtrumq; interuenire oporteat, 352.2
Copula natura eſt, vt repetitionem inducat, 608.8
Copulam pro diſiunctiua ob mentem ſeruandam accipi 899.2
Copulam diſiunctiuam amplectentem intelligi quoties ſingula per ſe ſe conſiderantur, quæ copulata ſunt. 909.21
Copula in alternatiuam vertitur, & diſiunctiua interpretatur ne inutilia verba aut ſuperuacua ſiant. 685.13
Copula non non ſequitur vbicunq; veriſimilis teſtatoris voluntas offenderetur, cum ſeruanda cauſa in commu[illegible] diſiunctiua reſoluitur. 752.1. ver. inde culpa poteſtatem
Copula ſignificatio non inſpicitur vbicunq; alio ad diſponendum mens apparet, 686.12
Copulam, &, relatiuam præcedentem amplecti, 936.9
Cor hominis Deo ſoli notum, 958.30. & in verſicul. Deo
Cornui ſententiis ab omni limitatur, & declaratur. 986.6
Correcta ratione legis abrogata & lex ipſa correcta intelligitur, 747.15. ver. æqua legis ratione
Correctio conſuetudinis excludenda. 954.4
Correctio iuris in opinionibus extra omnes fugienda. 981.14
Correctio iuris fugienda in ſtatutis interpretandis quod pulchre differtur, 923.4. & in ver. ſtatuti interpretatio in ver. ſtatutum ſtrictum
Correctio ſtatuti interpretatio ita habenda vt q; minimum ius lædatur. 589.5. verſicul. rurſus ſe extendere
Correctio iuris induci per argumentationes ſenſusq; ſubauditos non debet, 625.7. & 737.4. ver. hoc & illud ſpecter. & 589.4
Correctio admitti non debet per interpretationes ſubauditas, 579.22
& ampliatur 179.23.
& etiamſi identica diſpoſitio vel momenti exigua ſiat. 701.6. & in ver. operatio
Correctio voluntatis in acta declarando fugienda, 588.7
Correctio ne ex eo diſtinctè induciatur interpretatio facienda. 870.0
Correctionis vitandæ cauſa impropriè verba accipimus, 589.2. ver. & nunquam hoc vſq; adeo eſt,
Correctio quæ verbis expreſſis fieri debet, verbis æquipollentibus inducitur, 746.31. ver. ſecundo reſpondetur
Correctio verbis generalibus contenta non eſt, ſed expreſſio ſpecialis eſt opus. 570.25
Correctio ita inducitur ſi expreſſum ſit, 589.4. ver. quartò ſtatutum
Correctio confeſſionis, nominationisq; expreſſo an ſolitacito, aut ſubaudito, & per conſequentiam, vel argumento non inducitur. 991.72
Correctio. fauorabilis diſpoſitio interpretatione habetur per quam iuris correctio ſolet. 1000.49. & in verb. fauorabilis.
Correctio interpretando tanenda, vt quam minimum poſſit a iure diſcedatur. 1000.319
Correctio. ſtatuti interpretationem ita habendam, vt quam minimum poſſit commune ius lædatur. 1000.48
& plenius 1000.329. & in verſ. interpretatio ſtatutorum
Correctio verba non expoſtulat, verum ſatis habetur, contra quam ſancitum in ſcriptura priore eſt in poſteriore quid induci. 1000.113
Correctio voluntatis ex verbis induci generalibus non debet, 985.66. & in verſic. generalem ſermonem.
Correctio voluntatis vbi caderet, iſtam regulam non eſſe, per inciſionem totum aliud ſubmoueri, 987.41. & in ver. derogatio voluntatis.
Correctionem inducere iuris tolerabilius, quanto in ſtrictis verba hæc. 1000.47. & 112. & in verb. operatur
Correctionem ex ſenſibus ſubauditis non admitti. 987.41. ver. ad quam ſententiam. & in verb. ſubauditis ſenſibus.
Correctionem per tacitos, aut ſubauditos intellectus non induci. 1000.357. & in ver. ſubauditos, tacitos.
Correctionem per tacitatum non induci. 1000.154. ver. inde fit.
Correctionem voluntatis niſi expreſſam, aut ex facto quo contrario non induci. 987.42
Correctionem voluntatis per ſenſus ſubauditos, aut tacitos non admitti. 985.96. & in verb. ſubauditos, tacitos.
Correctiones excludenda nomine vniuerſalia verba reſtrīgenda, vt quo lenius poſſit, commune ius lædatur. 1000.23. & in verb. vniuerſalia
Correctionis materiam vide in verb. derogatio. diſſert.
Correctionis vitandæ cauſa, ex aliquo verbo ſtatutum eſſe, factum eſt. 1000.84. & in verb operari
Correctionem iuris in ſtatutis admittendam quod ab effectu vacuum alias maneret, 952.9 & in ver. operari inutile
Correctionem iuris in argumento ſenſus contrarii agnoſci ne ſenſus tamen dicitur ſit, 675.6. & in ver. argumentum à ſenſu contrario ceſſat
Correctionem per argumentum non fieri, quod ſenſu contrario ducitur. 944.15. & in ver. argumentum à ſenſu contrario ad ius.
Correctionem ſcripturam ad ea in iis expreſſas coercendam. 1000.85. & in ver. [illegible]
Correctorium [illegible] communiter ius remouetur. 1000.371. & in verb. extenſionem.
Correctorium ius ne ratione maiori extende, niſi expreſſa ſit, vel tam expreſſo habeatur. [illegible] 93. & in verb. extenſionis ratio maior.
Correctorium ius ſuum caſum non egredi, 1000.48
Correctorium ſtrictum ſit interpretandum ne ſtrictè diſtinctione maneat, 589.35. & in verſicul. operari
Correctorium ius extendi non conuenit, 589.4 ver. quartò ſtatutum
Correctiones contra verborum vigorem non reſtringi. 964.7. ver. nec in correctionis
Correctum eam allegare non licet, pro eo enim habetur ac ſi editum nunquam eſſet. 642.8
Correlatiua dari quorum vno poſito alterum quoq; neceſſario intelligitur. 973.33
Correlatiuorum eadem, 973.33
Correlatiuorum non eſt eadem diſpoſitio [illegible] diuerſa in vtroque intelligentia. 525
Correſpectiua. dici quæ inter eandem perſonam ac notarium teſteſq; eoſdem aguntur. 949.4
Correſpectiua & ea videri quæ inter perſonas alias incontinenti ſuper eodem tamen negotio aguntur. 949.19
Correſpectiua dicuntur, quæ in continenti fiunt vnum poſt alterum, hoc eſt vnum, reſpectu alterius 737.13
Correſpectiua ſeparari inuicem non capiunt, ideoq; vno ambo euaneſcit & alterum 109.7. & 627.3. & 625.11. & 949.1. & 957.17
Correſpectiua videri quo mutuo vinculo reſpectu ſiunt, 57.15
Correſpectiuorum natura ea eſt vt ſine altero alterum non fiat, neq; conſiſtat. 639.2. ver. correſpectiuorum plane
Correſpectiuis contractus ſequens in tempora licet præſumitur, id eſt, reſpectu contractus præcedentis factum ſequens iudicatur, 806.18
Correſpectiuus contractus exceptionem depoſito obeat 924.1. & in ver. depoſito
Corrigendi cauſa aliam extra doli præſumptionem eſſe. 988.49. & in verb. dolum in admonente.
Corrigendi vſu intelligi animum vbicunq; citra correctionem conſiſtere actus poteſt. 987.26
Corruptio dicitur ſi ob ſententiam falſam ferendam iudex quid datur, aut promittitur. 806.12
Crauettam Papæ docentium patriam à principe reuocatum 937.30. ver. poteſtate hoc ampla
Credita quam ſignificationem habeant. 577.4
Creditor debitore abſente, & ignorante, poſt cautionem abſolutam an tertium adigere poſſit quod ſe ſubſcribat, 930.1. & 2. & 5. & ſeq.
Creditor potior habetur qui inſtrumento nititur tametſi poſterior ſit, niſi teſtes tres, aut plures opinionis integrè auctoritatis ſcriptum habeat. 930.5
Creditor poſterior anterioribus non præfertur et in quod iam eis ſua teſtium trium ſubſcriptionem habeat publicamue extat inſtrumentum. ſi de tamen ſuo antiquiori qui anteriores creditores ſunt per teſtes ipſos tantummodo ſuam adducant, tenetur ſola dolis noua teſtium quam ſubſcriptionem recognitione credit eſſe fides non ſiat. 939.14
Creditor poſterior non aliter contra debitorem anterioris hypothecam habentem auditur quam ſi debitum priori offerat. 692.3. & in ver. offerendi ius
Creditor poſterior qui priori ſoluit in eius omnibus ſuccedit tam perſonalia, quam realia, nullo ceſſionis adminiculo. ceſſio porro opus eſt, quoties creditori tertius ſoluit qui creditor non eſt. 592.8
& ratio huius diuerſa adducitur, 582.6. & 9. & ceſſionis quanto quæſtionem hanc
Creditor poſterior quando in vllum priorem ingreditur, 704.2.57
Crimen læſæ maieſtatis committens à quo de eo inquiſitionem ſit iudicatur. 697.3. ver ſecundò plane
Crimen læſæ maieſtatis quando committatur, vide in ver. maieſtatis læſæ crimen
Crimen ſtellionatus is committet qui quod alienum eſt ſciens agnat. 702.56
Criminalis cauſa an ciuilem ſuſpendat, 835.2. & ſeq.
Culpa debitori imputatur is qui ſolutionem creditori factam fideiuſſori non indicat, vbi ſi debitum [illegible]

imprudens fideiuſſor creditori ſoluit, repetitionem tamen contra debitorem habere. 854.5
Culpa emptori n[illegible], qualitatis venditori non ſignificat, ideo de euictione agere non poteſt, 852.3
Culpa imputatur mala diligenti ideo factum famuli in officio ſuo delinquentis dominus præſtat, 643.4
Culpa in eo conſideratur, qui non facit quod in ſe eſt. 760.30. ver. huc & illud pertinet.
Culpa non caret, qui id non impetrat quod impetrare facile poterat, atque & ſi difficilis impetratio eſt in culpa dicitur ſi non poſſit. 714.8
Culpam mulieri hypothecariam intendenti velle obiici quod dotes ſibi non adlicerit non ſolum ſi maritus abſens ut putà negotia gerebat, 972.2
Culpa ei non caret qui ea negligit quæ fieri ſolent, 760.30. ver. & etiam morti mercatorum.
Culpa quoties alicui obiicitur quod factum aliquid ab eo non ſit ſcientia probatio præſtanda quod id fieret quod faciendum erat, 811.10. verſi. ponendo quoties culpa. & in verſicul. ſcientia probanda.
Culpa non caret qui impedimentum amouere non curauit, 663.13
Culpa non vacat qui cum poſſit impedimentum non amouet. 573.7. & 703.14
Culpa aſſignatur à quo amouere damnum potuit, 900.18
Culpa conductori aſſignatur qui tempore belli conductione dare noluit, quod de mercede remittenda labores, 598.8. & 946.[illegible]. ver. quemadmodum in mercede.
Culpa ignoranti aſſcribi non poteſt, 715.8
Culpa in eo non conſideratur qui prætendere quid aut dominare non potuit. 685.24
Culpæ obligatio in onera conſerenda ad ea non pertinet quæ pars ei culpa incumbunt, 705.6
Culpa, poſtiam ne incendii caſum conductor præſtet ad incendium non trahitur quod conductoris ſuorumue culpa accidit, 705.6. verſicul. contrario.
Culpa, à ſuperiore non ſlagitari, eſt, quod concedi inuis eſt. 1000.2
Culpa dedecoris rationem non habere, quod valens quæ ſubit. 1000.74. & in verb. valens.
Culpa ei imputatur, qui potuit impedimentum amouere, & non amouet, 994.16. ver. & culpa imputatur.
Culpa ei opem non ferri, qui culpâ ſua indigens ſit. 1000.28
viceruo, 1009.39. & pluribus ſeq. 1000.102. & in verb. neceſſitas.
Culpa indiuidua, 1000.156. ver. & quia individuitas. in verb. individuum dolus.
Culpa. Neceſſitatem fruſtra excuſat, culpa cum annexa, 1000.87. & in verb. neceſſitas
Culpa non præſumitur, ſed ab eo probanda, a quo allegatur, tunc enim onus duplex ſubiicitur. 994.9
Culpa quod culpa cum damnum contingit, ſubſtituta ſua accepit ea ferendum, 1000.87. ubi non illa ſpeculo exorientur.
Culpa remota ceſſat pœna, 990.6. verſicul. culpa plane.
Culpa adhorantis, qui temerè in iudicium auto deſcendit, quam neque ipſo diligens facta de inti-ſum ſit. 1000.382
Culpa debitorem tenere, qui alii ſoluere cogitur, ſi quod poteſt, non laborat, ne alii ſolutio fiat, 1000.273. & in verb. debitori.
Culpa probatio certa, ſpecialis, limitata eſſe debet, quomodocunque culpa opponatur ſiue agendo, ſiue excipiendo, 994.9. verſicul. in qua culpa probanda.
Culpa reum videri, qui id aſſerit, quod ignorat, 1000.4
Culpa eum non aliter tutor habetur, quod in comparationem prædiorum pecuniam pupilli non vertit, niſi inde conſtet venalia prædia fuiſſe, quæ emerentur, 1000.37
Culpam alii non obiicit quod factum quod non ſit, quoties ab obiectione etiam ſuis quod debebat, niſi doceat paratum obiectionis ſuiſſe, 1000.59
& declaratur, 1000.277. & 279. & in verb. monitum.
Culpam cauſæ immediatæ aſſignandam, 988.57. & in verb. immediata cauſa.
Culpam doli ſubmouendi cauſa præſumi, 988.52. & in verb. dolo excludendo.
Culpam ei aſcribi, qui quod facilis impetratio eſt à ſuperiore non poſtulat. 1000.272
ſed & ubi ad contradictionem, cum impetratio difficilior, ut petere ſaltem debeat. 1000.272
Culpam ſiccam fieri, quæ ordinata ad caſum non eſt. 1000.36
& limitationes, declarationes ſubiiciuntur. 1000.56
Culpam in eo arguit, quia ei rem non denunciat, cuius intereſt. 1000.174. & in verb. denunciationis omiſſio.
Culpam ei et non præſtari, ad quod ordinata ea pars eſt. 992.58
Culpam ei non obiici, voluntate cuius alla res eſt. 1000.17
& declaratur, 1000.198. & 279. & 283. & in verb. voluntas.
Culpa non eſt omittere id, cui faciendo quiſquam non tenetur, 573.2
Culpa caret qui expenſam non fecit de qua dubitatio eſſet vtilis nec ne fieret, 587.5
Culpa cuius damnum accipiens videri quod ab inimicis eius datur. 935.17. verſi. culpa quippe & in ver. animaduerſiones culpæ.
Culpa ad caſum ſuum ordinata eſſe debet. 635.8
Culpa remota vltimi et ſacilem ad iter dilat. 917.24. & in ver. ſupernomento caſu.
Culpa ſua incumbit voluntarie pars quia dicitur ob id de ea conqueri non debet, 731.36. verſicul. de ea plane.
Culpa vti ad perniciem alterius nihil non debet, 696.2
Culpa non caret ſi is qui præuiſum id non eſt quod prætendere potuit. 760.30
Culpa non caret qui id non cogitauit quod cauere facile poterat, 760.30. verſicul. atque culpa tenetur.
Culpam ei adſcribi à quo proſpiciat quod potuit, 957.30. ver. hoc idem cum tempore.
Culpa libera caret qui instrumentum non facit quod facere per legem cuiuſtam non licuit, 659.22. & in ver. inuentarium heres omittens.
Culpa imputari ei non poteſt qui illud omiſit, quod & ſi factum fuerat profuturum non erat, 567.3
neque in omiſſione incommodum aliquod paſſi ſunt, 718.12
Culpam ab eo non obiici qui cauſam rei præbuit in qua admiſſa culpa dicatur, 989.20. & in verſicul. obiici.
Culpa cuius damnumque accidit ab ea id minime opponi, 900.28. & in ver. damnum ab eo.
Culpam emptori à venditore non imputari, qui & ipſe in culpa apparet, 928.4. & ſeq.
Culpa quem ob iudicium præceptum excuſari, 961.12. & in ver. dolo culpa ne præceptum iudicis.
Culpa quempiam non tenere ubicunque id etiam amotum omiſſum damnum non potuit, 910.15
Culpa vertitur ad rei non proſpiciere quod accidere facile poſſit, 946.14. & 957.31
Culpa in dubio non præſumitur. 595.3. & 609.9. ver. ex eo hoc oritur.
Culpam ne quidem leuem aut leuiſſimam eum præſtitiſſe, 812.3. verſicul. atque culpam ne quidem leuem.
Culpa conductorem ei præſtat cuius culpa contingit qua amota obſtructus conductionis erat, 978.4. & in ver. conductionem ob venditoris culpam.
Culpa eum tenere qui in re aliqua executionem ante conſummat quam exploratum ab eo ſit apud quem poſſeſſio eius ſit, 978.22. & in verſicu. poſſeſſionem
Culpam latam in margine qui quod debet non inueſtigat, 930.22. & in ver. inueſtigationem omiſſionem.
Culpa lata arguitur qui quod vtiliſſimum eſt non præſtat, 714.14
Culpa reum arguit qui id non fecit quod fieri ab eo oportet, ſiue qui id ſacere tantum quod facere debet, 969.7. & ſeq.
Culpa reus dicitur qui à teſtibus dili[illegible] non inquirit. 714.12. ver. hoc accedit.
Culpa reus dicitur qui eo illius non explorat eum quem beneficium mittat, 714.13
Culpa reus dicitur qui poteſtatem procuratoris non ſcrutatur cum quo contrahit an ad eum contractum pertineat, 714.13
Culpam ab eo non obiici facto cuius contingit, 969.26. verſ. culpa igitur. & in ver. obiici
Culpam ab eo non obiici lucrum quod ex eo ſentit. 969.26
Culpam de eo non obiici, quod & ab ipſo factum obiectum eſt. 924.33
Culpam dolo non obuiat, 928.3. & in verſic. dolo
[illegible] præſta ab eo opponi qui doli ipſo tenetur, 919.1
& limitatur, 919.2. & in ver. dolum culpa grauiorem.
Culpa tribuitur ad principem non adire vbi cuius impetranda cauſa ut impoſſibile æſtimatur quod à principe ad iuris eſt, 714.8
ad quod ex dicto illo prouerbialis innuitur, tentare non nocet, 573.5
Culpam ab eo probandam à quo allegatur & quam probat. nam in exceptione, 961.2
Culpam potius quam dolum præſumi. 947.33
ampliatio 947.33. & in ver. hominem vnumquemque dolum non præſumi
Culpam cum culpa compenſandam, 953.4. & in ver. compenſationem obiicitur.
Culpam grauiorem cum leuiori non compenſari, 928.6. & in verſicul. compenſationem culpa grauiorem.
Culpa lata depoſitarium tenere, 953.3. & in verſicul. depoſitarium
Culpa lata, leuis ac leuiſſima definitio, remiſſiue, 949.8
Culpam procuratoris ſubſtitutionis in clauſula purgare vt omnia ſuæ queritur facere dominus ipſe poſſit, 924.10. & in ver. mandati clauſulam.
Culpa reum damno ſarciendo tenere, 919.24. & 951.28. & in ver. damnum ab eo.
Culpa teſtatoris non ſubueniendum non fore, 580.2
Culpam emptori adſcribi quærens auctiò ob ſumptus neceſſarios vtiliterue in ea factos non retinuit, 928.1
declaratur, 928.1. & in ver. venditorem ſumptus.
Culpa eum tenere qui cum ſocio non contraxit pro forma ſocietaris ſtatutam non eſt, 962.12. & in ver. ignorantiam fruſtra.
Cum, particulam idem atque, Et copulam poſſe, atque ideo ampliare, 893.18
Cumulate remedia contraria actor non poteſt niſi ſub conditione id fiat, veluti cum in defectum vnius alterum adiicitur, quod ſi ſimpliciter citra vllam conditionem cumulatio facta reperiatur ſub conditione propoſita remedia contraria cenſentur vnum in defectum alterius ut libellum ſuſtineatur. 678.5. & in verſicul. libellus ſuſtinenda cauſa.
Cumulatio remediorum contrariorum ſub conditione recte permittitur interdicta retinendæ poſſeſſionis & recuperandæ, cum in poſſeſſione defendi vtiliter poſtulat & vbi ſpo[illegible] poſſeſſionem ipſam reſtitui, 802.1. verſ. rationem.
& multiplicitatis ſimpliciter remedia contraria cumulantur ſub conditione. [illegible] ſacta cumulatio intelligatur, 862.8
Cumulatio interdicti recuperandæ, & petitorii vetita ſit, 346.6. verſ. interdictum plane.
Cumulatio poſſeſſorii & petitorii, ut admitti debeat 745.2
Cumulatio petitorii, & poſſeſſorii permittitur quoties contradictio vna non ſequitur, verum cohærere inuicem poſſunt, huiuſmodi cumulationem petitorii, & interdicti recuperandæ compi, 791.5
Cumulatio petitorii cum poſſeſſorio ſiue ad collocandum, ſiue ut de eo pronunciatum non aliter prohibetur quam ſi contradictio occurrat, 909.5
Cumulatio poſſeſſorii retinendo, & petitorii regulariter non permittitur ratione contradictionis. 791.5
ſecus ſi contradictio non occurrat, veluti ſi aliquis petat in poſſeſſione ſe defendi, & ubi dominum heredem ſe declarari, 791.7
Cum actio ſuper actione cumulata ad renunciandum, vbicunque cognitum de ea eſt, quamuis locus cumulationi non eſſet, 1000.212. & in verb. iudex.
Curator cui procurator interpoſita appellatione mittendi ſolummodo cum temporalibus ſiue quod præſtitum appellationi interponendæ eſt ut in perſona renunciat. 651.8
Curator bonis abſentis non datur, an ſit neceſſaria conſanguineorum, aut amicorum citatio, 651.4. & 4. ver. propinquorum & 651.5
Curator bonis abſentis non datur niſi ſi illa vacent, a nullo ne poſſideantur, 651.2. verſi. & principio quidem, vbi qualiter, & vacare oportet declaratur.
Curator bonis abſentis conſtituendus prouinciæ ab intestato deſcribitur. 651.2

Curatoris bonis abſentis conſtituendi remedium extraordinarium ſubſidiariumque habetur [illegible] permittitur non aliter poteſt niſi ſi remedio ordinario non ſit, 631.3

Curator bonis abſentis vt rectè conſtituatur neceſſaria petitio, aut ſaltem citatio partis creditorum eſt, 631.9

Curator bonis abſentis antequam detur citatio neceſſaria ad domum eius eſt, vt ea deijcere poſſit, aut vicini domeſtici fuerint à quibus defenſio ſuſcipiatur, 631.7

Curator bonis abſentis ullius ſolus tamen ex inquiſitione, & ſolemnitate maiori dari debet, 631.4

Curator hereditati iacenti non datur niſi citatione eorum facta ad quos prima cauſa ſucceſſionis ſpectat, 631.5

Curator hereditati iacenti creditorum rogatu conſtituendus debet non illorum cuius non intereſt, 638.2

Curator hereditati iacenti vt recte detur nominatim citandi ſunt ad quos proxima cauſa ſucceſſionis pertinet, 638.3. & 631.5

Curatoris poteſtatem ad voluntatem vltimam minoris non porrigi. 976. 29. & in ver. minorem curatoris omiſſa.

Cuſtodem de amiſſione rei pœna dignum, 949 7. & in ver. amiſſionem imputatam.

D.

DAMNUM ab eo ſarciendum cuius culpa datum eſt. 917.24. & 933.28. & 969.17. & in verſi. culpatum.

Damnum ab eo ſarciendi qui cauſam eius præbuit, 969.17. & in ver. occaſionis.

Damnum ne quis indebite patiatur ſtrictis verba tenenda melius eſt, 712.25

Damnum non aliter dicitur quam ſi patrimonij diminutio interueniat, ideo damnum dici non poteſt ſi lucrum tantum omittatur, 724.7

Damnum pati hoc ipſo quis dicitur, quod cum inuito quod agitur eum ab iure ſuo aliquin res pendeat, 722.12

Damnum pati is dicitur cuius voluntas offenditur, 771.3

Damnum ab eo non allegari culpa cuius id accidit, 900.28. & in ver. culpa cuius.

Damnum in eo non verſatur quod turpiter cui abeſt, 727.8. ver. & quod Bal. ſcribit.

Damnum non conſideratur quod amoueri facile poteſt, 276.14. & 900.28

Damnum non præſtari quod ex rei natura contingit, 946.13. & in ver. conditionem non præſtari natura rei, quod damnum cuius.

Damni quantitas iuramento perficitur vbicunque illatum liquet vt modus eius ignoretur, 578. 6. ver. hic ſtatim.

Damni vitandi, & lucri captandi ratio diſpar, 842.4

ideo tollerabilius eſt à lucro quam ſubmoueri quam damno aliquo affici, 858.8

Damni vitandi cauſa priuilegiaria magis eſt quam lucri, 725.9. ver. ſi diligens vnumquemque. & 936.35. & 957.8

Damni & lucri iam quæſiti idem ius, 762.3 & declaratur, 742.13. ver. aeque reſpondetur. & in ver. lucri iam quæſiti.

Damnum non patitur qui lucrum non facit, 886.5. ver. damnum plane. & 768.20. & 599.13. & 958.26. ver. at enim. & in ver. præiudicium.

Damnum pati is non dicitur cui lucrum ſolummodo aufertur, 648.28. ver. ſi dixeris. hinc fit vt citari hi non debeant quorum niſi lucri cauſa non intereſt, quia læſio in lucro conſideratur. 648.28

Damnum non dicitur quærendum sibi prohibere, 586.5

Damnum in eo non conſiſtere quod iure quis patitur, 1000.133

Damnum in iure quæſito aut eo non cadere, tametſi à lucro eius eroga exulat. 983.53

Damnum magnum declaratur, quando dicatur enormis læſio, & in verb. Quomo comprobatur valere donationem etiam de ciuitate factam iuriſdictione reſeruata. Quid autem in ſucceſſore ciuitatis, aut vſurpatis, 999. 2. in verſic. non ſolum.

Damnum magnum ex donatione pati princeps vel ſucceſſor eius dicitur, quoties ſeruitute, aut poteſtati alienæ regni Monarchiæ, aut Corona honor diminuitur, 993.2. ver. verſic. damnum magnum

Damnationem habere, quod culpa acceptum eius eſt, qui id deſit, 1000.87. ver. damnum. & in ver. culpa.

Damni vitandi cauſam lucro anteſtare, 983.54. & in verb. lucri ius vide.

Damnum ſentire an dicatur, qui ab hereditate repellitur, 589.16. & 906.31. & in verſ. lucrum an damnum.

Damnum pati non dicitur qui ab hereditate tranſuerſalis excluditur, ſed lucrum tantum amittere, quod & in hereditatibus aſcendentium pleriſque placuit, 800. 85. verſicul. quoniam damnum hic.

Damnum pati non dicitur qui ad hereditatem fratris vocatus non eſt, ideo damnum eius dare dicitur qui lucrum ab eo aufert, hinc fit vt impune citato eorum non ſtat in quibus lucrum tantum agitur quaſi eorum non intereſt, 746.9

Damnum pati filius dicitur à quo patris hereditas aufertur, 632.26

Damnum pati is dicitur qui hereditate ſibi delata ſpoliatur, etiam ſi adita non ſit quia productum in eſſe eius dicatur, 757.4

Damnum non dicitur vbi ad naturam priſtinam res ambulat veluti ſi conſiliu veterum epiſcopus remouet, 724.8

Dandi obligationem per difficultatem impoſſibilitatem ve non perimi, 957.24

Datio in ſolutum per iudicem plus debito facta fidem malam inducit: vitioſior enim melliore titulus huiuſmodi habetur. 819.22. ver. ex Fulgo. ad ſignificationes.

Datio in ſolutum non æque facile ſimulationis damnatur ac venditio. 618.8

Datio in ſolutum ita facta vt pecunia intra annum non ſoluta tantum in ibi eius corpore praedij aliquantum accipere liceat quanta pecunia illa eſt, precio bona viri arbitratu facto, valida eſt, ideo poſt annum pecunia non ſoluta menſura facienda, & precium declarandum, 748.3

Datio in ſolutum venditioni, ac emptioni ſimilis, 1000.32. ver. ſexta concluſio.

Dationem in ſolutum ſimilem venditioni haberi, 1000.413

Dationem in dubio non conditionem promiſſam videri, 967.27. ver. ad quam ſententiam.

Datum non videtur quod ſtatim adimitur vel adimi poteſt, 681.8

Debilius à fortiore ſuperari, 988. 66. & in verb. fortiori potentiam. præſumptionem infirmiorem.

Debitor ſuſpectus ob id habetur, quod ſolis bona non poſſidet, 1000.491
& ampliatur, 1000.491
etiam ſi in territorio alieno bona poſſidet, quod ad effectum ſequeſtrationis attinet, 1000.494

Debitori pro viribus contendendum, ut alij, quam eius debet, ſolutio ſiat, 1000. 273. & in verb. culpa.

Debitorem fugitiuum propria authoritate capere quando à iudice dimittendus, 847.8

Debitor fugitiuus propria authoritate captus vel vltero datus cautione idonea præſtita liberandus, ad exemplum ſequeſtri quod ſatisdatione euaneſcit, 847.11

Debitorem fugitiuum authoritate propria capere permittitur & ibi, quid de debitore ſuſpecto de fuga, 847.4

Debitorem fugitiuum propria authoritate captum horis viginti detinere licet, ſi amica forſitan interim componi controuerſia poſſit, 847.7

Debitorem fugitiuum non ſolum propria authoritate capere, ſed & bona eius mobilia ab eo auferre licet, 847.6

Debitore pignus æque idoneum creditori ſubrogari poteſt, quia creditoris non intereſt, 757. 26. verſi. appoſite hinc glo.

Debitum non probatur per exceptionem ſolutionis, ibique ratione id comprobatur, 770.5. & in ver. exceptio ſolutionis in ver. confeſſio debiti.

Debitum ex mutuo in dotem conuerti poteſt, 805. 11

Debitum id intelligi, quod ab inuito exigitur, 1000. 14

Dueñ authoritas in conſilio 179. nihil facienda propter contrarietatem, 992.28. ver. Namque quod ad Decium attinet,

Decij opinio in c. ut.l.12. reprobatur. 691.5

Decimæ iure diuino debentur, 773.8. verſ. atque fortius.

Decimarum in laicos in fundationem ante concilium Lateranenſe factam ex tempore vetuſtiſſimo præſumi, 932.6. & 846.33

Decimas laicis ante datas quam concilium Lateranenſe haberet in poſſeſſionis vetuſtas probat, cuius memoria non extat, 896.33

Decipere, interpretatio contractus ita facienda ex contrahentibus ne alter captionem patiatur, 724.6.

Decipiendum quempiam Principe, legere authore non eſſe, 1000.60. ver. & cuius maximopere intereſt.

Decipientibus iura non ſubueniunt qui fraude remota digni auxilio eſſent, cum enim iure ſuo caret fraudator ſubeatur, 762.6. & in ver. fraudator iure ſuo.

Declarandi facultas ad heredem non pertinet, 1000.14

Declarandi facultas heredem in contractibus non ſequitur. 990.40. ver. inde fit.

Declarandi facultatem heredi non dari, 1000.386. verſ. quarto obſeruandum.

Declarandi ius ad ſucceſſorem ut ambulet, 976.20. & in ver. ſucceſſori.

Declaratio teſtatoris parte etiam abſente fieri poteſt 856.23

Declaratio heredi non permittitur in perniciem tertij. 799.04

Declaratio animo facto ipſo fit, 976.12. & 981.9

Declaratio actus vnius ex alio etiam fit, qui ex interuallo factus, 673.25

Declaratio quæ ex facto deducitur ſufficit in materia etiam pœnali, velut ſi eam rem emphyteuticariam dominus vendit hoc ipſo eius voluntatem ſuam declarare creditur, quod à iure ſuo decidiſſe emphyteutam velit. 658.28

Declaratio priuationis lite pendente recepta eſt quoties iure ipſo priuatio fit, 565.7

Declaratio facti ius aliquis committitur, quam rei ſubſtantia, 619.2

Declaratio vbi citra rem nullius dubitationis adhibetur, noua actus conſtitutio aut correctio non declaratio intelligitur, 830.9

Declaratio, an requiratur antequam pœna vectigalis non ſoluti committatur, 905.7

Declaratio ad culpam commitendam neceſſaria, hoc eſt, vt declaretur rei talis facienda quempiam obligare, 567.2

Declaratio requiritur dandum aut ſubeundum iuſiurandum eſſe antequam in mora iuramenti præſtandi dici quis poſſit, 848.2

Declaratio animi qualis in præcedentibus fuerit, ſumitur ex his quæ poſtea ſubſequuntur, 997.24. ver. inde coniectura licet.

Declaratio legis ab eo ſit, cui integrum de lege condenda eſt, 1000.99. in verb. interpretandi.

Declaratio mentis ex ſcriptura etiam priuata colligitur, 996.3. ver. neque mutat.

Declaratio noui quicquam non habet, neque aliud in declarationes, atque grauorum extenſione inteſſe, 1000.12

Declarationem pro correctione accipi, 1000. 11. in verb. interpretatio.

Declarationem verbi obſcuri à promiſſore fieri, 1000. 33

Declarationi facientis in re dubia ſtandum, ex qua cauſa fecerit, 1000.27. & in verb. actus.

Declarationem in ſpatio ab eo faciendam, qui de nouo à ſe repertum inſtrumentum afferet quam pacto id factum ſit, 932.1. & in verſ. inuentionem noui de nouo.

Declarationem neceſſariam derogatam priuilegio eſſe, vt pœnam is inde ſubeat, qui priuilegio fretus, quid egit, 909.10. & in ver. pœnam ante.

Declarationem libelli obſcuri à procuratore non fieri. 967.21. & in ver. mandatum ex his.

Declarationem niſi ad verba obſcura exponenda non cadere. 895.25

Declaratio noui quicquam non parit ſimiliſque illis declarans aſtimatur, quia grauia aſſitis excutiunt, 594.5. & 655.2. & in verſicul. noua res non dicitur.

Declarationem animus teſtibus ſingularibus probari. 947.20. & in ver ſingularium ſim.

Declarationis non ius eius eſſe cuius inſtitutio non eſt, 976.26. & in ver. interpretandi ius.

Declarationi promittentium in re dubia ſtandum, 929.30

Declara-

Declarationi Papæ principum de animo eorum non ſtari niſi ſuper verbis obſcuris declarationem admittit, 676.14

Declarationi iudicis vel diffinitioni ſtari, 930.5 in fin. & in ver. iudicis declarationi, & in ver. veriſimilitudinem.

Declaratoriam ſententiam neceſſariam quamvis iure ipſo privatio inducatur, 983.31. & vide in ver. iure ipſo ſententiam declaratoriam.

Decretum cognitione iuris causa non poteſt, quia neglecta vigore deficit, 1000.146. & in ver. cognitionem.

& in quibus cognitio verſatur, 1000.147. & in verb. cognitio.

Decretum contractui, aut alienationi interpoſiti ante non poteſt, quam reſcripti impleta conditio ſit, ſi preces veritatem iam ut expreſſa, vel non conditio ſit, hoc eſt antequam probatio præſtita verum ſit, quæ in reſcripto narrata, vel neceſſaria ad alienationem, decretum ve interponendum ſunt. 1000. 139. & 140.153. & in verb. cognitio.

Decretum cum in re minoris alienanda iudex interponit fide iudice de cauſis alienandi, an habeat in 1000.29 & in verb iudicis.

Decretum individuum, & ob cauſam unam falſam, ut falſum totum intelligi. 1000.242

Decretum iudicis nullum cauſa incognita interpoſitum, 1000.164

Decretum iudicis vel cauſam de re incerta adhibitum, 1000.164. ver. hoc adiicitur.

Decretum iuris ſolemnia ob decretum non profuit, quia adhiberi tunc non potuerunt, cum in. expoſitum decretum eſt, 1000.251

Decretum nullum ex prohibitionibus novus non convaleſcere, 1000.156

& ampliatur, 1000.157. & in verb. nullum ſupervenientia.

Decretum ob cauſam falſam intercidere, 1000. 200

& ampliatur, 1000 800

Reſpectum, 1000.252. & in verb. cauſa falſa.

Decretum Philiberti Ducis n. 86 explanatur, 1000. 97. & vide in verb. Philiberti etiam decreto.

Decretum. Probationum iniectiu decreti manifeſtare, 1000.148

Decretum quod inueſtum ſit, idem & nullum fieri. 1000.148

Decretum quod uſu non recipitur, perinde habetur, ac ſi conditum non eſſet. 993.16

Decretum ſuper obligatione rei minoris immobilis ad emancipationem trahitur quando rei ipſa hypotheca ſubiecta à creditore detrahitur, 997.22

Decretum tumultuarium, & perfunctorium vigore deficere, ubi cumq; eodem tempore dum cognitio ſit, decretum præcipitatur, 1000.155. & in verb. brevitatem.

Decretum Yolantæ Ducis, ad debita etiam neceſſaria pertinere, 1000.69

Decretum iudicis qualiter averti poſſit, 879.69

Decretum iudicis non niſi ad præſumptionem valet probationemq; contrariam patitur: atq; ideo decreto principis locum etiam habet, 716.33

Decretum iudicis bonorum pupilli alienatio deſiderat in cuius ſolutione eſt quamvis pro decreto pupillus non ſit, 844.7

Decretum iudicis nihili faciendum metu reverentiali cum læſione immodica intercedente, 889.2

Decretum principis quo ſingulorum damna reſtitutione minus ipsum debet tolerari ubi damni authorem ignorantur. licet decreti huius quo ſublatum aliquem quiſpiam præſtat non laudetur. 822.1

Decretum principis quo ſublatum alienum quiſpiam præſtat veluti iure divino contrarium ſtrictim accipi debet adeo ut nec à vaſſallo minoris excuſſionem patiatur reparo correctiorum & pœnale, 722.2

Decretum principis in materia odioſiſſima ſatis eſt ſi in re aliqua operatur, ut quam minimum poſſit iuri divino humanoq; derogetur, hoc amplius in materia alia non æque odioſa ſatis eſt, vel in re quamvis vetitum diſpoſitionem eſſe aut operari, 722.5

Decretum iuris communis contrarium ſtrictim interpretandum ut quam minimum poſſit communi lædatur. 646.5

Decretum, quod in bonis minorum ſtabilibus alienandis præſtatur cognitionem cauſæ deſiderat, 833.2. ver. tertio cognitionem.

Decretum quo inquiſitoris amplius non debet cuius rogatu proclamatio bona ſunt ſi intra tempus decreto ipſo proclamationibusq; expreſſum contradictum ab eo non ſit, qui intellexit eſſe in bonis aſſerit. quomodo intelligi debeat, & quos lædat. 649.1

Decreti ſeu ſtatuti beneficio frui quis non poteſt, niſi qualitates omnes intervenerit oſtendat, quæ in ſtatuto ſunt, quod locum in primis habet quoties exorbitans ſtatutum eſt. 646.5

Decreti irritantis clauſula non titulum modo, verum poſſeſſionem etiam deinde iam efficit. 565.5

Decreti Caroli Ducis explicatio. 1000.97

Decreto ducali in feudo ob iuvet, & donationem propter nuptias alienando, ratio à iure communi Romanorum circa bonam fidem commiſſa deſumpta. 1000.185

Decreti & ſententiæ diſcrimen, 1000.48

Decreto iudicis poteſtas magna. 1000.10

quod ipſum elidatur ubi modos decreti evertendi liber adducitur. 1000.147 & 24 & 149.

Decreti iudicis præſumptionem per alteram eludi, 1000.249

Decreto iuris deſuetudo præſumptionem non ſuffragari, 1000.250

Decurio, quod à decurionibus non legitime congregatis geſtum eſt momenti nullius habetur, 602.23 ver. ad ſextum præſumptionem.

Decuriones tormentis non ſubiici, 952.22. verſ. ſex hinc.

Decuriones donare prohibentur, 592.2. ver. conſiliarii plane.

Deductum ad non intelligitur cuius deductio prohibita eſt. 792.8

Defenſio iuris ſui unicuiq; permiſſa, neq; indefenſum id relinquere quisq; debet, 841.2

Defenſionis facultas iure naturali in domino permiſſa. 595.15

Defenſio cum iuris naturalis ſit tolli cuiquam non poteſt. 809.8 ver. defenſionem plane.

Defenſio cum divini naturalis ſit, adimi à principe non poteſt. 657 57

Defenſionis tollenda ius imperatori non competit, quia à iure divino & naturali deſcendat. 725.5

Defenſionis ſimulatam per ſtatutum non adimi. 969.18

Defenſionis facultatem diabolo quidem denegandam, 685. 25. verſicul. defendendi plane facultatem.

Defenſionem caſtri & vaſſallorum à domino præſtandam, 933.17. & in verſ. domino directo vaſſallorum.

Defenſionem contra ſeipſum præſtare debet. qui quemquam adverſus alios defendere tenetur. 81 5

Defenſionis cauſa hoc ipſo demonſtratur, quod invenit ad aliquem quis irrumpit. 595.16

Defenſionis cauſa, ut facultate eius præſtanda quæ tarent, expreſſionem cauſæ in ſpecie ſentiendam, quoties propter cauſam, quam iuſtà à iure communi diſcedit in. 1000.389. ver. ratione & alia & ante ſin. & in verb. aſſertione principis. in verb. generalis cauſarum. in verb. ſpecialem expreſſionem.

Defenſorem litis executionem ſententiæ pati. 919. 9. & in ver. executionem ſententiæ contra.

Deformitatem uſus præſcriptionis obſtare, 949.29. & in ver. præſcriptionem.

Deſerendi occaſionem præcidendi in eſſe non ſolum iure Chriſtianorum ſed & paganorum monumentis, 784.8

Delectatio ab eo ſacta præſumitur apud quem liber fuit. & ubi apud alium etiam fuiſſe probatur ab eo tutius intrat. 613.8

Deliberare quid actum ex repetitione præſumi. 1000.19

Deliberatio nominis debitoris ſub haſta facta veram ceſſionis obtinet. 655.8

Deliberatio ſub haſta per iudicem facta vim tribuit. 706.17

Delictum ab eo commiſſum intelligitur, qui cum prohibere poſſet non prohibet. 691.8

Delictum conſiteri in dicitur, qui pro eo tranſigit aut ſolvit. 832:6

Delictum ex fama mala facilius præſumitur. 827.5

Delicti civilis & naturalis diſcrimen. 909.14

Delictum depellendi cauſa ſatis eſſe licere quod fieri potuiſſe. 981.2. & in ver. bonum.

Delicti excludendi cauſa improprie & ſicle verba accipienda, 981. 3. & in verſicul. ſibe improprie.

Delicti fugiendi cauſa mandatum præſumitur, quod aliàs non præſumitur ob gravitatem perſonæ ſacientis. 723.15. & in verſicul. mandatum licet à facta.

Delictum in dubio ea hora commiſſum creditur, unde minor condemnatio ſequitur. 706.3

Delictum in dubio præſumendum, quod levius eſt, adeo naturalis in dubio quæ præſumitur potius quam ſpurius. 766.1. & in verſicul. naturalem, dubio.

Delictum ubi duplex intelligi poteſt, quod levius eſt, eius præſumitur. 681.9

Delictum quoties ob cauſam duplicem committi poſſunt ex ea in dubio commiſſum cenſetur, quia onerofa minus eſt. & vide levius delictum ſit. 859.6

Delictum ex eo gravius iudicatur, quod acerbius committitur, 863. 9. verſicul. ſecundo ex modo pœnæ.

Delictum gravius ex vario modo iudicatur. 691. 22. ver. ideo dicimus. & 875.5

Delictum gravius fit ex eo quam ... dicitur. 815.7

Delictum gravius ex delinquentis dignitate fieri, 858.54. & in ver. principis aſſenſionem.

Delictum in primis conſtare debet antequam ad exinſitationem ſeu inquiſitionem deveniatur, & ex molestiam pati quiſpiam poſſit. 758. 2. & 806.1

Delictum hoc dominus dicitur ad quem animalia à familia abacta pervenerint, unicum enim habere delictum creditur. 691.3. ver. tertio contra controverſiam.

Delictum hominis confeſſio non facit quod nullum eſt. 595.9

Delictum quod in principali non eſt in acceſſorio eſſe non poterit. 762.5

Delictum vaſſalli ſucceſſori non præiudicat. 888.19. & in ver. vaſſalli delictum.

Delictum vaſſalli deſeritur ignaris tranſitur ſolibus quam de condemnatione vaſſalli mota. 859. 11. & 12.

Delictum abſq; conſenſu non committi, 1000.254. & in verb. conſenſu peccatricis voluntate.

Delictum conſtare ante oportet, quam aliis cauſa turbare quis poſſit. 993.23. ver. vicioſum plane tractatum.

& ampliatur etiam in crimine læſæ maieſtatis. & ubi delictum à ſe commiſſum quis confitetur. 993. 23

Delictum eo gravius habetur, quo dignior eſt, qui delinquit. 995.5

Delictum gravius ex perſona delinquentis fieri. 988. 4. & in verb. qualitas perſonæ.

Delictum in dubio ea hora commiſſum intelligitur, unde minor condemnatio ſequitur. 993.61. verſ. Fodor. hic accedit.

Delictum levius præſumendum, cum dubia perſona nequit. 988.58 & 61 & in verb. culpam doli & in verb doli excludendi nomine.

Delictum non præſumitur, quinimo ut illud excludatur verba ſiſte intelligantur. 993.20

Delicti pellendi cauſa improprie verba intelligenda, 988.60. & in verb. pœna.

Delicti præſumptionem ceſſare, cum alia ibi præſumptio poteſt. 988.41

ampliatio una atq; altera, 988. 42. & 43. & in verb. minorum tacere.

Delicti purgationem cum quoque interpretationem admittendam, cum offendenti dandum veniat. 988.62

Delicto conſentire eum videri, qui cum poſſit, et non reſiſtit. 988 13 & in verb. complacere.

Delinquendi præſumptionem hic ceſſat, qui inſcientia careat. 990.18. ver. & generaliter relatum.

Demandatum ex clauſula de plenitudine poteſtatis derogatum. 999.5

Dementia in teſtatore ex eo arguitur quod ſuprema ſua ordinaverit & diſpoſuit contra quam ratio & prudentia ceterorum qua natura & conſuetudo vulgo partiantur. 656.13

Demonſtratio uiris fruſtra ſe quod notiſſimum eſt. 674.49

Demonſtratio vel demonſtrative fruſtra adiicitur. 675. 27

Denominatio ab effectu non à nomine fieri debet cum potior verbis aut nomine effectus ſit. 750 4. & 796.2. & 860.24. verſicul. atq; ideo & 944. 27

& declaratur. 943.17

Denominatio contractus ab eo fieri debet, ubi magis convenit. 663.15

Denominatio actus ab eo fieri naturaliter, cum accipere debet cui ſimilior eſt, 638.17
Denominatio ab effectu ſumitur, 991.6
Denominatio contractus à verbis dicta regulariter ſit, 989.1
Denominatio contractus ab effectu non à verbis ſit, vbicunque verbis contrarium effectum eſt. 989.9
Denominatio contractus ſit è formalibus adita, cum ab ipſa formam effectiuum accipit. 989.2
Denominatio contractus non debet fieri ab eo, cui conueniro verba non poſſunt. 990.18
Denominatio proxima à cauſa, aut immediata à ſecunda, 1000.1. & in verb. immediatam.
Denominationem contractus à facto, ſiue ab effectu non ex verbis faciendam, 1000.109. ver. qua ratione.
cumulatiuè, 1000.205. & in verb. effectus in ver. factum.
Denominationem actus à mandante non exequente accipi, 961. 4. ver. & cum mandatum, & in ver. actum mandantis.
Denominatio, qualis eſt, talis in dubio res eſſe præſumitur, 673.3
Denominationem contractus ab effectu cum non à verbis faciendam, 793.5. & 932.5. & in ver. effectum in contractu.
Denunciatio debitori faciendo cum pignus venale venditor exponit, 854.5
Denunciatio litem ab emptore venditori facienda alioquin de euictione non agit, quinimo dolo non caret, qui denunciationem omittit. 854.3
Denunciatio locatori conductori facienda, quando fructibus percipiendis controuerſiam patitur, 978.18
Denunciationis omiſſio à venditore non obijcitur quoties denunciatione & iam facta peritura omnino lis fuerat, 845.3
Denunciatio, quæ citationis vim non habet abſenti etiam extra territorium fieri poteſt. 819.21
Denunciationis omiſſio culpam inducat, 1000.274. & in verb. culpam.
Denunciationis omiſſionem culpa, & dolo non vacare, 1000. 1. verſic. quanto magis. & in verb. culpa.
Deportationis pœna hodie in vſu deſiit. & in eius locum exilium ſuccedere ſolet, 697. 2. & in ver. exilium loco deportationis.
Deportatis ius gentium ſaluum eſſe, 925. 8. ver. ſed nec deportatum. & in ver. gentium iure.
Depoſitioni teſtis in tormentis facta non ſemper credi. 923. 27. & in ver. teſtimonio cruciatis. Tortura fidem.
Depoſitarius pecunia numerata recte vtitur, 703.22
Depoſitarium culpam latam præſtare, 755. 2. & in ver. culpa lata.
Depoſitum vitioſum quod deponentis adhibetur, 585.6
Depoſitum idem ac ſolutio non eſt, 703.1
& declaratur, 703.8
Depoſitum ſimplex eſſe conuenit à conditionibus vacuum, 605.4
& declaratur, 605.13
Depoſitum de pecunia quæ facere, cautione de ſupplendo interpoſita prodeſſe, vbicunque liquida res non eſt, 1000.107. & in ver. liquidum.
Depoſitum ineptum, quod iudicis iuſſu non ſit ſit, 1000.15. ver. iudicis item.
& declaratur, 1000.269. verſic. atque ex ſuperioribus.
Depoſitum ratum ita habendum, ſi citatio interueniat, 1000.14
de quo latius differitur, 1000.259
Depoſitum inutile ita conſtare, ſi oblatio ante facta pecuniæ ſit, 1000.255
& declaratur, 1000.256
Depoſitum vitioſum parſimonia cum facit, 1000.85
& declaratur, 1000.269
Depoſiti controuerſi robur, 1000.53. verſic. ſecundo vide depoſitum eſſe.
Depoſiti faciendi in ſpecie controuerſa cauſa, 1000.81
Depoſiti priuilegia in eo ceſſant, de quo niſi per confeſſionem non apparet, 1000.14
Depoſiti locum non eſſe, vbi opus ſolutionis eſt, 1000.13
declarationem id accipit, 1000.255
Depoſiti priuilegium in concurſu potiori eſſe, 924.1
Depoſiti priuilegium in eo non cadat, quod improprium eſt, de quo videlicet niſi confeſſione non conſtat, 924.1. & in ver. confeſſio depoſiti.
Depoſiti exceptionem obſtare quando contractus correſpectiuo deſcendit, 924.4
Depoſitum ſolutionis vicem obtinet etiam vbi de eo agitur, ut lucrum quis faciat. 603.4
Derogandum verbo, aut mera vno ei non eſſe, quod laboribus, vigiliiſque paratum inductum eſt, 1000.57. & in verb. laboribus.
Derogare poſterior conſtitutio non aliter priori videtur niſi inuicem pugnent, 970.9
Derogari facilius iuri poteſt, quod facto derogantis quæſitum ſit quam alieno, 747.14
Derogatio iuris communis potius quam ſequatur in tantum aut ſubaudiri ſenſibus tollerabilibus eſt ſtatutum puniri aut vaſcul operari, 601.38
Derogatio intelligi nunquam debet quoties diſtinguendo euitari illa poteſt, 827.8. verſi. huic pertinens, quæ apud Bartol.
Derogatum præcedentium per ſequentia ſimiliter quàm è contrario. 985.63
Derogatio ſcripturæ ſpecialis per generalem derogare abſurdam. 985.80. & in ver. ſpeciali.
Derogatio per diſpoſitionem ſequentem derogatum priori non creditur vbicunque in caſu aliquo procedere ſine derogatione poſſunt, verum diſpoſitio generalis, quæ ſequitur per ſpecialem quæ antecedit reſtringitur tametſi clauſula generalis derogatoria inſerta ſit diſpoſitione ſequenti. & ipſa generali ſit contraria quibuſcunque, non obſtantibus, 603.93
Derogatio præcedentium per ſequentia quando facta intelligatur, 674.26
Derogationem præcedentium niſi expreſſim aut repugnantia cauſa non intelligi, 970.6. & 533.26. & 588.6. & in ver. ſequentia.
Derogationem ſtrictè accipiendam, & niſi neceſſitate cogente admittendam eam non eſſe, hoc eſt, non aliter derogatum videri niſi ſi neceſſitas adigat, 961.6
Derogationis clauſula vim oblitione extingui, 958.33
Derogatio vltima prioribus ita derogat cum ipſis inter ſe conueniat non poteſt, 570.9. verſic. cum Bartol.
Derogatio, conuentio poſterior priori ad id duntaxat derogat quod expreſſum eſt, 594.2. ver. argumento hoc non mouente.
Derogatio ſpecialis in qualitatibus beneficij reinouendis opus eſt, quæ adeo ſtant fundatione eorum ſunt, 572.23
Derogatio finibus ſuis concludatur, vt niſi quatenus dictum eſt derogatum non intelligatur. 570.10. & 14
Derogationem ad id reſtringendam, in quo facta eſt. 984.57. & vide in verb. alterationem.
Derogationem ad id reſtringendam, in quo facta eſt, 985.40. & in verb. alteratio.
Derogationem certa, & clara per obſcura accipere, & rationi non congruit, 985.85. & in verb. certis. & in verb. claris.
Derogationis clauſula ſuperior, vt prænominatis portio ad ſuperſtitem permaneat, ex clauſula poſteriore non accipit: & quicquid placuerit faciendum, 1000. 308. & in verb. vniuerſalis clauſula.
Derogationis materiam vide in verb. correctio pertractatur.
Derogatoriam clauſulam ad facinus non trahi cuius animus memoria non eſt. 932.10
Derogatoria clauſula derogandi neceſſitas ad tacitam ne derogationem trahatur, 958.29. ver. tertio reſpondetur.
Derogatoria clauſula derogatum ex mente videri, quæ ex coniecturis liquent, 932.11
Derogatoria clauſula in priuilegio expreſſo derogandum, 909.3
Derogatoria clauſula vim ex clauſula omni meliori modo quo caſu eludi, 958.32. & in ver. clauſula omni meliori modo.
Derogatoria clauſula hoc ipſo in ſpecie derogari quod de mente conſtat, 958.32. & ver. expreſſio in ſpecie in ver. mentem.
Derogatum iuri præcedenti non videtur, quod reſeruatum ſit, 570.17
Derogatum generi per ſpeciem non videri, quæ ad commodum ſpectat, cui & genus faueat, 895.17. & in verb. genere.
Derogatum mandato ſpeciali per generalem non creditur, 570.22
Derogatum à lege generali illis non creditur de quibus ſpecialiter cautum eſt, 570.34
Derogatum conceſſioni priori per clauſulam non videri, non obſtante conceſſione alteri facta, 958.5. & in ver. clauſulam non obſtante conceſſione.
Derogatum actus præcedenti per ſequentem niſi in eo, quod neceſſitate ſit, non videri, 985.40. verſ. & quæ ſtirpes apud nos ſunt.
vberius, 985.76. & 77. & 81. & 94
& ampliatur, 985.95
de qua ampliatione etiam in verb. operari. & in verb. contradictionem.
Derogatum diſpoſitioni ſpeciali per generalem non intelligi, quoties vna ſimul cohærere citra derogationem poſſunt, 1000.305. ver. quod Alex. dictum, & ampliatur, 1000.305. ver. appoſite huic etiam cum temporibus diuerſis diſpoſitio variaque ſit.
Derogatum per codicillos teſtamento, nec in dictione vniuerſali videri, 987.25. & in ver. codicillos. vniuerſalem dictionem.
Derogatum præcedentibus per ſequentia non cenſeri niſi quatenus neceſſitas impellit, 1000.306
Derogatum ſuperioribus per verba poſteriora, nec vniuerſalia intelligi, vbicunque conciliatio adhiberi inter ea poteſt, 1000.307. atque ex Rom. ſenator. conſ. 79. num. 18. & pluribus ſequentibus.
Derogatum in teſtamento per codicillos non videri quibus heredes omnes legata præſtare iubentur, eum quorum iuſſi heredibus quibuſdam contradictum teſtamento non eſt, 985.77. & 82. & in ver. internallum.
Deſcendentes ab eo, qui charior teſtatori fuit, chariores & ipſos illi fuiſſe credendum, 987.74. & in ver. dilectionem qua.
Deſcendentes. Affectionem maiorem ad deſcendentes eius ambulare, quem bene volens teſtator proſecutus maiore eſt, 984. 20. & in verb. affectio maior.
Deſcendentes aſcendentium incluſione remotos intelligi. 985.43. ver. atque in ſpecie. in verb. excluſionem.
Deſcendentes chariores tranſuerſalib. teſtatori fuiſſe non ambiguum, 992.10
Deſcendentes. charitas, aut affectio maior erga aliquem exhibita, ad deſcendentes eius extenditur, 985.27. & in verb. affectionem maiorem.
Deſcendentes facilius quam aſcendentes excludi, 985.44
Deſcendentes ne extraneis poſtponantur filios in conditione poſitos ad patruorum portiones admitti, reciprocamque inter eos ſubſtitutionem intelligi, 988.5. & in verb. extraneorum.
Deſcendentes vnius vocatos hoc ipſo videri, quod parte alia teſtamenti deſcendentes inuicem alteri apparent. 987.83. & in verb. partem vnam.
Deſcendentibus extraneum præferre abſurdum, 992.20. verſ. quid autem dico.
pluribus enarratur. 992.20
Deſcendentium cauſam præcipuam eſſe, 987.5
& ampliatur vt verba etiam offendere ob id liceat 987.5. & in verb. impropria.
Deſcendentium conditio dealterum magis, deterior quam tranſuerſalium eſſe non debet. 992.10. ver. ita deterior deſcendentium.
Deſcendentium fauore conditionem ſubaudiri, de qua in l. cum auus, ne melior extraneorum cauſa ſit, 1000.353. ver. cum ne liberis
Deſcendentium vocabulo etiam fœminas comprehendi, 984.5
Deſcendentium vocabulum ad fœminas etiam pertinere, 984.353
Deſcendentium à filia excluſa, an ſubmoti & ipſi intelligantur, 381.1
Deſcendentes aſcendentium excluſione regulariter contineri. 898.16. & in verſ. excluſionem aſcendentis.
Deſcendentium conditio melior eſt quam aſcendentium. 750.8
Deſcendentibus iure diuino aſcendentium hæreditatem deberi, 942.4
Deſcendentes extraneis clariores, 974.11. & in ver. Affectionem maiorem.
Deſcendentium conditionem deteriorem quam extraneorum fieri odioſum legi eſſe. 977.5. & in ver. extraneos extraneos.
Deſcendentes in ſuccedendo partes primas obtinent, 726.26. & 856.3.

Deſcen-

Deſcendentibus parentum excluſionem noxiam eſſe. 936.27. & in ver. excluſionem.
Deſcendentium appellatione in feudo fœminas non includi, 965.18
Deſcendentium ſtudio parentum animos flagrare, idq; in votis habere, vt ad deſcendentes ipſos bona perueniant, 977.9. & in ver patris
Deſcendentibus ſuis non alienis proſpicere vnuſquiſq; intelligitur. 713.2
Deſcendentes alicuius quoties à ſucceſſione repelluntur multo magis à quo deſcendunt veluti cauſa, & principium repelli debet, 636.2
Deſcriptio pernoctantium licet ſatis darinon oportant, 656.2
Deſcriptus in libro, qui non reperitur in quo deſcribi hi ſolent à quibus onera debentur timuſle ad onerum ſanctionem vocatur, 615.7
Deſiſtendum ab illicito confeſtim, vt reſcitum eſt, aliaquin dolo quis reus arguitur. 565.13. & ſeq.
Deſiſtente Actore Reum mox abſoluendum, 988. 77
Deſiſtere à lite quempiam ob aduerſarii aſſertionem non oportere. 1000.381
Deſtinata. Re communi vti ad alium vſum non poſſumus quam ad quem eſt deſtinata, 676.1. ver. id quidem præcipue, & in ver. communi re.
Deſtinatio facta quando dicatur, 894.21
Detentionem poſſeſſionis vocabulo large contineri, 980.10
& in poſſeſſione id ciuile ampliatur, 980.10
Detinere hanc verbum idem ac deſinire poſſet, 685.1
Determinatio vniformis non ſit vbicunq; ratio vel natura diuerſa determinabilium eſt. & pulchre declaratur quibus caſibus inæqualis determinatio admittatur, 674.37
Determinatio. per verba poſteriora determinata prior ſcriptura reſtringitur, ac quia determinatio illa non reperitur, 989.6. ver. quanto determinationem.
Determinationem imparem non repudiari, quoties dilecti minus conditio chariorem vinceret, 987. 81. & in verb. inæqualem.
Determinationem inæqualem non ſerui, quoties dilectum minus chariori præſtaret, 987.82. & in ver. inæqualem.
Determinationem imparem non ſerui quoties abſurda res conſequitur, vt qui charius minus teſtatoris ſuis chariori anteponatur, 935.9
Detractio lite conteſtata ita demum admittitur ſi circa eandem rem detractio fiat, ita vt res eadem in iudicio permaneat quamuis cum attractione illa. 644.7
Deus quod factum eſt ne infectum fiat facere non poteſt, quod ratione & authoritate probatur, 766. 3. ver. qua ratione admiſſa.
Deus quod malum eſt facere non poteſt, quia potentiam non tribuitur quod malum agi facere, ſed potentia defectus. 993.31
Deo cor hominis cognitum, 958.10. & in verſic. cor.
Deuolutionis iure non ante inferior vtitur quam deuolutam eſſe et manifeſto pt. 593.17
Dicere non ſufficit niſi quod dicitur probatione impleatur, 760.18. & 978.7
Dictio, Et cætera, ad ea omnia extenditur quæcunque apponi in inſtrumentis ſolent, ob id notarij ſtipulator pro expreſſa habetur dictione, Et cætera, interueniente, 850.5
Dictio, Et cætera, orationi imperfectæ adiecta ad ea demum extendenda valet quæ orationi ipſi deſunt, ſiquæ perfectio ſecundum conſuetudinem loquendi in materia ipſa de qua loquimur, aut alia ſimile quod ſi alter perfectam, & ſemper, etiam orationi adiciatur non niſi ad perficiendam valet. ſi enter verè dictio hæc, Et cætera, ponatur: ea demum denotat aut includit quæ naturaliter inſunt vel cohærent non aliam 612.3
Dictio, Et cætera, ad ea ſolummodo trahitur quæ in aliis diſpoſitionibus ſimilibus exprimi ſolent, 612.7
Dictio, Et cætera vbi non adeſt inſtrumento quicquam adijcere notarium non poteſt quod in abbreuiaturis non ſit, 612.10
Dictio. Et non aliter, præciſam naturam habet, neq; moderationem quempiam admittit, 644.2
Dictio modo etiam poſita ac etiam dummodo, & præciſam diſpoſitionis naturam indicat, 735.9
Dictiones tunc, & eo caſu extenſionem non impediunt quoties alia teſtatoris mens apparet, 904. 10
Dictio ſupraſcripti illius eſt naturæ vt præcedentia repetat, 737.4
Dictio vt ſupra, relationem ad præcedentia facit, 623.15
Dictio vt ſupra qualitates conditionesq; omnes repetit in ſuperioribus adiectas, nam per dictionem hãc vt ſupra ad ſuperiora fit relatio, 725.10
Dictio vt ſupra relatiua eius naturæ eſt vt in ſubſtitutione adiecta ſecundum præcedentia eam reſtringat, 623.19
Dictio aliquid vniuerſalis eſt, & ſub ea omnia comprehenduntur, 778.10 ver. deſtatuta hoc.
Dictio aliud vniuerſale dictionis adiecta ad diſſimilia etiam, & maiora expreſſis refertur, alioqui quoties ampliandi cauſa verba iſta, aliquid aliud, ſubnectuntur, id eſt, per copulam, 778.1 . & 12.
Dictio aliqua vniuerſalis eſt omnia complectens, 602.13
Dictio nulla vniuerſalis negatiua eſt quæ ad omnia trahitur omniaq; negat, 604.13. ver. dictionem plane nulla.
Dictio dummodo conditionem facit vbicunq; ei adijcitur quod ante eius quærendum impleri debet, 794.3
Dictio nec cum qualitatib. eandem copulam inducit, 778.10. & 12
Dictio omnimoda in conceſſione adiecta veluti cum omnimodo iuris actione quid importet, 602.20
Dictio videlicet declarandi reſtringendiq; poteſtatem obtinet. 746.5
Dictio, aliquis vniuerſalis eſt, 992 26. ver. ex prohibitione etiam Trebelliana.
Dictio in, quid ſignificet, 989.3
Dictio, item, idem poteſt ac copula, 974.3
Dictio, vt ſupra relationem ad præcedentia facit, 995.24. ver. quarto reſpondetur.
Dictiones, ſecundum, & prout, relatiuæ ſunt, 989.3
Dictum vox reſtrictiua, 929.8. ver. Bar. hoc ſpectat. & in ver. gradatim.
Dictis, vocem ad præcedentem reſtringi, 941.3
Dictis, participium quamuis ad perſonas certas, & natas ſpectet, ad naſcituros tamen pertinere vbicunq; chari minus, quam chariora conditio tenetur, 997.28. & in verb. dilecti minus.
Diem à ſtatuto præſtitutum interpellationis vice eſſe, 966.30. & in ver. interpellandi.
Diffamatio neceſſaria vt inquiri de crimine quis poſſit, 821.2. & in ver. inquiſitio de crimine.
Diffamatio qualiter probetur, 806.4
Diffamationem neceſſariam, vt inquiſitionem quis patiatur, 988.58. & in verb. inquiſitionem.
Difficultas quæ ab initio ſuberat, eaq; ex caſu quo alio poſtmodum cadit, nihil impedit quo minus efficaciter quis obligetur, & vbi quid ſi ex interuallo poſtea incidat, 769.33
Difficultatem facti alieni promiſſione obſtare, 937.2. & in ver. alieni facti.
Difficultatem ei non excuſat qui cauſam ei præbuit 714.17. ver. atqui.
Diffidentem vſum voluntatis præſumenda refragari 949.27
Difformitas variétasq; aliorum præſcriptionem conſuetudinemue impedit, 686.16. & 870.7. & 781.2. ver. inde fit.
Difformitas aliorum ſocietati reſiſtit, 576.9
Difformitas obligatio ex præſtationibus difformibus non contrahitur, 576.10
Difformitas mercedis colonia iuri contraria eſt, 576. 10. & in ver. colonia.
Difformitas in aliis difformibus alias potiores habentur in quibus frequentior quis fuit, 576. 12
Difformitas aliorum conſuetudinis & voluntatis declarationem impedit, 870.7
Difformitas, quæ aſſeri ubi inſtrumenta varie ſolent pro appoſitis non habentur, 576.9. verſic. eodem pertinet.
Difformitate in contractibus, aut conſuetudinis vſu ſeu obſeruationes intercedente, ad communem eius recedendum, 949 26. & in ver. conſuetudinem non ſpectari.
Difformitas apponi ſolita in contractus pro appoſitis non habentur, quia conſuetudo verſari in actibus difformibus non poteſt, 683.2. ver. inde fit vt pro appoſitis.
Dignior ea an dicatur, qui ciuitatibus pluribus, & nobilioribus præeſt, 982.33
Dignitas eo maior habetur, quo maior concedent eſt. 982.6
Dignitas, & gradus excellentia in iuriſdictione perpetua incſt, 982.2
Dignitas fortior iudicatur quam à ſe ipſo, & virtute ſua quæ habet, quam quæ ex perſona alterius competit, 982.23
Dignitas maior ex vinculis pluribus colligitur, 982. 4. ver. atq; in hac ſpecie.
Dignitas citra abolitionem infamia conferri non poteſt, 616.16. ver. in quibus verbis.
Dignitas in clericatu verſatur, 616.14
Dignitatis rationem perſonæ tamen cauſa haberi non agre contingere, 929.27
Dignitatem eſſe, vt augeat, non minuat, 984.101. & vide in verb. argumentum. in verb. inducta. & in verb prius eſtum.
Dignitatem ſine laus in perniciem ſucceſſorum non poteſt, 982.15. & vide in ver. Regalitarum em.
Dignitatis materna ratio an haberi debeat, 982.5
Dignitatis ratio habita dicitur licet nomen proprium præpoſitum ſit coniecturis aliquibus interuenientibus veluti ſi clauſulæ inſerantur quæ ſoli dignitati conueniant, 632.3
Dignitatem aut officii rationem non haberi quoties etiam mentio ſit, 976.12
Dignitate vel dum creſcit non minuitur, 579.16
Dignitatem in iuriſdictione ineſſe, 932.7. & in ver. iuriſdictionem.
Dignius id dicitur, quod antiquius eſt, 982.2
Dilatio ateiſationis in tempus dignitas falſitatis columniaq; ſuſpicione non vacat, 585.18
Dilationem ad dolum arguendum prodeſſe, 969.15 & in ver. dolum ex dilatione moram.
Dilationem ad ſoluendum ex verbis nonſt quiquibus certum quod quotannis promittitur quamdiu ſolutio facta fortis erit, 920.1. & 966.13
Dilationis cauſa ceſſante ceſſat pariter ipſa dilatio, 706.12. & 783.9
Dilationem ſecundam ob exceptionem dilatoriam probandam non permittit, 1000.242. & in verb. exceptionis
Dilectus dicitur magis, qui vocatus prius eſt, 985. 25. & in verb. affectio amor.
Dilectus magis credi, qui vocatus in ſpecie ſit, 984. 19. & in verb. affectionem.
Dilectus magis eo quis creditur qui proximior, 877. 12. ver. et animo charior.
Dilectus magis is dicitur qui prius vocatur, & qui magis commodum conſequitur, 713.16
Dilectus magis is præſumitur qui prius nominatus eſt, & de quo ſpecialis nominatio facta ſuit, 809. 15
Dilectus magis cenſetur qui amplius recipit. 553.9
Dilectum magis videri qui verbis ditiauctius dicere eſt. 927.9
Dilectus magis in vno in alio quoq; charior fuiſſe intelligitur, 713.27
Dilecti magis cauſam potiorem, 927.2
Dilecti minus conditio melior eſſe non debet quam magis dilecti, 625.9. ver. at minus dilecto vbi glariùs adornatur, & 917.2
& omnino, 927.12 & 935.7
& ampliatur, 935.8
Dilecti minus conditio melior eſſe non debet quam magis dilecti. hinc fit ad caſum omiſſum extenſio ſubſtitutiona non fiat vbi locum alias eſſet, quoties conditio melior minus dilecti fieret: ſimiliter econtra, ne deterior ſit magis dilecti conditio, vt abſurdum iſtud euitetur extenſio in ſubſtitutione admittitur quæ alias permitti non ſolet. quinimo abſurdi huius euitandi cauſa offendere verba licet, 774.10. & at verſicul. ſubſtitutio non extenditur.
Dilecti minus cauſa ne potior, quam charioris ſiat ad caſum alium ſubſtitutionem porrigi, 987. 79
Dilecti minus conditio melior vbi fieret, ad naſcituros diſpoſitionem trahi, quæ ad homines iam natos certos ſit, 987.82. & in verb. dictis participium.
Dilecti minus conditio ne melior ſit, locum gl. vbi videre in l. Lucius à t. de hered. inſtitu. 987.84. & in verb. conditio ſiliter.
Dilecti minus conditionem meliorem eſſe, abſurdum, 985.20
& ſcite id euitatur, 985.29
& in verb. abſurdum.
Dilecti minus conditionem meliorem, quam chariorum eſſe, ab urdum, 987.78
Dilecti minus meliorem conditionem eſſe, abſurdum 985.25
& declaratur. 895.19

INDEX

Dilectio maior ad proximiorem præſumitur, 984.17 & vide in verb. Affectionum. & in verb. proximior.

Dilectio maior ex ordine ſubſtitutionis colligitur, vt charior habeatur, qui vocatus prior eſt, 984.18. ver. affectionem.

Dilectionem, quæ maior ad quempiam præſtita eſt ad deſcendentes ab eo trahendam. 987.74

Dilectio maior ad eum habetur qui prior vocatur, 584.2. & 715.16. & 809.15. & 667.2

Dilectionem maiorem ad portionem in qua inuenitur reſtringendam, 927.8. & 10

Dilectionem in parte vna maiorem ad alteram etiam pertinere, 925.16. & in ver. affectionem in vno maiorem.

Diligens vnuſquiſque præſumitur, 585.15. & 685.20. & 665.10. & 978.9

Diligens vnuſquiſque præſumitur in his præcipue quæ ad commodum lucrumue eius ſpectant. 615.9. ver. iure plane communi & 857.16

Diligens vnuſquiſque præſumitur adminiſtrator reipublicæ præcipue, 627.7

Diligens vnuſquiſque in his iudicatur quæ officii ſui ſunt, 951.7

Diligentia: in diligentia vnuſquiſque præſumitur quod ad eum negocium propius pertineat, 627.7. ver. eo porro diligentior.

Diligentiam in adminiſtratoribus iuratis præſertim intelligi, 930.10. & ſeq. & in ver. iuramenti ratione negligentiam.

Diligentiam in dubio non negligentiam præſumendam, 1000.24

Directa verba ſunt, heres, & hereditas ſunt, 984.7. in verb. heres hereditate.

Directum verbum commune ad ſe trahit, & directum id efficit, 984.8. & in verb. commune.

Directum dominium ex fama in antiquis ex toto probatur, 701.24. & in verſicul. fama in antiquis.

Directum dominium per locationem perpetuam non transfertur, ſed vtile tantum, 663.5. ver. directum plane dominium.

Directi domini conſenſum, & poſt feudum alienatum recte interuenire, 915.3. & in ver. conſenſum domini directi.

Directi domini obligatorum pars, ac ſubditorum iure cenſeri, 896.15

Directi domini conſenſum feudi noxium ſucceſſoribus non eſſe, 985.15. & vide in verb. conſenſum Domini.

Directi Domini in feudo alienando conſenſum, filiis, & agnatis non obeſſe, 1000.142. & in ver. feudo alienando.

Diſcretioni alicuius vbi aliquid committitur viri boni arbitrium ſignificatur, 612.11

Diſcuſſionis exceptio fideiuſſori non denegatur qui libere ſoluere promiſit, 674.32

Diſcuſſionis materiam ſupple in verb. excuſſio.

Diſiuncta in coniunctam reſoluitur voluntatis teſtatoris tuendæ cauſa, 752.1. verſicul. ex diuerſo.

ficat totam copulam in diſiunctam, 783.5. verſicul. inde factum eſt, & in ver. copulam diſiunctam.

Diſiunctiue nihil accreſcere, 972.15. & in ver. accreſcendi ius.

Diſpenſandi ius circa ordines conferendos epiſcopo competit, 616.19

Diſpenſandi cum ſpurio vt capiat ius principis eſſe, 958.1

Diſpenſatio ad connexa trahitur, 781.43. ver. ad-huc locum, & in materia ſtricta.

Diſpenſatio ad dignitates in eo requiritur qui cum infamiam culpa ſua factus eſſet vitam deinde in melius commutauit, 616.1

Diſpenſatio non poteſtatem teſtandi à iure communi interpretationem recipit, 735.1

Diſpenſatio teſtandi prælato data plus iuris ei non tribuit quam ſi iure communi facultas competeret, quare, & quartam conſequi eccleſia parochialis debet, 735.5

Diſpenſatione per pontificem maximum conceſſa alicui eccleſiaſtico vt teſtatori donare, & aliàs diſponere ei liceret tam de bonis ſuis, quam reditibus eccleſiæ in gratiam alicuius certa ſumma poſtea expreſſa vsque quam diſponere ei liceret ad quæ bona referri taxatio ipſa debeat an ad bona omnia tam propria, quam eccleſiæ, & partibus æquis, an ad bona eccleſiæ ſolummodo, pertinens conſ. & concluditur taxationem ipſam niſi ad bona eccleſiæ referendam eſſe. 735.1

Diſpenſatio odioſa dicitur, 687.10. ver. diſpenſationem plane.

Diſpenſatio ſicuti ſtricti iuris eſt, ita ad ea reſtringi debet in quibus facta reperitur, ita etiam illa accipi debet vt quam minimum poſſit communi iuri lædat, 768.4

& declaratur, 768.8. & 8. ver. non obſtat quæ obiecta ſupra.

Diſpenſatio non legitimatio æſtimatur quoties matrimonium contrahi inter parentes eius non poterat qui ſic legitimatus ait, 687.10

Diſpenſatio duplex impedimentum tutorum curæ diſ-ficilius comeditur, 762.10. verſ. rur. ius narratum.

Diſpenſatio per quam turpitudinis ſeu famæ malæ macula tollitur eum: perſonam reſpiciat effectum vbique & per omnia habere debet. 766.7. & 8

Diſpenſatio matrimonii à morte etiam coniugum fit 702.4

Diſpenſationem tacitam inde duci, quod inhabili princeps ſciens quid confert. 958.2. & 3

ad filium ad principis ſpurium trahitur de quo videtur, 959.7.29

Diſpoſitio quæuis ſecundum intentionem intelligenda: quod lucum in principio actus habere debet ne aliud ab eo velit ſenatus indicatur quam plenum iuſtitiæ eſſe dicunt, & cuius voluntas eadem ac iuris eſſe creditur hinc fit vt ſimplex Papæ reſponſio ad ius ſemper referatur, 730.18

Diſpoſitio inducet ex verbis non ſolet in quibus quid præſuppoſitum. 695.4

Diſpoſitio in dubio de actu puro non conditionali intelligenda, 835.7

Diſpoſitio perit quæ ad eum caſum peruenit vnde incipere non poteſt, 808.8

Diſpoſitio generalis conditionem tacitam habet rebus ita manentibus vti erant cum diſponerentur, 705.15. & in verſ. conditio.

& declaratur. 705.22

Diſpoſitio ad ea non pertinet quibus verba non conueniunt, 699.1

Diſpoſitio generalis reſtringitur, vt quo reſpectu prolata verba ſunt, ita intelligantur, 592.2

Diſpoſitio de actu aliquo facta non ad actum inuitum pertineat, 852.5

Diſpoſitio qualibet ad cauſam ſuam reſtringenda, 693.16. ver. tertio reſpondetur.

Diſpoſitio ſtricti iuris reſtringenda vt quam minimum poſſit communi iuri lædat, 604.5. ver. quid decreto hoc.

Diſpoſitio facta in caſu vero trahitur ad caſum fictum vbicunque fauorabilis materia verſatur 610.10

Diſpoſitio ad cauſam ſuam reſtringenda, 751.12

Diſpoſitioni vni derogatum per aliam nunquam intelligitur quoties diſtinguendo amoueri derogatio poteſt, 872.8. ver. huc pertinent quæ apud Bar.

Diſpoſitiua verba potiora ſunt quam enunciatiua. 758.17

cum probationem contrariam non recipiant, 701.12

Diſpoſitiuis verbis in quibus concluſio ineſt non narratiuis ſtandum, 687.17. ver. rurſus verbis diſpoſitiuis.

Diſputando, & opponendo veritas magis eluceſcit, 991.1

Diſputando clarior res apparet, 745.1

Diſputandum de claris non fore, 990.16. verſicul. itaque.

Diſputatio. Opinionem recipiendam quæ diſputando defenditur quoties ſecum certare doctor inuenitur, 934.16. ver. rurſus, & in ver. contrarium vbi opinio doctoris.

Diſputationis vis minime leuis cum ob rem opinionum admitti in doct. diſcordia conuenit, quæ exerciſo diſputando eſt, 924.27. & in ver. opinionem præſtare perfunctoriam.

Diſputatio quæ rei intus gratia fit, habilia cetera facit, 592.40. & in ver. habilem.

Diſputatio vbicunque de re aliqua certatur: habilea præſuppons, 1000.122. & in verb. habilea.

Diſputationis ad partem vtranque vtilitas, 1090.1

Diſputationis commoda, 988.1

Diſputatione ſplendidam quæſtionem fieri, & magna diſputatione commoda, 985.4

Diſſimile vero ad vere diſſimilia præſcriptionem non accommodari, 949.14. ver. itaque ſicut. & in ver. præſumptionem de his.

Diſſolutionem actus ad eundem modum ac eius conſtitutionem fieri, 973.24. ver. rei tutor.

Diſtinctio quamlibet vitioſa doli tamen purgationem facit, 554.2. ver. atque vbi vitium. declaratur, 554.12

Diſtinctio ad' ſbenda correctionis contrarietatisue fugiendæ cauſa, 585.7. & 864.36. & in ver. contrarietas diſtinguendo.

Diſtinctio ſecundum diſtinctionem intelligi debet quod ſcriptum ſimpliciter erat contrarietatis euitandæ cauſa. 872.8

Diſtinctio in controuerſiis doct. ſententiis in eligenda quæ diſtinctione iuuatur, 637.2. & 675.2. ver. dici ſolet.

Diſtinctio. controuerſæ, & contrariæ doct. ſententiæ diſtinguendo ſi poſſit ſedandæ ſunt, 641.2. ver. & in vniuerſum.

Diſtinctio. potior opinio habetur, quæ diſtinctione iuuatur. 872.8

Diſtinctio opinionum admittenda. 941.13. ver. tertio quia, & in ver. contrarietate opinionum. Opinionem diſtinguentium.

Diſtinctio quæ per legem aliam fit. prohibita non intelligitur in lege præciſe loquente, & per quam diſtinctio prohibetur, 683.12

Diſtinctione perſonarum, & temporum contrarietatem declinari. 984.37. & in verb. contrarietatem.

Diſtinctionem hominis repudiari, vbi facta à lege non eſt, 1000.14

Diſtinctionem quæſtionum non minus neceſſariam, quam frugiferam, 924.1. & in verb. diuiſio.

Diſtinctionem prohiberi vbi facta à lege non eſt. 946.2

Diſtrictus idem ac territorium cui iuriſdictio ineſt, 672.2. verſ. idque ratione oſtenditur. & 673.2

Diuerſitas ſummarum diuerſitatem debitorum arguit, 1000.177

Diuerſitatem caſuum ſpernendam ratione diuerſitatis non adſcripta, 1000.84

Diuerſitatem verborum parui fieri dum à ſubſtantia modo conſenſus interueniat, 984.159

Diuerſitatis ratione diuerſum ius in ſcriptura etiam conneXa ſtatuendum, 1000.467. & in verb. ratio diuerſa.

Diuerſitate rationis interueniente ius quoque diuerſum induci, 942.11. & in verſicul. ratio diuerſa.

Diuerſitate rationis inæqualitatem ſuſtineri. 972.5. & in ver. inæqualitatem.

Diuerſitate opinionum intercedente ad eam harendum per quam incolume ius ſit, 934.17. verſic. nam in opinionum certamine, & in ver. conſeruatio.

Diuerſitatem rationis non caſuum ſpectandam, 956.26. & in ver. rationis non caſuum.

Diuerſitatem caſuum ſpernendam diuerſitatis ratione non adſcripta, 956.11. & 921.3

Diuerſo iure eandem æſtimandam rem non eſſe, 1000.444. & 42. & in verb. rem.

Diuiduus iuriſdictionis, & adminiſtrationis vſus eſt, vt alternis annis puta adminiſtratio iuriſdictionis geratur, 994.19. verſicul. quinto reſpondetur.

Diuidua vel indiuidua res ſecundum ea iudicatur, quæ in re ipſa continentur. 644.1

Diuidua dicuntur, quæ tanta vtilitate ſeparata quanta vnita ſunt, 644.1. verſicul. rurſus diuidua.

Diuidua. an indiuidua obligatio rem reſtitui dicatur, 924.19. & in verſicul. indiuidua, & in verſic. obligatio rem reſtitui. reſtituendi obligatio.

Diuiduitatem perſona eadem non recipit, vt pro parte extranei pro parte agnati iure fruatur ſicut pro parte legitimum, pro parte illegitimum eſſe quiſquam non poteſt, nec pro parte filiumfamilias, & in partem emancipatum admittitur, 750.23

Diuiduitate in conditione ſponte ſua indiuidua ferre ne omne ei auferatur cuius eſt commodum, 920.8 ver. atque æquitatis huius.

Diuinatoriam reſponſionem ſpernendam, 958.19

Diuinatoriam reſponſionem ſperni, 1000.79

Diuiſio quæſtionum nimia ex eo, quam neceſſitate eſt 984.1. in verb. diſtinctionem.

Diuiſio

Digitized by Google

Diuiſio à teſtatore prohiberi non poteſt, quia materiam delinquendi, id eſt, diſcordia, & rixæ id præbeat quam communio producere ſolet, 6:4.3. & in ver. voluntas teſtatoris obſeruari non debet

Diuiſio à fratribus facta verum perniciosa eſſe deſcendentibus poſſit qui ex inueſtitura antiqua vocati ſe ad bona feudalia aſſerunt, 660.3

Diuiſio quo commodius fieri poteſt facienda viri boni arbitrio ne patrimonium corrumpatur. 753.25

Diuiſione dignitatem diuitiasq; minui, 895.7

Diuiſionem prouinciarum princeps facit, 592.100 *& declaratur.* 592.131

Diuiſionem epiſcopatus vnius in duos prouincia vnius in alteram à ſuperiore fieri, 963.4.& 5

Diuiſionem ciuitatis vnius in alteram à principe recte fieri 963.3.& in ver. principem. vnita ſeparationem

Diuitias ſubditorum ad domini commoda ſpectare. 93:.25

Diuitias ad dignitatem aſſequendam non inepias, 895.9. *ver. eodem Bar ſpectat*

Diuitia familiarem dignitatem decusq; cuſtodiunt, & ad nobilitatem quærendam conferunt, 775.2 *& 952.1. ver. patrimonii item, & in ver. nobilitatis ex diuitiis in ver ſame tarum dignitas*

Diuitiis antiquis accedentibus nobilitas maior iudicatur. 982.37

Doctor *in vtroq; iure ei præferri debet qui in vno tantum Doctor eſt. 982.4. ver. aque iuris vtriusq; Doctor.*

Doctor legens aliam non æque idoneum & eruditum ad legendi munus, auditorum diſpendio, ſubſtituere non poteſt. 982.32

Doctori vtriq; parti in eadem re turpiter conſulere 6×5.1

Doctori Clariſſimo de conſuetudine atteſtanti creditur quoad præſumptionem. 993.19. ver. ſeptimo reſpondetur.

Doctori conſuetudinem, deſuetudinemve aſſeueranti præſumptione tenus credendum. 1000. 476. ver. Doctori plane, ubiq; in Doct. plurium aſſertione facilius ad mittit.

Doctor annis xx. interpretandi munere functus comitis dignitatem adipiſcitur, 855.3

Doctor in actibus doctoreis, miles in militaribus præferendus, 865.1. ver. in priori difficultate.

Doctor ei præferendus qui ſimplici nobilitate praditus ſit. 855.1. ver. æquè ſi inter doctorem.

Doctor imperitus quo ſtemmate à Baldo notetur, 701.44.

Doctorem torturæ non aſſici, 952.22. ver. tex. hic & ver. tortura Doctores

Doctoris aſſertio de conſuetudine non niſi præſumptionem parit, quæ probandi onus in aduerſarium transfert, 800. 8. verſi. doctorum plane teſtimonio.

Doctorum dignitas minor fit ob eorum turbam 855.4 *ver. fateq; ad hodie.*

Dolorem iuſtum moderari difficillimum eſſe, 623.13.

Dolus circa eum præſumitur qui ſciens promiſſa non ſeruat, 959.5

Dolus reus iudicatur qui quod debet non facit, 737.17 *ver. quis igitur. & 957.29. & 810.2*

Dolus ab expreſſione generali colligitur. 636.7.

Dolus in emptore arguitur qui litem venditori non denunciat cum ſiert ab eo debeat, 657. 29. ver. in dolo etenim

Dolus tacitum cadit qui depoſitum ſtatim non reſtituit, 957.29. ver. ſed appoſite magis

Dolus contra notarium præſumitur quid amittit, quod facere pro officio ſuo debet, 837.29. ver. appoſite hunc & illud,

Dolus ex propoſito arguitur ob læſionem enormiſſimam, 647.2 *quod locum habet, & contra patrem ipſum cum quo filius contraxit iuraue ſua renunciat, quid autem ſit dicendum in læſione enormi quæ dimidiam in aliquo excedit ibi declaratur.* 935.1

Dolus in læſione enormi, an colligatur, 636.6.& 13 *verſi. quarto reſpondetur. &* 642.9

Dolus ex eo arguitur quo clanculum quid fit. 876.15 verſi. & ex qua clandeſtinitate. & 939.10. & in ver. clam quæ ſunt.

Dolus contra iudicem arbitrumve an præſumatur qui ineqne iudicaui, 969.29

Dolus in iudice præſumitur in iure errante. 671.14.

Dolum in expreſſione falſa cauſa ineſt, 862.22

Dolus ex ſuaſionibus præſumi ſolet, 630.15. ver. grauius item non paulo

Dolus ex omiſſione declarationis arguitur, vt ſub confeſſione aut inuolucro impoſiturum aliquid ſerat, 619.10

Dolo tutorem facere qui cauſa nulla pupilli bona alienat, 889.5. & in ver. dolo inde

Dolo alienatio à tutore facta præſumitur, quoties alienandi cauſa nulla verſatur. 775. 28. ver. ſimiliter vt dolo. & 883.5

Dolus in tutore præſumitur, qui rem pupillarem ſine cauſa vendit, etiamſi vendendi facultas à teſtatore permiſſa generaliter ſit, 618.5

Doli ſe allegat qui permiſſo ſibi beneficio non vtitur vbicunq; tertii intereſt. 573.6

Doli, ſuſpicio à taciturnitate eius fit quod exprimi debet. 572.10 & in ver. taciturnitas

Dolus in dolo ii dicitur qui id vetet ii quo expreſſo ad contractum acceſſiſſet quiſpiam non eſſit, 630.13.

Doli ſuſpicionem in re modica ſilere. 953.5. & in ver. medicum

Dolus ex ſubreptione præſumitur. 997. 16. ver. nono ex ſubreptione.

Dolus ex dolo ſuo commodum quempiā auferre non licere. 1000. 4

Dolus ex tarditate, & ſcientia præſumitur. 997.12 ver. collaſio plane.

Dolum individuum in partem quippe committi non poteſt 1000. 138. & in verb. frans individuum actum.

Dolus in contractibus ſuſpectis ex eo facilius arguitur quod cautela plures adiiciuntur. 930. 9. ver. cum quæ ſententia.

Dolus iudicio vnico. ſic calumnia, & colluſio vnica coniectura, & ſuſpicione probatur. 997.17

Dolus præſumitur ex effectu malo. & cuius malus effectus eſt, mala quoq; eius intentio præſumitur. 997.16. ver. ſeptimo ex effectu malo.

Dolus præſumitur ex intricatione, & inuolutione, ac diuiſione rerum, item ex ipſo itu. item ex his quæ poſtea fiunt. 997.14

Dolus in minore præſumitur ex qualitate facti cum captionibus multis, in ea ætate ſit ſuppoſitus, 727.10

Dolus in arbitrio præſumitur qui ab hereditate fratres fratrem excludit cauſa excludendi nulla expreſſa. 728.9

Dolus in culpa ve in eo conſideratur, qui moram ſe intentum debiti facit, 817.9

Dolus vbi in contractu præſumitur veluti quando læſio interuenit enormiſſima. & in renunciatione pariter interueniſſe præſumitur, 647.6

Dolus ex eo arguitur, quod officio ſuo quis non fungitur. 817.17. *ver. qui igitur ſuſpectum*

Dolus ſimulatioq; ex multiplicatione verborum præſumitur & ex contractuum geminatione. 657. 13. & in ver. multiplicatum verborum

Dolus ex ſubreptione præſumitur, 736.8 *& idem in obreptione, 929.30. ver. ſecundo ex obreptione, & in ver. obreptione*

Dolus ex occultatione oſtenditur, 728.14 & in ver. occultatum

Dolus in contractu interueniens irritum contractum facit, vel ex eo contractum irritandum iuramento etiam interueniente, 436.5

Dolus laudatur inter eos qui bella gerunt, 715.38. ver. ſecundo reſpondetur

Dolus in eum interpretatio facienda qui dolo quid egit. 936.33. in fi. & in ver. interpretatio contra eum ſententiam aduerſam

Dolus ſuus nemini prodeſſe debet, 372.12. & 616.7. & 969.21

Dolus patris filiis nocere non debet, 752.4

Dolus ex perſuaſionibus præſumitur, 727.3. & 763.15. ver. à dolo plane abeſſe

Dolus ex ſimplici ſuaſione ſine mendacio præſumitur quoties vtilis ſuaſio hortanti eſt, alii autem damnoſa. 670.4

Dolus contra eum præſumitur, qui falſa loquitur, 629.4

Dolus exceptus ſemper à diſpoſitione intelligitur, ideoq; vbi caſum quis præſtat pactis etiam eo pa acceptum, ab eum tamen non conuenitur qui dolo partis contingit. 765.7

Dolus verus in faciendo conſiſtit quoties illecebrum quid agit ur. 817.10. ver. enimuero dolus verus

Dolum abeſſe qui iura ſua conſeruandi cauſa quid agit, 841.1. & 867.12. & 697.11. ver. iuris quiq; pacuerit.

Dolus in dolo ii non dicitur à quo id fit quod ſibi facere licere putat. 683.7

Dolus in eo non præſumitur qui de iure ſuo docere paratus eſt, 633.7. ver. dolus enim

Dolus in eo non præſumitur qui cum perimere ferro poſſet, lapide aut haſta vſus eſt. 633 ver. atque in modo hic,

Dolus in eo non conſideratur qui id agit ne ſibi alteri ve acquiratur, 768.8

Dolus in actu permiſſo conſiderari non poteſt, 841.2 ver. qua ratione,

Dolus in his præſumi non ſolet quæ palam fiunt, 697.12

Doli purgationem cauſa quamuis vel iniuſta tribuit. 697.13.

Doli coniectura à taciturnitate deducitur. 564.9. ver. doli quoq; probationem.

Doli male reus creditur qui quod neſcit affirmat, 965.12. & in verb. ignorantia dolo

Doli præſumptio iis cauis conuenit qui commodi ſui cauſa quod retinet, quod incommodo alii futurū ſit. 670.3. & 936.30. & in ver. taciturnitate

Doli definitio. 947. 8. ver. quamuam ſi cuens

Doli præſumptionem ab inſolito duci, 969. 14. & in ver. inſolita

Doli medium culpæ reum eum videri qui iuris opportunis remediis non vtitur. 714.14 & 962.13. & 969. 10

Doli præſumptio vehemens ob id ſolum inducitur, quod inter ſolemnibus poſthabitis contractus ſit. 871.21. ver glo hic accedit,

Dolo in de ſuſpicionem oriri, quod ſine cauſa quid ſit, 889.5. *& in ver metuimen alienatione*

Dolo fieri dicitur quicquid contra bonam fidem ſit, 629.15.

Dolo malo fieri quod tempore non ſuo ſit. 969.15. & in ver. dolum in reo

Dolo ſorere tractatum eum non poteſt cuius finis malus eſt. 811.6. ver cuius enim finis

Dolo iuramentum in litem non carere. 947. 2. & in ver. iuramentum in litem locum

Dolo præſumpto contentum iuramentum in litem non eſſe, 947. 4. & 62 & ver. iuramentum in litem dolo vero

Dolum publicano adſcribi qui cum poſſet, quod iniuſtum vectigal eſſet non exigit, 971.2

Dolum contra eum præſumi qui acta non profert, 981.20 verſicul. qui quod & in verſicul. ſuſpicione

Dolum ex eo argui quod poſtea ſequitur. 969.13 ver. ex eo enim & in ver antionem

Dolum in reo videri, qui tempore iuſto exceptionem non opponit, 969.15. & in ver. dolo malo

Dolum ex dilatione præſumi cum quid quis facere differt, 969.15. & in ver. dilationem iniuram

Dolum à mendacio duci, quod mētiens lucro, damno alteri eſt, 926.31.& 564 8

Dolum ex ſcientia argui, 978 19. & in verſiculo ſententiam

Doli cum laborare præſumptione qui promiſſa non exequitur, neq; id præſtat, quod præſtandum ab eo eſt. 1000. 18. *& in verb. malam fidem*

Doli eum obligari, qui contra actus prohibet ſciens quid agit. 988.2

Doli eum venditorem teneri, qui rei venditæ qualitates non exprimit, 1000.5

Doli excuſationem promptiorem quam culpæ eſſe, 907.52

Doli præſumptionem ex obreptione argui. 1000. 111. ver. ac eiuſdem generis

Dolo iniuriam non carere, 988.33. & 34. & 64. in ver. iniuriam ſine dolo.

Dolo iure ipſo bonæ fidei contractum perire. 1000. 174

Dolo lex non caret, quæ contra perſonam certam ſit. 990.22.

Dolo tribui quod ignoratur à quopiam affirmari. 1000.4

Dolum à vexatione eſſe. 988.3. ver. Rurſus ſaue & in verb. vexationem.

Dolum ab eo admitti, quod faciendum ab eo eſt, ſciens omiſit. 688.2. ver. rurſus ſi dolus

Dolum contra amicum non præſumi. 988.47

Dolum eum abeſſe, qui damnum declinare quoquo pacto pareat. 988.50

Dolum ex mendacio argui. 1000 5. verſiculo longe magis

Dolum ex feſtina exceptione argui eum ſero quis exceptionem obiicit. 1000.15. & in verb. calumniam

I N D E X.

Dolum in admonento, corrigentem non præſumi, 988.49. & in verb. corrigendi cauſa.

Dolum in eum commiſſum non credi, qui maleuolus non eſt. 988.46. ver. hi ſpectant.

Dolum in eum præſumi, qui leges, principis, aut iudicis mandata contemnit. 1000.116

Dolum in occidente odio amoto non præſumi. 981.47 verſ. hoc amplius. & in verſicul. occidendi animum.

Dolum in ſubreptione intelligi, 1000. 201. ver. ſed ex ſubreptione. & in verb. ſubreptio.

Dolum indicis duum eſſe. 1000.166

Dolum intelligi in eo, qui id aſſerit, quod ignorat, 1000.202 & in verb. ignorare periurium.

Dolum intelligi in eo qui iuris remedia non adhibet, 1000.175. & in verb. omiſſio.

Dolum ipſa re dolo parem conſilio eſſe. 1000.36

Dolum non videri in eo, quod in fide factum bona est 9 8:56. & in verb. pœnam.

Doli iudicium ſermonis obſcuritas facit. 564.20

Dolum in eo non præſumi quod prohibitum niſi canaliter non eſt. 909.14. & in verſicul. permiſſa in caſu.

Doli probatio ab eo præſtanda à quo obiicitur, 715. 38. & 961.10

& ibid. ampliatur ut error potius quam dolus præſumatur. 47.12. & 13 & in ver. bonum

Doli excuſationem error iuris præbet, 873.12. ver. & in [illegible] ob errorem iuris.

Do [illegible] *qui* [illegible] *ſui* [illegible] *cauſa quid agit*. 3[illegible].21.

Do [illegible] *quod factum ab eo eſt per iudicium defendere* [illegible], 969.16

Do [illegible] *commodi quicquam* [illegible], 969.27

D [illegible] *vndeneq; commodum, vtiq;* [illegible], 969.38

D [illegible] *ab errore dolus cum pro vno* [illegible], 623.12 ver. unde etiam fit in ven. [illegible]

Dolo ſuſpicionem contra eum ſilere maxime cui eſſet. 969 28

Do. culpa ut iudicis præcepto quem purgari, 961.13 & in ver. præceptum iudicis

Dolo præſumptionem magiſtratus præſentia diluit, 697. 14. ver. quinto in magiſtratus præſentia, & 715.38.

Doli fraudis ve ſuſpicionem tacere quoties cauſa iuris præſumi [illegible], *multis* [illegible] *poteſt*. 947.16

Doli præſumptionem tacere vnde commodi quicquam non percipitur, 947.18. & 969.29.

Doli ſin falſi præſumptio in re modica ceſſat, 793. 18.

Dolum futurum remittere probatum non eſt in quidem præſumptum, 705.7. ver. hoc amplius

Dolus futurus remitti non poteſt ne peccandi impunitatis materiave tribuatur, ideo rationum reddendarum neceſſitatem tutori remiſſa ad ea non porrigitur quæ dolo latave culpa adminiſtrauit, 762. 9. & in ver. rationum redditio tutori remiſſa.

Dolum ab eo remiſſus intelligitur qui cum ſciat doli eſſet ad tranſactionem nihilominus deducit, 715. 39.

Dolus præteritus remitti poteſt, 763.5

Dolum culpa grauiorem, atq; ideo ad culpam non obiici qui in dolo ipſe eſt, 919.19

limitatur 919.20. & 928.3. & in verſicul. culpam fruſtra

Dolum ab eo non obiici qui culpæ reus eſt vbicunq; ad diuerſa dolus & culpa ſpectant, 919.20

Dolo remoto crimen non committitur, 84[illegible].12

Dolum ſtatutum exigit quod pœnam irrogat. 845. 16

Dolum in gabella fraude exquiri, 969. 4. & in verſi. gabellam

Dolus in commiſſione exquiritur vt animalia & fructus aut merces publicano committantur, 903.8

Dolo qui poſſidere deſiit ſtatim non comprehenditur quæ memoria habita de poſſeſſore eſt. 661 in ver. fictio. & in ver. poſſeſſorem qui poſſidere dolo deſiit

Dolo quem poſſidere deſiiſſe quo pacto probetur, 963. 9. & in ver. poſſidere dolo deſiiſſe

Dolus verus à præſumpto quemadmodum dignoſcatur. 947.9

Domeſtici *teſtimonium graue non putatur, ſed an vetitum hoc numero teſtium citatur, doctoribus inter ſe amice non conuenit*, 366.24

Domeſtici teſtimonium in his non ſperant quæ domi fiunt. 1000.108

Domeſtici teſtimonium integrum non eſt, 663.18. & 947.6. ubi omnino repellendum non eſſe dicitur

Domicilium *ex poſſeſſione maioris partis bonorum conſtitui*, 949.3. ver. poſſeſſio quoq;

Dominium *alteri quæſitum etiam miniſterio iuris ciuilis princeps auferre non poteſt etiam ex poteſtate ſua ſuprema*. 777.6

Dominium vel quaſi quod quæſitum quoquomodo ſit ſiue naturali gentium vel ciuili iure ſine cauſa princeps non adimit, 690.17

Dominium ſubditorum nec ex plenitudine poteſtatis lædere princeps poteſt. 631.1

Dominium præſcriptione quæſitum lege generali princeps adimit domino etiam non reſtituto, 742.11

Dominium vtile lædi à domino directo non poteſt, 803.7. & in ver. dominus directus vaſalli

Dominium vtile quoties finitur cum directo conſolidatur, 701.23

Dominium in iuribus etiam corporalibus verſatur, ideo, dominium ipſorum iurium, 640.20

Dominium in cauſis pluribus non quæritur, 864.7

Dominium ſine traditione vero ipſo iure transfertur ex pacto quouis reſolutiuo præter pactum le[illegible] *commiſſoria & adiectione in diem*, 745.27

Dominium traditione acquiri, 935.9. & in ver. traditione

Dominium bonorum ſine traditione fiſco acquiritur. 793.4

Dominium rerum hereditariarum in heredem tranſit ſine traditione, 793.7. ver. qua ratione

Dominium rei legatæ ſine traditione legatario acquiri, [illegible]12.21. & in ver. legati dominium

Dominium ex ſententia iudicis executione facta transferri, 912.12

Dominii probatio à ſubſtituto aut fideicommiſſario præſtanda, quod in dominio teſtatoris bona eſſent ſi res vendicationem inferat, 802.19

Dominium ex inſtrumento venditionis aut donationis non probatur, 793.3

Dominium confeſſioni probari, non transferri. 1000 36. & in ver. confeſſione

Dominium directum, ipſumq; ſuperiorem adire non aliter, licet niſi iuſtitiam ſubditis vaſallus non miniſtraret, vel nimia cum eis agat, in tyrannidemq; erumpat. quibus caſibus dignus eſt, à quo feudum auferatur. 996.9

Dominium directum rei emphyteuticæ & feudalis recte princeps remittit, & rem feudalem, allodialem facit: imo etiam vaſallagium remittere poteſt. 909.2

Dominium, & omnis probationem à verbis enunciatiuis propter aliud prolatis impleri, ſi repetita ſit. 1000.57. & in verb. enunciatiua verba & in verb. geminatio

Dominium directum ex inueſtitura declaratur, 799 19.

Dominii probatio vel quaſi ab eo non exigitur qui Salutiano interdicto experitur, ſed illud ſufficit de tempore hypothecæ vel poſtea bona poſſeſſa à debitore eſſe probare, 843 8

Dominii aut petitoris exceptio manifeſta, ut iuris de quo per inſtrumentum conſtat, poſſeſſorio recuperandæ obſtat, 846.13

Dominii exceptionem is patitur qui recuperandæ poſſeſſorio agit ſpoliatione vllatenus interueniente. 725.39

Dominii exceptio poſſeſſorio recuperandæ nocet vbi ſummaria lites ſola facti veritate inſpecta dirimi debent, 674.9

Dominii exceptio poſſeſſorio recuperandæ non obſtat quamuis probatio eius in continenti fiat ſecus in poſſeſſorio adipiſcendæ, 822.5

Dominii tranſlatio an per hypothecam generalem impediatur. 759.1. & in ver. hypotheca generalis.

Dominii principis quæ bona exiſtimentur. 894.22. & in ver. patrimonij principatus.

Dominii tranſlatio per contractum an prohiberi poſſit 668 3

Dominii tranſlationem an pactum reſolutiuum impediat, 739. 2. & in verſicul. pactum reſolutiuum.

Domini caſtri per iudicem ab eo datum de cauſa criminali quando de incommodis decet, 569.3

Domini caſtri quibus caſibus cauſa ſua contra ſubditum iudex eſſe poſſit, 801.1. &c.

Dominus an ex promiſſione tutoris iurata obligetur ut in ædibus publicis ob crimina non capitalia carceris detrahantur, 888.1

Dominus caſtri iure ne prohiberi poſſit ne quis venari armave ferre non iniuſta aut [illegible] *ſua valeat pœnam imponendo*, 745.2. &c.

Dominus loci ſtatutis non adſtringitur, 385. 24. & 25.

Dominus caſtri an ſtatutis conſuetudineq; loci fruatur [illegible] *differtur*, 383.24. & 27

Domini caſtrorum de iuribus regalibus principes conſeruatis ſtatuendi poteſtatem non habent. ideo vectigalia non imponunt quæ in ſignum ſuperioritatis competunt, 814. 4. ver. ſed enim de iuribus his

Domini caſtrorum aliiq; principe inferiores contra ius commune ſtatuere non poſſunt, 814 3. & 973. 44.

Dominus loci contra ius commune non ſtatuit. 973. 44.

& limitatur quoties ob cauſam euidentem & neceſſariam à iure communi diſceditur, & in ver. cauſa accidenti ius commune neceſſitatis, 973.44

Domini caſtrorum an ad onera teneantur propter bona paganica 642.4. ver. argumentis his & 933 23. & in ver. collectis

Domini caſtrorum ius [illegible] *fruantur, ideo error iuris in iis præſumitur*, 790.8. & 716.13 & in ver. error iuris in dominis caſtrorum

Dominum loci præter ius commune recte ſtatuere, 973. 43

Dominus caſtri ſtatuendi ius habeat per uniuſcuiuſque diſtinctionem exponitur, 973.40

Dominus caſtri ſtatuendi & pœnas [illegible] *ſine controuerſia facultatem habet quinimo pœnam præſcriptionis* [illegible] *licet*, 811.2. & 973.42. ver. [illegible] & pœnam

Dominus loci pœna ſtatuta fruſtra non [illegible] *quod iuri contrarium commune non eſt*, 973.42

ibiq; contra Doctores declaratur dum commune modo ſtatutum [illegible] *ad ſubditos omnes pertineat, non etiam ſtatuenti tantummodo commodis proſpiciat*. 973.42

Dominum loci de modo in iudicio procedendi ſtatuere. 973. 43

Dominus loci præſcriptione bonorum ſtatuit [illegible] *pœnam adiecit* [illegible] *iure communi non adueniente*, 973 42 ver. ſed & pœnam

Dominorum pluralitatem ſubditis onoroſum, 895. 7 in ver. pluralitatem dominorum

Domini ſubditos ad [illegible] *quam quæ ſeruitus fidelitatis comprehenſa ſunt*, 957.10. & in ver. ſubditos

Dominus caſtri an ſubditos [illegible] *furnos* [illegible] *ſi cum furnus conceſſum feudum ſit*, 892.1. & 6. &c.

Dominus vnius caſtri ex pluribus iuriſdictionem in ſolidum exercere poteſt dominis aliis aut abſentibus, aut renuntiantibus, 8[illegible] 9

Dominum loci ſubditis non ſuccedere, 934.5. & in ver. ſubditis ſucceſſionem

Dominum loci non [illegible] *Dardanarios venalia* [illegible] *habere* [illegible] *ante horam certam qua annona ſunt mercimonia*. 973.43. ver. ad caſum hunc

Dominus loci ſubditis inhibet ne ad hoſtium ſui territorium accedant ſi à proditione metuit, 973. 43. verſi. alienus ab his

Dominus loci dominum ſubditos reuocat qui iniuſſu eius alio ſe contulerunt, 973.31 & in ver. ſubditos

Domini directi conſenſum alienatio feudi non poſtulat quæ in agnatum remotiorem ſit ſub inueſtituris comprehenſum, ob id mero iure alienatio valet tum nullius domini contemptus verſatur, 804.1. & in ver. vaſallum ſi feudum

Domino directo caſtri vaſalliq; defenſionem incumbere. 933.17. & in ver. defenſionem vaſallorum

Dominus directus vtile dominium vaſalli pacto aliquo ſine cauſa aut culpa eorum auferre non poteſt, 604.11

Dominus directus vaſalli vtile dominium minuere non poteſt. 803.7. & in ver. dominium vtile lædi

Dominus directus recognitionem vaſalli de feudo ſemel admiſſam aut in ſcripta impugnare amplius non poteſt, 639.2

Dominus territorii, id eſt, cuius in cuius dominio territorium [illegible], *bona eſſe cenſentur quæ apud priuatos non ſunt, neq; à priuatis poſſidentur*, 617.4

Domini tractatum perſice in ver. princeps. 933.1

Domini voluntate factum intelligitur quod à ſeruis aut familia fit eiſi illicitum illud ſit, 837.3 & declaratur 837.11. verſi. non obſt.

Dominus directus in terris, aut feudis vaſallorum plenitudinem poteſtatis exercere non poteſt in præiudicium eorum, quæ ſibi ex inueſtituris competunt, 996.8

Dominus familia factum præſtat quod cauſam ſuccеſſ[illegible] *nam*

teſtinam habet, 789.2
Dominum feudum ad ſe reuerſum pro arbitrio cui vult conferre, 701.27. ver. ex tex. reſponſio hac.
Dominum feudi controuerſias decernit qua inter vaſallos de feudo oriuntur, dummodo de qualitate conſtet ex qua iurisdictio competit, 633.2
Dominum pars ac ſubditos iure conferre, 973.3. ver. ſecundo iure pare.
& limitatur, 973.34
Dominus tenetur ex delicto ab his commiſſo quibus prohibere potuit ne illud committerent prohibitione enim omiſſa voluntate cum delictum commiſſum creditur, 789.2
Domum eccleſia in lege data ut ali ab eccleſia debeat domo fundatio dotata, obligatio nisi dominum alimentorum durat, 620.10. ver. in deſit.
Domus verbum in teſtamentis cum illa vocantur qui de domo ſunt ad agnatos refertur, 800.5
Donandi ius Cæſari non datur. ſi læſionem imperium patiatur, 993.30
Donando, renunciandi vero præſumptionem ſemel iura quandoque vel leue excludi, ubi alias præſumi dubitatio ſolet, 1000.420. verſic. tam coniecturam quamuis.
Donata filio pecunia non præſumatur ex qua re maliquam filius comparat, 955.5
Donatio inter extraneos non præſumitur. ſed fortunas potius, & inter hos amplius tollerabilius lex ſunt ut multi in alios ſint quam ut donatio præſumatur, quinimo furtum aut delictum potius quam donationem lex præſumit, ſed nec inter coniunctos donatio præſumitur etiamſi inter aſcendentem, & deſcendentem agatur, deſcendentes enim donare aſcendenti non præſumitur, 665.8
Donatio inter patrem, & filium an præſumatur quoties pro filio pater emit aut contrahit, 955.1. & in ver. pater qui filio.
Donatio inter transuerſales iure non exiguum non præſumitur, 746.25
Donationi ne iudicatur error iuris potius præſumitur, 880.7 & 973.10. & in ver. errorem iuris.
Donationem ſeu liberalitatem captioſam aut damnoſam in dubio præſumi, 957.11
Donatio fauorabilis iudicatur atque nomine benignius interpretatur, 561.10
Donatio propter nuptias mulieri ſublata ad heredi mariti ne vertitur, 595.1
Donatio a verbis dubia ex ſententia eius qui incipit contra donatorem interpretatur, 571.13
Donatio minoris iuramento confirmatur, 674.47
Donatio ſpurio facta alimentorum cauſa in dubio creditur, 850.9
Donationem ſpuriis factam alimentorum cauſam excedere affirmans probare id neceſſe habet, 850.8
Donationis confirmationem in traditione ſita per conſtitutum poſt, 956.8. & in ver. conſtitutum ad donationem.
Donatio facilius in patre præſumitur quam in extraneo in quo errorem potius quam donandi animum lex præſumit, 937.7
Donatio in dubio præſumitur inter patrem & filium factas in alios, 721.8
Donatio in dubio non in feudum conceſſio in principe præſumitur quo illius liberalitas cenſeatur, 713.8
Donatio dotis filiæ facta an præſumatur cum arrivium nomine propter ſponſalia contrahenda dotem pater tradit nec matrimonium ſequitur, pulchre hic diſcuſſum videtur per totum conſilium, & in ver pater dando dotem, 959.2
Donatio uniuerſalis in donatarium uniuerſalem omnium bonorum cauſa mortis, iura & actiones donatoris poſſunt non ambulant, 812.2
Donatio præſumitur coniunctionis cauſa, 606.27
Donatio particularis non uniuerſalis dicitur quoties non ſub nomine uniuerſitatis, ſed ſingulariter bona deſcribuntur. 812.1. verſicul. ubique locum ut ſpecie, & 812.2
Donatio valet facta in teſtamento caſu quo teſtatorem legauerit, dummodo bona omnia non capiat facultatem teſtandi non auferat, 778.1 ver. idq. ex Doct. Iunuari.
& declaratur locum id non habere ubicunque alienum non læderetur, 778.2
Donatio etiam priuati hominis latam admittit interpretationem, 730.10
Donatio dicitur quoties id remittitur quod debitum ſibi eſt benefit ut in ſumationem remiſſio huiuſmodi deſideret, 638.3
Donatio proprie dicitur, quæ ex nulla liberalitate proficiſcitur cauſa alia interuedente adeo donatio vera non dicitur quoties læſione enormiſſima videtur renunciare, niſi donandi animus appareat, quia donatio principaliter in venditione non interuenit, 739.8
Donationem propriam & veram in iuris quæſiti remiſſione videri, 957.5. & in ver. renunciationem iuris quæſiti.
Donationem propriam non videri quæ ob cauſam fit, 959.5. ver. inde fit.
Donatio omnium bonorum ex reſeruatione improbatur, 864.6. ver. atq. ex reſeruatione.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ex toto vitiatur etiam quo ad bona præſentia, quamuis diuiſionem recipiat cum contra legem illa facta ſit. 778.7. ver. qua ratione videmus.
Donationem bonorum omnium etiam futurorum ab uſufructus reſeruatione defendi, 985.5. & in ver. reſeruatione uſufructus.
Donatio ob cauſam cauſa non ſecuta reuocatur, 639.1. verſic. & in ſpecie donationis.
Donatio ob cauſam facta non reuocatur per ſuperuenientiam liberorum, & ſic remedium l. ſi unquam. locum non habet in donatione ob cauſam, ob id ad donationem propter nuptias lex illa non pertinet, 618.2
Donatio ob cauſam difficilius perimitur quam donatio ſimplex, 730.20
Donatio non præſumitur, 619.2. ſed error potius ſaluari in nuptiis, ac id fieri ſuetum potius quod donatio dicentur. 575.4
Donatio in acceſſorio, facilius quam in principali præſumitur, 999.10. verſ. tertio principaliter, 990.62. verſ. tertium argumentum.
Donatio inter coniuges reprobatur, quæ ſub conditione fit, ſi ſecuta non diuortium erit, ne diuortiendo occaſio detur. 997.10
Donatio ob coniunctionem ſanguinis non niſi in modicis præſumitur, 990.65
Donationem adeo non præſumi, ut iuris potius errore præſumatur, 985.20. & vide in verſic. errorem iuris potius quam.
Donationem cauſa mortis per inſtitutionem generalem non reuocari, 985.98. verſ. hoc amplius.
Donationem cauſa mortis conſenſu patris non roborari, quia id per illa adhibetur, 1000.398. verſ. ea ratione. & in verb. conſenſum patris.
Donationem in remiſſione iuris quæſiti verſari, 1000.95. verſ. ſi dixeris. & in verb. remiſſionem
Donationem inter viuos fruſtra reuocari, 985.98
Donationem non præſumi, at errorem potius iuxta in facto proprio, ac in iure: ſed & imprimis ſatis ratione potius quam donationem præſume, 1000.419
Donationem prohibitam non præſumi. ubi præſumi alias ſolet 1000.421. verſ. conſequenter etiam.
Donationis excludenda cauſa iuris potius errorem præſumendum, 1000.124. & in ver errorem iuris potius.
Donationis præſumptionem odioſam uſq; adeo haberi, ut facti, vel propter error potius admittatur. 1000.125. verſ. hoc amplius.
Donationis præſumptionem uſq; adeo non admitti, ut in aliis etiam alium fieri lex potius ferat, quam donatio intelligatur, 1000.426
Donatio quæ ſimpliciter non fit ſed ob cauſam ob læſionem enormem reſcinditur, 727.16
Donatio alicui facta ſi nuptias inter eum, & T. etiam fierent ſimplex dicitur non ob cauſam, 618.25
Donatio alicui facta ſi inter eum, & T. etiam nuptiæ fierent quibus non factis in alium per donationem collata, an reuocatur ſi donator liberos poſtea ſuſcipiat ex l. ſi unquam. C. de reuocat. don. 716.1.
Donatio per ſuperuenientiam liberorum reuocatur ex l. ſi unquam. C. de reuoc. don. etiam ſi actum fuerit ut renunciatio generalis ad ea trahatur quæ cogitata non ſunt, & quamuis renunciatum fuerit omni legum, & iuris auxilio, 716.4. ver. & locum id.
Donatio quæ reuocatur per ſuperuenientiam liberorum ex l. ſi unquam. C. de reuoc. don. an ipſo iure ad donatorem reuertitur, 716.26
Donatio ab uxore mariti dolo extorta præſumitur, ubi id iuramento in ea datum ſoluendum ubicunque mariti inſtigatione ut impulſu illam factam eſſe appareat, 727.8
Donatio remuneratoria ad diſparitatem coniugum ratione aſtata, an matrimonio conſtante fieri poſſit, & an pro arbitrio donandi licentia detur, 798.17
Donatio inter patrem, & filium non improbatur in qua interuenit iuramentum, 852.6. ver. eodem & illud ſpectat.
Donationem inter patrem, & filium morte conualeſcere ſi traditio interuenit, 955.6
Donatio propter nuptias uxori ſublata ad virum redit ſimiliter ut ad uxorem dos mariti extincto, 880.5. & 7.
& limitatur ubicunque non ſolum dotem ſed & donationem propter nuptias mulieri hæredibus eius reſtituere maritus promiſit. 880.7
Donatio propter nuptias mulieri ſublata ad heredem mariti non vertitur, 797.16. & 571.6
Donatio propter nuptias additamentum dotis à marito factum an dicatur, 880.4
Donatio in eo demum verſatur quod debitum non ullo non eſt, 522.6
Donatio cauſa mortis inter abſentes facta non valet, adeo cum in teſtamento fit non niſi fideicommiſſo iure ſuſtinetur, 805.3
Donatio cauſa mortis in donationem inter viuos non vertitur in facto de non reuocando in clauſulæ inſtrumenti adiecta, quæ omnia & ſingula promiſit dictus donator obſeruare, nec reuocare. 716.5
Donatio cauſa mortis ab eo facta valet qui inter viuos donare poteſt. 718.5
Donatio ob cauſam ad text. non pertinet in l. ſi unquam. C. de reuoc. donat. 959.6
Donatio à muliere extraneo facta cui ipſa nubit, reuocatur ſi liberi anterioris coniugii mulieri ſunt perinde quaſi in fraudem. l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. facta præſumatur, 727.5.16
Donatio calliditate, ac fraude extorta præſumitur ſagacitate donatarii perſpecta, & indiciis aliis, 727.9.
Donatio clandeſtinè facta improbatur, 864.3. ver. & an ſpecie donationis.
Donatio ex cauſa falſa interpoſiti legati exemplo ad irritum deducitur, 727.8
Donatio feudi filio naturali facta in filiorum legitimorum diſq; nediuum, an valeat ſi à principe confirmata ſit, 747.6. ver. qua ratione. & omnino, 747.10. ubi apparet maiori doc. partis placere ne valeat.
Donatio metu alicuius periculi facta periculo ceſſante reſoluitur, 727.6
Donationis inter coniuges prohibitio ad principem & auguſtam non pertinet, 729.4
Donatio inter coniuges permittitur quoties pro alia ſtructura uxori nobilis donat ut an nobilitate virorum ipſa donatio compenſetur, 793.4
Donatio inter coniuges valet in qua lucri donatarius remiſſio verſatur. verſicul. inde donatio. 858.8
Donatio inter coniuges reciproca ſuſtinetur, 836.7
Donatio inter coniuges iuramento firmatur, 852.6
Donator beneficio l. ſi unquam. C. de reuoc. donat. ex crebriore Doc. ſententia renunciare poteſt, 716.5. & 18
renunciatio autem ſpecialis exquiritur, nec ſolum iuramentum ſufficit ut infra habetur verſ. & principio.
Quod autem iuris ſit ubi facta renunciatio qui nullam haberet ſpem ſuſcipiendi liberos uxore quamdiu cum ea vixiſſet, nec liberos habuiſſet & ea mortua aliam ducat ex qua liberos ſuſcipiat an dicta renunciatio præiudicet, 710.7
Donec & poteſtatem eiuſdem dictionis conditionem facere, 966.11. & in ver. quoad.
Dos congrua dicitur, quam pater ipſe decreuit, qui optimum pro liberis conſilium capit. 548 24. ver. atq; ideo.
Dos tunc congrua iudicatur ſi ad legitimam mediam accedat, 440.8
Dos congrua non dicitur quæ minor legitima, ſi licet vir inuentus fuerit filia dignus. 583.9
Dos congrua dicitur ſi ſit uſque ad legitimam, unde quoties à ſucceſſione dotata mulier excluditur ad dotem ſtatutum pertinet quæ iuſta aut congrua ſit non minus legitima. 763.5. verſic. hæc ſunt.
Dos ad modum legitimæ reſeruatæ intelligitur, quoties dotatam filiam ſtatutum excludit: unde ſi minus in dote quam in legitima ſit ſupplementum dotis congruæ debetur. 776.9

Dos

Dos ſuccedit loco legitimæ ſtante ſtatuto per quod in tempus nuptiarum dotis conſtitutio extrahitur ob id ſub conditione debita dos dicitur ſi ſecutum matrimonium erit, 776.3
declaratur 776.10. ver. illud ſupereſt vt obſtantia auferamus
Dos legitimæ loco ſuccedat, 940.6. & 966.3
Dos vbi filia per ſtatutum reſeruatur non minor quam legitima, an ad cauſam inofficioſi reſtringi debeat, ita vt in teſtamento infra legitimam relinqui poſſit: quæ in re Rutinum impudentiæ authorem accuſat, 763.2
Dos non cedit in vicem legitimæ vbi in tempus nuptiarum dotandi onus hoc temporis legitima non ſtrat, 750.14
Dos an eodem modo ac portio legitima conſtitui à parte debeat ſcito admodum, 560.9
Dos maior quam legitima conſtitui poteſt ſi ſtatu legitima ad dotem non ſit, 683.7. ver. & quam inofficioſa
Dos quibus caſibus maior quam legitima conſtitui debeat, 7614
Dos & legitima differunt circa tranſmiſſionem & oneris impoſitionem, 752.13
Dotem & legitimam diuerſitas, 683.8
Dotis fructus perinde vt legitimæ præſtandos. 940.6
Dos ad modum legitimæ an doceri debeat quoties per ſtatutum filia excluditur quæ dotata ſit dotari debet, 683.1. & 2. cyc.
Dos congrua ex eo videtur quod tum eo inuentus maritus eſt & totus ad modum legitimæ accedere dotem oportet, quoties autem inueniri maritus tempore ſi 761.12. ver. tertio extra conueniens ſane ſed reprobatur. 763.13
Dos à patre idonea conſtituenda pro facultatibus dignitate ac perſonæ & numero liberorum, 647.9
Dos congrua: in dote congrua iudicanda rationem numeri liberorum haberi conuenit vt ratio ipſa naturalis monet, 763.18
Dos conſtitui debet habita ratione perſonarum, regionis & facultatum, 785.6. & 763.9. & 776.11
Dos conſtitui debet pro qualitate perſonarum, & patrimonii ad modum legitimæ, 776.10
Dos congrua. in dote congrua diiudicanda facultates ſpectari oportet quo tempore moriens pater reliquit ſiue renunciatione ſiue ſtatuto filia excludatur, 683.6
Dos an congrua dicatur tempus ſpectandum cum mortem pater obit, 940.3. & 647.12. & 683.6. & 763.4. & 9.
Dos congrua in dote congrua, aut iuſta æſtimanda dotis tempus non mortis patris ſpectandum rurſus mortem vigentis onnere oportet ſecundum quam congrua dos haberi poteſt etiam in qua minus legitima ſit. 763.4
& declaratur id quod dicitur dotis tempus ſpectandum 763.9. verſic. non obſtat in dote idonea diiudicanda
Dos congrua, vt dicatur, quod tempus ſpectari oportet, an quo conſtituta eſt, an cum patre moritur. 647.12. & in ver. tempus quod ſuſſicit oporteat in dote congrua diiudicanda
Dos congrua: de dote congrua vbi diſceptatur iudicis officio incumbit vt æqualem ipſa ſeruetur, 683.20.
Dos congrua dicitur à patre conſtituta ob patris affectionem vſq; adeo patris fidem ruſticam vel ex ſequatur, ob id dotis congruæ ſupplementum peti non poteſt, 763.3
& declaratur 763.9. ver. non obſtat locum id habere quamdiu pater viuit quo tempore præmature de legitima agitur, cæterum patre ſublato ad legitimam ampliari dotem oportet.
& aliter etiam declaratur locum caſtrenſis opinione non eſſe læſionem enormem in dote interueniente voluntas infra dimidiam legitimæ dos ſit. 763.9
Dos congrua. an dotem congruam reſer reſtat nitum debet quo filia dote contenta eſſe iubetur. 773.10
& in verb. [illegible] quo filia contenta
Dotis congruæ ſupplementum filia ne flagitet quæ dotata à patre eſt. 940.1
Dos congrua dicitur quam pater ipſe decreuit quæ opinio non pro liberis conſilium capit, 785.1. & 940.1. & 5
Dos congrua dicitur à patre conſtituta. ideo locum ſupplicationi contra patrem aut heredes eius non [illegible]. ſed paulo infra id improbatur quod ad ſupplementum attinet vbi renunciatione non obſtante eam deberi ſcriptum eſt. 647.7
Dos congrua eſſe debet quæ ad alimenta ſaltem reſpondeat, ſicut cautum ſtatuto ſit vt dote dotata aut promiſſa contenta eſſe filia debeat, 263.3. ver. atq; vbi receptum,
Dos alimentorum cauſa ob vitam tuendam conſtitui ſolet. hinc fit vt apud eum eſſe dos debeat à quo vxor alitur, 683.9. verſicul. ſecundo reſpondetur
Dos an ex eo probetur quod teſtator legando fundum illum dotis nomine ſibi datum fuiſſe affirmat. 805.4
Dos data & promiſſa differunt, quoniam dominium promiſſa poſſit non data, 611.1
Dos in corporibus hereditariis an dari debeat ſtante ſtatuto quo filia excluditur dotate tamen iubetur 776.8
Dos materna per heredem grauatum ex fideicommiſſo vniuerſali deducitur cum in ære alieno illa commemoratur, 790.10
Dos in moris æſtimatur propter reformationem fructuum, 617.4
Dos per ſtatutum reſeruata titulo quocunq; relinqui poteſt, 683.8. ver. an aliud dotis eſt.
Dotem augeri à patre auctam, 940.2
Dos propriam filia patrimonium conſtituitur cum filius ſolo quæritur ex ſtipulatione, 535.3. ver. neq; obl.
Dotem filia pro arbitrio alienat patre etiam inconſulto ſi in dominio eorum tenuidem filia ſit. 535.2
Dos confeſſa. Ad dotem confeſſam diſpoſitio Auth. res [illegible] C. Com de leg. nõ trahitur, ne alioquin liberum heredi grauatis. ſit fideicommiſſariis conſtitendo ſubuertere. Similiter ad dotem confeſſam priuilegium prælationis hypothecarum pertinet, compenſationem pariter confeſſa dos patitur quam vera non admitteret. 991.9. ver. eadem ſpectat & 991.82. ver. eadem reſponſio
Dos confeſſa, compenſationem ſuſſert. 1000.186. v. dos item confeſſa.
Dos confeſſa damno poſſeſſoribus bonorum mariti non eſt. quibus iudicium hypothecariam inferri ob id genus dotem non poteſt, 1000.186. ver ſed nec hypothecariam.
Doti confeſſa priuilegium auth. res quæ. C. com. de leg. & l. fin. C qui potior in pig hab non tribui. 1000.186
Doti confeſſa priuilegia non tribui. quibus prædicta eſſe doti ſolet 1000. 23. & in verb. numerationem
Dotis conſtitutio in primo matrimonio facta, repetita ne ſecundo intelligitur, quod ne vidua etiam & minore procedit. 991.74
Dos filio ex aſſe ſit quam filia eidem reſtituere mariti cauet volente patre, 555.1
Dote nulla conſtituta mulierem exhibere nihilominus vir compellitur, 585.2
Dotis augmentum ad exemplum dotis ipſius principalis iudicatur. 880.3. ver. reſponſio enim accommodatur
Dotis lucrum ex ſtatuto ad eum non pertinet qui matrimonii onera non ſuſtinet, 816.1. & in ver. ſtatutum de lucranda dote lucrum dotis
Dotis lucro quod ex ſtatuto competit renunciatum ex verbis illis non intelligitur, renuncians omni alii legum & iuris auxilio, 889.77
Dotis lucro an renunciatum à marito dicatur qui dotis quantitate expreſſa eam ſe reſtituturum promiſit vel dotem ſimpliciter vel totam dotem 880.8
& declaratur, 880.15. & 16
Dotis lucro renunciatum à marito non intelligitur qui dotem totam aut integram reſtituere promittit niſi ex ſcientia certa non per errorem promiſſio fiat, 880.13. ver. atq; in ſpecie
Dotis lucro renunciatum à marito non intelligitur quod ſtatuto defertur ex ſimplici promiſſione ab eo facta de dote reſtituenda, 870.12
Dotis lucrum quod pacto aut ſtatuto defertur per liberos eiuſdem matrimonii impediri non ſolet ſi expreſſum aliud non ſit neq; liberis ipſis eiuſdem matrimonii lucrum hoc conſeruare patet matrimonio non repetito 870.11. verſi. atque plane communis,
Dotis onus pot rem ſequitur filia etiam nupta ſine dote & de ſuis bonis non ſit a dotem conſtituere debet quoties facultates ad id idonea ei non deſunt, 650.8
Dotis reſtituendæ promiſſio eo pertinet vt quatenus reſtitui debet accipiatur. 870.12.
Dotare virginem tenetur qui aliam eam debet 683.9. ver. ea ratione ſtatuendum.
Dotatio per teſtamentum ſufficit, vbi de filia dotata ſit mentio. 741.10
Dubia probatio dicitur quæ generalis eſt idoneo inutilis 252.6
Dubia est ab hoc ſit quæ præſumptionem aliquam per allegante facturam. 713.36
Dubia res habetur, quæ accipi varie poteſt. 1000.98 & in verb. ambiguum
Dubium item ab vſu ſubſeruito declarare. 987.46. & in verb. obſeruantiam inſecuta.
Dubium rem verba generalia faciunt, 1000.97. & in verb. ambiguitatem. & in verb. generalitas
Dubium probationem pro non facta habere, 1000.52. & 967.8. & in ver. probationem dubiam, vel ampliatio
Dubietas a negatione probabili defenditur, 583.7. ver. quin etiam ambiguum
Dubitatione cauſa læſionem ſilere eum à dubio incertum quod pendet 946.12. & in ver. læſionem circa id
Dubium item obſcura autem rei aſſo potior habenda quæ ad caſum omnes projecta, 578.5
Dubium: in re ambigua interpretatio illa amplectenda per quam ratio conſulitur in qua neceſſitas maior inſit. 578.3. ver. ſenſo intelligi.
Dubium: in dubio interpretatio ſiant dubia contra conſuetudinem per quam ſeruitus ad onera adſit [illegible] 587.13. ver. atq; in re dubia
Dubium in dubio contra immunitatem interpretatio facienda: vt poto odioſam per quam oneribus grauantibus alios aſſicientur, 768.6
Dubium in dubio opinio amplectenda quæ ſaluam [illegible] 592.62. in adeo opinio
Dubium in dubio opinio illa admittenda quæ diſtinctione ennatur, 760.3. ver. [illegible]
Dubium. in dubio potior opinio habenda per quam circuitus vitatur, 640.24
Dubium. in dubio opinio ea eligenda per quam ius tertii non læditur, 763.16
Dubium. in dubio actum ex eo iure creditur quod [illegible], 703.10. & in ver. actor
Dubium: in re dubia condemnandum quemq; non fore, 933.2.
Dubium in dubio permiſſo tempore factum præſumitur quod vno tempore permiſſum, alio vero prohibitum erat. 640.16
Dubium. in dubio potius pro priuato quam principe pronunciandum, 604.49
Dubium in dubio iudicandum vt quam minimum poſſit ius commune offendatur. 745.16. ver. rurſus in re obſcura
Dubium: in dubio ſiue tanſa iuſta de poſſeſſione ſua [illegible] 8.94. ver. in re plane ambigua, & in ver. cauſa iniuſta
Dubium. in dubio contra aſſertionem pronunciandum [illegible] conſeatur, 837.14
Dubium ac [illegible] 715.28
Dubium id habetur quod ad vtrumq; ſenſum trahi poteſt, 804.7
Dubium ius dicitur ob diuerſitatem opinionum, 583.7. & 921.9. ver. rurſus dubium ius
Dubium dicitur quod intelligi multipliciter poteſt, 619.12
Dubium id non dicitur de quo regula iuris conſtat tametſi caſus quidam ſpeciales intercurrant niſi ſi [illegible] de eis in regula fiat, 611.4
Dubium quid non ſit, quoties id negatur quod latet eſt, 691.3
Dubium. Ad caſum dubium verba ſemper referenda ne ſuperflua ſiant, etiam in materia ſtricta, vel [illegible] 995.23. ver. Abbas huiuſmodi: ſimo quadrat,
Dubium cenſeri, quod accipi biſariam poteſt, 1000.316. & in verb. ambiguum intellectus.
Dubium. in dubio id à iudice præſtandum, quod partis oneroſum minus verq; eſt, 983.62. verſ. vnde eam.
Dubium. In dubio interpretatio potior vnde actus confirmatur, aut ratum habetur non vero in quid [illegible] 1000. 10. & in verb. confirmatio & in ver. [illegible]
Dubium. In dubio iudicium potius quod ad iuris conſeruationem attinet, 985.41
Dubium. In dubio pro matrimonio pronunciandum 991.96
Dubium. In dubio teſtibus, probationibusque alterius ſtandum, quæ pro cauſa fauorabili deponunt, 991.103
Dubium. In dubio ea interpretationem præferendam, vnde tertius minus læditur, 1000.36. & in verb. interpretatio tertius.

Dubium

Dubium. In dubia re interpretationem praeferendam unde tertius minimum laeditur. 1000.36. & in ver. interpretatio. certum.
Dubium in re dubia pro forma quid introductum exiſtimatur, quoties dominium aliàs grauis res afferõ 1000.169. & in verb. enormis as forma
Ducatus dignitas in iure ſupremo regalium eſt. 891.12
Ducatum feudum indiuiduum eſt. 983.27. & vide in ver. feudum Ducatus.
Duces Florentiae quo tempore dignitatum feuda habere coeperunt. 982.3
Ducib. Marchionib. & Comitib. plenitudinem poteſtatis, & regalium iura eſſe. 983.1. & vide in ver. inferioribus.
Ducem ſiluae Dux cenſetur. 982. 8. ver. atq; in manifeſto eſt.
Ducibus plenitudine poteſtatis uti ſas eſſe. 975.10. & 46. & in ver. plenitudinem
Ducis Sabaudiae feudum & aliorum plenitudo quibus poteſtas a quod competat iure eodem atq; Caeſaris aeſtimari, ut iam in eo locum accreſcendi habet. 965.2
Duellum quod de facto toleratur pro permiſſo habebetur, quamuis iuri repugnat. 869.3. verſic. sunt idem duellis
Duellum de facto an permittatur. 990.21. ver. atq; in duello
Duplex impedimentum ſimplici potentius. 1000. 24.
Duplex prohibitio ſimplici fortior. 1000.315. & in ver. geminationem.
Duplex vinculum negotio grauiore frangi. 1000.535. ver. quod in praeſumptione dicendum duplex erit.
Duplex impedimentum difficilius tollitur quam unum. 814.8. ver. ratio eadem non videtur. & 572. 9.
Duplex vitium ad teſtimonium infirmandum in crimine vel excepto prodeſſe. 923.35. & in ver. ſocium criminis in crimine
Duplex vinculo fortem 963.17. ver. & quod duo vincula vincta fortiora
Duplex vinculum in feudi ſucceſſione nihil efficit. 604.8
Duplex ſequeſtrandi prohibitione inconuenientia nec in caſu alias permiſſo ſequeſtrationem concedi. 978.2.
Duplicem fortiorem indiuiduitatem. & alienandi prohibitionem eſſe. 983.28
Duplicem prohibitionem fortiorem. 983.23
Duplex onere grauandum quemquam non eſſe. fauore ducitur. 1000.436. & in verb. fauorabiliorem.
Duplici alienandi prohibitione interueniente nec in caſu alias conceſſo alienationem permitti. 935.31. & 963.11. & in ver. gemina
Duplicem conditionem ſimplici fortiorem. 955.3
Dotibus ſtatutis cauenda. 930.17. & in ver. aequiore ſpatiorum
Dux à capite Reipubl. aliquius, veluti Florentia, an dictus. 992.13

E.

ECCLESIA ab onere reparationis viarum non eximitur 872.70. ver. idq; uſus ipſe docet
Eccleſia ad onera non tenetur pro bonis etiam quae oneribus adſtricta erant antequam ad eccleſiam peruenerant. 642.4
Eccleſia an ad onera teneatur ante impoſita quam ad eam bona peruenirent 872.7
Eccleſia ad onera paſſim non tenetur cum priuatis, at eo demum caſu cum eiuſdem periculum inſtat. 604.30
Eccleſia ratione ſtatutum prophanum eſt ne beneficiis ſtatutorum eccleſia fruatur. 586.4
Eccleſia ab eccleſia peculiaris quidem iuſtitia cultu exigitur. 873.7. verſicul. iam ſiue procuratore fiſci
Eccleſia non ligatur ſtatutis laicorum in quaeſitis, ſecus inquirendis. 768.9. & in ver. ſtatutum laicorum in ver. non quaerendum eccleſia
Eccleſia per iudicem ſecularem cogi non poteſt ut onera cognoſcat quibus caſ. bus agnoſci debent, verum ad pontificem aut ſuperiorem eccleſiaſticum adeundum. 613.8
Eccleſia. Contra eccleſiam ſit interpretatio, ubi ad lucrum aduerſum aſpirat. 995.6. in ver. interpretatio contra eccleſiam
Eccleſia bonorum alienatio duo copulata poſcit, alienandi cauſam, quae à neceſſitate, utilitate ue eſt, & formam, ſiue ſolemnitatem. 1000.159. & in verb. bonorum
Eccleſia vni in primis curam iniuncta eſt. 983.16
Eccleſiam minutu reſiſtendo non aliter teneri, quam ſub cauſam factum neceſſarium oſtenditur. 1000. 121. & in verb. praelatum
Eccleſiarum bona in manu pontificis eſſe. 945.38. & in ver. papa poteſtati
Eccleſia factum praelati nocet per quod ad ius commune res reducitur. 610.5. ver. eccle in iteño
Eccleſia ſolum in territorio laicorum non comprehendi. 918.6 & in ver. exemptorum loca
Eccleſia bona libera ab oneribus ſunt. 768.1. ver. detendam
Echente legalis in pacto de non ſuccedendo reformatio momenti quod habeat. 939.8
Edere titulos debet quos ſub reſcripto impetrans retulit nec ad rem pertinet ſi in manu ſua non eſſe affirmet. 592.2
Edictum prohibitorium ſicuti ex praeſumptione rerum quarundam eſt ita praeſumptioni locus in iure cum videtur quod prohibitum non inuenitur. 819.2
Editio quibus caſibus ab aliquo fieri debet locum id ita habet ſi apud eum inſtrumentum ſit. 685. 30
Editionem inueſtiturarum fruſtra camera poſtulat quae apud eam ſunt. 613.12
Editionem notario faciendam qui inſtrumentum amiſit ſi exemplum eius partis tradidit. 947. 27
Editio teſtamenti totius an fieri debeat an particula ſufficit de qua controuerſia eſt. 587.1. & 4
Editioni obligatus fruſtra impotentiam excuſat. 587.6
Effectus. ſine effectu verborum nullum ne ſyllabam quidem accipi oportet, quod locum & in materia etiam ſtrictiſſima habet. 746.24
Effectus, cum effectu pactum illud intelligi debet in permutatione poſitum ut ad id reſciatur caſu quo lis, aut moleſtia in bonis permutatis inferatur, non autem ad ſimplicem moleſtiam referri debet ſimiliter ut cum effectus conditio illa intelligitur ſi in legibus ſtatueret. 682.3. ver. hinc & illud pertinet.
Effectum ad actum verba referenda, quae actum habet, non quae conſilio ſit. 985.19. ſcite exornatur. 985.51. & 105
Effectum finalem diſponentis voluntatem declarat. 984.139
Effectus in contractu denominando verbis potior, quoties verbis effectum reſiſtit. 1000.209. ver. quo ratione
& locupletum 1000.205. & in verb denominatio factum.
Effectus: nihil intereſt, factum quod non ſit, an factum quidem, effectum tamen non habet. 1000. 484. verſicul. atque non refert. & in verbo paria
Effectus omnis à cauſa regitur. 990.37
Effectus probationum laudatiſſima, quam effectus profert. 1000.433. ver. tertio probationum
Effectus. Sine effectu verbum nullum, nec ſyllabam quidem eſſe oportet. 992.12. verſicul. iam ſi verbum.
Effectus illud inſpiciendum ad quem effectum verborum pertinent & cuius cauſa verba prolata ſunt, non ad quem verba referantur. 708.18. & 945.35 & in ver. verba ad quem
Effectum eundem habentium per taxationem non remouetur. 984.6. ver. & ſicut ab effectu
Effectus. ab effectu res cognoſcitur & inter ea ſimpliciter commune dicitur quae conueniunt. 657.9 ver. conſequenter his dicendum
Effectum, quietam effectu de facto alieno promittis ob diligentiam eum obligationi non quaeri. 957. 22.
Effectum omnis à cauſa reſtringitur. 704. 4. verſicul. effectus enim. & in verb. cauſa a cauſa ſua
Effectus affirmatiuum quoties verbis negatiuum repugnat effectus conſtandum 882.6. ver. & cum verbis negatiuis.
Effectus cum malum eſt ipſum eiuſdem faciendi conſilium quoq; malum videri. 959.6. & in ver. animum malum
Effectum in verbis attendendum, ut eum effectus intelligantur. 639.18. & 899.4. & 952.12
Effectum rem in eo non ſeruari, quod ad factum ſpectat. 985.105. & in ver. factum
Effectum non verba ſpectandum. 984.138. & in verb. verborum ſpeciem. ibiq; ampliatur
Effectum, non verba obſeruari conuenit. 704.8
Effectu remoto nomen quoq; eſſe deſinit. 556.3. & 893. 5. & 934.23. & 652.9
Effectus nihil ad faciendum, quod vacuum ab effectu eſt. 975.7. & in ver. inutilia
Effectu finali mentem declarari. 899.4. & in verſ. mentem ab effectu
Effectum in actu denominando inſpiciendum, non enim verba. 944.17
& atq; ibi declaratio. 592.120. & 932.5. & 710.4 & in ver. denominationem ab effectu
Effectum in contractu denominando non verborum ſonum attendendum. 932.5. & in ver. denominationem contractus
Electio remedii iudicialis renunciationem remedii extraiudicialis inducit. 749.5
& declaratur 749.14. & ſeq. & in ver. renunciatio remedii extraiudicialis
Electio unius remedii alii non derogat niſi ſi ſimul concurrere non poſſint, utpote contraria, rurſum per electionem unius remedii ab altero diſceſſum intelligitur ſi voluntarius remedium ſibi eligatur, ſecus ſi coacte. deniq; remedio uno electo alteri derogatum non intelligitur ubicunq; conſectarium aliud capi poteſt quam renunciationis. 749.5
Electione unius ex contrariis renunciatio alterius intelligitur. 626.27. & 672.2. ver. ſi quidem per electionem. & 809.6. & in verſ. renunciatio ex electione
Electio maioris ſub conditione iuris facta reiicienda. 823.7
Electio contra electionem de aliquo factum cum opponi debet cum ſit electio. 854. 6. ver. & quod per illum tex.
Electionem etiam inutiliter factam reuocare non licet ubi a iure alieno poteſtas eligendi pendet proteſtationem etiam interueniente quod electionem habere ſoluere pro arbitrio ſinet 717.29
Elusiorum interpretatio vitanda ex qua vis ex contrahentibus poteſtas datur illuſorium actum praeſtare. 571.14
Elusorum lex ita extendenda ne circumueniatur. 571.26.
Eluſoria ubi diſpoſitio fieret ad aſcendentes etiam, non heredes heredum vocabulum reſtringi. 960. 12. & in ver heredum vox
Eluſorium. Interpretatio abiicienda: unde in poteſtate cuiusſit eluſorium actum, aut ius alterius efficere. 1000.55
Eluſorium. Interpretatio repellenda, unde iuris alterius, iudicium eludendi occaſio emerget. 1000. 61. & 71.
De quo etiam in conſ. meo 116.nu.24. & in conſ. 275.nu.3
Eluſorium. Interpretationem repudiari, unde in poteſtate cuiusuis veneratione ſit. eluſorium contractum efficere. 935.88. & in verb. interpretationem
Eluſorium. Quoties eluſoria fieri diſpoſitio poſſit ad excluſionem alterius unius incluſio non valet. 984.181.
Eluſorium actum in ſpecie poenali adiuertendum eſſe hoc eſt interpretationem ita faciendam ne illuſorius actus ſit. 958.3
Eluſoria interpretatio vincitur in qua eluſoria diſpoſitio redditur vel in poenali materia. 958.3
Eluſoria interpretatio reiicitur in qua eluſoria diſpoſitio redditur vel in poenali materia. 460.8
Emenda honorabilis dicitur ſi veniam ſupplicatorie aliquis condemnetur quod ad infamiam publicam pertinet. 697.4
Emendatio libelli non niſi uſq; ad ſententiam permiſſa eſt, in cauſa vero appellationis locus ei non eſt. 644.9
Emens nomine ſuo ex pecunia aliena dominium ſibi acquirit, & precio ſolum reſtituendo tenetur. 856.8
Emphyteuſis eccleſiaſtica ad deſcendentes ſolum modo an tranſeat. 765.2. & 3. verſicul. argumento hoc
& diſtinctio adhibetur. 765.4. ver. tertio in facto etiam proponitur.
& pulchre declaratur 765.4
Emphyteuſis conceſſio ut ab uniuerſitate recte fiat quae requirantur. 652.1. & in ver. uniuerſitatem emphyteuſim
Emphyteuſis ubi finita eſt renouationem emphyteutae petere poſſunt quibus concedi debet, quod locum in & in emphyteuſi eccleſiaſtica ſibi vendicat. 765.8

Emphyteuta ſi decedat pluribus relictis hæredibus & ex iis aliquis canonem non ſoluat cæteris etiã ſoluentibus præiudicat, licet hi agere poſſint aduerſus non ſoluentem pro intereſſe ſuo ſecundum Iaſonum. 765.3
& cuius opinio repellitur per authorem 765.3.v. non obſtat culpam D. Petri
Emphyteuta iuris emphyteutici ignarus ob canonem non ſolutum ſi à iure ſuo ceciderit ob ignorantiam hanc etiam ſi maior fuerit in integrum reſtituitur in clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, 765.10
Emphyteuta rem emphyteuta alii legare poteſt, 715.2
Emphyteuta quibus caſibus iure ipſo priuentur, domino tamen volente priuatio non fit, 795.6
Emphyteuticæ eccleſiæ bona in libros cenſuales onerum cauſa referenda tenetur tamen ob ſeruitutẽ hanc faciendã, 399.6
Emptorem qui in confeſſione ſua litem amiſit, fruſtra de euictione cum venditore experiri. 1000.9 & in verb. confeſſiona ſua iuſſerit.
Enormis læſio in donatione principis quomodo accipiatur vberrime hic atque ſcitiſſime exponitur, 394.2
Enormitas damni interpretationem actus probet, vt forma loco introductum quod dicatur, qua omiſſa damnum magnum ſequatur. 1000.1999. & in verb. dubium forma.
Enormis enim nulla actio, acceptio, poſſeſſio, nullaq; cauſa, 984.127
Ens, Non entis nullam ſuſpenſionem eſſe. 985.90
Ens non entis qualitas vlla non eſt, 396.2. ver qualitas enim
Ens ex eo quod non eſt ſuppletionem non fieri, 975.3
Enunciatiua contractum verba contra ſertium præſumptione tenon valere, 912.15
Enunciatiua verba inuicta tertio eſſe, 966. 19. & in ver. alii tertio
Enunciatiua verba propter ſe principaliter dicta effectum diſponendi præſtant, cum ab aliud prolata non niſi ad probationis cauſam proficiunt 564.3
Enunciatiua verba propter ſe expreſſa fidem plenam faciunt quod ſi ob aliud emiſſa eſſent non niſi partes ipſas præſentes & contrahentes fidem facerent, 832.3
Enunciatiua verba vice cauſa expreſſa, & ſi propter aliud emiſſa ſint fidem plenam faciant: hoc amplius non probationem modo ſed & diſpoſitionem illa inducunt vbicunq; inducere diſpoſitio poteſt quia facta ante non ſit. 832.1
Enunciatiua verba ob aliud dicta an fidem faciant cum de eis principaliter diſputatur, 600.2.&1
Enunciatiua verba iuri alii quam filio competentem filium eſſe demonſtrant. 600.3. & in verſicul. filiatio
Enunciatiua verba principaliter filiationis cauſa expreſſa quaſi poſſeſſionem filiationis producunt, 600.5
Enunciatiua verba principaliter & propter ſe dicta ad fraternitatem ſanguinisve coniunctionem aliam declarandam valere, 950.9. & in ver. fraternitatem. nominationem. propinquitatem
Enunciatiua verba filio præſente dicta filiatio declaratur, 920.4.3. & in ver. filiatio
Enunciatiua verba etiam quæ emiſſa propter aliud ſunt in his quæ à conſenſu ſolo pendent ad diſponendum valent, 866. 12. verſicul. in hoc plane
Enunciatiua verba ad fideicommiſſum inducendũ ſufficiunt etiam ſi vice cauſa exprimantur, 645.2
Enunciatiua verba ad diſponendum valent quoties in modum cauſa finalis expreſſa ab eo ſunt qui diſponendi ius habet, 866.11
Enunciatiua verba fidem inter contrahentes ipſos faciunt, imo diſpoſitionem inducunt, quando propter ſe principaliter non ob aliud prolata ſunt 613.2
Enunciatiua verba vt inter alios prolata territoriũ in antiquis probant, 882.2
Enunciatiua verba ad probationem valere, ab eiuſ [illegible] argumentum deducit ſi geminata ſunt. 1000. 22.
Enunciatiua verba iuxta diſpoſitionem, ad probationem reducit quoties propter ſe principaliter non ob aliud exprimuntur. 1000.20
Enunciatiua verba principia in antiquis an fidem faciant, 807.2
Enunciatiuis verbis fides ad integrum habenda in rebus antiquis, ad tractatum hoc titulum adeũdum ac quod offendas. 564.13
Enunciatiua verba diſpoſitionem non inducunt vbicunq; effectus vnius cauſa introducta contrarium effectum producerent, 613.8
Enunciatiua verba vice cauſa finalis dicta roboris maioris eſſe, 912.15. ver. ſed & aliud
Enunciatiua verba diſpoſitio quæ ex verbis enunciatiuis ſuper vno inducitur ad aliud etiam trahitur, quoties qualem qualem conſequentiam aliquam habent, 868.13
Enunciatiua verba ſemo eorum ſenſus in ſuperiora neq; vltra eum trahenda, 966.15
Enunciatiua verba fidem non maiorem contra hæredes ſucceſſoresve extra certa faciunt atq; contra à quo enunciatum quid eſt. 564.2
Eo caſu verba limitationem dicere, 984.2. verſicul. tunc,
Epiſcopus alienationi bonorum eccleſiæ ex cauſa conſentit, 873.3
Epiſcopus bona eccleſiæ inconſulto ſuperiore alienare poteſt quoties iuramento non non præſtito eo in ſcio bona eius ſo non alienaturum, 849.10. ver. conſequenti ſecundo
Epiſcopus contra ſubditum in cauſa ſua iuſ ſibi non dicit, 808.3. ver. ſecundo ex tex.
Epiſcopus pœnam conſtitutionis ſuæ adiectis quæ à iure aliena communi non eſt, 973.42
Epiſcopus conſtitutione ſua non adſtringitur, 673.5
Epiſcopi aſſertio ex cauſa legitima alienationem rei eccleſiaſticæ ſaltem fidem non habet. 1000.28. & 146. & pluribus ſeq. & 187. & 246. & in verb. aſſertiom.
Error in bonis, ſeu corporibus venditis contractum diſſoluit. 1000.2
Error in conſilio aduerſo. 984.63
Error inde eius probatur, quod & aliter in acta eſt, & res habet. 983.21
Error iuris maleorem excuſat, ne damnum patiatur. Quod intelligitur errore iuris ciuilis, non naturalis tutor ignarantiam mulier fruſtra allegat. 991.64.
& Idem in minore deciſum, cui ignorantia iuris diuini, naturalisve prodeſſe non ſolet. 991.64
Error non facti modo verum iuris etiam conſenſum obſtat. 1000.227. ver. locum, vel.
Error patroni cum reuocatione. 984.30. & 36. & 37 & 130. & 163.
Error rei patroni manifeſtatur. 984.26
Errore interpoſitam promiſſionem videri, quoties in promittendo cauſa non obſtat, præterquam ſi ſententia certa promittentis doceatur. 983.21
Errorem hoc ipſo oſtendi, quod impidſu, aut aſſeritur aduerſarii quid agitur, quod iurę non congruit 983.23. in verb. aſſertione mendacio.
Errorem inde facti, vel proprie oſtendi quod aliter res habet, cum damni cauſa excludendi vertitur. 983.18
Errorem iuris à maiore probandum. 1000.473
Errorem iuris ciuilis vulgari, non ſexui vtilem iuſtitiamve eſſe. 988.14. ver. quibus in locis.
Errorem iuris conſenſui non minus quam facti obſtare, 983.22. & vide in verb. conſenſum vel.
Errorem iura in milite ferri, 988.54. & in verb. militia.
Errorem iuris in minore præſumi. 1000.218. vbi id in latere ampliatur.
Errorem iuris inde arguit, quod contra quam natura actus fert quid agitur, quoties dubitationis quid hærere in verbis poteſt, 983.19
Errorem iuris ita ad fructum ſuos faciendos valere, ſi probatio rem præſtatur. 1000.287
Errorem iuris in quodam maſculo nocitum maiorem eſſe, vbicunq; de eo conſtat. 983. 21. ver. iuris plane errore admiſſo.
Errore iuris potius quam donationem, aut renunciationem præſume. 983.20. & vide in verb. donatione adm.
Errorem iuris conſenſui impedimento non magis atq; facti errorem eſſe. 1000.471
Errorem facti propriis hoc ipſo probari, quod aliter rem ſe habere oſtenditur. 1000.472
Errorem facti proprie in minore præſumi, 1000.472 vel ſed admiratione maiori.
Errorem potius iuris, quam dolum intelligi. 988. 52.
Errorem potius iuris, quam præſumere tradito dolo, a quo ſententia dicta cumque eſt. 983.52
Error vult manifeſtum, & rei indigeſta conf. parti in [illegible]
[illegible] 984.3. verſic. [illegible] intelligere licebit
Error calculi ſecuta tranſactione fruſtra allegatur, 715.26. ver. inde ſit
Error communis fidem bonam præſtat. 756.2. ver. ſecundo ob iſto errore.
Error communis pro veritate habetur adeo ſi filius familias pro patrefamilias habeatur, perinde eſt quod ad permittem illius attinet ac ſi vere paterfamilias eſſet 756.3
Error communis in hoc dumtaxat prodeſt quo ad officium publicum pertinent in quibus de ſuperiorum diſpendio agitur, 756.2
Error communis quod filii ſui morte patris vel emancipatione filium æſtimatur, teſtamentum alius non confirmat quia poteſtatis defectum quoniam eſt non purgat. 871.17. ver. adq; in eo tamen imaturum.
Error eiuſdem notarius habetur qui ex ſententia ipſa deprehenditur aut verbis eius, adeo ut ſi ex libello ipſo colligatur, 642.7
Error iudicis inditam irritamque ſententiam efficit, 642.7. ver errore hoc iterum. & in verſic. ſententia nulla.
Errores probatio ab eo præſtanda qui errorem allegat, 854.12
Error ex eo probatur quod aſſertionem perſuaſi itaque alterum quæ credidit, 815.2. & 861.12. & 75[illegible] 12.
Error ex eo probatur quod aſſertioni alterius quis credidit, niſi vera eſſe oſtendatur quæ affirmata ab eo ſunt, 760.[illegible]
Error ex eo præſumitur quod aſſertione domini qui credidit, 861.[illegible]
Error impedit ratihabitionem, 680.2. & 871.14. & in ver. ratihabitio nulla.
Error in libello expreſſus, & in ſententia iuſſo diuiſo 671.16
Error in ſententia expreſſus nullam eam reddit, 64[illegible] 14
expreſſus autem error in ſententia intelligitur ſi oculo corporeo legi poſſit, quod qualiter intelligi debeat pulchre declaratur, 680.25. & in ver. ſententia nulla datur.
Error iuris non excuſat quoties debitum natura quod tradit non docetur. 739.[illegible]
Errorem iuris ob id ad excuſandum non prodeſſe quod poteſt errans conſilium vbicunque iuris damnum verſatur, 388.7. & in verſicul. errorem iuris.
Error iuris dubii errori facti par eſt, ob id competentiam & excuſationem tribuit, 737.[illegible]
Error iuris in expreſſus vitiat ſtatutam, 857.9. ver. [illegible] iterum tutela habetur.
Error iuris naturalis præſcriptione aduerſatur, 97[illegible] 44. ver. atq; in ſpecie.
Error vitiat conſenſum, 861. 8. & 954.9. & in verſ. conſenſum errorem cauſam falſam.
Error etiam iuris conſenſum impedit, 770. 8. & 838.3
Error iuris conſenſum impedit ſicuti error facti, 880.[illegible] ver. conſenſum.
quippe ob id obligationi contrahenda error iuris obſtat. 680.22
Error ratihabitionis effectum impedit, 871.14. verſ. hoc amplius.
Error iuris vniuerſitatem vel aut caſtra eiuſmodi ſtatum. 642.23
Error iuris in dominis caſtrorum præſumitur quibus militum priuilegia attribuantur, 790.8. & in verſ. domini caſtrorum.
Error iuris culpæ lata aſcribitur, hinc ſit vt nequidem mulieri ſubueniatur in iure errantis præterquam in caſibus à iure expreſſis, 671.12
Error iuris in mulieribus præſumitur quibus plenius quam minori in iuris errore ſuccurritur: mulieribus enim ius obiecti erroris iure ipſo ſeruatur, minori vero reſtitutionis in integrum indiget, 795.8. & in verſicul. reſtitutio in integrum minoribus.
Error iuris in mulierè præſumi ſolet vbicunq; de damno vitando agitur, quo caſu nam error eis quid non nocet, 783.4
id tamen perpetuum non eſt vt error iuris in mulieribus [illegible] habet, vt [illegible] 783. 10. verſic. [illegible] porro
Error iuris in mulier præſumitur, 873.16
Error iuris in mulier præſumitur qui [illegible] non ſic [illegible] liis

I N D E X

& ubi de damno vitando tractatur. 847.7. verſ. tertio reſpondetur.

Error iuris dolum purgat, 784.12. & 873.12. verſ. & in ſpecie ob errorem iuris.

Error iuris cauſam iuſtam non tribuit, 355.4

Error quicunque in pœnis vitandis inſpici ſolet, 863. 8

Erroris tractatum perfice in verſic. ignorantia, 956.2

Errore promiſſum creditur, cui peragendo promittens non adſtringitur, ſi ſcientiam certa non docuatur, 880.15

Errorem à relato doceri in quo aliter res atque ex referente habetur. 956.1. & in ver. relatio.

Error in referente oſtenditur ubi id in relato non apparet de quo in referente, 760.2
& declaratur, 760.2. verſ. quarto reſpondetur.

Errorem hoc ipſe probare quod adverſario aſſerente quis crediderit, 954.12. & in ver. aſſertioni.

Errorem iuris in notario potius quam dolum præſumi, 947.14. & 17. & in ver. notarium errore.

Error in notario potius quam dolus præſumitur ubicumque de quo error committitur ſcriptura alia publica extat, quia credibile non ſit doli quicquam in ſcriptura aliquem committere quod in ſcriptura originali redargui poſſit, 795.19. ver. idq; locum.

Error iuris in dubio non præſumitur, 861.10

Error iuris non præſumitur, neq; in iure errantis ſubvenitur quoties de lucro errans certat, neq; minor annis 25. eſt: quod locum, & in mulieribus habet, 784.12

Error iuris præſumitur potius quam donatio, 735.17. & 880.7. & 973.10

Error iuris potius præſumitur quam dolus, 793.7. & 847.13

Errorē iuris potius quam dolum in iudice præſumendum, 946.13. ver. ſed & culpam latam.

Error potius in dubio quam iuris ſui ceſſio creditur, 753.17

Error iuris in eo præſumitur qui id facit ad quod non tenetur, 731.18

Erroris iuris excuſatio in doctore non recipitur, 699. 25

Errorem iuris in maioribus non præſumi, 928.8

Error iuris etiam maioribus prodeſt quoties de damno vitando tractatur, 858.7

Error iuris maiori in ratihabitione non nocet. 680. 23

Errorem iuris in minore præſumi, 872.14. ver. & ſicut in minore, & 954.13
quod ampliatur etiam ſi de lucro captando tractatur, 880.6. & 778.15

Error iuris in minore præſumitur, hinc fit ut minori in iure erranti à quo ſubveniatur in eo, ſi in facto erraret, quod locum non modo in damno vitando ſed & in lucro amittendo habet qua ratione reſtitutio in integrum minori concedi ſolet ob lucrum etiam omiſſum, 790.5

Error iuris ſicuti in minore ita & in univerſitate præſumitur neq; minus minori in iure erranti ſuccurritur quam in facto, & ſi de lucro captando agatur, 680.21

Errorem iuris divini naturalisve nec minor excuſat, idem in muliere milite & ruſtico dicendum, 972. 44. ver. quid hic in iure divino.

Error iuris in minore admittitur & ei ſuccurritur ſicuti ſi in facto erraret quamvis de lucro emiſſo agatur, 778.15

Error in marito præſumitur qui ſtante ſtatuto de dote partem eius lucranda dotem totam reſtituere promittit, 880.15. ver. & in ſpecie lucri controverſi.

Errorem in facto vel proprio ob negociorum rerumve multitudinem præſumi, 969.54

Error in facto proprio ex eo probatur quod rem aliter ſe habere appareat quoties damnum quispiam lucrum vero alius faceret, 701.21

Error in facto proprio ita probatur ſi oſtenditur rem aliter habere quam acta ſit, 693.8

Error in facto proprio probari poteſt ubicunq; damnū aliàs erranti ſuſtineret, 666.16

Erroris in facto proprio probationem implere cum aliter habere eius oſtenditur, 954.12

Error in facto proprio non admittitur, 956.2

Errorem in facto proprio ad damnum vitandum prodeſſe, 969.14. ver. errore igitur.

Errorem in facto vel proprio admitti ne damnum quis ſentiat ſi aliter rem habere oſtenditur, 936.10

Errorem facti ad purgationem doli delinquendi prodeſſe cum pro alio alius eſſ inductur, 923.12. ver. unde quam ſit.

Error in facto potius quam dolus præſumitur ideo ſi in calculatione ipſa quis mentiatur errore id factum potius quam dolo præſumitur, 793.19

Eſſentia rei à forma eſt, 1000. 667. & in verb. forma.

Eventus dubius quid operatur, 849.13. ver. ſecundo reſpondetur.

Eventus ubi dubius eſt utile quid futurum, necne ſit effectum impediendum diſpoſitionis non eſſe, 900.22. & in verſicul. conditione utilitate pendente.

Eventus conditionis fruſtra expectatur quoties utilitatem aliquam expectatio eius non affert, 685.9. ver. hinc. & illud pertinet.

Evicta res tum demū dicitur ſi ablata poſſeſſori ſit, 682.6

Evictio ab eo non debetur, qui conſenſum ſolum præſtitit, 668.8

Evictio non debetur ubi culpa emptoris res evincitur, 714.17.

Evictio quod intereſt continet, 919.8

Evictionem ob venditoris culpam præſtandam, qua arnotu debita evictio noneram, 928.4. & in ver. culpa evictioni.

Evictionem non præſtari, quæ à rei ipſius natura extitit, 946.23 & in verſ. damnum non præſtari naturam rei, quod à immi... evenit.

Evictionem à venditore univerſitatis ob res quaſdam evictas non præſtari, 899.14. & in ver. univerſitatis venditionem.

Evictionis nomine ante ſententiam emptor non agit, niſi notorium ſit evincentis ſit, 845.12

Evidentia in certitudine omnis probationem cartere quo ipſa res evidentiæ ſit, 969.6. & in verſicul. aſpectus.

Evidentiſſima probatio dicitur, quæ fit per inſtrumentum, 846.13

Exactor reipublicæ ſi in pecuniis exactis quæſtum faciat cum republica præſtare debet. 937.3

Exceptio ab eo probanda à quo allegatur, 811.8. ver. rurſus ſtatuto ſubnexa. & 746.13

Exceptio de regula ab eo probanda à quo profertur, 866.2. ver. nobis enim finis eſt.

Exceptio de regula eſſe debet, 819.14
ideo exceptio reiicienda quæ ad regulam non competit, aut extra non derivatur, 965.7. & in verſic. limitatio.

Exceptio in uno caſu facta regulam confirmat in caſibus non exceptis, 726.7. & 808.2. & 685.8

Exceptio caſuum aliquorum de regula facta caſuum aliorum excluſionem inducit ad eoſque regulam confirmat, 565.3

Exceptionis natura illa eſt, ut regulam declaret quibus caſibus procedat, contrarium enim regula in caſu excepto inducit. 685.8

Exceptio in uno caſu facta regulam confirmat in caſibus non exceptis, non tamen ampliat aut extendit ut ad ea regula producatur quæ comprehenſa ſub regula non erant. 755.13

Exceptio in uno caſu facta ad caſus alios producitur in quibus ratio eadem maiorve verſatur, quod locum, vel in materia exorbitanti habet: hoc amplius permiſſa extenſio hic exceptionis ad caſus ſimiles dicitur etiam ſi verbis taxativis concepta exceptio ſit, 735.12

Exceptio de caſibus aliquibus interpoſita ad caſus alios trahitur in quibus ratio eadem ſubeſt, 565.3. ver. neq; mutat.
verbis pluribus ſcitequè hoc idem declaratur, 565.3

Exceptio caſus de lege generali peti non debet qui exceptus non invenitur, illud enim ſufficit verbis tenoriquè legis ſatisfieri, 784.5

Exceptio vera non eſt, quæ comprehenſa ſub regula non ſit, 808. ver. tertio. & validius.

Exceptio periurii contra exceptionem periurii doli re. licatio competit, 815.2. ver. in Innocen. & Bal. & 815.12. ver. ſexto ex Corneo.

Exceptio periurii non opponitur, ubi quis ad probandum ſemel eſt admiſſus, 815.10

Exceptio ſolutionis debitum non probat, 774.5. & in verſic. debitum non probatur, in ver. confeſſio debiti.

Exceptio clarè liquideq; probanda, ut fidem iudicio neceſſario faciat. 592.206

Exceptio contra poſſeſſorium recuperanda admittitur in quo pactum narratur, quod ad poſſeſſionem confirmandam pertinet etiam ſi indaginem altiorem exceptio exigat, 672.11

Exceptio dominii contra ſpoliatum admittitur quoties ſola facti veritas inſpecta procedatur, 633.9

Exceptio dominii non obſtat agenti poſſeſſorio recuperanda rei retinenda, 767.8
& declaratur eo locum habent quando per rem oſtenderetur poſſeſſionem apud alterum non fuiſſe qua ſpoliari potuerit, 767.8

Exceptio dominii non obſtat agenti poſſeſſorio adipiſcenda ubicumque indaginem altiorem exceptio deſiderat, 767.1. verſic. non aliud in poſſeſſorio.

Exceptio petitoris admittitur quoties ad poſſeſſionem adverſarii conſiſtendam prodeſt, 650.12

Exceptio petitoris competit contra eum qui per vim commiſſionem ſpoliatus fuit, 633.6

Exceptionem dominii aut petitoris cauſa poſſeſſoria non admittit, 674.7. verſ. hoc ita præ narrato.

Exceptionem petitoris ſpoliatus patitur qui interdicto recuperanda experitur dolo facit cum id petit quod reſtitui mox oportet, 901.12

Exceptionem petitoris contra poſſeſſorium recuperanda, an obiicere liceat, 901.1. & 7. ver. ſi dixeris abſonam rem.

Exceptio admiſſa quæ admittenda alias non fuerat executionem in iudicio etiam ſummario impedit donec cognitum de exceptione ſit, 840.2

Exceptiones poſt ſententiam in executione non opponi quæ eam non oppugnant, 913.7

Exceptio declinatoria foro opponi à contumace non poteſt. 801.5

Exceptionis declinatoria fieri, an renunciatam ex eo intelligatur, quod exceptionibus peremptoriis uſus poſtea quis ſit, per totum, 678.1

Exceptioni declinatoriæ renunciare intelligitur qui ſolvere in loco cœpit, ubi conveniri non poteſt, 678. 2. ver. & in ſpecie magis.

Exceptio de principali competens ad acceſſoria etiam pertinet, 857.16

Exceptio in iudicio ſummario veluti in poſſeſſorio non admittitur per quam inſtrumentum reprobatur ad exemplum reprobationis teſtium, 767.2
& declaratur. 767.13

Exceptio omnis debitori principali competens fideiuſſori datur debitore etiam nolente. 810.8

Exceptio liquidationis recta non intelligitur cum executionem paratam, ita inſtrumentum perſtatutum habet, ut exceptio ulla præter quaſdam obiici non poſſit, 802.16

Exceptio dolo facis cum id petis, quod omnino reſtitui debet contra ſpoliatum competit ubicunque defectus iuris eius per actu evidenter apparet, 819. 9. ver. quoniam et ſi maxime.
declaratur, 819. 7. ver. non obſtat alterum argumen. & in verſicul. ſpoliatus exceptionem illam patitur.
Exceptio iniuſtitiæ evidentis ubi prohibetur ad eum caſum prohibitio non extenditur in quo ex confeſſione partis iniuſtitia ipſa apparet, quod locum habet etiam cauſa concluſa renunciationeq; probationum facta, 622.16

Exceptio non numeratæ pecuniæ recte opponitur etiam ſi vero quis numeratam pecuniam eſſe iuraverit cum exceptione id agit ne damnum ſubeat neve ſolvere id cogatur quod numeratum non eſt contra Bal. & Saly. 686.12

Exceptio debet eſſe de regula: ideo exceptio vera nō eſt, quæ ſub præcedentibus non continetur. & natura exceptionis eſt, ut contrarium regulæ inducat, 995.23

Exceptio dilatoria æſtimatur, inſcriptionem ad pœnam faciendam talionis eſſe, 1000.257

Exceptio dilatoria ante litem conteſtatam opponi, & determinari debet, 1000.237

Exceptio dilatoria in re dubia abiicienda eſt, 1000 242

Exceptio dilatoria pro arbitrio à Principe denegatur, 1000.238. & in verb. Princeps.

Exceptio in ſpecie opponenda, ut certa, claraq; appareat, 1000 57

Exceptio litis cum uno pendentis non impedit, quo minus contra alium iudicium procedat, 997.6. verſ. atq; in ſpecie.

Exceptio litis finitæ cum proceſſum impediendi cauſa obiicitur. & ſuper ea pronunciatur. ad ulteriora procedendum eſſe, utrum denuo exceptione uti ob meritū liceat, inter iuris civilis, & canonici interpretes non, ut convenit, 993.8

Exceptio ut legitima ſit, debet ſub præcedentibus includi, ut conſtet factam exceptionem eiuſdem non diverſi generis eſſe, 992.26

Exceptionem aliquorum caſuum in aliis regulam confirmare, 1000. 296. verſicul. unde cum de regula.

Exceptione caſuum aliquorum à cæteris regulam confirmari.1000.65.verſ.rurſus cum de regula. & in verb.regula.

Exceptionem dilatoriam dici cum id opponitur de ſpoliatione prius cognoſcendum.1000.237.

Exceptionem dilatoriam intellige oblationem ante faciendam, quam depoſitio pecuniæ fiat, 1000. 257

Exceptionem in proceſſu reiectam ad vlteriora intellige.1000.236.verſ. & quod dicitur ex proceſſu. & in verb.proceſſu.

Exceptionem ineptam, & ridiculam intelligi, quæ ſub verbis incluſa regula non ſit, adeò exceptione inſitam, vt regulam declaret, quib.intellige caſibus debeat.1000.42.verſ.quod ſi ad bona etiam paganica.

Exceptionem inutilem fieri tolerabilius, quàm vt vt regula amplectur. 995.23. verſ.ſed & inutilem exceptionem.

Exceptionem litis pendentiæ non opponit, qui contumax eſt, vel qui per collu[illegible]onem calumniam vel quid facit.997 19

Exceptiones litis finitæ omnes æſtimari, quæ in manifeſto ſub actis ſunt.1000. 5.& 225

Exceptione dilatoria à procuratore renunciare, dum negotij modo principalis ius non tangatur. 1000. 242.

Exceptione dilatoria omiſſa cauſa reſtitutionem in integrum minori, eccleſiæ, ac non indulgeri.1000. 242 [illegible] verb.reſtitutionem.

Exceptiones dilatoria prob.inde cauſa dilationem ſecundam non concedi.1000.242.ver.eadem ratione.& in ver.dilationem.

Exceptionem rei iudicatæ fruſtra obiici, cum cauſam ob aliam iudicium inſtauratur. 900 40

Exceptionem rei iudicatæ non eſſe [illegible] agendi modus variatus.900.40

Exceptiones litis finitæ, etſi oppoſitæ ab initio ad proceſſum impediendum non ſunt peremptoriis ad abſolutionem ſeruiunt, 674.3. verſic.atque communiter.

Exceptionum ſedendarum terrenis debendo creditori tollo [illegible],703.15

Exceptione aliqua in ſpecie nominatim[illegible] remota vel nihilo minus licet ſi probatione [illegible],592.64

Exceptionum omnium remotio, etiã ad eam non trahi quæ ex contractu, aut inſtrumento ipſo oritur, 924.3

Exceptionum reuocatio ad eam non trahitur quæ nouata ſunt [illegible] 4.556.7

Exceptionum remotio ad [illegible] vel in reſcripto pertinet, 592.41. ratio [illegible], [illegible] tertio [illegible]tur

Exceptione legitima [illegible] non [illegible] quotiens exceptione nulla obſtante [illegible] [illegible].[illegible] 17

Exceptionum [illegible] ad [illegible], quæ à perſonarum [illegible]. 592.79

Excep. [illegible] 592.79

Exceptionem [illegible] inſionem habeat, 902.29

Exce[illegible] in principio eſt, 556.1

Exce[illegible] poteſt, 678.6

Excipiendi [illegible] ad ſucceſſ[illegible] ſingularem ambulat, 868.18.

Excip[illegible] actorum quem ab onere probandi videri, 911.6

Excluſo aliquo à ſucceſſione excluſi omnes intelliguntur qui ab eo deſcendunt in melior remotiorum conditio quam proximiorum ſit, vnde remotiores naſcuntur, 817.4. & in ver. conditio melior remotiorum

Excluſio filiæ dotatæ à neptem ex ea an comprehendat, quæ dotata non eſt, 831.1

Excluſio [illegible] dotata ad eum ne hæreditatem reſtringatur vnde profecta dos eſt, 581.2

Excluſionem [illegible] minorem eo non habere, quæ dotem ſua in teſtamento parentis conſequitur, 986.9

Excluſionem filiæ per ſtatutum inductam teſtamento etiam [illegible],966.9

Excluſionem [illegible] mulieri non eſſe agnato pro [illegible] quam introducta eſt repudiante, aut capite [illegible], 974. 15. verſ. eodem Bar. ſpectat, & in ver. cauſa excluſionis ceſſante. & in ver.re[illegible] maſculorum

Excluſio [illegible] ab hæreditate facta ad eos etiam porrigitur qui ab eo deſcendũt ſi ratio eadem interuenit,[illegible]31.15

Excluſio d[illegible] aliquo facta ad deſcendentes eius porrigitur,606.10

Excluſio aliquarum cætera reſeruat, 570.16

Excluſio [illegible] ad alterum non trahitur tam iure, aut [illegible] ius aliquid ius competit, 615.8

Excluſio fœminarum odioſa,877 5

Excluſionem filiæ [illegible] ab hæreditate aſcendentium odioſam iure, 966.28. & verſicul.odioſum ſtatutum

Excluſio fœminarum ceſſat quotiens includendi ratio deficit maſculo puta repudiante aut ius ſuccedendi non habente,877.6

Excluſionem fœminarum ad expreſſas reſtringendam, 929. 18. & in verſ. agnationis rationem

Excluſio ſtatuto ad maſculos expreſſos reſtringi debet, ita vt ab alia fœmina non repellitur. 797. 4.

Excluſio [illegible] perſona ſtatuto facta ad perſonam e[illegible] non porrigitur quotiens ſub verbis excluſionis perſona alia neque propriè neq; impropriè continetur, veluti ſi ſororem pars aut excludit ad [illegible] excluſionem trahitur, [illegible]41.1

Excluſione aſcendentis ad deſcendentes eius porrigi, 898. 16. & in verſ. deſcendentes aſcendentium excluſione

Excluſionem aſcendentium deſcendentibus officere, 952.17 & & in ver.deſcendentibus

Excluſio legis potentior quàm hominis videtur, ſicut fortior obligatio eſt à lege introducta, quàm quæ ab homine, 995.14. verſic. quia etiam potentior legis excluſio.

Exceptione opponenda prohibitionem ad eam non pertinere, quia ex capite eiuſdem contractus, aut ſtatuti deſcendit, 1000. 51 & in verb. contrahere

Excluſione, aut omiſſione feudi interueniente perinde eſt, ac ſi datum feudum nunquam fuiſſet, 995.18

Excluſionem ad excluſi deſcendentes prætendi. 985. 43. verſ. atque in ſpecie. & in verb. deſcendentes aſcendentium excluſione

Excluſionem gradus vnius ad alium trahi, qui ab eo pendet, 985.44.

Excluſionem perpetuam iudicari,985.47

Excommunicati teſtamentum vitioſum dicitur, etſi abſolutione ſecuta [illegible],715.11.& in ver. teſtament non excommunicato

Excommunicationem parte non monente Papa remouet,715.15

Excommunicatus alii quidem, obligari poteſt, ipſe autem alium ſibi non obligat, 715. 21

Excuſabile haberi quod de genere prohibitorum eſt, ſi caſu aliquo licite fieri id poſſit, 993. 19. verſicul. ſubiiciq; [illegible].

Excuſationem delicti in pœna leniora verſari, 923. 16.& in ver.pœnam leniorem

Excuſsio [illegible] in tacita hypotheca neceſſaria,[illegible]00.11

Excuſſionem bonorum hypotheca etiam legalis poſtulat,704.12

Excuſſionem hypothecæ ſpecialis, an impleri oporteat, 892.1.& ſeq. & in verſic.[illegible] hypotheca ſpecialis intellectus l.2.

Excuſſionem prælati hæredum vocem, & cum eo contrahentis ab eccleſia ante faciendam, quam poſſeſſor tertius conueniatur,[illegible]11.10

Excuſſionem burſa principis ante faciendam quam ſubditos oneret, 933.6. & in verſicul. principem ad ſubditorum bona vtilitatis publicæ nomine

Excuſſionem eius neceſſariam facto cuius in poſſeſſorem tertium reſtitutio in integrum datur, 911. 3. & 4

Excuſſio an locum habeat fideiuſſoris iuramento interueniente,613.30

Excuſſio de bonis fieri non debet quæ in controuerſia ſunt, ſeu quæ poſſideri extra controuerſiam non poſſunt. 845.5

Excuſſio principalis non requiritur ex mente contrahentium, id eſt, vbi apparet id contrahentes ſenſiſſe ne prius principalis excuteretur, 760, 31. rurſum non requiritur vbi in alieno territorio manet, aliique caſus alij enumerantur quibus excuſſio non requiritur,760.31

Excuſſio vtrum ab emptore bonorum fideicommiſſorum ſaltem ſi tertio opponatur.967.28. in verſ. fideicommiſſi bona

Excuſſio debitoris principalis non exigitur quotiens ex ceſſione aut hypothecaria eum à nomine debitoris principalis iudicium exercetur, vbi Bart. contrarium prodidit, 704.16

Excuſſionem ab eo non fieri qui poſſidet, 892.4. & in ver.excuſſionis faciendæ neceſſitatem

Excuſſionem, & ante litem conteſtatam, & poſt reſpectib.diuerſis opponi,912.5.& 7

Excuſſionem & in executione ſententiæ opponi, 911.7

Excuſſionis faciendæ neceſſitatem remitti, 892. 4. & in ver.excuſſionem ab eo

Excuſſionis eius neceſſariam culpa cuius quis tenetur, 911.4.ver.atq; neceſſariam

Excuſſionis oppoſitionem remitti vbicumque niſi ob paupertatem vnius conueniri alius nequit, 912.6

Excuſſionis beneficium tertio competit antequam hypothecaria conueniatur, licet lucratiuam cauſam habeat, 692. 4 & in ver. hypothecaria actio contra tertium

Excuſſionis beneficium, vt debitor prius excutiatur, quam actionem hypothecariam mouere tertio liceat æquitatis cau à conceſſum dicitur, 692.8.ver. id quidem in primis

Excuſſionis materiam ſupple in ver.diſcuſſio

Execrabilis, id eſt, qui beneficia plura poſſidet quæ inuicem non tol erant titulo colorato non vtitur, 565.4. & in ver.toleratus

Executio.ab executionis initium fieri non debet,840. 1.& 978.12

Executio ſententiæ ante fieri non debet quam perfecta liquidatio ſit, etſi facta fuerit nulla redditur, 802. 24. & 819.9. & 840.5. & in ver. liquidatio ante neceſſaria

Executionis petitio ante liquidationem factam inepta habetur vbicunq; liquidationem ante facere petitor tenuit, quod ſi ante illa petitur dentibus petitionem lacerando iudex ſupplet. 807.13

Executio liquidationis ſententiæ eſt ſequela. 802. 11. verſ.inde Bal.ſcribit.& 819.9

Executio ſententiæ aut inſtrumenti quibus caſibus ante liquidationem peti poteſt executio tamen realis differenda vſque dum facta liquidatio ſit. 802.27

Executio ſententiæ prohibetur reſtitutione in integrum petita ex cauſa iuſta, & calumnia omnino remota.760.9.& in verſicul.reſtitutio in integrum quæ ex cauſa iuſta

Executio tranſactionis ob reſtitutionis in integrum cauſam impediri non debet cum indagine alteriorem reſtitutionis cauſa expoſtulet: quæ materia pulchre ibi diſtatur. at de executione ſententiæ tractatur, quid in ea obſeruari oporteat, & an cautio præſtari debeat aduerſario litem reſtitutionis in integrum mouente ſi bona reſtituturum, 689. 28

Executio facti de quo cognitum plene non ſit, licet omnimmode committatur mera executio committi dici non poteſt, ob id cognitio adhibenda & exceptiones admittenda,802.25

Executio nullitatis cauſa reſcindi non debet, quam debiti totius facta ratio fuerit, 820.3. & in ver. oblatio totius debiti

Executio vbi in libello petitur ad cauſa cognitionem executio verbum trahitur, id eſt vt cauſa prius cognita, & condemnatione pecuniæ executio fiat. 802.26.verſic.hoc amplius

Executionem actus à minore vniuerſitatis parte vocilè conſileri, 916.1. & in ver. minorem vniuerſitatis partem

Executione actus conſenſum remitti ad actum neceſſarium, ſatis quippe eſt ad actum ipſum conſenſum accommodari, 916.2.verſ. rei cuius.& in ver. conſenſum ad executionem

Executionem à tertio ob ſolam eius poſſeſſionem impediri, 978. 17. ampliatur vt ſatis ſit ſummatim de poſſeſſione edocere, 978.17. ampliatio alteris ſubiicitur,978.18

Executionem in re aliena non fieri, 978,17. & in ver. alienum

Executionem ſententiæ contra litis defenſorem fieri, 919.9 & in ver.defenſorem litis

Executionem ſententiæ admiſſa exceptio impedit vſque dum cognitum de exceptione ſit quamuis admittenda alias exceptio non fuerat, 840.2

Execu.

I N D E X

Executor morans de exceptionibus mediante iuſtis noriemnm habet, 556.8

Executor morans partes ſuas non accommodat, cum ſententia vacuum patens eſt, 556.8. ver. iuſtius executores.

Executor morans remittendus ad ſuperiorem exceptiones conceſſum habet non reiiciendas, ut executionem ſuſtineat uſque dum ſuperior conſtituerit, 556.9. & 11.

Executoria clauſula quæ intelligatur, 1000. & in verb. clauſula.

Executoriam clauſulam ad ſcripturam nituram ulterandam non valere, 1000. 348. & in verb. clauſula.

Exemplum parte non vocata cum iam defuncti notarii deſcriptum fidem non facit neque mutat principium iuſſu id actum a quo ad rem non attinet, ad eadem deſcriptionem fieri, 593.24

Exemplum minime eſſe depromptum res fidem confirmat parte non opponente. 596.1

Exemplis rem declarari, non reſtringi haud illepide, 1000.22

Exemplo aut copia plus credendum non eſt quam originali, 699. verſ. ſideique plus.

Exemplum exemplo fidem non facit, ne plus cauſatur, quam cauſa tribuatur. 592.25.

Exempla digeſt inſtar rem eſſundunt, & tacitas quodammodo ſubiiciunt, 68.2. 25. ver. in univerſum.

Exemplis ſcriptura quæ de originali facta legitime non eſt fidem non facit, 640. 1. verſicul. ſecundo confeſſio.

Exemplo fides non habetur, nec ſi iudice authore parte non vocata deſcriptum eſt, 592.25

Exemplorum loca ſub territorio alieno non includit, 918. 6.

Exemplis indiciorum nec ad vocati indoctis eſt, 592.9

Exempti omnes ad quem recidat. 945.10

Exemptos verbis univerſalibus concipi. 983.2. verſic. quibus non inepte. & vide in verb. univerſalia verba ad principes.

Exemptionem favorabilem non videri, 973.1. & in ver. immunitatem adeum.

Exemptionis materiam ſupple in ver. immunitas, & in ver. immunitas, 945.1.

Exheredatio à parte facta poſt quam filio iniuriam omnem remiſit eidemque pepercit, an valeat 719 1. & 4. ver atque in ſpecie, & per totum conſi.

Exheredatio iniuſta poſt pœnitentiam à filio peractã, 719.5. & in ver. pœnitentia filii.

Exilium loco deportationis ſuccedere ſolet, 697.2. & in ver. deportationis pœna

Exilio pœna gravis, utpote, quæ pecuniariam ſuperet, 697.5

Exitus litis calumniam manifeſtam facit, 706.3

Exitus ſubſecutus animum declarat qualis ille fuerit 716.14

Exitus acta probat. 1000. 435. verſi. tertio probationum.

Exorbitans ius extendi non ſolet, ne lex circumveniatur Cornet medico, cui ſubſcribere author non audet, 927 13

Expectans ſi quod primum vacans fuit non admiſit, ut aliud acceptare non prohibeatur, beneficium tamen ab alio nominatim conceſſum amittere eſt, 573.25

Expectantiæ gratia ſivem in primo vacaturo accepit atque ad rem pertinet primo vacaturo mutatio fiat, nam eam. 573 3

Expulſionis gratia nomine duplici odioſa quod iuriſdictionem ordinariam lædit mortemque extunda iam aperit, 573.26

Expenſæ non ceſſe potuntur lite principali diffinita, 567.4

Expenſa fructibus accepto referri non ſolent ubicunque dominis percipientur, 787.5

Expenſas in vaſa ſua reſtitui quando oporteat, 919.6

Expenſa ob detractionem cuius facta præſtanda ante non ſunt quam facienda id eſſe liqueat cuius nomine contradictum eſt, 547.1

Expenſas neceſſarias, & fidei malæ poſſeſſore reſtitui, 919.7. & in ver. malæ fidei poſſeſſore.

Expenſa utiles & neceſſaria in bonis fideicommiſſis facta detrahi per heredem gravatum poſſunt, cum fideicommiſſi reſtitutio fit, ceterum æſtimatio facienda erit quanto meliora bona tempore reſtitutionis inveniuntur cum interea utilitatem bonis percipiat, neque cum fructibus compenſari ſolent cum iure dominii ab herede gravato fructus percipiantur. 790.12

Expenſarum condemnationem is non patitur, qui in ſolidum agit cum pro parte tantum agere debet, etſi iuſtitiæ non memores facti eſſent ubi in partem ſolum actum fuerat, 639 7

Expenſa cum reſtituenda in obligari qui niſi ea conſequentiam commodum non ſentit, 933 0 & in ver. conſequentia.

Expenſis item alium eſtimandum in pacto legitimo factum cauſam eſt, 916.4. & in ver. adiungatur nam actum.

Expenſarum condemnationem, an iſ ſubeat qui confeſſum adſcribat, et locaret contra tertios poſſeſſores experitur vindicanis nomina, cum conveniunt bona an eius eorum, & expoſitum eſt, 733

Expenſas item ut ſtatim poſt apocas, reductas à petitione non deſiſtat, 639 7

Expenſarum condemnationem an is patiatur, qui productionem apocharum deſiſtit, quibus ſolutionem debitæ erat, 693.1. & in ver. productionem apocharum digniori.

Expenſarum diſpendium patitur qui inſtrumentum aliquod ſuum extra iudicio producit, cum id iam producendi facultatem antea haberet, 839.9

Expenſarum quibus caſibus quis excuſatur quia ignarus inſtrumenti erat quod productum eſt, licet id non haberet ſi inſtrumento producto cauſam nihilominus proſequitur neque alter deſiſtit, 839. 7. verſ. atque in ſpecie expenſarum.

Expenſarum condemnationem is patitur per quem factum eſt, ut inſtantiam perirent, 833.1.

Expenſarum condemnationem ob iuris errorem videtur non excuſat, 92 7. verſic. hinc quod tollit.

Expenſarum condemnationem is patitur quis ex toto non in partem vincitur, quod, & eum probatur quis à libello in partem receſſit emendando, aut in modo ſive amplificaret, neque non habeat contra incertam, & tamen quibus ita rogare in petitionem aliquam licet, 809.8

Expenſarum condemnationem is patitur qui partem debitam non offere licet iuſtum putat ob clauſulam ſuam, paratum ſe eſſe ſolutione quamvis partem ibi incipere vice reſidui, alio, 639 8

Expenſarum condemnationem is patitur qui tamen litigandi iuſtam non habeat, iuſta autem ac legitima cauſa quæ dicatur à iudicis arbitrio pendet, 837.10. ver. quod ipſum fiet.

Expenſarum diſpendio mulctandum, qui moram lite facit. 1000.5 0. & in verb. retardare.

Experientia optima rerum magiſtra, 837.10. verſ. ſepe ſimo frequentius.

Experientia argumentum plurimum in probationibus poteſt, 659.6

Expecta cauſa dicitur quotiens reddi alia non poteſt, 957.24. & 701 10

Expreſſa contradictio dicitur quæ ex facto colligitur prohibitioni contrario, 852.8

Expreſſa ratio dicitur ſeu pro expreſſa habetur cum alia reddi non poteſt, 73 . & 7 .1. ver. adeo verum uſque adeo eſt, & 900. 16. & in ver rationem pro expreſſa.

Expreſſa enunciatio habetur quæ à facto aliquo pendet, 838.4

Expreſſio in dubio eo modo facta intelligitur quo tacite inerat etiam ſi aliter intelligi verba poſſunt, ubique amplius ne eodem ſi res communiter audiatur, 717.19

Expreſſio quæ per relationem ad aliud ſit facta non expreſſa habetur, 673.16

Expreſſio unius caſus caſum omiſſum non excludit quoties ratio generalis caſus expreſſi eſt ad omnes etiam præteritos pertinens, 737.9

Expreſſio quis unum expreſſis aliud quoque veriſimiliter expreſſiſſet ſi in animo haberet, 579.28 & 956. 16. & 574.1.

Expreſſio unius argumentandi rationem præbet eadem & in parte alia expreſſuram quem ſi ſi ex voluntate erat. 950.16. & 706. 20. & in ver. argumentum ab expreſſione.

Expreſſionem in ſtrumentis et actionem ſilet, neque ſub expreſſo amplius continetur, 964 25

Expreſſiones rei alicuius ubi lex deſiderat facta non fiat fruſtra motum proprium allegamus, conceſſurumque idem principem fuiſſe expreſſione facta. 715.13. verſi hinc attende.

Expreſſio. Ab expreſſione unius argumentum deduci, quod veriſimiliter facta, & in alio fuerat, ſi id diſponens ſenſiſſet, 1000.339. quæ ſententia ex regula innatur ab Inclusione unius excluſionem alterius ſequi.

Expreſſio eius quod tacite includitur inepta in caſibus tribus non habetur de quibus, 984.3

Expreſſio eius quod tacite inerit, ne iniuſta fiat plerumque aliquid operari debet, 992. ver. expreſſio eius agetur.

Expreſſionem facta tacitum ſilere, 1000.41. & in ver. tacita.

Expreſſionem ſpeciei eum facta, quod ſub genere continetur, contineri de ſimere, 984.13. in verb generali.

Expreſſione unius facta, remota alia intelligi, quæ expreſſa & ipſa veriſimiliter fuiſſent. ſi de eis diſponens ſenſiſſet, 987.32. verſ. rurſus qua ratione. omnino, 98 .44

Limitationes ſubiiciuntur, de quibus num. 32. uſque ad num. 44.

Expreſſionem eius, quod tacite ineſt fruſtra fieri, 984. 18

Expreſſionem generalem idem regulariter ac ſpecialem pollere, 984.101. & in verb generalis expreſſio

Expreſſum dicitur, quod verbis, aliiſve natura ſua habet, & quod ab expreſſo, aut narratis colligitur, aut ſequitur: idque & in ſpe in ſpecie & ſiste. 1000 30 . verſic ſi dixero, cuius dicerſo Bald. loquin.

Quibus rex accedit in l. ſi alius, quis ex verbis concipi poteſt. Ibique etiam Rom. colu 2. in fi ff. de lib & poſth. idem in l. num. 21. ff ſo. matri in conſ. 64. in conſ. 103. nu. 16. in conſ. 131. lib. 4. lib. 2. Cepha. in conſ. 68. & in caſin. in conſ. 8 in fin. in conſ. 131. nu. 8. in conſ. 23. num. 20 in conſ 144. nu. 30.

Quod locum iam etiam habet, cum forma voce expreſſio deſideratur. Aret. in l. Gallus. in prin. col. 3 in fi verſ. pro ſi differentia addito tibi text. Rota. in conſ. 122. nume. lib. 2. Cephal. in conſ. 4. nu. 2.

Idq; ratione fortiore iuvatur, maiorque facti eſt, præſumptione iuris expreſſum aut actum intelligi, quod forma vota exquiritur, propterea. ibique Iuno & Anto. de elec excen. in Areti. in conſ. videtur dicendum col. in fin Socin. in conſ. num. ex quibus patet reſponſio omnibus, quæ ante ſcripta in argumento contrario ſunt, lib. 2. quæ diſtinguit contra verſa dicendum, in qua ad formam expreſſionem exigitur, Imo etiam in verbis etiam illa dictio res Humianum. & quæ eandem conceditur, veluti id cingetur ad deſcendentes non ambulet.

Expreſſum quod ex repetitione intelligi. 987.45. & in verb expreſſum quod

Expreſſum quid generaliter videri, 987.41. & in verb. generalem ſermonem.

Expreſſum. Quod pro expreſſo illud habendum ſit, de quo ſi interrogatus teſtator fuiſſet, veriſimiliter illud reſpondiſſet, 902.27

Expreſſum quod ex coniecturis præſumptionibuſve colligatur id intelligi, 1000.164 & in ver. præſum tio.

Expreſſum tacito fortius, 1000. 142

Expreſſum caſum videre in quo uno effectum habere diſpoſitio poteſt ne inutilis maneat, 933. 10. & in ver. o. erat ad caſum poſſibilem.

Expreſſum haberi quod actus aut rei natura fert, 963.28 & in ver natura rem.

Expreſſum id intelligi quod verborum natura & ſignificatio fert. 893.16. & 924.10. & 2 2 & 904.6

Expreſſum dicitur, quod tacite ineſt ex natura verbi 589.11

Expreſſum id dicitur quod tacite ex natura diſpoſitionis comprehenditur. 659.3

Expreſſum dicitur illud quod naturaliter ineſt perinde ac ſi natura ipſa loquatur quod omiſſum verbo eſt, 811.5. verſi. idem dicetur & in ver. natura actus.

Expreſſum id videri quod ex natura actus ſequitur, 91 .8

Expreſſum id intelligi quod percipi in verbis poteſt, 924.10. & 950.5

Expreſſum dicitur quod ſub generali verbo comprehenditur, 792.5. ver. ſimili modo,

Expreſſum dicitur quod ſub generali verbo comprehenditur, 795.18

Expreſſum dicitur quod ex narrato conſequitur, 589. 12

Expreſſum putatur quod ex coniecturis percipitur, 962.3

INDEX

Expreſſum pro expreſſo habetur quod ex coniectura diſpoſitionis deducitur, 589. 11. ver. rurſum expreſſi vocem

Expreſſum id haberi in quo ius idem conſtitutum veriſimiliter fuerat ſi aut ad id cogitatum aut de eo interrogatus diſponens eſſet, 677 15. & 970. 10. & 974. 14.

quod ad ſtatuta etiam pertinet, 642. 28. & in verſ. omiſſum caſum, extenſionem ad id veriſimile

Expreſſum pro expreſſo haberi id debet de quo ſi interrogatus teſtator fuiſſet veri, militer idem reſponderet, 677. 15

Expreſſum quid a teſtatore fuerit an veriſimiliter illud voluerit nihil intereſt, 831. 7. & in ver. veriſimiliter.

Expreſſum quid dicitur in quo ratio eadem interuenit ſen in quo ſcriptum tantundem veriſimiliter fuiſſet ſi de eo quaſitum eſſet, 725. 3

Expreſſum dicitur quod in antecedens aut conſequens neceſſarium venit, 746. 23. & 666. 4. & 856. 15

Expreſſum dicitur quod in antecedens aut conſequens neceſſarium venit non in ſpecie, ſed in genere, 663. 7

Expreſſum id ſine dubio dicitur quod in antecedens, aut conſequens neceſſarium venit, quod locum & in materia ſtricta habet in ſententia puta quo ad illud trahitur quod in antecedens aut conſequens neceſſarium venit perinde quaſi expreſſum id in ſententia dictum, 744. 5

Expreſſum id dicitur quod ex mente colligitur, 361. 1. & 760. 17

Expreſſum in ſpecie intelligi quod ex mente venit de qualiquam, 758. 3. & in ver. derogatoria clauſula, in ver. e...

Expreſſum ſpecialiter quid dicitur ex relatione ad aliud, 633. 7. ver. hoc ...

Expreſſa pro ... ... quæ de more apponi ſolent, 624. 3. ver. ... ſed enim ad modum hunc, & in verſicul. clauſula apponi ſolito

Expreſſum id dicitur quod ab expreſſo ſequitur, 760. 6. & 659. . ver ſi ... & 680. 25. ver. ex Bar. & alii, 905. 6. & 9. 6. 2. ver. rurſus, & 971. 3.

& quibus caſibus expreſſum aliquid dicatur declaratur, 664. 13

Expreſſum per æquipollens quid dicatur, 648. 31. ver. ſecundo reſpondetur

Expreſſus conſenſus dicitur qui à facto deſcendit, 661. 11

Expreſſus error in ſenteutia quando intelligatur, 680. 23. in ver. procedo quæ perſpicua.

exemplis pluribus id declaratur, 680. 25

Expreſſum errorem iuris ſecundum iuris regulas eſſe ſufficit quamuis in caſibus quibuſdam ſpecialibus aut exceptis expreſſus dici non poſſit, 680. 25 verſ. hoc amplius dicendum.

Expreſſum in alia parte veriſimiliter fuerat quod narratum in vna eſt ſi eadem mens in diſponente fuiſſet, 574. 12

Expreſſior argumentum contra teſtem recipi conuenit ſi verum quod vnus vtrque de eo dictum ab alio ſimiliter eſſet vt de alio monimentum, 706. 20

Expreſſum tacito fortius, 677. 6. verſ. quod hic dicendum, & 904. 5. ver. tertio argumento à ratione fortiora

Extare, an apud eum olim ſuiſſe inſtrumentum videatur apud quem nunc extat, 967. 24. & in ver. præſumptio ex poſſeſſione

Extare eum ut intelligi, qui non ſuccedit 975 50. ver. nullum pacta.

Extare non intelligitur, qui non ſuccedit. 984. 93. & in verb. impedimento. in verb. pacta. in verb. proximior.

Extenditur quod facilius quam nouum inducatur, 774. 11. & 942. 11. & in verſicul. facilius quod.

Extenſio ad perſonam etiam præter animum facientis fieri non debet, 982. 16. verſicul. tertio ceſſio.

Extenſio de perſona ad perſonam ſit ex ratione expreſſa, ac tacita, quæ pro expreſſa habetur, 992. 34

Extenſio de perſona ad perſonam permittitur, quoties abſurdum alias ſequeretur, vt melior extranei ſen remotioris conditio, quam proximioris eſſet, ubi ... maſcul. ... excluditur, & nepti exclusa ... 992. 35

Extenſio ... ad perſonam alteram ſit, quam ad res ... alios, 982 20

Extenſio ... permittitur, quàm vt nouus quicquam inducatur, ex quo ad ſubſtitutionem infertur, vt facilius extendatur, quàm noua inducitur, 992. 22. verſicul. ſi fideicommiſſum nouum.

Extenſio fideicommiſſi de perſona ad perſonam etiam ex veriſimili diſſentiente mente non permittitur, 992. 19.

& omnino 992. 34. & 35.

deliberatur, 992. 33. verſ. quarto reſpondere id reprobatur.

Extenſio in pœnalib. etiam permittitur ob rationem expreſſam, vel tacitam, quæ pro expreſſa habeatur, ſi vna tantum ratio reddi poſſit, 992. 30 verſ. vnde fit vt permiſſa extenſio.

Extenſio quibus caſibus permitti ſolet, locum id ita habet, ſi ratio eadem per omnia in altero ſit, ad quem extenſio fit, quod ſi de eo dubitetur, eadem an non ratio verſetur, extenſio ipſa ceſſat, 992. 18

Extenſio, vbicunque expreſſa ratio inuenitur, ceſſat, ſiquidem ſub diſpoſitione ipſa includi caſus dicitur, 992. 30.

Hinc fit, vt permiſſa extenſio in materia etiam pœnali ſit ob rationem expreſſam, 992. 30. verſ. inde fit vt permiſſa extenſio.

... tacita ratione, quæ pro expreſſa habetur, vbi vna tantum ratio reddi poteſt, 992. 30.

Extenſio verbis in ellitione, & in caſu non impeditur ex veriſimili teſtatoris mente, 992. 36. verſic. quartum denique.

Extenſio ad perſonam alteram permittitur, ne ſequentis ſen remotioris conditio melior ſit, quam præcedentis, 935. 10. & in verſicul. remotiorem.

Extenſio de perſona ad perſonam facilius permittitur quam de caſu ad caſum, 794. 4

Extenſio facilius permittitur ob vtilitatem publicam etiam in pœnalibus, 642. 27

Extenſio in ſtatutis ex identitate etiam rationis non permittitur ſi ad iſtarum ea intelligenda eſſe tantum appareat, 810. 7

Extenſio in ſtatuto quo vxorem inſtituere aut ei relinquere maritus prohibetur, an ad vxorem fiat vt ipſa pariter marito relinquere non poſſit, 792. 1. & in ver. ſtatutum quo vxore.

Extenſio minus quam ex tribus ad quod extenſio fit rationis non eſſe, 942. 8. & in verſic. cauſa ſecunda

Extenſio fit ob rationem expreſſam in materia etiam pœnali, 642. 25. verſicu. enimuero vbi expreſſa ratio.

& fit ad omnes caſus in quibus ratio ipſa mouet, 710 4. in ver. ratio expreſſa.

Extenſio ad ea habenda in quibus veriſimile eſt idem contrahentes facturos ſi in mentem venerant, vel interrogati de illis fuiſſent, 361. 4. & 970. 10

Extenſio difficilius non paulo ad perſonam aliam permiſſa, atque ad aliam etiam ... perſona alteram ... eadem ..., rogatusque teſtator idem dicturus probabiliter fuiſſet, 716. 22

Extenſio poſſeſſionis, quæ iure extraordinario acquiritur ad perſonas alias fieri non ſolet, immo, nec ad rem aliam, 643. 7

Extenſio ad perſonam aliam, etiam ratione expreſſa fit. 685. 19

Extenſio ex ratione vnica quæ pro expreſſo habetur permitti ad perſonam etiam aliam ſolet, 642. 26.

Extenſio permiſſa ad perſonam eſt etiam in materia ſtricta ne inutilis diſpoſitio fiat, idque locum & in materia correctoria habet. 731. 14

Extenſio in materia etiam ſtricta, & odioſa ex ratione maiori permittitur, 620. 4. verſicul. idque locum.

Extenſio in materia etiam odioſa, & pœnali permiſſa ratione adæquationis, 799. 3

Extenſio ad ea vt omnes ſimiles ſit in quibus ratio eadem verſatur in materia etiam correctoria, vbi ratio ipſa pro expreſſa habetur, veluti ſi vna tantum reddi poſſit, 679. 3

Extenſio ex identitate omnimoda difficilius in correctionibus quam in exorbitantibus permittitur, 679. 6. ver. ſed enim non æque.

Extenſio in exorbitantibus permiſſa ex identitate rationis vbicunque fauorabilis caſus apparet ad quem extenſio fit, 739. 20. ver. icul. hoc amplius.

quod locum tum etiam habet cum ex parte vna pœna ſubeſt, 739. 10

Extenſio ex veriſimili teſtatoris voluntate fit licet verba reſtrictiua ſint, 878 11

Extenſio in diſpoſitione legis facilius permittitur quam hominis, 675. 7 ver. æque facilius.

Extenſio vbi fit cum ſuis omnibus qualitatibus facta intelligitur, 735. 6. & 666 13

Extenſionem propter æqualitatem admitti, 899. 10. & in ver. æqualitatis ſeruandæ cauſa.

Extenſio in contractibus propter æqualitatem admittitur, 973 12. & in ver. æqualitatis.

Extenſionem ad ea fieri quæ ad actus permiſſi confirmationem aut plenitorem eius effectum ſpectant, 900. 7. & in ver. per ...

Extenſionem ad id fieri in quo non aliud ... teſtator fuerat ſi de eo aut cogitatum aut facta interrogatio eſſet, 970. ... in verſ. ... omiſſum expreſſum id habeat veriſimile pro ...

Extenſionem alias prohibitam admitti ne melior quam deſcendentium conditio extraneorum fiat, 977. 5. ver. inde extenſione.

Extenſionis locum conditionem voluntario eſſe ne quem animum animus teſtator habuit, dicto magis proſeat, 53. 8

Extenſio ita habetur ſi eadem per omnia ratio interueniat, 970. 8

Extenſionis materia tota ex identitate rationis poſita eſt, 751 7

Extenſio non vertitur vbicunque ratio eadem mente perinde quaſi omiſſum caſum diſpoſitio contineat, 381. 7

Extenſio fieri non dicitur ex identitate maioritate ve rationis verum diſpoſitio continere: quod ... tum habet etiam in materia correctoria vbi ratio expreſſa eſt, 750 6. ver ...

Extenſionem ad caſus omiſſos iuris correctorii ... admitti. 100 ... & in verb. correctorii ...

Extenſionem ad perſonas alias in ratihabitione, aut conuentione alia non fieri. 1000. 450. & in verb. amplius. & in verb. reſtrictionem.

ampliatur, 1000. 450

Extenſionem conuentionis, renunciationis, aut approbationis ad bona omiſſa non fieri. 1000. 4 ... & in verb. reſtrictionem diſpoſitionis.

Extenſionem fideicommiſſi ad perſonam ... alteram non eſſe. 984. 10. & in verb. fideicommiſſum.

Extenſionem in correctoriis ob rationem ... maiorem recipi, præterquam ſi ex ... expreſſa habetur. 1000. 93. & in verb. correctoria. ratio maior.

Extenſionem in iure correctorio recipi, vbi ... iuris res communis cedit. 1000. 371. & in verb. extenſionem.

Extenſionem prohiberi, quæ locum alias habet, quoties melior eius conditio fieret, ... 985. 26. ver. e contrario extenſio. & in verb. ſubſtitutionem.

Extenſionem recipi minime in eo, quod conſtitutum ob æquitatem eſt. 1000. 101. & in verb. æquitatis.

Extenſio non tantum ceſſat vbi eadem omnino ratio non ſubeſt, verum etiam ſi in dubio res ſit eadem nec ne ratio moueat, 842. 5. verſ. tertio non modo, & 775. 13. & 976. 9

Extenſio ad caſum alium non fit in quo ratio interuenit etiam ſi fauorabilis materia aut extendibilis ſit quod locum tum etiam habet quoties in dubio res eſt eadem nec ne in caſu alio ratio interueniat, 793. 7. & 775. 13. & 646. 4. & 6 2. 12. ver. ſecundo de arg.

Extenſio ad remotiorem non fit qui proximiorem locum non ſortitur vt æque à remotiore, in quo proximiore excluſio ſiat, 775. 13

Extenſio ceſſat in conditione voluntaria, 904. 1. ver. tertio per ſententiam hæc.

limitatur. ſi dilectum minus magis dilecto teſtator præferret, 533. 8

Extenſio de vno caſu ad alium in ſubſtitutione vulgari an fiat. veluti cum expreſſio in ea ... in vulgari ſit verum ad caſum oppoſitum trahatur, 904. 2

Extenſio

Extenſio taciti difficilius fit quam expreſſi, 605.5. & 680.14

Extenſionem præter mentem diſponentis non fieri, 927.27. & in verſicul. rationem generalem vltra.

Extenſio iuris corrigentis permittitur abſurdi vitandi cauſa, 582.5. & 623.29

Extenſio in materia etiam correctoria ad caſus fit in quibus ratio ipſa expreſſa verſatur: quod locum etiam habet in materia pœnali. 783.9

Extenſio in materia correctoria permittitur quoties ita extendendo ad ius ipſum commune reuertimur 614.5. & 641.9 & 823.18

Extenſio in correctoriis ratione eadem interueniente permittitur quoties extendendo ad ius commune reducimur. 714.5. ver. qua ratione.

Extenſio in correctoriis an permittatur vbicunque æquiparatio facta inter aliqua inuenitur, 625.2. ver. ſecundo non niſi fratri & 625.9

Extenſionem in materia iuri contraria odioſaue, nec ex ratione eadem permitti, 596.17

ibique idem in ratione maiore, 610.4. & in verſi. rationem eandem.

Extenſio etiam in fauorabilibus ceſſat vbicunque ratio minor in caſu omiſſo quam expreſſo verſatur, eandem enim rationem omnino extenſio deſiderat, 620.8. & 624.5. & 842.5

Extenſio etiam in fauorabilibus, & in materia extendibili ceſſat vbi ratio minor in caſu vno, atque altero verſatur, ſed nec locus extenſioni dicitur quoties in dubitationem id vocatur eadem necne ratio interueniat, 761.8. verſicul. non ſolum autem.

Extenſio in fauorabilibus ceſſat vbi permixtum onus fauor habet: ſimiliter extenſioni locus non eſt vbicunque iure communi contrarius fauor inueniatur, 769.7. & in verſic. fauorabilis diſpoſitio reſtringi debet.

Extenſio de perſona ad perſonam non permittitur, 955.4

ampliatio limitatur. 935.10

Extenſionem ad perſonas difficiliorem ratione eadem interueniente. 929.20

Extenſionem lex prohibet, quoties cumque ratio minor in eo in interuenit, ad quem paratur extenſio, eandem enim per omnia ceſſare rationem oportet, 970.9

Extinctum ſemel non reuiuiſcit, cauſa etiam extinctionis ceſſante. 995.13

Extinctione iure ſruſtra quem niſi, 896.32

Extranea perſona in contractibus non ſubauditur, 9.63

Extraneorum conditio ne melior quam deſcendentium fiat ad parentum portiones vocationem ſiorum porrige, qui poſiti in conditione ſunt ſubſtitutionem reciprocam inter ipſos intelligi. 987.3. & in verb. deſcendentes

Extraneos poſteriores & neceſſarios in ſucceſſionibus, beneficiis, priuilegiis, & eleemoſ. eius poſtponi. 1000.351. ver. & quamuis.

Extraneos conditionem meliorem quam deſcendentium fieri conſequi legem abhorrere vt extenſionem admittat qua prohibita alias eſt. 977.5. verſic. inde extenſionis, & in verſicul. extenſionem alias.

Extraneorum cauſam potioremque liberorum fieri graue adeo legi eſſe vt verba leſis tolerabilius lex habeat, 977.5. verſicul. verba item teſtamenti.

Extraneos deſcendentibus anteponi iure omni iuxta humano ac diuino refragari, 977.5

Extraneos ſuos poſtponere quis creditur, 972.22. & in verſicul. affectionem maiorem proferre ſuos.

Extraneos ad hereditatem aſpirare iuri diuino nedum humano reclamare, 954.7

Extranei iuribus præcipuiſque Galliæ ita vtuntur ſi prædiis literis naturalitatis ſunt. 572.8

Extraneis beneficia non largienda, ideoque extranei qualitas narranda ne ſubſcriptionem impetrator patiatur, 672.6. & 8

Extraordinarium munus intelligi quod præſtationem certam non habet, verum vt res, aut neceſſitas iubet imperatur, 945.22

declaratio altera. 945.22

Extrauagantes ad materiam peccati, ſolatiſue pertinentes in terris Imperii obſeruanda, & ius Cæſareum vincunt, quatenus illis contradicit, 990.32.

Exulem filium recipienti patri ignoſcitur, 697.6. & in ver. patri ignoſcitur.

F.

FACERE poſſe verba deductio ut egeat exponi, 917.15.

Facilitas, qua facilitate actum quis facit eadem facilitate clauſulam illam addit ex certa ſcientia, 760.3.

quod tamen ad actum iteratum non pertinet, 780.22. ver. tertio reſpondetur.

Facilitas, qua facilitate inducitur quis ad contrahendum, eadem & ad renunciandum, ideo cum Velleiano mulier renunciat cautelis renunciatio habetur, 515.28

Facilius aliquid declaratur quam de nouo inducatur, 752.2

Facilius quid conſeruatur quam de nouo acquiri poſſit, per alterum enim ius alteri conſeruatur, quamuis alteri acquiri per alterum non poſſit, 663.10

Facilius quid conſeruari quam perditum recuperari, 970.5. & 702.5. & 942.6. & in ver. conſeruandi, ta ver. recuperandi.

Facilius aliquid præſumitur, quam fingatur, locus enim præſumptioni aliqua in re dubia declaranda, fictio vero niſi in cauſa non inducitur. 991.81. ver. rur ac facilius.

Facilius aliquid probatur, quam nouum inducatur, 931.80. ver. & obſeruandum.

Facilius ex ſubſtitutione, vel fideicommiſſi ſtare quis admittitur per vulgarem, quam cum fideicommiſſis cadit, quoties in perſona primi effectum an non habuit, quam vbi admiſſus quis ſemel eſt. 986.10.

Facilius retinendi ius, quam petendi datur. 991.95

Facilius quid innatur quam rerum inducatur, 701.11. & 901.4. & in ver. probatio facilius.

Facilius quid extendi quam nouum induci poteſt. 829.5. ver. attamen facilius. & 924.11. & in ver. extenſionem actiua.

Facilius reuocatio permitti ſolet quam tranſlatio, aut noua acquiſitio, 792.6

Facilius aliquid remanet quam redeat. 762.14

Facilius diminuere aliquid licet quam ex toto auferre, 771.35. ver. curſus.

Facilius ei à lege ſubuenitur qui compulſus aliquid agit quam ei qui volens actum perficit. 753.8

Facilius mandati exceſſum confirmari quam nouum mandatum induci, 924.11. & in ver. ſic. exceſſum mandati exceſſum patientia fatis.

Facilius per vnum, quam per duos res pupillares curantur, 610.10

Facilius probatio partis ſuppletur quam ex toto inducatur, 82.7. & 900.1. & 815.16. & 714.5. & in ver. adminiſtr. ſupplere.

Facilius quid impedire ne fiat quam factum reſoluatur. 961.5

Facilius ſubuenitur in facto erranti quam in iure, 685.1

Factum intelligitur, ſeu pro facto habetur, quod fieri omnino oportet, 899.8

Factum iudicis aut arbitri factum partis æſtimatur, 887.5. ver nihil quippe refert. & 892.2

Factum in dubio præſumitur quod fieri debuit vt prioris emptori in dubio res tradita credatur quia tradi debuerit, 652.7

Factum quod aut pro facto contrarium videri per quod fieſit quominus fieret. 969.20

Factum pro facto in perniciem eius haberi qui facere quicquam iure debet, 941.28. vbi exempla non infrequentibus id exponitur.

Factum defunctorum factum heredis iudicatur, 745.26.

Factum alienum aliis non nocet, ſed nec commiſſi factum conſuncto obeſt quamuis agendi facultas pro commiſſo detur hoc amplius nec patris factum ius filii lædit, 760.27

Factum militum quando is præſtet qui eis præeſt veluti ſi animalium abactio facta ab eis ſit, 789.1.

Factum de facto reuocandum quod actum de facto eſt, 978.15

Factum pro non facto habetur quod vitioſe ſit, 772.4. ver. argumentum igitur.

Factum de facto damnum datum indemnitatis promiſſione cederet, 957.26. & in verſicul. indemnitatem.

Factum verbis potentius, ideo negatiuo verbali factum affirmatiuum præfertur, 182.6. ver. quinetiam potentius factum. & 895.24

Factum ad ſucceſſorem in officio non tranſire, 976.23. & in ver. ſucceſſor.

Facto ipſo collatum beneficium intelligitur quod in poſſeſſionem eius quempiam induci princeps iubet, 704.9. ver. huic & illud accedit.

Facto ipſo approbatum contractum videri, 924.18. & in ver. approbationem contractus.

Facto quod apud rusticos ſeruari ſufficit. 912.19

Factum, de facto ſeruari quod ſufficit licet de iure non valeat, 869.3

Factum intelligi quod ex facto ipſo conſequitur, 972.7. & in ver. conſequens expreſſum videri.

Facti narratio à verbis quæ ad facti narrationem pertinent argumentari non licet, 670.2. ver. ſecundo reſpondetur.

Facti animum declarationem ex eis intelligi, 976.22. & in ver. animum.

Facto declarationem fieri, 981.9. & in ver. declarationem.

Factum de facto quid obſeruetur, vel iure permittatur, nihil intereſt. 990.22

Factum iudicis pro facto partis habetur, vt quod aduerſum aliquem iudex facit, perinde habetur ac ſi à parte factum eſſet. 993.3

declaratur, 993.28. ver. argumentum & illud diſſolutum.

Factum omiſſione potentius, ideo fortiores ſunt tractatus qui in faciendo, quam qui in omittendo conſiſtunt, 991.60

Factum probandum eſt. 1000.2

Factum proprium a vaſallo non impugnari, a quo alienatio facta feudi eſt. 1000.131

Factum, ſatis eſt quod factum, licet effectum vacuum cum ad factum ipſum diſpoſitio reſpicit, 995.105. in verſic. conditionem de facto. & in verſic. effectum.

Factum, ſcilicet pro facto in perniciem teſtatoris haberi, quod fieri debuit, 1000.267

Amplectur vt ad tertii etiam incommodum id ſpectet, 1000.267. & in ver. mera.

Factum vbi deſideratur, verba non prodeſſe, 1000.163. & in verb. verba facit.

Factum verbis potentius. 984.159

Factum verbis validius. Quocirca proteſtationem factum vincit, quod contrarium proteſtationi ſit, & ab effectu nomen contractus accipit. 1000.1.9. & 176.

vberius, 1000. 205. & in verb. denominationem.

Effectus proteſtationem. & 1000.84. verſ. factum plane.

Facta cum non præſumantur, probationem deſiderant tam in iudicio, quam extra iudicium, 990.31. ver. verius in facto.

Facta loquuntur, & plus in facto quam in verbis ineſt, ideo in ſpecie filiationis probanda plus tractatus operatur, quam verba, ſiue vocatio in patre facta, 991.28

Facti infamiam à Deo vno tolli. 988.58. ver. neque in poteſtate.

Facta loquuntur, ſeu facto ipſo loqui quis intelligitur, vt nihil interſit facto, an verbis quis quid conſiteatur, 1000.76

Facta verbis potiora. 1000.176. verſic. inde dicimus.

Facti animus dicitur, 1000.117. & in verb. animum.

Facti iniuriam, quæ à tertia perſona exiſtit, grauiorem verbali eſſe, 982.31. & in verb. iniuriam realem.

Facto ſuo vaſallum non contrauenire, à quo alienatio facta feudi eſt, 1000.528. ver. quod ad vaſallum, & in verb. contrauenire. & in feud. alienat. Cephal. tradit conſ. 10. nu. 29. & ſeq.

Facta loquuntur ſeu factis non minus ac verbis quem loqui, 95..10

Facta verbis potiora, 624.15. & 658.7

Facti probationem verbis præſtare, 952.4. & in ver. probationem atteſtare.

Facta probationem deſiderantia, illa enim non præſumuntur, 715.18. & 760.11. & 957.14. ver. factum plane. & 909.15

Factum licet non præſumatur ſed probandum ſit, locum id non habet quoties formam ſuam actus continet & inhabilitatis cauſa per aduerſarium impugnatur, quod habilis non fuerit à quo geſtus

I N D E X

ſit, quod pluribus exemplis ornatur, 849.9. ver. hiis pranarratis.
Factorum pluralitatem non præſumi, 914. 2. & in ver. pluralitatem factorum
Facti alieni promiſſionem ad irritum per impoſſibilitatem deduci, 957.1. & 9
Facti alieni eandem promiſſionem non eſſe ubi ea ad curam & diligentiam promittentis ſpectat, 957.2. & in ver. alieni facti promiſſionem.
Facultas teſtandi ſtatuto ne reſtringatur: exemplo loco, ne propinquorum aut mariti iniuſſu mulier teſtetur, 934.9. ver. indicetam.
Facultatem teſtandi pacto non eripi, 934.7. verſic. acerbius adiuum ſit.
Facultatem teſtandi ex pacto quodam reſtringi, 934.8. & in ver. reſtringi.
Facultatem teſtandi grauando non adimi 944.12. & in ver. ſi ſit urendi grauamen intelectus, l. filiomilias §. quis heredem.
Falcidia trebellianave ex verbis illis prohibita intelligitur plenis iure, 701. 54. verſi. atque falcidia trebellianave
Falcidia ex eo prohibita intelligitur quod tota decem legantur ſi eus ſi ſimpliciter, 880.9. verſ. ſecundo in ſpecie magis.
Falcidio ſauor maior debetur quam trebellianicæ idcirco ex pluribus minor ſit trebellianica atq; falcidia, 571.14
Falcidia ex fideicommiſſo deducitur ceteram rerum. 572.15
Falſitas in teſte ex eo arguitur quod non bene ſit memorem uni quo die mortuus teſtator ſit, 689.10
Falſitas an committatur ex ad[illegible] iure ſcripturæ facta quaſdam facti ubi illa ad declarandam pertinet, 753.1
Falſitas inſtrumenti præſumitur ob malam notarii famam, 827.5 & in ver. fama mala producti & in ver. notarii fides mala.
Falſitas inſtrumenti ex eo arguitur quod apoſtillas plures in margine habeat manu alius ſcriptas, 641. 4. & in verſic. inſtrumentum de falſo ſuſpectam.
Falſitas inſtrumenti ex eo arguitur ſi teſtes in conſcripti omnes mortui reperiantur, 864.4
Falſitas ſeu doli præſumptio ex eo excluditur quod commodum inde perceptur us qui non fuerat, 857. 24. ver. & qui commodi quicquam. & 957. 1. & 917.18. & in ver. lucri cauſa tacente.
Falſitas ceſſat quoties cauſa cur committenda ſit non monſtretur, 857.24.
Falſitas obiicitur producendi inſtrumentum veluti quod teſtes contineret vel ad inſtrumentum falſum conſcribendum notarium induxerit, ſive agendo, ſive excipiendo id fiat ſuper ed[illegible] in cauſa ciuili ciuil, ſecus ſi teſtes aut notarium ſolummodo falſitas contingat: tunc enim ſi excipiendo obiiciatur falſa teſtimonia aut falſum inſtrumentum eſſe quibus produceretur etiam ind[illegible] et ideo non dicetur, quoniam ex crimine alieno producens damnum non ſentit. 657.16
Falſitatis fugiendæ cauſa ad concordiam teſtes reducenda, 827.9
Falſitatis ſuſpicio ex papyri diuerſitate non oritur, 857.16
Falſitatis præſumptio in re modica ceſſat, 857.16. ver. ſtilitudinem ſpectandum
Falſitatis ſuſpicio ex eo oritur quod omiſſi teſtes ſide maiores, unt religioſi, puta aut ſeniores, 827.8
Falſitatis pœna ceſſat, quoties ex ea tertia alterius non læditur, 857.24. ver. inferiur ſecundo.
Falſitatis ſola ſuſpicio ad fidem inſtrumenti eludendam valet quod vacuum ab omni ſuſpitione eſſe oportet quoties ciuiliter tantum agatur, 864. 2. & 930.15. & in ver. inſtrumenti fidem.
Falſitatis ſuſpicio ex eo oritur quod apud perſonam ignotam actum geritur, 864.4
Falſitatis ſuſpicio ex omiſſione ſolemnitatis inducitur, 862.8
Falſitatis ſuſpicio facilius non paulo contra notarium laſa æſtimationis quam ſama incolumis admittitat. 864.0
Falſitatis ſuſpicio ex eo inducitur quod nulla contractum ſit celebratum qua interdiu perfici poterat, 862.4
Falſitatis ſuſpicio ſola ad fidem ſcripturæ abrogandam ſufficit, 857. 5. verſi. conſequenter hoc dicendum. & in ver. ſuſpicio falſitatis ſola.
Falſitatis ſuſpicionem manuum & atramenti diuerſitas facit niſi diuerſitatem notarii atteſtatio purget, 577.23
Falſitatis ſuſpicio ex ſcriptura recentiore tunc naſcitur quando in papyro vetere recens quid ſcriptum legitur, ſecus ſi in papyro recenti recens quoque ſcriptura eſt tum antiqua res non agitur, 857. 19
Falſitatis ſuſpicio ex his oritur quæ fieri non ſolent vel quæ non veriſimilia, 164.5
Falſitatis ſuſpicio ex inſtantia & ſolitudine conſcribendi inſtrumenti oritur, 862.10
Falſitatis ſuſpicio ex eo oritur quod ex teſtibus pluribus inſtrumenti unus aliquis tantum examinantur, 857.15
Falſitatis ſuſpicio ex eo arguitur quod in loco occulto inſtrumentum conſcribatur, 864.3
Falſitatis ſuſpicio ex eo oritur, ſi à notario non integre nomtum conſcriptum inſtrumentum reperitur, etſi inſolidum fide non careat. probationes enim leuiores per conſiliarios contra notarium ſuſpectum recipiantur, 990.28
Falſum non dicitur, quod primordio veritatis adiunatur, 1000.37
Falſum animo aperto & manifeſto non carere, 947.9.
Falſum in re modica non præſumi, 981.8. & in verſi. ver. dicam.
Falſum dicitur in quo mutatio veritatis ſubſtantialiter loquendo non ſit, 616. 11. verſicu. rurſus falſum.
Falſum non minus is committit qui verum reticet ac is qui mendacium dicit, 689.9
Falſum teſtis committit qui de eo quod ignorat depoſuit, 692.26. ver. ſed & falſi reos. & in ver. aſſertio eorum quæ quis ignorat,
Falſum inſtrumentum præſumitur quod rem non veriſimilem continet, 585.4. & 864.3. ver. & falſum inſtrumentum. & 862.9
Falſum committit qui inſtrumentum celat. hoc amplius falſum admittitur quamuis inſtrumentum à ſe receptum omnino tabellio non negat verum memorem ſe non eſſe dicat rogatum aut non fecerit ſi antiquatus non ſit, 864.9. ver. atq; quod contrarium.
Falſum inſtrumentum de immunitate conſcribens, flammæ ſupplicio non luet, 768.6. & in ver. flamma ſupplicium.
Falſum inſtrumentum de immunitate conſcribens viuus comburendus. 851.15
Falſi ſuſpicionem in ſcriptura cadere quæ recepta uſitatum eſt, 949.13
Falſi ſuſpicio hoc ipſo oritur quod homines ignotos quis nominat veluti quod ab ignotis aliquid actum ſit, 723.5
Falſi ſuſpicionem ex clauſulis inſolitis oriri, 802.7. & 9. 0. 14. & in ver. inſolitis clauſulis.
Falſi ſuſpicio a recenti atramento oritur in charta veteri, 930.15
Falſi ſuſpicionem ab uſu ſcriptura contrario naſci, 930.16. & in verſicul. obſeruationem contrariam.
Falſi pœna ad ignem trahi, cum de immunitate falſum quis inſtrumentum ſcribit, 1000. 436. verſic. contra odium. & in verſicul. immunitatis.
Falſum non aliter videri, niſi ſi mutatio veritatis interueniat, 981.5
Falſa ea præſumuntur quæ veriſimilia non ſunt, 841.2. & 930.1
Falſi ſuſpectos teſtes habendos qui diſſimilia dicunt, 930.[illegible] & in ver. veriſimilitudinis vero.
Falſi ſuſpectum inſtrumentum an hoc ipſo habeatur quod in loco remoto ſit actum & etiam qui incognitus notario ac teſtibus eſſet, 827.1
Falſi pœna ordinaria ceſſat ubi ex falſitate ipſa damnum paſſus quis non eſt, 768.5
Falſi pœna punitur qui ſcripturam aſcultat perinde ut lateant, 719.9
Falſi turpitudinem princeps ſubit qui de feudo eodem plures inueſtit, 629.4
Falſi ſuſpicio ſola pro falſitate in ciuilibus habetur, 809.18
Falſum conſiliarius ſolus contra notarium ſuſpectum probatur etiam ſi criminaliter agatur ut falſi pœna detur, 844.10. ver. conſiliarius ſolus
Falſi crimen ex ſimulatione ceſſat, 821.6
Falſam cauſam ad ſententiam euertendam valere, 941. 25. & in verſicul. cauſa falſa nullam ſententiam.
Falſi crimen probationes deſiderat quæ neceſſario concludant, 657.33. ver. unde dicitur.
Falſi cauendi nomine ficta verba intelligi, 981.7. & in ver. ficta.
Falſi exceptionem poſſeſſorio adiſpiciendam in edicto diui Adriani non obſtat, 942.5
Fama ex teſtibus non probatur qui publice ita dici audiuiſſe ſe aiunt, 621.11. verſic. conſequens his ſit.
Fama ſemiprobationem in ciuili hoc facit ſi ex cauſis veriſimilibus originem ducat, 621.2
Fama ſidem non facit nec ſemiplenam quoties originem ex teſte uno non idoneo ducit, 621.11
Fama qualiter probetur ut ſemiprobationem faciat 621.10
Fama bona notarii à falſi ſuſpicione cum excuſat ideo per errorem ab eo quod omiſſum credendum potius eſt, 857.23
Fama mala notarii quid operatur, 864.10
Fama mala præſumptionem facit, 622.7
Fama publica poſſeſſionem probari, 978.20. & in ver. probationem poſſeſſionis.
Fama ſuetus probatio perfecta non eſt adminiculum aut ſuſpicionem inducit, 621.12. verſ. aut de plene admittam.
Fama cauſa ardua habetur, 697.4. ver. propterea ardua
Famam ſolis antiquis ad probationem plenam valet, ideo feudum ex fama ſola in antiquis probatur 627.5. & in ver. feudum ex fama ſola.
Fama mala producentis fidem ſeſe, ſtra diminuit, 827.5. & in ver. Notarii fides mala & in verſi. falſitas inſtrumenti præſumitur.
Fama probatio in antiquis quam fidem facit. 701. 10 & 821.4
Fama in antiquis ad directi dominii probationem valet, fama vero ex inſtrumento plurib. in antiquis probatur, 701:4
Fama bona acceſſoria indicia contraria diluit, 857.34. ver. miſſa hec generalia facto.
Fama bona & integra ad ſuſpitiones & indicia purganda plurimum valet, 623.10 & 9 3.37. & 933. 5. & 857.14 ver. miſſa hec generalia facto.
Famam vero bonam ad indicia perimenda prodeſſe quamuis ſi in genere reo non obſtant, 947.2. ver. atq; famam eius bonam. & 947.13
Fama bona ad ſuſpicionem fraudis eliderdam plurimum valet, 69[illegible]8
Famam bonam notarii ad fidem inſtrumenti confirmandam valere fides eius aliis quodquam acceſſit. 947.23
Fama duplex contraria interueniente, potior fama iudicatur, qua potius teſte fauet, per quam delictum excluditur, hinc ſit, ut teſtes, qui ex teſtimonio ſtiumi dicunt, hic præſumitur, qui integrum eſſe aſſerunt, 591. 8
Fama vi[illegible] contraria interuenientes teſtes potior[illegible]tur, qui de fama deponunt, quæ ex cauſis certam originem ducit, 991.[illegible]
Fama omnis loci ſpectanda, ubi actus geritur, ideo ſi de matrimonio probando, ſiue de legitimo indicando agatur, fama eius loci ſpectatur, ubi matrimonium celebratum dicitur, ubi partus editus eſt, 991. 69
Fama. In fama probanda, honeſtas, grauesque perſonas eſſe oportet, à quibus famæ originem ducit. 992. 34
niſi ex actu aliquo illa procedat. Veluti ſi in delicto quiſpiam deprehenditur, ob quam deprehenſionem viles perſonæ acclamare coeperunt, tunc enim fama huius probatio admitti ſolet, tametſi a perſonis honeſtis originem non ducat, 991. 33. verſi. tertio neceſſitur.
Famam filiatione probanda non populi totius, ſed vicinæ, & communis opinionis deſideratur. In qua communis opinione probanda ſatis eſt oſtendere, quod apud omnes eius notos habetur pro tali eſt, ſed & maioris partis opinio eorum apud quos notus eſt, ſufficit ex qua communis opinione, aut reputatione, tractatu etiam alio non apparente quaſi poſſeſſio filio acquiritur, 991.35
Fama publica ex teſtamentis plurimis antiquis probatur, in quibus de ea aliquis mentio ſit, ſed ex verbis enunciatiuis plurimis inſtrumentorum tempore vetuſto factorum, & probationem plenam verba huiuſmodi enunciatiua etiam contra tertium præiudicium faciunt Quo enim duo inſtrumenta ſufficiunt ex antiquo facta, in quibus enunciatio pa ſit, 981.32

Ratio

INDEX

Fama ſola ad quaſi poſſeſſionem filij legitimi ſufficit, vt pro legitimo is habeatur, quem pro legitimo populus exiſtimat. Tractum etiam parentum remoto, idem et extra ad filium illegitimum iudicandum fama ſufficit, 991.5

Fama veritati cedit, & tractatibus fortioribus, & cum iure quodam priuilegiato fama probatio ſubnexa ſit facile diſſoluitur, 991.63.

Famæ, aut honoris cauſam vel aſimilem, 988.42.*ver. longe minus,*

Fama duplicis interuenientis illa præfertur, quæ teſtibus pluribus confirmatur, 991.5.*ver. hoc amplius, &* 99.11

Famæ originem ex cauſis probabilibus, atque veriſimilibus deſcendere oportet, 991. 62. *ſed ex cauſis minus probabilis fama oritur, quæ a minus origine ducit.* 991. 62. *ver alienum ab hoc.*

Famæ probatio ea debilior, quam teſte unico oritur, 991.107

Famæ probatio & ſi eo modo non fiat, quem Doctores deſiderant, probationes tamen, præſumptionesque alias conſtituunt. Rurſus multum de neceſſitate famæ probandæ remitti ſolet, quoties ex indicio, aut coniectura aliqua veriſimili argumentum exiſtit. Quo caſu perſonas nominare non oportet à quibus auditum ſit, 991.33.

Famam ſuam negligens crudelis æſtimatur, ideo veriſimile non eſt inuitum ſibi nullam quamquam relinquere. 991.99

Famili*a. Cum familia quid relinquitur, proximiorem admittendum, diſpoſitione in remotiorem non facta,* 984.152. *& in verb. fideicommiſſum reciprocum.*

Familiæ vocationem ad fideicommiſſum abſolutum ſimplex & reciprocum prodeſſe, vt alienandi prohibitio vlla non interueniat, 984.135. *&* 144. *in verb fideicommiſſum abſolutum.*

Familiarum dignitatem cuſtodiri publice expedit, 775.1.*&* 856.22.*ver.quod hic in bono.*

Familiarum dignitas ac decus per diuitias cuſtoditur ab inopiam vero honeſtis omnis deficit, 775.2. *& in ver. diuitiis familiarum dignitatem.*

Familiaritatis iure toleratum in dubio aliquid creditur potius quam iuris ſui renunciatio iudicatur 745.8

Fauor *in conſeruatione inest,* 610.9

Fauori ſuo renunciare cuique licet, 777.2. *ver de iuribus, plane ubi cum fauore ſit coniuncta alterius vtilitas, tunc enim iuri fauorique ſuo in perniciem alterius renunciare quiſquam non poteſt,* 777.4.*ver.iure monaſterii, in obſirmato*

Fauorem in reciprocatione exiſtere cum inuicem inter aliquos quid ſtatuitur, 973.11.*ver. fauor item, & in verſ.reciprocatio.*

Fauorem hoc ipſo innocenti præſtari, quod audacia rite non reſiſtitur, 987.2. *ver.inde delinquentes.*

Fauorabili*s diſpoſitio dicitur per quam ad ius commune res redigitur,* 610.9

Fauorabilis diſpoſitio habetur per quam ius conſeruatur, 532.62.*&* 63.12

Fauorabile ſtatutum habere unde iuris communis minor correctio ſequitur, 966.29. *& in ver.ius commune.*

Fauorabilis diſpoſitio reſtringi debet ubi permixtum onus habet ſicuti vbi iura communis contrarium fauor inuenitur, 769.7.*& in ver.extenſio in fauorabilibus.*

Fauorabile principis beneficium dicitur, 701.59.*verſ. beneficium plane principis.*

Fauorabile ſtatutum dicitur ex quo agnatorum cauſa fœminæ excluduntur, 775.5

Fauorabilis diſpoſitio dicitur quæ ob fraudes tollendas introducta eſt, 762.6.*& in verſ.fraudibus occurrendum eſſe.*

Fauorabilis lex æſtimatur, ac extenſionem recipit ſi per eam flagitia coercentur, 835.9. *verſ. inde facit vt fauorabilis.*

Fauorabilis materia fideicommiſſi conditionalis tranſmittendi habetur quoties coniectura aliqua tranſmiſſioni fauet, 667.4. *verſ.eodem pertinet.*

Fauorabile eſſe quod quid cum iure communi conſentit, 934.6

Ab oppoſitis argumentando, 899. 43. *& in verſ. ius commune.*

Fauorabilem ſcripturam haberi quæ communi iure non læditur, 964.2.*ver.fauorabilem, & in verſic. ius commune.*

Fauorabile dici, quod iuri communi conſentit, 1000. 75.

Fauorabilem cauſam intelligi, ne onere gemino quiſpiam aggrauetur, 1000. 436. *& in verb duplici.*

Fauorabilem diſpoſitionem reſtringendam, in qua tertij permixtum incommodum ſit, 1000. 74. *& in verb odioſam.*

Fauorabilem iuris conſeruationem videri, 985. 63. *ver.fauorabilis plane.& in ver.conſeruatio.*

Fauorabilis. In ſpecie fauorabilis interpretatio eligenda, quæ ad ampliandum valet, 1000.72

Fauorabilis interpretatio eligenda. vnde ſubditorum bona conſeruantur, 1000 50. *&* 145. *& in verb. conſeruatio locupletum.in verb. cauſam in ſpecie. ver.ratione & alia.*

Fauorabilis inter ratatio eudientur. vnde iuris offenſio excluditur, 1000. 49. *& in verſi.id. correctio.*

Fauorabilis. Verba in ſpecie fauorabili ladi, vt amplationem ius accipiat, 1000.72. *& in verb. improprie.*

Fauorabil*ius id dicitur, quod cum iure communi conuenit,* 989.8.*ver fauorabilius porro.*

Fauorabilius id æſtimari, quod iuri communi conſenſit, 1000.370. *& in verb.ius commune.*

Fauorabilius id æſtimari, quod potentum eſt, 985.64. *ver. fauorabilis plane. & in ver.conſeruatio. & in verb potentes.*

Fauorabilius quod eſt, idem potentius eſſe, 985.67. *& in verb.potentum id habere.*

Fauorabilius quod eſt idem & potentius, 966.32 *ver. id quidem imprimo, & in ver. potentius id videre*

Feudal*ia bona in territorio ſita non præſumi quamuis feudi iure territorium æſtimatur,* 896.21. *& in ver territorium quamuis.*

Feudal*ia bona in territorio poſita ex conceſſione eius non exiſtimare,* 896. 13. *& in ver. territorij conceſſione.*

Feudalia bona eſſe ex quibus præſumatur, 662.1. *ubi præſumptiones ſint enumerantur.*

Feudatari*us naturalem tantum poſſeſſionem habet quo perſona cohæret ad ſimilitudinem vſufructuarij,* 621.3

Feud*um antiquum. de feudo antiquo vaſallus non diſponit tam inter viuos quam in ultima voluntate,* 662.4

*Declaratur,*662.15. *ver non obſtat teſtamento*

Feudum qui poteſt alienare domino inconſulto, idem & de eo teſtari. 711.6

Feudum hæreditarium agnato deberi qui hæres non eſt, tum per eum non ſtat quominus hæres non ſit, 965.15.*ver.quin etiam.*

Feudum ſi pro ſe, & filiis, & hæredibus concedatur, verbum hæres ad filios aut deſcendentes reſtringi debet, 660.9. *& in ver.hæredibus verbum.*

Feudum alienabile, & hæreditarium à fideicommiſſo non excludi, 912.10

Feudum hæreditarium ſecundum quid à ſucceſſore non reuocari, 911.13

Feudum hæreditarium, nec mortuo alienante reuocare licet, 745.9

Feudum ubi hæreditarium ſecundum quid antequam eſt contra factum defuncti hæredem venire, 934.7.*& in ver.hæredem.*

Feudum ubi eſt hæreditarium hoc eſt pro deſcendentibus agnatis vel hæredibus quæſitum hæredes deſcendentes agnatos ve eſſe oportet, 743.6

Feudum hæreditarium. ad feudum hæreditarium alij non admittuntur, quam qui hæredes primi acquiſitoris ſunt, aut ultimo loco defuncti, 663.5

Feudum pro ſe, & hæredibus acceptum hæreditarium ve ſecundum quid, an in pacto, & prouidentia dicatur, 954.6

Feudum hæreditarium ſecundum quid niſi hæredibus dari debere, 894.14. *&* 16

Feudum hæreditarium ſecundum quid vni ex pluribus pater conferre poteſt tam inter viuos, quam ex vltima voluntate, 624.5. *ver. ſecundo, vbi conceſſerit quicquam, & in ver. feudum nouum vni ex pluribus.*

Feudum hæreditarium in totum alienari in præiudicium deſcendentium, & agnatorum poteſt, 848. 12.*&* 634.4

Feudum vbi eſt hæreditarium etiam ſecundum quod hæres contra factum defuncti non venit alienationem ab eo factam non reuocat, niſi ſi in inuentario hæres ſit, 600.7. *& in ver.hæres vaſalli.*

Feudum hæreditarium ſecundum quid, an habeatur, quod cui datum, & hæredibus ſuis eſt, vt hæredes ſint eſſe vaſalli vltimi, aut feudi auctores oportebat, 960. 9. *& ſeq. & in verſi.hæredibus.*

Feudum hæreditarium ſecundum quod videri, quod cui pro ſe datum,& hæredibus eius eſt, 713.12

Feudum in dubio hæreditarium ſecundum quid cenſetur, id eſt pro ſe, & filiis hæredibus tamen à patre acquiſitum, 624.6

Feudum hæreditarium ſecundum quod vellet magis naturam habere, 965. 4.*& ſeq.*

Feudum hæreditarium æſtimare ex verbo hæredibus ſecundum quod ſolet, vt hæredem primi, 679.2

Feudum hæreditarium ſecundum quid, an dicatur, quod cui datum, & hæredibus eius eſt, 96 .19

Feudum ex fama ſola in antiquis probatur, fama enim in facto antiquo ad probationem plenam valet, 627. *& in ver.fama in facto antiquo.*

Feudum ex inueſtitura & iuramento fidelitatis probatur ſimiliter ex præſtatione ſeruitiorum. & ex recognitionibus feudum præſumitur vbi una homagij, via quaſi feudalia quiſpiam recognoſcit, 613.6

Feudum ſtricti iuris dicitur ubi id ſtrictum interpretandum. conſuetudinis enim ſuadatur quæ ſtricti iuris eſt, 606.2

Feudum vbi extraneo prorſus à vaſallo datur ex legato aut conceſſione, an inueſtire legatarium aut hæres à domino debent, 723.7

Feudum in reſtitutionem fideicommiſſi venit vbicunque ad fideicommiſſarium inueſtitura pertinet, 711.8

Feudum a quo principaliter agnatis omnibus deferri quando dicatur, 259.15. *verſi. enimuero a quo principaliter.*

Feudum agnatis cum equitus à concedente non ut in eius conceſſum eſt, 622.7. *ver. eadem ratio feudi a*

Feudum pro loci moribus interpretandum, vt qualis loci conſuetudo ea conceſſum videatur, 926. 10.*& in ver.conſuetudo.*[illegible]*ver.feudum pro loco.in verſic.interpretatio feudi.*

Feudum pro maſculis & fœminis ſi concedatur ordine ſucceſſiuo fœminæ admittuntur maſculis deficientibus, & poſteri a[illegible] deorum conditio linea, & agnati tamen ſi remotiores ſunt, 664.25

Feudum pro ſe, & legitimis acquiſitum naturalibus non debetur quibus tamen ab initio conceſſo [illegible], 701.16.*& in ver. [illegible] feudi incapax.*

Feudum quod pro ſe, & deſcendentibus concedatur ſi ad deſcendentes antiquare ſemel cœperit ad infinitum deſcendentibus à primo acquiſitore deferetur, quamuis ſtatuſue, alias vaſallo ſint nonnulli extincto, 679.8

Feudum quod ad dominum directum reuertitur aggregat de unitis renunciare debet, etiam re non integra vitatis cum datum alij tam eſt, qui ultimum tamen conceſsionem vacat, 639.10

Feudum non præſumitur, ob id liber de iure non vaſallus, non præſumitur, 631.8

Feudum non præſumitur quoties coniectura aliqua interueniunt quæ ad feudi naturam accedunt quoties in alio verum allodium arguitur, 60 .. 14.

Feudum ſine cauſa à vaſallo auferre princeps non poteſt, nec in alium transferre, 602. 22. *&* 640. 17.*&* 233 *verſi. & in ſpecie feudi,* 933. 10. *&* 803.7. *ver. quæ vero ratione.*

Feudum à vaſallo non auferetur qui adhærentes domini offendit, quoties domini ſpecie gratia ſecum offenſio non eſt, 807 3

Feudum quibus caſibus in delicto perditur committitur tamen, & committendum ante [illegible] vaſallum oportet, quam ſenes careat, 68 .6

Feudum committens agnato an iure legare poſſit quemadmodum inter viuos alienare, 721.1.*&* 710.2

Feudum ſine licentia domini, an in agnatos alienare liceat qui communi ſub ſui iuris ſtatuto loquuntur, 664.16

Feudum in agnatos nullo domini conſenſu alienatur, 913.5

Feudum in eum alienare poteſt qui ad illud vocatur per inueſtituram ad, quamuis proximiores extraneos ad quos peruenire ſemel debet domini directi conſenſu non accedente, quamuis agnatis ipſis proximioribus alienationem noceat, 679..6

Feudum bonum an præſumi quoties maiorem eorum partem feudi eſſe conſtat, 949.4

Feudi alienationem in ſtatum aliquem aut agnatum factam poſt annum reuocare non licet cum ius [illegible] deroga ,o [illegible] videantur, 624 18

Feudum facilius reuocatur mortuo alienante quam

to ſuperſtite. nam poſt mortem renocare id licet proſſo non reſiſtente quibus caſibus renocandi facultas detur: at ubi alienatore viuo renocatur reſtitui pretium debet, 743.8

Feudi alienatio facta à patre facta eo ſuperſtite filius non renocat nec agnatus remotior agnato proximiore interueniente, 626.21

Feudum conceſſo, & quibus dederit conceſſum intelligitur domino alienatur, 555.5

quod procedit tam in vltima voluntate quam inter viuos, 711.4

Feudi alienatio inconſulto domino, an fieri poſſit vbi pro ſe, & quibus dederit datum feudum apparet, 828.8. ver. idquidem praecipue, & in ver. conſenſu domini animaduertione.

Feudi alienandi facultas ob clauſulam illam datur, & fuerint quidquid voluerint, quae ita ad voluntatem vltimam, ac etiam inter viuos pertinet, 828.1

Feudi commoditas domino inconſulto alienatur, 577.5

Feudum alicui pro ſe ſuis, & deſcendentibus maſculis conceſſum, an alienari aut ex liberis vni praelegari poſſit, 732.1. & ſeq. vbi in ſpecie hac diſtinctio adhibetur.

Feudum in remotiorem agnatum à vaſallo alienatum renocari per proximiorem poteſt, 804.2. & in ver. agnatus proximiore.

Feudi inconſulto domino alienati ſuis à tertio non obiici, 913.1. & in verſic. tertius id eſt domini directi ius.

Feudi alienatio domini etiam permiſſu facta agnatis aliis non praeiudicat, 674.43

Feudi ſucceſſionem legitimam quantum ad eum non videre qui defunctus non eſt, verum in pacto & prouidentia alterius primi ad feudum peruenire, 950.2

Feudi ſucceſſionem ad vniuerſitate deſcendentes ſpectare, 929.3. & in ver. deſcendentes ad feudum.

Feudum de feudi medium teſtando. ſed nec dotis cauſa diſponere licet, 812.1

Feudi alienatio domini in vſu facto agnatorum ius non laedit, 859.13

Feudum aut emphyteuſim donare facilius permittitur quam vendere, 711.5

Feudi alienatio domino inconſulto facta non valet, 858.5

Feudum alicui aut ab eo legitimam cauſam habenti concessum in extraneos alienari non poteſt, 828.10. verſ. idem ex Campegio probatur.

Feudum nouum perinde, ut antiquum haberi vbicunque iure conceſſum feudi antiqui eſt, 952.6

Feudo iure antiqui naturam in pacto accedere, 975.6.

Feudum nouum iure antiquo conceſſum feudi antiqui naturam effectusque induit, 624.3

Feudum nouum eſſe deſinit ſtatim, ut ad gradum alium ambulat, 624.27

Feudum rectum quod dicatur remiſſiue, 954.1

Feudum rectum in dubio aeſtimari, 965.17

Feudum in dubio rectum, & ſecundum rectam eius naturam in dubio quaeſitum intelligitur, 634.3

Feudum in dubio, vbi inueſtitura eius non apparet verè rectum vt inducatur, ita vti natiuo ius ſort, 614.2. & 633.6

Feudum non ideo rectum minus haberi quod heredum in eo mentio accepimus ſit. 965.16. & 17

Feudum rectum ſi id eſſe non deſinit, quod heredem eſſe filium oportet cum transferri in extraneum nequeat, in hoc demum hereditarium aeſtimatur, quod heredem filium eſſe oportet, 654.3

Feudum rectum alienare in praeiudicium eorum non licet pro quibus conceſſum eſt, ſimiliter, vt ſit iure antiquo feudi nouum datur, & qua ratione non alienatur, ita nec legare illud licet, 752.2

Feudum rectum, in feudo recto ſuccedendi improprie non eſt cum à domini conceſſione habeatur non à defuncto qui de eo diſponere non poteſt, ideo ex inueſtitura ſuccedit non ex iure hereditario, aut iure accreſcendi, 713.11

Feudum ſecundum naturam eius praeſcriptam intelligitur, 624.1

Feudum gratis datur donationemque, & beneficium habet, ideo ſi precio accepto feudum non dicatur, 744.12

Feudi alienati renocationem niſi pretio reddito dum alienator viuit non fieri, 915.2

quod ſi filii interueniunt, 913.2

Feudum alienatum proximior agnatus non renocat vbi alienati feudi expreſſim vel tacite conſenſit ni ius renocando intra annum quoties agnato remotiori alie iactio ſit. 743.12

Feudi antiqui alienationem ab herede alienatoris non retractari, 894.11. & in verſicul. herede facto.

Feudi antiqui alienatio in permiſſum agnatorum, an à domino directo fieri poſſit, 667.21

Feudum antiquum cum pro ſe ſuis, & deſcendentibus conceditur agnatum non excludit, quia ex natura feudi antiqui comprehenſi intelliguntur, 762.9.

Feudum nouum dicitur quod eius ore vetuſtiſſimo apud lineam vnam tantum recta dum fuit, deinde ad agnatos alios transuerſales peruenit, qui ab eodem feudi auctore non veniunt, 995.11

Feudum nouum in nouo pacto, & noua forma in inueſtitura renouanti interpoſita in parte dicitur, quod tamen ſecus in agnatorum permiſſum non poteſt, quibus iam quaeſitum in prioribus inueſtituris erat, 995.2. verſ. neque ad rem attinet.

Declaratur, 995.10

Feudum nouum dignitatis vt perinde non tribuit, vt antiquum quod in feudo dignitatis, quale feudum Ducatus eſt, locum non habet, 982.10

Feudum nouum in dubio praeſumendum Iaſone auctore, 1000.3

Omnino, 1000.45. Iaſonis diſſimilitudo, 1000.45

Feudum nouum, quod denuo ei conceditur dicitur, qui excluſus ab eo in repudiatione ſua fuerat, 995.13.

Idem ſi ex delicto ſuo quis excluditur, 995.13

Feudum nouum quod dicatur, 1000.49. & in verb. feudum nouum quod dicatur.

Feudum nouum, ſeu emphyteuſis noua non dicitur in conceſſione inueſtitura, qua veteres renouat, ad quam nominatim refert verum paternum, antiquique feudi nomen, effectumque retinet, 995.0

Ampliatur 995.2 verſ. neque ad rem attinet, etiamſi noua forma, & pactum nouum adiectum ſit, quatenus agnatorum praeiudicium reſpicit, & 995.17

Feudum probari inueſtituris, 1000.40. & in verb. inueſtituras.

Feudum proprium à vaſallo non impugnari à quo alienatio facta feudi eſt, 1000.331. ver. ſi dixeris,

Feudum proprium atque rectum in dubio praeſumi, atque vitale praeſcriptum intelligi, 1000.314. & in verb. praeſcriptionem.

Feudum pro deſcendentibus agnatiſue acceptum per clauſulam, & quibus dederit, no immutari, 1000.319

Feudum quod non praeſumitur, 1000.417

Feudum rectum niſi ad deſcendentes non ambulat, 1000.334

Ampliatur, 1000.354. verſ. ſed enim.

Ampliatio altera adſtruitur, etiam cum pro heredibus & ſucceſſoribus vtriuſque ſexus accipitur. Cephal. in conſ. 9. num. 2. ſed idem verbis illis detractis vtriuſque ſexus, vt non alii quàm aſcendentes intelligantur, quamuis heredes eos eſſe oporteat, & verbum heredibus ad maſculos, ſucceſſoribus ad foeminas pertinebit. Alexan. in cõſ. 44. in princ. lib. 1. in conſ. 10 colum. fi. verſ. & qua ratione dixi lib. 3. Curt. Senior in conſ. pen. num. 6. cum aliis apud Deci. aggregatis in conſ. 171. num. 3. in fin. verſic. tertio principaliter. & num. duobus ſeq in cõſ. 208. num. 11. Pariſ. in conſ. 106. num. 21. & ſeq. lib. 3. Curtius minor conſ. 158. num. 14. & ſeq. Socin. Iun. in conſ. 95. num. 26. lib. 3. Sed & foeminas excludi, cum pro heredibus & ſucceſſoribus feudum datur, in dict. conſ. 106. Pariſ. teſtatur num. 25. Apparet in hoc, vt in verba hac inueſtitura non concepta, non modo hereditarium ſimpliciter feudum Nouum non ſit. Sed & ordine ſucceſſorio mutata foemina intelligantur. Siquidem mente deſecata, & ratione communi meditari rem libet.

Feudum ſeculare. Cum ratione feudi ſecularis ſententiam epiſcopat pronunciat, ad Archiepiſcopum appellatio non interponitur, verum ad dominum feudi ſecularem, 996.7

Feudum à concedente non ab eo, cui conceditur ad ſucceſſores peruenire, 983.40

Feudum à vaſallo in ſubditos fauente, & indebite eos tractante, auferre Princeps poteſt, 993.35

Feudum agnato, vel remotiori impune quantum ad interitum eius, alienari, 1000.488

Feudũ alienata non ideo minus ab agnatis vendicari, quod voluntate domini facta alienatio ſit, 1000.295. & in verb. agnatorum conſenſum.

Feudum antiquum ut praeſumatur, 1000.46. & 47.

Feudum antiquum in toto praeſumendum, pars enim feudi antiqui apparet, 1000.48. verſ. hoc amplius.

Feudum cum preteritionem habeat non praeſumi in dubio, 1000.8

Omnino 1000.19

Feudum domini etiam permiſſu agnato etiam remotiori alienatum, alienatore extincto, recte ab agnato proximiore, filiove alienatoris pretio non reſtituto, auocari, 1000.28

de quo etiam, 1000.204. & 295. & 298

Feudum Ducatus non diuidi, 983.27

Feudum Ducatus ſeu Marchionatus licet indiuiduum dicatur, diuiſionem tamen per pecuniam recipit, vt pecunia, ſeu aeſtimatio in portiones ſuas aliis detur, 995.29. verſ. ſexto reſpondetur.

Feudum ex pacto ac prouidentia à filio non renocari, atque ideo deteriorem eius quàm agnatorum cauſam videri, 1000.7

Sed improbatur, 1000.93

Feudum ex pacto & prouidentia dici verbum, in quo heredum mentio non ſit, 893.12

Feudum in regiſtro praeſumi, vt feuda in bona praeſumantur, quae relata in regiſtro non ſunt, 1000.62. & in verb. regiſtrum.

Feudum ex verbis generalibus contra tertium non praeſumi cum omnibus praediis, villis, paſcuis, & iurisdictionibus ad caſtrum pertinentibus, 1000.418.

Feudum facto ipſo probari, quod onera quis pagamica propter bona, quae non trahit ſuſtineat, 1000.64.

Feudum foemineum, id eſt, à foemina, aut foemina datum ad foeminas ambulare, 985.56

Feudum hereditarium videri, quod pro ſe cuidatum, & heredibus eius eſt, 1000.4

Omnino 1000.70. & 77. improbatur, 1000.77

Feudum hypotheca generali non cedere, 1000.294. & 390. & in verb. generalem. & 1000.21

Feudum hypothecae impune non ſupponi, 1000.293. verſ. ſed nec hypotheca.

Ampliatur, 1000.390. verſ. hoc amplius, & in verb. hypotheca.

Feudum. In feudo antiquo, aut paterno tranſuerſales ſuccedunt ab eodem ſtipite deſcendentes, 955.2

Feudum inter dominum & vaſallum ex verbis inueſtitura, aut recognitionibus generalibus probari cum villis, praediis, vineis, pratis, paſcuis, nemoribus, &c. pertinentiarum commemoratione, ſeu reſtrictione ad eas non facta, 1000.430. idem in ſexto caſu, vbicunque caſtri ſimpliciter conceſſio ſit, 1000.430

Feudum in ſucceſſorum iniuriam non alienari, nec diſponi, 983.13

Feudum indiuiduum dignitatis maioris quatenus ad hoc dicitur, ut inuito domino directo diuidere id liceat, diuerſum eſt, ſi domini voluntas accedat, 995.29. verſ. quarto reſpondetur.

Feudum iniuſſu domini alienatum ad agnatos, non etiam ad dominum transferri, 1000.294. verſic. ſed ſi contra quam.

Feudum nouum an dicatur ex renouatione inueſtiturae, 992.9. & 13

Feudum nouum, antiquum ex clauſula fieri iure recti & antiqui feudi, 1000.322

Feudum nouum dicitur in additione noua forma, poteſtate noua forma adiiciendo interueniente, 991.10

Feudum nouum dicitur quod renouatum eſt, ſi amiſſum antiquum ex crimine omnino ſit, 995.15

Feudi clauſulam, & quibus dederit generaliter inter viuos morientes, & ab inteſtato etiam accipi, 1000.74

Feudi conceſſio, aut priuilegij his verbis facta reddimus & de nouo concedimus conceſſio noua ob verba poſteriora intelligitur, quia prioribus poſteriora derogant, 987.7. verſ. ſeptimo in ſpecie.

Feudi domino inconſulto alienationem prohiberi, 1000.293

Feudi ex pacto, & prouidentia ius, nec in filiorum iniuriam deterius, 983.17

Feudi filii agnati ſue, nec domino volente alienationem nocere. 1000.204.

Huc pertinent quae ſcripta ſunt, 1000.21 & 259

Feudi nequidem neceſſitatis, aut pietatis, ſeu animae cauſa alienationem permitti, 2000.30

Vberius 1000.69. ob neceſſitatem vrgentem feudũ alienari, ne quide canonicum ius patitur, c. quae in eccleſiarũ, ibiq. Dec. n. 10. in 6. no, de conſti.

Idem

Idem Rimi. in conſ. 18. nu. 16. verſ. & prædicta procedunt lib. 1.
Feudi renouatio ſub qualitatibus priſtinis facta intelligitur. 995. 9. verſ. atque in renouatione feudi ſed an idem ſit dicendum iure conceſſione priore extincto. Ruinà Boer. diſſentit.
vide omnino. 995.13
Feudi ſeruitutes bona paganica ſubijci poſſe, niſi alio nomine dicatur. 1000.59
Feudi ſucceſſorem ære defuncto alieno diſſoluendo non adſtringi. 1000.87
ampliatur, quamuis defuncti hæres per inuentarium tamen ſucceſſor vaſallus ſit. 1000.27
Feudi vitioſam alienationem factam à filio etiam ſucceſſore citra pretij reſtitutionem reuocari. 1000.25
Feudi hereditario admiſſo factum defuncti ab herede eius, nec ex inuentario mutari. 1000.6
Feudo ſeruitutem in ſucceſſorem detrimentum non impoui. 983. 16. & vide in verſ. agnatis non ſeruitutem.
Feudo vaſallus priuatur, qui iuſtitiam ſubditis non miniſtrat, vel male cum eis agitet, ut tyrannidem arripit. 976.9
Feudorum alienationem in clauſula permitti, & faciunt quicquid voluerint. 1000.252
Feudorum naturam à vaſallo in perniciem ſuum alterari. 1000.320. & in verb. inueſtituram.
Feudorum naturam per clauſulam non mutari, & quibus dederit. quoties per inueſtituram aliae feudi ſecolum natura acquirit. 1000.358
Feudorum nouorum ſucceſſio agnatos transuerſales non admittit. 1000.14
Feudorum probationem non mediocriter in regiſtro tamari, in quo bona deſcripta feudataria non ſunt. 1000 18. & in verb. regiſtrum.
Feudorum qualitatem ex cauſa originali, aut prima donatione. 900.13 & in verb. cauſam primam. & in verb. originalem cauſam.
Feudi antiqui naturam ex cauſa noua accedere, iure feudi antiqui, 926.1
ampliatur, 926.1. & in verſic. nouum quod.
Feudum nouum ob nouam conuentionem dicitur, 579.1
declaratur, 579.5. & 25
Feudum nouum ex forma noua ſiue alteratione non aliter fit, niſi ſi circa accidentalia alteratio contingat. 769.8
Feudum nouum dicitur de quo quaſi nouo inueſtitur ſo quae potus niſi denominatione effectus repugnat, 796.1
Feudum nouum ex qualitatibus nouis fieri, quæ adiunctæ nouæ ſunt, 910. 4. & in verſic. nouum non nouum.
Feudi noua mutatio in inueſtitura poſteriore facta nouum feudum non facit, quod antiquum erat, ſi confirmatio omnium iurium, & prærogatiuarum veterum facta ſit, 796.6
Feudo in domino directo perniciem ſeruitutem non impoui, 899.25
Feudum à pacto magis quam iure eius pendet, quare ubi pactum eſt, ut feudum alteratur, feudi enim natura pro genere eſt pactum vero ſpecies quæ genere derogat. 624.14 verſ. conſequens huc ſit.
Feudi pactum potius quam ius ſpectandum, 579.24
Feudum ex pacto & prouidentia dicitur ad quod filij, aut heredes vocantur heredum verbo non facto, 960.10
Feudum ex pacto & prouidentia dicitur quod pro ſe, ſuiſque filiis nepotibus, & pronepotibus, & omnibus, tam maſculis quam fœminis in perpetuum deſcendentibus conceditur. 679.3
Feudum ex pacto & prouidentia exiſtimari quod ei datum, & heredibus ſuis eſt doctoribus non paucis viſum. 960.11
Feudo ex pacto & prouidentia quæſito agnati non priuantur ob commiſſum à vaſallo læſæ maieſtatis crimen. 859.12. verſ. in quæſtione hac.
Feudo filium heredem ob patris delictum carere, 894. 12. & in ver. patris delictum.
Feudi conſiſtant creditorum appellatione cedant, 577.1
publicatur, 577.3
Feudum ex inueſtituris probatur, 822.3. ver ſed enim ex inueſtituris.
Feudum inueſtiturus ita docet ſi ius alienum ex ea non læditur, 583.18
Feudi probatio in prædiis ruſticis an ex verbis inueſtituræ perficiatur cum omnibus poſſeſſionibus ad ipſum caſtrum pertinentibus, 627.1. & per totum conſ.
Feudum ex recognitione oſtenditur, & per ſummum in antiquum. 583.17
Feudi alteratio ad id reſtringitur in quo facta eſt, in alios vero naturam ſuam feudum retinet. 679.11. & 579.3. & 713.14
Feudum ad vniuerſitatem facti pertinere. 973.5 & in ver. vniuerſitatem facti.
Feudum aliquid eſt nec poſſeſſio eius ideo de poſſeſſione beneficij eccleſiaſtici iudex prophanus cognoſcit, 633.3. & in verſi. iudex feudalis de poſſeſſione.
Feudi natura ea eſt, ut ad liberos omnes ex partibus æquis pertineat, quamuis heredes ſcripti ex partibus diſparibus ſint. 624.1. ver. feudi plane natura.
Feudi naturam inueſtitura aut feudi conceſſio lædit 713.3
Feudum non alterari pro arbitrio inueſtientis & primi acquiſitoris potiſſimum ad tenor inueſtituræ ipſius ſpectandus, qua feudi natura derogat, 619.8
Feudum alterari per ſequentes inueſtituras nō poteſt, ideo quod hereditarium feudum per inueſtituram antiquiorem eſt hereditarium eſſe per inueſtituras ſequentes non deſinit idem econtra, 679.2. & in verſ. inueſtitura prima vbi latius.
Feudum naturam mutari non poteſt niſi conſenſu eorum interueniat quorum intereſt, 679.4
Feudum nouum ad eos non venit qui ex latere ſunt, 579.2
declaratur. 579.5
Feudum nouum pro ſe, & deſcendentibus eorum maſculis ab aliquibus quæſitum, an linea aliorum extincta ad agnatos transuerſales ambulet ut primis acquiſitoribus deſcendentes, 713.1
Feudum nouum transuerſales non admittit ad ſucceſſionem, verum ad dominum reuertitur ſi ex transuerſalibus quiſquam ſine deſcendentib. moritur, 796.5
Feudum ad transuerſales non ambulat, ſed deſcendentium linea non interueniente ad dominum directum redit, niſi iure antiqui feudi conceſſum fuerit 664.1
Feudum nouum transuerſalib. deberi, quod iure feudi datum antiqui ſit, 965.4
Feudum nouum indiuiduum transuerſalibus non denegare, 965.3
Feudum nouū vnicus filius concedere pater poteſt, quod locum ſine dubio habet quotus hereditarium feudum ſecundum quid eſt ad quod aſpirare filius deſcendentibus ve, aut agnati non aliter licet niſi ſi acquirentis heredes exiſtant, 624.5
controuerſia pariter caret, ubi ex cauſa onerosa, 624.5
Feudi noui conceſſio facta eſt, 624. 5. verſi ſecunda ratio. & in ver. feudum hereditarium ſecundum quid.
Feudum nouum cum iure antiqui conceditur transuerſales ad id admitti, tametſi non doceant à primo ſe acquiſitore deſcendiſſe, 926.1. & 2. ſed n. 5. in primis. & ſeq.
Feudum nouum iure antiqui feudi conceſſum, feudi noui naturam perdit, & antiqui induit, ita ut ad transuerſales acquiſitoris agnatos veniat vel etiam vniuerſalibus remotis in omnibus, & per omnia, 634.9
Feudum nouum iure antiqui conceſſum cum ex liberis conferri non poteſt. 624. 3. verſicul. atque in ſpecie
ſed contra 624.13. verſ. ſecundo reſpondetur.
Feudum non aliter iure antiquo datum ad alios ambulet, quam qui comprehenſi inueſtitura ſunt ſicte & arguo, 965.21
Feudum ex pacto & prouidentia primi auctoris acquiſitum heredum mentione non facta, ut deſcendentium, aut agnatorum tantum filius non veniet quamdiu aui pater vel viuunt à quibus facta alienatio eſt, ut quidem pretio reſtituto tamen in alios agnatos proximioribus non recipitur ibique diuerſitatis rationes aſſeruntur, 743.10
limitatur, & declaratur, 742 in fin.
Feudum francum. pro feudo franco ſeruitium non præſtatur de quo actum eſt, ut præſtetur, & ibi an pro feudo franco omne præſtare debeat. 604.19
Feudum francum vaſallus alienare poteſt. 634.1
Feudum hereditarium dicitur quod pro heredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, conceditur ab id ad extraneos, transferri poteſt, 701.40
Feudum ſimpliciter datum filiorum heredum in verbo non factis heredibus conceſſum accipientur videtur, 965 16
Feudum pro filiis ſimpliciter quæſitum pro filiis tanquam heredibus quæſitum in dubio intelligitur. 634.2
Feudum hereditarium, an accenſeri ita, ut in extraneos alienari poſſit, quod pro ſe, & ſi in heredibus, & ſucceſſoribus quæ itum eſt. 660.6
Feudum hereditarium dicitur ſimpliciter, & abſolute quod pro heredibus quibuscunque datur propter dictionem hanc vniuerſalem. 662.1
Feudi conceſſio fauorabilis eſt cum beneficium & donationem principis habeat, 701.59
Feudi conceſſionem latiſſime contra principem interpretamur, ut filij appellatio ad nepotem trahatur, 713.8
Feudum cum principe legitur formam conceſſioni præſcribet quam ipſe volet, 624. 25. verſicul quid porro.
Feudum ſolum ad nobilitatem conſeruandam valet, 215.2. & 952.4
ideo quod in feudo nouo, 952.5. & in ver. nobilitas ex feudo ſolo.
Feudo dignitatum quæ dicantur. 895 7. ver. inde ſublatum eſt.
Feudum mutua diuiduitatem non admittit, ideo id illud primogenitus ſolummodo aſpirat, 626.8
Feudi dignitas indiuidua. 893. 7. verſic. inde factum eſt.
Feudum indiuiduum quod dicatur, 865. 1. verſicul. indiuiduum plane. & in verſi. indiuiduum feudum.
Feudum dignitatem graduumque excellentia habere illicitum cum perpetua in indiuiduo eſt. 659.3
Feudum contractus dicitur, 702.11
Feudum contractus nominatum dicitur. 602. 21. & 688. 9. & 933. 1. & in verſic. contractus nominatus.
Feudi contractus non gentibus modo, ſed iure populi Romano cognitus erat, ſed à iure ciuili poſtea aut conſuetudine feudorum vſus introductus. 669.3
Feudi ex conſuetudine diuiſionem à ad ſeculos recipiunt. 995.19. verſ. ſeptimo reſpondetur.
Feudalem rationem ipſo arguit, quod in feudo pars maior bonorum ſit. 1000.446
Fictæ, impropriè verba accipienda, ut delictum ſileat. 979.6. & in verb. impropria.
Ficta verba intelliguntur quo falſum mouentur. 366.3
Ficta & impropria verba accepi, ut delictum non admittatur ſeu delicta quis abſoluatur. 981.4. & 7. & in ver. delicta impropria.
Fictio ad poſſeſſionem ſtatim cum dolo quis poſſidere deſijt ſtatutum non trahit quod de poſſeſſione meminit. 6 . 16. & in ver. dolo qui poſſidere deſijt. & in ver. poſſeſſor qui poſſidere dolo deſijt.
Fictio ad caſum fictum lega, aut ſtatuti diſpoſitio ſideiis trahitur quam homini. 675.7
Fictionem in pacto ſubrogationis non cadere ut vel vna alterius naturam aſſumat. 973.8. ver. tertio reſpondetur.
Fictio an locum cum denique ſi forma veritas non poteſt. 979.25. ver. tuo cum agitato.
Fictio. ad fictionem non aliter recurritur, ſi commode conſultius nequit. 579.25 ver. atque ad fictionem.
Fictionem triplicem ob circuitum declinandum permitti, 936.2. & in ver. circuitum.
Fictionem homo ad ſui perniciem minime, 971.7
Fictionem ex verbis intellige pro aſſibus haberi, 941.17. & in ver. habere.
Fictionem pluralitatem perſonarum diuerſitatem nomine permitti. 893.6
Fictum caſum verbis vniuerſalibus apprehendi, 945. 24. & in ver[...] quoniam modo vniuerſalia verba ad caſum f[...]
Fictus caſus non comprehenditur ſub ſtatuto, vel diſpoſitione odioſa. 769.3 & in ver. ſtatutum, vel odioſa diſpoſitio.
Fideicommiſſaria hereditatis petitio probatur non poſſeſſionis bonorum de dotis, id eſt, quod poſſeſſa bona à teſtatoribus fuerint ut quibus ſubſtitutiones ſunt, 801.21
Fideicommiſſaria ſubſtitutio ſpurio ſit, ſi ſubſtitutus non ſe mutur tempus perſonam. 998.6
Fideicommiſſarius à grauato non grauato ſuccedit, 984.33
Fideicommiſſarius per grauatum heres inſtitutus bona quæ ad eum ex fideicommiſſo peruentura erant non à grauato, ſed ab eo qui fideicommiſſi conſtitutus intelligitur cauſa prima aſpecta, ideo ad fideicommiſſo ea deducenda per grauatum impoſito, 761.8
Fideicommiſſario iam ante non requiritur quam reſtitutio

Fideicommiſſi reſtitutio facta re aut verbo ab herede grauato [illegible] commendatitie, aut cauſa alio [illegible] habet in quam dominium [illegible] reuertitur [illegible] reſtitutione adminiculum [illegible] 777.5

Fidei commiſſum vbi reſtituitur an alienum teſtatorem ab hered. deb. [illegible] ante omnia deducere nec cum fructib. ipſis com. [illegible] debet, 790.9

[illegible] alienum [illegible] ſideicommiſſum [illegible] verſ. [illegible] teſtatorem, 790.9

Fideicommiſſum in reſtitutione bonorum fideicommiſſi [illegible] heres grauatus [illegible] cum hereditatem illa [illegible] bonis hereditariis ſunt, 790.13

Fideicommiſſum ad [illegible] futura non trahitur, 650.7

Fideicommiſſum odioſum dicitur, 878.4

[illegible] debet, 761.15 *&* 746.11

Fideicommiſſum vniuerſale quando dicatur, 712.13

Fideicommiſſum [illegible] interpretandum neque extendi, 898.11

Fideicommiſſum niſi ex coniectura iure expreſſa non inducitur 878 *a ver.* [illegible]

Fideicommiſſum [illegible] cauſa [illegible] dum, 878.12

Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum ex vocatione [illegible] etiam prohibitione [illegible], 984.135. *& vide in ver.* [illegible]

Fideicommiſſum ad perſonam reſtringendum, [illegible] & in verb. [illegible]

Fideicommiſſum [illegible] inducitur, vbi [illegible] quod [illegible] etiam in [illegible], 992.2

Fideicommiſſum ex antecedenti, aut conſequenti [illegible] 984.124. [illegible]

Fideicommiſſum ex antecedenti [illegible] 992.25 *verſ. ex antecedente plane [illegible] fideicommiſſum [illegible]* 992.25 *ver. ex coniectura [illegible]*

Fideicommiſſum ex prohibitione alienandi [illegible] & in verb. prohibitio-[illegible]

Fideicommiſſum ex [illegible] expreſſa [illegible] ver. [illegible]

Fideicommiſſum [illegible] inducto, 984. [illegible]

Fideicommiſſum ex verbis inducitur, quo [illegible], 991.12

Fideicommiſſum graduale, & ſimplex ex vocatione [illegible] ob cauſam [illegible] alienanda [illegible] 984.1.6. *& vide in verb. prohibitionem.*

Fideicommiſſum in dubio interpretandum, & admittendum, vbi [illegible] rationem legati, 984.29. *& [illegible] in verb. agnationis [illegible]*

Fideicommiſſum [illegible] quemadmodum & [illegible] alienandi [illegible] ſub conditione mortis heredis, aliove [illegible] conditione [illegible] bona [illegible] etiam [illegible] cauſa [illegible] certas [illegible] alienationem [illegible] agnationis [illegible] 992.24 *ver. [illegible]* 992.24

Fideicommiſſum [illegible] ſine aditione hereditatis manet, 983.21. *& in verb. aditionem.*

Fideicommiſſum perpetuum [illegible] quo [illegible] duo [illegible] vocantur [illegible] deinceps [illegible] gradum [illegible] 984.160. *& in verb. [illegible]*

Fideicommiſſum reciprocum verum inter gentilitios [illegible] 984.1 [illegible] *commemoratur,* 984.134 *& in [illegible]*

Fideicommiſſum inducitur ex tacita voluntate [illegible] 752. [illegible] *ver. [illegible] quod [illegible] verum [illegible] hoc omnium etiam in verbis [illegible]*

[illegible] commiſſum ſi [illegible] teſtatoris poſſit, vt ibi habetur, 712.1

Fideicommiſſum [illegible] ex prohibitione alienandi, [illegible] verbis diſpoſitiuis [illegible] poſt prohibitionem alienandi interueniente [illegible] teſtatoris eſt, quod heredis bona [illegible], 645.6. *&* 2. *&c.*

Fideicommiſſi [illegible] ex diuiſione [illegible] tur, 63 .9

Fideicommiſſum [illegible] tollitur per diuiſionem poteſtatem [illegible] bona diuiſa alienandi, 719.6

Fideicommiſſo [illegible], 669.1. *ver. [illegible]*

Fideicommiſſa [illegible] tribuenda, 941.4

vberius, 941.17

Fideicommiſſi bona dotis cauſa alienari non [illegible] ex [illegible] dotem conſequi liceat, 718.8

Fideicommiſſo bona ſubiecta licet ex cauſa dotis alienare poſſint, [illegible] tamen ſi ad pinguiorem fortunam [illegible] fuerit ex bonis [illegible] poſtea accedentibus [illegible] fideicommiſſarium [illegible] debet, 718.5

Fideicommiſſum ex eo inducitur, quod agnationis rationem habitam fuiſſe conſtat, 614.4

Fideicommiſſi [illegible] ex eo remiſſum [illegible], quod alienationi [illegible] conſenſit, quod locum habet [illegible] etiam fideicommiſſum [illegible], 60 .7

Fideicommiſſi remiſſio ex diuiſione bonorum patrimonium inducitur [illegible] ſeu impleta conditio [illegible] diuiſio fit, 712.10

Fideicommiſſi remiſſio ex verbis generalibus [illegible] operari verba ipſa generalia non [illegible], 645.5

Fideicommiſſi remiſſio ex verbis diuiſionis inducitur [illegible] quam remiſſionem non [illegible], 625.13

Fideicommiſſi reſeruatio in priore diuiſione [illegible] an ad [illegible] diuiſionem [illegible], 618.1

Fideicommiſſi [illegible] quaſitum ex plenitudine [illegible], 747.1

[illegible] 747.14. *ver. non obſtat, & omnino vide* 747.15 *& in ver. plenitudo poteſtatis [illegible]*

Fideicommiſſi reciproci remiſſio fauorabilis dicitur, 638.10

Fideicommiſſi vniuerſalis & ſingularis differentia, 712.12

Fideicommiſſum conditionale [illegible] ab euentu conditionis pendeat, [illegible] teſtamentum [illegible] conditio [illegible] & proximam [illegible], 747.9

Fideicommiſſum [illegible] annumeratur, 712.6. *& in ver. ad alienum*

Fideicommiſſum [illegible] dari, 935.6. *& in ver. [illegible]*

Fideicommiſſo [illegible] ſuccedi [illegible] non heredi [illegible] 774.3. *verſ. ſi quidem ex fideicommiſſo.*

Fideicommiſſum [illegible] agnationis [illegible], 574.19. *verſ. eo facilius, & in ver. agnatio.*

Fideicommiſſum tex. l. [illegible] ff. de leg. 2. ad eum caſum non pertinet quo prohibitio duplex [illegible], 592.9. *ver. [illegible]*

Fideicommiſſi bona à grauato ignorante diſtracta ab eo [illegible] an pretium ab herede exigere neceſſe habet, 967.28. *& in ver. ex-[illegible]*

Fideicommiſſi conditione pendente legata ſolui ab herede debent, [illegible] fuerint illa poſtea heres grauatus detrahet cum fideicommiſſum reſtituet fideicommiſſarium [illegible], 790.2

Fideicommiſſum facilius tranſmittitur, quam [illegible] inducatur, 774.18

Fideicommiſſum actionibus quatuor petere licet, 802.18

Fideicommiſſi [illegible] teſtato relinque [illegible], 986.8

Fideicommiſſi legatiue dominium an iure ipſo ad fideicommiſſarium, legatarium ve [illegible] ſtatim [illegible] mortuus teſtator eſt 984.3

[illegible] particularia, & vniuerſa [illegible], 984.33

Fideicommiſſi [illegible] intelligi, [illegible] verba [illegible], 1000.343. *& in verb. [illegible]*

Fideicommiſſi vniuerſalis dominium verum iure [illegible] verbo [illegible] & alienatione bonorum [illegible] fideicommiſſarius conſequatur 984.3. *verſ. [illegible]*

& omnino in verbo, [illegible]

Fideiuſſor [illegible], qui [illegible] profiteri [illegible] & [illegible] formam [illegible] ad debita fideiuſſio reſtringitur, [illegible] ipſis [illegible] contracta ſunt, 989.4 *ver. Bald. [illegible]*

Fideiuſſionem [illegible], 973.11.13.15.

Fideiuſſionem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo [illegible] ad iudicem alium non extendi, 973.13

Fideiuſſionem de iudicio ſiſti, & iudicandum ſoluendo ad iudicem alium ſubrogatum pertinere, 973.13 *& in ver. ſubrogatum iudicem.*

Fideiuſſor [illegible] ſoluere [illegible] principali [illegible] ſi iure facta ſolutio ſit, quamuis [illegible] ſtatutum iure improbetur, cum ſatis ſit de facto [illegible], 869.5. *ver. cauſam eandem.*

Fideiuſſor [illegible] grauiorem cauſam non obligatur [illegible] principalem [illegible], 760.5

Fideiuſſor [illegible] beneficio manente, [illegible] principalem ſe obligauerit, 760.6

[illegible] 76 .1

Fideiuſſor [illegible] habet, 61 .3

Fideiuſſorem [illegible] pro liberatione à fideiuſſione [illegible], 703.5. [illegible]

declaratur, 703.9

Fidelitas ſi tempore [illegible] praeſtanda [illegible] antiquiſſimo [illegible] contrarium, 1 .2

Fidelitatis [illegible] impune promittitur [illegible], 869.2. *ver. [illegible]*

Fidelitatis iuramentum domino [illegible] ſubditos [illegible] ab imperio excludi [illegible] domino [illegible] fidelitatis [illegible] datur, 868.2

Fidelitatem iterandam non eſſe, 1000.324. *& in ver. reiterandum.*

Fidelitatis iuramentum domini [illegible] quo ſub [illegible] praeſtatur, 805.2

Fidelitatis iuramentum [illegible] praeſtare debet, 615.15

Fidelitatis iuramentum extra conſuetudinem datum pro extorto habetur, 715.10

Fidelitatis iuramentum immediato non mediato domino [illegible], 803.6. *&* 920.7. *ver. & propterea [illegible] & in ver. immediato domino.*

Fidelitatis iuramentum [illegible], 896.22

Fidelitatis iuramentum [illegible] ſubditi [illegible] pro [illegible], 803.2. *& in ver. [illegible] libertatis contra iuramentum.*

Fidelitatis iuramentum à ſubditis dandum quod debitum [illegible] ſubiectionis [illegible], 80 .4

Fidelitatis iuramentum quod ſubditi domino [illegible] quod ab eo differat quod [illegible] debent, 03.4. *ver. quod porro.*

Fides ſeruanda non ſolum [illegible] etiam à principe, [illegible] eſt, 602.18

Fidem vel ex minimo non implenti impune non implere, 949.20. *& in verſ. modicam [illegible]*

Filia dotata quoties à iure ſuccedendi per ſtatutum ſubmouetur ad dotem deſtinatam ſolum modo [illegible] contractu ſtatutum pertinet, [illegible] teſtamento relicta dos eſt, 611.7

Filia dotata vbi à ſtatuto excluditur ad filiam exclusio non [illegible] dotata non eſt quamuis dos ei conſtitui poſſit, 653.2

Filia dotata quoties ſtatuto excluditur ad modum legitima dotatam eam eſſe oportet, 865.3

Filia dotata vtrum à ſucceſſione per ſtatutum excludatur an [illegible], 757.1. *& in verſ. [illegible] tempore*

pere dotata fuerit.

Filia dotata an legitimæ ſupplementum, aut dotis congrua repletionem petere poſſit ſtante ſtatuto, quo mulieres nuptæ, & dotatæ, vel dotatæ, & nuptæ patrem ſuum fratribus filiiſque fratrum ſuccedere non permittuntur per totum, 763. 1. & 5. *verſi. ul. hac ſunt* & 763. 6. & *in verſi. legitimæ ſupplementum.*

Filia dotata ſi per ſtatutum ab hereditate patris ſubmoueatur, & filia quicquam ſimpliciter pater legat, ob dotis cauſam, id egiſſe creditur, 852. 7. *ver. idem ex Bar. innuitur.*

Filia quæ dote contenta eſſe iubetur, ſi dotem conſecuta à patre ſit nihil quicquam petere præterea poteſt, quamuis patris facultates ampliores factæ ſint 776. 7

Filia excluſa per ſtatutum ſi præteratur extraneo ſcripto herede, an vitietur teſtamentum, 755. 2. & 3. & *in verſic. præterito filia extraneo herede facto.*

Filia heres inſtituta in poſſeſſionem bonorum omnium etiam feudalium inducenda ac inducta defendenda donec petitoriis iura fuerint excuſſa niſi ex incontinenti de iure ſuo docere paratus fuerit agnatus. 822. 3

improbatur quod de agnato dicitur infra, 822. 6. *ver. non obſtat.*

Filia in poſſeſſionem bonorum etiam feudalium inducendam niſi in poſſeſſione feudi agnatus inueniatur ad quem feudum ſpectat, 674. 4

ubique limitatur quoties feudi capacem filia ſe aſſerit, vel quia fœmineum feudum, vel quia conſuetudo ferat, ut ad extraneos nedum filios ambulet, 674. 4

Filia nupta. priuilegium cui datum pro ſe filiis, & filiabus, an ad filiam nuptam trahatur, 800. 1. & *in ver. priuilegium alicui.*

Filia per ſtatutum excluſa perinde habetur, ac ſi ex cauſa iuſta exheredata à patre ſit, 995. 14

Filiatio. In filiatione probanda plus tractatus, quam [illegible] *ſeu nominatio poteſt.* 991. 28. *ver. proinde in* [illegible] *e hac.* & [illegible]*91. 78*

Filiatio. In ea ſerie filiationis probandæ interpretatio accipienda, per quam delictum excluditur. 991. 71. *ver. ſed nominatim magis.*

Filiatio legitima ex ſola denominatione probatur. 991. 2[illegible]. *verſ. quinto principaliter.*

Filiatio legitima an ex tractatu parentum probatur, ſi cohabitatio accedat, & tractatus is vicinus ſciencibus [illegible] *ſit. Rurſus tractatum non ſufficit, niſi de matrimonio præſumpto ſaltem fides fiat, ibique* [illegible] *oſtenditur inter probationem filiationis ſimplicis &* [illegible] *legitimæ.* 991. 12. *verſic. alia quid.*

Declaratur quod de cohibitatione dicitur, 991. 90. & 92.

[illegible] *ſcientia vicinorum.* 991. 91

& *de filiatione legitima.* 991. 92

Filiatio quibus caſibus ex nominatione ſola probetur, vide 991. 26

Filiatio ſi quo ad proprietatem probata ſit, fruſtra de quaſi poſſeſſione eius, & tractatibus contrariis diſputatur, 991. 59

Filiatio ſibi [illegible] *ex muliere alii nupta ſuſcepta confeſſione* [illegible] *pluribus innititur, quia credibile non eſt tantum* [illegible] *ab ore matris fr.* [illegible] *violati ſtilem matrimonii, ſi ad verum non eſſet.* 991. 24. *ver. adiumenti non parum.*

Filiationis quaſi poſſeſſio ab inſtitutione filii quaſi legitimo [illegible] 996. 27

Filiationis quaſi poſſeſſio non ſolum ex tractatu parentum, ſed & aliorum probatur. 991. 29

Filiationis quaſi poſſeſſio quomodo probetur. 991. 20. & *ſeq. plurib.*

nihil experimentur, quæ recipit ad quaſi poſſeſſionem filiationis concludendam ſolent, velut educatio, alimentorum modus, parentum affectio, & alii quæ plures ibi relati. 991. 21. & 22. & 23

Filiationis quaſi poſſeſſio in omni opinione, tum reparatione communi, tractatu etiam alio non apparente filio acquiritur. 991. 35. *verſic. ex qua opinione.*

Filiatio tractatu efficacius probatur quam nominatione. 958. 36. *ver. atq; in ſpecie. & in ver. nominatione tractatum.*

Filiatio ex tractatu probatur potius quam ex nominatione in qua diſtinguitur principaliter in an enunciatiue, aut incidenter ut filius quis nominetur. 90 [illegible]5. *verſ. at q; in ſpecie tractatus.*

Filiationis aſſertio parentum non obſtat quoties tractatibus adiuuatur. 699. 18

Filiationem verba enunciatiua probant filio præſente dicta, 958. 4

Filiatio verbis enunciatiuis oſtenditur quæ ſoli filio contituunt, 798. 3. & *in ver. enunciatiua.*

Filiationis quaſi poſſeſſio verbis enunciatiuis quæritur principaliter, & propter ipſam filiationem adoptum, 698. 5 & *in ver. filiatio.*

Filius renuncians bonis paternis fratri eiq; cedens omnia iura ſua an aduerſus ceſſionem ipſam ſuccedere aliquo modo poſſit. 636. 1

Filius patris vocem ſuſtinet in fideicommiſſo capiendo quoties aut patruo, auunculo, amitæ an materteræ ſucceſſio verſatur: vel cum proximiores vocantur in qua ſpecie Prothonot ſimul, & Europæi Doc. egerunt: diuerſas porro Doc. opiniones in hoc autor non narrat, quod cauſa conditio reſponſi amplitudine, tantam non ferret, 582. 1

Filius in locum patris ſemper ſuccedit quoties aſcendentium ſucceſſio verſatur, 677. 23

Filius vicem parentis non ſuſtinet quoties prærogatiua graduum ſalua ſit, 603. 3

Filius agnati vere ad feudum venit ex prima conceſſione lege q; feudi non tamen hereditario quaſi defuncti vaſalli ſucceſſit, 745. 29

Filius ex pecunia patris acquirere aut contrahere quando præſumatur, 977. 10. & *in ver. pecunia. præſumptio patri.*

Filius quæſtum ex patris pecunia factum qualiter cum communicare patri debeat, 694. 1. *ver. concluſio hac.*

Filium emancipatus eorum quæ ei accedunt patri uſumfructum non acquirit, 756. 10

Filius in poteſtate donationem ſimplicem uniuſque validam conferre fratri emancipato debet, ubicunque frater ipſe emancipatus talem donat. omnem habeat quam conferre cogitur æqualitatis ſeruandæ cauſa, 617. 6

Filium in domo patris ali debet non alibi, 751. 17

Filius mariti quis præſumitur licet ab alio mulier cognoſcatur. 687. 3

Filius matrem dotare non compellitur quando quidem ſine iniuria eius repetita matre nuptiæ non poſſunt, 750. 2

Filium patri ſine animo tradenti non acquirere, 972. 20. & *in ver. animus.*

Filius in dubio ſub poteſtate patris eſſe præſumitur contra Decium. 991. 93

Filius legitimus. Ad filium legitimum verba non pertinent, quæ filium quem eſſe ſimpliciter aſſerunt. 90[illegible]. 12. *ver. ante Alciat. ſcribit.*

ſed Alciati opinionem autor impugnat. 991. 76. & 92. *verſ. ſecundo principaliter.*

Filius legitimus proprie & verus dicitur, qui ex iuſtis nuptiis naſcitur, 991. 57

Filius legitimus. Quod dicit ut legitimum filium hoc ipſo fieri, quod heres ſcriptus quaſi filius teſtatoris eſt iuxta authen. ſi quis liberos. C. de natur. lib. ad eum caſum reſtringi debet, quo ex concubina in domo retenta natus filius dicitur, rurſus id procedit viuente muliere, cum nominatio ſit. 991. 13

Filius legitimus vere & proprie dicitur, qui ex iuſtis nuptiis naſcitur. 991. 57

Filius mariti quis præſumatur etſi cum adultero mulier habetur, ſi liberum marito fuit ad mulierem accedere, ana opinio Barbatiæ periculoſa eſt, ſed ea intota habitatione cum adultero id Decium limitat licet cum marito mulier non habitet. 991. 50

Filius proprie is dicitur, qui naturalis & legitimus eſt. 991. 76. *ver. ex Alciatum id oſtenditur.*

Filium ſub patria poteſtate eſſe præſumitur. 991. 93

Filii poſiti in conditione an intelligantur vocati, 761. 1. *ver. ſumma dubitationis.*

quod pulchre diſcuſſum, & Doc. ſecum pugnantes inuenies, 675. 4

Filii poſiti in conditione intelliguntur vocati in quolibet loco conditionis, 761. 3. & 8. *ver. non obſtat.* & *ver. ſeq.* & 765. 1

Filii poſiti in conditione ex coniectura quanta vel leuiore vocati intelliguntur cum Doc. non paucis viſum ſit vocatos, omnes omnino intellige, 718. 19. & 935. 18

Filii in conditione poſiti vocati non intelliguntur niſi coniectura aliqua accedat atq; coniecturæ enumerantur, 885. 1. & 725. 17. & 781. 15. & 16

Filii in conditione poſiti quibus caſibus vocati dicuntur quoad partem eorum portionem vocatio reſtringatur, 885. 2

Filii poſiti in conditione vocati non intelliguntur, ubique ampliatur etiam ſi qualitas (maſculini) adiecitur ubi diſtinctio adhibetur, 774. 3

quod tamen improbatur, 774. 9. *verſ. ſententia hæc ita aſſirmata. & plurib. ſeq. ubi omnino vide. Nodoſum enim.*

& *contrarium ipſe articulus optime ibi diſcutitur, & concluſum a referuntur ex quibus vocatos eos eſſe apparet.* 774. 9

Filii poſiti in conditione vocati, & grauati intelliguntur quoties ad gradus plures ſubſtitutionum teſtator progreditur, 678. 10

Filios in conditione poſitos vocatos intellige quoties ab inteſtato patri non ſuccedunt, 917. 1

Filii poſiti in conditione vocati intelliguntur duobus interuenientibus ſcilicet, quod poſiti filii in conditione ſint, & grauati, 761. 4

declaratur, 761. 5. *verſi. non obſtat tertium argumentum.*

Filii maſculi in conditione poſiti an intelligantur vocati ſtante ſtatuto quo à maſculis excluduntur, 761. 2. & 3. *ver. ſecundo reſſicaditur.*

Filii poſiti in conditione verum intelligantur vocati ſupple. in ver. condi. tio ſi ſine filiis

Filiis theſaurizare iure diuino parentes iubentur, 716. 11.

Filium hoc ipſo quod quis ſe probat qualitem legitimus à iure ſubauditur. 991. 76. & 92

Filium in patris locum, & in fideicommiſſo ingredi, quo proximiores vocantur. 985. 6

Filium in vicem patris non ingredi, ut ex patris perſona ſuccedat, quoties ſuccedendi ius patri non erat. 985. 42

Filium vicem patris in hereditate alterius quam aui, auiæ, patrui, auunculi, amitæ, & materteræ non gerere. 985. 49

quid in hereditate præuis. quid in contractibus, ut: feudo. 985. 49

Filii in conditione poſiti cum vocati dicuntur, non niſi ad parentum grauatorum portiones admittuntur. 987. 1. *in verb. conditio quibus caſibus.*

Filii in conditione poſiti intelliguntur ut vocati, & grauati, præſertim, ubi quæ etiam maſculina ratio habetur, & propter maſculos fœminæ excluduntur, quid ſi ad plures ſubſtitutionum gradus degreſſus teſtator fuerit, 992. 5

& *omnino,* 992. 3. & *ſeq. pluribus ac per totum conſilium, ubi ex coniecturam quam* [illegible] *vocationem inducunt ac defendit illas quæ enumerat.*

Filii in conditione poſiti ubi vocati intelliguntur quemadmodum id procedat. 987. 1. & *in verb. conditio quibus caſibus conditio ubi.*

Filii in conditione poſiti vocati cenſentur, ubi maſculinitatis qualitas exprimitur, velut ſi ſine filio maſculo deceſſerit, talem ſubſtituo. 992. 6. & 12 *ad contrariaque reſp. præſertim ſi per ſtatutum à maſculis fœminæ non excluduntur.* 992. 7

vel ſi ulterius teſtator progrediatur filias excludere propter maſculos, 992. 8

vel maſculis deficientibus fœminæ vocentur, 992. 9.

idem erit, ſi prohibita Trebellianica [illegible] *fuerit, ad quos peruentura hereditas erat, quia tunc vocati maſculi dicuntur.* 992. 10

Filii in conditione poſiti vocati iudicantur, ſi ad gradus ſubſtitutionum plures teſtator fuerit digreſſus, 992. 11 & 14. *ver. non obſtat.*

ad contraria reſpondetur. 992. 14

Filii eius quem quaſi poſſeſſione legitimi eſt, quod pro legitimo puta tractatus eſt, contraria parentum [illegible] *ſortitus non minus, qui* [illegible] *inde recordia Rex quidem recuſatur, quo aſſertionem tractus ſecutus, regno ceſſit.* 1000. 50. & *in verb. aſſertio.*

Filii poſiti in conditione cenſentur vocati, ubi alias abſurdum ſequeretur, quod melior conditio tranſuerſalium, quam deſcendentium eſſet, & conſeruari bona inter agnatos tranſuerſales, eoſque vocare potius, quam inter deſcendentes voluiſſet. 992. 10. *ver. quinto ſi vocatos.*

Filii poſiti in conditione coniecturis pluribus accedentibus, ſine dubio vocati cenſentur. 992. 14

Filii poſiti in conditione, quibus caſibus vocati dicantur, an grauati & ipſi intelligantur, ſi abſq; liberis deceſſerint 992. 15. & *plur. ſeq. præſertim ubi agnationis ratio à teſtatore habita fuiſſe conſtat.*

& *omnino,* 992. 21. & 25. *ver. atq; in ſpecie.* & 992. 28. *ver. argumentum hoc.*

Filios nec ex qualitate maſculina in conditione poſitos vocatos cenſeri. 984. 12

ſed

Digitized by Google

ſed contrarium, 984.30
ratio triplex vocationis ſubiicitur. 984.30
Filiorum appellatio ad deſcendentes pertinet, quoties ſub conditione ponuntur, ſi ſine ſi in deceſſerit, vt nihil referat, vtrum expreſſum ſit, ſi ſine filiis an ſine deſcendentibus, 992.25
Filiorum appellatione large nepotes contineri, 992.19 & ex mente præſumptam id fieri, verſ. atq; in ſpecie, 992.19
Filios poſitos in conditione an conſectura vocatos, vel leui videri, 984.27
Filiorum appellatio ad legitimos refertur, 799.9
Filiorum appellatione qui ex matrimonio legitimo nati eſſent, an filii contineantur per ſequens matrimonium legitimati per ſeuum, 675.1
Filiorum appellatio ſimplex ad maſculos reſtringitur, ſi in parte vna teſtamenti expreſſio facta maſculinum fit. 625.20. ver & quod in appellatione
Filiorum appellatio ſimplex ad maſculos non reſtringitur licet in alia parte teſtamenti de filiis maſculis dictum fuerit, 725.2
declaratur, 725.8. verſicul. ſecundo reſpondetur.
latius, 623.26. ver. & quod in appellatione
Filiorum appellatio conditioni adiecta ad exclu, omnes ſubſtitutos deſcendentes ad maſculos ob id tantum reſtringitur, quod ſalmoor a ſua ab hæreditate ſanis ne melior nepotum conditioque filiorum ſit. 725.9
Filiorum appellatio ad nepotes porrigitur vbicunque de eo dubitatur eadem nec ne ratio in nepotibus ſit, 620.8
Filiorum appellatione nepotes continentur quotiens ad vtilitatem eorum diſpoſitio pertinet abſque limitatur ne locum habeat filiis interuenientibus in quibus ampleri diſpoſitio poſſit, verſi de filiis ac aliis vlterioribus mentio facta ſit, 677.3
Filiorum cauſa qua introducta diſpoſitio eſt ad nepotes porrigitur ne quibus ratio eadem verſatur, 677.21.
Filiorum appellatione licet veniant nepotes vbi de eorum vtilitate agitur locum id non habet, quotiens ad perſonas certas ſeu nominatim expreſſim, relatio habetur velut ſi de ſuperuenientibus mentio ſit. 774.6
Filius familias licet in iudicio ſine patris conſenſu eſſe non poſſit, habilis tamen in iudiciis nomine alieno caſtitus ne habetur, 715.43
Filiusfamilias de bonis aduentitiis pro arbitrio diſponit vtiq; in quibus vſumfructum pater non vendicat. 555.2, ver. ſecundo vltra Bald.
Finalis ratio dicitur de qua ſit mentio in limine contractus, quod adeo verum eſt, vt ex verbis proœmii ſpecialibus generalia verba reſtringantur, quæ poſtea ſequuntur, 717.9. & in ver. vera generalia ex verbis
Finalem cauſam non videri qua generalis nō eſt ſcito, 929.15. & in ver. cauſam impulſiuam, & in verſ. impulſiuam
Finis prohibitio ad omnia porrigitur ex quibus ad finem peruenitur, 651.7
Finium quæſtio probationes plenas non exigit, verum coniecturas, & præſumptiones admittit. 882.4
Fiſcus ad turpia lucra aſpirare non debet neq; cum aliena iactura locupletior fieri, 693.17
Fiſcus. contra fiſcum in dubio pronunciandum, 817.12
Fiſcus. de iure fiſci excipere cuique non licet, 738.9. & 945.22 & 44
Fiſco ius tertii non obiici, 945.22. & 44
Fiſcus priuato poſtponendus, 858.9
Fiſcus vice heredis habetur poſtquam bona alicuius ei aſcripta ſunt, 795.2. & 7. verſ. argumentum hic
Fiſcum ad bona non admitti, quæ delata omnino ſunt, 925.4. & in ver. incapacis
Fiſcus priuati vice eſt niſi præcipue quicquam præter alios à lege detur, 596.3
Fiſci fauore nouam ſententiam Iuriſconſulti induxerunt, & iudices, variosq; multiplices fiſcus habet, 990.24
Flammæ ſupplicium is luit qui de immunitate falſum conſcribit inſtrumentum, 768.6. & in verſ. falſum inſtrumentum de immunitate
Florenos aut ducatos tot Ianua ſi quis promittit annis ſingulis ad rationem tot librarum Aſtaſi an commodum omne, & incommodum, quod à diminutione & augmento florenis vel ducatis exiſtit ad debitorem pertinet, 887.2
Florenus vbi eſt in obligatione, aureum verò in ſolutione, aurei precio adæquato ratio temporis contractus haberi debeat, quæ minoris aurei ſunt, 836.1. & in verſ. aurei valore ad aucto
Fodri ſignificatio ad taleas ſpectat, 602.15. ver. fodri etiam ſignificatio
Fœmina ad feudum venit in ſpecie, c. 1. de duob. fratr. à capit. inueſt. etiam cum per diuiſionem feudum ad alterum fratrem venit, 702.5
Fœmina patrue potior in feudo nouo habetur quod datum ei eſt, vt maſculorum inopia fœminæ admittantur, 579.2. verſic. ſecundo meliorem cenſum, & 579.23
Fœmina quibus caſibus ad feudum inuitatur maſculis demum non interuenientibus vocata creditur, 579.5. ver. atque vbi dictum ſit
Fœmina in feudo inſtituta an eandem retinere illud poſſit, quandiu diſcuſſio de iuribus eius facta ſit per totum, 822.1
Fœmina an ex clauſula illa in inueſtitura adiecta, & ſiniant quicquid voluerunt, aſpirare ad feudum vna cum maſculis poſſit, ordinis ſucceſſiui ratione non habita, 828.2
Fœmina licet agnata in ea diſpoſitione non admittitur in qua rationem conſeruandæ agnationis habitum fuiſſe conſtat, 800.6
Fœmina cum propter agnatos aliquos excluditur ad agnatos remotiores trahi excluſio non debet, vt ab agnatis etiam remotioribus excluſio fiat, 800.14. ver. & ſpeciem hanc prorſus
Fœmina agnata ad ſucceſſionem admittitur quoties ad hereditatem ius ſoli ei vocat qui ex familia ſunt. 656.8. verſ. inde proprius & in ver. agnati vbi ſimpliciter
Fœmina vbi excluditur perpetuo illa excludi debet, 820.10
Fœmina à dignitatibus ſubmouetur niſi moribus aut principis munere adiens ad eam fiat, 579.14
Fœmina ad feudum regulariter non admittitur, etiamſi pro ſe, & heredibus datum feudum dicatur, ad maſculos enim conceſſio reſtringitur, vt ſecundum naturam feudi conceſſio intelligitur, verborum offenſione admiſſa limitatur, 822.6. verſ. itaque negotium omne, 822 n.1
Fœmina à feudo repellitur, & tum quod pro heredibus datur ad maſculos enim reſtringitur, 606.7
Fœmina ius feudi capiendi non hereditarii quidem habet. 579.3
Fœmina, vel proximior maſculo ex fœmina nato, ſuccumbit quoties pro ſe, heredibus, an maſculis, & fœminis feudum quis accepit, 579.4
Fœmina de iure communi in feudo ſuccedit precio quæſito, 674.45
Fœminam niſi ordine ſucceſſorio inuitatam ad feudum non intelligi, 1000. 296. & in verb. ordine
Forenſis non dicitur qui larem in loco colit, 585.28
Forenſis ſtatuto ligatur quo certa teſtandi forma præſcribitur hoc amplius ad bona extra territorium ſtatuentium poſita huiuſmodi ſtatutum trahitur. 903.8
Forenſis pro bonis in ſolo alieno poſitis e aera municipum exemplo ſuſtinet, 851.14
Forenſis ad collectas non tenetur ob prædia in territorio alieno poſita niſi conſuetudo hominum memoriam excedens id requirat, 886.14
Forenſis obligatur quo ad ea quæ rem contingunt in territorio alieno poſitam ob id ſtatus contra eum circa bona ipſa poteſt, 844.8
Forenſis ſtatuto an comprehendatur vbi que diſtinctio adhibetur in rem, an in perſonam ſtatutum loquatur, 265.8
Forenſem ſtatuto nec ob bona adſtringi, quæ in ſolo poſita ſtatuentium ſunt cum in perſonam conſceptum ſtatutum eſt, tametſi ratione bonorum id editum ſit, 912.7
Forenſem ſtatuto non adſtringi quo habilis quiſpiam inhabilisve ſit, 918.3
Forenſem ſtatuto pœnali non adſtringi, 918.4
Forenſis beneficio ſtatuti non fruitur bonorum nomine, quæ poſita extra territorium ſunt, vbi alium ei potius poſſit, 797.2.
Forenſis priuilegium ſtatuti eorum non vendicat, 563.25
limitatur, 585.27
Forenſium conditio melior eſſe quam municipum non debet, 851.24
Forenſis ſtatutis loci non aſtringitur cui ſubiectus non eſt, 844.1
declaratur per totum, cum præſertim, 844.8
Forenſi grauius facilius quam nocere ſtatutum debet, 844.9. ver. quinto ſpirito hac
Forenſis præcipuis loci vtitur, vbi muneribus fungitur, 598.15. ver. eadem cauſa
Forenſis ius vbi ſtatuto læditur odioſum ſtatutum æſtimari, 942.15. ver. & in vniuerſum
Forenſis in loco diu verſatus ignorantiam ſtatutorum loci illius fruſtra excuſat, 740.12
Forma contractus implere intelligitur quotiens voluntas contrahentium facta ſit, 703.10
Forma in conditione ineſt. 939.7
Forma in actu ipſo ſtatim interponi debet, quod ſi poſtea id fiat ad irritum actus deducitur nec ſatis eſt incontinenti poſt actum formam interponi ſi ad actus extraneos partes diuerterunt, 939.8
Forma formanda ne feudi naturæ repugnet, 624.25. ver. in difficultate hac
Forma ad ſubſtantiam rei pertinet, eſſeque ei addita, 987.62 & ſeq. & in verb ſubſtantiam.
Forma indiuidua. 1000.155. & 165.
ampliatur 1000. 157. & in verb. indiuidua forma
Forma omiſſa ad irritum actum deduci, 1000.101.
Forma omiſſa auxilio veritas ne a eſt. 1000. 160. & in verb. veritas forma
Forma, Qui formam decreti non ſeruat, beneficio fruit eius non debet, 1000.396.
Forma. Quotiens in ambiguo res eſt forma nec ne vere introductum quid ſit, formam intelligi, ſiquidem damnum graue ex omiſſione eius ſequitur. 1000.169. & in verb. dubium. enormitat.
Forma ſubſtantiam rei præſtat, 1000.169. & in verb. eſſentia.
Forma, ex minimo omiſſio actum ſolidum perimit. 1000.155. ver inde fit.
Forma legis aut reſcripti qui paret, fruſtra auxilio eius nititur, 1000.115. & in verb. qualitatem,
Forma omiſſio actum vel piam, & fauorabilem enertit 1000.136.
ampliatio alia aſcribitur quamuis damnum tantulum in omiſſione detur, 1000.170
ampliatio & alia aſſumitur vt neceſſitas leue remitti ne ne actu quidem notare ſoleat. 1000.172
Forma omiſſio infectum actum in vſque præſtat, vt partim roborari conſenſu nequeat. 1000.199. & in ver. nullum ratificatio
Forma mutatio ad eum tantum pertinet qui dominus ſit, 876.12
Forma vice expreſſionem non deſiderat quam nominatim fieri lex præcipit, 958.24. & in ver. nominatim
Formæ omiſſio actum infectum reddit, 738.3. verſ. itaque forma: & 652.2. & 852.a
Formæ omiſſio actum viciat quamuis ne culpa para non ſit, 671.10
Formæ omiſſione vel ex tantulo ad irritum ex toto actum deduci, 1000. 32. & in verb. modicum vitium
Formam conditio gignit. 1000.163. & 395. & in ver. conditione
Formam indiuiduitas habet, 1000.165. & in verb. indiuiduum
Formæ omiſſio actum non viciat quotiens ex mente diſponentis id ſit, 737.18
Fortiori debilius cedere. 988.66. & in ver debilius, potentias præſumptionem infirmiorem.
Fortuna materiam vide in verb potentius.
Fortuita caſus materiam ſuppleat in ver. caſum fortuitum: 957.8
Fortunæ caſus vitæ diſcrimini comparari non debet, 694.5. & in ver. vitæ diſcrimine
Forum quisq; iam ibi ſortitur vbi bona ſita ſunt, quod tamen intellige ratione bonorum, 732.6. ver. ſed enim
Foſſam agro priuato facta, quæ damnum vicino afferat expenda, 876.2
Foſſam in agro priuato facere non licet, vnde aqua commeans in fundum vicinum defluat, & ob id damnum vicinus ſentiat niſi ſi agri colendi cauſa foſſa fiat, 876.4
Frater. frater an conferre debeat quod ex officio ſibi credito quæſiuit vbi ex fructibus communibus dum in officio abſuit vitam ex parte ſaltem egit, & rei familiaris curam frater alter habuit. 605.1. & 2. & c.
Præter lucrum ex pecunia paterna factum qualiter impartiri fratri debeat qui in laboribus particeps non fuit 694.1. & in ver. communicatio lucri, & ver. lucrum ex pecunia paterna

tantum in feudi ſucceſſione non anteponitur, quia vinculum illud vetatis ex parte matris ad rem in feudo non attinet, 622.10. & 880.20. ver. ſimiliter, vt in ſucceſſione

Frater vtrinque coniunctus an fratri conſanguineo tantum anteponatur ſtante ſtatuto in quo agnationis ratio habetur, & agnatos ſolummodo admittit, 673.2

Fratrem bannitum ad ſtatutum non pertinere, quo impune ab bannitus poteſt, 942.36. & in ver. banniti offendendo.

Fratris & conſanguinei teſtimonium fidem ſemiplenam facit quoties perſona eius probatio ſuſpecta non debuit, 843.1. ver. ſed & idem in patre.

Fratrum appellatio ad ſorores non porrigi, cum ratio habita agnationis eſt. 980.8

Fraternitatis legitima quaſi poſſeſſio eiſdem modis probatur, quibus filiatio, 991.38

Fraternitatem ex verbis enunciatiuis probari quæ principaliter expreſſa propter ſe appareant, 950.6. & in ver. enunciatiua verba nominationem propinquitatem.

Fraudandi occaſio excludenda, 936.22 & in ver. occaſionem fraudis vitatur

Fraudatori iure ſuo carere videtur, 76..6. ver. ſecul. amo.

Fraus ex hoc colligitur, quæ poſtea fiunt. 706.14. & 821.6

Fraus ob eo colligitur quod indirecte fit. 731.6

Fraus præſumitur propter coniunctionem, vnde ſimulatio præſumitur quoties coniunctio alienatio fit. 731.7. & 977.12.

Fraus in hoc non præſumitur, quæ palam patent. 793.10

Fraus ceſſat quoties voluntate eius aliquid fit cui fieri fraus dicitur. 731.2

Fraus ex permixtione actuum ſola præſumitur, 778.4.

Fraus ex eo præſumitur, quod ſub eodem inſtrumento contractibus plures permiſcentur, 842.7. ver. atque in ſpecie.

Fraus in eo præſumitur qui partim donat partim vendat, 794.20

Fraus vſurarum præſumitur vbicunque in contractu mutui donatio permiſcetur veluti ſi fructus pignoris creditori debitor donat, 722.9

Fraus ex actus mutatione arguitur quoties in vicem actus prohibiti alium ſubrogauerit in quo prohibitio non cadit dummodo effectus idem ſequatur. 862.15.

Fraus in permutatione beneficiorum non præſumitur quæ ſapiens fit, cum permiſſum ad iure commune fit. 990.45

Fraus in permutatione beneficiorum ob inæqualitatem ſolam non præſumitur. valet ſi pingue beneficium cum tenui permutatur. ſed conſiliario alia deſiderantur. [illegible] coniunctio perſonarum, infirmitas, & mors inde ſubſecuta, 990.46. ver. ſecum reſpondentis.

Fraus. Nullum iure ipſo fieri, quicquid in lege fraudem fit, 1000.114

Fraudis nomine contractum onoroſum non aliorum reſcindi, niſi fraudem ipſam contrahens vterque particeps, 1000.107

Fraudis ſuſpicionem inducit, quod per interpoſitam perſonam fit, 809.10. & 977.1. & in verſ. interpoſita perſona.

Fraude is non caret qui ſciens rem prohibitum aggreditur, 821.7

Fraudem ex confeſſione in materia ſuſpecta detegi, 10. & in ver. ſparſa dandi

Fraudem ab inſolito ſeu hic argui quæ præter morem fiunt, 977.6. ver. ad reſpondendum. & in ver. inſolitum.

Fraudem ex coniunctione intelligi, 731.7. & 977.12. & in ver. coniunctionem.

Fraude aliquem credere, quod ſine cauſa fit. 706.15

Fraudis ſuſpicionem propinquorum præſentia doluit. 706.6

declaratur. 706.34

Fraudis præſumptio ceſſat ſi quod via vna prohibetur alia id permiſſa ſit. 778.2

Fraudis cauſa inter id faciendum quod in tempus a- quo ex fraudis.

Fraudibus quantum poteſt lex reſiſtit. 821.3

Frequentatio delicti grauius illud reddit, adeo in vrbibus punitur, 762.5. ver. quanto grauiſſima ut offendit.

Frequentioris vſus cauſa incluſio de vno facta, excluſionem alterius non habet, 988.20. & in verb. incluſionem quæ.

Fructus vt eam percipiendus, in contractibus bonæ fidei poſt moram debetur, 1000.17

Fructus ex pignore percepti ſorte cadunt, illamque extenuant. 990.2

Fructus ita lucro poſſeſſoris ab errorem iuris cedere, ſi fides errore ſit. 1000.187. & in verb. errorem iuris.

Fructibus à grauato perceptis an in tertiam partis imputentur, quæ per ſtatutum ei ve conatur. 636.16

Fructus poſt fideicommiſſi conditionem impletam ob ſubſtituti negligentiam perceptos heres grauatus in Trebellianicam non imputat. 787.6

Fructus ob herede grauato percepti in reſtitutionem fideicommiſſi non veniunt, 790.14

Fructus dotis familiar, vt legitima filiæ debetur, 940.6 & in ver. dotis fructus.

Fructus pignoris à creditore percepti in ſortem imputantur quamuis tempore longo in poſſeſſione pignoris creditor fuerit, neque ad rem attinet oblatam ſortem à debitore non eſſe, 646.12

Fructus arrorum in adiectum aſcendere, 940.7. & in ver. precium rei.

Fructus conditione pendente percepti ad heredem vel dominum pertinent, 840.12

Fructus rei quam ad tempus certum vendere quæ promiſſa ad emptorem non pertinent etiam ſi pretium integrum perſoluerit, 840.11. ver. ſecundo perſpicuus magis.

Fructus beneficij non ſolum percepti ſed & percipiendi ad Rectorem eccleſiæ pertinent, quamdiu poſſeſſio beneficij erit, adeo ut in vtile contrahitur, 873.1

Fructus prioris beneficij qui tempore tranſlationis percepti erant ad tranſlatum ipſum non ſucceſſorem pertinent, 873.2. ver. atque in ſpecie.

Fructus intelliguntur qui ſumptibus onoribusque detractis ſuperſunt, 765.4. verſicul. quarto ad heredes.

Fructus legitimæ in quantitate etiam aguità nobilamminus debere atque ſi in corporibus relicta hereditarios ſit. 946.10 & duobus ſequentibus. & in ver. legitima fructus.

Fructus percipiendos ob fidem malam reſtituendos, 966.23. ver. ſide igitur mala, & in ver. mala fides poſſeſſorem.

Fructus reſtituere bona fidei poſſeſſor tenetur, qui vbi alienam rem eſſe ſciuit ab eo illico non diſcedit, 165.24

Fructus aut æſtimationem eorum reſtituere, vbi aliquis condemnatur quam æſtimationem præſtare oportrat, an quanti plurimi illi fuerint pulchre hoc diſtinguendo declaratur, 787.3

Fructus reſtituere condemnatus ſi onera maxima pertulerit aliquem ac puta impenſæ diſſoluerit verum in fructibus id compenſare debeat, quos reſtituere in ſua per ſententiam non eſt, an vero deductionem onerum ipſorum habeat, 787.5

Fructibus reſtituendis eum obligari qui ex titulo debili, aut reſcindibili rem poſſidet, 681.2. ver. ſed nec & 919.18. ver. ſed nec de fructibus. & in ver. malam autem fidem. ex titulo reſcindibilem.

Fructus pendentes in bonis ſolo referuntur Caſtrenſis ſoluant in expioſa, 577.6

Fruſtra id conceditur quod factum non valeat, bona ſit ut probatio admitti non debeat, quæ facta non prodeſt, 802.15. & in ver. probatio non admittitur.

Fruſtra quis illud opponit cuius cauſam ipſe probabit, 907.8

Fuga ex eo ſolum probatur, quod creditoribus inſciis eo ſe conferet, ut copia haberi eius non poſſit. 847.4. ver. ſecundo caro.

Fuga quæ ex tione ſuſpicionem inducit, ita iuris præſumptio cum eo facit, qui non fugit. 947.5

Fuga ante iudicium criminale interuenient ad quæſtionem ſola valet, 612.5

Fuga ſuſpecta per teſtes probatur qui debitorem verſſurum dicunt, 847.2. ver. ſecundo extra dubitationem.

Fundamento deficiente omnia corruunt, 861.15 & 896.5. & 941.11. & in verſi capita ſidem. hoc attendenti quæ ſcripta ſunt, in verſic. antecedente ſub verſo.

Fundamento conuulſo omnia corruunt. 958.25

Funeris impenſa ad heredes pertinet. 941.66

Furioſus à memoria iudicata homo iudicatur, 591.6

Furioſus habetur qui pube tenus membra oſtentat. 591.6

Furioſus iudicatur quem pro furioſo nati vocaturque habet 591.9

Furioſum verba demonſtrant quoties extra rem quam loquitur. 591.4

Furioſi teſtamentum non valet etiamſi vir viro prudentes commenis teſtatus fuerit, 619.14. & in verſic. teſtamentum furioſi.

Furioſi & mente capti idem eſt iudicium, vt quæcunque ſtatuta in furioſo ſunt ad mente captum eadem trahantur, 489.15

Furioſus & ignorans æquiparantur 717.10

Furiatus teſtis admitti ad probationem iuſſu legitimaque filij. 738.6

Fur. in ad furnos domum coquere ſubditi an compellantur domini non furnis exiſtit, 871.2. ver. atque in ſpecie.

[illegible], 871.9. ver. ſponte ſuâ vbi Infoties ſententia comprobatur.

Furnis alterius coquere neminem compelli. 896.03

Furnorum ius diuerſum quæ in publico extruiti, atque priuato ſolo ſunt, 896.19

Furnorum extructio iure priuati non publice cit cum inter iura regalia non commemoretur, adeo à priuato quouis in ſolo ſuo vilis conſtruere furnum poterit, 861.9. & 871.5. & 896.1

Furnos commonitionis conſtructionis facta quem ſorſum recipiat. 161.2

Furnos adiicere, an ſubditi poſſint in præiudicium domini ex furnum commiſſis, 871.2. & 6. ver. ſententia manutenn. ita confirmata.

Furor medicorum peritorumue teſtimonio in primis detegatur, 591.5

Furorem monſtrat [illegible] ſi ſtatim alius faciunt, interdum planeſt, lapides per vicos proiicere tum ſiue ſimiliter ambulare. 591.7

Furorem probatio ob actu ſeu diſpoſitione patitur quæ vero prudentis non conuenit. 591.8

Furoris probatio ſignis vel ſingularibus perficitur, 591.20

Furoris tempore acta res creditur, quæ vero ſobrio non conuenit. 637.13

Furor ſemel probatus continuatus præſumitur niſi aliud doceatur. 689.21 ver. & cum appareat.

Furtum ex eo non probatur, quod et ad eum inuenta res furtiua ſint, immo nec fures ſuſpecto in eo tantus, quod apud aliquem res furtiua inuenta ſit, 806.2

Furtum non committit qui pecuniam numeratam in hoc accipit, vt alij redderet ſi ſuam in rem vertit, 566.6

Furtum conſtare non aliter poteſt niſi dominium, vel quaſi in re ſubtracta accuſatoris probetur, 806.2. ver. furtum quippe conſtare.

Furtum ab eo non admitti qui lucri ſui cauſa rem non ſubtraxit, 969.50

Furtum non videri vnde lucrum non ſit, 947.28. & in ver. lucri cauſa.

Furti accuſatio inquiſitione nulla eo quod deductum non ſit iure dominij vel quaſi ad ſaltem rem pertinere, vſque adeo vt ſatis non ſit in genere exprimere ad aliquem rem pertinere, 806.1. verſicul. furtum quippe.

Futurum quæ ad futuram concepta diſpoſitio eſt præterita, non trahitur vbicunque præiudicium alterius verſatur, 701.18 & in ver. conſenſus ad alienationem.

Futura ad præſentem diſpoſitionem pertinent ſi ſtringi nullius alioquin efficacis. 501.12

Futura generaliter complectitur quæ ſub nomine vniuerſitatis ſit, 701.46. ver. apparet in hoc.

Futura continens in iudicium venit, 936.28. & in ver. naturæ futura.

Digitized by Google

Futura diſpoſitioni cedunt verbis præſentibus concepta in materia vbiq; gratioſa, & ſanguine connexis cauſa, 561.10
Futura bona in publicationem non venire, 925.15. & 943.1 & 970.2. & in ver. publicationem bonorum in ver. confiſcationis
Futura difficilius quam præſentia diſpoſitioni cedere, 701.6. ver. quare communis
Futura indefinita non cedere, 896.5. & in ver. indefinitam ad futura
Futura in verbis vniuerſalibus non concedere. 983.5. & in verb. vniuerſalibus verbis.
Futura vniuerſitati bonorum, corporumve accedere. 983.3.

G.

GABELLA *in dubio contra gabellam pronunciandum,* 505.9
Gabella ſine dolo non fraudari, 969.1. & in ver. dolum.
Gabellæ exactio odioſa admodum, ideo & æquitati prorſus pugnantia ſtatuta hæc de gabellis dicuntur, 635.16.
Geminata alienandi prohibitione interueniente, nec in caſu in quo permiſſo alienandi inutilis eſſet, 965.11. & in ver. duplicem
Geminata prohibitio ignorantia exceptionem tollit in ca. in l. ſi 6. ſi delegat. 592.9. verſ. eiuſdem generis, & in ver. fideicommiſſum
Geminatio confeſſio parte etiam abſente facta probationem plenam facit ſi teſtibus duobus probetur, 665.2. & in ver. confeſſio parte abſente
Geminatio alienandi prohibitionem ad fideicommiſſum graduale in ſe ſtatuit mortis conſtare. 980.158. & in verb. prohibitionem.
Geminatio alterius conditionis, conſilium perſiſtentiamq; non magis voluntatem indicat. 1000.125.
Geminatio nihil pro iuramento eſt. 1000.22
Geminatio deliberat animi in moretur argui, ideo verba illa vide licet iſtum heredem inſtituere, ſi geminata ſunt, inſtitutionem arguunt, & inducunt 995.22.
Geminatio verborum voluntatem diſponentis ſignificantius indicat. 98. 68. ver. ex qua geminatione. & vide 984.147
Geminationem prohibitionis validiorem eſſe. 1000.235. & in verb. duplex.
Geminationem verborum ad fideicommiſſum abſolutum graduale, aut ſimplex in ſe ſuſtentam morte valere. 84.148. & vide in verb. prohibitionem.
Geminatio verborum maiorem, & certiorem agentis voluntatem demonſtrat. 563.11. & 579.25. ver. ex hac plane.
Geminatio verborum conſultam magis voluntatem demonſtrat. 717.12
Geminatio non prodeſt vitio in ſecundo actu eodem, atq; in primo antecedente. 815.20
Geminatio verborum conſilio ſequendo obligat, 592.9.
Geminatio contractus remedium impedit. l. 2. de reſcin. ven. 856.11. ver. ſecundo læſionis fundamentum
Geminatio, quod iterum fit ex certa ſcientia actum putatur. 56..3. ver. ex certa enim ſcientia
Geminatio verborum mentem præciſam & certam teſtatur, 685.6
Geminatio multum operatur. & per eam enixe magis apparet de animo contrahentium, 857.3
Geminationem verborum in repetitione facienda, vel non facienda conſiderari conuenit, 574.17
Geminationis materiam perfice in verſ. duplex duplicium. 935.11
Geminationis effectus remiſſiue, 862.12
Geminationem verborum vniuerſalium pro expreſſione ſpeciali eſſe, 964.11. & in verſi. vniuerſalia verba repetita.
Generalis ſcriptura à verbis in ſpecialibus, quæ ſequuntur reſtringatur, 936.7. & 10. & 12.
Generalis ſcriptura ad ea reſtringitur in quibus neceſſitas prouidendi contingit, non quibus inanis prouiſio eſt. 867.5. ver. ſeptimo ad ea.
Generalis clauſula poſita in verbis ſpecialibus ad præcedentia reſtringitur, ut ſecundum præmiſſa intelligatur, niſi clauſula generalis in ſequentibus fuerit, 748.9. & in ver. clauſula generalis.
Generalis diſpoſitio in mente diſponentis reſtringitur, 775.12. ver. quarto in ſpecie hac, & 592.44.
Generalis diſpoſitio ad ea porrigi non debet, de quibus prouiſum in ſpeciali, 388.5. & 783.5
& limitatur. 588. 7. ver. ſecundo reſpondetur, vbi verbis etiam, in & vniuerſalibus concepta diſpoſitio eſt, & alioquin ferri ratione recti ſermonis ſalua non poſſit.
Generalis lex quando dicatur, 894.30
Generalis diſpoſitio ad ea reſtringitur de quibus cogitatum eſſe veriſimile eſt, 592.44
Generalis diſpoſitio generaliter non intelligitur ob eacionem diuerſitatis, 765.12. & 947.12. ver. itaque cum vaim
Generalis probatio cautelis habetur. 900.4.
Generalis diſpoſitio ſpecies ſuas propriè complectitur. 705.21. ver. quod iis dicemus.
Generale verbum vniuerſalis ſuccumbit 1000.206 & in verb. vniuerſalia verba.
Generalem à verbis ſpecialibus perſtringi, cum in eſſe ſalutem reſtringendo commune ſit. 983.12. & in verb. commune eſt.
Generalis diſpoſitio idem ac ſpecialis agit, ſi ratio diuerſa non obſtet. 926.4
Generalis poteſtas circa modum inſolutum accipiendi generaliter intelligenda, ſiue pure ſiue ex conditione, aut modo inſolutum datio fiat, 748.1
Generalis ſermoni propriè caſus omnes accedere qui eum ſub ea includi ſub eo poſſunt, 964.8. & in ver. improprie. proprie.
Generalis diſpoſitio ad ea non pertinet in quibus poteſtatem diſponens non habet, 944.9.
Generalis diſpoſitio ſequens præcedenti ſpeciali non derogat niſi expreſſa derogatio ſit, 674.23
Generalis petitio ſeu ſententia ad ea reſtringenda quæ proſecutus auctor eſt, 811.19
Generalis cauſarum ſatis expreſſio non eſt, quoties niſi ex cauſis certis fiere quid non poteſt. 1000.156. & 576. ver. ratione & alia. & in verb. cauſam in ſpecie. vbi notula ſecta aſcripta. & in verb. ſpecialem expreſſionem.
Generalis confeſſio mala, cum incerta non eſt. 1000.350. & in verb. confeſſionem.
Generalis diſpoſitio ad quam cauſam reſtringi debet, ideo cum liberatio tutori in teſtamento relinquetur ad eā liberatio reſtringenda, quæ tanquam tutor geſſit. ratio alia eorum eſt, quæ adminiſtrat tanquam alterius cauſa debet. 997.2
Generalis expreſſio etiam in materia odioſa, & pœnali regulariter tantum præſtat, quantum ſpecialis, in quantum proprietas eorum patitur. 995.10 ver. tantumq; generalis expreſſio.
Generalis expreſſio idem quod ſpecialis regulariter valet 964.102. & in verb. expreſſionem.
Generalis ſermo tunc demum reſtringitur, ſi ratio pacatur. 998.5
Generalis obſcuram rem facit. 1000.97. & in verb. ambiguitatem. & in verb. dubiam rem.
Generalem ſermonem à ſpeciebus ſubiectis facilius reſtrictiuas, 964.24
Generalis ſermo & effectus ad ea non trahitur, quæ conſuetudinis aut moris non ſunt, 867.5
Generalis ſermo ad ea reſtringendus, quæ expreſſa in ſpecie ſunt, 819.13
Generalis ſermo reſtringi potius debet quam vt abſurdi aliquid inde ſequatur, 731.12.
Generalem ſatis expreſſionem eſſe cum ſpecialis deſideratur, vbicunq; niſi ad vnum applicari generalis non poteſt. 926.3. ver. itaq; commiſſi, & 962.7. & 944.11.
Generalem expreſſionem ſatis regulariter eſſe roboris eius tantundem, atq; ſpecialis eſt, 926.4
Generalis ſermo non poteſtur, 772.5
Generalium verborum effectus, 835.4
Generale priuilegium conſequutum non lædit, 912.9
Generalis ſcriptura caſum non accedere de quo in ſpeciem intentionem fieri ob vim aut dignitatem eius extimam oportet, 942.22
Generalem mercium in poſſeſſionem non venit, ſi oppoſitio de generalitate facta à publicano non eſt, 969.4. & 971.7. & in ver. profeſſionem. in ver. oppoſitione non facta.
Generalem innoxiam confeſſionem eſſe, 913.8. & in ver. confeſſionem in genere
Generalem mercium profeſſionem ſufficere, 969.4. & in ver. profeſſionem
Generalem ſcripturam ad ea non porrigi, quæ à iure ublicerent, 896.7
Generalem ſtatutorum confirmationem ad illicita non attinere, 896.7. verſ. inde fit, & in ver. confirmationem ſtatutorum
Generalem mandati clauſulam, eſſe generaliter ad præcedentia perſtringendam, 979.8. & in ver. mandatum, & in ver. mandatum. ex clauſula mandati
Generalem ſcripturam ad ea non trahi, quæ prohibita in ſpecie ſunt, 186.15. & 502.10. & 595.10. & 894.20. & 957.13. & 961.1. verſ. longe minus & ideo generalis ſtatutorum approbatio ad ea non porrigitur quæ abolita in ſpecie ſunt, 764.5
Generalem ſcripturam ad ea non pertinere, quæ comprehendi in ſpecie nequeunt, 905.4. & 955.13. & in ver. poteſtatis defectu
Generalis diſpoſitio generaliter exaudiatur, ne rationis plus in caſu vno interueniat. 850.3
Generali ſermone diſponentem ipſum non capi. 958.28. & 961.1
Generalem circa tempus ſcripturam ad tempora omnia referendam. 984.170. & in verb. indiſtinctam. & in ver. tempus.
Generalem circa tempus ſermonem generaliter ad tempora omnia referendum 985.102. & in ver. tempus.
Generalem conſuetudinis abdicationem ad eam non trahi, cuius vetus abdicantis non eſt. 985.63. & in ver. conſuetudinis amotionem.
Generalem expreſſionem, quo vſuſi in vno locum habere nequit pro ſpeciali haberi, hoc eſt perinde eam eſſe, ut ſi in ſpecie expreſſum id fuerat. 984.24
Generalem inſtitutionem ad bona donata in quæ renouanti ſtebat pertinere. 905.98. ver. amplius. & ver. donationem cauſa mortis.
Generalem legem reſtringendam, ne lucrum quis per iniuriam auferat. 981.55
Generalem ſatis expreſſionem videri in ſpecie exprimi quod oportet, vbicunq; inutilia verba forent. 954.155. & in verb. oportet.
Generalem ſcripturam ad ea non trahi, in quibus prouiſum ſpecialiter eſt. 1000.68
Generalem ſcripturam reſtringendam, quoties ad reſtringendum ratio hortatur 1000.467. & in ver. reſtrictionem.
Generalem ſcripturam ad id reſtringendam, ad quod cogitatum eſſe credibile eſt. 984.190. & in ver. veri. mulieris.
Generalem ſcripturam ex ratione vel tacita reſtringi, ne indebite quiſpiam lucrum ſentiat. 981.55
Generalem ſcripturam generaliter in ſpecie, vel odioſa, vel pœnali intelligendam. 985.74. & in ver. generaliter.
Generalem ſermonem à verbo ſequenti reſtringendum, quod ſpeciale eſt. 985.46. & vide etiam not. ſeq.
Generalem ſermonem ad ea non porrigi, ratio in quibus minor contingit. 1000.33
Generalem ſermonem ad ea non porrigi, vnde voluntatis correctio ſequitur. 985.6. ver. correct. voluntatis.
Generalis expreſſio ei id non cedere, quod expreſſum in ſpecie eſt, quamuis ſub genere ipſe aliàs ſoleat, 954.22. & vide in verb. expreſſione
Generali ſcriptura ea non cedere, ad quæ diſponentis mens non trahitur. 1000.102
Generali ſermone propriè particularia continere. 987.42. & in verbo propriè.
Generalia conſtitutionis principis verba, ad veriſimilem eius intentionem reſtringenda. 959.8. ver. conſequenter his dicendum.
Generalia verba à ſpecialibus reſtringi, vbicunq; ſurgit nullitas forte. 983.51.
Generalia verba ad cogitatum reſtringenda. 1000.338. & in verb. reſtrictionem.
Generalia verba ex reſtrictione vim patiuntur. 958.2. verſ. tulo hoc amplius.
Generalia verba per ſpecialia factibus ſequentia adſtringenda quæ ſub eadem poſita oratione ſunt. 983.49.
Generalia verba reſtringendo offendi. 987.48. & in verb. impropriè generalia verba.
Generalia verba reſtringi, & limitari ſecundum diſpoſitionem ſpecialem præcedentem oportet ne derogatio inducatur. 600.22
Generalia verba per ſequentia aliqua ſpecialia reſtringi non debent, quamuis ſpecialia verba ipſa omnibus non conueniant quæ comprehenſa ſub generalibus ſunt, ubiq; amplitatus etiam eum ad reſtitutionem pertinere ſequentia verba videntur. 750.5
Generalia verba in materia quamuis dona, aut iniqua reſtringi non debent dummodo ex generali ratione damnum non inferatur quam à lucro quiſpiam repellatur, 855.12
Generalibus verbis vim fieri cum reſtrictionem patiuntur. 965.9. & in ver. reſtrictionem
Generalem in dubio ſcripturam non reſtringi, 936.26. & in ver. reſtitutionem

Digitized by Google

Generalia verba reſtringuntur propter rationem ipſius diſpoſitionis quod ea in ratione totam præſumpta ſeruatur, 731.11

Generalium verborum reſtrictionem ita permitti ſi ad reſtringendam ratio adhortetur, 965.10. & in ver. reſtrictionem.

Generalia verba ex verbis proximis ſpecialibus reſtrictionem patiuntur, 619.9

Generalia verba ita accipi oportet, vt ſingula ſingulis referantur, 674.31. & in ver. ſingula.

Generalia ſententia verba ad id reſtringenda, quod in iudicium veniſſe credibile eſt, 936.18. ver. ſecundo ex Decio, & in ver. ſententia verba.

Generalia verba ad cauſam reſtringi debent propter quam prolata ſunt. ideo cum pro filio mercatore ex ſtatuto pater obligatur ad contractum ſtatutum reſtringitur qui mercatura cauſa ſiunt, 723.14. & 701.53

Generalia verba reſtringuntur ne inutilis diſpoſitio ſiat, ob id conditio illa ſi ſine heredibus deceſſerit ad deſcendentes reſtringitur ne inutile fideicommiſſum ſiat cum ſine herede fiſca ſaltem quoquam non moriatur dum bona tamen habeant, 731.10

Generalia verba ita accipi generaliter conuenit dum ad ſutura tamen ea non extendamus, 716.18

Generalia verba ex cauſis quam plurimis reſtringi ſolent, 716.9. & 877.7. & plurib. ſeq.

Generalia verba ad ea trahi non ſolent qua maxima ſunt niſi expreſſim cautum ſit, ob id Papa conſtitutio Cardinales non adſtringet, ſpecialem enim expreſſionem caſus magnus, & memorabilis deſiderat, 716.15. & 630.10

Generalis diſpoſitio ad ea non pertinet, quæ veriſimile non ſit cogitatum fuiſſe, 407.27. & 424.3. & 592.44. & 716.12

Generalia verba reſtrictionem patiuntur ſecundum veriſimilem diſponentis mentem ita, vt abſurdi quicquam non ſequatur, 578.4. & 592.44 & 716.12. & 731.13. & 668.16

Generali conceſſioni regalium iura, ſeu principi reſeruata non cedere, 895.1

Generalia verba non ideirco reſtringimus quod quaſtum quempiam iniuria non faceret, 615.20

Generalia verba ad omnia pertinent, 662.1

Generalia verba generaliter accipiuntur etiam in materia odioſa, vel pœnali quotenus proprietas eorum patitur, 578.2. & 717.8. & 775.4. & 653.7. & 964 6

ampliatur procedere in materia iuri contrariæ ſeu correctoria, 965.9. & 971 1

Generalitas reſtringitur ne correctio aut contrarietas ſequatur, 750.7

Generalitas obſcuritatem concelat, ideo probatio in genere tamquam dubia, & obſcura non recipitur, ſed ſpecialem eam eſſe oportet, 718.12

Generalitas pacti, vt ius preſcribit accipienda, 587.1

Generalitas ad cogitata benigna interpretatione reſtringitur, 716.9

Generalitas reſtringitur ne ad illud producatur quod veriſimilis diſponentis mens refragatur, 716.12

Generalitas reſtringitur æquitate ſuadente, 618.10

Generalitati non cedunt ſpecialis expreſſione digna, 942.22

Generalitatem vllam tanti faciendam non eſſe quin à ratione perſtringatur, 900.38

Generalitatem reſtringendam vbicunque reſtringendi ratio ſubeſt, 920.9

Atque ibi ampliatio, & in ver. ratione reſtringendi reſtrictionem non prohiberi, 920.9

Generalitatem abſque verborum læſione non reſtringi, 985.77 ver. prior.

Generalitatem abſurdi vitandi nomine perſtringendam, 1000.29. & in verb. abſurdi reſtrictionem vniuerſalia.

Generaliter affirmatiuam intelligendam, 985.73. ver itaque ſi generaliter.

ampliatur vt ad ſpeciem etiam odioſam, & pœnalem trahatur, 985.74. & in ver generalem.

Genitiuus pro materia ſubiecta accipiendus, 592.105

Gentium ius à principe non lædi, 945.3

ibique declaratur, 945.3

& ampliatio ſubijcitur, 945 28. & in verſ. principem ius gentium.

Gentium iure deportatos non fraudari, 925.8. ver. ſed nec deportatur.

Gentium iure à facultate teſtandi teſtamentum tribui ſolemnitatem demum à iure ciuili exiſtere, 925.7. & 9. & in ver. teſtamenti originem.

Gentium ius bannitis non adimi, 925.8. & in verſic. bannitos iure gentium.

Genus obſcuritatem parit, 876.9. verſicul. idque ratione naturali patet, & 802.10. & 960.30. & 57

Genus à quo remouetur, & qualibet eius ſpecies remota intelligitur, 735.20. & 795.13

Genus proprie ſpecies omnes complectitur quæ ſub eo continentur, 783.20

Genus cogitatum in genere à iurante, nu ſuffiriat, 929.24. & in verſicul. cogitatum iuramentum vires.

Genus non perire cum intellectu conſtet, 957.52. & in ver. cum fortuitum in obligati. ne periculum in genere.

Genus ſpeciei non derogat, ideo generalis diſpoſitio ad ea non porrigitur de quibus in ſpecie dictum eſt, 602.34

Genus per ſpecies non reſtringi quoties momenti quicquam in genere non eſſet, 983.58

Genus propter ea omnia complectitur, quæ contineri ſub eo poſſunt, 998.2. ver. idque ratione neceſſaria.

Generi per ſpeciem non detrahi vbicunque in gratiam eius ſpecies adſtruitur præterquam expreſſum, & genus eſt, 895 17. & ſeq. & in verb. derogatum generi.

Generi à ſpecie non derogari quoties ampliando ſpecies ſubijcitur, 895.18

Generi à ſpecie non derogari cum effectus inde contrarius naſcitur, 895.19. & in ver. inducta.

Generis diminutionem per ſpeciem non induci cum perſona eiuſdem nominis commemoratur vtrobique ſit, 895 20

Generi pro ſocero teſtimonium admittendum, quamuis ad id cogi non poſſit, quod ad cognatos, virum, & vxorem, fratres carnales, ac affines extenditur, 845.2. ver. quinetiam generis pro ſocero.

Geſtor negotiorum teſtimonium domino non dicit procuratoris aduocatique exemplo, 8.2.3

Gloſſa neceſſaria non eſt, vbi tex. ſuffragatur, 800.15

Gloſſa opinio hoc ipſo approbata à Doc. intelligitur quod non improbatur, 621.1

Gloſſa fides parua quia legi non nititur, 941.10

Gradu quoto in feudo agnatus ſuccedat, 913.9. & in ver agnatus gradu quoto.

Graduum computatio ad proximiorem in feudo iudicandum quomodo ſiat, 965.5. & in verſic. proximior.

Graduum proximiorisue rationem in iure accreſcendi non haberi, 865.6

Gratiam qui obtinuit, quo in ſcriptis mandum relata ſit pro reſtitutio tamen habetur, 715.41

Grauamen epiſcopo à Papa illatum, perniciale capitulo eſſe non debet, 603.5. verſic. itaque atque in ſpecie.

Grauamen legitimæ non impons, 974.10

declaratur, 974.10. & in ver legitima.

Grauamen imponi ei non poteſt qui vocatus nec a ſuit ſeu honoratus, 878.6

nec vocatio ſufficit niſi effectum illa habeat, 623.12

Grauamen in dubio heredi aut honorato impoſitum cenſetur, 878.9

Grauamen non niſi honeſtata imponitur, 878.6

fruſtra enim is grauatur qui commodum non accipit, 935.5. ver. ſilia igitur.

Grauaminis extenſionem ex parte vna teſtamenti colligi, 935.55. & in ver. parte vna.

Grauamen æque heredi heredis, atque heredi primo imperari, 984.16. & in verb. heredem heredis.

Grauatus deteriorem fideicommiſſarij cauſam litigando facere non poteſt, ideo ſententia contra grauatum lata fideicommiſſario non nocet, 991.82. ver. non obſtat.

Grauatus facilius is intelligitur qui facultatem rei præſtanda habet quam qui non habet, 609.2. & 666.14

Grauatur heres quam minimum fieri poteſt in dubio intelligitur, 712.10

limitatur, 712.20

Grauati liberi in conditione poſiti cenſentur, quoties de bonis contenditur, quæ ad alienos tranſire non ſolent, vel teſtatoris voluntas apparet, ne extranei admittantur, 992.12. & ſeq.

vel ſi vocati ſint, 992.15. ver. atque in ſpatio Oldr. conſ. 21. fol. 99. declaratur, ne ei locus ſit, vbicunque in gradu nouiſſimo ſubſtitutionis agnati vocantur vel cum prohibitio alienandi facta legitur num. 21. verſ. cum ſententia hac. & num. pluribus ſequentibus. Declaratur alio, ſiue limitationes ad dictum Oldradi conſil. ſubijciuntur. Quando maſculis extrauenientibus à ſucceſſione fœmina excludantur. Vide reſponſiones ad conſ. Oldrad nu. 28. verſ. argumentis hic.

Grauatum heredem quam minimum poſſit quomodo accipiatur, 574.10

Grauatum reſtituere quod reſiduum tempore mortis eius inuentum erit, niſi ob cauſas neceſſarias, & iuris boni arbitrio non alienare, 1000.53

H.

HABERE rem cum non videri precium cui abeſt, 915.4. & in ver. precium.

Habere quem id non credi, de quo precium ſoluit. 1000. 424. & in verb. abeſſe.

Habilitas præſupponitur, quoties de re quapiam diſceptatur, 1000.122. & in verb. diſputatio.

Habilitas tunc interuenire debet cum ad effectum actus producitur ſeu cum initium actus perficiendo datur, 830.2

Habilitas perſonæ ad principis reſcriptum ſubaudienda, 556.10

Habilitas ab alijs præſupponitur vbicunque de re aliqua diſputatio vertitur. 592.411. & 923.35. verſic. vbicunque, rarim, & 951.8

Habitationis, & incolatus diſcrimen, 909.12. & in ver. incolatum.

Habitus, nam eſt talis qui præſumitur, 991.87 ver. talis quippe.

Hæreticus contrahendi ius non habet, 715.12

Hereditatis verbum directum ciuile, 984. 7. verſic. cauſam eandem. & in verb. directa verba.

Hereditas nulla ſuperſtitio, ſeu heredem verius non habet, 984.39

Hereditatem ex contractu non dari, 985.23. verſ. idque motiuator tertius

Hereditas inter viuos ſicut pacto non datur. ita nec legatum fideicommiſſumve, 862.14

Hereditas, vel legatum filio relictum ſi ei acquiri propter incapacitatem puta ne a poſſit, patri acquiretur in eius contemplatione filio datum iuſt. 616.23

Hereditas tranſuerſalium, ac cæterorum non adita ad heredes non transfertur, 734.1. & in ver. tranſmiſſio hereditatis.

Hereditas viuentis non dicitur, 695.7

Hereditatem ibi eſſe videri pars vbi maior bonorum eſt, 949.8

Hereditatis nomen etiam poſt aditionem quæ ad fideicommiſſum reſtituendum durare, cum reſtitui heredi. ur debet, 967.9

Hereditatis nomen adita hereditate non extinguitur quoties reſtitui alij debet, 659.12. verſ. ſecundo reſpondetur.

Hereditarium ſecundum quid feudum intelligi, quod ei datum, & heredibus eius eſt. 894 16

Hereditarium feudum quod dicatur, videto ver. feudum hereditarium.

Hereditaria teſtatoris non heredis grauati bona fideicommiſſa videri, 967 15

Hereditaria bona dicit quæ inuenta in hereditate ſunt 967.9. ver. hereditariaitem.

Heres iurantis abſolutionem à iuramento fruſtra poſtulat, 815.3. & in ver. abſolutio a iuramento in herede iurantis.

Heres iurantis ad iuramenti obſeruationem non compellatur, 82.8

Heres iurantis ex iuramento à defuncto præſtito obligatur, licet à iuramento vt de actum non ſiat, 902.3.

Heres bona quidem fideicommiſſa ex bonis à teſtatore poſſeſſis detrahere an poſſit vbi teſtator totum, & integrum vſumfructum omnium bonorum ſuorum per eum relinquendorum legauit, ij enim priuationis hereditatis adiecta ſi contra voluntatem eius oppoſitam iſſet, 712.1

Heres grauatum in reſtitutione fideicommiſſi ea deducit, quæ debita ſibi à defuncto erant, tam ex cauſa fideicommiſſi quam alia quauis, 712.2

declaratur, 712.11. ver. iure hoc

Heres an ſibi præiudicet ſtante ſtatuto ne præter certum portionem vxori relinquere maritum poſſit, & amplius ei relinquatur idque partem ne eius heres præſtet, an quod amplius ſoluit repetere illud poſſit, 735.15

Heres vaſalli alienationem ab eo factam non reuocat, etiamſi hereditarium ſecundum quid feudum ſit niſi inuentarium confecerit, 656 7

Google

H... de illis rationibus inventario confeſſo non nullis viſum ſit de quibus 565. 9. ver. ſecundo reſpondere poſſit. & in ver ſeudum, vbi eſt hereditarium.
Heres ex re certa inſtitutus ad vniverſum per ius accreſcendi non admittitur vbicumque ius accreſcendi prohibitum eſt, & perſona non deſunt quarum cauſa prohiberi potuit. 856.17
Heres, ex perſona heredum diſpoſitionis qualitas, an immutetur. 815.4
Heres ea lege inſtitutus ne in aliquem bona teſtatoris transferre poſſit qui nobili ſtirpe non clarus non ſit, & qui nomen, & arma ſua non geſſit ad arbitrium ſuo electionem eius, an heredem quem velit nobilem, & natalibus clarus facere poſſit ſi cognomen, & arma teſtatoris induat, atque arripiat, an vero heredem eum facere compellitur, ſiue in eum bona transferre cui tam teſtatoris cognominatio, ac inſignia eſſent, 830.1
Heres vtentis non dicitur, 743.7
Heres propria authoritate bona hereditaria apud tertium exiſtentia eo invito ea apprehendere non poteſt, 767.9
Heres omiſſo inventario legatum aut fideicommiſſum ſingulare in ſolidum praeſtat ſicuti à teſtatore relictum ſuit etiam vltra vires hereditarias ſecus vbi vniverſale eſt fideicommiſſum, 712.12
& de ratione diverſitatis, 712.12
Heres ad heredes alios trahetur in his qua heredes ſequuntur licet de eis dictum non fuerit, 713.7
Heres legitimus non aliter pupilli hereditate caret, ob tutorem non petitum, niſi ſi anno toto tutorem non petierit, ante igitur negligentia accuſari non poterit, 734.4
Heres pro multione tenetur quamuis ob factum ſuum tantum modo illam defunctus promiſerit, 668.9
Heres ex re certa legatarius propter quam ... erculis, 588. 8. ver ſed & pro ius
Heres contra factum defuncti impune in eo venit quod in heredis ipſius perniciem principaliter agitur, & exemplis id ſtatiſſimis comprobatur, 585.21
Heres contra factum defuncti venit, vbi aliquid ſtatuit quod lege aut decreto prohibitum ſit, ideo ſi ſtatuto, aut lege aliqua cautum ne praeter certam portionem vxori maritus relinquat ſi plus reliquerit ratum defuncti factum habere non cogitur, verum impu..., nare illud poteſt, 735.10
Heres contra factum defuncti in his venit quae ſua gratia conſtituta ſunt, ... cautionem heres à defunctuario exigit contra quam teſtator prohibuit hinc ſit prohibitio illa defuncti ne moleſtiam vxori heres faciat invalida ſit. 735.11
Heres defuncti factum improbare non poteſt, imo enim hoc ipſo quod heres eſt conſentire facto defuncti ratumque illud habere intelligitur, 743.33. & 743. 2. & 760.4. & 960.13
Heres iure quis non dicitur, quam habita ab eo hereditas ſit, 984.52. vbi ſemel atque iterum ampliatur.
Heres directum verbum, & civile eſt, 984.7. & in verb. directo verba.
Heres eſſe per mili... dicitur definit, qui heres ſemel fuit, 934.78. & in verb. ſubſtitutionis.
Heres ex inventario idemque creditor, perſonam duplicem ſuſtinet, 1000.18
Heres ex inventario heredis nomen, & effectum in his non perdit, quae ad vtilitatem eius ſpectant, 1000. 19. ver quod ad commoda.
Heres, verbum, vt materia ſubiecta eſt ita accipi, 984. 53. & in verb materia ſubiecta.
Heres vbi in caſum alienationis prohibita vocatur, pro deſcendente accipitur, etiam ſi heres teſtatoris per media non ſit, 984.39. ver. hoc amplius dicendum.
Heres verum feudum revocat, quod alienatum à defuncto eſt, 1000.481
Heres teſtatoris voluntatem impugnare non poteſt, 731.3
Heres contra factum defuncti venire non poteſt, conſentire enim facto defuncti, & ratum illud habere intelligitur. 712.5
limitatur, 722.12. verſic non obſtat tertium argumentum.
Heres contra confeſſionem defuncti venire non poteſt, 805.2. & 822.4
Heres feudum à defuncto alienatum non revocat, 593.14
Heres ordinationi teſtatoris contra legem, aut ſtatutum facta aſſentire non compellitur, 764.3
Heredis vox in ſubſtitutionibus teſtamentariis deſcendentes ſolummodo complectitur, 593.13
Heredis loco non eſt qui bonorum partem ex ſtatuto conſequitur, 588.8
Heredibus, verbum in materia feudi ad filios, aut deſcendentes reſtringendum ſecundum naturam rei neque ad extraneos refertur, 960.9. & 894.16. & in ver. feudum ſi pro ſe.
Heredis nomen ad extraneos regulariter pertinere, 960.2
Heredis vocabulum ad maſculos deſcendentes in feudo reſtringi, 960.2 ver. in feudo tamen.
in qua re Socini iunioris de ea controverſia nullum titubatum per dicitur, 960.2
ampliatur, 960.2
Heredis verbum à ſtatuentibus vel teſtatore prolatum de quibus heredibus intelligi debeat, 775.6
Heredis appellatio generalis eſt extraneos etiam apprehendens, 731.10. ver. atque heredes.
Heredum legitimorum nomine in feudo, & ſtatuto feminas non contineri quo iure habitum materia eſt, 960.6
Heredum vocem ad extraneos in materia pertinere, qua ad eos competit, 891.15
Heredum omnium appellatione extraneos etiam contineri, 536.9. ver inde fit.
Heres, verba pro ſe, & heredibus, & ſucceſſorib. omnibus legitimis ad extraneos non trahi, 960. 7. & 8. & in ver. vniverſalia.
Heredis voc. deſcendentes quidem dumtaxat comprehendit, ſed enim heredes eos eſſe neceſſe eſt, 593.13
Heredis vox cum ad deſcendentes reſtringitur ſimilitum in eis hereditariam non exquiri quoties illis forte per eum ſtari diſpoſitio poſſet, 960. 12. & in ver. illuſoria.
Heredibus verbum cum ad maſculos deſcendentes reſtringitur heredes ne eſſe ipſos oportet, 960. 9. & in verſicul. feudum hereditarium ſecundum quid.
Heredis ſucceſſoriſque conditio melior eſſe quam autoris non debet, 593.11
Heredes aere alieno diſſoluendo, & legatis praeſtandis pro hereditariis portionibus tenentur, 737.2
Heredes in contractibus regulariter ſubaudiri, 929. 33. & in ver. tranſmiſſionem ad heredes.
Heredes tutoris non niſi dolum latamve culpam defuncti praeſtant, vel ſi quid ad eos ex adminiſtratione defuncti pervenit, 812.13
Heredes legitimi qui dicantur, 960.3. & in ver legitimi heredes.
Heredes filii non habentur quoties datur ex ſtatuto in his deferuntur, 942.30
Heredis nomine proprio in appellatione conveniunt plurimum refert, nam vbi nominibus appellatione gravantur ad hereditatem teſtator conſideravit, ob id in portiones hereditarias obligantur: ſecus vbi nominibus propriis, tunc enim, quia ad perſonas gravamen refertur pro numero perſonarum in viriles non pro modo portionum hereditariarum tenentur, 737.15
Heredi ad hereditatem adeundam creditoribus poſtulantibus tempus certum praefigitur, 728.13
Heredis bona non teſtatoris poſt aditam hereditatem dicuntur, 737.10. verſicul. octavo hereditate adita.
declaratur, 727.22. ver. ſecundo reſpondetur.
Heredem ex quaſi contractu ad ea teneri quae comprehenſa teſtamento ſunt, 912.20. & in ver. quaſi contractum.
Heredem contra factum defuncti in feudo hereditario ſecundum quid antiquo tamen venire, 934.7. & in ver feudum vbi hereditarium.
Heredem facto teſtatoris exequendo non teneri quod prohibitum iure eſt, 977.13. & in ver. voluntas teſtatoris.
Heredis bona in manu teſtatori non minus, ac ſua eſſe, 975.2. & in ver teſtatorem.
Heredis bona quando ſub diſpoſitione defuncti comprehendantur, 668.1. ver. locumque id.
Heredis ius ſub diſpoſitione non comprehenditur à teſtatore de bonis ſuis facta, 735.8
Heredem facto defuncti non opponere, 894.11
ibique quid in feudo antiquo alienatione declaratur, 894.12
Heredis collegato non cedit quoties de iure teſtatoris mentio eſt habita, 574.1
limitatur, 574.16
Heredis ius legato certo aut ſpeciali contineri ordinatum eſt, 579.2
Heredis ius à legato excluditur ob pronomen meum, & ſuum quibus remotis legato cederet, 712.4
limitatur, 712.4. ver. quid in quaeſtione, vbi de à omni aut totum memoria habetur.
Heredem ante non dici, quam adita hereditas ſit, 981.19
Heredem eum eſſe oportere, qui vti heres invitatur, 984.12
Alter atque, ſi vti fil. 9. aut conſanguineum in his vocatur, qua ad heredes ambulare alias non ſolent, 984.32
Heredem facto, & alienationi defuncti fruſtra reclamare, 984.19
Heredem heredis non minus atque heredem immediatum gravari, 984.16. & 24. ver. heredem plane. & in verb. heredem heredis.
Heredem quem ante non dici, quam adita hereditas ſit quomodo intelligatur, 985.2. & 4. & ſeq. vbi contra Alexandrum, & Corneum, qui in eadem facti ſpecie de iure reſponderunt.
Heredem vaſalli ob defuncti facinus non inquietari, cum moleſtia quod defuncto illatum ipſi non eſt, 983.19. & vide in verb. ſucceſſorem.
Heredi non denegatur quod permiſſum defuncto erat, 1000.19
Heredibus quibuſcunque, verbum in feudo concedendo adiectum ad extraneos etiam referenda, 1000.320. & in verb. quibuſcunque vniverſalia.
Heredis appellatione heredes omnes ad infinitum contineri, 984.72
Heredis inventarium in feudo antiquo. Corneo. Iaſone. Socino iun. ſupervacuum, quod affirmandum Auctor non cenſuit, 1000.81
Heredis nomen impropria intelligi, neque ad extraneos referri, effectum inquirit habere diſpoſitio nequit, 984.44 & in verb. improprie.
Heredis privationem niſi per fideicommiſſum non fieri, cum voluntati teſtatoris non obſequitur, 984. 118. & in verb prohibitio alienandi.
Heredis vocabulo extraneos etiam proprie continere, 984.43. ver. itaque etſi maxime.
Heredis voce non ideo minus ad infinitum omnes continere, quod vnius tantum numero expreſſio facta heredis ſit, 984.19
Heredis vox ad infinitum omnes in ſpecie etiam apprehendit, qua ad heredes ambulare natura ſua non ſolet, 984.35
Homicidii materiam vide in verb occidere.
Homicidis, vt capite luatur eum non teneri, qui vulnus ſolummodo inferri mandauit, 913. 12. & in ver. mandatum.
Homicidio ca... non offendendo animo quem interemiſſe credendum, 947. 12. verſ. ſimiliter vt caſu.
Honeſtas momenti nullius conſuetudinem eſſe quam honeſtas non commendat, 972.39. & in verſ. conſuetudinem non receptam.
Honeſtum ſtatutum eſſe quod commodis publicis prodeſt, 973.45. & in ver. bonum vtilitatem publicam.
Honor pecuniaria longe pretioſior ob id opib. omnibus anteferri famam bonam oportet, 209.10. & 697. & 697.4. ver. hoc amplius.
Honoris cauſa gravior quam pecuniariam, 830.8. ver. longe minus.
vbi graviorem famam omnium oculorum iacturam eſſ. oſtenditur, & parem famam, atque vitae cauſam aſtimare, 830.8
Honor, contra honorem ſuum quid fieri praeſumendum non eſt, 991.24. ver. eodem. & illud Soto ſpectat & vide 991.99
Honor omnis à reatu excluditur, neque privilegio dignitatem decorarius maleficii continetur, 995.5. ver. ius ſententia.
Honoris & vitae par cauſa habetur hinc fit vt lucra quovis potior fama honorve aſtimetur ob id opibus omnibus antepoſita fama cauſam oportet cuius gratia ſingulare certamen permittitur, 795.4. ver. hoc amplius.
Honorem ſuum negligens crudelis iudicatur, 992. 92
Honori ad pecuniam nulla eſt comparatio, 982. 14. verſ. quid in hoc dicendum.
Honoratum heredem legitimum hoc ipſo videri, quod cum in alienos transferre bona poſſent, factum id non eſt, 984. 14. verſicul. honoratus quippe.
Hora qua inſtrumenta conficiuntur non niſi in beneficialib. opponere notarius ſolet, 755.48. ver. ſcheda porro tabellionum.
Hoſtium bona belli iure occupari, 922.18
ampliatur, 912.27. & in ver. belli iure.
Hypotheca propter obligationes futuras, & qua non

INDEX

non ſunt conſtituti non poteſt cum obligationi accedat, & ea cavere non poſſit, 872.5
Hypotheca res contrahitur ſuper qua cum ſoluendum quid eſt referuas in aliqua ſit, 704.3
Hypotheca tacita nonniſi in ea, quae non eſt expreſſe locum ſibi vendicat, 692.2.& 8 2.2
Hypotheca individua habetur, 893.6
Hypotheca generalis, an dominis translationem impediat, vel ſpecialis requiratur, 763.1.& in ver. dominis translatio.
Hypotheca generalis ad pecuniam mutuo datum non extenditur no quoties ad reſtitutionem eius bona ſua debitor pignori dat, 668.10
Hypotheca generalis ſpecialis an deroget ex interualla adiecta, 594.1
Hypotheca generalis à teſtatore expreſſa generalem non permittit legatorum cauſa paratam, 394.3
Hypotheca ſpecialis impoſita ad bonum ante deſcendendum in ſpecie ſuppoſita quam poſtea aliorum permittatur, 394.5. ver. obſeruandum tamen.
Hypotheca ſpecialis excuſſio neceſſaria, nec ne ſit, 892.1.& 2. & in ver. antecedentibus l. 2.
Hypothecam ob legata introductam ad bona reſtringi quae in dominio teſtatoris erant, cum moreretur, 911.14
Hypotheca pro legatis etiam à lege indulgentur ſi hereditas adeatur, 700.9
Hypotheca & obligatio non aliter extinguitur niſi ſi & id, quod intereſt ultra ſortem infertur, 692.6. ver. ſed enim.
Hypothecam tacitam ob collectas inductam, 892.3. ibique quando incipiat.
Hypotheca tacita propter collectarum onera, an inducatur, 872.2.& pluribus ſeq. & 892.3
Hypothecam prohibitione alienationis contineri quoties quomodo l. bet prohibita alienatio eſt, 964.30.
Hypotheca duplex ſibi proſpicere quis poteſt ſpecialis, ſcilicet & generalis, 990.50
Hypothecam feudo citra Domini conſenſum prohibita, 1000.793
ampliatur, 1000.390. verſ. hac am. lim. & in ver. feudum.
Hypotheca cum cum praerogativa eius recte cedi, 1000.425. & in verb. ceſſionem.
Hypotheca cum individuum, 1000.447. verb. offerendo eius.
Hypothecaria actione inſolidum heres debitoris conuenitur, etiamſi in ſolidum rem obligatam non poſſideat, quia individuum eſt hypotheca dicitur, In individuum autem inſolidum unuſquiſque heredum tenetur, 990.64
Hypothecaria actione inſolidum unus ex heredibus debitoris conuenitur, etiamſi inſolidum rem obligatam non poſſideat, 990.64
Hypothecaria actioni annis 40 praeſcribitur ubicunque contra debitorem ipſam hypotheca competit, 990.63.
Hypothecaria actio ad petitorium pertinet, 845.8
Hypothecaria agens quomodo concludere debeat in libello, 835.6
Hypothecaria actio contra tertium non datur niſi prius facta diſcuſſione bonorum debitoris, 692.4. & in ver. excuſſionis beneficium.

I.

IACTARE ſuum, aut negligere quiſquam non creditur, 1000.178
Iactore ſuum quem quam non credi, 648.43
Iactatio adverſary, 1000.25. verſic. no quo nominando.
Iam ex civitas ſuperiorem non recognoſcit, 859.2. ver. ſuperiori plane.
ſed tamen, 859.11. ver. non ab Iat.
Ianuenſes imperio an ſubſint, 73.4
Iaſonis error apertiſſimus in auth. ſacramenta puberum. C. ſi adverſus vend. deregitur, 852.5.& 6
Idem ſimile ſe non poteſt, 776.13
Identitas praediorum locorumve per confines probanda, 821.7
Identitas ſcripturae quando probanda ſit, 662.7.& 31.
Identitas perſonae non ideo minus arguitur qui diſcrimen non nihil in nomine intervenit, 564.5
Identitas in nomine proprio non ideo minus praeſumitur, quod nomine duplici quis vocetur, 564.6
Identitas perſonae, an praeſumatur per bella hic differens, 561.4
Identitas bonorum probanda de quibus tranſactum ab eo eſt, quo tranſactione nititur & probandi modus, 607.19
Identitatem rei ex demonſtratione duplici oſtendi, 1000.321.& ver. cum ſatis.
ampliatur, 1000.326
Idoneus quiſque praeſumitur ob id ad eum probandi onus ſpectat qui idoneum non eſſe contendit, 701.26. ver. 3. reſpondetur.
Idoneus infeudatus dicitur ſi aquo domino ſeruire, nonque no inſeudator poſſit, 701.26. verſi. 2. reſpondetur.
Ignominia culpa non aſcribitur, neque contemptus, 811.10
Ignorans non punitur, 777.2 & 969.5
ampliatur ut ſtatutum non valeat quo aliud expreſſum ſit, 969.3
Ignorans derogare non poteſt, 728.6
Ignorans non delinquit, 873.12. ver. iuris igitur ignorantia admiſſa.
Ignoranti negligentia aſcribi non poteſt, 811.10
Ignorantia iuris per legem aut ſtatutum quari, 933.12.& in ver. abſentis.
& ad principem id pertinere ſcriptum eſt, 931.2
Ignorantia communis non excuſat qua in archivo univerſitatis eſſe conſtat, 812.18
Ignorantia non prodeſt ubi in culpa quis eſt quod item diligenter non exploraverit, 693.5
Ignorantia facti in uno alii non proiudicat idem & multo magis in ignorantia iuris dicendum, 785.21
Ignorantia in facto proprio praeſumi non ſolet, nec ex tempore vetuſto ſi factum memorabile verſetur, 781.1.& 958.20
Ignorantia in facto proprio non admittitur, 693.2
limitatur ut locum habeat ob temporis longinquitatem praeter quam in facto memorabili, 693.2. & in ver. oblivio.
Ignorantia in minore praeſumitur cui etiam in iure erranti ſubvenitur, quamvis de lucro omiſſo agatur, 7[illegible]0.15
Ignorantia. Ex cauſis ignorantiae actum non conſiſtere, 1000.173
Ignorantia. Ex cauſis ignorantiae actum non fieri, 1000.174
Ignorantia facti actum iudicis inficit quamvis vere iura vel habeat, 1000.144 & ſeq. & 1000.160.& in verb. conditionem impletam conſtare, & veritas.
Ignorantia in facto memorabili non recipitur etiam ob temporis vetuſtatem, 997.9
Ignorantia iuris monaſterij in ſucceſſore praelati praeſumitur, 990.13
Ignorantia teſtamenti an ex aſſertione iurata praeſumatur, 994.10. verſicul. quarto codicillorum ſcientia.
Ignorantia in facto alieno praeſumitur, 610.25.& 811 10. ver. ad quoniam illo. & 911.2
Ignorantia quibus caſibus praeſumi ſolet in facto puta alieno locum id in gratiam actoris non habeat, 693.4
Ignorantia in ſucceſſore eorum praeſumitur, quae acta ab anteceſſoribus ſunt, 607.2
Ignorantia dolo adſcribitur cum id affirmatur quod non manifeſtum non eſt, 969.22. & in verſicul. dolo.
Ignorantia a lucro cauſa eſſe non debet, 392.68
Ignorantia iuſta ad reſtitutionem in integrum obtinendam niſi iudicatus tulſententia praeſumptio ex coniecturis aliquibus obſtat, vel ſi contraria fama publica allegationi ignorantia ſit, 650.5.& in verſic. reſtitutio in integrum ex capite ignorantiae.
Ignorantiam probabilem exquiri ut reſtitutio ex ea in integrum adverſus praeſcriptionem competat, 930.19
Ignorantiam unius alii non obeſſe, 371.1.& 928.7. verſicul. ſic nec facti, & in verſ. alii ignorantiam.
Ignorantiam unius alii neque prodeſſe, neque obeſſe, 962.12
Ignorantiam ſtatuti de vectigali iuramento probari, 964.2
Ignorantiam in ſtatuto de vectigali pendendo praeſumi, ubicunque iuri adverſariorum ſtatutorum eſt, 969.1. ver. ignorantiam praeſumi.
Ignorantiam oblivionemque ex lapſu temporis ad lucrum faciendum non praeſumi, 975.17.& 966.31. ver Bar. hoc ſpectat. & in ver. lucri faciendi cauſa oblivionem.
Ignorantiam facti proprij in teſtatore facilius praeſumi, 956.12
Ignorantiam male excuſat qui inveſtigare tenetur, 930.21.& in ver. inveſtigationis.
Ignorantiam facti etiam regij, aut ex tempore vetuſtiſſimo excuſare, 930.8
& in facto alieno id ampliatur, 930.8.& in verſic. oblivionem.
Ignorantiam fruſtra eum excuſare aut allegare qui contra quam ſtatutum lex ferat, cum ſocio vno contraxit, 962.11.& in ver culpa eum teneri.
Ignorantiam in albis allegare non licet qui palam ſiunt, 618.23. ver ſecundo mirare.
Ignorantiam eorum quae proclamata facta ſunt allegare non licet, 6.8 1. ver. neque ignorantiam.
Ignorantiam facultatum ſuarum non recte quempiam cauſari, 945.19.& in ver. ſcientiam in facultatibus.
Ignorantia materiam perſice in verſicul. error, 956.11
Ignorantia materiam ſupple in ver. ſcientia quibus etiam caſibus ignorantia praeſumpta non admittitur, etenim etiam praeſumptio cadit etiamſi ut iuro cum ſcientia non praeſumitur ignorantia ibi locus praeſumptionis erit, 945.1
Ignorantia venditori non opitulatur, quoniam quod ignorans aſſerit, praeſtet, 1000.4.& in verb. venditor.
Ignorantiam conſuetudinis notoriae fruſtra is allegat, qui in civitate eſt, 997.9. verſic. eodem Areti ſpectat.
Ignorantia aſſiuer. ver. dolo verſ., 1000.202. & in ver. dolum ſectetur.
Ignorantia ad ignorantiam hominis diſpoſitio non trahitur, 668.5
Ignoti teſtimonium reijciendum, 927.3. verſi. ſed in ſpecie in agit. & 962.1. & in ver. teſtis ignotus.
Illationes ex ea diſſolutionibus argumentis de feudo proprio & hereditate datis ſequi, 1000.90
Illegitimum ſilium eſſe aſſerens probare id debet, 991.77. ver. ſed in [illegible] de [illegible].
Illicita ſtatuta genera totum confirmationis auellenda, [illegible] & in verſ. ſtatut. ſtatutorum generalem generalem ſtatutorum confirmationem.
Illuſtri legis diſpoſitio reddi non debet, 929.11
Illuſtrium non ſit ſtatutum, publice poenale ſummopere curandum, 169.14. & in ver. ſolemnitatem.
Illuſtrium nobilium ſtatutis vt ſtat interpretationem ſieri oportet, 764.11.& in ver. ratione cauſa cenſenda.
Illuſtrium interpretationem alieni cuiuſdam, vt illiuſtrium non aliter ſiat, aut circumvenire poteſt, 1000.37.
Illuſtrium ita verba legis intelligenda in illuſtri maliſſime, 91.3
Illuſtri interrogatio nobiſcum interpretatione ſit, 682.71 & in ver. interpretatio nulla.
Illuſtris multam praerogativam fruitur, 872.12
Immediata, ad immediata diſpoſitio intentio ſpecialis verba ſtatuti gratia, 666.14. ver. quaelibet etiam.
Immediata cauſa potentior eſtimatur, 955.5
& immediata potentia. mediatum eſſe impoſſibile, 951.22
Immediata cauſa mediatam vincit, 955.5
Immediata cauſa culpa omnino attendenda. conſ. 37.A. 57.158
Immediatam cauſam in denominatione facienda attendendam, 929.18. & in verſic. denominationem
Immediato domino non mediato fidelitatis ſacramentum praeſtandum, 920.7. verſi. & propter ſpectum Laus, & in verſicul. fidelitatis ſacramentum.
Immediatum dominum promiſſorum intelligi, 920.7
Immediato. Cauſa immediata, & proxima denominationem facienda, 1000.2. verſ. denominatio.
Immediatum remoto potentius. 1000.461
Immediate verb. accipienda, 1000.41
& quod ſcriptum eſt, 1000.433
Immobilem rem in legato aſſignari, 976.14.& in ver. annuum.
Immobilium appellatione annuus redditus venit, 782.1. & in verſic. annuum redditum inter immobilia.
Immunitas à principe, an detur in perniciem tertii, 586.1.& 5.& 724.1.& 705.3.& 768.1.& 811.23.& 851.7.& 945.1

ſed omnino, 945.3. & 4. & 12. & 14.

Immunitas à principe alicui conceſſa nova aliis eſſe non debet vt pro exemplo onera alii ſubeant, ſed prætendi illis tantum concedentis erit qui tanto minus accipiet, 626.1. & 768.2. & 811.13. & 831.7

Immunitas à principe an concedi poſſit pro bonis ab eccleſia emptis, 768.1. & 1. & ſ.

Immunitatem vniuerſitas an tribuat, 583.2

Immunitatem ob vniuerſitate tribuitur velle conuocata, & in ſui perniciem, 939.1

Immunitatem frequenter vniuerſitas non largitur, 589.2 & in ver. maior pars.

Immunitatem à ciuitate data permiſſa principis tertium non lædit, 586.2

Immunitatem ciuitas non concedit quæ ſuperiorem recognoſcit, 763.2
declaratur, 763.8. ver. tertio reſpondetur, vt in ſui perniciem immunitatem concedat.

Immunitatem vaſallis ac ſubditis princeps ſolus concedit, 602.37. & in ver. princeps ſolus.

Immunitas alicui conceſſa ad onera non porrigitur belli cauſa ſuſcepta, 924.2. & 768.5. ver. natura plane immunitatis.
vel quæ aliis præter morem, vel ob neceſſitatem inſtantem imperantur. 676.14
quæ materia cumulate, & ſcite admodum explicatur. 705.14

Immunitas quæ ex pacto oritur lædi equidem belli cauſa poteſt, 905.3

Immunitas à bello non læditur de quo cogitatum apparet, 598.8

Immunitas ex contractu aut pacto quæſita ad onera etiam trahitur, quæ per tempus belli aut magna pernicie imponuntur, 607.11

Immunitas non ſubdito data propter bellum non reuocatur idem cum res alias libere indulgetur, 586.7. & 714.11

Immunitas eo minor eſſe debet quo onus minus vſitatum occurrit, 849.16

Immunitas ei non conceditur qui ab eccleſia bona emit, nã cum priuilegij cauſa ceſſet, & ipſum priuilegium quieſcere debet, 772.1. ver. ſecundum prima cogitatione. & in ver. priuilegium ceſſat.

Immunitas ob numerum liberorum conceſſa liberis omnibus extinctis ceſſat, 664.19

Immunitas tempore quæritur, 583.5

Immunitas odioſa iudicatur, 973.12. & in ver. exemptionem odium.
Ã me ſic vt qui de immunitate falſum inſtrumentum ſcribit viuus comburatur: ſimiliter ob id perſonis data immunitas ad poſteros non trahitur qui ex fœminis nati ſunt, 951.15

Immunitas ad onera inopinata non trahitur, 586.3.

Immunitas conceſſa an ad bona quærenda trahatur, 852.9. & 811.14

Immunitati enim quæ gratuito aut ex donatione datur derogare licet quoties in periculum donator vergit, 677.2

Immunitatem ex contractu, aut inueſtitura feudi datam non reuocari, 933.10

Immunitatis ius ex contractu quæſitum à principe non tolli. 933.1
Ampliatur vt ad onera bella id pertineat. 933.8

Immunitatem tam ore, nec antiquo intercidere, quoties ſuperioris iuſſu, cepta munera ſunt, 973.22

Immunitatis præſcriptio quomodo interrumpatur, 811.15. ver. ex qua ſolutione.

Immunitatis priuilegium ex obſeruatione ſubſecuta interpretatur, 768.13

Immunitatis priuilegium per ſolutiones non præſumi niſi ſi annis 30 factæ ſint, 973.21

Immunitatis priuilegium ad futura non trahitur quoties tertij incommodum verſatur, 811.14

Immunitatis priuilegium ceſſat neceſſitate magna vrgente, 724.3

Immunitatem ob belli onera verba vniuerſalia proferant, 586.8

Immunitatem perſonalem in dubio iudicandam, 929.33. & in ver. perſonalem in dubio.

Immunitas odioſa, 1000. 436. verſicul. contra odium.

Immunitatem ad vniuerſitate non tribui, 1000. 439

Immunitatem in perniciem alienam à Principe non concedi, 1000.438

Immunitatem ob id argui, quod in libris onerum deſcripta bona non ſunt, 1000.23

Immunitatis falſo inſtrumentum notans, viuus aduritur, 1000. 436. verſic. contra odium. & in verb. falſi.

Impedimentum. Nihil impedimentum faciendum, quod ab impediti culpa oritur, vel quod amoueri ab impedito poterat, 1000. 49. & in verſicul. culpa.

Impedimentum non excuſat, niſi fuerit impeditus, quod in ſe erat, vt illud remoueret, 994.21. ver. non aliter quippe.

Impedimentum ſibi inferre dicitur, cuius culpa illud accidit, 995.13

Impedimentum duplex vnicũ fortius. 687.6

Impedimentum perpetuum præſumitur. 849.18

Impedimentum excuſare is enim poteſt à quo poterat amoueri, quinimo volens pati, tunc illud traditur, 714.9

Impedimenti vnius amotionem ad alterum non trahi, 1000. 332. & in verb. clauſula non obſtantibus.

Impedimento alij circa ſucceſſionem proximior non eſt, qui non ſuccedet: verum pro non extante habetur. 984.93. & in ver. extare. & in ver. paria. & in ver. proximior.

Impeditus facto ſuo aliquid facere nolle illud dicitur 994.14

Imperatorem orbis totius dominum niſi à iuriſdictione non videri, 896.13

Imperij iura ad poteſtatis plenitudinem ſpectare, 958.5. & in verſic. plenitudinem poteſtatis enim.

Imperij iura apud eum eſſe perpetuum cui dominium in iuriſdictione eſt, 958.5 ver. ſed eo ipſo.

Imperfecta plura non coniunguntur quæ ſingula effectum non habent, 800.3

Imperfectas probationes ad commodum eius non coniungi cui iuris præſumptio obſtat, 896.46

Imperfectas probationes in crimine probando non coniungi, 896.46

Imperfectorum coniunctionem non admitti quoties fruges nullius ſeparata ſunt, 948.5. & in ver. multa non proſunt.

Imperfectio actus interpretando fugienda, 936. 23.

Imperfectum quod eſt tale proprie non dici, 936.23. ver. inde fit.

Imperfectum actum nullum dici, 936.23. ver. ad irritumque.

Imperfectum teſtamentum dicitur in quo amplius aliquid adiecturus vel facturus teſtator fuerat ſi illud adiectum non ſit ob id in totum concidit, 689. 6. & in verſicul. teſtamentum imperfectum.

Imperfectum teſtamentum à voluntate omiſſio ſcripturæ notarij reddit quando ſcripturam confici teſtator voluit, 706.12

Imperfectum teſtamentum dicitur in quo vel minimum quid deeſt ſi quidem ab vltimo eius puncto vires, & perfectionem teſtamentum incipit, 608. 2.

Imperfectam orationem ex verbi ſubauditione perficiendam, vt actus inanus fiat, 987.72
ampliatio, 987.72. & in verb ſubauditionem.

Imperfectum, & nihil iure pari cenſeri. 985.61

Imperfectum tale proprie non intelligi. 985.61

Impertinentes exceptiones reiiciendæ, 901.2. verſic. quorſum enim.

Impertinentes articulos abiiciendos, 974.7. verſic. & quod de articulis.

Impertinentium capitula æſtimari probatio quorum vſus, aut bono cui futura non ſit, 1000. 128. quo numero & pluribus ſequentibus ſermone copioſiſſimo & argumentis enucleatis ineptiendo capitulorum P. declaratur. Sed num. 380. ver. ratione & alia mediocriter id iuuatur.

Impertinentiam manifeſtam capitulorum reiectam ſtatuto non videri quo eorum admiſſio permiſſa ſtatuto eſt inter impertinentium ſalua, 900. 19.

Impetrans vera eſſe narrata docere debet, vbi vera illa eſſe negantur, 714.22

Impetranti vel narrata in reſcripto edocere, vel ſi ex certa ſcientia id conceditur in qua ſpecie Rota diſtinctio non ſpernenda commemoratur, 592.1

Impetranti onus ea probandi incumbit, quatenus ab ea narrata in reſcripto, aut precibus ſunt, 1000. 140.
geminatio geminum adiecta, 1000.140. verſi. idque recipe.
ratio huius dicti exprimitur, 1000.141

Impetratio exactionis pœno ab aliquo facta inutilis eſt ſi exacta pœna, & incorporata ſit mentione exactionis, & incorporationis non facta, 687.8

Implementum durare non oportet poſtquam ſemel impleta conditio eſt, 878.6

Implementi non facti exceptione is demum vtitur ad quem res pertinet monitioq; opus eſt, vt aduerſum contractus, adeo recidat, quod impletum non ſit, 591.109

Implere contractum vtiq; creditur qui plus iuſſu facit, 703.12

Implere primus debet qui prior ad iudicium prouocat vbi vltro citroque implendum aliquid eſt, 634.1. ver atq; vbi.

Impoſſibile eſſe in ſubiecto eandem actionem, & paſſionem concurrere, 987. 20. & in verb. ſuis ipſum.

Impoſſibile habetur, quod firmitatem non habet, 1000.230. & in verb. nullum.

Impoſſibile videri autem quod à principis arbitrio pendet 957.1. ver. namque ob rem.
declaratur, 957.7. & in verſic. principis voluntatem.

Impoſſibile dici quod fieri commode nequit, 958.46. & in ver. commode.

Impoſſibile videri quod fieri niſi ex turpitudine nequit, 958.34. & 33

Impoſſibilitas nullam ſententiam reddit ſiue à iure ſiue à natura impoſſibilitas exiſtat, 791.19

Impoſſibilitatem facti alienæ promiſſione obſtare, 957.1. & in ver facti alienæ.

Impoſturam qui ferre ſub auctoritate legis non debet, 873.5. verſicul. alter quippe ſub auctoritate legis.

Impropriatio. verba offendi grauiter minus quam in liberis extraneum præferatur. 977.5. verſic. verba item teſtamenti. & in verſic. extraneorum cauſam.

Impropriatio verborum admittitur, vt ſecundum obſeruationem ſub eiuſdem interpretatio fiat, 624. 10. ver. locum; prædicta.

Impropriatio verborum admittitur, vt ſecundum materiam ſubiectam intelligantur, 628. 6. & 942.25

Impropriatio verborum ſuſtinetur correctionis euitanda gratia, 589.5 verſi. & hoc verum vſq; adeo eſt. & in ver. correctio.

Impropriationem verborum veriſimilitudinis ſeruandæ cauſa permitti, 974.14. & in ver. veriſimilis cauſa.

Improprie mentis cauſa verba accipi, 942.24. & in ver. mentis & ſenſus.

Improprie ob mentem non lædendam verba accipi cumulate, & ſcite, 980.8. & in ver. mentis.

Improprie ob affectionem aut declarationem maiorem verba accipienda, 927.7. verſic. ſed & à natura.

Improprie referentis verba exponẽda quæ à relate diſcrepant, 956.4. & in ver. referentis.

Improprie teſtium verba intelliguntur, ne delictum iudicatur, 784.4. & 981.3

Improprie, & ſicte delicti abſcindi nomine verba verti, 981.3 & in ver. delicti ſicte.

Improprie verba accipienda ne tertij ius lædatur, 592. 48. & 933.13. verſi. ſed & abuſiue. & in ver. tertij ius.

Improprie verba generalia intelligi cum reſtitutioni paratur, 964.9

Improprie verba ob contradictionem excludendam accipe, 989.9. & in ver. contrarietatis.

Improprie verba intelliguntur quoties aliter locus eſſe diſpoſitioni non poteſt, 583.14

Improprie verba accipienda ne actus natura offendatur, 828.4. & in ver. naturam actus.

Improprie verba accipe, ne quis delictus leuius eſt proferat, 935.9

Improprie verba intelligimus neq; reſtringimus, ne rationi actus repugnet, 792.12

Improprie verba accipiuntur, ne inutilia fiant, 704. 4. & 626.7. & 701. 48. ver. improprie quippe, & 909.13

Improprie & proprie verbum idem exaudiitur pro qualitate perſonarum & rerum, 570.5. & 967.11

Improprie aquis, & proprie verbum idem intelligitur, vt natura eorum eſt, quibus adiicitur, 570.3. & 967.11

Improprie delicti amouendi cauſa verba intelligi, 981. 60. & in verb delicti pellendi ſicto pœna cauenda.

Improprie generalia verba intelligi cum reſtringuntur, 987.48. & in verb. generalia verba.

Improprie mentis ſequenda cauſa verba intelligi, 985. 62. & 113. & in verb. mentem.

Improprie

Improprie ſtatuē verba exaudienda mentis ſeruandæ cauſa,1000.110.& in verb.mens.

Improprie verba accipienda, vt contradictio fugiatur, 1000. 310. & ſeq. & in verb. contrarietatis.

Improprie verba accipi, ne melior extranei conditio, quam deſcendentium ſiat, 987. 5. & in verb.deſcendentium.

Improprie verba accipienda in materia gratioſa, intelligendaque, vt ampliationem pariant, 1000. 72.& in ver.fauorabilis.

Improprie verba accipienda, quotiens effectum ſuum in proprio diſpoſitio conſequi ſignificatu nequit, 984.44.& in verb.hæredis nomen.

Improprie verba accipienda ſunt, at plurâ aliquid in referente, quam relato ſit,987.57.verſ.quinetiam verborum offenſionem.

Improprie verba accipiuntur, vt exequens ſibi præcedentia reſtringantur, 989. 7. verſ. apparet ex his.

Improprie verba exponenda, ne charius minus dilecto magis antecellat, 987. 80. & in verb. dilecti minus conditio.

Improprie verba in ſententia intelliguntur, vt inutilia maneant, 995. 21. verſic. ſed & in ſententia.

Improprie verba intelligi ferendum magis, quam vt tertio incommodetur,1000. 72. verſ idq; ex eo etiam oſtenditur.& in verb.tertius.

Improprie verba intelligi, ne abſurdum cognoſcatur, 1000.29.quinetiam & in ver.abſurda.

Improprie verba mentis ſeruandæ cauſa accipi, 984. 182

Improprie verba pro materia ſubiecta exaudiri. 984. 54.& in verb.materia ſubiecta.

Improprie verba quamuis in ſpecie ob contradictionem excludendam accipienda, 984. 45. & 47. & in verb.contrarietatis.

Improprie verba tolerabilius intelligi, quam vt deſcendentibus extranei antecurrant, 1000. 354. & in verb.deſcendentium.

Improprie verba vt per ſequentia ſuperiora reſtringantur intelligi, 1000. 98

Vice versa, 1000 298

Improprie teſtamenti verba interpretanda, ne contradictio aliqua incurrat, 984.47

Impognare iudicium teſtatoris eum intelligi, qui ei non paret, 984.109

Idem in contractu,& in ſpecie alia, 984.18

Teſtamentum amoliatur, 984.12.& in verb. contrauenire. & in verb.omiſſio.

Impugnare ſententiam is non poteſt pro quo lata eſt, 795.10

Impugnare teſtamentum intelligitur, qui in eo expreſſa non ſeruat, 568 3

Impugnantis ſcriptura ad vtilitatem impugnatis iudicem vti, ſi impugnantis ius conſtare ex eo videt, 1000.44

Impugnata ſcriptura velle impugnantem vti cum ad vitium ſcripturæ interitum impugnatio ſpectat, quod obreptitia puta, aut ſubreptitia eſt, 1000.18

Impugnatio. Inſtrumento, precibus ve impugnatis quamquam non vti. 1000.2.

Omnino 1000.20.& 57. & ſeq. & in verb. confeſſionem ex inſtrumento.

Impugnationem damno impugnanti, niſi in caſibus duobus non eſſe, cum falſi, aut fidei probatoriæ defectus ſcripturæ oppugnatur. 1000 39

Impugnationem, quæ ob defectum ſolennitatis ſit, non obſtare, quo minus ſcriptura impugnata impugnator vtatur, 1000.20.& 37

Impugnatio onoroſa impugnanti non eſt, quotiens dolum reiectam eſſe appareat, 674.13

Impulſiuam cauſam habere, quæ generalis non eſt, 920.13.& 14.& in ver.cauſam impulſiuam.

Impulſiuam cauſam ad argumentum inducendum non prodeſſe. 929.16. & in ver.cauſam impulſiuam.

Impulſio eius præſtitum, quia intelligitur, ad quem res pertinet, 715.57

In actu a quo fieri quando quid dicatur, 703. 9

In continenti petitorij probationem poſſeſſorio adiſcendo in teru.943.4 & in verſic. poſſeſſorio adipiſcenda.

In continenti vno omiſſo,plura ſequi, 1000.3

In continenti probatio fieri quando dicatur. 674.39

In continenti probari, quid dicitur per inſtrumentum, 822.4

In continenti probare per inſtrumentum non dicitur, qui deſcriptus ſub eo non eſt, 702. 9

In continenti recuperare poſſeſſio quando dicatur, 846.21

In continenti recuperari poſſeſſio naturalis dicitur, quæ ſtatim recuperatur impedimento remoto vbi id faciendi facultas offertur,851.7. & 14.verſ.tertio etiam argumento hoc.

In continenti vno permiſſo,plura conſequi, 984.38

In ſolidum committitur pœna, quotiens per copulam illa promittitur, ſi facta plura non erunt, vno tantum facto, 994.3

In ſolidum individuis vnuſquiſq; hæredum tenetur, 990.64.verſ.in individuis plane.

In pactum recte deducitur, quod iure communi debetur,990.43.verſ.quo magis admirer.

In particulam euentus futuro adiectam ad ſuſpenſionem alius in euentum illum incertum pertinere,983.42

In ſimulatione contractus deligenda vrgentes, veriſimilesq; præſumptiones deſiderantur, quinimo probationis dilucidas exigit,990.27.& in ver.in contentione pulchra diſſimilis adhibetur inter criminale,& ciuile iudicium, vt ſi criminaliter agatur, plena probatio deſideretur, ſi vero ciuiliter coniectura ſufficiunt,de quibus. 990.27

Inæquale nihil aliud niſi iniquum, 972.34

Inæqualitas inter liberos induci non debet, id enim æquitati naturali repugnat, 667.3

Inæqualitas lege odioſa, 972.35

Inæqualitas inter liberos odioſa, & æquitati naturali pugnans, 626. 4. & in verſ.odioſa res inæqualitas.

Inæqualitas iuri naturali repugnat, 972.35

Inæqualitas, interpretatio in diſpoſitione teſtatoris non recipitur ex quo inæqualitas naſcitur, & ſub maſculino fœmininum non continetur, vbi alias contineretur, vbicumque ſi contineatur inæqualitas interueniret, 677.12. & in verſic. maſculinum non concepit.

Inæqualitas ne ulterior ſola ad ſimulationem fraudemve in permutatione beneficij arguendam non valeat, 990 10

Omnino,990.46.verſ.tertio reſpondetur.

Inæqualitas odioſa diſpoſitio dicitur per quam locus inæqualitati inter deſcendentes ſit, 677.12. & in odioſa diſpoſitio.

Inæqualitas vitioſam & irritam conſuetudinem facit vnde inæqualis onerum partitio ſit,972.36.& in verſic.conſuetudinem fruſtra.

Inæqualitas in contractu fugienda, 1000.158

Inæqualitatem in contractu memoriæ cauſa perferri, 1000.158

Inæqualitatem inter liberos grauiorem filij ferunt quam ſi ad alienos aut inimicos parentum bona ambularent,781.10.ver.ea propter diſparitatem.

Inæqualitatem ex pacto perferre, 972.4.& 36.& in ver.renunciandi ius.

Inæqualitatem ob diuerſitatem rationis ferri.972.5. & in ver.diuerſitate rationis.

Incapaci hæredi ſcripto in fideicommiſſo capacem ſubſtitui, 858.12

Incapacis bona fiſco non vendicari, 925. 4. & in ver. fiſcum ad bona.

Incapacitatem niſi à fiſco non opponi, ad quem incapacis iura ſpectant,941.22.& 44.& in ver. tertius.

Incertum admittendum non eſſe, vt quod certum eſt,relinquatur, 1000.56

Incertum. In re incerta ſententiam certam dare grauat eſt, 1000.27

Incerta certis non derogare, 1000. 349. & in ver. certa.

Incertam voluntatem certa præſtare ab omni, 987. 9.& in verb.certam.

Incerto motiuo reſpondendum non eſſe,1000.474.& in verb.interrogationem.

Incertitudo non nocet, quæ declarari facile poteſt ob id repelli articuli ob incertitudinem non debent: cum declarari incertitudo per teſtes poſſit, 809.22

Incertitudo non vitiat, quæ à parte tolli poteſt, 907.4

Incertitudo ſicuti vitiat ſententiam ita executionem eius nullam reddit, 819 10

Incertitudo vitiat confeſſionem,805.20.& in ver.confeſſionis incerta.

Inceſtuoſus æſtimatur, qui ex patre ſacerdote naſcitur, 785 4

Inceſtuoſo ſimilis habetur quicumq; ex coitu damnato naſcitur. 617.5

Inceſtus cum moniali admittitur,687.4.verſ.Quæ opinio.

Incidenter nominationem factam, ad quaſi poſſeſſionem quærendum prodeſſe, 950.7 & ſequen. & in ver, cui nominationem incidenter. Quaſi poſſeſſionem.

Incluſio vnius an excluſionem alterius inducat, 1000.29

Incluſio vnius excluſionem alterius inducit, 1000. 65,& in verb.Permiſſio.

Incluſio vnius non excludit aliud, quotiens effectum contrarium diſpoſitio ederet,1000.30.& in verb. inducta.

Incluſio vnius non niſi per ſenſum tacitum, aut ſubauditum aliud excludit, atque ideo caſui expreſſo non derogat, 1000.31

Incluſio vnius excluſionem alterius inducit, 896. 36.

Incluſio vnius alterum non repellit in quo eatio eadem mouet, 690. 8. verſicul. quarto reſpondetur.

Incluſio temporis incluſionem temporis alterius indicat,& ex diuerſo, 992.125

Incluſio vnius quando ad aliud excludendum non valeat.946.4 & ſequentib.

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius quotiens derogatio voluntatis inducitur.775.19. verſ.ceterum locus regula.

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius quotiens iuris correctio per eam inducitur, 788.8.ver.ſed enim locum regula. & 771.7

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius vbicumque et a excludendo commune includitur. 871.7

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius in quo dignamentis eadem in verſimiliter verſatur, 690.9. verſ.ſexto regula locus.

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius, quod iure ordinario aut communi venit, vnde ad excluſum id tantummodo refertur, quod iure ſpeciali aut extraordinario venit,690. 8. ver ſecundo reſpondetur, & 871.7

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius vbicumq; effectus contrario cauſa introductis contrarium effectum pareret,613.9 & 690.9. verſic.locum regula, & 570.24

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius quotiens ex alio capite alterum includitur, vel quotiens in caſu alio mens eadem diſponentis verſatur, 774. 19. & 662.24. & 690.8 ver tertio reſpondetur. & 570.27 ver.duodecimo incluſio, & 895.12

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius, quod de natura eſt in iure eſt, 672.9

Incluſio vnius ceterorum excluſionem non arguit vbicunque contractus effectus ſequitur nec diſponens vellet, 570.14

Incluſio vnius alia non negat verbis generalibus interuenientibus ad omnia comprehendenda accommodatis, 570 20

Incluſio vnius caſus alios non excludit, vnde effectus idem naſcitur. 700 3

Incluſione vnius alia non excludi quotiens ad excludendum cauſa ipſa incluſionis non pertinet, quod declarandi cauſa puta non excludendi animo facta incluſio ſit, 46.5

Incluſione vnius alia non excludi, quæ capite comprehendi alio poſſunt. 805 14

Limitationes,& alia ad l.cum prætor.ff. de iudi. 570. 27.

Incluſione vnius excluſionem alterius ſequi, 984. 178

Limitationes ſex applicantur, 984.178.& 1000.35

Incluſionem conditionis ad excluſionem alterius pertinere, 987.32.

Limitantur.987.36.& ſeq.ad numer.vſq; 44

Incluſionem quæ vſus frequentioris nomine de vno ſit, ad alterius excluſionem non pertinere,958.10.& in verſ.frequentioris vſus.

Incluſiones. Qui ab excluſione aliquorum bonorum in recognitione feudi expreſſorum ad excluſionem aliorum argumentatur, ne feudalia aſſerentur, probandi neceſſitate tenetur apud recognoſcentem bona alia fuiſſe, cum facta recognitio eſt, 1000.37

Incluſionis argumentum, quod alia excludat argumento contrario pellitur, hoc eſt, ſi ex quadiſpoſitione aliqua includuntur, vt includi ceteri intelliguntur, qua perplexitate intercedente nulla ex vtroque latere argumentandi facultas erit ab incluſione excluſioneve,570.26

INDEX

Incogitata renunciatione vel generali dolo amato cedere, 964.10. & in ver. renunciationem generalem.
Incolatus, & habitatione di [illegible]rentia. 309.12
Incorporalia, & ſi poſſideri non poſſint, quaſi poſſeſſio tamen in eis cadit. 821.1
Incorporalia lice non tueri, 934.1. & 21. & ſequentibus [illegible] ver. [illegible] tes [illegible] ex ad [illegible].
Incorporalia patiendo tradi, 421.2. & in ver. patientia pro traditione traditionis vice.
Indiginem aliorum, quando deſiderare cauſa dicatur. 604.9
Indebite quem damus, aſſeri gratius quam vt inania verba ſunt, 923.13. & in ver. operari. Aliqua verba ferr.
Indebitum repeti, quod debitum est quidem naturaliter eſt, 912.13
Indefenſum eos ſuum relin quere quis non cogitur, 605.7
Indefenſus princeps minor ob officiales eius non decuis, 908.4
Indefinita vniuerſalis non exaquentur in probationis materia, 821.6
Ampliatur, 874. 3. ver. [illegible] nequeideo vniuerſalis vitem, ut procedat quo non in pluralis ex, [illegible]ntur.
Indefinitam ex humanitate non ex verborum vi ad vniuerſalis poteſtatem trahi, 942.8. ver quibus omnia [illegible].
Idea in [illegible] ratione taceneo vim vniuerſalis non obtinet, 942.9
Indefinitam vniuerſale non aequipollere aquumco[illegible] ſuite, 942 9. ver. alex [illegible].
Indefinita vniuerſalis [illegible] inſtituta edicto non tribus, 942.10
Quod tamen controuerſia non caret, 942 10
Indefinita vniuerſalis non aquipollet vbicunque ratio eadem omnium non eſt, qua comprehenſa ſub vniuerſo ſunt, 723.8. & 942.7
Indefinita à teſtatore prolata vniuerſale appellat, ideo cum filium alterum indefinitè q[illegible] inter vocat, filij omnes vocati intelliguntur, 645.1
Indefinita aut particularis oratio facilius reſtringitur, quam vniuerſalis, 880.12
Indefinita ad futura non porrigitur, 896.5. & in ver. futura vide [illegible].
Indefinita vniuerſalis non aquipollet, vbi prauum aut abſurdum intellectum ſequeretur, 942.8. & in verſic. abſurdi vitandi.
Indefinitam vniuerſalis in ſpecie probatoria non aquipollere, 988.71
Indefinitum circa tempus cum generaliter de tempore [illegible] loquitur, vniuerſalis vice eſſe, atque ideo ad tempus omne trahi, 984.170. & in verb. generaliter.
Indemnitatem tum neque praſtandam cum damnum minus datur, 957. 26. & in verſi. factum de facto.
Indemnitatis ſuper facto alieno non excuſari, ſi quod in ſe eſt id praſtet, 957.21
Indicium ad torturam in perſona grauiſſima non ſufficit ſed probatio ſemiplena deſideratur, 723.14. verſi. in perſona.
Indicium ad quaſtionem nec teſtis ſacit omni exceptione maior coniectura aliqua teſte ipſa refragante, 723.14. ver. hec amplius.
Indicia vbi à remotis petuntur plura requiruntur, 806.7
Indicia ex praſumptionib. elidi, qua cum reo faciunt, 923.37
Indiciorum probatio ad torturam neceſſaria, qua remota confeſſio in tormentis facta etiam poſtea approbata reo [illegible] non nocet, 857.7. verſ. cuius indiciorum probationem.
Indicia ante vertenda, vt fraudi reo confeſſio ſit, 923. 20. & in ver. confeſſionem nihil.
Indicia leuia ad hominem cruciandum nec ſtatuto validiter fieri, 933.41. & ſeq. & in verſic. ſtatutum inutile.
Indicia nec in crimine laſa maieſtatis remitti, 923. 30. atque ibi ampliatio, & in ver. maieſtatis laſa crimen.
Indicium ad quaſtionem teſtis non facit, qui omni exceptione maior non ſit, 723.14
Indicia probat ſunt [illegible] que per torturam purgata abſolui reum non condemnari debet, 806.9. ver. indiciis [illegible].
Indicia ſuperuenientia confeſſionem non confirmant [illegible], quam indicia non praced[illegible], 857. [illegible] ver. ſed nec indicia.
Indicatio [illegible] per aliorum perit. 923.38

Indicia ex circumſtantiis elidi, 923.38. verſic. ſed & circumſtantiis.
Indicia & fama ex bona purgantur, 990.17. verſic. quod de indiciis.
Indicium ad quaſtionem teſtes ſingulares de praſumptione [illegible], ipſi loquentes [illegible] 85.2 ver. quanto teſtibus.
Indicationes ſigniſicatae, 979.3
Indignationis nomine pœna feudi amiſſionem habet, 375 6
Indirecte non licet, quod prohibitum directe eſt, 591. 70. & 973.27. & 974.26
Etiam perinde, ac ſi via indirecta fit, vbi eſt [illegible] ratio eadem in via indirecta eſt ut directa, 774.8
Indiuiduum feudum, quod dicatur 965.3 verſic. indiuiduum plane. & in ver. feudum [illegible].
Indiuiduum actum per conditionem fieri, 1000.132. Ampliatur, 1000.144. & in verb. conditio.
Indiuiduum. In indiuiduis partem cadere, non licet, 990.42
Indiuiduum eos hypotheca dicitur, 990 64. verſi. [illegible].
Indiuiduus dolus. Culpa indiuidua. 1000.166 & 175.
Indiuidua, an diuidua obligatio aſtimetur rem reſtituere, 924.16. & in ver. diuidua obligatio rem reſtituendi obligatio.
Indiuiduam defenſionem eſſe, 919.12
Indiuidua vadens erga quibus eadem eſt, 936.27. & in ver. erga eadem.
Indiuidua obligatio de retrouendendo, vt ſit, impedimento tamen non eſt quominus vnus ex pluribus venditorum aut haredibus pretium integrum dante, vendi, & reuendi totum debeat, 968.4. & in verſ. retrouendationem.
Indiuidua aſtimantur, qua correſpectiua ſunt, vt adeo vnum ſine altero nequeat, ideo parte indiuidua irrita ad irritum totum deducitur, 669.13
Indiuidua ſcriptura fides eſt, 691.7
Indiuidua dicuntur, qua ſeparata vtilitatem tantam quantam coniuncta non afferunt, 632.6
Indiuiduam hypothecam eſſe, 893.6. & in ver. hypotheca indiuidua.
Indiuidua forma aſtimatur, 1000. 135. & 265
Ampliatur 1000.137. & in verb. forma.
Indiuidua iudicantur, qua ab eadem origine prodeunt, & ex voluntate contrahentium indiuidua dicuntur, qua diuidua ſua ſponte ſunt, velut cum vnum quis facturus, vt altero non fuerat. ideo indiuiduum contractus dicitur, 990. 42. verſi. indiuidua plane.
Indiuidua venditio bonorum plurium habetur, qua pretio facto vnica ſit, 1000.129
Indiuidua ſtipulatio dolum malum abeſſe, 1000. 184.
Indiuiduam conditionem eſſe eam ob rem tantulo eius defectu ex toto aliam ſolui, 1000.165
Indiuiduam venditionem aſtimari quoties rem vnam ſine aliis empturus quis non fuerat, ut ſuum uni cuique ſtatutum pretium ſit, 1000.150
Indiuidua feudi eos deteriue, nec ob maieſtatem Dominum offenſam in ſucceſſorum iacere ſuere, 983.26. & vide in verb maieſtatis laſa vaſallis delictum.
Indiuidua, qua dicantur, 592.90
Indiuiduorum alterum iudicari ſine altero non poſſe, 936.28
Indiuidua materia in ver. connexa, 936.8
Indiuidua ad excludendum ad incluſionem trahi per abſurdum. 966. ver. rurſus.
Inducta ad augendum non minuere, 367. 2. & 619. 16. & 893.10
Inducta ad ampliandum minuere abſurdum, 964. 36.
Inducta minuendi cauſa ampliationem non pariunt, 569.3
Inducta. nihil abſurdius, quam effectus vnius cauſa introducta ad contrarium trahi, 970.8
ibique prauus intellectus huiuſmodi dicitur, 970.8
Inducta ad prouiſionem in perniciem non retorqueri, 970 8
Inducta effectus vnius nomine, ne ad effectum contrarium pertineant, à ſuis contraria reiecta, 946. 17. & in ver. argumentum nihil.
Inducta effectus vnius cauſa, effectum vbi contrarium pareret locum regula non eſſe, de qua in l. cum prator ff. de iudi. 695 14. & 17
Inducta effectus vnius cauſa, ne effectum diuerſum producant per ſpeciem genus non minus, 895.19. & in ver. genus in ſpecie

Inducta ad vnum effectum contrarium producere non debent, tamen, effectum illum contrarium admittere verba videantur, 731.9
Inducta ad vnum effectum contrarium effectum, redundans potius quam inutilis diſpoſitio fiat, 604 6
Inducta in fauorem in odium non verti, 942.10
Inducta in fauorem vbi odium pareret locum argumentum non eſſe per incluſionem vnius alia remouere, 946.6
Inducta conſeruandi cauſa diminutionem non inducunt, quamuis verba diminutionem ſuadeant, 701.4
Inducta. Abſurdius nihil quam vt effectus vnicus cauſa inducta effectum contrarium pariant, 984. 43. & 174
Inducta ad ampliandum in diminutionem vertenda non eſſe, 984.42. & 145
Inducta ad augendam diminutionem, operari non debent, 991.67 verſ. ſexto reſpondetur.
Inducta ad vnum effectum, vbi effectum contrarium adderent, locum regula non habet. de qua in d. l. prator. ff. de iudi. 984.180. & 176.
Idem in ſenſus contrarii argumento expreſſum, 1000. 30. & in verb. incluſio.
Inducta. Conſeruandi cauſa introducta ad effectum trahenda diminutionis, aut deſtructionis non eſſe, 984.42. verſ. textus huc non ſferendus, & 984. 174.
Inducta in odium ad commodum non verti, 984. 116 & 174
Inducta ne fauoris cauſa in odium vertantur regula locum non habet, de qua in l. cum prator. ff. de iudi. 987 36
Inducta prauum ſenſum videri, quo effectus vnius cauſa inſtituta ad effectum contrarium protenduntur, 984 43
Inducta quod fauoris inductum cauſa eſt, in perniciem non verti, 68, 86
Inducta. Quod repellendi conſtitutum cauſa eſt, ad admittendum non prodeſſe, 984 52
Inducta. Vbicunque ob effectum vnum introducta effectum contrarium agerent, locum repetitionis non agi. 987.37
Induſtria perſona electa in dubio praſumitur, 875. 1. ver induſtriam plane perſona.
Induſtria perſona electa in his non intelligitur, qua peritiam non poſtulant, quamuis ardua alio qui ſunt. 875.6
Induſtria perſona electa in his non intelligitur, qua exequi per alium licet, & in quibus mentio facta haredum eſt, ſi quidem ad haredes ea non ambulant in quibus perſona induſtria elegitur. 875.4
Induſtria perſona vbi electa apparet haeres non comprehenditur, nec per aliorem res expediri poteſt, atque impedimenti ratio eum non habetur, ut per alium impeditus faciat, 875.1
Induſtria aut opera ratio habetur in ſocietate diuidenda vt quo maior cuiuſque opera aut induſtria eſt, eo lucri plus auferat, 605.8
Induſtria quantum tribui debeat vbi ex pecunia aliena opera induſtriaque ſua lucrum quis ſenſit, 494.1. & in ver. communicatio lucri qualiter.
Induſtria rationem habitam in mandato videri in quo forma conſtituta certa non eſt, 924.6
Ineptitudo libelli vitiat acta parte etiam non opponente, ſupplet enim iudex dentibus libellum lacerando. & ex ſententia ſuper eo lata neque actio in factum oritur, neque iudicis officium datur, nec ex probationibus aptis vitium purgari ineptitudinis poteſt, qua minus inutilia acta omnia ſunt, 671.2.
Ineptitudine libelli omnia corruere, 896.35
Ineptus libellus ex contrarietate oſtenditur, 605.3
Infamia iuris alieno contracta facilius tollitur, quam ea, qua proprio, 616.10
Infamia facti notatur, qui ex legitimo matrimonio non naſcitur, quod infinitis Doct. teſtimoniis confirmatur. 726.3
Infamia facti ex bonis moribus vitaque laudata purgatur, vel animi integritas, maculam omnem antecedentem, ne dum effectum eius diluit, famamque malam in bonam mutat, 766. 6. & in ver. [illegible] perſona inſtituta.
Infamia facti ex moritur, quod opinio alicuius grauatur apud viros graues, que, & honeſtos viros. 766.7
Infamia facti ſpurius notatur, quam Deus ſolus delere poteſt, effectum tamen eius princeps tollit, quia à turpi, imo deſcendat, 766 3

Infa-

Digitized by Google

INDEX

Infamia regulariter notatur quicunque iniuriarum condemnatur, 697.4
Vel furti, 488.6
Infamiæ pœna magna habetur, utpote, quæ grauior quam pecuniaria ſit, 697.4. verſic. infamia vero pœna.
Infamia in loco uno contracta famoſum ubique commitatur, aſſiduum eiat ſemper inhæret, 668.8
Infamiam facti non niſi à Deo conſumi, 988.58. ver. neq; in poteſtate, & in verb. facti infamiam.
Infamia facti non impedit quem ſpurio incrementum ſupplementum de[illegible]ratur: ſecus eſt in ignominia facti, quæ ex vitio proprio contracta ſit, 616.4
Infamis infamia facti ab officio notarii excluditur, 616.6
Infamis infamia facti ad dignitates non admittitur, 726.14
Infamis aſſeſſoris officio fungi non poteſt, 714.16. ver. atque ad officium.
Infamis inſtrumenta & acta iudiciaria conſcribere prohibetur, 716.13
Inferior non infirmat, quod actum aut confirmatum à ſuperiore ſit, 980.8
A [illegible] etiam eum vigoris quicquam factum ſuperioris non habet, 980.8
In[illegible] vtilitatis publicæ ergo res ſuas ſubditis aufert, 973.4 .ver. ſed & res ſuas.
Inferior factum & ius ſuperioris non mutat, 761.12. & 932.4
In[illegible] de eo ius cognoſcere, quod apud ſuperiorem tractatur, 970.34.
Annotatio. 976.34
Inferior in ſuperioris priuilegio, ne quidem iniquo aut [illegible] derogare, 909.9
Inferiores contra ſuperiorem, quid ſtatuendi ius non eſſe, 962.8
Inf[illegible] principe poteſtatis plenitudinem eſſe perperam, quorum ius eſt, 983.2. & vide in verb. de[illegible].
Inferiorem iuri communi ob cauſam euidentem & neceſſariam derogare, 973.44. & in ver. cauſa euidens dominus loci contra ius commune neceſſitatis.
In[illegible] exemptionis præſtanda iam, an datur, 45.[illegible]
I[illegible] plus quam ſuperiori tribui abſurdum, 941.46. [illegible] in ver. abſurdum.
Inferiores [illegible] ſuperiorem iura adſtringi, 962.1. & in verſ. ſtatuto.
I[illegible] eius inferiori, ne domini iniuſſu datur, 894.5
Infeudand[illegible] ſuperiori facilius quam inferiori eſſe, 892.7
Infeud[illegible] principis proprium eſſe, 963.1
Der[illegible], 903.13
In[illegible] dubia non alienatio intelligitur, ne m[illegible] actum ſiat, 702.05 verſ. in re vero dubia.
In[illegible] ad prohibitionem alienationis non cedit, 844
Ideo [illegible] alienandi poteſtas non datur infeudare tamen non [illegible]betur. 894.4
I[illegible] priuilegii non eſſe, 894.25
In[illegible] parte non vocata accepta fidei [illegible] non habere, 923.12. & in ver. citatione [illegible] teſtis fidem.
Ingratitudo non niſi per teſtes idoneos probari poteſt, uſque adeo, ut infamia facti teſti obſtet, neque [illegible] iuramento ſuppletorio eſt, 719.1
Ingratitudo vitio gratis datur, 592.92
Inha[illegible] tempore aliquid fieri, vel in temporis habile et fieri nihil intereſſe, 976.28. & in ver. paria
Inhabilitas in diſpenſatione ſpecialiter exprimi debet, neque ſufficit inhabilem quempiam eſſe in generem[illegible], 687.9
Inhabilitas [illegible] opponi non poteſt ad rem non attinet habilitas an[illegible] ſit, 869.3. verſ. Inde ad rem non attinet.
Inhibitio ad terminos iuris reducta idem poteſt ut ſi dictum expreſſe ſtatuiſſet, inhibitionem reuoco, ſi reuo[illegible] debet. 749.18
Inh[illegible] alterius facta ſecundum ius commune interpretanda, 99[illegible].7. in verb. etiam offendendo, & 997. 69. verſ. et neq; ſi iure ipſo communis.
Inhoneſtum arbitrio generale non cedit, 1000.104. & in verb. arbitrium & in verb. generale.
Ini[illegible] ſufficiens ad torturam eſt adm[illegible] quæ alio intercedente. 703.9
In[illegible] ſola ad torturam valet ſiquidem damnum dat [illegible] traſumitur, 621.4
Inimicitiam non ſolum ab accuſatione ſed & à teſtimonio aliquem repellit, quod locum & in crimine etiam priuilegiario habet, 723.8
Inimicitiæ culpa aſſignatur, 933.17. ver. culpa quippe ob id, quod ab inimicis a[illegible] damnum datur pro eo eſt ut ſi culpa eius illatum ſit, 620.3. & in ver. culpa eius.
Inimicitia ſuſpectum accuſatorem reddit, 703.9
Inimicitiam capitalem ex teſtimonio naſci, quod in cauſa dictum capitale eſt, 988.39
Inimicus damnum potius quam commodum afferre præſumitur, 657.18
Inimicus hoc ipſo quis æſtimatur, quod amicus non eſt ſeu non diligit, 723.15
Inimicus teſtis ſides quicquam nec in criminibus excepti facit, 621.13
Inimicus teſtis idoneus parte non opponente, 789.6
Inimici teſtimonium per teſtem idoneum perficitur, 658.15. ver. non obſtat. & 847.3. & 923.25. verſ. ſed & idem.
Inimici teſtimonium nec in criminibus exceptis admitti debet, 991.106. verſ. atq; grauius.
Inimicum accuſatorem capitalem dici, 988.40. & in verb. accuſatorem.
Inimicum capitalem intellige, qui criminis quempiam capitalis accuſat, 988.40. & in verb. inſtigatorem.
Iniquitas æquitate contraria, iniquum enim idem ac non æquum, 972.34
Iniquitas ſententiæ euidens pro vitio ſeu nullitate habetur. 760.8
Iniquitas ſumma eſt à principe conceſſa auferre aut minuere, 860.6
Iniquitatem interpretando fugiendam, 983.36. & vide in verb. interpretatio obtinenda.
Iniquum idem atq; inæquale. Pondera iniqua, pacta iniqua, 972.34. & in ver. inæquale.
Initium contractus ſpectandum, 1000.35. & ſeq. & in verb. primum principium.
Initium in qualitate poſſeſſionis iudicanda exquirendum, clandeſtina an non ſit. 1000.38
Initium ab exequutione ſumi non debet, 658.17
Iniuria animum afficit, qui iure ſuo vtitur, 704.13
Iniuria eo grauior eſt quæ acerbior infamia, 863.6
Iniuria grauior iudicatur ex eo quod ab homine obſcuro in virum nobilem profertur. & in grauitate iniuriæ iudicanda pœna magnitudinem inſpici o[illegible]: ex modo enim pœna grauitas criminis [illegible]timatur, vt grauius id ſit quod grauius coercetur, 863.5
Iniuria inferri ei non dicitur cui ſuum beneficium aliquis non impartitur, 664.27
Iniuria iniuſta ab omnibus, omnium tamen maxime à principe ipſo remota eſſe debet, 721.31
Iniuria in principe conſiliario facta, an principi ipſi facta dicatur, 659.8
Iniuria ob adulterium accepta hoc ipſo remiſſa intelligitur, quod de ea queſtus maritus in vita non eſt, 651.4
Iniuria vaſallo illata ſubditis ſeu onerosa eſſe non debet, 623.5. ver. ſin autem.
Iniuria à patre remiſſa hoc ipſo creditur, quod heredem filium [illegible] faciat, 777.1
Iniuria remiſſa intelligitur ob amicitiam poſtea accedentem, vel conuerſationem ſubſecutam, 719.11. & 777.1. & in ver. amicitia poſtea accedens, in ver. conuerſatio ex conuerſione ſubſecuta.
Iniuria remiſſa de ea queri poſtea non licet, 717.2. 719.12
Iniuria remiſſa, & donata ob id ſolum intelligitur, quod eam is quis ſemel comedat à quo iniuriam accepit, rurſus ex ſimplici conuerſatione cohabitatione etiam remota, ex ſalutatione ſola remiſſa iniuria aut inimicitia creditur, 661.5
Iniuria inferenda præſumptionem aduerſus amicum ſilere, 988.46 & in verb. amicitia cauſam.
Iniuriam acerbiorem ex loco fieri, in quo admiſſa eſt, 988.6. & verb. loci qualitate.
Iniuriam inuocatione populi frequentem fieri, vbi in populi multitudine committitur, 988.6. ver. acerbior eſt,
Iniuriam eo ſolo committi, quod contumelia [illegible] obiicitur, quamuis ad infamiam id omnino non ſpectet, 988.12 verſ. hoc amplius.
Iniuriam ex perſona grauiorem patientis fieri, 988.4. & ſeq.
Iniuriam ex verbis oriri, quæ facti infamiam, vel ſolam habeat, 987.12. & in verb. infamiam facti.
Iniuriam unde naſci turpe, vnde oriri non debet, 988.14.
Iniuriam iure omnis prohibitam, 988.15
Iniuriam lex non facit, ſi ſuum alicui auxilium denegat, 991.81
Iniuriam perſonæ, quæ publice infertur ad publicum eius ſpectare, 988.19.
Omnino 988.19 & in verb. publicam rem.
Iniuriam priuatis iudicij eſſe, 988.20. & in verb. priuati[illegible].
Iniuriam realem verbali grauiorem, 988.32. & in verb. facti iniuriam.
Iniuriam ſine dolo non committi, 988.13. & ſeq. & in (verb. dolo.
Iniuriam ſine iniuriandi animo non intelligi, 988.35. in verb. animum iniuria.
Iniuriam tacere, quoties præſumptio, quia cogitari alia poteſt, 988.41
Ampliatio gemina, 988 44. & 45. & in verb. delicti præſumptionem ceſſare.
Iniuriam vim factam ab alio non remitti, 988.30. & in verb. ol[illegible].
Iniuria petitur, qui in carcerem iniuſte detruditur ob id iniuriarum iudicium datur. 873.6
Iniuriarum tenetur, qui ſimiliter alicui, & excipiendo crimen obiicit neq; probationem eius præſtat, 8[illegible]3.6. ver. iniuriarum item excuſare.
Iniuriæ pœna extra ordinem [illegible] arbitrio imponi[illegible], abſq; an ad mercem pertinere arbitrium poſſit, 863.7
Iniuriarum actio quemadmodum patri pro filio ita [illegible] datur pro iniuria [illegible], 697.6 ver. [illegible]de ſit.
Iniuriarum actio remittitur parte etiam abſente à qua [illegible] eſt, 719.1
Iniuriarum actione tenetur, qui illud obiicit, quod publice ſcire expedit licet verum dicat, 863.4
Iniuriarum actio Domino nō datur propter iniuriam ſeruo factam, quotiens non quaſi ſeruo ſed tanquā libero illata iniuria eſt. [illegible] ſi pro libero ſe gereret, vel ſi ſeruum alterius eſſe is crediderit, [illegible] iniuriam intulit. 996.6. verſ. ſententia hæc [illegible] ſeruet.
Iniuriarum [illegible], qui nulla cura quempiam vexat, 988.3. verſ. vexatio plane & in verb. qualitas perſonæ.
Iniuriantis animum ad iniuriam cadere, 989.46. in verb. animum iniuriandi,
Iniuriantis animum ex verbis ipſis intelligi, qui probum habent, 988.7. & in verb. animum.
Iniuſtā ſententiam probationū inopia fieri, 1000.149
Iniuſtitia notoria ab omnis principis conſtitutione excluſa intelligitur. 642.23.
Innocentes pro nocentib. affici ratio nulla patitur, 595.25
Innocentes [illegible] vniuerſitatis non adſtringit, vt [illegible] diſpendium ſubeant, 705.5
Inofficioſam donationem in toto filius ita perimit, ſi præteritus omnino eſt, quod ſi dati ſibi aliquid ſit non ni[illegible] legitimam vendicabo, 575.5
Inofficioſam patris donationem hæres reuocat, quæ legis beneficio permiſſum id agat. 722.13
Inopia ad inopiam vergere hoc ipſo maritus æſtimatur, quod debitores extraneis eam ſuum facit, 1000.492. & in verb. ſuſpectus.
Inquiſitio pro accuſatione habetur, & vicem accuſatoris index inquirendo ſuſtinet [illegible] fit, vt ſententia in iudicio inquiſitionis lata exceptionem rei iudicatæ in lite accuſationis pariat, velut ſi abſolutus rei in lite inquiſitoria, de eodem criminae accuſatur cum notā inquiſitione accuſator habuerit, 657.18
Inquiſitio de crimine, vt locū habeat, diffamatio, & indicia neceſſaria, etiamſi poteſtatem de criminibus inquirendi liberam ſtatutum tribuat, 811. in ver. Diffamatio neceſſaria.
Inquiſitionem alias prohibitam non vetiti, vbicunq; ex reſcripto ſiat trium iudicium inſertur, 988.28. & in ver. reſcripto Princi. [illegible] declaratur. 988.24
Inquiſitionis facti in infamiam peruertendam, 981.58 & in verb. diffamationem.
Inquiſitionis locum in crimine priuato non eſſe, 988.17. & in verb. priuatum crimen.
Inſertio aliorum in ſententia facta vim ſpecialis expreſſionis obtinet ſaneq; ſufficit, licet de tenore rei inſerta mentio non ſiat. 680.16
Inſignia aliena, quod inſignibus alienis quis vtatur & a cognomine alterius appelatur induci ab homine, & præſcriptionem poſſe [illegible]. 829.3
Inſignibus armisve alienis vti citra incommodum alienum quis poteſt, 829.4
Inſinuandæ donationi neceſſitas iuramento remittitur, 852.5. verſ. ſin idem inſinuationis
Inſinuatio donationi non ſit niſi conſenſus vtriuſq; accedat donatoris, & donatorii, 920.4
Inſinuationis omiſſio donationem non vitiat in qua interuenit iuramentum, 852.5. ver. ſin idem inſinuationis.

Inqui-

Inſinuatione omiſſa in integrum donatio eſt à donatione deſcedere, 575.2
Inſolitus caſus exceptus in diſpoſitione creditur, caſuum etiam memoria habet: neque moueri præuiſorum, & non præuiſorum expreſſionem fieri, ſi inſolentiſſimus eſt, 705.16
Declaratur, 705.23
Inſolitum factum non uideri, 949.10. & in verſic. communiter factum veriſimile id.
Inſolitum veriſimile non habere, neq; factum præſumendum, 930.2. & 947.31. & in ver. communiter.veriſimile non dici.
Inſolitum aliquid eſſe affirmans probare illud debet, ideo qui inſolitam clauſulam eſſe aſſerit probare id debet, 746.25
Inſolita ſuſpicionem inducunt ideo falſi ſuſpicione notarius oneratur, à quo clauſula inſolita inſtrumento adiicitur, 657.48. & in ver. ſuſpicio ex his oritur.
Inſolitam donationem ſuſpicione non carere, 889.7
Inſolita ad dolum præſumendum valere, 969.24
Inſolita ad uniuerſitatem poteſtatem non trahi, 932.9. & in ver uniuerſitatis poteſtatem.
Inſolita ſuſpicionem pariunt, 834. 6. verſi. ſecundo confirmatur, & 889.7
Inſolita clauſula dolo ſuſpicionem inducit, ſed & falſi ſuſpicione inſtrumentum non caret ob clauſulam inſolentiſſimam, 729.10. & 980. 14. & 657. 48. & 862.7
Inſolitam conuentionem ad contractum ſimulatum declarandum prodeſſe, 979.3. & in ver. ſimulationem contractus.
Inſtantiam peremptam non eſſe in dubio pronunciandum, 233.3
Inſtantia curſum aduerſarii ſubterfugia impediunt, 833.2
Inſtantiæ renunciare parti altera volente, an liceat, 900.4. & in ver. Renunciare inſtantiæ.
Inſtantiæ tempus ſtatuto coarctatum prorogari partium conſenſu poteſt, 833.1
Inſtigationem cauſæ capitalis inimicum capitalem videri, 988.40. & in verb. inimicum capitalem.
Inſtigator ad inquirendum reo abſoluto in expenſis litis inquiſitoris condemnatur, 657.21
Inſtituo, verbum ſubſtitutioni accommodatum, 570 4. ver. neq; in admirationem.
Inſtituo, verbum directum cunctis præ omnibus eſſe. 984.84.
Inſtitutio ex verbis illis inducitur, volo Titium hæredem inſtituere, ſi geminata ſunt, 995. 22. verſic. inde fit, ut inſtitutio.
Inſtitutionem conſcientiæ admitti, 984.43
Inſtitutio ex uſufructu ad proprietatem trahitur & reſtitui hæreditas in proprietate inſtituto caſu fideicommiſſi cadente debet, 820.1. ubi ratione & Doct. teſtimoniis probatur, & in ver. inſtitutus hæres in vita.
Inſtitutio cum ex bonis regionis unius hæres unus ſcribitur ex rebus alterius prouinciæ alter ſubſtituto deinde mutua inter eos, ubi ... quo pacto inſtitutio explicetur rurſum Trebellianica ut an falcidiæ detractioni locus ſit ſubſtitutionis conditione exiſtente, 572.23
Inſtitutio de uſufructu facta quamdiu vitam ipſe degit annua habetur, & pura in primo quoq; anno in ſequentibus vero conditionalis ita, ut quæſitum ius dici in annos ſequentes non poſſit, 794.4
Inſtitutionem hæredis legitimi ad prohibitionem alienandi non porrigitur, 941.20. & in ver. alienandi prohibitionem.
Inſtitutionis titulo ex clauſula omni meliori modo, ſi ... intelligitur quod iure legati eius deſumerat, 856.4
Inſtitutionis titulum teſtes docent unus atque alter, 706.2
Declaratur, 706.29
Inſtitutus hæres in vita ſuæ ante alius ex proprietate ſcriptis hæredibus grauatus intelligitur reſtituere hæreditatem ſcriptis in proprietate hæredibus caſu fideicommiſſi cedente, & in fi. communiter videtur diſtinguere an hæres ex proprietate poſt mortem uſufructuarii, inſtituatur an ſimpliciter, 820.1. & in verſicul. inſtitutio ex uſufructu.
Inſtrumentariam probationem ubi ſtatutum expoſtulat ſatis probatio eſt, quæ ... præſumptio ... deſcendit, vel ex tempore antiquiſſimo, 683. 20. ver hoc amplius.
Inſtrumentum non videri, quod lectum & publicatum non eſt, 944.1
Ampliatur, 944.2. & 15
Inſtrumentum factum eſſe ipſumq; validum ante omnia conſtare oportet, licet per ſtatutum contra inſtrumentum opponere cuiquam non liceat. Quamuis enim diſpoſitio facti actiue ſubſtantiam præſcripſerit, 679.20
Inſtrumentum pro antiquis iam eo ... 669.17
Inſtrumentum, quod executionem paratam ex ſtatuto habet, ſi liquidum non ſit ad executionem produci tamen debet quam liquidatio ſine facta fuerit, 819.9. ver. ſui idem inſtrumento eſt, & in ver. liquidatio ante neceſſaria.
Inſtrumentum ab eo cancellatum præſumitur apud quem inuenitur, 857.20
Inſtrumentum in dubio apud quem fuiſſe præſumitur apud quem reſidere debet, id eſt apud fratrem ſocerumve antiquiorem aut digniorem, 650. 7. ver in dubio etiam.
Inſtrumentum publicum teſtium duorum vicem ſuſtinet, 857.11. verſ. adiiis vlterius maiorem.
Inſtrumentum ſententiæ poteſtatem obtinet;, ubi contra ipſum opponere quicquam non licet, 744. 35.
Inſtrumentum per teſtes duos exceptioni omni etiam maiores non reprobatur, cum uim teſtium duorum inſtrumentum habeant, & à pars victoria non exiſtat, 657.37
Sed vide, 687.9
Inſtrumentum ex teſtibus non improbatur qui conciliari inuicem poſſunt, verum interpretatione illud iuuandum, 857.9. ver. conſequenter his dicendum.
Inſtrumentum à ſuſpicione omni vacuum eſſe oportet ideo falſi ſuſpicio ſola ſufficit ut fides inſtrumento habeatur ſi ciuiliter tantum agatur, 869.2
Inſtrumentum fidem non aliter facit quam ſi ab omni ſuſpicione vacuum ſit ut aliunde pœna irroganda admitti ſolent, 862.2
Inſtrumentum teſtibus etiam inſtrumentariis non aliter impugnatur niſi ſi integerrimi, in exceptione omni maiores, ideo uicio vel leui teſtes ſubmouentur, qui inſtrumento contradicunt, 857.1
Inſtrumentum per teſtes duos non inſtrumentarios mulieres, etiam expugnatur, 385.9
Inſtrumentum liquidum uim diffinitionis cauſæ habet, & de eo illud dici poteſt, Noli me tangere, 752.9
Inſtrumentum minus ſolemne fidem facit parte non opponente, 596. 1. & in verſ. oppoſitio. ſcriptura priuata.
Inſtrumenti probationem ei remitti, qui tempus edocet initii cuius memoria non extat, 972.2
Inſtrumenti publici vigorem cautio habet teſtibus tribus ſubſcripta, 959. 1. verſicul. argumentum ad partem.
Inſtrumenti fidem ſilere quod veriſimile nō loquitur, 950.3. ver. ſed nec.
Inſtrumentum, quod rem non veriſimilem continet in falſi ſuſpicionem venit, 665. 15. verſi. ut idem inſtrumenti eſt, & 617. 25. & 602. 26. & 625. 25. ver. ratio eadem inſtrumenti, & 950. 5. verſic. ſed nec.
Inſtrumento fidem non haberi quod inter ſcripturas notarii in folio quodam defuncto inuentum eſt, ſi ſignum & ſubſcriptionem notarii non habeat, 947.36 & in verſi. Abbreuiatura.
Inſtrumento an fides habeatur cuius ſcriptura originalis manu aliena facta eſt, & ei à notario ſubſcriptum controuerſia doctorum ſententias inuenies quas diſtinguendo auctor conciliat, 641.2
Inſtrumentum ex eo ſuſpectum habetur, quod teſtes in eo ſcribuntur omnes mortui ut impugnari per eos poſſit, quod tamen intelligi debet ſi antiquum non ſit inſtrumentum, 723.6
Inſtrumentum ſuſpectum dicitur, quod non producitur, 636.84
Inſtrumentum redditur de falſo ſuſpectum ob ſimplicem manuum diuerſitatem, 641.5
Inſtrumentum de falſo ſuſpectum dicitur ſi apoſtilla plures in margine habeat manu aliena factas, 641. 4. & in ver falſitas inſtrumenti
Inſtrumentum falſum dicitur quod ſecundum conſuetudinem loci factum non eſt, veluti ſi ſignum notarii omittatur, quod apponi ſolet, 772.10. & in verſicul. conſuetudo loci ſpectanda, ſignum notarii ſi omittatur.
Inſtrumentum à notario receptum nomine non ita integri quamuis ex toto non improbetur, de falſo tamen ſuſpectum habetur, 729.11
Inſtrumentum de falſo non arguitur, ſi teſtes tot pro inſtrumento ſint quot inſtrumentum ipſum deſiderat, 857.11
Inſtrumenti probatio probata dicitur fori diſceptatione non indigens, 613.4. & 779.4
Inſtrumenta auctorum à quibus rei cauſam habent ipſis ſingularibus etiam ſucceſſoribus proſunt, 695.8
Inſtrumenta quæ inuicem pugnare videntur ad concordiam quantum fieri poteſt reducenda, 828.16
Inſtrumenti impugnatoq; teſtes deſiderat exceptione omni maiores, 886.8
Latius 886.5. verſ. Quinto præmiſſorum omnium.
Inſtrumenti vitioſi fide, ab integro alio vires accipit relatione iure teſtis integri exemplo unde alterius non idonei fides iuuatur, 596.3
Inſtrumenti caſus ubi adeſt diſputandum non eſt ſicut de caſu legis dicitur, 780. 3. & 937.6. & in ver. caſus ubi.
Inſtrumenti fides ex ſuſpicionibus facilè infirmatur ne fidem faciat quantum ad pœnam falſi non ſufficiant: uacuum enim inſtrumentum à ſuſpicione omni eſſe oportet, 641.3
Inſtrumenti fidem falſi ſuſpicio vitiat, 930. 17. & in ver. falſi ſuſpicionem ad fidem.
Inſtrumenti notariique fides per teſtes humiles varios contrariosq; non læditur, 857. 15. ver. inſtrumenti plane.
Inſtrumenti fides ex teſtibus non inſtrumentariis auſtuetur, 857.12
Sed & teſtes alii, 857.11
Inſtrumenta plura de eadem re fieri non prohibetur, 990.47
Inſtrumenti fidem in veri diſſimilitudine abrogari, 1000.373. verſ. cum ſum eandem. & in verb. veriſimile.
Inſtrumenti fides ex bona notarii fama iuuatur, qua remota ei non creditur: ſimiliter ex bona teſtium inſtrumentariorum fama falſi ſuſpicio excluditur, 990.28
Idem in fama teſtis integri, qui deſcriptus ſub inſtrumento non ſit, 990.28. verſ. idem probat.
Inſtrumenti fides quanta ſit, 657.3.
Inſtrumenti fides indiuidua ideo ſi falſum in uno reperitur fidem in aliquo non facit, 795.8
Inſtrumenti fides dubia ob malam notarii vitam. 864.10. ver. dubium inſtrumenti fidem.
Inſtrumentis magis quam teſtibus in antiquis credendum: hoc amplius inſtrumentis magis quam teſtibus credendum eſſe citra diſtinctionem ullam antiqua, an non ſit ſit, pleriſq; placuit, 882.25
Inſtrumentis notarium quid fieri, 900. 42. & 95.67
Inſtrumentis pluribus conſuetudinem edoceri, 900. 43. & in ver. conſuetudinem inſtrumentis pluribus.
Inſtrumento omiſſum actum inter partes non creditur, 630.2
Inſtrumento debiti, qui renunciat, probationi tantum cedit, qua inſtrumento fit, ne probationem præſtare per inſtrumentum liceat. debitum vero exigere non prohibetur ſi probare id aliunde poſſit, 602.38
Inſtrumento addi aliquid non poteſt quod ad ſubſtantiam actus pertinet iudicis etiam iuſſu accedente niſi cauſa cognita, & citatis his quorum intereſt, 939.2. ver. quanto minus creditori.
Inſtrumentorum productionem facilius quam teſtium poſſeſſorio reſiſtere, 900. 41. & in verſicul. poſſeſſorio facilius.
Intellectus ille fugiendus unde abſurda plura ſequuntur, 747.11
Intellectus l. Pomponius Philadelphus. ff. famil. hercíſ. 615.2
Intellectus l. idemq; §. 1. ff. de actio. empt. 928. 1. & 2. & c.
Intellectus ſeu ampliatio l. quadam mulier. ff. de rei vend. 955.11. & 957.14.
Ampliatio altera & in ver. præſumptionem de qua. 957.14.
Intellectus l. Barbarius ff. de offic. prætor. 958. 9
Intellectus ille amplectendus qui effectum aliquem parere poſſit, 830.10
Intellectus ubi multiplex datur potior ille habetur in quo ratio maior dubitandi verſatur, ut caſus magis neceſſario prouiſum dicatur, 623.18. & 701. 92. & 835.4. & 856.20. ver unde fit.
Intellectus legis non admittitur unde ſpeciale ius ſequitur, 720.7
Intellectus prauus habetur ex quo momento nullius verba fuerint, 704.7
Intellectus l. non codicillum. C. de teſt. 944.11. & 12

Intel-

INDEX

Intellectus l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. 944.18
Intellectus l. fin. C. de vendend. reb. ciui. lib. 11. 652.2 & 3. ver. neq; dixeras.
Intellectus l. fina. ſin autem auaritia. C. com. de lega. 650.2
Intellectus l. ſi aliqua legatorum. C. de lega. 782.1. verſic. itaq; tex. non obſtat. & 782.2
Intellectus l. imperialis. § ſimiles vero. C. de nupt. 958.14
Intellectus l. per minorem ff. de eod. & l. in ſi. C. de ordin. iud. 853.2. verſic. hic ita praenarratis, & 853.3. & 4. &c.
Intellectus l. fin. C. ſi maior fal. aliem 24. hab. 889.1. & 853.4. & 5. & in verſ. minus quando.
Intellectus l. 2. C. de pigno. 892.1. & 2. & in ver. hypotheca ſpecialis.
Intellectus l. filiusfam. §. vt quis haeredem. ff. de lega. 1. 944.12. & in ver. inſiſtendi grauamen.
Intellectus l. ſi pater ff. de colla. dotis, 686.7
Intellectus l. non puto. ff. de iure fiſci, 515.24
Intellectus l. & Proculus ff. de lega. 2. 515.6
Intellectus l. cum ſcriptum. 1. reſpon. ff. de dote praeleg. 956.1. ver. neq; mutat. & 956.9
Intellectus l. idem Vlpianus. in fi. ff. de excuſa. tutor. 958.12
Intellectus l. quidam conſulebant. ff. de re iudi. 958. 13. & 15. & 21
Intellectus & inductio l. iuſta. ff. de verborum ſignifica. 968.3.
Intellectus l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acquir. poſſeſſ. 967.50 & in ver. acceſſionem poſſeſſionis poſſeſſionem authoris.
Intellectus l. fin. 2. fin ff. de lega. 2. 967.1
Intellectus l. cum de lanionibus. §. cui fundum. ff. de fundo instruct. 964.22
Intellectus l. pedaulus 8. item cum quaereretur. ff. de auro arg. leg. 960.8
Intellectus c. venerabilem, de electio. 976.1. ver. & propterea. & 970.4. & 6. & in ver. electio delicti. venia petitio.
Intellectus cap. 1. de duobus fratribus à capi. inueſt. 796.11
Intellectus dempto conſenſum ne neſſe. 1000.129
Intellectus l. pen. C. de inſtit. & ſubſtit. 987.66. & in verb. referent iſ ue relata.
Intellectus l. veteribus ff. de pactis. 983.62. & 63.
Intentio mala eius praeſumitur cuius malus effectus eſt. 657.30. ver. & qua ratione.
Intentionem agentis actum non egredi. 972.29. & in ver. actum vltra.
Interdictio inter virum quandam mutuam exhibet, 571.16
Interdictum quorum bonorum, contra eum non datur qui titulo poſſidet ad exemplum petitionis haereditatis, ubi res competit qua negat teſtator poſſedit neque in bonis eius fuiſſe probantur. 695.3
Interdictum quorum bonorum locum non habet vbicunq; in poſſeſſione bonorum is est qui ius inſolidū ſibi vendicat. 674.4
Interdictum quorum bonorum quod adipiſcenda poſſeſſionis eſt exceptiones non patitur in quibus diſcuſſio prolixior requiritur, 674.1
Interdictum quorum bonorum in eum non datur qui ex titulo poſſidet ad exemplum petitionis haereditatis, quod paulo infra ratione comprobatur, ubi etiam amplitatur quamuis quaeſitum titulus poſt mortem eius fuerit, de tutius bonis agitur. 674.20
Interdictum quorum bonorum an aduerſus eum detur qui ex titulo poſſidet, ubi oppoſitum de titulo nullo ipſo non fuit antequam de ceptatio de meritis fieret, 674.3
Interdictum retinenda vtile ob imo etiam incorporalia datur, 825.11
Indirecti retinenda materiam ſupplens in ver. poſſeſſorium retinenda, vbi latius.
Interdictum recuperandae vtile ob incorporalia ſpoliatis etiam competit, 825.11. ver. conſequens item praedictum ſit.
Interdictum recuperanda an detur ei, qui ſententiam paſſus in poſſeſſorio eſt, & ob id condemnatum bona coniecerunt, a reſtitutione quibuſdam iam deducendis in executione ſententia liquidādae ac declarandis ſi ſine iudice citra vllam liquidationem iure ſuo poſſeſſionem bonorum victor occupauerit. 819.1
Interdicti recuperanda materiam perfice in ver. poſſeſſorium recuperanda,
Interdictum Saluianum petitoria vtilius ob faciliorem probationem, 845.9
Interdicto Saluiano agentem probare ſufficit de tempore hypotheca, vel poſtea à debitore bona poſſeſſa fuiſſe, 845.8
Interdictum Saluianum poſſeſſorium dicitur ideo experiens dicitur, qui poſſeſſionem ſibi reſtitui poſtulat, 845.8
Interdictum vnde vi haeredi competit, 622.9
Intercedere accepta, nempeam in audiri. 919.11
Intereſſe ab eo non debetur, qui iuſtam litigandi cauſam habuit, 837.17. verſic. 2. ſpeciem hanc proprius
Intereſſe fauorabilius quam poenam eſſe, atque ideo facilius cred, quod intereſt quam ad poenam obligationem committi, 957.8. & in ver. poena obligationem.
Intereſſe lucri ceſſantis agnoſcendam cum praedam emptam propter moram nemo.., vnde fructus percipere non potueſſent, 512.12
Intereſſe lucri ceſſantis ob moram tacitum deberi, 912.11. & in ver. lucri ceſſantis.
Intereſſe probandum contrat. emtium aſſertions aut coniecturis ad confidendum, 912.5
Intereſſe non aliter debetur niſi ſi in mora quis ſit, 936.25. & 609.3. & 912.3. & 689.3. & 837.17. & 893.1. & in ver Monitoria.
Intereſſe probationis facilioris iure admittitur, 594.7
Intereſſe ſimilium perinde ac poſitum obſeruandū, 394.4.
Intereſt noſtra aduerſarios plures non habere, 394. 9.970.6
Intereſt noſtra ſemdos vicinos precio etiam maiore habere. 809.18
Intereſt noſtra litium incommodis non affici, 979. 6. ver. quare nullum & in ver. litium.
Interimatio recipit quid valent, & quam ob cauſam inducta fuerit, 592.7
Interinatio non ſuſtinet vicem confirmationis, ſed executionis, cum ex confirmatione ſuperioritatis tota oſtendatur. 901.18
Ubi id conceſſio ipſa à nobis ipſis iure ab interinatione inueſ ſumus, 909.12
Interinatio, quae in contractu principe deſideratur non eſt à iure communi introducta, ſed moribus, & conſtitutionib. Principū. Ideo ſtrictim in ea procedendum, ut quo minus poſſit communi iuri ledatur. 999.1
Interlocutoria iniqua in rem iudicatā non tranſit, quod ad iudicem attinet, qui eam non reuocari ab eo poſſit, 792.20. ver. Hoc ita adiecto ſiquo amplatur.
Interlocutoria ſecunda prioni contraria reuocata prima intelligitur, ſi non nominatim eterni reuocatio illa quo ad verba non fiat, 658.7. ver. per ſecundam. & 622.10
Interlocutoriam non reuocari in qua diffinitiua vim ineſt, 980.3
Ibid; quando diffinitiua vicem interlocutoria obtinet declaratur, 980.3
Interlocutoriam non reuocari, quae approbata ſit, 980.4. ver. poſt approbationem.
Interlocutoria, an reuocatur, quae confirmata à ſuperiore ſit, 980.1
Interlocutoriam non irritari aut reſcindi ad quam partium voluntas acceſſit, 980.4. ver. & quod de interlocutoria.
Interlocutoria reuocanda ius poſt executionem factam non competit. 840.4
Interlocutoria vicem proceſſus ad vlteriora obtinet à qua interponi appellatio debet ſi grauatum ex ea quis ſe credat, 813.21. & in verſi. proceſſus ad vlteriora.
Interpellandi neceſſitatem in facti aliene promiſſione remitti, 917.9. & in verb. moram.
Interpellandi neceſſitatem remittit dies à ſtatuto definita, 966.1. & in ver dicens.
Interpellatio non requiritur ubi de conditione complenda tractatur verum ad domum creditoris adeundum eum impleri conditionem oportet. 816.3. ver. hocq; obſeruandum.
Interpellatio non exigitur, vbi dies, & poena adiicitur, 994.11
Interpellatio non requiritur, vbi dies ſolutionis adiicitur, 990.55
Interpellatio non requiritur, vbi & quotiens certum eſt fieri illud non poſſe, de cuius interpellatione agitur, 994.14. verſic. neque ne ſpecie interpellationis,
Interpellatio vt modum quis impleat, vbi exigitur, tunc fieri debet, cum legatum, aut haereditas petitur, 994.15
Interpoſita perſona. Quod per interpoſitam perſonam ſit fraudis ſuſpicionem inducit, 585.13. verſic. Iam ex perſonis hic interpoſitis, & 89.10. & 977.3
Interpoſita perſona fraudem ita arguit ſi interpoſitionis fides fiat, 977.2. & 48.
Probandi modus docetur, 977.4. limitatio ſubicitur, 977.8
Interpoſita perſona probatio quomodo fiat. 977.4. & 7. & 12
Interpoſita perſonae adminiculo actum clam factum eſſe indicatur. 585.14. & in ver clam
Interpretandi facultas à iure naturali deſcendit cui derogari, quod ius humanum non poteſt, 641. 12.
Sed reprobatur, 641.15. verſ. non ob inutile ſtatutum.
Interpretandi cauſa conſuetudinem vicinorum admitti, 985.58. & in verſ. conſuetudinem vicinorum. & in verſ. maiorum.
Interpretandi ius ad eum pertinere cuius adiectio eius eſt, 976.27. & in ver. declarationem iuris
Interpretari contractum ſic oportet ne impoſſibilium quis aut damnum ferat, 6.6.14. & in verſic. decipere.
Interpretari legem nos oportet, vt fieri poteſt, 798.6
Interpretatio fauorabilis dicitur per quam ad naturam ſuam res redit etiam ſi renunciatio iuris ita interpretando ſequatur, 712.14
Interpretatio facilior habetur ad delictum remouendum quam ad actum confirmandum, 873. 8.
Interpretatio optima indicatur, quae ab obſeruatione deſumitur, nec praeterea interpretatio exigitur, ſed ſatis eſt tempore aliquo ita obſeruatum eſſe, 828.11. & 687.12. & 942.35
Ampliatur, 942.35
Interpretatio efficax ab obſeruatione ſumitur, vel non praecipue, 592.22. & in ver. obſeruatio.
Interpretatio in dubio contra ſoluentem fieri debet cui impetrandum iura oportune ſibi nō proſpexerit, 746.6
Interpretatio in dubio contra debitorem facienda cuius gratia obſcura verba adiecta fuerint, 836. 11.
Interpretatio potior, quae delictum ſubmouetur, quod exemplis elegantius exornatur. 395.11
Interpretatio in dubio habenda, quae parti vtrique proſpiciat, 969.8
Interpretatio praefertur per quam vtrique ſatisfieri poteſt, 602.16
Interpretatio in dubio illa agnoſcenda, quae parti vtrique onerioſa minus ſit, 888.6
Interpretatio in dubio illa recipienda per quam teſtamentum ſuſtinetur, 641.14
Interpretatio in dubio contra fiſcum facienda, 772. 9.
Interpretatio in re dubia contra eum facienda, qui ſubſtitutione vtitur, 904.4
Interpretatio in re dubia recipienda per quam ſubditis omnibus proſpicitur cuſtodia conſulatur, in quo neceſſitas maior conſulendi inerit, 378.5. & in ver. dubium.
Interpretatio in dubio illa praefertur, quae deſcendentibus fauet, 656.15
Interpretatio in dubio admittenda ne locum praeſcriptio habeat, 610.14
Interpretatio in dubio intelligenda quam reuocatam conceſſionem credimus, 730.12
Interpretatio in dubio agnoſcenda ne facta reuocatio legati ſit, 702.6. & in ver. legatum in dubio.
Interpretatio in dubio facienda, vt id factum ſit quod fieri potuit, non autem quod non potuit, 807.6
Interpretatio in dubio facienda per quam ius omne deductum creditur iuxta petitionis atque poſſeſſionis, 719
Interpretatio in dubio admittenda, vt iuſta non vitioſa aut per ſpolium occupata poſſeſſio cenſeatur, 903.7
Interpretatio lata coniunctorum gratia recipitur, 5.4.19. & 561.10. & 11

Interp

INDEX

Interpretatio ita facienda ne in continenti pendentium ... ſecundum ... ſiue digam diſpar ... quæ à ſapientibus inceptæ ſunt. 646.14

Interpretatio illa recipi non debet per quam contrarietas inducitur, nodiorum habet verba etiam offendendo. melius enim eſt verborum ſignificationem offendere quam vt contrarietas admittatur, 787.10

Interpretatio reiicienda per quã illuſorium fieri ſtatutum poſſet, 764.12. & in verſ. illuſorium ſtatutum.

Interpretatio illa reiicitur per quam in poteſtate vnius contrahentis eſſet inutilem contractum efficere, 682.7. & in ver. illuſorius contractus

Interpretatio reiicitur per quã effectum differentia ſequitur, 865.6

Interpretatio reiicitur per quam illuſoria diſpoſitio redderetur, 888.5 ver. at iam ... ſubiecta.

Interpretatio reiicitur ex qua illuſoria fieri lex poſſet, 687.7. ver. et in vero interpretationem.

Interpretatio illa recipi non debet per quam iniuſtitia quæquam oritur, 602.44

Interpretatio illa non recipitur per quã iniuſta ſententia oſtenditur, 791.11

Interpretatio reiicienda per quam inutilis actus fit, hoc amplius verborum offenſio admittitur potius quam vana aut ſrigida illa maneant, 938.12

Interpretatio illa non recipitur per quam inutilis, & eſt ſorius actus fieret, 730.6. quin immo crudelis illa dicitur, 602.10.

Interpretatio fugienda per quam illuſorium reddi ſtatutum poſſet, ob id impropria verba, vel in pœnali materia accipimus ne illuſoria diſpoſitio fiat, 735.7

Interpretatio remota non intelligitur, quæ ex mente aut ratione vtaa deſcendit, 693.27

Interpretatio vbi ſtatuto remittitur ad ſimilem referri ſtatutum debet, 641.12. ver. inde Bar. ſcribit.

Rurſus interpretatio remota nõ intelligitur per quam abſurdus intellectus vel prauus excluditur, 641.13. ver. 3. illud.

Vide omnino, 641.15

Interpretatio reiecta in ſtatuto etiam præciſo non cenſetur, quæ ad expoſitionem aut declarationem verborum ſecundum ſignificationem eorum pertinet, 683.13

Interpretatio neceſſaria prohibita non intelligitur, & ſi ad literam vti iacet intelligi ſtatutum oporteat, 683.14

Interpretatio per quam prauus intellectus repellitur per ſtatutum remota non intelligitur: quo ad literam intelligi verba oportet, 683.15

Interpretatio reiecta non cenſetur per quam obuiam circumſcriptioni itur cum dolum aut crimen circumſcripto inuoluat, 683.16

Interpretatio contractus legitur ad viri boni arbitrium referenda, 983.58. & in verſ. viri boni

Interpretatio in dubio potior, in qua tertij ius minus tangitur. 1000.96

Interpretatio ita facienda, vt irreuocabilis, ſi poſſit, actus fiat, 985.60. & in ver. reuocabile. Validitas.

Interpretatio ita moderanda, vt quæ reſpectu prolata verba ſunt, intelligantur, 894.184. & vide in verb. verba.

Interpretatio benigna dicitur, per quam vtilis, ſeu validus actus ſit, 991.38. verſ. vnde benigna.

Interpretatio contra eccleſiam fieri ſolet, vbi ad lucrum odioſiam aſpirat, 993.9

Interpretatio fieri ita debet, vt ſecundum naturam contractus, quantum poteſt verba intelligantur. Quinimo reſtrictionem verba patiantur, vt ſecundum naturam actus intelligantur, 993.25. verſic. Arctioni hoc ſpectat.

Interpretatio illa recipienda, per quam leuius delictum ſit, 991.65

Interpretatio in dubio facienda, vt reuocatum legatum prius cenſeatur, etſi odioſum videatur, velut ſtatus communis contrarium, 957.32

Interpretatio in dubio illa amplectenda, quæ benigna magis, atque humana eſt, & ex bono, & æquo fieri interpretatio debet, 999.10. Contraria vero interpretatio verſimiles amara, & dura ita reiicienda. & viri boni arbitrio legis interpretatio fieri debet, 999.10

Interpretatio in re dubia ita facienda, vt ſuſpicio omnis mala tollatur: hoc amplius offenſio verborum admittitur, potius quam delictum interpretando admittatur, 991.54

Interpretatio ita demum fieri debet, vt ad eum caſum referatur, quo impleri poſſit, 999.5

Interpretatio in ſtatutis habenda, vt quo minus poſſit, à iure diſcedatur, 1000.48 & in verb. correctio ſtatutum.

Interpretatio legis, aut ſtatuti ita fieri debet, ne iniquitatem contineat, 999.7

Interpretatio obtinenda, vnde iniquitas exiſtit, 983.56

Interpretatio pacti obſcuri contra eum fit, qui ex eo ſe iuuare intendit, 993.4. verſ. ruſſus.

Sicut commodum ratio illa aſſertur, quod dolus in obſcuro ſermone arguitur. Ideo facultatem interpretandi ad commodum ſuum is amittit, qui eam ſibi parare per ambiguam locutionem ſtudet, 995.4

Interpretatio per quam alicuum ius extinguere quiſpiam permittitur abiicienda, 1000.61. & in verb. illuſorium tertius.

Interpretatio potior, vnde conſeruatio defendit, 983.41. & vide in verſ. conſeruatio dubium.

Interpretatio potior, qua per eam tertij ius tangitur. 1000.51. verſ. qua ratione, & 57. & in ver. tertius.

Interpretatio quandoque ad correctionem trahitur, 1000.111 & in verb. declarationem.

Interpretatio quod ita facienda ſit, vt ad legis conſtitutionem ſe adiungere homo videatur, 985.128 & in verſ. voluntas hominis.

Interpretatio recipienda eſt, per quam delictum excluditur, etiam ſi verba offendantur. & ſi ſic intelligantur, hoc amplius etiam contra Principem ipſum ſit interpretatio, ideo Principi non creditur, ſi delictum ab aliquo admiſſum confiteatur, 990.35.

Interpretatio ſtatuti ita fieri debet, vt quam minimum poſſit commune ius lædatur, quinimo ſtatuti verba impropria intelligenda potius quam iuris communis correctio inducatur, 999.9

Interpretatione omni abiecta cum ad literam intelligi verba oportet quid litera dicat, 937.10. & in verb. litera.

Interpretationem clara in re ſilere, 1000.40. & in verb. præſumptionem.

Interpretationem contra fiſcum perinde ac priuatum habendam, quoties capitulo ſcriptura cuius meritur, quæ dubia ſit, 985.62 & in verb. fiſcus textum patitur & in verb. lex veteribus fiſcus textum patitur. de quo in l. veteribus ff. de pactis. & in verb. interpretationem contra fiſcum lex veteribus.

Interpretationem contractus ita faciendam, vt ex fide bona, atque æquitate naturali cuncta procedant, & communi loquutionum ſenſui omnia reſpondeant, 983.57. & in ver. æquitatem naturalem.

Interpretationem in eum vertendam non modo à quo dicta verba ſunt, ſed & à quo probata ea præſumit, 983.63

A quo prolata cenſentur, 983.63

Interpretationem ita faciendam, vt ad eorum commodum ſcriptura trahatur, quibus prodeſſe diſponens non ſenſit, 984.185

Interpretationem ita habẽdam, vt principio diſpoſitionis ſequentia reſpondeant, 983.45. & vide in verſ. principium.

Interpretationem latam ob vtilitatem publicam recipiendam, 1000.61. & in verb. vtilitatis.

Interpretationem legis ſimilis, ac voluntas teſtatoris ratione faciendam, 984.47. ver. ex diuerſo.

Interpretationem pacti aduerſus eum faciendam commodum qui ex eo percipit, 983.62. verſ. atque vbi expreſſius.

Interpretationem partis vnius ſcriptura ab alia fieri, 1000.336. & 351. & in verb. partem.

Interpretationem ſecundum l. veteribus non fieri, quoties momenti quicquam ita interpretando verba non haberent, 1000.340

Interpretationem ſpernendam, per quam in arbitrio vnius ex contrahentibus fiat ad irritum actum perducere, 985.82. & in verb. illuſorium.

Interpretationem ſtrictam contractus faciendam, 983.39. & in verſ. ſimul. contractus interpretationem.

Interpretationem vnde abſurdum remouetur obiectam ſtatuto non cenſeri quo ad literam vt iacet intelligi ſcripturam oportet, 1000.30. & in verb. abſurdum.

Interpretationes decreti ſtatutiue cognoſci nõ cõuenit. Vnde conſilium hic intelligitur, quibus prodeſſe, aut proſpicere ſtatutum voluit, 1000.193

Interpretationes in ueſtitura præferendas, quibus feudorum iuri commune fauet, 1000.373 & in verb. inueſtitura. Ius commune.

Interpretationes ſecundum legem Veteribus non fieri, quoties natura contractus interpretatio contradicit. 1000.342

Interpretationi locum in claris non eſſe. 1000.182

Et quod ſcriptum eſt, per incertum certa non lædi, 1000.349

Interpretationis materiam vide in verb. dubium intellectus

Interpretatio in feudis ſtrictim admittenda, vt quo minus poſſit feudi natura derogetur, 699.6

Interpretatio ſtricta in materia etiam fauorabili adhibenda quoties commune ius læditur, 592.4

Interpretatio lata in liberalitate ſeu donatione facienda, 361.10 & 686.3. verſ. inde etiam dicimus & in ver. liberalitas laudis.

Interpretatio admitti non debet per quam contrarietas ſequitur: immo reduci verba ad concordiam debent quatenus fieri poteſt, 682.5. & 602.6. & 828.16 & in ver. contrarietas, vt euitetur.

Interpretatio hominis tantum non legis aut gloſſa in eo ſtatuto damnatur quo ad literam intelligi verba oportet, 683.18

Interpretatio ita facienda ne incontinenti correctio inducatur, 870.9

Interpretatio fortior qua integrum commune ius manet, 581.3. ver. ſeq. fortior.

Interpretatio iure dubia illa agnoſcenda per quam à iure non receditur, 630.10

Interpretatio ita facienda, vt quam minimum poſſit ius commune offendatur, 624.8

Interpretatio ita fieri debet ne delinquendi occaſio præbeatur, immo nullius momenti clauſula illa eſt vnde delinquendi occaſio nascitur. 718.18

Interpretatio in ſtatutis eodem modo fit ac in voluntatibus teſtatorum, 844.13

Interpretatio ita habenda vt in caſu magis neceſſario prouiſum intelligatur. 759.8. & 970.3. & 976.18

Interpretatio intra ſe ſtatuta non æſtimatur, quæ à lege fit, ſeu à lege accipitur, 641.13

Interpretatio omnis reſtrictiua ſermoni literario contraria eſt, 804.9 & 835.8

Interpretationem ſeu declarationem ſcripturæ vnius ab altera faciendã quam repetitionem admitti, 964.24. & in ver. repetitione prohibita.

Interpretatio ideo introducta, vt viros actus accipiãt non ad irritum deducantur, 746.38. & 658.18.

Interpretationem contra eum habendam, qui dolo verſatus eſt, 936.33

Interpretatio illa potior iure dubia habetur per quam pœna remittitur, neque niſi duritiem habet pœna, non irrogata indignatio, 721.9

Interpretationem in dubia faciendam, vt quo minor poſſit obligatio fiat 919.34 & in ver. minus.

Interpretationem ſcripturæ ita habendam, vt eis proſit quibus prodeſſe in animo teſtator habuit, non etiam ad aliorum porrigi commodum debet, 972.28

Interpretatio adhibenda per quam non modo quo ad iurantem, ſed et impoſterum quantũ ad ſucceſſores inutile iuramentum fiat, 832.8. ver. 2. ad argumentum reſpondetur.

Interpretatio in partem humaniorem accipienda illa enim potior, quæ humanior eſt, 581.7

Interpretationem ita fieri oportet: per quam alius non circumuenitur nec lucrum ſentiat cum iactura alterius, 790.10

Interpretationem ita habendam, vt ad commune ius verba generalia applicentur, 920.11. & in ver. commune ius in verbis generalibus voluntatem à iure communi.

Interpretatio illa potior iudicatur per quam ad commune ius reditur, hoc amplius correctionem iuris extendere, licet quotiens ita interpretando ad ius ipſum commune reſtitutio ſit, 877.13

Interpretatio benignior in ſtatuto habenda ex quo quiſquam non læditur, 740.28

Interpretatio Quod dicitur interpretationem ſtatuti ſecundum commune ius fieri ad ius commune ordinarium pertinet non extraordinarium aut ſpeciale, 701.4

Interpretationem pactum generale à iure accipi, vt id voluiſſe paciſcentes intelligantur, quod iure cõparatum eſt, 578.8

Interpretatio largior ſit vbi ad ius commune res reducitur, 735.3

Inter-

Digitized by Google

[illegible] ſieri, 964. 20 & in ver. [illegible]
Interpretatio in dubio fieri debet per quam ius durat ſeu conſeruetur, 772.5
Interpretatio quæ dubia illa præfertur cum qua communis eſt ſacit, interpretationem enim paſſionis à iure communi ſtatuta accipimus, 870.11
Interpretationē feudi pro loci more faciendam, 916. 19. & in ver. feudum pro loci more.
Interpretationem latiorem in teſtamento principis quam priuati, & legata facienda contra Natum, qui nulla conciliatione in actum teſtificatur, 958.50. & in verſ. principis teſtamentum.
Interrogandi *ſaculum [illegible] non neceſſitatis cauſa introducta.* 823.1
Interrogandos, *de circumſtantiis, qui ſuſpecti ſunt teſtes ſunt,* 952.2. & in ver. ſuſpectus teſtes
Interrogatoria *lite etiam conteſtata fieri poſſunt,* 829.1
Interrogatoriis ante litem conteſtatam reſpondendum, an manu partis ſcriptura priuata facta ſit, 823.4
Interrogatoria prioris primo reſpondendum, etſi ſi præiudicialis alterum interrogatio ſit. 907.5
Interrogatoria ſuper meritis decisoriis admitti non ſolent, ponendum tamen non interrogandum est, 823.4. ver. ſuper meritis plane.
Interrogatoria teſtium veritatis eludenda cauſa inducta, ideo terminum ſtatuit iudex debet intra quem interrogatoria contra teſtes offerantur, ſed & iudex parte non petente teſtes interrogare debet, hoc amplius ex amiſſione, interrogatorium ſide teſtimonium carent, 857.17
Interrogatorium ſemel admiſſum fruſtra iniungitur, 823.6
Interrogatoriis clare non autem ſub conditione reſpondendum, 823.6 ver. ſatis in hoc tractatum.
Interrogatorio reſpondendum ex teſtamento an ab inteſtato hæres quis ſit quotiens legatum ex teſtamento petitur, 907.1
Interrogatorio reſpondendum, an ſtare contractui velit quotiens in valorem eius pendet tamen nec ne contractum habeat, 813.5
Interrogatorio reſpondendum ante nō eſt quam cauſa declarata ita interrogandi ſit, ut captionem illius interrogatus ſubeat. 679.7
Interrogatorij, & poſitioni par eſt cauſa, ut quibus caſibus admitti poſitio ſolet reſpondere etiam interrogatorio debeat, & vice verſa, 823.5
Interrogatorio impertinenti non eſt reſpondendum et id interrogari eum non licet contra quem inſtitutus actio non poteſt, 679.6
Interruptio *præſcriptionis à contradictione naſcitur,* 556.3
Interruptio poſſeſſionis à contradictione fit, 554.1
Interruptionem præſcriptionis ex contradictione ſola in iuribus fieri, 949. 29 ver. obiicit iuribus, & 973.24
Interuallum *declarationi non obſtare, quo minus, quæ tempore interpoſito ſcriptura ſiunt una ab altera declaretur,* 964.24
Interua non repetitionē impedit etiam ſi ex tempore [illegible] alias ſint, 631. 6. & in ver. repetitionem [illegible].
Interuallum temporis ſacit ad voluntatis mutationem præſumendam non eſſe, 923. 24. ver. quod locum.
Interuallum quæ ex interuallo fiunt fortiora ſunt quam quæ ab initio, 849 8
Interuallum repetitioni obſtare, 1000. 462. & in verb. repetitionem
Interuallum ſcripturarum ad derogandum non valere, ut altera una deroget, 985. 77. & 82. & in verb. derogationem teſtamento
Interuallum temporis impedimento eſſe, quominus ab eo [illegible] quod cenſeatur, quæ dudum acta fuerit, 1000. 381 & in verb. breuitate.
Inteſtatus. *Conditionem [illegible] caſus, aut ſine teſtamento deceſſerit, teſtamento conditi curator,* 987. 18.
Inteſtatum. De conditione ſi ſine liberis, aut inteſtatus deceſſerit, 987. 13. in verb. inteſtatum ſi ſine liber.
Inteſtate ſucceſſionem ad prohibitionem alienandi non porrigi, 987. 15.
Limitatio, 957. 16
Inteſtate ſucceſſionem ſtatuto non comprehendi quo prohibita alienatio eſt, 941. 19. & in ver. alienationis prohibitionem.
Inteſtate ſucceſſionem ad prohibitionem alienandi pertinere, ubicunque verba [illegible] ſunt in prohibitio legitur, ut quocumque modo alienatio ſiat, 945.07
Inteſtato vero decedens ad bona ſua vocare eos cenſetur, qui à lege inuitantur, 772.8
Intrudus *dicitur, qui authoritate etiam ſummi pontificis poſſeſſionem beneficij occupat iure non vocatus & expulſo,* 607. 4 & in verſ. poſſeſſione beneficij.
Intus, *quod quis habet fruſtra petit,* 671.12
Inuentarium *cum ideo impugnatur, quia res omnes adiecta ſub eo ſunt ſeretia tamen probandum, quod ei quem non habeat,* 931. 10. & in ver. ſcientiam iuxta.
Inuentarium opem hæredi non affert quomodo vere hæreditatis ſuppetunt, 575.19
Inuentarium ius tutoris munit, ſi rem ſuam quaſi pupilli [illegible], 693.11
Inuentarium tutori utile eſſe, qui inuentum eius ſubditum eſt, atque ex in rationes reddendas, 89.2
Inuentarium mater tutrix etiam in teſtamento conficere debet, 837.5
Inuentarium vitioſum nullius heredi non eſt, quare omnibus hæreditatis ſimiliter adſtringunt, ut hæres ſimpliciter, 193.15
Inuentarium hæredis fideicommiſſario eius prodeſſe ſi teſtis ſacta eius ſit, 897 1
Inuentarium hæredi in feudo non inutile, quod hæreditarium ſecundum quid eſt, 954.8
Inuentarium hæres omittens, quatenus ſtatuto tenetur an eius ſit culpa eius non dicitur, 639.22. & in ver. culpa hæres caret.
Inuentarium in præiudicium hæredis prohiberi, pro inſtituto contra Gundinum Papa, 975.8
Inuentarium in feudo hæreditario ſecundum quod vel nemo commodum, 560 14 & in ver. feudum hæreditarium ſecundum quid per inuentarium conſeruare, & in ver. inuentarium in feudo hæreditarium.
Inuentarium, in feudo hæreditario, ſecundum quod antiquum, an vinculum omittatur, 960. 24. remiſſiue.
Inuentarium agnato hæredi in feudo hæreditario, ſecundum quod inutile non eſt. 921.14
Inuentarium non releuat quatenus ſoluendo hæreditas eſt, ideo ſi feudum alienetur, & tantundem ex alleg dolus ſit feudi æſtimationi ſi vero hæres agnatorumque compellitur quamuis hæreditatem ſancti non eſſet, 640.10
Inuentarium in antiquo in feudo non hæreditario prodeſſe in controuerſia vocatum, 1000.32
Inuentarium dimidium atque ideo totum contra aliquem tantum ab alio fieri, 1000 452
Inuentarium in feudo hæreditario non ſimpliciter, ut ſecundum quod fruſtra non eſſe, 1000.482. verſicul. vide plane. & vide 1000 6. & 63. & 1 & 8 & 97. & in verb. feudo hæreditario admiſſio.
Inuentarium intra tempus præſtitum captum non eſſe, paruo ſine, dum intra tempus peractum modo, A. 1000. 479. ver. cod. neque ad rem attinet.
Inuentarium ſolenne in dubio præſumi, 1000. 475. & in verb ſolennitatem.
Inuentarium vitioſum inutile hæredi fieri, 1000. 480.
Inuentarij rigorem ob id non euidere, quod intermiſſa non bona ſunt, quam libro rationum declarata inueniuntur, 931.8
Inuentarij omiſſio legitimam non lædit, quod ad legatarios attinet, 580.6
Inuentarij omiſſio alienationem bonorum impedit, quæ alienare teſtatos prohibuit, nam quamuis ex cauſa neceſſaria alienare poſſint, id tamen locum non habet inuentario non confecto, quia tunc hæres non auditur ſi alia in hæreditate bona eſſe negat, 713 10
Thecarator, 737.11 ſaſi & ſeq.
Inuentarij omiſſi pœnam à cauſa, vel non iuſta remitti, 897. 4. & in verſic. cauſam, vel iniuſtam.
Inuentarij omiſſione tutorem teneri quatenus fa[illegible] [illegible] alter demonſtratur, 612.26
Inuentarij conficiendi dum tempus pendet cum debitoribus hæreditatis conficiendi non hæredis eſt, cauſa alia contractus ſoluendi eſt a defuncto perfecit, 503.18
Inuentarij conficiendi tempus ab adita hæreditate cedit, quod locum hoc dubio obtinet maxime non attendente, quod iterum hæreditas adeundo dolo atque in diſpendium creditorum fecerit, 979 12
Inuentarij faciendi neceſſitas in matre tutrice remittitur, 853.1
Inuentarij omiſſionem damnoſam in foro ſaluis eſſe eccleſiæ non eſſe, 1000. 469
Inuentarij in eſſentia ſupra vires hæreditariæ quæ tenentur, in iure introducta, 1000.469
Inuentarij ſumma exclaſiſſe, 1000.476
Inuentarij ſolennia circa non eſſe, ubi enim, in ſola facti veritate ſpectanda, 1000.477. & in ver. veritas.
Inuentarij tempus conficiendi ab aditione hæreditatis cedere, 1000 476.
Et vtile eſſe tale tempus, 1000.479
Inuentarium antequam factum ſit, vis iuxta populo alienatio nulla, et poſtea illud eſt, 921.8
Inuentum *de nouo, quod continuatum ne declinare debet, non admiſſum inuentum eſſe ſit,* 912.8. & in ver. declarationem in ſigno nomine de nouo.
Inueſtigare *ignorantiam non prodeſſe, non inueſtigare tenetur,* 93. 22. & 962.13
Inueſtigare ubi aliquis tenetur ſi ab ea inueſtigatione non apparet ignorantiæ præſumptio non excuſatio tam negligentiæ admixta illa habeat, quamuis culpæ latæ notatur ubi atque ab ea inueſtigare nequit, 693. 3. & ſeq. & 930.42. & in ver. culpam latam.
Inueſtigare de iure ſuo debet, qui aliud ſibi competere nec ignorat alioquin negligentia, & in palata committitur, 650.4
Intelligi etiam *ab eo præſtandam terminus cui præſtitutum adeo faciendum eſt.* 930.22
Inueſti [illegible] neceſſariam conteſtationem a [illegible] 960.14
Inueſti. [illegible] *ab eo probanda, cum ea vertitur longua ex pen[illegible] præſumptio debet quoniam in antiquum, ut longum fieri ſolet, eo oportet, ut tandem præſumatur,* 965.2
Inueſtitura [illegible] præ[illegible] probatione debet, 8[illegible] 6.16 & ſeq
Ampliatur 846 10. & in verſ. ſucceſſorem.
Inueſtitura de feudo vnouatio [illegible] ſi poſt mortem [illegible] & quotenus ſubſtitutum ad Dominum redit non feudi. neceſſe, 628.8
Inueſtitura renouatio quoties requiritur cum ſuo tantum qualitate in feudo, aut emphyteuſi illa fieri debet, ut iure tueatur, etiam quæſtione expreſſa inueſtitura [illegible], 39. 9
Inueſtituram veterum non exige, quæ comprobaui ſub a ea ſunt, 1000.325
Inueſtituram in interpretandam, ne [illegible] incurrat, 1000.109
Inueſtituram prouenit in permiſſione [illegible] ab eo alterari, 000.118 & in verb. feudi.
Inueſtituras ad feudum probandum valere, 1000. 40. & in ver. feudum inueſtituras.
Inueſtitura feudum probare, 1000. 66. & in verſic. feudi probationem.
Inueſtitura non de feudo, & emphyteuſi faciendam, 896 23 ver. emphyt.
Inueſtitura renouari debet apud eum poſſeſſio feudi eſt, in rebus alienis quoties inter duos de feudo certatur, 029.8
Inueſtitura in eſſentia in feudo remotis, quod ex tunc accreſcendi continet, 956.8. ver. n [illegible]
Inueſtitura verba generalia non volunt, [illegible] quotenus de iure concedenti [illegible] nec, 89. 4. & 6 & in verſ. inueſtituram qua, 1183.18
Inueſtitura feudum non probat in tertio, tertio,
Inueſtitura poteſt in materia alterari ex nunquam in poſteriori non poteſt, [illegible] quæſtionem ex prioribus eſt, 606.9 & 727. 2
Declaratur, 828.[illegible] & 804
Ampliatur, ut nec ex eodem feminina in inueſtitura [illegible] formam contradicat, ex qua omnia in fœmina ſunt, 907 4

Ff Inue-

Inveſtitura ſecunda pro non facta habetur alio primo inveſtito, cum prior ſola vigorem habeat, 629.3. verſicul. quarta pro non facta, & 629.5. verſic. ſi dixeris.

Quod locum habet etiam ſi in ſecunda inveſtitura iura eius reſeruata non ſint, qui primo loco fuit inveſtitus, 629.7

Inveſtitura prima ad feudi materiam diiudicandam ſpectanda, 592.23

Illa enim mutari aut alterari per poſteriores inveſtituras non poteſt in perniciem eorum, qui ad feudum vocati ex priore inveſtitura ſunt, ob id feudum aeuum ſiue, quod antiquum ſit ex inveſtitura noua non poteſt, nec à feudo ſubmoueri per ſequentes inveſtituras fœmina poſſunt, quæ ex prima vocatæ ſunt, 679.1. & in ver. feudum alterare.

Inveſtituræ tenor ſpectandus, quis vigorem ſtatuti abtinet, 624.14. & 631.8

Inveſtitura prior etſi mutari per ſequentes non poſſit declarationem tamen ab ea accipit, 828.17

Inveſtitura prima non ſemper ſtare, 912.31

Inveſtitura poſteriori manendum, vt prior non appareat dum certum modo feudum ſit, & ea poteſtate inveſtientis tot pendeat, 926.8. & in ver. reſeruans certo

Inveſtitura ſecunda valet, quæ in id tempus confertur quo vaſallus poſſeſſor ius vllum feudi nō competit eo etiam non citato cum ſua non intereſſit, 629.10

Inveſtitura poſterior an ſidem faciat, ſi adeſto prima inveſtitura non ſiat in tavelata, 631.1

Inveſtitura intra annum & diem petenda ſub pœna amiſſionis feudi, 606.15

Inveſtitura petendæ tempus ei non currit apud quem feudi poſſeſſio non est, niſi negligentia feudi recuperandi interueniat, 606.79 (682.3

Inveſtitura directi domini probationem præſtat,

Inveſtitura noua non dicetur, quæ potiorem vel veterem confirmans, neque iuris noui quicquam extra nequiritar, 666.6

Inveſtituræ noua declaratio, 954.3

Inveſtitura in qua ſit mentio de furnis, cum non ſatiſquam furnus vnus in municipio eſſet, ad furnos poſtea extruendos neceſſario referenda ne moueat aut eius numerus pluralis ſiat, 871.8

In ueſtituram qua mentio furnorum aliarumve rerum ſit, perniciabilem ſubiecti non eſſe quo minus furnos ædificauerit in ſuorum domum inueſtitatio petulari, quod inaiſtentem fuiſſe doceat, 896.46. & in ver. inueſtitura nihil.

Inveſtitura implicitæ facta ad iuſtam vaſalli poſſeſſionem reſtringetur, 862.16. verſ. text. iam non ſtrenuendus accedit.

Inveſtitura præſumitur qualem feudi natura demiſſiat, 624.1

Inveſtituræ interpretatio illa præferenda, quæ ſit ſecundum iura communia ſeudorum, 828.14. verſ. atque ſecundum interpretationem.

Inveſtituræ princeps non derogat, 747.10. vbi pluribus comprobatur.

Inveſtitura relata non referentis ſtandum etiam quod ipſum inveſtitum, ideo ſi quid adiectum in inveſtitura referente eſt, errore id factum creditur, 679.5

Inveſtitura verba quoties diuerſa incurrunt, quæ ad antiquum referre & nouum poſſunt: veluti, quia de nouo ſe dare atque illud inveſtiuere Dominus dicat mentem concedentis ante omnia obſeruare oportet, 698.9

Inveſtituræ verba ſecundum intellectum, vnde, ne ante ipſe quicquam per eas tributum videatur, ideo clauſulam tacitam ſaluo iure tertii inveſtitura continet, 861.11

Ioui ius ad dimiſſionem venire quis cogitur, 733.4

Iniuria obligari quis non poteſt, 684.6

Inutile, de actu inutili cogentium non videri, 975.5. & in ver. operari.

Inutile, & nihil iure eodem cenſeri, cum nihil refert, factum quid omnino non ſit, an inutiliter, 585.18. & 51.

Limitatur 585.105. & in verb. effedat.

Inutile, & nihil ſiue pari cenſeri, 984.186

Inutilem diſpoſitionem fieri abſurditati, atque iniquitati datur, 1000.77. & in verb. abſurda operari.

Inutilem actum fieri tolerabilius lex habet, quam vt contra verba clara quid fiat, quæ neque ex ſtricta neque ex largo ſignificatu aliter intelligi poſſunt, 6⁓.

Inutiſe & nil aliter is eiuſdem eſſe, 949.13

Inutilis principis donatio, ne fiat impedimentum amotā omnia videri, 932.13. ver. ſiste hic, & in ver. plenitudinem poteſtatis.

Inutilis actus materiam perſico in verſic. operari. hoc eſt ita verba accipienda, vt operentur non etiam inepta maneant, 932.1

Inutilis actus ne fiat, verba vniuerſalia perſtringenda, 984.49. & in verb. vniuerſalia verba.

Inutilis promiſſio non recipienda, 1000.47

Inutilem quem ad ſuccedendum eſſe, vel omnino non interuenire non referre, 948.4. & in ver. patria ſe proximiorem.

Inutilem diſpoſitionem reddi leuius, quam diſpendio quempiam per iniuriam affici, 900.18. & in ver. tertii ius, ne lædatur.

Inutilia verba remanere tolerabilius, quam vt contra diſponentis voluntatem aliquem effectum habeant, 590.3

Inutilia à lege neglegi, 975.7. & in verſ effectum temporum ex ſeculos.

Inutilia non ſubaudire, neque remedia inepta à lege introduci, 984.108

Ipſi, pronomen ad diſpoſitionem perſonalem iudicandam valere, 929.12. & in ver. perſonale diſpoſitionem.

Ipſo iure verbis futuri temporis geminatis quid fieri, 1000.159. & in verb. geminatione.

Irrationabilis conſuetudo nō valet, 952.19. & 972.32. & in ver. conſuetudinem non ſeruare.

Irrationabilem conſuetudinem caluer a tempore non ſeruero, 972.32. & in ver. conſuetudinem non ſeruari, in ver. conſuetudinem iuribus infirmari.

Irrationabilem conſuetudinem dici, quæ iure ciuili contradicit, 952.18.

Irrationabilem conſuetudinem videri, quæ iure naturali reclamat, 952.16

Irrationabilis conſuetudo quæ dicatur copioſe & argute, 972.33. & 38

Irrationabile ſtatutum intellige quo de ciuitate ob delictum alienum cedere noteſſe quis habet, 942.18. ver. ratione fortiore.

Ita vt dictionem idem eius peont valere, 956.14

Iudæi leſum, ne, at quidem exiſtimatur, 592.49. & in ver. tertium.

Iudex in cauſa etiam aliquam iniuſtiſſima ob priuatam alicuius vtilitatem ſupplere non poteſt, cum officium ſuum non impartiatur non petenti ad priuatam vtilitatem, 840.7. ver. tum in cauſa.

Ampliatur ſi ex actu appareat amplius actori deberi quam petitum ſit, 840.7

Iudex in cauſa propria quis eſſe non poteſt, quod locum ſine dubio habet quoties ſuperiorem quis recognoſcit, 8⁓1.1

Iudex in cauſa propria quod quis eſſe non poſſit, affectionis aut ſuſpicionis cauſa introductum non ex defectu iuriſdictionis ob id exceptio ſuſpicionis opponenda in lexque recuſandus, quibus omiſſis valida acta cenſeantur, 8⁓.3

Iudex in cauſa propria parte non apponente quis eſſe poteſt, 793.6

Iudex inter perſonas potentiores habetur quantum ad eum qui iuriſdictioni eius ſubiicitur, 733.4

Iudex in perniciem tertii cauſam, vnire aliud ve quidquam, agere non poteſt, 818.4

Iudex de his iudicare non poteſt, de quibus controuerſia non erat, 8.9.17. ver. expreſſum plane.

Iudex prophanus de cauſis eſſe ſocia beneficiorum, an cognoſcere poſſit quotiens poſſeſſoriam motum verſatur remiſſiue traditur, 781.8

Iudex ſecularis de poſſeſſione beneficii eccleſiaſtici cognoſcit, 632.3. & at verſicul. feudum aliud eſt.

Iudex in arbitrarius iniuſtitia argui non poteſt, 697.1. ver. iniuſtitia quippe.

Iudex qui per iniuriam aliquem torquet iniuriarum arbitrio iudicis tenetur, quinimo capite plecti debet ſi dolo per iniuriam id fecerit, 806.10

Iudex in cauſa criminali examinationem teſtium alteri demandare non poteſt etiam ſi teſtes extra prouinciam ſint: hanc ſit vt in cauſa criminali locum text. non habeat in l. ad egregias. ff de iureiur. 857.6

Iudex loci vbi bona pupilli ſunt tutorem pupillo dat aliunde oriundo, 844.7

Iudex cauſa inſtantiam ſtatuti breuiorem vallo prorogat, 833.1. ver. namque prorogari.

Iudex in iis factam extra acta mouere poteſt, 657.1

Sed ex tali cauſa, quæ extra acta ſit iudicatum in dubio præſumitur, 657.12. ver. 2. reſpondetur, vbi paulo contra iniuſtam ipſam ſententiam ipſa expromendam eſſe dicitur.

Iudex ab eo non recuſatur, qui de iudicio ſiſti apud eum cauet, 668.2. ver. eodem id ſpectat.

Iudex in vi ex officio ſupplet, quæ iuris ſunt, 916.6

Iudex in hoc non ſupplet quæ ad fundandam actoris intentionem pertinent etiam cum ex actu id conſtat, de quo ſupplendo agitur, 672.19

Iudex de conſuetudine, an ſuppleat, 672.16. ver. neque dici poteſt.

Iudex non ſupplet in exceptione præſcriptionis neque iudicare ſuper ea poteſt niſi ſi appoſita nominatim ſit, 642.6. & in verſic. præſcriptio opponenda.

Iudex in cauſa propria in facto notorio quis eſſe poteſt, 793.6. ver 3. reſpondetur.

Iudicem in cauſa ſua principem ſupremum eſſe, 873.28.

Ibique honeſta id non congruere ſubiectum, 873.28

Iudex in cauſa propria dominus Caſtri contra ſubditos eſſe poteſt cum notoria crimina ſunt, veluti perduellionis, cædium, & incendiorum, & ſimilium. vel cum in contemptū dominorū & dignitatis ſcelus patrantur, 801.6. quod Decius limitat, 801.6

Iudex cum ex officio de conſuetudine notoria veſtigat, ſolennitatem in teſtibus remittit, 983.11. & vide in verb. teſtium ſolennitas.

Iudex. Cum iudice in dubio iuris præſumptio facit, 985.13

Iudex de quare cognouit, pronunciare neceſſe habet, quamuis admittenda cognatio non eſſet, 100.212. & in verb. inmundatio.

Iudex eccleſiaſticus facultate iudicis executionem ſententiæ ſuæ non prohibet, etiam quæſtiones apud eccleſiaſticum propoſita, cuius diffinienda iuriſdictionem locus non habet, veluti quod vſurarius contractus ſit, de quo iudicatū à laico ſuit, quamuis ſi nondum cognita cauſa eſſet locum prohibitio haberet, 1000.29

Iudicem de facto quis ſupplet, aduocatis eius minus præſtare, 1000.52. & in verb. ſupplere.

Iudicem ex officio ex clauſula ſupplere ius, & iuſtitiam miniſtrare, 1000.216. & in verb officium.

Iudicis eſſe de perſona legitimanda ex officio inquirere, 988.21

Iudicis in decreta aſſertioni an credatur ob cauſas inſtas id interpoſitum, 1000.29. & in verb. decretum.

Iudicis variis recantatio, 984.203

Iudicis præſentia tutoris defectum non aliter ſupplet, quam ſi ſciens iudex ſit tutorem pupillo non eſſe, 668.5. ver inde dicitur.

Iudicis actum ita intelligi oportet, ne iniquitatem contineat iurive contrarius ſit, 709.6. & 946.8.

Iudices eſſe teſtes ſi ſpectos ex aſſidis diligenter de circumſtantiis ſingulis interrogare, 932.2. verſic. idque à iudice ipſo, & in ver. petitur iure etiam non petente.

Iudicis factum vltra eius mentem effectum aliquem non producet: in actu enim iudicis mentem eius ſequimur, 749.10. & in ver. mens iudicis.

Iudicibus pluribus, de animo eorum, quid in ferenda ſententia ſenſerint, fides habetur vbi iudicis vnius ſolummodo credi non ſolet, 802.26

Iudicis actus ex cauſa ſuſtineri non poteſt cuius inſcius eſt, 690.14

Iudicis actus in cauſa erantis inutilis 690.21.

Iudicis actuum, officij auctus ſiue fuerit impoſſibilis iure facti vel natura, 837.5. ver. iuris enim explorati habetur.

Iudices declarationi non creditur, quæ veriſimilis non ſit, 930.6

Iudicem errore iuris potius quam dolo iniquam tuliſſe ſententiam intelligi, 947.13. ver. ſed & culpam & in verſ. errarem iuris potius quam dolum.

Iudices ſal ut andat, 952.8

Iudices inferiori creditur, qui ad vtilitatem eccleſiæ pertinere contractum aſſerit, 626.14

Iudici quibus caſibus fides de actis habetur, verum id eta eſt ſi in ſpecie de actu enarret ſcriptis, ſi in genere dicat acta interueniſſe, 807.4. ver. ex Aretini ſententia hac.

Iudice vni credi in derogatione cauſa in decreto ab eo interpoſita, 626.12

Iudicialem confeſſionem fortiorem quam extra iudicialem eſſe, 976.15

Iudicium ex iure, quod iudicio pendente iniquidis confirmatur, 839.6. & in ver. ſupervenientem ius.

Iudi-

Digitized by Google

I N D E X

iudicis ſalvo conſenſum in tacente præſumi, 913. 4. & in ver tacentis conſenſum.
Iudicio ſuo teſtimonium ferentem repelli, 947. 29. & in ver. ſuſpectus teſtis.
Iuramentum aſſertorum confirmatorio efficaciæ, 815. 2
Iuramentum ad ea non refertur quæ enuntiantur expreſſe in ſuperioribus ſunt, 805. 9 ver. & in iuramento.
Iuramentum fidelitatis hoc ipſo vaſallus offert quod inueſtituram petit, 751. 9
Iuramentum contra iuramentum ſuum venientem prætor non audit ſed aditum ad prætorium ſanum eidem intercludit. 714. 11
Iuramentum de ſtatutis ſeruandis ad ea non trahi quæ recepta uſu non ſunt. 894. 17. ver. unde cum ſtatuta.
Iuramentum in litem in dubio differendum non eſſe, 931. 11
Iuramentum in litem non ante deferri quam ſubſtantia conſtet poſt damnum illatũ aut delictum admiſſum, 947. 33. & in ver. conſtare.
Iuramentum in litem locum dolo remoto non eſſe, 947. 1. & in ver dolo iuramentum.
Iuramentum in litem ex dolo omittentis non deferre, 947. 3
Cumulatus, 947. 26. & in ver. omiſſione delum.
Iuramentum in litem ob culpam latam non deferri. 947. 4. ver. eadem ratio fortiore ratione.
Iuramentum in litem facti ignaro non dari, 577. 18. & 891. 2. & 947 38 verſ. Qua ratione.
Iuramentum in litem ſuper facto defuncti aut alias incogniti non deferri, 931. 9
Iuramentum in litem non niſi ob inopiam probationum deferri, 931. 12
Iuramentum in litem dolo vero ſtatuitur, 947. 4. & in ver. dolo præſumpto.
Iuramentum perſonale habetur neque hæredem iurantis apprehendit ubi actus non valet, ſed iuramentum obſeruare ſolummodo quis compellitur, 852. 2
Iuramentum hæredem non ſequitur, quantum ad animam periuriique pœnam, 635. 4
Iuramentum deciſiuum locum non habet, quotiens de iure ſuo actor edocuit, quod adeo verum eſt, vt conſuetudo damnetur per quã vltra probationem in iurandum etiam exigitur, 843. 1
Iuramentum niſi in defectum probationis offerri uſque adeo non ſolet, vt conſuetudo contraria non admittatur, 867. 1. ver 2. offerre.
Iuramentum in litem contra adminiſtratorem conceditur, a quo liber rationum conſcriptio non eſt, 760. 29.
Iuramentum ſeruandum etiam ſi eo ſeruato mortis ſubſit periculum, ideo qui iurauit, ad carceres ſe rediturum iuſiurandum tueri debet, etiamſi de morte dubitetur. 762. 5
Iuramentum quid, 963 15
Iuramentum quid ſit, quam vim habeat, vnde originem habuerit, 713. 30
Iuramentum à iure diuino originem ducit, 713. 24. & 963. 15
Iuramentum erroneum aut ob cauſam falſam datum non valet. 813. 9
Iuramentum illicitum ſaluti que contrarium obſeruari non debet, 714. 18
Idem eſt & ſi peccatum veniale tantum contrahitur, vt ibi paulo inferius habetur. 714. 18
Iuramentum inceptum in quo conſenſus abeſt, 929. 23, & in ver conſcaſu decepto.
Iuramentum pupilli nullum, utpote, quod conſenſum deſiderat, 701. 17. ver ratio ratione.
Iuramentum in ſpecie ſuſpecta rebeli faciendũ, 977. 11.
Iuramentum rebelli faciendum, quod contra prohibitionem ſtatuti præſtitum ſit, 852 3
Iuramentum ſpurium, quod à veriſimili abhorret, 910. 4
Iuramentũ vires an habeat cum niſi in genere de aliquo cognitum à iurante non eſt, 929. 24. & in verſic. genus.
Iuramentum contra apoſtolum, & ſanctiones canonicas, datum omnino dicitur ac vitioſum, 715. 14.
Iuramentum non obligat, quod bonis eccleſiæ noxium eſt. 715. 14. ver. eodem pertinet.
Iuramentũ non adſtringit ex quo pernicioſum exemplum ſumitur, 715. 14. verſic. ſed nec iuramentum.
Iuramentum minori non nocet vbicunque læſionem ex eo enormem minor patiatur, 613. 3. ver ſecundo reſpondetur, vbi adeo verum eſſe id aſſeritur vt pleriſq; placuerit ſuperuacuam hoc caſu abſolutionem à iuramento eſſe.
Iuramentum, aut legis, aut principis prohibitionem ad actum iuratum non trahi, 1000. 101
Iuramentum de obſeruandis ſtatutis editis, & edendis ad ſtatuta non trahitur, quæ uſu recepta non ſunt, 993. 16. verſ. hoc amplius.
Iuramentum inane, quod per errorem, aut cauſam præſtitum falſum eſt, 1000. 327 verſic. conſequenter plane. & 1000. 229. & in verb periurium.
Iuramentum ſuppletiuum an mulieri detur, à quo probatio matrimonii pluſquam ſemiplena facta eſt, 991. 79
Iuramentum ſuppletiuum hæredi facti ignaro non defertur. 990 30
Iuramentum ſuppletiuum non deſertur, quotiens ſemiprobationem iuris præſumptio tollet, 990. 29. verſic. diuerſum in probatione.
Iuramentum vim nullam in iuramento eſſe, à quo conſenſus abeſt, 1000. 227. verſicul. conſequenter plane
Iuramentum ſine cauſa à principe non ſoluitur. & ibi quæ dicatur iuſta cauſa, 715. 46. & 937. 37. & in ver. principem iuramento.
Iuramentum vim clauſulæ, obtinet, omni meliori modo, 746 36
Iuramentum an tollat remedium l. 2. C. de reſcind. vend. 635. 2
Iuramentum contractum confirmat quem ſtatutum improbat. 902. 2
Iuramentum contractum ualidum tantum non facit, ſed ad illius obſeruationem iurantem tantum adſtringit, 852. 2
Improbatur, 852. 3
Iuramentum in verbo aut fide principis datum, virtutis non minoris eſſe, quam ſi factis, iuris præſtitum ſit. 963 21
Iuramentum donationem inter coniuges, inter patrem & filium confirmat, 852. 6
Iuramentum minoris contractum confirmat, 852. 4.
Iuramentum maiorem cum facit, qui minor ſit beneficium quo reſtitutionis in integrum tollit, quamuis cætera beneficia huius minor ſolitus non ſit 613. 27. & 626. 3
Iuramentum promiſſorium quo inſtrumenta comprehenſa ſacturum ſe maritus conſtituit donationem factam ex confeſſione vxoriam, de dote accepta vtile effecit diuerſa cauſa ad iuramentum aſſertorij ad cum inſtrumentũ narrata, vera maritum aſſerit. 557. 5
Iuramentum vis ad hæredem iurantis ambulat. 852. 8 & 902. 3
Iuramento amiſſionem ſcripturæ in re magna non probari, 947. 6. & 24. & in ver. amiſſione.
Iuramento principem adſtringi, 963 13. & in verſic. curat et actibus principem iuramento.
Iuramenta prohibitionem iuris ciuilis tolli, 963. 16.
Iuramento donationi adiectum non interueniente ſpeciali renunciatione ad l. ſi unquam. C. de reuo. don. non impedit quin illa reuocari poſſit per ſuperuenientiam liberorum. 716. 4
Iuramento oblato iuris ſtricti eſt: vnde in vtili actione præſtatio habetur quæ vltra quam oblatum ſit extenditur. 849 7
Iuramentum præſtiti de non alienando ob periurij dictum ſtrictim interpretandum. 849 11
Iuramentum ſuppletiuum in probanda ingratitudine locum non habet. 719. 2
Iuramento ſuppletiuo locus non eſt vbi veriſimilia teſtimonia non ſunt. 683. 23. & 930. 3.
Iuramento ſuppletiuo in re modica locus eſt in ſola præſumptione. 843. 4
Iuramento in litem bona deſignanda quæ ſubtracta aſſeruntur. 891 1
Iuramento in litem quemadmodum æſtimatio bonorum iudice fiat, 891. 3
Iuramentum ante deferendum in litem non eſſe, quam bonorum æſtimatio facta à iudice ſit, 891. 1
Iuramento in litem in ſua cauſa quem iudicem fieri, 931. 8. & 947. 1
Iuramenta in litem in cauſa ſua teſtimonium dice, 947. 8
Iuramentum in litem priuilegiarium valde videri, 947. 1
Iuramento in litem pœnam contineri. 897. 1 & 947. 1. ver. inde pœnale, & 931. 11. & in ver. pœnam in iuramento in litem.
Iuramenti abſolutionem non exigi, quod dolo extortum, & metu ſimul eſt, 1000 139. & in verb. geminatione.
Iuramenti abſolutione defectum ſuſfruo obiice ſimul atque ad iudicium receptus periurus eſt. & iniuſtum declarauit, 1000. 138. & in verb periurium peſſim.
Iuramento in læſione enormi ſuperfluam abſolutionem eſſe. 1000 137
Iuramenti rationem in his non haberi, quæ à iurantis arbitrio non pendent, 1000. 127. verſic. & cum à poteſtate, & 1000 131
Iuramenti vice mortem eſſe, cum iuramentum lex poſtulat, 1000. 27. verſ. & quanquam. & in verb. mortem.
Iuramento animum vel in ſpecie comminatoria deterri præſumptione iuris cum iurante facientem. 938. 63
Iuramento conditionem tacitam ineſſe, ſi vera ſunt quæ narrantur, 1000 165. & in verb. conditionem tacitam
Iuramento minoris contractum, & donationem confirmari, 1000. 93 & in verb iuratis contractum.
Iuramento probari, quæ ex animo conſiſtunt. 938. 9.
Declaratio, 985. 11. & omnino 988. 70. & in verb. animum iuramento.
Iuramento ſuppletiuo an locus ſit in ſimulatione contractus probanda, vbi probatio ſemiplena tamen reperitur, 990. 2. verſ inde ſic annuitur, & 990. 27. verſ. reſtrictio eadem.
Iuramento in litem locum in his non eſſe quæ in iure conſiſtunt, 947 38
Iuramentum in litem niſi ei non deferre quis in ſenſu corporis facti veritatem nouit: quo circa ſcientiam non eſſet vanitas habere cum credere. 947. 38 ver. rationem Bar. aſſere.
Iuramento in litem locum in his non eſſe quæ teſtibus probari aut inſtrumentis poſſunt, 947. 34.
Iuramento locum in litem non eſſe vbicunque niſi præſumptione iuris ſeu delictum non conſtat, 929 13
Iura menti ope abſenti ius acquiri, 915. 3. verſic. opinioni huic, & in verſ. abſente ob iuramentum.
Iuramenti ratione diligens an in primis præſumi, 930. 10. & in ver. obligationem.
Iuramenti præſtitio nulla ex defectu conditionum, 867 9
Iuramento in litem delato, quæ expoſuler, 931. 6.
Iuramento alicuius in his ſtandum, quæ ab animo pendent. 811. 6
Niſi iurantis iuris præſumptio obſtet, 587. 5. ver. iuris igitur præſumptione, & 868. 2
Iuramento creditoris creditur ſuper quantitate debiti vbicunque ſubſtantia ipſa debiti teſtibus comprobatur, qui memores quantitatis non ſunt coniecturis aliquibus circa quantitatem interuenientibus. 662. 32
Iuramento quibus caſibus ſtatur contra probandi facultatem non adimere, 32. 1, & in verſic. probationem contrariam non prohibere.
Iuramento quotiens aliquid probari poteſt facultas aduerſario non auſertur quo minus docere aut probare contrarium poſſit. 693. 16 & 912. 1
Iuramento viri boni credendum, quod vſus ſui cauſa res ducat, quarum nomine pendi vectigal non ſolet niſi ſi iuris præſumptio aut veriſimilitudo ei refragatur, 614. 2
Iuramento non creditur, vt ab animo res pendeat cum iuranti præſumptio iuris obſtat, 387. 5. ver. iuris igitur præſumptione, & 868. 2.
Iuramento non ſtandum non eſt cui iuris præſumptio repugnat. 809. 12. verſi. iuris igitur præſumptionem.
Iuramento cuius ſtandum non eſt, qui inſtrumenta de nouo inuenta offert, ſi ſcientia præſumptio ei nocetur, 617. 3
Iuramento poteſtas ſtatuta infirmare non poteſt, 852. 9
Iuran... non petere abſolutionem à iuramento id ſecnare debet, & ſi petat incidet in periurium. 762. 11

I N D E X

Iuratis abſolute à principe non derogari, 963. & in ver. an: maxto principem iuramento.

Ius quarendum cauſa pia adimere laici poſſunt cum ſ: ua conſtituunt, 729.2

Ius quarendum eccleſia laicorum ſtatutis tolli poteſt non ,uaſitum, 762.9. & in ver. ſtatuta laicorum in ver. eccleſia non ligatur.

Quod tamen declarat author procedere, ſi principaliter eo animo ſtatutum quid ſit ut ſibi ſtatuentes proſint, & cauſa ua ſtatuendi ſabeſt non etiam, ut eccleſia noceant.

Ius quarendum facilius tollitur, quam quaſitum, ideo agnatorum ius in feudo princeps ladit antequa ad eos feudum perueniat: ſimiliter poteſtatem de feudo teſtandi princeps tribuit in agnatorum periudicium, 747.6

Quod locum habet quando ius quarendum ab eo tollitur, cui quarendum eſſet, 762.9. ver. ſecundo reſpondetur.

Ius quarendum facile impeditur, & facilius, quam quaſitum adimitur, 586.4

Ius quarendum in remiſſione iuris quarendi laſionem non videbit, 1007.99. & in verb. quarendum.

Ius quarendum facilius tollitur, quam quaſitum, ideo poſſunt laici prohibere ne ſtatam eorum eccleſia fruatur, quia ius quaſitum non tollitur, ſed quarendum impeditur, & in iure quarendo poſſunt filios & fratres detexerem Domini conditionē facere in poſſeſſo quo minus acquiratur, 724.6

Ius quarendum laſionem oppoſitionem non patitur iure acquiſito, atura perire ſimile eſt, 939.7. & in ver laſione in iure quarendo.

Ius quarendum extra laſionis enormis periculum eſſe, 964.40. & in ver. laſionem.

Ius quaſitum re ſit an ſpe aliud intereſt, ubicumque caduca ſpes eſt, ideo praiudicii ratio habetur, quod iure ſtenti verſatur ſi in iure aliquo praſenti radices ſpes egit, 747.9. verſ. Rot a bu prater alios.

Ius quaſitum ab officialibus non adimitur ſententia etiam dignitate pradicta, 707.17

Ius quaſitum non aliter auferendum, niſi ſi ut communis ſtatutum dicat, 657.2

Ius quaſitum iure gentium qua ratione princeps non auſert ſine cauſa, ita nec impedit quominus illud acquiratur, 747.8

Ius quaſitum cum ſucceſſoribus ex prima inueſtitura non e. l. quia alteriis ſeudum licet, 1002.327

Ius quaſitum non adimi, 587. 69. ver. itaq; tum ver. & in verb. quaſ, tum ius.

Ampliatur, 987.70

Ius accreſcendi dicitur deſcendere ex tacita voluntate teſtatoris, in iure dit te tamē à lege exiſtit quandoque deſcendit voluntate teſtatoris, 764.4

Ius accreſcendi ſi ſtatuto quodam vulgari taciturum, quia à lege quidem communicatur ob voluntatem tamen teſtatoris verisimilem deſcendit, 856.19

Ius accreſcendi pertinere hereditariam non perſonarum iſtis, porto enim deficiens partium accreſcit non ; eſt ma, ideo ei ius accreſcendi non competit qui nihil ex hæreditate poſſidet, 764.6

Ius accreſcendi ex perſona eius cui accreſcit non ex qua deficit obuenire ita à ſe ipſo non ab alio id contingit, 965.8

Iuri accreſcendi locum in feudo Cæſareo eſſe, 965.1

Ampliatur, ut ad ducem Sabaudiæ alioq; pertineat plenitudo qualiter poteſtatem eſt, 965.2

Ius accreſcendi, an uxori competat cui uſuſfructus bonorum ſuorum omnium maritus titulo etiam inſtitutionis relinquit alio herede inſtituto omittente hæredit item, ſtante ſtatuto quo non pluſquam uſuſfructum uxori relinquere permittitur, 764.1. & per totum.

Ius accreſcendi ſtatuto ex re certa competit prohibitione etiam teſtatoris ſacramentum ne ambiat quiſquam pœnitentes hæc de ex eſſe amoto credibile eſt ex voluntate teſtatoris, 360.4

Ius accreſcendi in iuriſdictione velut individua locum habet, 995.3

Declaratur, 995.19

Ius accreſcendi ſubſtitutionem tacitam dici, 957.4

Ius commune eſt verisimilem rem, quare verisimiliter dicitur, quod iuri communi eſſe 1000. 374. & in verb. veri, mo-

... commune. Fauorabilem ſcripturam, intelligi, unde ius communerepetitur, 1000. 371. & in verb. fauorabilius.

Ius commune cubus interpretationi addit, ut melior interpretatio eſtimetur, qua cum commune, vel feudorum ius facit, 1000. 375. & in verb. interpretationem inueſtitura.

Ius commune potentius quam priuilegium habet ius, 831.4. ver. rurſus potentius.

Ius commune ſpeciali iure potentius, 720.6

Ideo ſecundum ius commune non ſpeciale exaudire debent, 720.7

Ius commune verisimilem rem efficit, 936.19. & in ver. verisimile id dici.

Ius conditionale à parte vero cōditione pendente non adimit, 985.71

Ius conditionale in facto alieno tertio abſente, aut naſcituro quaſitum, utrum ab eo tollatur, per quem quaſitum eſt, 985.2

Ius eius eſſe interpretandi, cuius eſt legem condere, 1000.99. & in verb. declarator.

Ius gentium in minus Pontifice principe ve aliq non eſt, ut ladere id poſſit, 715.24

Ius naturale aut gentium nec principi ſupremo auferre licet, 764.21

Ius gentium. de ſpecie iuris gentium vide in ver. gentium ius. 945.1

Ius dicendi nullum annis 30. durat, 750. 10. verſ. in l. ius plane dicendi nullum, & in ver. mater ſua canſa praterita.

Ius dicendi nullum ad heredes extraneos non transmittitur, 750.17. ver ſine ex iure

Ius dicendi nullum ei non competit, qui ab inteſtato non ſuccedit. 797. 10 verſ. iuris quippe apertiſſimi.

Ius ex cauſa onerosa quaſitum firmius eſt, quā quod ex cauſa lucratiua acquiritur, 604.10

Ius quo modum minor cedere, & remittere poteſt ita, ut reſtitutionem in integrum poſtea non habeat, 593. 2. & 661.9. & in ver. minor ius quarendum.

Ius acceptatione qua, ſitum tolli tamen non poteſt, 809.7

Ius quaſitum princeps beneficio princeps adimit contracto non interueniente ex legitimatione puta, 715.34

Ius commune fauorabile, 934. 6. à contrariis colligendo. & in ver. fauorabile eſſe.

Ius commune fauorabile quotiens laſio eius non dicitur. 962.2. ver. fauorabilem enim & in ver. fauorabilem ſcripturam.

Ius commune fauorabile ſcriptura æſtimanda quæ iuris communis correctio repellitur aut minor ſit, 964. 29. & in ver. fauorabilem ſtatutum.

Ius accreſcendi ad heredes ambulare, 965. 5. & in ver. tranſmiſſioni.

Ius accreſcendi de quo in l. 2. §. ſi ex fundo. ff. de haredibus inſti. qa. his caſibus eſſet, 856.17

Ius accreſcendi ex verbis illis prohibitum intelligitur, ne pots plus poſſe, 856.18. ver. ius plane accreſcendi.

Iuris accreſcendi materiam perfice in ver. accreſcendi ius.

Ius auctori ſuperueniens ius ſucceſſoris ſingularis confirmat, 616.21

Ius ciuile pro arbitrio princeps tollit nam in hiis, quæ iuris poſitiui ſunt ſola principis voluntas pro ratione ſufficit, & conſtitutionem à ſe latam pro infecta habet, quod ad iuris effectum attinet, hoc amplius legem ſibi dicere non poteſt à qua diſcedere nequeat in iure hoc poſitiuo, 715.32

Ius commune. Ob cauſam euidentem & neceſſariam iuri communi ab inferiore derogari, 973.44. & in ver. cauſa euidens Dominus loci contra inferiorem neceſſitatem.

Ius ciuile à principe non tolli quoties, quod co iure quaſitum eſt iuris tribus gentium ſolet, ita, ut iuſſi circa modum ciuile ius non ſtatuat, 945.28. & in ver principem dominantem.

Ius patronatus fundatione donationeve inductum probare ei debet, qui ex fundatione ius mittitur, 562.7

Ius patronatus priuilegio aut praſcriptione conſtitutum introducitur in eccleſia collegiata, ut Alexandro videtur, cui per omnia non ſubſcribitur. 56·.8

Ius patronatus in collegiata eccleſia electione pralati contra impeditur, 562. 8. verſ. cū quod tamen Alexandrum.

Ius suum auferri cuiquam non decet cauſa indicta 592.27. ver. una enim omnia.

Ius retinendi etiam in executione ſententia datur cum ſententiam oppugnatam ob iniquitatem & contra alias à reo agnita, ſed & ob creditum aliud condemnato debitum retinendi ius in executione datur, 787.7

Ius tertii opponere non licet maxime, ſi ſuam autorum ve ſuorum turpitudinem ita opponendo quis allegaret, 609.19

Ius tertii quando opponere liceat, vel non, vide late in ver. tertii ius.

Ius accreſcendi à coniunctione verborum ſola non naſcitur vel diſiunctione prorſus interceditur, 707.2

Ius accreſcendi iure dubitat, 707.3

Ius accreſcendi ei non competit, qui ad partem admittitur de iure ſpeciali, 764.9

Ius accreſcendi locum non habet in legato ad tempus relicto, 764.10

Ius accreſcendi ei non competit qui incapax re dum eſt quod accreſcere dicitur, 764. 10. ver. ſexto ius ex accreſcendi.

Iuris quaſiti reſeruatio, ius ad rem non continet, veluti in clauſula dummodo alii quaſitum ius non ſit, 562.11

Iure accreſcendi quaſitum feudum inueſtitura tacite, ſine neceſſariam eam in feudo eius modi non eſſe, 965.8. ver. idem ſit.

Iuris ubi mentio in feudo ſit, ſibi, & ius vis de iure, vel iure feudi factus, ut libitum erit, naturam eius non offendi, 1000. 361. & in verb. feudi.

Iuris vocabulum ad ciuitatis ſtatuta pertinere, ad praſectum cuius reſcriptum innititur, quoties iura mentio in reſcripto ſit, 988.26. & in ver. qualitatem perſona accendendam.

Iuris errorem à culpa vacuum lata non eſſe, 987.53. & in verb latam culpam.

Iuris errorem cauſa iniuſta non vacare. 989.53. verſ. nonum fundamentum, & in verb. cauſam iniuſtam in errore.

Iuris facultatem interpretandi etiam index ipſe in rebus dubiis habet, 1000 99. verſ. quinetiam.

Iuris praſumptio grauibus fauet, & qui officio publico funguntur, ut quod iniuſtum, aut contrarium legi ſtatuere non cogitauerint, 990.19 verſ. in quam ſententiam.

Iure inſpecto naturali eadem omnium liberorum conditio nec inter naturales, & legitimos differentia aliqua reperitur: ver. in iure poſitiuo id ſaluum: ut alii legitimi, alii naturales dicerentur, 991.82

Iure ipſo priuatione facta, ſententiam facit nihilominus declaratoriam exigi, 981.31

Vide etiam in verb declaratoriam ſententiam & ſententiam declaratoriam.

Iuris appellationem ad principis eius conſtitutione pertinere, a quo mentio ipſius facta iuris eſt, 988.25.

Iuris conſeruatio fauorabilis, 985 63. verſ. fauorabilis plane, & ver. fauorabilem.

Iuris eius oneribus impoſitio, an accepto fieri debeat, 945.26. & in ver. onerum impoſitio.

Iuri communi quidquid reſtringatur odioſum intelligi, 934.6. & in ver odioſum eſſe.

Iura communis non priuilegiario uti quis praſumitur, 640.14

Iure auctoris reſoluto ius quoq; accipientis perit, 608.14.

Iuri ciuili cauſa, vel nulla prout placuerit à principe derogari, 941. 38. & in ver. principem iure ciuile.

Iuri diuino Papa non derogat, 715.24

Iuris beneficium denegari nemini debet, 791.10

Iuris error potius quam domini praſumitur, 770.7.

Iuris ignorantia in militibus praſumitur ubi damnum alias ſentirent, 716.23

Iuris ignorantia in minore praſumitur. Ideo & in iure errans non minus ſuccurritur quā ſi in facto erraretur, 636.9

Iurium citandorum neceſſitas in conſiliis decitatis remitti ſolet, 776.1

Iuriſconſultorum m: nima, qui eo adſuerunt, 584.201

Iuriſdictio ſicut indiuidua eſt, ita locum in ea ius accreſcendi habet, 995.3. & 19

Iuriſdictio omnis penes principem eſt, quod ſi certa ad modum perpenditur, 961.2

Declaratur, 961.19. & 592.29

Iuriſdictio ex bannis & multa probatur ... ſtructu anim

Digitized by Google

enim iuriſdictionis ſunt iuriſdictionē pariter & territorium conſuetum ſolutio arguit, ibiq; alia enumerantur ex quibus iuriſdictio probatur, 673.12
Iuriſdictio feudi totius caput dicitur cum in iuribus regalibus habeatur, 858.14
Iuriſdictio inter reſeruata principi numeratur, 799.46. & 895.1.& in ver. Regalia inter Regalia.
Iuriſdictionem inter regalia eſſe, 892.1.& in ver. Regalia.
Iuriſdictioni dignitatem herere, 952.7.& in verſi. dignitatem.
Iuriſdictio ſeparationem à feudo accipit & ex diuerſo, 597.2
Iuriſdictione à vaſallo per ſententiam euocata incolume feudum manet, 597.2
Iuriſdictionis defectus acta omnia vitiat parte etiam non opponente, 801.2
Iuriſdictionis defectus actum vitiat etiamſi nullitas omnis per ſtatutum ſublata ſit ad eam quippe ſtatutum non trahitur quae ex poteſtatis defectu oritur, 857.5
Iuriſdictionis defectum probare contumax debet qui eum allegat, 802.7
Iuriſdictionis illius rem videri viciniori cui eſt, 949.5. & in ver. territoria vicinitatem.
Iuſſio ſecunda expectanda in reſcripto iuri contrario, 645.25 ver. iuſſionem quoq; & in verſic reſcriptum vbi iuri contrarium.
Iuſtitia mediante verbum ad iuris ordinem adhibendum pertinere, 988.27
Iuſtum in dubio precium videri, 894.23. & in ver. precium.
Iuxta, dictio, quid valeat, 987.55
Vbertas, 987.65.& 907.47

L

LABOREM vnius ad commoda aliena pertinere aequum non eſt, 972.38
Labores noſtros ad compendia aliena conferre luctuoſum, 972.38
Laboribus grauibus introductum non facile reſcindendum, 1000.57.& in verb. derogandum.
Læſio in tempore contractus inſpicienda, 1000.157
Læſio hoc ipſo probatur, quod aduerſarii aſſertioni quis credit, 1000.253.& in verb. ſubuenire.
Læſio in donatione Principis de cuiuſuis facta non conſideratur iuriſdictione reſeruata, vt ob id eam impugnare ſucceſſor non poſſit, 999 1. ver. quinetiam ſi iniuſta, cum donatio.
Læſio in minore condemnato eo ipſo verſatur, quod diſpendio tranſigere minori potuit, 1000.161.
Læſio in minore videtur non ſolum cum læditur, verum etiam ſi lædi poteſt, 1000.157
Læſio minoris intelligitur, à qua liberatio adminiſtrationis facta tutori eſt, cum ipſo verborum tenore redditas rationes non liquet, 1000.162. & in ver. minoris quietationem.
Læſio in pretio in eo non probatur, quod minoris res venit, quam empta ſit, 990.36. verſi. atque in ſpecie.
Læſio indicatur ex affectione, 1000.160. & in verb. affectionis ratione.
Læſio in reditu annuo emendo quomodo indicetur, 594.13.& in ver. precium.
Læſio in hiis non dicitur in quibus lucrum omittitur, 599.15
Læſio conſiderabilis non videtur incertitudinis ratione, 886.13
Læſio enormiſſima vbi interuenit maioribus etiam ſuccurritur iuramento non moueto, 615.29.
Læſio enormis in læſione enormi probanda contractus tempus ſpectandum, 815.1
Læſio enormis quomodo conſideretur, 615.58
Læſio in his non conſideratur, quae ab euentu fortunae pendent, & ad commodum iuxta ac incommodum pertinere poſſunt, 598.10. & 599.33.
Læſio ob dubium euentum non intelligitur, 849.13. ver. ſecundo reſpondetur, & 946.12. & in ver. dubitatis cauſa.
Læſio ure in minore ob euentum dubium intelligi poteſt, 864.9
Læſo à minore, qui in integrum reſtitui poſtulat qualiter proponatur, 685.17. & in ver. reſtitutio in integrum vbi à minore.
Læſus minor hoc ipſo dicitur, quod obligationem alienam ſuam fecit ſiue fidem ſuam pro alio interpoſuit, 613.2
Læſio in donatione, an ſpectatur, 585.12.& 674.49. & 959.6. verſi. conſequens etiam.
Læſio in tempore contractus iudicanda, 593.1.598.12. & 894.23. & in ver. precii iniuſtitiam.
Læſio quae poſtea contingit, contractum non mutat, 598.12
Læſio probanda de tempore contractus, vt reſtitutionem in integrum minor conſequatur ob id precii incrementum & probanda læſio, 804.1. & in ver. reſtitutio in integrum minori non aliter.
Læſio longe vltra dimidiam exigitur, vt ſimulatio contractus ex pacto de retrouendendo, & pretio exiguo, reſumatur, 990.56. ver. ſecundo reſpondetur. vbi quod læſio talis, vt deſideratur, quo vſq; ad dimidiam, aut pro.o amplior ſit.
Læſio minoris hoc ipſo æſtimatur, quod alienam aſſe obligationem recipit: vnde commodi quicquam non ſentit, 1000.159
Læſio quanta eſſe debeat, vt ſimulatus dici contractus poſſit, 990 6 ver. hicq; obiter animaduerte. vbi habetur, rem hanc in iudicis arbitrio pendere, qui reſpecta perſonarum & rerum qualitate arbitratur.
Læſio ſuperueniens non ſufficit, vt reſtitutio concedatur, ſed tempore contractus læſionem interuenire oportet, 990.36. ver. ad hunc locum. & in eccleſia.
Læſionem hoc ipſo videri, quod præſens numerata pecunia non eſt, 1000.156. & in verb. numeratione.
Læſionem in donatione non cadere, 1000.97. ver. quoniam læſionis ratio.
Læſionis in ſpecie controuerſa in ſolidum, aut in nexu precii paupertas arguit, 1000.203
Læſionem in iure quærendo non cadere, 958.7. & 660 10
Vtique ſi quod à iure ciuili pendeat, 959.7. & in ver. quaerendum ius.
Læſionem in iure quærendo non videre cum hæreditati ſuperſtitis renunciatur, 964.40. & in ver. ius quærendum.
Læſionem in renunciatione non eſſe quam religioni inſtituendum conſumat, 938.8
Læſionem ad actum non competere, qui receptus in vribus eſt, 934.9.&10. ex more
Læſio ad reſtitutionem in integrum obtinendam probanda, 975.21. & in ver. reſtitutionem in integrū.
Læſionis allegatio in qua reſtitutio in integrum concedi ſolet, vbi veriſimilis non eſt dilatio concedi ad læſionem ipſam probandam non debet, 685.26.
Læſione ſcientia admiſſa remedium ceſſat l. 2. C. de re iud. vend. 886 12
Læſione poſtea accedente, quam perfectus contractus eſt, diſſolui contractum non oportet, ne quidem eccleſiae cauſa, 705.14
Læſionem damnum non facit, quod poſtea accipitur, 599.14
Læſionis enormis cauſa, nec tranſactio, & contractus iuramento reſcinditur, 886.11
Laicus bona ſua hypotheco tributo vel propter collectas ſubiiceret, ita vt ſub onere illo ad eccleſiam, & immunes alios ambulent, 872.4
Laicus qui decimas ſibi deberi contendit ante concilium Lateranenſe probare id eſſe habet, 874.2
Laicis quotiens inter laicos circa eccleſiae præiudicium, de decimis diſceptatur tempus annorū 30. aut 40. ſufficit, 874.1
Laicum poſſeſſionem ſeu quaſi percipiendi decimas non habet, 874.1
Latam culpam à iuris errore naſci, 928.6
Latam culpam in iuramento in letem negligi, 947.4. verſ. eadem immo fortiore etiam ratione, & in verſi iuramentum in litem ob culpam.
Latam culpam iuris errore verſari, 988.53. in verb. errorem iuris.
Late verba, quatenus ſignificatio eorum fert, accipienda, 952.20. & in verſicul. proprietatem verborum, vt fert.
Late in materia etiam odioſa, & pœnali verba intelligenda quatenus proprietas eorum patitur, 835.12. & 965.9
Late verba generalia vt natura eorum patitur in ſpecie vel pœna accipienda, 963.9 & in ver. generalia verba proprietatem.
Latitatio etiam in loco domicilii fugam arguit, ſi creditores plures quis habeat, 847.1
Laudemium debetur de locatione longi temporis, 537.10
Laudemium debetur de locatione longi temporis, 858.1. & in verſic. locatio.
Laudemium ex contractu inutili non debetur, 858.5. ver. quomodo laudemium.
Laudemium non debetur clauſula illa interueniente pro ſe, & quibus dederit, 328.9. & in ver. clauſula pro ſe, & quibus dederit.
Laudemium in alienatione vitioſa non pendi, 1000.291 & in verb. nullum.
Laudemium in emphyteuticario reſciſſo non exigi, 1000.298. ibiq; Romanus hoc ampliat.
Laudemium ob alienationem neceſſariam non præſtari, 1000.290. & in verb. neceſſarium.
Laudemio obnoxius non tenetur qui pretium ſoluere non debet, 1000.289 & in verb. acceſſoria.
Laudemium pro diuiſione feudi aut emphyteuſis domino non debetur, 733 4
Laudum arbitratoris cauſa cogitationem deſiderat, 657.9. ver ſed & in laudo.
Laudum iuris ſtricti eſſe, 967.7. verſicul. tantundem.
Laudum ad executionem perduci non poteſt poſt annos triginta, 62 .14
Laudum iniquum peti poteſt, vt reducatur ad arbitrium boni viri intra annos triginta, 622.1
Declaratur, 622.10. ver. ſent. arbitrat. & 622.5
Laudum poſt tempus compromiſſi latum, vitioſum dicitur, 628.1
Laudum nullum quod receptum vſu non eſt, 592.17.
Laudum approbare non creditur, qui poſſidere bona ab aduerſario patitur ex laudo adiudicata, 771.11. verſ. non obſtat.
Laudum poſt approbationem tranſactionis vice fungitur, 673.5
Legandi conſiſtit à merito & aſſertione exiſtere, 956.17. & 97 .6. & in ver. benemerita, legati interpretationem.
Legatarius eruere rem ſub conditione ſibi legatam etiam ſemitæ conditione impleta tertium conſequi poteſt perinde quaſi ex nouo iure reuocta, 781 8
Legatarius cum veſtem ſuam teſtator legat probare debet, vt in dominio teſtatoris fuiſſe, vel quod in numero eorum legatorum aliena ſit, 6c 2
Legatarius corpora legata vindicare, apud quem ſint, 82.4. & 6. verſic. quinto iure.
Legatario rei certa hæreditatis non verſ. 856.17 ver. ſi dominium locus iuris acre, tenda.
Legatum rei alienæ ſi teſtator relinquat in qua ius aliquod habet, in illud tantummodo relinquiſſe intelligitur, ob id æſtimatio eorum non debetur. ſed locum etiam etiam obtinet cum finem accepit vel ius illud teſtatoris in morte eius ſit, 6 2.2
Legatum camerae res omnes comprehendit ſub camera contentas camerae q; vſum cauſa paratas vbicunq; ſint, 741.16. ver. legatum quoq;.
Legatum creditore factum quibus caſibus valeat, 666.12
Legatum cum vxori ſerit alicui relictum an compenſationem cum bonis dotis nomine poſſe iuſtitiæ accipiat, 686.1. & in ver. compenſandi animo.
Legatum filiæ datum ob dotem relictum videri, 976.32. & in ver. præſumptionem iuris.
Legatum ob cuſtodiendi animo in debitum neceſſarium datum intelligitur, ideo ob cauſam dotis relictum filio in dubio creditur, 782.1
Legatum eiuſdem ſpeciei ſæpius factum ſemel tantum debetur multiplicat onem ſpeciei non admittat, 78. 1. ver ſecundo rationem dominatur.
Legatum eiuſdem quantitatis ob eandem cauſam duplicatum ſolitum ſi variatio in modo legandi contingat vtrumque debetur. 779 9
Legatum fundi alicuius nomine dotis nomine ſibi datum fuiſſe teſtator affirmat, an debeat in ſtirpe vera in dotem datum non eſſet, 805.4
Legatum generale pro nominibus accedente bona propria teſtatoris tantum complectitur, 712 9
Legatum nominum, quod hæredis ſpe datur, 974.5
Legatum ſtatim ac loco pio quia, tum eſt in poteſtate pontificis dicitur penes quem bonorum omnium tam eccleſiaſticorum quam hoſpitalium eſt adminiſtratio, domino ipſo apud Chriſtum exiſtente, 747.10
Legatum vſuſfructus omnium bonorum generale, an vniuerſale dicatur, & ibi quid eſſerat vtrum generale dicatur, an vniuerſale, 712 7
Legatum vſusfructus vniuerſale dici non poteſt cum iura hæreditaria aliqua paſſiuaque non includat, 712.13

INDEX

Legatum ſtatim mortuo teſtatore legatario quæſitum dicitur, 762.5

Declaratur, 762.12. ver. non obſtat, vt locum habeat ratione tranſmiſſionis quantum ad alia.

Legatum in dubio reuocatum non intelligitur, 782.6 & 8. & in ver. interpretatio in dubio agnoſcenda.

Legatum irreuocabile ex donatione non fieri cum donatio vel legata ſit vbicunque reuocatum id erit, 934.9

Legatum per alienationem voluntariam reuocatum intelligitur, 764.13

Legatum per alienationem neceſſariam reuocatum intelligitur, quotiens in legatarium ipſum alienatio ſit ſecundum Iaſonem, cuius ſententiam author latiſſime improbat, 782.1. & 784.1

Legatum per alienationem ex cauſa onerosa factam non aliter reuocatur, quam ſi hæres probauerit mutatum teſtatoris voluntatem fuiſſe maioris legato eſſet, quod tunc probare dicitur cum neceſſitate vlla rei familiaris non vrgente alienationem factam fuiſſe docet, 784.2

Legatum, an iudicatur ex eo quod cui reſtitui aut reddi teſtator iubet, ſi verbo legandi vſus ſit, 666.1

Legatum inducitur ex ſola confeſſione teſtatoris de pecunia ob cauſam dotis aut aliam accepta, quamuis parte abſente facta ſit, debetur que pecunia certa expreſſa legati iure, quamuis falſa cauſa teſtatore adiecta fuerit, quod pecuniam illam acceperit, quam vere nunquam accepit, 666.2. verſic. 2. legatum inducit.

Declaratur, 666.2

Legatum vniformiter intelligendum vbicunque intelligi ita poteſt, 666.1

Legatum coniunctæ perſonæ relictum large pleneque interpretatur, 561.21. & 712.20

Legatum vxori medium ſiliæ datum large explicandum, 577.2. ver. enimuero legatum.

Legatum vxori relictam ſi bonis ſuam vitam duxerit nuptam repetitis expirat, 717.13

Legatæ rei alienatio ob eam cauſam in dubio facta intelligitur, ex qua reuocatio legati non ſequitur, 730.12

Legati nomine iudicis in officium detur, 912.25. & in ver. officium iudicis obligatum.

Legato non niſi teſtatoris ius cedit: nec mouet vna ſimul cum teſtatore ius illud perire, 5.4.13. & in ver. teſtatas.

Legato rei hæreditas in dubio cedit. 712.11

Legati dominium ad legatarium iure ipſo nulla traditione illico tranſire vbi primum viuere teſtator deſiit, 912.21

Limitatur 912.23. cum ex pecunia aut quantitate legatum conſtat, & in ver. dominium rei legata.

Legati reuocatio ex alienatione neceſſaria non inducitur, 684.3

Legati interpretatio ordinaria perparce fit, 561.11.

Legata inſtitutione ve extraneorum niſi ob affectionem meritaque non fieri, 977.6. & in verſicul. meritorum.

Legati interpretationem ex benemeritis legatarij, & affectione teſtatoris fieri, 955.17. & in verſic. benemerita ob meritu, & in ver. legandi cauſam.

Legitima locum ab inteſtato non habet, 750.19

Legitima dicitur portio portionis ab inteſtato debita, ideo quo ad ſucceſſionem ab inteſtato non admittetur legitima petenda ius non habet, 763.1. ver. videbatur dicendum.

Quid autem iuris ſit facto teſtamento. an tunc etiam à legitima, vel ſupplemento eius excludatur infra diſcutitur. ver. neque mutat. vbi oſtenditur frequenter id Doctores ſentire, vt quod conſtitutum ab inteſtato eſt locum pariter ſibi vendicet facto teſtamento, 765.1

Legitima quota eius portio dicitur, quod ab inteſtato laturus quis foret. 750.10

Legitima ratione naturali debetur, 790.3. & 685.3. & 852.10

Legitima non aque aſcendentibus debita ac deſcendentibus eſt, ideo facilius per ſtatutum legitima tollitur aſcendentibus ea poteſt debitor, & iure ciuili comparata, 750.15

Legitima teſtamento relicta actione ex teſtamento petitur. 750.21. ver. propter legitimam.

Vbi etiam portione hæreditatis ſiue ex aliquo conſtituto legitimæ nomine vtique ſi at corpore hæreditario inſtitutio ſit, 750.21

Legitima conditione ex lege petitur ſi in pecunia relinquatur, vt eam in corporibus hæreditariis ſibi ſoluimus, vel ſi ſub conditione aut grauamine ſicut enim certa eſt quantitas, ita actione ſuam, id eſt ex lege condictione concedit, ſicut quando pro ſui plenitudine legitima agitur, 750.22

Legitima excepta de bonis aliis pro arbitrio pater diſponit, 777.2. & in ver. pater.

Legitima viuo patre filio non debetur, 745.1. verſic. ſed nec legitima, & 958.6.

Ampliationes, 958.6

Legitima ex ſubſtantia teſtatoris debetur non extenuationem à fructibus patitur, 580.2. ver. dubitatio plane non eſt. & 580.7

Legitima in pecunia aut æſtimatione de his præſtatur quæ apud agnationem cuſtodiri teſtator voluit, 776.12

Legitima vbi filio debetur inſtitutionis titulo relinquitur debet, alioqui irritum teſtamentum ob præteritionem ſit, 683.8

Legitima æſtimatur tempore mortis patris, 776.10. verſic. ad legitima.

Legitima ſtatuto tolli ex toto poteſt, 776.3. ver. neque in controuerſiam.

Legitima onus aliquod imponi non poteſt, 974.10.

Declaratur, 974.10. & in ver. grauamen.

Legitima onerare quicquam imponere non licet neque quo ad eam neque quo ad tempus aut conditionem impoſitum plane pro non ſcripto habetur eique ipſo abijcitur. 580.2

Legitima ius diuerſus approbatio teſtamenti expreſſa non facit, 580.3

Legitima ius patris aſſertione non lædi, ſi ex pecunia magna ſe debitorem conſtituit, 954.25. & in verſ. patris confeſſione.

Legitima cauſa promiſſio traditione in dubio facta intelligitur, 832.7

Legitima fructus cum quoque præſtandos cum agatur in pecunia eſt, 966.29. & duobus ſeq. & in verſic. fructum legitima.

Legitima renunciatio ſpecialem expreſſionem deſiderat, 852.5

Legitima partem, an filia faciat, quæ ab inteſtato excluditur. 966.1. & 8. Ibi teſtimonia dantur.

Ampliatio, 966.8

Legitima ius quod deſcendentibus competit æquitate ſola naturali impellente introductum fuit, 763.6. & ſeq. ver. id quidem præcipue.

Legitima ius fratri competit, quo præteritus exhæredatus ve eſt perſona turpi hærede ſcripta, 616.21. verſ. itaque legitima.

Legitima ſupplementum aut dotis congruæ ampliationem filia dotata, an repetere poſſit, qua ſtatuto excluditur, ne partem cum fratribus habeat filius fratrum, 765.1. quod per totum conſ. pulchre tractatum inuenies. & in ver. filia dotata, an legitima ſupplementum.

Legitima petenda ius matri non competit ſtatuto exclaſa, 750.11

Legitima computatio quomodo fiat, quum legato relicta annuo eſt, 966.27

Legitima Iaſonem non male filia aſſerit, quæ patre ipſi accepto cum iuiis, 557.21. & in ver. la o.

Legitima remiſſio mentionem ſpecialem non exigit, quotiens parente ſuperſtite iura ſua accepta filius facit, neque in ſpecie textus locus eſt in l. ſi quando. § & generaliter. C. de inoffic. teſta. 557.21. ver. huic pertinet, quod Cum o.

Legitimam iis non debere, quæ ab inteſtato non ſuccedunt, 966.2

Legitimam quotam bonorum non iuris vniuerſalis eſſe, 966.6. & in ver. vniuerſale ius.

Legitimam liberis a parentibus relinquendam, 974.9

Legitimam niſi liberis primi gradus non deberi, 964.33.

Legitimam ab inteſtato, & in teſtamento accipiare quæ non poteſt relaqua hæreditate amiſſa, 750.20

Legitimam in corporibus hæreditariis filio exigente legatam in pecunia reſiduum non dicere, tum quæ compenſanda legitima erat, 966.26

Legitimam in pecunia agentem fruſtra in corporibus hæreditariam peti, 966.24

Legitimandi ius comes palatinus qualiter habeat, 868.5

Comes palatinus quam poteſtatem habeat, 868.3 & 4.

Legitimandi poteſtas ad filias ne eius trahatur tacite permiſſa eſt, 958.39. ver. quod autem ſcriptum.

Legitimandi ius alij Principes concedit, quamuis in reſeruatis Principis poteſtas hæc legitimandi ſit, 982.11. ver. inde fit.

Legitimandi ius etiam in ſolo alieno Cæſari datur, 995.36

Legitimare filium ſuum an princeps poſſit, 958.39 ver. quod autem ſcriptum.

Legitimatio an ex eo impugnari poſſit, quod de ſtirpe tali eius generis non ſit inſerta ſit, an ſic vtcum exprimi omnia ab impetrante debeant non ſolum quæ bus cognitis gratiam omnino concedendam ſuperiori non ſit ſed & difficilius conceſſio fieret, 687.1

Legitimatio an extra territorium fiat, 518.2

Legitimatio odioſa habetur quamuis conceſſio poteſtatis legitimandi fauorabilis ſit, 687.9. ver. legitimationem plane.

Legitimatio regulariter prohibita luxuria parentum refrenanda cauſa, 567.2. ver. vnde cum luxuria.

Legitimatio vicioſa quamuis expreſſim approbetur nulla eſt, iuramento etiam interueniente, 735.4.

Legitimat iam patre mortuo hæreditateque eius addita non immediate ob patris ipſius voluntatem perficis, 925.24. ver. atque in ſpecie magis.

Legitimatio maxima hoc ipſo fit, quod filius à patre nominatur ex teſtamento aut inſtrumento [illegible] alio legitimum trium ſubſcriptione inſtructi [illegible] 10.

Legitimatio ius agnatorum non lædit quotiens ius quæſitum ex contractu feudi eſt, & ideo ad feuda antiqua legitimare princeps non poteſt, 868.4

Legitimatio per ſequens matrimonium an hic præ[illegible] cet, quum in caſu ſubſtitutiſ ſunt, quo filii non intrantes legitimo matrimonio nati, 67[illegible].1. & 3

Legitimatio per ſequens matrimonium, [illegible] quæ de filiis legitime natis loquitur, an ad legitimatos per ſequens matrimonium trahatur, 6[illegible] 2. & 6. ver. quarto principaliter diſpoſitionem iuris, [illegible] communiter conſtituitur.

Legitimatio. Ad filium non legitimum inducendum legitimationem Doct. obſeruant. 991.7. ver. poſtremo [illegible] etiam.

Declaratur 9[illegible].1.66. ver aliqua etiamque coniectura.

Legitimatio filii, an ad matrimonij probationem inducendam proſit, 99[illegible].5

Omnino, 992.66. verſic. alia quoque coniectura. & 992.67. ver. hoc amplius.

Legitimatio filij in re obſcura ad cautelam petita creditur, vbicumque legitimus filij conditione alimenda ſunt, 992.67 ver hoc amplius.

Legitimatione perſona ad iudicis officium ſpectare, 98[illegible] 22. in verb. iudices [illegible]

Legitimationem exigit omnia perſonarum exquirendam. 984.20 ver. ſed nec [illegible]

Legitimatus pro legitima natio in ſtatutis ſubſtitutionibus, & [illegible] habetur, non ſolum ſi de eius quærenda agatur, ſed & in iure quæſito auferendo veluti ſi de donatione reuocanda agatur in ſpecie. l. ſi vnquam. C. de reuoca. dona. 991.81

Legitimatus per legitimationem, an conditio deficiat, ſi ſine filiis legitimis, & naturalibus deceſſerit, 958.45.

Legitimatus filius et ſi legitimus habeatur ex legitimo tamen matrimonio natus dici non poteſt, 669.2

Legitimatus filius grauati cui ſubſtitutio facta fuit, ſi ſine liberis legitimis, & naturalibus deceſſerit, an ſubſtitutum excludat, 669.1. & per totum conſil. & in ver. conditio ſi ſine filiis legitimis.

Legitimus filius præſumitur, qui filium ſe eſſe probauit, 992.76. & 77

Legitimus filius quod dicitur legitimum filium non præſumi cum matrimonium negatur: ſecus ſi illud admittitur: ſed minus legitimum dicitur, ad eum caſum pertinet, quo probatio vltima de legitimato à reo, ſeu ſi eo non ſit, 991.77. verſic. at hoc etiam.

Legitimus origine in re dubia legitimato præferendus 868.5

Legitimum filium religionis ingreſſus facit. 738.11. & 726.12

Legitimi hæredes, qui dicantur, 960.3. & in verſ. hæredes legitimi.

Legi-

Digitized by Google

de. & ſtatuto pertineat, 960.2. & in ver. hæredum legitimorum nomine
Legitime nati appellatio ad eum non pertinet, qui natus legitime non eſt, quamuis legitimus poſtea ex matrimonio ſequuto ſiat ſecundum Alexandri ſententiam, quam minore Doctorum parte diſplicere Autor oſtendit, etiam ſi de alterius præiudicio agatur in ſtatuto puta, quod filiis ſuis excludantur vel in ſubſtitutione ſub conditione facta, ſi ſine filiis legitime natis deceſſerit, vel in feudo, quod legitimis natis tantum defertur. 901.81
Legitime patris confeſſione non tenetur, qui agnatus alienum conſtituit. 1000.16
Legitime quod ab initio geritur, ad inuitum ex eo non deducitur, quod poſtea ſequitur. 990.39
Legitimo ſcripturarum, aut ſermonis generali cedere, ut verba ceſſent. 990.144. & in verb. operari.
Lego, verbum lego obligatiue dicitur, 850.17. verſi. Quinto reſpondetur
Lex iuſta non creditur ad contrahentis compendium lata de feudo alieno, 599.6. verſicul. neque iuſta
Lex correcta & antiquata declarandi cauſa citari poteſt, quia à lege antiqua correcta interpretationẽ lex noua accepit. 717.22
Lex vila humana non eſt, quæ contraria conſuetudine tolli non poſſit, 773.7. ver. circa hoc
Lex legi fraudem facere grauius eſt quam homini. 762.7
Lex ſi quis in tantum C. unde vi locum in eo non habet, qui etiam in omni armata quieſcente poſſeſſionem recuperat & in ver. ſpoliatus recuperans, 760. 81.
Lex cum auus ff. de cond. & demon. locum non habet in gratiam filiorum ubicunque charior illa magis alena quam ſucceſſio inuenitur. 700.10
Lex ſiue de auro, & argento legato, & ll. conſimilium declaratur, & reducitur. 984.178
Lex nulla, quæ delinquendi occaſionem præbet. 995.45. ver. quinto tertia lex.
Lex reprobatur, ex qua delinquendi occaſio naſcitur, ſic ſertia ſententia delinquendi occaſionem præbens. 957.20 ver. ſed nec vigorem
Lex veterum communis, & fiſco habenda, 973.62. & in verb. ſicuti text. patitur interpretationem in contra fiſcum.
L. cum auus ff. de cond. & demon. & l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. ad filios tam natos non pertinet, quibus aliquid relictum aut de quib. mentio facta in ſpecie legitur. 904.11. l. cum auus, ut cauſam piam ſubſtitutum apprehendat, vide in ver. tex. cum auus
L. pe. C. de impub. ad tranſuerſales teſtatoris non pertinet, 904.12
L. hac conſultiſſima § ex imperfecto C. de teſta. an ad caſum exhæredationis trahatur, ut illud valeat, ſi enim exhæres vnus factus legatur, 923.2. de intellectu § ex imperfecto vide in ver. tex. l. hac conſultiſſima
L. ſi unquam. C. de reuo. dona. in dubio pronunciandum locum prædictæ legi eſſe. 715.26
L. quæ ad intellectum legum pertinent ſupple ex ver. intellectus l. & in ver. tex.
Legis beneficio indignus dicitur, qui in legem offendit, nã beneficium ſuum lex non confert qui dignus lege auxilio non erit, 724.6
Legis ſcripturam largius quam hominis interpretamur, 964.20. & in ver. interpretationem vberiorem
Legis natura talis eſt, ut ad futura trahatur, 539.6. ver. at enim ad futurum. & 894.30
Legem alienæ rei non impone. 974.9. & in ver. aliena res
Legem rei ſuæ quam velit vnuſquiſque impone, quod & in teſtatore ſeruatur, qui pro arbitrio legem legato aſcribit, 724.5. & 624.25. & 925. 23
Legem fruſtra Principi impone, unde diſcedendi facultas non ſit, 963.7
limitatur, 963.29. & in ver. Principi
Legem ex cludendam quæ ab honeſtate, & bonis moribus aliena ſit, 970.12
Legem non valere, quæ authoris tam commodum tam non adeſt, ſit, 894.10
Legem præferendam aliter ut gloſſa quidem credendum, 941.20
Legem rei ſuæ quam velit teſtator aſcribit. 964.62. ver. quamuis in hæreditate.
... tran, inſolidum 912.40
Libellus nouus admitti in eodem iudicio non ſolet, 640. ver. nouus plane libellus
Libellum nouum cenſeri, quoties circa ſubſtantialia emendatio eius fit, 644.8
Libellus fuerit ineptus quo expreſſa ea non ſunt, quæ in deſignatione iuris continentur, 806.2. ver. idem ultra dixi.
Libellum ineptum dicitur, qui ſuper actione incompetente fundatur, 620. & in ver. partim inepta dicitur
Libellus ineptus dicitur quo forma à lege præſcripta omittitur. 62.8
Libellum ineptum dicitur, quotiens aut factum contra oratum eſt, in quo indebito aut iniuſte quid petitur. 671.2
Libellum ineptus dicitur, in quo male concluditur, 671.1. ver. ſecundo ineptitudo libelli
Libellum ineptus dicitur propter incertitudinem. 671. 1.
Libellus criminalis, quæ expoſtulet. 732.9
Libellis formam in procedendi modo ſpectandam, 900. 5. & 14. & 26. & in verſicul. procedendi modum
Libelli qualitate ad procedendi modum non ſpectatur ubicunque ea non inuenitur, 923.18. & in ver. qualitate libelli
Libelli qualitate non probata aditum alia deducit, 923.19. & in ver. qualitate libelli
Libelli ſuſtinendi cauſa vbi remedia contraria ſimpliciter citra vllam conditionem cumulantur, ſub conditione cumulatio facta cenſetur, vtrum in defectũ alterius, 678.5. & in ver. cumulare remedia contraria
Libelli interpretationem actori non permitti, ubi animi in arbitrio non eſſet, illa ſortiatur quidem effectum 1000.61. verſicul. quæ ratione. & in verb. elaboratum
Libellum generalem incertum ue parte non opportunum admittendum, 972.7. & in ver. appoſitio, contra libellum
Liber ſtatutorum an fidem faciat, 701.5
Liber publicus an fidem faciat, 613.12
Libro ſolleris contra dominum à quo conſtitutus erit, in fauorem tertii credendum, quaſi ab ipſo domino ſcriptum eſſet. 815.14
Libro rationum fidem habendam ſi in parte veritas non liquet, 969.32. verſicul. non inepte ubi declaratur
Librorum rationum in ſpecie conſtituendum, ſeu conſtitis non genere, aut ſumma accepta, expenſaque in eo referenda. 1000.18
Librum adminiſtrationis pro inuentario eſſe. 931.1
Liber ab oneribus præſumitur, quæ relatio in librum onerum non eſt. 612.2
Liberos homines dicuntur, qui ex capitulis certis aliis ſubiiciuntur, 925.2. ver. liberos, ad genus hominum.
Libera res præſumitur 896.62. verſicul. qua ratione.
Libera voluntas non arbitrium boni viri ex verbis illis arguitur libero aut pleno alicuius arbitrio quid committi. 785.7
Libera quæ ad voluntatem liberam verba ſpectant, reſtringi pactum conuenit, quam ut dominum tertio afferant, 1000.52. & in verb. reſtrictio.
Libera poteſtatis conceſſionem ad ordinem iuris remittendum non producti. 928.28. & in ver. ordinum iuris
Liberam eidem ut plenam poteſtatem pollere, 924.9. ver. Bal. hoc accedit
Liberam poteſtatem ex clauſula intelligi, qua ſ[illegible] dominus poſſet, 924.9. & in ver. procuratore poteſtatem
Liberam rem venditam eſſe cenſeri tamen ſi firmat, 896.2. ver. unde fit
Liberalitas laudi non vetit datur, 687.8. ver. in quo dico.
ideo late interpretatio in liberalitate ſiue donatione facienda, 784.3. & in ver. interpretatio lata in liberalitate
Liberalitatem principibus, & domini maxime conuenire, 189.6. & in ver. principes
Liberatio generalis ad ſpecialiter expreſſa non extringitur verbis vniuerſalibus intercurrentibus velut cum amplius quid non petere quæ promittit tamen ex ea cauſa, quam alia quacunque, 630.9
Libere verbum idem pollet ac plene iure, 563.11. ver.
... ipſum eius
Libere alicuius voluntati quid committitur, vel mandatum ſpeciale ad rem peragendum habens videtur, 725. ver. quo adverſe
Libro verbum moleſtis tum circum excludit. 561.18
Liberi de teſtamento inter liberos in ver. teſtamentum inter liberos in ver. falſi ſtatutionem pupillarem, 944. 19.
Liberorum fauor minor eſt quam pia cauſa. 729. 4.
Liberorum prima cauſa in ſucceſſione. 817.8
Liberorum probationes, quæ reſerre alias eſſent ad paternam hæreditatem obtinendam admittantur hærede alio in ſtatu non apparente. 73.10
Libertas bonorum præſumitur, quæ deſcripta in regiſtro non ſunt, 70.27
Libertas eccleſiæ, contra libertatem eccleſiæ fieri aliquid dicitur quoties iura communia beneficio fraudantur. 63.14
Libertas utendi difficultatem omnem excludit, quæ poni ab aduerſario poſſit: libere enim fieri dicitur, quod certa impedimentum illum fit. 63.4
Libertas à libertate ad cauſam piam tolle colligitur. 1000. 55. & in verb. pia cauſa.
Libertas iuris ſemper reſt alieno, qui liber eſt, velut ſeruus 1000.6 & ver. ſeruum.
Libertas iura in modo alieno feudum non eſſe. 1000. 54. & in verb. ſeruus.
Libertatem, Libertatis rerum libertatis aut ſpectandam, 957.20
Liberum arbitrium in criminibus iudici datum ad mediocre remittendo non prodiſſe 911.30
Liberat decem Aſſeſſis ſingulis in meſſe uti promittat ita in libera & § fina. 16. ſiorinum unum ſtampa annua [illegible], ſi ſiorini valor augeatur, quemadmodum ſolutio fieri debeat, an illud ſufficiat libras duas & ſolidos 10. ob ſiorinum aureum dare. 887. 3.
Licentia ualiè præſumitur qualem uſus in ſcriptus demonſtrat. 70.36
Licentia aut facultas quod accedit ab aliquo ubi poſtulatus probetur poſſeſſionis eius inductus qui facultatem dat. 701.25
Limitari diſpoſitio non debet, quæ limitatione non [illegible] tur. 90.6
Limitata cauſa limitatum producit effectum, 959.9. ver ſex tuetur. 620.13
Limitata diſpoſitio ad certum tempus [illegible] ad illud non porrigitur. 764.6. 64
Limitata iuriſdictio limites ſuos non excedunt 64.2. qui ex pacto iuſtitiam aliquam recognoſcat, [illegible] ex pacto grauatur eſſe [illegible] 963.2
Limitata diſpoſitio ad rem aliquam illam [illegible] dum, ſed limitatum producit effectum. 713.12
Limitationem ſcriptorum ſpecialem non vobis ratio emendi generalis eſt, 900.34. & in ver. rationem generalem
Limitatam ad bona aliqua renunciationem ad alia non trahi. 961.5
Limitatam ſocietatem excedere non licere, 962.1. ver. [illegible]
Limitatio. Voluntas ex facto quo deducitur ad facti qualitates reſtringitur. 941.12. verſic. adiq. perpetuum.
Limitatio inepta, quæ regula non congruit aut ex ea non deſumitur. 963.7. & in ver. accepto
Limitatio ſeu exceptio iuris com. iuris contraria ad caſum alium extendi non debet. 611.4
Limitatio ſemper in [illegible] una [illegible] trahi ad alia non debet. 571.1
Limitatio ſimpliciter ad bona aliqua limitatum extraneo non trahit. 913.2
Limitatio alias noſtri voluntari ad fines ſuos reſtringuntur. 972.20. & in ver. actum.
Limitatio conceſſio feudi alienandi in perſonam unam facta ad alium extendi non debet. 712.2
Limitatio alias ad cauſam, aut rem unam limitatio cedit eam ante debet. 1000.45
Limitatio Actus noſtri voluntarii ad limites voluntatis reſtringendos. 1000.46. & in ver. actum.
Limitatio conficiunt non extenditur. 1000.129. & 128 & 166.
Limitatio Diſpoſitio perſona cuius gratia inducta reſtringi ad eam debet 1000.417. & 459. & in ver. renunciatione reſtringe.

Ff 4 Limitatio

Digitized by Google

Limitatio licentia extra limites ſuos non egredi.1000.177.& in verb.licentiam.
Limitatio. Quod ob tanſam permiſſum neceſſitatis eſt, ad limites reſtringi etiam non continuit.1000.1 4.& in verb.neceſſitatis cauſa.
Limitatio. Quod ob cauſam permiſſum quae eſt, ad eos limitari,non extendi ad alium debet. 1000.197
Limitationem pacti ad perſonam expreſſam faciendam, 9 9.27.& in ver aliud ad perſonam aliam
Limitatione loci facta in loco alio actum non fieri,962 3.& in ver.loco alio
Limitationem in connexis non cadere quo minus, quae de re vna interpoſita tranſactio eſt, ad connexa trahatur, 916.29.& in ver.connexa tranſactione. Tranſactionem ſuper re vna
Limitatiua & taxatiua verba eſſe eo caſu.985.74. & in ver.ſubſtitutionem ex verbis reſtringi.& in verb.taxatiua.
Limitatum animum ex declaratione eius videri, 921.1. ver.animus plane. & in ver.animum vltra
Limitatum conſenſum non extendi, 9 6.7
Limitatum ſtatutum ad perſonam vnam ad aliam non porrigi,5 21.2.in ver perſonam aliam
Limitationes in teſtamento à teſtatore ſit, an imitetur ex perſona teſtatoris, vel deſcendentibus eius accipiat 656.1.& 1.ver.intentione hac
Lineam dupliciter diſtingui, 9 03
Lineo appellatio ad rectam in dubio non obliquam referri debet, 6 4.3
Linguae lubrica ſuccurrendum.1000.20.ver.rurſus maiori.& in verb lubrico.
Liquidatio ante neceſſaria, quam executioni mandari ſententia,vel inſtrumentum poſſit.etiam quod, paratam executionem ex ſtatuta habeat.819. 9.& in verſ.exequutio ſententiae ante fieri debet.in ver inſtrumentum, quod exequutionem paratam
Liquidatio neceſſaria antequam executio ſententia fieri poſſit . 969.5.etiam ſi executionem paratam lege aut ſtatuto actor ius habeat,alioquin nulla executio erit, 840.5
Liquidatio ſententiae incertae ante fieri debet , quam executio eius fiat idem in inſtrumento non liquido, quod executionem paratam ex ſtatuto habet ,202. 11.
Liquidatio reſcripti ambigui ſiue declaratio eius à concedente aut delegante ante fieri debet, quam vt ex eo procedi ad aliquid poſſit,102.12.verſic.cauſa eadem recepta,& in ver.reſcriptum ambiguum
Liquidatio ſententiae iure ordinario non ſummatim fieri debet, 802.27
Liquidatio in executione niſi in vniuerſalibus admitti non ſolet in quibus petitio,& ſententia incerta non reiicitur: in particularibus vero,& petitionem,& ſententiam certam eſſe oportet, vſq; adeo,vt quamuis oppoſitum de incertitudine libelli non ſit,declarari tamen ante ſententiam debeat alter abſolui reum oportet, 671.20
Liquidum ſtatutum, quod executionem paratum inſtrumentis tribuit ad inſtrumenta liquida aut ante executionem liquidanda reſtringi debet, 802. 12.
Liquidum in liquidis ceſſat ſatisdatio ſed ſolutio vera exigitur ſed nec depoſitum admitti in re liquida ſolet,826.5.verſ.ſed enim locus ſatisdationi
Liquidum vbi non eſt debitam ſatisdatio offerenda, de iudicio ſiſti, & iudicatur ſoluendo ſi executionem vti vitioſam reuocare quis contendat, 826.5
Liquidum. Cum liquida res non eſt, conſilium datur, vt pecunia eius depoſitum fiat, cautione idonea praeſtita, ſuppletam omne vt,quicquid deberi conſtiterit.1020.107.& in verb depoſitum.
Liquidum quoties incertam debitum eſt, verbis offerre pecuniam licet.1000.207,ver.hoc amplius plenius 1000.209.& in verbo,oblationem.
Litera quid valeat,cum ad literam accipi verba debent.987.10.& 11. & in verb. interpretatione omne.
Litera quae dicatur vbicunq; ad literam accipi ſtatutum oportet, 923.6
Lites de rebus modicis exerceri non decet, ſed prudentem facit qui incommodum nonnihil ſubit potius quam ad iudicium accedat.id;Chriſto noſtro authore, 567.5
Lites depelli publice expedire. 985. 68.ver.vtilitatem publica m.
Litem protelatorem iure ſuo cadere.1000.16.ver.ſed maxime omnium.
Lite cedens in expenſis condemnandus, 809.2.& in ver.expenſarum condemnationem,& in ver.paenitentia non admittitur in iudicio
Litium ſumptibus non vexari omnium intereſſe. 979.6.ver.quare nullius.& in ver intereſt
Litigioſi vitium extentam vita deſinere, quis in rem iudicatam tranſiit, 919.3
Locatio de bonis pluribus precio vno ac eadem facta, tanquam locatio vniuerſi aeſtimatur, 558.3
Locatione in longum tempus facta dominium vtile non transferri,ob id laudemium non deberi niſi in perpetuum, & ob penſionem exiguam locatio fiat, 858.1
Locatorem ob rem non teneri in fructibus percepti admiſſam,978.10.& in ver periculum
Locus actus geſti quo ad ſolemnitatem inſpici debet etiam ſi vt verſus ſcriptura fiat.695.2.& in verſ.ſolemnitatem actus
Locus contractus videtur,in quo deſtinata ſolutio eſt. 985.69.alioqui deſtinationem ſatis tacitam eſſe.
Locus contractus. Secundum leges loci contractus vectigal ſolui debet quamuis implementum, aut executionem alibi accipiat, ſic ſecundum leges loci contractus cauſam decidendam, quamuis alibi iudicium agatur. 999.14
Loci eius rem videri ad quem deſtinata eſt,934.14.& in ver.deſtinationem
Loci mobilia bona praeſumi in quibus in territorio eius inueniuntur, 909.16
Loco alio quare expreſſe aut limitato actum non fieri, 962.3.& in ver.limitatione loci
Locorum appellatione monaſteria non continentur quoties de locis,& monaſteriis mentio ſit, 701. 48
Locum contractus ſpectandum quemadmodum intelligatur, 819 3
Loci qualitate grauiorem iniuriam fieri, 988.6 & 11
Locum contractus non modo circa formam aut ſolemnitatem,ſed & circa interpretationem eius, & litem decidendam,obſeruandum. 985.10
ſed omnino 985.67
& cumulate & ſciſe quem locum ſequi oportet contractum domicilij, an originis. 985 67
Loqui ſcripturam intelligi 988.73.alioq; & in ſpecie id paenalis ampliatum cum loquente paena erogatur.
Loqui contra ſeipſum nemo creditur ſiue pecuniae ſiue honoris diſpendium verſatur, 830.8
Loqui per ſcripturam quem dici, 944.8
Lubrico linguae ſubueniendum.1000.20.ver.rurſus maiori.& in verb.Lingua.
Lucratiua cauſa in eo nō intelligitur in qua contingere, & damnum poteſt , 849. 13. ver. ad ſententiam hanc
Lucratiua cauſa. in lucratiua onero'aue cauſa diiudicanda communis iudicium ſequendum quoties communis hominum iudicio lucratiua aut onerosa habetur, 869.10.& 933.21
Lucratiua cauſa etiam in hereditate aſcendentis verſatur, 844.11.& 958.26
Lucratiuam cauſam in paena cadere,937.8.in ver. paenam ad lucrum
Lucratiuum titulum in legitima liberorum pro creditorib.eſſe. 9 2.35
Lucratiuum titulum in hereditate aſcendentium, & legitima verſari. 984.63
Lucratiuum titulum in hereditate tranſuerſalium intelligi ab omni vacuam dubitatione eſſe.984. 64.
Lucrum dotis,quod ſimpliciter maritus per ſtatutum facit pro modo l.hac edictali.C.de ſecun. nup. intelligendum 578.2.& in ver maritum vbi latam
Lucrum dotis ceſſat vbi pote dos non poteſt , 632. 2.& in ver.de lucro dotis
Lucrum dotis ſtatutum de lucro dotis ceſſat, ſi matrimonij onera maritus non agnouerit ,816.1.& in verſ.ſtatutum de lucranda dote, & in verſ. dotis lucrum de lucro dotis,vide lucrum in verſ.maritus lucrum dotis,&c.
Lucrum quis facere non debet cum alieno incommodo, & longe melius à lucro quem ſubmoueri, quam damno alium affici, 756. 12
Lucrum propter rem alienam factum rei domino reſtitui conuenit. 613.3.& 937.2
Lucrum omittitur non autem damnum infertis , qui ab hereditate fratris ſubmouetur, 699.20
Lucrum in hereditate aſcendentium non ſimiliter, vt deſcendentium verſari. 942.3.& in verſic. deſcendentis
Lucrum in hereditate tranſuerſalis verſatur. 644.13. ver.lucrum plane.
Lucrum an damnum in hereditate verſetur, vt damno aut lucro affici dicatur, qui hereditate caret, aut ad eam admittatur, 966.32.& in verſicul. damnum.
Lucrum in fideicommiſſo verſatur reſtitutione eius nondum facta, 650. 8. verſicul.in fideicommiſſo plane.
Lucrum in legatario verſatur, 762.12. verſicul.non obſtat
Lucrum ex pecunia paterna perceptum qualiter fratres communicare debent.qui participes laborum non fuit 694.1 & in verſ. communicatum lucro, & in ver.frater lucrum
Lucrum verum eſſe, an conueniat, quorum nomine facta negotiatio eſt.ſi ex pecunia aliena lucrum factum ſit,937.2. verſicul.vellem tutorum deſiderium
declaratur,937.5.ver.intentionem minoris, & in ver.pecunia aliena
Lucrum in eo non conſideratur, quod ſuppoſitum eſſe periculo poteſt,849 13.ver.idem ex Fulgo probatur, & 869 9
Lucrum non dicitur, quod omni periculo ſuppoſitum eſt,869.9.ver Fulgo reſponſio atque
Lucri ceſſantis intereſſe per moram tacitam hoc eſt diu finem debere. 922.11
Lucri iam quaeſiti & damni idem ius habetur. 762.7 & declaratur, 762.15. ver tertio reſpondet ius latum id habere quoties ob aliquis lucrum quaeſitum admittitur,vt ad tertium veniat.fecus ſi vt ad eum reuertatur,vnde proceſſit,& in verſicul. damni & lucri
Lucri cauſam damno ſubmouendo poſtponi, 782.1 & 97 .4 .& 930.33.& 937.8.& in verſicul. damni vitandi
Lucri amiſſio ad paenam non pertinet,lucri enim & damni diuerſa eſt ratio diuerſumq; ius, 725.6
Lucri cupiditatem in mortalibus innatam,969.13 & 962.23
Lucri deſiderium ad ceſſionem infirmandam idonei eſſe vbicunq; ſolum habendi ardor cauſam ceſſioni praebet , 979.5. & in verſicul.ceſſionem vitioſam
Lucri cauſa tacente,& falſi furtiq; ſuſpicionem ſilere, 947 18.& in ver.falſi,ſuſpicionem furtum non videri
Lucri faciendi cauſa ignorantiam fruſtra obliuionemque allegari,966.41.ver.Bar.huc ſpectat, & in ver.ignorantiam obliuionem
Lucri faciendi cauſa ignorantiam obliuionemq; ob temporis lapſum praeſumi, 975.10.& in ver.ignorantiam obliuionem
Lucri ius non perinde ac damni excludendi gratioſum. 983.54.& vide in verb damni.
Luxuria volem quent affici,923,34.& in verſicul.volem

M.

MAGNVM an exiguum damnum aeſtimatur iudicis arbitrio relinquitur,943.16. & in ver. modicum
Maieſtas pontificis ob id non laeditur,quod contra Cardinalem adminiſtratorem Caſtrum quis rebellat, quoties non vti aduerſus Cardinalem , verum vti adminiſtratorem rebellio committitur.985.4. ver. ad ſententiam hanc.
Maieſtatis laeſae crimen à vaſallo commiſſum an fratri aut agnatis in feudo noceat.859.12.
Maieſtatis laeſae crimen quando filiis noceat 859.9.
Maieſtatis laeſae crimen praeſcriptionem bonorum iure ipſo commiſſi meretur,859.2. ver. hoc ita praeſuppoſito.
Maieſtatis laeſae crimen priuilegiatum circa indicia remittenda non eſſe.923.30.
& ampliatio in ver.923. 30.indicia nec in crimine.
Maieſtatis laeſae crimen is non committit,qui principem ipſum laedere in animo non habuit,ideo ob patriam proditam & oppugnatam non aliter principis maieſtatem laedit niſi ſi principis ipſius odio id ita actū ſit.259.4.
Maieſtatis laeſae crimen & aduerſus patriam committitur,quae ſuperiorem non agnoſcit,859. 2.
Maieſtatis laeſae reus an aſſimiletur,qui Caeſaris conſiliarium laedit,923.3.& 7.& in ver conſiliarium.
Maieſtatis laeſae crimen an is committat ,qui eum offendit,qui Caeſaris vicem ſuſtinebat,859.1.& 4 & ſeq & per totum conſilium.
Maieſtatis laeſae crimen non niſi in Caeſarem contrahi, 923.1.
Maieſtatem laedere an dicatur ,qui patriam offendit, 923.2.& in ver.patriam laedens.

Maieſta-

INDEX

Maieſtatis laſæ crimen delicto deſiderat. 843.1
Maieſtatis crimen ex offenſione Cardinalis non contrahi, ſi vt priuatus non quaſi Cardinalis offenditur, 988. 29. & in verb. tanquam quod dicitur.
Maieſtatis laſæ crimen, an in damno feudi ſucceſſoribus ſiat. 983 25. & 32. & ſeq. & in verb. vaſallis delictum.
Maieſtatis laſæ crimen contra Principem ſolummodo quantum ad hoc committitur, vt memoria defuncti damnetur, filiiq́; in bonis plectantur. cæterum in delinquentium præiudicium crimen laſæ maieſtatis adacerſim dominum etiam inferiorem committitur. 995.12
Maieſtatis laſæ crimen. In crimine laſæ maieſtatis iure ipſo. & etiam ſententia administratione ſua de vaſallus priuatur, 995. 12. ver. in crimine plane laſæ maieſtatis
Maior ratio. A ratione maiori argumentum fortiſſimum eſſe. 1000.140
Maior pars. Quod iure dici vniuerſi ſolet ad partem eius maiorem meliorem ve trahi, 949.3. & ſeq. vbi exemplis id permultis declaratur & in ver. totius.
Maior pars vniuerſitatis ſi ius publicum remittat partis id minoris detrimentum nocerit. 583.3
Maior pars quod bona vniuerſitatis pars agit vniuerſitatis cuncta accepta fertur. 598.4
Maior vniuerſitatis pars nihil in his poteſt, quæ voluntaria ſunt, 592.20. & 972.46. & 932.8. & in ver. voluntaria in ver. vniuerſitatis.
Maior vniuerſitatis pars contra minorem partem voluntaria quod fruſtra remittat, 583. 3. ver. & cum voluntaria.
Maior pars vniuerſitatis oneribus voluntariis inuitos municipes non adſtringit. 538.3
Maior pars vniuerſitatis ad immunitatem indulgendam non valet, 598.2
Maioris denegari abſurdum, quod permiſſum inferiori eſt. 684.101
Maioris in iure errantis non ſuccurritur, ſi ad lucrum aſpiret, 644.13
Maiorem vniuerſitatis partem poteſtatem iuſticiæ contra ſingulos non habere, quæ iuris communis iis conueniunt. 920.5
Maiorum appellatio ad quos pertineat, 566. 22. ver. vulgus plane.
Maioritas eatioun argumentum à ratione fortiori recipi ſolet in odio ſa materia, 561.2
Mala fides defuncti atq; hæredibus in defuncto nocet. 871.23
Mala fides in eo conſideratur non ſolum, qui in titulo reſciſſo aut ſicto poſſidet, verum etiam qui in titulo eam ſecit quem reſcindendam, vel reſcindi poſſe cognouit. 685.2. & in ver. poſſeſſio vitioſa.
Mala fides ex titulo nullo aut vitioſo arguitur, & ex eo qui validior quidem eſt, verum reſcindi poteſt. nec refert ſciat quis reſcindibilem titulum eſſe, nec ſcire id debeat. 690.6
Mala fides ex titulo vitioſo, & à iure reprobato arguitur, 871.22
Mala fides in eo conſideratur qui rem maioris eccleſiæ aut vniuerſitatis etiam iure ſolemnia emit. 787.1.
Mala fides eſt contra eum cui iuris præſumptio obſtat, 661.18
Mala fides ex eo arguitur, quod iuris ſolemnibus prætermiſſis bona aliquis emit. 819.11
Mala fides in eo arguitur, qui onera non agnoſcit, quæ cum agnoſcere debet, 662. 18. ver. fides etiam mala.
Mala fides vniuerſitatis ſucceſſoribus etiam nocet, quod eadem ſemper vniuerſitas ſit. 882.17
Mala fides præſcriptionem impedit etiam memoriam vetuſtas excedat, 871.22. & 610.81. & 643. 8. & 874.7. & 972.44. & 973.25
Mala fides an præſcriptionem impediat, quoties quærendum ſic veniat. 659.3
Mala fides præſcriptionem libertatis aut immunitatis onerum impedit. 811.15
Mala fides præſcriptionem impedit ex ſcientia inducitur. 811.15
Mala fides ex ſcientia oſtenditur eum alienam rem eſſe quiſpiam ſciat: hoc amplius in dubitatione ſolo fidee mala arguitur vbicunq; quis dubitat ſuam alienam ve ſit. 646.7
Mala fides in eo conuincitur, qui eam alienam prudens accepit promiſſione minime interpoſita rationem dominium habiturum. 560.5
Mala fides in eo arguitur qui ſciens rem alienam emit, 853.4. & 973.26. & 890.2
Mala fides ex iuris ſcientia præſumitur, 972.44
Mala fides ex eo arguitur, qui in iuris ordine ſeu contra quam prohibitum in re aliqua bona quis occupat, 819.12
Mala fide perfectum contractum intelligi, à quo ſatis ſolemnia abſunt, 1000.112. ver. rurſum, & 1000. 115.
Mala fides ex ſcientia arguitur. 990.62. verſ. ex ſcientia plane.
Mala fides authoris hæredi non nocet, bona fidei poſſeſſori, ſi ex perſona ſua præſcriptionem metiatur. 990 15. reprobatur. 990 62
Mala fidei poſſeſſorem fructibus percipiendis titulo vitioſo non proficere tenere. 1000. 188. in pupillo minore ve ſine dubio receptum id aſſertus, quoties ad pupillum, minorem ve res ſpectant. neq; id etiam alienatæ ampliatur, ſed & iuramento locum in litem eſſe dicitur. 1000.188
Malam fidem in ſcientia deduci. 1000.112
Malam fidem in ducione in ſolatium verſari, quo vti ea debitum à iudice ſit. 1000. 15
Malam fidem in eo præſumi, à quo promiſſa non ſiunt. 1000.18 & in verb. dolo.
Malam fidem ex titulo reſciſſo argui. 928.2
Malam fidem ex titulo reſcindibili declarari. 928.3
Malam fidem ob contractum reſcindibilem argui. 966.2
Malam in eo fidem argui qui reſcindibilem contractum eſſe intelligit aut ſcire debet vel poteſt. 919, 18. & in ver. fructibus reſtituendis, titulum reſcindibilem.
Mala fides authoris ſucceſſori, vel ſingulari obſit, vt effectum tituli peremat, pro eo q; res habentur, vt ſi titulo nullo præſcriptio laedat. 740.6
Malam fidem authoris ſucceſſori obſtare in tempore longo præſcribat. 890.3
Malam fidem ſolemnitatum prætermiſſione declarari. 966 23
Mala fide eſtimato fructus in annos ſingulos quo locupletior factus reus eſt, non quo pluris valuerint æſtimandi. 837.10
Mala fidei poſſeſſor poſt litem conteſtatam dicitur, qui bonæ fidei ante erat. 787.2
Malæ fidei poſſeſſor fructus nedum perceptos, ſed & percipiendos reſtituit. 819.12
Malæ fidei poſſeſſori ſumptus refundendos, qui facti neceſſario ſunt. 929. 7. & in ver. expenſas neceſſarias.
Malitia ſua prodeſſe nemini debet. 763 15
Malitiis indulgendum non eſſe. 936.11. & in verſic. fraudandi occaſio occaſionem fraudis.
Malum ex duobus malis minus eligendum: hoc amplius ob commodum alicuius maius non impediendum malum alterius tolerari leuius conuenit. 901.10
Mandans an capite reus de homicidio dicatur, qui iniecto vulnere inferre non iuſſit. 983.12. in ſiu. & in verſ. homicidis, vt capite dicatur.
Mandanti non exequente actus tribuitur. 713 10. & 624.25. & 965.4
Mandatum ex clauſula non ampliori promittit cuncti rati eſſe, quidquid geſtum à procuratore erit. 979. 8. & in verſicul. generalem mandati clauſulam.
Mandatum, an præſumatur ex productione inſtrumentorum, quæ ad cauſam pertinent. 700 4
Mandatum, an tempore antiquiſſimo probetur. 088. 3 & 883.5. & 949.7. & 871.17
Mandatum mandantis confeſſione non probatur. 763 2
Mandatum licet à facto pendeat delicti fugiendi cauſa ab graui in perſona facientis præſumitur. ſi licuit ex mandato ipſo fieri aliquid poterit. & in ver. delicti faciende cauſa. 725.15
Mandatum ſpeciale neceſſarium affirmans probare id debet, quia cum aliter non regula faciat, idem generale mandatum poſſe quemadmodum ſpeciale niſi in caſibus certis in quibus ſpeciale exigitur. 748.2. & in verſ. mandatum generale idem poteſt.
Mandatum non & ſpeciale exquirit, quæ ab animo pendent. 967.21. & in ver. declarationem.
Mandatum ſpeciale, ad tranſigendum de rebus alienis requiritur. 857.22
Mandatum generale per cauſas beneficia ſecepti non ſolet, in renuntiatione puta beneficii conſenſu ve patroni, quod ita intelligendum ſubiicitur, ſi non longinquo dominus peregrinatur: conſenſus enim generalis procuratoris patroni, ſuſtius dum denique creditur. 562.1
Mandatum generale idem poteſt, quod ſpeciale niſi in caſibus certis exceptis in quibus ſpeciale exigitur: onus autem probandi mandatum ſpeciale exigi ad eum pertinet quid id allegat, quia iuris regulatam aliter faciat, 748.2. & in verſi. mandatum ſpeciale neceſſarium
Mandatum generale idem in ſuo genere pollet atque ſpeciale ſua ſpecie, ideo generaliter intelligendum. 746.12
Mandatum ad aliud extenditur de quo mandans non aliter deliberat fuerat, ſi de eo interrogatus fuiſſet mens enim magis, quam verba in mandato ſpectanda: extenſio q; ad caſum ſimilem ex ratione eadem habenda. 746.17
Mandatum de bonis vniuerſitatis vendendis generale non ſufficit verum exprimi in ſpecie bona debent, quæ vendi communitas mandat, 771.7
Mandatum ad alienandum bona vniuerſitatis expreſſionem nomina eum conſiliariorum deſiderat, vt ſatis non ſit dicere, id à maiore parte vniuerſitatis factum eſſe. 652. 3. ver. 3. in eo verſus bona in eo exprimenda & declaranda, vt ibi habetur in ver. quarto bona.
Mandatum teſtatoris de creditoribus dimittendis, ſi debita alia niſi præſcripta non ſub ſine, ne imo, de; at ad illa porrigitur, ubi d ſoluenda erunt, 604 4
Mandatum nihil intereſt ab aliquo, an mandato eius premium quid. at. 962. 4. & in ver. nomina ſuis.
Mandatum ad tranſigendum de lite iis ex inueſtitura ante, in quaſi eam venuit ſere non poteſt. 995. 3 ver. hac amplius.
Mandati formam excedere procurator non dicitur quoties id facit, quod vtiliter mandato eſt. 746. 6
Mandati formam excedere licet ad commodum mandantis. 746 14
Mandati forma non ſeruata actus corruit. 620. 2. declinatur 620. 12. verſicul. ſecundo reſpondetur.
Mandati ſorte non vbi procurator exceſſit, de hoc opponere tertium non poteſt. ſed mandans ſolus cui liberum eſt, ratum habere, quod contra mandatum procurator gerit. 740.28
Mandati ſolius cauſa promiſſio inſecuta non dicitur quoties nomine etiam proprio facta eſt. 62 .6
Mandati clauſulam, vt quid dominus poteſt, procuratori id liceat, ad culpam diluendam prodeſſe. 924.12. & in verſic. culpam procuratoris ſubſiſtentem.
Mandati vim ampliorem ex clauſula non fieri & generaliter, 979. 8. & in verſic. generalem mandati clauſulam.
Mandati ſpecialis poteſtatem clauſula illa obtinet, concedens ei vt faciat, quæ ipſemet dominus conſtitutus facere poſſet, 746. 20. & 748. 8. & 725.5.
Mandatum in his præſumitur, ad quæ veriſimile non eſt ſine mandato quempiam accedere, vt iis tum petitionem quis pro alio ſoluet, 937.2. ver. eodem ſpectant.
Declaratur, 937. 7. verſic. non ob in his mandatum præſume.
Mandati clauſulam & ad omnes alias cauſas ad perſonam in mandato comprehenſam reſtringendam veluti eum aduerſus Titium, & ad cauſas alias omnes procurator datur ad cauſam tamen contra Titium reſtringitur, 979. 8. verſicul. ad ſententiam ibant.
Mandato noſtro non interueniente præiudicium nobis fieri ab alio non poteſt, 688.3. ver. ſine mandato igitur.
Mandato generale non concedere, quæ ſpeciale exigunt, 895 1. ver. cum qua ſententia.
Mandati exceſſum ex patientia, & ſcientia mandantis conualeſcere, 924.16. & in ver. patientiam ſatis.
Manifeſta extra coniecturas poni. 952. 3. & in ver. coniecturis.
Manifeſtam capitulorum impertinentiam reiectam ſtatuto non videri, quo iure impertinentium ſane admitti capitula iubentur, 900.19. & in verſic. impertinentiam manifeſtam.
Marchio in ſuo iuriſdictione eſt vti Cæſar in ſuo imperio, 602. 2. & in verſic. princeps in ditione ſua.
Marchionis dignitas regalis ſimiliter, vt Ducis 855.2
Marchiones abſoluta poteſtate vti, 973. 29. & 46. & in ver. plenitudinem.

Marchio-

Marchionum poteſtatem tantam ac Principis eſſe, 985.1.& vide in verb. ducibus inferiorib.

Marchionatus, & Comitatus dignitas ad liberos, & deſcendentes ambos vtrumque ambulat. 855.4

Marchionatum comitatuſue feudum, ſcuti indiuiduum, ita apud vnum tantum eſſe poteſt. 855.4. ver. vnde & ſi maxime.

Maritus culpa, quod medicum vxori ægrota non adhibuerit, ita tenetur, ſi præſtita probatio ſit, medici operam non defuiſſe. 1000.37

Maritus priuilegio in egeat, non vtitur, quoties cum eo non tanquam marito, ſed alio poſſeſſore agitur. 996.6

Maritus cum dotem totam ex ſtatuto lucratur, ita vt nihil reſtitui de ea debeat à legitima etiam liberos excludit. 430.5

Maritus fidem mulieri connubialem non ſeruans, nedum lucrum dotis, ſed donationem propter nuptias amittit. 826.5

Maritus tenetur vxori debitum carnis reddere, 826.1

Maritus quoties præter certam quantitatem vxori relinquere prohibetur nec per executionis modū id fieri potest: voluit, ſi vxorem diſtributioni certa pecunia pro anima eroganda præfecerat, quæ ſibi pecuniam diſpenſat, ne fraus ſtatuto fiat. 722.8. & 778.5

Maritus quāuis dotem totum ſoluto matrimonio ſe reſtituturum promiſerat, per impenſum tamen funeris dos diminuitur, & detractio impenſa huius nihilominus fit, 880.16. verſic. ex Alex. declaratio hunc confirmatur.

Maritus, qui dotem ſe habuiſſe confitetur, & ob eandem dotis cauſam certam ſummam de ſuo dedit quam vna ſimul cum dote vxori, vel eius hæredibus aut eo caſus dederit in caſum omnem reſtituendæ dotis reddere promiſit, muliere præcedente, an quod de ſuo dedit, præter dotem ſocero dare oporteat. 880.1

Maritus, ſi vltra certam ſummam vxori donare non permittatur ſumma maiore diſtributionem vxori committens, cautius commiſſio ſit fraudulenta aquis præſumitur, niſi ſi vxori & alij commiſſio fiat. 778.5

Maritus vxori aliquid relinquens, ſi caſta atq; vidua vitam ageret matrimonij tamen repetitioni conſentiens dummodo parem ſibi quo ad facultates virum inciperet; an conditionem illam adiicere potuerit, ita vt in voluntatem teſtatoris eſſe dicitur ſi vero pauperiori ſe coniunxerit, 794. 1.& 2.&c.

Maritus lucrum dotis ſtatuto delatum ad modum l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. ſuum facit. Hoc ita niſi derogatum l. hac edictali. inuenitur, 588.3.

An derogatum ex verbis illis intelligatur ſine liberis exeo, 588.3

Maritus cum lucri dotem ſeu partem eius facit liberis ex eo matrimonio non interuenientibus. l. hac edictali derogatum non eſſe pro expedito Bertrandus habet, de hocq; inter Doc. conſtare ſcribit, qui Bertrandi tamen opinioni non obſtare obſtrepunt, 589.7

Ita dolliorbus euenit cum aliud agunt quo re indigeſta ad ſcribendum aggrediuntur de quo ſcriptum cumulatius eſt, 589. 2. & 7. demonſtratur, 589.8

Maritus. l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. vt ſtatutum derogat in lucro dotis marito conſtituendo hoc amplius Doct. nonnullis viſum ſtatutum ad genus ſimplicitur conſtitutum derogationem ſimpliciter habere, 589.6

Maritus lucrum dotis ſtatuto delatum ad modum l. hac edictali. intelligendum non videtur vbicunque vxore viuo non poteſt, qui tum operam dotem dedit, 589.17

Maritus. cum lucro dotis in marito altero rationem ſtatuto ponimus an etiam id fieri ex l. hac edictali. debeat ſunt momentale ut ita quam diligentiſſime animo repetundum, 589.18

Maritus ante non datum quā ad effectum matrimonium permanet, 611.5

Maritus cum dotem reſtituere ſimpliciter promiſit in lucro dotis renunciare non intelligitur, quod ſic facta deprehen. 870.22

Mariti & vxoris coniunctione nulla maior, 977.22. & ſeqq. vxoris.

Maſculi hoc ipſo mulieres intelliguntur, quod fœminæ propter maſcu- [illegible] exclududuntur quamuis vocabat expreſſa [illegible]. 856.20

Maſculis teſtimonium potius quam mulieris; 700. 15.

Maſculorum ratio potior non habetur quoties cunque à fœmina deſcendentes inuitantur. 570. 7. ver. quod in expedito.

Maſculos in conditione poſitos vocatos intellig. 984. 30. in verb. conditio & in verb. vocatos.

Maſculinum in concipit fœmininum vbi alium conciperet inæqualitate interueniente, & in ver. inæqualitur interpretatio vſq. 677.22

Maſculinum ad fœmininum in ſpecie fauorabili trahi. 964.1

Declaratur ſeu limitatur, 964.17

Maſculinum concipit fœmininum vbicunq; non ratio verſatur in qua improprie ſeu large verba intelliguntur, 641.10

Maſculino fœmininum non cedere vbicunque expreſſio facta verbaſque eſt, 964. 26. ver. iſtoq; omni hunc.

Maſculinum ad fœmininum non trahi quoties expreſſio nominis facta propria eſt. 964.2

Maſculino fœmininum modo nullius rationis concipi non ſolere. 941.18

Maſculino fœmininum genus comprehenditur. hoc ita. ſi vario modo diuerſa non verſatur. 588. 9. ver. circa plane alias etiam.

Limitatur, 588.10

Maſculino fœmina non comprehenduntur, ex voluntate vltima quoties à maſculis in ſtatuto fœmina ſubmouetur, 588. 10. ver. hoc amplius vbicunque.

Mater tranſiens ad ſecunda vota liberis ex priore matrimonio relictis, an amittat, quod in mariti confecuta fuerit, 651.1

Mater tutrix repetito matrimonio iure ipſo tutela priuatur, ad quam mortuo etiam ſecundo marito redire non licet, niſi tutor alius non inueniatur, 991.3

Mater intra triennium filium infantem educare compellitur, 751. 9. ver. in ratione non ſolum.

Elucet vtrum in matre nobili genere orta, quæ filium lactantem vberibus ſuis alere non ſolet, 751.9

Mater, qua tutelam filij mcam legitime geſſit non minus à ſucceſſione eius repellitur atq; ſi ab ea petitus omnino tutor non eſſet. 853.6

Mater ſine cauſa præterita nullum dicit teſtamentum, quod in ducendi nullum annis 30. durat, 750. 10. verſic. ſed etiam falli, & in ver. ad ducendi nullum.

Mater tutrix filios impuberes patris hæredes, an ſuere poſſit. 732.4

Matri, patri ve in diſſidium filiorum non credi. 1004. 18. ver. neq; dextris.

Matrem filij ſucceſſione carere, à qua tutela ſuſcepta rite ratum ſit, quamuis ex fide bona eam geſſerit. 1000.161.

Materia ſubiecta. Ad ea relationem faciendam ad qua materia ſubiecta mouet, 984. 54. ver. conſequenter hoc dicendum, & in verb. relatio.

Materia ſubiecta. Pro materia ſubiecta verba interpretanda 984.53. & in verb. hæres verbum.

Materia ſubiecta. Vt ad materiam ſubiectam verba intelligantur. Hæres verbum, aliaq; ue improprie intelligi, 984.54 & in verb. improprie.

Materia ſubiecta, ſecundum materiam ſubiectam verba intelligenda in etiam offendendo, & in ver. improprietas verborum admittitur, 618. 6. & 751.2

Materia ſubiecta, vt ſecundum materiam ſubiectam intelligenda offenſio verborum, etiam in verbis vniuerſalibus permittitur: ea enim reſtringuntur, vt ſecundum materiam ſubiectam intelligantur. 701.14

Materiam ſubiectam ad generalitatem perſtringendam valere, 964. 39. & in ver. reſtitutionem.

Materiam ſubiectam in verbis exponendis ſequendam, 942. 25. & in ver. improprij pro materia.

Matrimonium, & filij legitimatos vtrumque ita de talis à communiter accidentibus probatur, 662. 22. verſic. inde fit.

Matrimonium cohabitatio oſtendit proin cauſa, vt legitima habeatur, quod cumulatiſſime explicatur, 799.2

Matrimonium nominatione non probatur. 700 4

Matrimonium clandeſtinum cuius difficilis probatio, nis in confeſſione parte abſente facta plene probatur, 991. 43. ver. hoc amplius.

Matrimonium dote caret, & ſine ea conſiſtere poteſt, 991.73

Matrimonium & eius tractatus, ac fama teſtibus ſingularibus probantur. 991.84

Matrimonium ex fama non probatur inhabitatione etiam accedente, idem ſi coniuges tamen alijs ſe appellent, concubitu etiam addito, niſi ſi & vicinia fama oſtendatur, 991. 2. ver. atque ex fama.

Matrimonium ex nominatione ſola præſumitur, ſi coniuges ſeſe tamen appellent, qua nominatio ſola ad prolem iuſtam iudicandam valere dicitur. 991. 4. ver. qu. ato principaliter.

Matrimonium ex qualitate veſtium legali etiam præſumitur, ſi illa induens mulier mortua cum familia ſit. 991.53

Matrimonium iure ciuili ex copula ſola præſumi. Bald. placuit, 991 49

Matrimonium non ideo minus probatur, quod in iiſdem ædibus coniuges non habitent, alijs tamen concurrentibus. 991. 49 ver. mij ad rem attinet.

Matrimonium Pro matrimonio in dubio pronunciandum, hoc amplius potior dictum vnum opinio pro matrimonio ſententia contraria, & crebriori Doctorum aliorum ſententia indicatur, pari ratione probationes præualent, quæ matrimonio fauent, 991.69

Matrimonium probatur quoties pro coniugibus aliqui ſe tractant, & geriunt fama, ac longa cohabitatione accedentibus, ſic ccontra, ex actibus matrimonio non cōgruentibus negatiua probatur. 991 2

Qui autem tractatum requirantur, vide 991. 20. ver. quarta ex teſtibus.

Matrimonium qualiter probetur, 991. 2. & per totum conſilium.

Matrimonium ſacramentorum primum eſt in ſtatu innocentiæ conſtitutum, 10. 09

Idque ex ara Dearum philoſopho authore venire. 1000.9

Matrimonium ſicuti cauſa grauis, & ardua aſtimatur, ita probationes deſiderat luce meridiana clariores inde; criminalis exemplo, inde dicimus ex præſumptione lam matrimonium non indicari, 991.2.& 16

Sinis iter ex eo matrimonium non probatur, quod in domum viri vxor deducitur, 991. 2. ver. matrimonium plane

Matrimonium teſtibus duobus probatur, & non minus fœmina, quam maſculi in matrimonio probando teſtimonium admittitur, quod præcipue procedat, vbi matrimonij alterius diſſoluendi præiudicium non verſatur, etſi contidem & tunc ſeruandum nonnullis placeat, quod tamen authorum ad ſpeciem propoſitam non pertineret, non diſcuſſi. 991.16

Matrimonij tolerata poſſeſſio opinione ad prolem legitimum iudicandam ſufficit. 699.12.& 758.7

Matrimonij nomine, an ob ſpecialem viro locandum dotis eo nomine mulieri quid celanq; meruit nihil intereſt, 636.5

Matrimonij libertas impediri non debet. 794.

Declaratur, ne locum habeat in vidua, & vbi matrimonij libertas præſe non reſtringitur, ſed cauſatiua, 794.6

Matrimonij libertas impediri non debet, ideo pœna promiſſio non valet per quam ad matrimonium contrahendum quiſpiam obligatur. 783.1

Declaratur 783. 17. verſi. apparet ex his.

Libertatem matrimonij conſuetudine impediri poſſe non practiſe 783. 17. verſ. apparet.

Matrimonij repetitio animo viri moleſta dicitur eius memoria neglegentis ita vt prauiſſima iniuria inferatur. 717.4

Matrimonij cauſa ad epiſcopum ſpectat de conſuetudine curia, nec ita, coram epiſcopo, nec matrimonio ineundo, 991.16

Matrimonij cauſa cum grauis ſit, & ardua, teſtes deſiderat omni exceptione maiores, & probationes luce ipſa meridiana clariores, 991 16

Declaratur, 991. 58. & 104.

De pauperibus & vilibus perſonis agitur. 991 104

Matrimonij probatio in quo ſi poſſeſſio ac filiationis legitima demonſtranda non requiritur, ſed tunc demum ſieri debet, ſi de proprietate filiationis legitima agatur, 99 . 92

Matrimonij pro- [illegible] inter coniuges ipſos cohabitationis diuturnitas annorum non minus decem deſiderat dixerunt ea ſi de prole legitima iudicanda agatur. 991 94

De quo dicturi ſunt, 991.48

Matrimonij probatio leuior ad filiationem probandam ſufficit, 991. 43. ver. leuiorem matrimonij probationem.

Matrimonij probatio leuior ſufficit qualitate mulie-

INDEX

ris inſpecta, valeat ſi matrona pudica ſit, 991. 52.

Matrimonii titulus coloratus quis dicatur, 991. 48. ver. coloratà plane poſſeſſio.

Matrimonii tractatum tantummodo, quaſi poſſeſſio deſiderari, quod vti vxor aliqua tractetur & habeatur, neq; probationem matrimonii exigit, 991. 56.

Matrimonio in probando plurimum refert, an coniugum ipſorum, vel prolis cauſa probatio fiat, vt legitima proles doceatur, in coniugibus ipſis probatio plenior exigitur: leuior verò in prole ſufficit. adeo probata parentum cohabitatione legitima proles iudicatur: ſed & coloratà poſſeſſio, opinioq; matrimonii ſufficit, vt iuſta prolis cenſeatur, 991. 48.

Declaratur quis dicatur coloratus matrimonii titulus, 991. 48. & 49

Cohabitatio diuturna annorum non minus decem deſideratur, ſi de matrimonio quoad coniuges ipſos probando agatur, 991. 94

Matrimonio ſine legitimo legitima proles non naſcitur, 991. 2. ver. ſecundo ſcire debemus

Matrimoniorum probationes leuiores ad fidem matrimonii faciendam, ſobolemq; iuſtam declarandam, an proſint in ſubſtitutis praeiudicium, 991. 80. ver. quarto, & ſi maxime.

Mediatum potius quam immediatum eſſe impoſſibile, 952. 22. & in ver. immediato.

Medicum pluſquam litera vna faciendum quam non eſſe, 1000. 400

Medij idem ac finis iudiciam eſſe, 1000. 482. & in verb. finis.

Melior conditio eius eſſe non debet, qui quod reſtituendum erat non reſtituit, quamſi facta reſtitutio eſſe, 796. 13

Melius eſſe non ſoluere quam ſolutum repetere, 979. 7. & in ver. repetere.

Melius vulneri reſiſtere, quam acceptum curare, 592. 74

Membra à capite ſeparanda non eſſe, 592. 75. & 963. 17

Membra defuncti in laeſae maieſtatis criminis non aliter damnantur quam ſi in Caeſarem ipſum aut rempublicam Romanum commiſſum crimen fuerit: non idem in Caeſaris vicario quantum perpetua admittendum, 859. 9

Mendacium dolo non carere quod mentiente bono alii vero malo eſt, 939. 31. & in verſic. dolum à mendacio.

Mendacium dolo carere quotiens lucri quicquam inde non, equitur, 947. 18. & 999. 30

Mendacium pupillo ne obſtet, ſi adultum ſe falſo profitetur, vt iuramento deficiat in perinde, vt adultus ſententiae vaneatur, 572. 7

Mendacium dolo non imere, 1000. 5. verſi. longe magis.

Mendacium ex mendacio dolum argui, 1000. 111. & 172.

Ampliatur, 1000. 172

Mendaci cationem haberi non oportet etiam ſi mendacium merum ſit vnde commodi quidquā mendax non conſequitur, 714. 13. ver. cationem igitur.

Mendacio errorem praeſumi, vbicunque in eo quiſpiam aduerſario aſſerenti credit, quod ius non praetatur, 983. 23. & in verb. aſtrictione fidem. errorem hoc ipſo.

Mens. Contra mentem diſponentis regulam non procedere, de qua in l. cum praetor. ff. de iud. 987. 41.

Mens. Quod ex mente percipitur pro expreſſo haberi, 1000. 37 ver. rurſus.

Mens verbis potior, atque ideo mentis tuendae cauſa nihil verborum vim fieri, 1000. 110. & in verb. improprio.

Mens non alia eſſe creditur quam quae ex verbis colligitur. 835. 5. & 675. 6

Mens à veriſimili colligitur, vt velle id quiſquam intelligatur quod veriſimile eſt, 759. 7. & in ver. veriſimile à veriſimili.

Mens ea vnicuique eſſe creditur ne abſurdi quicquā diſpoſitio eius habeat, 780. 4 & 613. 14. ver. ea enim mens.

Ampliatur, vt improprie intelligi verba debeant, potius quam abſurdum ſuſtineatur, 623. 14.

Mens diſponenti illa eſſe creditur non ad ea diſpoſitio trahatur quae odioſa ſunt verbis etiam vniuerſalibus interuenientibus, 717. 14

Mens diſponentis ex vtilitate ſcriptorum declaratur, 805. 12. verſicul. hoc & illud ſpectum.

Mens ſtatuentium illa videtur eſſe vt quam minimum poſſit a iure communi recedatur, 775. 12. verſ. quarto in ſpecie hac.

Mens teſtatoris, an verbis clariſſimis potior habeatur, 671. 6

Mens teſtatoris ſeruanda verba etiam offendendo, 731. 17

Mens colligitur ex vi ſeu ratione diſponendi, 760. 17. verſi. in qua re illud ſciendum.

Ampliatur, vt ex ratione potius quam ex verbis mens colligatur. 899. 3

Mens ex ratione colligitur, vt id velle quiſquam intelligatur, quod ratio ipſa poſtulat, 642. 24. & 900. 12

Mens ex ratione magis quam ex verbis declaratur, & in verſic. animum loquentis, 809. 5

Mens iudicis ſpectanda vltra quam effectum aliquem actus eius non producit, 749. 10. & in verſiculo iudicis factum vltra factum eius mentem.

Mens iudicis non alia eſſe creditur quā eam eſſe oportet, 791. 13

Mens inſana hoc ipſo arguitur, quod actus geritur, qui vero ſanae mentis non conueniat, 751. 6

Mentis ſeruanda nomine abuſiue verba intelligi, 980. 7. & ſeq. vbi nō in argato nec parce, & in ver. impropria.

Mentis alienatio colligitur ex inordinata ſcribentis memoria, 608. 2

Mentis materia. vide in verbis animus. voluntas.

Mentem contrahentium à verbis non laedi, 985. 62. abſque ampliatur, vt eſſundere verba liceat, 985. 113. ver. improprie.

Mentem diſponentis ex natura rei declarari, 965. 18. & in ver. naturam.

Mentem contrahentium verbis ante ſtare, 964. 37.

Diſputatam ampliatur, 964. 37

Mentem, & effectum inſpici oportet non verborum ſpeciem aut ſuperficiem: mentis enim verba ſeruire oportet cuius ſago perinde ac originalis ſue ſubſunt radix, & ſubſtantia verborum mens dicitur, 746. 7

Mentem pro expreſſione ſpeciali haberi, vt expreſſum id in ſpecie dicatur de quo ex mente conſtat, 958. 31 & in ver. derogatoria clauſula. in ver. expreſſum in ſpecie.

Mentem ab effectu ſinali argui, 899. 4. & in ver. efficientis.

Mentem & rationem idem valere 925. 22

Mente generali verba ſpecialia extendenda, 925. 22, & in ver. ratione generali.

Menſe ex diſtinctu interueniente cum praediatio ſolutum data eſſent, actio amplius inſtaurare ad pecuniam non debet, verum repletio menſura petenda, niſi ſi quod replicatur aut aquis bonum in corpore eius in menſe, quo caſu ad precium quatenus menſura deeſt actio datur, 797. 9

Mercatoribus intereſſe taxandum negociari ſolitis, quibus ſors non ſoluitur, 990. 60

Merces par eorum eſſe debet, qui aequaliter laborant. & minus manducare eum conuenit à quo negligentius laboratur, 694. 5

Mercedem heres recte ut petat, qui & ſuum inde grantum habuit, 893. 3

Meretricem propinquis ſuccedere, 898. 5. ver. attamen ex eo. & in ver. turpitudo.

Meritorum nomine extraneos legatis inſtitutionibus ornari, 977. 6. & ex ver. legata.

Meritorum probatio praeſtanda ex quibus conceſſio ſit quotam ſine meritis fieri donatio non poteſt, 851. 8

Metus praeſumitur contra Dominum indebita ſeruitia extorquentem, 642. 10. verſicul. 7. obſeruandum, & 642. 14. & 658. 12. & 814. 12.

Metus vis, & mala fides contra dominum praeſumitur indebite quae à ſubditis ſine titulo exigit, 643. 9

Metus contra dominum praeſumitur decimas extorquentem ſi titulum, vllum non doceat, quod tunc maxime obtinet, ſi exceptive extorta decima ſunt arreſtando aut pignorando, 874. 6

Metus, & mina contra dominos, & praelatos indebite quid exigentes aut quibus indebite quid promittitur praeſumentur, 871. 13

Metus contra iudicem non praeſumitur, 657. 6.

Metus reuerentialis in ſubditis ad dominum praeſumitur, ſi cum eo tranſigant munerave ab eo non exigant. 851. 16.

Metus reuerentialis fruſtra obiicitur verberibus minisve non interuenientibus, 918. 4

Metus durare tamdiu creditur, quamdiu tyrannus ſupereſt, qui metum vimque intulit, 869. 13

Metus purgationem tempore non fieri quamdiu metus cauſa perſeuerat, 889. 4

Metus ex nocendi poteſtate durare dicitur, 889. 4. & ver. potentiam nocendi

Metus reuerentialis praeſumptionis probatione contraria elidenda, 938. 5

Metus reuerentialis mariti ex laeſione immodica arguitur, 779. 12

Metus reuerentialis contra quos arguitur, 976. 16

Metus ex prohibitione poenali inducitur, 643. 9. ver. quid hic dicendum.

Metus iuſtus ex precibus dominorum inducitur, 908. 10

Metus à praecepto ſuperioris poenali ducit, 983. 24

Metus, aut vis durare praeſumitur, quādiu metus, & vis cauſa ipſa perſeuerat, id eſt quandiu is viuit, qui metum intulit, 982. 30

Metus iuſtus iudicatur, non minus vbi timendi eſt quae timet atque ſibi, 997. 15. verſi. ſed rem propius.

Metus reuerentialis in ſubditis praeſumitur, qui à domino taſſet collectam non exegerunt, 990. 56

Metum ex proclamationibus poenalibus argui, 890. 45. ver. quid hic dicendum.

Metum in alienatione praeſumi, quae ſine cauſa fit, 889. 5

Metum leuiorem in muliere, quam in maſculo ſufficere, 938. 9

Metum reuerentialem cum laeſione enormi coniunctum ad contractum reſcindendum prodeſſe, 889. 2

Ampliatur, 938. 5. & 889. 2

Metum reuerentialem contra potentem cuiusve praeſumi cui iuriſdictio eſt, 889. 1

Metum atque vim in his contra dominos praeſumi, quae debita non ſunt, 896. 48

Metum in his vtrumque in principem praeſumi, quae iuri aduerſaria gentium ſunt, 896. 12. & in verſic. conſuetudinem metu.

Metum eo argui, qui ſuperiore mandante contra quam communitas eius fuerat oneribus fungitur, 973. 22

Metum reuerentialem probandum aduocatum imperite doctum obloquutum, 1000. 12 & 254

Metum ſolum reuerentialem cum laeſione enormi eſſe, vt diſſolutionem adiumpatur, 1000. 98

Metu collata iuriſdictione ſine reſtrictione aliqua actu ipſo vitiatur, 982. 17

Metu reuerentiali cum laeſione enormi coniuncto contractum reuocari, 976. 17. verſicul. laeſione plane.

Meum & ſuum pronomina ad tempus teſtamenti reſtringuntur neque futura complectuntur. 712. 15.

Meum, tuum, & ſuum pronomina ad poſſeſſionem etiam referuntur, hoc amplius ad bona & aliena trahuntur vbi verbis vniuerſalibus coniuncta ſunt, de rebus puta ſuis aut meis omnibus, 712. 17

Miles Ieroſolymitanus feudi nocapiendi ius habeat, 938. 1

Militem in quaeſtionem non tradi, 952. 21. verſic. textus hic.

Miles ab errore iuris excuſationem tribui, 988. 54. & ex verb. errorem iuris in militia.

Militaris ſubſtitutionis effectus, vt haeredis primo nomen deſinat, & iura ſubſtitutum directa ſequantur, 984. 36. & 38. & in verb. haeres eſſe per militarem.

Militaris ſubſtitutus militi teſtatori, non haeredi eius ſuccedit, 984. 13

Militarem in ſpecie controuerſa ſubſtitutione verſari, 984. 5

Minor ſicut alienandi facultatem non habet ſine ſolemnitatibus requiſita ita nec renuntiat vnde ſequi alienatio poſſet, 835. 2

Minor etas an ex eo probetur quod beneficio minoris aetatis renunciatum ſit, 613. 6, ver ſi deſeruit,

Minor

Minor quid hoc ipſo æſtimatur quod ei quaſi minori curator decernitur, 613.23
Minor ad diuiſionem non aliter venit quam ſi vtilis ei ſit, 733.4. ver. neq; ad rem attinet.
Minor nunc vigintiquinq; aduerſus aditionem hæreditatis reſtituitur ſi læſio docetur, 731.3. ver. neq; ad rem attinet.
Minor bonis à tutore perperam diſtractis vel cum tutore agit, vt alienationis rationem reddat indemnemq; eum præſtat, vel alienata reuocare poteſt, 866.17
Minor etiam prædium à tutore vel curatore vitæ minus alienatum eſt pretio reſtituendo obligatur ſi alienationem reuocare velit, quatenus in rem eius verſum apparet. Idem in eccleſia & ciuitate conſtitutum, 756.6
Minor & reſpublica pari iure cenſentur, 937.5. ver. rationem eadem.
Minor etiam ex datione curatoris præſumitur quotieſcunque quaſi minori curator datur, quod ad tempus dationis reſtringendum, 879.4
Minor infantiam egreſſus reſtitutionis in integrum ad hæredes tranſmittit aditionis à patre aut tutore omiſſa & ubi quid in infante decreſum ſit declaratur, 734.2. ver. Argumentatur hic.
Minor ius ſibi competens ignorare præſumitur. 880. 14. ver. Iaſ. hic penitus
Minor ius quaerendum vſque adeo cedit & remittit vt locus reſtitutioni in integrum non ſit, 739.9
Minor nec decreto interueniente donare poteſt, 832. 7. ver. donare quippe.
Minor petens ſe reſtitui aduerſum contractum reſtituere in primis debet quatenus ex contractu accepit cuius reſcindi, ad eum ex maiore ſtatim vnquam contractum reſcindi poſtulat, 743.6
Minor aut maius maioris vice habetur, 594.9. ver. tertia dubitatio
Quare ad remedium læſus adeo auxilio deficitur, 551.3
Minor quando maior factus ratam habere alienationem dicatur, 789.1. & in verſ. intellectus l. ſi.
Minor vtrum ve non excuſantur ſi in ius ipſum naturale offendunt, 614.5 ver. vſque adeo porro.
Minor nec ex decreto immobilem rem donat, 1000. 421. & in verb. decretum iudicis.
Minoris donationem magnam doli ac metus ſuſpicione non liberari quatenus ab ea donandi cauſa abest, 889.5. ver dolo non.
Minoris tempore belli quo in pacis res valent, 813.3. verſ. Quo tempore.
Minoris bona ubi alienantur, quæ ſolemnitates requirantur, 879.7
Minoris confeſſionem pro non facta ſine curatore habendam, 976.10. & in ver. confeſſionem delicti.
Minoris non minus in iure quam in facto ſuccurrendum, 708.14.
Minoris iuramento nō aliter ſuccurritur, niſi ſi læſio vltra dimidium interuenit, 626.5
Minoris vniuerſitatem partes incompetentes negligentes apud quos habitat, 916.3. & in verſ. negligentiam vniuerſitatis.
Minores ac mulieres blanditiis ac pollicitationibus facile ſeducuntur, & quod à minore ſine cauſa aut ex inepta cauſa ſit per fragilitate ſimplicitatemq; odium præſumitur, 727.11
Minorem vniuerſitatis partem ſatis in hoc videri, qua ad executionem eorum attinent quibus peragendi adſtricta omnino vniuerſitate, 916.3. & in verſ. executionem actum.
Minorem curatoris iniuſſu recte teſtari, 976.29. & in ver. curatoris poteſtatem.
Minori hæreditate reſtitutionem non concedi, quod cum defuncto actum maiore eſt, 1000.11. & in verb. reſtitutionem.
Minoris contractum iuramento confirmari, 1000. 65.
Minoris iuramentum non valet, læſione enormi interueniente, 1000.97
Minorum bona in cauſis demum neceſſariis, non etiam vtilitatis maioris alienari, 1000.34
Minorum iuramenta nihilo in feudi alienatione fieri, 1000.125.
Minorum quietationem iuratam reſcindendam cum re ipſa reddita rationes non apparet, 1000.162. & in verb. læſionem minoris intelligi.
Minorum ratihabitionem ad rem immobilem eſſe, 1000. 53.
Minuendi materia, 934. in verſic. reſtringere perſtenda.
Minuere non poteſt ius alterius qui reuocandi facultatem in totum non habet, 869.4. ver. in qua re monendi ſumus. & 933.3
Minuere non licet quod ei toto adimere ſuo non eſt, 592.71. & 933.3
Minus ad non poſſe, quod ſolidum non aufertur, 983.24
Minus non poſſe, quod tollere nec in totum licet, 983. 89. & 101
Minus ei licere, cui quod maius eſt, permitti ſolet, 985.16
Declaratur, 985.102. & in ver. qualitatem.
Minus an liceat cui quod plus eſt permittitur ſcito, 592.89. & 973.36 verſ. ne abſurdum.
Minus ei in ſeparatis non denegari cui quod maius eſt non permittitur, 972.16
Minus, à maiori ad maius non recte negatiue argumentum duci, 938.40
Minus ad obligationem in dubio venire, 929.34. & in ver. interpretationem in dubio.
Minus facere dicitur qui nihil facit & minus ſoluere cenſetur qui nihil ſoluit, 673.2
Exemplis pluribus id confirmatur. 673.2
Miſerorum præſidium eſſe ad ſpecialem iuris opem adire, 922.3. & in ver ſpecialem proferre.
Miſſio in poſſeſſionem vitioſe per iudicem acta poſſeſſorem miſſum non facit, adeo ſpoliatus poſſeſſionem ſuam continuare poteſt, 749.9
Miſſio in poſſeſſionem ex l. ſi. C. de edicto Diui Adriani tollen. ad bona etiam feudalia pertinet: quod ipſum iuſtius explicatur, 580.8. & 13. & in ver. ſecundo reſponſionem.
Miſſionem ante in rem faciendam non eſſe quam facta inquiſitio ſit à quo res ipſa poſſideatur, 978.21
Mixtum in materia ſtricta non comprehenditur ſub diſpoſitione de caſibus ſimplicibus, actu: tunc ſit vt ad caſum mixtum ſtatutum non trahatur, quia tunc ſtrictè habetur, 684.5
Mixtum caſum ſub ſimplicibus in ſtatuto non contineri, 941.31 ver. qua ratione.
Mixtum quod continetur in cauſa ſimplici eſt ad caſum mixtum in odioſis non trahitur, 859.17. & 802.28 & 942.15. & 965.13
Mixtum caſum ad ſimplicem ex interpretatione non propere trahi, 942.14
Mixtum caſum ad ſimplicem in tertis necem nō pertinere, 941.31
Mixtum caſum non admitti cum niſi de ſimplici vno memoria non habetur, 942.15
Mixtum. ad caſum mixtum legata fideicommiſſa ve regulariter non pertinent: quibus vero caſibus ad caſum mixtum diſpoſitio trahitur contra proprietatem verborum ex benignitate id ſit, 677.8
Mixtum caſum ſecundum ſimplicem diffiniendum naturam eius magis participat, 963.14
Mixtum a potiori denominari, & diiudicari, 1000. 3. & in ver. potentius.
Mixtura. in mixtura perſona & rei diiudicanda vtriuſque & perſonæ & rei rationem habere oportet, 929.29. & 36 ver. idq; & ex Crota.
Mobilia perſonæ cohærere, neque ideo in loco eſſe videri in quo domus eorum eſt, 924.2. ver. mobilia plam.
Sed contra, 924.24. & 15
Mobilium vocabulo pecuniam cedere, 934.2. & in ver. pecuniam.
Modeſtia: rationibus, & Iureconſultorum celis, non verbis per acutis mendicis certandum, 1000. 378.
Modicam ob rem falſum non intelligi, 981.8. & in ver. falſum in re modica.
Modicam ſatis ei tranſactionē eſſe vt contractum diuerſa ſtare pars non cogatur, 949.20. & in ver. ſidem vel in minimo.
Modicam ſiue offenſionem eſſe vt pœnas quæ iubeat de quibus in l. ſi quis maior C. de tranſact. 949.21. & in ver. Perimus pœnas.
Modicum an magnum damnum cenſeatur à iudicis arbitrio conſiſtere, 945.16. & in verſicul. magnum.
Modicum, in re modica doli ſuſpicionem obeſſe, 953. 3. & in ver. dolo.
Modicum vitium ad actum inſolidum perimendum ratum eſſe, quoties in forma omittenda id contingit, 1000.32
Modificatio ad clauſulam reſtringenda cui adiecta eſt non autem referri vel repeti ab alia debet, 809.6 verſ. ſed enim ad clauſulam.
Modus dicitur vbicunq; poſt actum perfectum aut ius quaſitum impleri quid oportet etiam ſine verbo Conditionis quis vtitur, veluti ſub ea lege & conditione: alias conditio erit. 614.1
Modus: quod ſub modo debetur cautione ſeu ſatisdatione de modo implendo præſtita peti poteſt, 614.2
Modus diſpoſitionem reſtringit tam in vltimis voluntatibus quam in contractibus, 709.3
Modus probandi delictum grauior eſſe non debet pœna qua pro delicto imponeretur, 758.4. & in ver. tormenta ceſſat vbi. &c.
Modus ſi non impleatur contractus etiam nominati reſcindi ſolet, vbicunque modus ipſe cauſa finalis contractus fuit, 659.11. & in ver. Contractus etiam nominatus.
Modus procedendi voluntatem diſſentientis explicat, 731.2. & 831.11. & 862.11 & 956.17 verſic. itaq; ex modo. & in ver. voluntas diſſentientis.
Modus percutiendi cædis, vel non faciendæ animum indicat, 988.48. ver. quare ex modo percutiendi.
Modi non impleti cauſa tunc demum agi poteſt vt actus reuocetur ſi in mora implendi quis ſit, 609. 15.
Modi non impleti cauſa actus non reſcinditur vbicunque interpellatio de implendo non anteceſſit, 609.16
Modum circa imputationem in falcidiam à teſtatore præſcribi, quamuis falcidia prohibenda ei ius non ſit, 963.20. ver. tex. hic.
Modum certa non eſſe effectus dummodo idem interueniat, 708.19. & 733.22. & 976.19. & 708.19.
Modum omnem ſeu admitti vnde ius ſuum conſequi aut retinere quis valeat, 642.15. verſ. modum enim omnem.
Modum procedendi ad animum declarandum prodeſſe, 988.48. & in verb. animum ex procedendi modo.
Molendinum quod in libros cenſuales relatum nunquam fuit, neque pro eo vnum aliquod publicum impoſitum an poſtea ad ſimilitudinem aliorum bonorum pro quibus munera agnoſcuntur redigi poſſit, 773.1. & in verſ. collecta pro molendino.
Molendini delicti præſcriptionem non cedere quo minus reſtaurare id liceat, niſi ſi ædificat non aliud ob aliud & cuius quaſitum aqua ſit, 951.14 & in ver. præſcriptionem molendini.
Molendini inferioris dominus aquam carere ex molendino ſuperiore domino eius inuito non poteſt, 684.13
Molendina veniunt conceſſo caſtro, 701.46. ver. ſecundo fuerunt.
Molendinis in ſolo poſitis deinde deruto poſſeſſio facilius retinetur, quam cum, quod in flumine publico erat, adeo ſicuti ſolo, ſine molendinis retinetur, vt reponere id liceat, 997.32
Moleſtia illata dici non poteſt quæ effectum non habet neq; intereſt illata moleſtia non ſit an effectum illata & non habuerit, 681.2
Monacho agnationis cognationisq; iura non perire, 898.1. & 3. & 4. & 17. & in ver. agnationis cognationis que men.
Monachis canonici ſunt digniores, quia antiquius monachorum inſtitutum eſt, 902.1. ver. eadem ratio ſui.
Monaſterium loco fratris non ſuccedere. 898.4
Monaſterio non niſi in caſibus iure expreſſis filii vice habendum, 898.4
Monaſterio querelo inter ex monachi perſona dari, 898. 2 & 4 & 12. & 20
Moneta in bonitate moneta dii dicanda tempus in matrimonij ac ſoluta dotis inſpiciamus, 806
Moneta ſi librarum decem Aſtenſes quum promiſſi ſolegatum ſi de valore earum non dubitetur quanti eſſent cum debitum contractum : in monetis nouarum ſolutione : quanto pluris tamen antiqua erant vel in moneta antiqua. 887.1
Monetarum mutatio quibus noceat, 863.1. Moneta adulterina fabricator per bonorum ademptionem intendis pœnam patitur, 863.5 ver. ſed enim.
Monetarum materiam perfice in verſ. augmentum monetæ in ver. Aureat.
Monitio neceſſaria, vt pœna irrogetur ex fallo negatiue, 711.12
Mora aut culpa vltima ſpectanda ab eoque damnum ſequitur, 834.11. ver. iure plane vulgatiſſimo.
Mora ad id quod intereſt committendum neceſſaria, 837.17. & 893.1
Hoc amplius nec paciſci licet vt citra morā intereſſe debeatur. 787.3

Mora

Mora in committenda ... probatur an non ſit bona verumtamen ſuiſſe qui eam poſſeſſit pro modo pretio, 609.13
Mora in renovatione committenda non poteſt ante liquidationem. 609.10
Mora ex interpellatione ſolutione committitur ubi unquam reſpondet quis paratum ſe ... committitur, dummodo certus potius ſiat utrum ad faciendum compellatur ſi probationem ignorandi cauſam habeat. 609.11
Mora propter moram pro facto debetur, quod fieri debuit in odium moroſi ut alioquin mora fiunt proſit. 871.2
Mora quando remiſſa intelligatur. 609.12
Mora unum obeſſe alii non debet. 693.1
Mora ante commiſſionem in diſpoſitione legis ſine interpellatione aut monitione. 609.5
Mora ab eo committi non poteſt qui ad id faciendum obligatum non probatur in quo commiſſa mora dicitur. 609.6
Mora ante liquidationem ceſſat ubicumque incertum eſt quid fieri aut quatenus debeat mora cum excuſationem dubitatio iuſta praebet. 842.6
Mora ceſſat ubi nulla eſt poteſtas, 817.6. ver. ſed omnium ratio maior.
Mora citra interpellationem in facto alieni promiſſo non committitur. 957.9
Mora debitoris qui tali die in tali loco ſolvere promiſit non aliter committitur niſi ſi praeſentem fuiſſe in loco ipſo creditor doceat in quo ſolvere oportebat, quamvis in eodem loco debitorem ipſum fuiſſe non conſtet: itaque amplectatur etiam ſi procuratorem aut oblationem debitor in loco ſolutionis attulerit. 648.2
Mora dolus & delictum habetur, inde dicimus, ſimiles furem & moroſum eſſe. 709.9
Mora in dubio commiſſa non intelligitur. 609.9
Mora excuſationem cauſa iuſto litigandi tribuit quoniam per litis conteſtationem non conſummatur. 787.4. & 837.17
Mora. Propter moram & in fruſtratione defendendum pro facto eſtimatur, quod fieri debuit, ſed & tertio id obeſſe, 1000. 267. & in verb. factum.
Mora purgationem poſt temporis intervallum longum non admittit. 1000.6
Mora purgationis iuramentum obſtare, 1000.5. ver. id quidem in primis.
Mora tacita pariter atque expreſſa inſit. 912. 8. & in ver tacita mora.
Mora excuſationem iuſta dubitandi cauſa praebet. 609.11 ver idem hoc.
Hoc ampliatur iuſta etiam cauſa mora debitorem excuſat ut paulo infra ſcriptum eſt in ver. ſeptimo non cauſa iuſta modo, licet id ſimpliciter author non probet. 609.11
Mora reum excuſatio ubicumque dubitatur ad creditorem an abſolutionem faciendam ac cedere debitor, debeat, quamdiu de hoc certatur. 849.2
Mora excuſationem cauſa quanto vel conſtituti tribuat, ſi quidem dolo mora non careat. 848.3
Moram non cadere dato ſolutionis terminum docet. 912.2. Cumulatam. 912.9
Moram ad doli praeſumptionem attendi cum quod quis fatetur ceſſat aut moratur, 969.15. & in ver. dilationem datam ex dilatione
Moram irregularem minoris cauſa currere in administratorem qui ab ipſo ſuo eo egit & contra eum admittitur ampliatum eſt. 966.20. & 21
Moram ab eo probandam a quo obiicitur. 893.2
Moram tacitam pro termino lapſam contrahi. 912.7
Moram veram ab interpellatione ortam. 912.7
Moram purgare ubi conceditur, quod interſit praſtandum 1000.6. in ver. tam ubi mora.
Moram quis debitori non abſtulit, quod pecuniam debitam in ... ex pacto non ... niſi oſtendat ... creditore ... 1000.19. & 279 & in ver. culpa.
Mors magis expetat, qua ut gloriam ... 962.14. ver. ſed & mors tolerabilior.
Mores mali quae dicantur ſua morbus bonis conſequi ... quando quid dicatur. 670. 1
Moribus boni ... tradiuere. 934.7
Mors ad probandum quid ... 605.7. ver. ... & 913.2. & in ver. vivere.
Mors vicina ... obtinet, ideo fides maior habetur

ſit velint ſi filios ... & quandocumque deco ... ſint ſubſtitutio, verum ipſis non nata loanem habeat, 909.2. & 7. ver ſenteatum hoc ita commiſſa.
Mortis terrore teſtatorem perculſi qui proximus fato eſt. 956.10. ver. atque facilius & in ver. teſtatorem morte proximum.
Mortem pro iuramento eſſe, 1000. 27. ver. & quamquam & in verb. iuramenti vice. 1209
Moticorum e pendentia recolligendo diſſoluto. 914
Motus proprius expreſſionem ſpecialem deſiderat. 934.69
Motu proprio a principe factum benignum & veniens indulgentiam eſſe. 952 2. & in ver. adeoſum praeterito.
Motu proprio conceſſum aut dictum aliquid non praeſumatur, verum regium patet quod locum in primis habet ubi cautela conceſſio eſt. 715 52
Motum proprium extra praeſcriptos limites non egrede. 988 25 988.24
Motum proprium principis reſcripta ... praeſumit.
Motum proprium intelligi quoties per ſe geſta principi reſpondit. 951.6
Mulcta imponi ante ſententiam publicationis bonorum an ea ſi certe amplius debeat. 795.8
Mulier quibus teſtibus excluditur an & qui ab ea deſcendunt pariter excludantur, 663.3. verſ. ſecundo quoniam.
Mulier teſtimonii diſſectione in teſtamento non habet nec ſuos liberos. 739.1 ver. neque monet improbatio. & 739 0. ver. non obſtat.
Mulieris teſtimonium in cauſa criminali iure civili recipitur. 621.7. ver. quod mulieris teſtimonium.
Mulier teſtis non eſt omni exceptione maior. 621 40. ver. ... vero.
Mulieres facilius imponuntur quam maſcula ad amaturum, aeſtimant ſubornatur. 729.12
Mulier amore ex aequo natur. 719 11
Mulierum genus avariſſimum, ideo uxoria eorum donatio retrahitur, non amplius ne quidem ad maritum ... praeſumitur & corporis magis quam bonorum, videlicet mulier dicitur, 862.3
Mulieris conſilium & iudicium vanum ac mutabile. 983.126
Mulieribus & aſſectu in hunc non imponi quae mors conſiderata omniſ iuris, divini ſcilicet, naturalis, atque humano. 988. 14. ver. ... D. Theſaurus. & in verb. ...
Multo magis cauſa ſaltem eſt ut ... 6 ...
Mulieris ... profeſſa ...
Multa non praeſunt quae ... 948 5. & in ver. imperfectorum ...
Multiplicatio verborum & aliorum doloſe ... 617.48
Mutuus ſibi impoſitum acceptans ille ſe obſtrictum ... 613 21. verſ. ... textus.
Mutatio ſiculi ut facto eſt, ita probanda. 954.6
Mutatio voluntatis affectionis ab eo probanda a quo allegatur, qui dicit in mutare ... mutata ... voluntas a praeſumenti, 850.12 & 913.16
Mutationem proventus factam quoque verum mutata ... condicio, & affectus extinguitur, ob id ... praeſentem ſtatu ... oportet. 982. 29
Mutatione veterum vel perſonarum accidente, ipſum quoque ... 981.21. & videtur ...
Mutationem cauſa ... permutit. 1000.8 967.18
Mutationem ... 103.14.
Ampliato.923.24. & in ver. voluntatem mutatam.
Mutuum acceptum pro ...
Mutuum ...
Mutuum pecuniam ... 990.13

N.

NASCITURORUM voc. ... habet filiorum ... 184.17. & in verb. ...

exſtat. 616.2
Natura contradictio, 900.18
Natura contradictio. 913.2
Natura actus, qua actus ipſum natura deſiderat inſeſſe videntur, & pro expreſſo habetur quod naturae inerit, 811.7. & 965.18 & in ver. expreſſum dicitur.
Natura ut natura actus eſt ita cum conſummatum intelligitur. 9 5.17
Natura ſecundum omnium ſuam naſſe ſuo operari unumquodque debet, 828.5
Naturam actus aut verborum per taxationem non offendi, 948.7 & in ver. taxationem contra.
Natura. ut naturae perſonarum & rerum fert natura idem verbum accipi. 967.10 in verſ. varia verbum idem
Natura ſecundum naturam rei interpretatio habeant. verba etiam reſtringendo, ſignificationem eorum aſcendendo. 910.4 & 13.4
Natura ad naturam actus generalia verba reſtringimus, 5 9 10
Natura actus, ad actum in dubio praeſumitur quod actus natura habet, quin etiam ſi ſtatutum verba generalia admittat, ... natura non actus intelliguntur ... verba occupantur ob naturam actus conſiderandam, quae omnia locum habent iuramento accedente, 619.6
Natura. Ad ea verba naturalia eadem generaliter reſtringenda, quae ad naturam actus pertinent, 1000.318. & 331 & in verb. reſtrictionem.
Natura. Ad ſuam rem naturam facile revertitur, 1000. 365.
Ex exemplis non ſermonis declaratio. 1000.365
Natura. Cum ad naturam res ſua redit, locum regulam habet, rem, cuius alienatio prohibetur alienabilem fieri, 1000 490 & in verb. prohibitiones alienandi & in verb. ſemel.
Natura ex natura actus fere iuris generalem reſtringi. 964.39. & in ver. reſtrictionem.
Natura rei, ut dominium eventus non facere, 946.84 & in ver. dominium non praeſtare evictionem non praeſumi.
Natura actus quid dictum verbi ... intelligendum ut aliquid operetur locum habet ... dum naturam actus operantur 16. 14. & 828.8. & 923.12. & in ver operari ...
Naturam aliud ad ... transferendam prodeſſe quam ... 926.5. & in verb. ...
Naturam actus aliud pacto alterari, 924 2. & in ver. pacto.
Naturam contractus ſuper quo lata eſt ſententia interpretandam oſtendam, 936 2 . verſ. atque praenatura contractus.
Natura contractus ubi pactum refragatur ſimulationem ... 976 4. & in ver. ſimulationem ex pacto
Naturam iudicii & actionis propoſita ad ſententiam interpretationem verba ... oſtendendum. 936 20 & in ver ſententiam ...
Naturam rei ad mensuram ... declarandam ... 965.13 & ...
Naturam non pati ut ab ... fraungatur. 923 40
Natura conſentaneum quae teſtamentum in magis eſt, ... 949.31. & ...
Natura's fieri ad haereditatem ... 991 75
Naturalis cauſa potior eſt ... 880.1
Naturalis ... 972.38. & 945.9
Naturalis filius ... 913.1
Naturalis aliene ... 726.9
Naturalis mulier hoc ipſo ... 726.1. & in verſ. ...
Natura in feudi incapax ... 706.1 ...
Naturalem ... 966.1. & in ver. ...

G3 Natu-

I N D E X

*Naturalis obligatio iure gentium ante ciuile ius edi-
tum efficax ad manum regiam impetrandam erat, licet ei detractum quantum ad actionem poſt ciuile ius conditum fuerit poteſtate iuris retinendi, excipiendi, compenſandi, duntaxat naturali ipſi obligationi relicta. 747.33. verſ. tertio ſi vigorem.*

Naturalis ad excipiendū retinendumq; valet, 735.22

Naturalis obligatio iam nata ſi tolli à iure ciuili non poſſit, impediri tamen naſcentem ciuile poteſt. 733. 14. & 747.34. ver. quod tum ita ſit.

Naturalis obligatio ex teſtamento oritur etiam non ſolenni, 747.34. & 730.15. & 770.3

Naturalis obligatio ex relicto in teſtamento minus ſolemni oritur niſi lex ei reſiſtat, 735.12. & 13. verſ. neq; argumentum.

Naturalis obligatio ex voluntate vltima minus ſolemni oritur. 675.12. ver. qua enim ratione.

Naturalis cauſa accidentalis ſictaq; potior, 579.15. & 830.3.

Naturalis filius patri inteſtato ſobole legitima non interueniente in vncias duas hæres exiſtit ex teſtamento vero, ex aſſe hæres ſcribi ſi ſit naturalis potest, aut iuri huic ſuccedendi derogatum per canones legitur, 726.5

Naturalis cauſa. cauſa duplex interueniente ex naturali in dubio actum quid creditur. 606.18

Naturalem originem non aboleri, 942.16. & in ver. originem naturalem.

Naturalem poſſeſſionem ſpoliatus iure proprio recuperare non poteſt, niſi incontinenti id fiat, 770.3

Naturalem rationem ſolam ſatis efficacem videri, 926.7. & in ver. naturalis.

Naturalem rationem in iure ciuili hæreticum à principe corrumpi, 945.10 & in verſic. ciuile ius. principem iuris ciuilis.

Naturalia actus dicuntur quæ in actu ipſo per legem inſunt etiam ſi verbum factum de eis nō ſit, 612.9

Naturalem cauſam humana potiorem. 949.6

Naturali iure prohibitum factum cui noxium alienum eſſe, 945.2. ver. atq; ſi etiam hanc propter. & in ver. a ſuo facto. Alij alteritis incommodum.

Naturali iure quod iniquum priuilegium eſt non admitti, 945.9. & in verſic. priuilegium abiiciendum.

Naturali iuri à principe non derogari, 945. 6. & in ver. principem iuri naturali.

Naturalem obligationem ex pacto non oriri cui lex reſiſtit, 912.13. & in verſ. reſiſtentium legis.

Naturalem obligationem in debito ciuiliter repetendo ob, are, 912.13. ver. naturale igitur.

Naturalem ob cauſam actum in dubio rem præſumi, 1000.114. & 124.

Et declaratur, 1000.128

Sed plenius vide, 1000.435

Naturales liberi ab hæreditate parentum ideo ſubmouentur, licet ipſi non delinquerint, vt à coitu reprobato parentes abſtineant, 997.20

Naturales filij ex conſuetudine apud Gallos recepta nobilitatem generis retinent, 6.6.15. verſic. ſimili modo.

Naturalium incapacitas. Prohibitio ne filius naturalibus pro arbitrio detur ad alios quam aſcendentes non . corrigitur, 726.6

Naturalium liberis ex nuptiis iuſtis quæſitis non pluſquam naturalibus ipſis relicta dari ſobole legitima non ſuperſtite, 977.9

Et in nepote legitimo ex naturali ampliatur, 977.9

Neceſſarium *actum ad ſtatutum non pertinere quo conſenſus aliquorum in contractu exquiri multoties ſolet, 916.2. & in verſic. conſenſum propinquorum.*

Neceſſariam impenſam videri quæ ad refectionem ſpectat, 919.7. ver. neceſſarij plane.

Neceſſariam impenſam dici in qua perpetua rei vtilitas verſatur, 919.7. verſi. neceſſaria item erogatio.

Neceſſariam ob cauſam factum quid præſumitur, 935.7. & 717.15

Neceſſariam cauſam ita intelligi, ſi initio ipſo neceſſitas ſubeſt. Aut ex atque cauſa neceſſitatis voluntas tribuit, 1000.54

Neceſſariam ob cauſam, actum in dubio rem præſumi, 1000.114. & 124. Et declaratur. 1000.128

Neceſſariam ſatiſdationem non aliam æſtimari, niſi quæ per legem immediate citra vllum hominis conſenſum, factum ve præſtatur, 1000.42

Neceſſarius. *Ob cauſam neceſſariam non voluntariam actum in dubio aliquid iudicatur, 994.10. verſ. ſiue plane dubia.*

Neceſſario *fieri compromiſſum an dicatur, cuius faciendi neceſſitas ſtatuto imponitur, quamuis ex actu ſe compromittere quis non exprimat, 1000. 386. & in verb. coacte.*

Neceſſarium *debitum nullum non dicitur, poſtquam conſtatum eſt.* 1000.45

Neceſſarium non dici quod à cauſa originem voluntaria ducit, quamuis neceſſitas poſtea interuenit. ſcitiſſime, 1000.44. & 95

Sed nominatim magis, 1000.386. ver. ratione & alia & in ver. voluntarium.

Neceſſarium. Ob alienationem neceſſariam laudimium non deberi, 1000. 192. & in verbo, laudimium.

Neceſſitas. *Abſurdum enim videri, vt ei ſuccurratur, qui ex culpa ſua delatus in eam eſt, 1000. 28. & 39. & plurib. ſeq. & 1000. 102. & in verb. culpa.*

Neceſſitas. Ad caſum trahi ſtatutum conuenit, in quo maior prouidendi neceſſitas vertitur, 1000. 190.

Neceſſitas. Decretum, quod ob cauſas neceſſarias fundi permiſſa alienatio eſt ad neceſſitates pertinere, quæ initio contingunt: non etiam ad debita ſoluendum, in quibus faciendis neceſſitatis conditio vlla non fuit, 1000 32. cumulatiſſime 1000.52. & omnino 1000. 386. ver. ratione & alia.

Neceſſitas ea demum indicatur, quam euitare non licet, 1000.27

Neceſſitas euidens oportet vt ſit, vbicunq; niſi ob neceſſitatem fieri quid nequit, 1000.46

Neceſſitas in caſu magis neceſſario prouiſum in dubio intelligitur, 995.25

Neceſſitas, quæ ex facto pendet ab eo probanda, qui eā ſubmittitur, aut eam dicit, 1000.116. & plurib. ſequen.

Neceſſitas triplex, fatalis, naturalis, & voluntaria, 1000.94

Neceſſitas vna primaria, altera ſecundaria, 1000, 155.

Neceſſitatem non videri, quæ excludi poterat, 1000. 386. ver. ratione & alia, & 1000.27.

Neceſſitatis cauſa permiſſum ad limites neceſſitatis reſtringendum, 1000.194. & 154

Neceſſitatis interpretatio. Quoties ob neceſſitates ſunt alienandi facultas datur, 1000.93

Neceſſitatis ratio non habetur, quæ à facto mere voluntario oritur, 1000.5

Non ineleganter id percipitur. 1000. 28. & 39. & num plurib. ſequen. & 1000.8. ver. inepte quoq;.

Neceſſitatis rationem non haberi, in quam culpa quis ſua inciderit, 1000 44. & 81. & 87. & ſequ. & 1000.28 & 29. & 102

Neceſſitas. Ad eā in dubio trahendam ſcripturam in qua maior prouidendi neceſſitas, 976.31. & in ver. interpretationem ita.

Neceſſitas euidens exquiritur vbicunq; niſi ex cauſa neceſſitatis fieri quis non poteſt. 602.26

Neceſſitatem cauſari princeps non licet quam tollere ipſe poteſt, munerum collationes iniungendo, 602. 27.

Neceſſitatis cauſa permiſſum, ad limites eius reſtringendum, 917.10. & in ver. ſpurij alimenta.

Neceſſitatis euidentis cauſa contra ius commune ab inferiore ſtatui, 973.44. & in verſ. cauſa euidens. Dominus loc contra inferiorem. Ius commune.

Neceſſitatis ad eum caſum teſtatoris diſpoſitionem referendam in quo conſulendi neceſſitas vertitur atq; vbi maior in vno quam altero neceſſitas, ratio maioris ſemper neceſſitatis trahenda. 970 3. & in verſic. interpretationem ita habendam vt ad caſum, &c.

Neceſſitatis triplex diſtinctio ſcitiſſime explanatur, 1000.1

Neceſſitatum initio ipſo exempla non infrequentia, 1000.53

Neceſſitatum limites egredi non licere, vbicunque vſis ob cauſam neceſſariam alienare non conceditur, 1000.52

Negare *ſtatim debitum ex eo non licet quod plus petatur quam debeatur. quod dubitatione omni caret. quotieſcunque partem rei petitæ acceptturum ſe actor aſſerit, tunc enim niſi partem debitam reus offerat, in mora conſtituatur & in expenſis condemnatur,* 845.15

Negatiua *datam pecuniam non eſſe quam acceptiſſe ſua quiſpiam confeſſione conuincitur qua ratione doceatur,* 557.8

Negatiua ſuſpectum teſtem arguit, 554.6. & 699.13

Negatiua quodque onera non ſoluit ex librorum inſpectione declaratur, 905.6 (10

Negatiua ab alterum locione probatur, 866.3. & 954

Negatiua diſpoſitio ſi falſa in vno aut tantulo ſit falſa ex toto redditur, 809.4. verſicul. ſexto ſuper proteſtationem.

Negatiua verba reſtitutionem non patiuntur quam affirmatiua admittant ob id actum primum [illegible] ſtringi ob verba negatiua non poſſunt quod [illegible] in affirmatiuis eſt, 8[illegible]

Negatiua indefinite ſimpliciterve prolata vniuer[illegible] proprie æquipollet, quod ſecus in affirmat[illegible] qua vniuerſalis vitem propoſ non ſuſtinet, [illegible] verſ. quamo potens, conſ.

Negatiua ex qua fundamentum opponentis [illegible] probationem ab ea deſiderat, [illegible]

Negatiuam modum alium niſi ex [illegible] ſtentando vidua non eſſe ab ea pro[illegible]

Negatiua probatio impoſſibilis per[illegible], 867.1

Negatiua probationem impoſſibilem à [illegible] temporis coarctatio abeſt, [illegible]

Negatiua iuris præſcriptionem duo poſcere, [illegible] in ver. præſcriptio duo,

Negatiua, quod quis onere non ſa'uerit ab eo [illegible] non debet, qui immunitate ſeu libertate [illegible] verum ab eo à quo libertas ipſa impugnatur. 90[illegible]

Negatiuo probatio, numeratum pecuniam non eſſe, quomodo fiat, 1000.2[illegible]

Negatiua latius negat, quam affirmatiua affirmet, 996.1. ver. id quidem maxime.

Negatiua affirmatiuam cedere, 985. 73. & in ver. permiſſione prohibitionem.

Negatiuam bona plura allodialia non eſſe in regiſtro probari, ex quo deſcripta niſi aliquo nō ſunt, 1000 62.

Negatorio *actio ei datur in cuius fundum iura illa ſeruitutis non interueniente quid commouiſſe, 906.3.*

Negatoria *aut officium iudicis confœderato aut adhærenti competit qui vltra pacta grauatur, 681. 7. verſ. ex Bal.*

Neglectus *caſus dicitur cuius expreſſio facta non eſt, cum res nō exigua eſſet & ſic expreſſione digna, 792.3.*

Negligens *creditur qui illico vbi potuit actum non peregit, 573.7. ver. negligens enim, & 754. 6. & 606.19. ver. eo ipſo enim.*

Negligentia *expectantis nō aſſignatur primum vacaturum non acceptauit, ſi primi vocationem cognitionem habuit,* 573.12.

Negligentia probanda, quippe non præſumitur. 703.5

Negligentem hoc ipſo conuincitur quod non ſit quod fieri conſueſſum oportet, 704.4

Negligentia ex eo probatur quod ſtatuit quæ facere non fecit, 573. 7. ver. negligens enim, & 606. 16. verſic. at ipſo enim.

Negligentia in vno admiſſa trahi ad alia non debet, 680.13. ver. iam ſi negligens.

Negligentia non præſumitur, 990.70

Negligentiam in delicto coercendo ad participationem eius trahi, 988.13. & in verb. complicem conſentire delicto.

Negligentiam non præſumi, 930.9.

Id præcipue in eo obtinere ſcribitur quod ad commodum aut incommodum cuius non leue pertinet, 979. 9. & in ver. diligentiam. & 930.9

Negligentia in adminiſtratoribus maxime non præſumi à quibus iuſiurandum datur, 630.10. & ſeq. & in ver. iuramenti ratione.

Negligentiam vnius malo alij eſſe iniquum, 952.15. & in ver. alij.

Negligentiam vniuerſitatis ad ius parti minori tribuendum valere. 916.13. & in verſic. minori vniuerſitatis parte.

Negociorum *geſtorum actio neceſſitate & vtilitate remota non datur,* 684.14

Negotiorum geſtorum actio ei dari non ſolet qui gerentis ipſius contemplatione impenſam principaliter fecit, quamuis alii in conſequentiam impenſa ipſa profit, 684.15

Negotiorum geſtorum actio contra eum, ei lato datur cuius nomine geſtum negotium non eſt ſi ad eum negotium pertinet, 756.5

Nepotem *filii vocabulo non contineri mentione vtriuſq; habita,* 964.26

Nepotes filiorum vocabulo non contineri vbicunque de filiis certis mentio ſit, 964. 21. ver. ratio eadem facit, 964.25

Neptum *conditio melior quam filiarum eſſe non debet,* 725.3

Neutrum *improuidentia. 934. 5. verſicul. inde perperam.*

Nihil

Digitized by Google

INDEX

Nihil dicitur quod nullum eſt, & nihil facere intelligitur qui inutiliter quid agit, 952.12
Nihil dicitur niſi conditionem ſignificat eam in lege quam in vltimo volumine & contra libros.
Nobilis aſtimandus cuius patrimonium eſt praerogatiua aliqua praeditum. 952.2.
Nobilis aſtimandus, qui pro nobili in loco habetur, 755.3.& 616.29.
Nobilis magis quis dicatur, 755.2
Nobiliores genere ratione pars à caeteris interuenientes praeferri ſolet. 982.1
Nobilitas eo maior, quo antiquior, rami ſtirpis amplectatur, vt locum etiam habeat, licet maior gradu aliquo ſit, qui poſterior ad dignitatem peruenit, 982.1
Nobilitas ex perſona matris an aſtimari poſſit, 982.5
Nobilitas maior exiſtimatur propter diuitias antiquorum, 982.37
Nobilitas, ad nobilitatem inducendam loci conſuetudo ſpectatur, ideo nobiles habentur etiam quibus feudum non eſt ſi loci conſuetudo id admittat, 755.1
Nobilitas inducitur ex populi aſtimatione, 755.3. & 616.20.& 952.1.& in verſ. populi aſtimo.
Nobilitas ex matre non deducitur ſtatuto conſuetudineue contraria non obſtante, 829.1.
Declaratur, ver. ſecundo reſpondetur, 829.6
Nobilitas maior iudicatur qua ex propria virtute quam qua à natalibus deſcendit, 855.1. verſ. atque ſi inter doctorem
Nobilitatem ex diuitiis magnis confirmari, 952.1. verſ. patrimonij item, & in ver. diuitias.
Nobilitatem temporis puncto non contingere, 952.6
Nobilitatem à feudo oriri, 952.4. & in ver. feudo.
Quid in feudo nouo, 952.5.& 755.2
In quam ſententiam commodo Papa accedit, natiuo, 585.755.2
Nocte praeterquam in caſu neceſſario inſtrumenta conſcribenda non eſſe. Bal. mones, 862.1
Nolle dicitur qui cum facere poſſit vt aliquid fiat illud non facit, 751.16. ver. & circumſacere poſſit.
Nolle non dicitur ex facto aut culpa cuius ſit quominus quid fiat, 609.14.
Nolle non dicitur, qui facto ſuo impeditus exequi aliquid non poteſt, 994.44
Nomen obſtitit effectu etiam ademta, 556.3
Nomen debitoris creditori ita exigit ſi ſoluendo debitor principalis non eſt absq; & condemnationem debitoris neceſſariam eſſe aſſcribitur, 704.1
Declaratur, 704.16
Nomen ad id non cadere ad quod effectus non competit, 924.13.& in ver. affectu amoro.
Nomen deſinere effectu ipſo extincto, 952.9
Nominis legatum à quo incinere ſumptu ſeruetur, 577.1. 934.1.
Nominis debitoris materia in verſu actio perſicitur,
Nominis proprii expreſſione conceſſionem perſonalem exiſtimari, 929.7 & in ver. perſonalem.
Nominis proprij expreſſione limitationis taxatiuisq; vim obtinere, 964.22
Nominis venditorem verum nomen ipſum nomen eius ex actu facile praeſtare debere, 979.4. & in ver. venditor nomin quid praeſtet.
Nominis boni cura habenda, quod diuturnius futurum theſauris multis, magnisque ſit, 982.14. verſi. inde ſcriptum.
Nomine aliquando conceditur quod proprio denegatur, 715.43
Nomine legata vtilis actio legatarium perſe, directa per ceſſionem legatarium ſequitur, 577.9
Nomine legato actiones vtiles iure ipſo in legatarium ſequuntur, 587.2
Nomine dignitatis actum vel a gerente quo etatis memoria habetur, 976.21.& in ver. dignitatis.
Nomine nihil intereſſe quis quid per ſe vel alium procurat nomine ſuo faciat, 955.7.& 963.4
Nomine ſuo in dubio quis contrahere intelligitur, 834.5 ver. ſed quomodo.
Nomine ſuo non alieno iure dubia poſſediſſe quem praeſumi, 972.9.& in ver. propria.
Nomine propria promiſſio ab eo facta qui negocium alienum gerit quid operetur, 785.3
Nomina debitorum loco non circumſcribi, 934.1. & 11.& 12.& in ver. actiones.
Nominat in exprimi aliquid dicitur, quoties id illud aliunde certo ſciri poteſt & ſi odioſa materia verſetur, 657.1
Nominatim, quamuis nominatim quid exprimi lex velit ad formam id non pertinere, 958. 24. & in ver. forma voce.
Nominatim quid verba vniuerſalibus exprimi, 987.42. verſ. ad quam ſententiam.
Nominatio ad filiationem probandam an valeat, 958.17.
Nominatio ad matrimonium probandum non valet, 601.4
Nominationem filiationem non perinde vt verbum docere, 958.36. ver. atq; in ſpecie & in ver. filiationem tractatum.
Nominationem propter ſe principaliter factam ad ius ſanguinis probandum valere, 950.6. & in verſicula enunciatiua verba, fraternitatem propinquitatem.
Nominationem cum contractu ad plenam commendationis probationem conferre, 950.7
Nominationem incidenter factam ad quaſi ſanguinis probationem valere, 950.7.& ſeq.& in verſic. quaſi poſſeſſionem
Non enim vnica ſunt qualitates, 745.22
Nonnunquam dictiohas idem ac interdum ſignificat & regulam in contrarium eſſe innuit, 751.7
Nota ſpecialis digna videri quae in maioribus ſunt, 795.2.& in ver ſpecialis nota.
Notarius abſentis nomine recte ſtipulatur ſi ſtipulationem agnoſcat pro quo interpoſita eſt, 805.3. & ſeq.
Notarius ab vno ex contrahentibus tantum vtiliter non rogatus, 939.3
Notarius cum notario iuris praeſumptio facit, 857.8. verſic. Quid hic dicendum. & 919.2.
Notarius de eo rogatus creditur vt clauſulas omnes teſtamento adiiciat quaecunq; ad mentem teſtatoris confirmandam pertinent, 716.6
Notarius falſum committit qui memorem ſe non eſſe fadicit rogatus an non fuerit ſi antequam eius nomen ſit quamuis inſtrumentum à ſe receptum omnino ipſe non neget, verſ hoc amplius falſum admittitur, 864.9
Notarius abbreuiaturas ſine vllo iudicis mandato extendere poteſt cum mentis conuentionisq; ſuae ignarus non ſit, 612.1
Notarius humilis aut deplorata vita ſuſpicione non caret, 862.6. ver. ſuo idem probandum.
Notarius inſtrumenta ne in ſolo alieno conſcribat, 918.1.& in ver. territorio alieno.
Notarius peritus creditur non imperitus, 725.7
Notarius iter dictionem & caetera id adiicere poteſt quod peritus iuris ſapiente eſt, clauſula ad dictamen ſapientis interpoſita: vnde quod denegatum ſapiente relegente adiecta notarius ex dictione & caetera non poteſt, 612.8
Notarius niſi vtraq; parte volente nec illud inſtrumenta adiit quod ad declarationem actus pertinet, 935.2. ver. notarius plane.
Notarius ſcripturam circumciſam ſeu cateratam extendere poteſt circa ſubſtantialia non accidentalia, 611.2.& 6. ver. 6. inſpecie.
De quo vide etiam quod ſcriptum eſt, 611.10
Declaratur circa quae extenſio fieri poſſit, 612.10. & 12. ver non obſtat.
Notarij declaratio ſtandum eſt cum abbreuiatam ſcripturam extendit cum ab animo eius reſpondeat, niſi in ſcriptam aliquid ab eo ſit, quod verſimile non ſit vel quod partes voluiſſe eius ne credat. 612. 1. verſic. neque dicatur.
Declaratur 612.10. ver. neq; Soc. dictum.
Notarij error partibus nocere non debet à quo ſcriptum id non eſt de quo rogatus fuit ſi de eo conſtare teſtibus poſſit, 630.1
Notarij & ſenectute eadem eſt poteſtas, 715.16
Notarij & teſtium occultatio dolo non caret velut ſi is qui ſuaſionibus vtitur, vt ipſe vel alius haeres inſtituatur, notarium & teſtes occultos habet, 670.5
Notarij fidei habenda potior quoties ſimiliter agit vt ſi aliter à ſe dictum teſtis aſſerat quam ſcripſerit notarius, ſi de facto tractetur notarij fides habenda erit, 865.2
Notarij fides mala dubiam inſtrumenti fidem reddit, 827.3. & in verſic. fama mala producentis in verſ. falſitas vaſtimentis praeſumitur.
Notarij diminuta exiſtimatio licet ſola ad fidem inſtrumentis abrogandam non ſufficiat ſuſpicionem tamen aliquam inducit, 862.6
Notarij officium ad factum ita ſimpliciter ſcribere vti narratum eſt, neque ad eum interpretandi facultas pertinet niſi ſi per rogantes ipſos declaratio ad genus fiat, 612.12
Notarij ſcriptura ſine teſtibus fides non habetur, 636. 12. ver. nec ſcriptura.
Notarius ſtipulatio pro agnatu an requiratur, vt ſic feudum acquiri poſſit quando clarum non ſolummodo vim feudi antiqui conceſſio habeat, verſic. reſpondetur, 664.7.& 824.
Notarij ſtipulatio pro expreſſa habetur dictione & caetera interpoſita, 850.3
Notarij ſtipulatione an ius irreuocabiliter acquiratur antequam ratum is habeat pro quo ſtipulatus notarius dicitur, 624.12
Notarij ſtipulationem ad ius plenum abſentis acquirendum prodeſſe, 925.1. & in verſicul. ſtipulationem notarij.
Notario an credatur per conſiliarios ab eo expreſſos conſilium totum repraeſentari, 771.6. & in verſ. aſſertione notarij.
Notario credendum quis ſigillum appoſitum ſuiſſe aſſerit, 701.3
Notario licet potius credatur quam teſti vni, attamen vbi teſtes plures notario contradicunt teſtib. ipſis magis credendum, 863.5
Notario non creditur quod inuentus de inſtrumento aliquo ſit niſi aliter productio eius fiat, 636.12
Notario an teſtibus an cognitos eſſe contrahentes oporteat, 827.3
Notario teſtis fidem maiorem habendam, 924.4. & in ver. qualitatem perſonae teſtis fide in perſona.
Notarium doli non accuſari vbicunq; doli aut fraudis cauſa verſimilis vlla non cadit, 947.17
Notarium errore iuris potius quam dolo peccaſſe videri, 947.14 & 17.& in verſ. errore iuris notarius.
Notarium mulctandum à quo perditū protocollum eſt, 947.7.& in verſ. amiſſionem impunitam.
Notarij verba propter vt ſignificatio eorum ſerit accipienda, 950.4
Notorium dicitur quod publice in conuentu aut congregatione vniuerſitatis fit, 825.2. verſi. ex qua re ſcientia.
Notorium, ad notorij probationem ſcripturam non exegi licet diſpenſationis ſpecies ex certa principis ſcientia incurrat, 958.17. & 18. & in verſ. ſcientiam principis ſcripturam.
Notorium illud dicitur de quo inſtrumentum conſtat, 793.17.& 822.4 & 691.2 & 846.15. & 801. 14.& 900.42.& 956.7.
Notorium ius per ſententiam ſit adeo poſſeſſorio recuperando obſtat, 745.36
Notorium per ſententiam inducitur quo in rem iudicatam tranſit, 819.4. & in verſi. ſententia quae in rem iudicatam.
Notorium habetur quod in iudicijs ſit quoties frequentes actum ſunt, 845.2
Notorium inducitur ex priuilegio 841.4. verſi. quid dicendum hic erit.
Notorium quid dicitur per confeſſionem vel inſtrumentum, 801.14.& 958.18.
Notorium regula iuris facit, 691.4.
Notorium dicitur quod ex actis apparet, 993.39
Notorium. Sed, quod dicitur in notorijs iuris ordinem minime deſiderari, ſic intelligendum, vt vaſallo delinquente feudum recte alij detur, non vt poſſeſſione vaſallus ſpoliari ante poſſit, quam ſubſecuta citatio, cauſaeque cognitio ſit, 993.26
Notorium. In notoriis poſſeſſionem auferre parte non citata princeps poteſt, cum in facto notorio ſuperflua ſit declaratoria ſententia 993.4
Sunt declaratoria in notorijs ſuperflua, 993.4. verſ. in facto etiam notorio.
Declaratur 993.26 verſ. non obſtat.
Notoria & manifeſta ea proprie videntur, quae in iudicio fiunt propter hominum multitudinem, qui conuenire ad eadem ſolent, quoties frequentes actus ipſi interueniunt, 997.9. ver. quartali in huius.
Notorius ex officio per iudicem ſuppleri, 983.10.& vide in verbo iudicem ex officio de conſuetudine notoria
Notoria probationem non deſiderant 993.17.
Declaratur id procedere in notorijs factis permanentibus, alias vero probatio requiritur citata parte iuris ordine ſeruato, 993.17.
Notoriam conſuetudinem allegare ſatis eſt 983.10.
Notoriam rem confeſſio facit, 1000. 224. & in verb. confeſſione.
Notoriam rem inter partes ipſas inſtrumentum facit, 795.17.
Noua res non dicitur ex declaratione, 753.2. & in ver declaratione noua quicquam.
Nouam rem ex qualitatibus fieri quae ad formam adiecta vnt materiam ſunt, 910.3. & ſeq. & in verſ. feudum nouum.
Nouatio conuentionis per poſteriorem non inducitur quo partibus prouidet, 594.2

Noua-

Naturalis obligatio ... rum efficax ... licet ... adiectio ... notiens ... eſt, 594.
... ſcuntur inde ... ſancta nouerın ... inigna venenum,
... 556. 12. ver. Adſum-
... uos facio ampliandi cau- ... & in verſicul feudum ob ... m
... od nunquam fuit. 796. 7
... inſtantia reperiu iuramento non ... fit. 930. 4. ver. aque
Nouum ... reperium inſtrumentum eſſe in ſpecie declarandi quo nam modo id contigerit, 932. 2. & in ver. declarationem in ſpecie inuentum
Nouum quod feudum e'it antiquis effectum ex clauſula incipere iure antiquo feudi, 926. 1
Ampliatur, 926. 5 & in ver. feudi antiqui.
Nouam, quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio ver. & ſtudiæ 1, 680. 15
Nouum quid ex additione aut detractione fieri, 920. 3. & ſeq.
Nouum feudum quod dicatur, 1000. 49. & in verb. feudum nouum quod dicitur.
Nudi nomen rationem ... habere, 985. 20
Noui feudi alienationem difficiliorem quàm antiqui videri, 1000. 76
Noui aliquid inductum ex eo non intelligitur, quod exequendi gratia fit, 666. 5
Nudum ſine effectu nomen pro nihilo habendum, 899. 5. & in ver. effectu nomen vacuum
Nulla executio quæ obligatione inualida vel præcepto nullo innititur, 657. 15. ver. eadem ratione
Nulla dicitur ſententia in qua iuris ordo omiſſus à iudice eſt ver. ſecunda nullitatis cauſa. & in ver. ſententiam nullam quo, 657. 10
Nulla ſententia æſtimatur quæ fundamento inualido hæret, 592. 17
Nulla ſententia fit adeo relata quæ producta ex actis non ſunt. 592. 26
Nulla ſententia à contrarietate efficitur. 1000. 26. & in verb. contrarietate.
Nullam ſententiā e fundamento vitioſo fieri 1000. 403. ver. inde etiam fit.
Nullam ſententiam ex proceſſu nullo fieri. 1000. 403
Nullam ſententiam ob contradictionem fieri, 987. 54
Ampliatur 987. 54. & in verb. contrarietate.
Nullam ſententiam ex cauſa falſa fieri. 918, 25 & in ver. cauſa falſa, falſam cauſam
Nullam ſententiam videri qua fundamento infirmo nititur, 969. 24. & 23
Nullam ſententiam probationum defectu ſuper inanitate fieri, 941 26. & in ver. contumaciam ſolam probationes ad ſententiam
Nullitas ſententia banni in abſentem lata inde arguitur, quod cauſam non habet, 941. 24. & in ver. bannī ſententiam nullam
Nullitas ſententiæ ex contrarietate oritur, 577. 3
Nullitas ſententiæ ad perplexitatem & repugnantiam eius etiam opponitur, cum nullitas omnis ſublata per ſtatutum eſt, 940. 3
Nullitas opponi a pellatione etiam perempta poteſt, & in ver. appellatione perempta, 657. 54
Nullitas ſententiæ intra annos 30. opponi poteſt, 622. 1 ver. æque annos
Nullitas actus intra quod tempus opponi debeat, 646. 11
Nullitas allegari non poteſt quotiens de facto inter ſuperiores quid admittitur, perinde enim eſt ac ſi introd ... inuerſit, 869. 3
Nullitas ab eo dumtaxat opponitur cuius gratia inducta eſt, 826. 1
Nullitas exceptionum peremptionem cedit, 592. 79
Nullitas maior ... inuenitur quæ à defectu poteſtatis aut iuriſdictionis pendet. Ideo opponi ſemper poteſt quamuis nullitas omnis ſublata ſtatuto ſit, id ... locum tunc etiam habet cum verbis præciſis nullitas tollitur, & nullitur actus ex defectu poteſtatis fit iure ipſo parte etiam non opponente. 847. ... & 874. 5. ver. Idq; locum vſq; adeo habet, 801. 2. ver. hoc Amplius
Nullitas ... ſtatuto vel lege aliqua tollatur poteſtatis tamen defectus nunquam ſublatus cenſetur, 871. 27
Nullitas omnium grauiſſima quæ à defectu iuriſdictionis deſcendit cum tolli non poſſit, 651. 8
Nullitas maxima illa eſt quæ ex omiſſione cognitionis cauſa naſcitur, 657. 10
Nullitas ſtatuti non opponitur, quotiens de facto obſeruatur, 990. 21
Nullitatis amotionem per legem, aut ſtatutum factam ad eum non pertinere quem contradictio facit. 987. 54. ver. innuſaq; vſq; adeo.
Nullitatis & prohibitionem, & remotionem ad ea non trahi, quæ à contractitate deſcendit, 1000. 26
Nullitatis exceptionem à Principe tolli. 1000. 258. & in verb. Princeps.
Nullitatis ſine pecunia contentum ſtercoris diſceptationis par, 952. 3
Nullitatem actus à tertio opponi, 1000. 141
Nullitatem, & appellationem vti contrarium coniunctim non cumulari, 987. 23
Nullitatem non obijci contra eum gratia cuius introducta eſt, ſi vtilem ipſi eſſe actum velit, 1000. 43. & 61.
Nullitate omni ſublata remota illa non creditur quæ ab inhabili perſona deſcendit, quod etiam obſeruatur vbi pacto nullitati ſeu vitio renunciatur, 715. 13
Nulliter aut inutiliter actum pro non facto haberi, 947. 30. & in ver nullum & nihil.
Nullum actum fieri magis eſſe quam vt contra diſponentis mentem quid ſequatur, 962. 5. ver. imo etiam tolerabilius, & in ver. operari validitatis.
Nullum bannum effectu omni vacuum. 941. 17
Nullum & reſcindibile æquiparari cenſeri, 941. 27. & in ver. reſcindibile, reuocabile.
Nullum & nihil æquiparantur, 947. 30. & 553. 6. & 592. 12.
Ideo nihil facere dicitur qui nulliter quid agit, 680. 2. ver. & in vniuerſum, & 853. 3.
Nullum dicitur quicquid ex reſcripto reuocato actum eſt, 705. 8. ver. vnde fit.
Nullum dicitur quod contra formam teſtamenti fit, perinde ac ſi contra formam legis actum eſſet, 879. 6
Nullum dicitur quod parte inaudita fit. 755. 9
Nullum. Interpretationem ita faciendam ne actus nullus fiat crudelemq; interpretationem exiſtimari per quam actus non valet, 976. 5. verſiculo etiam vero & in ver. validitas.
Nullum iudicium eſſe initium cui executio præbet, 978. 12. & in ver. executio.
Nullum quod eſt nocere non poteſt, 791. 6
Nullum teſtamentum ... dicit qui ab inteſtato excluditur, 850. 16.
Nullum quod eſt ad effectum quemquam non prodeſt, 553. 6
Nullum ab initio quando ex poſt facto conualeſcat, 812. 13
Nullum. De alienatione ... laudemium non inferri. 1000. 291. & in verb. laudemium.
Nullum Decretum nullum quod eſt à probationib. nouum robur noncapere. 1000. 156.
Ampliatur 1000. 157. & in verb. decretum ſuperuenientibus.
Nullum, & inutile æquiparantur, quod plurib. exornatur, 993. 37
Nullum. Impoſſibilis actus indicatur, qui vitio laborat. 1000. 230. & in verb. impoſſibile.
Nullum. Initium dolo contractum bonæ fides pro eo haberi, vt ſi factus non ſit. 1000 201. & in verb. dolus.
Nullum factum quod eſt, perinde æſtimatur, vt ſi factum omnino non ſit. Ita tur idem non ens atq; eius eſt, quod robore deficit 1000. 229. vbi textibus id non paucis declaratur, & quod ſcriptum eſt, 1000. 256. & 1000. 140
Nullum fieri, quod contra quam lege prohibitum, aut ſtatuto eſt, attentatur. 958. 12. ibiq; ampliatio, & in ver. prohibitionem de ac.
Nullum gradum videri, qui non admittitur, 985. 50. & in ver. extare paria.
Nullum non ſumpto, 1000. 241
Nullum. Nam ex actibus vicinſis conſuetudo introducatur. 100. 483
Nullum. Pro nullo habetur, quod vſu non recipatur, 993. 16
Numerata pecunia non dicitur quæ illico reſtituitur, 525. 6
Numeratio à decreto Ducali exquiſita ad pretium non pertinet, quod in ſolido venditori emptor dinumerat. Verum ad dotem donationem propter nuptias, & debita alia neceſſaria, nomine quorum vendendi facultas decreto datur. 1000. 188
Plenius. 1000. 401
Numerationis pecuniæ in feudo per decretu alienando fidem faciendum etiamſi numerationem decretum non quæreret. 1000. 189
Numerationem aliud atq; confeſſionem de pecunia numerata, aut recepta eſſe, atque ideo in materia ſuſpecta, aut prohibitu numerationis appellatione, confeſſionem de recepto non continerī, ſeu confeſſione ipſa numerationem nō probari ſtatu. 1000. 43. & 33. & in verb. dote confeſſa.
Numeratione dotis priuilegiu expetunt, vtpote quæ ad dotem confeſſam non pertinent, 1000. 186. & in verb. dos confeſſa.
Numerationem per decreta exquiſitam probandam. 1000. 51
Numerationem per eum detendam, qui mutuum procuratori alicuius petentium credidit, mandatum cuius ad mutuam pecuniam accipiendam ſpectat, 100 31. ver. hoc amplius.
Numerationem pecuniæ ſimplex notarij aſſertio demonſtrat, atq; mutat ob teſtium oculos numeratam non dici, 585. 1
Numerus teſtium vicem probationis fama an purget, 621. 12
Numerus pluralis in vno non cadit, 925. 30. & 998. 2. & 976. 35
Numerus pluralis in vno impletur fauoris tuendi cauſa, 572 12
Numerus pluralis vno contentus dicitur ratione eadem in vno intercedente, 572. 23. ver, tertio reſpondetur.
Numerus pluralis ne vitioſus remaneat ad futura extenſio facienda, 871. 2
Numerus pluralis diuiſim quandoq; accipitur, 572. 15
Numerus ſingularis proprie ad vnum tantum refertur 831. 1. ver. in eo verſatis.
Numeri teſtium rationem habendam, 1000. 352. & in verb. teſtes plures
Numerum in præſumptionibus ſpectandum, vt à pluribus pauciores eludantur, 988. 68. & in verb. plures præſumptiones.
Numerum pluralem contentum vno non eſſe, 985. 124. & omnino. 985. 125. & in ver. pluralitas.
Numerum ſingularem in pluralem ſub voluntate vltima verti, 984. 165. & in verb proximiorn.
Numerum præſumptionum ſpectandum vt à pluribus vna adiuuatur. 946. 8. & in verſiculo præſumptionem vnam.
Numerum teſtium ad fidem eorum confirmandam valere, 914 9 & in ver. teſtium numero.
Numerum teſtium infructuoſum non eſſe, 963. 17. ver eadem ratione & in ver. teſtes regulariter.
Nota fideicommiſſi relinqui, 935. 6. & in ver. fideicommiſſum nutu,

O.

OB paupertatem ſordeſcimus, & eccleſia dignitas ob paupertatem vileſcit, perimiturque à paupertate honeſtas, 991. 103. ver. circa vtilitatem.
Obiectus teſtium numero eorum diluuntur quotiens plures ſunt quam negotium deſideret, 847. 3
Obiicere alij nemo poteſt quod ipſe præſtare recuſat, 576. 8. & 17. & in ver. culpa.
Obijcere alteri quis non poteſt eius faciendi cauſam obijciens ipſe præbuit, inde fit vt libelli incertitudo ab eo non opponatur qui incertitudinis cauſa fuit, 781. 8
Obijci ab eo culpam non poſſe facto cuius accedit, 969. .. ver. culpa igitur & 919 10. & 933. 4 & in ver. compenſationem culpam turpe
Obijci id non poſſe quod & ab ipſo factum obijciente ſit, 924. 1. & in ver. culpam de eo. Turpe eſt.
Obijci alij non poſſe, quod neglectum obijciens habet, 913. 35.
Obijciendum eo non eſſe, quod iuſtum ſibi obijcitur putat, 983. 55
Oblatio acceſſorium præter ſortis ſolutionem fieri debet, 990 43.
Oblatio & diſpoſitio pecuniæ certa & liquida eſſe debet quotiens certa fieri & liquida poteſt, alias illa non valet inde fit vt inutilis oblatio habeatur, quæ ſine numeratione pecuniæ in ſacculo aut crumena fit, 671. 5
Oblatio inutilis iudicatur niſi & de acceſſorijs vltra ſortem facta fuerit, 619. 5
Oblatio ſortis & eius quod intereſt creditori an fieri debeat

Digitized by Google

eſſet, 692.8. ver. conſucuta ex ... argumenta.

Oblatio totius debiti requiritur vt executio multatæ in cauſa reuocari poſſit, 826.9. & in verſ. extenuat multicatæ cauſa.

Oblationem non tenet, qua verborum tenus ſit pecuniam oblatam creditore non admittente, 1000.208

Oblationem ſiue verborum tenus factam, cum liquidum debitum non eſt, 1000.207. verſic. hoc amplius oblationem.

Proleruus, 1000.209. & in verb. liquidum.

Oblationem ſupernacuam, ſi conſtare poſſit, pecuniam obiturum repudiaturum creditorem fuiſſe. 1000.210

Oblatus curia ordinique caleſtis militia legitimus ſit ſicut is qui curia prophana à patre offertur. 738.22

Obligatio facti quod intereſt poſt moram habet. 1000.5

Obligatio legis fortior eſt, quam hominis, 995.14. ver. quinetiam potentior.

Obligatio ex ſolo tempore ſine cauſa aut titulo non inducitur, 874.5

Obligat ob legis hominis obligatione eſt fortior, 760.25.

Obligatio odioſa, 929.21. & 23. ver. circa ſecundum. & in ver. odioſam obligationem.

Obligatio perpetua & immobilium alienatio à pari procedunt, vt qui immobilia alienare non poteſt nec perpetuam obligationem inducat, 752.3

Obligationis ſecunda materia 924. & in verſic. ſecundaria.

Obligationem facti ad id quod intereſt poſt moram pertinere, 1000.280. & ibi in facto negatiuo implicatur.

Obliqua verba intelligi, qua vt directa in ipſa aliàs poſſunt, quoties de mente aliena capi bona oportet. 985.12

Obliquum verbum ad ſubſtitutionem directam non trahi, 985.23. & 36. ver. quemadmodum vulgari.

Declaratur, 985.110

Oblituo aut ignorantia ex lapſu temporis oblucrum faciendum non recte allegatur verum in damno ſolummodo receptum id eſt, 650.6. & 966.31. ver. Bar. 2. hoc ſpectat, & 975.10. & in verſ. ignorantiam lucri faciendi cauſa.

Oblitio in facto proprio tolerabilis non eſt niſi temporis longinquitas interueniat nec memorabile factum verſetur, 689.2. & in ver. ignorantia in facto proprio.

Oblitio aut in antiquis præſumitur vbicumque enim mitum aut memorioſum factum verſatur, 791.2 verſ. ſecunda caſus iſte & 609.25. & 692.2

Oblitionem in quedam ex tempore aut intereſſimo in facto admittitur memoratu digno. 930.8.

Et ad factum id aliàs pertinere ſcriptum & in verſ. ignorantiam, 930.8

Oblitio vt præſumatur documentum exigitur niſi factum proprium & memorabile verſetur quo caſu non poſt documentum admittitur oblitio ſolet, 897.10.

Oblitionem in tempore breui non præſumi. 910.7

Obreptio dicitur cum falſum exprimitur, & ideo per ſubreptionem habetur qua cum committitur cum verum quis tacet, 616.12

Obreptio in obreptione dolum lex non præſumit, 616.12 & 17. verſ. 10. [illegible]

Vbi in dubio per [illegible] tam obreptio quam ſubreptio commiſſa creditur. 616.18. ver. tantum tamen, & 616.10

Obreptio in partem commiſſa an integrum reſcriptum vitiat alia cauſa ſubreptionem eſt. 518.66

Vide tantum. 90..14

Obreptio vitiat reſcriptum etiam ſi ex modica obreptione ſit quod locum habet etiam ſuper ignorantiam falſum narrantis committentis enim datur [illegible] nocetur ad exprimendum dicendum ſi ex ſimplicitate id ſint, 728.8

Obreptio ſubreptione literis officiis difficilis [illegible] gratia. 542.126

Obreptio reſcriptum vitiat parte non opponente, 95?.32

Obreptio ſubreptione grauior. 592.72. & 616.11

Obreptio dolum arguit, 1000.183. verſic. ſed enim. 1000.248. & in verſic dolo. tum idem ſubreptionem eſſe in verb. dolum ſubreptio.

Obreptione flagitium ignorantiæ imperantis non obreptione reſcriptum ſubuerti, 1000.181. abſque ſemel neque iterum ampliatur, vel ſi ex minimo, vno per imprudentiam commiſſa ignorantia ſit.

Obreptitium reſcriptum dicitur, in quo narrata non probantur, 1000.140 ibiq. ampliatur

Cum qua ampliatione & in ſecunt, qua ante ſcripta ſunt, 1000.135.

Et ampliatio alia ſubiicitur, 1000.141

Obſcuritatem à genere fieri, 30.3? 100

Obſeruari de facto quod ſufficit, licet curo uno permittitur, 990.12

Obſeruatio inſecuta declarationem optima quod ab effectu veniat, 985.4.

Ampliationibus quinque remiſſiue id ampliatur, & ſexta ſubiicitur. & in verb. voluntatem, 985.41.

Obſeruatio ſubſequens optima interpres habetur. 903.3 verſ. adq.

Declaratur, 725.10. & 828.11. 887.4. & 934.21. & 943.33.

Ampliatur. 942.33

Obſeruatio ſubſequuta conſenſum & approbationem inducit. 634.19

Obſeruatio ſubſequuta cauſam antecedentem demonſtrat verſ. tertio principaliter, 624.9. & 10. & 11.

Obſeruatio ſubſecuta rem dubiam declarat: quod verum eſt verba etiam offendendo & quamuis immiſſa aliquam obſeruatio ſit, 754.25. & 867.4. & 896.10

Obſeruatio ſubſecuta conceſſionem dubiam declarat, vt omnia conceſſioni accedant quæcunque poſſeſſa ab his ſunt quibus facta conceſſio dicitur ſuperq; ad declarationem hanc poſſeſſio antiquitus diceret cum præſcriptionem non poſſit, 632.17

Obſeruatio ſubſequuta interpretatio optima & perfecta eſt, qua à poſſeſſione aut obſeruatione conſecuta definitur, retate quam aſſectus ipſe demonſtrat, 691.37. ver. ſed & interpretationem intrantium.

Obſeruatio ſubſecuta vel præſcriptione deſecta interpretationem ſolumque probat, 592.22

Obſeruatio ex ſola patientia non inducitur, 670.4. & in ver patientia ſola.

Obſeruationis probatio qualis requiratur, 814.2. & in verſ. vſum aut obſeruationis.

Obſeruatio ad formam ſcripturæ minus ſolemnis fidem etiam conſirmat, quod adeo verum eſt, vt non ea tantum ſolemniter ſuſpecta committatur obſeruatione hac interueniente. 674.8

Obſeruatio illa potior quæ facto inducitur, quam quæ ex verbis oritur. 895.14

Obſeruatio inſecuta quæ optima interpres dicitur præſcripta eſſe non debet ſed locum habet etiamſi per tempus non longum obſeruata ita fuerit. 764.8. & 592.22

Obſeruatio aut conſuetudo generalis intentionem diſpoſitionis declarat, 828.11. verſicul. atque vbi obſeruatio eſt ſpecie

Obſeruatio quæ poſtea ſequitur interpretatio omnium optima. ideo ſententia ab obſeruatione ipſa declarationem recipit. ſimiliter voluntas teſtatoris in obſeruatione hac declaratur vt id voluiſſe credatur quod obſeruatum poſtea eſt, quod in ſtatutis & contractibus locum ſibi vendicat verba etiam offendendo, quamuis iuſta interpretatio hæc non ſit quæ ab obſeruatione deducitur, 764.7. verſic. vnde recedi.

Obſeruatione inſecuta voluntatem dubiam declarari, 987.96. & 49. & in verb. dubiam rem.

Obſeruationem inſecutam laudatiſſimam interpretationem eſſe. 1000.317

Modus quinque id ampliatur verba etiam offendendo, quamuis iuſta interpretatio non ſit in materia etiam pœnæ. Et quamuis præſcripta obſeruatio non ſit Ad obſeruationem etiam generalem patria [illegible] trahitur. 1000.317

Obſeruationem ſubſecutam interpretationem Principis voluntati, 983.8

Obſeruatione inſecuta declarari quod & quantum diſpoſitioni cedat, 891.22

Obſeruatione ſubſequuta obſcuritatem ſcripturæ declarari remiſſiue cum ampliationibus. 954.5

Obſeruatione inſequente dubitationem omnem diſpoſitionis reſeruari, 953.29

Obſeruationem inſecutam ad fidem exemplo inſtrumenti addendam prodeſſe. 963.22

[illegible] ſcriptura non aut igari, 794.17 & in ver. vſu legis.

Obſeruationem in contrarium ad ſui ſuſpicionem producit quamuis contra ſe ſcripturam habet obſeruatam eſt, 930.16 & in verſ falſi ſuſpicione abrogat.

Obſcuratum diu contractum non facile reſcindendum, 981.26. & in ver. reuocari difficilius.

Occaſio legis circumueniendæ tolli debet, 618.7

Occaſio viris alterius fraudandi amputanda, 1000.80 ver. circumuenire rationis conguit.

Occaſio deierandi amputanda, 997.13. & in ver. periurium.

Occaſio fraudis præcidenda, 936.18

Occaſio delinquendi veris ſtatuto adimit, 923.41. ver. vnde ſit.

Occaſio ſtatutum nullum vnde mala occaſio naſcitur, 887.8

Occaſiona damni auctoritate reſtitutione eius teneri, 966.27

Occaſionem delinquendi tacite indirecte permitti, 958.95 & ſeq. ver. ſecundo quod dicitur.

Occaſionem diſſidij inique ſtatuta ſeruata obſtare, 923.41. & in ver ſtatutum tertium.

Occidendi animum ex permiſtis modis argui, 988.48. ver. quare.

Occidendi animum in eo non præſumendum, qui inimicus non ſit, 9?8.47. ver. hoc ampliatur & in verb. dolum in occidendo.

Occidendi materiam vide in verb. homicidium.

Occultatio deliberatio, 725.14. & 861.10

Occultator ſcripturæ pro furi habetur & pœna falſi punitur, ſicut & qui illam lacerat, 715.9

Octaui verborum admittitur in quibus id exprimatur quod dicitur interat, 668.13. & in verſ. operari verba potius dicantur.

Odioſa diſpoſitio dicitur per quam locus inæqualitatem ex ea condenſt ſit, 677.12. verſ. inde odioſam.

Odioſa res inæqualitas inter liberos dicitur, cum id æquitati naturali diſpoſitio repugnat per quam inter liberos æqualitatem non ſeruatur, 628.4. & in verſ. inæqualitas inter liberos.

Odioſa perſona dicitur quæ inimicam nobis attulit, 717.15.

Odioſa etiam in materia omnia continere quæcunque verborum ſignificatio compleƈti poteſt. 934.3 verſ. prætenda.

Odioſa, ſcriptura cenſenda, qua detrimentum alicuius ſit. 1000.71

Odioſam diſpoſitionem cenſendam, qua facienti cauſa introducta principaliter eſt. quoties odium, aut diſpendium in ea alicuius verterur, 1000.74. & in ver, animaduertam.

Odio aut diſpoſitionem exiſtimari, qua iuri communi derogat. 1000.70

Odioſum ſcripturam eſſe inuit, vt iuri derogetur, aut alicuius ius laeditur. 1000.57. 59. & 64

Odioſum ſcripturam intelligi, vnde iura aliena minuuntur, patrimonium vt occaſio præſtatur. 1000.60 [illegible]

Odioſam in dubio interpretationem adiuuandam, 934.22

Odioſam obligationem intelligi, 929.21. & 33. verſic. circa ſecundum

Odioſum ſtatutum dicitur quo conſortibus ſeu cohæredibus prius vendere quis tenetur, contra aliis quæ ſibi contrarium legitur, 769.6

Odioſum ſtatutum dicitur quo deſcendentes à tranſuerſalibus excluduntur ed & agnatis naturalis ſtatutum id genus contradicit. 775.8

Odioſum ſtatutum ita dicatur quoties hæredis tranſuerſalis ſeu in proximior repoſtur, 775.8. verſic. ſed & idem.

Odioſum ſtatutum dicitur quod ab hæreditate parentum propter patriæ filia dotata ſubmouentur, 844.6.

Odioſum ſtatutum videri quo agnatis fauor immolatur praſtatur, 942.1. ver. adiunctione valedixerit & in ver agnationem.

Odioſum ſtatutum ob pœnam habere quamuis fauorem ſtatuendi cauſa habeat. 9.1.25

Odioſum ſtatutum, quod aduerſus forenſem ſpectat, 941.15. verſiculo & in vniuerſum, & in verſiculo forenſis etiam.

Odioſum ſtatutum videri quo ab hæreditate aſcendentium filiæ ſubmouentur late. 966.28. & in ver excluſionem ſcriptum.

Odioſum dicitur, quod iuri communi refragatur, 769.6.

Limitatio licentia extra limites ſuos non egredi. 1000. 177. & in verb. licentiam.

Limitatio. Quod ob cauſam permiſſum neceſſitatis eſt, ad limites reſtringi etiam non conuenit. 1000.144. & in verb. neceſſitatis cauſa.

Limitatio. Quod ob cauſas permiſſum quæ eſt, ad eas limitari, neq; extendi ad alias debet. 1000.197

Limitationem pacti ad perſonam expreſſam faciendam, 999.27. & in ver. aliud ad perſonam aliam

Limitatione loci facta in loco alio actum non fieri, 962 3. & in ver. loco alio

Limitationem in connexis non cadere quo minus, qua de re vna tempoſita tranſactio eſt, ad contenta trahatur, 926.29. & in ver. contenta tranſactione. Tranſactionem ſuper re vna

Limitati a & taxatiua verba eſſe eo caſu. 985.74. & in ver. ſubſtitutionem ex verbis reſtringi. & in verb. taxatiua.

Limitarum animum ex declaratione eius videri, 921.1 ver. animus plane. & in ver. animum vltra

Limitationem conſenſientis non extendi, 9 6.7

Limitationem ſtatutam ad perſonam vnam ad aliam non porrigi, 921.21. in ver. perſonam aliam

Linea maſculina cuius mentio à teſtatore fit, an intuitu eius perſonæ teſtatoris, vel deſcendentibus eius accipiat. 966.1. & 3. ver. intentione hac

Lineam dupliciter diſtingui, 9?0 3

Linea appellatio ad rectam in dubio non obliquam referri debet, 6 6.5

Linguæ lubrico ſuccurrendum. 1000.10. ver. rurſus maiore. & in verb. lubrico.

Liquidatio ante neceſſaria, quam executioni mandari ſententia, vel inſtrumentum poſſit. etiam quod, paratam executionem in ſtatuto habent 819. 9. & in verſ. exequutio ſententiæ ante fieri debet. in ver inſtrumentum, quod exequutionem paratum

Liquidatio neceſſaria antequam executio ſententiæ fieri poſſit, 969. 9. etiam ſi executionem paratam lege aut ſtatuto actoris ius habeat, alioquin nulla executio erit, 840.5

Liquidatio ſententiæ incertæ ante fieri debet, quam executio eius fiat idem in inſtrumento non liquido, quod executionem paratam ex ſtatuto habet, 802. 11.

Liquidatio reſcripti ambigui ſeu declaratio eius à conceſſionem delegantis ante fieri debet, quam vt ex eo procedi ad aliquid poſſit, 102.12. verſic. cauſa eadem rel. repet. & in ver reſcriptum ambiguum

Liquidatio ſententiæ iure ordinario non ſummatim fieri debet, 802.17

Liquidatio in executione niſi in vniuerſalibus admitti non ſolet in quibus petitio. & ſententia incerta non vertitur: in particularibus vero. & petitionem, & ſententiam certam eſſe oportet, vſq; adeo, vt quamuis oppoſitum de incertitudine libelli non fit. declarari tamen ante ſententiam debeat alioquin abſolui reum oportet, 671.20

Liquidum ſtatutum, quod executionem paratam inſtrumentis tribuit ad inſtrumenta liquida aut ante executione liquidanda reſtringi debet, 802. 12.

Liquidum in liquidis ceſſat ſatiſdatio ſed ſolutio vera exigitur ſed nec depoſitum admitti in re liquida ſolet, 826.5. verſ. ſed enim locum ſatiſdatione

Liquidum vbi non eſt debitum ſatiſdatio offerenda, de iudicio ſiſti, & iudicatur ſoluendo ſi executionem vts vetioſam reuocare quis contendat, 826.5

Liquidum, Cum liquida res non eſt, conſilium datur, vt pecunia cuius depoſitum fiat, cautione idonea præſtita, ſuppletum omne ire, quicquid deberi conſtiterit. 1000.107. & in verb. depoſitum.

Liquidum quoties incertum debitum eſt, verbis offerre pecuniam licet. 1000.107. ver. hoc amplius plenius 1000.209. & in verbo, oblationem.

Litera quid valeat, cum ad literam accipi verba debent. 987.10. & 11. & in verb. interpretatione omne.

Litera qua dicatur vbicunq; ad literam accipi ſtatutum oportet, 923.6

Lites de rebus modicis exerceri non decet, ſed prudentem facit qui incommodum omnibus ſubit potius quam ad iudicium accedat. id; Chriſto noſtro authore, 567.5

Lites depelli publice expedire. 985. 68. ver. vtilitatem publicam.

Litis protelatorem iure ſuo cadere. 1000. 16. ver. ſed maxime omnium.

Lite cadens in expenſis condemnandus, 809. 1. & in ver. expenſarum condemnationem, & in ver. pænitentia non admittitur in iudicio

Litium ſumptibus non vexare omnium intereſſe, 979.6. ver. quare iudicium. & in ver intereſt

Litigioſi etiam ſententia lata deſinere, qui in rem iudicatum tranſiuit, 919.5

Locatio de bonis pluribus pretio vno ac eodem facta, tanquam locatio vnius res æſtimatur, 868.3

Locatione in longum tempus facta dominium vtile non transferri, ob id laudimium non deberi niſi in perpetuum, & ob penſionem exiguam locatio fiat. 858.1

Locatorem ob vim non teneri in fructibus perceptis admiſſam, 978.10. & in ver. periculum

Locus actus geſti quo ad ſolemnitatem inſpici debet etiam ſi inter forenſes ſcriptura fiat. 645.2. & in verſ. ſolemnitatem actus

Locus contractus is videtur, in quo deſtinata ſolutio eſt. 983. 69. abſque deſtinatione ſit ei tacitam eſſe.

Locus contractus. Secundum leges loci contractus veſtigal ſolui debet quamuis complementum, aut executionem alibi accipiat, ſic ſecundum leges loci contractus cauſam decidendam, quamuis alibi iudicium agatur. 999.14

Loci eius rem videri ad quem deſtinata eſt, 934.14. & in ver. deſtinatio eam

Loci mobilia bona præſumi in quibus in morti eorum tuius inueniuntur, 909.16

Loco alio quam expreſſo aut limitato actum non fieri, 961.3 & in ver. limitatione loci

Locorum appellatione monaſteria non continentur quoties de locis, & monaſteriis mentio fit, 701. 48

Locum contractus ſpectandum quemadmodum intelligatur, 819 3

Loci qualitate grauiorem iniuriam fieri, 988.6. & 11

Locum contractus non modo circa formam aut ſolennitatem, ſed & circa interpretationem eius, & litem decidendam, obſeruandum. 985.10

ſed omnino 985.67

& cumulate & ſitto quem locum ſequi oportet contractus domeſtici, an originis. 985 67

Loqui ſcripturam intelligi. 988.73. ibiq; & in ſpecie id pœnale ampliatum cum loquentis pœna irrogatur.

Loqui contra ſeipſum nemo creditur ſiue pecuniæ ſiue honoris diſpendium verſatur, 830.8

Loqui per ſcripturam quem dici, 944.8

Lubrico linguæ ſubueniendum. 1000.10. ver. rurſus maiore. & in verb. Lingua.

Lucratiua cauſa non intelligitur in qua contingere, & damnum poteſt, 849. 13. ver. ad ſententiam hanc

Lucratiua cauſa. in lucratiua an onerosa ne cauſa diiudicanda communis iudicium ſequendum quotiens communis hominum iudicio lucratiua aut onerosa habetur, 869.10. & 933.21

Lucratiua cauſa etiam in hereditate aſcendentis verſatur, 844. 11. & 958.26

Lucratiuam cauſam in pœna cadere, 937. 8. in ver. pœnam ad lucrum

Lucratiuum titulum in legitima liberorum pro creditoribus eſſe. 9?2.35

Lucratiuus titulum in hereditate aſcendentium, & legitima verſatur. 984.63

Lucratiuum titulum in hereditate tranſuerſalium intelligi ab omni vacuum dubitatione eſſe. 984. 64.

Lucrum dotis, quod ſimpliciter maritus per ſtatutum ſacit pro modo l. hac edictali. C. de ſecun. nup. intelligendum 5?8.1. & in ver. maritus vbi latius

Lucrum dotis ceſſin vbi petedos non poteſt, 632. 2. & in ver. de lucro dotis

Lucrum dotis ſtatutum de lucro dotis ceſſat, ſi matrimonij onera maritus non agnouerit, 816.1. & in verſ. ſtatutum de lucranda dote, & in verſ. dotis lucrum de lucro dotis, vide latius in verſ. maritus lucrum dotis, &c.

Lucrum quis facere non debet cum alieno incommodo, & longe melius à lucro quem ſubmouere, quam damno alium affici, 756. 12

Lucrum propter rem alienam factum rei domino reſtitui conuenit. 613.3. & 937.2

Lucrum omittitur non autem damnum ſentis, qui ab hereditate fratris ſubmouetur, 699.20

Lucrum in hereditate aſcendentium non ſimiliter, vt deſcendentium verſari. 942. 3. & in verſic. deſcendentis

Lucrum in hereditate tranſuerſalis verſatur. 644.13. ver. lucrum plane.

Lucrum an damnum in hereditate verſetur, vt damno aut lucro affici dicatur, qui hereditate caret, aut ad eam vocantur. 966. 31. & in verſicul. damnum.

Lucrum in fideicommiſſo verſatur reſtitutione etiam nondum facta, 630. 8. verſicul. in fideicommiſſo plane.

Lucrum in legatario verſatur, 762. 12. verſicul. non obſtat

Lucrum ex pecunia paterna perceptum qualiter fratri communicare debeat, qui particeps laborum non fuit 694.1 & in verſ. communicatio lucri, & in ver frater lucrum

Lucrum eorum eſſe, an conueniat, quorum nomine facta negotiatio eſt, ſi ex pecunia aliena lucrum factum ſit, 937. 1. verſicul. rolliter tutorum deſiderium declaratur. 937.5. ver. intentione minoris, & in ver pecunia aliena

Lucrum in eo non conſideratur, quod ſuppoſitum eſſe periculo poteſt, 849 13. ver. idem ex Fulgo probatur, & 869.9

Lucrum non dicitur, quod omni periculo ſuppoſitum eſt, 869.9. ver Fulgo reſponſio hac iuuatur

Lucri ceſſantis intereſſe per morum tacitum hoc eſt diverſimem debere. 912.11

Lucri iam quaſiti & damni idem ius habetur. 762.7 & declaratur, 762. 13. ver. tertio reſpondetur locum id habere quoties ab aliquo lucrum quaſitum admittitur, vt ad tertium veniat. ſecus ſi vt ad eum reuertatur, vnde proceſſit, & in verſicul. damni & lucri

Lucri cauſam damno ſubmouendo poſtpone. 782.3 & 97 .4 . & 930.33. & 957. 8. & in verſicul. damno vitando

Lucri amiſſio ad pœnam non pertinet lucri enim & damni diuerſa eſt ratio diuerſum q; ius, 725 .6

Lucri cupiditatem in mortalibus innatam, 969.13 & 962.23

Lucri deſiderium ad ceſſionem infirmandam inutile non eſſe vbicunq; ſolum habendi ardor cauſam ceſſioni præbet, 979.5. & in verſicul. ceſſionem vitioſam

Lucri cauſa tacente, & falſi furtiq; ſuſpicionem ſilere, 947 18. & in ver. falſi, ſuſpicionem furtum non videri

Lucri faciendi cauſa ignorantiam fruſtra obliuionemque allegari, 966. 31. ver. Bar. huc ſpectat. & in ver. ignorantiam obliuionem

Lucri faciendi cauſa ignorantiam obliuionemq; ob temporis lapſum præſumi, 975. 10. & in ver. ignorantiam obliuionem

Lucri ius non perinde ac damni excludendi gratioſum. 983.54. & vide in verb damni.

Luxuria vilem quem afficit, 923.34. & in verſic. al. vilem

M.

MAGNVM an exiguum damnum æſtimatur iudicis arbitrio relinquitur. 943.16. & in ver. modicum

Maieſtas pontificis ob id non læditur, quod contra Cardinalem adminiſtratorem Caſtrum quis rebellat, quoties non vti aduerſus Cardinalem, verum vti adminiſtratorem rebellio committitur. 985.4. ver. ad ſententiam hanc.

Maieſtatis læſæ crimen à vaſallo commiſſum an fratri aut agnatis in feudo noceat. 859.12.

Maieſtatis læſæ crimen quando filiis noceat. 859.9.

Maieſtatis læſæ crimen præſcriptionem bonorum iure ipſo communicaretur, 859.2. ver. hoc ita præſuppoſito.

Maieſtatis læſæ crimen priuilegiatum circa indicia remittenda non eſſe. 923.30.

& ampliatio in ver. 923. 30. indicia nec in crimine.

Maieſtatis læſæ crimen is non committit, qui principè ipſum lædere in animo non habuit, idem ob patriam proditum & oppugnatum non aliter principis maieſtas læditur niſi ſi principis ipſius odio id ita actū ſit. 859.4.

Maieſtatis læſæ crimen & aduerſus patriam committitur, qua ſuperiorem non agnoſcit. 859. 2.

Maieſtatis læſæ reus an aſtimetur, qui Cæſaris conſiliarium lædit, 923.3. & 7. & in ver conſiliarium.

Maieſtatis læſæ crimen an is committat, qui eum offendit, qui Cæſaris vicem ſuſtinebat, 859.1. & 4 & ſeq & per totum conſilium.

Maieſtatis læſæ crimen non niſi in Cæſarem contrahi, 923.2.

Maieſtatem lædere an dicatur, qui patriam offendit, 923.2. & in ver. patriam lædens.

Maieſta-

INDEX

Maieſtatis læſæ crimen dolum deſiderat. 841.1

Maieſtatis crimen ex offenſione Cardinalis non contrahi, ſi vt priuatæ non quaſi Cardinalis offenditur, 988. 29. & in verb. cumquam quod dicitur.

Maieſtatis læſæ crimen, an in damno feudi ſucceſſoribus fiat, 983. 25. & 32. & ſeq. & in verb. vaſalus delictum.

Maieſtatis læſæ crimen contra Principem ſolummodo quantum ad hoc committitur, vt memoria defuncti damnetur, filij in bonis plectantur. cæterum in delinquentium præiudicium crimen læſæ maieſtatis aduerſus dominum etiam inferiorem committitur, 995.12

Maieſtatis læſæ crimen. In crimine læſæ maieſtatis iure ipſo, & citra ſententiam admonitionem feudo vaſallus priuatur, 995. 12. ver. in crimine plane læſæ maieſtatis

Maior ratio. *A ratione maiori argumentum fortiſſimum eſſe,* 1000.240

Maior pars. Quod enim dici vniuerſa ſolet ad partem eius maiorem inclinare vel trahi, 949. 3. & ſeq. vbi exemplis id permultis declaratur & in ver. totius.

Maior pars vniuerſitatis ſi ius publicum remittat partis id minoris detrimentum non erit, 583. 3

Maior pars quod bona vniuerſitatis part agit vniuerſitate cuncta accepto fertur, 598. 4

Maior vniuerſitatis pars nihil in his poteſt, quia voluntaria ſunt. 532.20. & 972. 46. & 932. 8. & in ver. voluntaria an ver. vniuerſitatis.

Maior vniuerſitatis pars contra minorem partem voluntaria quod fruſtra remittat, 583. 5. ver. & cum voluntaria.

Maior pars vniuerſitatis onerib. voluntariis inuitos municipes non adſtringit, 538. 3

Maior pars vniuerſitatis ad immunitatem indulgendam non valet, 598. 2

Maiore denegari abſurdum, quod permiſſum inferiori eſt, 984.101

Maiori in iure erranti non ſuccurritur, ſi ad lucrum agit, 644.13

Maiorem vniuerſitatis partem poteſtatem in his contra ſingulos non habere, quæ iure communi eis conueniunt, 920.5

Maiorum appellatio ad quos pertineat, 566. 22. ver. vulgus plane.

Maioritas *rationis argumentum à ratione fortiori recipi ſolet in odio ſa materia,* 362.2

Mala *fides defuncti heredibus ut defuncto nocet,* 871.13

Mala fides in eo conſideratur non ſolum, qui ex titulo reſciſſo aut ſcito poſſidet, verum etiam qui ex titulo rem tenet quem reſcindendum, vel reſcindi poſſe cognoſcit, 685.2. & in ver. poſſeſſio vitioſa.

Mala fides ex titulo nullo aut vitioſo arguitur, & ex eo qui validior quidem eſt, verum reſcindi poteſt. nec refert ſciat quis reſcindibilem titulum eſſe, an ſcire id debeat, 690.6

Mala fides ex titulo vitioſo, & à iure reprobato arguitur, 871.22

Mala fides in eo conſideratur qui rem maioris eccleſiæ aut vniuerſitatis citra iuris ſolemnia emit. 787.2.

Mala fides eſt contra eum cuius præſumptio obſtat, 662.18

Mala fides ex eo arguitur, quod iuris ſolemnibus prætermiſſis bona aliqua quis emit. 819.11

Mala fides in eo arguitur, qui onera non agnoſcit, quæ eum agnoſcere debet, 662. 18. ver. fides item mala.

Mala fides vniuerſitatis ſucceſſoribus eius nocet, quod eadem ſemper vniuerſitas ſit, 882.17

Mala fides præſcriptionem impedit cuius memoriam vetuſtas excedit, 871.21. & 610. 81. & 643. 8. & 874.7. & 972.44. & 973.25

Mala fides an præſcriptionem impediat, quotiens quærendum ius vertitur, 659.3

Mala fides præſcriptionem libertatis aut immunitatis onerum impedit. 811.15

Mala fides præſcriptionem impediens ex ſcientia inducitur. 811.15

Mala fides ex ſcientia oſtenditur cum alienam rem eſſe quiſpiam ſcit: hoc amplius ex dubitatione ſola fides mala arguitur vbicunque quis dubitat ſua an aliena res ſit. 640.7

Mala fides in eo committitur, qui rem alienam prudens accepit promiſſione maxime interpoſita ratam rem dominum habiturum, 560.5

Mala fides in eo arguitur qui ſciens rem alienam emit. 833.4. & 973.26. & 890.2

Mala fides ex iuris ſcientia præſumitur, 972.44

Mala fides ex eo arguitur, qui ſine iuris ordine ſeu contra quam prohibitum iure eis bona quis occupat, 819.11

Mala fide perfectum contractum intelligi, à quo ſatis ſolemnia abſunt, 1000.112. ver. rurſus, & 1000. 115.

Mala fides ex ſcientia arguitur. 990. 62. verſ. ex ſcientia plane.

Mala fides authoris heredi non nocet, bona fide poſſeſſori, ſi ex perſona ſua præſcriptionem metiatur 990 15. reprobatur. 990.61

Mala fide poſſeſſorem fructibus percipiendis titulo vitioſo non proficere tenere. 1000. 288. in pupillo minore res ſine dubio receptum id aſſeritur, quoties ad pupillum, minorem ve res ſpectant. res idem alienas ampliatur, ſed & iuramento locum in litem eſſe dicitur. 1000.288

Malam fidem ex ſcientia deduci. 1000.112

Malam fidem in datione in ſolutum verſari, quæ vltra debitum à iudice ſit. 1000.115

Malam fidem in præſumi, à quo promiſſa non ſunt. 1000.18 & in verb. doli.

Malam fidem ex titulo reſciſſo argui. 928.2

Malam fidem ex titulo reſcindibili declarari. 928.5

Malam fidem ob contractum reſcindibilem argui. 966.2

Malam in eo fidem argui qui reſcindibilem contractum eſſe intelligit aut ſcire debet vel poteſt. 919, 18. & in ver. fructibus reſtituendis, titulum reſcindibilem.

Mala fides authoris ſucceſſori, vel ſingulari obſtat, vt effectum tituli pertinet, pro eo res habeatur, vt ſi titulo nullo præſcriptio lædat. 740.6

Malam fidem authoris ſucceſſori obſtare in tempore longo præſcribat. 890.5

Malam fidem ſolemnitatem prætermiſſam declarari. 966 13

Mala fide ceſſante fructus in annos ſingulos quo locupletior factus reus eſt, non quo pluris valuerint æſtimandi. 837.20

Mala fide poſſeſſor poſt litem conteſtatam dicitur, qui bona fide ante erat. 787.2

Mala fide poſſeſſor fructus nedum perceptos, ſed & percipiendos reſtituat. 817.12

Mala fidei poſſeſſori ſumptus refundendos, qui facti neceſſarii ſunt. 919. 7. & in ver. expenſas neceſſarias.

Malitia *ſua prodeſſe nemini debet.* 763.15

Malitiis indulgendum non eſſe. 936.11. & in verſic. fraudandi occaſio occaſionem fraudis.

Malum *ex duobus malis minus eligendum: hoc amplius ob commodum alterius malum non impediendum malum alterius tolerari leuius conuenit.* 901.10

Mandans *an capitis reus de homicidio dicatur, qui cum vulnus inferri non iuſſit. 923.12. in fin. & in verſ. homicidii, vt capite dicatur.*

Mandante *rem exequenti actio tribuitur. 713 10. & 624.25. & 965.4*

Mandatum *ex clauſula non ampliari promittit omnia habere, quidquid geſtum à procuratore erit. 979. 8. & in verſicul. generalem mandati clauſulam.*

Mandatum, an præſumatur ex productione inſtrumentorum, quæ ad cauſam pertinent. 700 4

Mandatum, an tempore antiquiſſimo probetur. 688. 3 & 883.5. & 949.7. & 871.17

Mandatum mandantis confeſſione non probatur. 708.2

Mandatum licet à facto pendens delicti fugiendi cauſa ob grauitatem perſonæ facientis præſumitur, ſi licite ex mandato ipſo fieri aliquid potuit. & in ver. delicti fugiendi cauſa. 723.15

Mandatum ſpeciale neceſſarium affirmans probare id debet, cum cum alio iuris regula faciat, idem generale mandatum poſſe quemadmodum ſpeciale niſi in caſibus certis in quibus ſpeciale exigitur. 748.2. & in verſ. mandatum generale idem poteſt.

Mandatum in ſpeciale exquiri, quæ ab animo pendent. 967.22. & in ver. declarationem.

Mandatum ſpeciale, ad tranſigendum de rebus alienis requiritur. 857.22

Mandatum generale per cauſæ beneficia recipi non ſolet, in renunciatione puta beneficii conſenſu vel patroni, quod ita intelligendum ſubiicitur, ſi non longinque dominus peregrinatur: conſenſus enim generalis procuratoris patroni, iuſtius dum denique creditur. 562.1

Mandatum generale idem poteſt, quod ſpeciale niſi in caſibus certis exceptis in quibus ſpeciale exigitur: tum autem probandi mandati ſpecialis exigi ad rem pertinet quod allegat, quia iuris regula cum alio faciat, 748.2. & in verſi. mandatum ſpeciale neceſſarium.

Mandatum generale idem in ſuo genere pollet atque ſpeciale ſua ſpecie, ideo generaliter intelligendum. 746.12

Mandatum ad aliud extendi, de quo mandans non aliter dicturus fuerat, ſi de eo interrogatus fuiſſet: mens enim magis quam verba in mandato ſpectanda: extenſio ad caſum ſimilem ex ratione eadem habenda, 746.17

Mandatum de bonis vniuerſitatis vendendis generale non ſufficit verum exprimi in ſpecie bona debent, quæ vendi communitas mandat, 771.7

Mandatum ad alienandum bona vniuerſitatis expreſſionem nominum conſiliariorum deſiderat, vt ſatis non ſit dicere, id à maiore parte vniuerſitatis factum eſſe, 652. 3. ver. 2. ex eo verſus bona in eo exprimenda & declaranda, vt ibi habetur in ver. quarto bona.

Mandatum teſtatoris de creditor. bonis dimittendis, ſi debent alia niſi præſcripta non ſub fine, ne eum de ſat od illa porrigitur, ob id ſoluenda erunt, 604.4

Mandatum nihil interest ab aliquo, an mandata eius per actum quid. at. 961. 4. & in ver. nomina pacta.

Mandatum ad transferendum habens ius ex conſtitutum antiquis quæ ſit non remittere non poteſt. 995. 5 ver.

Mandati formam excedere procurator non dicitur quotiens id facit, quod tacitum mandato eſt, 746. 6

Mandati formam excedere licet ad commodum mandantis 746 14

Mandati forma non ſeruata actus corruit. 420. 2. declaratur 620. 12. verſical. ſecundo reſpondetur.

Mandati formam vbi procurator exceſſit, de hoc opponere ei tertius non poteſt, ſed mandans ſolus cui liberum eſt, ratum habere, quod contra mandatum procurator geſſit. 746.28

Mandati ſolius cauſa promiſſio infecta non dicitur quoties nomine etiam proprio facta eſt. 62. 6

Mandati clauſulam, vt quid dominus poteſt procuratori id liceat, ad culpam diluendam prodeſſe. 924.12. & in verſic. culpam procuratoris iuſ iuramentis.

Mandati vim ampliorem ex clauſula non fieri & generalem, 979. 8. & in verſic. generalem mandati clauſulam.

Mandati ſpecialis poteſtatem clauſula illa obtinet, concedens ei vt faciat, quæ ipſemet dominus conſtituens facere poſſet, 746. 20. & 748. 8. & 725.5.

Mandatum in hoc præſumitur, ad quæ veriſimile non eſt ſine mandato quempiam accedere, vt iste cum patitur eum quis pro alio ſoluit, 937.2. ver. eodem ſpectans.

Declaratur, 937. 7. verſic. non ob in his mandatum præſumi.

Mandati clauſulam & ad omnes alias cauſas ad perſonam in mandato comprehenſam reſtringendam veluti cum aduerſus Titium, & ad cauſas alias omnes procurator datur: ad cauſam enim contra Titium reſtringitur, 979. 8. verſicul. ad ſententiam hanc.

Mandato noſtro non interueniente præiudicium nobis fieri ab alio non poteſt, 688.3. ver. ſine mandato igitur.

Mandato generali non concedere, quæ ſpecialis exigunt. 895 1. ver. cum quæ ſententia.

Mandati exceſſum ex patientia, & ſcientia mandantis conualeſcere, 924.11. & in ver. patientiam ſatis.

Manifeſta *extra coniecturas poni, 951. 3. & in ver. coniecturis.*

Manifeſtam capitulorum impertinentiam reiectam ſtatuto non videri. quo iure impertinentium ſaluo admitti capitula iubentur, 900.19. & in verſic. impertinentiam manifeſtam.

Marchio *in ſua iuriſdictione eſt vti Cæſar in ſuo imperio, 602. 2. & in verſic. princeps in ditione ſua.*

Marchionis dignitas regalis ſimiliter, vt Ducis 855. 2

Marchiones abſoluta poteſtate vti, 973. 29. & 46. & in ver. plenitudinem.

Marchio-

Marchionum poteſtatem tantam ac Principis eſſe, 983.1. & *videri verb. ducis interferentib.*

Marchionatus, & Comitatus degatur ad liberos, & *deſcendentes aut heres eius ambulat,* 855.4

Marchionatus comitatuſve feudum, ſicuti indiuiduum, ita apud vnum tantum eſſe poteſt, 855.4. *ver., vnde & ſi maxime.*

Maritus *culpa, quod medicum vxori agrotæ non adhibuit, ita tenetur, ſi præſtita probata ſit, medici copiam non defuiſſe,* 1000.37

Maritus propter alia ges ne egeat, non vtitur, quotiens cum eo non tanquam marito, ſed alio poſſeſſore agitur, 596.6

Maritus cum dotem totam ex ſtatuto lucratur, ita ut nihil reſtitat de ea debeat à legitimis etiam liberis excludi, 830.5

Maritus fidem mulieri connubialem non ſeruans, nedum lucrum dotis, ſed donationem propter nuptias amittit, 816.5

Maritus tenetur vxori debitum carnis reddere, 816.2

Maritus quotiens præter certam quantitatem vxori relinquere prohibetur nec per executionis modū id facere poteſt: veluti, ſi vxorem diſtributioni certæ pecuniæ pro animæ erogandæ præficiat, quæ ſibi pecuniam diſpenſat, ne fraus ſtatuto fiat, 722.8. & 778.5

Maritus quãuis dotem totam ſoluto matrimonio ſo reſtituat vnum promittat, per impenſam tamen funeris dos diminuitur, & detracta impenſa huius nihilominus eſt, 880.16. *verſic. ex Alex. declaratio hac confirmatur.*

Maritus, qui dotem ſe habuiſſe confitetur, & ob eandem dotis cauſam certam ſummam de ſuo dedit quam vna ſimul cum dote vxori, vel eius heredibus aut cui talis dederit in caſum omnem reſtituendo dotis reddere promiſit, muliere præcedente, an quod de ſuo dedit, præter dotem ſocero dari oporteat, 880.1

Maritus, ſi vlt eu certam ſummam vxori donare non permittatur ſumma maiorum diſtributionem vxori committens, tunc in commiſſio ſit fraudulenta, quæ præſumitur, niſi ſi vxori & alij commiſſio fiat, 778.5

Maritus vxori aliquid relinquens, ſi caſto atq; vidua vitam agere matrimonij tamen repetitio ac conſentiente dummodo parem ſibi quo ad ſacu inter virum accipiat; an conditionem illam adiicere potuerit, ita ut in voluntatem teſtatoris offendiſſe dicatur ſi viro pauperiori ſe coniunxerit, 794.1. & 2. &c.

Maritus lucrum dotis ſtatuto delatum ad modum l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. ſuum facit. Item etiā aſſi derogatum l. hac edictali. ſtatutum, 588.3.

An derogatum ex verbis illis intelligatur ſine liberis extō, 588.5

Maritus cum lucri dotem ſeu partem eius facit liberos ex eo matrimonio non interuenientibus. l. hac edictali. derogatum non eſſe pro expedito Bertrandus habet, de hocq; inter Doc. conſtare ſcribit, qui Bertrandi tamen opinioni non obſcure obſtrepunt, 589.7

Ita doctoribus euenit cum aliud agunt aut ea indigeſta ad ſcribendum aggrediuntur de quo ſcriptum cumulatum eſt, 589. 1. & 7. *demonſtratur,* 589.8

Maritus. l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. vtiliter ſtatutum derogat in lucro dotis marito conſtituendis hoc amplius Doct. nonnulli viſum ſtatutum id genus ſimpliciter conſtitutum derogationem ſimpliciter habere, 589.6

Maritus lucrum dotis ſtatuto decretum ad modum l. hac edictali. intelligendum non videtur vbicunque nuncupatiuo vxori veris non poteſt, qui tam opimam dotem dedit, 589.17

Maritus. cum lucri dotis in marito altero rationem ſtatuto ponimus an mutus id fieri ex l. hac edictali. debeat ſicut memorabile eſt nunquam diligentiſſimo animo reponendum, 589.18

Maritus auto non dictum quãad effectum matrimonium pertinet, 611.5

Maritus cum dotem exiſtimare ſimpliciter permittit lucro dotis renunciare non intelligitur, quod ſtatuto dejicitur, 870.22

Mariti & vxoris coniunctione nulla maior, 977.12. & *in ver. vxoris.*

Maritui *hoc eſſe omnia intelligentur, quod fœminæ propter maſcu os excluduntur quamuis vocatio expreſſa non interueniat,* 856.10

Maſculi teſtimonium potius quam mulieris, 700.15.

Maſculorum ratio potior non habetur quotieſcumque à fœmina deſcendentes inuitantur, 570. 7. *ver. quod ac expedito.*

Maſculos in conditione poſitos vocatos intelligi, 984.30. *in verb. conditio & in verb. vocatos.*

Maſculinum *non concipit fœmininum vbi alias conciperet inequalitate interueniente, & in ver. inæqualitas interpretatio vſq;* 677.22

Maſculinum ad fœmininum in ſpecie fauorabili trahit, 964.1

Declaratur ſeu limitatur, 964.17

Maſculinum concipit fœmininum vbicunq; materia verſatur in qua impropre ſeu large verba intelliguntur, 641.10

Maſculino fœmininum non cedere vbicunque expreſſio facta vtriuſque eſt, 964. 26. *ver. reſpon; onē hunc.*

Maſculinum ad fœmininum non trahi quotiens expreſſio nominis facta propria eſt. 964.2

Maſculino fœmininum in odio mulierum ratione concipi non ſolere, 942.18

Maſculino fœmineum genus comprehenditur hoc ita, ſi ratione modo diuerſa non verſatur, 588.9. *ver. iure plane aliter etiam.*

Limitatur, 588.10

Maſculino fœmina non comprehenduntur, ex voluntate vltima quotiens maſculi in ſtatuto fœminæ ſubmouentur, 588. 10. *ver. hoc amplius vbicunque.*

Mater *tranſiens ad ſecunda vota liberis ex priore matrimonio relictis, an amittat, quod à marito conſecuta fuerat,* 661.1

Mater tutrix repetito matrimonio iure ipſo tutela peteretur, ad quam mortuo etiam ſecundo marito redire non licet, niſi tutor alius non inueniatur, 991.3

Mater intra triennium filium infantem educare compellitur, 751.9. *ver. ea ratione non ſolum.*

Limitatur in matre nobili genere orta, quo filium lactantem vberibus ſuis alere non ſolet, 751.9

Mater, quæ tutelam filij minus legitime geſſit non minus à ſucceſſione eius repellitur atq; ſi ab ea petitus omnino tutor non eſſet, 853.6

Mater ſine cauſa præteritu nullum dicit teſtamentum, quod tacite dicendi nullum annis 30. durat, 750.10. *verſic. ſed etiam falli, & in ver. ius dicendi nullum.*

Mater tutrix ſiuis impuberes patris heredes, an ſatiſdare poſſit, 732.4

Matri, patri ve in diſpendium filiorum non credi, 1000.28 *ver. neq; dixeris.*

Matrem filij ſucceſſione carere, à qua tutela ſuſcepta rite omiſſa ſit, quamuis ex fide bona eam geſſerit, 1000.161.

Materia *ſubiecta. Ad ea relationem faciendam ad quæ materia ſubiecta monet,* 984. 54. *ver. conſequenter his dicendum, & in verb. relatio.*

Materia ſubiecta. Pro materia ſubiecta verba ſunt interpretanda, 984.53. & *in verb. hæres verbum.*

Materia ſubiecta. Vt ad materiam ſubiectam verba intelligantur. Hæres verbum, alias, ne impropre intelligi, 984.54 & *in verb. impropere.*

Materia ſubiecta, ſecundum materiam ſubiectam verba intelligenda ea etiam offendenda. & in ver. impropriè verborum admittitur, 628. 6. & 751.2

Materia ſubiecta, vt ſecundum materiam ſubiectam intelligenda offenſio verborum, etiam in verbis vniuerſalibus permittitur: ea enim reſtringuntur, vt ſecundum materiam ſubiectam intelligantur, 701.24

Materiam ſubiectam ad generalitatem perſtringendam valere, 964.39. & *in ver. reſtitutionem.*

Materiam ſubiectam in verbis exponendis ſequendam, 942.25. & *in ver. improprij pro materia.*

Matrimonium, & *filij legitimatio indicium ſo detalis à communiter accidentibus probatur,* 662.12. *verſic. inde fit.*

Matrimonium cohabitatio oſtendit pro in cauſa, vt legitima habeatur, quod ſumma lautiſſime explicatur, 799.2

Matrimonium nominatione non probatur, 700.4

Matrimonium clandeſtinum cum deficit probatio, nisi ex confeſſione parte abſente facta plene probatur, 991.43. *ver. hoc amplius.*

Matrimonium dote carere, & ſine ea conſiſtere poteſt, 991.73

Matrimonium & eius tractatus, ac fama teſtibus ſingularibus probantur. 991.84

Matrimonium ex fama non probatur cohabitatione etiam accidente, idem ſi coniuges inuicem aliquo ſe appellent, concubitu etiam addito, niſi ſi & vicinis fama opituletur, 991.2. *ver. atque ex fama.*

Matrimonium ex nominatione ſola præſumitur, ſi coniuges ſeſe inuicem appellent, qua nominatio ſolaad probationem iſtam iudicandam valere dicitur, 991.4. *ver. quinto principaliter.*

Matrimonium ex qualitate veſtium lugubrium præſumitur, ſi illis induitur muliere mortua cum familia ſit, 991.53

Matrimonium iure ciuili ex copula ſola præſumi, Bald. placuit, 991.49

Matrimonium non ideo minus probatur, quod ac iiſdem ædibus coniuges non habitent, alias tamen conuenientibus, 991.49 *ver. neq; ad rem attinet.*

Matrimonium. Pro matrimonio in dubio pronunciandum, hoc amplius potior doctoris vnius opinio pro matrimonio ſententia contraria, & crebriore Doctorum aliorum ſententia iudicatur, pars ratione probationes prævalent, quo matrimonium ſanxit, 991.69

Matrimonium probatur quotiens pro coniugibus aliqui ſe tractant, & geminis famam, ne longa cohabitatione accedentibus, ſic è contra, ex actibus matrimonio non cogentib. negatiua probatur, 991.2

Qui autem tractatus requirantur, vide 991. 10. *ver. quare ex teſtibus.*

Matrimonium qualiter probetur, 991. 2. & *per totum conſilium.*

Matrimonium ſacramentorum primum eſt in ſtatu innocentiæ conſtitutum, 1000 9

Idque ex mia Deorum philoſopho authore venire, 1000.9

Matrimonium ſicuti cauſa grauis, & ardua æſtimatur, ita probationes deſiderat luce meridiana clariores atdit; criminalis exemplo, inde dicimus in præſumptione leui matrimonium non iudicari, 991.2. & 16

Similiter ex eo matrimonium non probatur, quod in domum viri vxor deducatur, 991.2. *ver. matrimonium plane*

Matrimonium teſtibus duobus probatur, & non minus ſaniora, quam maſculi ac matrimonio probando teſtimonium admittitur, quod præcipue procedit, vt in aliorum ſexu inueniendi prætendi non videtur, etſi videatur & tunc ſeruandum innuere illas placeat, quod tamen author eum ad ſpeciem propoſitionem pertineret, non diſtinxit, 991.16

Matrimonio ſolut an poſſeſſio opinione ad prolem legitimam indicandam ſufficiat, 699.12. & 738.7

Matrimonij nomine, an ob ſpuſalium vero ſecundum doctiue nomine mulieri quod ei linquatur nihil interſit, 636.5

Matrimonij libertas impediri non debet, 794.2

Declaratur, ne locum habeat in vidua, & vbi matrimonij libertas penitus non reſtringitur, ſed cauſatione, 794.6

Matrimonij libertas impediri non debet, ideo pœna promiſſio non valet pro quam ad matrimonium contrahendum quiſquam obligatur, 783.1

Declaratur 783.17. *verſic. ſequitur ex hoc.*

Libertatem matrimonij cauſatione impediri poſſe non præciſe 783.17. *verſ. ſequitur.*

Matrimonio repetito animo non moleſta decidit tuteta inuentariorum neglectus ita vt grauiſſima illi immineat, 717.4

Matrimonij cauſa ad epiſcopum ſpectat de conſuetudine curiæ, nec in; tutor epiſcopo, ſuper matrimonio iacendus, 991.16

Matrimonij cauſa cum grauis ſit, & ardua, teſtes deſiderat omni exceptione maiores, & probationes luce ipſa meridiana clariores, 991.16

Declaratur, 991.58. & 104.

De parentibus & vilibus perſonis agitur, 991.104

Matrimonij probatio in quibuſ poſſeſſioni filiationis legitimæ demonſtratio non requiritur, ſed tunc demum ſatis dubitatio de proprietate filiationis legitimæ agitur, 99 .92

Matrimonij probatio inter coniuges ipſos cohabitationem diuturnam auxiatur non minus decem deſiderat: diuturna, an ex j. de prole legitima indicanda agitur, 991.94

De quo dubio ſit, 991.48

Matrimonij probatio leuior ad filiationem probandam ſufficit, 991.43. *ver. leuius matrimonij probatio.*

Matrimonij probatio leuior ſufficit æqualitate mulie-

ris

Digitized by Google

INDEX

vis inſpecta, velut ſi matrona pudica ſit, 991. 52.

Matrimonii titulus coloratus quis dicatur, 991. 48. ver. colorata plane poſſeſſio.

Matrimonii tractatum contrimodo, quaſi poſſeſſio deſiderat, quod vir vxor aliqua tradetur & habeatur, neq; probationem matrimonii exigit, 991. 56.

Matrimonio in probando plurimum refert, an coniugium ipſorum, vel prolis cauſa probatio fiat, vt legitima proles doceatur, in coniugibus ipſis probatio plenior exigitur: leuis verò in prole ſufficit: ideo probata parentum cohabitatione legitima proles iudicatur ſed & colorata poſſeſſio, opinioq; matrimonii ſufficit, vt iuſta proles cenſeatur, 991. 48.

Declaratur quis dicatur coloratus matrimonii titulus, 991. 48. & 49

Cohabitatio diuturna annorum non minus decem deſideratur, ſi de matrimonio quoad coniuges ipſos probando agatur, 991.94

Matrimonio ſine legitimo legitimo proles vero naſcitur, 991. 2. ver. ſecundo ſcire debemus

Matrimoniorum probationes leuiores ad fidem matrimonii faciendam, ſobolemq; iuſtam declarandam, an proſint in ſubſtitutis praeiudicium, 991. 80. ver. quarto, & ſi maxime.

Mediatum potius quam immediatum eſſe impoſſibile, 952. 22. & in ver. immediato.

Medicum plusquam litera vna faciendum quem non eſſe, 1000.400

Medii ideo ac finis indicium eſſe, 1000. 482. & in verb. finis.

Melior conditio eius eſſe non debet, qui quod reſtituendum erat non reſtituit, quam ſi facta reſtitutio eſſe, 796.13

Melius eſſe non ſoluere quam ſolutum repetere, 979. 7. & in ver. repetere.

Melius vulnera reſiſtere, quam acceptum curare, 592.74

Membra à capite ſeparanda non eſſe, 592. 75. & 963.17

Membra defuncti ex laeſae maieſtatis crimine non aliter damnantur quam ſi in Caeſarem ipſum aut rempublicam Romanam commiſſum crimen fuerit non idem in Caeſaris vicario quamuis perpetuo admittendum, 859.9

Mendacium dolo non carere quod mentiens bono alii vero malo eſt, 939. 31. & ea verſic. dolum à mendacio.

Mendacium dolo carere quotiens lucri quicquam inde non equitur, 947.18. & 999.10

Mendacium pupillo ne obſtet, ſi adultum ſe falſo profitetur, vt iuramento deficiat ne perinde, vt adoleſcens ſi intentio varietur. 571.7

Mendacium dolo non carere, 1000. 5. verſi. longomagis.

Mendacium ex mendacio dolum argui, 1000. 111. & 172.

Ampliatur, 1000.172

Mendacii rationem haberi non oportet etiam ſi mendacium merum ſit vnde commodi quidquã mendax non conſequitur, 714. 13. ver. rationem igitur.

Mendacio errorem praeſumi, vbicunque in eo quiſpiam aduerſario aſſerenti credit, quod rei non petitur. 983. 23. & in verb. aſſertioni fidem. errorem hoc ipſo.

Mens. Contra mentem diſponentis regulam iuris procedere, de qua in l. cum praetor. ff. de iud. 987. 44.

Mens. Quod ex mente percipitur pro expreſſo haberi, 1000.37 ver rurſus.

Mens verbis potior, atque ideo mentis ratione cauſa nihil verborum vim fieri, 1000. 110. & in verb. impropie.

Mens non alia eſſe creditur quam quae ex verbis colligitur. 835.5. & 675.6

Mens a veriſimili colligitur, vt velle id quiſquam intelligatur quod veriſimile eſt, 759. 7. & in ver. veriſimile a veriſimile.

Mens ea vnicuique eſſe creditur ne abſurda quicquam diſpoſitio eius inabrat, 780. 4 & 613.24. ver. ea enim mens.

Ampliatur, vt impropie intelligi verba debeant, potius quam abſurdum ſuſtineatur, 623. 24.

Mens diſponenti illa eſſe creditur vt ad eius diſpoſitio trahatur quae odioſa ſunt verbis etiam vniuerſalibus interuenientibus, 717.14

Mens diſponentis ex vicinitate ſcripturarum declaratur, 805.12. verſicul. hinc & illud ſpectat.

Mens ſtatuentium illa videtur eſſe vt quam minimum poſſit à iure communi recedatur, 775.12. verſ. quarto in ſpecie hac.

Mens teſtatoris, an verbis clariſſimis potior habeatur, 871.6

Mens teſtatoris ſeruanda verba etiam offendendo, 731.17

Mens colligitur ex ea ſeu ratione diſponendi, 760.17. verſ. in qua re illud ſciendum.

Ampliatur, vt ex ratione potius quam ex verbis mens colligatur. 899.3

Mens ex ratione colligitur, vt id velle quiſquam intelligatur, quod ratio ipſa poſtulat, 642. 24. & 900.12

Mens ex ratione magis quam ex verbis declaratur, & in verſic. animum loquimur, 809. 5.

Mens iudicis ſpectanda vltra quam effectum aliquem actus eius non producit, 749.10. & in verſiculo iudicis factum vltra factum eius mentem.

Mens iudicis non alia eſſe creditur quã eam eſſe oportet, 791.13

Mens inſana hoc ipſo arguitur, quod actus geritur, qui viro ſana mentis non conueniat, 751.6

Mentis ſeruanda nomine abuſiue verba intelligi, 980.7. & ſeq. vbi nõ in agato nec parce, & in ver. impropria.

Mentis alienatio colligitur ex inordinata ſcribentis memoria, 608.2

Mentis matrim. vide in verbis animus. voluntas.

Mentem contrahentium à verbis vero lodi, 985.62. abſque ampliatio, vt offendere verba liceat, 985. 113. ver. impropie.

Mentem diſponentis ex natura rei declarari, 965.18. & in ver. naturam.

Mentem contrahentium verbis ante ſtare, 964. 37.

Biſuiam ampliatur, 964.37

Mentem, & effectum inſpici oportet non verborum ſpeciem aut ſuperficiem: menti enim verba ſeruire oportet eiuſque perinde ac originali ſuo ſubſunt radix. & ſubſtantia verborum mens dicitur, 746.7

Mentem pro expreſſione ſpeciali haberi, vt expreſſum in ſpecie dicatur de quo ex mente conſtat, 958. 31 & in ver. derogatoria clauſula. in ver. expreſſum in ſpecie.

Mentem ab effectu finali argui, 899. 4. & in ver. effecta finali.

Mentem & rationem idem valere 925.22

Mente generali verba ſpecialia extendenda, 925.21, & in ver. ratione generalis.

Menſura ex defectu interueniente cum praedia inſolutum data eſſent, actio amplius inſtaurari ad petitionem non debet, verum repletio menſurae petenda, niſi ſi quod repleatur aut aequo bonum in tempore actionis manent, quo caſu ad pretium quatenus menſura deſit actio datur, 791.9

Mercatoribus intereſſe taxandum negociari ſolitis, quibus ſors non ſoluitur, 990.60

Merces par eorum eſſe debet, qui aequaliter laborant, & minus mandatare eum conuenit à quo negligentius laboratur, 694.5

Meretricem horres recte ne petat, qui & ſuum in eo granum habuit, 893.3

Meretricem propinqua ſuccedere, 898.5. ver attamen ex eo. & in ver. turpiuus.

Meritorum nomine extraneos legatis inſtitutionibusue ornari, 977.6. & in ver. legata.

Meritorum probatio praeſtanda ex quibus conceſſio ſit quotiens ſine meritis fieri donatio non poteſt, 851.8

Metus praeſumitur contra Dominum indebita ſeruitia extorquentem, 642. 10. verſicul. 7. obſeruandum. & 642. 14. & 658. 12. & 814.12.

Metus vis, & mala fides contra dominum praeſumitur indebita quae à ſubditis ſine titulo exigit, 643. 9

Metus contra dominum praeſumitur decimas extorquentem ſi eiuſdem vſum non doceat, quod tunc maxime obtinet, ſi exacta vero extorta decima ſunt arreſtando aut pignorando, 874.6

Metus, & minae contra dominos, & praelatos indebito quid exigentes aut quibus indebite quid promittitur praeſumuntur, 871.19

Metus contra iudicem non praeſumitur, 657. 6.

Metus reuerentialis in ſubditis ad dominum praeſumitur, ſi rem in tranſigant muneraue ab iis non exigant. 851.16.

Metus reuerentialis fruſtra obiicitur verberibus minis vero non intercedentibus, 918.4

Metus durare tamdiu creditur, quamdiu tyrannus ſupereſt, qui metum vtrique incuſſit. 869.11

Metum purgationem tempore non fieri quamdiu metus cauſa perſeuerat, 889.4

Metus ex nocendi potentia durare dicitur, 889.4. & ver. potentium nocendi

Metus reuerentialis praeſumptionem probatione contraria eligendi. 958.3

Metus reuerentialis mariti ex laeſione immodica arguitur, 779.11

Metus reuerentialis contra quos arguatur. 976.16

Metum ex prohibitione poenali induci ur. 643. 9. ver. quid hic dicendum.

Metus iuſtus ex precibus dominorum inducitur, 908.10

Metum à praecepto ſuperioris poenali duos, 983.24

Metus, aut vis durare praeſumitur, quãdiu metus, & vis cauſa ipſa perſeuerat, id eſt quandiu is viuit, qui metum incuſſit, 982.10

Metus iuſtus iudicatur, non minans vbi coniunctis quis timet atque ſibi, 997. 13. verſi. ſed rem propius.

Metus reuerentialis in ſubditis praeſumitur, qui à domino caſtri collectas non exegerunt, 990.56

Metum ex proclamationibus poenalibus argui, 890. 48. ver. quid hic dicendum.

Metum in alienatione praeſumi, quae ſine cauſa ſit. 889.5

Metum leuiorem in muliere, quam in maſculo ſufficere, 938.9

Metum reuerentialem cum laeſione enormi coniunctum ad contractum reſcindendum prodeſſe, 889.2

Ampliatio, 938.5. & 889.2

Metum reuerentialem contra potentem eiuſque praeſumi cui iuriſdictio eſt, 889.3

Metum atque vim in his contra dominos praeſumi, quae debita iure non ſunt, 890.48

Metum in hac vtrinque iis principem praeſumi, quae iure aduerſarius gentium ſunt, 896.12. & in verſic. conſuetudinem metu.

Metum in eo argui, qui ſuperiore mandante contra quam immunitatis eius fuerat oneribus fungitur, 973.28

Metum reuerentialem probandum aduocatum imperite doctum obloquutum, 1000.12. & 254

Metum ſatis reuerentialem cum laeſione enormi eſſe, vt diſſolutionem adhuc patiatur, 1000.98

Metu collata iuriſdictione ſine reſtitutione aliqua aliter ipſo iure tolli, 982.17

Metu reuerentiali cum laeſione enormi coniuncto contractum reuocare, 976. 17. verſicul. laeſione plane.

Meum & ſuum pronomina ad tempus teſtamenti reſtringuntur neque futura complectuntur, 712. 15.

Meum, tuum, & ſuum pronomina ad poſſeſſionem etiam referuntur, hoc amplius ad bona & aliena trahuntur vbi verbis vniuerſalibus coniuncta ſunt, de rebus pata ſuis aut meis omnibus, 712.17

Miles Ieroſolymitanus ſeudi ne capiendi ius habeat, 938.1

Militem in quaeſtionem non tradi, 952 21. verſic. text. hic.

Militi ob errore iuris excuſationem tribui, 988. 54. & in verb. errorem iuris in militia.

Militaris ſubſtitutionis effectus, vt haeredis primò nomine deſinat, & iura ſubſtitutionum directa ſequantur. 984.36. & 38. & in verb. haeres eſſe per militarem.

Militaris ſubſtitutum militi teſtatori, non haeredi eius ſuccedit, 984.13

Militarem in ſpecie controuerſa ſubſtitutione verſari, 984.5

Minor ſitus alienandi facultatem non habet ſine ſolemnitatibus requiſitis ita nec renunteat vnde ſequi alienatio poſſet, 838.2

Minor aetas an ex eo probetur quod beneficio minoris aetatis renunciatum ſit, 613. 6, ver. ſi diceres,

Minor

Digitized by Google

Minor quid hoc ipſo æſtimatur quod ei quaſi minori curator decernitur, 613.23

Minor ad diuiſionem non aliter venit quam ſi virilis eſſet, 733.4. ver. neq; ad rem attinet.

Minor annum vigeſimumquintum, aduerſus aditionem hæreditatis reſtituatur ſi læſo doceatur, 731.3. ver. neq; ad rem attinet.

Minor bonis à tutore perperam diſtractis vel cum tutore agit, vt alienationis rationem reddat indemnemq; eum præſtat, vel alienata reuocare poteſt. 866.17

Minor tutori prædium à tutore vel curatore rite minus alienatum eſt pretio reſtituendo obligatur ſi alienationem reuocare velit, quatenus in rem eius verſum apparet. Idem in eccleſia & ciuitate conſtitutum. 736.6

Minor & reſpublica pari iure cenſentur, 937.3. ver. ratio eadem.

Minor ætas ex datione curatoris præſumitur quoties cui quaſi minori curator datus, quod ad tempus dationis reſtringendum. 879.4

Minor infantiam egreſſus reſtitutionis in integrum ad hæredes tranſmittit aditionem à patre aut tutore omiſſa & ubi quidem infante decreſſum ſit declaratur, 734.1. ver. Argumento hu.

Minor ius ſibi competens ignorare præſumitur. 880.24. ver Iaſ hoc pertinet.

Minor iam quærendum vſque adeo tedit & remittit ut locus reſtitutionis in integrum non ſit, 759.9

Minor nec decreto interueniente donare poteſt, 832.7. ver. donare quippe.

Minor petens ſe reſtitui aduerſum contractum reſtituere in primis debet quotum ex contractu accepit cum reſcindit, idem in maiore ſtatutum qui contractum reſcindi poſtulat. 745.6

Minor iurans maioris vice habetur, 594.9. ver. tertia dubitatio

Quare ad remedium læſus adire auxilio deſecitur, 593.3

Minor quando maior factus ratam habere alienationem dicatur, 885.1. & in verſ. iam lectus l. ſi.

Minor mulierve non excuſantur ſi in ius ipſum naturale offendunt, 610.3. ver. vſque adeo porro.

Minor nec ex decreto immobilem rem donat, 1000.421. & in verb. decretum iudicis.

Minoris donationem magnam doli ac metus ſuſpicione non liberat: quatenus ab ex donandi cauſa abest. 883.5. ver dolo item.

Minoris tempore belli quam pacis res valens, 813.3. verſi. Quo tempore.

Minoris bona vbi alienantur, quæ ſolemnitates requirantur. 879.7

Minoris confeſſionem pro non facta ſine curatore habendam, 976.10. & in ver. confeſſionem delicti.

Minori non minus in iure quam in facto ſuccurrendum, 808.14.

Minori iurante nō aliter ſuccurritur, niſi ſi læſio vltra dimidium interuenit. 626.5

Minori vniuerſitatum partis ius competere tum negligentia res apud a ... abetur, 916.3. & in verſi. negligentiam vniuerſitatis.

Minores ac mulieres blanditiis ac pollicitationibus facile ſeducuntur & quod à minore ſine cauſa aut ex iniuſta cauſa ſit per fragilitate ſimplicitatemq; actum præſumitur. 72.11

Minorem vniuerſitatis partem ſatis in his videri, quæ ad executionem eorum attinent quibus peragendis adhibita omnino vniuerſitas eſt, 916.1. & in verſ. executionem actus.

Minorem curatorem iniuſſu velle teſtari, 976.29. & in ver. curatoris poteſtatem.

Minore hæredem in reſtitutionem non concedi, quod cum defuncto actum maiore e t, 1000.11. & in verb reſtitutionem.

Minoris contractum iuramento confirmari, 1000.65.

Minoris iuramentum non valet, læſione enormi interueniente, 1000.97

Minorum bona ex cauſis demum neceſſariis, non etiam vtilitates maiores alienari, 1000.34

Minorum iuramenta nihil in fundi alienatione fieri, 1000.113.

Minorum quietationem iuratam reſcindendam cum re ipſa reddita ratio non appareat, 1000.162. & in verb. læſionem minoris intelligi.

Minorum ratihabitionem ad rem inutilem eſſe, 1000.51.

Minutiale materia, 934. in verſic. reſtringere perſpicua.

Minuere non poteſt ius alterius qui rem cauſæ facultatem in totum non habet, 869.4. ver. neque re monendi ſumus. & 933.3

Minuere non licet quod ex toto adimere fas non eſt, 592.71. & 933.3

Minus ad non poſſe, quod ſolidum non auferetur, 983.24

Minui non poſſe, quod tolleri nec in totum licet, 983.89. & 161

Minus et licere, cui quod maius eſt, permitti ſolet, 985.16

Declaratio, 985.101. & in ver. qualitatem.

Minus an liceat cui quod plus eſt permittitur ſcite. 592.89. & 973.36 verſ. ne abſurdum.

Minus cum ſeparatum non denegari ius quod maius eſt non permittitur, 972.16

Minus, à maiori ad maius non recte negatiue argumentum dato, 958.40

Minus ad obligationem in dubia venire, 929.34. & in ver. interpretationem in dubio.

Minus ſoluere dicitur qui nihil facit & minus ſoluere cenſetur qui nihil ſoluit, 673.2

Exemplis pluribus id confirmatur, 673.2

Miſerorum præſidium eſſe ad ſpecialem iuris opem adire, 921.5. & in ver. ſpecialem ius proferre.

Miſſio in poſſeſſionem vitioſe per iudicem acta poſſeſſorem miſſum non facit, ideo ſpoliatus poſſeſſionem ſuam continuare poteſt. 749.9

Miſſio in poſſeſſionem ex l. ſi. C. de edicto Diui Adriani tollen. ad bona etiam feudalia pertinet: quod ipſum Iaſon explicatur, 580.8. & 13. & in ver. ſecundo reſpondetur.

Miſſionem ante in rem faciendam non eſſe quam facta inquiſitio ſit à quo res ipſa poſſideatur, 978.21

Mixtum in materia ſtricta non comprehenditur ſub diſpoſitione de caſibus ſimplicibus facta nunc ſit vt ad caſum mixtum ſtatutum non trahatur, quia ſtricti ſtricte habetur, 684.5

Mixtum caſum ſub ſimplicibus in ſtatuto non contineri, 942.31 ver. qua ratione.

Mixtum, quod conſtitutum in cauſa ſimplici eſt ad caſum mixtum in odioſis non trahitur, 859.17. & 802.28 & 942.11. & 965.13

Mixtum caſum ad ſimplicem ex interpretatione non propriè trahi, 942.14

Mixtum caſum ad ſimplicem in teſtamento nō pertinere, 942.31

Mixtum caſum non admitti cum niſi de ſimplici vno memoria non habetur, 942.15

Mixtum, ad caſum mixtum legata fideicommiſſave regulariter non pertinent, quibus vero caſibus ad caſum mixtum diſpoſitio trahetur contra proprietatem verborum ex benignitate id ſit, 677.8

Mixtum caſum ſecundum ſimplicem diſſoluendam naturam eius magis participat, 963.24

Mixtum a potiori denominari, & diiudicari, 1000.3. & in ver. potentius.

Mixturo in mixtura perſona & res diiudicanda vtriuſque & perſonæ & rei rationem habere oportet. 929.29. & 36 ver. idq; & ex Crото.

Mobilis perſona cohærere, atque ideo in loco eſſe videtur in quo domus eorum eſt, 924.2. ver. mobilia item.

Sed omnino, 924.24. & 15

Mobilium vocabulo pecuniam cedere, 934.2. & ex ver. pecuniam.

Modeſtia: rationibus, & iuriſconſultorum telis, non verbis per omnium radices certandum, 1000.378.

Modicum ob rem falſum non intelligi, 981.8. & in ver falſum in re modica.

Modicam ſatis extenuationē eſſe vt contractus diuerſa ſtare pars non cogatur, 949.20. & in ver. ſidem vel ex minimo.

Modicam ſatis offenſionem eſſe vt pœnas quæ iubeat de quibus in l. ſi quis maior. C. de tranſact. 949.21. & in ver. Pœnas et pœnas.

Modicum an magnum damnum cenſeatur à iudicis arbitrio conſiſtere, 943.16. & in verſicul. magnum.

Modicum, in re modica doli ſuſpicionem obeſſe, 953.5. & in ver. doli.

Modicum vitium ad actum inſolidum perimendum ſatis eſſe, quotiens in forma omiſſio id contingit, 1000.12

Modificatio ad clauſulam reſtringenda cui adiecta eſt non autem referri vel repeti ab alia debet, 809.6 verſ. ſed enim ad clauſulam.

Modus dicitur vbicunq; poſt actum perfectum aut ius quæſitum impleri quid oportet etiam cum verbo Conditionis quis vtitur, velut ſub ea lege & conditione: alias conditio erit. 614.1

Modus: quod ſub modo debetur cautione ſeu ſatisdatione de modo implendo præſtita peti poteſt, 614.2

Modus diſpoſitionem reſtringit tam in vltimis voluntatibus quam in contractibus, 709.5

Modus probandi delictum grauior eſſe non debet pœna qua pro delicto imponeretur, 758.4. & in ver. tortura ceſſat vbi, &c.

Modus ſi non impleatur contractus etiam nominatus reſcindi debet, vbicunque modus ipſe cauſa finalis contractus fuit, 659.12. & in ver. Cōtractus etiam nominatus.

Modus procedendi voluntatem diſſentientis explicat, 731.2 & 831.11. & 262.12 & 956.17. verſic. itaq; ex modo. & in ver. voluntas diſſentientis.

Modum percutiendi cadit, vel non faciendi animum indicat, 988.48. ver. quare ex modo percutiendi.

Modi non impleti cauſa tum demum agi poteſt vt actus reuocetur ſi in mora implendi quis ſit, 609.15.

Modi non impleti cauſa actus non reſcinditur vbicunque interpellatio de implendo non anteceſſit, 609.16

Modum circa imputationem in falcidiam à teſtatore præſcribi, quamuis falcidiæ prohibenda ei ius non ſit, 963.20. ver. tex. hic.

Modum cura non eſſe effectus dummodo idem interueniat, 708.19. & 733.22. & 976.19. & 708.19.

Modum omnem lex admittit vnde ius ſuum conſequi aut retinere quis valeat, 640.13. verſ. modum enim omnem.

Modum procedendi ad animum declarandum prodeſſe, 988.48. & in verb. animum ex procedendi modo.

Molendinum quod in libros cēſuales relatum nunquam fuit, neque pro eo unum aliquod publicum impoſitum an poſtea ad ſimilitudinem aliorum bonorum pro quibus munera agnoſcuntur redigi poſſit, 733.1. & in verſ. collecta pro molendino.

Molendini deiecti præſcriptionem non cedere quo minus reſtaurare id liceat, niſi ſi ædificatum aliud ab alio & ius ei quæſitum aquæ ſit, 951.14 & in ver. præſcriptionem molendini.

Molendini inferioris dominum aquas ex eo ex molendino ſuperiori domino eius inuito non poteſt, 684.13

Molendina veniunt conceſſo caſtro, 701.46. ver. ſecundo furnos.

Molendini in ſolo poſiti deinde deruti poſſeſſio facilius retinetur, quam ſoli, quod in flumine publico erat, ideo ſiciuti ſoli, ita & molendini ius retinetur, vt reponere id liceat, 997.32

Moleſtia illata dici non poteſt quæ effectum non habet atque interest illata moleſtia non ſit an effectum illata & non habuerit, 682.2

Monacho agnationis cognationisq; iura non perire, 898.1. & 3. & 4. & 17. & in ver. agnationis cognationisque iura.

Monachis canonici ſunt digniores, quia antiquius monachorum inſtitutum eſt, 922.1. ver. eadem ratio fuit.

Monaſterium loco fratris non ſuccedere, 898.4

Monaſterio non niſi in caſibus iure expreſſis filii vice habendum, 898.4

Monaſterio querelo ius ex monachi perſona dari, 898.2. & 4 & 18. & 20

Moneta in beneficio moneta dei dicanda tempore matrimonij an ſolutio dotis inſpiciamus, 920.6

Moneta ſi libras decem Aſtenſes quarum præmiſſi ſolegatur ſi de valore eorum non dubitetur quantis eſſent cum debitum contractum e in moneta nunc recte ſoluitur: quamuis pluris tamen antiqua erat vel in moneta antiqua. 887.1

Monetarum mutatio quibus noceant, 863.1. Moneta adulterina fabricator per bonorum ademptionem incendii pœnam patitur, 863.5 ver. ſed enim.

Monetarum materiam perſice in verſ. augmentum monetæ in ver. Aureus.

Monitio neceſſaria, vt pœna irrogetur ex facto negatiuo, 721.12

Mora aut culpa vltima ſpectanda ab eaque damnum ſequatur, 854.11. ver. iure plane vulgatiſſimo.

Mora ad id quod intereſt committendum neceſſaria, 857.17. & 893.1

Hoc amplius nec paciſci licet vt citra morā intereſſe debeatur, 787.3

Mora

Digitized by Google

INDEX

Mora vbi committitur cauſa iuſta litigandi accedente, 85·.17. & in ver. iuſta litigandi.
Mora intra duos pactos purganda, 616.16
Mora in eo non dicitur quis prædia non comparauit ſi probatum non ſit bona venalia fuiſſe quæ emi poſſent pro modo pretii, 603.13
Mora in re iacente committi non poteſt ante liquidationem, 609.10
Mora ex interpellatione non committitur vbicunque reſpondet quis paratũ ſe facere quicquid de iure tenetur, dummodo tertior prius fiat verum id facere compellatur ſi probationem ignorandi cauſam habeat. 609.11
Mora. propter moram pro facto debetur, quod fieri debuit in odium moroſi ne aliojuin mora ſua ei proſit, 873.1
Mora quando remiſſa intelligatur, 6·9.12
Mora vnius obeſſe alii non debet, 693.1
Mora non committitur in diſpoſitione legali ſine interpellatione aut monitione, 609.5
Mora ab eo committi non poteſt qui ad id faciendum obligatus non probatur in quo commiſſa mora dicitur, 609.6
Mora ante liquidationem ceſſat vbicunq; incertum eſt quod fieri aut quatenus debeat. mora enim excuſationem dubitatio iuſta præbet, 841.6
Mora ceſſat vbi nulla eſt petitio, 217.6. ver. ſed enim vatir maior.
Mora citra interpellationem in facto alicui promiſſione committitur, 957.9
Mora debitoris qui tali die in tali loco ſoluere promiſit non aliter committitur niſi ſi præſentem fuiſſe in loco ipſo creditor doceat in quo ſoluere oportebat, quamuis in eodem loco debitorem ipſum fuiſſe non conſtet: idque ampliatur etiam ſi proteſtationem aut oblationem debitor in loco ſolutionis omiſerit, 648.2
Mora dolus & delictum habetur, inde dicimus, ſimiles furem & moroſum eſſe. 709.9
Mora in dubio commiſſa non intelligitur, 609.9
Moram excuſationem cauſa iuſta litigandi tribuit quotiens per litis conteſtationem non conſumitur, 727.4. & 837.17
Mora. Propter moram & in fruſtratoriis diſpendium pro facto aſtimari, quod fieri debuit, ſed & tertio id obeſſe, 1000. 267. & in verb. factum.
Moræ purgationem poſt temporis interuallum longum non admitti, 1000.6
Mora purgationi iuramentum obſtare, 1000.5. ver. id quidem in primis.
Moræ tacitæ par in ea q; expreſſa im ſit, 912. 8. & in ver. tacita mora.
Mora excuſationem iuſta dubitandi cauſa præbet, 609.11. ver. idem hoc.
Hoc ampliatur tuſta etiam cauſa moræ debitorem excuſat vt paulo infra ſcriptum v.i in ver. ſi ptime non cauſa iuſta modo, licet id ſimpliciter umbor non probet, 609.11
Mora reus excuſatur vbicunq; dubitatur ad creditorem ne obſolutionem faciendam accedere debitor, debeat, quandiu de hoc tractatur, 84°.2
Mora excu ationem cauſa quouis vel iniuſta tribuit, ſi quidem dolo mora non careat, 848.3
Moram non cadere dum ſolutionis terminus durat, 912.2. Cumulatiue, 912.9
Moram ad doli præſumptionem attendi cum quid quis facere ceſſat aut moratur, 969.15. & in ver. dilationem dolum ex dilatione
Moram irregularem minoris cauſa tutore in adminiſtratorem qui ab ipſo ſe ab exegit & contra omnis admittitur impletum eſt, 966.20.& 21
Moram ab eo probandam à quo obiicitur, 895.2
Moram tacitam per terminum lapſum contrahi, 912.7
Moram veram ab interpellatione exiſtere, 912.7
Moram purgare vbi conceditur, quod intereſt præſtandum, 1000.6. in ver. tam vbi mora.
Moram quis debitori non obiicit, quod per inimatiã debitam in villam ordinandam expecto non impedit, niſi oſtendat in numerato & creditori ip;i præcuniam fuiſſe, quæ eroganda vna ſimul cum pecunia debita erat, 1000.19. & 279. & in ver. nulpa.
Mori magis expedit, quã vt gloriam ſuam quiſpiam euacuet, 912.14. ver. ſed & mors tolerabilior.
Mores mali qui dicantur ſeu moribus bonis contradicere quando quid dicatur, 970.·1
Moribus bonis ademptionem fideicommiſſi teſtandi contradicere, 934.7
Mors ab eo probanda qui vti hæres agit, 695.7. ver. quæ ex miſitur, & 915.2.& in ver. vniuere.
Mors vicinitas in viuenti obtinet, ideo fides maior libro mortui habenda, 815.17
Morte voluntatem perimi, 976.24. & in ver. voluntatem.
Mortis conditio an in eo verificari poſſit qui natus non ſit velut ſi filius naſcaturus & quandocunq; decedentib. fiat ſubſtitutio. vtrum ipſis nõ natis locum habeat, 904.1. & 7. ver. ſententia hac ita communita.
Mortis terrore teſtatorem percelli qui proximus fato eſt, 956.10. ver. atq; facilius & in ver. teſtatorem morte proximum.
Mortem pro iuramento eſſe, 1000. 27. ver. & quamquam. & in verb. iuramenti vote. 1108
Mortuorum e pendiaria recolligendo diſſolutio. 974
Motus proprius expreſſionẽ ſpecialẽ deſiderat, 934.69
Motu proprio à principe factum benignius & reuocatu difficilius eſſe, 951.2. & in ver. odioſius petitio.
Motu proprio conceſſum in dubio aliquid non præſumitur, verum rogatu partis: quod locum in primis habet vbi iniuſta conceſſio eſt, 715.51
Motum proprium extra præſcriptos limites non egredi, 988.25 (988.24
Motum proprium in principis reſcripto non præſumi,
Motum proprium inutilem quotiens per ſe geſta principi reſcindit, 951.6
Mulcta inrogata ante ſententiam publicationis bonorum an ei ſcentia amplius deberetur, 795.1
Mulier quibus caſibus excluditur an & qui ab ea deſcendunt pariter excludantur, 663.3. verſ ſecundo quamuis.
Mulier teſtimonij dictionem in teſtamento non habet nec inter liberos, 719.1. ver. neq; mouet improbatur, & 739.6. ver. non obſtat.
Mulieris teſtimonium in cauſa criminali iure ciuili recipitur, 621.1. ver. quod mulieris teſtimonium.
Mulier teſtis non eſt omni exceptione maior, 621.10. ver. cum vero.
Mulieri facilius imponitur quam maſculo ideo mulieri facilius ſubuenitur, 729.11
Mulier muneri exæquatur, 729.12
Mulierum genus auariſſimum, ideo natura earum donatio contradicit, hoc amplius no quidem ad maritum liberalis mulier præſumitur, & corporis magis quam honoris, vnde a mulier dicitur, 862.3
Mulieris conſilium & iudicium vtrumque mutabile, 985.126
Mulieribus & ruſticis in bis non ignoſci, quæ iure interdicta omnibus ſunt, de iure ſcilicet, nat urali, atque humano, 988. 14. ver. aliud D. Theſaurario. & in verb. ruſticitatem.
Multo ſtipulatus factum eſt vt in communium bona caderet, an domum mercium tenetur indemnem præſtare, 6·6.1
Multum eu pa a quo merent in profeſſio velle ainq; omiſſa ſolutione... an domine ... 696.1
Multa non proſint quæ ſingula ... aut ſingula ſunt, 948.5. & in ver. imperfectorum conſunctionem.
Multiplicata verborum & actuum dolum ſimulationem ac calumniam arguit, 657.31
Munus ſibi impoſitum acceptans illi ſe obſtrictum videtur intelligitur, 613 21. verſ. propius & ne text. accedit.
Mutatio ſicuti in facto eſt, ita probanda, 914.4
Mutatio voluntatis affectionis et ab eo probãda a quo allegatur, quinimo nec in muliere mutatio varia mutatio voluntatis præſumitur, 856.22. & 923.24
Mutatio autem prioris ſtatus facta quo q; rerum mutaturum conditio. & effectus extinguatur, ob id eundem præſentem ſtat ... oportet, 982. 29
Mutatione rerum vel perſonarum accedente, ipſam quoq; diſpoſitionem mutari contuenit, 982. 41. & vide in ver. conditio in diſpoſitione quanta.
Mutationem cauſæ poſſidendi ſine titulo nouo non permitti, 1000.3 (967.18
Mutationem iuris poſſidendi ex cauſa iuſta permitti,
Mutationem voluntatis non præſumi, 925.24.
Ampliatio, 923.24. & in ver. voluntatem mutatam.
Mutuum accipiens pro vniuerſitate nec de mandato ſatis factum mutuũ reſtituere ipſe cogitur, 778.9
Mutuum ſictum quod dicatur, 990.3. ver ſicta plane.
Mutui, pignoruq; contractibus vt præſumatur aliud probandum, quod mutuas pecunias ea quoret, à quo facta venditio dicitur, 990.13
Mutuam pecuniam etiam ab vſurario ex cauſa non neceſſaria accipere non licet, 990.19. ver. quæ res ſine flagitio.

N.

NASCITVRORVM vocatio conditionem tacitam habet, ſi nati erunt, 84.172. & in verb. conditionem tacitum.
Naſcituros in ſpecie vocari intelliget non eſſe, cum ſatis ſit in genere ad eos cogitatum, 984. 173. & in ver. cogitatio.
Natalium labem princeps eluit cum à iure poſitiue exiſtat, 616.2
Natiua contradictio, 910.18
Natiua contradictio, 953.8
Natura actus, quæ actus ipſius naturæ deſiderat ineſſe videntur, & pro expreſſo habetur quod naturaliter ineſt, 811.3. & 965.18. & in ver. expreſſum dicitur.
Natura. vt natura actus eſt ita cum conſummatum intelligi, 915.17
Natura. ſecundum naturam ſuam ineſſe ſuo operimõ vnaquæq; res debet, 828.3
Naturam actus aut verborum per taxatiuam non offendi, 948.7. & in ver. taxatiuam contra.
Natura. vt natura perſonarum & rerum fert varie idem verbum accipi, 967.10. in verſic. varie verbum idem.
Natura: ſecundum naturam rei interpretatio habetur, verba etiam reſtringendo, ſi iuſtificationem rerum offendendo, 713.4. & 12 4
Natura: ad naturam actus generalia verba reſtringuntur, 579.10
Natura actus. ad actum in dubio præſumitur quod actus natura habet. quin etiam reſtrictionem verba generalia admittunt, vt ſecundum naturam actus intelligantur. rurſus improprie verba accipiuntur ob naturam actus conſeruandam quæ omnia locum habent in iuramento etiam accedente, 619.6
Natura. Ad ea verba vniuerſa ea ne dum generalia reſtringenda, quæ ad naturam actus pertinent, 1000.318 & 331. & in verb reſtrictionem.
Natura. Ad ſuam rem naturam facile reuerti, 1000. 365.
Et exemplis non ſpernendis declaratur, 1000. 165
Natura. Cum ad naturam res ſua redit, locum regulam habet, rem, omei alteratam perpetuo alienabilem fieri, 1000.490. & in verb prohibitionẽ alienandi. & in verb. ſemel.
Natura ex natura actus fere iuratam generalem reſtringi, 964.19. & in ver. reſtrictionem.
Natura rei, non damnum inueniẽ non ſarciri, 946.13. & in ver. damnum non præſtari emblanem non præſtare.
Naturæ actus quid dicitur verba ita intelligenda vt aliquid operentur, locum habet dummodo ſecundum naturam actus operentur, 66· 14. & 628. 8. & 923.11. & in ver operare g...
Naturam actus ad petitionem ... remittendam prodeſſe quo naturam ipſa actus exiſtunt, 926.5. & in verb. petitionis eo.
Naturam contractus pacto alterari, 924.1. & in ver. pacto.
Naturam contractus ſuper quo lata eſt ſententia interpretanda inſtruendam, 936.20. verſ. atque pro natura contractus.
Natura contractus vbi pactum refragatur ſimulationem ... 976 4. & in ver. ſimulationem ex pacto
Naturam iudicij & actionis propoſita ad ſententia interpretationem verba etiam ... attendendam, 936.20. & in ver ſententiam interpretationem.
Naturam rei ad mentem diſponentis declarandam mitari, 965 18. & in ver. mentem.
Naturam non pati vt ab inſtitutore firmius frangatur, 923.40
Natura conſentaneum quo teſtimentum in magis eſt, in veriſimilius exiſtimari, 949.31. & in verſiculo veriſimilius.
Naturalis ſi ius ad hæreditatem matris vna cum fratribus legitimus ammeatur, 991.75
Naturalis cauſa potior eſt, ideoq; ex ea geſta res credituer potius, quam ex accidentali, 870 3
Naturalis, potentior & tam ... eſt, ne aliis faciamus quod ipſi nobis fieri non cupimus, 971.38. & 945.9
Naturalis filii tractatus in ver ſpurios, 913 8
Naturalis alimo non ſao votu laborat, 726.9
Naturalis mulier hoc ipſo legitima ſit quod viro legitimo nubit, 726.10. & in verſ. legitima mulier.
Naturalis feudi incapax eſt quod pro vaſallo & ſuis legitimis acquiſitum ſit: et autem acquiri & concedi feudum poteſt quemadmodum ſpurii & inſamibus, 701.1 & in ver ſeminum proſo.
Naturalis in dubio quis præſumitur potius quam ſpurium quo delictum præſumatur, quod leuius eſt, 966.1. & in ver delictum in dubio præſumendum.

Naturalis obligatio ingenuorum ante ciuile ius edi-
tum efficax ad manum regiam impetrandam erat,
licet ea detractum quantum ad actionem poſt ci-
uile ius conditum fuerit poteſtate iuris retinendi,
excipiendi, compenſandi, duntaxat naturalis ipſi
obligationi relicta. 747.33. verſ. tertio ſi vigorem.
Naturalis ad excipiendū retinendumq; valet. 735.12
Naturalis obligatio tametsi à iure ciuili non
poſſit, impediri tamen naturalis eius poteſt. 733.
14. & 747.34. ver. quod cum ita ſit.
Naturalis obligatio ex teſtamento oritur etiam non
ſolemni, 747.34. & 730.15. & 770.3
Naturalis obligatio ex relicto in teſtamento minus
ſolemni oritur niſi lex ei reſiſtat, 735.12. & 13. verſ.
neq; argumentum.
Naturalis obligatio ex voluntate vltima minus ſo-
lemni oritur, 675.11. ver. qua enim ratione.
Naturalis cauſa accidentalis fictaq; potior, 579.25. &
850.3.
Naturalis filius patri inteſtato ſobole legitima non
interueniente ex vnciis duas haberet, ex teſta-
mento vero, ex aſſ. heres ſcribi filius naturalis po-
teſt, nec iuri huic ſuccedendi derogatum per cano-
nes legitur, 716.5
Naturalis cauſa. cauſa duplici interueniente in na-
turalis in dubio actum quid creditur. 606.18
Naturalem originem non aboleri, 943.16. & in ver.
originem naturalem.
Naturalem poſſeſſionem ſpoliatus iure proprio recu-
perare non poteſt, niſi incontinenti id fiat, 770.3
Naturalem rationem ſolam ſatis efficacem videri,
926.7. & in ver. naturalis.
Naturalem rationem in iure ciuili haerentem à prin-
cipe corrumpi, 945.10. & in verſic. ciuile ius. prin-
cipem iuri ciuili.
Naturalia actus dicuntur quæ in actu ipſo per legem
inſunt etiam ſi verbum factum de eis nō ſit. 612.9
Naturalem cauſam humana potiorem, 949.6
Naturali iure prohibitum factum cui noxium alie-
num eſſe, 945.8. ver. atq; ſpectem hanc propoſ. &
in ver. a iure facto Alij alterius incommodum.
Naturali iure quod tacitum privilegium eſt non
admitti, 945.9. & in verſic. priuilegium abstinen-
dum.
Naturali iuri à principe non derogari, 945.6. & in
ver. principem iuri naturali.
Naturalem obligationem ex pacto non oriri cui lex
reſiſtet, 912.13. & in verſ. reſiſtentium legis.
Naturalem obligationem in debito ciuiliter repeten-
do obſtare, 912.13. ver. naturali regitur.
Naturalem ob cauſam actum in dubio rem præſumi,
1000.114. & 124.
Et declaratur, 1000.128
Sed plenius vide, 1000.495
Naturales liberi ab hereditate parentum ideo ſub-
mouentur, licet ipſi non deliquerint, vt a coitu re-
probata parentes abſtineant, 997.20
Naturales filij ex conſuetudine apud Gallos recepta
nobilitatem generis retinent, 6.6.15. verſic. ſimili
modo.
Naturalium incapacitas. Prohibitione filiis naturali-
bus pro arbitrio detur ad alios quam aſcendentes
non, corrigitur, 726.6
Naturalium liberis ex nuptiis iuſtis quæſitis non
pluſquam naturalibus ipſis recte dari ſobole legiti-
ma non ſuperſtite, 977.9
Et in nepote legitimo ex naturali ampliatur. 977.9
Neceſſarium actum ad ſtatum non pertinere quo
conſenſus aliquorum in contractu exquiri multo-
ties ſolet, 916.2. & in verſic. conſenſum propinquo-
rum
Neceſſariam impenſam videri quæ ad refectionem
ſpectat, 939.7. ver. neceſſarij plane.
Neceſſariam impenſam dici in qua perpetua rei vtili-
tas verſatur, 939.7. verſ. neceſſarium item erogatio.
Neceſſarium ob cauſam factum quid præſumitur,
935.7. & 717.15
Neceſſarium cauſam ita intelligi, ſi initio ipſo neceſ-
ſitas ſubeſt. Aliter atque cauſæ neceſſitatis volun-
tas tribuit, 1000.54
Neceſſariam ob cauſam, actum in dubio rem præſu-
mi, 1000.114. & 124. Et declaratur, 1000.128
Neceſſariam ſatiſdationem non aliam æſtimari, ni-
ſi quæ per legem immediate citra vllum hominum
conſenſum, factumue præſtatur, 1000.42
Neceſſarius. Ob cauſam neceſſariam non volunta-
riam actum in dubio aliquid iudicatur, 994.10.
verſ. in re plane dubia.
Neceſſario fieri compromiſſum an dicatur, cuius fa-
ciendi neceſſitas ſtatuto imponitur, quamuis co-
acte ſe compromittere quis non exprimat, 1000.
386. & in verb. coacte.
Neceſſarium debitum nullum non dicitur, poſt-
quam conſtitutum eſt, 1000.45
Neceſſarium non dici quod à cauſa originem volun-
taria ducit, quamuis neceſſitas poſtea incurrat,
ſcitiſſime, 1000.44. & 95
Sed nominatim magis, 1000.386. ver. ratione & alia
& in ver. voluntariam.
Neceſſarium. Ob alienationem neceſſariam laudi-
mium non deberi, 1000.190. & in verbo, laudi-
mium.
Neceſſitas. Abſurdum rem videri, vt ei ſatisfiera-
tur, qui vitio culpa ſua delatus in eam eſt, 1000.
28. & 39. & plurib. ſeq. & 1000.101. & in verb.
culpa.
Neceſſitas. Ad caſum trahi ſtatutum conuenit, in
quo maior prouidendi neceſſitas vertitur, 1000.
190.
Neceſſitas. Decretum, quod ob cauſas neceſſarias feu-
di permiſſa alienatio eſt ad neceſſitates pertinere,
quæ inuito contingunt; non etiam ad debitum re-
ſoluendum, in quibus faciendis neceſſitatis coactio
vlla non fuit, 1000.32. cumulatiſſime 1000.52.
& omnino 1000.386. ver. ratione & alia.
Neceſſitas ea demum indicatur, quam euitare non
licet, 1000.17
Neceſſitas euidens oportet vt ſit, vbicunq; aiſi ob ne-
ceſſitatem fieri quid nequit, 1000.46
Neceſſitas in caſu magis neceſſario promiſſum in du-
bio intelligitur, 993.25
Neceſſitas, quæ ex facto pendet ab eo probanda, qui
ea ſe tueri nititur, aut eam dicit, 1000.116. & plurib.
ſequen.
Neceſſitas triplex, fatalis, naturalis, & voluntaria,
1000.94
Neceſſitas vna primaria, altera ſecundaria, 1000.
115.
Neceſſitatem non videri, quæ excludi poterat, 1000.
386. ver. ratione & alia, & 1000.27.
Neceſſitatis cauſa permiſſum ad limites neceſſitatis
reſtringendum, 1000.194. & 154
Neceſſitatis interpretatio. Quoties ob neceſſitates
ſuas alienandi facultas datur, 1000.93
Neceſſitatis ratio non habetur, quæ à facto mero vo-
luntario oritur, 1000.5
Non intelligentia id percipitur, 1000.18. & 39. &
num plurib. ſequen. & 1000.8. ver. inepte quoq;.
Neceſſitatis rationem non haberi, in quam culpa
quis ſua incidit, 1000.44. & 81. & 87. & ſequ. &
1000.28. & 29. & 102
Neceſſitas. Ad eā in dubio trahendam ſcripturam in
quo maior prouidendi neceſſitas, 976.31. & in ver.
interpretationem ita.
Neceſſitas euidens exquiritur vbicunq; niſi ex cauſa
neceſſitatis fieri quis non poteſt, 602.26
Neceſſitatem cauſans principi non licet quam tollere
ipſe poteſt, auxilium collationes iniungendo, 602.
27.
Neceſſitatis cauſa permiſſum, ad limites eius reſtrin-
gendum, 917.10. & in ver. ſpurij alimenta.
Neceſſitatis euidentis cauſa contra ius commune ab
inferiore ſtatui, 973.44. & in verſ. cauſa euidens.
Dominus lex contra inferiorem. Ius commune.
Neceſſitatis ad eum caſum teſtatoris diſpoſitionem
referendam in quo conſulendi neceſſitas vertitur
atq; vbi maior in vnoquam altero neceſſitas, ra-
tio maioris ſemper neceſſitatis trahenda, 970.3. &
in verſic. interpretationem ita habendam vt ad
caſum, & c.
Neceſſitatis triplex diſtinctio ſcitiſſime explanatur,
1000.1
Neceſſitatum initio ipſo exempla non infrequentia,
1000.53
Neceſſitatum limites egredi non licere, vbicunque
niſi ob cauſas neceſſarias alienare non conceditur,
1000.52
Negare ſtatum debitum ex eo non licet quod plus
petatur quam debeatur: quod dubitatione omni
caret, quotieſcunque partem rei petitæ accepiſſe-
rum ſe actor aſſeruit, tunc enim niſi partem debi-
tam reus offerat, in mora conſtituitur & in ex-
penſis condemnatur, 845.13
Negatiua datam pecuniam non eſſe quam accepiſ-
ſe ſua quiſpiam confeſſione conuincitur qua ra-
tione doceatur, 357.1
Negatiua ſuſpectum teſtem arguit, 354.6. & 699.13
Negatiua quodque onera non ſoluit ex librorum in-
ſpectione declaratur, 903.6 (10
Negatiua ab actorum lectione probatur, 866.3. & 934
Negatiua diſpoſitio ſi falſa in vno aut tantulo ſit
falſa ex toto redditur, 809.4. verſicul. ſexto ſi pe-
roſtſtationem.
Negatiua verba reſtitutionem non patiuntur quam
affirmatiua admittunt ob id actum primum re-
ſtringi ob verba negatiua non poſſunt quod ſecus
in affirmatiuis eſt. [illegible]
Negatiua indefinite ſimpliciter vt prolata [illegible]
proprie æquipollet, quod ſecus in affirmatiua [illegible]
quæ vniuerſalis vitem proprie non ſuſtinet, 809.4
verſ. quinto potest. conſ.
Negatiua ex qua fundamentum opponentis [illegible]
probationem ab eo deſiderat, [illegible]
Negatiuam modum alium [illegible]
ſtentanda vidua non eſſe ab ea [illegible]
Negatiua probatio impoſſibilis per [illegible]
667.1
Negatiua probationem impoſſibilem à [illegible]
temporis coarctatio abeſt, [illegible]
Negatiuam iuris præſcriptionem dua poſcere, 63[illegible]
in ver. præſcriptio duo,
Negatiua, quod quis onere non ſoluerit ab eo [illegible]
non debet, qui immunitate ſeu libertate [illegible]
verum ab eo à quo libertas ipſa impugnatur. 90[illegible]
Negatiua probatio, numeratam pecuniam non eſſe,
quomodo fiat, 1000.23
Negatiua latius negat, quam affirmatiua affirmet,
996.1. ver. id quidem maxime.
Negatiua affirmatiuam cedere, 985.73. & in ver.
permiſſione prohibitionem.
Negatiuam bina plura allodialia non eſſe ex regiſtro
probari, in quo deſcripta aſſi aliqua nō ſunt, 1000.
62.
Negatorio actio ei datur in cuius fundum iura illo
ſeruitatis non interueniente quid immittitur,
906.3.
Negatoria aut officium iudicis confœderat aut ad-
haerentis competit qui vltra pacta grauatur, 682.
7. verſ. ex Bal.
Neglectus caſus dicitur cuius expreſſio facta non
eſt, cum res nō exigua eſſet & ſic expreſſione digna,
792.3.
Negligens traditur qui illico vbi potuit actum non
peregit, 573.7. ver. negligens enim, & 764.6. &
606.19. ver. co ipſo enim.
Negligentia expectante nō aſſignatur primum va-
caturum non acceptauit, ſi primi vocationem co-
gnitam non habuit, 573.11.
Negligentia probanda, quippe non præſumitur, 703.5
Negligentia hoc ipſo conuincitur quod non ſit quod
fieri confeſtim oporteret, 704.6
Negligentia ex eo probatur quod potuit quod facere non
fecit, 573.7. ver. negligens enim, & 606.16. verſic.
eo ipſo enim.
Negligentia in vno admiſſa trahi ad alia non debet,
680.13. ver. iam ſi negligens.
Negligentia non præſumitur, 990.10
Negligentiam in delicto coercendo ad participatio-
nem eius trahi, 982.13. & in verb. complacentia con-
ſentire delicto.
Negligentiam non præſumi, 930.9.
Id præcipue in eo obtinere ſcribitur quod ad commo-
dum aut incommodum cuius non leue pertinet,
978.9. & in ver. diligentiam, & 930.9
Negligentia in adminiſtratione maxime non præ-
ſumi in quibus iuiurandum datur, 930.10. & ſeq.
& in ver. iuramenti ratione.
Negligentium vnius malo alij eſſe iniquum, 952.13.
& in ver. alij.
Negligentiam vniuerſitatis ad ius parti minori tri-
buendum valere, 916.13. & in verſic. minori vni-
uerſitatis parti.
Negotiorum geſtorum actio neceſſitate & vtilita-
te remota non datur, 684.14
Negotiorum geſtorum actio ei dari non ſolet qui ge-
rens ipſius contemplatione impenſam principali-
ter fecit, quamuis alis in conſequentiam impenſa
ipſa profit, 684.15
Negotiorum geſtorum actio contra eum, etiam datur
cuius nomine geſtum negotium non eſt ſi ad eum
negotium pertinet, 756.5
Nepotem filij vocabulo non contineri mentione v-
triuſq; habita, 964.26
Nepotes filiorum vocabulo non contineri vbicunque
de filiis certa mentio ſit, 964.22. ver. ratio eadem
facit, 964.23
Nepotum conditio melior quam filiorum eſſe non de-
bet, 715.3
Neutrani impræsidentes, 934.5. verſicul. vnde per-
peram.

Nihil

Nihil dicitur quod nullum eſt, & nihil facere intelligitur qui inutiliter quid agit, 952.12
Nisi dictio niſi conditionem ſignificat tam in lege quam in ultima voluntate & contractibus.
Nobilis æſtimandus cuius patrimonium eſt prærogatiua aliqua preditum. 952.2.
Nobilis æſtimandus, qui pro nobili in loco habetur, 715.3. & 616.20
Nobilis magnus quis dicatur, 755.1
Nobilior genere ratione pari à cæteris interueniente præferri, 982.1
Nobilitas maior, quo antiquior, unum & ibid. amplectatur, ut locum etiam habeat, licet maior gradu aliquo ſit, qui poſterior ad dignitatem peruenit, 982.1
Nobilitas ex perſona matris an æſtimari poſſit, 982.5
Nobilitas maior exiſtimatur propter diuitias antiquorum, 982.37
Nobilitas. ad nobilitatem inducendam loci conſuetudo ſpectatur, ideo nobiles habentur etiam quibus feudum non eſt ſi loci conſuetudo id admittat, 755.1
Nobilitas inducitur ex populi æſtimatione, 755.3. & 616 20. & 932.1. & in verſ. populi æſtimo.
Nobilitas ex matre non deducitur ſtatuto conſuetudine vel contra tamen obſtante, 829.1.
Declaratur, ver. ſecundo reſpondetur, 829.6
Nobilitas maior iudicatur quia ex propria virtute quam quæ à natalibus deſcendit, 855.1. verſ. aqui ſi inter doctorem
Nobilitatem ex diuitiis magnis confirmari, 952.1. verſ. patrem non item, & in ver. diuitias.
Nobilitatem temporis puncto non contingere, 952.6
Nobilitatem à feudo oriri, 952.4. & in ver. feudo.
Quid in feudo nouo, 952.5. & 755.2
In quam ſententiam commodo Papa accedit quæſtio, 585.755.2
Nocte præterquam in caſu neceſſario inſtrumenta conſcribenda non eſſe. Bal. monet, 862.1
Nolle dicimus qui cum facere poſſet ut aliquid fiat illud non facit, 751.16. ver. & circumſtare poſſit.
Nolle is dicitur ex facto aut culpa cuius fit quominus quid fiat, 609.14.
Nolle is dicitur, qui facto ſuo impeditus exequi aliquid non poteſt, 994.14
Nomen abſtinentiæ effectu eius ademptio, 556.3
Nomen debitoris creditor ita exigit ſi ſoluendo debitor principalis non eſt ibiq. & condemnationem debitoris neceſſariam eſſe aſſcribitur. 704.1
Declaratur, 704.16
Nomen ad id non cadere ad quod effectus non competit, 934.13. & in ver. affectu amoto.
Nomen deſinere effectu ipſo extincto, 952.9
Nominis legatum à quo initium ſumptu ſeruetur, 577.1. (934.1.
Nominis debitoris materiam verſie actio perficitur.
Nominum propriis expreſſione conceſſionem perſonalem exiſtimat, 919.7 & in ver. perſonalem.
Nominum propriis expreſſione limitationis taxatiuiq; vim obtinere, 964.22
Nominis venditorem verum nomen ipſum non etiam ex actu facile præſtare debere, 979.4. & in ver. venditor nominis quid præſtet.
Nominibus bonis cura habenda, quod diuturnum fuerint theſauris mille, magnique ſit, 982.14. verſi. inde ſcriptum.
Nomine aliquando conceditur quod proprio denegatur, 735.93
Nomine legato utilis actio legatarium per ſe, directa ver ceſſionem legatarium ſequitur, 577.9
Nomine legato actiones utiles inuito ipſo an legatarium ſequuntur, 587.2
Nomine dignitatis actum non gerit in quo ætatis memoria habetur, 976.21. & in ver. dignitatis.
Nomine nihil intereſſe quis quid per ſe an alius pro eo aut nomine ſuo faciat, 955.7. & 961.4
Nomine ſuo in dubiis quis contrahere intelligitur, 834.5 ver. ſed quomodo.
Nomine ſuo non alieno more dubio poſſediſſe quem præſumi, 972.9. & in ver. proprio.
Nomine proprio remiſſio ab eo facta qui negotium alienum gerit quid operetur, 785.3
Nomina debitorum loco non circumſcribi, 934.1. & 11. & 12. & in ver. actiones.
Nominat in expreſſis aliquid dicitur, quoties ad illud tamen in relatio ſpectat & ſi odioſa materia verſetur, 657.1
Nominatim. quamuis nominatim quid exprimat lex vel ad formam id non pertinere, 958.24. & in ver. forma vero.
Nominatim quid verbis uniuerſalibus exprimi, 987.40. verſ. ad quam ſunt intiam.
Nominatio ad filiationem probandam an valeat, 958.17.
Nominatio ad matrimonium probandum non valet, 601.4
Nominatione filiationem non perinde ut verbis doceri, 958.36. ver. atq; in ſpecie & in ver. filiationem tractatam.
Nominationem propter ſe principaliter factam ad ius ſanguinis probandum valere. 950.6. & in verſiculo enunciatiua verba, fraternitatem propinquitatem.
Nominationem cum contractus ad plenam coniunctionis probationem conferre, 950.7
Nominationem incidenter factam ad quaſi ſanguinis probationem valere, 950.7. & ſeq. & in verſic. quaſi poſſeſſionem.
Non enim aſſiſtæ ſunt qualitates, 745.22
Nonnunquam dictio hæc idem ac interdum ſignificat & regulam in contrarium eſſe innuit, 751.7
Nota ſpeciali digna videri quæ in maioribus ſunt, 795.2. & in ver ſpecialis nota.
Notarius abſentis nomine recte ſtipulatur ſi ſtipulationem agnoſcat per quos interpoſita eſt, 805.3. & ſeq.
Notarius ab uno ex contrahentibus tantum utiliter non rogatur, 939.3
Notarius. cum notario cura præſumptio facit, 857.8. verſic. Quid hic dicendum. & 939.2.
Notarius de ea rogatus creditur ut clauſulas omnes teſtamento adiiciat quæcunq; ad mentem teſtatoris conſeruandam pertinent, 716.6
Notarius falſum committit qui memorem ſe bona fide datis rogatus an non fuerit ſi antiqua res non ſit quamuis inſtrumentum à ſe receptum omnino ipſo non neget, verſ. hoc amplius falſum admittatur, 864.9
Notarius abbreuiaturas ſine ullo iudicis mandato extendere poteſt cum mentis intentionisq; ſuæ ignarus non ſit, 612.1
Notarius humilis aut deplorata vita ſuſpicione non caret, 862.6. ver. an idem probandum.
Notarius inſtrumenta ne in ſolo a ſe no conſcribat, 918.1. & in ver. territoria in a ſeno.
Notarius peritus creditur non imperitus, 721.7
Notarius ex dictionem & cætera id adiicere poteſt quod perinde non ſapiente eſt, clauſula ad dictamen ſapientis interpoſita: unde quod denegatum ſapienti legitur adiici à notario ex dictione & cætera non poteſt. 612.8
Notarius niſi utraq; parte volente nec illud inſtrumento addi quod ad declarationem actus pertinet, 934.2. ver. notarius plane.
Notarius ſcripturam circumciſam ſine cæteratam extendere poteſt circa ſubſtantialia non accidentalia, 611.2. & 6. ver. 6. in ſpecie.
De quo vide etiam quod ſcriptum eſt, 611.10
Declaratur circa quæ extenſio fieri poſſit, 611.10. & 12. ver. non obſtat.
Notarius declarationis ſtandum cum abbreuiatam ſcripturam extendit cum ab animo eius res pendeat, niſi ſi ſcriptum aliquid ab eo eſt, quod veriſimile non ſit vel quod partes voluiſſe eius no credat. 612.1. verſic. neque dicatur.
Declaratur 612.10. ver. neq; hoc dictum.
Notarii error partibus nocere non debet à quo ſcriptum id non eſt de quo rogatus fuit ſi de eo conſtare teſtibus poſſit, 630.1
Notarii & ſententia eadem eſt poteſtas, 735.16
Notarii & teſtium occultatio dolo non caret: veluti ſi is qui ſuo ſiunt bene veſtitur, ut ipſe vel alius hæres inſtituatur, notarii & teſtes oculos habet, 670.5
Notarii fides habenda potior quoties ciuiliter agitur ſi aliter à ſe dictum teſtis aſſerat quam ſcripſerit notarius, ſi de facto tractetur neutri fides habenda erit, 863.2
Notarii fides mala dubiam inſtrumenti fidem reddit, 827.3. & in verſic. fama mala producentis in verſ. falſitas inſtrumenti præſumitur.
Notariq; diminuta exiſtimatio licet ſola ad fidem inſtrumentis abrogandam non ſufficiat ſuſpicionem tamen aliquam inducit, 862.6
Notarii officium nil facilium ita ſimpliciter ſcribere ut narratum eſt, neque ad eum interpretandi facultas pertinet niſi ſi per rogantes ipſos declaratio id genus fiat, 612.12
Notarii ſcriptura ſine teſtibus fides non habetur, 636.12. ver. nec ſcriptura.
Notarii ſtipulatio pro agnatis an requiratur, ut cis feudum acquiri poſſit quando illam adiicitur ut vim feudi antiqui conceſſio habeat, verſ. quod reſpondetur, 864.7. & 24
Notarii ſtipulatio pro expreſſa habetur dictione & cætera interpoſita, 850.3
Notarii ſtipulatione an ius irreuocabiliter acquiratur antequam ratum is habeat pro quo ſtipulatus notarius dicitur, 624.12
Notarii ſtipulationem ad ius plenum abſente acquirendum prodeſſe. 915.2. & in verſicul. ſtipulationem notarii.
Notario an credatur per conſiliarios ab eo expreſſos conſilium totum repræſentari, 771.6. & in verſ. aſſertioni notarii.
Notario credendum quod ſigillum appoſitum fuiſſe aſſerat, 701.3
Notario licet potius credatur quam teſti uni, attamen ubi teſtes plures notario contradicunt teſtib. ipſis magis credendum, 863.5
Notario non creditur quod rogatus de inſtrumento aliquo ſit niſi alter productio eius ſiat, 636.12
Notario ac teſtibus an cognitos eſſe contrahentes oporteat, 827.3
Notario teſti fidem maiorem habendam, 914.4. & in ver. qualitatem perſonæ teſtis fidem perſona.
Notarium dolo non accuſari ubicunq; dolo aut fraudis cauſa veriſimilis ulla non cadit, 947.17
Notarium errore iuris potius quam dolo peccaſſe videri, 947.14 & 17. & in verſ. error iuris in notario.
Notarium modicè dumo à quo perditum protocollum eſt, 947.7. & in verſ. amiſſionem impunitam.
Notarii verba proprie ut ſignificatio eorum fert accipienda, 950.4
Notorium dicitur quod publice in conuentu aut congregatione uniuerſitatis fit, 825.2. verſi. ex quo conſcientia.
Notorium. ad notorii probationem ſcripturam non exigi in iis et diſpenſationis ſpecies ex certa principis ſcientia incurrat, 958.17. & 18. & in verſ. ſcientiam principis ſcripturam.
Notorium illud dicitur de quo inſtrumentum conſtat, 793.17. & 812.4 & 691.2 & 846.13. & 801.14. & 900.42. & 956.7.
Notorium ius per ſententiam ſit ideo poſſeſſorio recuperanda obſtat, 745.36
Notorium per ſententiam inducitur quo in rem iudicatam tranſit, 819.4. & in verſi. ſententia quæ in rem iudicatam.
Notorium habetur quod in iudicio ſit quoties frequentes actus ſunt, 845.2
Notorium inducitur in priuilegio 842.4. verſi. quid dicendum hic erit.
Notorium quod dicitur per confeſſionem vel inſtrumentum, 801.14. & 958.18.
Notorium regula iuris facit, 691.4.
Notorium dicitur quod ex actis apparet, 993.59
Notorium. Sed, quod dicitur in notoriis iuris ordinem minime deſiderari, ſic extendendum, ut vaſallo delinquente feudum velle alii detur, non ut poſſeſſione vaſallus ſpoliari ante poſſit, quam ſubſecuta ſit eius, cauſæ cognitio ſit, 993.26
Notorium. In notoriis poſſeſſionem auferre parte non citata princeps poteſt, cum in factis notoriis ſuperflua ſit declaratoria ſententia 993.4
Sent. declaratoria in notoriis ſuperflua, 993.4. verſ. in facto etiam notorio.
Declaratur 993.26 verſ. non obſtat.
Notoria & manifeſta ea proprie videntur, quæ in iudicio ſunt propter hominum multitudinem, qui conuenire ad iudicia ſolent, quoties frequentes actus ipſi interueniunt. 997.9. ver. quarto litis huius.
Notoria ex officio per iudicem ſuppleri. 983.10. & vide in verbo iudicem ex officio de conſuetudine notoria
Notoria probationem non deſiderant 993.17.
Declaratur id procedere in notoriis facti permanentis, in aliis vero probatio requiritur citata parte iuris ordine ſeruato, 993.17.
Notoriam conſuetudinem allegari ſatis eſt. 983.10.
Notoriam rem confeſſio facit. 1000.424. & in verb. confeſſione.
Notoriam rem inter partes ipſum inſtrumentum facit, 793.17.
Noua res non dicitur ex declaratione, 735.2. & in ver declaratio noua quaquam.
Nouam rem ex qualitatibus fieri quæ ad formam adiecta aut materiam ſunt, 910.3. & ſeq. & in verſ. feudum nouum.
Nouatio conuentionis per poſteriorem non inducitur quæ partibus prouidet, 594.2

Digitized by Google

Nouationem conuentio poſterior non facit quotiens vtraq; perſone eiuſdem cauſa introducta eſt, 594. 2 *ver. tertio conuentio* & 594. 4
Nouercæ *priuignorum hoſtes fere naſcuntur inde illud: Tunc cornex albeſcet. vbi ſancta nouerca quæſitæ Pede modo ſuo parat priuigna venenum*, 991. 30.
Nouitas *fugienda*. 997. 11. & 556. 12. *ver. Ad ſummum*. 604. 13.
Nouum *feudum alteratio non facit ampliandi cauſa introducta*, 579. 15. & *in verſicul feudum ob nouam conuentionem*
Nouum id dicitur quod nunquam fuit, 796. 7
Nouum, de noue inſtantia reperta iuramento non probari ſi verſimile non ſit: 930. 4. *ver. aque*
Nouum de nouo repertum inſtrumentum eſſe in ſpecie declarandi quo nam modo id contigerit, 932. 1. & *in ver. declarationem in ſpecie inuentum*
Nouum quod feudum ex antiquo effectum ex clauſula accipere iure antiqui feudi, 926. 1
Ampliatur. 926. 5 & *in ver. feudi antiqui*.
Nouum, quo de nouo emergunt nouo indigent auxilio ver. in ſtudio 2, 680. 15
Nouum quid ex adiectione aut detractione fieri, 910. 3. & *ſeq.*
Nouum feudum quod dicatur, 1000. 49. & *in verb. feudum nouum quod dicatur*.
Nudi nominis rationem non habere, 985. 20
Noui *feudi alienationem difficiliorem quàm antiqui videri*. 1000. 76
Noui aliquid inductum ex eo non intelligitur, quod exequendi gratia fit, 666. 5
Nudum *ſine effectu nomen pro nihilo habendum*, 899. 5. & *in ver, effecta nomen vacuum*
Nulla *exceptio qua obligatione inualida vel præcepto nullo utitur*. 657. 15. *ver. eadem ratione*
Nulla dicetur ſententia in qua iuris ordo omiſſus à iudice eſt ver. ſecunda nullitatis cauſa, & *in ver. ſententia nulla in qua*, 657. 10
Nulla ſententia æſtimatur quæ fundamento inualido haeret, 592. 17
Nulla ſententia ſit ad ea relata quæ producta ex actu non ſunt, 592. 26
Nulla ſententia à contrarietate efficitur. 1000. 26. & *in verb. contrarietate*.
Nullam ſententiã à fundamento vitioſo fieri. 1000. 403. *ver. inde etiam ſit*.
Nullam ſententiam ex proceſſu nullo fieri, 1000. 403
Nullam ſententiam ob contradictionem fieri, 987. 54
Ampliatur 987. 54 & *in verb. contrarietate*.
Nullam ſententiam ex cauſa falſa effici. 941. 25 & *in ver. cauſa falſa. falſam cauſam*
Nullam ſententiam videri quæ fundamento infirmo attetur, 969. 24. & 25
Nullam ſententiam probationum defectu ſuper crimine fieri, 941 26. & *in ver. contumaciam ſolam probationes ad ſententiam*
Nullitas *ſententiæ banni in abſentem latæ inde arguitur, quòd cauſam non habet*, 941. 24. & *in ver. bannitam ſententiam nullam*
Nullitas ſententiæ ex contrarietate oritur, 577. 3
Nullitas ſententia ad perplexitatem & repugnantiam tunc etiam opponitur, cum nullitas omnis ſublata per ſtatutum eſt, 940. 3
Nullitas opponi appellatione etiam perempta poteſt, & *in ver. appellatione perempta*, 657. 54
Nullitas ſententiæ intra annos 30. *opponi poteſt*, 622. 1 *ver. aque annos*
Nullitas actus intra quod tempus opponi debeat, 646. 11
Nullitas allegari non poteſt quotiens de facto inter ſuperiores quid admittitur, perinde enim eſt ac ſi introductum iure ſit, 869. 3
Nullitas ab eo dumtaxat opponitur cuius gratia inducta eſt, 826. 1
Nullitas exceptionum peremptioni non cedit, 592. 79
Nullitas maior ea non tenetur qua à defectu poteſtatis aut iuriſdictionis pendet. Ideo opponi ſemper poteſt quamuis nullitas omnis ſublata ſtatuto ſit, adq; locum tunc etiam habet eum verbis præciſis nullitas ſublata. & nullitas actus ex defectu poteſtatis ſit iure ipſo, parte etiam non opponente. 847. 1. & 879. 5. *ver. Id q; locum vſq; adeo habet*, 802. 2. *ver. hoc Amplius*
Nullitas namque ex ſtatuto vel lege aliqua tollatur poteſtatis tamen defectus nunquam ſublatus cenſetur, 872. 17
Nullitas omnium grauiſſima quæ à defectu citationis deſcendit cum tolli non poſſit, 651. 8
Nullitas maxima illa eſt quæ ex omiſſione cognitionis cauſa naſcitur, 657. 10
Nullitas ſtatuto non opponitur, quotiens de facto obſeruatur, 990. 21
Nullitatis amotionem per legem, aut ſtatutum factam ad eum non pertinere quem contradictio facit. 957. 54. *ver. immo q; vſq; adeo*.
Nullitatis & prohibitionem, & remotionem ad ea non trahi, quæ à contrarietate deſcendit, 1000. 26
Nullitatis exceptionem à Principe tolli. 1000. 258. & *in verb. Princeps*.
Nullitatis ſine pecunia contentio ſtercoris deceptationi par, 952. 3
Nullitatem actus à tertio opponi, 1000. 141
Nullitatem, & appellationem vti contrarias coniunctim non cumulari, 987. 23
Nullitatem non obijci contra eum gratia cuius introducta eſt, ſi vt idem ipſi eſſe actum velit, 1000. 43. & 61.
Nullitate omni ſublata remota illa non creditur quæ ab inhabili perſona deſcendit, quod etiam obſeruatur vbi pacto nullitati ſeu vitio renunciatur, 715. 13
Nu. liter *aut inutiliter actum pro non facto haberi*, 947. 30. & *in ver nullum & nihil*.
Nullum *actum fieri magis eſſe quam vt contra diſponentis mentem quid ſequatur*, 962. 5. *ver. imo enim tolerabilius*, & *in ver. operari validitatis*.
Nullum bannum effectu omni vacuum. 941. 27
Nullum & reſcindibile æquo iure cenſeri, 941. 27. & *in ver. reſcindibile, reuocabile*.
Nullum & nihil æquiparantur, 947. 30. & 553. 6. & 592. 12.
Ideo nihil facere dicitur qui nulliter quid agit, 680. 2. *ver.* & *in vniuerſum*. & 853. 2.
Nullum dicitur quicquid ex reſcripto reuocato actum eſt, 705. 8. *ver. vnde ſit*.
Nullum dicitur quod contra formam teſtamenti ſit. perinde ac ſi contra formam legis actum eſſet, 879. 6
Nullum dicitur quod parte inaudita ſit, 755. 9
Nullum. Interpretationem ita faciendam ne actus nullus fiat iudeiemq; interpretationem exiſtimes per quam actus non valet. 976. 5. *verſiculo enim vero* & *in ver. validum*.
Nullum iudicium eſſe inutilem cui executio prabet, 978. 12. & *in ver. executio*.
Nullum quod eſt nocere non poteſt, 791. 6
Nullum teſtamentum is non dicit qui ab inteſtato excluditur, 850. 16.
Nullum quod eſt ad effectum quemquam non proficit, 553. 6
Nullum ab initio quando ex poſt facto conualeſcat, 802. 15
Nullum. De alienatione inutile laudemium non inferre. 1000. 291. & *in verb. laudemium*.
Nullum. Decretum nullum quod eſt a probationib. nouis robur non capere, 1000. 156.
Ampliatur 1000. 157. & *in verb. decretum ſuperuenientibus*.
Nullum, & inutile æquiparantur, quod plurib. exornatur, 993. 37
Nullum. Impoſſibilis actus indicatur, qui vitio laborat. 1000. 230. & *in verb. impoſſibile*.
Nullum. Iniuſtum dolo contractum bonafides pro in haberi, vt ſi factus non ſit. 1000 201. & *in verb. dolum*.
Nullum factum quod eſt, perinde æſtimatur, vt ſi factum omnino non ſit. Ita nec idem non ens atq; ens eſt, quod robore deficit 1000. 229. *vbi textibus id non paucis declaratur*, & *quod ſtrpem eſt*, 1000. 256. & 1000. 140
Nullum fieri, quod contra quam lege prohibitum, aut ſtatuto eſt, attentatur. 998. 22. *ibiq; ampliatio*, & *in ver. prohibitionem le is*.
Nullum gradum videri, qui non admittitur, 983. 30. & *in ver. extare paria*.
Nullum non rumpi, 1000. 241
Nullum. Num ex actibus vitioſis conſuetudo introducatur, 100. 483
Nullum. Pro nullo habetur, quod vſu non recipitur, 993. 16
Numerata *pecunia non dicitur quæ illico reſtituitur*, 565 6
Numeratio *à decreto Ducali exquiſita ad pretium non pertinet, quod vaſalla venditore emptor dinumerat. Verum ad dotem donationem propter nuptias, & debita alia neceſſaria, nomine quorum vendendi facultas decreto datur*. 1000. 188
Plenius. 1000. 401
Numerationem pecuniæ in fundo per decreta alienando fidem faciendam etiamſi numerationem decretum non quæreret, 1000. 187
Numerationem aliud atq; confeſſionem de pecunia numerata, aut recepta eſſe, atque adeo in materia ſuſpecta, aut prohibita numerationis appellatione, confeſſionem de recepto non contineri, ſeu confeſſione ipſa numerationem nõ probari ſiste. 1000. 03. & 33. & *in verb. dote confeſſa*.
Numeratione dotis priuilegio expetuna, vtpote quæ ad dotem confeſſam non pertinere, 1000. 186. & *in verb. dos confeſſa*.
Numerationem per decretum exquiſitam probandam. 1000. 51
Numerationem per eum docendam, cui mutuam procuratori alicuius pecuniam credidit, mandatum enim ad mutuam pecuniam accipiendam ſpectat, 100 51. *ver. hoc amplius*.
Numerationem pecuniæ ſimplex notarij aſſertio demonſtrat, neq; mutat ob teſtium oculos numeratam non dici, 585. 1
Numerus *teſtium vitia probationis ſiuna an purget*, 621. 12
Numerus pluralis in vno non cadit, 923. 36. & 998. 2. & 976. 35
Numerus pluralis in vno impletur fauoris tuendi cauſa, 571. 12
Numerus pluralis vno contentus dicitur ratione eadem in vno intercedente, 571, 13. *ver, tertio reſpondetur*.
Numerus pluralis ne vitioſus remaneat ad futura in tempo facienda, 871. 2
Numerum pluralis diuiſim quandoq; accipitur, 570. 15
Numerus ſingularis propriè ad vnum tantum refertur 831. 2. *ver. in eo verſatis*.
Numeri teſtium rationem habendam, 1000. 352. & *in verb. teſtes plures*
Numerum in præſumptionibus ſpectandum. vt à pluribus pauciores elidantur. 988. 68. & *in verb. plures præſumptiones*.
Numerum pluralem contentum vno non eſſe, 985. 124. & *omnino*. 985. 125. & *in ver. pluralitas*.
Numerum ſingularem in pluralem ſub voluntate vltima verti, 924. 165. & *in verb. proximiorum*.
Numerum præſumptionum ſpectandum vt à pluribus vna adiicatur. 946. 8. & *in verſiculo præſumptionem vnam*.
Numerum teſtium ad fidem eorum confirmandam valere, 914. 9 & *in ver. teſtium numero*.
Numerum teſtium infructuoſum non eſſe, 963. 17. *ver eadem ratione* & *in ver. teſtes regulariter*.
Nota *fideicommiſſa rdinquo*, 935. 6. & *in ver. fideicommiſſum nunc*,

O.

OB *paupertatem ſordeſcimus, & eccleſiæ dignitas ob paupertatem vileſcit, perimiturque à paupertate honeſtas*, 991. 103. *ver. circa vtilitatem*.
Obiectus *teſtium numero eorum diluuntur quotiens plures ſunt quam negotium deſiderat*, 847. 3
Obiecere *alij nemo poteſt quod ipſe præſtare tenſat*, 576. 8. & 17. & *in ver. culpa*.
Obiicere alteri quis non poteſt cuius faciendi cauſam obiiciens ipſo probat, hinc fit vt libelli incertitudo ab eo non opponatur qui incertitudinis cauſa fuit, 781. 8
Obiici *ab eo culpam non poſſe facto cuius accedit*, 969. 7. *ver. culpa igitur* & 919 10. & 953. 4 & *in ver. compenſationem culpam turpe*
Obiici id non poſſe quod & ab ipſo factum obiiciente ſit. 924. 2. & *in ver. culpam de eo. Turpe eſt*.
Obiici alij non poſſe. quod neglectum obijciens habet, 923. 35.
Obiiciendum *eis non eſſe, quod rectum ſibi obijciens putat*, 983. 35
Oblatio *acceſſorium præter ſortis ſolutionem fieri debet*, 990 43.
Oblatio & diſpoſitio petitio certa & liquida eſſe debet quotiens certa fieri & liquida poteſt, aliàs illa non valet: inde ſit vt inutilis oblatio habeatur, quæ ſine numeratione pecuniæ in ſacculo aut cremena ſit, 672. 3
Oblatio inutilis iudicatur niſi & de acceſſorio vltrà ſortem facta fuerit, 619. 5
Oblatio ſortis & eius quod intereſt creditori an fieri debeat

Digitized by Google

I N D E X

debeat ſi precioſiora bona temporis curſu facta ſint. & bona alia nõ defuiſſent ad quorum emptionem creditor miſiſſet ſi reddita pecunia ſuo tempore eſſet, 692.8. ver. coniectata ex iis argumenta.

Oblatio totius debiti requiritur vt executio nullitatis cauſa renocari poſſit, 826.6. & in verſi. executio nullitatis cauſa.

Oblationem non rarò, qua verborum tenus ſit, pecuniam oblatam creditore non admittente, 1000. 208.

Oblationem ſatis verborum tenus factam, cum liquidum debitum non eſt, 1000. 207. verſic. hoc amplius oblationum.

Prolixius, 1000. 209. & in verb. liquidum.

Oblationem ſupervacuam, ſi conſtare poſſit, pecuniam oblatam repudiaturum creditorem fuiſſe, 1000. 210

Oblatus curia ordinique caleſtis militia legitimus ſit ſicut is qui curia prophana à patre offertur. 738. 41

Obligatio facti quod intereſt poſt moram habet, 1000. 5

Obligatio legis fortior eſt, quam hominis, 995. 14. ver. quinetiam potentior.

Obligatio ex ſolo tempore ſine cauſa aut titulo non inducitur, 874. 5

Obligatio legis hominis obligatione eſt fortior, 760. 15.

Obligatio odioſa, 929. 21. & 23. ver. circa ſecundum, & in ver. odioſam obligationem.

Obligatio perpetua & immobilium alienatio à pare procedunt, vt qui immobilia alienare non poteſt nec perpetuam obligationem inducat. 751. 3

Obligationis ſecunda materia, 924. & in verſic. ſecundaria.

Obligationem facti ad id quod intereſt poſt moram pertinere, 1000. 280. & ibi in facto negatiuo amplicatur.

Obliqua verba intelligi, qua vt directa accipi aliàs poſſunt, quotiens de manu aliena capi bona oportet. 985. 22

Obliquum verbum ad ſubſtitutionem directam non trahi, 985. 03. & 36. ver. quoniam de vulgari.

Declaratur. 985. 110

Oblivio aut ignorantia ex lapſu temporis ob lucrum faciendum non rectè allegatur verum in damno ſolummodo receptum id eſt, 650. 6. & 966. 51. ver. Bart. huc ſpectat, & 975. 10. & in verſi. ignorantiam lucri faciendi cauſa.

Oblivionem facto proprio tolerabilis non eſt niſi temporis longinquitas interueniat nec memorabile factum verſetur, 689. 2. & in ver. ignorantia in facto proprio.

Oblivio nec in antiquis praſumitur vbicunque extremum aut momentoſum factum verſatur, 791. 2. verſ. ſecundo caſu iſte & 609. 15. & 491. 2

Oblivionem vt quidem ex tempore antiquiſſimo in facto admitti memoratu digno, 930. 8.

Et ad factum id alienum pertinere ſcriptam & in verſ. ignorantium, 930. 8

Oblivio vt praſumatur decennium exigitur niſi factum proprium & memorabile verſetur quo caſu nec poſt decennium admitti oblivio ſolet, 867. 10.

Oblivionem ex tempore brevi non praſumi, 930. 7

Obreptio dicitur cum falſum exprimitur, & odioſior ſubreptione habetur qua tunc committitur cum verum quis tacet, 616. 12

Obreptio. in obreptione dolum lex non praſumit, 616. 12 & 17. verſ. 20. reſpondetur.

Vbi in dubio per ignorantiam tam obreptio quam ſubreptio commiſſa creditur, 616. 18. ver. iterum tamen. & 1. 6 30

Obreptio in partem commiſſa an integrum reſcriptum vitiat alia cauſa ſubreptionis eſt, 592. 66.

Vide omnino. 902. 14

Obreptio vitiat reſcriptum etiam ſi ex modico obreptum ſit quod locum habet etiam ſi per ignorantiam falſum narretur, remiſſius enim datur quod neſcias id exprimere. demum dicendum ſi ex ſimplicitate id ſiat, 728. 8

Obreptio ſubreptione literas iuſtitia diſſidium vitiat quam gratia. 592. 126

Obreptio reſcriptum vitiat parte non opponente, 957. 31

Obreptio ſubreptione gravior. 592. 72. & 616. 12

Obreptio dolum arguit, 1000. 183. verſic. ſed enim. 1000. 148. & in verſic. doli. ſed idem ſubreptionis eſſe in verb. dolum ſubreptio.

Obreptionis flagitium ignorantia impetrantis non adumbratur, 592. 69.

Obreptionis vitium, quàm ſubreptionis gravius, 1000. 182. ver. longe magis.

Obreptione reſcriptum ſubuerti, 1000. 181. ibique ſemel atque iterum ampliatur, vel ſi ex minimo, aut per imprudentiam commiſſa ignorantia ſit.

Obreptitium reſcriptum dicitur, in quo narrata nõ probantur. 1000. 140. ibiq. ampliatur

Cum qua ampliatione & ea faciunt, quaunte ſcripta ſunt, 1000. 125.

Et ampliatio alia ſubiicitur, 1000. 141

Obſcuritatem à genere fieri. 1037. 900

Obſeruari de facto quod ſufficit, licet iure non permittatur, 990. 22

Obſeruatio inſecuta declarationem optima quod ab effectu veniat, 985. 41.

Ampliationibus quinque remiſſive id ampliatur, & ſexta ſubiicitur, & in verb. voluntatem, 985. 41.

Obſeruatio ſubſequuta optima interpres habetur, 903. 3. verſi. ad hoc.

Declaratur, 725. 10. & 828. 11. 887. 4. & 934. 21. & 942. 33.

Ampliatur, 942. 33

Obſeruatio ſubſequuta conſenſum & approbationem inducit, 6 4. 19

Obſeruatio ſubſequuta cauſam antecedentem demonſtrat verſ. tertio principaliter, 624. 9. & 10. & 11.

Obſeruatio ſubſecuta rem dubiam declarat: quod verum eſt verba etiam offendendo & quamuis iniuſta alioquin obſeruatio ſit. 752. 15. & 867. 4. & 896. 10

Obſeruatio ſubſecuta conceſſionem dubiam declarat, vt omnia conceſſioni accedant quacunque poſſeſſio ab his ſunt quibus facta conceſſio dicitur ſit, et quoque ad declarationem hanc poſſeſſio annorum decem etiam praſcriptionem non populet. 691. 57

Obſeruatio ſubſecuta interpretatio optima & poſſeſſiuncula eſt, quæ i poſſeſſione aut obſeruatione inſecuta deſumitur, vtpote quam effectus ipſe demonſtrat. 691. 57. ver. ſed & interpretationem omnium.

Obſeruatio ſubſecuta vel praſcriptione defecta interpretatione actus probet. 591. 22

Obſeruatio ex ſola patientia non inducitur, 670. 4. & in ver. patientia ſola.

Obſeruationis probatio qualis requiratur, 824. 1. & in verſ. vſus aut obſeruationis.

Obſeruatio ad formam ſcriptura omnino ſolemnis fidem eius confirmat, quod adeo verum eſt, vt nec ex ratione inſtrumenti ſuſpecto concludatur obſeruatione hac interueniente. 674 1

Obſeruatio illa potior qua facto inducitur, quam qua ex verbis oritur, 895. 24

Obſeruatio inſecuta qua optima interpres dicitur praſcripta eſſe non debet ſed locum habet etiamſi per tempus non longum obſeruatum ita fuerit, 764. 8. & 592. 22

Obſeruatio aut conſuetudo generalis mentem diſponentium declarat, 828. 12. verſicul. atque vbi obſeruatio in ſpecie

Obſeruatio qua poſtea ſequitur interpretatio omnium optima adeo ſententia ab obſeruatione ipſa declarationem recipit, ſimiliter voluntas teſtatoris ex obſeruatione hac declaratur vt id voluiſſe credatur quod obſeruatum poſtea eſt, quod in ſtatutis & contractibus locum ſibi vendicat verba etiam offendendo, quamuis iniuſta interpretatio hac vera ſit qua ab obſeruatione deducitur, 764. 7. verſic. vnde receds.

Obſeruatione inſecuta voluntatem dubiam declarari, 987. 46. & 49. & in verb. dubium rem.

Obſeruationem inſecutam laudatiſſimam interpretationem eſſe, 1000. 317

Modis quinque id ampliatur verba etiam offendendo, quamuis iniuſta interpretatio non ſit in materia etiam pœnali. Et quatenus praſcripta obſeruatio non ſit. Ad obſeruationẽ etiam generalem patria totum id trahitur, 1000. 317

Obſeruationem ſubſecutam interpretationem Principi relinqui, 983. 8

Obſeruatione inſecuta declarare quid & quantum diſpoſitioni cedat, 891. 22

Obſeruatione ſubſequuta obſcuritatem ſcriptura declarari remiſſiue cum ampliationibus. 934. 5

Obſeruatione inſequutis dubitationem omnem diſpoſitionis reſeruare, 933. 29

Obſeruationem inſecutam ad fidem exemplo inſtrumenti addendam prodeſſe. 963. 22

Obſeruatione inſecuta ſcriptura fidem non ſolum nõ addi. 949. 15. & in ver. ſcriptura fidem.

Obſeruationis legis tacentis ſruſtra eam allegari, 894. 17. & in ver. vſus legis.

Obſeruationem contrariam ad falſi ſuſpicionem prodeſſe quotiens contra ac ſcriptura habet obſeruatum eſt, 930. 16. & in verſ. falſi ſuſpicionem abuſu.

Obſeruatum diu contractum non facile reſcindendum, 981. 26. & in ver. renocari difficilem.

Occaſio legis circumueniendæ tolli debet. 6. 8. 7

Occaſio nimis aliens fraudandi amputanda, 1000. 80. ver. eimmuere cationi congruat.

Occaſio deſeruandi amputanda, 997. 13. & in ver. periurium.

Occaſio fraudis precidenda. 936. 11

Occaſio delinquendi varie ſtatuto adimit, 923. 41. ver. inde ſit.

Occaſio ſtatutum nullum vnde mali occaſio naſcitur. 889. 8

Occaſionis damni aut horum reſtitutioni etiam teneri, 966. 17

Occaſionem delinquendi tacite indirecto permitti, 958. 43. & ſeq. ver. ſecundo quod dicitur.

Occaſionem diſſendij iniqui ſtatuto firmitati obſtare, 923. 41. & in ver. ſtatutum iniquum.

Occidendi animam in percutiendi modo argui, 988. 48. ver. quare.

Occidendi animum in eo non praſumendum, qui inimicus non ſit, 958. 47. ver. non ampetra. & in verb. dolum in occidendo.

Occidendi materiam vide in verb. homicidium.

Occultatio dolum inducit. 729. 14. & 862. 10

Occultator ſcriptura pro fure habetur & pœna falſi punitur, ſicut is qui illam lacerat. 715. 9

Otium verborum admittitur in quibus id exprimitur quod iactio ſuerat, 668. 13. & in verſi. operari verba iuris dicuntur.

Odioſa diſpoſitio dicitur per quam locus inæqualitati inter deſcendentes ſit, 677. 12. verſ. inde odioſam.

Odioſa ea inæqualitas inter liberos dicitur, immo æquitati naturali diſpoſitio repugnat per quam inter liberos æqualitas non ſeruatur, 628. 4. & in verſ. inæqualitas inter liberos.

Odioſa perſona dicitur qua iniuriam nobis intulit, 717. 13.

Odioſa etiam in materia omnia continere quacunque verborum ſignificatio complecti poteſt, 934. 5. verſ. proinde.

Odioſa ſcriptura cenſenda, qua detrimento alicuius ſit. 1000. 72

Odioſam diſpoſitionem cenſendam, qua fauoris cauſa introducta principaliter eſt, quotiens odium, aut diſpendium in ea alicuius verſatur, 1000. 74. & in ver. fauorabilem.

Odioſam diſpoſitionem exiſtimari, qua iuri contradicit, 1000. 70

Odioſam ſcripturam eſſe mari, vnde iure derogatur, aut alicuius ius laditur, 1000. 57. 59. & 64

Odioſam ſcripturam intellige, vnde iura alieni minuendi, permouendive occaſio praſtatur, 1000. 60. & 61.

Odioſam in dubio interpretationem adiiciendam, 934. 22

Odioſam obligationem intellige, 929. 21. & 33. verſic. circa ſecundum

Odioſum ſtatutum dicitur quo conſortibus ſeu cohærentibus prius vendere quam tenetur, contra Alex. qui ſibi contrarius legitur, 769. 6

Odioſum ſtatutum dicitur quo deſcendentes à tranſuerſalibus excluduntur ad & æquitati naturali ſtatutum id genus contrariatur. 775. 8

Odioſum ſtatutum an dicatur quoties hæreditate tranſuerſalis fœmina proximior repellitur, 775. 8. verſic. ſed & idem.

Odioſum ſtatutum dicitur quod ab hæreditate parentum propter patruos filia dotata ſubmouentur, 844. 6.

Odioſum ſtatutum videri quo agnatus fauor in mulieres praſtatur, 942. 1. ver. ignoratione validior. & in ver. agnationi.

Odioſum ſtatutum ob pœnam habere quamuis fauorem ſtatuendi cauſa habeat. 912. 15

Odioſum ſtatutum, quod aduerſus forenſem ſpectat, 941. 15. verſiculo & in vniuerſum, & in verſiculo forenſis in.

Odioſum ſtatutum videri quo ab hæreditate aſcendentium filia ſubmouentur late, 966. 28. & in ver excluſionem filiarum.

Odioſum dicitur, quod iuri communi refragatur, 769. 41

769.6.ver. & quidem ſecutioni communi. & 731.10 & 735.2. & 714.6. & 0.64.1. & 63.6 & 646.2

Odio ſi a reſiſtetiam e'e quod parte petente quam quod motu conceſſum proprio ſit, 551.7. & in ver. motu proprio petitio, reſcriptum odioſ. us.

Odium in ſtatuta cauendum quod effectum habere in vno poteſt, 942.16 & in verſic. operatio in ſpecie odioſa.

Odium in exemptione verſari. 973.11. & in ver. exemptionem immunitatem odium.

Odia cauſa ceſſante etiam ſilere excluſiones conuenit, ver. odit plane cauſa, 877.5

Odio alieno grauari quiſquam non debet, 766.7. ver. difficultas omnis.

Odio primato vicariorum principis offendiſſe allegans probare id neceſſe habet quatenus in reprobationem omnis præſumptio refragatur, 859.2. verſic. tur, ne comites Scriptoris eſſet.

Offic. dare verbalitas etiam n'eoqui incerta, potius quam tertius lædatur, 871.8. verſi. quocirca credendum non eſt.

Offendi verba potius debent quam vt aliquo modum maximum aliquid iubere ideo reſcripte verba ad ius agentes vt referri del. a verba etiam offerenda ne tertius lædatur, 730.17

Oculis teſtimonium ad præſumptionem aliquam prodest, & quamuis ſola ſunt ad torturam non ſit indicium tamen aliis accedentibus ad eam ſufficit. 612.6

Oſtenſio ſeu interpretatio verborum admittitur vt voluntas teſtatoris ſeruetur, 783.5. ver. inde factum est.

Copula in disiunctam reſoluitur qui voluntas teſtatoris ad effectum perducatur, neque ampliationem in voluntate hac copula facit, quamuis ad ampliandum natura ſua ſpectet ſit contra in coniunctam disiunctiu reſoluitur voluntatis huius tuenda cauſa, 783.5. verſic. inde factum eſt & in ver. disiunctiuam coniunctam.

Offenſio verborum admittitur ne à iure communi diſcedatur. 78 .6. ver. Rurſus offendere. & 624. 8.

Offenſio verborum admittitur vt actum valeat & pro materia ſubiecta intelligatur, 788.9. & in verſic. actus vt valeat.

Offenſio verborum permittitur contrarietatis vitanda cauſa, 645.13. & in ver. contrarietatis fugiendæ cauſa.

Offenſio verborum permittitur ne vitioſa illa maneant, verba enim ita accipi oportet ne ſuperuacua ſint, quod pulchre declaratur & ampliatur vt locum habeat in materia ſtricta & penali, 782.19. & 685.10

Offenſio verborum permittitur quoties effectum habere in ſignificatione propria non poſſunt: ideo verbum hæres ad legatarium pertinet quoties aperire in hæredi non poteſt, 656.6

Offenſio verborum potius admittitur quam vt ad commodum ei admittatur qui omnino non ſentit, 856.1 verſ. quam etiam magis eſt.

Offenſio verborum permittitur potius quam abſurdum illud admittatur vt melior ſit minus dilecti conditio. 774.10 & in ver. dilecti minus conditio.

Offenſio verborum admittitur deſcendentium ſauore ne alieni præponantur, qua ratione in coniunctiam demonſtratiuè oluitur, 656.11

Offenſio ob eam cauſam facta præſumitur de quo effectus necubi tam quam non loquens, 859.2

Offenſio verborum permittitur, ne deſcendentibus extranei præferantur, & in coniunct. im disiunctiua reſoluitur, 992.20. verſiculo ſed & offenſionem.

Offenſio verborum permittitur, ne inutilia alioquin remaneant, 992.5. ver. his accedit.

Offerendi ius creditori poſteriori contra priorem in hoc dare, vt vice prioris ſubrogetur, 1000.187.

Offerendi ius creditori ſequenti ita competere, ſi hypothecam habent. 1000.387

Offerendi ius, & alienandi rationem diuerſam ſeuda habere, 1000.94.

Offerendi ius cui ad modum, 1000. 447. & in ver. hypothecam.

Offerendi ius, quod poſteriori creditori datur, ſiue hypotheca non conſiſtere. 1000.58

Offerendi ius creditori poſteriori contra anteriorem ex hypotheca competit, 692.3. 840.1 & in verſic. creditor poſterior.

Offerendi ius in bonis feudalibus an competat, 840.1.

Offerendi ius per ius offerendi creditor offerens vice debitoris ſubrogatur, vt qua ratione debitor principalis ſoluens hypothecam non extinguit, niſi ſit & id quod intereſt vltra ſortem inferat, id præſtare creditor offerens debeat. 792.5

Offerendi ius poſterior creditor in eum an habeat qui in prioris creditoris locum ſucceſſus eſt, 382.8

Offerens ſe & ſua monaſterio ſi circa perſonam oblatam non timeat propter matrimonium nec circa bona valida erit eum perſona cauſa donatio bonorum permiſſa ſit, 727.7

Officiali de facto procedenti de facto reſiſtere licet, de facto autem procedi tunc dicitur cum ſine iudicio & cauſa incognita quid ſit, quinimo principi ipſi reſiſtere poſſumus ſi iniquum quid incipiat, 697.9

Officialis iuramentum à quibus deferatur, 825.1

Officialium ſententiam principe nocere, 849. 33. & in ver. ſententiam officialium.

Officium iudicis obligatum quando competat, 912. 25 & in ver. egatur nomine.

Officium iudicis ad exceptionis defectum ſupplendum dare, 912.16

Officium ſuum non petenti iudex præſtet clauſula aſcripta, etc. & iuſtitiam miniſtrare, 1000.216 & in verb. iudicem.

Oldradi conſ. 177. improbatur, 904. 7. ver. ſententia hac ita communitas & per totum.

Oldradi conſil. 21. qualiter procedat pulchre declaratur, 878.6. & 7. &c.

Oldradi conſ. 21. quibus caſibus locum non habeat, 844.3.

Omiſſio. ex omiſſione voluntas declaratur, 637. 22.

Omiſſio ad dolum oſtendendum quandoque prodeſt, cum cetera remedia quiſquam non exequitur, 1000. 275. & in verb. dolum.

Omiſſio. Etiam omittendo contrauentionem, impugnationem e commit tos, cum voluntati quæ ceſſat erit, aut legi contracto, vel fides publica forma non obtemperat, 984.109. & in verb. contrauenire. & in verb. impugnare.

Omiſſionis leuior, at facti offenſio. 984.116

Omiſſionis dolum ſatis ad iuramentum in lucem non o. 947.3. & 26

Omiſſum caſum non dici ex conſiliorum percipitur, 984.189. & in verb. caſum.

Omiſſum caſum non videri in quo factum idem vere, militer fuerit, ſi aut ad id cogitatum, aut de eo interrogatus diſpoſiturus eſſet, 623.23. & 924.12 & in ver. expreſſum pro expreſſo.

Omiſſus caſus non dicitur in quo ratio eadem immo maior verſatur, 561 . & 702.50. & 620.4 & 623 24. & 729.10 & 895.15. & 946.5

Omiſſus caſus non dicitur in quo æquitas eadem ſiue ſtudiose per omnia verſatur, 725.14

Omiſſum caſus non dicitur vbicunque, quid narratur, in quo dubitandi motus verſatur non caſus is tenens pelli ad cauſa, 360.8

Omiſſus caſus conditione non impletus dicitur, 678. 4. verſic. inde caſum.

Omiſſus caſus iuris communi relinquendus, 942.5

Omittendo cur procurator appellationem interpoſita renuntiet non expreſſim, 838.1

Omittentis leuius quam facientis delictum eſſe, 928.5.

Omnis dictio collectiua ſimiliter vt ambo, vterque 579.28

Omnis dictio omnis vniuerſalis eſt, 808.6 & 936.8. & 564.29

Omnes. dictio omnes quamuis in plurali expreſſa collectiue intelligitur, quod ſi collectiue intelligi non poſſit, diſtributiue intelligi eam conuenit, 762.33

Omnia & ſingula cum ſint verba vniuerſalia geminata vim disiunctiuam habent, proinde eſt ac ſi disiunctim & ſeparatim expreſſa eſſent omnia, 866.19

Omnia, dictionem vniuerſalem eſſe, 987.19

Omnimoda dictio vniuerſalis eſt & reſeruatur continet amplectitur, 663.18

Onus extraordinarium quod videatur, 943.1. & in ver. extraordinarium munus.

Onus aut periculum eius manere ad quem commodum ſpectat, 946.11 & in ver periculum.

Omnibus ab iuſto teſte impoſitum, ſi nihilominus ſi inquirens tempore procedente eſſe incipiat iudicis officio ſuccurrendum erit, ve iniquitas illa deleatur, 680.16

Onus perſonale inter id videri quod pecuniæ ſumptum non exigit, 972.7

Onus ſoluendi canonem propter emphyteuſim eum non ſequitur qui bonis non fruuntur, neque per eos ſtat quo minus fruantur, 765.11

Onus an ſubeuntur commodo matris, 574.8

Onus ſuum ſufferre quiſquam debet non alienū, 703. 16. & 641.21.

Onere duplici grauari quis non debet: quod plurib. ornatur, 602.19. & 803.3

Onere & commodo voluntatem declarari, 957.18. & in ver. animum hominum. Commodum.

Oneris vel commodi æquam conditionem eſſe, 957.18

Et ampliatur duplex, 957.19. & 20. & in verſi. commodi æqualitate.

Onera realia pro rerum modo agnoſcenda, 554.10. & in ver. contributio.

Onera ſi aliqua veluti collectas ſolutiſſe negans ob id feudalia bona aſſerens per libros municipales id docere poteſt, in quibus referri ſolutiones onerum ſolent, 662.8

Onera æqualiter ferre debere naturalis ratio ſuadet, 945.9. & in ver. æqualitatem in onerib. Prætiloquium obſcurandum.

Onera iniungi his non poſſunt qui ſubditi non ſunt, 680 7.

Onera matrimonij ex eo ſubſtinuiſſe maritus non dicitur quod ornamenta aliqua vxori donauerit, 632.4.

Onerum impoſitio à quo iure originem ducat, 945. 26. & in ver. iure ciuili onerum vt accepto.

Onerum non perſonalium diſpenſationem pro modo facultatum ad as & libram faciendam, 972.7. ver. conſequens vt hæc ſit.

Ampliatur 972.32. & 33. & in ver æqualitate.

Oneribus certis adſtricti liberi ab aliis intelliguntur, 905.1.

Oneribus perſonalibus originis ratione & eum teneri qui domicilium alibi conſtituit, 973.37. & in verſic. originarium.

Oneribus quis eximere ſe non poteſt quæ perſonæ propter bona imponuntur, bona ipſa alienando niſi ſi in eum alienatio fiat qui oneribus adſtringitur, 742.10.

Oneroſa cauſa. quod ex cauſa oneroſa ſit difficilius reuocatur, quam illud quod ex cauſa lucratiua perficitur, 858.4. ver. ratio validior.

Oneroſa cauſa ſauorabilior eſt lucratiua, 858.8

Oneroſam lucratiuam ve cauſam ex iudicio communi cognoſci, 932.21. & in ver lucratiuam.

Oneroſus titulus in dote verſatur, 660.8

Operari inutilia verba fieri præſtat quam diſponentium mentem offendamus, 573.22. & 592.37. verſic. atque inutilem. & 962 5. & 929.5

Operari. verba otioſa fieri tolerabilius eſt quam voluntatis mutationem ex intellectu ſubaudito admitti, 573.22. ver. ſuperfluitati non pugnat.

Operari ſatis verba dicuntur quæ dubitationem remoueant, 730.22. & 881.8. ver. operari enim verba ſatis & 808 14. & 923.10

Operari verba ſatis dicuntur ſi illud exprimant quod tacite inerat, 668. 13. & in ver. otium verborum.

Operari momenta verba cum nullius ſiunt locum repetitionem non eſſe, 910.10. & in verſ. repetitionem exclude.

Operari vt aliquid verba operantur intelligi ea operant, quod plurali operantur, 615.7

Quinimo & ſyllaba maiquid operari oportet, 588.4.

Verba etiam offendendo, 573.10

Operari ad cuius alium diſpoſitionem referenda in quo habere effectum poteſt, ne inutilis ſiat, 933.28. & 685.7 & 954.2. & 975.5. & 976.32. & 909.13

Ampliationes, 909.13

Operari ullum inutilem fieri præſtat, quam damno quempiam iure illeſo effici, 589. 5. & 592.36. & 600.18 & 9 3.13

Operari clauſulam qua legata paterna exequenda hæres percipit ad irrita legata referendam in ſeriedum maneus ſi anima tribuitur quarta ſunt, 958.2

Abs. & Nata certamen vt alterum neuter vocet, 958.2.

Operari. Abſurdum, tunc quare res hoc ipſo æſtimatur, quod vacuum fieri ab effectu poteſt, 1000. 77. & in ver abſurdæ intentionem.

Operari grauis tantum inutilem actum manere, quam diſpoſitiue mentem lædi, 987 8. & in verb. voluntatem hominis.

Operari. Intellectum talem diſcrem extraneum, aut rationi non ſit conſentaneum, potius quam fringendi, aut inania verba ſiant, 1000.311. verſic. hoc amplius.

Digitized by Google

INDEX

Operari locum l. vberius ff. de pactis non eſſe, vbicunque fructus vllus in verbis non eſſet, 1000. 340. & in verb. interpretationem.
Operari ne inepta verba ſiant, ius potius vulnerandum, 1000. 47. & in verb. corrige.
Operari, ne ius commune ſtatutum non contradicat, ſatis eſt in aliquo id operari, 1000. 84. & in verb. correctionis.
Operari, ne mortua verba ſiant, ad diſpoſitionem generalem legitimam ius cedere, 1000. 344. & in verb. legitima ius.
Operari, ut quidem ſyllabam vocantem facere, 983. 44.
Et vberius, 983.50
Operari. Ne vacua conditio ſiat, diſpoſitionem ex ea oriri, 987. 19. & in verb. conditionem ad diſponendum.
Operari prauè intellectum æſtimari, vnde effectu vacua verba ſiunt, 1000.312
Operari. Satis eſſe in aliquo vel minimo diſpoſitionem operari, potius quam ſuperioribus derogetur, 985. 95. & in verb. derogatum.
Operari ſinus verba dicuntur, quæ dubitationem mouent, 1000.49
Operari ſine effectu verba remanere tolerabilius, quàm ut indebito quis damnum patiatur. 985. 97
Operari. verba ita extendenda, ut aliquid operentur, 1000.47.
Operari. verba neceſſe adeo eſſe, ut pro ſpeciali diſpoſitione habeatur, quæ generalis eſt quoties otioſa alias verba fierent, 984.155
Operari. verborum otium, quàm tertij incommodum tolerabilius, 1000.52. & in verb. tertius.
Operari verbum quodlibet oportet. 984.148
Operari verbum, ſyllabam ut vllam ſine effectu eſſe, leges non permittere, 987.64
Operari renunciationem iurium in hæreditate patris competentium ad bona ſeu dotem matris pertinere vbicunque ab effectu alias vacua renunciatio fieret. 964. 31. verſ. ſed ratione validiore & in ver. renunciationem iurium.
Operari ne inutile ſtatutum ſiat contra ius commune id reſpondendum, 923. 9. & in ver. correctionem nouis admittendam.
Operari. ſtatutum vel correctorium ita interpretare oportet ne inutile ſit, 519.15
Operari ne ſtris ita verba maneant correctio iuris inducitur, etiam in ſenſu contrario, 975. 6. & in verſ. argumentum à ſenſu contrario correctionem.
Operari. melius eſt ut ad intellectum extraneum quodammodo verba referantur quam infructuoſa maneant, 701. 48. ver. quin etiam magis eſt.
Operari inutilem actum vel non admodum vtilem efficere lex admittet potius quam tacitè interpretationibus correctio ſequatur, 570.23
Operari. quod dicitur ita verba intelligenda ut aliquid operentur, id ita verum eſt dummodo ſecundum naturam actus operentur. 668.14 & 923.11
Operatio in ſpecie odioſa reſtringenda ut ſatis ſit in vno eam effectum obtinere, 942. 16. & in verſ. eadem ita ſtatime reſtrictionem in odioſis.
Opinio teſtatoris non veritas in voluntate eius interpretanda ſpectatur, 574.11
Opinio admittenda cui ius commune favet, 942. 29. & in ver. communes ius potiores teſtes, & in ver. teſtes potiores.
Opinio doctorum benignior dicitur per quam eius conſeruatur, 666.18
Opinio quæ benignior eo potior, 942.18
Opinio in dubio illa præferenda quæ diſtinctione innatur. 859. 15. & 941.13. ver. tertio quia.
Opinio doctoris parum facienda vbi incidenter aut perfunctorie & ſine examinatione aliquid loquitus cum principaliter de ea re tractaret non agatur, 792. 8. & 640.21
Opinio doctoris variantis potior quam diſputando probat, 699. 4. & 934. 10. ver. Rurſus & 942. 27.
Opinio doctoris ſibi contrarij præfertur quæ ſæpius admiſit, 733. 7. & 734. 3. & 749. 1. & 800.10. & 12. ver. tertio reſpondetur. & 903.10
Opinio, aut reputatio communis, tractu etiam aliæ non apparente ad quaſi poſſeſſionem ſiliationis acquirendam ſufficit 991.35. verſicul. ex quo opinio.
Opinio Doctoris non diſputantis parum facienda, 992. 233. ver. ceterum po ſt Alex.
Opinio illa potior habenda, in qua frequentior Doctor varius reperitur, 992.23
Opinionem æquiorem anteſtare vbicunque ſuis diſſimilis doctor legitur, 934. 17 & in verſ. æquiorem.
Opinionem communem nihili faciendam qua ratione ſirma conuellitur, 941. 47. ver. hoc amplius.
Opinionis communis tractatus, 941. 1. & 900. 37. & in ver. communem opinionem.
Oppoſitio contra libellum generalem & incertum neceſſaria, 971.7
Oppoſitio non requiritur quoties iure ipſo ex defectu poteſtatis nullitas inducitur. 847. 9. verſic. & nullius actus.
Oppoſitio quæ à facto non pendet ſed in iure conſiſtet fieri ut ſemel teneri ſiat, 644.12
Oppoſitio ad teſtes neceſſaria, aliter dicta eorundem rata haberi videatur, 566. 28. & in verſiculo approbare.
Oppoſitione partis non interueniente inſtrumento minus ſolemni fides habetur, 596.1
Oppoſitione à publicano non facta generalem mercerum profeſſionem vtilem, 971. 7. & in ver. generalem.
Oppoſitione non facta tertij ius recte oppoui, 919. 17. & in ver. tertij ius recte.
Oppoſitum in oppoſito idem operatur quod propoſitum in propoſito. potere nunquam id nõ debet cuius contrarium non poſtularet, 751.10. verſic. Rurſus petere.
Ordo literæ vbi mutatus inuenitur is ſpectandus qui frequentior eſt, 699. 2. verſic. ex collegio etiam Ferrarienſe.
Ordo ſucceſſiuus per vulgarem, aut fideicommiſſariam ſimiliter in fideicommiſſis, & legatis, vt in hæreditate, aut ſubſtitutione directa intelligitur, 984. 124. & in verb. ſubſtitutionem vulgarem.
Ordinis commoda, 984.2
Ordinis ſucceſſiui interpretatio, & difficultas, à fideicommiſſo pendet vtrum ex fideicommiſſo nedum vocati dicant, qui ordine ſucceſſiuo veniunt. In quare à Caſtrenſi Doct. ſere diſſentire, ſed & à Caſtrenſ variatum, 984.116
Ordine ſucceſſiuo fœminæ ad feudum vocata quando cenſeantur, 818.9
Ordine ſucceſſiuo fœminarum admiſſionem in feudo intellige, 1000. 296. & in verb. fœminas.
Ordinatius ad cauſam delegatam iniuſſu ſuperiorum, nec delegatione ipſa perempta accedit, 1000. 60.
Ordinem iuris per conceſſionem liberæ poteſtatis non ſolum, cum poteſtas ius libere procedendi ſit, 988. 22. & in verb. libera poteſtas.
Ordinem ſucceſſiuum per fideicommiſſum incipi, cum nomine collectiuo vocatio ſit, 984. 123. & in ver. collectiuo nomine.
Ordinem ſucceſſiuum per fideicommiſſum nedum vulgarem intellige, quoties tractum ſucceſſiuum ſubſtitutio, aut vocatio habet, 984.131
Ampliatur, 984.132. & in verb tractum temporis.
Originalis ſcriptura notarij ſolemnia omnia deſiderat quæcunque neceſſaria ad fidem inſtrumenti ſunt, ut exemplum publicum deſumi ex ea ſcriptura poſſit, 637.2
Originarium alibi degentem muneribus perſonalibus non excuſari, 973.37. & in verb. oneribus.
Origo eadem quibus eſt indiuidua ea intelligi, 936. 27. & in ver. indiuidua.
Origo vitioſa nulla pariter ea reddit quæ in proceſſu ſunt, 871.16
Originem inſtitutio ſpectandam cum hæredem ſubſtitutis grauatum facit: à teſtatore enim primo non à grauato bona accipere ſubſtitutus videtur, 967. 13. & in ver. cauſam primam.
Originem naturalem non conſumi, 942.16. & in ver. naturalem originem.
Originem cauſæ attendendam, eidemque acceptum actum ferendum, 987. 69. & in verb. cauſam primam.

P.

PAcificam in præſcriptione poſſeſſionem exquiri, 949. 29. & in ver. præſcriptionem ſine.
Pacis exceptio ad poſſeſſorium ne excludendum prodeſt, 900.39. & in ver. poſſeſſorio pacis ne.
Pactionum priorum nuptialium imbecillitatem fruſtra quis obiicit, ſi ipſi fratres bona tenent, 986.13.
Pactum quoties per ſe ſit ſtricte iuris dicitur quod iſuper contractu non interponatur ſecundum naturam contractus iuris ſtricti vel bonæ fidei decentis, 684.4
Pactum valet ut quod ab vno promiſſum eſt ab altero exigatur, ita ut in perſona promiſſoris quæſitum dicatur, 1001.7
Pactum valet quo cautum eſt ut fidem priuata ſcriptura faceat, 919.12
Pactum non valet ne aduerſus ſententiam euidenter iniquam opponere quicquam liceat, 622. 17.
Pactum reſolutiuum an dominij translationem impediat & frequentior eſt opinio non impedire præterquam in pacto adiectionis in diem & legis commiſſoriæ, 757. 2. & in verſic. dominij translationem an; actum.
Pactum ſiue præceptum de rebus certis nunquam diuidendis non valet, 614.4.
Pactum ſub inueſtitura adiectum potius ſpectandum quam feudi ipſius natura, 679.9
Pactum contra naturam contractus valet, 767. 12. & 924.2.
Pactum. à pactis & conuentionibus ob cauſam nouam poſtea accedentem recedimus, 676. 15. & in verſ. cauſa noua.
Pacto ſtandum. 785.9. & in verb. tenorem.
Pactum retrovendendi illud facit, ut minoris res vendita onerum ſtatis ratione valeant, 990.14
Pactum de non petendo ſideiuſſori prodeſt, ſecus ſi debitor à iudice ſimpliciter ſit abſolutus, 709.11
Pactum de ſuccedendo nec iuramentum ordine acceptum ſi ad ſucceſſione futuram ſpectat, & liberam teſtandi facultatem non adimat, 939.13
Pactum de non ſuccedendo iure deſendi conſenſu eius interuenientе hæreditat cuius in pacto vertitur, 938 1.
Pactum in permutatione inſertum, ut caſu quo moleſtia fieret alicui ſuper bonis permutatis quomodo quis ad bona regredi permutata liceat, an locum in ſimplici tituli illatione habeat an vero ſinis expectare illum debeat, 682.1
Pactum nudum iuramento veſtitur, 657.47. verſic. quarto, item. 657
Pactum nudum geminatum non aliter actionem parit quam ſi poſt interuallum geminatio accedat, 829.8 verſ. tenſi, mutor hic dicendum.
Pactum nudum liberalitatis fauore actionem producit, 784.3
Pacti nudi exceptionem tertio eccleſia fruſtra obiicitur, 657.47
Pacti conuentionis vetus nec ob vtilitatem publicam aut cauſam aliquam neceſſariam lædere princeps poteſt, 681.16
Palam approbatio poſſeſſio vitium omne diluit, 740 10
Paparatum matrimonium prohibitum vel ſublatis contrahentibus habet, 702. 4. & in ver. diſpenſatio matrimonij.
Papa animo & ſanguine iuri diuino fauere illudque tueri debet. 745.47
Papa contra ea non venit quæ conſtituta in conciliis ſunt, 715 9
Quod declaratur, 715. 32. verſiculo ſecunda reſpondetur, verum in his eſſe quæ ad fidem pertinent & ſalutem totius eccleſiæ. vide 626.1. verſic. hoc amplius.
Papa ius conciliare abrogare poteſt, 626. 1. ver. hoc amplius.
Papa iure conferendi ex contractu quæſito derogare non poteſt. 407.3
Papa poteſtas in cauſis beneficialibus latiſſima, 747. 5. verſ. nec in cauſa.
Papa poteſt eccleſiarum bona omnia ſubiici, 945. 13. & in ver. eccleſiarum bona.
Papa vero eccleſiæ aliam quæſitam auferre poteſt cauſa etiam non interueniente. 747.12
Hinc fit ut quod eccleſia debet ne Papa ipſi debere dicatur, ob id ab eo acceptum ferre poteſt in diſpendium eccleſiæ tenduntur. 747.22
Papa adminiſtrationem bonorum habet eccleſiarum & eſſ eadem priorum denique immunem locorum dominio ipſo apud Clericos remanente, 747.20
Papa beneficia omnia in ſua poteſtate habet, inde fit ut ex poteſtate eam ſupremam abſoluta parte in ratione in bene erat omittere poſſit, 781.8
Papa ex cauſa rationabilis procedit rationem facit & contra epiſtolas Dīe Pauli etiam conficiunt quæ ad fidem non pertinent, 715 33
Papa primogenitum, veram legitimare in petitione in ſeruando, ſtatus non tute cauere pacto aut conſuetudine debitum ſeruitum eſt. 747 17

Digitized by Google

Papa dici non poteſt, domino cur ita facis, & temeritati datur de poteſtate Pontificis Maximi diſputare an longram per terram tranſientem in cœlum et mundat, adeo Papa contradicendum reſiſtendumve non eſt. 745.41
Papa in his quæ à iure gentium ſunt plus non poteſt quam princeps prophanus, ideo bona patrimonij clericis ſine cauſa non magis auferre poteſt quam princeps laicus ſubditis ſuis: ita domus in manum ſua poſita in manu pontificis eſt, 745.42
Papa partes ſuas interponere vel non rogatus debet in his quæ publicam vtilitatem reſpiciunt, 713.19
Papa contra voluntatem teſtatoris facere poteſt, 747.2
Declaratur vt id facere poſſit cauſa iuſta interueniente, 747.17. & 19
Papa princeps vel alius iuri non derogat quod ex teſtamento competit, derogandi cauſa non interueniente & ibi quam cauſam interuenire oportet vt ei derogare poſſit declaratur. 745.45
Papa & princeps alium qui in contractibus ſtare debet ſuo priuilegio quod in contractum trans. 1, 781.2
Papa authoritate vicinum omne alienationis delicet ſi à Papa confirmetur, 765.4
Hinc fit vt neceſſaria prorſus iuris ſolemnitas non ſit vbicunque ex reſcripto authoritate pontificis fit alienatio ſed ſatis eſt reſcripti formam ſequi, 763.4. & in ver. bonorum eccleſiæ alienatio authoritate pontificis.
Papa Principum omnium ſupremus eſt, 981.6. verſ. ſed inter à maximo.
Par cauſa in pari cauſa melior eius conditio videtur cui iuris præſumptio fauet. 675.3
Partem totam eiectam eſſe quæ à potentiori parte excluditur, 972.37
Partem præſumptionem alij obſtare, 988.66. & in verb præſum, tio an vincit.
Paria ſunt non auſi producere vel copulam tituli producti cum toto meno opponendi partis non concedere, 685.23. & in ver. ſtatuto, producere titulum fieri non dicitur.
Paria ſunt eandem perſonam quem eſſe vel eandem habere quo ad effectum iuris attinet. 762.14
Paria ſunt penitentium ſubiiciatum non eſſe, ac ab eo cui tollendi poteſtas non ſit, 784.8
Paria ſunt aliquem non exiſtere vel extare quidem ſed qualitatem non habere ex qua admitti ad ſucceſſionem poſſit, 677.10
Paria ſunt quid aliciui aut alij nomine eius aut pro eo tradi, 951.7. & 12
Paria ſunt aliquid ab aliquo fieri vel ab alio ſed mandato eius, 771.2. & 961.4. & in ver. mandatum meum.
Paria ſunt traditum aliquid non eſſe vel reuocatum, 745.1. & 632.4 verſ. vnde pro eo res eſt.
Paria ſunt vtrum aliquis ſciat titulum reſcindi poſſe an ſcire debeat, 685.2
Paria ſunt vtrum in electione in totum tollatur an minuatur, 812.12. ver. eiuſdem generis eſt.
Paria ſunt vtrum contractus probetur an confeſſio de contractu, 615.11. ver. qua ratione.
Paria ſunt aliquid non fieri vel fieri poſſe. 697.3
Paria ſunt aliquid non eſſe vel eſſe ſed nullum, & impoſſibile habetur, quod inutile eſt, 738.4
Paria eſſe proximiorem nullum eſſe vel non ſuccedere, 948.4. & in ver. inutil demquem
Paria ſunt aliquid non eſſe vel non apparere: ob id cauſa non ſubeſſe dicitur quæ non docetur, 718.9. & 681.10 & 891.10. & 860.3. & 944.16
Paria ſunt falſum aliquid eſſe vel non probari, 760. 18. ver. nihil quippe intereſt.
Paria nihil intereſt prohibito tempore aliquid fiat an in prohibitum tempus conferatur. 710.2
Declaratur, 710.4. verſ. non obſtat. & 976.28.
Paria ſunt adita hæreditas nullam fit an per ſententiam reſcindatur, 911.4. & in ver. reſciſſione aditionis reſolutione actus.
Paria eſſe affirmantur, appellationem eſſe deſertam, vel renunciatione ſublatam, 997.26. ver. ratio eadem.
Paria. Intereſt nihil, omnino quid non ſit, an de eo non conſtet, 1000.123. & 145. & in verb. probatione deficiente.
Paria. Iiſdem non facit atque eius efficax, quod effectu vacat, 1000.484. ver. ſicut. atque non reperi. & in ver. effectus.
Paria. Nihil intereſt, non extet quis, an non ſuccedat, 985. 6. & in ver. ſtare ordinem gradum.
Paria ſunt ſtatui aliquid non poſſe, vel minus commode, 993.32
Paria ſunt, de iure aliquid permitti, vel de facto obſeruari, ideo ſi vſuum de facto ſoluere fideiuſſor cogitur, perinde à principali eum repetit, ac ſi iure ſoluta eſſent, 990.21
Paria ſunt, factum omnino quod non ſit, an verecatum appareat, 1000.484
Paria ſunt, non eſſe, & non apparere, & iure cuiuſ decitur, qui non probat, 995.18
Par in ſunt, non extet quis, an non ſuccedat, 984.93 in verb. extare impedimento, proximior.
Paria ſunt, qui ad ſucceſſionem alterius non impediendam mortuus quis ſit, aut non extet, aut non ſuccedat, 584.93. in verb. extare.
Paritate à cætera interueniente adminiculum vnum, vel leue ſatis ad victoriam habetur, 982. 55.
Paraphernalia bona dicuntur quæ vltra aut præter dotem marito traduntur aut mulier habet, 808.1.
Parentes natura impulſis diuitias liberis parent, quibus theſaurizare Apoſtolus præcipit, 731.4
Parentum appellatio aut parentela ad quos pertinent. 698.6
Pariſius conſ. 1. lib. 1. pro parte conſuluit, cuius reſponſum auctor improbat, 993.1
Pariſii ſententia in conſ. 1. nu. 38. & plurib. ſeq. lib. 1. reprobatur per auctorem. 993.12
Pariſii authoritas in conſulendo magna non eſt, 800.11.
Pars. de parte actus ſenſiſſe quemque non credi, 936. 12.
Pars quotiens pecuniam ex parte debitam ſoluens confitetur debitum tota pecunia præſumitur, 882.8
Pars. quis dominum eius aduerſarium ex parte confitetur in parte alia iuri ſuo derogat, niſi ſuam ex parte alteram eſſe doceat, 882.8
Pars vna ſcripturæ ab alia declaratur verba etiam oſtendendo, & eadem voluntas in parte vna teſtamenti atque in altera intelligitur, 834.2 & 867.6
Pars vna teſtamenti ex alia declaratur, 737.6
Niſi diuerſa adſit ratio inter vnam partem & alteram, 737.19. ver. quantum argumentum & 800. 4.
Declaratur, 800.12. & 623.26. & 783.16 & 752.12. & 878.8. & in ver. præcedentia ſequentia.
Pars vna teſtamenti ab alio declaratur, 981.33
Partem indiuiduam redimere non licet, 990.42. vbi declarantur quæ indiuidua dicantur.
Partem vnam ſtatuti ab alia declarari, 1000.336. & in verb interpretationem.
Partem vnam teſtamenti per aliam declarari, verbi gratiâ, cum loco vno teſtamenti deſcendentes ab vno vocantur, in parte vero alia deſcendentium verbum alterius vocati non ſit, & ibi vocatos intelligi omnino credi, 987.83. & in verb. deſcendentes vnius.
Partem vnam teſtamenti per aliam vel ad onus extendendum declarari, 933.15. & in ver. grauamen extenſionem.
Pars. confeſſio vera tota creditur cuius fides in parte liquet, 596.10
Parte petente tantum ſuper negotio ciuili pronunciare in lite inquiſitionis debet, 657.14
Partem debiti tantummodo petens reſidua renunciare non creditur niſi ſi pro reſiduo partem illam petat, 745.19
Partem vnam ſtatuti per aliam declarari, 927.18
Partis eadem ac totius iuris diſpoſitio ratione diuerſa non interueniente, quod & in parte tempora locum obtinet, 578.3
Partis ſcientia nihil ignoratum facit, 553.8 & in ver. ſcientia.
Partes duo ex tribus licet non interfuerint ſatis tamen eſt à duabus partibus eorum qui præſentes fuerunt actum remiſſe ſi ſuperioris iuſſu vocatio tertij ante facta reperitur, 886.9
Partis implementum ſatis in conditione non eſſe, 949.25. & in ver conditionem ad integrum.
Parſimonia magnum vectigal, 972.48
Participium qualiter reſoluatur, 718.4
Participium in relatiuum & verbum ſat temporis reſoluitur, 880.16. & 836.1
Participium plura ad inferendum non prodeſſe, 918.12
Particularia legata fideicommiſſaria eligantur de teſtatoris iure ſuo, 584.5
Partitio in ſolutionis accipienda oblatio ab altera facta ad eum licet ſumptuum damnandum valet, 893.5 & in ver. clauſula libelli.
Parum & nihil æquiparantur, 864. 6. verſic. pro eo quippe.
Paſcuorum vtilitas ad forenſes pertinent in tenera loco ob bona ſubeuntes, 598.13
Pater vſumfructum non habet in dote filij aduenticia, 743.7
Pater de rebus ſuis pro arbitrio diſponit, dummodo liberis ſuis legitimam portionem relinquat, 763.7 ver lex communis plane, & 856.23. & 977.1
Pater prohibitus donare filio naturali ſi non ſpuria recte donat quæ ſacris paternis ſubiecta non ſunt, 850.7. ver. non obſtat.
Pater liberis ſuis proſpicere præſumitur, 665.13. ver. rurſus liberis ſuis.
Pater filiam dotare compellitur etiam ſi maritum ſine dote inuenerit: quia non ſolum mariti inueniendi ſed onerum etiam matrimonij ferendorum atque mulieris ipſius cauſa introducta dos eſt, 763.13.
Pater qua ratione æquitate canonica dictante filiam ſpuriam alere cogitur, eadem & eam dotare compellitur: neque ſufficit alimenta poſtea à patre, etiam teſtamento relinquit illud enim requiritur vt à hærede filia tranſmiſſio eorum ſiat, 683.9. ver. inde dicimus.
Puer filio non præiudicat, ideo alienatio ab eo facta ipſo ſublato filio non præiudicat, 756.2. ver. videbatur.
Pater & filius ſi ſimul contrahant, an totum patri vel vnicuique pro rata acquiratur, 854.5
Pater qui pro filio abſente quid emit aut aliter pro filio contrahit donare ne an in peculium concedere cenſeatur ex facto & copioſe, 555.1. & 2. & in verſi. de vnione inter patrem & filium.
Pater dando dotem pro filio an illam præſumatur donare ita vt ſi matrimonium non ſequatur repetitionem eius filius habeat & in verſicul. donatio dotis, 955.1
Pater vſumfructum in bonis non habet, quæ filio donata dedit, vtique ſi vires donatio habet etiam ſi quaſi benemeritus donationem ſuam recipit, 555.3
Pater in bonis filij ſuccedit quaſi hæres, non quaſi pater, 555.4. & 880.1.
Pater. A patre liberis theſauros parandos, 1000. 78.
Pater contra ſtimulos ne tura facit, tum conſiliorum cauſa non eſt, 1000.79
Pater filius titulo hæreditario hodie ſuccedit, 985. 111.
Patris delictum onerosum filiis eſſe, æquitati aduerſum, 983.38 ver. alij alterius.
Patris factum ad interitum ſi lytum recidere, 1000. 92. & in verb. alius.
Patris priuilegio inter liberos teſtandi non frui, qui paternum odeos animam non præſtitit, 1000. 79. ver. ſade fit.
Patri remittam iniuria remiſſionem eſſe à filio factam, 988.30
Patrem ſui filij non minuero, 987.70
Patris amor erga liberos immenſus ob id dictum conſilium vllum nec eſſe cui paternum cedat conſilium enim pro liberis pat ſemper eius capit. 761.7. & in ver. conſilium paternum.
Puer an poſſit ſatere vt apud aliam quam matrem pupillus educetur, auiam puta vel ſororem infanti ſubſtitutam, 731.1
Patris voluntatem in educatione regulariter ſequi eius oportet, vt ibi alii regulariter pupillus debeat vbi pater vt merit, 731.7
Patrem liberis exhibendis adſtringi quemadmodum & tempore procreandis voluptatem cepit, 917.5
Patrem filiis abſentibus inquirere, 914.3. & in ver. abſentis ſi eo.
Patrem dolum his & tempo lata tenere vſumfructum in quibus non habet, 916.5
Patrem rationibus reddendis ob eam tenere vſufructus in quibus eum non compoſit, 936.5. & in verſic. rationes iubet.
Patrem iure diuino ad theſaurum liberis parandum adſtringi, 942.4
Patris aſſertioni in ſpecie prohibitam fidem non haberi, 914.14
Patris confeſſione legitima detentus non fieri ſi magiſtrum à ſe pecuniam deberi aſſerit, 954.15. & in ver legitima ter.
Patris confeſſione liberorum ius non lædi, 976. 3. ver ſed nec patris. & in verſiculo Alis confeſſionem
Patris delictum in feudo filiæ hæredi nocere, 994.12. & in ver feudo ſuum.

Patris cruento adulterium liberorum varii edoſum maximè eſſe. 942.1.& 4.in ſi. & in ver. alius odioſum.
Patris matrisq; ſtudium circa liberorum commenda ver. et ad eos ut bona ambulent, 977.9
Pati contra ſe debere, quod ſibi ſeruari quiſq; cupit. 983.14 & in ver. contra perſonam proprium. 983.14
Patientiae in ignorantem non cadit, 573.13
Patientia ubi in tantum exigitur qui ſeruitutem debet. 684.10
Patientia hæredis ius ſuum non lædit niſi tempus interdat ad præſcriptionem neceſſarium. 735.13
Patientia ignoranti non nocet quotiens ius ſibi competere quiſpiam ignorat, 680.20
Patientia non aliter nocet niſi ſi de certa patientis ſcientia doceat ut quod ex certa ſcientia paſſus ſit tacitèq; conſenſit, 680.14
Patientia pro traditione eſt titulo patienti antecedente, 739.14
Patientia quæ alioquin onerosa non eſſet facto intermedio ne præiudicium. 750.13
Patientia rem & perſonam egredi non debet cui accommodata eſt, 680.15. ver. cuius ſit
Patientia ſimplex non ſimiliter ac factum ipſum præiudicare ſolet, 871.16. ver. cum non aque.
Patientia ſola obſeruationem ſententia non inducit, 687.4
Patientia ſola ſufficit ut ius dicatur patitorio debent, id eſt ſi paſſus aduerſarius ſit ut praeſtes exceptiones & inſtrumentorum productiones fierent, 946.4
Patientia ſola et præiudicat qui alium inueſtire de feudo patitur, in quo ius ſibi eſſe aſſerit, 664.6
Patientiam ſolam domini directi pro conſenſu in feudo alienando haberi, 913.4. ver. quin etiam & in ver. conſenſum domini directi inde.
Patientia facit ad mandati exceſſum confirmandum eſſe, 914.11. & in ver. exceſſum & in ver. mandati exceſſum.
Patientia temporis longiſſimi an ratihabitionem inducat, 771.2. verſ. ſecundo circa remedium hoc & 971.12. ver. non obſtat.
Sola patientia ad ratihabitionem non ſufficit, niſi & factum aliud interueniat, 770.4. & in ver. ratihabitio ex patientia.
Patientia materna, 913.1. & in verſic. tacens taciturnitatem.
Patientia probatio ab eo præſtanda qui ex locato agit, 837.15
Patria an ciuitas patri comparatur, 697.6
Patria poteſtas ad naturales non pertinet, 991.53. ver. quo admiſſo.
Patriæ poteſtatis ratione plus iuris in filio pater habet quam mater, ideo patri non matri filius acquirit, ſimiliter uſufructuarius & adminiſtrator eſt bonorum filii pater, non etiam mater, atq; fame cauſa filium pater vendit, non mater, 715.11
Patriam lædens maieſtatem offendere an dicatur, 923.2. & in ver. maieſtatem lædere.
Patriam ſuam defendere unuſquiſq; debet impuniq; habentur, qui ciuitatem ſuam deſeruat, 697.7
Patriæ non minus ac parentibus debemus imo plus patriæ quam parentibus obligamur, 704.11. & 886.6
Patrimonii principatus qua dicuntur. 834.22. & in ver. dominus.
Patronus. collatio patroni muneris facta an iure ipſo pro nihilo habeatur, 562.5
Patrono abſente an renunciare beneficio liceat, 573.2. & 10.
Patroni cauſa argumentum ab eo obiectum non debuit, 984.192. & 193. & zelo ſuo rejicitur quodlibet ſi ſe ea di credidit
Patrueles fratres patruelibus per capita ſuccedunt non in ſtirpes, 761.10
Patrueles fratres ut remotiores fratribus patruelibus cum patruo non ſuccedant, verum ab eo tanquam proximiore excluduntur, 761.12
Patruus quis dicatur, 950.4
Pauperem ſuſpectum teſtem videri, 895.8
Pauperior fieri non dicitur qui non acquirit, 768.8
Paupertas fidem teſtis debilitat maior enim diuiti fides habetur, quam pauperi, 895.8
Pauperes à teſtimonio etiam in cauſa matrimoniali non repellit, 991.104
Paupertatis incommoda, 794.7
Paupertatem, ab eo probandam à quo opponitur. 910.4. & 911.3. & 942.9. & in verſic. probanda paupertas autem.
Paupertatem à vidua probandam à qua opponitur, cum niſi ex dotibus vitam duci non poſſe ait, 922.6.
Paupertate ad turpia homines adigi, 895.3
Paupertate ridiculum hominem & ſordidum fieri. 895.9
Peculium quaſi caſtrenſe an aduentitium dicatur quæſitus quem notarius filiusfamilias. 699.1
Peculium quaſi caſtrenſe clericus prima tonſura habere poteſt, & de eo teſtari. 7 6.11
Peculium caſtrenſe patri non quæritur neq; eo ſublato in collationem venit. 834.4
Pecunia aliena emptum ad eum pertinet nomine cuius facta emptio eſt, ſecus tamen ſi ex pecunia aliena facto quod domini pecunia eſt, 937.5
Triplex diuerſitatis ratio aſſeritur, & limitatur ut locum habeat in emptione ab adminiſtratoribus facta & ex pecunia eorum quorum bona adminiſtrant. 937.6.
Pecunia aliena, lucrum ex pecunia aliena factum an ad eum pertineat nomine & periculo cuius facta negociatio eſt, 937.2. ver. rectum lucrum deſiderium.
Quod infra declaratur, 937.5. ver. intentione minoris & in ver. lucrum eorum eſſe conuenit.
Pecunia pupillaris ſi in negociationem aliam verſa à tutoribus fuerit quam teſtator iuſſerat in rationibus reddendis eiſque minori reſtitui an pro quæſtu ex pecunia pupillari facto debeat, an vero quatenus lucrum minor fuiſſet ſi in negociationem ut teſtator iuſſerat pecunia verſa eſſet, pulchre per totum. 937.1
Pecunia empta res cenſetur quam ad venditorem peruenisse conſtat tam & proinde habere potuerit, 859.7. ver. inde fit,
Pecunia filii emptio facta præſumitur, ideo contra agentes probare debet patris non filii pecunia emptionem factum eſſe cum res partes ſuas ſuſtinet. 850.3
Pecunia patris filium aut acquirere aut contrahere non præſumatur, 977.10. & in verſic. filium præſumptio patri.
Pecunia priuilegium comparatum pro contractu habendum, 899.29. & in verſ. priuilegium pecunia.
Pecunia propria emptoris non communi præſumitur quamuis communi nomine emptio fiat, 578.14
Pecunia propria non communi emptio facta intelligitur, etiamſi fratrum omnium nomine emiſſe quis proponatur, quod locum præcipue ſibi vendicat ſi induſtrioſus emptor ſit. 854.1
Pecunia communem emptionem factam eſſe contendens ſpeciem aut communem eſſe incertam aut [illegible] docere emptorem debet, 834.2
Pecunia ſimpliciter mutuo numerata ut qua data intelligatur, 819.1
Pecunia quotiens in genere debetur de moneta quæ in uſu tempore ſolutionis erit bonitatis interioris ratione [illegible] habenda, 830.8
Pecuniam in mobilibus accedere, 934.2. & in ver. mobilium.
Pecunia rebus his cedit quæ ſeruari non poſſunt. 497 10.
Pecunia præ[illegible] ex pecunia tali quæſitum quid [illegible] pertinet quid ſi contendas alio rem quæſitam poſſidente, 571.22
Pecunia annumeratione non facta læſionem minoris [illegible], 1000.165. & in verb. læſionem hoc ipſo.
Pendente iudicio de reſceſſione contractus iure eius quem, iam non fraudare, 1000.41
Pendente lite reſcriptum reſcriptum impetrari, 1000.3
Declaratur, 1000.213. & in verb. reſcriptum.
Pendente lite nihil innouandum, præſertim quotiens inhibitum litigatori à ſuperiore eſt, ne noui quid faciat, 997.1
Pendente lite ſua quemquam poſſeſſione non ſcandendum, 1000.4
Declaratur, 1000.214. & in ver. poſſeſſio.
Pendente dubio reſcindi an non teſtamentum poſſit hæreditatem non adiri, 921.5. & in verſic. aditionem.
Pendente lite ſuper cauſa criminali an ſuper ciuili procedi poſſit, 657.4. & 8. & 16
Pendentia litis & ſententiæ à pari procedunt, ut quibus exceptio rei iudicatæ non obſtat ut etiam nec litis pendentia obſtat, 834.1. ver. dicendum igitur.
Penſionis remiſſio conductori quando fieri debeat, 837.21 (706.7
Perfectum teſtamentum quando dicatur adſatim.
Perfectum ad actum cogitationem credi, 936.22. ver. rurſus ad actum.
Perfectum non dicitur quod reuocari poteſt, 640.22. & in verbo reuocabile eſt,
Perfectum id non dicitur, ad quod perficiendum aliquid ſupereſt, 849.15
Perfectum dicitur, quod ex partibus ſuis omnibus conſtat, neque diuiſionem admittit, 1000.164.
Perfectum mandati, quod reuocare liceat, 985.60
Declaratur, 985.70. & in ver. reuocabilem.
Perfectum quid in dubio cenſeri, 985.62. verſ. curatione.
Perfunctoriam pro nihilo opinionem habendam, 941.17. & in verſic. diſputationis vis opinionem præſtare.
Periculum ad eum pertinet culpa cuius illud euenit, etiam ſi in ſe periculum quiſpiam ſuſceperit, 937.1. ver. ſecundo iure & æquitate.
Periculum ad dominum pertinet, 620.10
Periculum eius eſſe cuius & commodum eſt, 946.11. & in ver. onus.
Periculum fructuum perceptorum conductoris eſſe, 978.10 & in ver. locatorem.
Periculum in genere ut pecunia non verſari, 957.32. & in verſ. caſum fortuitum in obligatione.
Periculum depoſitæ pecuniæ eius eſſe, qui in mora accipiendi fuit, 1000.266. & 267. & 268
Ampliatur, 1000.268. ver. quin etiam.
Periculum maius declinandum, utque ideo interpretatio potior, unde leuius famæ periculum exiſtat, 1000.76
Periculi appellatio ad caſum fortuitum pertinet contra ſignificationem illius, ubicumque inutilis alias periculi promiſſio fieret. 995.21. verſic. conſiderem loco, & aliud eſt.
Periculi ſuſceptionem ad eum cuius non pertinere, quo culpa, aut facto puta id accidit, 1000.168. ver. quin etiam.
Peritorum iudicio non aliter ſtandum niſi ſi peritos eos eſſe conſtet, de qua peritia conſtare ante omnia oportet. 876.5. ver. neq; dixeris.
Peritorum iudicio ſtandum in iis non eſt quæ ſenſu percipi certiore poſſunt. 876.6
Periurium à notario, teſte admitti, qui incognita loquuntur, 1000.202. & in verb. dolum. ignorantia.
Periurium ex iuramento an committatur, quod viribus non conſtat, 1000.232. verb. idem ex Doctorib. probatur. ubi non inarguit idonee ratur.
Periurium in iuramento intelligi errores non poteſt, cum pro habeatur, ut ſi datum omnino non ſit, 1000.429. de quo etiam in verb. iuramentum inane.
Periurium in iuramento non conſiſtere, à quo conſenſus abſit, 1000.234. & in verb. conſenſu.
Periurium nec excuſando contra eum audiri, qui particeps fraudis non eſt, & damnum effugere parat. 1000.34
Periurium quod ex iuramento inutili deducitur, ad fores iudicis claudendas non valere, 1000.232. verſic. & cum omnia Bar. opinione.
Periurium teſte aſſignatur, qui ignorata affirmat, 944.9. (iure illo.
Periurium dolo non caret, 784.12. & 981.9. ver. ſexto
Periurium ut euitetur quoduis ferendum, mors potius ſubeunda, 762.5
Periurium ad pœnas l. ſi quis maior & inde videri qui in iuramentum committit ſub fide ſua datum, 963.12
Periurium grauius homicidio habetur, 762.5
Periurium ſolus Papa diſſoluit, quod ratione & auctoritate comprobatur. 762.12
Periurii teſtimonium nec ex teſte alio integro ſuppleri poteſt. 821.1 ver. non obſtat ex teſtimonio.
Periurii exceptio eo caſu non obſtat quo audiri ſi ſolet quiſquam turpitudinem proferi. 784.10. verſicul. atq; in ſpecie.
Periurii exceptio nihili facienda poſtquam proceſſum ad ulteriora eſt. 865.1
Periurii exceptio litis finita habetur & ubi admiſſum periurium in iudicio eſt peremptoriæ exceptionis loco opponitur, 762.15
Periurii exceptio an à limine iudicii actorum remouet, 784.6 & 12
Periurii vitium quæſtionis ſupplicium non purgat, ideo teſtis periurus fidem non facit licet poſt tractatum vel in cruciatu teſtimonium dixerit, 713.12. & 857.12 (& 226
Periurii diſſolutionem ab ordinario non fieri, 1000.7.
Periurii exceptionem inter eos referri, quæ litis ſtatuta ſunt, 1000.6
Declaratur, 1000.225. & plurib. ſequ.
Periurii exceptionem non obſtare, cum proceſſum ad ulteriora eſt, 1000.235

Pera

I N D E X

Periurus non dicitur qui officii & pietatis cauſa falſum aſſerit, veluti cum negat ſilii ab eo datam incapaci hæreditatem ſe reſtituturum. 758.7

Periurus non etiam dicitur qui ſalutis corporis cauſa deierat. idcirco quidvis pati præſtat quam periurium committere, hinc ſit ut qui ad carcerem rediturum ſe iuratus promiſit iuſiurandum ſeruare debet, licet mortis ſubſit periculum, 762.5

Periurum iudex audire non debet, & periuris cauſa dilatoria & peremptoria vtrò opponitur, 760.23

Periurum nec in criminibus excepti teſtem admittendum, 923.13

Periuri teſtimoniam non admittendum pœnitentia etiam peracta ne in criminibus quidem exceptis: ſed & periurium ut acceſſorium extra iudicium idem efficit, 701.13

Permiſſio ad ea trahitur quæ ad præparationem permiſſi ſpectant. 848.7

Permiſſio ex caſu vno prohibitionem in cæteris habet, 1000.65. & in verb. incluſio.

Permiſſionem prohibitione infirmiorem, 983.73. & in ver. permiſſionem.

Permiſſionem ad omnia trahi quibus dempti inutilis fieret, 900.8. & in verſic, extenſionem permiſſionis validitas.

Permiſſionem etiam ad omnia trahi quæcunque ad actus permiſſi confirmationem aut ad pleniorem eius efficiendum tendunt, 900.7. & in ver. extenſionem adeo.

Permiſſionis cauſa fauorabilior quam prohibitionis dicitur, 713.6. & 772.5 & 900.9

Permiſſum in materia iuriorum caſuum prohibitoria creditur, quicquid prohibitum expreſſim non eſt, 830.5

Permiſſum cenſetur quod prohibitum non legitur, 9,0.48. ver. ſecundo permiſſum.

Permiſſum in caſu actum quid præſumendum vbicunque, niſi iure ciuili prohibitum quid non eſt, & in caſu certe permiſſum, 909. 14. & in verſiculo delicto ciuilic. do'um meo.

Permutatam rem ſi qua ab hærede onerato ex permutatione rei fideicommiſſi accipit ut iure fideicommiſſi cenſeri, 973.3.

Declaratur, 973 4. verſ. ſi dixeris & numero 5.

Permutatarum rerum naturam commune in ſtatuendum fieri, vt naturam rei in permutatione traditæ res induat quæ ex permutatione ipſa accipitur, 973.1 & 2.

Permutationem inter contractum bonæ fidei referri, 973.14

Perpetuum iam fortius & dignius dicitur, 656.12

Perplexitas vitiat ſententiam, 840.1.

Perplexitas actum vitiat, 687.15

Perſeuerationis verbum diuerſitatem vllam mediam non admittit, 684.2

Perſona propria qui aliquem aut bona eius defenderet ſeu recuperare aduerſus tertium debet longe magis contra ſe ipſum ut ei ſe noceat, 963 9

Perſona poſſeſſoris mutata rei naturam qualitatem aut priuilegium mutari contingit, 724.4

Perſonam aliam quam expreſſam in ſtatuto non contineri, 925. 21. & in verſiculo limitatum ad perſonam.

Perſonam propriam contra ſe non recuſare quod ſibi contra alios non venit. 983. 34. & in ver. contra ſe pati.

Perſonale an reale ius dicatur mentem diſponentis & materiam ſpectari ſubiectam oportet, 949.3. & in verſ. reale iam.

Perſonale quod dicitur ex nominis proprii itineratorationi, 929.7 & in ver. nominis proprii.

Perſonale iuramentum quod ad periurium habetur, 815 3. & in verſiculo, abſolutio à iuramento in hæred.

Perſonale munus dicitur quod perſonis principaliter, licet rerum cauſa iniungitur, 929.19

Perſonale onus mere dicitur quod ſumptus caret, 979. 7. & in ver. onus perſonale.

Perſonalem conceſſionem videri quæ ſactu perſona eſt, 929.6

Perſonalem conceſſionem videri quæ ſacta ob meritum ſit, 929.37 & in ver benemeritus.

Perſonalem conceſſionem ex verbis, vt gratis ob amorem, zelum & deinceps hoc genus alia, 929 9

Perſonalem Conceſſionem exiſtimari quæ amicitiæ cauſa ſit, 929.9. ver. Aliter non ſortiatur.

Perſonalem conceſſionem videri quæ ei & deſcendentibus eius ſit. 929.10

Perſonalis conceſſio non aliter dicitur quam ſi ob perſonam certam, alias fuerit, 709.2

Perſonalem diſpoſitionem ex pronomine (ipſi) intelligi, 929.12. & in ver. ipſi.

Perſonalem in dubio immunitatem iudicandam, 929.35. & in ver. immunitatem.

Perſonalis tranſactio habetur non ſolum quæ ad perſonam certam reſtricta eſt, ſed & in qua cum inhabili facta eſt ſeu in qua ſolemnia iuris deficiunt, 849.4. ver. conſequenter hic dicendum.

Perſonalia iura in ſingularem ſucceſſorem non tranſeunt, 709.2

Perſonalia an vera ac ex ea que dicantur, 702 8

Perſonalem ſcripturam ex pronominibus ſibi aut pro ſe indicari, 929.12. & in ver. ſibi.

Perſuaſionibus & inſtigationibus patris inducta filia creditur, quæ cum patre contrahens vltra dimidiam læſa eſt, etiam ſi iurium ſuorum certior facta ſit, ideo ei ſuccurrendum, 647.3

Perſuaſionibus partis rem actum iam præſumit ob læſionem enormem, 630.14

Pertinens interrogatio poſitio ve dicitur quæ vel modice aut parum ad cauſam confert & ſinis eſt vt quomodo ad cauſam interrogatio aut poſitio ſpectat directe vel indirecte, 823. 3. verſi. pertinentes enim.

Pertinentiarum vocabulo molendina, furnos & prædia contineri, 895.3

Pertinentiam ab eo docendas, qui eas pertinentias eſſe vult, 1000.726

Pertinentiam probandi modus, 1000. 426. ver. modus plane probandi.

Petendum à quoquam non eſſe, contrarium cuius omnino noliet, 1000.21. ver ob id inuerecunde.

Petendum id non fore, contrarium cuius non peteretur, 983.34. ver. eodem & illud ſpectat.

Peti id impudenter, contrarium cuius non peteretur, 946.12

Petita fruſtra ſententia egreditur, 912. 8. at ſi. at ver. ſententiam nullam.

Petitio hæreditatis contra eum non datur qui titulo poſſidet, ante mortem teſtatoris vel defuncti competebat, neque ad bona datur, quæ hæreditaria non ſunt, neque in hæreditate inuenta, 645. 2

Petitio inepta dicitur quæ ſuper actione incompetente fundatur, 626.7. & in verſ. libellus ineptus dicitur.

Petitio. odioſum reſcriptum æſtimari quod parte petente quam quod motu proprio conceſſum ſit, 951. 7. & in verſ. motu proprio odioſius reſcriptum odioſius.

Petitio parte etiam non petente teſtes ſuſpectos ut iudicio ex officio de ſingulis diligenter interrogandos, 932. 2. verſiculo idque à iudice ipſo & in verſiculo, iudicis eſſe.

Petitio quotiens mero iure competit quamuis exceptio obſtet ſatis eſt diſpoſitionem poſtea accedere quæ impedimentum exceptionis amoueant, 815.5

Petitio tota negari an poſſit quotiens plus debito petitur, 644.11,

Petitionem iuſtitiæ ſtatum remitti quod ex actus natura ſequitur, 916.5.

Petitorium cum poſſeſſorio cumulare licet contradictione ceſſante. 901.5

Petitorium hoc ipſo intelligitur quod petitum eſt declarari eius eſſe prædicta facienda, 791.8

Petitorium vna ſimul cum poſſeſſorio principaliter recte cognoſci, & definiri, 1000. 239. & in verb. poſſeſſoris priuilegium ſpoliatus.

Petitorium ex parte rei quamuis in iudicio recuperanda principaliter & per ſe prohibitum ſit, locum tamen id non habet, quotiens ut conſequentiam permiſſi venit, 901.15

Petitorium ſuſpenditur donec cognitum & abſolutum poſſeſſorium ſit, 791.6

Declaratur, 791. 22. ver. quintum & vltimũ argumentum.

Petitorium. verbum iuribus voluto ſi cantum ſit vt doctoribus aliquis edocent ad petitorium ſpectat ſi quidem de iure in poſſeſſorio nõ diſceptatur, 670. 7

Petitoris exceptio contra ſpoliatum cur non admittatur. 901.16

Petitoris exceptionem poſſeſſorium reintegranda admittit ex qua euidens actoris iniuſtitia demonſtratur, 691.1. & in ver. poſſeſſorium reintegranda.

Petitoris exceptio poſſeſſorio retinenda non obſtat, 791.3.

Nec poſſeſſorio recuperanda, 791.9. ver. itaque argumentum primum. (27. ver. in numero.

Petitoris probata exceptio ad poſſeſſorium obſtat, 900.

Pia cauſa. Contra cauſam piam ſtrictam rationem ſequimur ſecundum Socin. Iun. 993.9

Pia cauſa fauor ſimilis ut libertatis, 1000. 53. & in verb. libertas.

Pia cauſa vbi in dolo eſt minime fauendum, quæ indignam ſe priuilegio, delinquendo, abutendoque fecit. 993.5

Pia cauſa fauor non conſideratur in perniciem alienam vllius enim rei appetens eccleſia non fertur contra quam prohibitum iure ſit, 729.15. & 942. 21.

Pietatis iura ab eo offendi qui voluntati obſequutus teſtatoris non eſt, 976 .33. & in ver. voluntatem vltimam non implere.

Pignus creditor poſſidet ad vtilitatem debitoris tam ratione præſcriptionis quam fructuum, 646.9

Placuerit, & videbitur, verba ad voluntatem in liberam pertinent, 924. 14. & in verſiculo videbitur.

Placuerit, verbum ad arbitrium boni viri reſtringitur quod locum habet verbo vniuerſalis aſſcripto quicquid placuerit, 730. 29. ver. Idque ſignificantius.

Plena an libera poteſtas detur refert. 924. 9. verſiculo. Baldus huc accedit, & in verſiculo, liberam idem ac plenam

Pleniſſimum arbitrium moderandum, ne damnum cui graue inferat. 1000.104. ver. Sunt. huc. & in verb. arbitrium pleniſſimum, & in verb. tertius

Plenitudo poteſtatis, plenitudo tempeſtatis a doc. appellatur quotiens in princeps vtitur dum iuri gentium ſine cauſa derogare ſtudet, 669. 6, verſiculo & quotiens

Plenitudo poteſtatis ad reuocationem priuilegii neceſſaria, 869. 6

Plenitudo poteſtatis in actu quouis odioſa æſtimatur, 869.6. ver. & non modo.

Plenitudo poteſtatis id operatur vt fideicommiſſi ius nondum quæſitum ex ea princeps lædat, 747.1. & in ver. fideicommiſſi ius

Plenitudo poteſtatis non referre de plenitudine quid poteſt ius an authoritate regia fiat. 958.39

Plenitudo poteſtatis principis ad ea non pertinet quorum inſcius eſt, 592.115

Plenitudo poteſtatis. Momenti nullius clauſulam de plenitudine poteſtatis eſſe, quæ citra cauſæ adhibitam cognitionem ſit. 1000. 250. ver. ſed nec momenti.

Plenitudo poteſtatis nihil in his operatur, quæ iuriſgentium ſunt. 993. 27. ver. non obſtat de plenitudine poteſtatis. 993. 28. ver. tertio reſpondetur.

Plenitudo poteſtatis nihil operatur quotiens extra iuris ordinem, & cauſa cognitionem aliquid ſit. 993. 28.

Plenitudinem poteſtatis ad turpia, aut illicita non pertinere. 1000. 8. ver. inde ad ea. & in verb. impoſſibile.

Plenitudinem poteſtatis Cæſaris vicario eſſe, 938. 4. & in ver. vicario

Plenitudinem poteſtatis nec inferioribus denegari perpetuum quorum dominium eſt, 958. 5. ver. ſed & in ipſo & in ver. imperii iura apud eum.

Plenitudinem poteſtatis ad tertii nocem non ſpectare, 592.116. & 945. 25. & in ver. tertii incommodum & 953. 2. & 3.

Plenitudinem poteſtatis ad eius contractus lædendum non pertinere, 933. 2. & ſequentibus

Ampliatur, 933. 9

Plenitudinem poteſtatis contra ius gentium non valere, 976. 13. & 25. & in verſic. principem iuris gentium

Plenitudinem poteſtatis ad ea non trahi quæ iura quæſita gentium ſunt, 957. 36. & in verſ. princeps nec ex poteſtate

Plenitudinem poteſtatis in reſcripto inſertam ad ea non pertinere quæ incognita principi ſunt, atque ideo priuilegio non derogari quod cognitum non habet, 909. 2. & in ver. clauſulam non obſtantibus ad priuilegium

Plenitudinem poteſtatis ex conceſſione imperiali vel tempore peruetuſto competere atque eandem tunc inferioris ut Cæſaris poteſtatem eſſe. 958. 4

Plenitudinis poteſtatis vnum atque alterum ſolummodo reſiſtit diuinum naturaleque ius. 592. 127. & 747. 7. ver. eiuſdem generis & illud

Plenitudinem poteſtatis in dubio non præſumi. 896. 8

Plenitudinem poteſtatis vti princeps non creditur: quod tamen limitatur vbicunque effectum aliud habere non aliter poteſt, quam ſi ex poteſtate ſuprema ſiat, tunc enim ut principem eo voluiſſe cre-

Digitized by Google

I N D E X

credendum eſt ſi ſciens facti ſuperaverat quo ius illud præcipuum mitebatur, 728. 5. & 769. 2. & 912. 13. & 978. 6
Ampliatur. 978.38
Contra Bald & Nattam, 976.37
Plenitudine poteſtatis Marchiones utuntur. 724. 13
Plenitudinem poteſtatis ducibus, Marchionibus & Comitibus ſimiliter ut Cæſari ipſi eſſe, 973.29. & 46. & in ver. comitibus.
Plenitudinem poteſtatis ad eum pertinere cui iura tributa imperij ſunt, 958.5
Plenitudine poteſtatis uti inferior poteſt, cuius hoc permiſſum à Cæſare ſit, 982. 11. ver. quo ſit, ut plenitudine poteſtatis.
Plenius ſtatutum haberi, quod plenius eſt, 1000. 68
Plenius ad titulum pleniorem ſeu efficaciorem legis præſumptio trahitur quoties titulum illa præſumit, neque unum magis quam alium exprimit, 640 12
Plenius tam duplex ex facto eodem deſcendere contractus poteſt, ut ſaltus præſumitur qui plenior eſt, id enim prævalet quod plenius eſt, quod exemplis pluribus declaratur, 640.15
Pleno iure, verba iſta pleno iure quam vim habeant. 701.34. & in verſicu. ſubſtitutio pupillaris ex verbis illis,
Pleno iure verba cum reſtitutionem directam in re ambigua faciant, fideicommiſſaria tamen non refragantur quominus coniecturis quibuſdam fideicommiſſariam admittamus, 570.30
Pleno iure non ideo minus res cuius eſſe dicitur quod reſtitui quandoque debeat vel revocari, 570.30
Pleno iure cuius res non dicitur quem ad alienationem procedere lex non ſinit, 592.129. & 130. ver. eod. Bal ſpectat. & 599. 10
Plenus uſusfructus non dicitur in quo particeps alius eſt. 563.15
Plura beneficia obtinens canone non ſolus eſt quidem ſecum pugnant omnibus caret, 572 5
Plura bona à quopiam poſſideri aſſerens quàm dictum ſit, probare neceſſe habet, 1000, 50. ver. probandi onus.
Plura bona ſupereſſe prædicans docere id tenetur, 705. 32. & 912. 14
Pluralem numerum contentum uno non eſſe, 920. 35. & 941. 2
Pluralitas an in ſingularitatem reſolvatur, 578. 11. & 879. 2. & 904 5
Pluralitas cauſarum non præſumitur, 957. 14. verſ. quod ſi ob cauſam aliam, & 957. 15
Pluralitas beneficiorum quæ mutuam ibi contionerſiam habent ordinarius conferat parte abſente, quamuis in poſſeſſione adimenda poſſeſſio ſit opus. 565 2
Pluralitas debitorum non præſumitur, 799. 3. ver. Rurſus pluralitas, & 852.8
Pluralitas factorum aut titulorum præſumi non ſolet niſi falſi vitandi cauſa, 701. 1. & 856. 51 & 916. 31. & 889. 18. & 914. 2. & 957. 15
Pluralitas an & ubi in ſingularitatem ſoluatur non parte, nec infinite 985. 125. & duob. ſequentib. & in ver. numerum pluralem.
Pluralitatem cauſarum non præſumi. 1000. 414
Pluralitatem inueſtiturarum & teſtamentorum non præſumi, 1000. 325. ver. ad hoc pluralitas.
Pluralitas teſtamentorum ſacramento ex ordine geſti præſumuntur ex quandiu ſe que ſe nſerit, 701. 1. ver. idem & ſtate magis.
Pluralitatem dominorum ſubditis inutilem, 805. 7 & in ver dominorum pluralitatem.
Pluralitatem in eo non præſumi qua idem eſt atque unum poſſunt, 957. 15. verſicu. ad quam ſententiam.
Plures præſumptiones viri præſtare, 988.68
Pluribus ſubnixum potentius aſtimari, 965. 17. & in verſ. unius potentiam, numerum, teſtes regulariter.
Plus quod eſt id vincere, 923. 19.
Plus debere petens dolo amoto vincere in eo debet quod deberi conſtat, 644. 4
Plus dictio ad modicum referri ſolet atque partem quartam ſumma expreſſo excedere per dictionem hanc plusquam quam poteſt, 779.2
Niſi materia ſubiecta id ſuadeat, 779.5. ver. non obſtat, & 779. 10
Plus, qui plures aut pretij maioris quam expreſſum eſt bona eſſe contendat docere id neceſſe habet, 967. 16. & in ver. probandi onus.
Plus petere prohibitus ex bonis teſtatoris ante alios ſubmoueatur qua teſtatoris non erant ſcite hic diſſicitur & per reſponſum totum, 576.9
Plus de bonis patris petere prohibitus an bona materna petat ſiete, 966. 17
Potetium univerſitatem ſignificat, 701. 58
Pœna quoties varie intelligi poteſt de meliori interpretatio habenda, 859. 4. ver. pro qua ſententia.
Pœna tutoris non petitis ceſſat quoties petendi cauſa ſilet quia pupilli non intereſt, 734.6
Pœna ubi adiecta dicitur de ea liquidiſſime conſtare debet, 783. ver. tertio ſicut pœna.
De eo autem liquidiſſimo conſtare dicitur quoties de eo ex tenore apparet, 783. 18. ver ſecundo reſpondetur.
Pœna citra delictum aut culpam committi nō ſolet, 817. 8 & 859. 10.
Pœna de eo non præſtatur, quod licitum eſſe facere exiſtimabat, 737. 19 & 841. 8
Pœna corporalis pro delicto leui non irrogatur, 806, 5
Pœna à iudice aut prætore interdicte non contemptus nomine irrogata intelligitur. 693. 19
Pœna à iudice debitoribus confeſſis & condemnatis adiecta, ut niſi temporibus conſtitutis ſortem dederint aureos nummos quinque in dies ſingulos pœnæ nomine creditori fiſcoque pendant an debeatur, 693 11
Pœna à teſtatore hæredi adiecta per dinumerationem temporum ſi in quantitate legatario damna non eam heres fecerit inutilis habetur quia ad uſuram pœna hæc ſpectat, 693.18
Pœna priuationis hæreditatis à teſtatore adiecta ſi moleſtiam aliquam uxori eius hæres inferret hæredi ente ipſa tunc monaſterio alicui applicanda, an locum habeat moleſtia illata uxore poſtea in iuriam omnem remittente, 777. 1. & 2. &c.
Pœna arbitrio iudicis commiſſa pro modo delicti cauſæ & perſonæ finiri debet, 641. 7
Pœna autores ſuos ſequitur, 696. 2. verſic. unde maleſicia ipſos.
Pœna conuentionalis dationi quantitatis adiecta an locum ſibi ſaltem fauore habeat, cui pariter permiſſa pœna ipſa eſt, ſtipulante præſertim publico notario, 817. 1
Pœna conuentionalis ex conſenſu partium conſtitui eſt etiam in foro conſcientiæ, 693. 11. verſicu. in qua dubitatione.
Pœna eſt iure ſuo aliquem priuari, 717. 3
Pœna ex contrauentione non committitur ubicunque ex ea quicquam non læditur uterque, alterius intereſt, 757. 18
Pœna falſi dolo vero carere non poteſt, 793. 19
Pœna falſi etiam ceſſat quæ circa ſcripturam priuatam fiunt, 793. 4. ver. ſententia hæc.
Pœna falſi in hoc locum habere non poteſt quæ partium voluntate facta ſunt, 793. 5
Pœna in ſine ſubiecta ad ſuperiora omnia refertur, 808. 11. ver. ſed & idem in materia pœnali.
Pœna mortis iudex afficiendus à quo in cruciatum dictus innocens eſt dolo eius accidens, 806. 10. ver. quin etiam pœna mortis.
Pœnam priuatio omnis aut iuris ademptio habet, 661 6 ver adeo ſum plane & 942. 2
Pœna priuationis hæreditatis filiab. certis adiecta ſi extra agnationem nuberent, an illam afficiat quæ in agnatione tunc nupta erat de qua dictam quicquam non fuerat ſi viro ſublato extra agnationem matrimonium repetat, & concluditur affirmatiue, 783. 1. & 1. &c.
Pœna conuentionalis vice eius quod intereſt ſuccedit niſi ſi de pœna expreſſim mentio facta fuerit vel aliquid creditoris interſit ut debita pœna inſolidum ſit. 693. 11. ver. neq. ad rem attinet.
Limitatio utraque improbatur. 693. 15. verſic. non obſtat.
Pœna conuentionalis loco eius quod intereſt non ſuccedit ſi debitam quidque non ſit propter quod intereſſe poſſit, vel ſi facto illa adiiciatur, 693. 12
Improbatur limitatio ſecunda, 693. 17. ver. non obſtat quartum argu.
Pœna ubi loco eius quod intereſt adiecta creditur ſi pluris intereſt, quam in pœna ſit id quod pluris intereſt recte exigitur. 693. 15. ver. non ob ſecundum arg.
Pœna dationi quantitatis adiecta ita demum in fraudem uſurarum adiecta cenſetur ſi in uſu fœnoris artem ea habeat. 693 13
Sed improbatur, 693. 17. ver. ocioſam tamen.
Nulla differentia conſtituitur an contractui initio, vel alij adiiciatur, 693. 18. & in ſi.
Pœna dationi quantitatis à iudice adiecta, uſurarum ſuſpicionem non inducit, 693. 14
Sed improbatur, 693. 18. ver non obſtat.
Pœna delicti in foro ne conſcientia debeatur, 898. 8. & in ver. conſcientia foro.
Pœna delicto reſpondere debet, atque ideo pœna grauiore obleuius crimen affici quis non debet, 863. 5. & 915. 45.
Pœnam non meretur, quod bona fide fit, 697. 14.
Pœnam error quicunque pellit, 861 8
Pœna conuentionalis loco eius quod intereſt adiecta creditur, 1000. 281
Pœna dicitur quoties iure ſuo quis priuatur, 995. 6. verſ. tertio reſpondetur.
Pœna, quam ex delicto ſuo quis patitur, voluntati eius tribuitur, perinde ſi id quod ad præiudicium ſuum attinet ut ſi delinquens ipſe pœnam ſibi irrogaret, 9-5. 13
Pœna cauendæ nomine verba lædenda, 988. 60. & in verb. delicti pellendi
Pœna ſe ipſo debitorem liberat ſeu implementi vice pœna ſolutio cedat, 1000. 20. & 781
Pœna ſolutio pro implemento habetur, 1000. 200. & 281
Pœnalis diſpoſitio habetur, qua iure ſuo quis priuatur, & priuatio omnis pœnam in ſe continet, 999. 6
Pœnam conuentionalem loco eius quod intereſt, adiectam intelligi, 1000. 285
Pœnam ob id non dari quod fide actum bona ſit, 988. 56. & in verb dolum in eo.
Pœnam hæredi irrogare hæreditatemque in alium transferre teſtator poteſt, ſi contra quam prohibitum ab eo eſt factum ab hærede erit, veluti ſi moleſtiam uxori intulerit, 777. 3
Pœnam heres priuationis ob alienationem factam non aliter ſubit, quam ſi in voluntatem teſtatoris & cauſam ipſam eius ab eo ſit, 737 27
Pœnam leuiorem ad excuſationem competere, 923. 16. & in ver. excuſationem delicti.
Pœnam in eo eſſe quod ad quempiam corrigendam introducitur, 900. 15. & in verſicu. ſi ſoluatur dominij exceptionem.
Pœnam in ſucceſſione ob incapacitatem prohibendam verſati, 898. 7
Pœna locus in dubio non eſt, 688. 12. ver. in eo item dubia.
Pœna matrimonium repetentibus irrogare in terris eccleſia locum non habens, 661. 12
Pœna obligationis difficilius quam eius quod intereſt committi, 957. 8. inſi. & in ver. intereſſe inæſtimabilem.
Pœnam neceſſitate cauſa ad promiſſionem venire, 919. 11. & in ver. acceſſoriam promiſſionem.
Pœnam ad lucrum ſpectare, 917. 8. & in ver lucratiuam cauſam.
Pœna ante non committitur ab eo qui ex priuilegio quod ei ius derogatum dicitur quam ipſa declaratio ſit derogatum ire eſſe, 909. 10. & in ver, declarationem neceſſariam
Pœnam ex facto ſuo improbato preſtare quis debet non commodum in ſe ſentire, 876 13
Pœnam id non mouetur quod ege termittente, 873. 5. ver. rurſus tum & à lege. & 735. 25
Pœnam ſine dolo non contrahi, 793. 19. & 947. 2. & in ver. dolum ad pœnam.
Pœnam perduellionis quiſquam nō patitur dolo amoto, 705. 8
Pœnas l. fœmina. C. de ſecundis nuptiis quibus teſtib. mulier non patiatur, 661. 2. & in verſiculo text. in l. fœmina.
Pœna eum excuſari dicimus quem ad eum modo non deliquiſſe quacunque ratione dicere poſſumus, 863. 8. verſic. eodem & illud ſpectat
Pœna inſertione promiſſionem facti alieni roborari, 957. 7. ver. ſimiliter ut cum pœna.
Pœnam ob id non irrogari quod partium voluntate ſit, 969. 21. & in ver. voluntate.
Pœnam quæ delicto nulla datur ab eccleſia non exigi, 898. 7
Pœnam in iuramento in litem verſari. 897 1. & 947. 1. ver. unde pœnale, & in ver. iuramento in litem pœnam.
Pœnalis prohibitio ad hæredem hæredis non porrigitur, 777. 2
Pœnitentia filij ad exhæredationem vitandam ſufficit 719. 15. & in ver exhæredatio iniuſta.
Pœnitentia non admittitur in iudicio citra expenſarum reſtitutionem, 809. 1. ver. neque pœnitentia ulla & in ver. lite cedens in ver. expenſarum condemnationem.

Pœniten.

Digitized by Google

INDEX

Pœnitentia locum in contractu innominato non eſſe quem nominatis locum ſuccedit, 975.16. & in ver. contrarium nominatorum.

Pontificis poteſtas in bonis eccleſiarum ampliſſima, vt ab eccleſia vna eripere pro arbitrio poſſit, 996.11

Pontificis poteſtas, quam in Ducem Ferrariæ habet, ad ciuitatem, perſonasq́. & bona Ferrariæ reſtringenda nomine cuius vaſalus eccleſiæ Dux ipſe eſt, reſtringi enim poteſtas ad ea debet, quorum ratione competit, 996.5

Pontifici iuriſdictio non competit in ſubditis Imperij, aut vaſallorum eius, quo ad temporalia, ſed nec bona patrimonialia clericorum in manu pontificis ſunt, ſi ſubditi pontifici in temporalibus clerici non ſunt, 996.4

Populi æſtimatio ad nobilitatem inducendam ſufficit vt nobiles hi dicantur, qui pro nobilibus à populo æſtimantur, 733.9. & 952.1. & in verſic. Nobilitas inducitur.

Poſitiones fructuum nomine largè ſalem continentur, 557.1. ver. ſecundo teſtator.

Poſſe non dicimur quod commodo non poſſumus, 795.9

Poſſeſſa res ex eo intelligitur quod eſſe incipit aut vtilius poſſidentis eſt, 745.13

Poſſeſſa res ex iure veriuſſiori intelligitur, 745.14

Poſſeſſa res ex titulo antecedenti creditur, 744.7

Poſſeſſio ciuilis in poſſeſſione ciuilis ſola vis admittitur, ideo in poſſeſſione ciuilis vim patiens dum ad naturalem rediens non excipitur violentum ſpoliatorem ex continenti expellere poteſt, 850.10

Poſſeſſio ciuilis per reſeruationem vſusfructus transfertur, 767.8

Poſſeſſio ciuilis ante decennium non perit ſi occupatam naturalem poſſeſſor ciuilis ignoret, ſin autem vero interueniente ita demum eam amittet ſi recuperationem eius deſpondeat, quia ab aduerſario vel potentiore timet, 846.8

Poſſeſſio ciuilis lapſu decem annorum perit quod ſi à potentiore ſpoliatus non ſit à quo repulſum ſe iri nulla dubitet tum poſſeſſionis ciuilis retinenda animus aliſit neceſſarium decennium non eſt, 720.2

Poſſeſſio ciuilis non perit quoties contra mentem ſuperioris quis poſſeſſione priuatus, 607.5

Poſſeſſio ciuilis quanto tempore & quomodo amittatur pulchre per diſtinctionem caſuum differitur, 740.14.

Poſſeſſio aduerſus conductorem ex conductione ſola probatur, 978.16

Poſſeſſio vitioſa non prodeſt, 618.4 & 881.19

Poſſeſſio ad titulum ſemper refertur vnde originem ducit, 745.2

Poſſeſſio bonorum eccleſiarum apud eccleſias ipſas aut adminiſtratores eorum particulares aut vniuerſales & tanquam adminiſtratores eſt, 607.11

Poſſeſſio difficilior ad aliquem tranſit quam dominium, nam poſſeſſio traditionem deſiderat licet certis caſibus quibus iure ipſo citra traditionem dominium transfertur, 745.28

Poſſeſſio colorata, & opinio matrimonij ad prolem legitimam iudicandam ſufficit, valuit ſi tractatus aliquis matrimonij inter eos interuenit, qui poteſtatem contrahendi habeat: ſimiliter & coloratus beneficij titulus dicitur, quem quis ab eo habet, qui conferendi poteſtatem obtinet, 991.48 verſ. ſed & colorata poſſeſſio.

Poſſeſſio illa potior habetur, quæ antiquior eſt, 993.9.

Poſſeſſio. In poſſeſſione ſua lite pendente defendi quis debet, 977.4. verſ. ſecundo principaliter.

Poſſeſſio quocunque dictum, animo & momentanea ad ius quærendum ſufficit, & ad poſſeſſionem recuperandam momentaneum illud ſufficit, non minus enim quaſi ſpoliatus reſtituitur, qui momento poſſedit atque ſi diu in poſſeſſione fuiſſet, 993.15

Poſſeſſio pro ſeruitute habetur in odium ſpoliantis, 993.15. verſ. rurſus tempore vitio

Poſſeſſio quæ facto, dolo vel aduerſarij apprehendi non poteſt, pro apprehenſa habetur, 993.15

Poſſeſſio donatarij an ex eo percipitur dicatur quod donator ipſe quo vſumfructum ſibi reſeruauerat in bonis donatis cum certo quantitate de qua poſſit teſtari, bona deinde ſua ipſi donatario locauerit, 767.3

Poſſeſſio facti probabi non poteſt quominus apud eum dicatur, apud quem eius rei quatenus in facto poſſeſſio conſiſtit, 871.18

Poſſeſſionem dubio ſine cauſa iuſta amiſſa præſumitur, 771.4. verſ. in dubio que ſine cauſa.

Poſſeſſio longi temporis cum patientia aduerſarij non ſolum ad cohabitationem, verum & ad conuentionis ſolemnitatem præſumendam valet, 871.3. verſiculo ſolum autem.

Poſſeſſio naturalis apud fructuarium emphyteutam vaſallum aut alium rem habentem est, ſi apud eum eſſe ſit, ceterum ſi apud alium qui eorum nomine non poſſideant naturaliter poſſidere non dicuntur, quamuis quaſi ciuilem animo retineant, 659.6

Poſſeſſio ut quidem facti ex contractu mutuo transferri non ex traditione, 871.20

Poſſeſſio probatur ex inſtrumento locationis & mercedis recepta cum ab alio bona locata poſſeſſa eſſe non docetur, 784.5. ver. ex inſtrumento etiam.

Poſſeſſio vitioſa iudicatur quam ex titulo vitioſo quiſpiam nanciſcitur, 554.4

Poſſeſſionem vitioſam prætor non tuetur neque reſtituit, 556.11. & 565.5. & 560.11.

Quod poſſeſſoris iuſti cauſa proditum eſt tertius porro beneficio hoc frui non ſolet, 554.5.

Poſſeſſio vitioſa dicitur quæ ex titulo infirmo & abolito continuatur vel quem reſcindi poſſe quis cognoſcit. & in ver. mala fides in eo. 685.2

Poſſeſſio vitioſa præſumitur quam iure communi refragatur, 643.3. ver ſed & vitioſa ideo in ea defendi quiſquam non debet.

Poſſeſſio vitioſa præſumitur quam quis per capturam pignorationem ſeu mulctarum impoſitionem ſibi acquirit, 643.6

Poſſeſſio vtilis non habetur contra quam dictum apparet, 554.8.

Poſſeſſio per contradictionem interrumpitur, 554.3. & in ver contradictio.

Poſſeſſio prodeſſe non ſolet quæ tranquilla non ſit, 634.4. ver. 4. reſpondetur.

Poſſeſſio, de poſſeſſione vel in iudicio ſummario conſtare oportet antequam quis in ea defendatur, 871.13

Poſſeſſio ſeu quaſi iuris negatiui ex prohibitionibus acquiritur aduerſus quos reclamatum non fuit, 643.1

Declaratur, 643.2. ver itaque argumentum primum non obſtat & 643.4.

Poſſeſſio ſeu quaſi ex actis iudicialibus acquiritur quæ in rem iudicatam tranſierunt, 643.1. verſic. ſecundo ex actis.

Poſſeſſio ſeu quaſi in his acquiri non poteſt quæ ex facultate mera conſiſtunt prohibitione & patroni inuerſione, 871.24

Poſſeſſio ſeu quaſi percipiendi decimas apud laicos non eſt, quinimmo ſacrilegij reus laicus habetur qui decimas occupat quamuis princeps ſit, 874.8

Poſſeſſione ſeu quaſi carere preſcriptionem non poſſe, 972.10. & in ver præſcriptionem.

Poſſeſſione beneficij cauſa incognita ſpoliari quiſquam non debet, imo intruſus dicitur qui authoritate etiam ſummi pontificis poſſeſſionem beneficij occupat tertio non citato & expulſo, 607.4. & in ver. intruſus dicitur.

Poſſeſſione ſua priuare quis nō debet ſcandali vitandi cauſa vbi ius eſt liquida, 715.6 & in ver. ſcandali vitandi cauſa.

Poſſeſſionem authoris cum ſua ſum poſſeſſione ſucceſſoris accedere, 967.30. & in ver. acceptationem acceſſionem.

Poſſeſſio pro reſtituta aut apprehenſa habetur in odium eius per quem indebite fit quo minus apprehendi poſſit in ex impedimento ſuo incommodum ſentiat, 96.13.

Poſſeſſionem ſine animo & corpore non acquiri, 972.8

Poſſeſſionem tempore ſolo non perire, 900.21. & in ver. tempus ſolum

Poſſeſſionem certi, vel iniuſtam ſatis ad executionem impediendam eſſe, 978.18

Poſſeſſionis cauſa mutari non poteſt titulo alio non accedente ex quo fieri mutatio poſſit, 646.10

Poſſeſſionis reintegratio ſi ius locum habet alienatione omnino non facta, ita cum facta quidem ſed vitioſe eſt, 833.5. ver vnde qua ratione.

Poſſeſſionis tempus expreſſum dicitur quod ex narratione teſtium neceſſario ſequitur, 744.3. verſic. rurſus expreſſum

Poſſeſſio ex locatione probatur cum illatione penſionis conductoris etiam detentione non apparente alterutriuſque cuius poſſeſſio non docetur, 978.16

Poſſeſſio alij non quæritur per liberam perſonam ſine mandato ratihabitione veluti vniuerſitati per ſingulos, 554.2. & 860.1

Poſſeſſionis retinendæ cauſa factum ſi ad eiiciendum non valeat novum ex eo poſſeſſio quæritur, cum certum eius mens ſit ad poſſeſſionem habendam, eius poſſeſſio, 746.11

Poſſeſſionis probationem ex fama publica præſtari, 978.20. & in ver fama publica.

Poſſeſſionem ex fructuum perceptione probari, 978.15

Poſſeſſionis probatio fit ex licentia aliquid agendi petita, 702.52. & in ver. licentia aut facultas.

Poſſeſſionem ex titulo præcedenti ſubſecutam intelligi, 585.39. & in verb. præſumptio titulo.

Poſſeſſionem, lite dum pendet, auferendam cuiquam non eſſe, 1000.4

Declaratur, 1000.224. & 229. & in verb. pendente.

Poſſeſſionis cauſa proprietati cedit: ideo fruſtra de quaſi poſſeſſione filiationis diſputatur, vbi probata filiatio quo ad proprietatem eſt, 991.59

Poſſeſſionis probationem difficilem actus turbationis efficiunt, utpote per quos interruptio ſequitur, 554.5. ver eodem ſpectat.

Poſſeſſionis tempus re ipſa probari ſufficit licet nominatim annos ipſos teſtes non dinumerent, 744.3.

Poſſeſſionem vniuerſitatis ex actibus ſingulorum non probari, 972.13 & in ver. communitatis vniuerſitatis.

Poſſeſſor bonorum ad onera collectarum an teneatur quæ ante incurrerant quam ad eum poſſeſſio perueniret, 8.21

Poſſeſſor bonorum quib. caſib. ad onera præterita teneatur ex iuſſu camere prim uniuerſorum poſſeſſor, requiritur quo oneribus ipſis ſubeundis ſubiectus erat, 702.12

Poſſeſſor rei cenſualis ob cenſus etiam præteriti temporis conuenitur, quæ opinio ſine dubio procedit, vbi hypothecaria agitur. 71

Poſſeſſores ciuiles poſſeſſorem clandeſtinum expellere poteſt ſi ciuiliter poſſidens ex eo ſit naturalem recuperet, dummodo ex continenti recuperatio fiat, 846.3

Poſſeſſorem qui poſſidere dolo deſiit ad iudicium non pertinere in quo mutatio facta de poſſeſſione, 961.16. & in ver. dolo fictio.

Poſſeſſori actionem non accommodari, 692.5

Poſſeſſoris cauſa potior in pari turpitudine habetur, 702.7. ver. atque vbi lucrum. & in ver. turpitudo in pari turpitudine

Poſſeſſorium ex canone redintegranda etiam rei poſſeſſor qui poſſeſſione per negligentiam perdidit, communiter hic ſecuntque explicatio Alexandri Aueriqua varietate prodita, 560.4

Poſſeſſorium adſpicienda exceptione ſimulationis non elidi, 943.5. & in ver falſi exceptionem. & in ver. ſimulationis exceptionem.

Poſſeſſorium redintegranda competit amiſſa poſſeſſione ex contractu vitioſo, 771.4. & 626.9

Poſſeſſorium retinendo iuris admonitulo iam eximatur ſi pares ſunt cætero inæqualitate plane interueniente nihil ad poſſeſſionem vincendam iuua facere, 566.15.

Poſſeſſorium retinenda in poſſeſſorio retinendæ ſententia quo poſſeſſio antiquior docetur, 566.6

Poſſeſſorium retinenda litigatori illi victoriam tribuit qui teſtibus pluribus poſſeſſionem approbat, 566.7

Poſſeſſorium retinenda compendio et eſt qui teſtes digniores, grauiores, meliores denique affert, 566.8

Poſſeſſorium recuperanda ſpoliatis nobiliores ex iudicio non conceditur, 745.9

Poſſeſſorium recuperanda ei etiam conceditur qui interest autore ſpoliatur quoties de facto iudex & iuris ordine non ſeruato poſſeſſionem alicui aufert, 781.4.

Poſſeſſorium recuperanda ei non datur qui ex contractu facilone ſuo poſſeſſionem amiſit, 745.10. & 626.4. & 673.45. & 700.4. & 701.13.

Poſſeſſorium recuperando ei non conceditur qui facto ſuo poſſeſſionem amiſit, id eſt ex contractu ſuo vendendo, donando aut alias contrahendo, 771.3

Declaratur, 771.4. verſicula argumentum igitur vt locum habeat ſi contractus valeat.

Poſſeſſorium recuperando non datur vbi initio ipſo ex cauſa vitiata poſſeſſio nata perit, 718.30

Poſſeſſorium recuperanda non competit niſi poſſeſſio probata fuerit, quod antea ipſe vel defunctus poſſederit. 695.4

Poſſeſſorium recuperando & ſi exceptiones vllas non patitur, attamen exceptio admittitur in qua

propoſitum

Digitized by Google

propoſitum dominium ſit, de eo cognoſci ante oportet quam reſtituat aut executio fiat, 840.2
Poſſeſſorium recuperanda annis 30. praeſcribitur, 693. 4. ver. 2. praeſcriptum.
Poſſeſſorium recuperanda priuilegiatum magis quam adipiſcenda, 624.5
Poſſeſſorium ex l. ſi. C. de acq. poſ. haeredem tranſire, 890.9
Poſſeſſorium perpetuum quod ex l. ſi. C. acq. poſ. datur, 892.4
Poſſeſſorium iudicium in tempus aliud petitorium ſuſpendit vſque dum abſolutum poſſeſſorium ſit, quod locum licet etiam conteſtata habet dum conclusum tamen in cauſa non ſit. 835.9. & 10
Idem in poſſeſſorio adipiſcenda probatur, 835.9
Poſſeſſorium quod ob iuriſdictionem intenditur permixtam proprietatis cauſam habet, etiam cum recuperanda interdictum à ſpoliato proponitur, ideo neceſſarium omnino petitorij probatio in poſſeſſorio huiuſmodi mixto eſt quamuis indaginem prolixiorem res poſtulet, 674.5
Poſſeſſorium remedium ſi quod competebat ei eo perditur quod authoritate propria ius ſibi dicit. 767. 10. & in ver. authoritate propria ius ſibi dicens.
Poſſeſſorium cur remedium quaeſitum ad haeredes eius ambulare, 890.9
Poſſeſſorium rei etiam prophanae exceptionem patitur iuris agentis notorie ceſſantis, 884.14
Poſſeſſorium ex canone reintegrando, an malae fidei poſſeſſori ſuccurrat, 359.1
Poſſeſſorium recuperanda omnibus indulgetur quicunque nullo ſuo merito poſſeſſionem amiſerunt, 353.3
Poſſeſſorium recuperanda ob res etiam depoſitas commodatas vel recipiendas inducitur, 358.5
Poſſeſſorium recuperanda nudo quoque detentatori videtur, 358.6
Poſſeſſorium recuperanda aut reintegranda an exceptionem petitorij patiatur quae ad poſſeſſionem rei calloſandam obijcitur: & quid in interdicto retinenda, 901.2
Poſſeſſorium ei recuperanda dari, qui ex contractu nullo poſſeſſionem amiſit: idq; per conditionem indebiti, aut ſine cauſa, 1000.214
Poſſeſſorium ei recuperanda datur, qui momento poſſedit, ſi ſpoliatus deinde ſit, 995.15
Poſſeſſorium ex canon. reintegranda. 3. q. 1. conſtituitur, qui de antiquiore ſua poſſeſſione docet, ſi ſine cauſa iuſta, & aliquo ipſius facto poſſeſſionem amiſerit, 993.5
Et omnino, 993.8
Poſſeſſorium ex canon. reintegranda 3. q. 1. in remedio iudicis poſſeſſorij antiquior poſſeſſio prodeſſe non ſolet, quae ex cauſa iuſta amiſſa non ſit, 991.2
Poſſeſſorium ex canon reintegranda. 3. q. 1. omnibus datur, qui nulla eorum culpa poſſeſſionem amiſerunt, 993.1
Declaratur, 993.8. & 9
Niſi ex cauſa iuſta poſſeſſione priuati fuerint; culpa ab eo probanda, à quo allegatur, nec culpa in poſſeſſione amittenda praeſumitur, 993. 1. verſ. ſed etiam de poſſeſſione.
Poſſeſſorium recuperanda eis non datur, qui facto ſuo eam amiſerunt vendendo pacto, donando, aut aliter contrahendo, vel qui vendicione, principisve authoritate ſpoliati fuerunt, 993.3. verſicu. proinde cum auctoritate Principis, & paulo infra verſ. ſi dixeris de eo quaeritur an cauſa cognitionem adhibere, & iuris ordinem ſeruari oporteat.
Poſſeſſorium remedium, quod defuncto competebat, qui de poſſeſſione abſque facto ſuo excidit, ad haeredes tranſit, 993.1. verſ. atque ante incerte non eſt.
Poſſeſſorium remedium tolli inſolidum à Principe in poteſtate eius eſſe, vt niſi de petitorio ius non detur, 1000. 239. verſ. ſed & remedio poſſeſſorio, & in verb. Princeps.
Poſſeſſorium recuperanda exceptionem petitorij euidentem patitur, euidens autem dicatur ſi inſtrumentis probetur vel per ſententiam. 745.24
Poſſeſſorium recuperanda ei datur qui ex contractu nullo poſſeſſionem amiſit, 553.7. & 771. 4. ver. argumentum igitur, & 626.9.
Poſſeſſorium recuperanda datur contra eum qui nomine meo ſe poſſidere conſtituerat, ſi attentatione ipſam dimiſerit deinde reuiſet: ſpoliatio enim per interuerſionem hanc fieri dicitur. 840.7
Poſſeſſorium recuperanda ſucceſſori in beneficio competit ſi antiquiorum eſſe ſucceſſores in genere ſaltem ſunt: quod longe facilius locum habebat ceſſione in ſpecie facta vice iuris quod ex ſpoliatione cedenti competit, 78.5
Poſſeſſorium ex canone reintegranda an competat ſi ex pluribus tutorib. pars eorum bona pupilli ſtabilia alienauerit ſolemnitate alia quam ſubhaſtationis & decreti non interueniente, 879.1
Poſſeſſorium ex canone reintegranda omnibus datur qui ſine facto ipſorum poſſeſſionem amiſerint vel ut ex contractu inutili, 558.2. & 553.3
Ex contractu inutili 870.2
Et in dubio ſine cauſa iuſta amiſſa poſſeſſio praeſumitur, 771.4
Poſſeſſorium ex canone reintegranda contra tertium bonae fidei poſſeſſorem datur quoties ſine cauſa iuſta à poſſeſſione quis excidit, 870.10
Poſſeſſorium reintegranda exceptionem petitorij admittit vbicunque per eam euidens actoris iniquitas apparet, 691.1. & in ver. petitorij exceptionem.
Poſſeſſorium reintegranda his datur qui ex vitioſa cauſa à poſſeſſione ſua ceciderunt. 819. 6. & in ver. remedium ex canone reintegranda.
Poſſeſſorium ex canone reintegranda titulo non excludi a quo fides bona concedentis abeſt, 890 1
Poſſeſſorium ex canone reintegranda negligenti ne competat, 890. 2. ver. non obſtat negligentib.
Poſſeſſorium ex canone reintegranda in annos 3. producit, 675.4. & 890. 2. ver. non obſtat.
Poſſeſſorij collocandi nomine propoſitum petitorium creditur proteſtatione à parte interpoſita conſenſum à ſe non praeſtari vt ſuper petitorio diſgreſſio fiat, 761.4
Poſſeſſorij retinenda cauſa potior in ea aeſtimatur qui frequentiorum pluriumve actuum probationem praeſtat, 566.10
Poſſeſſorio retinenda docere neceſſe eſt apud eum qui agit poſſeſſionem fuiſſe cum litis conteſtatio fieret, 566.30
Poſſeſſorio retinenda qui poſteriorem aduerſarij poſſeſſionem oppugnat narrare debet poſſeſſionem id genus clandeſtinam vitioſamve fore ad agentis ipſius poſſeſſionem, 566.32
Poſſeſſorij retinendi priuilegium recuperanda obſtare, 943. 2. ver. ſed & priuilegiatum magis.
Poſſeſſorio facilius inſtrumenta quam teſtes afficere, 900. 41. & in ver. inſtrumentorum productionem.
Poſſeſſoria pacis ne exceptio reſiſtat, 900. 39. & in ver. pacis exceptio.
Poſſeſſorio petitorij exceptionem non obſtare, 943.2
Ampliatur, 943.4
Poſſeſſorio recuperanda locus non eſt facta agentis poſſeſſione deperdita, 553.1
Poſſeſſoria adipiſcenda petitorium obſtare probatio cum in continenti aſſeritur, 943. 4. & in verb. incontinenti.
Poſſeſſorij priuilegium, vt primum omnium de eo cognoſcatur principis iuſſu ſilere, quoties vtrumque ſimul & petitorium, & poſſeſſorium cognoſci Princeps mandat, 1000.239. & in verb. petitorium ſpoliatum.
Poſſibile. Ad cauſam poſſibilem verba referenda, 984.158. verſ. tertio reſpondetur, & 988.59.
Poſſibile ad caſum poſſibilem in quo effectus ſolummodo cadit, diſpoſitionem referendam, 791. 2. & 933.18. & in ver. expreſſum caſum videri operari ad caſum.
Poſſibile vt fieri poſt legem & ſtatutum interpetari nos oportet, 700.6
Poſſidendi animum in eo eſſe non poteſt qui pulſum ſe irruertur, 744.14
Poſſidere dolo deſiſſe quomodo quis dicatur, 961. 9. & in ver. dolo,
Poſitiones pro confeſſis non aliter pronunciantur appoſitione facta admittendas eas non eſſe, niſi ſi declaratum ſit reſpondendum eis eſſe & deinde facta declaratione aut pronunciatione contumax quis ſit, 848. 7. ver. ſi. poſtremo ex Corn.
Poſitioni iuris fruſtra reſpondetur, 814.18
Poſitioni negatiua reſpondendum non eſſe. 867.2
Poſitionibus partis contradicere eaſque negare dicitur qui factum proponit poſitionibus ipſis contrarium. 638. 7. ver. ſimiliter.
Poſitionibus pertinentibus reſpondendum, 823. 3. verſic. ſed poſitioni pertinenti.
Poſtea quis an talis initio ſit inhibi faciendum, 921. 2. & in ver. ſuperuenientia talis.
Poſterior in dignitate ita priori antefert ſi conſuetudinem, aut priuilegio maior dignitas poſterior aſtimatur, 982.36
Poſteriora prioribus reſpondere praeſumendum, 979. 9. & in ver. praecedentibus.
Poſteris conceſſa immunitas ad poſteros non trahitur qui in ſemmenis naſcuntur, 851.25
Poſterius teſtamentum inter liberos priori non derogat niſi ſi velit id liberis i. e. cum clauſulam derogatoriam vtrunque habeat, 903.9
Potentia nocendi metum incuſſam alit, 361.38. ver. potentia enim.
Potentia ab actu remota rationem non habendam, 599.13
Potentiam actus roborandi attendendam, id eſt fieri poſſe vt confirmatur, 900.23
Potentia remota pro nihilo habetur quod agitur, 734.8
Potentiam nocendi ad metum contrahendum ſufficere, 859.4. & in ver. metum in nocendi potentia.
Potentiam reuocandi actus firmitati interim non obſtare, 985. 70. ver. reuocandi.
Potentior praeſumptio, quae tutiorem facit, 988. 67. & in verb. praeſumptio fortior.
Potentior praeſumptio quae veriſimilior, 988. 69. & in ver. praeſumptio valedior veriſimiliorem
Potentior probatio ea quae veriſimilior, 923. 29. & in ver. veriſimilior probatio
Potentior ex cauſa actam rem credi, 1000. 437. verſ. ſed enim, & in verb. praeſumptio.
Potentiorem probationem haberi quae amica magis rationi eſt, 1000. 352. verſicul. potentior praeterea. Ampliatur. verſic. hoc amplius. & in verb. potentiorem.
Potentiori probationi infirmiorem cedere, 1000. 352. verſ. & probationem.
Potentiorum materiam, vide in verb. fortius.
Potentius. A potentiori denominationem faciendam, 1000. 3. & in verb. mixtum.
Potentius autem eſſe omnis, quod fauorabilius eſt, 1000. 369. verſ. potentius enim.
Potentius debiliori anteſtare, 988. 66. & in verſic. debilius fortius, praeſumptionem infirmior. in.
Potentius id habere, quod fauorabilius ſit. 983. 64. 39. & in verſ fauorabilius, & 988. 67. verſ. curſus quo fauorabilior, & in verb. fauorabilius.
Potentius id videtur dicendum, quod benignius eſt, 988. 67. & in verb. benignius,
Potentius eſſe quod plurium conſenſu roboratur, 963. 17. & in ver. pluribus
Potentius id habetur quod tempore interpoſito quam quod initio fit, ſiquidem coniugij capienti poteſtas tunc non deſit, 849.8.
Potentius id habendum quod benignius eſt, 942.28. & in ver. benignius.
Potentius id inter contraria aeſtimandum quod fauorabilius eſt, 836.41 & 966.32
Potentius vniuerſale eius particulari eſſe, 938.42. & in ver. vniuerſalia.
Potentius quod eſt in dubio praeualet, 720.5. & 824. 6. & 923.39.
Poteſt, verbum poteſt ad neceſſitatem & ex mente contrahentium refertur. 883.5
Poteſtas executorib. alicuius facta dotem à ſe collectam augendi plus dotis nomine reſtituendi ad quantum referri poſſit. 785.6
Poteſtas quibus abeſt vniuerſalem ad ea diſpoſitionem non trahi, 934.18
Poteſtas ad ea reſtringenda, quorum ratione competit, ob id officialis pub. ei poteſtas, vt ſtipulari alij poſſit, reſtringi ad ea ſolet, quae ad officium eius ſpectant, 996.5
Poteſtate remota fruſtra de actu diſputari, 987. 50. verſ. rurſus.
Poteſtate voluntatem, & modum in actibus humanis perficiendis exquiri, 984. 111. & vide in verb. voluntas ſola.
Poteſtate remota de voluntate nihil eſt certandum, idem ſi modus deſit ſine quo ad finem iuſtum quicquam non peruenit, 746.3
Poteſtatis deſectu interueniente de ſcriptura fruſtra generali quaeri ad eos ne pertineat poteſtas in quibus abeſt, 933. 1. & in ver. generalem ſcripturam.
Poteſtatis defectum communis opinio non purgat, 871.13. ver. idque ex eo etiam iuuatur.
Poteſtatis defectu actum vitiat actus enim nunquam ponitur niſi potentia praeat, vtpote qui carere cauſa efficiente non poteſt: & inde ipſo irritum ſit quod ab eo agitur qui faciendi poteſtatem non habet, 879. 3. & 852. 4. verſicu. nullum porro.
Poteſtatis defectus ex tempore vetuſto non purgatur, 871.17. ver. tam ex tempore

Digitized by Google

Poteſtatis defectus nunquam ſublatus creditur, licet nullitatem omnem lex aut ſtatutum reuocat quod locum habet, licet nullitati renunciatum per iuramentum ſit, 871.17

Practica veram legum interpretationem defendere, 987.47

Præambulum vel aliunde vbi aliquid eſt de præambulo, ipſo conſtare ante omnia conuenit, 807. 1. ver. principio enim

Præcedens. Ex cauſa, & conuentione præcedenti actum poſtea geſtum præſumitur, 991. 67.

Præcedentia à ſequentibus reſtringi, & facilius id ex diuerſo fieri, 1000. 298, vbi ampliatur, & 1000. 300. & in verb. ſequentia.

Præcedentia ſequentibus magis ſuſtinere, 1000. 299.

Præcedentem ob cauſam actus factus intelligitur qui ſimpliciter ſubſequitur. 662.14

Præcedentia ſequentia declarant & è contrario: & plus vigoris ſuper antecedentibus ad ſequentia declaranda quam è contra eſt. 801.1. & in ver, pars vna.

Præcedentia non declarant ſequentia in quibus noua adijcitur perſona. 731.15

Præcedentia ex ſequentibus declarantur, 637.10

Præcedentia & ſequentia mentem diſpoſitionis declarant, 61 . 11. ver, rurſus & præcedentia.

Præcedentibus reſpondere ſequentia præſumi, 926. 9. & in ver poſteriora ſequentia.

Præceptum iudicis ad dolum culpamve purgandam valere. 962. 13. & ver. dolo culpave.

Præceptum, à . recepto velle index recipit, dum ius tamen opponendi ſaluum parti ſiat. 1000.262

Præc ſa verba ad contradictionem refellendam valerent, 984. 50 verſ ;ed & verba.

Præciſa adeo verba illa ſunt & non aliter vel alio modo vt modificationem vllam non admittant, 690.12

Præciſa quando dictio interpretationem à iure communi accipit, 681 11

Prædicata talia intelliguntur qualia ſubiecta demonſtrant, 731.14

Prædictum dictio limitatiua, 929.8

Præfatum idem pœdictum valet, 929.8

Præferre extraneos ſuos anteferendos, 972.22. & in ver, affectionem maiorem extraneos ſuos.

Præferre, maiores ciuibus coniunctos habere quem credi, 972.22. & in ver. affectio maior.

Præiudicialis cauſa quomodo dicatur, 885.2.

Præiudicialis cauſa ante omnia peragenda, quod lapide narratur. 907.6

Præiudicialis quæſtio quotiens incurrit de ea prius tractandum ſiue agendo ſiue excipiendo illa occurrat: hinc fit vt litis conteſtationem in actione principali exceptio impediat quæ præiudicialis ſit, 657.8

Ampliatur, ver. quinto reſpondetur vt locum etiam habeat quando apud iudices diuerſos iudicia exercentur, 657.23

Præiudicialis quæſtio niſi primum omnium diiudicetur nulla acta omnia vna ſimul cum ſententia ſunt, 657.23

Præiudicialis quæſtio pœnitere licet, 592. 127. ver. quinta principaliter.

Præiudicialem quæſtionem ante intertendam, 1000. 32

Præiudicium non niſi in patrimonio minuendo intelligi, 918. 26. ver. at enim cum præiudicij, & in verſ damnum.

Præiudicij ratio non habetur quod à iure iniquo defendit. 626.6

Præiudicij ratio habetur quod in ſpe iuris futuri verſatur, ſi in iure aliquo preſenti radices ſpes agit, 747.9. ver. Rota his præter alios, & in ver. ius quæ, ſtium ve.

Prælatus ſicut bona eccleſiæ alienare non poteſt, ita nec ſuper eis tranſigere vbicunque ex tranſactione alienatio ſequitur, 851. 2. ver. atqui ita ſpecie tranſactionis.

Prælatus eccleſiæ de rebus dubiis tranſigendi facultatem habet, 849.6

Prælatus iniuſſu capituli donandi ius non habet, 838. 1. ver inde fit.

Prælatus in capitulo inconſulto tranſigere non poteſt, 618 2

Prælatus bona eccleſiæ non defendens, mortaliter peccat, & ita ob negligentiam, ac dolum deponitur, 997.15

Præ tus iure eccleſiæ in remittenda pœna traducitur non dero, ac ſine conſenſu capituli, 596.14

Prælati crimen, vnde Domini maciſtæ directe offendit m, non niſi dum vinit eccleſia nocere, 983.55

Prælatum, qui pecuniam mutuam accipit eccleſiæ ita nocere, ſi neceſſitatem pecuniæ illius capiendæ creditor docet, 1000. 224. & in verb. eccleſiam.

Præſcriptio ex titulo improbata non procedit, 993. 87. verſ. his propius accedit.

Præſcriptio vnica in præſtationibus annuis ex contractu debitis ſufficit, ſecus ſi ex voluntate vltima. 990.18.

Præſcriptio libertatis onerum ſeu fidelitatis fidem bonam à præſcribentibus deſiderat, 803.3

Præſcripta libertas contra iuramentum fidelitatis an ſubditis currat interpellatione nulla accedente. & in ver. fidelitatis ſacramentum, & in ver. interpellatio an requiratur, 803.1

Præſcriptio non procedit vitio interueniente, ex vitio enim mala fides ſequitur quæ præſcriptionem impedit, 740.5

Præſcriptio opponenda ſi quidem ea iudex non ſuppleat neque iudicare ſuper eo poſſit, niſi ſi oppoſita nominatim ſit, & in ver. iudex nō ſupplet, 642.6

Præſcriptio ordinaria & contra principem admittitur annorū ſaltem xl titulo interueniente, 730.16

Præſcriptio quoties contra populum vertitur ſi contra vnum inducta ſit ad alios non extenditur, 654.13

Præſcriptio ſecundum naturam rei præſcriptæ intelligi debet, 768.3

Præſcriptio vt locum habeat vacuam poſſeſſionem eſſe oportet, ideo contra poſſidentem non currit: ibique ampliatur vt à titulo etiam poſſeſſione vacuum eſſe oporteat quo præſcriptio obſtat, 740. 3

Præſcriptio l. bene a Zenone, ad principes etiam inferiores pertinet, 700.15

Præſcriptione quæſitum ius princeps non reuocat, 592.103.

Præſcriptio duo iura negatiui expoſtulat, 951. 81. & in ver. negatiue iuris.

Præſcriptio ad acceſſoria rei principalis præſcriptæ trahitur, 692. 6. & in ver. acceſſorium quod ius.

Præſcriptio contra pupillum incipere non poteſt, 740. 18. & 967.31

Præſcriptio eorum non valet quæ per legem alienari prohibentur. 773.2

Declaratur, 773. 8. ver. ſecundo reſpondetur ne locum habeat in præſcriptione longiſſima annor. 40

Præſcriptio à principe tolli poteſt cum à iure ciuili introducta ſit, 773.3

Declaratur, 773. 8. ver non obſtat ſublatam. & vt quæſitum ius ex præſcriptione tolli non poſſit ſed impediri ne præſcribendo ius quæratur, & in ver. princeps præſcriptionem,

Præſcriptio eorum quæ cauſam continuam nō habent tempus antiquiſſimum deſiderat quod hominum memoriam excedat, & in ver. tempus antiquiſſimum, 829. 2. ver. inde fit.

Declaratur, 829.6

Præſcriptio immunitatis ab onere collectarum interpellationem exigit quod interpellatus præſcribens ſit vt onera ſubeat, deinde poſt interpellationem tempus excurſum ſit quod ad præſcriptionem ſufficiat, 773.4

Sed reprobatur. 773. 8. circa finem ver. non obſtat neceſſariam interpellationem.

Præſcriptio in cenſibus aut principi reſeruatis locum non habet, 613. 2. ver. cum quæ omnino.

Præſcriptio iuris ſtricti eſt ideo ſi in remedio vno vim ſuam exhibuit extendi ad alia non debet. 610.12

Præſcriptio odioſa dicitur ob id reſtringenda, 692.6. ver. neque odioſam.

Præſcriptione ius omne quod cui competit amitti poteſt, 829. 2 ver. ſecundo ius omne.

Præſcriptionem ab vſu difformi impediri, 949. 29 & in ver difformitatem.

Præſcriptionem ex titulo vitioſo non perfici. 949.28. & in ver. titulum vitioſum.

Præſcriptionem in molendino deriuto iuſt iurando ante non cadere quam ædificatum aliud ab alio & inde quæſitam aqua ſit, 951. 14. & in ver. molendinis.

Præſcriptionem negatiuam perſonas eorum non egredi contra quos inducta eſt, 952. 15. ver, atque in ſpecie & in ver conſuetudinem negatiuam.

Præſcriptionem ſine poſſeſſione pacifica non induci, 949. 29 & in ver. pacificam, & 967.29. & 972. 20 & 973. 23. & 951.10

Præſcriptionem iuris ſtrictiſſimi eſſe atque ideo ad alia loca vel perſonas vt alias non porrigi, 972. 15

Præſcriptionem cuius vnius, alio extendi, 972. 3. & 32. & 91. & 92. & in ver conſuetudinem.

Præſcriptionem iurium ſine ſcientia & patientia aduerſarij non acquiri, 973. 23. & in ver. quaſi poſſeſſionem.

Præſcriptionem feudi ſecundum naturam eius intelligi, vt quaſi proprium, & rectam præſcriptionem intelligatur, 1000. 314. & in verb. feudum proprium.

Præſcriptionem ſequentibus, aut remotioribus non currere quamdiu accipiendi, aut adeundi ius in ſolutum prioribus eſt, 984. 129. in verb. tempus.

Præſcriptionum temporis antiquiſſimi ad iura non modo regalia, ſed & ſuperioritatis prodeſſe, 983. 9

Præſcriptionis remotionem ad eum non porrigi, quæ memoriam tranſgreditur, 985, 60. & in ver. conſuetudinis veteriorem.

Præſcriptione libertatis ſeruitutis feudi acquiri poteſt, 615. 24. ver. cauſa alia videtur.

Præſcriptionis maior eſt poteſtas quam hominis, 929. 3. ver. imo etiam.

Præſcriptionis probatione certa ſit initium ipſum poſſeſſionis declarandum & finis eius, rurſus traditio etiam rei probanda videtur quaſi per eam initium poſſeſſionis oſtendatur & quo planum ſiat iuſta ne an vitioſa poſſeſſio ſit, 740.3

Et quod de initio poſſeſſionis declarando dicitur iuxta eam intelligendum quæ infra dicuntur. 740.8

Præſens res ſtatu non futuro ſpectandus, ideo vt præſens ſtatus eſt ita reſponſio danda, 906.4

Præſentem poſſeſſionem ad tempus anterius præſumptive trahi vt qui hodie poſſidet olim poſſideret, 896. 15.

Præſentia an præſumatur ne inutilis actus fiat, 850. 6. ver. quinto obſeruandum.

Præſentia ab initio vel poſtea accedat nihil intereſt quotiens forma vice non deſideratur, 866.6

Præſentia pupilli contractus tempore nō requiritur in ſpec. l. h. C. ſi maior fac alie fac ſine decreto ra. hab verum quocunque lapſus ſcientia admiſſa ſufficit, 866.4

Præſentiam ſine intelligentia fruſtra ea de cauſa pro nobis teſtimonium de præſente haberi niſi ſi quod actum eſt præſens cognouerit. 944.7

Præſentatio ad primum vacaturum inutiliter ingeritur, 562 10

Præſtationes longe temporis ad titulum ita prodeſſe ſi tanquam ex eo ſecutæ titulo ſunt, 941. 34. & in ver. tanquam titulum.

Præſumendum id non fore, quod ſimile vero non eſt. 988. 44. verſ. neque præſumi, & in verb, veriſimile.

Præſumi factum non debet, quod fieri in vſu non eſt, 1000. 323. & 441 & in ver. conſuetudo veriſimile.

Præſumitur quod actum ex cauſa & ex conuentione præcedenti. 976. 30. & 910. 11 & in verſicul. antecedens ex cauſa.

Præſumitur factum quod fieri moris eſt, 849 10. & 926. 10. & 930. 12. & in ver. communiter inſolitum ver ſimile non haberi.

Præſumptio ab his deſumitur quæ accidere communiter ſolent, 979. 4. ver. namque ſi ab his, & 979. 2. & in ver. communiter.

Præſumptio quæ ex his ſumitur quæ fieri vulgo ſolent ad factum acceſſorium & vſitatum pertinet factum planè principale ad præſumptionem hanc non attinet, 870.3

Præſumptio ab eo colligitur quod multum poteſt, 700, 45. ver. & ſicut multum, & 605. 13.

Præſumptio, ex titulo efficaciore validiorve poſſeſſa bona præſumi, 967. 17. & in ver. titulus validus.

Præſumptio ne ex poſſeſſione præſenti in præteritū ne profit vt apud eum ante fuiſſe inſtrumentum credatur qui nunc poſſidetur, 967. 24. & in ver. cautare.

Præſumptio à præſenti ad præteritum ne ducatur, 967.24.

Præſumptio de his habenda quæ conueniunt non quæ lateat, 593.14. ver rurſus cum eorum,

Præſumptio in veriſimilibus verſatur, 585. 25, ver, neque inſtrumenti.

Præſumptio ita valet ſi veriſimilis plane ſit, 585.16. præſumi enim non conuenit quod veriſimile non eſt, neque credibile, 595. 12 & 699. 7. & 731. 5. & 691. 24 & 832. 9. & 930. 8. & 949 14

Præſumptio, quod ex præſumptione iuris colligitur pro expreſſo habetur. 561. 5. & in ver expreſſum.

Præſumptio, vel ſi quiſquam non creditur, quod implere non poteſt, 591.13

Præſumptio

Digitized by Google

Præſumptio cum dominum armatum militibuſque ſtipatum ſubditi non admittunt mali cauendi cauſa dominum offendendi factum id eſt exiſtimandum, 595. 14
Præſumptio vna fortior debitorem aliam ſuperat, 662. 21 verſ. octauo reſpondetur.
Præſumptio vna à pluribus contrariis eliditur, 666. 17. & 673. 20. & 837, 8. & 9. ver. quarto ad præſumptionem, & 874 6. & 911. 14. & 949. 8
Præſumptio ſpecialis potior eſt generali, 711. 14. ver. in tertio reſpondetur. & 662. 20. & 673. 9
Præſumptio ſpecialis æſtimatur quæ benignior eſt. 674. 41.
Præſumptio poſterior anteriori derogat. 684. 6.
Fortiores enim præſumptiones æſtimantur quæ poſteriores ſunt. 662. 21. & 837. 10
Præſumptio omnium potiſſima habetur quæ naturalis eſt: naturali enim præſumptioni aliæ cedunt, 650 7. & 662. 22.
Præſumptio quo veriſimilior eo fortior: atque ideo præſumptionem ſuperat quæ veriſimilis minus ſit, 837. 11. & 662. 22. ver. præſumptio plane.
Præſumptio de his non ſit quæ fieri non ſolent neque vere mixta ſunt, 805. 13. & 17. & 624. 18. & 882. 10. & 947. 31
Præſumptio inutilis niſi à parte id exprimatur quod ex præſumit, 619. 14
Præſumptio quæ ex tempore antiquiſſimo oritur cuius initij memoria non extat in contrarium teſtat, quatenus titulus expreſſim producitur qui nullus aut vitioſus ſit, 680. 5
Præſumptio non admittitur in re clara, 565. 6
Præſumptio ad ea non applicatur quæ fieri nequeunt, 595. 13
Præſumptio iuris vitium eluit probationis, 569. 24 & 46.
Præſumptiones duæ in coniectibus an probationem plenam faciant, vel ſemiprobationem tantum, 701. 9
Præſumptiones vtro citroque pares mutuis vulneribus ſe confodiunt, 837. 11. ver. octauo illud certa.
Præſumptiones contrarias inuicem delere, 911. 14. ver. reſpondetur. & in ver. contrarium præſumptiones.
Præſumptio contraria probatione tollitur, 771. 13 & 662. 8. ver quinta reſpondetur, & 857. 21. & 675. 11
Præſumptio de qua in l. merita. ff. pro ſocio. quæ rationem introducta fuerit, 715. 49
Præſumptionem de qua in l. quadam mulier ff. de rei vendicat. ad titulum aut ineleganter pertinere, 955. 21
Ampliatio altera, 957. 14. & in verſic. intellectus ſeu præ'atio.
Præſumptio patrem fauens ut ex pecunia eius à filio quæſitum quid videntur, 977. 10. & in verſic. ſilium potentia.
Præſumptio omnis quæ ex productione ſupplicationis deſumitur ex ſuppoſitione alia diuerſa eliditur, 628. 5
Præſumptio iuris onus probandi in aduerſarium transfert, ſed & fortior probata requiritur vbicunque contraria aliena iuris præſumptio ſit, 812. 3. & 612. 9 & 896. 3 & in ver. probationes fortiores. & 911. 4
Præſumptionem iuris a probatione contraria refelli, 913. 17. & 938 5
Præſumptio iuris cum inſtrumento non ſolum quantum ad ſolemnitatem ſed ad veritatem facit, id eſt quod vera ſint quæ ſub eo continentur, 846. 3
Præſumptio, à titulo præcedente poſſ. ſui bona præſumi, 986. 59. & in verb. poſſeſſionem titulo.
Præſumptio. actum ob eam cauſam quid præſumi, ex qua fieri communiter ſolet, 1000. 441. in ver. communiter.
Præſumptio debet colligi ex his, quæ apparent, non ex aliis, 990 33. verſ. quarto ex his.
Præſumptio de eo ſumenda, de quo pacto aliquo conſtat potius quam de quo omnino non conſtat. 1000. 433
Præſumptio ex cauſa actores non credit, vnde iuriſtica principis nomine. 1000. 438. verſ. ſed enim. & in ver. Princeps.
Præſumptio. Ex cauſa factum vel omiſſum quid non præſumi: vnde negligentia quiſpiam accuſatur, 1000. 24
Præſumptio. Ex cauſa potentiore actum quid intelligi. 1000. 437. verſ. ſed enim, & in verb. potentiore
Præſumptio, ex cauſa veriſimiliore actum præſumi, quoties cauſa expreſſa alia inuenitur. 1000. 440. & in verb. veriſimilior.
Præſumptio. Ex iure antecedenti poſſeſſionem inſequentem præſumi, 1000. 444.
Præſumptio. Ex iure licito vel minus illicito factum quid præſumendum, 1000. 16
Præſumptio. Fauorabilem ob cauſam actum quid præſumi, 1000. 437.
Præſumptio fortior dicitur, quæ vltima eſt, à qua præcedentes omnes perimuntur ſi quæ ſunt, 991. 53
Præſumptio fortior, quæ reo fauet, 988. 67. & in verb. potentior præſumptio.
Præſumptio in his ceſſat, quæ raro ſiunt, 991. 100. verſ. quinetiam vbi interdum.
Præſumptio ab his ducitur quæ apparent non ex aliis, talis omnis res præſumitur, qualis apparet, 909. 16
Et rebus ita ſe habentibus res iudicanda, 737. 21. & 832. 8. verſ. quarta de his. & 957. 16
Præſumptio quæ ex inſtrumento colligitur ad probationem faciendam valet, 744. 4
Præſumptio iuris in re dubia cum iudice facit quod recte iudicauerit. ſed & pro arbitrio aut arbitratore præſumi ſolet, 664, 17
Præſumptio iuris ad cauſam præcedentem, & in criminalibus referri hoc eſt ex iuſta quid actum præcedente videri, 988. 74. & in verb. antecedenti cauſa.
Præſumptio iuris in dubio cum iudicis ſententia facit, 989. 13
Præſumptio iuris vbi eis obſtat, fortiores ab eo probationes exquiri, 1000. 315
Præſumptio, iuris ſtatutum circa actum quando impium editum ad actum etiam præſumptiue, & tacitum protendi, 984. 143. & ſeq. in verb. Tacitam, & in verb. tacitum.
Præſumptio minor eſt pro magiſtratu ſupremo, quam iudicia inferiore, 990. 19. verſic. quid dicitur hic animus.
Præſumptio onus probandi in eum refert, cui non fauet, 1000. 115. verſ. limitatur, & 1000. 125.
Præſumptio ſpecialis generali potentior, 990. 13
Præſumptio validior, quæ veriſimilior, 988 69. & in verb. potentior præſumptio veriſimiliorem.
Præſumptio vt ſumatur ab his, quæ multum poſſunt, & de his præſumptiones fieri non ſolent, quæ veriſimilia non ſunt. ſed de his præſumendum, quæ fieri communiter ſoleat, 991 25
Præſumptioni vltimæ ſtandum, 1000. 34. & in ver. vltima.
Præſumptionem in re clara ſilere, 984. 82. & in ver. coniecturis.
Præſumptionem infirmiorem à firmiore vinci, 988. 66 & in verb. debilior, fortior, potentior.
Præſumptionem infirmiorem, firmiori concedere, 1000. 33.
Præſumptionem iuris, & de iure confeſſione partium, 1000. 35. & ſeq. & in ficta confeſſione ampliatur, & in verb. confeſſionem.
Præſumptionem iuris probationi contraria ſuccumbere, 1000. 244
Præſumptionem iuris probationis liquidiſſimæ inſtar. eſſe. 1000. 118
Præſumptionem probatione contraria proteri, 1000. 52
Præſumptionem quieſcere, quæ cum inſtrumento facit, vbicunque ex lectione eius veritas contra apparet, 1000. 245
Præſumptionem vnam à pluribus aptimam, 988. 68. & in verb. plures præſumptiones.
Præſumptionem vnam ab altera fortiore elidi, 1000. 238. Quod ſi fortior alterum non eſt, 1000. 238.
Præſumptionem vnam per aliam conſumi, 988 65
Præſumptiones ad caſus tacitos non etiam expreſſos pertinere, ex circumſtantiiſque eas colligi, 1000. 39
Præſumptiones plures vnica fortiores, 990. 8. verſ. 4. atque in præſumptionibus.
Præſumptioni locum in re clara non eſſe, 984. 74. verb. ſubauditionem.
Præſumptionibus veriſimilioribus fidem maiorem, vel ſi pauciores ſunt, habendam, 1000. 34. verſ. rurſus veriſimilior, & in verb. veriſimilioribus.
Præſumptionis iuris eſſe, vt probationis contrariæ onus in aduerſarium torqueat, 988. 8
Præſumptio iuris & de iure vſque adeo cum ſententia facit quæ in rem iudicatam tranſiuit vt niſi per confeſſionem partis probationem contrariam non recipiat, & in ver. ſententia quæ in rem iudicatam, 608. 1
Præſumptio iuris non prodeſt niſi ſi allegatio eius fiat. 874. 5, ver. idque ex eo oſtenditur.
Præſumptiones iuris ad teſtis vnius fidem perficiendam prodeſſe, 911 24. & in ver. teſtis vnius fidem.
Præſumptionem iuris ad cauſam magis neceſſariam applicari veluti cum filia pater ſimpliciter quid legat, ob dotem enim datum creditur, 976. 32. & in ver. legatum filia.
Præſumptio iuris in re prohibita refragari ſolet ideo qui vicarium principis priuato odio ſe offendiſſe aſſerit probare id neceſſe habet, 859. 1. ver. rurſus tamen ſi Scipionis eſſet.
Præſumptio iuris vt tollatur teſtes deſiderantur à quibus ſuſpicio omnis dicendi abſit quin etiam probationes id genus requirunt, quales criminalis cauſa deſiderat, id eſt luce meridiana clariores, 662. 13
Præſumptionem iuris ad certam principis ſcientiam probandam valere, 9. 8. 22
Nata impugnatione Bar. eripitur, 958. 22
Præſumptionem iuris probationem liquidiſſimam eſſe, 958. 21. & . 61 6. ver. ſed enim.
Præſumptionem iuris veritatem eſſe. 958. 21. ver. ſed & veritatem.
Præſumptionem iuris ſcriptura vice eſſe quotiens ſcripturam probatio poſtulat, 958. 2 & in verſ. ſcriptura loco.
Præſumptio legis ex coniecturis perficitur quas liquidiſſimas, perfectas & concludentes, ſecundum ſua lex habet, 846. 8
Præſumptioni eius iuris reclamante iuramenta locum in litem non eſſe, 947. 29. & 32. & in ver. iuramentum in litem & non deferri.
Præſumptiones ex eodem fonte non admittuntur, 865 5
Præſumptiones vrgentes an ad condemnandum ſufficiant, 805. 26, ver. contrariæ tot
Præſumptionibus plurimum vrgentibus condemnari quis poteſt. 621. 8
Sed contra, 621. 9
Præſumptionem ad coniunctionis cauſam referenda, 941. 15. & in ver. coniunctionis, aut ſanguinis.
Præſumptionem ad id in dubio competere quod leuius aut pœnitentia minus eſt eam ob rem ad damnationem in perſonam ætatum quem præſumendum, 947. 13. & in verſ ætatum ad damnum.
Præſumptionem veritatis contrariam pro ambiguo vel ſi ex tempore vetuſtiſſimo ducitur habenda. 949. 24. & in ver. antiquitatem veritatis.
Præſumptionib. ſingularitates teſtium excludi, 947. 22. in ver ſingularium teſtium.
Præſumptionis tractatum, in verſic. veriſimile perfectum lector inueniet, 939. 6
Præſumptionis vis ea eſt vt onus probandi in aduerſarium transferat, 683. 4. ver narr. ut ſie x ibit.
Præſumptionis probatione ſemiplena potentior, quæ probandi onus in aduerſarium ſimiliter, vt præſumptio iuris non transfert, 970 : 8
Præſumptionis vnius effectum ab alia, vel paris impediri, 988 66
Præſumptionum coniunctio ad probationem plenam faciendam non ſit, quoties imperfecta ſingula ſunt, 992. 11. verſ. neque coniungere
Præſumptive leuius probatione non eſſe quoties forma vitæ probatio exquiritur, 949. 33. ver. ex Romæ.
Præſumptum non eſſe id quempiam ſuſtinere quod perniciale ei ſit, 949. 14. & in ver. veriſimile non eſſe.
Præſupponentia verba ad diſponendum non prodeſſe, 290. 2
Præſupponi illud non debet quod veriſimile non eſt, 688. 5. ver quocirca veriſimile non eſt, & in ver. veriſimile quod non eſt
Præſupponentia verba neque ad probationem neque diſpoſitionem prodeſſe. 966. 10. & duobus ſequentib.
Præſuppoſitio ceſſante locum diſpoſitioni non eſt. vbicunque aliquo præſuppoſito diſpoſitio introducitur, 568. 1. ver. plane tum legitima. & 662. 15. ver. hoc & illud ſpectat, 702. 8. & 677. 6. & 956. 9. & 690. 15. & 900. 36. & 918. 5
Præſuppoſitum adimpleri ante debet quam diſpoſitio committatur quæ aliqua præſuppoſita inducta eſt, 169. 1. ver. plane cum legitima.
Præſuppoſitum probandum neque ad diſponendum verba præſupponentia valere, 942. 26
Præter animum delictum non trahi. 983. 12. & in ver. voluntate & propoſito.
Præteritio matris ſine cauſa vitioſum filij teſtamentum reddit, 750. 9
Præteritio ſi ea totiens teſtamentum vitiat quoties ſibi non alius locum facit, 754. 4

Digitized by Google

INDEX

Præteritio eius qui ab inueſtitu excluditur teſtamentum non vitiat, 856. 16

Præterito filio qui iurata renunciauit teſtamentum non vitiat cum ex aliquo hæredem eum facere pater non compellatur dum legitimam modo filiam habuerit, 856. 24

Præteritio non vitiat à probante præterito teſtamentum, 754. 5

Præteritus *filius dicitur qui inſtitutionis titulo atripet,* 707. 12

Præteritum filius vel dicendi nullum non habet poſt annos triginta, 797. 13

Præteritus filius de hæreditate patris tranſigens ratum teſtamentum habere creditur vt impugnare illud non poſſit, 752. 8 *ver. idem filius, & in ver. tranſactio à filio præterito.*

Præterito filio extraneo hærede facto an tempore fieri poſſit ſtante ſtatuto quod agnati excludant fœminas, 754. 2. *& in ver filia excluſa per ſtatutum ſi præteriatur,* 754. 2. *& ſeq.*

Prauus *intellectus habetur, vnde ſuperflua verba, momentis, nullius ſunt,* 595. 21. *ver præteriendum tamen.*

Preces *dominorum præcepti vice habentur, ideo metum iuſtum inducunt,* 908. 10

Precium *iuſtum præſumi,* 894. 23. *& in ver. iuſtum.*

Precium à minore eccleſiave reſtituendum quatenus locupletiores facti ſunt, quoties rebus eorum minus legitime alienatis alienatio reſcinditur, 853. 7

Precium inſpiciendum vbi de eo contenditur quid & quantum venditionis cedat vel pertinentiæ rei alienatæ, 627. 10 *&* 671. 5

Precium qui non habet rem ei abeſſe videtur, 9, 5. 4. *& in ver. habet.*

Precium rei annorum 20. fructib. conſiſtit, 940. 7. *& in ver. fructibus annorum 20.*

Precium ſaluitur à principe refundendum qui bona eorum ob vtilitatem vel publicam aufert, 935. 7. *& in ver principem quæ vtilitas publica.*

Precij iuſtitia iniuſtitiave ex quibus cognoſcatur in redditu annuo comparando, 594. 13

Precij vilitatem vel iniuſtitiam ex tempore contractus indicari, 8 4. 21 *& in ver. læſionem ex tempore.*

Primogenitus *victum ſecundo genitis miniſtrare cogitur iure que ætate alimenta cogantur,* 624. 10. *verſ. ſed etiam coherentem.*

Primogenitus ino ex inueſtitura quæſitum lædi à principe non poteſt quamuis ad primogenituram feudum nondum venerit, & ob iura dominum quærendi læſionem cruentat, 669. 14

Primogenitura *de aliquo loco facta ad omnia porrigitur quæcunque ſub loco illo continentur velut molendina, cenſus redditus & prouentus alios,* 624. 19. *ver. tertia dubitatio &* 624. 20

Primogenitura ex ſtatuto approbata intelligitur ob conſenſum tacitum cum eis illa præiudicat, 606. 11

Primogenitura in præiudicium aliorum liberorum etiam tum conſtitui an poſſit quando tuo feudi antiqui feudum nouum concedit, 624. 28

Primogenituræ derogari in perniciem primogenitorum non poteſt qui poſtea ſuccedunt, 624. 17

Primogenitura ius ad liberos tranſmittitur, 796. 17

Primogenituræ ius ad liberos non tranſmittitur quod vacuum à dubitatione videtur vbicunque qualitas quæ in primogenito exigitur in atque inuenitur veluti quam maior natu quod patruum ſit, 677. 9

Primogenitura ius ex inueſtitura quæſitum poſtea tranſibus lædi non poteſt, 674. 44

Primogenitura ius ex inueſtitura quæſitum princeps non adimere quamuis ad primogenituram nondum feudum venerit, & ſic quæſitum ſpe tantum ſit, 747. 10 *verſu & procuratione ſpectantem.*

Primogenituræ ius in feudum maioribus cur fuerit inſtitutum, 624. 22

Primogenitus ino in feudo dominus directum an conſtituere poſſit per totum, 624. 1

Primogenitura ius ex fideicommiſſo deſcendens an à ſummo pontifice lædi poſſit, 746. 3

Primordium *A primordio tituli poſterior formatur euentus, & ex cauſa procedente ſal ſectimus actus inuoluntur, ſic ex inchoatione præcedenti actum, geſtum præſumimus, & eo modo actum quod dicitur, qui ex proteſtatione declaratur,* 931. 67

Primus *ad actum primum diſpe, ter referenda & reſtituenda,* 783. 3

Declaratur, 783. 10. *ver, non obſtat quartum argument.*

Pluribus modis limitatur, 81. 19.

Primus an actum principium in materia odioſa diſpoſito reſtringatur, 716. 21.

Primum *intuendum, quoties ab altero alterum deſcendit,* 1000. 36

Princeps *in ditione ſua ipſo vice eſt eandem quam poteſtatem ac Cæſar in ſuo imperio habet, quod locum in marchionibus & comitibus habet,* 602. 1 *& in ver, 11. Marchio in ſua iuriſdictione.*

Princeps licet legibus ſit ſolutus nihilominus cum animal rationale ſit politicum & mortale à dictamine rectæ rationis non eximitur: hinc dicimus bonis naturalibus principem ligari quod & aliis exemplis ornatur, 747. 7

Princeps priuilegium pro arbitrio, & iam ſine cauſa tollit ius idem in præſcriptione videtur, 768. 1. *& in priuilegium pro arbitrio*

Princeps qui conceſſionem ſuam motu etiam proprio factam reuocat alij idem concedendo circumuentus vſque adeo creditur vt contra probandi facultas non detur, 592. 57. *& in ver. motus proprius.*

Princeps iuſtus ſapiens præſumitur, 591. 93 *&* 896. 9. *&* 953. 14. *&* 963. 24. *&* 976. 42

Princeps iniuſtum cauſa inducta cuique non adimit quæ res ad ius, etiam quærendum pertinet, 705. 11

Princeps ad ſuum ærarium primo adire debet quam ſubditis onera imponat, 602. 4

Princeps circumuentus creditur qui cum vni conceſſum alteri largitur, 629. 2

Princeps qui alium prius inueſtiuit poſteriore inueſtito id quod interest præſtare debet, 629. 8

Princeps ex adictione obligatur, 669. 11

Princeps ex certa ſcientia rem facere ex eo creditur quod edoctus de veritate factus eſt, 626. 13

Princeps minor indefenſus non ducitur ob magiſtratus & officiales eius, 908. 4

Princeps literas ad iuſtitiam pertinentes concedere compellitur, 640. 23

Princeps ſubditos ſuos ſide exploratiſſime quaſi filios & nepotes complecti debet, 739. 31

Princeps teſtamento ſine cauſa derogare non poteſt, 592. 55

Conſequenter ius fideicommiſſi lædere nequit, 669. 7. *&* 970. 25.

Princeps vaſallorum cum primoque indictorum cognitiones inter ſubditos vaſallet non modo aliquo cangere non poteſt, 693. 11

Princeps venandi piſcandive facultatem adimere non poteſt, 643. 4. *verſ. ſed nec princeps.*

Princeps contra propriam confeſſionem venire non poteſt, 907. 3

Princeps decreto regalium inſucceſſorum perniciem lædere non poteſt, 602. 8

Declaratur, 602. 40. *ne locum habeat ſi ſtatus ſitus regalia non tranſferantur ſed locorum quorundam.*

Princeps dominus ve directus feudi naturam alterare non poteſt vt ad primogenitum ſolum ſpectet: quod & in feudo nouo ſeruandum videtur quod filius vel filius debetur ſeu quod rectum vtrumque ſit, 624. 2

Princeps ex poteſtate ordinaria à iure recedere non poteſt, 728. 4

Princeps ſolus immunitatem vaſallis & ſubditis concedit, 602. 37. *& in verſu immunitatem vaſallis.*

Princeps admittere alios non poteſt quam eos qui vocati ex inueſtitura ſunt, ideirco fœminas habiles non facit in agnatorum perniciem ſi excluſæ per inueſtituram ſunt, iuri enim inueſtitura non derogat, 747. 10

Princeps dominium præſcriptione quæſitum ſine cauſa auferre non poteſt, 747. 33

Princeps non poteſt immunitatem concedere in permiſſum alienam vt pro exemplo onera alij agroſcant & immunitatem princeps non concedit, 724. 1

Princeps contractum cum eo initum obſeruare compellitur quamuis iure ciuili introductus ſit, 592. 57

Princeps contractum cum eo geſtum cum poteſtate eius toties aliquis ſe ſubijcit ex poteſtate ſuprema ne quidem vtilitatem publica cauſa deferere poteſt, 869. 5. *&* 592. 57. *ver. ſilentio prætereundum, &* 592. 113. *ver. ſexto modum aliunt.*

Princeps contractum à ſe celebratum ratum habere cogitur nec ab eo diſcedere poteſt, ideo priuilegium media pecunia conceſſum quia in contractum tranſeat reuocare non poteſt, 768. 12. *& in ver. priuilegium eius nomine.*

Princeps nec ex poteſtate legibus ſoluta contra pactum venire poteſt cum eo interpoſitum, quum ditionem ſuam ex pactioribus quibuſdam venit, 905. 3. *ver. varet, etiamſi maiores.*

Princeps conſitendi ius in perniciem ſucceſſorum non habet vt ſi debitum quid docub. quaſi duis in inueſtitura anterioribus ſit remittere id poſſit cum addito ipſo conſitente aut remittente feudum ſucceſſores non habeant, 681. 4

Princeps iure certo adimens damno ſarciendo tenetur, quod de iure diuino etiam iuſtum, 770. 12

Princeps ſine cauſa nec ex poteſtate legib. ſolut aduerſus ea reſcribit quæ iuris gentium ſunt; ſecus ſi cum cauſa qua ad publicam vtilitatem pertinet, & ibi an cauſa in principe præſumatur teſtamento derogante, 747. 4

Amplius, 747. 6. *ver. reſpondetur vt ratio cauſæ quærendi ſit acquiſita, &* 556. 6

Princeps ius ex ſententia quæſitum tollere non poteſt, quin & ſi ſententia iuris ciuilis ſit, dominium tamen quod ex ea acquiritur iuri gentium dicitur, 642. 3

Princeps iuri gentium ſine ea derogare non poteſt hinc fit vt priuilegium ſuum quod in contractum abijt reuocare non poſſit, 669. 6. *&* 945. 3 *&* 29.

Ampliatur, 908. 2. *&* 24. 29

Princeps nec ex poteſtate legibus exempta ſed ob id ius lædi quod iure quæſitum gentium ſit, 957. 36. *&* 976. 13. *&* 25 *&* 818. 6

Princeps iuri naturali aut gentium non derogat, 871. 9. *&* 945. 6

Princeps Dei vicarius circa temporalia in terris habetur, 953. 52

Hinc fit vt quaſi Deus de cauſa cognoſcat & iudicet ac ſola facti veritate inſpecta Dei exemplo iudicare debeat, 653. 8

Princeps conſuetudini pro arbitrio derogat, 1000. 361 *& in verb. conſuetudinem*

Princeps exceptionem dilatoriam vt lubet non permittit, 1000. 238. *& in verb. exceptionem.*

Princeps. Exceptioni nullitatis derogat, 1000. 238. *& in verb. nullitatis.*

Princeps in totum denegat remedium poſſeſſorium, cui liberum eſt, iubere, vt petitorium tantummodo diſceptetur, 1000. 219

Princeps legitimandi poteſtatem etiam in terris vaſallorum habet, 935. 36

Princeps maior Ducibus, Marchionibus, Comitibus & Baronibus eſt, 982. 12

Princeps nec ex poteſtate legibus ſoluta vaſallum ſine cauſa cognitione feudo priuare poteſt. 993. 13

Princeps non derogat contractibus, nec ex poteſtate eius ſuprema, 993. 12. *verſ. iure plane contractus.*

Princeps vere, proprieq; is dicitur, quem Principem Cæſar fecit, cum priuilegio iura ſua imperio inferiorib. poſſit, 982. 11. *verſiculo ratio eadem Princeps eſt.*

Princeps contractibus derogare nec in partem poteſt, 869. 7

Princeps licentiam dare non poteſt feudum primogenito relinquendi in perniciem aliorum filiorum, 664. 21. *ver ſed nec primogenito.*

Princeps facultatem vaſallo concedere non poteſt vt de feudo in perniciem agnatorum teſtetur, ad quos ventum feudum eſt, 747. 6. *&* 10. *&* 669. 12

Princeps iure ex feudo quæſito ſine cauſa derogare non poteſt, 669. 9. *ver. at que iure ex feudo.*

Princeps non poteſt fœminam ad feudum admittere in præiudicium agnatorum quibus ſolis feudum debetur, 602. 23. *& in ver. fœmina ad feudum.*

Princeps non poteſt agnato facultatem dare vt primogenito feudum relinquat in diſpendium aliorum filiorum, 747. 10. *ver. contrario etiam*

Princeps ſicut iura ſucceſſorum euertere non poteſt, ita nec minuere regalia ſua concedenda, 811. 12

Princeps ſolo vaſallo in perniciem ſubditorum facultatem ſuam extruendi concedere non poteſt, 871. 9

Princeps ſtatuendi neceſſitatem ex miror, 592. 5. *& in verſu. ecce hoc ita ſi res aliquæ in lite eſt, in qua poteſtas legibus ſoluta non valet.*

Princeps citandi ſolemnitatem tollere non poteſt per quam defenſionis facultas eripitur in criminalibus præcipue, & in ver. citationis ſolemnitatem, 806. 3. *ver. ſed nec à principe tam.*

Princeps citationem fruſtra negligit, 593. 23. *& in ver. citatio.*

Princeps contractui à ſe inito non ſtringere ne quidem ex poteſtate legibus exempta permittitur. 592. 54. *&* 114

Princeps contra contractu iſo celebratum venire non poteſt pro priuato cum in contractu oneroſo habetur priuati exemplo, 586. 1

Hoc amplius nec ex poteſtate ſuprema à patris contractu

Digitized by Google

ſtibus iis diſcedere princeps poteſt, ſed an ex cauſa publica vtilitatis: vbi diſcutitur, 602. 18. & 963. 14. & 973. 19.
Princeps pactis & conuentionib. obligatus nec facultatem ab iis diſcedendi habet pro priuato tamen contractib. & pactis princeps habetur, 640. 9
Princeps donare permittitur dum imperium modo nimium non lædat, 593. 1. & 730. 19. & 908. 1. ver ſed nec.
Princeps ſubditorum iura non aliter lædit vtilitatis publicæ cauſa niſi vtilitate vrgente ratione alia conſuli nequeat, 592. 115. & 909. 9. verſiculo ſuperior plane & in verſ. vtilitatis publicæ nomine.
Princeps delicta an donet capitali animaduerſione digna, 628. 2. & 8.
Princeps per indirectum iuri tertij an derogare poſſit actiones tollendo magiſtratibus vt inhibendo ne eas decant, 669. 3
Princeps an facultatem habeat ius reuocandi quod ex poſſeſſione temporis antiquiſſimi competit cuius initij memoriam vetuſtas ip a excedit, 640. 1. & per totum con. maxime tamen, 640. 6. verſiculo ſed enim ius ſubditis, 640. 1
Princeps an de ſuprema ſua poteſtate agnatis ius iure quærendo præiudicare poſſit, & fæminam in præiudicium eorum admittere, 664. 7. & 21.
Princeps an legitimare poſſit in præiudicium ſubſtitutorum, 669. 1. & 2. ver. reſpon, e enim, & ver. quarto ſpeciem hanc, & 669. 7
Princeps ius in priuatorum prol. generalem derogat, 894. 30
Princeps ius ex legitimatione ſuo quæſitum auferre poteſt quod minus ex largitione ſua quæritur recte adimis licet cum ſecus ſit in feudo, 747. 13
Princeps plus iuris habet in ſubditos proximos & immediatos quam mediatos, 603. 2
Princeps ſubditos mediatos an ad munera aliquo compellere poſſit, 603. 6
Princeps ex poteſtate ſuprema ſtatutis derogat qua poteſtate ſuprema vti creditur vbicunque effectum aliter actus ipſe non haberet, 765. 2. & in verſ. plenitudinem poteſtatis.
Princeps filium naturalem legitimum ad feudum facit, quamuis noxia legitimatio agnatis ſit, 664. 7. & 669. 4. & 17. ver. quantum item & vltimum arg.
Princeps legem humanam pro arbitrio & ſine cauſa derogat ex poteſtate eius ſuprema quamuis id facere ſine cauſa non debeat, 674. 8
Princeps iubere poteſt vt de petitorio & poſſeſſorio ſimul vel de petitorio ſummario poſſeſſorio omiſſo cognoſcatur cum lenitatem ſit præiudicii quoties vtriuſ partis in mercatu non læditur, 674. 8. ver. atque in ſpecie.
Princeps minorem habilem ad contrahendum facere poteſt, 620. 1
Princeps præſcriptionem vtpote à iure ciuili introductam tollere poteſt, 773. 3. & in ver præſcriptio à principe
Declaratur, 773. 8. verſic. non obſtat ſublatam præſcriptionem.
Princeps ſiue dicat vaſallorum ad onera ſordida ſodeciis ſui artes bello mancipat deijciendo onerare alio an compellere poſſit ſubditio, 844. 1. & 2. &c.
Princeps rem non ſubditi in loco eius poſitam auferre etiam poteſt, 844. 12
Princeps vnita disiungit cum prouinciam puta vnam in duas diuidit, 592. 103. & 963. 4. & in ver. diuiſionem ſeparationem.
Princeps legem ſuam tollit ex qua quæſitum alij ius eſſet, 715. 34
Princeps liberam habere iuſ ſui derogandi facultatem habet. 710. 34
Princeps conſuetudinem iure ſuo & pro arbitrio tollit: & in verſ. conſuetudo a principe, 640. 3
Declaratur 640. 10. verſ. non obſtat conſuetudinis opem, & 640. 1 & 642. 18
Princeps priuilegium etiam expreſſum ex poteſtate ſuprema legibus ſoluta abſque cauſa reuocat, & in verſic. priuilegium etiam expreſſum, 640. 2. & 975. 10
Princeps ex poteſtate ſuprema iuri communi pro arbitrio derogat, contradicb. vero non niſi cum cauſa, 701. 37
Princeps iuri communi non aliter derogare creditur niſi ſi clauſula adiecta derogatoria ſit, 701. 37. verſiculo ſed enim iure communis & in verſiculo clauſula derogatoria requiritur.
Princeps ius ciuile pro arbitrio mutat in his enim qua iuris ſcripti ſua poſitio ſunt, ſola principis voluntas, pratione habetur, 768. 7. & 626. 1. & 941. 38
Principem iure philoſophique peritum ob conſiliorum traditionem credi, 976. 21. verſic. ſi dixeris, & 976. 41. verſic. ſed & philoſophia
Principe dignum non eſt vt feudum ad ſe reuolutum retineat, 701. 18
Principem iuramento teneri, 965. 15. verſic. iuramento iuram actibus.
Principi legem fruſtra imponi vnde extra non liceat, 963. 7
Limitatur, 463. 29. & in verſic. legem fruſtra.
Principem legem in terra animatam eſſe, 933. 12. ver. ratio eadem.
Principem non aliud agere expreſſum eſt velle credendum, cumulato nec inſcio, 933. 14
Principem quaſi priuatum in rebus ſuis ab eo comparatis intelligi atque ideo pro arbitrio de eis diſponere, 892. 3
Principem qui ſubditis bona ob commoda publica adimit precio reſtituendo teneri, 933. 7. & in verſiculo pretium.
Principem ſubditorum commoda conſulere, 933. 25
Principi ac domino mediato a ſubditis vaſallorum potius parendum quam domino immediato ſi auxilium ab vtroque in bello petatur, 602. 1. & in verſ. ſubditi vaſallorum.
Principi indecorum quod ſemel conceſſum ſubditis eſt id ab eis auellere, 730. 31. verſic. ideirco.
Principi iuris præſumptionem non fauere quoties cogitur quod alterius agit, 932. 7. & in verſic. cauſam iuſtam.
Principi non reſiſtendi datur ſi inique quid attentare velit, ſed & bellum ſubditis cum principe gerere poteſt, a quo per iniuriam opprimitur, neque defectionis iure dicitur, 697. 9. verſ. ſed & principi, & in verſic. rebellis non dicitur, in verſic. ſubditus poteſt.
Principis ſententiam citatio neglecta reddit, 592. 12. & in verſic. citatio ſententia.
Principis fidem ſingulare omnium maxime decet, 592. 55. verſ. locum hoc imprimis.
Principis ſcriptura ſolemnia iura non poſſit, 700 1. & 7.
Principis decretum probationem diuerſam recipit, 706. 33
Roboris enim quicquam non habet ſi læſionem fraudiſque cauſam explanatam non habet, 706. 33
Principibus etiam malis & diſcolis parendum, 869. 11. verſ. nec obſtat.
Principis actus ab omni diminutione alienus eſſe debet, 730. 30
Principis autoritate decipi quicquam non debet adiuuari enim nec beneficio non deciperetur, 710. 5
Principis bona immunitate gaudent, 724. 9
Principis conceſſio ex conſuetudine declaratur, 701. 49. & in verſ. conſuetudo ex conſuetudine.
Principis conceſſionem ad alterius quam cui facta eſt trahendum compendium non eſſe, 596. 7
Principis & vrbis aſſimilem cauſam propoſitum illud eſſe debet vt in liberalitate ſua creſcat non declinet, 710. 34
Principis proprium eſt iura & priuilegia conſirmare vnde ſuperiorem non declarari ſolet, 908. 1. ver. ſi quidem principis proprium eſt.
Principis factum ad caſum fortuitum pertinere, 957. 3. & in verſ. caſum fortuitum.
Principis offenſionem maiorem quam priuati haberi, 958. 34. & in verſ. delictum grauius.
Principis in præſentia præſumptionem omnem læſionis, doli maturius aufert, 626. 10
Principis relationi in his creditur quæ ab eius poteſtate pendent & ſi de relata non conſtet, & in verſic. relationem princip. 701. 12. verſ. decimo argumento.
Principis teſtamentum & legata benignum quam priuatorum interpretanda, 958. 50. contra Nattam, à quo negatur id firmata citra conciliationem & in ver. interpretationem læſionem.
Principis teſtamentũ largo interpretandum, 976. 43
Principis voluntas talis intelligitur qua in legis ſcripta & rationi naturalis eſt, 902. 44. & 976. 40. & 963. 23
Principis voluntatẽ talem præſumi, qualẽ eſſe de iure oportet, 976. 40 & in verſ. voluntatem principis.
Principis maiores, in verſic. dominus, 933. 1
Principi laudi datur poteſtatem eius ad ea reſtringere quæ recta aquaue ſunt, 592. 65. & 117
Principis aſſertioni de eo non creditur quod in poteſtate eius non eſt, 592. 121
Principis ſententia ex relatione alterius dicta appellationem ſimiliter vt propria ſuſtinet. 592. 6
Principis ſententiam appellationem patitur ſi obreptio aut ſubreptio interuenerit, 592. 25
Princeps pro alio magis quam pro ſe creditur, 700. 8
Principem iuramentum non lædere, 957. 37. & in verſic. iuramentum.
Princeps laicus de his attinere non poteſt, quæ in dominio eccleſiæ ſunt, 631. 2.
Princeps non poteſt impedire ne fideicommiſſi onus filio imponatur: bonis enim moribus repugnat certum ſingulare aut certam perſonam id ſtatuere & voluntatem teſtatoris impedire, 747. 16
Principis ſucceſſor aduerſus factum eius non venit etiam ſi donationem iterum habeat, quoties immenſa aut enormis inde principatus læſio non ſequitur, 908. 2. verſic. ſed nec ſucceſſori.
Principi agẽtis ſigillum ſe appoſuit feciſſe creditur, 701. 3
Principis ad incommodum alieni non credi, 975. 3 verſ. hoc amplius.
Principis declaratio non ſtatur, 937 8
Principem ad ſubditorum bona nec vtilitatis publicæ ergo manum admouere quoties de ſuo ius prouidere, 933. 6. & in verſ. excuſſionem huius vtilitatem publicæ nomine.
Principem iratum affectum credendum non eſſe, vbicunque coniectura calore aliquem eius poteſt, 958. 41
Principem iuri ſcripto, vel cauſa reddita derogare, 1000. 211
Prolixius, 1000. 238. & in verb. iure.
Principem teſtamenti iuri non derogare, 987. 71. & in verb. teſtamenti ius.
Principes malos ob populorum ſcelera Deus aliquando permittit, 913. 15
Princeps mutuum pecuniam vtilitatis publicæ cauſa recte exiget, ſi aliter mederi neceſſitati nequit, 1000. 58
Principes. Non præſumi in principibus cauſam iuſtam, vbicunque ſine cauſa quo iuſta quid facere permittitur, 1000. 18
Principes præſumi iuſtitia plenos, iuris cum eis præſumptionem fauere, 1000. 34
Principes minime in bonis alienis, quam Domini, aut teſtatori eſſe, 1000. 50
Principis actum a diminutione alienum, & maliciæ omnis eſſe, 983. 60
Principis appellatio niſi Cæſari, aut ei, qui Cæſarem, ſuperiorem ve non recognoſcit, iure non competit, 982. 12. verſ. id, ne ex conſequenti.
Principis aſſertioni de cauſa non credi, quoties cauſa illa carere actum ac patet, 1000. 25. & in verb. aſſertio.
Principis conceſſio etiam quæ interinationem deſiderat robur accipit ex literis ipſis actus, an non ab interinatione, quia confirmationis vicem interinatio non ſuſtinet, ſed ad executionem & implementum conceſſionis illa ſpectat, 999. 12
Principis contractum latius interpretandum, 905. 60. & vide in verb Principis contractum.
Principis voluntas ea præſumitur, qualem eſſe decet, 1000. 10. verſ. ea quippe. & in verb voluntatem.
Principis voluntas talis præſumitur, qualem eam eſſe oportet, neque vnde id creditur, quod per ius, aut æquitatem ſcriptam non licet, vel rationi naturali repugnat, 999. 8
Principe de his non credi, quæ naturali iuri contraria aut gentium ſunt, 898. 10
Principem domini iuri non lædere tametſi iure id comparatum ciuile ſit, 660 11. & 935. 28
Principem donationi non reclamare ex qua quæſitum dominium ſit, 894. 27
Principe ſolo acto. iuri nec ex poteſtate eius ſumma derogare, 935. 2. & ſeq. & in ver. plenitud. poteſtatis.
Ampliatur, 933. 9
Principem conuentioni cũ eo cõſummata iurĩ derogare, 951. 8. & 768. 3. & in ver. conuentionis ius fortius.
Principe ſolo actum non eſt ad feudum fœminas admittendo in agnatorum incommodum quibus quæſitum ius ex contractu feudi eſt, 702. 1
Declaratur, 702. 2
Principem liberalitas natura docet quod lepide externatur, 869. 6. & in verſ. liberalitatem.
Principis poteſtatem eandem, etiam maiorem ac legis ſtatutis eſſe, 933. 22. ver. ratio eadem.
Principis loco exiſtens omnia poteſt quæcunque permiſſa principi ſunt, 674. 15
Principem conſuetudini & ſtatuto pro arbitrio derogare, 961. 6. & 965. 2. ver. mortuo que & in ver. conſuetudinem ſtatutis.

I N D E X

Principem iuri ciuili non derogare quod naturale ſit ciuium rationi, 495.10. *& in verſic. ciuilem iuri naturalem rationem.*

Principem cauſa nulla priuilegium reuocare, 963.3. *verſic. iure igitur priuilegij limitato,* 963.27. *& ſequen. & in verſicu. priuilegium à principe.* & 715.35. & 708.3

Principe priuilegium merum quod lucratiuam cauſam mere habet neque in contractum abiit pro arbitrio reuocat præterquam ſi non ſubdito datum, quo caſu nec minuere illud poteſt, 869.4.

Principalis *conceſſio ad id extenditur quod ei vnitum eſt etiam ſi de eo dictum quicquam non ſit,* 701.43. *verſic. q. inetiam conceſſio.*

Principalis contractus vno dolo informatur clauſula pariter omnis dolo ſubiecta cenſentur, 436.15

Principali contractu perempto omnia intercidere, quorum expreſſa ſub eo ſunt, 1000.184. *& in verb. acceſſorium, & in verb. contractu.*

Principium *quale ſcriptura eſt, tale in eam totam attendendum* 985.45. *& vide in verſ. interpretationem eius.*

Principium ſpectandum. Vnde falſum non dicitur, quod veritatem principio roboratur, 1000.37. & *in verb. falſum initium.*

Principium ſine potentius æſtimatur, & incipiens cauſa potior perſiciat habetur, 882.13. *verſic. in de ſine potentius principium.*

Principis idem atque eorum ius eſt quo ea eo conſequuntur, 570.16. *verſic. ſed reſpondetur &* 570.20. *verſic rurſum.*

Principio obſcurato incerta & obſcura ſequentia omnia redduntur. 882.13

Prior *& œconomus monaſterium actionem monaſterio competentem ſine capitulo remittere poſſunt,* 618.1. *& per totum.*

Priorem in tempore potiorem in iure habendum, 931.8

Priuatio *locum non habet niſi de ea nominatim cautum ſit,* 725.3. *verſic. Quoniam locus.* & 970.7

Priuatio iuris ſiue aut hereditatis legitima non inducitur niſi ſi cautum expreſſim id iure ſit. 734.3

Priuatione habitum præſuppone, 976.2. & 4

Priuatione habitum maxime ſi neceſſarius eſt, 890.30. *& in verſic. abſolutionem excommunicationis.*

*Priuatione habitum non præſupponi vbicunque ab initio actum perfectum eius inducendi erit in ne..,*856.18

Priuationem à pœna non abiſſe, 942.2. *& in ver. pœnam in priuatione.*

Priuationem habitu non carere, 688.75. *&* 1000.238

Priuati *iniuriam iudicij iniuſtis,* 988.17. & 20, *& in verb. iniuriam priuati. &* 56.

Priuat in *crimen extra inquiſitionem eſſe,* 988.17. *&* 20. *& in verb inquiſitionis locum.*

Priuilegiatio *iure non communi in dubio videri: vbicunque nihil ex priuilegio ſecundum verborum ſignificationem conſtare ſcriptura nequit,* 984.86. *& in verb. ſubſtitutionem militarem.*

Pri ... inter contra priuilegiatum priuilegium non ſuffragari, 596.38

Priuilegium *pro arbitrio princeps tollit ratio eadem præſcriptionum videtur,* 768.3. *& ver. conuentionis ius fortius.*

Priuilegium ſubdito datum ſi lucratiuam cauſam habeat, atque de eo factum contractus ſi pro arbitrio reuocare princeps poteſt, 869.4

Quomodo autem talis reuocatio fiat, 869.6

Priuilegium reuocandum ex quo enormis læſio poſtea ſe incipit, 604.11

Priuilegiū etiā expreſſum ex poteſtate ſuprema legib. ſoluta abſque cauſa princeps reuocat, 640.2. *& in ver. princeps priuilegium.*

Priuilegium ob vtilitatem publicam reuocatur, 909.5. *ver. textus hoc ſpectat, & in ver. vtilitatis publica cauſa.*

Priuilegium facilius quam contractus reuocatur, 702.21

Priuilegiū deleri nō poteſt quod in contractum tranſlatum eſt, 951.8. *ver. inde fit, & quando in contractum transfundatur,* 768.11 & 909.4

Priuilegium non reuocari ex quo dominij acquiſitio ſequitur, 894.16

Priuilegium iuri aduerſarium large ad verborum vim interpretandum, 964.7

Priuilegium quod feudi natura repugnat ſtrictum accipiendum, 808.18 *ver. expreſſim id in ſeruiens.*

Priuilegium ita interpretari nunquam conuenit vt noxium impetranti fiat. 788.8

Priuilegium quod à ... ſtrictum interpretandum, 735.4

Priuilegium indulgere ad ſuperiorem pertinet, 842.3

Priuilegiorum multiplicationem abijciendam, 969.7. *& in ver. ſpecialia.*

Priuilegium ad ea non protendi quæ commodis noxia Publicis ſunt, 909.3. *& in ver. vtilitatis publicæ.*

Priuilegium ad ea trahitur quæ alias non venirent vbicunque verificari aliter non poteſt, 603.7

Priuilegium ad certam perſonam non aliam extenditur vbicunque ſine extenſione hac inutilia aut ſuperuacua verba eius fierent. 701.48. *ver. ex Decio ſententia hac.*

Priuilegium alicui pro ſe filiis & filiab. conceſſum an ad filiam nuptam porrigatur, 800.9

Priuilegium ad incommodum alienum non trahi, 966.4 *& in ver certy ius.*

Priuilegium ceſſat priuilegij cauſa ceſſante ideo venerib ... aſtringitur qui bona eccleſiæ emit, 763.1. *verſic. dicendum primo cogitationes & in ver. immunitas ei non conceditur.*

Priuilegium conceſſum ob cauſam aliquam aut factum aliquod præſtandum reuocare aut minuere princeps non poteſt, perinde quaſi in contractum innominatum abierit neque pœnitentiæ in eo locum eſſe cum impletum iam ſit, 869.7. *ver. atque in ſpecie.*

Priuilegium auget, & non minuit, 989.108

Priuilegium non conſiſtere quo impar onerum cauſa ſit: 972.36. *& in ver. conſuetudinem fruſtra inæqualitas.*

Priuilegium ſeruare non debet quod noxium eſſe incipit, 708.4

Declaratur, 768.9. *in fi. ad enorme detrimentum ad pertineat.*

Priuilegium ob benemerita conceſſum fauorabile dicitur, 610.9

Priuilegium ſuum inferior Cæſare abſque cauſa abuſus pati, non admitt. 730.27

Priuilegium ſine cauſa Papa ſolus Cæſar ve reuocant, licet inferiores Cæſare hanc ſibi poteſtatem vendicent, vel quia inueſtiturę eorum id iure comprehenſum, vel quia receptum id moribus ſit, 640.18

Priuilegium, à priuilegio recedere dicitur qui actum de iure communi facit, quem facere priuilegio licebat, 661.7

Priuilegium ab actibus contrariis amperant, 592.107. *ver. hac ſpectat.*

Priuilegium pecunia emptum non reuocatur, 768.12. *&* 909.4. *&* 963.27. *verſic. ſecundo ad argumen.*

Priuilegium id habere quod iuri communi derogat, 663.3

Ex Narra *ampliatur etiam ſi ex contractu priuilegium detur.* 663.3

Priuilegium contractus iure æſtimatur quod ob meritum datum repetendum eſt, 963.27

Priuilegium quando in contractum tranſeat, 894.18. *&* 951.9. *&* 963.26. *ver. in contractū plane.*

Priuilegium pecunia conceſſum contractus iure cenſeri, 558.9. *&* 894.29. *& ver. pecunia priuilegium, &* 593.19. *&* 902.4

Priuilegium vt in contractum ob pecuniam tranſeat neceſſe non ſit rei pecuniam reſpondere, 894.24

Priuilegium vt in contractum abeat pecunia non exigitur: verum illud ſufficit ob cauſam aut factum aliquod præſtandum conceſſum priuilegium eſſe, 869.8

Priuilegium reijciendum rationi naturali inimicum quo onera priuatisque imponuntur. 945.9 *& in verſiculo æqualitatem in oneribus onera ex æquo naturali iuri quod.*

Priuilegium lædendum ob cauſam ſuperuenientem nuo fore qua proijci potuit, 927.31. *& in ver. ſuperueniens cauſa.*

Priuilegij interpretationem ita habendam, ne priuilegiario noceat, 980.108

Priuilegio ex animi libidine nullaque cauſa principi derogare, 586.14. *&* 702.8

Declaratur iuſ ex poteſtate legib. ſoluta idem fieri, 640.2. 673.19. *&* 963.3. *ver. iure igitur.*

Sequitur idem iure ordinario perpetuum eſſe priuilegium oportet. 869.6

Priuilegia omnia propter perduellionis crimen pereunt. 640.6

Prius *ò quo remouetur & poſterius remotum intelligitur,* 663.3. *ver. ſecundo quamuis.*

Pro *non ſcripta portionem accreſcendi vel non decreſcendi iuri cedere,* 927.7. *& in ver. accreſcendi ſeu non decreſcendi.*

Probandæ *pauꝑtatis onus cum ſit,* 946.9. *& in ver. paupertatem ab eo probandam.*

Probandæ impugnationis onus ad eum pertinet qui impugnationi admittitur, 562.7

Probandi *neceſſitas eum tenet qui ex pecunia tali quæſitum quid ait cum rem quæſitam aduerſarius habet,* 571.22. *& in ver. ſecunda*

Probandi onus ad quem pertinet ex bonis communib. dotem datam non eſſe, 687.31

Probandi onus ei eſſe, qui pretij maioris bona eſſe aſſerit, 967.16. *& in ver. plus.*

Probandi onus eum ſequitur qui id aliegat quod fieri non ſolet, 882.10. *ver. idque locum vſque adeo habet.*

Probandi onus ſ... rentis eſſe, 1000.426

Probandi onus eum ſequi, qui bona plura aſſerit, quam dictum ab aduerſario ſit, 1000.30. *& in verb. plura.*

Probandi onus eum ſequi, qui ob cauſam neceſſitatis, aut vtilitatis factam alienationem aſſerit. Quoties niſi ob cauſam neceſſariam, aut vtilem alienare non conceditur, 1000.85 *& in verb. neceſſitatis.*

Probatio *qualitatis præſumpta in pœnalibus recipitur veluti cum pœna in eum ſtatuto irrogatur qui per dolum inſtrumento falſo vſus, ſi doli mentio in accuſatione non ſit, non ob id Reus abſoluitur. ſi ad formam ſtatuti eum condemnari poſſit fuerit,* 991.77

Probatio ea anteſertur, quæ potentior eſt, 1000.352

Probatio eius potior, cuius intentio iuri communi magis conuenit, 991.101. *verſ. Bal. hoc accedit.*

Probatio leuior in his recipitur, quæ veriſimilia ſponte ſua ſunt, 991.28

Probatio in ſpecie generali ante ſtat, 1000.42

Probatio, quæ in ſpecie ſit, eſt fortior, quam in genere quæ præſtat, 991.70. *verſ. Innocentium hoc, aliorumque dictum.*

Probatio de feudo, quando per inueſtituras, & recognitiones citra adminiculum aliud fiat, ſcite, ac cumulate, luculenterque, 1000.415. *vbi caſuum ſeptem diſtinctione quæſtio explicatur.*

Probatio dubia cum in ciuilibus non recipiatur, à quibus pœna abeſt multo minus in pœnalib. recipienda erit in quibus liquidiſſime de re conſtare oportet cuius nomine pœna irrogare decimus, 814.33. *ver. inde namque ſi probatio.*

Probatio facilior admittitur propter dolum partis, 577.11 *ver ideoq. probatio.*

Probatio facilior admittitur ex coniecturis etiam partis diuerſa more vllo non conſtante. 592.128

Probatio quo certior & ſpecialior eo melior, 609.24.

Probatio dubia contra producentem teſtes vel inſtrumentum interpretatur, 627.2. *ver. inde fit, &* 807.4. *ver. inde dictant,* 863.1

Probatio dubia contra producentem interpretantur quod locum & in exceptione habet in qua probatio dubia recipi non ſolet, 863.2

Probatio dubia non releuat, 725.1. *&* 898.21. *&* 996.8, *&* 900.31.

Probatio generalis non releuat, ſed ſpecialis certa ac clara eſſe debet. 747.18. *ver. non obſtat tex. &* 728.110. *&* 814.1. *ver. conclu. eius hæc ratio. &* 900.30. *&* 34

Probatio fortior ab impræſtanda cui iuris præſumptio ſuffragatur, 613.24. *ver. iureiurando certiſſime.*

Declaratur qualem præſtari probationem oporteat, 613.24. *&* 610.16. *&* 896.3

Probatio fortior habetur quæ à teſtibus pluribus innatis partis à ceteris interuenientes, 684.19

Probatio fortior requiritur quoties res exdicata reſciſſio petitur, cum nouiſque remedio extraordinario reſtitutionis in integrum reſciſſio fiat. 864.13

Probatio omnium certiſſima eſt, quam rei inſpectio & euidentia præſtat, 876.6. *ver. hoc amplius.*

Probatio optima ex facto immemorabilis deducitur, 657.15. *ver. atque nominatim.*

Probatio quæ ab ipſo ſumitur omnes ſuperat, 657.26

Probatio qua per confeſſionem fit ceteris eſt fortior, 765.9

Probatio in actis demonſtranda confeſſioni prævalet, 613.24

Probatio dubitationem confeſſione tamen non inducitur, qui contraria ... atque ex promiſſione ſua debita eſſe ſua ... obid non quaſi debita ... ſolummodo ſtipularet, niſi ſi ... dei promiſſione, 803.2

Probatio ... facta poſſeſſione recuperanda obſtat, 141.3

Probatio non admittitur, quæ facta non releuat, 802.11 *ver. inde dictitant.*

Probatio

INDEX

Probatio qualis ab eo præſtari debeat, cui iuris præſumptione rogatur, 615.9. ver. hoc amplius.
Probatio recipitur quæ ſecundum communem accidentis tam ludit, 601.12. ver. unde fit.
Probatio. qui alium occidit, quod delinquentis non reſiſtit poteſtatem reſiſtendi, probare debebit. 95.2 ver. itaq; tenetur.
Probatio: lucro dotis maritum arcetur, qui affecta morbo uxore Medicum non adhibuit, ſi fuiſſe Medicum oſtenditur, quem ad luceret, 595.3
Probatio facilius tenetur, quam nova fiat, 699.11. & in ver. facilius.
Probatio liquida certave eſſe debet alium momenti nullius habetur. hinc fit ut in ſpeciem, non in genere præſtari probatio debeat, quia incertitudinem genus parit, ibique amplectatur, 807.4. & 617.2
Probatio per coniecturas facilior admittitur contra notatam ſuſpectam. 729.11
Probationis pœna, ampliatur, 865.4
Probationem ſatiſdoreum admittendam ubicunque alterius non conſtat. 911.16
Probationem dubiam ne quidem teſtamentum admittit, 700.33
Probatio non in ſpecie ius deſiderat. 373.16
Probationem ante ſtare quam facto quam quæ à verbis pendet, 932.4
Probationem eſſe concludentem oportere, 911.12. & in ver. concludentem.
Probationem contrariam non prohiberi, quoties iuramento ſtandum iuſſus eſt, 932.1. & in ver. iuramento quib. caſibus.
Probationem multis alternatiuam fieri, 967.5. ampliatur, 967.6 & in ver. alternatiua probatio.
Probatione non impleta perinde eſt, ac ſi cum quidquam non competeret, 370.8. & 371.4. & 831.10. & 860.3. & 896.12. & 944.16. & 747.37. & 4.9.24
Probationes potiores habentur quæ in ſpecie dantur velut certiores, 657.30. & 881.5. & 760.22. & 803.2 31
Probationes dimidiatæ aut ſemiplenæ plures ſi interveniant ad probationem plenam faciendam coniunguntur, 665.3. & in ver. coniunctio probationum plurium.
Probationes productionesve inutiles recipi non debent, 714.14
Probatio qualitatis feudi per recognitionem cum omnibus prædiis, quæcunque in caſtro, aut territorio eius, qui poſſidet fiat, 1000.22. ver. ſecundo feudi probatio.
Probatio ſemiplena ex aliquo extenuata à probatione alia ſemiplena ſuppletur, 992.24. verſ. hoc amplius.
Probatione deficiente habetur res pro non facta, 1000.45.
Probatione deficiente pro reo res habetur, ut ſi omnino non ſit, 1000.13
Probationem maiorem ex ratione maiori iudicari, quatenus rationi magis teſtimonia accommodantur, 1000.352
Probationem per neceſſe, non poſſibile concludentem eſſe oportere, 1000.195
Probationem quæ præſtari poſſit in re probata difficili admittendam, quomodo intelligatur, 1000.108
Probationem ſemiplenam teſtes faciunt de confeſſione parte abſente facta deponentes. & cum ſuma confeſſio huiuſmodi ad probationem integram coniungitur, 991.43
Probationes indicium licet à ſubſtantia non exigant, atque ideo iterata eam omiſſis ſententiam irritam faciat, ſatius ac tamen probandi ademptio vitioſam ſententiam facit, 592.33
Probationes ab eo validiores præſtandas qui quod verè mille eſt evertere paras, 930.6. & in ver. veriſimilem rem.
Probationes ad firmitatem in criminis ſententia exquirit, 941.16. & in ver. conſummatam ſolam nullam ſententiam probationem defectu.
Probationes in criminalibus requiruntur luce meridiana clariores, 621.9
Probationis ſemiplenam teſtis unius facit de matrimonio deponens id eſt de confeſſione verò eſſet, coniugis, 991.12
Probationes ſemiplenæ ad probationem plenam perficiendam coniunguntur, 991.84. ver. tertiò reſpondetur.
Probatas præſumpta de qua in l. merito. ff. pro ſocio, à probatis quid differat, 990.17. ver. apparet ex his.
Procedendi modus ex libelli forma cognoſcitur, 900.3. & omnino, 900.84. & 26. & in ver. libelli formam.
Proceſſus ad ulteriora interlocutoria vicem obtinet, ob id appellatio neceſſaria, ſi gravatum ſe quiſpiam contendat, 815.11. & in ver. interlocutoria vicem.
Proceſſus ad ulteriora reiectam exceptionem intelligi, 1000.136
Proclamata abſentes, & ceteros non afficiunt, ſed nominatim eos citari oportet, 993.33.
Ampliatio ſubnectitur, 993.33
Proclamata aut ad executionem iuris reſcripti aut tantum pertinent, unde ſi nullum eſt quo nititur, nulla & executio eorum erit, 814.17
Proclamata in rebus gravibus non aliter nocent, quam ſi adhibita cauſa cognitio ſit, 990.63. & ibi in verſic. quarto reſp. quod proclamata exigantur.
Proclamatam tempore de curibus ſub fidem non facient, ſententiam illis renunciare videtur, 990.16. verſ. quarto prædictis etiam remotis,
Proclamata de iure communi non lædunt, quæ certè adverſarij ſunt, qua vos citari nominatim oportet partes abſentibus & minoribus illis non nocent, d'omnia denique grauia ex proclamatibus ipſis nemo officitur, 762.8. & 646.1. & in ver. citatim nominatim fieri.
Procurator Cæſaris aut fiſci à quo per iniuriam quiſpiam vexatur pœna graviore afficiendus, 873.3.
Procurator lucrum ex pecunia domini factum reſtituere domino debet, 937.2. ver ſecundo ex text.
Procurator ubi ius iniquum domino ſciente nec contradicente impetrat pœnam retorquentem detentum ipſe patitur, 748.12. & ver. id q; ad pœnam etiam pertinet.
Procurator fiſci præcipiendi ius non habet, 847.9. quod ſi præterea quo uſus fuerit pœnas læſa maieſtatis dare eum oportet. quod iuriſdictionem privatam uſurpaverit, 847.10. & in ver. quinetiam, & 847.4
Procuratum cum libera terminum prorogare poteſt, 748.4. & in ver prorogatio termini.
Procuratorem poteſtatem liberam ex clauſula rate. igi. & alia qua facere domino licet, 924.9. & in ver. liberam poteſtatem.
Procuratorem revocat poteſtas hoc ipſo confirmata creditur, quod alio quid agi dominus patitur, 748.12 ver. idem iam à procuratore.
Prodeſt aliquem debere, quod non officit, 972.12. & in ver. alij res inter alios.
Prodeſſe facilius quam nocere quid ſolet, 385.29. & 865.2. & in ver ſi probatio debet.
Prodeſſe ſententia pro uno dicta alij profit, 931.4. & in ver. alium.
Producens inſtrumentum confiteri & approbare omnia intelligitur quæcunque ſcripta ad inſtrumentum productum ſunt, 637.6
Declaratur, 637.13. & 682.15
Producens aliquem in teſtem, cum deinde improbare non poteſt, cum iam is probatus à producente fuerit, aliaman eo amplius producere non utatur, 815.5
Producens falſos teſtes factum eorum cognitum habere cum qualitatibus ſuis omnibus creditur, 882.18.
Producens inſtrumentum contra illud venire non poteſt, verum quicquid ſcriptum in eo legitur confiteri & admittere cenſetur. 882.14
Producens inſtrumentum eo uti niſi cum qualitatibus ſuis omnibus non poteſt, 637.13. ver. argumento ex his.
Producens inſtrumentum ſcire præſumitur quæ in eo continentur, 850.7
Producens ſcripturam aliquam approbare eam intelligitur, 657.17
Producens contra producentem, probare dubia interpretatur, 851.6. & 863.1
Producentem ſcripturæ privata fruſtra oppetere, 911.13. & in verſ. ſcriptura privata.
Productio: ex ſcriptura non producta fruſtra ſententiam fieri, 950.12
Ampliatur, 969.24. & 25. ut irrita ſententia fiat ſuper non producta lata.
Productio iuriam ubi non ſit ad cauſam eam non attinere iure præſumi, 685.12
Productis varium fieri non dicitur, ſi facta quidem ſit, verum copia tituli producti cum termino opponendi parte non conceditur, 685.23 & in verſic. paria ſunt iura non producere.
Productio quando facta ſcriptura dicatur, 596.44
Productio teſtium ad certam cauſam limitata fidem nihilominus & in cæteris rebus contra producentem facit, ſi eam ad limitationem pars non conſenſit, 744.2
Productio inſtrumentorum utilis ita habetur, ſi copia eorum parti ſit, 592.4. ver. non ſolum.
Productio inſtrumentorum citationem exigit, 592.4
Productione inſtrumenti confeſſionem, & approbationem omnium induci, quæcunque ſcripta in eo ſunt, 987.50. & 52
Productionem apocharum differens, ex quibus debitum ſolutum apparebat, an ſumptuum litis diſpendium patiatur, 693.1. & in verſic. expenſarum condemnationem.
Productionem ſcripturæ factam, ita videri, ſi parte citata facta ſit. & copia eius termino opponendi decreto, 955.1. & 969.22
Productam quod non eſt pro non exiſtenti haberi, 563.24. & in verſ probatione non facta.
Productum teſtem ex qualitatibus ſuis omnibus à producente agnoſcendum, 923.16. verſ. itaq; cum iudicio. & in ver. teſtem à ſe productum.
Productio teſtis unius fidem plenam adverſus producentem habendam, 911.22 & in ver. teſtis unus.
Profectitia dos non ob id indicatur, quod profecta à patre ſit. ut; quaſi à patre detur, quod cuius ſi quaſi curatum det. 997.2. verſ. ſextus hinc accedit.
Profectitium dicitur quod patris opera aut ſtudio ad filium pervenit. 763.5
Profectio neceſſaria ut religioſus dici quis poſſit, 674.4
Profeſſio tacita induci non poteſt, ubi expreſſa non valeret, 819.17
Profeſſionem mercium recte in genere publicano fieri, 969.4. & in ver. generalem mercium.
Progenies & ſtirps ad agnatos pertinent, 663.6. verſ. ſeptimo admittitur probatur, & 663.13. verſ. non obſtet ſeptimum.
Prohibentis ſanitas damnum futurum ante non datur, quam damnum inferatur. 906.8
Prohibitio ut ex bonis teſtatoris plus quiſquam exigat, ac ea comprehendat, quæ in dominio teſtatoris manerent, per bello tractatur, 576.6. & in verſ. plus.
Prohibitio alienandi alienationem bonorum nō impedit ob aes alienum ipſius teſtatoris & legata ab eo relicta, 736.14
Prohibitio alienandi duplex ſi interveniat, alienationem impedit, alioquin permiſſa, 737.16. & 815.13. & 556.18
Prohibitio alienandi licet ad cauſam neceſſariam porrigitur, illa tamen ut tenuis bona non poſſunt prohibitione affecta, ſi alia ſubſint, quæ alienari prohibita non ſint, 737.18
Prohibitio alienandi ad cauſam neceſſariam non extenditur, 663.4 ver quarto iure, & 664.12. verſic. non obſtat ob cauſam neceſſariam.
Declaratur quando neceſſaria cauſa æſtimetur, 663.12.
Prohibitio alienandi quæ ſpecialiter facta eſt generalis extratione generalis ſit, 703.8
Prohibitio alienandi extra perſonas expreſſas non trahitur, 664.1
Prohibitio alienandi filiis & hæredibus facta, ad nepotes non extenditur, 783.2
Prohibitio alienandi ſine cauſa facta non valet, 663.4
Prohibitio alienandi ſub pœna privationis facta an locum habeat quoties teſtator legatarios creditoresq; ſuos per hæredes partibus æquis dimitti voluit, & ex hæredibus unus bona diſtraxerit ut pecuniam ſervaret quam in legata profiuuda de ſuo inſumpſerat, vel ob res quaſdam teſtatoris redimendas quæ vice bonorum exeunt fideicommiſſo ſuppoſitorum, 728.1
Prohibitio de à quo facta ad pactum omne extenditur ex quo ad prohibitum poſſet pervenire, 764.4. ver. ſecundo quia ratione 775.24
Prohibitio ex voluntate ultima introducta ad donationem non pertinet etiam ſi talis donatio mora convaleſcat, 722.5
Quod locum habet ſi à ſano nulla ſtatuti fraude donatio fiat, ſecus ſi à mox morituro, 722.6. verſ. ſententia igitur.
Prohibitione pluris quod in bonis aut de bonis ſine hæreditate patris filia petat ad matrem ne bona trahantur ferre, 966.17. & in ver. plus.
Prohibitio ſtatuti ad actus iuramento munitos non trahitur poteſtatis defectu, 722.4
Declaratur, 12.10. verſi. non obſtat, ſecundum argumentum.
Prohibitio actus ad omnia trahitur, per quæ ad prohibitum

Digitized by Google

INDEX

bitum peruenitur, 985.73
Prohibitio alienandi ad fideicommiſſum abſolutum graduale, & ſimplex in caſu etiam mortis prodeſt, vbicunque geminatio verborum accurrit, 984.147. & in ver geminationem verborum.
Prohibitio alienandi ad fideicommiſſum abſolutum graduale, & ſimplex valet, quoties inteſtati ex ea ſucceſſio & hæredis legitimi vetita inſtitutio eſt, 984.149
Et declaratur, 984.151. & 167
Prohibitio alienandi ad omnim extenditur, vnde ſequi alienatio poſſet. 1000.64
Prohibitio alienandi ad ſucceſſionem inteſtati, & hæredis legitimi inſtitutionem trahitur, quoties fideicommiſſum ex ea abſolutum, & ſimplex in caſum etiam mortis naſcitur, 150. & 166. 984
Prohibitio alienandi efficax per cauſam adiectam, vt in familia bona conſiſtent ad fideicommiſſum abſolutum, reciprocum, & ſimplex producendum valet, 984.141
Ampliatur, 984.142. vt in cauſa locum præſumpta habet.
Prohibitio alienandi geminata ad fideicommiſſum graduale in mortis etiam caſum porrigitur, 984.158. & vide in verb. geminationem alienandi prohibitionem.
Prohibitio alienandi impedimento fideicommiſſo abſoluto, & ſimplex non eſt, quod & prohibitione alias naſci commota ſolet, 984.146. & in verb. fideicommiſſum graduale.
Prohibitio alienandi non perit ex ſemel alienata, vbicunque ad rem ipſam prohibitio ſpectat, 1000.489.
Prohibitio alienandi quibuſdam perſonis facta ad alios propter rationem agnationis expreſſam trahitur, vel non ſi prohibitum fuerit ſolum alienare, quia ad poſteritatem bona perueniret, vel in familia bona conſeruare teſtator voluerit, tunc enim ad deſcendentes alios prohibitio extenditur, 592.24. verſ. ſecundo reale fideicommiſſum.
Declaratur paulo infra verſ. Non ita paſſim.
Prohibitio alienandi quoties contra quam prohibitum eſt a teſtatore facta in alium bona transitionis, nisi ex fideicommiſſo in teſtamento patagium ſuſtineri translatio non poteſt, 984.128. in verb. hæredis opinionem.
Prohibitio alienandi realis ad ſucceſſionem legitimam, & hæredis legitimi inſtitutionem impediendam valet, 984.157
Prohibitio alienandi realis iudicatur, 984.157. verſ. ſecundum. & in verb realis.
Prohibitio alienandi ſucceſſionem inteſtati, & hæredis legitimi inſtitutionem non impedit, 984.149
Limitatur cum fideicommiſſum ſimplex, & in cauſam mortis ex prohibitione ſequatur, 984.150
Prohibitio alienandi verbis vniuerſalibus concepta ad fideicommiſſum abſolutum, & in caſum mortis protenditur, 984.153. & vide in verb. vniuerſalia verba.
Prohibitio effectus ad medium pertinet, vnde ſequi ſi fieri impoſſit, 985.75 verſ. atque ſufficit.
Prohibitione duplici interueniente in dubio in tantum offendiſſe quis præſumitur, quæ leuior eſt, quam alteram ampliorem neceſſe eſt præſumere. 991.63
Prohibitione alienandi interueniente, tertium à prohibita admittendum, vt ne quidem per legem alienatio ſequatur. 1000.66
Prohibitione extra familiam alienandi in vnum ex familia vel vlteriori gradus non inutiliter alienationem fieri, 987.17. vbi limitatur.
Prohibitionem ad omnia pertinere, per quæ perueniri ad prohibitum poteſt, 1000.64. verſic. etiam hoc & illud.
Prohibitionem alienandi ad hæredis legitimi inſtitutionem non ſpectare, 987.25. verſ. eadem ratione. & limitatione num. ſeq.
Prohibitionem alienandi ad inſtanti ſucceſſionem non pertinere, 987.15. & in verb. inteſtate.
Prohibitionem alienandi euaneſcere mortuis eorum omnium, gratia quorum facta prohibitio ipſa eſt, 987.68.
Prohibitionem alienandi non euaneſcere et ſemel alienata, quoties ad naturam rei ſuam redit, 1000.490. & in verb. natura ſemel.
Prohibitione alienandi in teſtamento aut voluntate vltima facta Dominij translationem impedire, 984.107
Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum abſolutum, & graduale producendum valere alienatione facta, 984.122. & in verb. fideicommiſſum.
Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum parte ad dum valere alienatione facta, 984.122. in verb. fideicommiſſum.
Prohibitionem alienandi ad fideicommiſſum niſi in caſum alienationis edendum non prodeſſe quomodo accipi debeat. 984.140
Prohibitionem alienandi vtilem ex perſona declaratione fieri, gratia cuius facta ſit, 984.73
Prohibitionem alienandi vtilem ex cauſa præſumpta tacitave fieri, quæ in re qualiter conſiſtit, quod maiorum puta ſunt, vel pretioſa eſt, aut a principe donata, 984.142
Prohibitionem legis, aut ſtatute ad actum infirmandum valere tametſi actu ipſo verbum factum euertendo non ſit, 988.22. & in verb. nullum fieri.
Prohibitionem permiſſione fortiorem, 985.73. & in ver. permiſſionem.
Prohibitiones alienandi ad fideicommiſſum abſolutum, & ſimplex prodeſſe, cum alienatione ſecuta ad aliquos bona peruenire teſtator caute, 984.145. verſ. ſed ſpectum hanc contrariorum præſ. . .
Ibi à locum id in primis habere expreſſum, cum vacatio facta agnatorum eſt, & ſaciem id recipiendum cum proximitor quiſque agnatus inuitatur, 984.143
Prohibitionem alienandi, in ver. alienandi alienationis prohibitionem proſequere, 941.20
Promiſſio geminalegat atque hominis accedente nec in caſu in permiſſo alienare licet, 856.18. & in ver. geminata alienandi prohibitio.
Promiſſio facti alieni quibus caſibus valeat, 760.34.
Promiſſio facti alieni ideo non valet quia ad rem impoſſibilem quis obligaretur, 760.7
Declaratur, 760.34
Promiſſio generalis & ſine cauſa facta non valet, 851. 5. & 760.4
Promiſſio non nocet vbi acceptatio non interuenit, 719.4.
Quando autem acceptatio interueniſſe dicatur, declaratur, 731.12
Promiſſio ob cauſam neceſſariam in dubio facta creditur, 832.7
Promiſſionem firmam facti alieni eſſe quoties cura & diligentia promittentis recipitur, 957.1. & in verſ. alieni facti, & in ver. facti alieni.
Promitto, verbum in ſcriptura etiam priuata adiectum ad ſtipulationem refertur, 657.46
Promitto, verbum in ſcriptura relatâ quamobrem ad ſtipulationem referatur, 1000.341
Promptior in iure quærendo, quam in quæſita læſio eſt, 956.11
Pronomen meum legato generali adiectum quid operetur, 711.9. & in ver. legatum generale.
Proœmium cauſam finalem demonſtrat, 888.2
Proœmium: ex ratione in proœmio aſcripta diſpoſitio reſtringi debet, 772.6. & in verſic. reſtitutio ſit ex ratione proœmij.
Propinquorum conſenſus quoties in contractibus minoris exquiritur proximiorum conſenſus requirendus, alioquin contractum non valebat, 693.7. & 877.8 verſ. adq. locum & in ſpecie ſtricta habet.
Propinquorum vocem ad fœminas etiam trahi, 985.55. & in ver. agnationis rationem non habet.
Propinquitatis in verbis enunciatiuis doceri quæ propter ſe emiſſa principaliter ſunt, 930.6. & in verſic. enunciatiua fraternitatem nominationem.
Proponi aut allegari illud etiam debet quod à iure præſumitur, 824.2
Propoſitum in mente retentum non releuat, 733.3
Propriam cauſæ teſtem neminem recipiendum, 947.1. & in ver. teſtem in cauſa ſua.
Propria cauſa in propria cauſa teſtimonium ferri dicitur quoties commodum ex eo venturum ad teſtem eſt, 825.9. & 908.13. & 886.3
Propria in cauſa teſtimonium dicit qui viuenti cuia aut iacturam certam neceſſariamue facturus ex eo eſt, 886.3
Propriam nō alienam obligationem ad promiſſionem pertinere, 920.12. & in ver. alienam obligationem.
Propriam verborum ſignificationem in legibus imprimis iuxta Cæſareos, atque iuriſconſultorum ſpectandam, 1000.311
Proprium pro parte mea dicitur quod commune eſt, 676.3
Proprij & alieni facti circa ſcientiam ius idem, cum & in alieno ius ſcientiam præſumit, 958.23. & in verſic. alia ſcientiam aque.
Proprij facti ignorantiam non præſumi, 958.20. & in verſic. ignorantiam facti proprij.
Proprij facti probationem non exigi vbi ſcripturam alias probatio poſſit, 958.20. & in ver. ſcientiam certam.
Proprio non alieno nomine poſſediſſe quis videri, 972.5. & in ver. nomine ſua.
Proprie in generali ſcriptura caſus ſpeciales inſunt, 964.8. & in ver generali ſermone improprie.
Proprie venire id dicitur quod ex ſignificatione generali ineſt, 77.3. & 964.8
Proprie loqui iuriſconſultorum ſeu legum auctorum eſſe, 984.46
Proprie tale nō intelligi, quod ſecundū quid non ſimpliciter tale eſt, 1000.23. & in verb. ſimpliciter.
Proprie verba accipienda quoties ad ſenſum accommodari proprium poſſunt, 984.119. in verb. honorum.
Proprie verba in teſtibus vt in ſpecie alia quæſtis intelligenda, 991.92. verſ. inſequitur plane.
Proprie ſub generali ſcriptura caſus omnes comprehendi, ad quos applicari poteſt, 987.48. & in verb. generali ſermone.
Proprie non contineri quod interpretatione continetur aut venit, 984.13
Proprie verba in ſpecie quando accipienda, 964.14. & ſeq. ver. Oldrad. dixit.
Et cumulatiue, 964.16
Proprie verba in contractibus præcipue accipienda, 964.16
Proprie regulariter intelligi teſtium verba oportet, 784.4
Proprie verba in ſtatutis exorbitantibus & iuri communi contrarijs intelligenda, 674.4
Proprie tales non eſſe qui ſecundum aliquid non ſimpliciter tales ſunt, 941.18. in ver. ſecundum quid ſimpliciter.
Proprietarius ad æs alienum ſoluendum compellitur non vſufructuarius, 614.6. & in ver. vſufructuarius ad ſolutionem.
Proprietarius an paſtum faciat in legata vſufructum, & quidem hærede ex vniuerſo, 303.13. in ver. vſufructuarius. & in ver. intellectus l. ſi aliq.
Proprietas verborum ſequenda niſi oſtenſionem contrarium voluntas imperet, dictu pulcherrimus commendatum inuenies, 374.9
Proprietas verborum ſpectanda in legis verbis imperatiuis ne locutorie aut imperitum iuriſton, alium intendamus. . . . in materia ſtricta præcipue ſeruandum, 579.7
Proprietas verborum vt ſert ita late vt exponenda, 925.20. & in ver. late.
Proprietas verborum non ſpectatur vbicunque certa mens eſt, verbis ipſis repugnans idque locum & in materia ſtricta habet, ſententia puta enim verba impropria accipiuntur, vt iudicis mentem ſequamur inutilis non fiat: ſimiliter in fideicommiſſo verba aſſumi debent mentis teſtatoris ſeruanda cauſa ne inutile fiat, 746.9. & 683.12
Proprietatem relicta intelligitur cum alienandi facultate legatario vſuſfructus interdicitur, quia inutilis alias prohibitio fieret, 701.51
Proprietatis appellatio ad dominium directum tantum pertinet, non autem ad vtile trahitur. 663.5 hinc fit vt ſi proprietarium actor ſe aſſerat deinde de dominio vtile probet litem amittat, 663.5
Declaratur 663.12. ver. ſecundo reſpondetur, & 663.5.
Proprietatis probatio neceſſaria vbi inter aliquos de iure aquæ ducendæ certatur, & vterque contendit ius ſibi eſſe aquam ducendi ex conceſſione principis ſeu alterius cui concedendi poteſtas eſt, 791.9 ver. certatur verſum.
Proprietatis defectus notorius attentatis obſtat, quando in facto notorium verſetur: diuerſum eſt in ſpolio, 997.23. verſic. hoc amplius Caſtrenſi verum.
Proprietatem verbi ex adiuncto oſtendi, 910.5. & in ver. adiuncti.
Proprietatem verborum generalium in odioſis etiam ſequendam, 665.9. in fi. & in ver. generalia verba late.
Prorogatio iuriſdictionis ex eo inducitur quod exceptio peremptoria dilatoriave opponitur, 672.2
Prorogatio termini à procuratore cum libera poteſt, 742.4. & in ver procurator cum libera.
Proteſtatio animum diſponentis declarat & ius alias conſeruat, 671.4
Proteſtatio aut contradictio adhibenda vbi appellandi

Digitized by Google

INDEX

laudi neceſſitas non eſt, 862.14. ver. quotirca.
Proteſtatio ius proteſtantis conſeruat, 963.3. & 767. 4. & 662.29. & 974.17
Proteſtatio non relevat cui factum aduerſatur, 624. 15. ver. vnde dicimus.
Proteſtatio in his non relevat quæ ab arbitrio proteſtantis non pendent, 791.22
Proteſtatio reſervatiove in his non relevat quæ neceſſitatem vnic obligationem habent, 620.14
Proteſtatio poſt factum non relevat, 19.13
Proteſtatio per actum proteſtationi contrarium tollitur ibiq; lapſus in Bald. dictum eſſe fertur, 691.6 & 405.5. & 846.15
Proteſtatio metus non requiritur vbicunq; de metu ipſo aliunde conſtat, 657.27
Proteſtatio verbalis facto contrario tollitur, 796.5
Proteſtatio volentis ingredi per iniuriam hoc ipſo revera intelligitur quod ad vlteriora progreſſus iudex eſt, adeo appellatio interponenda à proceſſu ad vlteriora erat, 846.14. ver ſi dixeris.
Proteſtatio ius proteſtantis tuetur, 995.7
Proteſtationem à facto contrario perimi, 1000.28. & in verb. reformationem.
Proteſtationem facto contrario tolli, tum potentius verbis factum ſit, 1000.109. & in verb factum.
Proteſtationem tantidem ei non eſſe qui per iniuriam ad onera compellitur, 973.10. ver. donandiq; animum.
Proteſtationem domini directi tantidem in penſionem accepit ſi conſenſum ad eam emphyteutæ non accommodatur, 973.5. ver. id. apud Curtium.
Provincia vnicum dominio alterius à principe ſubmittitur, adea loca ſubiecto non trahitur quæ ſpecialiter conceſſa cui ſunt ve principem ipſum ſolum cognoſcunt, 603.9
Proviſio generalis ad eum caſum non porrigitur in quo proviſum ſpecialiter eſt, 732.20
Provtum in eo non cogitat de quo in genere ſaltem cogitatum apparet, 975.11
Provocanti culpa omnis aſcribi ſolet, 806.11
Provocatio patronorum patris ad collectionem legitimam, 1000.365
Prout dictio limitatiua, 956.14
Proxima cauſa remota præfertur, 982.9
Proximior in fideicommiſſo quis habeatur vtrum quo teſtatori, an qui vltimo defuncto propior inueniatur, cumulatè & ſecto, 984.195 & plurib. ſequ. vbi Doct. diſſen. o, atq; inconſtantia non ferenda
Proximior in ſucceſſione vni eſerendus, 984.196
Proximior qui non ſuccedit pro non extante habetur, atque ideo impedimento alii non eſt, 984.93. & in verb. extare. in verb. impedimento, & in verb. patta.
Proximior quo omiſſo teſtatori eſt, eo charior, 984. 158. & in verb. affectio.
Proximior in ſucceſſionibus præfertur de iure communi, idq; vel etiam in dubio credimus vt proximior ab eo vocatus cenſeatur, 677.1
Proximior in ſucceſſione præferendus. vbi enim gradus ibi prælatio, 877.8. ver. ſed cum æquitas omnis & 741.9
Proximior quo quiſq; eſt eo potior & in feudis habetur, 715.0
Proximior in feudo quomodo exiſtimetur à nouiſſimo ne defuncto an primo inueſtito gradum computando, 579.23. & 950.1. & duob. ſeq. & 956.5 & 9. & in ver gradum copulatio.
Proximior in feudi ſucceſſione ex perſona eius aſſimatur qui mortuus poſtremo eſt etiam ſi linea alterius natione habita proximior, alius primo acquirentis inueniatur, 990.15
Proximior in feudi ſucceſſione habetur is qui vltimo loco defuncto proximior eſt, non qui primo acquiſitori propior dicitur, 664.3. & 14. ver. non obſtat vltra gradum.
Proximior ex genere maſculino & cognomine teſtatoris ſi fuerit ſubſtitutus, quomodo con. derate proximum debeat, an ratio habere fœminarum debeat, vt ſi agnata aliqua in agnatione nupta ſit, proximior qui dici ratione eius poſſit, 831.1
Proximior vbicunque ad ſucceſſionem vocatur, ſi plures æque proximi interveniunt ad omnes ex æquo ſucceſſio aut vocatio pertinet, 837.10
Proximiorum conditio melior quam remotiorum, 886. ver quamobreſpondetur, & 831.3
Proximiori agnatus an dicatur qui poſſit ex perſona matris qua in agnatione nupta eſt, 831.3. verſicul. argumentis his. & per totum conſil.
Proximiorem in fideicommiſſo ex perſona teſtatoris denumeramus, 965.12
Proximiores de domo & cognomine ſuo, vbi teſtator vocat, an potior maſculi quã fœmina gradus eiuſdem cauſa ſit mente teſtatoris perſpectis, 800.1
Proximiores propinqui conſenſus requiritur, quoties propinquorum conſenſus in contractibus minorum eſt neceſſarius, 877.8. verſ. idq; locum & in ſpecie ſtrictis habet.
Proximiores teſtatoris imaginem propius repræſentant aut exprimunt quam remotiores, 831.12
Proximiorem ex familia potiorem haberi, tum familia bona dantur: neq; in vlteriorem tranſlatis bona ſunt, 984.152. in verb familia.
Proximiorem in vulgari reſpectis teſtatoris intelligi extra controverſiam eſſe, cum ex vulgari proximiores inuitantur, 984.199
Proximioris conditio deterior, quam remotioris eſſe non debet, quinimo contentio improbatur, per quam proximiori remotior præfertur, 992.14. ver. non obſtat ad eum caſum.
Proximioris vocationem ad plures gradus eiuſdem trahi, 984.165. & in verb. numerum.
Proximiorum appellatio ad fœminas porrigitur, & liberatio adſcribitur, 656.7
Proximus habilitas pro habili iudicatur, 715.41
Publica aqua in qua regale ius intelligi non poſſit, neque vſibus publicis molendinis puta vel ad. ſicut ſed privatorum ſeruitute recta privatum vtitur, 876.1. verſ. ante igitur publico.
Publica aqua alveum mutare aut alterare non licet vnde vicinum aut damnum ſentiant, ſimiliter curſum ipſum mutare aqua publica non licet, 876.3.
Publica loca privatorum vſibus deſeruiunt, iure ſcilicet ciuitatis non quaſi propria cuiuſq;, 876.1. ver. locaonem publica.
Publici & privati ſoli diſcrimen, 898.19
Publicum ius in perſonis publicis verſari, 988.19. & omnino 988.29. & in verb. iniuriam, quæ perſona publica vtilitatem publicam.
Publicum manet, quod in ſolo publico factum eſt, 876.1. verſ. neq; publica aqua.
Publicum ſolum in ſolo publico ædificare niſi principi non licet, vel ei qui principis ius habet, 862.15
Publicanus contra publicanos regulariter præſumi ſolet, 814.11
Publicatio lectioque inſtrumenti ex clauſula illa præſumitur, actum in tali loco, &c. 633.10. verſic. non obſtat.
Publicatio teſtium in cauſa ſummaria an fieri debeat, 767.33. verſ. cum quaſententia.
Publicatio bonorum à Principe ſeculari facta, eccleſiæ prodeſt, vt ad bona etiam eccleſiæ tributarie, & vtilitatem eccleſia aſſerat. Sicut è contra ſi dominatio Clerici ab epiſcopo facta laico Domino prodeſt, à quo bona in emphyteuſim clericus tenebat, vt ad Dominum ipſum permeant, 995.16. verſi. neq; in admiratione quiſquam veniat.
Publicationis teſtamenti à notario omiſſa teſtibus id comprobare licet. ſiquidem ſolemnitatis demum cauſa publicatio exquiritur, 706.5. & omnino, 706.31.
Publicationis bonorum explicatio, 942.1. & in verſic. confiſcatio.
Publicationis miſſio ſrritum inter liberos teſtamentum non o ſtat. 706.4
Publicationis omiſſio vitiat inſtrumentum, 637.3
Publicationem bonorum ad ſutura non pertinere, 925.13. & in verſic. futura bona publicationi, & 941.1. & 970.2.
Punctus vicem copulæ ſuſtinet, 852.1
Pupillaris ſubſtitutio in eiuum matrem excludat etiam à legitima, 751.1 ver. quinetiam.
Pupillus quicquid videt ignorat, 1000.179
Pupillus apud matrem potius quam patruum ali debet, ſi cum matre de filio educendo ſit controverſia, niſi fides fauor aliud ſuadeat, 751.2
Declaratur, 751.8. verſ. non obſtat, verum id eſt intra triennium & limitatur. 751.9. verſ. ratio hæc ſolum intra triennium.
Pupillus apud ſuſpectum veluti ſubſtitutum ſi educari non debet, nec patre mandante, cum prætor non obſequitur, verum propinquis vocatis ex conſilio eorum decernit, vt ſine ſuſpicione res procedat, 751.4.
Pupillus, quicquid videt, ignorat, 725.43. & 866.4 verſ. merum enim.
Pupilli educatio etiam alij committi quam matri non poteſt, ſi vitricum non inducat. quinimo etiam vitrico inducto idem dicendum ſpe ſuccedendi remota, veluti ſi hæres exiſtere pupillo non poſſit ob ſubſtitutionem pupillarem à patre factam, quæ in totum matrem excludit etiam à legitima, 751.1
Sic matris cauſa potior in educatione declaratur, 751. 8. verſ. itaq; argumentum.
Pupilli fauore introductum vt per duos potius quam vnum tutela geratur in damnum eius retorqueri non debet, vt ab vno ſolo tutela adminiſtrari non poſſit, quatenus per vnum ſolũ commodius pupillarebus plenius ſuccurritur, 690.9
Pupillorum bona alienari non poſſunt niſi ex alienum imminente, & à creditoribus tum vrgeatur. cognitionem etiam cauſa decretum exigit. quod in bonis minorum immobilibus alienandis præſtatur, 853.3.
Pura in dubio diſpoſitio intelligitur, in qua dies aut conditio adiecta non ſit, 630.2
Pure aliquid fiat, an ſub conditione, quæ impleta ſit, nihil intereſt, 42.1
Pure quod fieri poteſt, id & ſub conditione caſibus quibuſdam exceptis, de quibus in l. actus legitimi ff. de regul. iur. 748.5
Purum actum intelligi conditio, cui ſubiecta non eſt, 958.11. & in verſ. conditionem tantum ſubaudiendum vbi ampliatur.
Purus: de puro actu, non conditionali diſpoſitio in dubio intelligenda, 835.7
Putatiuum titulum ad præſcribendum ſufficere cum verus inuenitur, 949.24. verſic. eodem ta. ſpectanet.

Q.

QVADRIENNII tempus intra quod reſtitutionem in integrum petere licet, vtile eſt, neque ignoranti currit, ob id poſt annos etiam multo...., ibiq; vniuerſitati ... currat declaratur, 680.29
Quæcunque, dictio vniverſalis, 1000.67
Quædam, dictio, ad locutionem impropriam trahitur, 907.4
Quærendum ius læſionem non admittere, 918.7. & in ver læſionem in iure quærendo.
Quærendum ius factum quæſito tollitur, 925.2. & 945.7.
Quæſitum ius cuiquam non adimi, 987.69. verſic. itaq; cum ius. & in verb. ius quæſitum.
Ampliatio, 987.70
Quæſtionem Domini à conductore rei ſuæ locatori referri, 1000.421
Quæſtionem Dominij recte ab emptore rei ſuæ venditori referri, 1000.412. verſ. inde fiere Bald. ſcribit.
Qualitas vbi ceſſat, vocatus dici quis non poteſt, 677.16
Qualitas libelli ad procedendi modum inutilis cum negatur inuenitur. 942.18
Quærens cum qualitatibus ſuis omnibus ſuſpenſionem factam videre, 984.14
Limitatur. 984.84. & 91. & in ver relationem.
Qualitas cum ſuis qualitatibus dubio facta renunciatio intelligitur, 995.9
Qualitas ex qualitatibus omnibus acceptationem faciendam, 983.26. & 99.
Declaratur, 985.99. & in verb. acceptationem.
Qualitas facilius quam ſubſtantia probatur. Ideo ſi coniecturæ ad ſubſtantiam filiationis probandam ſufficiunt. multo magis ad qualitatem filij diſcernendam proderunt, i. quod legitimus ſit. Ideo ſicut ex alimentoris modo iudicatur, an vti filius an vero extraneus quis alatur. Ita ex eo dignoſci poterit. Vtrum quaſi naturalis, an legitimus educatio ſiat: aliter enim legitime, vt legitimus ex vulgo natus, 991.23
Qualitas adiecto verbo, ſecundum tempus verbi adeſſe debet. 830.1. limitatur, 830.6. verſ ſecundo ad argum. videtur.
Qualitas: clericus ſi ſtatuto laicorum vti volit, non niſi cum qualitatibus ſuis omnibus eo vti debet, 666.13. verſ tertio reſpondetur.
Qualitas: qui contractu vel ſtatuto alieno ſe iuuare contendit, tum conditionibus & qualitatibus ſuis omnibus eo vti debet, 802.9. & 842.7. & 856. 40.
Qualitas: qui aliquid acceptat ſub qualitatibus ſuis omnibus acceptare illud intelligitur, 746.22. & 657.20
Qualitas: cum qualitatibus ſuis omnibus renunciationem ſocietatis & aliam aliarum ... factam videri, 962.11. & 910.1. verſ. renunciatio ... ſiano.
Limitatur, 910.4. & 7. & in ... renunciationem.
Qualitas: cum qualitatibus ... omnibus producto inſtrumento vti producens debet, 663.6. verſicul. curſus

Digitized by Google

INDEX

verſas ſcriptura teſtamenti. & in verſic. producens inſtrumentum eo vti.
Qualitas: quod dicitur, cum, qui ſcriptura aliqua vtitur, vti ea debere cum qualitatibus ſuis omnibus, locum non habet, ſi qualitates aliqua iure repugnent: eas enim repudiare licet, 745.50
Qualitas facilius adducitur, quam ſubſtantia inducatur, 637.12. verſ. atque facilius.
Qualitas: facilius circa qualitatem quid admitti, quam ſubſtantia ſolet, 865.7. & 900.25. & 963.10.
Qualitas: nihil enim tali, vtrum aliquis non tacet, vel tacet quidem, ſed qualitatem non habeat, ex qua admitti ad ſucceſſionem ſolet, 677.10. & in verſic. paria.
Qualitas perſonæ grauius admiſſum iuxta patientis, at agentis facit, 918.4. & in verb. delictum grauius, ſimul eam ex perſona.
Qualitas probanda, alioquin inutilis facti probatio aſſimatur, 951.8
Qualitas obligationis aliud peralium quæritur, ſicut in ſubſtantia eius, 617.12
Qualitas ſententiæ ex defenſione denegata oſtenditur, 857.12
Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt, neque ab eo diuelli citra miraculum, 870.5
Qualitas extrinſeca quæ ad materiam propoſitam non pertinet, 702.4
Qualitas neceſſario probanda ex qua factum aliquod præſumitur, 619.12. & 801.6. & 842.6
Qualitatem probatio impoſſibilis, niſi ſubſtantia eius antea conſtet, 911.25. & in verſ. conſtare ſubſtantiam.
Qualitatem facti probandam, 1000.271
Qualitatem ſtatuti, ſeu ſtatuti, aut decreti ab eo dicendam, qui ſcito ipſo vtitur, 1000.31. vbi in ſcito id exorbitante in primis receptum dicitur, & quod ſcriptum eſt, 1000. 396.
Qualitatem ſtatuti probandam, quamuis iure præſumatur, 1000.125
Cuius qui facit quod ſcriptum eſt, 1000.140. verſic. idem ſcripſit.
Qualitatem verbo adiectam verbi ipſius tempore ex quæri, 1000.40
Qualitas in facilius contractui adiecta, quam contractum ipſum præmitti, 985.16 & in verſ. minus.
Qualitatem neceſſarium ſecundum verbi tempus accipiendam, 1000.38
Limitationis in tribus regula explicatur, 1000.38
Qualitatem perſonæ attendendam, ad quam princeps reſcribit, quæ ſi ad contrarium ſit, reſcriptum ſubreptitium. & eius memoria in reſcripto habetur ad eo id referri contra eum debebit, 988.26. & in verſ. curia votabuntur.
Qualitatum probatio neceſſaria, quas decreta expoſtulant, 1000.15
Qualitas libelli non probata vitioſa acta fieri, 923.14. & in ver. libelli qualitate non probata.
Qualitatem eo tempore interuenire ſufficit, quo effectum diſpoſitio accipit, 830.6. verſ. & id ſufficere.
Qualitatem perſonæ teſtificantis ad fidem maiorem prodeſſe, 914.4. & 7
Qualitates in priori ſubſtitutione adiecta repetita in ſequenti intelliguntur propter continuationem & orationis coniunctionem, 786.7
Qualitates omnes repetitas in ſubrogato intelligi, 897.2. & in verſ. ſubrogationem in qualitatibus.
Qualitates matris, quæ ſirco tum palam facit, mentio fieri in legitimatione debet, cum incertitudo patris maior ibi verſetur, 687.3
Quantitas rei facilius probatur, quam ſubſtantia, 597.25
Quanti plurimi valorem is non præſtat, qui iuſtam litigandi cauſam habuit, 837.18
Quartus denarius ex pecunia gratia ob cauſam debetur, 595.23
Quaſi coniunctionis ſanguinis poſſeſſionem ex nominatione naſci facilè incidenter fit, 950.7. & 8. & in verſ. nominationem incidenter.
Quaſi contractum in herede intelligi, 912.20. adeundo enim hereditatem quaſi contrahere dicitur, 912.20. & in verſ. heredem ex quaſi.
Quaſi poſſeſſio ex his, quæ amiſſa aut facultatis iure permiſſis non facile, olent, ex actu vnico acquiri dicitur, 825.7
Quaſi poſſeſſio incorporalium ex ſcientia & patientia eius acquiritur, cuius intereſt ſua intereſſe poteſt: nihil enim aliud poſſeſſio, quam patientia aduerſarij, 825.2. & 975.23. & in verſ. præſcriptionem mutuat.
Quaſi poſſeſſio iuris negatiui quemadmodum acquiratur, 951.11. & in verſ. negatiui iuris præſcriptio duo.
Quaſi poſſeſſio iuris affirmatiui patientiam aduerſarij cum tempore legitimo exquirit, 951.12
Quaſi poſſeſſio filiationis ex tractatu ſolo oritur hoc ipſo, quod pro filio naturali, & legitimo habitus quis, & tractatus eſt, qui ſolus tractatus ſufficit, fama etiam vicinia nō accedente: & cum ex actib. pluribus tractatus iſte oriatur, ex actu vero ac ſpecie declarato, quaſi poſſeſſio colligitur, 991.10
Quaſi poſſeſſio filiationis poteſtatem in poſſeſſorio, aut deciſorio non habet, 991.15. & 19.
Quam ſententiam author impugnat, docens contrariam opinionem frequentiori Doctorum calculo receptam, 991.97
Quaſi poſſeſſioni filiationis legitimæ aſſertim parentum contraria non nocet, 991.68
Quaſi poſſeſſio filiationis, quæ ex tractatib. colligitur, an ſubſtitutis ſiue parentibus noceat, 991.78. & pluribus eq.
Quaſi poſſeſſio legitimi filij onus probandi in aduerſarium transfert. Diuerſum eſt in quaſi poſſeſſione, minorum, cum etiam diuerſitatis ratio ſubiicitur, 991.93. verſ. tertio ad ſpeciem hanc.
Quaſi poſſeſſionem coniunctionis ſanguinis ad præſumptionem valere, quæ probandi onus in aduerſarium transferat, 926.12. & in ver. coniunctionis ſanguinis.
Quatenus: clauſulam codicillarem, ſi non valet aut valebit iure teſtamenti, id eſt, quatenus iure teſtamenti non valet aut valebit, 948.8. & 900.13. & in ver. eiuſdem.
Quatenus, dictio, caſuum & perſonarum diſtributiua, 948.8
Quatenus, dictio, conditionem facit, 802.1
Quatenus heres non erit clauſulam accipi, & ſi heres non erit, 900.13
Quatenus mens non erit, verba intelligi, quis memorit, 900.13
Quatenus: verba, ſi heres non erit, id eſt, quatenus non erit, vertenda ſunt, 948.8
Quatenus, verba futuri temporis, relatiuo adiecta in quatenus expone, 985.21.
Et latius, 985.75
Limitatur in verb. relatiuum. 985.75
Quatenus vitioſa poſſeſſio eſt, eam non colorari, 900.13
Querela fratri eo tantū caſu competit, quo perſona turpis inſtituta fratre ipſo præterito eſt, 625.1. limitatur, 625.2. verſicul. tertio ex Caſtrenſ. vbicunque perſona turpis inteſtato ſucceſſura defuncto erat filius puta, 625.8
Querela fratri non competit aduerſus teſtamentum fratris turpi perſona inſtituta quoties heres ſcriptus coniunctus teſtatori eſt, id eſt, coniunctionis cauſa, 625.10
Querela inofficioſi frater nō agit aduerſus teſtamentum fratris, quoties turpitudinem ex moribus corruptis contractam teſtatore ſuperſtite heres abiecit, & ad frugem vitæ honeſtioris redit, 726.2
Querela inofficioſi teſtamenti frater non agit aduerſus teſtamentum fratris in quo turpis perſona inſtituta eſt, ſi datum quid fratri ſit, quod legitimam efficeret vel ſi legitimam non replet ſupplētionem eius peti oportet, 616.21. & 726.17
Querela fratri præterito an detur ſpurio extraneo herede inſtituto, 766.7. ver. difficultas omnis.
Querela inofficioſi teſtamenti fratri conſanguineo præterito non competat aduerſus teſtamentum fratris in quo filium naturalem ab extraneo genitum heredem facit, 720.1
Querela inofficioſi teſtamenti matri præterita conceditur cum illius præteritio pro exheredatione habeatur quod ita verum eſt ſi cauſa inſerta præteritio fiat, alias ius dicendi nullum ei competit: querelam enim reſcindit teſtamentum non vſque ad legitimam, 750.12. ver. querela plane.
Querela inofficioſi teſtamenti in ſpecie l. fratris C. de inofficio. teſtamen. turpi perſona inſtituta fratre præterito, ceſſat dato ſubſtituto vulgari, qui turpis perſona non ſit, 998. 2 & 5.
Querela, aut nullitatis ius ad appellationem non pertinere: neque remiſſionem vnius ad alteram trahi. 1000.333
Querela inofficioſi teſtamenti quinquennio tollitur, 757.17
Querela materia de qua in l. fratres. C. de inoffic. teſt. in verſic. turpis perſona, 921.7
Querelam de qua in l fratres & l fratris. C. de inofficioſo teſtam. ſilere cum quis turpis non eſt turpe ex vulgari ſubſtituitur, 921.7
Quibuſcunque, verbum, heredibus adiunctum alienabile feudum in extraneos efficit, 1000.120
Idem Cephal. probat in conſ. 58.n.19. & in verb. heredib. vniuerſalia, 1000.510
Quicunque, dictio heredem etiam extraneum in feudo apprehendit, 984.4 in verb. vniuerſalia.
Quicunque, dictio, vniuerſalis, & in ſolidum diſtributiua, 984.59. ver. quid probandum.
Quilibet, dictio quilibet diſtributiua eſt alterum vnicuiq. diſtribuens, 677.4
Quinquennium curſus in ſpecie l. ſi. C. ſi ad. fac. alien. fac. iuſt dec. rat. hab. non requiritur quoties ratio ipſo ratihabitio ducitur, 866.10
Quinquennii tempus ad contractum cum minore geſtum approbandum non requiritur vbi minor ac facta aliquo in maiore contractum agnoſcit, 252.12.
Quoad, & id genus dictiones ad conditionem pertinere cum quid vxori legatur quo ad dotem non petierit, donec cum filiis erit, 560.31. & in verſic. donec.
Quomodocunque, quocunque modo, quomodolibet dictiones ſunt vniuerſales, 630.5
Quomodolibet dictio vniuerſalis eſt, 638.14. ver. ſed enim verbis vniuerſalib. & 964.29. verſicul. verbum etiam quomodo lib.
Quouis modo, verba ad caſum fictum pertinere, 945.24. & in ver fictum caſum verbis vniuerſalibus & in verſiculo vniuerſalia verba ad caſum fictum.
Quouis modo verba vniuerſalia eſſe, 943.29

R.

RADIX infecta fructum non producit, 715.8
Radix vitioſa, aut infecta fructum non mittit, 1000.30. & 403
Radice infecta omnia vitiantur quæcunque ex radice ipſa deſcendunt, 527.3. ver. ſecundo contra ſicum. & 896.16
Raro. Ad caſum, qui niſi raro non accidit interpretationem non accommodari, 1000.25
Eneruatur, 1000.25
Raro ad ea quæ raro eueniunt verſimile non eſt contrahentes cogitaſſe, 759.7. ver. nec minus.
Raro contingens miraculi vice habetur. 619.18
Raſura inſtrumenti quod obſeruatum tempore ſuo ſuſpicionem non induxit, 757.52. verſicul. cui ſententia.
Ratificans pactum facto ipſo, perinde eſt, ac ſi præſens illi fuiſſet, initumq. cum eo eſſet, 995.26. verſ. rurſus cum ratam pactionem.
Ratificatio ex facto inducitur, 852.18
Ratificatio ex ſolo ſilentio inducitur, 852.10
Ratificatio laudi exciturque longiſſimi temporis inducitur, 621.2
Ratificatio ex actibus inducitur qui citra nomen ſiue approbationis geri non poſſunt, 872.3
Ratificatum ex actu ſequitur quem ſeparare à comprobatione non liceat, 595.8
Ratificatio. rata tranſactio hoc ipſo habetur quod in eo quid accipitur, 705.30
Ratificatio ſeu ratihabitio rectius loquendo ex taciturnitate non fit, 560.16. & 852.11. & in ver. taciturnitas.
Ratificatio. ratum delictum ſingulorum an habere vniuerſitas ferendo dicitur ſi factum ſuſtinet ſit vnus habet, 595.7
Ratificatio ratum delictum ſingulorum fruſtra vniuerſitas habet, cuius nomine admiſſum non eſt, 595.10
Ratificationem ineptam eſſe, quod actū ex mandato eſt, 949.21
Ratihabitio ad tempus actus geſti trahitur non econtra, ad tempus ratihabitionis actus porrigitur qui ratus habetur, 674.17
Ratihabitio eandem ſolemnitatem quam actus ipſe deſiderat, 871.13
Ratihabitio ex defectu poteſtatis inutilis redditur, 871.12
Ratihabitio non confirmat alienationem nullam vbi in ratihabitione ipſa forma etiam deficit, 771.12.
Ratihabitio contractus ſimulati nullius eſt momenti quia ſimulata pariter ratihabitio quaſi acceſſoria præſumitur, 657.27. ver. atque momenti vltimo.

Rati-

Digitized by Google

I N D E X

Ratihabitio non ſpectatur in qua idem atque in actu primo vitium interuenit, 657. 27. verſi. eiſdem reſponſionibus.
Ratihabitio nullo errore interueniente hinc fit vt iterum ratihabitio contractum habeatur in quo dolus interuenit, quia ad approbationem ipſam dolus etiam trahitur, 620.8
Ratihabitio ſententia vitioſa nulla eſt etiamſi vitium eius habens non ignoraret, 680.9
Ratihabitio ex actu non inducitur, qui ratihabitionem neceſſario non infert, 618.9
Ratihabitio in actibus non inducitur indifferentibus, id eſt in quibus ratihabendi neceſſitas non vertitur, 622.19
Ratihabitio ob id ſolum non inducitur quod bona ab aduerſario poſſideri quiſquam patitur, 871.11
Ratihabitio extendi vlterius non debet quam expreſſum in actu ſit qui ratus habetur, 668.2
Ratihabitio in eo non cadit qui ignorat, 92 .18
Ratihabitione nitens ſcientiam probare debet quod actum is non ignoraret à quo ratam eam habitam aſſerit, 837.13
Ratihabitio alienationis poſt ætatem minorem facto ipſo inducitur, quo caſu effectum ſtatim approbatio parit, neque quinquennio curſus expectatur, 866 10
Ratihabitio ex eo inducitur quod reſciſſionem quis eius petat quod cum falſo procuratore actum eſt, 626.10
Ratihabitio ex tempore antiquo inducitur vbi nomine alieno factum aliquid apparet, 837.3. & in ver. nomine alieno factum.
Ratihabitio non tantum verbis ſed & facto inducitur, 801.12.
Ratihabitio præſumitur ob temporis vetuſtatem, 624.27.
Ratihabitio ex patientia induci non ſolet, 770. 4. & in ver. patientia non inducit.
Ratihabitio ex curſu decennij inducitur quo ſilentium frater minor poſt ætatem legitimam egit, 614.29
Ratihabitio iudicis inducatur quæ ob eo ſit qui actum fatere prohibetur quem ratum habet. 682.10
Ratihabitio retrotrahitur mandatiq; poteſtatem obtinet profectò, actus affuiſſe fingitur, qui ratum habet: ſed & facti authores habetur qui ratum habet, 849.7. & 839.1
Ratihabitio ſcientiam certam & claram plenamq; inſtructionem actus approbatio expoſtulat, & non ſolum facti, ſed & iuris ſcientia in ratum habente, exigitur, alias nulla illa est, 770.6. & in ver. ſcientia certa, clara.
Ratihabitio tacita qua ex lapſu quinquennij inducitur de qua in l. ſi. C. ſi maior factus alie. fac. ſine decreto rat. hab. profitatiam minoris non deſiderat quod tempore contractum præſens fuerit, 866.4
Ratihabitio quæ inducitur ex lapſu quinquennij in ſpecial. l. ſi. C. ſi maior. fac. alie. ſi ratum decreto no hab. ſcientiam quæ ob id in ſpecie probandam, 855 5
Ratihabitio vt locum habeat nomine ratum habentis actum factum eſſe oportet, niſi illius tantum præiudicium verſetur qui ratum habet, 839.2
Ratihabitio vt arguitur ex aliquo facto illud requiritur quod factum ſtare illud de eius ratificatione agitur. 871.14
Ratihabitionis effectum non modo facti, ſed & iuris error impedit, 871.14. ver. hoc amplius.
Ratihabitio potius quam actus non in conſectio præſumenda, 1000.16. & in verb. confirmatio dubium.
Ratihabitio ſcientiam deſiderat eius, quod quis ratum habet, 990.18
Ratihabitione actum confirmari, non ampliari, aut nouis quicquam ab eo induci, 1000.13. & in verb. confirmationem nationem.
Ratihabitionem ex facto ſequi, 1000.104
Ratihabitionem ex qualitatibus omnib. factam cenſeri, quatenus ſunt in actu inſunt, quæ ratum habetur, 1000.14. & in verb confirmationem.
Ratio diuerſa, diuerſum ius vel in ſcriptura connexo eſſicit; 1000.467
Ratio diuerſa generalitatem coarctat, 1000.30 & in verſ. generalem reſtrictionem.
Ratio eadem vbi in excluſione, atq; incluſione eſt, excluſio à ceteris locum per incluſionem vnius non est, 984.178. ver. ſed enim
Ratio expreſſa dicitur vbi vnica tātū afferri poteſt, ex eaq; diſpoſitionem extendere non minus licet atq; ſi expreſſa eſſet, 642.25 & 574.18. & 900.16. & in ver. expreſſam rationem.
Ratio expreſſa diſponentis mentem declarat, 783.7. & in ver. voluntas in ratione.
Ratio expreſſa diſpoſitionem etiam pœnalem ad omnia extendit in quib. ratio eadem mouet, 710.4. & in ver. extenſio etiam in pœnalibus.
Ratio expreſſa diſpoſitionem generalem reſtringit ad limites ipſius rationis, 727.11. ver. ex hac item ratione.
Ratio potior eſt verius, 832. 2. verſ. eadem ratione.
Ratio vna à duabus vincitur, 880.20. verſ. & eadem ratione potiorem ferunt.
Ratio vſu ſpectanda, non dictum, 960.7
Ratio diuerſa diuerſum ius ſtatuit, 942.11
Ratio diſpoſitione ita ſpecialem ampliat, ſi finalis ratio aut generalis ſit, 929.16. ver. idq; iure & illo.
Ratio naturalis ſola ſatis, 952.13. 926.7
Aequitas enim naturalis pro lege ſufficit, 683.18. ver. atq; vbi. & in ver. naturalem rationem.
Ratio ſpecialis dictum generale reſtringit ſicuti contra ratio generalis dictum ſpeciale ampliat, & ad caſus omnes extenditur quicunq; ſub ea veniunt, 751.6. ver namq; ſi generalis. & 900.11. & 903.15.
Quod in ratione tacita procedit, 900 11
Ratio generis vicem ſuſtinet quod ſpecies ſuas omnes complectitur, nam & caſus omnes ratio capit quicunq; comprehenſi ſub ea ſunt, 901.3
Ratio generalis diſpoſitionem ſpecialem non extendit, aut ampliat, vbicunq; ampliatio ipſa menti diſponentis repugnat, 786.9
Vel vbi in caſibus aliis omiſſis dignus extendere diſpoſitionem paramus ratio eadem omnino non verſatur, 786.10. ver. tertio reſpondetur.
Ratio generalis dictum amplius facit generaleq; illud efficit, 704 10.
Ratio generalis diſpoſitionem ſpecialem ampliat ſicut econtra per rationem ſpecialem generalis diſpoſitio ad limites eius reſtringitur, 867.9
Ratio generalis ſpectanda non dictum ſpeciale, 786.1
Ratio generalis generalem diſpoſitionem efficit & ad caſum extendit, in quo locum ratio ipſa habet, quamuis ſpecialis alioquin videatur. quotiens enim dicta generalior ratio eſt ad plenitudinem rationis dictum extenditur, quod etiam in materia ſtricta correctoria ac pœnali locum habet, 731.7. & 664. 10. & 750.16. & 783. 8. & 866. 10. & 925. 21. & 936.15. & 945.21. & 970.4. & 887. 10
Ratio eadem diſpoſitionem communem facit cum omnib. in bus, in quibus ratio ipſa vertitur citra extenſionis auxilium, 561.7
Rationis ad dignationem & fide bona [illegible] adm. 936. 21.
Ratio generalis diſpoſitionem ſpecialem ampliat, & ad caſum omnem trahit, in quibus ratio ipſa generalis mouet, 992.23
Quod & in materia exorbitanti, odioſa, correctoria & pœnali obſeruatur, 992.23. & in ver. idq; locum, & in materia.
Ratio in omnib. inquirenda. Quapropter eius factum quid ſit, 1000.16
Ratio maior ad ius correctorium non aliter valet, quam ſi expreſſa ſit, vel pro expreſſa habeatur, 1000. 91 & in verb. correctoriam extenſionem.
Ratio naturalis ſola ad dubia explicanda ſufficit, ac pro lege, & æquitas ſcripta habetur, veluti certa, & indubitata, neq; ratio vlla maior, aut certior, quam naturalis per orbem vniuerſum reperitur: & à ratione naturali vis in legis pendet, cum in natura ipſa lex ſe ſpeculatur. ob id interpretationum omnium optima ratio naturalis habetur, 993.19. verſic. & quidem voluntatis huius præſumpta.
Ratio pro expreſſa habetur, vbi vna tantum reddi poteſt, 992. 30. verſ. non ſolum autem in ratione expreſſa.
Ratio ſpecialis ſcripturam generalem, vniuerſalemve in anguſtiorem, eiuſum contrahit, quod & in ratione tacita locum obtinet, 984. 51. & in verb. vniuerſalem.
Ratio vbi eadem, ius idem quoq; ſeruandum, 1000. 83.
Ratio vna fortior plures ſiq; erat, 982.33. verſ ſecundo reſpondetur.
Ratione generali diſpoſitionem extendendam, quia niſi in caſu facta ſpecialis non ſit, 1000.17. & 0
Limitatur, 1000 73
Ratione generali, quod ſpeciale eſt dictum reſtringi, 983 48
Ratione ſpeciali dictum generale reſtringi, 1000.72
Vberius, 1000 80
Et in ratione tacita ampliatur, 1000.80
Ratione ſpeciali ſcripturā generalem reſtringi. 981.78
Ratione tacita ad limites eius diſpoſitiam reſtringendam, 1000 .418. & in verb. reſtrictionem ex ratione.
Rationem in teſtibus potius, quam teſtimonia obſeruandam, 1000 10. & in verb. teſtimonia.
Rationis identitas caſus eoſdem non ſimiles facit, caſusq; omnes diſpoſitio complectitur, quos ratio tenet, illa enim eſt vice generis, ob id caſus omnes cōplectitur, quemadmodū genus ſuas ſpecies, 750.16 pluribus exemplis ornatur, 784.8
Rationis diuerſitas, non factorum, caſus diuerſos facit, 901.3. verſ. conſequenter argumentor iam, & 936.16.
Rationis diuerſitas effectus diuerſos producit, 817.2. verſ. inde & Bald ſcribit.
Rationis reddita titulus ex curſu longiſſimi temporis præſumitur. 812.4
Rationem generalem vltra diſponentis mentem non trahi, 929.17. & in ver. extenſionem præter.
Rationem generalem vltra perſonas expreſſas nō protendi, 923.17
Rationem generalem ad ſpecialem probandum valere, 900.34. & in ver. limitat eam ſcripturam ſpecialem
Rationem diuerſam relatione repetitioniq; obſtare, 917.28. & in verſ relationem ad eam repetitionem ob rationem diuerſam.
Rationem afferre diuerſitatis oportere cum in num diuerſitas proponitur, 921.3. & in verſ diuerſitatem niti.
Rationem à fratre vel in patris vita adminiſtrante reddendam, 936.4
Rationem à teſte in his vltra afferendam, quæ iure ſunt, 963.27. & in verſ. teſtem.
Rationem vnicam vbi caſus plures habent, quamuis non niſi vnius expreſſio fiat exemplariter, non reſtrictiue fieri id dicitur, 700.7
Rationem eadē in caſu omiſſo interueniente locum regulæ non eſſe, de qua in l. cum prætor ff. de iudic. 895. 15. & in verſ omiſſum caſum non videri, 946.5
Rationem eandem extendendam in ſpecie iuris contraria odioſa ve non prodeſſe, 896.37. & in verſic. extenſionem in materia.
Rationem maiorem in ſpecie odioſa extendenda non prodeſſe. 890 37 verſ. hoc amplius.
Rationem facti magis quam factum intuendam 956 24 & in verſ. cauſam facti.
Rationem malam in teſte ſtatuto non admitti, 923. 42. & verſ ſtatutum nullum.
Rationem teſtimonij ſui in quæſtione iuris afferre doctor debet, licet rogatus non ſit. 711.9
Ratione argumenti ceſſante, ceſſat & argumentum: ſimiliter ratione legis correcta, & lex ipſa correcta intelligitur. 616.10
Ratione mentem declarari, 900.12
Ampliatur. 946.7
Ratione reſtringendi interueniente, reſtrictionem admitti, 920 9
Ampliatio ibid. & in verſ. generalitatem reſtringi etiam ratione reſtringendi.
Rationes in iure à patre reddendas, quorum nomine ius vſusfructus non datur, 936.5. & in ver. patrem rationibus.
Rationes plures vna potiores, 963. 17. verſic. rationes etiam plures.
Rationes plures: in rationibus pluribus vna remota ex aliis ſm alia remanente diſpoſitio ſuſtinetur, 761.2. verſ. reſponſio enim.
Rationes plures: quod dicitur ex rationibus pluribus vna remanente actum ſuſtineri, ita intelligi debet, ſi expreſſe omnes ſunt, quia de iuris diminuere non licet, quo ſine, & cuius generis, & an actum munitum valeant, 717.10
Rationes plures, pauciores vincunt, 982.33. verſic. rationibus vero pluribus.
Rationum redditio ab heredibus peti, non autem à ſucceſſoribus ſingularibus debet, 812.1
Rationum redditio dum ſit non acceptum ſolummodo, ſed & expenſum ſpectari oritur, 810.5
Rationum redditio tutori remiſſa donatione eadem facta, eorumq; adminiſtrationis cauſa non ſoluere iudex iuberet, ad id non trahitur, quo dolo latamve culpa tutor adminiſtrauit quia dolus futurus remitti non poteſt, 762.9. & in verſ dolo ſui minus remitti non poteſt.
Rationibus reddendis exemptus velo ita nihilominus præſtat, dolo enim lataq; culpa in omne haud dubie tenetur, culpa tantum leui leuiſſima, nam remiſſioni cedunt. 567.5
Ratum habere dominus creditur, quod à procuratore

Digitized by Google

toro præter formam mandati geſtum eſt ſi ſciens non reclamauit, 748.12. verſ. ſcientia plane admiſſa.

Reale onus ſucceſſores ſingulares apprehendit, 705.2.

Reale onus propter hypothecam dicitur, quæ poſſeſſorem ſequitur, 872.3

Reale priuilegium indicatur, quod rebus conceditur, 590.1.

Reale priuilegium æſtimatur, quod datum cuipiam eſt, cauſam habentibus ab eo, 590.2

Reale priuilegium an in dubio æſtimetur, 590.4

Reale priuilegium aut loco tributum quando dicatur. 933.2. verſ. tertia quæſtio & 933.5

Reale ius à mente diſponentis & materia ſubiecta, verborum natura poſthabita, iudicari, 929.3. & in verſ. perſonale an reale.

Reale an perſonale ius ſit, ex fauore & odio iudicatur, 929.35. verſ. & diſcrimen a hoc.

Reale ius duplicitor diſtinguit, 929.52

Reale ius ad poſſeſſionem omnium ambulare, 932.5

Reale ius ex potentia loci aut rei in loco ipſo intelligi, 920.4

Reale ius facilius remiſſioni cedit, quam perſonale, 630.8

Reale onus quod dicatur, 872.10

Reale pactum in dubio iudicatum, 709. 2. verſic. unde dicitur.

Realem actionem in eum non eſſe, qui non poſſidet, 961.8. & in verſ. actionem realem.

Realem conceſſionem diſpoſitionemue ex cauſa eius cognoſci. 929.1.

Declaratur, 929.13. & 14. & 15

Realem conceſſionem ob concedentis dignitatem & excellentiam iudicari, 933.27

Realis conceſſio ex eo cenſetur, quod obſeruatum poſtea eſt, hoc eſt, tum heredes in fratris paſſus cedens, 624.10

Realis alienandi prohibitio, quæ dicatur, 984.157. & in verb. prohibitio alienandi realis.

Realem diſpoſitionem promiſſionemue inde argui quod dignitatis commemoratio facta aut officij eſt, quod ſucceſſores ſequitur, 929.2

Realem in dubio diſpoſitionem cenſendam, 929. 5. & 31. & 32. & 33. & 36

Realis coniunctio quæ dicatur, 972. 24. & in verſic. coniunctio realis,

Realis prohibitio propter cauſationem expreſſam dicitur, & ad perſonam omnium porrigitur, in qua cauſa ipſa verſatur. 783.18

Rebellio patris an filiis noceat, 859.9. & 11. ver. tertio ex Ruino, & 859.12

Rebellio dolum expoſtulat, 595.20

Rebellio illis non aſcribitur, qui ſubditi non ſunt, 595.22.

Rebellionem cauſa iuſta adumbrat, 595.19

Rebellione patris emphyteuſi filij non priuantur, quoties vt filij, non vti heredes ad eam veniant, 859. 12. verſ. ſcias etiam hinc.

Rebellis non dicitur, qui cum per iniuriam à principe opprimatur, & bellum gerit, cum illud facere iure permittatur, 697. 9. verſic. & ſed bello & in verſiculo principi non reſiſtendo. & in verſic. ſubditum poteſt.

Rebellis non dicitur, qui contra ſtatutum principis principaliter quod nō molitur. 839.4. verſ. in eandem ſententiam.

Rebellis variis pœnis afficitur, 640.6

Receptione minoris vectigalis à publicano non imprudente facta ius maioris repudiari, 971.5. & in verſ. enunciationem.

Reciproca promiſſio ad futura trahitur, quia præiudicium magnum non habeat, cum æquè commodum aſſerre atque incommodum poſſit, 638. 20.

Reciprocatio fauorem habet quoties reciprocum ius eſt, cum æquè vni atq; alteri competit, 973 11. verſ. fauoe item & in verſ. fauorem.

Recognitio duplex recognoſcentem haud dubie lædit vel cum ſtat in perſona periculum agitur, 564. 3. verſ. conſequens hinc eſt.

Recognitionem de feudo interponendam quibus probatio eius fiat, 896.25

Recognitionem, aut confeſſionem vaſalli ad dominium directum probandum valere, 1000.451

Reconuentio in iudicio ſummario veluti poſſeſſorio ceſſat, hinc fit, vt cum executionem paratam inſtrumentum habet reconuentioni nullus ſit locus, 826.4

Rectoris iuriſdictio, aut poteſtas in ſcholares ad ea reſtringenda, quæ profeſſionis ſcholaſtica cauſa contingunt, 996.5. verſ. Poteſtas item, aut iuriſdictio rectoris.

Recuperandæ interdicto colorationem poſſeſſionum admitti, quam ſpolium anteuerterit, 900.10. & 11. & 33. & 34. & in verſ. colorationem.

Recuperare quod difficilius quam conſeruare, 970.5. & 041.6. & in verſ. conſeruationem faciliorem facilius.

Recuperata res in pacto à teſtatore interpoſito in bonis hereditariis habetur, eamq; ob cauſam à bonis reſtituendis non ſeparatur, quod ſcite hic expenditur, 593.8

Recuperatum non dicitur, quod eſſe apud recuperantem deſiit, 593.8. verſ. ſed reſpondetur.

Recuſantem edere ſuſpectum ſe reddere, 947.28

Reddere verbum pro verbo, dare aliquando exponitur contra propriam eius ſignificationem. 989. 7. verſ. Apparet ex hic.

Reddendi verbo dationem præſupponi. 970, verſic. tertio ad eum caſum. & in verſ. reſtituo.

Redditio rationum re, non verbis fieri debet, ideo in put rationis reddenda in libro eſt, in quo referri omnia debent tam quæ accepta, quam quæ impenſa ſunt, 760.24. verſ. tutius rei gratia.

Redditus annuos & perpetuum aut ad tempus certum emere an liceat, 594.10

Redempta res ex precio rei hereditario vendita loco illius ſubrogatur: & res haec ſubrogata ſiquidem deterior non eſt eadem ac diſtracta habetur, 737. 25.

Redimendi ius cedi poteſt, 990.42

Redactio ad arbitrium boni viri ſpeciem appellationis habetur, 622.12

Referens ſecundum relatum intelligendum. 995.24. verſ. quarto reſpondetur.

Referens. diſpoſitio ad ea reſtringi ſolet, quæ in relata ſunt, quoties de eo apparet, & præteritum diſpoſitio ſpectat, 671.5

Referens: in referente conditiones & qualitates omnes repetitæ intelliguntur, quæ in relato ſunt. hoc amplius expreſſum quod ſpecialiter ex relatione ad aliud dicitur. 639.7. & in verſ. expreſſum ſpecialiter.

Referens in referente iuſſo intelliguntur quæcunque ſcripta relata ſunt, 620.1

Declaratur, 620. 4. verſic. itaque iure Comitis, & 620.5

Referens. in referente pluris aliquid eſſe non poteſt quam in relato ſit, 671.8

Referēs. quoties à relato diſcrepat nihili referens faciendum, ſed relato ipſi ſtandum, 908.11

Referens ſi alter diſponat, quam ſit in relato diſpoſitio illa nō attenditur, quia per errorem ita factum videatur cogitans quod diſpoſitio ad quam refert ita loqueretur, 760.1

Declaratur, 760.2. ver quarto reſpondetur.

Referens ſecundum relatum intelligendum. 670.25

Referente fidem ita habendam ſi relatum conſtat, 957 4

Limitatur, 957.34

Referenti an credatur licet de relato non conſtet quoties in referente in ſpecie aliquid exprimitur, 681.3.

Referenti fidem in his ſine relato non haberi quæ ad referentis arbitrium non ſpectant, 920.6

Referenti ſine relato editione in his credi quo à referentis voluntate pendent dum incerta non ſit, 956. 23. & in ver. relato in his.

Referenti certo ſtandum vt relatum non conſtet cum à referentis arbitrio res conſiſtit, 926.8. & in verſic. conſtitutio poſteriore.

Referentis inde errorem doceri quod aliter in relato legitur, 920.4. & in ver. relato non referente.

Referente, an relato ius tribuatur, quoties ad teſtamentum aliud ſubſtitutio ſpectat, 987.55

Referens pluris quicquam quam relato tribui abſurdum, 987.57.

Ampliatur, 987.57

Referenti ſine relato fidem in his, & vigorem haberi, quæ à referentis ipſius arbitrio pendent, & certa ſunt, 987 65

Referenti ſine relato robur cur inſit in l. pen. C. de inſtit. & ſubſtitut. & in verb. ſecundum conditionem, 987.51.

Referentis ſcriptura verba impropriè accipe cum à relato diſtant, 956.4. & in ver. improprie referentis.

Reformatio non plus actus reformato derogat quam verba ipſius reformationis ferunt, 570.33. & 579. 27.

Reformatio quid ſit, & quid inter eam, & additionem interſit, 987.30. & in verb. additionis.

Reformationem ad caſus reſtringendam, in quibus facta eſt, 987 31. & in verb. reſtrictio.

Regale in dubio priuilegium creditur, 724.12. verſ. regale etiam in dubio.

Regale priuilegium ſucceſſorem etiam ſingularem ſequitur, 724.12

Regalis conceſſioni cedant quæ vniuerſitas continentur veluti cum ciuitatem aut caſtrum ſimiliave princeps concedit, licet de regalibus expreſſio nusquam non ſit, 602.10

Regalia. inter regalia ſumma non dicitur, 872.5

Regalia inter regalia principis iurisdictio eſt, 701. 46. & in ver. iuriſdictio inter reſeruata.

Regalia. inter regalia aut principi reſeruata vectigalia imponendi ius enumeratur, quinetiam ſuperioritatis iure vectigalium competent, 701.39. & 864.4

Regalia iura in perniciem ſucceſſorum non magis minuere quam ſubuertere licet, 269.4. ver. atque iura regalia,

Regaliarum ius in perniciem ſucceſſorum principi concedit, ſi locorum quorundam regalias transferat non totius ſtatus, 602.40

Regalia iura aut principi reſeruata an in conceſſione generali veniant, 602.41

Remiſſiue. 895.1 & in ver generalis conceſſione

Regaliarum materiam verſicul. reſeruata principi. 895.1.

Regalia iura verbis vniuerſalibus incedere, 987. 40. ver. ſententia hinc. & in verb. vniuerſalibus verbis.

Regalia iura verbis vniuerſalibus contineri, 983.2. & vide in verb. vniu... [illegible] verbis.

Regaliarum appellatione ea continentur, quæ ad vtilitatem pecuniariam ſpectant, 982.14

Regaliarum ius, nec in his lædi in perniciem ſucceſſorum poteſt, quæ ad compendium pertinent, 982.15. & vide in verſ. dignitatis, in ver. ſpecialem expreſſionem.

Regalium iurium expreſſionem neceſſariam deſiderari, 987.41. ver ſententia hinc. & in verb. ſpecialem expreſſionem.

Regalibus iuriſdictionem adnumerari, 895. 1. & in ver. iuriſdictionem.

Regiſtratio bonorum bona ipſa onere reali non afficit, ita vt ad ſucceſſores cum onere illo ambulent, 642 4.

Regiſtrationem bonorum pro fructuum modo non precio eorum faciendam, 916.7

Regiſtrum ad feudi præſumptionem valere, vt quæ expreſſa in eo bona non ſunt, feudalia cenſeantur, 1000.62 & in verb. feudum.

Regiſtrum ad feudum demonſtrandum plurimum valere, cum bona in eo comprehenſa vaſalli non ſunt, 1000.207

Regula iuris probandi onus in eum reiicit, cui aduerſaria eſt, 1000.2

Regulam ab aliis non exceptis per caſuum aliquorum exceptionem confirmare, 1000.66. verſicul. rurſus cum de regula. & in verb exceptio.

Regula iuris probationis contraria onus in aduerſarium transfert, 615.10

Liquidum enim ius eius dicitur de quo regula conſtet, quamuis caſus ſpeciales incurrant, in quibus locus regulæ non eſt, niſi de caſibus ipſis ſpecialibus mentio fiat, 661.1. verſ. dicendum videbatur, vbi ſecundum regulam in dubio iudicandum dicitur.

Regulam iuris cum aliquo facere ſatis, atque ideo qui exceptionem obiicit probare eam neceſſe habet, 911.3. verſ. rurſus ſatis reus eſt.

Regula l. vnica. §. ſi autem ad deficientis. C. de caducis tollendis ſi idem teſtator in caſu omiſſo ſenſiſſet idem veriſimiliter expreſſiſſet, locum non habet vbicunq; coniectura aliqua interueniunt, propter quas veriſimile eſt idem & in caſu voluiſſe rurſus ceſſat regula illa vbicunque ratio eadem caſus omiſſi atq; expreſſi eſt, 639.8

Regula cancellariæ de triennali an execrabilis ſubmittat, hoc eſt, illi qui beneficia plura inter ſe pugnātia ſine controuerſia triennio poſſedit ex titulis coloratis, cumulatiſſime hic examinatur contra Comeſium, 565.2

Regula cancellariæ fidem tum demū facit ſi in iudicio editur, 573.04

Regula cancellariæ de publicandis declarandis. 562.6

Regulæ iuris in dubio ſtandum, & ſecundum eam pronunciandum, 984.70

Reintegrare verbum ad renunciationem pertinere, 910.1.

Reite-

Digitized by Google

INDEX

Reiterandum *fidelitatis ſacramentum non eſſe*, 1000. 324. *& in verb. fidelitatem.*
Reiteratio *in dominio acquirendo non fit*, 1000. 222.
Relatio *ad ea facienda, quæ materia ſubiecta poſtu-lat*, 984.54. *verſ. conſequenter hic dicendum & in ver. materia ſubiecta.*
Relatio ad ea fieri debet, in quibus maior prouidendi neceſſitas vertitur, 805.25
Relatio ad id reſtringenda, quod ſolum ſpectat, ſeu cuius cauſa facta eſt, 9·5.79. *& in verb. reſtitutionem. in verb. uniuerſalia verba reſtringenda.*
Relatio ad omnia habenda eſt, quotiesq; in eadem oratione poſita ſunt, 987.75
Relatio ad proxima reſtringenda eſt, ne abſurdi quicquam incurrat, 987.77. *verſ. per contrarium. & in verb. abſurdi quicquam.*
Relatio duplex, propria quæ in ſpecie, impropria quæ in genere fit, 987.38
Relatio ad caſum expreſſum referuatum, & exceptum trahi non poteſt: ſimiliter ad ea relatio non porrigitur, in quibus prouiſum ſimiliter eſt, 995.17
Relatio ad ea fieri non debet ex quibus correctio voluntatis ſequeretur, 992.37. *ver. tertio reſpondetur,*
Relatio ad omnia præcedentia non fit, vbicunq; ratio diuerſitatis mouet, cur fieri ad omnia non debeat, 992.39. *verſicul. ſeptimo ad præcedentia omnia.*
Relatio ad præcedentia omnia non fit, quotiens ex facta abſurdum ſequeretur, 992.38. *verſic. quinto ad præcedentia,*
Relatio ad præcedentia omnia non fit, quotiens effectus unius cauſæ introducta effectum contrarium operarentur, 992.39
Relatio ad præcedentia omnia non fit, vbicunque ex tali relatione voluntas diſponentis læderetur, 992.38. *Ad ea enim relatio non fit, in quibus vanus eſſet,* 992.38
Relatio, expreſſio ficta, quæ per relationem fit, 1000. 16.
Et in feudis prohibitionem ex generalibus inueſtituræ verbis elicit, cum de Caſtro, Villis, & Grangiis quis inueſtitur, vel cum caſtrum quis in feudum cum Grangiis, aut villis recognoſcit, 1000.17
Relatio non fit ad illa, in quibus inutilis fieret, 995.21 *ver. atq; in ſpecie relationis.*
Relatio. Referens ex relato reſtringendum, 1000. 88
Relatio ſub qualitatibus ſuis omnibus facta intelligitur, 985.15.
Limitatur, 985.84. *verſic. qualitat.*
Relatio verborum fieri ad cauſam ſuam oportet, 1000. 191. *& in verb. cauſa re; vinge.*
Relatio, diſpoſitio quæ ad aliam refertur ſecundum naturam illius intelligenda eſt, 565.8
Relatio diſpoſitio vtcunq; amplæ eſtrictionem ab ea accipit ad quod refertur, 565.9
Relatio ad ea habenda quæ eiuſmodi ſunt aut quæ diſſormia, quare ſi legata relicta vo teſtator mutat, quæ præſens data ſunt reuocationi cedunt, non quæ in conditione, 570.12. *& in verſ. conditionalia.*
Relatio ita admittitur ſi ſermonis proprietas non vetat, 574.15. *ver al. alterum ratione.*
Relatio non referentis ſtandum quotiens aliter in relato ſcriptum quam in referente inuenitur error tum enim in referente videtur, 956.3. *& 4*
Ampliatio, 96 .51. *&* 825. . *&* 644.3 *&* 746.5. *&* 920.4 *& in ver. errorem in relata.*
Relatio quæ ad aliquid fit cum omnibus ſuis qualitatibus facta creditur, 725. 2
Relatio ad ea fieri non debet quæ expreſſa in ſuis erroribus enunciationis amentidaiter ſunt, ſed quæ principaliter, 805.9. *&* 962.9
Limitatur, 96 .9
Relatio licet ad præcedentia non fiat quæ dicta aut ſcripta incidenter ſunt, id tamen id non habet vbicunq; ad omnia & ſingula relatio fit, velut cum omnia & ſingula quiſpiam confitetur, 668.11. *ver. non alienum ab his. &* 803.8. *ver ſcite hinc. Alex.*
Relatio ad præcedentia omnia non fit quotiens per eam iuris communis correctio induceretur, etiam ſi expreſſim ad præcedentia relatio fiat, 78 .4
Relatio ad præcedentia omnia non fit vbicunque ex ea abſurdi quicquam conſequi poſſit, 788.6
Relatio ad præcedentia omnia non fit vbicunque effectus unius cauſæ introducta effectum contrarium pareret, 787.7
Relatio ad proxima in dubio habenda, 808.5
Sed contra, 808.11
Relatio ad proxima facienda: quibus ſolis conuenit, quod locum habet etiam ſi ad omnia referri poſſit, verum non æque commode atque ad proxima: ſunt enim reſtringi ad proxima debet, 612.4
Relatio ad proxima potiusque ſuperiora omnia fieri debet, quotiens ratio fortior facit vt ad proxima magis quam ſuperiora illa fiat, 805.6. *& in verſic. clauſula in fine aſſcripta.*
Relatio ad remota non proxima facienda vbicunque ratio validior in remotis interuenit, vt ad ea potius quam ad proxima relatio habeatur, 808.12.
Relatio ad remota non fit, 574.15
Relatio facta intelligitur prout conuenire poteſt, abſurdum enim eſſet ad ea relationem fieri quibus accommodari non poteſt, 760.20
Relatio fidem ſcriptinæ non ſolemnis habens quæ ad ſolemnem refertur, 965.22
Relatio id operatur vt pro expreſſo in referente habeatur, quidquid comprehenſum ſub relato eſt verumq; expreſſiones ſpeciales relatio ſuſtinet, 653.9
Relatio inutilis in his eſt quæ factum hominis pro ſubſtantia aut forma expoſtulant, 671.8. *ver. quinto reſpondetur,* (62) 16.
Relatio ita fieri debet vt ſingula ſingulis referantur,
Relatio limitationem ex relato inducit, 956.3
Relatio clauſulæ generalis ad ea non refertur de quibus ſtatutum in ſpecie eſt, 570.8
Declaratur, 570.17. *&* 18. *&* 19. *&* 28. *&* 29
Relatio ad ea habenda in quibus verſatur dubitatio operarique poteſt, non item ad ea trahenda quæ ab omni dubitatione prorſus vacua ſunt, ne ſuperflua verba otioſave ſiant, 909.5. *&* 701.42. *ver idem Bellame probat*
Relatio ad eum caſum facienda cui conuenire diſpoſitio patet, 64 .4
Relationem ad omnia faciendam cum ratio diuerſitatis non aſſeratur cur ad vnum magis quam ad aliud fiat, 958.30
Relatio ad ſuperiora omnia facienda quotiens diuerſitatis ratio vlla non ſubeſt, cur ad aliqua potius quam ad alia fiat, 584.7. *&* 625.6. *&* 808.11. *&* 958.30.
Relatio ad ſuperiora omnia etiam fit quod in oratione alias imperfecta adiicitur, 738.1
Relatio ad ea non fieri in quibus diſponentis animus aut mens non verſatur, quia contra mentem diſponentis relatio non fit, 671.15 *ver. tertio ad arg. relationis. &* 808.14. *&* 881.5 *&* 701.18
Relatio ad ea non fit in quibus mens diſponentis læderetur ſiue correctio voluntatis eius induceretur, 623. 28. *&* 781.18
Relatio ad ea fieri non debet ex quibus contrarietas decidit, 602.25. *&* 800.12. *&* 685.2. *verſic. idq; locum. &* 910.8
Relatio ad id fieri non debet vnde vitioſa aut inepta oratio fieret, 808. *ver. ſed enim ad id. &* 602.55. *&* 623.7 *&* 8 3.4. *&* 731.19.
Relatio ad ea non fit quibus natura conditione diuerſa eſt, 612.16
Relatio ad id fit etiam ſimilis magis conditiones habet quotiens ad ſimilitudinem quid poteſt, 701.8
Relatio ad ea fieri non debet in quibus promiſſio aut determinatio ſpecialis facta eſt, 808.4
Declaratur, 808.13 *ver. eundo ad argumentum.*
Hoc vt locum habeat vbicunq; ad ea tantum referri poteſt: 786.6. *&* 612.5
Relatio vbi ad præcedentia fit cum qualitatibus ſuis omnibus facta fieri debet, 992.37
Relatio. Verba illa, modo, & forma quibus ſupra ad ſuperiora omnia referenda, 9 2.18
Relatione ſubſtitutionis ad teſtamentum aliud facta an referentis, an relato ſtatur competat, 987.55. *& in verb. referentis.*
Relationem ad ſuperiora omnia abſurdi vitandi cauſa fieri, quæ per vim alias non vit, 987.77. *& in ver ab inde pedentis.*
Relationem ad ſuperiora omnia faciendam, cum ratio vlla diuerſitatis non ſubeſt, cur ad proxima magis quam ad alia non fiat, 987.73. 975.
Ampliatur, 987.70
Relationem non fieri ad ea, promiſſio in quibus facta ſpecialis eſt, 1000.68
Relationem ſub qualitatibus ſuis omnibus factam cenſeri, 987.60
Relationem vero, & propriè quantum ad omnia in dubio faciendam, ſi materia id ſubiecta ferat, 987.59.
Relationem id inuatum, vt quæcunque communia in relato commemorata, aut ſcripta ſunt in referente expreſſa, atque repetita ſpecialiter videantur, 1000.16
Relationis ea eſt natura, vt ad limites relati diſpoſitionem reſtringat, ita vt relato non referentis ſtetur vbicunque de relato ipſo apparet, 959. . *& in ver. idque. & in verbis ampliatur, vt locum habeat. & in verb. vniuerſalibus, quæ ex relato reſtrictionem admittant, veluti cum beneficia vbicunque vacantia Papa reſeruat. & ad conſtitutionem in reſeruatione vniuerſali relatio fit, per quam reſtrictio vniuerſalitatis fit, dummodo vltra duo aut duas beneficia non vacent ad limites conſtitutionis relata dictio illa vniuerſalis vbicunque reſtringenda.*
Relationis eſſe, vt limites, aut reſtringat, cum ad præteritum, & circa idem ſcriptura refertur, 987. 56.
Relationis tractatum ex verbo etiam repetitio percipitur, eadem quippe reſeruatio atq; repetendi ratio, 987.76
Relationis principis in his creditur quæ à poteſtate eius pendent, quamuis de relato non conſtet, 01.12. *verſ. decimo arg. & in ver. principis relatione.*
Relationem ſpecialem expreſſionem videri quæ ex relatione additum fit, 969.6
Luculentius, 969.19 *& in ver. ſpecialem.*
Relationem ad ea non fieri ratio in quibus diuerſa ſubeſt, 957.21. *& in verſicul. repetitionem ob rationem diuerſam.*
Relatum in referente inerit cum omnibus ſuis qualitatibus & expreſſio perſona per relationem facta non minus valet, ac ſi nomine proprio eam expreſſum eſſet: vere enim & propriè in referente eſſe ea omnia dicitur, 71 .16
Relatum ſcripta in relato repetita in referente indicantur, nam ſecundum naturam diſpoſitionis relatæ intelligi debet diſpoſitio debet quæ ad eam refertur, 6 6.12
Relatum hunc neceſſariam editionem non eſſe quæ relata ſunt & abre eorum arbitrio conſiſtunt, 956.15. *& in ver. referens.*
Relatiuum verbum futuri temporis adiectum per quatenus exponitur, 8 . 10. *ver ...relatiuum plane.*
Relatiuum ſine copula ad reſtringendum non prodeſſe, cum reſtrictionem contradicat, 936.12. *verſ. ad quam ſententiam.*
Relatiuum temporis futuri adſcriptum ad conditionem pertinet, 936.2. *& in verſicul. conſtitutionem ea relatiua.*
Relatiuum temporis futuri adiectum vel præſentis ſi circa rem incertam aut indeterminatam ad ... tur conditionem facit, 802.1
Relatiuum ſine copula diſpoſitionem reſtringit, & abſque conditionem ſignificat, ſi futuro verbo adiicitur, 614.5
Relatiuum cum verba temporis futuri coniunctum in conditionem, & quatenus ſignificatum trahit, 985.11.
Vberius, 985.75
Limitatur, 985.75. *& in verb. conditionem ...*
Relatum repetitum in referente videri, 987.29. *&* 60 *& in verb. referens.* 721.2
Reliquo verbum ad vniuerſitatem bonorum adiectum inſtitutionem facere, 984.6
Relinquo *verbum, voluntas vltima cõtinet*, 722.2
Relinquo. *verbum, dotis adſcriptum an inſtitutionem faciat*, 706.2. *verſiculo relinquo plane. & omnino,* 706.30
Reliqua *extare apud eum creduntur, qui ea alienaſſe, nec conſumpta docent,* 56 .6
Remedium *omne videtur ex eo intentionum intelligitur, quod poſſeſſioni ſibi reſtitui ſimpliciter quis poſtulat,* 878.3
Remedium ex canone, redintegrandæ, *omnibus datur, quicunque ex cauſa iniuſta de poſſeſſione rerum exciderunt*, 8 96. *&* 745.8. *& in verſ. poſſeſſionem rediente randa.*
Remedium l. fin. C. de edict. diui Adr. toll. quando locum habeat, 9 .6
Remedium omne dictatum cenſeri, quod Princeps ex narratione poſſit. Tametſi remedium aliud concluſio ferat, 100 .215
Vbi iterum id extenditur. & inter alia ... partem non excipit, 1000. 199 *& in verb. formæ omiſſe. & in verb. Actio. Clauſula iuris.*
Remedium l. 2. C. de reſcind. vendit. locum in donationis non habet, 636.3
Declaratur, 636.15. *ver. tertio reſpondetur.*
Remedium l. 2. C. de reſcind. vendit. ex eo ſubiatum in-

Ie toli.

Digitized by Google

telligitur, quod contra alienationem ſe non venturum ratione aliqua vel cauſa de iure vel de facto quis promiſit, 626.6

Remiſſio *ex actibus inducitur, qui fieri citra remiſſionem non poſſunt,* 661.6

Remiſſio pœnaru in ſpecie l. ſi quis maior. C. de tranſaction. hoc ipſo facta creditur, quod poſt eas commiſſas ex tranſactione quid percipitur: idem in pœnis à conductore commiſſis, vt ab eis receſſum cenſeatur, cum fructum à conductore locatur accipit, 834.2

Remiſſio mercedis conductori ſine dubio tunc fit, cum ad Aquileianciam & eo amplius reſedit res, hoc eſt, dimidia parte minor, quam moris eſt fructus percipitur oneribus detractis, 578.6

Remiſſionem mercedis conductori non fieri à quo culta prædia non ſunt, 919.15. & *verſic. ad quam ſententiam.*

Remiſſionem mercedis conductori non fieri qui belli tempore, vel cum ſuſpicio eius eſſet, conduxit, 598.8. & 946.14. & *verſ. quemadmodum in mercede,* & 957.30. *verſ. unde fit, ampliatio. ibid.*

Remiſſionem iuris quæ ſit donationem eſſe, 1000.95

Remittentibus *iura ſua regreſſum poſtea non datur,* 777.1 & 602.17. & 656.1

Remotioris *& proximioris cauſa æqualiter iudicari non debet,* 800.14. & 935.7.

Ampliatur, 935. 10. & *in ver. deſecitur maritus.* & *in ver. affectio ad proximiores.*

Remotiores cauſam poteram haberi atq; proximioris alienum putatur, quare ſi facit, vt proximioris ſubſtitutio fideicommiſſi iure accipe debeat, tum per fideicommiſſum ſequens admittitur. 572.4

Renouari *id ut poteſt, quod extinctum ſemel penitus ſit,* 995.15

Renouatio *in dubio cum ſuis qualitatibus facta intelligitur,* 995.8

Renouatio ad ea reſtringitur, quæ ſolo conſenſu induci poſſent, 668.6

Renouatio in renouante repetita qualitas renouati cenſetur, 666.12. *verſic. ſecundo nihil aliud.* & *in verſ repetitio qualitatis actus.*

Renouationem actus impenſa eius faciendam culpa cuius legitima minus intereſſit, 916.4. & *in verſ. expenſis eius.*

Renunciandi *ius & de inæqualitate conditionis, vt inæqualis ſit contrahentium alterum ve conditio,* 972.4. & *omnino,* 972.56. & *in verſ. inæqualitatem.*

Renunciandi ius in fauore alieno non eſſe, 945.5. & *in verſ. alieno fauore.*

Renuncians *beneficio aut eccleſia actionem non amittit, qua ob fructus ſubtractos competit, quamuis fructus illos nunquam perceperit, illud enim ſufficit tempore regiminis ſui ab alios perceptos, & ob id actionem cõpetere,* 875.2. *verſ. atq; in ſpecie.*

Renunciantem iuri ſuo pro mortuo haberi, 968.1

Renunciantibus iura ſua regreſſus non datur, 856.12. & 959.1. & *verſ. vnde dictitans.*

Renunciare *iuri pro-uidentis nemo poteſt, quod ipſum ſane accipis iuramento non accedente,* 764.1. *ver.* & *in vniuerſum.*

Renunciare fauori alieno & iuri tertij, nec iuramento interueniente quis poteſt, 764.2. & 959.5

Renunciare iuri ſuo creditur, qui contra illud facit, 678.1 *verſ. vnuſquiſque iuri ſuo.*

Renunciare iuri ſuo vnumquemq; permittit, 659.1

Renunciare inſtantia an parte altera inuita liceat, 900.4. & *in verſ. inſtantia renunciare.*

Renunciare fauori ſuo quis non poteſt, ſi cum eo fauor alterius fuerit permixtus, 994.15

Renunciare iuri ſuo eum videri, qui ad contractum conſenſit, in quo res vertitur, in qua ius obtinet, 984.104. *in verb. conſenſu.*

Renunciare iuri ſuo eum videri, qui intra terminum id non opponit, cu poſſit, 984. 94. & *vide in verb. repudiare.* & *in verb. terminus.*

Renunciatio, & *remiſſio iuris ſui ſcientiam deſiderat, vt ius ſibi competere ſciat, de quo remittendo agitur,* 996.15.

Ampliatur ut a ſolum in errore facti, ſed iuris, remiſſionem etiam iuris ſui error iuris impedit, 996.25

Renunciatio ex actibus inducitur, qui fieri citra renunciationem non poſſunt: ideo ex diuiſione teſtamenta contraria renunciatum teſtamento intelligitur, 990.65. & *ſeq.*

Renunciatio in eo conſideratur, qui intra terminum ad opponendum præſtitum quicquam non opponit, 993.34. (43. & 949.14

Renunciatio iuris ſui in dubio non præſumitur, 972.

Nec per actus tacitos illa inducitur, 668.3

Renunciatio ex facto aliquo tacite non inducitur, vbicunq; coniectura alia conſiderari, quam renunciationis poteſt, 624.16. & 678.9. & 850.18

Renunciatio expreſſionem expoſtulat, 666.7

Neq; præſumptio renunciationis in re dubia admitti ſolet, & vbicunq; coniectura qua alia capi quam renunciationis poteſt, locum renunciatio non habet. 850.18

Renunciatio in actu inutili non inducitur, 480.18

Renunciatio ex eo non inducitur, quod conſequi agit: quia conſenſu carere renunciatio non poſſit, qui in actu neceſſario non verſatur, 749.05. *verſ. ſecundo reſpondetur.*

Renunciatio iuris ſui ex actu contrario non inducitur, vbicunq; actus ille, ex quo renunciatio deducitur impugnatur à parte iudicem eſt, ut non quis impugnat cõmodum ſentiat: idem ſi expreſſim actus non accipiatur, vnde tacita colligi renunciatio ſolet, 678.7. & 8. *verſ. non ſolum.*

Renunciatio ita interpretanda vt inutilis fiat, imo renunciatio præſumitur, ne inutilis actus reddatur, 719.9

Renunciatio ex actu neceſſario inducitur, quoties circa renunciationem intelligi actus nequit, niſi id exprimatur quod tacite inest, 808.15

Renunciatio iuris etiam quæſiti in actibus inducitur, qui fieri citra renunciationem nõ poſſunt, 662.8

Renũciatio ex electione vnius ex cõtrariis inducitur, 809.6. & *in verſ. electione vnius ex contrariis.*

Renunciationem in ſciente induci cum ſciens quiſpiam quid agit, quod ſibi contrarium eſt, 971.8

Renunciatio iuris ſui, qui fundo ſibi cõpetere quis putat, ex eo inducitur, quod mandatũ inueſtiture a petenda pro alio ſuſcepit aut acceptat, 626.19

Renunciationem iuris in receptione induci, 971.5. & *in verſ. receptione.*

Renunciatio iuris ſeu remiſſio ob id ſolum inducitur, quod illud non opponitur, 626.18

Renunciationem iuris ſui inde argui, quod intra terminum à iure definitum id non allegatur, 932.12. & 961.2 & *in verb. terminis lapſum.*

Renunciationem ſcripturæ ex actibus ei contrariis præſumi, 949.10. & *in verſ. vſu contrario.*

Renunciatio & excluſio ſtricti iuris dicuntur, 877.3. *verſ. argumentandi enim ius,* & 964.4. & 790.4

Renunciatio ad ea non extenditur, quæ ex capite eiuſdem contractus competunt, ſimiliter ſublata exceptio actione non intelligitur, quæ à fonte eodem deſcendit, 659.2

Renunciatio ampla & vniuerſalis in cauſa ſpeciali ac ea expreſſa reſtringitur, quoties omnib. cauſa ſeu ratio ipſa non congruit, 606.4

Renunciatio ad ea reſtringenda, quæ expreſſa in præcedentibus ſunt, non etiam ad ea trahenda, de quibus verbum factum in ſuperioribus nõ eſt, 880.18. *verſ. tertio ad ea reſtringenda.*

Renunciatio filia iurata ad paternas facultates amplius trahetur, 940.4

Renunciatio generalis ad ea nõ trahitur, quæ in mentem partium veriſimiliter non cadunt, & quæ ſpeciali digna expreſſione ſunt, 880.19

Renunciatio generalis non ſufficit, vt ſtatuto dotis de dote lucranda derogatum cenſeatur, cum moribus & ſtatutis vetuſtiſſimis lucra hæc introducta in dotibus ſunt, 820.18

Renunciationem generalem generaliter accipiendam ad incogitataq; trahi, 964.11. & *in ver. incogitata.*

Renunciatio generalis generaliter intelligenda, quod in genere ſaltem cogitatum ad omnia creditur: ob id ab huiuſmodi renunciationib. cauendum, 875. 11. *verſ.* & *illud eſt.*

Renunciationem generalem & omni legum auxilio in facto alieno interpoſitã ad cajum difficultatis impoſſibilitatis ve excludendi a pertinere, 957.24

Renunciatio priuilegij ad ius commune trahitur, quoties priuilegium nullum ſubeſt, in quo operari renũciatio poſſit, 995.21. *ver. inde fit, vt renunciatio.*

Renunciationi facta, ad ius ceſ; um regreſſum iuri dari, 1000,72

Renunciationem bonorum maternorum ad fraterna non porrigi, quamuis vnita materna cum fraternis ſint 1000.459

Renunciationem ex actu contrario non induci, quoties coniectura, quæ percipi alia poteſt, 1000.8

Renunciationẽ in facto contrario ſequi, 987.24

Renunciationem in dubio non induci, 1000. 343. & *in verb. conſeruanda.*

Renunciationem induci potius quam vocem verba ſunt, 1000,545. & *in verb fideicommiſſi.*

Renunciationem iuris vnius ad alia non trahi, 1000. 459.

Ampliatur, 1000.459

Renunciationem non præſumi ſcito, & ampliando, 1000.7.

Renunciationem patris in hæreditate à filio factam ad bona matris porrigi, quatenus in hæreditate prodeſſe patris iure poteſt, 1000.346. & *in verb. operari.*

Renunciationem præſumi minime, quamuis inutilis nihil fiat, 1000.420 *verſ.* & *in renunciationem.*

Renunciationem vſq; adeo non præſumi, vt error potius interuenire admittatur, 983.10

Renunciationem vnius fratri, eiuſq; ratione à ſorore factam ad fratres alios trahi, 1000.417

Renunciatio remedij extraiudicialis inducitur ex electione remedij iudicialis, 749.5.

Declaratur, 749.14. & 15. & *ver. electio remedij iudicialis.*

Renunciatio reſcripti in actibus ſequitur, reſcripto reclamantibus, 592.51

Renunciatio: recuſationi iudicis quaſi ſuſpecti renunciatum ab eo cenſetur, qui apud iudicem ipſum litigat, 678.1. *verſ. ſed propius rem.*

Renunciationem commiſſi ex petitione penſionis aut vectigalis ſequi, 971.6

Renũciatio generalis ſufficit, ſi in actu interponatur, in quo renunciatio ſpecialiter interponi non ſolet, ſecus ſi in eo cui in ſpecie plerunque renunciatur, 880.19. *verſ. ſi renunciatione hac.*

Renunciatio, quæ de pecunia non numerata tempore interpoſita adhibetur nocet marito eſt, ſecus in ea, quæ initio fit, cum dotem numeratam maritus confitetur, 849.8

Renunciatio feudi in filiis nocet, 701.2

Renunciatio ab eo facta quo inſtiandus religionis erat non nocet, ſi ante exeat quam facta profeſſio ſit, 877.5.

Renunciatio ad l. ſi vnquam. C. de reuocat. dona. in exitu donationis ac inter clauſulas generales & executorias aſſcripta magis facienda non eſt, perinde quaſi potius de more notariorum inſertum id ſit quam quod ad vim & poteſtatem renunciationis huius donator cogitaret, 726.3 *ad* 6. *ver. proinde*

Renunciatio iuris ſui nulla quæ conſenſu caret, 735. 12. & 838.3.

Renunciatio filia an ei noceat extraneis à patre ſcriptis hæredibus, 856.6. *ſed nec incommoda.*

Renunciatio filia an ei noceat vbi in teſtamento vocatur, 946.6

Renunciatio filia an obſtet nepotibus, vberrime explicatur. 701.8

Renunciatio filia maſculorum cauſa facta intelligitur: ideo filiabus alijs renunciatio non prodeſt, 856.6. *verſ. ſecundo maſculorum,*

Renunciatio maſculorum cauſa patri facta creditur, ideoq; maſculis nõ interuenientibus æqualem cum ſororibus portionem aufert, 974.13

Renunciatio expreſſa & ſpecialis filiorum primi matrimonij an requiratur, ne ex matrimonio iterato mater pœnas patiatur, de quibus in l. fœmina. C. de ſecund. nupt. 661.2. *verſ. reſponſio enim.*

Renunciatio ex facto aliquo non aliter inducitur niſi ſi citra renunciationem fieri actus ille nequeat, 624.14. & 638.9. & 752.8. & 745.17. & 809.6

Renunciatio à filia in bonis maternis facta quando reſcindatur, 647.1.

Renunciatio hypotheca à muliere facta iuramento confirmatur, etiamſi bona alia marito non ſint vnde ſalua eſſe dos poſſit, 615.52

Renunciatio læſioni enormiſſima nihil facienda ſi neceſſitate cauſa eius facta ſit, vel ſi donandi animum non ſit: ex conſuetudine .n. notariorum aſcripta intelligitur, & quæ facultate ad ita contrahendum quis inductus eſt, eadem facultate renunciatio interpoſita eſſe præſumitur, 647.5

Renunciatio læſionis enormiſſima an tollat remedium l. 2. C. de reſcin. vend. 615.6

Renunciatio de læſione enormi facta ſiue remedio l. 2. C. de reſcind. vend. ad læſionem enormiſſimam non trahitur, 635. 6. *ver.* & *vbi renunciatum.*

Renunciatio poſt ſpoliationem vi metuq; facta creditur, 970.10

Renunciatio etiam expreſſam ſcientiam deſiderat, 880.15

Renunciatio ſcientiam deſiderat vt ſciat quis ius ſibi competere quod remittit, 790.6. & 880, 15. & 971.8

Renunciatio beneficij rata ita habetur ſi ex voluntate ſuperioris fit, 575.16, *verſic. tam ſi ſenſum verborum ſequamur,* Renun-

Digitized by Google

Renunciationis voluntaria exceptio ſpoliatum repellet, 5?1.53
Renuntiationem iuris quoſite donationem propriè & verè dici, 959.5
Renuntiationem ſocietatis a(ctiuve cuius alteri)us ſuum qualitatibus ſuis factam omnibus intelligi, 910.4. *& in ver. qualitas.*
Renuntiationem ſub qualitatibus ſuis factam omnibus credi, 919.4. *ver. renuntiatio plane.*
Declaratur, 919.3. & 7. *& in ver. qualitatibus.*
Reo *ſatu eſſe ſi dubiam actoris probationem praſtet,* 900.31. *ver. unde ſatis.*
Repetere *mutuum quā non ſoluere,* 979.7. *& in ver. mutuum.*
Repetita *conditio non creditur quam diſponens expreſſim quandoq; iteraſſe legitur,* 571.8
Repetita in referente intelligi quoniam aſcripta in referente ſunt, 987.29. & 60. *& in verb. referens relatum.*
Repetita in ſequentibus praecedentia videri, ut praecedentibus ſequentia derogent, 987.27
Repetita teſtamenti conditio quando in codicillis dicatur. 987.32. *& ſeq. & in verb. codicillis.*
Repetitio *ceſſat diuerſitate perſonarum intercedente,* 990.35.
Repetitio conditionis ut fiat illud videndum eadem ne ratio in caſu omiſſo verſetur. i. in quo adiecta conditio nō eſt. Ad inſtar intentio de maſculis in parte aliqua teſtamenti fit in alia de filiis ſimpliciter ratio obſeruanda erit, cur expreſſum ſemel de maſculis ſit an ob agnationem conſeruandam, qua ratio ſi in caſu omiſſo incaelit locus erit repetitioni, 608.13
Repetitio in materia repetitionis ratio conſiderari ſolet an ratio eadem in caſu interveniat, in quo omiſſa conditio aut qualitas eſt, ut repeti eam deceat, 717.3
Pactum enim in contractu interpoſitum repetitū in alio intelligitur ratione cauſaq; finali eadem interueniente, 717.16. *ver. illo no.*
Repetitio quibus caſibus fieri ſolet illam tamen ratio diuerſitatis impedit. 571.5. & 574.6
Quotiens ratio eadem in actu ſequenti ut praecedenti non eſt, 579.22. & 809.18. & 638.8. & 957.28.
Repetitio eius quod pro alio iniuſte quis ſoluere cogitur ab eo fieri non poteſt pro quo ſoluit, 603.5. *verſicul. & in eo.*
Repetitio aeris alieni ab haerede grauato diſſoluti adverſus fideicommiſſarium datur cui reſtitutum fideicommiſſum ſine detractione eſt, 790.9. *ver. ne omitto. & in ver. ne fideicommiſſum ubi reſtituitur.*
Repetitio legati cum ſua cauſa facta a ſubſtituto intelligitur, 780.5
Repetitio prohibetur ubicunq; effectus unius cauſa inducta diuerſum afferrent, 608.6 & 13. *ver. tertium item argumentum.*
Repetitio maſculorum non fit quotiens non plus quam ſemel de maſculis, de filiis porro ſaepius dictum eſt, 574.17
Repetitio non aliter locum habet, quam ſi ſub eadem oratione qualitas inſit de qua repetenda tractatur, 674.38.
Repetitio & relatio difficilius fit in capitulis ſeparatis quam in connexis & imperfectis, 726.8
Repetitio non admittitur in orationib. perfectis & ſeparatis, 713.19. & 786.8
Dictione etiam repetitiua interpoſita, 571.2. & 379.21. *verſ. ſecundo de filiabus, &* 638.1
Repetitio in oratione diuerſa fieri non ſolet, ideo conditio legato uni aſcripta in legato alio diverſaque oratione dato repetita non creditur dictione etiam repetitiua interueniente, 608.5
Repetitio ex oratione diuerſa imperfecta recipi tantummodo ſolet, 571.3
Repetitio ex dictionibus ad eam aptis non naſcitur in oratione etiam imperfecta quotiens rerum perſonarumve mutatio interuenit, 571.1. *verſ. ſed enim.*
Repetitio fieri non ſolet quotiens diſpoſitio una per interuallum poſt aliam ſit, 666.10. *verſic. ſecundo impedimento. &* 638.2. & 6
Ampliatur, 638.6
Repetitio in his ceſſat quae poſt interuallum ſequuntur, 638.2
Ampliatur etiam ſi ea remota inutilis actus fiat, & in verſicul. interuallum repetitionem impedit, 638.6
Repetitio in contractu qui poſtea ſequitur ex interuallo eorum non fit quae dicta in tractatum antecedenti ſunt, 638.3. & 964.23.
Declaratur, 964. 23 & 24. *in verſicul. tractatus contentus.*
Repetitio quae alias locum haberet ceſſat inter perſonas diuerſas, quod locum praecipue habet ubi in orationibus ſeparatis perſonarum diuerſitas aſcribitur, 809.17
Repetitio ob rerum diuerſitatem ceſſat ubi locus alias repetitioni in re eadem eſſet, 638.4
Repetitio ceſſat ob rerum perſonarumve diuerſitatem dictione etiam repetitiua interueniente, 579.2. & 574.7
Repetitio abſurdi vitandi cauſa recipitur, quae admitti alias non ſolet, 608.11
Repetitio locum in diuerſa etiam ſcriptura habet quae alias non haberet quotiens ſine ea derogatum praecedentibus per ſequentia apparet, 666.11
Repetitio praecedentium ad ſequentia habenda derogationis fugiendae cauſa, 570.19
Repetitio facilius fit perſonarum & rerum identitate accedente, ſed nec rerum diuerſitas impedit repetitionem, 717.18
Repetitio limitationis temporis adiecto primo ſubſtitutioni fit ad ultimam ſubſtitutionem ut melior ultimo loco ſubſtitutorum conditio ſit quam eorum qui vocati primo loco ſunt, 786.8. *ver. quarto reſpondetur.*
Repetitio maſculinitatis facta intelligitur ubi in conditione filii ſimpliciter ponuntur ſub aliqua parte teſtamenti, & in alia parte de maſculis adiicitur; quod locum habet ubi ratio eadem interuenit, ibique declaratur quando ratio eadem interuenire dicatur, 752.8
Repetitio qualitatis actus renouati in renouante facta cenſetur, 666.12. *verſic. ſecundo nihil aliud & in ver. renouatio.*
Repetitio qualitatum limitationumq; omnium in diſpoſitione una adiectarum in diſpoſitione alia facta intelligitur quae ad priorem ampliandam augendamq; pertinent, 717.17
Repetitio in oratione continuata eorum facta cenſetur quaecunque dicta in praecedentibus ſunt, 681.4.
Repetitio quae in priore diſpoſitione comprehenſa ſunt ex poſteriore perſona eiuſdē nomine reiterata magis eſt repetita intelligi corrigentis animo amoto, 570.18.
Repetitio ad ea non pertinet in quibus ſpecialiter conſtitutum quid eſſet, 574.10
Repetitio conditionis aut qualitatis impediri ſolet perſonarum aut rerum mutatione interueniente 666.10
Declaratur, 666.13. & 14. *verſicul tertio reſpondetur.*
Repetitio conditionis aut qualitatis alterius non fit quotiens in actu ſequenti conditio quaedam ſpecialis adiicitur, 638.7. & 571.7
Repetitio ceſſat ubicunq; qualitates diuerſa in rebus inſunt quae ſub eadem oratione inducta ſunt, 674.38. *ver. atq; locum repetitio.*
Repetitionis materia ex voluntate diſponentis pendet regique ab ea ſolet, ideo locus repetitioni ex voluntate diſponentis eſt, ubi regula iuris repetitioni contradicat, 608.9
Repetitionis materia flexilis admodum, & certa ſummaq; illius in voluntate diſponentis conſiſtit, repetitioni enim locus eſt contraq; expreſſum ure ſit ubicunq; teſtatoris voluntas veriſimilis oſtenditur ut repetitio admittatur. 71?.2
Quando autem de mente conſtare dicatur infra declaratur, 717.3. *ver. his ita.*
Repetitionem alioquin denegatam diſponentis voluntas inducit, 370.29
Repetitioni locus non eſt contra mentem diſponentis, 910.11.
Repetitioni locum qualitati non eſſe contraria ratione interueniente, 608.7. & 910.8
Repetitionem excludi ſterilea per quam verba ſunt, 910.10.
Repetitione prohibita locum tamen declarationi eſſe ut quae ad declarandum prodeſt, quod repetitionem non admittit, 964.24. *& in verſic. interpretatio seu declarationem.*
Repetitione denegata interpretatio tamē impedire nō debeat, ideoque dubia diſpoſitionis unius verba ā diſpoſitione alia ſeparata recte explicabimus, 570.10.
Repetitionem dictiones (item ac magis) faciunt 571.1
Repetitionem qualitatum in actu remoto nō fieri nouam quae adiecta qualitates ſunt, 910.9
Repetitionem admittendam locus cui alias non eſſet, cum effectus unius cauſa conſtituta ad effectum contrarium pertinerent, 9?7.37
Repetitionem conditionis in legato reiterata intelligi, ubicunq; citra mutandi animum repetitio facta legati eſt, 987.26
Repetitionem in additionē fieri, 987.27. *& in verb. additio.*
Repetitionem non fieri, quotiens effectus unius cauſa introducta effectum contrarium parerent, 987.37. *& in verb. inducta.*
Repetitioni conditionis locum nō videri, quotiens conditio alia expreſſa in ſpecie inuenitur, ?87.32
Declaratur, 987.33. & 35
Repetitioni locum ob interuallum non eſſe, 1000.462
Repetitionis materiam vitari verbo, relatioq; tenendi cauſam eandem.
Replicationi *eundem, atq; exceptioni fauorem praſtari,* 1000.75
Reprobatio *teſtium & inſtrumentorum licet regulariter non admittatur in iudicio ſummario, locum tamen id non habet, notum aliquid ius aliquod auſertur etiam quod ad poſſeſſionem attinet, rurſus admittitur reprobatio quando ideo producitur, ut in iudicio inſtituto producens vincat, tunc enim retinetur quando inſtrumentum producitur, modicaq; alterius praejudicii cauſa,* 769.13.
Repudiandi *ius id eſſe, quod iure ipſo, vel ignoranti acquiritur,* 9?4.4
Repudiare *ius ſuum creditur, qui intra tempus ad id conſtitutū non proſequitur,* 984. 94. *& vide in ver. renunciare, in verb. terminum.*
Repudiata iura fruſtra repeti, 959.2
Repudiatio tacita & expreſſa non nocet iuris ignorantia interueniente, 6?0.22
Repudiatio haereditatis an ex verbis illis inducatur, nolo adire vel nolo haeres eſſe, 809.6. *ver. & ſpeciem hanc propono.*
Repudiatio in patrem Galeazzi Gaſpari, & filio etiam aſtrinitur, 904.4 *verſ. ſed. ... repudiatum.*
Repudiationem haereditatis fideicommiſſi ... animo ſolo credi, ?? 1 8
Repudiationem non ... verbis, factis ... [illegible]
Res *inter alios acta ... [illegible]* 47. *ver. ... tamen.*
Res inter alios acta ... [illegible] 99? 12
Ideo ... [illegible]
Res ... [illegible] 9?1.6
Quod tamen ... [illegible] 47. *ver. & licet*
Res inter alios acta, ubi ... [illegible] ... *declarari.*
Res inter alios acta, ſententia ... [illegible] 991.46
Quod tamen quoad ſubſtitutionem ... [illegible] 991.47. *ver. licet.*
Res ſua: de rebus ſuis diſponere haud cuiuslicet, quatenus permiſſum iure aut ſtatuto eſt, 778.9
Res eadem diuerſa iure iudicari non debet, 570.4. & 591.73
Res inter alios acta ſicut aliis non nocet, ita non prodeſt, 972.12. & 741.12. *& in verſiculo aliis prodeſſe.*
Res inter alios acta licet aliis non obſit, plerunque tamen prodeſt, abſque ratio diuerſitatis aſſeritur, 745.37.
Res ad naturam ſuam facile reuertitur, & fauorabilis interpretatio indicatur per quam ad ius ſuum primaeuum res redit, 616.5
Res ſua: in rebus ſuis quilibet moderator & arbiter, quod pulchre exornatur, 830.4. *verſic. in ... plane ſunt, &* 743.1. & 992.94. *declaratur,* 92.1.30
Res, ut adeo legitimus moderator & arbiter ... actionem iniuriarum ſi patiatur, quae ... res ſua aliquem turbat, 68. 11

INDEX

Rei vēdicatio ad res incertas cōpetere nō poteſt, 802
Rei vendicationem dominio non emere, 912.21.[30
Rei iudicata à iudice ſæculari exceptio etiam coram iudice eccleſiaſtico opponitur. 997.32
Rei ſua ambitum quamlibet, & moderatorem eſſe. 1000.59 n (propter.
Rei ſuæ inceptam emptionem fieri, 1000.412. verſ. ſed Limitatur, 1000.423
Rei ſuæ nullam conductionem fieri, 1000.411. & in verb. conductionem. (412
Rei ſua pignus vires, precariumve non habent, 1000. Limitatur, 1000.413
Rem eandem iure diuerſo ob diuerſitatem perſonarum cenſeri, 1000.47
Rem ex arbitrio quiſque ſuam diſponit, 1000.55
Declaratur, 1000.55
Rem inter alios actam innoxiam alij eſſe, 983.39
Amplius, 983.39. & in ver. alij rem.
Rem inter alios actam ei officere, qui eius ſibi potius priuaq; eſſe putat, 961.14
Reſcindibile inutile par. 941.27. & in verſ. nullum reſcindibile renouabile.
Reſciſſione actionis facta pro eo rem habendam, vt ſi facta non ſit, 921.4. & in verſ. parta ſunt adita reſolutione acta
Reſciſſionem contractus petens reſtituere omne id debet, quicquid ad eum ex contractu peruenit, 957.25. & in verſ. reſtitutionem eius.
Reſciſſionem contractus ante faciendam, quam commodo eius quiſpiam careat, 1000.41
Reſcriptum conditionem tacitam admittit, ſi preces veritate nitantur, 1000.141. & in verb. conditionem. (1000.3
Reſcriptum inutile, quod iudicio pendente aufertur.
Declaratur, 1000.213. & in ver. pendente.
Reſcriptum ſuperioris non valet, niſi ſi delucidatum in ſpecie omnia exprimantur, 747.24 ver. cul & ſicut.
Reſcriptum ſuperioris ſubauditam conditionem habet, ſi preces veritate nitantur, conditionem ante omnia impleri ab impetrante ipſo oportet, 715.42. & 592.8. ver. ſecundum quaſi etiam magis, & 602.10
Reſcriptum ita interpretari conuenit, vt iuri ac ſtatutis regnis, etiamſi verba id non patiantur, 6 7.6
Reſcriptum principis tolleſie diuinumq; oraculum dici, 958.52. verſ. modo teleſie.
Reſcriptum tertio damnoſum citationem deſiderat, 592.3. & in ver. citatio.
Reſcriptum ex verbis ſupplicationis aut notitioris declarationem reſtrictionemve patitur, 592.118
Reſcriptum ambiguum aut incertum executioni ante mandari non debet, quam declaratio aut liquidatio eius facta à concedente aut delegante ſit, 802.12. verſ. cauſa eadem reſcripti. & in verſ. liquidatio reſcripti ambigue.
Reſcriptum iure ip à nullum aſtimatur, quod ſententia reſ n not, & in ſua de ſententia ipſa mentio nulla facta eſt, 642 2
Reſcriptum iuri contrarium ſortiri nō debet, quia per ambitionem ereptum creditur, 728.1. Limitatur, 728.4. verſic. tertio vbicunq; ſi plenitudine poteſtatis princeps vtatur.
Reſcriptum iuri vtilitatiq; publicæ contrarium per ſubreptionem extortum præſumitur, 728.3
Reſcriptum iuri contrarium, vbi reperitur, iuſſionem ſecundam expectari oportet, 747.25. & in verſ. iuſſionem quoq; ſecundam. & in ver. iuſſio ſecunda.
Reſcriptum odioſius quod parte poſtulante quam quod motu proprio datur, 951. 7. & in ver. motu proprio odioſius reſcriptum.
Reſcriptum principis ſolemnitati iuris in dubio non detrahet, 573.22
Reſcripti clauſula omnes conditionem interpretatione, omnemq; eandem recipiunt ac reſcriptum ip, 592.39
Reſcripti verba ambigua a verbis ſupplicationis declarationem recipiunt. 609.7
Reſcripto eo contractu renunciare poſt inhibitionem eius actor non poteſt ſiqui dem commune pactum vtrinque ſit. 7 95 1
Reſcripto principis, vbi proceditur, iuris ſolennitas remittit, 988.18. & in verb. ſignificationem aliàs prohibitam, ſolennitatem eius.
Declaratur, 588.14
Reſcriptorum cōditio, ſi preces veritate nitantur, hoc ipſo deficere dicitur, quod ſidei narratorum in non ſit, 1000.139. & in ver. conditio. & in verb. obreptitium.
Reſeruata principi præſcriptione vetuſtiſſima acquiri, 673.47. & in verſ præſcriptionem temporis antiquiſſimi tempore antiquiſſimo.
Reſeruata principi generali conceſſioni cedunt propter verbum omnimodam conceſſioni adiectum: veluti quia dictū ſit cū iuriſdictione omnimoda, 612.20
Reſeruatorum principi præſcriptionem præſtringendā, qua extruſionem aliam admitteret, 972.41
Reſeruatorū principi materia, 895. & in ver. Regalia.
Reſeruatio generalis ad ea non porrigitur, in quibus ratio eadem non eſt, quam ob rem reſeruationem cedant. 572.20
Reſeruatio à poteſtate reſeruantis pendet, 953.6
Reſeruatio generalis ad ea non trahitur, de quib. promiſſum in ſpecie eſt, 602.35. verſ. atq; in ſpecie.
Reſeruatio aut proteſtatio ad actum non trahitur, qui ex interuallo ſit, 638.5
Reſeruatio de aliquo facta ad omnia trahitur, quæ conſequi ex eo ſolent, 602.5
Reſeruatio inutilis, quoties per eam nihil additur primo actui, neq; per eam quicquam includitur, vel excluditur in primo actu, quod incluſum prius vel excluſum non eſſet, 746.10
Reſeruatio iuris quicquam non tribuit, verum ſi quid ante eſt, aut competit, illud conſeruat, 746.2
Declaratur, 746.9. verſ. tertio reſpondetur. & generis duplicis reſeruationum meminit, 746.9. & 10. & 747.19. & 870.2. & 964.38. & 979.17
Reſeruatio iuris quicquam non tribuit, verum quod eſt incolume, præſtat, adeo conditionem tacitam, & neceſſariam reſeruatio habet, ſi debitum id tum maneat, quod reſeruatum ſit, 870.2
Reſeruatio integrum in loco ſuo fieri, quæ à reſeruantis arbitrio conſiſtunt. 949.34
Reſeruatio beneficij à pontifice facta poſſeſſionem etiam iam delet, 781.7
Reſeruatio beneficiorum odioſa ius canonicum vniuerſum pene ſubuertere, 572.17
Reſeruatio beneficiorum ad ea non pertinet, in quibus conferendis qualitas certa exigi ſolet, clauſula non obſtantib. ad ſtatuta non pertinet, in quib. qualitas certa exigitur, niſi qualitatis id genus mentio fiat, 572.18. verſ ſimiliter vt.
Reſeruatione vſusfructus donationē bonorū omnium vel ſuturorum confirmari, 915.15. & in ver. donationem bonorum omnium & futurorum
Reſeruatione vſusfructus poſſeſſionem ciuilem transferri, 890.7
Reſeruatio fructuum in re dubia ad donationem inter viuos indicandam valet, cum ſuperuacua in donatione cauſa mortis ſit, 617.1. verſ. quin etiam in re dubia.
Reſeruatio fructuum veluti initio ipſo donationē facit, executio tantū poſt mortem confertur, 617.1
Reſeruatio iuris tertij illud conſeruat, vnde ſit, vt ius ſuſula illis, alterius iuribus ſemper ſaluis, diſpoſitionem cui adijcitur, moderetur, & reſtringat, 936.12
Reſeruationem à facto contrario extingui, 000. 28. & in verb. proteſtationem.
Reſeruationib. ex tempore ſolet, quoties vacatura beneficia conferre ſtudet, 562.10 ver. qua ratione
Reſiduum debiti vbi promittitur aut ſoluitur, nihil quicquam amplius deberi apparet, 779 2
Reſiſtendi impotentia hoc ipſo oſtenditur, quod niſi ex incommodo grauiſſimo reſiſti non poteſt, 814.10. verſ. reſiſtendi eius impotentia.
Reſiſtendi ius in datur, qui de facto prohibetur quod locū & contra principem habet citra quem de facto procedentem libertatem ſuam reſiſtendo tueri ſalubriter poteſt, 658.17. ver. hoc amplius.
Reſiſtentiam lege neceſſitatis naturalis obſequium obſtare, 912.13. & in ver. naturalem obligationem.
Reſtitere demonolites ſubdito obmentis, 595.18
Reſiſtere contractus lex dicitur, dum irritum eum facit, 8 0.20. ver. ſi dixeris
Reſolutio iure datoris id quoq; accipientis euaneſcere, 9 4.66
Reſolutione contractus ex conditionis euentu facta pro non facto eum haberi. 985.117
Reſolutionem contractus ſubſecuta pro eo res eſt, acſi perfectus nunquam fuiſſet. 921.4
Reſolutionis actus interuenientis pro nō facto eum habendum, 921.4. & in verſ. parta ſunt adita. & in verſ. reſciſſione aditionis.
Reſoluto iure datoris ius quoq; accipientis reſoluitur. 710.3
Reſponſio certa ac clara eſſe debet, ita vt interrogatus certior ſit, quid ab eo agi debeat, 823.6. verſ. ſatis in hoc tractatum.
Reſponſio interrogatorio danda, quæ certa, clara & ſit pura, non conditiona n ſit, etiam ſi ad præſens aut præteritum conditio reſpiciat, 906.1. & 907 2
Reſponſio ad interrogationem reſtringitur, quod in reſponſione ſimplici generali vel intelligi conuenit, 591.1
Reſponſio ad ea refertur, de quibus interrogatio meminit, 591.8
Reſponſio ſimplex poſitioni data ad factum principale, non ad qualitates eius omnes referenda. 883.1
Reſponſio ſimplex ad ea referri non debet, ex quibus contrarietem in reſpondente argueretur. 883.2
Reſpublica & minor æquiparantur. 642.13
Reſpublica ſuperiorem non recognoſcens Cæſaris locum in territorio ſuo ſuſtinet, ob id Ducibus antecedat. 982.19
Reſtituendi obligatio diuiduitatem neeno admittat, 904.19. & in verſ. dimidia indiuidua obligationem reſtitui.
Reſtitui non poſſe, quod datum aut ademptum non eſt, 970.2. ver. tertio ad eum caſum.
Reſtituti à principe quamuis intra priſtina per omnia recipiant, ad fructus tamen tertio quaſitos reſtitutio non trahitur. 674.33
Reſtitutio admitti non debet, quæ ſalua ratione eccleſie ſermonis fieri non poteſt, 748.10
Reſtitutio aduerſus contractum tum datur, quum id reſtituitur, quod ex contractu receptū eſt, 957.23.
Reſtitutio quæ impeditis & abſentibus datur ius priſtinum conſeruat, non etiam ampliat, 756 8
Reſtitutio in integrum difficilius principibus quam aliis conceditur, ibiq; eius ſubſtituitur. 685.19
Reſtitutio in integrum eccleſiæ concedenda ſi enormiter læſa ex tranſactione ſit. 849.5
Reſtitutionem in integrum intra quadriēnium ex die læſionis eccleſiæ permitti, 911.1
Declaratio 911.c.
Reſtitutio in integrum non petitur poſt lapſum quadriennij, 773.1
Reſtitutio in integrum ad impediendam executionem tunc petita intelligitur, quando probatio aliqua præſtita in iudicio prorſus non eſt, vel bona controuerſia id tenet quæ in integrum reſtitui poſtulat, 685.29
Reſtitutio in integrum executionem non impedit, quoties indaginem altiorem illa poſtulat, 849.14
Reſtitutio in integrū quæ ex cauſa iuſta & calumnia omnis remota petitur executionē ſententiæ impedit, 760. 9. & in ver. executio ſententiæ prohibetur.
Reſtitutio in integrum contra poſſeſſorem tertium præterquam ex caſibus tribus non permittetur, 932 1. & 950.1 & in ver. ſucceſſori ſingulari.
Reſtitutio in integrum minori aduerſus lapſum temporis quando concedatur, 804.3
Reſtitutio in integrum minori non conceditur ex facto defuncti maioris, niſi enim minore geſtum aliquid appareat, quo caſu locus reſtitutioni eſt quāuis geſta res cum minore ſucceſſore occaſione facti defuncti, 685.15
Reſtitutio in integrum minori non conceditur iuramento interueniente, quod enim maiorem facit, 636.2
Reſtitutio in integrum minoribus iure errantibus neceſſaria, licet ſecus ſit in militib. quibus incolume ius ſuum iure ipſo ſine reſtitutione ſeruatur, & ſic plenius iis in iure errantibus ſuccurritur, 790.8. & in verſ. error iuris in militibus.
Reſtitutio in integrum minori non indulgetur cum ius quærendum accepto facit, 393. 2. & in verſ. ius quærendum.
Reſtitutio in integrū eo ceſſat quod apud principem ſit, 626.10. verſ & ſpeciem hanc propius.
Reſtitutio in integrum non conceditur niſi ſi læſio doceatur, in qua læſione tempus inſpiciendum quo venditio facta eſt, non quo plus hodie res valet, 771.1. verſ. ſecundo ita alter & 975.11. & in ver. tempus contractus inſpiciendum.
Reſtitutio in integrum minori nō aliter permittitur quam ſi læſum ſe oſtenderit, læſio autem exigua non ſufficit, ſed enormis requiritur, & quæ tempore contractus interuenerit, 804.3. ver. & generaliter & in ver. læſio probanda de tempore contractus.
Reſtitutio in integrum minori non aliter conceditur quam ſi propoſita ab eo læſio & approbata ſummatim ſaltem ſit, quam læſionem magnam eſſe oportet: quod & in eccleſia locum ſibi vendicat, 685.16
Reſtitutio in integrum antequam minori concedatur non modo læſionem ante propoſi & probari oportet: ſed & cauſam inquiri quamobrem facta omiſſio ſit, vtputa cur non facta productio titulorum à minore ſit, cur impleta ab eo probationes non ſint, quia meram omiſſionis cauſam non eſſe iudex cognoſcet apud quem reſtitutio petitur denegare ea minori debet, 685.18
Reſtitutio in integrum vbi à minore petitur læſionem ſim-

Digitized by Google

ſimpliciter proponi non ſufficit læſum ſe aſſerendo, verum expreſſe & aditè debet facientem ſua aut aduerſarij dolo læſionem interueniſſe, aliter ineptus libellus iudicabitur. 685.17
Reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ an contra præſcriptionem detur ex titulo vitioſo excurſam, 683.4. verſ.3. vbi excurſa.
Reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ non conceditur ſi contraria fama publica allegationi ignorantiæ ſit, vel ſi ex coniecturis aliquibus ſcientia præſumptio obſtat, 650.5. & in ver. ignorantia iuſta ad reſtitutionem.
Reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ non datur vbicunque quis agit de lucro cum iactura alterius, 650.9
Reſtitutionem in integrum ob ignorantiam ei non tribui quis inueſtigare debebat, 910.19
Reſtitutum in integrum aduerſus ſententiam ob inſtrumenta de nouo reperta quando reo conceditur, 657.1. & 37
Reſtitutio minori etiam aduerſus tres ſententias & ipſas conformes conceditur, vbicunque manifeſta minorum atque læſio minoris loquens, 645.6
Reſtitutio in integrum aduerſus ſententias tres conformes ob inſtrumenta de nouo inuenta an concedi debeat, 657.1
Reſtitutio in integrum aduerſus lapſum temporis ignorantibus conceditur, etiam ſi temporis longiſſimi vltra annos 40. excurſa præſcriptio ſit, 622.13
Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem longiſſimi temporis conceditur cauſa iuſta interueniente, 642.12
Etiam quadrienno finito poſt præſcriptionem impletum vbicunque damnum grauiſſimum vertitur, 642.13. ver. ſi dixeris.
Reſtitutio in integrum contra præſcriptionem conceditur iuſta cauſa accedente ex generali clauſula, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, 738.3. ver. denique & ſi maxime.
Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem conceditur temporis etiam longiſſimi ignorantia admiſſa. 610.15
Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem bonorum fideicommiſſorum quando conceditur, 630.3
Reſtitutio in integrum an contra præſcriptionem vetuſtiſſima detur deducendo aut remittendo, 930.18
Reſtitutio in integrum hoc ipſo petita dicitur quod de læſione docetur, 835.19
Reſtitutio in integrũ hoc ipſo petita intelligitur ſi læſio exprimitur & rei reſtitutio deſideratur, 749.14
Reſtitutionis in integrum tempus non currit interea totum cauſa pendente ſicut nec tempora fatalia iſſo cuncta tum currunt, 660.2. ver. non currit.
Reſtitutionis in integrũ tempus non currit ſi per reum nõ ſteterit, quominus cauſam ſuam proſequeretur, verum per iudices & mutationem eorum, 656.3
Reſtitutionem in integrum ad hoc minori non competere vt voluntatem ſubuertere defuncti liceat, 975.8
Reſtitutionem in integrum minor an conſequatur vt voluntatem teſtatoris exequatur. 975.8
Reſtitutionem in integrum ad lucra ex diſpendio alterius facienda minori non permitti, 973.9. & 966.31. & 650.9
Reſtitutionem in integrũ in diſpendium verendam minoris non eſſe, 941.30
Reſtitutio in integrum pupillis conceditur ſi læſos ex aditione hæreditatis doceant, neque impedimento reſtitutioni tutoris auctoritas eſſe, elet. 732.5
Reſtitutionem in integrum ex ignorantia permitti, 967.19
Reſtitutionem in integrum æquitate remota ſilere, 911.9. & in ver. æquitate ceſſante.
Reſtitutionem in integrum contra ſucceſſorem læſionis ignarum non dari, 919.1
Reſtitutionem in integrum ab bona non porrigi quæ ante eum acquiſita tertio ſunt, 925.5. & 23. & 25. & 942.31. & 32. & in verſ. tertio.
Reſtitutionem in integrum ad ea non pertinere quæ bæmo conſtante ad alios peruenerunt, 925.6
Reſtitutio in integrum vtrum in cauſa lucratiua minori accommodetur, 1000.228. ver. atque locum.
Reſtitutionem in integrum hæredi minori ob id non dari, quod cum defuncto geſtum maiore eſt, 1000.11. & in verb. minori.
Reſtitutionem in integrum minori eccleſiæ non datur ſi exceptio ab eo omiſſa dilatoria eſt, 1000.242. & in verb. exceptionis.
Reſtrictio. De reſtrictione ſpecie, in verb. generalia. Tertium vniuerſale.
Reſtrictio in lege quam hominis ſcriptura facilior, 1000.96
Reſtrictio in verbis generalibus, quàm vniuerſalibus facilior, 1000.302
Reſtrictio. reformationẽ ad caſus ſuos reſtringendam, 987.31. & in verb. reformationem.
Reſtrictio verborũ generaliũ fit, quoties ratio ſuadet, 999.8. ver. & cum ratio ipſa.
Idem ſi correctio iuris ſequatur, ne generaliter intelligendo, in ver. & generaliter. 999.10
Reſtrictio verborum generalium propter æquitatem fit, 877.8. & 920.10. & in verſ. æquitate mouente.
Reſtrictio fit ex ratione proximi, 772.6. ver. ex ratione hac. et in ver. proximi ex ratione in proximo aſcripta.
Reſtrictio omnis ſermonis literalis, & literæ contraria. 870.10
Reſtrictio ſtatuti, quod ad literam intelligi oportet, quibus in caſibus permittatur. 641.16
Reſtrictio ad cauſam ſuam fit, 972.27. & in verſic. cauſa.
Reſtrictio non permittitur cauſa reſtringendi non interueniente, & quæ reſtringendi cauſa iuſta dicatur, 586.13.
Reſtrictio diſpoſitionis generalis ex cauſa permittitur in ea adſcripta, quod ad cauſam etiam tacitam pertinet, ut lucrum vnius, damnum alterius ſentiat. 392.47
Reſtrictio diſpoſitionis generalis permiſſa, ſi ratione quæ optima ſuadetur, 592.4. & 877.7. & 965.10
Reſtrictio. generalitas reſcripti ex verbis eius ſequentibus reſtringitur, 592.77. & in ver. generale ſequentia.
Reſtrictio ſcripturæ generalis ex ratione eius ſpecialis fit, 877.9
Reſtrictionem verborum generalium ſine vi aut offenſione eorum non fieri, 865.9. & in ver. generalibus verbis.
Reſtrictionem eius faciendam quidquid ad eum pertinere, à quo contractus reſciſſio petitur, 957.23. & in ver. reſciſſionem.
Reſtrictionem ſcripturæ generalis ob aliam naturam & materiam ſubiectam fieri, 964.39. & in verſic. materiam ſubiectam naturam.
Reſtrictionem ex eo non induci quod ſpecialis quid exprimendi cauſa factum eſt, 895.13
Reſtrictionem in odioſis admittendam, vt ſimul ſit in vno ſimul operari, 942.15. & in ver. odium in ſtatuto operatio in ſtatuto odioſa.
Reſtrictionis locum in re dubia non eſſe, 936.16. & in ver. generalem in dubio.
Reſtrictionem in verbis etiam vniuerſalibus faciendam, vt quo prolata ſunt reſpectu intelligantur, 985.78. ver. ita ſicut vbi. & in verbis vniuerſalibus negatiuis ampliatur, & in verb. relationem & in verb. vniuerſalia verba reſtringenda. de qua etiam, 985.13
Reſtrictionem in verbis vniuerſalibus admittendam, ne abſurdi aut iniqui quicquam inducant, 1000.72. & in verb. vniuerſalia.
Reſtrictionem in verbis vniuerſalibus nedum generalibus agnoſci abſurdi declarandi cauſa, 1000.29. & in verb. abſurdi generalitatem vniuerſalem.
Reſtrictionem iniuſte diſponentis ex verbisque dictis vniuerſalis accipit, 984.48. ver. reſtrictionem autem. & in ver. vniuerſalia verba.
Reſtrictionem ob contradictionem cauendam admitti, 1000.301. & in verb. contrarietatis.
Et ampliatur, 1000.303
Reſtrictionem ratione ſuadente in ſermone generali faciendam, 1000.468. & in verb. generalem ſcripturam.
Reſtrictionem ſermonis generalis, vniuerſaliſque ex cauſis pluribus admitti, 1000.31
Remiſſiue. 1000.32
Reſtrictionem tacitam ex ratione nedum expreſſa fieri, 1000.418 & in verb ratione.
Reſtrictionem verbis in generalibus admitti quotiens ad reſtringendum ratio impellit, 1000.105. & in verb generalem ſermonem.
Reſtrictionem verbis vniuerſalib. ubi æquitas eo affert, 1000.78 & in verb. æquitas. vniuerſalia.
Reſtrictionem verborum generalium, & vniuerſalium ad ea fieri, quæ natura aliis congruunt, 1000.318. & 331 & in verb. natura.
Reſtringenda verba, vt quo prolata ſunt reſpectu intelligantur, 1000.187. & 356.
Ad ſententiam hanc mirifice id quadrat, quod ſcriptum apud Ruinum. eſt in conſ. 79. nu. 24. & quod ſcriptum eſt d n. 356. ver. hic & illud confert ſeudi alterationem ad id reſtringendam in quo facta eſt. in quæſtione Ruini. omnino omnino videndus, in conſil. 74. num 24. ad quæſtionem enim controuerſam decernend. appoſitiſſime valet, & in verb. alterationem feudi. 1000.356
Reſtringi diſpoſitionem ad perſonam oportet propter quam facta eſt. 1000.417. & 450. & in verb limitatio. Renunciat. onem fratris.
Reſtringi diſpoſitionem ob cauſam ſuam oportere, 1000.65. & in verb. cauſa.
Reſtringi, & referre verba ad cauſam ſuam oportet, 1000.191. & in verb cauſa relatio.
Reſtringi non poſſe, quod aufertur ex toto neque. & in teſtandi facultate, 934.81
Reſtringi verba conuenit, vt quo reſpectu prolata ſunt, intelligantur. 674.17. & in ver. vniuerſalia.
Reſtringendi tractatus. 974.2. in ver. limitare.
Retardare litem circa taxationem impenſarum non licet, 1000.380. & in verbo expenſarum.
Retardatio litis à doli ſuſpicione non vacat, 1000.381. & in verb. doli.
Retentionis ius fauorabilius quam petitionis, & facilius quid retinetur, quam petatur. 993.6
Vbi ampliatur etiam ſi prohibita exceptio ſit, & compenſatio, vt locus retentioni ſit. 993.6
Retinendi interdicto crimen contra turbantem & violentiam vetſari, 901.17. & in ver. turbationem celebratam.
Retinenda interdicto litis conteſtata tempore poſſeſſio demonſtranda. 900.2
Retinendi ius priuilegiatum magis, quam compenſandi, 8.3.7
Retinendi compenſandique cauſam non ſimili cenſeri, 893.7
Atque declaratio, 893.7. in ver. compenſationem & retinendi cauſam.
Retinendi ius in executione etiam ſententia recte opponitur cum ſententiam non impugnet, quantum certa ſententia liquida vel ſit, 802.23. ver iu. plane retinendi, & 913.3
Retinendi ius ex pignore aut contractu inutili non datur. 928.10
Retinendi ius an ideo minus conductori datur, quod ei offertur quod intereſt, 578.7
Retinendi ius ob collectas vniuerſitati eſſe, 892.3
Retinendi ius propter legitimam & trebellianicam liberis granatis competit, 802.43
Retinendi ius nõ niſi pro ea re eius quod debetur competere. 891.8
Declaratur, 893.6
Retinendi ius facilius quàm agendi dari. 1000.406
Retinendi ius fauorabilius quam petendi, ideo facilius aliquid retinetur, quam petatur. 991.95
Retinendi naſcitur ab hypotheca, 1000.405. verſic. atque nemo dubitat.
Retentione non aduerſarius patitur. 1000.36
Retentionem ex patronum pati, 984.30. & 36. verſ. quæ uero ſententia, & 9.4.160. & 193
Retrotractatio ceſſat ob extremum ad quod ineptum, 917.12
Retrotractatio in præiudicium tertij admitti non ſolet. 675.3
Retrotrahitio: conditio caſualis ac mixta in contractibus retrotrahitur, ſecus in poteſtatiua conditione, 576.2
Declaratur, 576.3. & 5
Retrotractatio locum in legatis regulariter non eſſe, 917.12. verſ. ad quidem in legatis.
Retrouenditionem vni ex venditoribus aut ex debitis faciendam in quo preſſi totius obligatio ſit, 968.4. & 593.10. & in verb. retrouenditionis obligatio.
Retrouendere emptor vni ex hæredibus venditoris an debeat. 593.10
Reuocabile ab initio, ſeu nullo quo ad hoc non diſtare, vt rationem haberi utriuſque oporteat, 941.27. & in verſ. nullum reſcindibile.
Reuocabile ius improprie ius dicitur, ideo perfectum non dicitur, quod reuocari poteſt, 640.11. & in verſ. perfectum non dicitur.
Reuocabilem aut reſcindibilem contractum ad fidem bonam inducendam fructuumque reſtitutionem cuſtodiam non prodeſſe. 919.14. & in verſ. fructibus reſtituendis malam in ea fidem titulum reſcindibile.
Reuocabilis dominij ratio non habetur. nihil enim refert dominium quis non ſit, an reuocabile dominium habens. 632.4. verſic. quod ſi ratio dominij, & 894.36.
Reuocabilis iuris rationem non haberi, 894.36

Digitized by Google

I N D E X

Reuocabilem actum perfectū non uideri, 985.60.ver. eiuſdem generis.
Declaratio, 9-6.70.& in ver perfectam.
Reuocabile Interpretationem ita faciendam, ut reuocationē actus patiatur, 985 60.& in ver. interpretatio ita & in ver. validitas.
Reuocandi potentiam non obſtare, quo minus ratum interim actum habeatur, 985.70.& in verſ. potentiam.
Reuocandi ius ei non eſſe, qui recuperare aut defendere rem debet, 963 9.& in verſ. perſona propria.
Reuocatio teſtamēti ex verbis illis non ſequitur, volo reuocare reuocandi tantū volunt. niſi etiamtum oſtendatur, 689.4.& in verſ. teſtamentis reuocatio.
Reuocatio-legata ſubſtitutiones donationeſq; reuocatio in rebus ſuis recte non dicimus. 570.47
Reuocatio actus in dubio cauenda, 598.14.& 914.2
Reuocatio actum ſolennitate eadem, ac inſtitutionem eius fieri, 9-5.129
Reuocationem teſtamenti potiorem eſſe, qua facta cancellationis, quàm qua verbis inducitur, 1000.64. ver. quibus & illud effectur. & in verb. cancellationis.
Reuocari difficiliter, quod ob errati- dum ſit, 911.26
Reuocatus actus in dubio non creditur, & ſi etiam irritationem notitia rem admittit, ideo rotata donatio inter coniuges in dubio non intelligitur, 674.41.verſ. quarationa.
Reuocatum actum pro non facto haberi. 1000.4-4
Reus debendi in rei debendi debitor principalis reſpectu rei obtinens, a dicitur, ad quem negotium ipſum principaliter pertinet, alter vero proſ. acceſſore habetur, ut repetere ab eo poſſit, cuius negotium aſſe principale dicitur, quamuis creditoris ratione, ac que principalis dici etiam reus uterq; a, cunctur. 810.2
Reus ei ſi deiectam rem ſui in lite etiam beneficiali confiteatur, ab eo tamen beneficium auferri, actore non probante, non debet, quia conſtitutalis de poſſeſſore non ſit. 685.53
Reum abſolu-endi in actore non probante in lite etiam beneficiali decretum eſt, 575.25
Rigori iuris: à rigore iuris diſcedere licet in cauſa rationabili, 91-.2
Rogati in teſtium in codicillis remitti, 944.14. & in verſ. codici.. ac teſtium rogatis.
Rogatum teſtimonium pro, unit, 944.5
Rogatus teſtium ad inſtrumenta regulariter non exigitur, 857.11.verſ. quod hoc dicendum.
Rogatus per teſtes ipſos probatur, qui ſe rogatos dicunt, 706.1
Rom. ni ſententia, de qua in conſ. 92. num. 7. lib. 3. dum differentiam conſtituit, an confeſſio matrimonij ante natiuitatem fiat, vel poſtea fiat, ab auctore improbatur. 991.85
Ruini authoritas in conſil. 153. puerni facienda eſt, 992.32
Ruſticitas non excuſat vbi agitur de contrarietate manifeſta. 723 4
Ruſticitati, ſexuſue rationem in his non habere, qua iuri contraria omni ſunt diuino, naturali, & humano. 988.14. verſ. illud D. Theſaurario. & in verb. mulieribus.
Ruſtico eius dignitatem & iuriſdictionem capiendi, 952.7.& in verſ. Bald. huc ſpectat.

S.

SACRILEGII laicus reus habetur decimas occupās, quamuis princeps ſit, 874.1
Saltem, vocem implicatiuam, non limitatiuam eſſe. 989.6
Saluam guardiam iure inuolumi tertij intelligi, 911.3
Saluo: dictio, Saluo, modificationis vim habet, 809.16.
Saluo iure, alterius inueſtituram concedere & reſcribere, renitem credi, 905.24. ver. inde fit, & 896.10.& 933.15.& 951.2
Saluo iure alterius principis diſpoſitionem accipiendam, 953.15 & 952.2.& 963.24. et in ver tertij iuri.
Salutis ſua immemorem quempiam non præſumi, 1000.26
Salutis immemor nemo præſumitur, 864.9.& 930.10.& 685.20.& 931.20
Sanguinis materia in verſ. coniunctio, 941.35
Scandali cauſa in re liquida poſſeſſione ſua carere quis non debet, 715.6.& in ver poſſeſſione ſua.
Sciens remedio non vtitur quod ia ſi permiſſum eſt, 509.3
Scientis non intereſſe, 1000.43 & in verb. volentis.
Sciens dolum non fieri, ab ipſoq; non ab alio ſcientem decipi. 671.4.& 953.3
Scienti dolus adeo non committitur, vt ut quidam ſtellionatus vitium contrahatur, 586.44
Scientiam remedia l. 2 C. de reſcind. vendit. non datur, 598.11
Scienti iniuria non fit, 571.20.& in verb. volenti.
Scientia eius præſumitur, de qua mentionem quis facit, 699.19
Scientia probanda quoties culpa ei obiicitur quod factam ab eo nō ſit quod id ſciret quod ſciendum erat, 911.10. ver. perinde quoties.
Scientia tutoris probanda culpa cui obiicitur quod res aliquas ad inuentarium non retulit, id eſt quod notas eas haberet, 732.10.& in ver. inuentarium tutor.
Scientia partis ad totam trahitur iuris præſumptione, 587.5
Scientia contractus ex parte ad totam refertur iuris cum cliura, 553.8
Scientia præſumptionem faciliorem in actibus ſucceſſiuis eſſe, 911.19.& in ver ſucceſſiuis in actibus.
Scientia & patientia illius à quo titulum quis habet pro traditione habetur, adeo ſi eo ſciente & patiente rem poſſideam perinde eſt ac ſi ea mihi per manus facta traditio eſſet. 744.11
Scientia contractuum ex eo præſumitur, quod de ipſis ſit mentio, 990.62
Scientia ex his præſumitur, quæ fieri communiter ſolent, 990.54.ver. ſcientiam etiam.
Scientia ex qualitate facti præſumitur etiam in hærede, veluti ſi de huiuſmodi facto agatur, quod notum eſſe ſoleat. 990.54
Scientia ſiſcalium principis, principi ipſi nocet, veluti in præſcriptione, 990.53. verſic. atque rege mortuo
Scientia præſumitur ob coniunctionem perſonarum, & facti notorietatem, 997.9
Scientia præſumpta ſufficit, vt damnum quis patiatur: ideo emphyteota à iure ſuo cadit, ſi canonem non ſoluit, nec ex eo excuſatur, quod emphyteutica bona eſſe ignoraret, ſi emphyteutica eſſe apud omnes ſere notum erat, 994.10. ver ſecundo præſumitur ſcientia.
Scientia teſtamenti ex quibus præſumatur, 994.10
Scientia teſtamenti, ſeu codicillorum ex eo arguitur, quod de conditionibus in illis appoſitis nonnullas quis imp euit, 994.10
Scientia in ſtatuto expreſſè probationem præſtandam, vt præſumi a iure ſoleat, 1000.128
Scientia præſumptionem ab his duci, quæ fieri, aut accidere communiter ſolent, 1000.23.& in verb. communiter.
Scientiam qualitatis bonorum, feudalia, an pagania ſint in venditione præſumi, 000.6. ubiq; in vxore etiam venditoris cohabitationis ratione amplatur, 1000.6
Scientia teſtamenti vel fideicommiſſi in eo contentis ex eo præſumitur, quod de eo mentio in tranſactione ſit, 752.7
Scientia teſtamenti in filio præſumitur poſt immixtionem, 553.8.& in ver filij plane.
Scientia qui partem ſtatuti narrat, totum ſciuiſſe creditur. 572.11
Scientia ſimplex actus non ſufficit ſeu in genere, niſi & qualitates omnes innoteſcant, quod ipſum exemplis permultis illuſtratur, 668.4.& 6. & 866.6
Scientia ex his præſumitur, quæ fieri communiter ſolent, 748.11.& 650.6.& 809.21.& 657.45.& 630.12
Scientia certa & clara actus exigitur qui approbatur plena: item inſtructio, ita vt in re iſta error non interueniat, non ſolum autem facti ſed & iuris ſcientia requiritur: alias inutilis ratihabitio dicitur, 770.6.& in verſ. ratihabitio ſcientiam certam.
Scientia ex communi habitatione præſumitur etiam inter extraneos, 748.11. verſ. longe magis.& 866.9.& 699.19.verſ. pro dubio etiam.
Scientia ratione conuerſationis præſumitur, ideo extraneus qui in loco verſatus noſt a loci illius ſtatuta habere præſumitur, 748.11. ver. hoc amplius.& in ver. conuerſatio ex conuerſatione.
Scientiam facti paterni, filius habere præſumitur, quoties cum eo moratur, 864.8. ver. inde factum patris.
Scientia præſumitur ob ſanguinis coniunctionem, 825.5. ver. hinc & illud & 866.9.& 864.8
Scientia ex implemento præſumitur veluti cum legata in teſtamento relicta hæres præſtat: ſciuiſſe enim teſtamenti tenorem intelligitur, 657.42. ver. ac quemuis.
Scientia in actibus magni ponderis præſumitur, 744.12.& 778.12.& 825.4. quod locum & in antiquis habet, 744.10
Scientia in his præſumitur, quæ palam aut publice conſtant, 693.3.& 825.2. verſic. ex quo ſcientia.
Scientia ex tempore breui præſumitur, 911.19.& in ver. breuitate temporis.
Scientia in facultatibus ſuis præſumitur, 945 19.& in ver. ignorantiam facultatum.
Scientia vel contra uniuerſitatem in his præſumitur, quæ in loco iudicis fiunt, quia notoria quodammodo ob copiam eorum habentur, qui intereſſe in iudicio ſolent vbicunque actuum frequentia interuenit. 82-.3
Scientia ex qualitate facti præſumitur, veluti ſi memorabile factum verſetur, 748.12.& 825.4.
Scientia in eo præſumitur, qui inueſtigare debet niſi ſi diligentiam à ſe præſtitam circa inueſtigationem doceat, 693.8
Scientia proclamatum ſine dubio præſumitur, cætera quæ in locis publicis aſſeruntur, 658.1. verſic. neq; ignorantia.
Scientia ſcriptorum archiuis aut ſcrinij publici præſumitur, ita vt ignorantiam eorum excuſare non liceat, 825.2. ver notorium plane dico, & 882.18
Scientiam ſcriptura in ſubſcribente eius præſumit, niſi error probetur, quod imprudens ſubſcripſerit; 857.1.
Scientia inſtrumenti an in eo præſumitur, apud quem inuentum eſt, & an ad præteritum tempus ad ſe trahatur, 665.9.& 977 26
Scientia tenoris inſtrumenti ex eo præſumitur, quod de inſtrumento ipſo mentio ſit, 650.5
Scientia teſtamenti ex eo probatur, quod productum ab eo illud ſit, 777.8
Scientiam certam principis nulla ſcriptura improbari, quod à ſuo principis ſtuſ facto pendet vbi non neceſſaria alias ſcriptura eſſet, 958.20.& in ver. propria.
Scientiam principis certum nulla ſcriptura in eo probari quod notorium eſt. 958.17.& ſeq.& in ver. notoriam ad notoris probationem.
Scientiam principis certam teſtib. nedum ſcriptura probari contra Nattam in duobus reſponſis, 958.9.& 16
Scientiam principis certam veriſimilitudine contra Nattam Bartolus probari partes cuius iam mollerſuſpectas lector uidebit, 958.21.& in ver. præſumptionem iuris.
Scientiam aquam in alieno ut facto proprio verſari vbicunq; huiuſmodi factum alienum eſt, vt ſcientiam in eo iam præſumat, 958.25.& in ver. proprij.
Scientiam facti filij docendam vt à patre id ex ſtatuto profiteatur, 942.5.& in ver. alias cum ex ſtatuta.
Scientia officialis domino nocet, 825.6 & 854.53
Scientiam ad dolum & fidem malam præſumendam valere. 978.19.& 975.16.& in ver. dolum.
Scientia allegatio requiritur etiam vbi præſumi ſolet, 857.12.& 853.5. verſ ut enim allegandā.
Scriptura publica quæ ſolennibus iuris deficit pro priuata habetur, quamuis manu notarii conſcripta ſit, 860.2. ver. conſequenter his dicendum.
Scriptura publica ſubſcriptione notarii & teſtibus carere non poteſt. 860.1
Scriptura publica expreſſionem anni, menſis & diei expoſtulat, idem in ſcriptura priuata quoties ut tertius in ea laedatur, vt contra probandi facultatem tertius habeat, 860.2
Scriptura principis ſine ſigillo à duobus ſubſcripta fidem facit, 701.14.& in ver. ſigillum ſine ſigillo
Scriptura quæ in ſcrinio ſeu archiuo publico camera principis relata eſt fidem facit, 674.10
Scriptura vna ex aliis declaratur etiam quæ per interuallum facta ſit, 856.21
Scriptura manu alicuius facta non aliter docetur quam ſi teſtes in ea conſcribenda præſentes fuerunt, ita vt ſcribentem viderint, neq; dein curandum quod notam manum eius habere, aſſeruit, 854.10
Scriptura notarii carens ſigno & ſubſcriptione ea fidem non facit, ideo exemplum de ea ſumi ne iudice autore poteſt, præterquam ſi teſtimoniis ſuperſtitam adiuuetur, 864.12
Scriptura notarii extra librum protocolli inuenta fidem facit, 637.4.& 8. verſ. ita q; arg. primum.
Scriptura priuata fidem non facit, 854.10. verſic. quæ cum ita ſint.
Scriptura priuata fidem non facit etiam ſi ſolemnibus omnibus ſcripturæ publicæ inſtructa ſit, 793.4

Scri-

Digitized by Google

Scriptura priuata fidem facere poteſt ſi id pacto expreſſum ſit, 939.12
Scriptura priuata fidem aduerſus producentem habere, 911. 23. & in ver. producentem.
Scriptura priuata fidem contra ſcribentem facit, 815. 14
Scriptura priuata fidem contra tertium non facit, 860. 2. ver. priuata plane ſcriptura.
Scriptura priuata adminiculis aliis accedentibus iuuatur, 613. 14. ver. ſed & ſcriptura priuata, & 702. 12
Scriptura priuata anni, menſis & diei expreſſionem tunc deſiderat, quando tertius ex ea læditur, 860.12
Scripturam aliàs neceſſariam in notorio non exigi, 958. 27. & ſeq. & in ver. notorium ad notorij probationem & in ver. ſententiam principis certam.
Scripturam ad certam principis ſcientiam probandam non exquiri contra Natturum duob. conſiliis. 958 9. & ſeq.
Scriptura alicuius vbi mentionem fieri oportet non ſolum de ſcriptura ipſa, ſed & clauſula illius quamuis notabilis dicendam. 747. 27
Scriptura fide non legitima ex obſeruatione adhibere quoties quod comprehenſum ſub ea eſt vſu receptum legitur, 949.25. & in ver. obſeruatione.
Scriptura loco iuris præſumptionem eſſe vbicunque ſcriptura ei in ad probationem eſt, 958. 22. & 980 16. & in ver. præſumptionem iuris ſcriptura vice eſſe.
Scriptura etiam priuata ad mentem diſponentis declarandam valet, 936. 3. ver. neque mutat.
Scriptura generalis æquitatis ſeruandæ cauſa reſtringenda. 992. 7. ver. & quæ ſcripta.
Secundum conditiones infra ſcriptam quid verba polleant, 987. 66. & in verb. intellectum l. pen.
Secundum, & iuxta, dictiones vt prædictæ eadem eſſe, 987. 55 ver. principaliter, & 987. 65.
Secundum formam vim triplicem verborum eſſe, 987. 63. ver. eodem Bal. attinet.
Secundum quod talem propriè non intelligi quæ ſecundum quid non ſimpliciter talis eſt, 941. 18. & in ver. propter ſimpliciter.
Secundus creditor ſoluens anteriori creditori an in locum eius ſubrogetur, 746.1
Semel bonum eundem ſemper tradendum, 947. 16. & in ver. bonum ſemel.
Semel fideicommiſſi conditionem euanuiſſe ſatis, 935. 2. & 11. & ſeqq. quinque & in ver. conditionem fideicommiſſi.
Semel alienatum alienabile perpetuo fieri quomodo intelligatur, 1000. 489
Vbi ad prohibitionem alienandi realem id pertinere, ſcriptum eſt, 1000, 489. & in verb. prohibitio alienandi.
Semel alienatum alienabile perpetuo non fieri ad ſuum re naturam redeunte, 1000. 490. & in verb. natura, & in verb. prohibitionem alienandi.
Semel dominus dominii amplius non fieri 1000. 322. in verb. reiteratio
Senatus principis perſonam ſuſtinet ideo ſicut veritate inſpecta & ſecundum religionem aut conſcientiam iudicare princeps debet ita vt ſenatus, 680. 12. ver. ſi iniquitate, & 949. 2.
Sententia conditionalis ante ne non licet quam impleta conditio ſit, quinimo impletam conditionem eſſe non ſufficit niſi iudici id liqueat, 802. 8 & in verbo. conditio ante implenda.
Sententiam declaratoriam in executione confiſcationis bonorum exigitur quæ ipſo iure ſit: delictum ſcilicet commiſſum eſſe ob id bona confiſcata ne alias ſine ea aliquo apprehendi bona videantur 687.13
Sententia declaratoria ante omnia exigitur locum ſubſtitutionibus aut fideicommiſſi eſſe, legandatio deinde ſi bonorum fideicommiſſorum & detractionum ratione legitimæ Trebellianicæ aris alium legatorum, quæ præſtitæ ſunt bonorum acquiſitorum & impenſarum quanto meliora bona fideicommiſſa facta per hæredes grauatos ſunt, quib. peractis ad executionem ſententia producitur, 802. 14
Sententia eſt iuris ſtricti ſicuti priuilegium. 802. 7
Sententia iuris ſtricti dicitur idcirco ad ea non porrigitur quæ expreſſa in ea non ſunt niſi ſint conſecuta, ob id cum res petita dominium actor declaratur hoc ipſo condemnatus reus ad reſtituendum intelligitur, 749. 20. & 940. 1
Sententiam iuris ſtricti eſſe neque verba eius extendenda non minus apte quam copioſe, 936.1
Declaratur, 936 17 & 18 & 967.7
Sententiam iuris adeo ſtricti vt ad omiſſa non trahatur, quamuis exprimenda ea erant, 958. 53
Sententia quæ in ſtrictiſſime intelligenda, 597 1
Sententia ad id trahitur quod in antecedens aut conſequens neceſſarium venit & ſine quo valere ſententia non poſſet, 866 1
Sententia ad acceſſoria non porrigitur, 597. 4. & in ver. acceſſorium.
Sententia ita accipienda vt quod vtilius reo eſt id ſequamur, 597. 5
Sententiam pro reo exponendam vt quam minima condemnatio ſiat, 936 6
Limitatur, 936. 33
Sententiam aduerſus reum vertendam qui dolo verſatus eſt, 636.33
Sententia incerta vires habet ſi ex actis probationum declaratur, veluti condemno condemnandum, abſoluo abſoluendum. 566. 15
Sententia incerta à probationibus clara fit, 66. 15
Sententia non dicitur in qua condemnatio abſolutioue non inuenitur, 592. 15
Sententia valet ſi iudex dixerit, condemno condemnandum, abſoluo abſoluendum conditio nulla ad præſens refertur, externaque aut intrinſeca eſt, tunc autem iudex ita poteſt pronunciare, quando ad iudicandum tempus inſtabat. ſicut quando iudex propter temporis breuitatem acta examinare non potuit vt declarat Dec. in con. allegato. 527. in principio, 749. 19
Sententia principis iure inter omnes facit cum legis vim habeat, quod ſine dubio locum ſibi vendicat cum lata ſententia cauſa cognita & diſcuſſa eſt, 702. 4
Sententia principis appellationi obnoxia ſi ad relationem alterius fertur, 592. 6. & in ver. princeps
Sententia principis prouocationi ſubiicitur obreptione ſubreptioneue intercedente, 592. 25. & in verſicul. princeps.
Sententia principis citationem deſiderat, 592.13
Sententiam quæ in rem iudicatam tranſiuit ita pro ſe præſumptionem iuris & de iure habeat, vt vbi per confeſſ. parta probationem contrariam admittit, illa n. originem creat natura, altera eſt, 680. 1
Sententia quæ in rem iudicatam tranſiit notorium inducit, 819. 4. & in ver. notorium per ſententiam.
Sententia ex approbatione tacita in rem iudicatam tranſit, quoties ab ea nõ appellatur. 657. 5. & 652. 6
Sententia euidenter iniuſta ſententia vitioſa æquiparatur, 622. 6
Sententia nulla dicitur ex proceſſu nullo lata, 607. 8 ver. ius idem in ſententia ſeruandum
Sententia nulla dicitur quæ ſuper ſtatuto nullo profertur vel quæ parte inutili fundamento nititur, 607. 8. ver. in eadem cauſa.
Sententiam abuſiue aut impropriè dicitur quæ nulla eſt: hinc fit vt ex ſententia nulla infamia non irrogetur ſimiliter vacatio beneficii ex ſententia nulla non ſequitur. quoties beneficium cui per ſententiam inutilem auferetur, denique nullum illa producit effectum, 680. 2. & 3. & 642. 22
Sententia inter contra iura lata nulla eſt quoties comprehen iura verbis diſpoſitiuis erat vt ſecundum ius pronunciaret, 680. 28
Sententia nulla dicitur in qua perplexitas, & repugnantia verſatur, quod adeo verum eſt vt ſublata per ſtatutum nullitas hæc non cenſeatur à repugnantia deſcendens quo excepto omnis nullitas ſit remouetur, 671. 18. & 840. 3
Sententia nulla in qua vltra petita reus condemnatur cum ſimilem libello eam eſſe oporteat etiam ſi ex actis appareat amplius deberi quam petitum ſit, 840. 7. & 791. 2. & 912. 8.
Sententia nulla dicitur quæ ſaltem cauſa nititur, 657 15
Sententia confirmans nulla dicitur quando nulla eſt ſententia confirmata, 657. 15
Sententia nulla vel quæ inique euidenter ex actorum inſpectione apparet in rem iudicatam non tranſit, 680. 3
Sententia nulla ob ineptitudinem libelli, 671. 2. ver. vſque adeo.
Sententia ſuper libello inepto lata reformationem non admittit 671. 2. ver. hoc amplius.
Sententia nulla habetur in qua reſeruatio reſolutiua adiicitur ſeu quæ reſolui in conditionis euentum poteſt, 840, 6
Sententiã irritã fundamentũ vitioſum efficit, 592. 17
Sententia inutilis in qua cauſa cognitio non interuenit, 802. 26
Sententia vitioſa irritaque dicitur delegationis forma non obſeruata. 680. 23
Sententiæ interpretatio ita fieri debet ne iniqua vitioſaue ſiat, vel ſi verbis vim fieri neceſſe eſt, 536.16
Sententiam interpretari debemus ſecundum contractum naturam ſuper quo lata eſt, 936. 20. verſicul. atque pro natura.
Sententia interpretationem ex iudicii & actionis illata natura verba etiam lædendo faciendam. 936. 20. & in ver. naturam iudicii.
Sententia ad ea reſtringenda quæ comprehenſa in libello ſunt, 819. 16
Sententia reſtringi debet ſecundum naturam iudicii & actionis propoſita verba etiam offendendo, 792.14
Sententia ita interpretari debet vt valeat verba etiam offendendo, 655, 2. ver. idque locum in materia ſtricta.
Sententia verba ita accipienda, at ſecũ pugnent, imo ſententia verba offendere licet ne cõtrarietas interueniat. 781.13 & in ver. contrarietas vt euitetur.
Sententia ad acta refertur & ex eis declaratur, 642. 16.
Sententia contra principalem lata an tertio præiudicet, caſu niſi in conſequentiam nõ intereſt, 845 2
Sententia contra ſubſtitutum prolata, ſubſtituto ſequenti non nocet, diuerſum eſt in ſententia contra hæredem lata, 9 1. 9. ver. ſed enim damna, & 991. 2. ver. non obſtat.
Sententia inter alios lata an aliis obſit. qui ſciebat litem motam ſaltem, ne præiudicio obſit, quo minime extenuatur etiam ſi apud tertium ipſam poſſeſſio ſit. 997. 10
Vbi an differat inter poſſeſſorium. & petitorium. 997. 10. & ſeq.
Sententia inter alios lata facilius aliis nocet, quàm cõfeſſio, quoniam voluntaria confeſſio ſit, ſententiam verò inuitus quis patitur.
Hinc fit, vt quibus caſibus ſententia inter alios prolata, aliis nocet, confeſſio tamen, tranſactio, compromiſſum, proceſſus, arbitrique ſententia aliis non præiudicat. 991.9
Sententia lata contra vnum cuius cauſa cum alio connexa erat, excipit non poteſt, ſi alium lædat præſertim vbi de iure ſuo ſi inuicem aſſecit, 997.4
Vbi quod ſufficit ſummaria poſſeſſionis probatio contra tertium, vel in ſolidum teſtium poſſit, vel in communi cum condemnato declaratur. 997. 6
Sententia quæ ad ius perſona reſpicit ad omnes trahitur, etiam qui vocati ad eam litem non ſunt, velati ſi ſuper filiatione eius dictum fuerit. 991. 46
Vbi Hoſtien. & Innocen ac la, omni opinionum dubitatione non carere auctor aſſirmat, qui reſtituatur ſi ſententia ſuper legitimatate lata. 991. 46
Sententia ſicuti ſcientis obſtat, ita & alia illi nocent, 997. 25. ver. tertio reſpondetur.
Sententia in re dubia ſtandum, 1000. 44. & in ver. præſumptionem.
Sententia Vercellis lata exaggeratio, 1000. 106
Sententiam declaratoriam facti, aut criminis admiſſi exquiri, nominis tamen iure ipſo pœna non inducitur, 983 32. & vide in verb. declaratoriam ſententiam in reſp. a.
Sententiam nec ob inſtrumenta rumpi, quæ inuenta poſt eam ſiunt. 1007. 42. verſi. ſecundo, quia.
Sententiam ſubreptio vitiat, 997. 23. ver. atque nominatim.
Sententia contra hæredem dicta legatariis præiudicat & fideicommiſſariis: hæres n. caput teſtamenti eſt, ideoque vnde non poſſunt qui ex reſpondent non vincit. cauſa alia vnius fideicommiſſarii, qui ſi ſententia patiatur fideicommiſſario aliis illa non nocet etiam cui ex morte demum fideicommiſſarii vellit ius quæritur, 747. 30. in principio, ver. neque iura obſtant.
Sententia inter alios lata quibus caſib. aliis præiudicet. 649. 30. ver. idque latiuſculè probare & 649. 31. ver. tertio reſpondetur
Sententia contra authorem dicta an ſucceſſorib. noceat, 622. 3. & 745. 2.
Sententia contra auctorem lata ſucceſſoribus ſcienti obeſt, 845. a
Sententia nulla in qua iuris ordo omiſſus à iudice apparet, 657. 10. ver. ſecunda nullitatis cauſa, & in ver. nulla dicitur ſententia.
Sententia nulla dicitur in qua iuris error euidens deprehenditur, 642. 7. & in ver. error euidens iuratam.
Sententia nulla iure ipſo ut dum iniuſta habetur ob errorẽ iuris in inexpreſſum idem in errore ſtatutẽ ſeruandum. quod locum & in ſententia principis habet, 671. 15. & 644. 14

INDEX

Sententia inutilis quæ vſu recepta non eſt, 671. 17.
Sententia iniqua lata contra vnum aliquem nocet, 622. 3
Sententia inter alios lata quibus caſibus alijs nocet nocere tamen confeſſio non ſolet nec in arbitrio prinationem ſit alienum ius lædere, 615.4
Sententia pro vno lata an vtilis alijs, 931. 1. & in ver. alias.
Sententia inter alios dicta alijs etiam prodeſt ſi ius idem in omnibus verſatur, 745. 37. verſ. idem enim primogenituram.
Sententiam ita accipienda vt æqualitas ſeruetur, 899. 9. ver. ſenten. etiam, & in verſiculo æqualitatem in ſententia
Sententiam in re dubia interpretationem illam admitto quæ fauorabilis condemnato eſt, 721. 16
Sententia extenſionem à larga ſignificatione non accipit, 79. 1. ver. hoc amplius.
Sententia iudices modo eodem constituunt interpretantur. 709.13 & 936. 24. & ubi. 17.
Sententiam ita interpretare conuenit ut iuſtitiam habeat, 7. 1. 15 & 646. 8
Sententia interpretatio ita fit ne iuri refragetur, 595. 3.
Declaratur, 593. 17
Sententia verba ſecundum ius commune intelligi debent & reſtringi, 792. 10
Idem in dubio iudex idem voluiſſe intelligitur, 597. 3. & 936. 13
Sententia verbis diſcedere ob libelli formam an liceat, 936. 1. ver. ſed nec ob petitionem, 936. 17
Sententia verba ad ea reſtringenda quo intellectum verè credibile eſt, 695. 15. & 936. 18, ver. ſecundo in Dino: & in ver. generalia ſententia verba.
Sententia ad ea reſtringenda quæ comprehenſa in libello ſunt, 819. 16
Sententiam ſecundum petitionem intentionemque volueris exaudienda. 564. 14
Sententia ad libellum referri neceſſario debet, 680. 27
Sententia declaratoria facti exigitur ad eſt commiſſum delictum eſſe licet iure ipſo priuatio inducatur, quinetiam licet tunc ſuperflua priuationis ſententia ſit, utpote à iure iam facta ſententia, tamen declaratoria exigitur quæ priuationem factam eſſe declaratur, 6 8. 2
Sententiam declaratoriam neceſſariam quam vt in re ipſa bona publicantur, 976.12
Sententia condemnatoria neceſſaria contra feudatarium eſt vt feudum ab eo propter homicidium auferatur, 688. 1. ver. ſecunda ſententia.
Sententia natura facit. vt declaret, non vt nouum aliquid inducat, 801. 4
Sententia diffinitiua habetur quæ negotium principale determinat quamuis ſollemnitas iure ea adhibita iudiciorum non ſit, 840. 4. ver. diffinitiua enim.
Sententia diffinitiua reuocari non poteſt, 840. 4. verſic diffinitiua enim.
Sententia euidenter iniquæ occurrere iudex debet, & ſi in pacto expreſſo approbata ſententia ſit ut non interclusa videtur opponendi innectatur, 680. 12
Sententia in iudicio criminali lecta probatione delicti non profiſita non valet quæque in iudicio ciuili ſtatuitur dicatur, 752. 6
Sententia in petitorio lata iure omne poſſeſſionis abſorbet, vt ſolo ad executionem ſit pendere debeat, 819. 2
Declaratur, 819. 6. & 7
Sententia in poſſeſſorio mixto lata exceptionem rei iudicatæ in petitorio parit ex quo circa cauſa iudicatum fuerit, ſiue quia non probauerit actor, ſiue quia de iure ſuo deſit petitorio in poſſeſſorio ad genus rei docuerit, 674. 6
Sententiam reſcindendam quæ ex falſis probationibus lata eſt, 942. 26. ver. quod ſi, ex falſis.
Sententia ob inſtrumenta nouiter reperta non reſcinditur, niſi petita in integrum reſtitutio legitur, 864. 1
Sententia ſecundum iudicis mentem potiusquam verborum ſpeciem interpretari debet. neque vltra iudicis intentionem operari ſententia poteſt, 791. 12. & 690. 19.
Sententia ſcripturam probat ac fidem eius confirmat. etiam ſi ſcriptura ipſa non nominatur. 674. 12
Sententia ibi vbi conformes ſunt an audiri aduer ſus eam om. liti poſſit, 457. 1
Sententia mutatio in melius laudabilis eſt, 617. 3
Separata habentur quæ facta diuerſa continent. 809. 2.
Separata. Argumentum reiici, quod ex ſeparatis ducitur. 985. 122
Textuum verba proferuntur, 985. 122
Separata dicuntur, quæ facta diuerſa continent. 990. 48.
Separata, & ſeparatim non inferri, 1000. 458.
Separata quæ in ſubſtantia & qualitate diſtinguuntur ipſis ſibi nec nocent nec proſunt, 972. 17
Separatio membri à corpore agrius permittit quam rei totius alienatio ſolet, 542. 88
Separationem duarum quæ rei vnius principalis dicitur ſit, 965. 6
Separationem prouinciæ vnius in duas à principe fieri, 963. 1
Declaratur. 965. 28. & in verſi. diuiſionem, & in verſic principem vnita.
Separatorum ſeparata eſt vnio, 757. 23. & 952. 5. & 972. 16
Sepulturæ maiorum adiungi eos conueniat, à quibus de ſepeliendi iure cautum quiſquam non eſt. 506. 1
Sepultura in ea ad lucrum ſpectat non vt damnum vitatur, 566. 18
Sequens actus ſecundum præcedentem reſtringendus, ne derogatum præcedenti cenſeatur, 828. 5
Sequentia non aliter derogant præcedentibus niſi contrarietas interueniat, & cohærere inuicem non poſſunt, 828. 6. & 674. 24
Vel niſi ad dictum ſit, 970. 6
Sequentia prius edentibus congruere in dubio exiſtimandum, 929. 9. & in ver. poſteriora præcedentibus.
Sequentia ad præcedentium naturam interpretantur, & à præcedentibus ſequentia reſtringuntur, declarantur, determinanturve, 592. 52
Sequentia declarationem præcedentibus præſtant, 663. 8
Sequentia reſcripti verba illud reſtringunt. 592. 77
Sequentia à præcedentibus reſtringi, vtcumque contraria, 1000. 298
Ampliatur, 1000. 298. & 300
Sequentia. Per ſequentia reſtringi antecedentia ſolent, 989. 6.
Sequentia præcedentibus non derogant, niſi contrarietas, aut incompatibilitas interueniat, 995. 24. ver. tertio reſpondetur.
Sequentia verba determinata priorem ſcripturam reſtringunt, in qua determinatio vlla non eſt, 989. 6. ver. quanto determinationem.
Sequentia verba ſpectanda, vbi interiora, & poſteriora contradictio, aut incompatibilitas incurrit, 998. 7
Sequeſtrationem facilius quàm debitoris captiuam permitti. 1000. 495. & verſicul quo optimo,
Sequeſtrationi. & in prioris inſtantiæ locum ob ſuſpicionem legitimam eſſe, 1000 495
Sequeſtratione fructuum locum, & ſub inſtantia prima eſſe, cum poſſidendo reus non eſt. 1000. 31
Sequeſtrationem prohibitam eſſe, 978. 1
Sequeſtrationem ante non concedi, quam creditoris ius ſummatim ſaltem aut ſemiplene conſtet, 978. 6
Sequeſtrationis an probationem antecedentis inſtrumentariam oporteat, 978. 6. z. v. quinetiam.
Sequeſtrationem de facto reuocandam, quæ conceſſa de facto eſt, 978. 14
Seruitus rei ſuæ communis ve nulla eſt, 554. 1
Seruitus aquæ ducendæ quamuis reſtricta ad certum modum ſit, attamen poſtquam fundum dominantem ingreſſa eſt, alij eam concedere pro arbitrio domino fundi licet, 676. 4
Seruitus alterari non debet, vt ob eam aliam competat, quam propter eam ob quam conſtituta eſt, declaratur in ſin ver. ſecundo communem, aqui in alio vſu deterior conditio aduerſarij non fieret, 676. 2
Seruitus itineris vie & actus ad domum meam competens an ad aliam poſtea comparatam extendatur, ibique illud tractatur, quid ſi ianua duorum communis ſit per quam ad ades ſuas aditus patet, nunquid ea vti ad domum vicinam, poſtea emptam quis poſſit, 670. 1
Seruitus non debet niſi conſtituatur, quamuis in contractus antecedat, ex quo ſeruitutem deberi, ſuadere ratio videtur, 842. 2
Seruitutem non debere, etiſi ſi conſtituta expreſſim ſit. vel ſi inutilis vſu eius ſiat, 896. 1
Seruitus odioſa etiam quo conditionem non poſtulat, 896. 2
Seruitutis vſus, neque impediri, neque deterior fieri poteſt, 599. 9
Seruitutem feudo inuaſorum perniciem non imponi, 983. 16. vide quæ in verb. agnati ius feudo ſeruitutem.
Seruum quadrupedi comparari, 923. 14
Seu, particula alternatiua, 967. 3. & 4
Si, particula conditionem facit, 682. 8
Si, particula conditionem facit, 1000. 162
Ampliatur, 1000. 162. & in verb. conditionem ſi.
Sibi pronomen ad conceſſionem perſonalem cenſendam prodeſſe. 929. 11. & in ver. perſonalem ſcripturam.
Sic particula, ſuperiorum aut præcedentium omnium repetitiua. 983. 43
Ibiq. vnica ea illimitatam in ſinum. 915. 43
Sigillum ab eo appoſitum intelligitur. ad quem id pertinet. 615. 16. ver. quod & Aret. ſcribit.
Sigillum appoſitum fuiſſe principe. vel notario id aſſerente creditur, licet non appareat. quod ſi ex ſcriptura inſpectione non obſcure appareat deperditum ſigillum eſſe ad fidem eius tuendam, ſubſcriptio illius ſuffecit, quia princeps à ſecretis erat, 701. 3
Sigillum, ſine ſigillo principis ſcriptura à duobus ſubſcripta fidem facit, 701. 14. & in ver. ſcriptura principis ſine ſigillo.
Sigillum fidem ſcripturæ non addit, vbi copia ſigilli hominis apud aduerſarium eſſe potuit. qui ſcriptura illa vtatur, 700. 4
Significatio larga in materia gratioſa admittenda, 577. 2. ver. in numero legatum.
Signum notarij ad fidem inſtrumenti neceſſarium dicitur, 657. 1. ver. & primum quidem.
Declaratur, 637. 8. ver itaque arg. primum.
Signum notarij ſi omittatur, quod apponi ſolet falſum inſtrumentum dicitur, 771. 10. & in ver. inſtrumentum falſum dicitur.
Silentium longum ad ſimulationem patefaciendam valet, 585. 17. & in verb. ſimulatio.
Silentio longo ſuſpitio concitatur, 700. 5. & 854. 7. & in verb ſuctum.
Similes caſus æſtimantur quibus ratio eadem nedum maior competit, 562. 6. ver. ſimiles porro. & 563. 8. verſiculo. Rurſus ſimiles. & 725. 14. ver. ſimiles porro.
Similitudo ab effectu iudicatur in eo quod agitur quamuis à verbis diuerſi. in a, parent, 563. 8
Simonia à iure humano aut poſitiuo introducta quæ ob id ſola iure Romana ſolet. 872. 11
Simonia circa contractum fructuum aut penſionum non committitur, quia neque ſpiritualia neque ſpiritualibus annexa ſunt. verum vti temporalia iudicantur 873. 7. ver. inde ſit vt circa contractum fructuum
Simonia niſi ob ſpiritualia aut ſpiritualibus annexa conſequenda non committitur, 873. 7. verſic ſatis in his dictum.
Simonia non committitur ſi collato beneficio quod datur aut promittitur, 875. 9
Simonia ceſſat quotiens in officio ſepeliendi religioſi qui ad illud non tenentur aliquid accipiunt, 873. 10.
Simplicitas in minore præſumitur, & captioſum illius iuramentum iudicatur, 727. 10
Simpliciter non ſecundum quid verba accipienda, 835. 6
Simpliciter verba trahi ad illud conueniet, quod de eo ſimpliciter eſt non ex aliquo aut ſecundum quid in materia, vel gratioſa, 579. 6
Simpliciter reſeruatio beneficiorum electiuorum ad ea pertinet quæ electiua ſim liciter ſunt non ex qualitate aliqua, aut ſecundum quid, & in materia hac fauorabili locum etiam habet, 572. 16
Simpliciter quod dicitur ſeruitium nouum ex forma conuentionique noua introducti ad illud pertinet quod nouum ſimpliciter ſit, non ſecundum quid, 579. 5
Simpliciter tale propriè non dicitur quod in aliquo non ſimpliciter tale eſt, 579. 6. ver, cuius ratio, & 941. 18. & in ver. propriè ſecundum quid.
Simpliciter nouos cenſum reſtituere promittens beneficium non amittit ne pluſquam facere poſſit tenetur ſecus ſi integre eos reſtituere promittit, 850. 10
Simplum in duplo, triplo quadruplove ineſt. 593. 24
Simulatio contractus non perimit ex his præſumitur

Digitized by Google

tur qua poſt interuallum ſiant ac initio ipſo, 849.8
Simulatio ubi allegari non poteſt, attamen ſi allegatio eius recipiatur & deinde illa probatur ſuper ea erit pronunciandum. 762.4
Declaratur. 762. 15. ver non obſtat argumentum ultimum.
Simulatio opponi non aliter poteſt niſi ſi ſimulationis cauſa exprimatur, 784.16
Simulatio contractus ex eo arguitur, quod apud venditorem hæredes ipſius poſſeſſor ſemper fuit, quod locum habet conſtituto etiam interueniente, ſicut enim ſimulatus contractus principalis arguitur, ita & clauſula conſtituti in eo expreſſa utpote accefforia, 664.5
Declaratur, 664.17. ver. neque mouere videntur.
Simulatio confeſſionis mariti de dote recepta probationem deſiderat, ſed & ſimulationis cauſa docenda, 596.6
Simulatio contractus ex reſtitutione pecuniæ incontinenti facta an probetur, 665.5
Simulatio ex pacto non deducitur iuri communi reſpondente, ſed à pacto naſcitur iuri contrario. 585.13
Simulatio à pacto naſcitur iuri contraria, 585.13
Simulatio ſemiplena declaratur quotiens pecuniarium iudicium agitur, 585.16. ver. ſeptimo animaduertendum.
Simulationis oppoſitione impugnata iudex uti non prohibetur ad commodum impugnantis, 784.5
Simulationis duplex ſpecies inuenitur, 850.1
Simulationis cauſa in ſpecie exponenda & probanda, 947.16
Simulatio præſumitur quotiens contractus alienatio fit id, quia contractus conſidimus, cornuq; ſidem ſequuntur, 735.7
Simulationis declaratio à ſilentio longo aſſ, 585.17
Simulatio ceſſat ubi nulla ſimulationis cauſa proponitur, 703.6
Simulationis ſuſpicio ceſſat ubicunq; ad executionem perductus contractus & tempore longo obſeruatus eſt. 657.51. & 674.11. ver. non alienum ab his.
Simulationis allegatio non ſuffiſit, verum probatio etiam requiritur, 665.7
Simulationis exceptio his caſib. locum habet quibus audiri hi ſolent qui ſuam turpitudinem narrant veluti quoties damnum alius excipiens ſentiret contra lucrum aduerſarius faceret qui particeps turpitudinis eſt, 784.10
Simulationis exceptionem contra poſſeſſorium adipiſcenda non obiici, 943.5. & in verſ. tali exceptionem & in verſ poſſeſſorum adipiſcenda.
Simulationis exceptio ceſſat ubi debitum vere ſubeſt, nec obligationis deficit ſubſtantia, 703.5
Simulationem allegare etiam per actionem licet ubi in cauſa ceſſat illa interponitur, 760.1. & in ſeq. ver ſecundo ubi dubitationis quicquam.
Simulationem contractus allegare contrahentibus licet ſi fraudem damnumve alterius, non ætio ipſa nea ſenſerint. ibiq; ampliatur non modo accipiendo ſed & agendo ſimulationem ipſam opponi. 703.8
Simulatio ex confeſſione parte abſente facta an probetur. 665.4
Simulationem ceſſionis in confeſſione de pretio habita detegi, 979.1. & in ver. ceſſionem.
Simulationem ex pacto præſumi quod contrarium naturæ actus eſt, 979.1. & in ver. natura.
Simulationem contractus ex conuentione inſolita demonſtrari. 585.13. & 979.3. & in ver. in ſolitam.
Simulatio contractus, an ex probatione ſemiplena arguatur, ita ut iuramento ſuppletiuo ad eam probandam opus ſit, 990.2. ver. inde fit, ut ſemiprobatio. & vide 990.27. ver. reſponſio eadem.
Simulatio contractus, an in datione in ſolutum ex pacto de reuendendo, pretioq; exiguo perinde ac in venditione conſideretur, 990.57
Simulatio contractus coniecturis duabus accedentibus pacti de retrouendendo, & pretij exigui ex communi Doctorum ſententia probatur, licet tertiam ac annullis exigant, 990.6
Exiguum autem pretium in ſpecie hoc quod dicatur, ex iudicis arbitrio pendet, 990.6. ver. hocq; obſeruandum.
Et quod tempus ſit inſpiciendum in pretio tenuis iudicando, quamve læſionem interuenire oporteat, 990.36
Simulatio contractus coniecturis probatur, 990.7
Quæ autem coniectura ad contractum adiumentum, & usurarium probandum valeant, declaratur, 990.8. & 9. & 10. & per totum conſ. & vide 990.27. verſ. in concertatione.
Simulatio contractus ex eo arguitur, quod breui tempore diſſoluitur. 990.5. verſi. ſimulatus enim contractus, & vide, 990.35. verſicul. ſecundo reſpondetur.
Simulatio contractus ex his non arguitur, quæ poſtea fiunt. 990.29. verſ. atque in ſpecie.
Declaratur, atque poſſe ſimulationem à poſteriori, ſi interuallum ſit modicum, 990.59
Simulatio contractus ex inæqualitate pactionum præſumitur, quæ creditorem fauorem, & utilitatem reſpiciunt. 990.10
Sed ſola hac inæqualitate coniecturantis ſufficit, ſed plures deſiderantur, 990.46. ver. tertio reſpondetur.
Simulatio contractus ex inſtrumentorum pluralitate arguitur, ideo ex pacto de reuendendo ſeparato inſtrumento addito ſimulatus contractus facilius iudicatur. 990.11. & 47
Simulatum contractus ex pacto indicatur, quod debitoris periculum duntaxat reſpicit. 990.12
Simulatio contractus ex pacto præſumitur, qua pecuniam certam ſupplere emptor debet, ſi perpetuo retinere rem emptam velit, 990.8. verſicul. ſed ad ſpeciem.
Simulatio contractus ex priori & poſteriori, neq; ab utroq; ſimul tantum detegitur, 990.4. & iſtud eſt quod Bald. ſcribit.
Simulatum contractus in pluralitate pactionum, & clauſularum multiplicatione præſumitur. 990.9
Declaratur, 990.44. verſi. quintò reſpondere poteſt.
Simulatio contractus in ſolo pacto coarctato, ne intra certum tempus redimere liceat, non arguitur, niſi & pretium exiguum concurrat, ſed & tertium, id eſt mutua pecunia petitio ab aliquibus deſideratur, 990.58
Simulatio contractus in datione in ſolutum iteruentis arguitur, quemadmodum in venditione, 990.8. verſicul. ſimili modo ſimulatio, & vide, 990.57.
Simulatio contractus longo in ſilentio quomodo iudicatur, 990.14
Simulatio contractus non præſumitur in dubio, ſed talis iudicatur; qualem inſtrumenti figura demonſtrat, aut in dubio ſtandum. 990.17
Simulatio contractus in præſumatur, quid probandum, 990.33
Simulatio ex pacto arguitur, natura contractus contrario, 990.8
Simulatio poſt multiplicationem an obiiciatur, 990.58. ver. de ſecundo.
Simulatio. Tunc contractus ceſſat, cum pretium iuſtum accedit, 990.18. ver. pretio igitur tam iuſtiſſimo.
Ampliatur pacto etiam de reuendendo, & conſuetudine fœnerandi interueniente, 990.18
Simulatione contractus, in probando verſimilitudo in primis obſeruanda, 990.5
Simulationis ſuſpicio ceſſat. iudicis præſentia ac auctoritate accedente, 990.19. ver. atq; in ſpecie ſuſpicionem ſimulationis.
Simulationis ſuſpicio in contractibus ceſſat à Rege perfectis conſilio magiſtratus conſiliariorumve ſuorum accedente, 990.19
Simulationis ſuſpicio in homine probo exiſtimationis integræ ceſſat, 990 17. ver. ſecundo locum præſumptio.
Vbi pace una qualitas in ſimulatione iudicanda ſufficitur, 990.27. ver. in concertatione hac, & 990.28. ver. atque in ſpecie probatum.
Simulationem in una poſſeſſionis continuatione non probari, 943.6
Simulationis coniectura ex poſſeſſione continuata præſumptionem conſtituto in contrahentium permiſſione, 945.7
Simulationem ex poſſeſſione perpetuata non negari quoties ſolennia peracta contractus ſunt. 943.8
Simulationem alienationis rei legatæ an allegare legatarius poſſit veluti quando rem legatam teſtator poſtea alienat, quam alienationem ſimulatam legatarius vult dicere, ne propter eam reuocatum legatum intelligatur, 762.1
Simulationem allegare non licet qua contractam turpitudinem habet perinde paria vel fraudis nequidem excipiendo aut replicando etiam contra ipſum turpitudinis ſocium, ſi lucri cauſa in excipiente replicante verſetur, 762 7. ver. turpitudinem hac ita demonſtrata, & 762.2. ver. ſecundo ubi dubitationis.
Simulatus contractus in dubio non præſumitur, utpote qui talis iudicatur qualem inſtrumenti factus oſtendit cui ſtare in dubio oportet, 665.6
Simulatus contractus non præſumitur ubicunque ſimulationis cauſa nulla oſtenditur propter quam ad contractum ſimulatum faciendum cogitatum ſit, 665.6. ver in dubitatione, porro ideo ſimulationis cauſa in ſpecie exponenda & probanda, 784.16. & 947.16.
Simulatus contractus ex poſſeſſione continuata non præſumitur, ubicunq; fructuum nomine ſolutio à poſſeſſore ſit, 918.20
Singula ſingulis in generali diſpoſitione referri conuenit, 870 8. & 904.9
Singula clauſula, quæ omnia & ſingula quam poteſtatem habeat, 962.8. & 641.11
Singula dictio, & ſingula eius eſt natura ut nihil intactum relinquat, 605.8
Singula quæ non proſunt multa iuuant, 627.6. ver. quod dicendum habemus. & 505.17
Singula quæ non valent eadem nec coniuncta poſſe, 890.43 & 925.11. & 12. & in ver coniuncta non proſunt.
Singula quæ non ſufficiunt, ſimul iuncta diſpoſitionem perficiunt, 992.14
Singula quæ non proſunt, unita iuuant. 990.14. ver. itaque hoc uult aſſumptum.
Singulares in dubio teſtes non credi, 914.1. & 10 ver. cum teſtes.
Singulares iuris teſtes non repelli qui ad animi declarationem ſpectant, 947.20. & in ver. declarationem animi.
Singulares teſtes ad præſumendum prodeſſe. 947.21
Singularibus teſtibus hæreditatem, ita deditionem & famam probare. 947 20. ver. rurſus.
Singularitas teſtibus non obſtat ubicunq; eodem ſpectant, 585 12
Singularitas teſtium furori probando non obſtat, 591.10. & in ver. furor.
Singularitas teſtium quibus caſibus probationi non obſtet, 991.84. & 85
Singularitatis defectum vocum coniecturis & præſumptionibus aliis deleri. 585.12. & 613.14. ver. inde etiam, & 911.24. & 947.22
Singularitatem teſtium in actibus ſucceſſiuis nocuum non eſſe, 947.20. ver. rurſus.
Singuli, dictio ſinguli diſtributiua eſt, & actum cuilibet inſolidum tribuit, 701.33
Singulos in quæ ſunt ad ius uniuerſitatis non ſpectant, 826.1. & in verb. uniuerſitatis non dicuntur
Societas ad hæredes tranſmittitur ſi de ea cautum ſit. & interpretatio iuramentum legitur, 875.13
Societas ad victum communem aut negociationem aliquam reſtricta limites iuris non egreditur, ideo bona aliunde quæſita communicari non debent. 834.5
Societas in conſenſum expreſſum aut tacitum deſiderat quo carere omnino non poteſt. 605.6
Societas ex actibus non aliter præſumitur niſi ſi contractus & nomen ſocietatis fieri ne poſſunt. 875.10
Societas ex communi uſu aut poſſeſſione bonorum non inducitur in communia quæſita ſint, 810.6
Societas ex conductione vectigalium & ex eo quod in commune retinetur non inducitur, niſi ſi animus ſocietatis ineunda declaretur, 875.7
Societas ex eo præſumitur quod dum adminiſtratorum ratio redditur inter eos non eſt qui una ſimul bona poſſident & fructus eorum percipiunt, 875.9
Societas inter fratres ſimul degentes non contrahitur ſi unus tantum negociatur niſi in cõmune omnia ab his etiam conferantur qui negociationem non profitentur, 605.2
Societas tamen ex conſenſu tacito partis utriuſq; admittitur quæ ex actibus ſocialibus demonſtratur qui citra eius nomenque ſocietatis fieri non poſſunt: qui quales ſint declaratur, 605.4
Societas in prædiis comparandis contracta inter eos videtur qui prædia ſimul mercantur, 576.2
Societas tacita ex conſenſu tacito introducta ad ea reſtringitur, in quib. frequentius quis fuit. 576.11
Societas uniuerſorum bonorum quæſtuum participationem qui in negociatione fiunt præterea exigit, 576.13
Societas bonorum uniuerſorum quibus modis probetur, 576.15
Societatis bonorum omnium probatio eius eſt qui ea vtitur, 576.14
Societatem actuum deformitas prohibet, 576.9. & in ver. difformitas.
Societatem morte unius ſocii diſſolui, 962.10

Ampli-

Digitized by Google

INDEX

Ampliatur pacto etiam contra interpoſito, pacifſcentium non liceat vt hæredes ſocios aſſequamur, 875. 2.
Limitatur, 875. 10. *ver. ſed enim præmiſſorum omnium nihil eſſe fit, ne locum habeat quotiens de vectigali publico contracta eſt & hæredum mentio facta.*
Limitatio alia ſubiicitur, 873. 13
Societatis diſpoſitio conſenſum eorum deſiderat, qui in ea contrahenda interuenerint, 601. 7
Socium *diſtinctio traditur, qua vſus in quæſtione nodoſa eſt ex coniectura an non ſubſistentia directi admittatur*, 984. 78
Socius lumoris ad l. ſunt perſonæ. ff. de relig. dom intellectus, 995. 6
Socius lumoris in diſtinctione alia circa q. memoratam cenſura, 984. 79
Socius *criminis coniurationem detegit*, 1000. 108 *ver. in cauſa eadem clam.*
Socius criminis à teſtimonio non repellitur quotiens delictum lucri cauſa admiſſum principaliter eſt, non odio alicuius nominis, 789. 1
Socius criminis à teſtimonio in cauſa ciuili non remouetur niſi quidem & in ſeipſum teſtimonium dicit, 789. 5. *ver. ſecundo locum.*
Socius criminis contra ſocium citis recipitur in crimine partem ſuſpeſtis cum difficile ad probandum ſid ſit. 657. 23. *ver. inde fit.*
Socius furti tenetur qui rem communem perinde vt ſuam in vſum ſuum conuertit, 937. 3
Socius in medium afferre debet quæ ab eo nomine ſuo quæſita nummis communib. ſunt quod in dolo videatur cum nomine ſuo acquirit, quod communi acquirendum nomine fuerat. 937. 2. *ver. tertio ex .... ar.*
Socius iure rei communis priuare ſocium non poteſt, nec in re communi quicquam facere ſocio prohibente, 731. 3
Socius ſocii factum ignorare non creditur, 825. 5
Socius ſocio non præiudicat ideo debitorem liberare non poteſt, nec cum nouationem iure in præiudicium ſocij abſcatur, quod locum & in indiuiduis habet, licet in ſolid. agere poſſit, 760. 28
Socius criminis à iudicio accuſatorio repellitur. 725. 2
Socii criminis teſtimonia nec iudicia ad quæſtionem faciunt, 698. 1. *ver. & quamquam circa inquiſitionem.*
Ampliatur vt locum in criminibus etiam exceptis habeat, 821. 4. *&* 923. 31. *&* 32.
Ampliatur, 721. 3
Socii criminis teſtimonium in iudicia vnica non ſufficit verum plura coquiruntur, 692. 1. *verſic. hoc amplius teſtimonium facit.*
Socij criminis teſtimonium regulariter admitti non ſolet nec ad inquiſitionem inſtituendam, 698. 1. *&* 723. 3
Socii criminis teſtimonium quibus caſibus in criminibus exceptis admittitur, verum ita habet no ſi per quæſtionem aut tormenta dictum teſtimonium fuerit, 698. 2
Socii criminis teſtimonium per teſtem alium idoneum perficit, 923. 35. *ver. idq; locum.*
Socium criminis in crimine ex quidem priuilegiario admittendum vbicunq; veterum & aliud accedit, 923. 33. *& in verſic. duplex vocium*
Sola *fama ad prolem legitimam aſtimandam non ſufficit, & hoc qualiter fama probari debeat, remiſſiue*, 991. 21
Solennitas *eadem in reuocatione actus requiritur quæ in eius introductione*. 674. 30. *ver. tertio reſpondetur.*
Solemnitas extrinſeca an ex poſſeſſione decennij præſumitur in alienationib. bonorum vniuerſitatis, 771. 2. *ver.*
Sed & ſatis omnino, 771. 12. *verſi. non obſtat ſolemnitatem in alienatione.*
Solemnitas ad contractum introducta locum in eo non habet qui neceſſario perficitur, 733. 6
Solemnitas in alienationib. bonorum minoris requiſita tunc ceſſat, quando ex pacto à patre pupilli interpoſito tem tutor vendidit quoniam cauſa prima id eſt patris qui vendere promiſit vendenti attribuitur, non tutori ipſi patris promiſſionem exequenti, 745. 25
Solemnitas in alienatione neceſſaria eadem quæ in ſeruitutis conſtitutione requiritur, 807. 3. *ver. inde Ruin. ſcribit.*
Solemnitas iudiciorum decretum nihil releuat quoties ea prohibitas contractum eſt, 871. 15
Solemnitas quæ circa matrimonium verſatur pretium puta, idcirco non præſumitur in contractu quod *vario difformiter quæ interueniant*, 683. 2. *verſi. idem vltra iſtos patres.*
Solemnitatem actus ſcripturaue loci illius exigit in quo conficitur. 695. 7. *& in ver. locus actus giſt.*
Solemnitatis omiſſio actum non vitiat ſuperioris confirmatione interueniente, 813. 1
Solemnitatis omiſſio ad rem non attinet confeſſione interueniente, 653. 7
Solemnitatum neceſſitas in teſtamento principis & libello apud eū dictato remiſſa intelligitur. 769. 4
Solemnitatem exteriorem notarii verbis non deſeri, quotiens adhiberi eum nō potuit cum inſtrumentum fieret, 1000. 246. *& in verb. notarii aſſertione.*
Solemnitatem internam ad inuentarium præſumi, 1000. 475. *& in verb. inuentarium.*
Solemnitatem iuris impune prætermitti, quotiens in reſcripto Principis cauſa exercetur, 988. 18. *& in verb. inquiſitionem aliàs prohibitam reſcripto Principis.*
Declaratur, 988. 24
Solitam *rem infeudari per infeudationem vniuerſam videri*, 894. 6
Solitum *à ſolitis argumentum recte deducitur*, 654. 1. *ver. a ſolitis enim.*
Solitum ex quibus alleb. quid dicatur, 763. 6
Solitum fieri actum in dubio præſumitur, 760. 25
Solitum, à ſolitis argumentari licet, 991. 4
Soluendo *princeps ſemper præſumitur*, 990. 32
Soluendo quis non præſumitur, 1000. 277
Solutio *ab eo probanda, à quo allegatur*, 990. 69
Solutio coacte alii quam creditori facta, an liberationem ſoluenti pariat, 1000. 270
Et an propter repreſſalias ſoluens ab eo repetat, odio cuius facta conceſſio eſt, 1000. 270. *& in verb. alium*
Solutio probanda, 1000. 2. *ver. & in ſpecie.*
Solutio ſuperioris iuſſu alij facta debitorem exonerat, 1000. 18.
Declaratur, 1000. 270. *& pluribus ſequent. & in verb. alium.*
Solutionis obligationem omnem conſumi, 1000. 409. *& in verb. datione in ſolutum.*
Solutionem vitioſam, quæ de ſua creditoris re fit, 1000. 413. *& ſeq. &* 1000. 425. *& in verb. res ſua*
Solutio ab eo probanda à quo profertur, 760. 12. *&* 807. 1. *&* 90 . 5
Solutio ab eo probanda à quo allegatur & à quo libertas impugnatur. 905. 5. *&* 870. 1
Solutio annua tanquam ex contractu emphyteutico facta qui nullus aut vitioſus appareat nocere ſoluenti non ſolet, 871. 16
Solutio eius quod ſolui debet eo odium moroſi pro facta habetur, 796. 14
Solutio quomodo fieri debeat monetarum mutatione accedente, 836. 1. *&* 2. *&c.*
Solutio aliud pro alio creditori volenti recte ſoluitur, 592. 110. *&* 966. 25. *ver. quoniam.*
Solutionem ob id non probari quod debitore quid à creditore promittitur, 914. 10
Declaratur, 914. 10
Solutionis cauſa ſoluentis incognita, non præſumitur, 630. 62
Solutionis exceptionem ad debiti confeſſionem non prodeſſe, 981. 4. *& in ver. confiteri.*
Sordida *munera ſoluendi ſunt*, 583. 15. *ver. munerum ... ſoſſorum ibi, nihil referre adiicitur vita ... pecuniam inferre.*
Sortis *ſolutio non ſufficit, niſi & acceſſoria offerantur*, 940. 45
Speciale *verbum habere, quod generale ſponte ſua eſt, vbicunq; niſi ad ſpeciem referre vnam nequit*, 984. 154
Speciale etiam principis reſcripto exponendo non ſpectari, 921. 5. *ver. inde fit.*
Specialia non extendi, 902. 42
Ampliatur, vt nec ad acceſſoria extenſio permittatur, 720. 3. *& in ver. acceſſoria, &* 971. 42
Specialem pro ſcrio miſerorum eſſe, 921. 3. *& in ver. miſerorum præſidium.*
Specialem conceſſionem in regalibus aut reſeruatis principi comprehendendis exquiri, 895. 1. *& in verſic. generalis conceſſione.*
Specialem expreſſionem haberi quæ per relationem ad aliud fit, 969. 6
Latius, 969. 19. *& in ver. relationem.*
Specialem expreſſionem intelligi vbicumque actſi ad vnum referri nequeat, 962. 7. *& in verſic. generalem ſormentem.*
Specialem expreſſionem in generali ineſſe, quæ referri niſi ad vnum non poteſt, 926. 5. *ver. itaq; cum niſi, &* 974. 19. *& in ver. generalem ſatis.*
Specialem expreſſionem factam credibile eſſe ſi opus fuerat, 958. 16
Specialem in caſu fortuito expreſſionem deſiderari, 957. 3. *& in ver. caſum fortuitum non aliter.*
Specialem probationem generali potiorem, 893. 23. *& in ver. probationem in ſpecie.*
Speciali expreſſione digna in ſpecie exprimenda cum ſub generali commemoratione non veniat, 880. 19. *ver. in ſpecie quippe.*
Specialem expreſſionem generali maiorem, 973. 8
Ideo voluntas in ſpecie explicata generali antefertur, 570. 33
Speciali nota digna quæ dicantur, 895. 2. *in ver. nota.*
Specialia non multiplicari, 966. 7. *& in verſic. priuilegiorum.*
Specialis *vbi adiecta conditio eſt repetitionem qualitatum admittendam aliorum non eſſe*, 910. 9
Specialis expreſſio id operatur, vt vbicunque vnum ſub alio continetur id ſi ſpecialiter exprimatur contineri deſinat, 731. 23
Specialis expreſſio derogat generali, 731. 2. *ver. ſpecialis enim.*
Specialem expreſſionem cauſa poſcunt, ex quibus ſolui fieri quid poteſt, 1000. 196. *& in verb. cauſam in ſpecie. & in verb. generalis cauſarum.*
Et corollarium non ſpernendum. in d. ver. cauſam in ſpecie.
Specialem expreſſionem ex verbis vniuerſalibus fieri, 987. 40. *& in verb. vniuerſalia verba.*
Specialem expreſſionem in cauſis alienandi exquiri, ſine quibus permitti alienatio non ſolet, 1000. 36. *& ſeq. & in verb. cauſæ.*
Specialem expreſſionem in iuribus regalibus exigi, 987. 40. *ver. ſententia hæc, & in verb. regalium iurium.*
Speciali probationi generalem poſtponi, 1000. 349. *ver. atque expreſſim magis. &* 1000. 350.
Ampliatur, 1000. 351.
Speciali ſcripturæ per generalem non derogari, 895. 80. *in verb. derogatio.*
Specialis præſumptio ex eo etiam dicitur, quod benignior ſit delictum excludens, 990. 23. *verſic. ſpecialis etiam.*
Specialis præſumptio generalem ſuperat, 990. 23
Specie *voluntas expreſſa voluntati generali anteferitur*, 570. 33
Species genus ſuperat, quare generale mobilium legatum ad fructus non pertinet alij deralectos, 377. 7. *ver. & ſpecialis expreſſio.*
Species generi vna detrahit cui aduerſaria non eſt & illud adiuuat, 594. 4. *ver. ſecundo non procedit.*
Spectari *illud non ſolet quod fieri iure non poteſt*, 906. 3. *ver. itaque cum per actionem.*
Spes *parentibus ſuccedendi iure in liberis approbatur, non etiam in item vniuerſalibus*, 982. 7. *ver. et quo in ſpecie magis.*
Spes quo proxima maior, eo fortior habetur, cum potiora remota propinquiora ſint, 982. 9
Spes propinqua & proxima iacto habetur, admittere ius quæſitum re & ſic mobilitatem: vbicunque in radicata ſpes eſt, 747. 9. *per totum & in ver. ius quæſitum re.*
Spem non bonis parentis ſuperſtitis damnari, 930. 6. *ver. idq; bonum.*
Spolii *ius ad ſucceſſorem ſingularem ſine ceſſione non tranſit*, 622. 7
Spoliari *vniuerſum hoc ipſo dicitur quod onera viſitata agnoſcere ſingula remanent*, 826. 3
Spoliari *poſſeſſionem dicitur*, 908. 1
Spoliatio regulariter pro obiicitur, niſi in continenti poſſeſſionis recuperandæ cauſa ſequatur, 993. 8. *ver. omnino enim faciunt.*
Spoliatio conſideratur aut vi admiſſa aut ipſo quotiens de poſſeſſione antiquatam cuiuetiam appareat rurſum ſpoliatio dicetur quotiens ad poſſeſſionem ſuam quis non admittitur, 819. 5
Spoliatio per reum oppoſita excipiendo repellendique actoris cauſa effectum conſequendi non producit ob id reſtituere reus per ſententiam non debet, 613. 10
Spoliatus *ante omnia reſtituendus*, 807. 1
Limitatur remiſſiue, 807. 8. *&* 866. 2. *&* 900. 4
Limitatur, 900. 10. *& ſequentibus n. præcipue*, 33. 34. 35.
Spoliatus etiam à iudice reſtituendus quotiens vitioſe ant mulieres vnde quod agit aut ex ... natur pertopata

re puta vna non vocata aut iuris ordine prætermiſſo, 819.11 & 878.12
Spoliatus etiam prædo ante omnia reſtituendus, 767. 7. ver. ex propter cum ſpoliatus. & 900.1
Spoliatus exceptionem illam pati ar dolo facit id petere quod omnino reſtitui oportet ſi iuris defectus euidens ex actis conſtet, 819. 3. verſic. quoniam & ſi maxime.
Declaratur, 819. 7. ver. non obſtat alterum arg. & in ver. excepto dolo facit.
Spoliatus poſſeſſione ſua an iure ſuo & ſine iudice poſſeſſionis recuperandæ facultatem habeat, 749.1.& 898.1. & in ver. authoritate propria.
Spoliatus authoritate propria poſſeſſionem omnino recuperare poteſt, ſi magiſtratus copia non habeatur, idq; locum etiam habet cum periculum allatura mora non eſt, 700.8
Spoliatus contra monitum ſuperioris, aut iudicis authoritate propria poſſeſſionem recuperans occupatoremq; aut in poſſeſſionem miſſum expellere poteſt, 607. 5. ver. idq; verum vſq; adeo eſt.
Spoliatus poſſeſſionem ſuam authoritate propria quandocunq; recuperare poteſt, cum oblata recuperandi facultas aut oportunitas eſt ſi ante non licuit etiam ſi tranſactum decennium ſit, 700.5
Spoliatus propter eiuſdem poſſeſſionem naturaliter poſſidentem deiicere, & naturalem ipſam recuperare poteſt propria authoritate, 749. 1. ver. videbatur dicendum.
Spoliatus recuperans poſſeſſionem clam ſine vi armata pœnas non patitur l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. 700.11. & in ver. lex ſi quis in tantam.
Spoliatus quicquid poſſeſſionis recuperandæ cauſa agit id ad defenſionem pertinet non inuaſionem, 713.3
Spoliatus qui facto ſuo de poſſeſſione cecidit reſtitui non debet, 901.13
Spoliatus clericus reſtitui non aliter debet, niſi ſi coloratum ſaltem beneficij titulum edoceat, 997. 4. ver. rurſus tituli colorati probatio.
Spoliatus pro poſſeſſore in odium ſpoliantis habetur, 995.15. ver. rurſus cum partis viſio.
Spoliatum ante omnia aoneſtitus, vbicunq; & petitorium, & poſſeſſorium vnà ſimul deſinere princeps reſcribit, 1000. 239. & in verb. petitorium. P. poſſeſſorij.
Spoliatum ante omnia reſtituendum, 1000. 218
Et limitatur cum iuris quicquam in re ſpoliata non eſſe palam ex actis eſt, 1000. 220
Spoliatum non reſtitui ſi apud tertium poſſeſſorem fuiſſe ſpoliator docet, 900. 5. & in ver. tertij ius circa poſſeſſionem.
Spoliatum ſe fuiſſe allegans poſſeſſionem docere debet tempore ſpoliationis nec illud prodeſt ante ab actore bona poſſeſſa ſi quidem continuata in ſpecie hac poſſeſſio non creditur, 901. 2. & 900.5
Spoliato demum q; exceptionem non obuiis. ad pœnam ſpectare qua in ſpoliantium audacia compeſcenda verſatur, 900. 15. & in ver. pœna vero eſt.
Spurius dos relicta à patre ita detur vt liberos eius ſequatur, 917.7
Spurius patri neq; ab inteſtato neq; ex teſtamento ſuccedere poteſt. 766. 2
Spurius ideo ſucceſſionis ius ab inteſtato non habet quod agnatio in eo non cadat: hinc fit vt cognationis iure ab inteſtato etiam ſpurius ſuccedat, 616. 7
Spurius agnationis iure non ſuccedit neq; eidem ſuccedit ur, 699. 8
Spurius incapax non dicitur ſucceſſionis quæ ab extraneo ei defertur, 616 6
Spurius ab extraneo recte donari & vendi poteſt, 850. 2
Spurius frater à fratre legitimo recte hæres inſtituitur, 898.6
Spurius ad clericatum promoueri non debet, 616. 14
Spurius diſpenſatus ad dignitatem eccleſiaſticã quam ſecularem aſpirat, cum ſine diſpenſatione ad honorem ſecularem inuit et ur, 616.13
Spurius turpis perſona habetur. 898. 5. & in verſic. turpis perſona.
Spurius aut naturalis legatum alimentorum ad hæredes non transferre, 700.12
Spurius ex ea arte ali non poſſe dicitur, quam pudore incolumi exercere non poteſt, 991. 31. verſic. inde ex arte ω.
Spurius incapax dicitur, 998. 2. ver. ſecundò ad teſtimonia.
Spurius ius capiendi ab alijs quàm à parentibus habet, & ab vxore patris ſpurius capit, ab eccleſia etiam emphyteuſis ſpurio conceditur, 998. 4
Spurij filiis recte ne alimenta dentur. 917.9
Spurij & naturalis liberos iure diſſimili cenſeri, 917. 7.
Spurij alimenta pro tempore variare, 917. 11. & in ver. alimentorum præſtationem.
Spurij alimenta quomodo decernenda ad natura ne neceſſitatem an domus & dignitate inſpecta, 959. 47. & 917 10. vbi concluditur neceſſitate tenus ea præſtanda: & in verſ. neceſſitatis cauſa, in ver. alimenta.
Spurio pater donat propter alimenta quibus fraudari ab eo non poteſt, 846. 2. verſic. reſponſio enim.
Ibiq; indubio ob alimenta donatum intelligi eſſe receptum eſt quib. ipſe indiget, 846. 2
Spurio alimentorum cauſa datum aut relictum à patre intelligi, 958. 8. & 46
Verbo etiam eorum non facto, 917. 3
Ampliatio ſubiicitur, 917. 3
Spurio naturali vero ſuſtentando non aliter patrem obligari, niſi ſi victum tueri aliunde nequit quod induſtrioſus puta non eſt. 917. 9
Spurio vet prolis legitima voluntate recte dari, 976. 36
Spurio ſicut relinquere pater prohibetur ita & ſpurij ſocio quando ex coniecturis appareret id in fraudem legis factum, 778. 2
Spurium filium incapacem hæredem ſcribere ſub conditione parenti licet, ſi legitimus factus à praeſtiterit, & capiendi ius conſequatur, 998. 6. ver. ſecundò ratione alia.
Vbi quod ex legitimatione poſita facta ſpurij inſtitutio conualeſcit, & retro trahitur. 990. 6
Spurio dandi aut relinquendi fraudem ac patris confeſſione detegi quod ex potuum ſpurij mutuum factum aſſeruit, 977. 10. & in ver. fraudem.
Spurio filio nepotem ab auo vulgariter ſubſtitui, 898 14
Spurium alienum fruſtra non ſubſtitui, 898. 15
Spurium domino non prohibente ad feudum recipi, 913.10. & in ver. tertij id eſt domini directi
Spurium nepotem ab auo inſtitui, 898. 6
Spuriorum filios & illegitimos ex teſtamento capere, 917. 2
Limitatur, 917. 6. & 7
Spuriorum materiam ſuppleas, 913. 2. & in ver. naturalis filius
Spurios iure canonico mitius tractari quam ciuili, 898. 9. & in ver. canonicum ius cum ſpuriis.
Statuendi & conſuetudinis inducendæ quo ad cauſam efficientem par eſt conditio, id eſt, par vtrobiq; poteſtas deſideratur: ob id de vno ad alterum arguere licet, 814. 1. & in ver. argumentum à ſtatuto ad conſuetudinem.
Statuendi ius domino ne loci detur. 973. 40. vbi caſuum diſtinctio, & in ver. dominus Caſtri
Statuendi ius etiam ſubditis in permiſſum eorum eſſe, 673. 36.
Statuendi poteſtatem quo ad pœnam populus non habet, ius iuriſdictio non eſt, niſi ex conſenſu ſuperioris ſtatutum huiuſmodi pœnale edatur, 801. 1
Vel conſuetudine admittetur, 801. 5. ver tertio robur.
Statuendi poteſtas iuris ciuilis eſt, 610. 2
Statutum prout libitum eſt à principe derogari, 963. 2. ver. meritoq; & 610. 2. & 961. 6. & in verſic. conſuetudinem principem.
Statutum diſponens circa deciſoria nõ legat niſi ſubditos, 732. 6
Declaratur limitatur, 732. 7. verſic. non obſtat.
Statutum irritum habere, vnde etiam occaſio diſpendij oritur, 913. 41. & in ver. occaſionem diſpendij.
Statutum inutile habetur, quo venandi piſcandi ve facultas interdicitur, 643. 4
Statutum non valet quo propter alium quiſpiam obligatur. vbi culpa aut negligentia aliqua imputari non poteſt, 701. 1. ver. Hic Aretinus accedit.
Statutum vires à conſeruationis fauore accipere quod irritum alias eſſet, 973. 38 & in verſiculo conſeruationis cauſa.
Statutum vocans agnatos ad ſucceſſionem ad fœminas agnatas non pertinet, per quas non inſtituitur agnatio ſed ſimul cum ea intercedit, 741. 8
Statutum agnationis cauſa editum ad caſum ſuum reſtringi debet. 653. 2
Statutum, à ſtatuto etiam irato & præciſo recedimus cauſa noua accedente, 680. 17. & in verſiculo, cauſa noua.
Statutum ambiguum in cauſis non eſt allegandum, 824.7
Statutum contra turbatores ſtatus ciuitatis ad eos non pertinet, qui ſecundario, hoc eſt mediate non principaliter, id eſt immediate ſtatum ipſum perturbant, 850. 4. ver. eiuſdem generis eſt.
Statutum de compromiſſo in con anguineos communes faciendo extraneos in loco ſtatuti degentes non pertinet, quibus conſanguinei communes eſſe non poſſunt, 700. 6. ver. inde fit vt ſtatutum.
Statutum de mercatore ad eum non pertinet, qui nomine alieno mercaturam exercet, 738. 8. verſic. ex Decio.
Statutum de lucro dotis otioſum, irrationabile ac pœnale dicitur, 632.6
Statutum quo maritus tertiam dotis partem liberis etiam interuenientibus lucratur ad liberos prioris coniugij non eſt reſtringendum, 870. 8
Statutum de lucranda dote quod ſit ſpectandum domicilium mariti an vxoris an vtriuſque locus ius quo dotem reſtitui oportet. 180. 20
Statutum de lucranda dote in eo locum non habet qui matrimonij onera non ſuſtinuit, 116. 1. & in verb. lucrum dotis.
Dotem lucratur, vnde de hac materia lucri dotalis verſicu e maritus lucratur.
Statutum de lucro dotis locum non habet pacto interpoſito vt dotem ſolueret niſi in quinquennium ſocer teneatur ſi ante quinquennium vxor moritur, 632.2
In controuerſiam tamen paulo infra vertitur in verſ. ſecundo quærimus. 632. 2
Statutum de lucro dotis onerum matrimonij cauſa principaliter introductum intelligitur, ideo locus ei non eſt quoties maritus matrimonij onera non agnoſcit, 632. 3
Statutum de lucro dotis locum non habet cum verbis præſentibus tantum contractum matrimonium eſt. conſummatio enim etiam & deductio ad maritum exquiritur, 632. 5. ver. tertio in ſpecie.
Statutum quo vxore ſine liberis ex eo matrimonio decedente in dote maritus ſuccedit an ad dotem profectitiam extendatur, ita vt locum contra patrem vxoris habeat, 632. 1
Statutum domicilij vtile & domino loci eſt quamuis ſtatuto ipſi non adſtringatur. 180 21
Statutum fœminas excludens ad bona porrigitur quæ extra territorium ſtatuentium ſunt, 797. 1
Statutum Ferrarienſe quo fœminas agnati excludunt ad quartum vſq; gradum an ad eum caſum porrigatur quo hærede ſorore ſi patre ſcripta ſimiliter poſthuma eſt in teſtamento prætermiſſa, quo ratum teſtamentum habuit, 754. 1
Statutum quo agnatis interuenientibus mater non ſuccedit ad filium ſororis non trahitur, quia agnatis iure communi regulariter non ſit verum pro agnato per ius extraordinarium exorbitans recoepitus, 642.17
Statutum quo ab agnatis fœmina excluduntur ad cauſam inteſtati reſtringitur. 754. 3
Statutum quo ab agnatis aliquibus fœmina ſubmouentur ad agnatos alios remotiores non porrigitur, vt fœminam proximiores & ipſi ſubmoueant, 603. 9. ver quare cum ab agnatis.
Statutum quo maſculis interuenientibus fœmina dotata à ſucceſſione repellantur, idq; locum habere in fratribus patruis & auunculis expreſſum eſt, abſolute ac ipſi non conuenit, vt ab his omnibus fœmina repellantur, ſed ſingula ſingulis referenda. hoc eſt vt à fratribus ſorores, à patruis amita, ab auunculis matertera excludantur, 741. 6
Statutum excluſiuum fœminarum ad fœminas forenſes non pertinet, vbicunq; in perſonam iniceptis verba ſtatuti ſint, 844. 5
Sed contra, 844. 9. ver. quinta opinio.
Statutum quo filia dotata ab hæreditate parentum propter patruos ſubmouentur an ad forenſes pertineat, 844. 4
Plurimum referre dicitur an in rem an in perſonam ſtatutum loquatur, 844. 7. & pluribus ſeq.
Diſtinctio illa improbatur, 844. 8. & 9
Statutum an valeat, quo filia nupta aut dotata extra territorium à ſucceſſione parentum & perſona ciuium iuriſdictionis ſtatuentium ſubmouetur tum ex teſtamento quam ab inteſtato & hæreditatem agnatis proximioribus defertur, 610. 1
Statutum quo filia dotata à patre vel à matre vel

Digitized by Google

INDEX

vel ſimul à parentil. non excluditur, vt nullum amplius habeant regreſſum ad petitionem hæreditatis tam paternæ quam maternæ contra fratres aut hæredes ipſorum parentum defunctorum de quibus fratribus intelligi debeat. verum de fratrib. defunctis an fœmino excluſa an vero de fratrib. in vtroq. 775. 1. & 2. &c.
Statutum quo fœmino omnes cuiuſcunq. gradus & lineæ à ſucceſſione excluduntur ſi dotata vſq. ad legitimam ſint, an ad matrem pertineat · quod ſtatuentium Ferrariæ extat. & concluditur ad matrem etiam porrigi. 750. 1. & pluribus ſeq.
Statutum quo à fratre quid petere ſorori non licet, ad fratrem patruelem non trahitur ut gradu remotiore poſitum, 741. 4
Statutum quo à fratre ſoror excluditur ad ſororem patruelem non porrigitur quæ à ſiliis patruelis non ſubmouetur. 741. 5
Statutum quo filia nupta & dotata ab hæreditate parentum propter patruos ſubmouentur ad bona non trahitur quæ extra territorium ſtatuentium poſita ſunt. 844 2
Statutum quod dote data aut promiſſa contentam eſſe filiam iubet nihil faciendum, quotiens iniqua aut exigua plus iuſto dos eſt, 865. 3. ver. rurſus nihil fieri.
Statutum quo filia dote contenta eſſe iubetur ad dotem congruam referri debet, 763.10
Congrua autem dicitur ſi ſit vſq. ad legitimam, 763. 5. ver. hoc ſane & in ver. dos congrua ad dotem congruam
Statutum ſi filias ſimpliciter excludat quas dotari iubeat, pro qualitate & conditione patrimonij ac perſonæ viri boni arbitrio, quod tempus ſequi in modo dotis conſtituenda oporteat mortis an parentis an eius nuptiæ filia datus ſi precium bonorum ſolo temporis curſu auctum fuerit, 776. 2. & in ver. tempus mortis patris.
Statutum iniqui & iniuſtæ prorſus manere tolerabilius eſt quam vt abſurdum ex eo ſequatur, 733. 10
Statutum quo ad literam verba intelligi oportet quomodo accipi debeat, & an interpretationem omnem reijcat, 642. 15
Statutum modis iiſdem interpretantur quibus voluntates defunctorum. 775. 6. ver. eodem enim modo, & 633. 8
Statutum ſecundum rationem æquitatemve naturalem interpretari debet, & ſi natura earum interpretationem hanc non patiatur, æquitas enim ſpectanda potius quam rudis ſtatuti figura, 763. 8
Statutum à ſtatuto potiusquam iure communi interpretationem recipit, 606. 8. & 814. 8. ver. eodem .
Statutum interpretationem paſſiuam à iure communi accipit, 643. 11
Declaratur, 643. 12. ver. itaq. arg. primum non obſtat. & verſi. ſecundo principaliter vt ad ius commune regulare non extraordinarium pertineat, & 643. 16.
Statutum verba quibusuis peritis ſcriptum interpretationem à iure accipit quod ratione naturali fundatum ſit, 623. 11. ver. quo caſu.
Statutum in re dubia ita interpretandum vt quam minimum poteſt iuri deroget, 848. 6
Statuti interpretationem vt ius commune fert ita habendum, 925. 8
Ampliatio limitatur, 763. 7. & in ver. commune iure. & 923. 9.
Statutum ſtrictum interpretandum quod iuri communi contradicit, 923. 4. & 842. 3. & 626. 6. & in verſiculo correctio in ſtatuto exponendo cauenda
Statutum iuris communis contrarium reſtringendum aliud quo ſufficit, ſi effectum in aliquo producat, extenſio vero ad alia contra ius non admittitur aſſertur paſſim, 625. 6
Statutum laicorum eccleſiæ præiudicare poteſt in acquirendis non autem quæſitis, 748. 9. in ver. eccleſia non ligatur.
Statutum quo agnatorum conditio potior quam cognatorum habetur ad agnatos fœminas pertinent, vt per ſtatutum id genus non excludantur, 800. 2. ver. ſtatutum plane.
Statutum quo à maſculis fœmina ſimpliciter excluduntur locum niſi ab inteſtato non habet. ex teſtamento autem fœmina ſuccedere non prohibentur ſi hæredes ex teſtamento ſcribuntur aut aliquid in teſtamento relinquuntur, 625. 3. & 856. 5
Statutum odioſum iuriq. contrarium ad ius commune reſtringendum ſtatim ac momenti aliquid attulit ſtatutum. & ſi operari aliquid debebat hoc ipſum tamen ita accipiendum vt quam minimum poſſit ius commune lædatur, neq. in omnibus operari ſtatutum oportet, ſed in aliquo vel minimo etiam operari ſatis eſt. 733. 9
Statutum de bonis extrahendis aut luendis odioſum dicitur, 672. 1
Statutum quo facultas res vendita luenda conſorti aut propinquo datur ſicut odioſum, iniquum & exorbitantiſſimum habeatur, ita ſtrictiſſime & præciſum eſt, 809. 12
Statutum vel odioſa diſpoſitio in caſu vero loquens ad caſum fictum non trahitur, 769. 8. & in ver. fictus caſus non comprehenditur.
Statutum quamuis odioſum ita tamen accipi debet vt aliquid operetur, quod & in ſtatuto pœnali locum habet. immo offendere verba licet in materia etiam ſtricta qualis ſententia eſt ne ſterilia ſiant, 733. 5
Statutum in ciuib. in materia ſtricta aut odioſa ad comitatinos aut diſtrictuales non trahitur, 472. 2. & ſeq. pluribus.
Statutum quod de ciuibus loquitur in materia ſtricta ac odioſa ad ciues non trahitur, qui ciues ſimpliciter & per omnia non ſunt ac ſecundum quid tantummodo, 672. 7
Statuti beneficium ad commorantium ſeu eum qui ex vico eſt non porrigetur vbicunq. munera in ciuitate non agnoſcit, 672. 8
Statutum pœnale delictum expoſtulat, 845 16
Statutum per verba maſculini generis conceptum ad fœminam non pertinet cum iuri communi ſtatutum aduerſetur, ideo ſi ab hæreditate filij mater repellatur ad filio tamen bona admittetur. idem eſt ſi à patre auus maternus repellatur vt ad auiam maternam excluſio non pertinent ſimiliter ſi ab hæreditate fratris ſoror expellatur, ad ſororis tamen bona admittetur, 741. 7
Statutum quo vxori ſine liberis ex eo matrimonio decedenti in dote maritus ſuccedit, an ad dotem profectitiam extendatur, eius vt locum contra patrem vxoris habeat, 632. 1
Statutum quo contractus omnis etiam datiuus inſolutum ex poſſeſſione continuatus ſimulatus arguitur, an ad dationem inſolutum trahitur, qua ob cauſam datus ſit, 638. 19
Statutum, quod conſilium propinquorum aut vicinorum in contractibus deſiderat ad contractus iuratos non pertinet, 952. 5
Statutum quo rem paternam immobilem vendicam luere agnatus maſculus poſſit, ad bona paterna pertinet, quæ ab aſcendente paterno ad alienantem immediate peruenerant non quæ alio mediante, 644. 15
Statutum quo pendi vectigal cauetur ſi res ſoli poſſeſſio pro ſionis iura fictorum vendantur, donentur, vel modo alio alienentur, an ad diuiſionem extendatur, vt pendi vectigal hoc oporteat, de bonis diuiſis, 733. 1
Statutum quo facultate inuentarij conficiendi interdicitur an ad exteros pertineat bonorum nomine, quæ in loco ſtatuti poſſident. 732. 6
Statutum quod de bonis loquitur in rem aut in perſonam concipiatur, nihil intereſt ſed bona ipſa ſpectanda in quo loco poſita ſunt, vt ſecundum loci ipſius legem determinatio honoris fiat, quamuis ad perſonam verba ſtatuti ſpectent, 844. 10
Statutum quod certam teſtandi formam præſcribit an forenſes comprehendat, qui in loco ſtatuti teſtantur, & an ad bona trahatur extra territorium ſtatuentium poſita, 903. 1
Statutum quotiens modo vno atque altero intelligi poteſt, ex quibus vnus ad proximiorem ad remotiorem alter referri poteſt. ut eſt. vt aut à proximiore aut à remotiore excluſio ſiat vel ab vtroq. ad eum excluſio reſtringitur qui proximior eſt, quod exemplo declaratur, 775 10
Statutum ſimile ſtipulationi eſt, quod & ipſum interrogando reſpondendo conceditur. 625. 4
Statuto vel lege aliqua ſi cauetur ne præter dimidiam bonorum ſuorum vxori relinquere maritus poſſit, ſi vſumfructum bonorum omnium ſi reliquerit quæ plura non ſit, quam dimidia totius hæreditatis relictum illud non valet ad dimidiam ulterius non æſtimatio in pecunia aut bonis debetur pro illa parte vſumfructus qua relinquat non poteſt, 735. 20.
Statutum quo cauetur, ne vltra talem ſummam vxoribus relinquere liceat, an ad voluntatem vltimam tantum pertineat, an vero ad actus inter viuos. 722. 1 & 2. &c.
Statutum nullum, quod ſingulorum incommoda non omnium reſpicit, 990. 12
Statutum pacto vallatum vim maiorem habet, 982. 7
Statutum quo vxorem inſtituere aut ei relinquere maritus prohibetur, an ad vxorem trahatur ne maritus ipſa relinquere poſſit, 792. 1. & in verſ. extenſio in ſtatuto.
Statutum valet quo vxori relinquere maritus prohibetur cui renunciare ipſa non poteſt. 764. 1
Statutum valet, quo vxoribus relinquere prohibetur ſed & filias ſubmouere ad hæreditatibus parentum tum ex teſtamento, quam inteſtato ſtatuto permittitur familiæ tuendæ cauſa, 722. 6
Statutum valet, quo bona in agro ſtatuentium acquirere forenſes vetantur, quia ſuper re ſtatuentium id ſit, 844. 8. verſ. eadem ratione valet ſtatutum.
Statutum inutile non dicitur quo idem comprehenſum ac iure communi eſt. cum ſtatuti vires in iuris communis vigore adiungatur, difficultasq. ſummæ in iſto duplex ſoluatur, 730. 21
Statutum quo idem ac iure communi diſponitur momenti nullius habetur, præterquam quod vinculum nouum addidit, 672. 4. ver, momenti quippe nullius.
Statutum non valet, quo vſuras ſoluere fideiuſſor compellitur, 869. 3. verſic. cauſam eandem ſtatuit.
Statutum inutile, quo indicia leuia ſatis ad hominem torquendum ſunt, 933. 42. & ſequen. & in verſic. indicia leuia.
Statutum non valet, quotiens de his editum eſt, quo ad iuriſdictionem ſtatuentium non pertinet, 852. 4. ver & in ſtatuto.
Statutum non valet, quo iuramenti poteſtas infringitur, 852. 9
Statutum an valeat, quod ad irritum iuramentatione in donatione minorum deducitur, in quibus adhibita forma non eſt, quam ſtatutum ipſum præſcribit, 902. 1
Statutum ex cauſa iuſta ad irritum deduci oportet, vtpote in quo cauſa conditio niſi rebus ita ſe habentibus & manentibus. vel de tempore ſtatui erant, 642. 9. ver. minuere ex cauſa iuſta
Statutum nullum, quo ratio inepta admiſſa in teſte ſit, 923. 42. & in ver. rationem malam.
Statutum tauſie, quo ex fide mala præſcriptio procedit, 646. 6
Statutum irritum, quo iniqua onerum diſpenſatio ſit, 972. 3. verſ quarta in Natia.
Statutum pro lege ſeruandum in ea ciuitate vbi viget, 731. 8
Statutum apud iudicem producendum, cum ſciens eius non præſumetur, 814. 8
Statuti productio neceſſaria extra locum eſt, 800. 13. ver. ea ratione neceſſaria.
Statuti aut legis excluſio fortior quam hominis eſt, 647. 10
Statuto pacto confirmatum potentius, 990. 10
Statutum ita intelligendum, vt quam maxime poſſit, incolume commune ius maneat, 1000. 43. & in verb. correctio. interpretatio.
Statuti beneficio non fruitur, qui formam qualitatem ve eius non obſeruat, 644 6. & 848 4.
Statuti beneficio non aliter quiſquam iuuatur niſi ſi de qualitate conſtet ſub qua conditione ſtatutum eſt, 848 4
Statuti beneficio eum non frui, qui onera in loco eius non agnoſcit, 957. 29 in ver. beneficium.
Statuti tenor nominatim exprimi nõ debet, cui princeps derogat, verum clauſula generalis ſufficit, non obſtantibus quibuſcunq. ſtatutis, 610. 3
Statuti verba ad eum caſum referenda quæ dubitationis aliquid habeat, nonnullis autem verba ſiant. 623. 18. verſic. ex Dino quoque.
Statuti verba vbi ſilent, ibi & ſtatutum reticet, neque ad caſus non expreſſos perſonasve ſimiles trahi id conuenit, 741. 3
Statuti verba offendere licet, vt ſecundum obſeruationem ſubſecuta intelligatur, 733 14
Statuti verba caute interpretandum ita, vt addere quicquam aut reſtringere id non liceat, 809. 21, ver. Bald. huc accedit. & 625. 4
Statuti loci illius obligamur in quo forum ſortimur conſequenter eius recepta eſt forum quiſpiam in loco ſubit, ergo & ſtatutis tenetur, 712. 7

Statu-

Digitized by Google

INDEX

Statuti poteſtas eadem ac legis: ideo vbi ſtatutum inuenitur deciſio ratione ſcrutanda illa non eſt. 856. 7

Statuta inferioris ſuperiorem non comprehendi, 961. 1. & in verſ. inferiorum.

Statuto ciuitatem non tenere à qua editum, 2. & in ver. generali ſtatuto.

Statuta ſunt ſtricti iuris, 746. 29. verſic. ſtatutum plane.

Statutorum verba proprie accipienda, 733.3

Sterilia verba & exotica remanere tolerabilius quā vt præter morem aliquid operentur, 746.4

Sterilia verba remanere melius eſt, potius quam abſurde quidquam admittatur, 808.16 & in verſ. abſurdum potiuſq; ſequatur.

Stipulationem à diuerſitate verborum non permitti dum effectus idem tamen à ſubſtantia contingat, 984. 138. ver. ſed nec verborum. & in verb. diuerſitatem verborum.

Stipulatione notarij abſentis ius citra reuocandi diſcrimen acquiri, 913. 1. & in verſiculo notarij ſtipulationem.

Stirps. fratres patrueles aut amitini in ſtirpes ſuccedunt, 966. 33

Stirpes fratres patrueles in ſtirpes patruo ſuccedere, 966. 33

Ibiq; & in teſtamentaria ſucceſſione ampliatur, 966. 33

Stultitia non præſumitur præſertim in Principe, 990. 4

Stupratam virginem aut vxorem ſtuprator habere aut dote donare iubetur, 699. 26

Styl'us iuri contrarius abuſus induci non poteſt quibus iuri derogandum ſat alias non eſt, 637. 5

Limitatur, 637. 10. verſiculo, non obſtat, induci ſtylum ne locum habeat, vbicunq; præſcriptione adminiculo ſtylus adiuuatur.

Suaſionibus blandiſque ſermonibus, vti licet, vt hæres ipſe aut à ſe inſtituatur, etſi ſi ob renunciationem inſtitutionis aut ſubſtitutionis ſuaſionibus quiſpiam apud teſtatorem vtitur, 670. 1. & 2. verſ. itaq; argumentum primum.

Suaſionibus & ſuggeſtionibus vti mendacio remoto nemo prohibetur, 670. 1. ver. reſponſio enim in promptu. & ver. itaq; argumentum primum, & 670. 2.

Subauditio in dictis teſtium vitanda, quia catenus fides eorum trahitur, quatenus in dictis eorum inuenitur, neq; extendi dictum teſtis conuenit, vltra vel præterquam deponat quod adeo verum eſt, vt nec à iure ſubauditionem admittat, 958.14

Subauditio non niſi actum tacendo cauſa permittiſolet, 958.16

Subauditio verbi principalis in oratione imperfecta admittenda eſt, ne actus pereat. 987. 72

Ampliatio, 987. 72. & in verb. imperfectam orationem.

Subauditionem expreſſione facta quieſcere, 984. 74 & in verb. præſumptione.

Subauditionem ad ſcripturam generalem reſtringendam non recipi. 958. 14

Subauditionem conditionis ne tum quidem admitti cum ſterilis actus ſit. 958. 11

Subauditionibus vti in voluntate teſtatoris interpretanda non conuenit. 614. 5

Subauditus intellectus in legibus interpretandis remouendus. 835.8

Subauditus intellectus in ſtatutis generaliter & regulariter remouendus nec per ſenſus ſubauditum caſus a iure communi excludi, 809. 14

Subauditum ſenſum correctionem non fieri, 987. 41. ver. ad quam ſinceratam.

Subauditus ſenſus ſatis ad voluntatem corrigendam non eſſe. 985. 96

Subditus propria non dicitur qui poteſtati alterius ſe ſubijcit modo certis aut temporibus addictis, ideo onera ei imponi niſi in caſibus expreſſis non poſſunt, 602. 43

Subditus in dominum ſuum ad munera an vocare poſſit. 662. 10

Subditum poteſt cum principe ſuo bellum gerere, à quo per iniuriam opprimitur, neq; defectionis reus dicitur, 497. 3. ver. ſed & bellum, & in ver. principi in reſiſtendi rebellis non dicitur.

Subditum à teſtimonio an repellatur, 657. 39

Subditus à poteſtate domini abſoluitur ſupra iuſtum ſermentis, 507. 3.

Subditum quempiam ob ſolam bonorum poſſeſſionem non fieri, 912. 15

Ampliatio, 912. 15

Subditum quem feudi ratione non videri. 912. 15

Subditi ſucceſſionem ad loci dominium non pertinere, 934. 3. & in ver. dominum loci.

Subditi mediati, an onera pariæ cum ſubditis immediatis agnoſcant, 602. 27 in fine, & pluribus ſequen.

Subditi cum vniuerſitate an inuiti transferantur, 592. 125

Subditi quantum ad aliqua quo ad alia liberi cenſentur, 905. 1

Subditi vaſallorum domino mediato, in quibus ſubiecti ſint 603. 3. & 6

Subditi vaſallorum à domino mediato an ad onera aliqua compelli poſſint realia & mixta, 604. 1. & per totum conſil.

Subditi vaſallorum oneribus pluribus tenentur, 602. 28

Subditi vaſallorum ſi auxilium ab eis in bello à domino mediato & immediato petatur principe ut domino mediato parere potius habent, vtpote quo vtilitas publica verſatur quod locum habet, vt opem ferre domino mediato debeant, etiam contra dominos ipſos immediatos, 602. 1. & in ver. principi at domino mediato.

Subditi vaſallorum iuramentum fidelitatis domino immediato non mediato præſtant, 602. 12

Subditi vaſallorum principis directi domini ſubditi non dicuntur. 602. 12

Subditorum commodis à domino proſpiciendum, 933. 25. & in verſicul. principem ſubditorum commodis.

Subditorum intereſt dominis pluribus non ſubeſſe, 604. 19

Subditos alibi degentes à domino domum reuocari, 973. 31 & 3. & 5 & in verſiculo dominus loci.

Subditos domino non acquirere, 972. 19. & in ver. acquirere tenem.

Subditos inuitos non alienari, 963. 10. & 13. & 973. 3

Subditos inuitos inferiorum ditioni ſub rogare princeps non debet, 598. 84

Subditos locupletes habere dominum intereſt, 933. 25. & in ver. diuitias.

Subditos vaſallos teneri ea tantum teneri quæ ſub forma comprehenſa fidelitatis ſunt, 806. 24. & 957. 10. & in verſic. vaſallum non amplius.

Subditos princeps non grauat, niſi ob proximam repentinam & euidentem neceſſitatem. 602. 25

Subditis mediatis oppreſſis ad dominum directum audiendi facultas datur. 993. 35

Subditorum in alienatione bonorum vniuerſitatis an requiratur conſuetudine ſaltem interueniente, 771. 10

Subiecta talia eſſe decet qualia prædicata demonſtrant, 592. 24. & 701. 47 & 22. 16.

Subiectio ex collectarum impoſitione probatur, 662. 10 ver. ind. 5.

Subornatio in teſtimonio poſteriore in tormentis dicto præſumitur, ſi poſt teſtimonium primum cum parte locutus teſtis ſit, 991. 203. ver. 7. reſpondetur

Subornatio in teſte præſumitur qui cum parte locutus ſit, 908. 12. ver poſtremo.

Subreptitia beneficij cuiuſ impetratio dicitur, cura mentione non facta clauſula illa non obſtante (dummodo eorumdem cura' ſi in beneficio immineat non negligatur, 747. 27. ver. qua ratione ſubreptitium.

Subreptitia legitimatio dicitur filiorum mentione non habita, etiam ſi patre petente facta ſit, 747. 28

Subrepititium dicitur reſcriptum quod iuri communi contrarium reperitur, ſiquidem credibile non eſt in ſitentem certa huiuſmodi reſcripta concedi. 747. 25

Subreptitium reſcriptum præſumpto vel vere iure ipſo non valet, etiam ſi ex modico ſubreptio committatur. 747. 29

Subreptitium reſcriptum ex taciturnitate eius intelligitur quo expreſſo, aut denegatum vel conceſſum ægrius fuerat, 945. 17

Quando vel non aut difficilius conceſſurus princeps videatur. 963. 23. & 945. 17

Subreptitium reſcriptum iudicatur quo mentio facta, niſi generalis non eſt cum obſcuritatem generat, 687. 7

Subreptitium reſcriptum à partis diuerſa conſenſio vero non incipit, 592. 69. vera hæc vſque adeo ſunt.

Subreptio committitur quoties clauſula momentoſe aut notabiles contractus non exprimuntur, 762. 10.

Ampliatur etiam ſi relatio ad ipſum contractum facta fuerit. 762. 10

Subreptio committitur vbicunque ad integrum factum non enarratur cum qualitatibus ſuis omnibus. 626. 16

Subreptio dicitur vbi veritas tacetur, qua expreſſa difficilius, vel conceſſurus Princeps fuiſſet. 997. 16

Subreptio committitur vbicunq; in genere non in ſpecie res enarratur, 636 8. ver. itaque ſubreptione, & 687. 7. & 963. 28

Subreptio non ſolum inducitur cum omnino quid tacetur, verum & ſi non legitime, atq; exprimatur. 747. 26

Subreptio dicitur ſi impedimento duplici interueniente vnum tantum exprimitur, 747. 26. ver. ſecundo ſecundum.

Subreptio conualeſcit ſi lite pendente verbum non fiat, & ſtatim in quo lis ipſa reperitur, 715. 51. & 592. 51. ver conſequens hoc & illud ſit.

Subreptio nihil aliud eſt quam taciturnitas eius, quod exprimi debet & quo expreſſo, vel non facile vel difficilius conceſſio eſſet. 636. 8. ver. ſubreptio plane.

Subreptio hoc ipſo incurrit, quod beneficij qualitas non declaratur, quæ ſtatuto conſuetudine aut priuilegio in beneficio inuit. 572. 15

Subreptio an intelligatur quoties menſis non narratur, in quo beneficium vacare cœpit. 572. 22

Subreptio quando locum habeat ſtrictiſſime ex Card. explicatur. 592. 124

Subreptio ad rem nihil attinet, quoties ex verbis reſcripti amplius conceſſiſſe iuſſiſſe nihilominus liquet: hoc ita niſi exprimendum, quod fore iure comprehenſum eſt. 572. 13

Subreptio non nocet vbicunq; ab alio alienoq; nomine reſcriptum impetratur. 616. 17

Subreptio vitiat reſcriptum, atq; reſcriptum dicitur in quo ſubreptio interuenit, ſed & ſubreptio tantula reſcriptum totum eludit non ſolum autem reſcriptum à ſubreptione diſſoluitur, ſed & proceſſus totus, 828. 9. & 626. 16. & 637. 55.

Subreptio principis conceſſionem euertit. 586. 12

Subreptio doli ſuſpicionem parit, 572. 10. & in ver. doli ac taciturnitas.

Subreptio infectum reſcriptum efficit, vt exigua ſit cuiq; reſcriptum quadrat, ſed & iure ipſo reſcriptum corruit. 592. 67

Subreptio ceſſat vbi metu proprio motu ne potente ſuperior aliquid largitur, 715. 19. ver hoc ita admiſſo. & in ver motu proprio

Subreptionis oppoſitionem clauſula impedit ex certa ſcientia. 715 22. & in verſic. clauſula ex certa ſcientia ſubreptionis, &c.

Subreptionis vitium ignorantia impetrantis in necem alterius non pugnat. 592. 68

Subreptionis vitium ob ignorantiam impetrantis non tollitur, ſi alias conceſſurus ſuperior non erat non propter vitium impetrantis ſed voluntatis defectum. 715. 58

Subreptionem opponens probare illam debet, quod contra in ſubreptione eſt, quam allegare ſufficit, 715. 49. ver neq; contrarium.

Subreptionis vitium per clauſulam aboletur, non obſtantibus, 715. 23 & in verſic. clauſula non obſtantibus.

Subreptionis exceptio inter dilatorias refertur ob id ante opponenda & probanda, quam conteſtata lis ſit, 715. 17

Subreptionem clauſula pro expreſſis non amouet, 715. 2

Subreptionem clauſula pro expreſſis non amouet, 572. 6. & in ver. clauſula pro expreſſis.

Subreptionem taciturnitas eius non inducit, quod in genere ſaltem potuit cogitari, 805. 22

Subreptionem taciturnitate qualitatum contrahi, cum in genere ſolummodo quid narratur, 963. 22

Subreptionem eo tacite committi quo expreſſo conceſſurus princeps non fuerat, non conceſſurum porro id credi vnde alienum tæditur. 963. 25

Subreptionem intelligi non modo ſi expreſſione facta, conceſſurus ſuperior omnino non fuerat ſed & ſi difficilius. 963. 25. verſic. & obſeruandum.

Subreptione irritum actum fieri, 957. 35. & in ver. obreptione.

Subreptione irritum reſcriptum fieri, 94 18

Ee Am, a-

Ampliatur, ut ad eam rem inutilis ignorantia eius ſit, quod tacitam conſtat, 945. 18
Subreptione vitioſam iuris ipſo principis conceſſionem fieri, 951. 4. *& in ver. conceſſionem poſteriorem.*
Subrogandi *prohibitum eius non eſſe,* 973. 9
Subrogata res privilegiatam eius eſſe in vicem, cuius facta ſubrogatio eſt, 973. 10
Subrogatum naturam eius non ſapit, in cuius locum ſit ſubrogatio ratione diverſitatis accedente, 982. 23. & 24.
Regula ſubrogati declaratur, 982. 24
Subrogatio *certa in perſonale nihil valet,* 982. 17
Subrogatio iudicum eundem adeo atq; primum aſſimari facit, ut ad eum fideiaſſio trahatur de iudicio ſiſti & iudicatum ſolvendo, 973. 13 & in ver. *fideiaſſionem.*
Subrogationis atq; ceſſat, ubicunq; quantum ad omnia ſubrogatio non fiat ad aliquo ſolummodo, quia ubi aliquid additur, vel detrahitur novum aliud dicitur non ſubrogatum, 982. 24
Subrogationis argumentum ſilet, ubicunq; ex principiis diverſis diſpo, ito procedit, vel ubicunq; à diverſis cauſa efficaci exiſtit, 982. 25
Subrogatio eam cum qualitatibus ſuis omnibus factam videri, 857. 2. & in ver. *qualitates omnes.*
Subrogatum *contractum ad naturam eius ad cedere in locum cuius facta ſubrogatio eſt,* 973. 16. & 17
Subrogatum naturam eius non induit in cuius locum ſit ſubrogatio quoties in aliquibus ſolummodo non quantum ad omnia ſubrogatio ſit, 638. 18
Subrogatum propter ſubrogationem res eadem dicitur, 786. 1. & 933. 2
Subrogato honor tantus haberi non debet, quantus ei debetur in cuius vicem ſuccedit, 982. 48
Subrogatum ita demum naturam rei induit, in cuius locum ſit ipſa ſubrogatio, ſi qualitatem ſubrogato muniatur, quae in re erat, in locum cuius facta ſubrogatio eſt: eandem enim qualitatem ſubrogatum exigit, 982. 23. *ver. tertio ad argumentum ſubrogationis.*
Subrogatum naturam eius non aſapit, in cuius locum ſubrogatio ipſa ſit, quoties ſpecialiter promiſſum in ſubrogato eſt, 982. 26
Subrogatus *modis eiſdem uti debet, quibus is utebatur, in cuius locum facta ſubrogatio eſt, prout ſubrogationis natura poſtulat,* 982. 25. *ver. nono ad naturam.*
Subrogatus in locum alicuius quod attinet ad onera eadem perſona cenſetur, cum ea in cuius locum ſubrogatur, ideo prarogativam illius ſentiat, 724. 19
Subſcribens *ſcriptura ſcientiam illius habere praeſumitur, niſi aliter error doceatur quod imprudens ſubſcripſerit, etiam ſi negligentia . . . ſub . . . hoc amplius teſtimonio iudicatur, & iurato potior ſubſcriptio aſtimatur,* 857. 2
Subſcriptio *notarij ad inſtrumentum publicum requiritur,* 637. 2
Declaratur, 637. 8. *ver. itaque argumentum primum.*
Subſcriptionem notarij ſcriptura publica deſiderat, 860. 1
Subſcriptionem notarij vice clauſula illa eſt, et l amm tabelio, 637. 10
Subſtantia *difficilius tollitur quam qualitas,* 666. 17. *ver. iure aut ſumma.*
Subſtantia facti ubi à iure praeſumitur etiam qualitates eius omnes praeſumptio trahitur, 866. 7. *ver. ſi al. & qua ratione.*
Subſtantiam ante demonſtrandam, quam de qualitatibus diſceptatio fiat, 921. 25. *& in ver. eam, a . . . qualitatis probatio.*
Subſtantiam ut in qua actus actus acquit, 972. 18
Subſtantia mres à forma eſſe, 987. 62. & 63. & in verb. *forma ad ſubſtantiam.*
Subſtituendi *facultatem ex clauſula colligi prout eis placuerit, & videbitur,* 924. 15
Subſtituendi poteſtas quando ex contractu competat, 924. 6
Subſtitui *verbum, ad fideicommiſſum ſpectare videtur, cum verbo idcommunicatum, inſtitui,* 0. 1, 987. 64
Subſtitutio *verbum commune aeſtimatur.* 623 2
Subſtitutio *communis verbo facta, & in rebus tertio, ad directam nunquam trahitur, etiam ſi aetatem pupillarem mentio fiat,* 623. 2
Rurſus in vulg. verius, quod tamen controverſia non caret, 623. 22. *ver. ſecundo reſpondetur.*
Etiam limitatur quoties per res ipſas certus heredibus totius diſtributio ſit, 623. 12
Subſtitutio compendioſa aeſtimatur, quae tractum in futurum habet, quae tractim in dictione quandocunq; verbiq; ſine liberis; imo & ſola mortis commemoratione conſiſtit, 985. 33. & in coroll. *reſponſi huius.* 1000 4
Subſtitutio compendioſa perinde iudicanda atq; ſi in ſpecie facta ea ſit conditio cuius evenit, 985. 38
Subſtitutio ab eo probanda qui ea nititur, ſemper enim obiicere agenti ex ea licet, hoc caſu ſubſtitutio non loquitur, 786. 3
Subſtitutio vulgaris cum iure accreſcendi una ad heredes tranſit, 649. 4. *ver. cui idem ſubſtitutio.*
Subſtitutio vulgaris expreſſa tacitam pupillarem ſub ſe continet, ex voluntate teſtatoris à lege praeſumpta ſit iterata, 856. 11
Subſtitutio vulgaris tacitam omnem impotentia complectitur, & ad caſus omnes trahitur, quicunq; applicari ad eam poſſunt, 984. 6. *ver. ſed enim natura ipſa.*
Subſtitutio vulgaris & pupillaris favorabilis dicitur, 904. 8
Subſtitutio vulgaris caput duplex in ſe continet voluntatis & impotentia, & ſub caſu uno concepta ad alterum in ſtate dubio trahitur, quod tamen limitatur ſi per dictionem taxativam concipiatur velut cum capite uno expreſſo per dictionem tunc ſubſtitutio adiicitur quo caſu eum extenſio haec ordinaria ceſſat, 724. 8
Subſtitutio pupillaris non ideo minus dicitur quod adſit . . . atore ipſam verbum commune ſertur, velut ſi in aetate pupillari filius deceſſerit Titium mihi ſubſtituo vel Titius mihi ſuccedat, cum ex pupillari filio non teſtatori ſuccedit, 774. 15
Subſtitutio pupillaris dicitur per quam pupillis ipſis ſucceditur, 623. 4
Subſtitutio pupillaris in dubio iudicatur, quoties ad pupillum verba referuntur, 623 10
Subſtitutio pupillaris ex verbis illis iudicatam pleno iure quae ad bona pupilli omnia extenditur, maternis à legitima non excludit, 701. 54. & in ver. *pleno iure.*
Subſtitutio vulgaris herede in vita teſtatoris defuncto locum habet, 856. 14. *ver. herede igitur.*
Subſtitutio agnationis cauſa facta ad foeminam non pertinet, quae agnata ſit cum per eam agnatio non conſervetur, 831. 3. & in ver. *agnatorum appellatione.*
Subſtitutio pupillaris verbis generalib. expreſſa matrem perinde à legitima excludit, ac ſi verbis ſpecialibus expreſſa eſſet, 836. 4 *ver. aliorum ab hm.*
Subſtitutio pupillaris tacita ad vulgarem expreſſam non pertinet verbis taxativis conceptam, 565. 10. *ver. unde ſit.*
Subſtitutio reciproca ſil in impuberibus facta directa tantum ſubſtitutiones continet, vulgarem & pupillarem non autem fideicommiſſariam, 774 1
Subſtitutio reciproca inter liberos in conditione adſcriptos admittenda, quoties votum dicuntur, 875. a *ver. ſecundo reſpondetur.*
Subſtitutio compendioſo dicitur verbis his concepta, ſi quis liberis deceſſerit, cum tempora plura plures item ſubſtitutiones contineant, vulgarem, pupillarem & fideicommiſſariam, 774. 8
Subſtitutio compendioſa de tertio facta, ſi ſine liberis deceſſerit idem verbis illis detractis, velut ſi Lucius deceſſerit, Sempronius heres eſto, 856. 14
Subſtitutio compendioſa dicitur, quae poſt mortem alicuius ſimpliciter ſit tractum eius in futurum mortis conditio habet, cum tempore omni mora qui poſſit, 774. 8. *ver. hoc amplius.* & 623. 1
Subſtitutio compendioſa vulgarem ſubſtitutionem ſub ſe tunc etiam continet cum verbis communibus ſit, 856. 14. *verb. compendioſa plane*
Subſtitutio compendioſa cum reciproca coniuncta fideicommiſſariam ſub ſe continet quoties verbis communibus ſit, 774. 9
Subſtitutio compendioſa ad aetatem pupillarem reſtringi poteſt, ideo conſequentia non valet, compendioſa ſubſtitutio eſt, ergo tempus pubertatis complectitur: nam in aetate pupillari plures ſubſtitutiones continere poſſunt, vulgaris & pupillaris. 623. 21
Subſtitutio compendioſa verbo communi facta ut ad aetatem pupillarem reſtricta fideicommiſſa iudicatur, 623. 22
Subſtitutio compendioſa facta per verbum (ſuccedat) quamvis relata ad perſonam inſtituti ſit ad fideicommiſſariam porrigitur, 774. 16
Subſtitutio quando ab inſtitutione declaratur ſtrictiſſime ſenſus explicatur, l. 1. C. de impub. 574. 5
Subſtitutio una ab alia declaratur, 831. 2
Declaratur, 831. 10. *verſ. non obſtat partem unam*
Subſtitutio, dictum Oldra. in conſ. 21. ad non caſum non pertinet, quo filij in conditione poſito vocati intelliguntur, & poſt filios ipſos expreſſim vocatos aliosq; in conditione aſcriptos ſubſtitutio ſit, 584. 6
Subſtitutio dictum Oldra. in con. 21. ad bona non pertinet, quo alienare extra familiam ſpecie, atorum non licet, 584. 8
Subſtitutio ſub conditione facta ea non impleta pro non facta habetur, 878. 1 & 940. 5
Subſtitutio liberi facta conditionem ſubaudit tam à lege habet, ſi ſine liberis moverentur maſculis vel foeminas, quod locum habet etiam ſi inter deſcendentes ſit ſubſtitutus, 725 1
Quod de foeminis dictio limitatur, 725. 7. *ver itaque argumentum.*
Subſtitutio ſi ſine liberis expirat liberis relictis nec renunciſcit, 845 & 663. 1
Declaratur, 663. 6. *ver. intentione a . . . ita confirmata.*
Plures aſſeruntur limitationes, 878. 1. & 5. & 6. & 774. 1. & 663 6
Subſtitutio ſi ſine filios gravatus moriatur liberis ſuſceptis extinguitur, etiamſi abſq; filiis ipſi poſtea moriantur, 878. 1. *ver. atq; in ſpecie ſubſtitutus* & 878. 5 *ver. ea propter in a ſine adverſarius.* & 878. 6. *ut ſupra verſiculo hic ita enarratur: & in pluribus ſeq.*
Limitatur, 774. 1. & 878 7. & 8
Subſtitutio filio pupillo facta de Titio, ut ſi Titius vivo teſtatore moreretur Seio filio ſubſtituo, ſi mortuo teſtatore Titius obierit, deinde in aetate pupillari filius irrita ſubſtitutio fiat, 742. 11
Subſtitutio filio iam nato, & naſcituris hered. hac inſtitutione ita facta quatenus eius heredes inſtituti in pupillari aetate vel ſine filiis deceſſerit, an inutilis ex eo reddatur, quod nullus natus poſtea ſit, 904. 1. & 7. *ver. ſententia haec ita communis, & per totum con.*
Subſtitutio in dubio continuata creditur, ne etiam nova facta, 761. 14
Subſtitutio in dubio directa non obliqua iudicatur, cum res duplex iniſſo affertur. 744 4
Subſtitutio tacita facta ſi tales non ſupervixerint tempore mortis teſtatoris vel inſtitutorum ceſſat, ſi aliqui ſuperſtiterant, 742. 10
Subſtitutio deſcriptis ubi filiis & heredib. per lineam maſculi non facta de pluribus filiarum natu minoribus quomodo intelligatur, ſi defuncto teſtatore filij eius omnes maſculi & heredes ſine liberis maſculis deceſſerunt, & ex filiab vel una eorum repertus unus filium primogenitum ſive natu maior ex eo altero filio natu minore defuncto nepos, quis hoc caſu praeferri debeat, nepos ne quia natu maior an filius tam unicus ſit & proximior ! pulſiva, 677. 1 & a
Subſtitutio in verbis directis concepta in obliquam verti tunc cum iure directo valere initio non potuit, 570. 3
Subſtitutio verbis directis facta ad fideicommiſſariam porrigitur, quoties iure directo conſiſtere initio non poteſt, velut ſi puberes filij inſtituti ſint, vel tales quibus ſubſtitui pupillariter non poteſt, 774. 16. *ver. ſecundo reſpondetur.*
Subſtitutio verbis directis tacitis etiam facta, & quae iure directo ab initio valere poteſt, ad fideicommiſſum poſt pubertatem porrigitur clauſula codicillari adiecta, 774. 17. & in verſ. *clauſula codicillaris operatur ut ſubſtitutio.*
Subſtitutio fideicommiſſaria ſub compendioſa continetur, 623. 1. *verſic. compendioſam plane.*
Subſtitutio fideicommiſſariam dubio iudicatur, quoties ad teſtatorem verba referuntur qui ſibi ſubſtituit, 623. 10. *verſ. ex diverſo.*
Subſtitutio fideicommiſſaria ſub compendioſa an tempore omni videatur aetatis pupillaris mentione non facta, 774. 9
Subſtitutio poſthumo noſtri iure facta an locum habeat poſthumo nullo edito, 904. 2. & 5. *ver. ſecundo ubi pluribus.*
Subſtitutio non extenditur, ubi locum aliàs extenſio ad caſum omiſſum haberet quoties conditio melior minus dilecti fieret: contra ſubſtitutio extenditur ubi aliàs non extenderetur, ubicunq; abſurdū hoc conſequitur, ut deterior ſit magis dilecti conditio, 774. 10. & in ver. *dilecti minus conditio.*

Subſti-

Digitized by Google

Subſtitutio facilius intenditur, quàm noua inducatur, 992. 22. ver. ſi fideicommiſſum.

Subſtitutio facta alicui, ſi ſine liberis deceſſerit, deficit decedente grauato liberis relictis, nec reuiuiſcit ſi poſtea liberi ſine liberis deceſſerint, 992. 15. ver. prima ratio quotatione. & paulo poſt in verſicu. neque mouet.

Deinde quaeritur, an procedat, vbi filij maſculi ſunt poſiti in conditione, quaſi ratio agnationis habita videatur, 992. 21. ver. argumentis his.

Subſtitutio vulgaris. A ſubſtitutione vulgari etiã per incapacitatem inutilem & robur teſtamentum ſumit, 998. 2. ver. 2. ad teſtimonia Doct & 998. 6. verſ. quandoquidem à vulgari.

Subſtitutio directa omne conicoturis inducatur, cumulate, & ſcito, 984. 76

Vbi Doctorum ſectam certantium leuitas, & turpitudo, 984. 76

Subſtitutio directa in dubio inducitur, qua potentior, directaq; fideicommiſſaria ſit, 892. 9. ver. quatione facta est.

Subſtitutio militaris à pupillari quantum ad effectum niſi in bonis eius non diſcrepat facta cui ſubſtitutio eſt, 984. 114

Subſtitutio vulgaris. A ſubſtitutione vulgare vim teſtamento incipere, 984. 97. & in verb. vulgaris ſubſtitutio.

Subſtitutio vulgaris in fideicommiſſis, legatis ve fit, eodemq; iure atque vulgaris cenſetur qua in haereditate fit, 984. 123. & ſeq. & in verb. ordo ſucceſſionis.

Subſtitutio vulgaris inſtitutio propria dicitur, 984. 98. ver. vere q; & proprio.

Subſtitutio vulgaris nihil aliud niſi inſtitutio conditionalis habetur, 984. 98

Subſtitutione compendioſa vulgarem includi, 984. 1080.

Subſtitutione militari vulgarem expreſſam in genere compendioſa exemplo continere, 984. 102

Subſtitutionem compendioſam non eo minus videri, quod tempora plura non compectatur, dum ad plures tamen ſubſtitutiones applicentur, 984. 103

Subſtitutionem directam poſt haereditatem adiundam fruſtra à Pagano fieri, 984. 85

Subſtitutionem expreſſam ſub alia non contineri, quae tacita contineretur, & in verb. tacitumq;, 984. 106

Subſtitutionem in dubio directam iudicari, 984. 81

Subſtitutionem militarem in dubio intelligi quotiens proprio, aut iure directo effectum aliàs habere verba directa non poſſunt, 984. 86. & in ver. priuilegiario.

Subſtitutionem reſtringi, qua facta eo caſu eſt, ne ad caſum alium porrigatur, 975. 24

Declaratur, 975. 121

Subſtitutionem vulgarem, & in fideicommiſſis fieri, 984. 75

Subſtitutionem vulgarem ſub militari contineri, 984. 99

Subſtitutioni vulgari in gradu ſemper locum vltimo eſſe, quamuis ad erratum deducti errores ſint, 984. 111

Declaratur, 984. 115

Subſtitutioni vulgari locum ita eſſe, ſi prioris vocatio effectum aut per impotentiam, aut ex recuſatione non habet, 985. 20. ver. neq; contrarium, & 985. 107

Subſtitutionis compendioſa diffinitio, 984. 100

Subſtitutionis directa, & fideicommiſſaria diſcrimina, 984. 87

Subſtitutionis pupillaris gradu vno extincto caeteri tamen alios conſtare, 984. 124

Subſtitutio vulgaris, qua in fideicommiſſis, legatis, & donationibus interponitur eodem eiſdem & naſcitur, & moritur, quibus vulgaris in haereditate facta, 985. 37

Subſtitutio vulgaris ſpurio recte fit, etiam a patre ipſius ſpurij, 998. 5

Et in ſpecie l. fratris, & leg. fratres. C de inoff. teſt. num 2. & per totum conſilium, *quae de inſtituti incapacitate in eanon quaeritur, ſed de conditione tantum ſubſtituti, an capax ſit*, 997. 5

Subſtitutione compendioſa vulgarem contineri, qua cum quoq; obtinet, cum teſtatore ſuperſtite haeres moritur, 985. 34

Subſtitutionem non extendi, vbi locum extenſio aliàs habet vbicunq; melior delecti minima conditio foret, 985 18. ver. è contrario extenſio & in verb. extenſionem probabant.

Subſtitutionem reciprocam inter filios in conditione poſitos non admitti quibus caſibus ad eos vocandos conditio valet, 987. 2

Limitatur, 987. 5 in verb. conditio vbi.

Subſtitutionem tempore vno factam in tempus aliud extendi, quoties demonſtrandi cauſa expreſſum ideſt, 985. 14

Subſtitutionem vulgarem in fideicommiſſis legatis, & donationibus receptam aeque inter viuos, neq; mortis cauſa, 982. 32. & in verb. vulgarem.

Subſtitutionem vulgarem per aditionem non perimi, qua reſoluta ſit, 985. 107. ver. atq; in ſpecie ſubſtitutionis vulgaris.

Subſtitutionis vulgaris conditionem per impotentiam, aut repudiationem impleri, 985. 20. ver. neq; contrarium, & 985. 107.

Subſtitutionis vulgaris, militaris, & fideicommiſſaria effectum parem haberi eſſe, vt ſubſtituenti haeres ſubſtitutus exiſtat, aut ſuccedat, 985. 48

Subſtitutionis extenſionem verba illa impediunt eo caſu, licet alias locus extenſioni eſſet, 8 8. 3

Subſtitutionis caſum exiſtiſſe docere debet qui ex ſubſtitutione agit dici quippe actor poteſt, in hoc caſu ſubſtitutio non loquitur, 742. 3

Subſtitutionis locum vulgaris eſſe cum inſtituti vero gradus primus ceſſat, 898. 13. & 26

Subſtitutione cedunt, qua accreſcendi iure contingunt, 924. 5. ver. ad ſubſtitutionem vero.

Subſtitutionem ex conditione deficiente & coniecturis hic expreſſis non perimi, ibique Oldra. declaratio aut limitatio, 935. 21. & 11. & ſeq. quinquies.

Subſtitutionem pupillarem iure teſtante inter liberos & extraneos compendioſam non defendi, 944. 18. & in ver. teſtamentum inter liberos.

Subſtitutionem vulgarem locum imprimis habere ubi haeres eſſe inſtitutus nequit, 898. 12. ver. longe fortius & 894. 13

Subſtitutionem vulgarem aditione non euaneſcere ſi reſciſſa per querelam ſit, 898. 25

Ibique idem cum ab inſtituto haereditas aufertur vel effectum alium aditio non habet, 898. 25

Subſtitutionem vulgarem fideicommiſſaria fauorabiliorem, 898. 26

Subſtitutionem vulgarem & in legitima fieri cum onus non habent, 898. 10. ver. qua ratione.

Subſtitutionem vulgarem ad caſum alium trahi, 898 11

Subſtitutione aliqua ſemel extincta ſequentes quoq; ſubſtitutionum gradus tranſeunt, 623. 23

Subſtitutiones agnationis cauſa cumulari non debent, 761. 8

Subſtitutionum gradu primo remoto, an caeteris locus ſint, 818. 2. & 593. 9

Subſtitutus *alienationi eorum conſentiens in quibus ſubſtitutus erit, bona eiuſdem*, 609. 1

Subſtitutus an per legitimatum excludatur, 669. 7. ver. tertio argumento.

Subſtitutus bona à grauato alienata non reuocat, quis haeres grauato extitit, 634. 5

Subſtitutus bona ſubſtitutionis alienata non reuocat ſi alienanti haeres extiterit, quod locum habet, etiam ſi alienatio à defuncto facta non valeret, velati contra prohibitionem alienandi in teſtamento aſcriptam inſecuta, 640. 7

Subſtitutus vxori ſi cum cohabitauerit, & et opem tulerit, ſubſtitutione non priuatur, ſi per vxorem ſtiterit, ſtare autem per eam dicitur, ſi malis moribus ſit imbuta, vel commoda pro vtroq; non ſit habitatio, 994 8. ver. conſequenter.

Subſtitutus vt excludatur ſatis eſt perſonam extare propter quam conditio deficit, quamuis illa non ſuccedat, 742. 7

Sub. *tilitas perniciosa dicitur, qua ad actum perimendum tendit*, 746. 37

Subtilitatis perniciosa interpretationem abiiciendam, 1000. 24. verſ. quare ſubtilitatis.

Subtrahens *ſcripturam ex qua probandi copiam aduerſario auſit iniuſtam cauſam ſuam eſſe non obſcure oſtendit, quod limitatur quoties clare de iure ſubtrahentis apparet*, 613. 18

Subueniendum *eſſe, qui amico credidit*, 988. 55. & in verb. confidentiam.

Subueniri *oportet, qui aduerſarij deceptus aſſertione eſt*, 1000. 253 & in verb. laſio.

Subueniri magis ei debet qui de damno vitando quã lucro captando certat. 837 19

Succedo *verbum quando directum dicatur*, 774. 3

Succeſſio *iure par iudicatur actiue & paſſiue, vt quo iure quis alij ſuccedit eodem ei & alius ſuccedat*. 784. 13

Succeſſioni in beneficiis eccleſiaſticis locum non eſſe, 513. 8. & in ver. beneficio in eccleſiaſtico.

Succeſſionem quamlibet feudi antiqui niſi deſcendentibus primum inueſtiti non deferri, 1000. 334. verſ. ſed enim.

Succeſsiuis *in actibus ſcientia facilioreni praeſumptionem videri*, 911. 19, in verſiculo ſcientia praeſumptionem.

Succeſſor, *ad ſucceſſorem in officio qua facti ſunt non ambulare*, 976. 23. & in ver. facta.

Succeſſor auctoris ius probare debet, 643. 2. & 896. 16. & ſeq men.

Ampliatur, 896. 19. & in ver. inueſtitura qui vitatur.

Succeſſor principis defuncti donationem ad errorum non reuocat, per quam immodica imperium non laditur, 592. 59. & 640. 19. & 681. 14. & 894. 1. 32. & 730. 14

Succeſſor ſingularis actione perſonali non conuenitur, vbi notatur actionem confeſſoriam vel negatoriam competere propter hypothecam, & 692. 1. & 912. 20. ver in tertium quaere & 593. 8. & in ver. actio perſonalis contra ſingularem ſucceſſorem.

Succeſſor confeſſionem aut remiſſionem eius ratam haberi non cogitur à quo cauſam non habet, 667. 5

Succeſſor ſingularis iure authoris excipiendo haud dubio vtitur, 582. 4. & 593. 4 & 866. 18

Succeſſor ſingularis clauſula cedo & quibus dederit, & habentibus cauſam ab eis, 590. 3

Succeſſor Principis contractum, & donationem antecessoris impugnare non poteſt, ex qua regni, aut dominij immenarum non laditur, niſi conſtitutiones ipſius Regni repugnent, 999. 1. verſ. non aliter, & in ver. Rurſus.

Succeſſor, ex perſona ſucceſſoris ſingularis ius non variare, 984. 65

Succeſſor ſingularis erroneam auctoris confeſſionem non opponit, 1000. 10

Succeſſor principis contractus anteceſſorum obſeruare tenetur dum regnum tamen ex his immodice non laeditur, quod locum habet etiam, ſi inſolita contrahendo princeps aggreditur, 602. 19

Succeſſor in beneficio probare debet pro rectore eccleſia eum habitum, qui beneficio ceſſit: ſic ius perfectum anteceſſoris probandum neceſſarium eſt, 572. 1. & 3

Succeſſor in ducatu aut principatu poteſtatem maiorem habet, quamuis qui in feudo ſuccedit, 611. 13

Succeſſor principis conceſſionem ab eo factam non reuocat, 730 14

Succeſſoris conditionem meliorem eſſe non conuenit, quam auctoris, 582 9

Quod locum habet & in ſucceſſore ſingulari, 772. 71 & 890. 5

Succeſſori ſingulari probationes obſunt qua authori obſtarent, 585. 7

Succeſſori ſingulari reſtitutionem in integrum niſi in caſibus tribus non obſtare, 937. 2. & in ver. reſtitutionem in integrum contra.

Succeſſorem ne declarandi dicitur, 976. 20. & in ver. declarandi eius.

Succeſſorem ſingularem authoris iura realia ſequuntur perſonalia per ceſſionem hominis aut legis, longe plano ceſſio vertitur quotiens poſterior creditor anteriori ſoluit, ibi enim anterioris iura poſteriori ſoluenti lex tribuit, 580. 3

Succeſſorem principis agnato in feudo parem certare nec candidem non eſſe, 894. 38

Succeſſores ſingulares ex verbis intelligi, & habituris cauſam ab eo, 929. 14. & in verſiculo cauſam ab aliquo.

Succeſſorem feudi ad aes alienum ſoluendum defuncti non cogi, 1000. 87

Ibiq; ampliatur quamuis defuncti haeres ex inuentario tamen ſucceſſor ſit. & in verb. feudi. 1000. 87

Succeſſorem in feudo ob defuncti ſcelus non turbari, ſi moleſtiam paſſus defunctus non eſt, 983. 9. in ver. haeredem vaſalli.

Succeſſorem ne quidem ſingularem confeſſioni & facto authoris non obſtrepere, 1000. 65. & in verb. confeſſioni.

Succeſſorem ſingularem aduerſus auctoris confeſſionem non venire, 1000. 313. & 319. & 429

Kk 2 Quibus

Digitized by Google

Quibus Cephal. in ſpecie inueſtitura noua accedit, in conſ. 90 f. 126. & num 43 1000. 429
Succeſſorem ſingularem contra factum auctoris non venire, neq; id impugnare, 1000. 329. & 419
Succeſſorem ſingularem de iure auctoris non excipere, quod comprehenſum in venditione non eſt, 1000. 21
Succeſſeat dominus directi venditio in in vaſallum non eſſe, vbicunq; deſunctus ipſa quæſitus in vita non eſt, 983. 30. & vide in verb. transmiſſionis lecum.
Succeſſori ſingulari onerosam ſententiam eſſe, qua dicta authore eſt, vel ſi ita conſtitutam aneguam ſententiam ſpatium in alium res tranſlata ſit, 1000. 445
Succeſſorem appellationem ad ſucceſſores omnes in infinitum trahit, 984. 68
Succeſſoris Regis iuidem ac Regis ipſius erat in his, quo ad dignitatem ſpectant, 999. 4
Succeſſoris ſingularis conditionem meliorem, quàm auctoris eſſe non debere, 984. 65 ver. abſurda quippe.
Succeſſoris ſingularis confeſſionem periculoſam auctoris eſſe, vt ex ea ſucceſſor obligetur, 1000. 1. & 9. & in verb. confeſſionis.
Succeſſorum appellationem feudo qui veniant, vide in ver. feudum relatum.
Succurrendum ei non eſt qui in neceſſitatem ſe impoſuit, 176. 10
Suffragium pro filio pater Decurio recte dat, quia non quaſi pater, ſed Decurio id præſtat, 997. 5
Suæ rei quam legem, ius vult imponit. 925. 23. & in ver. legem.
Sui ipſius tempore q; eodem, & creditorem quempiam eſſe. debitorem non poſſe, 987. 20. & in verb. impoſſibile eſſe.
Sui inſtitutio hæredis & ſuorum quibus modis accipi debet, 570. 2
Suorum appellatio ad quos pertineat inter viuos aut mortis cauſa verè explicatur, 570. 1
Suorum appellatione fœminæ & maſculi iuxta continentur, 570. 7
Suos creditores habere vnumquemq; præſumi, 972. 22. & in verſiculo affectionem maiorem extraneis præferre.
Sumptus interpretatio accipitur qua ſumptus parcitur, 156. 7. & in verb. interpretatio.
Sumptus in eum, cum res ſua factos reſtituere is debet qui illam vendicat, 741. 4
Sumptus litis de feudo defendendo ex fructibus fieri eius conueniunt, 1000. 178, ver. iam ex fructibus.
Sumptum pro facultatibus moderandum. 1000. 127. & in verb. alimenta. victum, & 1000. 129
Sumptum pro facultatibus faciendum non inepto, 931. 48
Summaria qualitatis cognitio ex qua ius de cauſa cognoſcendi datur an ſufficiat, 633. 2
Supernum legitimum, 949. 12
Ampliatio, 949. 12
Superſtitum remedium lex non inducit, 990. 46
Superfluum. Ita verba accipienda, ut ſuperuacua ſiant, 1000. 47. & in verb. operari.
Superfluum non dicitur explicite declarare quod tacite inerat, 808. 15
Superfluitas ceſſat ſi illud exprimatur quod tacite ineſt, 737. 17
Superfluitas ceſſat quotiens ob effectum diuerſum repetere aut replicatio eorum fit, 808. 14. ver. quarto reſpondetur.
Superfluitas in verbis admittitur patiuſquam diſpoſitionis mens lædatur, 808. 17
Superioritatis ius ex confirmatione iurium & priuilegiorum declaratur, 980. 1. ver. ſi quidem principis proprium, & 949. 35
Superioritatis ius tempore vetuſtiſſimo quæri, 937. 47. & in ver. præſcriptionem temporis vetuſtiſſimi tempore.
Superlatiuum acceſſionem aliam temporis non admittit, 685. 5
Superlatiuum gradus vltimi eſſe, 924. 7
Superueniens cauſa actum ab initio legitime factum non vitiat, & actus ſemel conſummatus vitiari non debet, quod ad eum caſum peruenit vnde ſumere initium non potest, 1000. 10. ver. & quia ex caſu.
Superueniens conſenſus vtilem actum facit, qui nullus initio ipſo ex toto non erat, 801. 2. ver. ſecundo reſpondetur.
Superueniens ius iudicio pendente iudicium ipſum confirmat, 239. 6
Superueniens ius actori pendente iudicio iam domiano confirmat iudicium ſi ſuperueniat ius ex cauſa de præterito deductum in iudicium, 845. 13
Declaratur quando dicatur cauſa de præterito, 845. 13
Superueniens lite pendente ius inutile actori non eſt, 968. 6
Ampliatur, in ver. pendente lite, 968. 3
Superueniens caſus teſtatoris voluntatem mutat, & eam ſequi non permittit, 974. 13
Et ex cauſa ſuperuenienti à voluntate teſtatoris diſcedemus, 974. 13
Superueniens caſus ſuſpectum facit, quod ab initio ſuſpectum non erat, 997. 14. verſic. tantus huc accedit.
Superueniente caſu factum quod nullum eſt confirmari vbi vitium purgari initio non potuit, 917. 13. & in ver. culpa remota.
Superuenientem poſtea capacitatem non prodeſſe, quam delata ſucceſſio eſt, 925. 2 & 17.
Superueniente caſu qui cogitari potuit à priuilegio non defendi, 957. 31 & in ver. priuilegij.
Superueniente initio talis initio quam ſit, in poſtea talis fiat non intereſſe, 921. 2. & in ver. poſtea talis.
Superuenientia. Ex vtilitate ſuperueniente alienationem fundi dotalis non conualeſcere, quæ ex cauſa permiſſa vetita eſt, 1000. 33
Et qua plenius ſcripta inuenies, 1000. 156. de quo etiam in verb. initium.
Superuenientibus probationibus decretum irritum non iuuari, 1000. 156
Ampliatur, 1000. 157. & in ver. decretum nullum, & 1000. 33
Et Ampliatur, 1000. 35
Supplementum contra dotis tollenon petitur patre adhuc ſuperſtite quod ſtatim excutitur, 569. 1
Supplendum pro libertate ex iudicis officio, 896. 27
Supplere teſtem vnum ſuſpectum per alium ſupplere qui ab omni vacuus ſuſpitione ſit, 923. 25
Atq; vbi ampliatio vna atq; iterum, in ver. teſtem minus idoneum, & 923. 25.
Supplere teſtimonium eius non poteſt quod nullum eſt, 821. 3. ver. non obſtat ex teſtimonio.
Suppletiuo locum iuramento non videri, vbicunq; veriſimilia teſtes non dicunt, 930. 3. & in ver. iuramento ſuppletiuo veriſimilia vbi.
Suppletur quod facilius, quam nouum iudicatur, ideo probatio ſatius ſuppletur, quam noua præſtetur, 920. 6
Suppoſitum partum per criminis ſocius ſimulari, 1000. 108. ver. ratione eadem.
Suſpectus debitor habetur, qui obligationem alienam in ſe ſuſcipit. 1000. 492. & in verb. fideiuſſio inopia.
Suſpectus hoc ipſo debitur æſtimatus, quod bona ſtabilia non poſſidet, 1000. 481
Ampliatur, 1000. 494
Etiam ſi extra territorium bona habet, vt ſequeſtratio fiat. & in verb. debitor, 1000. 481
Suſpectus teſtis dicitur de actu iudicans, 699. 14. ver. accedit ſuſpectioni.
Suſpectus teſtis qui negatiuam ponit, 699. 13
Suſpectus teſtis dicitur, qui vincere eum vellet, pro quo teſtificatur. 699. 14. ver. quod illo teſtis.
Suſpectus teſtis, qui vera diſſimilia narrat, 699. 16. ver. conſequens quoq;.
Suſpecti teſtes, qui litterarum rudis de his exprimit, quæ ſenſus eius non ingrauatur, 706. 16
Suſpectus teſtis, verba de iure faciens quorum obſcura veriſimiliter eum capit, 706. 16
Suſpectus teſtis id exprimens, quod teſtium alteram, aut ſequam non dicit, 706. 10
Suſpectus habetur, qui obiectum crimen non perſequitur, 793. 14
Suſpectus is dicitur, qui ad cauſam alienam vltro ſe ingerit, 904. 8. & 857. 4
Suſpectus dicitur, qui teſtes inſtrumenta conſcriptos omnes non profert, ut aliquos ſolummodo, 665. 18. ver. & in ſpecie magis.
Suſpectus dicitur, qui inſtrumentum non producit, 665. 18. & 564. 9
Suſpectus de fuga debitor dicitur qui ſtabilia nõ poſſidet, 847. 4 ver ſed in fuga eſſe.
Idem in eo eſſe dicitur qui ſtabilia quidem poſſidet ſed quæ ad debitu exoluenda non ſufficiunt, 847. 4
Suſpectus iudex dicitur, qui parti rogatus datur, 857. 4
Suſpectus iudex qui cum parte contendit, 699. 14
Suſpectus habetur, qui moram longiorem accuſatorem inſtituenda facit, 585. 18
Suſpectus dicitur, qui vltro ad teſtificandum accedit, 738. 1. ver. atque ſuſpitionem ſubit.
Suſpectos teſtes de circumſtantiis omnibus accurate interrogandos. 952. 2. & in ver. interrogandos.
Suſpectum teſtimonium habetur, quod is ſubditis & domino eorum inſtante redditur, 908. 9
Suſpecto teſti fidem non habendam, 699. 17
Suſpecti teſtes habentur cum pauci producentes charteras de iure dantur, in qua ſeruitate ſuerint, 824. 3
Suſpectum inſtrumentum fide caret, 700. 6. & 657. 7
Suſpitio in eum laborat, qui inſtrumentis vis narratum non producit, cum veriſimile ſit, ideo non producit, quod bonum ei eſt, 564. 9. & 665. 18
Suſpitio ex eo inducitur, quod ſcripturam non producit, quam ſibi fauorabilem eſſe contendit, 814. 7
Suſpitio inde naſcitur, quod pauci de negotio producuntur in quo alios interueniſſe dicitur. 824. 3
Suſpitio ex præſumptione aut ſuſpitione alia tollitur, 751. 14
Suſpitio ſola in cauſa ciuili ad fidem omnem abrogandam ſufficit, 908. 8. ver. vnde ſola ſuſpitio, 817. 1
Suſpitio contra eum oritur qui officium alienum vſurpat, 817. 14
Suſpitio contra eum oritur qui illico ad matrimonium vſurpat & non oppoſuit, ut denuntiationes facta publica ſuat, cum ignarus caſuum non eſſet, 854. 7
Suſpitio ex his oritur quæ contra morem fiunt, & inſolita ſiunt, 957. 48. & 830. 5. & 854. 6. ver. ſecundo ſuſpitio, & in ver. inſolitæ ſuſpitionem.
Suſpitio ex temporis breuitate naſcitur, 884. 9 & 867. 9
Suſpitio ex ſilentio longo naſcitur, 700. 8. & in verb. ſilentium.
Suſpitio ex ſilentio longi temporis inducitur velut ſi in tempus longum diſtulit petitionem quis differat, 805. 14
Suſpitio ex longo ſilentio inducitur, velut cum in longum tempus reddendarum rerum iudicium quis extraxit, 812. 5
Suſpitio ex taciturnitate colligitur, vbi quis quod verum eſt re licet, 635. 8
Suſpitio ab iis naſcitur quæ poſtea fiunt, 706. 14
Suſpitionis fuga probationem neceſſariam poſt debitoris capturam aut ſequeſtrationem eſſe, 978. 4
Suſpitionem fuga iuramento omnino ante confirmandam, quam captura aut ſequeſtratio fiat, 976. 5
Suſpitionem fuga nihil fatendam quæ initio ipſo erat, 978. 3
Suſpicionem is patitur, qui quod facilis probationis eſt minime præſtat, 564. 7
Suſpitione is non caret, qui electionis prælati iam facta contra eam reclamat, 854. 7
Suſpitione eum premi qui acta non edit, 947. 28 & 981. 20. & in verb. dolum.
Suſpitione oneratur qui edere ſcripturam renuit, 978. 8
Suſpitione omni vacuos eſſe teſtes oportet, 706. 28. ver. ſed nec per teſtes.
Suſpitione pari tenetur, qua teſtes omnes non adhibet, qui in actu quo affuerunt, 706. 2
Suſpitione eum onerari, qui ſcripturam edere renuit, 1000. 179.
Ibiq; iniudem in muliere probandum, quæ vterum inſpici noluit, vt partum ſuppoſuerit, exemplis & aliis non atroſe id exploratur, 1000. 179
Suſpitione iudicem laborare, qui ne quid fiat, parti reclamat, 1000. 180
Suſpitionis ad fidem inſtrumenti tollendam ſufficiunt, 657. 7. & 700. 6
Suſpitiones fuga & debui fidem fieri poſt carturam ſuffiſt, 847. 5
Syllabam ne quidem otioſam eſſe oportet immo verbis offendimur, nuſ improprie intelligimur ne otioſa fieri ſitq; ſiam, 722. 10. & 924. 8. & 964. 32. & in ver. operari.
Symbolum facilius ad ea tranſitus ſymbolum in quibus cadit, 978. 4 & 980. 8. & in ver. tranſitus.
Syndicus ſine mandato recte tranſigit cum libera poteſtas eius iudicatus quam à lege habet ob id ea etiam vtiliter aggreditur, in quibus mandatum ſpeciale requiritur, 886. 12
Syndici poteſtas tranſigendi tributa à lege eſt, ita tamen ut ſoli bona ab vniuerſitate non habeant, 578. 5

Digitized by Google

Syndici vniuerſitatem obligant mandato ſpeciali interpoſito, 583. 12

T.

Tabellio qui nunquam fuit ſi inſtrumenta recitat pœna capitali afficitur ſecus eſt ſi poſt priuationem quaſi tabellio inſtrumenta conficiebat, 616. 11

Tacens conſentire creditur, quotiens exiguum eius præiudicium verſatur, 744. 30

Tacentis verbibus ſi præſens ſit conſentire intelligitur & acceptare, 739. 13. & 839. 4

Tacentem ſalteq; poſitiuo accedentem conſentire, 913. 5. ver. quæ tuſti.

Tacens in iudicio pro conſentiente iudicatur, 730. 2. & 854. 8. & 913. 4. ver. iudices ia orr.

Tacens ad actum difformem pro conſentiente non habetur. 576. 9

Tacentis taciturnitatiſue materia in verſ. patientia. 813. 1

Tacita mora pari ut atq; expreſſa iure cenſetur, 912. 8. & 10 & in ver. more tacite.

Tacitam confeſſionem expreſſa debiliorem, 976. 11.

Tacitam executionem inſtrumenta, quæ tributa à ſtatuto eſt ad omnem trahi, quo præſumptam tacitœ ve inſtrumento continentur, 984. 144

Tacitam cauſam tantundem, ac expreſſam valere, 984. 143.

Tacitam ſubſtitutionem expreſſa infirmiorem, 987. 4

Tacite ſub alio non contineri, quod expreſſum ſit, 1000. 45. & in verb. expreſſione.

Tacite actum nunquam creditur quod expreſſim fieri non potest, ideo conſuetudo quæ ius tacitum dicitur induci ab his non potest, ſuper quib. expreſſim eis conſtituere non diceret, 819. 17

Tacite non permitti quod expreſſim non licet, 896. 28. & 972. 37. ver. quarto ex Natta.

Tacito id quod ineſt exprimens ſimplicem locutionem mutatur, 880. 9

Tacito quod ineſt ſi modo alio quam inſit exprimatur effectum nouum expreſſio producit, 637. 3

Taciti eadem ac expreſſi in his vertur non eſt quia regula eorum abiorret, 589. 2

Declaratur, 589. 9

Tacitis ſenſibus, aut argumentis correctionem non permitti, 1000. 357. & in verb. correctionem, ſubauditos.

Tacitos ſenſus ad voluntatis correctionem inducendam non ſufficere, 985. 96. & in verb. correctionem ſubauditos.

Tacitum ob expreſſo non conſumi, quotiens effectum contrarium expreſſum pareret, 984. 105

Tacitum expreſſo debilius, 987. 4

Tacitum per expreſſum non ſtare, cum in eum incongruum eſt, & vberius cautelæ, 984. 204

Tacitum quod ſub alio includitur, id ſi expreſſum eſt includi deſinit, 984. 206

Tacitum ſilere, vbi expreſſe facta mentio eſt, quod tacite ſubauditur, 1000. 244. verſic & iſtud verò eſt, & in verb expreſſo.

Tacitum ceſſat cum expreſſio facta eſt, 577. 7

Quamuis contrarium tacito expreſſum non ſit, 577. 19. ver. nanque tacitum, & 856. 1 & 864. 18

Tacitum & præſumptum ceſſat vbicunque de expreſſo apparet, 680. 7

Tacitum expreſſo infirmius, 9. 2. 40

Tacitum à lege veniens expreſſo fortius, 589. 10

Tacitum ſimili modo non extenditur atq; expreſſum, 576. 6

Taciturnitas aut patientia ad ratihabitionem inducendam regulariter non prodeſt, 560. 6. & 852. 11

Taciturnitas doli probationem præſtat, 564. 9. ver doli quoque probationem. & 572. 10. & in verb. dolus.

Taciturnitas tunc quod exprimendum eſt doli ſuſpicionem tenetur, 572. 10. & in ver. dolus.

Taciturnitate tunc doli intellige quod tacentes vtile & cautela alteri eit, 936. 30. & in ver. dolum ex taciturnitate.

Taciturnitas iudicis tacite derogatione eſt, 706. 8. ver. index plane vbi idem in ſilentio teſtatoris.

Tale quid inuito eſſe vel tale poſt fiere nihil intereſt, 921. 2. & in verſic. poſtea ſuperuenientia.

Tale propter vnus quodque tale & illud magis, 817. 7

Tale ſecundum quid ad tale ſecundum quid trahi diſpoſitio non debet, quia de aliquo vt ita introducta eſt, etiā ſi fauorabilis materia verſatur, 67. 5

Tale quid intelligendum non eſt, quod tale ſimpliciter non eſt ſed cum aliquo, 653. 4

Talem quis præſtare ſe debet qualem ſe prædicat ſeu qualis narratur, 923. 6. & in ver. agnati qualitas.

Talem rem videri qualis apparet, 909. 16. & in ver. apparentia præſumi rem.

Talis quis approbatus creditur apud quem quaſi talem ius agitur, 701. 10

Talis qui pro tali quem admiſit, quaſi talem fruſtra negat, 699. 22. & 705. 26

Talis quis præſumitur, qualem habitus indicat, 992. negat, 699. 22. & 53. ver. talis quippe

Tam & quam dictionum ſignificatio, 942. 24

Tanquam ex cauſa qua allegatur faciendum quid eſſe, aut factum fuiſſe oportere, 941. 34. & in ver. præſtationes titulum.

Tanquam, qui principis conſiliario nocet maieſtatem principis lædere non taliter videtur niſi ſi tanquam conſiliarium eum lædat, 921. 3. & 7

Tanquam ſatis non eſt bona hæreditaria diuidi, vt additio inducatur, niſi tanquam talium diuiſio fiat, 967 14

Tanquam alium quempiam conſideraret cumulato, 935 18. & in ver. alius vel alium.

Tanquam alium non quaſi ipſum quempiam admittetur non pugnat, 610. 13. ver vnde & ſi excluſa.

Tanquam maritus priuilegio non fruitur ne amplius quā poſſit exigatur, vbicunque non tanquam maritus ſed extraneus quaſi poſſeſſor iudicium recipit, ubiq; dicitur alius recenſentur, ex quibus argumentandi ratio à tanquam declaratur, 571. 19

Tanquam, cauſam aliae quam expreſſas ſubeſſe non ſufficit, niſi tanquam ex ea actus fiat, 1000. 43. & in verb actus & in verb. cauſam.

Tanquam. Ex cauſa quæ tamen niſi qua fieri actus non poteſt, tractatur ita habetur, ſi tanquam ex cauſa illa fiat, 1000. 175. & in verb. cauſa.

Idq; non cumulate minus, quam ſcite declaratur, 1000, 175

Tanquam quod dicitur, publicum crimen eſſe, quod in perſonam admiſſum publicum eſt, vt magiſtratum puta ad eum tamen pertinet, quo vt magiſtratus, et officij ratione quis offenditur. 9.. 29

Non eidem ſi quaſi priuatus, aut priuata perſona odio offenſa ſequatur, 988. 29. & in verb. maieſtatis crimen ex officio.

Taxatio intereſſe certi ubi ſit mercator, Dei ſolum ultimus mercatus ſpe relinquitur, 990. 59

Taxatiua ex verbis illis non inducitur tunc & eo caſu, quominus ex coniectura ta mente teſtatoris ad caſus ſimiles extenſio fiat, 992. 36. ver. quartum denique & ad idem argumentum.

Taxatiua ea non excludit, quæ ſimilem effectum ſunt, 948. 6. ver. & ſicut ab effectu, & in ver. effectum eundem.

Taxatiua verba dicuntur (in caſu) ideo ſubſtitutio ſub his verbis concepta ad caſum expreſſum reſtringitur, 742. 9

Taxatiuam ad temporandum prodeſſe, 922. 3. & in v. 7. compenſandi animum.

Taxatiuam contra motuum actus aut verborum non mouere, 948. 7. & in ver. naturam illius.

Taxatiuam extenſionem non prohibere qua pro verbis aut legem aliam ſit, 948. 7 ver. ad extremum.

Taxatiua ſubaudiri in aſſertione amens non debet, 615. 1

Taxatiua in teſtimonijs non ſubauditur, 991. 109

Taxatiua ſubſtitutionis verba dici, quotiens eo caſu facta ſubſtitutio eſt, vt ad caſum alium pertinent, 985. 24.

Declaratur, 985. 111. & tribus ſequentibus, & in verb. limitatiua, & in verb. ſubſtitutionem reſtrictam.

Taxatiuam dictionem ad corrigendum non valere, 1000. 3. 9

Ampliatur, 1000. 319. & 357. verſ. inde ſit, & in ver. correctionem.

Temeritati, aut religioni tribuendum aliquid non eſt, ſi à mente teſtatoris, & iure alienum ſit, 986. 2.

Temporalis perpetuaque damni ius idem non eſt, 591. 86.

Tempus mortis in collatione facienda bonique æſtimandis ſpectandum, 617. 5. ver. ſed cum.

Tempus mortis patris an nuptiarum inſpici debeat pretio puta bonorum aut ille, vbi ſtatutum filios excludit iubens eis dotari pro qualitate & conditione patrimonij ac perſona viri boni arbitrio, 776. 2. & per totum con. & in ver. ſtatutum ſi filias ſimpliciter excludat.

Tempus in voluntate ultima obſeruatur quo conditio extendit, 776. 5

Tempus in genere iter actipe cohaerens, vbicunq; de eo generaliter tantum vt quare intereſſe ibi non videtur ex quo tempore factum quod eſt, 571. 9

Tempus conditionis exiſtentis obſeruandum. 593. 2

Tempus agnato remotiori circa reuocationem ſundi non currit, quamdiu agnatus proximior ſupereſt, 743. 23.

Tempus reſtantem reſtitutionem an currat, ſi ſubterfugus aduerſarius venitur, 833. 2

Tempus antiquiſſimum ad ea acquirenda prodeſt, quo reſeruata principis iure pro deuoluta enim ex tanto temporis lapſu præſumpta habentur, hoc amplius pro tituli inſtrumentario tempus hoc antiquiſſimum habetur. 685 11. & 973 n 7

Tempus præſens ſubiunctiui ad futurum reſpicit, 250. 6.

Tempus præſens ad futurum trahitur, vbicunq; operari in præſenti non poteſt. 638. 12. ver. ſiud hoc omittend m.

Tempus præteritum imperfectū ſubiunctiui modi ad futurum necesſario trahitur vbicunque operari in præſenti non poteſt, 802. 3

Tempus reſtitutionis in integrum an duret in annum vſq; 25. ſi ex ſtatuto quod minor anni. vigintequinq; maior tamen annis decem & octo, ſtatim ut minor 18. pro minor tamen eſt pro maiore habeatur, & tunc tempus cedat reſtitutionis in integrum petendo pro hisque ante acta ſunt, 2... 1

Tempus reſtitutionis in integrum petenda in iure cenſetur quadriennium ... 720. 4

Tempus ſolum ſatis ad poſſeſſionem amittendam non eſſe. 9000 21. & in ver. poſſeſſionem tempore ſolo.

Tempus teſtamenti ſequendum capiendi vel non iure bannitus habeat. 941. 21. & in v. r bannitus capiendi.

Tempus teſtimonij ſpectandum, idoneus nec ne teſtis ſit. 914. 5. & in ver. teſtis habilitatem.

Tempus vtile intontinuum dicatur quod inſtantia præſtitutum ſtatuto eſt, 833. 1.

Tempus contrarium inſpiciendum quando reſtitutio in integrum petitur an eo tempore læſio interueniret, non tempus præſens quo plures res non valet. 778. 1. verſic ſecundo aut alter, & in ver. reſtitutio in integrum non concedunt, & 813. 3.

Tempus quod inſpicitur circa bonitatem monetæ dotis ut promiſſa an ſoluta, 880. 6

Tempus quod inſpicitur confirmati an confirmatoris, 658 51. & in ver. confirmati.

Tempus quod inſpici oporteat in dote conſtituta diiudicanda mente aepatris an eum illa conſtituitur, 647. 12. & in ver dos congrua vi dicatur

Tempus quod inſpiciendum quod ad effectum res producitur, 776. 6

Declaratur, 776. 10. ver. non ob. ſecundum argumentum, ne locum habeat, vbicunq; ad tempus aliud neceſſario relatio habetur.

Declaratio alia ſubiicitur, 776. 10

Tempus antiquiſſimum ſuperſtitum memoriam excedens in his præſcribendis requiritur, quæ cauſam continuam ex habent, 829 1. ver. inde ſit.

Declaratur, 829. 6. in ſi.

Tempus antiquiſſimum ad conſuetudinem inducendam non ſufficit, cum vitium eius non ceſſum eſt verum præſumpto iuris ratio omnes qua cum tempore vetuſtate ſacie veritati ipſi cedit, 861. 13

Tempus antiquiſſimum præſumptionem iuris & de iure inducit, 685. 11. verſ. iuris plane præſcriptionem.

Tempus antiquiſſimum ob antiquitatem temporis & conſenſus domini & confirmatio ſu erit ad actum neceſſaria interueniſſe præſumitur. 811. 4

Tempus antiquiſſimum cuius memoria non exſtat conſtitute, atq; tituli vitem obtinet, quod tamen in his locum non habet, quæ à facultate mera pendent. 861. 2 & 94 8

Ampliatur, 894 8

Tempus actus confirmati non confirmationis ſequendum, vbicunque nullius omnino iactia ipſo actus non fuit, 999. 13.

Tempus agendi ante remotioribus non cedere, quamuis ſiuorum priorum ſit, 984. 129. & in verb præſcriptionem.

Tempus conditionis exiſtentis inſpicitur, verum talis eo tempore ſit, qui ad fideicommiſſum conditionale admitti debet, 994. 15. ver. non tenent id refragatur.

Digitized by Google

I N D E X

Tempus. cum generaliter temporis expreſſio citra limitationem fit tempus omne continere, 985. 102. verſ. generalem circa tempus.

Tempus etiam præſens ad futurum trahitur, vbicunq; effectum trahere in præſens non poteſt, 995. 21. verſ. tempus item præſens.

Temporum concessionis, an vero intimationis inſpici debeat, 999. 13

Tempus an non intelligi, quoties generaliter, aut indefinite de tempore fieri iuramentum, 984. 170

Tempus venditionis ſpectandum in pretio iuſto iudicando, cum ex tempore pretia mutentur, variari prætium pretium ſolet ex cultura, quæ maior, minorve accedit, 990. 30

Temporis probationem ab eo ſuſcipiendam qui tempore ipſo nititur, 946. 10. & 854. 11. & 967. 23. & 662. 9

Tempore vetuſtiſſimo ſuperioritatis ius acquiri, 973. 47. & in ver. præſcriptione temporis ſuperioritatis.

Tenoris gratia ſpectandus, 573. 6. ver. quarto reſponſio per ſcena accipitur.

Tenor contractus ſpectandus, 925. 5

Tenorem contractus ſpectandum, 985. 9. & in verb. pacto.

Tenorem teſtamenti ſubtiliter indagandum, 984. 110

Et quæ ſcripta ſunt, 994. 119

Terminos qui intra terminum ſtatutum iuris non propoſuit renunciare ei creditur, 968. 1. & in ver. renunciationis iura ſua.

Terminus reuendendi vbi præterit reuendere emptor non compellitur, 685. 4. ver. ideo terminum reuenditionis.

Terminus vbi ne' otio alicui peragendo partium conuentione conſtituitur extra terminum fieri aliquid non poterit, & ſi fiat inualidum illud erit, 675. 4

Terminus ad diem in amorſo iure cenſeri non debet. 873. 1

Terminus reuendendi exactio, ſi venditorem emptor roget, vt pretium reſtituat, iuri renunciaſſe intelligitur, quod ex lapſu termini ſibi quæſitum erat, 900. 66

Terminus Quatenus terminum præſtitum ius ſuum non vendicat, repudiare id exiſtimatur, 984. 94. & in verb. repudiare.

Termini lapſum pro renunciatione habere vbicunq; extra terminum de iure ſuo quis non docet, 932. 12. & in ver. renunciatio monentem

Territorium ſine iuriſdictione eſſe non poteſt, ob id de territorio aut comitatu ciuitatis, loci dici non poteſt, quoniam a territorium ciuitatis. Et quotiens in loco ipſo iuriſdictio ciuitati non competit, cum iuriſdictione carere territorium non poſſit, quamuis de comitatu aut territorio ciuitatis vulgo locus appelletur, 973. 2

Territorium quamuis feudale ſit, feudi tamen iure bona non cenſentur ex poſitu, 896. 21. & ver. feudalia bona.

Territorium teſtandi prohibitione propter crimen non egredi, 911. 14 ver ſed & crimen.

Territorium iuris vniuerſale eſſe, 896. 14. verſi. ius enim vniuerſale, & in verſic. vniuerſale ius in territorio.

Territorium ad vniuerſitatem ſpectare, 985. 7

Territorium, de territorio ciuitatis eſſe præſumitur quicquid contentum aut incluſum ſub eo intenſione eius eſt, 673. 1

Declaratur, 673. 11. ver quoniam ſpectant hanc.

Ceſſare hanc præſumptionem quoties aliud territorii ab alio fiunt, vel in quaſi poſſeſſione territorii alius eſt vel titulum habet. 673. 1

Territorium quicquid eſt intra territorium alicuius præſumitur eſſe ſuppoſitum iuriſdictioni illius cuius eſt territorium: ideo caſtrum de feudo imperio præſumitur quod in territorio imperij, 615. 1

Declaratur, 615. 13 & 949. 1

Territorium ex vicinitate probatur vt cuius loci dicatur cuiuſuis adhæret, 881. 8 & 882. 5. & 949. 5

Territorium ex actib. ad iuriſdictionem pertinentib. probatur, 881. 2

Territoria antiquitus ex verbis etiam enunciatiuis inter alios prolatis probatur, 882. 12

Territorium ex libris cenſuum aut exiſtimationis probatur, 82. 9

Territorium diſpoſitionem non excedere, 315. 19

Territorium de bonis ſtatuendum eſſe quæ poſita intra territorium ſunt, 934. 4. & 20

Territorium extra territorium quantum ad nomina debitorum ſtatutum non trahitur quæ ſubdito dominum faciunt, 934. 1

Sed omnino, 934. 11. & ſequentibus ad numerum vſque 19

Territorium ad bona extra territorium poſita ſtatutum adreſum non porrigi, 934. 10. & 20

Territorium à terrendo dici quod conſequens ſiat, 954. 12

Territorium ex quibus probetur ſcite, 592. 83. & 119. & 673. 12.

Territorium ex confinibus probatur, 882. 11

Territorium à confinibus ad territorium recta argumentum deducitur, vt quicquid intra confinia loci alicuius eſt de territorio eius dicatur, 882. 1

Territorium probatur per diuiſionem finium in qua limites finium ipſorum determinati apparent, 882. 2

Territorium optima iuriſdictionis & territoriorum diuiſio illa indicatur quæ per flumina & riuos fit, 882. 3

Territorij confines à montib. optime conſiſtere, 949. 1. & in ver. confines territorium

Territorij conceſſione ad prædia non trahi in ea poſita, 696. 10

Territorij conceſſione prædia non accedere quæ apud certos ſunt. 896. 13. & 15. & in verſ. feudalia bona.

Territorij conceſſioni omnia cedunt quæ ipſius vniuerſitatis ſunt, 701. 46. ver. in eandem ſententiam Baldus ſcribit,

Territorij ratione præſumptio ſumitur, vt iuriſdictioni territorij in dubio res ſeruiat in qua ſita eſt, 621. 11.

Territorium alieno an inſtrumentum fiant, 918. 2. & in ver. notarius inſtrumenta.

Territorio laicorum eccleſia ſolum non cammerr, 918. 6. & in ver. eccleſia ſolum exemptorum loca.

Territoria ex ſententijs iudicum aut arbitrorum probantur & diſtinguuntur, 673. 8

Tertius quando executionem prohibeat ſcite explicatur, 592. 128

Tertius à tertio poſſeſſore executionem iudicati impediri qui de poſſeſſione ſua fidem ſummariam facit, 978. 17

Ampliatio vna atq; altera. in verſic. executionem, & 978. 17. & 18

Tertius executionem ſententiæ non impedit, qui ſuſpectus de talem nuntius ſit, nec ſi probationis iuris ſui ex continenti offert, id q; cautione ſaltem præſtitam, 997. 18

Tertius. Inania verba fieri iniquum minus quàm vt a tertium ius minuant, 1000. 51. & in verb. operari.

Tertius. Interpretatio agnoſcenda, vt quam minimum tertij iuri derogetur, 1000. 52. ver. & qua ratione, & in verb. interpretatio.

Tertius. Interpretatio excludenda, vnde damno tertium afficere non liceat, 1000. 61. & in verb. c. aſſorum. tertium.

Tertius ſtatum ſtatum mutare aut alterare non poteſt. 997. 25.

Tertius. Ne damnum graue tertius ſubeat, arbitrium pleniſſimum reſtringendum, 1000 104. ver. Bar. hic & in verb. arbitrium pleniſſimum. & in verb. pleniſſimum.

Tertius. Tertio Principem incommodare ex cauſa ne quidem iuſta præſumi, 1000 56

Tertium, vbi executioni ſe opponit, ſummatim de iure eius cognoſcitur, iure eius, circa proprietatem in iudicio ordinario reſeruato. 997. 28

Tertius. Verba offendi leuius, quàm ad iniuriam tertij procedant, 1000. 72. verſ. idq; in eo etiam oſtenditur. & in verb. improprie.

Tertij ius læſum & ſi iudæus ſit non creditur, 592. 49

Tertij ius an tollatur cum lite pendente reſcriptum extorquetur, 592. 51

Tertij ius princeps lædere ne cauſa quidem pia aut vtilitatis publicæ gratia creditur, 705. 9

Tertij ius recte opponi vbicunq; opponentis intereſt, quia ius ſuum puta opponendo ſeruat, 919. 16

Tertij iure actore replicando opponi cum ſua intereſt cum replicando puta incolume ſuum ius facit, 919. 16

Tertij ius recte obijci quoties de tertij iure cognitum parte non contradicente eſt, 919. 17. & in verſicu. oppoſitione.

Tertij ius hoc eſt ſiſci nõ niſi à fiſco obijci, 942. 12. & 44

Tertij ius certa poſſeſſionem à ſpoliatore opponi, hoc eſt apud tertium poſſeſſorem fuiſſe cum ſe ſpoliatum quis aſſerit, 900. 5. & in ver. ſpoliatum non reſtitui.

Tertij ius recte opponitur & quod remedij reſcindendo competit & non tantum de iure proximioris excipere licet, ſed & eius qui pari gradu atq; alter eſt. 688. 8

Tertij ius ne lædatur ad arbitrium boni viri verba reſtringenda quæ ad voluntatem liberam non ſpectant, 976. 42. & in ver arbitrium boni viri.

Tertij ius ne lædatur verba etiam aliequin certa offendere licet, 592 84

Hoc amplius inertia verba fiant ne tertio noceant, 871. 8. verſic. quocirca credendum non eſt & 900. 18

Tertij ius ne detrimto à principe fiat improprie verba accipi, 933. 12. ver. ſed & abuſiue & in ver. improprie.

Tertij iure ſaluo inueſtitura intelligenda. ideo clauſula iure alterius ſaluo, in cõceſſione & confirmatione principis ſubaudiri ſolet, 624. 34. & 871. 8

Tertij incommodum ad plenitudinem poteſtatis non pertinere, 945. 25. & in ver. plenitudinem poteſtatis

Tertij ius ex priuilegio non tolli, 966. 4. & in ver. priuilegium ad incommodum.

Tertij, id eſt domini directi ius non opponi inueſtituro feudum alienatum, 913 1. & in ver. feudo inconſulto domino alienaſſitur.

Tertij. id eſt domini directi ius non opponi, cum ſponte id aſſeritur, quod ad feudum aſſerat, 913. 10. & in ver. ſponte.

Tertij ius opponi non poteſt, 774. 7. verſic. atque de iure fiſci, & 956. 1. ver. atque vbi.

Tertij ius, & ſi excluſorium id iure ipſo ſit iuris agentis, in iudicio ſummariis poſſeſſoris puta opponi non poteſt, 558. 3. & 826. 2

Tertij ius non opponitur quoties niſi tertij voluntate nullius actio nouſit, 801 8

Tertij ius nemo opponit, quoties à tertij voluntate ſi pendet, 746. 22. ver. iure enim hoc vtimur.

Tertij ius recte ei iure obijcitur qui hæreditatem ſideicommiſſumue pro ſolido vendicat in qua partem alius fuerit, 538. 2

Tertij ius vtile ita recte opponitur ſi quæſitum præſcriptione non eſt, 587. 2

Tertij ius quando opponatur, 701. 26

Tertij ius opponere non aliter licet quam ſi excluſiuum ſit iuris agentis, 859. 3. & 648. 16. & 659. 6. & 845. 16. verſic. quamuis de iure tertij & 721. 13.

Limitatur in iudicijs ſummariis, 558. 3. & 826 2

Tertij iuri derogare principem non credi, 933. 15. & in ver ſaluo iure, & 951. 2. & 607. 1

Tertij iuris à principe derogatum nunquam intelligitur, etiam ſi cum illo ius tertij ſit vel exiguum: quod & locum in iure poſſeſſionis habet etiam ſi ne poteſtate ſuprema aut legibus abſoluta princeps reſcribat, 607. 1

Tertij diſpendio libertati non ſubſcribi, 1000. 54. & in verb. libertas.

Tertij iure derogare Pontifex non creditur, quod incognitum illi erat, 996. 11. ver. ſed enim de iuribus eccleſiæ.

Tertij iura lædendi occaſionem tribui abſurdum, 1000. 28. & in verb. abſurdum & alterium.

Tertij iura lædere non permittitur, cui generalis tributa poteſtas eſt. 1000. 103. & 104. ver. Bar. hic. & in verb. generalis poteſtas.

Tertij ius non opponi, 1000. 393

Limitatur, 1000. 399. & ſeq.

Tertij ius non opponi. quod aſſerit intentionem iure ipſo nõ conſumit, at exceptionis adminiculo, 974. 89

Tertij ius non opponi, vbicunq; niſi tertio volente in ipſum non competit, 1000. 278

Tertij ius opponi quod agens, aut aduerſarijs eius non permiſit, quoties à tertio cauſam opponens habet, 1000. 42. verſic ſi dixeris.

Tertij ius quod in conſenſu domini directi conſiſtit, cur non opponatur, 1000 394

Et ibi recte de et opponi, vbicunq; voluntatis domini declaratio facta ab eo eſt, quod excluſum dominum vtilem eſſe intelligit, quia inconſulto domino directo alienauit, aut mercedem ei, ſiue penſionem non intulit, 1000. 394.

Tertio confeſſionem onerosam alteri non eſſe, 1000. 432. & in verb. alij.

Tertio iuſcriptura nocent, reſtrictionem in ea admittendam, tametſi vtilis reipublicæ ſit, 1000. 53. & ſeq. & in verb vtilitas.

Tertio verba vniuerſalia vulnerari magis eſt, quàm noxia tertio fiant, 1000. 75. & in ver. vniuerſalia.

Tertio reſcriptum damnoſum conceſſurum principem non fuiſſe credendum ſi tertij expreſſum ius fuerat, 945. 17

Tertio

Digitized by Google

Tertio præiudicium non fit ob piam cauſam aut vtilitatem publicam, 705. 9. & 942. 20. ver. ſecundumq; & 942. 21. & 933. 16
Tertio ſtatutum non obſtat quo executionem paratam inſtrumentum accipit, 592. 95
Tertio nocentem reſtitutionem in integrum eſſe. 925. 3. & 23. & 25. & in verſ. reſtitutionem in integrũ ad bona.
Tertio noxium eſſe beneficium iuris non debere, 912. 4. & in ver. benefic. iuris.
Tertio in commodo enunciatiua verba & confeſſionem alterius eſſe, 966. 16 & in ver. alq; confeſſionem enunciatiua verba obnoxia.
Tertio reſcriptum obſtare cum princeps exprimit, damnum quem incommodum tamen reſcriptum hoc habet. 592. 50
Tertij iuris ſeruandi cauſa recedere à pœna reſcripti licet. 592. 96
Tertio in nocentur clauſulas illas reſtringimus, exceptione collationeve alterius factu non obſtante: ad exceptionem collationemve in quib. vigor non ineſt, 592. 43
Teſtamentum reuocatum ad voluntatem teſtatoris declarandam prodeſt, in conditione ſubaudienda quotiens veriſimilis voluntas eſt, 717. 22. & in ver. voluntas teſtatoris declaratur.
Teſtamentum ſolis teſtibus probatur qui rogati ſunt: teſtibus plene non rogatis ex ugnatur, 706. 28
Teſtamentum teſtes ita probant, ſi extra omnem ſuſpicionem ſunt, 706. 28
Teſtamentum teſtibus ita pateſcere ſi præſentes et in ſemper aſſuerunt, 944. 6
Ampliatio. 944. 6
Teſtamentum teſtibus probari quamuis ſcriptura de in confecta eiſe minus ſit, 944. 2
Declaratur, 944. 4
Teſtamentum ad interrogationem alterius factum an valeat, 670. 7
Teſtamentum quaſi à demente factũ videtur, in quo turpis perſona inſtituitur, frat in præterito, 998. 1
Declaratur, 998. 1
Teſtamentum inter liberos imperfectum an valeat, ſi inter eos hæres aliquis factus reperiatur, 903. 2
Teſtamentum patris inter liberos iudicio quibuſcunque probatur, 739. 6. & 685. 1
Teſtamentum inter liberos coră teſtibus duobus conditum validum eſt, cum in numerum iuſ gentium ſpectemus: ſed & teſte vnico ad probare Socin. Iun. credidit, iudicioque quibuſcunque illud probatur, 685. 1
Teſtamentum in dubio validum præſumitur, 792. 9
Teſtamentum inſtigationibus impulſibus accidentibus non tam factum quam dolo & malitia ereptum dicitur, 729. 5
Teſtamentum inualidum abuſiue aut impropriè teſtamentum dicitur, 680. 2. ver. ius idem.
Teſtamentum non ideo minus valet, quod poſt paucas horas, quam conditum illud fuit teſtator mortuus eſt, dummodo articulate loqueretur, etiam ſi fatum ipſum immineat, vt ſemimortuus habeatur, 670. 2
Teſtamentum per interualla factum, cur iure ciuile receptum non ſit. 770. 1
Teſtamentum per interualla conditum filiorum fauore non valeat, 770. 1. & 2. &c.
Teſtamentum prius per poſterius non tollitur quod factum ſit, ad importunam requiſitionem, 633. 6
Teſtamentum pupilli pubertate adueniente vires non accipit, 710. 5
Teſtamentum quod iure prætorio tantũ valet remedium prætorium deſiderat, quod in bona poſſ. ſecũdũ tabulas verſatur, & quod vltra annũ non durat, 641. 18
Teſtamentum quo hæres aliquis inſtitutus eſt, caſu quo ſi ne liberis teſtator vita decederet poſthumo edito & ſtatim mortuo, quem bidue teſtator ſecutus fuit, an ex æquitate prætoria vires recipiat in [illegible] propter ſtatuta, ibi exiſtentia, quæ hoc expreſſa loquuntur, 641. 1
Teſtamentum perfectum quando dicatur, cumulatiſſime ſatisfitque; hic 706. 7
Teſtamentum an codicillorum iure valeat, ſi quaſi teſtamentum non conſiſtit, 944. 11. & ſequentib. & in verſiculo intellectus l. non codicillum valere.
Teſtamentum excommunicati non valet licet ab abſolutione vires capiat, 715. 11. & in ver. excommunicati teſtamentum.
Teſtamentum furioſi inutile & ſi ita teſtatus fuerit, vt virum prudentem teſtari deceat, quinimo nec ad cauſam piam teſtamentum eius recipitur, 670. 8 & 685. 14
Teſtamentum imperfectum dicitur, in quo vel minimum quid deſit, cum ab vltimo eius puncto vires perfectionemq; accipiat, 689. 6. & in ver. imperfectum teſtamentum.
Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis nec inter liberos ſuſtinetur, 706. 4. ver. atque in ſpecie, & 770. 2
Etiam ſi manifeſtum ſit, eam patri mentem fuiſſe, vt teſtamentum conderet, 679. 7
Teſtamentum facilius tollitur tacita voluntate facta declarata, quã vbi verbis declaratio hæc voluntatis ſit, 783. 14. ver. ſimili modo ex voluntate tacita.
Teſtamentum facilius reuocatur inter extraneos etiam conditum quam nouum fiat. 731. 8
Teſtamenti reuocatio etiam inter liberos facta teſte vnico non probatur. 792
Teſtamenti reuocatio ex verbis illis non inducitur, volo reuocare: ſed voluntas reuocãdi in futurum oſtenditur, 689. 4. & in ver. [illegible] teſtamento.
Teſtamenti ius à principio vtrilade, 987. 71. in verb. principem teſtamenti ius.
Teſtamenti reuocatio eundem numerum teſtium deſiderat, quem illius confectio ſiue aliud fiat, ſiue prius ſimpliciter abrogatur alio non edito, 739. 1
Teſtamenti inter liberos ſuſtinendi ius ad extraneorum incommodum non pertinere, 944. 18. & in verſ. ſubſtitutionem pupillarem.
Teſtamenti originem à iure gentium quantum ad ius aut facultatem teſtandi eſſe iure ciuili quod ad ſolemnitatem 702. 3. & 745. 44. & 747. 3 & 14. ver. non obſtat Socyni ſententia. & 669. 5. & 925. 7. & 9. & 745. 27
Teſtamenti ſcriptum publicum ita haberi, vel teſtibus ſtatu teſtamentum probari, ſi vltra lectionem & probationem eius approbatio etiam teſtatoris interuenit, à quo rata haberi iuſſa ſunt quamuis lecta & publicata fuerant, 944. 1
Teſtamento irrito an ſubſtitutio vulgaris pereat, 921. 6. & in ver. authent. ex cauſa.
Teſtamento reuocato donatio aut contractus celebratus ſub teſtamento perfectus non reuocatur: nec confeſſio per teſtamentum facta, ſi irreuocabilis alias eſt, hoc amplius valet contractus, & confeſſio licet non valeat teſtamentum. 717. 24
Teſtamento prouiſio inter liberos derogatã per poſterius non intelligitur, niſi ſi validius [illegible], & perfectione etiam ſeptimæ nectarum interueniente, 903. 3
Teſtatori ad ſuum [illegible] credi at eum [illegible] non creditur per quos voluntatis ſuæ fraus fieret, 732. 8
Teſtator an poſſit ſtatuto derogare quo cautum eſt, vt nuptiæ repetitæ [illegible] infractum vnde amittat amandato tacitè. Bald. putat poſſe, quaſi prohibitorium non ſit, 764. 7
Teſtator non poteſt facere, quin bona eccleſia dans Pontifices ſint ſubiecta, 741. 21
Teſtator de rebus hæredis non minus, quam de ſuis diſponit, quod verum tamen ſi hæreditatem hæres agnoſcat, 731. 16. & 975. 2. & in verſicul. hæredis bona.
Teſtator idem velle præſumitur ac lex ipſa, 783. 13. ver. eamq; patris voluntatem fuiſſe, fine lit, vt eiſdem modis voluntas teſtatoris interpretatur ſoleat ac lex ipſa, & in ver. volũtas teſtatoris eiſdẽ modis.
Teſtatoris iuſ legatum, ſolummodo apprehendat, vel ſi morte eius fiat immediate accipit, 574. 13
Teſtatoris voluntatem legis vice eſſe, 987. 42. & in verb. voluntatem teſtatoris.
Teſtatori ſuccedit, qui ex tranſmiſſione venit cum fideicommiſſum teſtator aſcripſerit, quod tranſmittitur, 663. 9
Teſtatori non ſubuenitur in quo culpa deprehenditur, 618. 17. ver. ſed nec teſtator.
Teſtatorem mortis proximum fati terrore perturbari, 956. 10. ver. atq; ſatſdatis, & in ver. mortis terrore.
Teſtimonium ad fines ſuos reſtringendum neq; vltra quam expreſſum in eo ſit extenditur. 636 13
Teſtimonium certum de his non dicitur quæ intra pubertatem quis vidit, præterquam ſi pubertati proximus pupillus erat, hoc eſt in anno decimo & ſeimus. 874. 4
Teſtimonium credulitatis iure improbatur, 723. 18
Teſtimonium de auditu ad præſumptionem valet, quo onus probãdi in aduerſarium transfert, 789. 9
Teſtimonium de auditu quam fidem faciat, 662. 5. & 25. verſ. quinta præſumptio. & in verſ. auditus de auditu.
Teſtimonium de ætate non valeat propter dictionem, vel circa quando talis ætatis annorum puta dicere, vel circa quo eſſe dicerent, 615. 19. & in ver. circa.
Teſtimonia dicentium firma [illegible] ſtare eſſe oportet, 852. 7
Teſtimonium [illegible] ex ratione [illegible], etiam reſtringitur & ex diuerſa ratione generali dictum teſtis ſpec. ale. amplectitur, quæ ſi ſe nulla ratio ſit [illegible] rum [illegible] teſtimonium deducitur, cum [illegible] tionem dictum ipſum reuoluatur, 862. 9. verſicul. in idem in teſtibus.
Teſtimonium in cruciatu [illegible] credendum quemadmodum attigatur. 925. [illegible] & in ver. diſpoſitionẽ teſtis aſtima fidem.
Teſtimonium in iure [illegible] potius non uobetur, quoties vere [illegible] parte, quod extra instrumentum dictum eſt. 817. 14
Teſtimonium [illegible] quod certum & conſtans non [illegible], 923. 1. & in ver. certum [illegible].
Teſtimonium procuratoris pro domino non recipitur [illegible] ſi contrarium domino ſit, 789 11
Teſtimonium vnius notarij pluſibus præferendum, 870. 8. verſ. ſecundo quia notarij teſtes.
Teſtimonium admittitur in quo ad teſtimonium primo dictum teſtis ſe refert [illegible] perinde enim e [illegible] ac ſi de nouo depoſuiſſet ſi apud iudicem facta ratificatio ſit, ad quam relatio habetur. 991. 41
Teſtimonium extraiudiciale [illegible] contrarium reddit, quo [illegible] 991. 88
Teſtimonium [illegible] ut quod iure communi conuenit [illegible] ſi probatio tum [illegible] et, cum in [illegible] iure communi [illegible] 991. 101
Teſtimonium [illegible] omnis ſemiprobatio eſt facit, ſi de [illegible] tempore eodem [illegible] facta [illegible] 991. 42. & ſequ. verſ. [illegible] fidem conſeſſionem parte abſente factas [illegible] [illegible] fecerit, quam [illegible] probationis ſit.
Teſtimonio fides non habetur, quod [illegible] 660. 1. & in [illegible] non credatur
Teſtimonia [illegible] fidem [illegible] ſingulare [illegible] recepta [illegible] ab auctore dixit, 740. 7. & 744. 2
Teſtimonium [illegible] præſumitur [illegible] 629. 4. verſ. quod ſcriptum.
Teſtimonia [illegible] 1030. 10. verſic. quoties.
Teſtis ſuper negatiua deponens etiam [illegible] ſi præſumptio iuris cum eo faciat. & verſ. [illegible] quatur, licet dici ſoleat plus fidei vni affirmanti quam mille negantibus haberi, 623. 26
Teſtis ſuſpectus habetur qui ex deferendo teſtimonium dicit, [illegible] & teſtis vitam ſuſtinere quiſpiam poſſit, 825. 10. & 931. 7 & 612. 13 & 876. 5
Teſtis [illegible] habetur [illegible], 689. 13
Teſtis ſuſpectus auunculus pro nepote. habetur tam in cauſa criminali quam ciuili magna, 682. 11
Teſtis iuſt [illegible] non habetur, qui non [illegible] aut [illegible] poſſediſſe dicat perinde quam [illegible] cum iuris præſumptio cum eo faciat, 921. 7. ver. ex ratione ſuſpectus teſtis.
Teſtis ſuſpectus omnino ob potius affectionis exceptionem excluditur, Bar. [illegible] affectio conſideratur ſi vtrique ſit affinis, 709. 7. & 689. 5
Teſtis de [illegible] quod remotum à natura contradicit eſt probationem ſemiplenam non facit, 665. 14
Teſtis non idoneus fidem facit vbi nulli verſimile teſtimonium eſt, 759. 10. & 663. 4
Teſtis idoneus dicitur, qui alias non admitti eratur, ſi veriſimilia deponat, 991. 10
Teſtis omni exceptione maior [illegible] vitia purgat, 991. 16
Teſtis varius non dicitur, ſi maioris ætatis in poſteriore teſtimonio ſe eſſe dicat, quam in priore depoſuerit, Taxatiuæ [illegible] in teſtimonio non ſubaudiuntur. 991. 109
Teſtis vitium quod ex paupertate, & inimicitia oritur, à fama adminiculo ſubmouetur, 991. 106. ver. [illegible] ſuadet.
Teſtis vnus tam iure diuino ſuſpectus, quam canonico, & ciuili fidem non facit, 993. 14.
Teſtis vnius a parte productus fidem plenam contra eum facit, 921. 22. & in ver. productus teſtis vnus.
Teſtis affinis exceptione omni maior non dicitur, 759. 2
Niſi non magis vni quam alteri ſit affinis, 739. 7.

Digitized by Google

Teſtis dictum extendi non conuenit vltra vel præterquam deponat, 658.14. & in verſic ſub auditos in dictis teſtium.
Teſtes non idonei fratris putà fides per alium idoneum confirmatur, 847.3. verſ. ſecundo teſtibus etiam.
Teſtis fidem fruſtra lex ſtatutumve admittit, cum bonam dicti ſui rationem non affert. 592.14
Teſtis à parte productus fidem contra eum facit idem teſtimonium illum producens non oppugnat etiam ſi de credulitate tantum loquatur, 908.7
Teſtis fidem vllam non eſſe, qui parte datus non citata eſt, 915.31. & in verſ. citatione omiſſa informationibus.
Teſtis ignotus eſſe non poteſt, 827.3. verſicul. ſed in ſpecie magis, & 861.5. & in verbo ignoti teſtimonium.
Teſtis vnius depoſitio iuris coniecturis conualeſcit, 911.24
Teſtis vnicum fidem facit, vbicunque alterutri ius non læditur, 615.13
Teſtis vnicus fidem plenam facit, indiciis aliis accedentibus quod adeo verum est, vt locum habeat, etiam ſi idoneus alias teſtis non ſit, 613.14
Teſtis vnicus in cauſa ciuili arduaque, tunc demum ſemiprobationem facit, ſi exceptione omni maior ſit: quod adeo verum eſt, vt vitij tantulum in teſte, probationem hanc ſemiplenam impediat, 601.10
Teſtis vnicus clericatum probat, cum pro ad irritam vt zinam ineo non verſetur, 616.18. & in ver. clericatus teſtis vnico.
Teſtis vnicus vel minus idoneus fidem facit, quotiens contra ſe ipſum deponit, 815.15
Teſtis vnius vitium per integritatem alterius tollitur ideo fratris teſtimonium per teſtem alterum idoneum iuuatur, 657.41. & 662.30. & 914.8. & 923.25
Teſtis vnicus de legitimatione ſpurij deponens probationem ſemiplenam non facit, ita vt iuramento ſuppletionis locus ſit, 616.9
Teſtis vnius fidem ex præſumptionibus confirmari, 911.14. & in verſic. præſumptiones item ad teſtis vnius fidem.
Teſtis cum ſecum pugnat, quamuis teſtimonio ſtetur in tormentis dato locum tum id non habet quotiens enim parte loquitur teſtis ei, ſubornatus enim teſtimonio vltimo præſumitur, 908.12. ver. poſtremo.
Teſtis vbicunque ſecum diſſidet teſtimonium illud admittendum quod veriſimilius eſt, 908.10. verſicu. quoties vbicunque.
Teſtis in cauſa criminali fidem non facit, ſi locum locus tempus & modum non exprimat, 723.9
Teſtis fidem non facit, quotiens teſtimonio eius partis confeſſio contradicit vſque adeo vt ad concordiam reduci tunc non poſſit. 662.28
Teſtis rationem dicti ſui etiam non interrogatus afferre debet, vbi de his deponit quæ ſenſibus hominis non ſubijciuntur, 662.27
Teſtis in cauſa propria nemo idoneus, 884.3. verſicul. atque ita quidem ratio diuina, & 947.1
Teſtis factum ſuum narrans fidem maiorem facit, ſi ſua non interſit, 585.8 & 708.14 & 15
Teſtis dictum, num non corrigi poſtquam cum parte locutus eſt, 857.15
Teſtis falſitatis pœnam non patitur, quotiens in teſtimonio eius nemini præiudicium infertur. 857.24 ver. tunc idem teſtimonij.
Teſtis falſum deponens vt intus tempori iniuriam pœna officiorum pœnam ſimilem patitur, quam paſſurus reus erat, ſi de crimine conuictus fuerat: quod ſi pro noxio falſam deponat, vt à pœna eripiatur, non niſi extra ordinem coërcetur, 758.6.
Teſtis habilitatem ex tempore teſtimonij iudicari, 914.5. & in ver. tempus teſtimonij.
Teſtis integer is non dicitur qui infamia facti laborat, 75°.8
Teſtis qui in occulto erat, ſi debitoris minus, & contra quam pactum conuentum erat, cautione poſt. en ſe ſubſcribat, an locum faciat dicto, titul. l. ſcripturæ. C. qui pot. in p gn. hab. quippe vt creditoribus interioribus qui cautioni minuti hoc genere non erant poſterior præferatur, 939.1. & in ver. text. in l. ſcripturas.
Teſtis quotiens tempore interpoſito à dicto priore diſcedat de cauſa atteſtationis liquere notiſſime oportet, 908.12
Teſtis ſi aliter à ſe dictũ dicat, quam ſcriptum à notario ſit, ſi de falſo diſceptetur neutri fides habenda: ſin autem ciuiliter agitur potior notarij fides erit, 865.2.
Teſtis repellitur propter affectionem, 866.6. ver affectione hac admiſſa.
Teſtis fidem non facit qui de ætate alterius iudicio ſuo deponit. vel per verbum credit. 613.20
Teſtis non probat qui rei ſubſtantiam neſcit, 827.4.
Teſtis fidem non facit qui notitiam contrahentium non habet, 827.3. & 4
Teſtis fidem non facit, qui non ſimpliciter aut abſolute ſed haſitabundus loquitur. 876.5
Teſtis fidem ea perſona eius perficit quod notarius puta, 914.0. & in ver notario teſtis.
Teſtis periurus qui teſtimonia diuerſa iuratus tulit fide prorſus caret, etiam poſt peractam pœnitentiam ibique ampliatur, vt ſeruari idem debeat etiam in criminum priuilegiario 725.11. & ſeq.
Nec indicium facit periuri teſtimonium vel in ciuili cauſa nedum criminali, 725.12
Teſtis periurus etiam poſt pœnitentiam fidem non facit: ibique ampliatur vt nec in criminibus excepti laſa puta maieſtatis diuina aut humana teſtimonium eius accipiatur, 821:2
Teſtis procurator idoneus contra ſuum clientem, 708.10.
Teſtis frater idoneus aduerſus fratrem, 708.10
Teſtem non idoneo credendum, ſi ex coniecturis aliquibus dictum eius probetur, 881.3
Teſtis rationem ineptam exprimentis ne ſtatuto iubente fidem haberi, 923.24. & in ver ſtatutum audivim.
Teſtem minus idoneum per alium roborari ii quo ſuſpicio omnis abeſt, 923.25
Ampliatio duplex, in ver. ſupplere. & 923.23
Teſtem vel non rogatum teſtimonij ſui rationis in his reddendo teneri quæ à iure pendeat, 963.20. & in ver. rationem.
Teſtem à ſe productum cum qualitatibus eius omnibus recipiendum, 9 3.16. ver. itaque cum indicio. & in verſi productum eſt eiem.
Teſtes idonei conſanguinei vel domeſtici habentur, quibus imperari patria aut dominica poteſtate iure non potuit, niſi ſi affectio tanta contigerit, vt idonei plane non æſtimentur, 843.3
Teſtes idonei in adulterio probando conſanguinei atque affines dicuntur, 708.10
Teſtes idonei dicitur, contra quem quicquam à parte dictus oppoſitum non eſt, idoneique parentis pro filio teſtimonium improbatur ſi oppoſitum non ſit, nec fratris pro fratre, & vxoris pro marito, ſed & omnes teſtimonium recipitur parte non opponente, 789.6
Teſtes periuri nec indicium in cauſa ciuili faciunt, 821 3.
Teſtes periuri & ſocij criminis nec in criminibus excepti admittendi videntur, vt indicium ad quæſtionem faciant, etiam ſi in tormentis teſtificentur, 657.35
Teſtes minus idonei & quorum teſtimonia ad exornationem eorum pertinent fructuum quantitatem facilius probant, quam præceptionis fidem faciant, cum probatur facilius ſuppleatur quam noua fiat, 815.16
Teſtes minus idonei in hæreticis tantum quæ probatu difficilia ſunt quo ad habitum & ætatem. 789.107
Teſtes minus idonei ob difficultatem probationis recipiuntur. 657.23
Teſtes pauciores præferuntur quorum veriſimiliora deponunt, 653.51. & 828.14. & 615.16. & 949.50.
Teſtes viles in cauſa criminali fidem citra tormenta non faciunt. 857.5.
Teſtes tres et alios recepti probationem ſemiplenam faciunt ſi in totis non fuit, 585.9
Teſtes ad concordiam reduci falſitatis excludenda cauſa, 857.9
Teſtes contrarij repelluntur. 665.17
Teſtes contrahentes videri libere, neque illud ſufficit quod notas eorum voce habuerint, 872.3
Teſtes potiores eum quibus communio eſt facit, 942.29 & in ver. communio.
Teſtes præferuntur ii quibus melius factum narratur, 976.10
Teſtes ſeniores iunioribus præferendi, 876.8. ver. tertio ætatis etiam ratione.
Teſtes ditiores cæteris præferuntur, 876.8. verſ. quarto opum amplitudine.
Teſtes in ſpecie deponentes his præferuntur, qui in genere loquuntur, 619.18. & 876.9
Teſtes plures numero in re pari præferuntur, 687.19. & 857.21. ver. inquare obſeruandum, & 687.19. & 963.1. & 657.38.
Teſtes parte non citata recepti nequidem indicium faciunt, 806.3
Etiam inter eaſdem partes, 809.8
Sed contra, 619.2
Teſtes plures ſi notario contradicant teſtibus ipſis potius quam notario erit credendum, 863.3
Teſtes nobiles ignobilib. præferuntur, 599.8
Declaratur, 699.27. verſicul. non ob ſecundum argum.
Teſtes ex facto principali conſentire ſufficit, quamuis circa qualitates aut circumſtantias diſcrimen appareat. 857.1
Teſtes omni exceptione maiores requiruntur, ſi inſtrumentum non ſint ad fidem inſtrumentis eludendam, 657.4. & 886.1. & 857.1. & in verſic. teſtes reprobatorij.
Teſtes reprobatorij quales exigantur, 657.34. & in ver. teſtes omni exceptione maiores.
Teſtes rogati repelli non poſſunt, quamuis fidem alias teſtimonia eorum non habeant, 854.6
Teſtes ſingulares admittuntur in voluntate teſtatoris declaranda, 712.16
Teſtes ſingulares dicuntur, qui tempore inſtrumenti conficiendi ſe interfuiſſe negant, tum de abſentia ſua vnuſquiſque loquatur, 886.8
Teſtes vniuerſitatis fidem non faciunt, ſi ſingulorum interſit, 662.9
Teſtes vniuerſitatis in cauſa vniuerſitatis ita demum recipiuntur adminiculis aliis ſeu præſumptionibus adiuuentur, 881.3
Teſtes ex vniuerſitate expelluntur quotiens ſumptum & emolum ſinguli percipiunt. 886.5
Teſtes ex vniuerſitate quibus ex hoc commodi cauſa repelli non ſolent exceptione omni maiores non dicuntur, 886.7
Teſtes qui ex vniuerſitate ſunt, vbi eorum cauſa tractatur exceptione omni maiores dici non poſſunt, 886.3. verſic. ſed enim exceptione omni maiores.
Teſtes ex vniuerſitate repelluntur, quotiens certum & neceſſarium commodum eſt, quod ex ſuo teſtimonio contingere poteſt nulla habita differentia mediate an immediate et conſequenter vel ſecundario ad veniat: quæ inre. ib. Alex. erratum oſtenditur, 886.2
Teſtes ſuſpecti habentur, quod agunt vt ſe exonerent, & negotium omne in reum obiiciant, 793.14. verſ. vires etiam.
Teſtes æſtimantur potius ſi plures ſint, quam pauciores 1000.352 & in verb. numero.
Teſtes ad æternam rei memoriam recipi non ſolent, niſi ſenes & valetudinarij, 990.18
Teſtes ad concordiam nunquam rediguntur, vbicunque ii confeſſione, ſeu dicto producentis diſcrepant, 991.102
Teſtes de cauſa licita deponentes iis præferuntur, qui de cauſa illicita loquuntur, 991:54. verſicul. hoc amplius.
Teſtes ſuſpecti habentur, qui à vero diſſimilia dicunt, ob id fidem teſtibus vel plane deponentibus iudex non habet, quotiens veriſimilia non loquuntur, 685.25. verſicul. inde etiam fit, 665.15. & 613.25.
Teſtes ſuſpecti de circumſtantiis etiam interrogandi in quibus ſubſtantia rei non verſatur, ſtudendumque iudici vt in verbis ſi poſſit teſtes capiat, 17.665. ver. inde dicimus.
Teſtes duos in ſpecie loquentes pluribus prælucere, qui in genere teſtificantur. 1000.351
Teſtes iij potiores, qui diligentiam affirmant, 1000.25.
Teſtes in dubio præferuntur, qui pro cauſa fauorabili deponunt, 991 103
Idem in probationibus aliis, 991.103
Similiter in filiatione legitima probanda teſtes adſtantes præferuntur, qui legitimum filium eſſe aſſerunt, 991.103.
Teſtes maſculi fœminis præferuntur, 991.102. ver. ſi dem etiam.
Teſtes omni exceptione maiores eſſe oportet in probando matrimonio, vbi de diſſolutione alterius matrimonij tractatur, 991.58. diuerſum eſt, vbi inter coniuges ipſos tantum quæſtio verſatur, quo caſu teſtes minus idonei recipi ſolent propinqui, puta diſſa-

Digitized by Google

INDEX

diſparitate coniugum non interueniente, 991. 38. de quo etiam, 991.16
Teſtes præferuntur, qui pro matrimonio deponunt, 991. 71. verſ. eadem ratio facit.
Teſtes qui legitimum filium dicunt, his præferuntur, qui illegitimum eſſe aſſerunt, 991. 71. verſicul. ſed nominatim tangit.
Teſtes ſemel tantum atq; inter alios in facto etiam nouo, aut recenti examinati, quos denuo producere per metum eorum non licet, ſemiprobationem tamen faciunt, 991.40
Teſtes ſi ſint pauperes & viles, an matrimonium probent, 991.104.
Vtilitatis duplex ſpecies diſtinguitur, verſ. tertio ſpecies, 991.104. & 105
Teſtes ſingulares declarationem voluntatis adiectionem hæreditatis, & in legationem probant, 991.84 ver. & ſecundo reſpondetur.
Teſtes ſingulares de præſumptionibus diuerſis loquentes, indicium ad quæſtionem faciunt, 991.83. verſi. quinto teſtibus.
Teſtes ſingulares plures ſi de confeſſione abſente parte facto deponant ſemiplenam probationem faciunt, 991.85. ver. hoc amplius.
Teſtes ſingulares non probant, 991.10.
Et quibus caſibus probent declaratur, 991.84
Teſtes ſingulares quibus caſibus admitti non ſolent, plurimum tamen proſunt, & præſumptionem inducunt, 991.87
Teſtes ſingulares ſemiplenam probationem faciunt, 991.89.
Teſtes ſingulares tractatum matrimonij, & famam probant, 991.84
Teſtes vbi ſunt varij teſtimonio eorum vltimo in tormentis lato credendum, 991.17
Limitatur, 991.98
Ne locum habeat in teſtamento periuro & vbi prius teſtimonium extra tormentum dictum veriſimilius eſt, vel ſi ita iudici ex cauſa aliqua rationabili videatur. Rurſus limitatur, quoties prius teſtimonium cauſa fauorabili gratioſius eſt, qualem iſtarum noua auctoris eſt, vel ſi poſt teſtimonium prius dictum cum parte diuerſa locutus teſtis eſt propter ſubornationis periculum, 991.105
Idem ſi parte non citata teſtimonium in tormentis dictum ſit, 991.103
Teſtes viles & egeni in his ſperni non ſolent, quæ difficilis probationis ſunt, 991. 105. verſiculo tertio ſperni.
Teſtes ſuſpecti de falſo videntur qui de his deponunt quæ inſolita ſunt, 665 12
Teſtes ſuſpecti habeantur, quibus in tota cauſa ſua pars ſemper viſa eſt cum alij non deſſunt, 973. 12. in fin. & ſeq.
Teſtes ſuſpecti æſtimantur, qui extra articulos & rem propoſitum loquuntur, 737.11
Teſtes ſuſpecti dicuntur vbi vno atq; eodem ſermone omnes vtuntur, 793.13. & 821.3
Teſtes ſuſpecti habentur qui ſe ingerunt, 657.36
Teſtium obſcuritas aut vilitas ſuſpecta eorum teſtimonia reddit, 729.13
Teſtium ad teſtamentum probandum ſuppletionem intuitum per alios, quo ad teſtimonia non fieri, ut qui voluntatem totam non exprimunt per alios confirmentur, 944.6. & 15
Teſtium iudicio in his non creditur qua ſenſu corporis percipi poſſunt, 876.6
Teſtium inhabilium dicta ſola iuris præſumptione tuentur, 657.44
Teſtium dicta vti vulgus ſentit, non ad iuris apices intelligi conuenit, 560 12
Teſtium dicta adiuuari æquum eſt non depravari, 569.13
Teſtium dicta improprie intelligenda ut probent, 658.15
Teſtium minus idoneorum fides ab idoneis aliis comprobatur: quod belliſſime hic tractatum inuenies, 566.26. & 723.13
Teſtium productionem citationis omiſſio vitiat, 502 3
Teſtium numerum in probatione iudicanda vtra fortior ſit ſpectandum, 923. 19. & in ver. num. teſtium. veriſimilior probatio.
Teſtium numero fidem eorum minui, 924. 9. & in ver. numerum teſtium.
Teſtium numerus obiectus cõtrarius dato diluit, quoties plures ſunt, quam negotium poſtulet. 847.3 & 657.40. & 619.3
Teſtium vetus numerus eorum non purgat in criminalibus quod ſine dubio locum habet, vbicunque pœna corporalis verſatur, 617.12
Teſtium vitia ex præſumptionibus diluuntur, 697.11
Teſtium vitia ex teſtibus aliis ſupplentur, ſed & integrum teſtimonium ex fide teſtis alterius integri confirmatur, 789.8 & 659.13. ver. non obſtat.
Teſtium ratio ſpectanda, 862. 9. ver. tandem in teſtibus.
Teſtium ratio pro omnibus obſeruanda quæ dempta ad pecorum inſtar teſtimonium reſpicit, 566.40
Teſtium ſingularium vitia ex præſumptionibus aliis purgantur, 991.85
Teſtium ſingularitas probationi confeſſionis non obſtat, quia iterabilis eſt. & adminiculum ſingularitas præſtat, 99.63 ver ſexto. Ex his.
Teſtium ſolennia circa iuramentum, & citationem partis non deſiderari, cum de notorio in officio iudex ſcrutatur, 983. 11. & in verb. iudex cum ex officio.
Teſtibus non creditur ſe exonerantibus ut in cauſa ſua teſtimonium dicant, 708.1
Teſtibus extra articulos deponentibus fides non habet. 708.4
Limitatur, 708. 17. verſic. non obſtat quartum vbi ad cauſam vel tantulum teſtimonium pertinet.
Teſtibus etiam tertio contrariis ac periuris in perniciem alterius credendum eſt, 857.10
Teſtibus probari poteſt, id quod omiſit notarius cum de eo rogatus eſſet: partibus enim eius error nocere non debet, quod locum & in his etiam habet qua ante inſtrumentum dicta ſunt, & de quibus rogatus notarius non fuit, 630. 1. & 767. 6. & in verſ. notarii error.
Teſtibus aliequin plane teſtificantibus fides ex cauſa non habetur, 663 16. ver. reſponſio.
Teſtibus de auditu deponentibus, quibus caſibus credi ſolet, locum id tum habet, ſi auctores nominantur de quibus auditum eſt, 814.15. verſicul. enim vero quibus caſibus. ibiq; ampliatur, etiam ſi cauſa pia fauor verſetur.
Teſtibus credi in aſſerentibus ſe poſſediſſe mandato aut nomine alterius, 780.17
Teſtibus non credi vel plene eueloquentibus ſi veriſimilia eorum teſtimonia non ſunt, 930.5. & in ver. veriſimilia teſtimonia.
Teſtibus quis credas contra quos producens confeſſio fiat, 154.32
Teſtibus non creditur, quorum repelluntur auctores ne plus credat ac copia quam originali, 660.4
Teſtibus religioſis fides maior haberi ſolet, ſiquidem veriſimile non eſt, ut mendacium teſtis religioſus dicat, 716.19
Quod locum & in religioſo conſanguineo aut affine habet, 689.2
Teſtibus ad integram rem mercantib. fidem non habetis, ſi aliena à veriſimili dicunt, 1000. 373. & in verb. veriſimilitudinis.
Teſtibus non creditur, qui veriſimilia non deponunt, 991 24.
Teſtibus paucioribus credi, qui veriſimiliora referunt, 1000.172. & in verb. veriſimilem.
Teſtibus paucioribus fidei plus haberi quorum teſtimonia ad rationem magis accedunt, 1000. 332. verſ. hoc amplius.
Teſtibus ſenioribus fides maior, quam iunioribus habetur, diſtinctione non facta digniores ſenioribus necne iuniores dicantur, 980.34
Teſtibus ſingularibus addici iudex poteſt, ut plenam fidem adhibeat, 991.86
Teſtibus inuicem pugnantibus priores aut vel pauciores ferre, à quibus expreſſa ratio ſit, 941. 12. & in ver. contrarietas opinionum.
Teſtibus duobus affirmantibus plus creditur quam mille negantibus, 619.1. & 658.11
Textus l. veteribus. ff. de pactis. quam rationem, 636.7. verſ. inde rationem.
Textus declaratio in cap 1.§. ſin autem diſſentiente. qualiter olim feud poter aliena. 1000. 58. & 61.
Textus in auth ſi quis liberos. C. de nat. lib. declaratur, 901.13
Textus in l. ſane perſonæ. ff. de religio in paulo locum non habet in quibus fauor minor eccleſie præſtari ſolet, quaſi aliena à pietate pœna ſit, 995. 6. verſ. tertio reſpon
Textus l. veteribus. ff. de pact. an locum contra cauſam piam habent. 995.3
Textus ratio in l. repeti. §. 1. ff quib. mod. vſusfru. amitt. 1000.168
Text. l. veteribus. ff. de pact locum in donatione non habet, 803.12
Text. in l. de his ff de tranſactio. an ad tranſactionem iuratam pertineat, 636. 4. & 15. verſicu. non obſtat d l. de his.
Text. in l. obligatione generali. ff. de pignor. an etiam caſu locum habeat, quo bona ſua omnia hypotheca quis ſubiicit, 722.8
Text l. cum auus ff de condi & demonſtr. an in cauſam piam ſubſtitutam ar præbendat. 729.2
Text. in l. ſi eo tempore. C. de remiſ. pig. ad ea pertinet, in quibus præiudicium locus verſatur, 646.2.
Text. in l. fœminæ C. de ſecund. nupt. quibus caſibus non procedat, & in ver. pœnas l. fœminæ. 661.2
Text. in l. ſi vt quam. C. de reuoc. dona. ad remiſſionem iuris quæſiti pertinet, 618.3. ver. eadem ratione.
Text. l. ſi unquam. C. de reuoc. dona. locum non habet contra piam cauſam, quia in eo quo ſi non per liberalem tollis non poſſit tantum legitima liberis debetur. 729.3
Et in dubio pronunciandum locum dicta legi eſſe, 716. 26. & in ver. lex. ſi vnquam.
Text. l. 2. C. de reſcind. vendi. an habeat locum in tranſactione & contractu geminato. 886.10
Text. in l ſcripturas. C. qui pot. in pig hab. an locum habeat vbi teſtis tertius à debitore non rogatus, cum in abſcondito eſſet, ſe ſubſcripſit, 939.1. & 2. & in verſ. teſtis qui in occulto erat.
Text l. ſcripturas. C. qui pot. in pig hab. quam rationem habeat, 939.9
Text. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. locum in eo non habet qui clam vi omni armata quieſcentis poſſeſſionem recuperat, 700.10
Text. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto & Authen hoc inter liberos C. de teſta. an ad reuocationem teſtamenti pertineat, 739.3
Declaratur, 739.7. ver non obſtat ius hoc teſtandi.
Text. in authent. ſacramenta puberum C. ſi aduerſus vend. & ſi in metu loquatur & vi, ad dolum tamen trahitur, 636.11
Text. in authent. hoc inter liberos. C. de teſta. an locum habeat aduerſus piam cauſam, 729.1. Alexan. & Iaſ. ſententia improbatur, 729. 1. & 2. &c.
Text. in c. quamuis de pact. lib. 6 ad eum caſum non pertinet, quo læſio enormis in renunciatione interuenit. 647.12
Text. in clem. 1. de probat. an ad odioſa trahatur, 701.39.
De intellectu legum vide in ver. text.
Titulus vitioſus præſcriptionem impedit, 853. 4. verſ. ſecundo quia ex titulo. & 871.20. ver. ſi dixeris. & 949 18.
Titulus ex obſeruatione vetuſtiſſima adeo præſumitur, vt eius allegandi neceſſitas remiſſa ſit, 701.10. ver nemo ex obſeruatione, & 640. 16. & in ver. Allegatio tituli.
Titulus an præſumitur diuiſionis puta, ex patientia temporis longiſſimi partium diſparitate interueniente, 640.4
Titulus alterius vbi apparet iure ſuo ipſo bona poſſidere, aduerſario ſcienter exprimi oportet, 846.4
Titulus oneroſus in facto neceſſario fruſtra aſſeritur, 869.1
Titulus ſpecialis & certus requiritur, ut etiam poſſideri bona poſſunt, 661.23
Titulus, in titulo efficaciori atq; commodiori poſſeſſionem inſecutam præſumi, 967. 17. & in ver. præſumptio tituli.
Titulus antecedens. ex titulo antecedenti ſecuta poſſeſſio atque adeo approbatio eius facta creditur, 850.6.
Titulus improbatus ad præſcribendum non prodeſt, 993.37 verſ. his propius accedit.
Sed nec ad fructus quærendos valet, ut ibi habetur, quod tamen ampliorem tractatum auctor ſcribit, 993.37.
Titulus matrimonij coloratus quis dicatur, 991.48. verſ. colorata plane poſſeſſio.
Titulo inueſtiturarum, & recognitionum etiam generalium poſſeſſa bona præſumi: cum titulus alius non oſtenditur, feudum agnatis non reſiſtentibus, 1000. 28. verſ. decima quæſita & ipſa inconfutabilis, & in verb. feudi probationem.
Titulo præcedente poſſeſſa bona videri, 985. 39. & in verb. poſſeſſionum præſumptio.
Titulum reſcindibilem fides mala fructuumq; reſtitutionis poſſeſſorem non liberare, 919. 18. & in ver. fructu.

fructibus reſtituendis Malam fid. Reuocabiles aut reſcindibilem contractum.
Titulum reſciſſum ad fidem bonam inducendam non prodeſſe, 928.2. & in verſiculo malam fidem ex titulo.
Titulum ex praſtationibus longi temporis ita praſumi, ſi quaſi ex eo titulo inſecuta ſunt, 941.34. & in ver. praſtationes tamquam.
Titulum quotiens lex praſumit, neque vnum magis quam alium exprimit ad efficaciorem pleniorem-ve praſumptio trahitur, 640.12. & in ver. plenius ad titulum pleniorem.
Titulo præcedit actum quod praſumi, 957.14
Ampliatio. & in ver. intellectus ſeu ampliatio. l. quadam mulier. & in ver. praſumptionem de qua, 957.14
Titulo vitioſo prohibendi ius non acquiritur, 871.18. ver. quare translatio.
Titulis pluribus beneficijs eis tueri licet, 562.9
Titulus pluribus iniuncti quis potest, 856.13
Tolerantia *ſecuritatem praebet ideo vires actus ab inhabili factis accipiunt quia ad omnes actus legitimos admittebatur, perinde quaſi macula quamuis aſperſus non eſſet, 715.14. verſ. ſecundo reſpondetur.*
Tolerari *quod ſufficit licet iuri contradicat, 869.5.*
Toleratus *à ſuperiore à ſubditis ferendus, & ex diuerſo, 715.42. ver. eodem Geminia.*
Torqueri *de falſo notarius non debet quotiens teſtes plures inſtrumentarij ut alij eum eo faciunt, 857.8*
Tortura *teſtium quando ſit neceſſaria, 857.3. & ſequenti.*
Tortura ceſſat, quotiens niſi extra ordinem puniri quis debet, ut grauiorem modus ipſe probandi poenam, quam probatione facta ſententia diffinitiua habetur, ideo tortura locus non erit, niſi ſi poenam grauiorem irrogare oporteat, 857.25. & 806.6. & 857.4.
Tortura ceſſat, vbi poena tantum pecuniaria imponitur, vel modus probandi grauior ſit, modo ipſo condemnandi, 758.4. & 806.6. & in verſicul. modum probandi.
Tortura fidem ut variante maiorem tribuas, 925. 27. & in ver. diſpoſitiones teſtis teſtimonio in cruciatu.
Tortura indicia & probationes purgat, atque inutilia efficit, ſi in cruciatum datus confeſſus ſumuſque ſit, 806.9
Tortura indiciorum probationem vſque adeo deſiderat, vt ſine eis tormentis confeſſio reus non noceat, quamuis ratum poſtea eam habuerit, 857.7. ver. ratione indiciorum probationem.
Tortura manuum abſciſſione acerbior iudicatur, ut relegatione ad triremes in annum vnum aut alterum facta, ideo à poena huiuſmodi temperandum, 857.22. in fin.
Tortura non niſi in ſubſidium adhiberi ſolet, cum probationes alio delicti non ſuppetant. 622.8. verſic conſequens hic ſit.
Tortura ceſſat quotiens cum rei etiam innocentia indicia conſtant, tunc enim grauiora & potiora contra eum indicia exiguntur ideo paritate indiciorum interueniente locus tormentis non eſt, quinimo quaeſtioni locus non eſt, ſi debiliores paulo probationes rei, quam accuſatoris, vnt ſiſci ſunt, 657.32.
Tortura doctores milites ſue non tradi, 952.21. ver. textum. & in ver. doctorem autem.
Tortura locus ante eſſe non poteſt, quam delictum conſtet, ſed & pleno dico liquere debet non ex coniecturis. Quod & in crimine priuilegiario, veluti laeſa maieſtatis obſeruatur, 857.7
Tortura locus non eſt aequalitate probationum accuſatoris & rei interueniente, 857.8. verſicul. quinetiam aequalitate. & 657.52
Torturam decuriones non pati, 952.22. verſicul. text. hunc. & in ver. decuriones.
Torturam. In quaeſtionem Doctorem tradi, quotiens ex fide non bona teſtimonium eius recuſetur: ut vt id exprimat, quod ſcriptum, aut admiſſum ab eo non eſt, 984.161
Totius *dotis reſtituenda promiſſio lucri alicuius detractionem non patitur,* 503.10
Totius & maioris eius partis idem iudicium eſſe, 949. 3. & in ver. maior pars.
Totum quis docet, nihil excipere, 895.2. & 934.3
Totum res appellatio totum amplectitur, 574.4

Tractatus *ad probationem potior eſt quam verba, 908.5.*
Tractatus contractus. dicta in tractatu repetita in contractu intelliguntur, 650.1. verſicul. poſteriore caſu.
Declaratur, 650.9. verſic. non obſtat repetita in contractu ſequente.
Tractatus contractus. dicta in tractatu contractu repetita in contractu non cenſentur quia intervalle ſequitur, 638.3. & in verſiculo repetitio in contractu.
Tractatus qua in tractatu dicta contractus ſunt repetita in eo non videri, vtique ſi conſummatio eius facta poſt interuallum ſit, 964.25
Declaratur, 964.24 & in ver. repetita in contractu.
Tractatus. ex tractatu antecedenti ita demum actu aliquid intelligitur, vbi incontinenti & immediate actus ſubſequitur, 708.3
Declaratur, 708.17. verſ. non obſtat tertium.
Tractatus in rebus eccleſiae immobilibus alienandis exquiritur, quod locum in eccleſia quarum collegiata habet, nec valida conſuetudo habetur, per quam tractatus huiuſmodi neceſſitas remitti ſolet, & praeteriri tractatum hunc alienationi oportet, 899.2
Declaratur, 899.7. ver. non obſtat, & 899.8. ver. ſed propius.
Tractatus verborum tenuis in propinquitate probanda admittitur, 699.8. & 28
Tractatus. ex tractatu filium quis praſumitur, quotiens vti filius tractatur, 908.5. verſiculo urguet in ſpecie tractatus.
Tractatus ad matrimonij probationem etiam inter coniuges ipſos recipitur, & ex eo quaſi poſſeſſio matrimonij naſcitur non minus quam in filiatione, 991.55. verſ. apparet ex his.
Tractatus capituli in bonis eccleſiae alienandis partium, notariive aſſertione non oſtendi, 1000.27
Tractatus patris fortior fama habetur, ideo legitimus filius ex tractatu hoc iudicatur, etiamſi contraria fama ſit, 991.7
Tractatus patris quoad filium legitimum quaſi ex matrimonio natum ſubſiſtere non nocet, ſed ipſis demum parentibus ita tractantibus, 992.8. verſic. ſecundo principaliter.
Declaratur, 991.78
Tractatus, qui in faciendo conſiſtunt, fortiores his habentur, qui in omittendo ſunt, hinc fit, vt tacendo rerum habere quis non dicatur, ſed faciendo, 991.62.
Tractatus ſolus ad quaſi poſſeſſionem filiationis probandam ſufficit, & cum ex actibus multiplicibus tractatus iſte naſcatur ex actu vno in ſpecie declarato quaſi poſſeſſio colligitur, 991.20. ver. tractatu item ſolo.
Tractatus virum filiationis legitima ex educatione colligi, & haeredis inſtitutione poſſit, 991.10. verſiculo quarto in teſtibus, & 991. 21. vſque ad numerum 28.
Et remiſſiua verſiculo ſimili modo urgum decimum, 991.89.
Tractatum capitulo bonorum eccleſiae alienatio poſſit, 1000.29
Tractatum nominatione in filio probando fortiorem, 958.26. ver. atqui in ſpecie & in ver. filiationem nominatione.
Tractus *temporis in compendioſa ex verbis quandocumque ſine liberis, & ex conditione mortis vna colligitur,* 985.33. & 55
Traditia *res hoc ipſo creditur, quod in poſſeſſione eius quis inuenitur, 759.14. & 740.15. & 744.12*
Traditio *à patre filio ſimpliciter, hoc eſt, titulo nullo expreſſo facta ad peculij conceſſionem pertinet, 655.2.*
Traditio ex cauſa praecedente inſecuta creditur, 686.6.
Traditione dominium acquiri, 953.9. & in verſicul. dominium.
Traditionis vim confeſſio obtinet de dote habita, 557. 4. verſ. traditio facta.
Traditionis loco in iuribus incorporalibus patientia eius eſt, qui adire debet, 704.5. & 921.1. & in verſiculo incorporalia patiendi patientiam pro traditione.
Tranſactio *per euidentem calumniam de re liquidiſſima interpoſita viribus deficit, 712.37. & 814 12 & 18.6.*
Tranſactio per calumniam extorta creditur quotiens ſuper re nullius dubitationis interponitur, 851.12

Tranſactio ſuper re liquidiſſima interpoſita non per dolum & calumniam extorta credatur ſi ſuper contractu bonafides circa ipſo, errata ſit, ſin vero ſuper contractu ſtricti iuris reſciſſio requiritur, 745.49.
Tranſactio ob cauſam praecedentem facta intelligitur vbicunque de cauſa aliqua non apparet, 852.6
Tranſactio ob cauſam falſam interpoſita ad irritum deducitur, 851.12
Tranſactio ob facti controuerſiam non confirmatur, 718.7. verſ. eodem Aug.
Tranſactio qua pacto nudo ex ſtipulatione fit ſtricti iuris dicitur, 684.4
Tranſactio ſuper re vna interpoſita ad connexa trahitur, 701.45. verſ. tranſactio item.
Tranſactio litis finit exceptionem parit litisque aditum impedit, 715.26. ver. tulo denique, & 745.4.
Tranſactio tamdiu iuſta aequaque creditur quamdiu contrarium probatum non ſit, 715.29. verſic. ideoque albunae.
Tranſactio verba omnibus adiuuanda, 852.15. verſ. ad irritum.
Tranſactio non aliter valet, quam ſi lis interueniat vna litis timor probabilis quem ex cauſis iuſtis contrahi oportet, 705.17
Declaratur, 705.29. & 718.7. & 658.6. verſicul. licet plane. & 715.27.
Tranſactio contractibus aliis fortior, atque hoc exemplis declaratur. 705.25
Tranſactio filio praeterito de haereditate patris facta teſtamenti ratihabitionem inducit, vt impugnare illud non poſſit, 752.8. ver idem cum filius. & in verſ. praeteritus filius de haereditate.
Tranſactio appoſita hoc ipſo intelligitur, quod ſolutio facta ex ea eſt, 852.10
Tranſactio cum de re aliqua interponitur, deinde promiſſio generalis ſequitur amplius quicquam non petere, ad ea promiſſio reſtringitur, de quibus facta tranſactio fuerat, 819.13
Tranſactio cum patre habita vtrum deteriorem filij conditionem faciat, 747.50
Tranſactio de iure primogenitura, quae ex teſtamentis maiorum competit, in perniciem ſucceſſorum fieri non poteſt, ſimiliter, vt de feudo tranſigens vaſallus in ſucceſſorum diſpendium non poteſt, niſi ſi aliquo dato ſententiam retineat non vt in alium id transferat, etiam apud poſſeſſorem dimittende, 745.48
Tranſactio inter alios habita ſeu compromiſſum tertio alterius non laedi quod alias per ſententiam laderetur abſque ratio diuerſitatis aſſeritur, 747.50. ver. ſecundo reſpondetur.
Tranſactio iurata. ad tranſactionem iuratum text. non porrigitur in l. de his. ff. de tranſactio. & in l. cum ſi ff. eodem, 852.5
Tranſactio inutilis in qua idem vitium ineſt, quod in actu priore erat, ſuper quo interpoſita tranſactio eſt, 815.20. ver. idem vltra Alex.
Tranſactio iniuſte iniqua nulla eſt, quemadmodum & ſententia, 718.8. ver. quarto inficitur.
Tranſactio reſcinditur ob metum reuerentialem & laeſionem enormem, 851.16
Tranſactio reſcinditur ob laeſionem immediatam vltra dimidiam licet non leuis ſententia iuxta doc. ſit, cum magna laeſio vltra dimidiam non eſt, 618.8.
Tranſactio ob enormem quamuis laeſionem non reſoluitur cum anceps litis euentus aeſtimationem vix recipiat, 715. 26. verſ. line pertinet, & 618. 8. & 598.1. & 585.10. & 751 16. & 886.11.
Tranſactio an ex defectu implementi reſcindatur, vel ad implendum agi debeat, 854.1. verſ. ſecundo licentiam.
Tranſactio nec principis reſcripto reſcindi poteſt, & ubi de effectu tranſactionis habetur, 718.1
Tranſactio curiam iuſte nomine reſcindi non debet, quaſi ipſe ſibi metum incuſſerit, 715.4
Tranſactio non reſcinditur propterea quae inuenta ſunt poſt eam perfectam, debitum etiam tranſactio quod indebitum eſt, efficit, 760.24
Tranſactio dolo extorta reſcindenda, ne dolus ſuus cuiquam proſit, 715.7
Tranſactio dolo alieno extorta reſcindi non debet, 715.40.
Tranſactio quibus caſibus ob laeſionem reſcinditur docens laeſionem dubij euentus curcare habita oportet, 705.25
Tranſactio ob laeſionem enormem reſcinditur, 598.1. & 886.11
Tranſactionis reſciſſio laeſionem grauiorem poſtulat,

Digitized by Google

INDEX

lat, atq; contractus cuius alterius. 383.10

Tranſactionis vis ampliſſima: nam quod indebitum eſt debitum tranſigendo facit vt repetere id non liceat, licet imprudens quis indebitum ſolucrit quia cauſam tranſactionis aut ſententia diffinitiuam inſtaurare erroris cauſa aut aliunen permittitur ibiq; ne pulchre de tranſactionis effectu diſſeritur, 715.26

Tranſactionis non minor eſt authoritas quam rei iudicatæ quod pluribus comprobatur, 685.27. & 715.29.

Tranſactionis priuilegia, 852.23. verſ. ad tertium.

Tranſactionem hoc ipſo ratam habere quis creditur quod bona poſſidet ex tranſactione ipſa aſſignata quia ex titulo ipſo tranſactionis poſſeſſa intelliguntur. 745.8

Tranſactionem ſtrictius quam contractus cæteros interpretari, 826.38. ver, hoc plane.

Tranſactionem ſuper re vna interpoſitam ad conneam pertinere. 936.29 & in verſic. conuentio tranſactionis.

Tranſactionis verbum vel ampliſſimum etiam ad comprehenſa ſeu ſpeciem at [illegible], 296.38

Tranſactione nat contractu quo alio vtens probare neceſſe habet impletum eſſe, 684.1

Tranſactione ſcita a remiſſa [illegible] intelligitur qua [illegible], 754.8. verſ. atq; in ſpecie.

Tractationis proprium eſt, vt ſuo aliquo dato, remiſſo, vel retento. 995.20

Transferre verbum commune ſubſtitutione atque directo, vel oblique, aut fideicommiſſarie eſſe, 984.156. & in verb. tranſportare.

Transferre verbum apud eum rem eſſe facit à quo ſecretanio, tio debet, 961.12

Transferre pluſquam concedere habet, 961.12

Transitus ad caſus, in quibus ſimilitudo maior inuenitur, 612.5. & 803.12 & 953.6 & 973.41 & 950.6. & in ver. ſymbolum. 893.11

Translatio [illegible] ſimpliciter factam ad [illegible]

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis [illegible] ad deſcend [illegible] nisi ſi [illegible] inter quas [illegible] quotiens [illegible] charitore fuerit. 534.1

Tranſmiſſio conditionalis fideicommiſſi recepta vtcumq; ad cuius iure accreſcendi fideicommiſſum eſt. 504.4

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis quibus caſibus [illegible] 667.1

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis ad deſcendentes [illegible] tabellionum [illegible] 774.[illegible]

Tranſmiſſio legati conditionalis ex coniectura [illegible] deducitur ut deleri minus conditio potest conditione illius ſit quam charitorem teſtator habuit. 591.3

Tranſmiſſio fruſtra agitur quotiens non nullum in tranſmittente eſt quod transferre poſſit, veluti cum hæreditate aut legitima portione ſeu dũ de [illegible]. 56.4

Tranſmiſſio cuius non eſt quod tranſmittenti non ſuppetit, 591.5

(709.15 Tranſmiſſionibus hæredum facilius fieri ſolet quã ceſſio,

Tranſmiſſio dotis ad hæredem non fit ſtante ſtatuto quo filia excluditur & in tempus nuptiarum dotis conſtitutio differtur ſi ante filia moriatur quam data ei ſit. 7.6.4

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis fit vt abſurdum euitetur, 774.14

Tranſmiſſio in iuribus perſonalibus, ſeu quæ perſonæ cohærent non fit, 622.8

Tranſmiſſio reſtitutionis in [illegible] ad hæreditatem non agnitam an fiat, & ibi an idem in infante ſit, ſeruandum quod in minore in ſantiam egreſſo, 736.1

Tranſmiſſio reſtitutionis in integrum ad hæreditatem non aditam à minore in hæredes ut iam extraneo fit. 736.2

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis propter illam coniecturam fit quod poſitus filij in conditione ſunt perinde quaſi de affectione teſtatoris erga eos appareat propter commemorationem de eis factam. 774.13. & 14

ponit ſit, 649.2

Coniectura alia referuntur ex quibus locus tranſmiſ-

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis locum habet ratione iuris accreſcendi & ſubſtitutionis interueniente, 649.4

Tranſmiſſio fideicõmiſſi conditionalis ex coniecturis inducitur velut cum filij ad quos tranſlatũ deſcenditur adiecti in conditione ſunt vel cum eis accreſcendi fideicõmiſſo ipſi ſolearet, 568.2

Tranſmiſſio fideicõmiſſi conditionalis, ad hæredes non fit, n. 2. verſ. [illegible] ampliationem voluntatis teſtatoris aliud ſuadeat qua voluntatem coniecturis quaru in numerat, 663.6. verſ. vocatione in commemora. & 670.6

Tranſmiſſionem fideicõmiſſi ceſſat, 831.2. verſ. tertio vbi ad fideicommiſſum niſi purum eſſet fideicommiſſum. & 831.16. verſ. ad rem item.

Tranſmiſſio fideicõmiſſi ceſſat vbi ſuperſtites ſeu ſuperſtes ad ſubſtitutionem vocantur, 774.7. verſ. ſecundo prohibere.

Quod tamen locum non habet vbi ad tranſmiſſionem ipſam voluntas teſtatoris accedit, 774.27. verſic. non obſtat impedimento tranſmiſſione.

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis non fit ante ſubſtituto mortuo quam conditio eueniat ſi ab aſcendente relictum ſit, 774.7

Tranſmiſſio fideicõmiſſi conditionalis non fit etiam ſi ab aſcendente aliud relictũ fuerit, niſi ea verſ. [illegible] teſtatoris voluntate ibiq; [illegible] quibus [illegible] locus eſt tranſmiſſioni. 649.1

Tranſmiſſio hæreditatis deſcendenti non adita ab aſcendente non fit. 750.18

Tranſmiſſio hæreditatis ob aditionem licet ad liberos fiat, attamen vt adeundã non quaſi adita hæreditas tranſmittitur. 797.7

Tranſmiſſio hæreditatis tranſuerſalium [illegible] ad hæredes non fit ſi adita non dicatur. 734.1. & in verſ. hæreditas tranſuerſalium.

Tranſmiſſio hæreditatis non adita quamobrem non fiat, 595.3

Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis fit, quoties [illegible] alioquin conditionem nuſquam [illegible] fieret, 992.20. ver. vnde etiam dicimus

Tranſmiſſio hæreditatis cum fit vt adeunda, non vt adita transfertur. 985.46

Tranſmiſſio hæreditatis non adita quamobrem non [illegible] 45. verſ. qua ratione

[illegible]

Tranſmiſſionis locum hæreditatis repudiata non eſſe, 984.45

Tranſmiſſionis locum à iure vindicari eſſe, 983.30. videas verbo tranſmiſſibilem locum.

Tranſmiſſioni fideicommiſſi conditionalis [illegible] conditio [illegible] charitatis fiat, 983.8. verſ. enumeratione. & 584.2.

Tranſmiſſioni locum non eſt quotiens vitalia ad ſucceſſionem datur, 591.6

Tranſmiſſionis locum in iure accreſcendi eſſe, 963. & [illegible]

[illegible]

[illegible] in contractibus regulariter fieri, 929.33. & 955.6. & in ver. hæredes in contractibus.

Tranſmiſſionem ſubſtitutio ne conditionales habeat quæ cum iure vniuſ accreſcendi ſit, remiſſiue. 963.5. verſ. ſed & ſub. [illegible]

Tranſuerſales ad ſucceſſionem feudi an admittuntur [illegible] iure antiquo feudo adiecta, ſi [illegible] [illegible] verſ. neq; attamen. 64.1. & 12.

Tranſuerſales in feudo vltra gradum ſeptimum non ſuccedunt quod de tranſuerſalib. primo acquiſitoris intelligitur: tranſuerſales enim deſcendentium acquiſitoris in infinitum veniunt, 663.8

Tranſuerſales ſeriptura non continentis quantum memoria habita deſcendentium eſt, 898.19

Tranſuerſalium cauſa conditionem non ſubaudiri de qua in l. cum auus ff. de cond. & dem. 898.19. verſ. [illegible] ſententia. & in verſ. conditione tacita de qua.

Trebellianica non niſi iure ciuili debita dicitur, 790.5.

Trebellianica ex dictione omnia prohiberi, 936.9

Trebellianica hoc ipſo prohibita intelligitur quod hæreditatem totam reſtituere teſtator iubet, 563.4. & 10 & 712.14. & 719.6. & 790.1. & 916.9

Trebellianica prohibitione alienandi prohibita videtur, 790.2. & 981.10. & in verſ. alienandi prohibitionem.

Trebellianica ſub fideicommiſſo & prohibitione alienandi an includi debeat ſi teſtator filios hæredibus inſtituit & inuicem ſubſtituit iuſſit teſtamentum ab eis approbari, fideicommiſſi præcipue & prohibitionis alienandi approbatione poſtea teſtamenti ſubſecuta, 90.1. & 2

Trebellianica contra cauſam piam non detrahitur, 777.4 (898.27

Trebellianicam ex ſubſtitutione directa non deduci,

Trebellianica prohibetur in primo gradu ſubſtitutionis facta ad eadem alios protenditur, 786.8. verſ. quinto reſpondetur.

Trebellianica fructus recepto non fieri vel cum legitimam etiam filius excipit, neq; referre prohibitam trebellianicam eſſe. 530.4

Tunc & eo caſu, verba ad limitationem ſpectare, 942.1. & 6. & in ver. eo caſu.

Tunc, dictionis virtus qua ſit, & an ſubſtitutioni extendenda obſtet cumulate, & ſeqq. 934.181

Tunc, & eo caſu. Verba iſta extenſionem non impediunt, niſi dictio taxatiua adiecta fuerit tantum, vel ſolummodo, aut duntaxat, cum declaratiua illa ſint, non taxatiua, 992.36. ver. extenſionem per verba iſta.

Turbatio [illegible] quæ interdictum retinendæ parit, ex contradictione verbali non fit, verum in hoc facile exigitur vt agi interdicto poſſit, 613.9

Turbatio poſſeſſionis violentiam habet, ideo delinquere turbator dicitur, 618.5

Turbationem criminis imminentem & violentia non eſſe, 906.27 & in verſ. retinendæ interdicto.

Turpe dolorem eſſe, quem culpa ridagitis, 924.25. & 928.5. & 953.4 & in verſic. culpam dedi, obiectũ. & 983.33. verſ. in eodem genere.

Turpe perſona vulgarem non inutiliter ſubſtitutionem fuit, 921.7. & in verſic, [illegible] l. fratres.

Turpe perſona per fideicommiſſum non inepte ſubſtituitur, 92.9. ſed & turpi perſonæ valet fideicommiſſum deſcendere.

Turpis perſona materiam verſ. querela. 921.1

Turpis perſona quatenus ab inſtitutione repellitur [illegible] probatio tempore mortis teſtatoris præſtanda. 616.25

Turpis perſona eſt cauſam que iuſtam inſtituta, [illegible] impedit querelam [illegible] 766.10

[illegible] turpitudinem ſuam purgat [illegible] tempore [illegible] ideo [illegible] infamari [illegible] facti quia notatur diponit ſi vita probata fuerit & bonis mori [illegible] præditus, 766.5. & in verſ. infamia facti ex bonis moribus.

Turpis perſona qua dicatur in materia l. fratres C. de inoffic. teſta. 625.1

Turpis perſona in ſpecie l. fratres. & l. fratres. C. de inoffic. teſta. dicitur quicunque infamia facti notatur, 766.1

Declaratur [illegible]

[illegible] exiſtimatur. [illegible]

Turpis perſona ſpurius non dicitur, 766.1 [illegible] pluribus [illegible] omnis. & 889.5 & [illegible] ſpurius [illegible]

Turpis perſona [illegible] cum uxorem habeat concubinam [illegible] 616.24

Turpitudo ex fraude [illegible] ad aſſertem aut eum excludendum valet qui turpitudinis huius adminiculo vtitur, 784.14

Turpitudo in pari turpitudine melior eſt conditio poſſeſſoris, 762.7. verſ. atq; vbi iterum. & in verſ. poſſeſſoris cauſa potior.

Turpitudo parentum vitio contracta an morum integritate vitaq; inculpata purgari poſſit, 616.1

Turpitudo ab eo an allegari poſſit qui falſo fictaq; vera eſſe iurat aſſeruit & concluditur non poſſe abſolutione à iuramento vel periurio etiam abſente, 784.9 (18

Turpitudo propria in damnis vitandis allegatur, 7. 4

Turpitudinis cauſa retentio hic ipſo videtur quod ſimulatio cum [illegible] eſt, 760.1. ver. atque non mutat [illegible] improbat, 760.8. ver. non obſtat turpitudinem ſpectandam.

Turpitudinem ſuam velle quis allegat quando ab alio prius detecta fuit, 759.4. ver. ſecundo reſpondetur.

Vel quando ea non obſtat ei alij aut promiſſum fuit, vel ſi oppoſita turpitudinis exceptione fuit, ver. quarto videndum, 759.5

Turpitudinem ſuam ad commodumq; ſuum alieno incommodo fruſtra à quopiam proferri, 936.32

Turpitudinem quidem excipiendo & ob damnum pellendum contra eum obiici qui particeps fraudis non eſt, 936.32. verſ. ibiq; locum in prauis & 613.22. verſ. longo mentio.

Tur-

Digitized by Google

Turpitudinem ſuam nedum defuncti exprimendo, replicandoq; oportet, 1000.75
Turpitudinem ſuam ſententiam iniquam faciendo dicentem non audiri. 1000.42
Turpitudinem alleganti excipiendo aut replicando contra eum licet qui ſocius turpitudinis fuit, ubi damnum aliter replicans aut excipiens faceret, 762.2 verſ.2. ubi dubitatio. & 762.7. verſ. turpitudine hinc ita demonſtrata.
Turpitudinem ſuam allegare ſicut quis non poteſt ita nec heres eius, 815.2. verſ. qua ratione igitur.
Turpitudinis ſibi quam aliis contradicere, 872.9
Tutelæ ſidei ab eo facienda qui iure [illegible] vitatur, 553.5.
Tutela dativa locus ſit, ubicunq; qui teſtamento tutores dati ſuper [illegible] pro gerenda tutela non eſt, 690.5. & 7. verſ. ſecundo tertio arg.
Tutor [illegible] obligatur ſi ſe bona ve ſua pro pupillo [illegible] ut ad creditum contra [illegible] cedat, 583.14
Tutor à patre conſtitutus, tum tutore à patre conſtituto præſumptio legis maior quam tutor alio facit, 690.5.
Tutor an poſſit pupillos puros heredes facere. 732.4
Tutor cum ideo exonerat quod res aliqua adſcripta non inventario ubi ſunt ſcientia eius probanda quod rerum ſciens ipſi [illegible] eſſet. 931.10. & in verſ. [illegible] ſcientiam tutoris.
Tutor levem etiam culpam præſtat, 812.3. verſic. tutor plane.
Tutor ſi ex pecunia pupilli nomine ſuo aliquid emat in dominio pupilli res efficitur. 937.4
Tutor ſolus pro pupillo infante recte hæreditatē adit, quod ſi maior infante ſit una ſimul cum pupillo hæreditatem adibit. 837.1
[illegible] tutelæ adminiſtrationis iudicis decreto conceſſa. 837.4. verſ. & [illegible] quod ad additionem matris.
Tutor præſumptione [illegible] hæreditatem dicitur [illegible] in verſ. adeſte [illegible]
Tutor culpam [illegible] pupillo [illegible] ſua in promptu [illegible] quæ emi poſſent. 1000.37. verſicul. atque qui culpam tutori adſcribit. & in verb. culparum.
Tutorum confirmatio ſubreptitia atq; ſtricta habetur in qua mentio [illegible] tutorum alterius à patre date facta non fuit. 690.6. verſ. tertio reſpondetur.
Tutoris confirmatio nulla ex defectu iuriſdictionis, 690.7.
Tutoris confirmatio ab extraneo data non ſit [illegible] [illegible] detur
[illegible] confirmatio [illegible] & in verſic. [illegible] (690.4
Tutor an [illegible] tutor alius decernatur.
Tutores à patre dati [illegible] confirmantur, qua inquiſitio ceſſat iuriſdictione præſtita rem pupilli ſalvam fore, 690.1
Tutores curatoreſve pactum utiliter interponunt quod ad donationem pertinet, quatenus reciprocum id eſt quod æque pupillo minorive prodeſſe ac adverſario poteſt, 849.13. verſ. ad ſtatentiam,
Tutores plures ſi ex pluribus tutoribus aliquo tantum [illegible] pupilli ſtabilia alienaverint ſolemnitate alia niſi ſubhaſtationis & decreti non adhibita, an contra poſſeſſorem poſſeſſorium ex ratione reintegrandæ intentari poſſit, 879.1
Tutores plures teſtamentarij ubi [illegible] quamdiu unus ſupereſt & ipſe idoneus, tutela teſtamentaria non eſt, ſiquidem poteſtas apud ſingulos manet niſi ab uno ſine alio tutelam geri prohibuerit, 690.8
Tutores teſtamentarij ex tutoribus teſtamentariis aliquib. ſublatis tutela locus dativa, non legitimæ eſt, quia locus cauſa interſtitis non ſit [illegible] teſtati cauſa verſatur, 690.2. verſic. ſecundo text. & alio.
Tutores teſtamentarij ubi [illegible] alio adminiſtrare [illegible] ex toto tutela teſtamentaria perit locusq; tutela legitimæ ſit quatenus ſine alio adminiſtrare non permittitur, 690.2
Tutus. Citatus ad locum non tutum miſſione parere, nec fide publica datâ tenetur, niſi doleſit ratione eum locum non ſit, ad quem citatio ſit, quo caſu excuſationi locus non eſt, 993.24
Tyrannus, Acta per ordinarios iudices tyranno ſubditos, rata, firmaq; habentur, ſicut ſi per delegatos. 993.19
Declaratur paulo infra verſiculo ſecundo reſpondetur, valida eſſe, quæ actu ſub tyranno ſunt ſi à populo, non à tyranno iuriſdictionem iudex habeat, 993.29
Tyrannus dicitur non is tantum, qui nullo iure Imperium Regnumve occupat, ſed & is, qui iure ad principatum admiſſus iuſtitiam ſubditis non miniſtrat, eoſque opprimit, ob id cum eo recte bellum ſubditi gerunt, 993.21

V.

VACANS hæreditas quæ dicatur & qua iacens. 738.9
Vacantia bona quæ dicantur, verſicul. vacantia plurimorum, 651.1. & 2
Vacare beneficium non dicitur, quo per ſententiam nullam quis privatur. 993.37. verſ. ſecundo ſit.
Vacaturi beneficij præſentatio pro non facto habetur, 562.10. & 573.11
Vacaturum præſentatio patroni ad primum vacaturum pro non facta habetur, 573.11
Valere actus ſi ut agatur non valeat an ut poteſt conſiſtat, 944.11. & in verſ. intellectus l. non codicillum teſtamentum codicillorum.
Validitas. ſcripturam legere aliam ut ita exponendam ne frigida ſiat, 974.5. ver. animum.
Ampliatur, 918.6 & 7
Validum ne inutilis actus ſiat ex ea cauſa factum eum credi robur unde accepit: valeat cum ſpurio quid ſimpliciter datar aut relinquitur ob alimentum facti in conſenſu, 938.8. & 46.
Validitas permiſſionem ad omnia porrigi ſine quis [illegible] 8. in ver. extenſionem [illegible] Permiſſionem ad omnia.
[illegible] ſuprema [illegible] in verſ. ple-
Validitati [illegible] ut quantum fieri poſſit [illegible] 60 & in ver. renunciabile & in ver [illegible]
Validitati actus contra diſponentis mentem rationem non habere, 962.5. verſ. imo enim tolerabilius. & in verſ. nullum actum fori operari.
Valor bonorum ex inſtrumentis locationum declaratur, 813.4.
Valor rerum ex fructibus, earumq; conditione æſtimatur, 990.18. ver. ceterum quod ad verum.
Valorem prædij maiorem ob vicinitatem intelligi. 1000.49
Variatio [illegible] qua ad negotium principale [illegible]
Variatio [illegible] teſtibus [illegible] 24.
Variatio dolum calumniamve arguit, 657.49. & 654.2
Variatur doli præſumptionem inducit & indicium ad quæſtionem facit, 654.2
Varie verbum idem ob naturam perſonarum & rerum intelligi. 967.10. & in verſ. [illegible] idem.
Vaſallus vaſallimei vaſallus [illegible]
Vaſallus an eius primogenituro [illegible] legem præſcribere [illegible] minatur,
Vaſallus ad rem domini [illegible] [illegible] præſtare debet verſic. ad ſententiam [illegible], 869.1
Vaſallus à quo dominus ne prælio adiutus non fuit feudo nō privatur ſi per iuſſuro omnino fuerat, 758.9. verſic. unde dicimus.
Vaſallus cui iuramentum fidei iam remittitur etiam expreſſim, officia tamen præſtanda tenetur quæ ſub ipſo iuramento comprehenſa ſunt. 602.7
Vaſallus cum rem in feudum dat quæ concedi in feudum ſolet identitatem non [illegible] quæ prudentis ſit. quod ita verum eſt ſi poſterior infeudatio ſit, 701.77
Vaſallus de caſtro inveſtitus cum poſſeſſionibus ad ipſum pertinentibus, ſi delinquat, ſatis eſt ſi bona aliqua indicet quæ feudalia: ſi confirmatur: quod. ſi alia etiam eſſe feudi domini aſſerat id oſtendere neceſſe habet. 627.3
Vaſallus de feudo teſtari non poteſt niſi etiam permittente. 747.10
Vaſallus etiam contra dominum bellum recte gerit quo ſe defendat. 713.6
Vaſallus qui ad onera aliqua à domino ſuo vocatur an ob eadem munera ſubditos ſuos inquietare poſſit, 603.4. verſ. ſed quæſitum & 603.5
Vaſallus ſubditis ſuis taleas ſeu collectas an imponere poſſit ad utilitatem ſuam ſtante conceſſione iurium collectandi quod principi competebat eidem facta, 603.1. & 2 &c. 819.7
Vaſallus vaſallis ſubditos an decatus primi domini
Vaſallus feudo ob homicidium quando privetur 688.3.
Vaſallus feudo privatur cauſa feudi concedendi remota nullo etiam etiā culpa accedente. 877.4
Vaſal. iuſſi ſeudum domini iuſſu in agnatum remotiorem alienaverit cum ibi domini contemptus verſatur mero iure alienatio valet, 804.1. & in verſ. domini directi conſenſum
Vaſallus de ſeudo tranſigit, quod eo mortuo ad agnatos ulterius [illegible] ex ſide bona tranſactio ſiat ſine eum adverſario vaſallus tradat qui poſſidet ſive apud adverſarium demittat. ſrequentius tamen doc. ſentiunt ſi apud adverſarium res ſit tranſigere poſſe ut apud eum dimittat. 648.3
Vaſallus facultatem alij infeudandi domino etiam inconſulto habet, 701.23
Vaſallus hæres ex inventario ac alienum defuncti neq; idem in fructibus bonorum feudalium patitur. 840.10
Vaſallus p[illegible] domino obſtrictus antequam ſuo inuare neceſſe habet qui potentius dominus antiquorum ſit, 807.8
Vaſallum qua ratione feudum alienari non poteſt, ita nec [illegible] ob id ſervitutem rei feudali in ſucceſſorum [illegible] 812.12. & 807.1.
Va[illegible] ſucceſſ[illegible] pacta vel adhærentia ad ſtringere non poſſe, 807.5. verſicul. atque ubi ſeruitus eſſe.
[illegible] Barones, aut alterius inferioris ſi Principis [illegible] feudum etiam publicatur, [illegible] Barone [illegible] habet, aliudq; Barone debetur ſeu ratificatum habeat, 995.15
Vaſallus domini [illegible] ſuperiori ipſi infeudato profertur, ideo in cauſis ſubditorum cognoſcere, ſtatutoque vaſallis derogare non poteſt, 996.8
Vaſallus fidelitatis ſacramento recto contravenit [illegible] domino deſiſtit, ſi lege [illegible] fidemve [illegible] directionem [illegible] 993.22. verſicul. [illegible] præter [illegible]
Vaſallus [illegible] non lato ſeudo privatur, quamvis [illegible] ter ſit, 993.22. verſicul. in communi [illegible] ſtatu.
[illegible] reſiſtere, & minima contra eum tempore [illegible] ſi de facto, & eius cognitio feudum ob ee [illegible] 991.10
[illegible] qui [illegible] feudum [illegible] tranſeunt [illegible]
[illegible] actus inſert [illegible]
[illegible] maieſtatis [illegible] & 03 & in verb.
[illegible] directum facit verſ.
[illegible] 4. verſ & qua ratione.
[illegible] princeps non poteſt [illegible] 9245 verſ. & qua ratione
V[illegible] agnatis noceat ubi maieſtas tam [illegible], 859.12. & 13. & 14
Vaſalli delictum ſucceſſori non præiudicat 685.10. & in verſ. delictum vaſalli.
Vaſalli [illegible] anſtringi quam fidelitatis iuramentum [illegible] 96.14. & in verb. ſubditos & va[illegible]
Vaſallum [illegible] recte reſiſtere quo culpa non commiſſa ſeudum ab eo auferre, 693.9. verſicul. vaſallus [illegible]
Vaſallatus in feudo fortius eſt quam ſubſtitute in ſideicommiſſo, 859.12. verſic. ſed & fortius vaſalli [illegible]
Vaſalli obligatio ergo dominum directū ratione feudi maior eſt quam ſubditorum ratione iuriſdictionis ſimplicis 602.10. & 30. verſ nec ne contrarium ubi declaratur.
Vaſallorum & caſtri deſenſ[illegible] ad dominum directum

INDEX

ſtum pertinere, 933. 17. & in verſicu. defenſionem domino directo.

Vaſſallorum obligatio erga dominum grauior eſt quam ſubditorum ſimpliciter, 602.5

Vectigal inter regalia aut principi reſeruata referuntur, 701. 30. & in ver. regalia inter regalia.

Vectigal quod de contractu quouis pendi oportet ſi pro derelicto quiſpiam rem habet cum donatum velle praeſtandum vectigale erit, perinde quaſi donatum ſit & in fraudem ſtatuti pro derelicto res habitu intelligitur ne indirecto permittatur quod prohibitum directo eſt, 778. 6. verſ. ex Bart. etiam

Vectigalia imperij mere ſunt, 673.16

Vectigalia non pendendi cauſa viam inuſitatam ingreſſus male praeſumitur, 696.1

Vectigalia non ſolui cauſa mercis non immittitur [illegible] non dominus [illegible] pertinentium, 676.1

Vectigalia [illegible] iuriſdictionem [illegible], 881. 2. verſ. qua [illegible].

Vect[illegible] conceſſione continetur, 983. 6. vid. in [illegible] caſtro conceſſione.

Vect[illegible] exactio ob vtilitatem publicam introducta [illegible] patrimonij [illegible], 829. 2. verſ. [illegible] omni

Vectigalium exactio inter iura regalia aut principi reſeruata enumeratur, quinetiam ſuperioritatis iura aut in ſignum ſuperioritatis iura vectigalium competunt, 814.1 & in verſicu. regalia inter regalia

Velle diſponens id praeſumitur [illegible] quo efficaciter poteſt actum [illegible] valeat, 642.23. [illegible] ottum.

Velle id [illegible] non creditur [illegible], 6[illegible].17

Velle quiſpiam non praeſumitur quod contra [illegible], 775.11. [illegible] in fine [illegible] ſiculi. & 6[illegible].14

Velle in genere [illegible] quod in ſpecie fateor prohibetur. 7[illegible] & 91.18.

Velle [illegible] creditur quod [illegible] eſt. 794.21.

Velle quis in dubio non creditur ex quo poenam ſubeat, 606.10.

Velle [illegible] non praeſumitur quod praeſtare non poteſt. [illegible]

Ve[illegible] non oſſ[illegible] 0.5 verſ. [illegible]

Vel[illegible] quod [illegible] commune [illegible] poſſit. 608.18

Veterd. [illegible] iudicatur, quod fieri vulgo ſolet. 971.4

Venditio legato vniuerſali continentur & generali ſeparantur, 5[illegible]6. 7. verſ. eodem pertinent.

Ve[illegible] facultas ab [illegible] licet contr[illegible] faciant. 945.6

V[illegible] prohibitionum domiane [illegible] 643. 2. [illegible] ſecundo [illegible]

V[illegible] ſequentibus & [illegible] vt [illegible] non licet, 6[illegible]

Vendit[illegible] obtinet, [illegible] poſſeſſionis [illegible].

Ven[illegible] nomine quod praeſ[illegible] 0.4 & in ver. [illegible]

Vend[illegible] facta eſt quando [illegible] hoc ſubmouetur, [illegible] 710.15

Venditor [illegible] expreſſum [illegible] vendi non poſſit, quod [illegible] nono accedente. 842.4

Venditor quibus caſibus [illegible] tenetur, pretium tamen reſtituere debet, 618.6

Venditor [illegible] non praeſtet, quod aſſerat tamen verum id eſſe, defendere debet, 1000.4

Ampliatur, ignorantem etiam venditorem interuenienteo. & in verb. ignorantem, 1000.4

Venditorem dolo facere, qui rei venditae qualitateo emptori non declarat, 1000.5. & in verb. dole.

Venia aetatis in reſcripto non niſi maſculo minoriqueannis xx. dari ſolet foemina maiore quam annis 18. 700.8

Veniam aetatis impetrans reſtitutione in integrum ob antiaetatem in tempus vſque annum 25. accipere ſolet, 720.2

Venia petitio ad confeſſionem an non delicti proſit, 976.1. & 5. & in ver. confeſſo delicti.

Venia petitio delicti probationem non inducit exemplo eius qui abſolutionem ab excommunicatione ad cautelam petit, conſiteri enim excommunicationem non creditur: quod verum eſt etiam ſi abſolutionem ſimpliciter poſtulet. 719.3

Veniſſe non dicitur qui non ſtetit, 593.8. ver. & quod dici ſolet.

Verbum nullum frigidum relinquendum, 983. 50

Verbum nullum ita intelligi oportet, vt ſuperfluum ſiat, ſed nec ſyllabam etiam in odioſis, in quibus etiam ſtricta ſiat interpretatio, reſtrictio tamen ita fieri debet, vt aliquid diſpoſitio operetur, 995. 21. Idem in ſtatuto poenali quod ita interpretandum, vt aliquid operetur. Quinimo verba extendi [illegible] intelligere oportet, potius quam [illegible] ſint. 995.21

Verbis [illegible] exornatur, 995.22.

Verbi idem [illegible] pro perſonis & rebus intelligi, 967. 17. & in ver. natura varia.

Ve[illegible] intelligenda, quo prolata ſunt, 737. 2. & 611.6

Verba [illegible] in dubio referenda ideo ad teſtatorem, a quo diſpoſitio ſit, relatio in dubio non ad haeredem ſit, veluti cum haereditatem ſuam reſtituit, aut libros ſuos diſtribui teſtator iubet, ad haereditatem enim, libroſque ipſius teſtatoris, non heredis relatio habetur, 976.2. Idem in reſcriptis, & [illegible] vt ad reſcribentes, & contra[illegible] referantur ideo eum fundum, aut [illegible] nomi[illegible] ad ſi [illegible]

V[illegible]

Ver[illegible] referenda, 6[illegible]

Verba [illegible] reſtringenda quae [illegible] ſunt, 990. 35. verſ. ſecundo reſpondetur.

Verba illa, in hac forma, aut in hunc, qui ſequitur, modum. idem ex illa pollent ſecundum formam infra ſcriptam, aut ſecundum modum infra ſcriptum, 989.3

Verba vbi non conueniunt diſpoſitionem ſilere, 1000. 29

Verba [illegible] ad fideicommiſſum ſimplex in ca[illegible] 984. 153. in verb. pro [illegible]

Verba [illegible] ad futuro pertinere, quoties [illegible] non [illegible] 4.2

Verba vniuerſalia [illegible] reſtringi poſſunt, 984.61. verſ. conſequenter [illegible] dum.

Verba vniuerſalia reſtringenda, ne abſurdum ſequatur, 1000.29. & in verb. abſurdi generalitatem Reſtrictionem.

Verba, ex quo reſpectu prolata ſunt, accipiantur, 984. 184 & in verba interpretatio.

Verba reſtringenda, vt quo reſpectu prolata ſunt intelligantur. 810.14 & 867.8

Verba [illegible] in contrarium deducta intelligi debent, & potius toleratur vt infructuoſa remaneant quam vt contra naturam ſuam intelligantur. 730.23

Verba voluntatem liberam ſignificantia reſtringenda ne a tenum [illegible] ladant, 730.28

Verba ita intelligenda vt aliquid operentur, 796. 02.

Verba ita intelligenda vt aliquid operentur cum nec ſyllabam quidem otioſam eſſe oporteat: quod locum habeat in materia ſtricta & odio a verbo etiam offendendo, quinimo renunciatio induitur potius quam inutilis actus ſiat, 601.14

Verba extraneorum ſenſum aut intellectum potius admittunt quam inutilia remaneant, 604.2

Verba vbi non conueniunt nec diſpoſitio ipſa conuenire poteſt, 556.3. & 606.5. & 664.25. & 677.5. & 819.7 & 900.35. & 960.5

Verba ad quem referantur cura non eſſe, id demum ſpectandum ad quem effectus pertineat, 945.15. & in ver. effectum ad quem.

Verba intra capitulum vnum inſerta reſtringi ad illud debent, 808.9

Verba ad caſum referenda magis neceſſarium, 656. 05.

Verba ad eum referri debent ad quem competere poſſunt, ver. 2. ad penultim. 619.5

Verba ad ea referenda quibus adaptari poſſunt, 750.4

Verecundia fieri poſſe non creditur quod facere pudori eſt. 958.34. & ſeq. & in ver. impoſſibile.

Verecundia excuſationem tribuit, tam in faciendo, quam in omittendo, perinde ac ſi neceſſitas ita faciendi, vel omittendi interueniat, 991.58

Inde dicimus compellendum quem non eſſe, vt verecundiam ſuam prodat, & pro cuſtodia honeſtatis verecundia habetur, 991.58

Verecundia. quod citra verecundiam fieri non poteſt, poſſe quis non dicitur, 991.52. verſic. hinc amplius poteſtas maritale deſuiſſe.

Verecundiam pro impoſſibilitate exiſtimari quotiens ſine verecundia fieri quid nequit, 958.34. & ſeq. & in ver. impoſſibile.

Verecundia cauſa factum coacto factum videri, 958. 35. & in ver coacto.

Verificatio reſcripti quid, 592.8. & 10

Veriſimile ad id generalia verba reſtringunt, ut quod cogitatum eſſe veriſimile eſt, 727.8

Veriſimile non dicitur rei [illegible] communi non ſunt ſiquidem [illegible] communi veriſimilitudo pendet, 615.25. & 616.9. & 66.6. & 936.29

Veriſimile. quod non [illegible] conuenit falſi enim imago dicitur quod a veriſimile abhorret, 525.4. ver. itaq; ſicut veriſimile, & 554.3. & 665.05. & 983.24. & 688.3. & 864.11. & 910.1

Veriſimile id creditur, quod frequenter contingit ſicut veriſimile non creditur quod fieri non ſolet, 717. 5. & [illegible]7. & 619. 8. & 630. 12. & 930.12. & 947. 31. & 949.10. & in verb. communiter. & in ver. [illegible]

Veriſimile id dicitur quod communiter euenire ſolet [illegible] aduerſariorum [illegible] ferat, 61[illegible] & 614.4. & 875. [illegible]

Veriſi[illegible] praeſumptio tutus, [illegible]

Veriſimile [illegible] natura [illegible] repugnat, 930.11. & 661.14 & 685.24

Veriſimile non eſſe id quempiam pati quod noxium ei ſit. 6[illegible].16

Veriſimile non eſt id contrahentes ſenſiſſe unde commodi quidquam & damnum aliter nemo accipere[illegible]. [illegible].16

Veriſimile [illegible] declaratur [illegible] & [illegible] 7. & in verſi. [illegible]

Ver[illegible] & 70[illegible]

Veriſimi[illegible] aut de [illegible] 10 & 974.12. & in verſ [illegible] expreſſo.

Veriſimile [illegible] ex veriſimiliore factum praeſumitur, 332.9. verſic. Roma non quadrat.

Veriſimile inſtrumentum quod rem non veriſimilem habet falſum praeſumitur, 862.9. & 910.3

Veriſimile. Ad id extenſionem faciendam quod ordinatum quae veriſimiliter fuerat, aut [illegible] cogitaſſet, aut interrogatus eſſet. 981.10

Veriſimile eſſe oportet, quod ſcriptum ſub inſtrumento eſt, ſin minus fidem non accipit, 1000.378. verſ. cauſam eandem. & in verb. inſtrumentis.

Veriſimile id non aſtimari, ad quod rationabilis iudicis motum applicatur, 988.44

Veriſimile id non habere, quod fieri non ſolet, 1000. 321. & 385. & 441. & in verſicule conſuetudo praeſumit.

Veriſimile. In his, qua veriſimilia ſunt, leuiores probationes ſufficiunt, 991.28

Veriſimile in voluntate teſtatoris, & diſpoſitionis ſummo interpretando ſpectandum, 984.18

Ampliatur, 984. 190. & in verb. voluntatem.

Veriſimile non creditur, ad quod rationabilis iudicis motum non applicatur, 1000. 586. verſ. tam vero id diſſimile.

Veriſimile non dicatur, quod fieri non ſolet, et raro ſi interdum ſiat: praeſumptio enim ad id non trahitur, quod raro ſit, 991.109

Veriſimile non eſſe id quempiam ſentire, vnde ei[illegible] damnum non ſubeat, 9[illegible]

Veriſimile non eſt [illegible] actum quod fuiſſe, contra [illegible]

Ll

Digitized by Google

ſeri ſolet, 991. 4. verſ. qua interuatione.

Veriſimile non præſumi, 981. 44. verſ. neq; præſumi. & in verb. præſumendum.

Veriſimile. Pro expreſſo habendum, quod veriſimile diſpoſitorum quempiam fuiſſe. 985. 29

Veriſimile quod eſt falſi ſuſpicione non caret, 991. 99. Hinc fit, vt teſtes duo, contra quos opponendi ius non eſt, iudicium ad quæſtionem non faciant, ſi veriſimile eorum teſtimonia non ſint. 991. 99. ver. vnde fiunt veriſimile.

Veriſimile quod non eſt falſitatis imaginem habet, quemadmodum nec fidem inſtrumentum facit, quod veriſimilia non continet, 992. 24. ver. vnde Bald. ait.

Veriſimilia extenſionem recipiunt, 561. 4. & in ver. extenſia ad ea habenda.

Veriſimilia teſtimonia vbi non ſunt eadem vel plena ſperni, 930. 5. & in ver. teſtibus non credi.

Veriſimilia vbi teſtimonia non ſunt iuramento locum ſuppletiuo non eſſe, 930. 2 & in ver. iuramentum ſuppletiuo. & in ver. ſuppletiuo.

Veriſimilia. quotiens ex cauſa duplici fieri quid potuit ex veriſimiliori factum præſumitur, 832. 6. verſicul. Romanis quadrat.

Veriſimilis cauſa verba ladenda, 974. 14. & in ver. improprietationem.

Veriſimilis materiam ex his perſpice qua ſcripta ſunt in ver. diſſimile, & in ver. præſumptio.

Veriſimilis materia, 930 6

Veriſimilis vis tanta, vt qua generalis ſcriptum eſt ad eo reſtringatur, quod cogitatum eſſe veriſimilitudo innuit, 984. 190. & in verb. generalem ſcripturam.

Veriſimilem non niſi probationibus fortioribus non confutari, 930 6

Veriſimilem confeſſionem exquiri vt confitentis noceat, 930. 4. & in ver. confeſſione

Veriſimilem eſſe [illegible] noceat [illegible]

V[illegible] confirmatur, 930. 27. [illegible] in ver. potentior præ[illegible]

Veriſimiliorem præſumptionem potentiorem exiſtimare, 958. 69. & in verb. potentior præſumptio. & in verb. præſumptio validior.

Veriſimilioribus præſumptionibus tum quoque ſtandum, cum pauciores ſunt, 1000. 34. verſ. rurſum veriſimilior. & in verb præſumptionibus.

Veriſimilior [illegible] eſt omni extra tormenta [illegible] credendum, ſi veriſimilem illud ſit, vel [illegible] [illegible] atque rationabile videatur, 991. 98 ver. [illegible] ſtandum. [illegible] Andreæ, [illegible]. 991 101

Ve[illegible], ex cauſa veriſimiliori in dubia [illegible] expreſſa alia eſt [illegible] nomine cauſæ alterius [illegible] in ea ſcriptura [illegible]. 66 . 6

Veriſimilius id æſtimatur quod cuique magis congruit, 667. 6. ver. ſimilius quippe. 614 4. & 949. 30

Veriſimilius eſt id dicitur cum quo curis præſumptio facit 6[illegible] ver. veriſimilior plane.

Veriſimilius haud dubie æſtimandum haberi quod naturæ magis conſentaneum eſt, 949. 32. & in ver. natura.

Veriſimilius teſtimonium ſpectandum quotiens teſtium diſſidit, 908 10. ver. quarto vbicunq;.

Veriſimilius quod dicatur, 609. 26

Veriſimilium cum iniuſtum ſcriptura certant, eſt ſtandum, qua veriſimiliora habet, 1000. 372. & in verb. contrarietas.

Veriſimilior id dicitur, cum quo natura præſumptio eat currit, ideo in pari probatione fama tam bona quam mala fama bona probatio præualet, quaſi veriſimilior ob præſumptionis naturalis concurſum. 990. 26

Veriſimilius in teſtibus ſpectandum, vel numero pauciorib. 1000. 372. & in verb. teſtibus.

Veriſimilius. Veriſimiliore in cauſa aliquid præſumi, vt cauſa expreſſa facta in iterum ſit, 1000. 440. & in verb. præſumptio.

Veriſimiliora loquentibus fidem teſtibus vel paucioribus habendam, 554. 7. & 566. 19. & 949. 30. & in verſ. teſtibus paucioribus.

Veriſimilitudo prolo[illegible] habetur & natura cognatu dicitur ut in ſpecie probationis primas ſibi partes vendicat, 554. 7. & 566. 4. & 708. 25. & 560 19. ver. cognationem enim, 815 18. & 814. 5

Veriſimilitudo in ſpecie quanto primum locum ſibi vendicat, 990. 5. verſ. & omnino in vt quanto.

Veriſimilitudo probationum omnium prima qua intercedente teſtium paucorum fides potior iudicatur. 554. 7. & 566. 19

Veriſimilitudinis vim tantam eſſe vt falſi ſuſpicione teſtes non vacent teſtimonia quorum veri diſſimilia ſunt, 930. 5. & in ver. falſi ſuſpectos

Veriſimilitudinis ea eſt poteſtas, vt teſtem alioquin ineptum idoneum faciat, 991. 105

Veriſimilitudinis vis ea eſt, vt fidei quicquam teſtibus non habeatur, qui veri diſſimilia proferunt, 1000. 373.

Veriſimilitudinem in veritate confeſſionum obſeruandam vt veriſimiliori ſtetur, 923. 26. & in verſ. contrarietate confeſſionum.

Veriſimilitudinem in iudicis declaratione exigi vt fidem habeat, 930. 5

Veritas, ſola facti veritate inſpecta in iure iure ipſo communi inter iurantes proceditur, 760. 32

Veritas vna omnium conſtantiſſima, 1000. 265. verſ. quicquid alter.

Veritas cuius ignorari dicitur, quod z ars [illegible] teſt. idea ſuper eo fundamentum poni non debet, 99 4.

Veritas iudicis actum non confirmat, qui ignarus eius fuerit, 1000. 144. et 160. & in verb. conditione impletam cauſare ignorantia.

Veritas. quoties ſola facti veritate inſpecta decidi litem oportet ex cauſa etiam non [illegible] vincit, quamuis quæ expreſſa [illegible] eſt, opinionem ferat, 1000. 206. & in verb clau[illegible].

Veritas ſine forma non prodeſt: ſatis quippe non eſt ex cauſa vera, & iuſtu actum peri ſi pariter forma non ſit, 1000. 160. & in verb. forma omiſſa.

Veritate facti ſuſpecta cum ſatiendum iudicium at perinde vt à Deo iudicandum, 100 [illegible]

Veritate ſola facti inſpecta [illegible] [illegible] 1000. 4[illegible] & in verb [illegible]

Veritatem [illegible] 616 11

Veritas [illegible] 949. 24 [illegible] ver. antiquitatem, præſumptionem veritatis.

Veri [illegible] quod creditur [illegible] 750. 5. verſ. [illegible] & actione.

Vexationem iudicis laudi datur quoties iniuſta vexatio eſt. 8 4. 13

Vexationem calumniæ carere, & dolo non poſſe, 988. 3 verſ. [illegible] & in verb. dolum in vexatione.

Via quam quis ſibi eligit eadem illi patere debet, 818 2

Vicarius Cæſaris dici non poteſt qui in vicario ipſe in locum eius ſubrogatur [illegible] non ſtatuitur. 510. 3

Vicari[illegible] admittitur epiſcopo abſente [illegible] 562. 2

Vicarius epiſcopi [illegible] datur quod alio [illegible] non competit, 502. 2

Vicarios Cæſaris poteſtatem ſupremam eſſe. 958 4. & in ver. plenitudinem poteſtatis Cæſaris vicario eſſe.

Vicarium principis perpetuum [illegible] regalia fiſcalia [illegible] 854 5

Vicinitas ex vicinitate probatur territorium, 882. 5

Vicinitatem ad iuriſdictionem iudicandam non parum prodeſſe vt ad iuriſdictionem loci eius pertinere res dicatur cui propior ſit, 949. 5. & in ver. iuriſdictionis territory.

Vicinorum prædium habens ex iudicis diuiſorio, rem adiudicandam, 949. 5. ver. & quod capit.

Vicinorum conſuetudinem ad interpretandam ſpectandum quod ſit, 985. 58. verſ. conſuetudinem vicinorum & in verſ. interpretandi cauſa.

Victus cauſa in perniciem ſucceſſoris alienationem non permitti, 1000. 46. & in verb. alimentorum.

Victum ad quæſtum, & redditus moderandum, 1000 46.

Victum ad rem familiarem temperandum, 1000. 327. & in verb. alimenta ſumptuum.

Videbatur & placuerit, verba ad liberam ne voluntatem ſpectant, 924. 1. & in ver. placuerit.

Viduæ alimenta an citra vſura vitium præſtentur donec reſtitutio dotis et facta fuerit, 912. 1. & ſeq. vſq; ad n. 13. & in verb. vſura an dicatur.

Vidua e durante in eodem matrimonio viuere vxor dicitur. 851. 36

Ob id præcipua prærogatiua [illegible] viri prioris fruuntur quibus ſpoliantur matrimonio renouata, 717. 10

Vilem ob luxuriam effici, 923. 34. ver. hoc amplius. & in ver. luxuria.

Vinculare verbum hiſpanicum aut obliquum, aut commune eſſe, 985. 22

Et latius, 985. 36

Vinculo duplici adiecto, cum vnum ſoluitur alterum non mouetur, 752. 9

Violentia contra dominos ſubditorum fauore tunc præcipue præſumitur cum ab inuaſione incipiunt ſubditos arreſtando aut pignorando, 814. 11. ver. cum quæ ſententia.

Violentia in principe & domino etiam inferiore præſumitur quatiens iniuſte quid exigunt, 8. 1. 7. ver. inde fit vt ex actibus principis.

Violentiam metusue contra vaſallos ſubditorum ſuorum fauore præſumitur, 602. 28

Violentia præſumitur ne dum in principe ſed & in domino inferiore in quibus [illegible] quid agitur contra ſubditos, 814. 10. ver. ſeptimo obſeruandum: & in ver. conſuetudo ex actib. principis.

Viri boni arbitrio contractus legitime interpretationem habendam, 983 58. & vide in verb. interpretatio contractus.

Virtutem hominis ad vtilitatem publicam pertinere, 952. 10

Virtutis contrarium ſtatutum abrogandum. 952 2

Vis ab vno commiſſa ex purgatur quod is qui priorem paſſus fuerat vim deinde [illegible] cum [illegible] 700. 1 ver. vſq; prioris ſtatte facta.

[illegible] ob ſuperioris potentiam [illegible] in ſubditis præſtitum [illegible]. 602. 45

Vis publica cum armis committitur. 697. 8

Vis publicæ pœna quæ ſit, ver. [illegible] pœna, 697. 8

Vi [illegible] poſſeſſione [illegible] expellere ſpoliare [illegible] admittit, 846 ; 10

Vim [illegible] poſſeſſionis [illegible] non ſit, 700. 1. ver. principio quoniam.

Vim vt propulſare liceat, 700. 1. ver. vim plane.

Vt aliquid par non fieri poſſit nihil intereſt, 697. 3 & in ver. parta [illegible] aliquid [illegible]

Vit[illegible] fortunæ [illegible] imputari non debet, 604. [illegible] & [illegible] verb. fortuna [illegible].

Vitium [illegible] vbicunq; palam [illegible] palam autem [illegible] [illegible] 714. [illegible]

Vitia legi [illegible] naturalis ſunt [illegible] adeo verum [illegible] in ius ipſum naturale [illegible] 616. 3 & in ver. minor maiſe [illegible].

Viuere quis præſumitur, 915. 2 & in verb. mortem.

Vltimo præſumptio potior, 1000. 34 & in verb. præſumptionis

Vltima [illegible] derogare, [illegible] 1000 178

Vltimo dicenti, [illegible] ſtandum, 1000. 127

Vltima [illegible] ſtandum, 1000 69

Vltima [illegible] vna ſimul cohærere [illegible] 687 18

Vltimo verbo ſtandum, 616 41

Vltimis verbis vel ex eadem oratione ſtandum, 191. 104

Vltimus dies & vnus poteſt quem nemo ſequitur, 870. 10 ver. hoc amplius

Vltra. dictio vltra eam natura eſt vt qualitatem præcedentiam repetat. 70[illegible] 10

Vnguem Ad vnguem verba perfectionem, atque ideo formam exprimunt, 1000. 164

Vnum iudicatur cum duo interueniant ſi vnum ſit propter alterum, 573. 10 & in ver. contemplatio.

Vnum, vbi eſt cauſa finalis alterius vno ſublato non poteſt alterum non interire, 641. 8. ver. namque vbi cauſa finalis.

Vnus, pro vno reputari qui in nomine vocati aut cenſendi collectiuo ſunt, 972. 23. & in ver. collectiuo nomine.

Vna res dicitur quæ in executionem alterius cedit, 573. 9

Vna res dicitur ex vnitate prælij, 995. 12

Vnam rem propter connexionem æſtimari, 967. 39. & in ver. connexa.

Vſuo an deſtinatione ſola inducatur, 894 87

Vtro

Digitized by Google

I N D E X

Vnio cauſarum ob ſolam vel communionem fieri non debet, niſi ſi à cauſa & origine eadem earum vno pendeant à quibus vnio ipſa cauſarum petitur: vniuſm connexa aut indiuidua. 818. 7
Vnio dicitur cum ad [illegible] plura deducuntur & in vnum conſtituuntur. 701. 3
Vnio cauſarum quibus ex cauſis fieri debeat. 818. 3
Vnionis cauſarum effectus quis ſit. 818. 5
Vnione ciuitatis, vel oppidi alicuius cum regno facta, iuribus ciuitatis derogatum per vnionem non credimus, ſed cum iuribus ſuis antiquis, [illegible] intelligitur. ob id ſecundum ea reg. oppido vnita debent, [illegible]
Vnita ante diuerſa cenſeri non debent, quod [illegible] vnitum eſt natura. conſuetudinem [illegible] ſimile, ea eius aſſumit cui vnitum, 818. [illegible]
Vniuerſali [illegible] *in hæredemne non le* [illegible] *966. 6. & in ver. legitimam quotam*
Vniuerſale ius in territorio meſſe. [illegible] *enim vniuerſale & in ver.* [illegible] *vniuerſalis.*
Vniuerſale legatum ad [illegible]
Vniuerſalis ſermone omnia [illegible]
Vniuerſalia [illegible]
Ideo reſtrictionem non admittat. [illegible]
Vniuerſalia verba reſtringenda [illegible] *recte vitare cauendo cauſa,* [illegible]
Vniuerſalia verba [illegible] *716. 8. &* [illegible]
Vniuerſalia verba reſtringuntur [illegible]
[illegible]
Vniuerſalia verba [illegible] *reſtringuntur* [illegible] *14*
[illegible]
Vniuerſalia [illegible] *ſecundum* [illegible]
Vnio generalis [illegible]
Vniuerſalia [illegible]
Vniuerſalia [illegible] *ad* [illegible] *ſtatutum* [illegible] *ve. ſtringi, 9 4 8.* [illegible]
Vniuerſalia verba plenam, atque exuberantem diſpenſationis voluntatem induunt. 9 4. 10
Vniuerſalia verba reſtringenda, vt quo in ſpecie probata, aut acceptantur, 985. 78. verſ. itaque ſtat.
Ibique ampliatur vt ad verba etiam vniuerſalia negatiua pertineant, & in verb. ratione, reſtrictionis, 985. 78
Vniuerſalibus verbis futura non comprehendi, 983. 3 in verb. futura.
Vniuerſalibus verbis regalia iura contineri, 987. 41. verſ. ſent. contrar. & in verb. regalia iura.
Vniuerſalibus verbis regalia non iura concedere 983. a. & vide in verb. regalia iura.
Vniuerſalibus verbis reſtrictionem fieri per quam iuſta, ciuilis interpretatio ſequitur. 1000 81
Vbi & in verbis vniuerſalibus geminatis receptum eſt ſententiæ. 1000. 81
Vniuerſalia ad ea non corrigenda verba, in quib verba eadem aut tanta non vertitur. 1000. 82
Vniuerſalia coangustanda verba, ne deterius alienum iniſaciendi occaſio præbeatur. 1000. 80
Vniuerſalia & pro neceſſitatibus vbi quib ſcanque [illegible] *ſpecie ad eſſe non tenebi, qua maioris* [illegible] *1000. 75. & in verb. adeo.*
Vniuerſalia generalibus potentiora verba, 1000. & in verb. generalia verba
Vniuerſalia negatiua verba reſtringenda, ne repugnantia ſequatur, 1000. 301. & in verb. contrarium.
Vniuerſalia [illegible] *hæredibus verba quibuſcunque extraneos* [illegible] *complectuntur, 1000. 110. & in verb. hæredibus. & in verb. quibuſcunque*
[illegible] *Reſtrictionem verba vniuerſalia non* [illegible] *qua ratione conjunctæ.* 1000 80
Vniuerſalia reſtringenda verba, ne iniqua efficiant, [illegible]
Vniuerſalia reſtringenda verba, vt reſſionem quam minimam poſſit, communi iure accipiat, 1000. [illegible]
Vniuerſalia [illegible] *ſtringenda verba ne iniqui. aut* [illegible] *1000. 76. & in ver.* [illegible]
Vniuerſalia verba ex [illegible] *reſtrictionem admitt.* [illegible]
[illegible]
[illegible] *latiſſime patent omnia comprehendi* [illegible] *extorqueri poſſunt &* [illegible] *fungantur, 712. 15. &* [illegible]
Hoc amplius ad [illegible] *generalia nec cogitantur* [illegible] *cogitantur intelligantur,* 610. 6
[illegible] *reſtringuntur in quibus* [illegible] 570. 31
[illegible] *ea non complectuntur in quibus* [illegible] *non iacit, 942. 11. ver. ſed nec* [illegible]
[illegible] *verba ubi* [illegible] *fingendi cauſa* [illegible] 716. 16. & 775. 11
Vniuerſalia verb. ad vniuerſum vſus reſtringuntur, 682. 16
Vniuerſalia verba generalibus præſtant quod exempla [illegible] *non pauca ac iuſtum inuenias, 750.* [illegible] *& 964. 11*
Vniuerſalia verba difficilius quam generalia reſtringuntur, 936. 7
Vniuerſalia verba ad verisimilia limitantur, &c. referes ad [illegible] *credibile a. 674. 46.* (576. 8.
Vniuerſalia verba geminata fructu vberiori ſunt,
Vniuerſalia verba geminata vim diſiunctiuam habent & proinde ei at ſi diſiunctim & ſeparatim exire aſſitit omnia, 693. [illegible] *& 964. 12*
Vniuerſalium verborum vis tanta eſt vt B ar. dictionem [illegible] *ſi liber* [illegible] *de* [illegible] 5 6 [illegible]
Vniuerſalium verborum vis maxima vſque adeo vt neceſſitatis caſum includant alioquin exceptum, 586. 10.
Vniuerſalium verborum effectus, 808. 6. ver. vis plane incognita.
Vniuerſalis negatiua ad omnia trahitur omniaque negat & cuique omnes excludit, 602. 16
Vniuerſalis negat. fortius operatur quam affirmatiua. 778. 12.
Vniuerſalis oratio difficilius reſtringitur quam indefinita aut particularis, 880. 12
Vniuerſalis affirmatiua in vno falſa ex toto falſa redditur, 980. 66
Vniuerſalis clauſula in emphyteoſi, aut feudi conceſſio ac cæteras, & quicquid placuerit faciendum: pacta poterit non lædit, quibus diſpenſandi facultas conceditur, 1000. 108. & in verb. derogationem
Vniuerſalis dictio, ad hæredem omnem comprehendendum in feudo valet, cum profe. & hæredibus quibuſcunque feudum accipitur, 984. 48. in verb. quicunque.
Vniuerſalem dictionem generali potentiorem, 987. 39. & in ver. vniuerſalem porro.
Vniuerſalem dictionem in ſcriptura poſteriore inſertam adiiciet, citra priorem derogationem non continet, 987. 25. & in verb. codicillos ad teſtamenti derogationem detegantem.
Vniuerſalem ſermonem à ratione ſpeciali vel tacita contrahi, 984. 51. & in verb. ratio ſpecia it.
Vniuerſalem ſermonem ad omnia trahendum etiam quæ ratio impropria ſunt, 100. 67
Vniuerſalitas verborum reſtrictionem patitur vbi [illegible] *quæ aut enormiter læderetur,* [illegible]
Vniuerſitas vbi pro ſuperiorem vocatur ſufficit à [illegible] *ut præſentes, ut vni* [illegible] 846 9
[illegible]
[illegible]
Vniuerſitas [illegible] *factum* [illegible]
Vniuerſitas [illegible] *donat.*
Vniuerſitas [illegible] 13
Vniuerſitas immunitatis [illegible] *an habent,* 813 2
Vniuerſitas quibus caſib. immunitatem obtendere poteſt; congregatio eam legitimo eſſe oportet: legitimo autem congregata tunc accipitur ſi com [illegible] *per domorum* [illegible] 18
Vniuerſitas & maior vero ſuperior parte vbi [illegible] *eo argumentum ob vniuerſitate admittere* [illegible] *cipitur, 680. 21. ver. recto eadem pac. & 376. 14. ver ita dicendum.*
Vniuerſitas in qua conſtitutum officialis eſt ob delictum non ceſſetur quaſi ex culpa in electione eius videatur. 78. 6.
Vniuerſitas cum vniuerſitate plerumque ambulare quæ particularia non conſequuntur. 558 62. & 44
Vniuerſitas ex cubiis noctur nis ne obligatur, 723. 6
Vniuerſitas dona [illegible] *habet* [illegible] *ſponſe facta* [illegible] 871 10
Vniuerſitatis cum ex ſcientia & patientia ſingulorum non læditur niſi tanquam vniuerſitas [illegible] *conſeſſio vniuerſitatis obeſſe non ſolet,* 641. 5
Vniuerſitatem [illegible] *parte maiori cum non læditur vbi libere eam cauſa agitur. 6* [illegible] *5. ver. neque maiorem partem* [illegible] *enumeratis.*
Vniuerſitas [illegible] *per maniceps habeatur,* 55 [illegible]
Vniuerſitas dictio omnia dicitur, 712. 18. & 508. 6

INDEX

Vniuerſitatis poteſtatem ad inſoluta non pertinere, 932.9. & in ver. inſoluta.
Vniuerſitatis non dicuntur quæ ſunt ſingulorum, 826.1. & in ver. ſingulorum quæ ſunt.
Vniuerſitatis poſſeſſionem actus ut ſingulorum poſſeſſioni. 972.13. & in ver. communitatis. & in ver. poſſeſſionem vniuerſitatis.
Vniuerſitatis venditionem ad corpora ſingula non trahi atq; ideo ob corpora quæ euicta venditorem non tenere, 596.14. & in ver. emiſſioni à venditore.
Vniuerſitatis delictum pro quo rogari petitionem oportet, innocentes non præſtare, 705.5
Vniuerſitatis ſolutum ſubditis onerofum in his non eſſe quæ ad officium ſuum non ſpectant. 957.10
Vniuerſitatis adminiſtratores de re dubia recte tranſigunt, 583.6. & 12. & 598.3. ver. his non mouentibus. & 599.2
Vniuerſitatis actum ratum non aliter habet ut nifi ex partib. trib. una atq; altera interuenerat. 591.19
Vniuerſitatis vella etiam cui caſtri in caſo errantes ſuccurrendum, 642.13. & in ver. error iuris vniuerſitatem.
Vniuerſitate cum in his non eſſe quæ ex arbitrat mero ſunt, 972.46 & in ver. maiorem.
Vniuerſitatis teſtimonium religioſi qui in eo ſunt decuntur quoties emolument non ex eo principaliter non auferunt. 566.25
Vniuerſitatem in caſtri conceſſione eſſe, 958.41 & 931. 24. & in ver. caſtrum ad vniuerſitatem in verſ. caſtri conceſſionem.
Vniuerſitatem bonorum, aut corporũ momenti maioris, quam verba vniuerſalia eſſe, 983.3
Vniuerſitatis tota competentia pertinere ad vnum non debent, 981.16
Vniuerſitatis factũ per teſtes probare, quæ exta ſunt, 1000.108.
Vniuerſitatem ſolli ſeudo verſari, 937.5. & in verſ. ſtudium ad vniuerſitatem.
Vniuerſitatem non videri ex qua demptum quid ſit. 805.1. & in ver. totũ quæ dicit vniuerſale sermone.
Vniuerſitate conceſſo omnia veniunt quæ ſub vniuerſitate ipſa apud concedentem erant, 701.45. ver. unde ſit.
Vocatio eandem oratione pro uno habentur atq; eidem portionem non pluſquam uno auferunt. 563.24
Vocatos ſimul in conditione aſcriptos in coniectura vel bona intelligi. 984.27. & in verb. conditio.
Vocatos maſculos videri in conditione aſcriptos, 984. 30 in verb. conditio & in ver. maſculos.
Vocat. cum ſ. p. controuerſia vtrum in i a internatiat. quibus prohibitio facta alienandi eſt, 984. 9 & 17. & pluribus ſequent.
Vocatio vtrum ex grauamine decerpatur, 984.31
Vocatio maſculorum hoc ipſo facta intelligitur quod fœmina excluſa à teſtatore ſunt, 956.10
Volens dedecus fruſtra quis quæritur, quo volens afficitur. 1000.74
Volenti iniuria non fit, 502.20. & in ver. ſciens.
Voluntaria facta ad maiorem vniuerſitatis partem non pertinere, 931.18. & in ver. maiorem vniuerſitatis partem. 12. & 972.30
Voluntarios actus extra voluntatem non trahi, 962.
Voluntaria ſatiſdatio, debetq; quæ dicatur, 1000.42
Voluntarium dicitur, cauſam, cui voluntas initio præbuit, ut neceſſarium poſtea ſit non inſtit. 1000.44.
Significantius, 1000.386. & in verb. culpam.
Voluntarium id dicitur quod à facto alicuius vel ab eo procedit cui faciendo cauſam quis præbuit, 598.6.
Voluntas contrahentium ſpectanda atq; ab ea diſcedendũ ſi perſpecta ſit, 836.9. & 561.1 & 780.31
Voluntas vtriuſque contrahentis ſpectanda non alterius ſolummodo, 620.7
Voluntas contrahentium ab effectu oſtenditur, 704. 8. ver. contrahentium porro.
Voluntas contrahentium diſpoſitionem ad ea extendit in quibus voluntas ipſa verſatur. 704.10
Voluntas contrahentium ex his etiam declaratur quæ ab ipſis tacita extra inſtrumentum ſunt, ſicuti voluntas teſtatoris per ea etiam declaratur quæ dicta extra teſtamentum ſunt, 767.5. & in ver. voluntas teſtatoris ex his etiam.
Voluntas contrahentium in eſſe trahitur ut effectus contractus non careat, 704.13
Voluntas contrahentium ad ea accommodatur quæ volunt vtriq; contrahentes ſunt, 704.12
Voluntas hominis ea fuiſſe intelligitur ne abſurda quæcunque probata videantur, 561.3. & in verb. abſurdum.
Voluntas non minus facto, ac verbis declaratur imo factis magis quam verbis, 783.11
Voluntas et non facto etiam declaratur, 606.20. & 701.20. ver. ex hac igitur omiſſione.
Voluntas ab actibus difformibus non declaratur, 870.7 ver. atque ab actibus difformibus.
Voluntas teſtatoris ante omnia ſpectanda quæ totum facit. quo locum imprimis in fideicommiſſis & ſubſtitutionibus habet, 623.8. & 735.21. & 783. 5. ubi pluribus ornatur.
Voluntas hominis ex verbis demonſtratur, quod ornatum monſtrat, 800.06 & 964.15
Voluntas diſponentis ex modo procedendi declaratur, 609. & 710.2. et 862.12. & 956.17. ver. itaq; ex modo. & in ver. modus procedendi.
Voluntas contrahentium à veriſimili declaratur, 619.7 & in ver. veriſimile quod eſt.
Voluntas hominis ad iuris placitum applicatur ut aliud ac ius velle non credatur, 566.2. & 929.11. & in verb. communis ius in verbis generalibus, & in verb. interpretationem ita habendam.
Voluntas ab eo declaratur quod poſtea ſequitur, 595.7
Voluntas ex ratione expreſſa declaratur, 783.7. Quantimo ex ratione magis quam ex verbis voluntas colligitur, 877.11. & 925.22. & in ver. ratio expreſſa diſpoſitionem mentem.
Voluntas teſtatoris verborum vigore formaq; omni antepomitur, hinc fit ut copula vim non ſequamur vbicunq; veriſimilis teſtatoris voluntas offenderetur, ſicuti e contra disiuncta in coniunctam reſolvitur voluntatis conſervandæ cauſa quod pluribus alias exornatur, 752.1
Voluntas teſtatoris ex verborum proprietate declaratur, velle enim id creditur quod verborum proprietas ſignificat, 725.12
Voluntas teſtatoris ex his etiam probatur quæ extra teſtamentum dicta fuerunt, 767.5. & in ver. voluntas contrahentium in his.
Voluntas teſtatoris interpretanda ſecundum eius opinionem, id eſt qualem ipſe diſpoſitionem ſuam credit non prout de iure valet, 608.10
Voluntas teſtatoris ita interpretanda ne à iure aliquid quod inducat, 561.11
Voluntas teſtatoris ita interpretari debet ut quam minimum poſſit inæqualitas inter liberos verſetur. 618.3
Voluntas teſtatoris eiſdem modis interpretari ſolet ac lex ipſa, 783.13. ver. inde dicimus. & in ver. teſtatorem velle
Voluntas teſtatoris eiſdem modis atque voluntas ſtatutorum declarari ſolet, 584.02. & 800.2 & 858.18. verſ. rurſus ad eundem modum.
Voluntas teſtatoris eiſdem modis ac multis ſententiis declaratur, 706.8
Voluntas teſtatoris ex teſtamento etiam nullo declaratur cauſa eodem teſtamento revocati & imperfecti, 556.20 & 557.6 & 706.5
Declaratur, 706.32
Voluntas defuncti à conſuetudine loci declaratur ut id ſenſiſſe videatur quod homines eius loci facere ſolent, ſimiliter à conſuetudine generali patriæ defuncti voluntas declaratur, 844.23. ver. voluntas plane. & 666.8. & 856.9. & 986.11
Voluntas teſtatoris obſervari non debet quæ materiam delinquendi præbet, velati ſi diviſionem prohibeat cum diſcordias & rixas communio producere ſoleat, 610.3. & in ver. diviſio à teſtatore.
Voluntas teſtatoris vitioſa nihili facienda, 751.5
Voluntas teſtatoris dubia nihili facienda, 831.16
Voluntas dubia negligi ſolet, 735.23
Voluntas & potentia in actu quoties deſiderantur, 784.8. & 671.13
Voluntas in mente retenta nihil operatur, 860.3. ver. & quod de voluntate.
Voluntas intelligi non poteſt qui neceſſitate cogente aliquid facit, 684.37 (47.24.
Voluntas ad tacita non ignorata non trahitur.
Voluntas. Contra voluntatem diſponentis excluſio, alterius induci per inſtitutionem nominum non debet. 984.279.
Voluntas diſponentis ex natura rei declaratur, 993 23. ver. ſeptimo ſicut nouum feudum.
Voluntas hominis eadem ut legis interpretatur, 985.128. & verſ. interpretationem ita faciendam.
Voluntas. Inter culpam non cadere, quod partis voluntate ſit, 1000.17 & 198. & 276. & 283. & in verb. culpam.
Voluntas quod dicitur ſatis non eſſe teſtatorem quod velle, niſi id exprimat. quomodo intelligatur caſum trium diſtinctio adhibetur, 984.191
Voluntas ſola poteſtate detracta ridicula, 984.121 & in verb. poteſtatem.
Voluntas teſtatoris debet obſervari, ubi de ea conſtat, etiam ſi verba repugnent, 992.31. verſ. & in caſu iſto.
Voluntas ultima ab arbitrio alieno pendere non dicitur, ubicunque electio ſola eius committitur, 664.24.
Voluntas ultima ex alia ſcriptura declarationem recipit, 663.8
Voluntas ultima. facilius ex voluntate ultima quã inter viuos ius quæritur. abſenti enim ex voluntate ultima acquiritur, 870.4. ver. cui longe minus.
Voluntas teſtatoris ab eo impugnari dicitur qui eam non impleat, 622.22
Voluntas teſtatoris ab hæredibus declaratur ubicunque ex eiuſdem veriſimilibus ea deducitur, 654.7.
Voluntas teſtatoris quot modis declaratur, 831.9
Voluntas teſtatoris declaratur ex teſtamento revocato in conditione ſubaudienda ubi ea veriſimilis eſt, 707.22. & in verſic. teſtamentum revocatum.
Voluntas teſtatoris ex diſpoſitione quã, & verbis eius per coniecturas percipitur, 992.32
Poteſt ſic quam quæ ex veriſimili à lege interpretatur. 991.38
Prior quæ tacita, & probata dicitur, prodeſt ad excluſionem matris à legitima in ſubſtitu. compupillari, deinde ut in voluntate à lege interpretata, 991.38
Voluntas teſtatoris illa fuiſſe præſumitur, ut ſi grauatus filius remotiorum cauſa ſint: multo magis grauatus in deſcendentium gratiam dicatur, 992.19.
Voluntas teſtatoris immediata id eſt quæ ex teſtamenti verbis deſumitur, potior, quã mediante à veriſimili per l. colligitur, 984.20
Voluntas teſtatoris obſervanda, nequit ab eo recedendum. Quod pluribus exornatur, 992.29. verſ. hoc ita præmiſſo.
Voluntas teſtatoris duplex declaratur, vel quia cogitatus caſus ſit de quo controuertitur & proviſum ideo ex voluntate tacita conſectariaq; percepta apparet ut expreſſio in ſpecie facta non ſit, vel & ſecundo declaratur voluntas quod cogitatus quidem caſus omiſſus non ſit, verum ſi cogitatus aut interrogatus de eo teſtator fuiſſet, idem ab eo ordinatum veriſimiliter eſſet, 774.08. & 783.6.
Voluntatis teſtatoris interpretationem dupliciter fieri, 935.19
Voluntatis tractatus in verſ. animus explicatur & 957.1.
Voluntatis tractatus vide in verb. animus mens.
Voluntati teſtatoris impune non parere quoties contra quam ius ſtatuat quid iubet, 977.13. & in ver. hæredem facto teſtatoris.
Voluntatem ultimam non impleri pietati inimicam, 976.33. & in ver. pietati iura.
Voluntatem liberam à iuris vinculo videri neque ad viri boni arbitrium eam perſtringi, 976.39.
Voluntatem diſponentis offendi grauius quam ut effectu vacuus actus maneat, 619.25
Voluntatem diſponentis offendi grauius quam ut effectus vacuus actus maneat, 929.35
Voluntatem teſtatoris principem teſtamenti eſſe, 935.5.
Voluntatem teſtatoris in cauſa ſuperveniente impune deſeri, 974.13
Voluntatem ultimam adimpleri publice expedit, cuius rei præcipuam curam leges habent, idq; iure etiam divino ſancitum, 745.46
Voluntatem principis talem præſumendam qualis legis eſt, 963.23. & 976.40. & in ver. principis voluntatem.
Voluntatem morte ceſſare, 976.24. & in ver. morte.
Voluntatem mutatam non præſumi, 923.24. atque ibi ampliatio & in ver. mutationem voluntatis.
Voluntatem diſponentis à veriſimili declarari, de quo in l. tale pactũ. §. fi. ff. de pactis, 984.187. Vberrime, 984.187.
Ampliatur, 984.190. & in verb. veriſimile.
Voluntatem diſponentium ab eo declarari, quod obſervat non poteſt, 981.40
Voluntatem diſponentium ex conſuetudine generali regionis totius, atque ſingulari patria declarari, 1000.317. verſicul. hoc amplius non modo. & in verb. conſuetudinem.

Volun.

INDEX

Voluntatem hominis lædi grauius, quam ineptum, aut otioſum actu ſiare, 987. 8. & in verb. operari, graue minus.

Voluntatem Principis non aliam lex intelligit, niſi qualem eſſe conuenit, 1000. 102. verſ. in quippe, & in verb. Princeps.

Voluntatem teſtatoris eodem atq; legis mentem, verbaq; modo declarari, 984. 47

Voluntatem teſtatoris ex verbis, & ſignificatu eorum colligi, 984. 1. 9

Voluntatem teſtatoris modo vno atq; altero declarari mediate, & immediate, 984. 8. & 187

Voluntatem teſtatoris pro lege haberi, 987. 42. & in verb. teſtatoris voluntatem.

Voluntatem teſtatoris ſecundum morem regionis intelligendam, 914. 158

Voluntate dempta actum nullum indifferentem non eſſe, 988. 37

Voluntate & propoſito maleficia dignoſci, 988. 37. & in verb. animo detracto, & 1000. 54. & in verb. cum enſu delictum periurium.

Voluntate partium factum extra pœnam eſſe, 969. 23. & in ver. pœnam

Voluntate & propoſito maleficia dignoſci, 925. 12. & in ver. omnium præter animum.

Voluntate remota nullum indifferentem actum non eſſe, 947. 11. & in ver. animo actum carere, & in ver. animo dempto.

Vtrum an dicatur penſionem certam quatannis viduæ præſtare dum ſolutio ei facta dotis erit, 912. 1. aduſq; num. 13. & in ver. vidua.

Vſura legem reſiſtere, 912. 03

Vſura non committitur, vbicunq; pro ea æquipollens præſtatur, 990. 44

Vſura quamuis in mutuo ſolo verſetur, mutuum nihilominus ab intentione partium regulatur ita vt ad mutuum mens eorum dirigatur, alio etſi in mutua côtractus appelletur ſit mutuum magis ſubſtantia quam titulus coloratus in ſpecie hac inſpicitur: & iſtud eſt, quod dici ſolet, vſuram in mutuis conſiderari, ſiue vero, ſiue ficto, fictum autem quod dicatur, declaratur, 990. 3

Vſura in cenſu, vt in mutuo ſuſpicio non conſideratur, ſi ſortem ipſam repetere creditori non liceat, 990. 31

Vſuræ prohibitio non ſolum in mutuo conſideratur, ſed & in contractu omni in fraudem vſurarum celebrato, 990. 3. verſ. idem Veronenſis tradit.

Vſuræ ſuſpicio ex eo tollitur, quod pecunia repetenda interim ..., quo de vſura arguitur, 990. 25

Vſura non ſit fructus immaturos emere, 594. 12

Vſura vtrum an detur redditus annuos in perpetuum, aut ad tempus certo pretio accipere, 594. 10. & 12

Vſurarum probatio ad fidem ſoro faciendam valet, 613. 12. ver. itaq; cum beneficium creatum.

Vſuras ſolui iure repete, 912. 13

Vſurarius *contractus quo ad forum temporale, & contentioſum non dicitur, qui fieri communiter inter viros hominis integri ſolet, ſicut è contra, vſurarius contractus iudicatur, quo viri boni, ac grandes vti non ſolent,* 990. 20

Vſurariorum contractum non cenſeri, quem viri perficere vel graues ſolent, 924. 17. vſq; idem & ex diuerſo.

Vſurarium contractum non videri, quem conſuetudo ſert, 924. 16

Vſurarius qui exercere ſaenus deſiit vſuraſq; reſtituit vſuræ turpitudo obiici amplius non poteſt, 616. 24

Vſus. *vt non vſu conceſſio principis perit ſi ea tempore longiſſimo vſus quis non fuerit,* 603. 4

Vſus ne continuus exquiritur, vt omiſſione vſus lex aut ſtatutum euaneſcat, 894. 19

Vſus non vſus ſtatuti quomodo probetur, 811 9

Vſus aut obſeruationis probatio qualis exigatur, 824. 1. & in verbo obſeruationis probatio qualis requiratur.

Vſus legem non recipi tempore minori q; decennio intelligi, quoties auctore legis non ignaro lex ipſa contemnitur, 894. 18

Vſus ceſſatio per annos 40. iuriſdictionem perimit, 592. 24

Vſus quod non comprobat pro nullo habetur. Ab vſu enim, & obſeruatione lex confirmatur, 993. 16

Vſus ex non vſu quomodo lex aut ſtatutum tollatur, 8 1 12

Vſu legis remoto pro non lata eam habendam, 894. 17. & in verb obſeruatione.

Vſu contrario inſtrumentis vim conſumi, 930. 16. ver. conſequenter.

Vſu contrario ſcripturam deleri, 949. 16. & in verb. renunciationem ſcriptam.

Vſufructuarius *an heredi obſtet quo minus de bonis diſtrahat onerum diſſoluendorum cauſa habiliſſimis his de ...,* 563 2

Vſufructuarius ad ſolutionem æris alieni non tenetur ſed proprietarius, 712. 6. & in verſ proprietarius.

Vterque *dicitur inſolidum cuiq; rem parsitur,* 707. 2

Vti *quem ſtatuto niſi ex qualitatibus ſuis omnibus non poſſe, 896. 40. & in verſ. qualitatibus ſuis omnibus.*

Vtile *per inutile in connexis aut indiuiduis vitiari, 967 30 ver. rurſus in dimidiatis.*

Vtile dominium vaſallo ancilla cauſa induci non poteſt, 5 3. 43

Vtile per inutile penitus remotum perimi non debet: quod & in ſententia ac tranſactione locum obtinet, 715. 47

Vtile ab inutili non vitiatur in indiuiduis, niſi in fraudem legis aliquid fiat, quo caſu ita actus vtilis ab inutili perimitur, 778. 7. & 664. 42. & 687. 11. & 850. 9

Vtilitas *publica priuatæ præferenda,* 835. 20

Vtilitas publica ex perſonis æſtimatur quæ publice omnib. proſunt, 728. 2

Vtilitas perſona an à teſtimonio repellat, 199. 164. & 165

Vtilitas, quæ ex moribus corruptis deſcendit, ab ea differt, quæ ex paupertate oritur, 993. 104

Vtilitatis publicæ cauſa interpretationem latam admitti, 1000. 62. & in ver. interpretationem.

Vtilitatis publicæ cauſa à contractu ſuo principem non diſcedere, 933. 5

Vtilitatis publicæ cauſa priuilegium reuocari, 909. 5. verſic. tex. huic ſtellat, & in verſic. priuilegium ob vtilitatem publicam.

Vtilitatis publicæ nomine alienum à principe iure minus, 949 4

Declaratio, 949. 4

Vtilitatis publicæ nomine iuri alterius ita derogari ſi vtilitati ipſi publicæ conſuli aliter, 909. 9. verſi. ſuperiore plane.

Vtilitatis publicæ cauſam ad iniuriam aut præiudicium alterius trahendam non eſſe, 933 16. & in ver. tertio.

Vtilitatis verſio à quo probanda, 813. 2

Vtilitatis publicæ nomine ſubditorum iura non lædi vbicunq; de ſuo ſatis facere princeps poteſt, 933. 6.

Vtilitatis publicæ cauſa rebus ſuis ſpoliari ſubditi etiam mediante poſſunt, 602. 5

Vtilitati publicæ cum damno priuatorum non aliter ſuccurrendum niſi ſi priuatis ipſis damnum reſtituatur quodcunque ob publicam vtilitatem datum ſit, 745. 47. ver ſed ... & .55. 7

Vtilitati publicæ ex priuilegio non derogari, 909. 5. & in ver priuilegium ad ea.

Vtilitate publica inutilem conſuetudinem reiici, 952. 21. & in ver. conſuetudinem non recipi.

Vtilitati publicæ tertij incommodo non conſuli, immo enim reſtrictionem in diſpoſitione admittendam, quæ ad commoda publica ſpectat, ne onerosa tertio fiat, 1000. 55. & ſequen. & in verb. tertius, & inde 1000 62. & 64.

Vtilitatem publicam in agnatione tuenda verſari, 1000. 552. verſ. inde dicitur, & in ver. cognitionem

Vtilitatem publicam in latronibus excludendis verti, 985. 8. & ver. lotes.

Vtilitatem publicam in perſonis publicis cadere, 988. 19

Omnino, 988. 19. & in ver. iniuriam quæ perſona publica publicum ...

Vtilitatem publicam priuatorum in bonis conſeruandis conſiſtere, 1000, 62. & ver. ad vtilitatem.

Vtilitatem publicam in agnatione ſeruanda verſari, 942. 20. & in ver. agnationem integram.

Vtilitatem publicam non niſi bonam honeſtamque eſſe poſſe. 973. 41 & in ver. bonum honeſtum.

Vtilitatem publicam reſtringendam ... ... tertij ob eam ius lædi ..., 542. 20. ver. ſecundum quæ.

Vtilitatem publicam in hominib. virtute præditis conſtare. 952. 20. & in ver. virtutem.

Vulgaris *ſubſtitutio, roborantium teſtamenti addit, 9 4. 97. & in ver. ſubſtitutio vulgaris.*

Vulgaris locum ſubſtitutione eſſe aditione reſciſſa, 92.. 1. ver. tertio hereditas adita eſſe, & in ſequen.

Vulgaris locum ſubſtitutioni eſſe hereditatis aditione reſoluta, 985. 11. verſ. atq; in ſpecie ſubſtitutionis vulgaris, & in ver. ſubſtitutionem vulgarem.

Vulgarem ſubſtitutionem in fideicommiſſis, legatis, & donatione tam inter viuos, quam mortis cauſa, 985. 32. & in verb. ſubſtitutionem vulgarem.

Vulgi *ratio in ſenſibus legum aut diſpoſitionum a... habenda,* 604. 3

Vulnerantem *ſtatuto non comprehendi quo mentio facta accidentis ſit,* 923. 5

Vultu *cremon pandi,* 947. 19

Vxor *in vſufructu heres inſtituta heredibus aliis vniuerſorum bonorum ea mortua ſcriptis ex proprietate inſtituta intelligitur, & rogatis heredibus inſtitutis in fideicommiſſo hereditatem reſtituere,* 608. 3

Vxor qualitates bonorum mariti notat habere creditur, 782. 6

Vxoris & mariti coniunctionem omnibus anteſtare, 977. 12. & in ver. mariti.

Vxoris mentio in teſtamento facta ad eam reſtringitur, quam tunc teſtator habebat quod ſi non erat ad futuram neceſſario porrigitur, 716. 20

Vxores à maritorū gente aut familia cognomen ducunt, 800 8

Vxores ad mortem mariti inferendam procliuiores quam ex diuerſa eſſe, 942. 19

Vxoricidium *grauius quam parricidium videri, 977. 12. ver. quatatione.*

F I N I S.

Digitized by Google

FRANCOFVRTI AD MOENVM,
APVD IOANNEM SAVRIVM, IMPENSIS
NICOLAI ROTHII.

M D C XI.

592742

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google